

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele II

XLVII

G

6

NAPOLI

XI.VII

5. ~~11~~

6

189

XLVII

H

6

THEODORITI

ET

E V A G R I I

HISTORIA ECCLESIASTICA.

ITEM

EXCERPTA EX HISTORIA ECCLESIASTICA

PHILOSTORGII

ET

THEODORI LECTORIS

GRÆCE ET LATINE.

1345

V A

LIBRARY
UNIVERSITY OF CHICAGO

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΡΟΥ

ΚΑΙ

ΕΥΑΓΓΡΙΟΥ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

ΕΚΛΟΓΑΙ ΑΠΟ ΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΟΥ

ΚΑΙ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ.

THEODORITI

EPISCOPI CYRI

ET

EVAGRII SCHOLASTICI

HISTORIA ECCLESIASTICA.

ITEM

EXCERPTA EX HISTORIIS

PHLOSTORGII

ET THEODORI LECTORIS.

HENRICUS VALESIUS *Græca ex MSS. Codicibus emendavit, Latine vertit,*
& Annotationibus illustravit.

Hanc Editionem Criticis plurimum Eruditorum Observationibus locupletavit

GULIELMUS READING,

Cleri LONDINENSIS Bibliothecarius.

CANTABRIGIÆ:
TYPIS ACADEMICIS.

Curâ CORNELII CROWNFIELD, Celeberrimæ Academiæ Typographi.

Impensis Executorum JOANNIS NICHOLSON nuperi Bibliopolæ: & prostant venales apud
ROBERTUM KNAPLOCK & DANIELEM MIDWINTER, Bibliopolas LONDINENSES.
MDCCXX.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header.

...

Handwritten text in the upper middle section.

Handwritten text in the middle section.

...

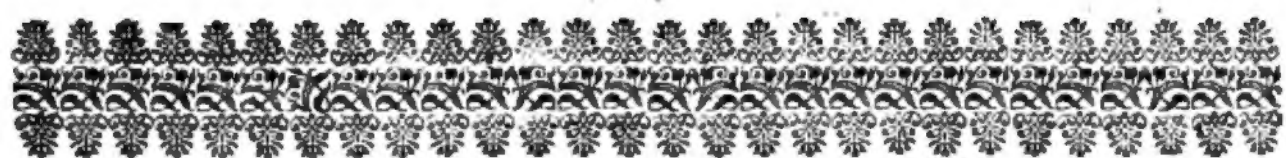
Handwritten text in the middle section.

Handwritten text in the middle section.

Handwritten text in the middle section.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or footer.

ILLUSTRISSIMO VIRO, DOMINO
IOANNI BAPTISTÆ
COLBERTO
EQUITI, MARCHIONI DE SEIGNELAY,
REGIS CHRISTIANISSIMI A CONSILIIS
ET A SECRETIS,

MODERATORI REGALIS ÆRARIJ,
CURATORI PALATIORUM ET ÆDIUM REGIARUM.

DIUTURNO ac molestissimo labore perfunctus,
jamque ad metam delatus operis mei, VIR IL-
LUSTRISSIME, non tantam ex succedente
otio capio voluptatem, quantam ex eo quod librum hunc
nomini tuo nuncupaturus, non ingratum id tibi munus
fore confido. Nam quod jampridem omnibus votis opta-
veram, ut locus aliquando mihi daretur publice testificandi
quantum tibi studia nostra debeant, id in hujus operis limi-
ne mihi tandem videor consecutus. Habent hoc præcipu-
um litteræ nostræ, quod regibus & principibus viris gratias
agere norunt, & accepta ab iis beneficia in publicam lucem
ac notitiam proferunt, & ad posterorum memoriam cum
immortali laude transmittunt. Ac Regi quidem Christia-
nissimo ante aliquot annos gratias egi ob eximia ejus in
republicam literariam merita. Tibi vero hoc volumen
peculiariter dicatum est, cui uni plus debent litteræ nostræ,
quam reliquis unquam debuerunt omnibus. Excipio Re-
gem Christianissimum. Sit hæc eximia laus Principis ma-
ximi. Qui cunctos retro Principes consiliorum magnitu-
dine & rerum gestarum gloria supergressus, patronum se
litterarum palam professus est, & labentibus disciplinis salu-
tarem manum porrexit: nec populares modo, verum etiam
exteros, ad optimarum artium studia liberalitate sua incita-
vit. Qui cum nihil unquam nisi eccellente quodam ju-
dicio

Tom. III.

a

dicio

E P I S T O L A.

dicio & dicat & faciat, tum in hoc præcipue negotio Regiam prudentiam universis hominibus ostendit. Scit enim Rex sapientissimus, litteras summum decus esse atque ornamentum Reipublicæ. Scit Gallos suos, id quod ab antiquis etiam proditum est, non minus ingenii, quam armorum gloria semper illustres fuisse. Atque idcirco hanc laudem temporibus suis imminui non patitur: Sed eos qui laboribus ac vigiliis suis hoc tanquam hereditarium bonum patriæ suæ asserere conantur, præmiis ac muneribus ornare non desinit. Novit præterea, longe maximam utilitatem ex literis in rempublicam redundare. Eos qui liberalibus disciplinis exculti sint, reliquis hominibus longe antecellere: & sive in consiliis, sive in legationibus, sive in aliis publicis muneribus ad quæ animum applicuerint, supra cæteros eminere. Hinc est quod Principem Delphinum, spem ac decus Imperii sui, liberalibus disciplinis non leviter ac perfunctorie, sed serio & cum cura institui jubet, ut ad splendorem Regii generis, literarum quoque ornamentum accedat. Intelligit enim Rex maximus ac prudentissimus, verissimam esse vocem illam à Senatu Romano olim in Imperatoris nuncupatione prolatam: literatos Principes optime imperare. Hujusmodi igitur principem, Musarum ac liberalium Artium studiosissimum cum reperisses, tam propensæ ejus in literas voluntati minime defuisti: sed eam pro virili parte fovisti atque adjuvisti, tuaque opera ac ministerio perfecisti ut ejus fructus ad quamplurimos perveniret. Nam primum quidem cunctos eruditionis laude florentes, tam in Gallia, quam in exteris regionibus, sollicitè pervestigasti. Eorum deinde nomina qui liberalitate regia digni præ cæteris videbantur, Christianissimo Principi indicasti. Nemo itaque præteritum se conqueratur in hoc albo. Omnes enim adscripti sunt, qui publicatis ingenii sui monumentis nomen sibi aliquod in literis comparassent. Jam vero quoties ex hoc eruditorum numero quispiam opus à se elaboratum Regi maximo offerre voluerit, quanta cum humanitate eum excipis, & in ipsum Regiæ majestatis sacrarium introducis, munusque ejus suffragio tuo ac testimonio commendas: perficis denique, ut viso Principe maximo lætus atque hilaris abscedat. Illud autem quantæ benignitatis est, & quam providæ diligentiae, quod recurrente quotannis tempore Regalium largitionum,

Vopiscus
in Tacit.

E P I S T O L A.

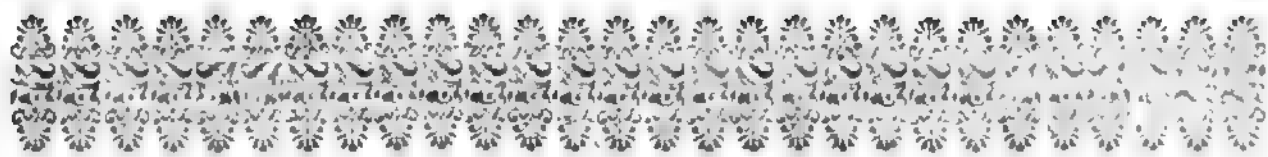
tionum, singulorum nomina Regi opportune suggeris, utque annum cuique stipendium Regiæ manus annotatione tribuatur, sedulo curas. Merito igitur omnes omnium gentium eruditi, te suffragatorem suum, te fautorem studiorum, te alterum Mæcenatem agnoscunt. Nam ut ille eruditos sui temporis Augusto Cæsari commendabat, sic tu viros in omni genere doctrinæ excellentes LUDOVICO MAGNO in manum tradis, præmiis ejus ac muneribus locupletandos. In hoc etiam Mæcenati similis, quod ut ille arcanorum Augusti consiliorum particeps fuit, sic tu non in iis modo quæ ad literas spectant, sed in publicis etiam Regni negotiis utilissimam Principi operam ac ministerium præstas. Testantur hoc, ut reliqua omittam, rationes ærarii, tuis consiliis prudentissime ac diligentissimo ordinatæ. Antehac enim vacuefactum erat ærarium, avaritia ac rapacitate quorundam hominum qui regiis opibus inhæbant, qui publicam pecuniam, velut aquam, ex canalibus publicis per occultos cuniculos suas in ædes derivabant. At nunc compressis eorum fraudibus ac rapinis, tanta quotidie vis auri atque argenti absque ullo Provinciarum damno in regiones thesauros influit, ut ad res maximas seu bello seu pace aggrediendas ac perficiendas abunde sufficiat. Mirantur advenæ, & exterarum gentium Legati, tantam Christianissimi Principis opulentiam. Obstupefcunt cum vident hanc magnificentiam ædium regiarum, quæ tot ab hinc annis cura tua ac sollicitudine extruuntur, Regum nostrorum magnitudini nunc demum respondentes: cum tam numerosos exercitus conscribi, tot pecunias consumi vident in stipendia militum, in classes nostras ac sociorum, in dona denique ac munera quæ in dies pene singulos ex ærario Principis erogantur. Quæ quidem omnia, non aliunde quam ex proba administratione pecuniæ Regiæ, tanquam ex fonte, proveniunt. Ac Regi quidem Christianissimo id præcipue acceptum ferre debemus, qui ærarium suum superiorum temporum negligentia exhaustum penitus & exinanitum, providentia sua restituit. Non exigua tamen laus debetur etiam obsequio ac ministerio tuo, quippe qui sapientissimi Regis consulta executioni mandaveris. Quod quanti momenti sit, nemo est, ut opinor, qui non intelligat. Pleraque enim Regum consilia, quamvis optima ac saluberrima, nisi diligens Minister accesserit, in irritum

E P I S T O L A.

tum cadere solent. Hæc sunt industriæ ac diligentiae tuæ, hæc fidei atque integritatis illustrissima documenta, quibus ne ipsa quidem refragari possit invidia. Modestiam vero & frugalitatem ac temperantiam, quis unquam pro dignitate valeat prædicare? Non enim amplitudo dignitatis tuæ, te à recto virtutis tramite ad luxum ac delicias, aut ad otium ac desidiam abduxit. Nihil tibi amplius contulit fortuna tua, quam ut plus tibi laboris indiceres; ut contentiore studio, Regis negotiis & publicis commodis invigilares. Dies me deficiet, si reliquas dotes ac virtutes tuas velim percensere. Tua vero privatim in me collata beneficia tacitus præterire, nec possum, nec debeo. Hujus enim rei potissimum causa compellare te hac Epistola institui. Sed quoniam nec Præfationis hujus brevitās, nec modestia tua, hæc latius commemorari finit, finem dicendi faciam, generaliter tantum ea indicasse contentus; cum præsertim nefas esse existimem, gravissimas occupationes tuas prolixiori sermone detinere. Id unum abs te peto, ut tertium hoc volumen Ecclesiasticæ Historiæ quod in tuo nomine apparere volui, benevole atque amanter excipias. Sit hoc meæ erga te observantiæ gratique animi perenne monumentum. Sit immortale præconium tuorum in me meritorum. Testetur nostris atque externis hominibus, quantum tibi, quantum illustrissimo Fratri tuo NICOLAO COLBERTO, Altissiodorensi Episcopo debeam. Opto interim, ut in hac statione in qua bono publico collocatus es, Deus Opt. Max. te florentissimum conservet, quo & Christianissimo Principi, & Patriæ tuæ ac Reipublicæ literariæ quam diutissime prodesse possis.

Illustrissimo nomini tuo addictissimus
HENRICUS VALESIIUS.

A D

AD STUDIOSOS
ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ
LECTORES,
PRÆFATIO.

HABES hic, Lector, tertium ac postremum volumen Græcorum Ecclesiasticæ Historiæ Scriptorum, pari cura ac diligentia qua superiora duo, à me elaboratum. Nam & Græcus textus innumeris in locis ex optimorum exemplarium fide à me expurgatus est, & lacunæ quæ in prioribus editionibus occurrebant, ex eorundem Codicum autoritate expletæ sunt, præcipue in libris Evagrii ac Philostorgii. Novam præterea interpretationem Latinam adieci: adeo ut univrsum jam corpus Historiæ Ecclesiasticæ, uno eodemque stilo expositum legi possit. Satius enim esse duxi novam interpretationem procudere, quam in aliorum versionibus corrigendis molestam atque invidiosam operam impendere. Nihil juris in opus eorum qui ante nos hoc in stadio decurrerunt, nobis arrogare volumus. Sua cuique laus & suus honor debetur: quem quidem nos integrum atque illibatum augere potius quam minuire perpetuo studebimus. Annotationes denique subieci, quibus & emendationum mearum rationem redderem, & si qua obscura essent, & aliquid Ecclesiasticæ aut secularis antiquitatis reconditum continerent, exponerem. Et hæc quidem de omnibus Scriptoribus qui hoc volumine continentur, generaliter dicta sint. Nunc de singulis agamus.

Primus in hoc volumine est Theodoritus Episcopus Cyri, vir tum suis scriptis, tum aliorum testimonio celeberrimus. De quo ne plura hic necesse habeam dicere, ficit diligentia doctissimi viri Jacobi Sirmundi, qui in editione operum Theodoriti, de ejus vita & scriptis abunde præfatus est. Quædam duntaxat de Ecclesiastica ejus Historia hic præmonenda esse duxi: ac tum diuini quid in hac nova ejusdem Historiæ editione a me præstitum fuerit, exponam. Titulus quidem operis in editione Basilienfi ita concipitur. τὸ μακάριον Θεόδωρον ἐκκλησιαστικῆς ιστορίας τὸν μὲν πῖτον. Mirari quis non immerito possit, quid sit quod Theodoritus, tum in titulo horum librorum, tum alibi passim, beatus tantum cognominatur, nec, ut alii Patres, sancti Patris pronomine decoratur. Nam cum eximia vitæ sanctitate præditus fuerit, & à primæ ætate in Monasterio institutus, inde ad Episcopatum non sponte sed invitatus accesserit: cum pro Ecclesiæ utilitate tot ac tantos labores pertulerit, tot tamque eruditæ voluminibus, partim utriusque Testamenti libros interpretatus sit, partim adversus hæreticos & Gentiles decertaverit, titulum sancti Patris meritis profecto esse mihi videtur, si quis alius. Hoc enim titulo affici interdum videmus eos, qui Episcopi nunquam fuerunt. Exemplo sit Beatus Ephrem, qui à Gregorio Nysseno & in Græcorum Menologio, hoc pronomine insignitur, licet non ultra Diaconi gradum processerit. Multi præterea in eodem Menologio appellantur sancti Patres, ob id unum quod Episcopali munere summa cum laude perfuncti essent, quamvis nulla eorum scripta ad nos pervenerint. Fatendum certe est, Theodoritum nostrum & sanctitate vitæ & doctrina, multis sanctorum Patrum equalem fuisse. Sed ne inter sanctos Patres referretur, duo præcipue ei obstiterunt. Primum est, quod adversus duodecim anathematismos Cyrilli Alexandrini ex professo scripsit. Contra Cyrillum autem scribere, idem pene est quod adversus Synodum Oecumenicam cui præfuit Cyrillus. Itaque Nicephorus Callistus in præmio Ecclesiasticæ Historiæ diserte affirmat, Theodoritum contra tertiam Oecumenicam Synodum scripsisse. Nocuit præterea Theodorito liber Apologeticus, quem pro defensione Theodori Mopsuesteni Episcopi elucubravit, ut ipse testatur in epistola sexta ad Irenæum Episcopum Tyri. Quo loco Theodoritus magistrum suum diserte appellat Theodorum Mopsuestenum. Sane priores libros pro defensione Theodori Mopsuesteni à Theodorito conscriptos esse, testatur Imperator Justinianus in edicto de confessione rectæ Fidei ad universos Catholicos, cujus verba infra referemus. Cum igitur Theodorus Mopsuestenus, pater

P R Æ F A T I O.

Nestorianæ impietatis habitus sit, ejusque scripta Synodi universalis judicio fuerint condemnata, non sine causa Theodorus, qui illum tam studiose defenderat, in suspicionem venit hæreseos. Atque idcirco, tametsi de Ecclesia Catholica optime meritus fuerit, nec natalis ejus dies annua commemoratione honoratus est, nec ipse inter sanctos Patres locum suum habet in Menologio. Atque hæc dicta sunt de illo τὸ μαρτυρῶν pronomine, quo Theodorus noster tum in hujus Historiæ, tum in aliorum operum inscriptione afficitur. Nunc ad ipsam historiam accedamus: & quonam consilio, quo tempore à Theodoro conscripta, quot libris comprehensa fuerit; quodnam item de illa judicium fuerit antiquorum simul ac recentiorum, breviter inquiramus. Quo consilio Theodorus ad scribendam Ecclesiasticarum rerum Historiam se contulerit, satis ipse declarat in proæmio sui operis: ut scilicet res memoratu dignas, quæ ab iis temporibus in quibus Eusebius Cæsariensis finem scribendi fecit, in Ecclesiis contigerant, posterorum memoria commendaret. Idem quoque consilium fuit Socratis atque Sozomeni. Hi enim tres uno eodemque tempore, id est sub exitum imperii junioris Theodosii, rerum Ecclesiasticarum Historiam scribere aggressi, idem omnes scribendi principium sumpserunt, eundemque finem Historiæ suæ imposuerunt. Ab iis enim temporibus exorsi, quibus Eusebius historiam suam terminaverat, ad extrema usque Theodosii junioris tempora narrationem suam produxerunt: adeo ut difficile sit dicere, uter illorum prior, uter posterior scripserit. Ac de Socrate quidem & Sozomeno, ante hos quatuor annos, cum novam eorum editionem in lucem emitterem, in Præfatione mea ita sensi: Socratem Scholasticum priorem Sozomeno ad Historiam scribendam se contulisse: idque firmis ac probabilibus argumentis, quantum fieri potest, adstruere sum conatus. Nunc vero de Theodoro idem affirmare ausim, videri illum post Socratem atque Sozomenum ad res Ecclesiasticas scriptis mandandas animum applicuisse. Rationes vero quibus ut id sentiam inducor, hæc fere sunt. Primo enim omnes fere antiquos in ea fuisse sententia animadverto. Certe Cassiodorus Senator in Præfatione quam Tripartitæ Historiæ præfixit, ex tribus illis quos supra memoravi Ecclesiasticæ Historiæ Scriptoribus, Theodorum postremo loco nominat. Justinianus quoque Imperator in editto de confessione veræ Fidei, & Plotius in Bibliotheca eundem ordinem servat. Sed & Nicephorus Callistus in exordio Historiæ suæ, Ecclesiasticorum Scriptorum indicem texens, Theodorum nostrum post Sozomenum collocat. Nec aliter Evagrius in proæmio operis sui. Præterea Historiam Ecclesiasticam Theodori nihil fere aliud esse quam supplementum Historiarum Socratis atque Sozomeni, facile deprehendet quisquis eam attente perlegerit. Quæ enim ab illis prætermissa erant, Theodorus noster accurate commemorat. Quippe illi cum Constantinopoli degerent, ea potissimum quæ in Ecclesia Constantinopolitana contigerant, scriptis prodiderunt: quod quidem ipse Socrates alicubi testatur. Reliqua vero aut penitus ab iis prætermissa sunt, aut leviter tantum perstricta. At Theodorus, utpote qui in Orientis partibus vixit, res Orientalis Ecclesiæ diligentissime persequitur. Cujusmodi sunt ea quæ de Meletio Antiocheno, de Flaviano item ac reliquis ejus successoribus narrat. Item quæ de Eusebio Samosatense Episcopo, de Barse Edesseno; de Protogene atque Eulogio, de Pelagio Laodiceno, de Acacio Beræensi, de Marcello denique Apamensium Episcopo scripta nobis reliquit. De quibus cum Socrates ac Sozomenus nullam in historiis suis mentionem fecerint, res tantorum virorum præclare gesta, oblivioni penitus mandatæ essent, nisi Theodori nostri diligentia eas ab interitu vindicasset. Certe Theodorus in principio operis sui id nobis innuere videtur, cum scribit, ea se literis mandare instituisse, quæ Historiæ Ecclesiasticæ deerant. τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τὰ λυπηρὰ συγγράψαι παράσκει. Quamquam hæc Theodori verba aliter etiam intelligi possunt, ut in Annotationibus meis observavi. Ad hæc Theodorus errores qui à Socrate ac Sozomeno admissi fuerant, non raro in Historia sua corrigit, nam cum illi in rebus gestis Athanasii præcipue Alexandrini & Pauli Constantinopolitani referendis multa peccassent, Theodorus suppresso eorum nomine, quod est hominis probi ac modesti, errorem illorum emendare solet, quemadmodum in Annotationibus meis monui, ad lib. 2. cap. 4, 5. Ex his omnibus apparet, Theodorum aliquanto post Socratem atque Sozomenum Historiam suam edidisse. Is enim Scriptor qui alios supplet atque emendat, post illos scripsisse convincitur. Denique Theodorus post annum Christi 448. quo Eutyches errorem suum palam disseminare cepit, Historiam suam publicavit; cum Socrates atque Sozomenus Consulatu Theodosii decimoseptimo, id est anno Christi 439 Historias suas absolverint. Certe Theodorus noster in libro quinto hujus Historiæ, capite tertio, Eutychetis opinionem jam tum cum hæc scriberet, turbas in Ecclesia concitasse scribit. Sic enim ait Ex hac radice (Apollinaris scilicet Laodiceni doctrina) pullulavit in Ecclesiis opinio illa, unam esse naturam carnis ac Deitatis; & illa quæ Unigeniti Divinitati passionem adtribuit, & aliæ plures quæ tum inter populos, tum inter Sacerdotes aliarum Provinciarum, magnam discordiam concitarunt. Verum

hæc

P R Æ F A T I O.

hæc postea gesta sunt. Quibus verbis Eutychianos & Theopaschitas haud obscure designat, qui ex Apollinaris stirpe prognati erant, ut in Annotationibus observavi. Hinc est quod in epistola 82. ad Eusebium Episcopum Ancyra, quæ data est anno natalis Domini 445. Consulatu Valentiniani sexto & Nomi, omnium opusculorum suorum indicem texens, nullam Ecclesiasticæ Historiæ mentionem facit. Quam certe nunquam omis-
surus erat, si tunc edita fuisset in lucem cum ista scribebat. Alia enim recenset opus-
cula quæ longe inferioris sunt meriti; puta, vitam Sanctorum, id est Historiam Philo-
theon: Scio quidem, Baronium hanc Theodoriti ad Eusebium Ancyranum epistolam in
annum Christi 443 contulisse. Putavi enim Illustrissimus Cardinalis, Theodorum
cuncta illic opuscula sua recensere, tam quæ ante Synodum Ephesinam, quam quæ
duodecim annis post eandem Synodum in vulgus ediderat. Sed, quod pace summi viri
dictum sit, non id dicit Theodoritus. Verba Theodoriti sunt hæc, ut interpretatus est
Sirmondus: Ac ne quis existimet metu perculsum me ista nunc dicere, integrum est
cui animus fuerit, antiqua opera mea evolvere, tum quæ ante Synodum Ephesinam,
tum quæ post illam rursus ante duodecim annos scripsi. Græca Theodoriti sic habent:
τοῖς πρὸ τῆς συνόδου τῆς ἐφ' ἡφ' ἡμεῖς ἐγράψαμεν πάλιν πρὸς δωδεκάετη ἐπὶ τῶν. Si vera esset
Baronii sententia, Theodoritus dixisset αὐτῇ δωδεκάετη ἐπὶ τῶν, id est per continuos duode-
cim annos. Verum cum Theodoritus non per duodecim annos, sed ante duodecim annos
diserte scripserit, alius sensus sit oportet horum verborum: ut scilicet Theodoritus quin-
que circiter aut sex annis post Synodum Ephesinam libris scribendis vacaverit: * exinde
vero per annos duodecim silentium tenuerit. Græca certe ejus verba quæ modo protuli,
aliud sensum non admittunt; sed & Theodoritus ipse in Epistola 113. ad Leonem Pa-
pam, sententiam nostram aperte confirmat. Quod si cui Baronii sententia magis arrideat,
equidem non magnopere repugnabo. Nam sive anno Christi 448, quæ mea est opinio, sive,
ut Baronio placet, anno 443 scripta sit hæc epistola, semper ex ea efficitur id quod dixi,
Theodorum scilicet post Socratem ac Sozomenum Historiam Ecclesiasticam edidisse. Sed
dicit aliquis: Si Theodoritus Historiam suam scripsit post Socratem, cur ergo Socrates
quidem hæresim Nestorii & Ephesinæ Synodi gesta commemoravit: Theodoritus vero ne
mentionem quidem ullam fecit Nestorii? Cur Socrates Maximianum & Proclum Constan-
tinopolis Episcopos qui Nestorio successerunt, resque sub illis gestas, in Historia sua retu-
lit: Theodoritus autem noster in Sisinnio Constantinopolitano Episcopo, qui decessor Nesto-
rii fuit, Historiam clausit? Huic questioni non difficile est respondere. Theodoritus cum
ad Nestorii tempora pervenisset, eorum narrationem de industria declinavit, ne vulnus
jam prope sopitum ac sanatum refricaret: neve tumultus ac perturbationes Ecclesiæ, qua-
rum ipse maxima pars fuerat, commemorando, aut, sanctissimos Antistites offendere, aut
semetipsum reprehendere cogeretur. Hac de causa Theodoritus harum rerum Historiam,
velut scopulum quemdam, consulto vitavit: non quod ante Concilium Ephesinum Histori-
am suam scripsisset, sed quia periculosum existimabat & lubricum, res in eo Concilio gestas
scriptis tradere. Satis enim constat, Theodorum post supra dictam Synodum Ephesinam,
Ecclesiasticam Historiam edidisse. Idque tum ex his quæ supra dixi, manifestissime convin-
citur: tum ex eo quod Theodoritus ipse scribit in libro quinto, capite 36. ubi de Joan-
nis Chrysostomi obitu scribens, ait ejus reliquias diu postea in urbem Regiam allatas fuisse,
jussu junioris Theodosii qui tum regnabat. Porro corpus Joannis Chrysostomi relatum est
Constantinopolim Consulatu Theodosii decimo sexto, ut testatur Socrates, id est anno Chri-
sti 438. elapsis jam fere annis septem à Concilio Ephesino. Ex quo apparet verissimum
esse id quod dixi, historiam scilicet Ecclesiasticam diu post Ephesinam Synodum, & post
damnationem Nestorii, à Theodorito scriptam fuisse. De tempore quo Theodoritus Hi-
storiam suam edidit, satis jam dixi. Quod vero attinet ad numerum librorum ejusdem
Historiæ, quinque duntaxat ejus libri ad nos pervenerunt. Nec plures agnovit Pho-
tius ac Nicephorus, & ante illos Cassiodorus Senator, atque Evagrius. Gennadius tamen
in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis, decem Historiæ Ecclesiasticæ libros à Theodorito scri-
ptos esse affirmat, exemplo Casariensis Eusebii: eosque à fine librorum Eusebii, id est à
vicennialibus Constantini, usque ad Imperium Leonis senioris continua serie progredi. Sed
Gennadii sententiam ipse refellit Theodoritus, qui in fine libri quinti diserte testatur,
se Historiam suam claudere in obitu præstantissimorum Antistitum, Theodori Mopsueste-
ni & Theodoti Antiocheni: eamque completi res annorum quinque supra centum spa-

* Exinde vero per annos duodecim silentium tenuerit] Papius
ad annum 443. n. 3. — B. ostendit, Valerium perpetam ex-
plicasse verba Theodoriti supra adducta. Epistola ista ad Euse-
bium Ancyranum scripta est anno 449. in qua Theodoritus lo-
quitur, non de omnibus suis operibus, sed de Antiquis tantum,
quæ ante duodecim annos, hoc est, ante annum 436 in lucem
emiserat: ita enim legendum, non 426, ut errore typographico
legitur in Editione Colonensi. Nimirum circa annum istum

Pax Ecclesiæ redintegrata est, & Theodoritus cum plerisque
aliis Dioeceseos Antiochenæ Episcopis, in gratiam cum Patriar-
cha suo redierunt. Provocat itaque Theodoritus ad libros suos,
dum dissidium circa Nestorium duraret, scriptos. Porro Papius
ad annum 443. n. 14. probat Philothemum, siue Historiam Reli-
giosam à Theodorito isto anno scriptam; unde assertio hæc
Valerii falsa esse colligitur. H. Lenz.

P R Æ F A T I O.

tio gestas. Gerardus quidem Vossius in libro de historicis Græcis, duplicem fuisse censet editionem Historiæ Theodoriti. Priorem, in qua sex dumtaxat continerentur libri. Alteram vero, quæ alicis quinque adjunctos haberet libros, quibus res in Ecclesia gestæ à fine Theodosii junioris usque ad Leonis Imperium narrabantur. Verum hos quinque posteriores libros temporis injuria periisse. Sed cum nemo ex veteribus plures quam quinque Ecclesiasticæ Historiæ Theodoriti libros unquam agnovirit, equidem Gennadium ballucinatum esse potius crediderim, præsertim cum in Theodoriti operibus recensens valde negligens fuisse deprehendatur. Porro de historia Theodoriti, optime omnino judicavit Photius in Bibliotheca. Ejus stilum ait præstantiorem esse Socratis ac Sozomeni stilo. Perspicuum enim esse & gratum, nec tamen redundantem, sed Historiæ rerum Ecclesiasticarum aptissime convenientem: nisi quod translationibus interdum utitur audacius, & ut ita dicam, putide. Certe dum hanc Theodoriti Historiam in Latinum sermonem converterem, verissimum esse id quod de metaphoris illis dixerat Photius, non sine fastidio deprehendi. Hujusmodi enim figuræ, præcipue in historia rerum gestarum, maximam molestiam pariunt interpreti. Aliud præterea in historia Theodoriti reprehendendum mihi videtur, quod in toto opere nullam notam temporum adhibuit. Nam neque Consules nominat, nec quo cujusque Imperatoris anno res gestæ sint observat. Quanto magis laudanda est Socratis diligentia, qui nullum fere generale aut particulare Concilium, nullum majoris momenti negotium referre solet, quin Consulatum simul adjungat, quæ certissima est temporum nota. Sed jam tempus est, ut de hac editione nostra pauca dicamus. Tres omnino hujus historiæ editiones Græcæ hætenus prodierunt. Prima omnium excusa est Basileæ, anno natalis Dominici 1536. quam proxime sequenti anno in Latinum sermonem conversam edidit Joachimas Camerarius. Octo post annis eadem Theodoriti Historia Regii typis excusa prodit Parisiis ex officina Roberti Stephani, una cum reliquis Ecclesiasticæ Historiæ Scriptoribus. Tertiam demum ejus editionem curavit Jacobus Sirmundus anno Christi 1642, quæ habetur in tomo tertio operum ejusdem Theodoriti. Et Basiliensis quidem editio ex optimo Codice Manuscripto expressa est, cujusmodi multis exemplaribus civitas illa olim abundavit. In Parisiensi autem editione, Robertus Stephanus duobus usus est MSS. Codicibus Bibliothecæ Regiæ: quorum ex altero variantes lectiones ad calcem editionis suæ subjunxit: quæ quidem nobis non inutiles fuerunt. Jacobi autem Sirmundi editio, cum in quibusdam locis à duabus illis prioribus dissentiat, ex quibus MSS. exemplaribus emendata fuerit, nobis adhuc incertum est, cum Sirmundus in Præfatione sua istud notare omiserit. Quantum tamen conjectura assiqui possumus, duobus illis Bibliothecæ Regiæ Codicibus quos Robertus Stephanus sequutus fuerat, usus videtur. Ego vero duos alios MSS. Codices Theodoritiæ Historiæ, eosque optime notæ nactus, editionem hanc adornavi, ut omnium ultimam, sic etiam emendatissimam. Primus fuit Codex Leonis Allatii, Tripartitam historiam continens, quam Theodorus Lectlor ex tribus Historiæ Ecclesiasticæ scriptoribus, Theodorito scilicet, Sozomeno ac Socrate collegerat, in duos distributam libros. Ex hoc Codice variantes lectiones in historia Theodoriti nostri, Samuelis Tennulii Professoris Norwimagensis manu descriptas, dudum ad me misit doctissimus vir & de literis optime meritus Leo Allatius. Porro hic Codex ultra secundum Theodoriti librum non procedit. Secundus Codex fuit olim Henrici Savilii doctissimi viri, qui nunc in Oxoniensi Bibliotheca servatur, ut accepi. Ex eo codice variantes Lectiones, ad calcem editionis Roberti Stephani idem Savilius sua manu adnotarat, ut docet Scholium quod in fronte primæ paginæ adscripsit his verbis: Christophorus ex tribus præstantissimis MSS. exemplaribus, Vaticano, Veneto & Florentino, vulgatum hunc à Roberto Stephano codicem emendavit. Variæ Lectiones ex editione Christophoroni locis dubiis inspicendæ sunt ad finem editionis Latinæ Coloniae anno 1581. Nam ex quæ hic apponuntur, sunt ex manuscripto meo, & cum illis fere conveniunt. Extat penes me editio illa Roberti Stephani, manu Henrici Savilii adnotata, quam Jacobus Usserus Armachanus, vir optimus ac doctissimus, dudum ad me misit. Hujus igitur exemplaris opem alia loca quam plurima in Historia Theodoriti emendavi, tum indicem Episcoporum qui Patriarchales sedes obtinuerunt à vicesimo anno Imperii Constantini usque ad Principatum Theodosii junioris, quem Jacobus Sirmundus mendosissimum ediderat, puriorem atque integriorem dedi. Et initio quidem, Jacobi Sirmundi interpretationem sufficere existimabam, nec novæ translationis laborem suscipere decreveram. Postea vero cum animadvertissem, & ordinem capitum & alia quadam contra auctoritatem scriptorum exemplariam ab illo esse immutata, & ejus versionem quibusdam in locis ferri non posse, novam tandem versionem aggressus sum. Hætenus de Theodorito.

Secundum in hoc volumine obtinet locum Evagrius Scholasticus. Fuit hic Syrus genere, perinde ac Theodoritus: ortus ex urbe Epiphania, quæ civitas fuit Syriæ secundæ, ut ipse in titulo operis sui prodidit. Itaque miror Gerardum Vossium, qui in libro de Historicis Græcis p. 498. Evagrium Antiochensem fuisse scribit. Atqui Evagrius ipse, tum

in

P R Æ F A T I O.

in titulo *Historie*, tum in libro tertio capite 34. diserte testatur se domo Epiphaniensem fuisse. Illic enim de Cosma Episcopo Epiphanie loquens ita scribit: Cosmas, inquit, Episcopus nostræ Epiphanie, quam Orontes fluvius alluit, &c. Sed & Photius in *Bibliotheca* cap. 29. Evagrium oriundum fuisse dicit Epiphania, urbe Syriæ Cæles. Mirum tamen est, Evagrium nostrum non Epiphaniensem, sed ἐπιφανίαν, id est, illustrem, duobus in locis appellari à Nicephoro Callisto. Nam in capite primo libri primi Nicephori ita scribitur: ὁ γὰρ μὲν Εὐάγριος ὁ ἐπιφανίαν, &c. Et in libro 16. cap. 31. locum Evagrii adducens Nicephorus, ex libro tertio capite 34. ejus paulo ante mentionem feci, ita scribit: οὗτος ὁ καὶ Εὐάγριος ὁ ἐπιφανίαν τῆς Σεύρου ἱερῆς. Sed utrobique erratum esse censeo ab antiquariis, qui ἐπιφανίαν scripserunt pro ἐπιφανίᾳ. Certe Nicephorus ex ipsius Evagrii verbis quæ illic adducit, & quæ superius à nobis prolata sunt, perspicue discere poterat Evagrium Epiphaniensem fuisse. Porro natus est Evagrius principatu Justiniani, anno natalis Dominici 536. vel 537. ut ex ipsius Evagrii testimonio demonstravi *Annot. ad cap. 29. lib. 4.* Anno Christi 540 ludimagistro traditus est à parentibus, ut literas disceret. Quo quidem tempore cum Thomas Apamensium Episcopus finitimis urbibus denuntiasset, se vivificum Crucis lignum quod Apamie servabatur, certo die ostensurum esse, deductus est Evagrius à parentibus in eam urbem, & miraculum illud quod tum in Ecclesia factum est, oculis suis spectavit, ut testatur in lib. 4. capite 26. Id autem contigit anno Christi 540. cum Persæ in Syriam irruptione facta Antiochiam incendissent: quod factum est Justino juniore Consule, ut Marcellinus Comes, & Marius in *Chronico* tradiderunt. Biennio post cum lues inguinaria in Oriente grassari cepisset, Evagrius adhuc sub ludimagistro literas discens, ea pestilentia correptus est, ut ipse testatur in capite 29. lib. 4. Relictis deinde Grammaticorum Scholis, Rhetoricæ operam dedit. Cumque magnos in hac arte progressus fecisset, Advocatorum numero adscriptus est. Unde etiam cognomentum retulit Scholastici: quæ vox Causidicum significat, ut docet Macarius in homilia decima quinta his verbis: ὁ δὲ λαὸν μαθὼν γραμματεῖα, ἀπέρχεται καὶ μαθήσει τὰ σμῆνα καὶ ὅταν γένηται ἐκὶ πρῶτος, ἀπέρχεται εἰς τὴν σχολὴν τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἐπὶ ὅλων ἔχρατος. πάλιν ἐκὶ ὅταν γένηται πρῶτος, ἀπέρχεται πρὸς τὴν σχολὴν τῶν γραμματέων, καὶ ἐπὶ πάλιν ἐκὶ ὅλων ἔχρατος, ἀρχαίος. εἶτα ὅταν γένηται σχολαστικός, ὅλων τῶν διχολόγων ἀρχαίος ἢ ἔχρατος ἐπὶ. πάλιν ὅταν ἐκὶ γένηται πρῶτος, τότε γίνεται ἡγεμὴν καὶ ὅταν γένηται ἀρχαίος, λαμβάνει ἑαυτῷ βοηθοὺς τῶν συγκατάθετων, id est, ut interpretor, qui negotia forensia vult discere, abic primum & discit notas. Et postquam ibi primus evaserit, vadit ad Scholam Romanorum, & est omnium postremus. Deinde cum hic primus extiterit, pergit ad Scholam Pragmaticorum: & hic rursus fit omnium postremus, Novitius. Postea cum factus fuerit Scholasticus, omnium causidicorum postremus est & Novitius. Deinde cum ibi primus evaserit, tum fit Præses: & postquam fuerit Præses seu Rector Provinciæ, adiutorem sibi assumit Consiliarium sive Assessorem. In Græco textu Macarii emendavi ὁ δὲ λαὸν μαθὼν πρίγματα, non ut vulgo legitur γραμματεῖα. Porro qua in urbe Evagrius causidicinam exercuerit, incertum est. Suspicio tamen eum Antiochiæ causas egisse: qua in urbe tria erant fora seu tribunalia, ac totidem Advocatorum Scholæ, ut ex Libanio observavi in meis ad Evagrium Annotationibus lib. 1. c. 18. Certe Epiphania, quam ejus patriam fuisse supra docuimus, Advocatus esse non potuit, cum ea civitas forum judicarium non haberet, sed causas suas Apamiam deferret, qua in civitate Consularis Syriæ secundæ jus dicebat. Verum ut Antiochiæ potius quam Apamie Advocatum fuisse credam Evagrium, hæc potissimum ratio facit, quod in ea urbe plurimum versatus est, & uxorem ibi duxit, filiosque ex ea sustulit. Filiam quoque ea in urbe nuptui dedit, ut testatur ipse in libro quarto capite tricesimo nono. Quæ cum pestilenti morbo extincta fuisset una cum filio, anno Imperatoris Mauricii decimo, Evagrius conjuge ac liberis suis orbatus ad secundas nuptias transfiliit, & virginem puellam matrimonii jure in eadem urbe sibi sociavit, uti refert in libro sexto capite octavo. Ubi etiam testatur, universam urbem ea de causa ferias egisse, ac publicam festivitatem, tum in pompa, tum circa thalamum celebrasse. Ex quo obiter apparet, quanta ejus fuerit auctoritas Antiochiæ. Præterea Historiam suam scripsit Antiochiæ, ut colligitur ex capite 20. libri primi. Ubi loquens de profectione Hierosolymitana Eudociæ Regina, ait eam venisse Antiochiam: χρόνιος ὕπερον ἐπὶ τῇ ἀγίᾳ ἐπισημνίᾳ πάλιν, ἐπαυδά τι γίνεταί, id est, quæ diu postea ad sanctam pergens civitatem, huc venit (Antiochiam scilicet). Degebat igitur Antiochiæ tum cum ista scriberet Evagrius. Hinc est quod Evagrius opera & ædificia publicæ urbis Antiochiæ tam studiose recenset, ut videre est in libro primo capite 18. & in libro tertio capite 28. Quibus in locis non obscure indicat, se, dum ista scriberet, Antiochiæ vixisse. Hinc etiam est, quod terræ motus quibus Antiochia subinde concussa est, tanta cura ac diligentia commemorat: & quod in temporum notatione annis Antiochenorum perpetuo utitur. Denique istud etiam colligitur ex capite septimo libri sexti, ubi scribit Gregorium Patriarcham Antiochenum, cum apud Joannem Comitem Orientis accusatus fuisset incesti à quodam argentario, ad Imperatorem & ad Synodum provocasse. Cumque Constantinopolim pergeret,

P R Æ F A T I O.

coram Imperatore ac Synodo causam suam prosecuturus, Evagrium secum deduxisse, velut Assessorem & consiliarium, ut ejus consilio uteretur. Quibus verbis Evagrius satis aperte significat, se Advocatum & Jurisperitum fuisse. Ex horum enim corpore Assessores sunt solabant a magistratibus, tam civilibus, quam militaribus. Non solum autem in hoc criminali negotio, verum etiam aliis in causis Gregorius Consiliarium habuit Evagrium. Nam cum esset Patriarcha Orientalis Ecclesiae, & innumerabiles quotidie causas disceptare eum oporteret, omnino Assessore aliquo opus habuit, qui Juris & Legum formulas ipsi suggereret. Certe verba Evagrii prorsus significant id quod dixi. Ait enim ὁ τῶν ἐν ἐμῷ πατρίσιν & ὁ παρὶς ἡ αὐτῶ καὶ τῶ βασιλεὺς γῆν, τῶ δὲ παρὶς ἰσχυρῶν. Verum hac de re studiosi pro arbitrio suo judicabunt. Mihi sufficit conjecturam meam lectoribus proposuisse. Ceterum idem Gregorius non solum in judiciis, sed etiam in scribendis epistolis & in relationibus quas ad Imperatorem subinde mittebat, in concionibus item & orationibus, ingenio utebatur Evagrii, quemadmodum testatur Evagrius in fine operis sui. Quod quidem volumen cum Evagrius non sine consensu Gregorii Patriarchae in lucem edidisset Principatu Tiberij Constantini, Quaestoria dignitate ab eodem Imperatore donatus est. Nec multo post cum orationem composuisset de laudibus Mauricii Augusti ob natalem Theodosii nobilissimi pueri, codicillos Praefecturae ab eodem Mauricio accepit, ut ipse in Epilogo Historiae suae testatur. Verba Evagrii sic interpretatus est Christophorsonus: Pro quibus duos honoris gradus consecuti sumus: Quaesturam à Tiberio Constantino, & munus tabularum servandarum, in quibus Praefectorum nomina inscribebantur, à Mauricio Tiberio. Quae quidem prava interpretatio imposuit Gerardo Vossio & Philippo Labbaeo. Nam Vossius quidem in libro de Historicis Graecis, Christophorsoni vestigiis insistens, ita dicit: Pro duobus autem hisce libris ait gemino se honore esse affectum. Nam à Tiberio Constantino Quaestura fuisse ornatum: sed à Mauricio consecutum esse, ut Tabulis publicis praeslet. Philippus autem Labbaeus in Dissertatione de Scriptoribus Ecclesiasticis, versionem Christophorsoni sic interpolavit: Seque duos honoris gradus ait consecutum: & primum à Tiberio Constantino ad quaesturam evedum, tum à Mauricio munus adeptum servandarum Tabularum, in quibus non tam nomina, quam ipsa Praefectorum acta inscribebantur. Quanto melius Musculus, qui Evagrii locum ita vertit: Quarum etiam gratia duas dignitates sumus consecuti: Tiberio Constantino quaestoratum largiente, Mauricio vero Tiberio literas hyparchicas mittente. Codicillos Praefecturae voluit dicere, quos Latini etiam literas appellant, ut jam pridem observavi in Annotationibus ad Ammianum Marcellinum. Hinc est quod Evagrius in titulo Historiarum suarum, se ἀπὸ ὑπάρχων appellat, eo quod codicillis honorariae praefecturae ab Imp. donatus fuisset. Edidit postea idem Evagrius sex libros Historiae Ecclesiasticae, exorsus ab iis temporibus in quibus Theodorus ac Socrates desierant, id est ab Ephesina Synodo in qua damnatus ac depositus est Nestorius: ab anno scilicet Christi 431. eamque ad duodecimum Mauricii Imperatoris annum perduxit, qui fuit annus natalis Dominici 594. Certe in libro 3. capite 33. de Severo Antiocheno Episcopo loquens, quo tempore ista scribebat, annum Antiochenorum fuisse dicit 641. Cum igitur ara Antiochenorum octo & quadraginta annis natalem Christi antevertat, deductis ex hoc numero annis 48. remanet annus Christi 594. Idem etiam conficitur ex cap. 29. lib. 4. ubi scribit Evagrius, dum ista literis mandaret, lucem illam inguinariam quae totum orbem pervasit, annis jam duobus & quinquaginta grassatam esse. Grassari autem coeperat haec lues biennio post captam à Persis Antiochiam, hoc est anno Christi 542. Cui annorum numero si duos & quinquaginta annos adjeceris, fiet annus Christi 594. Ceterum laudanda est in primis Evagrii diligentia, qui cum historiam Ecclesiasticam scribere aggressus esset, quaecumque ad id argumentum spectabant, ex optimis Scriptoribus collegit, puta ex Prisco, Joanne, Zacharia, Eustathio, & Procopio Rhetoribus. Stilus quoque ejus non improbandus est. Habet enim elegantiam & venustatem, ut testatur etiam Photius. Sed quod praecipue in Evagrio laudandum est, ex Graecis Ecclesiasticae historiae Scriptoribus, solus hic rectae fidei doctrinam integram atque illibatam servavit, ut post Photium observavit Baronius in Annalibus. Illud tamen in eo reprehensionem meretur, quod non tantam diligentiam adhibuit in conquirendis antiquitatis Ecclesiasticae monumentis, quantam in legendis profanis Scriptoribus. Certe totus fere liber sextus in belli Persici narratione consumitur. Stilus praeterea plerisque in locis redundat ac luxuriat, ut recte judicavit Photius in Bibliotheca. Cujus ἑταυρολογίας exemplum habes in capite 2. lib. 1. ubi de Nestorio ita dicit: ἡ δὲ μαχρὴ γλῶσσα, τὸ καὶ ὅτι δὴ πρὶς οὐκ ἔστι, &c. & in capite 3. libri 2. ubi templum sanctae Euphemiae describit quod erat Chalcedone, & aliis in locis quae studiosus Lector per se ipse facile observabit. Porro historiam Evagrii primus omnium Robertus Stephanus Graece edidit ex unico Codice MS. Bibliothecae Regiae, admodum recente, nec valde bono. Pluribus enim in locis mancus est ac mutilus. Nos vero ex duobus MSS. optima notae Codicibus, historiam Evagrii tot in locis emendavimus ac supplevimus, ut nunc primum edita possit videri.

Primus

P R Æ F A T I O.

Primus fuit Codex Florentinus ex Bibliotheca S. Laurentii, quem cum editione Genevensi contulit vir clarissimus Michael Erminius, & varias ejus lectiones manu sua descriptas ad me misit. Quo quidem nomine plurimum ei me debere profiteor. Illic Codex omnium Evagrii exemplarium optimus est ac vetustissimus. Scriptus est enim in membranis ante annos plus minus quingentos, ut mihi retulit auctoritas Emericus Bigotius, vir doctissimus ac de literis optime meritis: cujus beneficio atque interventu supra memoratas varias lectiones à Michaele Erminio V. C. missas accepi. In eodem Codice Florentino adscripta erant in margine scholia quaedam non inerudita, quæ nos in Annotationibus nostris suo loco retulimus. Caterum monendus est Lector, in hoc Codice Florentino Socratis Scholastici Historiam etiam contineri, cujus variantes lectiones manu sua adnotatas idem Erminius ad me dudum transmisit, ut ante annos quatuor testatus sum in ea Præfatione quam Socratis ac Sozomeni editioni præfixi. Secundus Codex depromptus est ex Bibliotheca illustrissimi Antistitis Caroli Mauricii Tellerij, Remensis Archiepiscopi: non valde vetustus ille quidem: bonus tamen & docti haminis manu descriptus. Illic Codex multis in locis magno nobis adjumento fuit, ut in Annotationibus nostris subinde ostendimus.

Sequuntur deinde Excerpta ex Historia Ecclesiastica Philostorgii, quæ Photius Patriarcha Constantinopolitanus ex duodecim ejus libris collegit. Ea primus omnium ante annos triginta in lucem edidit Jacobus Gothofredus Jurisconsultus, vir doctus quidem ac diligens, sed qui Græcas literas primoribus tantum labris degustaverat, nec in pervolvendis MSS. exemplaribus Græcis satis erat exercitatus. Itaque ejus editio atque interpretatio Latina, mendis prope innumeris referta est: quod quidem Gothofredus ipse in Prolegomenis non dissimulat. Ego vero cum duos Historiarum Philostorgii manuscriptos codices nactus essem, novam hanc editionem aggressus sum: in qua tum loca plurima quæ in editione Gothofredi corrupta erant, restitui, tum lacunas aliquot supplevi. Primus codex fuit Scoriacensis, quem cum editione Gothofredi olim contulit vir doctissimus Lucas Holstenius, & variantes ejus lectiones manu sua ad latus ejusdem editionis adscriptas, paulo ante obitum suum ad me misit. Interpretationem quoque Gothofredi idem Holstenius ad marginem libri sui interdum emendaverat, & quædam alia adnotaverat: quorum ego in Annotationibus meis sedulo mentionem feci, ne doctissimi viri & de antiquitate Ecclesiastica bene meriti studium ac labor sua laude fraudaretur. Alter codex fuit nuper in Bibliotheca Samuelis Bocharti, viri eruditissimi, qui in libro de Animalibus sacræ Scripturæ, hujus codicis interdum mentionem facit. Est ille quidem admodum recens, & paulo ante editionem Gothofredi in Italia descriptus ex manuscripto exemplari Veneto ut opinor. Extat enim Venetiis manuscriptum exemplar Historiarum Philostorgij, ut accepi ab Emerico Bigotio clarissimo viro, qui omnes Italiæ Bibliothecas diligentissime perveſtigavit. Longe tamen præstantior est eo codice quo usus est Gothofredus. Hujus enim unius auxilio, prioris editionis vitia persanata sunt & expletæ lacunæ. Cæterum de Philostorgio plura hic dicere superfluum puto, cum & Photius in horum Excerptorum Proæmio abunde de illo dixerit, & Jacobus Gothofredus in Prolegomenis suis cuncta quæ de illo dici poterant, ad satietatem usque congererit.

Postremus in hoc volumine est Theodorus Byzantius, Lector majoris Ecclesiæ Constantinopolitanæ. Illic duplex opus Historiæ Ecclesiasticæ conscripsit. Primum opus nihil aliud erat quam Historia Tripartita, duobus libris comprehensa, quam ex Socrate, Sozomeno, ac Theodorito unum in corpus collegerat, à vicesimo anno Imperatoris Constantini usque ad Principatum Juliani. Hujus Tripartitæ Historiæ notitiam Leoni Allatio debemus, qui primus hoc monumentum ex tenebris eruerat, & publica luce donaturum se esse promiserat. Ejusdem Historiæ manuscriptum exemplar Venetiis in Bibliotheca sancti Marci extare, jam pridem monuit Possevinus: quod etiam ab se visum illic esse mihi testatus est Emericus Bigotius. Et initio quidem erat animus, hanc Tripartitam Theodori Lectoris Historiam cum hoc volumine in lucem edere. Sed quoniam non integra ad nos missa fuerat ab Allatio, sed initia duntaxat singulorum capitum, adjectis ad marginem nominibus Scriptorum ex quibus descripta erant, & notatis paginis editionis Roberti Stephani, in quibus reliqua continebantur: ejus editionem superfluum fore existimavi, præsertim cum Scriptores ipsos ex quibus collecta est, integros habeamus; & varias lectiones ex eadem Historia excerptas, in Annotationibus meis ad Socratem & Sozomenum ac Theodoritum accurate retulerim. Secundum opus Historiæ Ecclesiasticæ Theodori Lectoris, duobus pariter libris comprehensum fuit, quibus Theodorus res in Ecclesia gestas ab iis temporibus in quibus desierat Socrates, usque ad Principatum Justiniani senioris complexus est. Ex iis duobus posterioribus libris Excerpta quædam duntaxat seu Collectanea ad nos pervenerunt, à Nicephoro Callisto conscripta, ut titulus ipse indicat. Porro duplex hoc opus Theodori Lectoris, quidam ex veteribus unum in corpus compingebant, atque ita quatuor libros Ecclesiasticæ Historiæ Theodori numerabant. Ex horum numero fuit Joannes Damascenus, qui in libro tertio de Imaginibus insigne fragmentum profert ex libro quarto Ecclesiasticæ Historiæ Theodori, quod ad calcem excerptorum Theodori

P R Æ F A T I O.

odori in hac editione nostra studiosus Lector inveniet. Hinc etiam est, quod Suidas in Lexico ait, Theodorum Lectorem scripsisse Historiam Ecclesiasticam a temporibus Constantini usque ad Principatum Justiniani. Non quod Theodorus res in Ecclesia gestas à tempore Constantini ad tempora Justiniani, seu potius Justini, continua serie scripsisset: sed quod duos libros Historiæ Tripartitæ ex Socrate, Sozomeno, ac Theodorito excerptos, qui a Constantini temporibus exordiebantur, duobus aliis libris Historiæ Ecclesiasticæ ab se compositæ præfixerat. Caterum inter secundum ac tertium hujus Operis librum ingens erat hiatus, annorum circiter decem & sexaginta, ab obitu videlicet Constantii ad extrema usque tempora Theodosii junioris: propterea quod Theodorus Lector Historiam suam Tripartitam non absolverat integram, sed in obitu Imperatoris Constantii desierat. Alii vero duplex illud opus Theodori Lectoris distinxerunt, & quidem rectius, ob eam rationem quam modo dixi. Ita certe Nicephorus Callistus, qui Excerpta seu Collectanea ex secundo opere Theodori Lectoris nobis reliquit, non ex tertio & quarto Ecclesiasticæ Historiæ Theodori libro, sed ex primo & ex secundo ea prænotavit. Idem in libro primo Historiæ Ecclesiasticæ, dum omnes enumerat qui Ecclesiasticam Historiam ante ipsum conscripserant, nullam prioris operis Theodori Lectoris mentionem facit, eo quod pars illa nihil aliud contineret quam excerpta ex Sozomeno & Socrate ac Theodorito. Solum vero commemorat opus posterius Historiæ Ecclesiasticæ Theodori Lectoris, quam ille ab iis temporibus in quibus Socrates & Sozomenus ac Theodoritus scribendi finem fecerant, ad sua usque tempora, id est ad principatum Justini senioris deduxerat. Ejus enim Imperatoris electionem refert in excerptis quæ supersunt. Porro excerpta ista ex Historia Ecclesiastica Theodori Lectoris, primus in lucem edidit Robertus Stephanus, una cum reliquis Ecclesiasticæ Historiæ Scriptoribus, ex manuscripto codice Bibliothecæ Regiæ. Ego vero cum nullum alium hujus Historiæ codicem manu exaratum nancisci potuissem, ex Theophane ac Nicephoro Callisto qui integram Theodori Historiam habuerunt, excerpta ista multis in locis emendavi atque supplevi, ut ex Annotationibus meis studiosus Lector poterit cognoscere. Novam quoque horum Collectaneorum latinam interpretationem dictavi, cum Musculi versio, quæ sola hætenus in cunctis editionibus lecta est, quam plurimis in locis ferri non posset. Utinam vero Historiam Ecclesiasticam Theodori integram hodie haberemus. Multa enim scitu digna in ea continebantur: Consulatus quoque quibus quique gestum fuerat, accurate erant adscripti, ut patet ex fragmentis quæ à me collecta sunt. Caterum re nunc attentius examinata, dubito utrum Nicephorus integram Theodori Lectoris Historiam legerit. Quantum enim ex accurata lectione Nicephori colligere possum, Nicephorus integrum opus Historiæ Ecclesiasticæ Theodori non viderat, sed excerpta duntaxat quæ nunc habemus. Certe si integrum opus Theodori legisset Nicephorus, multo plura ac meliora inde in suam Historiam translulisset. Quod cum ille non fecerit, sed sola ea retulerit quæ hodie leguntur in excerptis Theodori, apparet verissimum esse id quod dixi, integram scilicet Theodori Lectoris Historiam à Nicephoro visam non fuisse. Quare verba illa *ὁ δὲ Θεόδωρος Νικαίου*, quæ leguntur in titulo Excerptorum Theodori, non ita accipienda sunt, quasi horum Excerptorum auctor fuerit Nicephorus. Sed id tantum significant, Nicephorum Callistum hæc Excerpta amanuensi suo dictasse. Eodem plane modo Leontii Scholastici liber de Sectis, quem primus in lucem edidit Leunclavius, inscriptus est *ὁ δὲ Θεόδωρος Ἀββὰς τῷ Διονυσίῳ Ἀρχιεπίσκοπῳ*, eo quod Theodorus Abbas librum illum Leontii amanuensi suo dictasset.

Sequuntur Annotationes nostræ in quatuor supra memoratos Ecclesiasticæ Historiæ Scriptores. De quibus præter id quod hujus Præfationis initio dictum est, nihil amplius habeo quod dicam. His adnexi sunt observationum Ecclesiasticarum libelli duo. Prior de Petro Fullone Antiochenis Ecclesiæ Episcopo, & de Synodis in quibus damnatus est. Alter vero de duplici Synodo Romana, & de duabus damnationibus Acacii Episcopi Constantinopolitani. In his duobus libellis multa, ut spero, studiosus Lector inveniet, quæ ante me nemo, quod quidem sciam, hætenus observarat. Appendicis autem loco subjunxi Dissertationes tres Lucæ Holstenii viri doctissimi, quas ille paulo ante obitum mihi tradi mandaverat, edendas ipsius nomine. Earum porro editionem consulto ad hoc usque tempus distuli, propterea quod duæ quidem priores agunt de epistola Synodica Alexandri Episcopi Alexandrini, quæ in hoc volumine continetur. Tertia vero est de Episcopatu Synesii, cujus mentionem facit Evagrius noster. Quod quidem idcirco te monendum esse duxi, ne quis fortasse quereretur earum Dissertationum editionem nimium diu à me suppressam fuisse. Fruere igitur Lector hoc labore nostro: & si quid commode à nobis translatum & observatum inveneris, Deo optimo maximo mecum gratias age, qui mihi oculorum acie prope modum destituto, opus hoc Historiæ Ecclesiasticæ ad exitum perducere concessit. Sicubi vero lapsus me esse deprehenderis, humaniter ignosce. Homines enim sumus, & ad errandum proclives. In nullo autem unquam labi, divinum est, ut vetus Poeta cecinit:

Μηδὲς ἀμαρτῆν ἐνὶ Θκοῦ, ἢ πάρα καταβοῆε.

VETERUM

VETERUM TESTIMONIA

DE HISTORIA ECCLESIASTICA

THEODORITI.

Theodoritus in libro 4. hereticarum fabularum, cap. 1. de Ario.

Αλλὰ ταῦτα ἀφ' ὧν πλάτους ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ συγγραφεύς, ὡς ἐπὶ τὸν ἡρώδη τῶν τῶν λέγειν. *Id est,*

Sed cum hæc in Historia Ecclesiastica copiose conscripserim, superfluum puto eadem hic dicere.

Item in cap. 2. ejusdem libri, de Eudoxio.

Καὶ ὅσα μὴ πάντα λέγειν μνησθεύω, τούτων γὰρ πάντων ἐμνήσθην ἐν ἐκείνῃ τῇ συγγραφῇ, ἵνα καὶ τὸ τῆς πόλεως ἐκείνης ἀρπάζειν θρόνον, καὶ τῷ κηρύττειν τῆς ἀληθείας τὰς ἐκκλησίας γυμνάσαι. *Id est,*

Ac ne omnia singillatim referendo prolixior fiam: horum enim omnium in historia illa Ecclesiastica mentionem feci: eo potentiae pervenit, ut & sedem illius urbis invaserit, & multas Ecclesias prædicatoribus veritatis orbaverit.

Cassiodorus Senator in Præfatione Historiæ Tripartitæ.

HANC igitur Historiam Ecclesiasticam, quæ cunctis Christianis valde necessaria comprobatur, à tribus Græcis auctoribus mirabiliter constat esse conscriptam: uno scilicet Theodorito, venerabili Episcopo, & duobus disertissimis viris, Sozomeno & Socrate.

Gennadius in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis.

THEODORETUS Cyri civitatis Episcopus, à Cyro enim Rege Persarum condita, servat hodieque apud Syriam nomen auctoris: scripsisse dicitur multa. Ad meam tamen notitiam ista sunt quæ venerunt. De Incarnatione Domini adversus Eutychen Presbyterum, & Dioscorum Alexandriæ Episcopum, qui humanam in Christo carnem fuisse negant, scripta fortia, per quæ confirmat & ratione & testimonio Scripturarum, ita illum veram maternæ substantiæ carnem habuisse quam ex Matre v. rgine sumpsit, sicut & veram Deitatem, quam æterna nascibilitate Deo Patre gignente ipse nascendo accepit. Sunt & ejus decem Historiæ Ecclesiasticæ libri, quos imitatus Eusebium Cæsariensem scripsit, incipiens à fine librorum Eusebii usque ad suum tempus, id est à vicennalibus Constantini usque ad Imperium Leonis senioris, sub quo & mortuus est.

Theodorus Lector in Epistola quam præfixit Historiæ Ecclesiasticæ.

Post admirandum Eusebium cognomento Pamphilum, qui plurimum stu-

dii posuit in colligendis libris doctissimorum virorum qui res Ecclesiasticas conscripserant, non solum apud Christianos, verum etiam apud Judæos: & qui Historiam suam perduxit ad annum vicesimum piissimi & re vera ordinati à Deo principatus laudatissimi ac beatissimi Imp. Constantini: idem argumentum tractare aggressi viri Deo cari, pari cura ac diligentia, sicut ipsorum libri fidem facient, sequentium temporum Historiam conscripserunt: Theodoritus scilicet beatæ recordationis, Episcopus Cyri, & Sozomenus ac Socrates. In scribenda autem Historia non eandem omnes viam tenuerunt: sed singuli peculiari modo ratiocinati sunt, & res gestas scriptis prodiderunt.

Imperator Justinianus in edicto de confessione rectæ Fidei ad omnes Catholicos, de Theodoro Mopsuesteno ita scribit pag. 853. Chronici Alex.

Καὶ ταῦτα μαρτυροῦν Σαζόμοδος ὁ Ἡσύχιος καὶ Σωκράτης καὶ Θεοδώρητος, ὁ πολλοὺς ὑπὸ Θεοδώρου λόγους τε καὶ ἐπαίνους ἐκτίνας. *Id est,*

ATQUE hæc testantur Sozomenus, Hesychius, Socrates ac Theodoritus, qui pro Theodoro multos libros scripsit, eumque multis laudibus celebravit.

[Liberatus Diaconus in Breviario, cap. 3.]

THEODORITUS Episcopus in Ecclesiast. Hist. Apollinarem & ejus hæresim sic notat: *Apollinaris Laodiceus, dum pietatis induerat vultum &c.]*

Evagrius Scholasticus in libro primo Historiæ Ecclesiasticæ cap. 1.

EUSEBIUS inquam Pamphili, & Sozomenus, ac Theodoritus & Socrates, benignissimi Servatoris nostri adventum in terras, ejusdemque adscensum in cælum, tum ea quæ à divinis Apostolis & à fortissimis martyribus pro fide certantibus præclare sunt gesta: quidquid præterea, aut laude, aut vituperatione dignum actum est à nostris usque ad principatum Theodosii, omnium optime ac diligentissime scriptis prodiderunt.

Photius in Bibliotheca cap. 31. de Theodorito.

Ανεκδοτὸν Θεοδώρου ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία πάντας τῶν ἐξηγῶν κατὰλληλον φερόν τῇ ἱστορίᾳ μᾶλλον ὅπως ἐπίθηκε. Καθὼς τι γὰρ καὶ ὑψηλὸς ἢ ἀπείρητος. πλὴν ὅτι εἰς οὗτοι ταῖς μεταφράσεως παραδόχως, καὶ ὥστε ἀπειροκάτως ἐχρήσασατο. ὅπως καὶ πλατύπρην τῶν ἐξηγῶν, τὰ

VETERUM TESTIMONIA

ὅτι τῆς διωτέρας συνόδου διέλασι, σχεδὸν π' ἅλλων ὥσπερ μόνον ἀπὸ τῆς ἐπιδρόμης ἀφισπέρων, ἀλλ' ὃ βυλιδύων τὶ πρὸ αὐτῆς εἰπεῖν. πλὴν ἀλλὰ καὶ ὅτι ὃ πάντα λεπτομερῶς λέγει. ἀρχεται ὃ τῆς ἱστορίας ἀπὸ τῆς Ἀρείου αἰρέσεως, καὶ καταλήγει μέχρι τῆς Θεοδοσίου τοῦ νέου βασιλείας, καὶ μέχρι τῆς Θεόδωρου παλαιοῦ, ἵνα καὶ Κωνσταντινουπόλεως Σισίνιος ἦρχεν. *Id est,*

LECTA est Theodoriti Historia Ecclesiastica. Hic magis quam reliqui quos supra nominavi, convenientem Historiæ stilum adhibet. Clarus enim & grandis est minimeque redundans: nisi quod translationibus interdum audacius, & pene inepte utitur. Hic etiam fufius cæteris, secundæ Synodi gesta commemorat, quæ alii tanquam in transcurso & obiter ac perfunctorie narrant, nec videntur de ea loqui velle. Verumtamen ne ipse quidem omnia singillatim refert. Historiam inchoavit ab hæresi Arii, & ad Principatum Theodosii junioris pertexuit, & in morte Theodori Mopsuesteni desinit, quo tempore Sisinnius Constantinopolis erat Episcopus.

Nicephorus Callistus in libro primo Historiæ Ecclesiasticæ. cap. 1.

PORRO Hermias Sozomenus, qui & Salaminus dicitur, & doctissimus Theodorus Episcopus Cyri, qui tertiam Synodum impugnavit: item Deo invisus Philostorgius, & qui cognomento quidem

καθαρός, sed animo minus puro fuit, Socrates, à sine Eusebii Cæsariensis exorsi, usque ad tempora Theodosii junioris Historiam suam perduxerunt, cum omnes nescio quo pacto idem sibi argumentum proposuissent.

In Theodoritum Epigramma ex veteri codice descriptum ab Henrico Savilio.

Τῆς διπλείας καὶ λόγων διγλωπίας
καὶ ῥητορικῆς δεινότητος καὶ τέχνης
ὡς ἀγαπαὶ σὲ καὶ πῶς πᾶσι πλεία,
ὡ συγγραφεὺ ἀριστὲ καλλίστῳ λόγων.
Ὅντας διανγείς καὶ Φαειοὶ λυχνίται,
καὶ μάργαροι σίλβοντες οἱ σὺ δὲ λόγαι,
καὶ πρέξοναι μὲν δεξιτῆς τῆς ἐνόςου,
τῆς ἀθίης δὲ ἐκλιπυταὶ χακίας.

Eustathius in Commentariis ad lib. 2. Iliadis, pag. 264. edit. Rom.

Θ'Επίκτιτος κύριος ὄνομα ἀπὸ τοῦ πικρῶς καὶ ὁ Θεόδωρος. *Id est,*

EPICITUS nomen proprium scribitur per i, itemque Theodorus juxta grammaticos.

Suidas in Lexico.

Θεόδωρος ὄνομα κύριος. Θεόδωρος δὲ, διὰ τῆς ἡ, ἢ δωρεὰ τῆς Θεοῦ. *Id est,*

THEODORUS nomen proprium. Θεόδωρος autem per ἡ, adjectivum est significans Donum Dei.

VETERUM TESTIMONIA

Ex actione quinta septimæ Synodi Oecumenicæ, pag. 613.

ΕΚ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Εὐαγρίου, ἐκ τοῦ πρώτου λόγου. μετὰ γὰρ τὸ προσδεδωκέν τῇ πόλει τὸν Χρυσόν, & cætera quæ habentur in cap. 27. libri quarti.

Ex Bibliotheca Photij cap. 29.

ΑΝΕΓΙΝΩΘΗ Εὐαγρίῳ σχολαστικῷ, ἀπὸ ὑπάρχοντος, πόλεως δὲ Ἐπιφανίως τῆς κατὰ τὴν κοίλιν Συρίας, Ἑκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἐν τόμοις ἑξ, ἀρχὴν ποιῶν τὸ πᾶν τῆς Σωκράτους καὶ Θεοδοσίου ἱστορίας, καὶ καταπύσσεται μέχρι τῆς βασιλείας Μαυρικίου, ὅπως δωδὶκατος ἐστὶ τῆ βασιλείας ἀναγινώσκων. ἔπειτα δὲ τὴν Φράσιν οὕτως ἀχαιεῖς, ἐκ καὶ πῶς περὶ τῆς αἰρέσεως οὕτως δοκῶν. ἐν δὲ τῇ πᾶσι δογματικῇ ἐκδήσει ἀκρίτως πᾶσι ἄλλων μᾶλλον ἱστορικῶν. ἔχει δὲ καὶ χρίσις περὶ εὐκρίνας. *Id est,*

LECTA est Evagrii Scholastici Expræfæcti, natæ Epiphania urbe Cœlesyriæ, Ecclesiastica Historia libris sex: inchoans à sine Socratis & Theodoriti Historiarum, pertingensque ad Mauricii annum duodecimum imperii. Stilus huic non ingratus, tametsi interdum redundare quodammodo videatur. Verum in dogmatum veritate

DE HISTORIA EVAGRII.

cæteris historicis accuratior est. Habet autem & de imaginibus quædam testimonia.

Nicephorus Callistus in libro 1. cap. 1.

DEINCEPS vero Theodorus Lector Byzantius, & Basilus Cilix, & Expræfæctus Evagrius, superiorum ante ipsos temporum res prætergressi, & tempora sua stilis profecuti, eorum quos modo diximus Historiis suas conjunxerunt, difficultatem reformidantes. Nonnulli etiam è vita inter scribendum excedentes, institutum opus minime compleverunt. Ipse quidem Evagrius Epiphaniensis, historiam usque ad Justinianæ ætatem deducit, maxima ex parte res prophanas tractans: quarum argumenta & materiam ex Eustathio Syro, Zosimo, Prisco, Joanne, Procopio Cæsariensi, Agathia, qui illis temporibus continua serie insignes fuere Oratores, & præterea ex aliis non pœnitendis historicis decerpfit.

Idem in libro 16. cap. 31.

QUÆ vero de Severo Evagrius Epiphaniensis memoriæ mandaverit, verbis hic ejus apponam. Scribit enim ad hunc modum: — & cætera, quæ extant in libro 3. Evagrii cap. 34.

VETERUM

VETERUM TESTIMONIA DE PHILOSTORGIO.

Photius in Bibliotheca, cap. 40.

LECTA est Philostorgii Ariani veluti Ecclesiastica Historia. Narrat autem fere contraria omnibus Ecclesiasticis Historicis, laudibus extollens quos novit Arianismo infectos, & conviciis Orthodoxos perfundens: ita ut hoc ejus opus non tam Historia esse videatur, quam hæreticorum laudatio, cum nuda & mera vituperatione atque accusatione Catholicorum. Stilus illi cemptior, & poeticis sine tædio, minimeque ingratis vocibus utitur. Tropi quoque ac verba significantia gratiam ipsi cum jucunditate conciliant. Nisi quod interdum audacius ipsis, vel nimium detortis utendo, in frigidum & importunum sermonem incidit. Ornatur ab illo varioratio, vel ad satietatem, ita ut in obscuritatem, nec eam semper gratam, occulte trahatur auditor. Sæpe etiam sententias apte suis locis inserit. Incipit autem ab Arii studio in hæresim atque exordio, usque ad Actii impii hominis revocationem. Hic autem Actius ab ipsis qui idem cum illo sentiebant hæreticis, propterea quod ipsos impietate superaret, ut ipse Philostorgius vel invitus refert, Diaconatu submotus, postea ab impiissimo Juliano Imp. revocatus humaniterque exceptus est. Et hæc quidem ejus historia, uno volumine sex libros complexa, ad hoc usque tempus progreditur. Ipse vero scriptor mendax est, & à fabulis minime abstinens. Prædicatque doctrinæ quidem causa Actium maxime & Eunomium: solos illos pietatis dogmata quæ temporis longinquitate obruta erant, repurgasse fingens. Miraculorum vero & vitæ gratia laudat Eusebium Nicomedie Episcopum, quem etiam Magnum nominat, & Theophilum Indum, aliosque complures. Reprehendit vero Acacii maxime Cæsareæ Palæstinæ Episcopi, vim dicendi intolerabilem, & versutiam inextinguibilem, quibus eum artibus oppressisse ait præ omnibus, tam eos qui idem sentire viderentur, odio tamen quodam divisi erant: quam eos qui contraria in religione sentiebant. Et hæc quidem jam à nobis lecta sunt. Exiguo autem post tempore lecti sunt in alio volumine sex quoque alii ejus libri: adeo ut totum ejus o-

pus compleatur libris duodecim. Quorum librorum principes literæ si connectantur, scriptoris Philostorgii nomen conficiunt. Progreditur autem usque ad Theodosii junioris tempora, finem scribendi faciens quo tempore Theodosius post mortem Honorii, Romani Imperii sceptrum Valentiniano juniore, Placidie & Constantini filio, patrueli suo tradidit. Quantumvis autem Philostorgius hic in Orthodoxos fureret, in Gregorium tamen cognomento Theologum incurrere non est ausus, cujus doctrinam vel invitus prædicat. Basilio vero Magno calumniam texere ausus est, qua illustriorem eum reddidit. Vim enim & venustatem sermonis in concionibus, ipsa rei evidentia fateri coactus est: temerarium tamen ipsum homo futilis appellat, nec in refutando exercitatum, eo quod, ut ait, Eunomii libris respondere ausus esset.

Nicephorus Callistus in libro primo cap. 1.

PORRO Hermias Sozomenus, qui & Salaminus dicitur, & doctissimus Theodoritus Gyri, qui tertiam Synodum impugnavit: item Deo invisus Philostorgius, & qui cognomento quidem καθάρης, sed animo minus puro fuit, Socrates, à fine Eusebii Cæsariensis exorsi, usque ad tempora Theodosii junioris historiam suam perduxerunt, cum omnes nescio quo pacto idem sibi argumentum proposuissent.

Idem in libro 9. cap. 19.

SED enim quæ Deo invisus Philostorgius, res gestas supradicti Theophili narrans fufius commemoravit, ea nunc paucis perstringemus. Ait igitur: — & cætera quæ leguntur in lib. 3. Philost. Sect. 6.

Idem in libro 12. cap. 19.

HUNC Eunomium, ut divinum hominem plurimum admiratur Ecclesiasticus scriptor Philostorgius. Prudentiam enim & virtutem ejus incomparabilem fuisse fingit, & oris formam & corporis partes decentissimas cum multa venustate prædicat, — & cætera quæ leguntur in libro decimo, capite 6.

Joannis Antiocheni, Suidæ, ac Nicetæ testimonia de Philostorgio habentur in Supplemento Philostorgii.

VETERUM TESTIMONIA DE HISTORIA ECCLESIASTICA THEODORI LECTORIS.

Suidas in Lexico.

Θεόδωρος ὁ ἀπὸ ἀναγνώστης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἔγραψεν ἱστορίαν ἐκκλησιαστικὴν ἀπὸ τῆς πρώτης Κωνσταντίνου, ἕως τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ. *Id est,*

THEODORUS ex Lectoribus magnæ Ecclesiæ Constantinopolitane, scripsit Historiam Ecclesiasticam à Constantini

temporibus ad Imperium usque Justiniani.

Nicephorus Callistus in libro primo Historiæ Ecclesiasticæ, cap. 1.

ΕΝ ΠΡΩΤῃ ΠΑΛΑΙᾳ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ ἀναγνώστης Θεόδωρος, ὁ Κίλιξ βασιλεὺς, ὁ ἀπὸ ἐπαρχοῦ Εὐάγριος, τὰ τῆς αἰωνίου χρόνου καὶ περὶ αὐτῶν ὑπογράφει, οἱ μὲν τῆς αἰκίους χρόνου τοῖς ἐκείνῳ παρέζωσαν, τὸ τῆς πραγματικῆς διαχερὲς ὑπολογισαίμενοι.

VETERUM TESTIMONIA.

σάμην· ἄλλοι δὲ καὶ τὸ ῥίον· τὰ συγγραφεύς· το-
λιπότες, τὴν δὲ ὑπεβολὴν ὑποτάσσον ἡμέτερον συ-
τάλωσι. *Id est,*

DEINCEPS vero Theodorus Lector Byzantius, & Basilus Cilix, & Ex-
præfectus Evagrius, superiorum ante ipsos
temporum res prætergressi, & tempora sua
stilo prosequuti, eorum quos modo dixi-
mus Historiis suis conjunxerunt, operis
difficultatem reformidantes. Nonnulli e-
tiam è vita inter scribendum excedentes,
institutum opus minime compleverunt.

Reliquorum testimonia de Theodoro
Lectore, Joannis scilicet Damasceni, Theo-
phanis, & Patrum Synodi septimæ, habes
infra in fragmentis Theodori Lectoris.

Proœmium Historiæ Ecclesiasticæ Tripar- titæ Theodori Lectoris.

Θεοδώρου ἀναγνώστου Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησια-
στικῆς ἱστορίας βιβλίον πρῶτον.

ΕΚ πρὸς ψήφου ἐπεμύνη μοι λαχόντι * καὶ τὸ
ἡμέτερον Παφλαγονίαν ἔχον ἐν μετροπόλει τῆς
ιομα Γάγγραι, ἐν αὐτῇ τῇ ἀπλοῦς αὐτῆς τῆς
ιερέας ὁμῶς καὶ πρὶν μοι καταλῆς, ἡσυχάζοντι παρ'
αὐτῆς, ἐξ αὐτῆς τὰς ὑποθέσεις λαμβάνοντες συ-
αγαθῶν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐκείνης, καὶ
μία πᾶσι ἐξ αὐτῶν ἀρμόσας συνάξας. ἐπειδὴ δὲ
πατρικῇ κελεύσει ἀληθείᾳ καὶ ὅποι, εἰ καὶ φράσεις
τὸ περιεχόμενον ἐλευθέρῳ, ἀλλ' ἐπὶ τὸ τοῖσιν ἔργον
ἀμελητὶ ἦλθον, ὑμῖν γὰρ οὐκ αἰς περὶ ἀρχαίας. ἐν-
στίθω τῷ θαυμασιωτάτῳ τῷ ἐπίκλῳ Παμφίλῳ,
κεκμημένος ὡς τῇ συλλογῇ τῇ ἀνέχοντι τὰς
παιδείας ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις λογίαν ἀνδρᾶ
συγγραφέαν, ὃς μόνον λέγω τῇ ὡς Χρι-
στianὸς φιλοσοφῶν, ὁ δὲ καὶ παρ' ἑβραίων καὶ
τῶν τῇ ἱστορίᾳ συνάξων πεισμάτων ἀπὸ τῶν ἐκ-
κοσμοῦ ἔκτος τῆς φιλοχρίστου καὶ ὅς ἀληθείας ὑπὸ Θεοῦ
χειροτονήσαντες βασιλεὺς Κωνσταντίνος καὶ πᾶσι φήμῃ
καὶ μακαριώτατος ὡς καταλύσαντες, ἐπὶ τὸ τοῖσιν
τὸ ὑποθέσεις ὅλῳ μὲν πολλῶς τὸ ἀκριβές,
ὡς τῇ ἐκτέλεσει καὶ γὰρ μαρτυροῦν, τὸ σπουδῶν
περιποιήσαντι θεοφιλεῖς ὁμῶς καὶ λογισαί τε ἀνδρες
λέγω δὲ Θεοδώρου ὃς ὅτις μέγας, γινώσκοντες
ἐπισκοπὴς Κύρου, καὶ Σαζόμενος, καὶ Σακεράτης. τὸ
ἐπιλοίπον χρόνον τοῦτον τὴν πραγματείαν, ὅς
ἄμφω τὸ τοῖσιν ὁμῶς δέξασθαι, ἀλλ' ἰδίᾳ ἕκαστος
φιλοσοφῶν, καὶ τὴν λόγους ἀναγράψας. ἐπεὶ οὖν
πᾶσι μὲν τῇ καὶ καί ποτε πραχθέντων, ὑπὲρ δὲ ἀπο-
λήντας ἀνέχοντες ἐκάστη ἀπεδείχθησαν φράσεσιν,
πᾶσι δὲ ἰδιόζωντες, βύλοισι αἰετῶν, τὰ κοινὰ αὐ-
τοῖς συμφανέμενα καὶ τῷ καθέστῳ καὶ ἀφραδί-
στοι διηγουμένῳ τῇ παρῶν βίβλῳ κατατάξας, ἐν
τῇ παρῶν ὡς ἀποκαταστάσεως ὡς ἄμφω συμπεφω-
νίκασι τὰ δὲ ἐκάστω πάλιν ἰδίως ἐκτελέσας παρα-
δελώντα. ἀρξομαι δὲ τὸ ὑποθέσεις ἐκ τῆς ἱστορίας
τῆς μακαρίου Σαζομένου.

In Proœmium Theodori Lectoris, Annotatio.

* **Κ**ΑΤΑ τὸ ἡμέτερον Παφλαγονίαν ὡς. In MS. Codice Veneto legitur *ἐκείνης*. Sed magis probo scripturam Codicis Alla-
tiani. Quod si hanc lectionem sequi placeat, necessario efficitur Theodorum Lectorem oriundum fuisse ex Provincia Pa-
phlagonia. Certe ejus diſtictio nescio quid Paphlagonicum rodolet. Ipse quoque Theodorus in hoc Proœmio ingenne fatetur,
se in dicendo rudein esse & patum exercitatum. Tales autem erant Paphlagonæ, ut de Heliſidio testatur Ammianus Marcell-
linus in libro 21. pag. 126 his verbis: *Ad Præſtaturam promovetur Heliſidius, ortus in Paphlagonia, aspectu vilis & lingua.*
Si quis tamen Venetum Codicem secutus, *ἐκείνης* scribere maluerit, eundem non magnopere repugnabo, præſertim cum
verbum *ἐκείνης* quod præcessit, hanc scripturam confirmare videatur. Porro Theodorus Lector opus hoc suum eundem E-
piscopo, aut potius Presbytero Gangrensis Ecclesiæ, hæc epistola nuncupat. Hunc est quod factum caput & patrem cum ap-
pellat, ejusque precibus adjuvari se optat.

Προσφαιητικὸν εἰς Θεοδώρου τὸ βασιλεῖα Σαζομένου.

Φασι τὸ πάλαι ἀνπεχέμενον ὑπερβαλόντι π χρῆ-
μα γινώσκαι, &c. ut habentur apud ipsum
Sozom. à pag. 3. usque ad finem pag. 6.

Theodori Lectoris urbis Constantinopolita- næ Ecclesiasticæ Historiæ liber primus.

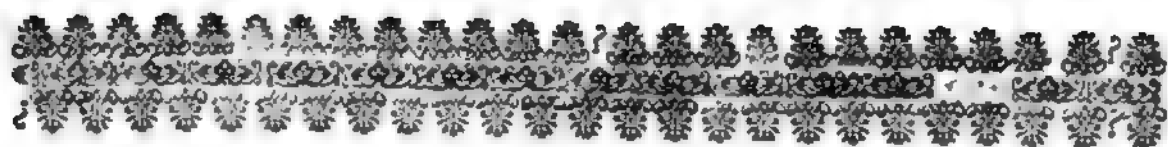
CUM nescio quam ob causam mihi con-
tigisset, ut in vestra Paphlagonum
Provincia hospitarer in ipsa Metropoli quæ
dicitur Gangra, utque sacro ac venerando
mihi conspectu tuo illic fruerer, compelle-
bas me, ut eos qui Ecclesiasticam Histori-
am ediderant colligerem, argumenta abs
te sumpturus, eorumque unum quasi cor-
pus componerem. Quando igitur nefas
est paternis jussibus refragari, ego quam-
vis dictionis elegantia destitutus, ejusmo-
di opus incunctanter aggressus sum, tuis
orationibus confisus. Post admirandum
Eusebium cognomento Pamphilum, qui
plurimum studii impendit in colligendis
libris doctissimorum virorum qui res Ec-
clesiasticas conscripserant, non solum apud
Christianos, verum etiam apud Judæos:
& qui Historiam suam perduxit ad annum
usque vicessimum piissimi & re vera à Deo
ordinati Principatus, laudatissimi ac beatif-
simi Imperatoris Constantini: Idem argu-
mentum tractare aggressi viri Deo cari, pa-
ri cura ac diligentia, sicut ipsorum libri
fidem facient, sequentium temporum Hi-
storiam conscripserunt: Theodorus sci-
licet beatæ recordationis, Episcopus Cyri,
& Sozomenus ac Socrates. In scribenda
autem Historia non eandem viam omnes
tenuerunt: sed singuli peculiari modo ra-
tiocinati sunt, & res gestas scriptis prod-
iderunt. Quoniam igitur nonnulla quidem
eorum quæ singulis temporibus gesta sunt,
utrique similiter retulisse noscuntur, rerum
scilicet ordine eos compellente: quædam
vero diversa ratione commemorarunt: ra-
tioni consentaneum esse existimaui, ut ea
quidem in quibus inter se consenserunt,
verbis illius qui apertius & elegantius ea-
dem retulerat, huic libro insererem, no-
tans in margine ambos Scriptores inter se
convenire. Ea vero quæ peculiariter ac
diverso modo ab unoquoque eorum expo-
sita sunt, pariter demonstrabo. Ordiam au-
tem ab Historia beati Sozomeni.

Allocutio Sozomeni ad Imp. Theodosium.

PRISCOS Imperatores, diversarum
quemque rerum studiosos fuisse me-
morant, &c.

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ
ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΡΟΥ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΤΟΜΟΙ ΠΕΝΤΕ.

THEODORITI
EPISCOPI CYRI
ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ
LIBRI QUINQUE.
HENRICO VALESIO *Interprete.*

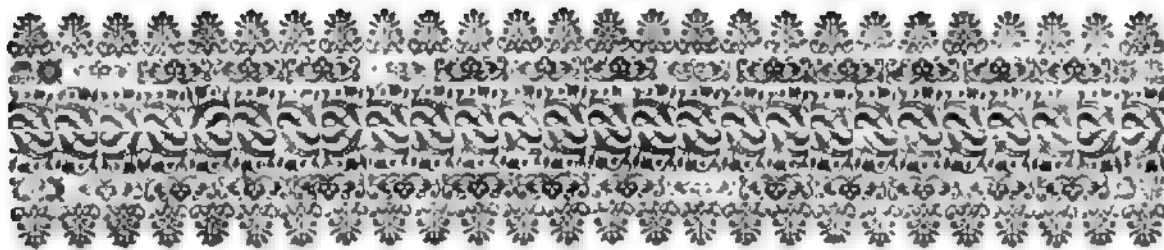
ΤΑΔΕ ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ λόγος πρῶτος.

- α' τῆς ἱστορίας σκοπός.
β' Πόθεν ᾤξατο τῷ Ἀρειανῷ ἡ αἵρεσις.
γ' Καίσαρος τῷ πρωτεύοντι ἐπισκόπῳ.
δ' Αλεξάνδρου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐπιστολὴ πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως.
ε' Ἀρείου ἐπιστολὴ πρὸς Εὐσεβίον τὸν Νικομηδείας ἐπίσκοπον.
ς' Εὐσεβίου ἐπισκόπου Νικομηδείας ἐπιστολὴ πρὸς Παυλὸν ἐπίσκοπον Τύρου.
ζ' Τὰ καὶ τὴν τιμὴν μεγάλῃσι συνέδριον τὴν ἐν Νικαίᾳ.
η' Ελεῖχος τῷ Ἀρειανῷ ἐκ τῷ Εὐσταθίου καὶ Ἀθανασίου συγγραμμάτων.
θ' Τὰ καὶ τὴν Μελέτων τὸν Αἰγυπτίου, ἐξ ὧν Μελεπαιῶν χρισματικοὶ μέχρι τῆς παρόντος διέμεσαν καὶ συνοδικὴ πρὸς τοῦτον ἐπιστολή.
ι' Ἐπιστολὴ τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ πρὸς τοὺς ἀπολειφθέντας ἐπισκόπους, περὶ τῷ τῷ συνόδῳ τυπωθέντι.
ια' Περὶ τῷ σιτηρείῳ τῷ ταῖς ἐκκλησίαις χρηρηθέντι, καὶ τῆς ἄλλης τοῦ βασιλέως ἀρετῆς.
ιβ' Ἐπιστολὴ Εὐσεβίου τῷ Καισαρείας ἐπισκόπου περὶ τῆς ἐκτεθείσης ἐν Νικαίᾳ πίστεως.
ιγ' Ελεῖχος τῷ ἰνὶ βλασφημούντι Ἀρειανῷ, ἐκ τῷ Εὐσεβίου τῷ Καισαρείας ἐπισκόπου συγγραμμάτων.
ιδ' Περὶ τῆς Ἀρείου πλεωτῆς, ἐκ τῆς Ἀθανασίου ἐπιστολῆς.
ιε' Ἐπιστολὴ τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ, περὶ τῆς τῷ ἐκκλησίᾳ οἰκοδομῆς.
ισ' Ἄλλη ἐπιστολὴ τῷ αὐτῷ περὶ τῆς τῷ θείῳ γραφῶν καὶ ἀσκητικῆς.
ις' Ἄλλη τῷ αὐτῷ ἐπιστολὴ πρὸς Μιχαήλ τὸν ἐπίσκοπον Ἱερουσολύμων περὶ τῆς οἰκοδομίας τοῦ θείου καὶ.
ιη' Περὶ Ἑλένης τῆς τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ μητρὸς, καὶ τῆς περὶ τὴν οἰκοδομίαν ὧν θείῳ καὶ σπουδῆς.
ιθ' Περὶ τῆς ὁδοῦ Εὐσεβίου τῆς Νικομηδείας μεταθέσεως.
κ' Ἐπιστολὴ τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ κατὰ Εὐσεβίου καὶ Θεοφάνους γραφῶσα Νικομηδείῳσι.
κα' Περὶ τῆς ὑπὸ Εὐσεβίου καὶ τῷ αὐτῷ μηχανήσεως καὶ τῷ ἁγίῳ Εὐσταθίῳ τῷ τῆς Ἀποχέων ἐπισκόπῳ συσκευῆς.
κβ' Περὶ τῷ μὲν τὴν ἐξοδὸν τοῦ ἁγίου Εὐσταθίου καλεσθέντος ἐν Ἀποχέῳ ἐπισκόπῳ αἰρητικῶν.
κγ' Περὶ τῆς Ἰνδῶν πίστεως.
κδ' Περὶ τῆς Ἰσίδου πρὸς τὴν θείαν ποδὴν.
κε' Ἐπιστολὴ τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ πρὸς Σαπύριον τὸν βασιλῆα Περσῶν, περὶ τῷ Χριστιανῶν γραφῶσα.
κς' Περὶ τῆς καὶ τῷ ἁγίῳ Ἀθανασίῳ τυρβηθείσης ἐπιστολῆς.
κζ' Ἐπιστολὴ τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ πρὸς Ἀλεξανδρείας.
κη' Ἄλλη καὶ τῷ Ἀθανασίῳ ἐπισκόπῳ ἐπιστολή.
κθ' Ἐπιστολὴ τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ πρὸς τὴν συνόδον.
λ' Περὶ τῆς ἐν Γύρῳ μηχανήσεως συνόδου.
λα' Περὶ τῶν ἰσχυρίων τῷ ἐν Ἱερουσολύμοις μηχανήσαντι, καὶ τῆς ἐξουσίας τῷ ἁγίῳ Ἀθανασίῳ.
λβ' Περὶ τῆς τῷ μακαρίῳ Κωνσταντίνῳ βασιλεῖς ἀφθίτης.
λγ' Ἀπολογία ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως.
λδ' Περὶ τῆς τῷ βασιλεῖ πλεωτῆς.

IN LIBRO PRIMO ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ
hæc continentur.

CAP. I.	HISTORIÆ scopus.
II.	Unde cœperit hæresis Arianorum.
III.	Enumeratio præcipuorum sacerdotum.
IV.	Epistola Alexandri Alexandriæ Episcopi ad Alexandrum Constantinopolitanum.
V.	Epistola Arii ad Eusebium Nicomediensem Episcopum.
VI.	Eusebii Nicomedienſis Epistola ad Paulinum Tyri.
VII.	De rebus gestis in magna Synodo Nicæna.
VIII.	Confutatio Arianorum ex libris Eustathii & Athanasii.
IX.	De rebus Meletii Ægyptii, ex cujus nomine dicti sunt Meletiani schismatici, qui ad hunc usque diem perdurant, & Synodica de illo epistola.
X.	Epistola Imp. Constantini ad Episcopos qui Synodo non interfuerant, de iis quæ decreta erant in Concilio.
XI.	De annoniis quas Ecclesiis tribui iussit : & de aliis Imperatoris virtutibus.
XII.	Eusebii Cæsariensis Episcopi epistola de fide Nicææ exposita.
XIII.	Confutatio Arianorum nostri temporis ex scriptis Eusebii Cæsariensis.
XIV.	De morte Arii ex epistola Athanasii.
XV.	Constantini Imper. epistola de constructione Ecclesiarum.
XVI.	Alia ejusd. Imp. epistola de conticiendis sacris codicibus.
XVII.	Alia ejusd. Imp. epistola ad Macarium Hierosolymitanum Episcopum de constructione sacrosanctæ Ecclesiæ.
XVIII.	De Helena matre Imp. Constantini, deque ejus studio in ædificatione Ecclesiæ.
XIX.	De illegitima translatione Eusebii Nicomedienſis.
XX.	Epistola Imp. Constantini adversus Eusebium & Theogonium ad Nicomedienſes scripta.
XXI.	De fraudulenta machinatione Eusebii & sociorum ejus adversus Eustathium Episcopum Antiochenum.
XXII.	De Episcopis hæreticis qui Antiochiæ ordinati sunt post discessum beati Eustathii.
XXIII.	De Indorum fide.
XXIV.	De Iberorum conversione ad fidem.
XXV.	Epistola Imp. Constantini ad Saporem Regem Persarum.
XXVI.	De insidiis adversus sanctum Athanasium comparatis.
XXVII.	Epistola Imp. Constantini ad Alexandrinos.
XXVIII.	Aliæ insidiæ adversus eund. Athanasium.
XXIX.	Imp. Constantini epistola ad Synodum Tyri.
XXX.	De Synodo apud Tyrum celebrata.
XXXI.	De Ecclesiæ dedicatione Hierosolymis facta, deque exilio sancti Athanasii.
XXXII.	De testamento beatissimi Imp. Constantini.
XXXIII.	Ejusd. Imp. defensio.
XXXIV.	De morte sanctissimi Imperatoris Constantini.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΡΟΥ
ΛΟΓΟΣ Α΄

THEODORITI
EPISCOPI CYRI
ECCLESIASTICÆ
HISTORIÆ
LIBER I.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

CAPUT I.

Ο τῆς ἱστορίας σκοπός.

Historiae scopus.

2 **Ζ**ΩΓΡΑΦΟΙ μὲν σάνισι καὶ τοίχοις
ταῖς παλαιαῖς ἐγγράφῃς ἱστορίας, τίς-
ψω μὲν τοῖς ὀφθαλμοῖς προσφέρουσιν τῶν ἱστο-
ρημάτων τὴν μνήμην, ἐπὶ κλίῳσι ἀποδοῦσαι
φυλάττουσι. λογογράφου δὲ ἀπὸ μὲν σάνιδων, ταῖς
ρίσας ἀπὸ δὲ χρωμάτων, τοῖς τῶν λόγων ἀνέμοι
καὶ χροῖας, ἀφ' ἑκαστοῦ καὶ μετακρίνει τῶν πε-
πραγμένων ποιῶσι τὴν μνήμην. ὁ γὰρ χρόνος λα-
βᾶται τῇ ζωγραφῇ τὴν πύλιν. τοῦτο δὲ χάρι-
3 καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τὰ λεπτομέρη
συγγράφει περιέχουσι. ὁ γὰρ ὅστις ἄλλω, λαμ-
πρότατος ἔργον καὶ ἀνισφύρον διηγημάτων τὸ κλίος
4 περιέχει ὑπὸ τῆς λήθης σολομῶν. ἀφ' ὧν γὰρ
δὲ τῶτο, καὶ τῇ συνίσταν πρὸς ἐπὶ τοῖς μὲν τὰ πρῶτον
πολλὰς παρώτρυναι. ἐκ δὲ τῆς μὲν ἑμαυτοῦ
διωκόμενος τὸ δὲ ἔργον σαφηνεύων, τὴν ἐξείρη-
σιν ὁρῶν. γὰρ δὲ τῇ φιλοτιμίᾳ δοτῆς τῶν
ἀγαθῶν, μέγιστος ἢ κατ' ἑμαυτὸν ἐξείρησιν. Εὐσέβιος
μὲν οὖν ὁ Παλαιστίνος, ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀποστόλων

PICTORES quidem, dum veteres
Historias in tabulis & in parietibus
depingunt, non modo intu-
entium oblectant oculos, veram
etiam memoriam rerum gestarum quam diu-
tissime florentem conservant. Historiarum
vero scriptores, qui tabularum loco libris, &
colorum vice, orationis pigmentis utuntur,
multo diuturniorem ac stabiliorem præstant
memoriam rerum præteritarum. Etenim
opus pictorum longinquitate temporis con-
sumitur. Hanc ob causam ea quæ Historiæ
Ecclesiasticæ adhuc deerant, ipse quoque
scriptis mandare instituit. Nefas enim esse
duxi, æquo animo pati ut clarissimorum fa-
cinorum gloria, & fructus utilium narratio-
num, oblivioni tradantur. Quæ etiam de
causa quidam ex familiaribus meis sæpenu-
mero me cohortati sunt, ut hunc laborem
fisciperem. Ego vero hinc vires meas, illinc
opus ipsum æqua lance perpendens, aggredi
quidem illud reformido. Fretus tamen muni-
ficentia largitoris bonorum omnium, majora
viribus meis aggredior. Et Eusebius qui-
dem Palæstinus, à sanctissimorum Apostolo-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Θεωδωρίῳ] Codex Regius Pini habet Θεωδωρίῳ hic
& ubique.]

2 Ζωγράφου μὲν] In editione quidem Roberti Ste-
phani, & in editione Basilienſi quæ Stephani editionem
novem annis antecessit, primum caput hujus libri non
ab his verbis inchoatur, sed ab his quæ leguntur infra
τὸν ἀποστόλων, quæ quædam distichonem Joachimus Ca-
metarius, & diu post illum Jacobus Sirmundus, in sua
versione ambo secuti sunt. Ego vero Christophorus
sequi malui, qui primum caput exorsus est ab his verbis
quæ priore loco posui. Ab illis autem verbis τὸν ἀποστό-
λων, secundi capitis initium duxit. Quam quidem distichonem
confirmant tituli Capiteum, qui huic libro præ-
fixi sunt, tum in editione Basilienſi, tum in editione Rob.
Stephani.

3 Τῆς ἑκκλησιαστικῆς ἱστορίας τὰ λεπτομέρη] In Manuscri-
pto codice Henrici Savillii scriptum est τὰ λεπτομέρη, reliqui
tamen codices nihil mutant. Duplex autem potest esse
sensus hujus vocabuli. Aut enim vult dicere Theodo-
ritus, se ea scripturum quæ ab aliis qui sua ætate Histo-
riam Ecclesiasticam scripserant, Socrate scilicet ac Sozo-

meno, fuerant prætermiſſa. Aut id tantum vult dicere,
se ea narraturum, quæ Eusebius intacta reliquerat. Et hic
quidem sensus verior videtur ac simplicior. Subdit enim
paulo post Theodorus, orsurum se ab his rebus in quibus
Eusebius finem scribendi fecit. De Socrate autem
ac Sozomeno se verbum quidem dicere. Mihi tamen vi-
detur, his verbis tacite eos designasse. Certe tota Theo-
dorit Historia nihil aliud continet quam τὰ παραλειπόμενα
Socratis atque Sozomeni. Nam quemadmodum Joannes
Evangelista, cum trium aliorum Evangelia perlegisset, ad
scribendum impulsus esse dicitur, eo consilio ut quæ ab il-
lis omiſſa fuerant, ipse suppleret, ita fere Theodorus,
post Socratem atque Sozomenum ad scribendam Histo-
riam rerum Ecclesiasticarum se consulisse mihi videtur,
ut ea quæ eorum diligentiam fugerant, Posteris tradi-
ret.

4 Σολομῶν] In Manuscripto codice Henrici Savillii le-
gitur σολομῶν, quomodo etiam edidit Jacobus Sirmun-
dus [ex codice Regio qui fuit olim J. Pini.] Contra vero
duabus post lineis, ubi legitur τὸν ἀποστόλων, codex Savi-
llii habet τὸν ἀποστόλων.

S. MC. rum temporibus exorsus, res in Ecclesiis
IV. gestas usque ad Deo acceptum Constanti-
ni principatum perscripsit. Ego vero à
fine Historiæ illius, initium operis mei
sumam.

τῆς ἱστορίας ἀρχαίμωτος, ἕως τῆς Κωνσταντίνου α
Σωφίλους βασιλείας, τὰ ταῖς ἐκκλησίαις συμβε-
βηκότα συνέγραψα. ἐγὼ δὲ τῆς συγγραφῆς ἐκείνης
τὸ τέλος, ἀρχὴν τῆς ἱστορίας ποιήσωμαι.

CAPUT II.

5

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Unde caperis heresis Ariatorum.

Πόθεν ἤρξατο τ' Ἀρειανῶν ἡ αἵρεσις.

SUBLATIS de medio scelestis illis atque
impiis tyrannis, Maxentio scilicet, Maxi-
mino & Licinio, sedata est tempestas, quam
furiz illæ ac velut turbines quidam adver-
sus Ecclesiam concitaverant: & comprellis
violentis flatibus, firma deinceps tranquilli-
tate fruebatur Ecclesia. Quam quidem tran-
quillitatem Ecclesiæ præstitit Constantinus,
omni laude dignissimus Imperator: qui non
ab hominibus nec per homines, sed plane
Divinitus, quemadmodum Paulus Aposto-
lus, ad id vocatus fuerat. Leges enim tu-
lit, quibus & victimas immolari simulacris
vetabat, & Ecclesias extrui præcipiebat.
Rectores quoque eos provinciis præficie-
bat, qui Christiana religione exornati es-
sent; mandans iis ut Sacerdotes honore af-
ficerent: iis vero qui Sacerdotes contume-
lia efficere ausi essent, capitis supplicium in-
tentans. Quo quidem tempore, alii Ecclesias
quæ dirutæ fuerant denuo instaurarunt: alii
novas prioribus laxiores ac splendiores æ-
dificarunt. Quæ dum ita fierent, res quidem
nostræ lætæ ac prosperæ erant: adversarii
vero mœrore ac luctu confundebantur. Nam
simulacrorum quidem templa erant occlusa:
in Ecclesiis vero dies festi, & hominum con-
ventus frequentes agebantur. Verum invid-
us ac pessimus dæmon, perniciēs generis hu-
mani, cum Ecclesiam tam felici cursu ferri
cerneret, pari id non potuit: sed fraudulenta
consilia excogitavit, Ecclesiam quæ ab omniū
conditore ac dominatore regitur, submerge-
re omni studio connisus. Videbat enim pa-
tescens iam esse Gentilium errorem, &
varias dæmonum fraudes deprehensas: & res
quidem creatas à plerisque iam non amplius
adorari: earum autem loco conditorem
ipsum hymnis celebrari. Quocirca iam non
aperte adversus Deum servatoremque no-
strum bellum excitavit: sed homines na-
tus Christianorum quidem vocabulo ex-
ornatos, verum ambitioni & inani gloriæ
mancipatos, eos malitiæ suæ ministros de-
signavit. Eorumque opera multos ad pri-

ΤΩΝ ἀνοσιουργῶν ἐκείων καὶ διασεβῶν χαλ-
αυόντων τυράννων, Μαξεντίου Φημί & Μαξι-
μίνου & Λικινίου, κατηνυάσθη τῆς ἐκκλησίας ἡ
ζέλη, ὡς οἱ ἀλάστορες ἐκείνοι καθάπερ πτε-
ταιγίδες ἐκίνησαν καὶ γαλήνης λαπὼ ἀπέλαυνε
σαθεράς, τῇ δὲ προδίλῳ πανσπερμῶσι ἀνέμῳ. καὶ
Κωνσταντῖνος δὲ ὁ πανθέφρων βασιλεὺς, ὅς οἱ ἀπ'
ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπων, ἀλλ' ὑπερβόου χε-
ρὶ τὸν Θεὸν ἀπείσχατος τῆς κλήσεως ταύτης ἔτυχε,
'ταύτῃ αὐτῇ ἐκρυπαίνουσι. ἵομεν γὰρ ἔχραψα,
Θεὸς μὲν εὐδελὸς ἀπέργασε, δομεῖσθαι δὲ τὰς ἐκ-
κλησίας παρεγγύων. καὶ ἀρχοντας μὲν πῖσι κοσμη-
μένους ἐφίστη τοῖς ἔθνεσι, γιγνέμεν καλῶν τοὺς ἱε-
ρίας, & τοῖς παρῶν ἐς τούτους ἑβόχουν, ἑλθόν
ἀπειλῶν. τόπῳ δὲ οἱ μὲν τὰς χαλαυθεύσας ἐκκλησίας
ἀνέγειραν: οἱ δὲ ἐτέρως βυρστέρας ἀνοικοδόμου &
λαμπροτέρας. Τούτοις οὕτω δρωμένοι, τὰ μὲν
ἡμέτερά, χαρὰς ὡς ἔμπλια καὶ θυμώδεις: τὰ
δὲ τῇ δόξαν, κατηφείας καὶ ἀθυμίας μετὰ.
τὰ μὲν γὰρ τῇ εὐδελῶς ἀπεκέλευσε πρὸς τὸ
τῶν ἐκκλησιῶν, ἑορταῖ & πανηγύρεις ἐπιτελῶ-
το συχταί. ἀλλ' ὁ παμπένης & βάσκατος δαίμων
ὁ τῇ ἀνθρώπων ἀλάστορ, οἷον ἡμεῖς ἐξ ὑείων
Φερονδῶν τὴν ἐκκλησίαν ὁρῶν, ἀλλὰ τὰς κακομη-
χίας ἐκίη βελὰς, ἕχραδύσας Φιλοικῶν τ' ὑπὸ
τοῦ πομπῆ καὶ δισπότῃ τῇ ὅλας κυβερνῶν.
ἴδμεν γὰρ τὴν Ἑλληνικὴν πλάνην δόλῳ γεννη-
μένην, & Φεραδύδα τὰ ποικίλα τῇ δαιμόνῳ
πυχιάσματα: καὶ τὴν μὲν κτίσιν, ὡς τ' ἡ πλεί-
στη οἷον ἐπὶ περὶ κοινῶν, τὸν δὲ ποιητὴν ἀπὸ
ταύτης ὑμνέμενον. ὃ δὲ χάριν, οἷον ἐπὶ περὶ φα-
νῶς τὸν χεῖρ τ' οἷον καὶ Σατῆρος ἡμεῖς ἀνέριπτε
πόλεμον, ἀλλ' ἀνδρας βίβων, τῆς μὲν Χριστιανικῆς
περὶ κοινῆς ἐξωμώδους, Φιλοπρῆς δὲ ἐκ κινή διζῆ
διδουλωμένους, ὅργανα τούτοις τ' οἷον ἀπέφθι
πυχασμάτων καὶ ἀλγ'. τούτοις πολλοὺς ἐς τὴν

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ταύτην αἰτίαν ὑπερβόου] In Manuscripto codice He-
tici Savili scriptum est αἰτίαν, quomodo etiam edidit Ja-
cobus Sirmundus. Subauditur autem οὐκ αἰτία. Sed &
paulo ante, ubi legitur καὶ γαλήνης λαπὼ ἀπέλαυνε σαθῆρας,
supplendum est necessārio ὁ ἀλάστορ. Pro ὑπερβόου, spe-
lus in codice Savili (& in Regio Codice J. Pini,) scribi-
tur ὑπερβόου.

2 Κατηνυάσθη] Hunc locum correxi ex codi-
ce Leonis Allatii, in quo scriptum est κατηνυάσθη, rectius

proculdubio. Ita quoque excusum erat in editione Ba-
siliensi. Quare apud Jacobum Sirmundum in editione
sua vulgatam scripturam sequi maluisse. Sed verba quæ
sequuntur, aperte convincunt Theodorum ita scripsisse
ut dixi: comparat enim Ecclesiam navi, cujus guberna-
tor est Deus. Ita SS. Patres Ecclesiam comparare so-
lent navi, ut videre est apud Clementem in epistola ad
Jacobum fratrem Domini, [et Augustinum in Concione
quarta in tertiam partem Psalmi 103.]

VARIORUM.

2 Μέχρι τῆς Κωνσταντίνου βασιλείας] Hoc recte interpre-
tatur Cl. Pagi de Monarchia Constantinensi, quam, post de-
bellatum & occisum Licinium, auspicatus est anno 325.
quo anno Historiam suam terminavit Eusebius. Vid.
Critice. in Baronium, ad ann. 318 n. XI. M. Lomih.

Recte etiam Gennadius in libro de Scriptores Ec-
clesiasticis ait, Theodorum, incipiente a fine librorum
Eusebii, usque ad suum tempus, id est, à vicenariis Con-

stantini, usque ad Imperium Leonis Senioris sub quo mor-
tuo est, Historiam deduxisse. De Stylo ejus historico sic
Photius: Οὐκ ἔστιν ὅπως προκινῶν πομπῶν (pompanerat
autem Eusebium, Socratem, Sozomenum, & Evagrium)
ἐπισημαίνοντες οὐκ ἔστιν ἱστορία Stylῶν ἀδύνατος.
Ἐστὶν γὰρ ὁ ὅλος, μινυτικὸς τελευτῶν; nisi quod transfo-
rmationis materiam audacius, ἐν ῥητοῖς ἵσχυρῳ.

- πρῶτον ἐπαγγέλλεται πλάττειν, ὃ ἢ κτίσιν πάλα
 πρῶτον ἐπαγγέλλεται πρῶτον πλάττειν, ἀλλὰ ἢ πρῶτον
 ἢ δημιουργοῦν συνῆλθαι τῇ κτίσει καὶ κατασκευάσαι.
 πρῶτον ἢ τὴν δόξαν, καὶ ὅπως ἐσπεύρι τὰ ζιζάνια,
 ἐν ᾧ διηγήσεται. Ἀλεξάνδρου πάλιν ἐπὶ μα-
 γίστη καὶ πολυάνθρωπος ὦν Αἰγυπτίων μέγας,
 1 ἀλλὰ καὶ Θεοδώρου καὶ Ἀλεξάνδρου τῶν πρὸς Αἰ-
 γυπτίῳ τὴν ἡγεμονίαν πεπιστευμένη. ταύτης μετὰ
 Πέτρον ἐκείνου τὸν πανφόρον ἀγωνιστήν, ὅς ἐπὶ τῶν
 δυνατέων ἐκείνου περὶ τὴν μαρτυρίαν τὸν σίφρα-
 2 ἰον ἀνεδέσαστο, Ἀχιλλῆος μὲν ὀλίγον χρόνον ἔπειτα,
 καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας κατὰ τὴν πειθαρχίαν. μετὰ
 ἢ τῶν, Ἀλεξάνδρος ὁ νεώτερος τῶν ἀσφαλι-
 κῶν δοξάται γινώσκων πρὸς τὴν ἀρετήν. Κατὰ τὴν
 τὴν χρόνον, Ἀριος τῶν μὲν καὶ ἀλόγων τῶν πρὸς
 3 τὴν ἐκκλησίαν, τὴν ἢ τῶν θείων γραφῶν
 πεπιστευμένος ἐξήγγισεν, εἰδὼν τὸν Ἀλεξάνδρον ὅτι
 δεξιόσθενος ἐξήγγισεν τοὺς οἰκιστάς, οὐκ ἔπειτα
 τῶ φθόνῳ τὴν πρὸς τὸν θεόν. ἀλλὰ ὑπὸ τούτῳ
 ὑπερόμενος, ἀφορμὰς εἰδὼς ἐπιζητεῖ καὶ μάχης.
 4 καὶ τὴν μὲν ἀξίαν τῶν ἀνδρῶν πολιτικῶν θε-
 ωμένων, συκεφαλίαν ὑφαίνων οὐκ ἠδυνάτο ἡσυ-
 χίαν ἢ ὅπως ἄγαν αὐτὸν ὁ φθόνος ἐκάλει. τοῦτοι
 οὖν ὁ τῆς ἀληθείας ἀντίπαλος, δι' αὐτὴν καὶ ἢ
 5 καὶ τῆς ἐκκλησίας τὴν ζάλην. τῇ γὰρ δόξῃ
 σοφικῇ Ἀλεξάνδρου διδασκαλίᾳ, πρῶτον ἀντι-
 πρὶν ἀνέπειθε καὶ ὁ μὲν πρὸς θεῶν λόγους ἐπὶ
 μέγας, ἐμύπησε εἰς τὸν πατέρα τὸν ἡμέτερον, ἢ
 αὐτὸν ὅτι ἔχει τὰ μαθητικὰ Θεοῦ. ὁ ἢ Ἀριος
 ἀντιπρὶν τῇ ἀληθείᾳ μαχόμενος, κτίσμα ἢ ποιήμα
 6 προσήγγισεν. ἢ τὸ μὲν ποτὶ ὅτι οὐκ ἔστι προσήγγισεν,
 ἢ τὸ ἄλλα ὅσα ἐκ τῆς ἐκείνου γραμμάτων (αὐτῶν
 μαθησόμεθα. ἢ ταῦτα ἢ μόνον ἐκ ἐκκλησίας διετέλει
 λόγους, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἑξῆς συλλόγους καὶ συνε-
 δέουσι καὶ ταῖς οἰκίαις πρὸς τὸν θεόν, ἐξήγγισεν
 7 ὅπως ἴσχυον. Ἀλεξάνδρου ἢ ὁ τῶν ἀπὸ τῶν
 διδασκάλων συνήγγισεν, πρῶτον μὲν αὐτὸν παραίεσσι
 8 ἐπεισάγει ὅπως μεταπίσσει καὶ συμβουλαῖς. ἐπει-
 δὴ δὲ κορυφαίως εἶδε, καὶ ἀναφανδὸν κηρύττει
 τὴν ἀπίστην, τῶν ἱερατικῶν ἐξήγγισεν καὶ ἀλόγων.
 9 ἡκούσι γὰρ τῶν θείων νόμων βλάπτοντες, ἐν ὁφθαλ-
 μῶν σου ὁ θεὸς σκιδναλίζῃ σε, ὅτε αὐτὸν καὶ
 βάλε δὸς σὺ.

orem superstitionis errorem revocavit. Non
 id quidem molitus, ut creaturam denuo co-
 lerent: sed efficiens, ut opifex & conditor
 universi in eodem cum creaturis ordine cen-
 sceretur. Porro quo primum in loco, & qua
 ratione hujusmodi sparserit semina, hic ex-
 ponam. Alexandria urbs est maxima & in-
 colarum multitudine abundans; non Ægy-
 pti solum, verum etiam Thebaidis ac Li-
 byæ quæ Ægypto finitima est, metropolis.
 In hac urbe, post Petrum, celebrem illum &
 gloriosum athletam, qui sub impiis illis ty-
 rannis palmam martyrii est consecutus, A-
 chillas exiguo tempore Ecclesiam guberna-
 vit. Post illum vero Alexander, qui E-
 vangelicæ doctrinæ propugnator fuit acer-
 rimus, Ecclesiæ clavum suscepit. Eodem
 tempore Arius, qui in presbyterorum ordi-
 nem erat adscriptus, & cui sacrorum volu-
 minum expositio commissa erat, cum Ak-
 xandrum videret Ecclesiæ administrationem
 suscepisse, livoris impetum ferre non potuit:
 sed invidiæ stimulis exagitatus, contentioni
 ac discordiæ causas aucupari cœpit. Et ca-
 luminias quidem adversus illum contexere nul-
 las poterat, cum vitam ejus & conversatio-
 nem omni laude dignam videret. Invidia ta-
 men eum quiescere non sinebat. Hunc igitur
 nactus demon veritatis inimicus, ejus opera
 Ecclesiam miscere ac perturbare cœpit. Per-
 suasit enim illi, ut Apostolicæ Alexandri do-
 ctrinæ palam contradiceret. Et Alexander
 quidem sacrarum literarum vestigiis insistens,
 Filium ejusdem esse dignitatis cum Patre,
 eandemque cum Deo, qui ipsum genuit,
 habere substantiam asserabat. Arius vero
 aperte veritatem impugnans, Filium Dei
 creaturam & facturam vocabat. Addebat
 etiam fuisse tempus cum non esset, & alia
 nonnulla, quæ ex ejus scriptis clarius co-
 gnoscemus. Atque hæc ille, non in Ec-
 clesia solum, verum etiam in externis con-
 ventibus ac cortibus assidue disserbat.
 Quinetiam domos circumiens, quotquot po-
 terat, in sententiam suam traducebat. Ve-
 rum Alexander Apostolicorum dogmatum
 vindex & patronus, primum admonitioni-
 bus & consiliis hominem ab instituto revo-
 care conatus est. Sed ubi eum insanire, &
 impietatem suam palam prædicare animad-
 vertit, ex presbyterorum ordine eum eje-
 cit. Auscultaverat enim divinam legem ita
 jubentem: Si oculus tuus dexter scandalizet
 te, erue illum, & projice abs te.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Λοῦν τῶν πρὸς Αἰγυπτίους] Malim scribere πρὸς Αἰ-
 γυπτίους, ut legitur in editione Basilienſi.

2 Πρῶτον, &c.] Hæ duæ voces defunctæ in editione Basili-
 enſi, [et in Regio codice J. Pini,] nec videntur admo-
 dum necessariæ.

3 Τῶν ἡγεμονίαν ἐκκλησιῶν] In codice Savilli legitur ἡ
 δόξα, quemadmodum etiam edidit Jacobus Sir-
 mundus [ex supradicto codice Regio.]

4 Τῇ γὰρ διδασκαλίᾳ Ἀλεξάνδρου] In codice
 Leonis Allatii [et in Regio Exemplari J. Pini,] & in edi-
 tione Basilienſi legitur in plurali numero, τῶν γὰρ διδασκα-
 λῶν καὶ Ἀλ. διδασκαλῶν.

5 Ἐκ τῶν οὐκ ὀνόματι συνταγμάτων] Melius in codice Leo-
 nis Allatii & in editione Basilienſi scribitur γραμμάτων
 [ita quoque habet codex Regius supra memoratus.] In-
 telligit autem Theodorus literas Alexandri Alexandrinor-
 um Episcopi ad omnes Episcopos, de condemnatione
 Arii, quæ habentur infra.

6 Ὅπως μεταπίσσει] In Editione Basilienſi hic locus mul-
 to elegantius legitur in hunc modum πρῶτον μὲν αὐτὸν
 παραίεσσι μεταπίσσειν ἐπεισάγει καὶ συμβουλαῖς. [quomodo
 etiam scriptum habet codex Regius J. Pini.] Savilius quo-
 que in suo codice μεταπίσσειν scriptum esse annotavit.

Enumeratio principum sacerdotum.

Κατάλογος τῶν πρωτεύοντων ἐπισκόπων.

PORRO ea tempestate, Romanam quidem Ecclesiam regebat Silvester, successor Miltiadis illius, qui post Marcellinum eum qui persecutionis temporibus inclaruit, ejusdem Ecclesie administrationem susceperat. Antiochie vero, post Tyrannum, pace Ecclesie primum restituta, Episcopatum sortitus est Vitalis, qui & in Palæa Ecclesiam quæ à tyrannis destructa fuerat, instauravit. Quem deinceps excipiens Philogonius, & opus residuum fabricæ consummavit, & pro veritatis defensione singulare studium Licinii temporibus declaravit. Hierosolymis vero, post Hermonam Macarius Ecclesiam gubernavit, vir nomine suo dignissimus, & omni virtutum genere decoratus. Denique Constantinopoli per idem tempus Alexander Pontificalem sedem tenebat, vir donis Apostolicis ornatus. Tunc igitur Alexander Alexandrinæ Antistes Ecclesie, cum Arium dominandi cupiditate abreptum, eos quos ad impietatem suam traduxerat congregare, & privatos conventus agere cerneret, Ecclesiarum Præsidibus blasphemiam illius per literas indicavit. Ego vero epistolam illam quam ad gentilem suum Alexandrum scripsit, in qua impietas Arii manifeste exponitur, hoc loco apponam, ne quis forte suspicetur hæc à me temere confingi. Post hanc vero, alteram ipsius Arii, ac deinde alias subijciam, quæ sunt ad Historiæ narrationem prorsus necessaria: tum ut veritatem Historiæ nostræ testimonio suo confirmet, tum ut res gestas manifestius exponant. Sic igitur Alexander ad gentilem suum scribit.

ΚΑΤὰ τὴν δὲ τὴν χρόνῳ, ἡ μὲν Ῥωμαίων ἐκκλησίας ὁ Σίλβιος ἐπετίχε τὰς ἡμέρας, Μιλτιάδης δὲ ἀφ' ὧν ἀμύνει, ὅς μὲν Μαρκέλλιος τὸν σὸ τῶν διαγμῶν ἀφ' ὧν ἀμύνει, τὴν αὐτῆς ἀρχιερατικῆς χειροτονίας ἐδέξατο. σὸ Ἀντοχία ἡ μὲν Τύραννος, τῆς τῆς ἐκκλησιῶν ἀρχιερατικῆς ἐκείνης, ὁ Βιτάλιος τὴν ἡγεμονίαν παρέλαβεν, ὅς καὶ τὴν σὸ τῆ Παλαιᾶ καὶ ἀλυσθῆσαι ὑπὸ τοῦ τυράννου ἀκαθάρτου ἐκκλησίας. ὁ φιλογόνιος δὲ μετὰ τῶν τῶν προδόντων λαβὼν, τὰς λευκόμηνες τῆς οἰκοδομίας προσέειπε, ἡ δὲ ὑπὲρ τῆς θυσίας σὸ τοῖς Λικινίου καιροῖς ἐπεδείξατο ζῆλος. τὴν σὸ Ἱεροσολύμοις δὲ μετὰ Ἑρμονῶν, ὁ Μακάριος ἐπίσκοπος βῆ, Φιρόνιος δὲ αὐτῶν καὶ παντοδαπῶν κοσμημάτων ἀγαθῶν. τῆς δὲ Κωνσταντινουπόλεως χε' τῶν αὐτῶν τῶν τῶν χειρῶν, ὁ Ἀλέξανδρος τῆς ἱερατικῆς ἡγεμονίας, ὁ πτολικῶν χάρισμα λαμπρυνόμενος. τότε ποῖνον ὁ τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἀλέξανδρος, ὁρῶν τὸν Ἀριὸν τῶν τῆς Φιλαρχίας ἐπιχρόνων εἶπον, ἡ τοῦ ὑπὸ τῆς βλασφημίας ἐξωγρημῆτες ἀγείροντα, ἡ συλλόμενοι ἰδίως πινόμενοι, πῶς τῆ ἐκκλησιῶν ἡγεμόσι τὴν τούτῃ βλασφημίαν διὰ ζήλματων ἐδήλωσαν. ἐγὼ δὲ τὴν πρὸς τοῖς ἐμῶν μοι αὐτῶν γραφεῖσαι ἐπιστολὴν σὺν τῇ συγγραφῇ, (αὐτῶς ἀπαντᾷ τὰ κα' ἐκείνοι διόλου σαι, ὅς αἱ μὴ τις ὑπελάβη, ταῦτα πλάττειν με συγγραφῶν) ἡ μετὰ τῶν αὐτῶν, τὴν αὐτῶν κα' 3 Ὁ Ἀριὸν, ἡ μετ' ἐκείνων τὰς ἄλλας, ὡς ἡ τῆς ἱερατικῆς δειτῶν δέησις ὅσα μαρτυροῦσι τῇ ἀληθείᾳ τῆς συγγραφῆς, ἡ (αὐτῶν τὰ μαρτυρήσια διδάσκων. γράφει δὲ ὁ τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἀλέξανδρος πρὸς τοῖς ἐμῶν μοι ταῦτα.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Βιτάλιος. De hoc Vitale Hieronymus in Chronico ita scribit anno 22. Constantini. *Antiochia post Tyrannum, 20. ordinator Episcopus Vitalis; post quem 21. Philogonius.* Eiusdem meminit Nicephorus Patriarcha Constantinopolitanus in Chronographia, eique annos sex Episcopatus attribuit.

2 Τὸν σὸ τῆς Παλαιᾶ. Male Epiphanius Scholasticus hunc Theodoriti locum ita vertit. *Qui etiam antiquam ex multis temporibus destructam à tyrannis adificavit Ecclesiam.* Melius Camerarius interpretatur hoc modo. *Vitalis subrogatus, exstitit in antiqua urbe destructa à tyrannis Ecclesiam.* Nam quod Marcus Tullius in quarta Verrina de Syracusis dixit, illam ex quatuor urbibus consistere, idem quoque de Antiochia dici potest. Primus Triptolemus Argivus eam condidit, & ex his nomine Ionem appellavit, ut scribit Libanius in Antiochico, & Stephanus in libro de urbibus. Postea Casus Cretensis colonis eam frequentavit, & Cassiotam urbem adificavit. Postea Græci

ex Peloponneso profecti, Heracleam condiderunt. Postremo Seleucus Nicator eam amplificavit, & Antiochiam nominari voluit, ut Eudem scribit Libanius. Venit igitur urbs ea esse videtur, quam sub monte adificavit Triptolemus Argivus. Eiusdem loci iterum meminit Theodoritus in lib. 2. cap. 31. & in lib. 3. cap. 4. ubi plura dicimus. Porro in ea regione urbis Antiochie, duæ fuerunt Basilicæ: Altera magna, quam adificavit Philogonius. Altera minor, cujus meminit Theophrastus in Chronico pag. 60. hanc porro Ecclesiam *παλαιὰν ἐκκλησίαν* vocat auctor Chronici Alexandrini pag. 688. id est, τὴν σὸ τῆς Παλαιᾶ.

3 καὶ μετὰ τῶν πλουτῶν. Hunc locum correxi ex Manucripto codice Henrici Savilii, in quo ita legitur καὶ μετὰ τῶν πλουτῶν καὶ Ἀριὸν, &c. Quomodo etiam scriptum est in codice Leonis Allatii. Ita etiam [ex supradicto codice Regio] edidit Jacobus Sirmundus. Denique Epiphanius Scholasticus in suo codice ita legitur, ex versione eius apparet.

VARIORUM.

2 Σίλβιος. Pridie Calendarum Februarii, ut legitur in Chronico Damasci, s. Silvester pontificatum initit, anno Chr. 314. Sedie annus viginti uno, mensibus undecim, usque in diem Calendarum Januariarum anni 335. vid. Ant. Pagi ad eos annos.

6 Φιλογόνιος. S. Philogonius, qui in Martyrologio Romano, & Menæis die XX Decembris colitur, mortuus est anno circiter 321. Ant. Pagi ad ann. 319. n. VII.

c Μακάριος. Macarius factus est Episcopus Hieroso-

lymitanus anno Chr. 312. & vivis excessit anno 335. vid. Ant. Pagi ad ann. 312. & 331.

d Ἀλεξανδρῶν. Metrophanem fuisse Episcopum Byzantinum tempore Synodi Nicænæ, etudite ostendunt Petrus de Marca lib. V. de Concordia, cap. 3. & ibidem Basilizius in doctissima quam addit observatione. Mortuus fuit post Synodum Metrophanes successus est Alexander, qui etiam obiit anno 340, ut affirmat Ant. Pagi ad ann. 317. n. VIII.

ΚΕΦΑΛ.

Ἀλεξάνδρῳ ἑπισκόπῳ Ἀλεξανδρίας ἐπιστολὴ πρὸς
2 Ἀλεξανδρίους ἐπίσκοποις Κωνσταντίνῳ πάλαι.

*Epistola Alexandri Alexandriae Episcopi ad Alexan-
drianos Constantinopolitanos.*

ΤΩ πρῶτῳ ἀδελφῷ καὶ ὁμοφύλῳ Ἀλεξάν-
δρῳ, Ἀλεξανδρὸς ἐν Κυρίῳ χαίρειν. Ἡ φί-
λαρχος τῆς μοχθηρῆς ἀνθρώπων καὶ φιλάργυ-
ρης, ταῖς δολύταις αἰετὶ μέλῳσι παρρησίας πέ-
φυκεν ἐπιβόλῃ, καὶ ποικίλῳ προφάσει τῆς
ποιούται ἐπιπομπῆς τῇ ἐκκλησιαστικῇ διανοίᾳ. οἱ
ἐρηλατῶμενοι γὰρ ὑπὸ τῷ ἐργῷ τοῦ ἐν αὐτοῖς
2 καὶ βλάβῃ, εἰς τὴν προκειμένην αὐτοῖς ἰδίαν, πα-
ρρησίας ἀποκρίνεται, παύσει τὴν τῆς
κρίσεως τῷ Θεῷ φέσει. τῷ δὲ ἀναισθητῶ ἦν μοι
τῷ πάσχοντι, διδάσκει τῇ ὑμετέρᾳ βλάβῃ, ὥστε
Φυλάτῃ τοὺς τοῖς τοῖς, μὴ περ αὐτῶν πολέμῳ
3 καὶ ταῖς ὑμετέραις παρρησίας ἐπιβόλῃ, ἥτοι δι' ἐν-
1 τῆς, εἴπερ δὲ ἄλλων ἱερατῶν ὑποκειμένων πρὸς
ἀπάτην οἱ γένηται καὶ καὶ γραμμάτων ψευδῶς
κακοψευδῶν, καὶ διὰ τὴν ὑφάρτασιν τὴν ἀπλῆ
2 πῆσιν καὶ ἀπερῶν προσοχρῶτα. Ἄριστος γοῦν καὶ
Ἀχιλλεύς, συνωμοσίαν ἐνέχευε πικρὰ μὲν, τὴν
Κολυθίου φιλαρχίαν πολὺν χεῖρα ἢ ἐκείνης ἐξέλω-
3 σαν. ὁ μὲν γὰρ αὐτοῖς τοῖς ἐξελῶν, τῆς ἐν-
4 τοῦ μοχθηρῆς παρρησίας διὰ πρὸ φασιν. οἱ δὲ
5 τὴν ἐκείνῃ χειρὶ περὶ τὴν διανοίαν, οὐκ ἐπὶ τῇ
ἐκκλησίας ὑποκρίνεται μὲν ἱερατῶν, ἀλλ'
ἐαυτοῖς σπύλαια λατῶν οἰκοδομήσαντες, ἀδελ-
φῶς ἐν αὐτοῖς ποικίλῳ συνόδοις, ἰσχυρῶς τε καὶ

CARISSIMO & unanimi Fratri Ale-
xandro Alexander in Domino salu-
tem. Improborum hominum voluntas, do-
minationis & pecuniae avida, majoribus Ec-
clesiis semper insidiari solet. dum illi per
varias occasiones Ecclesiasticam pietatem
oppugnant. Etenim à diabolo qui in ipsis
operatur, ad propositam ipsis libidinem in-
citati, abjecta omni religione, divini judicii
metum conculcant. De quibus ego qui pa-
rior, necesse habui significare pietati ve-
strae, ut ab huiusmodi hominibus caveatis,
ne quis illorum in vestras etiam Ecclesias
pedem inferre praesumat, sive per se, sive
per alios: callent enim malefici simulatione
uti ad fraudem faciendam: & per li-
teras mendaciis compositas atque adornatas,
quae hominem ad simplicem ac sinceram
fidem intentum possint decipere. Arius
igitur & Achilles nuper conjuratione fa-
cta, Colluthi ambitionem æmulantes, longe
peiores illo extiterunt. Nam Colluthus
quidem, qui hos ipsos reprehendit, mali
propositi sui praetextum nactus est. Isti
vero impiam illius ex Christo nundinatio-
nem cernentes, non amplius Ecclesiae sub-
jacere voluerunt: sed speluncis latronum
sibi constructis, sine intermissione conven-
tus in illis agunt, noctu atque interdiu

VALESII ANNOTATIONES.

1 Εἴπερ οἱ ἄλλων] Hæc verba in sua versione omisit
Christophorus, & Jacobus Sirmundus: nec habentur
apud Nicephorum, nec in editione Basilicensi. [nec in co-
dice Regio J. Pini.] Quare non mirum est Camerarium
in sua interpretatione ea omisisse. Habentur tamen in re-
liquis Exemplaribus, Regio scilicet, Saviliano, & Allati.
Sed & Epiphanius Scholasticus in suo Exemplari ea le-
gerat. Sic enim vertit, ne quis forte praesumat eorum
in parochias vestras accedere, vel per se, vel per alios.

2 Ἄριστος γοῦν καὶ Ἀχιλλεύς] In Manuscripto codice
Henrici Savili & in editione Basilicensi Ἀχιλλεύς scribitur,
quomodo etiam legit Epiphanius Scholasticus. Ita quo-
que scribitur hoc nomen in epistola Alexandri Episcopi
Alexandriae ad universas Ecclesias, ubi omnes Arii secta-
tores qui excommunicati fuerant, ordine recensentur: ac
primus omnium nominatur Achilles. Sic enim scribitur
in multis Exemplaribus, & apud Gelatium Cyzicenum.
Et Gelatius quidem Cyzicenus hanc Alexandri epistolam
ad Alexandrum Constantinopolitanum Episcopum, silen-
tio prætermisit: Quod equidem satis mirari non possum.
Cassiodorus vero in Historia Tripartita hanc Alexandri
ad Alexandrum Constantinopolitanum epistolam, subiecit
epistolæ ejusdem Alexandri ad universas Ecclesias. Exi-
stimo tamen hanc ad Alexandrum Constantinopolitanum
epistolam priore loco scriptam fuisse. Idem sensisse vi-
deo Nicephorum in lib. 8. cap. 7. & 8. sed de hac re
plura dicemus inferius in annotationibus ad pag. 99.

3 Οἱ μὲν γὰρ αὐτοῖς τοῖς ἐξελῶν] Christophorus
hæc verba αὐτοῖς τοῖς, in neutro genere accepit. Sic
enim vertit. Ille enim quicumque eas epistolas, quas ipsi,
congregantes convenerunt: easdem epistolas suo insulsi causam sal-
tem simulatam habuisse videtur. Reliqui vero Interpre-
tes, Epiphanius scilicet Scholasticus, Joannes Langa, Jo-
achim Camerarius, ac Sirmundus, in masculino accepe-

runt, & de Arianis intellexerunt, quos culpabat Colluthus.
Quorum quidem sententiam magis approbo. Nam in Chris-
tophoro interpretatione nullum sentium video. Quæ
sunt enim illæ res quas Arius & Colluthus accusabant?
Verius omnino est, Colluthum accusasse Arium & secta-
tores illius. Nam cum esset presbyter unius ex parochiis
Alexandriae, quemadmodum Arius & Carponas ac Sar-
matas, ipse in parochia sua perversam quendam doctri-
nam, perinde ac Arius, prædicavit, ut tradit Epiphanius
in hæresi Ariarum. Unde orta est inter eos æmulationis,
cum singuli suum dogma adstruere conarentur. Id enim
evenire solet inter hæreticos diversarum sectarum. Collu-
thus igitur cum Arium tanquam impium atque hæreticum
apud Alexandrum accusasset, & Alexander Arium deponere
aliquando diluisset, occasione arrepta, sese ab Ale-
xandro sejunxit, & pro Episcopo agens, presbyteros ordi-
navit. Vide Baronium ad annum Christi 315. cap. 28.

4 Μοχθηρῆς ἀνθρώπων] In codice Leonis Allatii [& in
Regio J. Pini] scriptum est ἀνθρώπων. Quomodo etiam
legisse videtur Epiphanius Scholasticus. Sic enim vertit.
Ille namque hos homines cupiens, propria voluntate sua utitur
occasione.

5 Τῶν αὐτῶν χειρὶ περὶ τὴν διανοίαν] Colluthus cum esset pres-
byter Alexandriae, arrogantia ac temeritate elatus, pro E-
piscopo se gesserat, multosque presbyteros ac diaconos or-
dinaverat. Verum in Synodo Alexandriae congregata, cum
eius ordinationes publica rescissa sunt, & quicumque
ab eo ordinati fuerant, in huiusmodi ordinem sunt reda-
cti, ut testatur Athanasius in Apologetico secundo adver-
sus Arianos. Hinc apparet, cur Alexander Colluthum
χειρὶ περὶ τὴν διανοίαν vocet, eo quod scilicet ordinationes venderet,
& ex munusculis inpositione ac reliquis Sacramentis quæ
suum captaret.

VARIORUM.

2 Κωνσταντίνῳ πάλαι] Hæc duæ voces non occurrunt in
aliquibus vet. MSS. ut neque in Græca Theodoriti edi-
tione per Robertum Stephanum, ut observat Pagi ad

annum 317. n. VIII. Vide etiam Baluzium in Addita-
mentis ad caput 3ium libri V. Petri de Marca de Con-
cordia. W. L. P.

Sæc. calumnias adversus Christum & adversum
IV. nos comminiscentes. Qui cum omnem piam
& Apostolicam doctrinam incusent, Judai-
co more ad impugnandum Christum offi-
cinam instituerunt: Servatoris nostri Dei-
tatem negantes, & reliquis omnibus æqualem
eum esse prædicantes. Collectisque omnibus
locis in quibus sermo est de salutari ejus
dispensatione, & de abjectione, nostri causa
ab eo suscepta, impietatis suæ doctrinam
eorum auctoritate confirmare nituntur: loca
quibus æterna ejusdem divinitas, & inexpli-
cabilis apud Patrem gloria adstruitur, aver-
santes. Cum igitur Gentilium ac Judæorum
impiam de Christo sententiam confirmant,
laudem ab illis omni arte ac ratione aucu-
pantur: ea quidem quæ illi in nobis deri-
dere solent, omnia confingentes: seditiones
autem ac persecutiones adversus nos quo-
tidie excitantes. Et nunc quidem ad ju-
dicum tribunalia nos trahunt per interpellationes
mulierum disciplinam non servan-
tium, quas ipsi in errorem induxerunt:
nunc Christianæ religioni probrum atque
infamiam adspargunt, dum juvenulæ ipso-
rum per omnes vicos & compita turpiter
circumcursant. Sed & indissolubilem Christi
tunicam, quam carnifices olim dividere no-
luerunt, isti ausi sunt discindere. Ac nos
quidem, cum ea quæ vitæ ipsorum ac ne-
fariis conatibus competunt, serius propter
ipsum latebras deprehendissemus, com-
muni omnium suffragio ex cœtu Eccle-
siæ quæ Christi divinitatem adorat, eos e-
jecimus. Ipsi vero contra nos huc & illuc
discurrentes, ad collegas nostros idem no-
biscum sentientes, proficisci instituerunt:
specie quidem pacem & concordiam expe-
tere se simulant: reipsa vero quosdam eo-
rum blandis sermonibus in errorem suum
traducere conantes. A quibus etiam ver-
bosiores epistolas fligitant, ut eas legentes
hominibus quos ipsi deciperunt, eos perti-
naciter in errore perseverare faciant absque
ullo pœnitentiæ sensu, in impietate obdu-
ratos, quasi qui Episcopos idem secum sen-
tientes ac sibi suffragantes habeant. Ea por-
ro quæ apud nos perperam docuerunt & e-
gerunt, & quorum causa à nobis sunt ex-
pulsæ, nequaquam illis confitentur: sed vel
silentio ista tradunt, vel fictis sermonibus &
libellis conscriptis velantes, fucum faciunt.
Probabilibus itaque & ad assentationem com-
positis colloquiis pestiferam suam doctrinam
obtegentes, simpliciorum quemque & fraudi
expositum circumveniunt: neque interim
parcunt pietatem nostram apud omnes ca-
lumniari. Unde fit, ut nonnulli literis eo-
rum subscribentes, in Ecclesiam eos recipi-
ant. Cum tamen comministris nostris qui
hoc ausi sunt, gravissima, ut opinor, re-
prehensionis imminet infamia, eo quod

μεθ' ἡμέρας ἐν ταῖς κτ' Χειρὶ καὶ ἡμῶν Διδασ-
καῖς ἀσκούμενοι. οἱ πάντες τῆς ἀποστολικῆς διδασκαλίας
δέξας κατηργημένους, Ἰουδαίαν προσημασίαν χει-
ρομάχοι συνεκρότησαν ἐργασίῃς, τὴν θείαν
τῷ ᾧ τῶτος ἡμῶν δεινότητα, καὶ τοῖς πᾶσι ἴσοι
εἶναι κηρύσσοντες: πᾶσαι τε αὐτῷ τῆς ζωτικῆς αἰ-
κομίας, ἢ δι' ἡμᾶς ταπεινότητας Φωτὶ ἐκλιζέ-
μενοι, ἐξ αὐτῶν συναγίρειν πειρᾶται ἡ ἀσέβεια
ἐαυτῶν τὸ κήρυγμα, ἡ δὲ χεῖρ θεία διότις αὐτῷ καὶ
10 τῷ Πατρὶ δέξας ἀλήθειαν τῆς λόγου ἀπο-
κρινόμενοι. τὴν γὰρ Ἑλλήνων τε καὶ Ἰουδαίων
ἀσθεὶ θεῷ Χειρὶ δέξας κρατύνοντες, τὴν παρ' αὐ-
τῶν ἑκείνων ὡς ἐν μάστιγι θηροῦται: πάντες μὲν ἴσα
καθ' ἡμῶν παρ' αὐτοῖς γαῖαν περιμαρτυροῦμεν.
15 γὰρ ἡμῶν καὶ ἡμέρας καὶ διωγμῶν ἐπεγίρη-
τες καὶ τῷτο μὲν, διὰ τὴν ἀσέβειαν συζητοῦντες, ὅτι
ἐντυχίας γυναικῶν ἀτάκτοι ἡ ἀπάτησαν τῷ-
το ἡ, τὴν χειρονομίαν ἀφαιρῶντες, ἐκ τῆς περι-
τραχέως πᾶσαν ἀγῆαν ἀσέβειαν τὰς παρ' αὐτοῖς
20 πατήρας. ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρρετικὴν τῇ Χειρὶ χει-
ρονομίαν, ὡς οἱ δήμοι διελεῖν οὐκ ἐβουλόσαντο, αὐ-
τοὶ χάσας ἐτόλμυσαν. ἡμῶς μὲν οὐδ' αὖ καὶ τῷ
βίῳ αὐτῶν καὶ τῇ ἀποσίῃ ἐπιχρήσας πρέπου, ἀφ' ἧς
τὸ λαμβάνειν, βραδείως ἐπιτίσαντες, ἡ πομπὴ μὲν
25 ἡ προσημασίαν Χειρὶ τὴν θείαν ἐκκλησίας
ἐξηλάσαμεν. ἐπιχρήσαντες ἡ ἀσέβειαν ἡρώμε-
νοι καθ' ἡμῶν, παρὰ τὴν ἀσέβειαν τοῖς ὁμιλοῦσιν
συλλειτουργοῦντες, χάσμα μὲν ἐρήνης καὶ εὐσεβείας
ἀξίως ἡ ἀποκρίσεις: τὸ δὲ ἀληθὲς, συναρπά-
30 σα πᾶς αὐτῶν ὡς τὴν ἰδίαν ὅσον ἀφ' ἡμετέρας
χρυσολογίας σπουδάζοντες καὶ συμμιγνόμενοι γράμματι
παρ' αὐτῶν αὐτοῦτες, ἵνα ὡς ἀναγιγνώσκοντες αὐ-
τὰ τοῖς ὅτι αὐτῶν ἡ ἀπάτησαν, ἀμετανοήτους ἐφ'
οἷς ἐσφάλησαν καὶ ἀσκηάζοντες, ἐπιτελεσθέντες
35 ὡς ἀσέβειαν, ὡς αὖ συμμήτους αὐτοῖς ἡ ὁμοφροσύνης
ἡ χάρις ἐπιστάτους. ἡ ἡ γὰρ γὰρ παρ' ἡμῶν ποιη-
ρὸς ἐδίδαξεν τε ἡ διεπράξατο, ὁμολογῶν αὐ-
τοῖς, δι' αὐτὴν καὶ ἐξώθησαν ἀλλ' ἡ σιωπῇ ταύτῃ
ὡς ἀσέβειαν, ἡ πειρασμένους λόγους καὶ ἐγχε-
40 ρους ἐπιστάτους ἀπατάσαν. πειρασμένους γὰρ
ἡ βραδείως ὁμιλίας τὴν φθοροποιὴν αὐτῶν δι-
δασκαλίαν ἐπικρύπτει, συναρπάξοντες τὴν εἰς
ἀπάτην ἐκκλίνοντες, οὐκ ἀπὸ τῶν καὶ τῇ παρὰ
πᾶσι συκοφαντῶν τὴν ἡμετέραν ἀσέβειαν: ὅθεν καὶ
45 συμβαίνει πᾶς τοῖς γράμμασι αὐτῶν ἡ ἀποκρί-
σεις, ὡς ἐκκλησίας ἐσφάλησαν: μετὰ τὴν εἰς
μαρτυρίαν διαδολῆς ἐπικρύπτει τοῖς τῷτο πολέμοι συλ-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Δέξας ἀλήθειαν] In manuscripto Codice Henrici Savillii [& in Regio codice J. Pini.] & in editione Basilienfi legitur ἀλήθειαν. Vulgarum tamen scripturam tenentur reliqui Codices, & Epiphani Scholastici Interpretatio. Sed & in editione Basilienfi pro his verbis παρὰ τῇ πατρί, legitur παρὰ τῷ πατρί.

2 Δὲ ἐντυχίας γυναικῶν] Amplicior interpretationem Camerarii qui sic vertit. Per interpellationes muliercularum &c. Nec male Epiphanius Scholasticus annotationes interpretatur. Intelligit enim libellos accusationum, quos

mulieres ab Arianis subornate portigebant iudicibus adversus Alexandrum Episcopum Alexandriæ. Sane ὡς pro libello supplicii sumitur ab Athanasio, ut obicitur in annotationibus Fufebianis.

3 Πομπὴ τῶν ἰαλασίων ἀσέβειαν] Ex his verbis colligitur, hanc Epistolam Alexandri scriptam esse post Synodum Alexandrinam, in qua damnatus erat Arius cum sociis. Duas autem synodos Episcoporum Ægypti adversus Arium ejusque socios collegit Alexander Episcopus Alexandriæ, ut intra paribus ostendat. ut in fine hujus cap. λειτουργῶν,

2 λειτουργίς, τὰ μὲν τὸν ἀποστολικὸν καὶ οὖσα τῷ το
 συγχρεῖν, ἀλλὰ καὶ ὑπερχαίει τὴν ἐπ' αὐτοῖς
 ἀφ' ἐξουσιᾶς καὶ Χριστοῦ ἐργασίαν. διὸ δὲ καὶ οὐ-
 δὴν μελλήσας ἀγαπητοῖς διαλέσασθαι ὑμῖν τὴν τῷ
 τοῦτον ἀπίσταν ἐμαυτὸν ἀφ' ἐξουσιᾶς, λεγόντων ὅτι
 3 ὅτι καὶ ποτὶ γέγονεν, ὅτις καὶ πᾶς ὡς πύφουκε
 ἀνθρώπος. πάντες γὰρ, Φασὶν, ὅτις ἐξ οὐκ ὄν-
 τος ἐποίησι, συναλλαμβάνοντες τῇ τ' ἀπάντων
 λογικῶν τε καὶ ἀλόγων κτίσει καὶ τ' Ὑῖόν τ' Θεοῦ.
 οἷς ἀκαλοῦντας καὶ Φασὶν αὐτοὶ τρεπὶς ὡς φύσεως,
 ἀρετῆς τε καὶ χαρίως ἐπιδοκίμαζον καὶ τῇ ἐξ οὐκ
 ὄντων ὑποθέσει, καὶ τὰς θείας τῇ ὡς αὐτοὶ αὐ-
 συναναρτουμένους γραφαίς, αἱ τὸ ἀτρέπτον τῷ λόγῳ,
 καὶ τὴν θεϊκὴν τῆς σοφίας τῷ λόγῳ σημαίνου-
 σιν, ἃ ὄντι ὁ Χριστός. διωκόμεθα γὰρ καὶ ἡμεῖς,
 Φασὶν οἱ ἀλάστορες, ὑποὶ γινώσκοντες Θεοῦ, ὡς ὅτι
 καὶ αὐτοὶ γινώσκοντες γὰρ, ὑποὶς ἐγίνετο καὶ ὑπο-
 σα, ἐπιπροσώπου δὲ αὐτοῖς τοῦ λόγου ἐξῆς
 2 τῷ ῥητῷ, αὐτοὶ δὲ με ἠθέτησαν ὅτις ὁ Φυσι-
 κὸν ὄντι τῷ ῥητῷ, ὅτι τῆς φύσεως ἀτρέπτον,
 3 πᾶσις διλαθείας ἑαυτοῖς ἰρημώσαντες, τῷτο
 Φασὶν, ἀρετῆς καὶ ἀρετῆς καὶ αὐτῷ εἰδόν-
 τας τοὺς Θεοῖς, ὅτι οὐκ ἀρετῆς, ἐξαλείψαν αὐτοὺς
 2 πᾶσις πάντων. οὐ γὰρ φύσις καὶ κατ' ἐξαιρέσει τῷ
 ἄλλων ὡς ἔχοντες π' οὐκ γὰρ φύσις ὡς τίς
 ὄντι τῷ Θεῷ Φασὶν ὅτι πᾶς ἔχοντες ἰδιότητά πρὸς
 αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τρεπὶς τυχερίως φύσι-
 ως, ἀφ' ἧς τρέπτον ἐπιμέλειαν καὶ ἀρετῆς μὴ τρε-
 πόμενοι ἐπὶ τὸ χεῖρον, ἐξαλείψαν. ὡς καὶ Παῦ-
 λος τῷτο βιάσαστο καὶ Πέτρος, μὴδὲ ἀφ' ἧς
 πύφουκε τὴν ἐκείνου ἰδιότητα. ὡς ἀφ' ἧς δὲ
 Φρησολογῶντες πᾶσις διδασκαλίας, καὶ πᾶσις γρα-
 φαίς ἐμπαρουσῶντες, καὶ ἀφ' ἧς πύφουκε τὸν ὡς ὡς
 3 μᾶσις αὐτῷ Χριστῷ ῥητῷ, ὡς ὡς ὡς. ἡγάπησας δι-
 καιοσύνην, καὶ ἐμίσσησας ἀδικίαν. ἀφ' ἧς τοῦτο
 ἔχοντες σι ὁ Θεός σου ἔλαοι ἀγαλλιάσεις παρὰ
 τοὺς μετόχους σου. αὐτῷ μὲν οὐδ' ὅτι ὁ Ὑῖός τοῦ
 Θεοῦ, οὐκ ἐξ οὐκ ὄντων γενήσεται, οὐκ ὡς ποτὶ

nec Apostolica regula id permittit, & dia- S. A. C.
 bolica in ipsis operatio adversus Christum hoc IV.
 facto validius accenditur. Quamobrem ni-
 hil cunctatus, fratres dilectissimi, animum
 ac fiduciam sumpsi ut perfidiam istorum
 vobis indicarem, qui dicunt: Fuit tempus
 cum non esset Filius Dei; & qui prius non
 erat, postea exiit, talis factus quandocun-
 que demum factus est, qualis quilibet ho-
 minum nasci solet. Omnia enim, ut aiunt,
 Deus fecit ex nihilo; in creatione omni-
 um rerum, tam rationalium, quam ratione
 carentium, etiam Filium Dei comprehendentes.
 Quibus etiam consequenter addunt,
 eum mutabilis esse naturæ, virtutisque ac
 vitii capacem. Positaque semel hac senten-
 tia, Filium Dei ex nihilo esse, divinas lite-
 ras de æternitate ejus evertunt, quibus im-
 mutabilitas & divinitas Sapientiz ac Verbi,
 quæ sunt Christus, ostenditur. Possumus
 ergo, ut aiunt isti scelerati, nos quoque esse
 filii Dei perinde ac ille. Scriptum est enim:
 Filios genui & exaltavi. Cum vero illis
 objectum fuerit id quod sequitur: Ipsi au-
 tem spreverunt me; quod quidem non con-
 venit naturæ Servatoris, qui suapte natura
 est immutabilis, illi omni reverentia ac re-
 ligione abjecta, Deum aiunt, cum præficeret
 ac prævidisset quod Filius ipsum spreurus
 non esset, illum ex omnibus elegisse. Non
 enim ut natura & prærogativa quadam præ-
 cipuum quidquam præ cæteris filiis haben-
 tem, eum elegit: quippe qui natura filius
 non sit, ut inquirunt: neque ut qui aliquam
 haberet proprietatem ac dotem ad ipsum pro-
 xime accedentem, sed ipsum quoque muta-
 bilis existentem naturæ, ob studium tamen
 & accuratam morum diligentiam ad vitium
 neutiquam deficiente, elegit Deus. Adeo
 ut si Paulus ac Petrus contento studio in id
 incubuisset, nihil ab istorum filiatione dis-
 crepatura fuerit hujus filiatio. Atque ut
 insanam istam doctrinam confirmet, Scri-
 pturis sacris contumeliose illudentes, asse-
 runt illud quod in Psalmis de Christo di-
 ctum est: Dilexisti justitiam & odisti ini-
 quitatem. Propterea unxit te Deus tuus
 oleo lætitiæ præ confortibus tuis. Verum
 quod Filius Dei factus non sit ex nihilo,
 & quod tempus non fuerit cum non esset;

VALESII ANNOTATIONES.

1 Οὐ καὶ πᾶσις ὡς πύφουκε ἀνθρώπος] Ita quoque legi-
 tur in editione Basilienſi, nisi quod ὡς scribitur pro οὐ.
 Verum in Codice Henrici Savini, & in alio exemplari
 Regio rectius scribitur hoc modo οὐ καὶ πᾶσις πύφουκε ἀν-
 ῥωπος, quomodo etiam edidit Jacobus Siemundus. [ῥωπος
 habet codex Regius J. Pini.] In Codice autem Leonis Al-
 latii legitur hoc modo οὐ καὶ πᾶσις πύφουκε ἀνθρώπος.
 Quomodo etiam in suo Codice legerat Epiphanius Schola-
 sticus, ut ex interpretatione ejus apparet. Sic enim vertit:
 Quis est aliquando factus est, qualem est omnem hominem
 esse conigit.

[2 Οὐ φύσιν] Ἀφ' ἧς codex Regius J. Pini.]

3 Ἐπαρουσῶντες τῷτο Φασὶν] Post hæc verba, in codice Le-
 onis Allatii hæc adduntur ἀπὸ τῆς ἐξουσιᾶς ὡς πύφουκε ἀν-
 ῥωπος, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τρεπὶς τυχερίως φύσις. Male quidem.
 Hæc enim verba inferius locum habent, ut videbimus. E-
 piphanius tamen Scholasticus eadem verba in suo codice
 legit hoc loco. Sic enim vertit. Omni reverentia spoliatis
 semetipsos, aiunt. Nec aliquam habet proprietatem ad eum,
 sed cum sit ipse natura mutabilis, factus de illo Deus præ-
 scientia ex præcontemplatione &c.

VARIORUM.

2 Τὸ μὲν τὸν ἀποστολικὸν καὶ οὖσα συγχρεῖν] Recte obser-
 vat c. Bevenegius in Vindictis Canonum Apostol. lib. I.
 cap. 13. Alexandrum aliiuisse ad Canonem XII Aposto-
 licum, quo vetitum est ne ab uno Episcopo excommuni-
 catus, ab alio recipiatur. W. Lestib. Petrus de Marca
 Canonem XVI his verbis insinuari non dubitat. Et qui-
 dem ipsum Bevenegium alibi consentientem habet, nem-
 pe in Annotationibus ad Canones Apostolicos, pag. 23.
 Cum, inquit, Alexander Episcopus Alexandrinus quosdam

Clericos, divinam Christi naturam negantes, excommuni-
 casset, isti ab aliis in Clerum rursus cooptati sunt: Quod
 contra factum Alexander reprehendens, ait. πῶς γὰρ, ὡς
 οὐκ, ἀφ' ἧς ἐπισημαίνεται τὴν τῷτο τυχερίως συναρτου-
 μέν, ὅτι μὲν τὸν ἀποστολικὸν καὶ οὖσα συγχρεῖν. Quibus
 verbis aperte laudat presentem Canonem XVI, quo ab aliis
 depositis ab aliis non recipiendos esse constituitur.

b O' Θεός] Stephanus cum LXX, bis legit ὁ Θεός.

S.M.C. abunde docet Joannes Evangelista, de illo
 IV. ita scribens: Unigenitus Filius qui est in
 Joann. 1. sinu Patris. Nam cum Divinus magister o-
 18. stendere vellet, Patrem ac Filium duas res
 esse à se mutuo inseparabiles, hunc in sinu
 Patris esse dixit. Jam verò quod Verbum
 Dei inter res ex nihilo creatas non contineatur,
 idem Joannes testatur cum ait, Omnia
 per ipsum facta esse. Propriam enim ejus
 hypostasim declaravit dicens: In principio
 erat Verbum, & Verbum erat apud Deum,
 & Deus erat Verbum. Omnia per ipsum
 facta sunt: & sine ipso factum est nihil
 quod factum est. Nam si omnia per ipsum
 facta sunt, quomodo is qui rebus factis
 præsistit ut essent, ipse aliquando non existi-
 71. 2. 1. tit? Verbum enim quod facit, nequaquam
 ejusdem esse naturæ cum rebus factis intel-
 ligitur. Quippe cum ipsum quidem esset
 in principio: cuncta vero per illud facta
 sint & ex nihilo condita. Porro id quod
 est, contrarium esse videtur & longe diver-
 sum ab illis quæ facta sunt ex nihilo. Nam
 illud quidem declarat nullum esse interval-
 lum inter Patrem & Filium, cum animus
 ne simplici quidem cogitatione fingere pos-
 sit ullam inter utrumque distantiam. Ex ni-
 hilo vero creari mundum, recentiorum in-
 dicat ac nuperam substantiæ originem, cum
 universa hujusmodi essentiam à Patre acce-
 perint per Filium. Cum igitur Divini Verbi
 essentiam longissime, & ultra omnem cogita-
 tionem eorum quæ genita sunt positam con-
 templeretur piissimus Joannes, generationem
 ejus & facturam dicere noluit, factorem ipsi-
 dem verbis quibus ea quæ facta sunt desi-
 gnare minime ausus. Non quod Verbum
 sit ingenitum: solus enim Pater ingenitus est:
 sed quia solertissimam Evangelistarum, ipso-
 rumque adeo Angelorum comprehensionem
 transcendit unigeniti Filii inexplicabilis sub-
 sistencia. Quare inter pios meo quidem ju-
 dicio censendus non est, qui ultra ista ali-
 quid inquirere præsumit; non auscultans
 id quod scriptum est: Altiore te ne quæ-
 21. sieris, & sublimiora te ne scruteris. Nam si

ὅτι οὐκ ἦν, αὐτάρως παιδῶσαι Ἰωάννης ὁ διαγλω-
 λῆς, γράφει ὅτως περὶ αὐτῶν ὁ μονογενὴς Ὑἱός,
 ὁ ὢν ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Πατρὸς. ὡς προῦμνος γὰρ
 ὁ Θεὸς δευτερεύων διδασκαλὸς ἀλλήλων ἀχέειται
 5 πρὸς ἅμα διὰ τοὺς Πατέρας καὶ τὸν Ὑἱόν, ὥστε
 αὐτὸν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Πατρὸς αἰδόμενον. ἀλλὰ
 γὰρ καὶ ὅτι τοῖς ἐξ οὐκ ὄντων γενομένοις ὁ λόγος
 τοῦ Θεοῦ ὃ συμβαλεῖται, πάντα δι' αὐτοῦ γιγ-
 10 νῆται ὁ αὐτὸς φησὶ Ἰωάννης. ἢ γὰρ ἰδιότροπον αὐτοῦ
 ὑπόστασιν ἐδήλωσεν εἰπὼν ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ
 ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. πάν-
 15 τα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο ὃ οὐκ
 ἦν γέννησι. εἰ γὰρ πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, πῶς ὁ
 τοῖς γενομένοις τὸ εἶναι χαρισάμενος, αὐτὸς ποτε ὃν
 20 ἦν ὃ γὰρ πῶς ὁ λόγος τὸ ποιῆν, τοῖς γενομένοις ἢ
 αὐτῆς εἰσὶ φύσεως διαρίξει. εἴθε αὐτὸς μὴ ἦν ἐν ἀρχῇ,
 πάντα δὲ δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ἐξ οὐκ ὄντων ἐποίη-
 σεν. εἰ αὐτῶν γὰρ δοκῇ τοῖς ἐξ οὐκ ὄντων γενομένοις
 25 τὸ ὄν, καὶ ἀφ' ἐκείνης σφύραται τὸ μὴ γὰρ, μεταξὺ
 Πατρὸς καὶ Ὑιοῦ ἔστιν ἀίματος εἶναι ἀφ' ἑαυτοῦ,
 ὃ δ' ἄχει πρὸς ἐποίας τῆς φασματισθείσης τῆς ψυ-
 χῆς διαμέτρως. τὸ ἢ ἐξ οὐκ ὄντων δημιουργῆσαι
 30 τὸν κόσμον, πατίσκει ἔχει τῆς ὑποστάσεως καὶ
 τῆς φύσεως τὴν γένεσιν, ὑπὸ τοῦ Πατρὸς ἀφ' ἑ
 35 Ὑιοῦ πάντων εἰληφέναι τὴν ποιαντὴν ἐξουσίαν. μα-
 κρὸν γενοῦ θεωρίας τοῦ Θεοῦ λόγου τὸ ἴδιον, καὶ
 2 ὑποφάνει τῆς τῆς γνηστῆς ἀφαιρέσεως ὁ δὲ λαβεί-
 ρατος Ἰωάννης, γίνεσθαι αὐτοῦ καὶ πείσθαι ἀπηξίω-
 30 σεν εἰπὼν, ὃ δὲ ταῖς ὁμοσιότητις συλλαβαῖς τὸ
 4 πρῶτον τοῖς γενομένοις ὁμοιάσαι πολυμέτρως, οὐχ ὅτι
 ἀγένητος ἴδιον ἔν γὰρ ἀγένητος ὁ Πατὴρ ἄλλ' 4
 ὅτι τῆς ἐξουσίας τῆς διαγλωσσῆς, τὰ ἅμα ἢ καὶ
 5 ἀγγέλοι καὶ ἀγγέλους ὡς ὑποφάνει ἐπὶ τῇ μνο-
 6 γωνίᾳ Θεοῦ ἀπεκρίναται ὑποστάσεις. εἰς ὁμοσιότητις
 35 ἐκ οὐκ ὄντων λογισμοῦ τῷ μέλει τοῦτοι ἐπιρροῇ
 πολυμέτρως, ἀφ' ὅτι ἀήκοοι τῷ, χαλεπώτερά σου
 μὴ ζῆται, καὶ ὑψηλότερά σου μὴ ἐξέταξι. εἰ γὰρ

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἐγένετο ὃ δὲ ἢ ὁ γέννησι] Duæ postremæ voces defunt in editione Roberti Stephani & in Basilienâ [et in codice Regio J. Pini.] Habentur tamen in codice Leonis Allatii. & in versione Epiphani Scholastici. Sed & Christophorus eas in libris suis repererat, ut ex interpretatione ejus apparet.

2 Καὶ ὑποφάνει τῆς τῆς γνηστῆς ἀφαιρέσεως] Scribendum puto ὑποφάνει per simplex u. atque ita legisse videtur Epiphanius, qui sic vertit: Et creaturarum ἀφαιρέσει τῆς γνηστῆς ἀφαιρέσεως. [Conjecturam meam confirmavit mihi postea codex Regius J. Pini, in quo ita plane scriptum inveni ut conjecterem.] Pro ὑποφάνει, in editione Basilienâ legitur ὑποφάνει & in codice Allatiano, rectius ut opinor.

3 Οὐδ' ὁμοσιότητις συλλαβαῖς] In MS. codice Henrici Savili & in editione Basilienâ scribitur ὁμοσιότητις, minus recte, ut equidem sentio. Certe Camerarius qui editionem Basilienâ Latinè interpretatus est, ὁμοσιότητις legit, ut ex interpretatione ejus apparet. Sic enim vertit, ne cognoscatur quidem elementorum complexione in voce factus aut factorum aut animus. [In Regio item codice J. Pini scriptum inveni ὁμοσιότητις.] Hujus autem loci satis obscuri hic est sensus. Joannes Evangelista, cum originem Filii Dei vellet exponere, eam à rerum creaturarum productione longe distinxit: cavique diligentissime, ne in declaranda Filiæ essentia, iisdem verbis uteretur, quibus rerum creaturarum originem exposuit. Nam in declaranda quidem Filiæ essentia, usus est verbo erat. In exponenda autem ori-

gine rerum creaturarum dixit ἐγένετο, id est facta sunt. Subjicit deinde Alexander, οὐχ ὅτι ἀγένητος ἦν ὁ γὰρ ἀγένητος ὁ πατήρ. Id est, Non quod Filius Dei non sit genitus. Unum enim est ingenitum, Pater scilicet. Quæ quidem Alexandri verba bene intelligenda sunt hoc modo: Non quod Filius Dei principium originis suæ non habeat. Habet enim re vera principium originis, Patre ex quo genitus est. Sed quia nullam habet principium temporis, quippe qui ab æternitate genitus sit ex Patre, ἀγένητος καὶ ἀμειψόμενος ut Græci dicunt, id est, sine ullo tempore ac medio.

4 Ἄλλ' ὅτι ἀφαιρέσει μὲν τῆς] Hunc locum correxi ex duobus manuscriptis codicibus, Allatii & Savili, in quibus ita legitur ἀλλ' ὅτι τῆς ἀφαιρέσεως τῆς ἐξουσίας, τὰ ἅμα δὲ καὶ ἀγγέλοι καὶ ἀγγέλους. Quibus consentit Basilienâ Editio, nisi quod ἀφαιρέσει habet vitiose scriptum pro ἀφαιρέσει. Adverbium quoque quod sequitur ὑποφάνει, mutavi in ὑποφάνει, sequutus scripturam codicis Allatiani & Basilienâ Editionis.

5 Τῆς τῆς γνηστῆς ἀφαιρέσεως] Editio codex Regius J. Pini.]

6 Ἐποφάνει εἰς ὁμοσιότητις λογισμοῦ] Hunc etiam locum emendavi ex supradictis codicibus Allatii & Savili, [et ex Regio codice J. Pini,] quibus adstrutor editio Basilienâ, nisi quod πολυμέτρως habet, non πολυμέτρως. Epiphanius tamen Scholasticus in plurali numero legisse videtur λογισμοῦ πλείους πολυμέτρως. [in codice regio J. Pini totus hic locus ita scribitur: οὐχ ὅτι ἀγένητος ὁ πατήρ, καὶ ὁ υἱὸς ἐκ οὐκ ὄντων λογισμοῦ τῷ μέλει τοῦτοι ἐπιρροῇ πολυμέτρως.]

ἐτέρως

ἵπτοι πολλὰ ἢ γινώσκῃ, ἢ τοῦτοι ἀνθρώποις κο-
 λεωτέρων, κέρυδιαι τὴν ἀνθρωπίνην χαλκίαν.
 οἷα ὅτι τοῦ Παύλου, ἃ ἐφ' ὧς ἔκαστος ἐκ αὐτῶν καὶ
 οὗς ἐκ ἑαυτοῦ, ἢ ἐπὶ καρδίᾳ ἀνθρώπου ἢ ἀνέ-
 ῳ ἢ ὑποστάσει ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαθῶσι αὐτῶν ἀλλὰ
 καὶ τὰ ἄλλα Φησὶ ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ὅτι οὐκ
 ἔστιν ἀνθρώπου δύναμις καὶ ἐπὶ, ἀμυνθῆναι καὶ
 ἐκείνους ὑπὲρ, Φησὶ, τίς ἐξαρθεύσει; πῶς δὲ πε-
 ριστάσαι πρὸς τὴν ὅτι λέγει ὁ Παῦλος, ἰα-
 τὸς εἰ μὴ μαλαχολογῇ ἀφ' ὧς ληφθῆναι τὴν ἰα-
 τὸν ὅτι τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τὴν γὰρ αὐτῶν
 αὐτῶν τίς διηγήσεται; καὶ αὐτὸς ὁ Λογὸς ἡμῶν
 1 διηγήσεται τοῖς ἑαυτοῦ τῷ ὅτι ὁ κόσμος κίοντες,
 2 τὴν αὐτῶν γινώσκῃ αὐτῶν ἀποφασισάμεναι
 ἰσχυροῦς πᾶσι μὲν αὐτοῖς ἀφ' ὧς αὐτῶν λέ-
 γει εἰς χαλκίαν, μὲν ὅτι τῷ Πατρὶ ἀνακινῶνται
 τὴν τοῦ θεοῦ τὴν μυστήριον εὐδοκίαν, οὐδὲ
 γὰρ ἴσως τίς ὅτι ὁ Υἱός, λέγει, εἰ μὴ ὁ Πατήρ
 ἢ τὸν Πατέρα οὐδὲς ἴσως εἰ μὴ ὁ Υἱός. αὐτῶν
 καὶ τὸν Πατέρα οὐδὲς λέγει, τὸ μυστήριον μου
 3 ἰσχυροῦς καὶ τοῖς ἑαυτοῦ, ὅτι ἡ μαριονέτα, τὸ ἔξ
 4 ὅπου τὸν Υἱὸν γεννᾷται Φησὶ, ὅτι ἡ γεννῶν
 5 τὴν γεννῶν αὐτοῦ δεικνύται τὸ ἔξ οὗκ ὄν-
 ται, καὶ ἀγνοῶσι οἱ ἀνθρώποι τὴν φύσιν αὐτῶν
 μαριονέτα. ἢ γὰρ ἡ γεννῶν ἐμπολιτεύεται δὲ τὸ οὐκ
 1 ἰσχυροῦς, ἢ ἀλλοῦς τῇ γεννῶν. εἰ τοῖς ἀλλοῦς τὸ
 πάντως δὲ αὐτῶν γεννῶν, διδόνται καὶ πᾶς αὐτῶν
 ἢ ἡ γεννῶν καὶ ἡ γεννῶν καὶ τὸ πᾶν, ἐκ οὗ τοῦ
 οὐκ ἰσχυροῦς, δὲ αὐτῶν ὄντως. καὶ πᾶς οὐκ
 ἀπὸ αὐτοῦ, ἢ ἡ γεννῶν ἢ αὐτῶν ἢ ἡ γεννῶν, ἐκ οὗ τοῦ
 ἢ ἡ γεννῶν, πᾶσι αὐτοῖς, αὐτῶν πᾶσι
 6 ὡς λέγει; ἀλλοῦς γὰρ καὶ πᾶσι ἀλλοῦς
 ἀλλοῦς, τὸ αὐτῶν γεννῶν, αὐτῶν ἡ γεννῶν
 γεννῶν λέγει τῇ γεννῶν γεννῶν. γεννῶν
 γὰρ κατ' αὐτοῦ τῇ πατρίδι δεικνύται τὸ
 35 Θεὸς ὁ Θεὸς τὸ γεννῶν, ὅτι ὁ Θεὸς μὴ
 γεννῶν τὸν Υἱὸν ὑπὸ τῷ Πατρὶ; φησὶ δὲ

multarum aliarum rerum cognitio quæ hæc Sæc.
 longe inferiores sunt, humanæ mentis ca- IV.
 putum excedit: cujusmodi sunt apud Pau- I Cor. 2. 9.
 lum Apostolum, ea quæ oculus non vidit,
 nec auris audivit, nec in cor hominis ad-
 scenderunt quæ præparavit Deus diligentibus se: cujusmodi etiam sunt illæ quæ
 Deus Abrahamo dicere non posse numerari:
 & illud: Arenam maris & guttas pluvie
 quis dinumerabit? Quomodo Divini Verbi
 essentiam curiosius investigare quisquam po-
 terit, nisi atra bile sit percitus? De qua
 propheticus spiritus ita dicit: Generationem
 ejus quis enarrabit? Et Servator noster co-
 lumnas mundi beneficio obstringens,
 hujus rei notitiam tanquam onus ad illis re-
 movere studuit: omnibus quidem ipsis su-
 pra naturam esse dicens istud animo com-
 prehendere; soli vero Patri competere Di-
 vini hujus mysterii perceptionem. Nemo
 enim, inquit, novit quis sit Filius præter
 Patrem, & nemo novit Patrem præterquam
 Filius. Qua de re etiam Patrem dixisse ar-
 bitror, Arcanum meum mihi & meis. Quod
 vero extremæ dementiæ sit, Filium Dei ex
 non extantibus factum opinari, cum id quod
 ex non extantibus factum est, temporalem ha-
 beat essentiam, res ipsa indicat, licet stupi-
 di isti insaniam vocum suarum non intelli-
 gant. Illud enim, Non erat, in tempore
 censeri oportet, aut in aliquo ævi spatio.
 At si verum est omnia per ipsum facta esse,
 constat utique & ævum & tempus, & spa-
 tium omne, & illud aliquando, in quibus
 non fuisse reperitur, per ipsum facta esse. Et
 quomodo absurdum non sit, eum qui tempus
 & secula ac tempestates condidit, in qui-
 bus illud, Non erat, confusum est, ipsum ali-
 quando non extitisse dicere? Est enim alie-
 num à sensu, omnique plenum inscitia, eum
 qui alicujus rei auctor sit, eadem re posteri-
 orem affirmare. Quippe juxta illorum sen-
 tentiam, spatium temporis quo dicunt Fili-
 um Dei non extitisse ex Patre, præcessit
 sapientiam Dei omnium rerum conditri-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Πάντων τῶν ἐκ γένου αἰώνος] Post hæc verba Jaco-
 bus Sirmundus in editione sua quatuor has voces addidit
 τῶν γεννῶν τοῦ ἀνθρώπου, scilicet quos sequuntur codices.
 Certe in nostris exemplaribus, & in Basilicis editione
 non habentur, & Scholium potius reducit ejusmodi vi-
 tiæ docti, qui ad latas libri sui id notaverat, per columnas
 significari divinos Apostolos. Certe in Epistola Pauli ad
 Galatas, Petrus & Jacobus dicuntur columnæ fuisse Ecce-
 lesiæ. Porro initio hujus periodi scribendum ἢ ὅτι αἰώνος
 αἰώνος, id est, *Quædam Servator noster &c.*

2 Τὸ αὐτῶν γινώσκῃ] In codice Leonis Alstii & in
 editione Basilicis scriptum est αὐτῶν γινώσκῃ, rectius
 ni fallor. Neque aliter legit Epiphanius Scholasticus. Sic enim
 vertit hunc locum. *Nam ὅτι ipse servator præfatus volens
 ostendit in hoc mundo columnas, hujus notitiam ab eis ex-
 pectare festinat.*

3 καὶ πᾶσι ἡμῶν] Jacobus Sirmundus in editione sua
 expunxit hæc verba. Certe non habentur in codice Leo-
 nis Alstii, & superflua videntur hoc loco. Porro locus
 iste desumptus est ex capite 24. Etiam Uir Hierony-
 mus notat verba illa: *Et dixit: secretum meum pueris secre-
 tum meum pueris non haberi in Septuaginta, sed ex Theo-
 dotionis translatione ab Origene addita esse. Procopius
 autem Gazæ ex interpretatione Symmachii suppleta esse
 dicit.*

4 Χρονὸν ἔχει τὸν αἰῶνα] Optime in editione Basilic-
 a [& in Regio codice J. Pini] legitur ἔχει. Subauditur
 autem αἰών. In codice Savili scriptum est ἔχει τὸν αἰῶνα

αἰών, vitiose quidem, sed ita ut veteris lectionis vestigia
 serventur. Pro voce αἰῶνα in codice Leonis Alstii ha-
 betur ἔχει. In altero vero codice Regio. [J. scilicet
 Pini] ejus variantes lectiones Robertus Stephanus ad cal-
 cem editionis suæ notavit, legitur αἰῶνα pessime. Quan-
 tamen vitiosissimam lectionem Sirmundus in editione sua
 amplexus est.

5 αὐτῶν δεικνύται τὸ ἔξ οὗκ ὄντων] Jacobus Sirmundus
 hunc locum ita edidit: αὐτῶν δεικνύται τὸ ἔξ οὗκ ὄντων.
 Et totum locum sic interpretatus est. *Quod ve-
 ro extremæ sit dementiæ Filium ex non extantibus extitisse
 existimare, atque in tempore proditum, insensum patet, hoc
 est ex non extantibus, &c.* Verum cum nulli codices ita
 scriptum habeant, vulgatam lectionem mutare nefas du-
 co. Quod si conjecturam nostram licet propatere, ex-
 limo defendenda esse hæc verba τὸ ἔξ οὗκ ὄντων, quæ Scholi-
 loco ad marginem adscripta, postea in textum translata
 sunt. Porro Epiphanius Scholasticus hunc locum ita vertit.
*Nam erat ignorare sapientiam, quæ ostendit esse sapere
 ex non extantibus factum Filium, cum neque habeat tem-
 porale principium quod ostenditur ex non extantibus fa-
 ctum.* Unde apparet Epiphanium legisse χρόνον ἔχει τὸν
 αἰῶνα τὸ ἔξ οὗκ ὄντων.

6 ἀλλοῦς γὰρ] In codice Leonis Alstii scriptum
 est ἀλλοῦς, quod magis probat. Atque ita legit Epipha-
 nius Scholasticus. Sic enim vertit: *Alius est αἰών, ὅτι
 αἰώνος peccato plenum &c.*

SEC. cem: mentiturque secundum eos scriptura,
IV. quæ primogenitum omnis creaturæ illum

χατ' αὐτοὺς ἡ τῆς πρωτότοκου αὐτῶν ὡς πατρὸς
 κτίσεως ἀναγραφὴς γραφῆς. σύμφωνον γὰρ τῶν
 τοῦ θεοῦ καὶ ὁ μεγαλοφρονέωντος Παῦλος, φάσκων
 ὅτι αὐτῷ ὁ εἶη κληρονομὸν πάντων, δι' ἧς καὶ
 τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν. ἀλλὰ καὶ ὅτι αὐτῷ ἐντίσθη
 καὶ πάντα, καὶ ὅτι πᾶς ὕδατος ἡ τὰ ἐπὶ τῇ γῆς,
 τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξου-
 σίαι, εἴτε κυριότητες, εἴτε δυνάμεις πάντα δι' αὐτῷ
 καὶ εἰς αὐτὸν ἑκτίσται. καὶ αὐτὸς ὅτι πρὸ πάντων.
 ἀσβεστάτης οὖν φαιμένως τῆς ἐξ ἑκ ἐκείνων ὑποθέ-
 σεις, ἀνάβηκε τὸν πατέρα αὐτοῦ ὡς πατέρα. ἐπὶ ἧς
 Πατρὸς αὐτοῦ παρόντος τῷ Ἰῶν, ὁ δὲ ὡς χρηματίζου
 Πατὴρ. αὐτὸς ἡ παρόντος αὐτῷ τῷ Ἰῶν, αὐτὸς ὅτι ὁ
 Πατὴρ τέλειος, ἀνελλυτὴς τυχεῖται ὅτι τῷ κελεύει
 ἡ ἡρώδης οὐδὲ ἐκ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἐξ ἑκ ὧν
 γινώσκων τὸν μοιγεῖν Ἰῶν. τί δὲ ἐκ αὐτοῦ τὸ λί-
 γον, ποῦ μὴ ὡς τὴν Σεβαστῆν τῷ Θεῷ, ἢ λίγην
 ἔγωγε ἡμῶν παρ' αὐτῷ ἀρμύζουσα, ἐγὼ ἡμῶν
 ἢ προσέχου. ἢ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ μὴ ὑπάρ-
 χου ποτὶ ἢ τὸν λόγον αὐτῷ ἡρωτικῶς ποτὶ.
 ἢ καὶ ἄλλα ἐξ ὧν ὁ Ἰῶν γινώσκεται ἡ ὁ Πατὴρ
 χαριστικῶς. τὸ γὰρ ἀπαύγασμα τῆς δόξης
 μὴ ὡς λέγειν, συναισθεῖται ἡ τὸ πρῶτον τῶν
 ὧν ἐστὶν ἀπαύγασμα. αἱ δὲ καὶ ἡ εἰκὼν ὁ Θεοῦ ἐκ ἧς
 αὐτὸς, ὅτι οὐδὲ ὧν ἐστὶν εἰκὼν, ἐστὶν αὐτὸς. ἀλλὰ ἡ
 τῷ μὴ εἶναι τὸν τῷ ὑποστάσεως ὁ Θεοῦ χαριστικῶς,
 συναισθεῖται καὶ αὐτῶν, ὁ πάντως παρ' αὐτῷ χα-
 ριστικῶς. ἐξ ἧς ἐστὶν ἰδεῖν τὴν ὑπόστασιν τοῦ
 Θεοῦ ἡμῶν, ὅτι εἰς αὐτὸν καταβῆκε πρὸς
 τὴν τῷ λαῷ ὑπόστασιν. ὅτι τρέποι γὰρ ἡ ἀρχὴ
 αὐτοῦ ὑποστάσεως, ἀσυγκρίτως ὑποφωτῇ ἐνδείχθη
 ὑποφωτῇ πάντων εἰς αὐτὸς τὸ ὡς ἐχάρισατο,
 ὅπως καὶ ἡ ὑπόστασις αὐτῷ ὡς φύσιν τυχεῖται τῇ
 πατρικῇ θεότητι, ἀλέκτω ὑποφωτῇ ἀφ' ἑαυτοῦ
 δι' αὐτῷ θεῷ ὑποστηνύται. ὁ μὲν γὰρ ἀτρέπτως
 φύσεως τυχεῖται, τέλειος αὐτὸς καὶ ἀφ' αὐτοῦ αἰ-
 δῆς. οἱ δὲ, τῇ εἰς ἐκάστην προπῇ ὑποκείμενοι,
 τῆς ὡς τούτου θεότητος δέονται. τί γὰρ αὐτὸς καὶ
 προσέχεται ἔχει ἡ τῷ Θεῷ Σεβαστῆ, ἢ τί προσλαβὼν
 ἡ ἀνταλλάττει, ἢ ὁ Θεὸς λόγος; πῶς αὐτὸς ἔχει βελ-
 τοῦται ἡ ζωὴ, τὸ ἀληθινὸν φῶς; αἱ δὲ τῷτο, πό-
 σον πλέον ἀφύσκει τυχεῖται, μωρίας ποτὶ δικαίαν
 γνώμην τῇ Σεβαστῇ, ἢ τὴν τῷ Θεῷ δύναμιν ἀδι-
 κῶς προσπλάττει, ἢ ἀλογίαν τῷ λόγον ἀμαυρωῖ-
 ναι, ἢ τῷ ἀληθινῷ φωτὶ ἐπιμειχθῆναι σκότος; ὧς μὴ
 ἀποφύγει αὐτὸς λέγοντες, τίς κενωθὶς φωτὶ πρὸς
 σκότος, ἢ τίς συμφύσκει χειρὶ πρὸς Βελίαν; ὧς
 ἡ Σολομῶντος, ὅτι ἀδιώτατος αὐτὸς εἴη καὶ ὡς
 πρὸς οἰκίας θέρωνται ἐκδὺς ὄφεις ἐπὶ πέτρας,
 ὡς ὡς Παῦλος ὅτι ὁ Χριστὸς οἱ ἡ κτίσματα αὐ-
 τῷ τυχεῖται, ἀνθρωπὸς τε ἡ ἄλλοι, ἡ διλο-
 γίας εἰλέφασιν προσέχεται, δεχταῖς ἀσκούμενοι

VALESI ANNOTATIONES.

1. Δι' ἡμετέρας πνεύμα] In manuscript codice Hen-
rici Savilli legitur δι' ἡ, quomodo etiam legit Epiphanius
Scholasticus. [In Regio J. Pini codice scriptum invenit
δι' ἡ.]

2. *Μίγχο* *ὑπὸ* *ἀνιμα*) In codice Allatii legitur *μίγχο*
ἰνιμα, omiſſa altera præpoſitione. Utramque tamen vo-
cem agnoſcit Epiphanius Scholaſticus, qui ſic vertit. Im-
poſſibile eſt vel uſque ad opinionem invenire vias ſerpentes.
καὶ

Heb. 1.
 Coloss. 1.
 16.

Prov. 8.

2 Cor. 6.
14.

Prev. 30.
19.

I 1 ἡ νομίμοις ἐπιταγαῖς, ὥστε τὸ μὴ ἀμαρτάνειν. διό
 δὲ ὁ Κύριος ἡμεῖς φύσις ἔστι Πατὴρ ὅτις τυγχάνει,
 ὡς πάντων προσκυνοῦται. οἱ δὲ ἀποδέχονται τὸ
 πνεῦμα τῆς δουλείας, ἐξ ἀδραγαθημάτων καὶ προ-
 κοπῆς τὸ τῆς ὑποθεσίας λαβόντες πνεῦμα, ἀλλὰ τῷ
 φύσις Ἰουὺ διεργετούμενοι, γίνονται αὐτοὶ θῆσι
 ὑοί. τὴν μὲν οὖν γησίαν αὐτῷ καὶ ἰδιότροποι, καὶ φυ-
 σικὴ καὶ κατεχάρητοι ὑπόθεσις ὁ Παῦλος οὕτως
 ἀπεφώνηκε, ὅτι Θεὸς ὑπὲρ ὅς γε τῷ ἰδίῳ Ἰουὺ
 οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπερ' ἡμῶν, δηλοῖται πᾶσι μὴ
 φύσις ὑμῶν, παρίδωκε αὐτόν. ὥστε γὰρ ἀντιδι-
 στελὴ τῶν οὐκ ἰδίῳ, αὐτὸν ἰδίῳ Ἰουὺ ἐφρονεῖται.
 ἐν τῷ τῷ διαχρίσιν ὑπὸς ὅτι ὁ ὅτις με ὁ ἀγα-
 πητός, ἐν ᾧ βίβησεν. ἐν δὲ ψαλμοῖς, ὁ Σωτὴρ
 Φησὶ Κύριος ἐπεὶ ὥστε με, ὅτις με εἰ σὺ γη-
 σίτηται ἐμφανίζον, σημαίνει μὴ εἶναι αὐτῷ γησίαν
 ὑπὸς ἄλλους πᾶσι παρ' αὐτόν. τί δὲ καὶ τὸ, Ἐκ
 γαστρὸς ὡς ἐωσφόρου ἐλήθηται σὺ, ὑπὸ ἀντικρί-
 2 τῆς πατρικῆς μαρτυρίας φυσικὴν ἐκδέχονται ὑπό-
 θεσις, ὅς τρέπων ἐπιμελεῖται καὶ προκοπῆς ἀσκήσας,
 ἀλλὰ φύσις ἰδιότροποι ταύτῃ λαχόντες, ὅτι καὶ
 ἀμαρτάνονται ἐκ τῆς ὑπόθεσις ὁ μαρτυρῶν ὅτις ἔστι
 Πατὴρ. τὴν γὰρ λογικὴν ὑποθεσίαν, ὅς καὶ φύσις
 ὑπάρχουσιν αὐτοῖς, ἀλλὰ τρέπων ἐκτελεσθῆναι
 καὶ δωρεὰ Θεοῦ, καὶ μετὰ πᾶσι οἰδὶ ὁ λόγος. ἰδίῳ
 3 περὶ οἱ ὅτις τῷ Θεῷ τὰς θυγατέρας τῆς ἀνθρώ-
 πων, ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας, καὶ τὰ ἐξῆς. καὶ,
 ὅτις ἐγέννηται καὶ ὑψώθη, αὐτοὶ δὲ με ἠρέψαν,
 ἀλλὰ Ἡσαίαν ἐρχόμεν τὸ Θεὸς ἐδιδάχθημεν. πολλὰ
 λέγειν ἔχον, ἀγαπῶντες, παρέρχονται. Φησὶ οὖν
 4 νομίμοις, ἀλλὰ πλείονα διδασκάλους ἐμόφρονες ὑπο-
 μιμνήσκων. αὐτοὶ γὰρ διδασκατοὶ ἐστί, οὐκ ἀγνο-
 οῦντες ὅτι ἡ ἐκείνη ἐπαρῆσα τῇ ἐκκλησιαστικῇ
 διδασκαλίᾳ, Ἐβραϊσμός ὅτι καὶ Ἀρπημᾶ, καὶ
 5 Ζηλὸς τῷ καὶ Ἀντόχου Παύλου καὶ Σαμοσατίας,
 συνῶν καὶ κέρου τῆς ἀπειταχρῆς ἐπισκόπου Σο-
 6 κρυφθέντες τῇ ἐκκλησίας. ὅν ἀντιθέτως ἄνθρωπος Ἀν-

ut proficerent, in virtutis studio & in man- S. M. C.
 datis legis sese exercentes, ne in vitia dila- IV.
 bantur. Quamobrem Dominus noster, cum
 natura sic Filius Patris, ab omnibus adora-
 tur. Hi vero deposito spiritu servitutis, ubi
 ex fortibus factis & ex continuo progressu
 spiritum adoptionis acceperint, beneficio ejus
 qui natura est Filius, filii sunt adoptivi. Ac
 germanam quidem & propriam ac naturalem,
 eximiamque ejus filiationem Paulus declara-
 vit, ita dicens de Deo: Qui proprio Filio Rom. 8.
 non pepercit, sed pro nobis, non naturalibus
 scilicet filiis, illum tradidit. Nam ut illum
 distingueret ab iis qui non sunt proprie filii,
 proprium Filium esse eum dixit. In Evan-
 gelio vero legitur: Hic est Filius meus di-
 17 lectus, in quo mihi complacui. Præterea in
 Psalmis Servator ait: Dominus dixit ad me,
 18 Filius meus es tu: ubi se germanum ac ge-
 19 nuinum esse demonstrans, alios præter se ge-
 nuinos non esse significat. Jam vero quidnam
 illud est? Ex utero ante luciferum genui te.
 An non aperte indicat naturalem Paterni par-
 tus filiationem, quam non accurata morum
 castigatione, non exercitatione virtutum ac
 profectu, sed naturæ proprietate sortitus
 est? Quamobrem unigenitus quidem Filius
 Patris firmam ac stabilem possidet Filia-
 tionem. Rationalium vero filiorum adoptio-
 nem, non natura illis competere, sed morum
 probitate & Dei beneficio parari, mutabi-
 lemque esse agnoscit Scriptura. Videntes Gen. 6.
 enim Filii Dei filias hominum, acceperunt
 sibi uxores, & quæ sequuntur. Et alibi:
 Filios genui & exaltavi, ipsi autem spreve-
 20 runt me: Deum per Esaiam prophetam di-
 xisse accepimus. Plura cum possem dicere,
 fratres carissimi, consulto prætereo, quippe
 qui importunum esse ducam, doctores qui
 nobiscum consentiunt, pluribus admonere.
 Ipsi enim à Deo docti estis: nec ignoratis,
 eam doctrinam quæ adversus Ecclesiasticam
 pietatem super caput extulit, Ebionis esse &
 21 Artemæ: nec aliud esse quam imitationem
 Pauli Samosatani Antiochiæ Episcopi, qui
 22 omnium ubique Episcoporum concilio ac ju-
 23 dicio ab Ecclesia remotus est. Cui succedens

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καὶ νομίμοις ἐπιταγαῖς] In codice Leonis Alistri scri-
 ptum est καὶ νομίμοις ἐπιταγαῖς. Quam scripturam in edi-
 tione sua amplexus est Jacobus Sirmondus, & hunc lo-
 cum ita vertit, qui ait, qui sunt creatura, homines &
 Angeli, & benedictionem acceperunt, ut proficerent virtuti-
 bus exerceant, & mandatorum leges, ne peccarent. Atque
 hanc lectionem, re attentius examinata, veriorē puto.
 Ait enim Alexander, Deum duas res tradidisse homini-
 bus & Angelis, ut in virtute progressus facere possent.
 Primum benedictionem: deinde mandata legis. Et mandata
 quidem legis ad hoc proiunt, ne crimina admittant quæ
 lege prohibita sunt. Benedictio vero ad hoc prodeat, ut
 in virtutis exercitatione quotidie proficiant. Sed occur-
 rit hoc loco difficultas, Angelis enim profectum atri-
 buit, ejus tamen minime capax videtur eorum natura:
 Totos enim sese applicant Angeli ad id quod semel am-
 plexi sunt: Nec paulatim progrediuntur ad id quod eli-
 gunt, sed primo impetu ad summum fastigium perve-
 niunt, ita ut nec ulterius progredi, nec retro reverti va-
 leant. Materie enim caperes sunt, quæ infirmitatem
 & inconstantiā gignit. Dixerunt tamen est, Angelus
 ita primum creatus esse à Deo, ut esset utilis &
 virtutis capax ac vni, utque proficere possent in me-
 litus, aut in deterius labi. Hanc fuisse sententiam vete-
 rum Theologorum, tam ex Alexandro patet, tum ex eo
 quod Arius ac ceteri asserunt, Filium Dei mutabilem
 esse, & virtutis ac vitii capax. Nec ullus Catholico-
 rum eis unquam obijcit, Angelos non esse mutabilis na-
 ture. Sciebant enim id proprium esse solius Dei, qui

in sacris literis diserte ait: Ego sum & non mutor.
 Angeli vero licet difficile mutentur, mutationi tamen ob-
 noxii sunt.

2 Τῶν πατρικῶν μαρτυριῶν] Rectius in manuscriptis co-
 dicibus Savili & Alistri legitur μαρτυριῶν, quomodo etiam
 edidit Jacobus Sirmondus. Ita quoque legebatur in alic-
 ro exemplari regio.

3 Ὁ διδασκαλὸς Ἀρπημᾶ] Baronius ad annum
 Christi 318. Cap. 75. Alexandrum excusare conatur qui
 hæc de Luciano Martyre scripserit. Et laudandus qui-
 dem est Baronius, qui martyrem Christi nefandæ hæresis
 suspitione liberare conatus est. Veritatem tamen cunctis
 rebus anteponebat debemus. Quod si Baronius veteris eu-
 justiani scriptoris testimonium asserret, quo suam senten-
 tiam firmaret, & Alexandri testimonium subverteret, equi-
 dem libenti animo ei assentirem. Sed cum præter conje-
 cturas nihil adferat, malim equidem Alexandri testimonio
 credere, qui Luciano temporibus vixit, ejusque doctrinam
 ac discipulos apprimè noverat qui se Conclavianitas vo-
 cabant. Certe Theodorus, postquam hanc Alexandri E-
 pistolam retulit, diserte asseruit, eum nulla in re menti-
 tum fuisse, sed veritatem ingenue protulisse. Accedit
 testimonium Epiphani in hæresi 43, quæ est Conclavianitas,
 ubi Lucianum hunc de quo loquitur Alexander, Ari-
 anæ hæresis patrocinatum fuisse, & ab Ariano pro Mar-
 tyre habitum scribit. Certe discipuli ejus quos recenset
 Philostorgius, Ariani erroris libe omnes infecti fuerunt. Sed
 videamus quid de illo narret Alexander. Aut igitur pri-
 mo Lucianum successisse Paulo Samosatani: id est erro-
 rariis,

S.M.C. Lucianus, pluribus annis à communione
IV. trium Episcoporum sese abjuxit. Horum
Lucianus. impietatis faciem cum hausissent, nuper nobis
orti sunt Exucontii, occulta illorum
Arius. germina, Arius scilicet & Achilles, & reliqua
Achillas. impiorum istis adhærentium turba. Ac
nescio quo modo ordinati in Syria tres
Episcopi, illis consentiendo, eos ad pejora
incitant. Quorum judicium vestro exami-
ni reservetur. Qui salutaris passionis &
abjectionis atque exinanitionis, & pauper-
tatis quam vocant, eorum denique omni-
um quæ Servator nostra causa suscepit,
adsciticias voces memoria retinentes, eas
ad supremam æternamque illius Divinitatem
refellendam afferunt. Eorum autem verbo-
rum quæ naturalem ejus gloriam ac nobili-
tatem & apud Patrem mansionem desi-
gnant, prorsus immemores sunt. Cujusmodi
Joan. 10. est illud: Ego & Pater unum sumus. Quod
30. quidem Dominus dicit, non quo scipsum
Patrem renuntiet, nec quo duas personas
unam esse demonstrat: sed quoniam Patris
Filius expressam Patris similitudinem ex-
actissime servat, quippe qui omnimodam
ejus similitudinem à natura impressam ha-
beat, sitque imago Patris, nulla in re di-
screpans, & primitivi exemplaris expressa
figura. Unde etiam Philippo tunc vi-
dere cupienti Dominus abunde common-
strat. Dicenti enim, Ostende nobis Patrem,
Joan. 14. respondet: Qui vidit me, vidit & Patrem.
9. Quippe cum per purissimum & animatum
speculum Divinæ imaginis ipse conspiciatur

κινός, ὁ ἀποσωζόμενος ἔμεναι τριῶν ἐπισκόπων 1
πολυεπίς τρεῶν. ὡς τῆς ἀσθενείας τὴν πύλα ἐρ-
ροφικῆς, καὶ ἡμῶν οἱ ἐξ οὐκ ὄντων ἐπεφύλασσαν,
τὰ ἐκείνῳ κεκρυμμένα μαχρῶμα (α), Ἄριος τε καὶ
Ἀχιλλᾶς, καὶ ἡ τῶν αὐτοῖς πεινρωμένων συν-
ᾶδης. καὶ ἐκ οὗδ' ὅπως ὁ Σωτὴρ χειροτονήσας 2
ἐπίσκοποι τρεῖς, ἀπ' τῶν σωζαντῶν αὐτοῖς, ἐπὶ
τῶν χερσὶν ὑπεκαίουσιν πρὸς ὧν ἡ κρίσις ὕπανα- 3
κείσθω τῇ ὑμετέρᾳ δικαιοσύνῃ. οἱ τὰς μὲν τοῦ
10 ὁσίου πατρὸς, ταπεινότητος τε καὶ καύσεως, καὶ
τῆς καλουμένης αὐτοῦ πτωχείας, καὶ ὧν ἐπικτή-
τους ὁ Σωτὴρ δι' ἡμᾶς ἀνεδίξατο Φανᾶς, ἀπ' ἡμῶν
ἐχρησας, ὡς ἐκείνῳ ἐπὶ ὡς ἀναγράφῃ τῆς
ἀνωτάτω καὶ δεχόμεν αὐτῷ θιότητος. τῶν ἡ τῆς
15 Φυσικῆς αὐτῷ δόξης τε καὶ διγνείας καὶ ὡς
τῷ Πατρὶ μέγας σημαίνων λόγῳ ὁπλίσιμον
γενήσασιν οὗτοι ἐστὶ τὸ, ἐν ᾧ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐσμέν.
ὅσῳ Φησὶν ὁ Κύριος, ὁ πατήρ ἐστιν ἀναγερθεὶς,
ὅσῳ δὲ τὰς τῇ ὑποστάσει δύο φύσεις μίαν ἔσμεν 4
20 σαφηνίζων. ἀλλ' ἐπὶ τὴν πατρικὴν ἐμφέρειν ἀκρ-
ῶς πεφυκὲς σῶζον ὁ Ὑἱὸς τῷ Πατρὶ, τὴν καὶ
πάντα ὁμοιότητά αὐτῷ ἐκ φύσεως ἀπομαρξάμενος,
καὶ ἀπαράλλακτος ἐκὼν τοῦ Πατρὸς τοῦ ἑαυτοῦ,
καὶ τοῦ πρωτοτύπου ἐκτυπος χαρακτὴρ. ἔθεν καὶ
25 τῷ πληρεστῇ πνεύματι ἰδίῳ φιλήσῳ ἀφθίως ὁ
Κύριος ἐμφανίζῃ, πρὸς ὧν λέγει ὁ, δειξὶν ἡμῶν τὸν
Πατέρα, λέγει ὁ ἰσχυρῶς ἐν εἰ, ἔσμεν ὁ Πα-
τήρ. ὅσῳ δὲ ἐσθῆτος ἀναλιδάτω καὶ ἐμφύ-
χου θείας ἐκότητος, αὐτοῦ θιωμενῶν τοῦ Πατρὸς

VALESII ANNOTATIONES.

ris illius successorem fuisse. Certe illum familiarem fuisse Pauli Samosatensis credibile est. Fuit enim & ipse oriundus ex urbe Samosatensi, ut legitur in ejus vita. Et cum Paulus ex ea urbe ad Antiochenum Episcopatum evectus sit, Lucianus quoque Antiochie presbyter fuit. Aetas quoque utriusque in idem fere tempus incurrit. Paulus enim Aureliani temporibus depositus est, & post depositionem diu superstes vixit. Ponamus ergo illum ad Cari usque tempora pervenisse. Abhinc ad Martyrium Luciani anni sunt plus minus viginti quinque. Ex quo apparet, Paulum ac Lucianum eodem oppido ortos, & ejusdem ætatis facientes, iisdem quoque vixisse temporibus.

1 Ἀποσωζόμενος ἔμεναι τριῶν ἐπισκόπων] Hujus verbi vim non intellexerunt Interpretes. Quos sequutus Baronius ad annum 318, scribit Lucianum à tribus Episcopis sibi continue succedentibus, Ecclesiis ejectum fuisse. Atqui non hoc dicit Alexander, sed tantum ait Lucianum schisma fecisse in Antiocheni Ecclesia, & sub tribus Episcopis continue sibi succedentibus Collectas seorsum celebrasse. Id enim significat vox ἀποσωζόμενος. Itaque Epiphanius Scholasticus non male hunc locum interpretatus est hoc modo, cui succedens Lucianus, extra synagagas mansit tri-
bus Episcoporum plurimo tempore. Basilus in Epistola prima ad Amphilochoium πνευματικῶν usurpat eodem sensu: ubi distinguit inter hæresim & schisma & πνευματικῶν. πνευματικῶν autem ait esse illegitimos Conventus, qui sunt ab immorigeris Presbyteris vel Episcopis & laicis. Verbi gratia, si quis criminis convictus & à ministerio sacro suspensus, iudicio non pareat, sed ministerium suum obire velit, & populum colugat. Inter πνευ-

ματικῶν autem & schisma parum distat. Porro causa schismatis Luciano fuit, doctrina Pauli Samosatensis quæ defendebat, ut docet Alexander. Cujus gratia diu separavit se à tribus Episcopis, Domino, Timotheo, ac Cyrillo. Tandem vero ad unitatem Ecclesiæ reversus est, ut ex Alexandro colligitur. Neque enim cum usque ad exitum vite in schismate mansisset Alexander scribit, sed tantum longo tempore separatim fuisse. Ceterum hanc vocem ἀποσωζόμενος mutavit est Alexander ex Joannis Evangelio cap. 16. ubi Christus prædicat Apostolis suis, quod Judæi ipsos ἐκ synagogis suis ejecturi essent: ἀποσωζόμενος οὕτως οὐκ ἔστι.

2 Ἐν Συρίᾳ καὶ ἐπισημοῖς πρὸς] Intelligit Eusebium Cæsareæ Palæstinæ Episcopum, Theodotum Laodiceæ, & Paulinum Tyri. Hos enim anathematizatos fuisse ab Alexandro Alexandriæ Episcopo testatur Arius in Epistola ad Eusebium Nicomediensem Episcopum, quæ refertur infra. Porro ex hoc loco colligitur, Epistolam hanc scriptam esse ab Alexandro ante Epistolam ad omnes Ecclesias, priusquam Eusebius Nicomedienensis patrocinium Arii suscepisset. Nam si posteriore loco scripta esset hæc epistola, nunquam profecto Alexander mentionem Eusebii Nicomedienensis facere omisisset.

3 Ὑπανακείσθω] In Codice Leonis Allatii [sic in Regio J. Pin.] & in editione Basilienſi legitur ἀνακείσθω. Quomodo etiam scribitur apud Nicephorum.

4 Τὰς τῇ ὑποστάσει δύο φύσεις] Duas naturas dicit Alexander, non simpliciter & absolute duas, sed personaliter duas, eo quod in duabus personis existat una natura. Quare φύς ἐν ὑποστάσει idem est quod persona.

VARIORUM.

2 Οὗδ' οὐκ τῇ ὑποστάσει δύο φύσεις μίαν εἶναι σημαίνει] Φύσις hic sumitur pro persona; ut infra Filius appellatur φύσις μονογενής; ubi vide Valesium. Eodem sensu vox occurrit apud Clementem Alexandrinum Strom. lib. VII. ὁ υἱὸς φύσις ἡ μὲν τῷ πνεύματι ἀσχηματίζῃ, natura vel persona Filii, qua solis Omnipotentis est conjunctissima. Vid. cl. Vossii Deſenſ. Fidei Nicænz, Sect. 2. c. 6. n. 6. Eodem

sensu vocem accepit Cyrillus in Epistola ad Acacium, ubi contra Nestorium sentiens, aniboluminus μίαν φύσιν τοῦ Λόγου asserti, i. e. unam Hypostasim seu personam Verbi Incarnati. Vide Patrem secundam Tomi Vti Operum S. Cyrilli, pag. 115. In eundem sentium vocem φύς exponunt Episcopi Catholici in Collatione cum Severiano, quam vide apud Baronium ad annum 532. W. Leub.

ὡς ὁμοίως

1 ὅτι ὁμοίαν ἐν ψαλμοῖς οἱ ἀγαπᾷται Φαὸν· Ἐν τῷ
Φαὸν σου ὁφόμεθα Φῶς. διὸ καὶ ὁ πμὼν τῷ Ἰῷ,
2 ἡμᾶ τὸν Πατέρα, καὶ ἐκόντας. πάντα γὰρ ἀσκή-
σαντες εἰς τὸ Ἰῷ λέγεσθαι πελαγομένη, εἰς τὸν Πα-
τέρα τιμὴν ἀναφαιρῶν ἔχει· καὶ τί λοιπὸν ἐπὶ θαν-
ματὸν ὃ μίλλω γράφει ἀγαπητοὶ, εἰ τὰς χετ'
ἐμοῦ ψυδῆς ἀφελῶν καὶ τῷ θιόνεισται ἡμῶν
λαῶ ἐκβήσομαι. οἱ γὰρ χετ' τῆς θιόνεισται τῷ Ἰῷ
τοῦ Θεοῦ ὡς ἀγαπᾷται, οὐδὲ τὰς χετ' ἡμῶν
ἀγαπᾷται παροῦσας ὡς ἀγαπᾷται· λέγει· οἱ γὰρ οὐδὲ
τῷ ἀγαπᾷται πᾶς συλλέγει αὐτοῦ ἀξιοῦν, ὅδε οἱ
ἡμῶν ἐκ παίδων ὁμιλήσαντων διδασκάλους, ἐξισού-
σαν ἀνέχοντες· ἀλλ' οὐδὲ τῷ Ἰῷ παταχὸν συλ-
λεγεινῶν πᾶς εἰς μέτρον σοφίας ἡγῶνται· μόνοι
σοφοὶ καὶ ἀλήθεις καὶ δογματικὴ θιόνεισται λίγιστοι
εἶναι, καὶ αὐτοῖς ἀπαραλύει μόνοις, ὡς ὅδε
τῷ Ἰῷ τὸν ἡμῶν ἐτέρω πέφυκεν ἐλθεῖν εἰς ἡ-
3 τας. ὃ ἀσκήσας τύφω καὶ ἀμέτρη ματαίᾳ, καὶ με-
λαγχολικῆς ἡρμωμένης δόξης κατῆς, καὶ καταπνοῦ
4 φρονήματος, εἰς τὰς ἀσκήσεις αὐτῶν ψυχὰς ἀπαι-
σκώσαντες. καὶ κατήλθον αὐτοὺς ἡ τῷ ἀγαπᾷται
γραφῶν φιλόθεος (αφίμια· ὅδε ἡ τῷ συλλει-
τεργῶν σύμφωνος τῷ Χειρὸς θιόνεισται τιμὴ καὶ
5 αὐτῷ θρασύτητα αὐτῶν ἡμαυρώσει. ὃ οὐδὲ τὰ
δαμνία τῷ ἀσκήσεως ἀνέξεται, φωνῶν βλάστη-
μοι καὶ τῷ Ἰῷ τῷ Θεῷ εἰπὼν φιλαπῶμενα.
ταῦτα μὲν ἐν ἡμῶν καὶ τιμὴ παροῦσαι δυνάμει
67 ἵκα περὶ αὐτῶν, ὡς τῶν ἀπαιδευτῶν ἡμῶν καὶ
Χειρὸς νοσημάτων, καὶ τιμὴ εἰς αὐτὸν θιόνεισται
ἡμῶν συκοφαντῶν ὡς ἀγαπᾷται. Φασι γὰρ ἡμᾶς οἱ
φληνίζοντες ἐξελθῶν μύσας, ἀπαραφροσύνης τιμὴ ἐξ
ἐκ ὅπου ἀσκήσας καὶ ἀγραφῶν καὶ Χειρὸς βλαστη-
μῶν, ἀγένητα διδάσκοντες δύο· δύο θρασύτητα λέ-
γομεν· εἰς αὐτοὺς οἱ ἀπαιδευτοὶ, ἡ ἐξ ὅπου ὅπου
αὐτοὶ εἶναι φρονῶν, ἡ πάντως ἀγένητα λέγου-
μεν· ἀγένητες οἱ ἀσκήσαντες, ὡς μακρὸν αὐτῶν
μετὰ τὸν Πατέρα ἀγαπᾷται, καὶ τῷ καπνῶν
ὑπὲρ αὐτοῦ ἐξ ὅπου ὅπου, λογικῶν τε καὶ ἀλόγων.

Quibus simile est id quod sancti dicunt S. A. C. in Psalmis: in lumine tuo videbimus lu- IV.
men. Quocirca qui honore afficit Filium, simul honore afficit Patrem: & qui ho-
norat Patrem; honorat etiam Filium, & quidem merito. Omne enim impium ver-
bum quod profertur in Filium, ad perso-
nam Patris pertinet. Posthæc vero cui
mirum videatur id quod scripturus sum;
si calumnias ab illis confictas adversus me
& adversus religiosissimam plebem exposue-
ro. Nam qui Divinitatem Filii Dei op-
pugnare aggressi sunt, nos quoque ingrato
animo conviciis appeterere non verentur. Qui
nec ullos ex antiquis sibi comparari vo-
lunt; nec eos quibus nos ab ineunte ætate
magistris usi sumus, exæquari sibi patien-
tur. Sed nec ullum ex omnibus qui ho-
die sunt collegæ nostri, ad mediocrem sci-
entiam pervenisse censent; solos sapientes
ac nihil possidentes, solos dogmatum inven-
tores se esse jactantes, sibi que solis ea re-
velata esse, quæ nemini unquam eorum qui
sub cælo sunt in mentem venerint. O im-
pium arrogantiam! o vesaniam immensam!
o inanem gloriam, atra bile percitis conve-
nientem! o superbia Satanz, quæ sceleratis
eorum mentibus insedit. Non illis pudō-
rem incussit veterum Scripturarum perspi-
cuitas religiosa; nec collegarum nostrorum
consentens de Christo doctrina, audaciam
eorum adversus illum repressit. Quorum
impietatem ne ipsi quidem dæmones latu-
ri sunt, quippe qui cavent ne quam adver-
sus Filium Dei impiam vocem emittant.
Atque hæc pro virili parte nunc à nobis
disputata sint, adversus eos qui in imperi-
ta materia tanquam in pulvere volutati,
Christum impugnare aggressi sunt, & no-
stram erga illum pietatem calumniari insti-
tuerunt. Aiunt enim isti ineptarum fabu-
larum inventores, nos qui impiam & nullo
scripturarum testimonio sultam blasphemiam,
ex non extantibus, averfamur, duo in-
genita asserere. Dnorum enim alterum ne-
cessario esse dicendum affirmant imperiti:
aut illum ex non extantibus esse, aut cer-
te duo esse ingenita; nec intelligunt ru-
des atque ignari, multum interesse inter
Patrem ingenitum & res ab illo creatas ex
nullo, tam rationales, quam rationis ex-

Arrianorum
arrogantia.

VALESII ANNOTATIONES.

1 ὅτι ὁμοίαν ἐν ψαλμοῖς] Rectius in Manuscripto codice
Henrici Savilii & in editione Basilensi scriptum est ὁ
ἴσως, id est, quibus similia in Psalmis canunt sanctissimi Pa-
tres. Epiphanius tamen Scholasticus vulgatam scriptu-
ram confirmat. Camerarius quoque, licet Basilensem edi-
tionem sequutus sit, in tamen legit, & ad Patrem retulit.
Christophorus vero ad Filium referre maluit. Sic enim
vertit, Filium patre Patri similem, in psalmis promissum
mentem sanctissimi tunc &c.

2 Τιμὴ τὸν πατέρα] Epiphanius Scholasticus quædam
hic addit quæ non leguntur in Græco. Sic enim habet,
quapropter & qui honorat patrem, honorat & Filium; &
qui honorat Filium, honorat & Patrem, & recte. Quam le-
ctionem confirmant sequentia. Itaque error videtur Li-
brariorum, qui hanc pericopea omiserunt decepti vocum
similitudine.

3 Καὶ μελαγχολικῆς ἡρμωμένης δόξης] Lego μελαγχολι-
κῆ, quemadmodum edidit Jacobus Sirmundus. Cujus ta-
men lectum probare non possum, in eo quod lectionem
nullius scripti codicis auctoritate firmatam in certum ad-
mittere non dubitavit: quare ad latius editionis suæ regi-

tere, aut in annotationibus referre potius conveniebat.
Apud Nicephorum in lib. 8. cap. 7. legitur καὶ μελαγχολι-
κῆ δόξης, omitta voce ἡρμωμένης.

4 Ἀποκαρτερῶντες] In Manuscripto codice Henrici Sa-
vilii scriptum est ἀποκαρτερῶντες. Epiphanius Scholasticus
legisse videtur ἀποκαρτερῶντες. Sic enim vertit. Sapientia
Satanz in animas nostras persequissimas vehementer infusus.

5 Ἡμαυρώσει] Codex Leonis Allatii habet ἡμαυρώσει.
Atque ita prorsus legit Epiphanius Scholasticus, ut ex
interpretatione ejus apparet. Sic enim vertit, non con-
summationem conceptus trinitatem de Christo, feceratam co-
ram manifestavit.

6 Ἐπικρινῶν] Correci ἐπικρινῶν ex editione Jacobi
Sirmundi. In Saviliano codice, & in editione Basilensi
scriptum est ἐπικρινῶν. quod magis placet: Est enim in
præterito.

7 Ἀπομυθῶντες] Sic vocat Dialecticas argumentatio-
nes quibus utebatur Arius adversus Christi divinitatem.
In codice tamen Allatii pro ὡς legitur ὡς, id est, la-
tratu; quod non probat.

SAC. pertes. Inter quæ duo medium obtinens
IV. unigenita natura Dei Verbi, per quam Pa-
ter universa condidit ex nihilo, ex ipso ve-
ro Patre progenita est. Sicut ipse Domi-
nus quodam loco testatus est his verbis:

1. *Joan. 5.* Qui diligit Patrem, diligit etiam Filium qui
ex eo genitus est. De quibus nos ita credi-
mus, quemadmodum Apostolica sentit Ec-
clesia: In unum ingenitum Patrem, qui à
nullo causam habet essentiae suae: nec con-
versioni obnoxium nec mutationi: qui sem-
per eodem modo se habet: nec profectum
nec diminutionem admittit: qui legem &
Prophetas & Evangelia nobis dedit: qui Do-
minus est Patriarcharum & Apostolorum,
sanctorumque omnium. Et in unum Domi-
num Jesum Christum, Filium Dei unigeni-
tum: non ex nihilo genitum, sed ex eo qui
Pater est; non corporum more, per incisiones
aut defluxus divisionum, quemadmodum Sa-
bellio videtur & Valentino: sed inexplicabili
& inenarrabili quodam modo, juxta Prophe-
tæ verba quæ supra retulimus: Generatio-
nem ejus quis enarrabit? Quippe cum ejus
subsistentiam nulla mortalis natura pervesti-
gare possit, sicut nec Pater ab ullo investi-
gari potest, propterea quod rationalis natura
modum divinae illius ex Patre generationis
percipere haudquaquam valet. Verum homi-
nes qui spiritu veritatis moventur, non opus
habent ista à me discere, cum auribus nostris
insonent verba jam olim à Christo hac de re
prolata, nosque ita doceant: Nemo novit
Patrem nisi Filius, & nemo novit quis sit Fi-
lius nisi Pater. Hunc conversionis ac muta-
tionis expertem perinde ac Patrem, nullius e-
gentem, & perfectum Filium Patrisque simi-
lem esse didicimus, hoc solo inferiore Patre,
quod ingenitus non est. Est enim ima-
go Patris exactissima & in nullo discrepans.
Quippe liquet eum imaginem esse plene om-
nia continentem, quibus maxima similitu-
do declaratur, sicut ipse Dominus docuit,
cum ait: Pater major me est. Et secun-
dum hoc Filium è Patre semper existere
credimus. Est enim splendor Paternæ glo-
riæ, & figura substantiæ ejus. Sed nemo
eam vocem, Semper, ad suspicionem trahat

1. *ὅτι ὁ μὲν πῶς φύσις μονογενὴς, δι' ἧς τὰ ὅλα* 12
ἐξ οὗτος ὅτις ἐποίησεν ὁ Πατὴρ τὸ Θεοῦ Λόγον· ἢ
ἐξ αὐτοῦ τῷ ὄντι Πατὴρ γεννητὰς ὡς καὶ αὐ-
τὸς περὶ διμαρτύρηται λέγων ὁ Κύριος, ὁ ἀγαπῶν
τὸν Πατέρα, ἀγαπᾷ καὶ τὸν ὅτι τὸν γεννημέ-
νον ἐξ αὐτοῦ. ὅτι ὅτι ἡμεῖς ὅτις πιστεύομεν, ὡς τῇ
δογματικῇ ἐκκλησίᾳ δοκεῖ, ὡς μόνον ἀγεννητος Πατέ-
ρ, οὐδένα τῷ ὄντι αὐτοῦ τὸν αἶψα ἔχοντα, ἀτρε-
πίον καὶ ἀαλλοίωτον, αἰὶ καὶ τὰ αὐτὰ καὶ ὡ-
σαύτως ἔχοντα, οὐτε χωροπλῆ, οὐτε μέωσι ἐπι-
δοχόμενον νόμον καὶ προσωπῶν καὶ διαχρίσεων δο-
τῆρα, πατεράρχον καὶ ἀποτέλλον καὶ ἀπάντων ἀγι-
ων Κύριον. καὶ ὡς ἵνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸ ὅτι
τὸ Θεοῦ τὸ μονογενὴς, γεννητὸς οὐκ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος,
15 ἀλλ' ἐκ τοῦ ὄντος Πατρός, ὅτι καὶ τὰς τῶν σου-
μάτων ὁμοιότητας, ταῖς τομαῖς καὶ ταῖς ἐκ διαίρε-
σεων ἀπρόοις, ὡς τὸν Σαβιλλίω καὶ Βαλουτιῶ
δοκεῖ. ἀλλ' ἀρρήτως καὶ ἀνεκδιήτως, καὶ τὸν εἰ-
πόντα, ὡς ἀνωτέρω περιέλαβον, τίω γενεῇ αὐτοῦ
20 τίς διηγήσεται; τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ ὅτι πάσι
τῇ γενεῇ φύσις ἀσχευγῆτος τυλαίουσης, κα-
θὼς καὶ αὐτὸς ὁ Πατὴρ ἀπειράγῃς ὄντι, καὶ
τὸ μὴ χωρεῖν τίω τῇ λογικῇ φύσει, τῆς πατερικῆς
θιογονίας τίω εἶδον. ἄλλ' ὅτι παρ' ἐμοῦ δεῖ μαθεῖν
25 ἀνδρας τῶν τῆς ἀληθείας πνεύματι κινουμένους,
ὑπηρετοῦντες ἡμᾶς καὶ τῆς φθασάσης Χριστοῦ ὅτι
τούτου φωνῆς καὶ διδασκαλίας· ὅτι οἱ οἱ τίς ὄντι
ὁ Πατὴρ, εἰ μὴ ὁ ὅτι καὶ ὅτι οἱ οἱ τίς ὄντι ὁ
ὅτι, εἰ μὴ ὁ Πατὴρ. ἀτρεπίον τῶν καὶ ἀαλλοί-
30 ωτον ὡς τὸν Πατέρα, ἀπροσδιῶ, καὶ τέλει ὅτι
ἐμφερῇ τῶν Πατρί μεμαθήκαμεν, μὴ καὶ τῶν ἀγεννη-
των ἐκείνων. ἐκείνων γὰρ ὄντι ἀπικεισμένων καὶ
ἀπαράλλακτος τοῦ Πατρός. ὅτι πάντων γὰρ ὄντων
4 εἰκόνα πλήρη, δι' ἧς ἡ μείζων ἐμφερεια δῆλον, ὡς
αὐτὸς ἐπαίδευσεν ὁ Κύριος· ὁ Πατὴρ μὲν, λέγων,
35 μείζων μὲν ἐστίν. καὶ κατὰ τοῦτο καὶ τὸ αἰὶ ὄντων τῶν
ὅτι ἐκ τοῦ Πατρός πιστεύομεν. ἀπαύλασμα
γὰρ ὄντι τῆς δόξης, καὶ χαρμῆς τῆς πατρικῆς
ὑποστάσεως. ἀλλὰ μὴ περὶ τὸ αἰὶ ὄντων ὑπό-

VALESII ANNOTATIONES.

1. *ὅτι μὲν πῶς φύσις μονογενὴς*] Benigne intelligendum
est, quod hoc loco ait Alexander, naturam unigenitam
mediam esse inter Patrem ingenitum & creaturas. Ubi
naturam sumit pro persona. Intelligit enim φύσις ἐν τῷ
ῥήματι, ut paulo ante locutus est Alexander. Mediam au-
tem vocat naturam unigenitam, non quod Unigenitus in-
ferior sit Patri, sed quod per illum omnia facit Pater, ut
ait Joannes Evangelista. Unde, δι' αὐτοῦ, proprie tribuitur Fi-
lio, quemadmodum notat Basilus in libro de Spiritu sancto.

2. *ὅτι τῇ γενεῇ φύσις*] Malim scribere γένος, quem-
admodum legisse videtur Epiphanius. Verum enim omni-
creata natura unigenita, &c.

3. *ὅτι καὶ ἐμφερῇ*] In codice [Regio &] Allatii & in edi-

tione Basilienfi deest particula καὶ. Vulgatam tamen scri-
pturam confirmat Epiphanius Scholasticus.

4. *ὅτι πάντων γὰρ ὄντων εἰκόνα πλήρη*] In codice Saviliano & in
editione Basilienfi verbum interseruitur hoc modo πάντων
γὰρ ὄντων εἰς τὴν εἰκόνα πλήρη. Atque ita legisse videtur Epi-
phanius Scholasticus. Sic enim vertit, ὅτι omnino imagi-
nem continens esse plenam totius, per quam non desit aliquid
ab aequalitate ejus cuius imago est. Sed & Christophoro-
nus eandem scripturam in libris suis repperat, nisi quod
δῶ in illis exemplaribus legebatur, melius fortasse. Re-
fertur enim ad vocem δῆλον quæ sequitur. Quod si δι'
legere malimus, tunc scribendum erit δῆλον, ut legitur
in codice Leonis Allatii, pro δῆλον.

VARIORUM.

2. *ὅτι τῇ γενεῇ φύσις μονογενὴς*] Hæc verba notat cl. Bal-
lus, ut inde Eusebium Cæsariensem defendat contra quo-
rundam reprehensiones, propterea quod Filium Dei dixe-
rit μόνον inter Deum & res creatas. Quid enim hoc
nomine male audiret, cum ipse Alexander, qui primus
vexillum contra impiam Arii Hæresin erexit, prorsus
idem, quod Eusebius, dixerit, idque in illa ipsa Epistola,
quæ Arii Blasphemias acerrime impugnat? *Defens. Fid.*

Nic. Seld. 3. cap. 9. n. 21.

b. *ὅτι πάντων γὰρ ὄντων εἰκόνα πλήρη*] Næpe
Sabellium generationem Filii ex ipso Deo Patre in distan-
ctam hypostasin, hoc est, ejus τὸ ὄντως negasse, ne inde
sequeretur divisio & quasi scissio substantiæ divinæ, non
obscurè nos hic docet Alexander. Cl. Bullus Def. Fid.
Nic. Seld. 3. cap. 9. n. 22.

οὐκ ἀγενήτω λαμβανέτω, ὡς οἱ οἱ παῖς ἡ
 χῆς αὐτοῦ ἡμεῖς πεπιραμένον οὐτε γὰρ τὸ π, οὐτε
 τὸ αἰ, ἔτε τὸ πρὸ αἰῶνος, ταῦτοι ὅτι τὰ ἀγεν-
 ῆτω. ἀλλ' οὐδ' ὅτι ἀνθρώπων ἐνοια ὁμοιωπι-
 ῆσαι σπουδάζει, ἀλλὰ τὸ ἀγέννητον ὡς καὶ ὑμᾶς
 οὕτως ἐκδέχονται πιστεύον, καὶ πεθάρρηκα τῇ πρὸ
 πάντων ὑμῶν ἐρῇ πρὸς ἐσθλὰ, καὶ μὴ τὴν τῆ-
 τω τῶν ὁμοίων τὸ ἀγέννητον δαλουῦν. ἵσως γὰρ
 οἱ οἱ χροῖον εἶναι παρέκτασις ταῦτα τὰ ὀνόματα,
 τὴν μὲντοι κατ' ἀξίαν τοῦ μονογενοῦς θεότητα, καὶ
 οἱ δὲ δευτέρου σημαίνει μὴ διττά. τὴν ἡ ἀγία
 ἀδελφὴ ὡς δὲ αὐτὴ ἐξέσθ' ἐμφανίσαι τὸ μονογενὲς
 ῥηζομένη, καὶ συγῆμιν αἰτουμένη πρὸς τὸ ἀ-
 2 κροατῶν δι' ὁλόγου δαυλογίας, ἀλλ' ὅτι λέγουσιν
 αἱ δ' ἐφθάσαμεν. αἱ δὲ π παρὰ τὸ ἀνθρώπων, καὶ
 ἀλλ' χαλῶν φέρεται μὲν π πρὸς δαυλογίαν οἱ
 1 ἀδελφοί, τὰ ἐκ μέρους αὐτοῖς γνωριζόμενα κατα-
 γνῶντες λέγοντες, δὴλοι ὅτι πολὺν ἔλπιον ὁμῶς λεί-
 2 πται τὸ π καὶ τὸ αἰ καὶ τὸ πρὸ αἰῶνος. ὅτι δ'
 αἱ δ' ἐκ τῶν ταυτῶν τὰ ἀγενήτω. ἵσως γὰρ μὲν
 ἀγενήτω Πατρί, οἱ οἱ ἀξίωμα Φυλαχτεῖν, μὴ
 δύνα τὸν εἶναι αὐτὸν τὸν αἰῶνα λέγοντας τὰ δ'
 ἵσως τὴν ἀρμόζουσαν πρὸς δαυλογίαν, τὴν ἀνα-
 ρχο αὐτῶν πρὸς τὸν Πατέρα γενέσθαι ἀναπνεύσας, καὶ
 ὡς ἐφθάσαμεν αὐτῶν σέβας δαυλογίαν, μὲντοι ὅτι
 2 σέβας καὶ διττότητας τὸ π καὶ τὸ αἰ καὶ τὸ πρὸ αἰῶνος
 λέγοντες ἐκ' αὐτῶν τὴν μὲντοι θεότητα αὐτοῦ μὴ
 παραιτούμεθα, ἀλλὰ τῇ ἐκείνῃ καὶ τῇ χαρακτηρισ-
 3 τῇ Πατρὸς ἀπκρίσασθαι ἐμφέρει καὶ πάντα ἀνα-
 πνεύσας. τὸ δ' ἀγέννητον τὸ Πατρί μόνον ἰδίωμα
 30 παρῶν δαυλογίας, ἅπτε δὲ καὶ αὐτοῦ φάσκοντος
 b ὅτι σωτήρος, ὅτι Πατὴρ μὴ μόνον μὴ ἐστίν. πρὸς δὲ
 τῇ θείᾳ ταύτῃ πρὸς Πατέρα καὶ ἱσὺν δεῖν, κα-
 θὼς ἡμᾶς αἱ θεῶν γραφὴ διδάσκουσιν, ὅτι πνεῦμα
 4 ἅγιον ὁμολογοῦμεν, τὸ καίρειν τοὺς π καὶ πα-
 35 λαῖς ὁμοθυμαδόν ἅγιος ἀνθρώπων, καὶ τοὺς δ' χρη-
 c ματιζόμενος καὶ πνευματικὰς θεούς. ὁ μὲν καὶ μὴ
 ἰνὺν ἱερολογεῖν, τὸ ἀποστολικὸν ἐκκλησίαν ἀνα-

ingeniti, sicut existimant ii qui sensus animi S. c.
 occæcatos habent. Nam nec verbum erat, IV.
 nec semper, nec ante secula, idem est quod
 ingenitum. Sed neque aliud ullum vocabu-
 lum humana mens comminisci potest, quod
 significet ingenitum. Atque ita vos intelli-
 gere credo, vestroque in omnibus recto con-
 silio ac proposito confido, quando quidem
 hæc verba nullatenus ingenitum significant.
 Etenim hæc verba nihil aliud videntur esse
 quam temporis productio: sed Divinitatem,
 & quasi antiquitatem Unigeniti pro dignitate
 exprimere non possunt: à sanctis autem vi-
 ris prolata sunt, dum singuli hoc mysterium
 pro captu suo nituntur exprimere, veniam
 petentes ab auditoribus, cum iusti ac pro-
 babili excusatione dicendo: Huc usque per-
 tigit. Quod si qui sunt qui ab ore mor-
 tali vocem aliquam expectent præstantiorem
 humano sensu capereque, abolita esse dicen-
 tes ea quæ ipsis ex parte sunt cognita;
 longe profecto inferius est illorum spe atque
 expectatione verbum erat, & semper & ante
 secula. Et quidquid tandem prolatum fue-
 rit, non idem est cum ingenito. Itaque Patri
 quidem ingenito propriam dignitatem ser-
 vare oportet, nullam eum habere existentiz
 suæ causam profitendo. Filio vero compe-
 tens honor tribuendus est, principio caren-
 tem ex Patre generationem ei assignando,
 cultumque ei sicut diximus exhibendo:
 ita ut tantummodo, erat, & semper, &
 ante secula, pie ac religiose de illo prædi-
 cemur: divinitatem quidem ejus nequa-
 quam rejicientes; sed imagini atque exem-
 plari Patris respondentem in omnibus si-
 militudinem ei adscribentes. Solum vero
 ingenitum, Patris proprium esse dicamus,
 cum & ipse Servator dixerit, Pater ma-
 jor me est. Præter hanc autem piam de
 Patre & Filio sententiam, unum insuper
 Spiritum sanctum, ut divinæ scripturæ
 nos docent, confitemur, qui & sanctos
 homines veteris testamenti, & divinos do-
 ctiores ejus quod novum appellatur inno-
 vavit. Unam præterea ac solam Catho-
 licam, Apostolicam Ecclesiam: quæ sem-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τὸ ἐκ μέρους αὐτοῖς γνωριζόμεν. In Manuscriptis
 codicibus [Regio,] Allatiano, & Saviliano, & in editione
 Basilienſi scriptum est γνωριζόμεν. Vultur autem alludere
 Alexander ad locum Pauli Apostoli in epistola prima ad
 Corinth. ex parte cognoscimus ὅτι ex parte propriam.
 Ita certe hunc locum exposuit Epiphanius Scholasticus.
 2 ὅτι σωτήρος, ὅτι Πατὴρ μὴ μόνον μὴ ἐστίν. In
 Allatiano, & Saviliano, & in editione Basilienſi scrip-
 tum est ὅτι σωτήρος, ὅτι Πατὴρ μὴ μόνον μὴ ἐστίν. Atque ita legit
 Epiphanius Scholasticus, ut ex interpretatione ejus appa-
 ret. Sic enim vertit. *Ignis erat, & semper, & ante se-*

cula, quodcumque sit, non tamen est id quod ingenitum.
 Pene omiseram monere Lectorem, in codice Leonis Al-
 latii scriptum esse *ὅτι ἐκ ταυτῶν τὰ ἀγενήτω*, rectius pro-
 cul dubio. Alioquin nisi ita legeris, addendus erit articu-
 lus hoc modo ὅτι ἐκ ταυτῶν αἱ δ'.

3 Τὸ καίρειν τοὺς π καὶ πα- In codice Leonis Allatii scrip-
 tum est καίρειν. Sed reliqui codices vulgatam scripturam
 tucuntur.

4 Τὸ καίρειν. In codice Leonis Allatii [& in Regio
 J. Pini] scriptum est καίρειν, quam scripturam licet reli-
 qui codices refutent, haud tamen spernendam puto.

VARIORUM.

a Δὴν τοῦ λόγου οἱ δ' ἐρῶντες. Sententiam ita vertit
 Valesius: cum iusti ac probabiles excusatione dicendo, Huc us-
 que pertigit. Sed magis dilucide exposuit interpres quo-
 lus est Baronius, ad Ann. 318. n. 82. *se excusare conati*
sunt his sepe verbis, Epiphanius de his verbis insinuat, qua-
sentiam pueris posita cui assensui potest. W. Lowth.

b ὅτι σωτήρος, ὅτι Πατὴρ μὴ μόνον μὴ ἐστίν. ὅτι σω-
 τὴρ μόνον πρὸς τὸν εἶναι καὶ ἕνα τῶν ἐκείνων φύσεων αὐτοῦ
 ὑπολαμβάνει ἀλλὰ μόνον ὑπὸ τὴν μορφήν πρὸς τὴν ἑξῆς, ἀλλὰ
 ἀπὸ τῆς αὐτοῦ πατρὸς ἡμεῖς. Non dixit *Fiatus, Patrem*
se potius esse, ut quia ἱεροῦς exeternum alienumque a Pa-
tris uisum existimaret: sed Patet, inquit, major est; non

quidem magnitudine aliqua, aut aetate, sed propter generati-
onem ex ipso Patre. Athanasius in Oratione 2da contra A-
 rianos. *ὅτι ἡμεῖς ἐκείνους, ὅτι καὶ ὁ πατὴρ ἐκείνους, ἀπὸ*
τῆς ὑποστάσεως ἐκείνης, ὅτι ἐκείνους τῶν πατρὸς καὶ μόνον ὁ
ἑαυτοῦ, inquit, Patres Serdicens in Epistola Synodica a-
pud nostrum Theodoret. lib. II. cap. VIII. versus finem.

c *Miso ὁ μόνος καὶ ἀθάνατος, τῶν ἀποστολικῶν ἐκκλησιῶν.* No-
 tanda est cum Pearsono hujus locutionis apud Orientales
 antiquitas: cum diu apud Latinos *sancta* tantum audiret
 Ecclesia, omisso epitheto *Catholica* & *Apostolica*. Pearsoni
 in Symb. Apost. Artic. IX. initio.

SAC. per quidem inexpugnabilis est, licet uni-
 IV. versus orbis eam oppugnet: vidrix autem
 est omnis impiæ factionis hæreticorum qui
 adversus ipsam consurgunt. Quippe sponsus
 illius, animos nostros confirmavit his
 700. 16. verbis: Confidite, ego vici mundum. Ad-
 33. hæc novimus resurrectionem mortuorum,
 cujus primitiæ fuit Dominus noster Jesus
 Christus, qui carnem revera gestavit, non
 sola specie, sumptam ex Maria Deipara,
 qui in fine seculorum, ut peccatum tolle-
 ret, ad humanum genus advenit, crucique
 fixus & mortuus est; nec tamen idcirco
 divinitatis suæ detrimentum sensit: susci-
 tatus ex mortuis, assumptus in cælum,
 sedensque ad dexteram maiestatis. Hæc ex
 parte perscripsi in hac epistola, singula ac-
 curate persequi importunum arbitratus, ut
 antea dixi, eo quod religiosam vestram di-
 ligentiam non lateant. Hæc docemus, hæc
 prædicamus. Hæc sunt Apostolica Eccle-
 siæ dogmata, pro quibus mortem quoque
 libenter oppetimus: parvi facientes eos qui
 nos ista negare compellunt, ipsumque in iis
 positam non abicientes, licet isti tormen-
 tis adhibitis vim afferant. Quibus adver-
 santes Arius & Achillas, & qui cum illis
 sunt hostes veritatis, Ecclesia expulsi sunt,
 utpote alieni à nostra pia doctrina, juxta
 Galat. 1. beatum Paulum, qui ait: Si quis vobis
 evangelizaverit præter id quod accepistis,
 anathema sit, licet Angelum de cælo se
 esse simulet. Sed &, Si quis aliud doceat,
 & non acquiescat sacris sermonibus
 Domini nostri Jesu Christi, & ei quæ
 secundum pietatem est doctrinæ, is infla-
 tur nihil sciens: & quæ sequuntur. Hos
 igitur ab universis fratribus anathematizatos
 nemo vestrum suscipiat, nec ea quæ ab il-
 lis aut dicuntur aut scribuntur admittat.

1 Tim. 6.
4.

θαίρων μὲν αὐτῶν, καὶ πᾶς ὁ κόσμος αὐτῇ πολὺ 1
 μὲν βελώνῃ· νικῆσαν δὲ πάντας τὸν ἐπὶ τῶν 2
 αἰσθητῶν ἐπαρτάσας, ὁ δὲ αἰσθητῶν καὶ 2
 σκιδάσας τὸν ἐκδοσπότην αὐτῆς, ἀφ' ἧς κοῦν 3
 5 θαισῶν, ἐκ τῶν αἰώνων τὸν κόσμον. μὲν τὸν 4
 ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν οἰσάμεν, ὡς ἀπαρχὴν γέγονεν ὁ 5
 Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, σῶμα φερέσας ἀληθῶς 6
 καὶ ἐκδοσῶν, ἐκ τῆς θειότητος Μαρίας, ἐπὶ στυ- 7
 λῆα τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν ἀμαρτίας ἐπιδημιῶντας 8
 10 τῶν γὰρ τῶν αἰώνων, στυλῶν καὶ ἀπολείων, ἀλλ' 9
 ὡς ἀφ' ταῦτα τὸ αὐτῶν θείητος ἡτοῦ γαλιλι- 10
 ρος, ἀπαρχὴς ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴς ἐκ τῶν νεκρῶν, κα- 11
 θήμενος ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλοσύνης. Ταῦτα ἐκ μέ- 12
 15 ρους ἐκχάραξα τῇ ἐπιστολῇ, τὸ κατ' ἐκδοσῶν ἐπ' ἀ- 13
 κριθείας γράφει, Φορητὸν, ὡς ἐφύω, ὡς ἰομίσας, 14
 ἀφ' ἧς τὸ μὲν τὸν ἱερόν ὡς ταῦτα ἀληθῶς στυ- 15
 λῆν. ταῦτα διδοσάμεν, ταῦτα κηρύττοντες, ταῦτα 16
 τὸ ἐκκλησίας τὰς ἀποστολικὰς δόξαι, ὡς ὡς καὶ 17
 ἀποδοσάμεν, τὸ ἐξομνῶν αὐτῶν ἐκδοσάμεν ἡτοῦ 18
 20 πεφρονηκότας, ἐκ τῶν ἀφ' ἐκδοσάμεν ἀνακρίσει, τὸ ἐκ 19
 αὐτοῖς ἐλπίδα μὴ ἀποδοσάμεν. ὡς ἐκδοσάμεν γὰρ 20
 μὲν ἐκ ἀμφὶ τὸν Ἀριον καὶ Ἀχιλλῶν καὶ οἱ τὸ ἀληθῶς 21
 σὺν αὐτοῖς πολέμοι, ἀποδοσάμεν τῆς ἐκκλησίας, 22
 ἀλλότριοι γὰρ μὲν τὸν ἐκδοσάμεν διδοσάμεν, 23
 25 καὶ τὸ μακάριον Παῦλον λέγει· ὡς ὡς ἐκδοσάμεν 24
 γαλιλιῶν παρ' ὁ παρὰ δόξαι, ἀνάστασιν ἐκδοσάμεν, καὶ ἀφ' 25
 γαλιλιῶν ἐκδοσάμεν ὡς ἐκδοσάμεν. ἀλλὰ καὶ ὡς 26
 ἐκδοσάμεν ἐκδοσάμεν, καὶ μὴ ἀποδοσάμεν τῶν ἐκδοσάμεν 27
 λόγους τοῖς ἐκδοσάμεν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' 28
 30 διδοσάμεν διδοσάμεν, πτύφεται, μὲν ὡς ἐκδοσά- 29
 μένους, καὶ τὰ ἐκδοσάμεν. ὡς ἐκδοσάμεν ἀναθεματιζόμενους 3
 32 καὶ τὸ ἀδελφότητες, μὲν ὡς ἐκδοσάμεν, μὲν 33
 ἀναθεματιζόμενους λέγοντες ὡς ἐκδοσάμεν αὐτῶν.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Αὐτῇ πολὺ βελώνῃ In manuscripto codice Sa-
 vili & in editione Basilienſi scriptum est βελώνῃ. [Sed
 & in codice Regio J. Pini scriptum invenio πολὺν αὐ-
 τῇ βελώνῃ.]

2 Εὐδοκίαν ὡς ἐκδοσάμεν Magis placet scri-
 ptura quam in codice Alatino & in Basilienſi editione
 reperi ἐκδοσάμεν. Confirmat hanc lectionem Epi-
 phanius Scholasticus qui sic vertit, *securus nos faciente pa-
 tre famulus ejus* &c. [In codice item Regio J. Pini ita
 scribitur.]

3 Τούτους ἀναθεματιζόμενους Intelligit Arium & Achil-
 lam & reliquos eorum locos ac fautores. Hos enim pau-
 lo supra nominavit ita scribens ὡς ἐκδοσάμεν αὐτῶν αὐ-
 τῇ τῇ Ἀριον καὶ Ἀχιλλῶν, καὶ οἱ τῶν ἀληθῶν ἐκδοσάμεν
 μὲν. Quibus verbis Alexander non solum presbyteros ac
 Diaconos Alexandrinæ Ecclesiæ notat qui Ario vivebant, sed
 & Episcopos illos tres provincię Syriæ intelligit qui Ario
 opinionem defendebant: de quibus supra locutus est. Non
 sine causa igitur Eusebius Cæsariensis Episcopus, & Pau-
 linus Tyri, & Theodotus Laodiceus, Anathematizatos
 se esse ab Alexandro querebantur, ut scribit Arius in E-
 pistola ad Eusebium Nicomedienſem, quam refert Theo-
 dorus. Hoc enim loco, licet suppresso eorum nomine,
 Anathematizantur ab Alexandro. De Eusebio autem Ni-
 comedienſi nihil dicit Alexander in hac Epistola synodi-
 ca ad Alexandrum C. P. nec Arius inter Episcopos qui
 Anathematizati fuerant ab Alexandro, Eusebium Nicome-
 dienſem nominat: non omissus utique, si ab Alexandro
 id factum fuisset. Ex quo intelligi datur, Epistolam hanc
 synodicam scriptam esse ab Alexandro Alexandrinæ Epi-
 scopo ante Epistolam illam Alexandri ad omnes Ecclesias,
 quam refert Socrates ac Sozomenus. In hac enim
 posteriore Eusebius Nicomedienſis denotatur ab Alexan-
 dro ut parricidius & lignifer Arianorum. Unde apparet
 Epistolam illam posteriore loco scriptam esse, cum Eu-
 sebius Nicomedienſis patrocinium Ariani dogmatis palam

susciperet. Sed & aliunde probari potest, Epistolam hanc
 quam ad omnes omnium Ecclesiarum Episcopos scripsit A-
 lexander, scriptam esse post Epistolam illam ad Alexandrum
 C. P. Nam in Epistola ad Alexandrum C. P. Decem
 tantum nominantur Presbyteri ac Diaconi Anathematiza-
 ti. In Epistola vero Alexandri ad omnes omnium Ec-
 clesiarum Episcopos duodecim recensentur Clerici Ana-
 themate perculsi: ac præterea duo Episcopi, Secundus ac
 Theonas. Nempe post priorem illam synodicam, cum
 Carponas & Caius Clerici Alexandrinæ, & Secundus ac
 Theonas Episcopi, scilicet Ario adiunxissent, idcirco eorum
 nomina adscripta sunt in posteriore illa synodica quam
 refert Socrates ac Sozomenus. Dux igitur synodus va-
 rio tempore adversus Arium & socios collegit Alexan-
 der. In priore decem duntaxat damnati sunt Clerici A-
 lexandrinæ, & notati tres Episcopi Syriæ. Epistola quo-
 que synodica ab Alexandro scripta est ad Alexandrum E-
 piscopum Byzantiū. In secunda synodo, in qua centum
 fere Episcopi Aegypti sederunt, damnati sunt duodecim
 Clerici Alexandrinæ, ac duo præterea Episcopi, Secundus
 ac Theonas & notatus est Eusebius Nicomedienſis E-
 piscopus. Scripta est denique synodica ad omnes utique
 terrarum collegas. Quoniam autem anno scripta sit ut-
 traque synodica, obscurum est. Baronius quidem anno
 Christi 318. utramque scriptam esse existimat. Sic enim
 ratiocinatur. Scriptæ sunt Epistolæ illæ ab Alexandro,
 proutquam Constantinus Epistolam illam scripsisset ad
 Alexandrum & Arium. Atque Epistola illa Constantini
 scripta est anno 318. cum Constantinus victo Licinio
 Nicomediam ingressus esset, ut ipse testatur Baronius cap.
 69. Sed factus est responsio. Victus enim est Licinius
 anno 324. ut ex factis Idatii & Chronico Alexandrino
 aliisque scriptoribus constat: qui si Baronii ætate edi-
 fuissent, nunquam ille tot errores admisset in rebus Li-
 cini commemorandis.

πάντα γὰρ οἱ γόητες ψεύδονται, ἀλλ' ὅτι καὶ λαλή-
σουσι. ὡς εἴρηται γὰρ ταῖς πόλιν, ὅθεν ἔπρην σπη-
δαζοῦντες, ἢ τὰ τὸ Φιλίας πρὸς ἡμᾶς, ἢ τὰ τὸ εὐ-
ρίαντος ὁμόμαχον, δι' ὑποκρίσεως καὶ κολακείας τὰ ῥήμα-
τα δίδοναι καὶ λαμβάνειν, ὡς τὸ πλατύνειν διὰ
τύχης τὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἠπατημένα ὀλίγα ἡσυχάζου-
σαν, σινοφροσύνην ἀμαρτίαις, καὶ τὰ ἐξ ἡμῶν. οὗτοι οὖν
τῆς τὰ ποσὺν καὶ Χριστοῦ πολυμήχανος, τῆς τὸ
χειρισμοῦ τῆς μὲν δημοσίας ἀγούρας, τῆς
ἢ ἐπὶ διακρίσει ὑπερδικῶν φιλοπυμνίας, τῆς
1 διωλὸν ἡμῶν οὐκ ἀρῶν τὸ ὅτι ἐπ' αὐτοῖς ἐπιγί-
ναι, τοῖς τὸ ἀρῶν μνηστῆρος τὸ Χριστοῦ γινώ-
σκουσιν ἐκινδυνεύουσιν, οὗτοι οὖν ἀπεφάσκει ἀναπ-
τοῖς καὶ ὁμολογῶντες ἀδελφοί, σύμφητοι γίνονται καὶ τῆς
μακρόθεν αὐτῶν τόλμης, καὶ ὁμολογῶντες τὸ ἀνα-
2 ρακτηροῦνται συλλειτουργῶν ἡμῶν, καὶ ἐπιτελούντων
μοι κατ' αὐτῶν, καὶ τὰ τὸ μὲν συνηγοροῦντες
3 καὶ διπλοῦντες ἡμῶν ἀπὸ τῆς ἡμετέρας μὲν Ἀπὸ τῆς
ἡμετέρας, τῆς μὲν πάσης Αἰγυπτίου καὶ Θεβαί-
δος τῆς Αἰγύπτου καὶ Πυλαίας, καὶ Συρίας, 20
καὶ ἐπὶ Λυκίας καὶ Παμφυλίας, Ἀσίας, Καππαδο-
κίας, καὶ τὸ ἄλλων ὡς ἐχέτω. ὡς καὶ ὁμολογῶντες,
καὶ παρ' ἡμῶν δέξασθαι πέποιθα. πολλὰ γὰρ μοι
βοηθήματα ὡς τῆς βλαβείας πιστοισμένων, καὶ
τῆς ὁμολογίας λυσιφάρμακον ὡς ὑπὲρ αὐτῶν ἀπατη-
25 θέντος λαῶν, περὶ ὧν καὶ ταῖς τὸ συλλειτουργῶν
ἡμῶν συνηγοροῦντες, εἰς μέλειναι διὰ τῆς ἐρχ-
5 οῦσας σπουδαζόμενοι. ἀσπασάμενοι ἀλλήλους, οὐκ ἐπὶ
παρ' ἡμῶν ἀδελφότητι. ἐρρωσθὶ ὑμᾶς οὐκ Κυρίῳ
ἐν ἡμῶν ἀδελφότητι. ὡς καὶ ἡμῶν τὸ φιλοχρήστου καὶ
30 καὶ ἡμῶν. εἰπὶ ἢ οἱ ἀναθηματιάζοντες αἰρεσιῶντες, ἀπὸ
προσώπων μὲν, Ἀρειῶν ἀπὸ διακρίσεως δὲ, Ἀχλ-
λας, Εὐζοίου, Αἰετῆρος, Αἰετῆρος, Σαρμάτης, Ἰε-
λίου, Μελίου, Ἀρειῶν ἑτέρων, καὶ Ἑλλάδων. οὐκ ὡς τῶν
τοῖς ἐπέχει καὶ φιλοχρήστου τὰ τὸ Ἀποχρίων ἐκκλη-
35 σίας ὡς ἐξ ἡμῶν, καὶ Εὐσταθίου τὰ πρὸς ἡμᾶς ὡς τῶν
7 Βερροίων ἰδούμεν πιστοισμένων, καὶ τοῖς ἄλλοις ὡς
τὸ ἀπεφάσκει ὡς δὲ δόγματι συνήγοροι. ἀλλ' ὡς ὁ
Ἀρειῶν ἡσυχίας ἀγέρας ἡμέτερος. ὡς καὶ ἡμῶν

Omnia enim mentuntur praestigiatores, nec
veritatem unquam loquuntur. Circumcunt
siquidem civitates, nihil aliud molientes,
quasi ut amicitiae specie, & sub nomine
pacis, per simulationem & blanditias dent
litteras atque accipiant; quibus muliercu-
las paucas ab ipsis deceptas & peccatis o-
nustas in errorem inducant; & cetera.
Hos ergo qui tot ac tanta ausi sunt con-
tra Christum; qui Christianam religionem
partim irriserunt publice, partim in judiciis
traducere ac denotare student: qui pacis
tempore persecutionem adversus nos quan-
tum in ipsis est excitarunt: qui ineffabile
mysterium generationis Christi enervavunt:
hos inquam avertentes, carissimi atque
unanimes fratres, suffragamini nobis adver-
sus furiosam illorum audaciam, perinde ac
collegae nostri, qui indignati sunt, & no-
bis epistolas scripserunt adversus illos, &
tomo nostro subscripserunt. Quae etiam
ad vos missi per filium meum Apionem
diaconum, partim ex universa Aegypto ac
Thebaide, partim ex Libya ac Pentapoli:
item ex Syria, Lycia, Pamphylia, Asia,
Cappadocia aliisque finitimis provinciis.
Quorum exemplo à vobis quoque litteras
me accepturum esse confido. Nam cum
multa à me praesidia comparata sint ad sa-
nandos eos qui laesi sunt, tum illud prae-
cipue remedium excogitatum est ad cu-
randam multitudinem quae ab illis decepta
est: ut collegarum nostrorum consensui ob-
temperant, & per hoc ad poenitentiam re-
dire festinent. Salutate vos invicem una
cum fratribus qui vobiscum sunt. Opto
vos in Domino valere, dilectissimi; me-
que ex vestra in Christum pietate fructum
percipere. Porro haereticorum qui anathe-
mate damnati fuerunt haec sunt nomina.
Ex Presbyteris quidem Arius; ex Diaco-
nis vero, Achilles, Euzoius, Anthas, Lu-
cius, Sarmates, Julius, Mena, Arius alter,
& Helladius. His consona scripsit ad Phi-
logonium Antiochenis Ecclesiae Antisti-
tem, & ad Eustathium qui tunc tempo-
ris Berœensem regibat Ecclesiam, & ad
alios, quotquot Apostolicæ doctrinae de-
fensores erant. Sed neque Arius quiesce-
re sustinuit. Nam & ipse scripsit ad illos

S. c.
IV.

2. m. 3.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τὸν αὐτὸν ἐπ' αὐτοῖς. Emendavi ex codice Leonis Alla-
tini & ex Nicephoro τὸ ὅτι ἐπ' αὐτοῖς. Quomodo etiam
edidit Jacobus Sirmundus [ex codice Regio J. Pini.]

2 Καὶ τὰ τὸ μὲν συνηγοροῦντες. Quisnam sit hic to-
pius seu Libellus cui plures Episcopos jam subscripsisse
ait Alexander, obscurum est. Baronius ad annum Chri-
sti 318. scribit esse libellum fidei ab Alexandro conscri-
ptum. Quod ex Christophorionis versione videtur inu-
nisse. Sic enim Christophorionus hunc locum interpre-
tatur, qui libellum adversus eos edidit subscripsit. Ego
vero per hanc vocem τὸ μὲν, hanc ipsam Epistolam in-
telligi existimo, quam Alexander ad alios etiam Episco-
pos miserat. Est enim haec Epistola Encyclicæ, ut recte
putat Baronius.

3 Ἀπὸ τῆς ἡμετέρας. In codice Leonis Allatii &
apud Nicephorum legitur τὸ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας. Atque ita etiam
legit Epiphanius Scholasticus, ut ex versione ejus appa-

ret. [Codex Regius J. Pini legit τὸν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἡμετέρας.]

4 Περὶ τῆς ἡμετέρας. Particula καὶ alieno loco posita
est, & in suum locum sic restituenda πρὸς τὸν αὐτὸν τῶν πρὸς
ἐμὲ συνηγοροῦντες, καὶ οὕτως ὡς.

5 Σὺν τῇ παρ' ἡμῶν ἀδελφότητι. Apud Nicephorum le-
gitur παρ' ἡμῶν, quod rectius mihi videtur.

6 Τὸν Βερροίων. Rectius in codice Leonis Allatii scriptum
invenit τὸν Βερροίων, quam scripturam confirmat Epipha-
nius Scholasticus.

7 Καὶ τῶν ἄλλων. Scripsit etiam Alexander ad Silvestrum
Episcopum urbis Romæ Epistolam ejusdem argumenti,
ut docet Liberius Papa in Epistola ad Constantium, his
verbis, Manens suorum Alexandri Episcopi olim ad Silve-
strum sancta memoria destinata: quibus significat, ante
ordinationem Athanasii, undecim iam presbyteros quam
etiam Diaconos, quod Arii haereticum sequerentur, se Ecclesia
ejectos &c.

VARIORUM.

1 Ἀπὸ προσώπων Ἀρειῶν ἀπὸ διακρίσεως Ἀρειῶν ἑτέρων. Vide duos Arios, presbyterum, & diaconum, qui etiam
presbyter dictus est in Epistola Arrianorum ad Alexandrum, apud Epiphani-
um Haerel. 69. v. 7.

ὡς

SAC. quos idem secum sentire existimabat. Por-
IV. ro nihil falso adversus illum à Divino A-
lexandro scriptum esse, ipse Arius testatur
in literis ad Eusebium Nicomediensem.
Quas quidem huic historix idcirco infe-
ram, ut impietatis illius consortes nescien-
tibus demonstrem.

ὡς ἐκεῖνος, ὅς ὁμόφρονας ἔχει ἡγάτο. ὅπ' ἢ ὠδὴν
ψαυδὲς καὶ αὐτῷ ἔγραψεν ὁ Θεὸς Ἀλέξανδρος,
αὐτὸς Ἀριος εἰς τοὺς ὡς Εὐσέβιος ἔ Νικομηδείας
μεμαρτύρηκε γράμμασιν. εὐδὴσω ἢ καὶ ταύτην τῇ
συγγραφῇ, ὥστε καὶ τὸς κοινοὺς τῆς ἀσθεῖας δὴ-
λως τοῖς ἀγνοοῦσι ποιήσω.

CAPUT V.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

*Epistola Arii ad Eusebium Nicomediensem
Episcopum.*

Ἀριεὺς ὁπίσθη ὡς Εὐσέβιος τῷ Νικομηδείας ἐπίσκοποι.

DOMINO desideratissimo, viro Dei, fi-
deli, orthodoxo Eusebio, Arius qui
injuste persecutionem patitur ab Alexandro
Papa ob victtricem omnium veritatem, quam
tu quoque defendis, in Domino Salutem.
Cum pater meus Ammonius Nicomediam
pergeret, officii mei esse judicavi, ut te
per illum salutarem: simulque ut insitam
tibi caritatem & dilectionem, qua fratres
propter Deum & Christum ejus prosequer-
i, admonerem, quam vehementer nos op-
pugnet ac persequatur, omnemque adversus
nos machinam moveat Episcopus: adeo ut
nos etiam velut impios urbe expulerit, eo
quod ipsi non assentimur ista publice prædi-
canti: Semper est Filius: simul Pater simul
Filius: Filius Deo coexistit ingenite, sem-
per genitus est, ingenite genitus est: nec co-
gitatione nec ullo temporis puncto Deus præ-
cedit Filium: temper Deus, semper Filius:
ex ipso Deo existit Filius. Et quoniam Eu-
sebius frater tuus, Episcopus Cæsareæ, &
Theodotus, ac Paulinus, Athanasius, Grego-
rius & Actius, omnes denique per Orientem
Episcopi asserunt Deum principii omnis ex-
pertem existere ante Filium, anathemate
damnati sunt: exceptis duntaxat Philogo-
nio, Hellanico & Macario, hominibus hæ-
reticis, nec eruditis in fide: qui Filium
esse dicunt, alter eructationem, alter pro-
jectionem, alter coingenitum. Quas im-
pietates ne audire quidem possumus, etiam-
si mille mortes nobis minentur hæretici.
Nos vero, quid dicamus & quid sentia-
mus, & professi jam sumus & nunc pro-
fitemur: Filium non esse ingenitum, nec
partem ingeniti ullo modo, neque ex ali-
qua subjecta materia: sed voluntate & con-

ΚΥΕΩ ποθοῦντά, ἀνθρώπῳ Θεῷ, πιστῷ, ὁ-
δοῦντῳ Εὐσέβιῳ, Ἀριος ὁ διακόμενος ὑπὸ
Ἀλεξάνδρῳ τῷ Πάπᾳ ἀδίκως ἀφ' ἧς πάντα π-
κῶσαι ἀλθῆσαι, ἥς καὶ σὺ ὑποδραστήζεις, εἰς Κυρίῳ
χαίρειν. ὁ πατὴρ μου Ἀμμωνίῳ ἐρχομένῳ εἰς τὴν
Νικομήδην, εὐλογοῦν ὁφειλόμενον ἐφάνη πρὸς αὐ-
τὸν σὲ δ' αὐτῷ ὁμοῦ τι ὑπομνήσαι ἢ ἐμφυτον
σε ἀγάπῃ καὶ ἀφ' ἧς, ἢ ἔχῃς εἰς τοὺς ἀδελφεὺς
ἀφ' ἧς ὁ Θεὸς καὶ ὁ Χριστὸς αὐτῷ, ὅπ' ἢ μεγάλως ἡ-
μᾶς ἐκπορεύῃ καὶ ἐκδιώκῃ, καὶ πάντα κάλει κατὰ
ἡμῶν ὁ ἐπίσκοπος ὡς τε καὶ ἐκδιώκῃ ἡμᾶς ἔκ τ'
πόλλως ὡς ἀνθρώπους ἀθέους, ἐπειδὴ ὁ συμφωνοῦν
αὐτῷ δημοσίᾳ λέγειν, αὐτὸς ὁ Θεός, αὐτὸς ὁ Υἱός
ἅμα Πατὸς, ἅμα Υἱός συνπαράχῃ ἀγενήτας
ὁ Υἱὸς τῷ Θεῷ, ἀμεινῆς ὅτι, ἀπειστονῆς ὅτι
οὕτως ἐπινοῖα, ὅτι ἀέμω πρὶ πρᾶγῃ ὁ Θεὸς ποῦ
Υἱός, αὐτὸς ὁ Θεός, αὐτὸς ὁ Υἱός ἐξ αὐτοῦ ἐστὶ τῷ Θεῷ ὁ
Υἱός. καὶ ἐπειδὴ Εὐσέβιος ὁ ἀδελφεός σου ὁ καὶ
σταρεῖα, καὶ Θεόδοτος καὶ Παυλῖνος καὶ Ἀθανάσιος καὶ
Γρηγόριος καὶ Ἀέτιος, καὶ πάντες οἱ πρὶ ἢ ἀναβολῇ
λέγουσιν ὅπ' ὡς συνπαράχῃ ὁ Θεὸς ὁ Υἱὸς ἀνάρχος,
ἀνάθημα ἐγγένιο, δίχα μόνῳ φιλοζωῇ καὶ ἑλ-
λασίν καὶ Μακεδόν, ἀνθρώπων αἰρετικῶν ἀτακῆ-
ται, ἢ ἢ ὅπ' ὡς λιγόνται εἰς με, ἐργῆς οἱ ἢ προ-
βολῇ οἱ ἢ συναγένητον. καὶ τῷ τῷ ἀσθεῖαν οὐδὲ
ἀκῶσαι δυνάμεθα, εἰς μὲν ἡμῶν θανάτους παρα-
πειλῶσαι οἱ αἰρετικοί. ἡμεῖς δὲ πρὶ λέγουμεν καὶ Φρο-
νιμῶν καὶ ἐκδιώκῃ καὶ διδάσκειν, ὅπ' ὁ Υἱός
ὅπ' ὡς ἀγενήτος, οὐδὲ μέρος ἀγενήτου καὶ ὅπ' ὡς
τρόπος, οὐδὲ ἐξ ὑποκείμενῳ πρὸς ἀλλ' ὅπ' ὡς
μακα καὶ βουλῇ ὑπῆρξεν ὡς χρίστω καὶ ὡς αἰώνῳ

*Fili gen-
eratio ju-
ta Arium.*

VALESII ANNOTATIONES.

1 *Ἐκ τῆς πάλαιας ἀνθρώπου ἀδίκως* E vendavi ὡς ἀνθρώ-
που ἀδίκως, ut legitur in codice [Regio &] Allatii, &
apud Nicephorum, & in editione Jacobi Sirmundii. Ita
quoque legit Epiphanius Scholasticus, ut ex versione ejus
apparet.

2 *Ἀμεινῆς ὅτι* Hic etiam locus ex codice Leonis Alla-
tii restitutus est, in quo legitur ἀμεινῆς, quomodo etiam
edidit Jacobus Sirmundus. In Nicephoro autem [et in
codice Regio J. Pini.] scribitur ἀμεινῆς per simplex α,
quemadmodum legitur etiam apud Epiphanium in hæresi
Arianorum.

3 *Ἀναθήμα ἐγγένιο* Hæc ita intelligenda sunt, non qua-
si Eusebius Cæsariensis, Paulinus ac Theodotus & reliqui,
nominatim Anathemate percussii fuerint ab Alexandro:
sed quoniam Arius cum sociis & fautoribus erroris ipsi-
us ab Alexandro Anathematizati fuerant, Eusebius, Pau-
linus ac Theodotus qui Arii opinionem tuebantur, ead-
em sententia percussii esse videbantur, ut superius obser-

vavi in notis ad Epistolam Alexandri. Idem quoque sen-
tit Baronius ad annum Christi 318. cap. 50.

4 *καὶ ἑλλανιστῶν* Erat hic Episcopus Tripoleos, ut mox
testatur Theodoretus. Qui postea jussu Imperatoris Con-
stantini, fraude atque insidiis Arianorum pulsus est Epi-
scopatu, suscepto in ejus locum Theodosio quodam, ut
scribit Athanasius in Epistola ad Solitarios haud procul
ab initio.

5 *τῷ τῷ ὡς λεγόντων* Prior articulus deest in codice
Allatii & apud Epiphanium ac Nicephorum: quos in e-
ditione sua sequitur Jacobus Sirmundus, recte meo qui-
dem judicio. Sequitur enim αὐτῷ ὡς, ubi solacismum
notabant Studiosi. Dicendum enim erat τῷ μόνῳ.

6 *Παυλῖνος* In manuscripto codice Henrici Sa-
vilii [et in Regio J. Pini.] & in editione Basilienis scri-
ptum invenio ἐπιπλήων quomodo etiam legitur in Epi-
phanio ac Nicephoro.

VARIORUM.

2 *Πρὸς Εὐσέβιον* De Eusebio Nicomedienſi vide Socratis Historiam, lib. I. cap. 6. ibique Annotata.

πλάγος

a πλήρης Θεός, μονογενής, ἀναλλοίωτος, καὶ ἄπει-
 γωνή, ἥτοι κτιστὴ, ἢ ἐκτιστὴ, ἢ ἐμελειωθῆ, ἐκ
 I ἢ ἄγνητος γὰρ οὐκ ἔστι διακόμιστα ὅτι ἐπαρμόν,
 ἀρχὴν ἔχει ὁ Υἱός· ὁ δὲ Θεὸς ἀρχὴς ἐστὶ. ἀφ'
 τούτου διακόμιστα, καὶ ὅτι ἐπαρμόν, ὅτι ἐξ ἑκ ὅτων
 ἐστὶ οὕτως δὲ ἐπαρμόν, καὶ ὅτι ἐξ ἑκ μέρους Θεοῦ ἐστὶν,
 ἐξ ἑκ ὑποκειμένου πνός. ἀφ' αὐτοῦ διακόμιστα
 λοιπὸν σὺ οἶδας. ἐρῶσθαί σε ἐν Κυρίῳ εὐχόμεν, με-
 μνημένοι τῆ θλίψεως ἡμῶν, συλλαλαίοντες ἀληθῆς
 Εὐσέβει. Ἰὺται τῇ ὑπὸ τούτῳ χειραλωθέντων, 10
 Εὐσέβει μὲν Καισαρίας ἐπίσκοπος τῶν Θεόδωτος δὲ
 Λαοδικείας, Τύρῳ δὲ Παυλῖνος, Ἀναζαρβὸς δὲ Ἀθα-
 νάσιος, καὶ Γρηγόριος Βηρυτῆ. Ἀέπιος δὲ Λύδδων.
 Λύδδα δὲ ἐστὶν, ἡ νῦν χαλκιδόνη Διόσπολις. τού-
 τος μὲν οὐκ ἔτι μόνους συμφώνους ἔχουσιν ὁ Ἀρειὸς 15
 2 ἰσχυρίζεται. ἀντιπάλους δὲ κέλῃ, Φιλογόνιος τῆς
 Ἀποχρίσεως τῆς ἀφ' αὐτοῦ, καὶ Ἑλλανικὸν τῆς Τριπόλεως,
 καὶ τῆς Ἱεροσολύμων Μακάριος. συκοφαντίας κατὰ
 τούτων συρράψας, ἐκιδόντες αἰδῶν καὶ παλαιῶν
 ἔφασαν τῷ Υἱῷ, καὶ τοῦ Πατρὸς ὁμοῦς ἐστὶν καὶ 20
 ὁμοῦς ἐστιν. ταύτην διδάσκοντες Εὐσέβει τῆς Ἱερουσαλῆμ,
 ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ τὴν οἰκίαν ἀσέβειαν. γράφει δὲ
 εὐπερὶ παλαιῶν Παυλῖνος τὸν τῆς Τυρίας ἡγεμόνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

CAPUT VI.

Εὐσέβει ἐπισκόπου Νικομηδείας ἐπιστολὴ πρὸς 25
 Παυλῖνον ἐπίσκοπον Τύρου.

Eusebii Nicomediensis epistola ad Pauli-
 num Tyri.

ΤΩ ΔΙΣΠΟΤῃ ΜΟΥ ΠΑΥΛΙΝΕ, Εὐσέβει ἐν Κυρίῳ
 χαίρειν. οὕτως ἡ τοῦ ΔΙΣΠΟΤῃ ΜΟΥ Εὐσέβει
 3 σπεύδω, ἡ ὑπὸ τοῦ ἀληθοῦς λόγου παρεσιωπῆται,
 ἀλλ' ἔφθασεν ἔως καὶ ἡμῶν, οὕτως ἡ σὺ ἐπὶ τούτῳ 30
 σιωπῇ διαπνέεις. καὶ ὅτι τῶν ἀκόλουθον, ἐπὶ μὲν τοῦ
 ΔΙΣΠΟΤῃ ΜΟΥ Εὐσέβει διφραδὴκατον ἐπὶ δὲ τοῖς λυ-
 πούμεθα, συχαζόμεθα καὶ τῶν σιωπῇ ἀδελφῶν ποιούτων
 ἡμῶν ἡμῶν εἶναι. διὸ τῶν χειρῶν ἐκδύνασαι, ὅτι ἀ-
 35 πρεπὲς ἀδελφῶν Φροῖμων, ἀλλοῖς Φροῖμῳ, καὶ σιωπῇ

DOMINO meo Paulino Eusebius in Do-
 mino salutem. Nec domini mei Eu-
 sepii in tuenda veritate studium silentio
 mandatum est, sed ad nostras usque aures
 pervenit: nec tua, domine, in eodem ne-
 gotio taciturnitas. Et sicut consentaneum
 erat, domini quidem mei Eusepii causa ga-
 visum sumus: Tua vero causa magnopere do-
 lemus, tanti viri silentium, condemnatio-
 nem esse arbitantes. Quamobrem hortor
 te, qui scias quam indecorum sit viro pru-
 denti, aliena sentire, & veritatem reticere,

VALESII ANNOTATIONES.

[1 Ἀγνῆτος] Ἀγνῆτος codex Regius Pini
 a Φιλογόνιος] Is est de quo Theodorus supra locutus
 est in cap. 3. huius libri. Huic egregium orthodoxæ fi-
 dei testimonium perhibet Athanasius in oratione prima
 contra Arianos: Philogenes vocatur à Nicephoro patri-
 archa in Chronographia.

3 Ἡ ὑπὸ ἀληθοῦς λόγου] In codice Leonis Allatii &
 apud Nicephorum legitur ἡ ὑπὸ τοῦ ἀληθοῦς λόγου. Pau-
 lo post ubi legitur ὅτι δὲ ἀγνῆτος ἀκρίβεια, Codex Alla-
 tius addit adverbium ὡς ἐστιν, quam scripturam confirmat
 Epiphanius Scholasticus.

VARIORUM.

a Πρὶν ὁμοῦς, ἢ ἐκ αὐτοῦ — ἐκ αὐτοῦ] Effatum hoc damna-
 vit Concilium Nicænum in Anathematismo symbole Ni-
 cæno subiectis: cuius ea erat, ut opinor, sententia, Fi-
 lium à Patre per generationem habuisse originem, quod
 etiam Catholici confitebantur: sed ita habuisse, ut tem-
 pus assignari posset in quo non fuisset genitus. ὁμοῦς
 ἀφ' αὐτοῦ, ὅτι φασὶν ὅτι γεννηθῆναι τὸν Υἱὸν ἀπὸ τοῦ Πατρὸς,
 Praefisse spatium temporis, in quo dicitur Filium non existisse
 à Patre: prout Arianos sensum expressit Alexander in
 Epistola capite praecedenti descripta. E contra Catholici
 asseriebant ὁμοῦς καὶ ἀπὸ πατρὸς, καὶ παρὰ τὸν αὐτὸν χρόνον
 Patrem semper esse Patrem, cum semper praesens ei sit Filius,
 ut ait idem Alexander: Proinde Filium esse ἀπὸ ὁμοῦς
 semper genitum, iuxta eundem, & ὁμοῦς καὶ ἀπὸ πατρὸς. E-
 undem sensum alius verbis exprimentes Patres Synodi An-
 tiochenæ anno 341 congregati, cum Anathemati illos sub-
 jiciunt, qui asserunt παρὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ ἀπὸ πατρὸς
 γεννηθῆναι τὸν υἱόν, tempus autem seculum esse vel fuisse, aut
 quatenus generaretur Filius Dei: ut Anathematismus ille ple-
 nus & rectius legitur apud Athanasium, libro de Syno-
 dis Arim. & Seleuc. quam apud Socratem, lib. II. c. 10.

quibus concinunt Auctores Fidei μετὰ τὸν χρόνον διδόντες, cum
 negant χρόνον ἀφ' αὐτοῦ ἀποδυμνησθῆναι & Χριστῷ, quod pro-
 ceptum oportet spatium aliquod temporis Christo anteco-
 dens. Vid. Socrat. ibid. cap. 19. Eodem modo Effatum
 hoc Arianos exponit Athanasius libro 2. contra Aria-
 nos: καὶ ὅτι δὲ παρὰ τὸν χρόνον γεννηθῆναι, ὅτι ὁ υἱὸς ἀπὸ
 πατρὸς, καὶ ὁμοῦς ἐκ αὐτοῦ γεννηθῆναι, ὅτι ὁμοῦς ἐκ αὐτοῦ
 γεννηθῆναι, καὶ ὁμοῦς ἐκ αὐτοῦ γεννηθῆναι. Et quod scriptum
 praefisse, Non erat Filius antequam generaretur, plane
 idem est cum hoc dicto vestro, Fuit quando non erat Filius.
 Nam aliud non potius quam hoc, tempus fuisse ante Filium
 significat. Reverend. admodum & Cl. Bullus vocem gene-
 randi in hoc Effato positam, de Filii ex Patre progressio-
 ne ad condenda universa exponit: quem consule hac de
 re fusc & erudite discentem in Defens. Fid. Nicæ. Sect.
 3. cap. 9. W. Lowth.

b Διαφραδὴκατον ὅτι ἀπὸ πατρὸς, ἀρχὴν ἔχει ὁ υἱός· ὁ δὲ Θεὸς ἀπα-
 ρχὴ ἐστὶν] Persecutionem patimur, eo quod diximus, Filium pri-
 cipium habere: Deus autem principio caret. Latina non ex-
 stant in Editione Paris.

τ' ἀληθῆς,

S. M. C.
 IV.

S. M. C. ut intelligentiam spiritu suscitans, hac de re
IV. scribere aggrediaris, quod tibi & auditoribus tuis utile futurum est: praesertim si scripturae vestigiis insistens, juxta ejus sermones ac sententias scribere volueris. Quandoquidem nec duo ingenita unquam audivimus, nec unum divisum in duo, aut corporeum quidquam passum esse didicimus aut credidimus, domine. Sed unum quidem ingenitum; alterum autem ab eo vere, & non ex ejus substantia factum, nec ullo modo particeps naturae illius, nec e substantia ejus existens: sed natura & virtute prorsus est diversum, ad perfectam tamen similitudinem naturae virtutisque factoris sui conditum. Cujus initium non modo verbis inexplicabile esse, sed ne cogitatione quidem non dicam hominum, sed omnium qui supra homines sunt, comprehendi posse credimus. Atque haec non ratiocinatione nostra collecta, sed à scripturis edocti dicimus: creatum ac fundatum esse, & genitum substantia, & immutabili atque ineffabili natura ac similitudine quam habet ad factorem suum, didicimus ex ipsius Domini verbis qui ait: Deus creavit me initium viarum suarum, & ante seculum fundavit me, & ante omnes colles genuit me. Quod si ex ipso, hoc est de ipso esset, tanquam pars ejus, vel ex defluxu substantiae, non jam creatus nec fundatus amplius diceretur. Nec tu profecto id ignoras domine. Nam quod est ex ingenito, non amplius sive ab altero, sive ab eodem creari ac fundari potest, cum sit ab initio ingenitum. Si vero ex eo quod genitus esse dicatur, subindicari videtur eum ex Paterna substantia ortum eandem quoque cum Patre naturam habere, scimus scripturam non de illo solo dicere quod genitus sit, sed etiam de aliis quae natura prorsus ab illo discrepant. Nam
Esa. 1. 2. & de hominibus dicit: Filios genui & exaltavi: ipsi autem spreverunt me. Et alibi:
Deut. 32. Deum qui te genuit dereliquisti. Et de aliis rebus ait: Quis est qui genuit stillas toris? Non quo naturam ex natura esse declaret, sed ut singula quae facta sunt, arbitrio & voluntate ejus facta esse significet. Nil enim ex substantia ejus existit: sed omnia nutu illius facta, ita existunt singula prout facta sunt. Nam ille quidem Deus est. Haec vero ad ejus similitudinem, verbo similia futura, ejus arbitrio facta sunt.

τ' ἀληθῆ, ἀσχελεύσασθαι τὰ πνεύματα τῶν λογισμῶν, καὶ τὸ γράφειν καὶ τὸν ἄρχον, λυπηλῶντος ἡ σοὶ καὶ τοῖς ἀκούσιν σου. μάλιστα δ' ὅταν χεῖ ἀκαλουθίαν τῇ γραφῇ καὶ τοῖς ἔχουσιν τὸ λόγον αὐτῆς καὶ τὸ βυλῆματός ἐθέλης γράφειν. ὅτι γὰρ οὕτως δύο ἀγέννητα ἀκκυσάμεν, οὕτως εἰς εἰς δύο διηρημένον, ὡς δὲ σωματικῶς πειπονοῦντες μεμαδύχαμεν ἢ πεπιτεύχαμεν δέσποια. ἀλλ' ἐν μὲν τῷ ἀγέννητῳ, ἐν δὲ τῷ ὑπ' αὐτῷ ἀληθῶς τοῦ ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ γενητός, χάρις τῇ φύσει καὶ τῇ ἀγνότητι μὴ μετρίως, ἢ ὅτι ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ, ἀλλὰ γενητός ὁλοκληρῶς ἔτερον τῇ φύσει καὶ τῇ δυνάμει, πρὸς πλείαν ὁμοιότητά ἀφ' ἀδελφότητος καὶ δυνάμεως τῷ πεποιηκότος γενητόν. ὃ δὲ δέχεται ὡς λόγῳ μόνῳ ἀδύνηται, ἀλλὰ καὶ οὐσία ἐκ ἀνθρώπων μέλει, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ ἀνθρώπων πάντων εἶναι ἀεχάλαστον πεπιτεύχαμεν. καὶ ταῦτα ὡς λογισμοὺς ἑαυτῶν ὑποβίβουμεν, ἀλλ' ἐκ τῆς γραφῆς μεμαδύχοντες λέγουμεν, κτιστὴν εἶναι καὶ θεμελιωτὴν καὶ γινητὸν τῇ οὐσίᾳ, καὶ τῇ ἀειότητι. καὶ ἀρρήτῳ φύσει, καὶ τῇ ὁμοιότητι τῇ πρὸς τὸ πεποιηκότα μεμαδύχαμεν, ὡς αὐτὸς ὁ Κύριος Φησὶν: ὁ Θεὸς ἔκτισέ με δέξιν ὁδῶν αὐτοῦ, καὶ πρὸ τοῦ αἰῶνος θεμελιώσέ με πρὸς ἡμῶν ρομφαῖαν. καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ, τὸ ἔστιν ἀπ' αὐτοῦ καὶ, ὡς αὐτὸς αὐτοῦ, ἢ ἐξ ἀπρὸς τῆς οὐσίας, οὐκ ἀπὸ κτιστοῦ, οὐδὲ θεμελιωτὴν εἶναι ἐλέγχο, οὐδὲ αὐτὸς ἀγνοῦν κύριον ἀληθῶς. τὸ γὰρ ἐκ τοῦ ἀγεννητοῦ ὑπάρχον, κτιστὸν ἐπὶ ὑφ' ἑτέρῳ ἢ ὑπ' αὐτοῦ ἢ θεμελιωτὴν οὐκ ἀπὸ ἐξ ἀρχῆς ἀγέννητον ὑπάρχον. καὶ τὸ γινητὸν αὐτὸν λέγουμεν ὑπὸ φασίαν παρ' ἐξ, ὡς αὐτὸς ἐκ τῆς οὐσίας τῇ πατρὶος αὐτοῦ μεμύστα, καὶ ἔχει ἐκ τούτου τὴν ταύτην φύσιν, καὶ οὐκ ἀπὸ ἐξ αὐτοῦ μόνῳ τὸ γενητὸν εἶναι Φησὶν ἡ γραφή, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ αἰμοσίᾳ αὐτοῦ καὶ πάντα τῇ φύσει καὶ γὰρ καὶ ἐπ' ἀνθρώπων Φησὶν, ὡς ἐγέννησεν καὶ ὡς ὡσαύτως, αὐτὸς δὲ με ἐθέτισεν καὶ, ὡς τὸ γενητὸν αὐτοῦ σὺν ἐκείνῳ καὶ ἐπὶ τῆς οὐσίας, τίς ὁ πεποιητὸς βόλῃς δόξης, ὃ δὲ φύσιν ἐκ τῆς φύσεως διηγόμενος, ἀλλὰ τὸ ἐφ' ἐκάστῳ τῷ γενητῷ ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ γένεσιν. ὡς γὰρ ὅτι ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ πάντα ἡ βυλῆμα αὐτοῦ γενομένα, ἕκαστος ὡς καὶ ἐγένετο ἐστίν. ὃ μὲν γὰρ, Θεὸς τὰ ἡ, πρὸς ὁμοιότητά αὐτοῦ λόγῳ ὁμοῖα ἰσόμενα, ὅτι καὶ ἐκαστασμένον γενομένα. b

VALESII ANNOTATIONES.

a 'Αλλ' ἀπὸ τῆς γραφῆς] Codex [Regius &] Allatii & Nicephorus una voce auctiores sunt, hoc modo, τῶν ἀρχῶν. Quam quidem scripturam agnoscit etiam Epiphanius Scholasticus.

a Καὶ γενητὸν τῇ οὐσίᾳ] Mallet scribere καὶ γινητὸν

per simplex γ. Hoc enim magis convenit dogmati Ariano, qui Filium Dei factum & creatum esse dicebant. Certe ita legitur apud Nicephorum, tamen si Interpretes Nicephori verterit genitum, quasi legisset γενητὸν. [Sed & in Regio codice]. Pini discrete scriptum invenit γενητὸν, ut conjeceram.]

VARIORUM.

a 'Ο Θεὸς ἑμὴν με] 'Εξ ἀρχῆς δὲ τὸν πατέρα τοῦ Σαλomonis ἢ τῶν αὐτοῦ πατριάρχων λέγουσιν ἰσόμενα βυλῆμα καὶ c. Cum interpretari vellet: Dominus creavit me principium viarum suarum &c. hunc erroris sui introducendi occasione nactus est: Nec illius ejusque Discipulos padeuit. Verbum illud quod omnia creavit, quod à Patre sine tempore initioque genitum est, creatumque dicitur. Quia ex una voce de-

inceps in multis ac prout errorum divorticulis consueverat mutari immutatus, nec ipse modo, sed & ejus doctrina sectatores infusitas in Dei Filium & Spiritum Sanctum constantibus conjicere non dubitantes. Epiphanius, de Haeresi Ariano- rum n. XII. pag. 736.

b Τὰ δὲ καὶ τὰ ἰσόμενα] Voces καὶ δὲ omittuntur ab Interprete, & omnino expungende videntur. W. Lowth.

τὰ δὲ πάντα δι' αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ γινόμενα.
πάντα ἢ ἐκ τῷ Θεῷ. ἀφ' λαθῶν καὶ ἱερηγοσι-
μῶος καὶ τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ χάρις, γε-
νηται τῇ δικαιοσύνῃ μὴ Ἀλεξάνδρου σπύδασι. πε-
πίστευκα γὰρ ὅτι εἰ χάριτας αὐτοῖς, εὐτρέφειας αὐ-
τοῖς. προσέφυγε πάντας τοὺς ἐν Κυρίῳ. ἐρωμένους
καὶ ὑπὸ ἡμεῶν διχομήτον ἢ θεία χάρις ἀσφυλαῖ-
τοι δικόστα. Τοναῦτα καὶ ἔστι πρὸς ἀλλήλους
ἐπέτελλον, εἰς τὸ καὶ ἀληθείας καθοπλιζόμενοι
πόλεμοι οὕτω ἢ τῆς βλαστημίας ἐν ταῖς καὶ
τῇ Λίχουπον καὶ τῇ ἑσάν ἐκκλησίαις ἀσφαρέσκας,
εἰς τοὺς ἐν ἐκείνῃ πόλιν καὶ κόμη, καὶ μάχασι πο-
τὴν θείαν δοξάσαν ἐγγιστο. ὁ ἢ λοιπὸς ὅμι-
λος, διατῆς τῇ τῇ νηγτομένων, καὶ τῇ λεγο-
μένων κειτῆς. καὶ οἱ μὲν, τὰ τούτων οἱ ἢ τὰς
ἐκείνων ἐπινοῶν καὶ τραγωδίας τὰ δρώμενα καὶ
θρήνων ἀξία ἦν. οὐ γάρ ἀλλόφυλοι καὶ πολέμοι,
καθάπερ κάλας, τὰς ἐκκλησίας ἐπολύρκων· ἀλλ'
ὁμόφυλοι καὶ ἐμορφόφιοι καὶ ὁμοστράτιζοι, κατ' ἀλ-
λήλων ἀπὸ δεξιᾶτος ἐκείνων ταῖς γλώσσας. μαλ-
λον δὲ, μέλη ἀλλήλων ὄντες, καὶ εἰς ἐν πελουῶτες
σῶμα, κατ' ἀλλήλων ἀπλίζονται.

Et omnia quidem per ipsum, à Deo tamen facta sunt. Omnia enim ex Deo. Quæ tu cum acceperis, & juxta concessam tibi divinitus gratiam limaveris, fac ut domino meo Alexandro quamprimum scribas. Nam si ad illum scripseris, te illi persuasurum confido. Saluta omnes fratres in Domino. Incolumem te & pro nobis orantem Divina gratia conservet Domine. Hujusmodi literas isti quoque ad se mutuo scribebant, ad oppugnandam veritatem sese instruentes. Porro cum per Ægypti & Orientis Ecclesias hunc in modum sparsa essent blasphemiarum semina, in singulis urbibus ac vicis rixæ & concertationes de Divinis dogmatibus existerunt. Reliqua autem multitudo, tum factorum spectatrix, tum eorum quæ dicebantur judex fuit. Et alii quidem his savebant: alii illis assentiebantur. Prorsusque tragœdia & luctu digna erant quæ gerebantur. Neque enim extranei & hostes, perinde ac olim, Ecclesias oppugnabant: sed contribules, ejusdemque cœti ac mensæ participes, linguis tanquam telis inter se mutuo dimicabant. Immo vero, cum alter alterius membra essent, & in unum corpus coalescerent, adversus se invicem armabantur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

CAPUT VII.

Τὰ χτ' πρὸ μεγάλης σύνοδοι τῆς ἐν Νικαίᾳ.

De rebus gestis in magna Synodo Nicæna.

Ταῦτα μαθὼν ὁ πάνσοφος βασιλεὺς, πρῶτον μὲν
αὐτὴν ἐκράθη ἢ τὴν κακὴν ἐμφράξαι πηγὴν
αὐτῇ πᾶσι τῇ ἀλγιστῇ ἀποδόντων εἰς τὴν Ἀλεξάν-
δρῳ μὲν γραμματέων ἀπέστειλε, σέβειν ἢ εἰν πρ-
βόλεως, καὶ τὸν ἑστιάειν συνεβγαγεῖν εἰς ὁμόνοιαν προσ-
δοκῶν. ἐπεὶ δὲ τὴν ἐλπίδος ἐφύσθη, ἢ πολυβύλ-
λητος ἐκείνη εἰς τὴν Νικαίαν συνήγειρε σύνοδον, δημο-
σίοις ὄναι καὶ ἡμίονοις καὶ ὄρεϊσι καὶ ἵπποις χάρισθαι
τῶν ὀλισκόμενων καὶ τῶν σὺν τέτοις ἀφικνουμένων παρ-
εχρίστας. ἐπεὶ δὲ ἐκράθησαν ὅσοι τὴν ὀδοπορείαν τὴν
πρὸς Οὐδέκην ἐδιδόθησαν, ἀφίκετο καὶ αὐτὸς εἰς τὴν
Νικαίαν, ἰδὼν τε τὴν δεξιάν πλεθρὸν ἐφίεμενος,
καὶ τὴν ὁμόνοιαν αὐτοῖς πρυτανεύσαν πᾶσιν καὶ ὡς
χρῆμα πάντα ἀφθόως αὐτοῖς χρησιμῶς προστάξεν.
ὁκτακαίδεκα ὅ καὶ τριακόντι συνῆλθον δεξιμαῖς. ὁ
δὲ τὴν Ῥώμην, διὰ γῆρας ἀπελάφθη βαθεῖ. δύο μὲν
ταίρια προσηύρην ἀπέστειλε, συνθέντα τοῖς περὶ τὴν
παρεβύλους. ἵστα δὲ καὶ ἐκείνους τὸν χρόνον,
πολλοὶ μὲν ἀποδοτικῶς χάρισμασι ἀφ' ἀκρίτου
πολλοὶ δὲ τὰ εἴσματα τῆς Κασίας Ἰκσοῦ, καὶ τὴν θάλασσαν
ἀποδοκῶν, ἐν ταῖς αἰμαῖς φέροντες. Ἰάκωβος μὲν γὰρ
Ἀποχέειν τὴν Μυγαδίας, Σύροι δὲ αὐτὴν καὶ Ἀσσύ-
ριοι Νίσβην ὀνομάζουσιν, καὶ περὶ αὐτὴν καὶ ἐν τοῖς
ζώοντι σκώταξι, καὶ ἄλλα μυρία ἐργάσασθαι θαύμα-
τα. ἀφ' ἐκείνης ἡγεμῆς τῇδε πάρος εἰδέναι τῇ συλ-
λαβῇ, ἐν τῇ φιλοθείᾳ ταῦτα διηγήσας ἄλλος ἱστορεῖ.

His cognitis sapientissimus Imperator, primum quidem ipsum malorum fontem obstruere conatus est: & quendam virum solertem nomine ubique celebratum Alexandriam cum literis misit, contentionem extinguere cupiens, & dissidentes ad concordiam revocaturum se esse confidens. Postquam vero spe sua frustratus est, celebre illud concilium in urbe Nicæa collegit: Episcopis eorumque comitibus facultate data, ut equis ac jumentis publicis uterentur. Cumque convenissent quicumque itineris laborem perferre potuerint, ipse quoque Nicæam venit, tum Episcoporum cœtum videre, tum eos inter se conciliare desiderans. Statimque jussit, ut cuncta illis abunde subministrarentur. Erant porro universi trecenti decem & octo. Episcopus autem urbis Romæ ob extremam senectutem absuit ipse quidem: duos tamen misit Presbyteros, qui ipsius nomine gestis concilii subscriberent. Porro ea tempestate multi erant qui donis Apostolicis refulgerent: nec pauci qui stigmata Jesu Christi, ut ait Divinus Apostolus, corpori suo impressa circumferrent. Jacobus enim Episcopus Antiochiæ Mygdoniæ, quam Syri vulgo & Assyrii Nisibim appellant, & mortuos suscitavit vitæque restituit, & alia plurima fecit miracula. Quæ quidem superfluum existimo huic operi denovo intexere, cum in historia quæ Philotheus inscribitur, jam sint à me commemo-

VARIORUM ANNOTATIONES.

2 Kai was] is erat *Hofius*, Cordubæ in Hispania Episcopus: de quo videt Euseb. de Vita Const. lib. III. cap. 7. Socr. l. I. cap. 7. initio. Sozom. lib. I. cap. 16, sub finem. Ubi etiam de Presbyteris mox memoratis.

Tom. III.

b Παιδαγωγικὴ συνόδος) De tempore hujus Concilii, de-
que numero Episcoporum ad congregandum, vide Esfeb.
Vit. Const. lib. III. cap. 8, Socr. lib. I. cap. 8, Sozom.
lib. 4. cap. 17.

sec.
IV.

rata. Paulus vero Episcopus Neocæsareæ, quod castellum est ad Euphratis ripas positum, Licinii rabiem fuerat expertus. Ambabus enim manibus fuerat debilitatus, candente ferro eis admoto, nervisque quibus articuli moventur contractis atque enectis. Aliis dextri poplites succissi. Ex quorum numero fuit Paphnutius Ægyptius. In summa cernere illic licebat turbam martyrum in unum collectam. Nec tamen Divinus ille ac memorandus cœtus viris contrario modo effectis caruit. Erant enim quidam inter illos, pauci quidem numero: subdoli tamen ac velut brevia quadam in mari improbitatem suam occultantes, qui Arii blasphemias occulte patrocinabantur. Cumque universi jam convenissent, amplissimum eis conclave in palatio Imperator præparari iussit, sedesque ac subsellia plurima in eo locari, quæ Episcoporum cœtui sufficerent. Hunc in modum cum omnia pro honore illis debito præparasset, ingredi eos iussit, & de rebus propositis deliberare. Ipse quoque cum paucis comitibus postremus ingressus est: proceritate quidem corporis & forma conspicuus, sed ob verecundiam quæ in ejus vultu insidebat, multo admirabilior. Parvaque sella in medio posita, non prius sededit quam ejus rei licentiam ab Episcopis postulasset. Ac simul cum eo universus ille Divinus cœtus confedit. Statimque magnus Eustathius Ecclesiæ Antiochenus Episcopus, qui Philogonio, cujus supra meminimus, ad meliorem sortem translato, communi consensu Episcoporum & clericorum, Deique amantissimæ plebis, invitatus ad Ecclesiæ illius administrationem evectus fuerat, primus omnium Imperatori panegyricum dixit; ejusque erga res Divinas studium gratulationibus ac votis remuneratus est. Qui cum dicendi finem fecisset, laudatissimus Imperator de concordia & consensu orationem habuit; priorum tyrannorum crudelitatem eis in mentem revocans, & honorificentissimam pacem quæ ipsius temporibus eis à Deo concessa esset; Et quam grave atque acerbum foret, hostibus profligatis, cum nemo esset qui rebellare auderet, ipsos se mutuo impetere, & voluntatem ac ridendi materiam adversarii suppeditare: maxime cum de rebus Divinis differerent, & sancti Spiritus doctrinam perscriptam haberent. Etenim, ut aiebat, Evangelici atque Apostolici libri, & veterum Prophetarum oracula, quid sentiendum sit de Deo nos aperte docent. Quamobrem hostili contentione deposita, ex scri-

Paulos δὲ ὁ Νεοκαισαρείας, ὁρῶντι δὲ τὸ τοιαῦτον
ἢ εὐφραίνεσθαι ὡς χεῖμασι ὄχλους, τὸ Λικινίου παρα-
πλάουσι λύτης. ἀμφὺ γὰρ ἦν τὰ χεῖρα πεπληγμένους,
σιδῆρην πυρρακλιωμένην προσβαλόντες αὐταῖς, καὶ
τὰ κνητὰ τῶν ἄρσενων κυρὰ συπίλαντος καὶ νεκρῶσαι-
τες. ἔπειτα δὲ ὁρῶντες ἑαυτοὺς τὸν διζυγὲς ὀφθαλ-
μὸς ἄλλοι δὲ τὰς ἀκτύλας ἐκκακομένους τὰς διζυ-
γίας εἰς τὴν τῶν Πατριάρχων ὁ Αἰγυπτίος καὶ ἀπαξ-
πλῆς ἢ ἰδίῳ δῆμον μαρτύρων καὶ ταυτὸν συνηρ-
μεῖον. ἔκ τινος δὲ ἁμῶς ὅμως τὸ εὐαγγέλιον ὁ θεὸς
ἔστος καὶ αἰδόμενος ὁμιλοῦντες ἡμεῖς πρὸς διαβεβήκειν
μὴ ὑπελαβὴν δὲ καὶ τὰς ῥαχὶς μὲν ἡμεῖς, καὶ τὴν πνεύματος
καλύπτειν, καὶ τὰς ἁγίων βλασφημίας ἢ προφα-
νῶς συνηρμεῖν. συνεληλυθότες δὲ πάντες, οἵκον
μέγιστον ἐν τοῖς βασιλείας ὑπὲρ πύλαις ὁ βασιλεὺς
βάθρον καὶ θρόνον ὅτι μέγιστον πλείους ἐν τῷ πε-
ρικῷ καλῶσαι, τῷ τὸ δεξιῶν ἀπὸ χειρὸς συλλογῇ.
ὅταν τὸ πρὸς αὐτοὺς διτρίπους γέρας, εἰσέλθον
πρὸς τὴν καὶ τοῦ τῶν ἁγίων καλῶσαι.
εἰσέλθοντες δὲ καὶ αὐτοὶ ἔχοντες οὐ ὀλίγους, ἀξί-
παινοι καὶ ἔχοντες τὸ μέγιστον, ἀξιάζοντες δὲ τὸ ἔχειν
θαυμαστικόν δὲ τὸ τοῖς μετὰ τοὺς ὁμιλοῦντες
αἰδῶν. ὁρῶντες δὲ σμικρὴν τιθέντες ἐν μέσῳ κελεύειν,
ὁμιλοῦντες τὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος αἰτίας. οὐ αὖ-
τῷ δὲ καὶ ἅπας ὁ θεὸς ἑαυτοὺς ἐκκαθάρσει χορῆς. παρ-
αυτῶν δὲ πρῶτος ὁ μέγας Εὐστάθιος, ὁ τὸ Ἀπο-
στόλος ἐκκλησίας τὸν προσεδέχεν λαχὼν. φιλεργῶς
γὰρ ἢ προμνήσθην, εἰς τὸ ἀμῶς μετὰ ἐξουσίᾳ εἶπεν
τῶν δὲ ἁγίων, ποιμαίνοντες αὐτοὺς ἐκείνους τὸ ἐκκλησίαν
ἐκείνην ψάλλοντες καὶ ὑμῶντες, δεξιῶν πρὸς καὶ
ἐξουσίας καὶ ἅπας ὁ λαὸς ὁ φιλόχρητος. ὅταν τοῖς ἁ-
γίοις τὸ ἐκκαθάρσει καὶ βασιλείας ἐκκαθάρσει καὶ
τὸ τοῦ θεοῦ σπουδῇ διλογίᾳ ἡμεῖς παρ-
αυτῶν δὲ τῶν βασιλέων ὁ πατριάρχης τῶν περὶ
τὸ ὁμιλοῦντες καὶ συμφωνίας προσεπύχοντες λόγους. τῶν
πρὸς τῶν ἐκείνων ἀγαθῶν καὶ ὁμιλοῦντες, καὶ τὸ
ἐκ τῶν θεῶν τῶν ὁμιλοῦντες ἐκκαθάρσει εἰρήνης.
καὶ ὅταν εἴη καὶ ἅπαντες, τὸ πνεύματος καὶ καλῶ-
σιν καὶ μετὰ αὐτοὺς τὸν λαόν. ἀλλήλους
βάλλοντες καὶ τοῖς δυσμενέσι ὑποκλίνοντες καὶ γέλωτα προσ-
εἶναι, ἄλλως πρὸς καὶ τῶν θεῶν διαλεγεμένους πρὸς ἀ-
τάκτως καὶ τὸ πνεύματος πρὸς τὸ διδασκαλίας ἀνά-
ρχων ἔχοντες. διαλεγεμένους γὰρ Φίλοι, βίβλοι, καὶ
ἀποστολικά, καὶ τὰ παλαιὰ προφητὰ καὶ τὰ θεοπύ-
σματά, σαφῶς ἡμᾶς ἀχρὶ τῶν θεῶν φρονεῖν ἐκ-
καθάρσει καὶ πολεμοποιεῖν ἀπὸ λαοῦ ἐκείνου, ἐκ τῶν

Euseb. vit.
Const. lib.
3. c. 11.

VALENTI ANNOTATIONES.

[1 Αἰτίας] Αἰτίαι codex Reginus Rini.]
[2 Οἵον μέγιστον ἐν τῇ βασιλείᾳ] Sumptis hæc Theodo-
ritus ex Eusebio libro 3. de vita Constantii cap. 10. ad
quem locum vide si placeat quæ adnotavi. Neque enim
hic repetere decrevi ea quæ illic satis prolixè adnotata sunt.
[3 Πρῶτος δὲ μέγας Εὐστάθιος] Prima vox deest in codice
Leonis Allatii, nec videtur admodum esse necessaria. Vide
quæ notavi ad caput 11. libri 3. de vita Imp. Constantii.
[4 Φιλεργῶς γὰρ] Notandum est quod ait Theodori-
tus, Eustathium in Episcopatu urbis Antiochenæ proxi-
mum successorem fuisse Philogonii. Hieronymus tamen
in Chronico inter Philogonium & Eustathium, Paulinum

quemdam interjicit. De quo vide si placeat quæ observari
ad lib. 4. Sozomeni, ubi agit de Sardicensi Concilio. Cum
Hieronymus consentit Nicephorus Patriarcha in Indicula
Episcoporum Antiochenæ, ubi post Philogonium, Paulum no-
minat, ac deinde Eustathium.
[5 ἡμεῖς] Post hæc vocem in Allatiano codice hæc
adduntur ὡς τὸ τοῦτο δὲ πάλιν Εὐστάθιος. ὁ ἐκκαθάρσει.
Eadem verba in suo codice legerat Eriphanius Scholasti-
cus, ut ex versione ejus apparet in lib. 2. Historiæ triper-
tite cap. 5. Vide quæ notavi ad lib. 3. Eusebii de vita
Constantini cap. 11. Mox ubi legitur πνεύματος δὲ τῶν
ἐκκαθάρσει Allatii habet πνεύματος δὲ τῶν περὶ καὶ
Eriphanium legit.

Θεοφιλέτης

Θεοπίδης λόγον λάβοντες τὴν ζητησάντων τὴν λύσιν.
ταῦτα δὲ τὰ τοῦτοις ὡς ἀπὸ πλάσματος, οἷα δὲ παῖς
Φιλοπάπης τοῖς ἱεροῦσι ὡς πατρίσι προσέφη, τὴν
ὑπεροχὴν δεσμέων τὴν συμφωνίαν πραγματευόμε-
νος τῆς ἡμετέρας τοῦ μὲν πλείονος τοῖς λεγόμενοις
ἐπιτίθετο, καὶ τὴν τε ὡς ἀλλήλους ὁμόνοιαν, τὴν τε
τὴν δεσμέων ὑγίαν ἰσπαζέτω. ἐλίζρι δὲ πρὸς, ὅτι καὶ
ὡς ὁδοῦ ἱμνήσῃ, καὶ ὡς ἱερέας Μηνόφαντος ὁ
Ἐπίσκοπος, καὶ ὁ Σκυθοπολίτης Πατρίφιλος, Θεόφιλος
τῆς Νικαίας αὐτῆς ἐπίσκοπος ὢν, καὶ ὁ Νερονιάδης
Νάρκισσος· Κιλικίας δὲ τὴν δευτέραν ἢ Νερονιάς ὅτι
πόλις, ἢ τὴν Εἰρηνίαν ὀνομάζομεν καὶ μὲν τού-
των, ὁ Θεόφιλος τὸν Μαρμαρίτης, καὶ ὁ Πτολεμαίδης
τὸν Αἰγυπτίας Σικηνίδης, τοῖς ὑπεροχικοῖς ἀντίλεγον
δύσματα, Ἀρείου συζητήσαντες. ὑπαγερθέντες δὲ καὶ
2 πρὸς διδασκαλίαν, ἐπέδωκαν τὴν κοινὴν ἢ ἀν-
αγνωστέαν διδασκαλίαν ἀπαιεῖν, νότον καὶ κί-
βηλον ὀνομάσαντες. ὁ δὲ πλείονος καὶ αὐτῶν
γινώσκων, καὶ πάντων ὡς ὁδοῦ αὐτῶν τὴν διδασκαλίαν
2 ὑπερβύσαντες, δίδασκαλοι ἐξαιρέται, καὶ πρῶτοι τῶν
Ἀρίων ἀπεκρίναντο, πλὴν Σικηνίδης καὶ Θεόφιλος. ὅτι καὶ
τὸν διδασκόντα ἱεροῦσι γινώσκων, συμφωνίας ἀγαπῶντες
τὴν μέλει καὶ τὴν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πολιτυμολογίαν
πίστιν ὑπαγερθέντες, καὶ ταῖς ὑπεροχικοῖς βεβαι-
ώσαντες, δίδωσιν τὸν συνέδριον. ὑπεροχικὸς μὲν τοῖς
3 καὶ ἐκ ἐκκλησιῶν οἱ ὑπεροχικοὶ τῇδε τῇ πίστιν συ-
έδωτο. καὶ μαρτυρεῖ τὰ πρὸς ὑπεροχὴν παρ' αὐτῶν τρυ-
φῶν καὶ τὴν τὴν διδασκαλίαν ὑπεροχικῶν, καὶ τὰ παρ'
αὐτῶν ἐκκλησιῶν ὡς αὐτῶν συγγραφεῖται. Εὐστάθιος
μὲν καὶ Ἐκκλησιῶν ὁ τῆς Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος, καὶ καὶ
πρῶτος ἱμνήσῃ, ταῦτα ὡς αὐτῶν ἱεροῦσι,
τὰ πρὸς γινώσκων διδασκων, καὶ τὴν βλασφημίαν ἐλέ-
γχει, καὶ τὴν παροικίαν ἐκκλησιῶν ἱεροῦσι τὴν φάσκειν,
Κύριος ἐκποῖ με δεχθὲν ὁδὸν αὐτῶν εἰς ἔργα αὐ-
3 τῶν. ὁ βασιλεὺς δὲ ὑπεροχικῶν ἦν καὶ ἐπὶ ταῖς πεπραγμέναις.

præturis Divinitus inspiratis solutionem eor-
um quæ in controversiam veniunt requira-
mus. Hæc & alia his similia, tanquam pa-
tris amantissimus filius, Episcopis velut pa-
tribus suis proposuit, Apostolicorum dog-
matum consensum firmare cupiens. Ex E-
piscopis vero qui concilio intererant, pars
quidem maxima verbis ejus obtemperavit;
& mutuam inter ipsos concordiam, & sence-
ram doctrinam amplexata est. Pauci vero,
quorum superius mentionem feci, & præter
illos Menophantus Ephesus, Patrophilus
Scythopolitanus, Theognius ipseus Nicææ
Episcopus, & Neroniades Narcissus: est au-
tem Neronias urbs secundæ Ciliciæ, quam
nunc Irenopolim vocamus: Theonas deni-
que Marmaricæ, & Secundus Ptolemaidis in
Ægypto Episcopi, Apostolicæ doctrinæ ad-
versabantur, Ario patrocinantes. Cumque
formulam fidei conscripsissent, eam concilio
obtulērunt: quam perlectam statim omnes
discerpserunt, spiritum atque adulterinam eam
appellantes. Cumque ingens omnium tumul-
tus contra eos coortus esset, & tanquam
proditores fidei ab universis accusarentur,
metu perculsi exsurrexerunt: primi que,
exceptis Secundo ac Theona, Arium ex-
communicarunt. Hunc in modum impio
illo ab Ecclesia exturbato, cum formulam
fidei, quæ ad hunc usque diem in Eccle-
siis obtinet, communi consensu dictassent
& subscriptionibus suis confirmassent, con-
cilium dimiserunt. Verum illi quos supra no-
minavi, subdole & parum sincere huic fi-
dei consenserunt. Cujus rei fidem faciunt,
tum ea quæ iidem postea proliti sunt adver-
sus fidei defensores, tum ea quæ ab his ipsis
scripta sunt adversus illos. Nam Eusta-
thius ille Antiochenus Episcopus, cujus
jam antea mentionem feci, exponens locum
illum Proverbiorum: Dominus creavit me
initium viarum suarum ad opera sua, hæc
adversus illos scribit, res tum gestas com-
memorans, & blasphemiam eorum refellens.

Ariana Fi-
des formu-
la discer-
pta.

Eustathius.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

CAPUT VIII.

Ελέγχει τὸν Ἀρειανίζοντα ἐκ τῆς Εὐσταθίου καὶ Ἀθανασίου συγγραμμάτων.

Confutatio Arianozorum ex libris Eustathii
& Athanasii.

4 Τὸ οὖν ἐκ τῆς αὐτῆς συνόδου εἰς τὴν Νι-
καίαν ἀφικνῶνται μεγίστη, ἀφ' ἧς καὶ ὁ μὲν
καὶ ἡ ἐκκλησία τὸν δευτέρον ὁμοῖον συναχθέντων.
τὸ γὰρ (ἀπὸ τῆς αὐτῆς πολυαριθμίας ὄχλου

Veneram autem nunc ad ea quæ gesta
sunt. Quid igitur? Cum ob eas res
maxima Synodus Nicæam convenisset, du-
centis circiter ac septuaginta Episcopis in
unum collectis. Neque enim numerum cer-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Θεόφιλος ὁ Μαρμαρίτης] Magis placet Μαρμαρίτης ut lo-
gitur in codice Leonis Alatii. Primo quia hic Theonas à
cunctis Scripioribus vocatur Episcopus Marmaricæ. De-
inde quia Μαρμαρίτης dici non potest incola regionis Mar-
maricæ. Μαρμαρίτης potius dici deberet. Certe Epiphanius
Scholasticus Theonam hunc Marmaricenum vocat.
Videtur autem Marmarica Regio, quæ & Libya proprie
dicebatur, unum tantum Episcopum habuisse, eo quod vici
dundaxat & portus in eo tractu essent, quemadmodum ex
Ptolemaeo colligitur.

2 Πρῶτος διδασκαλίας] Intelligit formulam fidei quam

Eusebius Cæsariensis primum synodo proposuerat, ut ipse
scribit in Epistola ad Cæsarienses quam referunt Socra-
tes ac Theodoretus. Idque confirmat Eustathius Antio-
chenus in oratione quam scripsit in eum locum Prover-
biorum: Dominus creavit me, &c. Cujus verba referun-
tur à Theodoro in sequenti capite.

3 Βασιλεὺς δὲ ὑπεροχικῶν] Ab his verbis incipit locus Eu-
stathii ex homilia in illud, Dominus creavit me. Itaque
ab istis verbis inchoandum est caput VIII.

4 [Μὲν] Μὲν codex Regius Pini.]

VARIORUM.

α Πρῶτος τὸν Ἀρειανίζοντα, πλὴν Σικηνίδης & Θεόφιλος] Imo Eusebius & Theognis in libello Penitentiae affirmant,
se Fidei Nicænae subscripsisse, Arii autem Anathematismo subscribere noluisse. Socr. lib. I. cap. 14. W. Lowth.

Sæc. IV. so referre possum ob ingentem conventus illius multitudinem, quippe cum nec in eo investigando valde curiosus fuerim. Postquam de modo fidei queri ceptum est, libellus Eusebii prolatus est in medium, ejus blasphemiz certissimum argumentum. Qui cum palam audientibus cunctis recitatus fuisset, statim auditoribus quidem immensum dolorem attulit ob doctrinæ pravitatem: auctiorem autem ipsum ingenti pudore ac dedecore affecit. Porro cum Eusebianorum officina jam detecta esset, & impius libellus in conspectu omnium discerptus, quidam nihilominus ex composito nomen pacis prætententes, reliquis omnibus qui optima dicere consueverant, silentium imposuerunt. Ariani vero meruentes ne tot Episcopis in unum congregatis ipsi Ecclesia ejicerentur, in medium profilientes, dogma quod improbatum fuerat, anathemate damnarunt, & libello qui unanimi omnium consensu conscriptus fuerat, propria manu subscripserunt. Verum Episcopali dignitate per ambitum & assiduas interpellationes retenta, cum eos penitentiam agere deberet, damnatis opinionibus nunc clam, nunc aperte defendunt, variis argumentationibus insidiantes. Cupientes autem zizaniorum semina stabilire, peritos homines reformidant, & sagaces inspectores refugiunt: atque idcirco pietatis præconis bello appetunt. Verum ne sic quidem credimus impiis homines Divinum nomen unquam posse superare. Quamvis vires denuo comparent, denuo vincuntur, juxta magnificum prophetam Esaiam. Et magnus quidem Eustathius ita scribit. Ejus vero contumalis, & veritatis propugnator Athanasius, qui celeberrimi illius Alexandri in Episcopatu successor fuit, in epistola quam scripsit ad Afros, hæc quoque

οὐχ οἷος τὸ ἐμὲ γράφει, ἐπειδὴ μὴ πᾶσι τοῦτο
 ἀποκαθάρσας ἀνίσταται. ὅς δὲ ἐζητήτο τῆς πί-
 στως ὁ τρόπος, ἐταργὴς μὲν ἱλιγχοῦς τὸ γράμμα 1 a
 τῆς Εὐσεβίου προεβάλλετο βλασφημία. ἐπὶ πάν-
 τιν ἡ ἀνακωδή, αὐτίκα συμφερόν μὲν ἀγαθόμα-
 τος τῆς ἐκτροπῆς ἵνα πῶς αὐτῆς ἀποβῇ 2
 αἰσχύνῃ δ' ἀνίσταται τὰς ῥεῖρας παρῆχει. ἐπὶ 2
 δὲ τὸ ἐργασθεῖον τὸ ἀμφὶ τὴν Εὐσεβίου λαφύ-
 ρειαν, τὸ ὡς οὐκ ἐστὶν ῥεῖρας ἀφ' ἧς γίνονται
 οὐκ ὅτι πάντες ὁμοῦ πῶς ἐκ συσκευῆς, τοῦτομα
 ἀποβαλλόμενοι τῆς ἐρίως, ἐκλείψαν μὲν ἅπαν-
 τας τῆς αἵρας λέγει εὐδοκῆς. οἱ δ' ἐξομαίνται
 δίστατες, μήπως ἄρα τοσαύτης ἐκ ταυτὸς σωό-
 δου συσκευῆς ἐξομαίνονται, ἀναθεματίζοντες 3
 μὲν προσηλόντας τὸ ἀπηρημεμένον δόγμα, συμ-
 φάνους γράμματα ὑπογράφαντες αὐτοχείρ. 4
 δὲ προδίδωσι ἀφ' ἐκείνης ὅσης ἀποδομῆς κρεί-
 σαιτες, δὲ αὐτὴς ὑποπῶσι λαμβάνει, τοτὶ
 μὲν λεληότως, τότε δὲ προφανῶς τὰς ἀπὸ φη-
 20 φιδίας προσδύουσι δέξας, ἀφ' ἑρῆς ἐπὶ ἐκεί-
 νους τοῖς ἐλέχουσιν. βολόμενοι δὲ παρῶσα τὰ ζι-
 ζανώδη φυτῶν μαλὰ, διδίδωσι τῆς ἐπιγνώμο-
 νας, ἡ ἐκκλίνουσι τοὺς ἰσχύους. ἡ ταύτη τοῖς τῆς
 ἀσθεῖας κήρυκας ἐκπολεμεῖ. ἡχ' ὅτι δὲ πῶς
 25 ἐνδομῶν, ὅς ἀνδράπας ἀθέτους δύνανται κρατῆσαι
 πᾶσι τοῖς θεῖς. καὶ γὰρ πάλιν ἰσχύουσιν, ἡ πάλιν
 ἡττηθίσονται χ' τὸ σμύδαται προσηλόντες Ἰσραὴλ.
 Ταῦτα μὲν οὐκ ὁ μέγας Εὐστάθιος. ὁ δὲ τῶν σωμα-
 γωνιστῶν, ἡ τῆς ἀληθείας ἀπὸ τοῦ Ἀθανάσιου, ὁ δὲ
 30 Ἀλεξάνδρου ὁ πανωφύμην προδίδωσι ἀφ' ἑρῆς, οἷς
 πῶς τῶν Ἀφρῶν ἐπὶ ἐκείνους γίγναται, ἡ ταῦτα

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τὸ γράμμα τὸ Εὐσεβίου βλασφημία] Christophorus cumque secutus Sirmundus, hunc locum ita venterunt. *Eusebius blasphemus ex ejus literis perspicuo deprehensus est.* Joachimus autem Camerarius ita interpretatus est. *Libellus proferebatur Eusebiana blasphemus.* Quæ quidem interpretatio superiori illi longe anteposenda est. Nam & verbis Eustathii melius respondet, & ipsius Theodoriti auctoritate firmatur. Scribit enim Theodorus in superiori capite, Arianae factionis Episcopos formulam fidei à se compositam obtulisse Concilio, quæ ab omnibus uno consensu repudiata est. Ad quem locum observavi, formulam illam intelligi, quam Eusebius Pamphilus in Epistola ad Cæsarienses proposuisse se dicit. Hæc est igitur quam Eustathius hoc loco vocat γράμμα Εὐσεβίου. Nam γράμμα & χαρὰ pro formula fidei sæpissime sumitur, ut in libro 4. Sozomeni legere memini. Sic Eustathius paulo post ἀμφάνους γράμματα dicit, de formula Nicænae fidei loquens. Porro Eusebium hoc loco Cæsariensem intelligit, non autem Nicomediensem, ut colligo ex Socrate. Hic enim in libro primo historię Ecclesiasticę cap. 23. ait Eustathium Antiochenum in suis libris graviter perstrinxisse Eusebium Pamphilum, utpote qui sedem in Concilio Nicæno stabilitam depravaret.

[2 Ἀπὸ φη] Ἀπὸ φη codex Regius Pini.]

3 Ἐξομαίνονται] Interpretes hoc verbum de exilio acciperunt, cujus metu Arianae factionis Episcopi, Arii blasphemiam Anathematizant, & fidei Nicænae subscripserunt. Potest tamen hoc verbum simpliciter intelligi

de excommunicatione, quemadmodum sumptum videtur Ephiphanius Scholasticus. Sic enim vertit: *Ariani anathematizantes ne congregato in eadem tanto Concilio relinquantur.* Constituit igitur Eustathii verba in hunc modum Ἐξομαίνονται τῆς συνόδου, quod certe non displicet. Reliqui tamen Interpretes verba illa τῆς συνόδου παραπομπῶς ita acciperunt, quasi in ablativo absoluto posita essent.

4 Τὸ δὲ προδίδωσι ἀπὸ φη] Pessime hunc locum vertit Christophorus ac Sirmundus hoc modo: *Verum ubi Episcopatus huc illucque circumspiciendo videtur fuisse.* Longe rectius Langus & Camerarius. Nam Camerarius quidem ita vertit: *Et presidentia quidem sua loca, plurimum assidue summa prebent, retinent.* Langus vero adhuc clarus interpretatus est hoc modo. *Et Episcopatus sui per ambulationem & circumspiciationem maxime retinent, &c.* optime. Etenim Eusebius Nicomedienlis Episcopus & reliqui Arianae factionis Antistes, cum formulam fidei suæ in synodo Nicæna exploratam viderent, seque tanquam Arianae blasphemiz fautores deprehensos esse, veriti ne, utpote hæretici, Episcopatus suis exuerentur. Constantinum principem obsecraverunt, opem ejus ac subsidium implorantes ne gradu suo deicerentur. Testatur hoc Constantinus ipse in Epistola ad Nicomedienles, quam paulo infra refert Theodorus. Non potest afferri illustrior locus ad expositionem verborum Eustathii. Idem enim dicunt Eustathius & Constantinus.

VARIORUM.

1 Τὸ γράμμα τὸ Εὐσεβίου βλασφημία] Præter Epistolam supra, cap. 6 recitatam, aliam memorat Ambrosius, de Fide lib. III. cap. 7. ab Eusebio Nicomedensi scriptam, & in Concilio Nicæno lectam. Neque alius forsitan ab hac Epistola fuit Libellus iste, quem coram Synodo Eusebium protulisse narrat Eustathius. Non enim fuisse Eusebii Cæsariensis Synodolum, quod vult doctissimus Valesius, vel in-

de liquet, quod Formula Eusebiana, quæ in Epistola ejus ad Cæsarienses etiamnum extat, ne levissimam quidem blasphemiam aut impietatis umbram contineat, quin potius & ab Imperatore, & à tota Synodo probata fuerit, ut ipsemet in eadem Epistola clarissime testatur. *Gail. Cate. Hist. Eccl. Vol. I. pag. 138. in Euseb. Nicomed.*

προσηλόντας.

προτίθηται. τὸ συνελθόντων ἐπισκόπων βυλομένων, τὰς
μὴ τῶν Ἀρειανῶν ἐφευρεθείσας ἡ ἀποθέσας λέξεις
ἀνελών, τὸ ἐξ ὧν ὄντων, καὶ τὸ λέγειν κτίσμα καὶ
2 ποίημα τὸ ὕιον, καὶ τὸ ἰὼν ποτε ὅτι ὧν ἦν, καὶ
ὅτι τρεπίπης ἐπὶ φύσεως τὰς δὲ τῶν γραφῶν ὁμο-
λοβήσαντες γράψαντες, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ὁ Ὑῖος Φύσις
μορφῆς ὅμοι, λόγος, δύναμις, ὁρία μόνη τῷ Πα-
τρὶ, Θεὸς ἀληθινός, ὡς εἶπεν ὁ Ἰωάννης καὶ ὡς ἔ-
γραψεν ὁ Παῦλος, ἀπαύγασμα τὸ δόξης καὶ χαρ-
κὴς τῆς τοῦ Πατρὸς ὑποστάσεως, οἱ τοῦ Εὐσέβιου
ὑπο τῆς ἰδίας χακοδόξιας ἐκδόσιν, διελάλου
ἀλλήλους, συνθέμεθα. καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμέν.
εἰς γὰρ Θεὸς ἐξ ὧν πάντα καὶ τὰ δέχεται παρῆλ-
θον, ἰδὼν γέγονε τὰ πάντα καὶ αὐτὸ. τὰ δὲ πάντα
b ἐκ τοῦ Θεοῦ. ἐλογίζοντο δὲ καὶ τὸ ἐκ τοῦ ποιμήν
γραφεῖν, πρῶτοι πάντων πίστευον ὅτι εἰς ἐστὶν ὁ Θεός,
ὁ τὰ πάντα κτίσας καὶ χαρισάμενος, καὶ ποιήσας
ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι. ἀλλ' οἱ ἐπίσκοποι
ἡμεῖς τῆς τῶν χακοδόξιας ἐκδόσιν καὶ τῶν τῆς
ἀποθέσας χακοδόξιας, ἀλλήλους ἐρίσαντες τὸ ἐκ
2 τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔγραψαν ἐκ τῆς ὑσίας τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸν
Ὑῖον. ἵνα τὰ μὴ κτίσματα, ἀλλ' τὸ μὴ ἀφ' ἑαυ-
τῶν ἡ χάρις αὐτῶν εἶναι, ἀλλ' ἀρχὴν ἔχοντες γί-
νηται, λήγεται ἐκ τοῦ Θεοῦ ὁ δὲ Ὑῖος μόνος ἰδιός
ἐκ τῆς τοῦ Πατρὸς ὑσίας. ταῦτα γὰρ ἰδὼν μοι οὐκ
3 καὶ ἀληθινὸς λόγος τοῦ Πατρὸς. καὶ τοῦ μὴ τῶν
γραφεῖν ἐκ τῆς οὐσίας, ἡ ἀποθέσας αὐτῇ. πάλιν
2 δὲ τῶν ὑποκρίσεων ἐρωτῶντες τοὺς δοκούντας ὁ-
λίγους Ἀρειανούς, εἰ λέγουσι τὸν Ὑῖον ἐκ κτίσματος,
ἀλλὰ δύναμις σοφίας τε μόνη τοῦ Πατρὸς καὶ ἐκ-
3 να, αἰδῶν τε καὶ ἐπεσφάλας καὶ πάντα τοῦ
Πατρὸς καὶ Θεοῦ ἀληθινός, κατελήφθησαν οἱ τοῦ Εὐ-
σέβιου ἀφαιρέοντες ἀλλήλους, ὅτι καὶ ταῦτα φησὶ
καὶ εἰς ἡμᾶς. καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς οὐκ ἐκ τοῦ Θεοῦ λε-
γόμεθα. καὶ τοῦ ὡς εἶπεν, ἀλλ' γὰρ καὶ ἡμεῖς οἱ
3 ζῶντες καὶ δυνάμεις πολλαὶ εἰσιν. καὶ ἐξῆλθε πα-
σα ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἐκ γῆς Αἰγύπτου. ἡ δὲ
κάμπη καὶ ἡ αἰεὶς λήγεται δύναμις μεγάλη. καὶ
4 κύριος τῶν δυνάμεων μετ' ἡμῶν, ἀντιλήψας ἡ-
μᾶς ὁ Θεός Ἰακώβ. ἀλλὰ καὶ τὸ ἰδὼν ἡμᾶς εἶναι
τοῦ Θεοῦ, ἐχόμεν οὐκ ἀπλῶς, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀδελ-
φούς ἡμᾶς ἐκάλεσεν. εἰ δὲ καὶ Θεὸν ἀληθινὸν λέγουσι
5 τὸν Ὑῖον, καὶ λυπεῖ ἡμᾶς. γινώσκοντες γὰρ ἀληθινός,
ἀληθινός ὅτι. αὕτη τῶν Ἀρειανῶν ἡ διεφθαρμένη

adjecit. Cum Episcopi qui in unum con-
venerant in animo haberent, impias qui-
dem illas voces ab Arianis excogitatas peni-
tus abolere: Ex non extantibus videlicet,
& Filium creaturam esse & facturam; &
fuisse tempus cum non esset; eum denique
mutabilis esse naturæ: scripturarum autem
voces omnium consensu receptas conscribere:
Filiū scilicet ex Deo naturaliter uni-
cum esse: eumque esse verbum, virtutem
ac sapientiam solam Patris, Deum verum,
sicut Joannes dixit: & splendorem gloriæ
ac figuram substantiæ Patris, quemadmo-
dum Paulus scribit: Eusebiani opinionis suæ
vesania correpti, inter se dixerunt, consen-
tiamus. Nam nos quoque ex Deo sumus.
Unus enim Deus ex quo omnia. Et alibi: Ver-
etera transierunt: ecce facta sunt omnia
nova. Omnia autem ex Deo. Reputabant
etiam id quod scriptum est in libro Pastoris:
Primum omnium crede unum esse Deum,
qui omnia creavit atque absolvit, fecitque
ut ex nihilo extarent. Verum Episcopi cum
eorum malitiam & impietatis dolum intel-
lexissent, Illud, ex Deo, clarius exposue-
runt, & Filium ex substantia Dei esse scri-
pserunt: ita ut creaturæ quidem, propterea
quod non ex semet ipsis nec abique causa
existunt, sed principium habent ortus sui,
ex Deo esse dicantur: Filius vero solus pro-
prie sit ex substantia Patris. Hoc enim
propriū est unigeniti ac veri Verbi Patris.
Et hæc quidem fuit causa cur illud, ex
substantia Patris, scriberetur. Rursus vero
cum Episcopi interrogassent Arianos qui
pauci esse videbantur, utrum dicerent Filium
non creaturam esse, sed virtutem solamque
sapientiam & imaginem Patris, æternum, &
in nullo prorsus à Patre discrepantem, ve-
rumque Deum: deprehensum est Eusebia-
nos nutu sibi invicem significare, quod hæc
etiam nobis convenirent. Nam nos quoque
imago & gloria Dei dicimur. Et de nobis
dictum est: Semper enim & nos qui vivi-
mus. Sed & virtutes multæ sunt. Scriptum
est enim: Egressa est omnis virtus Domi-
ni de terra Ægypti. Eruca quoque & lo-
custa, virtus magna appellatur. Et iterum:
Dominus virtutum nobiscum, susceptor no-
ster Deus Jacob. Ad hæc, ut proprii Dei si-
mus, non simpliciter habemus, cum & ipse
Filius Dei nos fratres vocaverit. Quod vero
Filiū verum Deum esse dicunt, id nobis
nihil officit. Verus enim est, qui revera factus
est. Hujusmodi fuit perversa cogitatio Aria-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἀληθινὸς λόγος τοῦ πατρὸς] Magis placet lectio quam
reperi in codice Leonis Allatii [et in Regio J. Pini.]
ἀληθινὸς γένος. Nam ex eo quod Filius Verbum est Pa-
tris, non sequitur ipsum esse ex Patris substantia. Ex eo
vero quod factus est Patris, conflat ex Patris substan-
tia ortum esse.

2 Τὸς ἀληθινὸς λόγος Ἀρειανῶν] Postrema vox deest
in codice Leonis Allatii & in editione Basilensi; nec ha-
betur apud Nicephorum, nec in vulgatis editionibus A-
thanasii. Epiphanius tamen Scholasticus eam agnoscit.

3 Ἐξῆλθε γὰρ φωνὴ πᾶσα ἡ δύναμις] In codice Leonis Al-
latii scriptum est καὶ ἐξῆλθε φωνὴ ἡ δύναμις. Atque ita
legitur apud Nicephorum. In editione autem Basilensi

[et in codice Regio J. Pini] legitur καὶ ἐξῆλθε φωνὴ πᾶσα,
quomodo etiam præterunt vulgatæ editiones Athanasii.
Ita quoque legit Epiphanius Scholasticus, ut ex versione
ejus appareat.

4 Ἀντιλήψας ἡμᾶς ὁ Θεὸς Ἰακώβ] Hæc verba desunt in
codice Leonis Allatii, & apud Epiphaniū Scholasticum.
Habentur tamen in reliquis exemplaribus.

5 Γινώσκοντες γὰρ ἀληθινός, ἀληθινός ἐστὶ] Delenda est vox
ἀληθινός quæ priore loco posita est. Certe nec in codice
Allatii, [nec in Regio J. Pini,] nec in editione Basilensi
habetur. In vulgatis quoque editionibus Athanasii ac Ni-
cephori non legitur. Proinde miror Jacobum Sirmondum
eam in editione sua retinuisse.

VARIORUM.

a Καὶ ὅτι ἐφεστὶς ἐν φύσει] Nempe Ariani docebant
Verbum esse mutabilis naturæ, ita ut se ad bonum vel ma-
lum posset convertere. Cf. Bened. in Athan. Vol. L p. 227.

b Τὸ ἐκ τοῦ ποιμήν] Locus est in Hermæ Pastoris
libro II Mand. I. quæ ab eis sunt Ariani, quæ neget Ec-
clesiæ unum esse Deum, cunctorum Creatorem,

ἀφ' ἑαυτῶν.

S. a. c. norum. Verum Episcopi cum hic quoque

IV. fraudem eorum animadvertissent, has voces ex sacris voluminibus collegerunt, splendorem, fontem ac fluvium, figuram substantiae:

Ps. 36. 10. & illud: In lumine tuo videbimus lumen: Jo. 10. 30.

Item, Ego & Pater unum sumus. Denique clarius ac brevius scripserunt, Filium Patri consubstantialem esse. Cuncta enim superius posita eam vim ac significationem habent.

Homocousion. Quod autem obmurmurant, voces illas in scripturis non reperiri, ex ipsismet

inanis esse convincitur eorum obmurmuratio. Nam cum ipsi verbis non scriptis ad impietatem suam abusi sint: nusquam enim scriptum est illud, Ex non extantibus, & illud, Fuit tempus cum non esset, damnatos se queruntur ex verbis non scriptis, pie tamen intellectis. Etenim ipsi quidem velut in stercore repertis vocibus, vere de terra

locuti sunt. Episcopi vero non ex se ipsis voces commenti, sed patrum habentes testi-

monia, ita scripserunt. Prisci enim Episcopi qui ante annos fere centum ac triginta, tum

in magna urbe Roma, tum in nostra civitate sederunt, eos qui Filium Dei futurum esse dicerent, non autem Patri consubstantialem, reprehenderunt. Nec hujus rei ignarus fuit Eusebius Episcopus Cæsariensis:

qui prius quidem Arianae opinioni adhæserat, postea vero Nicænæ Synodo subscripsit. Scripsit enim ad cives suos his verbis: Re-

perimus, inquit, quosdam ex antiquis disertos & illustres Episcopos ac scriptores, in

explicanda Patris ac Filii deitate, consubstantialis vocabulo usos esse. Hastenus Athanasius. Isti ergo morbum animi sui

occultantes: Episcoporum enim multitudinem reformidabant: expositioni Synodi consenserunt, prophetica oburgationem in semetipsos attrahentes. Clamat enim ad

illos hujus universi conditor Deus: Populus hic labiis me honorat, cor autem eo-

13. 19. 13.

αἰτία. ἀλλὰ καὶ ἐπαύθη οἱ ἐπίσκοποι, θεωρήσαν-

τες ἐκείναι τὸ δόλιον, συνήγαγον ἐκ τῆς γραφῆς

τὸ ἀπαύγασμα, τὴν πηγὴν καὶ ποταμὸν καὶ χα-

ρακτῆρα τοῦ ἵψους καὶ ἡρώδου, καὶ τὸ ἐν τῇ φωνῇ

σου ἐφύμεθα φῶς, καὶ τὸ ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ, ἐν ἑσμῷ.

καὶ ἀδικόπρην λατρίαν καὶ σιλόμους ἔγραψαν, ὁμο-

ύνοι τῷ Πατρὶ τὸν ἴδιον. καὶ γὰρ θεωρημένηα

πάντα, ταύτην ἔχει τὴν σημασίαν. καὶ ὁ γρηγο-

ριὸς δὲ αὐτῶν, ὅτι ἄγραφοι εἰσι αἱ λέξεις, ἐλέγ-

10. χεται παρ' αὐτῶν μάταιος ἔξ ἀγράφου γὰρ ἀσι-

βωστικῆς, ἄγραφα δὲ τὸ ἐξ οὐκ ὄντος, καὶ τὸ

ὡς ποτὲ ὅτι οὐκ ἔστι, αἰτιῶνται διότι ἐξ ἀγράφου

μετ' ὁμοειδίας ἰσχυρόντες λέγουσι κατακρίσθαι. αὐ-

τοὶ μὲν γὰρ ἄς ἐκ καρείας διόρτις, ἐλάλησαν ἀ-

15. ληθῶς διὰ γῆρας οἱ δὲ ἐπίσκοποι, ἔχοντες αὐτοῖς δι-

όρτις τὰς λέξεις, ἀλλ' ἐκ τῆς πατέρων ἑχέως

τὴν μαρτυρίαν, ὅπως ἔγραψαν. ἐπίσκοποι γὰρ

ἦσαν ἀρχαῖοι, ὅπως ἐπὶ ἐκείνῃ περὶ ἐκείνῃ τελέ-

20. κούσας, τῆς τε μεγάλης Ῥώμης καὶ τῆς ἡμετέρας

πόλεως, οἱ ἡπάσαντο τὴν ποιήσαντα λέγοντες τὸν

ἴδιον, καὶ μὴ ὁμοῦσαι τῷ Πατρὶ. καὶ πύτο ἐγί-

νωσκει Εὐσέβιος ὁ καὶ ὁμοῦσαι ἐπίσκοπος τῆς Καισα-

ρείας, πρότερον μὲν συτρίχων τῇ Ἀριανῇ αἰρέσει.

ὑπερὶ δὲ ἀπογράφου τῇ ἐν Νικαίᾳ συνόδῳ.

25. ἔγραψεν καὶ περὶ ἰδίῃς ἀφ' ἐξουσίας, ὅτι καὶ τῷ 4b

παλαιῷ τῷ λόγῳ καὶ ὑπερβαίνει ἐπισκόποις καὶ

συγγραφίαις διόρτις, ἐπὶ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἴδιῳ

θεότητι, τῷ τῷ ὁμοουσίῳ χρησαμένῳ ὀνόματι.

ὑπερὶ μὲν οὖν κατακρίσθαι τὴν ἑσῶν, ἔδωσαν

30. γὰρ τῷ ἐπισκόπῳ τὸ πλῆθος, τοῖς ἐκτελεῖσιν σιω-

θεῖναι, τῷ θεωρητικῷ καὶ ἡρώδῃ ὁμοπατριῶν.

Ῥοῦ γὰρ τοῦ αὐτοῦ οἱ τῆς ὁλοῦς Θεοῦ, ὁ λαὸς ὁ-

τος τοῖς χεῖρεσιν μετὰ, ἡ δὲ καρδία αὐτοῦ περ-

VALESII ANNOTATIONES.

1. Ἐπορεύοντες λέγοντες] Pessime hunc locum venterunt Christophorionus & Sirmundus, qui *delictum pro exco-* *gitatione* interpretantur. Atqui Nicæni Patres nullas voces excogitarunt, sed usi sunt vocibus quæ aut in sacra Scriptura legébantur, aut ab antiquis doctoribus fuerant usurpatae. Verum si manuscriptos codices consulissent, veram hujus loci scripturam deprehendissent. Certe in codice Alati [& in Regio]. Pini.] & in editione Basilienii legitur *ομοῦσαι*. Ita quoque legitur in vulgatis editionibus Athanasii ac Nicephori. Sed & Epiphanius Scholasticus ita legerat. Sic enim vertit: *Propterea ex non scriptis formationibus, pie tamen intellectis damnati sunt.* Intelligit autem Athanasius vocem *ομοῦσαι* quæ in sacris quidem Scripturis non extat, ab antiquis tamen Scripturibus fuerat usurpata, ut docet Eusebius in Epistola ad Cæsarienses.

2. Πρὸς τὸν ἑγὼ καὶ ὁ πατὴρ] Intelligit Dionysium Episcopum urbis Romæ, & alterum Dionysium Episcopum Alexandriæ, qui in libris suis damnarunt eos qui Filium Dei opus & Creaturam esse dicerent, ut testatur Athanasius in libro de sententia Dionysii contra Arianos. Porro

ab exordio Episcopatus Dionysii Romani usque ad Pontificatum Damasi, quo tempore Athanasius Episcopatum istam ad Afros scripsit, anni sunt centum & quod excurrit. Nam Dionysius sedere cepit anno Christi 261. Epistola autem ad Afros scripta est anno Christi 369. aut paulo ante, ut censet Baronius. Itaque hoc loco scribendum fuit *ἐκείνῃ* pro *ἐκείνῃ*.

3. ὁμοῦσαι] In codice Leonis Allatii [& in Regio]. Pini.] & in vulgatis editionibus Athanasii & Nicephori dicitur articulus postpositus. Quam lectionem si admiscimus, expungendum erit *ὅτι* quod præcedit. Certe verbum istud non habetur apud Athanasium & Nicephorum, [nec in codice Regio]. Pini.] nec Epiphanius Scholasticus illud agnoscit, ut ex ejus interpretatione colligitur.

4. Ἐγραψε καὶ περὶ ἰδίῃς] Magis placet scriptura codicis Allatii, in quo ita legitur h. e. locus *ἔγραψε καὶ περὶ ἰδίῃς*. Certe Epiphanius Scholasticus in suo codice ita scriptum invenerat. Sic enim vertit: *Scripsit autem et de nominibus suis &c.* [In codice Regio]. Pini. nova vox habetur. Sic enim legitur *ἔγραψε καὶ περὶ ἰδίῃς* &c. rectius, ni fallor.]

VARIORUM.

1. Ὁμοῦσαι τῷ πατρὶ τὸν ἴδιον] Homocousion unum erat verbum, quod Ariani, in perveniendis sacrorum oraculorum verbis vaserunt, nullo suo depravare potuerunt, sicut post Athanasium egregie testatur Ambrosius libro de Fidei Divinitate, cap. 4. *Denique ex ipso possunt homocousion, sicut ex cetera, verbo tenus nominare, si haberent quomodo illud ad aliam intelligentiam seu sensum pervenirent. Sed enim videntur se in hoc verbo concludi, nullam omnino hujus mentionem fieri voluerunt.* De pleno hujus vocabuli sensu

vide Basilii Epistolam 300. Socrati lib. 3. cap. 25. Sozom. lib. 6. cap. 4.

2. Ὅτι καὶ τὸν παλαιὸν πῶς] Exstant hæc Eusebii verba apud Socratem lib. 1. cap. 8. pag. 25. quibus consonant illa Dionysii Alexandrini in Epistola contra Paulum Samosatenum, in qua expressè dicit, Filium ὁμοῦσαι τῷ πατρὶ ὁμοῦσαι τῷ πᾶσι ὁμοῦσαι πατρὶ consubstantialitatem a Sanctis Patribus dici. Biblioth. Patrum Tom. II. p. 277. f. 2. a. p.

ῥω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. Οὐσιπῆς δὲ ἡ Σικώδης, τῷτο
 φράσας μὴ βυλιδύτης, ὥστε πάντων συμφέροντος
 ἀπεκρύψθαι, ὡς ἔ' Ἀρίων βλασφημία τῆς δι-
 ἀφελικῆς ἀφελικότητος διδοσκαλίας. αἷος δὲ συ-
 λιδύτης μὲς τὸ συμφέρον, ὥστε τῆς ἐκκλησιαστικῆς
 πολιτείας νόμοις ὄγραφαν ἱκοι.

rum longe est à me. Theonas autem & Secundus, cum id facere abnuerent, ab omnibus uno consensu excommunicati sunt, ut pote qui Arij impietatem Evangelicæ doctrinæ anteposuerunt. Posthæc Episcopi rursus in unum convenientes, de Ecclesiæ disciplina viginti leges conscribere.

SAC.
IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

CAPUT IX.

Τὰ χ^ρ Μελίπων † Αἰγυπίων, ἔξ ὧ Μελεπαρὰ
χωματικοὶ μέγχι τοῦ παρόντος διήμωσαν· καὶ
συνδικαί πρὶς τὰς ἑταίρας.

De rebus Melitani Aegyptii, ex cujus nomine
dediti sunt Melitani schismatici, qui ad hunc
usque diem perdurant: & Synodica de illo
epistola.

Επειδὴ δὲ ὁ Μελίππος ἔπισκοπικῆς χειροτονίας
ἠξιώμενος, ὃ καὶ πολλοὶ τῆς Ἀρχιερατικῆς
ἐκκλησίας καὶ πατριάρχης διαλεγχομένων, ὑπὸ τῶν
ἐκ τῆς Πίτρου τῆς Ἀλεξανδρινῆς ἐπισκόπου, ὅς ἐστι
τῆς μαρτυρίας τὸν ἴσον ἀνεδίκαστο, καθήρεται ὁ
ὁμοῦ ἐκ τῆς καθαιρέσεως ψήφον, τὴν
ἐκ τῆς Θεοδώρας καὶ τῆς Παλάστρου Αἰγυπτίων θορύβου καὶ
ἑκ τῆς ἑκκλησίας, ἡμετέρας καὶ τῆς Ἀλεξαν-
δρινῆς ἐκκλησίας, ἡμετέρας καὶ τῆς τούτης κατω-
τέρου ἐκκλησίας. ἐπὶ δὲ ταῦτα.

Et quoniam Melitius, qui non multo *Socras. l. i.*
ante exortam Arian velaniam Episcopus *c. 9.*
fuerat ordinatus, postea vero quorundam
criminum convictus, à Petro sanctissimo
Alexandrinorum Episcopo & martyre de-
positus quidem fuerat, sed tamen deposi-
tionis sententiæ minime acquieverat, &
Thebaidem ac vicinam Ægyptum tumultu
ac perturbationibus implebat, adversus
Alexandrinum primatum tyrannidem exer-
cens, literas ad Alexandrinam Ecclesiam
scripserunt, de his quæ contra novatorem
istum decreverant. Sunt autem hujusmodi.

Συνεδιχαί' ἐπιστολαί.

Epistola Synodica.

Τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ, χάριτι τῷ Θεῷ, Ἀλεξαν-
δρίῳ ἐκκλησίᾳ, καὶ τοῖς κατὰ τὴν Αἴγυπτον καὶ Λιβύην
καὶ Παπία πολὺ ἀγαπητοῖς ἀδελφοῖς, οἱ δὲ Νεκρά καὶ
συνεχόντες καὶ τῇ μεγάλῃ καὶ ἀγίᾳ συνέδοι
συγκροτήσαντι ἐπίσκοποι, εἰς Κυρίῳ χαίρει.

Επειδὴ δὲ τῷ Θεοῦ χάριτος, καὶ τῷ Θεοφιλεστά-
τῳ βασιλεῶς Κωνσταντίνου συγκαταθέτης ἡμᾶς ἐκ δι-
αφέρειν ἱεραρχῶν καὶ πόλεων, ἡ μεγάλη καὶ ἁγία 30
συνόδος ἐν Νικαίᾳ συνεκροτήθη, ἐξ ἀπάσης τῆς ἱερᾶς
συνόδου, ἀναβῆκαί τινος καὶ πρὸς ὑμᾶς ἀπεσταλῆσαι
γράμματα, ἥ ἀδυνατεῖ ἔχειν, τίνα μὲν ἐκινήθη καὶ
ἐξητάσθῃ, τίνα δὲ ἔδοξε καὶ ἐκρατῆσθαι. πρῶτον μὲν
ἐξητάσθῃ τὰ κατὰ τὴν ἀσέβειαν καὶ τὴν ὀλιγαρχίαν 35
Ἀρείου, ἐπὶ τῷ Θεοφιλεστάτῳ ἡμῶν βασιλεῶς Κων-
σταντίνου. καὶ παμνήμφει ἔδοξε ἀναθεματισθῆναι τὴν
ἀσέβειαν αὐτοῦ δόξαν, καὶ τὰ ῥήματα καὶ τὰ ῥήματα
αὐτοῦ τὰ βλάσφημα, οἷς ἐχρήσθη βλασφημῶν τὸν
Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, λέγων ἐξ ἑκ ὧν ὡς καὶ καὶ πάλιν 40
ἔπαυ μὴ εἶναι, καὶ εἶναι ποτὶ ὅτι οὐκ ἦν, καὶ αὐτο-
χρησότητι κακίας καὶ ἀρετῆς διακρίναι εἶναι τὸν Υἱὸν τοῦ
Θεοῦ. ταῦτα πάντα ἀνθεματίσθαι ἡ ἁγία σύνοδος,
οὐδὲ ὅσον ἀκούσαι τῆς ἀσεβοῦς δόξης καὶ τῆς ἀπο-
ροίας καὶ τῆς βλασφημίας ῥημάτων ἀναρχομένη. καὶ 45
τὰ μὲν κατὰ ἐκείνους οἷον τέλους πετύχουσιν, ἡ ἀκ-
κόσμη ἡ ἀκέραιος, ἵνα μὴ δόξαν μὲν ἐπτεμάσθω ἀν-
δρὶ δὲ οἰκέειν ἁμαρτίαι ἄλλα καὶ ἐπίχρυσα κομι-
σταμένη. τοσούτοι δὲ ἰσχυρὴν ἡ αὐτοῦ ἀσέβεια, ὡς
καὶ παραπολαύσῃ Θεῶν τὸν ἀπὸ Μαρμαράης, καὶ 50

Sanctæ & magnæ per Dei gratiam A-
lexandrinorum Ecclesiæ, & dilectis fratri-
bus per Ægyptum, Libyam, ac Pentapo-
lim constitutis, Episcopi qui Nicææ con-
gregati magnum & sanctum Concilium ce-
lebrarunt, in Domino salutem.

Quandoquidem Deo optimo maximo, eique carissimo Principe Constantino nos ex diversis civitatibus ac provinciis congregante, sacra & magna Synodus Nicæ celebrata est, prorsus necessarium duximus ab universo sacro concilio etiam ad vos literas mittere, ex quibus intelligere possitis quznam proposita atque examinata, quznam item decreta ac stabilita sint. Primum igitur habita est questio coram piissimo Principe Constantino de impietate ac perversitate Arii & sociorum ejus. Cunctisque suffragantibus, placuit ut impia ejus opinio anathemate damnetur, verbaque ac nomina blasphemiz plena quibus utebatur, dicens Filium Dei ortum ex nihilo, & fuisse aliquando tempus cum non esset, & pro arbitrii libertate cum viti ac virtutis capacem esse: & creaturam illum vocans atque facturam. Hæc omnia anathemate damnavit sanctissima Synodus, opinionis hujus impietatem atque amentiam, & verba blasphemiz plena, ne audire quidem patienter sustinens. Et ea quidem quæ adversus illum gesta sunt, vel comperissis jam, vel brevi compecturi estis, ne nos insultare videamur homini, qui sceleris sui dignam mercedem recepit. Tantam vero vim habuit ejus impietas, ut Theonam Marmaricæ &

VALEBBI ANNOTATIONES.

[Ζάλας ἐκπύρωσις.] In optima editione Basilicensi scriptum inveni *ἐκπύρωσις*, rectius ni fallor.

2 Καὶ τῆς Ἀλεξανδρινῆς συνθήκης] ReQuies in MS. co-

dice Henrici Savillii legitur *Ααζάνου. Atque ita scriptum
exhibet editio Basilienfis, [& codex Regius J. Pini.]

S. c. Secundum Ptolemaidis Episcopum, secum
IV. in exitium pertraxerit. Nam & in istos
eandem quæ in illum lata sententia est.
Sed quoniam omnipotentis Dei gratia,
pravitate quidem illius opinionis & impie-
tate atque blasphemia, & iis hominibus
qui in populo antehac pacato turbas ac
discidia concitare ausi fuerant, vos jam
liberavit; Melitii vero & eorum qui ab
illo ordinati sunt, adhuc reliqua erat con-
tumacia: De his etiam quid statuerit Sy-
nodus, vobis significamus fratres carissimi.
Placuit igitur, clementius erga Melitium
agente Synodo: summo enim jure nullam
veniam merebatur: ut is in civitate sua
maneat, nec ullam habeat aut manus im-
ponendi, aut eligendi potestatem; nec hu-
jus rei causa aut in vico aut in urbe ul-
la compareat, sed nudum honoris sui no-
men retineat. Ii vero qui ab ipso con-
stituti sunt, sanctiore ordinatione confirma-
ti, ad communionem admittantur ea lege,
ut honorem quidem ac ministerium suum
retineant: secundo tamen semper loco sint
ab iis omnibus, qui in unaquaque parce-
cia & Ecclesia versantur, à carissimo col-
lega nostro Alexandro prius ordinati. A-
deo ut his quidem nulla facultas suppetat
quos visum fuerit eligendi, aut nomen cu-
juspiam suggerendi, aut omnino quidquam
gerendi sine consensu Episcopi Catholicæ
Ecclesiæ qui Alexandro subjectus est. Il-
li vero qui Dei juvante gratia vestrisque
precaationibus, nullo unquam in Schismate
depreheni sunt, sed in Catholica & Apo-
stolica Ecclesia absque labe ulla perseve-
rant, potestatem habeant eligendi, & pro-
ponendi nomina eorum qui in clerum eli-
gi meruerint; cuncta denique peragendi
juxta legem & sanctionem Ecclesiæ. Quod
si quempiam eorum qui in Ecclesia cen-
sentur, diem suum obire contigerit; tum
in defuncti locum atque honorem prove-
hantur ii qui nuper adsciti sunt, modo di-
gni videantur, & modo populus eos eligat,

Melitus
clementius
tractatus.

Σαῦθον τὸν ἀπὸ Πτολεμαίδος. ὃ γὰρ αὐτῶν καὶ αὐ-
τῶν πετυχέσθαι. ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις,
τῆς μὲν ἀκακοδοξίας ἐκείνης καὶ τῆς βλασφημίας, καὶ
τῆς πρὸς ὅλους τὸν πολυμοσάντως ἀφίστατον καὶ διαίρε-
σιν παύσασθαι τοῦ εἰρηνοδόκου ἀγαθοῦ λαοῦ, ἡλυ-
θῶσι τὸν Λίγυπτον ἐλευπτοὶ δὲ τὰς ἐκ τῆς πρὸς
πίστεως Μελετίου καὶ τῶν ὑπ' αὐτῷ χειροτονηθέντων,
καὶ τὰ πρὸς τοῦτον δόξαντα τῇ συνόδῳ, ἐμφανίζο-
μεν ὑμῶν ἀγαπητοὶ ἀδελφοί. ἰδοὺ μὲν οὐκ οὐκ Μελε-
τίου, Φιλαδελφικῶν κληρικών τῆς ἁγίας συνόδου
ἐκ τῆς ἀκριβοῦς λόγου, οὐδὲ μᾶλλον συγκρίματος ἀξι-
ος ἔχει μὴ ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ, καὶ μηδὲν ἑξου-
σίας ἔχει μὴ προχειρίζεσθαι, μὴ χειροτονῆσαι,
μὴ ἐν χώρᾳ ἢ πόλει πρὸς Φωνία τῆς ταύτης τῆς
προθέσεως ἔχειν, ἢ μὴ ἐν τῷ ὄνομα καὶ πρὸς κατὰ
δογμα τῆς δὲ ὑπ' αὐτῷ χειροτονηθέντος, μνημονί-
α χειροτονία βεβαιώσας, κοινωμένηται ἐπὶ τοῦ-
τοις, ἐφ' ὃ πᾶσι ἐκ τῶν μὲν αὐτοῦ τῶν πρὸς καὶ λει-
τουργῶν διουτήσας ἔχειν ἐξ ἑαυτῶν τῶν ἐν ἐκείνῃ
παροισίας καὶ ἐκκλησίας ἐξ ἐξουσίας, ὑπὸ τῆς πρὸς
ἐκκλησίας καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Ἀλέξανδρου πρὸς
χειροτονηθέντος ἐκ τῶν μὲν μνημονίαν ἔχειν εἶ-
ναι τῶν ἀρρογομένων αὐτοῖς προχειρίζεσθαι, ἢ ὑπο-
βάλλειν ὄνομα, ἢ ὅπως ποιεῖν τὴν χάριν τῆς γνώσεως
τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἐπισκόπου
τῶν ὑπ' Ἀλέξανδρου. τῶν δὲ χάριν Θεοῦ καὶ δι-
χαίς ὑμετέραις ἐκ μνημονίαν χάρισμα διδόντας, ἀλλ'
ἀκυρωθέντες ἐκ τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλη-
σίας ὄντας, ἔχουσιν ἔχειν καὶ προχειρίζεσθαι, καὶ ὄνομα
ἐπιτίθεσθαι τῇ ἀξίᾳ ἢ κλήρῳ, καὶ ὅπως ποιεῖν
ἐκ τῶν ὄμων καὶ θισμῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν. οἱ δὲ πρὸς
ποτὶ συμβαίῃ ἀναπαύσασθαι τῇ ἐκ τῆς ἐκκλησίας,
τῶν καὶ συνασπασθῶν ἐκ τῆς πρὸς τῶν πρὸς
την ἐκκλησίαν, τῶν ἀρρὸν προσληφθέντας, μόνον οἱ ἀξιοὶ
Φωνία τῶν καὶ λαὸς αἰρῶντο, συνεπιψήφιστος αὐ-
τῶν

VALESII ANNOTATIONES.

1 Μὴν χειροτονῆσαι] In codice Saviliano & in editione Ba-
silicæ legitur χειροτονῆσαι. ita quoque scribitur apud Gelasi-
um Cyzicenum, qui tamen alteram quoque scripturam
retinuit: sed & Epiphanius Scholasticus legisse videtur
χειροτονῆσαι. sic enim vertit. Nullam vero communionem habere
potestatem, neque eligendi, neque ordinandi.

2 Μνημονίαν χειροτονίας] In annotationibus meis ad li-
brum primum Socratis, cap. 9. hunc locum exposui de
ordinatione Episcopali. Exiit postea vir doctus, qui in
notis ad vitam B. Athanasii quam Gallico sermone scri-
psit, observavit χειροτονίαν hoc loco non pro ordinatione,
sed pro simplici benedictione accipiendam esse. Aut
enim tam Orientalem, quam Occidentalem Ecclesiam co-
ordinationes nunquam probasse: idque pluribus testimo-
niis allatis adstruere conatur. Memini quoque ab erudito
quodam Theologo id mihi quondam suggestum fuisse.
Verum hanc eorum expositionem multis de causis proba-
re non possum. Primum quia χειροτονία nil aliud signifi-

cat quam ordinationem. Deinde μνημονίαν satis ostendit
ordinationis Sacramentum hic intelligi. Namque enim sim-
plex benedictio recte mystica diceretur. Comparant
quippe sancti Patres ordinationem Episcoporum quæ ta-
lis erat à Meletio, cum ordinatione legitima quam fieri
jubent ab Alexandro. Et hanc longe sacratorem esse di-
cunt ordinatione illa quæ præsumpta fuerat à Meletio.
Postremo falsum est quod asserunt viri doctissimi, Eccle-
siam illis temporibus non probasse reordinationes Episco-
porum ac Presbyterorum. Certe Mucellianus Presbyter
in libello precum quem obtulit Theodoro Imperatori di-
scerte testatur, Theodorum Catholicum Episcopum urbis
Oxyrinchi reordinasse Presbyteros partis Meletii. Sic
enim scribit pag. 83. Sane hinc vult se Catholicum videri,
quod & ipse quondam hunc Presbyteros seu Diaconos Apostolicis
faciis suis quondam laicos, & eos iterum ordinas, ut videretur
interpres istius ordinationis viceris reserens qualem rationem esset.
Theodorus igitur Catholicus cum Meletianos Presbyteros
iterum ordinavit, in eo secutus videtur decretum Synodi

VARIORUM.

3 Καὶ ὁ λαὸς αἰρῶντο] Christophorus & Valesius huc
verba vertunt, Si Populus eligat: et quandoquidem Patres
Nicæni canone quarto, ad quem hic respiciunt, Episcopi
electionem non Populo, sed Episcopis Provincialibus tri-
buunt, vertenda sunt potius, Si Populus voluerit, aut ab E-
piscopis Electum sibi gratum acceperit; quem sensum ver-
bum αἰρῶντο admitte, atque ac alterum. Nihil hic, fa-
teor, de Episcoporum electione præmittitur, sed tantum
de Plebis consensu, & Metropolitanæ confirmatione: nec
quidem hoc opus erat, cum Episcopum ab omnibus Pro-

vinciis Episcopis eligendum esse dicto canone prius con-
stituisse. Et populi consensum ad comprobendam Epi-
scopi electionem eo tantum nomine Episcopis huic Syno-
dicæ inferuisse videntur, quod in Canone prætermittitur fu-
erat, ut ad electionem Episcopi non absolute necessarius.
Juxta hanc regulam Athanasii Electio in sedem Alexan-
drinam ab Episcopis petenda, & Populi consensu compro-
bata est. Guili. Beveregius Annot. in Can. IV. Concilii Ni-
cæni I. Vid. Athanasii in Apologia contra Arianos, Vol. I.
pag. 129. Ed. Benard.

καὶ ὁπισθεγίζοντος τῷ τῆς καθολικῆς Ἀλεξαν-
δρίας ἐπισκόπου. τὸ τοῖς μὲν ἄλλας ἀπαισι συ-
γχωρήθη. ἐπὶ δὲ τῷ Μελίτιῳ πρωτόπῳ, ὑπέπαι-
ντα ἰδοῦσε, διὰ τὸ ἀνέχεσθαι αὐτὸν ἀρετῆς, καὶ διὰ τὸ
πρῶτον καὶ προπῆλιν τὸ γινώσκον ἵνα μεθεμεία ἐξυ-
στία αὐθιγίας αὐτῷ δοθῇ, ἀνθρώπων δυναμὶς πάλιν
ταῖς αὐταῖς ἀταξίας ποιῆσαι. Ταῦτά ἐστι τὰ ἐξαίρε-
τα καὶ διαφέροντα Αἰγύπτου, καὶ τῇ ἀνωτάτῃ ἐκκλη-
σίᾳ Ἀλεξανδρίᾳ. εἰ δὲ πᾶσι ἄλλοις ἐκκλησίαις, ἡ ἰδο-
μασίῃ, συμπάρῳς τῷ κυρίῳ καὶ τιμωρίᾳ συλλή-
10 θωγῶν καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν Ἀλεξανδρίᾳ, αὐτοὺς παρὲν ἀ-
κρίτους ἀποσφῶν πρὸς ὑμᾶς, ἀπὸ δὲ καὶ κύριος καὶ
κοινὸς τῷ γνησίῳ τυγχάνων. διαγέλιζόμεθα δὲ
ὑμᾶς καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τῇ ἀνωτάτῃ ἡμῶν πά-
ρχᾳ, ὅτι ταῖς ὑμῶν δόξαις καθάρσιν καὶ τῷ τοῦ
15 τὸ μέρος, ὅτι πάντας τοὺς τὸ ἐφ᾽ ἀδελφούς, τὸς
τὸ πρῶτον μὴ πρῶτον σύμφωνον Ῥωμαίους καὶ
ὑμῶν καὶ πᾶσι τοῖς ἐξ ἀρχῆς φυλάττονται τὸ πάχος, ἐκ
τῷ δυνάμει ὑμῶν ἀγῶν. χαίρειν ὅτι ἐπὶ τοῖς κατο-
ρίμασι, καὶ ἐπὶ τῇ κοινῇ εἰρήνῃ καὶ συμφωνίᾳ, καὶ ἐπὶ
20 τῷ πᾶσι ἀρετῇ ἐκκλησίᾳ, ἀποδείξασθε μὲν μέ-
ζοντες πᾶσι καὶ πλείους ἀγάπης τὸ συλλεῖσθαι ἡ-
μῶν, ἐπίσκοποι δὲ ὑμῶν Ἀλεξανδρίᾳ, τὸ θοράναι-
ται ἡμᾶς τῇ παρουσίᾳ, καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ το-
σοῦτον πῶτον ὑποστέτα, ὑπὲρ τῷ εἰρηνεύσαι τὰ
25 παρὲν ὑμῶν. εὐχαρίστῃ καὶ ὑπὲρ ἡμῶν ἀπάτην, ἵνα
τὰ καλῶς ἐκφῇ διέταξις, βέβαια μὲν ἀφ᾽ τῷ Κυ-
ρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, καὶ διδοῦσαν γνησίμῳ,
ὡς γε πιστεύομεν, τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ ἐν Πνεύ-
ματι ἁγίῳ ὃν ἡ διέταξις τὸς αἰῶνας τῷ αἰῶνι,
30 ἀμὴν.

Η τελευτὴ ὁμοῦστος καὶ αἰῶνι.

Trinitas consubstantialis & aeterna.

Ο μὲν δὲ Θεὸς ἐκείνος τὸν χειρὶν ὁμιλος, ταύ-
την τῇ νόσῳ Μελίτιῳ τὸν θεραπεύειν προσέειπε. με-
μνησθε δὲ ὅμως μέλει καὶ τῆμερον, τὸ ἐκείνῳ ὡς
35 πληξίτε τὰ λείψαντα. καὶ ἔστι ἐν ἐκείνῳ γε τοῖς
χειρὶν μοσχαδὶ πᾶσι συστήματα, ὅτι τοῖς ὑγιάνουσιν
πειθόμενα δόξασιν, καὶ ἐπὶ τὸ πολιτείας καὶ πᾶσι
ὁπισθεγίζοντες κεκρημένα, τῇ Σαμαριτῶν καὶ Ἰου-
4 δαίων Ὀφροδελείᾳ συμβαίνουσιν. ἐπίσταται δὲ καὶ
βασιλεὺς ὁ μέγας, τὸς ἀρξίας μὴ διωκόμεναι τὸ
ὁπισθεγίζοντες τὰ πεπραγμένα διδάσκει καὶ προῦρ-
γον νόμον καὶ ταύτην ἐδιδόκει τῇ συγγραφῇ τῇ
ὁπισθολῇ, τὸν γνησίον ψυχῆς τὸν Θεοφίλῳ σα-
φῶς ἐκδιδάσκουσαι.

45 Imperatoris animum perspicue demonstret.

VALESII ANNOTATIONES.

Nicæna. Adde quod Nicæni Patres in Canone sexto di-
ferte definiunt, eos qui citra consensum Metropolitanū or-
dinati fuerint Episcopi, Episcopos habendos non esse.
Cum igitur Episcopi partis Melitiū absque consensu Ale-
xandri qui Metropolitanus erat totius Egypti, ordinati
fuerint, necesse fuit Patribus Nicænis ut eos de novo ordi-
nari ab Alexandro decernerent, si quidem ipsos Episcopatu-
m suum retinere cupiebant.

1 Τὸς μὲν τῶν Ἰουδαίων] Tres postremas voces dele-

vimus, quas Geneveses Typographi ex Socratis Historia
temere suppleverant. Desunt enim in nostris codicibus
tam MSS. quam editis.

2 Οφροδελείᾳ συμβαίνουσιν] In Manuscripto codice Sa-
vilii, & in editione Basilienſi scriptum invenī σαρδηνίᾳ,
ut referatur ad σαρδηνίαν. Vulgata tamen lectio fecti po-
tuit, si referatur ad vocem ἰσπερδύμασι. [Codex Regius
J. Pini scriptum habet σαρδηνίᾳ.]

Epistola Imp. Constantini ad Episcopos qui Synodo non interfuerant, de iis que decreta erant in concilio.

Επιστολή τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ πρὸς τοὺς ἀπολειφθέντας ὁμιτηδόνες, ὡς τῇ εἰς τὴ συνόδον τυποῦνται.

Constantinus Augustus Ecclesiis.

Κωνσταντῖος Σεβαστὸς ταῖς ἐκκλησίαις.

*Euseb. VII.
Const. I. 3.
c. 17, 18.
Socr. I. 1.
cap. 9.*

*Decretum
de Pascha.*

CUM ex prospero reipublicæ statu com-
pertum haberem, quanta fuisset erga
nos omnipotentis Dei benignitas; in hoc
præcipue mihi elaborandum esse existima-
vi, ut à sanctissimis Ecclesiæ catholicæ po-
pulis una fides, sincera caritas, & consona
erga omnipotentem Deum religio servaretur.
Sed quoniam fieri non poterat, ut ea
res firme ac stabiliter constitueretur, nisi
omnibus Episcopis, vel certe plurimis eo-
rum in unum congregatis, singula quæ ad
sacratissimam religionem pertinent, disceptata
prius fuissent: hanc ob causam coactis
quam fieri potuit plurimis sacerdotibus, me
quoque tanquam uno ex vobis presente: ne-
que enim negaverim id quo maxime exuko,
conservum me vestrum esse: cuncta com-
petenti examine eo usque discussa sunt, do-
nec inspectori oninium Deo accepta sen-
tentia, ad unitatis concentum proferretur
in lucem: Ita ut nullus dissensionis, nullus
controversiæ de fide locus amplius relin-
queretur. Ubi cum de sanctissimo etiam
Paschæ die quaesitum fuisset, communi om-
nium sententia decretum est, eam festivi-
tatem uno eodemque die ab omnibus ubi-
que celebrari oportere. Quid enim pul-
crius, quid honestius nobis esse possit, quam
ut hæc festivitas, à qua spem immortali-
tatis accepimus, uno eodemque ordine &
certa ratione ab omnibus inoffense obser-
vetur? Ac primum visum est omnibus eam
esse prorsus indignam, ut in sanctissimæ
huius sollemnitatis celebratione consuetudi-
nem Judæorum sequeremur. Qui cum ma-
nus suas nefario scelere contaminariæ, mo-
rito impuri homines caritate iuentis labo-
rant. Quippe rejecti illorum consuetudi-
ne, possumus rectiori ordine, quem à pri-
mo passionis die ad hæc usque tempora ser-
vavimus, ad futura etiam sæcula huius ob-
servantiæ ritum propagare. Nihil ergo no-
bis commune sit cum inimicissima Judæo-
rum turba. Aliam enim viam à Servatore
accepimus. Propositus est sacratissimæ reli-
gioni nostræ cursus legitimus & honestus.
Hunc unanimi consensu retinentes, ab illa
turpissima societate & conscientia nos ab-
strahamus, fratres carissimi. Est enim pro-
fecto absurdissimum quod illi magnifico ja-

ΠΕῖραι λαβὼν ἐκ τῆ κεφαλῆς δι' ἡμετέρας, ὅσην
θέας διδάσκεις, πύφους χάρις, τῷ περὶ τῆ
πάντων ἐκείνου εὐαγγελίου προσήκουστος σκοπῶν, ὅπως
ὡς τῇ ταῖς μακαριότητις τῆ καθολικῆς ἐκκλησίας
πλήθους, πῶς μία καὶ εὐλαβὴς ἀγάπη, ὁμοθυμῶν
10 τῇ αὐτῇ τὴν πατρὶνὴν Θεὸν δοξάζουσα τηρῆται. ἀλλ'
ἐπεὶ τὸ τοιοῦτον ἐτέρας οὐχ οἷός τις ἦν ἀκλόνη καὶ βε-
βαιή τάξιν λαβεῖν, εἰ μὴ εἰς ταυτὸς πάντων ἡμεῶν,
ἢ τῇ τοῦ πλείονος ὁπισθοκλίσει συναβραδύνει, ἢ ἐκεί-
20 νου τῇ προσκρίσει τῇ ἀγιότητι θρησκείας ἀβρα-
μῆς γίνετο· τότε ἔπειτα πλείους ὅσοι συναβραδύνου-
νται, καὶ αὐτοὶ τῇ κατὰ τὸν εἶδος ὑμῶν τυτφάνουσι,
συμπρόν· ἢ γὰρ ὑπερηφανίῳ αἰετῇ ὃ μάλιστα
χαίρει, συνιδεσθῶν ὑμέτερος πεφυκέναι· ἔχει το-
σοῦτον ἀπαρτα τῇ προσκρίσει πετύχαιεν ἐξ ἰσότητος,
30 ἔχει καὶ ἡ τῆς πατρὸς ἐνός Θεοῦ δόξα, καὶ γινώ-
μη πρὸς τὴν εὐδοκίαν συμφωνίαν εἰς Φῶς προίχεται,
ὡς μηδὲν ἐπὶ τῇ διχόνοιᾳ καὶ πῶς ἀμειψώμεθα
ἐν ὑπολήψει. ὅσα καὶ αὐτῇ τῇ ἀνωτάτης τῇ
Πάτριας ἡμετέρας μακαρίας ζήσης, εἰς τὴν κοινὴν γλώ-
25 μη καλῶς ἔχον· ἐπὶ μᾶς ἡμέρας πάντας τὰς
ἀπαύλας ἐπὶ τῇ πύφῃ καὶ γὰρ ἡμῶν καλλίον, τί τῇ συμ-
νέτω ὑπάρχει διέκταται, τῇ τῇ ἐσπέρῃ ταύτης,
παρ' ἧς τῇ τῇ ἀβραάμῃ εὐλαβίᾳ ἐλπίδα, μᾶ-
κά τῇ τῇ Φαρισαίων λόγῳ ὡς τῇ πᾶσι ἀδιαπύπτως φυ-
30 λάττει· καὶ πρῶτον μὲν ἀνάγειν ἰδοὺς εἰς τὴν
ἀνωτάτην ἐκείνην ἑορτήν, τῇ τῇ Ἰουδαίων ἐπομέ-
νους σινηθεῖα πληρῶν, οἱ τὰς αὐτῶν χεῖρας ἀνέμει-
τῶν πλημμυλῆματι χράναιτες, ἐκότες τὰς ψυ-
χὰς οἱ μαρτοὶ τυφλώθησιν· ἔπειτα γὰρ ἡ ἐκείνων ἰθὺς
35 ἀπεκρίνεται, ἀληθεστὴς τάξι· ὡς ἐκ πρώτης ἢ
πᾶν ἡμέρας μέλει τῇ παρὶντος ἐφυλάττειν, καὶ
εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα τῇ τῇ ὁμολογίᾳ ταύτης
συμπλήρωσιν εἰσάγει. μηδὲν τοῦτον ἔστω ἡμῶν καὶ
μὲν τῇ ἐχθρῶν τῇ Ἰουδαίων ὄχλῳ. εὐλαβίᾳ γὰρ
40 ὡς τῇ τῇ (ὡς τῇ ἐτέρας ὁδόν· πρὶν) δρόμος τῇ
ἐφ' ἧς ἡμῶν θρησκείας· καὶ πρὶν, καὶ ὁμολογίᾳ.
5 τότε συμφύτως ἀνταμειβόμενοι, τῇ αἰσχρῇ ἐκεί-
νης αὐτῶν συνειδήσεως ἀποπαύμενοι ἀδελφοὶ τιμω-
ταται. ἔτι γὰρ ὡς ἀληθῆς ἀποπάταται, ἐκείνης αὐ-

VALENT ANNOTATIONES.

1 Πύφους χάρις.] In codice Allatii exaratum est πύφους
ἡ χάρις. Statimque legitur ταῖς πύφους. Quo-
modo etiam legitur [in codice Regio J. Pini, &c.] in edi-
tione Basilienfi. Apud Eusebium vero, in lib. 3. de vita
Constantini cap. 13. ταῖς πύφους καὶ πύφους.
2 Ἐπεὶ τὸ τοιοῦτον ἐτέρας οὐχ οἷός τις ἦν ἀκλόνη·] Particula π. deest in co-
dice [Regio &c.] Leonis Allatii, & apud Eusebium &
Nicephorum: nec videtur admodum necessaria.
3 Πᾶσι τῇ τῇ Θεῷ.] In codice Leonis Allatii scribitur
una voce συνεπύφους. paulo post ubi legitur, καὶ φανερὰ ἀ-

74. in Manuscripto codice Savillii & in editione Basilienfi
scriptum. inventi λεγομένη.
4 Ἡ δὲ κεφαλὴ τῆς.] Hunc locum correxi ex codice
[Regio &c.] Leonis Allatii, in quo ita legitur ἡ δὲ κεφαλὴ
τῆς πύφους καὶ τῆς. quemadmodum etiam legitur in So-
crate atque Nicephoro.
5 Καὶ πρὶν τῇ τῇ ὁμολογίᾳ.] In editione Basilienfi legi-
tur καὶ ὁμολογίᾳ. ὅτι πρὶν rectius procul dubio. Sic
enim habent Eusebius & Sozomenus. Nicephorus vero
hunc locum interpolavit.

1 ἡμεῖς ἄρα παρεκτός τ' αὐτῶν διδασκαλίας ταύ-
 τα φυλάττειν ἔχοντες ἡμεῖς ἰσχυροί. τίς γὰρ φρονεῖν ἐφάρ-
 κειν διδάσκον; οἱ μὲν τ' κυριακῶν ἐκείνη ἐκστάν-
 ης τ' φρονεῖν, ἀλλοτρίαν ἢ λογισμῶς τινος, ἀλλ' ὁρμῇ
 ἀκριαχέως, ὅπως αὐτὸς ἢ ἐμφύσιος αὐτοῦ ἀπάτη
 2 μαίνεται, ἐκείνη τοῖσι καὶ τὴν τῶν μέρη τ' ἀλλόθεν
 ἔχοντες, ὡς αὐτὸς τὸ πλῆθος αὐτὸς πλατύν-
 ομεν, ἀπὸ τ' προσκλήσεως ἐπαγορεύσεως, ἐν τῇ αὐ-
 τῷ ἐν δυνάμει τὸ πάχος ἐπιτελεῖν. τίς γὰρ ἡ
 3 ἐν τούτοις ἐπόμεθα, οἱ δὲ πάλιν πάλιν ποσὶν ὁμολό-
 γησι; δυνάμει γὰρ τὸ πάχος ἐν ἑαυτῷ, ἔκ δὲ
 πότε ποτε ἀνιξοίμεθα. ἀλλ' εἰ καὶ ταῦτα μὴ πρὸς
 4 πᾶσι, τ' ὑμεῖς αὖτε ἀφ' ἑαυτοῦ ἰσχυρὸν καὶ διὰ σπουδῆς καὶ
 5 δι' ὁμοφρονείας ἐκείνη πᾶσι. ὅς μιν οὐκ ὁμοίαν τὸν κα-
 θάρων τ' ὑμεῖς ψυχῆς κοινῶν δοκῶν ἀνθρώπων ἔ-
 6 ρωσι παρ' ἑαυτοῦ. τῶν τούτοις καὶ αὐτὸς πᾶσι συνῆκεν
 ὡς ἐν τηλαυγέῳ πελάγει καὶ τοιαύτης ἡμετέρας ἰερ-
 7 τῇ ἀφ' ἑαυτοῦ ὑπάρχον ἐστὶν ἀδελφία. μίαν γὰρ ἡμῶν
 8 τ' ὑμεῖς ἐλευθερίας ἡμετέρας, τυτσί τ' ἡ ἀν-
 9 στήτα πᾶσι, ὅς ἡμετέρας παρ' ἑαυτοῦ (ὡς τῆς μίαν
 10 αὐτῶν τ' καὶ αὐτὸν αὐτὸν ἐκκλησίαν ἐκείνη). ἡ καὶ καὶ
 11 τὰ μάλιστα, εἰς πολλὰς τε καὶ διαφορὰς τόποις τὰ
 12 μέρη διήρηται, ἀλλ' ὅμως ἐν πνεύματι, τυτσί τῶν
 13 θείων ἐκκλησιῶν ἐκείνη. λογισάμεθα γὰρ ἡ τ' ὑμεῖς
 14 ὁμοφρονείας ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅπως ἐν ἑαυτῷ τε καὶ ἀπ' ἑαυτοῦ,
 15 καὶ ταῖς αὐταῖς ἡμέραις, ἐπὶ ταῖς ἡμετέρας ὁμο-
 16 λάζω, ἐπὶ ταῖς συμπτώσει συντελεῖν καὶ μὲν ταῖς
 17 τῶν πάχων ἡμετέρας, ἄλλως μὲν ἐν ἰερταῖς καὶ ἀνίστοις
 18 ἐκείνη, ἄλλως δὲ ταῖς ἐλευθερίαις ἐκείνη
 19 ἡμετέρας. ἀλλ' τῶν γὰρ, τ' προσκλήσεως ἐπαγορεύ-
 20 σεως τυτσί καὶ αὐτὸς μίαν διαλύσειν ἀφ' ἑαυτοῦ τῶν
 21 ἡ θεία πρὸς ἑαυτοῦ, ὡς ἐκείνη ἀπ' ἑαυτοῦ ἡμετέρας
 22 συνῆκεν. ὅς ἐκείνη τῶν ἡμετέρας ἐπαγορεύσεως προσ-
 23 ἡκεν, ὡς μιν μὲν τ' παρ' ἑαυτοῦ τε καὶ κυριακῶν
 24 ἐκείνη ὡς ἡμῶν κοινόν, ἐν τε ταῖς ὁμοφρονείαις, ἡ
 25 ἀπ' ἑαυτοῦ αὐτῶν τε καὶ μισοφρονείας καὶ ἀρτίαν
 26 τ' οἰκονομίας μερῶν τῶν φυλάττειν ἐκκλησίαν, καὶ
 27 πᾶσι τ' καὶ τ' ἐκείνη τῶν ὡς ἐκείνη ἐπὶ τῶν παρ' ἑαυ-
 28 τοῦ καλῶς ἔχον ἀπ' ἑαυτοῦ ἡμετέρας, καὶ αὐτὸς τ' τῶν
 29 ὑμεῖς ἀφ' ἑαυτοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ ὑποχόμεν, ἡ ὅς δ' αὖ
 30 καὶ τ' Ῥωμαίων πόλιν, Ἰταλίαν τε καὶ Ἀφρικὴν
 31 ἀπ' ἑαυτοῦ, Αἰγύπτου, Σπανίας, Γαλλίας, Βριτανίας,
 32 Λιβύας, ὅλην τ' Ἑλλάδα, Ἀσίαν τε διοίκουσαν καὶ
 33 Περσικὴν, καὶ Κιλικίαν, μίαν καὶ συμφῶν φυλάττειν
 34 ἡμετέρας, ἀσμένως τῶν καὶ ἡμεῖς ὡς ἐκείνη
 35 σύνισι. λογισάμεθα ὡς ἡ μόνον πλείον ἐστὶν ὅς τ' καὶ
 36 τῆς προειρημένης τόποις ἐκκλησίαν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ
 37 καὶ ὡς τῶν μάλιστα κοινῇ πᾶσι ὁμοφρονείας ὡς ἐκείνη
 38 λίσσεται, ὅς καὶ ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λογισμὸς αὐτῶν δοκῶν,
 39 καὶ ὡς μίαν μὲν τ' Ἰουδαίων ἐκκλησίαν ἔχον καὶ αὐτὸν.

40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000
 1001
 1002
 1003
 1004
 1005
 1006
 1007
 1008
 1009
 1010
 1011
 1012
 1013
 1014
 1015
 1016
 1017
 1018
 1019
 1020
 1021
 1022
 1023
 1024
 1025
 1026
 1027
 1028
 1029
 1030
 1031
 1032
 1033
 1034
 1035
 1036
 1037
 1038
 1039
 1040
 1041
 1042
 1043
 1044
 1045
 1046
 1047
 1048
 1049
 1050
 1051
 1052
 1053
 1054
 1055
 1056
 1057
 1058
 1059
 1060
 1061
 1062
 1063
 1064
 1065
 1066
 1067
 1068
 1069
 1070
 1071
 1072
 1073
 1074
 1075
 1076
 1077
 1078
 1079
 1080
 1081
 1082
 1083
 1084
 1085
 1086
 1087
 1088
 1089
 1090
 1091
 1092
 1093
 1094
 1095
 1096
 1097
 1098
 1099
 1100
 1101
 1102
 1103
 1104
 1105
 1106
 1107
 1108
 1109
 1110
 1111
 1112
 1113
 1114
 1115
 1116
 1117
 1118
 1119
 1120
 1121
 1122
 1123
 1124
 1125
 1126
 1127
 1128
 1129
 1130
 1131
 1132
 1133
 1134
 1135
 1136
 1137
 1138
 1139
 1140
 1141
 1142
 1143
 1144
 1145
 1146
 1147
 1148
 1149
 1150
 1151
 1152
 1153
 1154
 1155
 1156
 1157
 1158
 1159
 1160
 1161
 1162
 1163
 1164
 1165
 1166
 1167
 1168
 1169
 1170
 1171
 1172
 1173
 1174
 1175
 1176
 1177
 1178
 1179
 1180
 1181
 1182
 1183
 1184
 1185
 1186
 1187
 1188
 1189
 1190
 1191
 1192
 1193
 1194
 1195
 1196
 1197
 1198
 1199
 1200
 1201
 1202
 1203
 1204
 1205
 1206
 1207
 1208
 1209
 1210
 1211
 1212
 1213
 1214
 1215
 1216
 1217
 1218
 1219
 1220
 1221
 1222
 1223
 1224
 1225
 1226
 1227
 1228
 1229
 1230
 1231
 1232
 1233
 1234
 1235
 1236
 1237
 1238
 1239
 1240
 1241
 1242
 1243
 1244
 1245
 1246
 1247
 1248
 1249
 1250
 1251
 1252
 1253
 1254
 1255
 1256
 1257

THEODORITI EPISCOPI CYRI

que ut summam ac breviter dicam, placuit communi omnium iudicio, ut sanctissima Pasche festivitas uno eodemque die celebraretur. Neque enim decet in tanta sanctitate, aliquam esse dissonantiam: præstatque eam sequi sententiam, in qua nulla est alieni erroris scelerisque societas atque communio. Quæ cum ita sint, cœlestem gratiam & plane Divinum mandatum libenter suscipite. Quidquid enim in sanctis Episcoporum conciliis geritur, id omne ad Divinam referendum est voluntatem. Quamobrem ubi ea quæ gesta sunt, dilectis fratribus nostris intimaveritis, supra dictam rationem & sanctissimi diei observantiam suscipere & constituere debetis; ut cum in dilectionis vestræ conspectum jam pridem à me desideratum venero, uno eodemque vobiscum die sanctam festivitatem peragere possim; utque de omnibus una vobiscum paudeam, cernens diaboli crudelitatem Divina potentia, nobis operam navantibus, esse sublatam; florente ubique terrarum vestra fide, & pace atque concordia. Deus vos servet fratres carissimi.

ἡ αὖ τὸ κεφαλαιωδέστατον συνόμωσιν εἶπεν, καὶ ἡ
πάντων ἡμερῶν κείνης, ἥ ἀγία τῆς πάσης ἑορτικῆς.
μὲν καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ συνελθόντες. ἔτι γὰρ πρέπον
ὅτι τοσαύτη ἀγία τῆς ἐκείνης πρὸς ἀποστολῆς. καὶ καλ-
λὸν ἐπαύσατο τῇ γνώμῃ ταύτῃ, ἐν ἣ ὑδὲμία ἐστὶν ἀλ-
λόβιας πλάτης καὶ ἀμαρτημάτων ὑπερβολῆς. τὸ πρῶτον
τοὺς τοιαύτους ἀσμενῶς διέχεσθαι τὸ ὑπερβολὴν χάριν καὶ
θεῖαν ὡς ἀληθὴς ἐστολὴν. πάντες γὰρ οἱ, πρὸς ὧν ὁ
τοῖς ἀγίοις τὸ ἐπισκοπῶν συνεδρίον προέβη, τὸτο
πρὸς τὴν θεῖαν βούλησιν ἔχοντες τὴν ἀποστολὴν. διὸ πάν-
τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν ἀδελφοῖς ἐμφανίσαντες τὰ
προαναγεγραμμένα ἡδὲ, καὶ τὸ προσηρμένον λόγον, καὶ
τὸ παραινέσασθαι τὴν ἀγία τῆς ἡμέρας, ὑποδείχοντες
καὶ ἀποδείξοντες ὁφείλει. ἡ αὖ ἐπεὶ δὲ τὸ πρῶτον καὶ
μοι ποθυμῆται τὸ ὑμετέρας διαβίωσης ὅσον ἀφικόμεθα.
ὅτι μὲν καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὴν ἀγίαν μεθ' ὑμῶν ἑορτὴν
ἐπιτελέσαι δεησάμεθα, καὶ πάντων ἐνεκεν μεθ' ὑμῶν ὁδο-
κήσω, συνορῶν τὴν ἀποστολικὴν ἐκδήλωσιν ὑπὸ τῇ θεῷ
διατάξει διὰ τὴν ἡμετέραν πράξιν ἀνηρημένην, ἀπο-
μαζύοντες πάντας καὶ τὸ ὑμετέρας πίστεως καὶ εἰρήνης καὶ ὁ-
μοιοῦσας. ὁ θεὸς ὑμᾶς διαφυλάξῃ ἀσπληνοὶ ἀδελφοί.

CAPUT XI.

De annona quas Ecclesie tribui jussit & de aliis Imperatoris viribus.

ET hæc quidem absentibus Imperator scripsit. Los vero qui Nicæam convenerant: erant hi trecenti decem & octo Episcopi: tum verbis, tum muneribus humanissime excepit. Cumque stibadia plurima parari jussisset, cunctis sin ul epulum præbuit: præ ipsos quidem suæ ipsius mensæ adhibens, reliquos vero in alia stibadia distribuens. Et cum dextros oculos quibudam effoscos videret, comperissetque eos ob constantiam fidei istud supplicium per tulisse, labra vulneribus admovit, hinc se benedictionem percepturum esse confidens. Finito deinde convivio, alia rursus eis præbuit munera. Literas quoque ad provinciarum Rectores dedit, quibus mandabat, ut per singulas civitates virginibus ac viduis, & iis qui Divino ministerio erant consecrati, annona quotannis præberetur: ex sua potius liberalitate quam ex usu ac necessitate, modum annonarum definiens. Harum pars tertia nostra quoque astate Ecclesiis præbatur. Nam cum impius Julianus omnes illas annonas ademisset, successor ejus eas quæ nunc erogantur præberi jussit. Et enim fames eo tempore, illationis tributariæ modum imminuerat. Quod si modus annoræ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ τῶν σιτηρίων τὰς ἐκκλησίας χορηγούμενων, καὶ τῆς ἄλλης τοῦ βασιλέως ἀρετῆς.

ΤΑῦτα μὲν τοῖς ἀπολειφθεῖσι ἐπέσειλε τοὺς καὶ
συνελθόντας, ὁποιαύτως δὲ ἦσαν καὶ
τετακτισμένοι, πολλοὶς μὲν ἐφιλοφρονησάτω καὶ λόγοις
καὶ δόξαις, πολλὰς δὲ τῆς αἰδοῦσας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κα-
λῶσας, καὶ ταῦτ' ἐκείνοις ἀπαίτας. τὲς μὲν ἀξι-
ωτέρους ὁμοτραπέζους λαβόντες, τοὺς δὲ ἄλλους δι-
ελθόντες αἰς τὰς ἄλλας. θεοσάμνος δὲ πρὸς τοὺς δι-
εξιούς ὀφθαλμοὺς ἐκκεκομμένους, καὶ μακρὸν ὡς τὸ
πρῶτον τὸ δύνανται ἰδρῶσαι τῶν πάσους ἐγένετο πρῶ-
τον, καὶ χάριν τοῖς τραύμασι προσενέωχεν, ἐλκού-
σιν ἐκείνους τῶν φιλήματι τῶν ἐλκῶναι πιστεύον.
πέρας δὲ τῇ συμποσίᾳ λαβόντες, ἔπειτα πάλιν αὐ-
τοῖς προσενέωχε δῶρα. καὶ μὲντοι καὶ γράμματα
καὶ τοὺς τῶν ἐκείνων προσηρμένους δίδωκεν ἀρ-
χοῖς, καὶ ἐκείνους πάλιν χορηγῶντες παρεγγύον τὰς
αὐτῶν παρθένοις καὶ χήραις, καὶ τοῖς ἀφαιρούμενοις τῇ θεῷ
λευτεργίᾳ, ἐτήσια σιτηρία, φιλοπνία μᾶλλον ἢ
χρεία ταύτῃ μετρίως. τῶν τὸ τριημέριον μέχρι
καὶ τῆμεν χρηματῶν, Ἰουλιανὸς μὲν ἔδωκεν πάντα
κατάταξιν ἀφελόμενος τὸ δὲ μετ' ἐκείνου, τὰ μὲν χο-
ρηγούμενα ὡς ἀρχαῖα πρῶτον ἀποσταλῆναι. ὁ γὰρ λιμὸς
ὁλόγηται ἐπὶ τὸν τόπον τὸν αὐτοῦ. καὶ ἡ τῶν χρημα-
τῶν

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τὸ κεφαλαιωδέστατον] In codice Leonis Allatii & apud Eusebium in libro 3. de vita Constantini legitur κεφαλαιωδέστατον.
2 ἔτι γὰρ πρέπον] In codice Allatii & apud Socratem legitur ἔτι γὰρ πρέπον, &c.
3 Πρὸς τοὺς τῶν ἐκείνων ἀποστολῶν] Praefectos Prætorio intelligit, qui multas simul Provincias administrabant. Hi
4 ὁλόγηται ἐπὶ τὸν τόπον τὸν αὐτοῦ] Male Camerarius cura-

enim curam gerebant Annonæ, tam Civica, quam militaris ac Palatina: Quippe qui per Officiales suos tributa exigent, quæ in speciebus solvebantur, non autem in auro atque argento, uti ducimus ex codice Theodosiano. Hæc idcirco annotavi, ne quis Provinciarum præfides hic intelligeret.
4 ὁλόγηται ἐπὶ τὸν τόπον τὸν αὐτοῦ] Male Camerarius cura-

VARIORUM.

2 Θεοσάμνος] A πρῶτον calco, densus: quia stibadium erat olim lectulus, ex gramine, herbis, aut frondibus calcatus & factus. In locum Triclinii succedere stibadia. Vide Vales. vit. Const. pag. 586. not. 2.

μὲν τριπλάσιον τὸ τιμητικὸν ὡς ἔχοντες, ῥα-
δὶν δὲ τῆ βασιλείας μεγαλοφυχίαν τὰ βυλομένη
καταμαθῶν. ἔμνη ὑδὲ ἐκείνους δίκαιοι ἡγῶμαι παρα-
δοῦναι σιγή. Φυλακισθέντες γὰρ ἄνδρες ἐγράψαν-
το τῷ ἐπισκόπῳ πέντες, καὶ τὰ βασιλεῖ τὰς ἐγγραφὰς
καὶ ἡγερείας ἐπέδωκαν. ὁ δὲ πρὸ τῆς γνησιότητος ὁ-
μοιωίας ταύτας διεξάμεινος, ὕτα διόμην ἐπιθεῖν καὶ
τὰ δακτυλίῳ σφραγίσαι, Φυλακισθῆναι ὡς ἐπι-
τάξαι. ἔπειτα τὴν σύμβασιν ἐργασάμενος, ταύτας
κομίσας παρόντων αὐτῶν χεῖρας, ὁμοιωτικῶς ἡ
μὴ μὴδὲν τῷ ἐξοχισμένῳ ἀντιποιεῖσθαι. οὐ γὰρ ἔφη
χρησθῆναι τῇ ἱερείᾳ τὰ πλημμελήματα δὴλα γινώσκων
I τοῖς πολλοῖς, ἵνα μὴ σκαθίσαντο ἡ πρόφασιν ἐπι-
θεῖν λαβόντες, ἀδελφῶς ἀμαρτάνουσιν. Φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ
πρὸς τὸν ὡς ἐκείνους, ὡς ἐκ αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐπισκόπον γάμον
ἀλλότριον διορίσας γινώσκον, συζητῶντες αὐτῷ
πορφυρίῃ τὸ παρανόμιον γινώσκον, ὡς αὐτὸν μὴ βλάβῃ
τοὺς θεωμένους τῷ δρωμένῳ ἢ ὅψιν. ὕτα παρατίνας,
2 ὅτι ποσάμην ἀξίως τῆς ἱερείας τιμῆς, καὶ λαβὼν
ἔχοντες τὴν αἰκίαν παρὶ γῆρας ποίμιν. ἐγὼ δὲ τῷ
Ἀρειανῶν ἐνέχεα βδελυρίας, οἱ ἔμνη τῷ κοινῷ ἡμῶν
καὶ φροῦσι πατέρων, ἀλλὰ καὶ τοὺς σφετέρους ἀρ-
γῶνται, τῷ Εὐσεβίῳ τῷ Καισαρίᾳ ἐπιστολὴν ἡν ὡς
τῆς πίστεως ἔγραψαν, ἐκείνῳ βύλομαι τῇ συγγρα-
φῇ, τῆς τούτων λύτης ἔλκεον ἔχοντας ὁμολογῶν
25 τῶν γὰρ γραφῶντες ὡς ἐμῶν, τοῖς ὡς τῷ
τῷ γραφῶντες ἀντικρὺς ἀντιλέγουσιν. γὰρ γὰρ ὅτι
ἐπιστολὴν πρὸς πέντες τὰ Ἀρεῖον φρονοῦντας, ὡς
δοξίαν, ὡς εἰκός, ἐγκαλοῦντας αὐτῶν. διὰ τοῦτο δὲ
ἀμεινὸν τὰ γνησιμότητα τῷ γραφῶντος σκοπῶν. 30

qui tunc erogabatur, eo qui nunc præbetur
triplo major fuit, quivis ex eo perspicere fa-
cile potest Imperatoris magnificentiam. Sed
neque istud silentio prætereundum puto.
Quidam jurgis & simultatibus dediti, non-
nullos Episcoporum accusaverant, & ac-
cusationum libellos Imperatori obtulerant.
Eos ille cum ante restitutam concordiam ac-
cepisset, in unum fasciculum colligavit, &
anulo suo obsignatos servari præcepit. Postea
vero cum pacem inter Episcopos compo-
suisset, prolatos in medium libellos coram
ipsis exussit, jurejurando affirmans, nihil eo-
rum quæ scripta essent, à se lectum fuisse.
Nefas enim esse aiebat, ut Sacerdotum de-
licta ad vulgi notitiam pervenirent, ne po-
pulus offendiculi occasionem iade arripiebat,
licentius ad flagitia prorumperet. Istud quo-
que adjecisse dicitur: Se si Episcopum adul-
terium perpetrantem oculis suis videret,
illegitimum facinus paludamento suo obte-
cturum esse, ne hujus facinoris spectaculum
ipsis spectatoribus noxium esset. Cum igitur
Episcopos hoc modo admonuisset, &
ejusmodi honore affectisset; ut ad suum quis-
que gregem redirent hortatus est. Ego ve-
ro Arianorum improbitatis causa, qui non
modo communes nostros Patres despiciunt,
sed etiam suos ipsorum negant, Eusebii Ca-
sariensis epistolam quam ille scripsit de fi-
de, huic operi intexere constitui, quippe
quæ illorum vesaniam manifeste convincat.
Nam cum Ariani præcipuum honorem ei
tribuant tanquam idem cum ipsis sentien-
ti, iis tamen quæ ab illo scripta sunt pa-
lam contradicunt. Scripsit autem eam epi-
stolam ad quosdam Arianæ opinionis sectato-
res, qui, ut opinari datur, prodicionis eum
infimulabant. Verum verba ipsa consilium
scriptoris certius aperiunt.

Sacerdo-
tum deli-
cta non
vulganda.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

CAPUT XII.

Επιστολὴ Εὐσεβίου τῷ Καισαρίᾳ ἐπισκόπου, ὡς
τῆς ἐκλήσεως ἐν Νικαίᾳ πίστεως.

Eusebii Casariensis Episcopi epistola, de fide
Nicaea exposita.

ΤΑ ὡς τῷ ἐκκλησιαστικῆς πίστεως πραγματευ-
θῆναι καὶ τῷ μεγάλῳ συνέδῳ ἐν Νικαίᾳ
συζητηθῆναι, εἰκός ἐστι ὑμῶν καὶ ἄλλοις μεμαθηκέ-
3 ραι, τῷ Φήμῳ ὡς ἐγγύς ἐσθλῶς. ὅτι ὡς τῷ πε-
πραγμένῳ ἀκριβῶς λόγῳ. ἀλλ' ἵνα μὴ ἐκ τῆς αὐτῆς
ἀκοῆς τὰ τῷ ἀληθείας ἐπερίστας ὑμῶν ἀταξήληται,
ἀναγκαίως διεπνεύσαμεθα ὑμῖν, πρῶτον μὲν τῷ ὡς
40 ἡμῶν προλαβόντων ὡς τῷ πίστεως γραφῶν. ἔπειτα
δυνάμεθα, ἡν ταῖς ἡμετέρας φωναῖς ὡς ἐκείνους ἐπι-
καλόντες ἐκδοδῶμεθα. τὸ μὲν ὑπὲρ ἡμῶν γράμμα

Quæ de fide Ecclesiastica in magno
concilio Nicææ congregato tractata
sunt, ex quidem verisimile est jam vos ali-
unde didicisse, fratres carissimi, cum accu-
ratam rerum gestarum narrationem fama
plerumque soleat præcurrere. Verum ne
istiusmodi rumore res vobis aliter nuntietur
quam se habet, necessarium putavimus
ad vos mittere, primum quidem eam fi-
dei formulam quæ à nobis proposita est:
deinde alteram, quam Episcopi quibus-
dam appendixibus ad nostram adjectis pro-
mulgarunt. Nostra igitur formula, quæ

Sacr. lib. 1.
cap. 8.

VALESII ANNOTATIONES.

que sequutus Sirmundus hunc locum venterant hoc mo-
do, Quod tunc fante grassante, vestigia essent immixta.
Nam Theodorus hoc loco loquitur de Annoa quam
Constantinus Imperator Ecclesiis donavit. Hæc autem
non pertinet ad vestigia, sed ad tributariam fundio-
nem, ut videre est in titulo codicis Theodosiani de An-
noa & tributis. id est, idem est quod tributaria fun-
dio atque illatio. Vestigia vero proprie sunt portoria,
& quæ à Græcis dicuntur πύλα. [Pro istis vñ habet co-
dex Regius Pini imputo.]

1 Πρὸς τὸν ὡς ἐκείνους. In Manuscripto codice Hen-
rici Savili [& in Regio]. Pini legitur λαμβάνοντες, quod
magis placet. Porro huic narrationi Theodorici, simi-

lis est illa quam habet Rufinus in lib. 10. Historiæ Ec-
clesiasticæ cap. 2. Differt tamen à eo, quod Rufinus
quidem ait Episcopos variis de causis inter se jurgantes,
libellos criminationum adversus collegas Constantino obtu-
lisse. Theodorus vero libellos illos potestatos fuisse
dicit à laicis, qui Episcopos variis de causis accusabant.
Deinde elogium Constantini libellos sibi oblatos combu-
rentis, diversum est in Rufino ac Theodorico.

2 Καταλαβόντων. Hic quoque καταλαβόντων scri-
ptum habent codex Savili & Basilienfis editio.

3 Τὸν ὡς τῶν ἀποστόλων ἀρετῶν λόγῳ. In Manuscrip-
to codice Henrici Savili & in editione Basilienfi legitur
καταλαβόντων.

38
S.M.C.
IV.

THEODORITI EPISCOPI CYRI

Fidei For-
mula.

Synodolum
Nicaen.

in conspectu Imperatoris Deo carissimi le-
cta, recte ac probe se habere omnibus vi-
sa est, sic habet. Fides à nobis exposita.
Sicut ab antecessoribus nostris Episcopis ac-
cepimus, tunc cum primis fidei rudimentis
instructi, & cum salutari lavacro tincti su-
mus: sicut ex scripturis Divinis didicimus,
& quemadmodum ipsi tum in Presbyterio,
tum in Episcopali gradu constituti, & cre-
didimus & docuimus, ita nunc etiam cre-
dentes, fidem nostram vobis exponimus.
Est autem huiusmodi. Credimus in unum
Deum, Patrem omnipotentem, visibilibus
omnium & invisibilium creatorem, & in u-
num Dominum Jesum Christum, Dei ver-
bum, Deum de Deo, lumen de lumine, vi-
tam ex vita, Filium unigenitum, primoge-
nitum omnis creaturæ; ante omnia secula
ex Deo Patre genitum; per quem omnia
facta sunt: qui propter nostram salutem
incarnatus est, & inter homines versatus:
qui passus est & resurrexit tertia die: ascen-
dit ad Patrem, & iterum venturus est cum
gloria, ut vivos judicet ac mortuos. Credi-
mus etiam in unum Spiritum sanctum. Ho-
rum unumquemque esse ac subsistere cre-
dentes: Patrem vere Patrem, Filium vere
Filium, & Spiritum sanctum vere Spiritum
sanctum: sicut & Dominus noster, cum
discipulos suos ad prædicandum mit-
teret, dixit: Ite ac docete omnes gentes,
baptizantes eos in nomine Patris & Filii &
Spiritus sancti. De quibus etiam affirmavimus,
nos ita tenere atque ita sentire, &
olim ita tenuisse, & usque ad mortem ita
retenturos, atque in hac fide constanter
permanuros esse, omnem impiam hæresim
anathemate damnantes. Hæc nos omnia sin-
cere atque ex animo sensisse, ex quo nos-
metipsi nosse potuimus, atque etiamnum
sentire & loqui verissime, coram omnipoten-
te Deo, & coram Domino nostro Jesu
Christo testificamur, parati certissimis pro-
bationibus ostendere & vobis persuadere,
nos præteritis etiam temporibus ita credi-
disse atque ita prædicasse. Cum hæc à
nobis fides esset exposita, nullus erat con-
tradicens locus. Sed & Imperator ipse
posterior D-o carissimus, eam rectissime con-
ceptam esse, primus omnium testatus est,
atque ita sentire se affirmavit, cunctosque
hortatus est ut ei assentirentur atque sub-
scriberent, utque in hanc doctrinam om-
nes conspirarent: una duntaxat voce, con-
substantialis, adjecta. Quam quidem vocem
ipse quoque interpretatus est, asserens non
juxta corporis affectiones, consubstantialitatem
dici, neque per divisionem aut sectionem
quandam Filium ex Patre subsistere. Fieri
enim non posse, ut materiæ expers, & in-
tellectualis atque incorporea natura, cor-
poream ullam affectionem admittat: sed
Divinis arcanisque rationibus id esse intel-
legendum. Ac sapientissimus quidem & re-
ligiosissimus Imperator ita tum philosopha-
tus est. Episcopi vero occasione vocis illius,
consubstantialis, huiusmodi formulam con-
scripserunt. Fides in Concilio edita. Credi-
mus in unum Deum Patrem omnipotentem,
omnium visibilibus & invisibilibus creatorem.
Et in unum Dominum Jesum Christum

ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Θεοφιλέστατου βασιλέως ἡμῶν ἀνά-
γνωσθῆναι, ὅτι πᾶσι ἔχει καὶ δοκίμως ἀποφαίνει, τῆτοι
ἔχει τὸν τρόπον. ἡ ὑφ' ἡμῶν ἐκτεθείσα πίστις, καθὼς
παρελάβομεν πατρὶ τὸ πρὸ ἡμῶν ἐπισκόπων, καὶ
ὡς τῇ πρώτῃ κατηχήσει, καὶ ὅτε καὶ τὸ λυτρῆν ἐλαβ-
ομένους, καθὼς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ γραφῶν μεμαθή-
καμεν, καὶ ὡς ὡς αὐτὰ τὰ προσκυπεῖν καὶ ὡς αὐ-
τῇ τῇ ἐπισκοπῇ ὁπαιτούμεν τε καὶ ἐδιδάσκειν, ὅτι
καὶ τῶν πιστευόντων ἡμετέρας πίστεως ἀποσταφίρομεν.
10 ἔστι δὲ αὕτη. Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Πατέρα παλαιο-
κράτορα, καὶ τὸν ἀπάντων ὁρατῶν τε καὶ ἀορατῶν ποιη-
τὴν, καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Θεοῦ λό-
γον, Θεὸν ἐκ Θεοῦ, φῶς ἐκ φωτός, ζωὴ ἐκ ζωῆς,
Ἰὸν μονογενῆ, πρωτότοκον πάσης τῆς κτίσεως, πρὸ
15 πάντων τῶν αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννημένον· δι' ὃ
καὶ ἐγένετο πάντα· τὸν ἀληθινὸν καὶ ἡμεῖς στή-
σαι (σαρκώσαντα) καὶ ἐν ἀνθρώποις πολιτυσόμενον,
καὶ παθόντα, καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ
ἀνελθόντα πρὸς τὸν Πατέρα, καὶ ἔξοντα πάλιν
20 εἰς δόξαν κρῖναι ζωῆς καὶ κινήσεως. πιστεύομεν καὶ
εἰς τὸ Πνεῦμα ἅγιον. Τύπος ἕκαστον εἶναι καὶ ὑπάρ-
χον πιστεύοντες, Πατέρα, ἀληθινῶς Πατέρα· καὶ
Ἰόν, ἀληθινῶς Ἰόν Πνεῦμά τι ἅγιον, ἀληθινῶς
Πνεῦμα ἅγιον, καθὰ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἀποστόλων
25 εἰς τὸ κήρυγμα τῆς αὐτοῦ μαθηταῖς, εἶπε· πρὸς
γένεσιν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐ-
τοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου
Πνεύματος· τοῦ ὡς καὶ ἀποδοκιμασθέντος ὅτι ἔχουσιν,
καὶ οὕτως φρονεῖν, καὶ πάλιν οὕτως ἐκκηρύττειν, καὶ
30 μέλει θανάτου ὑπὲρ ταύτης συνίστασθαι τὴν πίσ-
τιν, ἀναθηματίζοντες πᾶσαι αἰεὶ αἵρεσις. Ταῦτα
ἀπὸ καρδίας καὶ ψυχῆς πεφρονημένοι, ἐξ οὐκ
ἴσμεν αὐτοὺς, καὶ νῦν φρονεῖν τι καὶ λέγειν ἐξ
ἀληθείας, ἐπὶ τοῦ Θεοῦ τοῦ παλαιοκράτορος καὶ
35 τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μαρτυρούμεθα· δι-
κνῶν ἱκανῶς καὶ δι' ἀποδείξεως καὶ πίπθαι ὑμᾶς,
ὅτι καὶ τὸς παρεληλυθότας χρόνους ὅπως ἐπιστευόμεν
τι καὶ ἐκκηρύσσομεν. Ταύτης ὑφ' ἡμῶν ἐκτεθείσης
τῆς πίστεως, ὑμεῖς παρὴν ἀπλοχρίας τόποις. ἀλλ'
40 αὐτὸς τε πρῶτος ὁ Θεοφιλέστατος ἡμῶν βασιλεὺς,
ὁρθότατα θεμέλιον αὐτῇ ἐμαρτύρησεν· ὅτι καὶ
αὐτοὶ φρονεῖν συνωμελόγησι, καὶ ταύτῃ τῆς πίστεως
συγκατατίθεσθαι, ὑπογράφειν τε τοῖς δόγμασι, καὶ
συμφρονεῖν τέτοις αὐτοῖς παρακαλῶν· εἰς μόνον
45 προσυγγραφέας ῥήματος τοῦ ὁμοούσιου, ὁ καὶ αὐτὸ
ἡμεῖς ἐκείνους λέγων· ὅτι μὴ κατὰ σωματικὴν πάθη λεί-
γεται ὁμοούσιος, οὐτε κατὰ διαίρεσιν, ὅτι κατὰ πνε-
υματικὴν ἐκ Πατρὸς ὑποστῇται. μηδὲ γὰρ δύνα-
50 ται αὐτοῖς καὶ πνεῦμα καὶ ἀσώματος φύσει σωματι-
κῶς τι πάθος ὑφίστασθαι. Θεὸς ὅς καὶ ἀπερρήτοις λό-
γοις ἀποδείξει τὰ τοιαῦτα νοῦν. καὶ ὁ μὲν σφωδρότατος
ἡμῶν καὶ θειοτάτος βασιλεὺς, τὰ τοιαῦτα διεφι-
λοσόφη. οἱ δὲ ἀποφάσι τῆς τῶν ὁμοούσιων ἀποδεί-
κας, τῆδε τὴν γραφὴν πεποιήσαντες. Ἡ ὡς τῇ συνό-
55 δῳ ὑπαγορευθεῖσα πίστις. Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν Πα-
τέρα παλαιοκράτορα, πάντων ὁρατῶν τε καὶ ἀορα-
των ποιητήν. καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν τὸν
Ἰόν

S.E.C.
IV.

sed solius Patris à quo genitus est, per omnia similem esse; nec ex alia quadam hypostasi aut substantia, sed ex Patre esse. Quod quidem cum ita expositum fuisset, jure merito approbandum esse censuimus: quandoquidem nonnullos ex veteribus insignes Episcopos & disertos scriptores, in explicanda Patris ac Filii Divinitate, hoc vocabulo, consubstantialis, usos esse cognovimus. Atque hæc dicta sint de fide quæ Nicææ promulgata est. Cui quidem consensimus omnes, non leviter & inconsulto, sed juxta sensus allatos, qui coram ipso religiosissimo Imperatore discussi, & ob rationes superius expositas ab omnibus comprobati sunt. Sed & anathematismum, qui post fidei formulam ab illis est promulgatus, haudquaquam moleste suscepimus, eo quod peregrinis & à sacra scriptura alienis vocibus uti prohibeat, ex quibus omnis fere dissensio ac perturbatio Ecclesiarum exorta est. Cum igitur nulla Divinitus inspirata scriptura istis unquam usa sit vocibus: De non extantibus: & Fuit aliquando tempus cum non esset: & aliis quæ ibidem subjunguntur; visum est nullatenus rationi consentaneum esse, ut hæc vel dicerentur vel docerentur. Proinde etiam huic recto ac salubri decreto consensimus, quippe qui nunquam antea hujusmodi vocibus uti consuevissemus. Quin & istud, priusquam gigneretur non erat, anathemate damnare haud incongruum duximus, eo quod apud omnes in confesso sit, illum esse filium Dei etiam ante corporalem nativitatem. Jam vero Imp. noster Deo carissimus ratiocinando adstruebat, etiam secundum divinam ipsius generationem illum esse ante omnia secula. Nam priusquam actu gigneretur, potentia erat in Patre, ingenua quadam ratione: Cum Pater semper sit pater, Rex item semper atque Servator; & omnia sit potentia, semperque eodem modo ac similiter se habeat. Hæc vobis necessario scribenda esse duximus, dilectissimi, ut vobis liquido demonstraremus, quanto cum judicio, tum dubitatio, tum assensus nostra librata sit: & quod recte atque ordine, primum quidem ad extremam usque horam restitimus, quandiu nonnulla aliter quam oportuit scripta nos

τῷ Θεοῦ Φέρει· ὁ μόνος ὃς τῷ Πατρὶ τῷ γυνή-
κοντι κατὰ πάντα τρόπον ὁμοίον καὶ μὴ ἕνα ἐξ
ἐτέρας πρὸς ὑποστάσεως πρὸς καὶ οὐσίας, ἀλλ' ἐκ
τῆς τοῦ Πατρὸς. ὃ καὶ αὐτὸς τῷ ἐρμηνεύοντι
πρὸς τὸν τρόπον, καλῶς ἔχει ἐφ' ἡμῶν συλλαβίσ-
θαι· ἐπεὶ καὶ τῷ παλαιῷ λογίῳ πρὸς καὶ
ὁμοφώνῳ ἐπισκόπῳ, καὶ συγγραφέῳ, ἐγνωμὴν
ἐπὶ τῆς τῷ Πατρὶ καὶ ὁμοφώνῳ συγγραμμάτων οὐσίᾳ. Ταῦτα μὲν
τοῦ ἐκπαιδευτοῦ εἰρήδου πίστεως ἢ συνεισησάμεν
οἱ πάντες, οὐκ ἀπεχθόμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀπο-
δοθείσας ἀφ' ἑαυτῶν ἐπ' αὐτῷ τῷ φιλοφιλῶντι βα-
σιλεῖ ἐξιστάμενοι, καὶ τοῖς εἰρημῶν λογισμοῖς
συνομολογησάμενοι. καὶ τὸν ἀναθεματισμὸν δὲ τὸ
τῷ πρὸς αὐτὸν πνεύματι, διὰ τὸν εἶνα ἡγε-
σάμεθα, ἀφ' οὗ τὸ ἀπέρχον ἀγέρας χάριτος
φανῆται, δι' ὃς οὐδὲν ἢ πάντα ἐγγίνοιτο σίγησις
καὶ ἀκαταστασία τῆς ἐκκλησίας. μετὰ δὲ τοῦ
θεοφιλῶντος γραφῆς, τὸ, ἐξ οὗ οὗτοι, καὶ τοῖς
ποτὶ ὅτι ἡ καὶ τοῖς ἐξῆς ἐπισημασμένοις κε-
χρημένοις, οὐκ εὐλογεῖ ἐφ' ἡμῶν ταῦτα λέγειν καὶ
διδάσκειν. ὃ καὶ αὐτὸς καλῶς διέταξε συνειδή-
σαι, ἐπεὶ μὲν οὖν τῷ πατρὶ τῷ χάριτος ἐν τοῖς
ἐκπαιδευτοῖς συγγραμμάτων πρὸς ῥήματι. ἐπὶ μὲν τὸ
ἀναθεματίζεσθαι, τὸ πατρὶ τῷ γυνήκοντι οὐκ ἔστι, ἐκ
ἀποποιήσεως, τῷ πατρὶ πᾶσι μὲν ὁμολογῶ-
σαι ὡς αὐτὸν ὅτι τὸν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ
σάρκα γενέσθαι. ἡ δὲ δὲ οὗ φιλοφιλῶντος ἡμῶν βα-
σιλεῖς τῷ λόγῳ κατεσθλάττει, καὶ κατὰ τὸν ἡ-
γιασμένον αὐτὸν γέννησεν τὸ πατρὶ παλιν αἰῶνι ὡς αὐ-
τὸν ἐπὶ καὶ πρὸς οὐρανὸν γυνήκοντι, διὰ μέν
τῷ πατρὶ τῷ ἀγαπήτως, ὅτι τῷ Πατρὶ καὶ
ἀπὸ Πατρὸς, ὡς καὶ βασιλεῖς αὐτὸν καὶ σωτῆρας, καὶ
διὰ μέν πάντα ὅτι, αὐτὸν καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ
ὡς αὐτὸν ἔχειν. Ταῦτα ὑμῖν ἀναγκαῖως διηγε-
σάμεθα ἀγαπητοὶ, τὰ κεκρυμμένα τῆς ἡμετέρας
ἐξετάσεως πρὸς συλλαβίστως· φανερά τε καὶ ἀπο-
κρυφά, τότε μὲν καὶ μέγας ὑμῶν ὡς ἐξ
μεθ', ὅτι ἡμῖν τὰ ἐπιρροῖας γραφῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ

VALESII ANNOTATIONES.

τὸ μόνος δὲ τῷ πνεύματι] In editione Basilienſi legitur μόνος
δὲ τῷ πνεύματι, ὅτι. quod non displicet. Certe ita legitur
apud Nicephorum in lib. 8. cap. 22. [& in codice Re-
gio J. Pini.]

τὸν ἐκπαιδευτὸν γυνήκοντι] In his Constantini sive Euse-
bii verbis error est manifestus. Neque enim Verbum fuit
in Patre potentia, prius quam actu gigneretur ex Patre.
Primum enim actus & potentia non distinguuntur in Deo.
Deinde ex eo sequeretur Verbum non fuisse ab æterno.
Nam & reliquæ creaturæ antequam actu crearentur, po-

tentia erant in Deo. Nec tamen idcirco æternæ esse di-
cuntur. Porro observandum est totam hanc pericopam
non haberi apud Socratem, nec in Epiphany Scholasticum.
Certe Socrates consilio eam prætermisſisse mihi videtur,
eo quod hæreticum sensum contineret.

τὸ ἀπὸ τοῦ πατρὸς καὶ πατρὸς] In Nicephoro deest parti-
cula ἐκ, recte meo quidem judicio.

τὸν ἐκπαιδευτὸν γυνήκοντι] In editione Basilienſi [& in codice
Regio] scribitur ἐκπαιδευτῶν, quemadmodum legitur etiam
apud Socratem.

VARIORUM.

τὸν ἐκπαιδευτὸν γυνήκοντι] Recte observat Valesius,
deesse hanc pericopam apud Socratem, & Epiphany Scholasticum;
unde merito suspexit fidei est, quasi ab Impos-
store Ariano Epistolæ Eusebii inserta. Quod pluribus ostendit
cl. Bullus Defens. Fid. Nic. Sect. 3. c. 9. n. 3. Fatendum
tamen est, quod ab eodem doctissimo Scriptore ob-
servatur, priorem saltem sententiæ illius partem in quibusdam
Exemplaribus extitisse Eusebii ipsius ævo descri-
ptis. Athanasius enim, tam in Epistola de Decretis Syno-
di Nicænæ, quam in libro de Synodis Arim. & Seleuc.

verba exinde deprompta recitat, & tanquam absurdæ &
hæreticæ rejicit. W. Louth.

τὸν ἀγαπήτως] Sensus est, Filium antequam actu, ut
aiunt, esset genitus, fuisse potentia in Patre ἀγαπήτως, id est,
absque sui generatione, quod commodè putamus expressisse
his verbis, licet non gigneretur. Alii verum, ingenua
quodam modo, alii, ingenua quadam ratione, quæ non ita
clare rem ipsam videntur significare. Cl. Menaisi Bædæ-
dæ in Athanasio. Vol. 1. pag. 241.

τότε ὁ ἀφιλότητος τὰ μὴ λυποῦντα κατέλιξάμε-
θα, ὅθ' ἡμῶν διγλωσσίας τῆς λέγων ἐξετάζουσι ὃ
1 Ἀφροῖαν, ὁ ἰμφοῖν σύμπεραξιν ἔχει ἔδοξεν τοῖς
ὑπ' ἡμῶν αὐτῶν ἐπὶ τῇ θεωρητικῇ πίστει ὁμο-
λογημένοις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Εὐθείας τῆς νῦν βλασφημοῦντος Ἀρειανῶν, ἐκ
τῆς Εὐσέβιου τοῦ Καισαρείας ἐπισκόπου συγ-
γραμμάτων.

ΟΤΙ μὴ οὐδ' ἡ χανὴ τις ἢ τοῦ ὁμοουσίου πρεσβυ-
10 σις, οὐδ' ἡ τοῦ τῆς τότε συναθροισθέντων
πατέρων ἐξωρισθῆσα, ἀλλ' αὖθις ἐκ παλαιῶν εἰς
ἐξήρους καὶ ἀγρομένη, (αὐτὸς μαρτυρεῖται ὁ Εὐ-
σέβιος. ὅτι δὲ καὶ πάντες οἱ τῶν κατὰ τὴν συναθρο-
ισθέντες, συμφώνως τῷ ἐκπαιδευθέντι κατὰ τὴν
πίστιν, καὶ ταῦτα ἔφη καὶ πάλιν ἐπὶ ἑτέρῳ συγ-
γραμμάτων μαρτυρεῖ, τοῦ μεγάλου Καισαρείας τῆς
2 πολιτικῆς ἐφημέριος γραμμάτων. λέγει δὲ οὕτως. Ο
μὴ δὲ ταῦτ' εἰπὼν Ῥωμαῖα γλώττι, ὑπερμεθύ-
οντος ἑτέρου, παρείδου τὸν λόγον τοῖς τῆς συνόδου
πρεσβυτεροῖς. ἐπὶ οὗτοι δ' οἱ μὴ ἀρετῆς ἀνδρες κατηγό-
ντο τοὺς πλείους οἱ δ' ἀπλοῶς αὐτὸ καὶ ἀντι-
μύθοντο. πλείους δὲ ὑπ' ἐκείνων τῶν τῶν
πρεσβυτέρων, πολλὰς τὴν ἀμφιλογίας τὰ πρὸς
3 ἑαυτοῦ ἀντιθέσεις, ἀντιθέσεις ἐπικροῦντο ὁ βασι-
λεὺς τῆς πάντας, ὁλοῦν τὴν θύοιαν πρὸς ἀ-
σιν ὑπεδέχτο. ἐπὶ μέρει τὴν ἀπλοῦς ἀντιθέσεων τῶν
παρ' ἑαυτοῦ τῶν τῶν λεγομένων, ἡρῆμα συνήγα-
γόντες φιλοσοφίας ἐπικροῦντο, πρὸς τὴν ποιούμενος
τὰς τῶν ἐκείνων ἐμμελίας, Ἑλληνίζοντες τὴν Φωνήν,
3 ὅτι μὴ ταύτης ἀμαθίας εἶχε, ὁ γλυκερός τις ἦν ὁ
ἡδύς. τοὺς μὴ συνεπείθοντες τοὺς δὲ κατὰ δύναμιν
τῶν λόγων τῶν δ' ὅτι λέγοντες ἰκανῶν πάντας δὲ
εἰς ὁμοῦς ἐλαύνοντες, ὥς ὅτι ὁμογενήσας καὶ ὁ-
μοειδῆσας αὐτοὺς ἐπὶ τοῖς ἀμφοτέρωθεν ἀπα-
35 σι κατηγόρησαν. ὥς ὁμοῦς μὴ κατὰ τὴν τῶν
πίστιν τῆς δὲ σωτηρίας ἐκείνης τὸν αὐτὸν παρὰ
τοῖς πᾶσι ὁμολογῶντες καὶ ὁμοῦς. ἐκινῶντο δὲ ἡδὲ
ὁ γράφει δὲ ὁποσμησώσας ἑκάστου τὰ κοινὰ
διδόγμενα. καὶ μετὰ βραχεία, πάλιν καὶ ταῦ-
40 τα προσέθενται. ὅτι δὲ συνταξάμενος, ἐπὶ τὰ
σφῶν οἰκία τοὺς πάντας ἐπαινεῖται ἡρῆμα οἱ δὲ
ἐπαινεῖται συνὲς ὑπερμελῶν. ἐκείνη τὴν τὸ λοιπὸν
ὡς τοῖς πᾶσι μία γνώμη, ἡ παρ' αὐτῶν βα-
σιλεὺς συμφωνησῶσα, συναπλοῦνται ὥστε ὑπ' ἐπὶ
45 σώματι τῆς ἐκ μακροῦ διηρημένων. καὶ δὲ καί-

offendebant: tandem vero ea quæ nihil of-
fensionis habebant, sine contentione ample-
xi sumus, postquam nobis verborum sen-
tentiam candide examinantibus apparuit, ea
prorsus cum illis convenire quæ nos ipsi
in fide primum à nobis exposita confelli
5 fueramus.

CAPUT XIII.

Consuetudo Ariani temporis, ex
scriptis Eusebii Cæsariensis.

VOCEM igitur, consubstantialis, no-
vam non esse, nec à Patribus eo
tempore congregatis primum excogitatam,
sed jam à olim maioribus transmissam ad
posterum, Eusebius aperte testatur. Om-
nes vero qui tunc convenerant, uno con-
sensu fidem illic expositam suscepisse, i-
dem ille tum in eadem epistola docet,
tum in alio opere confirmat, in quo
Constantini magni vitam & conversionem
summis laudibus extollit. Sic autem ait:
Hæc ille cum latino sermone dixisset, quæ
alius quispiam Græce interpretatus est, de-
inceps Concilii Præsidentibus sermonem con-
cessit. Tum vero alii proximos insimulare
cœperunt: alii accusantibus respondere &
vicissim queri. Multis igitur hunc in mo-
dum ex utraque parte propositis, magna-
que controversia in ipso principio excitata, Im-
perator cuncta patientissime auscultans, in-
tento animo propositas quæstiones excepit;
& quæ ab utraque parte dicebantur, vicis-
sim astruens atque adjuvans, pertinacius cer-
tantes paulatim conciliavit. Cumque omnes
placide alloqueretur, & Græca uteretur lin-
gua, quippe qui ne huius quidem linguæ
ignarus esset, suavissimus ac jucundissimus
fuit; dum alios vi rationum adductos in
suam sententiam trahit; alios orat & flecit;
eosque qui recte dixissent, laudibus afficit;
& universos ad concordiam incitat. Donec
tandem eos concordēs in omnibus, de qui-
bus antea certabatur, & consentientes effecit.
35 Adeo ut non modo unius fidei consonantia
apud omnes obtineret; verum etiam unum
idemque tempus in salutaris festi celebra-
tione ab omnibus firmaretur. Porro ea quæ
in commune placuerant, scriptis mandata, &
singulorum subscriptione roborata sunt. Pau-
cisque interpositis rursus hæc addit: Cum in
hunc modum eis valedixisset, cunctis posthæc
in patriam redeundi potestatem fecit. Illi
igitur summa hilaritate domum reversi sunt;
ac deinceps una apud omnes valuit opinio,
sub ipsius Imperatoris præsentia, communi
omnium consensu firmata; cum ii qui jam-
dudum à se mutuo divulsi erant, in unum
45 veluti corpus coaluissent. Hoc igitur rerum

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἐμφανὲς σύμπεραξιν ἔχει ἔδοξεν τοῖς] Hic locus longe
aliter legitur apud Socratem, hoc scilicet modo. Ἐμφανὲς
συνήγαγον τοὺς ἑαυτοῦ, quod ut brevius, ita videtur & rectius.

2 Λέγει δὲ ὁ ἑαυτοῦ] Locus Eusebii quem hic affert Theo-
dorus, est in libro tertio de vita Constantini cap. 23.
Porro Theodorus in hoc capite emendat errorem Socra-
tis atque Sozomeni: modeste tamen, suppressis utriusque
nomine. Socrates enim ac Sozomenus scribunt, quinque
aut sex Episcopos formule fidei in Synodo Nicæna con-
scriptæ voluisse subscribere: & ob eam causam damnatos

fuisse. Contra Theodorus ait, omnes Episcopos qui
Nicæam convenerant, in eadem fidei consensisse, excep-
tis duobus, Secundo scilicet ac Theona. Idque demon-
strat primum ex Eusebio in epistola ad Cæsarienses: de-
inde ex eodem Eusebio in lib. 3. de vita Constantini.

3 Γλυκερός τις ἦν] Ita etiam legitur apud Eusebium. In
MS. tamen codice Henrici Savilii & in editione Basilien-
si scribitur γλυκερός δὲ τις ἦν. Mox pro ἐλαύνοντες, iidem codi-
ces habent ἁλόντες.

3. c. c. successu latus Imperator, iis qui synodo
IV. minime interfuerant, gratissimum fructum
per literas præbuit. Sed & universis po-
pulis, tam iis qui per agros, quam qui in
urbibus habitabant, magnam pecuniarum vim
distribui iussit; publicam festivitatem ob
vicesimum imperii sui annum hac ratione
concelebrans. Quare Arianos, licet aliis
patribus contradicere haudquaquam impi-
um ducant, huic tamen quem præcipue
admirari solent, credere oportebat, unani-
mem fuisse professionem illam docenti. Sed
quoniam suorum quoque patrum opi-
niones impugnant, decebat saltem ut cum
Arii mortem scdissimam atque horro-
ris plenam didicissent, prolatam ab illo im-
pietatem omni studio devitarent. Quoni-
am vero genus mortis illius haudquaquam
omnibus notum esse verisimile est, ego
cujusmodi fuerit, hoc loco exponam.

CAPUT XIV.

De morte Arii, ex epistola Athanasii.

Socr. L. 1. cap. 38.
Soz. l. 2. cap. 29.
Hic igitur Alexandriæ diuturno tem-
pore commoratus, in conventibus
Ecclesiasticis iterum bacchari studuit, pri-
stinam quidem impietatem suam abnegans,
editam vero à patribus confessionem fidei
suscepturum se promittens. Sed cum ne-
que divino Alexandro, neque cathedræ si-
mul ac pietatis illius successori Athanasio
id persuadere potuisset, rursus adjuvante
Eusebio Nicomediensi Constantinopolim
perrexit. Porro quæ ille ibi molitus fue-
rit, & quam sententiam à justo iudice ex-
ceperit, omnium optime exponit Athana-
sius in literis quas scripsit ad Apionem:
quarum partem huic operi intexam, quæ
sic habet. Ipse quidem aberam Constans-
tinopoli, tunc cum ille mortuus est. Ma-
carius vero presbyter aderat, qui mihi rem
narravit. Accitus fuerat Arius ab Impe-
ratore Constantino, opera ac studio Euse-
bianorum. Qui cum ingressus esset in pa-
latium, interrogavit eum Imperator utrum
fidem Ecclesiæ catholicæ retineret. Tunc
illo juravit se recte credere; & libellum
fidei suæ portexit: ea quidem occultans
quorum causa ejectus fuerat Ecclesia ab
Alexandro Episcopo: per fraudem vero
& simulationem usurpans verba sacre Scri-
pturæ. Cum igitur jurasset se minime
sensisse ea quorum causa ipsum ejecerat
Alexander, dimisit eum Imperator ita lo-
cutus: Si recta est fides tua, recte jura-
sti. Sin autem impia est fides tua, ac ni-
hilominus jurasti, Deus è caelo te judicet.

Arius ju-
ras se recte
credere.

ῥων ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῷ κατορθώματι, πῶς μὴ
ὡς τυχεῖσι τῇ συνίδῳ χερσὶν θύραλῃ δι' ἐπι-
τολῆς ἐδώκετο. λαοὶς τε πᾶσι, τοῖς τε κατ' ἀ-
γροὺς, καὶ τοῖς ἀμφὶ τὰς πόλεις, χρημάτων ἀρ-
θροὺς παρῆλθαι ἀξιοδόξως παρεκλήετο, ἀδέπτη
γαράρην τιμὴν ἑορτῇ τῆς εὐκοσμοῦς βασιλείας.
ἴδεν μὲν οὖν τοὺς πατρὶς Ὁριῶν Ὁριῶντας, εἰ καὶ
πῶς ἄλλοις πατράσιν ἀπλήθειν εὐχὴν εὐομίζον
δυσχεῖς, τοῦτο γοῦν πιστεύον, ὅτι θουμάζον ἐ-
ὄνται, σύμφωνα γὰρ ἡμεῖς τὴν ὁμολογίαν ἐκεί-
νην διδάσκοντι. ἐπειδὴ δὲ καὶ πρὸς τὰς τῶν
οἰκίων πατέρων ἀγμάχουται δόξαι, ἐχρήμην τῷ
Ἀρίῳ τιμὴν αἰσχρὴν μεμαθηκότας καὶ ὀρίκους γέ-
μουσαι τελευτῇ, Φυγῶν πατρί ὄντι τιμὴν ὑπ'
ἐκείνου τεχθεῖσαν ἀσίσταν. ἐπειδὴ δὲ εἰς μὴ
πάστας εἰδῆσαι τῷ θανάτῳ τὸν τρόπον, ἐγὼ καὶ
τοῦτον ὡς ἐγένετο διηγήσομαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ τῆς Ἀρίῳ τελευτῆς, ἐκ τῆς Ἀθανασίου ἐπιστολῆς.

Πλάσας ἔπος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀγριεύσας τὸ
χρόνον, ἐπικυμάσας πάλιν τοῖς ἐκκλησιαστι-
κοῖς συλλόγοις ἰσχυρότερον, ὡς ἔμελλεν τὴν ἀσίσταν, ἢ
τιμὴν ἐκτεῖναι ὑπὸ τῶν πατέρων ὁμολογίαν
ὑπαχύνοντες δόξα. ὡς δὲ οὕτως τὸ θῆμα ἐκείνου
Ἀλέξανδρος ἔκρινεν, οὗτοι μὲν Ἀθανάσιον τὸν τῆς
ἐκείνου προδοσίας καὶ εὐσεβείας ἀγριόχον, πάλιν
ἀπὸ τῆς Εὐσεβίου τῷ Νικομηδείῳ σπουδῆς, εἰς τὴν
Κωνσταντινούπολιν ἔδραμον. τὰ δ' ὑπ' ἐκείνου τυφλω-
θέντα, καὶ ὑπὸ τῷ δικαίῳ ψευδοθέντα κρατοῦν,
ἄμμοι οὐκ αἶψα Ἀθανάσιον ἐν πῶς πρὸς
Ἀπίωνα διηγήσατο γράμματα. ἐγὼ δὲ καὶ τῷτο
τὸ μέρος ἐξέτι τῇ συγγραφῇ. Εγὼ μὲν ἔπαρ-
μην ἐν τῇ Κωνσταντίνου πόλει, ὅτε τελευτήσκει
ἐκείνος. Μαχόμενος δὲ ὁ προσδύτης παρῆν, κα-
κῶς λέγοντος ἤκουσα. ἐκέλευτο μὲν πρὸς Κων-
σταντίνον τῷ βασιλεῖ Ἄριος ἐκ σπουδῆς τῷ πρὸς
Εὐσεβίῳ. ἐπελθόντα δὲ τὸν Ἄριον ἀνέκραν ὁ βα-
σιλεὺς, εἰ τιμὴν πῶς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἔχον
αὐτὸς τι οὖν ἄμμοι πιστεύον ὁρῶν, καὶ ἐγγραφῶν
ἐπιβλέψας πίστει κρήσας μὲν ἐφ' οἷς ἐξέτασεν
ἐκκλησίας ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τῇ ἐπιστολῇ. ὑπο-
κεράμμος δὲ τὰς ἀπὸ τῶν γραφῶν λέξεις. ὁμῶς
σοῦτε τοῖνυν αὐτὸν μὴ πρροηκίαν ἐφ' οἷς ἐξέτα-
σεν αὐτὸν Ἀλέξανδρος, ἀπύλυσεν ἐμχρῶς· εἰ ὁρῶν
σου ἡ πίστις ἐστὶ καλῶς ἄμμος. εἰ δὲ ἀσπεῖς ὅτι
ἡ πίστις σου καὶ ἄμμος, ὁ Θεὸς ἐκ τῶν ὀρανῶν κρῶσιν

VALESII ANNOTATIONES.

1 Πλάσας ἔπος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ] Mortem Arii non recte
hoc loco refert Theodorus. Duo siquidem post Nic-
nam Synodum ea mors contigit. Sed neque verum est
quod hic ait Theodorus, Arium post Synodum Nic-
nam diutissime moratum esse Alexandriam. Quomodo enim
diu illic morari potuit post Concilium Nicenum, cum
vix dum finito Concilio missus sit in exilium ab Impe-
ratore Constantino, nec posteaquam ab exilio revocatus
esset, Athanasius eum unquam in Ecclesiam recipere vo-
luerit, ut ipse docet in Apologetico secundo adversus A-

rianos. Scio quidem Rufinum in cap. 12, lib. 10. Hi-
storiae, & Socratem atque Sozomenum scribere, Arium
post exilium Alexandriam rediisse. Sed cum Athanasius
id nusquam dicat, immo vero diserte asserat se Eusebium
Nicomediensem & Imperatoris Constantini literis id mi-
racriter præcipientibus, constantissime restitisse, Athanasii
testimonio malum credere.

2 Ἐν πῶς πρὸς Ἀπίωνα] Hæc epistola Athanasii in vulga-
tis editionibus inscribitur πρὸς Συναγῶν.

τὰ χεῖρ' αὐτοῦ. οὕτω δὲ αὐτὸν ἐξελθόντα παρὰ
 τοῦ βασιλέως, ἠγάγεον εἰσαγαγόντες αὐτὸν εἰς τὴν
 ἐκκλησίαν οἱ περὶ Εὐσέβιον τῇ συνόδῳ αὐτῶν βίβλιν.
 ἀλλ' ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπος ὁ μακα-
 ρίτης Ἀλέξανδρος ἀντίλεγε, Φέσχαν μὴ δεῖν εἰς
 κοινοῦν δεχθῆναι τὸν τῆς αἵρεσεως ὁρίτλη. καὶ
 λοιπὸν οἱ περὶ Εὐσέβιον ἠπάλησαν, ὅτι ἄσπερον μὴ
 θελόσιν ὑμῶν ἐποιήσαμεν αὐτὸν κληρῖκα. ὧς
 βασιλεῖς, ὅπως αὐτοὶ καὶ μὴ χεῖρ' ἡμεῶν σου
 περὶ αὐτοῦ, συναρχίσσεται Ἀριος μετ' ἡμῶν. ἐν τῇ
 ἐκκλησίᾳ ταύτῃ. σάββατον δὲ ἦν, ὅτε ταῦτα
 ἔλεγον. ὁ τοιοῦτον ἐπίσκοπος Ἀλέξανδρος ἀκούσας
 ταῦτα, καὶ πάντῃ λυπηθεὶς, εἰσέλθας εἰς τὴν ἐκ-
 κλησίαν, καὶ τὰς χεῖρας ἄρας πρὸς τὸ Θεόν, ἀπα-
 δύρατο καὶ ῥίψαι ἑαυτὸν ἐπὶ πρόσωπον ἐν τῇ ἐκ-
 κλησίᾳ, κείμενος ἐπὶ τῷ ἑδάφει κῆρυτο. παρὼν ἦ
 καὶ Μακάριος θυρόκομος αὐτοῦ, καὶ ἀκούων τῆς
 Φωνῆς αὐτοῦ. παρακλήσας δὲ διό, ταῦτα λέγων· εἰ
 Ἀριος αὐτοῦ συνάγῃ, σπύλυσαι ἐμεῖ τὸ δουλεῖν σου,
 καὶ μὴ συναπολέσθαι θύομαι μετ' αὐτοῦ. εἰ ἡ φιλία
 τῇ ἐκκλησίᾳ (ὅ, οἶδα ἡ ἐπὶ Φιλίᾳ, ὅτι ἐπὶ ταῖς
 ῥήματι τῷ περὶ τὸν Εὐσέβιον, καὶ μὴ ὅτι εἰς ἀπα-
 νομένην καὶ οὐκ εἰς τὴν κληρονομίαν (ὅ, καὶ ἄρα Ἀ-
 ριος, ὅτι μὴ εἰσέλθοντες αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, δό-
 ξη καὶ ἡ αἵρεσις συνυμνεύεσθαι αὐτοῦ, καὶ λοιπὸν
 ἡ αἵρεσις ἰσχυρὰ ὡς θύομαι. ταῦτ' ἐξέμεινος ὁ
 ἐπίσκοπος ἀνέστη, πάντῃ φροντίζων. καὶ γέγονε π
 θαῦμα φρεσὶν καὶ ὡς ἐδόξα. τὸ γὰρ περὶ Εὐ-
 σέβιον ἀπειλοῦσιν, ὁ μὲν ἐπίσκοπος προσεύξατο·
 ὁ δὲ Ἀριος ἐθάρρησε τοῖς περὶ Εὐσέβιον πολλὰ π
 φλυαρεῖν, εἰσῆλθοντες εἰς καθέδρας ὡς ἀφ' ἧς χρεῖται
 γὰρ καὶ ἐθίμῃς χεῖρ' τὸ γυμνασμεῖν πρὸς γυμ-
 νάριον, ἐλάσσιν μίσος, καὶ πᾶσι θύοις ἀπέψυχον,
 ἀμφοτέρων τε, τῆς κοινοῦ καὶ τῆς ζῆν ἀπειροῦ.
 Τὸ μὲν οὖν τέλος τῷ Ἀρίῳ, τοιοῦτον γέγονε καὶ
 οἱ περὶ Εὐσέβιον μεγάλης αἰσχυμότητος, ἔθαψαν τ
 ὁμόφρονα ἑαυτῶν. ὁ δὲ μακαρίτης Ἀλέξανδρος, χαί-
 ρούσης τῆς ἐκκλησίας τὴν συνέξιν ἐπιτέλεισιν ἐν θύ-
 σιείᾳ καὶ ἐθιμῇ, σὺν πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς θυρό-
 κομος καὶ δοξάζων μεγάλως τὸν Θεόν. ἔχ' ὡς ἐπὶ
 χαίρει τῷ θανάτῳ, μὴ γένοιτο. πᾶσι γὰρ σπύλν-
 ται τοῖς ἀνθρώποις σπύλναι ἅπαντες. ἀλλ' ὅτι τῷ το-
 ῦτ' ἑαυτοῦ τὰς ἀνθρώπων κείνης ἐδίδχθη. αὐτὸς γὰρ ὁ
 Κύριος δικάσας τοὺς ἀπειλῶν τὸ περὶ Εὐσέβιον, καὶ
 τῇ ἐκκλ' Ἀλεξάνδρῳ, χαίρειν τὴν Ἀρειανὴν αἵ-
 ρεσιν, δείξας αὐτῷ ἀναξίαν εἶναι τῆς ἐκκλησιαστι-
 κῆς κοινοῦ καὶ πᾶσι φαινώσας, ὅτι καὶ παρὰ
 βασιλεῖς, καὶ πάντων ἀνθρώπων, ἔχη τὴν μαρτυ-
 ρίαν καὶ τὴν προστασίαν, ἀλλὰ παρ' αὐτῆς τῆς
 ἀληθείας χαρμῆς περὶ τὴν πονηρὰν σπύλν-
 ταν ὁ Ἀριος δευτέρως δράγματα, καὶ τῷ μὲν
 ἰσομῶν κολασθεῖν ἰδὼν τὰ προαύλια, τῆς αἰετίας
 ἀσπείρας ἀφ' ἧς τῆς πτωχείας χατηγέρη. ἔω δὲ ἐπὶ
 τὴν τῆς βασιλικῆς εὐσεβείας δόξαν τρέφομαι.
 πᾶσι γὰρ τοῖς ἑαυτοῦ τὸ Ῥωμαίων τιλοῦσι ἡγεμονί-
 αν ἐπέτιλε δέμας τῆς μὲν προτέρας αὐτοῦ ἐξ-
 ἀπάτης ἀπαλλαγῆναι παρεχόμεν' τὸ ἡμεῖς

Cum hoc modo digressus esset à Principē,
 Eusebiani consueta ipsis violentia utentes,
 cum in Ecclesiam introducere voluerunt.
 Sed beatus memorie Alexander Constantino-
 politanus Episcopus reclamabat, negans au-
 ctorem hæresos in communionem suscipi
 oportere. Tandem Eusebiani minati sunt
 Alexandro, ita dicentes: Quomodo
 te invito perfecimus ut ab Imperatore A-
 rius evocaretur, sic crastino die quamvis re-
 nuente te, nobiscum in hac Ecclesia col-
 lectas ager. Erat tunc dies sabbati cum
 hæc dicerent. Quibus auditis Episcopus
 Alexander, incredibili mœnore affectus, ma-
 nibus ad Deum sublati lamentari cœpit.
 Pronusque humi jacens intra conspecta alta-
 ris Deum orabat. Aderat una cum illo
 Macarius, ipse quoque Deum orans, &
 Alexandri vocem audiens. Porro ille duo
 postulabat à Deo, ita dicens: Si Arius eras
 communicaturus est, dimitte me servum
 tuum, nec pium cum impio simul perdas.
 Si vero parcis Ecclesiæ tuæ: novi autem
 quod ei parcas: respice ad verba Eusebia-
 norum, & noli tradere hæreditatem tuam
 in ruinam & opprobrium. Tolle è medio
 Arium, ne illo in Ecclesiam ingressu, hæ-
 resis quoque simul ingressa esse videatur,
 neve impietas deinceps eodem loco habeatur
 quo pietas. Hæc precatus Episcopus, Ec-
 clesia abcessit mirum in modum sollicitus.
 Et continuo res accidit mira proflus atque
 horrenda & inexpectata. Nam cum Euse-
 biani minas intenteissent, Episcopus quidem
 preces ad Deum fuderat: Arius vero Euse-
 bianorum præsidio confidebat, & multa
 inaniter jactans, ob urgentem alvi necessi-
 tatem latrinas petiit. Statimque pronus, sic-
 ut scriptum est, crepuit medius, collapsus-
 que protinus animam exhalavit, & utro-
 que pariter, communionem scilicet ac vitam
 privatus est. Hujusmodi fuit exitus Arii.
 Et Eusebiani quidem maximo pudore af-
 fecti, illum, utpote idem cum ipsis sentien-
 tem, tumulto condiderunt. Beatus autem
 Alexander, cum gaudio totius Ecclesiæ
 collectas celebravit pie atque orthodoxe,
 simul cum universis fratribus Deum orans,
 & impense glorificans. Non quod morte
 illius lætaretur: absit. Cunctis enim ho-
 minibus præscriptum est semel mori. Sed
 quia id miraculum cunctis mortalium ju-
 diciis præstantius apparuerat. Nam Domi-
 nus ipse de minis Eusebianorum & de
 Alexandri precibus sententiam ferens, Ari-
 anam hæresim condemnavit, Ecclesiæ com-
 munionem indignam eam esse demonstrans:
 cunctisque palam ostendens, eam, licet Im-
 peratoris ipsius omniumque mortalium suf-
 fragio ac præsidio muniatur, ipsius veritatis
 judicio esse damnatam. Hujusmodi mani-
 pulos perniciosæ sementis collegit Arius,
 & peccatorum quæ ipsi in futuro sæculo paratæ
 erant intuitus præludia, propriam impietatem
 supplicio suo confessus est. Ego ve-
 ro ad narrandam Imperatoris pietatem ser-
 monem transferam. Omnibus enim Impe-
 rio Romano subjectis epistolam scripsit,
 eos exhortans ut & pristinae superstitionis
 errorem abjicerent: & Servatoris nostri do-

Sæc.
IV.Alexandri
ad Deum
de Ario
sollicitudo
proci.

ἡμεῖς ὁ μεταμαθὼν διδασκαλίαν προτρέπων, καὶ ἐπὶ ταύτην ἀπαύτας τὴν ἀλήθειαν ξηγαῶν. τὰς δὲ γε καὶ πόλιν ἐπισκόπους ἐπὶ τὰς τῶν ἐκκλησιῶν οἰκοδομίας διηγῆται, καὶ γράμματα μόνως ἐπὶ τῷ το προτρέπων, ἀλλὰ καὶ χρήματα φιλοτίμως δαρούμενος, καὶ τὰ τῶν οἰκοδομίας διαπαντὰ χρερῶν. δευτὴ καὶ τὰ γραφῶν, τῷ τοι ἔχοντα τὸ τρόπον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

10 Ἐκκλησίᾳ τῆ βασιλείας Κωνσταντίνου, οὐδὲ τῆς ταύτης
ἐκκλησίᾳς οὐκ ἐκδομένης.

Ναυτιλῆς Κωνσταντῖνου, μέγας, Γεωργίου,
Εὐαγγέλιου.

Εὖς τῷ παρόντι χρόνῳ, τῆς ἀποσεί βελήσεως
καὶ τυραννίδος τοὺς ὑπέρτατας ἰτὺ σωτῆρας 2
15 Χριστοῦ διωκόμενος, πεπίπυχε καὶ ἀκλειδῶς ἱμαυῖον
πέπλεξε, πασῶν τῶ ἐκκλησιαστικῶν ἔργων, ἢ ὑπὸ ἀ-
μαλίας διεφθάραι, ἢ φόβῳ τῆς ἐπιχειρήσεως ἀδι-
κίας ἰλάσθηται ἢ ἀξίας γνησιότητος ἀδελφῶν προσ- 3
φιλίῃται. καὶ ἢ τῆς ἐλευθερίας ἀποδεδείχσε, ἢ
20 τῷ δρασμένῳ ἐκείνῳ ἀπὸ τῶ κοινῶν δοκίματος, Οἷς
τῷ μεγάλῳ προποῖα, ἡμετέρῃ ἢ ὑπερσῶν ἐνδια-
χθέντες, ἡρώμεθα ἢ πᾶσι φανερὰ γνησιότητος τιμῇ
δύναμι δυνάμει ἢ τὸς ἢ φῶς, ἢ ἀπιστίας, ἢ ἀμαρ-
τήμασι πᾶσι ἀπεισιόχου, ἐπιγινώσκου πε τὸ ὄντος
25 ὡς, ἢ ἔσται ἐπὶ τιμῇ ἀληθείᾳ ἢ ὀφίῳ τῷ βίῳ χαλᾶ-
σαν. ὅταν τοῖσι ἢ αὐτοῖς ἀφίσταται ἐκκλησιᾶν,
ἢ ἄλλως τοὺς χεῖ τῶν ἀφίσταμένων ἐπισκόπους,
συνεπυρνεύου πε καὶ ἀφίσταται οἷα, ὑπερσῶν
ἐκπυρνεύου πε τὰ ἔργα τῶ ἐκκλησιαστικῶν, ἢ ἐπαγο-
30 ρουῶν τὰ ὡς, ἢ εἰς μέγιστα αὖξιν, ἢ ὡς αἰ ἢ
χρεία ἀπαιτῶν, καὶ πᾶσι. αἰτήσε δὲ ἢ αὐτοῖς
ἢ ἀφ' οὗ οἱ λοιποὶ τὰ ἀναβαῖα, ὡς πε τῶ
ἡγεμονεύου, ἢ τῆς ἐπαρχικῆς τάξεως. τοῖσι γὰρ
ἐπιστάται, καὶ σπουδῇ ἐξυπηρετήσασθαι τοῖς ὑπὸ
35 τῶ ὁμοῦ ὁμοῦτος λειτουργοῖς. ὁ οἷος ἀφίσταται
σε ἀδελφῶν ἀγαπή. Ταῦτα μὲν οὖν πε τῆς τῶν
ἐκκλησιαστικῶν οἰκοδομίας ὡς τὸς χεῖ ἐκαστῇ ἐπαρ-
χίᾳ ἐπισκόπος ἐπέσειν. ὅπῃ ἢ ἢ πε τῆς τῶ
ἡμῶν βελήσεως χαλᾶσθῶν ὡς Εὐσείῳ ἔργῳ τῶ
40 Παλαιῶν, ἐξ αὐτῶν τῶ γραμμάτων χαλᾶσθῶν
διπλῶς.

VALESI: ANNOTATIONES.

vina Constantini noutra vox habetur. [O¹ legit codex
Regius Pini.]

3 Ἐὰντιος τῆς ἀξιᾶς] Basilienfis editio habet ἐλπίς
adverbialiter, quod mihi non displicet. Paulo post pro
ἐλπίσιν, in MSS. codicibus [Regio, Savini & Alla-
tii & in editione Basilienfi, necnon apud Nicephorum scri-
bitur ἐλπίσιν.

Ἄλλη ἐπιφλὴ τοῦ αὐτοῦ, οὗ τῆς τῆς θείας
γραφῆς κελεύσεως.

*Alia ejusdem Imp. epistola, de conficiendis
sacris codicibus.*

ΝΙΚΗΤΗΣ ΚΑΤΣΑΥΤΙΝΟΣ ΜΕΛΟΣ, ΓΙΩΑΝΝΗΣ,
ΕΥΘΥΜΙΟΣ.

Victor Constantinus Maximus Augustus
Enscibio.

ΚΑΘ' ἡ ἐκείνου ἡμῶν πόλιν, τῷ ἑαυτοῦ Θεῷ
συμμετομέλῃς προύκειται, μέγιστοι πλῆθος ἐν-
θρόνῳ τῇ ἀγαθότητι ἐκκλησίᾳ ἀκατίβηται ἑαυτοῦ
ὡς πάντες ἐκείνοι πολλὰ λαβόντων αὐξήσου, σφό-
δρα εὖ καὶ χαίρειναι, καὶ ἐκκλησίας ἐν αὐτῇ 10
κατασκευασθῆναι πλείους. τοιούτως δὲ διδοῖται πρε-
σβυτέρους τὸ δοῦναι τῇ ἡμετέρᾳ πρεσβυτερίᾳ, πρί-
μῳ γὰρ καλεσθῆναι δηλώσει τὴν τῇ σῇ συνήθειᾳ, ὅ-
πως αἱ πνευματικὰ σωματικά ἐν διδόναις ἐξιστα-
σθῶσι, ἀναθήσει πρὸς τὴν πρὸς τὸν χριστὸν ἀπαρα- 15
κόμισα, ὑπὸ πηκτικῶν καλλιέργειαι καὶ ἀκριβῶς τὴν
τέχνην ἐπισταμένην γραφῶν καλῶς ἔχει τὴν θείαν
διδασκαλίαν γραφῶν, ὅσοι μάλιστα τῶν τοῦ ἐπισκοπικοῦ, καὶ
τὸν χριστὸν, τῇ τῇ ἐκκλησίας λόγῳ ἀκαταίμακτος ὡς γο-
νίστης. ἀπέσταλτο ἡ γράμματα παρὰ τῆς ἡμετέ- 20
ρας ἡμεροπλῆθος πρὸς τὴν τῆς δικαιοσύνης κεφαλῆς
ὅπως αἱ πάντες καὶ πρὸς τὸν ἐπισκοπικὸν αὐτῶν ἐπι-
τήδεια ὁδοῦν ὁρατοῦνται ὅτι γὰρ ὡς τάχιστα τὰ
γραφόμενα σωματικά κατασκευασθῶν, ὅσοι ὅσοι ὅσοι
λίαν ἔργον τῆς γνῶσεως, καὶ γὰρ διὰ διδασκαλίαν ὁρα- 25
μάτων ἐξουσία ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν τῇ αὐθεντίας τῇ
γράμματος ἡμῶν τῶν λαβῶν πρεσβυτέρων οὕτως γὰρ
αἱ μάλιστα καλῶς γραφόμεναι, καὶ μέγιστοι τὸ ἡμετέρον
ἔργον ὅσοι διακομιδῇ ὡς διδασκαλίαν τῶν πλη-
ρώσις τὴν ἐκ τῆς σῆς ἐκκλησίας ἀφροσύνης διὰ ἐκεί- 30
νους ἀφροσύνης πρὸς ἡμᾶς, τῆς ἡμετέρας πυρῆς
Φιλαγγεῖας. ὁ Θεὸς σε διαφυλάξει ἀδελφεὶ ἀγα-
πῆς. Ἰκανὰ μὲν ἐν ταῦτα περικυβερτῶν, μάλιστα ἡ
διδασκαλία ἑαυτοῦ, ὅπως ὁ πατριάρχης βασιλεὺς πᾶ-
σαι ἐν τῇ θείᾳ μετέδωκε τὸ σπυρίον, προδόντος διὰ 35
ἡμῶν τοῖς ἐρημίταις, καὶ πρὸς τὸν ἑαυτοῦ αὐτῶν
ταῖς κατεσκευασμέναις. μάλιστα γὰρ ὡς οἱ κορυφαῖοι, καὶ
τῶν τῶν τῶν ἐκείνων διδασκαλίαν βιβλαγγεῖαι, τὴν
μὲν διδασκαλίαν κατέχουσιν ταῖς, λέγει παραδόντων
Φιλαγγεῖαις τὴν Σαλμάνης τὴν μετέδωκε ἐπὶ τῶν 40
καὶ τὴν ἀκολούθῳ δαίμονος ἐδομήσαντο, ταῖς παρ-
δοτικαῖς ὡς ἐκείνων ἐκείνων κατεσκευασμέναις μὲν προσέ-
ταξε τὸ μετὰ τὸν οἰκοδόμημα τὸ ἡμετέρον ἐκείνων τὴν
ἐκείνων μετεδόντων θυσίας ἐκφορηθῶν, καὶ πέρ- 45
ρον πρὸς ῥήσιν τῶν ἁγίων ὡς καὶ οἰκοδομηθῶν
μέγιστον πρὸς καλλίαν. διδοῖ δὲ ταῦτα ἑαυτοῦ
ἡ ἐπισκοπὴ, ἡ πρὸς τὸν πρεσβυτέρου τὴν ἐκκλησίας ἐκεί-
νης ἀπέστειλε. Μακάριος δὲ ὁ ὅςτος, ὅς καὶ πρὸς
ἐκείνων ἐκείνων, ὅς καὶ τὴν μεγάλῃς περικυβερτῶν σπυρίον,
καὶ τὴν Ἀρίων σὺν τοῖς ἄλλοις κατεσκευασμέναις βλασφη- 50
μίας. ἐστὶ δὲ αὕτη.

In ea urbe quæ à nobis nomen sortita est, Divina Servatoris nostri providentia, maxima hominum multitudo ad sanctissimam Ecclesiam sese adjunxit. Itaque cum cuncta illic maximum incrementum capiant, consentaneum inprimis videtur, ut plures quoque in ea construantur Ecclesie. Accipe igitur libenti animo id quod facere decrevi. Visum est enim id significare prudentiæ tuæ, ut quinquaginta codices Divinarum scripturarum, quarum apparatus & usum maxime necessarium Ecclesiæ esse intelligis, in membranis probe apparatis, ab artificibus antiquariis venuste scribendi peritissimis describi facias; qui & legi facile & ad omnem usum circumferri possint. Literæ porro à nostra clementia missæ sunt ad Rationalem Diocesis, ut cuncta ad eorum codicum confectiorem necessaria præberi curret. Tuæ erit diligentia, ut scripti codices quantocius apparentur. Cæterum duorum publicorum vehiculorum usum auctoritate hujus epistolæ accipies. Sic enim quæ eleganter descripta sunt, ad conspectum nostrum commodissime perferentur: uno scilicet ex Ecclesiæ tuæ diaconis id ministerium obcunte. Qui quidem ubi ad nos pervenerit, humanitatis nostræ experimentum capiet. Divinitas te servet frater carissime. Ex his quidem satis colligitur, immo vero apertissime demonstratur, qualiter Imperator omni laude dignissimus omne studium suum ad res Divinas transtulerit. Adjiciam tamen ea quæ circa sepulcrum Servatoris nostri ab eodem præclare gesta sunt. Nam cum didicisset, insanientes ac furore percitos dæmonum cultores, dum salutis nostræ memoriam student abolere, sepulcrum quidem Domini congesta humo adobruisse: desuper vero sanum impudicæ dæmonis extruxisse, ut Virginis partum ludibrio afficerent: primo quidem execrandum illud ædificium destrui jussit: humumque illam impuris sacrificiis contaminatam exportari, & quam longissime extra urbem projici: Deinde vero Ecclesiam maximam ac pulcherrimam eodem in loco ædificari præcepit. Verum hæc evidentius ostendit epistola ipsa, quam ad Ecclesiæ illius Antistitem misit. Erat hic Macarius ille cujus supra mentionem fecimus; qui etiam maximæ Synodo interfuerat, & una cum reliquis impietatem Arii prostraverat. Est autem hujusmodi.

VARSEI ANNOTATIONES.

3: Allatii habet *ααφρρδν*, quemadmodum, addit Jacobus Sirmundus.

Alia ejusdem Imp. epistola ad Macarium Hierosolymitanum Episcopum, de constitutione sacrosancta Ecclesia.

Victor Constantinus Maximus Macario.

Ἀλλή τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολή πρὸς Μακάριον τὸν ἐπίσκοπον Ἱεροσολύμων, περὶ τῆς οἰκοδομίας τοῦ θείου ναοῦ.

Νικητὴς Κωνσταντῖνος μέγιστος, Μακάριε.

Euseb. Vit. Const. l. 3. c. 30. Socr. l. 1. c. 9.

TANTA est Servatoris nostri gratia, ut nulla sermonis copia ad presentis miraculi narrationem sufficere videatur. Nam sacratissimæ illius passionis monumentum, sub terra jam pridem occultatum tot annorum spatio delituisse, quoad communi omnium hoste sublato, simulis ejus in libertatem vindicatis affulgeret, omnem reverentiam admirationem superat. Nam tametsi omnes quotquot ubique terrarum sapientes habentur, in unum coacti, aliquid pro hujus rei dignitate dicere instituerint, ne ad minimam quidem ejus partem aspirare posse mihi videntur. Quippe hujus miraculi fides omnem humanæ rationis capacitatem naturam tantum excedit, quantum humanis Divina præcellunt. Quocirca hic unus mihi ac præcipuus semper est scopus, ut quemadmodum veritatis fides novis quotidie miraculis inclarescit, sic etiam mentes omnium nostrum ad sanctissimæ legis observantiam, cum omni modestia & concordia alacritate incitentur. Quod quoniam omnibus perspectissimum esse confido, illud tibi inprimis persuasum velim, nihil mihi antiquius esse, quam ut sacrum illud locum, quem Dei jussu turpissima adjectione simulacri, velut gravi quodam pondere exoneravi; & qui ab initio quidem Dei judicio sanctus fuit, postea vero multo sanctior effectus est, ex quo Dominicæ passionis fidem in lucem protulit; cum, inquam, locum fabricarum pulchritudine exornemus. Decet itaque prudentiam tuam, singula ad opus necessaria ita disponere & curare, ut non modo basilica ipsa omnium quæ ubique sunt pulcherriima; sed & reliqua membra ejusmodi sint, ut omnes quantumvis eximie singularum urbium fabricæ, ab hac una facile superentur. Ac de parietum quidem substructione & elegantia, Draciliano amico nostro, agenti vices clarissimorum Præfectorum Prætorio, & Præsidi provincie scias curam à me esse commissam. Jussit siquidem pietas nostra, ut artifices & operarii, & quæcunque ad hoc opus necessaria esse ex prudentia tua cognoverint, protinus instante illorum sollicitudine dirigantur. De columnis vero & marmoribus, quæcunque & pretiosiora & utiliora esse inspectione operis facta judicaveris, cura ut ad nos perferas: ut cum ex literis

τοσαύτη τῷ σωτῆρι ἡμῶν ἐπὶ ἡ χάρις, ὅς μὴ δύναιτο λόγων χορηγίαν τῷ παρόντι θαύματι εἶναι δοκεῖν. τὸ γὰρ γινώσκειν τὸ ἀγασθὲν ἐκείνου πάθος, ὑπὸ τῇ γῇ πάσαις κρυπτόμενον, τοσαύτας ἐπὶ τῶν θεωμάτων λαβεῖν, ἅχεις ἢ ἀφ' ἧς τῆς τοῦ κοινοῦ πάντων ἐχθροῦ ἀναιρίσεως ἐλευθερωθεῖσι τοῖς αὐτοῦ θιγαῖς ἀναλάμπει ἐμειλῶν, πᾶσαι ἐκπληξοὶ ὡς ἀληθεῖς ὑπερβαίνει. εἰ γὰρ πάντες οἱ ἀφ' ἧς πάσης τ' οἰκουμένης εἶναι δοκοῦντες σοφοί, εἰς ἐν τὸ αὐτὸ συνελθόντες, ἀξίον τι τῷ τρωγύματι ἐθέλωσαν εἰπεῖν, ὅδ' ἂν πρὸς τὸ βρεχέστατον ἀμειλίχην δύνησιν. ἐπὶ τοσούτοις πάσαις ἀνθρώπων λογισμοῦ χορηγίᾳ φύσει ἢ τῷ θαύματι τοῦτου πίστες ὑπερβαίνει, ὅσα τ' ἀνθρώπων τὰ ἔργα συνέστηκεν εἶναι δυνατώτερα. ἀφ' ἧς τὸ γὰρ ὅτις αἱ ἐκ πρώτης καὶ μέσης ἐπὶ μὲν σκοπέ, ἢ ὥστε ἐαυτῷ ὁσημέραι καυτοῖς θαύμασι ἢ τῆς ἀληθείας πίστες ἐπιδικῶσιν, ὅπως καὶ αἱ ψυχὰς πάντων ἡμῶν πρὸς τὸ ἅγιον νόμον σωφρονῇ καὶ ἐμμενέμενοι τρωγύματι σπουδασιώτερον γίνωσκον. ὅθεν ἐπειδὴ πᾶσα εἶναι νομίζω Φανερὸν, ἐκείνο μάλιστα σὶ πεποιθὲς ἐβόλομαι ὡς ἅρα πάντων μοι μᾶλλον μέλει, ὅπως τ' ἐφ' ἐκείνῳ τόπῳ, ὅν Θεὸς προτάγματι αἰχρίτης ἐδώκεν προδότης, ὥστε πρὸς ἐπικειμένην βάρυν ἐκούφισα, ἅγιον μὲν ἐξ ἀρχῆς Θεῷ κρείσσον γινωσκόμεν, ἀγιώτερον δὲ ἀποφανθῆναι, ἀφ' ἧς τὸ γὰρ σωτηρίου πάθος πίστις εἰς Φῶς προήγαγεν, οἰκοδομημάτων καὶ κοσμημάτων. προσήκει τοίνυν τὸν σὸν ἀγγέλιον ὅπως ἀφ' ἧς τῆς καὶ ἐκείνου τῷ ἀνακείνῳ ποικίλῃς πρῶτος, ὅς ἢ μέντοι βασιλικὴν τ' καὶ ἑκατέρωθεν βελτίαν, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν αὐτῶν γινώσκων, ὅς πάντες τὰ ἐφ' ἐκείνῃ καλλιστοῦσα πόλεις, ὑπὸ τῷ κλίματος τούτου καὶ καὶ πρὸς τὸ τοῖχον ἐγέρσις τε καὶ καλλιερίας, δρακουλίας τῶν ἡμετέρων φίλων, τῶν διέπῃ τ' λαμπρότατος ἐπάρχων τὰ μέλη, καὶ τῶν ἐπαρχίας ἀρχόντων, παρ' ἡμῶν ἐμειλίχην τ' φρονίδια γινώσκων κατέλυσαν γὰρ ὑπὸ τῷ ἐμῷ θιστοῦ, καὶ τυχρίας καὶ ἐργάτας, καὶ πάντες ὅσα πρὸς τὸ οἰκοδομῆναι ἀνακείνῳ τυγχάνω, ὅθεν τ' σὺ καὶ καλεῖσθαι ἀρχιερίων, παραχρημα ἀφ' ἧς ἐκείνῃ τρωγύματι ἀπεσταλῆναι περὶ τῶν κείνων εἴτ' ἐν μαρμαίρῃ, ἢ δ' ἐν νομιστάς εἶναι τιμωτέρῃ τε καὶ χρησιμώτερον, αὐτὸς συνόψας γινωσκόμενος, πρὸς ἡμᾶς γεράφῃ σπύδασον ἢ ὅσον

VALESII ANNOTATIONES.

1 Πρωτόγραμμα] Πρώγραμμα codex Regius Pini.]

2 Αὐτῶν συνόψας γινώσκων] In Manuscripto codice Leonis Alati scriptum est αὐτῶν rectius procul dubio. Apud Eusebium vero in lib. 3. de vita Constantini, & in Nicephori lib. 2. cap. 28. legitur αὐτῶν συνόψας &c. quæ Jo-

annes Langus ita vertit. Quæ præstantissima & commodissima, operis ipsius forma summariis perspicua, eximiorum esse, fac ad nos feribatur. Vide quæ notavi ad lib. 3. Eusebii de vita Constantini. Neque enim necesse est hic repetere ea quæ illic adnotata sunt. [Paulo ante, ἢ δ' ἐν νομ— deest ἐν in codice Regio.]

21 ἡμῶν.

S. M. C. deinde artificibus, cum omnis generis ma-
 IV. teriam undique comparasset, amplissimas illas
Helena ac pulcherrimas construxit Ecclesias. Qua-
munificen- rum amplitudinem ac venustatem describere
tia, superfluum puto, cum omnes fere pii ac
 religiosi eo confluant, & operum magnifi-
 centiam contemplantur. Aliud præterea me-
 moria dignum gessit laudatissima illa plane-
 que admirabilis Regina. Nam cum puellas
Et Humili- omnes quæ perpetuam virginitatem profite-
bas. bantur in unum congregasset, paratisque
 pluribus stibadiis discumbere iussisset, ipsa
 ancillæ munus implevit, ministrans cibos-
 que apponens, & pocula porrigens, & vi-
 num infundens. Sed & aquamanile cum
 supposita pelvi ferens, aquam abluendis ear-
 um manibus affudit. His ac similibus aliis
 ibi gestis rediit ad filium. Nec multo post
 ad meliorem vitam tranquillo animo migra-
 vit, cum multa de pia ac religiosa vivendi
 ratione mandasset filio, eumque extremis
 omnis generis benedictionibus cumulasset.
 Et illa quidem post mortem eum honorem
 consecuta est, quem par fuit consequi illam
 quæ tam studiose tamque ardenti animo
 Deum coluerat. Ariani vero interim à per-
 ditis consiliis minime desisteabant.

τηρίας μνημόσυνα. πάντες δὲ παιπεδαπὴν ὕ-
 λην τοῖς τεχνίταις ἀγείρασαι, τὸς μεγίστους ἐκεί-
 νους καὶ λαμπροτάτους πῶς ἐδομήσατο. τὸ δὲ τέρας
 κάλλος καὶ μέγεθος ἐκφράσαι, ὅθεν τῆς ἄρας ὑπὲρ
 ληφᾶ πάντων, ὅς ἐπος εἶπεν, ὅτι φιλοθέων ἐκεί-
 νησι θρόνων, καὶ θρωόνων τὴν ἔργων τὴν πολυτέλειαν.
 πεποίηκε δὲ καὶ ἑτέροις μνήμας ἄξιον ἢ παιδύρημα
 ἐκείνη καὶ ἀξιάγατος βασιλῆς. τὰς γὰρ διὰ κῆν τιμὴν
 παρθένων ἀσκήσας συναγείρασαι πάσαις, καὶ ἐπὶ π-
 10 βάδων πολλῶν ἀνακλίσασαι, αὐτὴν θροναπαιδὸς ἔρ-
 γον ἐπλήρη, διακοινοῦσαι καὶ ὅσα ὡρεσθηῖσιν, καὶ
 κύλικας ἐρέγναι, καὶ οἰνοχοῦσαι, καὶ πρόχειν ἐπὶ λί-
 βητος φέρουσαι, καὶ ὕδωρ ταῖς ἐκείνην χερσὶν ἑπιτί-
 νουσαι. ταῦτα καὶ τὰ τοῦτοις ὁμοία δράσασαι, ἐπαυλ-
 15 θε μὲν πρὸς τὴν παῦδα. μετ' ἐνθυμίας δὲ εἰς τὴν ἑτε-
 ρην μετέστη βίον, πλεῖστα τῶν παιδῶν πρὸς τὴν δυσ-
 πολιτείαν ὁδεύοντες, καὶ ταῖς ἐνθυμίαις αὐτῶν
 ἑπιτελέοντες βολοίαις. ἐκείνη μὲν οὖν καὶ τὴν τιμω-
 20 τήν πρὸς τὴν τύχην, ὅπως τυχὴν ἵχρην τὴν ἑσπέρην ἐπι-
 20 μελῶς καὶ θροναπαιδὸς τὴν ὅλην τὴν θροναπαιδὸς
 οἱ δὲ τὴν Ἀριανὴν συμμοίαν, τὴν παμπύρην καὶ ἐπι-
 λάθοντο βυλδομάτων.

CAPUT XIX.

*De illegitima translatione Eusebii
 Nicomediensis.*

Idcirco enim expositioni fidei Nicenæ
 manuum suarum subscriptione consen-
 serant, ut pellibus ovium texti, ea quæ lu-
 porum sunt agerent. Forte Divinus ille
 Alexander, qui Arium oratione sua percu-
 lit: Episcopum Byzantii intelligo: sic enim
 Constantinopolis eo tempore vocabatur: ex
 hac vita ad meliorem sortem migraverat.
 Continuo Eusebius impietatis propugnator,
 parvi habitus regulis quas ipse una cum re-
 liquis Episcopis paulo ante conscripserat,
 relicta Nicomedia Constantinopolitanam se-
 35 dem invasit: cum canon diserte prohibeat,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

*Περὶ τῆς ὡρεσθησῆς Εὐσεβίου τοῦ Νικομηδείας
 μεταβίτου.*

23

Τούτῳ γὰρ δὴ ἔκχα' τῇ τὴν πίστιν ὁμολογίᾳ
 συνίδρυτο ταῖς χερσὶν, ὅς αἱ τὰ κώδια ὡρε-
 κείμενοι, τὰ τὴν λύκων ἐργάσαντο. ὁ μὲν γὰρ ὁ Θεός
 2 ἐκείνος ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ τῇ ὡρεσθησῇ χειρακτοῦ-
 30 σας τὸν Ἀριον, ὁ Βυζάντιος λέγων ὅπως γὰρ ἡ
 Κωνσταντινούπολις κατ' ἐκείνην ὀνομάζετο τὴν καυρὴν,
 εἰς τὴν ἀμείνω μετέβη βίον. Εὐσεβίος δὲ ὁ τῆς δυσ-
 πολιτείας συνήγερτος, μικρὰ φροσύνας ὡς πρὸς βρα-
 χίους καὶ τῇ ἄλλῃ συνέγραψεν ἀρχιερεῖν ὅσον
 35 ὡρεσθησῇ τὴν Νικομήδειαν καταλιπὼν, τὴν τὴν Κων-
 σταντινούπολιν ἤγαγε θρόνον ἀρχιερεῖς τοῦ καινῆς,

VALESII ANNOTATIONES.

1. Τὰς τῆς πίστεως ὁμολογίας συνίδρυτο] Longe rectius in
 Manuscripto codice Savili & in editione Basilensi scribi-
 tur hic locus hoc modo, τῇ τῆς πίστεως ὁμολογίᾳ συνίδρυτο τῶν
 χειρῶν. Quæ Joachimus Camerarius ita vertit. Ea enim
 de causa manus suas non subtraxere concordia fidei, quo
 induti ovium pelles, ut lupi grassari possent. At Sirmondus
 vulgata lectionem secutus ita vertit. Quippe qui
 propter fidei confessionem manibus suis obsignaverunt, &c.
 Quæ interpretatio nullatenus ferri potest. Neque enim
 obsignare idem est quod subscribere. Hoc igitur sibi vult
 Theodorus, Arianos illos non bona fide neque ex animo
 consensisse fidei Nicenæ: & manuum quidem subscriptione
 eam approbasse, revera tamen averfatos esse. Idcirco
 enim ei subscripserant, ut hoc prætextu simpliciores
 postea deciperent. Porro emendationem nostram confir-
 mat Epiphanius Scholasticus. Sic enim vertit. Ημεῖς

enim causa in confessione fidei etiam manibus consensimus,
 &c.

2. ὡρεσθησῇ ὁ Ἀλέξανδρος] Alexandri Episcopi Con-
 stantinopolitani obitum Socrates & Sozomenus in tempo-
 ra Imp. Constantii contulerunt. Vetus Philostorgius,
 postmodum ac Theodorus nosse, mortem Alexandri referre
 principatu Constantini magni. De quo vide quæ notavi
 in lib. 2. observationum Ecclesiasticarum ad Socratem &
 Sozomenum. Et hæc quidem in parte reprehendendus
 non est Theodorus, quippe qui alios habeat suffragato-
 res. Sed quod subiicit, Eusebium Nicomediensem post
 obitum Alexandri statim in Constantinopolitanam sedem
 invasisse, id excusari non potest. Alexandro enim succes-
 sit Paulus, quo per fraudem Eusebii pulso, Episcopatum
 eius invasit Eusebius, ut docet Athanasius auctor certis-
 simus.

VARIORUM.

2. Ἀλέξανδρος — εἰς τὸν ἀμείνω μετέβη βίον] Alexander,
 non multo post relegatum in Gallias Athanasium, totos
 tres supra viginti annos Episcopali munere cum laude
 perfundens, diem obiit extremum, annos natus nonaginta
 & octo. Ut ante Constantii obitum ejus mortem
 conscripserat, suadet Athanasius, qui successorem ejus Pau-
 lum eodem impetrante patrio solo ejectionem narrat. Er-
 rat Theodorus, ubi Eusebium dicit post mortem Ale-

xandri eam sedem invasisse. Nec minus habet videntur So-
 crates & Sozomenus, qui obitum ejus referunt in Con-
 stantii Imperium. Præstat sane Athanasius habere fidem,
 qui duobus post Alexandri decessum annis Constantinopolin
 agens, per moram & quietem intermissi itineris, testis
 fuit iteratæ in Paulum criminationis, quam cæteris scri-
 ptoribus, qui post eiasum Sæculum hæc conscribere. Cf.
 Patres Benedictini in Vita Athanasii, pag. 29. n. 8.

ἐπιτελέους

ὑποκόπους οὐκ καὶ πρεσβυτέρους ἀπαγορεύοντες,
ἐξέτερας εἰς ἐτέρας μὴ μεταδύνειν πόλιν. θαυμά-
σιον ὃ οὐδὲν, τὸς ἑπὶ χτὶ τὸ μισογυνὸς μαρτυρῶν
θεότητος, ἀδελφὰς τοὺς ἄλλους ὡς ἀδελφὰς ἰόμενος.
ὃ οὐτὶν δὲ τῷτο πρῶτον καχευοτόμικον, ἀλλὰ καὶ ἡδὴ
ὑπερτέρῳ αὐτὸ τῷτο πτόλμικον. τίς Βηρυτὸν γὰρ
πάλαι πεπιστυμένους, εἰς τὴν Νικομήδειαν μετα-
πήδωνται καὶ ταύτης ὃ μετὰ τὴν σωζομένην ἀφ' ἧς
τὸ τῆς δουλείας ὡφθαλμὸς ἐξηλάθη, καὶ οὐτὶν αὐ-
τῶ Θεογόνος ὁ Νικαίας. καὶ τῷτο δὴλον ὁ βασι-
1 λὺς Κωνσταντῖνος ὁ δὲ ἄνθρωπος ἀφ' ἧς χαμμάται πε-
2 ποίηται. ἐν δὲ καὶ τὸ τέλος τῆς ἐπιστολῆς ἐν-
θίστω τῇ συγγραφῇ. ἐπίτιλι δὲ ταῦτα Νικομη-
διῶσι.

ne Episcopi aut presbyteri ab una civitate
in aliam transfiliant. Verum eos qui ad-
versus unigeniti Filii Divinitatem tanta de-
mentia insurrexerant, alias leges licenter viru-
lasse, haudquaquam mirandum est. Nec
vero ille tunc primum novitatis hujus au-
ctor fuit: sed jam antea idem facinus ad-
miserat. Nam cum Berytensis Ecclesiæ
Episcopus olim constitutus fuisset, inde ad
Episcopatum Nicomediz transfiliat. Ex
quo deinde Episcopatu post Nicænum Con-
cilium ob apertam quam profitebatur impie-
tatem dejectus est, & una cum illo Theo-
gonius Episcopus Nicææ. Idque Impera-
tor Constantinus literis suis iterum testatus
est. Quarum partem hoc loco apponam:
Scriptæ sunt autem ad Nicomedienfes.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ΄.

15

CAPUT XX.

Επιστολὴ ὑ βασιλέως Κωνσταντίνου, χτὶ Εὐσεβίῳ καὶ
Θεογόνῳ γραφεῖσα Νικομηδιῶσι.

Epistola Imp. Constantini adversus Eusebium &
Theogonium ad Nicomedienfes scripta.

3 Τὸ ὅτι τὰ ταῦτα διδάξας ὅπως ἀνέχον πλη-
θος Εὐσεβίῳ δὴλαδὴ ὁ τῆς τυραννικῆς ἀντι-
4 5 στήλης ἐκτελέσει. ὅτι γὰρ παλαιὰ τῇ τυραννικῇ
μαρτυρεῖται ὡς οὐκ ἐστὶν, πολλαχῶς ἐν σωζομένη. τῷ-
το μὲν γὰρ αἱ τὸ ὑποκόπου σφαγαὶ ἀφ' ἧς μαρτυροῦνται,
ἀλλὰ καὶ ἀληθῶς ἐπιπρόσωπον τῷτο ὃ καλεῖται
τῇ τῷ Χριστιανῶν ἐνδύοις ἀφ' ἧς ἡδὴν κοῦ. οὐδὲν

QUIS NAM vero adeo simplicem ple-
bem ista docuit? Eusebius nimirum
tyrannicæ crudelitatis consecratus. Nam
quod tyranni cliens perpetuo fuerit, ex
multis perspicui potest. Id enim Episcopo-
rum cædes testantur: sed verorum plane
Episcoporum. Id crudelissima Christiano-
rum persecutio aperte clamat. Nihil enim

VALESII ANNOTATIONES.

1 Δύο γὰρ ἀφ' ἧς χαμμάται πεποίηται] Vox δύο γὰρ quid
hic significet, non video. Binas enim literas à Constan-
tino ad Nicomedienfes scriptas esse adversus Eusebium
passim legitur. Itaque Jacobus Sirmundus hanc vo-
cem in editione sua exprimit. Quod quidem ejus con-
siliū iudicare non possum: Licet enim Interpreti ver-
bum aliquod in versione sua prætermittere, quod sensum
constituit. In ipso autem textu Auctoris, nihil immu-
tandum aut delendum est, absque auctoritate veterum
exemplarium: Nam si hæc licentia semel concedatur, qui-
bus editionem veterum Scriptorum puram ac sinceram
haberi sumus. Pro Sirmundo tamen facit Epiphanius
Scholasticus, qui hanc vocem in versione sua perinde
omittit. [Sed & codex Regius]. Pini vocem hanc
ἀνέχον non agnovit. Ego vero libentius pro δύο γὰρ
scripserim ὅτι.

2 Τὸ ὅτι τὰ ταῦτα διδάξας] Scio multos fore, qui cum si-
nem hujus epistolæ Constantini legenti, priorē ejus
partem quæ à Theodoro prætermittenda est, desiderant.
Est enim hæc egregia antiquitatis monumentum, ex
quo multa discere possumus, quæ absque hæc epistola
procul dubio ignoravimus. Monendus itaque est Lector
hanc Constantini epistolam integram haberi in Annalibus
Baronii ad annum Christi 319. sed non suo loco. Scripta
est enim hæc epistola antequam Eusebius ac Theogonius in
exilium mitterentur. M si sunt autem in exilium tribus
jam mensibus elapsis à Synodo Nicæna, ut in lib. 1. sub
finem tradit Parlostorgius, id est anno Christi 318. men-
se Septembri. At Baronius hanc epistolam scriptam esse
existimat anno Christi 319. & anno sequente Eusebium
ac Theogonium ab exilio revocatos. Verum id jam abun-
de retutavimus in Annotationibus ad lib. primum Histo-
riæ Soeratis, ubi ostendimus Eusebium anno Christi 318.
revocatum esse à Consilio nino, & anno Christi 319. con-
cilium Episcoporum Antiochiæ congregasse adversus Eu-
sebiū Antiochum. Est & alius error Baronii non
omittendus. Reprehendit enim Theodorus, quod hanc
epistolam à Constantino scriptam esse crediderit, post-
quam Eusebius Nicomedienfis mortuus Alexandro Con-
stantinopolitani sedem occupasset. Atqui Theodorus
non id dicit: sed tantum ait Eusebium jampridem reli-
cta Beryto cuius erat Episcopus, ad Nicomediensem Ec-
clesiam transfiliisse: & ex ista Nicomedienfium sede po-
tius dejectum esse, ut testatur Constantinus in Ep. ad
Nicomedienfes.

3 Οὐ μὲν δὴ δάξας] Queret hic aliquis quæ sint ista
mala dogmata quæ Nicomedienfes docuerat Eusebius. Id
vero discimus ex priorē parte epistolæ Constantini, quam
hic apponam. sicut edita est à Baronio. Quid igitur in-
telligimus, dilecti fratres? non vos ipsos accuso. Christiani su-
mus. Ex medio in assiduum diffinimus. Hæc enim est nostra
fides: hæc sanctissima legis doctrina: Sed quæ causa est
propter quam præsentis mali exilium sustinimus? O fla-
gitium! & odium supra modum, omnis indignationis mag-
nitudine superans. Quæ istius atrocitatis atrocitas existit,
quæ filium Dei abnegat ex individuo Patris substantia pro-
cessisse? Nonne ubique est Deus, cum certo istum semper no-
bis adesse sentimus. Nonne per ejus virtutem omnium de-
coratio constat? Cum certe separatione dissipatus careat.
Num igitur vobis aliquid actum est? O dilecti fratres, con-
fiterae modo deprecor tormenta præsentis doloris. Confes-
siones vos esse istius promissibatur, quem esse denegatis in
hoc vobis persuaasent doctores in omnibus perditis. Sequuntur
deinde ea quæ Theodorus retulit. Ex his autem quæ
adduxi, manifeste apparet Constantinum objicere Eusebio
Nicomedienfi, quod adversus Nicænam fidei decreta pa-
lam in Ecclesiis docuerit, Filium Dei non esse ex Patris
substantia, nec consubstantialē Patri. Quod si quis
Græca verba prioris partis hujus epistolæ Constantini le-
gere desiderat, habentur apud Gelasium Cyzicenum in fi-
ne lib. 3.

4 Σοφιστής] Epiphanius venit excultorem, quod non
probo. Jacobus Sirmundus consuetum interpretatur, Chri-
stophorionus vero administrum. Joachimus autem Ca-
merarius sic translulit: Nimirum Eusebius crudelitate ty-
rannica initiatus. Ego consuevi malum interpretari, σο-
φιστής proprie est isdem sacris initiatus, quem Latini vo-
cant consecratum.

5 Οὐ γὰρ τὸν ἀνέχον παρὰ τὸν τῷτο] Dux postre-
mæ vocis desunt in editione Basilienfium & in manuscri-
pto codice Henrici Savilii. Quas tamen necessarias esse
nemo non videt. Certe Gelasius Cyzicenus & Epipha-
nius Scholasticus & vetus Interpretes apud Baronium eas
agnoscunt. Delendæ potius sunt dux voces quæ præcedunt,
τὸν ἀνέχον, quæ sensum turbant, nec habentur in codice
Leonis Allatii, [nec in Regio]. Pini, nec apud Gelasi-
um Cyzicenum, nec in versione Epiphani Scholastici. Cæ-
terum valde probo, quod Epiphanius & vetus ille Inter-
pres à Baronio relatus, ὡς οὐκ ἐστὶν verterunt clientem. Ca-
merarius transfugam venit, pessime omnino, deceptus
scilicet prava lectione codicis Basilienfis.

de illatis mihi contumeliis dicam, per quas cum adversarum partium concursus plurimum laborarent, hic etiam oculos exploratores contra me emisit, & propemodum armatum ministerium tyranno praebebat. Nec me quisquam imparatum esse existimet ad harum rerum probationem. Certissimum enim argumentum est, cum diaconos & presbyteros Eusebium affectantes, manifestum à me comprehensos esse constet. Verrum hæc missa facio: quæ quidem à me non indignationis meæ testificandæ causa, sed ad pudorem eis incutiendum nunc prolata sunt. Id unum metuo; id recogito, quod vos in societatem criminis vocari video. Per institutionem enim ac perversam Eusebii doctrinam, conscientiam à veritate averfam induistis. Sed haudquaquam tarda erit curatio, si Episcopo fideli ac sincero nunc tandem accepto, ad Deum oculos convertatis. Quod quidem jam in vestra est potestate, & ex vestro judicio pendere jam dudum oportuit, nisi supra memoratus Eusebius, iis qui tunc temporis valebant omni ope adjuvantibus, istuc venisset, & rectum ordinem disciplinæ conturbasset. Sed quoniam de hoc ipso Eusebio caritati vestræ pauca dici oportuit, meminit patientia vestra synodum in urbe Nicæna fuisse celebratam, cui & ipse, sicut ut conscientia meæ cultus pascebat, interfui: nullo alio consilio quam ut concordiam inter omnes constituerem; inprimis vero ut coarguerem ac depellerem malum illud, quod ex Arij quidem Alexandrini dementia initium sumpserat, mox autem absurdo & exitiali Eusebii studio erat confirmatum. Idem vero iste Eusebius, amantissimi & carissimi, cum quanta putatis concursatione, utpote ab ipsa conscientia

ἡ δὲ τοῦ τ' αἰς ἐμὲ γαλακτοῦ ὕμνον ἰστέον, δι' αὐτὸν
ὅτι μάλιστα αἱ τ' ἐναντίων μερῶν ἐπιδραστηριότητα
το συνδρομῶν. ὅπως καὶ ὁφθαλμοὺς καὶ ἀκοὰς
ἐπιμαρτυρεῖ ἐμῶν, καὶ μάλιστα ἐκ ἐνόπλων τῶν τυχε-
ρῶν εἰσφύειν ὑπεργίας. μηδὲ με τίς οἰσθῶ εἶναι
πρὸς τὸ τῶν ἀπὸ δόξης ἀναστάσεων. ἑλπίσας γὰρ
ὅτιν ἀκρίβης, ὅτι τῶν προσούτων καὶ τῶν διακρίσεων
τῆς Εὐσεβίου περιπομπῆς φανερῶς ὑπ' ἐμῶν συν-
ληφθῶν συνέστηκεν. ἀλλὰ ταῦτα μὴ παροῦμαι. ἀλλ'
ὅτι ἀναστασίαν ἔχει, ἀλλ' αἰς ἐκείνῃ ἀναστασίᾳ
ὑπ' ἐμῶν προσήκοντα. ἐκείνῃ μόνῃ δέδωκε ἐκείνῃ
ἀξιολογίζομαι, ὅτι ὑμᾶς ἐρῶ πρὸς τὸ ἵδμεν ἡμᾶς
καλεῖσθαι κοινῶν. ἀλλ' ὅτι Εὐσεβίου ἀγωγῆς καὶ
ἐξουσίας, συνείδωσιν τὸ ἀληθὲς κατεργασμένην εἰ-
σὶν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ. ἀλλ' ἐπὶ τῇ βραδείᾳ θεραπείᾳ, εἴη ἐπί-
σκοπος πρὸς τὴν καὶ ἀκρίβειαν τῶν γὰρ λαδόντες, πρὸς
τὸ εἶναι ἀπὸ δόξης. ὅπως ἐπὶ τῇ παρίσταται ἐκ ἐμῶν ἐπὶ,
καὶ πάλαι ἐχρῆν τὸ ὑμῖν ἐκείνῃ κατεργασμένην ἐκείνῃ. εἰ
μὴ ὁ τῶν ἐκείνῃ Εὐσεβίου, ἀλλ' ὅτι τῇ συν-
λαβῶνται αὐτῶν, ἐκείνῃ ἐκείνῃ, καὶ τῇ τῆς
παύσης ὁφείδεται ἀναστασίαν. οὐκ ἐπὶ πρὸς ἀλλ'
ἐκείνῃ πρὸς αὐτὴν πύτυς ὁ Εὐσεβίου πρὸς τὸ ὑμῖν
πρὸς ἀνάστασιν ἐκείνῃ πρὸς ὅπως ἐκείνῃ, ὅτι
ὅπως ἐκείνῃ ἀκρίβειαν, ἐπὶ τῇ Νικαίᾳ πάλαι γα-
λακτοῦ συνείδωσιν, καὶ ἐκείνῃ ἐκείνῃ πρὸς τῇ τῆς
ἐκείνῃ συνείδωσιν λαδόντες παρίσταται. ὅπως ἐκείνῃ
ἐκείνῃ, καὶ ἐκείνῃ ἀναστασίαν. καὶ πρὸς τὴν πάν-
των, ἐκείνῃ πρὸς ἀναστασίαν τὸ πρὸς τῇ τῆς
ὅτι μὴ ἀρχὴν ἐκείνῃ ἀλλ' ὅτι Ἀρίῳ ὁ Ἀλεξανδρινός
ἐκείνῃ πρὸς ἀναστασίαν, ἐκείνῃ πρὸς ἀναστασίαν διὰ τὸ Εὐ-
σεβίου ἀνάστασιν πρὸς ἀληθείαν σπυρίδους. ἀλλ' αὐτῶν
ὅπως Εὐσεβίου, πρὸς ἀναστασίαν καὶ πρὸς ἀναστασίαν, μετ'
ὅπως τομίζετε συνδρομῆς, αὐτὸ δὲ ὑπὲρ τὸ συνείδωσιν

VALESI ANNOTATIONES.

1. [Ἐργασίαν τοῦ συνδρομῶν] Vetus Interpres hanc locum ita vertit, Nihil enim de factis in me injuriis modo dicam, per quas cum maxime adversarum partium concursus, Epiphanius autem Scholasticus sic interpretatur, per quas quando maxime adversarum partium insidia defuerant, iste etiam oculos contra me habebat intentos. Ex his apparet utrumque hoc loco legisse ὅτι μάλιστα, non ita ut vulgo legitur. Ita quoque legit Joachimus Camerarius, ut ex versione ejus apparet. Sic enim vertit, Nam de illius erga me contumeliis nunc non loquar. Quibus enim factis maxime adversarum partium concursus, iste oculos speculatores adversum me intendebat. Nec dubito quin hæc verissima sit scriptura hujus loci. Sic enim sequentia cum antecedentibus egregie conveniunt. Sirmundus tamen & Christophorus vulgatam scripturam secutus ita vertit, Nihil enim de illis in me injuriis nunc dicam, per quas maxime adversarum partium concursus procurabatur. Atqui παραπομπῶν passivam non habet significationem.

2. [Ὁφθαλμοὺς καὶ ἀκοὰς] Presbyteros ac Diaconos Eusebii intelligit, quos sub initium belli inter Constantinum & Licinium Eusebius ad Constantinum milerat, ut sub legationis prætecto, Constantini consilia & apparatus bellicum explorarent, ut paulo post indicat Constantinus in hac Epistola. Erat enim Eusebius sub ditione Licinii. Nec vero arguit eum Constantinus quod Licinii partibus adhererat. Nam cum esset sub ditione Licinii, ut jam dixi, Imperatori suo favere omnino debuit. Sed reprehendit, quod speculatores contra ipsum subisset, ac propemodum militare operam navasset Licinio. Quæ profus indigna sunt sacerdote.

3. [Ὁ καὶ πάλαι ἐχρῆν] In editione Basiliensi legitur ὅτι καὶ πάλαι. Sed longe rectius in codice Leonis Alatii & apud Gelasium Cyzicenum scriptum est καὶ πάλαι ἐχρῆν. Abique articulo, qui elegantius omittitur quam re-

petitur. Atque ita legit vetus Interpres hujus Epistolæ apud Baronium, sic enim vertit. Et jam prius oportebat à vestro penitus judicio.

4. [Διὰ τὴν τῇ τῆς] In codice Leonis Alatii & apud Gelasium Cyzicenum scriptum est διὰ τῇ τῆς. Sane deesse hoc loco vocabulum quod huic adjectivo respondet, indicat interpretatio tum Epiphani Scholastici, tum interpretis innominati. Nam Epiphanius quidem ita vertit. Nisi praeclusus Eusebius primum conscientiam suorum rationum hinc venisset. Innominatus autem interpres sic transluit. Nisi praeclusus Eusebius cum turbulenta magnitudine eorum qui cum sequebantur, hinc pervenisset. Et ordinis vestitionis suorum eorum contineret. Quibus verbis significat Constantinos Eusebium ad Episcopatum Nicomedensem pervenisse, non electione Cleri ac populi, sicut ordo Ecclesiæ postulat. Sed per vim ac potentiam eorum qui Eusebio favelant. Hortatur igitur Nicomedenses, ut jus suum recuperent, & exturbato Eusebio impietatis doctore, alium eiant orthodoxum Episcopum.

5. [Συνδρομῶν] Corrupta vox: pro qua substituendum videtur συνδρομῶν. Atque ita plane legitur apud Gelasium Cyzicenum.

6. [Μιμητικὴ τὸ ὁμοίαν ἀκρίβειαν] Supra notavi, Epistolam hanc ad Nicomedenses à Constantino scriptam esse, nondum tribus mensibus elapsis à synodo Nicæna. Verrum hic locus sententiam nostram videtur retellere. Fecit enim Constantinus Imp. Nicomedenses alloquens, in memoriam eis revocat synodum Nicænam, cui & ipse interfuerat. Id vero dici non potest de re adeo recenti, & ante tres menses gesta. Quare necesse est ut hæc Epistola à Constantino scripta sit, anno ut minimum elapso post Concilium Nicænum. Atque ita falsus fuerit Philostorgius, qui Eusebium in exilium pulsum esse dixit post tres menses quam synodus Nicæna celebrata fuerat.

αὐτῆς ἡ πόλις, μετ' ὅσπερ ἡ αἰχμή, τῇ παύσει
 χόρει ἐληλίμην ψευδολογία συνίστατο· ὑποπέμ-
 πων μὲν μοι ἀφ' ὧν τὴν ἀξιοῦντα ἔαυτ' αὐτῷ
 ἐξαλίμηνος ἢ παρ' ἐμῷ συμμαχίας πνί, ὅπως μὴ
 ἐπὶ τοσούτῳ ἐλεγχθῶς πλημμελήματι, δ' ὑπαρχέ-
 σης αὐτῷ πμῆς ἐκβάλλω. μάρτυς ἐγὼ μοι τῶν
 ὁ Θεὸς αὐτῆς, ὅς ἐμοί τι ἢ ὑμῶν Φιλάρατος ἐπιμέ-
 ροι, ἐπὶ ἢ ἐμῷ ἐκείνους περιέτριψα ἢ ἀπειπῶς ὑφάρ-
 πασθαι, ὃ ἢ ὑμῶν ἐπιγνώσειδε. πάντα μὲν γὰρ ἐπρά-
 χῃ τότε, καὶ αὐτὸς ἐπὶ ὅτῃ, πᾶν ὅπῃν κακὸν ἐπὶ
 δ' αὐτῷ διανοίας ἀπεκρυπτόμενος. ἀλλὰ πρῶτον, ἵνα
 ταῖς λαοῖς δ' τῶν σκαυότῃος παρῶ, τὴν μάλιστα
 μὲν Θεογονίῃ, ὃν τῆς αἰτίας ἔχει κοιανόν, διεπράξα-
 1 το, ἀκούσατε ὡς καὶ αὐτῶν. Ἀλεξανδρίαν πᾶς
 τῆς ἡμετέρας πίστεως ἀναχωρήσαντας, ἐπὶ αὐτῇ κα-
 2 χαλῶν δ' ἀποσταλῆται, ἐπειδὴ ἀφ' ὧν δ' τῶν ὑπηρε-
 σίας ὁ τῆς διχονοίας διημέρετο πυρσὺς ἀλλ' ὅτοι οἱ
 3 χαλῶι τι ἢ ἀγαθὸν ἐπίσκοποι, οὗς ἀπαξ ἢ τῆς
 συνόδου ἀλλήλα πρὸς μεταίτιας πετηνῆς, ἢ μόνον
 ἐκείνους ἐδέξαντο, καὶ παρ' ἐαυτοῖς ἡσυχάζοντες, 20
 ἀλλὰ ἢ ἐκονήσαν αὐτοῖς τῆς τ' τρόποι κακο-
 3 βίας. ἀφ' ὧν τῶν πρὸς τῆς ἀχαρείας, τῶν ἐκείνους
 πρὸς αὐτῶν ἀπαγείας γὰρ αὐτῶν ἐκείνους ἐς πρῶ-
 τῶν ἐξομολογῆται. ἵνα ὑμῶν ὅτι, πρὸς τ' Θεὸν
 ἐκείνῃ τῇ πίστι βλέπῃ, ἢ πάντῃ ἢ γενησὶν συν- 25
 4 ἔστηκε, ἢ εἶναι πρὸς αὐτῶν, ἢ ἀφ' ὧν πρὸς αὐτῶν. οὕτως
 ὑποκόπῃς ἀγνὺς τι ἢ ὁρθόδοξος ἢ Φιλαρίωνος
 ἔχοντες χαίρουσιν. ἢ πᾶς ἢ πρὸς μὴ μὴ τ' λυμῶ-
 ναι ἐκείνῃ ἢ πρὸς ἵππων ἀπρωότους ἐξαφῆται
 πολυμήν, ὡς καὶ τῆς ἰδίας τόλμης διὰ τ' τῶν 30
 διεσπαστοῦ τῷ Θεῷ, τῶν ἐμῶν, ἐργίας ἀνα-
 σταλῆται. ὁ Θεὸς ὑμῶν διαφυλάξῃ ἀδελφοὶ ἀνα-
 πνιτοί. τότε μὲν οὐδ' ὅτι καὶ ἐκείνους, ἢ τ' πόλιν
 ἐξηλάτῃται. ἢ τ' μὲν Νικομήδειαν Ἀμφίον ἐπιγνώσῃ
 τῶν ἢ Νίκαιαν Χρῆτος. ἀλλὰ πάλιν ταῖς ἐξ ἑσθῆς 35
 χρηταῖς μηχαναῖς, ἢ τ' βασιλείας Φιλαρίωνος
 ἐφῆται ἐξαπάτης θύοντες, ἀνεπάλαυσαν τι ἢ τῶν
 πρὸς αὐτῶν δυνατείαν ἀπέλασαν.

convictus, quanta cum ignominia, consu-
 tatae undique falsitati patrocinatus est: nunc
 diversos homines clam ad me mittens, qui
 pro ipso orarent: nunc auxilium aliquod
 a me postulans, ne tanti sceleris convictus,
 honoris sui gradu depelleretur. Testis hu-
 jus rei mihi est Deus ipse, qui & mihi
 & vobis semper propitius adsit. Nam &
 ille me circumvenit ac turpiter decepit, sic-
 ut & vos ipsi agnosceretis. Tunc enim om-
 nia gesta sunt prout ipse cupiebat, qui ni-
 hil non mali in animo suo clausum habe-
 bat. Sed ut alia improbitatis illius faci-
 nora prætermittam, quid nuper una cum
 Theogonio clementie suæ socio admisit,
 quæso accipite. Alexandrinos quosdam qui
 à nostra fide desciverant, istuc abduci præ-
 ceperam, propterea quod eorum opera ac
 ministerio, discordiæ fax excitabatur. Ve-
 rum isti egregii scilicet Episcopi, quos
 synodi clementia ad agendam penitentiam
 servaverat, non solum istos susceperunt, &
 apud se tuto degere iusserunt, sed etiam
 malitiæ illorum socios se ac participes ad-
 junxerunt. Quamobrem adversus ingratos
 istos id agere decrevi. Abreptos videlicet
 quam longissime deportari jussi. Vestrum
 nunc est, ea fide in Deum oculos mentis
 conjicere, in qua vos semper fuisse con-
 stat, & esse decet: & efficere ut gaudē-
 mus puros, orthodoxos atque benignos E-
 piscopos nacti. Si quis vero mentionem
 illarum pestium facere, aut in laudem eo-
 rum temere excitari præsumpserit, statim
 opera famuli Dei, hoc est nostri, audacia
 ejus comprimetur. Divinitas vos servet,
 fratres dilectissimi. Isti ergo eo tempo-
 re depositi & ex civitatibus suis ejecti fu-
 ere. Et Nicomedie quidem Episcopatu
 Amphion; Nicææ vero Chrestus
 regendum suscepit. Sed cum denuo con-
 suetas artes & machinas adhibuissent, &
 Imperatoris clementia ad fraudem facien-
 dam abusi essent, pugnam redintegrarunt,
 & pristinam potentiam suam receperunt.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἀλεξανδρίαν πᾶς] Baronius quidem hos Melitianos
 fuisse exulatos, quos Constantinus post synodum Nicæ-
 nam, cum tumultus Alexandrie excitarent, Byzantium
 ad se evocaverat. Ego vero Arianos potius illos fuisse
 crediderim. Atque id plane testantur Episcopi Egypti
 in Epistola synodica quam ad omnes Ecclesie Catholice
 Episcopos miserunt pro decessione Athanasii. Verba eo-
 rum hæc sunt. αὐτὸς γὰρ ἀπεβύβη, ὅτι Ἀμφίον μὲν ἐν Νι-
 κησίῃ, Χρῆτος δὲ ἐν Νικαίᾳ κατεβύβησαν ἀπὸ αὐτῶν, ἀφ' ὧν
 τὸ αἷμα ἀποτόναι, καὶ τὸν πρὸς τοῦς ἀρρεμενίας πρὸς αὐτῶν,
 πρὸς ὑπὸ τῆς συνόδου τῆς ἐνδομηναιῆς ἀποδομηναιῆς. Id est.
 Neque siquidem cognitum habetis, Amphionem Nicomedie,
 Chrestum vero Nicææ, in eorum locum ab impietate &
 corruptione quam cum Arianis à Nicæno Concilio repro-
 batis habuerant, Episcopos constitutos esse. Sed & verba quæ
 sequuntur in hac Constantini Epistola, satis indicant id
 quod dixi, Alexandrinos illos Arianos fuisse, non Melitia-
 nos. Sequitur enim τῆς ἡμετέρας πίστεως ἀναχωρήσαντες.
 Quod Arianis quidem optime convenit: de Melitianis ve-
 ro dici non potest: quippe qui Schismatici tantum essent,
 non autem heretici: & quo tempore hæc Epistola scri-
 pta est, nondum Arianis scilicet adjuverant.

2 Τῶν τῶν συνόδου ἀλλήλα] Hunc locum correxi ex MSS.
 codicibus Aitatu & Savani, quibus etiam consentit Gellius
 Cyzicenus & editio Basilienfis, in hunc modum, ὅς ἐν τῇ
 συνόδῳ ἀλλήλα πρὸς μεταίτιας πετηνῇ. Quam emendatio-

nem confirmat Epiphanius Scholasticus & Anonymus In-
 terpres: sic enim vertunt. Sed isti boni & optimi viri E-
 piscopi, quos sancti Concilii veritas ad penitentiam referen-
 das. Eusebium ac Theogonium intelligit, qui cum ante
 Nicænam synodum & in ipsa synodo patrocinium Arii
 susceperant, patres synodi Nicæne eos una cum A-
 rio damnare primum voluerant. Postea tamen interco-
 dente pro ipsis Constantino, cum Nicæne fidei in speci-
 em subscripissent, synodus eis pepercerat, ad peniten-
 tiam eos referans, ut loquitur Constantinus. Porro ἀλί-
 γμα hoc loco sinceritatem fidei significat, ἐξ ὧν ὅτι οἱ
 3 Τῶν τῶν συνόδου ἀλλήλα] In edit. Bas. excusum est τῶν
 ἡμετέρας πίστεως: Optime, modo utranque simul vocem
 retineamus.

4 Καὶ ἀφ' ὧν πρὸς αὐτῶν. οὕτως ἀγνὺς] Jacobus Sirmundus
 hunc locum in editione sua aliter distinxit, hoc modo, καὶ
 ἀφ' ὧν πρὸς αὐτῶν οὕτως ἀγνὺς ἀγνὺς τοῖς καὶ ὁρθόδοξοις καὶ
 φιλαρίωνος χαίρουσιν. Et locum sic interpretatus est, At-
 que ita perfectisse sanctos & orthodoxos, hominumque a-
 mantes Episcopos gaudentes. Verum hæc Interpretatio fer-
 ri non potest. Expunxit enim Sirmundus verbum ὁρ-
 θῶν, contra fidem atque auctoritatem omnium codicum.
 Sed longe facilius erat locum restituere absque u'la mu-
 tatione hoc modo, καὶ ἀφ' ὧν πρὸς αὐτῶν οὕτως, ὅς ἐπὶ αὐτοῖς
 ἀγνὺς τοῖς καὶ φιλαρίωνος ὁρῶντες χαίρουσιν. Atque ita legic

De fraudulenta machinatione Eusebii & sociorum ejus adversus Eustathium Episcopum Antiochenum.

Περὶ τῆς ὑπὸ Εὐσεβίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ γενη-
μένων καὶ ὑπὸ Εὐστάθιου τῷ τῆς Ἀντιοχείας
ἐπισκόπου δολίας συνσκευῆς.

*Eusebii Vit.
Const. l. 3.
cap. 59. 60.
Socr. lib. 8.
cap. 24.*

EUSEBIUS vero Episcopatum quoque Constantinopoleos, ut supra dixi, tyran-
nica quadam violentia occupavit. Atque
ita majorem potentiam nactus, cum Impe-
ratorem adiret de proximo, & ex crebriori-
bus cum eodem colloquiis fiduciam sum-
pssisset, adversus veritatis propugnatores in-
sidias machinatus est. Ac primum quidem
desiderio visendi Hierosolyma flagrare se si-
mulans, Imperatore hac ratione decepto,
tanquam ad celeberrimum fabricæ illius o-
pus spectandum, maximo cum honore illinc
profectus est, cum Imperator vehicula & re-
liquum apparatus ei subministrasset. Prose-
cutus est una cum illo etiam Theogonius E-
piscopus Nicææ, pessimorum ejus consilio-
rum socius & particeps, ut superius diximus.
Qui cum Antiochiam venissent, amicitiz
speciem præferentes, summo cultu atque ho-
nore excepti sunt. Veritatis enim defensor,
magnus ille Eustathius, omnem illis frater-
nam caritatem exhibuit. Inde cum ad sacra
loca pervenissent, & eos qui idem cum ipsis
sentiebant vidissent, Eusebium videlicet Cæ-
sariensem, Patrophilum Scythopolitanum,
Aetium Lyddæ, Theodotum Laodiceæ:
& alios Ariana labe contaminatos: consilium
suum eis aperiunt, & una cum illis Antio-
chiam contendunt. Et aliorum quidem ad-
ventus causa prætexebatur, ut Eusebium
honorifice deducerent: sed revera bellum ad-
versus veritatem occulte parabatur. Condu-
cta enim muliercula quadam quæ ex corpo-
ris sui pulchritudine quæstum faciebat, cum
ei persuassissent ut linguæ suæ ministerium
ipsis locaret, ad Concilium conveniunt. De-
io aliis omnibus exire jussis, miseram illam
mulierem introducunt. Illa infantem ube-
ribus suis admotum ostendens, illum ex
Eustathii concubitu concepisse se ac peperis-
se dixit, & impudenter vociferabatur. Eu-

*Mulier im-
pudica con-
ducta Euse-
bium sub-
ornata.*

O δὲ Εὐσεβίος, ὅς ἤδη ἔφη, καὶ τὸ Καντζουπυπό-
λιως ἡγεμονίαν κατέχευε τυραννικῶς. οὕτως ἢ
τῆς πλείους ἐπιλαβόμενος δυνατείας, καὶ ἔγους
παρὰ βασιλείας Φιλίππου, καὶ παρρησίας ἐκ τῆς συ-
χρότης συνουσίας λαβὼν, τοὺς καὶ τῆς ἀληθείας
προμάχον κατεσκόδασι μηχανάς. καὶ πρῶτον ἰμερί-
ος τῆς Ἱεροσολύμων θείας σκηψάμενος, καὶ ταύτην
τὴν βασιλέα βυκολήσας, ὥς τὸ πολυθύλητον τῆς
οἰκονομίας ἔργον ἐφόδμενος, μετὰ πλείους ἐκείνων
ἀπῆρε πρὸς τὴν βασιλείαν αὐτῶν καὶ ὀχήματα καὶ
ἄλλων ἀπνεύματος θρησκείας. συναπῆρε ἢ αὐτῶν
καὶ Θεογόσιος ὁ Νικαίας, κοινῶς ὡν, ὥς καὶ ἀρῶν
εἰρήκαμεν, τὴν πικρὰν βουλευμάτων. ἀφικόμενοι ἢ
εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ τὸ τῆς Φιλίας ὡς ὁρίμενοι προ-
σπαύοντες, θρησκείας ἀπέλαυσαν ὅτι μάλιστα πλεί-
ους. ὁ γὰρ τῆς ἀληθείας πρόμαχος ὁ μέγας Εὐστάθιος
πᾶσαι αὐτοῖς ἀδελφικὴν φιλοφροσύνην προσέειπεν.
ἐπειδὴ ἢ τῶν ἱερῶν κατέλαβον τόπους καὶ τοὺς
ὁμίοντες ἐξείσαπτο, Εὐσεβίον πρὸς Καισαρί-
αν, καὶ τὸν Σκυθοπολίτην Πατρίφιλον, καὶ τὸν
Λύδην Αἰτίον, καὶ τὸν Λαοδικεῖας Θεοδότῃν, καὶ τῶν
ἄλλων ὅσοι τὸ λώδιον εἰσεδείξαντο τὴν Ἀρείαν, ἐμή-
νυσαν τε τὸ τυρβώδες, καὶ σὺν αὐτοῖς τὴν Ἀντιό-
χην κατέλαβον. καὶ τὸ μὲν ἀνέχοντα τῆς τῶν ἄλλων
ἐπιδημίας, ἀντιπρόσωπος ὡς πρὸς τὸ κατὰ
μῆκος, ὁ καὶ τῆς θυσίας πόλιμος. ὁ γὰρ γὰρ
ἐταίρων, τὴν ἄρην ἀπεμπολοῦν μισοῦσάντων,
καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτοῖς ἀπὸ τῆς πίστεως, συνήλ-
θον εἰς τὸ συνίδεον. εἶτα τῶν ἄλλων ἀπαντα ἔξω
γαίαν καλεῖσάντες, τὸ τεισάβλιον εἰσήγαγον γύ-
ναιον. ἡ δὲ παιδίον ὑπάπτειν ὑπεδεκκυῖσα, ἐκ
τῆς Εὐστάθιου συνουσίας ἔλεγε τὸτο καὶ συνελθόντων
καὶ τιτοκίαν, καὶ ἀναίδην ἐβόα, ὁ δὲ τῆς συκο-

VALESII ANNOTATIONES.

Anonymus Interpres hujus Epistolæ, jam toties à nobis
laudatus. Sic enim vertit hunc locum. *Nunc vestrum
est, ad Deum fide illa respicere, qua semper et fuisse constat
et esse docet: Et sic peragere ut Episcopos castos et ortho-
doxos et clementes habentes gaudeamus.*
[καὶ ἕως βασιλεὺς φέρων] In codice Savilii præposi-
tio additur hoc modo καὶ ἕως πρὸς τὸν Θεόν. In Basilien-
si autem editione ita legitur καὶ ἕως πρὸς βασιλεὺς φέρων
quod magis placet. Errat autem hic Theodorus, qui
Eusebium Constantinopoleos Episcopum fuisse putat, tunc
cum Eustathium Antiochenum ἐκ τῆς ἐκείνου ἐξέρχεται.
Nam Eusebius in Episcopatu Nicomedensi usque ad
Constantinū obitum perseveravit: Quippe qui Constanti-

nio paulo ante mortem baptizavit Nicomediz, cum ad-
huc esset illius urbis Episcopus, ut testatur Hieronymus
in Chronico. Idem quoque probari potest ex Ammiano
Marcellino, qui in libr. 22. scribit Julianum Nicomediz
educatum fuisse ab Eusebio Episcopo ejusdem loci, quem
genere longius contingebat. Atque Julianus natus est an-
no Christi 331. ut notavi ad librum 25. Marcellini. Quo-
modo igitur educari potuit Nicomediz ab Eusebio Episco-
po, si Eusebius jam ante hunc annum relicto Nicomediz
Episcopatu ad C. P. sedem transferat? Omitto locum A-
thanasii in Epistola ad Solitarios, ex quo manifeste convin-
citur Eusebium non Alexandro, sed Paulo successisse in
Episcopatu C. P.

VARIORUM.

a Παρὰ βασιλεὺς φέρων] Rectius legit ipse Valesius suis
in Notis ad librum adum, c. 3. παρὰ βασιλεὺς φέρων. *W.
Lew.*
b Εὐσεβίον τὸν Καισαρίαν] Theodorus Eusebium Cæsa-
riensem inter hujus sceleris architectos recenset. Quin
inter iudices sederit à quibus Eustathius depositus est, nul-
lus dubitat. Prius etiam intercesserant inter ipsum & Eu-
stathium similitates de voce confusionalis, referente So-
crate lib. 1. c. 23. unde parum æquus Eusebius Eustathio,
quem & ἄλλοι τῶν τῶν αὐτοῦ, αὐτοῦ τῶν αὐτοῦ qui Antiochiam
exsisterat, vocat. lib. 3. de Vit. Const. c. 59. *W. Lew.*

c Γυνὴν ἰσχυρὰν] Athanasius, Epistola ad Solitarios p.
629. B. Edit. Commelin. ait, causam depositionis Eusta-
thii fuisse, quod in matrem Constantinī Helenam inju-
rius fuisset: nimirum quod eam, dum viveret, ostendisse
diceretur. Neque enim tum temporis Helena in O-
rientem advenerat, ut nonnulli existimant, verbi Euse-
bii lib. 3. de vita Constantini, cap. 43. mortis Helenæ
quippe ante biennium, vel saltem anno priore quam hæc
acta sunt, è vita excesserat. ut recte statuit Valesius in
not. ad lib. 3. de vita Const. c. 47. Vid. etiam Pagi ad
ann. 326. n. 9. *W. Lew.*

φίλιππος

Φαντίας τὸ πρῶτον ἐπιστάμενος, εἴ ποτε ἔχοι τὴν
 τε συνίστασθαι, ἄγος εἰς μίσην ἐκείνου. ἐκείνης δὲ
 μηδένα οὐκ ἔστι μάρτυρα τῆς κατήγορίας λεγούσης,
 ὅραον πρῶτον οἱ δικαιοτάτοι δικασταί· καίτοι ὅ
 νόμος ἀφ' ὧν ῥησὶς, ἐπὶ δύο καὶ τριῶν μαρτύ- 5
 ρων ὡς βέβαια τὰ λεγόμενα· καὶ ἀπικρὲς ὅ ἄπο-
 κρίνῃ κελύμενος, μηδὲ καὶ πρὸς αὐτὸν ἡγομένην
 γενομένην δὲ καὶ δύο καὶ τριῶν μαρτύρων προσδέχεται.
 ἀλλὰ ὅτι θεῶν ἔστι νόμος καὶ ἀφροσύνας, ἀμάρ-
 τυραν καὶ ἀνδρῶν τοσούτων κατήγορίας ἐδέξατο. ἐπὶ 10
 δὲ οἷς ἔπειτα ἐκείνη τὸν ὅρκον προτέθηκε, ῥησὶς
 ἡ μὲν Εὐστάθιος τὸ βέβαιον εἶναι, ὡς κατὰ μοχλὸν
 λαοὶ οἱ φιλαλήβης καὶ ψῆφον ἐξήνεγκαν. τῇ δὲ
 ἄλλῃ δὲ ῥησὶς, παρῆσαν γὰρ οὐκ ὀλίγη καὶ τῇ
 ἀποστολικῇ ὑπομαρτυρίᾳ δοξάζει, καὶ τὰ τυ- 15
 ρανθέντα παλινάσιν ἀγνοοῦντες· προφανῶς ἀπι-
 λυγμένη, καὶ τὴν μίσην Εὐστάθιον καὶ ψῆφον ἐκείνη τὴν
 παρῆσαν δέξασθαι κωλύοντες, πρὸς βασιλῆα καὶ
 ταχίστην οἱ τὸ δόγμα συντελέσαντες ἀπῆλθον. καὶ
 πίστευον αὐτοὺς ὡς ἀληθεῖς ἢ γραφῆς καὶ δικαίας τῆς 20
 καταθέσεως καὶ ψῆφου, ὡς μοιχὸν ὁμοῦ καὶ τυραννῶν
 ἐξελαθῆσαν καὶ καταδικάζουσι καὶ ἐκείνης καὶ ἀφρο-
 σύνης ἀγωγῇ. καὶ ἐκείνος μὲν ἀφ' τῆς Θράκης εἰς
 Ἰλλυρικὴν πόλιν ἀπῆλθεν.

stathius vero qui hanc calumniam adversus
 se concinnatam esse evidentissime sciret, mu-
 lierem, si quem haberet hujus facinoris con-
 scium, in medium proferre jubet. Cumque
 illa neminem objecti criminis testem habere
 se diceret, æquissimi judices iurandum
 ei detulerunt: idque quamvis lex diserte
 clameret, ea quæ dicuntur, duorum aut trium
 testimonio confirmari oportere: & Aposto-
 lus aperte præcipiat, ne quidem contra pres-
 byterum admittendam esse accusationem abs-
 que duobus aut tribus testibus. Verum illi
 contemptis Divinis legibus, contra tantum
 virum accusationem sine ullo teste admisce-
 runt. Itaque cum mulier dicta sua addito
 iurejurando confirmasset, clamans infantem
 revera Eustathii esse, statim iudices veritatis
 studiosi, tanquam adversus adulterum senten-
 tiam tulerunt. Porro cum alii Episcopi aper-
 te contradicerent, vetarentque ne Eustathius
 huic sententiæ acquiesceret: erant enim
 illic haud pauci, qui Apostolicam doctrinam
 tuebantur, & totius fraudis prorsus
 ignari erant: illi qui scenam hanc composue-
 rant, confestim ad Imperatorem perrexerunt.
 Cui cum persuassissent, verum illud crimen
 & æquam esse depositionis sententiam, esse-
 cerunt ut pietatis & castitatis athleta, tan-
 quam adulter simul & tyrannus, in exilium
 mitteretur. Atque is quidem per Thraciam
 abductus est in urbem quandam Illyrici.

Sæc.
IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

25

CAPUT XXII.

Περὶ τῇ μὲν τῇ ἐξόδῳ τῷ ἁγίῳ Εὐστάθιῳ, καὶ
 ἑστάντῳ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐπισκόπῳ αἰρετικῶν.

*De Episcopis hæreticis qui Antiochia ordinati
 sunt post discessum Beati Eustathii.*

Οὗτοι δὲ πρῶτον μὲν αὐτὸν χειροτονῶν
 1 Εὐλάλιον. τοῦτον δὲ ὀλίγον ἔπιβιάσαντος
 2 χρόνον, Εὐστάθιον μετέβησαν τὸν Παλαστίνον ἡδέ-
 λησαν. ἐπὶ δὲ καὶ αὐτὸς ἐξέφυγε τὴν μεταβίαν,
 καὶ βασιλὸς διέκλυσε. Εὐφρόνιος πρὸς ἀλλοτρίαν
 καὶ τοῦτον δὲ πλεονέχσαντος, εἰσαυτὸν γὰρ καὶ
 3 μὲν ὀλίγον μετὰ τὴν χειροτονίαν ἐβίω, Πλα-
 κωνίῳ τῆς ἐκκλησίας ἐκείνης τὴν προεδρίαν παρ- 35
 ἔδοσαν. πάντες δὲ ὁμοίως τὴν Ἀρείου λόβῳ ἐ-
 χον ἐκκλησιάζοντες. ἀφ' οὗ τῷ πλεονέχῳ τῇ δὲ
 σέβῃ πρὸς αὐτοὺς ἐκκλησιάζοντες, καὶ τῇ ἱεραρχίᾳ, καὶ τῇ
 πολλῇ, τοὺς ἐκκλησιαστικὰς καὶ λαϊκὰς συλ-
 λόγους, πρὸς αὐτοὺς συνήρουν. Εὐστάθιος δὲ 40
 τοῦτον ὁμολογῶν ἅπαντες, ἐπὶ δὲ μὲν τὴν ἐξόδον

At illi, primum quidem Eustathii loco
 Eulaliū ordinaverunt. Qui cum exi-
 guo admodum tempore supervixisset, ipsi
 quidem Eusebium Palæstinum eo transferre
 conati sunt. Sed cum & is translationem
 hanc reculasset, & Imperator eam fieri pro-
 hibuisset, Euphronium elegerunt. Quo non
 multo post mortuo: anno enim & mensi-
 bus paucis post ordinationem superstes vixit:
 Ecclesię illius Episcopatum Flaccillo tra-
 diderunt. Porro hi omnes Ariani dogma-
 tis libem in animis suis occultam habue-
 runt. Atque idcirco multi, tum ex cle-
 ricis, tum ex plebe, quibus religio cordi
 erat, conventus Ecclesiasticos declinantes,
 seorsum collectas agebant. Qui vulgo ab
 omnibus Eustathiani dicebantur, eo quod
 post discessum Eustathii coire in unum

Euseb. Hist.
Const. l. 3.
c. 60. 61.Eustathian.
m.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Εὐλάλιος] Post Eustathium, Antiochenus Episcopus
 factus est Paulinus qui tunc Episcopus erat Tyri, ut no-
 tavi ad lib. 10. Historię Ecclesiasticę Eusebii. Cui suc-
 cessit Eulalius, quemadmodum testatur Philostorgius apud
 Suidam in voce Ἀντιόχεια.

2 Εὐστάθιον μετέβησαν] Non possum assentiri Theodoro-
 to, qui post mortem Eulalii Eusebium Cæsariensem ad
 Episcopatum Antiochenę urbis vocatum fuisse dicit. Nam
 Eusebius ipse in libro 3. de vita Constantini aperte indi-
 cat, id statim post depositionem Eustathii factum fuisse.
 Sed & literę Imperatoris Constantini ibidem ab Eusebio
 relata, id ipsum non obscure indicant. Nicomachus ta-
 men in Chronico Eusebium post Euphronium ponit, cum
 tamen Eusebius nunquam fuerit Antiochenus Episcopus.

3 Πλακωνίῳ] Hujus Episcopi nomen varus modis scri-
 bitur. Interdum enim πλάκων, alias φλάκων exaratur,
 ut notavi ad Historiam Socratis. Sed verum ejus nomen
 fuit φλάκων, ut scribitur apud Eusebium in libris con-
 tra Marcellum, & apud Aθανάσιον in Apologia. Ex quo

discimus eum interfuisse Concilio Tyri, quod factum est
 anno 335. natalis Dominici. Quare ante hunc annum
 Episcopus Antiochenus factus fuerit necesse est. Quod
 quidem egregie convenit cum supputatione annorum quos
 Eulalius & Euphronio tribuit Theodorus ac Philostorgius.
 Etenim Paulinus qui primus Eustathio successit est, sex
 tantum mensibus eo munere est perfundus, teste Philo-
 storgio in lib. 3. Eulaliū quoque brevi post electionem
 mortuum esse testatur Theodorus. Euphronio autem
 annum & aliquot menses assignat. Ita tres illi Episcopi
 triens circiter annorum spatium sedem illam administra-
 runt. Cum igitur Eustathius anno Christi 319. aut 330.
 exutus fuerit Episcopatu, ut ad Eusebium demonstravi:
 Flaccillus circa annum Domini 333. ad Episcopatum An-
 tiochenum promotus videtur. Huic annos 12. Episcopa-
 tus tribuit Nicephorus Patriarcha, qui eum φλάκων no-
 minat, & interfuisse scribit Synodo Antiochenę quę in en-
 cernis celebrata est anno Christi 342. quod testatur etiam
 Socrates in lib. 2. cap. 6.

τὴν

33c. cœpissent. Ceterum misera illa muliercu-
IV. la cum in gravissimum ac diuturnum mor-
bum incidisset, insidias detexit & scenam
omnem aperuit: non duobus tribusve, sed
plurimis sacerdotibus indicans ea quæ per
fraudem fuerant concinnata. Falsa est enim,
se mercede conductam, Eustathio eam ca-
lumniam imponere ausam fuisse: nec ta-
men prorsus falsum esse iurjurandum suum.
Eustathium enim quendam fabrum ætari-
um, infantis patrem fuisse. Et hæc qui-
dem Antiochiæ ab egregia illa factione
perpetrata sunt.

τιὸν ἐκείνῳ συνέστησαν. τὸ μὲντοι τρισαύλειον ἐκείνῳ
γίνεσθαι, ἴδωσ' χαλεπὸν ἰάτη καὶ μακροτάτῃ πᾶσι-
πιδόν, ἰξέσθῃ τιὸν ἔπιβουλὴν καὶ τιὸν τραγωδί-
αν ἐγύμνωσιν, οὐ δὴ καὶ τρεῖς, ἀλλὰ παμπόλ-
λους τῶν ἱερῶν τὰ τυρωθέντα διδάξασα. ἔφη γὰρ
ἐπὶ χρήμασι τιὸν συκοφαντίαν ἐκείνῳ πολλομη-
κίαν. καὶ τὸν μὲντοι ὅρκον μὴ πᾶμπαν εὖ καὶ ψευδῆ.
Εὐσταθίου γὰρ πρὸς χαλκίως μηχανῶσθαι τὸ βριβεῖν.
ταῦτα μὲν οὖν εἰς Ἀποχρία ὡς τῆς βελτίστες
10 ἰστολήθη συμμορίας.

CAPUT XXIII.

De Indorum fide.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Περὶ τῆς Ἰνδῶν πίστεως.

80c. l. 1. **A**PRUD Indos vero iisdem temporibus
cap. 19. Divinæ cognitionis lux primum ful-
80z. lib. 2. gere cœpit. Nam cum Imperatoris fortitu-
cap. 24. do ac pietas omnium ubique sermonibus ce-
lebraretur, & cuncti circumquaque Barbari
experimento ipso edocti, pacem bello ante-
ponerent, libere ac sine metu ultro citroque
omnes commeabant. Ac multi quidem spe-
ctandi studio, multi vero etiam mercandi
causa, longas peregrinationes suscipiebant.
Quo quidem tempore Tyrius quidam Græ-
corum philosophiæ peritus, interiorē In-
diam perustrare cupiens, cum duobus ado-
lescentibus fratris filiis eo profectus est.
Cumque desiderio suo satisfecisset, conscen-
sa nave in patriam redire cœpit. Sed cum
navis aquationis causa ad portum quendam
appulisset, irruentes Barbari alios submerse-
runt, alios in servitutem abduxerunt. Et
ipse quidem unus fuit ex numero mortuo-
rum. Adolescentes vero ad regem perducti
sunt. Eorum alter Ædesius, alter Frumen-
tius vocabatur. Porro loci illius regulus,
cum diuturno experimento comperisset eos
ingenio ac solertia valere, domus suæ cu-
ram gerere iussit. Quod si quis fortasse dictis
fidem derogat, is Iosephum & regnum Æ-
gypti velim consideret: ac præterea Danie-
lem Prophetam, tresque illos pietatis athle-
tas sibi in memoriam revocet. Nam & isti
cum essent captivi, Babyloniorum regni
præfecturam gesserunt. Postea vero mortuo
rege, apud filium ejus mansere, majori ad-
huc honore aucti. Et quoniam in vera pie-
tate fuerant educati, mercatores qui eo
commeabant hortati sunt, ut ex more insti-
tutoque Romanorum simul convenire, ac
Divina mysteria celebrare vellent. Longo
deinde tempore elapso regem adveniunt, & be-
nevolentix suæ mercedem hanc postulant,
ut ipsis in patriam redire liceret. Quo im-
petrato, in Romanum solum reversi sunt.
Ac Ædesius quidem Tyrum profectus est.
Frumentius vero rerum divinarum curam
parentum suorum conspectui anteposuit. Et
Alexandriam profectus, Ecclesiæ illius An-
tistitem certiorē fecit, quantopere optarent
Indi Divinæ fidei radiis illustrari. Eo tem-
pore Athanasius Ecclesiæ illius clavum rege-
bat. Qui cum eas res audisset: Ecquis, in-
quit, melius quam tu ab animis hujus gentis
caliginem ignorantix depellere, & Divinæ

ΠΡΕΑ δὲ Ἰνδοῖς καὶ τοῦτοι αἰτέουσι τὸν χρόνον
τῆς θιουγασίας τὸ φῶς. τῆς γὰρ τῷ βασι-
15 λείας ἀνδρείας καὶ θυσίας πανταχοῦ θρυλομένης, καὶ
τῶν εἰς κίχλῳ βαρβάρων τὴν εἰρήνην αἰρεῖσθαι πρὸ
τῆς πολέμου τῆς πύρας μεμαθηκέναι, ἀδελφῶν ἀλλή-
λοις ἀπαντες ἐπιμίγνυτο. καὶ πολλοὶ μὲν ἱερῶν
χάρι, πολλοὶ δὲ ἐμπορίας, τοὺς μακρὰς ἀπέδη-
20 μίας ἐπέλλοτο. τότε τὸς τύριος τῆς θύρας Φι-
λοσοφίας μετίχρη, τὴν ἐσχάτην Ἰνδῶν ἱερῶν πο-
θήσας, σὺν δύο μερακίοις ἀδελφοῖς ἐξιδήκωσεν.
ὧν ἐπὶ τῇ δὲ τυχῇ, ταυπλῆα χρέμους ἐπαίετο.
ἰνδρίας δὲ χρεῖν εἰς πᾶσι λιμένας τῶν σχερῶν πρὸς-
25 ῥημιόθεν, Βάρβαροι προσπορεύεσθαι, τοὺς μὲν
κατεπόνησαν, τοὺς δὲ ἐξηδεύοντο. καὶ ἐκείνους
ἐν τοῖς τελευτῇ συνεβλήθη. τὰ δὲ μερακία πρὸς-
ἡχθη τῷ βασιλεῖ. τοῦτοι δὲ μὲν Αἰδέσιος, ὁ δὲ Φρυ-
μόνης ἀνομάζοντο. πῦραι δὲ τῶν τῶν χρόνῳ
30 λατῶν ὁ τῆς γῆς ἐκείνης κρατῶν, καὶ ἀρχόντες ἰδόντες,
τὴν αἰκίας ὀπιμολύτης προσέβλεπον. εἰ δὲ τις ἀπι-
τῇ τοῖς λεγόμενοις, τὰ καὶ τὴν Ἰωσήφ καὶ τῆς Αἰγύ-
πτου τὴν βασιλείαν σκοπεύοντο. πρὸς δὲ τοῦτοι, καὶ
τῶν πρὸς τὴν ἀναμνησκέντων Δανιὴλ, καὶ τὴν τριῶν
35 ἐκείνων τὴν θυσίας ἀγαθῶν. καὶ γὰρ ἐκείνῳ δευτέ-
ρω τῶν γινόμενοι, τὴν τὴν Βαβυλωνίαν ἡγεμονίαν παρ-
ελάσαν. ἡ δὲ βασιλεία τῆς τελευτῆς, τῶν παρὰ
τῶν ἐκείνῳ συνησάν, πλείους πᾶσι ἀπλάγνους. θυ-
σιόει καὶ συνεβραμμένοι, τὴν αὐτῶν τῶν ἐμπορίας
40 ἀφικνεύμενοι, καὶ τὸν Ῥωμαίων ἔτος συναγείρεσθαι
καὶ τὰς θείας ὀπιμολύτης λευτερίας προσέτρι-
πον. χρόνῳ ἡ συχρὶς διελθόντες, προσέειπον τῷ βα-
σιλεῖ, καὶ τῆς θυσίας ἀπαυτῶν μοῖον, τὴν εἰς τὴν ἐν-
ελαύσαν ἐπαύσαν. τότε δὲ τυχόντες εἰς τὴν Ῥωμαί-
45 ῶν ἀφίκετο γῆν. καὶ ὁ μὲν Αἰδέσιος τὴν Τύρον κατέλα-
βεν ὁ δὲ Φρυμόνης τιὸν πᾶσι τὰ θεία σκεδῶν τὴν
τὴν μηχανόταν προπτόμενος θείας καὶ τὴν Ἀλεξάνδρου
καταλαβὼν πόλιν, τὸν τὴν ἐκκλησίας ἐδίδαξε πρό-
ιδροι, ὡς Ἰνδοὶ λίαν πελοῦσι τὸν πορὸν εἰσεδέσθαι
50 φῶς. Ἀθανάσιος δὲ τῆς μηχανόταν τῆς ἐκκλησίας ἐκεί-
νης κατέτριψε τοὺς οἴκους ὅς τὴν διηγήματα ἐκείνων
ἀκούσαντες, καὶ πρὸς σὺ, ἔφη, ἀμεινὸν καὶ τὴν τῆς ἀληθείας
ἀχλὺν ἀπεκιδάσθαι τῶν ἱερῶν, καὶ τῶν θείων κηρύμα-

πος αὐτοῖς ἀποπέσει τὴν αἴγλην; ταῦτα εἰπὼν, καὶ
 τῆς ἀρχιερατικῆς αὐτοῦ χάριτος μεταδίδως, εἰς τὴν
 τῷ ἔθνει ἐξέπτεψεν μαρτυρίαν. ὁ δὲ, ὡς ἡ πατρίδα
 χαίρει, καὶ ὡς μεγίστου πλάτους καταφρόνησας,
 κατέλαβεν μὴ τὸ ἀνθρώπινον ἔθος ἐμαρτυρεῖν δι'
 προθύμιας, συνιστῶν ὅτι ὁ θεὸς οὐδὲν χάριτι ἀπο-
 τελικῶς ὅτι καὶ χρημὸς θαυματουργίας, τοὺς ἀν-
 τίστοιχους τοῖς λόγοις περὶ τὴν ἐξουσίαν καὶ ἡ πε-
 ρατοῦργία μαρτυρῶσα τοῖς λεγομένοις, παντοφύ-
 λους καὶ ἐκαστὴν ἡμέραν ἐξώγει.

predicationis lucem inferre possit? His dictis, cum sacerdotalem gratiam ei impertitus esset, ad gentis illius culturam eum dimisit. Ille vero relicta patria, & immensi maris spatia nullatenus reformidans, perrexit ad gentem adhuc agrestem & incultam, eamque Divina adjuvante gratia studiose excoluit. Apostolicis enim miraculis editis, eos qui doctrinæ suæ contradicerent capiebat: & signorum efficacia dictis fidem atque auctoritatem adituens, plurimos quotidie lucrabatur.

55
SÆC.
IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ΄.

Περὶ δ' Ἰσθμῶν περὶ τῆς εὐσέβειας πομπῆς.

ΙΝΔΕΝ ΜΩΡ ΟΥΔ' Ο ΦΡΟΝΙΜΩΤΕΡΟΣ ΤΩΣ ΔΙΩΓΗΣΙΑΙ
ΙΓΝΕΙΤΟ ΠΟΝΗΡΟΣ. Ἰσηρας δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν
ἄρτος, καὶ δούλωτος τὼς τὴν ἀλήθειαν ἐξ- 15
γάμισεν. αὕτη γὰρ προσυχῶ μὲν ἐχρῆτο δικαίῃ.
ὁ δὲ δὲ αὐτῇ καὶ φρομῇ μαλακῇ, σάκος ἐπὶ
τῷ διαπίδου καὶ πλωμῶς· πυρὶ δὲ ἄκραν τὴν
νεύειν εὐόμζει. ὅτος ὁ πόσις, τῷ ὑπερλίαν
αὐτῇ μεταδίδωκε χειρομῆται. ἐπειδὴ γὰρ οἱ ῥάρ- 20
βαρι τῆς ἰατρικῆς σπαίζοντες ἐπιστήμας, εὐδοκῶν
ἄρρωστούς πρὸς ἀλλήλους Φοίβαν, καὶ ὡς τῷ
πῶν νεοσκέπων καὶ τῆς ἄρρωστίας ἀπαλλαγέντων,
μαθάνει τῆς ὑγίαις τὸν τρόπον, ἀφικτό τις καὶ
τὼς τὴν ἀξίαντα ἀνδρῶν, παιδῶν ἄρρωστων 25
ἐχυστα, καὶ μαθῶν τὸ πρακτικὸν ἀντιπολοῦσα. ἡ
δὲ τῷ λαβῶσα, καὶ εἰς τὴν θύλῃ ἀνακλίσασα,
ἐκίπτε τὸν τῷ ὅλον δημιουργῶν, νεύει καὶ λῦσαι
τὴν νόσον. ὁ δὲ τὴν ἐκτίαν δὲ ξάειρος, παρέχε
τὴν ὑγίαν. ἐπὶ δὲ ἡ θαυμασία καὶ πάλιν 30
λητος γένου. οὐδὲ γὰρ τὴν τῷ βασιλῆος ὁμῶς
γα τὸ γεγενημένον διέλαθε· ὡς θανάτικα δὲ αὐτῷ
μεμπέμενα. ὑπὸ πρὸς γὰρ καὶ αὐτὴ καλεῖται καὶ
εἶχετο πάθος. ἡ δὲ κατεῖχε καὶ χρημὶν τὰ φρονή-
ματι, τῆς βασιλίδος τὴν αἴτησιν οὐκ εἰδίζατο. 35
ἀλλ' ὑπὸ τῆς χρείας ἐκείνῃ ριζοκόνη, τῆς βα-
σιλικῇ ἀξίας εἰς ἰοῦν λαβῶν οὐκ ὑπέλαστο, ἀλλ'
αὐτὴ πρὸς τὴν δουλεύοντι ἰδραμῶν. ἡ δὲ πάλιν
ἐπὶ τῆς θύλῃς θύλῃς αὐτῷ καὶ κλίσασα, Φάρ-
μακος ἀλεξίκακος προσκίνοχε τῷ πάθῃ τὴν προσευ- 40
χῇ. ἡ δὲ βασιλὶς τῆς θεραπείας μετὰ προσ-
κίμει, ὅτι εὐόμζει ἀξιοκίμειον χρυσὸν καὶ ἄργυ-
ρον, καὶ χιτῶνας καὶ ἀμπεχόνας, καὶ ὅσα τῆς βα-
σιλικῆς ἐστὶ δῶρα φιλοπνίας. ἡ δὲ θύει γυνὴ
τῷ τῷ ἐφῆ μὴ δεῖσθαι· μέγα δὲ ἔγχεσθαι μετὰ, 45
τὴν τῆς θύλῃς ἐπίγνωσιν. καὶ προσφέρει,
εἰς εὐλῶ, τὰ θύει παιδύμενα, καὶ θύει ἀν-
γύρων περιγυῖ καὶ τῷ σιωκόπῃ Χειρῶ. τού-
τοι ἐκείνῃ ἀκούσασα, κατέλαβε τὰ βασιλῆα.
καὶ ὡς θανάτικα μὲν ἐξέκληξε τὸν ὁμῶς γα τῷ
σωτόμῃ τῆς θεραπείας. ὅσα τῷ θύει τῆς αἰ-
χμαλῆτι τὴν δύναμιν ἰδύλου καὶ περιχάλει τῷ
τῷ μένῃ εἰδῆσθαι θύει, καὶ καὶ αὐτῷ ὡς θύει
ἀσας, καὶ ἄπα εἰς τὴν αὐτοῦ θεραπείας μετὰ

C A P U T XXIV.

De Iherosolymis conversione ad fidem.

Ac Indos quidem Frumentius ad Dei cognitionem deduxit. Iberis vero per idem tempus captiva mulier viam ad veritatem monstravit. Hæc enim assidua orationi vacabat. Ac pro lecto quidem mollique stragulo, saccum humi expansum habebat; pro summis autem deliciis jejunium. Hujusmodi exercitatio, Apostolica ei dona conciliavit. Nam cum Barbari ob artis medicæ apud ipsos penuriam, ubi in morbum inciderint, moris habeant sese mutuo adire, & ab iis qui jam antea ægrota-verint, ac morbo liberati sint, curationis modum requirere, ad mulierem illam summa laude dignissimam accessit femina quædam cum infirmo puero, postulans quid factu opus esset. Illa acceptum puerum cum in lecto collocasset, Deum omnium auctorem orare cepit, ut propitius esset ac morbum depelleret. Statimque admissa precatone Deus salutem ægro restituit. Exinde admirabilis mulier omnium sermone celebrata est; adeo ut ad ipsam quoque Regis uxorem fama ejus rei pervenerit. Illa igitur statim ad se accersit mulierem. Nam & ipsa gravi quodam morbo vexabatur. Verum illa modice de se ipsa sentiens, Reginz postulatis parere detrectavit. At Regina, urgente morbi necessitate, Regiam dignitatem minime consideravit; sed ipsa ad mulierem captivam perrexit. Illa cum rursus in vili grabato Reginam collocasset, salutare medicamentum morbo adhibuit precatorem. Regina igitur curationis mercedem eam obtulit quam expetendam esse censebat; aurum scilicet atque argentum, & tunicas ac pallia, & quæcunque alia Regalis magnificentia largiri solet. Sed Divina mulier, nihil sibi opus esse dixit hujusmodi rebus; pro magna vero mercede habituram se, si veritatem agnosceret. Simul Divinis eam disciplinis prout poterat erudit; utque Christo qui ipsam sanaverat, sacrum templum extrueret hortata est. His auditis, Regina ad palatium rediit. Ac statim quidem maritum tam subitæ curationis admiratione perculit. Deinde vim ac potestatem Dei, quem captiva mulier colebat, exposuit. Utque solum illum Deum agnosceret, eique templum extruere, & universam gentem ad cultum ejus traducere vellet,

5. a. e. hortata est. At ille, miraculum quidem
IV. quod in uxore patratum fuerat, plurimum
laudavit: templum vero ædificare abnue-
bat. Brevis dehinc tempore interjecto,
ad venandum egressus est: sed clementissi-
mus Dominus, ut olim Paulum, sic illum
venatus est. Nam caligo repente oborta,
cum ulterius progredi vult. Ac venatio-
nis quidem comites solribus radiis more so-
lito fruebantur. Ipse vero solus relictus,
cæcitatibus vinculis constrictus tenebatur. In
has redactus angustias, viam salutis invenit.
Statim enim recordatus incredulitatis suæ,
& captivæ mulieris Deum adiutorem sibi
invocans, cæcitatibus tenebris liberatus est.
Et ad mirabilem illam captivam profectus,
rogavit ut extruendi templi formam osten-
deret. Tum vero is qui Beselelem archi-
tecturæ peritia instruxerat, isti quoque mu-
lieri tantam gratiam indulgit, ut Dei tem-
plum delinearet. Et illa quidem formam
operis describebat: illi vero fodiebant ac-
que extruebant. Postquam absolutum ef-
fecit ædificium, tectumque impositum, soli-
que jam sacerdotes desiderarentur, istud
quoque Divina mulier levi negotio expe-
divit. Persuasit enim gentis illius regulo,
ut ad Imperatorem Romanum legationem
mitteret, peteretque ab eo, ut pietatis do-
ctorem ad ipsos mitteret. Rex igitur con-
siliū mulieris amplexus, legatos ad Impe-
ratorem misit. Imperator vero cum lega-
tionis causam intellexisset; erat hic Con-
stantinus, pietatis amator ardentissimus; le-
gatos summa cum humanitate excepit: &
virum fide ac prudentia, & sanctitate vitæ
exornatum, & sacerdotali dignitate conspi-
cium, cum donis quamplurimis ad gentem
Iberorum misit, qui præco illis esset Divi-
næ cognitionis. Et Iberis quidem postu-
lantibus Imperator in hunc modum prospex-
it: eorum vero qui in Perside erant Chri-
stianorum, sua sponte curam suscepit. Nam
cum illos ab impiis exagitari didicisset, &
Regem Gentis illius nihil non insidiarum ad-
versus eos moliri, literas ad eum scripsit,
quibus tum ad pietatem amplectendam eum
hortabatur, tum ut pietatis cultores honore
afficeret postulabat. Verum epistola ipsa,
Imperatoris qui eam scripsit studium ac pro-
videntiam melius declarabit.

Rex Tem-
plum Chri-
sti erigit.

Θαῦμα τὸ ἔθνος. ὁ δὲ, τὸ μὲν εἰς τὴν ὁμίλησιν
θαῦμα γεγονέναι βίβλιν· τὸν δὲ πᾶν καὶ ἡδὲ
δίμωσθαι. ὁλίγον δὲ διελθόντος χρόνου, αὐτὸς μὲν
εἰς Ἱβήρας ἐξῆλθεν· ὁ δὲ Φιλάρετος αὐτὸν δι-
5 σκόπῃς κατὰ τὸν Παῦλον ἐπύρρει. Ζέφυρος γὰρ
αὐτὸν ἐξαπὸντος προσπεπὼν, οὐκ ἔα πειρατὶν
προβαλεῖν. καὶ οἱ μὲν συνθηκόμενοι, τῆς ἀκτῆος
συνήκας ἀπῆλθον. οὗτος δὲ μόνος ἀπολαφθεὶς, τοῖς
τῆς ἀσρασίας ἀπεδίθη δεισμοῖς. ἐν δὲ πλείᾳ δὲ ἂν,
10 πόρῃ ἐρεῖ τῆς Ἰσταντίας. ἐπὶ γὰρ εἰς τοῦτον τὴν
ἀπείθειαν λαβὼν, καὶ τὴν αἰχμαλῆν Θεῶν
καλέσας ἐπὶ κερῶν, ἀπὸ ἀλλήλων τοῦ ζέφυρου, καὶ τὴν
ἀξιάχαστον ἐκίβηεν καὶ ἀλαβὼν δουράλῳ, παρ-
κάλεσε διδῆναι τῆς οἰκοδομίας τὸ ὅχημα. ὁ δὲ τὸν
15 Βεσιλέην τὸν ἀρχιεπισκοπικῆς Ἰσταντίας ἐμπλήσας, καὶ
ταύτην ἠξίωσε χάριτος, ἃς τὸ Θεὸς ἀνέγραψεν
ἐν αὐτῇ. καὶ ἡ μὲν διέγραψεν· οἱ δὲ ὤφρυντο καὶ ἐκδο-
μεν. ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ πλείᾳ τὸ οἰκοδόμημα, καὶ ὄρεος
ἐπὶ πλείᾳ, καὶ μόνος ἐδίδοτο τὸν ἱερεῖον, ἔρε καὶ τὴν πόρῃ
20 ἡ θαυμασία γυνὴ. ἔπειτα γὰρ τὸν τοῦ ἔθνους ἡγε-
μόνα, πρὸς τὸν Ῥωμαίων πρεσβύτατον βασι-
λέα, καὶ αὐτῶν πεμφθῆναι σφίσι διδάσκαλον
θεολογίας. ὁ μὲν οὐκ ἀνέλαβεν τὴν εἰσήγησιν, τῶς
πρεσβυτέρους ἐξέπεμψε. ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς αἰ-
25 τῆς αἰτίας μαθὼν, Κωνσταντῖος δὲ πρὸς τὸν
θεολογίας διερμύτατος ἱερεὺς, Φιλαρετικῆς μὲν
παμπόλλης τοῦς πρεσβυτέρους ἠξίωσε· αὐτῶν δὲ πρὸς
καὶ συνέστη καὶ βίβλιν κοσμοῦμενον, καὶ τῆς ἀρχι-
επισκοπικῆς ἡγεμονίας, κήρυκε τὸν ἔθνος τῆς θεογνω-
30 σίας ἐξέπεμψε, μετὰ δώρων ὅτι μάλιστα πλείους.
ταύτης μὲν οὐκ ἔπρηξεν τῆς ἡγεμονίας ἠξίωσε.
τὸν δὲ Περσίδι δὲ τὸν θεολογίας τροφίμον, αὐτομά-
τως προῖσθη. μαθὼν γὰρ αὐτοῦς ὑπὸ τῶν
δουλοῦν ἐξελύτθαι, καὶ τὸν ἐκίβηεν βασιλέα τῆ
35 πλάνῃ διδουλοῦν πατοδαπὰς αὐτοῖς κατήγειν
ὑπερβαλὼν, ἐπέταξε, καὶ ὡς ἀπὸ θεοῦ θεολογίας, καὶ
τῶς θεολογίας τῆς ἀπὸ λαοῦ αἰτῶν. ἄμωσι δὲ
τὸν γεγραμμένον σπουδῇ ἐπιδίδου τὰ γράμματα.

CAPUT XXV.

Epistola Imperatoris Constantini ad Saporem
Regem Persarum, pro Christianis scripta.

Euseb. Vit.
Con. lib. 4.
c. 9. c.

Ego quidem Divinam custodiens fi-
dem, lucis veritatis particeps fides &
veritatis fidem præviam sequens, ad Di-
vinæ fidei notitiam pervenio. Hæc ratio-
ne sanctissimam, ut res ipsæ confirmant,
religionem agnoscens, ejus cultum mihi
magistrum esse profiteor ad sanctissimi nu-
minis notitiam hauriendam. Hujus ergo
Dei auxilio fultus, ab ultimis Oceani pro-
gressus sinibus, universum orbem terra-
rum ad firmam spem salutis erexi. Adeo

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ΄.

Επιστολὴ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου πρὸς Σα-
πὼρ τὸν βασιλέα Περσῶν, ὅτι τῶν Χριστιανῶν
γραφῆσα.

Τῆς θύας πρὸς φυλάσσειν, τῇ τῆς ἀληθείας
φωτὸς μετὰ λαλῶν· τῇ τῆς ἀληθείας φω-
τὸς ὁδηγούμενος, τὴν θείαν πρὸς ὁδηγούμενος. τοι-
45 ται τούτοις ἃς τὰ πρῶτα βιβλίου, τὸ ἀγατά-
τῳ θρησκείας γινώσκω διδάσκαλον τὸν ἐπὶ γνώσεως
τοῦ ἀγατάτου Θεοῦ, ταύτην τὴν λατρίαν ἔχει ὁ-
μαλγῶ. ταύτην ὁ Θεὸς τὸν δυνάμει σύμμαχον ἔχει,
ἐκ τῆς πρῆτης τῆς ἀρετῆς ἀρχαῖος, πάσαι ἐφε-
50 ξης τὸ οἰκουμένην Ῥωμαίων Ἰσταντίας ἐλπίσι δι-
1

VALESII ANNOTATIONES.

[Θεολογίας ἀπὸ τῆς] Hunc locum supplere ex codice Leo-
nis Allatii, cui consentit codex Savillii & Basilienensis editio:
nisi quod in istis legitur θεολογίας ἀπὸ τῆς ἀρετῆς, sed melior

est scriptura codicis Allatiani, quam confirmat Epirhnetius
Scholasticus. [In Regio codice]. Pmi scriptum invenio
θεολογίας ἀπὸ τῆς ἀρετῆς.]

γίγναται.

γυμνασίῳ ὡς ἄλλοι οὗτοι τοιοῦτοι τυραννοὶ
 διδουλωμένα, ταῖς κακομεταῖς συμφοραῖς ἐνδύ-
 ναντα, ἐξίτηλα ἐμαρτύρησαν. ταῦτα προσλαβόντα τὴν
 τὴν κοινὴν ἐκδικασίαν, ὥσπερ ἐκ ποσὶ θρασυπείας ἀνα-
 ζωπυρῆσαν. τῷ περὶ τὸν Θεὸν προσβῆναι ἢ τὰ σι-
 μῶσι οὐ τὸ Θεὸν ἀνακείμενός μεν φρατὸς ἔσθ' ἢ
 ὧμος Φέρει, ἢ ἐφ' ὅτ' οὐκ ἔστι δίκαιον λόγος παρα-
 χαλῆ, καποθύει. ἐξ αὐτῶν δὲ ἐκείνῳ περὶ φαι-
 1 σι τροπαίῃς παραυτίκα τὴν χάριν ἀπλάμβανον.
 τῷ περὶ τὸν Θεὸν ἀθανάτῳ μνήμη τιμῆς ὁμολογῶν τῷ
 ποσὶ ἀφαιρῆναι ἢ καθαρεῖν ἀφ' αὐτοῦ ἐν τοῖς ἀνωτάτω
 τυχεῖν ὑπεραυτίζομαι. τῷ περὶ ὑπερελθόντων γο-
 2 νυκλῶν Φθόνῳ μὲν πᾶν αἶμα βδελυκτὸν, ἢ ὁσμάς
 ἀνδρῶν ἢ ἀποτροπαίῃς, πᾶσι τε ἡ γὰρ λαμπρὴ
 3 δὲ ἐκκλίνον. οἷς πᾶσι ἢ ἀθέμιτος καὶ ἄρρητος
 πλάνη χραιομύθη, πολλοὺς τὸ ἐνθάδε ἢ ὅλα γένη
 κατέρριψεν, τοῖς κατωτάτω μέρει παραδόντα. ἃ γὰρ
 οὐ τὸ ὅλον Θεός, ὡς οἱ τὸ ἀνθρώπου ἀφ' αὐτοῦ
 4 ἐρωπίας οἰκίας, χρεῖας ἔτι καὶ τῶν φανερῶν παρ-
 γαγῶν, ταῦτα ὡς τὸ ἐκείνου ὀφειλόμενον ἔλασσαν
 ὑδαμῶς ἀνέχῃ. καθαρεῖν ἢ μόνον ἀφαιρῆναι ἢ ὑ-
 5 χῆν ἀκαλίδωται. ὅτ' ἀνθρώπων ἀπαρτῆς, τὰς τῆς
 δέξιας ἢ ἀριστερῆς πρῶτον ἐν τῇ τοῖς ἐπιμύσει.
 ἐπιμύσει γὰρ ἢ ἡμετέροις ἔργοις δέξεται, πρῶτος
 6 Φιλαῖ, μισθὸν τῆς παρεχόμενης, ἀγαπᾷ τὴν πίσιν,
 ἀπείρας κολάζει, πᾶσι μὲν ἀλαζονείας ὀνει-
 7 ρείας χαλάρηγους, ὅσον ὑπερβῆσαν πμωρεῖται.
 τοὺς ὑπὸ τύφῳ ἐπαυρομένους ἐκ βάθρου ἀναρῶν,
 8 ταπεινῶσθαι ἢ ἀνελκόμενοι τὰ ὡς ἀξίαν ἵεσαν.
 οὕτω καὶ βασιλείας δίκαιας ὡς πολλοὶ ποιοῦ-
 9 μεν, ταῖς παρ' αὐτοῦ ὀφειλόμεναις κρατύνει, συν-
 10 οῖν τε βασιλείᾳ τῶν γαληνῶν τῆς εἰρήνης ἀφαι-
 11 λᾷται. οὐ μοι δοκῶ πλανᾶσθαι ἀδελφεῖ μου, τῷ περὶ
 εἶναι Θεὸν ὁμολογῶν πάντα δέχεται καὶ πατέρα.
 12 οἱ πολλοὶ τὸ τῷ βασιλευσάντι μαριώδεις πλά-
 13 ναις ὑπαχθῆναι, ἐπεχίρουν δέξασθαι. ἀλλ'
 14 ἐκείνους ἄλλοι τοιοῦτοι πμωρῶν τέλει ἡ χαλάρᾳ
 15 λωσι, ὡς πᾶν τὸ μετ' ἐκείνους ἀνθρώπων γένος,
 16 τὰς ἐκείνων συμφορὰς αὐτ' ἄλλῃ ὡς ἀδελφίματος,
 17 ἐπαρτάτους τοῖς τὰ ὅμοια ζηλοῖσι τίθειται. τοῦτοι
 18 ἐκείνῳ ἢ ἡγεμονίᾳ γαυροῦνται, ὅς καὶ ἀπὸ τῆς
 19 πλῆθους ἢ θείᾳ μὴ τῇ ἀπλάσασα, τοῖς ὑμῶν
 20 ῥοῖς μέρει ὡς ἀδελφῶν, τὸ ἐπ' αὐτῶν αἰχμῶν πο-
 21 λυρόλητον τὸ παρ' ὑμῶν τρέχον ἀπφύγεται. ἀλλὰ
 22 γὰρ ἔτι καὶ εἰς καλὸν ὡς ἐκχωρήσονται, τὸ ἢ τῶν
 23 κατ' ἡμᾶς αἰῶνι τὴν τῶν τοιούτων πμωρεῖαν ὡς
 24 φανερῶν διχθῆναι. ἐπεὶ δὲ γὰρ αὐτοὺς ἐκείνῳ τὰ τέ-
 25 λη, τὸ ἢ ἀπὸ τῶν ἀθεμίτων προσαίμασι τῶν τῶν Θεῶν
 ἀνακείμενοι λαὸν ἐκταραχάνται. διὸ δὲ ἢ πολλὰ

ut provincie omnes, quæ tot tyrannorum
 dominatione oppressæ, & continuis atrox
 calamitatibus propemodum defecerant, rei-
 publicæ vindicem tandem patitur, velut qui-
 busdam medicinz fomentis restituta sit.
 Hunc ego Deum prædico: cujus vexillum
 Deo dicatus exercitus meus humeris gestat,
 & quo æquitaris ratio postulat fertur, & ob
 hæc ipsa celeberrimas victorias illico refert
 pro mercede. Hunc Deum sempiterna me-
 moria coli à me profiteor. Hunc in altissi-
 ma sede positum, puræ & candida mente
 contemplan. Hunc flexis genibus invoco,
 omnem abominandum cruorem averfens, &
 odores insuaves ac detestandos; omnem de-
 nique terrenum fulgorem procul fugiens;
 quibus omnibus quasi sordibus pollutus sce-
 lestus ac nefandus superstitionis error, mul-
 10 tos Gentilium, totasque adeo nationes ad
 ima tartara detrusit. Etenim quæ summus
 omnium Deus pro sua erga homines beni-
 gnitate atque providentia, ad communem
 usum protulit in lucem, ea ad cuiusque li-
 bidine rapit haudquaquam sustinet. Sed
 puram duntaxat mentem & animum imma-
 culatum ab hominibus postulat, hisque vir-
 tutis & pietatis actis quasi libra quadam ex-
 pendit. Quippe modestiæ & mansuetudi-
 nis operibus delectatur: mites diligens; tur-
 barum auctores odio habens. Et fidem a-
 15 mat, infidelitatem vero supplicio afficit.
 Omnem cum arrogantia conjunctam Domi-
 nationem destruens, superborum contume-
 liam punit. Et homines quidem insolentia
 elatos ab ipsis, ut ita dicam, fundamentis
 evertit: humiles vero & injuriarum patien-
 20 tes meritis præmiis afficit. Hinc est quod
 Imperium justum magni faciens, auxilio
 suo illud corroborat, & prudentiam regu-
 lem tranquillitate pacis perpetuo fovet. Nec
 mihi ipse videor errare mi frater, qui hunc
 unum Deum profitear omnium auctorem ac
 parentem. Quem multi ex iis qui apud
 nos Imperium tenuerunt, infano errore acti,
 pernegare quidem conati sunt. Sed eos omnes
 hujusmodi exitus quasi vindex oppressit, ut
 universum nunc hominum genus, illorum
 Principum calamitates exempli vice propo-
 30 nat his qui illos imitari studuerint. Horum
 unus mihi videtur fuisse, ille quem Divi-
 na vindicta instar fulminis ingruens, fugu-
 tum ex nostris regionibus vestras in terras
 propulit: qui quidem suo dedecore atque
 ignominia tropæum illud tantopere apud
 vos jactatum constituit. Enimvero com-
 35 mode factum videtur, quod nostra quoque
 ætate hujusmodi homines manifestissime
 pœnas dederunt. Nam & ego spectator
 fui exitus illorum, qui nuper iniquissimis
 jussionibus populum Deo consecratum ex-
 40 agitaverant. Proinde maximas Deo gra-

VALESI ANNOTATIONES.

[1] Ἀνελκόμενοι] Codex Regius ἀνελκόμενοι.
 [2] Γένος λαμπρῶν] Epiphanius Scholasticus locum
 hunc ita vertit. οὐνεκα τὸν λαμπρῶν γένος
 τῶν ἀνελκόμενοι. Vide quæ notavi ad librum quartum de vita Constanti-
 nini, ubi hæc ad Saporem epistola refertur. Sed licet de
 incantationibus ac mysteriis paganorum hunc locum ibi
 exposuerim; nunc tamē re attentius examinata, malim
 hæc Constantini verba interpretari de igne quem Persæ

colebant, ut cuncti sciunt. [In codice Regio scriptum
 invenit ὅτι δὲ λαμπρῶν γένος ἐκείνους. quæ Scriptura
 priorem illam expositionem nostram confirmat.]

[3] Ὅλα γένος κατέρριψεν] In codice Leonis Allatii scriptum
 est. πάντα τὰ ἐνθάδε καὶ ὅλα γένος κατέρριψεν.

[4] Δυναστείας ἐκταραχάνται] Codex Allatii habet δυναστείας
 id est confringens. [Codex Regius κατέρριψεν.]

[5] Καταλάσσει] Καταλάσσει codex Regius.]

58C. rias ago, cujus singulari providentia cun-
 IV. cti mortales qui Divinam legem observant,
 reddita sibi pace exultant ac gaudiunt. Ex
 quo plane mihi persuadeo, rectissime om-
 nia ac tutissime se habere, cum per pu-
 ram ac sinceram illorum religionem, per-
 que concordem de Divino numine senten-
 tiam omnes homines ad se ipsum aggre-
 gare Deus dignetur. Quanta porro volu-
 ptate me affici censet, cum audio id quod
 mihi maxime in votis est, horum homi-
 num multitudine, Christianorum scilicet:
 de his enim in praesentia loquor: nobilis-
 sima quaque Persidis loca longe lateque
 esse decorata. Opto igitur ut & tua res
 quam florentissimam, & illorum perinde fiat
 florentissimam: hoc est, ut tua, sic illorum.
 Hoc enim modo summum omnium Domi-
 num, benignum & propitium ac placatum
 habiturus es. Hos itaque, quandoquidem
 talis tantusque es, tibi commendo. Hos,
 quandoquidem pietate excellis, tibi in ma-
 num trado. Hos pro tua humanitate com-
 plectere. Sic enim & tibi ipsi, & nobis,
 hac tua fide immensum beneficium prae-
 stabis. Tantam omnium qui pietate prae-
 diti essent, curam ac sollicitudinem Imper-
 ator gerebat, quippe qui non suis solum
 subditis consulere, sed iis etiam qui alio-
 rum regum parebant Imperio, pro virili
 parte prospiceret. Hanc ob causam & ipse
 peculiarem Dei curam ac providentiam
 expertus est: & cum totius Europae, &
 Africae, ac praeterea majoris partis Asiae
 habenas regeret, subditos tamen habuit be-
 nevolos atque morigeros. Sed & ex Bar-
 baris, alii sua sponte ei serviebant, alii ar-
 mis subacti. Ubique certe erigebantur tro-
 paei, & Imperator victor renunciabatur.
 Verum haec alii pluribus celebrarunt; nos
 vero institutum opus prosequamur. Ac
 laudatissimus quidem Imperator curas plane
 Apostolicas animo versabat. Hi vero qui
 sacerdotali dignitate praediti erant, non so-
 lum Ecclesiam aedificare abnuebant, sed
 ipsa quoque ejus fundamenta subruere co-
 nabantur. Eos enim qui juxta Apostoli-
 cam doctrinam Ecclesias administrabant,
 confectis ejusque generis calumniis, depo-
 suerunt atque exturbarunt. Nam cum fa-
 mosam illam fabulam adversus magnum Eu-
 stathium composuissent, invidiae satietas eos
 non cepit: sed alterum quoque pictatis pro-
 pugnaculum subruere aggressi sunt, omnes-
 que ad id machinas adhibuerunt. Quam
 quidem tragediam, quoad ejus fieri potest,
 brevissime exponam.

χαίρει τῷ Θεῷ, ὅτι πλεία προνοία πάν τὸ ἀνθρώ-
 πιν τὸ θεοσπεῦν τὸν θεὸν νόμον, ὑποδύσθη
 αὐτῷ τῆς εὐρύης ἀγαλλίταις καὶ γαυρίᾳ. σίπυθι καὶ
 ἡμῖν αὐτοῖς πέπεισμαι, ὡς ὅτι χάρις καὶ ἀσφα- 1
 λίστατα ἔχει ἀπαύτα, ὅπως ἀφ' τῆς ἐκείνου κα-
 θαρῆς καὶ δικίμης θρησκείας, ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ
 συμφωνίας πάντα εἰς αὐτὸν ἀγέμεν ἀξιοί. τὴν
 τῷ καὶ ἀλόγῳ τῷ ἀνθρώπῳ, λίγα δὲ τῷ χειπα-
 νοῖ ὑπὲρ τοῦ τέτοιον ὁ πᾶς μοι λόγος πῶς οἶμι με 2
 ἡδύτατον ἀκούσθαι, ὅτι καὶ τῆς Περσίδος τὰ κράνη
 ἐπὶ πλεῖστον, ὡς ὅτι μοι κεκομμένῳ, κοσμεῖται. 3
 σοὶ περὶ αὐτῶν ὡς ὅτι χάρις, ἐκείνους τε ὡσαύτως
 ὑπάρχει τὰ χάρις, ὅτι σοὶ καὶ ἐκείνοις. οὕτω γὰρ 3
 ἔχεις τὸν τῷ ἔστιν δισπύτων πρὸς ἑαυτὸν καὶ
 ἑμὴν. τοῦτοις τοιγαροῦν ἐπιδὴ πολλοὶ εἰς, σοὶ
 ὡς ὅτι πλεῖστον, πρὸς αὐτοὺς τέτοις ὅτι καὶ δισπύτων
 ἐπίσταντες εἰ ἐγγυαίον. τοῦτοις ἀγάπη 4
 ὡς τῆς αὐτῶν φιλαγαρίας. αὐτῶν περὶ γὰρ καὶ ἡμῶν
 ἀπειράτως δόσης ἀφ' τῆς πίστεως τῷ χάρις.
 10 Τοσαύτην ὁ πάντα αἰεὶ βασιλεὺς τῷ δισπύτων
 κοσμομνηστὴν ἐπέτιτο Φρονίᾳ, καὶ μόνῃ τῷ ὑπὸ
 κείνῳ ὅτι μελέμῳ, ἀλλὰ καὶ τῷ ὑπὸ ἑτέρῳ σκῆ-
 πῳ πλουῦναι, εἰς διέσπῳ προκομμένῳ. διέ-
 τοι πῶς, καὶ αὐτὸς τῷ θείῳ κηδεμονίας ἀπῆλθεν.
 15 καὶ τῆς τῆς Εὐράτης ἀπάσης καὶ τῆς Αἰθίως, πρὸς τῇ
 ταύταις καὶ τοῖς πλείστον τῆς Ἀσίας κατέχων τὰς
 ἡμέρας, ὅτις εἶχεν τοὺς ἀρχαίους, καὶ τῷ χαλινῷ
 μετ' ἡδύτων πλεῖστον. καὶ μὴ δὲ καὶ τῷ Βαρδάρῳ, οἱ
 μὴ ἐκόντες ἐδούλον. οἱ τῇ πολέμῳ κρατούμενοι καὶ
 20 πανταχόθεν τρόμακα ἔσαν, καὶ κηδεμόνες ὁ βασιλεὺς
 ἀνεδείκνυτο. ἀλλὰ ταῦτα μὴ καὶ ἑτέρῳ ἀφ' πλε-
 ῖστον ἐπὶ φήμισαν. ἡμῶν τῇ τῆς προκομμένης ἐστῆς
 ἐχάμεθα. ὁ μὴ οὐκ παιδίστην βασιλεὺς, τὰς
 ἀποστολικὰς Φρονίᾳς ἐπὶ τῇ ψυχῇ ἀπέφερεν. οἱ
 25 δὲ καὶ τῆς ἱερουσλήμης ἡγεμόνες, καὶ μόνῳ οἰκοδομῶν
 οὐκ ἐβύλοντο, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ τῆς ἐκκλησίας
 ἀπορύτων ἐπεχείρουν διέμειναι. τοὺς γὰρ δὲ τοῦτον
 μετὰ τῷ ἀποστολικῶν ἡγεμόνες διέμειναι, παρ-
 τοδοκῶν συκοφαντίας ὑφαισώπης, καθαιρέτης ἐξή-
 30 λαιων. καὶ γὰρ δὲ ἔλαβον χάρις τοῦ Θεοῦ, τὸ πε-
 λυδύλῳ ἐκείνῳ καὶ Εὐσταθίῳ τῷ μεγάλῳ δῆμα
 συνπύκνους ἀλλὰ καὶ ἄλλῳ πύκνῳ μίγῳ τῆς
 δισπύτων ἀπορύτων ἐπεχείρουν, καὶ τὰς παιδοδα-
 40 πὰς προκομῶν μεγάλης. ἐπὶ συνπύκνῳ καὶ τῇ δὲ
 45 τῷ τραγῳδίᾳ ὡς εἰ μάλα διηγέσονται.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἡμῶν αὐτῶν πίστεως] Ita legitur etiam apud Eu-
 sebiū in lib. 4. de vita Constantini. Verum haec locutio
 plane barbara est. Itaque codex Leonis Allatii substituit
 πίστεως. Sed melior est scriptura editionis Basilien-
 sis, quam confirmat codex Savili, πίστεως.

2 ὡς ὅτι] Codex Regius ὡς ὅτι.

3 ὡς ὅτι] In Manuscripto codice Savili & in

editione Basilien-
 sis legitur ὡς ὅτι πίστεως. Verum in codice
 Leonis Allatii scribitur ὡς ὅτι πίστεως, id est, Nam ὡς ὅτι,
 sui sunt. Quae scriptura omnium rectissima mihi videtur,
 Apud Eusebium in libro 4. de vita Constantini legitur ὡς
 ὅτι πίστεως, ubi vide si placet quae notavi.

4 Ἀρμενίᾳ τῇ αὐτῇ] Rectius apud Nicephorum in c.
 38. lib. 8. legitur Ἀρμενίᾳ τῇ αὐτῇ φιλαγαρίας. Apud
 Eusebium quoque συνπύκνους scribitur.

S. C. p. sic ad Ecclesiam Alexandrinorum: cujus
IV. extremam partem hic adscribam.

Βασιλῆος πρὸς τὸ Ἀλεξανδρίαν ἔγραψαι ἐκκλησί-
αν, ὡς τὸ τελευταῖον μέρος εἰθίτω τῇ συγγραφῇ α

CAPUT XXVII.

Epistola Imp. Constantini ad Alexandrinos.

Nihil potuerunt improbi adversus Episcopum vestrum, mihi credite fratres. Nihil aliud studuerunt, quam ut postquam tempus nostrum contriverint, nullum in hac vita habeant poenitentiae locum. Subvenite igitur vobismetipsis quæso: & amorem vestrum diligite: eos vero qui vestrae concordiae gratiam dissolvere cupiunt, totis viribus persequimini. Et mentis oculis ad Deum erectis, vosmetipsos diligite. Ego enim Episcopum vestrum Athanasium libenter excepi. Atque ita allocutus sum, ut qui persuasum haberem, illum esse hominem Dei.

CAPUT XXVIII.

Alia insidia adversus eundem Athanasium.

VERUM ne sic quidem impios illos puduit. Sed aliam denuo fabulam composuerunt, cujusmodi nullus unquam tragicorum aut comicorum poetarum commentus est. Accusatores enim ex eadem illa factione iterum conductos, ad Imperatorem adducunt, insignem illum virtutis athletam multa infanda patrasse vociferantes. Eorum duces erant Eusebius ac Theognius, & Theodorus Perinthius: est autem Perinthus civitas quæ nunc Heraclea vocitatur: affirmantes ea esse intolerabilia, ac ne simplici quidem auditu ferenda. Persuadent igitur Principi, ut Cæsarem in Palæstinæ synodum cogat, ubi plures erant infensi Athanasio; ibique causam illius jubeat judicari. Imperator vero fidem illis habens ut sacerdotibus: fraudulenta enim eorum consilia penitus ignorabat: id fieri præcepit. Verum Divinus Athanasius, cum perspectam haberet judicium malevolentiam, ad Concilium non venit. Hinc validiorem ansam calumniandi arripientes ii qui veritatis bellum indixerant, præter alia crimina, tyrannidis etiam & contumaciæ coram Imperatore eum insimulant. Neque vero spe sua prorsus frustrati sunt. Etenim Imperator, alioqui elementissimus, eorum verbis exasperatus, scripsit ad Athanasium, iram suam satis ei prodens, & ut Tyrum pergeret mandavit. Hic enim synodum congregari jussit, conjectans, ut opinor, suspectam esse Athanasio Cæsaream ob illius urbis antistitem. Scripsit

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ΄.

Ἐπιτολὴ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου πρὸς Ἀλεξανδρίαν.

ΟΥδὲν ἴχυσαν οἱ πομπρὶ καὶ τῷ ἐπισκόπῳ ὑμῶν, ἐμοὶ πιστεύσατε ἀδελφοί. οὐδὲν ἔπρως ἐσπουδάχασι, ἢ ὅσα κατατρέψαι τὴν ἡμετέραν χροῖαν, μηδὲ μίαν χώραν ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ματαμολεῖας ἔχουσι. ἐπικουρήσατε τίτις ὑμῖν αὐτοῖς ὡς χαλῶ, ὅ τὸ φίλτρον τὸ ὑμέτερον ἀγαπήσατε, ὃ καὶ πατὴρ εὖ διδάσκει τοὺς καὶ ὑμετέρας ἐμμενῶσαι χάριν ἀφαιρῶν ἐπιθυμουῦντας καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ἀπιδόντες, ὑμᾶς αὐτοὺς ἀγαπήσεται. ἐγὼ γὰρ τὸν ὑμέτερον ἐπίσκοπον Ἀθανάσιον ἀσμεῖως προσεκάλειν οὕτω τε προσεφθιγγάμιον, ὡς εἰθίτω αὐτὸν εἶναι Θεοῦ πιστομένου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ΄.

Ἀλλῃ καὶ Ἀθανασίῳ ἐπισκόπῳ ἐπιβουλὴ.

ΑΛΛ' ὅδε ὅτως οἱ δυναστεῖς ἐντρέπνυσαν. ἀλλ' ἔπρως ἐξύφηναν δράμα, ὃ προσέμεινον οὐδὲν καὶ πάλαι γενησόμενον τραγῶδοποιῶν ἢ κωμῶδοποιῶν διέπλεσε πάποτε. κατηγάρης γὰρ πάλιν ἐν τῇ αὐτῇ συμμορίᾳ μεμώσάμενοι, προσάγουσι τῷ βασιλεῷ, βεβῶντας ἀναισθησίας ἀρρήτους τυτολμηκείαι πολλὰς καὶ τὴν ἀθλητήν. ἡμίτω δὲ τύτῳ Εὐσείδης τε καὶ Θεογνῆς καὶ Θεόδωρος ὁ Περσίνιος. Ἡ ῥαίλικα δὲ οὗν τὴν Πέρσινον ἐνομάζουσιν. ἐκ ἀνεκταῖς ταῦτα εἶναι λέγοντες, ὅδε ἀνοκταί Φορητοί. πέμψουσι δὲ οὗν τὸν βασιλέα, σὺνδιν ἐν Καισαρείᾳ τῇ Παλαιστίνῃ ἀφοῖσσαι, εἶτα δὲ πλείους ἦσαν οἱ δυσμενῆς, καὶ ἐκείνοι κελύβῃαι κελύβουσι τὸν Ἀθανάσιον. πεμψοῦντες δὲ ὡς ἱερεῖον ὁ βασιλεὺς, παντάπασιν γὰρ ἡγιότῃ τὰ τυρενόμενα, τῷτο γενέσθαι προσέταξεν. ἀλλ' ὁ Θεὸς Ἀθανάσιος, καὶ τὸ διαζύγισται δυσμενῆσαι ἡπιστάμενος, ἔχῃ ἡκετ εἰς τὸ συνέδριον. εἰπεῖν δὲ πλείονα πρὸς φασιν εἰς συκοφαντίας λαβόντες οἱ καὶ τῇ τῇ ἀληθείᾳ ἀναδιξάμενοι πόλεμον, πρὸς ταῖς ἄλλαις παρανομίαις, τυραννίδος αὐτοῖς καὶ θρασυτύπτος ἐπὶ τῷ βασιλεῷ ἔγραψαντο. καὶ ὁ πάμπαν τὸν ἐλπίδος ἐψέβωσαν. ἐκ γὰρ δὲ τῇ εἰρημῶν θυμῶν ὁ πράξιτος βασιλεὺς, ἐπίστην αὐτῷ τὴν ὀργὴν ὑποφάνων, καὶ καταλαβὼν τὸν Τύρον παρεγγύει. ἐκείνῃ γὰρ προσέταξεν ἀθροισθῆναι καὶ σὺνδιν, ὑποπτεύσας, ὡς οἱ καὶ τὸν Ἀθανάσιον ὑποφάνων καὶ Καισαρείᾳ, διὰ τὴν ἐκείνης ἡγεύμενον. ἔγραψαι δὲ

VARIORUM ANNOTATIONES.

a Ὡς τὸ τελευταῖον μέρος εἰθίτω] Exstat integra Epistola apud Athanas. ibid. 14. L. 1. 1.

b τὸ φίλτρον τὸ ὑμέτερον] Hic apud Athanasium legitur ὑμῶν, & ποτὶ ὑμῶν ἡμετέρας.

καὶ τῇ συνόδῳ, ἃς ἔχρη ἐπιπύλαι τὸν θυσίαια
κοσμούμενοι. ἐστὶ δὲ ταῦτα.

etiam ad Synodum ea quæ par erat scribi ab Sæc.
homine eximia pietate decorato. Epistola IV.
autem sic se habet.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

CAPUT XXIX.

Ἐπιστολὴ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου πρὸς τὴν συνόδον.

Imp. Constantini epistola ad Synodum Tyri.

Κωνσταντίνος σέβαστος, τῇ ἀγίᾳ συνόδῳ τῇ χγ' Τύρῳ.

Constantinus Augustus, sanctæ synodo congregatæ in urbe Tyro.

ἩΝ μὲν ὅπως ἀκόλουθον καὶ τῇ τ' χαρᾷ διχα-
ρίᾳ μέλιστα πρίποι, ἀγαθὰς εἶναι τ' χα-
θαλασσὴν ἰκκλησίαν, καὶ πάσης λαοφιλίας τὴν τοῦ
Χριστοῦ νοῦ ἀππλάχου διεκρίνας. ἐπειδὴ δὲ
ἔχ' ὅπως φιλοτιμίας εἴσθ' πρὸς ἐλαυνόμενοι, ὅ
γὰρ αὖ εἴπομε βιωῦντες ἐαυτῶν ἀναξίως, τὰ πάν-
τα συνήκεις ἐπιχειροῦν, ὅς' πάσης συμφορᾶς
ἐπίκεισα κεχαρημένα μοι δοκεῖ τούτῳ χάριτι ἐνοίας
ὑμᾶς, τὸ ἔ' λόγου, πατρὸς πομπῇ, χάρις πρὸς ὑμῶν
δίστης εἰς ταῦτο συνδραμῶν, καὶ πληρῶσαι τὴν σύν-
οδον ἐπαμύνασθαι τοῖς χρήσιμον ἔκτακταις· τοὺς ἀ-
δελφούς ἱερεῖς καὶ κληρικούς εἰς ὁμόνοιαν ἐπα-
γαγῶν τὰ διεσπῶντα τ' μελῶν· διορθώσαντα τὰ
πλημμελήματα ὡς χαρὶς ἐπιτρέπει· ἵνα ταῖς το-
σαύταις ἐτορχίαις τ' πρίπτοις ἀποδοῦναι συμφο-
ρίαν, ὡς Φιλ' τῆς ἀπορίας, ἐλαχίστων ἀνθρώπων
ἀπέλιναι ὑπεροφία. ὅπ' δὲ τῷ το καὶ τοῦ διεσπότη
τῷ ὅλῳ Θεῷ ὅσιν ἄρεσιν, καὶ ἡμῶν πάσης διχῆς
ὑπέρπρωτος, καὶ ὑμῶν αὐτοῖς, ἵνα γὰρ τ' εἰρήνῃ ἀνακα-
λίσκωμεν, καὶ τ' γὰρ τυχεύσας ἀξίως διδόντας, ἀπαύτας
ἀνθρώπων συνουλοῦν ἡρώμεν. μὴ τοῖνυν μέλλει
λοιπὸν, ἀλλ' ἑκταίους ἐπιπύειν ἡδὴ τὰ τ' πρῶ-
τουμίας, τοῖς πρῶτοις ὅσιν ἑκταίους σπουδᾶ-
σαι τ' πρῶτοις, καὶ πάσης ἐλαχίστης διλα-
δὴ καὶ πρῶτος συνελθόντες, ἵνα ἐκταίους μωσυχί Φα-
νὼ ἀφίεις ὁ (ὅσιν) ἐκταίους ὁ λατρεῖν, ἀπαύ-
τάς. παρ' ἡμῶν τ' ὅσιν τ' εἰς τ' ἐμὴν διλάττω
ἡκίοντες ἐκταίους. πᾶσα μοι πέπρακτο, ὅσα γρά-
φοντες ἐκταίους. ἐπέσειλα πρὸς ὅς' ἐκταίους τ'
ἐκταίους, ἵνα ἐκταίους, κοπῶντες ὑμῶν
τ' Φροντισμάτων. ἀπέσειλα Διονύσιον τ' ἀπὸ ὑπα-
πύων, ὅς' καὶ τῆς ἐκταίους εἰς τ' συνόδον ἀφικέσθαι
μετ' ὑμῶν ὑπομνήσας, καὶ τ' περὶ τῶν, ἐκταίους
τῶν δὲ τῆς ἐκταίους ἐκταίους παρῆται. ἵνα γὰρ
πρὸς, ὡς ἔγωγε ἔκταίους, τ' ἡμετέρας ἐκταίους καὶ
ἵνα ἐκταίους περὶ τῶν, μὴ βεληθῇ παρα-
γινέσθαι, ἐκταίους παρ' ἡμῶν ἀπεκταίους, ὅς' ἐκ
βασιλικῶν ἐκταίους αὐτὸν ἐκταίους, ὡς ὁ προσ-
ῆκει ὅσιν αὐτοκράτορος ὑμῶν τ' ἀληθείας ἐκταίους
σι μὴ ἀντιπρῶτος, διδάσκει. λοιπὸν ἔσται τ' ὑμετέρας
ἐκταίους ἔργον, ὁμογνώμονι χρίσας, μὴτε πρὸς ἀπεί-
χεται, μὴτε πρὸς χάρις, ἀκολούθως δὲ τῇ ἐκκλη-
σιαστικῇ καὶ ἀποστολικῇ χάριτι, τοῖς πλημμελήτοι-
σιν, εἴτ' οὐδ' ἔτι σφάλμα συμβεβηκός, τ' ἀρμότ-
τῶσαι διεκρίνας ἐκταίους, ἵνα καὶ πάσης βλασφη-
μίας ἐκταίους τ' ἐκταίους, καὶ τὰς ἐκταίους ἐπι-
καρπίσθαι φρονέσας, καὶ τ' τ' εἰρήνης χάριτι τοῖς
ἐκταίους ἀποδοῦναι, μετρίως εὐκλειαν ὑμῶν αὐ-
τοῖς ἐκταίους. ὁ Θεὸς ὑμᾶς ἀφ' ἐκταίους ἀ-

CONGRUUM plane & felicitati tempo- Euseb. Vit.
rum nostrorum consentaneum erat, Const. L. 4.
ut Ecclesia catholica expers seditionis es-
set, & Christi famuli ab omni nunc pro-
bro vacui essent ac liberi. Sed quoniam
nonnulli improbae contentionis stimulis agi-
tati, ne dicam vitam professione sua indi-
gnam agentes, cuncta turbare conantur,
quod malum quavis calamitate gravius mi-
hi videtur: idcirco vos sponte, ut aiunt,
currentes adhortor, ut absque ulla dilatio-
ne in unum coeuntes, synodum constituatis;
& ope vestra indigentibus subvenia-
tis, fratribus periclitantibus medicinam ad-
hibeatis, dissidentia inter se membra ad con-
cordiam revocetis; delicta deniq; dum tem-
pus adhuc paritur, corrigatis: quo scilicet
tot ac tantis provinciis per vos resti-
tuatur concordia, quam probi scelus! pau-
corum hominum arrogantia evertit. Id
porro summo omnium Domino ac Deo
acceptum esse, mihiq; prae omnibus vo-
tis optabile, vobis postremo ipsis, si qui-
dem concordiam restitueritis, honorificum
in primis & gloriosum, inter omnes con-
stare arbitror. Nolite ergo cunctari; sed
alacritatem animi vestri magis ac magis
intendentes, date operam ut praesentes dis-
fensiones convenienti sententia terminetis:
cum omni, ut par est, sinceritate & fide,
quam servator ille quem colimus, in omni
negotio tantum non inclamant, a nobis prae-
cipue flagitat, in unum convenientes. Ce-
terum quantum ad religionem nostram per-
tinet, nihil quod mearum partium sit, vo-
bis deerit. Cuncta siquidem quae literis
vestris significastis, a me impleta sunt.
Scripsi ad quos voluistis Episcopos, ut ve-
nientes communi vobiscum cura ac solli-
citudine fungerentur. Misi etiam Diony-
sium ex Consulari, qui & Episcopos illos
qui vobiscum adesse debent commoneat;
& omnium quae gerentur, maxime vero
modestiae inspector sit. Si quis vero,
quod minime arbitramur, praecceptum no-
strum etiamnum violare praesumens, adesse
renuerit, mittetur quamprimum a nobis
aliquis, qui Imperiali auctoritate hominem
in exilium pellens, docebit Imperatoris
sanctionibus pro veritate editis minime esse
repugnandum. Quod superest, vestrae san-
ctitatis erit providere, ut nec odio nec
gratia, sed juxta Ecclesiasticas & Aposto-
licas regulas, delictis & iis quae per er-
rorem contigerunt, convenienti remedium
exquiratis: quo & Ecclesiam omni pro-
bro liberetis, & meas curas levetis, & pa-
cis amoenitate turbatis nunc Ecclesiis resti-
tuta, vobis ipsis maximam gloriam com-
paretis. Divinitas vos sciet fratres caris-

ΔΙΛΦΟΙ

5.ÆC. fini. Cum igitur hoc modo Episcopi Ty-
 IV. rum convenissent, eo accesserunt tum alii
 quidam qui ob perversam doctrinam accu-
 sabantur; ex quorum numero fuit Ascle-
 pas Episcopus Gazæ: tum admirandus A-
 thanasius. Sed primum quidem accusationis
 ipsius tragœdiam, deinde vero res in famo-
 sissimo illo confesso gestas libet exponere.

CAPUT XXX.

De Synodo apud Tyrum celebrata.

Socr. lib. 1.
 c. 27. 29.
 Socr. lib. 2.
 cap. 25.

ARSENIUS quidam erat Melitianæ sectio-
 nis Episcopus. Hunc Melitiani cum
 occultassent, ut diutissime in latebris mane-
 re vellet orarunt. Dextra deinde mortui
 cujusdam abscissa, eam sale conditam & in
 arca lignea repositam, ubique circumtule-
 runt, Arsenio præcisam esse dicentes, &
 Athanasium vocantes homicidam. Sed ille
 qui omnia intueatur providentiæ oculus, Ar-
 senium diu latere haudquaquam passus est.
 Nam primum quidem in Ægypto ac The-
 baide compertus est vivere. Deinde vero
 Tyrum quoque cum adduxit Divina pro-
 videntia, ubi decantata illa manus coram
 iudicibus proferebatur. Hunc ergo cum
 deprehendissent contubernaless Athanasii, ad-
 duxerunt, & in diversorio aliquandiu de-
 litescere coegerunt. Ipse vero magnus A-
 thanasius prima luce ad Concilium venit.
 Ac primo quidem introducta est quædam
 impuræ vitæ muliercula. Hæc impuden-
 ter vociferari cepit, se quidem virginita-
 tem Deo novisse dicens, Athanasium vero
 quem hospitio exceperat, vim sibi intulisse,
 & invitam violasse. Quæ cum dixisset, in-
 gressus est is qui accusabatur, & una cum
 illo presbyter quidam egregius, Timotheus
 nomine. Cumque iudices Athanasium ob-
 jectis crimini respondere jussissent, ipse
 quidem conticuit, perinde ac si non esset
 Athanasius. Timotheus vero mulierem al-
 loquens: Egone, inquit, tecum aliquando
 confabulatus sum, mulier, aut in ædes
 tuas unquam ingressus? Tum illa multo
 impudentius clamare cepit, contendens ad-
 versus Timotheum & manum exerens, eum-
 que digito demonstrans; Tu, inquit, mihi
 virginitatem eripuisti; tu me castitate spo-
 liasti: & alia ejusmodi addens, quæ dici
 solent à mulieribus propter intemperantiam
 omni prorsus verecundia destitutis. Hunc
 in modum pudore confusis iis qui fabulam
 composuerant, erubescens quique Ju-
 dicibus qui conscii erant, dimissa est mu-
 lier. Tunc magnus Athanasius mulierem

Melitiani
 Athanasii
 cum tunc, ad
 probat.

δελφοὶ ἀγαπῶντες. Ὅντα δὲ τὰ ἐπισκέπων εἰς τὸ
 Τύρον συναλιθύνειν, ἀφίκετο μὲ καὶ ἄλλα πρὸς
 δοῦμάτων ἀφ' ὧν ἐκάλυμνοι, ὡς εἰς τὴν καὶ
 Ἀσκληπῆς ὁ Γαζαῖος ἀφίκετο δὲ καὶ ὁ Θαρμάσιος
 Ἀθανάσιος. βύλομεν δὲ πρῶτον τὴν κατηγορίαν
 διηγέσασθαι τραγῳδίαν, εἴς ἣντες συζητήσασθαι
 τὰ καὶ τὸ πολυβύλητος διακρίνει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τῆς ἐν Τύρῳ γεγενημένης συνόδου.

AΡΣΗΝΙΕΣ ΠΕ Τῆς Μελιτιανῆς κακοπαθῶν ἐπίσκοπος
 ἦν. οὗτοι οἱ τῆς ἐκείνου συμμορίας χαί-
 κρῦνται, λαβὼν ἐπὶ πλείστον ἡξίωσαν. οὐτα χεῖρα
 διξίαν ἀπὸ τοῦ σώματος ἐκτιμῶντες νεκρῶν, καὶ
 ταύτῃ ἐν λάρακι ξυλὴν τιταρχυμῶν ἐν-
 15 θύντες, πάντοτε ἀξίωσαν, καὶ τετμήσασθαι λέ-
 γοντες τὸν Ἀρσένιον, καὶ μαυροῦντες ἀπεχλοῦντες
 τὸν Ἀθανάσιον. ἀλλ' ὁ πάντα ὀφρῶν ὀφθαλμός,
 οὐκ εἶσεν ἐπὶ πλείστον λαβὼν τὸν Ἀρσένιον, ἀλλὰ
 πρῶτον μὲν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Θηβαΐδι, ὅπως γέ-
 20 γνησθ' ὅτι ἦν ἔκαστα δὲ αὐτὸν εἰς τὴν Τύρον ἡγα-
 γαν, ὅθι ἡ τραγωδία χεῖς ἐπὶ τῷ κειμένῳ
 προφέρετο. οὗτοι οἱ Ἀθανασίῳ θυμολογοῦντες αἰετοὶ,
 ἡγάγον τε καὶ ἐν τῇ κατὰ γὰρ λαβὼν τῶν ἡ-
 ἀγκασαν. αὐτὸς ὅς ὁ μέγας Ἀθανάσιος ὑπὸ τῇ
 25 ἑαυτοῦ κατέλαβεν τὸ συνέδριον. καὶ πρῶτον μὲν ἡ γυν-
 αὖς εἰσήγαγεν ἀκολασίαν συνελθόντες. ἡ δὲ ἀνώ-
 δην εἶδεν, παρθέναν μὲν ἐπιγέλειαν λέγουσαν· τὴν
 δὲ Ἀθανάσιος ἐπιξυμῶντα βιάσασθαι, καὶ ἀκου-
 σαι ἀφ' ὧν. τῶν ὑπὸ ἐκείνης εἰρημέων, εἰς-
 30 ἡλθε μὲν ὁ κατηγορούμενος. οὗτοι δὲ αὐτὸς καὶ
 πρὸς αὐτὸν ἀξίωσαν, Τιμῶντες πούτῳ ὁ οὐκ ἦν.
 τῷ δὲ διακρίναι ἀπελογέσασθαι πρὸς τὴν γρα-
 φὴν προτιθέμενος τὸν Ἀθανάσιον, ὁ μὲν εἰσήγα-
 35 σεν, ὅς ὁ δὲ τὸν Ἀθανάσιον. ὁ δὲ Τιμῶντες εἶπεν
 πρὸς τὴν γυναῖκα· ἐγὼ σοὶ ὡς γυνὴ συνέντευχον
 πάντοτε, εἰς ἣν τὴν σὺν εἰσλήλυτα οἰκίαν, ἡ ὅς
 αἰτιολογῶν εἶδεν, τῷ Τιμῶντες ἀφ' ὧν χεῖρ καὶ
 τὴν χεῖρα ἐξάγουσα, καὶ τῷ δακτύλῳ δι-
 40 κῆσθαι καὶ λέγουσα· σὺ μου τὴν παρθέναν ἀφεί-
 λων· σὺ με τῆς (αφροσύνης) ἐγύμνωσας, καὶ τῇ
 ἄλλα ὅσα λέγει εἰσάγειν αἱ δὲ ἀκολασίαι ὑπερ-
 βολίως οὐκ ἔχουσιν τὴν αἰδῶν. ὅτε δὲ τῷ τὸ
 δῶμα συντελεσθῶν καταρχυμῶνται, ἐρυθείασαν-
 45 ται καὶ τῷ διακρίναι, ὅσοι συνέστις ἦσαν, ἐξή-
 γητο ἡ γυνή. τότε δὲ ὁ μέγας Ἀθανάσιος εἶπεν,

VALESII ANNOTATIONES.

1 Οὐτα δὲ τὰ ἐπισκέπων] In codice Leonis Allatii hic
 locus auctior est aliquot vocibus hoc modo. ὅτε δὲ τὸν
 ἐπισκέπων πρὸ τῆς ἐκείνου συναχθῆναι, &c. Verum hæc

voces non sunt Theodoriti, sed Theodori Lectoris, qui
 eas supplevit ex Historia Socratis ac Sozomeni, quod &
 alibi facere consuevit in Historia sua Tripartita.

VARIORUM.

a Γύναιος ὑπὸ γὰρ] Vide locum ex Rufini libro I. cap.
 17. à Valesio adductum in notis ad Sozomeni lib. II. cap.
 17. Hanc mulierculæ Historiam multis nominibus suspe-
 ctam esse, ac fingentis magis artificium, quam rem vere
 gestam oīere, nemo inficias eat, qui adverterit eam non
 ab Athanasio, qui res Tyri gestas accurate bis tertie re-

censet, imo nec à Synodis Alexandria, Romana sub Ju-
 lio, & Sardicensi memorari, in quarum Synodis Epistolis
 pluribus enumerantur alie Eusebianorum in Athanasium
 adornatæ criminationes. Patres Benedictini in Vita Athanasii.
 ad ann. 335. n. 9.

μὴ χρῆται ἀφ' ἑνὸς τὸ γυῖαι, ἀλλ' ἐξετάσαι καὶ
μαθεῖν τὸν ταῦτα σωτηριώδεα. οἱ δὲ ἰδόντες, ἕτερα
ἔσαν κατηγορήματα χαλεπώτερα, ὑδαμῶς τέχνη
τοὶ καὶ δόξητι ἀγαλῶσαι δυνάμει. ὅφιν γὰρ,
οὐκ ἄκοον, δικάσῃ τοῖς δεικνυμένοις. ταῦτα ἐπὶ
τις, τὴν πολυβόλητον ἐκείνου ὑπέδειξαν λάρνακα,
καὶ τὴν τετραχειμύδιον ἐγύμνασαν χεῖρα. τῷ
ἡ Θεσσαλονίκῃ, ἕκαστος ἀνέδοξε, οἱ μὲν ἀληθεῖς εἶναι
τὸ μῦθος ὑπεκλήφοντο· οἱ δὲ, τὸ μὲν ψεύδους εἶδον
τις, κεκρύφθη ἡ τὸν Ἀρσένιον ἐπὶ νομίζοντες. μάλιστα
ἡ βραχίαις χειρὸς σιγῆς, ἤτοι πρὸς δικάζον
τας ὁ κατηγορούμενος, εἴ τις ἐν αὐτοῖς εἴη τὸν
Ἀρσένιον ἐπιτάμνος. πολλοὶ δὲ ἐρηκότων ἀκριβῶς
εἰδέναι τὸν ἄνδρα, ἐκέλθοντες τῷ αὐτῷ ἀχθῆναι. καὶ
πάλιν ἤρτο, εἰ οὗτος ἐκ τῶν εἴη Ἀρσένιος, ὁ παρ'
ἐμοῦ μὲν ἀνηρημένος, πῶς δὲ τούτων ἐπιζητούμε
νος, μὲν σφαγὴν ἢ ὑδρευμένης καὶ τῆς δεξιᾶς ἐπι
ρημένος. σωτηριώδης γὰρ ἡ αὐτῷ τῷτον εἶναι,
τὴν ἐπιστρίβειν αὐτῷ χεῖρας ὁ Ἀθανάσιος, ὑπέδει
ξεν ἄμφω τὰ χεῖρας, καὶ τὴν δεξιὰν καὶ τὴν ἀρι
στεράν. ἄλλῃ δὲ ἐφ' ἡ ζητεῖται μὴδὲ. δύο γὰρ ἀν
θρώπων ἕκαστος πῶς τοῦ ποιοῦ τῷ ὅλῳ εἶδον
το χεῖρας. ἀλλὰ καὶ τῷ αὐτῷ δὴν δακτύλῳ,
καταδύοντα δὴν τῆς κατηγορουμένης, καὶ τὴν δι
καζώται τοῖς σωτηριώδεα, καὶ εὐχόμενα χεῖρας
σφίσι τὴν γῆν, θορόν καὶ εὐσέως ἐπέπλησαν τὸ
σωτήριον, γῆντα κληῖτες τὸ Ἀθανάσιος, καὶ τισὶ
μαθηταῖς ἐξαπατῶν αὐτοὶ λέγοντες τὸ ἀνθρώπων
τὰς ὄψεις. καὶ ἀξιοπῆς ἐπιχίρει καὶ κατασφάτ
τει, οἱ τῆς μαινομένης πρὸς βραχίος κατηγοροῦ
ντες. ἀλλ' οἱ πρὸς βασιλέως τὸ δὲ ὑπαρχίας πρό
νοιαν πιστεύοντες, τὸν φόνον ἐκάλυψαν. ἐξαργύσαν
τες γὰρ τὸν κακὸν φόνον, καὶ σέφους ἐπίδειξαν παρα
σκευάσαντες, τὴν ὁρμήν προξέειπον. καὶ ὅτε μὲν
τὴν βασιλείαν καταλαβόντες, πᾶσαν τὴν πολυμύθειαν
εἰδίδεξε τραγῳδίαν. ἐκείνοι δὲ εἰς τὸν Μαρτίον τὸν
ὁμογενομένον πρὸς ἐπισκόπου ἀπίπτειν· Οἰογόν
τος Φ. μὲν τὸν Νικαίου, καὶ Οἰογόντος τὸν Περσέως, καὶ
Μάρτυ τὸν Χαλκιδόνος, καὶ τὸν Κίλικα Νάρκισσον,
καὶ τοὺς τῶν ὁμοφροῶν. ὁ δὲ Μαρτίος, χεῖρας
πρὸς ὅτι Ἀλεξανδρείας τῆς λίμνης Μαρίας ἐπὶ
φυγῆς. ἐν ταύτῃ τὸ ψεύδους ὑφ' ἡμῶν, καὶ πᾶν
ὑπομνήματα ἀγαπᾶσθαι, καὶ τὰς γυναι
κείνας συκοφαντίας ὡς ἀληθεῖς σωτήριος κατηγο
ρίας, ἀπέπιλαν βασιλεῖ.

dimittendam non esse dixit, sed inquiren
dum quis ista concinnavisset. Illi vero
clamarunt, alia superesse crimina longe
graviora, quæ nulla arte ac solertia dissol
vi possent. Oculis enim, non auribus,
judicanda esse quæ proferrentur. His di
ctis famosam illam arcam in medium pro
tulerunt, & manum sale conditam mon
strarunt. Tum vero spectantium singuli
clamorem sustulerunt: alii id scelus verum
esse existimantes: alii id quidem falsum
esse minime dubitantes; Arsenium vero ad
huc occultum esse credentes. Tandem
vero ægre impetrato modico silentio, reus
judices percontatur, num quis ex ipsis Ar
senium nosset. Cumque multi respondis
sent se hominem probe nosse, cum adduci
iussit. Ac rursus interrogavit, num is
ipse esset Arsenius quem ipse quidem pe
remisset, illi autem requirerent: & qui
post eadem contumelia affectus & dextra
manu truncatus esset. Illis confitentibus
hunc Arsenium esse, Athanasius reducto
ejus pallio, utramque illius manum osten
dit, dextram ac sinistram. Aliam vero,
inquit, nemo præterea requirat. Dux
enim duntaxat manus à conditore omnium
Deo singuli homines acceperunt. Qui
bus in hunc modum demonstratis, cum
accusatores & judices qui fraudis conscii
erant, occultare se debuissent, & optare
ut tellus ipsis dehisceret, tumultu ac se
ditione Concilium compleverunt: præsti
giatorem vocantes Athanasium, qui arti
bus quibusdam ac machinamentis oculos
hominum deciperet. Cumque discerpere
ac jugulare conabantur, quem paulo ante
cædis reum egerant. Verum ii qui ad con
servandam in Concilio modestiam ac disci
plinam ab Imperatore præpositi fuerant, eæ
dem prohibuerunt. Nam cum egregium
illum victorem ex eorum manibus ereptum,
navigio imposuissent, hoc modo saluti ejus
consuluerunt. Atque is quidem ad Im
peratorem profectus, totam illam tragœ
diam sicut acta fuerat edocuit. Illi vero
Episcopos quosdam ejusdem cum ipsis se
ctæ atque sententiæ in Marcotem miserunt;
Theognium scilicet Nicææ, Theodorum
Perinthis, Marim Chalcedonensem, Narcis
sum Cilicem, cum aliis eadem sententibus.
Est autem Marcotes Alexandriæ regio, à
Mario lacu cognomentum sortita. Illic
contextio mendacio, & falsis actis compo
sitis, cum calumniis jam ante convictas
tanquam veras accusationes concinnassent,
eas ad Imperatorem miserunt.

*Arsenius in
Concilio
produciunt.*

De Ecclesia dedicatione Hierosolymis facta:
deque exilio sancti Athanasii.

Περὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις γεινημένης, καὶ
τῆς ἐξορίας ὑπὸ ἀγίου Ἀθανασίου.

Euseb. VII.
Const. l. 4.
c. 43. & c.

IPSI vero Eliam profecti sunt. Etenim Imperator universum Concilium reliqua Tyro, Eliam proficisci iusserat: aliosque complures undequaque eo convenire præceperat, ut Basilicas ab ipso constructas dedicarent. Quosdam etiam sibi carissimos rectores eo misit, pietate ac fide conspicuos: mandans ut cuncta abunde omnibus præberentur, non Episcopis solum & illis qui eos comitabantur, sed cunctis etiam egentibus qui eo undique consuebant. Porro factum altare regalibus velis & aureis donariis gemmarum fulgore distinctis cernebatur ornatum. Hunc in modum splendidissima festivitate celebrata, Episcopi quidem ad suas quisque civitates reversi sunt. Imperator vero de conventus illius splendore ac magnificentia certior factus, maximam animo cepit voluptatem, & bonorum omnium auctori gratias egit, quod ejus quoque voti compotem ipsum reddidisset. Et quoniam Athanasius ipsum adierat de iniquitate judicii graviter conquerens, Episcopos de quibus querebatur, ad Comitatum venire jussit. Qui cum adessent, apertissime se convincendos esse prævidentes, priores quidem calumnias missis fecere: Imperatori vero suggesserunt, comminatum esse Athanasium, prohibiturum se exportationem annonæ. His sermonibus inductus Imperator, in urbem quandam Galliarum cui nomen est Trevis, Athanasium relegavit. Agebatur tunc tricesimus Imperii ejus annus.

Athanasii.
in exulat.
Sacr. l. 1.
cap. 35.

De testamento beatissimi Imp. Constantini.

Euseb. VII.
Const. l. 4.
c. 61. 62.
Sacr. lib. 1.
cap. 39.

ANNO deinde uno ac mensibus paucis elapsis, Imperator Nicomedie degens morbo corripitur. Cumque incertum esse exitum vitæ animadverteret, divini lavacri gratiam suscepit. Quod quidem ad id usque temporis distulerat, cum in Jordane illud suscipere desideraret; ac tres quidem Imperii hæredes reliquit, Constantinum scilicet, Constantium, & Constantem næv minimum. Magnum autem Athanasium Alexandriam redire jussit, idque præsentem Eusebio, & ne hoc fieret magnopere dissuadente.

Περὶ τῆς μακαρίου Κωνσταντίνου βασιλέως διαθήκης.

EΝΙΑΥΤῷ δὲ ἄλλῳ καὶ μινῶν διηλυούτων ὀλίγων ἐν Νικομηδείᾳ τῇ Βιθυνίας ἀρχῇ, ἡρώεσσι. τὸ δὲ τῆς ἀνθρώπινης βίωτης ἀδελφὸν ὕψος, τῷ θεῷ βαπτίσματος τὸ δῶρον ἐδέξατο. ἀποβάλλειτο δὲ μέχρι τῶν τῶν χρόνων, ἐν Ἰορδάνῃ τῷ ποταμῷ τῆς τυχῆς ἡμετέρας. ὅπως μὲν τῶν πᾶντων κληρονομήσει τῆς βασιλείας κατέλιπε. Κωνσταντῖνον καὶ Κωνσταντίαν καὶ Κρίσαντα τὸν νεώτατον. εἰς δὲ τῷ Ἀλεξάνδρειαν ἐπανελθὼν τὸ μέγα προσέταξε Ἀθανάσιον, καὶ ταῦτα Εὐσέβιον παρίηκε καὶ ταῦτα πύθεον ὁπλιζομένους.

1 Καὶ τὰς ἐν τῷ αὐτῷ δημοφιλῆς οἰκῇ] Unam duntaxat Basilicam Hierosolymis edificaverat Constantinus: ad ejus dedicationem evocavit Episcopos qui erant tum congregati in urbe Tyro, ut testatur Eusebius in lib. 4. de vita Constantini. Improprie igitur locutus est Theodorus, qui Ecclesias in plurali numero dicit à Constantino extructas. Nisi forte Anastasium & Martyrium seu Basilicam sanctæ Crucis pro duabus Ecclesiis accepit. Sic certe videtur eas distinguere in Commentariis in Ezechielem cap. 48. in quibus dicit τὰ Ἱεροσολύμα καὶ τὸ πνεῦμα ὁ ἀνθρώπινος καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἀνθρώπου.

2 καὶ εἰς τὸν Ἰορδάνην, &c. Et paulo post, πῶς ἄρα τὸ πνεῦμα τῆς ἀνθρώπου καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἀνθρώπου. Vide, si placet, epistolam nostram de Anastasio, quam edidi ad calcem Annotationum Eusebianarum.

3 Συναγόμενοι δὲ] In editione Basilienensi legitur συναγόμενοι δὲ, &c. quod magis placet.

4 Τραπέζην δὲ πῶς] Vide quæ notavi ad librum 4. Eusebii de vita Constantini pag. 248.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ΄.

CAPUT XXXIII.

Απολογία ὡς τοῦ αὐτοῦ βασιλέως.

Ejusdem Imperatoris defensio.

Θαυμαζέτω δὲ μηδὲς, εἰ τηλικαύτοις ἄνδρα
ἐξαπατηθεὶς ἐξωγράκισεν. δέχινον γὰρ
1 ἡρώδης μὲν τὸν πικρὸν, τὸν δὲ ἄλλω ἔχουσι
ᾤοντο φερόμενον, ἐξαπατῶσα ἐπίτευπον. ἴσασι δὲ οἱ πα-
ῖα πεπαιδευμένοι, ὅς ἐστι ὁ θεὸς ἐξηπατήθη Δαβὶδ
ὁ προφήτης. ἐξηπάτησε δὲ αὐτοὶ οὐκ ἀρχιερεῖς,
ἀλλ' οἰκίτης οἰκότες, καὶ μαθητὰς τῆς Σοφίας λέγον-
τες ὅτι ὁ Μιμφιδόσιος τὸν ψωδὴ τὸν βασιλέα διδά-
10 ξοντα, καὶ τὸ ἐκείνῳ χρῆμα σπευσάμενον. καὶ
ταῦτα λέγοντες, ὅτι τὸν προφήτην κατηγόρει, ἀλλ'
ὡς τὸν τῷ βασιλείῳ τῆς ἀπολογίας προφέρειν,
καὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐπιδοκίμους τῆς ἀδυναμίας, καὶ
διδάσκων αἱς ἐκείνῳ μῖστος τοῖς κατηγόροις πεποιθὲς
15 καὶ ἄλλοι ὡς ἀξιοχρεῖται, ἀλλὰ θατέρον ταῦν ἀ-
ποκρίνεται κατηγόρημα φυλάττειν. ὁ μὲν οὖν βα-
σιλεὺς εἰς τὸν αἰῶνα βασιλεύων μετέστη.

NEMINI potto mirum videatur, quod
fraude circumventus, tantos viros in
exilium egerit. Episcopis enim decipienti-
bus credidit, qui malitiam quidem suam
tegebant, sed alioqui clari atque illustres
erant. Sciunt autem sacrarum literarum pe-
riti; divinum prophetam Davidem perinde
deceptum fuisse. Decepit autem illum non
Pontifex, sed servus vernaculus ac furcifer:
Siba scilicet, qui adversus Miphiboseth
mentitus est regi, & agrum illius ita obti-
nuit. Atque hæc dico, non ut prophetam
incussem, sed ut Imperatoris nostri defen-
sionem proponam, & humane naturæ im-
becillitatem ostendam: doceamque creden-
dum non esse accusatoribus solis, quamvis
fide digni videantur, sed aurium alteram reis
esse reservandam. Ac Imperator quidem à
terreno regno ad alterum longe præstantius
migravit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ΄.

CAPUT XXXIV.

Περὶ τῆς πλουτίας τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Κωνσταντοῦ 20 De morte sanctissimi Imperatoris Constantini.
βασιλέως.

Οἱ δὲ ὑπαρχοὶ καὶ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ λοιποὶ ἄνθρω-
ποι, ὡς ἰδόντες τὴν καταθέντες χεῖρα, εἰς
τῆς Κωνσταντινῆς πολὺν μεταμένοι, τῆς στρατῶς ἀπά-
σης ἡγεμονίας καὶ ἐπομένους, καὶ πικρὰς ἐλοφύρομενος
2 τὸν ἑαυτῶν. πατέρες γὰρ ἡμῶν πικρὰ ἐλήφισαν
ἀπαιτίαι. ὁπότε δὲ πικρὸς τὸ σῶμα ἐκείνου πετύχ-
κει, καὶ ὁπότε οὐδὲ τὸν βασιλεὺς δέμειναι χρεῖται, τῆς
δὲ χεῖρας τῆς πικρᾶς ἀντιμεταστάσεως ἐπ' αὐτοῦ, περιττὴν
ἡγοῦμαι γράφειν, ἄλλω ταῦτα συγγράφοντες. οἱ
3 ἰατροὶ ἐόντες, καὶ μαθητὰς, ὅπως τὸ ὄλοντο ὁ πρῶτος
ἡγεμὼν τῆς εὐσεβείας. εἰ δὲ τις ἐκείνους
2 ἀντιπικρῶς, τὰ τοῦ πικροῦ ἐκείνου θάλασσαν καὶ τὴν ἀν-
δριάντα γινώσκων βλέπων, πιστευσάμενος τοῖς ἡγεμό-
νοις, καὶ τῆς φύσεως δισπότῃ, τῆς δὲ δόξας
3 με δόξας, καὶ οἱ ἐξυμνοῦντες με ἐξυμνοῦσιν.

PRÆFECTI vero & rei militaris duces ac
reliqui omnes, corpus ejus in arca aurea
conductū Constantinopolim transtulerunt, uni-
verso exercitu partim præeunte, partim sub-
sequente, & orationem suam graviter lamen-
tante. Illum quippe patrem mitissimum ex-
perti omnes fuerant. Porro quantus honor
delatus sit cadaveri, & quam diu in palatio
manserit, dum proceres adventum filii ex-
pectarent, superfluum arbitror scribere, cum
hæc alii scriptis suis prodiderint. Quos qui-
dem legere quivis facile potest, atque inde
cognoscere, qua ratione omnium arbiter ac
moderator Deus fideles sibi famulos remun-
nerari solet. Quod si quis istis non vult
credere, & ea intuens quæ nunc ad ejus lo-
culum & statuam geruntur, credat iis quæ
scriptæ sunt, & Domino qui dixit: Glori-
ficantes me glorificabo, & qui me spernunt
ipsi spernentur.

Πρῶτον λόγου τέλος.

Finit Libri primi.

VALESII ANNOTATIONES.

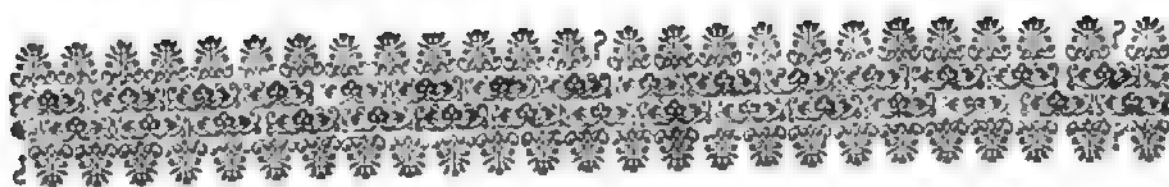
1 Εἰς τὴν αὐτὴν τὴν ἀρχὴν.] Magis placet scriptura
quam repertum in Manuscriptis codicibus [Regio. &] Savili &
Allani. & in editione Basilien. prius est ὡς τὸν πικρὸν.

2 Ταῦτα ὡς τὸν θάλασσαν καὶ τὴν ἀνδριάντα γινώσκων.] Hunc
locum non intellexerunt Interpretes. Nam Joacimus
quidem Camperarius ita vertit, Quibus si quis fuerit non
habens, contemplari monumentum, statuamque illius, cre-
dant non solum scriptis sed etiam Domino qui dixit, &c.
Camperarii versionem secutus est in editione sua Jacobus
Siermondus. Chridophorus vero hunc locum ita in-
terpretatur. Quibus si quis fuerit non habens, con-
templari monumentum, statuamque illius, credant non
solum scriptis sed etiam Domino qui dixit, &c. Atque non hoc
dicit Theodoritus, sed eos qui nolunt credere Eusebio, & alii qui de honoribus Constantini
post obitum de'aris scribere, adnotet ut ea quæ ad se-

pulchrum & ad statuam illius sunt, contemplari velint.
Quænam vero sint illa quæ ad sepulchrum & ad statuam
Constantini stabant, docet nos Philostorgius in lib. 2. Hi-
storie, cap. 18. ubi dicitur, ὅτι τὸν Κωνσταντῖνον εὐχόμε-
νον ἐπὶ τῷ ποταμῷ αὐτοῦ ἱερὸν ἔκτισεν, καὶ ἐπὶ τῷ ἱερῷ
ἀνέστησεν αὐτοῦ τὴν εἰκόνα, καὶ ἐπὶ τῇ εἰκόνι καθήμενον
ἐπὶ τῷ ποταμῷ εὐχόμενον εἶδεν. Hic etiam Dei hostis Christianos accusat, quod
Constantini imaginem in porphyreæ columnæ statuam sacri-
ficio propitiarent, lucernis atque odoribus colerent, precibus
velut Deo allegarent, & ad depellenda mala ei sacrificarent.
Adde his ea quæ scribit Auctor Chronicæ Alexandrinæ
pag. 665. & 667. sunt enim optimæ notæ. Porro hæc
pompa celebrabatur quotannis die undecimo mensis Maii,
qui natalis erat urbis Constantinopolitanæ, ut ibidem
scribit Auctor ejus Chronicæ, & Heisychius in originibus
CPR.

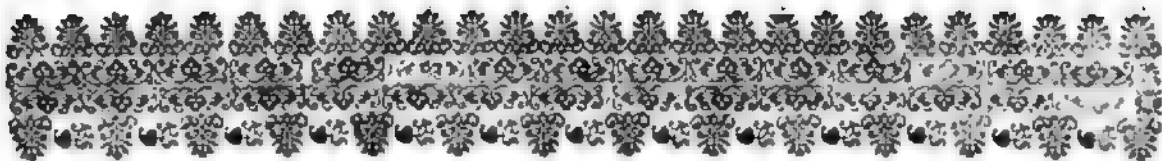
Tom. III.

I

ΤΑΔΕ ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
Ἱστορίας λόγος Β'.

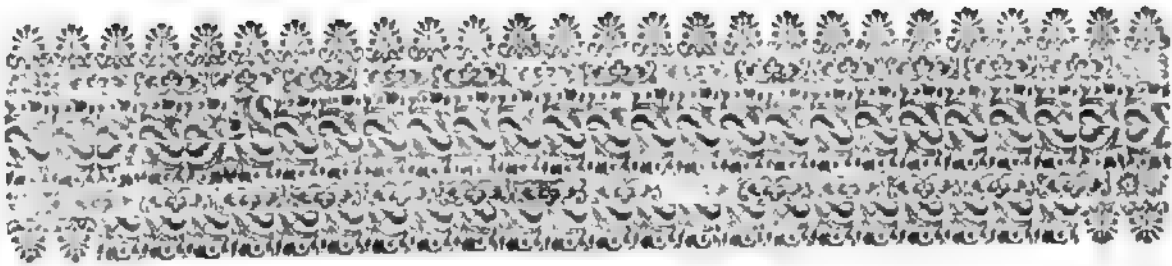
α	Π	Περὶ τῆς ἐπαρχίας τῷ ἁγίῳ Ἀθανασίῳ.
β	Ε	Περὶ τῆς ἐπαρχίας τῷ βασιλεὺς Κωνσταντίνῳ ὑπὸ Κωνσταντίνῳ πρὸς Ἀλεξανδρίαν.
γ	Ο	Ὅπως Κωνσταντίνος ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως μετέβη.
δ	Π	Περὶ τῆς τῷ μακαρίῳ Ἀθανασίῳ διττέρας ἐξουσίας, καὶ τῆς Γρηγορίου καὶ Θεοδοσίου τῆς πλὴν τῆς.
ε	Π	Περὶ Παύλου τῷ γνησίου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
ς	Π	Περὶ Μακεδονίου καὶ τῆς ἐκ αὐτοῦ συστάσεως αἵρεσεως.
ζ	Π	Περὶ τῆς ἐκ Σαρδικῆς γνησίου συνόδου.
η	Σ	Συνεδριάζοντες ὑπὸ τῷ αὐτῷ Συνεληλυθότων ἐπισκόπων πρὸς τοὺς χτ' ἢ οἰκουμενικῶν ἐπισκόπων γεγραμμένη.
θ	Τ	Τὰ χτ' Εὐφρασίῳ καὶ Βικτίριῳ τοὺς ἐπισκόπους, καὶ τῷ ἐκ Ἀποχέας κατ' αὐτῶν γνησίου συνόδου.
ι	Π	Περὶ τῆς Σπυρίδωνος καθαιρέσεως.
ια	Ε	Επιστολὴ Κωνσταντίνου πρὸς Ἀθανάσιον.
ιβ	Π	Περὶ τῆς διττέρας ἐπαρχίας τῷ ἁγίῳ Ἀθανασίῳ.
ιγ	Π	Περὶ τῆς τρίτης ἐξουσίας αὐτοῦ καὶ Φυγῆς.
ιδ	Π	Περὶ Γεωργίου καὶ τῷ ἐκ Ἀλεξανδρίας πολυμήντων κακῶν.
ιε	Π	Περὶ τῆς ἐκ Μεδιολάνου γνησίου συνόδου.
ισ	Δ	Διάλογος Λιβερίου ἐπισκόπου Ῥώμης καὶ Κωνσταντίνου βασιλέως.
ις	Π	Περὶ τῆς ἐξουσίας καὶ ἐπαρχίας τοῦ ἁγίου Λιβερίου.
ις	Π	Περὶ τῆς ἐκ Ἀρμενίας γνησίου συνόδου.
ιθ	Ε	Επιστολὴ συνδικῆς πρὸς τῷ αὐτῷ συνεληλυθότων ἐπισκόπων πρὸς τὸν βασιλέα γεγραμμένη Κωνσταντίνου.
κ	Α	Ἀλλή ἐπιστολὴ πρὸς Κωνσταντίνον.
κά	Π	Περὶ τῆς ἐκ Νίκης τῆς ὁρθοδόξου γνησίου συνόδου, καὶ ἐκείνης πίστεως παρ' ἐκείνων γεγραμμένη.
κβ	Σ	Συνεδριάζοντες τόμος πρὸς Δαμάσου ἐπισκόπου Ῥώμης καὶ τῷ δυτικῶν ἐπισκόπων πρὸς Ἰλλυριῶν ἐπισκόπους γεγραμμένη περὶ τῆς κατ' Ἀρμενίαν συνόδου.
κγ	Α	Ἀθανάσιον ἐπισκόπου Ἀλεξανδρίας περὶ τῆς αὐτῆς συνόδου.
κδ	Π	Περὶ τῆς Λέοντος τῆς Ἀποχέας ἐπισκόπου κακοπεχίας, καὶ τῆς Φλαβίου καὶ Διοδώρου παρήσειας.
κε	Π	Περὶ τῆς Εὐδοξίου τῷ Γερμανικῶς κακοπεχίας καὶ Βασιλείου τῷ Ἀλκύρα, καὶ Εὐσταθίου τῷ Σιβατίας καὶ τούτων γνησίου συνόδου.
κς	Π	Περὶ τῆς ἐκ Νικαίας καὶ γνησίου συνόδου.
κς	Π	Περὶ τῆς ἐκ Σιλενκίας τῆς Ἰσουλίας γνησίου συνόδου, καὶ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τοῖς ὀρθοδόξοις ἐπισκόποις συμβεβηκότων.
κη	Σ	Συνδικῆ ἐπιστολὴ καὶ Ἀετίου γεγραμμένη.
κθ	Π	Ποία πρόφασις τοὺς Εὐνομάτους τῷ Ἀρειανῶν ἀπεχθόσιν.
λ	Π	Περὶ τῆς πολιτείας Νισίτου πόλεως, καὶ τῆς Ἰακώβου τοῦ ἐπισκόπου Σπυρικῆς πολιτείας.
λε	Π	Περὶ τῆς ἐκ Ἀποχέας γνησίου συνόδου, καὶ τῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Μελέτιῳ αὐτῶν συμβεβηκότων.
λε	Π	Περὶ Εὐσίου ἐπισκόπου Σαμοσατίου.

IN SECUNDO ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ
Libro hæc continentur.

- CAP. I.** **D**E reditu S. Athanasii.
II. Imp. Constantini junioris epistola ad Alexandrinos.
III. Quomodo Imp. Constantinus à recta fide abductus fuerit.
IV. De secundo exilio B. Athanasii: & de ordinatione & obitu Gregorii.
V. De Paulo Episc. Constantinopolitano.
VI. De Macedonio & de hæresi ab eo conflata.
VII. De Synodo Serdicensi.
VIII. Epist. Synodica ab Episcopis Serdicæ congregatis ad totius orbis Episcopos scripta.
IX. De Euphrata ac Vincentio Episcopis, & de insidiis quæ illis structæ sunt Antiochiæ.
X. De Stephani depositione.
XI. Epistola Constantii ad Athanasium.
XII. De secundo reditu B. Athanasii.
XIII. De tertio exilio Athanasii & de ejus fuga.
XIV. De Georgio, & de malis quæ Alexandria perpetrata sunt.
XV. De Synodo Mediolanensi.
XVI. Colloquium Liberii Romani, & Imp. Constantii.
XVII. De exilio & reditu B. Liberii.
XVIII. De Concilio Ariminensi.
XIX. Epist. synodica ab Episcopis Arimini congregatis ad Imp. Constantium scripta.
XX. Alia Episcoporum epistola ad eundem Constantium.
XXI. De Synodo apud Nicen Thraciæ congregata, & de fidei Formula ibi conscripta.
XXII. Epist. Synodica Damasi Episc. Rom. & aliorum occidentalium ad Episcopos Illyrici scripta, de Concilio Ariminensi.
XXIII. Athanasii Alexandriæ Episc. epist. de eadem Synodo.
XXIV. De Leontii Antiochenis Episc. fraudulentia, & de fiducia Flaviani ac Diodori.
XXV. De Eudoxii Germaniciensis Episc. novitate; & de Basilii Ancyрани atque Eustathij Sebasteni adversus illum contentione.
XXVI. De Concilio Nicæ ac postea Seleuciæ in Isauria congregato.
XXVII. De iis quæ Constantinopoli orthodoxis Episc. acciderunt.
XXVIII. Epist. Synodica contra Aetium scripta.
XXIX. Qua occasione Eunomiani ab Arianis dirempti fuerint.
XXX. De obsidione Nisibis: & de Apostolica conversatione Jacobi Episcopi.
XXXI. De Synodo Antiochiæ celebrata, & de his quæ S. Meletio illic contigerunt.
XXXII. De Eusebio Episcopo Samosatensi.

S. M. C.
IV.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ THEODORITI
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΡΟΥ EPISCOPI CYRI
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ECCLESIASTICÆ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ HISTORIÆ
ΛΟΓΟΣ Β'. LIBER II.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'. CAPUT I.

Περὶ τῆ ἐπαύσεως τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου. De reditu sancti Athanasii.

Ι Ο μὲν δὲ θεὸς Ἀθανάσιος ἔτη δύο καὶ μῆνας τέσσαρας ἐν τῇ Τριερί ἀναπαύσας, εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐπαυλίσεν. ἔγραψε δὲ καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ βασιλεῖ, ὁ τῷ Κωνσταντίνῳ τῷ μεγάλῳ πατρὶ προσηύτατος· αὐτὸς γὰρ τῆς πρὸς δούμῳ ἡλίου ἐκασίλῃ Γαλατίας τῇ Ἀλεξανδρίᾳ ἐκκλησίᾳ τάδε γράμματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ἐπιστολὴ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου πρὸς Κωνσταντίνον τὸν Ἀλεξανδρινόν.

Κωνσταντίνος Καίσαρ τοῦ λαοῦ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας πόλιος τῇ Ἀλεξανδρίᾳ. οὐδὲν τιμὴ τῆς ὑμετέρας ἱεῤῥας ἐνοίας ἀπεπρωγέ-
ναι γνώσκω οἶμαι, ἀλλὰ τοῦτο Ἀθανάσιον τὸν τοῦ
πρωτοκλήτου ἱεροῦ ὑποφύγῃ πρὸς καὶ εἰς τὰς
2 Γαλλίας ἀπεστάλθαι συνέβη, ὅτι ἐπειδὴ ἡ ἀγγελία
τῆς αἰμοδότης αὐτοῦ καὶ πολέμιον ἐχθρὸν εἰς χύ-
δνον τῆς ἱεῤῥας αὐτοῦ κεφαλῆς ἐπέμεινε, μὴ ἀεὶ διὰ
τῆς Φαύλης ἀφροσύνης αἰκνέσθαι. ὡς δὲ
τὸ ἀφαιρῆσαι τοῖς ταύταις ἀφαιρῆθαι τῆ Φαύ-
λῃς ἐπικειμένον αὐτὸν ἀνδρῶν, ὑπὲρ ἐμοῦ ἀφ' ὧν
κεκλήσθαι, ὅπως ὥς εἰ αὐτῇ τῇ πόλει ἐν ἡμέτρῳ

Porro divinus Athanasius, cum per biennium ac menses quatuor Trieris moratus esset, Alexandriam reversus est. Constantinus autem Imperator, Constantini filiorum natu maximus, qui tunc in Gallis imperium regebat, ad Ecclesiam Alexandrinorum hujusmodi literas scripsit.

CAPUT II.

Imperatoris Constantini Junioris epistola ad Alexandrinum.

CONSTANTINUS Cæsar, populo Ecclesiæ Catholicæ civitatis Alexandrinorum. Nec sanctissimæ mentis vestræ notitiam illud arbitror prætereire, Athanasium venerandæ legis interpretem, ad tempus idcirco missum esse in Gallias, ne quoniam crucientorum ejus hostium feritas sacratissimo illius capiti extremum periculum minabatur, ipse per nefariam improborum hominum perversitatem insaniabilia sustineret. Quamobrem ut hanc feritatem evitaret, ereptus est sauculus eorum qui ipsius capiti imminabant: jussusque sub mea ditione degere, ita ut in ea urbe quam incolere præceptum ei fuerat,

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἐτη δύο καὶ μῆνας τέσσαρας] Non possum assentiri Theodorito, qui Athanasium biennii & quatuor præterea mensium spatio Trieris in exilio commoratum esse scribit. Missus est enim in exilium sub exitum anni 335. Constantio & Albino Coss. Nam Synodus Hierosolymitana quæ ad dedicationem Basilicæ Constantinæ convenit, congregata est mense Septembri, ut observavi in Annotationibus ad librum 4 Eusebii de vita Constantinæ. Postquam Synodum cum Episcopis à Constantino inde evocati ut gesturum rationem sederent, Athanasium apud ipsum accusavissent, deceptus ab iis Imperator Athana-

um in Gallias relegavit. Idem postea ab exilio revocatus est anno Christi 337. 15. Kalendas Julias, ut demonstravi in lib. 1. Observationum in Ecclesiasticarum ad Socratem & Sozomenum cap. 1. Ex quo efficitur, Athanasium non toto biennio exulasse. *

2 Ἀπηναικὶς οὐκ ἔστι] Recte in codice Saviliano [& Regio J. Pini] scribitur ἀπηναικῶν. Sed vox quæ sequitur delenda est; quippe quæ nec apud Athanasium, nec apud Socratem legatur. Quare merito eam Sirmundus expunxit. [Desideratur etiam in codice Regio.]

VARIORUM.

* Pluribus contendit Pagius contra Valesium, Theodoritum non errasse de tempore Exilii S. Athanasii, ejusque restitutionem ab anno 338, quo eam collocavit Baronius, non esse removendam. Consentiant Cl. Patres Benedictini, quos vide ad Socr. lib. II. cap. 3.

πᾶσι

1 **Ι** πᾶσι τοῖς ἀναγκαίως ἐμπληρῶσαι, εἰ καὶ τὰ μά-
 λιστα αὐτῷ ἡ αἰδέσιμος ῥητὴ τοῖς θεοῖς πεπρω-
 λογηθείς, καὶ τὰ τῆς τραχυτέρας τύχης ἀχθὴ
 ἐξυβανῶ. τοσαύτῃ εἰ καὶ μάλιστα πρὸς τὴν πρῶ-
 λιστάτην ὑμῶν Διοσέειαν ὁ Διοσέτης ἡμεῖς ὁ τῆς
 μαχερίας μήμενος Κωνσταντῖος ὁ Διοσέειος ὁ
 ἰμὸς πατὴρ τῶν αὐτῶν ἐπίσκοπον τῷ ἰδίῳ τόπῳ
 πρὸς τὴν προήγητο, ὅπως ἐπειδὴ ἀνθρώπων κλήρω
 πρὸς τὴν πρῶτον, πρὸ τῆς τῆς θύχης πληρώσει ἀναπαύ-
 σατο, ἀπέλυσεν ἡμεῖς αὐτοῖς, τὴν πρῶτον τῆς
 2 **Δ**είας μὴμενος βασιλείας ἀξιοδιδάκτους πληρώσει.
 ὅπως ἐπειδὴ τῆς ὑμετέρας τύχης προσέφωκε, ὅπως
 παρ' ἡμῶν αἰδέσιμος πτύχης γνώσασθε. καὶ ὅς θανμα-
 τῶν, εἴπῃ δ' αὖτε ἡμεῖς αὐτοῦ πεποιήκαμε καὶ τὴν
 ἡμεῶν ψυχῶν, ἥτις ὑμετέρῳ πρὸς εὐχὴν, καὶ τῶν
 πληκτέων ἀνδρῶν τὸ ὄχημα, εἰς τὴν ἐκείνη καὶ
 πρὸς τὴν πρῶτον. ἡ Δεία πρὸς τὴν ὑμῶν ἀξιοφυλάξει
 ἀδελφοὶ ἀγαπητοί. Μετὰ τούτων ὁ θεὸς Ἀθανά-
 σιος ἀφίκετο τῇ χαρμῇ. πάντες ὅσοι αὐτῷ ἀσμέ-
 2 **Ι**ως ἀπέλαστο, καὶ ὅσοι καὶ χαρητοί, καὶ ὅλοι καὶ
 πολλοί. μόνος ὅς ἡμεῖς Ἀρεῖος μωρίας τῆς διαπύ-
 λας ἐπαρῆκεν. διὸ δὴ πάλιν τὰς οἰκίας ἐκίχησαν
 μηχανὰς Εὐσεβίου καὶ Θεόγνου, καὶ ὅσοι τὸ πούτων
 ὑπὸ τῶν συμμερίας καὶ πάλιν τὰς τῆς βασιλείας
 νέον γε ὅπως διάρρηξιν ἀκούει. ἐρῶ καὶ ὅπως ὅπως
 3 **Ι**καὶ τὴν ἀποστολικὴν διδασκαλίαν διδύκτους παρεξάτη.

omnibus necessariis abundaret: tamen si ejus
 eximia virtus Divino freta presidio, aspe-
 rioris etiam fortunæ ærummas parvipendat.
 Proinde et si dominus ac parens noster, divæ
 memoriæ Constantinus Augustus, eundem
 Episcopum in pristinum locum restituere
 proposuerat, ac vestræ sacratissimæ pietati red-
 dere: quoniam tamen humana sorte præven-
 tus, priusquam votum suum implesset, ex hac
 luce migravit, consentaneum esse existimavi,
 ut divæ memoriæ Principis propositum ego,
 utpote hæres, executioni mandarem. Quan-
 ta porro reverentia illi à nobis exhibita fu-
 erit, ex eo ipso, simul atque in conspectum
 vestrum venerit, cognoscetis. Nec mirum
 est, ejus gratia aliquid à me factum fu-
 isse. Ad hoc enim & imago quædam amo-
 ris vestri, & tanti viri species, animum meum
 movit atque incitavit. Divina providentia
 vos servet, fratres carissimi. Cum his Li-
 teris reversus est Divinus Athanasius: quem
 omnes urbani & rustici, primores ac plebei,
 cupide excepere. Solos Arianae dementiae
 sectatores reditus illius cruciabat. Itaque
 consuetas iterum machinas adversus eum
 commoverunt Eusebius ac Theognius, &
 quicumque eorum partibus adhærebant: rur-
 susque Imperatoris adhuc juvenis aures ob-
 tundunt. Qua autem ratione Imperator iste
 à recto tramite Apostolicæ doctrinae desle-
 xerit, dicam hoc loco.

SAC.
IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

CAPUT III.

Ὅπως Κωνσταντῖος ὁ βασιλεὺς τῆς ὁρίης πίστεως
 παρεξάτη.

Quomodo Imperator Constantius à recta fide
 abiecit.

2 **Κ**ωνσταντία, Λικινίου μὲν ἐγγυῆς γαμῆτι Κων-
 3 **σ**ταντῖος ὁ ἡ ἀδελφή. ταύτη ἡ πρὸς πρεσβύ-
 4 **Τ**ηρος τὴν ἀρετικὴν εὐσεβίαν ἀντιπρὸς, σπέρτης
 5 **Ε**γγυῆς. καὶ τὴν μὲν ἰσχυρὰ πρὸς τὴν εὐσεβίαν
 6 **Α**ὐτῇ πρὸς τὴν εὐσεβίαν, ἔλεγε σφοδρῶς
 7 **Α**ρεῖος. ταύτη ὁ πατὴρ τῆς
 8 **Κ**ωνσταντίας μὲν τὴν εὐσεβίαν ἀντιπρὸς
 9 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας ἡμεῖς, καὶ τὴν πρὸς τὴν
 10 **Α**ρεῖος πρὸς τὴν εὐσεβίαν, καὶ παρ' αὐτῇ ὁ
 11 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας, τὴν ἀντιπρὸς τὴν
 12 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας, τὴν ἀντιπρὸς τὴν
 13 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας, τὴν ἀντιπρὸς τὴν
 14 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας, τὴν ἀντιπρὸς τὴν
 15 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας, τὴν ἀντιπρὸς τὴν
 16 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας, τὴν ἀντιπρὸς τὴν
 17 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας, τὴν ἀντιπρὸς τὴν
 18 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας, τὴν ἀντιπρὸς τὴν
 19 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας, τὴν ἀντιπρὸς τὴν
 20 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας, τὴν ἀντιπρὸς τὴν
 21 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας, τὴν ἀντιπρὸς τὴν
 22 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας, τὴν ἀντιπρὸς τὴν
 23 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας, τὴν ἀντιπρὸς τὴν
 24 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας, τὴν ἀντιπρὸς τὴν
 25 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας, τὴν ἀντιπρὸς τὴν
 26 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας, τὴν ἀντιπρὸς τὴν
 27 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας, τὴν ἀντιπρὸς τὴν
 28 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας, τὴν ἀντιπρὸς τὴν
 29 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας, τὴν ἀντιπρὸς τὴν
 30 **Π**ατρὸς τῆς εὐσεβίας, τὴν ἀντιπρὸς τὴν

3 **C**ONSTANTIA soror Constantini Magni
 4 **f**uit, vidua autem Licinii. Huic sa-
 5 **m**iliaris fuit presbyter quidam, Ariani do-
 6 **g**matibus contaminatus. Is morbum qui-
 7 **d**em suum minime prodebat: assidue tamen
 8 **c**um ea colloquens, Arium calumniam pas-
 9 **s**um esse affirmabat. Eam admirandus Con-
 10 **s**tantinus post impij viri mortem, omni cu-
 11 **r**a ac sollicitudine fovebat, nec ulla vidui-
 12 **t**atis incommoda sentire patiebatur. Mo-
 13 **r**ienti quoque ei adfuit, omne genus offi-
 14 **c**ii, prout decebat, ei exhibens. Quo
 15 **t**empore cum presbyterum illum acciri jus-
 16 **s**isset, Imperatorem rogavit ut curam illius
 17 **g**erere vellet. Constantinus vero, & cum
 18 **i**d facit promissit, & non multo
 19 **p**ost pollicitationem suam implevit. Maxi-
 20 **m**am enim libertatem ei apud se concessit.
 21 **A**t presbyter, quamvis summo cultu at-
 22 **q**ue honore afficeretur, morbum tamen su-

Sacr. lib. 1.
cap. 25.
Socr. l. 11.
cap. 27.

VALESII ANNOTATIONES.

1 **Ε**μπληρῶσαι] Rectius in editione Basilienſi [& in
 2 **C**od. Regio] legitur ἐμπληρῶσαι.

2 **Α**ρεῖος ἡ χαρητοί] Alexandrini Rusticanos homines
 3 **χ**αρητοίς vulgo appellabant, ut observavi in Annotationi-
 4 **b**us ad Eusebium pag. 303. not. 1. ac fortasse ita scriben-
 5 **d**um est hoc loco. Nam vox χαρητοί non placet. Ru-

6 **s**ici enim dicuntur à Græcis χαρητοί, ex quo formari po-
 7 **t**est χαρητοί, ut ex παντοῖς fit παντοίος, quod tantum signi-
 8 **f**icat. Theophanes in Chronico pag. 139. loquens de
 9 **e**lectione Dioscori junioris Episcopi Alexandr. ἀντιπρὸς
 10 **α**ρεῖος, inquit, τὴν πρὸς τὴν χαρητοί. Ubi Anastasius Biblio-
 11 **t**hecarius recte interpretatur multitudinem rusticorum.

VARIORUM.

1 **Τ**ὸ πρὸς τὴν] Quisnam fuerit Presbyter ille, nemo
 2 **h**uquam quod sciam (inquit Baronius) scriptis prodidit.
 3 **C**onjectura tamen si res agitur, videtur hic ille fuisse
 4 **A**catius Luscus Presbyter, qui in sede Cæsariensi Palæsti-

5 **n**e metropoli successit, cum defunctus est Eusebius Pam-
 6 **p**hili. Ut autem id existimemus, illud magnopere persua-
 7 **d**et, quod dicant hunc imperasse Constantio Imperatori.
 8 **B**aron. ad ann. 337. n. IX.

ἐξάρ-

um detegere nunquam est ausus, cum Imperatoris animum in religione firmum & stabilem videret. Postea vero, cum Constantinus ad immortale regnum jamjam migraturus, caducum hoc imperium inter filios divideret: nullus porro eorum morienti patri aderat, testamenti tabulas huic uni presbytero commisit, mandavitque ut Constantio traderentur. Hic enim cum propius abesset quam ceteri, ante reliquos fratres venturus esse sperabatur. Hinc cum in notitiam venisset Constantii: testamentum enim ei tradidit, sicut in mandatis acceperat: familiaris eidem factus est, & crebro ipsum adire jussus. Porro cum Constantii animum mobilem esse deprehendisset, & arundinibus quæ vento hac illac impelluntur haud abisimilem; adversus Evangelicæ fidei doctrinam bellum suscipere in animum induxit. Itaque tempestatem qua Ecclesiæ jactabantur deplorans, auctores hujus mali dicebat esse eos, qui vocem consubstantialis, quæ in scripturis non legitur, doctrinæ fidei inseruissent: idque tum inter sacerdotes, tum inter laicos discordiam excitare. Deinde Athanasium & eos qui de fide idem cum illo sentiebant inculans, insidias adversus eos comparabat. Hunc adjutorem nacti Eusebius ac Theognius & Theodorus Perinthius: fuit autem hic Theodorus vir singularis doctrinæ, qui inter cetera expositionem factorum Evangeliorum conscripsit, & vulgo Herackotes vocatur: cum Imperatorem, utpote vicini, crebrius viserent, Athanasii reditum ab exilio plurima mala importasse dixerunt: nec Ægyptum solum, sed Palestinum præterea ac Phœnicem, & finitimas provincias ea tempestate involvi.

Constantii
servitui,

Theodorus
Heracleon-
tes.

ἐθάρρουν ὀπηρεύοντες τὸ ἱερόν, θεοσέβει ἐρῶντες
τὰ θεία τῆ βασιλείας τὴ γνόμεν. ἰππὶδὲ δὲ Κων-
σταντῖνος εἰς τὴν ἀνάκλησιν μετὰ μὲν βασιλείας
τοῖς πασι δὲ ἀφ' ἑκάστης τῆς ἐπὶ κερὶ ταύτης
5 βασιλείας διήκει μὲν· εὐδὲ δὲ τοῦτον τελευταῖον
παρῶν, τοῦτον μὲν τῶν πρεσβυτέρων τὰς ἀφ' ἑκάστης
ἐπίτευτε, Κωνσταντῖνον ταύτας δεδῶκεν κελύσας ὅπως
γὰρ τῶν ἄλλων πλησιέστερος ὢν, τῶν τῶν ἄλλων
ἀφ' ἑκάστης προσδύκεται ἡ. ἐν τῇδε ὅπως τῶν Κων-
10 σταντῖνον γνόμενος γνόμενος, ἀπέδωκε γὰρ τὰς ἀφ' ἑ-
κάστης εἰς προσεπείχθη, συνήθης ἦν αὐτῷ, ὃς θάμα
Φατῶν παρ' αὐτῶν ἐκλήβητο. ἡ κατὰ δὲ διρίπτι-
2 σον τῶν Κωνσταντῖνον τὴ γνόμεν, ὃς καλὰ μὲν ὑπ' ἀνέ-
μων ὁρατῶν τῇδε καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ
15 ἐθάρρουν τὴ τῶν πᾶσι θεολογῶν δεδῶκεν ἀναδίστα-
σθαι πόλεμον. καὶ τῶν ἐκκλησιῶν δὲ τῶν τῶν ζάλλων
ἐλοφνόμενος, αἰτίους ἔλαγε τοὺς τῶν ἀγραφῶν τοῦ
ὁμοῦ Φωτῶν ἐπὶ θεοσέβειας τῇ διδασκαλίᾳ τῆς
πίστεως· ὃς τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν
20 ἐργάζονται τὴ ἀφ' ἑκάστης. ἐν τῇδε Ἀθανασίῳ καὶ τῶν
ἰσά φρονήτων καὶ ἡρώδης, τὰς τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν
ἐπὶ κατὰ τῶν. ταῦτα συνιγῶν Εὐσεβίου καὶ ἡρώδης
καὶ Θεόδωρος, καὶ Θεόδωρος ὁ Περσῖνος· ἐλλογόμενος δὲ
25 ἀφ' ἑκάστης ὁ Θεόδωρος ἡ, καὶ δὲ καὶ τῶν τῶν τῶν τῶν
ἀφ' ἑκάστης τὴ ἱερμῶν συγγέγραφε· Ἡερακλεώτης
δὲ αὐτῶν ἐνομάζοντο οἱ πολλοί· ὅπως συνιγῶν, ὅπως
δὲ γενομένης, τὰ βασιλεία ὁρώτης, τῶν δὲ
τῶν ἐξ ἑκάστης ἐπὶ τῶν Ἀθανασίῳ, παμπόλλων ἔλε-
30 γη αἰτίαι γεγενησθαι κακῶν καὶ οὐ μόνον τὴ Ἀθ-
γῶν τῶν μετὰ λαλῶν τῶν κλύδων, ἀλλὰ καὶ τῶν
Παλαιστίῳ καὶ τῶν Φοινίκῳ, καὶ τὰ ἄλλα ὅμοια
ἴση.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καὶ αὐτὸς φησὶ·] Non dubito quin Theodorus scripserit ὃς ἡμεῖς φησὶ περὶ αὐτῶν οὐκ ἔστιν. Sic enim in lib. 1. cap. 21. ubi agit de Eusebio Nicomediensi: καὶ ἡμεῖς περὶ ἡμεῖς φησὶ, sic enim legitur in editione Basilicensi. Quamquam commodius ibi scriberetur περὶ Ἀθανασίου. Nos igitur hoc loco editionem Sirmundi secuti sumus. [quam diserte confirmat Regius codex J. Pini.]
2 Κατὰ δὲ τῶν τῶν] Rectius in codice Leonis Allatii scribitur ὁρώτης. Nam ὁρώτης adjective sumi non solet.

3 Οὗτος ἀναγγελλὸν τὸ ἱερμῶν] Matthæi scilicet & Joannis, ut testatur Hieronymus in libro de Scripturis Ecclesiasticis ita scribens. Theodorus, Heracleia Thraciarum Episcopus, elegantis acriterque scriptoris & magis Historica intelligentia, edidit sub Constantio Principe Constantiniano in Ægyptum & in Joannem, & in Apostolum, & in Basilium. Paulo ante pro ἡμεῖς φησὶ, in editione Basilicensi τῶν ἡμεῖς φησὶ legitur, quod magis proba.

VARIORUM.

1 Θεόδωρος ὁ Περσῖνος] Theodorus, patria Thrac, Heraclea, quæ Thraciarum ad Pontum urbs est, Perinthus olim vocata ut videtur, ortus; inde Heracleotes dictus, tandem ad civitatis patriæ Episcopatum promotus. Meminit ejus adhuc Presbyteri Athanasius, Orat. 1. contra Arianos, p. 116. primus vero ut Episcopi Heracleensis Theodorus, lib. 1. cap. 28. accensens illum iis, qui circa ano. 334 Constantino persuaserunt, ut Concilium Cæsareæ in Palestina ad causam Athanasii dijudicandam convocaret. Sequenti anno unus erat & quinque Delegatis qui nomine Synodi Tyriæ in Marcotem Ægypti regionem missi sunt, ut veritatem eorum quæ Athanasio objecta fuerant,

investigarent, & in Acta referrent. Anno 342 ipse cum Narcisso Cilice, Mari Chalcedonensi, & Marco Aréthuso Expositionem fidei superiori anno in Synodo Antiochena factam, ad Constantem Augustum in Galiam detulit: Id enim ipse Imperator datis ad fratrem Ileria postularat ut ad se Episcopi mitterentur, qui de Athanasii & Pauli depositione rationem redderent. In Sardicensi demum Synodo sæpius citatus, nec comparens, Episcopatu exiit. Magni quippe nominis apud suos, & inter primipilos Scitæ Ariane habebatur. Obiisse videtur circa ano. 358. Hypatianus Successorem nactus. Gual. Cave Hist. Eccl. Vol. 6. pag. 153.

Πρὶ τῷ μαχεῖν Ἀθαιαοὺς διυτίρας ἰξορίας,
 καὶ τῷ Γρηγορίῳ χαρισάσθαι πρὸς πλευτική.

De secundo exilio Beati Athanasii: & de ordinatione atque obitu Gregorii.

Τούτοις ἔτι τοῖς τοιούτοις λόγοις ἡ κοινοβουλία
 αὐτῶν πολιορκήσαντες γινώσκοντες, ἔκτισαν αὐτοὺς
 ἐξελάσαι τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀθανάσιου. ὁ δὲ προ-
 μαθεὶς τὴν ἐπιβουλὴν, ὑπεχώρησεν, καὶ τὴν ἐσπέρει
 2 κατέληψε. καὶ γὰρ τῷ Ῥώμῳ ἐπισκόπῳ, Ἰβλίου
 δὲ τῶν καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἐκείνην ἐποίμασιν,
 οἱ ὧν Εὐσέβιος τὰς κατὰ Ἀθανάσιον συντηθεὶς
 1 σκυφοφαντίας ἐξέπιμψαν. ὁ δὲ τῷ τῆς ἐκκλησίας
 ἐπὶ δόμος Ῥώμῳ, καὶ αὐτοὺς χεῖρα λαβεῖν τὴν Ῥώ-
 μῳ ἐκίλευσεν, καὶ τὸν θεῖον Ἀθανάσιον εἰς τὴν δίκην
 ἐκάλει. καὶ ἔτος μὲν ἐξάρμωσεν θύον τὴν κλήσιν
 2 διζήμενος. οἱ δὲ τὸ δράμα συντηθεὶς εἰς μὲν
 τὴν Ῥώμῳ οὐκ ἀπῆλθον, ἀφάρτατοι εἰδότες τὸ
 ψεύδος. ἔρημα δὲ τὰ κρίματα τῶν νομῶν θεασά-
 μενοι, λύκοι αὐτοῖς ἀπὸ ποιμῶνος ἐπίτησαν. Γρη-
 3 γόριος δὲ τότε ἦτομα ἰὼν. ἔξ ἔτη δὲ θνήσκων ἀγρί-
 ω ὁμόπρωι τῇ ποιμνῇ χρησάμενος, δίκας ἔποιε
 20 ποιμένας, ὑπὲρ αὐτῶν πικρῶς ἀφεισθεῖς τῷ
 ἑαυτοῦ. Ἀθανάσιος δὲ τῶν Κωνσταντῶν ἀφικόμενος
 Κωνσταντῖνος γὰρ ὁ πρὸς αὐτοῦ πολέμῳ ἐπιβήκει
 τῆς Ἀρειανικῆς Φάλαγγος τὰς ἐπιβουλὰς ἀποδύ-
 ριτο, καὶ τὸν χυτῆς ἀποστολικῆς πίστεως ὁλοφύ-
 25 ρετο πόλιμος. καὶ τῷ πατρὶς αἰεμένης, καὶ τῆς
 4 συνόδου τῆς μεγίστης, ἣν ἐκεῖνος συνελέγετο καὶ
 ὡς τὰ παρ' ἐκείνου χεῖρ ἔλαβεν, τῷ συνιδεῖν κοινο-
 τῶν, ἐκράτει Ῥώμῳ. τοιαῦτα ποιήσας, εἰς τὴν πα-
 τρῶν ζήλον τὸν βασιλεὺς διήγειρε. παραντίκα γὰρ
 30 τούτοις ἀκούσας, ἐπέτιλε τῷ ἀδελφῷ, ὧν
 τῆς πατρῴας θυσίας αὐτοῦ Φυλάξαι τὸν κλῆ-
 ρον. καὶ γὰρ ἐκεῖνος θυσία τὴν βασιλείαν κελεύ-
 ραι, καὶ τοὺς Ῥωμαίους τυραννοὺς κλέψαι, καὶ τὸς
 εἰς κύκλῳ βαρβάρους ὑπὲρ αὐτοῦ. τούτοις πτωχοῖς τοῖς
 35 γράμμασιν ὁ Κωνσταντῖνος, ὧν ἑξῆς εἰς τὴν
 Σαρδικίαν, Ἰλλυρικὴν καὶ αὐτὴ πόλιν, τῷ Δακίῳ

His & similibus aliis sermonibus cum levissimum Imperatoris animum expugnassent, persuaserunt ei ut Athanasium Ecclesia expelleret. Verum Athanasius cognitis ante insidiis secessit, & in Occidentis partes se contulit. Namque Eusebiani Julio Episcopo, qui tunc temporis Romanam Ecclesiam administrabat, compositas adversus Athanasium calumnias perscripserant. Is vero Ecclesiasticam legem secutus, & ipsos Romam venire iussit, & Athanasium ad dicendam causam evocavit. Et Athanasius quidem citationi obtemperans, statim iter arripuit. Il vero qui fabulam composuerant, Romam venire noluerunt, eo quod mendacium facile deprehensum iri cerne-
rent. Ceterum cum oves pastore suo destitutas viderent, lupum illis verius quam pa-
storem præsecerunt, Gregorium nomine. *Gregorius Ep. CP.* Qui cum per sex annos inlata feræ bellæ gregem omni crudelitate vastasset, pœnas tandem improbitatis suæ dedit, ab ipsis ovibus misere discerptus. Athanasius vero ad Constantem profectus: Constantinus enim qui inter fratres natu maximus fuit, in acie *Socr. l. II. cap. 5.* perierat: Arianæ factionis insidias coram eo deploravit, & Apostolicam fidem bello appeti conquestus est. Simul patrem suum ei in memoriam revocavit, & magnam Synodum quam ille convocaverat: & quemadmodum ea quæ ab Episcopis conscripta fuerant, ille, utpote eorum particeps, lege lata confirmavisset. Hæc cum lamentis prosecutus, Imperatorem ad patris sui æmulationem excitavit. His enim auditis, statim ille ad fratrem literas dedit, quibus eum hortabatur, ut paternæ pietatis hæreditatem integram atque inviolaram custodirer. Etenim ille cum imperium pietate sua constabilisset, & Romanorum tyrannos devicerat, & omnes in circuitu Barbaros sub ditionem suam rede-
gerat. His literis adductus Constantius, Orientis atque Occidentis Episcopos iussit Serdicam convenire; est autem Serdica urbs Il- *Serdica*

VALESII ANNOTATIONES.

[Τῇ τῇ ἀκαταστάσει ἐκείνῃ] Obscuram est, quam legem hic intelligat Theodoritus. An legem quæ jubetur ut omnibus utraque parte audita promatur sententia. De qua lege loquitur Athanasius in Apol. 2. adversus Arianos pag. 399. an legem quæ licebat Episcopo Romano reum & accusatores Romam evocare. Sed prior expositio magis placet.

2 Oī de m̄ dīna mōra ē) Tres postremae voces desunt in codice Savidano & in editione Basilienſi. Quocirca eas expunximus, praesertim cum verbum *mōra*; paulo post occurrat in hac periodo.

3 ^{ἔτι ἐν τῇ ὑπὸ}] Recte hoc loco Theodorus annos
enumerat, quibus Gregorius, pulso Athanasio, Alexandri-
nam sedem tenuit. Ordinatus enim est Gregorius in
Concilio Antiocheno quod in encensis celebratum est,

Marcellinus & Probino Coss. anno Christi 341. Mortuus autem est aliquot mensibus post Sardicense Concilium, ut testatur Athanasius in epistola ad Solitarios, id est anno Christi 344. Itaque Theodorus recte hoc loco emendat errorem Sozomeni atque Sozomeni, qui Gregorium paulo post ordinationem amotum esse tradunt. Sed quod addit Theodorus illum ab Alexandrinis disceptum fuisse, veror ne in hoc falsus sit, & Gregorium cum Georgio confuderit. Nam Gregorium sua morte obisse testatur Athanasius in Epist. ad Solitarios, iis verbis, *απε-
θανεν μετὰ τὴν Νεα πλυνήσεως χειρὸς, μετὰ μάλιστα τῆς*
ἀποστασίας.

4 ⁴ Η ἐκείνη ἀνάλειψις. In editione Basilicensi scriptum invenitur ἀνάλειψις, quod non displicet.

V A R I O R U M.

2 Καὶ γὰρ τῷ Γάβριε ἐπιστάτῃ· Οἱ πρὶ Εὐστάθιοι ἐπὶ
 Ἰλλυριο ἔχοντες, καὶ πολεῖσθε ἐμὰς ἀκροπόλεις ἔχοντες σύνδου
 πλίστους, καὶ αὐτοὶ Ἰλλυριο, αἱ Ἀβλαῖοι, κρατῶν γαιῶν ἐμῶν
 τῶν ἀπὸ λείωνος διὰ τὸ Γάβριον, ἔχοντες ἐκείνους Ἰλλυριο καὶ
 ἐπὶ τῆς ἐπὶ Εὐστάθιο, διανοήσας καὶ διὰ πρωτοκότους ἰκνύει
 ἑλπίσας καὶ φιλοῦσας. Εὐεχόμενος καὶ Julianum scripsisse ac pro-
 rogantes se καὶ serratore incussuras, rogabant ut Synodus co-

geretur. & ipse Julius, si vellet, iudex foret. Cum igitur
Romam advenissemus, Julius, ut conveniens erat, licet
scripsit ad Eusebianos, misitque duos ad presbyteris suis, Epi-
dium & Philoxenum. Athanas. Apol. contra Arianos,
pag. 104. Edit. Bened.

ἡ εἰς τὴν Σαρκίαν, Ἰλλυρίαν, ὃν αὐτὴ πάλιν] Illyrici populi
prolesteribus seculis Imperii Romani ad priores circum-
stantias

S. E. C. Iyrici, metropolis provinciae Daciz. Nam
IV. & alia multa Ecclesie mala suberant, quæ
Synodicam curam ac medelam deposce-
rent.

CAPUT V.

De Paulo Episcopo Constantinopolitano.

Socr. l. II.
c. 15, 16.
26. Soz. l.
IV. c. 3.

QUIRRE & Paulum Constantinopolita-
num Episcopum, recte fidei acer-
rimum defenforem, Arianj tanquam sedi-
tionis auctorem accusaverant; alius quoque
criminibus adjectis, quæ adversus veræ
pietatis præcones solent confingere. Verum
populus eum Serdicam abduci eum qui-
dem passus non est, cum adversariorum
insidias metueret. Paulo post vero Aria-
ni, cum levissimum Imperatoris animum
in sententiam suam traxissent, Paulum ur-
be Regia expulerunt, & Cucufum rele-
garunt. Id exiguum oppidum est, olim
quidem provincie Cappadociz; nunc ve-
ro Armeniz secundæ attributum. Sed re-
rum omnium perturbatores nequaquam id
sibi sufficere existimarunt, quod Paulus in
solitudine moraretur. Misis enim cruen-
tæ voluntatis suæ ministris, violenta mor-
te eum sustulerunt. Atque id nos docuit
Divinus Athanasius, qui in defensione
quam scripsit de fuga sua, ista quoque
inferuit. Nam cum Paulum Constantino-
poleos Episcopum persecuti essent, reper-
tum apud Cucufum in Cappadocia palam
strangulati fecerunt, carnificem ad hoc fa-
cinus nacti Philippum Præfectum præto-
rio. Hic enim & sectæ ipsorum patronus,
& minister erat improborum consiliorum.
Tales tamque cruentas cædes edidit Aria-
na blasphemia. Nam cum ipsorum ad-
versus Unigenitum rabie ac furore, apte
conveniunt facinora adversus famulos illius
perpetrata.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ Παύλου ἡγουμένου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

ΚΑΙ ὁ Παῦλος Κωνσταντινουπόλεως δὲ ἐπίσκο-
πος ἦν ὕψος, τὸ ὄρθρην θεωρουμένην δοξά-
σαν· οἱ τῆς Ἀριαικῆς μετὰ ληξύτης ἰσὺς ἐγεί-
10 νοντο, ἀς γάτως δέχνηντο· καὶ ἄλλα πρὸς πρὸς
βίητες, ἀ σφοδρῶς ἐλάσας τὸ δύσπειρος τοὺς κή-
ρυκας. ἄλλα τῶν τοι τετραγώνων ἐκ εἰσὶν ὁ λῶς
εἰς τὴν Σαρδικὴν ἀπαχθῆναι, τὰς τὸ εὐαγγέλιον ὁρῶ-
15 δότας ὀπίθεν. μικρὸν δὲ ὑπερὶ τὸ κρυπτόμενον
ῥασιλῶς ὁρῶντες γινώσκοντες, τὸ μὴ βασιλεύ-
οντες ἐξωφράσσοντες πόλεως μετὰ κίοντες δὲ εἰς Κων-
σταντινὸν πόλιν δὲ αὐτὴ μικρὰ, πάλαι μὲν εἰς τὸ Καπ-
παδοκίαν ἐκείνην πελοῦσα, νῦν δὲ καὶ τῇ Ἀρμενίᾳ τῇ
20 δευτέρᾳ συναριθμῶνται. ἀλλ' οὐκ ἀπέχρηται τοῖς
καὶ τῶν κληρῶν καὶ ἐκ τῆς θείας Παύ-
λου διδασκαλίας. πέμψαντες γὰρ τῆς μαρτυρίας
γινώσκοντες τὴν ὑπερβολήν, βασιλεῖ θανάτῳ παρέδοσαν.
καὶ τῶν ἡμῶν ὁ θεὸς ἐδίδασκεν Ἀθανάσιον, α
καὶ τῇ ἐκείνης οἰκίας φυγῆς διαλογίᾳ καὶ ταῦτα
25 θεωρητικῶς. καὶ γὰρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Παύ-
λου τὸ ἐπίσκοπον διώξαντες καὶ ὁρίοντες, προβαλόντες
ἀποπληγῶν πεπληγῶν ἐκ τῇ λεγόμενῃ Κωνσταν-
τῆς Καππαδοκίας, δύναντο ἐχρησάμενοι εἰς τὸ φέ-
λιπτον τὸν γινώσκοντα ἐπαρχῶν. καὶ ὁ καὶ τῆς αἰρέσεως
30 αὐτῶν θεωρητικῶς, καὶ τὸ ποικίλον βυθωμάτων ὑπε-
ρίτης. τοιαύτας μαρτυρίας ἡ Ἀριεὶ βεβλήσκει
βλασφημίᾳ. τῇ γὰρ καὶ ἡ μοιρογόνος λύπη συμ-
βαίνει τὰ καὶ τὸ ἐκείνην διεκπύοντων παλινῃ.

VALESI ANNOTATIONES.

1 Ἀλλὰ τὸν τῶν κληρῶν ἐκ τῆς αἰρέσεως.] Corrigit hoc lo-
co Theodoritus errorem Socratis ac Sozomeni, qui Pau-
lum ante Serdicense Concilium una cum Athanasio ad
Constantiam profugisse scribunt, & in Serdicensi demum
Synodo restitutum esse. Contra vero Theodoritus asserit,
Paulum tunc cum Serdicensis Synodus celebrata

est, Episcopatum Constantinopolitanum nulla prohiben-
te obtinuisse, nec interfuisse Serdicensi Concilio, sed à co-
nibus suis prohib tum esse ne illuc se conferret. Certe
ex epistola Synodica Orientalium apud Serdicam Epi-
scoporum, aperte colligitur Paulum non interfuisse Ser-
dicensi Concilio.

VARIORUM.

quæque Provincias quas antea pertinuit, quod maxime
Ilyricum appellat Ausonius Epigram. I. quodque tunc
Provincias 19 complectebatur. Ans. Pagi ad ann. 475.
n. 7. citante W. Lamb.

2 ὁ θεὸς ἐδίδασκεν Ἀθανάσιον.] Idem Athanasius varias
Arianorum in Paulum Cpolitatum persecutiones summa-
tim perstringit in Historia Arianorum ad Monachos, pag.
348. his verbis: Τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν Πόντων ἐξωρίσθη πρὸς
Κωνσταντινὴν. Præter quidem Paulus à Constantino

in Pontum relegatus est: Secundo autem à Constantino fro-
reus eamque provinciam, dimissus in Cappadociam exulavit: ultio
postea Episcopatum transiit: quarto Constantinum Cappadociam, ad
deserta Tauri. ὁ ἵππος, καὶ τὸν κατακτείναντες, καὶ τὸν
ἀπὸ τῆς strangulatus obitus. — Etiam Philoxenus — Episcopo
Serapienti renuntiavit, Paulum ab illis in auxilio ὁ ἵππος
bro's quodam loco inclusum fuisse, ut jam illic interiret:
deinde post sex dies, cum eo ingressi, illum adhuc spirantem
inventissunt, deponunt in ventrem hominem strangulasse. Illius
autem carnificem fuisse archana diviserunt olim Præfectum.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

CAPUT VI.

Περὶ Μακεδονίου καὶ τῆ ἐπ' αὐτῷ συστάσεως αἵρεσως.

De Macedonio, & de heresi ab eo conflatā.

Αλλὰ τῷτῳ οὕτῳ τῷ θανάτῳ, μᾶλλον ἢ τῇ τῷ οὐρανῷ ἀπαρτίμωφαι βασιλείᾳ, Μακεδόνι ἀπὸ τούτου προδιδάλλασθαι, ὁμογιώμα-
τα τῷτῳ ὑποκρίνεται, ἐπειδὴ ἀπαρτίμωφαι αὐτοῖς
ἐδιδασκόμεναι τὸ παράκλησιν Πνεῦμα. ἀλλὰ μικρὸν ὑ-
περὶ καὶ τῷτῳ ἐξήλασαι, κτίσμα λόγου ὅτι
ἀναρχοὶ, ὅτι Ἰὼν προσαγορεύεται ἡ θεία γραφή.
οὐδὲν χάριν οὗτος ἐκείνῳ ἀπεκρίσας, ἰδίᾳ αἵρε-
σις προσαγορεύεται ὁμοίῳ μὲν οὐδὲ οὐ-
τος τῷ Πατρὶ τὸν Ἰὼν εἶναι λόγον, ὅμοιοι δὲ εἶναι
κατὰ πάντα τῷ γηγενέτι διδάσκοντι καὶ
τὸ πνεῦμα προσαγορεύεται ὁμοίῳ. ταῦτα μὲν
οὐ πολλὰ χρόνῳ ὑπερὶ οὕτω γέγονεν ὥς εἰρη-
χάμεν.

HUNC in modum Ariani cum Paulum morte affectissent, vel potius ad cele-
ste regnum transmississent, Macedonium in
ejus locum substituerunt, suæ illum sectæ
atque sententiæ esse arbitrati, eo quod de
Spiritu sancto perinde ac ipsi impie loqueretur.
Sed non multo post eum quoque eje-
cerunt, cum creaturam dicere abnueret eum
quem sacra scriptura Filium appellat. Quam
ob causam ab illis se junctus, propriæ sectæ
auctor ac patronus extitit: quippe qui con-
substantiali quidem Patri Filium esse ipse
quoque negaret: similem vero per omnia
genitori suo diceret: Spiritum autem san-
ctum disertis verbis creaturam appellaret.
Et hæc quidem haud multo post ad hunc
modum quem diximus contigerunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

CAPUT VII.

Περὶ τῆς ἐν Σαρδικῇ γινομένης συνόδου.

De Synodo Sardicensi.

Εἰς τὴν Σαρδικὴν πικτικῶς μὲν καὶ ἀφ-
κρίσιν συνήλθον ἀρχιερεῖς, ὡς διδάσκει τὰ πα-
λαιὰ διηγήματα. ἀφίκεται ἡ καὶ ὁ μέγας Ἀθανά-
σιος, καὶ Ἀσκληπᾶς ὁ Γαζῆσιος, καὶ ὁ πρόεδρος ἐμ-
νήσθη, καὶ Μάρκελλος Ἀνκύρας τῆς Γαλατίας
μητροπόλις, ὅς καὶ ἐπὶ τῆς συνόδου τῆς με-
γάλους ἐπίσκοπος ἦν. ἀφίκετο καὶ οἱ τότε
κατήγετο, καὶ οἱ τῆς αἵρετικῆς προσαγορεύεται Φα-
λαγγῆς, οἱ πάντα τῷτῳ ὡς Ἀθανάσιον γινόμενοι
δικασταί. ἀλλὰ τῆς συνόδου μεμαθηκότες τὸ ἀ-
κρίτως καὶ τῷτῳ τοῖς θεοῖς προσαγορεύεται ὕμνῳ
αἶ, οὐδὲν κληθέντες εὐσέλθοντες εἰς τὸ συνέδριον ἀλλ'
ἀπέβησαν σὺν τοῖς ἀδικοῖς δικασταῖς καὶ οἱ κατή-
γετο καὶ τῷτῳ ἀμυνόμενοι διδάσκει τῆς συνόδου τὰ
γράμματα, καὶ ὡς ἐνταῦθα διδασκαλίᾳ ἐνδείκνυται
τῇ συγγραφῇ.

SERDICAM vero ducenti & quinquaginta convenerunt Episcopi, sicut antiqua
monumenta testantur. Eodem accessit ma-
gnus Athanasius, & Asclepas Gazæus cu-
jus supra mentionem feci; & Marcellus E-
piscopus Ancyre quæ caput est Galatiæ;
qui magis synodi Nicænæ temporibus jam-
tum erat Episcopus. Advenerunt etiam
horum accusatores, & Ariani factionis prin-
cipes, qui in Athanasii causa jampridem
judices fuerant. Verum cum synodi con-
stantiam & incorruptam divinorum dogma-
rum sanitatem comperissent, ne vocati qui-
dem ad Concilium venerunt: sed una cum
iniquis iudicibus ipsi quoque accusatores
fugam arripuerunt. Quod quidem multo
melius docent literæ ipsius Concilii, quas
certioris documenti causa huic operi in-
texam.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

CAPUT VIII.

Συνδικὴν ὑπὸ τῷ αὐτῷ συνελθόντων ἐπισκόπων
ὡς τὸν καὶ τὸν οὐρανῷ ἐπισκόπος γραφῇ.

Epistola synodica ab Episcopis Sardica congregatis ad totius orbis Episcopos scripta.

Η ἀγία σύνοδος ἡ καὶ τοῦ χάριτος ἐν Σαρδικῇ
συναχθεῖσα, ἀπὸ τῆς Ῥώμης καὶ Σπανίας
καὶ Γαλλίας, Ἰταλίας, Καμπανίας, Καλαβρίας, Α-

SANCTA synodus Dei gratia Sardicæ
congregata ex urbe Roma, Hispania,
Gallia, Italia, Campania, Calabria, A-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Πικτικῶς καὶ ἀφκρίσιν] De numero Episcoporum qui Sardicensi Synodo interfuerunt, vide quæ notavi ad lib. 2. Hist. Socratis Scholasticæ.

VARIORUM.

2 Κληρὸς δὲ τὸ πνεῦμα ἀναρχοῦς ὁμοίῳ] Iovianus hanc hæresin anathematizavit Synodus Cypriana IV. Oecumenica vero II. Theodosii M. literis congregata anno Chr. 381. quæ Symbolum edidit, in quo Spiritus Sancti Deus clarius exprimitur quam in Symbolo Nicæno. Cum enim Patres Nicæni hæresicet profiterentur se credere id πνεῦμα, Constantinopolitani contra Macedonium & Semiarianos addiderunt, id πνεῦμα τὸ ἀρχόν, τὸ κείμενον ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐκ πατρίδος, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκ πατρίδος, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκ πατρίδος.

συνελθόντων, τὸ καλεῖται ἀφκρίσιν. De hac Synodo Vide Socr. lib. V. cap. 8. Socr. lib. VII. cap. 7. Theodoret. lib. V. cap. 8. Scripsit autem ante damnata sunt hæc hæresis, speciatim in Synodo Alexandrina sub Eusebio Vercellensi & Athanasio, ὡς καὶ τὸ πνεῦμα ἀναρχοῦς, ὡς καὶ τὸ πνεῦμα ἀναρχοῦς, inquit Socrates lib. III. cap. 7. Consultæ & Epistolam Synodicam Damasii Romani & Episcoporum Gallicanorum apud Theodoret. infra, cap. 22. hujus lib.

S. c. frica, Sardinia, Pannonia, Moesia, Dacia,
 IV. Dardania, altera Dacia, Macedonia, Thes-
 salia, Achaia, utraque Epiro, Thracia,
 Rhodopa: Asia, Caria, Bithynia, Hellespon-
 to, Phrygia, Pisidia, Cappadocia, Ponto,
 altera Phrygia, Cilicia, Pamphylia, Lydia,
 insulis Cycladibus, Aegypto, Thebaide,
 Libya, Galatia, Palaestina, Arabia, omni-
 bus ubique Episcopis & comministris Ca-
 tholicis & Apostolicis Ecclesiarum, dilectis
 fratribus in Domino salutem. Multa qui-
 dem frequenter ausi sunt Ariomantia, ad-
 versus servos Dei qui rectam fidem custo-
 diunt. Nam cum adulterinam doctrinam
 supposuissent, Orthodoxos persequi institu-
 erunt. Tantopere denique adversus fidem
 insurrexerunt, ut id latere non potuerit au-
 res Deo carissimorum Imperatorum. Ita-
 que opitulante Dei gratia, ipsi quoque
 Deo carissimi Principes, nos ex diversis
 provinciis & civitatibus congregarunt, &
 sanctam hanc synodum in urbe Serdicensi
 celebrari permiserunt: quo tum omnis dis-
 cordia tolleretur, tum omni fidei pravita-
 te expulsa, sola in Christum pietas apud
 omnes ubique servetur. Venerunt enim E-
 piscopi ab Orientis partibus, ipsi quo-
 que à piissimis Principibus impulsu, maxime
 ob ea quae identidem jactabant de dilectis
 fratribus & comministris nostris, Athanasio
 scilicet Episcopo Alexandriae, Marcello Epi-
 scopo Ancyrae Galatiae, & Asclepe Gazae.
 Nam & ad vos forsitan pervenerunt calum-
 niae: vestras quoque aures ipsi forsitan com-
 movere tentarunt, ut iis quidem quae ad-
 versus innocentes ab ipsis dicuntur crede-
 retis: ipsi vero improbae suae haereseos sus-
 picionem vitarent. Sed non diu haec il-
 lis facere liberum fuit. Est enim praeses
 ac defensor Ecclesiarum Dominus, qui
 pro illis & pro nobis omnibus mortem sub-
 iit, & aditum nobis in coelum per se ipsum
 tribuit. Olim quidem Eusebius & Maris
 & Theodorus & Theognius, Ursacius &

'Αφεικῆς, Σαρδανίας, Παπασίας, Μυσίας, Δακίας,
 Δαρδανίας, ἄλλης Δακίας, Μακεδονίας, Θωσπ-
 λίας, Ἀχαιίας, Ἡπείρου, Θράκης, Ρωδέπης, Ἀ-
 σίας, Καρίας, Βιθυνίας, Ἑλλησπόντου, Φρυγίας,
 Πισιδίας, Καππαδοκίας, Πόντου, Φρυγίας ἄλλης,
 Κιλικίας, Παμφυλίας, Λυδίας, ἡπὶν Κυκλάδων,
 Αἰγυπτῶν, Θηβαίδος, Αἰδύνης, Γαλατίας, Παλαι-
 στίνης, Ἀραβίας, τοῖς παύσυχῃ ἐπισκόποις ἡ συλ-
 λευτοῦντο ἡ καθολικῆς ἡ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας,
 10 ἀγαπητοῖς ἀδελφοῖς ἐν Κυρίῳ χαίρειν. πολλὰ μὲν
 ἡ πολλὰκις οἱ Ἀριουμανταὶ ἐτέλμεσαν χεῖρ' ἡ
 ἐβόλαι ἡ οὖν τ' ἡ πίστιν φυλάττειν ἡ ὁρᾶν. ἡ
 γὰρ ὑποβάλλαντες διδασκαλίαν, τὴν ὁρθοδόξου ἐ-
 λαύειν ἐπιτάττουσαν. ποσούτοι δὲ λοιπὸν κατεπαί-
 15 σθησαν τῆς πίστεως, ὥς μηδὲ τ' ἀκὴν τ' θεοφιλεστά-
 ταν βασιλίαν λαβῶν. ποιησάμεν τ' χάριτος τῷ θεῷ
 συνεργούσης, καὶ αὐτοὶ οἱ θεοφιλέστατοι βασιλεῖς
 συνήγαγον ἡμᾶς ἐν ἀφ' ἑρῆσιν ἐπαρχίαις ἡ πόλιν,
 ἡ τ' ἁγίαν ταύτην συνέδρον ἐπὶ τῇ τῷ Σαρδικείῳ 2
 20 πόλει γυνέσθαι δεδωκασα, ἵνα πάντα μὲν διχόνοια
 ἀφαιρηθῇ, πάντες δὲ κακοπιστίας ἐξελαιώσιν, ἡ εἰς
 τ' Χριστὸν θιπέσθαι μόνῃ παρὰ πᾶσι φυλάττειται.
 ἡλθον γὰρ ἐπισκοποι ἀπὸ τῆς ἑσῆς, πρεσβυτέρους
 ἡ αὐτοὶ ὡς τ' θυσιαστήριον βασιλείαν, μάλιστα
 25 δι' ὅσῳ ἐβόλῳι πολλὰκις ὡς τ' ἀγαπητῶν ἀ-
 δελφῶν ἡ συλλεγεμένων ἡμῶν, Ἀθανασίῳ ἡ ὁπ-
 σκόπῳ τ' Ἀλεξανδρείας, ἡ Μαρκελλῶ τῷ ἐπισκό-
 πῳ τ' Ἀλεξανδραλίας, καὶ Ἀσκληπᾷ ἡ Γάζης.
 ἴσως γὰρ καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς ἔφθασαν αἱ ἀφ' ὧν
 30 λαί, ὥς ἡ τοῖς ὑμετέροις ἀκούσας ἐπεχέρηται παρα-
 σκεῦσαι, ἵνα χεῖρ' ἡμῶν ἡ λέγουσι πιστεύη-
 ται, τῇ δὲ τῆς μαχθηρᾶς αὐτῶν ἀρίστως ἡ ἀπο-
 νοιαν ἐπικρύψωσιν. ἀλλ' ἡ ἐπὶ πολὺ ταῦτα πειρᾶ
 σιωπῶμεν. ἔστι γὰρ πρεσβυτέρου τ' ἐκκλησι-
 35 ὡν ὁ Κύριος, ὁ ὡς τ' τίτῳι ἡ ὑπὲρ πάντων ἡμῶν
 δάταται ὑπομείνας, ἡ δὲ αὐτῶν τ' εἰς ἕνα ἡ ἀπο-
 δοῖ πᾶσιν ἡμῶν δεδωκός. πάλα μὲν ἡ ἡγεσθαι οἱ
 4 ὡς τ' Εὐσέβιος ἡ Μάρτιν ἡ Οὐρόδοτος ἡ Οὐρόγνιος, ἡ 5
 ὡς τ' Εὐσέβιος ἡ Μάρτιν ἡ Οὐρόδοτος ἡ Οὐρόγνιος, ἡ 5

VALESI ANNOTATIONES.

1 Νότον γὰρ ὑποβάλλαντες] Apud Athanasium in Apolo-
 getico secundo contra Arianos, ubi haec Synodica Serdi-
 censis Concilii refertur, scriptum est. ὡς τ' ὑποβάλλαν-
 τες διδασκαλίαν, ὡς τ' ἡ βασιλικῇ quoque editione legitur
 ὑποβάλλαντες.

2 Σαρδικὴν πόλιν.] Secutū sumus hoc loco scripturam
 editionis Basilienis, quae pro Σαρδῶν, habet Σαρδικίαν. In
 Athanasio Σαρδῶν legitur. Graeci enim hanc urbem con-
 sultare solent, modo cum Sardinia insula, modo cum Sar-
 didus Asia. Infra tamen Basilienis editio habet ὡς τ' τῷ
 Σαρδῶν πόλιν, ὡς, accentu mutato.

3 ὡς καὶ τοῖς ὑμετέροις ἀκούσας.] Apud Athanasium hic lo-
 cus ita legitur ἡ ὡς καὶ τοῖς ὑμετέροις ἀκούσας, ὡς. Quomodo-
 dum edidit Jacobus Sirmundus. Epiphanius vero Scho-
 lasticus hunc locum sic legit, ὡς καὶ τοῖς ὑμετέροις ἀκούσας,
 ὡς. Sic enim vertit, forsitan etiam ad vos ipsos δευτερο-
 πῶς huiusmodi pervenerunt, quomodo etiam nostras aures
 ventiliam sonant. Sed & codex Leonis Atlani scriptum
 habet ὡς καὶ τοῖς ὑμετέροις. Nihil quidem haec scriptura val-

de placet. Vetus tamen interpret apud Hilariū in
 fragmentis libri de Synodis, particulam ὡς exprungit, ro-
 tentia in reliquis vulgata h. c. o. n. e.

4 Καὶ δὲ πᾶσι τοῖς ἐν ἡμεῖς ἀκούσας.] Apud Athanasium
 in secundo Apologetico scribitur καὶ δὲ πᾶσι τοῖς ἐν ἡμε-
 ρῶν ἀκούσας πᾶσι ἡμῶν διδασκῶν. Id est, qui aditum nobis om-
 nibus in causam adfectionis suae referant. Nostri tamen
 codices nihil mutant: Et Hilarius atque Epiphanius Scho-
 lasticus vulgatam lectionem tuerentur. Sic enim vertit Hi-
 larius, Est enim gubernator Ecclesiarum Dominus, qui pro
 Ecclesiis ὡς pro omnibus nobis mortem sustinuit, ὡς propter
 eas Ecclesias, adfectionem in causas omnibus nobis tribuit. Epi-
 phanius vero ita interpretatus est. Et per eas adfectionem
 ad causas nobis omnibus condempnat.

5 Οἱ ὡς τ' Εὐσέβιος καὶ Μάρτιν καὶ Οὐρόδοτος.] Apud Atha-
 nasium in secundo Apologetico contra Arianos hic locus
 longe aliter legitur. Unius enim Eusebii sic mentio, qui
 literas contra Athanasium misit ad Iulium Episcopum ur-
 bis Romae. Reliquorum autem Episcoporum nomina non

VARIORUM.

6 Καὶ Μάρτιν ὡς.] Hos Arianos Praefules consilio ab
 Athanasio omisos fuisse putamus, qui alias nonnunquam
 nomina Provinciarum praetermittit, quod parvi ad rem
 quae agitur sint momenti. Menophantus vero & Sec-

phanus apud Theodoritum irrepsisse videntur, Amanuen-
 sis impenitentia, qui hos Episcopos quod infra nominantur,
 huc quoque putavit inferendos. Gloss. Monachi Benedic-
 ti nos, in Athanas. Vol. I. pag. 162.

Οὐρόδοτος

Οὐράκιον καὶ Οὐάλητα, καὶ Μηνέφατος, καὶ Σπύρα-
 ιος, Ἰουλίῳ τῷ συλλειτουργῷ ἡμεῖς, τῷ Ῥαμνέων ἐκ-
 κλησίῳ ἐπισκόπῳ καὶ τῷ ὡσηνυμῶν συλλεitur-
 γῶν ἡμεῖς, λέγομεν δὲ Ἀθανασίῳ ὧ ἐπισκόπῳ Ἀ-
 λειξανδρείας, καὶ Μαρτίλλῳ ὧ ἐπισκόπῳ Ἀλεξου-
 1 γαλατίας, καὶ Ἀσκληπᾶ ὧ Γάζης. Ἐγραψαυ ὅτι καὶ
 οἱ ἀπὸ τῶν ἄλλων μετὰ ἐπίσκοποι, μαρτυροῦντες μὴ
 ἐπὶ τῇ χαλερότητι τῷ συλλειτουργῷ ἡμεῶν Ἀθανα-
 σίῳ· τὰ δὲ παρὰ τῆς ἐκείνου γινόμενα, οὐδὲν
 2 ἔπρεον ἢ ψεύδει καὶ συκοφαντίας εἶναι μετὰ· οὐ καὶ
 τὰ μέγιστα ἐκ τῶν κληδόνων αὐτοῦς τούτοις παρὰ
 τῷ ἀραπίδῳ καὶ συλλειτουργῷ ἡμεῶν Ἰουλίῳ μὴ ἀπα-
 τῆσαι, καὶ ἐκ τῆς γραφείας παρὰ τῷ αὐτῷ ἐπισκόπῳ
 Ἰουλίῳ, φανερὰ τῷ ὅτι ἡ συκοφαντία πέφνην· ἢ λ-
 3 θη γὰρ αὐτῷ, εἴπερ ἐδάριον οἷς ἔπραξαν καὶ οἷς πεποιή-
 χασιν καὶ τῷ συλλειτουργῷ ἡμεῶν. ὅμως καὶ ἐξ αὐτῶν πε-
 ποίησαν ἐν ταύτῃ τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ συνέδῳ,
 φανερώτερον τῷ αὐτῷ συσκευῇ ἀπέδειξαν. ἀπα-
 τῆσαι γὰρ οἷς τῷ Σαρδίας πόλει, ἰδοῦντες τὸς ἀδελ-
 4 φούς ἡμεῶν Ἀθανάσιον καὶ Μάρκελλον καὶ Ἀσκληπᾶ,
 καὶ τὸς ἄλλους, ἐπεδύσαντες εἰς κρίσιν ἐλθεῖν. καὶ ὅχ-
 ῳ αὐτῶν, ὅτι δὲ οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ καὶ πολλάκις κληδόνις,
 ὅχι ὑπάρχοντες ταῖς κλήσεσι· καίτοι πάντες τῷ συν-
 5 ελεύσαντο ἐπισκόπῳ, μέγιστα τῷ ὡσηνυμῶν Ὁσίῳ,
 καὶ καὶ αὐτῷ τῷ χρίσιν καὶ διὰ τῶν ὁμολογίων, καὶ αὐτῷ τῷ
 6 πρὸς τὸν κάμαλον ὑπομεμνημένῳ, πάντες τιμῆς τε καὶ
 αἰδοῦς τιμῆς αἰσῶντες ἀξίῳ, ἀγαμέδοντες καὶ ὡσηνυ-
 7 μῶν αὐτοῦς εἰσελθεῖν εἰς τὴν κρίσιν, ὅτι ἀπὸ τῶν
 8 τῷ συλλειτουργῷ ἐβρόλλησαν καὶ ἔγραψαν κατ'
 αὐτῶν, ταῦτα παρόντων ἐλέγξαν δυνάμεσιν. ἀλλ'
 9 ἐκ τῶν κληδόνων, καὶ τῶν ὡσηνυμῶν δεικνύοντες
 καὶ ἐκ τῶν τῷ συκοφαντίᾳ αὐτῶν, καὶ μετὰ τῶν
 10 ἑπισκόπων καὶ τῶν συσκευῇ ἢ πεποιήσαντες, ὅτι
 11 διὰ τῶν παρατηρήσεων. οἱ γὰρ δαρῶντες οἷς λέγουσι,
 12 τῶν καὶ εἰς πρόσωπον συσκευῇ δύνανται. ἐπειδὴ δὲ
 13 οὐκ ἀπὸ τῆς αἰτίας, ὅτι οἱ μὲν μὲν ἀγνοοῦν,
 καὶ ἐκείνῳ πάλιν κακουργῶν ἐβρόλλησαν, ὅτι μὲν
 14 χροῖς καὶ τῷ συλλειτουργῷ ἡμεῶν ἐλέγξαν, τῷ
 15 τοῖς μὴ ἀξιοῦσιν ἀπὸ τῶν, παρήτας δὲ ἀξιο-
 16 φέρουσιν. ἔφυγον γὰρ ἀγαπῶντες ἀδελφοί, καὶ μέντοι
 17 ἀξίῳ τῷ καὶ τῷ συκοφαντίᾳ, ἀλλὰ ὅτι καὶ

Valens, Menophantus & Stephanus, literas scripserunt ad Julium collegam nostrum
 Ecclesiae Romanae Episcopum, adversus su-
 pradictos collegas nostros, Athanasium sci-
 licet Episcopum Alexandriae, Marcellum
 Episcopum Ancyrae Galatiae, & Asclepam
 Gazae. Scripserunt vero aliarum quoque re-
 gionum Episcopi, Athanasii quidem colle-
 gae nostri innocentiam testimonio suo con-
 firmantes: ea vero quae ab Eusebio gesta
 essent, calumniarum ac mendacii plena esse
 asseverantes. Et quamvis ex eo quod à
 dilectissimo Julio collega nostro vocati non
 adfuerunt, & ex iis quae ab eodem Episco-
 po Julio scripta sunt, manifeste patuit ipso-
 rum calumnia: venissent enim procukdubio,
 si quam in iis quae scripserant & quae ges-
 serant adversus collegas nostros, fiduciam
 habuissent: ex iis tamen quae in hoc san-
 cto & magno Concilio gessere, fraudem
 suam multo manifestius detexerunt. Nam
 cum in urbem Serdicam advenissent, con-
 spicati fratres nostros Athanasium, Mar-
 cellum, Asclepam & reliquos, in judicium
 venire sunt veriti. Et vocati non semel
 aeque iterum, sed saepius, citationibus mi-
 nime obtemperarunt; quamvis universi qui
 convenierunt Episcopi, ac praecipue felix
 senectae Hosius, qui tum ob aetatis prae-
 rogativam, tum ob confessionem fidei, tum
 ob tot ac tantos exantlatos labores, omni
 honore ac reverentia dignus est, ipsos ex-
 spectarent, hortarenturque ut ad judicium ve-
 nirent, ut ea quae adversus absentes collegas
 nostros scripserant & divulgaverant, ipsis prae-
 sentibus possent convincere. Verum voca-
 ti, uti jam dixi, non adfuerunt: calumnia-
 am suam his quoque factis prodentes, &
 insidias ac fraudes quibus usi fuerant, hac
 tergiversatione tantum non proclamantes.
 Nam qui dictis suis confidunt, ii coram
 adversariis suis stare in judicio non veren-
 tur. Cum igitur vocati non adfuerint, ne-
 mini deinceps obscurum esse arbitramur, eos
 etiam si denuo fraudulenter agere velint,
 tamen cum nihil habeant quod adversus
 comministros nostros probare possint, ob-
 trectare quidem absentibus, praesentes au-
 tem devitare. Fugerunt enim, fratres di-
 lectissimi, non solum propter calumniam
 quam adversus istos confinxerant, verum

VALESI ANNOTATIONES.

habentur. Quam lectionem confirmat Hilarius in fra-
 gmentis: ubi Menophanti & Stephani Episcoporum no-
 mina omittuntur, optime meo quidem iudicio. Etenim
 haec epistola quam Eusebius Nicomachenis ad Julium scrip-
 sit, missa est aliquot annis ante Antiochenae Concilium
 quod in eadem celebratum est, ut ostendimus in lib. 1.
 Observationum Ecclesiasticarum. Atqui eo tempore Ste-
 phanus nondum Antiochenae Episcopatum regebat; sed
 Flaccillus qui Antiochenae Synodo interfuit, ut docet e-
 pistola Julii Papae ad Episcopos qui Antiochia congrega-
 ti fuerant. Male ergo Theodoritus, sive quis alius Me-
 nophanti ac Stephani nomina hic apposuit. Plures qui-
 dem fuisse fateor qui una cum Eusebio literas scripse-
 runt ad Julium Papam adversus Athanasium. Id enim
 manifeste testatur Julius ipse in epistola ad Orientales,
 quam refert Athanasius pag. 745. Verum ex eorum nu-
 mero non fuisse Stephanum, pro certo habeo.

1 Ἐγραψαυ δὲ καὶ αἱ ἀπὸ τῶν ἄλλων μετὰ] Intelligunt
 patres Serdicens epistolam Synodicam Episcoporum Ae-
 gypti, scriptam ad Julium & ad omnes Episcopos Ec-
 clesiae Catholicae, quam primo loco refert Athanasius in
 secundo Apologetico contra Arianos; & cujus mentio-
 nem facit Julius in epistola ad Orientales apud Athana-
 sium pag. 745.
 2 Εἰ καὶ τὸ μέγιστον] Apud Athanasium scribitur καὶ αἱ
 καὶ τὸ μέγιστον, hoc. Malem tamen scribere αἱ καὶ δὲ τὸ
 μέγιστον, hoc, ut legit Camerarius.
 3 Τούτοις καὶ οἱ ὡσηνυμῶν συσκευῇ] Hilarius vertit, Qui
 enim habent fiduciam probare ea quae ab eis dicuntur, hoc
 praesentes parati sunt convincere. Atque ita fere reliqui In-
 terpretes, uno excepto Camerario, qui vocem τούτοις non
 in neutro accepit, sed de reis ipsis intellexit. Sic enim
 vertit, Qui enim se quae dicere de aliis, probaturos esse
 confidunt, me in faciem quidem illos accusare parant.

VARIORUM.

1 Καὶ τῶν] Legendum καὶ τῶν, quemadmodum pronoverunt Patres Benedictini.

K 2

754

SAC. etiam eo quod advenisse cernerent qui ipsis
IV. diversa crimina objiciebant. Ferrum enim
Arianorum in theodori
et savina. & vincula proferebantur. Aderant homines
 ab exilio reversi; & ab iis qui in exilio ad-
 huc detinebantur, missi quidam comministri
 nostri. Aderant cognati atque amici eorum
 qui per ipsos fuerant interempti. Et quod
 gravissimum est, aderant Episcopi, quorum
 unus ferrum & catenas proferebat, quas
 ipsorum opera gestarat. Alii vero mortem
 per calumnias ipsorum illatam testabantur.
 Etenim eo usque furoris progressi sunt, ut
 etiam Episcopum interficere tentaverint. Adeo-
 que illum interfecissent, nisi ex ipsorum
 manibus effugisset. Obiit certe collega no-
Theodulus. ster beate memorie Theodulus, cum eo-
 rum calumniam fugeret. Per illorum enim
 calumniam iussus fuerat occidi. Alii gladio
 plagas ostendebant: alii fame se ab illis
 vexatos querebantur. Atque hæc testaban-
 tur, non homines à vulgo, sed integre Ec-
 clesiæ. Quarum nomine qui occurrerant &
 qui legatione fungebantur, milites cum gla-
 diis, turbas populi cum fustibus, Judicum
 minas, falsarum literarum suppositiones, cer-
 tissimis documentis probabant. Recitatae
 sunt enim literæ Theognii ejusque consor-
 tium, adversus collegas nostros Athanasium,
 Marcellum & Asclepiam scriptæ, ut Impe-
 ratorem animos in illos concitarent. Et hoc
 ira esse demonstrarunt ii qui tunc diaconi
 fuerant Theognii. His addebant virginum
 denudationes, Ecclesiarum incendia, com-
 ministros nostros in custodiam datos: atque
 hæc omnia nullam aliam ob causam, quam
 ob infauistam hæresim Ariomanitarum. Nam
 qui communionem eorum recusabant, ista
 perpeti cogebantur. Hæc illi cum cernerent,
 in extremas angustias redacti erant.
 Nam cum facinorum suorum ipsos puderet,
 tamen quia hæc amplius occultari non po-
 terant, ad urbem Serdicam adventarunt, ut
 adventu suo opinionem omnibus afferrent
 se nihil deliquisse. At cum eos vidissent
 quibus calumnias struxerant, & quos va-
 riis calamitatibus oppresserant; cum accu-
 satores & probationes criminum præ ocu-
 lis haberent, ad Concilium vocati venire

τὸς ἐπὶ τῶν φόβους ἐκλήμασιν ἐκκαλοῦντας αὐτοὺς
 εἰσελθεῖν ἀπαγγέλλοντας. διὸ καὶ γὰρ τὸ καὶ σὺν ἡμῶν
 προσφερόμενα. καὶ ἀπ' ἐξουσίας ἐπαπλῆντος ἀνθρώ-
 που, καὶ τοῦ τὸ ἐκκαλεσθέντος ἐκ ἐξουσίας ἐλθόν-
 τος, ἵσταν συλλήψεσθαι. συζητεῖν τε καὶ φίλοι τ' δι'
 αὐτοὺς ἀπαιτεῖται παρὶ γένειτο. καὶ τὸ μίγναι, ἐπί-
 σκοποι παρῆσαν, ὅσων ὁ μὲν τὰ σίνδρα καὶ τὰς κα-
 τήνας προσέφερεν, ὅς δ' αὐτοὺς ἐφύρσιν οἱ δὲ τ' ἐκ
 τῆς ἀφ' ἑαυτῶν αὐτῶν θάνατον ἐμαρτύρατο. οὗς
 10 πρὸς αὐτοὺς γὰρ ἐφύρασαν ἀπειθείας, ὅς καὶ ἐπίσκοποι
 ὄντες ἡμῶν ἀνέλκον καὶ ἀνέλκον ἀν, οἱ μὴ ἐξέφυγον
 τὰς χεῖρας αὐτῶν. ὡς αἰετὴ γυνὴ ὁ συλλήπτουρος
 ἡμῶν ὁ μακαρίτης Θεόδουλος, Φθύνει αὐτῶν τὴν
 ἀφ' ἑαυτῶν. καὶ λέγουσιν γὰρ ἐκ ἀφ' ἑαυτῶν αὐτῶν
 15 ἀπαιτεῖται. ἄλλοι δ' ἐφύρσιν πλὴν τῶν ἐπιδικουμένων
 ἄλλοι δ' ἡμῶν ὑπομνημάτων παρ' αὐτῶν ἀπο-
 δέχονται. καὶ ταῦτα οὐχ οἱ τεχένης ἐμαρτύραται ἀν-
 θρώποι, ἀλλ' ἐκκαλεσθέντες ἑλθόντες. ὑπὲρ ὧν οἱ
 πρεσβύτεροι ἐδίδασκον, ἐρπύλας ἐξέφρυν, ὅχλους
 20 μὲν ῥοπάλλον, διέκρινον ἀπειθείας, πλὴν τῶν ῥαμ-
 μάτων ὑπομνημάτων. ἀπαιτεῖται γὰρ γράμματα δ' ὅς
 ὡς Θεόγνιος καὶ τὸ συλλήπτουρος ἡμῶν, Ἀθανά-
 σιος καὶ Μαρκέλλος καὶ Ἀσκληπιάδης, ἵνα καὶ βασιλείας
 κατ' αὐτῶν κήσονται. καὶ ταῦτα ἡλεγεῖται οἱ γὰρ
 25 μὲν τίτι ἀφ' ἑαυτῶν Θεόγνιος. πρὸς τοῦτοις παρβί-
 ναι γυνήσας, ἐμπροσθεν ἐκκαλεσθέν, Φυλακὰς
 καὶ τῶν συλλήπτουρος καὶ ταῦτα πάντα δι' οὐ-
 δὲ ἵπτοι, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν δυνάμει ἀφίρσιν τ' Ἀρειο-
 μαντῶν. οἱ γὰρ ὡς αἰετὴ γυνὴ τὴν πρὸς τοῦτοις
 30 κοινοῖαν, ἀνέλκον ἔχει πρεσβύτην τοῦτον. ταῦτα
 τοῖσι συζητεῖται, οὗς τὴν ἑαυτῶν τῶν προσφερέ-
 σιας. αἰχμωδῶν γὰρ ἀδιδράχας, ἀφ' ἑαυτῶν τὸ μὴ
 δύνασθαι ἐπὶ ταῦτα ἀνέλκον, ἀπαιτεῖται ἐκ τῆς
 Σαρδίας πέλας, ἵνα ἀφ' ἑαυτῶν τῆς ἀφίρσας, ὑπομνη-
 35 ὅς μὴ πλημμελήσαντες δέξονται ἀπαιτεῖται. ἰδέσθαι
 οὐδ' αὖ τὸς παρ' αὐτῶν (υποκαταστήσαντες, καὶ τοὺς
 παρ' αὐτῶν παρόντας, τοὺς τε κατηγέρας, καὶ τοὺς
 ἐλπίδας πρὸ ἐφ' ἑαυτῶν ἔχοντες, εἰσελθόντες ἐκ ἑαυ-
 τῶν

VALESII ANNOTATIONES.

ὁ Ἀνὴρ γυνὴ συλλήπτουρος] Pessime hunc locum verte-
 runt Interpretes, Epiphanius scilicet, Camerarius & Chri-
 stophorus; qui putarunt Theodulum Episcopum com-
 paruisse in Serdicensi Concilio. Atqui Theodulus hoc lo-
 co dilerte μακαρίτης appellatur, id est, beate memorie.
 Quod non nisi de mortuis dici solet, ut cuncti sciunt.
 Recte igitur Hilarius hunc locum ita vertit. *Decessit*
enim Theodulus noster beatus Theodulus, fugiens ipso-
rum infestationem. De hoc Theodulo Trajanopolitis in
 Thracia Episcopo vide Athanasium in epistola ad Solita-
 rios pag. 821. & in Apologetico quem de fuga sua con-
 scripsit. Ex quibus tamen locis colligi videtur, Theodu-
 lum hunc adhuc superstitem fuisse post Concilium Ser-

dicense. Quod si ita est, tum loco Ἀνὴρ vertendum erit,
 recessit, vel sedem suam reliquit. Porro in vulgatis edi-
 tionibus Athanasii hoc verbum desideratur.

α αἰχμωδῶν γὰρ] Apud Athanasium hic locus ita legi-
 tur, ἡχμωδῶν γὰρ καὶ ἀνέλκον ἀδιδράχας. ἀφ' ἑαυτῶν τὸ μὴ
 δύνασθαι λαβεῖν, &c. Vulgatam tamen scripturam tuetur
 Hilarius & Epiphanius Scholasticus. Quamquam Hilarius
 verbum ἡχμωδῶν quod apud Athanasium legitur, in sua
 quoque versione agnoscit. Sic enim habet. *Hæc igitur*
considerantes, in auxilio se teneri perciebant, et ubique
quidem confiteri ea quæ commiserant, eo quod de caetero non
possent ea diuini occultare.

VARIORUM.

α Σίνδρα προσφερόμενα] Melius legitur προσφερόμενα,
 uti mox legitur σίνδρα καὶ κατήνας προσφέρει. *W. Lowth.*
 Totus hic locus apud Athanasium sic legitur & distin-
 guitur. σίνδρα προσφερόμενα, ὅς ἐκ ἐξουσίας ἐπαπλῆντος ἀνθρώ-
 που, καὶ τοῦ τὸ ἐκκαλεσθέντος ἐκ ἐξουσίας ἐλθόντος ὁ
 συλλήπτουρος συζητεῖται. longe melius quam apud Theodori-
 tum nostrum, Clariss. Editorum iudicio.

β ὡς δ' ἡμῶν τὴν σίνδρα] Hunc (inquunt Patres Benedic-
 ti) conjectamus esse Lucium Hadrianopolitanum, τὸν σιν-
 δραν παρ' αὐτῶν καὶ ἀλόντι φασίοντες, qui Ariani auto-
 κράτους sapienter cunctis evasit, ut scribit Athanasius
 in Apologia de fuga.

γ Ἀνὴρ γυνὴ συλλήπτουρος] Apud Athanasium Ἀνὴρ
 hic legitur eruditiss. Editores, Monachi Benedictini. Quod
 si (inquunt) lectio Theodoriti genuina esset, vertendum
 foret extorru factus est communis. Hallucinant autem
 qui ex aliis Athanasii locis comprobati putant Theodu-
 lum post Sardicensem Synodum obisse. Vide eisdem Cl.
 Monachos notis ad Athanas. Vol. I. pag. 354.

δ Τὸν πρὸ Θεόγνιος] Addit Athanasius πρὸ Θεόγνιος. Sic
 & Hilarius, *hæc sunt litera facta à Theognio falsa.* Idem
 Hilarius, adversus Athanasium & Marcellum conscribas di-
 cit, omisso Asclepa. *Mon. Bened.*

SÆC. IV. Athanasio versantur, ad Concilium venientes testati sunt, nunquam illum fuisse presbyterum, nec Melitum Leckham ullam aut ministrum in Marcote unquam habuisse.

Et hunc tamen qui ne presbyter quidem est, Episcopum nunc promoverunt, ut huius nominis titulo auditorum animos inter calumniandum percellant. Lectus est etiam

Marcellus. Liber Marcelli collegæ nostri, & fraus Eusebianorum deprehensa est. Quæ enim Marcellus dixerat tanquam quæstionem proponens, ea tanquam ab illo asserta calumniati sunt. Recitata igitur sunt ista, & ea quæ post quæstiones propositas & quæ ante illas dixerat, & recta viri illius fides inventa est. Nam neque à sanctæ Mariæ partu, sicut illi affirmant, Verbo Dei initium tribuit; nec regnum ejus finem habiturum esse dixit: immo regnum illius & principii expers & interminatum esse scripsit. Aselepis quoque

Arianus. collega noster protulit acta, quæ Antiochiæ confecta fuerant præsentibus ipsius accusatoribus, & Eusebio Episcopo Cæsariense: & ex sententiis Episcoporum qui huic judicio præfuerunt, se innocentem esse demonstravit. Non igitur sine causis, fratres carissimi, isti crebro vocati non obtemperarunt; non sine causa fugam arripuerunt. Etenim conscientia scelerum suorum exagitati, suis ipsorum calumniis fuga confirmarunt, effeceruntque ut fides iis haberetur quæ præsentibus accusatores contra ipsos dixerant ac probaverant. Præter hæc omnia, eos etiam qui ob Arianam hæresim olim accusati atque ejacti fuerant, ipsi non solum susceperunt, verum etiam ad altiorum gradum promoverunt: diaconos quidem ad honorem Presbyterii; presbyteros vero qui depositi fuerant, ad Episcopatus dignitatem extollescentes: non alio consilio, quam ut impietatem quidem suam dissimulare ac propagare, piam autem fidem corrumpere possent. Horum autem duces ac principes post Eusebium nunc sunt. Theodorus Heracleæ, Narcissus à Neroniade Ciliciæ, Stephanus Antiochiæ, Georgius Laodiceæ, Acacius à Cæsarea Palaestina, Menophantus ab Epheso Asia, Ursacius à Singiduno Moesia, Valens à Mursa Pannonia. Isti enim eos qui secum ab Orientis partibus venerant, nequaquam passi sunt ad factos sanctum Concilium accedere, nec in Ecclesiam Dei introire ullatenus permiserunt. Et cum Serdicam venirent, synodos certis in locis & pacta inter se fecerunt, adjectis comminationibus, ut cum Serdicam venissent, nec omnino ad iudicium accederent, nec simul & in eundem locum cum factos sancta synodo convenirent: sed ut postquam

σὺν Ἀθανασίῳ ὄντι, ἐπαρτίρῃσαι μὲν πάλιν τῷ τῶν πρεσβυτέρων γρηγορῶν, μὲν ὅλας ἐργασίας

Μελίτων εἰς τὴν Μαρτίαν ἐκκλησίαν ἢ λαυραγίαν, καὶ ὅμως τὴν μὲν πρεσβυτέρων τυχεύοντα, οὐ ἐπίσκοποι τὴν ἡγῶν, ὥστε τὸ εἶματι τῆς διόσεως

ἐπὶ τῆς Συνελευσίης καὶ ἀπλήρη τοὺς ἀκούοντας. ἀπερρίθη δὲ καὶ τὸ σύγγραμμα τοῦ συνλαυραγῆ ἡμῶν Μαρκελλοῦ, καὶ ἑρρίθη τῷ περὶ Εἰσεόδου ἢ

κακοπραξίας. ἃ γὰρ ὡς ζητῶν ὁ Μαρκελλὸς εἰρηκε, πᾶν ὅς ἐμολογηθῆα διαβεβλήκασι. ἀπερρίθη δὲ οὐδὲ ταῦτα, καὶ τὰ ἑξῆς καὶ τὰ περὶ αὐτῶν τῷ

ζητημάτι, καὶ ἑρρίθη ἡ πίστις τοῦ ἀνδρὸς ἑρρίθη. ὅτι γὰρ ἀπὸ τῆς ἀγίας Μαρτίας, ὡς αὐτοὶ διεβεβλήσαντο, δεχόμενοι εἰδὼν τὸ τοιοῦτον λόγον, οὐτε τέλος

ἔχει τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. ἀλλὰ καὶ τὴν βασιλείαν ἀρχὴν καὶ ἀκατάπαυστον εἶναι τὴν πάντα ἔργασιν. καὶ Ἀσκληπῆος δὲ ὁ συλλαυραγῆς πρὸς

ἡμῶν ὑπομνήματα μηχανήματα ἐν Ἀντοχείᾳ, παρόντων καὶ τῶν κατηγόρων καὶ Εὐσέβιου τῷ ἀπὸ Καισαρείας. καὶ ἐκ τῶν ἀπὸ τῶν διχα-

σάντων ἐπισκόπων ἐδάξαν αὐτὸν ἀδελφὸν εἶναι. εὐχόμενος οὐδὲ ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ, καὶ λούμενοι πελάγαις εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι

εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι

εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι

εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι

εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι

εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι

εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι

εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι

εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι

εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι

εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι

εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι

εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι

εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι

εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι

εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι εὐχόμενοι

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καὶ τοὺς πάλιν κατηγορούμεναι] Rectius apud Athanasium legitur κατηγορούμεναι, quomodo etiam scriptum habet codex Savili. Atque ita legit Hilarius, ut ex ipsius versio apparet.

2 Ἀπὸ δὲ πρεσβυτέρων] Hunc locum male si fallor acceperunt interpretes. Non enim simpliciter dicunt sancti Patres, Arianos promouisse quosdam Presbyteros ad Epi-

scopatum. Non enim grave id crimen fuisset. Sed obiciunt Ariani quod multos, cum Diaconos, tum Presbyteros qui legitime depositi fuerant, non solum in communionem susceperunt, sed etiam ad altiorum vocarent gradum ἀπὸ πρεσβυτέρων. Igitur, sunt depositi ex ordine Presbyterii, quemadmodum ἀπὸ ἐπισκόπων, sunt Episcopi depositi, ut legitur apud Palladium in vita Joannis Chrysostomi.

VARIORUM.

3 Ἀπερρίθη δὲ οὐδὲ ταῦτα, καὶ τὰ ἑξῆς] Apud Athanasium hic legitur ἀπερρίθη δὲ οὐδὲ ταῦτα, & sic quidem Hilarius, licet jam enim qua sequuntur. Mon. Bened.

b Mon. Bened.] Habet Athanas. Mon. Bened. & prox. πρὸς αὐτὸν ἐλθόντες. Mon. Bened.

ἐλθόντες ἐπὶ ἀφροσύνῃ τὸ ἑαυτῶν ἐκιδνύμεν ἐπιδιδ-
 ξαμένους, ταχίως Φυγεῖν. ταῦτα γὰρ γινώσκοντες διδου-
 1 αμένα παρὰ τῶν συλλειτουργῶν ἡμῶν Μακαρίου
 ἀπὸ Παλαιστίνης, καὶ Ἀσέρου ἀπὸ Ἀραβίας, τῶν
 ἐλθόντων σὺν αὐτοῖς, καὶ ἀναχωρησάντων ἀπὸ τῆς
 ἐπιστάτης αὐτῶν. ὅπου γὰρ ἐλθόντες εἰς τὴν ἀγίαν σὺν-
 οδόν, τὸ μὲν βίαιον ἦν ἐπαθόν ἀπεδύροντο· οὐδὲν δὲ παρ'
 αὐτοῖς ἔργον ἔλεγον πράττειν· προσιθίεντες δὲ τῶν
 ἐκείνων ὡς ἐκ πολλοῦ τὸ ὄφους ἀπὸ πεινῶν δό-
 ξης, καὶ καλυμμένοι ἐξ αὐτῶν ἐλθόντες οὐκ ἔπαυσα, καὶ 10
 2 α' ἀπὸ τῶν ἀπὸ αὐτῶν ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ
 αἰσχυρῶν ἀπ' αὐτῶν. τῶν γὰρ ἑκείνων καὶ οὐκ ἔτι
 οὐκ αἰσχυρῶν μέγα ἰσχυρότατοι, μηδὲ τὸ βραχύ-
 ταιον ἰδιότης ἐκτρέφοντες. ἐπὶ οὖν ἡ ἐκείνων
 παρουσία, ἡ δὲ ἀνεκδιηγήτως ἰσχυρὰ τὰς συ-
 3 κοφαντίας, τὰ δισμά, τὴν Φίλιππον, τὰς πληγὰς,
 τὰς τρεῖς τὴν πλατύνειν ἐκείνων συσχυρὰς, τὰς αἰ-
 κίας, τὰς γυνώσκεις τὴν πρὸς τὴν, τὰς ἐξουσίας, τὰς
 χαλκίους τὴν ἐκκλησίαν, τὴν ἐμπροσθεν, τὰς με-
 4 τὰς ἐξουσίας ἀπὸ μικρῶν πόλεων εἰς μέγας παρῆναι, καὶ
 καὶ τὸν μὲν πάντων τὸν καὶ τὸν ὄφους πρὸς τὴν ἐκείνων
 ἰσχυρὰν δύναμιν· Ἀρξάνου αἰσχυρῶν δὲ αὐτῶν τῶν
 γὰρ ἑκείνων τὴν μὲν ἀγαπήνους ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ συλ-
 5 λειτούργους, Ἀθανάσιον τὸν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκο-
 πον, καὶ Μάρκελλον τὸν Ἀλεξανδρείας, καὶ Ἀσκλη-
 6 πῶν τὸν Γάζης, καὶ τὴν σὺν αὐτοῖς συλλειτουργήσαντας
 τὸν Κυρίον, ἀδελφῶν καὶ καθαρῶν ὡς ἀπερὸ αὐτῶν,
 καὶ ἑκείνων καὶ εἰς τὴν ἐκείνων παρῆναι, ὥστε γινώσκοντες
 ἐκείνων ἐκκλησίαν τὴν λαὸν τῶν ἰδίων ἐπισκόπων τὴν
 7 καθαρότητα· καὶ τῶν μὲν ἑκείνων ἐπίσκοπον καὶ πρὸς
 8 δικῶν τὴν καὶ εἰς τὰς ἐκκλησίας αὐτῶν ἐπιβάντας
 δίκην Λύκαν, Γρηγόριον τὸν Ἀλεξανδρείας, Βασίλειον
 τὸν Ἀλεξάνδρου, καὶ Κυρίον τὸν Γάζης, τῶν τε καὶ
 9 ἐπισκόπων οὐκ ἔστιν ἡμεῖς καὶ Χριστιανῶν, μηδὲ ὅλων κοι-
 10 νωνίων πρὸς αὐτοὺς ἔχοντες, μηδὲ δέχοντες πρὸς
 11 αὐτῶν γράμματα, μήτι γράφοντες πρὸς αὐτοὺς. τὴν δὲ
 12 τρεῖς Θεόδωρον τὸν ἀπὸ Ἱερακλίας τὸν Εὐρώπης, καὶ
 Νάρκεσσον τὸν ἀπὸ Νερωνιάδος τὸν Κιλικίας, Ἀλέξανδρον τὸν
 ἀπὸ Καισαρείας τὸν Παλαιστίνης, καὶ Σπύρτον ἀπὸ
 Ἀποχίας, καὶ Κύριον ἀπὸ Συλιδίου τὸν Μυσίας, 40
 καὶ Οὐάριον τὸν ἀπὸ Μυρσίου τὸν Πανονίας, καὶ Μιρό-
 Φαντον τὸν ἀπὸ Ἐφέσου, καὶ Γεώργιον τὸν ἀπὸ Λαοδι-
 13 κίας, καὶ καὶ Φοβερῆν τὴν μὴ παρεγίνετο ἀπὸ τῶν

urbem ingressi essent, ac dicis causa præ-
 sentiam suam tantummodo ostendissent, S.M.C.
 statim se fuga proriperent. Hæc enim ad IV.
 notitiam nostram perlata sunt per collegas
 nostros, Macarium Palæstinæ & Asterium *Macarius*
 Arabiæ Episcopos, qui cum ipsis quidem *Asteri-*
 advenerunt, sed ab ipsorum perfidia recess-
 serunt. Hi cum ad sanctam synodum ve-
 nissent, & vim quam passi fuerant con-
 questi sunt: & nihil recte atque ordine
 apud illos geri affirmarunt: illud quoque
 adjicientes, multos illic esse qui rectam fi-
 dem retineant, sed prohiberi ab illis ne huc
 veniant, partim pollicitationibus, partim mi-
 nis adversus eos qui ab ipsorum partibus
 vellent recedere. Hujus rei causa omnes
 in una domo simul manere studuerunt, ne
 modico quidem tempore cuiquam permit-
 tentes privatim degere. Igitur quoniam si-
 lentio involvere, & indictas præterire non
 oportuit calumnias, cædes, vincula, verbe-
 ra, falsarum epistolarum insidias, contume-
 lias, virginum denudationes, exilia, Ec-
 clesiarum eversiones, incendia, translationes
 à minoribus civitatibus ad majores Eccle-
 sias; & quod omnium maximum est, in-
 faustam Arianæ hæresin nunc adversus rectam
 fidem ab ipsis excitatam: idcirco dilectos
 quidem fratres & collegas nostros, Atha-
 nasium Episcopum Alexandriæ, Marcel-
 lum Episcopum Ancyræ Galatiæ, Ascle-
 ram Gazæ, & eos qui cum illis mini-
 stri sunt Domini, innocentes ac puros esse
 pronuntiavimus: scriptis literis ad unius-
 cujusque Ecclesiam, ut cujusque Ecclesiæ
 populus innocentiam Episcopi sui cognos-
 cat: & hunc quidem habeat atque expec-
 tet Episcopum: eos vero qui luporum
 instar in eorum Ecclesias invaserunt; Gre-
 gorium scilicet Alexandriæ, Basilium An-
 cyræ, & Quintianum Gazæ, nec Episco-
 pos omnino nec Christianos appellent; nec
 cum iis ullam habeant communionem: &
 neque literas ab illis accipiant, neque ad
 illos scribant. Theodorum vero ab Heta-
 clea Europæ, Narcissum à Neroniade Ci-
 liciæ, Acacium à Cæsarea Palæstinæ, Ste-
 phanum Antiochiæ, Ursacium à Singiduno
 Mæsiæ, & Valencem à Mursa Pannoniæ,
 Menophantum Ephesi, & Georgium Laodi-
 cææ, cum à metu percussus ab Oriente non

VALESII ANNOTATIONES.

1 Μακαρίου ἀπὸ Παλαιστίνης] Ita legitur in cunctis exem-
 plaribus & apud ipsum Athanasium. Scribendum tamen
 est Ἀριον, ut legitur apud Hilarium in fragmentis. Sic enim
 Athanasius alibi eum vocat. Et inter Episcopos qui Ser-
 dicenſi Concilio subſcripterunt, recensetur Arius à Palæsti-
 na, & Asterius ab Arabia.

2 Διὰ τὸ ἀπὸ αὐτῶν καὶ ἐπὶ αὐτῶν] Apud Athanasium le-
 gitur καὶ ἐπὶ αὐτῶν. Quæ si vera lectio est, necessario

dicendum erit transposita esse vocabula, & verbum ἐπὶ
 αὐτῶν priore loco reponendum. Vulgatam tamen lectio-
 nem interpretari commode possumus de mandatis Imper-
 atoris Constantii, quæ dederat diversis iudicibus adversus
 eos qui ab Orientalium consortio recessissent.

3 Εἰ καὶ φωνήσιν] Rectius apud Athanasium scribitur
 καὶ φωνήσιν καὶ παρεγίνετο. Et paulo post καὶ φωνήσιν αὐτοῖς
 καὶ τὸν καὶ φωνήσιν, &c. Hæc enim de Georgio solo dicuntur,

VARIORUM.

2 Ἐπὶ αὐτῶν] Valesius legendum putat ἐπὶ αὐτῶν καὶ
 ἀπὸ αὐτῶν. Sed quorsum illa verborum transmutatio, cum
 ἐπὶ αὐτῶν id ipsum sit quod ἀπὸ αὐτῶν, ut alias sæpe
 animadvertimus. Paulo post eo id αὐτῶν πάλιν, melius
 patet apud Athanasium. Infra ἀντιπαρῆναι. Felekanus
 putat legendum ἀντιπαρῆναι, & hoc Hilarius ita legit, qui
 habet; quia ergo non oportuit conſistere, sed multis veri-
 tate. Idem Clarus. Monachi.

* Theodoriti tamen lectio, dum recte intelligatur, bene
 habet: nam illud, τὸν καὶ φωνήσιν ante Θεόδωρον positum, in re-
 liquis etiam subintelligi debet, ac si legeretur τὸν καὶ φωνήσιν
 καὶ τὸν καὶ φωνήσιν, &c. ita illud φωνήσιν de solo
 Georgio in singulari intelligitur; quæ loquendi formula
 secenties apud Athanasium occurrit. Cl. Monachi Bero-
 diti.

S. C. C. venit, tamen quia à beato Alexandro Alexandriæ quondam Episcopo depositus est, & quoniam tum ipse, tum supradicti omnes Arianæ velaniam sectantur; ob varia denique crimina quæ illis objecta sunt, eos sancta synodus communi omnium consensu ab Episcopatu deposuit. Eoque non solum Episcopos non esse decrevimus, sed ne communione quidem fidelium dignos esse habendos. Nam qui à Patris substantia & deitate Filium separant, & qui Verbum extraneum faciunt à Genitore, hos ab Ecclesia Catholica separari convenit, & à Christianorum nomine alienos censeri. Sine igitur vobis nobisque omnibus anathema, eo quod verbum veritatis adulteraverint.

1 Cor. 11. Apostolicum enim præceptum est: Si quis vobis evangelizaverit præter id quod accepistis, anathema sit. Cum his ut nemo communice præcipite. Nulla enim communio est luci cum tenebris. Hos omnes procul à vobis amovete: nulla est enim consensio Christo cum Belial. Cavete fratres dilectissimi, ne ad illos scribatis, neve ab illis literas accipiat. Curate potius carissimi fratres & comministri, ut vos quoque tanquam spiritu præsentem, synodo nostræ consentiat, & subscriptione vestra suffragemini, ut ab omnibus ubique comministris nostris unanimis concordia servetur. Abdicamus porro, & extorres ab Ecclesia catholica pronuntiamus eos qui affirmant, Christum quidem esse Deum, sed verum Deum non esse: & Filium quidem esse, sed non esse verum Filium: eumque genitum esse simul ac factum. Sic enim se intelligere genitum profitentur, quia

ἐφ' ὅς, ὅμως ἀπὸ τοῦ ἀπὸ τοῦ Μακεδὸν Ἀλεξάνδρου ἢ γεννητὸν ἐπισκόπον Ἀλεξανδρείας καθήκον αὐτὸς, καὶ διὰ τὸ καὶ τότε συνὶ αὐτοῖς τῷ Ἀρείῳ μαρτυρίας εἶναι, καὶ διὰ τὰ ἐπιχειρήματα αὐτοῖς ἐκλήματα, τότε παμφανερὶ καθέλει ἡ ἀγία σύνοδος ἀπὸ τῶν ἐπισκοπῶν καὶ ἐκείνους μὴ μένειν αὐτοῖς ἐπισκόπους μὴ εἶναι, ἀλλὰ μὲν καὶ κωνσταντίας μὲν τῷ πνεύματι αὐτοῖς χαρίζεσθαι. τὸν γὰρ χειρίζοις τῷ Πατρὶ ἐσίας καὶ θεότητος τῷ ὕμνῳ, καὶ ἀπαλλοτριῶναι τὸ λόγον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς, χειρίζεσθαι ἀπὸ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας προσήκει, καὶ ἄλλοθεν εἶναι τῷ Χριστιανῷ ἐνδομῶν. ἔσονται τοῖς ὑμῖν καὶ πᾶσι ἀνάθεμα, διὰ τὸ περιπλεονέχειν αὐτοῖς τὸ λόγον τῆς ἀληθείας. Σπουδαίον γὰρ ἐπὶ παράκλημα, εἴ τις ὑμᾶς διαγελίζεσθαι παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω τέτοις μερίσι κωνσταντίας παραγέλαται. ἐδὲ μία γὰρ κωνσταντία φωνή πρὸς χάριτος. τέτοις πάσαις μακρὰν πᾶσι. ἐδὲ μία γὰρ συμφωνία Χριστοῦ πρὸς Βιλιάρ. καὶ φυλάττει, ἀδελφοὶ ἀγαπῶν, μήτι γράφει πρὸς αὐτοῖς, μήτι γράμματι παρ' αὐτῶν δέχασθαι. σπουδαίον γὰρ καὶ ὑμῶν ἀγαπῶν ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοὶ, ὅς τῷ πνεύματι παρόντι, τῇ αὐτοῦ ἡμῶν συνείσται, καὶ ψυχιστῶν δι' ὑπεργραφῆς ὑμετέρων, ὑπὲρ τῆς παρὰ πάντων τῶν ἀπαιταχῶ συλλειτουργῶν ἡμῶν ὁμοφωνίαν διακρίνεσθαι. ἀπαιτούμεν γὰρ ἐκείνους καὶ ἐξορίζομεν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, τοὺς διαβεβαιώσαντες, ἐπὶ οἷς ἐστὶ ὁ Χριστὸς θεολόγος, ἀλλὰ μὴ ἀληθινὸς Θεὸς ἐκ ἐστὶ ὅτι ὅτι, ἀλλὰ ἀληθινὸς Θεὸς ἐκ ἐστὶ. ὅτι γεννητὸς ἐστὶν ἅμα καὶ ἀγεννητος. ὅπως γὰρ αὐτοῖς τοῖς τῷ γεννητῶν ὁμο-

VALESII ANNOTATIONES.

qui sibi metuens domi remanserat, nec una cum reliquis Orientis Episcopis ad Concilium venerat. Certe quæ sequuntur, aperte significant solum hic Georgium Laodicenum intelligi. Hic enim dum esset Presbyter, ab Alexandro Alexandriæ Episcopo depositus fuerat, ut testatur Athanasius, tum in Apologetico ad Constantium, tum in libro de Synodis Arimini & Seleuciæ. Sed & Hilarius in fragmentis, hunc locum non aliter legit atque accepit quam Athanasius.

1. Ὁμοφώνως διακρίνεται] In his verbis clauditur epistola Synodica Concilii Sardicenis, tum apud Athanasium in secundo Apologetico contra Arianos, tum apud Hilarium in fragmentis. Et post hæc verba additur solennis salutatio in hunc modum ὁ δὲ πᾶσι τοῖς πατέσιν ὁμοφώνως ἀδελφοῖς. Apud Hilarium vero hæc adduntur, Ομοφώνως ἀδελφοὶ, καὶ ἐν τῷ κυρίῳ. Cetera quæ sequuntur apud Theodoritum de expositione fidei, spuria sunt & adulterina, ut docet certissimus auctor Athanasius in epistola Synodica ad Antiochenos pagina 776. editionis Parisiensis. Ubi hæc adjecta fuisse dicit à quibusdam, absque consensu Episcoporum qui Concilio interfuerant. Quibus reliqui Episcopi acriter resistunt, proclamantes contentos se esse Nicæna fide, nec quidquam ei ulterius addendum: ne fides à sanctis Patribus edita, imperscrutata esse videretur, neve aditus daretur malis hominibus novas subinde fidei formulas procudendi. Ac profecto satis mirari non possum, Theodoritum istud ignorasse, aut si scivit, id dissimulasse. Quorum neutrum in Theodorito excusari potest.

2. ὅτι γεννητὸς ἅμα καὶ ἀγεννητος] Hic locus corruptissimus est, nec ullum ex eo commodum sensum elicere poterunt interpretes. Ego vero levissima mutatione eum ita restituendum esse existimo, γεννητὸς ἅμα καὶ γεννητός, hæc enim erat hæresis Arianorum, qui Filium Dei simul

genitum & factum esse dicebant: & his duobus vocabulis quæ unica littera inter se discrepant γεννητός & γεννητός, imperitis hominibus illudebant. Hos igitur damnant sanctissimi Patres, seu potius illi qui appendicem istam composuerunt. Quantum porro distinctionis sit inter ista duo vocabula, nemo est qui non videat. Idem dicendum est de duobus illis vocabulis ἀγεννητός & ἀγεννητός. Nicetas in Thesouro orthodoxæ fidei, lib. 1. cap. 34. hanc differentiationem ponit his verbis, "Sciendum enim est, quod ἀγεννητός, si per unicum scribatur, id significat, quod nec creatum nec factum est: ἀγεννητός vero per duplex, id significat quod genitum non est. Jam priore significato, essentia differt ab essentia: Alia enim essentia est increata seu ἀγεννητός per unicum, aliaque item γεννητός seu creata. Posterior vero significato essentia nihil quicquam ab essentia differt. Omnia enim animalium species prima hypostasis ἀγεννητός, hoc est ingenerata, non autem ἀγεννητός, hoc est increata fuit, &c. Jam si priorem significationem sequaris, tres illæ divinæ hypostases inter se conveniunt. Nam consubstantiales & increatæ sunt: Posteriores vero si sequaris, haudquaquam conveniunt. Solus enim Pater ingennus est &c. Idem longe ante Nicetam notarat Epiphanius in hæresi Origenis cap. 8. ubi reprehendit Origenem qui in præfatione commentariorum in Psalmos, Filium Dei appellat γεννητός ἐστίν. Ac nonnullos quidem Origenem excusantes contendisse scribit, hunc esse γεννητός & γεννητός. Contra vero affirmat Epiphanius hæc duo longe inter se differre. γεννητός enim esse id quod factum est & creatum.

3. Οὐκ ἐστὶν ἅμα καὶ ἀγεννητός] Codex Leonis Allatii hic una voce audior est, hoc modo, ὅτι καὶ αὐτοῖς καὶ &c. sequentia vero non dubito quin sic emendanda sint, ὅτι καὶ αὐτοῖς καὶ γεννητός ἐστίν. Id est sic enim se intelligere profitentur genitum, quia ille sit αὐτοῖς ex eis quæ facta sunt. Emendationem postulat confirmat Epiphanius loco citato.

VARIORUM.

1. Ὁμοφώνως διακρίνεται] In veteribus editionibus legebatur ἀπὸ καὶ quam lectionem secutus Hilarius, per litteras vestras vertit, sicut observavit Cl. Benadictini.

ἀπὸ καὶ,

Sæc. cellit tamen nova creatione, quia primogenitus est etiam ex mortuis. Confitemur

IV. unum esse Deum, unamque esse Patris ac Filii deitatem. Nec quisquam negat Patrem Filio majorem esse, non propter aliam hypostasim, aut aliam differentiam; sed quia ipsum Patris nomen majus est vocabulo Filii. Porro impia ac perversa est eorum interpretatio: qui à Domino dictum esse

Pater & Filius unus qualis.

contendunt, Ego & Pater unum sumus: propter consensum atque concordiam. Omnes vero quotquot sumus catholici, stultam ac deplorandam illorum sententiam damnavimus. Quemadmodum enim homines mortales, ubi offendere se mutuo ac rixari ceperint, dissidere inter se solent, & rursus in gratiam redire; ita discidium ac discordiam inter omnipotentem Deum Patrem ac Filium intercedere posse dicunt: quod quidem suspicari duntaxat aut cogitare absurdissimum est. Nos vero & credimus & affirmamus atque ita sentimus, sacrum illud oraculum, Ego & Pater unum sumus, dictum esse ob unitatem substantiæ quæ una eademque est Patris ac Filii. Illud etiam credimus, hunc semper sine ullo principio ac sine cum Patre regnare: & regnum ejus nec tempus habere quo definatur, nec unquam desinere. Quod enim semper est, id nec cepit unquam esse, nec desinere aliquando potest. Credimus item & comprehendimus Paracletum Spiritum sanctum, quem ipse Dominus & pollicitus est & misit: & eum credimus missum. Is vero passus non est, sed homo quem induit & quem assumpsit Christus ex Maria virgine: qui pati potest. Homo enim morti obnoxius est; Deus vero immortalis. Credimus die tertia resurrexisse, non Deum in homine, sed hominem in Deo. Quem quidem donum obtulit Patri suo: quem à peccato & à corruptione liberavit. Credimus item eum opportuno ac definito tempore, cunctos de cunctis rebus judicaturum esse. Tanta vero est illorum amentia; tamque densis tenebris mens ipsorum offunditur, ut lucem veritatis intueri non possint. Non intelligunt, qua ratione dictum sit à Domino:

Joan. 17. Ut & illi in nobis unum sint. Atqui palam est, cur unum dixerit. Nam Apostoli sanctum Dei Spiritum acceperant: sed tamen ipsi non erant Spiritus: nec ullus eorum Verbum erat, nec sapientia aut virtus, nec unigenitus. Sicut ego, inquit, & tu unum sumus, ita & illi in nobis unum sint. Accurate vox Divina utrumque distinxit: In nobis, inquit, unum sint. Non dicit: Sicut nos unum sumus ego & Pater: sed ut discipuli inter se juncti atque uniti, sint unum in fide & confessione, utque in gratia & pietate Dei Patris, & indulgentia ac caritate Servatoris nostri Jesu Christi, unum esse possint. Ex his litteris cognosci potest & accusatorum calumnia, & eorum qui olim sententiam dixerant iniquitas: sana denique doctrina hujus Concilii. Necque enim solum quæ ad divinam

διαφέρῃ τῇ καὶ κτίσει, ὅτι καὶ πρωτόγονος ἐκ τῶν πατρῶν. ὁμολογῶμεν ὅτι ὁ Θεὸς ὁμολογῶν μίαν Πατὴρ καὶ Υἱὸν θεοποίησα. ἔστι τις ἀριστεία ποτὶ τὸ Πατέρα ὅτι Υἱὸν μείζονα, ὃ δὲ ἄλλη ὑπέτασιν, ὃ δὲ ἄλλη διαφορά, ἀλλ' ἐπὶ αὐτὸ τὸ ἵνα ὁ Πατὴρ μείζων ἴσθι ὅτι Υἱὸν. αὕτη δὲ αὐτῶν ἡ βλάβος καὶ διαφθορά ἐμμενεία, τότε ἐνέχεα ἐκκλίνουσαν αὐτῶν φιλοκαλοῦσαν, ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἰσμῇ, ἀφ' οὗ τὸ συμβαίνει καὶ ὁ ὁμοῖος. καὶ ἐξ ὧν καὶ ὁ πάντες οἱ καθολικοὶ τὸ μαρτυροῦν καὶ οἱ κληρικοὶ αὐτῶν διακρίσας καὶ ὡς οὗτοι οἱ ἄνθρωποι θνητοὶ, ἐπειδὴ ἀφ' ἐξουσίας ἡρώατο πρὸς τὸν καὶ ἐκκλίνουσαν διακρίσας, καὶ εἰς ἀφ' ἑαυτῶν ἐπάγεισαν ὅτι ἀφ' ἐξουσίας καὶ διακρίσας μετὰ τὸν Πατέρα Θεὸν παντοκράτορα καὶ ὅτι Υἱὸς δυνάτατος ὡς καὶ λέγουσιν, ὅτι ἀποπώτατοι καὶ ὑποτασσόμενοι καὶ ὑποτασσόμενοι. ἡμεῖς δὲ καὶ πιστεύομεν καὶ ἀφ' ἐξουσίας καὶ ὡς οὗτοι οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ἡ ἐξουσία Φαὶν ἐλάλησεν, ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἰσμῇ, καὶ ἀφ' οὗ τὸ ὑποτασσόμενος ἐνότητις, ἡπερ ἐστὶ μία ὁ Πατὴρ καὶ μία ὁ Υἱός. καὶ τῷτο δὲ πιστεύομεν πάντοτε, ἀνάρχως καὶ ἀπληθύνως τῷτο μὲν ὁ Πατὴρ βασιλεύων, καὶ μὴ ἔχον μήτε χρόνον διελθόντα, μήτε ἐκλείπειν αὐτῶν τὸ βασιλεύειν. ὅτι ὁ πάντοτε ἐστὶν, ὃ δὲ ποτὶ ὅτι ὡς ἡρώατο, ὃ δὲ ἐκλείπειν δύνάτατος. πιστεύομεν καὶ ὅτι ἐκκλίνουσαν τὸ παράκλητος τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ὅτι ἡμεῖς αὐτοὺς ὁ Κύριος καὶ ἐπηγγελῆται καὶ ἐπιμύσει. καὶ τῷτο πιστεύομεν πεμψέν καὶ τῷτο ὅτι πέποιθεν ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος ὡς ἐνδύσας, ἐν ἀνέλασιν ἐκ Μαρίας τὴν παρθένου, τὸν ἄνθρωπον τὸν πατὴρ δυνάμενος ὅτι ἄνθρωπος, θνητός. Θεὸς δὲ ἀθάνατος. πιστεύομεν ὅτι τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνέστη ὁ Θεὸς ἐκ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ Θεῷ ἀνέστη ὅτι πᾶς καὶ πρὸς τὸν Πατέρα ἐαυτῶν δύνανται ὡς ἡλθόντες ἐκ τῆς ἀμαρτίας καὶ τῆς φθορᾶς. πιστεύομεν δὲ ὅτι ἐν τῇ καὶ ἐν τῇ ἐκκλίνουσαν πάντας καὶ ἐκκλίνουσαν αὐτοὺς κενῶν. ποσὺν τῇ δὲ αὐτῶν ἐστὶ ἡ αἰτία, καὶ ὡς παχὺ σκότος ἡ ἀφ' ἐξουσίας αὐτῶν ἐκκλίνουσαν, ὡς μὴ διηθῶσιν ἰδίῳ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν. ὃ συνίσταται ὡς λόγος εἴρηται, ὡς καὶ αὐτοὶ ἐκ τῶν ὡν. Ἐφ' οὗ ἐστὶ διὰ τί ἐν. ὅτι οἱ ἀπόστολοι Πνεῦμα ἅγιον τῷ Θεῷ ἔλαβον, ἀλλ' ὅμως αὐτοὶ οὐκ ἦσαν Πνεῦμα, οὐδέ τις αὐτῶν ἡ λόγος ἡ σοφία ἡ δύναμις ἦν, οὐδέ μοιροῦντες ἦν. ὡς περ ἐγὼ φησὶν, καὶ σὺ ἐν ἰσμῇ, ὡς καὶ αὐτοὶ ἐκ τῶν ὡν. ἀλλὰ καὶ ἀπεκλίνουσαν διέστην ἡ ἡμεῖς Φαὶν, ἐκ τῶν ὡν φησὶν. ὡς καὶ ἡμεῖς ἐν ἰσμῇ ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ, ἀλλ' ὡς οἱ μαθηταὶ ἐκ τῶν αὐτῶν σὺν τῇ καὶ ἡμεῖς, ἐν ὡς τῇ πίστει, τῇ ὁμολογίᾳ, καὶ ἐκ τῇ χάριτι καὶ ἐκ τῇ τῷ Θεῷ Πατρὶ, καὶ τῇ τῷ Κυρίῳ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι συζητήσας καὶ ἀφ' ἐξουσίας ἐν ὡς διηθῶσιν. Ἐκ τῶν δὲ τῶν γενομένων ἐκ τῶν μαρτύρων, τὸ καὶ ἐκκλίνουσαν τὸ συκοφαντίας, τὸ καὶ παλαιὰ διακρίσας τὸ ἀδικίαν καὶ πρὸς τῷτο, τὸ δὲ μαρτυροῦν τῷ ὡς. οὐ γὰρ μόνον τὰ ὡς τῆς

VALESII ANNOTATIONES.

1. Διαφέρει δὲ τῇ καὶ κτίσει in codice Leonis Allatii scriptum est. καὶ καὶ καὶ, optime meo quidem judicio. Sic etiam Apostolus vocat resurrectionem. Aitunt igitur Sancti

Patres Christum vocari primogenitum juxta humanitatem. Licet autem sit primogenitus hominum, præstantiorum tamen esse reliquis hominibus ob resurrectionis gloriam.

Σείας

Θύας ἡμᾶς ἐδίδαξαν φύσις οἱ μακάριοι πατέρες, ἀλλὰ καὶ τὸ πρὸς τὴν οἰκονομίαν διδασκαλίαν προση-
 11 γαται. Ταῦτα ὁ Κώστας μεμαθηκὼς, ἠδύμωσι μὲν
 2 τῷ ἀδελφῷ τὴν θύκολίαν ὁρῶν ἐχαλέπει δὲ καὶ τῷ
 3 ταῦτα πιπρυκώτοι, καὶ ἂν βασιλῆως ἡπατηκώτοι
 4 ἀνέχεσθαι. ὁ δὲ δὴ ἐν τῷ εἰς τὸ Σαρδικὴν συνηλυ-
 5 τόται ἐκλεξαμένοις ὁπισκόποις, μὲν γραμμάτων
 6 πρὸς τοὺς ἀδελφούς ἀπέστειλε. συναπέστειλε δὲ αὐ-
 7 τοῖς καὶ φρασηγόν· Σαλιανὸς δὲ τὸ ὄνομα ἦν, ὃς
 8 θύσιβια περὶ καὶ δικαιοσύνην διέλαμπεν. καὶ δὲ γράμ-
 9 ματα ὁ παρὲντος μόνος ἦν καὶ συμβουλῇ, ἀλλὰ καὶ
 10 ἀπειλῇ θύσιβι πρίπυσαν βασιλεῖ. πρῶτον μὲν
 11 γὰρ ἐπέστειλε τῷ ἀδελφῷ, τοῖς ἐπισκόποις τοῖς ἀ-
 12 κοῦς ὑποχρῶν, καὶ τοῖς ὑπὸ Σπιδάου καὶ τῷ ἄλλου
 13 πολυμήναις πρὸς οἰκονομίαν μαθεῖν καὶ μέτροι καὶ Ἀθ-
 14 νάσιον ἀπεδύναμι τῇ ποιότητι, δόλως καὶ τὴν συνοφειλίαν
 15 γνησιμότητος, καὶ τὴν πάλαι διχασάντων πρὸς οἰ-
 16 κονομίαν καὶ δυσμενίαν. πρὸς τούτους δὲ, ὅς ἐστι μὴ πι-
 17 στεύειν καὶ τὰ δίκαια πράττειν, αὐτοῖς τὸ Ἀλεξάνδριαν
 18 χαλεπήσεται, καὶ τὸ Ἀθανάσιον ἀπεδύναμι τοῖς πρὸς
 19 τοὺς πρὸς αὐτοὺς, καὶ τῷ δυσμενῶν ἐξελάσθαι τὸ πρὸς.
 20 ταῦτα δὲ ξάμενος ὁ Κωνσταντῖνος τῷ ὁπισκόπῳ, ἐν
 21 Ἀποχρῆσιν δὲ πικρὰ ἐτύχων ἦν, ὑπέχε-
 22 4 δέσφει ὅτι τὸ ὡδύον ἐπὶ τῷ κατωτέρῳ. ἀλλ'
 23 ἐπὶ τούτοις ἀλγύσαντες οἱ τῇ ἀληθείᾳ πολυμῶν
 24 ἐμώδους, τὸ παμμίαν ἐκείνῳ καὶ δυσμενίαν κατι-
 25 σκεύασαν δράμα. κατήχη μὲν γὰρ παρὰ τῷ
 26 ὑπόμηναι τὴν ἀρετήν καὶ ξυνομένης. ὁ δὲ φρασηγὸς
 27 καταγωγῇ ἐτίειν ἐλήφει.

naturam spectant, nos docuerunt beatissimi S. ac.
 patres, sed etiam doctrinam de dispensatione IV.
 salutis humanæ nobis exposuerunt. Hæc
 cum Imperator Constantius didicisset, doluit
 quidem, fratris sui levitatem considerans.
 Ceterum adversus eos qui hæc machinati
 essent, & qui facilem Imperatoris animum
 decerpissent, graviter commotus est. Proin-
 de cum duos Episcopos ex iis qui Serdi-
 cæ congregati fuerant elegisset, eos cum
 litteris ad fratrem Constantium misit. Porro
 una cum illis misit etiam Magistrum mili-
 tum, Saliam nomine, virum pietate ac ju-
 stitia insignem. Litteræ autem ipsæ non
 hortationem solum & suasionem, sed minas
 etiam continebant pro Imperatore dignas.
 Scripsit enim fratri, primum quidem ut
 Episcopis aures præberet, & Stephani ac ce-
 10 terorum iniqua facinora cognosceret; utque
 Athanasium gregi suo restitueret, cum ac-
 culatorum calumniis, & superiorum judicum
 iniquitas ac malevolentia jam esset patefa-
 cta. Deinde adjecit, nisi ille morem ge-
 reret, ac nisi id quod æquum erat faceret,
 se Alexandriam profecturum; & Athana-
 sium quidem plebi ipsum desideranti red-
 diturum, inimicorum vero catervas expul-
 surum esse. His litteris acceptis Constansi-
 tius qui tunc temporis Antiochiæ dege-
 bat, facturum se pollicitus est id quod
 frater ipsi mandaverat. Sed cum id mo-
 leste ferrent ii qui veritatem oppugnare
 consueverant, execrandum hoc atque im-
 pium facinus machinati sunt. Diverterat
 par illud Episcoporum juxta clivum. Ma-
 gister autem militum, alio hospitio ute-
 batur.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Διό δὴ οὗ τῶν οὐκ ἐν Σαρδίᾳ] Vincenium Capuz. &
 Eufrazium Coloniz Agrippinz Episcopos intelligit, qui à
 synodo Serdicensi ad Constantium per id temporis An-
 tiochiæ degentem missi sunt, petitori ab illo ut Episco-
 pos Synodali sententia restitutos, ad sedes suas redire pa-
 teretur, ut docet Athanasius in Epistola ad Solvianos pæ-
 21. ubi etiam narrat scenam illam meretricis à Step-
 hano conductæ, & in Episcopi dormientis cubiculum intro-
 ductæ. De qua Theodorus in sequenti capite. [In co-
 dice Regio J. Pini alter horum Episcoporum non Euphra-
 tas dicitur, sed Euphrantas accentu in ultima. Vetus
 in indiculo capituli qui præfixus est libro secundo, Eu-
 phratas scribitur cum accentu in penultima.]

2 Σαρδῖον] Codex Regius Pius & hic & alibi habet
 Σαρδῖον]

3 Σαλιανὸς δὲ πρῶτος] Saliam verti, potius quam Salia-
 num. Nam Sahanus non est nomen Romanum. Salia vero
 vir fuit eo tempore celeberrimus, qui & Consul fuit in Oc-
 cidente anno sequente, qui fuit annus Christi 348, syno-
 dus autem Serdicensis celebrata est anno Christi 347. Hu-

jus Saliz mentio sit, tum in fastis Consularibus, tum apud
 Prudentium, qui se eo Consule in lucem editum esse
 testatur. Fuit enim Consul in Occidente ut jam dixi.
 Hunc ergo Saliam hic à Theodorito designari existimo,
 qui à Constante Augusto missus est ad Constantium anno
 Christi 347. Unde cum recessisset, ob consecratam Legatio-
 nem Consulatum accepit. Fuit & alter Salia Comes
 Theaurorum sub Valente Augusto, ut scribit Marcelli-
 nus in lib. 29.

4 Ὁ τῶν ἀδελφῶν κρινοῦς] Interpretes Collegam & cu-
 rarum participem in verbis significari existimant. Ego
 vero fratrem potius intelligi crediderim. Atque ita ce-
 pit Camerarius qui sic vertit. Pollicetur facturum se om-
 nia quæ volles socius dolensque partus fuisset. Quæ interpre-
 tatio barbara quidem est & idæna Camerario, viro la-
 tini sermonis peritissimo: sensum tamen Theodoriti recte
 exprimit. Proprie quidem κρινοῦς τῶν ἀδελφῶν Fratres ge-
 minos significat, qui eodem partu sunt editi. Potest ta-
 men extendi etiam ad fratres non geminos, qui ex eo-
 dem utero sunt editi.

VARIORUM.

2 Τῷ βασιλεῖ ἡπατηκώτοι πρίπυσαν] Audi quomodo A-
 thanasius nimiam Constantii facilitatem taxat: Ἐγὼ δὲ
 συμπαλλὰν αὐτοῦ τοῖς ὑποκόποις, πρίπυσαν πρὸς τὴν ἀρετήν
 οὐκ ὄντως τοῖς φράσις, ἀλλὰ μόνον πρὸς τοὺς ὑποκόποις
 καὶ ὑποκόποις, οὐκ ὄντως πρὸς τὴν ἀρετήν. Εἰς αὐτὸν οὗτος Ερ-

solis iuvicem collatis, temporis enim non proprio ὅτι πατρὶς
 sibi antea predictum esse, sed sola suggerentium voluntate mo-
 veri: propriam vero mentem nullatenus habere. Athanas.
 Hist. Ariz. ad Monachos, num. 69.

τίω αὐτοὺς ἀπὸ κλύσεως θύρας, ἐπὶ μὲν τῆς
 ρασιτῆς συλλαβῇ ἠδυνήθησαν. ὁ δὲ Ὀναγρος
 σὺν τοῖς ἄλλοις ἀπέδρα. ἐφρουρεῖτο δὲ σὺν ἐκεί-
 νῳ καὶ ἡ γυνὴ. ὣς δὲ τίω ἐσὶ τὸν σὺν αὐ-
 τοῖς ἀφικόμενον ἀφαιρέσαντες φρατῆρ, κατέ-
 λαβον τὰ βασίλεια· καὶ τῆς Στεφάνου πολυη-
 μάτου καταβοῆης, ἔλιπον μὴ διῶξαι δίκης, μη-
 δὲ βασίλειον τὰ τοῦτο πρᾶξιμα. ὁ δὲ γὰρ
 φρατῆρ ἀφαιρέσας ἐξ ἑαυτοῦ ἀντιβολῶν κελύσαι
 τὸν βασιλεῖα μὴ συνοδικῶς, ἀλλὰ δικαστικῶς ἐξ-
 επαδῶναι τὸ πρᾶξιμα τόλμημα· καὶ τοὺς τῆς
 ἐπισκόπου κληρικῶς ὑποχρῆντο πρώτους εἰς αἰ-
 κίας ἐνδύσθαι χρῆμα δὲ καὶ Στεφάνου τοὺς ὑπ-
 ἡρέτας ταῦτα παθεῖν. ἐκείνῳ δὲ ἀναίδῳ ζυγο-
 μαχοῦντος, καὶ λέγοντος μὴ δεῖν κληρικῶς ὑπο-
 μῦναι πληγὰς, ἰδοῦν καὶ βασιλεῖα καὶ τοῖς ἀρ-
 χουσιν, ἵναδὲ ἐν τοῖς βασιλείοις τοῦ πρᾶξιματος
 γινώσκων τίω βίβαναι. καὶ πρᾶτον μὲν ἦρτο ἡ
 γυνὴ, πρὶν αὐτὴν εἰς τίω τῆς ἐπισκόπου
 ἀπήγαγε καὶ ἀφαιρέσας. ἡ δὲ ἔφη, ἵνα πρὸς
 αὐτὴν ἀφικόμενον τίω τῆς ἐπισκόπου ἐπιδόμῃ καὶ
 χρῆμα εἰπῶν καὶ ὡς ἐσπέρει ἀφικόμενος, ἀπή-
 γαγὲ πρὶν εἰς τίω καὶ ἀφαιρέσας. καὶ τὸν οἰκῶν
 ἐπὶ τῇ πόλει λόχῳ καὶ τῷτον θύρῳ, εἶσω πρὶν
 αὐτοῦ θύρας εἰσέλθαι, καὶ εἰς τὸν πρᾶξιμα
 εἰσέλθον παρηλύθη. πρᾶξιμα δὲ καὶ τῷ ἐπι-
 σκόπῳ τίω πῶς, καὶ τὸ γινώσκον δίκης, καὶ ἡ
 βίβαναι, καὶ τῆς ὑποχρῆναι ἡ ἔφει.

lecto. Cumque fores diversorii oclusissent,
 septem duntaxat ex factione illa compre-
 hendi potuerunt. Onager vero una cum
 reliquis fuga evasit. Mulier porro una
 cum illis comprehensa, in custodiam data
 est. Orta luce, cum Magistrum militum qui
 una cum ipsis venerat, excitassent, simul ad
 palatium progressi sunt. Et de violentia at-
 que audacia Stephani conquærentes, nec ju-
 dicio, nec tormentis opus esse aiebant ad
 coarguenda ejus facinora. Præcipue vero
 Magister militum vociferabatur, orans ut de
 tam nefario facinore non in synodali con-
 fessu, sed publico judicio Imperator juberet
 inquiri. Ipse Episcoporum clericos tradi-
 turum se primos spondebat, ut de illis qua-
 stio haberetur: sed Stephani quoque mi-
 nistros idem pati oportere. Porro cum Ste-
 phanus impudenter oblustaretur, & cleri-
 cos tormentis subdendos non esse diceret:
 placuit Imperatori & proceribus, ut intus
 in palatio judicium exerceretur. Ac pri-
 mum quidem interrogarunt mulierem, quis
 eam introduxisset in diversorium Episco-
 porum. Illa juvenem quendam ad se ve-
 nisse dixit, & peregrinorum adventum cu-
 pidinemque indicasse. Illum vespertino tem-
 pore accedentem deduxisse se ad diversori-
 um: ibi requisito suorum agmine ac re-
 perto, eam per fores introduxisse in do-
 mum, & jussisse ut in exterius cubiculum
 ingrederetur. Addidit etiam interrogatio-
 nem Episcopi, & metum ejus ac precatio-
 nem: impetum denique eorum qui super-
 venissent.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ τῆς Στεφάνου καθαιρέσεως.

30

CAPUT X.

De Stephani depositione.

Ταῦτα μεμαθηκότις οἱ δικασταί, ἡ συνήλημμέ-
 νων εἰς μέσον ἄγρου ἡ νῆατον ὅτι ἐκ ἀνα-
 μῶναι ἡ ἀπὸ τῆς ματῆρας ἀνάστη, τὸ συντελεῖν ἐγύ-
 μωσι δρᾶμα, καὶ ἡ Ὀναγρος ταῦτα πάντα δι-
 δρακεία καθυμολόγησιν. ἀχθεὶς δὲ ἐκείνος, ἡ Στέ-
 φανος ἔφη ταῦτα πρᾶξιμα. οὕτω τῷ Στε-
 φάνῳ ἡ ποινὴ μεμαθηκότις, τοῖς τῇκαῦτα παρ-
 ῶσι ἡ ἐπισκόπου καθιλεῖν τῷτον ἐπέτρεψαν, καὶ ἡ
 ἐκκλησίαις ἐξήλασαν. ἡ μὲν παρῶσι ἡ ἐκκλη-
 σία τῆς Ἀριανικῆς ἡλευθέρωθι λόγῳ. Ἀριανός
 μετ' ἐκείνῳ ἡ πρᾶξιμας ἡτυχετ' ἀντὶ τῆς
 γένεως, ἡ ἡ γινώσκον κρυψίνος, καὶ τὰς ὑφάλους πεί-
 τρας μεμῆμενος. ἀλλὰ τὰ μὲν καὶ τῷτον, μικρὸν
 ἡ ὑπὲρ διηγήσεσθαι. ἡ τὸ πρὶν ὁ Κωνσταντῆς, τὰ καὶ

His cognitis, judices natu minimuin
 eorum qui comprehensi fuerant, in-
 duci jusserunt. Qui vim ac necessitatem
 verberum non expectans, compositam faci-
 noris scenam detexit, & Onagram cuncta
 hæc patrasse confessus est. Inductus ergo
 Onager, Stephanum ista sibi præcepisse dixit.
 Ita cum improbitatem Stephani didicissent,
 præsentibus tunc Episcopis mandarunt ut
 eum deponerent; & Ecclesia eum expule-
 runt. Ecclesia tamen illa ab Ariana labe
 haud penitus liberata est. Nam post illum
 Leontius Ecclesiæ præfuit: vir natione qui-
 dem Phryx: ingenio autem subdolos, sax-
 isque in mari latentibus similis. Verum
 de hoc paulo post plura commemorabo.
 Tunc vero Constantius cum ea quæ ad-

Socr. L. I.
cap. 26.

VALESII ANNOTATIONES.

[1 Αριανός] Hunc Leontium inter Arianos Antislites
 semper numerat Athanasius, & ἀντίστη, id est castrator
 appellat. Ejus tamen elogium extat in Chronico Alexan-
 drino, Consulatu Sergii & Nigriniani, qui fuit annus
 Christi 350. Quod quidem Chronicon recte cur Rado-

rus Alexandrinum vocaverit. Ego certe Antiochenum
 vocare mallet. Etenim Auctor illius Chronici diligen-
 tissimus est in rebus Antiochenis commemorandis. &
 mensibus eorum perpetuo utitur, ut olim notavi in Epi-
 stola ad Jacobum Viscerium.

VARIORUM.

[2 Τὸ πρὶν ὁ Κωνσταντῆς] Legatione Concilii missa Dei
 providentia succum est, ut Imperator Constantius panisper
 compunctus ad se redierit, inquit Athanasius in Epistola ad
 Monachos; conjecturaque ex uti qua adversus Euphrasium
 designaverant facta, consimiles esse illorum in alios salutari.

as arbitratui, relegatos Alexandria in Armeniam Presbyte-
 ras & Diaconos ovastigis redire jubet, & asierit Alexandri-
 am scribit, ne ulterius Athanasio aut clericos aut laicos per-
 sequerentur. Deinde post menses decem desinit Gregorio, ac-
 cessit & Athanasium, &c.

τῆς

S. C. IV. Socr. l. II. cap. 23. versus Episcopos insidiosè struebantur, experimento didicisset, magno Athanasio semel atque iterum ac tertio scripsit, exhortans ut ab Occidentis partibus quamprimum reverteretur. Harum trium epistolarum secundam, quæ brevis est, huic operi intexam.

ἡ δὲ ἐπιστολὴν τυρβώδη τῇ πείρᾳ μεμαθηκώς, ἐπέστειλε Ἀθανασίῳ τῷ μεγάλῳ, ἢ ἁπλῶς, καὶ ἡ μὲν καὶ δις καὶ τρίς, προτρέπων ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ἐπανελθεῖν. ἐγὼ δὲ τὴν μέσῃ ἐπιστολῇ μου καὶ ἐνέσω τῇ συγγραφῇ.

CAPUT XI.

Epistola Constantii ad Athanasium.

Constantius, Victor, Augustus, Athanasio.

ET si prioribus litteris satis tibi significaverimus, ut secure ad nostrum comitatum venires, eo quod magnopere cuperemus te ad tuam sedem remittere; tamen has etiam litteras ad gravitatem tuam dedimus: quibus te hortamur, ut sine ulla suspitione ac metu consensu publicis vehiculis, ad nos venire festines; quo ea quæ desideras possis adipisci.

CAPUT XII.

De secundo rediit Beati Athanasii.

Socr. l. II. cap. 23. pag. 113.

Hunc in modum cum rediisset Athanasius, Constantius benigne eum excepit, & Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopatum denuo obtinere iussit. Sed qui tunc in palatio plurimum poterant, Ariana labe contaminati, suggererunt Imperatori, Athanasium iis qui cum ipso communicare nollent, unam Ecclesiam concedere debere. Hæc cum illi quidem Imperatori, Imperator vero dixisset Athanasio, respondit Athanasius, æquum esse ut Imperatoris mandatis obsequeretur: sed velle se vicissim suggerere aliquid ac postulare. Cumque Imperator pollicitus esset libenti animo daturum se esse quidquid ille petiisset, subjecit Athanasius, eos quoque, qui cum illis qui Ecclesiis obtinebant Antiochiæ communicare nollent, Ecclesia aliqua opus habere: proinde æquum esse, ut iis quoque una ex Ecclesiis concederetur. Ad hæc cum annuisset Imperator, justam rectamque esse judicans petitionem, Arianae factionis principes reclamant, neutris Ecclesiis tribuendas esse dicentes. Itaque Constantius Athanasium plurimum admiratus, Alexandriam dimisit. Mortuus jam erat Gregorius, ab ipsis Alexandrinis interfectus. Quare viso Pastore suo, Alexandrinæ publica convivia celebrare ac festos dies maximo splendore agere cœperunt, honorem exhibentes Athanasio, & Deum lau-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Ἐπιστολὴ Κωνσταντίου πρὸς Ἀθανάσιον.

Κωνσταντῖνος καὶ τὸν αὐτοῦ υἱοὺς, Ἀθανασίῳ.

Εἰ καὶ τὰ μάλιστα διὰ τῶν ἡμετέρων χαρμμάτων ἰδὼν ἡμετέρας, ὅπως ἀμελείμῃς εἰς τὸ ἡμέτερον κομιζέσθαι παρὰ γινῆ, ἀλλὰ τὸ μάλιστα βύβλασθαι ἡμᾶς ὑπερεῖλαί σε εἰς τὰ ἴδια, ὥστε καὶ νῦν ταῦτα τὰ γράμματα πρὸς τὴν σὴν ἐγγύτητα διδόμεν. δι' ὧν καὶ προτρέπομεθα, ἵνα καὶ πρὸς ἀπιστίας καὶ φέδῃς ἐπιβῇ καὶ σε δημοσίῳις ὀχλήμασι, καὶ σπουδαίᾳ πρὸς ἡμᾶς, ἵνα ὧν ἐπιθυμῶνς ὑπολαύσῃς διωκῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ τῆς δευτέρας ἐπιστολῆς ἡ ἀγία Ἀθανασία.

Ὅπως αὐτὸν ἐπανελθόντα, ἐν ἡμέρᾳ πρὸς τὴν τὴν Ἀλεξανδρίαν ὑπολαύσῃς ἐκκλησίαν ἐκί- λησιν. ἀλλ' οἱ τότε παρεδυνασθέντες, τὴν Ἀλεξανδρίαν ἐσθιδιγμένοι ἴσσοι, ἔφακον χρεῖν τὸν Ἀθανάσιον μίαν ὡς ἀρχὴν ἐκκλησίαν τοῖς κλη- τῶν καὶ ἐκκλησίᾳ αὐτῇ. ταῦτα ἐνέωσαν μὲν τῷ βασιλεῖ, τῷ δὲ βασιλεῖ πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενος ἔφη δίκαιον εἶναι τοῖς τῷ βασιλεῖ ὑποτάκμασι εἶναι. βύβλασθαι μὲν καὶ αὐτὸν ἐπαγγελάσθαι πρὸς καὶ αἰτῆσαι. τῷ δὲ βασιλεῖ ὑποτακόμενος δέσφῃ ὅπως αὐτῷ αἰτῆσαι πρὸς ἡμᾶς, διὸ καὶ ἔφη καὶ τῷ ἐν Ἀντιοχείᾳ τοῖς τὰς ἐκκλησίας κατέχουσιν καὶ τῷ ἐκκλησίᾳ αὐτῇ, δίκαιον εἶναι καὶ τοῖς τῷ οἴκῳ ὑποτακόμενοις τῷ θείῳ. ἐπειδὴ καὶ ἐπὶ τῷ βασιλεῖ ὅρῃς εἶναι καὶ δίκαιον ἐπὶ τῷ βασιλεῖ αἰτῆσαι, ἀντιπρὸς οἱ τῆς αἰρετικῆς φάλαγγος ὑποτακόμενοι, μὴδ' ἑτέροις χρεῖν τὰς ἐκκλησίας ὑποτακόμενοις ἐπὶ τῷ Ἀθανασίῳ θαυμάσας Κωνσταντῖνος, ἀπέπεμψεν εἰς τὴν Ἀλεξανδρίαν. ἐπὶ τῷ βασιλεῖ καὶ Γρηγόριος, ὑπ' αὐτῶν ἐκείνῳ διδόμενος ὁ σφαγῆς. δεσπομένοι δὲ οὗ τὸν τομία, δημοθυίας ἐπιτέλει καὶ ἑορταῖς λαμπροτάτας, αὐτοῖς πρὸς γυναικῶν, καὶ τὸν Θεὸν αἰ-

VALESII ANNOTATIONES.

1. Καὶ ἡμεῖς καὶ δις] In codice Savili & in editione Basilienfi, verba transposita sunt hoc modo. καὶ ἡμεῖς, καὶ μὲν καὶ δις καὶ τρίς.

VARIORUM.

a Χαρίν πρὸς ἀπιστίας] Ait Lucifer Calaritanus, lib. I. pro S. Athanasio, pag. 132. Constantium litteris suis iussisse Alexandrinis, se nihil deinceps mali facturum Athanasio.

b Ὅπως αὐτὸν ἐπανελθόντα] Rediit Athanasius à secundo Exilio, anno 349, sub cuius anni initium obiit Gregorius Pseudo-Episcopus Alexandrinus. Sedem Alexan-

driam occupaverat Gregorius ab anno 341.

c Ἐπὶ τῷ βασιλεῖ καὶ Γρηγόριος, ὑπ' αὐτῶν ἐκείνῳ διδόμενος ὁ σφαγῆς] Confundit Theodorus Gregorium cum Gregorio, qui postea vi sedem Alexandrinam invasit, & à plebe tumultuante occisus est. Vid. Socr. lib. III. c. 2. H. Louth.

ἡμεῖς.

SAC. ^{IV.} ^{verent, ac domum suam redirent. Sed cum} Dux tandem irrupisset, & milites altare circumsepssissent ad me intercipiendum, clerici quidem & laici qui tunc ibi remanserant, clamabant rogabantque ut nos jam abcederemus. Ego vero pertinacius resistebam, me non ante discessurum affirmans, quam universi se subduxissent. Cumque surrexissem & orationem fieri iussissem, rogabam ut postea universi discederent: satius esse dicens, ut ipse discrimen subirem, quam ut ulli ipsorum quidpiam accideret incommodi. Proinde cum jam plurimi excessissent, ac reliqui subsequerentur, monachi qui illic nobiscum erant, & quidam ex clericis adscendentes abstraxerunt me. Atque ita, veritatem ipsam testor, per medios milites quorum alii altare circumdederant, alii per Ecclesiam oberrabant, transivimus, Domino ducente nos ac protegente. Et clam illis excessimus, Deum ipsum glorificantes quod non prodidissimus plebem: sed illa ante dimissa, ipsi salutem nobis quaerere & manus insidiatorum effugere potuissimus.

τὸς οἴκους ἀπύναν. ἀλλὰ τῷ στρατηλάτῃ λαπὴ ἱπποσπελόντες, ἃ τῷ στρατωτῶν ἐξελθόντων τὸ ἱερατικῶν ἦσαν τῷ συλλαβεῖν ἡμᾶς, οἱ μὲν θύρετραις ἐκεῖ καὶ κληρικῶν καὶ οἱ ἀπὸ τῶν λαῶν ἐβόαν, ἃ ἡξίου ἀναχωρεῖν ἡδὴ ἡμᾶς. ἐγὼ δὲ μάλλον ἀντίλεγον μὴ πρότερον ἀναχωρήσειν, εἰ μὴ πάντες χαρὶ ἔχοντες ὑπεξέλθωμεν. ἀναστὰς οὖν καὶ προπύλας εὐχόμενος, ὅπως ἀντηξίου ἀπύναν τὸς πάντας· βέλτεον εἶναι λέγων, ἐμὲ κινδυνεύειν, ἢ βλαδύναι πᾶς ἐξ ἡμῶν. ἐξελθόντων τούτων τῷ πλείοντι, ἃ τῶν λαπῶν ἐπακολουθοῦμεν, οἱ οὖν ἡμῶν ὅστις ἐκεῖ μεταχρῶν ἃ πῆς τῶν κληρικῶν ἀνελθόντες εἰλκυσαι ἡμᾶς. ἃ ὅπως ἐπὶ μάρτυρι τῇ ἀληθείᾳ, τῷ στρατωτῶν τῶν μὲν ὁμοεπιστάτων τὸ ἱερατικῶν, τῶν δὲ ὁμοεπιστολικῶν τιμῶν ἐκκλησίαν, διήλθομεν τοῦ Κυρίου ὁδοποιῶντες καὶ αὐτοῦ φυλάττοντες· καὶ λαοφάνοις αὐτοῦ, ἀνεχώρησαν δὲ ἀξίως μεγάλας αὐτῶν τὸν Θεόν, ὅτι μὴ προδιδάχαμεν τὸν λαόν, ἀλλὰ προπύλας αὐτοῦ, ὁρῶμεν αὐτοῦ καὶ δικαῶς φυγεῖν τὰς χεῖρας τῇ ζητούμεν ἡδυνήκαμεν.

CAPUT XIV.

De Georgio, & de malis quae Alexandria perpetrata sunt.

Cum Athanasius hoc modo ex cruentis illorum manibus evasisset, Georgio, alteri post Gregorium lupo, cura gregis illius commissa est. Hic vero crudelius quam quivis lupus aut ursus aut pardus, in oves grassatus est. Etenim puellas quae perpetuam virginitatem voverant, non solum Athanasii communionem ejurare compulsi, verum etiam fidem patrum anathemate damnare. Porro ministrum ac socium crudelitatis suae habebat Sebastianum quendam, Ducem rei militaris. Qui media in urbe accenso rogo, virgines nudas igni propius admotas, abnegare fidem jubebat. Verum illae, triste ac miserandum spectaculum Christianis simul ac Gentilibus praebentes, & ignominiam hanc maximi honoris instar habuerunt, & inflicta pro fide verbera libenti animo sustinuerunt. Sed haec luculentius exponet ipse eorum pastor Athanasius. Veniens deinde tempore Quadragesimae Georgius, qui ab illis missus fuerat ex Cappadocia, mala quae ab eis didicerat adauxit. Nam post septimanam Paschae, virgines in carcerem conjecit: Episcopi vinciti a militibus ducebantur: pupillorum

*Sebastianus
dux rei mi-
litaris male
compulsi sunt
et damnati.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ Γεωργίου, καὶ τῶν ἐν Ἀλεξανδρίᾳ τοῦ μεταβιβάσαι κακῶν.

Ὅτις τούτων τὰς μεταβιβάσαις ἐκείνῃ ὁρῶντες, Φυγόντες χεῖρας, Γεωργίῳ μὲν λόγῳ ἑτέρῳ τῶν προδόντων ἐκείνῃ ἐπιτελεῖται τιμῶν ἐξουσίας· ὁ μάλιστα δὲ λόγῳ παντὸς καὶ ἀρκυ καὶ παραδείκνυται πῶς προδόντες ἐχρῆτο. τὰς μὲν γὰρ ὁρῶντες τῶν παρθενῶν ὑποχρησάμεν, ἃ τῶν Ἀθανασίου μόνον χεῖρας, καὶ ἀλλὰ καὶ τῶν πατέρων ἀναθεματίζον τῶν πῶν ἡνάγκη, συνέρχον δὲ ὁμοθυμαδὸν ὅχι Σιδωνίᾳ πᾶσι τῷ στρατωτῶν καταλόγῳ ἡγεμόνων, ὅς ἐστι μίση τῇ πόλει· πῶν ἀνάψας, ἃ καὶ ταῦτα τὰς παρθενῶν γυναικας ὁρῶντες, χεῖρας ὁρῶν τῶν πῶν ἐκίλυν. αἱ δὲ θείαμα δεινὸν καὶ ἐλεονδῶν πῶν ὁμοῦ καὶ ἀπίστοις προκείμενοι, τῶν μεγάλῳ τῶν ἀπῆλυν ἐρίμῳ, καὶ τὰς ὁρῶντες πῶν μάχης ἀσμένως ὑπέμεινον. καὶ ταῦτα δὲ ὁρῶντες ὁ τούτων ποιμὴν διηγῶνται. Εἶτα ὁρῶν τῇ τριακονταῶν ὁ παρ' αὐτῶν ἀποσταλὴς ἐκ Καππαδοκίας Γεωργίῳ, ἡγεμονίᾳ παρ' αὐτῶν μεμάχηκε κακῶν. μὲν γὰρ τὰ ὁρῶντες τῷ Πάσχᾳ, παρθενοὶ εἰς δεσμωτήριον ἐβάλλοντο· ἐπίσκοποι ἡγεμονίᾳ τῶν στρατωτῶν διδόμενοι ὁρῶντες καὶ χεῖρας

VALESII ANNOTATIONES.

respondere: Quoniam in seculum misericordia eius. Idem Cyriaci proprie dicebant ὑπερῶν. Sic Basilus in Epistola 63, ad clericos Neocaesarienses. ἢ Ἀνδρόνικος εἰλκυσσῶν] Erat tunc Athanasius sedens in Cathedra, ut ipsemet supra testatus est. Erant autem

Cathedra Episcoporum super Absidam collocata quae gradus habebat, ut dixi in Annotationibus Fufianis. ἢ ἡγεμονίᾳ ἀνάψας] In MSS. codicibus [Regio,] Savilii & Allatii, & in editione Basilienfi legitur πῶν ἀνάψας, levi discrimine.

VARIORUM.

ἢ ὁ τῶν ποιμῶν] Athanasius in Apologia de Fuga sua, num. 6. ὅς, quibus gemina occurrunt in Apologia ejus ad Constantium, sub finem; & in Historia Arianorum ad Monachos. Huc etiam refert Ant. Pagi Epistolam Illam Encyclicam ad Episcopos, pag. 110. postea

editionis, cui pridem titulus ad Orthodoxos. Doctissimi vero Editores eam ad ingressum Gregorii anno 341 pertinere contendunt. Vide etiam Doct. l. II. c. 23. & Niceph. l. IX. cap. 19.

ἢ ὁρῶντες

SAC.
IV.

Achiabo, ut veritatem, si fieri posset, e medio tollerent. Idem porro Athanasius in epistola consolatoria quam scripsit ad virgines illas quæ tam atrocis perpeſſæ fuerant, hæc quoque inferuit. Ob hæc, inquit, nulla vestrum dolore crucietur, licet impii sepulturam vobis invident, & efferrî ad tumulum prohibeant. Ad hæc enim usque processit improbitas Arianorum. Portas quidem occcludunt. Sedent autem circa sepulera veluti dzmones, ne quis mortuorum eo inferatur. Hæc & huiusmodi alia à Georgio perpetrata sunt Alexandria. Divinus autem Athanasius nullum sibi locum satis tutum existimabat, cum Imperator iussisset ut aut vivus adduceretur, aut mortui ad se adportaretur caput; ei-que qui istud faceret, maximam mercedem promississet.

Ἀχάβ, ἡ δυνατόν, ἐξάγει τιὸν ἀλίστα, καὶ παραμυθητικὸς δὲ λόγους ταῖς παρθέναις ἐκέλευς, αἱ τὰ πασχάλεπα ἐκὼν ὑπέμειναν, γράφον, καὶ ταῦτα ἐπιτίθει. διὰ τῆτο, Φησί, μηδὲ γινέσθαι τις ὑμῶν πένθος, ἢ καὶ ὁ ἀπομέναιος ὑμῶν φθόνον οἱ διωτιβῆς, καὶ καλύψαι τὰς ἐκφορὰς. καὶ μέλαι γὰρ τούτων ἡ κατὰ τὴν Ἀρειανῶν ἱερὰ. καὶ τὰς μὲν πόλεις κλέουσιν, καὶ δὲ τὰ μνηματὰ ὡς δαίμονες καθέζον, ἵνα μή τις τῶν παρῶν ἀποπέσῃ. Ταῦτα μὲν ἐν καὶ τὰ προσέμοια τῆτο τοῖς ὁ Γεώργιος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐργάζετο. ὁ δὲ θεὸς Ἀθανάσιος, ὃν χειρὶ ἐχρὺν ἐνόμιζεν εἰς ἀσφάλειαν, ἢ βασιλείᾳ ἢ ζῶντι ἀχρηστῶν προσελαχότος ἢ τῆτοτος ὁ κομίσθηται οἱ τὴν κεφαλὴν, καὶ μετὶ τῶν τῆτο δρῶν ὑποχρημίσθη ὅτι μάλιστα πλεῖστον.

CAPUT XV.

De Synodo Mediolanensi.

Sac. lib. II.
cap. 36.
Soc. h. IV.
cap. 9.

INTEREA cum Magnentius post Constantis necem, Occidentis Imperium occupasset, Constantius ad extinguendam ejus tyrannidem, cum exercitu in Europam profectus est. Sed ne hoc quidem gravissimum bellum bello adversus Ecclesias finem attulit. Etenim Ariani persuadent Constantio, cui facillimum erat quidvis persuadere, & qui opinionem Arii amplexus fuerat, ut Mediolani quæ civitas est Italia, synodum congregaret: Ac primum quidem omnes qui eo convenissent, singillatim assentiri cogeret dispositioni illi, quæ olim apud Tyrum ab iniquis illis iudicibus facta esset. Deinde vero eosdem cogeret, expulso jam ab Ecclesiis Athanasio, aliam fidei formulam conscribere. Sed Episcopi quidem, cum Imperatoris literas suscepissent, in eam urbem conveniunt: neutrum tamen eorum quæ jam dixi, facere sustinuerunt. Immo cum Imperatorem ipsum coram arguissent, quod injusta atque impia ipsis præciperet, Ecclesiis suis exturbati, & in ultimos orbis Romani fines relegati sunt. Qua de re rursus admirandus Athanasius in Apologetico suo ita scribit: Quis tanta commemorare potest, quanta isti perpetrarunt? Nam cum Ecclesiæ reddita paulo ante pace fruerentur, & populi in collectis preces ad Deum

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Περὶ τῆς ἐν Μεδιολάνῳ γινόμενης συνόδου.

ΑΥΤΙΣ δὲ δὴ ὁ Κωνσταντῖνος, Μαγνητίᾳ μετὰ τιὸν Κώστατον πλεῖστον τῆς ἐσπέρας κεκορημένος, ἐπὶ τιὸν Εὐρώπην ἐξέρχεται, καὶ ἐκεῖθεν τυραννίδος κρατύνει. ἀλλ' οὐδὲ ὁ χαλεπὸς ὅτος πόλεμος τὸν κατὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κατέλυσε πόλεμον. πλείους γὰρ δὴ τὴν πάσῃ ἐκείνῃ πεινῶμεν, καὶ τιὸν αἰρετικὸν εἰσδεξάμενοι νόστον, εἰς Μεδιολάνον πόλιν δὲ αὐτῇ τῆς Ἰταλίας ἐσθλῶς δὲ συνειρεῖται καὶ πρῶτον μὲν τοὺς συναληθινούτους ἀπαντας ἀναγκάσαι, τῇ παρὰ τῶν ἀδίκων ἐκείνων διακρίσει καθέξειν ἐν τῷ τῆς γερουσίας καὶ θαιρίσει συνβιάσαι, ὅς ἔστω Ἀθανάσιος τῶν ἐκκλησιῶν ἐξελθόντος, ἐτέρω πείρας ἐκείνου διασχελίσαν. ἀλλὰ συνῆλθον μὲν τὰ βασιλικὰ δεξάμενοι γράμματα, ὅς ἔπρεον δὲ δεῖναι τῶν εἰρημῶν ἡσυχάζοντο. ἀλλ' ἀσπικρυς παρόντα τὴν βασιλείᾳ διελύγαντες ὡς ἀδικα παρεγγυῶν καὶ δυσσέβῃ, καὶ τῶν ἐκκλησιῶν ἐξηλάττησαν, καὶ τὰς τῆς οἰκουμένης ἐρχαπὰς οἰκῶν κατεκράτησαν. καὶ τῆτο πάλιν Ἀθανάσιος ὁ θαυμάσιος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἀπολογία συνέγραψε. Τίς ποῦτος δύναται μνημονεύσαι, ὅσοι ἐκείνῃ πεποιθήσαν. ἄσπ γὰρ ἐνείκη ἐχυσαν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ τὴν λαὸν διχομήσαν ἐν ταῖς

Rur. h. f.
vener. Ari.
anno

VALESII ANNOTATIONES.

1 Θεωρηματικὸς ὁμοῖον] In manuscripto [Regio &] Savilii & in editione Basilienſi legitur θεωρηματικὸς. Quæ scriptura non displicet, dummodo legimus ὁμοῖον. Nam si ὁμοῖον legeris, vulgata lectio retinenda erit, cum Epistola scripta sit ad Virgines. Porro hæc Athanasii epistola hodie, quod sciam, non extat.
2 Ἡ κατὰ τὴν ἱερὰ] Camerarius vertit ultimum actum, Sirmundus vero Catastrophen.
3 Κομίσθηται αὐτὸς τὴν κεφαλὴν] Magis placet scriptura codicis Allatii, quam Basilienſis quoque editio confirmat. In his enim legitur κομίσθηται αὐτὸς τὴν κεφαλὴν.

4 Συνεῖται συνειρεῖται] Melius scriberetur συνειρεῖται, quemadmodum edidit Jacobus Sirmundus. Vulgata tamen lectio minime rejicienda est, contra consensum omnium librorum.
5 Κατὰ τὴν ἱερὰ] Primam vocem in editione sua exprimit Jacobus Sirmundus, satis audeat, cum in omnibus nostris exemplaribus habeatur. Ego vero hanc vocem non expungendam omnino, sed transponendam duntaxat existimo, hoc modo ἐν τῇ γερουσίᾳ κατὰ τὴν ἱερὰν κατὰ τὴν ἱερὰν. Quam lectionem in versione mea sum secutus.

VARIORUM.

2 Ἀθανάσιος ὁ δὲ χειρὶ ἐχρὺν ἐνόμιζεν] Postquam Athanasius furorî militum se proripiisset, hoc unum curavit, ut vitam suam sicatiorum minibus ereptam fugæ solitudinique mandaret. Nec tamen in promptu est dicere quo statim loco se receperit. Nam vulgata illa Paulada de Athanasii secessu historia, apud virginem quandam speciosissimam, multis nominibus nobis suspecta est. — In remotiora igitur Egypti loca concessit. Cl. Menestierus Be-
medicini viri. Athanas. ap. 356. num. 10.

συνάξει,

αὐτῶν, ὁ δὲ ἐπίσκοπος τῆς Ῥώμης Λιβέριος, καὶ
 α Παυλὸς ὁ τῆς Μητροπόλεως τῆς Γαλλίας, καὶ Διονύ-
 σιος ὁ τῆς Μητροπόλεως τῆς Ἰταλίας, καὶ Λυκίφιρ ὁ τῆς
 Μητροπόλεως τῆς Σαρδανίας ἡσέως, καὶ Εὐσέβιος
 ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, οἱ πάντες ἐπίσκοποι ἀγαθοὶ καὶ
 ἀληθεύοντες κήρυκες, ἀρπάζοντες καὶ ἐξορίζονται πρό-
 φασιν οὐδὲ μίαν ἔχοντες, ἢ ὅτι μὴ σιωποῦντο τῇ Ἀ-
 ριανικῇ αἵρεσι, μηδὲ ὑπέγραψαν αὐτοῖς κατ' ἑμὲν
 οὐ αὖτε ἐπὶ τῇ συκοφαντίᾳ. περὶ γὰρ τῆς με-
 γάλου καὶ θηρηρῆς καὶ ὁμολογητῆς ἀληθείας Ὅσιον, 10
 ὡς εἶπεν ἐπὶ ἐμὲ λέγει. ἵσως γὰρ ἐγινώσκει πάντες,
 ὅτι τῷ τῷ ἐξοριζομένῳ πεποιήκασι. ἢ γὰρ ἄσχυρος,
 ἀλλὰ καὶ πάντων μάλιστα ὡς φανερὸν ὁ γέρον. πῶς
 γὰρ ἔχ' ἡγήσατο σιωπῆσαι, καὶ λέγει ὁρθῶς ὅτι πάντες
 ἔπεισαν; πῶς ἐκκλησία τῆς τότε πρεσβυτείας οὐκ
 ἔχ' ἡμετέρας τὰς ἐκκλησίας; τίς ἐδύνατο περὶ
 πρεσβυτέρων αὐτῶν, ἢ χαίρειν ἀπὸ τῶν αὐτῶν;
 τίς ἦτορ δούλος, καὶ ἐκ ἀνεχέρησι τυχερὸν ὡς ἡτέ-
 λησεν; καὶ ὅμως καὶ κατὰ τούτῳ πεπολήκασι, ὅτι καὶ
 ἕως οὗ αὖτε πῶς ἄλλ' ἢ ἀσέβειαν αὐτῶν συ- 20
 κερατίας, καὶ ὑπέγραψαν ταῖς κατ' ἑμὲν ὑπὸ
 ἑκείνῃ. Ὅπως μὲν δὲ καὶ τῶν ἁγίων ἐκείνων ἀν-
 δρῶν ἐπολήκασι, τὰ συγγεγραμμένα διδάσκει. ὅποια
 δὲ καὶ ἄλλοις ἐπεβλήθησαν πλείους οἱ Ἀριανικῆς
 Φάλαγγες πρεσβυτέρους, πάλιν ὁ Θεὸς ἕως ἀνὴρ 25
 οὐ τῶν δὲ διηγῆσατο τῶν συγγεγραμμένων. Τίνα γὰρ
 ποτε δούλους καὶ κατὰ λαδόντες, καὶ ὡς εἶπεν ὡς
 ἡτέλῃσαν, τίνα ζητοῦντες καὶ δούλους καὶ ἕως δι-
 βληται, ὡς ἢ πλεονέχων κακῶς, ἢ λωδόντων πα-
 ταχέως; ἀλλ' οἱ διὰ τῶν δούλων πῶς, καὶ ταῦτα 30
 ἐκείνων ἐστὶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ; καὶ μᾶλλον ἔπεισεν ἐκείνων
 πρεσβυτέρους καὶ ποιμένας εἰς ὑπέρτατον. πῶς τοί-
 νυν τόπος οὐκ ἔχ' ἢ κακίας αὐτῶν ὑπερμεγέλη;
 τίνα φρονέοντες καὶ αὐτῶν ὅτι συκοφαντοῦντο, πλα-
 σάμενοι πρεσβυτέρους καὶ τῶν ἱερέων; πῶς τὴν ἐκ- 35
 κλησίαν ὅτι θρησκεία διὰ τῶν ἐκείνων ἐπεβλήθη; Ἀ-
 πόχρη μὲν δὲ Εὐστάθιος τὸ ὁμολογητὴν καὶ ἐξορίζον.
 β Βαλαάριον δὲ τῶν Εὐφρατίων καὶ Πάλτος μὲν καὶ
 Ἀντίεραδος διὰ Κυμᾶτον καὶ Καρίσιον ἢ δὲ Ἀδρια-
 νῆπολις ἀπὸ Εὐφράτη τὴν Φιλιχίαν, καὶ τὸν 40
 μετ' αὐτὸν Λούκιον, τὸν πολλάκις παρ' αὐτῶν καὶ
 ἀλύσει φρονέοντες, καὶ ἕως ἀποθανόντες; καὶ Ἀδύρα
 μὲν ἀπὸ Μάρκελλον, Βέρια δὲ διὰ τὸν Κύρον, καὶ
 Γάζα δὲ τὸν Ἀσκληπᾶν. τῶν γὰρ πολλὰ πρότερον
 ἐξορίζοντες, καὶ ἐξοριζομένη πεποιήκασι οἱ δούλοι. 45
 Θεόδουλον γὰρ καὶ Ὀλύμπιον ἀπὸ τῆς Θράκης ὄντας,
 καὶ ἡμᾶς δὲ καὶ πρεσβυτέρους ἡμετέρους ἕως ἐποίη-
 σαν ἐκζητητῆρας, ὡς ἐκ δούλων καὶ κατὰ τῶν ὑπο-

funderent, repente Liberius Episcopus ur-
 bis Romæ, Paulinus Metropolis Galliarum,
 Dionysius Metropolis Italix, Lucifer Me-
 tropolis Sardinix insulæ, & Eusebius ab I-
 talia, prohi omnes Episcopi & veritatis præ-
 cones, rapiuntur & in exilium deportan-
 tur: nullam aliam ob causam, quam quod
 Arianz hæresi consentire, & falsis illorum
 contra nos calumniis subscribere nolissent.
 De magno enim & felicitis senectæ viro, &
 confessore revera Hosio, superfluum arbi-
 tror dicere. Omnibus enim, ut opinor, in-
 noxuit, eum quoque ab illis relegatum esse.
 Quippe hic senex minime obscurus est, sed
 omnium longe clarissimus. Cui enim Con-
 cilio ille non præfuit, & cum recte dice-
 ret, omnibus non persuasit? Quamnam Ec-
 clesia patrocinii illius pulcherrima non ha-
 bet monumenta? Quis cum ad illum mo-
 nus venisset, non lætus ab illo discessit?
 Quis ab eo petiit aliquid quo indigebat, &
 voti sui compos non rediit? Et tamen in
 hunc quoque sævire ausi sunt, propterea
 quod cum probe nosset calumnias quas illi
 præ impietate concinnare solent, structis
 contra nos insidiis non subscripsit. Qualia
 igitur adversus sanctos illos viros moliti sint
 Ariani, ex supradictis licet cognoscere.
 Qualiter vero plurimis quoque aliis insi-
 diati sint Arianz factionis principes, Divi-
 nus ille vir in eodem libro ita narrat. Quem
 enim unquam persecuti, comprehensum om-
 nibus contumeliis pro arbitratu suo non
 affecerunt? Quem conquisitum cum repe-
 rissent, non ita tractarunt ut vel mulere
 mortuus sit, vel membris omnibus debil-
 itatus? Nam quæ iudices facere videntur, eæ
 sunt istorum opera. Illi vero, voluntatis isto-
 rum ac malitiæ ministri sunt potius quam
 iudices. Quis est locus, qui improbitatis
 istorum vestigia non habeat? Quem diver-
 sa ab ipsis sententiam, falsis criminationi-
 bus, sicut olim Jezabel, non oppresserunt?
 Quæ nunc Ecclesia propter istorum insidias
 non luget? Antiochia quidem ob Eusta-
 thium confessorem & orthodoxum, Bala-
 nez propter Euphratorem, Paltus & Anta-
 radus ob Cymatium & Carterium. Hadria-
 nopolis vero ob Christi amantem Eutropi-
 um, & ob successorem ejus Lucium, qui
 istorum opera non semel catenas gestavit, at-
 que ita tandem mortem oppetiit. Et An-
 cyra quidem, in luctu est propter Marcel-
 lum, Bercea vero propter Cyrum, & Gaza
 propter Asclepam. Hos enim fraudulentæ isti,
 multis antea contumeliis affectos in exilium
 trudi fecerunt. Theodulum vero atque O-
 lympium Episcopos Thraciæ; nos quoque
 & presbyteros nostros, ita conquiri fece-
 runt, ut si reperti essemus, capitali suppli-

Hosio

VARIORUM ANNOTATIONES.

α Παυλὸς ὁ τῆς Μητροπόλεως τῆς Γαλλίας, καὶ Διονύσιος
 ὁ τῆς Μητροπόλεως τῆς Ἰταλίας] Vide Athanas. de Fuga sua.
 num. 4. ὅτι. Non audiendus Baronius qui ait, Athanasium
 loqui de urbe Treverensi, tanquam de una ex metropoli-
 bus Galliarum, & de Mediolanensi tanquam de una ex
 Metropolitibus Ecclesiasticis Italix. — Theodoretus ad
 Athanasium scriptum penetravit, quando solo Galliarum Me-
 tropoleos nomine Treverensium, & solo Metropoleos Italix
 nomine Mediolanensium exprimit; quia scilicet utraque urbs
 princeps & primaria erat; hæc in Diocesi Italica; illa in
 Diocesi Gallica. Translata postea præfectura Galliarum
 Augustinæ ab Honorio Imperatore, qui hanc urbem ma-

triam antiquam Galliarum vocavit, ut legitur in supplici libel-
 lo Episcoporum Galorum ad S. Leonem Papam. id est,
 Galliarum metropolim, ut ea verba explicat Marca, lib.
 VI. de Concordia, cap. 17. num. 5. An. Ego ad antiq.
 332. n. V. VI.

β Βαλαάριον] Oppidum Syriæ, varie scribitur: Ptole-
 meo ut hic: Athanasio de Fuga sua Βαλαάριον; Straboni
 Βαλαάριον; Plinio Βαλανα; In Tabula Putingeriana Βαλναι.
 non dubium quin a Balneis seu Thermis nomen accep-
 rit, inquit Ctesiphorus Cellarius.

γ Εὐστάθιος] De Cyro vide Valesii not. 2. in Socr. lib. I.
 cap. 24. existant hæc apud Athanas. de Fuga sua, num. 3.

σιλθῆς. καίτοι κέκεται χ' πρόσωπον ἐν τῇ γυν-
 1 μνή συνόδῳ ἐν Τύρῳ, καὶ ἐν τῇ συνόδῳ καπι-
 φίσαντο πάντες οἱ ἐπίσκοποι. ὃ οὐκ ἔστιν. Λιβέριος.
 οὐδέποτε χ' πρῶτοι κέκεται ὁ ἀνθρώπος. ὅ-
 2 σι γὰρ τότε συνελεύθη καὶ κήρυξεν αὐτῷ, ἀνα-
 3 γράσαντες Ἀθηνάσιον ἐκ τῆς κειμένης, καπι-
 φίσαντο ἀλλήλους. Εὐσέβιος ὁ δυνάστης εἶπεν· ἐν τῇ
 4 συνόδῳ τῇ χ' Νίκαιᾳ ἀλλότριος ἀπεδείχθη τῆς
 5 καὶ οὐκ ἔστιν. Λιβέριος. πάντε μὲν ἐκεῖνα
 6 τῇ συμπληρώσαντι αὐτὸν ἐν τῇ Μαρσίᾳ, ἔς
 7 ἀπέπλευσε χ' ἐν γαλατικῇ συνήσας καὶ αὐ-
 8 τῇ ὑπερμνήματι. ὁ δὲ τότε πῶς τῇ ἀπρε-
 λίντων, οἱ δὲ τῶν ἐκείνων, Θεόγνης καὶ Θεόδωρος· οἱ
 9 δὲ λαοὶ τρεῖς ἕσσι, τῇ τέτῳ Μάρτῃ καὶ Οὐάλες καὶ
 10 Οὐράκιος. ἀπὸ τῆς τῇ ἀπρελίντων χ' Σερδι-
 κίου τῇ πράξιματος τούτου ἔτι καὶ συνειρητέον ψῆ-
 11 φος· ὅτι ἐν τῇ συνόδῳ βιβλία ἐπιδιδάσκοντες, συ-
 12 γνώμην αἰτουῦντες, ἐφ' οἷς ἐν τῇ Μαρσίᾳ χ' ἡ
 13 σκαφαντίαν ἐκ μενομήνης συνήσαντο χ' Ἀθηνά-
 14 σίου ὑπερμνήματα· ἃ πᾶσι βιβλία αὐτῶν ἔν-
 15 δον μὲν χ' ἔστιν. τῇ τούτων δὲ πῶς ἡμᾶς βα-
 16 σιλεῖν καταλείβειν, τοῖς πρίτεσι καὶ ἡμεῖς ἀπο-
 17 ἔκ διούτων συγγράμματα αἰτήσαντες, ἃ πᾶσι ἔν-
 18 τῳ καταψηφισαμένους· ὅτι ἐκείνητες ἐπίσκοπος
 19 εἶπε βασιλεῦ, ἢ πῶς ἔτι καὶ σήμερον, οὐδὲ κρι-
 20 μάτων ἐκκλησιαστικῶν ἀντιποιούμενος Λιβέριος τὸν

Atqui præfens judicatus est in concilio Ty-
 ri: & omnes totius orbis Episcopi eum in
 Concilio damnarunt. Liberius dixit. Num-
 quam ille præfens judicatus est. Quotquot
 enim eo tempore congregati illum damna-
 runt, post Athanasii e judicio discessum,
 absque ratione eum condemnarunt. Eusebi-
 us eunuchus dixit: In Concilio Nicæno,
 alienus à Catholica fide demonstratus est.
 Liberius dixit: Quinque soli judicarunt, ex
 iis qui cum Ischyra navigarunt in Marco-
 tem: quos quidem illi miserant, ut adver-
 sus eum acta conficerent. Ex iis qui tunc
 eo missi fuerant, duo ex hac luce migra-
 runt, Theognius scilicet ac Theodorus.
 Reliqui tres adhuc superstites sunt, Maris,
 Valens & Ursacius. Contra hos qui missi
 erant in Marcotem, Serdicae ὁ hoc ipsum
 negotium lata est sententia. Qui postea in
 synodo libellos obtulerunt, veniam poscen-
 tes, ob acta quæ per calumniam, altera
 duntaxat parte præfente, adversus Athanasium
 in Marcote confecerant. Quos quidem li-
 bellos nunc in manibus habemus. Utris
 horum assentiri & communicare debemus,
 Imperator? Hisce qui prius Athanasium
 condemnarunt, & postea veniam petierunt?
 an illis qui nuper istos condemnarunt? E-
 piscopus dixit. Non fidei causa,
 nec pro defensione judiciorum Ecclesiasti-

VALESII ANNOTATIONES.

tor scriptura quam in duobus codicibus Savini & Allatii,
 [de in codice Regio Jo. Pini] & in editione Baluacensi repertum
 est.

1 Καὶ ἐν τῇ συνόδῳ καπιφίσαντο. In codice Leonis Allatii
 scriptum est ἐν τῇ συνόδῳ καπιφίσαντο. Quod magis placet. [In
 altero etiam codice Regio, qui fuit Joan. Pini, dicitur scilicet
 primum est καπιφίσαντο.]

2 Καὶ οὐκ ἔστιν. ὅτι οὐκ ἔστιν. Postrema vox d. est in codice
 Allatii, nec habetur in versione Eriphani Scholastici.

3 ὅτι ἐν τῇ συνόδῳ τῇ αὐτῇ Νίκαιᾳ. Nescio quid sibi voluerit
 hic Eunuchus. Certum est enim Athanasium in Con-
 cilio Nicæno pro fide Catholica acriter decertasse, nec à
 Nicænis Patribus alienum à fide Catholica declaratum esse.
 Sed Augustus nulla loquitur. Ac fortasse adverbium ἀλλότριος
 ad hanc rem referri debet hoc modo: ἀλλότριος Εὐσέ-
 βιος· οὐδέποτε ἔστιν. Verbum autem ἀπεδείχθη· significat
 apparuisse seu visum esse.

4 Πᾶσι μὲν ἐκεῖνα. In codice Leonis Allatii scribitur
 ἐκεῖνα, quemadmodum edidit Jacobus Sirmondus [ex
 altero codice Regio qui fuit olim Joan. Pini]. Sed hoc qua-
 si merito potest, quomodo verum sit quod ait Liberius,
 quinque solos Episcopos condemnasse Athanasium in Syn-
 odo Tyri, cum in ea Synodo plurimi fuerint Episcopi.
 Huic objectioni ita respondendum videtur. Quinque Episco-
 pi missi sunt in Marcotem à synodo Tyri, ut in re præ-
 senti cognovissent de sacro poculo quod ab Athanasio fra-
 ctum fuisse dicebatur, & de aliis criminibus quæ illi fuerant
 obiectæ. Hi quinque Episcopi cum in Marcotem venissent,
 facta illic acta confecerunt. Quæ cum postea renuntiasset ad
 Synodum, ex illorum fide statim damnatus est Athanasius.
 Recte ergo hi quinque soli Athanasium damnasse dicuntur
 cum ex eorum fide ita relatio damnatus fuerit Athanasius.

5 Τῷ συμπληρώσαντι αὐτὸν. Vox αὐτῷ deest in codice
 Leonis Allatii, & videtur omnino expurgenda. Neque
 enim hi quinque Episcopi una cum Athanasio navigarunt
 in Marcotem. Immo queritur passim Athanasius, quod

questio illa in Marcote habita sit ipso absente. In MS.
 codice Henrici Savini totus hic locus ita legitur. πῶς πῶς
 ἐπικρίθη τὸν συνήσαντο αὐτῷ τῇ

6 Ἀπὸ τούτων τῶν ἀπρελίντων. Joachimus Camerarius
 hunc locum ita vertit. Ab hisce missis hujus res can'ta,
 Serdica synagoga collecta sunt. Sirmondus vero ita expo-
 suit. Ab hisce apud Serdicam hac de re sententia exquire-
 batur. Christophorionus autem sic interpretatus est. A
 quibus ad eam rem missi, in Concilio Sardicensi sententia de
 hac controversia lata est. Quæ quidem interpretatio dua-
 bus aliis longe acceptior est. Sed quis non miretur,
 tres viros doctissimos non animadvertisse vitium hujus
 loci, nec vidisse pro ἀπὸ τούτων scribendum esse παρὰ τού-
 τῳ. Id est, contra hos quique qui missi fuerant à syno-
 do Tyri in Marcotem, sententia lata est in Synodo Serdi-
 centi. Nihil certius hac emendatione, quam confirmat F.
 Bolla synodica ejusdem Concilii. In qua tamen nulla sit
 mentio Maris Chalcedonensis Episcopi, quod satis miror.

7 ὅτι ἐν τῇ συνόδῳ βιβλία. Intelligit litellum satisfactionis
 quem Ursacius & Valens Julio obtulerunt, orantes ut in
 communionem reciperentur. Cave autem intelligis li-
 bellum hunc oblatum esse in synodo Serdicensi. Oblatus
 est enim Romæ Julio Papæ, ut docet Athanasius in se-
 cundo Apologetico contra Arianos, Hilarius in Fragmentis,
 & Sociates atque Sozomenus, biennio post syno-
 dum Serdicensem, id est anno Christi 349. Quare syno-
 di nomine hic intelligenda est synodus Romana.

8 Ἡ τῶν τούτων καταψηφισαμένων. Serdicensis Pa-
 tres intelligit, à quibus Ursacius & Valens ac Theodorus
 fuerant condemnari, ut dicimus ex Epistola synodica
 Concilii Sardicensis. Sane aliud notandum est, ex quinque
 Episcopis quos supra commemoravit Liberius, tres tan-
 tum illos quos dixi, in Serdicensi Concilio fuisse damnatos.
 De Theognio autem & Marii nihil dicitur in Episto-
 la synodica: Idcirco fortasse quod minus nocui essent quam
 reliqui tres: Et quia Theognius jam ex vivis excederat.

VARIORUM.

1 ὅτι ἐν τῇ συνόδῳ βιβλία ἐπιδιδάσκοντες. F. Cum hoc in
 confessa Episcopi & Presbyterorum Ecclesiæ Romanæ, ut
 testatur Hilarius in Fragmentis: Romana plebs Episcopum
 inquit, ἐν ecclesiis deprecatur. Idem assertit
 Hosijs in Epistola ad Constantium, quæ exstat apud Atha-
 nasium in Epistola ad Solitarios: αὐτοὶ ἡλιόθεν ἀνέλθοντες

τὸν αὐτὸν καὶ τοὺς ἐπισκόπους καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἐκ πα-
 τέρων, ἵνα αὐτοὺς Romanam venerint. ex Epistola Theognis-
 tis, confessionem suam scripsit. W. Lovish.

2 Ἐπικρίθη τὸν συνήσαντο. Idem videtur qui atrox ἐν δι-
 ctis de Constantino Episcopo à Marcelino & Faustino di-
 citur in libello supplicii. W. Lovish.

ἀλλότριος

αὐτὸ ἰδοὺν ὑπὸ εἰρήνης τῷ κόσμῳ, ἢ αὐτὸν μὴ
 1 ἀμαρτάναι· αἰδοῦν· χαλεχὶν καὶ δεκάμαχον. ὁ
 βασιλεὺς. ὅτι τὸ ζητούμενον. βύλομαι γὰρ σε
 ἀσπασάμενος τὴν πρὸς τοὺς ἐκκλησίας κοινότητα,
 πάλιν εἰς τὴν Ῥώμην ἀποστείλαι. ἀλλ' ἐπεὶ πρὶν
 2 αὐτῇ εἰρήνῃ, καὶ ὑπογραφῇ· ὑπογράφω εἰς
 τὴν Ῥώμην. Λιβέριος. ἥδη τοῖς ἀδελφοῖς τοῖς ἐν
 Ῥώμῃ ἀπεβέβηκεν. μέγας γὰρ εἶναι οἱ ἐκκλησια-
 στικοὶ θίστοι, τῆς ἐν Ῥώμῃ ἀφαιρέσεως. ὁ βασι-
 3 λεὺς. οὐκοῦν τριῶν ἡμερῶν ἔχει σκέψασθαι· ἀφ' ἧς
 2 Ῥώμην, καὶ ὁνομάσαι ἐν ποίῳ τόπῳ κατατίθῃ
 βύλην. Λιβέριος. τὸ ἑτὶ τριῶν ἡμερῶν ἡ μὲν διάθεσις
 οὐ μετατίθῃ λογισμὸν. ἔτι ὅπου βύλην ἀποστείλον
 με. καὶ ὁ βασιλεὺς, μετὰ δύο ἡμέρας κληθέντος Λι-
 3 βέρου, καὶ μετὰ τὴν ἐξορίαν τοῦ λογισμοῦ, εἶπεν ἐξο-
 ρισθῆναι εἰς τὴν Βέρναν καὶ Θράκην. ἐκβάλλων ὁ Λιβε-
 3 ρίος, ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε πέντε κοῦρους ὁλοκατί-
 νους αὐτῷ εἰς δαπάναν. Λιβέριος εἶπε τῷ κεμίσαντι
 ἀπῆλθε, δὲ αὐτῷ τῷ βασιλεῖ. χρεῖαν γὰρ ἔχει δὲ
 4 τοῖς γραπτοῖς αὐτοῦ. ὁμοίως καὶ ἡ βασίλισσα
 ἐπέμψεν αὐτῷ τὰ αὐτά. Λιβέριος εἶπεν ἀπόδος
 αὐτὰ τῷ βασιλεῖ. χρεῖαν γὰρ αὐτῷ ἔχει εἰς τὴν
 4 ἑταίρην ἐξορίαν. εἰάν δὲ μὴ χρεῖαν ἔχῃ ὁ βασι-
 λεὺς, δότεν αὐτῷ τῷ Αὐξέντιῳ καὶ Ἐπιφάνει· χρεῖαν
 γὰρ ἔχουσιν τέσσαρες. ὅς τ' ἑκαστὸν αὐτῶν εἷλετο,
 Εὐπλόος ὁ Εὐθῆχος προσέφερε αὐτῷ ἑτέρας. Λι-
 βέριος ὁ εἶπε αὐτῷ· τὰς ἐκκλησίας τῆς οἰκουμένης
 4 φέρεις. ἀπῆλθε, πρῶτον ἡμεῖς Χριστιανῶν. καὶ μετὰ
 τριῶν ἡμερῶν μετὰ δὲ τὴν ἐξορίαν.

orbis terrarum provident, se virum qui
 nihil deliquit, notatum esse comprobetur.
 Imperator dixit. Unum est quod quaeri-
 tur. Te namque, ubi Ecclesiarum com-
 munionem fueris amplexus, Romam re-
 mittere volo. Assentire igitur paci, &
 subscribe, atque ita Romam revertere.
 Liberius dixit. Fratribus qui Romæ sunt
 jam vale dixi. Poriores enim sunt Eccle-
 siasticæ leges quam domicilium Romæ. Im-
 perator dixit. Ergo trium dierum spati-
 um habes ad deliberandum, utrum subscri-
 bens Romam redire velis, aut ad cogitan-
 dum quem in locum cupias deportari. Li-
 berius dixit. Trium dierum aut mensium
 intervallum, non mutat sententiam. Ita-
 que mitte me quo voles. Biduo post Im-
 perator cum Liberium accivisset, atque is
 de sententia non decederet, cum Beræam
 Thraciæ relegari præcepit. Cumque egres-
 sus esset Liberius, Imperator quingentos ei
 solidos misit ad sumptus faciendos. Libe-
 rius vero dixit ei qui attulerat: Abi. Redde
 hoc Imperatori. Opus enim his habet, ut
 præbeat militibus suis. Similiter Augusta
 totidem ei solidos misit. Liberius dixit:
 Redde hos Imperatori. Hisce enim opus
 habet ad stipendium militum. Quod si Im-
 perator his opus non habet, det eos Auxen-
 tio & Epicteto. His enim opus habeat.
 Cum igitur ab his nolisset accipere, Eu-
 sebius Eunuchus alios ei attulit. Cui Li-
 berius dixit: Ecclesias orbis terrarum va-
 cuas ac desertas fecisti: & mihi tanquam
 noxio elemosynam adfers. Abi, & prius
 Christianus sis. Et post triduum relegatus
 est, cum nihil accepisset.

S. C. IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ.

Περὶ τῆς ἐξορίας καὶ ἐπιστροφῆς τοῦ ἁγίου Λιβέριου.

Οὐ μὲν δὴ πενήτηρος τῆς ἀληθείας ἀγωνιστής, τὴν
 Θράκην ὡς προσετέταχθαι κατέλαβε. δύο δὲ
 35 διεληλυθότων ἔτη, ὁ μὲν Κωνσταντῖνος εἰς τὴν Ῥώ-
 5 μιν ἀφίκετο. αἱ δὲ τὴν ἐν τῇ ἐξορίᾳ καὶ ἀξιωματικῶν ὁ-
 μόζοντες, τὸν αἰδοῦν ἐλπίσαντες ἵκεν αὐτῷ τὸν Κων-
 σταντῖνον, ἀποδοῦναι τὴν ἰσμίαν τῇ πόλιν. Φάσκοντες
 εἰ μὴ πείσονται, αὐτὸν μὲν καὶ ἀφαιρήσει, πρὸς τὴν
 40 μέγαν ἐκκλῆσαν ἀφαιρέσει καὶ πικρὰ. οἱ δὲ ἔφα-
 σαν διδόναι τὸν βασιλέως θυμὸν. αἰδοῦντες γὰρ
 οὐκ εἶναι, οὐδὲ μίαν ἴσως ἀξίωσιν συγχώρησιν. ὅμιν δὲ

CAPUT XVII.

De exilio & reditu beati Liberii.

GLORIOSUS igitur veritatis athleta in
 Thraciam, uti præceptum fuerat, per-
 37. perrexit. Elapso autem biennio Constanti-
 38. us Romam profectus est. Senatorum vero
 39. & honoratorum conjuges à viris suis pe-
 tierunt, ut Principem adirent, rogarentque
 ut pastorem gregi suo redderet: addentes
 nisi hoc ab ipsis impetrarent, discessuras
 se ab illis, & ad magnum illum pastorem
 migraturas. At illi, iram Principis refor-
 midare se dixerunt. Nobis enim, aiebant,
 utpote viris, nullam fortasse veniam in-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Χαλεχὶν καὶ δεκάμαχον] In codice Leonis Allatii scribitur παραχρῆμα. Quod magis placet.

2 Ἡ ὁνομασία] Melius in codice Leonis Allatii scribitur ὁνομασία, qui est Aoristus secundus Imperativi. In eodem codice legitur καὶ ὁ βούλην ἀποστείλαι.

3 Πεντακοῦροι ὁλοκατίκνοι] In editione Basilienensi legitur πεντακοῦροι. In codice Leonis Allatii πεντακοῦροι ὁλοκατίκνοι. quod nomen Græcissime sit, an barbarum, plane ignoro. Neque enim alicubi legere memini. Assentior tamen Epi-
 4 phranio qui solidos vertit. ὁλοι enim quod præcedit in hu-
 5 jus nominis compositione, solidum significat. Jacobus Sirmundus pro ὁλοκατίκνοις edidit χερσίνους, quod nescio unde-
 6 nam hausit. [Postea tamen inspecto altero ex codici-
 7 bus Regii deprehendi in eo ita scriptum esse. Proinde
 8 Sirmundus, hujus libri autoritate nixus χερσίνους hoc loco

emendavit.] Vocem ὁλοκατίκνοις repertam tandem apud Theo-
 9 phanem in gestis Leonis Isauri, pag. 345. συνέχοντες τὰ
 10 ὁλοκατίκνοις καὶ ἀποκρίναι εἰς πέντε πέντε ὁλοκατίκνοις τὸν βασι-
 11 λεύσαν. Anastasius vertit. Per singulos annos πεντακοῦροι ἀ-
 12 γένετον αὐτῷ.

4 Γενεὶ Χριστιανῶν] Eusebius præpositus cubiculi erat A-
 13 rianus, ut cuncti sciunt. Catholici vero Arianos non ha-
 14 bebant pro Christianis, ut docet Athanasius in Epistola ad
 15 Sultanos pag. 829. & 831. & 836. idem docet Hierony-
 16 mus in dialogo adversus Luciferianos in principio dialogi.

5 Τὸν ἐν τῇ ἐξορίᾳ καὶ ἀξίωσιν] Melius in codice Allatii ac
 17 Savini & in editione Basilienensi legitur ἀξίωσιν. Sunt
 18 autem ἀξίωμα καὶ honorati, ut notavi ad lib. 14. Απομα-
 19 ρισθῆναι. [In codice Regio J. Pini legitur ἀξίωμα καὶ
 20 ἀξίωσις.]

S.M.C.
IV.

dulgebit. Vobis autem rogantibus proculdubio parceret: duorumque alterum evocaret, ut aut precibus vestris annuat; aut si abnuerit, saltem illas dimittat. Hoc consilium amplectæ præstantissimæ scminæ, cum solemnī cultu atque ornatu Imperatorem adierunt, ut cum ex veste eas nobiles esse conjecisset, cum reverentia ac lenitate ipsas exciperet. Sic igitur ornatæ cum ad Imperatorem venissent, suppliciter ab eo petierunt, ut tantæ urbis pastore suo orbatæ & luporum insidiis expositæ misereretur. Ille vero matronis respondit, urbem alio pastore non egere: habere enim antistitem idoneum qui ipsius curam gerat. Quippe post magnum Liberium ordinatus fuerat quidam ex ejus diaconis, Felix nomine. Qui formulam fidei à Nicænis patribus expositæ, integram quidem atque inviolatam servabat: cum iis tamen qui eam labefactabant, libere communicabat. Atque ob hanc causam nemo ex civibus Romanis in Ecclesiam ingressus est, dum ille intus esset. Idque tum mulieres illæ Imperatori suggererunt. Flexus itaque Imperator, egregium illum omnique laude dignissimum ab exilio redire jussit: Ambos vero in commune Ecclesiam administrare. Hæc Imperatoris epistola cum in Circo recitata esset, populus exclamavit, æquam esse Imperatoris sententiam. Spectatores enim divisos esse in factiones duas, ex coloribus suis cognominatas. Alterum igitur Episcopum huic factioni, alterum illi præesse oportere. Hæc ratione cum Imperatoris epistolam explosissent, omnes una voce acclamarunt: Unus Deus, unus Christus, unus Episcopus. Ipsa enim eorum verba hic apponere, æquum existimaui. Post hæc Christianissimæ plebis acclamationes pietate ac iustitia plenas, reversus est admirandus ille Liberius. Felix vero recedens, ad aliam urbem se contulit. Hæc cum iis quæ Mediolani Episcopis contigerunt, cõpulanda esse duxi, ut narrationis aptum ac decorum ordinem servarem. Nunc ad ipsum rerum gestarum ordinem revertamur.

Felix Liberio subrogatus.

Unus imperator et Episcopus.

ἀντιπαλούσαις, Φεβδῶς δὲ πύθω μεταδύσθ' ἢ διὸν θάτερον, ἢ τιὸν ἱκεσίαν δίδεται, ἢ μὴ πεισόμενος, ἀπαθὺς ἀποπέμψῃ. ταύτην διζήμεναι τιὸν εὐσημῶς αἱ ἀξίεπαυσι γυναικίς, μετὰ τῆς συνήθους πολυπλείας προσέλθον τῷ βασιλεῖ ὅπως παρφαίῃς ἐκ τῆς ἐσθῆτος ὑπολαβάν, αἰδέων αὐτὰς καὶ Φεβδῶς ἀξιάσθ. οὕτω δὲ προσελθοῦσαι, ἐκένυσον οἰκτῆρ᾽ ἐκ πόλιν πρᾶντῃ ποιμένος ἐστερημένῃ, καὶ ταῖς τῷ λίκῳ ἐπαυλαῖς θύλακτον γενομένην. 10 ὁ δὲ ἔφη, μὴ δίδωθαι τομῆος ἐτέρου ἢ πόλιν. ποιμένα δὲ ἔχειν προσημειώθῃ διωκόμενῃ· καὶ γὰρ ἐκχυροτόνητο μετὰ τῶν μέγαλιν Λιβέριον, τῷ διακόνῳ τῆς τῶν ἐκείνῃ· φίληξ ἡ εὐνομα τοῦτο. δε τιὸν μὲν ἐκπέψαν ἐν Νικαίᾳ πῖτον ἀστυλῶν φυλάτῃ· τοῖς δὲ γὰρ ἀφελέρουσι ταύτην, ἀδύως ἱκονόμεν. οὐδὲ μόνον τῶν εἰκωνύτων τιὸν ῥάμιν εἰς θύκτῃρον εἰσπλήλυνον οἶκον, ἐνδὺν οὐτες ἐκείνῃ. τοῦτο δὲ καὶ αἱ γυναικίς ἐφασαν ἐκείνῃ τῷ βασιλεῖ. οὐ δὲ χάρις ὅππῃ μὲν, προσέταξε μὲν ἢ 20 πάντα ἄρῃ ἐκείνῃ ἐπαυλαῖς· καὶ ἐν ἀμφότεροις τιὸν ἐκκλησίαν ἰδύμεν. ταῦτον ἐν τῷ ἰσσοδρόμῳ τῶν γεσμήτων ἀτασθαλίῃτων, ἐξεβόησε τὸ πλῆθος, δικαίαν εἶναι λέγον τῷ βασιλεῖ τιὸν ψῆφον· διχῇ γὰρ διηγεῖσθαι τοὺς θεατὰς, ἀπὸ τῶν 25 χρεῶν ταῖς ἐπινομίαις ἔχοντες καὶ χρεῶν, τὸν μὲν τοῦτον, τὸν δὲ ἐκείνῃ ἡγήσῃ. οὕτω κομᾶσαι τῷ βασιλεῖ τὰ γεσμήματα, καὶ ἐν ἀφῇ καὶ Φωκίῳ· εἰς Θεὸν, εἰς Χριστὸν, εἰς ἐπίσκοπον. αὐτὰς γὰρ θύω τὰς Φωκίαις ὑπέλαβον δικαίαν. μὲν ταύτας τὸν Φιλοχρίστῳ δόμεν ταῖς ἐπιστολαῖς ἢ δι- 30 χρωσιῇ κοσμημένης βοᾶς, ἐπαύχετο μὲν Λιβέριος ὁ θισπίσιος· ὁ δὲ φίληξ ὑποχρόσας, ἰπέρει ἔακεν πόλιν. ταῦτα τοῖς ἐν Μεδιολάνῳ τοῖς ἐπισκόποις συμβεβηκὸς συνήφα, τιὸν τὸν διηγόμεν- 35 τος ἁρμονίαν φυλάτῃων. ἐπὶ δὲ τιὸν τὸν γενημένον κάλῳ ἐπαύμεν τάξιν.

VARIORUM ANNOTATIONES.

a. Εἰς ἐπίσκοπον. Lex erat semper & ubique recepta, Unum esse debere in Urbe Episcopum. Hinc Confessores, qui Novariani partibus relictis, ad Ecclesiam Catholicam & Cornelium legitimum Episcopum reversi sunt, aperte hanc legem agnoscunt: Nec enim, inquiunt, ignoramus unum Deum esse, unum Christum esse Dominum, quem confessi sumus, unum spiritum sanctum, unum Episcopum in Catholica Ecclesia esse debere. Cornelii ad Cyprianum Epistola, quæ est inter Cyprianicas 49. Edit. Oxon. Confer Euseb. Hist. lib. VI. c. 43. Certe Cyprianus semper unitatem à Petro petit, unitatem autem intelligit Sacerdotalem, hoc est, Episcopalem, unius scilicet Episcopi in una Ecclesia præsentiam. Unde Pacianus, diligens Cypriani lector, unum hunc Episcopatum Sacerdotium singulare vocavit, & Novatiano tanquam principale crimen objecit,

quod sedente jam Romæ Episcopo, ad prætoris fas Sacerdotii singulari, aliter Episcopi sibi neminem assumpsissent. Vid. Pearson. de annis prior. Rom. Episc. cap. 3. pag. 160. Neque ultimum dari potest exemplum duorum Episcoporum eandem Ecclesiam simul regentium, nisi ubi Episcopus, senio aut morbo proterus debilitatus, coadjutorem sibi Episcopum fronte adlegerit. De Felice autem Diacono in Liberti sedem subrogato, Socrates scribit, quod illico reduce Liberto, à plebe Romana civitate pulsus fuit: Sozomenus vero cum paulo post morte sublatum fuisse tradit. Et quidem uterque verax esse potest. Sed quid de eo factum est, parum refert ut anxie quaramus. Superfluit enim Liberto, nec in legitima Synodo deposito, Felix rector Episcopus Romæ censeri non potuit.

Περὶ τῆς ἐν Ἀρείμῳ γινόμενης συνόδου.

De Concilio Ariminensi.

Τὼν γὰρ τῆς πίστεως πρῶτον ἐξελαβόντων, ἰομίσαντες οἱ ἡ βασιλεὺς γνώμην μετὰ πλείους εἰς ἅψ' ἐβόλαντο, ὁππότες μάλα χαλάρωσιν τὴν ἀντίπαλον αὐτοῖς πίσιν, καὶ τὴν Ἀρείου βιβλαίστιν διδασκαλίαν, ἔπεισαν τὸν Κωνσταντῖνον αὐτὸς τὴν Ἀρείου τοῦ τῆς ἐξουσίας καὶ τοῦ ἐπιστολέως συναγαγὼν ἑπισκόπους, καὶ πρῶτον τὴν οὐσίαν καὶ τὸ ὁμολογεῖν τὴν ἐκ τῆς πίστεως, τὰ κατὰ τῆς Ἀρείου χαροπότητος ἐξευρίσκειν τῶν πατέρων μηχανήματα. ταῦτα γὰρ ἔλεγον ὅτι ἐκκλησίαν πεποιημένην διαίρειν. ἐπειδὴ δὲ συνελθόντες, Φωκίαν μὲν ἐπεμύνησαν οἱ τῆς Ἀρείου λάτρεως μετὰληρότες τῶν συναθροισθέντων τὸ πλῆθος, καὶ ἀφαιρέσαντες τοὺς ἐπιστολέως, ἀπλοῖς ἑτέροις κεχρημένους. ἔφασκεν ὅτι μὴ χρῆσθαι διὸς ἐν ἐκείνῃ λέξι, καὶ τοῦτοι ἀγράφον, ἀφισπαομένην τῆς ἐκκλησίας τὸ σῶμα. ἀλλ' οὐκ ἐπὶ μὲν ὁμοῖον τὸ γινόμενον τὸν Ἰὺν κατὰ πάντα τὸ δὲ τῆς οὐσίας ὡς ἐκκλησίαν ὡς ἀγράφον ὄνομα. ἀλλὰ γὰρ τῆς ἐκκλησίας αἰδομένης, τοὺς μὲν ταῦτα λέγοντας ἀπεκέρχον αὐτοὶ ὅτι βασιλεὺς τὴν οὐκ ἐκ γινόμενον ἀφ' ἑκατέρωθεν ἰδὼσιν. πάντες γὰρ ἔφασκεν εἶναι καὶ κληρονόμοι τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων πατέρων. οἱ δὲ π τῶν παρ' ἐκείνων γραφέντων ἀρελῶν ἢ προειρημένων π τοῖς ἀείονα καμμένοις πολέμοις, ἰδὼντες ἐκείνους ἀπαραμύχους, κατήγγελλον τῶν μηχανημάτων γινόμενοι. (ἀφίστην δὲ αὐτοὶ τὸ ἀκριβὲς κατὰ τῆς πίστεως τὰ παρ' αὐτῶν γραφέντα ὡς Κωνσταντῖνον ὁρῶντες).

Expressis fidei propugnatoribus, ii qui Imperatoris animum pro arbitrio suo impellebant, cum sibi persuasisset, se adversantem ipsis fidem nullo deinceps negotio subversuros, & Arian doctrinam firmaturos esse, suggererunt Constantio, ut Orientis atque Occidentis Episcopos Arimini congregaret; juberetque ut substantiæ & consubstantialis vocabula, quæ velut machinæ quædam ad evitendas Arian fraudes à patribus excogitatæ fuerant, ex fidei formula tollerentur. Aiebant enim hæc nomina discidium Ecclesiarum peperisse. Cum igitur convenissent Episcopi; hi qui Ariana labe infecti erant, reliquam Episcoporum multitudinem decipere conati sunt, ac præcipue Occidentales, utpote qui simpliciore ingenio præditi essent. Dicebant enim, ob duas voces quæ in sacris voluminibus non extarent, corpus Ecclesiæ distrahi non debere: sed similem quidem per omnia Filium dicendum esse; substantiæ vero vocabulum reticendum, quippe quod in scripturis minime inveniretur. Verum Episcopi cum fraudem intellexissent, eos quidem qui ista dixerant, à communione removerunt: ipsi vero sententiam suam Imperatori per litteras significarunt. Se namque filios esse aiebant & successores Patrum qui Nicæam olim convenissent. Quod si quid ex iis quæ ab illis scripta sunt auferre, aut iis quæ optime constituta sunt aliquid addere voluerimus, spurios nos esse demonstrabimus, accusatores facti parentum nostrorum. Verum accuratam illorum fidei regulam apertius indicabit epistola ipsa quam ad Constantium scripserunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

CAPUT XIX.

Ἐπιστολὴ συνδικὴ ὡς αὐτὴ συνελθόντων ἐπισκόπων ὡς ἡ βασιλεὺς ἡγεμένης Κωνσταντῖνος.

Epistola Synodica ab Episcopis Arimini congregatis ad Imp. Constantium scripta.

ΕΚ τῆς ὁμοῦ καλῆς πίστεως, καὶ τῆς οὐκ ἐκείνης πρῶτον, τὰ πάντα διδασκαλίας γινόμενα πιστεύομεν. εἰς τὴν Ἀρείου ἐκ πασῶν τῶν ὡς δύσιν πόλιν εἰς τὸ αὐτὸ πάντες οἱ ἐπισκόποι συνελθόντες, ὡς καὶ ἡ πίστις τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν.

JUVENTE Deo & præcepto pietatis vestræ credimus esse dispositum, ut ad Ariminensium locum ex diversis provinciis, Occidentalium Episcopi veniremus: ut & fides claresceret omnibus Ecclesiæ Catholi-

VALESII ANNOTATIONES.

1. [ἐκ π τῆς] Extat hæc Epistola Synodica apud Socratem in lib. 2. historiæ cap. 37. ubi vide si placet quæ notantur.

VARIORUM.

2. [ἐκ τῶν Ἀρείων] Huc convenerunt ex omni orbe Romanæ (ut Valentiniæ jun. lex nos docet) præcipue ex occidente Episcopi plusquam 400. anno 359. Et primo quidem fidem Nicænam Decreto suo confirmaverunt, Arianæ Dogmata diserte damnarunt, Ursacium, Valentem, & alios quosdam deposuerunt. Ad postremum vero Ursacii & Valentis dolis circumventi, partim custodiæ suæ in urbe tanquam carcere periti, partim Tauri Præfecti precibus, fraudibus, minis, & conquisitis undique vexationibus victi, in generalem quandam fidei formulam, ab Arianis conscriptam, omisso repetitis substantiæ vocabulo, volentes nolentes consenserunt. Vide Athanas. de Synodis Arimini & Seleuciæ. Hilar. in Fragmentis. col. 459. Sulp. Sever. lib. II. pag. 156. &c. Gual. Conc. Hist. Euseb.

Tom. III.

Vol. II. pag. 118. Vide & Cl. Benedictin. in Vit. Athanas. anno 359. S. Hieronymus adversus Luciferianos de hoc Concilio hæc habet: *Sanabant verba pietatis. & inter tanta illa præconia* (scilicet, ut vetus editio juxta quosdam codic. MSS. habet, *nulla præconia*) *nemo venientium insensum putabat. De Usis vero novis ab incensis verisimilis ratio præbatur. Quia in scripturis, aiebant, non invenitur, & similes simpliciores novitate sua scandalizant. Placuit auferri. Non erat contra Episcopos de vocabulo, quæ sententia esset in iuris. Denique ipse in tempore, quæ fraudem suam in expositione novæ formulæ ostendebat, Valens divinus Episcopus, qui tam conscriptas præsentis Tauri Præfecti Præfecto, qui ex jussu regis Synodo aderat, professus est se Arianum non esse, & penitus ab eorum blasphemis abhorrens.*

N

ac

S. M. C. cæ. & hæretici noscerentur. Dum enim
IV. omnes qui recte sapimus contractaremus, placuit quidem ut fidem ab antiquitate perseverantem, quam per prophetas, Evangelia & Apostolos, per ipsum Deum & Dominum nostrum Jesum Christum, salvatorem Imperii tui, & largitorem salutis tue accepimus, & quam semper obtinuimus, teneamus. Nefas enim duximus, recte & iuste sanctorum aliquid mutilare, & eorum qui in Nicæno tractatu condescenderant. Qui tractatus manifestatus est & insinuat in mentibus populorum, & contra hæresim Arianam tunc oppositus invenitur, ut non solum ipsa, sed etiam reliquæ hæreses inde sint expugnatz. A quo si aliquid demptum fuerit, venenis hæreticorum aditus panditur. Ideo Ursacius & Valens in suspicionem ejusdem hæreseos Arianz venerunt aliquando, & suspensi erant à communione. Et rogaverunt veniam, sicut eorum continent scripta. Quam meruerunt tunc temporis à Concilio Mediolanensi, adfidentibus etiam legatis Romanæ Ecclesiæ. Constantino præsentem in hoc, cum magno examine fuisset conscriptum, quod tenens baptizatus ad quietem Dei commigravit. nefas putamus inde aliquid mutilare, & tot sanctos & confessores & successores Martyrum, ipsius tractatus conscriptores, in aliquo remove, cum & ipsi præteritorum Catholicæ Ecclesiæ scriptorum cuncti servaverint. Manetque usque in hæc tempora, quibus pietas tua à Deo Patre per Deum & Dominum nostrum Jesum Christum potestatem regendi orbis accepit. Verum miseri homines & infelici sensu præditi, iterum ausu temerario se præcones impiæ doctrinæ renunciarunt: & nunc etiam conantur convellere quod fuerat positum ratione. Etenim cum pietatis tue litteræ jusserint tractari de fide, ostendebatur nobis à supradictis turbatoribus Ecclesiarum, ad sociato Germinio, Auxentio, & Caio, novum nefcio quid considerandum, quod multa perversæ doctrinæ continebat. At vero cum videretur displicere quod ostendebant publice in concilio, putaverunt aliter esse conscribendum. Et quidem hæc brevi tempore sæpe mutasse manifestum est. Sed ne Ecclesiæ frequentius perturbentur,

Ursacius & Valens.

Germinius, Auxentius, Caius.

ας γινώσκῃς, & οἱ ταῖνυῖα Φροῦντις ἐκδιὰ λυ γένανται. ὡς γὰρ ἐπὶ πλείοσι διασκοπῶντις βίβλιας, ὡς ἔφαιεν τὸ πῖστιν τὸ ἐκπαλαι διαμένοντα, ὡς οἱ προφῆτῃ, & τὰ βιβλία & οἱ ἀπόστολοι διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ Κυρίου ἡμῶν ἐκδηλῶσαι, ὡς & οἱ βασιλείας Φερῶν & τὸ οἷος ῥάσως προσάτω, ὡς ταύτην κατέχουσιν φυλάττωμεν, & φυλάττωμεν μέχρι τέλους διατηρήσωμεν. ἄποποι γὰρ ἐφάμεν & ἀδέμενται, τὸ ὅτι & δικαίως ἐρριμῶν τὸ μὴ ἀλλάξαι, & τὸ ἐν Νικαίᾳ καὶ μὴ ἐν ἐκκλησίᾳ Κωνσταντίνου & οὐ πατρὸς & βασιλέως ἐσκεμμένον. ὡς ἡ διδασκαλία & τὸ φρόνημα διηλθεῖν πρὸς ἐκκλήσιαν ἐς πάσας ἀνθρώπων ἀκοῆς πρὸς & δικαιοσύνης ἥτις ἀντίτελος μὴ & ἐλπίς τὸ Ἀρίου αἰρέσεως ὑπῆρξε δι' ἧς ἡ μόνη αὐτῆς, ἀλλὰ & αἱ λοιπαὶ αἰρέσεις καθήρθησαν ἐν ἡ ἐκκλησίᾳ & τὸ πᾶσι βίβλια πρὸς & σφαλερῶν, & τὸ ἀφελῆσαι ἐπὶ κινήσει ὑπάρχον. ὡς εἴπω θάπτεται γένος, ἔστι τις ἐκ τῶν ἀδελφῶν τῶν πατρὸς ἡμῶν βίβλια. ὅτι Οὐράκιος πρὸς Οὐάλης, ἐπεὶ μὴ μετοχοὶ πρὸς οὐ μόνον πρὸς Ἀριανῶν δόγματι ὡς καὶ καθήρθη, & ἡμετέρας κινήσεως χωρισθέντες ἀπεφάνθησαν. ὡς ἡ μὴ ἀκοῆς, ἐπὶ οἷς ἑαυτοῖς συνετάχθησαν πλημμελίσταίς, μετὰ τῆς πρὸς & συγγνώμης ἡμῶν τυχεῖν. & τὰ ἀντιγράφα τὰ ὑπὲρ ἐκείνων γέγραμμένα μαρτυρῶν, δι' ὧν ἀπῶν Φίλων γένοντο, & τὸ ἐκκλησίᾳ συγγνώμη. ὡς ὁ καὶ οὐ καὶ οὐ ταῦτα ἐπράττει, ὅτι ἐν Μεσολάβῃ τὸ συνέδριον τὸ συνέδριον συνεκρίθητο, συμπάρονται δὲ & τὸ πρὸς ἑαυτοῖς τὸ Γερμανῶν ἐκκλησίᾳ. ἰδιωκότις δὲ ἅμα & τὸ μὴ τὸ τελῶν ἄξιον μὴ μὴ Κωνσταντίνου καὶ πάσης ἀκρίβειας & ἐξήλασας τὸ συγγραφῆσαι πῶς ἐκπύκνωται. ἐπεὶ δὲ ἐς αὐτὸν ἐγένετο βασιλεύς, & πρὸς τὸ ὁφθαλμῶν εἰρήνην ἀνεχώρησεν, ἄποποι ἡμῶν ὡς καὶ ἐκείνων τὸ καὶ οὐ μὴ, & τοσούτους ἀγίους ὁμολογητάς & μάρτυρας, τὸς & τῶν δὲ δόγματι συγγραφῆς πρὸς & ἐφ' ἑαυτοῖς παρὶν, οἱ τῶν χρὶ τὸ παλαιὸν τὸ ἐκκλησίᾳ θεσμῶν, ἀπαῖα φροῦντις διαμεμνῆσαν. ὡς ὁ Οὐάλης τὸ πῖστιν & εἰς τὸς οὐς χρὶ τὸ βασιλείας μετέδωκε, & διὰ τῶν δισπότην ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' ἧς οὐ & τὸ βασιλεύς ὡς ὑπῆρξε, ὡς & τῆς καὶ ἡμῶν οὐ μὴ καὶ πάλιν γὰρ οἱ ἐκείνοι & οὐ μὴ τῶν φροῦντις, ἀπεμῖτω πολυμέλει τὸ δυνατὸς φροῦντις κινήσεως ἑαυτοῖς ἀντιγράψαν, & ἐπὶ χρὶ τῶν ἀναβίβη πᾶσι ἀληθείας συνέλαβαν. ὡς γὰρ χρὶ τὸ σὺν τῶν ἐκκλησίᾳ συνέδριον τὸ συνέδριον συνεκρίθητο, καὶ οὐ μὴ τὸ ἰδίᾳ ἀπάτης ἐγύμνηται & σκίψω. ἐπειρῶντο γὰρ καὶ οὐ μὴ τὸ παραχρῆ προσφύοντες τὸ καὶ οὐ μὴ, & τοιαύτης ἐταιρίας συναλισχόμενος ὁρῶντες Γερμανῶν τῶν & Αὐξέντιον & Γαίον, τὸς τὸ αἰρέσει & διχοστασίᾳ ἐμποιήσας. ὡς ἡ διδασκαλία διαμένοντα, πᾶσι πλείονος βλασφημιῶν ὑπερέβηκεν. ὡς ἡ συνέδριον ἔχει τὸ αὐτῆς προαιρέσεως εἶναι, ὡς ἡ ἐκκλησίᾳ ἐπὶ οὐ καὶ ἐφ' ἑαυτοῖς, εἰς τὸ συνέδριον ἡμῶν μετέδωκεν ἑαυτοῖς, ὡς δὲ καὶ τὸ γράφει. ὡς ὁ καὶ οὐ καὶ βραχὺς, ὁ & τὰς γνῶμας αὐτῶν ἐξελίχον. ὡς ἐν μὴ τῶν αὐτοῖς αὐτὰ τὰ ἐκκλησίᾳ περιπίπτει & παραχρῆ

VALESII ANNOTATIONES.

τ Ἀποποι ἐκπύκνωται] Verbum ἐκπύκνωται deest in codice [Regio &] Leonis Allatii & in editione Basiliensi: Nec habetur apud Athanasium & Socratem, ut illic notavi.

VARIORUM.

α διδασκαλίᾳ ἀφ' ἑαυτοῦ] Socratem scribit διδασκαλίᾳ καὶ ῥήματι. Athanasius διδασκαλίᾳ καὶ ῥήματι ὡς.

Alia Episcoporum epistola ad Constantium.

Ἀλλὰ ἐπιστολὴ πρὸς Κωνσταντίνον.

Victori Constantio Imperatori Episcopi apud Ariminum congregati.

Νικήτῃ Κωνσταντίῳ βασιλεῦ, οἱ εὖ Ἀρμίνο ἐπίσκοποι.

ΑCCEPIMUS literas clementie tue. Domine Imperator gloriosissime, quibus significas, ob publicorum negotiorum necessitatem, tibi non licuisse hactenus Legatos nostros ad conspectum tuum admittere: jubetque ut eorum reditum eo usque expectemus, quoad pietas tua per illos cognoverit ea, quae sunt à nobis convenienter majorum nostrorum traditioni decreta. Nos vero nunc quoque profitemur his literis, & affirmamus, nullatenus nos à proposito nostro discedere. Id enim etiam Legatis nostris mandavimus. Petimus autem ut placido ac sereno vultu, tum praesentia mediocritatis nostrae scripta jubeas perlegi, tum ea quae per Legatos nostros mandavimus, benigne suscipias. Ceterum quam grave sit & minime consentaneum, ut felicissimis temporibus tuis tot Ecclesiarum Episcopis destitutae esse videantur, clementia tua nobiscum intelligit. Iterum ergo oramus, gloriosissime Imperator, ut ante hyemis asperitatem, si id benignitati tuae placuerit, ad Ecclesias nostras remeare nos jubeas: quatenus omnipotenti Deo, & Domino ac Servatori nostro Jesu Christo, Filio ejus unigenito, solemnes pro Imperio tuo preces una cum populis celebrare possimus, sicut & antea semper fecimus, & nunc cum maxime optamus.

De synodo apud Nicen Thracia congregata, & de fidei formula ibi conscripta.

Περὶ τῶ Νίχῃ τῇ Θράκης μακαριότητος συνόδου, καὶ ἐκείνης πίστεως παρ' ἐκείνῃ γραφύσα.

POST allatam hanc epistolam, Ariani cum Imperatoris animum ad iracundiam incitassent, plerisque ex Episcopis invitos ad oppidum Thraciae duxerunt, cui nomen est Nice. Cumque ex his alios dolo decerpissent ob simplicitatem, alios metu oppressissent, persuaserunt illis ut fraudem quam ipsi dudum adversus pietatem excogitarant, absolverent: & substantiae quidem ac substantialis vocabula ex fidei formula removerent; eorum autem loco, simile substituerent. Porro fidem tunc ab illis promulgatam, hoc loco adscribam, non quod recte se habeat, sed quod Arian factione manifeste co-

ΜΕΤὰ τούτῳ τὸ ἐπιστολὴν τὸν βασιλέως θυμὸν ὀργισθῆναι, ἀγροῦσι ἀκούσας τῇ ἐπισκόπων τὰς πλείους εἰς πᾶσι πόλιν τῆς Θράκης. Νίχη δὲ ὄνομα ταύτης καὶ πείθουσι, τὸς μὲν βουλομένους δι' ἀπλότητος, τοὺς δὲ διδιδάμενοι, τὴν πάσῃ κατὰ τῆς θείας αὐτοῖς ἐξουσίας ἐξουσίᾳ μαχαιρῇ. καὶ τὴν μὲν οὐσίαν καὶ τὸ ὄνομα οὐσίαν ἐξομῶν τῆς πίστεως. εἰδέναι δὲ ἀπὸ τούτων τὸ ὅμοιον. ἐπιτίθεται ἡ καὶ ταύτη τῇ ἐκείνῃ, οὐχ ὡς ἐχέουσιν, ἀλλ' ὡς τὴν Ἀρίην συμμορ-

VALESII ANNOTATIONES.

ἢ Ἀλλὰ μὴ οὕτως ὡς ἀπὸ γράμματος. Totus hic locus longe aliter legitur apud Socratem in lib. 2. historiarum cap. 37. Sed & universae epistolae interpretatio multum discrepat ab hac versione Theodoriti. Socratis versionem in excerptis seu collectionibus suis posuit Theodorus lector, eo

quod elegantior esset ac planior altera illa Theodoriti versione. Ceterum Socratis interpretatio habetur etiam apud Athanasium ad eandem libri de synodis Arimiani & Seleucia. Pro verbo ἀπὸ γράμματος codex [Regius &] Savillii habent ἐπιγράμματος.

VARIORUM.

a Nice] Concilium Nicense habitum anno 359. 6 Id. Octobr. quando Concilii Ariminensis ad Constantium legati apud Nicen Thraciae urbem in itinere suo aliquantisper subsisterunt. Quibus in partes suas subdole pertractis, Ursacius & Valens Arianorum Principi primo sententiam Synodi Arelatensis in se latam reciderunt; dein For-

mulam Ariminensem Graece versam sub splendido Niceno Fidei titulo promulgaverunt, quo simplicioribus fucum astutus facerent. Exstant Latine hujusce Synodi acta, sed ex parte tantum, apud Hilar. in Fragm. col. 452. ubi xiv. Legatorum nomina recensentur. Vid. Socr. lib. II. cap. 37. Soz. lib. IV. c. 19. Gual. Cont. Hist. Eccl. Vol. II. p. 118.

αι διελίγχονται. οὐδὲ γὰρ ταύτης οἱ νῦν δοσι-
βοῦντες ἀντίχεται, ἀλλ' αὐτὶ τῷ ὁμοίῳ κηρύττουσι
τὸ ἀνόμιον.

arguat. Neque enim nostri temporis Aria-
ni eam amplectuntur, sed pro simili, diffi-
le prædicant. Sæc. IV.

Πίπισ ἐκτιθεῖσα ἐν Νίκῃ τῆς Θράκης, οὐκ ἔ-
ἴχουσα.

*Fides apud Nicen Thracie expressa, quæ
non recta est.*

Πιστεύομεν εἰς ἓνα καὶ μόνον ἀληθινὸν Θεὸν Πατέρα
παντοκράτορα, ἐξ ἧς τὰ πάντα. καὶ εἰς τὸ μονογενῆ
Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν ὡς πάλαι αἰώνων καὶ ὡς πάντες
δεχόμενοι κληθεῖσα ἐκ τοῦ Θεοῦ δι' ἧς τὰ πάντα ἐγέν-
ετο, τὰτις ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα· κληθέντα δὲ μονο-
γενῆ μόνον ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς, Θεὸν ἐκ Θεοῦ, ὁμοιον
τῷ πατρὶ καὶ αὐτῷ Πατρὶ καὶ ταῖς γραφαῖς· ἧς
τὸ γέννησθαι οὐδὲς οἶδεν, εἰ μὴ μόνος ὁ γενήσας αὐτὸν
Πατήρ. τῷτοι οἶδαμεν μονογενῆ Θεοῦ Υἱόν, τέμ-
πιον τοῦ Πατρὸς παρακληθέντα ἐκ τοῦ ἁγίου πνεύματος
γενεσθαι, εἰς καθαίρεσιν ἁμαρτίας καὶ θανάτου, καὶ
κληθέντα ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς παρ-
θένης, καὶ εἰς γέννησιν, καὶ σάρκα· καὶ σινασρα-
φίᾳ μὲν τῶν μαθητῶν, καὶ πάντων τῶν οἰκουμενικῶν πλη-
ρωμάτων καὶ τῷ βύβλῳ τοῦ Πατρὸς, ταυρὶς περὶ τῶν
λαθῶν, ἀποκαθάρσεως καὶ ταφῆς, καὶ εἰς τὰ κατὰ
χρόνον κατεβίβηκεν. ὅτι αὐτὸς ὁ ἁγὸς ἐτρόμαξε. καὶ
ἀναβίβηκε ἀπὸ τοῦ νεκροῦ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ· σινασ-
γραφίᾳ μὲν τῶν μαθητῶν· ἀποκαθάρσεως ἡμερῶν
πληρωμάτων καὶ ἀποκαθάρσεως εἰς τὸν ἁγίον, καὶ κατε-
βίβηκε ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς· ἐρχόμενον πρὸς τὴν ἐκ-
κλησίαν τὴν ἡμέρᾳ τῇ ἀναστάσεως μὲν δεξιῶν πατρῶν, ἀποκα-
θάρσεως καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ. καὶ εἰς Πνεῦμα ἅγιον,
ὅθεν αὐτὸς ὁ μονογενὴς τοῦ Θεοῦ Υἱὸς Ἰησοῦς Χριστὸς
ὁ Θεὸς καὶ Κύριος ἐπηγγέλατο ἀποστella τῷ γένει τῷ
ἀνθρώπων, τὸ παράκλησιν καὶ εἰς γέννησιν, τὸ Πνεῦ-
μα τὸ ἀληθινόν. ὅπερ καὶ αὐτὸς ἀπέσταλκεν ἀπὸ τοῦ
εἰς τὸν ἁγίον, καὶ καθίσας ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς, ἐκ-
βίβηκε ἐρχόμενος κριναι ζῶντας καὶ νεκρούς. τὸ δὲ ὄνομα
τὸ ὅσιον, ὅπερ ἀπλοῦς ἐστὶν ἐν τῷ πατρὶ, καὶ
ἀγνοούμενον δὲ πᾶσι λαοῖς σκεπταμένον ἔφει, διὰ τὸ
ἐν ταῖς γραφαῖς τῷτο μὴ ἐκφράζεσθαι, ἥτις περι-
αυρῆται, καὶ παρὰ τὴν μετάνοιαν μὴ μὴν ὁσίαν
λαοὶ γινώσκουσιν, διὰ τὸ μάλιστα ταῖς θείαις γραφαῖς
μεταμῶν τοῦ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ ὁσίαν μεμνησθαι.
μήτι μὲν δὲ ἐν τῷ πατρὶ καὶ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ ἁγίου
Πνεύματος, μίαν ὑπόστασιν ὁμοῦ καὶ ὁμοιον δὲ λέ-
γομεν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ εἰς ταῖς γραφαῖς
λέγουσι καὶ διδάσκουσι πάντες δὲ ταῖς αἰρέσεσιν ταῖς ἡδὲ
πρὸ τοῦ καθαίρεσθαι, ἢ καὶ εἰ τις πρὸς ἀντιφύ-
σαι ὑπὸ ταύτης τῇ γραφῇ τὸ ἐκτιθεῖσθαι, ἀνά-
θεμα ἔστωσαν ταῦτα μὲν οἷον, οἱ μὲν δίδασκοντες, οἱ δὲ
φασκαδίνοντες ὑπὲρ γραφῶν. οἱ δὲ συνθέμενοι μὴ βυβλη-
τίως, εἰς ταῖς τῶν οἰκουμενικῶν ἐκκλησιῶν ἐξελθόντες.

Credimus in unum solum ac verum Deum
Patrem omnipotentem, ex quo omnia. Et
in unum Filium Dei unigenitum, qui ante
omnia sæcula & ante omne principium ge-
nitus est ex Deo: per quem omnia facta
sunt, visibilia & invisibilia. Qui genitus est
unigenitus solus ex solo Patre, Deus ex Deo,
Similis Patri qui ipsum genuit secundum
Scripturas: cujus generationem nemo novit,
nisi Pater qui ipsum genuit. Hunc unige-
nitum Filium Dei, à Patre missum è cælo
descendisse novimus, sicut scriptum est,
ad culpam mortemque abolendam: & ex
Spiritu sancto natum de Maria virgine, sic-
uti scriptum est, secundum carnem. Et cum
discipulis versatum esse: & universa dispen-
satione juxta Patris voluntatem impleta, cru-
cifixum, mortuum & sepultum, ad inferos
descendisse: quem inferi ipsi tremuerunt.
Eundem tertia die resurrexisse, & cum di-
scipulis versatum fuisse per quadraginta dies.
Deinde assumptum in cælos, sedere ad dex-
teram Patris: & in ultimo resurrectionis die
venturum cum gloria Patris, ut reddat uni-
cuique mercedem operum suorum. Et in
Spiritu sanctum: quem unigenitus ipse Fi-
lius Dei Jesus Christus Deus ac Dominus
noster, missurum se promisit generi huma-
no: consolatorem sicut scriptum est, Spiri-
tum veritatis. Quem etiam misit post ascen-
sum suum in cælos sedens ad dextram Patris:
unde venturus est ut judicet vivos ac mor-
tuos. Nomen vero substantiæ, quod à pa-
tribus simplicius positum, à populo vero
minime intellectum, offensionem est plurimis,
propterea quod in Scripturis non continetur,
placuit omnino removeri, nec ullam deinceps
substantiæ fieri mentionem, quoniam
Scripturæ sacræ nusquam meminerunt sub-
stantiæ Patris & Filii: neque item in perso-
na Patris & Filii & Spiritus sancti unam
hypostasim nominari oportere. Similem ve-
ro Patri Filium dicimus, quemadmodum
divinæ Scripturæ dicunt ac docent. Omnes
vero hæreses, seu quæ jam prius damnatæ,
seu quæ postea exortæ sunt huic fidei ex-
positioni contrariæ, anathema sicut. His
igitur alii metu compulsi, alii fraude in-
ducti, subscripserunt. Quotquot vero con-
sentire his recusarunt, in ultimos orbis fines
relegati sunt.

VARIORUM ANNOTATIONES.

α Τισιν γὰρ ἐστὶν ἡμερῶν πληρωμάτων καὶ ἀποκαθάρσεως. Melius legeretur πατὴρ, ἡμερῶν, ἀποκαθάρσεως. Cui lo-
cutioni conveniunt Formula Fidei Arimini promulgata, & illudem fere verbis cum hac Nicæna concepta. Vid. Socr.
lib. II. cap. 41. 167. Lombr.

*Athanasii Alexandrie Episcopi epistola de
eadem Synodo.*

*Ἀθανασίου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας πρὸς τὴν αὐτῆς
συνόδον ἑπιτολή.*

*Decem
Synodi A-
rianorum.*

*Sierem. 2.
13.*

MAGNUS quoque Athanasius in episto-
la ad Afros, de Ariminensi Con-
cilio ita scribit. Hæc cum ita se habere
monstrentur, quis eos probaturus est qui
Ariminensem aut aliam quampiam syno-
dum præter Nicænam allegant? aut quis
eos non oderit, qui patrum quidem sta-
tura rejiciunt; recentiora vero quæ apud
Ariminum per vim & contentionem con-
fecta sunt, illis anteponunt? Quis vero
est qui cum hominibus istis coire velit,
qui ne sua quidem ipsi approbant? Nam
qui in decem & amplius synodis suis, ut
jam diximus, alia atque alia scripserunt,
aperte testantur, se singulas earum damna-
re. Idem porro iis accidit, quod olim
proditoribus Judæis. Nam quemadmo-
dum illi, cum unicum fontem aquæ vi-
ventis reliquissent, cisternas sibi foderunt
quæ aquam continere non poterant, sicuti
scriptum est apud Hieremiam prophetam:
sic isti cum universalem synodum oppu-
gnent, multas sibi synodos effuderunt:
quæ omnes ipsis inanes, & tanquam fabu-
læ nulla vi prædictæ exstiterunt. Non
scramus igitur illos, qui Ariminensem syno-
dum aut aliam quampiam commemorant
præter Nicænam. Qui enim Ariminen-
sem commemorant, ignorare videntur ea
quæ illic gesta sunt. Alioqui de illa sile-
rent. Scitis enim, dilectissimi, idque ab
iis didicistis qui ex provincia vestra ad
Ariminensem synodum profecti sunt, Ur-
facium & Valentem, Eudoxium item &
Auxentium, quibuscum erat etiam De-
mophilus, cum quædam alia præter illa
quæ Nicææ constituta fuerant, perscribere
voluissent, depositos fuisse: Quando
rogati ut Arianam hæresim anathemate
damnarent, id recusarunt, ejusque patroni
ac vindices esse maluerunt. Episcopi ve-
ro, qui sinceri erant famuli Dei, & qui
recte credebant, numero ferme ducenti, sola
se Nicæna fide contentos esse scripserunt,
nec præter illam quidquam amplius minuf-
ve querere aut sentire. Hæc ipsi quoque
Constantio significarunt, qui & synodum
illam fieri præceperat. Verum hi qui apud
Ariminum depositi fuerant, ad Constanti-
um profecti, perfecerunt ut contumeliæ ir-
rogarentur, minæque intentarentur iis qui

Καὶ ὁ Ἀθανάσιος δὲ ὁ μέγας ἐν τῇ ἐπιστολῇ
αὐτοῦ διέξυσεν τὴν τοιαύτην ἑπίστασιν, τίς ἀπο-
δέξεται τὴν Ἀρίμινον ἢ ἄλλην σύνοδον παρὰ τὴν
Νικαίαν ὀνομάζουσαν; ἢ τίς ἔκ ἐν μισήσῃ τὴν ἀθε-
τήσαντα μὲν τὰ πατρῶν, τὰ δὲ κώπερα ἐν τῇ Ἀρι-
μίνῃ χτ' ὁλοκαίαν; καὶ εἰς συντηθεῖσα προκρίνοι-
ται; τίς ὅτις τῆς συνέλευσιν ἐδεύσῃ, ἀνθρώποις μη-
δὲ τὰ ἑαυτῶν ἀπεδεχόμενοι; οἱ γὰρ ἐν ταῖς ἑαυτῶν
δίχα πρὸς πλείονα, κατὰ προσηγορίαν, συνόδους ἄλ-
λοτε ἄλλο γράφοις, δὴλα εἰσὶν ἐκάστης αὐτοῖς γι-
γνόμενοι κατήγοροι. πάχυνται δὲ τὸ τοιοῦτον, οἷον καὶ οἱ τότε
τῇ Ἰουδαίᾳ προσδεδωκένῃ πεπνυμένοι. ὅς γὰρ ἐκείνοι κατὰ
λαβάνης τὴν μόνον πηγὴν τῆς ζωῆς ὕδατος, ὠρύξαντες
ἑαυτοῖς λάκκους οἱ ἐδυσκόποι ὕδωρ συνέχοντες γέγρα-
πται δὲ τὸ τοιοῦτον τῷ προφήτῃ Ἱερεμίου ὅτις ὁ-
μοίως τοιοῦτοι μαχόμενοι πρὸς τὴν οἰκουμενικὴν σύνοδον, ὠρύξαντες
ἑαυτοῖς συνόδους πολλὰς καὶ πᾶσαι κατὰ παρ' αὐτοῖς,
καὶ ὡς δράκοντα μὴ ἔχοντα ἰσχυρὸν ἐφάνησαν. μὴ τοί-
ον ἀπεχόμεθα τῇ Ἀρίμινῃ ἢ ἄλλῃ ὀνομαζομένη
σύνεδον παρὰ τὴν Νικαίαν γινόμενην; καὶ γὰρ αὐτοῖς
οἱ Ἀρίμινον ὀνομάζουσι, εὐόχουσι μὴ εἰδέναι τὰ ἐν
αὐτῇ παραχθέντα. ἢ γὰρ ὡς ἐπὶ λέγουσιν. οἷον γὰρ
ἀγαπῶντες, μακάριος καὶ ὑμεῖς τῷ ἐλπίσαντες ἐξ ὑ-
μῶν εἰς τὴν Ἀρίμινον, ὡς Οὐρσάκιος καὶ Οὐάλης, Εὐ-
δόκιος καὶ Λυξέριος, ἐκείνῃ δὲ τῇ συνόδῳ αὐτοῖς καὶ Δη-
μόφιλος, κατηρέθησαν. θελήσαντες ἑπὶ παρὰ τὰ
ἐν Νικαίᾳ γράφῃ ὅτι ἀπαληθύνει ἀναθεματίζουσαν
τὴν Ἀριανὴν αἵρεσιν, παρήλσαντο, καὶ μάλλον αὐτῆς
ἐδέχθησαν εἶναι προστάται. οἱ δὲ καὶ ἐπίσκοποι, οἱ
ἀληθῶς γνήσιοι δοῦλοι τοῦ Κυρίου, καὶ ὁρθῶς πιστεύοντες,
ἦσαν δὲ ἰσχυροὶ πρὸς διακρίσεις, ἔγραψαν ἀρχιεπὶς τῇ
ἐν Νικαίᾳ μὲν καὶ μὲν πλείονα ἢ ἑκατὸν παρ' ἐκεί-
νην ζητῶν καὶ Φροῖον. ταῦτα καὶ Κωνσταντῖον διεδι-
κασί, τὰ καὶ τὴν σύνοδον γενομένην καλεῖσθαι. ἀλλ'
οἱ ἐν τῇ Ἀρίμινῃ καθαιρέτες, ἀπελθόντες πρὸς
Κωνσταντῖον, πεπεισμένοι μὲν ὑποτάσσασθαι αὐτῷ, ἀπ-
λὰς δὲ γαστρί, μὴ ἀνακρίψαντες εἰς τὰς ἰδίας παρ-

VALESII ANNOTATIONES.

2 Καὶ ὡς δράκοντα μὴ ἔχοντα ἰσχυρὸν ἔχον] Jacobus Sirmundus
ἐπισημαίνει ἐνενδεδυγὲν ἐκ ἐπιστολῆς Ἀθανασίου πρὸς Ἀφροῦ. Sed
videndum ne Athanasius potius emendandus sit ex Theo-
doro. Neque enim intelligo quomodo Arianorum syno-
di comparari possint manipulis vim non habentibus: quasi
manipuli vim habere possint. Itaque magis probo scri-

ptam codicum nostrorum. Recte enim Arianorum for-
mula comparatur fabulis seu figmentis. Apud Athana-
sium legitur in singulari καὶ δράκοντα ἰσχυρὸν ἔχον. Sic
etiam in codice Leonis Allatii scribitur καὶ δράκοντα μὴ ἔχον
ἔχον.

VARIORUM.

a Ἀθανάσιος] Scripserunt Athanasii alique Aegypti E-
piscopi ad Africanos, monentes eos ne viris obtemperarent,
qui cum studio flagrantem Nicænam abrogandæ fidei om-
nem morebant lapidem ut ea vim obtrinerent quæ illi Ari-
mini edita mentiebantur, tamen revera Nicæna in Thracia
scripta propositaque fuerant. Postea Synodum Nicænam
multis nominibus collaudant. Cl. Benedictus Alenit in E-

πιστολῇ πρὸς Ἀφροῦ.

a ὡς δράκοντα μὴ ἔχοντα ἔχον] Recte emendavit Sirmun-
dus δράκοντα, ex ipso Athanasio. Phrasin nimirum de-
sumpta est ex Hoseæ cap. VIII. versu 7. ubi in LXX. le-
gitur δράκοντα ἔχοντα ἔχον τοῦ πονηροῦ ἀνθρώπου, manipulus
non habens vires ad faciendam farinam. W. Lowth.

εικίας τες χαί' αὐτῶν ἀπεφωρόμενοι, εἴαν τι πα-
 ρὸν εἰ τῇ Θράκη εἰ αὐτοὶ τὰ χαμῶν, ὥς τῇ
 παρ' αὐτῶν καποδομουμένων ἀνέχονται. ἔπειτα οὖν
 πρὸς τὴν Ἀρίμινον ἐνομαζέουσι, διακύνεσθαι πρῶτον
 τὴν καθαίρεσιν τῆς προσηλυτικῆς, καὶ ἔπειτα ἰσχυράς
 οἱ ἐπίσκοποι, λέγουσι μὲν πλείονος ζητῶν τῶν ἐν
 Νικαίᾳ τῶν παλίων ὁμολογηθέντων, μηδὲ
 ὁμομάζων ἄλλων συνῶν παρ' ἐκείνων. ἀλλὰ ταῦ-
 τα μὲν ἀνέχονται· τὰ δὲ ἐν τῇ Θράκῃ κατὰ βίαν
 παραχθέντα προβάλλοντα. ἐξ οὗ διὰκύνεται, καὶ
 μὲν Ἀριμίνης ἀνίσταται ὅτις, ἀλλότριον δὲ τῆς
 ὑπαρχούσης πίστεως. καὶ αὐτὴν δὲ τὴν μεγάλην σύνο-
 δον καὶ τὰς παρ' ἐκείνων, εἴαν τις ἀντιζητεῖται
 ἐκ τῶν ἀλλήλων ἐγγύων, εὖρα δὲ τῶν μὲν τὴν θιο-
 σέβειαν, τούτων δὲ τὴν ἀλογίαν. οἱ γὰρ ἐν Νικαίᾳ
 συνελθόντες, οὐ καθαριζόντες συνελθόντες, ἀλλὰ
 καὶ ὁμολογῶντες τῆς ἑσίας τοῦ Πατρὸς εἶναι τὴν
 ὕψος. εἴη δὲ καὶ ἁπλῆ καὶ διήγησις καθαρι-
 ζόντες, καὶ τρίτος εἰς αὐτῇ τῇ Ἀριμίνῃ γράφει
 ἐπὶ τὸν μῦθον, μὴ χρῆμα λέγειν ἑσίας ἢ ὑπόστασιν
 ἔχειν τὸν Θεόν. κατὰ μὲν δὲ τὴν ἐσπέραν, παρὰ
 τῶν Ἀρίων θιασωτῶν τοιαῦτα καὶ ποσάυτα καὶ
 τῶν τῆς ἀληθείας δογματικῆς κατασκευάσθη συ-
 φίσματα τι καὶ μηχανήματα.

iplos damnaverant, quod ad proprias Ec-
 clesias non essent reversuri: utque vim pa-
 terentur hiberno tempore in Thracia, quod
 rebus per ipsos innovatis consensum accom-
 modarent. Itaque si qui forte Ariminen-
 sem synodum commemorarent, proferant pri-
 mum quidem depositionem eorum quos
 dixi: deinde ea quae scripserunt Episcopi
 asseverantes praeter illa quae Nicæ a pa-
 tribus exposita fuerant, nihil se amplius
 querere, nec praeter hanc, aliam synodum
 agnoscere. Verum hæc quidem dissimu-
 lant: ea vero quae per vim gesta sunt in
 Thracia, prætendunt. Ex quibus mani-
 feste ostenditur, eos Arianæ quidem hæ-
 resis sectatores; à recta autem fide alienos
 esse. Quod si quis magnam illam syno-
 dum cum synodis istorum conferre ex ad-
 verso voluerit, illorum quidem pietatem,
 istorum vero dementiam animadvertet. Nam
 qui Nicæ congregati sunt, nequaquam
 depositi conveniunt, sed confessi sunt Fi-
 lium ejusdem cum Patre esse substantiæ.
 Illi verò semel atque iterum ac tertio
 apud Ariminum depositi, conscribere ausi
 sunt, dicendum non esse quod Deus sub-
 stantiam habeat aut hypostasim. Et in
 Occidentis quidem partibus, tot ac tales
 fuisse fraudes ac machinæ, quas sectatores
 Arij adversus rectam fidem commenti sunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ.

25

CAPUT XXIV.

Περὶ τῆς Λεόντος τοῦ τῆς Ἀντιοχείας ἐπισκόπου
 χειροτονίας, καὶ τῆς Φλαβίου καὶ Διοδώρου
 παρήρσιος.

De Leontii Antiocheni Episcopi fraudulentiā,
 et de fiducia Flaviani ac Diadori.

ΕΝ Ἀντιοχείᾳ δὲ μετὰ Στέφανον, ὃς Φλαβίον
 ἀφ' ἀλεξάνδρου τῶν Ἑκκλησιαστικῶν ἐξηλάθη
 συλλέγων, Λεόντιον τὴν προεδρίαν ἐδέξατο, παρὰ
 τοὺς εἰς Νικαίαν γραφέντας ὄντας ταύτῃ λαβόν.
 2 ἐκτομίας γὰρ τῶν, αὐτοῦ γὰρ χειροτονίας τῆς πόλ-
 μης. λέγει δὲ καὶ τὴν αἰτίαν τῆς πόλμης ὁ μαχόμενος
 3 Ἀθανάσιος. ὁ μὲν γὰρ Λεόντιος ἀφ' ἀλεξάνδρου
 μὲν γυναικὸς πρὸς πωτόρας, λεγομένης Εὐστολίας,
 3 κατωλυμένης συνεκείνη αὐτῇ, δι' αὐτῆς αὐτὸν ἀπέ-
 κοψεν, ὡς ἐπ' ἀδελφίας ἔχει ἀφ' ἑαυτοῦ μὲν αὐτῆς. καὶ
 τὴν μὲν ὑποψίαν οὐκ ἀπειρήσατο ἀφ' οὗτο δὲ
 μᾶλλον καὶ προσέβητο ὅτι καθαρίσθη. ταῦτα μὲν
 οὖν περὶ τῆς ἄλλης αὐτοῦ γύρω βιωτῆς. ἐγὼ
 δὲ τὸ κακώτερον αὐτῷ καὶ παύρητον εἰς ἀνελώνω

ΑΝΤΙΟΧΙΑΙᾳ verò, post Stephanum
 Flaccilli successorem qui Ecclesia e-
 jectus fuerat, Leontius Episcopatum obti-
 nuit, contra Nicænos canones eum hono-
 rem sortitus. Erat enim eunuchus, suæque
 manu seipsum absciderat. Causam autem
 hujus facinoris refert beatus Athanasius.
 Nam cum Leontius, inquit, male audiret
 ob consuetudinem cum puella quadam, no-
 mine Eustolia, & cum ea simul degere pro-
 hibitus esset, illius causa seipsum excisevit,
 ut deinceps libere cum illa versari posset. Et
 suspicionem quidem nequaquam abolevit:
 immo verò hac de causa, cum presbyter es-
 set, gradu motus est. Et Athanasius qui-
 dem de reliqua Leontii vita hæc scripsit:
 Ego verò fraudulentiam ejus ac versutiam

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καὶ πρὸς τὴν ἀντιοχίαν. In edit. Rob. Stephani pag.
 105. & in Basil. legitur καὶ πρὸς ἀντιοχίαν. Primi Gene-
 venfes Typographi rās emendaverunt ex Athanasii Ep. ad
 Afros. Altera tamen scriptura tolerari potest. Præcessit
 enim τὰς δὲ ἐν τῇ Θράκῃ πρὸς τὴν εἰρήνην. Paulo post. ubi
 legēbatur καὶ ὁμολογησάντες, emendavi ὁμολογῶντες, ut le-
 gitur [in codice Regio J. Pini,] in editione Basilensi; &
 apud Athanasium.

2 Ἀντιοχίαν γὰρ τὴν πόλιν. Magis placet scriptu-
 ra quam in variis lectionibus ad calcem editionis suæ ex-
 hibuit Robertus Stephanus ex altero codice regio [Joan.
 scilicet Pini] τῆς πόλεως. Intelligit autem Theodorus Ca-
 nonem primum Concilii Nicæni, qui est de his qui se ab-
 sciderunt.

3 Κατωλυμένης. In edit. Basil. excusum est κατωλυμένης
 adverbialiter, quod magis placet.

VARIANTIUM.

1 Οὗ μὲν γὰρ Λεόντιος. Occurrunt hæc in Apologia A-
 thanasii de fuga sua, sub Boetii. Consimilia, sed paulo
 graviora narrantur de Leontio apud eundem Athanas. in
 Hist. Armenorum ad Monachos, num. 28. Λεόντιος δὲ ἀποστα-
 τῆς, ὡς ἐπὶ αἱ λαοὶ καὶ οὐκ ἐκείνη, διὰ τὸν αὐτὸν ἀποστα-
 τῆς τοῦ μὲν ἑκτοντος λαοὶ καὶ οὐκ ἐκείνη μὴ ἐκείνη πρὸς.

2 γυναικὸς μὲν δὲ αὐτῶν, λεγομένης δὲ πωτόρας. Leontius eunuchus
 est, qui ne Laici quidem nomine ad Communionem admi-
 tendus erat, quod se ipso castrasset, ne sibi deinceps copia
 foret dormiendi cum quadam Eustolia, quæ cum muliere ejus
 opera esset, virgo tamen vocabatur.

α τὸν Θεοφιλέα ἤξιν. ἡ δὲ ἀξιάγραφος ἑνωσις ἡ Φλα-
 βιανὸς καὶ Διόδωρος, ἱερατικῆς μὲν λήτουργίας μηδὲ πο-
 πτυχηκόπης, τῶν δὲ λαῶν συνιπτασμένοι, νύκτωρ καὶ
 μετ' ἡμέρας εἰς τὸ ὑπὲρ τῆς θυσίας ζῆλον διήγ-
 ρον ἄπαυλας. ὧτοι πρῶτοι διχῇ διελόντες τὴν τ' ψαλ-
 1 λόντων χρῆσιν, ἔκ. ἀφ' ὧν ἀφ' ἑαυτῶν τὴν Δαυιδικὴν
 ἐδίδαξαν μελωδίαν. καὶ τὴν τοιαύτην Ἀρποχεῖα πρῶτον
 ἀρχαίμενοι, πάντοτε διέδραμε, καὶ κατέλαβον τῆς οἰ-
 2 κουμένης τὰ τέμματα. ὧτοι ἡ θύον τῆς ἱερατικῆς
 εἰς τῆς τ' μαρτύρων σπουδῆς συνιπτασμένοι, πάντοτε
 διετέλουν ἐν ἐκείνῃ τ' οἷον ἀνυμνῶντες. ταῦτα ὅ-
 3 ὅτι ὁ Λεόντιος, καλῶς μὲν οὐκ εἰδόμενος ἀσφαλῆς
 εἶσα γὰρ τὸ πλῆθος οὐ μάλα πρὸς τῆς δόξης
 ἐκείνης διακείμενον ἀνδρῶν ἐπισκοπῆς δὲ τῆς λόγους
 χρόνους, οὐ καὶ ἐκκλησιαστικῶν γινώσκων παρ'
 αὐτῶν τ' λήτουργίας ἤξιν. οἱ δὲ καὶ λίαν ἀκρίτως τ'
 3 ἐκείνῃ πεποιθὲς εἰδότες, τὸ κελεύσματον ἔδραν καὶ
 τῆς συνεκτικῆς εἰς τὰς ἐκκλησίας συνιπτασμένοι μάλα
 προσφύμενοι, ὡς τ' ἀπὸ δόξης παρ' ἑαυτοῦ.
 4 τ' μάλιστα Λεόντιος, ὅστις ἐπὶ τὴν κολάσασθαι τὴν πεποιθὲν
 ἀλλὰ τὸ τῆς ἐπισκοπῆς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ
 Σπυρίδων καὶ Φλακίτου τ' βελούτου ἀπέκρυψε. τῆς
 5 γὰρ τ' δόξας τ' ἀφ' ὧν εἰδόμενος, εἰ καὶ τ'
 ἐκκλησίαν ἡσυχαστοῦ εἶναι, τοῖς τ' προσκυμένοι καὶ δια-
 κέοντες ἐκκλησίαν τὰς δὲ τοῖς παιδοπαῖς
 εἰδότες τῆς δόξης κοσμημένοι, καὶ τῶν ἀποστολικῶν
 6 δογμάτων ἀντιχοῦντες, ἀγαθὰ καὶ καλὰ. τῶν
 7 τ' καὶ καὶ, ὁ μὲν κληρὸς πλείους ἔχει τῆς
 αἰρετικῆς λύμης μεμιληχότας. τῶν δὲ λαῶν τὸ
 πλῆθος, τ' ἐν τῇ ὑποστάσει δογματικῇ. οὐδὲ γὰρ
 8 οἱ καὶ διδασκαλίας προσφύμενοι, γινώσκοντες ἑαυτοὺς
 τ' ἡλασθημένους. ὅσα μὲν οὐ Φλακίτος καὶ Σπυρίδων
 καὶ Λεόντιος δυνασθέντες καὶ παράνομα οὐ Ἀρποχεῖα δι-
 9 δράκασι, συζητῶντες μὲν οἰκίας διότι ἀφ' τὸ
 πλῆθος τῆς τ' Δαυιδικῆς, διὰ τὸ μέγα-
 10 θος. καὶ πρὸς τῶν λέγειν χρῆς, ὅτι ἰδοὺ οἱ ἱε-
 ροὶ σὺ ἤχασα, καὶ οἱ μισοῦντές σὺ ἤρα κατελά-
 11 νη. ἡ λαὸς σὺ κατεπαυρημένος γινώσκων, καὶ ἐκ-
 λήσασθαι τ' ἀγίων σου. ἔγωγε, δὲ καὶ ἐξολοθρευ-
 12 σάμενος αὐτοὺς ἐξ ἐκείνων, καὶ ἡ μὴ μετὰ τὸ ἔσχα-
 13 Ἰσραὴλ ἔτι. ἡμῶν δὲ τὰ λοιπὰ τῆς ἱστορίας συ-
 14 γράψομεν.

ac tueri non desit. Par autem illud admira-
 bile, Flavianus scilicet ac Diodorus, licet
 honorem Sacerdotii nondum adepti essent,
 sed adhuc inter laicos versarentur, tamen
 diu nocturne cunctos ad studium ac defen-
 sionem pietatis animabant. Hi primi psallen-
 tium choros duas in partes diviserunt, &
 Davidicos hymnos alternis canere docue-
 runt. Quod quidem tunc primum Antio-
 chæ fieri coëptum, inde ad reliquos per-
 venit, & ad ultimos usque terrarum fines per-
 latum est. Iidem Divinarum rerum studio-
 sis ad Martyrum basilicas congregatis, una
 cum illis pernoctare consueverant, Deum
 hymnis celebrantes. Quæ cum videret Le-
 ontius, eos quidem prohibere haudquaquam
 sibi tutum putavit. Sciebat enim quanto
 amore optimos illos viros populus comple-
 teretur. Sed blandis in speciem sermoni-
 bus hortari eos coëpit, ut in Ecclesiis id
 ministerium obirent. Illi vero, licet ejus im-
 probitatem optime nossent, fecerunt tamen
 quod jubebat, & amoris sui socios alacri
 animo intra Ecclesias congregarunt, hortantes
 eos ut bonum Dominum hymnis celebra-
 rent. Nulla res tamen Leontium addu-
 cere potuit, ut malitiam suam corrigeret.
 Sed sub modestiæ ac mansuetudinis larvâ,
 Stephani & Flaccilli nequitiam occultavit.
 Eos enim qui perversam fidei doctrinam am-
 plexi fuerant, licet alioqui vitæ essent tur-
 pissimi, in presbyterorum tamen ac diaco-
 norum ordinem promovebat. Eos vero qui
 omni genere virtutis ornati essent, & qui
 Apostolicæ doctrinæ mordicus adhererent,
 inhonoratos relinquebat. Quam ob causam,
 clerus quidem plerisque habuit hæretica la-
 be contaminatos. Populi vero maxima pars
 rectam fidei doctrinam tuebatur. Neque
 enim ii quibus docendi cura erat injuncta,
 blasphemiam suam palam efferre audebant.
 Verum quæcunque à Flaccillo, Stephano ac
 Leontio impie & inique gesta sunt Antio-
 chiæ, peculiari commentario opus habent ob
 multitudinem: & Davidico carmine plan-
 genda sunt ob magnitudinem. Nam de his
 quoque dici par est: Quoniam ecce inimi-
 ci tui sonuerunt, & qui oderunt te extu-
 lerunt caput. Super populum tuum dolos
 intenderunt, & consilium inierunt adversus
 sanctos tuos. Dixerunt, Venite & deleamus
 eos de gente, & non memoretur ultra no-
 men Israel. Nos vero reliquam historiam
 prosequamur.

VALESII ANNOTATIONES.

- 1 Ἐκ ἀφ' ὧν ἀφ' ἑαυτῶν] De hoc more Antiphonatum psal-
 lendi, vide quæ notavi ad Socratem pag. 78.
 2 Τῶν τῶν θύοντων] Monachos videtur intelligere.
 Horum enim multitudinem Antiochiæ collegit Flavianus,
 ut scribit Philostorgius in lib. 3. cap. 13.
 3 Καὶ τῶν συνοικούντων] Emendavimus συνοικούντων ex Ma-
 nusc. scriptis codicibus Savilii & Allati. Sirmundus tamen

[ex codice Regio J. Pini] ἡμῶν edidit, cui favere videtur
 Epiphanius verus. Sed nostra emendatio longe præstat. Non
 enim amatores Flaviani & Diodori hic intelliguntur, sed
 ii qui una cum illis, rerum divinarum amore flagrant.
 Qui cum antea ad Basilicas Martyrum pernoctare soliti es-
 sent extra urbem, & illic Psalmos canere, postea hortatu
 Leontii, in Ecclesiis intra urbem id egerunt.

VARIORUM.

- α Φλαβιανὸς] Id fuit postea Episcopus Antiochenus. De
 eo Socr. lib. V. cap. 9, 10, 15. Soz. lib. VII. cap. 11.
 lib. VIII. cap. 3. Et Theodoret. intra, lib. IV. cap. 25.
 lib. V. cap. 9.

† Et amoris sui socios &c.] Malim vertere & amatores
 suos, qua voce utitur Augustinus in concione secunda de
 Psalmo 13. & in Psalmum 72. sub finem.

*De Eudoxii Germaniciensis Episcopi novitate:
& de Basilii Ancyranis atque Eustathii Se-
basteni adversus illum contentione.*

Περὶ τῆς Εὐδοξίου τῷ Γερμανικίῳ χειρονομίας, ἣ
Βασιλείου τοῦ Ἀλκυρά, καὶ Εὐσταθίου τοῦ Σε-
βαστίας χ' τούτῃ γνησιμότητος σπουδῆς.

Eudoxius. GERMANICIA urbs est Euphratensis, ut
vocant, provinciarum, sita in confinio
trium provinciarum, Ciliciz, Syriz &
Cappadociz. Hujus urbis antistes Eudo-
xius, comperta Leontii morte, confestim
Antiochiam profectus est: raptoque per-
vim Episcopatu, instar apri silvestris vine-
am Domini devastavit. Neque enim Leon-
tii exemplo improbitatem suam tegebat, sed
adversus Apostolicam doctrinam propalam
furens, eos qui contradicere audent, om-
ni calamitatum genere vexabat. Per idem
tempus, Ancyra quæ metropolis est Ga-
latiz, Ecclesiam gubernabat Basilii, suc-
cessor Marcelli. Eustathius vero Episco-
patum gerebat Sebastiz quæ caput erat
Armeniz. Hi cum Eudoxii iniquitatem
& rabiem comperissent, quænam ille ausus
fuisset, Constantio per literas significarunt.
Is in Occidentis partibus etiam cum mo-
ratur; & post eadem tyrannorum, vul-
neribus quæ illi reipublicæ infligerant sa-
nandis operam dabat. Porro ambo fami-
liares erant Imperatori, & ob eximiam vi-
tæ sanctimoniam summa apud eum aucto-
ritate ac fiducia pollebant.

*Basilii
Ancyra-
ni.
Eustathius
Sebastenus.*

CAPUT XXVI.

*De Concilio Nicææ, ac postea Seleucia in
Isauria congregato.*

*Socr. II.
cap. 39.
Soz. IV.
cap. 22.*

*Nicæa ter-
ta motu
subversa.*

Hæc cognitis, Imperator Constantius ad
Antiochenes scripsit, se nequaquam
Eudoxio Ecclesiæ illius Episcopatum con-
cessisse. Id enim Eudoxius ipse jactave-
rat. Eumque urbe expelle, & facinorum
suorum poenas dare jussit apud Nicæam Bi-
thyniæ; quo in loco Concilium fieri præce-
perat. Nam & ipse Eudoxius, his quibus
palatii administratio commissa erat, persua-
derat ut celebrando Concilio Nicæa potissi-
mum assignaretur. Verum hujus universi
moderator, qui res futuras perinde novit ac
jam præteritas, insperato quodam terræ motu
conventum illum prohibuit. Maxima enim
pars urbis motu illo subversa est: Et inco-
larum plerique oppressi interiire. Quo fa-
cto, Episcopi qui illuc conveniant, timore
perculsi ad suas quilibet Ecclesias reverte-
runt. Atque hoc Divinæ sapientiæ opus fu-
isse mihi videtur. Nam quoniam in ea urbe,
olim quidem Apostolicæ fidei doctrina
Patribus conscripta fuerat, tunc vero Epi-
scopi ibi congregati contrariam priori illi fi-
dem scripturi erant, atque hæc nominis simi-
litudo ansam fraudis præbitura erat Arianis,
qui simpliciores quosque circumventuri erant.

Γερμανικὴ πόλις ἐστὶ ἐν τῇ μεσογίᾳ τῆς Κιλικίας καὶ
Σύρων Καππαδοκῶν καμίνῃ· εἰς ἣν ὁ Εὐφρα-
τισίας ποταμὸς ἰσχυρὰν τελευτᾷ. τῆσδε δὲ ἐκκλη-
σίας προσηλυτῶν ὁ Εὐδοξίος, εἰτα Λεόντιον περικέ-
καστον μαθὼν, κατέλαβε μὲν ὁ Ἀντόχεις. ἤρπασεν ὁ
ποταμὸς αὐτὸν, οὐδὲ γὰρ Λεοντίῳ παραπλησίως
ἔχοντι οὐκ ἐκείνῳ συνελάμβανεν· ἀλλ' ἀντικρὺς χ' τῶν
ἀποστολικῶν ἐλπίσιν ἀπογνάσκων, καὶ τῶν ἀντιλήψε-
τον τῶν πονηρῶν παιδαγωγῶν περιέβαλε συμφορᾶς. χ' ὁ
τῶν χρόνων Ἀλκυράς μὲν δὲ Γαλατῶν μὴ οὐ-
νόματι Βασιλείος κατέχευε τὰ τῆς ἐκκλησίας πη-
δάλια, Μάρκελλον δὲ διδάσκοντος. Εὐστάθιος δὲ
Σεβαστίας ἠγεῖτο, ἢ τῆς Ἀρμενίας ἐπρόκειτο. ἔπειτα
ὁ Εὐδοξίος περαινομένη καὶ λυτῇ μεμαθηκότις, Κων-
σταντίῳ τῷ βασιλεῖ τὰ τολμηθῆναι αὐτῷ χειρονο-
μασθαι ἐδήλωσεν. ἐπὶ δὲ ὅπως ἐν τῇ πόλει διόρ-
θωσιν διέτελλε τμήματι, ὃ ὡς τῶν τυραννῶν γε-
νημένην βλάβειν ἰώμενος μὲν ὁ ἐκείνων ἀναιρέσει.
συνήθεος ὅτι ἦσαν ἔπειτα τῷ βασιλεῖ, καὶ πλείους ὅτι
αὐτῷ τὴν ἀξίαντα βιοτικῶν ἀπὸ τῶν παρρησίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Περὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ καὶ πάλιν ἐν Σελευκίᾳ τῇ Ἰσαυ-
ρίας γνησιμότητος συνόδου.

Ταῦτα μαθὼν ὁ Κωνσταντῖος, Ἀντοχείῳ μὲν
ἐπέστειλεν, ὥς οὐκ αὐτὸς Εὐδοξίῳ τὴν ἐκ-
κλησίας ἐκείνης ἐπιτίμωσιν προσηλυτῶν. τῷτο γὰρ
ἐκείνος ἐβρόλησεν. Εὐδοξίον δὲ ὁ μὲν πύλαις ἐξέλα-
ναι, δυνάμει δὲ δίκῃς ὡς ἔδραστον, ἐν Νικαίᾳ δὲ Βιθυ-
νίας προσηλυτῶν, ἐκὼν συνδραμῶν ὁ συνέδριον παρε-
ῆσαν. ὁ δὲ Νικαίαν αὐτὸς Εὐδοξίος ἀφορέσας τῷ συν-
εδρίῳ, τὸς τὰ βασιλείᾳ πεποιημένους εὐκρομῶν
ἐπέσει. ἀλλ' ὁ δὲ ὅλοι πρύτανης, τὰ ἰσχύματα ὡς ἦδη
γνησιμῶν ἐπιστάμενος, σφισμῶν πρὸ παραδεδῶκε κα-
κόλυκε τὸ συνέδριον. τὰ γὰρ πλείστα δὲ πόλεις, ὁ
σφισμὸς ἐκείνους κατέπληξε, καὶ τὸ ἐκείνοις τὸς πλείους
διέφθειρε. τῷτο μεμαθηκότις οἱ συνέδριον, καὶ κομι-
δῇ δεισάντες, εἰς τὰς οἰκίας ἐκκλησίας ἀνέστειλαν.
τῆς δὲ τοῦ Θεοῦ σοφίας ἡγοῦμαι τῷτο μηχανήματα.
ἐπειδὴ γὰρ ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει παρὰ τὸ ἅγιον πα-
τέρων ἢ τῆς ἀποστολικῆς πίστεως ἐγράφη διδασκα-
λία, ἐκείνη δὲ γράφει ἐν αὐτῇ ἔμελλον οἱ ὕψιστοι
ἀνθρώποι, ἀφορμὴ δὲ τοῖς Ἀρείῳ Διασωταῖς ἐξ-
απάτης ἢ τῆς ἐπωνυμίας ταυτοῦτος ἐγένετο, καὶ
βυκολῶν ἡμελλοῖς τοὺς ἀπλοῦς ἡτοῖς χειρημῆς,

VARIORUM ANNOTATIONES.

2 Eudoxius] De Eudoxio Socr. l. II. cap. 19. 37. initio.
40 in fin. & c. 41. lib. IV. cap. 1. 14. Sozom. lib. III. cap.
5. lib. IV. c. 12. de Basilio Ancyra Socr. lib. II. c. 29,

30 sub fin. & cap. 41. lib. III. c. 25. Soz. lib. IV. c. 24.
de Eustathio Sebasteno Socr. lib. II. c. 39. 40. Soz. l. III.
c. 14. lib. IV. cap. 24.

ἀπὸ Νικαίας καὶ ταύτην ἀποσταθεροῦντες, καὶ ὡς ἡ
παλαιὰ ἐκείνη ἀποφάσις, διέλυον ὁ δὲ ἐκ-
κλησίαν ἀπομνηστικὸς τὸ συνέδριον. χρόνῳ δὲ δι-
ελθόντες, ὑπὸ τῷ Εὐδοξίῳ ἐκτελέσαντες ὑπομνηματί-
2 ὁ Κωνσταντῖνος, εἰς Σιλεύκειαν τὴν συνοδὴν γενέσθαι
ἀποστείλας πόλιν δὲ αὐτὴν τῇ Ἰσαυρίᾳ, πρὸς τῇ
θαλάττῃ καμένη, καὶ τῇ ὁμοφύλῳ πόλει ἡγουμένη
εἰς ταύτην ἀφικόμενοι τὸς δὲ ἐξ ἑσῶς ὑποσκόπους, καὶ
μὴ δὴ καὶ τὸς τῇ Παντικῇ, καὶ τὸς τῇ Ἀσιακῇ παρηγο-
γῶσι. καὶ τῷτοι δὲ τὸν καιρὸν, Καισαρείας μὲν τῆς
3 Παλαιστίνης μητροπόλεως ὁ Ἀκάκιος ἡγούμενος, ἀφ-
δεξάμενος τὸν Εὐσέβιον. τῷτοι δὲ τῇ Ἀκάκιον ἡ ἐν
Σαρδικῇ συνεδριαθεῖσα σύνοδος ἀπεκέρχθη. ἀλλὰ
τῷ ἐξουχθεῖσαι ἐκ ἐδέξατο ψῆφον, τοσούτους πλῆθους
ἀρχιερέων ἐκτελέσαντες. τῷ δὲ γὰρ Ἱεροσολύμων μὲν
Μακάριον ἐκείνῳ ὁ πολλάκις ἐμνήσθη, Μάξιμος δὲ
ἀποδείξας παρέλαβεν ἀντὶς ἐν τοῖς ὑπὲρ ὁσιότη-
4 ἀφ' ἑσῶς ἀγῶσι. τίς τι γὰρ δεξιὸν ὀφθαλμὸν
ἀφῆρητο, καὶ τῷ ἀκύνῃ ἐπῆρητο τῷ δεξιῷ. τῷτις
εἰς τὸ ἀγῶνι μεταστάντος βίον, Κύριλλος τῆς ἐπι-
5 σκοπικῆς χάριτος ἡγεμὼν, τῷ ἀποστολικῷ δόγματι
τῷ ἀποστόλῳ ὑπομαχῶν. ἔτοις πρὸς ἀλλήλους τῷ
6 πρῶτον φιλοεικούντες, μεγίστην ἐχθρὴν τοῖς κοι-
νοῖς ἐγένοντο πρόξενον. ὁ μὲν γὰρ Ἀκάκιος μικρὰς πο-
ταὶς θύρας ἀφορμὰς, κατέβη τῷ Κύριλλῳ καὶ τῷ Ἱερο-
7 σολύμων ἐξήλασεν. ὁ δὲ Κύριλλος τῷ μὲν Ἀντιόχειαν
παρελήλυθε, ποιμένας αὐτὴν ἐστημεν θύρας εἰς τῇ
Ταρσὺν ἀφικόμενος, τῷ θαυμασίῳ συτῇ Σιλβανῷ.
ἔτος γὰρ καὶ ἐκείνῳ τῷ καιρῷ, ἐκείνῳ ἡγούμενος τῆς ἐκ-
8 κλησίας. τῷτο μὲν ὁ Ἀκάκιος, ἐπέσειλε τῷ Σιλ-
βανῷ, καὶ τῷ καθάρεσεν τῷ Κυρίλλῳ μεμνημένος. ὁ δὲ,
καὶ τῷ Κυρίλλῳ αἰδούμενος, καὶ τὸ πλῆθος ὑποφύμενος
ἡδιστα γὰρ τῆς τοῦ Κυρίλλου διδασκαλίας ἀπῆλυνε
τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκ ἐκάλυψε λειτουργίας ἐπὶ δὲ
9 δὲ συνελθὼν εἰς τῷ Σελβικίαν, ἐκείνῳ μὲν τοῖς ἀμφὶ
τὸν Βασίλειον καὶ Εὐστάθιον καὶ Σιλβανὸν καὶ τοῖς λοιποῖς
10 ὁ Κύριλλος τῷ συνέδριον. ὁ δὲ γὰρ Ἀκάκιος, ἀφῆκε-
το μὲν καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν συνεληλυθῆσαν ἐπισκόπους
πενήκοντα καὶ ἦσαν καὶ ἐκείνῳ ἔρασαν καὶ μὴ πρότερον
αὐτοῖς κοινοῦσθαι τῷ βυθθυμάτω, πρὸς ἑξῆς γενέσθαι

istam quoque synodum Nicenam appellan-
tes, ac pro vetere illa in medium proferen-
tes; Deus qui Ecclesiarum perpetuo curam
gerit, conventum hunc diremit. Interjecto
brevis tempore, Constantius ab accusatoribus
Eudoxii submonitus, Seleuciae Concilium
fieri praecepit. Est autem Seleucia urbs
11 Iauriae ad mare sita, inter omnes ejus pro-
vinciae urbes primum obtinens locum. Co-
igitur universos Orientis Episcopos, Asiam
item ac Ponticam Diocesis, convenire ius-
sit. Porro ea tempestate, Caesarea quidem
Palestinae post Eusebium Acacius praeside-
bat. Qui cum a synodo Serdicae congregata
depositus fuisset, sententiae contra se latae
minime acquievit, tot Episcoporum mul-
titudinem despiciens, Hierosolymorum ve-
ro sacerdotium, post Macarium illum cujus
12 jam antea mentionem fecimus, Maximus suscepit. Vir qui pro pietatis defensione in
persecutionem certaminibus inclaretur. Nam
& oculo dextro orbatus, & dextro poplite
debilitatus fuerat. Quo deinde ad immorta-
lem vitam translato, Cyrillus Apostolicae
13 doctrinae acerrimus propugnator, Episcopa-
lem gratiam promeruit. Hi cum de prima-
tu inter se contenderent, reipublicae Chri-
stianae gravissimorum malorum causam pra-
buere. Nam Acacius quidem, levi qua-
dam occasione arrepta Cyrillum deposuerat, &
14 & Hierosolymis expulerat. Cyrillus vero,
Antiochiam quidem praetergressus est, cum
eam pastore orbatam videret. Tarsum au-
tem profectus, cum admirando Silvano vi-
xit. Hic enim eo tempore Ecclesiam il-
lam administrabat. Quod cum Acacius re-
scivisset, literas scripsit ad Silvanum, ei-
que depositionem Cyrilli nuntiavit. At
ille, & Cyrillum reveritus, & populum re-
formidans, utpote qui Cyrilli concionibus
admodum delectaretur, eum ab Ecclesiasti-
co ministerio haudquaquam prohibuit. Por-
ro cum Seleuciam convenissent, Cyrillus
cum Basilio, Eustathio, Silvano ac reli-
quis sacerdotibus simul confedit. Acacius ve-
ro, & ipse quidem accessit ad Episcopos il-
lic congregatos, qui erant numero centum
& quinquaginta. Sed se cum illis consilium

VALESII ANNOTATIONES.

1 Πρὸς πρῶτον] Huic contentioni occasionem praebuerat
Canon scriptus Concilii Niceni, qui Episcopo Hieroso-
lymorum eum honoris gradum, quem ab ultimis temporibus
habuerat, iussit conservari, salva tamen Caesariensi
Episcopo Metropolitani dignitate. Quo tamen Canone
omnis potestas ac jurisdictio servata erat Episcopo Cae-
sariensi, Hierosolymorum autem Episcopo nihil praeter ho-
norem ac reverentiam tributum fuerat.

2 Τοῦ καιροῦ] Recte Jacobus Sirmundus emendavit
τοῦ καιροῦ, quemadmodum scribitur in codice Leonis Alla-
ti, & in altero codice Regio, cujus variantes lecturas
edidit Stephanus.

3 Ὁ Κύριλλος τῷ συνέδριον] In Manuscripto codice Hen-
rici Savini haec adduntur καὶ τῷ βυθθυμάτω. Quae licet
in reliquis codicibus non legantur, proba tamen mihi vi-
dentur, nec rejicienda.

VARIORUM.

2 Εἰς Σιλεύκειαν τὴν συνοδὴν] Concilium Seleuciense.
eodem quo Ariminense tempore, anno 359. V. Cal.
Oktob. coactum: cui 160 circiter Episcopi ex variis Orien-
tis Provinciis congregati interfuerunt. In duos partes
dirempta est Synodus: unam duce Acacio Caesariensi, cui
33 alii adhererunt, qui abrogata formula Nicena, aliam
substitutere voluerunt: alteram sub Georgio Laodiceno,
aliisque, qui omisso solum τῷ ὁμοῦ Fidem Nicenam
conservandam esse contendebant. Hi numero longe supe-
riores, reiectis Acacianorum libello & formula, Fidem
Antiochiae anno 341 scriptam protulerunt, & subscriptio-

ne sua ratam habuerunt, partisque Acaciae principes de-
posuerunt. Confer Sulp. Sev. lib. II. p. 158. Imprimis
vero Hilarium, qui huic Synodo praesens adfuit, lib. contr.
Constant. VII. defunct. col. 292. Locum ex vetustissimo
codice Colbertino longe emendatiorem exhibet Baluzius
nov. Collect. col. 67. Guil. Cave, Hist. Eccl. Vol. II. p. 119.

6 Ἀκάκιος] De Acacio Socr. II. cap. 4. 39. 40. Soz.
I. III. cap. 2. lib. IV. c. 23. de Maximo Socr. lib. II.
cap. 8. Soz. lib. II. cap. 20. lib. III. c. 6. de Cyrillo Socr.
lib. II. cap. 38. 40 sub fin. Soz. lib. IV. c. 25.

S. C. in initium negavit, nisi Cyrillus e Concilio submoveretur, quippe qui Episcopatu exutus fuisset. Ac nonnulli quidem eorum qui pacis studiosi erant, Cyrillum rogabant ut e Concilio discederet; post doctrinae fidei discussionem, ejus causam examinatos se esse pollicentes. Sed cum Cyrillus non obtemperaret, Acacius relictis illis abscessit. Et cum Eudoxio congressus, metu quo tenebatur eum liberavit, animumque ei addidit, spondens se patronum ipsi atque adiutorem fore. Et in Concilium quidem ingredi eum vetuit: sed una cum illo Constantinopolim profectus est.

CAPUT XXVII.

De iis quae Constantinopoli Orthodoxis Episcopis accidit.

S. C. l. II.
cap. 41.
S. C. l. IV.
cap. 24.

Acacius
Cyrillum
excommunicavit.

CONSTANTIUS enim ab Occidentis partibus reversus, ibi tunc morabatur. Apud quem Acacius cum Episcopos Seleuciae congregatos multis de causis accusasset, improborum hominum coetum appellans, ad exitium ac perniciem Ecclesiarum collectum; Imperatorem ad iracundiam incitavit. Sed praecipue Imperatoris animum commoverunt ea quae Acacius adversus Cyrillum commentus est. Sacram enim vestem, quam Constantinus omni laude celebrandus, ad exornandam Hierosolymorum Ecclesiam Macario ejus loci Episcopo donaverat, ut ea indutus, Divini baptismi ministerium perageret: ea vestis aureis filis contexta erat: Cyrillum vendidisse dixit, eamque mercatum quendam ex iis qui in theatro saltare solent, induisse quidem, sed inter saltandum collapsum, obtritumque interivisse. Hoc affessore, inquit, & consiliario judicare & de aliis sententiam ferre aggrediuntur. Hac occasione arrepta, proceres palatii persuadent Imperatori, ut non totam synodum: metuebant enim consensum multitudinis: sed decem dumtaxat praecipuos convocaret. Horum ex numero fuit Eustathius Armenius & Basilus Galata, Silvanus item Tarsensis & Eleusius Cyzicenus. Qui cum venissent, Imperatorem hortati sunt, ut de Eudoxii blasphemiam & iniquis actibus quaestio haberetur. Verum Imperator a contrariae partis sectatoribus admonitus, causam fidei prius disceptandam esse dixit, tum de illo quaestionem habendam. Cumque Basilus pristina familiaritate fretus, Imperatorem libere coarguisset, tanquam Apostolicae doctrinae infidias struentem, commotus est Constantius: & Basilium silere iussit, utpote qui turbas ac tempestates in

τὸν συλλέξῃ τὸν Κύριλλον, ἅπερ δὴ τὸ δὲ χειρὸς αὐτοῦ γὰρ γυμνωμένον. καὶ πάλιν μὲν τὸ εἰρήνης ὁμοθυμαδὸν, ὑποχωρήσας τὸν Κύριλλον ἐκέλευσε, ὑποχωρήσας μὲν τὸ δόγματι ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, καὶ τὸ κατὰ αὐτὸν ὑποχωρήσας ἐξελήλυθεν. ἐπειδὴ δὲ ἐκ εἴξει, χαλῶν μὲν αὐτὸς ὁ Ἀκάκιος ἐξελήλυθεν. Εὐδοξίῳ δὲ συνηνόμενος, τὸ μὲν ἐκείνου ἐξήλασε διὸς θάρρους δὲ ἐνέγκει, συνήγορος αὐτῷ καὶ συναγωγῆς ὑποχρέωτος ἔσται. καὶ ἐς μὲν τὸ συνίδρυαι εἰσιλθεὶν αὐτὸν διακώλυσε· τὴν δὲ Κωνσταντινούπολιν σὺν ἑκείνῳ χαλῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ΄.

Περὶ τῆς ἐν Κωνσταντινὺ πόλιν τοῖς ἑρσέδοις ἐπισκόποις συμβεβηκότων.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ γὰρ ἀπὸ τῆς ἰσπείρας ἐπανελθὼν, ἐν ταύτῃ διέτριβε. πολλὰ δὲ τὸ συνεληλυθότων ἐπὶ τῷ βασιλείῳ κατηγερόσας, καὶ σύστημα ποιησάσας ἀνθρώπων ἀπεκαλίσας, ἐπὶ ἑλίῳ καὶ λύμῃ τῶν ἐκκλησιῶν συβροτόμενον, τὴν βασιλείαν ἀνέψε θυμῷ. ἔχῃ καὶ αὐτὸν χαλεπήναι πεποίθει, ἅ καὶ τῷ Κυρίλλῳ συντίθεται. τὸ γὰρ ἰεραὶ ἐκλήνῃ ὁ πανδύρηνος Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς τὸ Ἱεροσολύμων ἐκκλησίαν μαρτυροῦν, δίδωκε τὰ Μακαρίῳ τὰ τὸ πάριος ἐκείνης δὲ χειρὸς ἵνα ταύτην ἀειδαλλόμενος, τὴν ὅτι θείῃ βασιλείᾳ ἐπιτελεῖται λειτουργίαν ἐκ χρυσῶν δὲ αὐτῇ χαλῶν καὶ ἱματίων πεπραγμένων τὸν Κύριλλον ἔφη, καὶ ταύτην πάλιν ἐπὶ τὸ θυμῷ λυγρομένον πελάμῃ, ἀειδαλλόμενος, ἐρχόμενος δὲ πάλιν ἐκ συντίθεται, καὶ θανάτῳ παραδεδωκέναι. τῷ τῷ ἔφῃ καὶ αὐτὸν ἐχθρὸς, καὶ τὸς ἄλλους διακάζει ἐπὶ χεῖρσι. ταύτην λαοὶ τὸ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ βασιλείᾳ οἱ προσελύοντες, πείθουσι τὴν βασιλείαν μὴ πᾶσαι ἀδυνατοῦσι τὸ συνίδρυαι· ἐδιδίχατο γὰρ τῷ πλῶνι τὸ συμφωνίαν· ἀλλὰ δὲ καὶ τὸς ἡθύνοντες. ἐν τούτοις Εὐστάθιος ἦν ὁ Ἀρμένιος, καὶ Βασίλειος ὁ Γαλάτης, καὶ Σιλβανὸς ὁ Ταρσοῦ, καὶ Εὐδύσιος ὁ Κυζίκου. ὅτι ὡς ἐκείνοι, παρακάλεον τὴν βασιλείαν, τὸ Εὐδοξίῳ βλασφημίαν καὶ παρανομίαν ἐξελεγχόμενοι. ὁ δὲ παρὰ τὴν ταύτην πεπραγμένον διδασκόμενος, ἔλεγε καὶ πρὸς τοὺς τὰ καὶ πάλιν ἐξελήλυθεν. τὸ δὲ βασιλεὺς τῇ προτέρᾳ συντίθεται θάρρους αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ τὴν βασιλείαν διελύχεντος ὡς τοῖς ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν ὡς εἴγματος, ἐκλεπήκει μὲν ὁ Κωνσταντῖνος· σιγήσας δὲ ἀπεπείθετο τὸν βασιλεῖν, ὡς ζάλης αἰπὸν

VALESII ANNOTATIONES.

1 Κωνσταντῖνος γὰρ ἀπὸ τῆς ἰσπείρας] Ab his verbis inchoavit caput 27. Basilicensem & Roberti Stephani editionem sequutus. In his enim editionibus caput 27, incipit ab his verbis, nota numerali insignitum, quae in Basilicensi quidem editione praenotatur capitulo: in editione vero Stephani adscripta est ad hunc. Ipsum autem titulum capituli qui secundo libro praefixus est in Indice Capitulorum, emendavi ex conjectura. Priorem enim partem quae erat de synodo Seleucensi, conjeci in titulum capituli 26. in quo agitur de synodo Nicæna. Quod quidem recte & cum iudicio à nobis factum esse, nemo, ut opinor, negabit. Ad enim res ipsa postulabat.

2 Τῇ τοῦ θείου βασιλέως λειτουργίᾳ] Hunc locum de baptismi Sacramento intellexerunt interpretes. Ego vero de festo Epiphaniarum die malim intelligere, quo Christus in Jordane est baptizatus. Hunc enim diem praecipuo honore colebant Hierosolymitani, eo quod apud ipsos Christus tunc fuisse. Eoque die infantes baptizari apud illos solebant, ut legere videntur in Typico Monasterii Sancti Sabae, ubi etiam officium illius dici refertur, λειτουργίᾳ igitur hoc loco, vel Missam illius dici significat, vel totum Officium. Sic λειτουργίαν usurpat Theodoretus supra in cap. 24. hujus libri [& infra in l. III. cap. 4. & lib. IV. cap. 14.] Porro ex hoc loco apparet, quodam vetula sit consuetudo sacrarum vestium in Ecclesiis.

ταῖς ἐκκλησίαις γινόμεν. παυσαμένη δὲ τῇ βασι-
λεύῃ τῆς διαλέξεως, ἐπεὶ τὰ τῆς πίστεως διακρι-
τικὰ ῥήματα βασιλεῦς, ὁ Εὐδόκιος ἔφη, ὅσα τὰς
ἐκ τῆς μοιόγυνος βλασφημίας ὑπὸ Εὐδόξου πολλο-
σημέναι, καὶ ἅμα λέγοντες ἐπιδόκεν ἔκτεσιν, ἢ τοῖς
ἄλλοις πολλοῖς δυσσεβεῖσι καὶ ταῦτα προσέκειτο.
τὰ ἀντιθέτως προσφύμενα, ἀνόμενα χεῖρ ἢ ἑστάν
ἐστίν. ἐκ. Οὗτος ὁ Παῖς ἐξ ὧν τὰ πάντα, ὃς ἐστὶν Κύριος
Ἰησοῦς Χριστός, δι' ὃ τὰ πάντα. ἀνόμενον δὲ τὸ ἐξ
ὧν τὰ δι' ὃ. ἀνόμενος ἄρα ὁ Ἰὼς τῷ Θεῷ ὃ Πατρί.
ταύτην ἀναγινώσκον καλῶσας τὴν ἐκείνου ὁ Κωνσταν-
τίνος, ὃ σφόδρα χαλεπῶς τοῖς τὴν ἐκείνου ἀσέ-
βειαν, ἤρετο τὸν Εὐδόξου εἰ αὐτὸς ταῦτα συγγέγρα-
φεν. ὃ δὲ ἠρίθη παραυτίκα, καὶ ταῦτα γρηγορήσας
τὸν Ἀέτιον ἔφη. Ἀέτιος δὲ οὗτος ἦν, ὃς πάλαι
μὲν Λέοντος τὰς Φλαβιανῶν καὶ Δεδωρῶν καθ' ἑαυ-
τὸν διδουχάμενος, τῆς διακονίας ἐγύμνωσεν. Γεώργιος
ὁ τῆς Ἀλεξανδρινῆς ἐπίθελος, συνειργὼν ἐχθρὸς ὃ τῶν
δυσσεβῶν ῥημάτων, ὃ τὴν ἀντισυργῶν ἐχθροφιλία,
τότε μὲντοι μετ' Εὐνομίᾳ τῷ Εὐδόξῳ συνῶν. Λε-
οντίου γὰρ δὴ πεπληθύνοντος, ὃ Εὐδόξῳ τὸ Ἀντι-
οχείᾳ ἐκκλησίας ἡγεμόνος τῆς προεδρίας, ἐπαῖ-
κον ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου τὸν Εὐνόμιον ἄγον· ὃ τὸν Εὐ-
δόξῳ θύρον ὁμῶς φέρει, καὶ τοῖς τῇ δυσσεβείᾳ καὶ
Συβαριτικῇ κατεργασίᾳ χυλῶν, πάντων προὔτι-
μοις τὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀφ' ἑαυτοῦ. ὃ σὺν Εὐνομίᾳ
ταῖς ἐκείνου προσπλωθείς θύρασι, τὴν καλὰν ἐξη-
λάσας βίαν, ὃ τὸν μὲν πᾶσι τῶν, τὸν δὲ παρ' ἐκεί-
νου διέλελ' Φαιτῶν τε ὃ γαστριζόμενος. τότε μὲντοι
ὁ βασιλεὺς τῷτο μαθὼν, ὡσαύτως πρὸς τὸν Ἀέτιον
Ἀέτιον ὃ ἐπισηλοῦντος, τὴν ἐκείνου ἐκείνη ἐπέδειξεν,
πυθαγόρειος εἰ αὐτὸς ἐκείνους πλοκάς εἶναι τὸν λόγον.
ὃ δὲ, ὃ τὰ γνησιώτατα πάντα ἀγνοῶν, ὃ τὸν τῆς
πίστεως ἐκ ἐπιδόξου τρόποι, θύφμενον δὲ ἐκ τῆς
ὁμολογίας καρπώσας προσδοκήσας, ἔφη τὸν Ἀέ-
τιον ἐκείνους αὐτὸς ὡς γνήσιους. ὃ δὲ βασιλεὺς τῆς
τῆς δυσσεβείας ὑπερβολῇ καπνῶν, θύβους αὐτὸν ἐξ-
ωστράκει, εἰς τὴν γῆρας τῆς Φρυγίας ἀπαχθῆναι
καλῶσας. ὃ ἐκείνους μὲν τὴν ἐκ τῆς βλασφημίας
καρπώσας ἀπείκει, ἐξελθὼν τὸν βασιλεῖος. Εὐ-
δόκιος δὲ ὃ τὸν Εὐδόξῳ ἔφη ταῦτα φρονεῖν συνίσχον
γὰρ αὐτῷ ὃ σὺν τῶν τῶν Ἀέτιον ἔνα, ὃ τῇ τῇ
γνώμῃ διακονῶντα ἐκείνους, τὴν βλασφημίαν συγ-
γραφεῖαν. ὃ περὶ τὴν ἐλπίδα εἶναι σαφὲς τῇ συ-
νείδει τοῖς γρηγορήσας, τὸ μὲν δὲ ἔπειτα, ἀλλ'
αὐτὸν εἰρηκίνας, Ἀέτιον εἶναι τὸν ἐκείνους. ἀλλ' ὃ χρὴ
τοπάζοντες τὸς δικάζοντες κρίναι, ὃ βασιλεὺς ἔφη,

Εκκλησίαις excitaret. Tunc Basilio differen-
di finem faciente, Eustachius Imperatori
dixit. Quandoquidem causam fidei dijudi-
cari cupis. Imperator, vide quas contra uni-
genitum blasphemias effudit Eudoxius. Si-
mul hæc dicens, porrexit expositionem fidei,
in qua præter alia multa hæc quoque impia
verba continebantur. Ea quæ dissimiliter pro-
feruntur, dissimilia sunt secundum substan-
tiam. Unus Deus Pater ex quo omnia, &
unus Dominus Jesus Christus per quem om-
nia. Atqui inter se dissimilia sunt, ex quo, &
per quem. Filius ergo dissimilis est Deo Pa-
tri. Hanc expositionem cum recitari iussisset
Constantius, & ob impietatem in ea compre-
hensam graviter indignaretur, Eudoxium in-
terrogavit num hæc ab illo scripta essent?
Negavit confestim Eudoxius, & Actium ista
scripsisse asseveravit. Hic autem erat Actius,
quem olim Leontius, Flaviani & Diodori
veritus accusationes, diaconatu exuerat: Ge-
orgius vero Alexandrinæ insidiator Ecclesiæ,
& impiorum verborum & scelerum facio-
rum adiutorem habuerat. Sed tunc tem-
poris apud Eudoxium degebat una cum Eu-
nomio. Nam post mortem Leontii cum Eu-
doxius Episcopatum Antiochenis Ecclesiæ
invasisset, Actius ex Ægypto reversus est,
Eunomium secum adducens. Cumque Eu-
doxium idem cum ipso sentientem deprehen-
disset, & simul cum impietate Sybariticas
quoque delicias consuetantem, Antiochenæ
urbis domicilium reliquis anteposuit. Et
una cum Eunomio libadiis affixus Eudo-
xii, parasitorum vitam æmulatus est: modo
ad hunc, modo ad illum venire solitus, ven-
tremque epulis distendere. Tunc igitur Im-
perator ea re cognita, Actium induci iussit.
Et cum venisset, expositionem illam ei ostē-
dit, quæ sitque num hujus scriptoris ipse
auctor esset. At ille cum & rerum gestarum
prorsus ignarus esset, & interrogationis causam
nesciret, sperans ex confessione laudem se
consecuturum, ejus scripti auctorem se pro-
fessus est. Imperator vero, impietatis magni-
tudinem considerans, eum exilio damnavit,
& in quendam Phrygiæ locum iussit depor-
tari. Et Actius quidem, cum ex blasphē-
mia sua nullum alium fructum percepisset
quam infamiam, palatio exturbatus est. Eu-
stathius vero Eudoxium quoque idem sentire
dixit. Actium enim convivam ejus & con-
tubernalem esse; ejusque voluntati inservien-
tem ista conscripsisse. Idque certissimum esse
argumentum dicebat; Eudoxium ejus scri-
ptionis conscium esse, quod nemo præter
illum eam expositionem Actii esse dixisset.
Verum Imperator: Ex conjecturis, inquit,
judices sententiam ferre non debent, sed res

VALESI: ANNOTATIONES.

τ Γεώργιος δὲ ὁ τῆς Ἀλεξανδρινῆς Idem de Actio testa-
tur Gregorius Nyssenus in lib. 3. contra Eunomium, ubi
Actii vitam describit. ἐπὶ τούτοις τῷ μεγάλῳ Ἀθηνάσιῳ

βασιλεὺς δὴ τῶν τῶν Ἀλεξανδρινῶν ἐκκλησίας μεταστῆναι, Γεω-
ργίου δὲ τοῦ προεδρεύοντος τῶν ἐκείνους λαῶν ἀφ' ἑαυτοῦ. πάλιν
Ἀλεξανδρινὸς ὁ Ἀέτιος &c.

VARIORUM.

α Ἀέτιος De Actio Socr. lib. II. cap. 35. lib. IV. c. 13.
Soz. l. VI. c. 26.

β Συβαριτικῇ χυλῶν Sybariticis, & Sybaricis; id est, de-
licatis, spensibus, luxuriis. Sybaris enim (Sybaris

urbis Magnæ Græciæ in Lucania incolæ) luxuriosi erant,
& deliciis adeo indulgebant, ut vel ipsos equos ad cibum
futare docerent. Vide plura apud Strabonem.

Sæc. IV. gestas diligenter inquirere. Tunc Eustathius: Nobis igitur universis, inquit, persuadeat Eudoxius se non ita sentire, Anathema dicendo scriptioni Aetii. Cumque Imperator eam postulationem libenter amplexus esset, idque ita fieri præcepisset, Eudoxius tergiversari cepit, oblatamque ipsi conditionem variis artibus eludere conatus est. Sed cum Imperator indignaretur, minatusque esset se illum cum Aetio in exilium missurum, utpote impiæ sententiæ ac doctrinæ consortem, Eudoxius suam ipsius doctrinam negavit, quam tamen & tunc temporis, & postea, defendere nunquam destitit. Cæterum ipse quoque vicissim objecit Eustathio, eos etiam consubstantialis vocabulum, quod in Scripturis non extaret, perinde damnare oportere. Sed respondit Silvanus: Equum etiam est ut illi voces istas, de non extantibus, & creaturam, & alterius substantiæ, quæ in Scripturis non extant, nec usquam in prophetis aut Apostolicis libris leguntur, condemnent, easque à sacris conventibus procul abijciant. His assensus est Imperator, & Eudoxianis præcepit ut anathema istis dicerent. At illi, initio quidem contradicere cœperunt. Postea vero animadversa Imperatoris indignatione, ægre licet atque inviti, voces ipsas à Silvano propositas condemnarunt. Exinde vero acriter insisterunt, flagitantes ut consubstantialis quoque vocabulum damnetur. Sed Silvanus argute ratiocinatus & vere, ad illos & ad ipsum Imperatorem ita dixit. Si Deus Verbum non est ex nihilo, nec creatura, nec alterius substantiæ, consubstantialis igitur est Deo qui ipsum genuit, utpote Deus ex Deo & lumen ex lumine; eandemque cum genitore suo naturam habet. Et ille quidem fortissime simul ac verissime ista dicebat; nulli tamen eorum qui aderant persuasit. Immo ab Acacii & Eudoxii factione ingens clamor excitatus est: & Imperator ira succensus, minatus est se illos Ecclesiis ejecturum. Tum vero Eleusius & Silvanus cum aliis dixerunt Imperatori, penes illum jus esse statuendi de supplicio; penes ipsos vero de pietate atque impietate. Se tamen doctrinam majorum nunquam prodituros. Constantius vero cum eorum sapientiam ac fortitudinem, & in tuenda Apostolorum doctrina fiduciam mirari debuisset, illos quidem Ecclesiis suis expulit; alios vero in eorum locum substitui præcepit. Quo tempore, Eudoxius quidem Constantinopolitanæ Ecclesiæ sedem tyrannice invalit: Eleusio vero Cyzicena urbe ejecto, Eunomium ejus loco Episcopum constituerunt. Quibus in hunc modum peractis, Imperator Aetium scripto damnari iussit. Itaque impietatis Aetii fautores consortem suum condemnarunt. Literas etiam scripserunt ad Georgium Episcopum Alexandriæ, contra Aetium gesta ei significantes. Quam quidem epistolam hoc loco apponam, ut illorum improbitas manifesti-

Eudoxii sententia habetur in hoc loco.

Silvanii Consubstantialis vocabulum defendit.

Sæc. IV. cap. 6.

τὰ δὲ πεπραγμένα σὺν ἀκρίβει ζητῶν. ὁ αὖτε ἔφη ὁ Εὐδοξίος, πεισάτω πάντας ἡμᾶς μὴ ταῦτα φρονεῖν ὁ Εὐδοξίος, ἀναθεματίζον τὸ Ἀετίου τὸ σύγγραμμα. τῷ δὲ βασιλεὺς ἀσπαζόμενος διέξαμιν τὴν αἴτησιν, καὶ τὴν γενεὰν προσηγάγετο, ἀνέδυστο δὲ ὁ Εὐδοξίος, καὶ πολλὰς ἐπέχρητο μηχαναῖς, ἐκαλίνομαι τὴν πρόκλησιν. ἐπεὶ δὲ ἐκαλίνομαι ὁ βασιλεὺς, καὶ σὺν Ἀετίῳ πέμψεν ἡπειλήσας ὅς τῷ δυσσιβόῳ φρονήματι κοινὸν, ἢ οὐκ ἔστιν ἡρώδη διδασκαλίαν, ἢ καὶ τότῃ καὶ μετὰ ταῦτα προσέειπεν ἀφ᾽ ὧν πτόλιν. ἀντιπρόσθετος μὲν καὶ αὐτὸς τοῖς ὡς ἔστιν Εὐδοξίῳ, χρεῖα καὶ αὐτὸς ἀναθεματίσαι λέγων ἄγραφον δὲ τῷ ὁμοσύνῃ τὸ πρόσρημα. ἀλλὰ καὶ τὸ ἐξ οὗκ ὄντος, ὁ Σιλβανὸς ἔφη, καὶ τὸ κτίσμα, καὶ τὸ ἐπὶ πρῶτον, ἄγραφα τυφλῶντα, καὶ ὅτι προφητικοῖς ὅτι ἀποστολικαῖς λόγοις προσκείμενα, διέχαιροι αὐτὸς ἀπακρύξας καὶ θεῶν ἐξελάσαι οὐλλόγηται. τούτοις καὶ βασιλεὺς ἐπιψήφισι, καὶ ἀναθεματίσας ἐκείνους ἐκίλωσεν. οἱ δὲ, τὰ μὲν πρῶτα εἰς ἀπλοχίαν χαρίσαντο. ὕστερον δὲ τῷ βασιλεὺς ἢ θυμὸν θεασάμενοι, δυοχειρίσας μὲν, ἀπακρύξας δὲ ὅμως ἄπειρος ὁ Σιλβανὸς αὐτοῖς προὔπισεν. ἐπέκριντο δὲ λαοὶ σφοδρότερον, τῷ ὁμοσύνῃ τὸν ἀναθεματισμὸν ἐπεσπόμενοι. ἀλλὰ συλλογητικῶς τι καὶ ἀληθῆς ὁ Σιλβανὸς ὡς τι αὐτὸς καὶ τὸ βασιλεὺς ἔφη· οὐδὲ οὗκ ὄντος οὗκ ἔστι, ὅτι κτίσμα, ὅτι ἐξ ἰτέρας οὐσίας ὁ θεὸς λόγος, ὁμοσύνῃς ἄρα ἐστὶ τῷ γνησιότητι θεῷ, ὅς θεὸς ἐκ θεοῦ καὶ φῶς ἐκ φωτός, καὶ ὅτι αὐτὸν ἔχει τὸ γνήσιον φῶς. ἀλλὰ πάντα μὲν καὶ διὰ τὸ καὶ ἀληθῆς ἀνέκλι· ἐπέειπε δὲ ὅτι παρόνται ἔθελον ἀλλὰ βοή τι πολλὴν τῷ ὡς ἔστιν Ἀκάσιος καὶ Εὐδοξίῳ ἰγνίτο, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκαλίνομαι, καὶ τὸ ἐκαλίνομαι ἐξελάσας ἡπειλήσας. Ἐλθόντος δὲ καὶ Σιλβανὸς σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ αὐτοὶ ἴρασαν ἐξουσίαν ἔχοντες τὴν πτωχίαν, καὶ σφᾶς αὐτοῖς τὸ βίσιθας ἢ διασπείρας ἢ μὴ προσηγάγετο τὸ πατρώον διδασκαλίαν. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος, θαυμάζων δέον καὶ τιμωσάμενος καὶ τιμὴν ἀνδρείαν καὶ τιμὴν ὡς τὸ ἀποφθικῶν δογματῶν παρρησίαν, τὸς μὲν ἐξήλασεν τῶν ἐκαλίνομαι, ἰτέρους δὲ ἀντὶ αὐτῶν χαλᾶσθαι προσέταξε. τότῃ τῆς μὲν Κωνσταντινουπολεως ἐκαλήσας Εὐδοξίος περὶ τῆς ἀρκάζου τὸ θρόνον τῆς δὲ Κυζίκου τὸν Ἐλθόντος ἐξελάσας, αὐτὸν ἐκείνους καλίσσας τὸν Εὐδοξίον. καὶ τῶν δὲ οὕτως γιγνημένων, ἀπακρύχθησαν τὸν Ἀετίον ἐγγράφως προσέταξε βασιλεὺς καὶ τῆς διασπείρας οἱ κοινῶν πεισθέντες ἀπακρύξας τὸν ὁμόφροντα. ἔγραψαν δὲ καὶ ὡς Γεώργιος τὸν τῆς Ἀλεξανδρίας ἡγουμένον, τὰ καὶ τῶν μνηστών. ἐγὼ δὲ καὶ τῆς τῆς ἐπιφθονίας ἐπὶ οὐδὲν τῇ συγγραφῇ, τὴν ἐκείνῃ μαχόμενος ἐπι-

VALESII ANNOTATIONES.

1. Κωνσταντινουπολεως ἐκαλήσας Εὐδοξίον. Id factum est Constantino Aug. π. & Juliano Cæsare 111. Coll. anno Christi 360. die 27. mensis Januarii, præsentibus Episcopis 72, Marci, Acacii, Georgii, Setta, Uranio, Theodosio, Eusebio, & ceteris quorum nomina recensentur in Chronico Alexandrino. Sed in eo Chronico perperam excusum

est μεμνηστών, confusus in unum duobus vocabulis. Hi sunt Episcopi qui synodo Constantinopolitana interfuerunt, de qua hic loquitur Theodorus, & sub quorum præsentia dedicata est magna Ecclesia Constantinopolitana, præsentate Constantio, mense Febuario, quemadmodum legitur in eodem Chronico. Neque enim assentior Bar-

δικαίος.

Εὐνομίῳ παρήκοντες ἡ ἀκρίβεια τὸ φρόνημα, καὶ μὴ
 διῶσαν τὴν τοῖς θρησκείαις καὶ ἡρώεσσιν ὡς ἔρα-
 σον. καὶ οὐ γὰρ ἔφη τετυχαῖοι, ἀλλ' ἐκείνους αὖτ'
 χαλεκρότατον, καὶ τοὺς ἀποστόλους διδάσκοντες καὶ
 τὴν ἀπλήρησαν ἢ πείσαντες, ἢ καταδικάζοντες, ἢ
 καλῶντες. ταῦτα πειθόμενος ταῖς ὑποδείξεσιν
 ὁ Εὐνόμιος, συνεστραμμένῳ προὔφερε τὴν ἀπόδειξιν.
 ἀλλ' οἱ τοῖς θείοις ἐστραφότες λογίαι, τῶν λεγο-
 μένων ὁρατίαι τὸ ὑπερῶν, ἐδυζέραντο μὲν ἀντι-
 λίγειν δὲ προφανέως, θρασυτέρας ἔργων ὅτι ἀπ' αὐ-
 τῶν ἐδόμζον. τῆς οὖν αἰρετικῆς κακοδοξίας ὡς
 ἡμέτεροι προσωπίαι, οἱκοῖ προσελθόντες ἐκέλευον, προ-
 φανῶς σφίσιν ἐκείνῳ τὸ δόγματος τιμὴν ἀλλάττειν,
 καὶ μὴ περὶ τῶν τῶν κακῶν ταῖς ἀφ' ἑαυτοῦ περι-
 φερόμεναις διδασκαλίαις. ὁ δὲ, θαρσύνων ἐξέφη
 ὁ κατέκρινεν τὸ φρόνημα. ἀλλὰ γὰρ ἀδικον ἔλεγον
 ἐκεῖνοι καὶ λίαν ἀνόσιον, μὴ ἀπαντᾶς τὴν ὑπ' αὐτὸν
 πεποιθῆσθαι τῆς ἀληθείας μεταχέειν. ὁ δὲ αὐτίκα
 τότε καὶ πῶς τοιούτοις ὑπαχθεὶς λόγους, ἐπὶ τοῖς
 ἐκκλησιαστικαῖς συλλόγοις τιμὴν βλασφημίας ἐγύμνασεν.
 ἐκεῖνοι δὲ τῶν ζήλων τὰς ψυχὰς ὡς ἀνέχοντες, εἰς
 τὴν Κωνσταντινούπολιν ἔδραμον. καὶ πρῶτον μὲν, παρ'
 Εὐδοκίῳ ἐγράψατο τὸν Εὐνόμιον. ἐκεῖνος δὲ μὴ
 ὑποδοξαμένης, τῶν βασιλεῦσι προσελθόντες, τὴν
 παρ' ἐκείνῳ γνησιότητα ἀπαγγέλλοντες λέγειν. τὸ Ἄρειον
 γὰρ ἔλεγον βλασφημίας διανοήσαντες εἶναι τὰ παρὰ
 τούτῳ λεγόμενα. θυμωθεὶς ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς,
 ἀγαγὼν τὸν Εὐνόμιον τῶν Εὐδοκίῳ προσέειπε, καὶ δι-
 ελιχόμενος τὴν ἰουδαίαν γυμνάσαι. ἐπειδὴ δὲ πλε-
 λάκις ἀπὸ τῶν κατηγόρων ἐχλόμενος ὁ Εὐδόκιος
 ἀναδεδόμενος διετίλει, προσελθὼν πάλιν τῶν βασιλεῦσι,
 ἡλοφρόμενος καὶ βοῶντες, μὲν ὡς προσεταχθὲν τὸ
 Εὐδόκιον διδραχίνας, ἀλλὰ πάλιν ποσάυτη περι-
 ὄντων ταῖς Εὐνομίου βλασφημίαις ἐκδεδόμενος. τότε
 Κωνσταντῖος αὐτὸν ἐξέλεον ἢ περὶ τὸν Εὐδόκιον,
 εἰ μὴ τὸ Εὐνόμιον ἀγαθὸν δικάσαι, καὶ ἐξελιχόμε-
 να ἐφ' οἷς ἐπαύθη κολάσαι. ταύτην δέοντας τὸ ἀπὸ
 λῶν ὁ Εὐδόκιος, φυγὴν ἐκ τῆς Κυζίκου τῶν Εὐνο-
 μίῳ ἀφ' ἑαυτοῦ γραμμένῳ ἐδύλαστο, καὶ ἑαυτῷ μέμφων
 μὴ περὶ τῶν ταῖς ὑποδείξεσιν. ὁ δὲ Εὐνόμιος, δι-
 σσας μὲν ὑπεχέσθαι τὴν δὲ ἀπὸ τῆς ἐκείνων,
 προσδοκᾶν μὲν κατηγόρῃ τῶν Εὐδοκίῳ ἡδυνάσθαι δὲ
 καὶ ἑαυτὸν καὶ τὸ Ἄρειον ἔλεγον. ὁπότε λακὸν ἰδίαν
 φράσαι συνεστήσατο. ὅσοι γὰρ δὴ συνήκοντες ἦσαν
 ἐπὶ τοῖς δόγμασιν αὐτῶν συμφωνίας, Εὐδοκίῳ μὲν
 ἀπέστησαν, προσδοκᾶν κατηγόρῃ τῶν Εὐνομίῳ δὲ
 συνετάχθησαν, καὶ τὴν ἐκωνυμίαν ἐξ ἐκείνου μέλει
 καὶ τῇμερᾳ ἔχουσιν. ὁπότε αἰρέσιος ἀρχηγὸς γε-
 μένος ὁ Εὐνόμιος, ταῖς τῆς ἀσπίδος προαδικαίαις
 τὸ Ἄρειον βλασφημίας ἐπὶ τῇμερᾳ. ὅππότε πάλιν Φι-
 λοπυμίας δουλοῦν ἰδίαν συνεστήσατο συλλόγον, αὐτὰ
 τὰ πεπραγμένα βλάστησεν. ἡνίκα μὲν γὰρ Ἄρειος ἀπο-
 κρυφθεὶς ἐξηλάθη, καὶ συνεστῆσαν ἐκείνῳ, καὶ περὶ δι-
 δασκαλίας αὐτοῦ καὶ Θεοῦ ἀντιφάσις ἐμείζον, ἀλλὰ

nuit Eunomium ut sententiam suam occul-
 zare, nec eam illis aperiret qui accusandi
 causis rimabantur. Opportunum enim, aiebat,
 tempus nacti, ea quæ nunc occultamus præ-
 dicabimus. Et ignaros quidem docebimus:
 contradicentes vero aut verbis flectemus,
 aut vi cogemus, aut poena afficiemus. His
 monitis obsecutus Eunomius, obsecratione
 verborum involutam impietatem suam præ-
 dicare instituit. Sed qui Divinis literis
 apprime erant imbuti, cum in illis sermo-
 nibus latentem fraudem animadvertent,
 ægre quidem ferebant: palam vero con-
 tradicere, audaciz potius quam prudentiz
 esse existimabant. Hæreticorum igitur spe-
 cie domum ad eum veniunt, rogantque ut
 dogmatis sui veritatem aperte ipsis expo-
 neret, nec pateretur ipsos discrepantibus
 doctrinis huc & illuc circumferri. Tum
 ille assumpta fiducia, opinionem quam ce-
 labat aperuit. At illi iniquum & prorsus
 impium facinus esse dixerunt, si non &
 reliqui omnes quibus præerat, ejus verita-
 tis fierent participes. His ac similibus
 verbis inductus Eunomius, in concionibus
 Ecclesiasticis blasphemiam suam evulgavit.
 Tunc vero illi, zelo fidei succensi Con-
 stantinopolim pergunt. Ac primum qui-
 dem Eunomium apud Eudoxium accusa-
 runt. Deinde cum ille accusationem non
 admitteret, Imperatorem adierunt, labem
 ab Eunomio investitam deplorantes. Ea
 enim quæ ab isto dicerentur, Arii blas-
 phemiam atque impietatem longe superare
 aiebant. Hanc ob causam indignatus Im-
 perator, Eudoxio præcepit ut Eunomium
 ad se accerferet, & convictum sacerdotio
 privaret. Sed cum Eudoxius, licet sapi-
 us ab accusatoribus interpellatus, moras
 necesse perseveraret, rursus illi Imperato-
 rem convenerunt, querentes ac vociferan-
 tes nihil eorum quæ imperata fuissent Eu-
 doxium præstitisse; sed tantam civitatem,
 quæ Eunomii blasphemias exposita esset,
 ab illo negligi. Tunc Constantius Eu-
 doxio ipsi exilium minatus est, nisi Eu-
 nomium ad causam dicendam evocaret, &
 de objectis criminibus convictum poena
 afficeret. Quibus minis perterritus Eudo-
 xius, Eunomio per literas significavit, ut
 Cyzico excederet, sibi quæ ipsi impuaret
 quod monitis non paruisset. Eunomius
 igitur metu perculsus, subduxit se qui-
 dem. Sed ignominiam iniquo animo fe-
 rens, Eudoxium proditoris accusavit; se-
 que & Actium injuriæ affectum esse dixit.
 Atque ex eo tempore propriam sectam
 constituit. Quosquæ enim confessionis il-
 lorum in fidei doctrina contenti erant, ad
 Eudoxium quidem recesserunt, proditionem
 ejus damnantes: Eunomio vero sese adjun-
 xerunt, & ex ejus nomine Eunomiani
 etiamnum appellantur. Abhinc Eunomius
 propriæ hæresis auctor factus, Arii blas-
 phemiam nova impietatis accessione cumu-
 lavit. Cæterum ambitione & inanis glo-
 riæ studio impulsus propriam sectam il-
 lum condidisse, res ipsa indicat. Nam
 cum Actius damnatus atque ejectus est,
 ipse cum illo abire noluit, tametsi magi-
 strum & hominem Dei eum appellaret: sed

Sæc.
IV.Eunomii
ab Eudoxio
segregatio

SÆC. mansit conjunctus cum Eudoxio. Post-
IV. quam vero impietatis poena ipse affectus
est, synodi sententiæ non acquievit: sed
Episcopos ac presbyteros ordinavit, ipse
Episcopali dignitate exutus. Et hæc qui-
dem gesta sunt Constantinopoli.

² μεμνηκεν Εὐδοξίου συμπεφραγμένους. πείρα δὲ ὁ ὁ
αὐτὸς δίκας εἰσπράχθη τῆς ἀσιδείας, οὐκ ἐπερ-
τῆς σκυέδου τὴν ψῆφον ἀλλ' ἐπιπόπῃς ἐχέου-
τόν τε πρεσβύτερος, ὁ τῆς ἐπιτοκτικῆς ἀξίας γι-
γμιώμενος. ταῦτα μὲν ἔν τῳ Κωνσταντινουπόλει γε-
γένηται.

CAPUT XXX.

*De obsidione Nisibis: & de Apostolica
conversazione Jacobi Episcopi.*

*Jacobus
Nisibenus.*

INTEREA vero cum Persarum rex Sapor
Romanis bellum intulisset, Constantius
collecto exercitu Antiochiam perrexit. Ho-
stes vero profligavit, non exercitus Roma-
norum, sed piorum hominum apud Roma-
nos degentium Deus. Quoniam autem ino-
do victoria contigerit, hic exponam. Ni-
sibis, quam nonnulli Antiochiam Mygdoniæ
appellant, urbs est in confinio Imperii Per-
sarum ac Romanorum sita. Hujus Episco-
pus & servator & dux erat Jacobus, cujus
antea memini: qui Apostolicæ gratiæ radiis
coruscabat. Cujus stupenda & celeberrima
miracula, cum jam antea in Philotheo
historia exposuerim, superfluum nunc arbi-
tror & minime necessarium, eadem denuo
commemorare. Unum duntaxat quod ad
præsens institutum pertinet narrabo. Urbem
cui ille præerat, Romanis tunc subditam,
Persarum exercitus obsidebat. Cumque se-
ptuaginta jam dies in obsidione consumpsis-
set, multasque testudines muris admovisset,
& alias circumquaque machinas construxis-
set, vallum denique ac fossas duxisset, ur-
bem tamen capere non poterat. Tandem
Perzæ aquis fluvii qui mediam urbem in-
tersluit: is vulgo Mygdonius vocatur:
longe supra urbem retentis, & ripis utrin-
que exaggeratis & in maximam altitudinem
sublatis, ut fluxum aquæ cohiberent: post-
quam immensam aquarum copiam viderunt,
adeo ut supra aggerem exundaret, repente
eam in muros velut arictem immiserunt.
Cujus impetus violentiam cum murus su-
stinere non potuisset, inclinatus corruit.
Idem quoque contigit alteri murorum par-
ti qua Mygdonius fluvius erupit. Nam &
illa impetum aquæ non ferens, subversa
est. Quibus visis Sapor jam sperabat se
citra pugnam urbe esse potiturum, ac die
quidem illo quievit, ut limus siccaretur,
utque fluvius vado transiri posset. Pos-
tera autem die omnibus copiis urbem ag-
gressus, cum per subversas murorum partes
intraturum se in urbem speraret, murum u-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ΄.

Περὶ τῆς πολιορκίας Νισίβως πόλεως, καὶ τῆς
ἱακώδου τοῦ ἐπισκόπου ἀποστολικῆς πολιτείας.

ΣΑΔΕΡΟΥ δὲ τῷ Περσῶν βασιλείῳ καὶ Ῥωμαίων
στρατεύσαντος, ἀφίκατο εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ὁ
Κωνσταντῖνος, ἀγείρας τὴν στρατίαν. ἐξήλασε δὲ τοὺς
πολεμίους ὅχι ὁ Ῥωμαίων στρατὸς, ἀλλ' ὁ τῷ
Ῥωμαίῳ θιθεὶς Θεός. τὸν δὲ τῆς νίκης
τρόπον ἐγὼ διηγήσομαι. Νίσιβις, ἢ Ἀντιόχεια
Μυγδονίας ποτὶς ἀνομάζουσιν, ἐν μεσοτείᾳ κείμενη ἔ-
στιν ἡ Περσῶν καὶ Ῥωμαίων ἡμεκτίς. ταύτης ἐπισκοπὴς
ἦν ὁ πλεῖστος καὶ στρατηγὸς ἱακώδης, ὃς καὶ πρόδωκε
ἐμνήσθη. ὃς ἡ ἀποστολικὴ χάρις τοὺς ἀκτίους ὕ-
ποσ ἤφει. τὴν τε ἀξιαρχίαν καὶ πολυμήνην
θαυματουργίαν ἐν τῇ φιλοθείᾳ ἱστορία συγγραφεύς
ᾧ Θεῷ οἶμαι καὶ παράκλησιν αὐτοῦ ταύτας ἀπαρ-
ταῖς μίαν ἢ μόνην ἐξῆς, ὃς προκειμένην ἐνετα διη-
γήματος. Τὴν ὑπὸ τέτῳ κυβερνημένην πόλιν Ῥω-
μαίους ὑποκειμένην ὁ Περσικὸς ἐπιλόρχει στρατός.
ἐσθλὴν ἔχοντα δὲ προσεδρεύσας ἡμέρας, καὶ πλάσ
μὲ ἐλεπίλους τῶν πείχων προσπεφύκειν, πολλὰ δὲ ἔτι-
ρα μηχανήματα ἐξέστρεψας, καὶ χαλκὰ καὶ
ταύρους ἐρύχας, ἐλεῖν τὴν πόλιν οὐκ ἔχον. ἔπερ-
σε δὲ ὁ ποταμὸς τὸ ῥέειν ὅς μάλιστα ἀφαιέται τὴν
πόλιν, Μυγδονίως δὲ ὄνομα τῷ ποταμῷ, πέρρατι ἐπιχρῶν,
καὶ τὰς ὁχθὰς ἐκλείωνεν προχέοντας, καὶ ὑψηλὰς ἐρ-
χασάμενος ὅσα τὸ ῥέειν συνέχουσιν, ὥς εἰς πᾶν
πολυ γινόμενοι, καὶ λοιπὸν ὑπερεκλύζον τὸ χῶμα, καὶ
ἐξαπνέας ἀφῆκε καὶ τὴν πείχην ὡς μηχανήν. τὸ δὲ
ὅτι πῆλκε σφοδρότατον ἔσται ἢ προσβλήσιν, ἀλλ'
ἐκλήθη καὶ καλέπτοι. ταῦτα δὲ πάθος καὶ τὸ ἔπειρον
ἢ περιβόλου μέρος ὑπέμεινε, δι' ὃ τὸ ἔσθλιν ὁ Μυσ-
δέσιος εἶχε. κατηνέχθη γὰρ τὴν ῥήμην ὅτι εἰς ἐλόν
ταῦτα Σαδέρης ἰδὼν, ἤλπισεν ἀκιντὶ λοιπὸν περὶ
ἀσπὸς περιέσεισθαι. καὶ τὸ μὲν ἡμέρας ἐκείνης ἡσυχά-
σιν, ὥς καὶ τὸ πᾶν ἀφαιέται καὶ τὸ πᾶν
γινέσθαι βατόν. παρρησιασθεὶς δὲ προσεβλήσιν τῇ ἑτε-
ραίᾳ, καὶ προσδοκῶν ἀφ' ἧς τῆς κατὰ πᾶν καὶ
ταύτης εἰσίσαι μερῶν, ὅτι τὸ ταύτης ἐκλείων

VALESII ANNOTATIONES.

¹ Περσῶν οἶμαι καὶ πέρρατι] Hujus loci emendatio
debetur codici Leonis Allatii, in quo legitur καὶ πέρρατι,
quomodo etiam edidit Jacobus Sirmundus [ex codice
Regio J. Pmi.]

² ὑπερεκλύζον τὸ χῶμα] In MS. codice Savilii, & in

alio. Basil. legitur ὑπερεκλύζον, rectius procul dubio. Nam
ἀκιντὶς Græce significat arctum & parvum, ut testatur He-
sychius. Paulo post ex iisdem codicibus [et ex Regio
exemplari] emendavi σφοδρότατον ὡς τὸ πᾶν, cum
antea in genitivo legeretur σφοδρότατος ὡς. Sed & codex
Allatii emendationem nostram confirmat.

VARIORUM.

³ Μεμνηκεν Εὐδοξίου συμπεφραγμένους] Inde Eunomia-
ni & Eudoxiani ejusdem sectæ hæretici censebantur, ut
patet ex primo canone Concilii Constantinopolitani sub

Theodosio. De Eunomio plura apud Socr. lib. II. c. 25.
lib. IV. c. 7, 13. Soz. l. IV. c. 25. l. VI. c. 26. lib. VII.
cap. 17. & supra cap. 27. hujus libri.

ὁ καὶ δὲ μεμνημένος,

ἡ ἐκείνου βλασφημία ἀφισχυῖται, ἢ ἀκραιφνῶς
 ἢ ἀκέραιος τὸ ἀποστολικὸν χρακίον φυλάττουσαι.
 1 Τρίτος ὁ μέγας ἀνέστη Μελέτιος, ὃς τῷ ἁγίῳ Θεολο-
 γίας χαρίσι ὑπέδειξε τὴν ἐκείνου. οἷον γὰρ πη-
 γαμὴ τῇ ἀληθείᾳ χρυσάμωτος, ὃς τὸ περιστῆναι, ὃς
 τὸ ἐλλεῖν διέφυγεν. βίβησις δὲ πλῆρης παρὰ
 τὴν πλῆθος προσφωτισμένης ὃς συντομῆς αὐτοῖς προσ-
 οφείτω ἀντιπαραστήσας διδασκαλίας, τρεῖς ὑπεδεί-
 ξας δακτύλους, εἶπα τὸς δύο συναγαγὼν ὃς τὸ ἑνὰ
 καὶ ἀλιπῶν, τὴν ἀξίαν ἐκείνου ἀφῆκε Φανήν.
 10 Τρία τὰ ἰσχυρὰ ὡς ἐνὶ δὲ ἀφαιρέσει. κατὰ
 ταύτης τὴν διδασκαλίαν οἱ ἁγίοι Ἀριεῖς ἵσταντο ἐν τῇ ψυ-
 χῇ περιφρόντες, τὰς γλώσσας ἐκίχοντο ὃς σινο-
 φανταῖς ἐξέφηναν, τὰ Σαβελλίαν Φροῦν τὸν Θεόν
 ἰσχυροῦς Μελέτιον. ὃς ἐπιστάς γὰρ τὸ Εὐαγγέλιον ἐκείνου
 ὃς τῷδε καὶ οὕτως ῥαδίως φησὶν, ὃς παρεκκλῆσαι
 εἰς τὸ οἰκίαν ἐξοφρακῶσαι πατρίδα, ὃς ὁ Θεὸς
 Εὐζώνιος αὐτὸν ἐκείνου προβάλλειτο, προφανῶς τῷ
 Ἀριεῖ δοξάζειτο συνήγορος. σὺν Ἀριεῖ γὰρ ὃς τῷ
 20 ἀφαιρέσει ἡμεῖς, ὃς μέγας Ἀλέξανδρος ἀπὸ κή-
 ρυξιν. οὕτως δὲ γὰρ, τὸ ἰσχυρὸν πλῆθος ὃς τὸ ἵσταντο
 εἰς διδασκαλίαν ἀποκρίν, εἰς τὸ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν
 2 τὸ τὴν καλυμμένην παλαιὰ διαχειμένην ἡγοῦσαν
 3 το. Τρία καὶ οὕτως ῥαδίως φησὶν, ὃς τὰς καὶ Εὐ-
 ζώνιος ὃς παρὰ τὸν γέννησιν ἐπιστάς, διέλε-
 25 σαι τὸ Ἀριεῖ καὶ ἀφαιρέσει βδελυρίας, ὃς χρηστὴν
 πᾶσι μετὰ τὸν προσδοκῶν. ἐπειδὴ δὲ εἶδον τὸν
 ἀσέβητος παρὰ αὐτοῖς ἀφαιρέσει, ὃς τὸς μὲν τῷ
 ἀποστολικῇ ἀντιχομένους δοξάζειτο, καὶ προφανῶς
 πολεμῶντες, ὃς κρύβειτο ἐπιστάς, ὃς τὸ μὲν
 30 Θεὸν ἐξελθόντα Μελέτιον, Εὐζώνιος δὲ τὸ ἁγίον
 προφανῶς αὐτὸν ἐκείνου ὃς προδίδας διδάσκει, τῷ
 ὡς τὸ ἁγίον ἀφαιρέσει εἰρημῶν. σὺν τῷ

phemia distabat plurimum, puram tamen ac
 sinceram Apostolicæ doctrinæ notam haud-
 quaquam retinebat. Tertius demum surrexit
 magnus Meletius, & quanam esset recta
 Theologiæ regula demonstravit. Ad verita-
 tem enim tanquam ad amissam cuncta diri-
 gens, ne quid plus, neve minus iusto dice-
 ret, cavet. Cumque ingens plausus & accli-
 matio multitudinis secuta esset, cunctique
 illum orarent ut compendiarium ipsis doctri-
 nam traderet, offensis tribus digitis, ac dein-
 10 de duobus compressis, unoque ut erat reli-
 cto, memorabilem illam protulit sententiam,
 Tria sunt quæ intelliguntur: sed tanquam
 unum alloquimur. Verum ii quorum ani-
 mos Ariana labe infecerat, adversus hanc
 doctrinam linguas suas exacerunt, & ca-
 lumniam texerunt Divino Meletio, quasi
 is Sabellii dogma sequeretur. Et Euripo il-
 lo qui huc atque illuc temere ferebatur, in
 sententiam suam pertracto, effecerunt ut ille
 in patriam suam relegaretur. Statimque Eu-
 zoius in ejus locum substituerunt, qui opi-
 nionibus Arii palam patrocinabatur. Hunc
 enim adhuc diaconatus officio fungentem,
 magnus Alexander una cum Ario damnave-
 rat. Mox igitur senior pars populi, ab iis
 qui Ariana labe contracti erant sese abrum-
 pens, in Apostolica Ecclesia quæ in veteri
 ut vocant urbe sita est, congregari cepit.
 Et enim post insidias eximio illi Eustathio
 structas, triginta deinceps annos impieta-
 tem Arianorum pertulerant, res in meliorem
 statum mutatum iri sperantes. Sed cum im-
 pietatem magis magisque apud se crescere
 viderent, & eos quidem qui Apostolicam
 doctrinam servabant, tum aperte oppugnari,
 tum occultis insidiis peti; ac divinum qui-
 dem Meletium exturbari; Euzoius vero
 patronum sceleris Arianorum in ejus locum
 substitui, recordati tunc sunt eorum quæ
 dicta sunt olim beato Lot: Servans serva-
 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80 85 90 95 100
 Meletii sen-
 tia doctrina
 Soc. l. II.
 cap. 18.
 Euzoius
 Meletius
 substituitur

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τρίτος Μελέτιος] Primus sermo quem Meletius ha-
 buit ad populum Antiochenum, refertur ab Epiphonio in
 hæresi Semiariorum cap. XXIX. Ubi multa subju-
 git de Meletio, & quodnam fuerit hominum ejus ætatis
 de illa judicium.

2 Τὸ δὲ τῇ καλυμμένην παλαιὰ] Supplendum πάλιν. An-
 tiochia enim ex multis urbibus constabat, ut ex Libanii
 Antiochico jam supra notavi. Harum una vocabatur
 Παλαιὰ, quæ scilicet primum constructa fuerat. In ea re-
 gione urbis Antiochiæ sita erat Ecclesia quam Theodori-
 tus Apostolicam vocat, id est ab Apostolis fundatam,
 in qua Petrus Apostolus primum resederat. Unde Ec-
 clesia illa etiam Παλαιὰ dicta est, tum quod ipsa esset ve-
 tustissima ac veluti Mater ceterarum tum quod sita esset
 in regione urbis ita cognominata. Certe auctor Chroni-
 ci Alexandrini Ecclesiam illam Παλαιὰ vocat, ubi agit de
 reditu Meletii regnante Juliano. Athanasius quoque in
 Epistola synodica ad Antiochenos, Ecclesiam illam sic
 appellat.

3 Τρίκοντος μὲν γὰρ ἔτη] Eustathius Episcopatu Antio-
 cheno exutus est anno Christi 330. ut observavi in an-
 notationibus Eusebianis pag. 614. Post ejus depositio-

nem, scribit Theodorus Catholicos Arianis permixtos
 mansisse, nec se ab eorum communione separasse per an-
 nos 30, donec pulso Meletio Euzoius Arianus Antioche-
 nam sedem occupavit. Id factum est anno Christi 361.
 Nam Meletius anno Christi 360. ad Antiochenam sedem
 translatus fuerat, si Baronio credimus. Verius enim
 mihi videtur hæc Meletii translatio conferri posse in an-
 num Christi 361. Quippe Meletius pulso Eustathio, Ep-
 iscopus Sebastie factus est in synodo Constantinopolita-
 na anno Christi 360, ut supra notavi ex Chronico Ale-
 xandrino. Nec verisimile est eodem anno translatum il-
 lum fuisse ad sedem Antiochenam, aut eodem anno *du-
 as magnas synodos fuisse celebratas, Constantinopolitani-
 scilicet & Antiochiæ. Certe Socrates in lib. 1. diserte scri-
 bit, Antiochenam synodum cujus hic meminit Theodo-
 rus, celebratam fuisse Tauro & Florentio Coss. id est
 anno Christi 361. Porro Theodorus, tam translationem,
 quam depositionem Meletii junctam in hoc capite
 retulit, eo quod modicum temporis spatium inter utram-
 que intercessisset. Causam autem depositionis, seu præ-
 textum potius, refert Hieronymus in Chronico, & Epi-
 phanius in hæresi Semiariorum, quod scilicet Clericos
 ab Eudoxio depositos in communionem suscepisset.

VARIORUM.

* Valesius arbitratur Synodum Antiochenam in causa
 Meletii habitam, de qua hic Theod. eandem esse cum illa
 de qua Socr. lib. II. cap. 47. quam ait anno sequenti An-
 tiochiæ celebratam. Sed tam Valesius quam Baronius,
 alique, duas Synodos Antiochenas diversis annis congre-
 gas perperam confundunt. Prior Synodus anno 360
 coacta, in eaque Meletius à sede Sebastienæ ad Antiochen-
 sem translatus. Hanc Theodorus & Libellus Synodicus
 diserte memorant: de Translatione vero Meletii in ea facta
 igitur Socr. lib. II. cap. 44. Soc. lib. IV. cap. 18. Philo-

storgius lib. V. cap. 1. & Hieronymus in Chronico juxta
 editionem Scalgeri ad annum Abrahami 3376. qui cum
 mense Septembris anni Chr. 360 delinquit. Ex quo con-
 stat Meletium anno 360. non vero 361, ut male Valesius
 autumat, ad Antiochenam sedem translatum. Præterea
 Socrates citatus dicit id factum, Concilio apud Constanti-
 nopolim congregato, id est, dum Concilium Constantinopo-
 litanum anno præcedenti inceptum, nondum absolutum
 esset. Quare uno eodemque anno duæ magnæ Synodi
 coactæ. An. Pagi ad ann. 360. n. 1.

Sæc. animam tuam. Memoria quoque repetiunt Evangelicas leges, quæ diserte præcipiunt: Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue illum & projice abs te. Eandemque legem de manu ac pede Dominus tulit, hæc addens: Melius enim est tibi, ut pereat unum ex membris tuis, quam ut totum corpus mittatur in gehennam. Et Antiochenis quidem Ecclesiæ divisio contigit in hunc modum.

CAPUT XXXII.

De Eusebio Episcopo Samosateni.

Supra, cap. 31. **P**ORRO admirandus Eusebius, cui, ut supra retuli, commendatum fuerat commune decretum, cum prædicta conventa violari cerneret, in urbem sibi commissam reversus est. Ariani vero metuentes ne propriis subscriptionibus convincerentur, suaserunt Constantio ut mitteret quendam, qui decretum illud repeteret ab Eusebio. Quibus obsecutus Imperator, unum ex iis misit, qui permutatis equis publicis itinera conficere, & quam celerrime responsa perferre solent. Is cum ad Eusebium venisset, & Imperatoris ei mandata exposuisset, tunc admirandus Eusebius, Non possum, inquit, commune depositum restituere, nisi congregatis prius universis Episcopis qui mihi illud commendarunt. Et nuntius quidem hæc ad Imperatorem retulit. Hic vero ira succensus, denuo scripsit, decretum reddi jubens. Adjecitque mandasse se, ut dextra illi manus abscinderetur, nisi decretum reddidisset. Verum hæc terroris tantum incutienti causa scripserat. Perlatori enim epistolæ mandavit, ne id quod ipse minatus fuerat exequeretur. At divinus ille vir, perlectis Imperatoris literis, cum supplicium quod ipsi intentabatur didicisset, una cum dextra sinistram quoque manum protendit, ambas abscindi jubens. Nam decretum, inquit, non reddam, quo Arianorum improbitas apertissime convincitur. Hanc ejus fortitudinem cum Constantius cognovisset, & tunc laudavit plurimum, & postea mirari non desuit. Nam & inimici excellentem adversariorum virtutem admirantur, rerum gestarum magnitudine compulsi. Per idem tempus Constantius cum accepisset Julianum, quem in Europa Cæsarem constituerat, res novas moliri, & contra auctorem suum copias cogere, & Syria digressus, in Cilicia extremum diem obiit. Neque enim cum adjutorem habuit, quem pater ipsi reliquerat; quippe qui paternæ pietatis hereditatem integram atque illibatam non servasset. Quam ob causam moriens acerbè lamentatus est, quod fidem immutavisset.

*Socr. l. II.
cap. 47.
Socr. l. I.*

Explicit Liber secundus.

τίω σιαυτῷ ψυχῇ. πρὸς δὲ δὴ τότε, ὃς τὸν Εὐσεβίου γαλικῶν νόμων, οἱ σαφῶς ἀπεργαζόμενοι, εἰ ὁ ὀφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτόν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. ταῦτα δὲ καὶ πρὸς χεῖρας καὶ πόδας ὁ δεξιὸς σου ἐκκομίσῃ, καὶ πρὸς τοὺς πόδας σου. καὶ μὴ ἔσῃ γὰρ σοι ἵνα ἀπολῇς τὸν ἑαυτοῦ μέλη σου, καὶ μὴ ἔσῃ τὸ σῶμα σου βλητὸν εἰς γήεναν. ἢ μὲν οὖν τὸ ἐκκλησιαστικὸν διαίρεσις τῷ τῷ τρόπῳ ἐγένετο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΒ΄.

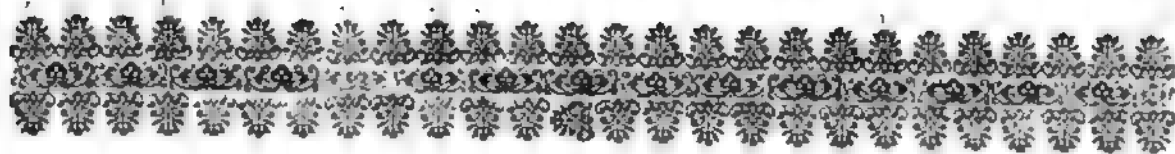
Περὶ Εὐσεβίου ἐπισκόπου Σαμοσατῆν.

ΕΥΣΕΒΙΟΣ δὲ ὁ θαυμαστός καὶ ὁ πρόδικος ἐμνήσθη, ὁ τὸ ψήφισμα τὸ κοινὸν πιστεύων, τῷ συνθηκῇ τὴν παράδοσιν διασώζων, εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπιστρέφοντος ἔρχομαι. οἱ δὲ τὸν ἔχοντα ἔλεγον ὡς ὁφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτόν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. ταῦτα δὲ καὶ πρὸς χεῖρας καὶ πόδας ὁ δεξιὸς σου ἐκκομίσῃ, καὶ πρὸς τοὺς πόδας σου. καὶ μὴ ἔσῃ γὰρ σοι ἵνα ἀπολῇς τὸν ἑαυτοῦ μέλη σου, καὶ μὴ ἔσῃ τὸ σῶμα σου βλητὸν εἰς γήεναν. ἢ μὲν οὖν τὸ ἐκκλησιαστικὸν διαίρεσις τῷ τῷ τρόπῳ ἐγένετο. *15* Εὐσεβίου δὲ ὁ θαυμαστός καὶ ὁ πρόδικος ἐμνήσθη, ὁ τὸ ψήφισμα τὸ κοινὸν πιστεύων, τῷ συνθηκῇ τὴν παράδοσιν διασώζων, εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπιστρέφοντος ἔρχομαι. οἱ δὲ τὸν ἔχοντα ἔλεγον ὡς ὁφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτόν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. ταῦτα δὲ καὶ πρὸς χεῖρας καὶ πόδας ὁ δεξιὸς σου ἐκκομίσῃ, καὶ πρὸς τοὺς πόδας σου. καὶ μὴ ἔσῃ γὰρ σοι ἵνα ἀπολῇς τὸν ἑαυτοῦ μέλη σου, καὶ μὴ ἔσῃ τὸ σῶμα σου βλητὸν εἰς γήεναν. ἢ μὲν οὖν τὸ ἐκκλησιαστικὸν διαίρεσις τῷ τῷ τρόπῳ ἐγένετο. *20* Εὐσεβίου δὲ ὁ θαυμαστός καὶ ὁ πρόδικος ἐμνήσθη, ὁ τὸ ψήφισμα τὸ κοινὸν πιστεύων, τῷ συνθηκῇ τὴν παράδοσιν διασώζων, εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπιστρέφοντος ἔρχομαι. οἱ δὲ τὸν ἔχοντα ἔλεγον ὡς ὁφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτόν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. ταῦτα δὲ καὶ πρὸς χεῖρας καὶ πόδας ὁ δεξιὸς σου ἐκκομίσῃ, καὶ πρὸς τοὺς πόδας σου. καὶ μὴ ἔσῃ γὰρ σοι ἵνα ἀπολῇς τὸν ἑαυτοῦ μέλη σου, καὶ μὴ ἔσῃ τὸ σῶμα σου βλητὸν εἰς γήεναν. ἢ μὲν οὖν τὸ ἐκκλησιαστικὸν διαίρεσις τῷ τῷ τρόπῳ ἐγένετο. *25* Εὐσεβίου δὲ ὁ θαυμαστός καὶ ὁ πρόδικος ἐμνήσθη, ὁ τὸ ψήφισμα τὸ κοινὸν πιστεύων, τῷ συνθηκῇ τὴν παράδοσιν διασώζων, εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπιστρέφοντος ἔρχομαι. οἱ δὲ τὸν ἔχοντα ἔλεγον ὡς ὁφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτόν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. ταῦτα δὲ καὶ πρὸς χεῖρας καὶ πόδας ὁ δεξιὸς σου ἐκκομίσῃ, καὶ πρὸς τοὺς πόδας σου. καὶ μὴ ἔσῃ γὰρ σοι ἵνα ἀπολῇς τὸν ἑαυτοῦ μέλη σου, καὶ μὴ ἔσῃ τὸ σῶμα σου βλητὸν εἰς γήεναν. ἢ μὲν οὖν τὸ ἐκκλησιαστικὸν διαίρεσις τῷ τῷ τρόπῳ ἐγένετο. *30* Εὐσεβίου δὲ ὁ θαυμαστός καὶ ὁ πρόδικος ἐμνήσθη, ὁ τὸ ψήφισμα τὸ κοινὸν πιστεύων, τῷ συνθηκῇ τὴν παράδοσιν διασώζων, εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπιστρέφοντος ἔρχομαι. οἱ δὲ τὸν ἔχοντα ἔλεγον ὡς ὁφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτόν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. ταῦτα δὲ καὶ πρὸς χεῖρας καὶ πόδας ὁ δεξιὸς σου ἐκκομίσῃ, καὶ πρὸς τοὺς πόδας σου. καὶ μὴ ἔσῃ γὰρ σοι ἵνα ἀπολῇς τὸν ἑαυτοῦ μέλη σου, καὶ μὴ ἔσῃ τὸ σῶμα σου βλητὸν εἰς γήεναν. ἢ μὲν οὖν τὸ ἐκκλησιαστικὸν διαίρεσις τῷ τῷ τρόπῳ ἐγένετο. *35* Εὐσεβίου δὲ ὁ θαυμαστός καὶ ὁ πρόδικος ἐμνήσθη, ὁ τὸ ψήφισμα τὸ κοινὸν πιστεύων, τῷ συνθηκῇ τὴν παράδοσιν διασώζων, εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπιστρέφοντος ἔρχομαι. οἱ δὲ τὸν ἔχοντα ἔλεγον ὡς ὁφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτόν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. ταῦτα δὲ καὶ πρὸς χεῖρας καὶ πόδας ὁ δεξιὸς σου ἐκκομίσῃ, καὶ πρὸς τοὺς πόδας σου. καὶ μὴ ἔσῃ γὰρ σοι ἵνα ἀπολῇς τὸν ἑαυτοῦ μέλη σου, καὶ μὴ ἔσῃ τὸ σῶμα σου βλητὸν εἰς γήεναν. ἢ μὲν οὖν τὸ ἐκκλησιαστικὸν διαίρεσις τῷ τῷ τρόπῳ ἐγένετο. *40* Εὐσεβίου δὲ ὁ θαυμαστός καὶ ὁ πρόδικος ἐμνήσθη, ὁ τὸ ψήφισμα τὸ κοινὸν πιστεύων, τῷ συνθηκῇ τὴν παράδοσιν διασώζων, εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπιστρέφοντος ἔρχομαι. οἱ δὲ τὸν ἔχοντα ἔλεγον ὡς ὁφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτόν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. ταῦτα δὲ καὶ πρὸς χεῖρας καὶ πόδας ὁ δεξιὸς σου ἐκκομίσῃ, καὶ πρὸς τοὺς πόδας σου. καὶ μὴ ἔσῃ γὰρ σοι ἵνα ἀπολῇς τὸν ἑαυτοῦ μέλη σου, καὶ μὴ ἔσῃ τὸ σῶμα σου βλητὸν εἰς γήεναν. ἢ μὲν οὖν τὸ ἐκκλησιαστικὸν διαίρεσις τῷ τῷ τρόπῳ ἐγένετο. *45* Εὐσεβίου δὲ ὁ θαυμαστός καὶ ὁ πρόδικος ἐμνήσθη, ὁ τὸ ψήφισμα τὸ κοινὸν πιστεύων, τῷ συνθηκῇ τὴν παράδοσιν διασώζων, εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπιστρέφοντος ἔρχομαι. οἱ δὲ τὸν ἔχοντα ἔλεγον ὡς ὁφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτόν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. ταῦτα δὲ καὶ πρὸς χεῖρας καὶ πόδας ὁ δεξιὸς σου ἐκκομίσῃ, καὶ πρὸς τοὺς πόδας σου. καὶ μὴ ἔσῃ γὰρ σοι ἵνα ἀπολῇς τὸν ἑαυτοῦ μέλη σου, καὶ μὴ ἔσῃ τὸ σῶμα σου βλητὸν εἰς γήεναν. ἢ μὲν οὖν τὸ ἐκκλησιαστικὸν διαίρεσις τῷ τῷ τρόπῳ ἐγένετο.

Τὸ δὲ δεύτερον λόγος τέλος.

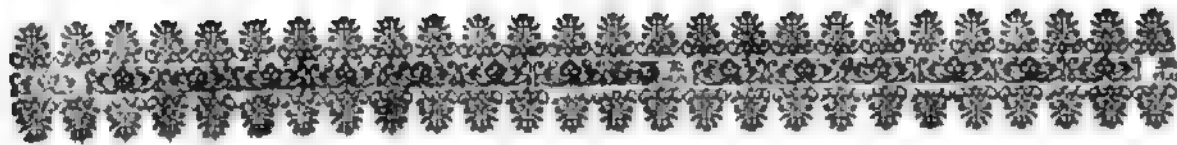
VALESII ANNOTATIONES.

[Τὸν Εὐσεβίου λόγον] In Manuscripto codice Savillii scriptum est ἔχοντα. Codex vero Leonis Allatii habet ἀνέχοντα.

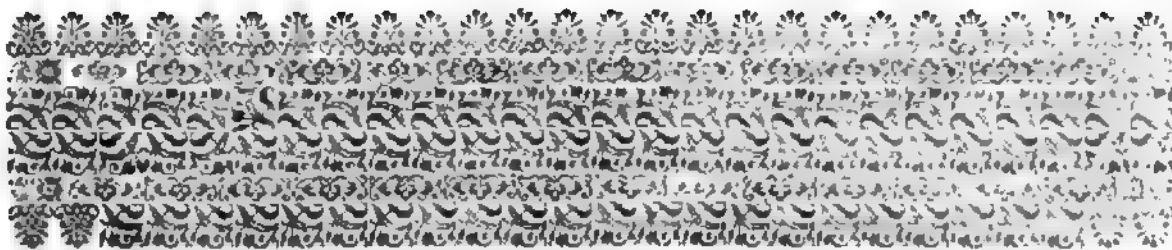
ΤΑΔΕ ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
Ἰσοείας λόγος Γ'.

α'	ΠΕΡΙ τῆς Ἰουλιανῆς βασιλείας.
β'	Ὡς παίδεσθαι ἐν θυσίαις τριφύς, ἐξέλκων εἰς ἀσέβειαν.
γ'	Ὅπως τὰ πρῶτα τὴν ἀσέβειαν κρύπτων, αὐτὴν ὑπερὶ ἐγύμνασι.
δ'	Περί τῆς ἐπαύου τῆς ἐπισκοπῆς.
ε'	Περί τῆς Παυλίνου χειροτονίας.
ς'	Ὅτι ἡ Φιλαυτοπία χρώμενος, ἀλλὰ φθίψαι βαλλόμενος, τρωφάτης τὸς θύσιβας οὐκ ἀνέμει.
ζ'	Ὅποσα καὶ ποία κατὰ τῆς Χειριανῶν ἐτόλμασαν Ἑλλήνες, παρ' αὐτοῦ λαδόντες ἐξέστησαν.
η'	Τίνα καὶ Χειριανῶν ἐνομοθέτησιν.
θ'	Περί τῆς ἰσοείας τῷ ἁγίῳ Ἀθανασίῳ καὶ Φυγῆς.
ι'	Τὰ καὶ τὸν Ἀπόλλωνα τὸν ἐν Δάφῃ καὶ τὸν ἁγίον Βαβύλαν.
ια'	Περί Θεοδώρου τοῦ ὁμολογητῆ.
ιβ'	Περί τῆς διμύσεως τῆς ἱερῆς κεκλιμένης καὶ τῆς τῆς στήριξιν ἀφαιρέσεως.
ιγ'	Τὰ καὶ Ἰουλιανὸν τὸν θῆον τῷ βασιλείῳ καὶ τοὺς ἄλλους ἀσέβεις.
ιδ'	Περί τοῦ Ἰωὸς τοῦ ἱερέως.
ιε'	Περί Ἰουβεντίνου καὶ Μαξιμίμου τῆς Ῥωμαίων.
ισ'	Περί Βαλεριανῶν τοῦ ὑπερὶ βασιλεύσαντος.
ις'	Περί τῆς ἄλλων ὁμολογητῶν.
ιθ'	Περί Ἀρπυμίου τῷ δουκός.
ιζ'	Περί Ποπλίας τῆς Ἀφροδίας καὶ τῆς καὶ Θεῶν παρρησίας.
κ'	Τὰ καὶ Ἰουδαίους καὶ τὴν τῆς οἰκοδομίας ἐπιχειρήσας, καὶ τὰς ἐπιτηχεύσας αὐτοῖς θεηλάτους πληγὰς.
κα'	Περί τῆς καὶ Περσῶν κρατίας.
κβ'	Περί τῆς τοῦ πολιτυομένης τοῦ Βερροαίου παρρησίας.
κγ'	Περί τῆς τοῦ παιδαγωγῶν τρωφάσεως.
κδ'	Περί τῆς τοῦ ἁγίου Ἰουλιανῶν τοῦ μενάζοντος προφητείας.
κε'	Περί τῆς ἐν Περσίδι γιγνημένης σφαγῆς Ἰουλιανῶν τοῦ βασιλείας.
κς'	Περί τῆς ἐν Κάρραις μετὰ τὴν ἀναίρεσιν αὐτοῦ Φαραβίους γρητείας.
κζ'	Περί τῆς ἐν τοῖς βασιλείαις Ἀποχέας εὐρεθισμῶν κεφαλῶν.
κη'	Περί τῆς ἐν Ἀποχέαι παιδαμῶν γιγνημένης χορείας.

IN LIBRO TERTIO ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ
hæc continentur.

- CAP. I. **D**e Imperio Juliani.
- II. Quomodo Julianus ab ineunte ætate in religione Christiana educatus, ad impietatem descivit.
- III. Quomodo Julianus cum impietatem prius dissimulasset, postea patefecit.
- IV. De reditu Episcoporum.
- V. De ordinatione Paulini.
- VI. Quomodo Julianus Christianos aperte occidere noluit, non clementia erga illos, sed invidia motus.
- VII. Quot & quanta pagani adversus Christianos ausi sint, à Juliano licentiam nacti.
- VIII. Quas adversus Christianos leges tulerit Julianus.
- IX. De relegatione & fuga magni Athanasii.
- X. De Apolline Daphneo & de sancto Babyla.
- XI. De Theodoro Confessore.
- XII. De sacris vasis fisco vindicatis: & de annona adempta.
- XIII. De vindicta Dei in Julianum Imperatoris avunculum, & in alios impios.
- XIV. De filio Sacerdotis.
- XV. De Juventino & Maximo Romanis.
- XVI. De Valentiniano qui postea imperavit.
- XVII. De aliis Confessoribus.
- XVIII. De Artemio duce.
- XIX. De Publica Diaconissa & de religiosa ejusdem libertate.
- XX. De Judæis Templum instaurare aggressis, & de plagis quæ eis divinitus inflictæ sunt.
- XXI. De expeditione Juliani adversus Persas.
- XXII. De libertate ac fiducia decurionis Beroënsis.
- XXIII. De prædicatione Prædagogi.
- XXIV. De prædicatione sancti Juliani Monachi.
- XXV. De Juliani Imp. cæde in Perside.
- XXVI. De magicis maleficiis post ejus obitum repertis apud Carras.
- XXVII. De capitibus humanis quæ Antiochiæ in Palatio inventa sunt.
- XXVIII. De publica læticia ac festivitate Antiochenorum ob Juliani cædem.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ	THEODORITI
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΡΟΥ	EPISCOPI CYRI
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ	ECCLESIASTICÆ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ	HISTORIÆ
ΛΟΓΟΣ Γ.	LIBER III.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τῆς Ἰουλιανοῦ βασιλείας.

Κωνσταντῖος μὲν δὴ γενῶν καὶ ὀδυρόμενος ὑπὲρ
ἤλθε τὸν βίον, ὅτι τῆς πατρῴας πίστεως παρε-
τράπη. Ἰουλιανὸς δὲ ἀπὸ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν
Ἀσίαν ἀφικόμενος, ἐκύθητο τοῦ Κωνσταντῖου τὴν πε-
λωτιῶν, καὶ θαρρύνσας ὡς οὐδὲν ἀντίπαλον ἔχει, τὴν
βασιλείαν παρέλαβεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ὡς παιδὲθιν ἐν θρησκείᾳ τραφεὶς ἐξέκλυεν εἰς
ἀσέβειαν.

Ὅστις ἴαν μὲν ἄγων τὴν ἡλικίαν σὺν Γάλλῳ
τῷ ἀδελφῷ, καὶ ἄρκτος ὢν ἔτι, τὴν τῆς θύ-
σεως διδασκαλίαν ἔλαβεν θηλυτήν. Καὶ μὲν δὴ καὶ
πρόσθετος γυναικίῳ καὶ ἡλικίᾳ, τῆς αὐτῆς μετ-
τάληται. διότι καὶ τὸν Κωνσταντῖον τοὺς γὰρ γένει
προσέκοιτο ἀνὴρ δεινός, τὰς τυραννίδας καὶ
τοῦ τῷ ἀναστασίου ἡξιώθη χοροῦ, καὶ τὰς ἱερὰς
βίβλους ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς συλλόγοις ὑπανγι-
στοσε τῷ λαῷ καὶ σκάν μαρτύρων ἰδομένησαν μὲν
οὐ προσεδέξατο δὲ οἱ μάρτυρες, τὴν εἰς ἀσέβει-
αν αὐτοῦ πρὸς τροπὴν πρὸς θωμάδους. τῷ γὰρ δὴ
θεμελίῳ τὸ τῆς ἐκείνου γιάμης μωμωσμένου ἀβέ-
βαιον, πρὶν ἱερῶναι χατέπισι. τὰ μὲν δὴ τῆς
πρώτης ἡλικίας αὐτοῦ καὶ τῆς δευτέρας ἐν τῷ
τοῖς ἰσ.

CAPUT I.

De Imperio Juliani.

ET Constantius quidem, dolens ac ge-
mens quod à paterna fide deflexisset,
ex hac luce migravit. Julianus vero,
cum ex Europa in Asiam transgressurus
esset, de Constantii morte certior est fa-
ctus; sumptaque fiducia, utpote qui nul-
lum jam haberet adversarium, Imperium oc-
cupavit.

CAPUT II.

*Quomodo Julianus in religione Christiana ab
innente aetate educatus, ad impietatem de-
scivit.*

HIC in tenera aetate, adhuc impubes,
una cum Gallo fratre lac suxerat piæ
doctrinæ. Sed & postea, cum pubertatis an-
nos attigisset jamque inter ephēbos esset,
eamdem doctrinam retinuit. Veritus ta-
men Constantium, qui tyrannidis metu pro-
pinquos suos interficiebat, in lectorum nu-
merum adscriptus est, & sacros libros in
Ecclesiasticis conventibus populo recitavit.
Basilicam quoque in honorem Martyrum
extruxit: sed Martyres cum ad impietatem
quandoque defecturum prævidentes, id ab
eo munus accipere recusarunt. Nam cum
fundamenta instabilitatem mentis illius imi-
tata essent, basilica priusquam dedicaretur,
collapsa est. Et prima quidem illius ætatis
& secuta deinde adolescentia, hujusmodi
fuit.

VARIORUM ANNOTATIONES.

* Veritus tamen Constantium] Planior mihi videtur Christophorsoni interpretatio, nam veritus Constantium, Malit
tamen reddere imo veritus, &c.

Ὅπως τὰ πρῶτα τὴν ἀσέβειαν κρύπτει, ὕστερον
αὐτὴν ἐγλύμπτει.

Cum sit
que demo-
strat abact.

Εἰπά δὲ εἰς τὴν ἰσπέρει ἀπαίρων Κατάρτιος,
 ἑκείνη γὰρ αὐτὸν ὤλκει ὁ πρὸς Μαγνίτιον
 πόλεμος, Κάισαρα τῆς ἰσῆς τὸν Γάλλον ἀπώ-
 φκει, βίβη το ὄνα, ἢ εἰς τέλος γὰρ ἀφαιμένα,
 τὸ μὲν δὲ ὁμοφύρον διὸς Ἰουλιανὸς ἰσχύει τῆς
 ψυχῆς. Θάρσος δὲ λαβὼν ὡς ἐκ ἄφελι, τὸν βα-
 σιλικὴν ἐπιθύμῃσι σκήπτρῳ. ἢ δὲ εἴχα τὴν Ἑλ-
 λάδα πειροσῶν, μάστιγι ἐπιζῆται καὶ χρησμολό-
 γοις, εἰ πύζεται τῷ πειρουμένῳ μαθεῖν ἱμερόμενος.
 πρὸς τυχαίῃ δὲ ἀνθρώπῳ, ταῦτα πρὸς ἑλπίαν ὑπὲρ
 οὐρανῶν ὅς τῷ εἰς εὐδαιμονίαν σκῶν ἀγαθόν, ἢ
 εἴσω γενέσθαι τὸν ἀδύτων πρὸς μακάρεσσιν, ἀπαπῶ-
 νας ἐκάλει δαίμονας. ἑκείνῳ δὲ μὲν τῆς συνήθους
 φαντασίας ἐπιφανέντων, ἡνάχθησι τῷ τὸν δῖος
 ἐπιθεῖναι τὰ μακάρεσσιν τοῦ σαυροῦ τὸ σημεῖον· οἱ δὲ
 τοῦ δεσποτικοῦ τροπαίου τὸν τύπον ἰδόντες, καὶ
 τῆς σφετέρως ἥτης ἀναμιχθέντες, Φρυγίᾳ παρυ-
 τίχα ἐγένοντο. σιωπῆς δὲ ὁ γόνος ἑκείνου τῆς Φυγῆς
 τὴν αἰτίαν, ἐπιμέμψατο τούτῳ. Ἰουλιανὸς δὲ ἢ
 τὸ δῖος ἐδήλωσε, καὶ τοῦ σαυροῦ θανμάζων εἶπεν
 τὴν ἰσχυί. ἀπιδέχοντο γὰρ οἱ δαίμονες, τούτῳ
 τὸν τύπον οὐκ ἐνδείκνυται ἰδεῖν. μὴ δὲ τοῦτο ἴστω-
 λάβης ὡς ἀγαθὸν, ὁ γόνος εἶπεν. εὐ γὰρ ἴδεσθαι ὡς γὰρ
 σὺ φῆς, ἀλλὰ βδελυξάμενοι τὸ πρὸς τοῦ γενέ-
 σθαι, ἔχοντο. ὑπὲρ βυκολίας τὸν δαίμονα, ἐμύ-
 ησέ τι καὶ τοῦ μύσου ἐπέπλησε. καὶ ἡ τῆς βα-
 σιλικῆς ἐπιθυμία, ἢ ἐπιθεῖναι ἐγύμνασε τὸν τρισ-
 ἀθλον. πρὸς λαβὼν δὲ ὅμως τὴν δυναστείαν, ἐπὶ
 πλεῖστον ἔκρυψε τὴν ἀσέβειαν. ἀφαιρίσας γὰρ
 ἰδιδίᾳ τοὺς γραπτάς, τὰ τῆς ἀσέβειας ἐσθιδέ-
 γμενός μαθήματα. πρὸς μὲν γὰρ αὐτοὺς ὁ παύ-
 σιμος Κατάρτιος, ἢ πρὸς ἑλπίαν ἐξαπάτης ἐλεν-
 θρώσας, ἐξεπείδουσε τὰ τῆς ἀληθείας μαθήματα.
 εἰπεῖν δὲ οἱ ἑκείνου παῖδες, βεβαιότερον εἰς αὐ-
 τῶν τὴν πρὸς τῷ πατρὶ ἡγεμονίᾳ διδασκα-
 λίας ἐργάσαντο. ἢ γὰρ καὶ τοῦ ὁμοσίου τὸ
 πρὸς ὁμοίωμα βυκολίᾳ ὑπὲρ τῶν ἀγόντων αὐτὸν ὁ Κατ-
 τάρτιος ἢ πρὸς τὸν γόνον τῶν δαίμονων ἀκαταστάτως

VARIORUM ANNOTATIONES.

Η ΕΙΡΗΕΥΧΕ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΕΚΘΕΤΟΥ ΚΑΡΟΛΟΥΣ ΕΤΕ ΑΓΓΛΟΥ
 ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΑΝΤΙΠΡΟΤΕΡΑ] Hic disertè testatur Theodoritus, ipsum Constantium Imperatorem, qui Homoeusid
 defensoribus intensissimus fuit, revera Catholicum semper
 fuisse. Theodoritus testimonium non parum confirmat
 summa præconia, quibus eundem Imperatorem exornat
 Gregorius Nazianzenus in priori Invektiva adversus Julia-
 num; ubi inter alia Constantium appellat *δυνάστην βασιλέα*
οὐκ ἐπὶ φιλοῦ, ἀλλ' ἐπὶ πνεύματι, ἀντιπρότερον ἀντιπρότερον
ἀντιπρότερον. Quas laudes in Constantium nunquam
 certe contempsisse Nazianzenus, utpote qui vir fuit appri-
 me Catholicus, & Arianorum hostis proflitus, si Ariamam
 impietatem revera imbibisse ipsum putasset. Accedit, quod
 fidei confessiones, quæ ab Arianis Conciliis sub Con-
 stantio congregatis eduxæ fuerunt, pleræque omnes eandem

fidem verbo tenus proficiantur, quæ in Nicæna Synodo
sincita fuerat, nisi quod *Homousius* vocem omittant. Di-
cunt Christum Deum, Deum verum, imo natura verum
& perfectum Deum; Creaturam illum esse, tanquam di-
ctū nefas abominantur: ante omnia sæcula existisse ipsum
profiteantur. Et quid non dicunt quod Catholici dixerunt,
præterquam quod unam illam *homoousius* vocem omittant?
Nimirum probe norant Sophistæ, pium & Catholicum Im-
peratoris animum impia ipsorum placita, si simpliciter
& sine fūco proponerentur, nequaquam ferre potuisse. Itæ-
que qui summus erat Patronus Arianorum, semper genui-
na Arij placita ex animo detestatus est: qui vero rursus
Catholicorum acerrimus persecutor fuit, Catholicam re-
vera fidem ac sententiam semper ipse retinuit. Scilicet
hoc tantum prodigium ut in orbe Christiano conspiceretur,
effecit Arianorum fraudulentia, à viris bonis nun-
quam satis detestanda. Cl. Bullus in Epilogo Defensio-
nis Fidei Nicænæ, ubi insuper observat, non modo plebem Chris-
tianam, sed etiam Episcopos multos Arianis fuisse, qui ta-
men Arianismum nunquam amplexi sunt.

6449-

ὁμολόγη. γήσων γὰρ τὴν πρὸς τὸ αἰῶνα ἐκ τῆ
 Πατρὸς μαχημένοι τὸν Θεὸν λόγῳ ὀνόμαζι, καὶ τὸς
 κτίσμα λέγει τολμῶντας, αἰκρὺς ἀπικρύψι· τ
) τῶν εὐδῶλων πατιλῆς ἀπιογόνου διεραπύει.
 ἔρῳ δὲ αὐτῷ καὶ ἔπειν ἀξίετασον, ἱκανὸν πεμνει- 5
 ὤσα τὴν πρὸς τὰ θεῶν σπουδήν. ἐν γὰρ δὴ τῷ
 πρὸς Μαγνέτιον πολέμῳ ἅπασαν συναλίσας τὴν
 στρατὸν, μετὰ λαχῶν ἅπαντας τῶν θεῶν συνιδύ-
 λθαι μυστηρίων αἱ μὲν ἄδελφοι εἶναι λέγου τοῦ
 βίου τὸ τέλος, ὅχ ἦκιστα δὲ ἐν πολέμῳ, μὲν 10
 1 αὐτὴν ἐκτελέσειν ἀφιεμένην καὶ βελῶν καὶ πλὴτος καὶ
 δοξαίαν, καὶ μὲν δὴ καὶ ξιφῶν καὶ κοπίδων ἐπι-
 φορομένων καὶ τῶν ἄλλων ὀργάνων, δι' ὧν ὁ βίαιος
 ἐπάγεται θάνατος. ὅ δὲ ἔπειτα, χρὴ ἔκαστοι τῶν
 ἀξιοκτῆτοι ἐκείνῳ ἔχειν σπλῆν, ὥς ὅτι μάλιστα 15
 ἐν ἐκείνῳ τῷ βίῳ διδόμεθα. εἰ δὲ τις τῆδε λαβὼν
 2 τὸ ἀμπεχόνον ἀναβάλλεται, ἰού = ἐν πύθιν ἀπά-
 2 ρας οἶκαδὲ ἀπίτω. ἀμύητοις γὰρ συμπολεμεῖν
 οὐκ ἀνέχομαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τῆς ἐπανόδου τῶν ἐπισκόπων.

20

Ταῦτα Ἰουλιανὸς (αφ᾽ ἧς ἐπιστάμενος, τὸ δυσ-
 σείας τῆς ψυχῆς οὐκ ἐπίδηλον εἶχεν. εἰς εὐ-
 1 βουίαν δὲ ἅπαντας ἐφελκόμενος, καὶ τοὺς ὑπὸ
 Κωνσταντίνῳ τῶν ἐκκλησιῶν ἐξελαιίνοντας ἐπισκόπους
 καὶ τὰς ἐξαχτίας τῆς οἰκουμένης οἰκουῦντας, εἰς 25
 τὰς οἰκείας ἐπαναλθεῖν ἐκκλησίας προσέταξε. τῷ
 τῷ δὲ οὐδὲ τῷ νόμῳ πέντετος, εἰς μὲν τῶν Ἀντιό-
 χειας ἐπαναλθεῖν ὁ θεῶς Μελίτιος εἰς δὲ τὴν Ἀ-
 λεξανδρίαν ὁ πλουύμητος Ἀθανάσιος. Εὐσέβιος δὲ
 3 καὶ Ἰλάριος ὁ ἐκ τῆς Ἰταλίας, καὶ Λυκίτιος ὁ 30
 Σαρδὸν τῶν ἰνσων ποιμάνει λαχῶν, ἐν τῇ Θε-
 ραίῳ τῇ πρὸς Αἴγυπτον διήγει. ἐκεῖ γὰρ αὐ-
 τὲς ὁ Κωνσταντίνος ἐξαφείκει. οὗτοι οὐδὲ πῶς ἄλ-
 λως ὁμῶς ἐπὶ ταῦτα γινόμενα, χρῆται τὰς
 ἐκκλησίας εἰσελθὼν εἰς μίαν συναγαγὼν συμφωνίαν, 35
 καὶ γὰρ μόνον αὐτὰς οἱ τῶν αἰώνων Φρονῆτες ἐπολιόρ-
 κουν, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ πρὸς ἑαυτὰς ἐκασιάζον-
 καὶ γὰρ ἐν Ἀποχέῳ, διχῶν τὸ ὑμῶν σῶμα
 τῆς ἐκκλησίας διήγειτο. οἱ πὶ γὰρ ἐξ ἀρχῆς Εὐρα-

confessus est. Deum enim Verbum ac ger-
 manum Filium ante omnia secula ex Patre
 genitum appellavit, eosque qui creaturam
 illum vocabant, palam damnavit. Cultum
 vero simulacrorum omnino prohibuit. Aliud
 præterea ejus facinus laude dignum
 commemorabo, ex quo abunde conjici pos-
 sit, quantum fuerit ejus erga res Divinas
 studium. Nam cum bellum gesturus esset
 adversus Magnentium, convocatis omni-
 bus copiis, hortatus est milites, ut Divi-
 ni baptismi sacramenta universi susciperent:
 semper quidem incertum esse dicens exitum
 vitæ, sed in bello maxime; ubi tot undi-
 que telorum, jaculorum, hastarumque mil-
 lia conjiciantur; gladii præterea ac secures
 & innumera alia instrumentorum genera
 præsentem mortem minentur. Quocirca u-
 numquemque pretiosam illam stolam indu-
 ere debere, qua maxime in futura illa vita
 opus habemus. Quod si quis, inquit, hanc
 vestem nunc differt accipere, hinc discedens
 revertatur domum. Non enim commilitro-
 nes habere velim, qui non sint sacris initiati.

CAPUT IV.

De reditu Episcoporum.

Hæc cum probe nosset Julianus, im-
 pietatem animi sui haudquaquam in-
 apertum proferebat. Atque ut omnium
 benevolentiam sibi conciliaret, Episcopos
 qui à Constantio Ecclesiis suis pulsi, &
 in ultimas orbis Romani provincias rele-
 gati fuerant, ad suas sedes redire jussit.
 Qua lege promulgata, divinus Meletius
 Antiochiam, & celeberrimus Athanasius
 Alexandriam reversi sunt. Hilarius vero
 & Eusebius ab Italia, & Lucifer Episco-
 pus insulæ Sardinie, in Thebaide Æ-
 gypti provincia degebant. Illuc enim
 Constantius eos deportaverat. Hi cum
 aliis quibusdam ejusdem confessionis ac fi-
 dei in unum congregati, Ecclesias ad pri-
 stinam concordiam & unitatem revocandas
 esse dixerunt. Non enim solum oppugnaban-
 tur ab iis qui contrariam fidei doctrinam
 profitebantur: sed ipsæ quoque inter se Ec-
 clesie dissidebant. Etenim Antiochiæ, sa-
 num Ecclesiæ corpus duas in partes divi-
 sum erat. Nam & ii qui celeberrimi illius

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καὶ πλὴν καὶ ἀργῶν] Malim legere πάλιν. Nam
 πάλιν græce telum significat, sic dictum ἀπὸ τοῦ πάλαν
 quod est vibrare. Ferri tamen potest vulgata lectio. Nam
 & πάλιν jaculum significat teste Hesychio. Unde & πάλιν
 ὡς δὲ bellica machina videtur dicta.

2 Ἀμύητοι γὰρ συμπολεμεῖν] Hinc Theodoriti narra-
 tionem de Constantio, valde suspectam habeo. Quomo-
 do enim Constantius milites in exercitu habere noluisse

sacro lavacro minime tinctos, cum ipse eo tempore non-
 dum esset baptizatus? Etenim diu postea, cum adversus
 Julianum expeditionem suscepisset, Antiochiæ baptizatus
 est ab Euzoio Episcopo.

3 Ὁ δὲ τῶν Ἰταλίων] Rectius in edit. Basil. excusum est
 plurali numero ὁ δὲ τῶν Ἰταλίων, licet Hilarius non ex Italia
 sed ex Gallia fuerit oriundus. [Ita quoque scriptum in-
 veni in Cod. Regio J. Pini.]

VARIORUM.

2 Ὑπὸ Κωνσταντίνῳ] Cum tantummodo
 Christianos baptizatos militibus Constantius adhiberi præce-
 perit, (inquit Baronius ad ann. 351. n. XVI.) inde acci-
 dit ut Gentiles, qui id facere recusarent, exuti militibus, ad
 Paganitatem redacti. Pagani pariter, hoc est, non milites
 dicebantur; indeque etiam postea usu venit, ut Ethnicis
 omnibus à Christianis Pagani sint nominati. Vide eundem
 Baronium in Notis ad Martyrologium Romanum, Januarii.
 31. fufius differentiam quo tempore & quo occasione Pagi-

mus pro Ethnicis usurpatus fuerit; qui ibi observat, primum
 quem invenierit antiquorum, qui vocabulum eo sensu acce-
 perit, esse Origenem in libro tertio contra Paga-
 nitatem.

b Τὸς ὑπὸ Κωνσταντίνῳ] Id quidem Iohannes fecisse vide-
 tur in odium Constantii, & regiorum, quorum auctori-
 tate Catholici vexati fuerant, ministrorum, ut testatur
 Sozomenus lib. V. c. 5. Pertinent autem hæc ad ann. 362.

219

πάντες δι' ὀφθαλμίας ἀξίως προσέειπεν. ἔς τ' Ἀντιοχείαν
ἐκκλησίας ἐβήκει, καὶ τὰς πάλαι παύσαι πόρον
καὶ πάλαι ὑπὲρ τ' ὁμοιοῦς εἰσινέστας σπου-
δῶν τοις ἐκ προθυμίας, τὸ κεχρησμένον μέλος τῶ λου-
α' πρὸς τ' ἐκκλησίας συνήρμοσε σώματι. τότε δ' ἔ-
λθον οἱ Λυκίφους αὐξήσαντες, πλεῖστον δ' Ἀντι-
οχείαν διέτριψαν χρόνον. ὁ δὲ γὰρ Εὐσέβιος εἰς τ' Ἀν-
τιοχείαν ἀφαιρόμενος, καὶ γὰρ ἐκ τ' ἐκ ἀγαθῆς ἰα-
τρίας διόσκει τὸ πάθος γαγγημῶν, εἰς τ' ἐσπεί-
ραν ἀπέπλυνον. ὁ δὲ Λυκίφους εἰς τ' Σαρδῶν παρα-
γινόμενος, ἔπειτα τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς προσέ-
θεκε δόγμασιν. οἱ δὲ πάντα καταδεδέχμενοι, ἐκ τ'
I τούτου προσσηρέας καὶ τ' ἐκπαινεῖται εὐλόγηται.
b Λυκίφους γὰρ ἐπὶ πλεῖστον ἀνομάζοντο ἱερόν.
ἀπίστω δ' ἐκ τούτου τὸ δόγμα, καὶ παραδόχῃ τῇ λαῷ.
ταῦτα μὲν οὖν μὲν τ' ἐπὶ ἀνοδοῖ τ' ἐπισκόπων ἐγένετο.

viri omni laude dignissimi. Qui cum An-
tiochenſis Eccleſiæ gubernacula ſuſcepif-
ſet, adhibitis omnibus machinis, omniſque
opera ac ſtudio ad reparandam concordiam
collato, diſtracta Eccleſiæ membra re-
liquo corpori adunavit. Tunc vero Lu-
ſer, cum diſſidium auxiſſet, Antiochiæ
prolixo tempore commoratus eſt. Porro
Euſebius cum veniſſet Antiochiam, cernens
malum ex prava curatione prope inſanabi-
le effectum eſſe, in Occidentis partes navi-
gavit. Lucifer vero in Sardiniam reverſus,
Eccleſiaſtica doctrinæ nova quædam do-
gmata adjecit. Quæ qui amplexi ſunt, ex
eius nomine cognomentum ſumpſere. Lu-
ciferiani enim diu appellati ſunt. Verum
hoc quoque dogma extinctum, & oblivioni
traditum eſt. Atque hæc quidem poſt
reditum Episcoporum ab exilio contigere.

Luciferiani.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Οπὺ Φιλαθροπία χρώμετος, ἀλλὰ φθόρῳ βαλ-
λόμετος, προφατῶς τὸς διόσεως ἐκ ἀνέρου.

Iουλιανὸς δ' ἡ οἰκία ἀσέβει ἐκαλέσθη, 20
αἱ πόλεις ἐσώθησαν ἐκ πλῆθος. ἀταξήσαν-
τες γὰρ οἱ τῇ τῷ εὐδελῶν πλάτῃ διδουλοῦντο,
ἀνέβησαν μὲν τῶν εὐδελῶν σπουδῶν τὰς δὲ μυσταῖς
ἐκείνας καὶ λήθης ἀξίας πλεῖστας ἐπιτέλει. καὶ ἡ πῶν
μὲν τὸ ἐπιβόμῳ πῦρ τ' ἡ γὰρ τῶν αἵματι τ' θυ-
μάτων μαίοντες, ἐμβλῶντες καὶ καπνῶν τὸν
αἶρα. ἔπειτα δὲ τῷ θρησκυομένῳ βακχυόμῳ
δαμόνῳ, λυσιπῶντες καὶ Κορυθαπῶντες τὰς αἵμας
θεοῖσιν βωμολοχίαις τι καὶ καμωδίας καὶ τῷ
ἀγίῳ ἐχρώμετος, καὶ λαοδείας τι καὶ πομπίας οὐδὲν
ἔδωκε ἀπὸ. οἱ δὲ τ' διόσεως διαπύται, φέρει τὰς
τύπας μὲν διὰ μέντοι βλασφημίας, ἀντιλαδερῶντος,
καὶ τ' ἐπ' ἐκείνῳ προσδωομένῳ διήλθεν πλάτῃ.
χαλιπαῶντες δ' οἱ τ' ἀσέβει ἐργάται, καὶ θρασυ-
τητος ἐφόδῳ ἐχόντες τ' ἀπὸ τῷ κρατῶντος αὐτοῖς
προσηγορίῃ παρρησίῃ, πληγὰς αὐτοῖς ἀνχε-
ράτοις ἐπέφερον. ὁ γὰρ παμμύατος βασιλεὺς, δὲ
προμηθεύει τ' τ' ἀντιπῶν εὐρύς, αὐτὸς τοὺς
δύμους κατ' ἀλλήλων ἐξέμεν. θεοῖσιν γὰρ τὰ
ὡς τ' θρασυτέρῳ καὶ τ' ἐπιτελείων πολυμῶ-
40 μῶν καὶ τὰς πολυπῶν δὲ καὶ τραπῶντες ἀνχε-
τοῖς ὁμοπαῖτοις καὶ δυοσεβείτοις ἐπίσταν. οἱ προ-
φατῶς μὲν οὖν τοὺς τ' διόσεως ἐρατὰς ἐκ ἡμέτε-
ρον πᾶσι δ' ἔδωκε αὐτοῖς ἐπιτελεῖσαι ἀπμίας. ἀπμ-

CAPUT VI.

Quomodo Julianus Christianos aperte occidere
noluit, non clementia erga illos, sed invidia
motus.

CETERUM cum Julianus impietatem su-
am detexisset, civitates seditionibus
repletæ sunt. Nam qui simulacrorum cultui
addicti erant, statim resumpta fiducia, Deo-
rum templa referare, & impura illa & per-
petua oblivione delenda mysteria peragere
coeperunt. Et ignem quidem in aris accen-
debant: humum vero hostiarum sanguine
polluentes, fumo ac nidore cælum inquina-
bant. Quinetiam à demonibus quos cole-
bant agitati. Corybantum more furentes per
plateas cursitabant; scurrilibus jocis & di-
steriis sanctos homines incessentes, nullum-
que genus convicii ac probri, quo eos tra-
ducerent, omittentes. Pietatis autem cultores,
cum istorum maledicentiam ferre non
possent, ipsi vicissim convicia regerebant,
& errorem quem illi sequebantur, redargue-
bant. Quam rem ægre ferentes impietatis
opifices, & licentiam sibi ab Imperatore
concessam audaciz suæ subsidium nacti,
gravissima eis verbera intulerunt. Nam-
que Imperator scelestissimus, qui subdito-
rum paci consulere debuerat, ipse potius
populos in se mutuo incitabat. Dissimula-
bat enim scelera quæ homines audacissimi
adversus modestissimos perpetrabant. Ci-
viles quoque ac militares magistratus cru-
delissimo cuique & impiissimo mandabat.
Hi studiosos veræ pietatis, palam quidem
sacrificare minime cogebant: sed omni in-
famiz genere eos atterebant. Ablata sunt

Idolorum
cultus &
sacrificia
refraugata.

VALESII ANNOTATIONES.

anir. Ex his igitur apparet, discidium illud Antiochen-
sis Eccleſiæ ceptum eſſe à depoſitione Euſtathii, id eſt
ab anno Chriſti 330, vel certe 329. Cui ſi octoginta quin-
que annos addideris, fiet annus Chriſti 414, aut 415, quo
Alexander Antiochenſis Epiſc. Euſtathianos reliquo Eccle-

ſiæ corpori adjuñxit. Quo poſito, Alexandri Antiochen-
ſis obitus non anno Chriſti 411, ut vult Baronius, ſed
ſerius contigerit neceſſe eſt.

1 Επικυρησὶν ἀντιπῶν] In codice Savili, [Regio] &
in editione Baſilienſi legitur ἰδιῶν.

VARIORUM.

a Τὸ ἀξίως δ' Ἀντιοχίαν αὐξήσαντες] Ejusmodi tunc erat
ſtatus Eccleſiæ Antiochenſis, ut jam tres eſſent Epiſcopi
in una civitate: nempe Euzoius qui Ariani præerat;
Meletius qui orthodoxus; quocum haud omnes commu-
nicarent Catholici, quod aliquando Ariani placuiſſet;
Paulinus à Lucifero ordinatus, quod nulla unquam vel

teui ſuſpicionem pollute fidei Catholicæ laboraſſet.

b Αὐτιπῶν] Contendebant Luciteriani. Arianos E-
piſcopos non debere recipi etiam poenitentes; eorundem
pariter baptiſma eſſe repudiandum; ut docet Hierony-
mus in Aſſeratione Luciteriani & Orthodoxi. Vide etiam
ſæc. p. 176. n. 6.

ΛΕΓΟ

S. E. C. etiam munera ac privilegia, quæ Constantinus Magnus clericis attribuerat.

λετο γὰρ καὶ τὰ γένη, τὰ ὧσα τῷ μεγάλῳ Κωνσταντίνῳ τοῖς ἱερομένοις ἀπικτηκμένα.

CAPUT VII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Quos & quanta Pagani adversus Christianos ausi sint, à Juliano licentiam natii.

Ὅποια καὶ ποῖα χεὶ τῷ Χριστιανῷ ἐτέλεμυσαν Ἕλληες, παρ' αὐτῷ λαζώτες ἐξυσίαν.

Ascalone
& Gaza
martyres.

Joannis
Baptistæ
corpus
dissectum.

Cyrillus
diaconus
et.

Emilianus
et.

Secundus
et.

Marcus
et.

Marcus
et.

Marcus
et.

Marcus
et.

Marcus
et.

Marcus
et.

Marcus
et.

Marcus
et.

Marcus
et.

Marcus
et.

Marcus
et.

Marcus
et.

Marcus
et.

Marcus
et.

Marcus
et.

Marcus
et.

Marcus
et.

EA porro quæ homines simulacrorum errore oblitrici, per id tempus perpetrarunt, sunt quidem numero plurima, & peculiare opus desiderant: pauca tamen ex multis narrabo. Etenim Ascalone & Gaza, quæ urbes sunt Palæstinæ, virorum sacerdotii honore prædicatorum, & mulierum quæ perpetuam virginitatem professæ fuerant, ventres dissectuerunt; & hordco postea completos, porcis vorandos præbuerunt. Sebastæ vero, quæ & ipsa urbs est ejusdem provincie, Joannis Baptistæ arcem aperuerunt, & ossibus igne consumptis, cineres hac & illac disperferunt. Scelus autem in Phœnice ab illis admissum, quis absque lacrymis narrare possit? Helio-poli quæ est ad Libanum, quidam erat diaconus, Cyrillus nomine. Is Constantini temporibus, Divini amoris æstu inflammatus, multa simulacra quæ illic religiose colebantur contriverat. Cujus facinoris memores cesarii homines, non solum eum interfecerunt; sed ventre ejus dissecto, jecur quoque illius degustarunt. Sed tamen justitiæ oculum universa contuentem latere minime potuerunt: immo pœnas dederunt dignas tanto facinore. Quotquot enim hujus piaculi participes fuerant, primum quidem spoliati sunt dentibus, qui universi simul ipsis exciderunt: postea vero linguis quoque amiserunt, quæ putredine consumptæ, ipsæ quoque diffluxerunt. Postremo oculis etiam orbati sunt, & quanta vis esset religionis, calamitatis suis prædicarunt. Porro Emesæ, quæ urbs est contermina, Ecclesiam quæ recens ædificata fuerat, Baccho Gynidi consecrarunt, simulacro ejus ridiculo & androgyno in ea collocato. Dorostoli præterea, quæ urbs est Thraciæ non ignobilis, Emilianus invidius Christi athleta, à Capitolino totius Thraciæ Præfide in rogam conjectus est. Marci vero Arethufiorum Episcopi tragica calamitas, Æschyli ac Sophoclis grandiloquentiam desiderat, ut pro dignitate cruciatus illius exponi possint. Nam cum ille Constantii temporibus, destructo idolorum templo, Ecclesiam ædificasset, Arethufii intellecto Juliani consilio atque proposito, odium quo adversus Marcum flagrabant, in apertum protulerunt. At ille, primum quidem, juxta præceptum Evangelii, fugere conatus est. Postea vero, cum didicisset quosdam ex suis vice ipsius conprehensos esse, reversus semetipsum

Ὅποια ὃ οἱ τῇ τ' εὐδελαν ἀπάτη προσδιδόμενοι κατ' ἐκείνῳ ἐτόλμυσαν τ' καιροῖς, πάμπολλα μὲν ὅτι καὶ συγγραφῆς ἰδίᾳς διόμμεθα· ἐγὼ ὃ ἐλάττω ἐκ πολλῶν διηγήσομαι. ἐν Ἀσκάλωνι μὲν γὰρ καὶ ἐν Γάζῃ, πόλεις ὃ αὐτὰς τ' Παλαιστίνης, ἀνδρῶν ἱεροποιῶν ἡρώων καὶ γυναικῶν ἀφ' ἑαυτῶν τὴν παρ' αὐτῶν ἐπιτηδεύσαντων ἀπαρτίζαντες τὰς γαστέρας, ὕψα χροῶν ἐμπλύναντες, πρὸς τὴν χοίρας βορρῆν. ἐν Σεβάτῃ ὃ, ἢ καὶ αὐτὴ εἰς τὸ πρὸς τὴν εὐδελαν εἶδος πλῆν, Ἰωάννη τῷ Βαπτιστῇ τ' Ἰησοῦ ἀνιφάν, περὶ τοῦ παρεῖναι τὰ ὅσα, καὶ τ' κίνη ἐκείδασαι. τὸ ὃ ἐν Φοσίῃ τελευτῶν μῦθος, πῶς ἂν τις ἀδακρυτὴ διηγήσασθαι; ἐν Ἡλιόπολιν γὰρ τῇ πρὸς τὴν Ἀσκάλων, Κερίλλος τις ἀφ' ἑαυτοῦ ἦν. ὅπως ἐν τῇ Κωνσταντίνου βασιλείᾳ ζήλων πυρπολῶντες θεῶν, πολλὰ τ' ἐκείνῳ πρὸς τὴν εὐδελαν εὐδελαν συνέτριψαν. πούτῃς μνηστῆρσι τῆς πράξεως οἱ δυσάνθυμοι, ὃ μὲν αὐτοῖς ἀνιφάν, ἀλλὰ καὶ τ' γαστέρα πμῆντες, ὃ ἡπαρὶς ἀπικλύναντο. τ' μῆντοι πάντα ἐφ' ἑαυτοῖς ἐφ' ἑαυτοῖς. ὃ δὲ δέλασθαι, ἀλλ' ἐδεσαν ἀξίας ὃ τελευτῶντες διέχεσθαι. ὅσοι γὰρ δὴ ἐκείνῳ ὃ μῦθους μετὰ λαχρῆς, ἐστῆναι ὅσων μὲν τ' ἐδεσαν πάντα καὶ τ' ταυτὸν ἐκπεπνικῶσαν· ἐστῆναι δὲ γλαυκῶν διέβλιναι γὰρ καὶ αὐτὰς σκεπιδὸν περπολῶσαι. ἀφ' ἑαυτοῦ ὃ καὶ τὸ βλέπειν, ὃ δὲ δὲ τ' παθημάτων ἐκέρησθαι τ' διασείσθαι τ' διαμῆναι. ἐν Ἑμίση δὲ τῇ ὁμίση πόλιν, Ἀδριανὸς τῷ γόνιν τ' κείδμενοι ἀφ' ἑαυτοῦ ἐκκλησίαν, τὸ χεῖρα γέλασθαι καὶ ἀνδρόγυνον ἐν αὐτῇ ἰδρύσαντες ἀγαλμα. ἐν Δοροστολῇ πόλιν δὲ αὐτὴ τ' Θράκης ἐπίσημος. Αἰμιλιανὸς ὁ πικρότονος ἀγωνιστὴς, ἔπειθ' Ἀσκάλων 15 τῇ τῆς Θράκης ἀπάτης ἀρχιεπίσκοπος παρὶ δέλη πρὸς. τὸ δὲ Μάρκου ὃ Ἀρεθυσίαν ἐπισκόπου δρῶμα, τ' Αἰσχύλου καὶ Σοφοκλέους μεγαληγορίας διήκων, ὃ ἀξίας τὰ ἐκείνῳ τραγῳδῶσαι πάντα. ἐπειδὴ 20 γὰρ ὅπως ἐν τοῖς Κωνσταντίνου χροῶν εὐδελαν πρὸς χεῖρας ὅσων σκεπιδὸν, ἐκκλησίαν ἐδιδίκατο, τ' Ἰουλιανὸν μεμαθηκότως Ἀρεθυσίαν σκεπιδὸν, ἐγύμνωσαν τ' δυσμῆναι. ὃ ὃ, πρὸς μὲν ἀπὸ δρῶμα καὶ τὸν διαβλητικὸν ἐπεμῆν νόμον. ἐπειδὴ δὲ ἐγὼ τὰν ὃν 25 αὐτὸν αὐτὸν αὐτοῦ σκεπιδῶσαι πάντα, ἐπαυκί τ'

VALESI ANNOTATIONES.

1 Ἐν τῇ Κωνσταντίνου] Epiphanius Scholasticus legit Κωνσταντίνου, quod magis probat. Vulgatam tamen lectionem confirmat Auctor Chronici Alexandrini in rebus gestis Juliani.

2 Διόμμεθα τῇ γυναικὶ] Rectius in editione Basilienfi legitur τῇ γυναικὶ. Quomodo etiam legitur apud Epiphanium Scholasticum. Est autem γυναικὶ idem quod Androgynus, ut testatur Suidas. Quod quidem Baccho egregie convenit, quem Androgynum fingunt fabulæ Poetarum.

Dicitur etiam γυναικὶ per duplicem, ut scribitur apud Philostratum in vita Alani Sophistæ.

3 Τὸ τ' Θράκης ἀπάτης ἀρχιεπίσκοπος] Jacobus Sirmundus Præfide Thraciæ venit, dissimulato vocabulo ἀπάτης quod tamen minime otiosum est. Multæ enim erant provincie Thraciarum, quarum singulæ suam præfide habebant. Tota vero Diocesis Thraciæ, uni parebat Vicerari, sub quo erant provincie infra scriptæ. Europa, Thracia, Hamimontus, Rhodopa, Moesia secunda, & Scythia, ut docet Notitia Imperii Romani.

καὶ ἑαυτὸν τοῖς μαιφύοις ἐξέδωκεν. οἱ δὲ λαοὶ οὐκ ἔκπιον ὡς προεῖπεν, οὐκ ἠδέσθησαν ὡς ὄρεται Φρονησέν. ἀλλὰ καὶ βίῳ καὶ λόγῳ τὸν αἰδρα κομπούμενον, πρῶτον μὲν ἠκίσαντο, τὸ σῶμα γυμνώσαντες, καὶ τοῖς μέλισσιν ἅπασιν ὁπθιέντις παῖς μάστιγας. εἶτα εἰς ὑπερόμοις δυσώδεις ἐμβαλόντες, καὶ κῆρυκα ἀναγαγόντες, τὰ πλῆθη τῶν μυρακίων παρέδωκαν, ἀφειδῶς αὐτὸν χεῖρα κτείνοντες χαφίσι καλθίσαντες. μετὰ δὲ ταῦτα εἰς γύργαθον ἐμβαλόντες, καὶ γάρῳ καὶ μέλιτι χεῖσαι-
 10 πιν, ὑπαίθριον ἤσαντο ἐν θέρει ἀκμή, σφῆκας ὁμοῦ καὶ μελίττας εἰς θοῖον προχέαντες. ταῦτα δὲ ἴδρων, ὁ δὲ θάπρον ἀνακάζοντες, ἢ τὸν σῆκον τὸν χεῖρα κτείνοντα δομήσαντες, ἢ τὸν οἰκοδομίας ἐκτίσαι δαπάνην. ὁ δὲ, τῷ μὲν χα-
 15 λιστῇ ἐκείνῳ ἠπάχετο παθιμάτω, δρῶντι δὲ τῷ προσηγομένῳ οὐδὲν ἐπιγέλαστο. ἐκείνῳ δὲ ἀφ' οὗ αὐτὸν μὴ παρέχῃ ὑπερφόρτις τὰ χρήματα, τὰ μὲν ἡμῖν τῷ προσηγομένῳ ἠρίσαν, τὰ ἄλλα δὲ ἐκτίειν ἐκέλευε. ὁ δὲ ἐξηρημάκετο, καὶ
 20 ὑπὸ τῷ γραφίδῳ κετούμενος, ὑπὸ τῷ σφῆκῳ καὶ τῷ μελίττῳ ἐκείνῳ, ἢ μέντοι ἔκτελε τὰς ἀληθείας. ἀλλὰ καὶ ἐπιτάττει τοῖς αἰσίοις, καὶ ἔλεγε αὐτὸς μὲν εἶναι χαμαζήλης καὶ ἐπιγίως· ἐαυτὸν δὲ ὑψηλὸν καὶ μετῴρον. τέλος
 25 δὲ, βραχὺ τι μύειον χρημάτων ἐξήτησαν. ὁ δὲ, ἴσων εἰς ἀσίδεας ἔφη, τὸ ὄβολον γουὺ ἔκτε δυνῶν, τὰ πάντα δυνῶν. ὅπως ἠπθιέντις ἀπέλυσαν, ὑπερ-
 30 γαδίεντις καὶ καρτερίαι, καὶ ἀφ' οὗ τὰς ἐναντίας εἰς πάντας μετῴθεν. ἀφ' οὗ καὶ τῆς ἐκείνῃ γλώτ-
 35 τος μετέμαθον τὸν ἀσίδεαν.

cruentis civibus tradidit. Illi vero comprehensum hominem; nec ut senem miserati sunt, nec ut virtutis cultorem reveriti; sed virum & vitæ sanctitate & doctrina excellentem, primum quidem nudatum verberibus cadunt, totum ejus corpus flagris lacerantes. Post in foetidas cloacas conjiciunt, atque inde extractum, adolescentum multitudinem tradunt, hortantes ut stilis suis eum conficerent. Posthæc reticulo inclusum, & guo ac melle inunctum, æstu ardentissimo sublimem suspendunt sub dio, vespas & apes ad eum sugendum invitantes. Atque hæc ab illis fiebant, ut duorum alterum præstare eum cogerent, templum scilicet destructum instaurare, aut sumptus ad instaurandum suppeditare. Verum ille, gravissimos quidem cruciatus constanter tulit, nihil tamen eorum quæ ipsi proponebantur facturum se promisit. Tunc vero Arethusii, cum existimarent illum ob egestatem pecunias non offerre; dimidia parte ejus sumptus quam petierant remissa, reliquum solvere illum jusserunt. At ille suspensus, & partim stylis compunctus, partim à vespis & apibus depastus, non modo significationem doloris nullam dabat, sed impios etiam deridebat: & illos quidem humiles atque in terram depressos esse aiebat; se vero sublimem atque excelsum. Ad extremum Arethusii exignam admodum pecuniam ab eo flagitarunt. At ille, vel unum obolum dare, ejusdem impietatis esse respondit ac summam integram præstare. Hoc modo superati eum dimiserunt, patientiam ejus magnopere mirantes, & per contraria in contrarium versi. Nam ex ejus ore Christianam religionem postea didicerunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Τὸ αὐτὸ Χειρῶν ἐνομοθέτησι.

ΚΑὶ ἔπειτα δὲ μυνία πανταχοῦ γῆς καὶ θαλάττης, καὶ ἐκείνῳ τὸν καιρὸν ὑπὸ τῶν δυνα-
 35 τῶν καὶ τῶν ἀσίδεων ἐπολέμη. καὶ τῷ προσηγομένῳ οὐδὲν ἐπιγέλαστο. ἐκείνῳ δὲ ἀφ' οὗ αὐτὸν μὴ παρέχῃ ὑπερφόρτις τὰ χρήματα, τὰ μὲν ἡμῖν τῷ προσηγομένῳ ἠρίσαν, τὰ ἄλλα δὲ ἐκτίειν ἐκέλευε. ὁ δὲ ἐξηρημάκετο, καὶ
 40 ὑπὸ τῷ γραφίδῳ κετούμενος, ὑπὸ τῷ σφῆκῳ καὶ τῷ μελίττῳ ἐκείνῳ, ἢ μέντοι ἔκτελε τὰς ἀληθείας. ἀλλὰ καὶ ἐπιτάττει τοῖς αἰσίοις, καὶ ἔλεγε αὐτὸς μὲν εἶναι χαμαζήλης καὶ ἐπιγίως· ἐαυτὸν δὲ ὑψηλὸν καὶ μετῴρον. τέλος
 45 δὲ, βραχὺ τι μύειον χρημάτων ἐξήτησαν. ὁ δὲ, ἴσων εἰς ἀσίδεας ἔφη, τὸ ὄβολον γουὺ ἔκτε δυνῶν, τὰ πάντα δυνῶν. ὅπως ἠπθιέντις ἀπέλυσαν, ὑπερ-
 50 γαδίεντις καὶ καρτερίαι, καὶ ἀφ' οὗ τὰς ἐναντίας εἰς πάντας μετῴθεν. ἀφ' οὗ καὶ τῆς ἐκείνῃ γλώτ-
 55 τος μετέμαθον τὸν ἀσίδεαν.

CAPUT VIII.

Quas adversus Christianos leges tulit Julianus.

ALIA præterea innumera per idem tempus, ab impiis hominibus adversus pietatis cultores, terra marique perpetrata sunt. Jam tum enim Deo infestus Tyrannus, palam adversus pietatem leges ferre cœperat. Ac primo quidem vetuit, ne Galilæorum filii: sic enim Christianos vocabat: poetica & rhetorica ac philo-
 40 sophiæ studiis erudirentur. Nostri enim, *Sacr. I. lib. cap. 12.* aiebat, pennis, ut est in vetere proverbio, configimur. Quippe nostrorum scriptorum armis instructi, bellum contra nos gerunt. Posthæc aliam legem tulit, qua
 45 Galilæos jubebat militia expelli. *Sacr. I. lib. cap. 1.*

VALESII ANNOTATIONES.

1 Δυνῶν θάπρον ἔχοντα.] Verbum ἔχοντα deest tam in editione Basilicensi, quam in editione Roberti Stephani. Et à Genevensibus Typographis adjectum est ex libro Christophoroni. Certe in MS. codice Henrici Savili idem

verbum legitur hoc modo Δυνῶν θάπρον ἀναγάζοντα. [Quomodo etiam in Regio codice Piniano scriptum invenit.]

VARIORUM.

1 Ἀσίδεας.] Sozomenus narrat tormentis interfectum: quod verisimilius est. vid. Soz. lib. V. c. 10. W. Louth.

*De relegatione & fuga magistri Athanasii.**Περὶ τῆς ἐξουσίας τῆς ἀγίας Ἀθανασίου καὶ Φυγῆς.**Socr. pag.
189. not. 2.**Athanasii
quatuordecim
exilium.*

EODEM tempore Athanasius, quinquaginta quidam in cunctis pro veritate certaminibus invictus, aliud rursus discrimen subiit. Nam demones cum efficaciam linguæ & precationum Athanasii ferre non possent, ministros suos ad maledicta in eum congerenda incitarunt. Ac multa quidem in eum dixerunt, poscentes ab impietatis patrono ut Athanasium expelleret. Inter cetera vero hoc adjecerunt: Si Athanasius remanserit, nullum Gentilem esse remansurum: illum enim cunctos ad suas partes brevi traditurum. His supplicationibus admissis, Julianus Athanasium non modo pelli iussit, verum etiam morte multari. Ea re conterritis Christianæ religionis sectatoribus prædixisse fertur, motum illum brevi cessaturum. Nubem enim esse dixit, quæ celerime dissolveretur. Subduxit se tamen, cum eos qui contra ipsum missi fuerant, advenisse jam comperisset, natusque in ripa fluminis navigium, subvectus est in Thebaidem. Is vero cui cædes Athanasii mandata fuerat, audita ejus fuga, quantocivius eum persequi cœpit. Quem præveniens quidam ex familiaribus Athanasii, cum festinare illum nuntiasset, nonnulli ex comitibus orabant, ut in solitudinem deflecteret. Ipse vero gubernatori præcepit, ut navigium recta Alexandriam dirigeret. Sic igitur cum contra persecutorem ipsum navigarent, occurrit is qui mandatum cædis acceperat, & quantum inde abesset Athanasius, sciscitatur. Ille haud procul abesse eum respondit: eoque dimisso Alexandriam profectus, reliquo tempore Imperii Juliani, ibi delituit.

CAPUT X.

*De Apolline Daphneo, & de sancto Babylæ.**Socr. l. III.
cap. 13.
Socr. l. V.
cap. 19.*

JULIANUS vero cum bellum Persis inferre vellet, ad cuncta quæ in orbe Romano erant oracula fidelissimos ex subditis suis misit. Ipse Apollini Pythio qui apud Daphnem colebatur, supplicavit ut futura sibi ostenderet. Respondit Apollo, cadavera mortuorum in proximo collocata obstrare varicinis: ea prius transferenda esse alium in locum; se deinde responsa daturum. Nihil enim se dicturum esse, templo minime repurgato. Erant enim tunc temporis in eo loco depositæ, invisibilissimi martyris Babylæ, & adolescentum qui cum eo occisi fuerant, reliquie. Satisque apparebat, saluum vatem martyris illius virtute, à consueta oraculorum vanitate proliberi. Quod cum ipse quoque Julianus probe nosset: ex pristina enim religione quam professus fuerat, perspectam habebat martyrum potentiam: aliud quidem cadaver nullum inde transtulit: solus vero invisibilium mortuorum martyrum reliquias, Christianæ religionis cultoribus exportari iussit. Hi alacri animo ad lucum venientes, arcam carpento quod à bigis traheretur im-

ΚΑΤὰ τῶτον τὸν χρόνον Ἀθανάσιος πάλιν ὁ πειταίλος τῆς ἀληθείας ἀγωνιστῆς, ἔπει-
5 ὑπέμεινε κίνδυνον. ὅτε οἱ δαίμονες τῶν
Ἀθανασίου γλώττης καὶ προσευχῆς τὸ ἰσχύον, τὸς οὐ-
κείνους ὑπεργῆς εἰς τὰς χάριτας ἐκείνους λυσιτελεῖς καθώ-
πλισται. καὶ πολλὰς μὲν καὶ ἄλλας ἀφ᾽ ἑαυτοῦ φωνὰς,
ἀντιπολεῖν τῇ προφάνει τῆς ἀσθενείας ἐξέλασται τῷ
10 Ἀθανασίῳ. προσέθηκεν δὲ καὶ ταύτην. εἰ Ἀθανάσιος
μείνῃ, ὅστις Ἑλλήνων μὲν ἀπαίτης γὰρ εἰς τὸ οἰκεῖον
μεταστροφῇ χρόνον. ταύτῃ Ἰουλιανὸς τὰς ἐκτελείας δεξά-
μενος, ἐκ ἐξελαιώσας μάλιστα προσέβαλεν, ἀλλὰ καὶ
ἀναιρεῖν τῷ Ἀθανασίῳ. τὸ δὲ διαπιστῶν ὁρῶντος
15 πᾶσι, προειρηκέναι λέγει τὴν ταχέως τῷ θορόν
κατάλυσιν. ἴσως γὰρ αὐτῷ προσήκοντος ἀφ᾽ αὐτοῦ
μὲν ὅτι τάχιστα. ὑπεχώρησε δὲ ἑμᾶς, ἐκλυθείας
τὸς ἀπεσταλμένους μεμαθηκώς, καὶ πορθεῖν δὲ
ἑαυτὸν τὸ ὄχι μὲν ὅτι πορθεῖν, ἐπὶ τῷ Θεῷ ὡς
20 ἀνέγνω. ὁ δὲ ἀνελὼν αὐτῷ προσέβαλε, πᾶσι
μὲν τὸ φυγῆναι, καὶ κράτος ἐδίδωκεν. ἴσως δὲ τῆς
τῷ γινώσκοντι προειρηκέναι καὶ σφίδρα ἐλαύει αὐτῷ
ἐρηκτότος, τῶν μὲν τὸ συνέβαινεν ἐπὶ τῷ ἑμᾶς ἐκκλί-
νει ἐκείνους. αὐτὸς δὲ, τῷ κυριότητι ἐπὶ τῷ Ἀλε-
25 ξάνδρῳ ἰδὼν τὸ πορθεῖν ἐκέλευεν. ὅτε δὲ αὐ-
τῷ χαλεπὸν τῷ δόκοντος φερεμένοισι, ἦκεν ὁ τῷ
θαλάτῃ τὰς ἐντολὰς διδόντων, καὶ πόσιν ἀφ᾽ ἑαυ-
τοῦ ὁ Ἀθανάσιος, ἦτο. ὁ δὲ πάλιν τῷ τῷ εἰπὼν,
ἐκείνῳ μὲν ἀπέπεμψεν. αὐτὸς δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ
30 κατέλαβε, καὶ τὸ λιπόμην τῆς Ἰουλιανῆς βιοτῆς
αὐτῷ διέλαβεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Τὰ κατὰ τὸν Ἀπόλλωνα τὸν ἐν Δάφνῃ, καὶ τὸν ἅγιον Βαβύλα.

ΙΟΥΛΙΑΝὸς δὲ Πέρσαις ἐπιτραπύσας βυλόμενος,
εἰς ἅπαντα μὲν τὰ κατὰ τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν
χρητέια τοὺς θύοντάς τινες ὑπὸ τὴν ἐξέπεμψεν.
αὐτὸς δὲ, τὸ Πύθιον τὸ Δαφνίον ἐκείνῃ δολοῦσα
εἰ τὰ ἱερόματα. ὁ δὲ, τῶν γυμνασίων τεκνὸς ἔφη
ἐμπόδων γίνεσθαι τῇ μαρτυρίᾳ, καὶ χρησὶν τῶν
40 πρότερον εἰς ἑτέραν μεταστροφῇ χρόνον, εἰ ὅπως
ἀπαγγέλλαι τὸν ἑρῶν. ὅτε δὲ αὐτῷ εἰπὼν πᾶσι, μὴ
τιμῆναι ἐκκαθαρίσας. Κατ' ἐκείνῳ δὲ τὸν καιρὸν
αὐτῷ κατέκειτο τῷ χαλλοῖκου μέγιστος Βαβύλα
καὶ τῷ σωματικῶν αὐτῷ μερῶν τὰ λείψανα.
45 καὶ δὴ τῷ οὐ φαιδόμενος, ὑπὸ τῷ ἐκείνῳ χάριτος
τῷ σωματικῷ φιλοδοξίας ἀργόμενος. τῷ δὲ καὶ Ἰου-
λιανὸς συνέεικεν ἐκ γὰρ τῷ καλαῖας βίοντος ἐγνώκει τῷ
μαρτύριον τῷ δυνάμει. ἄλλο μὲν ἐκείνῳ οὐδὲν κερ-
50 μετικόμενος σῶμα. μάλιστα δὲ τῷ σωματικῶν μαρτύριον
τὰ λείψανα πᾶσι τῷ Χριστῷ διαπύται μετεπέμψεν
παρηγύοντι. οἱ δὲ ἀσμεῖας τὸ ἅλως χαλεπῶν-
τες, καὶ ἐπὶ ζεύγεις τελεῖται τῷ λάρανθ. παιδ-
μῆ

μεῖ ταύτης ἡγεῖτο, χρίσας ἡ δὲ Δαυὶδικὴ αὐ-
δοῦναι μελῳδίαν, ἡ καὶ ἔχαστο πᾶσι ὑποφθιγέ-
μενοι ἀνταγωνίσασθαι πάντες οἱ προσκυνοῦντες τοῖς
ἑλυσσίν. ἦσαν γὰρ τῷ δαίμονος ὑπελάμβανον, τῷ
μάρτυρος ἡ μεταίεσιν.

cum tripudio in urbem duxere, Davidicos
hymnos canentes, & singulis versibus hanc
clausulam addentes: Confundantur omnes
qui adorant sculptra. Martyris enim
translationem, devictionem esse demonis
existimabant.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ Θεοδώρου ὁμολογητοῦ.

CAPUT XI.

De Theodoro Confessore.

Ιουλιανὸς ὅς τ' ἐπὶ αὐτῷ προσκυνοῦντι αἰ-
χμῶν ἐκ ἐλεῖν, τῇ ὑπερώῃ τὸς ἡρώας
ἐκείνης ἡγεμονίας συλληφθῆναι προσέταξε. Σαλῦτος
ὅς ὑπαρχεῖ ὡς τρικαῦτα, καὶ τῇ δυοσιδεῖα δου-
λεύων, πῶσαι τὴν τέχνην ἐπερᾶν, δέξας ἐπιμέ-
τοις τοῖς Χριστιανῶν μὴ ὡς ἀρχὴν τὸ ποδοῦναι.
ἰδὼν δὲ ὅμως τὴν βασιλείαν ἱερατῇ γυναικὶ τῷ θυμῷ
μὴ δυνάμενον, νέον πᾶσι ζῆλον θεῶν κοσμεῖν βα-
δίζοντα, ὅς τ' ἀπορῶν ἀρκάσας, ἡ δημοσίᾳ τῷτον
ἐπὶ ζύλῳ κριμάσας, ἰμάσι μὲν τὰ ἰδὲ κατέβαν, ἡ
δὲ διὰ διόρυξιν τὰς πλευράς, ἡ τῷτον πᾶσι δι-
τέλειαν, ἰδὼν ἀρξάμενος, μέλει ληρύσας ἡμέρας.
εἶτα αὐτῷ πᾶσι ἐκ σιδήρου δεσμὰ τειχέας, φυλαχθῆ-
ναι προσέταξε. ταῦτα ἰδὼν ὁ Ἰουλιανὸς διδάξας,
ἡ τῷ νέον τῇ καρτερίᾳ ἀπαγγέλλας, ἰαυτῶν μὲν
ἦσαν ὡς, ὅς τ' ἡ Χριστιανῶν ὕληναι ἔλεγε τὰ γυν-
μενα. ὅς τ' πᾶσι ὁ θεομιστὴς, ταῦτα παθῆναι ἐτί-
μης οὐκ ἔαστο. ἡ μὲντοι καὶ τὸν Θεόδωρον ἐκέλευστο
τὴν ἐκείνης ἀφείπειν. τῷτον γὰρ ὅς ὄνομα τῷ εἰς ἐκείνῳ
ἡ γυναικὶ τὴν ἀληθείαν ἀγωνιστῇ. ὅς τ' ἦτορ πᾶσι
εἰ τὴν ἐκείνης ἐπὶ τῷτον τὰς πικρὰς ἐκείνης ἡ ὁμοί-
τας ὑπομένοντας βασιλεὺς. ὁ δὲ ἔφη, τῇ μὲν δέχῃ
ὁλίγη ἀλγυνδὸς αἰδέσθω. εἶτα οἱ ὁπταῖναι πᾶσι,
ὅς τ' μαλακῇ τῇ ψυχρῇ τῷ πρῶτον συγχῶς
ἐκμαθόντων τὴν ἰδὲ, καὶ παρεγγυῖται θάρρην.
ἀφῆτοι τῷτον ἡ δὲ δυνάμει πᾶσι μὲν, ἐκ ἡσυχίας,
ἀλλὰ ἀναβῆναι ἔφη σιναποσῆναι γὰρ ἔφη ἡ τῇ
ψυχῇ γυναικὶ προσφέρειν. ὁ δὲ ψευδῆματι δαί-
μων, τῷ μὲν μάρτυρος τὸ κλέος ἐπιπύρξας, τὸ δὲ
αἰκίαν ἐγύμνωσι ψεύδος. σκηπὸς γὰρ ὅς τ' ἀναβῆναι καλ-
πεμφθῆναι, τὸ σκῆναι ἐπὶ τῇτον ἀπαρτα, ἡ αὐτὸ τὸ
τῷ Πυθίᾳ ἀγαλμα κῶσι λεπίσιν ἀπέρην. ζύ-
λῳι γὰρ ὅς, ἔξωθεν ἀλλ' ἡλεμμένον χρυσῷ. τῷτον
Ἰουλιανὸς ὁ Ἰουλιανῷ θεῷς νύκτας μαθῆναι, τῇς ἐφῆς
ὅς ὑπαρχος ἦν, ὅς τ' τῇς ἐλάσας τῷ δαίμονι
κατέβαν, ἐπικυρῶσαι στυδάζων τῷ παρ' αὐτῶν
προσκυνοῦντι Θεῷ. ἰδὼν ὅς τ' καλῶν Θεῶν, κῶσι
γυναικῶν, τῇς νεανίας ἡκίετο, ὡς Χριστιανὸς
πᾶσι τὸν ἐμπροσθὶν γυναικῶν ποπάζων. οἱ ὅς, αἰκ-
ζόμενοι Φῶσι πᾶσι ψεύδεις οὐκ ἡνέχοντο. τῇ γὰρ
ἐμπροσθὶν ἔλεγε ἡ ἀπάθει, ἀλλ' αἰδῶν λαεῖν
τὴν ἀρχήν. ἡ τῇ πλυσσῶν δὲ ἀφῆναι τῇς ἀφ-
κόμῳ, ἔφασκεν ὅς τ' ἀναβῆναι τὸν πρῶτον Φερῶν
τεῖναι.

JULIANUS vero ignominiam ex ea re sibi
illatam non ferens, postero die duces il-
lius pompæ comprehendi jubet. Tunc Sa-
lustinus qui per id tempus Præfectus erat
prætorii, quamvis simulacrorum cultui man-
cipatus, tyranno persuadere conatus est, ne
Christianus qui martyrii gloriam ambibant,
compotes voti sui redderet. Sed cum vide-
ret Imperatorem iram suam comprimere non
posse, adolescentem quendam divino zelo
præditum qui per forum incedebar, corrip-
i iussit. Cumque eum coram omni mul-
titudine equuleo imposuisset, tergum ejus lo-
ris lacerari, & latera ungulis fodi præcepit.
Atque hoc à prima luce usque ad vesperam
facere perseveravit. Posthæc ferreis vinculis
constrictum custodiæ tradidit. Postridie
mane cum rem ad Julianum retulisset, &
adolescentis constantiam narrasset, ipsis qui-
dem cladem atque ignominiam, Christianis
vero gloriam hæc asserere adjecit. His per-
motus hostis ille Dei, alios similiter cruciari
vetuit. Quinetiam Theodorum ex carcere
dimitti iussit: hoc enim nomine adolescens
ille & strenuus veritatis athleta vocabatur.
Cum postea nonnulli interrogarunt, utrum
doloris aliquid sensisset, dum tam acerba &
crudelia tormenta pateretur. Quibus ille re-
spondit, initio quidem se nonnihil doloris
persensisse: postea vero apparuisse sibi quen-
dam, qui molli ac frigido linteo sudorem
vultus assidue abstergeret, & bono animo
esse juberet. Atque ideo cum cessas-
sent carnifices, non gavisum se esse dixit,
sed potius doluisse. Eodem enim tempore
abcessisse etiam illum, qui ipsi solatium præ-
bebat. Porro falsiloquus dæmon, martyris
quidem gloriam auxit; suum vero patefecit
mendacium. Etenim fulmen cælieus missum,
universum sanum combussit, ipsumque A-
pollinis Pythii simulacrum in pulverem mi-
nutissimum redegit. Erat enim ex ligno,
sed auro exterius obductum. Quod cum
Julianus Juliani Imperatoris Avunculus, qui
tum Comes erat Orientis, noctu accepisset,
contento cursu Daphnen perrexisset, opitulari
studens Deo qui ab ipsis colebatur. Sed ubi
vidit Deum suum in favillam redactum,
ædiuos tormentis subiecit, incendium illud
à quoquam Christiano excitatum fuisse su-
spicans. At illi quamvis torquerentur, ad-
duci tamen non potuerunt ut falsum quidpi-
am dicerent. Ignem enim non subitus exortum
esse, sed superne cœpisse aiebant. Adventan-
tes etiam à vicinis agris rustici testabantur,
fulmen cælieus itruens à se conspectum esse.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ταῦτα ἰσχυρῶς ποιεῖ. Totam hanc historiam desumpsit Theodorus ex Rufini lib. x. historię Ecclesiasticę, ubi
Rufinus ipse testatur id se ex Theodoro sciscitatum esse.

De sacris vasis fide vindicatis: & de
annona adempta.

Περὶ τῆς δήμεσεως τῶν ἱερῶν κυμάλιον, καὶ τῆς σι-
τηριῶν ἀφαίρεσεως.

Julianus.
Felix.
Epistola.

VERUM impii, quamvis hæc ita esse
comptum haberent, nihilominus con-
tra hujus universi moderatorem Deum in-
surrexerunt. Nam & sacra vasa in pu-
blicum ærarium inferri Tyrannus præce-
piti & majoris Ecclesiæ quam Constanti-
nus ædificaverat, foribus obleratis, aditum
eis interclusit qui illuc congregari solebant.
Eam autem Ecclesiam obtinebant eo tem-
pore Ariani. Porro una cum Juliano Ori-
entis Comite in Ecclesiam ingressi sunt,
Felix Comes sacrarum largitionum, & El-
pidius privatarum Principis opum ac pos-
sessionum curam gerens, quem Romani
Comitem privatarum vocare solent. Atque
autem Felicem & Elpidium, cum Chri-
stiani essent, in gratiam impii Principis à
vera pietate descivisse. Et Julianus qui-
dem sacram mensam perminuisse dicitur.
Cumque Euzoius id facinus prohibere vel-
let, colaphum ei inflixit. Adjecit etiam,
Christianorum res Divina providentia de-
stitutas esse. Felix vero sacrarum vaso-
rum magnificentiam conspicatus: Constans
enim & Constantius ambitiose fabri-
cari ea jusserant: Ecce, inquit, quibus
vasis Mariæ Filio ministratur.

Αλλὰ καὶ ταῦτα ὑποσχεσάμενοι μεμαθήκεν
οἱ δυναστεῖς, καὶ τῷ Θεῷ τὸ ὅλον ὠπλίζον-
το. καὶ τὰ τῶν ἱερῶν σκεύη τοῖς βασιλικαῖς ταμίαις ὁ
Τύραννος ἐξεδόθηαι προσέταξε· καὶ τῇ μεγάλῃ ἐκ-
κλησίᾳ, ἣν Κωνσταντῖος ἐδείματο, καθελύσας τὰς
θύρας, ἀπέπεσε τοῖς εἰς αὐτὴν ἀφροζομένοις ἀπέ-
κλεισε. οἱ δὲ τῷ Ἀρείῳ συμμερίας ταύτης τηλικαύτης
κατέχευε. Ἰουλιανὸς δὲ καὶ τῷ τῆς ἐκκλησίας ὑπάρχοντι
συνοσηλὸν εἰς τὸν θάνατον ἐβόησε, φήληξ μὲν ταμίαις ὡς
τῷ βασιλικῷ θησαυρῷ· Ἐλπίδιος δὲ τῷ ἰδίῳ τῷ
βασιλικῷ χρημάτων τε καὶ κτημάτων τιμῇ ἡγε-
μονίας πεπιτυμένους· κόμματα δὲ περιέλαβεν· καὶ τοῖς
οὕτοις προπαρορνεύσας εἰσάγει· Ῥωμαῖοι, καὶ τῇ φήλικᾳ
δὲ καὶ τῇ Ἐλπίδιῳ φασὶ χειρισταῖς ὄντας ἀποσπῆται
τῷ θεσπέειαν, χειροζομένους τῷ δυναστεῖ βασιλεῖ. ὁ
δὲ Ἰουλιανὸς, οὕτως μὲν καὶ τῇ ἱερᾷ τρεπίζης ἐξ-
είκεν· τὸν δὲ Εὐζόϊον περικλύοντα καλύσαι, καὶ
τῆς κέρης ἐπάταξε. Φασὶ δὲ λέγεσθαι ὡς ἱερὸν
τὰ τῇ χειριστῶν τῆς θείας ὑπάρχοντι κηδεμονίας.
ὁ δὲ φήληξ τῶν ἱερῶν σκεύων τιμῇ πολυτέλειαν θει-
ασάμενος· Κωνσταντῖος γὰρ καὶ Κωνσταντῖος Φιλοτίμως
ταῦτα κατεσκήνυσαν ἰδὼν, ἔφη, εἰ ποῖος σκεύ-
ων ὑπηρετῶται ὁ Μαρίας υἱός.

CAPUT XIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

De vindicta Dei in Julianum Imperatoris
avunculum, & alios impios.

Τὰ καὶ Ἰουλιανὸς τῷ θάνατον τῷ βασιλείᾳ, καὶ τοῖς
ἄλλοις ἀσεβέσι.

Soz. lib. V.
cap. 8.

VERUM illi, horum impiorum atque
insanorum facinorum illico poenas de-
derunt. Nam Julianus confestim gravis-
simo morbo correptus est, ita ut intesti-
na ejus putredine consumerentur: nec per-
solitos meatus stercore egeret, sed impu-
rum os quod blasphemiae instrumentum
fuerat, excrementis alvi meatum præberet.

Αλλὰ τῷ θάνατον τοῦτον καὶ μακρῶν πολ-
υμένων σκεύων εἰς μακρὰν ἔπαιε δίκας. Ἰου-
λιανὸς μὲν γὰρ παρατυχῶς ἰσὺς χαλεπῇ πῶσιπι-
σῇ, ὑπὸ σκεπτικῶν διεφθάρη τὰ ἔσχατα· καὶ τιμῇ
κέρῃ σκεπτικῇ ἀφ' ἧς ἀπεκρηπτικῶν μορίων παρί-
πημπε, ἀλλὰ τὸ μυστὸν ἔμαθε τὸ βλασφημίας
καὶ γαῖμασιν ὄργισεν, ἀπεκρίσεως κόπῃ ἐγένετο

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἰουλιανὸς τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπάρχοντι] Male Epiphanius & reli-
qui Interpretes Præfectum Orientis vertunt. Quia &
Sirmundus, ut rem apertius exponeret, præfectum præ-
torio Orientis interpretatus est. Atqui Julianus avuncu-
lus Imperatoris Juliani, non præfectus prætorio, sed tan-
tum Comes erat Orientis, ut docet Ammianus Marcellini-
us in lib. 23. initio, ubi de ejus obitu scribit.
2 Ἐλπίδιος δὲ] De hoc Elpidio loquitur Libanius in
Oratione pro Anulophane Corinthio p. 218. ubi amicos
& suffragatores Aristophanis enumerat, præcipuos amico-
rum Juliani. Ac primo quidem Maximum & Priscum
Philosophos: deinde vero Elpidium ac Felicem. Ac de

Elpidio quidem ita dicit: ἀλλ' οὐδ' Ἐλπίδιος, οἱ κατὰ σφῶν
μὲν λαϊκῶν ἀντιθέται τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ δὲ πρὸς τὸ θῆλον αὐτοῦ
δὲ καὶ τῷ Θεῷ οὐ φιλεῖται, ἀλλὰ καὶ ἀντιθέται. Id est,
sed neque Elpidius, qui quantum quidem ad sapientiam
pertinet, inferior est Maximo & Prisco: sedio vero erga
Deum, ὅτι ἀντιθέται τῷ Θεῷ, illi est similis, &c.
3 Κόμματα περιέλαβεν] Scribendum est περιέλαβεν, ut legitur
in MS. codice Savini, [Regio] & in edit. Basil.
4 Ἀποκρίσεως κόπῃ] Postrema vox deest in editione
Basilienfi & in MS. cod. Henrici Savini, præterea super-
flua mihi videtur. [Abest etiam à Codice Regio J. Pius,
& pro voce ἀπεκρίσεως scribitur ἀποκρίσεως.]

VARIORUM.

1 Ἰουλιανὸς μὲν γὰρ] Quoniam Julianus consensu suo so-
per sacra vasa decesserat, avunculo illius fessum
pauca sunt. Illius enim vasa corrupta vasa generat-
tanta, ita ut morbum decesserat illius constaret, &c. Felix
quoque antequam astra regia lumen transiret, decesserat
medicus egressus, inquit J. Chrysostomus oratione 2. de
S. Babylia contra gentiles. De eodem Felice, quod morte
repentina ex profluvio sanguinis exstinctus fuerit, testatur
Amm. Marcellinus, lib. 23. cap. 1. Ac tertio, inquit Ni-

cephorus, Elpidius, qui blasphemus quoque in Christum fue-
rat, tardius ille quiescit quam alii, paucas luit sed tantum
inter eos qui tyrannidem afflicti sunt, decesserat, bonis om-
nibus exutus, gravissimæ æmulationis alius in carcere perpressus
interpres vitiis fuit, excedendus & detestandus ab omnibus
judicatus. Niceph. Eccl. Hist. lib. 10. c. 29. Prolixius ali-
quanto colloquium Juliani comitis cum uxore sua exhibet
Theod. Ruinarius ex cod. MS. Monasterii B. Mariæ Sil-
væ majoris. F. A. Diff. Mart. pag. 667.

μὲν.

μέλει. Φασὶ δὲ αὐτῷ ἢ γυναῖκα πίστι λαμπρο-
μύειν, ταῦτα Φαίη ὡς τὸ ἐμίζυγι ὕμνῳ ὃ
αὐτῷ τῷ Σωτῆρι Χριστῷ προσήκει, ὃ π σοι ἀφ' τῆς
παιδείας, ἢ οἰκίαν ὑπέδειξε δύναμιν. οὐδὲ γὰρ αὐ-
τῷ γινώσκεις τίς ὁ ὡς σου πολέμιός σου, εἰ τῷ συνήθῃ
μακροθυμίας χρησάμενος, ταύτας σοι τὰς θανάτους
πληγὰς ἐκ ἐπὶ ἡρώων, ἐκ πῶδ' ἢ λόγων ἢ τῷ ἐπι-
κειμένῳ παθόν, οὐκ εἶς τὸν ἴσον τῷ αἰτίῳ ὁ δίκαιος,
ἀποδύναμι τὴν ἐκκλησίαν τῇ βασιλείᾳ ἐκένωσεν τοῖς
ταύτης ἐπερημέτοις. ἀλλ' ὅτι ἐκείνῳ ἔκτισται, ἢ αὐ-
τῷ τῷ βίῳ τὸ τέλος ἰδέσθαι. ὁ δὲ Φίλιππος ἐξαπί-
νης θάλατταν καὶ αὐτὸς διξάμενος μάστιγα, αἷμα
παυμύρον τι καὶ παύχον ἐκ τῷ σώματος ἔφει, τῷ
ἀδελφῷ τῷ σώματι καταχέου ἐς τὴν σπέρματι
τὸ μόριον. ὅταν δὲ καὶ δαπανθῆτος τῷ αἵμα-
τος, ἀπίσθη ἢ αὐτὸς, ἢ τῷ αἰσίου παρεμύθη
θανάτου. οὗτοι μὲν οὖν τῆς διαστροφῆς ταύτας ἐπι-
σαν δίκας.

Ejus autem conjux, fide ac religione insi-
gnis femina, maritum his verbis allocuta
esse dicitur: Christum Servatorem laudare
debes, mi vir, qui hujusmodi castigatione
suam tibi potentiam declaraverit. Nescies
enim quis sit contra quem pugnabas, si so-
lita usus patientia, has tibi plagas divinitus
infligere noluisse. Ex his verbis & ex
dolorum quibus premebatur magnitudine,
cum causam morbi sui miser intellexisset,
Imperatorem rogavit, ut Ecclesiam jis qui-
bus adempta fuerat restitueret. Sed neque
Imperatori persuasit, & ipse protinus ex
hac luce sublatus est. Felix vero, ipse
quoque divino flagello repente percussus,
sanguinem diu noctuque per os emisit, om-
nibus undique venis in eam corporis par-
tem confluentibus. Sic universo sanguine
effuso, ipse quoque extinctus est & mor-
ti æternæ traditus. Atque hi quidem im-
pietatis suæ ejusmodi pœnas dederunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

CAPUT XIV.

Περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἱερέως.

20

De filio Sacerdotis.

ΝΕΟΣ δὲ τις υἱὸς ἱερέως ἐν διαστροφῇ τετραφύς,
καὶ ἐκείνῳ τῷ πατρὶ ἐν τῷ τῷ βίῳ ἐκένωσεν
μιτήρην χάριν. γυνὴ γὰρ τις ἐπίσημος ἐν θιλαθείᾳ,
ἢ τῷ τῆς ἀφικονίας ἡγεμονίᾳ χαρίσματος, συνή-
θης ἦν τῆς τούτου μητρός. αὐτῇ τῷ τῷ μὲν τῆς μη-
τρός ἀφικονίας, ἢ γὰρ μετὰ χάριν ἦν, ἢ πα-
ρὰ τῇ τῇ πρὸς τῇ εἰς θιλαθείαν. ἢ τῇ μητρός ἢ
τελευτησάντος ἀφικονίᾳ ὡς ταύτῃ ὁ ἴσος, ἢ τῷ
συνήθῃ διδασκαλίας ἀπὸ λαοῦ. παρὼς δὲ τὰς συμ-
βολὰς εἰσεξάμενος, ἤρετο τῷ διδασκαλῇ, τίς αὐ-
τῷ γένοιτο πόρος δι' ἃ δύναται ἢ τῷ τοῦ πατρὸς δεισι-
1 δαιμονίας Φυγῖν, καὶ τῷ πατρὶ αὐτῷ κρυπτομένης
ἀληθείας μεταλαχῖν. ἢ δὲ λέγει χιτῶν τῷ πατρί-
ᾳ Φυγῖν, ἢ προσημῶσαι τῷ αὐτῷ τῷ κρυπτοῦ δει-
μονίας, ἢ πόρῳ ἐπὶ καταλαβῶν ἐν τῷ λαβῶν
3 δυνάτον ἢ διαδραμῶν διαστροφῇ βασιλείας τὰς χι-
τῶν ὑποχρῖντο δὲ τούτῃ προσημῶσαι αὐτῇ. ἀπὸς
ἔφη ὁ ἴσος, ἢ ὡς λοιπὸν, ἢ τῷ ἐμαυτῷ σοι ὡς δυνά-
σῃ ψυχῇ. ὁ λόγος δὲ διελευσὼν ἡμερῶν, Ἰουλιανὸς
μὲν εἰς τὴν Δάφνην δημοδοῖαν ὁδὲ τελευτῶν ἀνελ-
4 θησιν συναντῶν δὲ ἢ τῷ τούτῃ πατρί, ἡρώς τι ὡς ἢ
εἰσὶν οὐκ ἐπιπλῶν τῷ βασιλεῖ. τῷ δὲ πατρί οὐκ
ἢ ἔτος, ἢ ὁ τῷ γε ἀδελφός. παρὼς γὰρ ἦσαν,
τὰ βασιλείας ἰδίματα περιβάλλοντες. ἐπὶ δὲ ἡ-
μέρας ἐν τῇ Δάφνῃ πασημερίᾳ εἰσάσαν. τῇ οὖν
4 ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ περὶ τὰς ἡμέρας τῇ βασιλείας τι-
τάδι, ἢ τὰ ὅσα τῷ τῷ τῷ ἀφικονίας καὶ τοῦ
μύσου ἐμπλῶσαι, δρόμῳ χρησάμενος, τῷ Ἀποχρῶ
χατίλας. ἢ πρὸς τῷ θυμασίᾳ ἐκείνῃ ἀφικονίας
ἀνθρωπῶν, ἐγὼ μὲν ἦν σοι, ἔφη, μὴ ψυχαίμενος
5 τὴν ὑποχρῖν. σὺ δὲ ὡς τῷ ἐκείνῃ ἐπιμελή-
θη, ἢ τὴν ἐπαγγελίαν ἐκπλήρῳσεν. παραύλια

PER idem tempus adolescens quidam
filius flaminis, in falsa religione edu-
catus, Christianorum corpori sese adjun-
xit. Mulier quædam insigni pietate, &
diaconatus dignitate prædita, matri hujus
familiaris erat. Hæc illum una cum ma-
tre venientem, erat enim adhuc adolescen-
tulus, benivole amplectebatur, & ad pie-
tatem cohortabatur. Mortua interim ma-
tre, adolescens nihilominus invisebat mulie-
rem, & consueta ejus institutione frueba-
tur. Cumque ejus consilia firmiter am-
plexus esset, rogavit magistratam, quo tan-
dem modo paternam superstitionem effu-
gere, & veritatis quam illa prædicabat,
compos fieri posset. Cui illa, patrem fugi-
endum esse respondit, eique præponendum
creatorem tam ipsius, quam patris: mi-
grandum præterea in aliam urbem, in qua
latere posset, & impii Principis manus eva-
dere. Ipsa vero id sibi curæ fore polliceba-
tur. Tum adolescens: Veniam igitur ad
te deinceps, inquit, & animam meam ti-
bi committam. Paucis post diebus Julia-
nus publicum epulum celebraturus, Daph-
nen venit. Una cum illo venit etiam
adulescentis pater, quippe qui & flamen
esset, & Imperatorem assueti solitus. Er-
rat autem cum patre tum ille de quo lo-
quimur adolescens, tum ejus frater. Am-
bo quippe erant aditui, Imperatoris cibos
æqua iustrali aspergere soliti. Septem die-
bus apud Daphnen festum agi mos est.
Primo igitur die, cum iste juxta Impera-
toris adstans stibadium, cibos solemniter
adsperisset & scelere complevisset, conse-
stum Antiochiam perrexit. Et ad eximi-
am profectus mulierem: Ego quidem, in-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τῇ πατρί καὶ τῇ προσημῶσιν] Codex [Regius &] fasil scriptum habent καὶ αὐτῷ, vulgata tamen scriptura καὶ τῷ πατρί.

δὲ οὖν

ὁρῶντες οἱ τῆς τῆς σπουδαίας προσηγορίας πετυ-
 χότες, ἔστιν μὲν καὶ ἀλοφύκτω βιβλυθόμοι τὰ
 γινόμενα μετὰ λάμβαναι δὲ ὅμως, ἀπεπληκῶ πε-
 ὀδόντοι νόμοι. πάντες γὰρ, Φησὶ, τὸ εἰ μακίλλω
 πωλύμηνος ἐοίκασι, μὲν ἀνακρίσεις διὰ τὴν συ-
 εῖδον. δύο δὲ πρὸς εἰς πρῶτα ἀφ' ἀπείροτος
 1 ἀσπιδιφόροι γὰρ ἦσαν καὶ βασιλίας· πεζίται-
 ραι· ἐν πρὸς συμποσίῳ θυμότερον τῶν γινόμενων τὸ
 μῦθος ἐβρίθησαν, καὶ τοῖς θαυμασίαις τῶν Βιβλυθό-
 μοι ἀφ' ἀπείροτος μετὰ λῆξιν ἐκέρχοντο ῥήμασι. παρὶ
 10 δὲ καὶ ἡμεῖς, ἔλεγον, βασιλεῖ ἀφ' ἀπείροτος ἀπεί-
 ρωτον ὅτι πάντες τὰ ἐπὶ τὰ ὅτι ἐπὶ τῆς γῆς.
 2 ταῦτά περὶ τὸ ὁμοπαρῆξιν ἐκέρχον μεμύηται. ὁ δὲ
 παρυτίκα γὰρ ἀγαθὸν τὸς ἀείρους ἀνδρας ἐκέρχον,
 ἐπὶ τῶν τῶν εἰς τὰ ἐκέρχον. οἱ δὲ παρῆξιν
 ἀφ' ἀπείροτος ὑπελθόντες τὴν βασιλίας ἐβρίθησαν, τὸν
 ἀφ' ἀπείροτος παρῆξιν ζῆλοι, ἔπειτα ταῦτα. ὁ
 ὁμοπαρῆξιν τῶν βασιλίας καὶ ἡμεῖς ἀφ' ἀπείροτος
 διδουλόμοι, Κωνσταντῖνος γὰρ καὶ τῶν ἐκέρχον παίδων
 ἦσαν οἱ ἡμεῖς, ἀλοφύκτω ἦν μῦθος ἀπείροτος
 20 πληρωθέντα θείονοι, καὶ τοῖς ἐκέρχον θυσίας τὰ
 ἐκέρχον καὶ τὰ ποτὰ μολυβδόμοι. ταῦτα καὶ οἱ
 πηρὶ τῶν καλῶν, καὶ σὺ παρῆξιν ἀπείροτος. τὸ
 γὰρ δὴ μῦθος τῶν διαχρῆσιν βασιλίας. τῶν ἀ-
 κούρας τῶν λόγων ὁ πρῶτος καὶ φιλοσοφίας
 30 ὁμοπαρῆξιν προσομοίαν ἔπαινον ὁμοπαρῆξιν, τὸ
 τὸ ὁμοπαρῆξιν ἀπείροτος προσομοίαν τὸ δὲ τὸ
 σπουδῆς ἐγύμνασι πρῶτον. καὶ πρῶτον αὐτῶν καὶ
 χαλεπὰς αἰτίας ἐπὶ τῶν καλῶν, ἐπὶ τῶν μὲν
 30 παρῆξιν ζῶντες μᾶλλον δὲ ἡλωθίον ἐκέρχον τὸ
 δυσὶν καλῶν, καὶ τὸς καλῶν τῶν πρῶτον
 ἦσαν. αἰτίαν δὲ τῶν πρῶτον σπουδῆς, καὶ τὸ
 ἐκέρχον ὅτι ἦν ἀπείροτος, ἀλλὰ τὸ παρῆξιν.
 ὡς βασιλίας γὰρ ὁμοπαρῆξιν, ἔφησι πρῶτον
 ταῦτα δὲ θρυλῶν προσομοίαν, φθῶν τοῖς τῶν
 35 ἀπείροτος ἀπείροτος τῶν τὸ μαρτύριον προσηγορίας
 πρὸς καὶ πρῶτον. τῶν ὁμοπαρῆξιν, ὁ δὲ Μαξι-
 μῖνος προσηγορίας. τῶν καὶ Ἀντιόχου πρῶτον ὡς
 ἀπείροτος ὁμοπαρῆξιν πρῶτον, πολυτελεῖ παραδ-
 40 ῶντα γῆρας καὶ μέχρι δὲ τῶν καλῶν ἐπὶ τῶν
 ἡμεῖς γερῶνται.

Quæ cum viderent Christiani, gemitabant
 ipsi quidem ac lamentabantur, talia abomi-
 nantes. Edebant tamen, obtemperantes le-
 gi Apostolicæ ita dicens: Omne quod in
 macello venundatur comedite, nihil inter-
 rogantes propter conscientiam. Forte duo
 quidam honoratioris militiæ gradu pradi-
 ti: erant enim scutarii & stipatores Im-
 peratoris: quodam in convivio abominan-
 da hæc scelera aliquanto vehementius de-
 ploraverant, & puerorum qui olim Baby-
 lone inclauverunt verba admiratione digna
 usurpaverant. Tradidisti enim, aiebant, nos
 regi iniquo apostatæ super omnes gentes
 oris terrarum. Hæc quidam ex convi-
 vis Imperatori indicavit. Ille cum opti-
 mos viros statim ad se adduci iussisset, in-
 terrogavit quid ab ipsis dictum esset. Illi
 ex interrogatione Principis occasione libe-
 rius loquendi arrepta, egregio quodam ze-
 lo incitati hæc dixerunt. Nos in vera
 pietate educati, o Imperator, & præstantis-
 simis legibus obtemperantes, quas scilicet
 Constantinus ejusque filii tulerunt, luge-
 mus nunc, abominatione cuncta abs te re-
 pleri cernentes, & sceleratis sacrificiis cibos
 potumque contaminari. Hæc nos & domi
 deflevimus, & nunc apud te lamentamur.
 Hoc enim unum in tuo Imperio moliste
 serimus. His auditis mitissimus ille & sa-
 pientissimus: sic enim à sui similibus ap-
 pellabatur: clementiæ larva deposita, im-
 pietatis vultum detexit. Et gravibus illos
 atque acerbis tormentis excruciatos, hac
 vita privavit: imo, ut verius dicam, in-
 felicitate illius temporis liberavit, & vi-
 ctoriæ coronas eis conciliavit. Causam
 vero supplicii prætexuit, non pietatem pro
 qua interfecti sunt, sed linguæ petulan-
 tiam. Ideo enim punitos esse dixit, quod
 Imperatorem contumelia affecissent. Atque
 hæc ita divulgari præcepit, cum nomen
 atque honorem martyrii veritatis athletis
 invideret. Horum alter Juveninus, alter
 vero Maximinus vocabatur. Quos Antio-
 chensium civitas tanquam veritatis propu-
 gnatores honore prosequens, in splendido
 monumento deposuit, & ad hunc usque
 diem annua festivitate veneratur.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Πεζίταιροι] Rectius in MS. codice [Regio &] Sa-
 vilii & in editione Basilienſi legitur πεζίταιροι. Tractum
 id nomen est ab Alexandri magni militia, qui honora-
 tiores equites ἰπῶντες vocari instituit, pedites vero πεζίταιροι,
 ut docet Anaximenes apud Harpocrationem. Quamquam
 in Harpocrationis Lexico corrupte scribitur πεζίταιροι.
 Porro de his mililibus, Juvenino & Maximo, extat Ho-

milis Joann. Chrysost. Vide etiam quæ notavi ad librum
 22. Anton. Marcellini pag. 229.

2 Τῶν ὁμοπαρῆξιν ἐκέρχον] Mallem scribere ἐκέρχον.
 Quam lectionem in versione mea sum secutus. Atque ita
 legisse videtur Epiphanius Scholasticus, [Conjecturam
 meam confirmat codex, Regius J. Pini, in quo ita plane
 scriptum invenit, ut conjecterem.]

VARIORUM.

3 Ἐπὶ τῶν δημοτικῶν γερῶνται] Jam tempore S. Joan-
 Chrysostomi Solensis erat Antiochiæ horum martyrum
 Festivitas, in qua Homiliam habuit ad populum Antio-
 chenum 40 Tomi I. ubi fusius exponit ea quæ hic Theo-
 dorus brevius narrat. Ex hac etiam Homilia discimus
 hujus Festivitatis tempus. Sic enim incipit: Hæc bra-

tas Babylon cum tribus pueris nos congregabat; hodie vero
 per sanctorum milium. Hæc quadragesima martyrum. Hæc
 ἡμεῖς. Festum autem S. Babylon Græci celebrant die
 4. Septembris; Latini vero die 24 Januarii. Theod. Rati-
 nariæ Act. Mart. p. 669.

De Valentiniano qui postea imperavit.

Περὶ Βαλντινιανῶ τῷ ὕμνῳ βασιλεύσαίτες.

Sec. 17.
cap. 6.

Seneca l. 17. cap. 6. **A**LII præterea honoribus ac dignitate conspicui, cum simili usi essent libertate, similes quoque coronas adepti sunt. Nam & Valentinianus, is qui paulo postea imperavit, tunc Tribunus Lanciariorum ad palatii custodiam constitutus regens, zelum quem pro pietate habebat, neutiquam dissimulavit. Forte amens ille in templum genii publici exultans intrabat. Utrunque ad januas adstabant æditi, qui lustralis aquæ adpersione ingressuros purgarent ut quidem ipsi existimabant. Tunc Valentinianus qui ante Imperatorem incedebat, guttam aquæ chlamydi suæ adpersam conspicatus, ædituum pugno percussit, inquinatum se dicens, non autem purgatum: atque ob hanc causam utrumque regnum meruit adipisci. Quo conspecto, sceleratissimus Imperator eum in castellum quoddam situm in solitudine relegavit, præcipiens ut illic degeret. Verum hic quidem elapso anno & mensibus paucis, pro confessionis suæ mercede Imperium accepit. Nam iustissimus Iudex, non in futura tantum vita remuneratur pietatis studiosos: Sed interdum præmia bonorum operum repræsentat, collatis jam hic muneribus spem futurorum confirmans. Porro tyrannus aliud præterea adversus pietatem excogitavit. Nam cum ex veteri more aurum militaribus numeris divideret, ipse quidem in regali solio residebat. Sed præter morem, aram cum foculo & tus super mensa juxta aram apponi curavit. Jussitque ut singuli priusquam aurum acciperent, tus aræ imponerent, aurum deinde ex ipsius manu sumerent. Atque hanc fraudem plerique haud animadverterunt. Sed qui eam præferant, morbo simulato diros illos laqueos effugerunt. Quidam tamen præ nimia auri cupiditate salutem suam neglexerunt. Nonnulli pavore atque ignavia pietatem prodiderunt.

Valentinianus ob
quam lu-
stralem in-
dignatur.

Sox. l. 8.
cap. 17.
Miles
thus ad-
ice coacti

ΚΑὶ ἄλλοι δὲ ἔτι τὸ τέλος ἢ ἀξιόματι πᾶσι
πλησίῳ χρησάμενοι παύσεσθαι, τῶν ἰσχυ-
ραίων ἀπύλαυσαι. Καὶ γὰρ Οὐαλιππιαὶς ἐκείνους ὁ
μικρὸν ὑπερβασιλεύσας, χιλιάρχους δὲ ἐν τῇ καυ-
τῇ πᾶσι τὰ βασιλείᾳ πτασάντων λοχέφορον ἡ-
γούμενος, ὃς εἶχε ὑπὸ τῇ θυσίᾳ ἢ ἀπέκρυψε
ζῆλον. ὁ μὲν γὰρ ἐμβρόντητος ἐκείνους εἰς τὸ τῆς τύ-
χης τέλει εἰσὶν χερσίων. ἐκατέρωθεν ἢ τῇ θυρῇ
εἰσῆλθοντες παύροις περιέρωντο τοὺς εἰσόντας
προκαθαίροντες ὡς σόμους. ἐπειδὴ δὲ τῷ βασιλεί-
ᾳ ἡγούμενος τῇ χλαυδίᾳ ῥαῖδα πελάσας εἶδεν
Οὐαλιππιαὶς ὁ βασιλείας ἐκατέρας τότε χάριν
τετυχηκὼς, πῶς ἔκαστοι τῇ παύροις, μεμολυμένοι
φύσας, ἢ κακὰ ἔργα. Διασάμους δὲ τὸ γεγῆ-
σεν ὁ ἐξάμους, εἰς Φέρειον αὐτὸν παρὰ τῇ ἔρημῳ κεί-
μενον ἐξέπεμψεν, αὐτὸν δὲ ἀγῶν προσελάχας. ἀλλ'
ἐκείνους μὲν σῆμαυτῷ ἢ μισθῷ διελκλυθέντες ὀλίγων,
μισθῶν τῇ ὁμολογίας τῇ βασιλείᾳ ἐδίξεντο. ἢ γὰρ
μοῖον εἰς ἐκείνῳ τῷ βίῳ τὸς τῇ θείῳ ὑπαγελομένους
ὁ δίκαιος γινώσκει κριτὴς ἀλλ' ἔστιν ὅτι ἢ παραυτί-
κα τῇ ἀγαθῇ ποίῳ ὀρέγῃ τὰς ἀντιθέσεις, ταῖς ἀρε-
πῇ χρηστῶν δυνάμεως τὰς ἐλπίσιν ὑμῶν πρὸς τοὺς
ὁ δὲ τύραννος ἢ ἕτερον χεῖρ τῇ θυσίᾳ ἐξέτει μὴ
χρήματα. τοῖς γὰρ στρατιωτικῶς καὶ ἀλόγους χεῖρ τὸ
παλαιὸν ἔτος διαίεμεν χερσίων, ἐκατέρωθεν μὲν αὐτὸς
ἐπὶ θρόνῳ βασιλεύσας. προὔδωκε δὲ παρὰ τὸ ἔτος
θωμὸν ἀνδράκων πλήρη, καὶ λιβασιῶν ἐπὶ πλε-
ταπίξης ἢ παρὰ τῇ χεῖρ. προσέταξε δὲ τῇ τὸ χερ-
σίων κομίζομένῳ ἕκαστοι πρότεροι ὑπαγελοῦν τῷ
θωμῷ τὸν λιβασιῶν εἶνα τὸ χερσίων παρὰ τῆς
αὐτῷ κομίζομεν δειξίας. τῇδε τῇ πάγῃ οἱ πλεί-
οι μὲν ἡγόνοντες παύταις οἱ δὲ προμεμαθηκότις,
κακὰ ἔργα ἔσονται, τῇ χαλεπῇ ἐκείνῳ διέφυγον θῆ-
ται. ἄλλοι δὲ τῇ χρημάτων ὀρεγόμενοι, τῆς σφί-
ας καταλιγώρησαι ὧστίς τῃ ἑτεροῖ δὲ δαλίας
προὔδωκεν τῷ θυσίᾳ.

CAPUT XVII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

De aliis Confessoribus.

Περὶ τῶν ἄλλων ὁμολογητῶν.

Post funestam hanc pecuniae divisionem, quidam ex iis qui aurum acceperant, in convivio quodam simul discubebant. Horum unus sumpto in manus poculo, non prius bibit quam salutari signo poculum signasset. Cumque unus ex convi-

ΜΕτὰ μὲντοι τὴν ἐλευθερίαν ἐκείνην τῷ χρηματισμοῦ
διαομῶν, ἐν τῇ συστολήνῃ πρὸς τὸ χρυσίον
εἰληφέναι καὶ ταυτὸν εἰσῆλθαι. τάτων εἰς Φιάλην
δεξάμενος, ὃ ποσύτερον ἔπει, πρὸς τὴν ἑσπέρην
ἐπιβῆναι σφραγίδα: πρὸς δὲ τῷ συστοίῳ ἐπι-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τὸν δὲ πάλιν καὶ ἀξιωμακόν] Codex [Regius &c.] Savvii scriptum habent καὶ ἀξιωμακόν: Ephesensis autem editio ἀξιωμακόν. Mihi scribendum videtur Ἐ ἀξιωμακόν. Eundem errorem supra notavi in lib. 2.

2 Τοῦ γὰρ ὁμιλοῦντος ἀποτέλεισι] Hanc Juliani studium adversus milites Christianos perstringit Gregorius Nazianzenus in priore invectiva adversus Julianum pag.

84. editionis Parisiensis. Ubi etiam narrationem illam subiungit de quibusdam militibus Romanis, qui cum aurum accepissent à Principe, & tus imprudentes adoleviscent: agnito postea scelere suo, aurum ad Principis pedes projecerunt. Quam rem refert Theodoritus in capite sequenti.

3 Παρισίνης] Magis placet scriptura quam in editione
Babliensis repesi, παρισίνης, [& in codice Regio J. Pini.]
μεν λα μέτη

hoc loco attexam. Nam & mulieres Divino prædicitæ zelo, ejus rabiem contempserunt.

τῇ συγγραφῇ. κατεφρόνησαν γὰρ τῆς τῆς λέξεως ἐν γυναικί, τῇ θείᾳ ζήλῳ καὶ ἀποπληρομένη.

CAPUT XIX.

*De Publia diaconissa, & de religioſa
ejuſdem libertate.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Περὶ Πυπλίας τῆς ἀρχιερέως, καὶ τῆς κατὰ Θεὸν
παρθενίας.

FUIT his temporibus Publia quædam, ob virtutis præstantiam & ob eximios actus notissima ac celeberrima. Hæc cum aliquandiu matrimonii jugo fuisset adstricta, fructum plane admirabilem obtulit Deo. Joannes enim, is qui presbyterorum Antiochiæ diutissime princeps fuit, & qui ad regendam Apostolicam Sedem sæpe quidem communibus suffragiis electus est, semper tamen cum honorem declinavit, ex ejus utero tanquam ex egregio prognatus est solo. Hæc igitur cum cœtum virginum quæ perpetuam virginitatem professæ erant secum haberet, creatorem ac servatorem Deum assidue laudabat. Cum autem Imperator prætergrederetur, contentiori voce omnes in commune psallebant, scelestum illum contemptu ac ludibrio dignum esse existimantes. Canebant porro eos præcipue Psalmos, in quibus simulacrorum infirmitas deridetur, & una cum Davide dicebant: Simulacra gentium argentum & aurum, opera manuum hominum. Exposita deinde eorum stupiditate, addebant: Similes sunt illis qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis. Quæ cum Julianus audisset, ingenti dolore percussus, silere eas deinceps jussit dum ipse præteriret. Sed Publia, Imperatoris jussa parvipendens, chorum virginum majore fiducia implevit: & prætereunte illo rursus canere jussit: Exsurgat Deus, & dissipentur inimici ejus. Quo facto graviter commotus, magistrum chori ad se adduci præcepit. Visaque anu venerabili, nec canos corporis miseratus, nec virtutem honore prosecutus est: sed uni de facellitibus suis imperavit, ut utramque ei malam caderet, & manibus genas ejus crucentaret. Illa vero contumeliam hanc summi honoris loco ducens, in cubiculum regressa est: & tyrannum spiritalibus, ut solebat, canticis perstringere posthac non destitit: eodem plane modo quo canticorum illorum scriptor ac magister David, malum spiritum quo Saul agitabatur, reprimere consueverat.

ΠΟΥΠΛΙΑ ΤΙΣ ἦν καὶ ἐκείνη τῇ χρείᾳ ἰσχυροτάτη, καὶ πολυβρύλητος ἐκ τῆς ζήτησεως κατωρθωμάτων γεγενημένη. αὕτη καὶ τῷ γάμῳ τὸν ζυγὸν πρὸς ὀλίγον διέξαμίνη καιρὸν, καρπὸν ἀξιώγατον τῷ Θεῷ προσνήσασθαι. Ἰωάννης γὰρ ὁ τῆς Ἀρχιερέως περισσευτέρῳ ἐπὶ πλείων ἡμετέριος χρόνῳ, καὶ πολλάκις μὲν τῇ Ἀποστολικῇ προεδρίᾳ τὰς ψήφους διέξαμινος, αὐτὴν δὲ τῷ ἡγεμονίᾳ Φυγῶν, ἐξ ἐκείνης τῆς θαυμασίας ἀρέρας ἐβλάστησεν. αὕτη χρόνον ἔχουσα παρθενίᾳ τῇ ἀρετῇ ἐπιγυμνῶν, αὐτὴ μὲν ὑμῶν τὸν πεπισηκότα καὶ σπουδὸν Θεῶν. τῷ δὲ βασιλεὺς παρεόντος, γενομένη κοινῇ ἐφαλλομένη, ἐλπίσας φρόνητος ἡγεμονίας καὶ κατὰ γέρας τῇ ἀλάστορα. ἥντιν δὲ μάλιστα ἐκείνη τὰ ἄσματα, ἃ τῷ ἰδῶνι κομφεῖ τῇ ἀδελφῇ καὶ μὲν τῷ Δαβὶδ ἔλεγον τὰ εἰδωλα τῇ ἐντὶν ἀργύροις καὶ χρυσίοις, ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων. καὶ μὲν τῆς ἀναμνησίας διήκοντος ἔλεγον ὅμοιαι αὐτοῖς τέκτοιο οἱ ποιῶντες αὐτὰ, καὶ πάντες οἱ πεπισηκότες ἐπ' αὐτοῖς. τούτων ἀκούσας ἐκείνη καὶ λίαν ἀναβείναι σιγῇ αὐταῖς προσέειπε· καὶ τῇ παρὸν καιρὸν. ἡ δὲ μικρὸν τῇ ἐκείνῃ νόμῳ φροντίσασα, πλείονος τῇ χρόνῳ προσθυμίας ἐπέπλησεν, καὶ πάλιν ἐκείνη διώκοντες φάλλειν ἐκέλευον ἀναστῆναι ὁ Θεὸς, καὶ διασκορπισθῆναι οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς. ὁ δὲ χαλεπήνας, τῷ χορῷ τιμὴν διδάσκαλος ἀχθῆναι προστάζει, καὶ γῆρας ἰδὼν αἰδέσθαι ἀξιώτατος, ὅτε τῷ σέματι τὴν πολλὰν ἔκτασιν, οὕτε τιμὴ τῆς ψυχῆς τιτίμαται ζήτην. ἀλλὰ ὅτι τῷ δορυφόρῳ ἐκέλευον, ἐπὶ κόρης αὐτῆς ἐκατέρως παῖσιν, καὶ ταῖς χερσὶ Φοβίσαι τὰς παρεάς. ἡ δὲ ὅς ἄκραν πῦρ διέξαμίνη τῇ ἀπμίας, ἀνελήλυθε μὲν εἰς τὸ δεκάμισον. συνήδως δὲ αὐτῶν ταῖς πνευματικαῖς ἔβαλλε μελαδίας, καθάπερ ὁ τῇ μελαδίας ἐκείνης συγγραφῆς καὶ διδάσκαλος τὸ πῦρ ἐκείνη κατέπαυεν πνεῦμα τὸ τῷ Σαὺλ ἐσθλόν.

VALESI ANNOTATIONES.

τῇ ἰωάννῃ, γὰρ ὁ πῶς ἐστὶν Ἀρχιερέως] Auctor Menologii Joannem Chrysostomum hic à Theodorito designari credit. Sic enim scribit. *Die 9. mensis Octobris sancta Publia, Imperatoris Juliani, in urbe Antiochia, probitate tantum celeberrima, viri sui consuetudine paucos annos usque perperam fructum Deo dignum, admirabilem illum Joannem cognominato Chrysostomum.* Verum Baronius ad annum Christi 362. cap. 133. reprehendit Auctorem Menologii, & alium quam Joannem Chrysostomum hic intelligi existimat. Nam mater Chrysostomi Anthusa dicebatur, non Publia: nec annus erat eo tempore, ut recte probat ibidem Baronius. Deinde quod aut Theodorus, Joannem hunc

Publiz filium, diutissime Archipresbyterum fuisse Antiochiæ, id non convenit Joanni Chrysostomo. Neque enim hic admodum diu Presbyter fuit Antiochenis Ecclesiæ. Porro Henricus Savilius ad latus sui codicis hoc loco ita adnotat, *Hunc Chrysostomum fuisse quidam falso opinantur.* Joannem igitur hic intelligo eum qui postea Episcopus Arimini à Meletio ordinatus est, ut refert Theodorus in lib. 5. cap. 4.

2. Τῷ τῶν δορυφόρων] Jacobus Sirmundus edidit non nescio quos codices secutus, nostri enim nihil mutant. [Auctor hujus emendationis Sirmundus fuit Regius codex J. Pici, qui scriptum habet *πῶς*, ut edidit Sirmundus.]

Τὰ χε' Ἰουδαίους ἐπὶ τῆς οἰκοδομίας ὀπιχέμενοι
καὶ τὰς ἐπιτεχνοῦσας αὐτοῖς θειλάτους πλάσας.

De Judæis templum instaurare aggressis, & de
placis quæ divinitus eis influcte sunt.

ΚΑὶ γὰρ ἕστος τὸς ἀλάστορας ἐσοικισάμενος δαί-
μονας, Κορυβαντῶν διτέλει καὶ χε' τῆς θυσι-
αίας λυτῶν. Ὡς γὰρ δὴ τῷτο καὶ τῆς Ἰουδαίας
καθόπλισεν χε' τὸ εἰς Χριστὸν πεπιτυκότεν. καὶ
πρῶτον μὲν αὐτὸς σωμαλίσας, ἤρετο τί δὴ ποτε ἔ-
ϊμεν θύβη καλῶντες, ταῖς θυσίαις ἢ χε' ἤ. ἐπε-
δή δὲ ἔφρασαν ἐν τόπῳ τῷ σφείεραν πρὸς γράφειαν
λατρείαν, παρατίθεα πρὸς ἑξὺν ὁ θεομισὸς ἐκείνος
ἀντιμετρεῖ καὶ χαλκὸν ἑξὺν τὰν, τὸ δισποτικὸν ὑπο-
λαμβάνων ὁ μάταιος πρὸς ἑξὺν διελίχων. Ἰδὲ καὶ
μᾶλλον τὸ ταύτης ἀλλοίαν. τούτοις γὰρ ἐκείνῳ τῷ
λόγῳ ἀσπασιῶς ἀκούσαντες, ἅπαντες τὰ πρὸς τα-
μῶν τῶς χε' τὸ οἰκονομῶν ὁμοφύλοις ἐδίδωσαν. οἱ
δὲ πάντοθεν συνήθον, καὶ χε' ἡμέτερα καὶ πρὸς θυμῶν εἰς
τὸ οἰκοδομῶν ἐσφίρειντες. ἐχορήγησεν ἡ ὅτι πλῆστα
καὶ ὁ τῷτο πρὸς ταχὺς, ὃ φιλοπνία χε' ἡμέτερος
1 ἀλλὰ τῷ ἀληθείᾳ μαχόμενος. ὁ σωμαπείσει δὲ καὶ
ἀρχιερεῖ, τὸ δυνάστην πρὸς ταχὺς ἀξίῃ ὑπερηγόν.
2 Φασὶ δὲ αὐτὸς καὶ σκεπάζει ἐξ ὕλης ἀργύρου καὶ ἄλλας
καὶ κορίνθους καὶ σκεπάζει. ἐπεὶ δὲ ἐρύθειν ἤρξαν-
το καὶ τὸν χε' ἐκφορεῖν, πανμίαν μὲν τοῦτο ἐ-
δρῶν μυριάδες πλῆσται· νύκτας δὲ ὁ χρόνος αὐτο-
3 μάταιος ὅτι τῆς φάραγγος μεπιτίθει. χαλκὸν ἑξὺν
δὲ καὶ αὐτὰ τῆς οἰκοδομίας τὰ λείψαντα, τὸ δὲ καὶ
πάντα κατεπαυθῶν ἐλπίσαντες, ἐπεὶ δὲ καὶ
γύψου καὶ πλάστου πολλὰς μεδίμνους σωμαλίσαντες
μυριάδας, ἐξ ἀπέντης αἰῶνος βίαντες πλῆσται καὶ
εὐδαίμονες καὶ καταιγίδες καὶ λαίλαπτες, πάσας
ἀθρόως ἐσκέδασαν. ἐπὶ δὲ μεμνῶντες ἐκείνων, καὶ τῇ
μακροθυμίᾳ τῇ θείᾳ μὴ σωμαλίσαντες, πρῶτον μὲν
3 σωμαλίσαντες ἐγένετο μέγιστος, καὶ τὸν πανταλὸς ἀμω-
ήτους τῷ θείῳ ἰκανῶς κατέπληξεν. ἐπεὶ δὲ
2 ὅτι ἴδωσαν, ὁ πῦρ ἐκ τῷ ὀρυζομέλει θει-
λίῳ ἀναδραμῶν, πλῆσται τῷ ὀρυζομέλει ἐπεί-
πρησεν, τοὺς δὲ ἄλλους ἐσκέδασεν. καὶ νύκτας ἡ
παμπόλλων ἐν τῇ πελαγούσῃ καθεύδοντες πρῶ-
κατ' ἐκείνην μὲν ἀθρόως σὺν τῷ ὀρέφῳ τὸ οἰκοδό-
40 μημα· τοὺς δὲ καθεύδοντας συνέλασεν ἅπαντας.

NAM & ipse inhabitantes intra se habens
pellitimos demonas. Corybantum more
furere, & contra pietatem insanire non de-
sinebat. Hujus rei causi etiam Judæos ar-
tavit adversus Christianos. Ac primo qui-
dem cum eos in unum congregasset, per-
contatus est quid causæ esset, cur, cum lex
sacrificare jubeat, ipsi à sacrificiis abstin-
erent. Cumque illi dixissent, cultum sa-
um unius loci ambitu circumscriptionem esse,
statim ille Deo invisus præcepit, ut tem-
plum quod destructum fuerat instaurarent:
sperans miser, prædictionem Domini se falsi
convicturum esse. Ejus tamen veritatem
hoc facto magis declaravit. Nam cum Ju-
dæi hos imperatoris sermones cupide exce-
pissent, tribulibus suis per universum or-
bem dispersis ea quæ imperata fuerant signi-
ficarunt. Qui mox undique accurrentes, &
pecunias & operam suam alicui animo ad
hoc opus contulerunt. Plurima etiam suppe-
ditavit is ipse qui jussit, non liberalitate
& magnificentia, sed veritatis oppugnandæ
studio impulsus. Misit præterea Præsidem,
dignum sane impiorum mandatorum mini-
strum. Adjunt porro eos, & ligones & rutra
& corbes ex argento fabricasse. Ubi vero
fodere & humum egerere cœpissent, innu-
merabilis hominum multitudo toto die ope-
ri incumberebat. Sed noctu rudera ex valle
in quam coniecta fuerant, sua sponte trans-
ferebantur. Sed & reliquias veteris ædificii
destruxerunt, nova omnia se constructuros
sperantes. Denique cum gyphi & calcis mul-
ta modiorum millia congestissent, exorti
repente venti vehementes ac turbines cum
tempestatibus ac procellis, universam ma-
teriam hac illac dissiparunt. Cumque ad-
huc in pristino furore persisterent, nec
Divina patientia ad meliorem frugem re-
vocarentur: Primum quidem ingens exor-
tus est terræmotus, & eos qui divinæ re-
ligionis sacris nullatenus initiati erant, non
mediocri timore perculit. Sed cum illi
non terrentur, ignis ex fundamentis quæ
fodiebantur erumpens, plurimos fodien-
tium consumpsit, reliquos fugere coegit.
Noctu etiam cum in quadam vicina porticu
complures dormirent, collapsum simul cum
tecto ædificium universos dormientes op-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Σωμαπείσει ἀρχιερεῖ] Alypiam intelligit, teste Ammia-
no Marcellino in lib. 23. initio.

2 Καὶ ἄλλας καὶ κορίνθους] Basilienfis editio scriptum ha-
bet καὶ ἄλλας καὶ κορίνθους. Quod magis probo.

3 Τὸς πανταλὸς ἀμώτους] Gentiles intelligo. Hi enim
penitus divinatorum Sacramentorum expertes sunt. Ait igitur
Theodoretus, ejusmodi fuisse hunc terræ motum, ut
etiam eos terreret qui verum Deum non agnoscebant:
necum Judæos qui non sunt penitus ἀπίστοι.

VARIORUM.

a Πῦρ ἐκ τῶν ὀρυζομέλει θειλίῳ ἀναδραμῶν] Hujus
miraculi testis est minime suspectus Ammianus Marcelli-
nus, lib. 23. locum habet in not. Var. ad Sæc. I. III.
cap. 20. Testimonium istud silentio plane prætermisit
Basilienfis Historiæ Judaicæ I. VI. cap. 14. Sect. 19. ubi
multum opere insuper in elevanda hujus Historiæ fide,
& Historiæ Ecclesiasticæ Scriptoris, quasi pugnantia lo-
querentur, inter se committendis. Sed profecto, ut ob-
servat IC. Vossius, multos Religio Christiana infensiores ha-

bet hostes quam ipsos Christianos: aut saltem qui nomine
tenus Christiani videri volunt: quales sunt Tan, Faber,
Juc. Tollus, alique istius commatæ Critici, H. Lomih.
De hac Historiæ Chrysostomus orat. 2. adversus Judæos.
& contra Gentiles, necnon Hom. 4. in Matt. & Hom.
41. in Act. Apost. Greg. Naz. orat. 2. in Julian. Ru-
finus lib. 8. c. 38, 39. Orosius lib. 7. c. 30. Niceph.
lib. 10. c. 33.

580. pressit. Eadem vero & proxime insequenti
IV. nocte, salutaris crucis lucidum in caelo
signum apparuit. Ipsæ quoque Judæorum
vestes crucibus replebantur, non iis tamen
lucidis, sed atro colore suffusis. Quæ cum
vidissent hostes Dei, & inflicta à Deo pla-
gis extimescerent, diffugerunt & ad suas
quisque sedes reversi sunt: Deum esse con-
fitebantur eum quem majores ipsorum olim
cruci suffixerant. Et hæc quidem ad Julia-
ni aures pervenere. Omnium enim sermoni-
bus celebrabantur. Verum ille perinde ac
Pharao, animum suum obduravit.

CAPUT XXI.

De expeditione Juliani adversus Persas.

PORRO cum Persæ audita Constantii mor-
te audaciores facti, in Romanorum fi-
nes irruptionem fecissent, bellumque eis in-
dixissent, Julianus exercitum cogere decre-
vit, licet propugnator ejus destitueretur
Deo. Missis igitur legatis Delphos & in
Delum ac Dodonam, & ad alia oracula, in-
terrogavit vates, utrum expeditionem susci-
pi oporteret. Illi vero & expeditionem susci-
picere eum jusserunt, & victoriam polliciti
sunt. Unum autem ex illis oraculis huic
operti intexam, ut eorum mendacium revin-
catur. Id est hujusmodi. Universi nunc
Dii parati sumus victoriæ tropæa ferre jux-
ta Ferum amnem. Horum ego dux ero,
violentus ac bellipotens Mars. Et ii qui-
dem qui secundum Deum & Musorum præ-
sulum Apollinem Pythium nominant, ho-
rum versuum ineptias rideant si placet. E-
go vero deprehensio ejus mendacio, doleo
vicem illius qui deceptus est. Porro Ferum
amnem vocavit Tigrim, propterea quod is
seræ cognominis est. Ortus autem ex Ar-
meniarum montibus, & per Assyriam fluens,
in Persicum evolvitur sinum. His oraculis
circumventus miser, & victoriam sibi spon-
debat, & confecto Persico bello persecutio-
nem Galileorum meditabatur. Quippe Chri-
stianos, Galileos vocare consueverat: Hoc
vocabulo ignominiam illis se allaturum exi-
stimans. Sed animadvertere debuerat homo
philosophiæ studiis eruditus, mutatione no-
minis haudquaquam lædi existimationem.
Nam neque Socrates, etiamsi appellatus esset
Critias: neque Pythagoras, licet Phalaris di-
ctus esset, ulla labe adipsi fuissent ob
nominum commutationem. Sed neque Ni-
reus, quamvis Thersites vocatus esset, ideo
formæ quam à natura acceperat, jacturam
ullam fecisset. Sed nihil horum animo re-
putans is qui illa didicerat, imposito no-
bis neutiquam conveniente vocabulo, læ-
surum se nos credidit. Et oraculorum men-
daciis fidem habens, minabatur se simula-
crum impudicæ deæ in Christianorum Ec-
clesiis collocaturum.

Tigris fl.

*Christiani
à Julianis
Galilei
dicti.*

καὶ δὲ τὸ αὐτὸ νύκτα καὶ αὐτὸ πάλιν τῇ ὑπέρτατῃ
ἄφῃ ἐν τῇ οὐρανῷ ἔσπευεν γαυρῶ τὸ ὄψι-
μα φωτίζεις καὶ αὐτὰ δὲ τῇ Ἰουδαίων ἐσθ-
ματα γαυρῶ ἐπιπλήρωσι, οὐκ ἐπὶ μόνῳ Φα-
τουδῶν, ἀλλ' ἐκ μελαίνης κατακυβισμένων χοροῖς.
ταῦτα οἱ αἰτίθην διασάμναι, καὶ τὰς θηλά-
τοις μάστιγας ὀφθαλμοῖς, ἀπιδραστὶν τε καὶ
τὰ οἰκεία κατέλαβεν, θεῶν ὁμολογουμένως τὸ ὑπὲρ
τῇ προγόνῳ τῇ ἐξυλῇ προσκλαυθῆναι. ταῦτα
ἤκουσε μὲν Ἰουλιανὸς, περὶ πάντων γὰρ ἤδειτο. τῇ δὲ
Φαραὶ ὁρῶν πλυσίας τὴν καρδίαν ἐσκληρύνει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Περὶ τῆς ἐξ Ἰερουσαλὴμ στρατίας.

ΕΠΙΔὲ ἡ Πέρσαι τὴν Κωνσταντίνου πυρόμενοι πι-
λωτὴν ἐξέρρησαν, καὶ εἰς τοὺς Ῥωμαίων ὄρους
ἄφικοντο πόλεμον προαγέμενοι, ἰδοὺ αὐτῷ συ-
αγῆραι τὴν στρατὸν, τὴν ταύτης οὐκ ἔχοντι πρόμα-
χοι. ἀπὸ τῆς δὲ εἰς Δελφῶν καὶ Δῶλον καὶ Δαδῶν, καὶ
τὰ ἄλλα χρηστεία, εἰ χρεὶν στρατεύειν ἐπαρῶν
τοὺς μάστιγας. οἱ δὲ καὶ ἐπαρῶν ἐκίλευον, καὶ ὑπὲρ
ἡνέκτο τὴν ἡκίαν. ἔνα δὲ τῇ χρησμοῦ εἰς ἐλεῖχει ἔ-
ψαλμὸς ἐβόησε τῇ συζητῶν, ἐπὶ ἡτοῖς. ἔνα πάντες
ὀφθαλμοῖς θεῶν ἴκναι τρόπαια κενόσασθαι, περὶ
θεῶν ποταμῶν τὴν δὲ ἐγὼ ἡγεμονίᾳ δοῦναι πο-
λεμολογίας ἄρας. τὸ μὲν αὖ τῇ ἐπὶ καταγέ-
λαστον κομῶνται οἱ λόγοι θεῶν καὶ τὴν μυστικὴν ὁρ-
χόγῃ τὴν Πύθῃ ὁμομάστιγας. ἐγὼ δὲ αὐτῷ τὸ
ψαλμὸς ἐβόησε, τὸν ἐξῆπαυμένον ὁδόμεναι. θῆρα δὲ
ποταμὸν τὸν Τίγριν αἰώμασι, ἐπειδὴ ἐπὶ αὐτῷ
θηρῶν ὁμῶνται. οὗτοι δὲ ἐκ τῇ Ἀρμενίᾳ ἀνα-
βλυσάμενοι ὄναι, καὶ ἀφ' ἧς Ἀσσυρίας ῥέον, εἰς
τὸν Περσικὸν εἰσεάλλει κέλπον. ὑπὸ τούτοις ὁ
δούλων βουκοληθεὶς τῇ χρησμοῦ, καὶ ἡνέκτω
αἰετοπύλαι, καὶ μετὰ τὴν Περσικὴν μάχην τὴν
πρὸς τοὺς Γαλιλαίους ἐπαρῶντο πόλεμον. τῆς
δὲ χειμαρὸς Γαλιλαίους ὁμομάστιγας, ἀπμίας αὐ-
τοῖς ἐκ τῆς προσηγορίας προσάψας ἡγεμόνας.
ἔνα δὲ αὐτὸν σκοπῶσαι λόγους εἰτερομαχόμενοι, εἰς
ἡκίαν δόξῃ λυμῶνται προσηγορίας ἐπαρῶν.
οὐδὲ γὰρ εἰ Σακερῆτις ὁμομάστιγας κελίας, καὶ
φάλαγγας ὁ Πυθαγόρας προσηγορῶν, ὡς αὐ-
ματῆχος πῶς ἐκ τῆς τῇ ὁμομάστιγας μετὰ βολῆς.
οὐδὲ γὰρ εἰ ὁ Νηρὸς Θεοσίτης ἐπικλήθη, ἀπώλει-
ται αὐτῷ ὁ φῶς τὸ φύσις ἐδέξατο κάλλος. ἀλλὰ
τῷ οὐδὲν ὁ ταῦτα πεπαιδευμένος εἰς τὴν λαβὴν,
ἐκ τῆς ὑδαμῶν ἡμῶν ἀρμαζύσης προσηγορίας
πημαίνω ἡμᾶς ὑπέλαβε. καὶ τῇ τῇ χρησμοῦ
ψευδολογία πεινῶντας, ἡπύλει ταῖς ἐκκλησίαις
ἐνδύσαι τῆς δαίμονος τῆς ἀκολάστου τὸ εἶδαι.

VARIORUM ANNOTATIONES.

2 Πύθῃ καὶ Δελφῶν } Duplicem exercitum movit, alterum militum, alterum daemonum, à quibus docebatur, ἐν
τῇ ἡμῶν τῇ ποταμῶν ἡμῶν ἡμῶν, inquit Greg. Naz. orat. 2. in Julian.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

CAPUT XXII.

Περὶ τῶ τοῦ πολιτυομένου ἔν Βεροῖαι παρρησίας.

De libertate ac fiducia Decurionis Berœensis.

ΜΕΤὰ τὴν δὲ ἀπάρτα τῆ ἀπειλῆς, ὃς ἐπὶ
αὐτῶν ἐν Βεροῖαι καταγινώσκων. ὅτος μὲν ὁ
1 αὐτὸς ἡ ἄλλος μὲν τῶ ἐπιφανέστερος ἐστὶν. ὅς
τῶ αὐτῷ πολιτυομένου ἡγεῖται. τῶ ἐπιφανέστερος δὲ
2 αὐτῶν ὁ ζῆλος ἀπιδέξει. τῶ ἡγεῖται διασάμνος εἰς
τῶ τότε κρατῶσαν ἀσέβειαν ἐξοκέλαστα, ἐξήλαστο τῶ
οἰκίας ἡ προφανέστερος ἀπεκρήνεν. ὁ δὲ, ἐν τῷ πλά-
3 ζοισι τῶ πόλει καθήμενῳ τῷ βασιλεῖ προσελθὼν, τῶ
τῶ οἰκίας ἡγεῖται ἡ τῶ πατρὸς ἐδήλωσεν ἀπὸ κή-
ρυξον. ὁ δὲ ἡσυχίαν ἔχον τῶ νῦν προσέταξε, κατα-
λάξεν ὑποχόμενος τῶ πατέρη. ἐπὶ δὲ δὲ ἀρίκειτο
4 εἰς τῶ Βεροῖαι, ὅτος ἐν τέλει ἡ ἀξίωμασι οὐκ ἐκ-
λεῖται εἰς ἐξῆς. ἐν τύποις ἡ ὁ τότε πατὴρ.
5 τῶν δὲ μὲν τῶ παιδὸς εἰς τῶ αὐτῷ ἐπιδέει καὶ
καλῶς προσέταξε. τοῦ δὲ ἀέριου μεσοῦτος ἐφῆ
τῶν τῶν πατέρη. ἡ δὲ καὶ ἐν αὐτῷ μοι δοκεῖ βιά-
6 ζοισι γινώσκων ἐτέρως ἐκκαλομένη, ἡ μετὰ γὰρ μὴ
βυλομένη εἰς ἔπειτα. μὴ δὲ ἐν βιάσει τῶν πατέρη
7 τοῖς οἰς δόγμασι ἀκολουθῶν ἡ βυλόμενη. οὐδὲ γὰρ
ὁ γὰρ σὲ, ἔφη, βιάζομαι τοῖς ἐμοῖς ἐπιδοῦναι, καὶ τοῖ
8 μάλα ἐξῆς ἀναγκάσαι διαμέμνη. ὁ δὲ τῶ περὶ
τὰ δὲ πῶς πῶς τῶ λογιζομένη παρεβήσας, τῶν τῶ-
9 τυ, ἔφη, ὁ βασιλεῦ, τοῦ ἀλάστορος λίγους τοῦ
10 δευμοῦς, ἡ τῶ ἡγεῖται τῶ ἀληθείας προσελθὼν,
ὁ δὲ πάλιν τῶ τῶς πρώτης τῶς πρώτης προσελθὼν,
11 παύσας, ἔφη, ἀνδρῶν λαοδρόμους. καὶ πρὸς τὸν
εἰς ἀπὸ κήρυξον τὸ πρόσωπον, ἐγὼ σὺ, ἔφη, φρο-
12 πῶ, ἐπειδὴ σὺ τὸν πατέρη δρῶσαι τῶν οὐκ ἐπὶ
13 σαι. τῶν δὲ μὲν τοῦ διηγήματος ἡ μετὰ γὰρ ἐμνήσθη,
ἀλλὰ δὲ καὶ βυλόμενος, οὐ μόνον τῶ θάυμασι
14 αὐτῶν τῶ ἀξίωμασι παρρησίας, ἀλλ' ὅτι ἡ πλε-
15 οῦ τῶς ἐκείνῳ καταφρόνησαν διασείας.

CUM talibus minis profectus, ab uno
viro devictus est Berœæ. Hic vir
cum ob alia illustris erat & conspicuus:
Primum enim locum inter curiales obtine-
bat: Tum zelus fidei cum multo illustrio-
rem reddidit. Nam cum filium suum ad
impietatem Gentilium quæ tunc temporis
prævalebat, defecisse cerneret, cum domo
sua expulit, palamque abdicavit. Ille in
vicina urbi statione Imperatorem adiens,
& cultum suum, & patris abdicacionem ei
expofuit. Qui mox adolescentem bono a-
nimo esse jubet, patrem ei se reconcilia-
turum pollicitus. Cumque Berœam venis-
set, Decuriones & Honoratos ad convivi-
um vocavit. Inter hos erat etiam ado-
lescentis pater: quem una cum filio in eo-
dem secum sibiadio jussit accumbere. Et
sub medium jam prandium ad patrem con-
versus: Æquum mihi non videtur, inquit,
vim facere sententiæ quæ in diversum fo-
ratur, & quæ alio revocari nolit. Proinde
noli filium tuum cogere, qui cultum tu-
um sequi recusat. Nam nec ego te cogo
ut cultum meum sequaris, quamvis facile
possim te ad hoc compellere. Tum ille
Divina fide animatus: De isto, inquit,
scelerato Deoque invito loqueris, Impera-
tor, qui mendacium prætulit veritati. Ad
hæc Imperator personam induens mansue-
tudinis: Desine, inquit, conviciari vir
bone. Converfque ad juvenem vultu:
Ego, inquit, tui curam geram, quando
patri tuo persuadere non potui ut id fa-
ceret. Hoc ego factum non sine causa
commemoravi: sed ut ostenderem non so-
lum admirabilis hujus viri egregiam liber-
tatem, sed alios quoque plurimos vim ac
tyrannidem illius contempsisse.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ΄.

CAPUT XXIII.

Περὶ τῶ τοῦ παιδαγωγῶν τῶ ἐπὶ τῶν παιδῶν.

De prædicatione pædagogæ.

ΚΑὶ γὰρ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀνὴρ τις πάλιν ἀέριος,
2 παιδαγωγῶν μετὰ πᾶσι πεπαιγμένος, συνή-
θη μὲν ἡ αὐτῷ πλείους λόγων ἡ χεῖρ παιδαγωγῶν
μεταχῶν, τῶ πᾶσι τῶν διδασκάλων ἡγε-
3 μένῳ. Λιβάριος δὲ ἦν, ὁ ἐν Κορίνθῳ πολυβύλητος.

NAM & Antiochiæ vir quidam optimus,
adulescentium quorundam pædagogus,
cum esset eruditior quam vulgus pædagogo-
rum solet, familiaris erat celeberrimi illius
40 sophistæ Libanii, qui tunc temporis inter
professores principem locum obtinebat. Hic

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τῶν γὰρ αὐτῶν πολιτυομένων] Curiales seu Decurio-
nes à Græcis dicuntur πολιτυομένοι seu πολιτυοί, ut jam-
pridem notavi in Commentariis ad Ammianum Marcel-
linum. Mirum est tamen interpretes in hujus vocis in-
terpretatione omnes lapsos esse, præter Epiphanium Scho-
lasticum qui hunc locum ita vertit, *Is enim nobilis erat, &*
ejus civitatis curia præsidebat.

2 Ὁ ζῆλος ἀπιδέξει] In codice [Regius &] Savili, &
in editione Basilienfi legitur ἀπιδέξει.

3 Τῶν δὲ πλείους καὶ ἀξίωμασι] Recte Epiphanius Scho-
lasticus hunc locum interpretatus est hoc modo. *Cum-*

que venisset in Berœam, nobilis & honoratus convocat
ad prandium. Reliquos interpretes nihil notor, qui hæc
nullatenus intellexerunt. Unum tamen est quod in Epi-
phani versione non proba. Nobiles enim vertit τῶν δὲ
τῶν, cum Decuriones potius vertere debuisset. Certe
Decuriones & Honorati sæpe junguntur in vetustis in-
scriptionibus, ut notavi ad Ammianum Marcellinum.
Cæterum hoc loco codex [Regius &] Savili & Basilien-
sis editio scriptum habent τῶν δὲ πλείους καὶ ἀξίωμασι, ut
& supra in capite 16.

VARIORUM.

2 Παιδαγωγῶν μετὰ πᾶσι πεπαιγμένος] Non quasi tunc
temporis Antiochiæ publice profiteretur: Nam Juliani e-
ditio tenuit erant Christiani præceptores à literarum

Gymnasiis: sed quod ille ante paucos menses his vacare
(dum sibi liceret) solebat.

δυστοκίας

580. cum esset impius, & victoriam propediem
 IV. expectaret, minasque Juliani animo revol-
 veret, religionem nostram deridens, quæ-
 sit ex pædagogō, quidnam ageret fabri
 filius. Ille Divina repletus gratia, id quod
 brevi futurum erat prædixit. Loculum
 enim, inquit, fabricatur hujus universi
 conditor, quem tu fabri filium per ludi-
 brium appellas. Nec multis post diebus,
 nuntius de morte illius allatus est, & ipse
 in loculo jacens advectus: ac minarum qui-
 dem inanis apparuit iustantiæ; Deus autem
 glorificatus est.

CAPUT XXIV.

De prædicatione sancti Juliani Monachi

SED & is qui Angelorum corporis exper-
 tium vitam in corpore imitatus est Ju-
 lianus, qui Syrorum lingua Sabba appella-
 batur, cujus vitam & conversationem in
 historia Philotheo conscripsimus, cum mi-
 nas impii illius accepisset, Deum omnium
 moderatorem intentius orare cœpit. Eo
 autem die quo ille letalem plagam accepit,
 oranti credes illius revelata est, quamvis mo-
 nasterium ejus viginti & amplius mansio-
 num intervallo distaret à castris Romano-
 rum. Aiunt enim, cum lamentaretur &
 clementi Deo enixius supplicaret, repente
 illum fluentes lacrymas compressisse, & gau-
 dio atque hilaritate repletum esse, vultu-
 que sereno apparuisse; eaque re letitiam
 animi sui declarasse. Quam mutationem
 cum quidam ex ejus familiaribus conspe-
 xissent, rogant ut causam hilaritatis ipsis
 aperiret. Ille silvestrem aprum, vastatorem
 vineæ Domini, pœnas tandem exsolvisse di-
 xit damnorum quæ intulisset vineæ, & mor-
 tuum jacere, nec amplius insidiaturum esse.
 His auditis, cuncti præ gaudio exultarunt,
 & gratulatorium hymnum Deo cecinerunt.
 Postea vero ex iis qui mortem ejus nun-
 tiarunt, compertum est, eadem die ac ho-
 ra quam beatus senex cognoverat atque
 prædixerat, sceleratum illum extinctum su-
 ille.

CAPUT XXV.

De Juliani Imperatoris caede in Perside.

SOER. I. 111. **P**ORRO hujus tyranni imprudentiam mors
 c. 21. ejus apertissime declaravit. Nam cum
 SOER. I. 17. fluvium qui Romanorum Imperium à Per-
 c. 1-2. sarum regno separat trajecisset, & copias
 transportasset, statim naves incendit, milites
 non persuasione, sed necessitate compellens
 ad bellum gerendum. Ac præstantissimi qui-
 dem duces, militum suorum animos fidu-
 cia & alacritate replere solent: ac si quando
 tristiores eos viderint, recreant illos & spe
 meliorum confirmant. Hic vero, spem pro-
 speræ eventus statim ab initio præcidit, pon-
 te per quem redeundum erat incenso. Ad-
 hæc cum necessarium militibus commeatum
 undique conquiri & comportari oporteret,
 prudentissimus iste Imperator neque ex Ro-
 manorum ditione cum advchi jussit, neque

δοσις ἢ ἕτος ὡς καὶ τὸν ἴκον προσηύει, καὶ τοὶ
 Ἰουλιανὸς φωνάζοντες ἀπειλὰς, ἔριτο τὸ παιδα-
 γωγὸν κομμάδιον τὰ ἡμέτερα, τί ποῦ, λέγων, τῷ
 τέκνῳ ὁ υἱός. ὁ δὲ τῆς θείας πληθεύς χάριτος
 5 προέειπε τὸ μετ' ὀλίγου ἐσόμενον. γλαυτοκόμοι
 γὰρ ἔφη, σοφιστὰς, ὁ τοῦ παιδὸς κατασχευάζων θυμι-
 οργίς, ὅς ἐν κομμαδίῳ, τέκτονος υἱὸν προσηγόρου-
 σαι, ὀλίγον ἢ διελευσῶν ἡμερῶν ὁ τῷ ἀλάστορ
 ἐκείνῳ θάνατος ἐμψύθη καὶ ἐν γλαυτοκόμῳ κεί-
 10 ῶμος ἐκομίσθη καὶ τῷ ἀπειλῶν ὁ κόμπος μά-
 ταιος ἀπιδράσθη, καὶ ὁ Θεὸς ἐδεδόξθη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Περὶ τοῦ ἁγίου Ἰουλιανῆς ἡ μεταζήτης προφητείας.

ΚΑΙ ὁ τ' ἀσμάτας δὲ τῶν βίῳ ἐν σέματι με-
 15 μνησμένοι, Ἰουλιανὸν λέγω, καὶ Σάββαν ἐπί-
 κλην τῇ Σύρον Φωνῇ προσαγορευόμενον, ὃς ἦ πο-
 λιεύει ἐν τῇ φιλαθίᾳ συνεγείφασθαι ἰστορία, σπυ-
 δαυόπρωτον τῶ Θεοῦ τ' ὅλον ἢ ἱκεσίαν προσέφερε,
 πᾶς ἢ δουρεῖς ἐκείνῳ μαμαθικῶς ἀπειλὰς. κατ'
 20 ἐκείνῃ ἢ τ' ἡμέρῃ κατ' ἡν ἐκείνους ἐδέξατο τ' σφα-
 γῆς, ἕτος ταύτης προσευχόμενος ἔγνω, καὶ τοὶ
 πληθεύον ἢ ἴκονι σταθμῶν ἐκ τῇ φρητισίᾳ μέχρι
 τῇ τραποπέδῳ ἀεθμυμῶν. Φασὶ δὲ αὐτὸν ποτιώ-
 25 μῶν καὶ τὴν φιλαθίαν ἀντιβόλῃ διαπότῃ,
 ὅπως μὴ ἐξαπίνης τ' τ' δακρύων φορῶν ἀφ' ἑ-
 ὅσῃ δὲ καὶ θυμῶν πληθεύει, καὶ ραιδιῶν τὸ
 πρόσωπον, καὶ τῷ τοῦ μηύσαι τ' τ' ψυχῆς ἡδονῇ. ταύ-
 30 τη οἱ συνετίστοι τ' μετὰ τὸν αὐτὸν διασπάρῃ,
 μνηύσαι σφίσι ἱκέτευσαι τ' διφροσύνης τ' ἀφορμῇ.
 ὁ δὲ τ' οὐ ἔφη τ' ἄγρον τ' ἢ ἀμπελῶνς ἢ θείας
 πολέμους, δίκας εἰσπεπράχθαι τ' εἰς τῷτοι ἀδικη-
 μάται, καὶ καὶ καὶ καὶ, τῆς ἐπιβουλῆς πεπαυμένον.
 ταύτῃ μαμαθικῶς ἰχόρῳ ἀπαίτης, καὶ τῶ Θεοῦ
 35 τ' χαρισίᾳ προσέφερε ὕμνον. ἔβωσαν δὲ καὶ παρὰ
 τ' τ' ἐκείνῳ πλεωτῇ μεμνηκέτω, αὐτὴν ἔναυ καὶ τ'
 ἡμέρας καὶ τῇ ὥρῃ, κατ' ἡν ἀντὶ τ' ἀλιθίᾳ
 ὁ Θεὸς ἐκείνους προσέδωκε ἔγνω π καὶ προέειπε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Περὶ τῆς ἐν Περσίδι γενημένης σφαγῆς Ἰουλιανῆς τοῦ βασιλέως.

Τῇ ἐκείνῃ δὲ ἀβυλίας ἑφίπρωτος ὁ θάλας
 ἔδωκε. ἀφ' ὧν γὰρ τὸν ἐρίζοντα πολέμῳ
 40 ἀπὸ τῆς Περσῆς τὸν Ῥωμαίων ἡγεμόνα, καὶ τὸν
 στρατὸν ἀφ' ὧν ἀφ' ὧν, εἰπὼς τῷ στρατῷ τὰ
 σκᾶφη, πολέμῳ ἀναγκάζει, καὶ πείθει τοὺς στρα-
 45 τῶτας. οἱ δὲ αἰετὶ στρατῷ ἀναπμπλάσαι προ-
 θυμίας τὲς ἀρχομένους εἰδῶσαι καὶ ἀνυμνεύειν
 ἰδῶσαι, ψαλαγοῦσαι καὶ πᾶσι ἐλπίσιν ἐπαίρουσαι.
 ἕτος δὲ τὸν ἀγαθὸν Θεὸς ἀπέκοψεν ἐλπίδας,
 50 τῆς ἐπαύσεως τὸν ἀφ' ὧν ἐμπρῶτας. τοῖς
 δὲ τοῖτοις, δὶον πάντες πορίζων τε καὶ κερ-
 ζων τοῖς στρατῶταις τὸν ἀναγκάει τροφίμῳ ὁ
 δὲ Θεὸς ἕτος, οὐτὶ ἐκ τ' εἰκείας ταύτης προσί-
 ταξεν

ἔατο Φέριθαι, οὔτε τιὸ πολέμιον ληϊζόμενος
παρεῖχε τιὸ ἀφθρίαν. χαλκιπὼν γὰρ τιὸ οἰκω-
μῶν, διὸν τιὸ ἔρημον. οἰταῦθα δὲ καὶ ποτὺ
καὶ τροφῆς οἱ φραπῶται σπανίζοντες, καὶ τῆς
περίας ἡγεμίας οὐκ ἔχοντες, ἀλλ' ἐν ἔρημῳ
χώρα πλασιόμενοι, τιὸ τοῦ Σαρωτᾶτος βασιλεί-
ας ἔγνωσαν ἀθυρίαν. ὀλοφυνόμενοι δὲ καὶ γέροντες,
ὄντο ἱσταπίνης κέμενον τρυματίαν τ' κατὰ τὸ πε-
πηκῶτος λυττίσαιζα· καὶ τ' ἄρεα τ' πολυμέκλω-
τοι, ἐπικυρὸν οὐ γινόμενοι χτ' τ' ὑπόχεον· καὶ τὸν
λοξίαν, τ' τὰ ψευδῆ μαντυσάμενοι· καὶ τ' πρπικί-
ραυον, χτ' τ' κτήνατος τοῖς κρεμμύσιν, καὶ χρη-
σάμενοι· καὶ τ' κερπὸν τῶν ἀπειλῶν ἱρριμῶντες εἰς
ἔδαφος. τὸν μὲντοι τ' δικίαν ἐκείνῳ ἐπικυρία
1 πληγῶν, οὐδὲς ἔγνω μέχει καὶ τήμερον. ἄλλοι
2 μὲν πᾶ τῶν ἀρετῶν ταύτῃ αὐτῷ ἐπιλωχίαν
Φαόν· οἱ δὲ τῶν νομάδων ἐκ τῶν Ἰσραηλιτῶν
χαλκιπῶν ἄλλοι δὲ πα φραπῶτων, ἀφ' τῶν
λιμῶν καὶ τιὸ ἔρημον δυχερίαντα. ἀλλ' εἶπε ἄν-
2 θρωπος, εἶπε ἄγγελος ὅτι τὸ ξίφος, ὅλον ὅπ-
3 ος τοῦτο δίδρακε, τοῦ θέν ἰδύματος ὑπουργός
ἐγγόσι. ἐκείνῳ δὲ γὰρ Φαόν διξάμενος τὴν πλη-
γῶν, ὅπως πλησῇ τιὸ χεῖρα τῆ αἵματος, καὶ
τῶτο ῥίψαι εἰς τὸν αἶρα, καὶ Φᾶκα, νύκτας
Γαλιλαί· καὶ κατὰ ταυτὸ τιὸ π ἰκνῶ ὁμο-
3 λογῆσαι, καὶ τιὸ βλασφημίας πολυμῶσαι· οὕτως
ἐμδρόντητος ἦν.

ex hostilis agri depredatione paravit. Re-
lictis enim locis cultis, per desertum iter se-
cit. Ibi milites cibi ac potus penuria op-
pressi, & sine itineris ductoribus in solitu-
dine errantes, sapientissimi Imperatoris stul-
titiā agnoverunt. Cumque lamentarentur
atque ingemiscerent, repente lauciu n cade-
re vident eum qui adversus creatorem lu-
um fuerat debacchatus: neque auxilium
ei fuisse bellipotentem Martem, sicuti pro-
miserat: & Apollinem Loxiam falsa vati-
cinatum: nec fulminatorem Jovem in per-
cussorem illius fulmen contorsisse: mina-
rum denique jactantiam prostratam atque
eversam esse. Porro quisnam vulnus illud
justissimum ei inflixerit, hactenus quidem
incompertum est. Sunt qui ex Angelorum
ordine quendam, hujus cædis ministrum fu-
isse dicant. Alii quendam ex Barbaris per
desertum vagantibus, quos vulgo Ismaclitas
vocant. Alii percussam dicunt à milite,
qui famis ac solitudinis molestias ferre non
posset. Sed sive homo, sive Angelus gladio
eum percussit, certum est quicumque tan-
dem id fecerit, eum Divinæ voluntatis ad-
ministrum fuisse. Aiunt autem illum vul-
nere accepto, statim haustum manu sua
sanguinem in cælum jecisse, hæc dicentem,
vixisti Galilæe: & uno eodemque tempo-
re, tum victoriam confessam esse, tum
blasphemiam vomuisse. Adeo vecors fuit ac
demens.

Sæc.
IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

CAPUT XXVI.

Περὶ τῆς ἐν Κάρραις μὲν τιὸ ἀνείρου αὐτοῦ
Φωρεθείσης γρηπίας. 30

De magicis maleficiis post ejus abitum
reperitis apud Carras.

Μετὰ δὲ τὴν σφαγὴν, αἱ τῆς ἐκείνου γρηπίας
ἐφωρεθήσαν μηχαναῖαι. Κάρραι γὰρ πόλις
ἐστίν, ἐπὶ καὶ τῷ ἔχοντι τὸ ἀσπίδας τὰ λείψανα. διὰ
ταύτης ὁ μάταιος τὴν περίαν πινύμενος, τὴν γὰρ
ἔδωκεν ὡς θύσσεια κοσμημένη θύνημον κατὰ
λοιπὴν, εἰς τὴν παρὰ τῶν δυσεῶν τιμώμενη σκῆν
εἰσελθόν, καὶ πᾶς ἐν τῷ σκῆν τοῖς κοσμηῶσι τοῦ
μύσους ὑπετίλεσας, κλέψα καὶ σήματα ταῖς
θύραις ἐπέθηκε, καὶ πᾶς ταύταις προσεδέχθη
προτίταξι φραπῶτας, μηδὲνα εἶπε τῶν δυσεῶν γινέσθαι
μέχει τὸ ἐπαρόδον κελύσας. ἐπεὶ δὲ ὁ θάϊατος
ἀπεπλήθη, καὶ θύσσειας βασιλεία τὴν δυσεῶν δι-
δίζατο, εἶπε γινόμενοι τῶ σκῆν, ὅροι τὴν ἀξιά-
γαται τὴν βαπλίαν ἀνδρίαν τε καὶ σοφίαν, καὶ τῶ
τύτοις θύσσειαν. εἶδον γὰρ γύμσιον ἐκ τῶν τευχῶν
φωρηῶν, ἐκτύσμενος ἔχον τὰς χεῖρας· ἦς ἀνα-
κείρας ὁ ἀλυτῆμος τὴν γαστέρα, τιὸ τὴν δὲ πύθι
τὴν χτ' Περσῶν ἀφ' τῆς ἡπατος ἔγνω. τῶτο μὲν
οὐδ' ἐν Κάρραις ἐφωρεθῆ τὸ μῦθος.

CETERUM post ejus eadem, magicæ
ipsius artes ac machinationes detectæ
sunt. Carræ enim civitas impietatis ejus
reliquias adhuc servat. Per hanc urbem
solidus ille iter faciens: Edessam enim,
utpote Christiana pietate insignem, ad læ-
vam reliquerat: cum in sanum quoddam
quod ab impiis colebatur, ingressus esset,
ibique arcana quædam cum sceleris sui
confortibus peregisset, claustra & signacu-
la januis apposuit; & addita certorum mi-
litem custodia, vetuit ne quis ante redi-
tum suum illuc introiret. Sed postquam
mors ejus nuntiata est, & religiosus Prin-
ceps impio successit, sanum introgressi,
admirabilem Imperatoris fortitudinem &
sapientiam atque pietatem deprehenderunt.
Viderunt enim mulierem capillis suspen-
sam, manusque extensas habentem. Cu-
jus dissecto ventre, sceleratus ille victo-
riam Persicam jecoris inspectione didicerat.
Et Carris quidem hujusmodi deprehensum
est maleficcium.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἄλλοι μὲν πᾶς] Non dubito quin scribendum sit
disjunctis vocabulis ἀλλ' οἱ μὲν ὅτι loquitur enim αἱ δὲ ὅτι.
[Conjecturam meam confirmat Regius codex s. Pini.]

2 ὅλον ὅπ-] Hunc locum Sirmundus in editione

sua ita excudi jussit, ὅλον ὅτι πᾶς δίδρακε τὸ θέν τοῦ
ματαιοῦ γρηπίας ὑπουργός. Nostri tamen codices nihil mu-
tante. [In codice Regio J. Pini locum hunc ita scriptum
inveni ut edidit Sirmundus; nisi quod γρηπίας in eo
scribitur, non γρηπίας.]

De capitibus humanis quae Antiochia in palatio
inventae sunt.

Περὶ τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις Ἀποχέας εὐρεθεισῶν
κεφαλῶν.

ANTIOCHIA vero, plurimas arcas
in palatio repertas esse ferunt, plenas
capitibus humanis; multos item puteos ca-
daveribus refertos. Ejusmodi enim est di-
sciplina abominandorum deorum.

ΕΝ Ἀποχείᾳ δὲ, πολλὰς μὲν κεφαλὰς ἐν τοῖς
βασιλείοις κεῖται ἀνθρώπων πεπληρωμένας
δύσφητος φασί, πολλὰ δὲ Φρέατα (ωμάτων ἀνάπληα
νεκρῶν. ταῦτα γὰρ δυσωύμενον θεῶν τὰ μαθήματα.

De publica latuitia ac festiuitate Antiochenorum
ab Juliano eadem.

Περὶ τῆς ἐν Ἀποχείᾳ παιδευμὲν γαλήνης
χορείας.

CIVITAS postea Antiochenorum, com-
perta illius caede, convivii ac festivi-
tatibus vacare coepit. Nec in Ecclesiis so-
lum ac martyriis cuncti tripudiabant; sed
in ipsis etiam theatris victoriam crucis præ-
dicabant, & illius oracula deridebant. Ego
vero admirabilem quandam Antiochenorum
vocem hoc loco apponam, ut ejus apud
posteror custodiatur memoria. Omnes si-
quidem simul juncti clamabant: Ubinam
sunt vaticinia tua, Maxime stulte? Vicit
Deus & Christus ejus. Erat enim iis tem-
poribus Maximus quidam, professione phi-
losophus, sed magicis artibus deditus, &
qui futura se prædicere gloriaretur. Qua-
liter vero Antiocheni ab eximio Apostolo-
rum pari, Petro ac Paulo, Divinae fidei do-
cumentis instructi, & universorum Dominum
ac servatorem servide amantes, scelestissi-
mum Julianum semper detestati sint, Julia-
nus ipse optime noverat. Atque idcirco li-
brum contra eos scripsit, quem *μισοπώγων*
appellavit. Ego vero in hac publica latuitia
quæ tyranni exitum consecuta est, librum
hunc concludam. Nefas enim esse duco,
religiosum Principatum cum impia domina-
tione connectere.

Η δὲ Ἀπόχην πόλις τὴν ἐκείνου μαμαθηκῆα
σφαγὴν, δημοδοσίας ἐπιτέλει καὶ πατηγύρει
καὶ ἡ μὲν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐχόρευον καὶ τοῖς μαρ-
τύρων σηκοῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς θεάτροις ἔσαντες
τὴν νίκην ἐκήρυττον, καὶ τοῖς ἐκείνου μαθημασὶν ἐπι-
τάβαζον. ἐγὼ δὲ καὶ τὴν ἀξιάγραφον ἱερὰ Ἀποχέαν
θεοῦ Φωτὴν, ἣν καὶ τοῖς μετ' ἡμᾶς ἐσομένοις ἡ ταύ-
της φυλάττειν κήμην. κοινὴ γὰρ πάντες εἶδον, ὅτι
σὺ τὰ μαθητὰ Μάξιμον μαρτί. οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς καὶ
ὁ Χριστὸς αὐτῷ. Μάξιμος γὰρ τις ἦν κατ' ἐκεῖνον
καίρος, φιλοσοφίας μὲν πρόσχημα περικείμενος,
γοητείας δὲ χρόνιος, καὶ προλέγων τὰ μέλλοντα
σημειούμενος. ὅτι καὶ Ἀποχέας ὡς τῆς μεγίστης
ξυμμερίδος Πέτρου καὶ Παύλου τὰ θεῶν διζήμενοι
δόγματά, καὶ θυμῶς τὰ τῶν ὅλων δισπείτην καὶ
σοφῶς παροῦντες, βδελυγόμενοι αὐτὸν τὸν ἄξιον
λήθης Ἰουλιανὸν διτίλισαν, καὶ αὐτὸς ἐκείνος ἔφη
σαφῶς. ὁ γὰρ τοῦ τῆς καὶ λόγου συνέχευε κατ'
αὐτῶν, καὶ μισοπώγων τῶντον ὀνόματι. ἐγὼ δὲ
τίμω ἐπὶ τῇ πληρωτῇ τῷ τυράννῳ χορείαν, τέλος
ὑποτίθω τῇ συγγραφῇ καὶ γὰρ ὅσοι ὑπέλαβον, ὅ-
τι σὺ συνάψαι βασιλείαν τὴν δυναστεῖαν διασπῆας.

Explicit Liber tertius.

Τεῖτε λόγος τέλος.

VALENTI ANNOTATIONES.

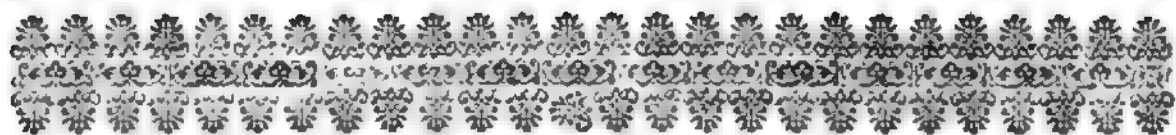
1 Τὴν Ἀποχέαν θεοῦ φῶς] Sirmundus hunc locum
ita edidit: τὸν ἀξιάγραφον αὐτῶν ὁ θεὸς φῶς, quemadmo-
dum legitur in alio ex codicibus Regius, ex quo varias
lectiones Robertus Stephanus excerpit. In editione Basili-
ensi sine præpositiva particula legitur hic locus ἡν δὲ ἀξιά-
γραφον τὸν Ἀποχέαν θεοῦ φῶς.
2 Τὸν ἄξιον λέγουσιν Ἰουλιανόν] In Manuscripto codice

Henrici Savilii scriptum est τὸν ἀξίμερον Ἰουλιανόν, quomo-
do etiam edidit Jacobus Sirmundus: nisi quod postremam
quoque vocem expunxit. [secutus auctoritatem codicis
Regii.]
3 Ἐκεῖνος ἔφη σαφῶς] Rectius in editione Basiliensi legi-
tur αὐτὸς σαφῶς, ὡς positum pro ἔφη. Id est, norat. [quo-
modo scriptum inveni in codice Regio J. Pinii.]

VARIORUM.

2 Πῶς σὺ τὰ μαθήματα] Maximi ac Prisci philosopho-
rum magis deditorum auctoritate seductus Julianus, ac
tandem ad interitum perductus est. Etrusci Maruspices
qui Julianum in expeditione Persica comitabantur, signa

ei insana & prohibitoria ostendebant: sed calcabantur
philosophis refragantibus, ut testatur *Am. Marcellinus lib.*
23, cap. 5.

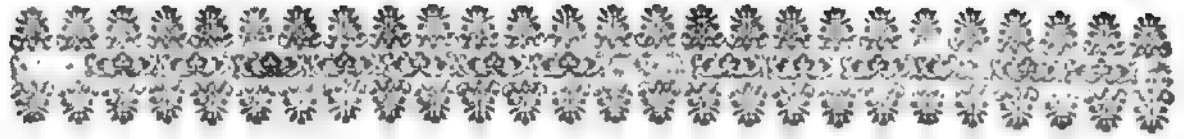
ΤΑΔΕ ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ

Ἱστορίας λόγος Δ'.

- α' Περὶ τῆς Ἱουδαίας βασιλείας καὶ εὐσεβείας.
 β' Περὶ τῆς ἐπαύδαυ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου.
 γ' Επιστολὴ συνοδικὴ πρὸς τὸν βασιλεῖα Ἰωάννην γραφεῖσα πρὸς τῆς πίστεως ὡς τοῦ
 ἁγίου Ἀθανασίου.
 δ' Περὶ τῆς ἀποδιδέσκειν σιτηρίων ταῖς ἐκκλησίαις.
 ε' Περὶ τῆς τῷ βασιλείᾳ τελωτῆς.
 ς' Περὶ τῆς τοῦ Οὐαλεντινῆ βασιλείας, καὶ ὅπως Οὐάλεντα τὸ ἀδελφὸν κοινωνοὺν ἐποίησάν.
 ζ' Περὶ τῆς Ἀμβροσίου τῷ ἐπισκόπῳ Μεδιολάνῳ χειροτονίας.
 η' Επιστολὴ τῷ βασιλείᾳ Οὐαλεντιανῷ καὶ Οὐάλεντος, πρὸς τὴν ἐμυστὴν γραφεῖσα πρὸς τὴν
 Ἀσιακῇ διοίκητι.
 θ' Συνοδικὴ τῆς ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ συναχθεῖσης συνόδου, πρὸς τῆς πίστεως.
 ι' Περὶ τῆς τῷ Αὐδίανῳ αἰρέσεως.
 ια' Περὶ τῆς τῷ Μισσαλαϊῶν αἰρέσεως.
 ιβ' Τῶν τρόπων ὁ Βέλης ἐξέκλινεν εἰς τιμὴν αἵρεσιν.
 ιγ' Ὅπως τῆς δευτέρᾳ ἀφ' ἀλάμπου τῷ ἐπισκόπῳ, ἐξώκεισι.
 ιδ' Περὶ Εὐσέβιου τῷ ἐπισκόπῳ Σαμοσατίῳ καὶ Ἀντόχῳ τῷ πρεσβυτέρῳ καὶ Εὐολκίῳ τοῦ
 ἀφ' αὐτοῦ.
 ιε' Περὶ τοῦ Σαμοσατίου εὐσεβεστάτου ζήλου.
 ις' Περὶ τοῦ ἁγίου Βάρτου τῷ ἐπισκόπῳ Ἐδίσης, καὶ τῷ αὐτῷ ἐξοριζόμενῳ κληρικῷ.
 ιζ' Περὶ τῷ ἐν Ἐδίῃ γινόμενῳ διαγμοῦ.
 ιη' Περὶ Εὐολκίου καὶ Πρωτογόνου τῷ Ἐδίσην πρεσβυτέρῳ.
 ιθ' Περὶ τῷ ἁγίῳ Βασίλειῳ τῷ Καισαρείας ἐπισκόπῳ, καὶ τῷ κατ' αὐτὸν γινόμενῳ ὑπὸ
 Οὐάλεντος, καὶ Μολίτου ὑπάρχοντι.
 κ' Περὶ τῆς τῷ ἁγίῳ Ἀθανασίῳ τελωτῆς καὶ τῆς Πίτρου χειροτονίας.
 κα' Περὶ τῆς ἐκβολῆς Πίτρου, καὶ εἰσαγωγῆς Λυκίου τῷ Ἀρμενίῳ.
 κβ' Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς Πίτρου Ἀλεξανδρείας διήγου, πρὸς τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συμβάντων
 ὑπὸ Λυκίου.
 κγ' Περὶ Μαρτίας τῆς δευτέρᾳ τῷ Σεραπείῳ, καὶ τῆς Μαυρίας τῷ μονάζοντι χειροτονίας.
 κδ' Περὶ τῶν ἐν Καισαριηνὶ πόλει τολμηθέντων.
 κε' Ὅπως Φλαβιανὸς καὶ Διδύμος τῷ ἐν Ἀποχίᾳ τῷ ὀρθόδοξῳ συνεκρότην ἐκκλησίαν.
 κς' Τὰ κατὰ τὸν ἅγιον Ἀφραάτην τὸν μονάζοντα.
 κζ' Τὰ κατὰ τὸν ἅγιον Ἀρσένιον τὸν μίχαν.
 κη' Τίνες ἄλλοι μονάζοντες κατὰ τὸν καιρὸν διέπρεψαν.
 κθ' Περὶ Διδύμου τῷ Ἀλεξανδρείας καὶ Ἐφραίμ τῷ Σύρου.
 λ' Τίνες ἐν τῇ Πορτικῇ καὶ Ἀσιακῇ διέπρεπον ἐπίσκοποι κατὰ τὸν καιρὸν.
 λα' Περὶ τῷ ὡς Οὐάλεντος τῷ μεγάλῳ Οὐαλεντιανῷ πρὸς τὸν πόλεμον γραφέντων, καὶ
 τῷ παρ' ἐκείνου πρὸς ἀπ' ἀπογραφέντων.
 λβ' Περὶ τῆς Γερωνίου κόμματος θύσεως.
 λγ' Περὶ τῆς Τρεϊανῆ τῷ στρατηλάτῃ παρρησίας.
 λδ' Περὶ *Ἰσαακίου τῷ ἐν Καισαριηνὶ πόλει μονάζοντι.
 λε' Περὶ τῆς † Βρετανίου τῷ Σκυθίᾳ ἐπισκόπῳ παρρησίας.
 λς' Περὶ τῆς κατὰ Γότθον Οὐάλεντος στρατείας, καὶ ὅπως ἔπεισε τῆς ἀσθενείας δίκας.
 λζ' Περὶ οἱ Γότθοι τῆς Ἀρμενικῆς μετέλαχον πλάνης.

* Ἰσακ Cod. Reg.

† Βρετανίου τοῦ Σκυθίου ἐπ., Cod. Reg.

*IN QUARTO ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ LIBRO
hæc continentur.*

- C A P. I.** **D**e Imperio & pietate Joviani.
 II. De reditu beati Athanasii.
 III. Epistola Synodica de fide ad Jovianum Imp. scripta à sancto Athanasio.
 IV. De annona Ecclesiis restituta.
 V. De morte Imperatoris Joviani.
 VI. De Imperio Valentiniani, & quomodo Valentem fratrem sibi Collegam adscivit.
 VII. De Ambrosii Mediolanensis Episcopi ordinatione.
 VIII. Epistola Imp. Valentiniani, & Valentis, ad Asianam Diocesim scripta de Confub-
 stantiali.
 IX. Epistola Synodica Concilii Illyriciani de fide.
 X. De hæresi Audianorum.
 XI. De Messalianorum hæresi.
 XII. Quomodo Valens in hæresim delapsus sit.
 XIII. Quomodo Episcopos eximia virtute præditos relegaverit.
 XIV. De Eusebio Episcopo Samosatensi.
 XV. De religioso Samosatensium zelo: & de Antiocho presbytero & Evelcio Diacono.
 XVI. De sancto Barsa Episcopo Edesseno, & de Clericis qui una cum illo relegati sunt.
 XVII. De persecutione quæ facta est Edessæ.
 XVIII. De Eulogio & Protogene presbyteris Edessenis.
 XIX. De sancto Basilio Cæsariensi Episcopo, & de iis quæ adversus illum gessit Valens
 ac Modestus Præfectus.
 XX. De obitu sancti Athanasii, & de ordinatione Petri.
 XXI. Quomodo expulsus sit Petrus, & in ejus locum intrusus fuerit Lucius Arianus.
 XXII. Ex Epistola Petri Alexandrini Episcopi, de his quæ Alexandria gesta sunt auctore
 Lucio.
 XXIII. De Maria Saracenorum Regina, & de Mosis Monachi ordinatione.
 XXIV. De his quæ Constantinopoli perpetrata sunt.
 XXV. Quomodo Flavianus & Diodorus Orthodoxos Antiochiæ collegerint.
 XXVI. De sancto Aphaate Monacho.
 XXVII. De sancto Juliano & de Antonio Magno.
 XXVIII. Quinam alii Monachi per ea tempora claruerint.
 XXIX. De Didymo Alexandrino & Ephræm Syro.
 XXX. De Episcopis qui per Ponticam & Asianam Diocesim ea tempestate floruerunt.
 XXXI. De his quæ Valens ad magnum Valentinianum scripsit de bello: & de responso Va-
 lentiniani.
 XXXII. De Terentii Comitis pietate.
 XXXIII. De Trajani Magistri militum libera voce.
 XXXIV. De Isaac Monacho Constantinopolitano.
 XXXV. De Vetraniensis Episcopi Scythiæ in loquendo libertate.
 XXXVI. De expeditione Valentis adversus Gothos, & quales impietatis poenas dederit.
 XXXVII. Quomodo Gothi in Arianam hæresim delapsi sint.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ THEODORITI
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΡΟΥ EPISCOPI CYRI
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ECCLESIASTICÆ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ HISTORIÆ
ΛΟΓΟΣ Δ'. LIBER IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τῆς Ἰουλιανοῦ βασιλείας καὶ βίτης.

Μετὰ δὲ τὴν Ἰουλιανοῦ σφαγὴν, συνελθόντες
σὺν τοῖς ὑπάρχουσιν οἱ στρατηγοὶ ἐβουλόσαν-
το πῶς χρὴ τὴν βασιλείαν ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ τὴν στρα-
τίαν ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀφιστάσθαι, καὶ τὴν Ῥωμαίων
ἀναρρῶσαι πράγματα, ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς οἶσιν, τὸ
δὲ λιγόντων, ἀφ' οὗ τῷ κατοιχομένῳ δεχού-
νται. τότε δὲ τῶν βουλευμένων, ἡ στρατὸς
συνελθὼσα καὶ ταῦτοι, Ἰουλιανὸν ἐξήγησε βα-
σιλείαν, οὗτοι στρατηγὸν οἶσιν, ἅπτε τῶν μετ' ἐκείνους
ἐπίσημοι καὶ ἀνδρα καὶ περὶ αὐτῶν, καὶ πολλοὶ ἄλλοι
γνώμονες. σὺν δὲ τῷ μέγιστον αὐτοῦ, καὶ ψυχὴν μα-
γαλόφροναν, καὶ ἀρετὴν ἐν πολέμοις εἶχον, καὶ ἐν
τοῖς ἀγῶσι τοῖς μέγιστον. παρρησίαν γὰρ καὶ τῆς
ἀσθενείας χρησάμενος, τῷ περὶ τὴν διανοίαν
οὐκ ἴδουσι, ἀλλὰ καὶ τὴν περὶ αὐτῶν, τοῖς περὶ
ἐαυτοῦ ἡμῶν μέγιστον συνέτακτο. τότε δὲ οἱ
στρατηγοί, καὶ στρατὸς τὴν συμφωνίαν, θεῶν ψῆφον
ὑπολαβόντες, ἤγαγον εἰς μέσον τὴν πάντα ἀείων
ἀνδρα ἐκείνον, καὶ ῥῆμα οὐκ ἀποκρίσας ὑψηλὸν, ἐφη-
σαι ἐπὶ τούτῳ. αὐτὰ πάντων αὐτῶν τὰ βασιλικά
προσηγορήσαντες, καὶ αὐτοῦ προσα-
γορεύσαντες καὶ καίσαρα, τῇ συνήθει παρρησίᾳ χρη-
σάμενος ὁ ἀξιάζων ἐκείνος ἀνὴρ, καὶ μήτε τὸν ἄρ-
χον δέξασθαι, μήτε τὴν στρατιάν τὴν ἐπὶ τὰ χεῖ-
ρα μεταβολῆναι ὑποτάσσειν, ἔφη, Χριστιανὸς ὡς τῶν
ποιούντων ἄρχων, ὅδε τῆς Ἰουλιανοῦ στρατὸς βασι-
λεύσῃ, ποιεῖν παιδευθεὶς μαθήματα. οἱ γὰρ τού-

CAPUT I.

De Imperio et pietate Joviani.

INTERPECTO Juliano, Duces cum Præse-
dis simul congregati consilium inierunt,
quisnam idoneus ad hoc esset ut Impe-
rium capesseret, & ut exercitum quidem
adhuc in hostili solo castra habentem serva-
ret; rempublicam autem Romanorum eri-
geret, quæ tunc ob temeritatem Principis
recens mortui in extremum discrimen ad-
ducta erat. Qui dum de hac re deliberant,
exercitus in unum collectus Jovianum sibi
Imperatorem postulavit, qui nec Dux mi-
litum erat, nec Tribunus; egregius vir ta-
men & conspicuus, & ob plurimas dotes in-
signis. Nam & corpore procero, & animo
excelso erat præditus. Adhuc in bello stre-
nue se gerere consueverat, & in certaminibus
quæ graviora sunt bellicis. Libertate enim
ac fiducia usus adversus impietatem, tyran-
ni violentiam haudquaquam extimuerat: sed
quantum ad animi alacritatem, inter marty-
res Christi relatus fuerat. Tunc Duces con-
sensionem exercitus, Dei suffragium esse
arbitrati, egregium illum virum produxe-
runt in medium: erectoque ex tempore tri-
bunali sublimem eum collocarunt. Posthæc
cum universi Imperiales titulos ei tribuis-
sent, & Augustum ac Cæsarem eum appel-
lassent, consueta utens libertate admirandus
ille vir, & nec procures veritus, nec mili-
tum animos ad mutationem in pejus procli-
ves: Ego, inquit, cum Christianus sim,
talibus viris imperare non possum, nec Ju-
liani exercitum regere, nefariæ doctrinæ
præceptis imbutum. Ejusmodi enim homi-

VALESI ANNOTATIONES.

1 Τῶν ἀγῶν τῶν μετὰ τὴν. Id est, in certaminibus pro fide.
Hæc enim certamina graviora sunt certaminibus bellicis.
2 Ἐπὶ τῷ χεῖρι. Quam hic mutationem intell. ligat ob-
scure est, utrum mutationem fidei & religionis, an mu-

tationem suffragiorum. Malim tamen mutationem reli-
gionis intelligere. Nam milites Romani à Christiana re-
ligione ad Gentilium cultum deciverant, regnante Juli-
ano *.

VARIORUM.

* Vide tamen librum proxime præcedentem, præcipue caput ejus 17. unde constat quam plurimos milites, Juliani
idololatricæ ad mortem usque restitisse.

Soc. l. 17.
cap. 6.Valentinianus ob a-
quam in-
stralem in-
dignatur.Soc. l. 17.
cap. 17.
Mileses
thus ado-
lescenti.

ALIIS præterea honoribus ac dignitate conspicui, cum simili usi essent libertate, similes quoque coronas adepti sunt. Nam & Valentinianus, is qui paulo postea imperavit, tunc Tribunus Lanciariorum ad palatii custodiam constitutos regens, zelum quem pro pietate habebat, nequaquam dissimulavit. Forte amens ille in templum genii publici exultans intrabat. Utrinque ad januas adstabant æditui, qui iustralis aquæ adspersione ingressuros purgarent ut quidem ipsi existimabant. Tunc Valentinianus qui ante Imperatorem incedebat, guttam aquæ chlamydi suæ adpersam conspicatus, ædituum pugno percussit, inquit, natum se dicens, non autem purgatum: atque ob hanc causam utrumque regnum meruit adipisci. Quo conspecto, sceleratissimus Imperator eum in castellum quoddam situm in solitudine relegavit, præcipiens ut illic degeret. Verum hic quidem elapso anno & mensibus paucis, pro confessionis suæ mercede Imperium accepit. Nam iustissimus Iudex, non in futura tantum vita remuneratur pietatis studiosos: Sed interdum præmia bonorum operum repræsentat, collatis jam hic muneribus spem futurorum confirmans. Porro tyrannus aliud præterea adversus pietatem excogitavit. Nam cum ex veteri more aurum militaribus numeris divideret, ipse quidem in regali solio residebat. Sed præter morem, aram cum foculo & ius super mensa juxta aram apponi curavit. Jussitque ut singuli priusquam aurum acciperent, ius aræ imponerent, aurum deinde ex ipsius manu sumerent. Atque hanc fraudem plerique haud animadverterunt. Sed qui eam præsenferant, morbo simulato diros illos laqueos effugerunt. Quidam tamen præ nimia auri cupiditate salutem suam neglexerunt. Nonnulli pavore atque ignavia pietatem prodiderunt.

CAPUT XVII.

De aliis Confessoribus.

40

POST funestam hanc pecuniæ divisionem, quidam ex iis qui aurum acceperant, in convivio quodam simul discumbebant. Horum unus sumpto in manus poculo, non prius bibit quam salutari signo poculum signasset. Cumque unus ex convi-

ΚΑΙ ἄλλοι δὲ ἢ ἐν τῇ ἐξέτασι καὶ ἀξίωμα πῶς-
πλησίον χρησάμενοι παρρησία, τῶν ἰσχυ-
φάσι ἀπὸ λαύσας. Καὶ γὰρ Οὐαλντηνιανὸς ἐκείνους ὁ
μικρὸν ὑπερὸν βασιλεύσας, χιλίαντες δὲ τὴν τῆς καυ-
τα τῆς βασιλείας πτασμένης λογιζόμενοι ἡ-
γούμενοι, ὅτι εἶχεν ὑπὸ τῆς βασιλείας ἕκαστον ἀπὸ τῆς
ζῆλον. ὁ μὲν γὰρ ἐμβρόντης ἐκείνος εἰς τὸ τῆς τῆς
χρὲς τέλει εἰσὶν ἡγεῖται. ἐκατέρωθεν ὅτι θύρας
εἰσῆλθαι πικροὶ περὶ τῆς βασιλείας πῶς εἰσὶν
προκαταβάλλοντες ὡς ἐνόμιζον. ἐπειδὴ δὲ τῆς βασιλεί-
ας ἡγεῖται τῇ χλαυδίᾳ φαῖδα πελάσας εἶδεν
Οὐαλντηνιανὸς ὁ βασιλείας ἐκατέρωθεν τῶν χάρι-
15 τετυχαῖος, πῶς ἐκαίσι τῇ πικροῖς, μεμνημένῃ
φύσας, ὅτι κακὰ ἔργα. θεασάμενος δὲ τὸ γεγενη-
ὁ ἐξέτασι, εἰς φέρειν αὐτὸν παρὰ τῆς ἐρημίας κεί-
μενος ἐξέτασι, αὐτὸν δὲ διάγει προσεχέας. ἀλλ'
ἐκείνος μὲν εἰαυτῷ καὶ μωρῷ διηληλυθῶτι ὀλίγων,
20 μωρῶν τῇ ὁμολογίας τῇ βασιλείας ἐδίξαστο. ὅτι γὰρ
μόνον ἐν ἐκείνῃ τῇ βίῃ τῆς τῆς θεῶν ὁμιλομένης
ὁ δικαίος γινώσκει κατὰ τῆς ἀλλ' ὅτι καὶ παραλή-
κα τῇ ἀγαθῇ πόνῃ ὁρῶν τὰς ἀποδείξεις, ταῖς ἀρ-
χηρῶν καὶ δόξας τὰς ἐλπίσιν ὁμιλομένης πικροῖς.
25 ὁ δὲ τύραννος καὶ ἕτεροι χεῖρ τῇ βασιλείας ἐξέτασι μω-
χάμενος. τοῖς γὰρ τραπαικοῖς καὶ ἀλόγους χεῖρ τὸ
παλαιὸν εἶδος διαμένει χεῖρ, ἐκατέρωθεν μὲν αὐτὸς
ἐπὶ θρόνῳ βασιλεύει. προῦθι δὲ παρὰ τὸ εἶδος
βασιλεὺς ἀνδράκων πλήρη, καὶ λιβατωτὴ ἐπὶ πικ-
30 τραπείδης παραπέττει. προσέταξε δὲ τῇ τῇ χρυ-
σίῳ κομιζόμενοι ἕκαστον πρότερον ὁμιλομένη τῇ
βασιλείᾳ τὸν λιβατωτὴν εἶδεν τὸ χρυσοῦ παρὰ τῆς
αὐτῷ κομιζόμενῃ δέξαστο. τῇ δὲ τῇ πάγῃ οἱ πλεί-
ον μὲν ἡγήσαστο πικροῖς οἱ δὲ προμεμαθηκότις,
35 σκηψάμενοι νόστοι, τῇ χαλεπῇ ἐκείνῃ διέφυγον ἡ-
ραι. ἄλλοι δὲ τῇ χρημάτων ὁρῶν ὁμιλομένη, τῆς σφί-
ρας καταλιγώρησαν. ἕτεροι δὲ δειλίᾳ
προῦθι καὶ τῇ βασιλείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ τῶν ἄλλων ὁμολογητῶν.

ΜΕΤὰ μὲντοι τῇ ὁλεθρίᾳ ἐκείνῃ τῇ χρημάτων
διανομῇ, ἐν τῇ συσσίτῃ πῶς τῇ τῇ χρυσοῦ
εἰληφέντων χεῖρ ταυτὸν εἰσιῶντο. τῇ τῇ Φιάλῃ
δεξάμενος, ὅτι πικρὸν ἐπὶ, πῶς τῇ τῇ σφί-
45 ρας καταλιγώρησαν. ἕτεροι δὲ τῇ συσσίτῃ ἐπὶ-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τῶν ἐν τῇ ἐξέτασι καὶ ἀξίωμα] Codex [Regius &] Savilii scriptum habent καὶ ἀξίωμα. Basilienensis autem editio ἀξίωμα. Mihi scribendum videtur καὶ ἀξίωμα. Eundem errorem supra notavi in lib. 2.

2 Τοῖς γὰρ τραπαικοῖς καὶ ἀλόγους] Hanc Juliani fraudem adversus milites Christianos perstringit Gregorius Nazianzenus in priore invectiva adversus Julianum pag.

84. editionis Parisiensis. Ubi etiam narrationem illam subiungit de quibusdam militibus Romanis, qui cum aurum acceperint à Principe, & ius imprudenter adoleverint: agnito postea scelere suo, aurum ad Principis pedes projecerunt. Quam rem refert Theodorus in capite sequenti.

3 Παραπέττει] Magis placet scriptura quam in editione Basilienensi reperi, παραπέττει, [& in codice Regio J. Parisi.] μεμνημένῃ

μεμφαμένῳ ὃ φησάντος ἐναλίην εἶναι τὸ τοῦ πρὸ
 βασιλέως γνησιμότητος, ἥρτο ἐκείνος τί τ' ὑπ' αὐτῷ
 πιπραμέναι κίχληται ἐρατίον. ὃ δὲ τῷ βασιλεὺς ὃ
 ἀντιπρὸς τῷ ἀρσένῳ τῆς γνησιμότητος ὑπέμνηται.
 ταῦτα γὰρ ἡ Χριστιανικὴ ὁμολογία ἀντίπαλα φησίν.
 Τὸ πρὸ ἀκούσαντες τ' ἐπαιδὲν οἱ πλείους, ἀσπλύν-
 ξαντες ὡς ὁλοφύραντο, καὶ πάλιν τ' κεφαλὰς ἀπο-
 πλαντες τεύχεα, ἐξαπέστειλαν τὸν συμποσίον καὶ διὰ
 τ' ἀρχαῖς θύραις, Χριστιανοὶ περὶ εἶναι ἐβόων καὶ βα-
 σιλεὺς ὡς ἐκείνους τ' ἐκείνους, καὶ παλαῖα, 10
 ἔδωκε, καὶ τ' ἐξ ἀγνοίας συνέβαινεν ἡταῖς ἀναπαύσει.
 καὶ τῶν θύραις τ' βασιλὶς ἐκείνους τὰ βασιλεῖα,
 καὶ τ' περὶ τὸν σφοδρὸν καὶ ἐκείνους, καὶ περὶ
 ὡς ἐκείνους παρὰ τὸν καὶ περὶ μαθητῶν
 ἀπὸ πρὸς ἐκείνους τὴν κάθαρσιν δίδοντα. ταῦ- 15
 τα καὶ ὅσα τῶν προτέρων παρ' ἐκείνους λεγόν-
 τες, ἐξέμνηται τ' ὡς ἀληθινὴ θυμὸν. καὶ πρῶτον μὲν
 τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἀπομνησθῆναι προσέειπεν. ἀπα-
 γομένη δὲ αὐτῶν ἔξω τ' ἀπὸς, ἠκολούθει τὸ τ' πρό-
 λωος πλῆθος, ἀγάμενος αὐτὸς τ' ἐκείνους, καὶ τ' 20
 ὑπὲρ τ' ἐκείνους παρρησίας θανέμενοι. ἐπειδὴ δὲ
 τὸ καὶ ἐκείνους κατέλαβον ὅτι τὸ καὶ ἐκείνους κο-
 λάσει ἐκείνους, ἐκείνους τ' ἐκείνους ὃ τ' ἄλλων
 πρὸς ἐκείνους, τ' ἐκείνους αὐτῶν νοσήσαντες πρῶτον τὴν
 κεφαλὴν ἐκείνους, ὡς μὴ τ' ἄλλων θρασυτέρους τ' 25
 σφαγῆναι, τὴν δουλίαν εἰσδέχονται. ἐπειδὴ δὲ ὃ μὲν
 ἐκείνους τὰ δαπέδα τὰ γόνατα, ὃ δὲ τὸ ξίφος
 ἐκείνους, ὡς τὸ καὶ ἐκείνους τ' ἀπὸς, καὶ βασιλὶς ἐκείνους
 πρὸς ἐκείνους τ' ἀπὸς. τότε ὃ καὶ ἐκείνους ὃ τ' σφα- 30
 γῆς δουλιῶν ἀπαλλαγῆναι, ὡς τὸ καὶ ἐκείνους, τ' ἔφη,
 ὡς ἐκείνους ἀπὸς μάρτυς ἐκείνους Χριστοῦ. τὸ γὰρ
 τὸ αὐτῶν ὄνομα, ἀλλὰ τὴν μὲν σφαγῆναι ὃ καὶ ἐκεί-
 νους ἐκείνους ἐκείνους, ὡς τὸ καὶ ἐκείνους, καὶ τ' ἐκεί-
 νους βασιλεῖν τοῖς ἀθληταῖς. ὡς ἐκείνους δὲ ὃ
 καὶ αὐτοὺς τὰς πόλεις εἶναι, ἀλλ' ὡς τὰς ἐκεί- 35
 νους τ' ὡς ἐκείνους ἡγεμονίας ἐκείνους.

vis eum obijurgasset, dixissetque id con-
 trarium esse ei quod paulo ante ab ipso
 factum fuisset, quæsit ille quid ab ipso
 gestum esset quod is contrarium appellaret.
 Ille aram, tunc & abnegationem fidei com-
 memoravit. Hæc enim Christianæ religi-
 oni contraria esse. Quibus auditis, com-
 plures ex convivis ejulare ac lamentari coe-
 perunt: Avulsisque ex capite capillis, sta-
 tim è convivio surrexerunt: & per forum
 discurrentes, Christianos se esse & Impera-
 toris fraude circumventos clamaverunt: nunc
 palinodiam canere, & pugnam in qua per
 imprudentium victi fuissent redintegrare.
 Hæc vociferando in palatium contendunt,
 Imperatoris fraudem accusantes; itaque in
 ignem conjici postulantes, ut per ignem
 polluti, alio igne purgarentur. Hæc & a-
 lia ejusmodi dicentes, scelerati illius ani-
 mum effecerunt. Qui primo quidem ca-
 pita eis præcidi jussit. Cum autem extra
 urbem ad supplicium ducerentur, seque-
 batur eos populi multitudo, eorum ani-
 mi fortitudinem & pro pietatis defensione
 fiduciam admirans. Cumque ad locum
 pervenissent, in quo noxii supplicio affici
 solebant, is qui ætate reliquos anteibat,
 rogavit carnificem ut minimum natu an-
 te omnes obtruncaret, ne forte is aliorum
 eadem aspiciens, timidiore redderetur.
 Cum vero hic quidem genua humi defi-
 xisset, carnifex autem gladium jam strin-
 xisset, supervenit quidam indulgentiam
 Principis nuntians, & sublato clamore è
 longinquo verans ne occiderentur. Tunc
 adolescens liberatum se mortis supplicio æ-
 gre ferens: Martyris, inquit, nomine di-
 gnus non fuit Romanus. Sic enim ipse vo-
 cabatur. Verum enimvero eadem quidem
 ab illis depulit malignus Princeps, livore
 succensus, & martyrii gloriam strenuis athle-
 tis invidens. Eos tamen in urbibus dege-
 re non permisit, sed in ultimos Imperii
 Romani fines relegavit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

CAPUT XVIII.

Περὶ Ἀρτεμίου τοῦ δουκός.

De Artemio Duce.

2 **Κ**Αὶ ὁ Ἀρτέμιος δὲ στρατηγὸς δὲ ὅπως τ' ἐκείνους
 γυμνῶν στρατιωτῶν ἐκείνους ἐκείνους πλείους τ' 40
 εἰδὼν σιμῶνται τ' ἐκείνους ἐκείνους ἐκείνους
 καὶ τὸ κεφαλὴν τὸ λοιπὸν ἐκείνους σῶμα. ταῦ-
 τα καὶ τὰ τοιαῦτα δίδρασκον ὁ πρῶτος καὶ ὁ ὀργῆς
 ἐκείνους τ' ἐκείνους ἐκείνους ἐκείνους. ἐκείνους 45
 δὲ καὶ γυναικῶν ἀείσης ἀξίεπασον δίκην τῶν ἐκείνους

ARTEMIO quoque, qui Dux mili-
 tum fuerat per Ægyptum, eo quod
 temporibus Constantii cum magistratum il-
 lum gereret, plurima Deorum simulacra
 confregerat, non solum bonis exuit, ve-
 rum etiam capite truncavit. Hæc & hu-
 jusmodi alia commissa sunt ab illo, quem
 Gentiles mansuetissimum & ab iracundia
 alienissimum prædicant. Ego vero etiam
 præstantissimæ mulieris laudandum facinus

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἐφ' ὧς ὡς ἐκείνους] Hic videtur esse Romanus Tribunus
 Scutoriorum, qui cum Vincentio item Tribuno in exi-
 lum missus esse dicitur à Marcellino in lib. 2. p. 121.

2 Καὶ ἐκείνους] In Manuscripto codice Savili & in
 editione Basilienſi legitur ἐκείνους.

VARIORUM.

1 Ἀρτέμιος] De eo hæc Amm. Marcellinus: Tunc ὁ
 Artemius ex duce Ægypti, Alexandrini argentibus auxilium
 ἐνικνύμενος mole, supposito capite militatus ἐστ. lib. 22. c.
 11. ad quem locum sic Valeſius: Eiusdem Artemii mo-
 τῶν καὶ ἐκείνους ἐκείνους, ὡς ἐκείνους ἐκείνους, ὡς
 Tom. III.

ἐκείνους βασιλὶς τῆς Αἰγύπτου ὡς ἐκείνους ἀρτέμιος, καὶ
 Georgio Ἀριανὸ ἱστορίᾳ καὶ ἀπορία Ἀλεξάνδρῃ ἱστορίᾳ
 ἀπὸς καὶ ἐκείνους ἐκείνους. Ipsi Festi-
 vatem Græci & Latini recolunt die 20 Octobris, inquit
 Theod. Ruinari AQ. Martyr. p. 646.

hæc loco attexam. Nam & mulieres Divi-
no præditæ zelo, ejus rabiem contempserunt.

τῇ συγγραφῇ. κατεφρόνησαν γὰρ τῆς τότε λύτης ἐ-
χιδῆς, τῇ θείᾳ ζήλῳ κερδοπλομέιᾳ.

CAPUT XIX.

*De Publia diaconissa, & de religioſa
ejuſdem libertate.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Περὶ Πυπλίας τῆς ἀρχαίας, καὶ τῆς κατὰ Θεῶν
παρρησίας.

FUIT his temporibus Publia quædam, ob
virtutis præstantiam & ob eximios actus
notissima ac celeberrima. Hæc cum aliquan-
diu matrimonii jugo fuisset adstricta, fru-
ctum plane admirabilem obtulit Deo. Jo-
annes enim, is qui presbyterorum Antiochiæ
diutissime princeps fuit, & qui ad regen-
dam Apostolicam Sedem sæpe quidem com-
munibus suffragiis electus est, semper tamen
cum honorem declinavit, ex ejus utero tan-
quam ex egregio prognatus est solo. Hæc
igitur cum cœtum virginum quæ pærpe-
tuam virginitatem professæ erant secum ha-
beret, creatorem ac servatorem Deum assidue
laudabat. Cum autem Imperator præ-
tergrederetur, contentiori voce omnes in
commune psallebant, scelestum illum con-
temptu ac ludibrio dignum esse existiman-
tes. Cæbant porro eos præcipue Psalmos,
in quibus simulacrorum infirmitas deride-
tur, & una cum Davide dicebant: Simu-
lakra gentium argentum & aurum, opera
manuum hominum. Exposita deinde eor-
um stupiditate, addebant: Similes sunt
illis qui faciunt ea, & omnes qui confidunt
in eis. Quæ cum Julianus audisset, ingenti
dolore percussus, filere eas deinceps jus-
sit dum ipse præteriret. Sed Publia, Impe-
ratoris jussa parvipendens, chorum virgi-
num majore fiducia implevit: & prætere-
unte illo rursus canere jussit: Exsurgat
Deus, & dissipentur inimici ejus. Quo fa-
cto graviter commotus, magistrum chori
ad se adduci præcepit. Visaque anu vene-
rabilis, nec canos corporis miseratus, nec
virtutem honore prosecutus est: sed uni de
facellibus suis imperavit, ut utramque ei
malam caderet, & manibus genas ejus cru-
entaret. Illa vero contumeliam hanc summi
honoris loco ducens, in cubiculum regre-
ssa est: & tyrannum spiritalibus, ut sole-
bat, canticis perstringere posthac non des-
titit: eodem plane modo quo canticorum
illorum scriptor ac magister David, ma-
lum spiritum quo Saul agitabatur, repri-
mere consueverat.

ΠΟΥΠΛΙΑ τις ἦν καὶ ἐκείνη τὸ χρόνον ἰσχυρο-
τάτη, καὶ πολυδύλητος ἐκ τῆς ἀρετῆς κα-
τορθωμάτων γεγενημένη. αὕτη καὶ τῷ γάμῳ τὸν
ζυγὸν πρὸς ὀλίγον δεξαμένη καιρὸν, καρπὸν ἀξιά-
γοστον τῷ Θεῷ προσέκοιτο. Ἰωάννης γὰρ ὁ τῆς ἐκ-
κλησίας ἀρχιερεὺς ἐπὶ πλείστον ἡγουμένος
χρόνον, καὶ πολλάκις καὶ Ἀποστολικῆς περιείρας
ταῖς ψήφους δεξαμένος, αὐτῇ τῇδε τῇ ἡγεμονίᾳ
φυγὰν, ἐξ ἐκείνης τῆς θαυμασίας ἀνέρας ἐβλάστη-
σεν. αὕτη χρόνον ἔχουσα παρθένοι τῇ ἀρετῇ βίον παρ-
θείας ἐπιτηδεύουσα, αἰ μὴ ὅμιλῃ τῶν πεποικη-
μένων καὶ σποκώτων Θεῶν. τῷ δὲ βασιλεὺς παρεόντος, γε-
γονότων καὶ ἑσφαλτοῦ, ἐλπίσας φρόνητοι ἡγούμενοι
καὶ κατὰ γὰρ τὸ ἀλάστορα. ἦτοι δὲ μέλιστα ἐκείνη
τὰ ἄσπετα, ἀ τῇ εὐδελῶν κομῶν τὴν ἀδελφάν-
την καὶ τῷ Δαβὶδ ἔλεγον. καὶ εὐδελῶν τῇ ἐθελῶν ἀρ-
γύριοι καὶ χρυσιοί, ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων. καὶ μὴ τῇ
τῆς ἀναιδεσίας διήκον ἔλεγον. ἔμοιρον αὐτοῖς γέ-
νητο οἱ πεινῶντες αὐτῶν, καὶ πάντες οἱ πεπεισμένοι
ἐπ' αὐτοῖς. τούτων ἀκούσας ἐκείνη καὶ λίαν ἀναβάν, ἡ
συνεὶ αὐταῖς προσέειπε. καὶ τῇ παρόντι καιρῷ.
ἡ δὲ μικρὸν τῇ ἐκείνῃ ὁμῶν φροντίσασα, πλείονος
τῇ χρόνῳ προσθυμίας ἐπέπλησεν, καὶ πάλιν ἐκείνη δι-
όντες ψάλλειν ἐπέλευσεν ἀναστήτω ὁ Θεὸς, καὶ δια-
σκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς. ὁ δὲ χαλεπῆρας,
τῷ χορῷ τῷ διδάσκαλοι ἀχθῶναι προσέταξε. καὶ
γῆρας ἰδὼν αἰδῶς ἀξιώτατος, ὅτε τῷ σώματι τὴν
πύλιν ἐκταφῶν, οὕτως τῷ τῆς ψυχῆς τιτίμακον
ἀρετῆν. ἀλλὰ ἐπὶ τῇ δόρυφόρῳ ἐκέλευσεν, ἐπὶ
κόρης αὐτῇ ἐκατέρως παῖσας, καὶ ταῖς χρυσὸν φανί-
ξαι ταῖς παρείας. ἡ δὲ ὅς ἄκραν πῆλιν δεξαμένη τῇ
ἀπμίας, ἀνελήλυθε μὴ εἰς τὸ δωματίον. συνήδως
δὲ αὐτῶν ταῖς πνευματικαῖς ἔβαλλε μελαβρίας,
καθὰ τὸ ὅτι μελαβρίας ἐκείνης συγγραφῆς καὶ δι-
δάσκαλος τὸ πνεῦμα ἐκείνη κατέπαυε πνεῦμα τὸ
τῷ Σαὺλ ἐνοχλῶν.

VALESII ANNOTATIONES.

Ἰωάννης γὰρ ὁ τῆς ἐκκλησίας ἀρχιερεὺς [Ἀρχιερεὺς] Auctor Menologii
Joannem Chrysostomum hic à Theodorito designari cre-
didit. Sic enim scribit. Die 9. mensis Octobris sancta Pu-
blia, inopertante Juliano, in urbe Antiochia, probitate mo-
rum celeberrima, viro sui consuetudine paucos annos usque
perpetuam fructum Deo dignum, admirabilem illum Joannem
cognomento Chrysostomum. Verum Baronius ad annum
Christi 362. cap. 133. reprehendit Auctorem Menologii,
& alium quam Joannem Chrysostomum hic intelligi exi-
stimat. Nam mater Chrysostomi Anthusa dicebatur, non
Publia: nec anus erat eo tempore, ut recte probat ibidem
Baronius. Deinde quod aut Theodoritus, Joannem hunc

Publiz filium, diutissime Archipresbyterum fuisse Antio-
chiæ, id non convenit Joanni Chrysostomo. Neque enim
hic admodum diu Presbyter fuit Antiochenis Ecclesiæ.
Porro Henricus Savilius ad hunc suum codicem hoc loco ista
adnotat, Hunc Chrysostomum fuisse quidam salò opinan-
tur. Joannem igitur hic intelligo eum qui postea Episco-
pus Arimæ à Meletio ordinatus est, ut refert Theodo-
ritus in lib. 5. cap. 4.

2. τῷ τῶν δόρυφόρων] Jacobus Sirmundus edidit
nescio quos codices secutus, nostri enim nihil mutant.
[Auctor hujus emendationis Sirmundo fuit Regius codex
J. Pini, qui scriptum habet καὶ, ut edidit Sirmundus.]

τὰ χ' Ἰουδαίους καὶ τ' τῆς οἰκοδομίας ἐπιχειρήσαντες
καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτοῖς θελάτεις πλησάς.

*De Judæis templum instaurare aggressis, & de
plagiis quæ divinitus eis infusæ sunt.*

ΚΑΙ γὰρ ἔπος τῶν ἀλάστορα εἰσποιναίμενος δαί-
μονας, Κορυβαῖται διέτιλιν καὶ χ' τῆς βύσ-
σεως λυτῶν. ἀλλ' γὰρ δὴ τῷτο καὶ τῶν Ἰουδαίων
καθόπλισεν χ' τ' εἰς Χριστὸν πεπιτυκόντων. καὶ
πρῶτον μὲν αὐτοὺς συναλίσσας, ἔρετο τί δὴ ποτε ἔ-
ϊμεν θύβη καλὴν περὶ ταῖς θυσίαις καὶ χ' (ἵ). ἵπα-
δὲ δὲ ἔρεται ἐν τῷτο τ' σφείραν ἀειμαγνῆται
λατρεῖαν, παρὸν ἵνα πρὸς τὸν θεὸν ἵσταται ἐκεί-
νην, καὶ χαλκὸν ἵσταται, τ' δεσποτικῶν ὑπο-
λαμβάνων ὁ μάταιος περὶ τῶν διελείχων. ἔδειξε ἵ-
μᾶλλον τ' ταύτης ἀλήθειαν. τοῦτοι γὰρ ἐκείνοι τ'
λόγον ἀσπασιῶς ἀκούσαντες, ἅπαντες τὰ πρὸς τὰς
μὲν τοῖς χ' τ' οἰκονομίας ὁμοφύλους ἐπέλασαν. οἱ
δὲ πᾶσι τοῖς συνείδοντες καὶ χρήματα καὶ πρὸς τὰς
τ' οἰκοδομίας εἰσφέροντες. ἐχρήσαντο ἵνα πλῆθος
καὶ ὁ τῷτο πρὸς τὰς, καὶ φιλοπονίαν χρῆματός,
1 ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ μαχόμενοι. ὁ συναπείλιν δὲ καὶ 20
ἀρχαί, τ' δυαδὲς πρὸς τὰς ἀρχαί, ὅτι ὁ
2 Φασὶ δὲ αὐτοὺς καὶ σκεπάζας ἐξ ὕλης ἀρχαί, καὶ ἀμας
καὶ κορίους καὶ σκεπάζας. ἐπεὶ δὲ ὁρῶντες ἔρεται
το καὶ τὸν χ' ἐκφορῶν, πᾶσι τοῖς μὲν τοῖς ἵ-
δοντες μὲν τὰς πολλὰς ἐκείνους δὲ ὁ χ' αὐτο-
3 μάταιος τῶν φάραγγος μετῴνιστο. καὶ ἐλθόντες
δὲ καὶ αὐτοὶ τῆς οἰκοδομίας τὰ λείψαντα, ἐκείνους
πάντα κατὰ τὰς ἐκείνους ἐκείνους ἐκείνους δὲ καὶ
γύψου καὶ πᾶσι τοῖς πολλὰς μετῴνιστο συναπείλιν
μὲν τὰς, ἐξ ἀπῆς ἀνέμοι βίαντες πᾶσι τοῖς καὶ 30
ἐκείνους καὶ κατὰ τὰς καὶ λαλῶντες, πᾶσι τοῖς
ἀνέμοις ἐκείνους. ἐπὶ δὲ μετῴνιστο ἐκείνους, καὶ τῇ
μακροθυμίᾳ τῇ θεῷ μὴ σφραγισμένοι, πρῶτον μὲν
3 σιμῶντες ἐγένετο μέγας, καὶ τὸν πᾶσι τοῖς ἀμ-
ήτους τῷ θεῷ ἐκείνους κατὰ τὰς ἐκείνους. ἐπεὶ δὲ 35
4 ὅτι ἵδοντες, πᾶσι τοῖς ἐκ τῷ θεῷ ὁρῶντες ἐκεί-
νους ἀνέμοι, πᾶσι τοῖς τῷ θεῷ ὁρῶντες ἐκεί-
νους, πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἐκείνους. καὶ ἐκείνους ἵ-
παμπόλλων ἐκ τῇ πελαγούσῃ καὶ ἐκείνους τῷ θεῷ,
κατὰ τὰς ἐκείνους σὺν τῷ θεῷ τὸ οἰκοδο- 40
μημα. τοῖς δὲ κατὰ τὰς ἐκείνους σὺν τῷ θεῷ.

NAM & ipse inhabitantes intra se habens
pellentes demones. Corybæctum more
furere, & contra pietatem insanire non de-
sinebat. Hujus rei causa etiam Judæos ar-
mavit adversus Christianos. Ac primo qui-
dem cum eos in unum congregasset, per-
contatus est quid causæ esset, cur, cum lex
sacrificare jubeat, ipsi à sacrificiis absti-
nerent. Cumque illi dixissent, cultum su-
um unius loci ambitu circumscriptum esse,
statim ille Deo invisus præcepit, ut tem-
plum quod destructum fuerat instaurarent:
sperans miser, prædictionem Domini se falsi
convicturum esse. Ejus tamen veritatem
hoc facto magis declaravit. Nam cum Ju-
dæi hos imperatoris sermones cupide exce-
pissent, tribulibus suis per universum or-
bem dispersis ea quæ imperata fuerant signi-
ficarunt. Qui mox undique accurrentes, &
pecunias & operam suam alacri animo ad
hoc opus contulerunt. Plurima etiam suppe-
ditavit is ipse qui jusserat, non liberalitate
& magnificentia, sed veritatis oppugnandæ
studio impulsus. Misit præterea Præsidem,
dignum sane impiorum mandatorum mini-
strum. Adjunt porro eos, & ligones & rutra
& corbes ex argento fabricasse. Ubi vero
fodere & humum egerere cœpissent, innu-
merabilis hominum multitudo toto die ope-
ri incumberebat. Sed noctu rudera ex valle
in quam conjecta fuerant, sua sponte trans-
ferebantur. Sed & reliquis veteris ædificii
destruxerunt, nova omnia se constructores
sperantes. Denique cum gypsi & calcis mul-
ta modiorum millia congestissent, exorti
repente venti vehementes ac turbines cum
tempestatibus ac procellis, universam ma-
teriam hæc illæ dissiparunt. Cumque ad-
huc in pristino furore persisterent, nec
Divina patientia ad meliorem frugem re-
vocarentur: Primum quidem ingens exor-
tus est terræmotus, & eos qui divinæ re-
ligionis sacris nullatenus initiati erant, non
mediocri timore perculit. Sed cum illi
non terrentur, ignis ex fundamentis quæ
fodiebantur erumpens, plurimos fodien-
cium consumpsit, reliquos fugere coegit.
Noctu etiam cum in quadam vicina porticu
complures dormierent, collapsum simul cum
tecto ædificium universos dormientes op-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Συναπείλιν ἀνέμοις] Alyrium intelligit, teste Ammia-
no Marcellino in lib. 23. Italia.

2 Καὶ ἀμας καὶ κορίους] Basilienfis editio scriptum ha-
bet καὶ ἀμας καὶ κορίους. Quod magis probat.

3 Τῶν πᾶσι τοῖς ἀνέμοις] Gentiles intelligo. Hi enim
penitus divinatorum Sacramentorum expertes sunt. At igitur
Theodorus, ejusmodi fuisse hunc terræ motum, ut
etiam eos terretet qui verum Deum non agnoscebant:
nedum Judæos qui non sunt penitus ἀνέμοι.

VARIORUM.

2 Πρὸς τὸν θεὸν ἵσταται ἐκείνην] Hujus
miraculi testis est minime suspectus Ammianus Marcelli-
nus, lib. 23. locum habet in not. Var. ad Sæc. I. III.
cap. 20. Testimonium istud silentio plane prætermisit
Basilienfis Historiæ Judaicæ I. VI. cap. 14. Sæc. 19. ubi
multum opere infusit in elevanda hujus Historiæ fide,
& Historiæ Ecclesiasticæ Scriptoris, quasi pugnantis lo-
queretur, inter se committendis. Sed profecto, ut oī-
terat I. Voluntas, unde Religio Christiana infusitur hæ-

bet hostes suam ipsos Christianos aut saltem cui nomine
tenus Christiani videri volunt: quales sunt Tan. Faber.
Jac. Tolbus, & alique istius commatis Critici, H. Lowth.
De hac Historiæ Chrysostomus orat. 2. adversus Judæos.
& contra Gentiles, necnon Hom. 4. in Matt. & Hom.
41. in Act. Apost. Greg. Naz. orat. 2. in Julian. Ru-
finus lib. 1. c. 38, 39. Orosius lib. 7. c. 30. Niceph.
lib. 10. c. 33.

pressit. Eadem vero & proxime insequenti nocte, salutaris crucis lucidum in caelo signum apparuit. Ipsæ quoque Judæorum vestes crucibus replebantur, non iis tamen lucidis, sed atro colore suffusis. Quæ cum vidissent hostes Dei, & inflicta à Deo plagas extimescerent, diffugerunt & ad suas quisque sedes reversi sunt: Deum esse confitentes cum quem majores ipsorum olim cruci suffixerant. Et hæc quidem ad Juliani aures pervenere. Omnium enim sermonibus celebrabantur. Verum ille perinde ac Pharaon, animum suum obduravit.

CAPUT XXI.

De expeditione Juliani adversus Persas.

PORRO cum Persæ audita Constantii morte audaciores facti, in Romanorum fines irruptionem fecissent, bellumque eis indixissent, Julianus exercitum cogere decrevit, licet propugnatore ejus destitueretur Deo. Missis igitur legatis Delphos & in Delum ac Dodonam, & ad alia oracula, interrogavit vates, utrum expeditionem suscipi oporteret. Illi vero & expeditionem suscipere eum jusserunt, & victoriam polliciti sunt. Unum autem ex illis oraculis huic operi intexam, ut eorum mendacium revincatur. Id est hujusmodi. Universi nunc Dii parati sumus victoriæ trophaa ferre juxta Ferum amnem. Horum ego dux ero, violentus ac bellipotens Mars. Et ii quidem qui secundum Deum & Musarum præfulem Apollinem Pythium nominant, horum versuum ineptias rideant si placet. Ego vero deprehensio ejus mendacio, doleo vicem illius qui deceptus est. Porro Ferum amnem vocavit Tigrim, propterea quod is feræ cognominis est. Ortus autem ex Armeniæ montibus, & per Assyriam fluens, in Persicum evolvitur sinum. His oraculis circumventus miser, & victoriam sibi spondebat, & confecto Persico bello persecutionem Galilæorum meditabatur. Quippe Christianos, Galilæos vocare consueverat: Hoc vocabulo ignominiam illis se allaturum existimans. Sed animadvertere debuerat homo philosophiæ studiis eruditus, mutatione nominis haudquaquam lædi existimationem. Nam neque Socrates, etiamsi appellatus esset Critias: neque Pythagoras, licet Phalaris dictus esset, ulla labe adpersi fuissent ob nominum commutationem. Sed neque Nireus, quamvis Therfites vocatus esset, ideo formæ quam à natura acceperat, jacturam ullam fecisset. Sed nihil horum animo reputans is qui illa didicerat, imposito nobis neutiquam conveniente vocabulo, læsarum se nos credidit. Et oraculorum mendaciis fidem habens, minabatur se simulacrum impudicæ deæ in Christianorum Ecclesiis collocaturum.

Tigris fl.

Christiani
& Julianus
Galilæi
dicti.

καὶ δὲ τὸ αὐτὸν νύκτα καὶ αὐτὸν πάλιν τῇ ὑπέρῳ, ὡρῇ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσπευσεν γυρῶ τὸ ὄμμα φωτοφόρος καὶ αὐτὰ δὲ τῇ Ἰουδαίῳ ἐσθμάτα γυρῶ ἐπεπλήρωτο, οὐκ ἐπὶ μόνῳ Φατοειδῶν, ἀλλ' ἐκ μελαγχρῆς κατασθλασμέναις χροῖας. ταῦτα εἰ ἀντίβαι θρασυμῆροι, καὶ τὰς θηλάτας μάστιγας ὀρθώσαντες, ἀπιδέχοντι τε καὶ τὰ οἰκῆα κατέλαβον, θοὴν ἐμελορηγῶντες τὸ ὑπὸ τῇ προγῶνι τῷ ξύλῳ προσλαβήντα. ταῦτα ἤκουσε μὲν Ἰουλιανὸς, παρὰ πάλῳ ἦδ' ἤδειτο, τῷ δὲ Φαραὶ ὡς ἀπλησίως τὴν καρδίαν ἐσκληρύνει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Περὶ τῆς καὶ Περσῶν στρατίας.

ΕΠΕΙδὴ ἡ Πέρσας τὴν Κωνσταντίνου πτόλιν πῶτε λωτὴν ἐξέρρησαν, καὶ εἰς τοὺς Ῥωμαίων ὄρους ἀφίκοντο πόλεμον προαγγέλλαντες, ἰδοὺ αὐτῷ συναγῆραι τὴν στρατὸν, τὴν ταύτης οὐκ ἔχοντι πρόμαχον. πέμψας δὲ εἰς Δελφὺς καὶ Δῆλον καὶ Δωδώνην, καὶ τὰ ἄλλα χρηστέα, εἰ χρὴ στρατὸν ἐπεστέλλειν πρὸς μάστιγας. οἱ δὲ καὶ φράσιν ἐκίλυνον, καὶ ὑπὸ χροῖας τὴν νύκτα. ἔτα ἡ τῇ χρησμῶν εἰς ἐλπίδι ἔφαιδεν ἐνὶ τῇ συζητῇ ἐπὶ ἡμέρας. οὐ πάλιν ἀρμόδιον θεῶν ἵκναι τρόπαια κερύσαι, παρὰ θεῶν ποταμῶν τὸ δ' ἐγὼ ἡγεμῶντι δούρην πελεμῶντες ἄρην. τὸ μὲν οὐδὲ τῇ ἐπὶ καταγέλαστον κομῶνται οἱ λόγοι θῶν καὶ τὸ μῦθον δεχομένη τὴν Πύθιν οὐμάζοντες. ἐγὼ δὲ αὐτῷ τὸ ψεύδος εἶρην, τὸν ἐξηπατημένον ὀδύρομαι. ἤρα ἡ ποταμὸν τὸν Τίγριν ἀνίστασιν, ἐπειδὴ ἐπὶ αὐτῷ ἡγεῖν ὀμῶμεν. οὐ πρὸς δὲ ἐκ τῇ Ἀρμενίᾳ ἀταλυσταῖν ἔρην, καὶ ἀφ' ἧς Ἀσσυρίας ῥέει, εἰς τὸν Περσικὸν εἰσβάλλει κίλπον. ὑπὸ τούτῳ ὁ δούλειος βουκοληδὲς τῇ χρησμῶν, καὶ τὴν νύκτα ἀνιροπόλει, καὶ μετὰ τὴν Περσικὴν μάχην τὴν πρὸς τοὺς Γαλιλαίους ἐφαντάζετο πόλεμον. τῆς δὲ χειρὸς Γαλιλαίους ἀνίστασιν, ἀπῆλθον αὐτοῖς ἐκ τῆς προσηγορίας προσάψαντες ἡγεμῶντες. ἴδεν δὲ αὐτὸν σκοπῶν λόγους ἐπιθεσμένους, ὅς ἦσαν δόξη λυμῶνται προσηγορίας ἐξαλλαγῇ. οὐδὲ γὰρ εἰ Σωκράτης ἀπομάζει χειρίας, καὶ Φάλαρις ὁ Πυθαγόρας προσηγορῶν, λώδης ἀνματίχων πρὸς ἐκ τῆς τῇ οὐμάτις μετὰ βολῆς. οὐδὲ γὰρ εἰ ὁ Νηρὸς Θεοσίτης ἐπικλήθη, ἀπῆλθον αὐτῷ ὁ πῶς τὸ φύσις ἰδέσθαι κάλλος. ἀλλὰ τούτῳ οὐδὲν ὁ παῖς πεπαιδευμένος εἰς τὴν λαβὴν, ἐκ τῆς ὑδαμῶν ἡμῶν ἀρμόζοντες προσηγορίας παμαίνο ἡμᾶς ὑπέλαβε. καὶ τῇ τῇ χρησμῶν ψευδολογία πείσας, ἡπέλει ταῖς ἐκκλησίαις εὐδύνει τῆς δαίμονος τῆς ἀκολάστου τὸ εὐδύνει.

VARIORUM ANNOTATIONES.

2 Πίπλιν καὶ τὴν Διόφω] Duplicem exercitum movit, alterum militem, alterum δαίμονα, ἀ quoque ducatur, ἐπὶ quoque ὅτι παρὰ τὴν ἰδίαν ἴδοντες, inquit Greg. Naz. erat. 2. in Julian.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

CAPUT XXII.

Περὶ τῶν πολυπυμῶν ἢ Βεραιῶν παρρησίας.

De libertate ac fiducia Decurionis Beroensis.

ΜΕΤὰ τούτων δὲ ἀπάρχε τ' ἀπειλῶν, ὑφ' ἑνὸς
ἀνδρὸς ἐν Βεροῖα κατηγωνίοντο. ὅς τις μὲν ὁ
1 ἀνὴρ καὶ ἄλλως μὲν περὶ φαιδρῶν ἐτύχανε ὢν. τὰς
γὰρ αὐτῶν πολυπυμῶν ἦν. περὶ φαιδρῶν δὲ
2 αὐτὸν ὁ ζῆλος ἀπέδιδε. τὸ γὰρ ἦν θεασάμενος εἰς
τὸ τότε κρατῆσαι ἀσέβειαν ἐξοκέλαια, ἐξήλασε τὴν
εἰκίαν καὶ περὶ αὐτῶν ἀπεκέρυεν. ὁ δὲ, ἐν τῇ πελά-
3 ζοντι τῇ πόλει καθήμενος τῷ βασιλεῖ προσελθὼν, τὴν
π. οἰκίαν γινώσκων καὶ τὸ πατρὸς ἐδύλαστον ἀπὸ
ρυξιν. ὁ δὲ ἡσυχίαν ἄβου τῷ νῦν προσέταξε, κατα-
λάσει ὑποχόμενος τὸ πατὴρ. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο
3 εἰς τὴν Βέραιαν, ὅτις ἐν τῇ πόλει καὶ ἀξιώμασι συνικα-
λοῦντο εἰς ἐξάπην. ἐν τούτοις ἦν καὶ ὁ τότε πατήρ.
4 τῶν δὲ μὲν τῶν παιδῶν εἰς τὸ αὐτὸ πρὸς αὐτὸν κα-
κῶς προσέταξε. τοῦ δὲ ἀέριου μεσοῦντος ἔφη
πρὸς τοὺς πατέρας· ὅτι δίκαιοι εἰμὶ καὶ δοκεῖ εὐ-
5 ζῆλος γινώσκω ἑτέρας ἐκλινομένης, καὶ μετὰ γὰρ μὴ
ἐκλινομένης εἰς ἑπεί. μὴ δὲ εἰς βιάσιν τὴν παῖδα
6 τοῖς σοῖς δόγμασι ἀκολουθεῖν ἢ βυλόμενοι. οὐδὲ γὰρ
ἐγὼ σε, ἔφη, εὐλόγομαι τοῖς ἑμοῖς ἐπιδοῦναι, καὶ τοῖς
7 μάλα ῥαδίως ἀταξάσαις διὰ μένος. ὁ δὲ τῷ περὶ
τὰ θῆα πίπτει τὸ λογιζομένον παραβίβας, πρὸς τοῦ-
8 το, ἔφη, ὦ βασιλεῦ, τοῖς ἀλάστορσι λέγεις τοῖς
9 θεοῖς, καὶ τὸ ψεῦδος τῆς ἀληθείας προελόμενος,
ὁ δὲ πάλιν τὸ τῆς πράξεως περὶ προσεπῆν,
10 παῦσαι, ἔφη, ἀδελφοί, λοιδορούμενοι. καὶ πρὸς τοὺς
ἑνὸς ἀποκλίνας τὸ κρίνειν, ἐγὼ σε, ἔφη, φρον-
11 τῶ, ἐπεὶ δὲ σοὶ τὸν πατέρα δρᾶσαι τῆς οὐκ ἐπι-
12 στα. τῶν δὲ μὲν τοῖς διηγήματος ἢ μάτην ἐμίσθην,
ἀλλὰ διῆξαι βυλόμενος, οὐ μόνον τῷ θαυμασίῳ
13 ἀνδρὶ τὴν ἀξίαν παρρησίας, ἀλλ' ὅτι καὶ πλε-
ονεῖ τῆς ἐκείνου κατηφρόνησαν διταξίας.

CUM talibus minis prosectus, ab uno
viro devictus est Beroas. Hic vir
cum ob alia illustris erat & conspicuus:
Primum enim locum inter curiales obtine-
bat: Tum zelus fidei eum multo illustrio-
rem reddidit. Nam cum filium suum ad
impietatem Gentilium quæ tunc temporis
prævalebat, defecisse cerneret, eum domo
sua expulit, palamque abdicavit. Ille in
vicina urbi statione Imperatorem adiens,
& cultum suum, & patris abdicationem ei
exposuit. Qui mox adolescentem bono a-
nimo esse jubet, patrem ei se reconcilia-
turum pollicitus. Cumque Beroam venis-
set, Decuriones & Honoratos ad convivi-
um vocavit. Inter hos erat etiam ado-
lescentis pater: quem una cum filio in eo-
dem secum subadio iussit accumbere. Et
sub medium jam prandium ad patrem con-
versus: Æquum mihi non videtur, inquit,
vim facere sententiæ quæ in diversum se-
ratur, & quæ alio revocari nolit. Proinde
noli filium tuum cogere, qui cultum tu-
um sequi recusat. Nam nec ego te cogo
ut cultum meum sequaris, quamvis facile
possum te ad hoc compellere. Tum ille
Divina fide animatus: De isto, inquit,
scelerato Deoque invito loqueris, Impera-
tor, qui mendacium prætulit veritati. Ad
hæc Imperator personam induens mansue-
tudinis: Desine, inquit, conviciari vir
bone. Conversoque ad juvenem vultu:
Ego, inquit, tui curam geram, quando
patri tuo persuadere non potui ut id fa-
ceret. Hoc ego factum non sine causa
commemoravi; sed ut ostenderem non so-
lum admirabilis huius viri egregiam liber-
tatem, sed alios quoque plurimos vim ac
tyrannidem illius contempsisse.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ΄.

CAPUT XXIII.

Περὶ τῆς τοῦ παιδαγωγῶν παρρησίας.

De prædicatione pedagogi.

ΚΑὶ γὰρ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀνὴρ τις πάλιν ἀείρων,
1 παιδαγωγῶν μετὰ πεισιπαιγνίᾳ, συνή-
θης μὲν καὶ ἀς πλείους λόγων ἢ χεῖρ παιδαγωγῶν
μεταχῶν, τῷ πρὸς αὐτὰ τῶν διδασκάλων ἡγυ-
2 μῶν. Λιβάτιος δὲ ἦν, ὁ ἐν Κορίνθῳ πολυβύβλος.

NAM & Antiochiæ vir quidam optimus,
adolescentium quorundam pædagogus,
cum esset eruditior quam vulgus pædagogo-
rum solet, familiaris erat celeberrimi illius
40 sophistæ Libanii, qui tunc temporis inter
professores principem locum obtinebat. Hic

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τῶν γὰρ αὐτῶν πολυπυμῶν] Curiales seu Decurio-
nes à Græcis dicuntur πολυπυμῶν seu πολυπύται, ut jam-
pridem notavi in Commentariis ad Ammianum Marcel-
linum. Mirum est tamen interpretes in huius vocis in-
terpretatione omnes lapsos esse, præter Epiphanium Scho-
lasticum qui hunc locum ita vertit, *Is enim nobilis erat, ex
ejus civitatis curia præsidebat.*

2 Ὁ ζῆλος ἀπέδιδε] In codice [Regio &] Savillii, &
in editione Basilien. legitur ἀπεδίδε.

3 Τὴν ἐν πόλει καὶ ἀξίαν] Recte Epiphanius Schola-
sticus hunc locum interpretatus est hoc modo. *Cum-*

que venisset in Beroam, nobiles & honoratos convocavit
ad prandium. Reliquos interpretes nihil moror, qui hæc
nullatenus intellexerunt. Unum tamen est quod in Epi-
phanii versione non proba. Nobiles enim vertit τὰς ἐν
πόλει, cum Decuriones potius vertere debuisset. Certe
Decuriones & Honorati sæpe junguntur in vetustis in-
scriptionibus, ut notavi ad Ammianum Marcellinum.
Cæterum hoc loco codex [Regius &] Savillii & Basilien-
sis editio scriptum habent τὰς ἐν πόλει καὶ ἀξίαν, ut
& supra in capite 16.

VARIORUM.

2 Παιδαγωγῶν μετὰ πεισιπαιγνίᾳ] Non quasi tunc
temporis Antiochiæ publice profiteretur: Nam Iuliani e-
dicto vetiti erant Christiani præceptores à literarum

Gymnasiis: sed quod ille ante paucos menses his vacare
(dum sibi liceret) solebat.

δυσσεύς

S. n. c. cum esset impius, & victoriam propediem
 IV. expectaret, minasque Juliani animo revol-
 veret, religionem nostram deridens, quæ-
 sivit ex pædagogō, quidnam ageret fabri
 filius. Ille Divina repletus gratia, id quod
 brevi futurum erat prædixit. Loculum
 enim, inquit, fabricatur hujus universi
 conditor, quem tu fabri filium per ludi-
 brium appellas. Nec multis post diebus,
 nuntius de morte illius allatus est, & ipse
 in loculo jacens advectus: ac vinarum qui-
 dem inanis apparuit jactantia; Deus autem
 glorificatus est.

CAPUT XXIV.

De prædicatione sancti Juliani Monachi

SED & is qui Angelorum corporis exper-
 tium vitam in corpore imitatus est Ju-
 lianus, qui Syrorum lingua Sabba appella-
 batur, cujus vitam & conversationem in
 historia Philotheo conscripsimus, cum mi-
 nas impij illius accepisset, Deum omnium
 moderatorem intentius orare cepit. Eo
 autem die quo ille letalem plagam accepit,
 oranti cædes illius revelata est, quamvis mo-
 nasterium ejus viginti & amplius mansio-
 num intervallo distaret à castris Romano-
 rum. Añunt enim, cum lamentaretur &
 clementi Deo enixius supplicaret, repente
 illum fluentes lacrymas comprellisse, & gau-
 dio atque hilaritate repletum esse, vultu-
 que sereno apparuisse; eaque re læticiam
 animi sui declarasse. Quam mutationem
 cum quidam ex ejus familiaribus conspe-
 xissent, rogarunt ut causam hilaritatis ipsis
 aperiret. Ille silvestrem aprum, vastatorem
 vineæ Domini, pœnas tandem exsolvisse di-
 xit damnorum quæ intulisset vineæ, & mor-
 tuum jacere, nec amplius insidiaturum esse.
 His auditis, cuncti præ gaudio exultarunt,
 & gratulatorium hymnum Deo cecinerunt.
 Postea vero ex iis qui mortem ejus nun-
 tiarunt, compertum est, eadem die ac ho-
 ra quam beatus senex cognoverat atque
 prædixerat, sceleratum illum extinctum fu-
 isse.

CAPUT XXV.

De Juliani Imperatoris eade in Perside.

S. n. c. I. 111. **P**ORRO hujus tyranni imprudentiam mors
 e. 21. ejus apertissime declaravit. Nam cum
 S. n. c. I. 117. fluvium qui Romanorum Imperium à Per-
 s. 1. 2. sarum regno separat trajecisset, & copias
 transportasset, statim naves incendit, milites
 non persuasione, sed necessitate compellens
 ad bellum gerendum. Ac præstantissimi qui-
 dem duces, militum suorum animos fidu-
 cia & alacritate replere solent; ac si quando
 tristiores eos viderint, recreant illos & spe
 meliorum confirmant. Hic vero, spem pro-
 speræ eventus statim ab initio præcidit, pon-
 te per quem redeundum erat incenso. Ad-
 hæc cum necessarium militibus commeatum
 undique conqueri & comportari oporteret,
 prudentissimus iste Imperator neque ex Ro-
 manorum ditione eum advchi jussit, neque

διωκὲς ὃ ἦτορ αἰεὶ ἐπὶ τὴν ἰκάνη προσηύει, καὶ τοῖς
 Ἰουλιανῶν φανταζόμενος ἀπειλὰς, ἔπειτο τὸ παιδα-
 γωγὸν καμαρᾶν τὰ ἡμέτερα, τί ποτε, λέγει, τῷ
 τέκτονι ὁ υἱός. ὁ δὲ τῆς θύας πληθεύς χαίρειος
 5 προέφηκε τὸ μετ' ὀλίγον ἐσόμενον. γλαυσοκόμοι
 γὰρ ἔφη, σφιστὰ, ὁ τοῦ πατρὸς κατασθάζει δαίμο-
 νες, ὃν σὺ καμαρᾶν, τέκτονις υἱὸν προσήγορι-
 σας, ὀλίγον ὃ διελευσὺν ἡμερῶν ὁ τῷ ἀλάστορ
 ἐκείνῳ θάνατος ἐμνησθῇ καὶ ἐν γλαυσοκόμῳ καί-
 10 μος ἐκομίσθῃ καὶ τῷ ἀπειλῶν ὁ κόμπος μά-
 ταιος ἀπεράνθῃ, καὶ ὁ Θεὸς ἐδεξάσθῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Περὶ τοῦ ἁγίου Ἰουλιανῆς ὑμνολόγου προφητείας.

ΚΑὶ ὁ τὸ ἀσώματος δὲ τὰ βίον ἐν σώματι με-
 15 μοσάμενος, Ἰουλιανὸν λέγει, τὸ Σάββα ἐπί-
 κλην τῇ Σύρον Φωνῇ προσαγερόμενον, ὃ ἔ-
 λθεις ἐν τῇ φιλοθείᾳ συγγράψαμεν ἱστορίαν, σπυ-
 ρατόπρον τῷ Θεῷ τὸ ἔλθαι τὸ ἱκετικὸν προσέφηκε,
 τὰς ἑν δωδεκάς ἐκείνῳ μεμαθηκὺς ἀπειλὰς. κατ'
 20 ἐκείνῃ ὃ ἡμέρας κατ' ἡμέρας ἐδέξατο τὸ σφα-
 γῆν, ἔπος ταύτην προσευχόμενος ἔγνω, καίτοι
 πλουσίῳ ἢ εἴκοσι σατμῶν ἐν τῷ φροντισμῷ μέχρι
 τῷ στρατοῦ ἀειθρομένῳ. Φασὶ δὲ αὐτὸν πλούσι-
 25 ον καὶ τὸ φιλόθεον ἀντιβληντὶ διαπότῳ,
 ὅτι καὶ ἐξ ἀπύνης τὸ δακρύον φορῶν ἀφ' ἑ-
 βήκα δὲ καὶ θυμὸν πλεονέχον, καὶ γαυρόν τὸ
 πρόσωπον, καὶ τῷτο μῆρσιν τὸ ψυχῆς ἰδεῖν. ταύ-
 30 τη οἱ σσηφίστροι τὸ μετὰ τὸν αὐτὸν διασάμενον,
 μῆρσιν σφίσιν ἱκέπυσαν τὸ διφροσίν τὸ ἀφορμῆν.
 ὁ δὲ τὸ σὺν ἔφη τὸ ἄγριον τὸ ἄμπελῶν τὸ θείον
 πολέμῳ, δίχας εἰσπεπράχθαι τὸ εἰς τῷτο ἀδικη-
 μάτων, καὶ καὶ καὶ καὶ τῆς ἐπιβουλῆς πεπαυμένῳ.
 ταῦτα μεμαθηκότες ἐχόρθον ἀπαντες, καὶ τῷ Θεῷ
 35 τὸ χαίρειον προσέφηρον ὕμνον. ἔβασαν δὲ καὶ παρὰ
 τὸ ἐκείνῳ πελωτὴν μεμνηκότες, αὐτὴν εἰς καὶ τὸ
 ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν, κατ' ἡμέραν τὸ ἀλιτῆρον
 ὁ θεὸς ἐκείνους προσέειπεν ἔγνω πὶ καὶ προέφηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

*Περὶ τῆς ἐν Περσίδι γενημένης σφαγῆς Ἰουλιανῶν
 τοῦ βασιλέως.*

Τῇ ἐκείνῃ δὲ ἀβυλίας λαφύρον ὁ θάνατος
 ἰδμεν. ἀφ' οὗ γὰρ τὸν ὀλέοντα ποιεῖται
 40 ἀπὸ τῆς Περσὶ τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν, καὶ τὴν
 στρατὸν ἀφ' οὗ ἀφ' οὗ, εἰς πρὸς τὸν αὐτὸν τὰ
 σάφην, πολεμῶν ἀναγκάζει, καὶ πείθει τοὺς στρα-
 τῶτας. οἱ δὲ αἰετὶ στρατηγὸν ἀναπληροῦν προ-
 θυμίας τὸς ἀρχομένους εὐδοκίαν καὶ αὐτομαυρίας
 ἰδμεν, ψυχρογῶν καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐπαίρουσιν.
 50 ἔπος δὲ τὴν ἀγαθὴν θύαν ἀπέκοψεν ἐλπίδας,
 τῆς ἐκείνῃ τὴν ἀφ' οὗ ἐμπέρας. τῶν
 δὲ τούτοις, δὴν πάντες περὶ τὸν καὶ καμ-
 ζῶν τοῖς στρατῶταις τὴν ἀναγκάαν τροφίμῳ ὁ
 δὲ σοφὸς ἦτορ, οὗτε ἐκ τῆς εἰκίας ταύτης προσί-
 τα.

ἔαυ Φάριθαι, οὕτε τὴν πολέμιαν ληϊζόμενος
παρεῖχε τὴν ἀφθονίαν. χαλῶν γὰρ τὴν οἰκονομίαν,
δὴν τὴν ἔρημον. οὐταῦθα δὲ καὶ ποτὶ καὶ τροφῆς οἱ τραπώται σπανίζοντες, καὶ τῆς
περείας ἡμέρας οὐκ ἔχοντες, ἀλλ' ἐν ἔρημῳ 5
χώρα πλανώμενοι, τὴν τοῦ Σαυῶν βασιλείας
ἐγίνωσαν ἀβελίας. ὀλοφυρόμενοι δὲ καὶ σείοντες,
δύον ἱσταμένης κείμων τραυματίας τ' καὶ τ' πε-
πονημένος λυττόσαντα καὶ τ' ἄρτα τ' πολυμέλο-
τον, ἐπὶ κερὶ οὐ γινόμενος καὶ τ' ὑπόχρεον καὶ τὸν 10
λοζίαν, τ' τὰ ψευδῆ μαρτυρούμενος καὶ τ' πρὸς κέ-
ραυον, καὶ τ' κτήνατος τοῖς κροαιωσὶ, καὶ χρη-
σίμους καὶ τ' καμπὸν τῆς ἀπειλῆς ἐρριμμένον εἰς
ἔδαφος. τὸν μὲντοι τ' δικαίαν ἐκένειν ἐπὶ πρὸς κέ-
ραυον, οὐδὲς ἔγωγε μέλει καὶ τέρμενοι. ἄλλα 15
μὲν πᾶσι τῆς ἀρετῆς ταύτης αὐτῷ ἐπιλωοχίαν
Φαῶν οἱ δὲ τῆς νομάδας εἰς τῆς Ἰσραηλιτῶν
καλῶν ἀλλὰ δὲ πᾶσι τραπώται, ἀφ' τὸν
λίαν καὶ τὴν ἔρημον δυσχερίαντα. ἀλλ' εἴπαι 20
2. ὁρῶντες εἴπαι ἄγγιλος ὅτι τὸ ξίφος, ὅλον ὅπ-
λον τοῦτο δίδρακε, τοῦ θύου ἰδύματος ὑπουργός
ἐγγόνου. ἐκείνου δὲ γὰρ Φαῶν διξάμενος τὴν πλη-
γὴν, ὅπως πλῆσιν τὴν χεῖρα τῆς αἵματος, καὶ
τῆς ῥίψας εἰς τὴν αἶρα, καὶ Φαῶν, πύκνους
Γαλιλαίαν καὶ κατὰ ταυτὸ τὴν πύκνους ὁμο- 25
λογῶν, καὶ τὴν βλασφημίαν τολμήσαν, οὕτως
ἐμδρόντης ἦν.

ex hostilis agri depredatione pravit. Re-
lictis enim locis cultis, per desertum iter fe-
cit. Ibi milites cibi ac potus penuria op-
pressi, & sine itineris duobus in solitu-
dine errantes, sapientissimi Imperatoris stul-
ticiam agnoverunt. Cumque lamentarentur
atque ingemiscerent, repente saucium cade-
re vident eum qui adversus creatorem su-
um fuerat debacchatus: neque auxilium
ei fuisse bellipotentem Martem, sicuti pro-
miserat: & Apollinem Loxiam falsa vati-
cinatum: nec fulminatorem Jovem in per-
cussorem illius fulmen contorxisse: mina-
rum denique jactantiam prostratam atque
eversam esse. Porro quisnam vulnus illud
justissimum ei infligerit, hactenus quidem
incompertum est. Sunt qui ex Angelorum
ordine quendam, hujus cædis ministrum fu-
isse dicant. Alii quendam ex Barbaris per
desertum vagantibus, quos vulgo Ismaelitas
vocant. Alii percussum dicunt à milite,
qui famis ac solitudinis molestias ferre non
posset. Sed sive homo, sive Angelus gladio
eum percussit, certum est quicumque tan-
dem id fecerit, eum Divinæ voluntatis ad-
ministrum fuisse. Ajunt autem illum vul-
nere accepto, statim haustum manu sua
sanguinem in cælum jecisse, hæc dicentem,
viciisti Galilææ: & uno eodemque tempo-
re, tum victoriam confessam esse, tum
blasphemiam vomuisse. Adeo vecors fuit ac
demens.

Sæc.
IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

CAPUT XXVI.

Περὶ τῆς ἐν Κάρραις μὲν τὴν ἀκαίρουν αὐτοῦ
Φαλαγγίου γρηπίας. 30

De magicis maleficiis post ejus obitum
repertis apud Carras.

Μετὰ δὲ τὴν σφαγὴν, αἱ τῆς ἐκείνου γρηπίας
ἐφωσθησαν μαθηταί. Κάρραι γὰρ πόλις
ἐστίν, ἣν καὶ νῦν ἔχουσα τὴν ἀσπίδα τὰ λείψανα, διὰ
ταύτης ὁ μάταιος τὴν πορείαν ποιούμενος, τὴν γὰρ
ἔδωκεν ὡς θύσαντα κοσμημένη θύσαντος καλαί- 35
αντες, εἰς τὴν παρὰ τῆς θύσαντος πύλωνα σκῶν
εἰσλθόν, καὶ πᾶσι ἐν τῇ σκῇ τοῖς κοσμησὶ τοῦ
μύσου ἐπιτέλειαν, κλέψαν καὶ σήματα ταῖς
θύραις ἐπέθηκε, καὶ πᾶσι ταύταις προσεδόκουν
προσέταξι τραπώτας, μετὰ εἶπον τὸ θύσαντα γινέσθαι 40
μέλει τὸ ἐπαύδου κελύφας. ἐπεὶ δὲ ὁ θάνατος
ἀπεβλήθη, καὶ θύσαντος βασιλεία τὴν θύσαντα δι-
δίδετο, εἶπον γινόμενος τῶ σκῶν, ὅπως τὴν ἀξία-
σαντες ἢ βασιλείας ἀνδρείαν τε καὶ Σαφίαν, καὶ πᾶσι
ταύτοις θύσαντος. εἶπον γὰρ γινόμενος ἐκ τῆς τρυφῆς 45
φωρημῶν, ἐκτεταμένους ἔχον τὰς χεῖρας, ὡς ἀκα-
κίας ὁ ἀλιτήριος τὴν γαστέρα, τὴν νύκτα δὲ πύκνους
τὴν καὶ Περπῶν ἀφ' τῆς ἡπείας ἔγωγε. ταῦτο μὲν
οὐδὲ Κάρραις ἐφωσθη τὸ μῦθος.

CETERUM post ejus eadem, magicæ
ipsius artes ac machinationes detectæ
sunt. Carræ enim civitas impietatis ejus
reliquias adhuc servat. Per hanc urbem
solidus ille iter faciens: Edessam enim,
utpote Christiana pietate insignem, ad læ-
vam reliquerat: cum in sanum quoddam
quod ab impiis colabatur, ingressus esset,
ibique arcana quædam cum sceleris sui
confortibus peregisset, claustra & signacu-
la januis apposuit; & addita certorum mi-
litum custodia, vetuit ne quis ante redi-
tum suum illuc introiret. Sed postquam
mors ejus nuntiata est, & religiosus Prin-
ceps impio successit, sanum introgressi,
admirabilem Imperatoris fortitudinem &
sapientiam atque pietatem deprehenderunt.
Viderunt enim mulierem capillis suspen-
sam, manusque extensas habentem. Cu-
jus dissecto ventre, sceleratus ille victo-
riam Persicam jecoris inspectione didicerat.
Et Carris quidem hujusmodi deprehensum
est maleficiū.

VALESII ANNOTATIONES.

1 ἄλλα μὲν πᾶσι] Non dubito quia scribendum sit
ἀσπίδα vocabulis ἀλλ' αἱ καὶ ὅτι sequitur enim αἱ ἀσπίδες.
[Conjecturam meam confirmat Regius codex J. Pini.]

2 ὅλον ὅπλον] Hunc locum Sirmundus in editione

sua ita excudi jussit, ὅλον ὅτι πᾶσι δίδωκε τὴν θύσαντα
μαθητῶν κοσμησὶ. Nostri tamen codices nihil mu-
tant. [In codice Regio J. Pini locum hunc ita scriptum
inveni ut edidit Sirmundus; nisi quod γινόμενος in eo
scribitur, non γινόμενος.]

De capitibus humanis quae Antiochia in palatio
inventae sunt.

Περὶ τῶν ἐν τοῖς βασιλείαις Ἀντιοχείας εὐρεθυσάντων
κεφαλῶν.

ΑΝΤΙΟΧΙΑ vero, plurimas arcas
in palatio repertas esse ferunt, plenas
capitibus humanis; multos item puteos ca-
daveribus refertos. Ejusmodi enim est di-
sciplina abominandorum deorum.

ΕΝ Ἀντιχείᾳ δὲ, πολλὰς μὲν κεφαλὰς ἐν τοῖς
βασιλείαις κεφαλῶν ἀνθρώπων πεπληρωμένας
ὄρνῃας φασι, πολλὰ δὲ Φρίαλα (σμάπτει ἀιάπτει
κερῶν. ταῦτα γὰρ δυσσεύμασθε θεῶν τὰ μαθήματα.

De publica laetitia ac festivitate Antiochenorum
ob Juliani eadem.

Περὶ τῆς ἐν Ἀντιχείᾳ παιδουμῆς γεννημένης
χορείας.

CIVITAS porro Antiochenorum, com-
perta illius caede, convivii ac festivi-
tatibus vacare cepit. Nec in Ecclesiis so-
lum ac martyriis cuncti tripudiabant; sed
in ipsis etiam theatris victoriam crucis præ-
dicabant, & illius oracula deridebant. Ego
vero admirabilem quandam Antiochenorum
vocem hoc loco apponam, ut ejus apud
posteror custodiatur memoria. Omnes si-
quidem simul juncti clamabant: Ubinam
sunt vaticinia tua, Maxime stulte? Vicit
Deus & Christus ejus. Erat enim iis tem-
poribus Maximus quidam, professione phi-
losophus, sed magicis artibus deditus, &
qui futura se prædicere gloriaretur. Qua-
liter vero Antiocheni ab eximio Apostolo-
rum pari, Petro ac Paulo, Divinae fidei do-
cumentis instructi, & universorum Dominum
ac servatorem servide amantes, scelestissi-
mum Julianum semper detestati sint, Julia-
nus ipse optime noverat. Atque idcirco li-
brum contra eos scripsit, quem *μισοπύργια*
appellavit. Ego vero in hac publica lætitia
quæ tyranni exitum consecuta est, librum
hunc concludam. Nefas enim esse duco,
religiosum Principatum cum impia domina-
tione connedere.

Η δὲ Ἀντίχου πόλις τὴν ἐκείνου μεμαθηκῆσα
σφαγὴν, δημοδοσίας ἐπιτέλλει καὶ παρηγύρει
καὶ ἔτι μόνον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἰσχύονται καὶ τοῖς μαρ-
τύροις σπικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς θεάτροις ἔτι σαυροῦ
τὴν νίκην ἐκέρυτται, καὶ τοῖς ἐκείνου μαρτυρήμασιν ἐπι-
πέθαται. ἰγὼ δὲ καὶ τὴν ἀξιάγασιν ἡ Ἀντιοχίαν
Θύσου Φωνῆς, ἵνα καὶ τοῖς μετ' ἡμᾶς ἰσομέτρως ἡ ταύ-
της φυλάτῃ) μήμη. κοινῇ γὰρ πάντες ἐβόων, ὡς πῦρ
σου τὰ μαρτύρια Μάξιμε μωρί. εὐκλίσιν ὁ Θεὸς καὶ
ὁ Χριστὸς αὐτῷ. Μάξιμος γὰρ πᾶς ἦν κατ' ἐκείνου
καυροῦ, φιλοσοφίας μὲν πρόχρημα, φιλαυτοῦ
ρηγνύει δὲ χρόνιος, καὶ προλίγειν τὰ μέλλοντα
σημνωδύμενος. ὅτι ἡ Ἀντιοχίᾳ ὡς τῆς μαγίης
ζωωειδὸς Πέτρου καὶ Παύλου τὰ θεῶν διδάγματα
δύματα, καὶ θυμῶς τὴν ὅλην διορίστην καὶ
ὡς τῆς ποδοῦντες, ρεθυπόμενοι αὐτῶν ἄξιον
λῆξιν Ἰουλιανὸν διετίλειπαι, καὶ αὐτὸς ἰκέως ἔφη
σαφῶς. Ἀλλ' οἱ τῆς καὶ λόγῳ συνέγραψεν κατ'
αὐτῶν, καὶ μισοπύργια τῆτον ὠνόμασιν. ἰγὼ δὲ
τίμω ἐπὶ τῇ πλωτῇ τῷ τυραννὶ χορεύειν, τέλος
ὁπλοῦν τῇ συγγραφῇ καὶ γὰρ ὅσοις ὑπέλαβον, δι-
σβῶ συνάψαι βασιλείᾳ τῷ διοριστῇ διατάξαι.

Explicit Liber tertius.

Τρίτου λόγου τέλος.

VALESII ANNOTATIONES.

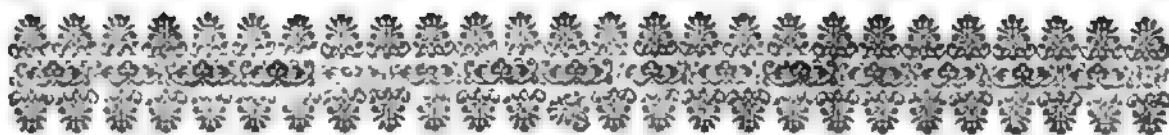
1 Τὴν Ἀντιοχίαν Θύσου Φωνῆς] Sirmundus hunc locum
ita edidit: τὴν ἀξιάγασιν αὐτῶν ἰσχύονται, quemadmo-
dum legitur in altero ex codicibus Regis, ex quo varias
lectiones Robertus Stephanus excepserit. In editione Basili-
ensi sine præpositiva particula legitur hic locus ἰγὼ δὲ ἀξιά-
γασιν τῶν Ἀντιοχίαν Θύσου Φωνῆς.
2 Τοῖς ἄξιον λῆξιν Ἰουλιανὸν] In Manuscripto codice

Henrici Savilii scriptum est τὴν ἀξιάγασιν Ἰουλιανὸν, quomo-
do etiam edidit Jacobus Sirmundus: nisi quod postremam
quoque vocem expunxit, [secutus auctoritatem codicis
Regii.]
3 Ἐκείνου ἔφη σαφῶς] Rectius in editione Basiliensi legi-
tur αὐτῶν σαφῶς, ὡς positum pro ἔδω. Id est. novit. (quo-
modo scriptum inveni in codice Regio J. Pin.)

VARIORUM.

2 Ποῦ σου τὰ μαθήματα] Maximi ac Prisci philosopho-
rum magis doctores seductus Julianus, ac
tandem ad interitum perductus est. Etrusci Haruspices
qui Julianum in expeditione Persica comitabantur, signa

ei infusa & prohibitoria ostendebant: sed calcabantur
philosophis refragantibus, ut testatur *Apoc. Marcellinus lib.*
23, cap. 5.

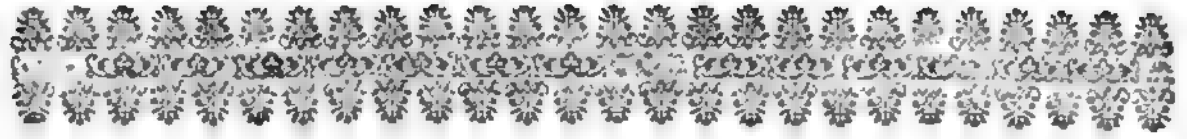

ΤΑΔΕ ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
Ἱστορίας λόγος Δ'.

α'	Περὶ τῆς Ἰουδαίου βασιλείας καὶ εὐσεβείας.
β'	Περὶ τῆς ἐπαύσεως τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου.
γ'	Ἐπιστολὴ συνδικῆ πρὸς τὸν βασιλεῖα Ἰουδαίου γραφύσα πρὸς τῆς πίστεως πρὸς τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου.
δ'	Περὶ τῆς ἀποδοθέντος σιτηρίσιν ταῖς ἐκκλησίαις.
ε'	Περὶ τῆς τῷ βασιλεῖας τελευτῆς.
ς'	Περὶ τῆς τοῦ Οὐαλεντιανῷ βασιλείας, καὶ ὅπως Οὐάλεντα τὸ ἀδελφὸν κοινὸν ἐπέησατο.
ζ'	Περὶ τῆς Ἀμβροσίου τῷ ἐπισκόπῳ Μεδιολάνων χειροτονίας.
η'	Ἐπιστολὴ τῷ βασιλεῖας Οὐαλεντιανῷ καὶ Οὐάλεντος, πρὸς τὴν ἐμνησίῳ γραφύσα πρὸς τὴν Ἀσιαίων διοίκησιν.
θ'	Συνδικῆν τῆς ἐν τῷ Ἰλνυεκαῖ συναχθείσης συνόδου, πρὸς τῆς πίστεως.
ι'	Περὶ τῆς τῷ Αὐδιάνῳ αἰρέσεως.
ια'	Περὶ τῆς τῷ Μεσγαλιανῷ αἰρέσεως.
ιβ'	Τίνα τρόπον ὁ Βέλγης ἐξέκλυσεν εἰς τὴν αἵρεσιν.
ιγ'	Ὅπως τῆς δευτέρῃ ἀφ' ἀλάμπωντος τῷ ἐπισκόπῳ, ἐξώμεσι.
ιδ'	Περὶ Εὐσέβιου τῷ ἐπισκόπῳ Σαμοσατίῳ καὶ Ἀντιόχῳ τῷ πρεσβυτέρῳ καὶ Εὐολκίῳ τοῦ ἀρχιεπίσκοπου.
ιε'	Περὶ τοῦ Σαμοσατίου εὐσεβεστάτου ζήλου.
ισ'	Περὶ τοῦ ἁγίου Βάρσου τῷ ἐπισκόπῳ Ἐδέσης, καὶ τῷ σὺν αὐτῷ ἐξεραδίεσσιν κληρικῶν.
ις'	Περὶ τῷ ἐν Ἐδέσῃ γιορμῶν διαγμοῦ.
ιγ'	Περὶ Εὐλογίου καὶ Πρωτογένης τῷ Ἐδέσῳ πρεσβυτέρῳ.
ιδ'	Περὶ τῷ ἁγίῳ Βασιλείῳ τῷ Καισαρείας ἐπισκόπῳ, καὶ τῷ κατ' αὐτὸν γιγνημένῳ ὑπὸ Οὐάλεντος, καὶ Μολέτου ὑπάρχοντος.
κ'	Περὶ τῆς τῷ ἁγίῳ Ἀθανασίῳ τελευτῆς καὶ τῆς Πέτρου χειροτονίας.
κα'	Περὶ τῆς ἐκβολῆς Πέτρου, καὶ ἐξαγωγῆς Λακίου τῷ Ἀρμενίῳ.
κβ'	Ἐκ τῆς ὑπερβολῆς Πέτρου Ἀλεξανδρείας διήγησις, πρὸς τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συμβάντων ὑπὸ Λακίου.
κγ'	Περὶ Μαρίας τῆς δευτέρου τῷ Σεραπχιῶν, καὶ τῆς Μαυρίας τῷ μοιάζοντος χειροτονίας.
κδ'	Περὶ τῶν ἐν Καισαριηνῇ πόλει τολμηθέντων.
κε'	Ὅπως Φλαβιανὸς καὶ Διδώρος τῷ ἐν Ἀντιόχειᾳ τῷ ὁρθόδοξον συνιστάμενον ἐκκλησίᾳ.
κς'	Τὰ κατ' αὐτὸν ἁγίῳ Ἀφραάτῃ τῷ μοιάζοντι.
κζ'	Τὰ κατ' αὐτὸν ἁγίῳ Ἀντωνίῳ τῷ μίαν.
κη'	Τίνας ἄλλοι μοιάζοντες κατ' αὐτὸν τὸν κατὰ διέπρεψαν.
κθ'	Περὶ Διδύμου τῷ Ἀλεξανδρείας καὶ Ἐφραίμ τῷ Σύρου.
λ'	Τίνας ἐν τῇ Πορτικῇ καὶ Ἀσιαῇ διέπρεψαν ἐπίσκοποι κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν.
λα'	Περὶ τῷ πρὸς Οὐάλεντος τῷ μεγάλῳ Οὐαλεντιανῷ πρὸς τῷ πολέμῳ γραφέντων, καὶ τῷ κατ' ἐκείνους πρὸς ἀντιγραφέντων.
λβ'	Περὶ τῆς Γερμανίας κόμματος θισθείας.
λγ'	Περὶ τῆς Γερμανίας τῷ φρατρηλάτῳ παρρησίας.
λδ'	Περὶ * Ἰσααίου τῷ ἐν Καισαριηνῇ πόλει μοιάζοντος.
λε'	Περὶ τῆς τῷ Βριτανίῳ τῷ Σκυθίῳ ἐπισκόπῳ παρρησίας.
λς'	Περὶ τῆς κατ' αὐτὸν Γότθῳ Οὐάλεντος φρατείας, καὶ ὅπως ἐπὶ τῆς αἰσεβείας δίκας.
λζ'	Περὶ οἱ Γότθοι τῆς Ἀρμενικῆς μετέλαχον πλάνης.

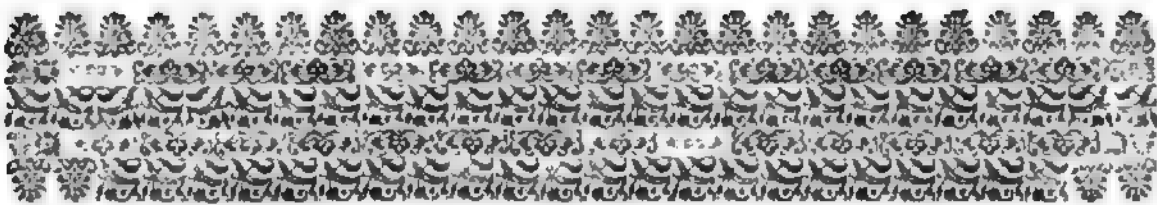
* Ἰσάκι Cod. Reg.

† Βιττορόνιος τοῦ Σαυῖος ἐκ, — Cod. Reg.

*IN QUARTO ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ LIBRO
hæc continentur.*

- CAP. I. **D**E Imperio & pietate Joviani.
 II. De reditu beati Athanasii.
 III. Epistola Synodica de fide ad Jovianum Imp. scripta à sancto Athanasio.
 IV. De annona Ecclesiis restituta.
 V. De morte Imperatoris Joviani.
 VI. De Imperio Valentiniani, & quomodo Valentem fratrem sibi Collegam adscivit.
 VII. De Ambrosii Mediolanensis Episcopi ordinatione.
 VIII. Epistola Imp. Valentiniani, & Valentis, ad Asianam Dioecesim scripta de Consub-
 stantiali.
 IX. Epistola Synodica Concilii Illyriciani de fide.
 X. De hæresi Audianorum.
 XI. De Messalianorum hæresi.
 XII. Quomodo Valens in hæresim delapsus sit.
 XIII. Quomodo Episcopos eximia virtute præditos relegaverit.
 XIV. De Eusebio Episcopo Samosatensi.
 XV. De religioso Samosatensium zelo: & de Antiocho presbytero & Eusebio Diacono.
 XVI. De sancto Barsa Episcopo Edesseno, & de Clericis qui una cum illo relegati sunt.
 XVII. De persecutione quæ facta est Edessæ.
 XVIII. De Eulogio & Protogene presbyteris Edessenis.
 XIX. De sancto Basilio Cæsariensi Episcopo, & de iis quæ adversus illum gessit Valens
 ac Modestus Præfectus.
 XX. De obitu sancti Athanasii, & de ordinatione Petri.
 XXI. Quomodo expulsus sit Petrus, & in ejus locum intrusus fuerit Lucius Arianus.
 XXII. Ex Epistola Petri Alexandrini Episcopi, de his quæ Alexandria gesta sunt auctore
 Lucio.
 XXIII. De Maria Saracenorum Regina, & de Mosis Monachi ordinatione.
 XXIV. De his quæ Constantinopoli perpetrata sunt.
 XXV. Quomodo Flavianus & Diodorus Orthodoxos Antiochiæ collegerint.
 XXVI. De sancto Aphraate Monacho.
 XXVII. De sancto Juliano & de Antonio Magno.
 XXVIII. Quinam alii Monachi per ea tempora claruerint.
 XXIX. De Didymo Alexandrino & Ephraem Syro.
 XXX. De Episcopis qui per Ponticam & Asianam Dioecesim ea tempestate floruerunt.
 XXXI. De his quæ Valens ad magnum Valentinianum scripsit de bello: & de responso Va-
 lentiniani.
 XXXII. De Terentii Comitis pietate.
 XXXIII. De Trajani Magistri militum libera voce.
 XXXIV. De Isaac Monacho Constantinopolitano.
 XXXV. De Vetranius Episcopi Scythiæ in loquendo libertate.
 XXXVI. De expeditione Valentis adversus Gothos, & quales impietatis poenas dederit.
 XXXVII. Quomodo Gothi in Arianam hæresim delapsi sint.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΡΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

ΛΟΓΟΣ Δ΄.

THEODORITI

EPISCOPI CYRI

ECCLESIASTICÆ

HISTORIÆ

LIBER IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τῆς Ἰουλιανοῦ βασιλείας καὶ βίβης.

ΜΕΤὰ δὲ τὴν Ἰουλιανοῦ σφαγὴν, συνελθόντες
σὺν τοῖς ὑπάρχουσιν οἱ στρατηγεῖς ἐβουλόσαντο
πῶς χρὴ τῇ βασιλείᾳ ἐκταλαβῶν, καὶ τὴν στρα-
τὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀναστῆσαι, καὶ τὴν Ῥωμαίων
ἀναρρῶσαι πράγματα, ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς οἶσιν, τὸ
δὲ λειγρόμενον, ἀφ' οὗ τὴν καπιχομένην θρασυ-
τητα. τότε οὖν οἱ τῶν βαλυνόμενων, καὶ στρατῶ
συναθροισάμενοι ἐν ταῖς τοῖς, Ἰουλιανὸν ἐξήτησαν βα-
σιλείαν, οὗτοι στρατηγὸν οἶσαν, καὶ τῶν μετ' ἐκείνους
ἐπίσημοι καὶ ἀνδρα καὶ εὐεργεταί, καὶ πολλοὶ ἱππεῖς
γινώσκοντες. οὐ μόνον γὰρ μέγιστον εἶχε, καὶ ψυχὴν μα-
γαλόφροναν, καὶ ἀνδρείαν, καὶ πολέμοις εὐδοκίαν, καὶ ἐν
τοῖς ἀγῶσι τοῖς μέγιστον. παρρησία γάρ οὐκ ἔστιν
ἀσέβεια χρηστὰς, τὴν τυραννίδα τὴν διαπύαν
οὐκ ἴδμεν, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν περὶ ταῖς, τοῖς
λαοῖς ἡμῶν μάρτυσι συνεισέτακτο. τότε δὲ οἱ
στρατηγοί, καὶ στρατῶ τὴν συμφωνίαν, θύσαν ψῆφον
ὑπολαβόντες, ἔγραψαν εἰς μέσον τὴν πάντα ἀείνον
ἀνδρα ἐκείνον, καὶ βῆμα σχεδιάσαντες ὑψηλόν, ἔστη-
σαν ἐπὶ ταῖς. οὐκ ἔστιν πάντων αὐτῶν τὰ βασιλικά
προσηγορήσαντες, καὶ ἀνδρείαν, καὶ ἄνδρῶν προσα-
γορεύσαντες, καὶ Κούσαν, τῇ συνόδῳ παρρησία χρη-
στὰς, οὐκ ἀξίαντες ἐκείνους ἀνδρα, καὶ μήτε τὴν ἀρ-
χὴν δέοντες, μήτε τὴν στρατῶν, καὶ ἐπὶ τὰ χεί-
μα μετὰβολίαν, καὶ διὰ μακρῶν, ἔφη, Χριστιανὸς ἂν τῶν
ποιούτων ἀρχὴν, καὶ δὲ τῆς Ἰουλιανοῦ στρατῶ βασι-
λεύον, πῶς καὶ παιδευέμενος μαθήματα. οἱ γὰρ τῶν

CAPUT I.

De Imperio et pietate Joviani.

INTERFECTO Juliano, Duces cum Pizse-
cis simul congregati consilium inierunt,
quisnam idoneus ad hoc esset ut Impe-
rium caperetur, & ut exercitum quidem
adhuc in hostili solo castra habentem serva-
ret; rempublicam autem Romanorum eri-
geret, quæ tunc ob temeritatem Principis
recens mortui in extremum discrimen ad-
ducta erat. Qui dum de hac re deliberant,
exercitus in unum collectus Jovianum libi
Imperatorem postulavit, qui nec Dux mi-
litum erat, nec Tribunus: egregius vir ta-
men & conspicuus, & ob plurimas dotes in-
signis. Nam & corpore procerus, & animo
excelso erat præditus. Adhuc in bello stre-
nue se gerere consueverat, & in certaminibus
quæ graviora sunt bellicis. Libertate enim
ac fiducia usus adversus impietatem, tyran-
ni violentiam haudquaquam extimuerat: sed
quantum ad animi alacritatem, inter marty-
res Christi relatus fuerat. Tunc Duces con-
sensionem exercitus, Dei suffragium esse
arbitrati, egregium illum virum produxe-
runt in medium: erectoque ex tempore tri-
bunali sublimem eum collocarunt. Posthæc
cum universi Imperiales titulos ei tribuif-
sent, & Augustum ac Cæsarem eum appel-
lassent, consueta utens libertate admirandus
ille vir, & nec procere veritus, nec mili-
tum animos ad mutationem in pejus procli-
ves: Ego, inquit, cum Christianus sim,
talibus viris imperare non possum, nec Ju-
liani exercitum regere, nefariæ doctrinæ
præceptis imbutum. Ejusmodi enim homi-

VALESII ANNOTATIONES.

1. Τῶν ἀγῶν τοῖς μέγιστον] Id est, in certaminibus pro fide.
Hæc enim certamina graviora sunt certaminibus bellicis.
2. Ἐπὶ τὴν χεῖρα] Quam hic mutationem intelligat ob-
scure est, utrum mutationem fidei & religionis, an mu-

tationem suffragiorum. Malim tamen mutationem reli-
gionis intelligere. Nam milites Romani à Christiana re-
ligione ad Gentilium cultum desciverant, regnante Juli-
ano *.

VARIORUM.

* Vide tamen librum proxime præcedentem, præcipue caput ejus 17. unde constat quam plurimos milites, Juliani
idololatriæ ad mortem usque restitisse.

S. C. nes Divina gratia destitui, facile ab hostibus capiuntur, & ludibrio iisdem esse solent. His auditis, omnes uno consensu milites hac dixerunt: Ne dubites, Imperator, neve Imperium nostrum velut improbum refugias. Imperabis enim Christianis hominibus & qui in pia disciplina sunt educati. Nam qui inter nos ætate sunt proveciores, ipsum Constantinum doctorem habuerunt. Qui autem illos proxime sequuntur, à Constantio instituti sunt. Hujus vero nuper mortui breve Imperii tempus fuit, nec satis idoneum ad labem in deceptorum hominum mentibus altius deligendam.

CAPUT II.

De reditu beati Athanasii.

His verbis delectatus Imperator, deinceps tractare cepit de salute reipublicæ, & quo modo exercitum incolumem ex hostili solo posset reducere. Nec vero longa deliberatione ei opus fuit: sed ex pietatis seminibus uberes statim fructus percepit. Extemplo enim Deus providentiam suam ostendit, & presentem solvit difficultatem. Rex enim Persarum de Imperio Joviani certior factus, legatos ad eum misit, acturos de pace. Cibaria deinde misit militibus, & forum rerum venalium in solitudine eis parari iussit. Triginta igitur annorum pactus inducias Jovianus, sal-
Inducias
cum Persis
vum atque incolumem ex hostico reduxit exercitum. Porro simul atque fines Imperii sui ingressus est, primam omnium legem tulit qua & Episcopos ab exilio reverti jubebat, & Ecclesias iis restitui mandabat qui Nicenam fidem inviolatam servassent. Scripsit etiam literas ad Athanasium egregium illum Nicenæ fidei defensorem, petens ut accuratim de Divinis rebus institutionem ad se perferiberet. Hic igitur congregatis Episcopis qui doctrina excellere videbantur, rescripsit Joviano, suadens ut fidem Nicenæ olim expositam, tanquam Apostolicæ doctrinæ consuetudinem servaret. Cujus quidem epistolæ exemplum, lectorum utilitati prospiciens, hic apponam.

τοίς τῆς θείας προνοίας γυμνωμένοις θάλατοι ὃ ἐπὶ χαρτοῖς τοῖς πολεμίοις γίνονται. τέτοιον ἀκούσαί τις τὸ λόγον οἱ γραπτάται, καὶ ἡ ἀφ᾽ ἡμῶν μὴ εὐδιδάσκει ὁ βασιλεὺς, μὴδὲ τίς ἡμῶν ἐστὶ πονηρὸν φύγῃς ἡ γὰρ βασιλεὺς ὁ μαθήμασιν θυσίῃσι συνήγαμμένον. οἱ μὲν γὰρ εἰς ἡμῶν γραπτάται, ὃ καὶ Κωνσταντίνου διδασκαλίας ἀπέλυσαν οἱ ὅ μετ' ἐκείνου, ὃ καὶ Κωνσταντίνου μετέλαχον παιδευμάτων. τέτοιον ὃ τὸν τῶν ἐλπίδων τῆς ἡγεμονίας ὁ χρόνος, ὃ ἔχ' ἰκεῖν οὐδὲ τοῖς ἐξηπατημένοις ἐνδρῶσαι τίς λάβει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ τῆς ἐκπορεύου τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου.

ΕΠὶ τοῖς καθεύδουσιν ὁ βασιλεὺς τοῖς λόγοις, εὖ λαβὼν λοιπὸν πρὸς τὸν Κωνσταντίνου, ὃ ὅπως ἐκ τῆς πολεμίας ἀπῆλθον ἀπαγγέλλει τὴν γραπτήν. ἔκ' ἐδιδόκη ὃ βασιλεὺς πολλῶν, ἀλλὰ τὸ θυσίῃσι σπερμάται ἐτρέφοντο τὸν καρπούς. ὡς οὖν γὰρ τὸ οἰκίαν ἐδιδόκη τὸν οὐρανὸν ὃ τῶν ὅλων θεῶν, ὃ τὸ Φαρισαίου ἔλυσεν ὁ πνεῦμα. τὴν γὰρ τῶν βασιλείων ὁ Περσῶν μεμαθηκὸς βασιλεὺς, πρὸς τοῖς ἀπέστειλεν ὡς ἱερεῖς πρὸς τοὺς ὁμάτους. αἱ ταῖς τριτάταις τοῖς γραπτάταις ἐξέπλεψεν, ὃ ἀγροῦν αὐτοῖς εἰς τὴν ἐρήμῳ γένεσθαι πρὸς τὴν τριτάτην. δὴ οὖν σπουδᾷς πηγαίου, ἐρρομῆναι τὴν γραπτήν τῆς πολιμίας ἐξέβαλε. παραν-
2
τίχα δὲ τῆς ὑπ' αὐτῷ βασιλευμένης γῆς ἔπειθε, πρῶτον ἔγραψε ὁμοῦ καὶ τὸν ὁμοῦ τοῦ ἐπαπλῆς ἐκ τῆς ἐξουσίας ἀφ᾽ ἡμῶν καὶ τὰς ἐκκλησίας ὁ πρὸς τὴν παρ᾽ ἡμῶν τοῖς τὴν εἰς Νικαίαν πρὸς ἀφ᾽ ἡμῶν ἀκέραιον. ὃ ἐπέπλεψεν ὃ καὶ τὸν Ἀθανασίου ἐκείνου, τὸν τοῦτον πρὸς τὸν ὁμοῦ ταν, ὃ γὰρ τὸν αὐτὸν ὡς οὐρανὸν τὴν ἀκέραιον
3
πρὸς τὸν θείαν διδασκαλίαν. ὃ δὲ, τοῖς ἐλλογιμα-
C
τέρους τὸ ἐπισκόπον ἀγέρας, ἀντήγαγε τὴν εἰς Νικαίαν ἐκτέλειται πρὸς Φυλάκην ὡς οὐρανὸν, ὃς τοῖς πρὸς τὴν συμβουλίαν δόμασιν. εἰς τὴν ὃ καὶ τὸν ὁμοῦ, τῆς τὸν οὐρανὸν πρὸς τὸν ὁμοῦ ὁμοῦ ὁμοῦ.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Μαθήματα πρὸς τὸν βασιλέα. In Manuscripto codice Savillii, & in editione Basilicensi legitur μαθήματα πρὸς τὸν βασιλέα.

2 Τῶν ἀφ᾽ ἡμῶν ἐξέπλεψεν. Verbum ἐξέπλεψεν non convenit huic loco. Restituendum itaque mihi videtur ἐξέβαλε.

Certe Interpretes hunc locum ita verterunt, quasi legissent ἔγραψε.

3 Ἐγραψε αὐτῷ παραπλήσιον. [In codice Regio &] in editione Basilicensi legitur ἔγραψε αὐτῷ παραπλήσιον. Quod mihi quidem videtur elegantius.

VARIORUM.

a Ἐπὶ τῶν ἀφ᾽ ἡμῶν πρὸς τὸν βασιλέα ἐξέπλεψεν. Ait tamen Antim. Marcellinus, exercitum, dum rediret, cibi & potus inopia pressum. lib. 35, cap. 7. M. Lomih.

b Ἐπιστολὴ πρὸς Ἀθανασίου. Hæc Epistola injuria temporum dispersa.

c Ὁ δὲ τῶν ἐλλογιματέρων τὸ ἐπισκόπον ἀγέρας. Hinc colligit Pagi ad ann. 363, n. 7. Literas sequentes in Synodo

Alexandriæ ab Athanasio coacta scriptas fuisse, cui sententiæ adstipulatur Libellus Synodicus: adversus con-
stantinensem Valens, qui in Not. ad caput sequens suspicatur Epistolam istam scriptam Antiochiæ, quo una cum aliquot episcopis se contulcrat Athanasius, ut Jovianum saluta-
ret. M. Lomih.

1 Ἐπιστολὴ συνοδικὴ πρὸς τὸν βασιλέα Ἰουλιανὸν
γραφῶσα περὶ τῆς πίστεως περὶ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου.

*Epistola Synodica de fide ad Iovianum Imp.
scripta à sancto Athanasio.*

1 **Τ**Ων δὲ λαοφιλῶν καὶ φιλανθρωπιδῶν, κατὰ
2 Αὐγύστου Ἰουλιανῆς, Ἀθανάσιος καὶ οἱ λοιποὶ
ἐπίσκοποι, οἱ ἐλθόντες ἐκ παλαιῶν πάντων τῶν
3 πόλεων τῆς Αἰγύπτου καὶ Θεβαΐδος καὶ Λιβύης ἐπισκόπων.
πρίν γε Θεοφίλου βασιλεὺς φιλομαθὲς προαίρεσις
4 καὶ πόθος ἔχοντες. ὅπως γὰρ ἀληθῶς καὶ τὴν
ἀσκήσειν ἐν ἡμῶν τῇ βασιλείᾳ μετ' εὐφροσύνης
πληθύνειν τὴν ἀρετὴν ἐν τῇ πόλει. Σιληστῆρος τοῦ
5 ἐκείνου τοῦ ὁσίου διδασκάλου μαθὼν παρ' ἡμῶν τὴν
καθολικὴν ἐκκλησίαν πιστῶς, δι' ἀρετῆς αἰσθάνειν ἐπὶ
6 τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκτελεσάμενος πάντων μάλιστα, τὴν
πατρίαν ὁμολογησάμενος ἐν Νίκαιᾳ πιστῶς ὑπομνή-
σαι τὴν οὐκ ἐκείνου. ταύτην γὰρ ἀντιτάσσοντες τοῖς,
7 ἡμῶν μὴ παύσασθαι ἐπιβλέποντας, ὅτι μὴ ἐκείνου
8 τῇ Ἀριερίᾳ ἀρίστῃ αἰσθάνειν γὰρ ἡμῶν ἀρίστως καὶ
9 χριστιανῶν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ. ἡ μὲν ἀληθὴς
καὶ θεοφιλὴς εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν
10 φανερὰ πάντι κατέστηκε, καὶ ἐκ τῆς θεῆς γραφῆς
γνωστομένη τε καὶ ἀναγνωστομένη. ἐν ταύτῃ γὰρ καὶ
11 οἱ ἅγιοι τελευτήσαντες ἐμαρτύρησαν, καὶ οὐκ ἀνάλυ-
12 σαι τοὺς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. ἡμεῖς δὲ καὶ ἡ πίστις διὰ
13 πάντων ἀδελφῶν, εἰ μὴ ποικίλα πρὸς αἰρετικῶν πα-
14 ραφῶνται πύργῳ ἐπὶ λυγρῶν. Ἀρμεν γὰρ πρὸς καὶ οἱ
15 ἐν αὐτῇ, διζήμενοι ταύτην, καὶ ἀσπάζονται καὶ αὐ-
16 τῆς ἐπιστολῆς ἐπεχέροντες, φάσκοντες ἐξ ὧν

RELIGIOSISSIMO & clementissimo, vi-
tori Augusto Ioviano, Athanasius &
reliqui Episcopi qui venerunt ex persona
omnium Episcoporum Ægypti, Thebaï-
dos, ac Libyarum. Digna est religioso
Principe cupiditas discendi, & desiderium
rerum celestium. Ita enim & cor tuum
habet in manu Dei, & Imperium multis
annorum curriculis pacate gubernaturus es.
Quando igitur pietas tua fidem Ecclesiæ
catholicæ ex nobis discere voluit, ætis
eam ob rem Deo gratias, præ reliquis
omnibus eam fidem quæ Nicææ olim à
patribus promulgata est, religioni tuæ sug-
gerendam esse decrevimus. Hanc enim
quidam cum repudiassent, nobis quidem
variis modis insidiati sunt, propterea quod
Arianæ hæresi haudquaquam assentiremus:
in Ecclesiam autem catholicam, hæresim
& schismata invexerunt. Ac vera quidem
& pia fides in Servatorem nostrum Jesum
Christum omnibus manifesta est, quæ ex
Divinis scripturis & cognoscitur & legitur.
In ista enim fide Sancti martyrio conum-
mati sunt, & nunc in Domino requiescunt.
Mansisset autem perpetuo illæsa, nisi hæ-
reticorum quorundam improbitas eam cor-
rumpere ausa esset. Arius enim & secta-
tores illius eam labefactare, & impietatem
in ejus locum introducere studuerunt, asse-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἐπιστολὴ συνοδική] Baronius ad annum Christi 363. cap.
132. hanc epistolam ab Athanasio scriptam esse ex illius
Alexandriæ in Synodo Episcoporum totius Ægypti, quos
Athanasius, accepto Ioviani Imperatoris edicto, statim
Alexandriam evocaverat. Quæ quidem conjectura admo-
dum probabilis est. Suspicio tamen hinc epistolam scri-
ptam esse ab Athanasio Antiochiæ, quo una cum aliquot
Episcopis Ægypti ac Libyæ se contulerat, ut Iovianum
Imperatorem illic salutaret. Cumque Imperator Iovi-
nius regulam fidei ab illo & à reliquis Episcopis flagita-
set, ut testatur Gregorius Nazianzenus in oratione fune-
bri de laudibus Athanasii. Athanasius collatione habita
cum Episcopis Ægypti ac Libyæ qui ipsum comitabantur,
epistolam de fide scripsit ad Iovianum. Conjecturam no-
stram confirmat titulus ipsius epistolæ, qui sic habet, Ἀθανάσιος
καὶ οἱ λοιποὶ ἐπίσκοποι, οἱ ἐλθόντες ἐκ παλαιῶν πάντων
τῶν πόλεων τῆς Αἰγύπτου, &c. Id est, Athanasius & reliqui
Episcopi qui venerunt ex persona antiquorum Episcoporum
Ægypti, &c. Sic enim interpretanda sunt hæc verba, dicit
Christophorus ita vertit, Athanasius & reliqui Episco-
pi, qui nomine antiquorum Ægypti, Thebaïdos & Libyæ
Episcoporum, in unum conveniunt. Quæ Christophori
interpretatio improposita videtur Baronio. Atqui non hoc
dixit Theodoritus, Episcopos illos in unum convenisse.
Neque enim in Græco est οἱ συνελθόντες, sed tantum οἱ ἐλ-
θόντες. Quo verbo significatur, Episcopos illos qui cum
Athanasio erant, missos fuisse ab universis Episcopis Æ-

gypti ac Libyæ, ut pro Athanasio testimonium redde-
rent apud Imperatorem Iovianum. Etenim Ariani qui
Alexandriæ degabant, legatos suos miserant Antiochiam,
qui Athanasium coram Ioviano Principe accusarent, ut
constat ex libello precum eorumdem Arianorum, qui
editus est in secundo tomo operum Athanasii. Ad eos
igitur refutandos, Episcopi Ægypti quosdam ex suo nu-
mero Antiochiam miserunt, qui pro Athanasio testimo-
nium dicerent coram Ioviano.

2 Καθολικὴ ἡμεῖς] In codice [Regio &] Savilii &c. in edi-
tione Basilienſi legitur ἡμεῖς, quomodo etiam legit Epiphani-
us Scholasticus. Apud Athanasium tamen scribitur ἡμεῖς.
Posterior autem pars hujus periodi in vulgatis Athanasii
editionibus desideratur. Eamque Baronius adjectam esse
existimat ab Ariano quopiam, qui Athanasium irridere
vellet tanquam falsum vatem. Neque enim Imperium
Ioviani diu stetit. Mhi tamen nihil hic adulterinum ac
suppositum videtur. Nec vituperandus idcirco est Atha-
nasius, si Iovianus non tot annos in principatu vixit,
quot Athanasius eum vivere optaverat.

3 Αἰρετικῶν καὶ σχισμῶν] Forte scribendum est διαιρέσεων,
id est, divisionis ac discidi in Ecclesia Catholica Autores
fuerunt.

4 Οἱ ἅγιοι τελευτήσαντες] Verbi etiam potest in hac enim
baptizati sancti, &c. Nam τελευτήσαντες est baptizati, ut mo-
nu in Annotationibus Eusebii pag. 662. not. 7.

VARIORUM.

2 Οἱ ἐλθόντες] Potest Valeſius his verbis indicari Atha-
nasium & alios Episcopos Antiochiam venisse, ut Ioviano
coram se listerent, atque ibi Epistolam scripsisse: sed
apparet ex præcedenti capite, ubi ait Theodoritus Atha-
nasium congregasse Episcopos doctrina præstantiores,
ipsum Athanasium non loco movisse, sed Alexandriæ ubi
tunc erat Reside. Nam illud οἱ ἐλθόντες non ad Athana-
sium refertur, sed ad illud οἱ λοιποὶ ἐπίσκοποι, qui scilicet

Alexandriam acciti se contulerunt. Etenim, quæso, opus
ut Episcopi adirent Imperatorem, si literis cum eo actu-
ri erant? Cf. Patres Benedictini Monachi in hanc Epistolam,
quæ existat apud Athanasium, Vol. II. p. 750.

b H' μὲν ἀληθὴς] Apud Athanasium legitur ἡ μὲν γὰρ
ἀληθὴς καὶ ὁσίου ἐκ τῶν Κυρίων πιστῶς.

c Ἐμμενοι] Καὶ ἡμεῖς οὐκ ἐπὶ τῆς ἀληθείας ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν
Athanasium.

εἴται,

S. 20.
IV.

rentes Filium Dei de non exstantibus & creaturam ac facturam, & mutabilem esse: multosque his sermonibus seduxerunt; ita ut si quoque qui auctoritatis aliquid habere videbantur, abrepti fuerint illorum blasphemia. Ac sanctissimi quidem patres nostri, jamdudum in synodo apud Nicæam, sicut antea diximus, congregati, Arianam hæresim condemnarunt, & Ecclesiæ catholicæ fidem scripto confessi sunt: adeo ut per ejus fidei prædicationem extincta sit hæresis quæ ab hæreticis fuerat excitata. Atque hæc quidem fides passim in singulis Ecclesiis & cognita & publicata est. Sed quoniam nonnulli Arianam hæresim renovare cupientes, fidem Nicææ à patribus editam repudiare ausi sunt: quidam vero simulant quidem eam se fidem profiteri; reversa autem eam negant, vocem consubstantialis perperam interpretantes. iidemque in Spiritum sanctum blasphemantes, dum eum dicunt creatum esse & factum per Filium: nos damnum considerantes quod ex ejusmodi blasphemia invehitur in populum Dei, fidem Nicææ expostitam pietati tuæ offerre necessarium duximus; ut cognoscat religio tua, quanta cum diligentia fuerit scripta, & quantopere aberrent, qui aliam fidei doctrinam prædicant. Scias igitur, religiosissime Auguste, hanc esse fidem quæ à sæculo prædicata est: & quam confessi sunt Patres Nicææ congregati; in quam denique consentiunt omnes ubique terrarum Ecclesiæ; quæ sunt in Hispania & in Britannia & Gallis: quæ sunt per universam Italiam & Campaniam: quæ sunt in Dalmatia, Dacia, Moesia, Macedonia, & universa Achaïa: item quæ sunt per universam Africam, & in Sardinia & Cypro & Creta: quæ sunt etiam in Pamphylia, Lycia & Isauris: item quæ sunt per universam Ægyptum & Libyam: quæ sunt in Ponto & Cappadocia & vicinis regionibus: omnes denique per Orientem Ecclesiæ, paucis exceptis qui Arii opinionem sectantur. Horum enim omnium quos commemoravimus, sententiam experimento ipso cognovimus, & literas scriptas habemus. Ac licet pauci quidam huic fidei contradicant, scimus tamen religiosissime Auguste, eos orbi terrarum præjudicare non posse. Nam cum Ariana hæresis labe jam pridem infecti sint, nunc veritati pertinacius obistere conantur. Atque ut cognoscat pietas tua fidem Nicææ à trecentis decem & octo patribus promulgatam, licet eam probe noverit, hic tamen sub-
45

5
10
15
20
25
30
35
40
45
50
55
60
65
70
75
80
85
90
95
100
105
110
115
120
125
130
135
140
145
150
155
160
165
170
175
180
185
190
195
200
205
210
215
220
225
230
235
240
245
250
255
260
265
270
275
280
285
290
295
300
305
310
315
320
325
330
335
340
345
350
355
360
365
370
375
380
385
390
395
400
405
410
415
420
425
430
435
440
445
450
455
460
465
470
475
480
485
490
495
500
505
510
515
520
525
530
535
540
545
550
555
560
565
570
575
580
585
590
595
600
605
610
615
620
625
630
635
640
645
650
655
660
665
670
675
680
685
690
695
700
705
710
715
720
725
730
735
740
745
750
755
760
765
770
775
780
785
790
795
800
805
810
815
820
825
830
835
840
845
850
855
860
865
870
875
880
885
890
895
900
905
910
915
920
925
930
935
940
945
950
955
960
965
970
975
980
985
990
995
1000

VALENTII ANNOTATIONES.

1 Ἀλλὰ καὶ γενεγενήσεται] Primam vocem Genevenses Typographi adiecerunt ex Christophorsoni versione & ex libro Athanasii. In cunctis tamen nostris exemplaribus non habetur, nec in versione Epiphani Scholastici.

2 Τὴν μὲν αὐτὴν τὴν ἐν Νικαίᾳ] In vulgata Athanasii editionibus hic locus aliter legitur: Sed ex Theodorito emendandus est. Duo enim genera Arianorum hic perstringit Athanasius, quorum alii vocem ὁμοούσιον penitus

rejiciebant, Filium Dei ex nihilo creatum asserentes: alii vero admitterant quidem τὸ ὁμοούσιον, sed perperam interpretabantur, nec Spiritum sanctum Deum esse credebant: ejusmodi erant Macedoniani. Idem testatur Gregorius Nazianzenus in oratione fidei quædam scriptæ ad Jovianum Aug.

3 ὅτι οὐκ ἐστὶν ὁμοούσιος τῷ πατρὶ ὁ υἱός] In vulgatis

VARIORUM.

a Πολλὴ] Πολλὴ δὲ τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν πρὸς λόγον Athanasii

b Δυσφημία] Δυσφημία Athanasii, ποτὶ κατὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ συνεδρῶν ἰδίᾳ

c Κόσμος] Κόσμος αἰνὸς αὐτῆς, καὶ πᾶσις ἀπὸ τοῦ οὐνοῦ γηγενήσας Athanasii.

d Οὐρανός] Οὐρανός Athanasii, ποτὶ φράσιν αὐτοῦ, πᾶσις τῆς οὐρανόθεν τῆς Ἀσσοκίτης πρὸς πρῶτον. ἰδίᾳ.

μδ

μὴ εἰς ἓν Θεὸν Πατέρα παντοκράτορα, πάντων
ὄρατον καὶ ἀοράτων ποιητὴν. καὶ εἰς ἓν Κύριον
Ἰησοῦν Χριστόν, τὸ ὕψος τοῦ Θεοῦ, γεννηθέντα ἐκ τοῦ
Πατρὸς μονογενῆ, τῆς αἰῶνος ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρὸς, Θεὸν
ἐκ Θεοῦ, Φῶς ἐκ Φωτός· Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀλη- 5
θινοῦ γεννηθέντα, καὶ ποιητὴν τοῦ κόσμου καὶ Πα-
τρί. δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο, τὰ ἐν οὐρα-
νῷ καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν δι' ἡμᾶς τῶν ἀνθρώπων
καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα, σα-
ρκωθέντα, ἐκπαρρησιασάμενος παθόντα καὶ ἀναστάν- 10
τα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς,
ἐρχόμενον κεῖναι ζῶντα καὶ ἡκούς. καὶ εἰς τὸ
ἅγιον Πνεῦμα. τοὺς δὲ λέγοντας, ἡμεῖς ποτὶ ὅτι
οὐκ ἔστιν, καὶ πρὸς γεννητὸν οὐκ ἔστιν, καὶ ὅτι ἐξ
οὐκ ὄντος ἐγένετο, ἢ ἐξ ἑτέρας ὑποστάσεως ἢ ἐκ 15
οὐσίας φάσκοντες εἶναι, ἢ κτιστὸν, ἢ πεπλῆν, ἢ ἀλ-
λωτὸν τῷ Ὑψὺς τοῦ Θεοῦ, τοὺς ἀναθεματίζου-
μεν ἀγία καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία. πύ-
τη τῇ πίπῃ θεωρίᾳ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἀνα-
στῶτος, ὡς θεὸς καὶ ἀποστολικῶς, καὶ μεθ' ἡμῶν 20
καὶ ἐν αὐτῷ πνευματικαίς καὶ λογισματικαῖς ὁπερ
ἐποίησαν ἐξ ἀρχῆς οἱ Ἀρειμανίται, ἐξ οὗ ὄντος τὸ
Ὑψὺς τοῦ Θεοῦ λέγοντες, καὶ ὅτι ἡ ποτὶ ὅτι οὐκ ἔστιν,
καὶ κτιστὸς, καὶ πεπλῆς, καὶ τριπλῆς ὄντι. διὰ τοῦτο
γὰρ, καθὰ προσηγορεύον, καὶ ἡ ἐκ Νικαίας συνόδος ἀνι- 25
στῆναι τὴν τοιαύτην αἵρεσιν, καὶ τῇ τῆς ἀληθείας
πίστι ἀπολόγηται. καὶ γὰρ ἀπλῶς ἑμῶν εἰρήνευσεν τὸ
Ὑψὺς τοῦ Πατρὸς, ἵνα μὴ ἀπλῶς ἑμῶν Θεοῦ, ἀλλ'
ἐκ τοῦ Θεοῦ Θεὸς ἀληθινὸς πνεύνηται. ἀλλὰ καὶ ὁμο-
ύσια ἔχοντες, ὡς ἰδίως ὅτι γησίον καὶ ἀληθινὸς 30
Ὑψὺς, ἐξ ἀληθινοῦ καὶ φύσις Πατρὸς. ἀλλ' οὐδὲ
ἀπὸλλοιτῶσαι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς
καὶ τοῦ Ὑψοῦ. ἀλλὰ μάλλον συνειδέσθαι αὐτὸ
τῷ Πατρί καὶ τῷ Ὑψὲ ἐν τῇ μὲν τῆς ἀγίας
τριάδος πίστι, διὰ τὸ καὶ μίαν εἶναι τὴν ἐν τῇ 35
ἀγίᾳ τριάδι θεότητα.

dimus in unum Deum Patrem omnipoten- S. C.
tem, omnium visibillum atque invisibillum IV.
conditorem: & in unum Dominum Je- *Symbolum*
sum Christum Filium Dei: qui genitus *Nicenum.*
est ex Patre unicus, hoc est ex substantia
Patris: qui est Deus ex Deo, lumen ex
lumine, Deus verus ex Deo vero: qui ge-
nitus est, non factus, qui consubstantialis
est Patri: per quem omnia facta sunt, tam
quæ in cælo, quam quæ in terra. Qui
propter nos homines & propter nostram sa-
lutem descendit, & incarnatus, homo factus
& passus est: qui tertia post die resurrexit,
& ascendit in cælum, venturus quæ est ut
vivos judicet ac mortuos. Et in Spiritum
sanctum. Eos autem qui dicunt, Fuit tem- *Anathe-*
pus cum non esset; & antequam gignere- *matijmus.*
tur, non erat; & quod de non existentibus
factus sit: aut qui dicunt Filium Dei
ex alia esse hypostasi seu substantia, aut
creatum, aut conversioni vel mutationi ob-
noxium esse, anathematizat sancta catholi-
ca & Apostolica Ecclesia. In hac fide,
Deo carissime Imperator, necessario insiste-
re debemus tanquam sacra & Apostolica.
Nec eam ullus argumentis probabilibus aut
verborum contentione debet convellere, sic-
ut ab initio fecerunt Ariomanitæ, qui Fi-
lium Dei de non existentibus dicunt, &
fuisse tempus cum non esset, cumque crea-
tum & factum esse atque mutabilem. Id-
circo enim Nicæna synodus eam quidem
hæresim condemnavit, sicuti antea diximus:
fidem autem veritatis exposuit. Neque
enim Filium simpliciter & absolute simi-
lem dixerunt Patri, ne simpliciter similis
Deo, sed ut ex Deo Deus verus credatur.
Ad hæc consubstantialem esse scripserunt,
quod proprium est naturalis ac veri filii,
ex vero ac naturali patre geniti. Sed ne-
que Spiritum sanctum à Patre & Filio se- *Spiritus*
pararunt: quin potius eum una cum Patre & *San. divinitas*
Filio glorificaverunt in una sanctæ Trinitatis
fide, eo quod una sit in sancta Trinitate
Divinitas.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'. CAPUT IV.

Περὶ τῶν ἀποδοθέντων σιτηρεσίων ταῖς ἐκκλησίαις.

De annona Ecclesiis restituta.

1 Τούτοις ὁ βασιλεὺς τοῖς γράμμασι εὐτυχῶς,
2 ἡμετέροις ἡμῶν ἐπὶ τῇ θείᾳ γυναικὶ καὶ
3 καὶ ἀφ' ἧς. καὶ ὁ νόμος ἡμῶν ἔγραψε, τῷ σίτῳ καὶ
4 οὐκ ἔστιν ἀποδοτέον ταῖς ἐκκλησίαις καλεῖσθαι, ἡ
ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀπέπεμψε. Ἰουλιανὸς γὰρ καὶ
ταύτῃ ἐκεκάλυψε τὴν χερσὶν αὐτοῦ, ἀπὸ δὲ τῶν χερ-
τῶν τοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν ἀναδεδεγμένος πέλεται. 45
ἐπειδὴ δὲ ὁ ἐκ τῆς ἐκείνης δυναστείας ἐπιστάτης

LECTIS his literis, Imperator eam *Soz. l. vi.*
quam de rebus Divinis habebat no- *cap. 31*
ticiam ac fidem confirmavit. Aliam præter-
ea legem tulit, qua frumentarium cano-
nem Ecclesiis reddi præcepit, quem Con-
stantinus magnus iisdem attribuerat. Nam
Julianus, utpote qui adversus Deum &
Servatorem nostrum bellum suscepisset,
hanc quoque præbitionem revocavit. Quo-
niam vero fames ob impietatem Juliani

VALESII ANNOTATIONES.

editionibus Athanasii numerus Episcoporum non habetur. Certe numerus ille trecentorum decem & octo Episco-
porum qui Nicææ in unum conveniunt, licet ab anti-
quis Patribus traditus reperitur, apud Athanasium ta-
men non bene memini, nusquam integer legitur. Nam
in 77. folia ad Solitarios pag. 854. ait, Nicæam convenis-
se Episcopos plus minus trecentos.

1 [Εὐτυχῶς] Resse Christianophorus hunc locum
interpretatus est hoc modo. Cognitis Imperatoris quam
ne rebus ecclesiis immineret. Atqui non hoc dicit Theodo-

ritus, sed Jovianum acceptis Athanasii literis legem tu-
lisse, qua Nicæna fides confirmabatur. Si quis tan-
tum Christianophori sequi auiuerit, non magnopere re-
pugnabo: præsertim cum Jovianus nullam legem iulerit
de religione, sed unicuique colendi pro arbitrio suo nu-
minis liberam reliquerit facultatem, ut docet Theodorus
in oratione ad Jovianum.

2 Καὶ νόμος ἡμῶν ἔγραψε] Hæc est secunda constitu-
tio Joviani pro Ecclesiis. Prima enim ejus constitutio
fuerat de Episcopis ab exilio revocandis, & in sedes suas
restituendis, ut legitur in cap. 2. hujus libri.

λίμνος

S. A. C. exorta, tributariam functionem exigi non sinebat, tertiam partem annonæ Constantinianæ Jovianus tunc præberi jussit: Integrum canonem præbiturum se pollicitus, ubi fames cessasset.

λιμὸς ἐκῆκεν εἰσπράττειν τὰς εἰσφορὰς τῆς Κωνσταντίνου συντάξεως, τὸ τρίτημόριον ἰσχυρίζεται καὶ αὐτὸν παρεχόμενον ἀποδοτέον, ὡς ἀποχρίματα τῶν λιμῶν παυσανδρὸς τέλει τὸν ὁδοχρῶν τὸ εὐχέσθαι.

CAPUT V.

De morte Imperatoris Joviani.

Socr. l. III. cap. 26. Socr. l. VI. cap. 6.

Hujusmodi legibus cum Imperii sui primordia exornasset, Antiochia egressus, Bosporum versus contendit. Porro cum venisset Dadastana, qui vicus est situs in confinio Bithyniæ & Galatiæ, vivendi finem fecit: ipse quidem cum maximo & pulcherrimo viatico digrediens ex hac vita: sed ingenti dolore iis relicto qui regalem illam mansuetudinem degustaverant. Ego vero exultimo, supremum omnium moderatorem Deum, dum improbitatem nostram

5

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τῆς τοῦ βασιλέως πλεωτῆς.

Τοιούτοις ὁμοῖς τὰ τῆς βασιλείας κατακομήσας προίμια, ὥστε τῆς Ἀποχρίων ἐπὶ τὴν Βόσπον ὄρμησις, ἐν Δαδαστάνῃ δὲ, κάμνη δὲ αὐτῇ Βιθυνῶν καὶ Γαλατῶν ἐν μεσοκλίματι, τὸ τὰ λίαν πάλιν εἰδέχεται αὐτὸς μὲν καὶ μετὰ τὴν καλλιπῆς ἐφοδίων ἀπάραι· τὸς δὲ βασιλικῆς ἐκείνης ἡμερίτης γεγενημένης, ἐν ὁδῇ κατὰ λιλύπην. οἱ μὲν δὲ τὸ ὅλον τὸ πρῶτον, τὸ ἡμέτερον διελίχεται πειπνέειν, καὶ δεικνύειν ἡμῖν τὰ ἀγαθὰ, καὶ πύτοι ἡμᾶς πάλιν γυνουῖν. καὶ δι' ἐκείνου μὲν διδάσκει ὅς μάλ' ἀπεντὶς παρέχειν ἀβύλιται δύναται. ἀλλ' ὅτι τὴν καὶ διελίχεται ὅς οὐκ ἀξίους τὸ ἀγαθὸν, καὶ ἐπὶ τὸ ἀμύνειν βίον προτρέπει.

CAPUT VI.

De Imperio Valentianiani, & quomodo Valentem fratrem sibi collegam adiecit.

Socr. l. IV. cap. 1. Socr. l. VI. cap. 6.

Tunc vero milites, repentina Imperatoris morte cognita, cum quidem non secus ac patrem luxerunt: Imperatorem vero renuntiarunt Valentianum, cum qui paulo ante adituum percussisset, & in castellum fuerat relegatus: virum non fortitudine solum, sed etiam prudentia, temperantia ac iustitia, & corporis proceritate conspicuum. Porro tam excelso & regio fuit animo, ut cum exercitus consortem Imperii adungere ei conaretur, memorabile illud & ab omnibus decantatum responsum dedit: Vestrum fuit commilitones, cum nullus esset Imperator, Imperii habenas mihi committere. Nunc vero cum Imperium susceperim, mei deinceps officii est, non vestri, reipublicæ curam gerere. Quam ejus orationem admirati amplexique milites, ejus nutum ac voluntatem posthæc secuti sunt. Ille vero accitum ex Pannonia fratrem consortem Imperii, quod utinam non fecisset, sibi adunxit, nondum hæretica pravitate corruptum. Et Asiā quidem atque Ægyptum ei regendam commisit: sibi vero Europæ partes reservavit. Cumque in Occidentem venisset, cunctas illas provincias iustitiæ præceptis instituit, à pietatis prædicatione exorsus. Nam cum Auxentius Mediolanensis Episcopus, qui Ariana labe in-

20

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ τῆς Οὐαλεντιανῶν βασιλείας, καὶ ὅπως Οὐαλεντὶ τὸ ἀδελφὸν κοινὸν ἐπιμήτατο.

Τοιούτοις ὁμοῖς τὰ τῆς βασιλείας κατακομήσας προίμια, ὥστε τῆς Ἀποχρίων ἐπὶ τὴν Βόσπον ὄρμησις, ἐν Δαδαστάνῃ δὲ, κάμνη δὲ αὐτῇ Βιθυνῶν καὶ Γαλατῶν ἐν μεσοκλίματι, τὸ τὰ λίαν πάλιν εἰδέχεται αὐτὸς μὲν καὶ μετὰ τὴν καλλιπῆς ἐφοδίων ἀπάραι· τὸς δὲ βασιλικῆς ἐκείνης ἡμερίτης γεγενημένης, ἐν ὁδῇ κατὰ λιλύπην. οἱ μὲν δὲ τὸ ὅλον τὸ πρῶτον, τὸ ἡμέτερον διελίχεται πειπνέειν, καὶ δεικνύειν ἡμῖν τὰ ἀγαθὰ, καὶ πύτοι ἡμᾶς πάλιν γυνουῖν. καὶ δι' ἐκείνου μὲν διδάσκει ὅς μάλ' ἀπεντὶς παρέχειν ἀβύλιται δύναται. ἀλλ' ὅτι τὴν καὶ διελίχεται ὅς οὐκ ἀξίους τὸ ἀγαθὸν, καὶ ἐπὶ τὸ ἀμύνειν βίον προτρέπει.

Valentinianus Imperatoris mortem adiecit.

VALENTII ANNOTATIONES.

1 Τὸ πρῶτον] Hic locus prava interpunctione deformatus est. Sic igitur cum distinguendum puto: τὰς εἰσφορὰς, τὰς Κωνσταντίνου συντάξεις τὸ πρῶτον, &c. quam distinctionem ipse confirmat Theodorus in libro primo cap. 11.

2 Αὐξέντιον] Nullum hic ordinem temporum scri-

bat Theodorus: nam cum res à Valentiano Aug. in Ecclesia gestas dicere aggredietur, qui regnare coepit anno natalis Dominici 364. ab Auxentii morte & Ambrosii ordinatione eas orditur, quæ facta est anno Christi 374. decem annis integris post exordium principatus Valentianiani.

VARIORUM.

2 Καὶ τῆς Ἀσίας αὐτῷ παραδόντος] Hanc Imperii divisionem accuratius descripsit Sozomenus, lib. VI. cap. 6. Et partes quidem Imperii quæ ad orientem spectant, ei (Valentiano) regendas commisit. Quæ vero ab Ægypto ad occidentem

sem Oceanum pertinebant, amplexusque à regione sitam continentem, usque ad ultimas Africa gentes, sub ditione sua retinuit.

Δολάου ἢ τὴν ἐκκλησίαν πιστευόμενος, ἐν πλείυταις ἀπειρήχθη συνόδους, ἢ βίην ὑπεξελθόντος, μεταπειράμενος τῆς ἐπισκόπου ὁ βασιλεὺς, τοιοῦτον πρὸς αὐτὸν ἐχρήσατο λόγους. Ἰτε (αὖτως, ἃ πὶ δὴ τοῖς θείοις λόγοις ἐπιθραμμένοι, ὅπως εἶπαι προσήκει τὸ ἀρχιερωσύνης ἡγεμονίαν, ἢ ἂν ἐν χρεὶ λόγου μόνον, ἀλλὰ ἢ βίην τῆς δεχομένης ρυθμίζειν, καὶ πάσης ἀρετῆς αὐτοὶ ἀρχέοντες θεωρηθέντες, καὶ μάρτυρα ἔχοντες τῆς διδασκαλίας τῆς πολιτείας. τοιοῦτον δὲ οὐδὲν ἔτι τοῖς δεχόμενοις ἐλεγχόμενα-
10
1 τὴν θάλασσαν, ὅπως καὶ ἡμεῖς οἱ τῶν βασιλείων ἰδύ-
1 τῶν τοις, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς τὰς ἡμετέρας ὑποκλί-
1 τῶν τοις κεφαλὰς, ἢ τοὺς παρ' ἐκείνου γινόμενους ἐλ-
1 τῶν τοις ἐλέγχοις, ἀνθρώπους ἢ ὄντας ἢ θεωρημένους ἀνέχον-
1 τῶν τοις ὡς ἰατρικὴν ἀσπασίμεθα θεωρεῖν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τῆς Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων χειροτονίας.

ΤΑῦΤΑ ἔβασίλειος εἰρηκότος, αὐτοὶ ἡ συνόδος ἡγεῖται ψήφισα, σφόδρὰ πὶ ὅσα καὶ θυσίαν κοσμήματα. ὁ δὲ ἐπὶ, μὲν ἢ καὶ ἡμᾶς τὰ ἐλ-
20
1 χείρημα. ἡμεῖς ἢ τὸ θείας ἡγεμονίας χάριτος, ἢ τὸ
1 αἰγλίω ἐνέειν ἐσθλὰ μὲν, ἀμείων ψήφισα-
1 τῶν τοις ἔτι μὲν ἐξελθόντες, καὶ αὐτοὺς ἐλεγχόμενοι. οἱ ἢ
1 τῶν τοις πόλιν ἐκείνην οἰκονομῶντες ἐπαίσια, οἱ μὲν τῶ-
1 τῶν τοις, οἱ δὲ ἐκείνων θεωρηθέντες φιλοκαλοῦντες. οἱ
1 μὲν γὰρ τῆς λυξυρίας νόσον μεταληχόντες, τοὺς
1 ἐμώφρους ἐφείσαντο οἱ δὲ τῆς ὑγαιονότητος μοίρας,
1 ὁμογενήματα πάλιν ἐξήκουσαν ἔχον ἡγεμονίαν. ταῦτα
1 Ἀμβρόσιος, ὁ ἔστιν ἢ πολιτικὴν ἡγεμονίαν πισ-
1 στευόμενος, ἢ εἰς τὴν μάχην, ἢ διότις μὲν πρὸς τὴν
30
1 γέννησιν, τῶν ἐκκλησίαν οὐκ ἐλάττω. οἱ
1 δὲ τὸ διαμάχης ἐκείνης παυτάμενοι, καὶ ἀφῆσαν
1 Φωλίω, Ἀμβρόσιον σφίον ἐξαιτουῦντες θεωρηθέν-
1 τῶν τοις ποιμένα. ἐπὶ ἢ ἔτος ἀμύητος. Ταῦτα μα-
1 δὲ ὁ βασιλεὺς, πρὸς τὰς ἐλπίδας ἢ μνησ-
35
1 τῶν τοις ἢ χειροτονήσαντες τὸ ἀξίωμα αὐτῶν. ἔτι γὰρ
1 αὐτῶν πάσης μὲν εἰς τὴν βλυστέραι ὅσα ἢ γνῶμη,
1 παντὸς ἢ καὶ τῶν ἀρετῶν τὰς ψήφους. ὑπὲρ α-

fectus, multis in conciliis eo nomine damna-
tus fuerat, per idem tempus abiisset a vi-
ta, Imperator accersitis Episcopis ita lo-
cutus est. Nostis utique, utpote Divi-
nis literis innueriti, qualem oporteat esse
eum cui honor sacerdotii deferretur: quod-
que non doctrina solum, sed etiam vita
subditos informare debeat, seque illis velut
exemplar omnium virtutum proponere, &
bonam conversationem doctrinae suae testem
habere. Ejusmodi igitur virum in Ponti-
ficali cathedra nunc collocare, ut nos quo-
que qui Imperium administramus, sincere
atque ex animo caput ei submittamus:
ejusque reprehensiones, tanquam salutarem
medicinam suscipiamus: homines enim cum
15
simus, saepius labamur necesse est.

CAPUT VII.

De Ambrosii Mediolanensis Episcopi ordinatione.

CUM haec Imperator dixisset, rogare coe-
pit synodus ut ipsemet Episcopum eli-
geret, utpote prudentia simul ac pietate ex-
cellens. At ille, Majus est, inquit, viribus
meis istud negotium. Vos vero qui Divina
gratia repleti estis, & qui divinum illud nu-
men hausistis, melius electuri estis. Egressi
igitur ex palatio Episcopi, inter se delibera-
runt. Cives autem illius urbis tumultuaban-
tur, dum alii hunc, alii illum ordinari con-
tenderent. Nam qui Auxentii morbo con-
tacti fuerant, communionis suae homines eli-
gebant. Contra vero pars sanior, Antistitem
qui eandem cum ipsis doctrinam fidei tene-
ret, habere cupiebat. Hac seditione cognita,
Ambrosius cui provinciae illius administra-
tio commissa erat, veritus ne quid gravius
tentaretur, ad Ecclesiam perrexerat. Tum illi
a contentione cessantes, omnes una voce cla-
mare coeperunt, Ambrosium sibi pastorem
constitui poscentes, qui nondum baptismi
sacramenta susceperat. Quod cum Impera-
tor didicisset, cum continuo & baptizari &
ordinari praecepit. Norat quippe, mentem
quidem illius quovis perpendiculo rectiorem
esse: sententias vero qualibet norma exactio-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἡμεῖς οὐκ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν. Solebant olim Chri-
stiani occurrentibus Episcopis caput submittere, ut ab iis
benedictionem acciperent. Cujus moris multa supersunt
vestigia in veterum libris. Primo enim Hieronymus in libro
contra Constantium ita scribit. Oculis sacerdotum exieris quo
et Christus est proditus: caput benedictioni summittis, ut si-
dem calces. Conventio dignum, ex quo Judaei ad proditorem
excessus est. Censum capitis remittis, quem Christus, no-
scandalo esset, exsoluit. Philostorgius in Historia Ecclesia-
stica scribit, Leontium Tripoleos Episcopum, cum reliqui
omnes Episcopi Eusebium Augustani, uxorem Imperatoris
Constantii adirent, eamque ex more adorarent, nunquam
adduci potuisse ut eam inviseret, nisi ea conditione ut Au-
gusta venienti ipsi assurgeret, & caput summitteret, postu-
lans ut benediceretur. Verba Philostorgii refert Suidas in
Leontio. Simile est quod scribit Marcus Diaconus in vita
Porphyrii Gazensis Episcopi, Eudoxium Augustam ipsi in
Palatium venientibus non semel occurrisse, & priorem
ipsos salutasse, atque ut sederent iussisse, & inclinatio
capite postulasse ut benedicerent. Idem quoque de eadem
Augusta testatur Sozomenus lib. 8. cap. 13, ubi de Am-
monio loquitur & fratribus Monachis qui Longi dicebantur.
Palladius in Dialogo de vita Joannis Chrysostomi, ubi de
eo loquitur in exilium proficiscente, ait illum Olympiadi &

Pentadii ac Salvinae dixisse, ut quicumque sine ambitu
eligeretur Episcopus, ei caput submitterent prout ac ipsi.
Nec hic arbitror praeterire insignem locum Joannis Chry-
sostomi ex Homilia 3. ad populum Antiochenum, ubi ille
Flaviano Episcopo qui ad comitatum principis profectus
erat, ita loquitur. ἔχον τὸ καὶ αὐτὸς, καὶ ἔχον τὸ καὶ αὐτὸς
καὶ τὸ καὶ αὐτὸς τῶν βασιλέων κεφαλῶν οἱ ἄλλοι ἴσμεν
καὶ τὸ καὶ αὐτὸς τῶν βασιλέων κεφαλῶν οἱ ἄλλοι ἴσμεν.
De eodem more lo-
quitur Auctor vitae sancti Fulgentii, Aliis autem omni-
bus quibus primo salutare agnoscentibus, quis benedicens ca-
put supponeret. Denique incertus Auctor quæstionum ve-
teris & novi Testamenti, quæstione 109. Nostri autem Sa-
cerdotes super multis quotiens nomen Domini & verba be-
nedictionis imponunt. Sed in paucis effectus est. Est utram
quando meliores se beneducunt. Quamvis enim quis san-
ctus sit, curvas tamen caput ad benedictionem sumendum.
Postremo Honorius & Valentinianus Aug. de accusatio-
ne Episcopi, Presbyteri vel Diaconi ita describunt ad
Verum Praefectum Praetorio. Audemus quidem sermonem
facere solito plus timore capiti, de sanctis & venerabilibus
Sacerdotibus & secundis Sacerdotibus vel etiam Levitis
& eos cum omni timore nominare, quibus omnis terra ca-
put inclinat.

S. E. C.
IV.

res. Quinetiam suffragium illud plane Divinum esse censebat, conjecturam capiens ex consensu contrariæ factionis. Cum igitur ille & sacrosancti lavacri Divinum donum, & Pontificalem gratiam percepisset, Domino ac Servatori nostro hujusmodi laudes cecinisse dicitur præstantissimus Imperator: gestis enim omnibus intererat. Gratiæ tibi ago Deus omnipotens & Servator noster, quod huic viro cui ego corpora commiseram, tu animas regendas commiseris, & electionem meam justam fuisse declaraveris. Paucis post diebus elapsis, cum divinus Ambrosius multa cum libertate Imperatorem alloquens, nonnulla reprehendisset quæ à Magistratibus haud recte facta esse videbantur, respondit Imperatori: Hanc tuam libertatem jam pridem cognitam habebam. Sed licet eam probe nossem, non solum non contradixi, immo assensum præbui ordinationi tuæ. Proinde delictis animarum nostrarum medicinam adhibe, quemadmodum Divina lex præcipit. Et hæc quidem ab Imperatore, tum dicta, tum facta sunt Mediolani. Cum vero didicisset nonnullos in Asia ac Phrygia de Divinis dogmatibus altercari, concilium in Illyrico fieri præcepit: & ea quæ ab Episcopis decreta ac sancita fuerant, ad illos qui contendebant misit. Decreverunt autem hi qui in Illyrico convenerant Episcopi, ut fides quæ Nicææ fuerat exposita, ab omnibus servaretur. Scripsit etiam ipse literas ad eundem, adjuncto in literis fratris sui nomine, hortans eos ut decretis acquiescerent. Ego vero legem quoque ipsam recitabo, quæ pietatem illius aperte prædicat, & quam tunc temporis Valens de Divinis dogmatibus rectam habebat sententiam declarat.

Magistratum libere reprehendens Imperatori non displicet.

Synodus Illyricana.

CAPUT VIII.

Epistola Imp. Valentiniani & Valentis ad Asianam Diocesim scripta de Confubstantiis.

IMPERATORES Maximi, semper Augusti, victores, Augusti Valentinianus Valens & Gratianus, Episcopis Diocesibus Asianæ, Phrygiæ, Carophrygiæ, Pacatianæ, in Domino salutem. Cum in Il-

61 ἡ δὲ θεία εἰσαὶ τὴν ψῆφον, ἐκ τῆς τῶν ἀνθρώπων φρονήσεως πικραυρόμενος συμφωνίας. ἐπειδὴ ἡ δὲ τῆς θείας τοῦ πατρὸς βασιλείας ἀπὸ λαοῦ δωρεῆς, ἡ δὲ ἀρχιερατικὴ ἐδίδετο χάρις, τῷ τῷ ὁ πάντας αἰῶνες βασιλεὺς προσποιητὴν λέγειται τῷ σωτῆρι καὶ δισπότῃ τῷ ἡμῶν. καὶ τῷ τοῖς γνησίοις πατρὶ. χάρις σοὶ δὲ σὺ πᾶσι πάντοτε καὶ σωτῆρ ἡμέτεροι, ὅτι τῷ τῷ ἀνδρὶ ἐν ᾧ μὴ εἰσχωρήσας σῶμα, οὐδὲ ψυχῆς καὶ τὰς ἐμὰς ψυχὰς δικαίως ἀπέφηναι. ἐπειδὴ ἡ ὁλίγη δουλὴ ἡμερῶν, ὁ θεὸς Ἀμβρόσιος σὺν πατρὶσὶ πλάσῃ τῷ βασιλεὶ ἀφελόμενος, ἐπιμέμφατο πρὸς ὅς οὐκ οὐδὲ παρὰ τῷ ἀρχιερατικῇ γνησίοις ταῦτα σοι, ἔφη ὁ βασιλεὺς, καὶ πάλαι ἤδην τῷ πατρὶσὶ καὶ σαφῶς ἐπιγράμμενος ἢ μὴ ἐκ ἀντιπῶν. ἀλλὰ καὶ σὺ μὲν τῷ τῷ χειροτονίας γνήσιος. ἰάτρει οὐδὲ ὅς ὁ θεὸς ὑπαρξέμενος ἰσχυρῶς, τὰ τῷ ἡμετέροις ψυχῶν πλημμελήματα. ταῦτα μὲν οὐδὲν ἐν Μεδιολάνῳ καὶ ἐπὶ καὶ δίδρακε. μαθὼν δὲ πρὸς τῷ Ἀσίᾳ καὶ ἐν τῷ Φρυγίᾳ τῷ τῷ θείῳ ἀμφοτερόθεν δόξασαν, ἐν μὲν τῷ Ἰλλυρικῷ συνέδῳ γινέσθαι πρὸς ταῦτα, τὰ δὲ παρὰ ἐκείνων καὶ ψηφισθέντα καὶ κυρωθέντα τοῖς ἀμφοτερόθεν ἐξέπνευσε. ἐψηφίσαντο δὲ οἱ συνελθόντες τὴν ἐν Νικαίᾳ πίστιν κρατῆν. ἐπέτιλε δὲ καὶ αὐτοὺς, κοινοῦν τῷ γερμενῶν τὸν ἀδελφὸν πικραυρόμενος, ἐμμένειν τοῖς διδομένοις παραχρῆν. ἀναβῶσμαι δὲ καὶ τὴν ἰσχυρῶς, σαφῶς αὐτῷ κερύσσειν τὴν διόψευαν, ἀσάφους δὲ καὶ τὴν πικραυρόμενος τῷ Οὐάλειος τῷ τῷ θείῳ δόγματα ὑγιαίνει δουλῶντα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Ἐπιτολὴ τῷ βασιλεὶ Οὐάλειος, καὶ Οὐάλειος, πρὸς τῷ ὁμοσίου γραφεῖσα πρὸς τῷ Ἀσίαν διοίκησιν.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΕΣ μέγιστοι ἀεισέαςτοι ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ οἱ υἱοὶ, Οὐάλειος καὶ Οὐάλης, καὶ Γρατιανός, ἐκισχύοις διακρίσεως Ἀσιανῆς, Φρυγίας, Καροφρυγίας Πακατιανῆς, ἐν Κυρίῳ χαίρειν. ΣΥ. 2

VALESII ANNOTATIONES.

[*ἀποκρίσεις μέγιστοι*] Baronius in Annalibus Ecclesiasticis hanc epistolam non à Valentiniano Imperatore, ut scribit Theodoritus, sed à Valente potius scriptam esse existimat, anno Christi 365. quo Valentinianus & Valens Consules fuere. Sed pace ejus dixerim, dupliciter fallitur, tum in anno quo scripta est hæc epistola, tum in eo quod Valenti eam assignat. Nam cum in titulo qui epistolæ præfixus est, una cum Valentiniano & Valente Gratianus quoque Augustus nuncupetur, procul dubio ante annum Christi 367. hæc epistola scribi non potuit. Ea enim anno Gratianus Augustus nuncupatus est, ut constat ex Ammiano Marcelino, & ex Fastis Idatii, Lupicino & Jovino Coss. Argumenta vero quibus Baronius nititur ut Valenti eam epistolam assignet, refutationem non merentur. Primum enim ait, Valentis nomen in titulo hujus epistolæ præponi: quod est falsissimum, ut ex Theodorito nostro, & ex versione Epiphanius Scholasticus apparet. Deinde quod ait res Asianæ Diocesæ nihil ad Valentinianum attinuisse, neque id verum est. Etenim ex Ammiano Marcelino didicimus, Valentinianum senatorem, licet Valenti fratri Orientis Imperium tribuisset, cuncta tamen pro arbitrio suo esse moderatum: & Valentem instar Apparitoris, ut Ammiani nostri verbis utar, ei morigerum semper fuisse. Denique quod addit

Baronius, Valentinianum tunc fuisse in Gallis, non autem in Illyrico, fateor id quidem. Neque enim Valentinianus reliquis Gallis in Illyricum profectus est nisi anno Christi 374. Gratiano & Equitio Coss. ut docet idem Marcellinus. Sed nihil obstat, quominus in Gallis positus, legatos Illyricianæ Synodi ad se missos audierit. Porro hujus epistolæ Valentiniani ad Episcopos Asiæ meminit etiam Theophanes in chronico, eamque Edictum appellat. [Missam quoque eam epistolam esse dicit, non ad Asianos duntaxat, verum etiam ad omnes orientales: nec anno Christi 365, ut vult Baronius, sed diu postea scriptam esse censet.]

[*Καροφρυγίας Πακατιανῆς*] Ita legitur in omnibus nostris exemplaribus, & apud Epiphanium Scholasticum. Simundus tamen post vocem Καροφρυγίας addidit distinctionem: quasi tres essent Phrygiæ scilicet proprie dictæ, Καροφρυγία, & Phrygia Pacatiana. Sed cum in veterum libris duæ tantum Phrygiæ nominentur, Phrygia scilicet Pacatiana, & Phrygia Salutaris, malum hoc loco scribere Καροφρυγίας, Φρυγίας Πακατιανῆς. Desuor autem hic nomina reliquarum provinciarum Diocesæ Asiæ. Quæ si quis scire desiderat, habentur in Notitia Imperii Romæ, hoc ordine recensita, Pamphylia, Lydia, Pisidia, Lycæonia, Phrygia Pacatiana, Phrygia Salutaris, Lycia, Caria.

1 ἰδὸν τῆς αὐτοῦ συκοφαντίας ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ,
 καὶ ζητήσας πολλὰς γινόμενης ἐν τῷ ὧστ' ἐν
 λόγῳ, ἀπέδωκεν οἱ τρισμακαρίωτατοι ἐπίσκοποι
 2 τῷ Τριάδα ὁμολογῶντες ἡ Παῖς καὶ ἡ Ἰὼν καὶ ἡ
 3 Πνεῦμα· καὶ οὐδὲ ὅλως ἐκκλίνοντες, λειτουργί-
 4 ας τὰς χεῖρας δίδωσιν ὁπταλύνοντας αὐτοῖς, θρησκεί-
 5 ας τῷ θρησκείαν τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ. καὶ
 6 τὸ ταῦτα πρὸς τὰς ἐμέτερον κράτες. ὅ-
 7 πως μὲντοι, ἵνα μὴ λίσσονται πῶς, ὅτι ἀνέχοντες
 8 θρησκείαν βασιλείας ἢ διέποντες ἢ γὰρ ταῦτα, μὴ
 9 ἐνδεχόμενοι ἢ ἐνδεχόμενοι ἢ μὴ ταῦτα ἢ ἐνδεχόμενοι.
 10 ὅς γ' ὅσοι τὸ διαβόλιον ἢ τοῦ ἡμῶν, ὅσοι ἐνδεχόμε-
 11 νοι ταῦτα ἔχουσιν, ἀποδίδωσι τὰ ἢ Κασίαν τῷ
 12 Κασίαν, καὶ τὰ ἢ τοῦ τοῦ τοῦ. τί λέγει ὑμεῖς οἱ
 13 ἐπίσκοποι καὶ πρεσβύτεροι τῷ ὧστ' ἐν λόγῳ; εἰ ὅ-
 14 τος ἔχῃ· τὰ ἢ ἀποδίδωσι ὑμῶν, ὅσοι μὲντοι ἔχου-
 15 σιν πᾶσι ἀλλήλοις, ἡ παύσασι ἀποχρῆσθαι ἀξί-
 16 ον βασιλείας καὶ μὴ δέχονται τὸ ἀκρίβως τῷ τοῦ
 17 λειτουργήσαντες ταῖς θύραις καὶ πόλεμοι καὶ παύ-
 18 ον ἐπὶ τῷ γῆς, καὶ ἀδελφῶν ἀποχρῆσθαι ἐπὶ τῷ
 19 ἀποχρῆσθαι. καὶ πάντας δαίμονας θρονοῦ ἀπο-
 20 χρῆσθαι ἀπὸ δέχονται σπουδαζόμενοι, καὶ τὰ δυνάμει
 21 καὶ ἡμῶν ἐκκαρμίζου ἴσασιν, καὶ ἐκ ἀντιλήψιν τῷ ἢ
 22 καὶ ἡμῶν ἐκκαρμίζου ἴσασιν, καὶ ἐκ ἀντιλήψιν τῷ ἢ
 23 βασιλείας καὶ τοῦ ἐνδεχόμενοι φυλάττειν, καὶ τοῖς ἡμε-
 24 τέρους ἰσχυροῖς ὑποτάσσονται. ὑμεῖς δὲ ἀπὸ τῶν ἐνδεχόμε-
 25 νοι ἴσασιν. ἡμῶν μὲν ἐκκαρμίζου τῷ ἢ ἄλλα ἴσασιν ἢ
 26 ἡμῶν ἢ ἡμῶν ἀπὸ τῶν ἡμῶν. ἡμῶν μὲντοι καθαροῖς
 27 ἡμῶν ἀπὸ ὑμῶν ἡμῶν θύλας, ὅς καὶ Πλάτος ἐπὶ
 28 τῷ ἐκκαρμίζου ἢ ὅς ἡμῶν πολιτικῶν Χριστῷ, ἢ μὴ
 29 θύλας αὐτῶν ἀνέλθω, καὶ ὑπὲρ τῷ παθῶν αὐτῶν
 30 ἢ παρακληθῆναι ἐπιστρεφῆναι ἐπὶ τὰ τῆς ἀνατολῆς

lyrico tot Episcoporum synodus congregata esset; post accuratam inquisitionem de salutari verbo, declararunt beatissimi Pontifices consubstantialem Trinitatem Patris ac Filii ac Spiritus sancti. Quam ipsi quidem publicas functiones quæ ipsis jure competunt nullatenus declinantes, cultu summi Imperatoris observant. Nostra vero majestas eandem ubique prædicari præcepit. Sic tamen ut ne quis dicat, secutum se esse religionem Imperatoris qui hunc orbem gubernat, spreto illo qui mandata nobis de salute nostra reliquit. Et enim in Evangelio Dei nostri hæc habetur sententia: Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo. Quidnam dicitis vos Episcopi, & salutaris verbi præfides? Si revera ita se habet vestra fidei expositio, sic igitur mutuo vos amore prosequentes, Imperatoris dignitate abuti definite. Nec persequimini eos qui Deo accurate ministrant: quorum precibus & bella sedantur in terris, & angelorum refugium incursum repelluntur. Qui cum noxios omnes demones per orationem abigere studeant, & publicas præstationes juxta leges inferre norunt, & Imperatoris potestati neutiquam contradicunt: sed sincere, tum summi regis ac Dei mandatum custodiunt, tum nostris legibus obsequuntur. Vos vero contumaces apparuistis ac rebelles. Et nos quidem usi sumus à primo usque ad postremum. Vos autem vosmetipsos vendidistis. Nos igitur cum puri à vobis esse velimus, sicut olim Pilatus in examinatione Christi qui inter homines versabatur, cum nollet eum interficere, & rogaretur ut supplicio eum afficeret,

S. 6. IV.

Matt. 22.

Orthodoxorum Clericorum preces quid valiant.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Παῖς καὶ ἡ Ἰὼν Rectius in codice Saviliano & in editione Basilienensi legitur Παῖς καὶ ἡ Ἰὼν καὶ ἡ Πνεῦμα. [In Regio codice.] Pini scriptum invenit Παῖς καὶ ἡ Ἰὼν καὶ ἡ Πνεῦμα.

2 Οὐδὲ ὅλως ἐκκλίνοντες] Pessime hunc locum vertit Christophorus, cui prava hujus loci distinctio fraudi fuit. Nam post verbum ἐκκλίνοντες appropinquata est subdistinctio tum in Basilienensi, tum in Roberti Stephani editione. Verum Henricus Savilius & Jacobus Sirmundus eam distinctionem merito expunxerunt. Per λειτουργίαν autem non Ecclesiasticam munus, sed functiones publicas intelligere debemus, à quibus, licet Constantini rescripto immunes declarati essent Clerici, tamen Episcopi Illyrici liberi esse volebant, ut hic testatur Valentinianus: Evangelicum illud sequentes: Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo. Idem infra testatur Valentinianus his verbis, καὶ τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς ἰσχυροῦς ὑποτάσσονται.

[3 Ἐκκαρμίζου] Ἐκκαρμίζου Cod. Reg.

[4 Ἐκκαρμίζου] Ἐκκαρμίζου Cod. Reg.

5 ὅς γ' ὅσοι ἀνέχοντες] Codex Savili scriptum habet ὅς γ' ὅσοι ἀνέχοντες, Basilienensis autem editio excusum habet ὅς γ' ὅσοι ἀνέχοντες sine subscriptione, optime meo quidem judicio, id est, sed ne quis dicat: Venit religio principis.

6 Τὰ τῶν ἀντιλήψιν ὑμῶν] Decreta interpretatur Christophorus, Sirmundus Placita. Ego professionem fidei analim exponere. Sic enim loquitur Imperator initio hujus epistolæ: ἀντιλήψιν οἱ ὁμοκαρμίζου.

7 Παύσασι ἀποχρῆσθαι] Vetat hic Valentinianus ne Episcopi Orthodoxos qui Nicænam fidem sequebantur, persequantur ii qui alterius erant opinionis ac sectæ: neve ex eo quod Imperator Valens ipsis favebat, occasione arripere, impugnent alios qui non idem cum ipsis sentiebant.

Inter quos ait quosdam reperiri viros bonos ac pios & religiosos. Quippe Valentinianus senior liberam unicuique religionis suæ retinendæ potestatem reliquit, quemadmodum testatur Ammianus Marcellinus in lib. 30.

8 ἡμῶν μὲν ἐκκαρμίζου τῷ ἢ ἄλλα] Hic locus valde obscurus est. Et Epiphanius quidem Scholasticus ita eum vertit: Et nos quidem subiectum ei, qui primus est & potissimus: vos autem vobismetipsos vendidistis. Quæ interpretatio meo quidem judicio ferri non potest. Camerarius vero sic interpretatur: Nos quidem ordine à primo ad ultimum processimus tractatione vestra: ipsi vero vosmetipsos abalienastis. At Christophorus ita vertit: Nos patientia semper à principio usque ad finem usi sumus: vos contra animi vestri impotencia obsecuti estis. Cujus interpretationem secutus est etiam Jacobus Sirmundus: Nam in posterioris membri versione Epiphanium Scholasticum sequi maluit. Mibi videtur verbum ἐκκαρμίζου hoc loco idem significare quod communicare & commercium habere. Cujusmodi est illud in Evangelio: Nos conveniunt Judæi Samaritanæ.

9 Μὴ δολοῦσθαι πρὸς ἀντιλήψιν] Jacobus Sirmundus in editione sua excudi jussit μὴ δολοῦσθαι, & paulo post παρακληθῆναι. Satis audacter, cum manuscripti codices nihil mutant. [In Regio tamen codice.] Pini scriptum invenit μὴ δολοῦσθαι. Quod vero addit Valentinianus, Pilatum ad Orientem solem conversum manus suas habuisse, in Evangelio nostris, quod sciam, non legitur. Itaque suspicor id sumptum esse ex Evangelio secundum Hebræos. Ideo autem Valentinianus hoc videtur adjecisse, quod Orientales Episcopi alloquebatur qui erant in Asiana Diocesi.

VARIORUM.

1 Παρεκκληθῆναι] Legendam παρεκκληθῆναι, vel cum Sirmundo παρακληθῆναι, 17. 2. 17.

U 2

Μίση

Sæc. conversus ad Orientis partes aquam petiit.

IV. & abluisset manus suas dicens: Innocens sum.

Mat. 27. à sanguine iusti huius. Sic etiam maiestas nostra semper mandavit, non persequendos esse, nec opprimendos, nec invidia aiterendos eos qui operantur in agro Christi, nec procuratores summi regis abigendos esse, ut hodie quidem sub Imperio nostro crescere videamini, & una cum exhortatore conculcare testamentum ejus, sicut contigit in sanguine Zachariæ. Verum socii & comites illius à cælesti rege nostro Jesu Christo sub adventum ipsius destructi sunt, ad iudicium mortis traditi una cum adiutore ipsorum exitiali dæmone. Hoc præceptum dedimus coram Megetio, Cicero, Damaso, Datampone & Vetrasio audientibus. Sed & ipsa gesta ad vos misimus, ut cognoscere possitis ea quæ acta sunt in præstantissima synodo. His autem literis adjunximus etiam fidem synodi, cujus hæc est summa. Confitemur juxta magnam & Orthodoxam synodum Filium Patri consubstantialitatem esse. Nec consubstantialitatem sic intelligimus, ut quidam olim exponebant qui non sincere neque ex animo subscripserunt: utque nunc nonnulli, qui Patres illos appellant, vim huius vocis abolentes, eorumque vestigiis insistentes qui consubstantialis vocabulo simile significari scripserunt, quatenus Filius nulli reliquarum creaturarum quæ per ipsum factæ sunt, similis est, sed solius Patris similitudinem gerit. Nam qui ita exponunt, Filium Dei creaturam esse eximiam ac præcellentem, impie docent. Nos vero perinde sentimus ac synodi, tum quæ Romæ, tum quæ in Galliis nuper factæ sunt, unam eandemque substantiam Patris ac Filii & Spiritus sancti in tribus esse personis, hoc est in tribus perfectis subsistentiis. Confitemur etiam, juxta expositionem fidei Nicænæ, Filium Dei consubstantialitatem, incarnatum esse ex sancta virgine Maria, & inter homines habitasse, & universam pro nostra salute dispensationem implexisse, in nativitate, in

Consid.
Βασιλική
significatio.

μήρη, & αἰτίσας ὕδαρ ἐπὶ χειρῶν, ἐνέβαλε αὐτοῦ τὰς χεῖρας λέγων ἁλῶς εἰμὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος τῆς δικαίας τούτης ὅπως & τὸ ἡμέτερον κράτος διὰ πάντας οὐτεύλατο, μὴ δώκει, μήτι ἑπικλύψῃ, μήτι ζήλῃ τῆς ἐργαζομένης τὸ χεῖρον ἢ Χριστοῦ, μήτι τῆς δικαιοῦς ἀπειλαυῖν ἢ μεγάλῃ βασιλείῃ, ἵνα μὴ σήμερον μὲν, ἐπὶ ἡμῖν χεῖρας αὐτῶν δόξῃ, & μετὰ τὸν ὁρθόκλητον παῖδα τὸν ἱερέα αὐτῶν, ὡς ἐπὶ Ζαχαρίᾳ ἢ αἵματος. ἀλλ' οἱ μὲν αὐτῶν μετὰ τὸ ἀφίξασθαι ὑπὸ τοῦ ἀσώτου βασιλέως ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐράργησαν, παραδόντες εἰς χεῖρα θανάτου, μὴ ἢ συνδραμόντες αὐτοῖς φθονομαίᾳ δαίμονος. τῷτο προστάξαμεν ἐπ' Ἀμε- γρίτιον & Κηροῖον, & Δαμάσῳ, & Δαϊδάμπωνος, & Βριτησίῳ, ἀφροατῶν γινόμενον. ὅπως & αὐτὰ τὰ πραχθέντα ἐξαπετάλαμεν ὥστε ὑμεῖς, ἵνα γινώσκῃτε τὰ πραχθέντα ἐν τῇ ἐσπερίᾳ συνόδῳ. τούτοις συνεζήτησαμεν τοῖς γράμμασι & τὸ συνῶν τὰ δέμα- λα ἐν κεφαλῇ ταῦτα ἡδυνάτα. Ομολογοῦμεν 3 ἀκολουθῶν τῇ μεγάλῃ & ὁρθοδότῳ συνόδῳ ἐμοῖς ἐν τῷ Πατρὶ & Υἱῷ καὶ οὐχ ὅτι ὅτι ὅτι, τὸ ἐμῶν ὡς & πάλαι πρὶς ἐξηγήσασθαι, μὴ ἀληθῶς ὑπεγράφαίς, & οὐ ἕτεροι πατέρας ἰκέμεν χα- λῶντες, τὸ δύνανται λέγειν ὡς τῶν ἡμεῶν, & ἐπὶ 4 μῶν τοῖς γράμμασι, τὸ ὅμοιον δηλοῦν διὰ τὸ ὁμοῖον, καὶ ὅτι ὅτι τὸ λυγρὸν καπμάτω δι' αὐτῶν γινόμεναι ἐμφερῆς ὁ Υἱός, ἀλλ' ἢ μὴ τῷ Πατρὶ ἀφωμοῖα. οἱ γὰρ ταῦτα ἐξηγῆμεν, κῆσμα ἐξάρῃον ἀσώτως τὸ Υἱὸν ἢ Θεὸν δέματιζον. ἡ- 5 μῶν δὲ φησὶ ὡς & αἱ συνόδοι τῶν ἡμεῶν καὶ Ῥώ- μῃον & ἡ Γαλιίας, μίαν εἶναι & τὸ αὐτὸν ὡς 6 εἶναι τῷ Πατρὶ & τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, ἐν τρισὶ ὑποστάσεσιν, τῶν ἡμεῶν, ἐν τρισὶ τελείῃς ὑποστάσεσιν. ὁμολογοῦμεν δὲ καὶ τὸ ἕκαστον τὸ ἐν Νικαίᾳ, & σισακῶν τὸ Υἱὸν ἢ Θεὸν τὸ ὅμοιον, ἐκ τῆς ἁγίας πατρὸς Μαρίας, & ἐν ἀνθρώποις ἰσχυροῦ- 7 ναι, & πεπληρωμέναι πάσας τὸ ὑπὲρ ἡμῶν οἰκισομί-

VALESI ANNOTATIONES.

1 Μὲν τοῦ παρακλημένου] Totus hic locus densis tenebris involutus est. Joachimus quidem Caspertanus ita vertit: *Ac cum illo confirmato ad cruciatum patri testamento ipsius, quasi in sanguine Zachariæ.* Christophorus vero ita interpretatus est: *De regnandis nunc nobis nihil hinc consilium confectum, postea una cum sociis exhortare in ea quæ testamenti ipsius sunt damna incur- ratis, id quod in Zachariæ sanguine eveniebat.* Eodem fere modo vertit Jacobus Sirmondus. Ego vero quod ad hæc verba attinet μὲν τὸ παρακλημένον, assentior Christophoro & Sirmondo qui sceleris hortatorem interpretati sunt. Idem enim est quod paulo post dicit Valentinianus μὲν τὸ συνδραμόντες αὐτοῖς δαίμονες. Sed pro verbo παῖς, scribendum affirmo παῖς, quod est conculcare. Alludit enim Valentinianus ad Historiam Zachariæ, qui paulo ante adventum Christi occisus est juxta altare, ut legitur in Evangelio. Quo tempore conculcatum est Sanctuarium Domini à militibus, qui introgressi in Sanctuarium, Zachariam occiderunt juxta altare. Porro vestigia sanguinis Zachariæ adhuc sua ætate manifeste tradit Auctor Itinerarii Hierosolymitani, his verbis. *In ade ipsa ubi templum fuit quod Salomon edificavit, in mar-*

more ante Aram sanguinem Zachariæ ibi dicat hodie fuisse. Etiam patens vestigia claustrum militum qui eum occiderunt, in ista area, ut patet in eadem fuisse esse.

2 Ἐπ' Ἀμεγρίτιον] In editione Basilienfi aliter scribuntur hæc nomina, in hunc modum, *ἐπ' Ἀμεγρίτιον ἐπὶ Κηροῖον.* [In Regio autem codicis ita scribuntur, *ἐπὶ Σωμυρῶν, & Κηροῖον, & Ἀμεγρίτιον.*] Apud Epiphanium autem Scholasticum ita leguntur, *Hæc præceptum in Nicæno, & in Cicero, & Damasco, & Datampone, & Brevitatis.* Et Baronius quidem existimat hos fuisse Presbyteros Ecclesiæ Romanæ. Ego vero libentius crediditum hos fuisse legatos Synodi Illyricianæ, qui ad Valentianum Imperatorem missi erant, ut gesta Synodi ei significarent. Id enim moris fuit jam inde à temporibus Constantinianis.

[3 Δαλῶν] Δαλῶν Codex Regius Pini.]

4 Πάπας οὐκ ὡς ἀλλοῦται] Intelligit Episcopos Antiocheni Concilii quod in encyclois celebratum est. Hos enim Patres vocare consueverant Semitiani, ut docet Socrates in lib. 2, sub finem, ubi de Secundeni Synodo loquitur.

VARIORUM.

1 Καὶ ὁ πᾶς Γαλιίας] Intelligit Concilium Illyricianum, cujus epistola de Fide sequenti capite descripta est. Gallia tum temporis laevi sensu sumebatur pro omnibus pro-

vinciis ad Septentrionem Italix positis. Ita Pannonia nomine Gallix indigitatur apud Socr. lib. II. cap. 32. & Soz. lib. I. cap. 36. *M. Lami.*

αι, c.

ω, εἰ γινώσκῃς καὶ πάλιν ἀναστῆναι, καὶ τῇ εἰς ἔρ-
 1 τὴν ἀναβάσιν καὶ πάλιν ἔξω· ἀποδιδόντα ἡμῖν καὶ
 τὴν ἐκείνου βίαν εἰς τὴν ἡμέραν τὴν κρίσεως, (καὶ
 ὁράμενος, καὶ ἑαυτῷ θεῶν δύναμιν ὁπταίνοντα,
 2 τοῦτο· ἐκαστὴν φρονέοντα ἀναμαρτίζομεν, ὁμοίως
 ἀναμαρτίζομεν καὶ τὴν μὴ γινώσκοντα ἀναμαρτίζομεν
 3 τὴν ἐκείνου, ὅτι περὶ γινώσκοντα ἡμεῖς οὐκ ἔχοντες, ἀλλὰ
 4 γράφοντες· ὅτι καὶ περὶ ἐκείνου γινώσκοντα, δύναμις
 5 καὶ ἐν τῇ Πατρὶ. τὸτο γὰρ καὶ ἐπὶ πάντων τῷ κυρίῳ
 6 καὶ ἐπὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ καὶ τῷ ἁγίῳ, καὶ ὁ ἴδιος
 αὐτῶν καὶ ὁ Πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ὁ ἁγίος
 πνεῦμα μὴ οὐκ ὁ βασιλεὺς ἐν κεφαλῇ διδόναι,
 ἡμεῖς δὲ καὶ αὐτὰ τῆς συνέσεως καὶ γράμματος ἐν ἡμῖν
 τῇ συνέσει.

passione, in resurrectione & ascensione in S. C.
 caelum: eundemque rursus venturum, ut IV.
 reddat unicuique prout vixerit, in die ju-
 dicii, conspicuum universæ carni: & Di-
 vinam potentiam suam ostensurum, cum
 Deus sit qui carnem assumpsit, non homo
 qui assumpsit Deitatem. Eos vero qui
 contraria sentiunt, anathemate damnamus. *Anathe-*
 Similiter anathema dicimus etiam illis, qui *matrimus*
 non sincere anathematizant eum qui dixit,
 Filium non fuisse priusquam genitus esset,
 sed antequam actu gigneretur, virtute ac
 potentia in Patre extitisse. Hoc enim om-
 nibus accidit creaturis, quæ non semper
 sunt cum Deo, sicut Filius semper est
 cum Patre, æterna generatione genitus. Et
 Imperator quidem hæc summarim expo-
 suit. Ego vero synodi ipsius epistolam
 hic apponam.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

CAPUT IX.

Συνδικλὸν τῷ εἰς τὴν Ἰλλυρικὴν συναρχιεπίσκοπον
 δουλοῦ τῆς πίστεως.

Epistola Synodica Concilii Illyriciani
 de fide.

6 Οἱ ἐπίσκοποι τῆς Ἰλλυρικῆς ταῖς ἐκκλησίαις τῆς
 Θεῆς, καὶ ἐπισκόποις διοικήσεως Ἀσιαῖς, Φρυ- 10

EPISCOPI Illyrici, Ecclesiis Dei &
 Episcopis Dioeceseos Asianæ, Phry-

VALESII ANNOTATIONES.

1. Ἀποδείξαι ἡμῖν καὶ τὴν ἐκείνου βίαν.] Longe
 diem scripturam repertam in codice Regio J. Pini, quam
 initio cum perplexissem, postea optimam esse deprehendi.
 Sic autem habet, ἀποδιδόντα ἡμῖν τὴν ἐκείνου βίαν
 καὶ τὴν ἐκείνου βίαν εἰς τὴν ἡμέραν τὴν κρίσεως.
 Eandemque scripturam in suo codice legerat Epiphanius
 Scholasticus, ut ex ejus versione colligitur. Sic enim ver-
 tit: Et utrumque venturum ut reddat nobis similitudinem de-
 uitatis & semetipsum, Deum existentem carnis generum, & homi-
 nem Deiferum. Vides Epiphanium legisse καὶ ἀποδιδόντα
 ἡμῖν τὴν ἐκείνου βίαν, abique particula negativa: quæ quidem addita esse
 nihili videtur ab iis qui Nestorianam hæresin his verbis
 subesse credebant.

2. Ἐκαστὸν φρονέοντα ἀναμαρτίζομεν.] Habet codex Regius, mox ἐκαστὸν
 ἀναμαρτίζομεν desunt in eodem codice.

3. Ἄλλα γράφοντες.] Miris placet scriptura codicis Sa-
 viliani, in quo legitur γράφοντες. Atque ita edidit etiam
 Jacobus Sirmondus. Vulgatam tamen lecturam confir-
 mat Epiphanius Scholasticus.

4. Ὅτι καὶ περὶ ἐκείνου γινώσκοντα.] Necesse est in codice Regio J.

5. καὶ ὁ ἴδιος αὐτῶν καὶ ὁ Πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ὁ ἁγίος πνεῦμα.] Mallem scribere, καὶ ὁ ἴδιος αὐτοῦ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ὁ ἁγίος πνεῦμα.

6. Οἱ ἐπίσκοποι τῆς Ἰλλυρικῆς.] Hanc Synodum Illyrici-
 am Baronius in Annalibus confert in annum Christi
 365. Verum epistola Valentiniani Imperatoris quam su-
 periori capite retulit Theodoretus, ejus sententiam aper-
 te refutat. In hujus enim epistolæ titulo, Gratianus una
 cum Valentiniano & Valente Augustus nominatur. Por-
 ro Gratianus à patre Augustus nuncupatus est anno Chri-
 sti 367. quare non ante hunc annum Synodus illa Illyri-
 ciana potuit congregari. Baronium vero, ut ita sentiret,
 impulit epistola Synodica Concilii Illyriciani hic à Theodo-
 rito relata, in qua mentio fit Eustathii Episcopi. Hunc Eusta-
 thium Baronius existimat esse Sebastianum Episcopum,
 qui à Lamplicena Synodo una cum duobus alijs Episco-
 pis Legatus ad Liberium missus fuerat anno 365. Verum
 hanc Baronii sententiam refellit Socrates in lib. 4. c. 12.
 ubi hunc legationem Eustathius assignat anno Christi 368.
 Confutatur igitur Lector quæ illic à Baronio, [Eiδὲ vero in
 annotationibus ad Socratem, Illyricianam hanc Synodum
 in annum Christi 368 conferre visus sum, nunc tamen
 re attentius examinatus, Illyricianam Synodum in annum
 Christi 371 reiciendam esse potius censeo. Atque ut ita
 sentiam, monet me, quod Illyriciana Synodus collecta est
 post epistolam Synodi Romanæ & Damasci Papæ scri-
 ptam ad Episcopos Illyrici, quam refert Sozomenus in
 lib. VI. c. 13. & Theodoretus in lib. II. hystoria Ec-
 clesiasticæ cap. 22. Nam in fine ejus Epistola Episcopi
 Synodi Romanæ Illyricos benevole invitans, ut fidem
 ab ipsis expositam amplecti velint, seque ei consentire mis-
 sis ad ipsos litteris significat. Porro Epistola Synodi
 Romanæ scripta est anno Christi 370, ut observavi in
 annotationibus ad librum VI. Sozomeni. Baronius qui-

dem eam anno Christi 369. scriptam esse contendit,
 post relationem Episcoporum Italici & Gallici missam ad
 Damatum contra Auxentium Mediolanensem Episcopum,
 qui cunctis per occidentem in unitatem filii Nixæ
 conspirantibus, solus Ariam perniciem prædicabat. Ego
 vero eam in sequentem annum, qui fuit Christi 370,
 esse ferendam puto. Relatio quidem Episcoporum Italici
 & Gallici contra Auxentium missa est ad Damatum anno
 Christi 369, ut ex libello ipsius Auxentii recte observa-
 vit Baronius. Sed post Relationem acceptam Synodus
 Romana non illico congregata est. Prius enim necesse
 habuit Damasus Relationem ad se missam examinare,
 & apud se statuere num Romæ congreganda esset Syno-
 dus ad audiendam causam Auxentii: Deinde opus fuit ali-
 quanto temporis spatio ad indicendum Concilium, & ad
 Episcopos ex diversis Italia & Gallia partibus evocandos.
 Tandem præterea fuit singulis Episcopis aliquod tempo-
 ris spatium, ut se ad iter accingerent, & ut præstiuo
 die omnes Romæ adessent. His rationibus adductus Syno-
 dum Romanam in annotationibus ad librum VI. Sozome-
 ni anno Christi 370 assignandam putavi. Porro cum Il-
 lyriciana Synodus Romanam subsecuta sit, in annum
 Christi 371 necessario conferenda est. Neque enim fieri
 potest, ut duæ magnæ Synodi, cujusmodi fuerunt Roma-
 na & Illyriciana, uno eodemque anno fuerint congregatæ.
 Romana quidem Synodus fuit nonaginta trium Episco-
 porum, ut legitur in titulo epistolæ Synodice. Illyricianam
 vero ipsam quoque numerosissimam fuisse testatur Imp.
 Valentinianus in Epistola ad Episcopos dioeceseos Asianæ,
 his verbis quæ habentur initio Epistolæ: συνέδοξεν ἡμεῖς
 συγκαλεσάμενος ἐν τῇ Ἰλλυρικῇ Θεῷ. Quare cum Romana
 Synodus collecta fuerit anno Christi 370, Illyriciana, quæ
 illam subsecuta est anno Dom. 371 celebrata sit necesse est.
 Opus enim fuit non modico temporis spatio ad hoc, ut
 Legati à Synodo Romana mitterentur in Illyricum, ut
 Synodicam epistolam deferrent Episcopis ac Metropolitani-
 bus totius Illyrici. Post hæc Episcopi Illyrici cum epi-
 stolam Synodi Romanæ accepissent, legatos suos mise-
 runt ad Valentinianum Augustum, postulantes ut in unum
 coeundi, & fidem catholicam exponendi Liberam ipsis fa-
 cultatem concederet, quemadmodum scribit Theodoretus in
 Chronico. Evocandi deinde fuerunt Episcopi ex omnibus
 Provinciis Illyrici, ut certo die ad Synodum convenirent in
 urbem Sirmium, si fallor, aut Thessaloniam quæ caput
 fuit totius Illyrici. Prout Synodus illa Illyriciana non
 nisi anno post Romanam Synodum potuit congregari:
 atque id subindicare videtur Imp. Valentinianus in fine
 Epistolæ suæ ad Asianos, ubi agens de professione fidei
 Concilii Illyriciani, ita dicit, pag. 160. Nos vero perinde
 sentimus ac Synodi sumus quæ Roma, sumus quæ in Gallia nu-
 per facta sunt &c. nuper enim idem valet ac si diceret an-
 no Imperatoris.]

γίας,

SAC.
IV.

giz, Carophrygiz, Pacatianz, in Domino salutem. Cum in unum convenissemus, & proluxa quæstio habita esset de salutari verbo, comprobavimus consubstantialiæ esse Trinitatem Patris ac Filii ac Spiritus sancti. Æquum autem fuit ut literas ad vos scriberemus, non sophisticis argumentationibus Trinitatis cultum explanantes, sed in humilitate hanc gratiam promeriti. Eas igitur ad vos misimus per carissimum fratrem & comministrum nostrum Elpidium presbyterum. Non enim in libris humana scriptis manu, sed in voluminibus Servatoris nostri Jesu Christi scriptum est: Ego quidem sum Pauli, ego vero Apollo, ego Cephæ, ego autem Christi. Nunquid Paulus crucifixus est pro vobis, aut in nomine Pauli baptizati estis? Et hæc quidem sufficiebant humilitati nostræ, ut nullas omnino literas ad vos scriberemus, ob tantum horrorem quem illic universæ provinciæ vestræ prædicatis, Spiritum sanctum à Patre & Filio separantes. Necesse igitur habuimus, Dominum & comministrum nostrum Elpidium ab urbe totius Imperii regina, ad vos mittere cum

3 ρία, Καροφύλας, Παχάπαης, οὗ Κυρίου χαί-
 ρει. Συνελθόντες ἡμεῖς ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἐζητήσαμε
 πολλὰς γενεὰς περὶ τῷ σωτηρίᾳ λόγῳ, ἀπιδί-
 ξαμεν ὁμοῦσιν εἰσα εἰς τειάδα Παῦλος καὶ Τιμόθεος
 5 καὶ ἅγιον Πνεῦμα. καὶ ἡ δικαίω γράμματι ἀποχα-
 ρίσαι ὡς ὑμᾶς, καὶ κρίσεισιν τὰ ἐκ θεοῦ καὶ
 Τειάδος γράφειν, ἀλλ' οὐ ταπεινοφροσύνη κατε-
 ξαστίνας. τῷτο ἡμῶν τὸ γράμμα ἀπετάλαμεν
 διὰ τῷ ἀγαπῆτῳ ἀδελφῷ ἡμῶν καὶ συλλειτουργῷ
 10 Ἑλπίδι καὶ προσκυτῆρι. καὶ γὰρ οὐ τοῖς ἐκ ἡμετέρων
 χείρας γράμματα, ἀλλ' οὐ τοῖς τῷ σωτῆρι ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστῷ βίβλοις γίγραπται, ἐγὼ μὲν εἰμὶ
 Παῦλος, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ
 15 Χριστῷ. μὴ Παῦλος ἐταυρώσῃ ὑπὲρ ἡμῶν, ἢ εἰς
 τὸ ὄνομα Παύλου ἰσαπίσθη, καὶ ταῦτα μὴ ἔχον
 τῇ ἡμετέρᾳ ταπεινότητι, μέγα τὸ καθόλου γράμ-
 ματι ἀποχαρίσαι ὡς ὑμᾶς, ἀλλ' ἐκ τοῦ τοῦ
 20 φῶτος ὅτι αὐτοὶ κηρύσσῃ, πάση τῇ ὑφ' ὑμᾶς ἐπαρ-
 χία, ἀποχαρίζοντες τὸ ἄχρη Πνεῦμα ἀπὸ τοῦ Πα-
 25 τρός καὶ τοῦ Τιμοῦ. ἀνάκειναι οὖν ἔχοντες πέμψαι
 πρὸς ὑμᾶς τοὺς Κύριον ἡμῶν καὶ συλλειτουργόν. Ἑλ-
 30 πίδιον ἀπὸ τοῦ βασιλεῦς Ῥωμαίων ἀρχῆς, τῷτο

VALESII ANNOTATIONES.

3 *Ελπίδιον τὸν ἡγουμένον*] Baronius quidem existimat hunc esse Elpidium Romanæ Ecclesiæ Presbyterum, qui una cum Philoxeno missus olim fuerat à Julio Papa ad Orientales Episcopos. Dubitare tamen jure qui possit, utrum hic Elpidius Romanæ Ecclesiæ Presbyter fuerit. Et enim Episcopi Illyrici diserte scribunt, hunc Elpidium à se missum esse ad Asianos. Quod si Elpidius Ecclesiæ Romanæ fuisset Presbyter, & quidem Legatus à Liberio Papa, ut vult Baronius, Episcopi Illyrici nunquam dicerent se illum ad Asianos mississe. Adde quod Elpidium fratrem suum & comministrum appellant. Quibus titulus Episcopus potius designari videtur quam Presbyter. Pronus enim Elpidium hunc fuisse Episcopum Illyrici, quem Episcopi Illyriciani legatum miserunt ad Episcopos Dioceseos Asianæ, inspecturum utrum vera essent quæ Eustathius Sebastenus ipsis renuntiaverat, Asianos scilicet Spiritum sanctum Patri ac Filio consubstantiali non credere. Hæc est conjectura nostra de Elpidio. Certe in Manuscripto codice Henrici Savilii, pro *ἡγουμένον* scriptum est *ἡγούμενον*. [Sic autem cognominari solebant Episcopi, ut docet Augustinus in Sermone primo de communi vita clericorum suorum; *brata memoria senex Valerius deducit me hunc illum, ubi nunc est monasterium.*] Denique in fine epistolæ aiunt hunc Elpidium ex suo corpore missum esse ad Asianos *ἵνα ἐκ τῶν αὐτῶν*, id est, unum ex omnibus electum fuisse qui hanc legationem obiret. Quibus verbis aperte declaratur, Elpidium fuisse ex numero Episcoporum Illyrici. Quod nisi me conjectura fallit, hic est Elpidius Episcopus, ad quem Basilus magnus scripsit epistolam 322. In ea enim epistola rogat Elpidium Basilium, ut si necessarium judicaverit, tempus ac locum Concilii indicat, scribatque literas ad Episcopos ut ad certam diem conveniant. Quod optime convenit huic Elpidio nostro, qui ab Episcopis Illyrici missus fuerat in Asiam ad rectam fidem stabilendam.

2. Εὐὸ δὲ Χριστῷ] Triā hęc verba defunt in Manuscripto codice [Regio 8.] Savill & in editione Basilienſi, nec eę agnoſcit Epiphanius Scholaſticus.

3. *On miris supranis*] Verbum *supranis* hoc loco accipitur pro predicatione sive doctrina. Hoc enim sensu passim usurpatur in reliqua epistola. Vocabulum ignis *φύον* quod huic verbo jungitur, pro blasphemia seu impietate accipere debemus, quam predicabant Episcopi Diocesanos Asianæ, Spiritum sanctum à Dei Patris ac Filii substantiis separantes. Porro hic mirari subit, quomodo Eustathius Sebastenus in Synodo Illyricana accusaverit Episcopos Aſiæ, quod de Spiritu sancto male sentirent. Ipse enim Legatus erat Macedonianorum, qui Spiritus sancti deitatem negabant. Verum Macedoniani eo quidem tempore impietatem suam & blasphemiam in Spiritum sanctum adhuc tegebant, nec in apertum procre-

bant. Ceterum pro vocabulo $\Phi\omega\omega$, libentius hic legem $\Psi\psi\omega$, id est probum. [In Regio codice Piniano scriptum invenit $\gamma\omega\omega$. Epiphanius Scholasticus legisse vir doctus $\Phi\omega\omega$, vertit enim, *propter similitudinem tantum* &c. nisi dicatur in Epiphanio scribendum esse $\gamma\omega\omega$, quod est $\gamma\omega\omega$.]

[4 Post Ἐλπίαν habet virgulam codex Regius; qui & mox pro τῶν legit τῶν.]
 5 Ἀπὸ τῶν βασιλευσάντων Τυμῶν ἀρχῆς] Jacobus Sir-

mundus hunc locum aliter distinxit. Expuncta enim virgula quæ post hæc verba appolita est in nostris exemplaribus, ita exposuit hunc locum. Sed necessariis nobis impolita est, ut ad vos miseremus Dominum & comministrum nostrum Elpidium, à Regio Romanorum principatu literas habentem. In quo Sirmundus videtur secutus versionem Ephiphanii Scholastici. Sic enim ille. *Quantum necessarium habuimus ad vos destinare Dominum nostrum & comministrum Elpidium, à Regio Principatu Romanorum has literas deferentem.* Verum hæc versio ferri non potest. Nam è *Βαυλουμ* τῆς *Ῥωμανῶν ἀρχῆς* procul dubio est urbs Roma. Rectius itaque Camerarius & Christophorus hunc locum de urbe Roma exposuerunt. Sed ambiguum est utrum Elpidius dicatur missus ab urbe Roma, an potius Elpidius ab urbe Roma, id est urbis Romæ Presbyter intelligendus sit. Sic enim loqui solebant tam Greci quam Latini, præsertim cum de Episcopis loquantur. [Sed cum paulo antea demonstratum sit à nobis, Elpidium hunc Episcopum fuisse Illyrici, non autem Presbyterum urbis Romæ, hæc expositio ferri non potest. Proinde sequenda est distinctio Ephiphanii & Sirmundi; sed rejicienda utriusque interpretatio, & locus ita vertendus: *necesse igitur habuimus dominum & comministrum nostrum Elpidium ad vos mittere, ab urbe totius Imperii regnum has literas habentem.* Certe in codice Regio J. Pini hic locus ita distinguitur. Intellegant autem Illyriciani sacerdotes Epistolam Synodi Romanæ & Damasci Papæ, quam una cum literis suis traderant Elpidio Episcopo, ut ejus auctoritate fultus legationem obiret in Asia, & rectam de Trinitate doctrinam illis stabiliret. Neque enim absque auctoritate Romani Pontificis obiri poterat hæc legatio. Quod si quis Epistolam Synodi Romanæ videre desiderat, habetur in libro 2do cap. 22. Porro hæc Epistola Damasci occasionem dedit Illyricianæ Synodo. Inuadit enim fuerant à Damasco sacerdotes Illyrici, ut se cum Synodo Romana consentire literis suis indicarent, quemadmodum legitur in fine supradictæ epistolæ. Episcopi igitur Illyrici in unum convenientes, fidem Synodi Romanæ suo consensu approbarent, & Elpidium Romam miserent ad Damascum Papam, ut consensum suorum ei significaret, & legatione ab eo suscepta in Asiam profectus fidem Romanæ & Il-

τὸ γράμμα ἔχοντα, καὶ μαθόντα εἶγε ἄρα ὅπως
 ἔχῃ τὸ κήρυγμα ὑμῶν. οἱ γὰρ μὴ ὁμολογῶντες τὴν
 δα κήρυξιν, ἀνάθεμα ἔστωσαν καὶ εἰ περ τούτοις
 φεραῖναι κοινοῦν, ἀνάθεμα ἔστω. τοῖς δὲ κηρύττου-
 σιν ὁμολογῶντες τὴν Τριάδα, ἢ βασιλείαν τὴν ἐξ ὁρίων ἡτοι-
 μαται. παρακαλῶμεν οὖν ὑμᾶς ἀδελφοί, μὴ ἐπι-
 1 διδασκαλεῖν, μηδὲ ἐπιρροῆσαι· ἀλλ' ὁμολογῶντες αὐ-
 τὴν διὰ παντὸς κηρύττοντες τὴν Τριάδα, διηγήσιν κλη-
 ρονομίαν τὴν ὅθεν βασιλεύει. περὶ τούτου γράψα-
 2 μεν, καὶ ὑπόμνησιν ἔχοντες ἐκ ἐξουσίας κυρίου ἡμῶν
 3 τὸ γράμμα, καὶ περὶ τὴν καθιστάμενον ἐπισκόπων, ἢ
 24 καὶ ἐκτελέσαντες συλλειτουργοὺν, ἵνα μὴ αἰετὶ ἐν
 τῇ ἐκκλησίᾳ χρησάμενοι ἐπισκόπων ὡς αἱ ἢ μὴ, ἐξ
 αὐτῶν τῶν προσηγορευμένων, ὁμοίως περὶ τῶν προσηγορευ-
 διακόνων, ἐξ αὐτῶν δὲ ἱεραρχοὺς τὰς ἐκκλησίαις, ἢ αὐτοὶ
 ἀντιλήψιναι παντοχόρως, καὶ μὴ ἀπὸ τῶν βασιλικῶν
 καὶ γραμμικῶν ἀρχῶν. εἰς τὴν οὖν αὐτὴν ἐκ τῶν ὁμο-
 λήσαντων διὰ πολλῶν ἀποκατάστασιν, διὰ τὸ ἀποστα-
 λῶναι ἵνα ἐκ πάντων τῶν κύριον ἡμῶν καὶ συλλε-
 25 γόντων Ἐλπίδιον, ἐπιστάσαντα καὶ μαθόντα τὸ κήρυ-
 μα ὑμῶν, εἶγε ὅπως ἔχῃ ὡς πρὶν ἀποκατάστασιν
 ἢ κύριον ἡμῶν τῶν συλλεγόντων Εὐσταθίου. λοιπὸν εἰ
 καὶ ποτὲ ἐν πλάτῃ γιγνημένη ἦν, ἀποβήμεναι τὴν
 παλαιὰν ἀνθρώπων, ἐκτελέσαντες τὸν καιρὸν. καὶ γὰρ καὶ
 ὁ αὐτὸς ἀδελφὸς καὶ συλλεγὸς Ἐλπίδιος
 5 διδάξῃ ὑμᾶς κηρύττειν τὴν ἀληθινὰν πίσιν ὅτι ἡ ἀγία
 Τριάς, ἢ ὁμοῦσος τῷ Θεῷ καὶ Πατρί, οὖν ὅτι
 καὶ ἀγίῳ Πνεύματι ἡγιασται, διδίδεσθαι, περα-
 τήσθαι, Πάτερ ἐν ὅτι, ὅτι ἐν Πατρί, οὖν ἀγίῳ
 Πνεύματι εἰς τὴν αἰῶνα. Φανερόντες γὰρ τούτου,
 30 φανεροὶς διηγήσασθαι τὴν ἀγίαν Τριάδα ὁμολογῶν ὁ-
 μολογῶν, καὶ τὴν πάλαι ἐκτελέσαντες πίσιν τὸ ἐν Ni-
 χιᾶ, ἢ καὶ οἱ πατέρες ἐκτελέσαντες, κηρύττοντες ὡς
 τῆς πίστεως ταύτης, διηγήσασθαι τῶν ἀληθινῶν δι-
 35 μων ἐκφυγῶν τὰ θήματα· σὺ δὲ τούτου γὰρ τούτου, ἢ

his literis, cognitum utrum ita se habeat
 prædicatio vestra. Quicumque enim non
 sentiant consubstantialitatem esse Trinitatem,
 anathema sint. Et si quis cum illis com-
 municare deprehensus fuerit, anathema esto.
 Illis vero qui consubstantialitatem prædicant
 Trinitatem, paratum est regnum celorum.
 Hortamur itaque vos, fratres, ne aliter do-
 ceatis, neve aliter sentiat: sed ut Trini-
 tatem consubstantialitatem semper & ubique
 prædicantes, hæredes regni Dei fieri possi-
 tis. Hac de re scribentes, & suggestionem
 habentes, hanc nostram epistolam scripsimus
 item de Episcopis qui constituuntur, aut
 qui constituendi sunt comministri; si qui-
 dem sint idonei, ex episcopis jam vita fun-
 ctis orti: sin minus, ex presbyterorum or-
 dine eligantur. Similiter etiam presbyteri &
 diaconi, ut ex clero assumantur, non autem
 ex curia aut militari officio, ut sint un-
 decunque irreprehensibiles. Idcirco autem
 pluribus ad vos scribere nolimus, quia
 missus est unus ex omnibus dominus no-
 ster & comminister Elpidius, accurate ex-
 ploraturus prædicationem vestram, utrum
 ita se habeat uti accepimus à domino &
 comministro nostro Eustathio. Ceterum
 si forte aliquando in errore fuistis, nunc
 veterem hominem exuentes, novum indui-
 te. Nam & idem dominus & commini-
 ster Elpidius docebit vos veram fidem præ-
 dicare, quod sancta Trinitas consubstantia-
 lis Deo Patri una cum Filio & Spiritu
 sancto sanctificata, glorificata ac manifesta
 est: Pater in Filio, Filius in Patre,
 cum Sancto spiritu in sæcula. Hoc enim
 manifestato, manifeste confiteri poterimus
 consubstantialitatem Trinitatem, juxta fidem
 quæ Nicææ dudum exposita est, quam pa-
 tres confirmarunt. Hujus ergo fidei præ-
 dicatione, perniciosi demonis laqueos vita-
 re poterimus. Hoc autem extirpato, lice-

VALESII ANNOTATIONES.

Illyricianæ Synodi illuc prædicaret. Hic est sensus hujus
 loci, quem confirmat Imp. Valentinianus in edicto su-
 perius allato. Ibi enim affirmat fidem Synodi Illyrica-
 næ consonantem esse fidei Concilii Romani & Gallicani.
 Per Concilium Romanum intelligit Concilium nonaginta
 Episcoporum Romæ sub Damaso celebratum, de quo
 jam dixi.]

1 Μαθὲν ἐπιρροῆσαι] Jacobus Sirmundus nescio quos se-
 cutus codices edidit ἐπιρροῆσαι, pessime. [Sic tamen
 scriptum est in Regio cod. J. Pini.]

2 Καὶ ἐκτελέσαντες ὡς πρὶν] Hunc locum optime interpre-
 tatus est Christophorus hoc modo. Dico hæc de te
 scribentibus ad vos, consubstantiales sumus, ut in his verbis li-
 beris scribentibus etiam de Episcoporum institutione. Quam
 interpretationem ex parte secutus est Jacobus Sirmundus.
 Porro Episcopi Illyrici, ut de ordinationibus Episcoporum
 scribentibus, admoniti fuerant ab Eustathio Episcopo Se-
 bastienis; eo quod apud Asianos, ut verum est, vitiose
 fierent ordinationes. Certe hoc malum diu postea in A-
 sia viguisse temporibus Joannis Chrysostomi, docent So-
 crates, Sozomenus ac Palladius.

3 ἢ ἐκτελέσαντες] Hanc vocem Camerarius de præ-
 terito interpretatur tempore, cum tamen de futuro in-
 telligi debeat. Sic supra in hac epistola ἐκτελέσαντες po-
 situm est pro ἐκτελέσαντες. Recte ergo Jacobus Sir-

mundus vertit. De communi. Ibis Episcopis creatis vel creatis.

4 Τὸ ἐν τῷ κήρυγματι ἐκτελέσαντες] Christopho-
 rus quidem hunc locum ita vertit: Ut si quomodo modo
 fieri queat, à magistratibus qui Episcopatum summi præbent
 spectantibus fide fuerint, cooperentur. Quæ interpretatio nul-
 lo modo ferri potest. Quid enim sibi volunt ista, ut à
 Magistratibus qui Episcopatum gesserint, ordinentur E-
 piscopi? Vidit hoc Jacobus Sirmundus. Itaque ut huic
 vitio melleretur, vocem ἐκτελέσαντες expunxit, & ὡς
 repositit pro ὡς, audacter quidem, sed infelicit. Quia
 enim uoquam ita locutus est Græce, aut quem sensum
 habet hæc ejus interpretatio, si quidem fuerint ex sano
 ὡς proba magistratibus summi. Ego vero hunc esse sensum
 ex illius horum verborum, ut si qui Episcoporum jam
 vita fuissent filii reperiantur orthodoxi, et reliqui omni-
 bus præferantur. Itaque delenda est præpositio ἐν, utpote
 superflua [conjecturam nostram confirmat codex Regius
 J. Pini, in quo præpositio ἐν non habetur.] Sed dicit ali-
 quis, quoddam exemplum habemus hujus verbi. Habemus
 exemplum & quidem illustre in Domino, qui Antiochenæ
 Ecclesiæ Episcopus factus est, cum esset filius Demetriani
 ejusdem urbis Episcopi, ut legitur apud Eusebium in lib.
 7. Historiæ Ecclesiasticæ.

5 Τὸ ἐν τῷ κήρυγματι ἐκτελέσαντες] In editione Basilicensi legi-
 tur tantum ὡς ἀγίῳ Πνεύματι: quæ scriptura magis placet

VARIORUM.

2 Ἐκ τῶν ἐν τῷ κήρυγματι ἐκτελέσαντες] Varie tentatus
 hic locus. Præter conjecturas hic Sirmundi & Valesii,
 Petrus de Marca in Diatriba de Epistola Synodi Illyrica-
 næ, vocem ἐκτελέσαντες expungit, & sententiam reddit, ut

ex his qui summi sunt magistratibus, si sancti sint, constituantur
 Episcopi seu ministri, ex ipso Presbyterio. Presbyteros vero
 & Diaconos, ut loquitur, ex toto Clericorum corpore co-
 optandos voluit. H. Lomih.

THEODORITI EPISCOPI CYRI

bit pacificis literis nos invicem salutare, & in pace ac quiete degere. Porro scriptimus vobis, ut cognoscere possitis Ariomanitas qui depositi sunt, qui non confitentur Filium esse ex Patris substantia, nec Spiritum sanctum. Quorum nomina subjecimus. Sunt autem Polychronius, Telemachus, Faustus, Asclepiades, Amantius, Cleopater. Et hæc quidem in hunc modum, ad gloriam Patris ac Filii ac Spiritus sancti, in sæcula sæculorum, amen. Valere vos optamus per multa annorum circula, in Deo Patre & Filio Salvatore nostro ac Spiritu sancto.

CAPUT X.

De hæresi Audianorum.

2007. pag.
319. not.
a.

Genes. 1.
Anathropo-
morphia.

Enitanti.

Matth. 9.

Isai. 65.

Et Imperator quidem omni laude dignissimus, Apostolicæ doctrinæ ejusmodi curam gerebat. Per idem vero tempus Audaus quidam, natione Syrus & lingua, novorum dogmatum inventor extitit: qui cum pravæ doctrinæ factum jam dudum parere cœpisset, tunc primum in notitiam omnium venit. Nam primum quidem stulte interpretatus hæc verba: Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram: Deum humana forma præditum esse existimavit, & corporis membris circumdatum esse credidit, divinæ Scripturæ mentem haudquaquam perspicuens. Etenim Scriptura sæpenumero humanorum membrorum vocabula divinis operationibus imponit: Propterea quod ii qui subtiliora percipere nequeunt, per hæc facilius Dei providentiam intelligunt. Huic impietati alia quoque similia adjunxit. Ex Manetis enim deliriis errorem suum mutuatus, Deum hujus universi, nec ignis nec tenebrarum conditorem esse dixit. Verum hæc & alia id genus sectatores illius occultant. Aiunt autem, ideo se ab Ecclesiasticis conventibus segregatos agere, quod quidam ex nostris detestandas usuras exigant, quidam cum mulieribus non legitimo matrimonio sibi sociatis turpiter vivant: ii vero qui ab istis vitis alieni sunt, libere cum illis communicent. Hæc ob causas seorsum se ab aliis degere perhibent, dogmatum suorum blasphemiam dissimulantes. Est autem hic prætextus plenus superbiz, & ex Phariseorum doctrina manans. Nam & illi supremum animarum & corporum medicum acculabant, dicentes sanctis Apostolis: Quare cum publicanis & peccatoribus manducat Magister vester? Et de hujusmodi hominibus Deus per prophetam ita loquitur: Qui dicunt, Mundus sum; ne me tangas. Hic est furor furoris mei. Sed non est hujus temporis nec loci, istorum dementiam refutare.

δοτησόμεθα εἰρηκκοῖς γράμμασιν αὐτοῦς πρὸς αὐτοὺς, ὥστε εἰρήνη διαδοῖται. ἐγράψαμεν οὖν ὑμῖν, ἵνα εἰδῶσι ἡμεῖς τὸς κατὰ τὴν εὐαγγελίαν ἀρεσκόμενους, τὸς μὴ ὁμολογούντας ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρὸς τὸ ὕψος, μήτε τὸ ἅγιον Πνεῦμα· ὡς καὶ τὸ νόημα ὑπετάξαμεν. Πό- 1
λυχροῖος, Τηλέμαχος, Φαῦστος, Ἀσκληπιάδης, Ἀμαῖντος, Κλειόπαρος. καὶ ταῦτα μὲν ὅπως εἰς δόξαν Πατρὸς καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος, εἰς τὴν αἰδίαν τῶν αἰώνων, ἀμήν. ἐρρῶ δὲ ὑμᾶς ἐν χάριτι τοῦ Πα- 2
τρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗ ἁγίου Πνεύματος, πολλὰς ἐγὼ περιόδους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Περὶ τῆς τῆς Λυδιανῶν αἵρεσεως.

O μὲν δὲ παρθένος βασίλεις, τοσαύτη τῆς ἀποστατικῆς δοξάσαι ἐπέμπε φροντίδα. Λυδαῖος δὲ τις Σύρος καὶ τὸ γένος καὶ τὴν Φωκίαν κα- 1
τὰν ἁρετικῆς δοξάσαι, καὶ ἐν αὐτοῖς ἐγένετο τὸ κα- 2
ρῶν· πάσαι μὲν τῆς πεντηκὼν ὡδίνων ἀρρέματα, τό- 3
τε δὲ δὴλος γενόμενος. πρῶτος μὲν γὰρ ἀνόητος 3
νεοκλῆς τὸ, ποιῶν μὲν αὐτῶν κατ' εἰκόνα ἡμε- 4
τέρων καὶ κατ' ὁμοίωσιν, ἀνθρωπείαν ἔχει μορφήν τὸ 5
θεῖον ὑπέλαβε, καὶ τὰ τοῦ σώματος περιελαβε 6
ἐτόπασε μέλη, τῆς θεῆας γραφῆς ἐκπεπληρω- 7
μένης. πολλὰς γὰρ ταῖς θύραις ἐνεργείας, τὰ 8
τῆς ἀνθρωπίνου μορφῆς ὀνόματα περιτίθησιν, ἐπι- 9
δὲ ῥᾶν οἱ τὸ λεπτότερον ἐπαίει οὐ διάμετρον, ἀλλ' 10
τοῦτον τὸν Θεὸν τὸν ἀσώμενον μαθητεύουσιν. προσ- 11
τέθεικα ἡ τῆς τῆς διοικήσεως καὶ ἔπειτα παραπλή- 12
σια. ἐκ γὰρ τῆς τοῦ Μάντιος πλάτης ἐρασιπαι- 13
δες, οὗτοι τοῦ πυρὸς, οὗτοι τῆς σκότους ἔφη ἵνα δὴ 14
μυρητοὶ τῆς τῆς ὁλῶν Θεοῦ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ 15
ὅσα τοιαῦτα κατὰ κρήνησιν οἱ τῆς ἐκείνης συμμο- 16
εῖας. φάσκουσιν δὲ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀποχαι- 17
σθαι συλλογῆς, ἵνα ἐκείνῃ πῶς μὲν τὴν ἐπάρατον 18
ἐσπερήσῃ τοῦτον, πῶς δὲ γινώσκῃ οὐ νόμον γὰρ 19
συνοικεῖν, ἀλλὰ καὶ βίωσιν. οἱ δὲ πῦται 20
ἀπὸ πλάγῃ πῦται ἀδελφῶν κακοποιῶσι. ἀλλὰ ταῦ- 21
τα φασὶν ἐκείνῃ καὶ αὐτοὺς βλαπτεῖν, τὴν τῆς 22
δογματικῆς ἀπεκρύπτουσιν βλασφημίαν. ἐπὶ μὲν πε- 23
καὶ ἡ σκῆψις ἀλαζυνείας μετὰ καὶ τῆς φαισσι- 24
κῆς διδασκαλίας ἀπῆλθεν. καὶ γὰρ ἐκείνῃ κατηγέ- 25
ριον τῆς τῆς ψυχῆς καὶ σώματος ἰατρῆς, τοῖς ἰσοῖς 26
λέγοντες ἀπερῶντες· ἵνα τί μὲν πλῆται καὶ ἀμαρ- 27
τανῶν ἐσθλὴ ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; καὶ ἀλλὰ τῆς προ- 28
φῆτης δὲ φησὶν ὁ Θεὸς περὶ τῶν ποιῶντων, οἱ λέγοντες 29
καθαροὶ ἑμεῖς, μὴ μου ἄπει· ὅπως κακῶς τῆς συ- 30
μῆς μου. ἀλλὰ καὶ τοῦτον διελέχθη ἄνθρωπον, ἐν τῇ

VALESII ANNOTATIONES.

1 Πολυχρόνιος, Τηλέμαχος] Hi & qui sequuntur Episcopi Illyrici, Arianae perbidae assertores erant: Atque idcirco depositi à Synodo Illyriciana. Hæc porro Synodus habita est sub Pontificatu Damasi. Ac nisi fallor, post epistolam Synodicam ab eodem Damaso scriptam ad Episcopos Illyrici, quam supra retulit Theodorus in lib. 2. & Dozomenus in lib. 7.
2 Εὐχόμεθα τὸν πνεῦμα] Epiphanius Scholasticus vertit, Valere vos optamus Patre & Filio cum sancto Spiritu. Quo- modo etiam vertit Jacobus Summus. Cameracensis vero & Christophorus vertere maluerunt in Patre ac Filio.

Ος. Veri tamen posset locus hoc modo. Optamus Patrem ac Filium cum sancto Spiritu, ut quatenus divinitus valueritis.

3 Ἀνόητος νεκρός] Hunc locum restitui ex editione Basilien. & ex Manuscripto codice [Regio &] Henrici Savilii. restitui in unam duabus periodis, quæ perperam divulgæ erant. Emendat onem nostram confirmat Theodorus in lib. 4. hæreticorum Fabul. cap. 2.

4 Ἐπὶ δὲ δὲ πῶς] Particulam δὲ ἐρρῶ, secutus et eloquutem codicis [Regio &] Henrici Savilii, & Basilienam editionem.

παρόν]

παρόντος καιρῷ ἔδ' εὐεχα, ἐπὶ τὰ λακὰ βα-
δύμας ἔδ' διηγήσας.

Quocirca ad eorum quæ restant, narratio-
nem pergamus.

540.
IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

CAPUT XI.

Περὶ τῆς Μιχαλιαῶν αἵρεσις.

De Messalianorum heresi.

ΚΑΤΑ ΤΟΥΤΟ ΤΟ ΧΡΟΝΟΝ, ὃ ἡ Τῆς Μιχαλιαῶν
ἰδὲ ἀπέστη αἵρεσις. Εὐχέας δὲ τούτους προσα-
γορεύουσιν οἱ εἰς τὴν Ἑλλάδα Φωνή τῆς μεταβα-
λόντος. ἔχουσιν δὲ ἡ ἐπίστασι προσηγορίαν ἐκ τοῦ
πράγματος γιομένην. Εὐχέας γὰρ καλεῖται,
δαίμονες πρὸς ἐργασίαν ἐσθλὴν, καὶ Πνεύμα-
τος ἁγίου παρουσία ταύτης ὑπολαμβάνοντες. οἱ
δὲ πλείονες τὸν ἑσθλὸν ἐσθλὸν, ἀπερίφρονον μὲν
τῆς χυρῆς ἐργασίας ὡς πονηρῆς. ὑπὸ δὲ σφῶν
αὐτῶν ἐκιδόντες, τὰς τῶν οὐρανῶν Φαντασίας προ-
φητείας ἀπεκλύουσι. ταύτης ἐγένοντο τὴν αἵρεσιν
ἀρχηγοί, Δαδῆς πρὶν καὶ Σάββας καὶ Ἀδελφίος, καὶ
Ἑρμᾶς, καὶ Συμεών, καὶ ἄλλοι πολλοὶ τούτοις. οἱ δὲ
μὴ ἐκκλησιαστικῆς ἐκ ἀπίστητος κοινίας, ὅτις ὅτι
ὁ ἀπὸ τοῦ ὁδοῦ τοῦ Φάσκοντος τὴν θείαν τρεφῶν,
ὅτις ὁ δὲ σπύριτος ἔφη Χριστός, ὁ τρώων μετὰ τὰς
καὶ πίνω μετὰ τὸ αἶμα, ζήσεται εἰς τὸ αἰῶνα. κρύπτειν
δὲ τὴν νόσον περὶ μὲν, καὶ μὴ ἐλπίσας ἀναιδῶς
ἐξαγορεύει, καὶ ἀπεκλύουσι τὴν ταύτην φροσύ-
νῃς αὐτῶν. οἱ τῇ ψυχῇ ἀεφίμενοι. Ἀγνόους μὲν
ὅτι, ὁ τῆς Μιχαλιαῶν ἐκκλησίας ἰδύνας, αὐτῆς ζήλω
θεῶν κοσμήμενος, πολλὰ τῆς νόσου ταύτης σπά-
σαι θεασάμενος μοσχήματα, μάλα δὲ σπύλαια
ληστικά, οὐκ ἔφη ταῦτα, καὶ τῆς λύκους ἐκ τῆς
ποιμνῆς ἐξήλασεν. ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ παιδὶς φημι
7 Ἀμφιλόχιος, ὁ Λυκαόνων μητρόπολις ἵμεν πρὸ

ΕΟΔΕΜ tempore Messalianorum quoque
hæresis exorta est. Euchitas autem eos
vocant, qui nomen illorum in Græcam lin-
guam transtulerunt. Aliam etiam habent
appellationem ex re ipsa iis inditam. En-
thusiastæ enim vocantur, eo quod dæmonis
cujusdam impulsu agantur, eam Spiritus
sancti præsentiam esse existimantes. Porro
qui hujus erroris labe penitus corrupti sunt,
opus manuum averlantur ut vitium; Somno-
que se totos dedentes, somniorum visa pro-
phetias appellant. Hujus sectæ principes fue-
runt Dadoes & Sabbas & Adelphius, cum
Herma & Symeone, & aliis pluribus.
Qui se ab Ecclesiastica quidem communio-
ne neutiquam separarunt, nec prodesse quid-
quam, nec nocere dicentes escam Divinam:
de qua tamen Dominus noster Christus ita
loquitur: Qui manducat meam carnem, & bibit
meum sanguinem, vivet in æternum.
Dum autem morbum suum occultare stu-
dent, etiam posteaquam convicti sunt, im-
pudenter negant, eosque condemnant qui
eadem sentiunt, quæ ipsi in pectore habent
recondita. Letorius igitur Ecclesiæ Meliti-
nensis Episcopus, vir Divino zelo prædi-
tus, cum multa monasteria, vel potius spe-
luncas latronum, erroris istius labem hausisse
cerneret, ea incendit, & lupos ab ovili pro-
culabegit. Simili modo Amphilochius ille
celeberrimus, qui metropolim Lycaoniæ
pastorali cura regendam susceperat, & uni-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Εὐχέας.] In Manuscripto codice [Regio &] Savilii.
& in editione Basilienſi scribitur εὐχέας. De his plura
vide apud Epiphaniū in libro de hæresibus, & apud po-
ſtremum Theodorum in libris hæreticarum Fabularum.

2 ὡς πονηρῆς.] In codice Savilii & in editione Bas. le-
gitur πονηρῆς. Quod magis probō.

3 Καὶ Ἀδελφίος.] De hoc Adelphio monacho loquitur Ni-
lus in libro περὶ ἀσκητικῆς, id est, de voluntaria pau-
peritate. Cujus locum, quia Auctor ille nondum editus
est, hic apponam, ἀλλ' ὅρα μὴ τῷ τῷ ὁρίῳ δυνάμει πρὸς
τὸν ἵπνον ἀφελῆσαι, τὴν ἀπὸ τῶν Ἀδελφῶν τοῦ τῆς μέσης τῆς τοῦ
πρὸς, καὶ Ἀδελφῶν τοῦ τῆς ὁδοῦ τῶν βασιλικῶν καὶ Κοι-
νῶν πρὸς τὴν ἁγίαν, ἀρχῆς ἀνέμωται θῆσαν, ὡς ἔφη
μὴ ὅτι τῶν ἐργασίαν ἀνέμωται, τὸ δὲ πρὸς τῶν δυνάμει
πρὸς τῇ προσηγορίᾳ πρὸς τὴν αἵρεσιν, καὶ οὕτως πρὸς καὶ ἀνέμωται
σφύραται ἐκ τῶν τῶν ὁρίῳ τῶν ὁρίῳ, καὶ τῶν τῶν
λαῶν ἐφύλαται ἡμετέρας πάντας, τοιοῦτον τὸ μὴ ὁρίῳ
τῇ αἵρεσι καὶ καὶ τῶν τῶν ἀνέμωται, καὶ τῇ ἀνέμωται
πρὸς τῶν αἵρεσι, τῇ τῶν τῶν ἀνέμωται, καὶ τῇ ἀνέμωται
Id est, Sed vide ne assidue sanctorum hominum in rebus di-
vinitus occupatione, divinitus Adelphi deservat, & Alexan-
dri illius qui Constantinopolim tunc imperio spatio pertine-

bat, desidia januam aperiant, Qui suam ad opus facien-
dum pigritiam eo velamento tegant, quasi perpetuo orationi
impediti. Et adolescentibus ac viris robore corporis ad-
huc vigentibus, & qui vigorem illam multo labore con-
tento opus habebant, præscribant ne opus facerent, desidia
perturbationes animi in eis excitantes: & cogitationes libe-
ram concedentes facilitatem, ut in perturbationum illarum
materiam oblectarentur, quodamque imaginaria illorum prece-
pio, sed qua vitiosa preceptio non est, penitus interiret.

4 Ἀπομνημονεύματα.] Hunc locum emendavi ex duobus
MSS. codicibus, Saviliano scilicet ac regio, in quibus
scribitur ἀπομνημονεύματα. Quam lectionem confirmat ipse
Theodorus in lib. 4. hæreticarum fabularum, cap. 11.
de Messalianis ita scribens, ἀπομνημονεύματα πρὸς τῶν
τίτλων τῶν ἀνέμωται.

5 Ἐν τῇ ψυχῇ ἀεφίμενοι.] Codex [Regius &] Savilii
& Basilienſis editio scriptum habent ἐν τῇ ψυχῇ.

6 Ἀγνόους.] In MS. codice Savilii & in editione Bas-
ilienſi ἀγνόους scribitur, rectius mi fallor. Extant ad illum
aliquot epistolæ Basilii magni.

7 Ἀμφιλόχιος.] Ille Synodum viginti quinque Episco-
porum adversus Messalianos collegit in urbe Sida, de qua
Photius in Biblioth. cap. 52. multa habet scitu digna.

VARIORUM.

α Μιχαλιαῶν.] Messalianorum, sive Massalianorum mul-
tiplex erat secta, & Hæreticorum pene omnium colluvies.
Unde dicti sunt Euchitæ, Enthusiastæ, Encratitæ, Marcio-
nitæ, Phundaitæ, Bogomiti. Hujus sectæ primus auctor
fuit Petrus quidam, Lycoperitæ dictus, eo quod lapidibus
ob blasphemata dogmata obruentibus, sectatoribus suis pro-
misit se post triduum resurrectorum: cum tertio post obi-
tum die Dæmon specie lupi ex acervo lapidum evolare

visus sit. Unde & affectus ipsius Lycoperitæ cognomina-
ti sunt: ut refert Euthymius Zigabenus in libro cui titu-
lus ὁ λόγος & δόξα, ubi quedam de hac hæresi occur-
runt, quæ frustra alibi quaeruntur. Nominis Massaliano-
rum rationem eandem cum Theodorito reddit Epiphani-
us: Μιχαλιαῶν δὲ ὅτι καλεῖται, ἡμετέρας τῶν ἀνέμωται
Massalianos illos vocant, quæ vox anantes significat. Ha-
ref. 80.

Tom. III.

X

πρὸς τὸν

SÆC. versam provinciam gubernabat, cum hanc
 1V. pestem pervasisse illuc didicisset, rursus eam
 depulit. & gregem sibi commissum ea labe
 liberavit. Præclarissimus vero Flavianus,
 postquam Antiochenæ urbis Episcopus fa-
 ctus est, audiens illos Edessæ degere, & do-
 5 ctrinae suæ venenum in vicinos spargere;
 missa Monachorum multitudine, Antiochi-
 am eos adduxit, morbumque suum infici-
 antes hoc modo redarguit. Accusatores eo-
 rum calumniari dixit, & testes mentiri.
 Cumque Adelphium qui tum admodum
 senex erat, blande accersivisset, & juxta se
 proxime sedere jussisset: Nos, inquit, o se-
 nex, qui longiorem duximus vitam, homi-
 num naturam diligentius cognitam habemus,
 & adversariorum dæmonum artes intelligimus:
 usque & experimento largitionem gratiæ
 didicimus. Isti vero cum sint juvenes, &
 nihil istorum accurate noverint, idonei non
 sunt qui spirituales sermones audiant. Ex-
 pone igitur mihi, qua ratione dicatis adver-
 sarium quidem spiritum recedere; superve-
 nire autem gratiam Spiritus sancti. His ser-
 monibus affectus senex ille, virus omne quod
 latebat, effudit. Et ex divino quidem Ba-
 ptismo nullam utilitatem obvenire dixit iis,
 qui illum consequi meruissent: solam vero
 sedulam orationem expellere dæmonem in-
 habitantem. Omnes enim qui eduntur in
 lucem, ut naturam, sic etiam dæmonum
 servitutem, ex primo parente trahere dice-
 bat. His vero per sedulam orationem ef-
 fugatis succedit demum Spiritus sanctus,
 qui præsentis suæ significationem det sen-
 sibilem atque visibilem: & corpus quidem
 perturbationum motu liberet; animam ve-
 ro ab insita ad deteriora propensione tetrat:
 ita ut in posterum nec jejunio opus
 sit quod corpus maceret, nec doctrina quæ
 refrænet, & recte atque ordinate doceat in-
 cedere. Porro qui hunc affectus est, is
 non solum protervis corporis motibus libe-
 ratur; verum etiam res futuras manifeste
 prævidet, & Divinam Trinitatem oculis
 suis contemplatur. Hac ratione Divinus
 Flavianus, cum sordidi fontis venas perfo-
 disset, & impietatis aquas elicuisset, infe-
 licem senem his verbis allocutus est. In-
 veterate dierum malorum os tuum te co-
 arguit, non ego: & labia tua testimonium
 dicunt contra teipsum. Detecta igitur hæ-
 resi, expulsi sunt ex Syria: & in Pamphy-
 liam digressi, eam quoque provinciam hac
 peste repleverunt.

Flavianus
 Antiochenus
 Adelphi-
 um con-
 vici-
 vit.

πετυμώεις, & ἅπαν ἰδύοντι τὸ ἔθνος, ἐπισκέψασαν
 αὐποσὶ τὴν λύμην ταύτην μαθόντες, ἐξήνεγκον πάλιν, &
 τὰ ὑπὲρ αὐτῶν κηρόμενα τῇ λύμῃ ἐκείνῃ ἐλθούσας
 πόμην. Φλαβιανὸς δὲ ὁ πολυεύλητος, ὅτε τὸ Ἀν-
 5 τοχίαν ἀρχιεπὶς ἐπαγοίη, ὅς ἐστιν ἔδισον τέπτες διά-
 γνῃ μαθόντες, τὸ οἰκῶν τοῖς πηλᾶξυσι ἐγχειρομέ-
 νος ἰόν, συμμορῶν μεταχρῆσιν ἀπειρίας, ἤρα γὰρ πε-
 εἰς Ἀντοχίαν, & τὴν ἰόσον ἐξαρεμῶν, τόνδε τὸν
 τρόπον διήλεγξε. τὸς μὲν γὰρ κατηγόρους ἔφη συκο-
 10 φαντῶν, & τοὺς μάρτυρας ψεύδεσθαι. τὸ δὲ Ἀδέλ-
 φιον ἄγειν ὅτια προσβύτην, ἡπίως χαλίσσας, καὶ
 πλησίον καθιόσθαι καλίσσας, ἡμῶς, ἔφη, ὡς προ-
 βύτη, τὴν πλείων βέλτερόν τις βίον, ἀκριβέστερον & τὴν
 αἰθροπῆται ἐμάβομεν φύσιν, & τὰ τῇ ἀντιπάλῳ δαι-
 15 μόνῳ ἐγνώμεν μηχανήματα. πέρας δὲ & τὸ τῇ χα-
 εἰτος ἐδιδάχθημεν χρηγίαν. ὅπως δὲ εἴη ὅπως, καὶ
 τέπτες ἔδιν ἀκριβῶς ὅπως ἀμύνει, πνευματικῶς
 ἐπακῶσαι λόγον ἢ Φέρονσι. το γὰρ περὶ εἰπέ μαι, ὅπως
 20 Φατὲ & τὸ πνεῦμα τὸ ἐκαστοῦ ὑποχρεῖται, & τῷ
 παταγίῳ πνεύματος τὸ χάρις ἐπιφαιτῇ. τοῦτοις ὁ
 προσβύτης ἐκείνους τοῖς λόγοις κατὰ θελχόμενος, ἐξή-
 μισιν ἅπαντα τὴν κεχυμένην ἰόν. & ἔφη μετῴμεν
 μὲν ἐκ τῷ Θεῷ βαπτίσματος ὀφέλεια τοῖς ἀξιο-
 25 μῶν γίνεσθαι. μόνῳ δὲ τὸ σπυδαῖον δὲ χύμα τὸ δαι-
 μῶνα τὸ ἔνοχον ἐξελαιώψι. ἔλκεν γὰρ ἔκαστος τὴν πε-
 τομῶν ἔλκεν ἐκ τῷ προπάτορι, ὡς περὶ τὸ Φύτον,
 ὅπως δὲ & τὸ δαιμόνιον δουλείαν. τέπτες δὲ ὑπο-
 τὸ σπυδαῖας ἐλαυόμενον δὲ χύμα, ἐπιφαιτῇ λοιπὸν
 30 τὸ πατήριον πνεῦμα, αἰδιότως & ὁρατῶς τὸ οἰκῶν
 παρῶν σωμαῖν, τὸς περὶ σῶμα τὸ τὸ παθὼν κατῶ-
 σως ἐλευθερεῖ, & τὴν ψυχὴν τῆς ἐπὶ τὰ χεῖμα βο-
 πῆς παρῶν ἀπαλλάτῃ, ὡς μετέπειτα διδάσκει λοι-
 πὸν μήτε ἰστίας πιζύσας τὸ σῶμα, μήτε διδά-
 35 σκαλίας χαλινύσας & βάλανι εὐτακτῶ παιδιώσας.
 & μόνῳ δὲ ὁ τέπτες πτυχεῖς, τῷ τῷ σώματος
 ἀπαλλάτῃ σκιρτήματα. ἀλλὰ & (αὖτως τὰ
 μέλλουσα προρᾶ, & τὴν Τριάδα τὸ Θεῶν πῶς ὁρ-
 θαλμῶς ἡμερῶν. ὅπως ὁ Θεὸς Φλαβιανὸς τὸν διώσθαι
 40 διωκτῆν ἰάματα, περὶ τὸν δύναντον ἔφη προσβύτην
 πεπαιδευμένον ἡμερῶν κακῶν, ἡλεγχέει σὺ τὸ σῶμα
 σῶμα & σὺ ἐγὼ τὰ δὲ χεῖλη σου κατημαρτύρη-
 σάν σου. δόξης δὴτα τὸ ἰόν γαμνημένης, τῆς μὲν
 Συρίας ἐξηλάθησαν ὡς δὲ τῷ Παμφυλίαν ἐχώ-
 45 ρησαν, & ταύτην τὴν λύμην ἐπέπλησαν.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἐν ἑξῶν] Basilienfis editio scriptum habet Ἐξῶν.
 Porro hæc facta sunt regnante Theodoro. Tunc enim
 Flavianus ad Episcopatum Antiochenis Ecclesie promo-
 tus est: sub cujus administratione erat Edessa & omnes
 Orientis Provincie. Proinde Theodoritus occasione Mes-

salianorum arrepta, ordinem temporum anteverrit.

2 Ἠλεγχέει σὺ τὸ σῶμα] In altero codice Regio, cu-
 jus variantes lectioes ad calcem editionis sunt Stepha-
 nus excudit, scribitur Ἠλεγχέει, & paulo post similiter κα-
 ταμαρτύρει. Quomodo etiam edidit Jacobus Sirmundus.

Τῶς τρεῖς οὗ Βάλης ἐξέκλινεν εἰς τὸ αἵρεσιν.

Quomodo Valens in hæresim delapsus sit.

ΕΓὼ δὲ τῆς ἰστορίας τὰ λοιπὰ διηγέσσομαι, καὶ τὴν
καταστάσιν, καὶ τὰς πολλὰς καὶ τῶν ἐκκλησι-
ῶν τεταραχίας ἐκίνησεν, καὶ ἀρχὴν ὁμοειδέως. Ο γὰρ
Βάλης τὸ βασιλεὺς ὡς ἔλαβεν, τοῖς ἀποστολικαῖς τὰ
πρῶτα δόγμασι ἐκοσμεῖτο. 1 τὸ δὲ Γότθων τὸ ἱερὸν
διαβάτης καὶ τὸ Θράκη ληϊζόμενος, ἑσπέρην συ-
αθροίσας, ἐπὶ αὐτῶν ἐβελόνατο. ἔδοξε
αὐτῷ αὐτῶν μὴ γυναικὶ τὴν θείαν παρατίξασθαι χάρι-
τος, ἀλλὰ τῇ τῷ παναγίῳ βασιλείῳ πασιπλῆ
φραζάμενος. καὶ τῷτο μὲν, ὅτι ἔδοξε καὶ μάλα ὁ-
φθαλμοῦ. τὸ δὲ μὲν τῷτο, πολλὴν τὴν ψυχῆς μαλακίαν, καὶ
τὴν ἀληθείας προδοσίαν δηλοῖ. τὸ γὰρ ὁμοίως πέπειστος ὁ
ταλαίπυρος πάθης Ἀδάμ τῶν προπτέρων. πῶς
γὰρ τῆς ὁμοζύου λόγου καὶ ἔτος καταβελχθεὶς, ἐξ-
2 ἡδονῆς ποδῶν, καὶ γένουσι ὁ δὲ δυνάτωρ, ἀλλὰ
ἀπατηλῶν γυναικῶν ῥημάτων ὑπὸ κέρας. τῆς γὰρ
τοῦ Ἀρμενικῆς ἐξαπάτης ἐκείνη πρόπρη θήρα-
μα γινόμενης, συνειρήσει καὶ τῷτο, καὶ οὐκ αὐτῇ
πιστῶν εἰς τὸ τῆς βλασφημίας ἀνέπυσεν βάρβαρον.
ἡγεῖται δὲ ξαναγῶν καὶ μεταγωγῶν ὁ Εὐδόξιος. αὐ-
τὸς γὰρ ἐπὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατέχευε τοὺς οἰ-
αχας, οὐκ ἐβόων ἀλλὰ βαπτίζον τὸ σκάφος.

ΕΟΟ vero reliqua nunc historię profe-
quar, & initium exproxi temporis
illius, quę tot ac tantas procellas in Eccle-
siis excitavit. Valens cum primum Impe-
rii administrationem suscepit, Apostolicę fi-
dei doctrinam sequebatur. Postea vero
cum Gothi trajecto Danubio, Thraciam
popularentur, collecto exercitu, bellum eis
inferre decrevit. Optimum ergo factu vi-
sum est illi, ut non Divina gratia nudus,
sed sacrosancti baptismatis armatura muni-
tus, ad certamen procederet. Atque hoc
quidem rectum & valde prudens ejus con-
siliū fuit. Quod autem postea gessit, ma-
gnam ejus imbecillitatem animi & veritatis
produtionem ostendit. Idem enim passus est
miser quod olim parens generis humani.
Nam & ipse conjugis illecebras sermonibus,
in servitutem incidit, non quidem in bel-
lo captus ab hostibus, sed fallacibus mu-
lieris verbis obnoxius. Nam cum illa Aria-
næ hæresis laqueis prius fuisset irretita, ma-
ritum etiam irretiit, utque in eandem im-
pietatis voraginem secum rueret effecit. Hu-
jus autem facti dux & mystagogus fuit Eu-
docius. Is enim eo tempore Ecclesię Con-
stantinopolitanę adhuc clavum tenebat, non
regens navem, sed potius submergens.

*Valens ab
Eudocio in
hæresim ab-
latus.*

Οπως τὸς ἀρετῇ διαλάμποντας τῶν ἐπισκόπων
ἐξώρισεν.

*Quomodo Episcopos eximia virtute præditos
relegaverit.*

ΤΟΤΕ δὲ παρ' αὐτοῖς τὴν μυστικὴν καὶ καὶ τὴν
κοινὴν διδασκαλίαν τῶν τριτάτων, ὅτι καὶ τῇ τοῦ
δόγματος διδασκαλίᾳ ὡς ἔλαβεν, καὶ τοὺς τῶν αἱρετικῶν
φρονεῖν πάντοθεν ἐξέλασεν. ὅτε τῶν ἀποστολι-
κῶν ἐκείνων διδασκαλίαι καταλιπὼν, τῆς ἐναντίας
μετέωρος ἐγένετο, καὶ βραχίως διελθὼντος χρόνου, τὰ
λυπόμενα τὴν αἰσθησὶν ἐπλήρωσεν. ἐξέλασεν μὲν γὰρ
ἐκ τῆς Ἀντιόχειας τὸν μέγαν Μελίτιον, ἐκ δὲ Σαμο-
σατῶν, τὸν θειὸν Εὐσέβιον, Λαοδίκεας δὲ, Πελα-
γίον τὸν θαυμασίως ποιητὴς ἐστίν. ὅς ἔδοξε αὐτῷ
νῆος ἐπὶ τὸν τῷ γάμῳ ζυγόν. ἐπὶ αὐτῇ δὲ τῇ παρ-
δῇ, τῇ πρώτῃ τῷ γάμῳ ἡμέρᾳ, τὸ ἀγνῆτος ἔκτισεν
τὴν κοινὴν προσηύχον καὶ ὁμῶς, καὶ φιλοσοφίας
ἀδελφικῶς ἀπὸ γαμικῆς συνουσίας ἔχον, αὐτὴν
ἐξέπαίδευσεν. ὅτε μὲν δὲ τὸν συφροσύνην κατέβησεν.

Is igitur cum Valentem baptismi sacramen-
to initiaret, jurejurando miserum ad hoc
obstrinxit, ut in impietate dogmatis per-
severaret, & contraria sentientes omnibus
locis expelleret. Ita Valens relicta Apo-
stolica doctrina, adversariorum partibus lese
adjunxit. Dehinc interjecto brevi tempore,
reliqua quę sub juriurandi fide promise-
rat, adimplevit. Nam ex urbe quidem
Antiochena magnum Melitium: Samosatensis
vero Divinum Eusebium eiecit. Laodice-
nem autem Ecclesiam egregio pastore orba-
vit Pelagio. Is dum esset adolescens, ma-
trimonii jugum subierat: sed primo nuptia-
rum die, in ipso thalamo persuasit sponsę
suz, ut castitatem virili congressui antepo-
neret: eamque instituit, ut pro maritali con-
sortio fraternali amorem amplecteretur. Hoc
modo ad temperantię culmen pervenit.

*Valens ab
Eudocio
Arianis ob-
strinxit.*

*Melitinus,
Eusebius.
Pelagius in
matrimo-
nio captus.*

VALESI ANNOTATIONES.

1 Συναγῶν τῶν συναγῶν καὶ] Rectius in codice Savilii
& in editione Basilicensi hic locus scribitur hoc modo πα-
σιπλῆ συναγῶν συναγῶν, ἔκ. De hac expeditione Va-
lenti adversus Co. hos consule Ammianum Marcellinum.
2 Οὗ δυνάτωρ] Vocem ῥῆμα & conjunctionem

quę sequitur, expunxi, secutus auctoritatem codicis Sa-
viliani & Basilicensis editionis. In quibus totus hic lo-
cus ita scribitur καὶ γένουσι ὁ δὲ δυνάτωρ, ὁ δὲ ἀπὸ τῆς
γυναικῶν ῥημάτων ἐκείνων. [Atque ita scriptum habet co-
dex Regius, nisi quod ἀπὸ τῶν in eo legitur.]

VARIORUM.

2 Τῶν δὲ Γότθων] Gothicum bellum vere anni 367 in-
choatum. Vide Amm. Marcell. lib. 27. cap. 5 qui cum
hæc referat post Procopii interitum, qui post veterum
tempus anni 366 contigit, non dubium quin ad annum

367. pertineant & initium belli Gothici, & Valentis Ba-
ptismus, & persecutionis in orthodoxos motus. Amm. Marcell.
ad ann. 366. n. III, IV.

Sac. Cujus etiam germanas virtutes in se habuit, quæ junctim cum illa choros ducerent. IV. Hanc ob causam communi omnium suffragio sacerdotium consecutus est. Et tamen conversationis splendorem eximium haudquaquam relictus est hostis veritatis. Sed hunc quidem in Arabiam relegavit: magni autem Meletium in Armeniam; Eusebium vero in Thraciam deportari jussit, virum Apostolicis sudoribus exercitatum. Hic namque cum multas Ecclesias pastoribus viduas esse comperisset; militarem habitum sumens, & tiara capiti imposita, Syriam, Phœnicem ac Palæstinam peragravit, presbyteros ordinans ac diaconos, aliosque Ecclesiæ Ordines supplens. Ac si quando Episcopos eandem cum ipso doctrinam fidei proficientes reperisset, eos Antistites Ecclesiis indigentibus præficiebat.

CAPUT XIV.

De Eusebio Episcopo Samosatensi.

Supra L. II.
cap. 33.

QUANTAM porro magnitudinem animi ac prudentiam ostenderit, tunc cum Imperatoris literas accepit quibus proficisci in Thraciam jubebatur, necessarium esse existimo ut discant ii qui ignorant. Venerat forte sub vesperam minister Imperialis præcepti. Eusebius vero cum monuit ut sile-ret, causamque adventus sui celaret. Nam si plebs, inquit, divino zelo prædita istud resciverit, te quidem submerget: a me vero mortis tue exigetur poena. Hæc cum dixisset, & vespertinum missarum officium ex more celebrasset, sub ipsa somni primordia uno famulo confisus, solus egressus est senex pedibus incedens. Sequebatur cum famulus, cervical duntaxat & codicem ferens. Cumque ad ripam fluminis pervenisset (Eufrates enim ipsa urbis aluit mœnia) navigium conscendit, & remigibus præcepit, ut Zeugma versus contenderent. Orta luce ipse quidem Zeugma ingressus est. Samosatensium autem civitas lamentis ac luctu interim plena erat. Nam cum famulus ille necessariis Eusebii ea quæ jussa fuerant indicasset, & quos ille secum proficisci, quosnam codices sibi afferri vellet; omnes pastoris sui absentiam lamentari cœperunt: & fluminis alveus

Eusebius à
rege suo
abjunctus.

ἔχε ὃ καὶ ταῖς ταύτης ἀδελφὰς ἀρετὰς ἐν ἑαυτῷ, οὗ αὐτῇ χερύσας ὅτι εὖ καὶ ψήφῳ κοινῇ ἔπρε-
δεῖαν ἐδίξατο. ἀλλ' ὅμως ἐδὲ αἱ τῆς πολιτείας
ἀκτίνες κατέδισαν τὸ δ' ἀληθείας πολέμῳ. ἀλλὰ
5 τῷ τῷ μὲν εἰς τὴν Ἀραβίαν ἐξέπεμψεν· εἰς δὲ τὴν Ἀρ-
μενίαν τὸν Θέων Μελίτιον, εἰς δὲ γὰρ τὴν Θράκην Εὐ-
σέβιον τοῖς ἀποστολικαῖς ἰδρῶσι παρρησιάζομενον. ὅσος
γὰρ πολλὰς τῶν ἐκκλησιῶν ἐρήμους εἶναι περιμένον μα-
θῶν, τραποῦλόν ἀμπεχόμενος ἡγήμα, καὶ πᾶσα κα-
10 λύπειν τὴν κεφαλὴν, τὴν Συρίαν παρρησιάζομενον, καὶ τὴν
Φοινίκην καὶ τὴν Παλαιστίνην, προσδύτης χερ-
σίων καὶ ἀβυθίων, καὶ τὰ ἄλλα τὰ γὰρ τῆς
ἐκκλησίας ἀναπληρῶν εἰ δὲ ποτε καὶ ἐπισκόπων ὁ-
μογενομένων ἐπέτυχῃ, καὶ προέδρος ταῖς διομήσιν
15 ἐκκλησίας προέβλεπεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ Εὐσεβίου τοῦ ἐπισκόπου Σαμοσατίας.

Ὅσον δὲ ἀνδρείαν καὶ σοφίαν ἐπέδειξατο, βα-
σινικὸν διζήμενος νόμον, ὅς ἐκέλευον αὐτὸν τὴν
Θράκην καταλαβεῖν, ἀναλαβὼν οἶμα τὴν ἀγνοή-
20 τας μαθῶν. Ἀφίκετο μὲν γὰρ ὁ τῷ τῷ κομίζοντι τὸ
μοῖον παρὲς διήλθον ὁρίαν. ὁ δὲ αὐτῷ καὶ σιγήσας παρ-
ηγήσας, καὶ κρίνας τὴν ἀφίξιόν τινι αἰτίαν. εἰ γὰρ
μάθῃ, ἔφη, τὸ πλῆθος ζήλῳ θείῳ συνεπαραμείνει,
οἱ μὲν καταποντῶσιν ἐγὼ δὲ τὰς ὑπὲρ τὸ σὺν τι-
25 λωτῆς εἰσπραχθῆσομαι δίκας. ταῦτα εἰπὼν, καὶ τὴν
ἑσπερινὴν λειτουργίαν συνάδας ἐπιτελέσας, παρὲς
αὐτὰς τὴν ὑπὲρ τὰς εἰσοδάς, εἰς θάλασσαν τὴν οἰ-
κατὴν, μόνος ἐξελήλυθεν ὁ προσδύτης βαδίζων. εἰ-
30 πτετο δὲ ὁ θιερῶν, προσκίφαλα μόνος καὶ βέλ-
τοι κομίζων. καταλαβὼν δὲ τὴν πόλιν τὴν ἑχθρὴν,
παρὲς αὐτὸν γὰρ ὁ ἄσπερος τὴν παρὰ τὸν ἑὸν
3 τῆς ἑχθρῆς τὴν πόλιν, ἐπέειπε τὴν παρὰ τὸν ἑὸν
2 τὰς ἐλαύνειν ἐπὶ τὸ Ζεύμα παρῆλθον. ἡμέ-
ρας δὲ γενομένης, ὁ μὲν τὸ Ζεύμα κατέλαβεν
35 τὰ δὲ Σαμῶσατα ὁδυμῶν ἦν καὶ θρήνοι μετὰ τοῦ
γὰρ οἰκίτη ἐκείνῃ τοῖς γινώσκουσιν τὰ προσετασμένον
μυθῶσας, καὶ τίνες μὲν αὐτῷ συνεκδημῶσαι προσ-
ῆκαν, ποίας δὲ βίβλους κομίσαι, ὡλοφύροντο μὲν
ἅπαντες τοῦ ποιμένου τὴν γένησιν πλήρης δὲ ὁ τῷ

VALESII ANNOTATIONES.

1 Σαμῶσατα ἀμπεχόμενος] Duo notanda sunt in hac narratione, vel potius tria. Primum quod Episcopus sumit habitum militarem, id est chlamydem & balteum. Deinde quod tiaram capiti imponit. Ex quo apparet, Episcopos eo tempore tiaram non gestasse. Nam si eam gestare soliti essent Episcopi, non id ut novum atque inusitatum notaret in Eusebio Theodoritus. Tiaram igitur sumpsit Eusebius, more Syrorum ac Persarum, qui caput tiara tegebant adversus solis ardorem. Tertium quod h. c. notandum occurrit, est ordinatio non solum Presbyterorum ac Diaconorum, verumetiam Episcoporum. Quæ omnia cum sint contraria legibus Ecclesiasticis, extra ordinem gesta sunt ab Eusebio Samosatensi, divino spiritu ad hæc eum impellente, ut Ariarum furoi obstitere. Hujusmodi plurima, & tunc, & alias gesta sunt à præstantissimis Episcopis. Qui ubi Christia-

nam Religionem periclitari videbant, parvi pendere solebant regulas & canones Ecclesiæ, dummodo Ecclesiæ ipsam salvam atque integram conservarent. Itaque in hujusmodi discriminibus valebat hæc regula: Salus Ecclesiæ suprema lex esto.

2 ἑσπερινὴν λειτουργίαν] Epiphanius & reliqui interpretes de vespertino officio hunc locum intellexerunt. Ego vero de missarum vespertinarum sacrificio malim intelligere. Etenim λειτουργία non nisi de missarum solemnibus usurpari solet. Vespertina autem Missæ fiebant in quadagesima. Qui mos diutissime permansit in Ecclesiis, ut docet Amalarius in lib. de Eccl. officiis capite 7.

3 Παρὲς αὐτὸν γὰρ] In codice Sarrav. & in editione Basilien. rectius scribitur παρὲς αὐτὸν γὰρ πᾶσι τοῖς ἀποστολικαῖς. [In Regio autem codice scriptum invenit παρὲς αὐτὸν γὰρ αὐτῷ τοῖς ἀποστολικαῖς.]

VARIORUM.

α Ζεύμα] Urbs fuit Syriæ in Comagene Tractu, ad Euphratem fluvium, ubi pons erat, cujus adhuc vestigia durant, teste Gyllo, in conspectu Mesopotamiæ; nunc op-

pidulum, Pons Membigii dictum; estque inter Germaniciam & Edessam, 72 mill. pass. à Samosatis in meridiem. Bandrand.

ποταμῷ

ποταμοὺς πύρος τῆς πλείονος ἐγένετο. ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο καὶ τὸν περιμήδην εἶδεν περιμήδης, ὁδυρόμενος μὲν ἢ γένεσις, ἢ πηγὰς διακρύουσι παρὰ τὴν πύρην ἐπευρόντο μέγας, ἢ μὴ παρὰ τὴν πύρην τῶν λύκων τὰ θρίμματα. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔπεισαν, ἤκουσαν ἢ αὐτῶν τὸν ἀποστολικὸν ἀναγνώσκοντος νόμον, ὃς διαγράφει (αφῶς ἀρχαῖς ἢ ἐξουσίαις ὑποτάσσεται, οἱ μὲν αὐτῶν χρυσίον προστίθεται, οἱ δὲ ἄργυρον, οἱ δὲ ἰσθμῶν, ἔπειτα δὲ οἰκίαν, ἢ εἰς ξύλον καὶ πέτρην κυμῶν ἀπαίροντος γῆν. ὁ δὲ σμικρὸν πᾶσι τοῖς τῆς γινωσκόμενης λαοῦ, ἢ διὰ σκαλίους ἄπειρος καὶ προσουχίας χειροπλάσας, καὶ τῆς ἀποστολικῆς ὑπομαχῆς δογματικῶν περιγυίας, ἐπὶ τῇ Ἱερῇ ἀπῆρ. οἱ δὲ τὸ σφέτερον αὐτοῦ καὶ λαλοῦντες, καὶ ἀλλήλους ὁδοῦντες, προσέμενον τῆς λύκων τὰς προσβολάς.

completus est navigantium turba. Cumque Zeugma pervenissent, & desideratum pastorem cernerent, ejulantes, moerentesque, & in lacrymas effusi, persuadere ei conabantur ut remaneret, nec gregem suum lupis exponeret. Sed cum flecti non posset, legitimæ Apostolicæ iis recitaret, quæ discrete præcipit obediendum esse magistratibus ac potestatibus; alii aurum & argentum; alii vestem; alii famulos obeulerunt, ut in exterram ac procul disitam regionem abeunt. At ille, paucis quibusdam rebus ab iis qui magis ipsi familiares erant, acceptis: cum universos prædicationibus suis atque orationibus communisset, hortatusque esset ut pro Apostolica doctrina fortiter propugnarent, ad Istrum perrexerit. Illi vero ad urbem suam reversi, & se mutuis exhortationibus incitantes, luporum incurfus expectabant.

Rom. 13.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Περὶ τοῦ θείου Σαμοσατῆος ζήλου.

CAPUT XV.

De religioso Samosatensium zelo.

Διγνώσκοντες δὲ καὶ τὸν πᾶσι πᾶσι τὸν θεῖον πᾶσι ἄκραφους, ἀδικῶν νομίζοντες ἢ μὴ ἀφῶς τῆς συζητήσεως ἀμνηστίας γίνονται. ἐπεὶ δὲ οἱ τῆς Ἀριῶν συμμορίας, τῷ πᾶσι ἀείρου ποιμένος τὸν πόμον γινώσκοντες, ἔπειτα ἀπὸ ἐκείνου προβάλλονται πρόδρομοι, οὐδὲν τῆς τῶν πόλων οἰκουμένης, ἢ πᾶσι συζῶν, ἢ πᾶσι κομῶν. οὐκ οἰκίτης, ἢ χειροτέχνης, ἢ γηπόρος, ἢ φυτοκόμος. οὐκ ἀνὴρ, ἢ γυνή, οὐ νέος, οὐ πρεσβύτερος, ἢ ἐκκλησιαστικὸς σιδήσας ἀφίκοντο σύλληπον. μόνος δὲ διῆγει ἐκείνος, οὐδὲν αὐτῶν ἢ ὁρῶντες ἢ πᾶσι λόγου μεταδιδόντες. καίτοι φασὶν αὐτῶν, ὅτι πᾶσι συνεζήκοντες πολλοί, ἐρῶ δὲ καὶ τούτῳ ταχέως. ἐπεὶ γὰρ λούσαντες βυλῆντες, οἱ οἰκίται τῷ βαλανίῳ τὰς θύρας ἐκλυσαν, τοὺς ἐπιστῆναι βουλομένους καλῶντες, πᾶσι τῶν θυρῶν διασπῆρας, ἀναπτασθαι ταύτας ἐκίλυνον, καὶ ἀδύως τῷ λυτῶν κοινῶν προσέειπεν. ταυτὸ δὲ τοῦτο καὶ οὐδὲν ὅτι τῶν θύλων πιπτοίη. λουμένῳ γὰρ αὐτῶν παρεμπόδισεν ἰδὼν, συμμεταχρῶν τῆς θυρῆς ὑδάτι ἐκίλυνον. οἱ δὲ σπῶντες ἐκίλυνον. ὁ δὲ πᾶσι τῶν θύλων ὑπολαβὼν, θῶντος ἀναγὰς ἐξελήλυθα. οἱ δὲ, ὅτι αἰρίσας ἄγους ἢ τὸ ὑδὼς μεταχρησάμενοι νομίζοντες, ἐκείνῳ μὲν τοῖς ὑποπόμοις παρέμπησαν, ἔπειτα ἢ αὐτοῖς κεραιώματα προσέειπεν. τῶν μαθῶν ἐκείνος ὥχτο ἢ πόλον καταλιπὼν, πόλον οἰκῶν ἀπεχρηστομένῳ καὶ κοινῶν δισμένῳ ἔχοντες, ἀδύως 45 εἰς νομίσας ἢ λίαν ἀνόητον. τοῦ δὲ Εὐνομίου τὰ Σαμοσατῆα καταλιπὼντες, ἔπειτα ὁνομάζοντες, ἄγους αὐτοῖς ἀπὸ ἐκείνου προσέειπεν, προσέειπεν λύκων ἢ τῶν προσέειπεν ἐπίστατον. ἀλλ' ὅμως καὶ περιμήδης ἔφηνα ὅτι τὰ προσέειπεν, τὰ περιμήδης 50

EGO vero illorum quoque fidei ardorem ac sinceritatem hoc loco commemorabo: injuriam me facturum existimans, nisi eorum virtutes ad perpetuam posterorum memoriam scripture mea consecrarem. Nam cum Ariani post adeptum gregi exitium pastorem, ejus loco alium substituisent, nemo ex incolis civitatis, non pauper, non dives: non servus, non opifex: non agricola, non hortulanus: non vir, non femina: non adolescens, non senex, conventus Ecclesiasticos ex more frequentavit. Solus ipse degebat, cum nemo eum videre, nemo alloqui vellet. Ajunt tamen illum non mediocri mansuetudine præditum fuisse: cujus rei certissimum argumentum est id quod dicam. Cum lavare aliquando vellet, servi balnearii fores occluserunt, eos qui ingredi vellet, aditu prohibentes. Ipse vero plebem pro foribus stantem conspicatus, eas jussit aperiri, & cunctos promiscue secum lavare. Idem etiam intus in tholis balnearum præstitit: Nam cum lavanti sibi quosdam adstantes vidisset, eos ut aquis calidis secum una uterentur, rogavit. Cumque illi taciti confisterent, ille honoris ipsius causa stare eos suspicatus, surgens ex balneo ocyus abscellit. Tum vero illi aquam hæreseos piaculo contaminatam esse rati, eam in subterraneos specus emiserunt; aliam vero sibi affundi jusserunt. Hoc ille comperto, ex civitate discessit, stultum esse ducens, planeque inconfutatum, in ea urbe degere quæ ipsum averfaretur & publico prosequeretur odio. Digressio Samosatensis Eanomio, sic enim iste vocabatur, Ariani ejus loco Lucium constituerunt; lupum plane & gregis insidiatorem. Sed grex, licet pastore orbatus, pastoris tamen officium implevit.

Eanomius.
Lucius.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καὶ πᾶσι ποιμένοις] In editione Basilienſi & in MSS. codice Savini legitur καὶ ἑκαστὸν ποιῶν, quod verius puta. Nam Theodorus poetica vocabulis uti solet. [In Regio codice Piniano legitur καὶ ἀποστολικῶς]

2 Τῶν τῶν πόλων οἰκουμένης] Codex [Regius &] Savini

vocem interserunt hoc modo, τῶν πόλων οἰκουμένης. 3 [Εὐνομίου] Sic loquitur Ammianus Marcellinus in lib. 28. Tales ubi conſtantibus singulos quinquaginta annis tholis introierunt balnearum, &c. & ante illum Athenæus in lib. 11. βαλνείων θύρας dixerat.

εἰργάζοντο.

S. A. C. IV. Apostolicam enim doctrinam integram atque inviolatam perpetuo servavit. Qualiter vero cives universi istum quoque averlati sint, altera hæc docebit narratio. Quodam die adolescentes pilam inter se jactabant in foro, eo se ludo oblectantes. Forte contigit, ut prætereunte illac Lucio, elapsa pila inter pedes alini illius pertransiret. Tum vero exclamarunt adolescentes, pilam contaminatam esse arbitrati. Quod cum ille intellexisset, uni ex famulis qui sequebantur, præcepit ut subsisteret, & quid acturi essent obsecraret. At pueri accenso rogo, pilaque per flammam trajecta, eam ita expiari crediderunt. Equidem non ignoro, puerile id facinus fuisse, & vetustæ consuetudinis quasdam reliquias. Sed tamen ex eo abunde conjici potest, quam gravi odio civitas illa prolecuta sit sectam Arianorum. Ceterum

Evolcius.

Antiochus.

Theodorus.

lib. I. c. 4.

Jovianus.

Lucius mansuetudinem Eunomii haudquam imitatus est. Sed persuasit Præsidibus, ut complures alios sacerdotales Ordinis viros in exilium mitterent. Los vero qui divina dogmata acrius quam ceteri defendebant, in ultimas oras Imperii Romani relegavit: Evolcium quidem diaconum, in Oasim, desertum oppidulum. Antiochum vero & magni Eusebii propinquitatem; erat enim fratris ejus filius; & multis egregiis facinoribus clarum, atque insuper sacerdotii honore decoratum, in quendam Armeniæ angulum. Qualiter vero iste pro divino dogmate decertaret, sequentia demonstrabunt. Nam cum divinus Eusebius post multa certamina, totidemque numero victrix, martyrio vitam consummasset, convenit ex more synodus provinciarum. accessit etiam Jovianus qui tunc erat Episcopus Pergæ. Hic exiguo admodum tempore communionem Arianorum admiserat. Cum igitur universi Antiochum successorem patrum elegissent, & ad altare eum adducerent, & genua flectere cogerent, conversus ille, postquam Jovianum vidit manum capiti suo imponentem, dextram ejus repulit, eumque ex numero consecrantium removeri jussit, negans se dextram illam ferre posse, quæ sacramenta per blasphemiam consecrata suscepisset. Verum hæc quidem non diu postea contigerunt. Tunc vero in interiorem Armeniam abductus est. Divinus autem Eusebius ad Istrum degebat, Gothicis Thraciam populantibus, urbesque oppugnantibus, quemadmodum ex scriptis ejus cognosci potest.

ἐργάζοντο. διετίλυνται γὰρ τὴν ἀποστολικὴν διδασκαλίαν φυλάττοντες ἀσφαλῶς. ὅπως δὲ καὶ τῶντοι ἄπαντες ἐμυσσάσθησαν, ἐπὶ τῇ δόξῃ διήγημα. μερῶς καὶ γὰρ δὴ τῆς ἀγροῦ σφαῖρας ἀλλήλους ἀντίπιμπον, τρεπόμενα τῇ παιδιᾷ. τότε δὲ παρόντος συνέβη τῇ σφαῖρᾳ ἐκπεσοῦσαν, ἡ δὲ τῶν ὄντων ποδῶν ἀφελῆσθαι. οἱ δὲ ἀνωλόλυσαν, ἀναπληρῶσαι μύσους τὴν σφαῖραν ὑπεληρότης. ὁ δὲ συνέβη ἐκλείψαι ἐν τῇ ἐπιμένοντι προσμένοντι, καὶ γινώσκον τὸ δρόμον. οἱ δὲ παῖδες πῦρ ἀνάφαντες, καὶ τῇ σφαῖρᾳ τῇ πυρὸς ἀκοντίσασθαι, ὅπως κελεύειν ὑπέλαβον. καὶ οἶδα μὲν ὅς μερῶς τῶντο καὶ τῆς παλαιᾶς λείψανος συνήδρας ἱκανοὶ δὲ ὁμῶς τεκμεριῶσαι τὸ μῖσος ὁπόσον εἶχεν ἡ πόλις ἐκείνη πρὸς τὴν Ἀρίαν συμμορίαν. ὁ μὲντοι Λύκιος οὐκ ἐξήλωσε τὴν Eunomii πράξιν. ἀλλὰ πολλοὺς μὲν καὶ ἄλλους τῶν ἱερομένων ἐξοφρακίσας τοὺς ἄρχοντας ἔπεισε τοὺς δὲ τῶν ἀφελῶν τῶν θείων ὑπομαχῶντας δογματάς, εἰς αὐτὰ ἐξέπιμψεν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας τὰ τέρματα. Εὐλόχιος μὲν ἀφελῶν ἡγεμονίαν, εἰς ὅσον εἰς τὸ ἱερὸν πολίχνην Ἀντίοχον δὲ, καὶ τῆς Eusebii τῇ μετὰ γάλῳ συγγείας κοσμήτορος, ἀδελφίδους γὰρ αὐτῇ ἐτύχαιεν ὡς, καὶ πολλοῖς οἰκείαις χετορίμασι λαμπρυνόμενα, καὶ μὲν δὴ καὶ ἱεροσύνης ἡγεμονίαν, εἰς πᾶσα τῇ Ἀρμενίᾳ ἐξαπᾶν. ὅπως δὲ ὅτος τῶν θείων ὑπερήλθε δογματάς, τὰ μὲν ταῦτα δηλώσει. ἐπειδὴ γὰρ ὁ θεὸς Eusebio μὲν τῆς πολλοῦς ἀγῶνας, καὶ τὰς ἰσαριθμῶν νίκας, καὶ τὸ τῇ μαρτύρῳ ἰδέσθαι τέλος, συνῆλθε μὲν συνήλθως ὡς εἶναι ἡ συνόδος, ἀφίκετο δὲ καὶ ἡ Ἰουδαῖος τῇ Πέρῃς τοῖς καὶ ἐπίσκοπος ὢν. ὁλίγον δὲ πᾶσα χρόνῳ ὅτος τῆς τῶν Ἀρμενίων ἡγεμονίας κοινῶς. πάντων δὲ οὐκ ἔτι Ἀντίοχον φημισματόν τῇ θείᾳ ἀφελῶν, καὶ παρὰ τῇ ἱερῇ τράπεζᾳ ἀγαθῶν τε καὶ κλύᾳ βιασμάτων τὰ γένεα, ἐπειδὴ γραφεὶς εἶδε τῇ Ἰουδαίᾳ τῇ δεξιᾷ ἐπιβέντα τῇ κεφαλῇ, ἀποτίσας τῇ τῇ χεῖρᾳ καὶ τῇ χειροποιήτῳ ἀπικελεύειν προσέειπε, λέγων μὴ ἀνέχεσθαι δεξιᾶς δεξιᾶς διὰ βλασφημίας παλαιᾶντα μυστήρια, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὁ μὲν πολὺν χρόνον ἐγένετο. τότε δὲ εἰς τὴν Ἀρμενίαν τῇ ἐκδοτίῳ ἀπὸ τῆς. ὁ δὲ θεὸς Eusebio πρὸς τὸν Ἰστρον δὴν, τῇ Γότῳ τὴν Θράκην ληίζομένῳ, καὶ τὰς πόλεις πολιορκουμένῳ, ὡς τὰ παρ' ἐκείνου χετορίματά τε.

VALESTI ANNOTATIONES.

1 Δὲ τῇ ὁρῇ παλὴν ἀφελῶν] Rectius in MS. codice Savilii & in editione Balbenii legitur ἀνωλόλυσαν. Non enim proprium est pilæ ἀφελῶν sed ἀνωλόλυσαν.

2 Πῦρ ἀνάφαντες] Posset scribi πῦρ ἀφελῶν & fortasse rectius. Sequitur enim καὶ τῇ σφαῖρᾳ ἀφελῶν τοῦ πῦρος ἀφελῶν. Effet autem inelegans, eandem vocem in eadem linea bis repetere. Scio quidem Jacobum Sirmondum edidisse ἀφελῶν τῇ σφαῖρᾳ ἀφελῶν. Sed nostri codices recte habent. [excepto codice Regio J Pinl.]

3 Τῇ Eusebio συγγείας] Mallem scribere τῇ συγγείᾳ κοσμήτορος, ut legisse videtur Epiphanius Scholasticus [atque ita in Regio codice Piniano scriptum invenit.]

4 Ἰουδαῖος] Jacobus Sirmondus edidit Ἰουδαῖος ex altero codice Regio, cujus variantes lectiones ad calcem editionis suæ Robertus Stephanus adjecit. Nostri tamen codices & Epiphanius Scholasticus vulgatam scripturam tu-

entur. [Max pro Πέρῃs emendavi Πέρῃs ex eodem codice Regio. Perthe urbs est provinciarum Euphratensis haud procul Samosata, cujus mentio fit in Itinerario Antonini & apud Guilielmum Tyrtum. Quare non mirum est ejus Episcopum interfuisse ordinationi Samosatensis Episcopi, erat enim comprovincialis. Ille est Jovinus Episcopus Perthes qui in Concilio Constantinopolitano recensetur inter Episcopos provinciarum Augusteuphrateus, qui Synodo subscripsit.]

5 Διέκει δὲ ἡγεμονίαν κοινῶς] Jovianus Episcopus Pergæ, cum Arianis aliquandiu communicaverat. Communione autem inter Episcopos hoc erat Symbolum, ut alter ab altero acciperet Eucharistiam. Hujus rei exemplum occurrat apud Eusebium in libro primo cap. 13. Aversatur ergo Antiochus dextram Joviani, quæ ab Arianis sacerdotibus sacramenta susceperat.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

Περὶ τῷ ἁγίῳ Βάρσου ἑπισκόπου Ἐδέσσης, καὶ τῶν αὐτῷ ἐξοριζάντων κληρικῶν.

De sancto Barse Episcopo Edesseno, & de clericis qui cum eo relegati sunt.

ΒΑΡΣΕΜ ΔΕ, ὃ καὶ νῦν πολὺ τὸ κλέος, ὅτε ἐν Ἐδέσῃ μέσῃ ἦν ἰθὺς, καὶ ταῖς ταύτης πλη-
στοχώροις πόλιν, ἀλλὰ καὶ ἐν Φοινίκη καὶ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Θεβαΐδι· ταῦτα γὰρ πάντα διελέλυθε
τὰ ἴθνη αὐτῶν τῶν ἀρετῶν περιφρόνως λαμπ-
ρῶν· πρῶτον μὲν ἡ Οὐάλης ἡ Ἀραδὸς αὐτῷ τιμῶν
προσέταξε. ἐπειδὴ δὲ ἔγνω μὲν πάντοτε
ὡς αὐτὸν συγγέντα πλῆθος, καὶ γὰρ ὑπεροδικῶς
χάριτος ἀνάπλιος ὦν, λόγῳ τὰς νόσους ἐξήλαυνεν,
οἱ Ὁξύρυχοι αὐτὸν χεῖρ τὴν Αἰγυπτίαν ἐξέπεμψε
πόλιν. ὡς δὲ καὶ τὸ κλέος συνήγαγε ἀπανταί, οἱ
Φρύγιοι ἔχοντες τοὺς ἐκὼν γενομένους Βαρβάρους,
ἡ Φιλὰ δὲ τούτῳ ὄνομα, ὃ τὸ ἕρποντος ἀξίως ἀπὸ χθονὸς
προσέβη. ἐν δὲ τῇ Ἀραδίᾳ φασί, τὴν ἐκείνου
μέχρι καὶ τήμερον μεμνημέναι κλῆσι, πλείους ἔχον-
των πμῆς. πολλοὶ γὰρ τὸ ἀρραστούντων ἐπ' ἐκεί-
νης κατακλυσθῆναι, τὴν ὑγίαν διὰ τὴν πίστεως δρέ-
πονται.

BARSEM vero, cujus nunc quoque cele-
bris est fama, non Edessæ solum quam
rexit & in finitimis urbibus, verum etiam
in Phœnice & in Ægypto ac Thebaide :
has enim omnes provincias virtutis suæ ra-
diis illustravit : Valens primo quidem A-
radum insulam jussit incolere. Deinde ve-
ro cum innumerabilem hominum multitu-
dinem undique ad illum confluere didicif-
set : Apostolica enim gratia plenus, morbos
verbo depellebat : cum in oppidum Ægypti
Oxurynchum deportavit. Sed cum hujus
viri fama eò quoque cunctos pertraheret,
in ultimum quoddam castrum accolenti-
bus barbaris vicinum, cui nomen Philo,
cælo dignus senex abductus est. Porro
in insula Arado lectum ejus usque in ho-
diernum diem mansisse ferunt, magno in
honore habitum. Multi enim egrotantes,
simulatque in eo collocati fuerint, fidei
merito pristinam valetudinem recuperant.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

CAPUT XVII.

Περὶ τοῦ ἐν Ἐδέσῃ γενομένου διωγμοῦ.

De persecutione qua facta est Edessa.

ΠΑΛΙΟΝ ΤΟΙΝΥΝ ὁ Οὐάλης, τὴν ποιμένην τῶν ποι-
μῶν γεμίσας, λύκοι ἀπὸ ποιμῶν ἐπέστη-
σαν. ἐπειδὴ δὲ ἀπαντες, τὴν πόλιν χαλαρόντες,
ὡς τῷ ἁγίῳ συνδροίῳ, ἀφίκετο μὲν αὐτὸς
εἰς τὴν Ἐδέσσαν. τῷ δὲ ὑπάρχοντι προσέταξε, Μόδε-
στον τῆς τῆς αὐτῶν ἡ, τὴν τὴν ὑπὸ αὐτὸν γραμμῶν
ἀθροῖσαι, οἱ τὰς εὐφορίας πρὸς τὴν εὐδοσίαν, καὶ τῆς
ἐπιτιμῆς διδασκῶν τοὺς παρόντας ὡς χαλαροῦν καὶ
τὸ συνδροῦν σιδήσας πλῆθος, καὶ ῥάβδους παί-
οντας καὶ ῥ. πάλαι, καὶ τοὺς ἄλλους πολυπραγμοῦς ἡγά-
γους εἰ δεῖσαι χρωδῶν. ὑπὸ τὴν ἴσιν τοῖνυν ὁ ὑπαρ-
χων, τὸ καλιούμενον ἔδρα. δὲ τὴν ἀρετῶν, ὡς
γύναι βρέφος φέρον ἐν ταῖς χερσὶ, καὶ μάλα γε
ἐκωλύμενον. καὶ γὰρ τὴν τὴν ἡγεμονίαν διέκοψε τάξιν,
πάντας ἐκείνους χαλαρόντας. ψυχὴ γὰρ ὑπὸ
θεῷ ζῆλον περπολυμένη, ὡς ἀνθρώπων εὐδοσίαν
δούς, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα δέματα, γέλωτα νομίζ-
ει καὶ παίγνιον. τότε δὲ ταύτην ὁ ὑπαρχος διασάμε-
τος, καὶ συνεῖς τὸ γινόμενον, ἡγαγέ τε καὶ ἤρετο, ποῦ
βαδίζεις; ἡ δὲ, μεμνημένη, ἔφη, τὰς χεῖρας τῶν θεῶν

ITERUM igitur Valens, cum gregem pa-
store suo viduasset, lupum ei vice pasto-
ris imposuit. Sed cum universi cives reli-
cta urbe extra mœnia Collectas agerent,
ipse quidem Edessam venit. Præfecto au-
tem Prætorii, qui tunc erat Modestus, man-
davit ut collectis in unum apparitoribus suis
qui tributa solent exigere, assumptisque ex
armata militia iis qui aderant, conventum
multitudinis disjiceret, virgisque ac susti-
bus eam caderet; aliisque militaribus armis
ad eam rem, si opus foret, uteretur. Præ-
fectus itaque primo diluculo imperata face-
re aggressus est. Cumque forum pertransi-
ret, videt mulierculam puerum in ulnis
gestantem, & concito cursu properantem.
Nam & præcunctium officialium agmen per-
ruperat, omnibus illis parvi habitis. Ani-
mus enim divino zelo succensus, nullo hu-
mano tangitur metu; sed hujusmodi terro-
res pro ludibrio ac joco ducit. Tunc igitur
Præfectus eam conspicatus, remque
ipsam intelligens, mulierem ad se adduci
jubet, rogatque quonam proficisceretur.
Cui illa: Cognovi, inquit, insidias quæ

Socr. l. IV.
cap. 18.
Socr. l. VI.
cap. 18.

Modestus
Prætorii
Præfectus.

Mulier E-
dessa
cum pu-
erulo ad
martyrium
properat.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Φιλὰ δὲ τούτῳ ὄνομα] Sic legitur in nostris codici-
bus & apud Nicephorum in lib. 11. cap. 22. Maxis to-
men placet scriptura quam ex altero codice Regio Ro-
bertus Stephanus in variis lectionibus exhibuit, ut φέρων
ἔχοντι πᾶσι γενομένων βαρβάρων. Φιλὰ δὲ τούτῳ ὄνομα. C. c.
Quomodo etiam edidit Jacobus Simundus. Ita certe le-
git Epiphanius Scholasticus, ut ex versione ejus apparet.
Sic enim ille. Quoddam castrum extitit, barbaris vo-

cuntur, cui nomen est Pheno, Senex dignus celesti urbe de-
ductus est. Est autem Pheno seu Pheno viculus Palaesti-
nae, in quo erant aris metalla ad quæ poxii damnaban-
tur, ut ex Eusebio, Athanasio & Hieronymo notavit pri-
dem Ortelius.

2 Καὶ πάλαι] Codex Savillii scriptum habet γέλωτα νο-
μίζον καὶ παίγνιον. In [codice Regio, & in] editione Ba-
siliensi legitur καὶ παίγνιον.

VARIORUM.

1 Ἀραδὸς] Aradus, insula Phœnicie, prope Orthosiam urbem ponte juncta continenti. à litore olim 20. stadiis
recedens, circuitus 7. cum urbe ejusdem nominis. Bandrand.

Σεζκόντων

S. A. C. IV. *Structæ sunt adversus famulos Dei: atque idcirco ad consortes fidei cupio pervenire, ut una cum illis perferam exdes quæ à vobis intentantur. Tum præfectus: Infantem vero, inquit, cur gestas? Illa: Ut mecum, inquit, exoptatæ mortis particeps fiat. Hæc Præfectus cum ex muliere audisset, ab una illa cunctorum alacritatem considerans, rem Imperatori nuntiavit, eademque frustra futuram monuit. Ignominiam enim, inquit, duntaxat eo facto relaturi sumus: illorum vero alacritatem minime extinguemus. Hæc cum dixisset, multitudinem quidem à cruciatibus quos expectabant, liberam præstitit. Verum antesignanos eorum, presbyteros scilicet ac diaconos, jussus est corripere, & duorum alterum, vel persuadere illis ut cum lupo communicarent; vel ex civitate eos ejicere, & in ultimas oras deportare. Cunctis igitur simul congregatis, blanda oratione persuadere conatus est, ut Imperatoris præceptis obtemperarent. Extremæ enim amentię esse dixit, Principi qui tot tantisque imperaret, paucos numero homines refragari.*

CAPUT XVIII.

De Eulogio & Protogene presbyteris Edessenis.

Eulogius cum Præfecto disputat.

CUMQUE universi sicerent, Præfectus ad ducem eorum conversus: is erat Eulogius, vir in primis laudandus: sic ait: Cur tu non respondes ad ea quæ dixi? Ille: Non putabam, inquit, respondendum mihi esse, cum non essem interrogatus. Tum Præfectus: Atqui ego, inquit, longa oratione usus sum, ut vos ad ea quæ vobis profutura sunt cohortarer. Cui Eulogius ea cunctis dicta esse respondit, seque absurdum existimasse, ut exclusis aliis solus ipse responderet. Quod si me unum interrogaveris, sententiam meam tibi exponam. Tunc Præfectus: Communica ergo, inquit, cum Imperatore. Ad hæc Eulogius facete admodum & urbane: Numquid ille, inquit, una cum Imperio sacerdotium etiam adeptus est? Præfectus cavillationem intelligens, graviter commotus est: jactisque in senem convitiis, hæc etiam addidit. Non hoc dixi, stupide: sed vos hortatus sum, ut cum iis communicaretis, quibuscum Imperator communicat. Sed cum respondisset senex pastorem se habere, & illius nutu imperioque omnes ipsos regi, Præfectus octoginta simul correptos in Thraciam relegavit. Qui dum abducerentur, maximo cultu & honore affecti sunt. Urbes enim & vici eis occurrebant, athletas victoria potitos laudibus ornantes. Verum invidia adversarios coimpulsi, ut Imperatori suggererent, hanc quam putabant ignominiam, viris illis summum decus atque ornamentum attulisse. His compertis, Valens binos illos seponi ius-

θεραπεύοντων τυρβηθείσας ὁπίσθεν, καὶ θίλῃ πρὸς ὁμοπίστοις καταλαβὲν ἡμερομηνίᾳ, ὅσα σὺν ἐκείνῳ δέξομαι τὰς ὑφ' ὑμῶν ἐπιφορομένας σφαγὰς. τὸ δὲ βρέφος, ἔφη ὁ ὑπαρχος, τί δὴ ποτε φέρεται. ἡ δὲ ἔφη, ἵνα καὶ τὸν ἐμὸν ἀξιοτάτου τελευτῆς κοινωνήσῃ. ταῦτα ὁ ὑπαρχος ᾤδρα τὸ ἀνθρώπου μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἀφ' αὐτοῦ τὴν ἀπάντων ἐγνωκὼς προθυμίαν, ἀπήχησέ τι τῷ βασιλεῖ, καὶ τὸ ἐσόμενον μάτην ἐδύλωσεν φόνον. δύσχευται γὰρ, ἔφη, μέντοι ἐκ τῆς θροῦνός μου ἀντιφρόνως ἐκείνου ἡ τὴν προθυμίαν ἢ ἐβόσσημαι. ἀλλὰ ταῦτα εἰπὼν, τὸ μὲν πλῆθος πῦρσεν τὴν προδοτικὴν οὐκ εἶσεν λυπηρὰν λαθεῖν. τοὺς δὲ πούτων ἡγεμένους, προσδύτερους Φημί καὶ ἀφ' αὐτοῦ, ἀγαγὼν τε προσιτάχθη, καὶ διὸν θάτερος, ἡ πῦρσεν κοσμήσας τῷ λύκῳ, ἡ δὲ αὖτις ἐξελάσας, καὶ εἰς πᾶς ἐξαπατῶν τὸν ἀνθρώπου ἐπιβὴν δὲ σιγήθροισιν ἀπαντας, ἡπίοις χρώμενος λόγῳ πείθειν ἐκείνους τὰς βασιλείας ἰομοθείαις ἀκολουθεῖν, παραπληξίας γὰρ ἔλεγον εἶναι μετὰ, τῷ βασιλεῖ τηλοκούτων καὶ ποσούτων ἡγεμένων, θαυμάσιους ἀντιπύρσεν ἀνθρώπους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ Εὐλογίου καὶ Πρωτογένης Ἐδισσῶν προσδύτερων.

ΕΠΙΔὼν δὲ συγγέντες εἰσῆλθον ἀπαντες, πρὸς τὸν τότε ἡγούμενον, Εὐλόγιον δὲ ἦν, ἀντὶς ἀξιοπαίσιος, εἶπεν ὁ ὑπαρχος: τί δὴ ποτε οὐκ ἀπεκρίνη πρὸς τὰ παρ' ἐμοῦ εἰρημέναι, ὁ δὲ, οὐκ ἀνέκω, ἔφη, χρῆται μεδὲν ἐρωτηθεὶς ἀπεκρίνασθαι. καὶ μὲν ὁ ὑπαρχος ἔφη, πολλοὺς διεξελήλυθα λόγους, παραμυθῶν ὑμῶν τὰ συνοίσοντα. ὁ δὲ Εὐλόγιος ἔφη πρὸς ἀπαντας ἐκείνους ἐρῶν, καὶ ἀποποιῶν ὑπευληφείας, τὴν ἄλλαν παρασάμηνον ἀπεκρίνασθαι. εἰ δὲ ἐμὲ μένον ἔρῃς, τί μὲν γὰρ δηλώσω τί μὲν εἰμυ. τοιγάρτοι, ἔφη ὁ ὑπαρχος, κοσμήσας τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ εἰρημικῶς καὶ μάλα χαλινῶς προσφέρει μὴ γὰρ ἔφη καὶ μὲν τῆς βασιλείας καὶ τῆς ἡρωσύνης μετέλαχεν, ὁ δὲ ὑπαρχος τῆς εἰρημίας ἀσθρόμους ἐχαλίππει, καὶ λαοδραστῶν τῷ προσδύτῳ χρησάμενος, καὶ ταῦτα προσέειπεν. ἡ τὸτο ὑποὶ ἐμβρόντητι, ἀλλ' οἷς κοσμεῖ βασιλεῖς, κοσμήσας ἡμῶν παρήνευσα. ἐπειδὴ δὲ εἶπεν ὁ προσδύτης καὶ πῦρσεν ἔχειν καὶ τοῖς ἐκείνῳ ἰθὺμασσεν ἐπεισθῆναι, καὶ τὰς ταύτας συλλαβῶν, εἰς τὸ ὄρανον ἐξέπεμψεν. ἀπαγόμενοι δὲ θεοκρατίας ἀπὸ λαοῦ ὅτι μάλιστα πλῆθος, καὶ πόλεις γὰρ ὑπῆκον καὶ κοσμεῖν χαλινῶσαι τὴν ἐκκλήσας ἀγωνίας. ἀλλ' ὁ Φθίσιος τὸς ἀντιπάλους ὀκλίσας, φάσκει τῷ βασιλεῖ παρασχεῖσθαι, ὅτι πᾶν παμπόλλην τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις ἡ νομοθεσία προὔξεισιν ἀπμῖα. ταῦτα μεθ' ὅν ὁ Οὐάλης ἀπὸ δύο διαμερίσας προσέταξε καὶ

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἐρῃς] Codex Regius & Basilienus editio habent ἔρῃς.]
2 Πρωτογένιος] Codex Regius habet πρωτόγενο.]
3 Τότε τοῦτον ὁμοῦ ἀνέκω] Prima vox expun-

geoda est, utpote superflua. Certe in editione Basilicensi non habetur [nec in codice Regio J. Pisi. In eodem cod. scriptum est ὁμοῦ ἀνέκω.]

τὸς μὲν οὖν τῇ Ὁρακίᾳ, τὸς δὲ οὖν τὰς τῇ Ἀραβίας
 ἔχραπτι, ἄλλους δὲ οὖν τὰς τῇ Θεβαΐδος ἀγρο-
 τήναι πολίχται. Φησὶ δὲ, καὶ οὖν ἡ φύσις συνίξεν
 ἀφ' ἑαυτῆς τοὺς ὁμοίους, καὶ ἀδελφὸς οὖν τας, ἀπ'
 ἀλλήλων χρεΐσται. Εὐλόγιον δὲ, τὸ τῇ ἄλλοις ἡγού-
 μενος, καὶ Πρωτογένη τῷ μὲν ἐκείνῳ, οὖν Ἀντινῶ τῇ
 Θεβαΐδι ἐξέπεμψεν. ἰσὺ δὲ οὐδὲ τὴν τέττον χρε-
 τιῶ παραδόντα τῇ λήθῃ. ἰσὺ δὲ γὰρ ὁμογενήματα
 τὸ τῇ πάλαιος βίβλος ἐπίσκοπος, τῶν ἐκκλησιαστι-
 κῶν ἐκπαιδευτῶν συλλέγων, μάλα δὲ ὀλίγους εἶδεν
 ἀβραζωμόους, καὶ πυθόμενοι ἔγνωσαν Ἑλλήνας εἶναι
 τὸς τῇ πόλιν οἰκιστάς, ἄλγος μὲν οὖν ἐκείνους,
 καὶ τῇ ἀπιστίᾳ ἐρήνησαν. ὃ μὲν ἀπεχρήσται εἰσέ-
 σαι τὸ θρησκῶν, ἀλλ' οὖν δύναμιν τῆς τοῦτον ἰα-
 τρίας ἐπεμείλῃσαν. ὃ μὲν γὰρ θῶς Εὐλόγιος, ἐν
 οἰκίᾳ καθυγμένως, παιημέλει καὶ παύχῳ τὸς
 τῶν ὄλων ἡγεμόνι Θεῷ. Πρωτογένης δὲ ὁ ἀξιάγα-
 1 ρος, τὰς Εὐνοίας γράμματ' ἀπαιδευμένως, καὶ
 γράφῃ οὖν τάχως ἡσυχώτως, τόπῳ ὅθεν ἐπιτή-
 ρουν, καὶ τῷτον διδασκαλῶν καὶ παιδιότητι δ' ἀπο-
 10 φήσαι, μετὰ καὶ κατὰ διδασκαλῶν, καὶ χ' ταυ-
 τὴν γράφῃ π' οὖν τάχως ἐδίδασκε, καὶ τὰ θῶα ἐξε-
 παίδυντο λόγια. Δαυΐδης π' οὖν αὐτοῖς ὑπὸ γό-
 ρῃσι μελωδίας, καὶ τῇ ἀποστολικῇ διδασκαλίᾳ ἐκ-
 μαίναται τὰς πρὸς πρὸς παρὸς θῶα. ἰσὺ δὲ τῶν
 25 μειοχρίων ἰσὺ ὡς ἐπιπρότος, ἀφίκοτό π' οὖν οἰ-
 κίας, καὶ τῇ διδασκῇ ἡσυχώτως ἀφάμετος, προσυχῇ
 τῇ ἰσὺ ἐξήλασιν. τῷτον μεμαθηκότις οἱ τῇ ἄλλων
 παιδῶν πατέρες, ἡγῶν τε αὐτοῖς οὖν τὰς οἰκίας, καὶ
 τῶν ἀρρωσθῶν ὅταν ἡγεμόνι ἡγεμόνι. ὃ δὲ, ὃ πρό-
 30 ρω ἔφη τῇ Θεῷ ἰσὺ τῶν, ὡς ἀπαλάσῃ τῶν ἰσὺ,
 πρὸς ἀφ' ἑαυτῆς τῇ ἀρρωσθῇ τῇ βαπτίσματος δωρε-
 ᾶς. οἱ δὲ πρὸς ὡς ὑπὸ καὶ χ' ἰσὺ πρὸς τῇ αὐτοῖς
 τῇ ὑγίαι ὁ πρὸς. καὶ χ' ταυτὸν ψυχῆς π' οὖν σῶ-
 35 ματος τῇ ὑγίαι ἰσὺ πρὸς. εἰ δὲ ποτὶ τῶν τῇ ἰσὺ
 ἰσὺ μὲν ἰσὺ τῇ θῶα μετὰ λαχῶν χ' ἰσὺ, ἀπ' ἡ-
 γῇ τῶν τῶν τῇ Εὐλόγιος, καὶ πατάσῃ τῇ θῶα
 2 ἀφ' ἑαυτῆς παρὸς, καὶ τῇ διδασκαλίᾳ ἐπιθεῖται τῇ
 θῶα ἰσὺ σφραγίδα, ἐκείνῳ δὲ διαχειραινόμενος ὡς δια-
 κονομένης τῆς πρὸς πρὸς, ὡς ἰσὺ ἀναλίσκει
 40 ὁτὲρ οὖν εἶναι τῇ παιδιότητι τῇ ἰσὺ. ἰσὺ μα-
 ζῶν δὲ ἀπαντες τῇ Πρωτογένει, θῶα μὲν τοιαῦτα
 μὲν θαυματουργήματα, ποσὶς δὲ τῇ θῶα
 μετὰ δίδοντα Φωτὸς, καὶ τῇ Εὐλόγιᾳ τῇ πρὸς
 45 ὡς ἰσὺ, καὶ τῶν ἀγρυπνούντων ἐκείνῳ πρὸς ἰσὺ
 γῆτα. ἰσὺ παρὸς δὲ οὖν ἐκείνους, πολλὰς πλείους
 εἶναι τῇ ἐκείνῳ καὶ ὑπερέχον ἀριτῇ. ἰσὺ δὲ τῇ

site & alios quidem per Thraciam; alios in
 finibus Arabiæ, alios per Thebaidis oppida
 dispergi. Aiunt autem eos quos natura con-
 junxerat, crudelissimorum hominum opera à
 se invicem disjunctos fuisse, & fratres à fra-
 tribus separatos. Porro Eulogium qui ceteris
 præerat, & Protogenem secundi post il-
 lum loci, Præfectus in urbem Antinoum re-
 legavit. Ego vero eorum virtutem non pa-
 tior oblivioni tradi: Nam cum reperto illic
 Episcopo communionis suæ, Ecclesiasticis
 conventibus interessent, & paucitate coeun-
 tium animadversa, causam sciscitanti, incolæ
 urbis gentiles esse didicissent, dolore affecti
 sunt, uti par erat, & infidelitatem civium
 deplorarunt. Nec tamen dolorem ac luctum
 sibi sufficere existimarunt, sed omni ope in-
 cubuerunt ut illorum morbum sanarent. Ac
 divinus quidem Eulogius in cellula inclu-
 sus, diu noctuque universorum Deo suppli-
 cabat. Admirandus autem Protogenes in sa-
 cris literis eruditus & notarum peritus, cum
 locum opportunum nactus, scholam ibi ac
 ludum litterarium instituisset, puerorum ma-
 gister factus est. simulque illos & per nota-
 rum compendia scribere docuit, & in divi-
 nis eloquiis erudit. Nam & Davidis can-
 tica eis dictabat, & ex Apostolicis libris ea
 loca quæ utilissima ipsis essent, ediscere eos
 jubebat. Cumque unus ex adolescentibus
 morbo correptus esset, ipse ad domum ado-
 lescentis perrexerit, & apprehensa ægrotantis
 dextra, morbum oratione depulit. Quo
 comperto, reliquorum adolescentum patres
 cum singuli in domos suas deduxerunt, oran-
 tes ut ægrotantibus opem ferret. At ille,
 negabat se Deo supplicaturum ut morbum
 expelleret, priusquam infirmus baptismi do-
 num suscepisset. Illi vero libenti animo
 patebant, utpote qui recuperandæ salutis de-
 siderio flagrarent. Et uno eodemque tem-
 pore, animi simul & corporis salutem per-
 cipiebant. Quod si quando sano cuipiam
 persuasisset, ut Divinam gratiam susceperet,
 cum protinus ad Eulogium deducebat, &
 ostium pulsans rogabat ut aperiret, &
 capto Dominicum signum imponeret. Cum-
 que ille ægre ferret, eo quod oratio ipsius
 interromperetur, aiebat Protogenes magis
 necessariam esse errantium salutem. Omnes
 porro admirabantur Protogenem, cum eum
 tanta patrantem miracula, & divinæ cogni-
 tionis lumen tot hominibus impertientem vi-
 derent; Eulogio tamen primas cedentem,
 & eos quos venatus fuerat, ad illum dedu-
 centem. Ex quo non sine causa conjec-
 tabant, longe maiorem ac præstantiorem esse
 illius virtutem. Jam vero cum sedata tem-

VALESII ANNOTATIONES.

τὰς Εὐνοίας γράμματ' ἀπαιδευμένως] Ita legitur in
 omnibus nostris exemplaribus. Nec aliter in suo codice
 scriptum repererat Epiphanius Scholasticus. Sic enim
 vertit: Protogenes αὐτοῖς Εὐνοίᾳ ἡσυχώτως. Simulun-
 dus tamen ex Regio codice, cujus variantes lectiones Ste-
 phanus nobis exhibuit, locum emendavit hoc modo: τὰς
 Εὐνοίας γράμματ' ἀπαιδευμένως, & sic vertit: Legimus
 ἡσυχώτως. Quod quid tibi velit perscio. Mallet
 certe ita interpretari: Legalibus literis eruditus. Certe
 Nicephorus in lib. 11. cap. 23. Cum hunc Theodoriti
 locum describeret, pro his verbis quæ retuli, hæc substi-
 tuit. ὁ δὲ Πρωτογένης, τὰς οὖν γράμματ' ἀπαιδευμένως.
 Sed & quæ sequuntur in Theodorito, hæc emendatio-

netem confirmant. At enim Protogenem, cum sacris li-
 teris apprime instructus esset, ac præterea notarum pe-
 ritus, ludum literarium aperuisse, ut pueris artem scri-
 bendi traderet: & hæc occasio eos sacras literas edo-
 cuisse.

2 Διαποικῶν ἡσυχώτως σφραγίδα] Id est, baptismi con-
 fessio. Veteres enim baptismum vocabant σφραγίδα, ut
 notavi ad Historiam Eusebii. Caterum Protogenes ideo
 hunc honorem tribuebat Eulogio, quod Eulogius senior
 esset Presbyter, & primus Presbyterorum Ecclesiæ Ede-
 ssenæ, ut indicat Theodoritus. Eulogium enim vocat
 ἡσυχώτως πρὸς τῶν, hoc est Archipresbyterum.

IV. pestate, & serena tranquillitate reddita, in patriam redire iussi essent, cuncti eos cum gemitu & lacrymis deduxerunt: præcipue vero Episcopus illius loci, qui se eorum opera in agro Domini excolendo destitutum videbat. Cumque in patriam revertissent, divinus quidem Eulogius, Barse ad vitam doloris expertem translato, Ecclesiam illius regendam suscepit. Admirandus autem Protogenes, excolere iussus est Carras, urbem agrestem atque horridam, & Græcanicæ superstitionis spinis refertam, & quæ plurimum laboris requirebat. Verum hæc postmodum gesta sunt, pace Ecclesiis restituta.

κλύδνος παυσανδρῶν, ἡ καθαρεῖς γιομένης γαλιμῆς, ἐπαυλῶν προσιτάχθησαν, προὔπιμψαν αὐτὴς ἄπαιτες ὀλοφυρόμενοι καὶ διακρύπτες, ἔχοντες δὲ ὁ τῆς ἐκκλησίας ἡγούμενος, ὃ ἐκείνῳ γιγασκῶν ἐστημενός. ἐπειδὴ δὲ τὴν οὐκ ἐκείνῳ χετῆλαβον, ὃ μὲν θεῶς Εὐλόγιος, Βάρου ἢ μεγάλου μετὰ πάντος εἰς τὸ ἄλυτον βίον, ὃ ὑπὲρ ἐκείνου κυδεραιμένης ἐκκλησίας ὁπτιεύθη τὴν οἴκαα. ὁ δὲ ἀξιάζωντος Πρωτογῆνης, γασργῶν προσιτάχθη τὰς Κάρρας, ὁ πάλιν κεχρησμένην ἢ ἀκαθῶν Ἑλληνικῶν πεπληρωμένην, ἢ πολλῆς διομένης Φιλοπενίας, ταῦτα μὲν ὅν μὲν τῆς ἐκκλησίας ἐρήνην ἐγένετο.

CAPUT XIX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

De sancto Basilio Casariensi Episcopo, & de iis qua adversus illum gessit Valens ac Modestus Praefectus.

Περὶ τοῦ ἁγίου Βασιλείου τοῦ Καισαρείας ἐπισκόπου, ἢ τοῦ κατ' αὐτὸν γνησιμῶς Ὑποφύλακτος ἢ Μοδίστου ὑπάρχοντος.

Socr. l. IV. cap. 26. Valens vero cum omnes propemodum Ecclesias pastoribus suis spoliasset, Casaream profectus est quam incolunt Capadoces. Regebat eam tunc temporis Basilus magnus, lumen orbis terrarum. Præfatus autem Valens Præfectum prætorio, mandans ut vel Basilum ad communio-

Valens vero cum omnes propemodum Ecclesias pastoribus suis spoliasset, Casaream profectus est quam incolunt Capadoces. Regebat eam tunc temporis Basilus magnus, lumen orbis terrarum. Præfatus autem Valens Præfectum prætorio, mandans ut vel Basilum ad communio-

Basilii in
sua con-
stantia.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Basilus ὁ μέγας] Dux postremæ voces absunt [ἀ] 2 ὁ δὲ θεῶς εὐλόγιος] addit codex Regius ὁ πῶς αὐτῶν
codice Regio &] ab editione Basilienſi, recte ut opinor. μόνος παραφράσεως ἔστι.]
Sufficit enim elogium quod proxime sequitur.

παυλῶν

παύσηται ἐκείνος ἀπὸ τοῦ ἐγὼ μὲν οὐκ αὐτὸς σοὶ καὶ αὐ-
 ριστὸν ἦν· οὐδὲ μὴ μεταβάλλης τὴν γνώμην, ἀλλὰ
 χρῆσαι τοῖς ἀπειλαῖς. μὲν δὲ τοῦτον τὴν λόγους
 ὁ ὑπαρχὸς ὑπαγγέλλας τῷ βασιλεῖ, ἀπήγγελλε τοῖς
 τοῖς εὐνομοῦν, καὶ τὸν ἀνδρὶς ἐδίδαξεν ἀρετὴν, καὶ τὸ
 τῆς ψυχῆς ἀνδρείου καὶ θαρραλείου ἐμήνυσεν. καὶ τότε
 μὲν σὺν τῷ βασιλεὺς εἰσελάλυσεν. ἐπειδὴ δὲ τῷ
 τῷ οἰκίᾳ αὐτοῦ θυλάτους εἶδε χαλκῶν πεμφθεῖσας
 πληγὰς ὅτι τῷ ὑπὸ ἀρρώστιας παρ' αὐτῶν τὰς
 πύλας τῶν θαλάμων, καὶ τὴν γαμήτην ἀφ' ὧν ἐπολι-
 ὄντων παύσηται· τὴν αἰτίαν ἐπέγνω τὸν σκευόπαι-
 τὸν θῶν τοῖον ἀνθρώπων ὅτι καλῶς ἐπείλονται, ἐλ-
 θῶν εἰς τὴν οἰκίαν ἐπιδόλῃσι. οἱ δὲ στρατηγοὶ τοῖς
 βασιλικαῖς διακρίναι προσέειπον. τότε μὲν ὁ μέγας
 βασιλεὺς χαλαρῶν τὰ βασίλεια, καὶ τὸν βασι-
 λείως ὑπὸ παρ' αὐτῷ ὄντα τὸν πελοπόννησον
 1 ἰε, ὅτι τὸν ζῶντι τῷτον ὑποφύσσει ὑπέχειτο,
 εἰ τὸν πελαγίον βασιλείας ἀφ' ἧς τὸν βασιλεὺς ἀξι-
 ωθείη. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξελάλυσεν. ὁ δὲ τὸν ὄντα τῷ
 τῷ ἀνδρὶ μνηστῆρος Ἡρόδοτος, τοῖς συμπαροῦσιν
 αὐτῷ ἐκ τῆς συμμορίας Ἀρεῖον βασιλείαν τὸν παι-
 δῖον προσέειπεν. ὁ δὲ παρατίνα τῷ βίῳ τὸν τέ-
 λος ἐδέξατο. μετὰ μετὰ δὲ Οὐάλης, καὶ τὸν ἐπι-
 βλαστὴν τὸν ὄντα ἀλλήλων λογιζάμενος, εἰς τὸν θῶν
 2 καὶ εἰσελάλυσεν, καὶ τὸν μέγαν βασιλεὺς διδά-
 σκαλίας ἀπέλαυσεν, καὶ τῷ θυλακίῳ τὰ εἰ-
 βῶντα προσέειπεν δῶρεα. καὶ εἰς αὐτὸν τὰν θῶν
 ὅτι τῷ βασιλεῖ ὄντα χαλκῶν γινώσκων κελύβας,
 πολλὰς πρὸς αὐτὸν ὄντα τὸν θῶν δογμάτων ἐποι-
 ῆσαν λόγους, καὶ δὴ λέγοντες ἔχον. παρὶς δὲ τῷ
 3 ἡ Δημοσθένης χαλκῶν τῷ βασιλεῖ προσημύ-
 μνος ὄντα, ὅς τῷ διδασκάλῳ τῆς οἰκονομίας ἐπι-
 μαρτυρήσας ἐπαρῶνται. ὁ δὲ θῶν βασιλεὺς με-
 διάσας, ἐπαρῶνται, ἔφη, καὶ Δημοσθένης ἀγράμ-
 ματοι. ἐπειδὴ δὲ πλείον ἐκείνους δοχεύων ἐπεί-
 λησι, σὺν ὄντα, ἔφη ὁ μέγας βασιλεὺς, τὸν τὸν ζῶ-
 μῶν χαλκῶν φροντίζω. δογμάτων γὰρ θῶν ἐπι-
 αῖον καὶ δῶνται, βίβλους ἔχον τὰς ἀκρίβεις. ταῦ-
 τα μὲν οὖν ὄντα τῷ ἔφη. ὁ δὲ βασιλεὺς ὄντα
 ἡγάδη τὸν ἀνδρα, ὅς καὶ χάρις κάλλιστα ὅτι εἶχεν
 αὐτῷ, τοῖς ὑπ' αὐτῷ φροντισμένοις δῶνται
 4 πένοντι, οἱ τὸ σῶμα ἅπαντα λειψομένους, πλεί-
 ον ὅτι μάλα θῶν πρὸς προσέειπον. τῷ μὲν
 5 οὖν ὁ πρῶτος τῷ Οὐάλης προσέειπεν οὕτως δι-

xisse fertur eximius ille vir: Ego quidem
 cras ad te veniam idem. Tu vero noli mu-
 tare sententiam, sed minas exsequere. Post
 hos sermones Praefectus Imperatori obviam
 progressus, ea quae dicta erant retulit, &
 Basilii virtutem, animique fortitudinem ac
 fiduciam ei nuntiavit. Ac tum quidem Im-
 perator nullo responso dato, in urbem in-
 gressus est. Ubi vero domum suam pla-
 gis divinitus inflatis vexari vidit: nam &
 filius aegrotans, in ipso mortis vestibulo
 erat constitutus, & uxor ipsius variis dolo-
 ribus torquebatur: tunc causam calamita-
 tum intellexit. Divinum igitur virum quem
 supplicio se affecturum minatus fuerat, sup-
 plex rogavit ut ad palatium veniret. Missi
 sunt ad eam rem Magistri rei militaris, qui
 Principis iussa Basilio nuntiarent. Tunc
 igitur magnus Basilius profectus in Regi-
 am, cum Imperatoris filium morti jam
 proximum vidisset, se cum ad vitam revo-
 caturum esse spondit, si puer sacrum
 baptismum ab Orthodoxis sacerdotibus con-
 sequeretur. Hisque dictis ē palatio egressus
 est. Imperator vero, exemplo amentis He-
 rodis recordatus juramenti sui, Arianæ se-
 ctionis Episcopis qui tum aderant, praecepit
 ut puerum baptizarent. Quo facto, puer
 protinus animam exhalavit. At Valens per-
 nitentia ductus, & noxiam fuisse conside-
 rans iurjurandi veritatem, in Ecclesiam in-
 gressus est, & Basilium docentem audivit,
 & solemnia dona obtulit ad Altare. Cum-
 que Basilius intra sacra vela ubi ipse resi-
 debat, accedere eum iussisset, multa ad il-
 lum verba fecit de recta fidei doctrina:
 eumque Valens libenter auscultavit. Ade-
 rat tum quidam nomine Demosthenes, Ca-
 strensis sacri palatii, qui cum Magistrum
 orbis terrarum objurgaret, barbarismum ad-
 misit. Tum subridens divinus Basilius: Vi-
 dimus, inquit, etiam Demosthenem litera-
 rum expertem. Et cum ille vehementius
 indignatus minaretur, subiecit magnus Ba-
 silius: Tuum munus est, iusculorum con-
 dimenta curare. Divina enim dogmata ex-
 audire non potes, cum aures habeas ob-
 structas. Et Basilius quidem ista dixit
 Demostheni. Valens vero tantopere eum
 miratus est, ut pulcherrima quae illic habe-
 bat praedia pauperibus donaverit, quorum
 ille curam gerebat, qui toto corpore mu-
 rilati multo maiore curatione indigebant.
 Hunc in modum Basilius primum Valentis

Valentis f.
 lins mori-
 tur.

Demosthe-
 nes.

VALENTII ANNOTATIONES.

1 Πρὸς τὸν ζῶντι τῷτον ὑποφύσσει ὁ ἄνθρωπος. In MS. codice Hen-
 ricci Savini & in editione Basilienſi legitur ἀναφύσσει,
 rectius ni fallor. [In Regio codice scriptum invenio ἀνα-
 φύσσει.]

2 Καὶ τῷ θυλακίῳ] Valens Epiphaniorum die in Ec-
 clesiam Caſtrienſem ingreſſus eſt, & conſue-
 ta dona ob-
 tulit ad altare, & intra velum admiſſus, Baſilium auſcul-
 tavit, ut narrat Gregorius Naz. in orat. funebri de laudi-
 bus Baſilii. Verum Gregorius haec omnia contigiffe te-
 ſtatur, prius quam Valens filius in morbum incidere-
 tur. Cui quidem, utpote oculato teſti, fidem habere malim
 quam Theodorum.

3 Δημοσθένης τῷ βασιλεῖ προσημύ-
 μνος ὄντα] Huius
 Demosthenis mentionem facit Gregorius Nyſſenus in libro
 primo contra Eunomium, ubi hanc Baſilii cum Valente
 ac Modesto ejus Praefecto congreſſionem deſcribit. Ver-
 ba ejus haec ſunt. ὁ πρῶτος τῶν ἀφ' οὗ μεγάλου βασιλέως

ὄντα ἐπὶ τῶν Ἱεροσολύμων ποτὶ ὁ Ἀσκληπ. τὸν τῷ καὶ χα-
 λκῶν τῶν Ἱεροσολύμων πατριάρχῳ, ὅτι καὶ Δημοσθένης
 πρὸς τὸν τῷ ὄντα τῷ μεγάλῳ καὶ τῷ βασιλεῖ ὄντα,
 ὅς ἐκείνους τῶν ἄλλων τῶν πρῶτων ὑπερῶν ὄντα,
 κατέστη ὅτι τῷ πρῶτῳ ὄντα. Caſtrenſem ſacri
 Palatii intelligit. Sic enim vocabatur haec dignitas. Eun-
 dem Demosthenem tacite deſignat Gregorius Naz. in
 orat. funebri jam citata, Nabuzardan eum appellans per-
 inde ac Gregorius Nyſſenus. Vide Baſilium magnum in
 epistoia 308.

4 Τὸ σῶμα ἅπαντα λειψομένους] Epiphanius Scholaſticus
 haec verba de leproſis expoſuit, recte ut opinor.

5 Πρῶτος ὁ Οὐάλης ἀντιπρόεδρος] Ter omnino à Valente
 impugnatus eſt Baſilius. Prima incurſio fuit, dum Ba-
 ſilius adhuc eſſet Presbyter Caſtrienſis Eccleſiae, ut re-
 fert Gregorius Naz. in orat. funebri de laudibus Baſilii.
 Secunda ac tertia incurſio Valentis in Baſilium aliquandiu

S. M. C.

IV.

impetum devitavit. Postea vero cum illuc reversus esset Valens, priorum oblitus: quippe mens ejus à seductoribus oblecta tenebatur: Basilium denuo hortatus est ut adversariorum partibus sese adjungeret. Cumque persuadere ei non potuisset, præceptum de exilio scribi jussit. Quod manus propriæ subscriptione firmare conatus, nullius litteræ apicem potuit exarare. Calamus enim contritus est. Cumque secundo ac tertio calamo idem contigisset, & nihilominus Valens impium illud præceptum confirmare niteretur, dextra subito concuti ac tremere cepit. Cumque animus terrore ac metu perculsus esset; utraque manu chartam dilaceravit. Quo facto moderator omnium Deus ostendit, & ut alii ista paterentur permisisse se, & Basilium superiorem insidiis præstitisse: ut per ea quidem quæ Basilio acciderunt, potentiam suam declararet: per ea vero quæ in aliis fieri permisit, optimorum virorum fortitudinem publico præconio exornaret. Et hic quidem Valens cum impetum fecisset, spe sua frustratus abscessit.

ἔφυγον ὁ μέγας Βασίλειος. ἐπειδὴ δὲ πάλιν ἦεν αὐτοῖς, καὶ τῷ πρώτῳ ἐπιλελοιμένος. ὡς γὰρ τῷ ἐξαπατῶντι ἐπολιρκῶτο τὸ γινώμενον, ὃ τῷ οὐκ αἰτίαν αὐτὸν αὐτὸς γινέσθαι μέλει παρήκει· εἶτα μὴ πείσας, ὃ ὡς τῆς ἐξορίας γραφῆται νόμος ἐκείλῃ. τῷτοι δὲ τῇ χειρὶ πειραθεὶς διεσάδωσα, οὐδὲ μίας σιγῆς κερταῖαν ἐξέτεσσεν. ὃ γὰρ κάλαμος συντελέσῃ. ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος κάλαμος πύττω παύσῃ. οὐκέτι, καὶ διεσάδωσα τὸν διαστέλλοντα νόμον ἐκείνῳ ἐφιλοκίχην, ἐστὶν ὃ μὲν διέξω καὶ τρέμον ἐδέξατο. Δίματος ἡ πλήρης ἡ ψυχὴ γινώμενη, ἀμφοῖν τῶν χειρῶν τὴν χάρτην διέρρηξε. καὶ πέπρωται τὸ ὅλον ὁ πρύτανης ὡς καὶ τὸς ἄλλους αὐτὸς ἐπιδόκωκεν ἱκανὰ παύειν, καὶ τῷτοι τὸ ἐπιβουλῶν ἀπέφῃ κρύπτουσα. Ἀλλὰ μὲν τὸ ὡς τῷτοι γινώμενην, ὃ δυνάμειν ὃ ἐκείνῳ δυνάμει. Ἀλλὰ δὲ τὸ ἐτίρας οἰκονομίας τὸ δέξιναι ἀνδρῶν ὃ ἀνδρίας κηρύττων. ὡς αὐτὰ μὲν ἐν ὃ Οὐάλης προσεαλὼν τῆς ἐλπίδος ἐψύχθη.

CAPUT XX.

20

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

De obitu sancti Athanasii, & de ordinatione Petri.

Περὶ τῆς τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου πλευτῆς, καὶ τῆς Πέτρου χειροτονίας.

Socr. l. IV.
cap. 20.

ALEXANDRIÆ vero, cum egregius pugil Athanasius post plurima certamina, & pares numero coronas, finem laborum sortitus & ad vitam dolorum expertem translatus fuisset, Petrus vir præstantissimus sacerdotium suscepit. Quem primus quidem Pontifex ille beatissimus suffragio suo designarat Episcopum: cuncti vero electionem comprobaverant, tam sacerdotalis Ordinis viri, quam Magistratus & honorati. Sed & universus populus læticiam suam faustis acclamationibus declaravit. Hic namque Athanasii sudorum particeps fuerat: eumque & præsentem domi, & absentem foris erat comitatus, & una cum illo varia subiebat pericula. Quam ob causam & vicini Episcopi Alexandriam confluerunt, & qui in monasteriis debebant, relictis palæstris suis aderant, ut in Athanasii locum Petrus succederet postulantes.

ΕΝ Ἀλεξανδρείᾳ δὲ Ἀθανασίου τοῦ ικανέστερου μὲν τοὺς πολλοὺς ἀγῶνας καὶ τοὺς ἰσχυροὺς πόνους, λύσει τῶν πόνων εὐλαβήτης, καὶ εἰς τὴν πόλιν ἐλευθέρων ἐκτίλινον μεταστάντες, Πέτρος ἀνὴρ δεινός τινι προεδρία ἐδέξατο. πρώτης μὲν τῆς μακαρίας ἐκείνης ψήφισματις αὐτὸν κεφαλῆς πάντων δὲ συμψῆσαι γινώμενην, καὶ τῷ ἱερομόνῳ, καὶ τῷ ἐν τέλει καὶ ἐξιώμασι. καὶ ὁ λαὸς δὲ ἅπας ταῖς βίφημασι ἐδύλου τὴν ἡδονήν. ὃ γὰρ Ἀθανασίου συμμετέχειν ἰδρύσθαι, καὶ ἐδουμουμένην τε καὶ ἀποδουμουμένην σιωπῇ, καὶ τοὺς παιδοπαῖδες σιωπῇ ἐκείνῳ κινδύνους ὑπέμειν. Ἀλλὰ τοῖς τῷτοι, καὶ τῷ δέξιναι σιωπῇ οἱ πλάζοντες, καὶ τὰς ἀσκητικὰς καταλιπόντες παλαίτρας οἱ ἐν ἐκείνῳ ἀγῶνι, τὸν Ἀθανασίου δρόμον κληρονομήσαι τὸν Πέτρον ἡξίου.

VALENTII ANNOTATIONES.

post contigit, cum Valens venisset Caesarem, & Basilium ejusdem loci Episcopatum administraret. Primum quidem Valens Demosthenem & alios ex Palatio suo, Modestum denique Praefectum Praetori adversus eum immisit. Qui cum nihil profecisset, Valens constantiam Basilii miratus, ab ejus oppugnatione paulisper desistit, & in Ecclesiam in qua Basilium collectas habebat, festo Epiphaniarum die intravit. Postrema incurio fuit, cum Valens ab Arianis impulsus, Basilium Episcopatu pelli & in exilium mittere præcepit. Cumque præceptum Imperatoris ea de re perscriberetur, morbus filii Imperatoris consilium illud interrupit, ut testatur Gregorius in orat. tenebri.

1 Πάλιν ἦεν αὐτοῖς] Olim suspicabar scribendum esse αὐτοῖς, ut leg. se videtur Epiphanius Scholasticus. Sic enim

vertit, Cum vero postea reversus illuc fuisset, &c. [In Regio codice J. Pini scriptum inveni αὐτοῖς, ut jam dudum conjectaram. Proinde mihi ipse gratulor, dum conjecturas meas optimi codicis autoritate toties confirmari video.] Utrum autem tertia hæc Valentis incurio alio anno contigerit quam secunda, mihi quidem incognitum est, cum nec Gregorius, nec Theodoretus id dixerint.]

2 Εἰς τὴν πόλιν ἐλευθέρων] In MS. codice Henrici Savillii & in editione Basilienſi aliter scribitur hic locus, hoc scilicet modo, εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐλευθέρων βίωσιν, quod magis placet.

3 Τὸν ἐν τέλει ἐξιώμασι] Codex Savillii & Basilienſis editio hic quoque scriptum habent καὶ ἐξιώματα. Scripsit in hac voce à Librariis peccatum esse jam supra observavi. ἐξιώματα vero positum est pro ἀξιώματι. [In Regio codice J. Pini legitur ἀξιώματα.]

Περὶ τῆς ἔκθελῃς Πέτρου, ἡ εἰσαγωγὴς Λακίῳ
τῷ Ἀρναῖῳ.

*Quomodo expulsus sit Peirus, & in ejus locum
intrusus fuerit Lucius Ariannus.*

ΕΠΙΔΕΪΝ ΤΑΙΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣΙΝ ΑΥΤΩΝ ΠΙΣΤΕΥΣΑΙ ΘΕ-
 ΟΙΣ, ΑΛΘΥΣ Ο Τῷ ΕΘΝΟΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ, ἢ Ἑλλη- 5
 νῶν καὶ Ἰουδαίων ὄμιλον συναθροίσας, τὴν δὲ ἐκκλη-
 σίαν ἐκείνην συνεβόλως, ἐξέταται τῷ Πέτρῳ παρι-
 γνῶν. καὶ γὰρ ἀκούσας ἐξελάσθη ἠπίλκι. ἐπιβὰς δὲ ταῦ-
 τα, τῷ βασιλεῖ μὲν δῆξεν τὰ θυμὴν περιμαλιν- 10
 ὄμενος, καὶ τοὺς τῶν ἄντων Φροῦντας ἀναπμπλὰς
 συμφορῶν. τῇ δὲ γὰρ ἀληθείᾳ, τῆς δυναστεύς ὄργης
 ἱμφορέμενος. ἢ γὰρ τὴν ἐξέτασιν διερχόμενος ἐξήρτητο,
 καὶ λαμπροτάτην ὑπελάμβανεν ἰορτὴν, ἢ δὲ ἐκκλη- 15
 σίας ζῆλον. Πέτρος μὲν οὖν ὁ θαυμαστός, ἢ ἀδύνα-
 του θαυμάσιος πόλεμος, λαθὼν ἐξελέλυτο καὶ
 σκάφης ὕψους, εἰς τὴν Ῥώμην ἀπῆλθεν. ὀλίγον δὲ
 διαλευκῶν ἡμερῶν, Εὐζόιος δὲ Ἀποχίης Λύκειον
 ἄγων ἀφίκετο, καὶ τὰς ἐκκλησίας ἐκείνῃ παρίδουσαν 20
 ἔν τῃ δυναστείας καὶ παρονομίας, καὶ τὰ Σαμάρια
 πῦρρα ἔλαβεν. τὸ δὲ πλῆθος ταῖς Ἀσασίαι δι-
 στακαλίαις ἐπιθραμμένον, εἴτα ἐσπέριας προφῶν
 θαυμάσιος, τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀπέστη συλλόγον.
 Ο δὲ Λύκειος, δορυφόρος καυχόμενος ταῖς τῷ ἐκείνῳ
 25 θυσίαις, τὴν μὲν ἤκειτο, τὴν δὲ καθάριον, τὴν
 καὶ ἀναπνεύσαν πᾶσι λαῶν ἄλλων δὲ, βαρύνον δίκην
 ἐπὶ τὴν τὰς οἰκίας. ἀλλὰ ταῦτα ἄμωσεν ὁ ἀξίωμα-
 τος Πέτρος ἐν ὕψιστον διηγῆσάτο. ἐγὼ δὲ μίαν
 ἀνομιαν ἔν Λυκίᾳ διηγῶμαι, ἐκείνῃ ἐσπέριας
 τῇ συγγραφῇ ἢ ὕψιστον. ἄνδρες ἐν Αἰγύπτῳ ἢ
 30 τῇ Ἀβυλῶν πολιτείᾳ ζηλώσαντες, τὴν μὲν πολι-
 τικὴν θορύβους ἀπιδέχονται ἢ ἐν ἱερῶν δὲ περι-
 λαλοῦν βίῳ, καὶ τὴν ψυχμῶν καὶ ἀκέρων καρποφόροι
 ἀπέφηναι, κερτὸν τῷ Θεῷ ἡδιστὸν τι καὶ κάλλιστον φέ-
 ρουσι, ἢ ἐνομιεῖσθαι ἀρετῶν. ταύτης πολλοὶ μὲν
 ἤρξαν καὶ ἄλλοι δὲ πολιτείας. παυδῶντες ἢ αἰετος 35
 τὴν ἀσκητικὴν ἐγένετο συγγραμμάτων, Ἀπολὼν ἐκείνους
 ὁ πολυμήκης, ἀρετῶν παλαιῶν τοῖς ἀσκηταῖς
 ἀποφῆσαι ἢ ἱερῶν. τὴν ἐκείνῃ ἐν διασώζας αὐτοὺς
 40 γὰρ μὲν τῇ μὲν μέγιστον τι καὶ ἡγεμῶν φέρων,
 εἰς τὴν ἀπνέμους λιμῶν καὶ καθάρων. ὁ δὲ δυνατός
 ἐκείνῃ καὶ τριτάτῃ ἰδίῳ. τὴν δὲ τῇ θείᾳ
 ἐκείνῃ ἡγεμῶν χορῶν, Μακάριον τι ἢ ἀοιδίαν,
 καὶ τὸν ἐκείνῃ ὁμῶν μὲν τι καὶ ἰσίδωρος, καὶ τὴν ἄλλης
 ἐν τῇ σπουδαίᾳ ἐξαγαγῶν εἰς πνεῦμον ἐξέπεμ-
 ψεν ὑπὸ δυναστεύς οἰκονομῶν αἰθρῶν, καὶ μὲν 45
 πᾶσι διδασκῶν θειοφάνειας διδάκαλον. τῇ δὲ
 πορταῖς τῇ γὰρ τὴν ἰκῶν πελάσαιος, ὁ δὲ δυνατός
 παρ' ἐκείνῃ πνέμενος, τὸ ἰδῶν καὶ ἀλκιμῶν
 εἰδῶν, ὅτῃ εἰς παλαιὴν οἰκονομῶν, τὴν ἢ ἰκῶν
 εἰς ἐξίμην θυγατέρα, καὶ βαρυνόμενῃ τῶν τῶν 50
 ἀκτῶν ἐξήλθεν, εἰς ἣν τὸ πορταῖς οἱ ἐρεῖν προση-
 μύων. ὁ δὲ τῇ γλώσσῃ χρησάμενος τὴν κῆρυ,

Cumque eum in Pontificali solio collocasset, confestim rector provincie collecta Gentium & Judæorum multitudine, Ecclesiæ ambitum circumdedit, monens Petrum ut abscederet. Alioquin si paruisset, expulsum se illum minabatur. Id autem agebat, specie quidem ut Imperatori gratificaretur, damnis eos afficiens qui contraria sentiebant: revera autem impietatis felle succensus. Nam simulacrorum cultui addictus erat, & Ecclesiæ calamitate velut maxima festivitate delectabatur. Admirandus itaque Petrus, cum insperatum bellum animadvertisset, clam discessit: consensuque navigio, Romam se contulit. Paucis deinde interjectis diebus, Euzoius ab urbe Antiochia Lucium secum adducens, venit Alexandriam, eique Ecclesias tradidit: Cujus viri impietatem atque injustitiam civitas quoque Samosatensium experta jam fuerat. At populus in Athanasii doctrina prius enutritus, cum contrariam sibi escam subministrari cerneret, ab Ecclesiasticis conventibus abstinuit. Lucius vero, idolorum cultores tanquam satellites circa se habens, ex Orthodoxis alios exdebat, alios conjiciebat in carcerem; alios fugere compellebat; aliorum domos Barbarico more populatus est. Verum admirabilis Petrus, hæc in epistola sua optime omnium exposuit. Quam quidem epistolam, ubi unum ex sceleribus Lucii narravero, huic Operi intexam. Viri quidam in Ægypto Angelorum vitam æmulantes, ab urbium strepitu ac tumultu se subdlexerant, vitamque in solitudine amplexi, arenosum ac sterile solum frugiferum reddiderant, fructum Deo gratissimum ac pulcherrimum offerentes virtutem quam instituerant. Hujus conversationis duces ac principes cum alii multi extiterunt, tum celeberrimus ille Antonius, qui monasticorum cœtuum egregius fuit exercitator. Hujus igitur sodales: ipse enim cum plurimis ac præstantissimis mercibus ad tranquillos portus jam pridem appulerat: miser iste & infelicitissimus persecutus est. Ac divinorum illorum cœtuum duces, Macarium scilicet illum clarissimum, & alterum ei cognominem, Isidorum quoque & alios, è speluncis suis extractos ablegavit in insulam quandam quæ ab impiis hominibus colebatur, nec ullum unquam pietatis magistrum acceperat. Cumque navigium ad oram insulæ appropinquasset, dæmon qui ab illis colebatur, relicto simulacro quod vetustum ejus erat domicilium, filiam sacerdotis in furorem egit, & bacchantem perduxit ad litus quo remiges navem appulerant. Et puella lingua, tanquam instrumento utens, eadem clamare cœpit, quæ olim mulier

VALESHI ANNOTATIONES.

1. *Hmζi] In codice regio scribitur jnζem.]

2. Kall-aw i-wi-aw] Mag's placet scriptura

viliensi, in quo legitur *φ-prian*, quomodo etiam edidit Jacobus Sirmundus [ex col. Regio J. Pini.]

S^{MC}. illa apud Philippos, spiritu Pythonio agitata. Audivere tunc omnes tam viri, quam feminae, vocem demonis illius ita dicentis: O potentiam vestram, famuli Christi. Undique à vobis fugati sumus; ab urbibus & vicis; à montibus & collibus; à solitudine incolis vacua. Sperabamus quod in hac parva insula commorantes, jactum telorum vestrorum evitarem, sed spes nostra nos fefellit. Huc enim miserunt vos persecutores, non ut molestia vos afficerent, sed ut nos vestra opera hinc exturbarent. Abcedimus ergo ab hac quoque insula. Virtutis enim vestrae radiis perstringimur. Hæc & hujusmodi alia dicentes, puellam quidem solo affixerunt: ipsi vero penitus evanuerunt. Tunc divinus ille monachorum chorus, oratione facta puellam è solo excitavit, sanamque mente simul & corpore, parenti restituit. Ii vero qui hujus miraculi spectatores fuerant, Sanctorum illorum pedibus advoluti, rogare cœperunt ut salutis viaticum perciperent. Ac templum quidem demonum funditus everterunt: sacrae vero doctrinae radiis illustrati, divini baptismi gratiam susceperunt. Quæ cum Alexandriæ nuntiata essent, omnes in unum congregati Lucium convitiis lacerarunt, iram divini numinis imminere sibi clamantes, nisi sacer Sanctorum illorum cœtus dimitteretur. Ita Lucius civitatis tumultum reformidans, sanctissimos viros ad speluncas suas redire permisit. Atque hæc quidem sufficere poterant, ad demonstrandam ejus nequitiam & impietatem. Verum ipsius Petri literæ, iniqua Lucii facinora apertius edocebunt. Ego vero earum vitans prolixitatem, ea duntaxat quæ in medio habentur, hoc loco adscribam.

Lucius.

ἔβρα διὰ ταύτης, ἅπας δὲ φιλίπποις ἢ τὸ πνεῦμα
τῷ Πύθωνος ἔχουσα. ἤκουον δὲ ἄπαιδες, καὶ ἄνδρες καὶ γυναικες, ἐκείνῳ τῷ δαίμονος λέγοντος· ὦ τὸ ὑμετέρας
διωγνῆς, ὡς θεράποντες τῷ Χριστῷ· παύσθαι παρ' ἡμῶν
ἐληλάμεθα ἀπὸ πόλεως καὶ χωρῶν, ὥστε ὄραν καὶ
βῆσαι, ὥστε τὸ ἐκκληρῶν ἐστερημένης ἐσθῆτος. ἡλπίζαμεν
ὅτι τὰς τῶν ποσειδῶν δυνάμεις, τῷ ὑμῶν ἀππλάχθαι
βελῶν, καὶ τὸ ἐκπύδης ἐφθόνημον. ὅτι ταῦτα γὰρ ὑμᾶς
ἐξέπνευσαν οἱ διάκονοι, ὅτι ἡμεῖς ἀπάσσοι, ἀλλ' ἵνα ἡμᾶς δι' ὑμῶν ἐξελάσωσιν
ἀφιστάμεθα καὶ τὴν πόλιν. ταῖς γὰρ τῷ θεῷ ὑμῶν ἀκρίτοι
βαλλόμεθα. ταῦτα λέγοντες, καὶ τὰ τέτοις προσέμουσα,
εἰς μὲν τὸ ἔδαφος τὴν κέρην χαλῆσαντο· αὐτοὶ δὲ
Φρουδοὶ κάμπαν ἐγένοντο. ὁ δὲ θεὸς ἐκείνος
χερὸς, προσενεχόμενος τὴν κέρην ἀνέστη, καὶ τῷ
μαγνητικῇ συφρονιστῇ καὶ ἐρραμένην ἀπέδρακεν. οἱ
δὲ τῷ θαύματι θαυμάζοντες, ὡς τὸ ἀγίων ἐκείνων ποσὶν
κυλιόμενοι, τὸ τῷ σῶντος ἐπιδῶν μετὰ λαχέον ἡν-
τιόλησαν. καὶ τὸ μὲν τὸ εἰδῶλον κατέλυσαν τῷ
ταῖς τῷ διδασκαλίας ἀκρίτοι κατελύσαντες, τὸ
παναγὴν βαπτίσματος ἡγάγησαν χεῖρας. τότε ἐν
τῷ ἅπῃ δύναν μαγνητικῇ, παιδικῇ συλλέγον
ἅπαντες τῷ Λυκίῳ λυσιτελεῖν, καὶ θεόλατοι εἶναι
ὄργην κατελύσαντες λέγοντες, εἰ μὴ ὁ τὸ ἀγίων ἐκείνων
ὁ θεὸς ἀφείκει χεῖρας, ὥστε δύναν ὁ Λυκίος τὴν
πόλιν θεοῦ, ἐκκαλεῖται τοῖς θεοπροπίοις ἀνδρά-
σιν ἐπιβῆναι εἰς τὰ σπλάγια. ἵκανὰ μὲν δὲ καὶ
ταῦτα διδῶν τὴν ἐκείνῳ βεβλημένην καὶ ἀνίσταν.
σαφές γὰρ δὲ τὰς τολμηθῆσας διδάξει τῷ
θαυμασίῳ Πέτρῳ τὰ γεγνημένα. ἐγὼ δὲ τὸ
μῆκος φθάνων, τὰ δὲ μέσην κείμενα τῆς ἐπιστολῆς
ἐθήκα τῇ συγγραφῇ.

CAPUT XXII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ex epistola Petri Alexandrini Episcopi: de his
quæ Alexandria gesta sunt auctore Lucio.

Ex τῇ ἐπιστολῇ Πέτρου Ἀλεξανδρείας διήγησας, ὡς
τῷ δὲ Ἀλεξανδρείας συμβαίνοντι τῷ Λυκίῳ.

Palladius
gentilis.

PROVINCIAE Rector Palladius, secta Gentilis & simulacrorum cultor assiduus, qui ad bellum Christo inferendum sæpius se exercuerat, collecta multitudine superius memorata, impetum in Ecclesiam fecit, perinde ac si ad subigendos Barbaros properaret. Tunc vero teterrima facinora perpetrata sunt. Quæ cum ego duntaxat reserere vellem, tantum mihi dolorem attulit eorum recordatio, ut ingentem lacrymarum copiam effunderim. Atque in eo statu mansissem diutissime, nisi divina cogitatione dolorem meum compressissem. Ingrediente enim turba in Ecclesiam quam vocant Theonæ, loco verborum gravium, laudes idolorum canebant: pro lectione sacrarum Scripturarum, plausus manuum indecoros, & fractas cum obscenitate voces usurpabant: ejusmodi denique contumelias adversus virgines Christi, quas nec lingua proferte sustinet:

Ο τοῖς ἱστοῖς ἡγεμονίαν Παλλάδιος, ἱθὺς ὡς
τῷ αἵματι, καὶ τῷ εἰδῶλον αἰετὸς περι-
δύμενος, καὶ Χριστῷ ἐραπίνοισι πολλάκις με-
λετήσας, τὰς περιεργασίας συναθροίσας πλῆθος, ἐξῆλθε
τῆς ἐκκλησίας ὡς ὑποτάξαι βαρβάρους ἐπι-
γόμενος. τότε δὲ τότε χεῖρας γέρον. ἀλλὰ καὶ
μόνος ὑπαγορεύσας θέλων, τῆς μετῆς ἐκείνῳ
παρὶ χεῖρας, ἐπαφῆκα δακρύων ἅματρον φέρειν καὶ
ἐπὶ πολλὴν ἔμμεσα αἰ τῷ πάσχον, εἰ μὴ θεὸς λο-
γισμῶν λαφῶσαι παρεσθίασα. ἐν γὰρ τῇ χαλεμῇ
ἐκκλησίᾳ Θεονᾶ, ἐπεισελθὼν τὰ πλῆθος, αἰετὸς
ῥημάτων σιμῶν, εἰδῶλον ἐφῆμεις ἐπὶ φῶν. ἀντί
θέλων γὰρ ἀναγνώσας, κρύπτης χειρῶν ἀσίμους,
καὶ καλασμένας μετ' αἰσχρότητος φωνῆς, καὶ τῷ
Χριστῷ παρὶ τῶν ὑβρίων, ὡς ἡ γλῶττα πρὸς τῶν ἡν-
τιόληται.

VALESII ANNOTATIONES.

τὸ Πάντην παρ' ἡμῶν Codex [Regius &] Savili scriptum habent παρ' ἡμῶν, quemadmodum edidit Jacobus Sirmundus. Et paulo post ubi legitur κατεδύμενος, idem

codex, [Regius] & editio Sirmundi præferunt κατεδύμενος.

τὸ Ἐπίφω Codex Regius habet ἐπὶ φῶν.]

ἀνίσταται.

αἰχρὸν γὰρ ὅτι ἐ λέγου. ἐ γὰρ μόνος τις
 τὸ φρονήτων ταύτας ἀκούσας εἶπεν τὰς ἀκοάς·
 ἐ μᾶλλον ἤξαστο ἀν γυνίᾳ καφῶς, ἢ αὐτῆκος
 γυνίᾳ τῆς αἰχρολογίας αὐτῶν. ἀλλ' εἴτι λόγους
 δεχομένοι μόνος ἐξημάρτανον, ἐ μὴ πρᾶξι τῶν
 1 λόγων οἷον ἀσέλγειαν. οὐ πικρὸς γὰρ ἡ λοιδορία,
 καὶ οἰαδιποταῖν τυχαίῃ, παρ' οἷς οἰκῆ Χειροῦ
 Φρόνης ἐ θύα διδάμαξα. αὐτοὶ τοῖν ἔτοι ὄργης
 2 σκεῖν τυχαίοντες, ἡγετησμένα εἰς ἀπώλειαν,
 τὸ ῥῖνα σκώσαστες, ψέφον ἀσέλγη ἀφ' ἧς μὴ κί-
 3 ραι μακρὸς, ἐ ἦν ἕως ἔπει, ὅς ἀπὸ κρυτοῦ προ-
 χύοντες, τὸ μὴ ἐσθῆτα διέρρηκτον τὸ ἅγιον Χειροῦ
 4 παρθένων, ὡς ἡ ἀσκήσις τὴν ἀγίαν ἀγγέλιον ἐχα-
 5 ρακλήσει. ὅς δ' ἡ φύσις ὅχι, ἡ γυνὴ πᾶσαι τὸ
 πόλιν ἐξείμαρτον, ἀφ' αἱρεῖσιν μὲν ἀσέλγεια, ὡς
 6 τὸν ἐσθῆτα. ἐ ὅλως ὡμὰ ἐ ξεία τὰ γυναι-
 κα. εἰ γὰρ πῶς συμπαθεῖς ἐπὶ τούτοις ἐκάλυψεν, παρ-
 αιέσις χρέματος λόγους, τραυματίας ἀπλῆτα.
 ἀλλὰ φθὺ τῶν συμφορῶν, πολλὰ βιαιῶς φθόρον
 ὑπέστηται σώματος πολλὰ τὸ παρθένον ῥοπάλεις
 7 κεφαλῆς τυπόμεναι, ἔμεινον ἀχαιῶς, ἐκ ἔπι-
 8 βιομένων τῶν (σώματα), ὅδ' ἐ τῇ ταφῇ παραδί-
 δοαζ. πολλὰ οὖν μίχελ σήμερον τῶν γυναικῶν ὁδυρο-
 μέναι, ἐκ βιαιότης σώματα. ἀλλὰ τί τὰ μικρὰ
 παρὰ τὰ μεγάλα διεξέρχεται; τί δὲ τῆς ἐμῆρας
 9 δύνω, ἐ μὴ σφοδρὸς ἐπὶ τὰ ἀπαιτείωτα βαῖω.
 ἐρ' οἷς δὲ οἱδ' ὅτι θαυμάσις, ἐ μὲν ἐπὶ πολὺ
 ἀχαιῶς σὺν ἡμῖν ἐξιστάμενοι τὸ φιλανθρωπίας τὸν
 Κύριον, ὅτι μὴ ἄρδν τὸ ὅλον συνέσειεν. ἀ γὰρ
 10 τὸ γαλαμμένον, μήτε γέγονε μήτε ἡκούσθη ἐ τῆς
 ἡμέρας τῶν πατέρων ἡμῶν, ταῦτα ἐπ' αὐτῶν θυ-
 σιασθέντες ἐπὶ ἑλόντες οἱ διωκταί. ὅς γὰρ ἐ κρηπ-
 11 δι σκῆς ἀτάκτου, παῖδα τὴν ἄρῃνα φύσιν ἐξαρ-
 12 ησάμενοι, ἐ τὸ γυναικίαν ποδίστατα, ἐ τῶν
 13 τὸ γαλαμμένον τὸς ὀφθαλμοὺς διαχειροσάμενοι, ἐ
 φύκει τὰς ὀφθαλμοὺς ἐρυθρίαι, ὡς τὰ παρ' αὐτοῖς
 εἰδῶλα, θηλυμόρφον τῶν ὁφθαλμῶν, ἐπ' αὐτῶν τοῦ

nam & turpis est ipsa prolatio. Certe ex Sæc. 14.
 cordatis hominibus quisquis hæc solummo-
 do audire, statim obturavit aures, & sur-
 dus esse potius optavit quam illorum obscæ-
 nitatem auribus suis audire. Sed utinam ver-
 bis contenti hæctenus deliquissent, nec ver-
 borum petulantiam factis ipsis superassent.
 Nam convitia quantacunque sint, tolerabilia
 sunt iis, in quibus Christi sapientia & di-
 vina mandata resident. Isti vero, utpote
 vasa iræ ad exitium preparata, expanso naso
 turpem sonum per nares edentes, & tubis,
 ut ita dicam, ac fistulis procul emittentes,
 sanctarum Christi virginum vestem discide-
 runt: quarum continentia sanctorum Ange-
 larum similitudinem exprimebat. Easque
 nudas sicut natæ fuerant, per totam urbem
 traduxerunt, petulanter iis illudentes, pro-
 ut ipsis libitum erat. Erantque omnia pror-
 sus crudelia atque inaudita. Quod si quis
 ob hæc miseratione captus eos cohibere,
 ac verbis eos admonere voluisset, vulnera-
 tus abibat. Sed o rem calamitosam! Mul-
 tæ virgines per vim stupratæ sunt. Multæ
 dum fustibus capita verberarentur, manserunt
 exanimæ. Ac ne corpora quidem sepul-
 turæ mandari permittiebantur. Plurima
 certe corpora, magno cum parentum do-
 lore, hæctenus reperiri non possunt. Sed
 quid persequor parva ac levia, si cum ma-
 joribus comparentur? Quid his immoror,
 ac non potius ad ea quæ urgent, contendo?
 In quibus admirabimini, scio, clementiam
 Domini, & nobiscum attoniti diu manebitis
 ac stupentes, quod universa non obruerit.
 Etenim quæ neque facta sunt neque audita
 in diebus patrum nostrorum, ut ait Scriptura,
 ea in ipso altari impij perpetrarunt. Nam
 velut in pulpito sce-næ petulantis, puerum
 qui virilem sexum ejuraverat & muliebrem
 affectabat, oculos stibio depictos atque inun-
 ctos habentem, sicut ipsorum simulacra habere
 solent, muliebri habitu in ipso sancto altari,
 ubi

VALESII ANNOTATIONES.

1 Λόγους οἷον ἀσέλγειαν] Codex Savilii scriptum habet ἀσέλγειαν. Epiphanius tamen Scholasticus vulgatam lectio-
 nem tuetur.

2 Κατηρησμένα] Κατηρησμένα codex Regius.]

3 ὅς ἀπὸ κρυτοῦ] Nescio quid sibi voluerit Sirmun-
 dus, hunc locum ita vertens, *Strepentem insolentem de na-
 tibus, veluti de secretis ut ita dicam, fundentes.* Nec me-
 lius Christophorus qui sic vertit, *veluti ex aqua ducti,*
ut ita dicam, strepentes. Pessime vero Epiphanius Scho-
 lasticus interpretatus est hoc modo, *Et ut ita dicam sce-
 lore veluti de quodam cuniculo profundentes.* Magis pla-
 cet interpretatio Camerarii qui sic vertit, *obscenorum per
 nares sonus, elapsus ex quavis, ut ita dicam, de aqua fistu-
 lis ejaculantes.* prout enim proprie sunt tubi seu salen-
 tes, ex quibus aqua in subiectum canalem effunditur.

4 Τύπος ἀγίου ἀγγέλου] Postrema vox deest in cunctis
 exemplaribus, tam MSS. quam impressis: primumque à
 Genevensibus Typographis addita est ex conjectura Chri-
 stophoroni: quam confirmat Epiphanius Scholasticus.
 Sirmundus tamen cum eam à Græco textu expunxisset,
 in versione sua retinuit.

5 Γυναικίαν πᾶσαι τὴν πόλιν] Scribendum puto γυναικίαν
 αἷα τὴν πόλιν ἐμύαδον.

6 Οὐδὲ τῇ ταφῇ παραδίδοται. Codex [Regius &] Sa-
 villii scriptum habent οὐδὲ τῇ ταφῇ παραδίδοται. Quomo-
 do etiam edidit Jacobus Sirmundus.

7 Τὸ ἡγῆται φασὶ ἐκαστημένον] Cinædum intelligit.
 Sic enim Cinædos designare Græci solent. Certe Poly-
 bius lib. 4. pag. 273. Bablyrtam quendam Cinædum ita

describit; *ἡγῆται αἰχρὸς τὸν ἡγῆται τὸν αἰχρὸν κατὰ
 τὸν ἡγῆται.* Sic enim legendus est locus ille, quem Ca-
 saubonus non intellexit.

8 Σταθῆ κατὰ τὸ γαλαμμένον] Hunc locum feliciter
 mihi videor restituisse hoc modo, *κατὰ τὸ γαλαμμένον
 τὸς ὀφθαλμούς.* Proprium olim erat Cinædorum, oculos
 stibio delineare, quod Græci *σταθῆ* dicunt uno verbo. Græ-
 ci enim *στάθω* dicunt & *στάθω*. Hesychius in Lexico, *στάθω*,
χρῆμα ποικιλοχρῆμα μάλα. Ion in Omphale.

Καὶ τὸν ποικιλοχρῆμα ἡγῆται ἡγῆται.
 Quare hoc loco *στάθω* scribi potest, [ut legitur in editione
 Basilensi. In Regio codice J. Pini hæc vox deest, nec
 habetur in versione Epiphani Scholastici. Potior tamen
 mihi videtur Basilensis editionis scriptura. Alludit enim
 Petrus ad cap. 4. Jeremiæ, ubi propheta sic dicit, *ὡς
 ὁχλοὶ ὁχλοὶ τῶν ὀφθαλμῶν σου.* Nihil itaque mutandum
 est hoc loco, sed locus ita vertendus: *Oculos, ut ait scri-
 ptura, stibio inunctos habentem.* Et *veluti fuso ruben-
 tem, sicut ipsorum simulacra &c.* Et prioribus quidem
 verbis alludit Petrus ad locum Jeremiæ, ut jam dixi.
 Posterioribus autem alludit ad cap. 13 Sapientię, ubi Sa-
 lomōn ita dicit de simulacris Gentilium ligneis: *καθ-
 ὡς χεῖρας μάλα, καὶ φῶς ὑψίστης χάριτος αὐτῶν.* quæ vetus
 interpres ita vertit, *perlucens rubrica &c.* Ego vero mmi-
 us malletm vertere. Sic enim Latini vocabant, quod
 Græci *στάθω*, teste Plinio lib. 35. ubi etiam testatur Ro-
 manos solitos esse miniare simulacra Deorum suorum.]

8 [Σταθῆ] Deest in codice Regio. ubi mox pro φά-
 κω, φάκω.]

[illegible]

civitatem iusta de causa ipsi insensam intro-
ivit. Neque enim solum, sicut detestandus
ille in psalmis, insipiens dicit: Non est vere
Deus Christus: Sed etiam studiis atque in-
stitutis & ipse corruptus est & alios corru-
pit, gaudens blasphemias quæ adversus Chri-
stum jactantur ab iis qui creaturam ado-
rant potius quam Creatorem. Annon enim
ita est, cum sceleratus ille affinis & pro-
xima sentiens Gentilibus, recentem Deum
colere audcat. Nam in conspectu ejus, has
laudes acclamabant: Bene advenisti Episco-
pe, qui Filium negas. Serapis te diligens
huc adduxit: patrium simulacrum suum
designantes. Statim namque, ne momento
quidem temporis interjecto, supradictus
Magnus impietatis ejus individuus comes,
acerbus facelles & crudelissimus Satrapa,
collecta multitudine eorum qui sub ipsius
cura ductique erant, presbyteros ac diaco-
nos novemdecim numero comprehendit, ex
quibus nonnulli octogesium annum ex-
cesserant: & quasi in detestando quo-
dam facinore & legibus Romanis con-
trario deprehensi fuissent, constituto publi-
co judicio, ipse Christianarum de virtute
legum ignarus, avitam fidem, ab Aposto-
lis continua serie per Patres nobis traditam,
prodere eos coegit: clementissimo Augusto
Valenti gratissimum id fore asseverans. As-
sentientis miseri, clamabat, assentientis dogma-
ti Arianorum. Quamvis enim vera sit re-
ligio quam colitis, ignoscet tamen vobis
Deus: quippe qui non vestra sponte, sed
necessitate compulsi id feceritis. Nam ne-
cessitati quidem excusatio semper relinqui-
tur: liberam autem voluntatem sequitur ac-
cusatio. Has igitur rationes præ oculis ve-
stris habentes, omni cunctatione abjecta,
alacres accedite ad subscribendum dogmati
Ariano, quod nunc disertis verbis prædi-
cat Lucius. Ac pro certo habete, vos, si
quidem parueritis, pecunias & opes atque
honores ab Imperatoribus consecuturos: si
vero renuatis, carcerem, tormenta, quæstio-
nes, flagra & cruciatus vos esse subituros;
& pecuniis ac possessionibus cunctis spolia-
tos, & patria extorres, in loca aspera atque
incommoda deportandos. Ad hunc modum
generosus ille vir, fraude atque illecebris
minas suas temperans, hortabatur simul &
cogebat cunctos, ut à pia sententia recede-
rent. Verum illi pietatis prodicionem om-
ni tormento acerbiorum esse ducentes, uti

VALESI: ANNOTATIONES.

[1. *Ἰσχυὸς ἐστὶν τοῦ κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἀποστολικοῦ ἀπο-
στολικοῦ Cod. Reg.*]

[2 $\Pi_{\alpha} \psi_X$] $\Pi_{\alpha} \psi_X$ cod. Reg.]

• Πῶς ἔχ' ἰσχυρῶς] Codex Regius, cuius variantes lectio-
nes edidit Stephanius, scriptum hoc habet πῶς γὰρ οὕτως. Quo-
modo etiam edidit Jacobus Sarnundus, recte procul dubio.

3 Πρωτάτος τοῦ αὐτοῦ Θεοῦ] Sirmundus ex eodem codice Regio edidit ἀποφασι. Sed nihil opus erat hac emendatione, cum utrumque dici possit. Recentem vero Deum Petrus hic appellat Christum, juxta sententiam Arianorum, qui eum Creaturam esse dicebant, non autem ab æterno Deum fuisse. Vide qui sequuntur paulo post in Confessione Presbyterorum Ecclesie Catholice; ubi legitur hæc verba, ἐκ τῆς ἐκείνου, ἐκ ἀποφασι. αὐτοῦ.

Tom. III.

tu. Quod &c. Sic enim legendum est ex codice Savilli & ex editione Basilienſi. [Augustinus in Psalmum 80, de Arto ita ſcribit: *Nefcio quis alius in vanitatem accipiens nomen Domini Dei ſui, fecit ſibi Chriſtum creaturam, Chriſtum inoporem & inaequalem generanti, Filium Dei dicenti, & Filium Dei neganti.* Et paulo poſt: *Tu autem aliud nefcio quid cogitaſti: in corde tuo Deum recentem poſuiſti.* Hilarius in Epistoſa contra Aurentium: *Iſti nunc Chriſtum* notum &c.

[4 Σέριπτις] Σέριπτις cod. Reg.]

[γ ἄνθρωπος λόγος] Hæc verba Valerius inverso ordine legenda notavit, λόγος ἄνθρωπος.]

[6 Βασιλίων] Βασιλίας cod. Reg.

[7 'Απαύ] 'Απαύ Basiliensis editio.

Z

ကုမ္ပဏီများ၊

SAC. revera est, his illi verbis coacti responde-
IV runt, fraudem ejus pariter ac minas suas
Orthodoxa- virtute animique magnitudine calcantes. De-
rum respon- sine tandem, desine, his verbis nos terrere.
sio ad Ma- Cessa inanes proferre sermones. Nos enim
gnus minas,

nec noviciū, nec recentem colimus Deum: licet instar maris fluctuum inaniter spumes, & tanquam vehemens ventus cum fragore irruas, recte ac pia doctrinæ ad extremum usque spiritum adhaerere sumus: non potentia, non sapientia expertem, non sine veritate unquam fuisse sentientes Deum: non cum aliquando fuisse Patrem, aliquando autem non fuisse; juxta impium istum Arianum, Filium temporalem esse credendo. Nam si Filius creatura est, ut aiunt Arianitæ, nec consubstantialis Patri; ad nihilum redigetur etiam Pater, cum secundum ipsos Filio non existente, Pater aliquando non fuerit. Si vero semper est Pater, existente scilicet ex ipso vero sætu, & non per defluxum; Deus enim passionis expertus est; qui fieri potest, ut non amens sit ac vecors qui de Filio dicit, Fuit tempus cum non esset, cui cuncta accepto ferre debent quod existunt? Hac de causa patres nostri qui ex toto terrarum orbe Nicæam convenire, à quibus excidentibus isti, merito spurii facti sunt, cum perversam Arian opinionem, quam nunc junior iste defendit, anathemate damnaissent, non alterius quam Patrem substantiæ Filium esse dixerunt, sicuti nunc cogis nos dicere, sed ex una eademque substantia. Quod pio sensu recte intelligentes, ex multis divinis vocibus in unum collectis, consubstantialem esse confessi sunt. Hæc & hujusmodi alia cum dixissent, eos multis diebus Comes in carcere detinuit, ratus eo se facto à pia sententia illos abducturum. Verum illi, velut in studio fortissimi athletæ, abjecta omni formidine, rebus à majoribus ex divina mente fortiter gestis se ipsos communientes, excelsiore animo pro pietatis defensione stabant, cruciatus gymnasium virtutis esse ducentes. Cum igitur ad hunc modum decertarent, & spectaculum, sicut ait beatus Paulus, facti essent Angelis & hominibus, accurrit tota civitas visura athletas Christi; qui flagra judicis ipsos torquentis tolerantia sua superabant, & tropæa adversus impietatem per patientiam erigebant, & de Arianis palam triumphabant. Quos hostis ille acerbissimus minis ac fraudibus subactos, impie in Christum factioni dediturum se putabat. Fatigatus igitur in insidigendis quæ subinde excogitabat tormentis, cum universus populus crebro ingemisceret ac lugeret; crudelis iste & ab omni sensu

ήγησάμενοι, ὅχι γὰρ ἔτι, τοῖς τοῖς αὐτῶν ἀν-
αίσθητοι ἀπὸ τῆς ῥήματος, ἀρετῆς καὶ γενναίας
Φροήματι ὁμῶς τὸ ἀπάτην καὶ τὰς ἀπὸ τῆς ὑπο-
τάξεως πέπυστο λοιπὸν, πέπυστο πύπτος ἐ-
μᾶς ἐκφύων τοῖς ῥήμασι· ἵπτα ἑκάστα περιφέρει
ῥήματα. ἡμῶς γὰρ ὅτι ἐνέλυσεν, ὅτι πρόστατος σί-
λωτος Θεῷ, καὶ ἐπαφείχης κυραῖαι ἐκείνῃ, καὶ προσ-
ῤῃστος ὡς βίαιος αἰετος, τοῖς θισσέας ἀχρὶ θαλάττης
ἐμπλητνόμεθα δόξασιν· ἢ ἀδύνατοι, ἢ ἀσφο-
10 ὅχι ἐν ἀληθείας πᾶσι Φροήσαστος Θεῷ ἢ ποτὶ
μὴ ὅλα Πατρί, ποτὶ δὲ μὴ ὅλα, καὶ τὸ διουσιῶν τῷ
Ἀρειανῶν, χρονικὸν ἢ πᾶσι καὶ δόξαστος τὸ Ἰῆς.
ἢ γὰρ κτίσμα καὶ τοὺς Ἀρειανιστὰς ὁ Ἰῆς, ἢ ἢ
ὑπάρχον Πατρί ὁμοούσιος, εἰς τὸ μὴ εἶναι συστή-
15 καὶ ὁ Πατὴρ, ἢ ὑφ' ἑαυτοῦ Ἰῆς, ἢ ὡς ποτὶ καὶ
αὐτοῦ Πατὴρ. εἰ ὅτι Πατὴρ ἴστω, ὑφ' ἑαυτοῦ δια-
λογοῖται τοῖς ἑαυτοῦ ἀληθεῖς καὶ εἰ καὶ ἀπὸ ῥήματος
γενήματα· ἀπατῶν γὰρ ὁ Θεός· πᾶς ἐκ ἀφροῦ καὶ μα-
ῤῃστος, ὁ ἡσυχία καὶ ὁ Φρονῶν τὸ Ἰῆς, δι' ἢ τὰ καὶ εἰς
20 τὸ εἶναι καὶ γὰρ συστή· οἱ γὰρ ἡμέτεροι καὶ πα-
σαι τὸ οὐκ ἐμὴν πατέρες, ὡς ἐκαστοῦ ἑαυτοῦ ἐκά-
στους ἀπάτες γενέσασιν, ὡς Νικαῖα συνελόντες, καὶ
ἀναθεματίζοντες τὸ Ἀρεῖον κακοδόξον, ὡς ὁ ἐκά-
στος ὅπως νῦν πρὸς τὸν ἢ ἢ ἐπὶ ῥήματι, ὡς ἡμᾶς
25 ἐπὶ κατανάλειψις, τὸ Ἰῆς εἰρήσας τῷ Πατρί, ἢ
ἀλλ' ἢ αὐτῶν ἡσυχίας. ὁ καλὸς μὲν θισσέας
διακρίτας ἡσυχίας, ἐκ πολλῆς τῷ Θεῷ ῥήματος
συλλογῆς, ὁμοούσιον ὁμολόγησαι. τὰ δὲ τοιαῦτα καὶ
τὰ πύπτος ὡς πᾶσι λέγοντας, καὶ ἑαυτοῦ ἡμεῶν
30 πολλῶν, οἰόμενος τὸ θισσέας μελαγχολῶν γενέσας. οἱ
δὲ μάλιστ', ὡς πᾶς ὡς καλὸς τὸ ἀληθεῖς οἱ γενναί-
οι, δαλίας πᾶσαι ἀποσείσαντες, ἐκατέρω-
τες ἑαυτοῖς τοῖς καὶ πατέρας ἀφ' ἑαυτοῦ λογιζο-
ῤῃσιν ἀνδραγαθήμασι, γενναίτεροι ὅχι ὡς τὸ θισσέας
35 τὸ Φρονῶν, γενναίτεροι δὲ ὡς τὰς ἐνέλυσιν ἡμεῶν.
οὕτως τοῦτον ἀγωνιζομένην καὶ θείαν ὡς ὁ μακά-
ριος Παῦλος γὰρ καὶ γενναίτεροι καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἐνέ-
οις, ἐπὶ τρεῖς ἢ πόλιν ἅπασα, ἀληθεῖς γεν-
3 σαμὴν Χριστοῦ, καρτερίαν τῷ βασιλεύοντι δια-
κοῦν καὶ τὰς μάχας, καὶ τρέπας δι' ὑπομο-
40 τῆς καὶ ἀσθενείας ἐπαύριτας, καὶ θειάμας κατὰ
Ἀρειανῶν ὑποδουκνόμενος. ὡς ὑποτάξας ὁ πικρὸς ὅ-
τος πολέμιος· δι' ἀπειλῶν καὶ ἀπάτης, τοῖς εἰς
4 Χριστὸν ἀσθενῶν ἐκδόσιν εἰδόμενος. ἀποκαταστάς
45 πειναρῶν τοῖς τῷ βασιλεύοντι δι' ὑποταξίας καλεῖται
καρτερίαν, ἀπάτην τὴν λατὴν ὁδυρομένην ποικί-
λας ἀφ' ἑαυτοῦ πολλὰ τῷ Θεῷ, ὁ πικρὸς καὶ πάσης

1 Cor. 4.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἀπείρη] Hunc locum feliciter mihi videor vertisse. Nam cum reliqui interpretes, Epiphanius scilicet, Chrysostomus ac Sirmundus *pater caritatis* interpretati sint, ego Græcam vocem uno Latino vocabulo expressi, *Spurius* vertens. Atque ita etiam ante nos vertit Joachimus Camerarius hoc modo: *Nostri igitur totius orbis Patres, à quibus alienati isti Spurij sunt.* Certe Plutarchus in questionibus Romanis diserte testatur, *τῶν ἀπάτης* à Romanis vulgo appellari Spurijs vel Spurijs filijs.

2 Ἐκ τῆς αὐτῆς οὐσίας] In MS. codice Henrici Savillii [& in Regio]. Pini] & in editione Basiliensi legitur *ἐκ τῆς αὐτῆς οὐσίας*, quemadmodum legisse videtur Epipha-

nus Scholasticus. Nos tamen nihil mutare voluimus, propterea quod utrobique idem sensus est.

3 Ἀλλὰ καὶ γενναίως] In editione Basiliensi scriptum inveni *γενναίως* non malo. Mallem tamen scribere *γενναίως* vel *γενναίως* ut legit Epiphanius.

4 Δι' ἀπειλῶν καὶ ἀπάτης] In variis lectionibus quas ex altero codice Regio collegit Stephanus, legitur *δι' ἀπειλῶν καὶ ἀπάτης*. Quemadmodum edidit Jacobus Sirmundus. Paulo post ubi legitur *τῇ ἀσθενείᾳ* *καὶ τῇ ἀσθενείᾳ*, Sirmundus ex eodem codice regio edidit *τῇ ἀσθενείᾳ* *καὶ τῇ ἀσθενείᾳ*, quod minus proba-

Σπιδέων

ὑποδύνει Φιλανθρωπίας, τὰ συνήθη πάλιν ὡς
 ἀλαξίαν συναθροίσας πλήθη, ἐπὶ κρείττω αὐτῆς, μὲλ-
 λαν δὲ ἴσως ἐκείνην καλῶ, πρὸς τῷ τῷ θαλάσ-
 σης λιμένι, πολυσημένον συνήθως καὶ αὐτῶν ἐπα-
 φημιόνων τῷ βοῶν ὡς τῷ εἰδωλολατρῶν καὶ τῷ Ἰου-
 δαίων. καὶ μὴ θελησάντων εἶσαι τῇ ὡς φωνῇ δυσ-
 σιεύει τῷ Ἀρειομασιτῶν, ἀποφάνει, τῷ λαῶν ὡς
 τῷ διακονεῖν πάντων ὀδυρομένη, τῷ Ἀλεξανδρείας
 μεταναστῶν τῷ Ἡλιούπολιν τῷ φοινίκης οἰκιστῶν, ἔθνη
 τῷ εὐοκύντων ἐνδὲς καὶ ἀκούσαι τὸ τῷ Χειρὸς ἀν-
 1 ἔχεται ὅμοια· εἰδωλικά γὰρ οἱ πάντες. παραυτὰ δὲ
 σκάρης ἐπιδύναμι ὡς ἄλλας, αὐτὸς ἐπὶ τῷ
 λιμένι, πλησίον γὰρ εἰς δημοσίῳ λυτρῶν τῷ ἐκεί-
 κλειον καὶ αὐτῶν ὡς, γυνὴν ἐπιδικυμένους τὸ
 ξίφος, νομίσας ἐκ τῷ φονεῖν τὸς τῷ διακονεῖν
 μαχαίρας τὸς πολέμους δαίμονας πολλάκις ἐκεί-
 νους αἰσῶν, ὅπως δὲ ἐκ ἀποπλῆν αὐτὸς καλῶν, ἐκ
 ἐμβαλλομένων ἐπιπλῆν, ὅπως φωνῇ πὶ τὸ σύνο-
 λον τῷ ἐξορέει ἔχοντες καὶ τὸ θαυμαστὸν καὶ ἀπίστον,
 τὸς θαλάσσης ἐπαφρῶν καὶ θυχεῖς οἰμαὶ διὰ
 20 τῷ φονεῖν, καὶ μὴ βυλομένους, ὅπως ὅπως εἶπω, δι-
 ὅπως φονεῖν τῷ ἀνδρῶν, ἀδίκῳ κοινῶν καλῶν μα-
 σίφωσι γὰρ καὶ τοῖς ἀγνοῦσι καὶ τῷ κρείττω τῷ Βάρ-
 βαρον προαίρεσι. ἐπὶ γὰρ ἀληθῶς εἶπω, ἐξέστη ὁ ὅ-
 ραν ἐπὶ τῷ. ἐπὶ γὰρ ὅπως καὶ ἡ πόλις ἀπασα, καὶ
 25 μέλει καὶ οἱ θρησκῶν. καὶ οἱ μὲν ἀλλεπαλλάξ τῷ χρεῖ
 κτύπον ἐκ τῷ μακρὸν ἀπέπνευον· οἱ δὲ τὰς
 χεῖρας ὁμοῦ καὶ τὸς ὀφθαλμοὺς εἰς ὅπως ἀνέτερον,
 τῷ βίαν ἀφμαρτυρόμενοι, μοισυχὶ λέγοντες· ἀντι-
 ὅπως καὶ εἰστίξω ἡ γῆ, ὅπως ὡς τῷ τὰ γυνό-
 30 μενα. καὶ ὅπως οἰμαῖν τὸ πᾶν ἐπιπλήρωτο· καὶ
 μέλη, καὶ θρησκῶν ὅπως πᾶσι τῷ πόλει χερσὶν, καὶ
 ποταμὸς ἐκ θαλάσσης καὶ ἐκ τῷ πλημμύρῃ
 τῷ θαλάσσης, τοῖς ἀπασιν ἀφισα προσγίνετο. ὅπως
 τοῖς ὁ προσημνός ἐπὶ τῷ λιμένι παρῶν, τοῖς ἐρί-
 35 ταις ὅπως τὰ ἱεῖα προέβη, τότε σύμμικτος οἰ-
 μαῖν παρῶν καὶ γυναικῶν, προσδυτέρων καὶ ἱερέων, καὶ
 θρησκῶν προσπεπλεγμένοι δακρυοὺς ὅπως, αἱ τῷ ἀπ-
 αίστοι βίαν, τῷ ἐπαφρῶν θαλάσσης τῷ προσρησ-
 2 σόμενοι· τῷ τοῖς κύμασι κτύπον ἐκάλυπτο. ἀλλ' 40
 ὅπως τῷ προσημνός ἀποπλῆνται εἰς Ἡλιούπολιν,
 ἔθνη δεισιδαιμονίων πᾶσι, ἔθνη τῷ ἀφρόνως τὰ πρὸς
 ἡδονῇ ἐπιπλήρωμα, ἔθνη θρησκῶν ἐφίετα φοβερά·
 ὅπως γὰρ ἡ κύκλῳ παρῶν ὅπως προσπελά-
 ζονται, οἱ πάντες λοιπὸν εἰς μέση τῷ πόλει, κοινῇ
 45 καὶ ἕκαστος ἴδιον ὀλοφύρομενοι, καὶ σπασμῶν ἐπιπλέ-
 ποιτες ῥήματα, ὅπως δακρυοὺς ἐπιτρέπεται, καλῶ-
 σι τῷ τῷ πόλει ἐπάρχῃ Παλλαδίῳ, δεισιδαιμο-
 νιστῶν καὶ αὐτῷ τυχεῖν. πολλοὶ γὰρ τῷ κλει-

humanitatis alienus, convocatis iterum tur-
 bis incompotens & ad tumultuandum assue-
 tis, eos ad iudicium, seu potius ad para-
 tam condemnationem vocat juxta urbis por-
 tum, Gentilibus ac Judæis multas adver-
 sus eos acclamationes magna mercede con-
 ductas ex more jactantibus. Cumque ipsi
 manifestæ Arianorum impietati cedere no-
 lissent, universo populo ante prætorium
 lamentante, sententiam in eos profert, ut
 Alexandria excedentes, in urbem Phœnices
 Heliopolim migrent: in qua ne audire qui-
 dem nomen Christi ullus incolarum susti-
 net. Sunt enim omnes simulacrorum cultor-
 es. Mox cum illos navigium conscendere
 jussisset, ipse in portu stans; prope enim
 in publico lavacro sententiam contra eos
 tulcrat; strictum gladium ostentabat, ratus
 hoc facto se territorum eos qui ancipiti
 gladio infestis demones sepius vulnerave-
 rant. Sic igitur solvere eos jubet, nullo
 comessu instructos, nihil profus habentes
 solatii ad exilium perferendum: quod-
 que mirandum & incredibile est, spumante
 mari, ac per hoc, ut arbitror, indignante, nec
 sustinente, ut ita dicam, ut per horum vi-
 rorum susceptionem injusti præcepti socius
 ac particeps fieret. Demonstrabat enim Bar-
 barum iudicis propositum iis quoque qui
 illud ignorabant. Vere igitur dici potest:
 Obstupuit cælum ob hoc facinus. Inge-
 muie enim universa civitas, & in hodiernum
 usque diem luget. Et alii quidem
 pectus identidem manibus percutientes, in-
 gentem sonitum edebant. Alii manus simul
 atque oculos in cælum tollebant, vim con-
 testantes, tantum non ista dicentes: Audi
 cælum, auribus percipe terra, quam iniqua
 sint quæ fiunt. Denique ejulatu plena erant
 omnia: pænis ac lamentationes tota urbe
 resonabant. Et fluvijs quidam lacrymarum,
 mare ipsum inundatione sua obtegens, cun-
 ctis repente effluxit. Itaque cum supra
 memoratus in litore stans, remigibus præ-
 ciperet, ut vela panderent: Tunc promi-
 seuus ululatus virginum ac mulierum, seu-
 num ac juvenum, & lamenta acerbis lacry-
 mis permixta; clamoresque omnium simul
 juncti, fremitum ventorum qui turbati ma-
 ris fluctibus allidebantur, longe superabant.
 Dum supradicti hoc modo navigarent He-
 liopolim, qua in urbe omnes sunt idolorum
 cultores: ubi studia atque instituta diaboli
 vigent ad voluptatem tendentia: ubi sera-
 rum horrenda domicilia: montibus enim un-
 dique cingitur cælo ipsi contigujs: omnes
 posthæc in media urbe publice, & privatim
 singuli gementes & verba lugubria funden-
 tes, ne flere quidem permitti sunt, vetante
 id Palladio Præfecto urbis Alexandriæ, qui
 & ipse demonum cultui erat addictissimus.

Heliopolis
 tota idolo-
 latra.

Heliopolis
 omnis sta-
 tus.

Palladius.

VALESII ANNOTATIONES.

[1 Δὲ δεστ in cod. Reg.]
 2 Σωφὸς τοῦ νόμου] Primam vocem Sirmundus in edi-
 tione sua delevit ut superfluum. Extat tamen in omni-
 bus nostris codicibus. Ego levi mutatione locum ita
 restituendum puto: ὅπως τῷ ἀπασιν βίαν, τῷ ἐκεί-
 νους τῷ προσπεπλεγμένοι ὅπως τῷ κύμασι κτύπον ἐκάλυπτο.
 posset etiam scribi τῷ προσπεπλεγμένοι ἀπασιν. sic enim
 supra locutus est Petrus de Magno comite largitionum,
 καὶ ὡς τῷ ἀπασιν βίαν. Ceterum in codice Sav-

lii & in editione Basilienſi scribitur τῷ κύμασι. [In
 Regio codice]. Pinal ita scriptum invenit: τῷ ἐκεί-
 νους θαλάσσης, τῷ προσπεπλεγμένοι χερσὶ τῷ κύμασι κτύπον
 ἐκάλυπτο, unde quis suspicari possit legendum esse τῷ
 ἐκεί-
 νους θαλάσσης. & τῷ προσπεπλεγμένοι χερσὶ τῷ κύμασι κτύπον.
 ut χερσὶ sumatur pro ventis quos Latini Cœtes vocant, de
 quibus Plinius in libro 2do. Id est, cum ventorum clamores
 sonitum maris & ventorum fluctibus allidebantur superabantur.

IV. *Phoenensia*
et Lycen-
nesia de-
scribitur
pariterque
hæc ad-
scribitur
Exod. 1.

Multi enim ex Phœnibus capti; ac prius cu-
lodiz mancipati, deinde verberati, lace-
rati, torti, ad Phœnensia & Proconnesia
metalla damnati sunt, viri, qui pro Eccle-
siæ defensione divino zelo incensi pugnaver-
ant. Plerique enim erant monachi, accu-
ratoris ac districtioris vitæ studio solitu-
dinem incolentes, tres ac viginti numero.
Cum quibus paulo post diaconus quoque,
qui à carissimo nostro Damaso Episcopo
urbis Romæ consolatorias simul & commu-
nicatorias literas attulerat, manibus post ter-
gum revinctis, publice à carnificibus du-
ctus est, non secus ac insignis quispiam
maleficus. Qui cum homicidarum tormen-
tis & adhuc acerbioribus cruciatus fuisset,
lapidibus ac plumbatis cervice diu verbe-
ratus, navigium in mari conscendit sicut
ceteri, divinæ crucis signo frontem suam
consignans, omnique cura & solatio de-
stitutus, ad æris metalla datus est quæ
sunt in Phenne. Porro dum iudex tenera
puerorum corpora adhuc torqueret, quidam
iuxta ipsa cadavera remanserunt, ne exe-
quiarum quidem honore iis persoluto; cum
parentes, fratres & cognati, tota denique,
ut ita dicam, civitas unum hoc extremum
solatium sibi concedi flagitassent. Sed ô
summam judicantis, seu potius damnantis,
immanitatem! Qui pro pietate certaverant,
cum homicidis non sunt iudicati, inscriptis
corporibus jacentes. Qui strenue depugna-
verant, feris ac volucris laniandi obijci-
bantur. Qui celorum patribus compati
propter conscientiam voluerant, perinde ac
si grave facinus admisissent, capite trunca-
bantur. Quæ lex Romana, quæ Barbaro-
rum sententia, in eos unquam animadvertit
qui parentibus condoluissent? Quis unquam
ex veteribus, tam iniquum facinus perpe-
travit? Jussit quondam Pharaos ut Hebre-
orum masculi necarentur. Sed invidia ac
metus hoc mandatum ei suggesserat. Quan-
to ea quæ tunc gesta fuerunt, humaniora
sunt iis quæ nunc cernimus? Quanto ma-
gis optabilia, si optio detur injuriæ? Quan-
to potiora, si conferatur iniquitas, tamen
si vitia à se invicem sejungi non possint.
Incredibilia sunt quæ dicuntur, immania &
gravia; crudelia & barbara, immitia at-
que acerba. His tamen oblectabantur at-
que exultabant Arianzæ dementiæ sectato-
res. Cumque universa civitas lamentare-

όντων ἀρπαζόμενοι καὶ φυλακισμένοι πρῶτοι
ροί, ἔπειτα αἰχισόμενοι, ἑσπόμενοι, βασανιζόμε-
νοι, τοῖς Φυνησίοις καὶ Προκονησίοις παραδίδετο
μετάλλοις, ἄνθρωποι τῆς ἐκκλησίας δι' ἐπίσης ζή-
λου ὑπέρμαχοι. οἱ πλείους γὰρ ἦσαν μονάζοντες,
ἐρημῶν οἰκουῦντες δι' ἀσκήσεως μετ' ὧν εἴκοσι καὶ τριῶν
τυττανίων, μικρὴν ὕψην ὁ διάκονος ὁ παρὰ τῷ
ἀγαπῆτῃ ἡμῶν Δαμάσῳ ὃς ῥώμης ἐπισκόπος,
κομίσας ὁμῶς παρακλητικὰ καὶ κοσμητικὰ γράμματα,
ὁπίω τὸ χεῖρ διδούς, ὑπὸ δρυῖαν δρυμοσίαν ἤγα-
γόντες τὴν κεκέρχων περικύβητος. ὅς φωνῶν βα-
σάνοις ἐπέχευα κοιωνήσας, λίθους καὶ μολύβδους καὶ
αὐτῶν τὴν αὐχέναν ἐπὶ πολὺ ματιζόμενος ἐπίσταν-
σκάφῃ, ἐπὶ θαλάσσης περὶ ἀπληθείας τοῖς ἄλλοις
ὃς θάνατον εὐαὶ ἐπὶ μετώπῳ τὸ σημεῖον χρεατηρί-
σας, ὃ τημελίαις, ὃ θροαπίας τυχών, ὃ πῆς χε-
φίης παραδίδῃ μετὰλλοις· ἐστὶ δὲ ταῦτα χαλκοῦ.
ἐπὶ γὰρ βασανίζοντος ὃ διακόνου ἀπλά παιδαρεί-
αν σῶμαί, τοῖς μὲν παραυτὰ μαμνήσας, ὃς
ὁσίας κοιωνήσας τῶν γυναικῶν καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν,
καὶ πάντας ὃς ἐπὶ αὐτῶν, τὴν πόλει, μίαν αὐτοῖς αἰ-
τύντων δεινῶν τὴν ὑστάτην ταύτην παράκλησιν. ἀλλ'
ὃ πολλὰς ἀπαθρησκίας ὃ διακόντος, μάλλον ὃ
κεκέρχοντος. οἱ δὲ διδόντες ἀδελφίστας, φωνῶν
ὃς συνεκρίνατο, ἄρα φωνῶν μίοντες τὰ σῶμα· οἱ
κεκέρχοντες ἀγωνισόμενοι, θροαπίας καὶ πῆς πρὸς βορῶν
ἐρρίπτοντο· οἱ συνεκρίνατο βυθωθῆναι πατράσι
διὰ τὴν συνάδαν, τὴν κεφαλὴν ὃς παρὰ τοῖς δρό-
σας ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ. ποῖος νόμος Ῥωμαίων, ποῖος
ὃς γυναικῶν πατράσι συνεκρίνατο· πῶς τὴν παλαιῶν ποτὶ ἔδραν τοῦτο
πὶ παρὰ τοῖς ἐκείνοις ποτὶ φασγὰ ἀιαιρῶνται
τὴν ἑβραίων τὰ ἄρρητα. ἀλλὰ φωνῶν καὶ διὸς ὑπὲρ
βαλλὶ τὸ τοῦ περὶ τὰς πόλεις. πῶς τὰ τότε τὴν
φιλοφρονήσας, πῶς ποτὶ τὰς πόλεις ἀφῆσαν ἀδ-
κίματος, πῶς βελτίονα τὸς σύλκους ἀνο-
μύματος, καὶ ἀλλήλων αἱ κακίαι μὴ χρεῖζονται.
ἄρα τὰ λεγόμενα, ἀπαθρησκία καὶ δεινὰ, ὃς
καὶ βασανιστῶν ἀνελὴ καὶ πικρὰ. ἀλλ' ἐπὶ τοῖς
ἐκείνοις οἱ τῆς Ἀρείου μαρίας ὑπὸ τοῦ χρεῖζοντες.
ὃς τὴν πόλει πᾶσις ὁλοφρομένης· ἐκ τῆς γὰρ οἰκίας

VALESII ANNOTATIONES.

1. *Exod. 1.* Basilienfis editio [& cod. Reg. J. Pini]
habet *Exod. 1.* Et paulo post ubi legitur *Exod. 1.*
scriptum habet *Exod. 1.* ut & codex Savilli. Utrumque
tamen dici potest, ut testatur Author Etymologici.

2. *Phœnibus* Mortuo Athana-
sio, cum Petrus in ejus locum successisset, statim literas
synodicas, seu communicatorias scripsit ad Damasum Ro-
manæ urbis Episcopum, quibus & ordinationem suam ei
significabat ex more, & persecutiones Ariatorum ac
Cœcilianum quibus vexabatur narrabat. His literis respon-
dens Damasus, literas communicatorias simul & conso-
latorias misit ad Petrum per quemdam Diaconum urbis
Romæ, ut testatur Petrus in hac Epistola. Ex quo ap-
paret, inter ordinationem Petri ac fugam, satis longum
temporis spatium intercessisse. Nec probabilis videtur
Saronii sententia, qui ordinationem ac fugam Petri in
eundem annum contulit, Christi scilicet 373. Quanquam
Socrates mortem Athanasii ac Petri ordinationem anno
eius referat.

3. *ὅς φωνῶν βασάνοις ἐπέχευα κοιωνήσας* Interpretes hæc
verba sic construunt, ut φωνῶν referatur ad ἐπίσταν. Nam

Camerarius ita vertit. *Qui magis quam alius homicida
erat.* Nec aliter Christophorus & Sirmundus. Ve-
rum si ita construxeris, quomodo ferri poterit hæc lo-
cutio, *Exod. 1.* Quare magis placet versio Epi-
phanii, qui sic transtulit. *Et homicidarum verberationes con-
tinuandas.* Vox igitur *Exod. 1.* transpositione est hoc pos-
do, φωνῶν βασάνοις κοιωνήσας, ἐπίσταν δὲ τῶν ἑβραίων.

4. *Τὸς κατὰ Φίονος μετὰλλοις* In altero codice Regio.
cujus variantes lectiones edidit Stephanus, scriptum est
κατὰ Φίονος una voce, quemadmodum edidit Jacobus Sir-
mundus. Malim tamen legere *κατὰ Φίονος*. De his Metal-
lis Eusebius in libro de locis Hebræicis ita scribit. *Φίονος ὁ
κατὰ τὴν ἑβραίων ἐστὶ τὸ ἑβραίων ὃ καὶ πόλις ἑβραίων. αὐτὸς δὲ
Φίονος, ὃς καὶ μετὰλλοις τὸ χαλκοῦ, καὶ τῶν ἀνθρώπων πᾶσις
πόλις καὶ Ζεφὼν.*

5. *Τοῖς μὲν παρ' αὐτῶν μαμνήσας* Interpretes vocem
παρ' interpretati sunt de pueris qui mortui, remanserunt
sepulture expertes. Malim tamen de Officialibus προψί-
dis intelligere, qui custodes approbi erant cadaveribus
mortuorum, de quibus ea sepulture mandaret.

ἐν ᾧ καὶ τὸ πῶς καὶ, ὡς ἐν τῇ Ἐξόδῳ γέγραπται·
 οὐκ ἠρέμουν πάλιν, οἱ δ' ἔξω ἀκρόατον πρὸς παρα-
 ομίαν ἀσκήσαντες. ἐπὶ γὰρ τὰ χεῖρα τ' ἐπιδείκνυ-
 σιν γυμιάζοντες, μίχεται δ' ἐπαρχίας ὁπισκοπῶν
 τ' ἰδὼν τ' κακίας ἰὼν ἐπεκτείνουσιν, διευρύνοντες πρὸς
 ἀδικίας τὰ τῶν λαγνητόνων χρόνους καὶ μετὰ τῶν
 πρηνεμένων Μάγων, τὸς μὲν, βυθιζομένην παρ-
 ἰδοῦσαν, τὸς δ' ἄλλους, οἱ ἡδούλονται τρόποι ἐν-
 δρῶν, πανταχόθεν πρὸς ἀσέβειαν τὸς πάντας
 διεκρύπτει βυλόμοι, ἐδὲ ἀφέντες ἀτόλμοι. ἀλλὰ
 γὰρ καὶ κατὰ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τ' ἰδὼν τῆς αἰρέ-
 σιος πατέρων διάδοχοι, ζητοῦσι τίνα καταπίωσι.
 1 καὶ ὅλη τοῖνυν ἡ παρὰ πάντων ἀπορρόμην, ἔιδι-
 κα τ' ἀπὸ τ' Αἰγύπτου τ' ἐκ τῶν ἐπισκοπῶν, ἀν-
 δρες ἐκ παιδῶν μίχεται γένους τ' ἔρημοι ἀσκήσαντες
 2 χάριν οἰκίσαντες, καὶ λόγῳ καὶ πράξει τὰς ἡδονὰς
 ὑποτάσσονται, καὶ τ' ὁμοῖον πρὸς ἀνειπαυχότους κα-
 3 ρύνοντες, καὶ τὰ τ' ὁμοῖον ἡγαυοὺς δέσμα-
 τα, καὶ ἰὼν πολλάκις καὶ δαμνῶν ἐκείνους,
 ἐκ τῇ δουλοπύκνυνται τ' αὐτίπαλοι, καὶ τῇ Ἀρμενίᾳ
 4 (οὐρανόθεν λόγῳ ἐκτείνοντας αἶσαν, ὅρατον ὁ-
 μότητος τὸν πρηνεμένων ἔχοντες, ὑποφύοντες πε-
 πονημένοι, ἐν οἰκισμένη παρὰ τῶν κυριότητων Ἰου-
 δαίων πόλιν, τῆσιν Διοκασαρέα. καὶ ὅμως ὡς ὁ
 ἄδης, ἐπὶ θανάτῳ τ' ἀδελφῶν καὶ ἐμπιπλάμην, καὶ
 ἀπανταχοῦ γὰρ ἐτόλμασαν οἱ παρὰ φαντασίαν καὶ ἀδελ-
 τιστοῦ τῆς οἰκίας ὁμοῖος καὶ ἀδελφῶν μεμύοντες,
 ἐκ ἐκείνων ἔχον τὸ γένος βυλόμοι. ἰδὼν γὰρ
 πάλιν κληροῦς τῆς ἐκκλησίας ἐκκλησίας ἐν Ἀν-
 τιοχείᾳ διατείνοντας, ἅμα σπουδαίους μονάζοντες,
 τὰ τ' δραματουργίας αὐτῶν διαμαρτύρατο πρόβι-
 μοις, βασιλικὰς ἡγήσαντες κατ' αὐτῶν ἀσέβειαν,
 τ' Νεοκασαρέα τῇ Πόντι οἰκίαν παριστάσαντες οἱ
 πᾶσι καὶ τῇ ζῆν ἐπερὶ θῆσαντες ἀφ' οὗ τῶν τόπων
 ἀφελότατα. Τοιαῦτα ὁ καὶ ἐκείνος ἰδέσθαι θα-
 γάδας σιγῆς μὲν καὶ λήθης ἀξίας, ἐν συγγράμ-
 μασι δὲ τιμῶναι εἰς ἐλπίδι τῶν καὶ τῇ μοιχα-
 λῶν κοησάντων τὰς γλώσσας οἱ τ' τῆς βλασφη-
 4 μίας ἐκδοξάμενοι λύπης, καὶ μόνον τ' τῶν ὅλων
 δισπότων περὶ τῶν ἐπιχειροῦντων, ἀλλὰ καὶ τῇ
 5 ὁμοῖον αὐτῇ διεκρύπτει τὸν ἀσπινδὲν ἀνιδέξασθαι
 πόλεμον.

tur: nulla enim erat domus, sicut in Exo- Sæc.
 do scriptum est, in qua non esset mortu- IV.
 us: ii tamen, quorum animus in omni sce- Exod. 11.
 lere exercitatus nulla iniquitate satari po-
 terat, nequaquam quieverunt. Propositum
 enim suum ad pejora semper acuentes, im-
 probitatis suæ venenum usque ad Episco-
 pos provinciarum protulerunt, satellitem ac
 ministrum sceleris habentes Comitem lar-
 gitionum, quem supra diximus, Magnum.
 Et alios quidem Curie tradiderunt: alios
 aliis modis pro arbitrio suo vexarunt: ni-
 hil intentatum relinquentes, dum cunctos
 undiquaque student ad impietatem pertra-
 here. Omnia enim circumeuntes, quem-
 admodum parens & auctor hærescos ipso-
 rum diabolus, quærunť quem devorent.
 Postremo cum eorum conatus ab omnibus
 repelleretur, Episcopos Aegypti undecim
 numero; viros qui ab ineunte ætate usque
 ad senectutem, districtioris vitæ gratia so-
 litudinem incoluerant; qui ratione & actu
 voluptates corporis superaverant; qui piam
 fidem audacter prædicabant; qui pietatis
 doctrinam una cum nutricis lacte suxerant;
 qui victoriam de dæmonibus sæpe retule-
 rant; qui sua virtute pudorem incutiebant
 adversario; qui denique Arianam hæresim
 sapientissima oratione vincebant ac de-
 notabant, ministro crudelitatis suæ usi su-
 pra memorato Magno, Diocæsaream rele-
 garunt, urbem quæ à Judæis Domini in-
 terfectioribus colitur. Et tamen velut Or-
 cus, fratrum morte minime satiati, crude-
 litatis suæ monumenta dementes ac stulti
 ubique terrarum relinquere ausi sunt, sa-
 mam ex malefactis consequi studentes. Ec-
 ce enim rursus Ecclesiæ Catholicæ cleri-
 cos Antiochiæ degentes, qui una cum piis
 quibusdam monachis adversus fraudes eo-
 rum protestari decreverant, cum Impera-
 toris aures variis contra illos criminationi-
 bus obtudissent, Neocæsaream Ponti rele-
 gari fecerunt. Qui nunc ipsa etiam vita
 forsitan privati sunt ob locorum asperita-
 tem. Hujusmodi tragædias tempus illud
 expertum est; silentio quidem & oblivione
 dignas, sed quæ literis traditæ sunt, ad re-
 prehensionem eorum qui adversus unigeni-
 tum Filium Dei linguas suas exacerunt. Qui
 pestilenti blasphemiarum morbo correpti, non
 solum in Dominum universorum tela jace-
 re conantur, sed & adversus pios ejus fa-
 mulos implacabile bellum susceperunt.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Παρὰ πάντων ἀπορρόμην] Epiphanius Scholasticus hæc
 verba in interpretatione sua prætermisit. Camerarius au-
 tem ita vertit. Sed cum omnino illos conatus erga ecclesiam
 sui frustrarentur. Christophorus vero sic interpreta-
 tur. Aliqui cum in eo quod conabantur, ad omnibus se desol-
 lunt viderent, Jacobus autem Sirmundus Camerarium so-
 cutus ita transiit. In universum ergo cum omnia frustra
 conarentur. Ego vero scribendam prout ἀπορρόμην, quam
 lectionem in versione mea secutus sum. Id autem opti-
 me convenit cum præcedentibus. Aut enim Petrus Arianos
 instar diaboli circumeuntes, quærunť quem soluce-
 rent ac devorarent. Sed cum ab omnibus repellerentur,
 in aliquot Episcopos & Clericos iram suam vertisse & ra-
 diem effudisse.

2 Οἰκίσαντες] Post hoc verbum integram pericopem

adjecimus ex variis lectionibus, quas Robertus Stephanus
 ad calcem editionis suæ descripsit ex altero codice Biblio-
 thecæ Regiæ, quæ sic habet, καὶ λόγῳ καὶ πράξει τὰς ἡδονὰς
 ὑποτάσσονται. Ita certe in suo codice legerat Epiphanius
 Scholasticus, ut ex versione ejus apparet. Sic enim ver-
 tit, Viros pene ab infantia usque ad senectutem exercitatos vo-
 luptatibus, verbisque superantes. Et alia libidinem. Ita quo-
 que edidit Jacobus Sirmundus.

[3 Γαλαχίδης —] Γαλαχίδης Reg. Pini.]

4 Εὐδοξάμενοι λύπης] In Manuscripto codice Henrici
 Savini scriptum est εὐδοξάμενοι λύπης, quomodo etiam
 legitur in codice Regio, ejus variantes lectiones edidit
 Stephanus. Ita quoque in suo codice legerat Epiphani-
 us, ut ex ejus interpretatione colligitur, quæ sic habet.
 Hi namque vobis conamati διαβόληται.

*De Mabia Saracenorum Regina, & de Moysi
monachi ordinatione.*

Περὶ Μαρίας τῆς δεχητῆρος τῆς Σαρακενῆς, καὶ τῆς
Μωϋσῆος τοῦ μοναχοῦ χειροτονίας.

Socr. l. IV.
cap. 36.
Soz. l. VI.
cap. 38.

Μωϋσῆς δὲ
Λυκίῳ ἐπι-
διδάσκει
τοῦ παλαιοῦ
νόμου.

PER idem tempus, Ismaelitarum gens
vicinas Romani Imperii provincias popu-
latur. Eorum Dux erat Mabia; quæ
naturalis sexus oblita, virilem animum in-
duerat. Hæc post multa prælia, isto tan-
dem fœdere cum Romanis, & suscepto di-
vinæ cognitionis lumine, petit ut Gen-
tium sacerdos crearetur Moses quidam, qui
in confinio Ægypti ac Palæstinæ moraba-
tur. Cui petitioni annuens Imperator Va-
lens, hominem Alexandriam duci præcepit;
hæc enim civitas erat vicinior; ibique Pon-
tificalem gratiam suscipere. Qui cum eo
perductus esset, videretque Lucium manus
ipsi imponere conantem: Absit, inquit, ut
ego manu tua ordiner. Te enim invocante,
non supervenit gratia Spiritus sancti. Ad
hæc Lucius; Undenam vero, inquit, con-
jectura ductus hæc dicis? Cui Moses re-
spondit: Non conjectura ductus hoc dico,
sed probe novi. Nam & Apostolicam do-
ctrinam impugnās, & contraria ei loqueris.
Et cum impiis sermonibus iniqua facinora
egregie consentiunt. Quis enim impius, tua
opera Ecclesiasticis conventibus non insul-
tavit? Quis vir laude dignus fugatus non
est? Quam Barbaricam scitatem non su-
perant quotidiana ausa tua? Hæc ille cum
ingenti fiducia dicebat; Lucius vero cædis
avidus audiebat. Et cupiebat quidem oc-
cidere; sed verebatur ne sedatum jam bel-
lum iterum suscitaret. Quamobrem ad ali-
os Episcopos eum deduci iussit, quos ille
postulaverat. Cum hac igitur admirabili
fide, sacerdotali quoque gratia simul per-
cepta, ad eos qui ipsum petierant perre-
xit. Et Apostolicis prædicationibus pari-
ter ac miraculis eos ad veritatis tramitem
perduxit. Et Alexandriæ quidem hæc à
Lucio tentata; per divinam autem provi-
dentiam hoc modo dispensata sunt.

CAPUT XXIV.

De his quæ Constantinopoli perpetrata sunt.

Socr. l. IV.
c. 16.
Soz. l. VI.
cap. 14.

CONSTANTINOPOLI vero, Ariani na-
vem quam religiosi presbyteris imple-
verant, absque saburra in altum dimiserunt.
Mox quosdam factionis suæ homines in al-
terum navigium imponentes, mandarunt iis
ut presbyterorum navem igne admoto suc-
cenderent. Quo facto, presbyteri cum igne
simul ac mari luctantes, tandem in profun-
dum demersi, coronam martyrii reporta-

ΚΑΤ' ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, τῇ Ἰσμηλιτῶν τοῦ Φύλα-
τος πελαγίσσας ἡ Ρωμαίων ἡγεμονία ἐλη-
γματοχώρας. Μαρία τούτων ἡγεῖτο, ἣν ἑώρα μὲν
ἡ ἔλαχε φύσιν, ἀνδρείῳ ὅν φρονήματι καχεμένη.
αὕτη μὲν πολλὰς συμπλοκάς στυγαμένη, εἴτα τῇ
10 θιουγασιᾷ εἰσδεδραμένη τὸ Φῶς, ἦτοισι δεχητῆρα
προβλεψήσασα τῷ ἔθνει, Μωσὴν πῶς οὐ μεθεῖσα τῇ
Αἰγύπτῳ καὶ Παλαιστίνῃ ἐσκηνομένη. ταύτην δὲ ξά-
μμος ὁ Οὐάλης τῇ αἴτησιν, εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν
ἀπαχθεῖναι τῷ θείῳ ἀνδρὶ προσέβηκε, ἀγκυρῶν αὐ-
15 τὸν τῇ δεξιεραικῇ ὑποδέξασθαι χάριν. ἐκείνη γὰρ
μᾶλλον ἐπέλαυνε. ἐπειδὴ ὅν ἀπήχθη, καὶ τὸ Λυκίῳ
εἶδεν ὁπθῆναι αὐτῷ τῇ χώρᾳ περὶ μόνον μὴ γί-
ναιτο, ἔφη, παρὰ τῷ σῶσι με χειροτονησάτω χεῖρες.
ἣν ὁπρωτῶ γὰρ σὺ καλῶτος ἢ χάρις τῷ Πνεύμα-
20 τος. ὁ δὲ Λυκίος, πόθῳ ταῦτα, ἔφη, τοπάζων
λέγεις; ὁ δὲ, ἢ τοπάζων εἶπον, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο
τοῖς τοῦ δόξασι δόξασιν ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ ἀν-
τίπαλα φέρεται καὶ τοῖς βλασφημοῖς λόγοις συμβαί-
νει τὰ παραίματος γιγνόμενα. τίς γὰρ διὰ σὺ διουσι-
25 σῆς τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς συλλόγοις ἢ ἐπιτάσσας;
τίς τῇ ἀξιοπαύσῃ ἀνδρῶν ἢ ἐλίσσας; πῶς θη-
ριωδῶν βαρβαρικῶς οὐκ ἀπείρησε τὰ παρά σὺ
καθ' ἐκάστην ἡμέραν τολμῶμεν; ταῦτα ὁ μὲν θαρ-
ράλιος ἔλεγε. ὁ δὲ Φοῖβος ἤκουε καὶ σφαγῆς μὲν
30 ἐφίετο. εἰδὼς ὅν μὴ πάλιν ἐξάφῃ τὸ πνεύματι
πόλεμον. ὃ δὲ χάριν ἑτέροις αὐτὸν ἐπισκόποις προσ-
αχθεῖναι προσέβηκε, ὥς ἐκείνους ἐξήτησε. μὲν δὲ τῇ
ἀξιαγάθῃ πίστει τῇ δεξιεραικῇ εἰσδεδραμένος
χάρει, πρὸς τῆς αἰτήσεως παρεγένετο, καὶ ταῖς
35 δόξασι διδασκαλίαις τε καὶ θαυματουργίαις
πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἐποδύνησιν. ὃ μὲν οὖν τῇ Ἀλεξάν-
δρειᾳ, τοιαῦτα ὑπὸ τοῦ Λυκίου ἐτολμήθη, καὶ ὑπὸ
τῆς θείας προνοίας ἐκπονήθη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Περὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει τολμῶμεν.

ΕΝ δὲ Κωνσταντινουπόλει, σκάφος βίσιον προ-
εύτερον ἐμπλήσας οἱ τῆς Ἀρείου συμμερί-
ας, ἀφῆκεν ἀνερμάπτειν εἰς τὸ πέλαγος. εἴτα π-
10 ἰδες τῶν ὁμογενημένων εἰς πορθέμοις ἔπαιον ἐμβά-
σαντες, πῶς ἐπαφῶναι τῷ σκάφει τῷ περὶ εὐτέρων
ἐκείνου. ὃ γὰρ μόνον, περὶ καὶ θαλάτῃ μαχό-
μενοι, τέλος τῷ βυθῷ παρεπέμφθησαν, καὶ τῷ μαρ-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ] Miror Interpretes non animad-
vertisse viciū huius loci. Neque enim vicinas Romano
Imperio regiones populabantur Saraceni, sed ipsas Imperii
Romani provincias sibi vicinas vastabant. Legendum
igitur est hoc loco τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, ut scriptum est
in exemplari Regio cuius variantes lectiones edidit Ste-
phanus.

2 Ἐκείνη γὰρ μᾶλλον ἐπέλαυνε] Henricus Savilius ad la-

tus sui codicis adnotavit, scribendum videri εαῖναι in da-
tivo. Quod mihi non displicet.

3 Ὁ δὲ Φοῖβος ἤκουε] Hunc locum correxi ex duobus
MSS. codicibus, Regio & Saviliano, in quibus legitur Φοῖβος,
quomodo etiam edidit Jacobus Surmudus. Quod autem
sequitur τὸν πνεύματος πόλεμον, de bello inter Romanos
& Saracenos intelligendum est.

τυλά

SAC. pabulum subministravit. Ac Diodorus quidem sapientissimus atque fortissimus, quasi
IV. fluvius quidam limpidus ac spatiosus, proprio quidem gregi aquationem præbebat: adversariorum autem blasphemias submergebat. Ac generis quidem sui nobilitatem nullatenus considerabat: ærumnas autem pro fidei defensione libenti animo tolerabat.
Flavianus. Flavianus vero, vir optimus, ipse quoque nobili genere natus erat, solam vero pietatem nobilitatem esse existimabat. Et tanquam puerorum exercitator, magnum Diodorum veluti quendam quinquentionem, ad certamen ungebat. Eo namque tempore in Ecclesiasticis conventibus non concionabatur Flavianus: sed concionantibus magnam copiam argumentorum & sententiarum sanctæ scripturæ subministrabat. Et illi quidem contra Arii blasphemias jacula torquebant. Hic vero ex mente, tanquam ex pharetra quadam, sagittas depropterebat. Ac domi quidem & in publico disputans, hæreticorum casses facile dirumpebat, eorumque argumenta telis aranearum similia esse monstrabat. His commilitonem sese adjunxit Aphraates ille, cujus vitam & conversationem in historia Philotheo descripsimus. Nam cum salutem ovium quieti suæ anteponendam duxisset, relicto monastico tugurio, pastorales sudores toleravit. Quantas porro virtutis opes coercervaverit, superfluum nunc arbitror commemorare, cum in alio opere ista retulerim. Unum illius facinus hic narrabo, quod huic historię convenientissimum est.

CAPUT XXVI.

De sancto Aphraate Monacho.

PALATIUM urbis Antiochię, à Septentrione quidem Orontes fluvius prætersuit. A meridie vero, amplissima porticus duplicem habens contignationem, muris urbis inædificata est, celsis utrinque turribus munita. Inter palatium autem ac fluvium media interjacet via publica, quæ incolæ ex urbe per portam illic positam egredientes excipit, & ad suburbanos agros deducit. Per hanc viam transiens divinus Aphraates, ad campum pergebat in quo milites exerceri solent, divini gregis curam acturus. Eum Imperator ex Regia porticu cum sublimis prospexisset vili amictum pallio, & licet senectæ ætate, concito gradu properantem: dixissetq; aliquis hunc esse Aphraatem, ex cujus ore penderet universa civium multitudo, Imperator ad illum: Dic, inquit, quo vadis. Tum ille prudenter admodum & commode: Pro tuo, inquit, regno precaturus. Ad hæc Imperator: Domi potius, inquit, manere debueras,

Aphraatis cum Valente congregatus.

τὴν πιδυματικὴν ὑπιδίκνυ πύαν. ὃ Διόδωρος μὲν ὁ ὁρῶντας τε καὶ ἀνδρείστατος, οἳ αὖτε ποταμὸς διὰ τὸν καὶ μέγας, τοῖς μὲν οἰκίαις ἢ ἀνδρείαν 1
 προσφέρει. τὰς δὲ τὴν εἰσπίαν βλασφημίας ἐπέκλυσε. καὶ ἢ μὲν τῷ γένει οὐκ ἐλογίζετο ὡς ἀφαιρῶν, ἢ δὲ ὑπὸ τῇ πίστεως ταλαιπωρίας ἀσπασίας ὑπέμεινε. Φλαβιανὸς δὲ ὁ ἄριστος, ἐξ ὑπαρχίδων μὲν καὶ αὐτὸς ἐπιβύχῃ. ἐγγύθεν δὲ τῷ θυσίῳ αὐτοῦ ἐπαλάμειν μόνῃ. καὶ οἷον περὶ παιδοτρέτας, τὸν 10
 μέγαν Διόδωρον καὶ θάπτεται πύαν πένταλοι ἡλευθέρῃ ἀδελφῇ. κατ' ἐκείνῃ γὰρ τὸν καιρὸν, ἐν μὲν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς οὐκ ἐδημηγέρει συλλόγους τοῖς δὲ τῷ ποταμῷ πολλὴν παρῆχεν ἀφούσιον εἰσπυρμάτω 15
 καὶ γραφικῶν τοιμμάτων. καὶ οἱ μὲν ἔτι καὶ τῆς Ἀρείου βλασφημίας τὰ τόξα. ὅπως ἢ κατὰ πύαν ἐκπίος βελούχης τὴν διατοίας τὰ βέλη προσφέρειν 2
 οἷον μέντοι καὶ δημοσίᾳ ἀφαιγόμενος, τῶν αἰριπικῶν τὰς ἀρκυς ῥαδίως δίσσπα, καὶ θραχύνει ἐδίδκνυ τὰ ἐκείνῃ προσελήματα. συνηκολίζετο δὲ τοῦτοις καὶ 20
 Ἀφραάτης ἐκεῖνος, ὃς τὴν πολιτείαν ἐν τῇ φιλοφρονεῖν ἀντιγράψαμεν ἱστορίᾳ. ἢ γὰρ τὴν προσάπαι ὡς τρεῖς ἀντιγράψαμεν τῆς ἡσυχίας, τὴν ἀσκητικὴν καὶ 25
 λιπὴν καλῶς, τῶν πειρῶν καὶ ἰδρώτων καὶ ἐκείνῃ. ὅπως μὲν οὖν ὅπως ἀρίστως συνέλεξε πλῆθυν, περιτὸν ἡγεῖται καὶ λέγειν, ἐν ἑτέρᾳ πραγματικῇ ταῦτα συγγράφῃ. ἐν δὲ μόνῃ τῇ ἐκείνῃ διηγήσεται, μάλα προσήκον τῇ τῇ ἱστορίᾳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Τὰ καὶ τὸν ἄλλον Ἀφραάτην τὴν μονάζοντα.

ΒΟΡΡΑΪΟΝ μὲν, ὁρῶντας ὁ ποταμὸς ὡς ἔχει τὰ βασιλείαν. ἐκ τῇ μισσηθείας, ἐν μεγίστῃ διόρῳ τῷ τῆς πύλης ἐπακατέμνηται ὡς ἐβόλῃ, πύργους ὑψηλοὺς ἐκτίθειν ἵχυσαν. μετὰ δὲ τῇ τῇ βασιλείᾳ καὶ τῷ ποταμῷ διαφύρας ἔστιν. 30
 ὑποδύχμειν τὸς διὰ τῇ τῇ πύλῃ ἐκ τοῦ ἄπτος ἐξήρτηται, καὶ ἐν τῷ ποταμῷ ἀγρὺς παραπέμπουσα. ἀφ' αὐτῆς Ἀφραάτης παρῶν ὁ 35
 θεοπίσιος, ὅς τὸ πολεμικὸν ἀπὸ γονιμότητος, τὴν θείαν προσάπαι τὴν προσήκουσαν ποιησέμενος διόραπαι. τῷτοι αἰσθῶν ἐκ τῆς βασιλείας ὡς δι- 40
 ακύπαι ὁ βασιλεὺς, εἰδὼς σούρα τι ἀναβέβληται, καὶ ἐν γὰρ βαθεῖ σιτοῖας βαδίζοντα καὶ πύος εἰρηκότος, ὡς Ἀφραάτης ἔπει, ὃ τὸ τῆς πόλεως ἐξήρτηται πλῆθος, ἔφη πρὸς αὐτόν ποῖ σὺ 45
 βαδίζεις ἐπὶ. ὁ δὲ σούρας ἄμα καὶ προσφύρας, ὑπὸ τῆς σῆς, ἔφη, προσυζόμενος βασιλείας. ἀλλ' οἶμαι σὶ μέλει χρεὶν ὁ βασιλεὺς ἔφη, καὶ εἰδὼς

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τὸν ἀνδρείαν προσφέρει. Vox ἀνδρείαν prorsus aliena est ah hoc loco. Comparat enim Theodorus Diodorum vasto quidam fluvio, qui suos quidem irrigabat, hostes vero submergebat. Itaque Sirmundus pro ἀνδρείαν, hoc loco substituit ἀδελφῶν, parum felici conjectura ut equidem sentio. Neque enim puto ἀδελφῶν Græce dici, sed potius ἀδελφῶν. Mallem igitur ὁδῶν rescribere. Sed de hoc studiosi pro arbitrio suo judicabunt. Porro in editione Basilienſi scriptum invenit τοῖς μὲν οἰκίαις τῶν ἀνδρείαν προσφέρει, quod non probō.

2 Τὰ εἰς αὐτὴν προσφέρει. In Manuscripto codice [Regio &c] Savini, & in editione Basilienſi scriptum invenit προσφέρει, quod magis placet.

3 Εἰς τὸ πολεμικὸν ἀπὸ γονιμότητος. Campum intelligit in quo milites Romani à Campiducioribus exercebantur. Illic enim Orthodoxi cum ex urbibus Ecclesiarum pulsi essent, sub Flaviano sc Diodoro Collectas agebant, ut supra narravit Theodorus. Vide quæ notavi ad caput superius. Ex quo discimus, portam illam urbis Antiochię, cujus hic fit mentio, dictam esse Romanicalem κατὰ

1 ἡ χ' ἡ μοναδικὴν προσέχοντος ἱούαν. ὁ δὲ θεὸς
ἐκείνος ἀνὴρ, οὗ μάλα, ἔφη, λέγεις ὡ βασιλεῦ τῷ
τό με δρᾶν ἰδὼν ἡ τῷτο δρᾶν μίχεται ἡ τῷ διτί-
λιπα, ἔως εἰρήνης ἀπὸ λαοῦ τῷ (σπῆρος τὰ πρόστα-
τα. ἐπειδὴ δὲ πλὴν ὑπομεμένηκα θόρυβον, ἡ πο-
λὺς ἐπιπρόμαται κίδινος μὴ θηριόλαζα γίνηται,
πάντα κούον πέρον ἀνέλεμ ἡ διαπύζων τὰ θρίμμα-
τα. εἰπέ γάρ μοι, ἔφη, ὡ βασιλεῦ, εἰ κόρη τις ἐτύ-
χασιν ὥς, ἰδὼν εἰ θάλαμῳ καθήμεν ἡ τῆς οἰκίας
ἐπιμελημένη, εἴτ' ἰδεοσάμην ἐμπροσθέντα Φλόγα, 10
ἡ τῷ πατρώαν οἰκίαν ἐμπροσθέντα, τί με ταύ-
την δρᾶσιν προσήκει εἰπέ μοι; ἰδὼν καθήμεν ἡ ἡ
οἰκίαν ἐμπροσθέντα προσήκει, ἡ ἡ Φλόγας προσ-
μείνω ἡ ἐμβολήν, ἡ τῷ θάλαμῳ χαίρειν εἰπούσαν
ἀφθέρων ἄνω ἡ κάτω, ἡ ὑδροφόρην ἡ σενιτώναν ἡ 15
Φλόγα; ὅλον ὅτι τῷτο ἐρεῖς. τῷτο γὰρ κόρης ἀ-
χίως τι ἡ φρονήτως. τῷτο δρᾶν τῷ ὡ βασιλεῦ. σὺ
γὰρ εἰς ἡ παρῶσαν ἡμῶν οἰκίαν ἐμβολήντος ἡ Φλόγα,
ἀφθέρων καὶ ἀσπίδος ταύτην περὶ μέναι. ταῦτα
2 ὁ μὲν ἔπειτα ὁ δὲ ἀπεκλήσας ἐσίγησιν. εἰς δὲ τῷτο 20
τῷ βασιλεῖ κατῶνα, θρασύτερον ἀπεκλήσας
τῷ θείῳ ἀνδρὶ, τοιοῦτόν τι πέποιθε. τῷ βασιλεῖ
πιπτινυμένος ἡ ἐπιμέλειαν, οὗτος μὲν τοιοῦτόν τῷ
λόγους κατῶνα, τῷτο ὑπερέπινεν τῷ βασιλεῖ. εἰπο
ἡ γινόμενος ἡ τὰς φρονήτας πληγῆς, εἰς τὸ θειρό- 25
τατοι ὕδως τὸ ἀκράτοι κατῶνα τῷ ἡ τιπεύ-
τηται. ἐκείνητο ἡ ὁ βασιλεὺς ἐκείνως προσμήναι,
ὥς αὐτῷ μυσσοῦν ἡ εἰσοδῶν. ἐπειδὴ δὲ πολὺς ἀγ-
λόγη καιρὸς, ἀπέπειλεν ἐτέρως ὁ βασιλεὺς ἡ μελ-
λήσας ἡ αἰτίαν μυσσοῦντας. οἱ δὲ εἰπο γινόμενος ἡ 30
πάντα ἀφθέρωντας, ὥς ἐκείνως εἰ τῷ ἀκρά-
τῳ πηθῶνα ἡ ἀφθέρωντας θειρόν. ἡ τῷτο δὲ
γινόμενος τῷ βασιλεῖ, ἔγνωσαν ἡ Ἀφραάτην προσ-
ερχῆς ἡ ἰχίω. ἡ δὲ γινόμενος δὲ ἡ δὲ γινόμενος
ἡ γινόμενος, ἀλλ' ἐκλήρωσαν χ' τὸν φασὶν τῷ 35
καρδίαν αὐτῶν καὶ τῷ τῷ εἰσὶν θραυματῶν γιν
μαρῶν ὁ ἐμφορῶντος, μεμείνηκε χ' τῆς ὑπερέπινεν
λυτῶν.

& juxta monasticam legem intus precari.
Cui divinus ille vir ita respondit: Recte
admodum dicis Imperator. Id ego tacere
debueram, idque hæcenus facere non de-
stiti, quandiu oves Servatoris nostri pace
fruebantur. Nunc vero cum in maximam
perturbationem inciderint, & periculum gra-
ve imminet ne à seris diripiantur, omnis
via tentanda est, & pecus conservandum.
Dic enim, quæso, Imperator, si puella essem
intus in thalamo sedens & curam adium ge-
rens, ignemque ædibus immissum & pater-
nam domum conflagramm viderem, quid
me tunc agere oporteret? Utrum intus se-
dere, & domum conflagramm negligere, &
expectare dum flamma in me irrueret? An
potius relicto thalamo, hæc & illac discur-
rere, aquam adferre, ignem extinguere?
Non dubito quin hoc postremum dicturus
sis: Id enim prudentis ac solertis puellæ
est. Hoc ipsum est, Imperator, quod
nunc ago. Nam cum tu in patris nostri
domum ignem injeceris, circumcuramus
nos, cum restringere conantes. Hæc ab A-
phraate dicta sunt. Imperator vero his au-
ditis obtulit. Verum quidam ex Impe-
ratoris cubiculariis, cum audacius intermi-
natus esset sancto viro, hoc modo pœnas
dedit. Cum balnei curam gereret, statim
post verba quæ Aphraatz dixerat, eo per-
rexit, ut Imperatori illud præpararet. Cum-
que ad locum venisset, subito mente captus
in ferventem aquam ac minime tempera-
tam desiliit, ibique extinctus est. Sedebat
interim Imperator, expectans dum ille in-
troeundi tempus ipsi nuntiaret. Cumque
multum jam temporis effluxisset, alios mi-
sit Imperator qui causam tantæ moræ ad
ipsum referrent. Illi introgressi, cum om-
nia circumspexissent, eum in fervente aqua
mortuum ac liquefactum repperunt. Quod
ubi nuntiatum est Imperatori, efficaciam
precum Aphraatis mirati sunt omnes: Ab
impiis tamen dogmatibus haudquaquam re-
cesserunt. Sed obduraverunt cor suum sic
ut Phario: & vecors ille, audito sancti
viri miraculo, adversus pietatem furere ni-
hilominus perseveravit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ΄.

CAPUT XXVII.

Τὰ χ' τῷ ἄγιῳ Ἰουλιανῷ, ἡ Ἀντιόχοι τοῖς μέγαλιν.

De sancto Juliano, & de Antonio magno.

Κατὰ τῷτο δὲ τῷ καιρῷ ἡ Ἰουλιανὸς ἐκείνος ὁ 40
πολυμήνης, ἡ ἡ τῷτο ἐμνήσθη, κατῶ-
να μὲν ἡ ἡ ἡ, εἰς δὲ ἡ Ἀντιόχου εἰσελθὼν
ἡ κατῶνα. ἐπειδὴ γὰρ οἱ τῷ ψύδου συντηραμέ-
ται, ἡ τὰς συνοφαιτίας μάλα ῥαδίως ὑφαινοῦνται,
οἱ τὰ Ἀρίων λέγω φρονήτως, ἡ μέγαλιν ἀνδρῶν ἐκεί- 45
νων διόχουζοντο ἡ αὐτῶν ὡς συμμορῶντας, ἀπέπει-
λαι οἱ τῷ ἀλφειῶντος φωνήτως, φλαδῶντας ἡ Διδώρως

Per idem tempus Julianus quoque il-
le celeberrimus, cujus antea mentio-
nem feci, solitudinem relinquere & An-
tiochiam venire compulsus est. Nam cum
mendaciorum alumni, & texendarum ca-
lumniarum miri artifices, Arianos intelli-
go, eximium illum virum à suis partibus
stare asseverarent; Flavianus, Iodorus,

*Supra l. iii.
cap. 24.*

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καὶ τὸν μοναδικὸν ἱούαν] Diagis placet scriptura co-
dici [Regii &] Savilianæ, in quibus legitur μοναχῶν.

2 Ὁ δὲ ἀπεκλήσας ἐσίγησιν] Verbum ἀπεκλήσας delendum
videtur. Neque enim Valens quodquam minatus est A-
phraatæ. Vide Theodoretum in Philotheo pag. 816. [In
Regio codice s. Fini scriptum invenit, ὁ δὲ ἀπεκλήσας ἐπί-
Tom. III.

λαον ex quo conjicio ita potius scribendum esse, ὁ δὲ
ἀπεκλήσας ἀπὸ λαοῦ; id est, Imperator vero sciens discessit, quod
quidem cum sequentibus egregie convenit. Subdit enim
Theodoretus, ministrum Imperatoris minatum esse A-
phraatæ. Discesserat igitur Imperator paulo antea; neque
enim coram Imperatore minatus, aut verbum ullum pro-
ferre ausus fuisset cubicularius.]

A a

καὶ

& Aphraates veræ fidei lumina, Acacium strenuum virtutis athletam, qui postea Bercoensem Ecclesiam sapientissime gubernavit, ad præstantissimum illum virum miserunt, rogantes ut tot hominum millia miseraretur; & adversariorum quidem mendacium refutare, veritatis autem præconium confirmare vellet. Porro quot & quanta inter eundem ac redeundum, & in ipsa Antiochenis civitate ediderit miracula, in historia Philotheo jam retulimus, quam adire licet iis qui hæc cupiunt cognoscere. Quod vero universam civium multitudinem ad nostros conventus exciverit, neminem ex iis qui ingenium hominum consideraverint, dubitaturum puto. Res enim admirabiles & præter opinionem omnium gestæ, cunctos ad se pertrahere solent. Quod vero maxima ab illo edita sint miracula, ipsi quoque veritatis hostes testantur. Idem porro antehac regnante Constantio, Alexandria præstiterat magnus Antonius. Relicta enim solitudine, totam illam urbem circumivit, cunctos admonens, Apostolicæ doctrinæ præconem esse Achanasium; Arianos vero hostes esse veritatis. Adeo divini illi viri, quid singulis temporibus congrueret probe norant, & quando solitudinem amplecti, quando urbes præferre solitudini oporteret.

5 ἡ Ἀφροδίτης, ἀνδρα ἀρετῆς ἀβλητῶν, Ἀκάσιον
 Φημί τ' ἡρόα ὑπερὶ μάλα ζῶντος ἤ Βιρραίου ἐκ-
 κλησίαν ἰσχυρίζεσθαι, ὡς τ' παρθένου ἀνδρα ἐκ-
 κλησίαν, ἀπὸ βολῆς πολλὰς ἀνδρῶν μυριάδας οἰκτι-
 ρει, καὶ τ' μὲν σταγίων τ' ψευδολογίαν ἐλέγχει, τὰ
 10 ἢ τῆς ἀληθείας κηρύγματα βεβαιώσαι καὶ ὅσα μὲν
 ἔστος καὶ ἀπὸν, καὶ ἐπὶ αὐτῇ δὲ τῇ μεγί-
 στη πέλει πηλοματέρηται, ἐν τῇ φιλοδοίᾳ ἡμῶν
 συγγράμματα ἰσχυρίζεσθαι ἢ ῥάδιον εἶναι καὶ τῆς ταύ-
 15 τα βυλομένης μαθεῖν. ὅπ δὲ ἄπαν τὸ τ' πόλιν
 πλῆθος εἰς τ' ἡμέτερον συνέδριον σύλλογον, ἵνα
 εἰσδιδάξω οἶμαι τ' ἢ ἀβητοῦται Φύσιν ἐπεκτεμνί-
 σαι. πέφυκε γὰρ τὰ θεῶν ἔργα ἔλκεν ἅπαντας ἄς
 ἐπίται ὡς αὐτά. ὅπ δὲ καὶ μεγάλα ἔργα σὺν
 20 θαύματα, μαρτυροῦσι καὶ οἱ τ' ἀληθείας πλείμιοι.
 τῷ δὲ καὶ ἐν Ἀλεξανδρίᾳ πρὸ τῶν τῷ χρόνῳ
 πεποιθὲν ἐν τοῖς Κρησσιῶν καιροῖς Ἀπώνιος ὁ
 παῖς. καταλιπὼν γὰρ τὴν ἔργον, ἅπαν ἐκείνῳ
 θεῶν τὸ ἄν, διδάσκων ἅπαντας, ἄς τῆς ἀπο-
 25 φυλακῆς διδασκαλίας κέρυξ ἐστὶν Ἀθανάσιος, καὶ ἄς
 ἀντίπαλοι τῆς ἀληθείας οἱ τῆς Ἀρεῖς συμμορίας.
 ἦτας ἡδίστοι οἱ θεοὶ ἀνδρες ἐκείνῳ, τὰ πρόσφορα
 ἐκάστῳ προσαρμόττω καιρῷ, καὶ πηλὴ καὶ μὴ χρῆ
 τιμὴ ψυχῆς ἀσπάζεσθαι, πηλὴ καὶ ὡς ἡμεῖς
 30 ταῖς πόλιν τῆς ἡμετέρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Τίτοι ἄλλοι μοιάζοντες χ' ἰσχυροὶ τὴν καρδίαν δι-
πρὸς ἡμᾶς.

EADEM tempestate, alii quoque monasti-
caz philosophiaz radiis coruscabant. In
Chalcidensium quidem solitudine Avitus,
Marcianus, Abraames, alique præterea haud
pauci, qui in corpore perturbationibus ob-
noxio, vitam perturbationis expertem age-
re nitebantur. In Apamensium autem regio-
ne Agapetus, Symeones, Paulus, & alii,
qui perfectæ philosophiæ fructus collige-
bant. In Zeugmatensium territorio Publius
& Paulus. In Cyrestarum agro Acepsle-
mas ille ab omnibus laudatus, in cellula in-
clusus sexaginta annos ita transegit, nec
visus ab ullo, nec ullum alloquens. Ad-
mirandus autem Zeugmatius, etsi lumini-
bus orbatus, circumibat tamen oves Christi
confirmans, & lupos abigens. Quam ob cau-
sam hæretici monasticum ejus rugurium
incenderunt. Verum Trajanus Magister mi-
litum, vir fidelissimus, alterum ei constru-
xit, omnique cura ac sollicitudine eum so-
vit. In agro denique Antiochenisium. Ma-
rianus, Eusebius, Ammianus, Palladius, Sy-
meones, Abraames, alique præterea extite-
runt, qui imaginem Dei integram atque im-
maculatam conservaverant. Ac nos quidem

Ησαν δὲ καὶ ἄλλοι κατ' ἐκείνην τὴν καιρὸν, τὰς
 30 καὶ μαθητικὰς φιλοσοφίας ἀφ' ὧντες μαρμαρυ-
 γὰς ἐν μὲν τῇ Καλλιπιδίᾳ ἱέρω, Ἄβιτος καὶ
 Ἀβραάμης, καὶ ἑτέροις τοῖσις ἐκ βυζανθίου, καὶ
 ἐκ παθητικῶν σώμασι τὴν ἀπαθὴν βιοτὴν μελετῶ-
 35 πτες. ἐν δὲ τῇ Ἀπαμίας χάρις, Ἀγαπίτις καὶ Συ-
 μένης καὶ Παῦλος, καὶ ἄλλοι τὴν ἀκραίαν φιλοσοφίαν
 συλλέγοντες. ἐν δὲ τῇ Ζωδιατίᾳ, Πύπλιος καὶ
 Παῦλος. ἐν δὲ τῇ Κυρηνῶν, ὁ παρθένος Ἀκ-
 ψιδας ἐν οἰκίσκῳ καθεῖκτο, καὶ ἐξηκοσὺν χρό-
 40 νοῖσις. Ζωδιατίος δὲ ὁ ἀξίολογος, καὶ οἱ τὸ
 βλέπειν ἀφρημῶς, ὡς εἴη περὶ τὰ πρόβατα,
 καὶ τοῖς λύκοις μαχομένους. ὃ δὲ χάρις, αὐτῷ τὴν
 ἀσκητικὴν καλοῦσιν ἐνέπρησαν. ἀλλὰ Ὁ Τραϊανὸς ὁ πι-
 45 στεύτατος στρατηγός, ἐτέρω ἐδίδματο, καὶ τῆς ἄλλης
 θεραπείας μετέδωκε. ἐν δὲ τῇ Ἀποχίᾳ, Μα-
 ρίανος καὶ Εὐσέβιος καὶ Ἀμμωνίος, Παλλάδιος π. καὶ
 Συμεὼν καὶ Ἀβραάμης, καὶ ἄλλοι τοῖσις τύποις τὴν
 εὐχρίαν τὴν θείαν ἀκράτως διδιδάσκοντες. καὶ τότε

1 Πᾶς τὸ εἶς πόλιν αὐτῆς] Interpretes hæc verba de conversione totius populi acceperunt. Malim tamen intelligere de populi multitudine quæ Juliani videndi causa in Ecclesiam confluerat. Sententiam nostram confirmat Iohannes Chrysostomus in Homilia a. s. in Epistolam Pauli ad Ephesios; ubi scribit de hoc Juliano Monacho, eo in aliquam urbem ingrediente tantum fuisse hominum concursum, quantum nunquam antea visus esset, ne in Imperatorum quidem adventu. τὸ πᾶς αἰς τῆς πόλεως ἐκείνης οἰκτοίς.

κατασκευάζει δὲ τὸν ἱόντον, ὅτε ῥοτόν, ὅτε σφύζον, ὅτε ἄλ-
λῃ πρὸς ἀνταρροπότητα τοιαύτη τῆς πάλιν ἱόντον σφραγὶς π
δὲ λέγει, ὅτι πᾶν βασιλεῖον. Sic enim locus ille d. dim-
pugnandus & expugnandus est.

2 *Τριανός & στρατός*] Optime Epiphanus Scholasticus
Trajanum Magistrum militum interpretatus est. Is est
Trajanus, de quo saepius loquitur Ammianus Marcellinus
in rebus Valentis Augusti.

1 ἢ καὶ αὐτὸν τὸ βίον ἀνάγραφαι πεποιθὲν καὶ τὸ
 ὄρος δὲ, τὸ τῇ μεγίστῃ ὠφελείμῳ πέλει, λήμω-
 σι ὠφελήσιν ὠφείτω. καὶ γὰρ ἐν τούτῳ, Πέτρος
 ὁ Γαλάτης Διέλαμπε, καὶ ὁ τούτῳ ὁμῶντος ὁ
 Αἰγύπτιος, καὶ Ῥωμαῖος καὶ Σευῖρος, καὶ Ζήνων, Μα-
 σῆς τε καὶ Μάλχης, καὶ ἄλλοι πολλοί, παρὰ μὲν τῶν
 πολλῶν ἀγνοούμενοι, ὠφελὲς δὲ τῷ Θεῷ γνωστέμενοι.

tum horum, tum illorum vitam scriptis Sæc.
 prodidimus. Sed & mons ille qui maximæ IV.
 urbi vicinus est, similibus pratis ac flori-
 bus erat distinctus. In hoc enim claruit
 Petrus Galata, & alter ejusdem nominis Æ-
 gyptius: Romanus item & Severus; Zeno,
 Moses & Malchus, alique complures, vul-
 go quidem hominum ignoti, sed Deo pro-
 be noti.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

CAPUT XXIX.

Περὶ Διδύμου ὁ Ἀλεξανδρείας καὶ Ἐφραίμ ὁ Σύρου.

De Didymo Alexandrino & Ephraem Syro.

ΚΑΤὰ τούτοις τὸν χρόνον, ἐν Ἐδέσῃ μὲν Ἐφραίμ 10
 ὁ θαυμάσιος, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ Διδύμῳ
 Διδύμος, κατὰ τὴν ἀντιπαλὸν τὴν ἀληθείας δεξιάν
 συζητῶντες. καὶ ὅπως μὲν τῇ Σύρῳ κατὰ κράτος φωνῇ
 τῆς πνευματικῆς χάριτος τὰς ἀκτῖνας ἠφίει. καὶ
 2 διὰς γὰρ ὁ γενομένης Ἑλληνικῆς, ὅπως τι πο-
 λυχεινὲς τῇ Ἑλλήνῳ διέλεγξε πλάτους, καὶ πάσης
 αἰρετικῆς κακοπυχίας ἐγύμνωσε τὴν ἀσθεῖαν. καὶ
 ἐπεὶ δὲ Ἀρμένιος ὁ Βαρδύσιος, ὡς δὲ πᾶσι συγ-
 γράμματα πάλαι, καὶ τῇ τῷ μέλει ἡδονῇ τὴν ἀσθεῖαν
 κατέχευε, κατὰ τὴν τῆς ἀκούσεως καὶ τῆς ὁμι-
 20 θρίας ἡγεῖτο, καὶ ἁρμονίας τῷ μέλει ἐκείνῳ λαβὼν
 ἀνέμειξε τὴν διδασκαλίαν, καὶ προσετίθηκε τοῖς ἀκ-
 ραῖς ἡδονῇ ὁμοῦ καὶ ἀποσφόρον φάρμακον. ταῦτα καὶ
 τῶν τῶν ἀσμάτων, φαιδρύτερας τῇ νικηφόρῳ μαρ-
 τύρῃ τὰς πατηγύρας πᾶσι. ὁ δὲ Διδύμος, κα-
 25 δὼν τῆς ὁπίκου ἐστρημῶς αἰσθάνεται, καὶ ποιητικῶν
 καὶ ῥητορικῶν μετέλαχε παιδευμάτων. δεξιότητι
 3 καὶ τι καὶ γεωμετρίας, καὶ ἀριθμοῦ, καὶ
 τῆς Ἀριστοτέλους συλλογικῆς, καὶ τῆς Πλάτωνος
 διεικνίας, ὡς τὴν ἀκοῇ αἰσθάνεται τὰ μαθήματα,
 30 ὡς ὡς ἀλθῆναι ἐκ παιδείας, ἀλλ' ὡς ὅπλα τῆς
 ἀληθείας κατὰ τὴν ψεύδους γιγνόμενα. καὶ μάλιστα
 4 τῆς θείας γραφῆς μαμάθησε, ὡς μὲν τὰ γράμ-
 5 ματα, ἀλλὰ καὶ τὰ πούτοις νόματα. ἐν μὲν οὖν
 ἀσκηταῖς καὶ τῆς δεξιότητος φρονηταῖς, ὅσοι κατ'
 35 ἐκείνῳ Διέλαμπον τὸν καιρὸν.

PER idem tempus, Edessæ quidem E-
 phraem admirabilis, Alexandriæ vero
 florebat Didymus; uterque adversus dogma-
 ta veritati contraria libros conscribens. Et
 Ephraem quidem, Syrorum utens lingua,
 spiritualis gratiæ radios diffundebat. Nam
 cum Græcas literas non attigisset, multifi-
 dos tamen Græcorum errores confutavit:
 omnesque hæreticorum fraudes infirmas
 esse ostendit. Et quoniam Harmonius Bar-
 desanis filius cantica quædam olim com-
 posuerat, & modorum suavitati impietatem
 admiscens, audientium animos demulcebat,
 & ad exitium pertraherebat, ipse modorum
 compositionem ab illo mutuatus, pietatem
 canticis permiscuit, & suavissimum simul
 ac utilissimum medicamentum audientibus
 exhibuit. Atque hæc cantica festos Mar-
 tyrum dies lætiores ac splendidiore etiam-
 num efficiunt. Didymus vero cum à pue-
 ro luminibus orbatum fuisset, Poeticam ni-
 hilominus ac Rhetoricam artem didicit.
 Arithmetica præterea ac Geometria &
 Astronomiam; Aristotelis item syllogismos
 & Platonis facundiam aurium sensu perce-
 pit, non tanquam disciplinas quæ verita-
 tem docerent, sed velut tela quibus veri-
 tas adversus mendacium uti potest. Sacra
 quoque Scripturæ non literas solum, sed
 & illarum sensus edidicit. Inter Mona-
 chos igitur & virtutis studiosos cultores,
 isti quos diximus tunc temporis enitueri.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ'.

CAPUT XXX.

Τῶν ἐν τῇ Πομπηῇ καὶ Ἀσιαῇ διέκρεπον ἐπίσκο-
 ποι κατὰ τούτον τὸν καιρὸν.

*De Episcopis qui eo tempore per Ponticam &
 Asianam Diocesim floruerunt.*

ΕΝ ὁπισκοπίαις δὲ, Γρηγόριος ἐκείνος, ὁ, π 40
 Ναζιανζῆς, καὶ ὁ Νέας ὁ μὲν ἀδελφός, ὁ δὲ
 σύγκλητος καὶ συνεπὶς τῷ μεγάλῳ Βασιλεῖ τυ-
 χάντων. ὅσοι μὲν οὖν ἐν Καππαδοκίᾳ τῆς θείας
 ὑπομαχοντικῆς ἡέκτουσι, συνερίστωσι δὲ αὐτοῖς καὶ
 Πέτρος, γεννητὸς μὲν Βασιλείᾳ καὶ Γρηγορίου τὸς 45
 αὐτοῖς ἐκτικῶς, τῆς δὲ θύραθεν παιδείας ὁ μετὰ
 ληχὴς σὺν ἐκείνῳ τὰς δὲ τῷ βίῳ μαρμαρυγὰς

INTER Episcopos vero, Gregorii duo il-
 lustres fuere, Nazianzenus ac Nyssenus.
 Quorum hic quidem frater; ille vero con-
 tubernalis fuit Basilii magni. Et hi qui-
 dem in Cappadocia pro pietate decertantes,
 egregiam operam navarunt. In eodem cer-
 tamine strenue se gessit etiam Petrus, iisdem
 parentibus natus quibus Gregorius atque
 Basilius; sed Gentilium disciplinis non per-
 inde ac illi excultus, vitæ tamen splendore

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καὶ τὸ ὄρος δὲ] Montem Casium intelligit, qui pro-
 ximus erat urbi Antiochiæ, quam Theodorus παλαιὸν
 πόλιν appellat hoc loco & in superiori capite.

2 Τῶν τι πολυχεινὲς] Mallet scribere πολυχεινὲς, id est
 multos errores. Suidas & Hesychius πολυχεινὲς inter-
 pretantur πολυμῆτος, id est, multis mendaciis.

[3 Ἀπολογία] scripsit Valesius pro Ἀπολογία.

4 ὁ μὲν οὖν τὸ γράμμα] Id est, sacra scripturæ non
 literalem modo, sed allegoricum etiam sensum perdidit.
 In eod. reg. eius var. lectiones edidit Stephanus.
 scriptum est τὸ γράμμα.

[5 Τὰ πούτοις νόματα] Τὰ θεία νόματα cod. Reg.]

Aa 2

αφίει.

58c. conspicuus. At in Pisidia Optimus, &
IV. Amphilocheus in Lycæonia, pro fide à ma-
Optimus. joribus tradita fortiter propugnantes, ad-
Socr. l. V. verlariorum impetus redundebant. In Oc-
cap. 8. cidentis autem partibus, Damasus Roma-
Amphilo- næ urbis Antistes, & Ambrosius, cui Me-
cheus. diolanensis Ecclesiæ commissa erat cura, eos
Socr. l. IV. qui eminus jaculabantur, seriebant. Cum
cap. 29, 30. illis vero juncti ii qui in ultimas oras fue-
Damasus. rant relegati, & suos per literas confirma-
Ambrosius. bant, & adversarios profligabant. Omnium
enim moderator Deus ejusmodi tunc guber-
natores dedit, qui magnitudini tempestatis
pares essent, & hostium violentiæ fortitudi-
nem Ducum opposuit, & salutaria reme-
dia donavit, temporum illorum acerbitati
convenientia. Neque vero hac solum ra-
tione clementissimus Dominus, Ecclesia-
rum saluti consuluit; sed alio etiam solatio
eas fovere dignatus est.

CAPUT XXXI.

*De his quæ Valens ad magnum Valenti-
nianum scripsit de bello, & de responso
Valentiniani.*

NAM cum Gothorum gentem ad bellum
concitasset, illum qui Orthodoxos so-
los oppugnare noverat, ad Bosporum retra-
xit. Tum vero demens ille imbecillitatem
suam agnoscens, misit ad fratrem, militares
copias ab eo petens. At ille nefas esse re-
scripsit, suppetias ferre homini qui Deo
bellum inferret; sed ejus potius comprimen-
dam esse temeritatem. Hæc infelicem illum
graviori dolore ac tristitia affecerunt. Nec
tamen à pristina temeritate destitit, sed in
oppugnanda veritate perseveravit.

CAPUT XXXII.

De Terentii Comitis pietate.

REVERSUS tunc erat ex Armenia, devictis
Terentius. hostibus Terentius, Dux præstantissi-
mus & pietate insignis. Huic Valens poscen-
di quidquid vellet liberam facultatem con-
cessit. At ille petiit quod pietatis alumnus
decebat. Non enim aurum aut argentum,
non prædium aut potestatem, non domum
postulavit, sed Ecclesiam unam eis concedi
petiit qui Apostolicam doctrinam tuerentur.
Imperator vero, accepto precum libello, cum
quid in eo contineretur didicisset, indigna-
tus eum discerpit, jussitque Terentio ut
alia quæpiam postularet. At ille, collectis
libelli sui fragmentis: Accepi, inquit, o
Imperator, & habeo donum quod petii; nec
aliud petiturus sum. Judex enim est consi-
lii mei is, qui judex est universorum.

VALESI ANNOTATIONES.

1 Πρὸς τὸν ἀδελφόν] Errat hic Theodorus. Nam
Valentinianus Imperator, frater Valentis Augusti, jam
è vivis excesserat, tunc cum Gothi trajecit Danubio
Thraciam vallarunt, & Imperator Valens, relicta An-

ἀφίει. οὗ Πισιδίᾳ δὲ Ὀπίμω, ἢ Ἀμφιλόχῳ ἐν
Λυκαονίᾳ, γινώσκουσιν ὑπὸ τῆς παρρησίας τοῦ
ταπείνους πίστεως, τοὺς ἐναντίας ἀπεκρίνοτο πρὸς
βουλὰς. οὗ δὲ γε τῇ ἐσπέρᾳ, Δάμασος μὲν τῇ
5 μὲν ἡρώδης, Ἀμβρόσιος δὲ Μεδιόλανον ἐκείνῳ πι-
πτενυμένους τὴν πέρρωδιν ἀκοντίζοντες ἴσαλον. καὶ
μὲν τῷ τῷ, οἱ τὰς ἐξαπατῶν οἰκῶν ἡναλίσκοντο.
γράμμασι ἢ πρὸς οἰκίους ἐστρέψας, ἢ τὴν πλε-
μῖν κατέλυσαν. ἀντιρρόπους γὰρ τῷ μεγέθει ἔκλυ-
10 δωνος ἔδωκε κυβερνήτας τῷ ὅλῳ ὁ πρύτανης, ἢ τῇ
τῇ πολέμῳ σφοδρότητι ἢ τῇ φρατρηῶν ἀντίταξι
ἀρετῇ, ἢ πρὸς τὸν τῷ καὶ τοῦ δυκολίᾳ τὰ
ἀλεξίσχιστα ἔδωκε φάρμακα. ὁ μόνος δὲ ταύτης τῇ
προμηθείας ταῖς ἐκκλησίαις μετιδωνὴς ὁ φιλαίθερος
15 πρὸς Κύριον, ἀλλὰ καὶ ἐτίερε αὐτὰς κηδεμονίας
ἡγίασεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΔ΄.

Πρὸς τὸν ὁδὸν Οὐάλιντος τῷ μεγάλῳ Οὐαλεντι-
νίῳ πρὸς τῷ πολέμῳ γραφένται, καὶ τῇ παρ-
ἐκείνῳ πίστεως ἀντιγραφένται.

ΤΟ γὰρ τῷ Γότθῳ ἴδιος ὁδὸς ἀνιῶν ἐς πό-
λειον, ἐπὶ τῷ Βόσπορῳ ἄλλοις τῇ κατὰ
μόνον τῇ δὲ ἀσθενείᾳ μεμαθηκότα φρατρίᾳ. τότε
δὲ τῷ οἰκίᾳ ἀδελφῶν ὁ μάταιος ἐγινώσκων, ἀπέ-
25 τρεψε τὸν ἀδελφόν φρατρίαν ἐξ αὐτῶν. ὁ δὲ
ἐπέσειλιν, ἐς ὅσον ἴπαιμον ἀνδρὶ πλεμῶντι
Θεῷ δίκαιον ἢ τῷ τῷ καταπαύειν θρασυτη-
τα. ταῦτα τῷ δίκαιον ἐπέσειλιν μὲν ὁδὸς ἀνιῶν
πλησιν ὁ μὲν ἔλκεται τῇ θρασυτητι, ἀλλ' ἐπί-
30 μῳ κατὰ τῆς ἀληθείας παραταπείνους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΒ΄.

Πρὸς τῆς Τερентίου κόμης ἀσθενείας.

ΕΠΑΪΝΕ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας Τερέντιος τρέ-
πια φήσας. ἦν δὲ φρατρηῶν ἀεικλος ἢ βίσι-
35 βία κοσμήματος. τῷ τῷ δὲ οὐδὲν αἰτῶσαι
προσέταξεν. ὁ δὲ ἐπὶ τῇ ἐκείνῳ ἴδωκε τὴν εὐσεβείαν
σωτηριαν. ἦν γὰρ ὁ χρυσὸς, εὐδὲ ἀργυροί,
ὁ χρῆμα, ὁ δὲ δαπάνη, οὐδὲ οἰκία, ἀλλ' ἐκκλησί-
αν ὁδὸς ἀνιῶν μίαν τοῖς τῷ ἀποστολικῇ διδασκα-
40 λίας προσηλυτῶν. ὁ δὲ τῷ ἐκείνῳ δίδωκεν,
ἢ γινώσκων τὰ ἐκείνῳ, χαλεπήνας διέρρηξε, ἢ οἱ
ἀλλὰ πρὸς αἰτῶσαι προσέταξεν. ὁ δὲ τῆς ἐκείνῳ
συλλέξας τὰ ῥήματα ἔδωκεν, ἔφη δὲ βασι-
λεῦ, ἢ ἔχω τὸ δῶρον, ἢ ἐπεὶ οὐκ αἰτῶσαι. σπο-
45 ποῦ γὰρ κατῆς ὁ τῷ ὅλῳ κατῆς.

VARIORUM.

2 Πρὸς τὸν ἀδελφόν] Valens corrigendum vult ἀδελφῶν.
ἀδελφῶν, quod hæc post mortem Valentiniani accidisse patet.
Sed falli ipsum ostendit Pagi ad ann. 373, n. 5. Hæc
enim de excursionibus Gothorum hoc ipso anno facta intel-
ligenda sunt, cum adhuc in vivis esset Valentinianus. Ad-

thochis Constantinopolim venire compulsum est. Itaque
pro Valentiniano Gratianum dicere debuerat Theodori-
tus, & ἀδελφῶν πρὸς τῷ ἀδελφῷ.

ΚΕΦΑ-

*Soc. l. vi.
cap. 21.* **S**ED & Vetrano, vir omnium virtutum genere exornatus, qui totius Scythiae pontificatum gerebat, animum suum Divino zelo succendit, & Valentem ob doctrinae pravitate & ob iniquis Sanctorum vexationes, coram redarguit: cum sanctissimo Davide clamans: Loquebar de testimoniis tuis in conspectu Regum, & non confundebam.

*Soc. l. vi.
cap. 38.
Soc. l. vi.
cap. 40.* **A**T Valens, spretis optimis illis Consiliariis, exercitum quidem praemisit ad praelium: ipse vero in quodam vico residens, victoriam expectabat. Sed cum milites impetum Barbarorum sustinere non potuissent, in fugam versi sunt, & a Barbaris insequentibus cadebantur. Et ipsi quidem contentissimo cursu fugiebant. Barbari vero totis viribus instabant. Cumque ad vicum pervenissent in quo Valens, audita suorum clade, occultare se nitebatur: injecto igne, illum pietatis hostem simul cum vico incenderunt. Hoc modo Valens in hac etiam vita scelerum suorum poenas dedit.

*Soc. l. vi.
cap. 37.* **E**GO vero operae pretium facturum mihi videor, si ignaros docuero, qualiter Barbari Arianam haeresim amplexi sint. Quo tempore Gothi Istrum trajicientes, saecus cum Valente percusserunt, abominandus ille Eudoxius qui tum aderat, suggestit Imperatori, persuadendum esse Gothis ut cum ipso communicarent: Nam cum diu antea divinae cognitionis radiis illustrati essent, in Apostolica doctrina semper fuerant innutriti. Quippe, aiebat Eudoxius, unius dogmatis communio pacem firmiorem efficiet. Quod consilium cum approbasset Valens, optimatibus Gothorum proposuit ut in doctrina fidei cum ipso consentirent. At illi responderunt, nunquam se adduci posse ut a majorum suorum doctrina discederent. Porro ea tempestate Ulfila totius gentis erat Episcopus, magnae apud illos auctoritatis, & cujus verba pro firmissimis legibus habebant: hunc Eudoxius cum & verbis demulisset, & muneribus illexisset, eo impulit, ut Gothos ad communionem Imperatoris amplectendam adduceret. Id autem persuasit, cum diceret contentionem ex ambitione ortam esse; dogmatum vero nullam esse discrepantiam. Quamobrem Gothi haecenus Patrem quidem Filio majorem esse dicunt. Filium tamen creaturam dicere non sustinent, licet cum iis communicent qui

Περὶ τῆς Βρετανίας τοῦ Σκυθίας ἐπισκόπου παρρησίας.

ΚΑὶ Βρετανίαν, παντοδαπῇ μὲν λαμπρόμοτον δέξεται, πάσῃ δὲ τῇ Σκυθίας ταῖς πόλεσι δειχισσάμενος ἰδίῳ πεπιτυμένῳ, ἐπύρσιυσι τε τῷ ζήλῳ τὸ φρόνημα, καὶ τῇ δοξμάτῳ ἀφροσύνην καὶ τὰς χεῖρας ἀγίας ὁρμησίας τῷ Οὐάλαντος ἡλεγεῖ, καὶ μὲν ὁ δευτέρῳ Δαβὶδ ἐσθλα, ἐλάλην ἐν τοῖς μαρτυρίαις σου ἐναντίον βασιλείας, καὶ οὐκ ἤχυνό μιν.

Περὶ τῆς χεῖρας Γότθου Οὐάλαντος στρατείας, καὶ ὅπως ἔποιε τῆς ἀσθενείας δίκας.

Οδὲ τὸ συμβέβηκεν ἐκείνῳ τῷ ἀέριστῳ καὶ ἀφροσύνης, καὶ μὲν στρατὸν εἰς τὴν παράλινον προὔπεμψε, αὐτὸς δὲ ἐν τῇ κόμῃ καθήμενος, τὴν ἐκείνῳ προσέειπεν. οἱ δὲ στρατῶται τῇ βαρβαρίᾳ ἐκ ἐκείνῳ κόπῃ καὶ ῥύμῃ, ἐπύρσιυσι καὶ κατεκτείνοντο διακόμοιοι, καὶ οἱ μὲν ἔφυγον χεῖρας τάχως, οἱ δὲ κατακράτος ἐδίδοντο. καὶ λαλοῦντες δὲ τῇ κόμῃ ἐκείνῳ οἱ βάρβαροι, εἶπα ὁ Οὐάλαντος τῇ ἡπείᾳ μεμαθηκώς ἐπὶ ῥάβδῳ λαβεῖν, πῶς ἐμβαλόμην, εἰρήνησαι σὺν τῇ κόμῃ καὶ τῇ θυσίᾳ ἀντίταλον. ὅτε μὲν ἐν ἐκείνῳ, καὶ τῷ παρόντι βίῳ ποσὶν ἔποιε ὥσθ' ἐν ἐπλημμέλει.

Περὶ οἱ Γότθοι τῆς Ἀρειανικῆς μετέλαχον πλάτης.

ΕΓὼ δὲ προὔρρησι νομίζω, διδάξαι τὴν ἀγνοῦντας, ὅπως οἱ βάρβαροι τῇ Ἀρειανικῇ εἰσέδξαντο ἰόσιν. Ὅτι τὸν Ἰστρον ἀφροσύνης, ὡς τὸ Οὐάλαντος τὴν εἰρήνην ἐσπείσαντο, τῷ αὐτῷ πατρὶ Εὐδόξιος ὁ δυσώπυμος, ἐπέειπε τῷ βασιλεῖ πῶσαι αὐτῷ κοινῶσαι τὴν Γότθων. πάσαι γὰρ τὰς τῇ θεωρησίας ἀκτίνας διδάσκειν, τοῖς ἀποστολικαῖς ἐντρίφοντο δόγμασι. βέλτερόν τι γὰρ, ἔφη, τὸ κοινῶσαι τῷ φρονήματι, τῇ εἰρήνῃ ἐργάζεσθαι. ταῦτα τὴν ἐπαίνεσας τὴν γνάμιν ὁ Οὐάλαντος, προὔπειπε τοῖς ἐκείνῳ ἡγεμόσι τῇ δογματῶν τὴν συμφωνίαν. οἱ δὲ οὐκ ἀνέχεσθαι ἔλεγον τὴν πατρῶν καταλύσιν διδασκαλίαν. καὶ ἐκείνῳ δὲ τὸν χρόνον, Οὐλφίλας αὐτῶν ἐπίσκοπος ἦν, ὃ μάλιστ' ἐπείδοντο, καὶ τὴν ἐκείνῳ λόγους ἀκρίτους ἐπὶ λαμβάνοντο ῥήματα. τῷ καὶ λόγους καὶ ἀκρίτους Εὐδόξιος, καὶ χρήματα διδίδας, πῶσαι παρεκείνασεν τὴν βαρβαρίαν τῇ βασιλείᾳ κοινῶσαι ἀσπασάσθαι. ἔπειτα δὲ, φῆσας ἐκ φιλοπρέπειας γιγνῆσθαι τὴν εἰρήνην, δογματῶν δὲ μηδεμίαν εἶναι ἀφροσύνην. ὅ δὲ ἐπὶ κα μὲν καὶ τῇμερον οἱ Γότθοι μείζονα μὲν τῇ Πατέρων λίγισσι τῷ Ἰοῦ κτίσμα δὲ τὸν Ἰόν ἐπέειπε οὐκ ἀνέχεται, καὶ τῇ κοινῶσαι τοῖς λίγισσι. ἀλλ'

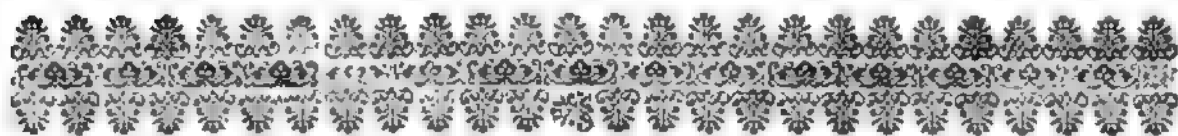
ἀλλ' ὅμως οὐ παντάπασιν τὴν παλαιὰν διδασκαλίαν κατέλιπον. καὶ γὰρ Οὐλφίλας Εὐδοξίῳ καὶ Οὐάλωνι κοινῶς πείθει αὐτοὺς, ὅτι εἰς διδασκάλων ἔφη ἀφ' ὧν, ἀλλὰ ματαίᾳ ἔστιν ἐργασία τὴν ἀφ' ἧς αὐτοὶ.

ita dicunt. Nec tamen à majorum doctrina penitus discesserunt. Etenim Ulfila, cum eis persuadere vellet ut cum Valente & Eudoxio communicarent, nullam dogmatum discrepantiam esse dixerat; sed ex inani altercatione ortum fuisse discidium.

S. C. IV.

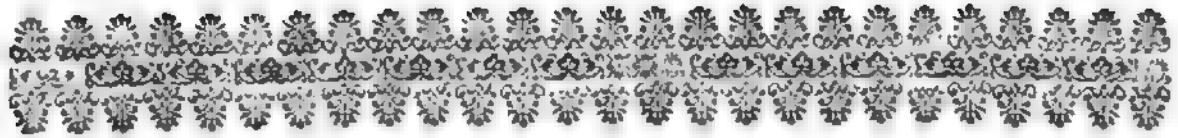
Τελευταῖον λόγος τέλος.

Explicit Liber quartus.

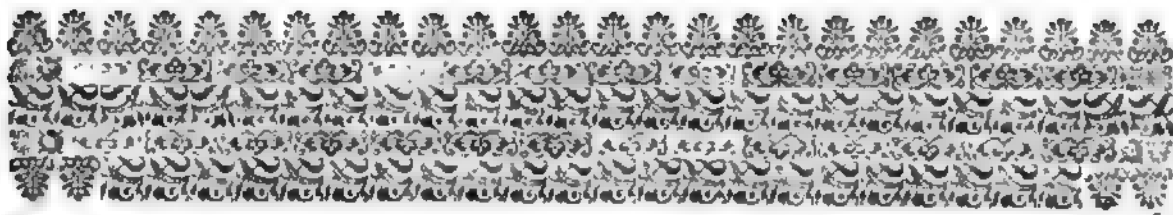
ΤΑΔΕ ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
Ἱστορίας λόγος Ε΄.

α	Περὶ τῆς Γραπανῶ τοῦ βασιλέως δισθεσίας.
β	Περὶ τῆς ἐπισκόπου τῆς ἑπισκοπίας.
γ	Περὶ τῆς Παυλίνης φιλοσοφίας, καὶ τῆς Ἀπολαρείας τῆς Λαοδικίας χειρονομίας, καὶ τοῦ τῆς Μιλετίου φιλοσοφίας πρὸς τὴν φιλοσοφίαν.
δ	Περὶ Εὐδοξίου τῆς ἐπισκοπίας Σαμοσατίας.
ε	Περὶ τῆς Θεοδοσίου γραπτοῦ.
ς	Περὶ τῆς τότε βασιλείας, καὶ ὅτι προέδωκεν ὁ νόμος.
ζ	Τῆς ἐπισκοπίας προέδωκε τῆς Ἀρείας συμμορίας ἐγγύη.
η	Περὶ τῆς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως συνοδικῆς συνέδου.
θ	Συνεδίον παρὰ τῆς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως συνοδικῆς.
ι	Συνεδίον Δαμάσου ἐπισκόπου Ῥώμης καὶ Ἀπολαρείας καὶ Τιμοθέου γραφίν.
ια	Ἄλλο ἔκ αὐτοῦ συνοδικῆς καὶ ἀφ' ἧς αἰρέσεις.
ιβ	Περὶ τῆς Γραπανῶ πλεονεξίας καὶ τῆς Μαξίμου τυραννίδος.
ιγ	Περὶ Ἰουλίαν τῆς Οὐαλεντιανῆς γαμημένης καὶ τῆς κατὰ Ἀμβροσίον γαμημένης ἐπισκοπίας.
ιδ	Περὶ τῆς παρὰ Μαξίμου τῆς τυραννίδος Οὐαλεντιανῆς τοῦ νόμου διατάξεως.
ιε	Περὶ τῆς παρὰ Θεοδοσίῳ τῆς βασιλείας τοῦ τότε γραφίν.
ισ	Περὶ Ἀμφιλοχίου ἐπισκόπου Ἰκονίου.
ις	Περὶ τῆς ἐκ Θεσσαλονίκης γαμημένης σφαγῆς.
ιη	Περὶ τῆς Ἀμβροσίου τῆς ἐπισκοπίας παρρησίας καὶ τῆς τοῦ βασιλέως δισθεσίας.
ιθ	Περὶ Πλακίλλης τῆς βασιλίδος.
κ	Περὶ τῆς ἐκ Ἀρποχίας γαμημένης γάμου.
κα	Περὶ τῆς παρὰ τοῦ γαμοῦ χειρονομίας ἐκκλησιαστικῆς καὶ.
κβ	Περὶ Θεοφίλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, καὶ τῆς ἐκ τῆς χειρονομίας τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ γαμημένης.
κγ	Περὶ Φλαβίου τῆς Ἀρποχίας ἐπισκοπίας, καὶ τῆς ἀφ' αὐτοῦ Παυλῆος γαμημένης τοῦς δυοῖν ἀφ' ἧς αἰρέσεις.
κδ	Περὶ τῆς Εὐγενίου τυραννίδος καὶ τῆς Θεοδοσίου τῆς βασιλείας ἀφ' ἧς αἰρέσεις νίκης.
κε	Περὶ τῆς Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως πλεονεξίας.
κς	Περὶ Ὀσίου τῆς βασιλείας, καὶ Τελιμάχου μοιάρητος.
κζ	Περὶ τῆς Ἀρχαδίου τοῦ βασιλέως δισθεσίας, καὶ Ἰωάννου τῆς Χρυσόστομου χειρονομίας.
κη	Περὶ τῆς κατὰ τὸν τότε τῆς ἐπισκοπίας παρρησίας.
κι	Περὶ τῆς ἐκ Φοινίκης δι' αὐτοῦ χειρονομίας ἐκκλησιαστικῆς καὶ.
κii	Περὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς Γότθων.
λα	Περὶ τῆς ἐκ Σκύθας ὑπὸ αὐτῶν γαμημένης προνομίας, καὶ τοῦ κατὰ τὴν Μαρκιανῶν ζήλου.
לב	Περὶ τῆς Γαϊνῆς αἰτίσεως καὶ τῆς Ἰωάννου τῆς Χρυσόστομου ἀντιρρήσεως.
λγ	Περὶ τῆς παρὰ τῆς Χρυσόστομου τοῦς αὐτοῖς προνομίας.
λδ	Περὶ τῆς δι' αὐτοὺς συμβουλίας.
λε	Περὶ Θεοφίλου τῆς ἐπισκοπίας Ἀλεξανδρείας.
λς	Περὶ τῆς ὑπὲρ γαμημένης τοῖς πεπλεγμένους Ἰωάννη τῆς ἐπισκοπίας μετὰ μελέτης, καὶ τῆς λαοφάνων αὐτοῦ μετὰ κομιδῆς.
λζ	Περὶ τῆς πίστεως Θεοδοσίου τῆς μικροῦ, καὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ.
λη	Περὶ Θεοδοσίου τῆς ἐπισκοπίας Ἀρποχίας.
λθ	Περὶ τῆς ἐκ Περσίδι διδασκάλου καὶ τῆς ἐκείνῃ μαρτυρησάντων.
μ	Περὶ Θεοφίλου τῆς ἐπισκοπίας Μοφουεσίας.

IN QUINTO ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ LIBRO
hæc continentur.

- CAP. I. **D**E pietate Imp. Gratiani.
 II. De reditu Episcoporum.
 III. De Paulini contentione; & de novitate doctrinæ Apollinaris Laodicensi, & de Meletii sapientia ac pietate.
 IV. De Eusebio Samosatense Episcopo.
 V. De Theodosio Magistro militum.
 VI. De Imperio Theodosii & de somniis ab eo visis.
 VII. Quinam fuerint insignes Arianæ factionis Antistites.
 VIII. De Concilio Constantinopolitano.
 IX. Epistola Synodica Concilii Constantinopolitani.
 X. Epistola Synodica Damasi Episcopi urbis Romæ contra Apollinarem & Timotheum scripta.
 XI. Alia ejusdem Damasi Synodica Epistola contra diversas hæreses.
 XII. De interitu Gratiani & de Maximi tyrannide.
 XIII. De Justina Valentiniani uxore, deque insidiis ab ea structis Ambrosio.
 XIV. De iis quæ Maximus tyrannus Valentiniano Juniori scripsit.
 XV. De his quæ à Theodosio Imp. scripta sunt his de rebus.
 XVI. De Amphilochio Iconii Episcopo.
 XVII. De hominum eade quæ facta est Thessalonicæ.
 XVIII. De Ambrosii Episcopi in loquendo libertate; & de pietate Imperatoris.
 XIX. De Flaccilla Imperatrice.
 XX. De seditione quæ facta est Antiochiæ.
 XXI. De templis Idolorum ubique subversis.
 XXII. De Theophilo Alexandriæ Episcopo, & de his quæ in everfione Idolorum illic gesta sunt.
 XXIII. De Flaviano Antiochiæ Episcopo; & de discidio propter Paulinum inter Occidentales & Orientales exorto.
 XXIV. De tyrannide Eugenii, & quomodo Theodosius ob fidei suæ meritum, victoriam reportavit.
 XXV. De morte Imp. Theodosii.
 XXVI. De Honorio Imp. & de Telemacho Monacho.
 XXVII. De pietate Imp. Arcadii, & de Joannis Chrysostomi Ordinatione.
 XXVIII. De Joannis Episcopi divina in loquendo libertate.
 XXIX. De templis Idolorum à Joanne subversis in Phœnice.
 XXX. De Ecclesia Gothorum.
 XXXI. De ejusdem erga Scythas providentia, & de zelo adversus Marcionistas.
 XXXII. De petitione Gainæ, & de Joannis Chrysostomi responsione.
 XXXIII. De Chrysostomi ad Gainam legatione.
 XXXIV. De his quæ Joannis causa acciderunt.
 XXXV. De Cyrillo Episcopo Alexandriæ, & de Alexandro Episcopo Antiochiæ.
 XXXVI. Quomodo eos qui Joannem persecuti fuerant, postea facti sui pœnituerint: & de reliquiarum ejus translatione.
 XXXVII. Fides Theodosii Junioris & sororum ejus.
 XXXVIII. De Theodoro Antiocheni Episcopo.
 XXXIX. De persecutione Christianorum in Perside, & qui illic Martyrium perpassi sunt.
 XL. De Theodoto Episcopo Mopsuestiæ.

ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ THEODORITI
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΡΟΥ EPISCOPI CYRI
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ECCLESIASTICÆ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ HISTORIÆ
ΛΟΓΟΣ Ε΄ LIBER V.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τῆς Γρατιανῆς τῆς βασιλέως θυσίας.

Ὅπως μὲν ἐπὶ πλείστοι φέροι τοὺς κατ' αὐ-
τὴν λυπώσας ὁ Δισπότης Θεὸς, καὶ ὅπως
κολάζει τοὺς σὺν αὐτῷ τῇ μακροθυμίᾳ χρω-
σόμενοι, ταῦτα καὶ διδραχὼς καὶ πιπυίδης ὁ Οὐ-
άλης εἰδὼς ἀκριβῶς. οἷον γὰρ ποὶ σαθραῖς καὶ
ζυγῶν, οἴκῳ καὶ διανοουμένη χρόνῳ ὁ Φιλάν-
θρωπος, ὅταν ἴδῃ πᾶσι τὰ μεγέθει τῇ πλημ-
μελημάτων ὑπερβάλλοντα τῆς Φιλανθρωπίας τὰ
μέτρα, τῇ δικαίᾳ πτωχεία καλῶς τὴν ἐπὶ τὰ
πρόσω φορεῖται. Γρατιανὸς δὲ, ὁ Οὐαλεντιανῶς μὲν
ἦν, Οὐάλης τῇ ἀδελφιδῶν, πᾶσαι τῇ Ῥωμαίων
ἡγεμονίᾳ παρέλασε. πάλαι μὲν γὰρ τῆς Εὐρώ-
πης περιλήψῃ τὰ σκῆπτρα μετὰ τὴν τῷ πα-
τρὶ πλῆθυν. καὶ ἐκείνῳ δὲ γε πρῶτον, ἐκεί-
νῳ τῆς βασιλείας. προσέλασε οὐκ καὶ τὴν
Ἀσίαν καὶ τὰ λοιπὰ τῆς Λιβύης, ἀπαιδὲς
ἀνταρβήσας τῇ Οὐάλης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ τῆς ἐπαύσεως τῆς ἐπισκοπῆς.

Εἰς τοὺς μὲν τῇ θυσίᾳ ἢ εἴχῃ, ἐκδυλοτέραν
κατέστη, καὶ τῇ βασιλείᾳ τὰς ἀπαρχὰς τῆς
παμδοσιᾶς τῇ ὅλῃ προσήλκε. ἵκοιτο γὰρ ἔγραψε,
καὶ τοὺς ἐληλαμένους πιμένους ἐπαυλῶν καλῶν καὶ
τοῖς σφιδέροις ἀποδοῦναι ποιμνίους, καὶ τοὺς θεῖους

CAPUT I.

De pietate Imp. Gratiani.

QUALITER Dominus Deus homines
furore atque insania contra ipsum
elatos, diutissime sustineat, & qua-
liter puniat eos qui ipsius abutuntur pa-
tientia, Valentis actus quos retulimus, ejus-
demque exitus perspicue demonstrant. Mi-
sericordia enim ac justitia, velut quibusdam
libris ac trutinis utens clementissimus Do-
minus, ubi aliquem viderit magnitudi-
ne scelerum, clementiz modum excedere,
impetum ad ulteriora tendentem justa ani-
madversione comprimit. Gratianus vero
Valentiniani filius, cujus Valens patruus
fuerat, Imperii Romani summam obtinuit.
Jam enim antea Europæ sceptrum post obi-
tum patris sui susceperat. Sed & ab illo
adhuc superstite in consortium Imperii
fuerat adscitus: Valente vero absque libe-
ris extincto, Asiam quoque & residuam
Africæ partem Imperio suo adjunxit.

CAPUT II.

De reditu Episcoporum.

STATIM ergo pietatem quam in animo in-
sitam habebat, manifestiorem reddidit,
& Imperii sui primitias summo omnium Im-
peratorum consecravat. Lege enim lata præce-
pit, ut pastores qui in exilium eiectione fue-
rant redirent, suisque gregibus restituerentur,

Sæc. I. V.
cap. 2, 3.
Sæc. I. VII.
cap. 1.

VALESII ANNOTATIONES.

† Νόμον γὰρ ἔγραψε] Extat ea lex Gratiani in lib. xvi.
codicis Theodosiani, Titulo de fide Catholica. Quam-
quam in codice Theodosii, ea lex non Gratiano tribuitur,
sed Theodosio, & Thessalonica data esse scribitur Gra-
tiano Augusto V & Theodosio Coss. Lex autem Gra-
tiani cujus hic meminit Theodorus, lata erat ante prin-
cipatum Theodosii. † Et enim Sapor Magister Militum

à Gratiano missus est in Orientem, ut hanc legem exe-
cutioni mandaret, quemadmodum scribit Theodorus.
Quod certe nunquam à Gratiano præsumptum fuisset, si
tunc temporis Theodosius Orientis Imperium obtinisset.
Porro lex Theodosii qua Basilicas ademit hæreticis, me-
moratur à Marcelino in libello precum quem obtulit
Theodosio pag. 81.

VARIORUM.

† Perperam Valesius ait, Legem 2. de fide Catholica
datam esse à Gratiano. constat enim eam à Theodosio
emissam; quod aperte docet ejus Inscriptio. Editum ad

populum urbis Constantinopolitana, & subscriptio, Dat.
Thessalonica, & confirmat Sozomeni auctoritas. Vid. Ant.
Pag. ad ann. 378. n. 8, 9, 30, 31.

Tom. III.

Bb

οἶκός

Sæc. utque ædes sacræ iis traderentur qui cum
 IV. Damaso communicarent. Hic autem Da-
 masus, Episcopus erat urbis Romæ, qui
 post Liberium Ecclesiæ illius curam sulce-
 perat: vir sanctitate vitæ conspicuus, &
 qui pro Apostolica doctrina nihil non di-
 cere atque agere paratus esset. Porro simul
 cum lege, saporem quoque Magistrum
 militum misit, qui tunc celeberrimus ha-
 bebatur. Et Ariani quidem blasphemiz
 prædicatores, tanquam feras quasdam, à sacris
 ædibus excludi iussit: optimis autem Pæs-
 toribus ac divino gregi eisdem restitui. At-
 que id quidem in singulis provinciis sine
 controversia executioni mandatum est. An-
 tiochiæ vero, quæ Metropolis est Orientis,
 huiusmodi contentio exitit.

CAPUT III.

De Paulini contentione; & de novitate do-
 ctrina Apollinaris Laodicensis; & de Mele-
 tii sapientia ac pietate.

Supra. l. II.
 c. 31. l. III.
 c. 9.

Apollinaris
 hæresis
 conat.

Duas in partes, uti supra retulimus,
 divisi erant Apostolicæ doctrinæ pro-
 pugnatōres. Et alii quidem, statim post
 insidias in magnum Eustathium structas,
 Arianam perfidiam detestati, & scorsum
 conventus agentes, Paulinum Antistitem
 habebant. Alii vero, qui post ordinatio-
 nem Euzoii, una cum præstantissimo Me-
 letio sese ab impiis seceverant, eaque dis-
 crimina pertulerant quæ supra commemo-
 ravimus, à sapientissimo doctore Meletio
 regcebantur. Præter hæc Apollinaris La-
 odicens tertiz quoque factionis seipsum au-
 ctorem præbuit. Qui assumpta pietatis
 persona, cum Apostolicam doctrinam visus
 esset defendere, paulo post manifestus ho-
 stis apparuit. De divina enim natura per-
 petam disseruit, gradus quosdam dignita-
 tum in illa excogitans: & dispensationis
 mysterium imperfectum ausus est affirma-
 re, & animam ratione præditam cui cor-
 poris regendi cura commissa est, salutis ex-
 sortem fuisse asseveravit. Nam cum Deus
 Verbum juxta sententiam illius, eam non
 assumpserit, nec medelam ei attulit, nec
 honorem impertit. Sed corpus quidem ter-
 renum, ab invisibilibus potestatibus adora-
 tur. Anima vero quæ ad imaginem Dei
 facta est, inferius remansit, peccati infamia
 ac dedecore operata. Multa quoque alia,
 ex eo mentis errore ductus asseruit. Inter-
 dum enim Christum ex sancta virgine car-
 nem sumpsisse assentiebatur: interdum vero
 aiebat, illam una cum Deo Verbo è cælo
 delapsam esse: nonnunquam vero Verbum

οἶκον ἀποδοῦναι τοῖς ἡ δαμάσῳ κενωθῆναι προ-
 αμνησθῆναι. Δάμασος ὁ ὕτος ῥώμης ἐπίσκοπος ἦν,
 ὃς ἀξιοπαίτω βίῳ κοσμήμενος, καὶ πάντα λέγων καὶ
 πράττων ὑπὲρ τῆς ἀποστολικῆς διδασκαλίας αἰρούμενος.
 ὁ μὲν Λιβέριον γὰρ τὴν τῆς ἐκκλησίας παραλήφει
 κληρονομίαν. συνεξέπιρ-ψεν δὲ τὸν ἰόντα καὶ Σάπυρα
 τὸν στρατηγόν, ἐνομαζόμενον τῆνικαδὸν ὄντα. καὶ ὁ μὲν
 Ἀριὸν βλασφημίας τοὺς κήρυκας, οἷον πᾶς θῆρας,
 τῷ ἱερῶν στικτὸν ἐξελάσας, τοῖς δὲ δέξασιν πᾶσι
 οἱ καὶ τοῖς θεοῖς περὶ τοὺς τῶν ἀποδοῦναι προσ-
 ταξί. καὶ ἐν ἑκάστῳ μὲν εἶναι τῷ τῷ καὶ ἀνθρώπῳ
 ἐγένετο, ἐν Ἀποχρίᾳ ὅτι τῇ τῇ ἐκείνῃ ἡγουμένη ὅρις
 ἐγένετο τοιαύτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῆς Παυλίνου Φιλονεικίας, καὶ τῆς Ἀπολινα-
 ρίου τοῦ Λαοδικεύου χερονομίας, καὶ περὶ τῆς Με-
 λετίου Φιλοσοφίας περὶ καὶ Φιλοθείας.

Διχῶ μὲν, ὥς καὶ πρὸς εὐρίχθεον, οἱ τῆς ἀπο-
 στολικῆς ὑποφρασεως διδασκαλίας διήρητο.
 καὶ οἱ μὲν ὁμοῦς μὲν τῇ κατὰ Εὐσταθίον ἢ μεγάλῃ τυ-
 ροθῶσαν ἐπιβουλῇ, ἢ Ἀρειανικὴν ἐδιδυμίζοντες
 βδελυρίας, καὶ τῇ σφῶς αὐτῶς ἀφροσύνης, Παυ-
 λῖον εἶναι ἡγουμένον. οἱ δὲ μὲν τῇ Εὐσταθίου χερονο-
 μίαν σὺν Μελετίῳ τῷ πάντῃ τῷ δουλοπρεπῶς ἀποκρί-
 νῆντες, καὶ τῆς κωδὸν ἐκείνης ὥς διῃλυτῶν ὑπο-
 μέναντες, ὑπὸ τῆς Μελετίου (σφατάτης) διδασκα-
 λίας ἰδύμενοι. τῶς ὅτι τῶν Ἀπολιναρίων ὁ Λα-
 οδικεύς, ἐτέρας τῶν συμμερίας αὐτὸν ἀπὸ φημι ἀρ-
 χηγόν ὅς τὸ τῆς βλασφίας ἀφροσύνης προσωπῶν,
 καὶ τῶν ἀποστολικῶν διδασκαλίας δόξας ὑποφρασεύει,
 μικρὸν ὑπερὶ σφατάτης ὥφθη πολέμους. καὶ γὰρ τῶς
 τῆς θείας φύσεως κωδὸν ἐχρῆστο λόγους, βαρύν-
 τας ἀξιομάται γνώσεις, καὶ τὸ τῆς οἰκονομίας μυ-
 στήριον, ἀπελὶς ἀποφῆναι τυτόλημους, καὶ τῆς λογικῆς
 ψυχῆς τῆς εἶναι τὸ σῶμα πεπιτυμμένην, ἐπερὶ αὐ-
 τῆς γὰρ ἡμετέρας ἐφησι (σφατάτης). ἐν εὐληφῶς γὰρ ταύ-
 τῃ καὶ ἐκείνῳ λόγῳ ὁ Θεὸς Λόγος, ὅτι ἰατρῶ-
 ας ἡγίασεν, ὅτι πρὸς μελέδων. ἀλλὰ τὸ μὲν
 σῶμα τὸ γήϊον ὑπὸ τῆς ἀοράτου προσκυωῦται δυ-
 νάμεν ἢ ὅτι ψυχὴ ἢ κατὰ εἰκόνα θεῶν γαληνῶν,
 κατὰ μελέναι, ἢ τῆς ἀμαρτίας ἀπρίαν ὡς κω-
 δὸν. πολλὰ δὲ καὶ ἑτέρα πρὸς τούτοις εἶπαι ἰσφαλ-
 μῶν καὶ τυφλωπῆσιν διανοίᾳ. ποτὲ μὲν γὰρ σφατα-
 λόγῳ καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου προσφληφθῆναι
 τῆς σάρκα, ποτὲ δὲ ἐκείνῳ ταύτην τῷ Θεῷ Λόγῳ
 συσχεπληνθῆναι φησὶν ἄλλοτε δὲ αὐτὸς γαληνῶν 4

VALENTII ANNOTATIONES.

1 Μὲν Λιβέριον γὰρ] In codice [Regio &] Savili scri-
 bitur μὲν Λιβέριον δὲ, quomodo etiam edidit Jacobus Sir-
 mundus.

2 Ἐπερὶ αἰφῶν] In codice Saviliano [et Regio,] & in edi-
 tione Basilienſi scriptum invenio ἐπερὶ αἰφῶν, quod magis
 probō. [In eodem codice Regio tres præterea voces le-

gantur non inutiles, hoc modo, ἐν ἑκείνῳ ὥς τῷ
 τῷ. Id est, hæc τῶν de causa ἀνυπόμωτος est οὕτως con-
 sentio.]

3 Ἐπερὶ πρὸς τούτοις ἑτέρα] Πρὸς τούτοις καὶ ἑτέρα ἐν ἑκεί-
 νῳ Cod. Reg.]

4 Ἄλλοτε δὲ] ὡς abest à cod. Reg.]

VARIORUM.

ἢ Ἀπολιναρίῳ] Apollinarij dogmata plenissime refellit Greg. Nazianzenus in Epistola ad Neclarium, & in duabus
 ad Cledonium Epistolis, sive Orationibus 51, 52.

σάρα,

Sæc. IV. obijcimus, nunc saltem renuntia novitati quam excogitasti. & Damasi doctrinam amplectere: ac tum demum sacras aedes obtine. Ac prudentissimus quidem Flavianus, certissimis rationibus fiduciam illorum compressit. Meletius vero, vir omnium mortalium mitissimus, amanter simul ac leniter Paulinum his verbis compellavit. Quandoquidem & mihi harum ovium Dominus ipse curam commisit, & tu aliarum curam suscepisti, ovesque inter se in religione consentiunt, jungamus greges, o amice, & contentionem de primatu deponamus: gregemque in commune pascetes, communem iis curam ex æquo impendamus. Quod si cathedra in medio posita contentionem facit, eam ego auferre conabor. Posito enim super illa Evangeliorum libro, nos ex utraque parte sedeamus. Ac si quidem ego prior ex hac vita discessero, tu solus, o amice, præsulatum totius gregis obtine. Si vero id tibi prius contigerit, tum ego, prout potero, gregis curam geram. Et divinus quidem Meletius amanter & placide illa dicebat: Paulinus vero conditionem oblatam accipere noluit. Tunc Magister militum his quæ dicta fuerant perpensis atque examinatis,

Meletius
Paulinum
de schisma-
te saliendo
alloquitur.

μὲν, ταῦτά σὺ κατηργουῶντις, νῦν ἡμεῖς τὸ ὑπὸ
σὺ πεχυνῶσαι ἀρήνῃ καποποιεῖται, καὶ τὸ Δαμᾶσου
στέρξον διδασκαλίαν, καὶ τὴν θεῶν λάβει σκῆψιν. ὁ
μὲν οὖν ἐφύτατος Φλαβιανὸς, τοῖς ἀληθεσι λόγοις
τὸ ἐκείνῳ χαλεπαῖν παρήρσιαι. Μελέτιος δὲ, ὁ πάν-
των ἀνθρώπων πραΰτατος, φιλοφρόνως ἅμα καὶ ἡπι-
ως εἶπε πρὸς τὸν Παυλῖνον. ἐπειδὴ καὶ ἐμοὶ τῶν-
δε τῶν προβάτων τὴν ἐπιμέλειαν ὁ τῶν προ-
βάτων ἐνχειρίσιν Κύριος, καὶ σὺ τὴν ἄλλων ἀναδεί-
10 νεισαι τὸ Φροντίδα, κεναιεὶ δὲ ἀλλήλοις τὸ ἐπιβί-
αι τὰ θρέμματά, συστάσμεν ὁ φιλότις τὰ ποι-
μια, καὶ τὸ πρὸς τὴν ἡμετέραν χαλεπαίνον διαμά-
χην. κοινῇ δὲ τὰ πρόβατα νέμεντες, κοινὰ αὐτοῖς
προστέλειμεν θυσίας. εἰ δὲ ὁ μίστος θύκεις τὸ
15 εἶναι γὰρ, ἐγὼ καὶ ταύτην ἐξελάσαι περὶ σόμα. ἐν
τῷ τῷ τῷ θεῷ προσηκῶς βασιλεύοντι, ἐκαλί-
ροισι ἡμᾶς καὶ τῷ παρεγγύα. καὶ εἰ μὴ πρῶτος ἐγὼ
διεξάμην τῷ βίῳ τὸ πέραν, μόνος ὅχις ὁ φίλις
τῷ τὸ πείμης ἡμετέρας. εἰ δὲ σὺ πρῶτος τῷ
20 πάθει, ἐγὼ πάλιν εἰς δύναμιν τὴν προβάτων ἐπιμε-
λίσομαι. ταῦτα ἡπίως μὲν ἅμα καὶ φιλοφρόνως ὁ
θεὸς ἔπει Μελέτιον. ὁ δὲ Παυλῖνος οὐκ ἐστέρξεν.
ὁ δὲ κρατηγὶς κατὰ τὴν εἰρημὸν γινόμενος, τῷ

VALESII ANNOTATIONES.

[τὸ ἐξ ἡμεῶν φέρεται] κρίσις ὁ φίλιος cod. Reg.]
2 O' si Paulus & ceteri in hunc Non Ail. m. r. Theodori-
to, qui hunc conditionem quam Meletius Paulino obtu-
lerat, repudiatam esse dicit à Paulino. Sed contra est
Socrates atque Sozomenus, qui id ex compuncto conve-
nisse scribunt inter Meletium ac Paulinum, ut altero ipso-
rum decedente nullus in locum mortui subrogaretur.
Idem etiam scribitur in Epistola Con. in A. i. l. c. 1. ad
Theodosium Imp. his verbis, Oblatus fuerat talis orna-
mentum proceri pueri, quibus juxta partium partium (ita enim
scribendum est) proceri, ut altero decedente, penes su-
persistentem Ecclesiam permanerent, nec aliquis superrogatio
admitteretur. Et iterum in Epistola 5. Concilii Italici
ad eundem Theodosium ita scriptum est, Scripsimus
duobus, ut quousque Antiochena civitas duos haberet Episco-
pos Paulinum atque Meletium, quos si concinere iuta-
bimus, aut inter ipsos pax & concordia saluo oratione Eccle-
siastico conveniet, aut certe si quis eorum altero supersiste-
re, nulla subrogatio in defuncti locum supersistere al-
tero gignetur. Factum est igitur quod hic scribit Theo-
dorus, Paulinum hunc conditionem non admisisse. Quare
merito Theodosius reprehenditur à Baronio ad annum
Christi 378, quod Meletio & Flaviano nimis additus,
Paulinum tenere ac talis si servaverit.

3 O' si πατρις Μελέτιος πῶς οὐκ ἔστιν παρὶς] Id
sic intelligendum puto, non ut Paulinus Ecclesia sua ipso-
latus sit quam habebat Antiochia: sed ut Ecclesia quæ
Euzoii Ariarum Episcopus Antiochiæ obtinuerat, tra-
dicta fuerint Meletio juxta Gratiani rescriptum. Ceterum
merito Baronius hic reprehendit Theodorum, quod
Concilii Antiocheni, quod hoc anno, Christi scilicet 378,
celebratum est, nullam prorsus mentionem fecerit: Et
quod disputationem quidem Episcoporum Antiochiæ co-
ram Sapere habitam diligenter exponat: quæ autem ab
Episcopis in Antiocheno Concilio tum decreta sunt, ta-
citus prætereat. Porro in hac synodo Antiochena quid
gestum sit, recte observavit Baronius. Primo enim de-
cretum est ex partium consensu, ut ex duobus Episco-
pis Paulino ac Meletio, altero decedente, nullus subroga-
retur Episcopus. Deinde exposta est regula fidei Catho-
licæ, & damnata hæresis Apollinarianæ atque aliorum. Pos-
tremo dixerunt sunt legationes Episcoporum in diversas
provincias. Hæc sunt quæ in illa synodo gesta esse Ba-
ronius observavit. Lectus est præterea in ea synodo
Tomus Occidentaliū, Epistola scilicet synodica Dama-
si Papæ, cui subscripserunt Episcopi Orientales numero
146. ut legitur in collectione Romana Lucæ Holstenii
pag. 177. ubi post Epistolam Damasi ad Orientales, hæc
adduntur. *Explicit hæc Epistola vel expressio synodi Roma-*

na. habita sub Damaso Papa & transmissa ad Orientem,
in qua omnis Orientalis Ecclesia, facta synodo apud Anti-
ochiam, consensu suo credentes & omnes in consensu
deum super expressa fidei, singule sua subscriptione confir-
mant. Meletius Episcopus Antiochenus Consensu omnium
supra scriptis &c. Ex quibus apparet, Legatos Damasi
Papæ huic Antiochenæ synodo interfuisset, qui etiam sub-
scriptiones Orientalium Episcoporum retulerunt ad Da-
masium. Idem quoque dicitur in Canone quinto Con-
cilii CP. qui sic habet: De Tomo Occidentaliū, etiam eos
susceperunt qui Antiochia unam consensu habent & Filii
& Spiritus sancti unitatem. Nam Tomus Occidentaliū
nihil aliud est quam Epistola Synodica Concilii Romani
cui Orientales Episcopi apud Antiochiam congregati sub-
scripserunt. Cum igitur Antiochena synodus in ne to-
num seu librum Occidentaliū suscepisset, fidemque
in eo expressam confirmasset, Constantinopolitana quoque
synodus eundem posita comprobavit. Denique in eadem
synodo Antiochena, scripta est Epistola synodica ad om-
nes Episcopos Italici & Gallici, quæ habetur inter Epi-
stolas Basilii numero 69. Certe in fine ejus Epistolæ
diserte affirmant Orientales, consensisse se synodico libel-
lo, Occidentaliū scilicet Tomo. Sic enim vertenda sunt
hæc verba συνδύναμις καὶ αὐτῇ καὶ πάντες ἐν τῇ συνόδῳ
ἐκείνῃ καὶ ὁρίσμενος ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ. [Sed re
attentius examinata, Epistolam illam Synodicam a Mele-
tio scriptam ad Episcopos Italici & Gallici, si quod an-
nus ante Synodum Antiochenam scriptam esse censio.
Nam Basilii magnus qui eam Epistolam pro Meletio
scripsit, mortuus est novem circiter mensibus ante Syno-
dum Antiochenam, quæ celebrata est anno Christi 378,
ut recte observat Baronius. Non potuit igitur scribere
Epistolam Synodicam ejus Concilii. Proinde Synodica
illa Meletii quæ à Basilio scripta est, non ad eam Syno-
dum Antiochenam pertinet, quæ anno Christi 378 cele-
brata est, sed ad aliam Synodum quæ collecta est Antio-
chiæ eodem anno quo Illyriciana, Christi scilicet 371, &
eamdem ob causam, ut fidem Synodi Romanæ & Epistolam
Damasi suo iussu sagio confirmarent. Vide quæ notavi
ad lib. cap. 8, 9. Quanquam si verum dicere volumus,
nec Synodica fuit Epistola illa Meletii ad Episcopos Ita-
lici & Gallici scripta, nec Episcopi illi quorum nomina
præfixa leguntur in titulo ejus Epistolæ, ad Synodum ul-
lam Antiochenam convenerunt, sed unusquisque eorum
seorsum in sua Ecclesia domi sedens eadem Epistolæ sub-
scripsit, ut ex Epistola Basilii Magni recte observavit Ba-
ronius ad annum Christi 371. quo anno scriptam esse cen-
set eandem Epistolam, cujus sententia equidem libenter
subscribo.]

μεγάλο

μεγάλῳ Μελίτιῳ τὰς ἐκκλησίας παρέδωκεν. ὁ δὲ Παυλῖνος διέμενε τ' ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ κελεύσεως πατρὸς ἑαυτοῦ ἡγουμένους.

Ecclesias magno Melitio tradidit. Paulinus Sæc. autem, gregis illius qui ab initio separatus fuerat, antistes permansit. IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

CAPUT IV.

Περὶ Εὐσεβίου τῷ ἐπισκόπῳ Σαμοσατῶν.

De Eusebio Samosatense Episcopo.

1. Ἀπολλινάριος ὁ τῆς τῆς ἐκκλησίας ἡγεμονίας ἀφ' ἧς ἀρχῆς λατρεῖ τῷ καὶ τομωθεῖται διδασκαλίαν ἐκλήρυται, καὶ τῆς αἰρέσεως ἐαυτοῦ ἀπέστη δεικνύων. καὶ αὐτὸς μὲν ἐν Λαοδικείᾳ τὰ πλεῖστα διέτριβεν, ἐν Ἀποχίᾳ δὲ ἥδη πρὶν ἐκείνην ἀποβῆναι Βιτάλιον, εἰς μὲν δέξιν αὐτοῦ καὶ τομωθεῖται, καὶ τοῖς ἀποστολικαῖς δόγμασι ἐπιθραμβήσας, ὑστέρῳ δὲ τῷ νότῳ διέτριβεν. ὁ δὲ θεὸς Μελίτιος, Διόδωρον ἐκείνον ὃς ἐπὶ τῷ ἐκκλησίᾳ, τὸν ἐν τῇ παλαιότητι κλῆρον ἀ- 15
2. Τασίῳ κατέστησε πρεσβύτερον, καὶ τὸ Κιλικίον αὐτῷ ἐπέχειν ἐπέστη. Ἀπαμείας δὲ τῷ δεικνύων
3. Ἐπιμέλειαν Ἰωάννην ἐπέστησε, ὃς ἔτι μὲν ἐν γένει τῷ πρεσβύτερος, καὶ τομωθεῖται δὲ μᾶλλον οἰκίᾳ ἢ προνομίᾳ ἐλαμπύετο. καὶ ταῦτον γὰρ αὐτὸν καὶ λόγος ἐκδομῆς καὶ βίᾳς ὑπὸς ἐν τῇ ζήλῳ καὶ τῷ τῷ ὁμοπίστῳ ἐκδομῆς οὐλοῦν. σὺν τῷ δὲ ἐν τῷ ἀξίᾳ Σπύρῳ. ἀλλὰ καὶ τῷ θεῷ Μελίτιος εἰς ἑτέροις ἀ- 25
4. γὰρ μετέστη. μαθὼν γὰρ ὑπὸ τῆς Εὐδοξίου λάβῃς διεφθάραι τῷ Γερμανικῷ, τῷτον ἀπέστειλε ἰατρὸν ἀλιεῖν καὶ ἀφ' ὧν πᾶσι γὰρ ἡτο παυ- 30
5. δίας Ἑλληνικῆς, ὃς τοῖς θεοῖς ἐπιτέθειται δέμασι καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐκ ἐφύδα. τῇ γὰρ πᾶσι παρὰ χροῖον διδασκαλίᾳ, μετέδωκε τὴν λύσιν εἰς πρῶτον. ὁ δὲ μέγας Εὐσεβίος, ἐν τῷ ὑπο- 35
6. εἰς ἐκκλησίαν, ὁ δὲ μέγας Εὐσεβίος, ἐν τῷ ὑπο-

APOLLINARIS vero, cum Ecclesiarum administratione excidisset, novam deinceps quam excogitaverat doctrinam palam prædicavit, sequæ hæreseos auctorem professus est. Ex ipse quidem Laodiceæ ut plurimum morabatur. Antiochiæ vero, jam antea Vitalem ordinavit Episcopum: virum eximia quidem virtute & sanctitate præditum, & in Apostolica doctrina à puero educatum: postmodum vero hæretica labe corruptum. Porro divinus Meletius, Diodorum illum, cujus supra meminimus, qui in gravissima illa tempestate navem Ecclesiæ incolumem servaverat, Tarsensem Episcopum constituit, & Cilicium ei provinciam commendavit. Apameæ vero Pontificatum Joanni tradidit: qui & ipse clari genere ortus, suis tamen meritis quam majorum rebus præclare gestis erat illustrior. Nam & doctrina & vitæ sanctitas in eo pariter eminebant. Hic dum tempestas sæviret, Orthodoxorum illic conventum rexerat, adiutorem operis habens Stephanum omni laude dignissimum. Sed hunc quoque divinus Meletius ad alia transtulit certamina. Nam cum urbem Germaniciam Eudoxiani erroris labe corruptam esse didicisset, hunc salutarem medicum eo misit. Quippe & Græcorum disciplinis egregie erat instructus, & in veræ fidei doctrina ab incunte ætate educatus. Nec sane Meletium spes sua fecellit. Spiritualem enim doctrinam adhibens, lupos in oves mutavit. Magnus autem Eusebius ab exilio reversus, Bercæ quidem Acacium, cujus celebris fama est, Episcopum ordinavit:

VALESI ANNOTATIONES.

1. Ἀπολλινάριος δὲ] In cunctis quidem exemplaribus tam MSS. quam editis, caput inchoatur ab his verbis: melius tamen incipit ab his quæ leguntur infra pag. 103. Ὁ δὲ μέγας Εὐσεβίος. [Certe in optimo codice Regio qui fuit olim ex Bibliotheca J. Pmi, caput quartum inchoatur ab his verbis, ὁ δὲ μέγας Εὐσεβίος ὅς, sicut conjecturamus.]

2. Τασίῳ κατέστησε πρεσβύτερον] [Τασίῳ cod. Reg.] Diodorus anno Christi 378. Episcopus jam erat Tarsensis Ecclesiæ. Subscripsit enim Epistolæ Synodi Romanæ, sive Tomo Occidentali, in synodo Antiochena, ut legitur in collectione Romana quam supra citavimus.

3. Ἰωάννη] Hic Joannes Antiochenæ Ecclesiæ Archipresbyter diutissime fuerat sub Melitio, & ius Publici illius Abbatissæ, quæ temporibus Juliani maxime inclausit, ut scribit Theodoritus in lib. 3. Hist. cap. 19.

4. Ἀπαμείας δὲ Βιτάλιον ἐπέστησε] Dilectare quis merito poterit, quo jure Eusebius Samosatensis Episcopus in aliena provincia Episcopos ordinaverit. Erat quidem ipse Episcopus provincie Ephræsenis. Nam Samosata urbs erat Ephræsenis provincie, cujus Metropolis erat Hierapolis. Ac proinde ordinare non poterat suffraganeos Episcopos, Hierapolitani scilicet, Germanicenses, Cyrenenses, Dolichenenses. Iste enim urbes erant provincie Ephræsenis, ut dicimus ex subscriptionibus Concilii Chalcedonenis. In quo tamen Hierapolis ponitur Metropolis provincie Augustæ-Ephræsenis, sic enim scribendum est. Ex secunda urbe ejus provincie ponitur Samosata. Quod quidem confirmat Ammianus Marcellinus in lib. 14. ubi provinciam Orientis describit. Aut enim Ephræsenem provinciam civitatibus Hierapoli & Samo-

sata illustram esse. Hierocles tamen in notitia provinciarum Imperii Romani, Samosata tertiam urbem ponit Ephræsenis provincie. Sic enim scribit. Ἡμεῖς δὲ Εὐφρατῆος ὑπὸ ἡγεμονίᾳ πάλαι ὡς, Ἰερὰς, Κόρης, Σαμωθῆος, Δολύου, Ζιόγρου, Γερμανικῆς, Νίφου, &c. Cum igitur Eusebius iste de quo hic sermo est, non fuerit Metropolitani Episcopus, quo jure ordinationis Episcoporum facere potuit, tum in sua provincia, Ephræseni scilicet, tum in Cœcæ-Syria & Oslæona? Hunc difficultatem ita solvit Baronius ad annum Christi 378, ut dicat Eusebium id fecisse vi atque auctoritate Legationis quæ ipsi mandata fuerat à synodo Antiochena. Aut enim in ea synodo decretas fuisse Legationes Episcoporum in diversas provincias ad componendum Ecclesiæ statum. Sed primo Legationes istæ valde incertæ sunt. N. 1. quod de Gregorii Nysseni Legatione illic scribit Baronius, concedamus si placet, eam à synodo Antiochena decretam fuisse: cum ipse Gregorius se à Concilio missum fuisse in Arabiam testetur. De Eusebio vero Samosatensi Episcopo, cum nihil ejusmodi proditum sit ab Antiquis, id assertanti Baronio concedere nec possumus, nec debemus. Quis enim credat synodum Antiochenam dedisse potestatem Eusebio, non in una duntaxat provincia, sed in pluribus, adeoque in Syria Cœcæ quæ Oslæa erat Meletii, Episcopos ordinandi? Nonne id contumeliosum fuisset Meletio, qui tamen ei synodo præfuit, ut dicimus ex collectione Romana? Existimo igitur Eusebium Samosatensem, Spiritu divino impulsam, ut Ecclesiæ laboranti succurreret quæ tunc ab Ariano oppugnabatur, extra ordinem hæc præstuisse. Et Meletium Antiochenum Episcopum, cujus id jus Pontificumque erat, or-

SÆC. Hierapoli vero Theodotum, ejus religio-
IV. sa conversatio omnium sermonibus etiam-
Theodotus. num prædicatur. Eusebium præterea Chal-
Eusebius. cidi, & Isidorū Cyro nostræ antistites dedit;
Isidorus. utrumque admiratione dignum, & divino
Eulogius. zelo insignem. Sed & Eulogium, qui pro
Protoph. Apostolica doctrina fortissime certaverat,
Barjes. & in oppidum Antinoum una cum Pro-
 tophene fuerat relegatus, Episcopum Edesi-
 se ab illo ordinatum ferunt. Barjes enim
 ille admirandus jam è vivis excesserat.
 Porro Eulogius Protophenem qui certami-
 num ipsius socius ac particeps fuerat, Car-
 ris Episcopum constituit, urbi male habenti
 salutarem medicum tribuens. Postremus
 omnium Maris, à divino Eusebio Dolichæ
Maris. Episcopus creatus est. Urbs est exigua,
 quæ tunc temporis Ariana labe erat infe-
 cta. Hunc igitur laudabilem virum &
 multis virtutum insignibus resurgentem,
 cum illic in sacerdotali folio collocare vel-
 let magnus Eusebius, Dolicham ingressus
 est. Ingenti vero, mulier quædam A-
 riana labe maculata tegulam è superiore
Eusebius
regula ca-
sa. ædium parte immisit, quæ caput ejus ob-
 trivit, nec multo post ad meliorem vitam
 eum transtulit. Sed ille moriens, eos qui
 aderant jurejurando obstrinxit, ne à mulie-
 re pœnas hujus facti ullas exigent. Imi-
 tari enim studebat Dominum suum, qui
 pro illis à quibus crucifixus fuerat, dixit:
Luc. 23. Pater, dimitte illis, quia nesciunt quid
34 faciunt. Et conservum suum Stephanum,
 qui post lapidum densissimum imbrem, cla-
Act. 7. 59. mabat: Domine, ne statuas illis hoc pec-
 catum. Hunc exitum vitæ post varia tan-
 dem certamina sortitus est magnus Euse-
 bius: & qui Barbaros in Thracia degen-
 tes effugerat, impiorum hæreticorum ma-
 nus vitare non potuit; sed eorum opera,
 Martyrii coronam adeptus est. Et hæc
 quidem gesta sunt post reditum Episco-
 porum. Gratianus vero, cum à Barbaris
 qui Valentem cremaverant, Thraciam va-
 stari didicisset, relicta Italia, in Pannoni-
 am profectus est.

ὁ Βιρόϊα χειροτόνηκεν ὁ ἱεραπόλις δὲ Οὐδέ-
 τει, ὃ τὴν ἀπὸ τῆς πελπίαις μίχου ἔτρεφε
 ἄδουσαν ἄπαυτος· Εὐσέβιος δὲ Χαλκίδος· Κύριον δὲ
 τὸ ἡμετέρας Ἰσίδωρον. ἀξιαγάτω δὲ ἦσαν ἀμφω, καὶ
 5 ζήλων θείῳ κεκοσμημένοι. Οἱ δὲ αὐτῶν, ὃς Εὐ-
 λόγιον ἐκείνου, τὸν ὕψος τὸ ἀποτολικὸν ἡγασμέν-
 ον διέματων, καὶ εἰς τὴν Ἀντιὸν μὲν Πρωτοφῶντος
 ἀπεσταλμένον, τῆς Ἐδεύσης χειροτονήσαντα πι-
 μύα. Ὁ Βάρης γὰρ ὁ Διοσκύρεος, ἴδων τοῦτο εἶπε
 10 τὸ τέλος ἐδίδεκεν. Εὐλόγιον δὲ, Πρωτοφῶντος
 τὸ ἀγῶνι τὸ κοινόν, ταῖς Κάρφαις ἐπέστη, ἱερεῖ
 ἀλιτρίαντος ἐκ τῆς ἀφαιμένης δωρεῆς ἀμφοτέρω πάλιν.
 ὁ δὲ Θεὸς Εὐσέβιος, ἔχων ἐκείνου Μάρκον τὴν
 15 Δολιχῇ χειροτόνηκε· πολίχην δὲ αὕτη σμι-
 κρὸς ἢ τὴν Ἀρμενικὴν νόσον καὶ ἐκείνου τῶν χειρῶν
 μυτιλῆται. Τῶν δὲ Μάρκον ἀξέπαινον ὄντα, καὶ
 πολλοῖς εἰδὼς ἀρετῶν ἡγλαίσμενον, οὐδὲν τῶν
 ἱεραποκόις ἐθλῶτας θύκεις ὁ μέγας Εὐσέβιος, τὴν
 20 Δολιχῇ κατέλαβεν. εἰσὶν δὲ αὐτῷ, γυνὴ τις τὴν
 Ἀρμενικὴν νόσον ἐμπεπλησμένην, κίερα μὲν αἰσῶν
 ἐπαφῆκεν ἀπὸ τῆς γυναικός, εἰς τὴν κεφαλὴν σιγί-
 τριψα, καὶ μετ' ὀλίγον εἰς τὸ ἀμύνει βίον παρέπιμ-
 ψεν. ὁ δὲ τελευταῖον παρεγγύηκεν. ὅμοιος τῆς παρόν-
 τος πιδύσας, μυδιμῶς τὸ τῶτο δεχόμενος εἰς-
 25 προῖχον προῖχον, καὶ τὸ οἰκῶν γὰρ ἐξήλυν διὰ τῆς
 ἡς τοῦ τὸ ἐκταραχέοντες ἐφ' ἑαυτοῖς αὐτοῖς,
 ὃ γὰρ οἶδον τί ποιῶσι, καὶ τὸ ἐμύδουλον Σπέρων, μὲν
 ταῖς πολλὰς τὸ λίαν ὑπάρδεις ἐοίκαται; Κύριε μὲν
 30 τῶν αὐτῶν τὸ ἀποστῆναι ταύτην. τοῦτο μετὰ
 τοῖς παντοδαπῶν ἀγῶνι ὁ μέγας Εὐσέβιος ἐδίδεκεν
 το τέλος καὶ τῆς ἐν τῇ Θράκῃ Βαρβάρους ἀφ' ἑ-
 γῶν, τὰς τὸ διοστῶν αἰρετικῶν ὃ δὲ ἐφυγε χεῖρας,
 ἀλλὰ δὲ ἐκείνων τὸν ὃ μαρτυρεῖν ἑαυτοῖς ἀνεδί-
 σατο ταῦτα μὲν ὃ μὲν τῶν ἐπ' αὐτοῖς τὸ ὁπισθόπαι-
 35 ἐγένετο. Γραπὸς δὲ τὸ Θράκῃ δυνάμει μαθὼν
 ὕψος τὸ τὸ Οὐδέτεια κεκοσμήτων Βαρβάρων, καὶ ἡ-
 λικῶν τῶν Ἰταλίων, εἰς τὴν Παννονίαν ἀφίκετο.

VALESII ANNOTATIONES.

dinationes ab illo factas postea comprobasse. Multa enim
 similia in Ecclesiastica historia occurrunt, contra vigorem
 Canonum gesta, Persecutionum tempore, ut jam supra
 observavi ad caput 13. libri 4. Ex quo discimus, Euse-
 bium Samolettensem Episcopum diu antea idem præstitisse.
 & Valentis Augusti temporibus Presbyteros, Diaconos &
 Episcopos in alienis provinciis ordinasse. Quemadmodum
 ergo tunc temporis nulla Legatione fretus id gessit, sic
 etiam nunc post reditum ab exilio, nulla Legatione opus
 habuit ut idem perpetraret. Porro notandum est, Euse-
 bium istum maximam inter Episcopos Orientis auctorita-
 tem habuisse. Nam & in synodo Antiochena quæ facta
 est hoc anno, primus post Meletium subscripsit. Et in
 Epistola synodica ejusdem Meletii quæ habetur inter Epi-

scolas Basilii numero 69. primus post Meletium nominatur.
 [1 καὶ Εὐλόγιον ἐκεῖνον] Hic Eulogius Edessenus Episcopus
 interfuit synodo Antiochenæ, & Tomo Occidentalium una
 cum reliquis Episcopis subscripsit, ut legitur in collectione
 Romana.

[2 Βάρης γὰρ ὁ Θεοδόσιος] De hoc Barse Theodoritus
 multa habet in lib. 4. historię Ecclesiasticę. Ad eundem
 extat Epistola Basilii Magoi. Ejusdem mentio fit in Epi-
 stola synodica Meletii Antiocheni Episcopi ad Episcopos
 Italię & Gallię, quæ legitur inter Epistolas Basilii nume-
 ro 69. Sed ejus nomen illic depravatum est. Barjes
 enim scribitur pro Βάρης.

[3 Δολιχῇ] Δολιχῇ cod. Reg.
 [4 Δολιχῇ] Δολιχῇ cod. Reg.

VARIORUM.

[1 Πολίχην δὲ αὕτη σμιμὴ] Dolicha urbs est Syriæ in
 Comagene regione, ad Mariyam fluvium qui postea ca-
 dit in Eupratem, 80. mill. pass. distans à Zeugma in oc-

casum hybernium, Antiochiam versus 60, & 30 à Ger-
 manicia in ortum. Nomen antiquum hodie servat, ut cre-
 dit Ferrarius. Bondrand.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

CAPUT V.

Περὶ τῆς Θεοδοσίου στρατηγίας.

De Theodosio Magistro militum.

ΚΑΤ' ἐκείνους δὲ τὸν καιρὸν Θεοδοσίους, ἄφ' οὗ
 τὴν τῆς προγόου ἀειφάνειαν, καὶ διὰ τὴν
 οἰκίαν ἀνδρείαν, ἀπομαρτυροῦντος ἡ. καὶ τούτῳ χάριν
 ὑπὸ τοῦ Φθόνου τῆς ὁμοτίμου βαλλόμενος, ἐν
 ταῖς Ἰσπανίαις διέτριβεν. ἐν ἐκείναις γὰρ ἔφυγε
 καὶ ἐτρέφη. Σπάρται δὲ οὗτος ὁ βασιλεὺς ὅς, τι χρὴ
 ἀράσαι. Φουσθίτης γὰρ ἐκ τῆς νίκης οἱ Βάρβαροι,
 δύσμαχοι ἦσαν τε καὶ ἰδόντες τὴν Θεοδοσίῳ στρα-
 τηγίαν λῦσιν ὑπέλαβον τὴν κακίαν. αὐτίκα δὲ οὐκ
 ἐκ τῆς Ἰσπανίας τὸν αἰδρεῖται μετὰ πρῶτον, καὶ
 2 στρατηγὸν χειροτονήσας, μετὰ τῆς συνουσίας ἐξέ-
 πημψι στρατιᾶς. ὁ δὲ τῇ πρὸς Φραξάμωτος, θαρ-
 σαλίως ἐξάρμηνε καὶ τῆς Θράκης ἑκτάς, καὶ
 πρὸς βαρβάρους θρασυμῶτος ὁμοῦ χωρῖται, ἵταξεν
 τὴν στρατιάν ὡς εἰς μάχην. ἀφ' οὗ καὶ γινόμε-
 νος, οὐκ ἐνέκρινται ἐκείνους τὴν ἐμβολίαν, τὴν τάξιν
 κατέλυπον. τῆς δὲ τροπῆς γινόμενης, οἱ μὲν ἐφθό-
 γον, οἱ δὲ κατακράτος ἐδίωκον. πολλοὺς δὲ Φάις
 τῆς βαρβαρίας ἐγένετο. ὁ μάλιστα γὰρ ὑπὸ Ῥω-
 μαίων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἁλλήλων ἐκτείνοντο. ὕψος
 δὲ τῆς πλείων ἀναμειβόντων, ὀλίγων δὲ τῶν λαθόν
 διωκόντων, διαβάντων τὴν Ἰσπανίαν, οἱ αἰσῶτες στρα-
 τηγὸς, ἢ εἴχα στρατιάν ἐν ταῖς πελαγίσταις πό-
 25 λεισι διελόν, αὐτοὺς πρὸς τὸν βασιλέα Γραπαίον
 καὶ τὰς ἐλαύνοντες ἀφίκετο, τῆς οἰκίας προπαί-
 ον γινόμενος ἄγγελος. καὶ πρὸς μὲν λίγας οὐδὲ
 αὐτῷ ἰδοὺς τῷ βασιλεῖ, ὑπερπληρομῶτος τὸ
 μένος οἱ δὲ ταῖς ἀκρίαις τοῦ Φθόνου βαλλόμενοι, καὶ
 30 πεφθόγιναι αὐτὸν ἔλεγον καὶ διεφθαρμέναι τὴν στρα-
 τίαν. ὁ δὲ τῶν ἀντιπαραμύσεων ἐξήτησεν ἀποστεί-
 λαι, καὶ γινόμενος τῆς ἀντιπαραμύσεων βαρβαρίων τὸ
 πλῆθος. ἰσχυρὸν δὲ, ἔφη, καὶ ἀπὸ τῆς σκύλων
 ἐπιγινόμενης τὸν δεινόν. τούτοις εἰσας τοῖς λόγοις ὁ
 35 βασιλεὺς, ἀπίστευε τοὺς ὁφθαλμούς, τὰ πεπρα-
 μένα, καὶ ταῦτα μὲν ὑποσχεῖται.

PER idem tempus Theodosius, cum ob
 majorum suorum nobilitatem, tum ob
 propriam virtutem, omnium sermonibus ce-
 lebrabatur: atque idcirco cum æqualium
 invidia premeretur, in Hispaniis degebat:
 illic enim & natus fuerat, & educatus.
 Imperator igitur ad inopiam redactus con-
 siliis: quippe Barbari victoria elati, &
 erant & videbantur insuperabiles: finem
 malis futurum esse credidit, si Theodosi-
 us Dux belli gerendi constitueretur. Con-
 tinuo itaque illum ab Hispania accitum,
 & Magistrum militum dignitate auctum, cum
 copiis quas collectas habebat, adversus Bar-
 baros mittit. Ille vero fide munitus, ala-
 cri animo iter arripuit. Ingressusque in
 Thraciam & Barbaros infestis signis irru-
 entes conspiciens, milites suos instruxit ad
 prælium. Commissaque pugna, Barbari cum
 impetum nostrorum ferre non possent, or-
 dines deseruerunt. Et in fugam versi, ipsi
 quidem terga dabant; Romani vero fugi-
 entibus acriter instabant. Magna tunc fa-
 cta est strages Barbarorum. Non enim à
 Romanis solum, verum etiam à suis ipsi
 cedebantur. Ita plurimis interfectis, pau-
 cisque qui se occultare potuerant, Istrum
 transgressis, statim Dux præstantissimus cum
 per vicinas urbes exercitum suum disper-
 sisset: ipse contento cursu ad Imperatorem
 Gratianum perrexerat, victoriæ suæ futurus
 nuncius. Ac primo, ne Imperatori quidem
 ipsi, magnitudine rei attonito, verisimilia
 esse videbantur quæ narrabat. Illi vero
 quos invidia stimulabat, & fugisse eum di-
 cebant, & exercitum amisisse. Tum ille,
 ipsos æmulos atque adversarios suos mittere
 postulavit, qui casorum Barbarorum mul-
 titudinem cernerent. Facile porro esse aie-
 bat, vel ex spoliis numerum peremptorum
 cognoscere. His verbis assensus Impera-
 tor, misit qui rem ipsam inspicere, ac si-
 bi renunciarent.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

CAPUT VI.

Περὶ τῆς τούτου βασιλείας, καὶ ὡς πρὸς αὐτὸν οἰεῖται.

De Imperio Theodosii, & de somniis ab eo visis.

Ὁ δὲ αἰσῶτος στρατηγὸς αὐτῷ μέναι, ὅπως εἶδε
 40 διοικῶντας, καὶ παρ' αὐτοῦ Γραπῆς αὐ-
 τῷ δ. χροῖται τῷ τῷ ὅλῳ Θεοδ. ἰδοὺς γὰρ ὅραϊν τὸν
 Θεὸν Μελέτω, τὸ Ἀποχρίων ἐκκλησίας τὸν πρέ-
 σβυ, χλανίαν πρὸ αὐτῷ βασιλικῇ περιμένει, καὶ

INTERIM vero cum illic remansisset Dux
 præstantissimus, admirabilis quædam &
 ab ipso haud dubie univerforum Deo im-
 missa visio, ei oblata est. Videbatur enim
 sibi videre divinum Meletium, Antiochen-
 sis Ecclesiæ Præsulem, qui Imperiali chla-

VARIORUM ANNOTATIONES.

2 Καὶ στρατηγὸν χειροτονήσας] Si Theodosius adhuc priva-
 tus (anno 378) Barbaros devicisset, ut vult Theodorus,
 Ausonius qui Idylium VIII, cui titulus, *Proelio Ausonii*
Comitum defensoris &c. sub illius anni finem cecinit, infi-
 rem adeo victoriam silentio non præterisset. Quare
 Ausonius recte illum Theodosii ipsum agnovit, sed per-
 pectam ejus narrationem amplexus est. Cum enim hic in-
 ter prope, quo ea victoria relata, peccavit, verosimile est
 in narrando facta etiam errasse: Zosimo eam longe ab-
 ter et tunc, ut apud ipsum legere est. Zosimo suffragantur
 et tunc lib. 5. c. 6. Sozom. lib. 7. c. 4. Orosius lib. 7.

cap. 20. Jornandes tam in lib. de Regnorum successione
 cap. 93. quam in libro de rebus Geticis cap. 26. Marcellinus
 in Chronico, & Idacius in Fastis, uterque anno 379.
 Imo Idacius diem memorat, quo hujus Victoriz nunti-
 um Romanis perlatum est. Ausonio enim & Olybrio Coss.
 anno scilicet 379. prodixit. Ipso anno multa bella Romani
 cum Getis commiserunt. Deinde victoria nuntiata fuit
 adversus Getas, Alanos, atque Hunnos die XV. Kal.
 Decemb. Error itaque Theodori excusari non potest. Am-
 Pagi ad ann. 380. n. II.

ΘΣα-

S. M. C. myde ipsum indueret, & Regalem coronam capiti ipsius imponeret. Hæc noctu in somnis cum vidisset, mane cuidam ex familiaribus indicavit. Ille perspicuum esse somnium dixit, nec obscuri quidquam aut ambigui continere. Paucis postea diebus clapsis, ii qui ad res inspicendas missi fuerant rediere, multa Barbarorum millia interfecit esse nuntiantes. Quibus fidem habens Imperator, utpote qui feliciter admodum eum Magistrum militiæ elegerat, Imperatorem renuntiavit, & Imperii partem quam Valens rexerat, eidem adtribuit. Et ipse quidem in Italiam reversus est: Theodosium vero in Orientis partes quas regendas acceperat, direxit. Qui simulatque Imperio potitus est, ante omnia concordiam Ecclesiarum reparare studuit, & Episcopos ditionis suæ Constantinopolim evocavit. Sola enim hæc Imperii Romani pars, Ariana labe erat infecta: Occidentis vero partes ab hoc morbo vacuæ remanserant. Constantinus enim Constantini filiorum natu maximus, & Constans minimus natu, patris fidem ac religionem intemeratam servaverant. Valentinianus postea Occidentalium partium Imperator, sinceram pietatem retinuit.

Theodosius

Episcopus
Constanti-
nopolim
evocavit.

CAPUT VII.

Quinam fuerint insignes Arianae factionis Antistes.

ORIENTALIS vero Imperii portio multis in locis hanc labem contraxit. Primo enim Arius, Alexandria quæ est in Ægypto presbyter, impietatem suam illic profeminavit. Eusebius deinde & Patrophilus atque Aëcius Palæstini; & Paulinus ac Gregorius Phœnices; Laodicensi item Theodotus & successor illius Georgius; post hos denique Athanasius & Narcissus Cilices, male jactis seminibus incrementum præbuere. Eusebius quoque ac Theognius Bithyni, Menophantus Ephesus, ac Theodorus Perinthius, alique nonnulli ex Thracia, sola improbitate insignes, zizaniorum sementem rigare ac fovere diutissime perseverarunt. His malis agricolis, & levitas Constantii, & Valentis improbitas, plurimum contulit. Hanc igitur ob causam Theodosius Episcopos duntaxat Imperii sui Constantinopolim iussit convenire. Quo cum advenissent: erant autem centum & quinquaginta: vetuit ne quis ipsi renuntiaret quinam esset magnus Meletius. Eum enim ipse ex somnii sui memoria volebat

Theodosius
Meletium
quomodo
ignovit.

ὡς πλησίον τοῦ αἵματος κοσμήσει τὴν κεφαλὴν. ταῦτα νύκτος ἰδὼν, ἐμήνυσεν ἑαθεὶς τῶν συνήδων πνί. ὁ δὲ σαφὲς εἶπεν τὸ εὐπνίον ἔφη, καὶ μηδὲν αἰνισματώδους μηδὲ ἀμφίβολον ἔχει. ὁλίγων δὲ ἄγαν διελθούσων ἡμερῶν, ἐπαυλῶν μὲν τὴν πεπερχυμένην οἱ ἔφορον, καὶ κατακοιλιῶσαι τὰς πολλὰς τὴν Βαρβάρων ἔφθασαν μυριάδας. περὶ δὲ ὁ βασιλεὺς, ὡς αἰετα φησάμενος αὐτὸν στρατῶν, βασιλείᾳ χειροτέθη-
καί, καὶ τῆς Οὐάλας μίρας τὰ σκήπτρα παρέ-
δωκεν. καὶ αὐτὸς μὲν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἐξέρχεται ἐκεί-
νον δὲ εἰς τὴν δόξιν ἡγεμονίας παρέπεμψε. θύον-
των δὲ αὐτῶν τὴν βασιλείαν ὡς λαβόντων, τῆς τὴν ἐκκλη-
σίαν παρὰ τῆς ἄλλης συμφωνίας ἐπιμελήθη, καὶ
τὴν τῆς οἰκίας ἡγεμονίας ἐπισκόπου εἰς τὴν Κων-
σταντινὴν πόλιν δραπετὴν παρηγγύησεν. αὐτὴ γὰρ μόνη τὴν
Ἀρειανικὴν εἰσέπληκτο λάσπην. ἡ γὰρ εἰσπείρα τὴν
νόσον ταύτης ἐλθούσας διέμενε. Κωνσταντῖνος μὲν γὰρ,
ὁ τῆς Κωνσταντίνου παίδων πριβύτατος, καὶ Κόν-
στας ὁ νεώτερος, τὴν πατρίαν πίπτον ἀκήρατοι διή-
ρθησαν καὶ αὐτὸν πάλιν Οὐάλας πιατὸς ὁ τῆς εἰσπείρας
βασιλεὺς, ἀκραφίῃ διφύλαξεν τὴν δόξαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Τίς ἐπίσημοι προέταται τῆς Ἀρείου συμμορίας ἐγένετο.

ΤΟ δὲ τμήμα τὸ εἶναι πολλαχῶς τὴν λάσπην παύτως ἐδέξατο. Ἀρείος περὶ γὰρ Ἀλεξανδρίας τῆς Αἰγυπτίας πρεσβύτερος ὢν, ἐκείνῳ τὴν βλασφημίαν ἐγέννησεν καὶ Εὐσέβιος καὶ Πατρόφιλος καὶ Ἀέπιος οἱ Παλαιστῖνοι, καὶ Παυλῶν καὶ Γρηγόριος οἱ Φοίνικες, καὶ Λαοδικεύας Θεόδωτος, καὶ ὁ μὲν τῶν Γεώργιος, καὶ μὲν τῶν Ἀθανασίος περὶ καὶ Νάρκισσος οἱ Κίλικες, τὰ κακῶς καταβληθέντα ἐξέθρυψαν σπέρματα. Εὐσέβιος περὶ καὶ Θεόγνης οἱ Βιθυνοὶ, καὶ Μηρόφαντος ὁ Ἐφέσιος, καὶ Θεόδωρος ὁ Περσῶν, καὶ Μάξις ὁ Καλχεδόνιος, καὶ ἑποιοὶ πρὸς τὸ τῆς Θράκης, ἀπὸ κακίας μόνος ἐπίσημοι, μέ-
χρι πολλοὶ διετέλεισαν τὴν τὴν ζιζανίαν σπορῶν ἀρ-
δωτῆς περὶ καὶ θάλασσαν. πῶς δὲ κακῶς συνέπραξεν γυναικῶν, Κωνσταντῖνος περὶ ἡ δὲ οὐκ οὐκ, καὶ ἡ Οὐάλας
μοχθηρία. τούτῳ δὲ ἐνίκη, μόνης τῆς οἰκίας βα-
σιλείας τῆς ἐπισκόπου εἰς τὴν Κωνσταντινὴν πόλιν συ-
αθροισθῆναι προσέταξε. ἐπειδὴ δὲ ἀφίκοντο, πνι-
τήκοι δὲ ἦσαν καὶ ἑκατὶ, παρηγγύησεν μὲν αὐ-
τῶν μάλιστα ὅπως ὁ μέγας Μελέτιος εἴη. ἰδὼν το
γὰρ ἐκ τῆς εὐπνίᾳ μνήμης μνηστῆρα τὴν αἰδέσθαι.

VALESII ANNOTATIONES.

[1. Ἐπιστάτης] Ἀντίκλητος cod. Reg.
[2. Τῶν δὲ ἑκείνων] Non assentior Theodorito. Non enim idcirco solos Orientis Episcopos ad Constantinop. Synodum evocavit Theodosius, quod sola Orientis pro-

vincis hæretica labe infectæ essent: sed eo quod cum ipse Imperator esset Orientis. Occidentales Episcopos ad suam synodum convocare non poterat, quippe qui sub ipsius Imperio ac ditione constituti non essent.

VARIORUM.

[3. Βασιλεὺς χειροτέθηκα] In hoc à ceteris scriptoribus diversus abest Theodoritus, quod asserat Theodosium prius Barbaros ad Istrum tanquam Magistrum milium debellasse, quam Imperatorem creatum. Alii enim Autores,

ut Victor, Socrates, &c. eum Sirmii Imperatorem constitutum, deinde contra Barbaros profectum volunt. W. Lewis.

καὶ

ἐν ἑπιδὴ εἰς τὸ βασιλεῖον ἐσελθόντων οἶκον ἅπας
ἐκείνος τὸ ἐπισκόπου ὁ ὄμιλος, τὸς ἄλλους χαλ-
λιπὼν ἀπαίτας, τῷ μεγάλῳ Μελετίῳ προσηγό-
ρευε· καὶ οἷον πρὸς πάντας φιλοπάτας, ἀφ' ἧς χρόνῳ με-
τὰ θείας πατρικῆς ἀπλάουσας, ὡς ἐκείνους
πρὸς ἐκπερίλιν ἐν ὑπάλμοις ἐν χεῖρσι ἐν τέρει ἐν
κεφαλῇ, ἐν τῷ φανώσαντι διζῶν· ἰδὼν δὲ
ἐν τῷ ὅλῳ ἢ εἰδὼν. φιλοφρονησάμενος δὲ ἐν τού-
τοις ἅπασιν, βυλβύσας ὡς τὸ πρὸς ἐκείνους
ὡς πατέρας ἡγήσθη.

agnoscere. Cumque universus ille Episco-
porum cœtus in palatium venisset, Impe-
rator relictis ceteris, ad magnum Meletium
accucurrit. Ac velut filius patris amantissi-
mus, post longum temporis spatium paterno
conspectu fructus, complecti eum cepit, ac
deosculari ejus oculos, labra, pectus, caput,
& dextram quæ ipsum coronaverat. Vi-
sionem quoque quam in somnis viderat, ei
narravit. Post hæc cum reliquos etiam omnes
benigne exceperit, hortatus est, ut tanquam
patres de rebus propositis deliberarent.

SÆC.
IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

CAPUT VIII.

Περὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως συνόδου.

De Concilio Constantinopolitano.

1 **Κ**ΑΤ' ἐκείνους τὸν χρόνον ὃν τὸ Ναζιανζοῦ τὰ
τελευταῖα ποιμένας, ὃν Κωνσταντίνου πέλει δι-
έπρεπε, ταῖς Ἀρειανικαῖς ἀντιζητήσεως βλασφημί-
αις ἐν τοῖς τοῖς λαοῖς ταῖς βλασφημιαῖς ἀρδῶν δι-
δασκαλίαις, τὸς πρὸς τὸ ποιμνίου ἔξω πλασμαμένους
ἀγρότους, ἐν τῇς ὁδοῖς πρὸς ἐλθόντων, οὕτως τὸ
ποιμνὴν ἐκείνῳ ἐξ ὁλίγου μεγάλῃ ἀπέστη. τῷ
2 τῷ ἰδῶν ὁ θεὸς Μελέτιος, ἐν τῷ χρόνῳ γαργα-
φίσαν τὸ σκῆπτρον ἐπιστάμενος· τὰς γὰρ τὸ Φιλαρχίας
ἀφορμὰς περικόπιπτες, ἐκώλυται τῷ μετὰ τὴν
ἐκδοαίῳσι τῷ θεῷ τῷ Γρηγορίου τὸ Κωνσταντίνου
πόλεως προεδρεύειν. ὁλίγου δὲ διαστήματος χρόνῳ, ὃ
3 μὲν θεὸς Μελέτιος εἰς τῷ ἄλυσιν μετέστη ζῶν,
ὡς πάντων τῷ λόγῳ μετὰ τὴν χότον ταῖς
341 ὁπίσταφίσις τῷ τῷ ἐκείνους ἐκφημίαις. 32 Τιμόθεος δὲ ὁ

DEBBAT tunc temporis Constanti-
nopoly, is qui Nazianzum novissime
reherat: & Arianorum blasphemiam sese op-
ponens, populum Dei Evangelicis prædica-
tionibus imbuebat, oves vero à reliquo
grege aberrantes requirebat, & ab exitiali
pabulo revocabat. Hoc modo gregem illum
ex modico magnum reddidit. Hunc cum
vidisset Divinus Meletius, & eorum qui
regulam condiderant, consilium probe nos-
set: ambitionis enim præcidendæ causa,
translationes Episcoporum prohibuerant;
sanctissimum Gregorium in Episcopatu Con-
stantinopolitano confirmavit. Brevi post tem-
pore divinus Meletius ad vitam doloris ex-
partem migravit, omnium qui dicenda sa-
cultate pollebant, funebribus orationibus
celebratus. Timotheus vero Alexandrinæ

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ναζιανζοῦ τὰ τελευταῖα ποιμένας] Cave credas Epi-
scopum Nazianzi his verbis designari. Neque enim Gre-
gorius priusquam ad Constantinopolitanæ Ecclesiæ Epi-
scopatum promoveretur, Nazianzi Episcopus fuit, sed
tantum Coadjutor patris in Episcopatu Nazianzeno, sine
ullo successione vinculo. Itaque post mortem patris sui,
ex oppido Nazianzo discessit, ut ipse testatur in Consti-
tutione de vita sua. Fuit quidem hic error Rufini, qui in li-
bro undecimo historię Ecclesiasticę cap. 9, scribit Gre-
gorium in locum patris sui Episcopum Nazianzi subro-
gatum fuisse. Sed cum errorem confutat Gregorius ipse,
ut jam dixi. Quare hoc loco σημῶσαι non pro Episco-
po, sed pro Adjutore Episcopalis Officii accipiendum est.
Nisi malimus hæc verba τὰ τελευταῖα exponere non de
tempore quod præcessit Episcopatum Constantinopolita-
num Gregorii, sed de extremo illius vitę tempore. Nam
Gregorius cum se Episcopatu C. P. abdicasset, sub extre-
ma vitę tempora Nazianzi Episcopus fuit. Atque hic
sensus magis placet. Melius enim convenire videtur ver-
bis Theodoriti.

2 Τὸν καὶ τὸν μακαρίων] Intelligit Canonem XV. Con-
cilii Nicæni, qui vetat Episcopos, Presbyteros ac Diaconos
ex una Ecclesia in aliam transferri. Contra hunc
Canonem Gregorius Naz. ab Episcopatu Salmatorum
translatu fuerat ad Episcopatum Constantinopolitanum. Qua-
re irrita erat ejus ordinatio, ut definiunt Canones Nicæ-
ni. Certe Occidentales Episcopi eam improbant, ut docet
Epistola Concilii Aquileiensis. Eam tamen defendere
conatur Theodoritus, non absurde.

3 Τελωδὴς ἐκφημίαις] Sic etiam edidit Jacobus Sir-
mundus, male ut apparet. Nos ex MS. codice Henrici
Savili & ex editione Basilienſi restitimus τῷ τῷ. Qua
emendatione nihil certius. Porro ex tot orationibus
quę in funere magni Meletii dictę sunt, unica hodie su-
perest oratio Gregorii Nyſeni: in cujus initio mentio-
nem facit alicuius qui ante ipsum in Ecclesia perorave-
rant de laudibus ejusdem Meletii.

4 Τιμόθεος δὲ] Fallitur hic Theodoritus. Non enim
Timotheus Maximum Cynicum ordinavit Episcopum
Constantinopolitanum, sed Petrus, ut testis est Gregorius Naz.
in Carmine Iambrico de vita sua, qui tres Episcopos ex Æ-
gypto misit ad eam ordinationem peragenda, quemad-

VARIORUM.

† Cave credas cum Valesio Gregorium extremo vitę
tempore Nazianzi episcopum fuisse. Post resignationem
enim sedis C. P. se Arminzum, ubi natus est, contulit, vi-
culum à Nazianzo haud longe distans, neque Ecclesię illi-
us regimen iterum suscepit; sed Eulabum amicum suum
commendavit, qui in episcopum ejus loci, ut ipse testa-
tur Epist. 225. (al. 36.) electus est. W. Loxb.

3 Τιμόθεος δὲ—Μελέτιος πρὸς ἀρχιεπίσκοπον] Falli hic Theo-
doritum observavit Valesius: Et sane toto hoc capite
veram causam cur Greg. Nazianzenus Episcopatu C. P.
renuntiaverit, minime attingit: quę ita se habuit. Maxi-
mus ope Petri & Timothei Alexandrinorum Episcoporum,
ab Occidentibus Episcopis heres communicatio-
nis acceperat, qui ob Nicæni causam Gregorio infensi
erant, Meletium enim Gregorium ad Episcopatum C. P.

exerarat; Occidentales autem Paulinum, utpote à Luci-
fero suarum partium Episcopo ordinatum, pro vero E-
piscopo Antiocheno habuerunt. Hinc discidium inter
Orientales & Occidentales ortum, quod eo usque proce-
ssit, ut contra propria ipsorum pacta Orientales loco Me-
letii Flavianum ordinarent, excluso Paulino. Quod tamen
minime approbavit Gregorius, qui mortuo Meletio, Pau-
linum pro legitimo Episcopo Antiocheno agnoscendum
existimavit, ne Ecclesiā ista Schismate ulterius distrahere-
tur. Ita utriusque tam Orientalibus quam Occidentali-
bus displicuit Gregorius: adeoque in Oratione Valodiscu-
ria, Orientem & Occidentem in partes scissum, & unum-
que sibi insensum queritur. Vid. Epistolam Synodi A-
quileiensis in Concil. Tom. 2. pag. 1007. & quę Orien-
tales C. P. congregati eundem responderint: quę occur-
rit apud Theodoritum cap. 169. W. Loxb.

C c

τῷς ἈΛΕΞΑΝ-

urbis Episcopus, successor Petri illius qui Athanasio in Episcopatu successerat, in locum admirabilis Gregorii Maximum quendam Cynicum, de consilio ejus Cynico capitulatio, protinus Episcopum ordinavit. Erat hic Apollinaris quoque vesania refertus. Verum Episcopi qui tunc congregati erant, facinus tam absurdum nequaquam tulere. Erant autem viri admirabiles, & zelo divino ac sapientia singulari præditi: Heladius scilicet, magni Basilii successor in Episcopatu; Gregorius item ac Petrus, iisdem quibus Basilius parentibus nati: Amphilocheus præterea Antistes Lycaoniae, & Optimus Pisidiae, & Ciliciæ Diodorus. Aderat etiam Pelagius Episcopus Laodiceæ, Eulogius Edessæ, Acacius Beroæ, & noster Ilidorus; Cyrillus item Hierosolymorum, & Gelasius Cæsareæ Palæstinæ, vir doctrina simul & sanctitate vitæ conspicuus; alique insuper plures eximie virtutis athletæ. Hi igitur omnes cum se ab Ægyptiorum communione tunc removissent, una cum magno Gregorio Collectas celebrabant. Divinus autem Gregorius eos hortabatur, ut quoniam restituendæ concordie causa congregati erant, mutuam inter ipsos pacem & consensionem unius hominis injuriæ anteponerent. Nam & ego, aiebat, multis curis liberatus, jucundam mihi quietem recuperabo: & vos post diturnum & gravissimum illud bellum, operatissimam vobis pacem recipietis. Absurdissimum enim fuerit, eos qui hostilia tela recens evaserint, sese mutuo telis configere, & suas vires incassum consumere. Hoc enim pacto adversariis nostris maximam afferemus voluptatem. Quocirca virum laudabilem ac prudentem, qui tot curarum pondus sustinere ac probe ordinare possit, conquiritis, eumque Antistitem renuntiate. His monitionibus obsecuri præstantissimi Pastores, Nectarius virum nobilem, omnique virtutis genere, non minus quam splendore generis illustrem, Regiæ urbis Episcopum ordinarunt. Maximum vero, utpote Apollinaris insectum dementia, Pontificali dignitate exutum damnarunt. Conditis præterea aliquot regulis de Ecclesiastica disciplina, & fide quæ Nicææ exposita fuerat denuo confirmata, ad suas quisque urbes reversi sunt. Sequenti vero ætate, cum plerique eorum ad eandem urbem venissent: Ecclesiastica enim negotia eos rursus illuc evocaverant: Occidentalium Episcoporum synodicam Epistolam acceperunt, quæ ipsos hortabatur, ut Romam ad maximam synodum quæ illic parabatur, se conferrent.

ἡ Ἀλεξανδρίαν ἐπίσκοπος, ἔς Πέτρον διέβητο
 τῆς Ἀδριασίου προδρίας κληρονομήσας γυνήδων,
 ἀπὲρ τῷ θαυμασίῳ Γρηγορίῳ Μάξιμον τὰ καχί-
 ρωτόν τε Κουκὸν, εὐθὺς αὐτῷ τὰς Κουκὰς ἀπακεί-
 ρας τέλει. καὶ ἡ Ἀπολιναρίου δὲ τερφρέας ἀνέ-
 πλειε ὕψος τοῦ ἀλλ' ἔκ περ καὶ τῷ χαριζμένῳ ἡ
 ἀποπία οἱ τινικαῦτα συνευλογημένοι. ἦσαν ἡ ἀντρί-
 ἀξίαζασι, καὶ ζήλου θεῶν καὶ σοφίας ἀνάπλιον Ἑλ-
 λάδος μὲν ὁ τῆς τοῦ μεγάλου Βασιλεὺς προδρίας
 ἀφ' ἑδωτος, Γρηγόριος δὲ καὶ Πέτρος οἱ τοὺς αὐτοὺς
 Βασιλεῖς παύρας ἀ' χύσαντες Ἀμφιλόχιος δὲ Λυ-
 χαρίων ἡγεῖτο, καὶ Πισίδων Ὀπίκιος, καὶ Κιλίκων
 Διόδωρος. παρὴν δὲ καὶ Πελάγιος ὁ Λαοδικεύας καὶ
 Εὐλόγιος ὁ Ἐδεσσης, καὶ Ἀγκύμιος, καὶ Ἰσίδωρος ὁ
 ἐμέτερος, καὶ Κύριλλος ὁ Ἱεροσολύμων, καὶ Γλά-
 σιος ὁ Καισαρείας τῆς Παλαστίνης, λόγῳ καὶ βίᾳ
 κοσμήτορες, καὶ ἔτ' ἐκ πλάσσει τὸ δὲ τῆς ἀντιτά-
 τῳ δὴ οὕτω οὗτοι πάντες τῇ Λίβυϊκῇ σφ' αἰ: αὐτοὺς
 ἀποκεκέναντες, σὺν τῷ μεγάλῳ Γρηγορίῳ τὰς πατ-
 γύρας ἐπιτίλουν τὰς δεξιὰς. ὁ ἡ δὲ δεξιὰς ποιεῖ ἀλλο-
 Γρηγόριος, τῶν συμφορῶν σιωπῶντος ἡ πρὸς
 ἀλλήλους ὁμοίαν προσηύχον τῆς ἐνὸς ἀνδρὸς ἀδι-
 κίας. ἐγὼ τι γὰρ, ἔφη, τῇ πλειῶνι Φροντίδει ἀπαλ-
 λαγὰς, τὴν ἐμοὶ Φίλῳ ἀπλήψμα ἡσυχίας, καὶ
 ὑμεῖς τὴν τριπλόητος εἰρήνῃ μὲν τὴν μακρὴν ἐκῶν
 καὶ χαλεπὴν ἀπλήψασι πύλμασι. τῇ γὰρ λίαν ἀνι-
 πύλαται, ἄρτι τῇ πολιτικῇ ἀπαλλαγέντος βε-
 λῶν, ἀλλήλους βάλλει καὶ τὴν εἰρήνῃ ἀναλύκει
 ἰσχύν. ἐπίχερτοι γὰρ ἔτι τοῖς δυσμενέσιν ἐσόμεθα.
 αἰδοῦν δὴ σὺν ἑκζητήσασιν ἀξέτατοι καὶ τοῦτο ἡ-
 χύα, τῇ Φροντίδει τὸ πλῆθος καὶ διέξαλθ' καὶ ἐν δι-
 αβόλῳ δυνάμει, δέχεσθαι ἀσθενέσθαι. ταύ-
 ταις οἱ ἄριστοι πικρὰς τὰς ὑποθήκας πεφύκεται,
 Νελλίον δὲ πατερίδῃ αἰδοῦν, καὶ περιφανείᾳ γυνος
 κοσμοῦμενοι, καὶ τοῖς τῆς δεξιῆς εὐδοκίᾳ λαμπρό-
 μοι, ἐπίσκοπον τῆς μεγίστης ἐκείνης ἐχευόμε-
 σαν πόλιν. τῇ ἡ Μάξιμον, ὡς τῆς Ἀπολιναρίου
 Φροντὶδαίας μετὰ ληξία, τῇ δέχεσθαι πικρὰς ἀξίας
 γυνώσκοντες ἀπεκέρχων. καὶ κατόντος δὲ τῶν τῇ ἐκ-
 κλησιαστικῇ γράφοντες ἐκκοσμίαις, καὶ τῇ ἐκπύ-
 σαν πῖσιν ἐν Νικαίᾳ βεβαίαν μόρην ἀφ' ἡγερέσαν-
 τες, εἰς τὰς οἰκίας ἐπαυλῶν ταξίδας. ἡ δὲ ἐπι-
 γνητομένη θέρους, εἰς ἐκείνῃ αὐτῆς τῇ πόλιν οἱ πλεῖ-
 σον τῶν ἐκκλησιάζοντων ἐκκλησιαστικῶν αὐτοὺς
 πάλιν συνικάλουν χρεῖαν ἡ συνδικὴν ἐπιστολὴν τῇ
 ἐσπέρας ἐπισκόπων ἐδέξατο, εἰς τῇ Ῥώμῃ αὐτοὺς
 ἀφικνέσθαι προτρέψαντες, ὥς σὺν ἰδὸν μεγίστης αὐτοῦ

modum docet Epistola 7. Episcoporum Italix ad Theodosium Imp. quam edidit Jacobus Sirmondus. Baronius quidem ad annum Christi 339. cap. xxv. ait Petrum Alexandrinum Episcopum septem Episcopos Egypti ad id perficiendum legisse, quorum nomina hæc erant. Ammon, Apammon, Arpocras, Sippas, Rhodon, Anubis, & Hermianus. Verum graviter hallucinatur. Hi enim septem, non Episcopi erant, sed Nautæ seu potius Gubernatores Clasis Alexandrinæ, ut testatur Gregorius in Carminibus Iambicis, *ἑπτὰ ναυαρχοὶ πρ.* Extrat Oratio Gregorii Naz. in eorum adventum. Ex qua discimus etiam eos non Episcopos fuisse sed Laicos Nautas scilicet Alexandrinos, qui trumentum ex Aegypto Constantinopolim advexerant. Quo maxime argumento con-

vincitur, eos Episcopos non fuisse. Neque enim Episcopali dignitati convenit framenti advectio. Denique Gregorius in tota illa oratione eos nunquam Episcopos, semper vero Laicos appellat, cum dicit toties *laici iudei & laici Sion*. Postrema verba illa Gregorii, *verum posita quam Caesar, qui fuit Caesaris contritus, Deo etiam qui Dei sunt tribuitis: illi tempore vestigat, hinc timorem*. Et postquam eibus vestris populum dimisit, *epi quoque, ut à nobis alimini, huc accedunt*. Hæc inquam verba an non aperte Laicos designant, & nautas qui framentum seu Canonem urbis C. P. adveherant?

1 Συνοδικὴ ἐπιστολὴ τῶν τῆς ἰατρικῆς] Extat hæc Epistola
Synodica Episcoporum Italiae ad Theodosium Imp. scri-
pta, quam edidit Jacobus Sirmundus in Appendice Theo-
δοσιανæ. σΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

συγκροτουμένης. ἀλλὰ ἢ μὴ Σποδῆμίας παρη-
τῆσαντο, ὥς οὐδὲν ἔχουσαι κέρδος ἐπέσειλαν δὲ
τῶν τε κλύδωνα τῶν χεῖ τῶν ἐκκλησιῶν ἐπαπα-
σαντα σημαίνοντες, καὶ τὴν μαγνητικὴν αὐτῶν
ἀμείλιαν αἰνιτικόν. ὃ καφαλαίω δὲ καὶ τὸ
ἀποστολικὸν τοῖς γράμμασι οὐδὲν φέρειν.
Ζαφίριοι δὲ τὴν τῶν μαγνητικῶν ἀνδρείαν τε
καὶ Ζοφίαν αὐτὰ διὰ τὴν τῶν γράμματα.

Verum professionem quidem, ut quæ nihil
emolumenti esset habitura, suscipere recusa-
runt: scripserunt tamen ad illos litteras, qui-
bus & tempestatem quæ adversus Ecclesias
excitata fuerat significabant, & illorum præ-
teritam negligentiam subobscurè innuebant.
Apostolicam quoque doctrinam brevi com-
pendio iisdem litteris inferuerunt. Verum
prudentiam illorum ac fortitudinem, ipsæ
quas scripserunt literæ apertius declarabunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

CAPUT IX.

Συνεδικόν παρὰ τῶν Κωνσταντινουπόλεως συνόδου.

10 *Epistola Synodica Concilii Constantinopolitani.*

ΚΥΕΙΟΙΣ ΠΡΕΒΕΥΕΤΑΙΣ, ἡ δὲ λαοφιλῶν ἀδελφῶν
ἡ συλλειτουργῶν, Δαμάσῳ, Ἀμερσίῳ, Βρίτ-
2 τῶν, Οὐαλεριανῶ, Ἀσכולίῳ, Ἀνιμῶ, Βασι-
λῆῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς ἀγίοις ἐπισκόποις τοῖς συ-
3 νελιγμένοις ὡς τῇ μαγνητικῇ ῥόμῃ, ἡ ἀγία
συνόδος τῇ ὀρθόδοξῃ ἐπισκόπων, τῶν συνελιγμέ-
των ὡς τῇ μαγνητικῇ Κωνσταντινουπόλει, ὡς Κυ-
εῖω χαίρειν. τὸ μὲν ὡς ἀγιοῦσαι τὴν ὑμῶν ἐν-
4 λάσκειν διδάσκων, ἡ δὲ διὰ τῶν πατρῶν τὸ
πλήθος, τῶν ἐπαχθέντων ἡμῖν ὡς τῇ τῶν Ἀρ-
ομακῶν διασείας, περὶ τῆς ἰσῆς. ὅτι γὰρ ὅτε
πάρρησι τὰ καὶ ἡμᾶς κέρως τὴν ὑμῶν ἐν-
μεθα διώκειν, ὡς διὰ τῇ μαγνητικῇ ταῦτα, οἷς
ἐχρῆν συναλγεῖν. οὐτε τοῖς τοῖς οἱ ὡς ἐχρῆν
ἡμᾶς χυμῶν, ὡς λαοφιλῶν ὡς ἐχρῆν
τι χρεῖς τῇ διωγμῶν παρῆς, ὡς ἐχρῆν
τὴν ὑμῶν, ὡς τοῖς πρὸς τὸν ὡς, ἀλλὰ ἡ τοῖς
δι' ἀγάπην τὰ τῇ πρὸς τὸν ὡς. χρεῖς
γὰρ ὡς ἐπὶ τῇ πρῶν, οἱ μὲν τῇ τῇ ἐξορίας
λυθῶντες διωγμῶν, ὡς τὰς ἐαυτῶν ἐκκλησίας
μυῖαν ἐπαχθέντων ἐχρῆν. τὸ δὲ καὶ πρὸς τὸν
ὡς τὰς ἐξορίας, ἐπαχθέντων τὰ λείψανα. πρὸς
δὲ ἡ μὲν τὴν τῇ ἐξορίας ἐπαχθέντων, ἐπὶ βροχῶν
τὰ τῇ αἰρετικῶν ὡς πρὸς τὸν ὡς, πρὸς τὸν
τῇ ἐπὶ τῇ ἀλλοτρίῃ, ἐπὶ τῇ οἰκίᾳ ὑπὲρ
του, λείψανον παρ' αὐτῶν πρὸς τὸν μακά-
ριον Σπύριον. ἄλλοι μὲν φέρουσιν ἐχρῆν αἰ-
κίαν, ἐπὶ τὰ ὡς τῇ Χειρὶ ἡ τοῖς μὲν

DOMINIS carissimis ac religiosissimis
fratribus & comministris, Damaso,
Ambrosio, Brittoni, Valeriano, Ascholio,
Anemio, Basilio, & reliquis sanctis Episco-
pis qui in magna urbe Roma collecti sunt,
sancta synodus Orthodoxorum Episcopo-
rum qui in magna urbe Constantinopoli
convenerunt, in Domino salutem. Super-
fluum fortasse fuerit insinuare reverentiæ
vestræ, & tanquam res gestas ignorantibus,
referre multitudinem malorum quæ ab A-
rianorum furore ac potentia perpassi su-
mus. Neque enim putamus, pietatem ve-
stram tam parvi facere res nostras, ut o-
pus habeatis ea nunc discere quibus con-
dolere vos jampridem oportuit. Nec tem-
pestates quibus vexati sumus ejusmodi fu-
ere, ut ob tenuitatem latere possent. Sed
& tempus persecutionum recens, vigentem
adhuc servat memoriam malorum, non so-
lum apud eos qui passi sunt, verum etiam
apud illos qui aliorum calamitates ob cha-
ritatem suas esse ducunt. Hæc enim, ut
ita dicamus, ac nudiustertius, alii exilii
vinculis liberati, non sine innumerabilibus
ærumnis ad suas Ecclesias redierunt. A-
liorum qui in exilio mortem oppetierant,
reportatæ sunt reliquæ. Nonnulli etiam
post reditum ab exilio, cum hæreticorum
furorem adhuc ferventem offendissent, a-
cerbiora domi sustinuerunt quam quæ a-
pud externos passi fuerant: lapidum jactu ab
illis obruti ut olim beatus Stephanus. Alii
variis cruciatibus lacerati, stigmata Christi ac

Adrianum
in Castro-
co, p. 101.

VALESII ANNOTATIONES.

dofiani codicis pag. 104. in ea Epistola Episcopi Italiz
posuissent, ut Nestas ius, qui in synodo C. P. deposito Ma-
ximo Episcopus fuerat ordinatus, loco cedat: aut certe
Romæ generale Concilium habeatur, in quo de ordinatio-
ne Maximi ac Nestasii iudicium feratur. Sic enim aiunt
Episcopi Italiz. Nec videmus eam posse aliter contem-
pni: aut ut redierint Constantinopoli, qui prior est ordina-
tus: aut certe super duorum ordinatione sit in urbe Roma
postquam Orientalium Concilium. Neque enim indignum
videtur, Auguste, ut Romana Ecclesia Antistitem suum
que & Italorum Episcoporum debeant subire tractatum, qui
autem Antistitem Episcopi ut exprobandum putaverint esse ju-
dicium, ut de Occidentalibus partibus Constantinopolim con-
cedendum putarent. Ejusdem Epistolæ mentio fit in Episto-
la Synodica Concilii C. P. quam sequenti capite refert
Theodoretus. Utrum porro præter hanc Epistolam ad
Imperatorem Theodosium, Episcopi Italiz aliam synodi-
cam scripserint ad Episcopos Constantinopoli congregatos,
mihi quidem incognitum est. Id tamen ab illis factum
non puto. Nam in Epistola synodica Patres Concilii C. P.
solam mentionem faciunt Epistolæ Imperatoris super ea re
ad ipsos scriptæ: quam scilicet Imp. Theodosius ad ipsos
scripserat rogatu Episcoporum Italiz. Id enim ab illo

poposcerant Episcopi Italiz, admoniti ab Imp. Gratiano,
ut docet eorum Epistola jam citata.

[1 Beñon] Beñon Cod. Reg.]

2 Ἀσכולίῳ] Hic superiore anno, qui fuit Christi 381,
Constantinopolitanæ synodo interfuerat, solus ex Occi-
dentalibus Episcopis, ut supra observavi. Quare non mi-
rum est, si cum esset Occidentalium partium Episcopus,
ad Synodum Romanam venit, quæ anno Christi 382. ce-
lebrata est, sed sub finem superioris anni à Damaso Rom.
Pontifice fuerat indicta. Anemius vero qui post Ascho-
lium hic nominatur, Sirmiensis erat Episcopus, qui Achi-
leensi Concilio interfuit. Britto autem cujusnam urbis
fuerit Episcopus, equidem nescio. Suspicio tamen Episco-
pum Capuæ fuisse.

3 Μαγνητικῇ ῥόμῃ] Rectius [in codice Regio, &]
in editione Basilicæ scribitur μαγνητικῇ, hic & paulo
post ubi Constantinopolis fit mentio. Certe Roma à Græ-
cis μαγνητικῇ dicta est, ut observavi in annotationibus
Eusebianis. Constantinopolim quoque ita nominat Eusebius
in libris de vita Constantini & Joan. Chrysostomus alique.

4 Τὸ παρὶν τὸ πλῆθος] In Manuscripto codice Hen-
rici Savilli legitur τὸ παρὶν τὸ πλῆθος, quomodo etiam edidit
Jacobus Sirmundus [ex codice Regio]. Pini.]

Sæc. IV. ac vibices in corporibus suis circumferunt.

IV. Jam vero pecuniarum damna & multas civitatibus inflictas, & singulorum proscriptioes, infidias, contumelias, & carceres, quis possit enumerare? Revera enim omnes ærummæ adversus nos multiplicatæ sunt super numerum: seu quod peccatorum nostrorum poenas persolvimus: seu quod benignus Deus per hanc malorum multitudinem exercere nos voluit. Pro his ergo gratias agimus Deo, qui tot ac tantis calamitatibus famulos suos erudit, & pro magnitudine miserationum suarum rursus eduxit nos in refrigerium. Nobis vero ad reparationem Ecclesiarum diuturno otio & multo tempore ac labore opus foret, ut corpus Ecclesiæ, tanquam ex diuturno morbo, sollicita curatione paulatim recreantes, ad pristinam pietatis sanitatem revocaremus. Et si enim persecutionum violentia penitus liberati videmur, & Ecclesias diu ab hæreticis possessas perfecte recuperasse; tamen molesti sunt nobis lupi, qui postquam ab ovilibus depulsi sunt, ovium greges in saltibus diripiunt; contrarios conventus agere præsumunt; populorum concitant seditiones; & ad Ecclesiarum perniciem nihil agere detrectant. Proinde necesse nobis foret, ut diximus, diutius huic negotio vacare. Sed quoniam fraternam erga nos caritatem declarantes, ad synodum quam Dei nutu ac voluntate Romæ congregatis, nos quoque velut membra propria piissimi Imperatoris litteris evocassis, eo consilio ut quia tunc soli ad perscendendas ærumnas dampnati sumus, nunc concordantibus in causa pietatis Imperatoribus, vos non soli regnetis, sed juxta Apostolicam sententiam, nos quoque vobiscum regnemus: Nobis quidem in votis erat, ut si fieri posset, universi simul relictis Ecclesiis desiderio, seu potius necessitati obsequeremur. Quis enim det nobis pennas sicut columbæ, ut volumus & requiescamus apud vos? Sed quoniam ea res prorsus nudaret Ecclesias, quæ nunc primum incipiunt renovari, & plerique nostrum id facere nullo modo possent: con-

1 Cor. 4

2 Cor. 12

pas cō τῷ σώματι περιφέρουσιν. χρημάται δὲ ζημίας καὶ περιτιμῶσι πόλεις, καὶ τὰς τῶν κατὰ ἡμῶν δημοσιότης, ὡς οὐκ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῶν δυνάμει, πᾶσαι γὰρ οὐκ ἔστιν ἡμῶν αἱ θλίψεις ἐκλυθῆναι ὑπὲρ ἀριθμῶν ἴσως μὲν, ἐπεὶ δὲ δίχα ἀμαρτημάτων ἐτάμεν ἴσως ἢ ἐν τῷ φιλαδέφῳ Θεῷ, ἀλλὰ ἔτι πολλὰ τῶν παθημάτων ἡμᾶς γυμνάζουσιν. τούτων μὲν τῶν Θεοῦ χάρις, ὅς ἐστιν διὰ πάντων θλίψεων τὸς ἐν αὐτῷ δούλους ἐξοπλίζει, καὶ ἡμεῖς τὸ πλῆθος τῶν οὐκ ἐν ἡμῶν αὐτῷ πάλιν ἐξήγαγον ἡμᾶς εἰς ἀναψυχὴν. ἡμεῖς δὲ μακρὰς μὲν ἔδωκεν χρόνους, καὶ πολλὰς χροῖας καὶ πόνας πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐπανόρθωσιν, ὡς ὅπως ἐκ μακρὰς ἀρρώστιας, ταῖς κατὰ μικρὴν ὑγιαινοῦσιν τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας ἐκισοσπλύνεται, πρὸς τὴν ἀρχαίαν τὴν θειοειδέα ὑγίαν ἐπαναγάγῃ. καὶ γὰρ εἰ τὰ μάλιστα δοκῶμεν τὴν διωκτικὴν ἀπὸ πλῆθος σφοδρότην, καὶ τὰς ἐκκλησίας χροῖας ἐν αἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ ἀρτίως ἀνακομιζέμεν, πλὴν ἀλλὰ βαρεῖς ἡμῖν λύκοι, καὶ μὴ τὸ τὸ μακρὰς ἐξωσθῆναι, καὶ τὰς ἐκκλησίας τὰ ποιμένα διαρπαζέμεν, ἀντισημῶντες πελῶντες, δὴ μὲν καὶ οὐκ ἐπαναστάσεις, οὐκ ὤντες ὅθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν βλάβη. ἢ μὲν οὐκ εἰρήκαμεν ἀνασταῖον, πλείονα ἡμᾶς ποροσχευέμεν χρόνον. ἐπεὶ δὲ μὲν τὸ ἀδελφικὸν περὶ ἡμῶν ἀγάπην ἐπιδεικνύμενοι, σὺνδοκίαν ἐπὶ τῷ Ῥωμαίων Θεῷ βελότῃ συζητοῦντες, καὶ ἡμᾶς ὡς οἰκῶν μέλη προσκελεύσασθε διὰ τὸν Θεοφιλέστατον βασιλέως χαρμμάτων, ὡς ἐπεὶ τὸν τὸν τὸν θλίψεις μόνον χαρπιδιόδοτον, ὡς ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ τῷ τῷ θειοειδέι συμφωνίᾳ, μὴ χωρὶς ἡμῶν βασιλεύσῃ, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν ὡς τῇ βασιλείᾳ Φαῖναι συμβασιλεύοντων, διχὴ μὲν ἡμῶν, εἰ δυνατόν, ἀπασιν ἀθρίως χαλιναγῶσι τὰς ἐκκλησίας, τῷ πόθῳ ἢ τῇ χρείᾳ χεῖρα δώσῃ. τίς γὰρ ἡμῶν δώσῃ πέρους ὅστις περὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν, καὶ πρὸς ἡμᾶς χαλιναγῶσι, ἐπεὶ δὲ τῷ τῷ παλιῶς ἐγὼ μὲν τὰς ἐκκλησίας, ἀλλὰ τὴν ἀναιδέως ἀρχαίαν, καὶ τὸ πρῶτον παλιότατον ὡς τοῖς πολλοῖς ἀδύνατον, συνδραμῆκαί μιν γὰρ εἰς τὴν Κωνσταντινῶν πόλιν, ὅτι τὴν πέρους χαρμμάτων τὴν παρὰ τῆς ὑμῶν τιμωρίας μὲν τὴν ἐν τῇ Ἀκυληῖᾳ σύνοδον, πρὸς τὸν Θεοφιλέστατον βασιλέα Θεοδόσιον ἐπισταθῆναι, πρὸς μόνον ταύτην τὴν ἀποδομῆν τὴν μέ-

45 χρι Κωνσταντινουπόλεως παρισκωασμένη, καὶ περὶ ταύτης μόνον τὴν σὺνδοκίαν τὴν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις μεταστάσιν ἐπισκόπων συζητάσιν ἐπαγομένον μείζον.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καὶ ἀπομύσει πόλιν] Henricus Savilius in suo codice priorem vocem lineola subnotavit, & crucem signavit ad marginem, ut hanc vocem corruptam esse indicaret. Camerarius quidem & Sirmundus, multas civitatum interpretationes sunt, quod non probat. Neque enim ἀπομύσει, multationem significat. Dicendum enim esset ἀπομύσει, aut ἐπιμύσει. Nec melius Christophorus vertit emissiones civitatum quas incolabant. Ego mutationes urbium malim vertere. Qui enim persecutionem patitur, vertere solum cogitur, & extraneas civitates Patriæ suæ præponere, quod est ἀπομύσει. Posset etiam ea vox aliter exponi, de civitatibus quæ ob Catholicæ fidei defensionem gravi pecunia multatæ sunt

ab Imperatoribus. Primum enim loquuntur Episcopi de civitatibus quæ persecutionis procella quatitæ sunt: deinde de singulis civibus. Itaque verba illa χρημάτων δὲ ζομῶν καὶ ἀπομύσει τῶν πόλεων, uno spiritu legenda sunt. Atque hæc explicatio mihi nunc magis placet. Tantum ἀπομύσει scribendum erit.

2 Ὡς τὸν πέρους χαρμμάτων] Intellego Epistolam Concilii Italici ad Theodosium Imperatorem, de qua supra loquuti sumus. Scripta autem est hæc Epistola post Concilium Aquileiense, ut docent Patres Synodi C. P. ab Episcopis scilicet qui post Concilium Aquileiense celebratum anno Christi 381. mense Septembri, Aquileiæ subierant.

105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

autem profectionis necessitate nihil suspi-
 cati eramus, nec omnino quidquam audi-
 eramus priusquam Constantinopoli conve-
 nissent: cum præterea præstituti tempo-
 ris angustia, nec ad longioris itineris appa-
 ratum, nec ad omnes communionis nostræ
 Episcopos qui in diversis provinciis sunt,
 conveniendos, & consensus ab iisdem ac-
 cipiendos sufficeret: quoniam, inquam, hæc
 & alia insuper plurima multos venire pro-
 hibebant, quod secundum fuit, tum ad res
 restituendas, tum ad nostram erga vos cari-
 tatem declarandam, id fecimus; reverendis-
 simos & carissimos fratres & comministros
 nostros, Cyriacum, Eusebium, & Priscia-
 num deprecari, ut ad vos alacri animo pro-
 ficiscerentur. Per quos voluntatem nostram
 pacificam esse, nihilque aliud quam unita-
 tem spectare ostendimus, & zelum quem
 pro recta fide habemus, vobis declaramus.
 Nos enim siue persecutiones, siue vexatio-
 nes, siue Imperiales minas, siue crudelita-
 tem Præsidum, siue aliam quancunque
 tentationem ab hæreticis pertulimus, pro
 Evangelica fide quæ Nicææ in Bithynia à
 trecentis & octodecim patribus confirmata
 est, sustinimus. Hanc enim & vobis &
 nobis & omnibus, qui veræ fidei sermonem
 non pervertunt, probari decet: quam nos
 vix tandem retinemus ac servamus, quippe
 quæ antiquissima sit, & baptismo consen-
 tanea, docens nos credere in nomen Patris &
 Filii & Spiritus sancti, unam scilicet Dei-
 tatem & potentiam ac substantiam Patris,
 Filiique, & Spiritus sancti credentes; &
 qualem ita dignitatem, & coæternum Im-
 perium in tribus perfectis hypostasis, si-
 ve in tribus perfectis personis. Ita ut nec
 Sabellii morbus locum habeat, confundendo
 hypostases & tollendo proprietates; nec
 Eunomianorum & Arianorum ac Pneuma-
 tomachorum blasphemiam vim ullam obti-
 neat, substantiam & naturam ac Deitatem
 dividens, & increatæ & consubstantiali ac
 coæternæ Trinitati recentiore quendam
 aut creatam, aut alterius substantiæ Trini-
 tatem superinducens. Incarnationis quoque
 Domini nostri doctrinam incorruptam ser-
 vamus: nec sine anima, nec sine mente, nec
 imperfectam carnis dispensationem admitten-
 tes, sed totum scientes, ante secula quidem
 perfectum extitisse Dei Verbum: in no-
 vissimis autem diebus propter nostram sa-
 lutem perfectum hominem factum esse. Et
 fides quidem quæ constanter à nobis prædi-
 catur, in summa sic se habet. Ex qua ma-

Cyriacum,
 Eusebium,
 Priscianum
 legati ad
 Synodum
 Romanam.

Fidei Ni-
 cæne lau-
 des.

VALERII ANNOTATIONES.

1. Ἀγίου ὁφίον] Duo hæc vocabula defuncte apud Ni-
 cephorum, nec habentur in versione Epiphani Schola-
 stici. Est tamen solemne Epitheton quo recentiores Gra-
 eci designare solent Episcopos Concilii Nicæni.

2. Ταύτην γὰρ] Hæc in editione Basilienfi scribuntur à
 capite. Ceterum pro ταύτην, in codice [Regio &] Savi-
 lii & apud Nicephorum legitur ταύτην, quam lectionem
 secutus est Jacobus Sirmundus.

3. ἢν μέλας σπῆ] Henricus Savilius in suo codice ita
 notavit. Oratio Imperfecta. Jacobus autem Sirmundus
 celsio quædam codicem secutus, audacter expressit hæc
 verba, cum tamen in omnibus nostris exemplaribus ha-

beantur & in editione Basilienfi, nec non apud Nicepho-
 rum & Epiphani. Quod si Savilius ac Sirmundus to-
 tius Orationis vestigia attentius conspecti essent, vidis-
 sent profecto, hic subaudiendum esse verbum αὐτοῦ,
 quod post longum verborum circuitum subjicitur hoc mo-
 do: καὶ τὸν τοῦ ἁγίου πνεύματος δι' τοῦ λόγου ἀλάφω-
 φον αὐτοῦ.

4. Τέλειαις ὑποστάσεσιν] Apud Nicephorum [& in codice
 Regio J. Pini] legitur πλειονότητις: Quomodo etiam legit
 Epiphanius & holsicus, ut ex versione ejus appareat. Sic
 enim vertit, in tribus perfectissimis subsistentiis.

S.M.C. jorem adhuc voluptatem vobis capere lice-
 IV. bit, si & libellum Antiochiz conditum a
 synodo quæ illuc celebrata est, legere digne-
 mini, & illum qui superiore anno editus
 est Constantinopoli ab œcumenica synodo.
 Quibus in libellis & fidem nostram latius
 exposuimus, & contra hæreses nuper exor-
 tas anathema, manuum nostrarum subscri-
 ptione protulimus. De particulari autem ad-
 ministratione singularum Ecclesiarum, anti-
 qua, ut probe nostis, obtinuit sanctio, &
 sanctorum Patrum qui Nicææ congregati
 sunt, regula, ut in singulis provinciis Epi-
 scopi illius provinciz, & si illis placuerit,
 una cum ipsis finitimi, prout utile judica-
 verint, ordinationes faciant. Ex quarum le-
 gum præscripto, tum reliquas apud nos Ec-
 clesias administrari scitote, tum nobilissimarum
 Ecclesiarum Episcopos esse renuntiatos.
 Unde etiam Constantinopolitanz Ecclesiaz
 recens, ut ita dicam, fundatur, quam nuper
 ex hæreticorum blasphemia, tanquam ex le-
 onis faucibus, adjuvante Dei misericordia e-
 ripuimus, reverendissimum ac religiosissimum
 Nectarium ordinavimus Episcopum,
 in Concilio universali, communi omnium
 consensu, coram religiosissimo Imperatore
 Theodosio, adstipulante omni clero & uni-
 versâ civitate. Antiquissimæ vero veræ-
 que Apostolicæ Antiochenz in Syria
 Ecclesiaz, in qua venerandum Christiano-
 rum nomen primum innotuit, reverendis-
 simum & religiosissimum Flavianum, tum

Ordinationes
 quomodo
 de sacra-

Ecclesia
 CP. recens.

Antiochena
 antiquis-

πλέον ψυχολογηθῆναι δύνασθαι, τὰς τε αὖ Ἀν- 1
 τοχίας τὸν παρὰ τῆς ἐκκλῆσις συνελθούσης συνόδου
 ἡγιασμένην καὶ ἁγιάσαις αὐτοῖς, καὶ τῇ πέρυ- 2
 σον αὖ Κωνσταντινὸς ὡς τῆς οἰκουμένης ἐκ-
 τελέσει συνέδῳ αὖ πλεονέστερον τῇ πρὶν ὁμο-
 λογούμεν, καὶ τῷ ἁγίῳ καὶ οὐνοῦ ἀντιπρο- 3
 στάτῳ ἐκείνῳ ἐκείνῳ πεποιθμένῳ. ὅτι ὅτι αὖ
 οἰκουμένη τῇ ἁγίῳ μέρος αὖ τῆς ἐκκλησίας, πα- 4
 λαίος τε, ὡς ἴσθι, διημέρος κεκράτηκε, καὶ τῷ ἁγίῳ
 αὖ Νεκταρίῳ πατέρῳ ὄντι, καὶ ἐκείνῳ ἐπαρχίᾳ
 τῆς ἁγίας ἐπαρχίας, καὶ εἰς ἐκείνῳ βύλας, οὗτοι αὖ- 5
 τοῖς τῆς οἰκουμένης ὡς τὸ συμφέρον ποιῶσιν αὖ
 χυροπείας. οἷς ἀκολούθως, τὰς τε λαμπρὰς ἐκκλη- 6
 σίας παρ' ἡμῶν οἰκουμένης ἡγάσκειτε, καὶ τῷ ὁμο-
 λογούμεν ἐκκλησιῶν ἀναδιδοῦσιν τῆς ἱερέας, οὗτοι 7
 τῆς αὖ Κωνσταντινὸς ἡσυχίας, ὡς αὖ εἴποι
 περ, ἐκκλησίας, ὡς ὅσοι ἐκ ἁγίας λείπεται τῆς 8
 τῆς αὖ ἁγίας βλασφημίας ὑπόνοιοι ἐξηπάσαι αὖ
 διὰ τῆς οἰκουμένης τῷ Θεῷ, τῷ ἀδελφωτάτῳ καὶ Θεο- 9
 φιλέστατον Νεκταρίῳ ἐπίσκοπον καὶ ἁγίῳ ἀντιπρο-
 στάτῳ τῆς οἰκουμένης συνόδου, μετὰ κοινῆς ὁμοθυμα- 10
 νίας ὅσοι καὶ τῷ Θεοφιλέστατῳ βασιλεῖ Θεοδοσίῳ,
 πατρί τε καὶ ἁγίῳ καὶ πάντι ὁμοθυμαδὸν τῷ πᾶσι 11
 λείπεται. τῆς δὲ πρὸς αὐτῆς καὶ ὅσοις ἀποστολικῆς ἐκ-
 κλησίας τῆς αὖ Ἀντοχίας τῆς Συρίας, αὖ ἡ πρῶ- 12
 τη τὸ τίμιον τῷ Χριστῷ ἐκκλησίᾳ τῇ ὁμοθυμα- 13
 νίας ἀδελφωτάτῳ καὶ Θεοφιλέστατῳ ἐπίσκοπον Φλαβiano,

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τὸ πρὸς Ἀντοχίαν τὸν παρὰ τῆς οἰκουμένης συνόδου] Intel-
 ligit synodum Antiochenam, quæ facta est anno Christi
 378, de qua superius plura observavi. In ea synodo con-
 dita fuerat formula fidei, cui deinde subiecti erant Anathe-
 matismi diversarum hæreseon ex more. Sic in synodo
 Nicæna, post expositionem fidei subiunguntur Anathe-
 matismi. In eadem synodo Antiochena lectus & confirma-
 tus fuerat tomus Occidentium, id est Epistola Synodica
 Damasci Papæ, ut superius demonstravi. Sic enim ait Ce-
 sari V. Concilii C. P. qui est ὁ πρὸς τὸν τῶν δυνάμεων
 καὶ τῶν αὖ Ἀποστόλων ἀντιπροστάτην, τῶν ἁγίων ὁμοθυμαδὸν
 πατέρων καὶ οὖν καὶ ἁγίων πνεύματος διάνοιαν. Intelligit
 enim Episcopos qui Antiochiz congregati fuerant ante
 triennium, & Tomum Occidentium quo una Patriæ &
 Filii & Spiritus sancti divinitas asseritur, subscriptione sua
 firmaverant, ut ex collectione Romana superius ostensum
 est. Male Baronius. Paulini ac Meletii sectatores eo Cano-
 ne intelligi existimavit.

2 Παρὰ τῶν Οἰκουμένων] Miror quomodo Orientales ad
 Synodum Romanam scribentes, synodum suam Οἰκουμένην
 hoc est universalem seu generalem appellent. Fateor
 quidem C. P. synodum tandem pro generali habitam
 fuisse, accedente scilicet consensu Occidentalis Ecclesiaz.
 Verum eo tempore quo hanc Epistolam scripserunt ad
 synodum Romanam, C. P. Synodus universalis dici non
 potuit. Universalem enim synodum eam demum intel-
 ligimus, ad quam ex universo orbe evocati conveniunt
 Episcopi. Atqui ad C. P. Synodum ex Orientis dunta-
 xat partibus Episcopi conveniunt, uti supra ostendimus,
 cum Theodosius qui eam congregavit, solius Orientis
 Imperium obtineret. Dicit fortasse aliquis, Ascholum
 Occidentium partium Episcopum ei synodo interfuisse.
 Fateor id quidem. Verum Ascholum vices non gessit om-

nium Occidentium, nec pro universis Occidentalibus ei
 synodo subscripsit. Sane Occidentales hanc synodum C. P.
 diu non habuerunt pro Œcumenica, ut docet Epistola
 Concilii Italici ad Theodosium Imperatorem his verbis:
 Nos igitur in synodo ea quæ totius orbis Episcopis videba-
 tur esse præscripta, nihil de more statuentium esse consuevimus.
 At eo ipso tempore, quæ generale Concilium declinaverant,
 Constantinopoli quæ græcè dicebatur. Nam cum cognovissent
 ad hoc partium venisse διακρίσιν, ut causam in synodo
 ageret suam, quæ etiam in indicium Concilium non fuisset,
 &c. Vides ut generale Concilium opponunt synodo C. P.
 generale Concilium appellant illud quod Romæ indictum
 fuerat à Damasco anno Christi 380 ad causam Maximi
 Cynici examinandam. Quod cum Orientales Episcopi de-
 cretassent, iterum Episcopi Italici anno Christi 381. post
 Aquileiense Concilium Theodosium Imp. rogaverunt, ut Ro-
 mæ generalis synodus Orientalium simul & Occidentium
 cogeretur. Non habuerunt igitur synodum C. P. pro Œc-
 umenica Occidentales Episcopi, cum ejus acta improba-
 verint, Ordinationem scilicet Flaviani atque Nectarii.
 Cumque per eas ordinationes ruptam esse communionem
 inter se atque Orientales Episcopos conquiesci sint.

3 Ἀναδιδοῦσιν τῆς ἱερέας.] Hunc locum correxi ex co-
 dice [Regio &] Savili & ex Nicephoro, in quibus legi-
 tur ἀναδιδοῦσιν. Atque ita etiam legit Christophorus
 & Sirmundus. Epiphanius quidem Scholasticus vulgaram
 scripturam tuetur. Verum ea quæ sequuntur, satis ostendunt
 ita scribendum esse ut dixi. Sequitur enim de Episcopis
 Constantinopolitanis, Antiochiis & Jerosolymorum, qui in
 Constantinopolitana synodo ordinati fuerant aut confir-
 mati. Alexandrini autem Timothei nulla sit mentio,
 propterea quod is in supradicta synodo nec ordinatus fue-
 rat nec confirmatus.

VARIORUM.

α Παρὰ δὲ τῶν οἰκουμένων — ὡς καὶ ἀδελφῶν τῶν χριστιανῶν] Ut Patres comprobent Nectarii & Flaviani ordina-
 tiones canonice factas fuisse, appellant ad Canonem quartum
 Concilii Nicæni, quo statutum est, ut Episcopus ab
 omnibus, si fieri potest, qui sunt in Provincia ejus, Episcopis
 ordinetur, ita tamen ut confirmatio cujusque ordina-
 tionis per singulas Provincias ad Metropolitanum pertineat.

Et ad antiquam sanctionem, quæ continetur in canonibus
 Apostolicis 34 & 35, quæ scilicet finitimi quibuscunque
 Episcopis in aliqua Provincia ordinationes facere permis-
 sum est, si ab ejusdem Provincie Episcopis vocati fue-
 rint. Vid. Guil. Brunetide cod. Can. Ecclesia Primitiva
 illustrata, lib. I. cap. 5.

α οἱ τῆς ἐπαρχίας καὶ τῆς ἀνατολικῆς διακρίσεως
 συνδραμόντες χειροτονήσαντες πάντες συμ-
 ψήφον τῆς ἐκκλησίας ὥσπερ ἀφ' ἑμῶν Φωῆς τὸν
 ἀνδρα τιμωσάμενος ἥντις ἐνδοξοὶ χειροτονίαν ἰδί-
 β ξάτω καὶ τὸ τῆς συνόδου καινόν. τῆς δὲ γὰρ μητρὸς
 ἀπασῶν τῆ ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις, ἣ αἰδ-
 σιμώτατος καὶ θεοφιλέστατος Κύριλλον ἐπίσκοπον
 ὡς γινώσκοντες, χειροτονήσαντες τὸν ὡς τῆς ἐπαρ-
 χίας χειροτονηθέντα πάλαι, καὶ πάλαι πρὸς τῆς
 Ἀρειανῆς ἐν ἀμφόροις τόποις ἀβλήσαντα. οἱς ὡς
 οὐδέποτε καὶ χειροτονῶν παρ' ἡμῶν κεκοιμημένος, καὶ
 ἔτι ὑμετέροις συγχαιρῶν ὡς ἀγαπῶν διδάσκων,
 τῆς πνευματικῆς μυστηρίου ἀγάπης, καὶ ἡ κυρι-
 ακῇ φύσει, πᾶσαι μὲν καταστάσεις ἀνθρωπίνου
 πορπατοῦν, τίμω δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ οἰκουμένη
 πορπατοῦν πῶντος τῆς πορπῆς ἡ καὶ ὅσα συμ-
 παθείας ἢ χάριτος. ὅπως γὰρ τῇ τῆς πίστεως
 συμφωνίας λόγῳ, καὶ τῆς Χριστιανικῆς κυριότητος
 οἱ ἡμῶν ἀγάπης, παυσόμεθα λέγοντες τὸ ὡς τῆς
 ὁμοδοξίας κατεγνωσμένον ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου,
 ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶν, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ. πάντες δὲ Χριστοῦ
 Φανέρωται, ὅς οἱ ἡμῶν ἡ μελέτης, οὐδὲ καὶ ἐξ-
 ὅτι, ἀρχὴν τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας τηρήσαντες, καὶ
 τῷ βήματι τῷ Κυρίου μὲν παρρησίας ὡς ἀποδο-
 θῆναι. ταῦτα κατὰ τῆς Ἀρείου καὶ Ἀετίου καὶ Εὐνο-
 μίου μαρίας καὶ μόνων καὶ καὶ Σαβελλίου καὶ Φωπῶν
 καὶ Μαρκελλίου, Παύλου καὶ τῷ Σαμοσατίῳ καὶ Μα-
 κεδονίῳ γράψαντες. ὡς αὐτὸς καὶ τῷ Ἀπολλινάρι
 καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπεκρίναντες ἐκρήκοντες, καὶ ἔτι
 ὡς ἀνθρωπίνως τῷ Κυρίῳ λόγον ἀδιδόξουσι σὺ-
 ζομένη, ὅτι αἰσυχον, ὅτι αἰσυχον ἢ ἀτελῇ τίμω τῆς
 σαρκὸς οἰκουμένης ὡς ἀδιδόξουσι. καὶ Δάμιστος
 δὲ ὁ παιδύφρων, ταύτην μαθὲν ἀναφεύσας τίμω
 αἰρίσιν, ἐκ Ἀπολλινάριος μόνος, ἀλλὰ καὶ Τιμόθεον
 ἔτι ἐκείνῳ γὰρ φαίνεται καὶ ἀπεκρίναντες καὶ τῷ
 τοῖς τίμω ὡς αἰσυχον ὡς ἀπρόσωπος, ἀφ' ἑμῶν γράμ-
 μάτων διδάσκων, ὡς οἰκῶν τῇ συγγραφῇ τοῦ
 μετὰ χρήσιμον.

illius provinciae, cum Orientalis Diocesis
 Episcopi in unum congregati, communi
 suffragio Episcopum ordinarunt; universa
 Ecclesia communi consensu & quasi uno
 ore eum honorante. Quam quidem legiti-
 mam ordinationem synodus etiam universa
 suscepit. Hierosolymitanæ autem Ecclesiæ,
 quæ mater est omnium Ecclesiarum, reve-
 rendissimum ac religiosissimum Cyrillum E-
 piscopum esse indicamus, qui & canonice
 ab Episcopis provinciae olim fuit ordinatus,
 & plurima variis in locis contra Arianos
 certamina subit. Quibus tanquam canonicè
 ac legitime apud nos constitutum, vestram
 quoque reverentiam gratulari hortamur, in-
 tercedente spiritali caritate, & Domini ti-
 more, omnem quidem humanum affectum
 comprimente; Ecclesiarum autem ædifica-
 tionem privatæ erga singulos benevolentiae
 & gratiæ præponente. Hac enim ratione,
 ubi verbum fidei communi consensu stabili-
 tum, & Christiana caritas inter nos fuerit
 confirmata, posthac desinemus dicere id quod
 ab Apostolo condemnatum est: Ego quidem I Cor. 1.
 sum Pauli, ego vero Apollos, ego autem
 Cephas. Sed dum omnes videbimur esse
 Christi qui non est scissus in nobis, inte-
 grum, Deo juvante, sine scissura corpus
 Ecclesiæ servabimus, & ad tribunal Christi
 stabimus cum fiducia. Hæc illi adversus
 Arii, Aëtii, & Eunomii vesaniam: Sabellii
 item, Photini, Marcelli, & Pauli Samo-
 sateni, ac Macedonii scripserunt. Sed &
 Apollinaris novam doctrinam aperte damna-
 runt his verbis: Incarnationis quoque Do-
 mini nostri doctrinam incorruptam serva-
 mus: nec sine anima, nec sine mente, nec
 imperfectam carnis dispensationem admit-
 tentes. Quinetiam laudatissimus Damasus,
 cum hanc hæresim exortam esse didicisset,
 non Apollinarem modo, verum etiam Ti-
 motheum ejus discipulum deposuit, & ab
 Ecclesiæ communione alienos pronuntiavit.
 Idque Orientalibus Episcopis per litteras si-
 gnificavit; quas huic operi inferere operæ
 pretium duxi.

VARIORUM ANNOTATIONES.

α Ἀνατολικῆς διακρίσεως] Socrates ait, lib. 5. cap. 8.
 Patriarchas in hoc Concilio primam fuisse institutos. Ut
 ea res fuerit, quæ inter viros doctos adhuc disceptatur,
 constat sed in Antiochenam ab antiquo habuisse juridi-
 ctionem Patriarcham prærem: quoniam ut usque olim receperat
 confirmavit Synodus Nicæna canone sexto. Quæ causa
 fuit cur ad Epirota in hac sede collocandum non tan-
 tum Episcopi Syriæ, sed & ceteri totius Diocesis Ori-

entalis suffragia sua contulerunt. W. Lewis.

β Μητρὸς ἀπασῶν τῶν ἐκκλησιῶν] Quamquam Ecclesia
 Hierosolymitana à prima, ut videtur, Metropolitana in-
 stituitur fere usque ad Concilium Chalcedonense, Cæsa-
 rex ut Metropoli subiceretur, semper tamen singulari
 in honore ab omnibus abis Ecclesiis habita fuit, utpote
 à qua Evangelii doctrina primum profecta, deinde ad alias
 orbis regiones derivata ac propagata fuit.

*Epistola Synodica Damasi Episcopi urbis Romae,
contra Apollinarem & Timotheum scripta.*

*Συνδικὸν Δαμάσου ἐπισκόπου Ῥώμης, κατὰ Ἀπο-
λίναριον καὶ Τιμόθεον γραφὴν.*

Quod debitam Apostolicæ sedis reverentiam exhibet Charitas vestra, in eo vobis ipsis plurimum præstatis, filii carissimi. Et si enim in sancta Ecclesia in qua sanctus Apostolus sedens docuit, decet nos præcipue quodammodo clavum tenere quem regendum suscepimus, tamen hoc honore inferiores nos esse profitemur. Atque idcirco omnibus modis laboramus ut, si fieri potest, ad gloriam beatitudinis illius perveniamus. Scitote igitur, quod profanum olim Timotheum Apollinaris hæretici discipulum, una cum impio eius dogmate damnavimus, nec reliquias ejus deinceps ulla ratione valituras esse confidimus. Quod si antiquus ille serpens semel atque iterum percussus, adhuc in suum supplicium reviviscit, qui extraneus est ab Ecclesia, & qui lethalibus suis venenis quosdam infidelium assidue conatur inficere, hunc vos tanquam pestem quandam declinate: & memores Apostolicæ fidei, ejus potissimum quæ Nicææ à patribus conscripta & publicata est, firmo gradu stabiles in ea atque immobiles permanete: nec patiamini posthac ut clerici & laici vestri has sermonum vanitates & quæstiones abolicas auscultent. Jam enim semel formam dedimus, ut qui se Christianum esse profiteretur, id quod ab Apostolis traditum est custodiat: Cum dicat beatus Paulus: Si quis vobis evangelizaverit præter id quod accepistis, anathema sit. Christus enim Filius Dei, Dominus noster, generi humano plenissimam salutem passione sua contulit, ut totum hominem peccatorum nexibus implicatum, ab omni peccato liberaret. Hunc si quis humanitatem aut deitatem imperfectam habuisse dixerit, spiritu diaboli plenus, se gehennæ filium ostendit. Quid igitur depositionem Timothei à me denuo postulatis? Qui & hic judicio sedis Apostolicæ, præsentem etiam Petro Alexandrinorum urbis Episcopo, depositus est una cum magistro ipsius Apollinare, & in die judicii debita supplicia ac tormenta patietur. Quod si leviores quosdam homines in suam sententiam perducit, quasi aliquam spem habens, ipse qui veram spem in Christum sua confessione mutavit: cum illo pariter peribit

Galat. 1.9.

Οτι τῇ ἀποστολικῇ καθίδρυται ὁρφομένη αὐτῷ ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἀποίμει, ἑαυτοῖς τὸ πλεονέκτημα παρέχεται, ὑοὶ πρῶτατοι. καὶ γὰρ ἐὰν τὰ μάλιστα ἐν τῇ ἀγίᾳ ἐκκλησίᾳ, οὗ ἡ ὁ ἅγιος ἀπόστολος καθιζόμενος εἰδὼς, πῶς θεωροῖται ἡμᾶς τὸς οἰαχοὺς ἰδιούτης οὗς ἀνεδεξάμεθα, ὅμως ὁμολογοῦμεν ἑαυτοὺς ἐλάττωτας εἶναι τῇ τιμῇ. ἀλλὰ διὰ τὸ οἰδῆσθαι τὴν τριπλῶν σπουδαζόμεν, εἴπως διηγεώμεθα πρὸς τὸ δεῖν τῆς μακαριότητος αὐτῶν ὡς ἀγαθῶν. καὶ σκοπεῖτε πῶς, ὅτι τὸ πάλας Τιμόθεον τὸ βέβηλον, τὸ μαυρὸν Ἀπολίναριον τὸν αἰρετικοῦ, καὶ ἀσπίδας αὐτῶν δόγματος καθύλακτον, καὶ ὑδαμῶς πιστεύοντων αὐτῶν τὰ λεύκιστα λόγῳ τοῦ ἑλπίου ἰσχυροῦ. εἰ δ' ἐπ' ἐκείνους ὁ ἱεὺς ὁ παλαιός, ἀπαξ καὶ διῆκτον καθιζάνουσιν, πρὸς ἰδίαν πτωχίαν ἀναζήσας, ὅπως ἐκλὸς τῇ ἐκκλησίᾳς ὑπάρχῃ, ὡς σφῆλαι τοῖς ἐαυτοῖς θανατηφόροις φαρμάκοις πρὸς ἀπίστοις ἀφαιρούμενοι ἢ παύσῃ, ταύτην ὡς πρὸς φάρμακον πᾶσι ἐκκλησίαις ὅμως μεμινημένοι τῇ ἀποστολικῇ πίστει, ταύτης μάλιστα ἥτις ἐν Ναζαρέτ ὡς τὸ παλαιοῦ ἐφ' ἡμεῖς ἐξετέθη, βεβαίως βαθυῶς ἰσχυρῶς τῇ πίστι ἀμειψόμενοι ἀφαιρούμεθα καὶ μὴ ματαλογίας καὶ ἡφανισμένας ζητήσεις, καὶ τῶν ὑπομείνατε ἀκύν τὸς κληρικῶν καὶ τὸς λαϊκῶν ὑμῶν. ἡ δὲ γὰρ ἀπαξ τύπος ἰδῶσμεν, ὥστε ὁ καὶ οὗτος ἑαυτὸν Χριστιανὸν, ἐκείνῳ φυλάττει, ὡς ὡς τὸ Ἀποστόλου παρὰ τῇ, λέγοντος ὁ ἅγιος Παῦλος, εἴ τις ὑμᾶς διαφραλίσει παρ' ὁ παρὰ τῇ, ἀνάθεμα εἴη. ὁ γὰρ Χριστὸς ὁ ὕψος τοῦ Θεοῦ ὁ Κύριος ἡμῶν, τῷ γὰρ τὸ ἀνθρώπου διὰ τὸ ἰὸν πάσης πληρωσάμενος ἀπὸ τῆς ζωῆς, ὥστε ὅλον τὸν ἄνθρωπον ταῖς ἀμαρτίας ἐκχέμενοι, πάντες ἀμαρτίας ἐλδοτέροι. τῷ περὶ εἴ τις ἦτοι ἀνθρωπότητος, ἡ θεότητος ἐλαττον ἐκχέμενοι ἡτοι, πνεύματος διαδόχῳ πληρωμένοι, καὶ καὶ οὗτος ἑαυτὸν ἀποδείκνυσιν. τί τοῦτο πάλας παρ' ἡμῶν ζητᾷτε καὶ καθάρισον Τιμόθεον, ὡς καὶ ἐνταῦθα κείνῳ τῇ ἀποστολικῇ καθίδρυται, παρὰ τῷ καὶ Πέτρῳ τῇ ἐπισκόπῳ τῆς Ἀλεξανδρινῶν πόλεως, καθιζάνει ἅμα τῷ διδασκάλῳ αὐτῷ Ἀπολίναριῳ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως τὰς ὁρφομένας πτωχίας καὶ βασιλίας ὑπομείναι. εἰ δὲ τις καὶ κατωτέρως πύθαι ἐκείνους, ὡς τῶν ἐλπίδων ἔχων, ὡς τις τὸ ἀληθὲς ἐλπίδα καὶ εἰς Χριστὸν τῇ ὁμολογίᾳ μετέβαλλε, καὶ

VALESI ANNOTATIONES.

1 *Συνδικὸν Δαμάσου*] Baronius hanc epistolam à Damaso scriptam esse ait anno Christi 373. in Synodo Romana. Sed non dubito quin hæc Synodica Damasi epistola diu post Synodum illam Romanam quæ anno Christi 373 celebrata est, conscripta sit. Nam Damasus ipse in hac Synodica disertè testatur, Apollinarem ac Timotheum ejus discipulum jamdudum à se damnatos ac depositos fuisse, præsentem Petro Alexandrinæ urbis Episcopo. Atqui Apollinaris primum à Damaso damnatus est in Synodo Romana anno Christi 373 ut fatetur ipse Baronius. Cui Synodo interfuit Petrus Alexandrinus, ut testatur etiam Sozomenus. Hanc igitur Synodicam scriptam esse oportet diu post Synodum illam Romanam, cum in hac Syno-

dica mentio fiat illius Synodi in qua damnatus fuerat Apollinaris.

2 *ἑαυτοῖς τὸ πλεονέκτημα παρέχεται*] Quisquis hanc Damasi Synodicam in Græcum sermonem transiit, hoc loco lapsus mihi videtur, cum in vniuersum codicem incidisset. Scripserat enim procul dubio Damasus, *ποδὶς ῥωμανῶν τριόντων* ut sensus & orationis series possit. Ipse vero legit *υμῶν*, absque ullo sensu.

3 *Παρέχεται*] *Παρέχεται* cod. Reg.]

4 *ἡ δὲ γὰρ ἀπαξ τύπος*] Intelligit ut opinor epistolam scriptam ad Paulinum Antiochenum Episcopum, quæ hic subjicitur à Theodorito.

ΤΕΤΥ

τὴν ὁμείας ἀπολαύται, ὅς τις δὲ ποῖς βέλει τῷ κατὸν τῆς ἐκκλησίας ἀντιπαλαύσας. ὁ Θεὸς ὑμᾶς ὑγιαίνοντας ἀφ' ἀφύλακται, καὶ τιμώσας. καὶ ἄλλα δὲ τινὰ συναθροισθεὶς ἐν τῇ μεγάλῃ Ῥώμῃ γυγνῶσκει καὶ διαφύρει αἰρέσεων, ἀπὲρ ἀναγκαῖον ὧν ἐνταῦθα τῇ συγγραφῇ.

quisquis vult regulæ Ecclesiæ repugnare, Deus incolumes vos servet, filii carissimi. Sed & alia quædam contra diversas hæreses scripserunt Episcopi Romæ congregati, quæ huic historiæ intexere necessarium duxi.

S. C. IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

CAPUT XI.

Ἀλλὰ τὸ αὐτὸ συνοδικὸν καὶ ἀφ' ἑτέρων αἰρέσεων.

Alia ejusdem Damasi Synodica Epistola contra diversas hæreses.

Ομολογία τῆς καθολικῆς πίστεως, ἣν ὁ πάπας Δάμασος ἀπέστειλεν τοῖς ἐπίσκοποις Παυλῶν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ, ὅς ἐγένετο ἐν Θεσσαλονίκῃ. Ἐπειδὴ μὲν ἔν Νικαίᾳ σύνοδον, αὕτη ἡ πλάγις ἀνέκυψεν, ὥστε πολλοὶ τῶν βεβήλων γόματι εἰπὼν, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον γέννησθαι διὰ τὸ ὕψος, ἀναθεματίζοντες τὸν μὴ μὲν πάσης ἐλθουμένης κηρύττοντας οὐ τὸ Πατέρα καὶ τὸ ὕψος καὶ τὸ αὐτὸς ὕψος καὶ ἱερότητας ὑπάρχον τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Ομοίως δὲ ἀναθεματίζοντες καὶ τὸν Σαβελλίον ἀκολουθῶντας πλάγι, τὸν αὐτὸν λέγοντας καὶ Πατέρα εἶναι καὶ ὕψος ἀναθεματίζοντες Ἀρίον καὶ Εὐνομίον, οἱ τῇ ἴσῃ δυοθεΐᾳ, καὶ τοῖς ῥήμασι διαφέρουσιν, τὸ ὕψος καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, κλισμα εἶναι δι' ἀρχαίαν. ἀναθεματίζοντες τὸν Μακεδονίαν, οἱ πῖς ἐν τῷ Ἀρείῳ ῥήματι χαλαρῶνται, ἔχοντες ἀσέβειαν, ἀλλὰ τὸ προσήγορον ἐν ἑλλὰξιν. ἀναθεματίζοντες Φωτίνον, ὅς τὸ ἑβῶνος αἰρετικοὶ ἀνακαίνισαν, τὸ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, μόνον ἐκ τῆς Μαρίας ὁμολογῶν. ἀναθεματίζοντες καὶ τὸν δύο εἶναι ὕψος δι' ἀρχαίαν, ἔνα τὸ αἰῶνος, καὶ ἄλλος μὲν τὸ τῆς σαρκὸς ἐκ τῆς Μαρίας ἀνέληψεν. ἀναθεματίζοντες καὶ τὸν πῖς αἰῶνος λογικῆς ψυχῆς δι' ἀρχαίαν, ὅτι ὁ Θεὸς λόγος ἐσφάθη ἐν τῇ ἀνθρώπινῃ σαρκί. αὐτὸς γὰρ ὕψος ὁ Θεὸς λόγος, ἔχοντες αἰῶνος τῆς λογικῆς καὶ τοῖς ψυχῆς ἐν τῷ ἐκ τῆς σαρκὸς.

CONFESSIO fidei quam Papa Damasus misit ad Paulinum Episcopum, cum esset Thessalonice in Macedonia. Et quia post concilium Nicanum hic error inolevit, ut quidam ore sacrilego audent dicere, Spiritum sanctum factum esse per Filium, anathematizamus eos, qui non tota libertate proclamant, cum cum Patre & Filio unius potestatis esse atque substantiæ. Anathematizamus quoque eos qui Sabellii sequuntur errorem, eundem dicentes Patrem esse quem & Filium. Anathematizamus Arium atque Eunomium, qui pari impietate, licet sermone dissimili, Filium & Spiritum sanctum asserunt esse creaturas. Anathematizamus Macedonianos, qui de Arij stirpe venientes, non perfidiam mutavere, sed nomen. Anathematizamus Photinum, qui Ebionis hæresim instaurant, Dominum Jesum Christum tantum ex Maria confectur. Anathematizamus eos qui duos Filios asserunt, unum ante sæcula, & alterum post assumptionem carnis ex virgine. Anathematizamus eos qui pro hominis anima rationabili dicunt Dei Verbum in humana carne versatum: cum ipse Filius & Verbum Dei, non pro anima rationabili & intelligibili in suo corpore su-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Πρὸς Παυλὸν ἐπίσκοπον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ] Camerarius & Chrilophorus Paulinum Episcopum Thessalonice in Macedonia interpretati sunt. Quorum interpretationem secutus Baronius, graviter reprehendit Theodoricum, quod Paulinum ex Antiocheno Episcopo, fecerit Thessalonicensem, eo consilio ut Paulini cum Damasio communionem occultaret. Verum non hoc dicit Theodoricus: sed tantum ait Damasum Papam nihilisse confessionem fidei ad Paulinum, cum Paulinus esset Thessalonice in Macedonia. Recte ergo Jacobus Sirmundus hunc locum ita vertit: *Confessio fidei Catholica, quam Damasus Papa in Macedonia misit ad Paulinum Episcopum, cum esset Thessalonice.* Videtur hic Baronius ipse, & Theodoricum innotuisse à se reprehensum esse agnovisse, cum error ille interpretibus assignandus sit, non autem Theodoro. ut testatur Baronius ad annum 378. cap. 44. Extat hæc Damasi epistola in tomis Conciliorum & in Annalibus Baronii & novissime in collectione Romana Lucæ Holstenii, cum hoc titulo, *Valesio fratri Paulino Damasi.* Verum, cum non additum sit nomen civitatis ejus Episcopus erat Paulinus, nomen tamen Vitis ejus in ea sit notio, satis indicat Antiochenum fuisse Paulinum.

2 *ὅς ἐγένετο ἐν Θεσσαλονίκῃ*] Id est, cum Paulinus esset Thessalonice. Sc enim recte vertit Baronius ac Sirmundus, ut supra notavi: melius itaque legeretur, *in ἑξῆς, &c.* Sed difficultas est, quandonam Paulinus Antiochenus Episcopus Thessalonice venerit. Baronius anno Christi

382. testatur Paulinum Romam venisse una cum Epiphany & Hieronymo ad Synodum Romanam, quæ eo anno celebrata est. Tunc igitur Damasus Papa Synodicam hanc epistolam ad eum misit, cum Paulinus Romæ digressus una cum Ascholio qui eidem Synodo interfuerat, Thessalonice substitisset. Quare hæc Synodica scripta est anno Christi 382. paulo post Synodum Romanam. Quod quidem optime consentit cum Theodoro, qui hanc Synodicam refert post Synodum Constantinopolitanam, superstiti adhuc Gratiano. Nec audiendus est Baronius, qui hanc epistolam Damasi ad Paulinum refert ad Synodum Romanam quæ anno Christi 373. celebrata est. [Ceterum monendus est Lector, hæc verba *ἐκ τῆς Μαρίας ὁμολογῶν* deesse in Regio codice J. Pini in quo totus titulus hujus Epistolæ non in corpore, sed ad latum ita perscriptus est: *ἐπιστολὴ τῆς καθολικῆς πίστεως, ἣν ἐπέστειλεν Δάμασος πᾶσι τοῖς Παύλοις ἐπίσκοποις ἐν τῇ Μακεδονίᾳ*]

3 *Ἐπειδὴ μὲν ἔν Νικαίᾳ σύνοδον*] In Latino exemplari hujus epistolæ quædam adduntur non contemnenda, quæ interpret Græcus omisit. Sic igitur habet authenticum exemplar hujus Epistolæ: *Post Concilium Nicanum, & quod in urbe Roma Concilium congregatum est à Catholicis Episcopis, addiderunt de Spiritu sancto, &c.* Quæ si genuina sint, neque enim suspitione omni carent; intelligitur Synodus Romana, quam Silvester congregasse dicitur Romæ ad confirmationem Synodi Nicænæ.

VARIORUM.

* De Synodo Romana secunda sub Damaso collecta testatur hæc intelligit *Pagi* ad ann. 369. n. 6. *U. Lovib. Tom. III.*

D d

μα

Πατέρα, ἀνάθεμα ἔστω. εἴ τις εἴποι τὸ Πνεῦμα τὸ
ἅγιον ποίημα, ἢ διὰ τῷ Ἰωὴν γεγενῆσθαι, ἀνάθεμα ἔστω.
1 εἴ τις μὴ εἴπῃ, πάντα διὰ τῷ Ἰωὴν τῷ σαρκωθέντι
καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι τὸ Πατέρα πεποιημένον, τούτ'
ἔστι τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, ἀνάθεμα ἔστω. εἴ τις μὴ
εἴπῃ, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἰωὴν καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι
μίας θεότητος, ἐξουσίας, δυνατείας, μίας δόξης, κυρό-
της, μίας βασιλείας, μίαν θέλησιν καὶ ἀλήθειαν, ἀνά-
θεμα ἔστω. εἴ τις τρία πρόσωπα μὴ εἴπῃ ἀληθινὰ
2 τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἰωὴν καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, ὡς αὐ-
τῶν ζῶντα, τὰ πάντα κατέχοντα, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα
πάντα δυνάμει, πάντα κύρῳ, πάντα ζωοποιῶντα,
3 πάντα δημιουργῶντα, πάντα συνέχοντα, ἀνάθεμα ἔστω.
εἴ τις μὴ εἴπῃ, προσκυνοῦν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον
παρὰ πάντας τὸ χρίστας, ὡς καὶ τὸ Ἰωὴν καὶ τὸ Πατέρα,
ἀνάθεμα ἔστω. εἴ τις περὶ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἰωὴν κα-
λῶς φρονῶν, περὶ δὲ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι ὡς ἑρῶς
ἔχῃ, αἰρετικός ἐστίν, ὅτι πάντες οἱ αἰρετικοὶ τοῦ
Ἰωὴν τῷ Θεῷ καὶ περὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι ἡρώς
φρονῶντες, ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἐν ἡμεῖς ἀπίστα τυ-
4 χάντες ἐλάβον. εἴ τις ἢ μείωσθαι θεότητος, Θεὸν τὸν
Πατέρα λέγων ἀνὰ μέρος, καὶ Θεὸν τὸν Ἰωὴν, καὶ Θεὸν τὸ
ἅγιον Πνεῦμα, καὶ διὰ τοῦτο Θεὸς λέγεσθαι καὶ τὸν Θεόν,
διὰ τὴν μίαν θεότητα καὶ δυνατείαν, ὡς ὅτι ἑνὶ πνεύ-
ματι καὶ οἶδαμεν, τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἰωὴν καὶ τῷ ἁ-
5 γίῳ Πνεύματι, ὡς ἑνὶ Θεῷ τρισὶ ὑποστάσεσιν ἢ
πάντων ὑπεξελόμενος τὸν Ἰωὴν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον,
6 ὡς μόνον ὑπονοῶν τὸν Πατέρα Θεὸν λέγεσθαι, ἢ
7 μὴ πιστεύοντα Θεὸν, ἀνάθεμα ἔστω. τὸ γὰρ ἵσθαι
τὸν Θεόν καὶ τοὺς ἀγγέλους καὶ πάντας τοὺς ἁγίους παρὰ
8 τοῦ ἁγίου Πνεύματος, διὰ τὴν μίαν καὶ ἰσὺν θεότητα, ὡς
τὸν Θεὸν ὀνόμαζα, ἀλλὰ τῷ Θεῷ ἡμῶν ἐνδοξάζοντες
καὶ σιμαίνοντες, ὡς πιστεύομεν ὅτι εἰς Πατέρα καὶ Ἰωὴν
καὶ ἅγιον Πνεῦμα βαπτίζομεθα, καὶ ὡς εἰς τὰ τῶν
ἀρχαγγέλων ἢ ἀγγέλων ὀνόματα, ὡς οἱ αἰρετικοί, ἢ
ὡς Ἰουδαῖοι ἢ ἔθνη παραφρονῶντες. αὕτη ποίουν ἢ
τὸν Χριστὸν σατήρια ἐσθαι, ὡς πιστεύομεν τῇ Τρι-
9 αδί, τούτ' ἔστι τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἰωὴν καὶ τῷ ἁγίῳ
Πνεύματι, καὶ βαπτίζομεθα εἰς τὴν αὐτὴν μίαν θεότητα
καὶ δυνατείαν καὶ ἰσότητα καὶ ὕψος, εἰς αὐτὸν πιστεύομεν.

thema sit. Si quis dixerit Spiritum sanctum
facturam esse, aut per Filium factum, ana-
thema sit. Si quis non dixerit, omnia per
Filium qui incarnatus est & Spiritum san-
ctum, Patrem fecisse, id est visibilia & in-
visibilia, anathema sit. Si quis non dixerit,
Patris & Filii & Spiritus sancti unam divi-
nitatem, potestatem, maiestatem, potentiam,
unam gloriam, dominationem; unum re-
gnum, atque unam voluntatem ac verita-
tem, anathema sit. Si quis tres personas non
dixerit veras, Patrem & Filium ac Spiritum
sanctum, æquales, semper viventes, omnia
continentes visibilia & invisibilia, omni-
potentes, omnia judicantes, omnia vi-
vificantes, omnia facientes, omnia salvantes,
anathema sit. Si quis non dixerit Spiritum
sanctum adorandum ab omni creatura sicut
Filium & Patrem, anathema sit. Si quis
de Patre & Filio bene sentierit, de Spiritu
autem sancto non recte habuerit, hæreticus
est: quia omnes hæretici de Filio Dei &
Spiritu sancto male sentientes, in Judæo-
rum atque Gentilium perfidia inveniuntur.
Quod si quis partiatur divinitatem, singu-
latim Deum Patrem dicens, & Deum Fi-
lium ejus, & Deum Spiritum sanctum, af-
firmerque Deos dici, & non Deum propter
unam divinitatem ac potentiam, quam cre-
dimus & scimus Patris & Filii ac Spiritus
sancti, Deum unum in tribus personis: subtra-
hens vero Filium & Spiritum sanctum, ita
solum existimet Deum Patrem dici aut cre-
di unum Deum, anathema sit. Nomen nam-
que Deorum, & Angelis & Sanctis om-
nibus à Deo est impositum & donatum. De
Patre autem & Filio & Spiritu sancto pro-
pter unam & æqualem divinitatem, non no-
men Deorum, sed Dei, nobis ostenditur at-
que indicatur, ut credamus quia in Patre
& Filio & Spiritu sancto solum baptizamur:
non in Archangelorum nominibus aut An-
gelorum, quomodo hæretici, aut Judæi,
aut etiam Gentiles dementes faciunt. Hæc
est ergo salus Christianorum, ut credentes
Trinitati, id est Patri & Filio ac Spiritui
sancto, & in eam baptizati, veram solamque
divinitatem, potentiam, maiestatem, & sub-
stantiam ejusdem sine dubio credamus.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τοῦ ἱεροῦ τῷ σαρκαθέντι] Duo postrema vocabula [de-
sunt in codice Regio J. Pini:] nec habentur in versione
Epiphani Scholastici, nec in collectione Romana Lucæ
Hollenbergii.

2 Εἰς αὐτὸ ζῶντα] In Latino exemplari ex quo hæc con-
versa sunt, legitur *æquales semper viventes*. Itaque in
Græco scribendum videtur *εἰς αὐτὸ ζῶντα*. Ita certe in
suo codice legit Epiphanius Scholasticus, ut ex versione
ejus apparet.

3 Πάντα συνέχοντα] In Latino exemplari hujus epistolæ,

plura leguntur hoc modo: *Omnia quæ sunt salvanda, sal-
vanda*.

4 Θεὸν ὡς ἐν τρισὶ ὑποστάσεσιν] Tres postremæ voces desunt
in Latino exemplari, & in versione Epiphani Scholastici.

[5 Ὑποστάσις] Ὑποστάσις cod. Reg.]

[6 Ἡ μὴ] Deest μὴ Reg.]

[7 Ἐκείνη] Ἐκείνη καὶ ἰσότης cod. Reg.]

8 Ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἰσότητα] Scribendum est, ὡς
ex collectione Romana. Totiusque locus ita restituendus
ὡς τὸν Θεὸν ἡμῶν ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἰσότητα, &c.

VARIORUM.

ε Ἡ μὴ πιστεύοντα ὡς Θεόν] Particulam negativam non agnoscit latinum exemplar, quæ & sensum perturbat. *W. Lomish.*

De interitu Gratiani, & de Maximi tyrannide.

SED hæc quidem gesta sunt superstitie adhuc Gratiano, qui bello strenuus & civitates moderate regens, cum tandem per insidias interisset, nullis relictis liberis qui Imperio succederent, sed solo fratre superstitie admodum puero, qui patri erat cognominis: Maximus quidam, contempta Valentiniani adolefcentia, Occidentis Principatum invasit.

CAPUT XIII.

De Justina Valentiniani uxore, deque insidiis ab ea factis Ambrosio.

PER idem tempus Justina, uxor quidem majoris Valentiniani, junioris autem mater, Arianæ doctrinæ semina quæ jam pridem susceperat, filio suo patefecit. Nam cum ardorem fidei viri sui probe nosset, quandiu is vixit, semper ipsa latere studuerat. Sed eo mortuo, cum animum filii sui tenerum ac flexibilem cerneret, fraudem suam silentius proferre cœpit. Ille matris monita sibi utilia esse arbitratus: illecebras enim naturæ duntaxat spectans, hamum letalem minime cernebat: primo omnium Ambrosio his de rebus locutus est; ratus si illum in suam sententiam pertraxisset, aliis facile se idem persuasurum. Verum Ambrosius paternam ei pietatem in memoriam revocavit, hortatusque est ut quam acceperat hereditatem, inviolatam servaret. Præterea utriusque dogmatis discrepantiam ei ostendit, & quo pacto alterum quidem cum Domini doctrina & Apostolorum prædicationibus consentiret: alterum vero prorsus contrarium esset legique repugnaret spirituali. Adolefcentis vero, utpote adolefcentis, & à matre in fraudem inducta stimulatus, verba Ambrosii non modo non admisit, verum etiam ira exarsit; levisque & gravis armaturæ militibus Ecclesiæ ambitum circumsepsit. Sed cum nihil eorum quæ ab ipso facta erant, fortissimum virum terruisset: pro larvis enim cuncta ducebat, quæ pueris à quibusdam objici solent: tandem indignatus, palam ei mandavit ut extra vestibulum Ecclesiæ prodiret. Verum Ambrosius: Ego, inquit, mea sponte id non faciam, nec ovium septa lupis prodam, nec Dei templum blasphemantibus tradam. Sed si tibi libitum est occidere, intus enssem vel hastam in me adige. Libenter enim hujusmodi mortem excipiam.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περί τῆς Γραπαῦ πλεωτῆς, καὶ τῆς Μαξίμου τυραννίδος.

ΤΑῦτα μὲν ἐν Γραπαῦ περίετος ἐγένετο. ἐπεὶ δὲ ἐκείνος ἐν τοῖς πολέμοις ἀρίστως, καὶ τοὺς πόλεις σωφρόνως καὶ δικαίως ἰθύων, ἐξ ἐπιβουλῆς ἐπὶ ἀβύσσῳ, παῖδας μὲν ἡ χεῖρα καὶ κληρονομίας βασιλείας, ἀδελφὸν δὲ κομιδῇ τῷ ὁμόνομον τῷ πατρὶ, Μαξίμους τις τῷ Οὐαλοππιαῦ χεῖρα φρονή-
10 σας νεότητος, ἤρπασεν τὸν ἰσχυρὸν καὶ ἡγεμόνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περί Ἰουστίνης τῆς Οὐαλοππιαῦ γαμετῆς, καὶ τῆς Ἀμβροσίου γαμημένης ἐπιβουλῆς.

ΚΑὶ ἐκείνη τῇ χρόνῳ, Ἰουστίνη ἡ Οὐαλοππιαῦ μὲν τῷ μεγάλῳ γαμῶν, τῷ δὲ τῷ μήτρῳ, ἀπάλαι τῇ Ἀρσανικῇ διδασκαλίᾳ ἐδίδασκε σπέρμα-
15 τας, δὴλα πεποιμένη τῷ πατρὶ τῷ μὲν ὁμοζύῳ τὸ θυμὸν ὑπεταμένη τῇ πίστει, λατῶν ἀνατὰ τὴν χρόνον ἰσχυρὰς. τῷ δὲ πατρὶ τὸν τῷ Φρωῶν ἀπαλὸν καὶ
20 εὐχρῶν θυμὸν, προσνεύων τῇ ἐξαπάτῃ ἐθάρρη-
σεν. ὁ δὲ τῇ μητρὶ τὰς ὑποθήκας ἀπαθήσας ὑπελάβων εἰς τὸν τῷ φύσιν δέλιον ἀποβλέπων, τὸ θαλασσοπλοῦν ἄλυστον ἔχον ἰάρα. Ἀμβροσίῳ πρῶτον τὴν πρὸς τὴν πρῶτον ἀποβλέπων λόγον, ἡγεμόνος εἰ
25 τῷ τῷ μετὰ πᾶσι, τῇ ἄλλῃ ῥαδίᾳ ἀπερίσπαστος. ὁ δὲ τῇ τῷ πατρὶ ἀκμήνῃσι βίαις, καὶ τῇ κληρῶν παρὰ τὴν φυλάξιν, ὡς παρὰ λαβὴν, ἀσυστοῖς ἰδίᾳσιν καὶ τῇ τῷ δόγματι διαφορᾷ, καὶ ὅπως τὰ μὲν, τῇ τῷ Κυρίῳ διδασκαλίᾳ καὶ τοῖς τῷ ἀποστόλοις
30 συμβαίνῃς κηρύγμασι τὰ τῇ, ἀντικρὺς ἐναντία, καὶ τῇ πνευματικῇ νομοθεσίᾳ μαχόμενα. ὁ δὲ τίς, οἷα
2 δὴ νῆος, καὶ τῇ μητρὶ ὑπακείμενης ὑπερόψωνος ὡς
μόνον ὡς πρὸς τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ καὶ θυμῷ πλήρῃ ἐκείνῳ, καὶ λόγῳ ὁπλιτῶν τῇ καὶ πλεονεξίᾳ
35 τὴν ἐκκλησιαστικὴν πρὸς τὸν ἐκείνῳ ἐκείνῳ. ἐπεὶ δὲ τῇ μέγιστον ἐκείνῳ ἀρίστη οὐδὲν ἐδίδασκε τῇ ὑπὲρ αὐτῶν γαμήσιον· μαρμαλάδα τῇ ὑπὲρ αὐτῶν μίτρα-
κυλλίοις ὑπὸ τῶν πρὸς τὸν ἀποβλέπων. τότε δὲ χεῖρα
40 πῆσαι, πρὸς αὐτὸν ἐκέλευσεν τῇ ἱερῶν ἐξουσίᾳ πρὸς τὸν. ὁ δὲ, ἐκείνῳ μὲν ἔφη τῷ τῷ ὁ δὴ πρὸς τὸν τοῖς λυκαῖς τῇ τῷ πρὸς τὸν σκῆτον, ἐπὶ τοῖς βλασφημίᾳ τῇ θείᾳ παραδόντι νῆον· ἀλλ' εἰ σοὶ κτῆνος δοκῇ, ἴδον ἐπὶ τῷ μὲν τὸ ξίφος ἢ τῇ αἰ-
χμῇ. ἀσπασίως γὰρ δέχομαι τὸν τοιαύτην σφαγῆν.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ποσειδωνία τῇ ἐκείνῳ] Mallem scribere ποσειδωνία.
2 Τῇ πνευματικῇ νομοθεσίᾳ] Quid per spirituales leges Theodoritus intelligat, obscurum est. Ego Nicenæ fidei Symbolum intelligi puto, quo definitum est, Filium Patri consubstantialium esse. Decreta enim Synodorum, leges sunt Spiritus Sancti. Nota sunt verba Apostolorum quæ

leguntur in Actibus, cap. 15. Νῆος est enim Spiritui Sancto ὡς ποσί, &c.

3 Καὶ γαμήσιον] Scribendum est γαμήσιον, decepta prima syllaba, ut legitur in Manuscripto codice Henrici Savilii. Ita quoque edidit Jacobus Surmuntus [ex codice Regio J. Pini.]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

CAPUT XIV.

S. C.
IV.

Περὶ τῆς παρὰ Μαξίμου τῷ τυραννὶ Οὐαλ-
πιαῖς τῶ νῆφ διλωθέντων.

*De iis quæ Maximus tyrannus Valentiniano
juniori scripsit.*

ΧΡΩΝ ἡ συχνὴ τελευτή, μεμάθηκε μὲν ὁ Μά-
ξιμος τὰ ἑστῆς τῷ μεγαλοφρονί κήρυκος τῆς
ἀληθείας τολμώμενος. ἐπέφυκε δὲ τῷ Οὐαλπια-
ίῳ, τὸν καὶ τῆς θυσίας πόλεμον καταλύσαν
παρεγγυῶν, καὶ ὡς αὐτὸν μὴ ἀγνοῦν τὴν πατρὸς
ἐκείνου. προσέειπε δὲ καὶ τοῦ πολέμου τὴν
ἀπαλίψιν, εἰ μὴ πέποιτο· καὶ μὲν καὶ τὸ ἔργον
τοῖς λόγοις ἐπέθηκε. τὴν γὰρ στρατιὰν ἀγείρας, ἐπὶ
τὴν Μεθόλαον ὤρμησεν, ἵνα ἐκείνους διήγει. ὁ δὲ
μαθὼν τὴν ἔφοδον, εἰς Ἰλλυρίους ὤχθη. τῇ
πατρὶ μαθὼν τὴν ἐκ τῆ μητρὸς ἀπάντα συμ-
βῆλιν.

CUM jam multum temporis in his tere-
retur, certior factus est Maximus de
rebus quæ contra egregium veritatis præ-
conem tentabantur. Scripsit itaque litteras
ad Valentinianum, quibus eum hortabatur,
ut pietati bellum inferre desisteret, mone-
batque ne paternam religionem proderet.
Adjecit etiam minas belli, nisi Valentinia-
nus morem gereret: statimque verba factis
confirmavit. Collectis enim copiis, Me-
diolanum versus contendit, in qua tum Va-
lentinianus degebat. Qui audita Maximi
expeditione, fugit in Illyricum, experi-
mento ipso edoctus, quid sibi profuissent
matris consilia.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

CAPUT XV.

Περὶ τῆς παρὰ Θεοδοσίῳ τοῦ βασιλέως τῶ
τούτῳ γεγενημένης.

*De iis quæ à Theodosio Imperatore scriptæ
sunt his de rebus.*

ΠΙΘΥΜΕΝΟΣ δὲ Θεοδοσίος ὁ παιδερήμιος βασιλεὺς
τάπεινός τῃ βασιλείᾳ πραχύνει καὶ παρὰ
τοῦ τυραννὶ γεγενημένης, ἔγραψε τῷ παρθένῳ νῆφ,
μὴ χρῆσθαι θαυμάσις, εἰ τῷ βασιλεὶ μὴ τὸ δῖος,
τῷ δὲ τυραννὶ τὸ κρείσσον συνέλκε. τῇ γὰρ θύ-
σας πεπολέμηκε μὲν ὁ βασιλεὺς· ὁ δὲ τυραννὶ
ἐπεκράτησε. καὶ ὁ μὴ ταύτης προέμενος, ἀποδι-
δράσκει γυνὸς ὁ δὲ ταύτης καταπληγμένος, τῇ
γυναικὶ κρείσσονος. τῇ γὰρ θύσας, καὶ ὁ παύ-
της σίσει νομοθέτης ταῦτα μὲν ὡς ἐκείνῳ ἐπέ-
πλετο. ἐπειδὴ δὲ τὴν Φυγίαν μεμαθηκὸς εἰς ἔπι-
κρείαν ἀφίκατο, καὶ τὴν μὲν οἰκίαν καταλει-
πόμενος βασιλείᾳ, εἰς δὲ τὴν αὐτῆς ὡς αὐτομάτως
ἔειπε, πρῶτον μὲν τῇ ψυχῇ τὴν διαπίπτον προση-
νέει, καὶ τὴν ὑπερομένην τῆς αἰσχύνης ἐξήλασε
τόσον, καὶ εἰς τὴν πατρὸς θύσας ἐπαύλασε
ἵνα παρὶν παρεγγυῶν, καὶ καὶ τῷ τυραννὶ στρα-
τεύσας, ἀναιμῶς μὲν τῷ νῆφ τὴν βασιλείαν παρ-
έδωκε, τὴν δὲ τυραννὶν ἐκτῆκε. ἀδίκῳ γὰρ ὑπέλα-
σε καὶ τὰς πρὸς Γρατιανὸν γεγενημένας ὡς αὐτῇ
συνθήκας, εἰ μὴ πούνη τὸς ἀπεκτελέσας εἰσπρά-
ξατο τῆς σφαγῆς.

PORRO Imperator Theodosius nunquam
satis laudatus, cum ea quæ à Juniore
Valentiniano facta, & quæ à Maximo ty-
ranno scripta fuerant, cognovisset, ad pro-
fugum adolescentem scripsit: mirandum
non esse, si Imperatori quidem terror, ty-
ranno vero robur accresceret: quippe cum
Imperator pietati bellum intulisset, tyran-
nus autem tulisset auxilium. Itaque is qui-
dem qui eam deseruit, nudus fugit: ille
vero qui pietatis armis munitus est, nuda-
tum vincit. Pietati enim semper conjun-
ctus est legislator pietatis. Et hæc quidem
scripsit ad illum Theodosius, dum procul
abesset. Ubi vero de fuga ejus certior fa-
ctus, ad opem ei ferendam adiecit, eumque
relictis Imperii sui partibus ad partes suas
confugientem vidit: Primum quidem ani-
mo illius curationem adhibuit, & extrinsecus
invectum impietatis expulit morbum, &
adolescentem ad paternam pietatem revoca-
vit. Deinde vero, cum bono animo eum esse
jussisset, suscepta expeditione adversus ty-
rannum, Imperium adolescenti citra sangui-
nem restituit, tyrannum vero interfecit.
Injuste enim se facturum existimavit, &
inita cum Gratiano fœdera violaturum, nisi
cædis pœnas ab intersectoribus exegisset.

VARIORUM ANNOTATIONES.

α Κατὰ τοῦ μεγαλοφρονί κήρυκος] Attamen neque Valen-
tiniani in Ambrosium insensu, neque Maximo tyrannu in
eundem propeus amicus, Sanctum Præfulem dimovere
potuit ab officio erga legitimum dominum & Imperato-
rem: adeo ut ejus causa duplicem ad Maximum legatio-
nem, periculorum plenam libenter suscepit: imo ut Pau-
linus auctor est, tyrannum à Communionis consortio se-

gregandum potavit, admonens ut effusi sanguinis domini
sui (Gratiani) & quod est gravius, innocentis, ageret poe-
nitentiam.

β Εἰς τὴν πατρὸς θύσας ἐπαύλασε] Insigne extat,
hanc in rem, fragmentum apud Suidam in voce Οὐαλπι-
νιαῖς. W. Lewis.

Sax. l. VII.
cap. 6.

POSTHEC cum in Orientem reversus esset, accessit ad eum admirandus ille Amphiloquius, cujus jam antea mentionem feci, pulscens ut Arianorum conventicula ex urbibus pellerentur. Verum Imperator hanc petitionem duriores esse ratus, nequaquam admisit. Tunc sapientissimus Amphiloquius, illico tacitus rem excogitavit memoratu dignissimam; ingressus enim de-nuo in palatium, cum Arcadium filium Imperatori adstantem vidisset, quem ille paulo ante Augustum renuntiaverat, ipsum quidem Imperatorem solito more salutavit; filium vero honoris expertem dimisit. Imperator vero id ab Amphiloquio per oblivionem existimans factum, accedere eum jussit & filium osculari. Verum Amphiloquius sufficere honorem dixit quem ipsi exhibuisset. Quod indigne ferens Imperator, contemptum filii suam esse aiebat injuriam. Tum vero sapientissimus Amphiloquius facti sui causam aperuit, & contenta voce dixit: Vides Imperator te filii tui contumeliam ferre non posse, sed succensere iis qui illi contumeliam faciunt. Crede igitur, Deum quoque hujus universi eos averfari, qui Filium ipsius unigenitum blasphemant; eoque tanquam ingratos erga Servatorem ac bene de se meritum, odio habere. Re hoc modo intellecta Imperator, tum factum, tum dictum Amphiloquii admodum miratus, legem extemplo dedit, qua hæreticorum conventicula verabantur. Verum enimvero omnes communis hominum hostis fraudes atque insidias evitare haudquaquam facile est. Nam sæpenumero qui lascivix morbum evasit, avaritiæ laqueis capitur. Quod si hoc vitio superior existeret, aliunde invidiæ barathrum objicitur. Ac si forte hoc etiam transilieret, obvium offendet laqueum iracundiæ. Alias præterea innumerabiles pedicas hominibus præten-dit, quibus eos in exitum pertrahat. Et corporis quidem perturbationes, insidiarum quas animæ struit, adjutrices habet. Sola mens vigil ac sobria victoriam assequitur, rerum divinarum studio insidiarum impetum frangens. Admirandus igitur Imperator cum naturæ humanæ particeps esset, humanas quoque passus est perturbationes. Dumque justæ iræ immoderate indulget, crudele atque iniquum facinus perpetravit. Quod quidem in gratiam atque utilitatem eorum qui hæc lecturi sunt, commemora-bo. Neque enim reprehensionem admirandi

Amphilo-
quius contra
Arianos
arguens.

ΜΕΤΑ δὲ τὴν ἐκείνου ἐπίσκεψιν, ἀφίκετο μὲν Ἀμφιλόκιος ὁ θαυμαστός, οὗ πολλάκις ἐ-
μνήσθην, ἀντιβόλῳ τοῦς Ἀρειανῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐξελαύνειν συλλόγους. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπη-
κρίσατο ὑπολαβὼν τὴν αἴτησιν, οὐκ ἐδίδξατο. ὁ δὲ σφοδρῶς Ἀμφιλόκιος παρεντύχε σιγῶσαι, μήμης ἀξίαν ἐξέσθαι μηχανήν. ὥς γὰρ αὐτὸς τῶν βασιλέων γενέμενος, καὶ παρὶ τὸν βασιλῆα τῷ ἱερῷ Ἀρκάδιῳ διατάμενος, ἵκαστι δὲ οὗτος κεχρί-
σται τοῦ βασιλέως, αὐτὸς μὲν ἡσπάσατο συνήδους τὸν βασιλέα, ἀγέρας δὲ κατέλιπε τὸν ἱερῶν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπιληθὴναι νομίσας τὸν Ἀμφιλόκιον, προσελθὼν καὶ φιλοῦσαι προσέειπε τὸν ἱερῶν. ὁ δὲ ἀποκρίσας ἔφη τὴν αὐτῶν παρ' αὐτῷ προσηχθῆ-
σαι τιμῇ. ὁ δὲ δυσχερῶς, οἰκίαν ἐνάλει παρο-
νίαν τὴν τοῦ παιδὸς ἀτιμίαν. τῆκαυτὰ ληπὶς ὁ σφοδρῶς Ἀμφιλόκιος ἐκκαλύπτει τὴν τῷ γιγνη-
μένῳ σκοπὸν, καὶ βολὴν ἔφη ὅτις ὁ βασιλεὺς, ὅπως καὶ φέροις τὴν τοῦ παιδὸς ἀτιμίαν, ἀλλὰ τοῖς εἰς τῶν παροῦσιν χαλεπαίνεις πικρῶς. πιστεύου δὲ αὐτῷ, καὶ τὸν τῆς ὅλης τοῦ ἱεροῦ αὐτῷ τὸν μωροῦν βλαστῆναι βολύθῃσιν, καὶ ὡς ἀχρεΐστους πρὸς τὸ σωτῆρα καὶ διεργάτω γεννημένους. ὥς οὖν οὗτος ὁ βασιλεὺς, καὶ τὰ τε πεπρα-
μένα τὰ τε ἐνρμένα θαυμάσας, ἵκαστι δὲ οὗτος ἔφα-
σε, τοῖς τῷ αἰρετικῶν συλλόγους καλόνει. ἄλλὰ γὰρ καὶ ῥάδιον πάσας ἀφαιρῶν τῷ κενῷ τῷ ἀν-
θρώπῳ πλεμὴν τὰς ἀρετὰς. πολλάκις γάρ τις δια-
δράς τῆς ἀσιγείας τὸ πάθος, τῇ τῆς πλεονεξίας πρὸς πείρῃ πάγῃ. εἰ δὲ καὶ ταύτης κρείττω φαίνοι-
ἐτέρωθεν ἀναφύει τῷ φόνῳ τὸ βάρβαρον. καὶ τῷ το δὲ πάλιν ὑποπιδίση, τοῦ θυμοῦ τὸ δίκτυον ἄρσος προκείμενον καὶ ἄλλας δὲ μυρίας τοῖς ἀν-
θρώποις τίσις ποδοσφάσας, ἀγρόθῃ εἰς ὀλέθρον. καὶ τὰ μὲν πάθη τῷ σώματος ὑποσφύσῃ ἔχῃ ταῖς καὶ τῇ ψυχῇς πικταρομένης ὑπ' αὐτῷ μηχαναῖς. μότος δὲ ὁ οὗτος ἐγγρηγορὸς πεινῶνται, τῇ πρὸς τὰ θεῖα ῥοπή τῆς μηχανήματος ἀφ' ἧς τὴν ῥύ-
μην. τῆς ἀνθρωπείας δὲ αὐτῷ φύσεως καὶ ὁ θαυμά-
σιος ὅπως μεταχὼν βασιλεὺς, καὶ τῆς παθημά-
των μετέλαχε καὶ τῶν δικαίων θυμῷ ἀμετεία προσηνέμενη, ὁμοῖον τι καὶ πρὸς τοῖς ἐργάσασθαι
πάθος. ἔρῳ δὲ καὶ τῷ τοῦ τῆς ἐπὶ πνευματικῇ ἀφει-
λίας ἔνιχα. καὶ γὰρ μὴ κατηγρέαι ἔχῃ τῷ θαυ-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Κενὸν ἢ ἀχρηστών.] Arcadius Augustus à patre renuntiatus est, Merobaudæ iterum & Saturnino Coss. octo demum post annis Theodosius ex Italia digressus rediit Constantinopolim, in qua urbe Amphiloquius Theodosium ita allocutus est. Quo quidem tempore Arcadius novellus Imperator dici non potest.

2 Νέων αἰδῶν ὁμοῖον.] Extant multæ leges Imp. Theodosii, adversus hæreticos latæ, quæ leguntur in xvi libro codicis Theodosiani. Sed inter eas nullam reperio, quæ huic tempori possit convenire, quo Theodosius ab

Italia Constantinopolim repetierat. Quare vercor ne Theodorus hic temporum ordinem confundat. Idem ante me observavit Baronius, qui Theodori errorem coarguens, isdem plane argumentis quibus nos uti sumus, hoc Amphiloquii factum confert in annum Christi 383, quo scilicet Arcadius à patre Augustus appellatus est.

[3 Ἄλλῃ γὰρ] Ab his verbis incipit caput 17. in codice Regio.

[4 Ὁμοῖον τι] Ὁμοῖον π codex Regius.]

μαστού

S. p. c.
IV.

sursum suffragio suo comprobatur. Medicabile enim est, & sanitatis restituendæ vim habet. His verbis obtemperans Imperator: Divinis quippe innutritus oraculis, proleporat quæ sacerdotum, & quæ Imperatorum propria essent officia: stens ac gemens reverius est in palatium. Longo post tempore elapso: octo enim menses excesserant: Servatoris nostri natalis dies advenit. Imperator interim sedebat in palatio, magnam vim effundens lacrymarum. Id cum animadvertisset Rufinus, qui tunc erat Magister officiorum, magnaue loquendi pollebat libertate; ut maxime familiaris, ad Principem accedit, & lacrymarum causam sciscitatur. Ille acerbius ingemiscens & uberiores profundens lacrymas: Tu quidem, inquit, Rufine, ludis: mea quippe mala minime sentis. Ego vero gemo ac doleo, meam considerans calamitatem: si quidem servis quidem ac mendicis patet Ecclesia Dei, in quam libere ingrediuntur, & Domino suo supplicant. Mihi vero & Ecclesie aditus interdictus est, & præterea clausæ sunt cœli fores. Memor enim sum Dominicæ vocis quæ diserte ita dicit: Quodcumque ligaveritis super terram, erit ligatum & in cœlis. Tum Rufinus: Curram, inquit, si tibi placet, & exorabo Antistitem ut vincula tua solvat. Cui Imperator: Non persuadebis, inquit, Ambrosio. Novi æquitatem sententiæ illius. Nunquam ille Imperialem reveritus potestatem, Dei legem violaturus est. Sed cum Rufinus instaret, seque Ambrosio persuasurum polliceretur, Imperator eum illico abire jubet. Nec multo post ipse quoque spe blandiente subsecutus est, Rufini pollicitationibus credens. Verum divinus Ambrosius, simulatque Rufinum vidit; Canum, inquit, impudentiam imitaris Rufine. Nam cum tantæ cædis suavor existeris, pudorem è fronte excussisti; & neque erubescis, neque formidas, cum adversus imaginem Dei tanta rabie sævieris. Cumque Rufinus supplicaret, & Imperatorem brevi adfuturum esse diceret, admirabilis Ambrosius divino zelo incensus: Ego quidem, inquit, tibi Rufine prædico atque prænuntio, me illum ab ingressu sacri vestibuli repulsurum. Si vero Imperium in tyrannidem verterit, ego quoque libenti animo eadem excipiam. His auditis, Rufinus consilium Episcopi Imperatori per nuntium significavit, suavitque ut intra palatium remaneret. At Imperator, cum hæc in medio foro didicisset:

Theodosius
junior.Matth. 18.
18.

πότῃς ἀναθῆναι γινέσθαι σύμφητος. ἐκ τούτων ὅτι περὶ τῶν
θεοφάνειαν ὑμῶν. πούτοις εἶξας ὁ βασιλεὺς τοῖς λό-
γοις τοῖς γὰρ θεοῖς λογίοις ἐπιθεσμεύμενος, ἡδὲ σα-
φῆς τίνα μὲν τῶν ἱερῶν, τίνα δὲ τῶν βασιλείων ἰδίᾳ
γίνωσκῃ δακρύων ἐπαυλῆσαι εἰς τὰ βασιλῆα. χρίων
ἢ συχνῶ διελθόντας, ἐκ δὲ γὰρ ἀναλίσχων μῆνες, καὶ
λαβεῖν ἢ τῷ Σωτῆρι ἡμῶν γινέσθαι ἐσπῆ. ὁ δὲ
βασιλεὺς ἐν τοῖς βασιλείοις ὁλοφύρομενος κατέκτο, 1
τῷ τῶν δακρύων ἀναλίσχων λαοῦ. τῷ τοῦ θεο-
σάμηνος Ῥουφίνου, μέγιστος ὁ πικρὰντα ἦν, καὶ 2
πολλὰς μετῴχον παρρησίας, ἀπὸ δὲ συνήτηρος ἀν- 3
θρωποῦ ἦτο τῶν δακρύων τὸ αἶψον. ὁ δὲ πικρὸς
ἀνομιώξας, ὁ σφοδρότερος τοῦ δακρύων, 4
ὁ μὲν ἔφη, Ῥουφίνε παύσθαι. τὸ γὰρ ἡμῶν ἐκ ἐπα- 5
ιδείας κακῶν. ἐγὼ δὲ γίνωσκῃ ὁλοφύρομαι τὸ ἡμαῦν
συμφορὰν λογίζομενος, ὥς τοῖς μὲν οἰκέταις ὁ τοῖς
προσάταις ἀπὸ τοῦ θεοῦ νῦν, ὁ εἰσάσων ἀδελφῶν, 6
ὁ τὸν οἰκῶν ἀντιδοῦναι διασπότην. ἐμοὶ δὲ ὁ ἔπες
ἀδελφῶν, ὁ πρὸς τούτῳ μοι ὁ ἔρχομαι ἀπὸ κελύφους. 7
μείνεται γὰρ τῆς διαποτικῆς Φωτῆς ἢ διαρρήδων Φη- 8
σὶν, ὅτι ἀνὴρ ἀνὸς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται διδωμένος ἐν
τοῖς ὑραίοις. ὁ δὲ, δακρύων, ἔφη, εἰ σοὶ δοκῇ, ὁ
τὸν δακρύων πῶς λιπαρῶντας, λυπαί σοι τὰ δι- 9
μῆ. ὁ πῶς, ἔφη ὁ βασιλεὺς. οἶδα γὰρ ἐγὼ τῆς
Ἀμβροσίου φήσιν τὸ δίκαιον. ὁ δὲ αἰδοῦναι τὸ βα- 10
σιλεὺς τὸ ἔχοντα, τὸ θεῶν ὁλοφύρομαι ἰσχυρῶς ἐπὶ 4
δὲ δὲ πλείοσι χρησάμενος ὁ Ῥουφίνος λόγοις, πεισθε-
ντέοντο τὸ Ἀμβροσίον, ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὁ βασιλεὺς
ἐπὶ τὰς ἐκείνου. ὁ αὐτὸς δὲ ὑπὸ τῶν ἐλπίδων 11
ἐκκαλῶντας, ἐκκαλῶντας μὲν βασιλῆα, ταῖς ὑπαρχέ- 12
σιν Ῥουφίνου πεισθεῖς. αὐτίκα δὲ τὸν Ῥουφίνον ἰδὼν
ὁ θεὸς Ἀμβροσίον, τὸ τῶν ἀντιδοῦναι, ἔφη, Ῥου- 13
φίνε ζήλεις. ποσάυτις γὰρ μακαρίας γινέσθαι σίμ- 14
εχλος, τὸ αἰδῶ τὸ μετῴχων ἀντιδοῦναι, ὁ ἔπες ἱε- 15
ραῖς, ὁ πῶς δίδως, ποσάυτις ὁ θεὸς λυπῶντας
ἐκείνους. ἐπειδὴ δὲ ὁ Ῥουφίνος ἡπείσθη, ὁ τὸ βασι- 16
λεὺς ἔλεγον ἔφη, ὑπὸ τῶν θεῶν ζήλεις πυρπυλῆς
Ἀμβροσίος ὁ διασπότης ἐγὼ μὲν, ἔφη, ὁ Ῥουφίνε, 17
προσάταις ὁ καλῶν τῶν ἱερῶν αὐτῶν προσάταις προ- 18
σάταις. εἰ δὲ εἰς πυρπυλῆα τὸ βασιλεὺς μετῴχων, 19
δέξομαι κατὰ μὲν ἔδωκεν τὸ σάγην. τῶν τοῦ ἱε- 20
ραῖς ἀκούσας, ἐμήνυσεν ἀπὸ τοῦ βασιλεὺς τὸν
δακρύων σκοπῆν ὁ μὲν ἔπες τὸ βασιλεὺς παρῆ- 21
νεν. ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐπὶ μίσην τὸ ἀρῶν ταῦτα 22
μαθὼν, ἀπῆλθεν, ἔφη, ὁ τὰς δικαίας δέξομαι παρῆ- 23

VALESII ANNOTATIONES.

[1 Ὁλοφύρομαι] Ὁλοφύρομαι καὶ ἀδ— cod. Reg.]
[2 Ῥουφίνος μέγιστος] Rufinus magister officiorum fuit,
Valentiniano Aug. quartum & Neoterio Coll. anno Chri-
sti 390, ut docet lex tertia codicis Theod. de Fabricen-
sibus. Quo quidem anno contigit clades illa Thessalo-
nicensis, ut recte Baronius observavit. Sed & Zosimus
in lib. 4. Rufinum per hæc tempora magistrum officio-
rum fuisse testatur.
[3 Μετῴχων] Μετῴχων cod. Reg.
[4 Τὸν θεὸν παρακαλῶντα ἰσχυρῶς] Baronius ad annum Christi
390, hunc Theodoriti locum describens ita exponit. Hæc
idcirco dicebat Theodosius, quod seiret legem esse in Ecclesia,
ut non nisi circa Paschale tempus Pœnitentes ab Episcopo re-
conciliarentur. Nisi velis potius aliam allusio ad Ecclesiasti-
cum illam legem, quæ cœnetur ne voluntarius homicida, nisi
in fine vite, reconcilietur. Sed pace illustriss. Cardinalis di-

ctum sit, neutra mihi expositio probatur. Neque enim
ita adstricti erant Episcopi, ut ante Paschale tem-
pore reconciliare non possent pœnitentes. Divinam ipse le-
gem vocat Theodoritus, ne pœnitentes ante festam
publice pœnitentiam ad pacem & communionem admi-
terentur. Nam Theodosius post admonitionem Ambrosii,
ab Ecclesia quidem ingressa abstinuerat; verum noniam
exhomoilogem fecerat, nullam pœnitentiam & pœnitentiam eis de-
rat. Nam nec in ordine Pœnitentium steterat, nec ve-
niam publice petierat: quod id Imperialia præstatum in-
dignum esset. Lex igitur divina ea est, ut nonnulli sancti &
qui puras manus habent, aut certe qui per pœnitentiam
purati sunt, ad Sanctuarium accedant. Hanc expositio-
nem confirmat Theodoritus paulo post, ubi dicit, καὶ
κατὰ τοῦ Θεοῦ παρακαλῶντα τὸν Θεοφάνην ἀλγῶν, καὶ τοῖς ἐκείνου
ἐννοῶντας παρῶν.

σίας.

ἵαμι ἐπειδὴ δὲ τῆς ἱερῆς ἀειθέλου κατέλαβον,
 αἷς μὲ τὸν Θεὸν οὐκ εἰσλήλυθα καὶ. πρὶς ἣ τὸν
 12 ἀρχιερέα ὁδομαχὸς, εἰ δὲ τῷ ἀσπασιᾷ
 οἷον ὅτε ἡγήτο, ἐλπίσας λυτῶναι τὸν δεσμῶν. ὁ δὲ
 τυραννικὴν ἐκάλει τὴν παρουσίαν, καὶ χεῖρ τῷ Θεῷ
 μεμψόμενος τὸν Θεοδόσιον ἔλεγε, καὶ τῆς ἐκείνου ἰότητος
 πατὴρ. ὁ δὲ βασιλεὺς, ὃν θρασυόμαι, ἔφη, χεῖρ
 τῷ κληρῶν ἰότητος, εἰδὲ παρανόμως ὁπτιῶναι τὸν ἱερῶν
 προθύρον ἐφίεμαι· ἀλλὰ σὲ λυσαί μιν τῶν δεσμῶν
 ἀξίως, καὶ τὸ τοῦ κοινῶν διαπότη Φιλαδελφίας λο- 10
 γισαῖς, καὶ μὴ κλησαί μιν ὀφείλει, ἢ πᾶσι τοῖς
 μετὰ μελέαις χρονοῖς ὁ διαπότης ἀνέωξεν. ὁ δὲ
 ἀρχιερεὺς ἔφη· ποῖαν οὐδὲ μετὰ μελέαις εἰδὲ μὲν
 τοσαύτην ὁδομαχίαν; ποῖος ἢ Φαρμακῆος τὰ δυ-
 σίατα ἐνέρεπυσας πρᾶγμα, ὁ δὲ βασιλεὺς, σὸν 15
 ἔργον, ἔφη, τὸ καὶ διδῆσαι καὶ κερῆσαι τὰ Φάρμακα,
 2 καὶ τὰ δυσίατα θρασυόμαι· ἐμὸν δὲ διδῆσαι τὰ
 ἀποσφύρισμα. τότε ὁ Θεὸς Ἀμβρόσιος, ἐπειδὴ τῷ
 θυμῷ ἔφη, τὸ δικάζει ὁπτιῶναι, καὶ ὅχ ὁ λογισμὸς
 τῷ γινώσκον, ἀλλ' ὁ θυμὸς ἐκφέρει, γράψον ἰότητος τῷ 20
 θυμῷ τὰς ψήφους ἀργὰς ποιῶντα καὶ ἀειθέρας· καὶ
 πρᾶγμα ἡμέρας καὶ φονητικὰ καὶ δυνάμει μιν
 ποῖαν γινώσκον ἐν γυμνασμίᾳ, τὸ ἢ λογισμῷ πρᾶ-
 γμα ἐκφέρει καὶ τῷ ἡμέρας, οἱ τὰ
 ἐννοήματα μετὰ φρόνους, τὰ ἀποσφύρισμα δικαί- 25
 οῦσιν. καὶ τῷ πρᾶγμα τῷ θυμῷ πρᾶγμα, καὶ ἔ-
 αυτὸν δικάζει ὁ λογισμὸς ἐξέτασεν τὰ ἐννοήματα,
 καὶ ὅφει ἔφη ἀδικεῖ, εἴτε δίκαια εἴη. καὶ εἰ μὲν ἔφη
 ἀδικεῖ, δὴλα ὅτι ἀδικεῖ τὰ μετὰ φρόνους· εἰ δὲ
 μετὰ δίκαια, βεβαιώσας· καὶ τῷ ἡμέρας ἀειθέρας καὶ 30
 λυμῶνται τοῖς ἐννοήμασι. ταύτην ὁ βασι-
 λεὺς διδῆσαι τῷ εἰσέγγιστον, καὶ ἀειθέρας ὅχ τῷ
 3 λαβὼν, ὅχ τῷ ἡμέρας τῷ ἰότητος ἐκφέρει, καὶ
 τοῖς τῆς οἰκίας χεῖρ ἐννοήματα γράμματα. τῷ
 ἢ γινώσκον, δὴλα τῷ ἰότητος ὁ Θεὸς Ἀμβρόσιος. 35
 οὕτως ὁ πιστότατος βασιλεὺς εἴτε γινώσκον ἀδικεῖ
 τῷ Θεῷ καὶ, ὅχ εἴτε τὸν διαπότη ἰότητος, εἰδὲ
 τὰ γινώσκον κληρῶν· ἀλλὰ πρᾶγμα ἐπὶ τῷ ἀπείδου

Ibo, inquit, & iustas patiar contumelias. Cumque ad Ecclesiæ septa pervenisset, in ipsam quidem basilicam ingressus non est. Sed accedens ad Episcopum, qui tum in salutorio residebat, ut vinculis solveretur rogavit. Ambrosius vero huiusmodi adventum tyrannicum esse dixit, & Theodosium adversus Deum furere, legesque illius calcare. Tum Imperator: Adversus leges, inquit, quæ latæ sunt, non insurgo: nec contra fas ingredi cupio sacra vestibula: sed à te peto, ut vinculis me absolvas, & communis Domini clementiam consideres, nec mihi occludas januam quam cunctis poenitentiam agentibus Dominus aperuit. Cui Ambrosius: Quam igitur, inquit, poenitentiam ostendisti post tam grave facinus? Cujusmodi medicamentis vulnera tua curasti? Hic Imperator: Tuum est, ait, medicamenta ostendere ac temperare: mei autem officii est, oblata suscipere. Tunc divinus Ambrosius: Quandoquidem, inquit, iudicium permittis furori; nec ratio, sed ira sententiam profert, scribe legem quæ furoris sententias irritas reddat atque inanes: & triginta dierum spatium maneat scriptæ sententiæ de eade ac bonorum proscriptiōe, rationis iudicium expectantes. Quibus diebus transactis, hi qui edictum scripserunt, ostendant tibi ea quæ iusseris. Igitur. Ac tum sedato æstu iracundiæ; ratio per se ipsa iudicium exercens, examinabit ea quæ decreta sunt, dispicietque utrum iusta sint, an iniusta. Ac si quidem iniusta esse deprehenderit, scripta proculdubio discerpit: si iusta, confirmabit: nec dierum spatium recte iudicatis quidquam detrimenti afferet. Hoc consilium cum audisset Imperator, & utilissimum esse existimaret, statim legem scribi præcepit, eamque manus suæ subscriptione firmavit. Quo facto, divinus Ambrosius ejus vincula relaxavit. Atque ita demum in Dei templum intrare ausus fidelissimus Imperator, non stans, nec genibus flexis supplicavit Deo: sed pronus humi jacens, Da-

Sæc. IV.

Sua con-
ditione
Ambrosius
Theodosi-
um Eccle-
sia testu-
ruit.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τὸ ἀσπασιᾷ οἷον] Josephus Scaliger in lib. 2. Aulopiarum lectionum cap. 23. ait ἀσπασιᾷ οἷον à Theodosio vocari hospitium Episcopale quo advenæ excipiebantur. Sed nos in Annotationibus ad lib. xv. Ammiani Marcellini pag. 87. docuimus, ἀσπασιᾷ οἷον nihil aliud esse quam Saluatorium, ut recte vertit Epiphanius Scholasticus, seu Secretarium Ecclesiæ, in quo Episcopus cum Presbyteris sedens, à fidelibus qui ad Ecclesiam accedebant, salutari consueverat.

2 Καὶ τὸ δίκαιον θρασυόμαι] Desunt hæc verba in optimo codice Henrici Savini, [et in Regio codice J. Pini] nec habentur in versione Epiphani Scholastici. Non immerito itaque Sirmundus ea in editione sua expunxit.

3 Γραφὴν πρὸς τὸν νόμον] Idem scribit Rufinus in lib. undecimo Historiæ cap. 18. ita dicens. Legem sanxis imperator ut sententia principum super annotationibus prolata,

in dicto tricenisimo ab excentisibus differantur. Legem ipsam refert Cassiodorus in Historia Tripartita. Extatque in utroque codice, tam Theodosii, quam Justiniani, sed præfixo Gratiani ac Valentiniani nomine, data Antonio & Siagrio Coss. octo annis ante stragem Thessalonicensium. Quæ res in maximam difficultatem conjecit Baronium, ut videre est ad annum Christi 390. Quam quidem ipsa lex solvere conatur, ut dicat titulum ac subscriptionem legemmutatam fuisse ab antiquariis in gratiam Theodosii, ut ejus facinus ea ratione occultaretur. Ego vero aliter sentio: hanc scilicet legem primum quidem latam fuisse à Gratiano, iis quos dixi Coss. postea vero occasione exadis Thessalonicensium, renovatam fuisse à Theodosio: priorem tamen titulum legis semper remansisse, qui Gratiani nomen præferebat.

VARIORUM.

a Ἀσπασιᾷ οἷον] Paulus Diaconus, lib. XIII. Theodosius inveniens Antiquitatem residentem in Saluatorio. Gregorius Turonensis lib. II. cap. 21. Et quia eo tempore Ecclesia parvam infra muros possessionem habebat, ipse facer-dos in ipso, quod modo Saluatorium dicitur, mansio erat, atque ad gratias Deo tempore nocturno reddendas ad aliam partem Ecclesiæ confluxerat.

b Γραφὴν πρὸς τὸν νόμον ἀνέλαυναι] Pagi multis argumen-

tis probat contra Valesium, Legem hanc intercedisse. Vid. Criticam ejus ad ann. 390. n. 4. &c. W. Lom. Cædes Thessalonicensis, inquit idem Pagi, accidit circa mensẽ Maiem anni 390. & Lex Theodosiana quæ ad nos non pervenit, data est circa finem mensis Decembris, id-que Mediolani, ubi Theodosius constitit ad mensẽ fer-ue Augustum, ut patet ex Legibus codicis Theod- hoc anno datis. Pagi ibid. n. 9.

Tom. III.

E c

κλήμους,

SÆC. vidicam hanc vocem emisit: Adhæsit pavimento anima mea: vivifica me secundum Psal. 118. verbum tuum. Denique manibus comam

vellens frontemque percutiens, & lacrymarum manantibus guttis solum rigans, veniam sibi dari poscebat. Cum autem tempus advenisset, quo dona sacræ mentis erant offerenda, surgens cum lacrymis non minoribus quam antea, progressus est ad altare. Cumque obrulisset, intus ad cancellos substitit, sicut consueverat. Tunc rursus magnus Ambrosius silentium non tenuit: sed locorum discrimina quæ essent edocuit. Ac primum quidem interrogavit eum num quid vellet. Et cum Imperator respondisset, præstolari se sacrorum mysteriorum perceptionem; per Archidiaconum hæc ei significavit: Interiora loca, Imperator, solis sacerdotibus patent: reliquis omnibus inaccessa sunt & intacta. Abscede igitur, & una cum aliis consiste. Nam purpura Imperatores facit, non sacerdotes. Quam itidem admonitionem æquo animo suscipiens fidelissimus Imperator, renuntiare iussit Ambrosio: se nequaquam arrogantia elatum intra cancellos substitisse: sed quia Constantinopoli eum morem esse didicisset. Cæterum pro hac etiam curatione gratiam se habere. Talis ac tanta virtus, tum in Sacerdote enituit, tum in Principe. Utrumque certe pariter admiror; alterum ob loquendi libertatem, alterum ob submissam obedientiam: & illius quidem ardentem zelum; huius vero puram ac sinceram fidem. Porro pietatis regulas quas à magno Antistite acceperat, reversus postea Constantinopolim, illic quoque servavit. Nam cum festus quidam dies ipsum de novo ad Ecclesiam adduxisset, oblati ad sacram mentam muneribus suis, statim abscessit. Cumque Ecclesiæ illius Pontifex Nectarius rogaret quamobrem incus non remansisset, suspirans respondit: Vix tandem edoctus sum, quid esset discriminis inter Sacerdotem ac Principem: veritatis magistrum vix tandem inveni. Unum enim Ambrosium novi, qui Episcopus dici mereatur. Tantam utilitatem habet reprehensio, quæ sit à viro excellenti virtute prædita.

Imperator
cancellos
exclusus.

Ambrosi-
um laudas.

CAPUT XIX.

De Flaccilla Imperatrice.

ALIAM præterea occasionem proficisciendi habuit Imperator. Conjux enim, divinæ legis præcepta ei in memoriam assidue revocabat, quibus se ipsa prius accurate erudierat. Neque enim Imperiali potentia efferebatur; sed ad amorem Dei excitabatur ardentius. Quippe accepti beneficii magnitudo, amorem illius erga Dominum augebat. Itaque eorum qui corpore mutili & omnibus membris debilitati erant, omnibus modis curam gerebat; non servorum aut satellitum ad eam rem utens ministerio: sed

κείμηνος, ἢ Δαυὶτικῶς ἀφ᾽ ἡμῶν Φωνίῳ· ἐκαλλήνη τὰ ἰδάρη· ἢ ψυχὴ μου, ζῆπὸν με καὶ τὸν λόγον σου· ἢ ταῖς χερσὶν ἀπὸ τῶν τειχῶν, ἢ τὸ μέτωπον, ἢ ταῖς τοῖς δακτύλοις ἐκ τῶν ποδῶν ἐκλήρ-
5 ρώσιν, συγγνώμης ἡποσύλῃ τυχεῖν. ἐπειδὴ δὲ ὁ χαί-
ρως ἐκάλῃ τῇ ἱερᾷ τραπίζῃ τὰ δῶρα προσσηκῶν,
ἀναστὰς μὲν τῇ ἰσοδακρύῳ, τῇ ἀνακτόρῳ ἐπέβη·
προσηκῶν ἢ ὡσὺ εἰδέναι, εἶδεν ὡς τὰς κα-
κλίδας μεμῆκεν. ἀλλὰ πάλιν ὁ μέγας Ἀμβρό-
10 σιος οὕτως ἐπύκνισεν, ἀλλ' ἐξεπαίδυσεν τίμω τὸ τόπον
ἀξιοφορεῖν. καὶ πρῶτον μὲν ἤρετο εἴ πως δίατο. τῷ
δὲ βασιλεῖ εὐχόμενος, ὡς προσμύει τίμω τὸ θείον
μυστήριον μετέλῃ, ἐδύλαπεν ὑπερυργῶς τὰ τῷ
ἀξιοκρίῳ ἡγουμένῳ χρησάμενος, ὅτι τὰ εἶδεν ὁ
15 βασιλεὺς, μόγις ἐπὶ ἱερῶσι βατὰ τοῖς ἢ ἄλλως
ἅπαν, ἀδυνάτε καὶ ἀψαυτα. ἐξῆλθον τοῖς, καὶ
τοῖς ἄλλοις κοινῶς τῆς χάριτος. ἀλυργίς γὰρ βα-
σιλείας, ὅχι ἱερείας πειῖ. καὶ ταύτῃ δὲ ὁ πρῶ-
τος βασιλεὺς ἀσμένως διδάμενος τίμω εἰσῆλθον,
20 ἀντιδύοντι, ὡς ἢ θρασυτέτη χερσὶν ἐκείνῳ, εἶδεν τῇ
κακλίδας μεμῆκεν, ἀλλ' οὐ Κωνσταντῆ πόλιν
τῷ τοῦ εἶδος μαθῆναι. χάρις δὲ ὁφείλω, ἔφη, ἢ
τῇσδε τῆς ἰατρείας. ποσάτη καὶ πηλαυτή καὶ
ὁ δεξιερὺς καὶ ὁ βασιλεὺς διέλαμπεν ἀρετῇ. ἀμ-
25 φοτέρῳ γὰρ ἔγωγε ἀγαμέ. τοῦ μὲν τίμω παρ-
ήσιαν, τῷ δὲ τῇ ἀπὸ τῆς καὶ τοῦ μὲν τίμω τοῦ
ζήλου θυμότητα, τοῦ δὲ τῇ πίστεως ἀβα-
ρότητα. τοὺς δὲ δὲ τῆς ἀσθενείας ὄρους, εἰς παρὰ
τοῦ μεγάλου δεξιερὺς μεμῆκεν, καὶ εἰς τίμω
30 Κωνσταντῆ πόλιν ἐπαυλῶν διέβησιν. ἰορτῆς γὰρ
αὐτὸν πάλιν θείας εἰς τὸν θῆον ἀγαρούσης κίον,
τῇ ἱερᾷ τραπίζῃ τὰ δῶρα προσσηκῶν αἰδῶς ἐξ-
ελήλυθεν. τῷ δὲ τῆς ἐκκλησίας προσέδωκε, Νικητά-
ριος δὲ τίμω καὶ τῷ, διδωλῶτος, τί δὲ ποτε
μὴ μεμῆκεν εἶδεν, γενάξας μόγις, ἔφη, βασι-
35 λείας καὶ ἱερείας ἐδιδάχθην ἀξιοφορεῖν. μόγις ὅ-
ριον ἀληθείας διδάσκαλον. Ἀμβρόσιον γὰρ οἶδα μόνον
ἐπίσκοπον ἀξίως καλεῖσθαι. ποσῶτον οἶσιν ἑλεγχῆς
παρὰ αὐτοῖς δεξιῇ λάμπωντος προσφερόμενος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Περὶ Πλακίλλης τῆς βασιλίδος.

Εἶχε ἢ ἢ ἄλλην ἀφορμὴν ἀφιλίας ὁ βασιλεὺς.
ἢ γὰρ τὸ γάμου τὸν ζυγὸν σὺν αὐτῇ διδάμεν, 2
τῇ θείῳ αὐτῇ συνεχῶς ἀνιμνήσκον νόμον, εἰαυτῇ
45 τῇ πρῶτον ἀκρίως ἐκπαίδυσσασα. ἢ γὰρ ἰπῆ-
ρω αὐτῇ τῇ βασιλείας ἢ δυνατείας, ἀλλὰ τὸν θῆον
πλῆον ἐπύκνισεν πόσον. τῇ γὰρ ἀεργασίας τὸ μέλειος,
μῶς τὸ τῇ τῇ δὲ τῇ εὐφραδίῃ τῇ φιλίῳ. αὐτῇ
γὰρ ἢ τὸ σῶμα πεπρωμένον ἢ ἀπαῖα τὰ μέλη
50 λαλομένην, παύσασθαι ἐπὶ τῇ φροντίδι, ἢ οἰ-
κέταις, εἰδὲ δουροφόροις ὑπερυργίς καὶ χερσὶν ἄλλ'

VALESII ANNOTATIONES.

[1. Βασιλ.] Βασιλεὺς cod. Reg.]
[2. ἢ γὰρ τῇ γάμῳ] Vera quidem sunt quæ de Flaccilla Augustæ virtutibus hic refert Theodorus. Sed nihil

pertinent ad hunc locum: Nam Flaccilla diu ante cladem Theffalonicensium ex hac luce migraverat, & post ejus obitum Theodorus Gallam uxorem duxerat.

αὐτοῦ γὰρ

αὐτὴν γὰρ γυνομένη, καὶ εἰς τὰς τέτοις καταγωγὰς ἀφικνούμενη, καὶ ἐκάστῃ τῇ χρείᾳ περὶζύουσα. ὅτε καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τὰς ξοῦνας παρέσχετο, τὴν κληρονομίαν δὲ ἑαυτῆς ἐκείνην, αὐτὴ καὶ χύτρας ἀπομύνη καὶ ζωμὴν γυνομένη, καὶ τρύβαντες προσφέρουσα, καὶ ἄρτους κλάσα, καὶ ψωμὸς ὀρέγουσα, καὶ κύλικα συνεκλύουσα, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἐργαζομένη, ὅσα οἰκιστῶν καὶ θεοσπουαίων ἐργα νοούμενα. καὶ τοῖς τῇ αὐτῆς ἐπέχει περὶ τῶν ἐπιτελούντων, ὡς τὸ μὴ χρυσὴν διαίτην τῇ βασιλείᾳ προσέχει. ἐγὼ δὲ ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τῇ βασιλείᾳ τῇ αὐτῆς τὸ δίδου καὶ προσφέρω. καὶ τῷ ὁμολογῶν δὲ συνεχῶς εὐδοχεύει λέγειν· αἰεὶ σὺ, ὦ ἀνὴρ, προσέχει λόγιον, πῶς μὴ ἦν παλαιά, τί δὲ γένηται νῦν. ταῦτα γὰρ διηκῶς ἐκθυμώμενος, ἔκ τῃ ἐπὶ τῇ θειογένει ἀχάριστος, ἀλλ' ἢ ἐν ἐδόξῃ βασιλείᾳ κυβερνήτης ἐπὶ τῇ, καὶ ταύτῃ θηραπλοῦς τῇ διδασκάλῳ. τοῖς αἰεὶ καὶ χρημύνη λόγους, οἷον πᾶσι καλλίστην δεδίχα καὶ προσφορὰν, τοῖς δὲ δεξιῇ τῇ ἀνδρὶ προσέφερε σπέρμασι. πρῶτον μὲν τῷ ἀνδρὶ ἐπὶ τῇ πλοῦτι καὶ συνέσει μὲν χρόνον πᾶσι τῇ πλοῦτι τοῖς δὲ πᾶσι, καὶ τῇ βασιλείᾳ αὐτῇ φιλοστοργίαν ἐγύμνωσι.

ipsa ministrans, & illorum adiens diversoria, & singulis utilia præbens. Simili quoque modo Ecclesiarum hospitia circumiens, egros in lecto jacentes ipsamet sollicitè curabat, ollas contrectans, & jusculem ipse degustans; patinam præterea ferens & panem frangens, & escam porrigens; calicem denique lavans, aliaque omnia faciens quæ à servis & ancillis fieri solent. His vero qui ab hoc ministerio revocare ipsam studebant, dicere solebat: Auri distributio Imperio convenit. Ego vero pro ipso Imperio ministerium meum Deo auctori illius offero. Viro autem suo hæc perpetuo dicere consueverat: Semper cogitare debes, mi vir, quid prius fueris, & quid nunc sis. Hæc enim si continuo perpenderis, nequaquam ingratus eris erga auctorem tuum; sed Imperium quod accepisti, justè administrabis, atque hoc modo coles cum qui dedit. His sermonibus cum assidue uteretur, virtutis semina quæ in viro erant, hac egregia & utili irrigatione nutriebat. Et ipsa quidem ante maritum suum excessit à vita. Aliquanto vero tempore post ejus obitum accidit quidpiam, quo Imperatoris erga illam amor est declaratus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Περὶ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ γερουσίας ἐπίστατος.

Υπὸ τῇ συγχρῶν πολέμοι ἀνακαζόμενος ὁ βασιλεὺς, εὐποροῦν πᾶσι ξύλῳ ταῖς πόλεις ἐπιτίθειν. καὶ δὲ Ἀντιόχῳ πόλιν τὸ καὶ τέλος ἔκτισεν. ἀλλ' ὅρῳ δὲ δῆμος τὴν εὐπραγίαν χρηματιζόμενος, ἄλλα τι ἔδραστον, ἢ καὶ φιλεῖ ὁχλος πᾶσι εἰς ἀταξίαν λαμβάνων καὶ τῇ χαλκῇ ἐκείνῃ τῇ παιδείᾳ Πλακίλλης, τῷ γὰρ ἰὸν ὄνομα τῇ βασιλίδι, κατήνκεν καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς πόλεως κατέσχευε μέρος. ταῦτα πλοῦτες ὁ βασιλεὺς, καὶ χαλεπήσας, ὥστε εἰς ἡν, τὰ πᾶσι τῇ πόλεως ἀφείλετο πλοῦτος, καὶ τῇ γενομένη πόλιν τῇ ἡγεμονίᾳ παρέδωκε, ταύτῃ μάλιστα τομίζων ἀνίστασθαι. ἐκπορεύεται γὰρ ἡ Λαοδίκεια τὴν Ἀντιόχειαν ἀνίστασθαι. μὲν δὲ ταῦτα καὶ ἐμπρόσθι ἡ πόλιν καὶ χαλκῇ, καὶ εἰς κόμην τὸ αὖτε μετακινάσθαι. οἱ δὲ γὰρ ἄρχοντες καὶ ἀντιόχῳ πᾶσι, παρ' αὐτὸ συλλαβόντες τὸ τέλος, πρὸς γένει τῇ βασιλείᾳ τῇ τραγῳδίᾳ. ταῦτα δὲ πάντα ὁ βασιλεὺς προσέλαβεν καὶ ἐκείνῃ δὲ, ἢ τὸν καλὸν τὸν Ἀμβρόσιος ὁ μέγας πᾶσι παρήκασεν. ἐπειδὴ δὲ ἀφίκοιτο οἱ τὰς ἀπὸ τῆς ἐκείνης κομίζοντες, Ἐλεβηχὸς τε

CAPUT XX.

De seditione qua facta est Antiochia.

BELLORUM frequentia compulsus Imperator, novum tributi genus civitatibus indixerat. Hanc novam exactionem civitas Antiocheniensium ferre non potuit. Plebs enim cum eos à quibus exigebatur, suspendi in eculeo videret, tum alia perpetravit quæ vulgus perpetrare solet ubi seditionis occasionem nactum est: tum statuat æneam laudatissimæ Flacillæ, id enim nomen fuerat Imperatrici, deiecit, & per plurimos civitatis vicos traxit. His auditis Imperator, ut par erat, graviter commotus, & privilegia urbi ademit, & vicinæ civitati primatum attribuit, ratus hoc Antiocheniensibus maximum dolorem allaturum: Jampridem enim Laodicea æmula erat Antiochiæ. Postea vero, incensurum se quoque ac destrucendum urbem minatus est, & in vici formam redacturum. Magistratus porro, quosdam in ipso facinore deprehensos necaverant, priusquam Imperator de hac seditione quidquam comperisset. Et hæc quidem cuncta Imperator fieri præceperat. Sed quominus fierent, obstitit lex quæ magni Ambrosii hortatu lata erat. Cum igitur venissent qui Imperatoris minas adferebant,

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τὸν νόμον καλὸν τὸν Ἀμβρόσιον] Longe hic fallitur Theodoretus, quasi seditio Antiochea post Thessalonicensē cladē contigerit. Aiqui Antiochea illa seditio

contigit anno Christi 388. ut scribit Baronius, Theodosio II. & Cynegeo Coss. Thessalonicensis vero clades accidit anno 390.

VARIORUM.

1 Ἐπὶ τῇ ἐκείνῃ] Eodem anno (sc. 389.) creditur defuncta Flacilla Augusta, quam superiori pepenisse constat Honorium, cum & sequenti anno reperitur Theodosius Gallam coniugem accepisse. Laudavit eam funebri oratione Gregorius Nyssenus. Genuit hæc Theodosio Arcadium, Honorium, & Pulcheriam. Meminit ejusdem Flac-

cillæ D. Ambrosius in funere Theodosii, eamque Deo conjunctam in cælis affirmat. Baronius ad ann. 389. p. 514. b Εὐχὴν Πλακίλλης] Sozomenus & Zosimus non Flacillæ tantum, sed & Theodosii statuas ea contumelia affectas narrant.

SAC.
IV.Macedoni-
us aut de-
votus.

Dicitur ejus

Mitigatio
Imperato-
ris.

Elebichus scilicet tunc Magister militum, & Cæsarius Magister officiorum: sic enim Romani vocant præpositum palatii: maximo in noctu omnes versabantur, minas Principis formidantes. Sed virtutis athlete qui ad radices montis habitabant: multi autem tunc erant ac præstantissimi: multis monitis, multisque precibus apud illos usi sunt. Macedonius vero, vir plane divinus, rerum quidem hujus sæculi penitus ignarus, sed & sacrarum litterarum penitus expertus, qui in montium verticibus degens, noctu atque interdum Servatori omnium Deo purissimas preces offerebat: nec Imperatoris motu exterritus, nec eorum qui missi fuerant potestatem considerans, media in urbe chlamydem aliter apprehendens, utrumque ex equo jubet descendere. Illi vetulum hominem, brevis staturæ, & vilibus tectum panniculis conspicati, principio quidem indignati sunt. Sed cum quidam præcedentium de eximia hominis virtute eos admonuissent, equis descendit, & genua ejus amplexi, veniam postularunt. Tum ille divina sapientia relictus, hujusmodi ad eos verba fecit. Viri amici, nuntiate hæc Imperatori. Homo es, non Imperator duntaxat. Proinde noli ad Imperium solum attendere, sed naturam etiam considera. Homo enim cum sis, ejusdem naturæ consortibus imperas. Porro hominum natura ad imaginem ac similitudinem Dei condita est. Ne igitur imaginem Dei adeo crudeliter atque atrociter jugulari præcipias. Offendes enim artificem, si ejus imaginem supplicio affeceris. Considera enim, te quoque propter æneam statuam commotum hæc agere. Quanto autem inanimatæ præstet animata & vivens ac ratione prædita imago, nemo nisi qui sensu expertus est, ignorat. Illud præterea consideret, nobis quidem facile esse pro una exere statua plures alias fabricari: ipsum vero, ne unum quidem interfectorum hominum capillum creare posse. Quæ cum audissent illi egregii viri, senis dicta ad Imperatorem retulerunt, & iracundiæ ejus æstum sedarunt. Qui mox priorum minarum loco, excusationem scripsit, causamque sui doloris exposuit. Non decebat, inquit, ut me peccante, mulier omni laude dignissima tantam contumeliam post obitum pateretur. In me potius tela indignationis suæ jacere debuerant qui offendeabantur. Adjecit præterea, dolere se atque ægre ferre, quod quosdam a Magistratibus cæcos esse didicisset. Ego vero hæc idcirco commemoravi, tum quod iniquum ducerem, laudatissimi monachi fiduciam silentio premi: tum ut legis illius quæ magni Ambrosii hortatu lata est, utilitatem ostenderem.

πραγὴς τοιαύτης ὡς, καὶ Κασσιανὸς ὁ τῆ βασιλείας ἡγουμένος, μάλιστα δὲ οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι τὴν αὐτὴν ἔχουσαν τὸ δέξιόν, ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ, τὰς ἀπειλὰς περικόπτε. οἱ δὲ τὸν ὑπάρχοντα εὐχόμενος τῆ ἀρετῆς ἀδελφοί, πολλοὶ δὲ ἦσαν τοιαύτης καὶ αἱρετοί, πολλὰς καὶ παρακλήσεις καὶ ὁμιλίαις τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις προσήνεγκαν. Ἡ Μακεδόνιος ὁ θεοφύλακτος, ὃν μὲν τῇ κτ' τὸν βίον ὁπτιζόμενος, καὶ τῇ θείᾳ δὲ λογίᾳ πάντως ἀπειρος ὢν, ἐν δὲ ταῖς ὁρῶν χοροῖς διακείμενος, καὶ νύκτα καὶ μετ' ἡμέρας τῷ Σωτῆρι τὸ ὅλον καθάπερ προσφέρειν ἠγάπα, καὶ τῇ βασιλείᾳ καταπλαγίς τ' ὄργῃς, ὅτι μὴ τὸν ἀπελάττει τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑὸν λαόν, ἐν μέσῳ τῶν αἵματι, τῶν χλαυίδος θαλέρου λαβόμενος, ἀμφοτέρους ἐκ τῆ ἰσχυρῆς καταβῆναι κελεύει. οἱ δὲ μικροὶ γρόντοι ὑπερὶ βαλὺα ὁμιλῶντες ἰδόντες, τὸ πρῶτον μὲν ἐχάλεοντο. ὅτε δὲ πρὸς τὴν ἡμετέραν τὴν ἀνδρῶν ἐκλῆστον ἀρετῇ, κατεπλήθησαν τε ἀπὸ τῆ ἰσχυρῆς, καὶ τῆ ἐκείνου γυναικὸς ἐπιλαβόμενοι συγγνώμῃ ἵκνται. ὁ δὲ τῆς θείας σοφίας ἐμφερής, τοιοῦτον ὡς αὐτὸς ἐχρήσατο λόγους. εἶπατε ὦ φίλοι ἀδελφοί τῷ βασιλεῖ καὶ βασιλεῖς εἰ μὴν, ἀλλὰ καὶ ἀνθρώποις. μὴ τοῖνυν μὴν ὅρα τῇ βασιλείᾳ, ἀλλὰ καὶ τῇ φύσιν λογίζεσθαι. αἰθερῶν γὰρ ἄν, ὁμοφυῶς βασιλεύουσιν. καὶ εἰκόνα δὲ θείαν καὶ ὁμοίωσιν ἢ τῇ ἀνθρώπων διδμυργῆναι φύσιν. μὴ τοῖνυν ὁμοῦς ὅπως καὶ ἀπῶς τῷ Θεῷ τὴν εἰκόνα κατασπαργῆναι κελεύει. παρῃτις γὰρ τὸν διδμυργῆναι, τὴν ἐκείνου καλῶναι εἰκόνα. σκέψασθαι γὰρ ὅτι καὶ σὺ χαλκῶς ἔνθα ἀνδραγαθῶν εἰκόνα, ταῦτα ποιῶν. ὅστις δὲ τῆς ἀφύχου ἀφῆκεν ἢ ἐμφυχὸς τι καὶ ζῶσα καὶ λογικῇ δυνάμει ἅπασιν τοῖς καὶ ἑὸν ἐχρῆται ὡς δὲ τέλει λογισάμενος καὶ εἰκόνα, ὅτι ἡμῶν μὲν ῥάδιον αὐτῇ τῆς μίσεως εἰκόνα πολλὰς διδμυργῆσαι χαλκῶς αὐτῇ δὲ πάντως ἀδύνατον μίαν γυναικὴν τῇ ἀναιρέντων διδμυργῆσαι τρεῖς. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ θαυμαστοὶ ἀδελφοί ἐκείνοι, διεπόρθησαν τὰ ἐρημῆα τῷ βασιλεῖ, καὶ τῇ θύμῃ καλῶς δοῦναι φλόγα καὶ ἀπὸ τῆ ἀπειλῆς ἐκείνου, ἀπελογίαν ἔγραψα, καὶ τῇ ὁργῇ τὴν αἰτίαν ἐδύλωσα. ἐκ ἑδῆ γὰρ ἔφη, ἡμῶν πλημμελῆσαντες, γυναικὰ πάντως θύμῃς ἀξιώματα τοσαύτη μὲν πλεονεχίαν δέξασθαι παροῖαν καὶ ἡμῶν δὲ ἐχρῆν τὸν θυμὸν τῆς ἀγαθότητος ὁπλίσαι. προσέθετο δὲ ὅτι ἀλλοὶ καὶ ἀνῆλθον, πρὸς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἀντιφῶς μαρτυρῶν. ἐγὼ δὲ ταῦτα διεξήλθον, καὶ τῷ πανοφῆμῳ μονάζοντι τῇ παρρησίᾳ καὶ ἡμετέρας δίκαιας παραδύσαι λήθη, καὶ τὸν νόμον ἐκείνου δεικνύον ἐπιφύκειν, ὅτι ὁ μέγας Ἀμβρόσιος γραφῆναι παρήγει.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τῶν χλαυίδος θύμῃς ἀπῆλθον] Chlamydem verti, secutus Epirhanium Scholasticum qui ita interpretatus est. Sane χλαυίς pro chlamyde à scriptoribus vel Librariis sæpius ponit observavi. Chlamys vero hic optime convenit Hellebico ac Cæsario, quorum ille magister

militum erat, hic magister officiorum: quæ erat Palatina militia. Ad utrumque horum judicium, ad Hellebicum scilicet ac Cæsarium, qui à Theodosio missi fuerant Antiochiam, extant orationes Libanii.

2 Συγγνώμῃ ἵκνται] Melius scriberetur ἵκνται.

VARIORUM.

2 Μακεδόνιος] De Flaviano etiam Episcopi Antiocheni intercessione ad Imp. Theodosium, consulantur Sozomenus & S. Chrysostomi Homiliz de Statuis.

ΚΕΦΑ-

**Temple
Jeu de
Rue**

[illegible]

VALESII ANNOTATIONES.

1. *Th. hanc vniuersam*] Cynegius scilicet Praefectus Praetorio Orientis, qui ad occidenda deorum templa & ad prohibenda sacrificia missus est à Theodoro in Orientem & Aegyptum, ut testatur Zosimus in lib. 4. Historiae. De hoc Idatius in Fastis ita scribit, Theodolio Aug. 2. & Cynegio Coll. *Hic nuntius per Provincias longi temporis tate defecit, in statum pristinum reuocatus: & usque ad Aegyptum penetravit, & simulachra gentium evertit. Unde cum magno streitu totius populi ciuitatis deductum est corpus*

eius ad Apostolos die xiv. Kal. April. & post annum
 transiit cum matre sua Acantia ad Hispaniam pedesire.
 Ex quo patet, vel ipsum Cynegium, vel uxorem eius A-
 cantiam, ex Hispaniis orundam fuisse.

2 Tm 2, 14] De Jove qui colebatur Apamiz, loquitur Libanus in lib. 4. epist. 290. ad Alexandrum, *ἐπεὶ τὸ Ἀπαμῖζος τὸ πᾶν, τῆς τοῦ Διὸς φύσεως ἢ τῆς Διὸς προσηγορίας, ὅς ᾗ ποτε προσηγορίᾳ τοῦ πρώτου τῆς Διὸς.*

[2 'Environ' 'Environ cod. Reg]

REF. 100.

1 **Ι** νικήσιν. ὅταν τοῦτοι γινώσκον, ἡ ἀπιδεχάμενος ὁ δαίμων
 ὅς ἐστιν ὁ τῷ ὕδατος προσβολῇ. τὸ δὲ πῦρ,
 ὡς ἐλάω τῷ ἀντιπάλῳ χρυσάμῳ ὕδατι, ἐπι-
 λάσεται τὸ τῷ ξύλῳ καὶ ταῦτα ἐν ἀεὶ κατεπλά-
 λωσι. οἱ δὲ κίονες, φρούδα τῷ ἐριδόντος γινώσκον,
 αὐτοὶ τε κατέπεστοι, καὶ ἄλλοι εἰλκυσται δυσκαίδη-
 κα. καὶ ὅτι δὲ τὸ πῦρ κίονι συμμῶν κατεπείχθη
 πλευρῶν, ὑπὸ τῷ ἐκείνου βίας συνελκυθέν. ὁ δὲ
 κτύπος εἰς ἅπαν τὸ αἶψα διαδραμὼν, πολὺς γὰρ ἦν,
 πάντας εἰς θάλασσαν συήγαγεν. ἐπειδὴ δὲ καὶ τῷ ἀντι-
 πάλῳ δαίμονος ἑμαδίῃ τῷ Φυγῇ, εἰς ὕμνωδον τῷ
 Θεῷ τῷ ἑλῶν τῷ γλῶσσῳ ἐκίνησαν. ὅταν καὶ τὰλλα
 περὶ κατέλυσιν ὁ Θεὸς ἐκείνους ἀρχιερεῖς. πολλὰ
 δὲ καὶ ἄλλα τῷ τῷ ἀνδρὶ καὶ λίαν ἀξιάγα-
 στα διηγήματα ἔχον καὶ γὰρ τοῖς ἐκκλήροις ἐπέσταλλε
 2 μάρτυσι ἡ ἀπιδεχάμενος ἐτύχαι, καὶ τέλος καὶ αὐ-
 2 τὸς τῷ τῷ μαρτύρῳ ἀνιδέσασθαι εἶπαι. ἀναδύμενος
 ταῦτα καὶ ἰσορῶν, ὥστε μὴ λίαν μακρῶς ἀπικνήσω
 τὸν ἐκπυρρῶν τῷ συγγραφεῖ. ἐφ' ἑτέρῳ τοῖσι
 διήγησιν τρέψομαι.

αὐτο, Demon aquæ vim non ferens aufugit. Ignis vero aqua ipsi contraria, non secus at-
 que oleo excitatus, & materiam apprehendit, & momento temporis eam consumpsit. Ita
 columnæ combustis quibus suffulciebantur
 5 lignis, & corruerunt ipsæ, & duodecim ali-
 as eadem ruina secum traxerunt. Sed &
 templi latus quod columnis cohærebat, illa-
 rum vi simul tractum concidit. Ex quo
 ingens secutus fragor, cum universam ur-
 bem pervasisset, cunctos ad rei spectacu-
 lum excivit. qui cum adversarii quoque
 demonis fugam didicissent, hymnos in su-
 premi omnium moderatoris laudem canere
 cœperunt. Reliqua quoque delubra eodem
 modo destruxit divinus ille Antistes. De
 quo cum multa quoque alia plane admi-
 randa mihi suppetant ad narrandum: nam
 & ad invictissimos Martyres scribere, &
 ab iisdem literas accipere consueverat: tan-
 demque ipse martyrii coronam adeptus est: *Ser. LVII.*
 ea nunc referre supersedeo, ne sermonem *cap. 15.*
 longius trahens, huius operis lectores ta-
 dio afficiam. Ad alia igitur narranda trans-
 grediar.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

Περὶ Θεοφίλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, καὶ τῷ
 ἐν τῷ καθεύδοντι τῷ εὐδῶν αὐτοῦ γινωσκόμενος.

Α Θανάσιος ἐκείνῳ τῷ πολυβύλῳ ὁ θαυμά-
 σιος διεδέξατο Πέτρος. τῷ δὲ Πέτρῳ Τιμό-
 25 θιος. Τιμόθειον δὲ Θεόφιλος, ἀπὸ πυκνῆς τε τῆς
 Φρίνης, καὶ ἀνδρείος τὸ φρόνημα. ὅταν τῷ Ἀλεξάν-
 δρῳ πάλῳ τῷ εὐδῶν ἡλθὲν πλάτης. ὅταν γὰρ
 μόνον ἐν βάθρῳ ἀνίστασθαι τὰ τῷ εὐδῶν περὶ,
 ἀλλὰ καὶ τὰ τῷ ἐξαπαλόντων ἱερέων τῷ ἐξηπατημέ-
 30 νος ὑπέδειξε μαχητήματα. τὰ τε γὰρ ἐν χαλκῷ
 καὶ τὰ ἐν ξύλῳ καὶ ἐν ἰδῶν καὶ ἐκαστῶν ἐξεί-
 ρα, καὶ τοῖς τοίχοις καὶ τῶν προσαρμόζοντες ἰδῶν,
 πόρῳ πῶς ἀφαιρῶν ἐν τοῖς τοίχοις ἡφίσταν. εἰς
 35 αἶψα τῷ ἀδύτῳ ἀπὸντες, καὶ εἰς τῷ ἐξείρῳ γινώσκοντες,
 αὐτῷ ἰδῶν αἶψα τῷ ἐκείνῳ φρακτοῦμαι
 ὅτι ἐπαύοντες, ἰδῶν τὸ καλεώμενον. ταῦτα ὁ σο-
 φώτατος καὶ ἄλλων ἀρχιερέων, τοῖς ἐξαπατηθεῖσιν
 ὑπέδειξε δόμοις. εἰς δὲ τὸν τῷ Σεραπίδῳ καὶ
 40 ἀναβάς. τῷ δὲ παταχὸν γὰρ καὶ φασὶ τῷ
 b μέγας πῶς καὶ κάλλιστος εἶδεν τὸν ἐξείρῳ πα-
 μέγας καὶ τῷ μεγάλῳ τοῖς διαταῖς διδιδόμενος.

CAPUT XXII.

De Theophilo Alexandria Episcopo, & de his
 qua in eversione idolorum illuc gesta sunt.

A THANASIO illi celeberrimo in Epi-
 scopatu successit admirandus Petrus:
 Petro Timotheus: Timotheo vero Theo-
 philus, vir singulari prudentia ac fortitudi-
 ne animi præditus. Hic Alexandrinorum
 urbem simulacrorum fraude liberavit. Non
 enim solum delubra idolorum funditus ever-
 tit, verum etiam præstigias sacerdotum qui
 multitudinem decipiebant, iis qui decepti
 fuerant spectandas proposuit. Statuas enim
 ex ære & ligno intus cavas fabricantes, earumque
 dorsa parietibus applicantes, inca-
 tus quosdam relinquebant. Deinde per ady-
 ta subeuntes, & in statuarum penetralia in-
 trogressi, per has imperabant quidquid vel-
 lent. Hac fraude decepti qui audiebant,
 iussa exquebantur. Sapientissimus igitur
 Præsul cum simulacra destrueret, circum-
 ventæ multitudini eas fraudes patefecit.
 Porro cum in templum Serapidis adscen-
 disset, quod omnium toto orbe sanorum
 maximum simul ac pulcherrimum fuisse à
 quibusdam dicitur, statuam vidit ingentem,
 & quæ magnitudine sua terrorem injiceret

VALESII ANNOTATIONES.

[1 Ἀπιδεχάμενος] Forte ἀπὸ τοῦ μόνου. Paulo post pro ἀνιδέσασθαι εἶπαι, emendavi ἀνιδέσασθαι, ut
 2 Καὶ ἀπιδεχάμενος ἐτύχαι] Mallet scribere ἀπιδεχάμενος, ut
 accentu mutato. Nam ἀπιδεχάμενος, Responsum significat. legitur in editione Basilienſi & in Manuscripto codice [Re-
 gio ac] Savili.

VARIORUM.

a Μαχόμενος ἀνιδέσασθαι εἶπαι] Passus est Marcellus un-
 decimo anno Imp. Theodosii, Christi 389. ejus memo-
 ria celebratur in Ecclesia decimo quarto die mensis Au-
 gusti.
 b Ἐξείρῳ παρμύγῃ] Simulacrum Serapis (inquit Ro-
 sius) ita erat vultus, ut dextra vultus templi parietem,
 alterum laeva perstringeret: quod monstrum ex omnibus
 generibus metallorum lignorumque compositum fereba-
 tur. Factum esse à Scioſte rege per Bryaxem artificem,
 auctor est Clemens Alexandrinus libro ad gentes, qui
 ait, eum ad opus faciendum mixta & varia usum esse
 materia. Habebat enim samentum auri & argenti &
 æris & ferri & plumbi: nec ei ullus lapis deerat Ægy-
 ptius, nec sapphiri & hæmatitis fragmenta, sed nec
 smaragdi & topazii. Hæc ergo omnia lævigata tritaque
 ac commixta illic colore cæruleo, quæ de causâ nigrior
 est color imaginis. Hæc Clemens. Quod vero ad Sera-
 pidis imaginem spectat: humana effigie in vertice mo-
 dum seu calathum gestantem eum simulacra reddidisse,
 quæ hæcenus videntur statum ipsius demonstrant.

S.M.C. IV. spectantibus. Præter hanc magnitudinem, falsus quidam rumor sparsus erat, si quis propius ad simulacrum accederet, terræmotum statim oriturum, & omnes funditus perituros esse. Sed Theophilus, cum rumores istos nihil aliud quam ebriarum anicula- rum deliria esse existimaret, magnitudinem vero simulacri, utpote inanimum, despiceret, cuidam securim gestanti iussit, ut for- ti animo Serapim feriret. Qui cum idem inflixisset, universi conclamarunt, id quod fama vulgatum fuerat reformidantes. At Serapis, accepta plaga nec doluit, quippe qui ligneus erat: nec vocem emisit, utpote inanimis. Ubi vero caput ei truncatum est, murium agmen ex internis erupit. Ægyptio- rum enim Deus, murium erat domicili- um. Posthæc simulacro minutatim discerpto, reliquas quidem partes flammis absumpse- runt: caput vero per universam urbem traxerunt, cunctis ejus cultoribus inspec- tantibus, & imbecillitatem ejus quem colue- rant, deridentibus. Hoc modo Dæmonum templa omnibus locis terra marique sub- versa sunt.

Serapidis
simula-
crum dis-
ruptum.

ὡς δὲ τῶ μεγάλῳ καὶ λόγῳ κατεῖχεν ἀπατηλὸς, ὡς ἂν τις τοῦτο πείσῃ, κλονήσῃ) μὲν ἡ γῆ παλαιότερα δὲ ἅπαντες κατελήφεται. ἀλλὰ τῶ-
ντος μὲν τὸς λόγους γραῖδιον μεθύοντες νομίσας
ἔναι ληρήματα, τῷ δὲ μεγάλῳ ὡς ἀφύχῃ κατε-
φροήσας, ἐκείνῳ τῇ πείλῃ ἐχρησάμενος
προθύμως τὸν Σάραπιν. ἐκείνῳ δὲ παίσαντος,
ἐδόθησαν μὲν ἅπαντες τὸ θρυλόμηνον δίσκοντες·
ὁ δὲ Σάραπιν διζήμενος τὴν πληγὴν, οὔτι ἡλ-
γοῖσι, ξύλῳ γὰρ ἔω, οὔτε Φωλὴν ἀφῆκεν, ἀφύ-
χῃ ἂν. ἐπειδὴ δὲ τὴν κεφαλὴν ἀφῆκεν, μῦς
ἀγλήδων ἐξέδραμον ἐκδοῦν μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν
ἢ ὁ Αἰγυπτίῳ Θεῷ. εἰς μικρὰ δὲ αὐτὸν διελόντες,
τὰ μὲν παρέδωκαν τῶ πυλῶν τὴν δὲ κεφαλὴν διὰ
15 πάντες τοῦ ἄγρου ἔσπον, τὴν προσκυνοῦσαν ὁρί-
ων, καὶ ἔκ παρ' αὐτῶν προσκυνηθέντος τὸ ἀδύνατον
καμωδωμένοι. ὅτε δὲ τὰ παντὶ γῆς καὶ θα-
λάτῃς τῶ δαιμόνιον κατελύθη τιμὴ.

CAPUT XXIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

De Flaviano Antiochia Episcopo, & de discordia
propter Paulinum inter Occidentales &
Orientales exorto.

Περὶ Φλαβιανοῦ τῆς Ἀντιοχείας ἐπισκόπου, καὶ τῆς
ἀφ' αὐτοῦ γιγνημένης τοῖς δυτικοῖς ἐρι-
στίας.

Socr. L. V. cap. 9, 15. Socr. L. VII. cap. 11. **Α**NTIOCHIA vero, post magnum Me- letium Episcopatum suscepit Flavia- nus, is qui una cum Diodoro pro Chri- stiani gregis salute tot ac tanta subierat certamina. Ac Paulinus quidem præfula- tum Ecclesiæ illius sibi vindicabat. Sed reclamavit Antiochitum cætus, rationi con- sentaneum non esse dicens, ut qui Mele- tii consilia respuisset, post ejus obitum se- dem illius acciperet: illum potius pasto- rem fieri oportere, qui multis laboribus inclaruisset, & pro ovibus diutissime pro- pugnasset. Ea res Romanos & Ægyptios diu infensos reddidit Orientalibus: Nam nec Paulini morte simulas extincta est. Sed post hujus mortem, cum Evagrius in locum illius subrogatus fuisset, adversus magnum Flavianum infenso animo perseve- rarunt; idque tamen Evagrius contra Ec- clesiasticas regulas ordinatus fuisset. Solus enim Paulinus eum elegerat, multos simul canones transgressus. Hi enim neque mo- rienti Episcopo permittunt ut suo loco quemquam constituat, & omnes provinciæ

Evagrius
Ep. a solo
Paulino
ordinatus.

ΕΝ Ἀντιοχείᾳ δὲ Μελετίῳ ὃν μέγαλον τὴν προ-
δρίαν Φλαβιανὸς διετίξατο, ὁ οὖν Διοδόρῳ
τὸς πολλὰς ἐκείνους ὑπὲρ τῶν προβάτων σι-
τηρίας ὑπομείνας ἀγῶνας. ἐκλήθη μὲν γὰρ ὁ
Παυλῶν τῇ τῆς ἐκκλησίας ἡγεμονίᾳ λαβεῖν. ὁ δὲ
τὴν ἱερίαν ἀντίπεσεν χορὸν, καὶ χρῆται λέγων τὴν Μελετίου
τὰς συμβουλὰς μὴ διζάμενος, μὲν τὴν ἐκείνῃ τι-
30 λευτὴν τὴν ἐκείνῃ θρόνον λαβεῖν. ἀλλὰ τὸν πολ-
λοῖς λαμπρόμηνον πόνοις, καὶ ἐπὶ πλείονι τὴν προ-
βάτων προκινηθέντων, προσέειπε γένεσθαι ποιμέ-
να. τῷτο καὶ Ῥωμαῖοι καὶ Αἰγυπτῖοι δυσμένειαν πρὸς
τὸν ἱερεὺς μακροτάτην ἐργάσατο. ὅτε γὰρ τῶ Παυλί-
35 νῳ θανάτῳ συστατὴν τὸ ἔχθος. ἀλλὰ καὶ μετ'
ἐκείνου Εὐαγγεῖον τὴν ἐκείνῃ παρεληφέντος θρόνον, δι-
έμεσαν τῷ μεγάλῳ Φλαβιανῷ χαλεπαίνοντες, καὶ
ταῦτα ὃν Εὐαγγεῖον ὡς τὴν ἐκκλησιαστικὴν προβε-
βλημένην ἡγεμονίαν. μένος γὰρ αὐτὸν ὁ Παυλῶν προ-
40 βάλειτο, πολλὰς καὶ τῶν ταύτων ὡς ἐβόας.
ὅτε γὰρ αὐτὸν αὐτὸν τῶ πλειονῶν χειροτονίᾳ
ἐπιτελείουσι, καὶ πάντες συστατὴν τὴν ἐπαρχίας

VALESII ANNOTATIONES.

1 Προσηγορίαν ἡγεμονίας ποιμένα] Scribendum est ὡς ἐπὶ τῷ, ut
edidit Jacobus Simundus. Subauditur enim λέγων, quod
præcessit. Porro de ordinatione Flaviani Antiochenis
Episcopi, nihil certius habemus, quam quod refertur in
epistola Synodica Constantinopolitani Concilii ad Syno-

dum Romanam, licet Baronius testimonium illud refelle-
re conetur.
2 ὅτε γὰρ αὐτὸν ἰσότη] Id nominatim prohibetur Ca-
none XXIII. Concilii Antiocheni. Quod autem sequi-
tur καὶ πάντες συστατὴν, designat Canone XIX. ejus-
dem Antiocheni Concilii.

VARIORUM.

2 ὅτε γὰρ αὐτὸν ἰσότη] Reverentius existi-
mat Theodoricum hic respicere ad canonem Apostolicum
76. quo cautum est ne quis alium sui loco ordinaret.
Etiam si enim ipse canon cognatorum solummodo men-
tionem faciat, & Evagrius Paulini cognatus fuisse non

constat, canon tamen violatus est, eo quod Paulinus de-
cessurus alium sui loco constituerit: de alienis enim neque
ac cognatis illam intelligendum esse, recte observat Bal-
samon. *Evagrius. annot. in dictum canonem.*

1 τὸν ἐπισκόπον καλεῖται. καὶ αὐτὸν πάλιν διὰ τῶν
2 ἐπισκόπων ἐπισκόπων χειροτονίαν ἀπαγορεύει γί-
νεσθαι. ἀλλ' ὅμως τύποι ἔδει εἶναι θελήσαντες,
καὶ Εὐαγρίῳ μὲν καταστῆναι ὑποτάκτο, καὶ Φλαβίῳ
δὲ τὰς βασιλικὰς ἐκλήσεις ἀκούειν. ἐνοχληθεὶς γὰρ
πολλάκις, ἤγαγόν τε αὐτὸν εἰς τὴν Κωνσταντινὴν πό-
λιν, καὶ καταλαβὼν τὸν Ῥώμην ἐκέλευσεν. ὁ δὲ Φλα-
βίος, χαλεπὸν τι εἰπὼν φήσας, καὶ ἀποχόμῳ
τῷ ἱερῷ ὑπολάμποντος τὸ πρὸς τὸν βασιλέα πληρώ-
σθαι, ἐπαυῆκεν εἰς τὴν πατρίδα. ἐπὶ δὲ οἱ τὸν Ῥώμην
3 ἐπίσκοποι, ὃν μόνον ὁ Θευδόσιος Δάμασος, ἀλλὰ
καὶ ὁ μὲν ἐκείνῳ Συρίκιος, καὶ Ἀναστάσιος ὁ Συριακὸν
ἀφ' ὧν, σφοδρότερον τῷ βασιλεὺς βασιλείῳς κατέ-
ψατο, τὸς μὲν οἰκίους αὐτὸν φήσαντες καταλύειν
τυραννίαν, τοὺς δὲ καὶ τὴν Κωνσταντινὴν θρασυνομέ-
15 ντες ἐπὶ τὴν τυραννίδα ἐόντες, πάλιν αὐτὸν μεταπεμ-
ψάμενος ἀπαίρειν αὐτὸν εἰς τὴν Ῥώμην παράσχε-
τόν τε Φλαβίῳ ὁ Ἰσίδωρος τῇ ἀξιοκρατίᾳ παρρη-
σίᾳ χρησάμενος, ἔφη· εἰ μὲν τὸ πρὸς τὸν βασιλέα
τὸν ἐμὸν ὡς ἐκ ὁρῆς κατηγόρησίν τις, ἢ τὸν βίον Φασί-
20 ἱερῶν ἀτάξιν, καὶ αὐτοῖς χρίσθαι τοῖς κατηγό-
4 ροις καί τοις, καὶ τὸν παρ' ἐκείνῳ ἐκφορῶντα ψήφον
δέξομαι. εἰ δὲ τοῖς ἰσχυροῖς καὶ πρὸς τὸν βασιλέα
χρῶμαι, ὅτι δικάσωμαι, ὅτι τοῖς λαοῖς βυλομένοις
ἐπιμαχίσωμαι· ἀλλ' ἐκλήσωμαι καὶ τῆς πρὸς τὸν βασιλέα
25 ἀφ' ὧν. τοῖς γὰρ τοῖς δὲ βύβλιν τὸν Ἀντιόχειον θρόνον
ὡς βασιλεῦς. ταύτην αὐτὸν καὶ τὸν ἀνδρῶν καὶ τὸν
αὐτὸν Θευδόσιον ὁ βασιλεὺς, καὶ οὐκ οὐκ κατα-
λαβὼν καὶ τὸν Ἰσίδωρον ποιμαίνει ἐκκλησίαν ἐκέ-
3 λυσι. χρόνῳ δὲ συγχῶν διελθόντος εἰς τὴν Ῥώμην
ἀφαιόμενος πάλιν ὁ βασιλεὺς, τὰς αὐτὰς πάλιν
ὑπὸ τῷ ἐπισκόπῳ κατηγόρει ὑπὸ μόνῳ, ὡς καὶ Φλα-
βίῳ τυραννίδα μὴ καταλύειν. ὁ δὲ λέγων αὐτὸς
ἐκέλευσε τὸν τυραννίδα τὸν εἶδος, αὐτὸς εἰπὼν Φλα-
6 βίῳ λέγων, καὶ ἐκείνῳ ὁ σὺν δικῶν προέβλεπεν. ἐκεί-
35 ντος δὲ λιγόντος ὡς ὁ δὲ τὸν δικαστῆν βασιλεῦς
παρήντι λοιπὸν ὁμοσίᾳ τὰς ἐκκλησίας συνάψαι,
καὶ ἀφαιρῶσαι τὴν ἑσῶν, καὶ τὴν ἀνόντων σέ-
σαι φιλονεικίαν. Παυλῶνς πὶ γὰρ ἐπὶ τὴν πόλιν πύ-
40 λαι, καὶ Εὐάγγελος οὗτος ἐνόμους πρὸς τὸν βασιλέα
καὶ τῆς ἑσῶς καὶ ἐκκλησίας τῆς Φλαβίου προ-
δείας ἀντίχρηται. πρὸς δὲ τῇ ἑσῶς, καὶ τὴν
Ἀσιακὴν ἅπασαν καὶ Παιονίαν, καὶ μὲντοι καὶ
τῆς Θρακικῆς καταστῆσαι ἔχον καὶ συνημέ-
45 ρας καὶ τὸ Ἰλλυρικὸν δὲ ἅπαν ἐκείνῳ οἶδε τῷ
κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἐπισκόπων ἡγούμενον. ταύ-
ταις ἑξῆς ταῖς παρανομίαις οἱ τῆς ἐσῶς

Episcopos convocari jubent. Præterea ab-
que tribus Episcopis ordinationem ejus-
quam Episcopi fieri vetant. Illi tamen cum
nihil istorum considerare voluissent, Eva-
grii quidem communionem amplexi sunt;
adversus Flavianum vero, Imperatoris auri-
bus subrepere tentarunt. Qui sæpius inter-
pellatus, Constantinopolim cum accivit, ut-
que Romam proficisceretur mandavit. Sed
Flavianus, cum & hibernum tempus cau-
satus esset, & ineunte vere facturum se
imperata promississet, in patriam reversus
est. Porro cum Romanæ urbis Episcopi,
non solum admirandus Damasus, sed &
successor ejus Siricius, & post Siricium
Anastasius, pium Imperatorem acrius per-
strinxissent, illum tyrannos quidem qui ad-
versus ipsum insurgerent opprimere dicen-
tes, eos vero qui legi Christi insultarent,
pati tyrannicam dominationem exercentes:
rursus eum Constantinopolim evocatum co-
gere instituit, ut Romam navigaret. Tum
vero sapientissimus Flavianus, admirabili
usus fiducia: Si meam fidem, inquit, ὁ
Imperator, ut non rectam quidam infi-
mulant, aut si vitam indignam esse dicunt
sacerdotio, ipsos accusatores meos judices
seram, & quam tulerint sententiam liben-
ter excipiam. Sin de cathedra & de pri-
matu contendunt, non litigabo, nec repu-
gnabo iis qui ista ambiunt: sed cedam
ultra & Pontificatum dimittam. Da igitur,
Imperator, cui voles sedem Antio-
chenam. Hanc ejus constantiam ac sapi-
entiam admiratus Imperator, in patriam
redire, commissamque sibi Ecclesiam re-
gere eum jussit. Longo post tempore cum
Romam iterum venisset Theodosius, eas-
dem rursus Episcoporum excepit querimo-
nias, quod Flaviani tyrannidem non extin-
gueret. Tum Imperator, quoddam illud
tyrannidis genus esset, exponere eos jussit,
Flavianum se esse dicens, & ad agendam
pro illo causam constitutum. Cumque
illi dicerent, se adversus Imperatorem liti-
gare non posse, hortatus est eos Impera-
tor ut Ecclesias tandem inter se reconci-
liarent, & iurgandi finem facerent, atque
inutilem contentionem extinguerent. Pau-
linum enim jam pridem fato functum, E-
vagrium vero non legitime ordinatum esse.
Adhuc Orientis Ecclesias Flaviani Epi-
scopatum defendere. Nec Orientem mo-
do, sed & universam Asianam & Ponti-
cam, ac Thracicam Diocesim ei commu-
nicare conjunctasque esse. Torum deni-
que Illyricum eum Orientalium Episco-
porum primatem agnoscere. His admoni-
tionibus flexi Occidentalium partium E-

Episcopi
Romæ Im-
peratoris
reprehendi-
dum.

Flaviani
ad Impera-
torem
verba.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Πάλιν διὰ τῶν ἐπισκόπων] Intelligit Canonem IV. Concilii Nicæni, in quo id dilerte cavetur, ne nisi sub trium Episcoporum præsentia ordinatio ullius Episcopi celebretur, ita tamen ut reliqui Provinciales Episcopi per litteras ordinationi consentiant. Porro in editione Basilicæ ita legitur hic locus, διὰ τῶν ἐπισκόπων ἐπισκόπων χειροτονίαν ἀπαγορεύειν γίνεσθαι, quod magis placet.

[2 Post ἐπισκόπων codex Regius addit nov.]

3 Οὐ μόνον ὁ Θευδόσιος Δάμασος] In MS. codice [Regio &] Henrici Savilii additur particula hoc modo, καὶ γὰρ μόνον, ὅτι, quod profecto non displicet.

Tom. III.

4 τῶν διέξωμαι] In altero codice Regio, ejus variantes lectiones edidit Stephanus, legitur ὑπὸ τῶν ψήφον, quam scripturam amplexus est Jacobus Sirmundus. Verum codex Savilii & Basilicæ editio vulgatam scripturam tuentur. In Regio codice J. Pini scriptum inveni ἀναπνεύειν ψήφον, quod longe est elegantius.]

[5 Ῥώμην] Ῥωμαίων ἀφαιρῶσαι πάλιν cod. Reg.]

6 Συνέλαβον μὲντοι] In editione Basilicæ scriptum invenit ὁ συνελθὼν ἀφαιρῶσαι. Quomodo etiam edidit Jacobus Sirmundus. Quam scripturam magis proba. [atque ita legitur in codice Regio J. Pini.]

F f

ἐπίσκοποι,

πισκοποι, similitatem se obiecturos polliciti sunt, & legatos qui à Flaviano mitterentur, suscepturos. Quod cum accepisset divinus Flavianus, egregios quosdam Episcopos Romam misit, una cum aliquot Presbyteris ac Diaconis Antiochenis Ecclesiae. Horum omnium princeps erat Acacius, Berceae urbis Syriae Episcopus, vir ubique gentium terra marique celeberrimus. Hic una cum reliquis Romam veniens, diurnam similitatem quae septendecim annos duraverat, sedavit, pacemque inter Ecclesias composuit. Quod cum Aegyptii comperissent, & ipsi depositis inimiciis concordiam amplexi sunt. Prae-

Socr. l. VII. cap. 9.
Soz. l. VII. cap. 24.

erat tunc temporis Ecclesiae Romanae Innocentius, qui Anastasio successerat: vir insigni solertia ac prudentia praeditus. Alexandriae vero Ecclesiae Theophilus praesidebat, cujus antea mentionem feci.

ἐπίσκοποι, καταλύσαι ὑπάρχοντο τὴν δυσμείαν, καὶ τοὺς πεμφθεμένους δέξασθαι προσευτάς. τὸτο μαθὼν ὁ θεὸς φλαβιανὸς, ἀπέστειλε εἰς τὴν Ῥώμην καὶ τῶν ἀξιοτάτων ἐπισκόπων πέντε καὶ τῶν ἀποχρῆας πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων ἡγήτο δὲ πάντων Ἀκάκιος, ὁ Βερκεῖας μὲν τῆς Συρίας ἀρχιεὺς ποιεῖν λαχὼν, παύσας δὲ τῆς γῆς καὶ θαλάττης ἀδέμενος. ὅτος σὺν τοῖς ἄλλοις ἀφικόμενος εἰς τὴν Ῥώμην, τὴν μακρὰν καὶ λίσσας δυσμείαν δι' ἐπακαίδεκα ἔτη, ταῖς ἐκκλησίαις ἐπρυτάνωσε τὴν εἰρήνην. τὸτο ἡ γένεσις Αἰγυπτίῳ, τὴν ἀπὸ τῆς οὐσίας ἡσπασατο τὴν ὁμόνοια. ἡγήτο δὲ πρεσβυτέρων τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας Ἰννοκέντιος, ἀρχιερεὺς Ἀλεξανδρίας, αὐτὸς ἀρχιερεὺς καὶ συνίστη κοσμοῦμενος τῆς ἡ ἀλεξανδρίας Θεόφιλος, οὗ καὶ τὸν ὀνόματι ἐμνήσθη.

CAPUT XXIV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

De Tyrannide Eugenii, & quomodo Theodosius ob fidei suae meritum victoriam reportavit.

Περὶ τῆς Εὐγενίου τυραννίδος, καὶ τῆς Θεοδοσίου τῆς βασιλείας ἀπὸ πίστεως νίκης.

Hoc modo fidelissimus Imperator Ecclesiarum pacem restituit. Verum antequam ea pax componeretur, Valentiniani morte & Eugenii defectione cognita, exercitum in Europam traduxit. Degebat tunc in Aegypto Joannes quidam, monasticæ philosophiæ studiis sese exercens. Hic spirituali gratia donatus, saepe sciscitantibus prædicebat futura. Ad illum igitur quosdam misit Christi amantissimus Imperator, discere ex eo cupiens, num Tyrannis bellum inferri oporteret. Ac priore quidem bello, incruentam cum victoriam relaturum responderat. Posteriore vero, Imperatorem post multam eandem victoriam potiturum prædixit. Hac cum fiducia progressus ad bellum gerendum Imperator, pugnam confervit; ac multos quidem ex hostibus interfecit: multos vero & ipse Barbaros qui in auxiliis erant, amisit. Cumque Duces exi-

Socr. lib. V. cap. 29.
Soz. l. VII. cap. 22, 24.
Joannes, μοναχὸς Ἀγρίνους.

Τὸ μὲν οὖν τὴν ἐκκλησίαν εἰρήνην τῶτον τὴν τρόπον ὁ πρῶτος ἐπρυτάνωσε βασιλεύς. ὡς δὲ καὶ τῆς μηχανικῆς εἰρήνης, τὴν πρὸς Οὐαλιθηπαίου πλάττει καὶ τὴν Εὐγενίου τυραννίδα μαθὼν, εἰς τὴν Εὐρώπην ἐβόησε, καὶ ἐκείνους ἡ τὴν χρόνον ἦν πρὸς Ἰωάννης ἐν Αἰγύπτῳ τὴν ἀσκητικὴν ἀσπαζόμενος πολιτείαν. ὅτος πνευματικῶς μεταλαχὼν χάριτος, πολλὰ τοῖς πειθαυμένοις προέλεγε τὴν εὐδοκίαν. ὡς τῶτον ὁ Φιλόχαιος ἀπέστειλε βασιλεὺς, εἰς πολέμους τῶν τυραννίδων μαθὼν ἐφίμερος. καὶ ἐπὶ μὲν πρῶτον πολέμῳ τὴν ἀσπασίαν προηγόρευσε νίκην. ἐπὶ δὲ δευτέρῳ μὲν πάλιν Φίνοι νίκησεν τὴν βασιλείαν προεῖρηκε. μὲν τοιαύτης ἐλπίδος φραγύσας ὁ βασιλεὺς, πολλὰ μὲν τῶν ἐκείνῳ παραλαβόντων κατηκόρισε, πολλὰ δὲ τῶν ἐκτεκρυφέντων αὐτῷ βαρβάρων ἀπέβαλε. τὴν δὲ φραγύαν ὀλίγους

VALESII ANNOTATIONES.

[1 Ἀκακίος] De hujus Acacii Berceensis Episcopi legatione atque adventu in urbem Romam, scribit Palladius in vita Joannis Chrysostomi, & Sozomenus in lib. 8. Historiae. Et Sozomenus quidem hanc legationem Acacii refert sub exordium Pontificatus Joannis Chrysostomi, id est anno Christi 398. Quod cum Theodoriti narratione nullatenus potest convenire, qui eam refert ad tempora magni Theodosii. Verum Theodoritus noster nulla ratione excusari potest, qui Theodosium ab Anastasio Romano Pontifice super ea re interpellatum esse dicit. Atqui Theodosius è vivis excefferat ante Pontificatum Anastasii.

[2 Πάλλιος] Τὸν ἐκκλησίαν addit codex Reg.

[3 Δι' ἡσπασίαν] Baronius ad annum Christi 398. cap. 80. hic falli ait Theodoritum, qui Flavianum Anti-

ochensem reliquisse dicat in gratiam cum Romano Pontifice, post septendecim annos à conflata inter eos discordia. Atqui hæc discordia coarperat principatu Juliani Apostatae, obelationem Paulini à Lucifero factam, ut vult Baronius. A quo tempore si septendecim annos numeraveris, ad annum Christi 379. quo Theodosius imperare cepit, referenda erit hæc legatio; quod est absurdissimum. Ego vero Baronium potius falli existimo, qui discordiam illam cujus hic meminit Theodoritus, repetit à temporibus Juliani. Atqui à Flaviani ordinatione, id est ab anno Christi 381, potius repetenda est. Nam antea per pacem illam quæ inter Paulinum ac Meletium facta fuerat, dissensio sopita esse videbatur. Quam Flaviani electio postea suscitavit. Ab anno igitur 381, quo Flavianus Antiochenum Episcopatum suscepit, ad annum Christi 398, quo Acacius legationem illam obtulit, sunt anni septendecim.

VARIORUM.

[4 Δι' ἡσπασίαν] Multa in hac historia contra ordinem temporum peccat Theodoritus. Nam quod ait paulo ante, Anastasium Papam Romanum hæc de re interpellasse Theodosium Imp. certe Theodosius aliquot annis defunctus fuerat, antequam Anastasius sedem Romanam obtineret. Imo pax de qua hic sermo est, post dissidium annorum 17 inita, in annum Christi 398 à Baroniis con-

jicitur, qui annos istos à Concilio Constantinopolitano tempore computat. Nec nisi post 20 annos discordia ista penitus sopita est, juxta Palladium in vita Chrysostomi. quo pacto verum esse potest quod ait Theodoritus in fine capitis, Innocentium tum fuisse sedis Romanæ Episcopum. Vid. Baron. ad ann. 398. H. L. 1. 1. 1.

ἵκανα τὴν συμπαραταξομένην Φησαίαν, καὶ ἀπα-
 ραχὴν πᾶσι δόναι τῇ πολέμῳ συμβεβηκυῖαν,
 ὥστε τῷ ἥρωι δεχόμενος στρατὸν συναγῆναι, καὶ τῷ
 πλήθει ἀνελκίσαι τὸ δισμυρῶν, οὐκ ἰδέξατο τὴν
 εἰσηγῶσαν ὁ πρῶτος βασιλεὺς. οὐ γὰρ ἔφη χρῆσαι,
 τοσαύτην μὲν ἀδίνειαν τῷ ζωτικῷ καθηγεῖσθαι
 γαυροῦ, τοσαύτην δὲ προσμαρτυρῆσαι δύναμιν τῇ
 τῷ Ἡρακλεῖς ἐκείνῃ ταύτης μὲν γὰρ ὁ γαυρὸς
 ἠγύετο τῇ φρατίᾳ, τῆς δὲ τῶν ἀντιπάλων ἐκείνῃ.
 τούτων οὕτως περὶ εἰρημίας, καὶ τῇ ὑπολειφθείσῃ
 φρατίᾳ ὀλίγης τε εὐσεύς, καὶ λίαν ἀθυμώσης, ἔβρι-
 σάν τε ἐκείνου, ὡς τῇ τῷ ὄρει ἀκρανυχία, ὡς
 καὶ τὸ φρατόπεδον ἦν, πάνυχος διέτελλε τὴν
 ὅλων διασπότην ἀντιπάλων. ὡς δὲ ἀλεκτροῦσαν ὤ-
 δας, εἰκόσκει μὲν ὕπνος τὴν γῆμιν. ἐπὶ δὲ τῷ
 πέδῳ κείμενος, ὅρῳ ἰδέσκει δύο τοιάς λευχίμωνων-
 τας αἰδρας ἐφ' ἵππων ὀχρῶδους λευκῶν, οἱ θάρ-
 ρον τε ἐκείνου, καὶ τὸ δῖος ἐξελάσας, καὶ ὑπὸ
 τὴν αὐτὴν καθόπλισαν καὶ τάξασθαι φρατίαν εἰς παρά-
 ταξιν. ἐπύκουσε γὰρ ἔλεγε ἀπιδάσθαι καὶ πρόμαχοι
 καὶ οὐ μὴ Ἰωάννη αὐτὸν ἔλεγε εἶναι τὸν διαχρίστην, ὁ
 δὲ φίλῳσι τὸν ἀπόστολον. ταύτην ἰδὼν τὴν ὄψιν
 ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἔληξε τὴν ἐκείνου ἀλλὰ μὲν πλεί-
 ονος ταύτην προθυμίας προσέφερε. τῷτο καὶ φρατί-
 τες τὴν διασπόμενον διέδωκε τῷ λοχαγῷ. ἐκείνος
 δὲ τῶτον πρὸς τὴν χιλιάρχον ἤγαγεν· ὁ δὲ χιλιάρχος
 ἀπήγαγε τῷ φρατηγῷ. ὁ δὲ φρατηγὸς καὶ οἱ π-
 μνην ὑπολαβὼν, ἀπήγγελλε ταῦτα βασιλεῖ. ὁ
 δὲ, ὅτι ἐμοὶ εἴπῃς, ἔφη, ταῦτα ὕψος περὶ αὐτοῦ. ἐγὼ
 γὰρ τοῖς τῇ εἰκῇ ὑποχωμένοις πεπίπτωκα, ἀλλὰ
 ἵνα μή τις ὑπολάβῃ με ὡς τῆς ὀφθαλμίας οὐκ ἔ-
 μνη, πλάσας τὴν ὄψιν. καὶ τῷτο ταῦτα μεμύ-
 νει ὁ τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ ἐπύκουσε, ἵνα μάρτυς ἀξί-
 ὄχρως γένῃ τῇ ἐμῇ διασπότης. πρῶτον γὰρ ἐμοὶ
 ταύτην ὁ κορὸς διασπότης τῇ ὄψιν ὑπέδειξε. ἀπο-
 σκευασμένοι δὲ οὐ τὸ δῖος, τοῖς περὶ αὐτοῦ καὶ πο-
 λεμάρχαις ἐπὶ ὁμῶς, καὶ μηδὲς τῇ πλείῃ τῇ πολε-
 μῶνται σαθμάσθαι τὴν εἰκῇ, ἀλλὰ τὴν ἡμῶν λογι-
 ζέσθαι ἔχοντες τὴν δύναμιν. ταῦτα καὶ τοῖς φρατί-
 ταις ἐπὶ, καὶ ταύτην αἰτίας προθυμίας ἐμπλῆσας, ἐκ
 τῇ ὄρει ἐκείνου κορυφῆς. ὁ δὲ Τύρσανος πόρι-
 σεν ἰδὼν τοὺς φρατί-
 τας πολεμῶντας, καθόπλισεν
 τὴν φρατίαν, καὶ οὐκ ὀφθαλμίας ἐπαξεν. αὐτοὺς δὲ ἐπὶ
 πρὸς γαλῶν μῶας, θανατῶνται ἔφη τὴν βασι-
 λείαν, καὶ τὴν παρῶν ἀπαλλάξαι βοτῆς παρα-
 τάξας, καὶ τοῖς φρατηγῶν ἐκείνου, ζῶντα τῷτο
 καὶ πεπεδημένον ὀφθαλμίας. ἐπειδὴ δὲ αἱ φά-
 λαγες ἔστησαν, πολλαπλάσι μὲν ἢ τῇ πολεμῶν
 τὸ πλῆθος, διακρίμνηται δὲ κορυφῇ τὸ τῇ βασιλεῖ
 συνεπιταγμένον. ἀφ' αὐτοῦ δὲ καὶ τῷτο κατέκτανεν

guum esse dicerent numerum militantium, SÆC. IV.
suaderentque ut bellum aliquantisper dilate-
ret, quo ineunte vere copias omnes coge-
re & hostes multitudine superare posset, id
consilium aspernatus est fidelissimus Impera-
tor. Neque enim decet, inquit, ut divi-
nam quidem crucem tantæ imbecillitatis
probrio maculemus; Herculis autem imagi-
ni tantam vim ac potentiam confessione no-
stra tribuamus. Hunc enim exercitum crux:
hostiles vero copias imago Herculis antee-
dit. His cum ingenti fide ita dictis, cum
copiæ quæ supererant, exiguæ admodum
essent, & animis fractæ; Oratorium nactus
in montis vertice ubi castra habebat, totam
ibi noctem preces ad Deum fundendo trans-
egit. Sub galli autem cantum somnus in-
vito irrepens, cum oppressit. Humi ergo
jacens, duos quosdam viros videre sibi vi-
debatur, alba veste indutes, & albis equis
insidentes: qui bono animo ipsum esse
juberent, metumque deponere, & prima
luce arma capere, aciemque ad pugnan-
dum instruere. Auxiliatores enim ac pro-
pugnatores se missos esse dicebant, & alter
quidem se Joannem Evangelistam esse aie-
bat, alter Philippum Apostolum. Hanc
visionem cum vidisset Imperator, preces
fundere non destitit; sed majori alacritate
eas offerebat Deo. Idem vitum miles qui-
dam cum vidisset, Centurioni suo indica-
vit. Ille militem deduxit ad Tribunum;
Tribunus vero ad Magistrum militum.
Qui cum novi aliquid nuntiatum se cre-
deret, Imperatori id retulit. At Impera-
tor, Non mea, inquit, causa iste hoc vi-
dit: ego enim iis qui victoriam polliciti
sunt, credidi: sed ne quis forte suspicaretur
me pugnandi desiderio ista fuisse,
Adjutor Imperii mei hæc isti quoque re-
velavit, ut narrationis meæ testis esset ido-
neus. Priori enim mihi communis Domi-
nus hanc visionem objecerat. Proinde, ab-
jecto metu, antesignanos & Duces sequa-
mur. Nec bellantium multitudine quis-
quam victoriam meriatur, sed unusquisque
vim ac potentiam Ductorum consideret.
Hæc ad milites quoque eloquutus, cum hac
ratione omnium animos confirmasset, &
montis vertice exercitum deduxit. Tyran-
nus vero, cum milites ad pugnam paratos
eminus conspexisset, suos & ipse armavit,
& ad prælium instruxit. Ipse in quodam
colliculo residens, Imperatorem mori cupi-
entem, & ex hac vita excedere properan-
tem, praeliari dicebat: mandavitque Du-
cibus suis, ut vivum illum ac vinctum ad
se adducerent. Postquam acies ex adver-
so illetere, hostium quidem numerus mul-
to major apparuit. Qui vero à partibus
erant Theodosii, pauci admodum vide-
bantur. Ubi vero utrimque tela conjici

VALESII ANNOTATIONES.

[1 Θεωρητικὴ] Θεωρητικὴ π cod. Reg.]

2. Ἀπὸλλόνιος βίος] Jacobus Sirmundus edidit ἀπὸλλ.

VARIORUM.

1. Ἀρχαῖον δὲ] Primo conflictu copiae Eugenianae
contra Theodosianas valebant. Quod videtur Theodosius,
illico se humi prostravit, precesque ad Deum fudit, ut nar-
rat Socrates lib. V. cap. 25. quas preces, quoniam illic omisi-
mus, hic citabimus ex Rufino lib. 2. c. 33. *Tu, omnipotens*

*trus Deus, nosti, quia in nomine Christi Filii tui, ultionis
iuste (ut pnto) praelia ista suscepi. Si fecus, in me vindi-
ca: si vero cum causa probablis, & in te confusus huc veni,
porrigere dexteram tuam, ne forte dicant Gentiles, Ubi est Deus
eorum?*

ΣΑC. cœpere, vera esse quæ promiserant ostende-
 IV. runt propugnatores illi. Vehemens enim
 ventus ex adverso in hostes ruens, cunctas
 eorum sagittas & jacula hastasque avertit,
 omniaque eorum tela incassum ferebantur.
 Itaque nec gravis armaturæ miles, nec sa-
 gittarius, nec peltastes, exercitum Impera-
 toris damno afficere valuerunt. Ad hæc
 pulveris immensa vis in eorum faciem ma-
 gno impetu delata, ipsos palpebras claudere,
 & periclitantibus pupillis opem ferre
 cogebat. Milites vero Imperatoris Theo-
 dosii, ex eo turbine nullum incommodum
 passi, alacri animo hostes cœdebant. Qui
 cum hæc cernerent, Deique auxilium ag-
 noscerent, abjectis armis, veniam sibi dari
 ab Imperatore poposcerunt. Annuit ille,
 & indulgentiam eis tribuit, jussitque ut ty-
 rannum confestim adducerent. Illi ergo
 concito cursu collem adicendunt, in quo
 Tyrannus ignarus adhuc rerum gestarum
 confederat. Qui cum eos anhelantes vidisset,
 ac respirandi difficultate celeritatem
 cursus indicantes, nuntios victoriæ adesse
 credidit, sciscitatusque est ex iis, num
 Theodosium quoque vincitum adducerent,
 sicut ipsis imperatum fuerat. Ad hæc illi,
 Non Theodosium, inquirunt, ad te, sed te
 ad Theodosium ducturi venimus. Id enim
 hujus universi moderator præcepit. Simul
 hæc dicentes, Tyrannum ex solio abripi-
 unt, & injectis catenis vincitum abducunt;
 eumque qui paulo ante insolenter sese esse-
 rebat, captivum sistunt. Tum Imperator,
 scelus quod in Valentinianum perpetraverat,
 in memoriam ei revocavit; & iniquam ty-
 rannidem ac bella quæ adversus legitimum
 Imperium concitaverat objecit. Irrisit præ-
 terea imaginem Herculis, & inanem ex ea
 conceptam fiduciam. Ac tum deum ju-
 stam ac legitimam de ejus supplicio senten-
 tiam protulit. Hujusmodi fuit tum pacis
 tum belli tempore Theodosius: qui & di-
 vinum semper imploravit auxilium, nec il-
 lo unquam fraudatus est.

Eugenius
 caput &
 interfectus.

CAPUT XXV.

De morte Imperatoris Theodosii.

SECT. I. V. POST hanc autem victoriam in morbum
 cap. 26. delapsus, Imperium filiis suis distri-
 502. L VII. buit. Ac majori quidem natu, partem
 cap. 29. quam ipse rexerat; minori vero, Europæ
 Imperium assignavit. Utrumque autem hor-
 eatum est ut integram ac solidam pietatem
 retineret. Per hanc enim, inquit, & pax
 conservatur, & bellum extinguitur: per
 hanc hostes fugantur, eriguntur tropææ, &
 victoria comparatur. Hæc ille monita cum
 filiis suis suggessisset, extremum diem clau-
 sit, immortalem nominis sui memoriam de-
 relinquens.

ἀφ' ὧν τὰ βίβλη, ἰδοὺς ἀληθεὶς τὰς ὑποχρίσεις
 οἱ πρίμαχι. πρῶμα γὰρ κρίναι ἀπὸ πρῶτον τῶν
 πολέμων φερόμενοι, τὸς μὲν ἐκείνους οἰσὺν ἀπέ-
 σπριψε καὶ τὰ πάλτα καὶ τὰ ἐξέραια· καὶ πᾶν κρίνος
 αὐτοῖς ἀχρηστοῖσι καὶ οὐκ ὀπλίταις, ὅτι περὶ τῆς
 ὅτι πάλτατος πημαίνων καὶ τῷ βασιλεὺς ἡδύατο
 τραπᾶν. καὶ μὲντοι καὶ κόινς ὅτι μάλιστα πλείστη καὶ
 τῷ τραπᾶν φερόμεν, μύεν τὰ κλέφαρα καὶ ταῖς
 κόρσις ἐπαμύνει πολυμενέας ἡνάχαζον. οἱ δὲ τῷ
 10 βασιλεὺς τραπᾶται, λόβον ὕδρ' ἑμῶν ἐκ τῷ καίαι-
 γίδος ἐκείνης διδάμενοι, θαρραλίως τὸς πολέμους
 κατέκτανον. οἱ δὲ ταῦτα ὁρῶντες, καὶ τὴν θείαν ἐπι-
 γνότῃς ἐπικουρίαν, τὰ ὅπλα ῥίψαντες, Φωιδῶς
 15 τῷ τῷ βασιλεὺς τυχεῖν ἠποδόλῃσαν. ὁ δὲ καὶ εἴθε
 καὶ οὐκτε μετέδωκεν, ἀγαθῶν δὲ αὐτῶν τῷ Τύραννῳ
 καὶ τὰς ἐκείνου. οἱ δὲ θείαντες, ἀνέστησαν εἰς
 τὸν λόφον καὶ καθεμένους ἐκείνους ἡγούμενοι τὰ δρόμια.
 ὁ δὲ πνευσιῶντας ἰδὼν, καὶ τῷ αἰσθηματι μενέοντες
 τὴν σπυδῆν, ἵκανε ἀστέλους ὑπέλαβεν, καὶ ἦρτο εἰ
 20 καὶ Θεοδοσίῳ πεπενημένῳ ὡς τραπᾶν ἐχέοντα ἦγα-
 γον. οἱ δὲ οὐκ ἐκείνους, ἔφησαν, σοὶ προσάγεμεν,
 ἀλλὰ σὺ τῷ ἐκείνῳ ἀπάγεμεν. τῷτο γὰρ ὁ ὕ-
 πατος προστάξει πρύτανης. ταῦτα λέγοντες, ἐξ-
 αἰσθησάν τι ἐκ τῷ δίφρου, καὶ τὰ δεισιὰ ἐπι-
 25 θύοντες πεπενημένῳ ἀπήγαγον, καὶ προσάγαγον δο-
 ρυλάωντες τὸν τῷ βασιλεὺς μεγαλαυχούμενον. ὁ
 δὲ βασιλεὺς, τῷ πρὸς οὐαλεπτικὸν πλημ-
 μελήσαντι ἀνέμῳ, καὶ τῷ παρενέμῳ τυραννίδος,
 καὶ τῷ καὶ τῷ ἐνὸς βασιλείας πολέμῳ. ἐκω-
 30 μόδοι δὲ καὶ τῷ Ἡερακλῆος ἐκείνῳ, καὶ τὸ μάταιον
 δὲ ἐκείνῳ γινόμενον θάρσος καὶ τόπ' δικαίαν
 καὶ ἴσχυον ἐξήνεκε τῷ κατ' αὐτῷ πτωχείας τιλῶ
 ψῆφον. ποιούτος ὁ ἐκείνους καὶ ἐν ἐνέμῳ καὶ ἐν πο-
 λέμῳ· αἰὲ μὲν τιλῶ θείαν ἐπικουρίαν αὐτῶν, αἰ-
 35 δὲ ταύτης μεταλασχαίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Περὶ τῆς Θεοδοσίου τοῦ βασιλεὺς πλειωτῆς.

ΜΕΤὰ δὲ τῇδε τῇ νίκῃ ἀρρώστιας, τοῖς υἱοῖς
 τιλῶ βασιλείαν δίδωμι. καὶ τῷ μὲν πρῶ-
 40 οὐτέρῳ τὴν οἰκίαν ἰδοὺν ἡγεμονίαν, τῷ κατέρῳ
 δὲ τῆς Εὐρώπης τὰ σκῆπτρα. τῷ εὐσεβεῖν δὲ
 πλείαν καὶ τῷτο ἔχον καλέωνι παρήναι. Διὰ
 ταύτης γὰρ, ἔφη, καὶ ἡ εὐρή Φυλάσσεται, καὶ
 πόλεμος καταλύεται, καὶ πολέμοι τρέπονται,
 45 καὶ αἰσθάνται τρόπαια, καὶ ἵκανε βασιλεύει. ἐκεί-
 νος μὲν ταῦτα τοῖς παισὶ παρανίσας ἐτελεύτη-
 σεν, ἀνέμῳ κλέος καταλιπών.

VALESII ANNOTATIONES.

ἀνέμῳ, [ex codice Regio]. Pini, &] ex libris Christo-
 phorsoni; quod non displicet. In Manuscripto codice
 Menzici Savilii legitur ἀππαλῶν, mendose, ut apparet.

[Sed & paulo supra, ubi legitur τὸν τραπᾶν πολέμους
 κατεκτανόντας, idem codex Regius scriptum habet πολέμους ἀπὸ
 οὐκίαν.]

S. C.
V.
Acacius.
Leontius.

bo doctores ac prædicatores egregii. Divinus item Acacius prudentia simul & sanctitate vitæ illustris, Beræ Ecclesiam gubernabat. Leontius denique, multis virtutum generibus conspicuus, Galatarum provinciæ præsidebat.

Μαθητίας. ἄμφω δὲ διδασκάλω ἦσαν λαμπρῶ. διέλαμπεν ὃ σωστός τε καὶ βίος ὁ θεὸς Ἀκάκιος, ἰσχύων τὴν Βέρειαν· Λεόντιος δὲ τὸ Γαλατὰ ἐπιμαίον ἔστος, πολλοῖς εἰδὼσι ἀρετῆς λαμπροῦς.

CAPUT XXVIII.

5

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

De Joannis Episcopi divina in loquendo libertate.

Περὶ τῆς κατὰ Θεὸν τῆς ἐπισκόπου παρρησίας.

Socr. l. II.
cap. 4.

PORRO magnus Joannes, simulæque Ecclesiæ gubernaculis adnotus est, iniqua quorundam facinora libere cepit reprehendere; & tum Imperatori, tum Augustæ, utilia monita suggererat. Sacerdotes quoque ut juxta Ecclesiæ leges viverent commonebat: eos vero qui leges illas transgredi auderent, ad altare accedere prohibebat: nefas esse dicens, ut Sacerdotum honore fruerentur ii qui verorum Sacerdotum vitam nollent imitari. Neque vero urbem duntaxat Regiam hujusmodi cura ac sollicitudine gubernabat, sed & universam Thraciam quæ in sex provincias divisa est: & Asiam totam, quæ ab undecim Præsidibus regitur; Ponticam præterea hisdem legibus exornavit. Quæ totidem Rectores habet quot Asia.

Ὁ δὲ μέγας Ἰωάννης τὴς τῆς ἐκκλησίας διδασκαλίας οἷον, τὰς τε τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀδικίας σὺν παρρησίᾳ διήλθει, καὶ βασιλεῖ καὶ βασιλίδι παρήτει τὰ πρὸς πόρον, καὶ τοῖς ἱερέας ἡξίον ἦν τῆς κειμένων πολιτείας ἰσχύων· τοὺς δὲ τούτους τοῦ Θεοῦ τολμῶντας, ὅτι βλάπτον τὴν ἀνακτόρον ἐκάλουν· ὃ χρῆται λέγειν, τῆς μὲν τῶν ἱερῶν ἀπλάυνον τιμῆς, ἢ δὲ τῶν ἀληθινῶν ἱερῶν μὴ ζηλοῦν βιοτήν. καὶ ταύτην ἐπιτίειτο τὴν προμήθειαν, ὃ μόνος ἐκείνης τῆς πόλεως, ἀλλὰ καὶ τῆς Θρησκείας ἀπάσης· εἰς ἣν δὲ αὕτη ἡγεμονίας διήρτηται καὶ τῆς Ἀσίας ὅλης, ὃ ὡς εἶδε καὶ δὲ αὕτη ἀρχόντων ἰσχύεται. καὶ μέντοι καὶ τῆς Ποντικῆς τούτοις κατεκρίθη τοῖς νόμοις· ἰσαριθμῶν δὲ καὶ αὕτη ἔχει τῆς Ἀσίας τοὺς ἡγεμόνας.

CAPUT XXIX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

De templis idolorum à Joanne subversis in Phœnice.

Περὶ τῶν ἐν Φοινίκῃ δι' αὐτοῦ καταλυθέντων ἰδωλικῶν ναῶν.

PORRO cum didicisset, incolæ Phœnices circa cultum simulacrorum adhuc insanire, monachos quosdam zelo Dei ferventes collegit; eosque Imperialibus edictis munitos, adversus idolorum templa direxit. Pecunias vero quæ artificibus templa diruentibus, eorumque ministris præbebantur, non ex Regiis thesauris depromebat; sed opulentis & fide ac religione insignibus matronis persuadebat, ut hos sumptus liberaliter suppeditarent, benedi-

Μαθὲν δὲ τὴν Φοινίκην ἐπὶ αὐτῇ τὰς τῶν δαιμόνων πολιτὰς μεμνηναι, ἀσκητὰς μὲν ζήλων θεῶν πυρπολυμένους συνείλεξε· νόμοις δὲ αὐτῶν ὁπλίους βασιλικοῖς, καὶ τῶν εἰδωλικῶν ἱερίων μὲν τιμῶν. τὰ δὲ τοῖς καταλύουσι τεχνίταις καὶ τοῖς τούτων ὑποπυρρῶν χειρουργοῦντα χρήματα, ὃν ἐκ ταμείων βασιλικῶν λαμβάνον ἀνέλισκον· ἀλλὰ τὰς πλῆττω κομίσσας καὶ πίπτει λαμπροῦς γυναικας, φιλοῖμους ταῦτα παρέχων ἀνέπειθε, ἢ

VALESI: ANNOTATIONES.

1. Εἰς ἣν δὲ αὕτη ἡγεμονίας] Pessime Christophorus vertit in sex Episcopatus divisa est. Nam longe plures Episcopatus erant in Thracia. Rectius ergo Camerarius ac Sirmundus Provincias verterunt. Sex enim erant Provincie Thraciarum, ut docet Ammianus Marcellinus, & Notitia Imperii Romani: erant autem omnes sub dispositione Vicarii Dioeceseos Thraciarum. Pari errore Christophorus paulo post, ubi Asia regi dicitur à Præsidibus undecim, Antistites vertit. Atqui Asia multo plures habebat Antistites sive Episcopos, Rectores vero seu iudices sæculares undecim tantum habuit. Tot enim erant Provincie Asiæ, ut docet Hierocles in descriptione Provinciarum & urbium Imperii Orientalis: quarum Asia quidem proprie dicta & Heliæspontus atque Insulæ erant sub dispositione

Proconsulis Asiæ. Reliquæ autem octo, Pamphylia scilicet, Lydia, Caria, Lycia, Lycæonia, Pisidia, Phrygia Pacatiana, Phrygia Salutaris, singulæ quidem suam Consulare habebant, omnes tamen erant sub dispositione Vicarii Dioeceseos Asiæ.

2. Ἰσαριθμῶν δὲ καὶ αὐτῇ] Simili errore Christophorus Ponticæ Dioecesei undecim tantum Episcopos tribuit. Atqui Theodorus non de Episcopis hic loquitur, sed de iudicibus seu rectoribus Provinciarum. Fuerunt autem undecim Provincie Dioeceseos Ponticæ, quarum singulæ suum rectorem habebant, ut videre est apud Hieroclem. Omnes vero erant sub dispositione Vicarii Ponticæ Dioeceseos.

VARIORUM.

a. Ἰσὺς ὡς ἡμεῖς ὀνομάζομεν] Asiæ Dioecesis, in notitia Imperii, decem Provinciis constat, quæ Vicario Præfecti Prætorio Orientis parebant, scilicet Pamphylia, Lydia, Heliæsponto, Pisidia, Lycæonia, Phrygia utraque, Lycia, Caria, & Insulis. Attamen in Politicæ Ecclesiasticæ ratione, Asiæ Dioecesis undecim Provincias complectebatur. Quod explicandum est à Theodosii Lege 3. de Fide Catholica, quæ Asiam Proconsularem ab Asiæ Dioecesi distinguit, licet eas in unum Corpus, quoad Statum & Communionem Ecclesiasticam, cogat. Itaque Asia Proconsulari adjecta ad decem Provincias Asiæ Dioeceseos, consi-

tur numeros undecim Provinciarum Ecclesiasticarum à Theodoro designatus, Illustriss. Petr. de Marca de Concordia Sac. & Imp. lib. I. cap. 3. Sect. 11.

b. Μιασμός δὲ τῶν Φοινίκων —] Gentiles tempore Juliani Imp. omnia quæ in Phœnicia erant Christianæ Religionis monumenta, demoliri fuerant. Nunc autem monachos a Joanne missos impetum fecerunt, eorumque quamplurimos trucidarunt, quod liquet ex ipsius Chrysostomi Epistolis 123, & 126. Hæc Baronius refert anno 401.

ἐκ τῆς χρηγίας Φυομένης ἀλογίας ὑποδουλεύ-
της μὲν οὐκ ὑπολαφίζοντας τῶν δαιμόνων σκῆ-
τοῦτοι τὸν τρόπον ἐκ βάθρου αἰσέπασιν.

tionem quæ ex hujusmodi largitione pro-
veniret, iis ostendens. Hac ratione, dxmo-
num templa quæ adhuc supererant, solo
æquavit.

S. C.
V.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς Γότθων.

CAPUT XXX.

De Ecclesia Gothorum.

2 **Ο**ΡΩΝ δὲ καὶ τὸν Σκυθικὸν ὄμιλον ὑπὸ τῆς Ἀρ-
αίης θηρυέντα λαγῶν, ἀντιμωχανήσα-
το καὶ αὐτὸς, καὶ πόρην ἀγέρας ἐξέυρει. ὁμογλώττης
γὰρ ἐκείνῳ προσβυτίρως καὶ ἀφελόνως καὶ τοὺς τὰ
Θεῶν ὑπαγαγιώσκοντας λόγια προβαλλόμενος, μί-
αι τούτοις ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ ἀφ' αὐτῶν
πολλοὺς τῆς πλυσμένης ἰθάρωσιν. αὐτὸς τε γὰρ τὰ
πλεῖστα ἐκείνῳ Φαίτῳ διελόγητο, ἐρμηνευτῆς χρω-
μῶρος τῶν ἐκείνῳ γλωσσῶν ὁμιλουμένων τῶν καὶ
τοὺς λέγει ὁμιλουμένους τῷτο παρεκκλίνας δρᾶν. 15
ταῦτα μὲν οὐκ ἴδοντες ἐν τῇ πόλει διτίλει ποικίλ,
καὶ πολλοὺς τῆς ἐξηπατημένης ἐξώχρει, τῶν δὲ πρὸς
λακῶν κηρυζμάτων ὁμιλουμένων τὴν ἀλήθειαν.

PRÆTEREA cum Scytharum gentem A-
rianæ perfidiæ haqueis irretitam teneri
cerneret, ipse quoque machinas omnes ad-
hibuit, & ut prædam caperet, hac arte u-
sus est. Ejusdem enim cum ipsis lingue
Presbyteros & Diaconos ac Lectores cum
ordinasset, unam illis Ecclesiam adsigna-
vit: eorumque opera multos à pristino er-
rore revocavit. Nam & ipse eo sapius
veniens concionem habebat, utens interpre-
te quoriam qui utramque linguam calle-
ret: & eos qui dicendi facultate præditi
essent, ut idem facerent hortabatur. Et
hæc quidem intus in ipsa urbe agere non
desinebat; multosque qui decepti fuerant
venabatur, Apostolicæ prædicationis veri-
tatem eis ostendens.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΑ'.

Περὶ τῆς εἰς Σκύθας ὑπὸ αὐτῷ γνησιότητος προνοίας, 10
καὶ τοῦ Χρῆστῳ Μαρκιανῶν ζήλου.

CAPUT XXXI.

De ejusdem erga Scythas providentia, & de zelo
adversus Marcionistas.

1 **Μ**ΑΘΩΝ δὲ πᾶσι τῶν Νομάδων Σκυθῶν παρὰ τὸν
Ἰστρον ἐσκαυόμενος, διψῶν μὲν τῆς ζωτικῆς,
ἐπερῶν δὲ τῆς τὸ νάμα πρεσβύτης, ἐπεζητή-
σιν αὐτοὺς τὴν ἀποστολικὴν φιλοποσίαν ἐξηλαστότας, 25
καὶ τέτοιους ἐκείνους ἐπέστησαν. ἐγὼ δὲ τὸν καὶ γράμ-
ματος ἐπιτύχηκα παρ' αὐτῶν γραφεῖσι πρὸς Λε-
όντιον τὸν Ἀνκύρας ἐπίσκοπον, δι' οὗ καὶ τῶν Σκυθῶν
1 ἰδίᾳ τὴν μετὰ βολίαν, καὶ πεμφθῆναι αὐτοὺς
πρὸς τὸν τῶν πονηρίων ὁμιλουμένων ἡρώσιν. ἐν 30
τῇ χώρᾳ δὲ τῇ ἡμετέρᾳ τῶν Μαρκιανῶν νόστον κά-
μας ποῖν ὁμιλουμένων μετῶν, ἐπέστησε τῶν τιμι-
κῶν ποιμαίνοντι, καὶ πρὸς τὴν ἐξελάσασθαι τὴν
νόστον, καὶ τῶν δὲ τῶν βασιλικῶν νόμων ὁμιλουμένων
ὁρίων. ὅπως μὲν οὐκ ἴδοντες τὴν ἐκκλησίαν μέλειται ἐν 35
τῇ ψυχῇ περὶ τῶν τῶν δὲ νόστον, ἰκενὰ
καὶ ταῦτα διδάσκει.

JAM vero cum accepisset Scythas quos-
dam Nomadas qui ad Istrum tentoria
fixerant, salutem quidem sitire; sed qui la-
tices ipsis præberet neminem reperiri; vi-
ros conquisivit qui Apostolicos labores æ-
mularentur, eosque Barbaris illis præfecit.
Ego certe literas ejus perlegi, ad Leontium
Ancyrae Episcopum scriptas, quibus & Scy-
tharum conversionem ei significat, & viros
mitti postulat idoneos, qui salutis viam eis
demonstrent. Sed & in regione nostra vi-
cos quosdam Marcionis hæresi laborare cum
didicisset, Episcopo qui tunc præsidebat li-
teras scripsit, hortans ut morbum illum re-
pelleret, & Imperialium legum auxilium of-
ferens. Quapropter igitur Ecclesiarum curam
ac sollicitudinem, juxta divinum Aposto-
lum, animo suo circumtulit, ex his abun-
de cognosci potest.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΒ'.

Περὶ τῆς Γαῖνᾶς αἰτήσεως, καὶ τῆς Ἰωάννου τοῦ Χρυσό-
στου ἀντιρρήσεως.

CAPUT XXXII.

De petitione Gainæ, & Joannis Chrysostomi
responsione.

ΕΣΤΙ δὲ καὶ ἐτέρωθεν αὐτῷ τιμὴ παρρησίας μα-
θαῖν. Γαῖνᾶς τις, Σκύθης μὲν τὸ γένος, Βαρ-
βαρικῶν δὲ τὴν γλώσσαν, φρονήματι δὲ τυραν-
νικῶν κεχρημένους, ἐξαπλήγει καὶ ἐκείνους τὸν καιρὸν,
πολλοὺς μὲν καὶ τῶν ὁμοφύλων ὑπηκόους ἔχων, 45
ἀλλὰ δὲ μὲν τούτων καὶ τῶν Ῥωμαίων τῇ περὶ πικρίαν

SED & aliunde fiduciam ejus licet per-
spicere. Gainæ quidam natione Go-
thus, sed animo magis Barbarus, & info-
lencia fastuque tyrannico præditus, eo
tempore Magister erat militiæ: ex Gente
sua quamplurimos sub se habens, & pe-
destres atque equestres Romanorum copias

Sacr. l. 1.
cap. 6.
Socr. l. 1.
cap. 4.

VALESII ANNOTATIONES.

[1 Post Περὶ τῆς Γαῖνᾶς addit α' cod. Reg.]

VARIORUM.

1 Ὅτι τὸν Σκυθικὸν ὄμιλον] Scythas intelligit qui Constantinopoli habitabant, aut illic in castris militabant.

καὶ

S. M. C. ductans. Metuebant autem illum, non alii
V.

Joannes
Gaina Ec-
clesiam de-
negat.

Gaina in
faciem re-
sistit.

solum omnes, sed ipse etiam Imperator, quippe qui tyrannidem eum moliri suspicatur. Hic cum esset Ariana labe inquinatus, unam sibi Ecclesiam ab Imperatore dari postulavit. Imperator vero, deliberatum se dixit, daturumque operam ut desiderio ejus satisfaceret, promisit. Mox divino Joanni ad se accersito petitionem Gainæ indicat, ejusque potentiam commemorat, & tyrannidem eum meditari non obscure inuit; hortaturque ut hac donatione animum Barbari compescat. Verum generosus ille vir Imperatori ita respondit: Noli ista promittere, Imperator, nec sancta canibus dari jube. Neque enim unquam adduci possum, ut eos quidem qui Deum Verbum palam prædicant ac laudant, ejiciam: iis vero qui illum blasphemant, ecclesiam Dei tradam. Nec vero Barbarus ille metum tibi injiciat, Imperator. Sed ubi ambos nos accersiveris, me atque illum, tu quidem tacitus ausculta iis quæ dicentur. Ego vero linguam ejus comprimam, faciamque ne deinceps ea possulet quæ non expedit dari. His auditis, Imperator magnopere gavisus est, & postmodum utrumque acciri jussit. Et Gaina quidem, promissa sibi dari flagitabat. Magnus autem Joannes reclamabat, dicens, non licere Imperatori qui pietatem profiteretur, adversus res divinas quidquam præsumere. Cumque ille æquum esse diceret, ut ipse quoque ædem sacram in qua precaretur haberet: Omnes, inquit magnus Joannes, tibi apertæ sunt ædes sacræ, nec ullus aditum prohibet, si orare volueris. Tum Gaina: At ego, inquit, alterius sum sedis, & cum confortibus meis unam ut habeam Ecclesiam peto: idque jure mihi petere videor, quippe qui multa pro Romanis bellorum discrimina pertulerim. Ad hæc Joannes: Sed habes, inquit, præmia laboribus tuis multo majora. Nam & Magister militum, & Consulari veste ornatus es. Consideres oportet quid olim fueris, & quid nunc sis: & quanta quidem fuerit prior egestas tua; quanta vero nunc rerum omnium copia: quibus vestimentis usus sis priusquam Istrum trajiceret; & quibus nunc induaris. Perpende igitur quam exigui sint labores tui, & quam ampla sint præmia: nec ingratus esse velis erga eos qui te honoribus auxerunt. Hujusmodi usus sermonibus doctor ille orbis terrarum, os Gainæ obturavit, & tacere eum compulit. Aliquanto post tempore Gaina in apertam tyrannidem erupit: collectoque per Thraciam exercitu, vastare omnia ac prædari cepit. Quibus nunciatis, omnes metu perculsi sunt, tam Magistratus, quam privati. Nec ullus erat qui prælio congregi cum eo vellet, nullus qui legationem ad eum obire tutum crederet, cum singuli Barbarum ejus ingenium reformidarent.

καὶ περικλυτὸν γραπαί. ἐπιφείκεσαν δὲ αὐτοῖς, εὐ-
μύνον οἱ ἄλλοι πάντες, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ βασι-
λεὺς, τὴν μελετημένην ὑποφώρμους τυραννίδα. ὅ-
τος δ' Ἀρείου λόγου μετ' ἀλαχῶν, ἵνα αὐτῷ δῶται
τῇ θείῃ σκηνῇ ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ. ὁ δὲ
σκοπήσας ἔφη, καὶ θρασυψύχῃ ἐπαγγέλατο· καὶ
τὴν θείαν μετ' ἀπεμψάμενος Ἰωάννην, καὶ τὴν αἰ-
τησιν εἶπε, καὶ τῆς δυναστείας ἀνέμνησεν, καὶ τὴν
μελετημένην ὑπετίξατο τυραννίδα, καὶ παρεκάλει
τῇ δέσμῃ χαλῶσθαι τὸν τοῦ Βαρδάρου θυμὸν. ὁ δὲ
γρη῏ος ἐκείνους ἀνέξ, μὴ τοιαῦτα, ἔφη, ὁ βασιλεὺς
ὑποχρῶν, μηδὲ δίδοναι ὡς ἀπεκλῶν τὰ ἀγία τοῖς
κυνῖν. οὐ γὰρ ἀνέξομαι, τοὺς μὲν τὸν Θεὸν λόγον
θεολογούσας τι καὶ ὑμνουῦσας ἐξαγαγῶν· τοῖς δὲ
τῷ βλασφημοῦσιν ἐκδιῶναι τὸν Θεὸν νέον. καὶ
μήτοις δίδως τὸν Βάρδαρον ἐκείνους ὁ βασιλεὺς· ἀλλὰ
ἄμφω χαλῶσας, ἐμὲ τι καὶ ἐκείνους, οὐ μὲν ἡσυχῇ
τῇ λεγομένην ὑπάκου· ἐγὼ δὲ ἐκείνους χαλῶ-
σω τὴν γλαῖψαν, καὶ πέσω ἡμισυ αἰτήσας, ὁ μὴ
δοῦναι συμφέρι. τοῦτοις ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, ἥσθη
τι καὶ τῇ ὑπερίᾳ ἀμφοτέρους ἐκάλεισεν. καὶ ὁ μὲν
τὴν ἐπαγγελίαν ἐξῆκε. ὁ δὲ μέγας Ἰωάννης, ἀν-
τίτελε φρίσσει, ὅς ἐστιν βασιλεὺς τῇ θείῃ
καὶ τολμᾷ, ἀπὸ τῆς γὰρ τραυματίας. ἐκείνους δὲ
λέγοντας ὅς χρῆ καὶ αὐτὸν δικτῆρυν ἔχειν οἶκον·
ἅπας σοι, ἔφη ὁ μέγας Ἰωάννης, ὁ Θεὸς οἶκος ἡέ-
φεται, καὶ οὐδὲν ἔργον προσεῖχασθαι τῷ θυμῷ
μῶν. ἀλλ' ἐγὼ, ἔφη ὁ Γαῖνᾱς, ἐτίνας ὑπάρχω
συμμορίας, καὶ σοὶ ἐκείνους ἵνα Θεὸς οἶκος ἔχῃ
αἰτῶ καὶ μάλα γε δικαίως αἰτῶ, πολλοὺς ὑπὲρ
Ῥωμαίων πολέμους ὑπομῶναι ἀγῶνας. ἀλλ'
ἔχεις, ἔφη, μύζους τῇ πύσιν τὰς ἀρπύδας.
γραῖηγός τι γὰρ εἶ, καὶ τῆς ὑπατικῆς ἡξιάτης σο-
λῆς. καὶ χρῆ σε σκοπῆσαι, τί μὲν ἦσθα πάλαι,
τί δὲ γινώσκει τὴν καὶ τίς μὲν ἡ τραγικὴ πύσια,
τίς δ' ἡ παρῶσα πεινρία· καὶ ὅποιος μὲν ἐσθῆ-
μασιν ἐπέχρηστο πρὸς ἀφελῆσαι τὸν Ἰστρον, ὅποιος
δὲ νῦν πεινῶν ἐσθῆσαι. σκόπησον τοῦτον ἐς ὀλίγον
οἱ πόσι, μέγιστα δὲ τὰ γέγρα, καὶ μὴ γίνου πρὸς
τοὺς πεπλημένους ἀχάειρος. τοιοῦτον χρόνον
λόγους ὁ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλος, ἐπιστόμους τὸν
Γαῖνᾱν, καὶ σιγῶν ἔχειν ἡνάγκασεν. χρόνον δὲ
διελθόντος, τὴν πάλαι μελετηθεῖσαν ἐκείνους ἐγύ-
μνωσεν τυραννίδα, καὶ τὴν γραπαὶν οἱ τῇ Θρακίᾳ
συναγαγόν, ἐληξέτο τι καὶ ἐδῆν τὰ πλεῖστα.
ταῦτα μεμαθηκότες κατέπηξαν ἅπαντες καὶ ἄρ-
χοιτες καὶ δεχόμενοι καὶ οὗτοι ὡς ἀπὸ τοῦ αἵματος
τοῦ ἐκείνους ἐβύλετο, οὗτοι πρὸς ἐκείνους ἀδῶν
ὑπελάμβανον. τὸ γὰρ τῆς γνώμης Βαρδάρου ἔχα-
ρος ὑφωρεῖτο.

VALESII ANNOTATIONES.

- [1] Αὐτοῖς δῶται] Δοῦναι αἱ cod. Reg.]
[2] Ἐπὶ τῇ σκηνῇ] Ἀπὸ τῇ σκηνῇ cod. Reg.]
[3] Πρὸς Θρακίαν addit αὐτῶν cod. Reg.]

- [4] ἔχει] Ἄγει cod. Reg.]
[5] Πρὸς ἐκείνους ἀδῶν] Πρὸς ἐκείνους ἀδῶν.]

Περὶ τῆς παρὰ τῷ Χρυσόμῳ πρὸς αὐτὸν
πρεσβείας.

*De Chrysostomi ad Gainam
legatione.*

Τότε τὸς ἄλλους ἅπαντας ὡς διδύτας κατα-
λιπότις, τὸν μέγαν τῷτον ἔκυσαν δρι-
στὰ τὴν πρεσβείαν ποιῶσα ἑσθαι. ὁ δὲ, οὔτε τιλὸν γε-
γνημένῳ αἰτίσασιν λογισάμενος, οὔτε τιλὸν ἐξ
ἐκείνης Φυῶσαι ἀφ' ὧν, προθύμως εἰς τὴν Θρά-
κην ἐξέρμευσε. γνοὺς δὲ ἐκεῖθεν τὸν πρεσβυτέρῳ,
ὃς τὴν ὑπὲρ τῆς ἐπισκοπίας γενημένην ἐνθυμήσει-
1 παρήκασιν, ὑπέστησε τε προθύμως πόρρωθεν, καὶ
τὴν ἐκείνου διζῶν τοῖς ὀφθαλμοῖς παρατηρεῖται, ὃς
μὲν τοὶ καὶ τοὺς παῖδας τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ προσ-
κόμισι γόασιν. οὕτω πέφυκεν δριτὴν καταδιδῶν τε
καὶ καὶ ἀπλήτῳ ὃς τὸς ἄλλων δυσμενέατος. 15

Tunc ergo omisiss reliquis omnibus,
quippe qui metu perculsi essent, for-
tissimum hunc virum rogarunt ut legatus ad
Gainam proficisceretur. Qui nec susceptam
adversus eum altercationem considerans, nec
ortam ex ea re similitatem, statim alacri
animo perrexit in Thraciam. Porro Gaina
de legati adventu certior factus, & pristi-
nam ejus pro pietatis defensione fiduciam
memoria repetens, libenti animo obviam ei
processit longissime, ejusque dextram ocu-
lis suis imposuit, & filios suos sacris illius
genibus admovit. Adeo virtus infestissimo
cuique reverentiam ac terrorem injicere
15 solet.

Περὶ τῆς δὲ αὐτὸν συμβεβηκυίας.

De iis quæ Joannis causa acciderunt.

Ἀλλ' ἔκ ἡμεῖς ὁ φθόνος τὰς τῆς ἐκείνου Φιλο-
σοφίας μαρμαρυγὰς· ἀλλὰ ταῖς οἰκείαις
χρηταῖς μηχαναῖς, τὴν βασιλεύσαντι πόλιν, 20
μᾶλλον δὲ τὴν οἰκουμενὴν ἅπασαν, τῆς ἐκείνου γλῶτ-
της ἐτέρησι ὃς φωνῇ. ἐγὼ δὲ ἐν τῷδε τῷ μέρει
τὴν ἱστορίαν γινώσκων, ἐκ οἷον ὃ, πᾶσι. διηγῶ-
σα δὲ τὴν τῆς πολυμνήσαν ἀδικίας βελό-
μην, τὴν ἄλλην δριτὴν τὴν ἡδονήσαν αἰσχρότητα. 25
ὃς δὲ ἔχει αὐτῶν ὃς τὰς πρεσβυτείας καὶ ἀκρί-
βη πειρασμοῦ. ὅτοι ἀφ' ὧν δυσμενείας ἐχρη-
κότος πρεσβυτείας, τὴν μὲν ἀφ' ὧν πρὸς ἰδίῳ
ἀρετῇ ἐκ ἡμεῖς δριτὴν δὲ πινε κατηγόρους
θιρύπτες, ὃς τὴν συκοφαντίας τὸν πρὸς τὸν θεόν, 30
πόρρω τῷ ἄλλῳ ἐκείνου τὸν συνέδριον, ὃς τὴν ἡμεῖς
ἐξήκασιν. ὁ δὲ βασιλεύς ὡς ἱερῶν πιστῶν, πόρ-
ρω αὐτῶν τῷ ἄλλῳ γινώσκων πρὸς τὸν θεόν. ὁ δὲ μήτι
τὴν κατηγόρους ἀκούσας, μήτι τὴν ἀπολογία πρὸς
οἰκόν, ὡς ἐληλεμένους ἐπ' οἷς ἡπάλη, καὶ ἀλυστῶν 35
τὴν πόλιν ἡμεῖς ἀδῶν, ὃς τὸ ἐν τῷδε τῷ Πόντῳ
καί μιν καὶ λαοὶ ἱερῶν οὕτω ὃς ἐκείνου τὸ ἐπίσημον
ὁνομάζουσι. σιμῶν δὲ μάλιστα νύκτας γενημένων, ὃς
δριτὴν τὴν βασιλίδαν κατηγόρους, πρὸς τὸν ὑπὸ
τῆς ἐν πρὸς τὴν ἐληλεμένους ἀπετάλησαν, ἀπεβόλῃν 40
πρὸς τὸν πόλιν τὸν ἄλλῳ καταλαβῶν, ὃς τῆς τῆς
πόλιν τὴν κίνδυνον. ὃς ἑτέρῳ δὲ μετ' ἐκείνου ἐπέμψθη-
σαν, καὶ ἄλλῳ μὲν τῶνδε, ὃς πλήρης ὁ Βόσπορος
τὴν πεμπόμεναι ἐγίνετο. ἐπειδὴ δὲ τῷτο ὁ πρὸς τὸν θεόν

Va enim invidia splendorem ejus sa-
pientie ferre non potuit. Itaque con-
suetis utens artibus, Constantinopolim, seu
potius orbem terrarum ejus eloquentia ac
doctrina orbavit. Ego vero ad hanc histo-
riæ partem delapsus, qualiter affectus sim
nescio. Nam dum injurias ei illatas narrare eu-
pio, eorum qui injuriarum auctores fuerunt, reli-
quæ omnes virtutes mihi pudorem injiciunt.
Quocirca ipsorum etiam nomina tegere co-
nabor. Hi ergo cum diversas haberent odii
ac similitatis causas, coruscantem quidem
ejus viri virtutem intueri noluerunt. Infe-
lices vero quosdam accusatores nacti, cum
calumnias manifestas esse perspicerent, pro-
cul ab urbe synodum congregarunt, & sen-
tentiam tulerunt. Porro Imperator, credens
sacerdotibus, eum procul ab urbe Regia
relegavit. Joannes igitur cum nec audisset
accusationem, nec defensionem attulisset,
quasi convictus fuisset de criminibus quæ
ipsi objecta erant, coactus est urbe excede-
re, & ad navale in ostio Ponti situm, quod
Hieron vocant, perrexit. Sed cum noctu
ingens terræ motus contigisset, ipsamque
Augustam gravis invalisset terror, legati
primo diluculo ad exulem mittuntur, ro-
gaturi ut quamprimum ad urbem rediret,
& civitatem periculo liberaret. Post hos
secundi missi sunt, & post secundos tertii;
adeo ut Bosporus legatorum multitudine
compleretur. Quod cum cognovisset fide-

Sacr. L. 17.
cap. 15. 16.
Socr. L. VIII.
cap. 17. 18.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ὑπέστησε π. πρὸς τὸν θεόν] Adverbium πρὸς τὸν θεόν desit in
Manuscripto codice [Regio ac] Henrici Savili, & in edi-
tione Baubani, proutque innotuit ac superfluum mihi vi-
detur.

2 ἡμεῖς πολυμνήσαν] Codex [Regio &] Savili partien-
tam a hunc hoc mundo ὡς ἡμεῖς. Atque ita etiam edidit
Jacobus Sirmundus.

3 Καί μιν καὶ λαοὶ ἱερῶν] Hieron navale fuit celeberrimum, in
ostio Ponti situm, ita dictum a duodecim Deorum tem-
plo quod illic exstructum erat, ut ex Timotheo docet
Tom. III.

Harpocration in voce ἱερῶν. Meminit ejus loci Demo-
sthenes in oratione contra Leptinem, & in oratione adver-
sus Polyclem. Frequentabatur olim hic locus ab Atheni-
ensibus, qui frumentum ex Bosporo coëmere solebant, ut
docet Demosthenes. Erat enim hic locus commodissimus,
& quasi claustrum quoddam Ponti Euxini. Quare By-
santii cum maris illius dominatum affectarent, locum il-
lum ingenti pecunia sibi comparaverant, ut docet Poly-
bius in lib. 4. Certe Arrianus in Periplo Ponti Euxini, cum
locum ἀφ' ὧν esse dicit eorum qui in Pontum navigant,
id est claustrum seu transennam.

SAC.
V.

Socr. I. VI.
cap. 18.
Socr. I. VIII.
cap. 20.

Joannes
Cusumano
relegatus.

Socr. I. VI.
cap. 21.
Socr. I. VIII.
cap. 28.

Asiacum.

Atticum.

lissimus populus, statim ostium Propontidis navigiis obtexit. Universi enim obviam processerunt cereas faces praeserentes. Ac tum quidem cetera inimicorum dissipata est. Paucis vero mensibus elapsis, iterum convenerunt, poenasque ab eo exegerunt non jam falsorum criminum illorum, sed quod post depositionem ministerio suo functus fuisset. Verum ille aiebat se judicatum non fuisse, & nec crimina objecta audisse, nec iis respondisse, nec praesentem condemnatum esse; sed ab Imperatore expulsum, ac de novo esse revocatum. Altera igitur synodo congregata, iudicio opus non habuerunt Joannis inimici. Sed cum Imperatori persuassissent justam ac legitimam fuisse sententiam, non urbe solum Regia eum expulerunt, sed in parvum quoddam ac desertum Armeniae oppidum relegarunt, cui nomen est Cucuso. Mox inde educit, Pityuntem transportarunt. Oppidum est situm in extremis finibus Ponti & Imperii Romani, quod accolunt crudelissimi Barbari. Verum clemens Dominus invictum attulerat ad hanc insulam non permisit abduci. Nam cum venisset Comana ad vitam senii ac doloris expertem eum transtulit. Corpus vero ejus quod egregio certamine perfundum fuerat, juxta loculum sancti Martyris Basilisci depositum est, cum id Martyr in somnis apparens fieri jussisset. Porro quot Episcopi ejus causa pulsi sint Ecclesiis, & in extremos Imperii Romani fines deportati; quot item Monachi eandem calamitatem perpassi sint, superfluum arbitror commemorare, & prolixam historiam texere: praesertim cum ea quae tristitia sunt, contrahenda esse censeam, & Auctorum qui ejusdem nobiscum sunt fidei, errata obtegenda. Plerique certe eorum qui injurias secerant, poenas dederunt, & per ea quae passi sunt, emolumentum aliis attulerunt. Ceterum hanc injustitiam praecipue detestari sunt Episcopi Europae. A communione enim eorum qui hac fecerant, se ipsos separarunt. Illyriciani quoque omnes, eorum partibus sese adjunxerunt. Orientalium vero urbium quamplurimi, communionem quidem sceleris refugerunt: corpus tamen Ecclesiae haudquaquam disciderunt. Et post mortem magni Doctoris orbis terrarum, Occidentales Episcopi, Episcoporum Aegypti & Orientis, & Bospori ac Thraciae communionem non prius admiserunt, quam divini illius viri nomen una cum reliquis fato sanctis Episcopis consignassent. Et Arsacium quidem, qui post illum ordinatus est, ne salutare quidem dignati sunt. Atticum vero Arsacii successorem, qui multas ad ipsos legationes miserat, & pacem cum ipsis ha-

γινω λείας, ἐκάλυψαν τοῖς πορταίοις τῷ Προπυλίδος τὸ στόμα. αἵταις γὰρ ὑπνέτησαν, τὰς ἐκ κερῶν λαμπάδας προτάπτοντες. τότε μὲν ἐν τῷ τῷ δου- 1
μῶν διελύθη τὸ πᾶν. ὀλίγων δὲ διελθόντων μηνῶν, συνθροιάσθησαν αὐτοὶ καὶ δίκας ἐκείνῳ πρᾶττον ἢ τῷ ψευ- 2
δῶν ἐκείνῳ γραφῶν, ἀλλὰ τῷ μὲν τὴν καθάρειαν λή-
τηργίας. ὁ δὲ ἔλεγε, μήτε δικάσασθαι, μήτε τῷ 2
γραφῶν ἱπακοῦσαι, μήτε ἀπολογία ποιήσασθαι, μήτε μὴν κατακληθῆναι παρὲν, ἀλλ' ὑπὸ βασι- 3
λέας ἐξελαθῆναι τι, καὶ αὐτὸν πάλιν ἀνακληθῆναι. καὶ 4
συνόδῳ συζητηθείσης ἐτέρας, ἔκ ἐδύναται δίκας οἱ δικασταί. ἀλλὰ τῇ βασιλείᾳ πείσαντες ἔπεισαν καὶ 5
δικαίαν εἶναι τὴν ψῆφον, ἢ μόνον τῆς πόλεως ἐκεί-
νης ἐξέλασαι, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσα πόλιν ὅλην συμ- 4
κράν τι καὶ ἔρημον τῇ Ἀρμενίᾳ ἐξέπεμψαν. Κυκυ-
σὶς δὲ ὄνομα ταύτης. κακῶν δὲ ἐξαγαγόντες, εἰς 5
Πιτυντὰ μετέβησαν. τέρμα δὲ τῷτο καὶ τῷ Πόντῳ καὶ τῇ 6
Ρωμαίᾳ ἡγεμονίας, τοῖς ἀμολύτοις γήτορσιν Βαρ-
βάρσι. ἀλλ' ὁ φιλόθεος ἔκ ἐκείνου διαπάτης ἔως 5
ἐκείνου τὸ συνέδριον ἀπαχθῆναι τὴν καλλιπῆς ἀλη-
θῆς. εἰς γὰρ Κόμανα ὡς ἐκείνους, εἰς τὴν ἀγῆρω 6
καὶ ἀλυπῆς μετέβησαν. τὸ δὲ γὰρ καλῶς ἀνω-
κταῖς μὲν σῶμα, ὡς τὴν τὴν θύκην ἀπὸ τῆς Βασι-
λίσκου τῷ μάρτυρος, τῷτο δὲ ὡς ἐκείνους ὡς ἐκείνους 7
χότος ὁ μάρτυρος. ὅπως μὲν ἐν τῷ ὅτι οὐκ ὀκνῶν δι- 8
ἐκείνους τῇ ἐκκλησίᾳ ἐξελάθησαν, καὶ αὐτὰς ἀκίους 9
τὰς τῆς οἰκουμένης ἐκείνους, ὅπως καὶ τῷ τῷ τῷ τῷ 10
ἀσκητικῶν φιλοσοφίᾳ ἡγαπηκῶν τοῖς ἴσους πα-
θήμασι ὡς ἐκείνους, ὡς ἐκείνους οἱ μὲν διηγεῖσθαι καὶ 11
μακρύνει τὸν συγγραφέα. ἄλλως τι καὶ χρῆται νομίζω 12
συγγράφειν τὰ σκυθρωπὰ, καὶ τὸν διδρακτικὸν ὁμοπί- 13
στον ὅτι οὐκ ἀνέμειναι τὰ πλεονεκτήματα. ἔδοσαν 14
μὲν δίκας τῇ ἡδικηκῶν οἱ πλείους, καὶ τοῖς ἄλλοις 15
δὲ ὡς ἐκείνους τὴν ἀφελείαν ὡς ἐκείνους. ταύτην 16
ἐκείνους ἀφελείαν ὡς ἐκείνους τὴν ἀφελείαν οἱ τῷ Εὐρώπῃς 17
ἐπίσκοποι. τῷ γὰρ τῷ διδρακτικῷ σφᾶς αὐτὸς ἀπέ- 18
κριναν κοινά. καὶ Ἰλλυριοὶ δὲ πάντες τῷ μετέδω- 19
κέως ἐγένοντο. τῷ γὰρ πρὸς ἡλίου ἀνέχοντες πλείων 20
οἱ πλείους, ἔφην μὲν τῷ ἀδικίας ὡς κοινά τὸν 21
τῷ ἐκκλησίας οὐκ ἐμείναν σῶμα. καὶ πλεονεκτή- 22
τες δὲ τῷ μεγάλῳ διδρακτικῷ τῆς οἰκουμένης, ὡς 23
ὡς ἐκείνους οἱ τῷ ἐκείνους ἐπίσκοποι τῷ εἰς Αἰγύπτῳ 24
καὶ τῇ ἰσθμῷ, καὶ τῷ εἰς τῷ Βοσπόρῳ καὶ τῇ Θράκῃ τὴν 25
κοινά ὡς κοινά, ὡς ἐκείνους τῷ ὡς κοινά ἀφελείας 26
τῷτομα τοῖς πλείους ἐπίσκοποι συνέταξαν. καὶ 27
Ἀρσάκιον μὲν, ὅς μετ' ἐκείνους ἐγένοντο, ὡς ἐκείνους 28
ὡς ἐκείνους. Ἀττικὸν δὲ, τὸν Ἀρσάκιον ὡς ἐκείνους, 29
πολλάκις μὲν πρὸς ἐκείνους, πλείονας καὶ τῷ ἐκείνους 30

VALESII ANNOTATIONES.

1 Λαμπάδας προτάπτοντες In codice [Regio ac] Savili
& in editione Basilensi scriptum invenit προτάπτοντες, quod
magis placet.

2 A μέν usque ad πόντον desunt in codice Regio.]

3 Τὸν βασιλέα ἐξελάσθαι Codex Hentici Savili scri-
ptum habet βασιλέα. Quae si vera lectio est, Eusebium
Augustum cum Arcadio intelligere debemus.

4 Πολύχρονον Πολύχρον cod. Reg.]

5 Εἰς οὐκὶν τὸ συνέδριον Jacobus Sirmundus edidit

συνέδριον, contra fidem omnium librorum. Nam quod ex
libris Christophoroni proferitur in editione Coloniensi,
eam conjecturam potius esse existimo vari docti quam
scripti codicis lectionem. Nolim tamen damnare eam
scripturam. Nam oppidum illud Pityus situm fuit in In-
sula, ut testatur Ammianus Marcellinus in lib. 22. his
verbis, In, utique Ardua, Trapezuntia & Pityuntia con-
stitueret oppida non obscura. [Certe in Regio codice]. Pi-
tyni diserte scriptum invenit συνέδριον. Recte ergo Jacobus
Sirmundus, hujus libri auctoritatem secutus, ita edidit.]
ΤΥΧΕΙ

τυχῶν ἀξιώσασθα, χρόνῳ ὑπὲρ ἐδίξαντο ἔπροση-
γρεύειν ἐγγραφάσθαι.

bere postulaverat, tandem susceperunt, post-
quam is nomen illius in sacras tabulas retu-
lisset.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ΄.

CAPUT XXXV.

Περὶ Κυρίλλου ἑπισκόπου Ἀλεξανδρείας, καὶ τοῦ
Ἀλεξάνδρου ἑπισκόπου Ἀντιοχείας.

De Cyrillo Episcopo Alexandria, & de Alexan-
dro Episcopo Antiochia.

ΚΑΤὰ τοῦτοι δὲ τὸν χρόνον, Ἀλεξανδρείας μὲν
Κύριλλος ἐπίσκοπος ἦν, Θεοφίλου δὲ ἀδελφι-
δὺς, ὃς δὲ θάψας ἔπεριεβλεψεν λαχόν. ὃ δὲ Ἱεροσο-
λύμων ἐκκλησίας Ἰωάννης ἦν καὶ περικλειόμενος, ἀπὸ
ἀξιάγατος, Κύριλλος διαδοχάμενος, ὃς καὶ περικλειόμε-
10 ἰμνήσθημεν. ὃ δὲ Ἀντιοχείαν Ἀλέξανδρος ἐποίμα-
11 νε, ὁ συμμαχοῦσας ἔχει τῇ δεξιῇ αὐτοῦ καὶ πολι-
τείαν ἐν ἀσκήσει καὶ παλαίστρᾳ ἔπρὸς τὸν ἐπισκο-
πῆς ἀφαιτίσας χρόνον, καὶ γυμνασάμενος ὅτι
πλεῖστον, ὡς γὰρ γυναικὸς ἀγωνιστῆς, καὶ λόγῳ παιδεύ-
2 α σαι, καὶ βελούτῳ τὰς βίβλους καὶ λόγον. ὅς πορφυρίαν
διεδίξαστο, ὃς καὶ φλαβιανὸν τοῦ οὐαχῆς ἐκείνου
ᾠδὴ λαβόν, πολλὰ μνημεῖα φιλαυτοπίας κατέ-
λιπον. ἐκείνους μὲν οὖν τῇ πυκνότητι διέπρεπε ἔ-
φρωσεν ὁ δὲ θεὸς Ἀλέξανδρος ἀσκήσας καὶ φιλοσο-
3 φῶν καὶ ἀκρίτως βίβλου, καὶ τῷ ῥήματι τῆς γλώττης,
καὶ μυρίαις ἑτέροις ἐπλεοπέκτει χρονομασίαις. ὅς καὶ
τὴν Εὐσταθίαν τῶν μεγάλων συμμερίων, ἥν πάσαι
συναρθεῖσαι Παυλῶν ἐκείνου, καὶ μετ' ἐκείνου Εὐ-
4 ἀγῆτος, πεισθὶ καὶ παρακλήσας χρονομασίαις, τῷ λαῷ
5 συνήρμοσε σύμματα καὶ ἐχιδνάσας ἰορτίων, ἥς παρα-
κλησίαν ὑμῶν ἐδίδασκε πᾶσι. πᾶσις γὰρ τὸς
6 ὁμοπίστους παραλαβὼν, καὶ τὸς ἱερομένους, καὶ τὸς λοι-
πῶν, ἀφίκατο πρὸς τὸν ἐκείνου ὁμήγεον. καὶ παραλα-
βὼν ψάλλοντας, καὶ μίαν ἀρμονίαν ὑμνοῦσαν ἐφῆκε,
7 ἀπὸ τῶν ἱερῶν πνευματικῶν πυλίδων, μέχρι
8 ὅς μεγίστου καὶ, πᾶσαι τὸ ἀγροῦν ἀνδράπων ἐκλή-
ρωσι, καὶ ποταμὸν ἔδωκε λογιῶν, τὸ ὡς ἔρριπται
μυμῶμενος ποταμὸν. ταῦτα ὃ ὁρᾷς καὶ Ἰουδαῖοι
9 καὶ οἱ τὸ Ἀρεῖν λέγοντες ἀποδεδιδόμενοι, καὶ τὸ βραχύτα-
10 τος τὸ Ἑλλήνων λείψανον, ἔσπον καὶ ὠδύροντο, καὶ τὸς
11 ἄλλους θιγόμενοι ποταμὸς εἰς τὴν τῆς ἐκκλησίας
12 ἐμβάλλοντας θάλασσαν. ὅς τὴν Ἰωάννην τοῦ
πᾶν προσηγρεύει πρῶτος τοῖς ἐκκλησιαστικαῖς δι-
13 πύχαις εἰτάσσει.

ERAT eo tempore Episcopus Alexandria ^{Socr. LVII.}
Cyrillus, Theophili fratris filius, qui ^{cap. 7.}
patruo in Episcopatu successerat. Hieroso-
lymorum autem Ecclesie præsidebat Joan-
nes, vir admiratione dignus, successor Cyrilli ^{Socr. I. P. cap. 15.}
cujus supra meminimus. Antiochenam vero
Ecclesiam regebat Alexander, adjuvicem ha-
bens sacerdotii conversationem. Nam cum ^{Socr. I. VII. cap. 9.}
ante Episcopatum vixisset in monasterio, &
diutissime illic sese exercuisset, egregius
athleta evasit; sermone auditores docens, &
sermonem vita confirmans. Hic in Epi-
scopatu successit Porphyrio, qui post Fla-
vianum Ecclesie illius præfatum sortitus ^{Porphyrius Ep.}
erat. Atque hic quidem excellenti quadam
prudencia præditus fuit. Alexander vero, ^{Alexander Catholicus Antioch. in unum redigit.}
arctioris vite instituto, studio sapientia-
rum contemptu, eloquentia, aliisque in-
numeris dotibus excelluit. Hic Eustathia-
nos, quos olim Paulinus, & post illum E-
vagrius conjungi reliquis haudquaquam per-
miserant, blanda verborum persuasione,
crebrisque exhortationibus alliciens, Eccle-
siae corpori sociavit, & festivitatem ejus-
modi instituit, cujusmodi nemo unquam
vidit mortalium. Collectis enim omnibus
qui eandem cum ipso doctrinam fidei se-
quebantur, tam clericis, quam laicis; ad
illorum conventum perrexit. Cumque illos
psallentes adsumpsisset, & unum psalmodia-
rum concentum texuisset, à portula quæ ad oc-
cidentem solem obversa est usque ad maxi-
mam Ecclesiam, totum forum hominibus
complevit, & rationalem quendam fluvium
exhibuit, similem ejus qui civitatem al-
luit. Quæ cum viderent Judæi, & Aria-
na labe maculati, & qui ex Gentilibus
adhuc supererant, admodum pauci, gemit-
bant ac lamentabantur, cum alios quoque
fluvios in Oceanum Ecclesie ferri conspi-
cerent. Porro hic omnium primus, præ-
stantissimi Joannis nomen Ecclesiasticis ta-
40 bulis inscripsit.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Συμμαχοῦσας ἔχει] Pro συμμαχοῦσας Nicephorus ha-
bet συμβαίνουσας, quod mihi quidem magis placet. [Ita
quoque legitur in Regio codice J. Pini.]
2 καὶ περικλειόμενος] Restituimus hoc loco genitivum pro
dativo, suadente id Saviliano [& Regio] codice, & Basilien-
si editione. Observavi enim Theodoretum fere pro dativis
genitivum ponere. Sic in c. 30. hujus libri dixit ὁμογλότῳ
γὰρ ἐκείνῳ. Non ut vulgatæ editiones habent ἐκείνῳ. &

in cap. 28. de Pontica Diocesi loquens ita scribit, ὁμογ-
λότῳ δὲ καὶ αὐτῷ ἔχῃ τῷ Ἀρεῖν τοῖς ὁμογλότῳ, pro eo quod
alii dicerent τῷ Ἀρεῖν.
3 καὶ τῶν λοιπῶν] Rectius in MS. codice [Regio sc]
Savili scribitur καὶ τῶν ἁλλῶν. Sic enim laicos appellare
solet Theodoretus, ut videre est lib. primo Historiæ c. 22.
Ita quoque edidit Jacobus Sirmundus.

VARIORUM.

a Πορφυρίαν] Mortuo Flaviano (cujus obitus cum Jo-
annis in Armenia exilio concurrerat) Porphyrius, fautor
Theophili, persecutor Joannis, homo pessimus & incon-
tinens, clausis januis ordinatus est Antiochiæ episcopus;
de eo & moribus ejus fuisse Palladius in vita J. Chryso-
stomi. Vid. & Soz. lib. VIII. c. 24.

b ὅς τὴν Ἰωάννην προσηγρεύει] Quod Alexander pri-
mus fuerit qui in Ecclesie tabulis nomen Joannis Chry-
sostomi restituerit, quodque in unum conjunxerit Fideles
omnes qui ex parte Paulini erant; fuit illi auctor Innocen-
tius Romanus Pontifex, qui ei communionem catholicam
hac conditione pollicitus est, ut hæc præstaret; inquit Ba-
ronius ad ann. 408. pag. 272.

Quomodo eos qui Joannem persecuti fuerant, postea facti sui penitent: & de reliquiis eius translatione.

Περὶ τῶ ὑπερὶ γαλαθμείης τοῦς πεπολεμηκόσιν Ἰωάννη τῷ ἐπισκόπῳ μετὰ μελείας, καὶ τῷ λείψανῳ αὐτοῦ μετὰ κομιδῆς.

*Socr. l. VII.
cap. 45.*

ALIIQUANTO post ipsæ quoque magni doctoris reliquie in urbem Regiam translatae sunt. Atque iterum fidelis populus, mari prae navigiorum multitudine instar continentis effecto, ostium Bospori ad Propontidem situm sacibus obtexit. Hunc porro thesaurum Regiæ urbi donavit is qui tunc Imperium obtinet, qui & avi nomen praefert, & pietatem ejus integram atque illibatam servat. Hic igitur oculos & frontem loculo admovens, pro parentibus suis supplicavit, petens ut iis qui per imprudentiam peccassent, veniam concederet. Jam enim dudum parentes illius ex hac vita migraverant, ipsum admodum puerum, orbem relinquentes. Sed Deus parentum & majorum ipsius, orbitatis mala eum experiri minime passus est: nam & piam educationem ei praestitit, & Imperium vacuum & seditionibus ac tumultibus donavit; & tyrannica consilia repressit. Memor itaque beneficiorum, auctorem suum assidue laudibus celebrat. Comites autem hymnorum habet sorores suas, quæ perpetuam virginitatem colunt, & sacrorum oraculorum meditationem pro summis deliciis habent, & quæ egentium necessitatem thesaurum tutissimum arbitrantur. Porro Imperator ipse, cum aliis multis dotibus est ornatus, tum praecipue clementia ac mansuetudine, & animi tranquillitate quæ nulla tempestate turbatur: ad hæc sincera & probata fide. Cujus certissimum argumentum allaturus sum.

*Socr. l. IX.
cap. 1.*

CAPUT XXXVII.

Fides Theodosii junioris & sororum ejus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ'.

Περὶ τῆς πίστεως Θεοδοσίου τῷ μικροῦ, καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ.

*Theodosius junior & sororis ab-
sentis.*

Vix quidam professione monachus, sed animo audacior, ad Imperatorem accessit ut aliquid ab eo postularet. Quod cum sæpius frustra fecisset, tandem Imperatori Ecclesiastica communione interdixit, injectoque vinculo discessit. Verum fidelissimus Imperator ad palatium reversus, cum jam tempus instaret convi-

ANTE quæ ἀσκητικὸν μὲν ἀσπαζόμενος εἴη, θρασυτέρα ὅμως χρέμενος γόμφῃ, περιέλι-
λυθε τῷ βασιλεῖ ὡς πρὸς διόμους. ἐπειδὴ δὲ τὸ τοῦ δόξους πολλάκις ἔκλυε, τὸ ἐκκλησιαστικὸν αὐτὸν κοινῶς ἐκάλυψε, καὶ τὸν διόμην ἐπιβίβει.
ὁ δὲ πιστὸς βασιλεὺς, παραγινόμενος εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τοῦ καιροῦ χαλεπὸς εἰς

VALESII ANNOTATIONES.

[1 O' τοῦ πρώτου] In codice Regio hæc notantur ad marginem: Θεοδοσίῳ λίγῃ τὸν πρῶτον, ἢ ὅτι καὶ ὁ συγγραφεὺς οὗτος ἀποκαλεῖται.

[2 Χρῆμα] Magis placet scriptura codicis Regii, in quo legitur χρέμα. Eandem scripturam in suo codice repererat Eriphanius Scholasticus. Sic enim vertit hunc locum: thesaurum inausferibilem exhibentem tantum opulentum.

[3 Ἀντὶ] In codice Regio hæc notantur ad margi-

nem: ἀντὶ τοῦ διόμου ἐπὶ βασιλεῖ μοναχῷ, καὶ. λδ'.

[4 Περὶ τοῦ διόμου] In codice Savilii scriptum est ἐπὶ τοῦ. Eriphanius tamen Scholasticus vulgatam lectionem tuetur. Sic enim vertit: Quodam viro conuulso monachica adit Imperatorum, pro quadam causa rogans. Nicephorus quoque eandem lectionem retinuit. Sic enim habet, περὶ τοῦ διόμου. [In codice Regio]. Pini scriptum est περὶ τοῦ διόμου.

VARIORUM.

[5 Τὰ λείψανα] Fulse agit Baronius de Translatione Reliquiarum S. Joannis Chrysostomi Comanen, ubi vir Sanctus in exilio obierat, Constantinopolim, facta, ut tradit Socrates lib. VII. cap. 45. sub Cons. anni 438. VI. Kal.

Febr. seu die 27. mensis Januarii, quo etiam natus ejus Natale in Ecclesia Romana celebratur. An. Fagi ad dñi. ann. 116.

ἐννοχίας,

1 δυνάμει, ἡ τῆς συνήθους παρόντος, ἐκ ἱερῆς κλη-
 2 ρονίας τῆς διόδοι, μεταχρῆν τῆς φωνῆς. ἡ τῆς δι-
 3 ούσεως πρὸς τὴν δεξιὰν τῆς αἰσώσεως ἐπιμύη, παρα-
 4 λυσαί. τῇ δὲ ἐπιστολῇ φήσας μὴ χρῆσθαι παρὰ
 5 παλαιοῦ οὐνοῦ δὲ χρῆσθαι τῆς διόδοι, ἡ διδασκαλίας
 6 οὐ λείπεται, ἐκ ἐδέξατο ἡ λύσις, ἵνα οὐ δῶκεν οὐκ
 7 πολλὰ τῶν πόνων ζητηθείς, ἡ κοινοῖαι ἀπέδωκεν.
 8 οὕτω τοῖς θείοις ἐπιστολῇ νόμοις. τῇ δὲ διόδοι
 9 ἡ αὐτὰ τῇ ἐδωκεν οὐκ οὐκ τὰ λεγόμενα, ἐκ βέ-
 10 θης ἀναστασίου πρὸς τὴν ἀξίαν, ὥστε τὸς μὴ ἡμᾶς
 11 ἱσομένους μὴδὲ ἴσους τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν δι-
 12 αλέσας. τῇ δὲ τῇ ἀξίαν τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν δι-
 13 τίθεικε νόμος. τοῦτον ἡ ἀγαθὴ σπινθήρ δι-
 14 καλὴ δρέπει τὸς περὶ τῆς. ἡ γὰρ τῇ ὅλην διόδοι-
 15 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 16 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 17 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 18 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 19 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 20 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 21 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 22 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 23 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 24 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 25 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 26 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 27 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 28 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 29 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 30 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 31 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 32 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 33 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 34 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 35 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 36 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 37 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 38 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 39 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 40 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 41 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 42 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 43 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 44 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 45 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 46 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 47 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 48 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 49 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 50 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 51 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 52 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 53 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 54 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 55 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 56 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 57 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 58 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 59 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 60 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 61 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 62 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 63 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 64 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 65 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 66 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 67 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 68 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 69 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 70 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 71 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 72 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 73 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 74 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 75 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 76 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 77 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 78 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 79 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 80 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 81 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 82 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 83 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 84 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 85 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 86 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 87 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 88 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 89 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 90 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 91 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 92 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 93 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 94 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 95 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 96 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 97 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 98 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 99 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν
 100 τῇ πρὸς τὴν ἀξίαν οὐκ οὐκ. ἡ γὰρ ἡ ἀξίαν

vii, & adessent convivæ, negavit se pri-
 us cibum sumpturum, quam vinculis solu-
 tus esset. Atque idcirco unum ex fami-
 liaribus ad Episcopum misit, rogans ut
 mandaret ei qui ligaverat, ut vinculum de-
 meret. Cumque Episcopus respondisset,
 non à quovis vinculum accipi oportere, so-
 lutumque eum esse renuntiasset, solutionem
 non admisit, donec is qui ligaverat, non
 sine multo labore quæsitus, communionem
 restitueret. Tantam fidem habebat divinis
 legibus. Hujus rei causa, ipsa quoque ido-
 lorum templa quæ adhuc supererant, sun-
 ditus destrui iussit, ut posteris ne vestigi-
 um quidem ullum pristini erroris possent
 intueri. Hanc enim sententiam Constitu-
 tionis super ea re data inferuit. Porro ex
 his bonis seminibus fructus assidue perci-
 pit. Habet enim Dominum hujus univer-
 si, qui ipsius saluti utilitatique prospiciat.
 Nam cum Roila Scytharum hac illac va-
 gantium Regulus, Istrum cum innumera-
 bili exercitu transgressus, Thraciam vasta-
 ret ac depopularetur, ipsamque urbem Re-
 giam obsessurum se & primo impetu ca-
 pturum, ac funditus everfurum esse min-
 retur, fulminibus & igneis turbinibus ecc-
 litus immisissis Deus illum exussit, & uni-
 versas ejus copias delevit. Nec abstinere
 quiddam bello etiam Persico præstitit. Cum
 enim Persæ Romanos alibi occupatos cer-
 nentes, rupto pacis fœdere, in vicinas sibi
 provincias cum exercitu irrupissent, nec ul-
 lus adesset qui auxilium ferret: Pacis enim
 fœdere confusus Imperator, & Duces &
 milites ad alia bella miserat: Deus misso
 imbre vehementissimo & ingenti grandine,
 ulterius eos progredi vetuit, & equorum
 cursum inhibuit: adeo ut viginti dierum
 spatio, totidem stadia conficere haudqua-
 quam potuerint, donec tandem & Duces
 ipsi advenerunt, & militantes copias colle-
 gerunt. Priore quoque bello, cum iidem
 Persæ urbem Imperatori cognominem ob-
 sidione cinxissent, Deus illos ludibrio ex-
 posuit. Nam cum Gororanès rex triginta
 & amplius diebus supradictam urbem ob-
 sedisset, multasque ei testudines admovisset,
 & innumeras machinas adhibuisset; turre-
 denique altissimas extrinsecus objecisset, solus
 ei restitit divinus Episcopus, Eunomius
 nomine. Is enim machinarum quæ admo-
 vebantur, impetum fregit. Cumque Du-

VALESII ANNOTATIONES.

[1 Post ἀδύνην addit οἱ cod. Reg.]
 2 τῇ δὲ διόδοι] Hallet scribere τῇ δὲ διόδοι. Sic certe
 legisse videtur Epiphanius Scholasticus, ut ex versione ejus
 apparet. Ita enim vertit, Rogans ut manderet ei qui ligaverat,
 ut ipsius vincula solveret. Porro hæc narratio in pri-
 mis notanda est. nullis de causis. Primum enim ex ea
 concludi potest, poenitentiam non usquequaque abrogatam
 esse a Nestorio. Videmus enim excommunicationem eo
 tempore usitatam fuisse, quam secuta est absolutio, quæ
 sine poenitentia esse non potest. Præterea hæc narratio
 minime confirmat vulgarem illam regulam Juris Canonici,
 quæ dicit excommunicationem timendam esse, etiam si in-
 justa sit. Vides enim Imperatorem sine causa excommuni-
 catum, excommunicationem tamen non spernere. Deni-
 que hæc narratio id nos docet, ejusdem hominis esse sol-
 vere qui ligavit. Quamobrem Imperator ligatus ab interio-
 ris gradus clerico, absolutione Pontificis sui contentus non
 fuit: sed ab eo ipso absolvi voluit qui ipsum vinxerat. At-
 que id Imperatoris factum prædicat Theodoretus, quod in
 eo divinis legibus oblectatus sit. Ac Theodoretus quidem

virum illum a quo excommunicatus fuerat Theodosius,
 Presbyterum fuisse non dicit. Non dubito tamen quin Pres-
 byter fuerit. Quomodo enim jus excommunicandi & ab-
 solvendi usurpare potuisset, nisi in Presbyterio constitutus?
 Hinc etiam est, quod Imperator ad Episcopum misit, ro-
 gans ut ei viro tanquam clerico suo præciperet, ut abso-
 lutionem ipsi impertiretur. Cæterum utrum simplex Pres-
 byter excommunicandi jus habeat, aliis disquirendum re-
 linquo. Ex hac quidem narratione colligi videtur, id juris
 ei non competere, nisi mandatum fuerit ab Episcopo.

[3 Πανουδι Γορράν] Πανουδι cod. Reg.]

4 Ροίλος Σκυθῶν τῶν νομάδων] [In codice Regio J. Pini.]
 & Apud Nicephorum & Epiphanius Scholasticum Ροίλος
 scribitur, rectius ut opinor. Hic est, ut puto, Roas qui
 ante Attilam Hunnicis Gentibus imperavit, ut scribit Priscus
 in Historia Gothica, & Jordanes. Apud Priscum Ροίλος di-
 citur.

[5 Τοῦτον δὲ π] Τοῦτον δὲ π cod. Reg.]

[6 Παρ] Παρ.]

[7 Πανουδι Γορράν] Πανουδι Γορράν cod. Reg.]

S. M. C. ces nostri pugnare cum hostibus detrectarent, nec obiectis opem ferre auderent, ipse sese hostibus opponens, urbem incolumem servavit. Et cum unus ex Regulis qui Persarum Regi parebant, more solito blasphemare ausus fuisset, eademque dixisset quæ olim Rapsaces & Sennacherib, & furore percitus incensurum se Dei templum minatus esset; divinus ille vir rabiem illam ferre non valens, unam ex balistis cui nomen Apostoli Thomæ inditum erat, ad pinnam muri statui iussit. Cumque ingentem lapidem ei imponi præcepisset, mox in nomine ejus qui blasphematus fuerat, emitti mandavit: qui recta in impium illum regulum delatus, & in impurum os ejus impactus, & vultum comminuit, & totum caput contrivit; cerebrum denique humi disperfit. Quod cum vidisset is qui exercitum collegerat, urbemque se capturum sperabat, discessit, re ipsa se victum confessus; metuque percussus pacem cum Romanis pepigit. Adco summus omnium rector ac moderator Deus, fidelissimi Imperatoris curam gerit. Nam & ipse famulum Dei se proficitur, & convenientem Domino exhibet cultum. Hic ergo reliquias maximi illius luminis orbis terrarum, desideranti eas civitati reddidit. Verum hæc quidem postea contigerunt.

Αποστολή
τοῦ τοῦ
ἐκείνου
ἐκείνου.

ἡ πρὸς τοὺς πολεμίους ἀπειρηκότες μάχῃ, καὶ τοῖς πολιορκουμένοις ἐπαρκῶς ἢ τολμῶντων, ὅπως ἀντι-
ωρῶντο. ὁ δὲ πρὸς τὸν βασιλέα τῆς πόλεως ἐβύλαξεν.
ὁ δὲ τὸν ὑπὸ τὴν βασιλείαν τῆς πόλεως βασιλέα,
ἡ συνήθη βλασφημίαν πεπολεμηκότος, καὶ τὰ ῥα-
ψάκας καὶ Σενναχρείου Φοιγξαδῶν, καὶ μακρὰς
ἀπεκλήσαντες τὸν Θεὸν πυρπολῶντες ἡν, ἐκ ἐ-
κείνων τὴν λύπην ὁ Θεὸς ἐκείνους ἀνέβη, τὸ λιθοβολῶν
ὄργανον ὡρῶν τὴν ἐπαλξὴν τῆς πόλεως κελθόντας, ὁ δὲ
10 Σπυρίδων Θεομὲν ἐπὶ τῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ λίθους μέγαν ὄντο-
ντων παρηγυῖσας, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ βλασφημη-
θέντος ἀφῶναι προσέταξεν. ὁ δὲ ἡ χεῖρ τοῦ Θεοῦ
βασιλείας ἐκείνους κατεκρήνη, καὶ τὸ σῶμα πλά-
σαι τῷ μωσαῖ, τὸ, τι τῶν τοῦ Θεοῦ διέφθαρται, καὶ
15 τὴν κεφαλὴν συνέπρηξεν ἅπασαν, καὶ τὸ ἐγκέφαλον
διέσχεν τῇ γῇ. τὸν Θεομὲν δὲ τὴν φραγὴν
ἀγύρας καὶ τὴν πόλιν ἀνέβη ἐλπίσας, ὥστε τὴν
ἡμετέραν ἀφῶν τὴν πρᾶξιν ὁμολογῶν, καὶ δίδωσιν τὴν
εἰρήνην ἐσπίσαστο. οὕτως ὁ Θεὸς ὅλον παμβασιλεύς
20 πρὸς τὴν ἀντιπροσώπων βασιλείας καὶ τὸν δὲ καὶ ὅλος τὴν
δουλείαν ὁμολογῶν, καὶ τὴν ἀντιπροσώπων τῷ Θεοῦ
Θεομὲν προσφέρει. ὅπως τοῦ μεγάλου Φωτῆρος
καὶ οὐρανῶν τὰ λείψανα τῇ πόλει ἀποδίδωκε
πόλιν, ἀλλὰ ταῦτα μὴ ὑπερῶς ἐγίνετο.

CAPUT XXXVIII.

25

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΗ΄.

De Theodoro Antiochenſi Episcopo.

Περὶ Θεοδώρου ἡ ἐπισκόπου Ἀντιοχείας.

Soct. l. VII.
cap. 11.

INTERIM vero mortuo Innocentio, præstantissimo Romanæ urbis Episcopo, successit Bonifatius: Bonifatium deinceps excepit Zosimus, Zosimum Calixtinus. Hierosolymis vero post admirandum Joannem, Praylius Ecclesiæ curam suscepit, vir nomini suo egregie respondens. Antiochiæ autem, post divinum Alexandrum Theodotus, castitatis gemma, Ecclesiam illam gubernavit: vir singulari mansuetudine & exacta vivendi ratione conspicuus. Hic Apollinaris sectatores reliquo gregi adjunxit, rogatus ut illos Ecclesiæ corpori aggregaret. Multi tamen eorum, pristini erroris haud obscuram notam retinuerunt.

Ἰσοκρίτων δὲ ἐκείνους τὸν ἄριστον τὸν ῥόμον ἐπίσκο-
πον, Βονιφάτιον διεδέξατο Ζώσιμος δὲ, Βο-
νιφάτιον τὸν δὲ Ζώσιμον, Κελεστίνος. ἐν Ἱεροσολύ-
μοις δὲ μὲν τὸν θαυμαστόν Ἰωάννην, 12 Πραῦλον τὴν
καὶ ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ καθεμερίᾳ, ἀνέβη τῷ ὄντι Φε-
ρόντιμος. ἐν Ἀντιοχείᾳ δὲ μὲν τὸν Θεὸν Ἀλέξανδρον
Θεόδωτος, τῆς σεφροσύνης ὁ μαρτυρῶν, τὴν τῆς
ἐκκλησίας προεδρίαν παρέλαβεν, πρᾶξι τῇ δια-
35 κρίσει, ἀκριβείᾳ δὲ βίῃ κοσμήσας. οὗτος τὴν
Ἀπολλινάριαν φρασίαν τοῖς ἄλλοις προβάλλων ἀνέμει-
ξε, ὡς παρὰ αὐτὸν εἶναι τὴν πόλιν πολλοὶ δὲ
τῶν διόμισαν τὴν πρᾶξιν λάβοντες ἐπίσκοποι ἔ-
χοντες.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἰσοκρίτων δὲ] Ab his verbis caput exorsi sumus. Quam quidem conjecturam nemo erit, ut opinor, qui non probet. Nam quæ præcedunt, ad superius caput pertinent.
2 Πραῦλος δὲ] Id est πρᾶξιν. Nam Praylius nomen est diminutivum. Hujus Praylii Hierosolymorum Episcopi mentio fit in vita Porphyrii Gazænsis Episcopi, eodemque tempore Joannes Cæsareæ Palæstinæ Episcopus fuisse dicitur. A quo Porphyrius tanquam à Metropolitano Episcopus est ordinatus. [In codice Regio Πραῦλος dicitur.]

3 Ἀπολλινάριος] Hoc verbum active sumpsit Eriphanius Scholasticus. Sic enim vertit: Rogans eos ut reliquos ἀπολλινάριον οὐκ. Eundem sensum secutus est Christophorus. Sed rectius Jacobus Sirmundus in passiva significatione accepit. Theodotum igitur à fidelibus rogatum esse intelligo, ut Apollinaristas qui admodum pauci erant, reliquo Ecclesiæ corpori adjungeret. Mirum est tamen, in hujus verbi interpretatione lapsum esse Camerarium, qui sic vertit. In summo eis cum Ecclesiæ conjungendi labore.

VARIORUM.

a Πραῦλος] Praylius, antea factus chorepiscopus Hierosolymis, anno 398, Joanni successit anno 416, ut docet Ant. Pagi sub eo anno, n. XX. De Joanne, qui sede-

rat annos triginta, vid. Soct. lib. V. c. 15. Theodotus Alexandrum in sede Antiochena excepit anno 410, ut ibi scribit idem Pagi, n. XXII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΘ'.

CAPUT XXXIX.

Περὶ τοῦ ἐν Περσίῃ διωγμοῦ, καὶ τῶν ἐκεῖ μαρτυρησάντων.

De persecutione Christianorum in Perside; et qui illic martyrium perpressi sint.

ΚΑΤὰ τῷτοι τὸν χρόνον, Ἰσδιγέρδης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἔχεν τὴν ἐκκλησίαν ἐκόντην πόλεμον, πρόφασιν ἐντείνων λαῶν. Ἀδδὰς τις ἐπίσκοπος ἦν, πολλοῖς κοσμομήτορας ἔδειξεν ἀρετῆς ὅπως οὐκ εἰς δύν τῷ ζῆλῳ χρησάμενος Πυρεῖον κατέλυσε. Πυρεῖα δὲ χαλῶσι ἐκεῖνα τοῦ πυρὸς τοὺς νεῆς. Θέον γὰρ τὸ πῦρ ὑπεκλήφασιν. τῷτοι μαδὼν ὡς τῶν μάγων ὁ βασιλεὺς, μετετίλατο τὸν Ἀδδαν. καὶ πρῶτον μὲν ἠπίως τὸ πραχθῆν ὑπείσχετο, καὶ τὸ Πυρεῖον οἰκοδομῆσαι προσέτελλεν. ἐκείνῳ δὲ ἀντιλέγοντις, καὶ τοῦτο δεῖσθαι ἥκιστα Φάσκατος, πάσαις χαλῶσιν τὰς ἐκκλησίας ὑπέληκε καὶ μέγιστοι καὶ τέλος ἐπέθηκαν οἱς ὑπέληκε. πρότερον γὰρ τὸν θεῖον ἄνδρα ἐκείνον ἀσπασθῆναι καλῶσας, καταλύσθαι τὰς ἐκκλησίας προσέτελλεν. ἐγὼ δὲ τὴν μὲν τῷ Πυρεῖον καταλύσειν οὐκ εἰς καιρὸν γινώσκων φημί. ὅθεν γὰρ ὁ θεὸς ἀπείσθη εἰς τὰς Ἀθήνας ἀφικόμενος, καὶ τὴν πόλιν κατείδωλον θεοσάμηνον, τῶν βασιλῶν τὰς τῶν ὑπ' ἐκείνους τιμωμένων κατέλυσεν ἁλλὰ λόγῳ καὶ τιμῇ ἀγνοῶν ἤλεγξε, καὶ τὴν ἀλήθειαν ἔδειξε. τὸ δὲ τὸν κατελύναι τὰ μὴ οἰκοδομῆσαι πῶν, ἀλλὰ τιμῇ σφραγισθῆναι μάλλον ἢ τοῦτο δεῖσθαι, κομιδὴν θανόμενον, καὶ σφάνει τιμῶμαι. ἴσως γὰρ μοι δοκεῖ τῷ προσκυνῆσαι τὸ πῦρ, τὸ, τὸ πῦρ δὲ μακάριον. ἐντείνων ὁ κλύδων ἀρχὴν λαῶν, πασχάλεπά τε καὶ ἄγρια ἔχεν τὴν ἐκκλησίαν ὥστε ἐκείνη ἐκίχησι κύματα. καὶ τριτάτῃ διελθούσῃ ἐταῖν ἡ ζάλη μεμνημένων, ὑπὸ τῷ Μάγῳ, καὶ ὑπὸ πῶν καταγινώσκοντι πῶν. Μάγους δὲ καλεῖσιν οἱ Πέρσαι.

1 Τὲς τὰς στοιχῆς θεοποιῶντες. τὴν δὲ τέττων μύθον.

2 θολογία. ὅτι ἐτέρῳ συγχέματι διδιδώλεται, ὅτι ὁ τῷ λῶν ταῖς τέττων πύσσει ὡς σπένδεται.

PER idem tempus Idigerdes Persarum Rex, Ecclesiis gentis suae bellum intulit, occasione inde arrepta. Erat quidam Episcopus, nomine Abda, multis virtutibus generibus ornatus. Hic zelo immoderato impulsus, Pyreum destruxit. Ita Persae vocant templa igni consecrata: ignem enim Deum esse arbitrantur. Rex ea de re per magos certior factus, Abdam ad se evocavit. Ac primum quidem leniter id facinus reprehendit, iussitque ut Pyreum aedificaret. Sed cum Abda contradiceret, seque id facturum negaret, Rex cunctas Ecclesias se destructurum minatus est. Sed & minas suas ad effectum perduxit. Et enim divino illo viro prius trucidari iussu, Ecclesias solo aequari praecipit. Ego vero Pyreum quidem intempestive ab Episcopo destructum fuisse fateor. Neque enim divinus Apostolus, cum Athenas venisset, & urbem simulacrorum cultui deditam esse vidisset, aram ullam Deorum qui ab iis colebantur evertit: sed illorum errorem verbis coarguit, & veritatem demonstravit. Quod vero eversum sanum minime instauraverit, sed mori maluerit quam id praestare, id equidem admiror, & coronis dignum iudico. Igni enim templum extuere, non minus esse censeo quam eundem adorare. Hinc igitur exorsa tempestas, gravissimos ac saevissimos fluctus adversus alumnos pietatis excitavit. Ac triginta jam elapsis annis, permansit nihilominus, a Magis, tanquam quibusdam ventis ac turbini-
bus suscitata. Magos autem Persae vocare solent eos, qui elementis divinitatem tribuunt. Eorum fabulas nos in alio opere exposuimus, in quo ad singulas eorum interrogationes solutionem attulimus. Sed &

VALENTI ANNOTATIONES.

1 Τὲς τὰς στοιχῆς θεοποιῶντες] Vocabulum στοιχῆς hoc loco non significat quatuor elementa. Neque enim Magi apud Persas quatuor elementa adorabant, sed solum Ignem & Lunam ac Solem, quemadmodum docet Eusebius in Epilogo librorum adversus haereticos, μαγιστεύοντες πῦρ καὶ σελήνην καὶ ἥλιον. Certe Graeci Solem ac Lunam appellare solent στοιχῆς. Sic enim Iohannes Chrysostomus in Homilia 88. in Mattheum de Lunaticis scribit. ὁ γὰρ δόγματι τῷ στοιχῆς τῶν στοιχῶν καὶ ἐπιτίθειται τὴν αἰδέαν, καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς τῆς στοιχῆς δόξης. Sed & Latini elementa interdum appellant Solem ac Lunam & reliquos Planetas. Hieronymus in epistola ad Helviam, quaestione 4. Quoties hebdomada, inquit, in Sabbatum, ὅτι in primam, ὅτι in secundam, ὅτι in tertiam, ὅτι

4. ὅτι 9. ὅτι sextam Sabbati dēviditur, quas Ethnici Idolorum ὅτι Elementorum nominibus appellant. Sic etiam Leo Magnus in Sermone septimo de nativitate Domini: Quis autem est Sol, ὅτι quid Luna, nisi visibiles creaturae, ὅτι corporea lucis elementa. Sed & Maximus Taurinensis ita loquitur in Homilia de defectu Lunae, ubi dicit: Clamabatis enim, ne sacrificiis vobis perderetur elementum. Nec aliter sumit hoc nomen Gregorius Nyssenus in vita S. Macrinae, ubi ait tantam esse audaciam Persarum, ὅτι καὶ αὐτὰν τὴν στοιχῆν τῆς οὐρανῆς εἰς τὴν γῆν μετακινῶντες ἀπαγορεύουσι. Quia & duodecim signa Zodiaci ita vocarunt, ut observavi in Annotationibus Eusebianis Hist. Eccl. lib. III. c. 31.

2 ὅτι ἐτέρῳ συγχέματι] Hujus operis sui adversus magos meminit Theodorus in Epistola 82 ad Eusebium Episcopum Ancyrae.

VARIORUM.

1 Ἰσδιγέρδης] Sapor, Idigerdes, & Vararanes, omnes successive Persarum reges, Christianos persecuti sunt. Non dubium est, inquit Eusebius anno 408. quin haec Persecutio, de qua hic agitur, coepit sub finem regni Idigerdis, seu anno Christi 414. cum Theophrastus & Cyrillus Monachus uno consensu ad scribant. Vid. annotata ad Soer. lib. VII. cap. 18.

ἡγάγετο καὶ τὸ εὐδύνατον χιτῶνα ἐκ λίθου πεποιη-
 μένου ἐκέλευσεν. ἔπειτα νομίνας ὑπὸ τοῦ προτέρου
 πόνου καὶ τῆς γεγενημένης Φιλανθρωπίας μαλακισθῆναι
 τὸ φρόνημα, οὕτως γὰρ, ἔφη, τὸ εὐδύνατον ἐκείνης ἀπαλ-
 λαγίς, ἀρήθητι τῷ τέκτονος τὸ ὕψος. ὁ δὲ ζήλου
 γένετο πληθεύς, διέρρηξεν τὸν χιτῶνα καὶ προσέ-
 ριψεν, ὑπὸ πόνῳ εἰς διὰ τοῦτο με οἶμαι δισθεύας
 ἐκτίσασθαι, ἔχει τὸ δῶρον μὲν τῆς δυναστείας. ταύ-
 τῳ αὐτῷ τὴν ἀνδρείαν ὁ βασιλεὺς διασάμηνον,
 γυμνὸν ἔπειτα βασιλείας ἐξήλασεν. καὶ Σιών δὲ χι-
 λῶν οἰκιστῶν δισπότην, ἀντιπέλας αὐτῷ, καὶ δε-
 κτηθῆναι τὴν ποιεῖν οὕτως ἀναρχόμενος, ἐξόμνος ὅτι
 εἴη τὸ οἰκεῖν ὁ κάμνος, ἐκείνῳ τὸ ἄλλῳ τὴν δισπο-
 πείαν παρέδωκε, καὶ τὸν δισπότην ἐκείνῳ δουλεύειν
 προσέταξε. συνίζων δὲ αὐτῷ καὶ τὴν δισποπείαν τὴν
 ἡ δισπότην ὁμίζοντα, ταύτῃ μεταπέσει ὑποπο-
 πίστας τῆς ἀληθείας τὸ πρῶμαχον. ἀλλ' ἐφύδα δὲ
 ἐλπίδος ἐπὶ τῷ πύργῳ ὡς ἀδομημένῳ εἶχε τὸ
 οἰκεῖν. Βενιαμὴν δὲ πᾶσι ἀφ' ἑκαστοῦ συλλαβὴν κατέ-
 ξει. δύο δὲ διελθούτων ἱστῶν προσέδυτο τῆς Ῥωμαί-
 ον ἀφίκετο, πρὸς ἱτέρον προσέδυον πρῶμαχον.
 ἔπειτα τῷτο μαθὼν, ἦτοσι τὴν βασιλείαν τῷ ἀφ' ἑκαστοῦ
 τὴν ἀφίκετο. ὁ δὲ βασιλεὺς ὑποχέωντος προσέταξε
 τὸ Βενιαμὴν, ὡς ἐδίδετο τῇ μάχῃ τὴν Χριστιανικὴν
 διδασκαλίαν προσέταξε. καὶ ὁ μὲν προσέδυτο Φυ-
 λάξω τὰ προσταχθέντα τὸ Βενιαμὴν ἐπηγγείλατο.
 ὁ δὲ Βενιαμὴν ἀκούσας τῆς ἡ προσέδυτο παραί-
 σιαν, ἀδύνατον, ἔφη, μὴ μεταδυναί με τῷ Φαίῳ
 καὶ μετέλαχον, ὅπως γὰρ ἄξιον τιμωρίας, καὶ ἀκρύ-
 ψαι τὸ ταλαῖον, ἢ τὸ ἱερὸν διαγελῶν ἱστορία δι-
 δασκαλῶν. ἀλλὰ τῷτο μὲν οὐδὲν τιμωρία γινώσκων ὁ
 βασιλεὺς, ἐκέλευσεν αὐτὸν τῷ δισποτῇ ἀφίκεται.
 ἐκείνῳ δὲ πᾶσι συνίδη διτέλει, καὶ ζωγρῶν τῆς τῷ
 ζήσῳ τὸ ἀγνῶν κατὰ χιτῶνα, καὶ τῷ τοῦτο προσ-
 ἀγει Φωτὶ. συνιόντων δὲ διελθόντες, ἐμπνέων τῇ
 βασιλῇ τὰ παρ' ἐκείνου γινώσκων καὶ ἀγαγὼν αὐ-
 τὸν ἀφ' ἑκαστοῦ προσέταξε τὸν ὑπὸ αὐτῷ προσκυ-
 μένον. ὁ δὲ ἦτο τὸν βασιλῆα, τῶς τιμῶν τὸν
 τῷ αὐτῷ μὲν κατὰ τὴν βασιλείαν, ἐτίετο
 δὲ προσκυνῶν. ἐκείνῳ δὲ εἰπόντος, θανάτῳ καὶ
 τιμωρίας ἐχάτης, ἔπειτα ὁ σφώπετος ἀγῆς τὴν
 οὕτως αὐτὸν πᾶσι διχάσας ἀνθρώπος, τὸν μὲν ποιητὴν
 καὶ δημιουργὸν κατὰ τὴν πᾶσιν ἵνα δὲ τῷ ὁμο-
 δούλῳ γινώσκων, καὶ τὸ ἐφειλόμην ἐκείνῳ σέως
 τῷτο προσφέρειν, χαλεπήνας δὲ οὕτως πρὸς τοὺς
 ποιούτας λόγους ὁ βασιλεὺς, εἰκοσι καλὰ μὲν ὄζυ-
 να, τοῖς τῷ χιτῶν καὶ τῷ ποδῶν ἐπέκειντο
 ὅπως. ἐπειδὴ δὲ ὥρα παύσιν τὴν τιμωρίαν ὑπο-
 λαμβάνοντα, ἔπειτα αὐτὸν πάλιν κάλαμον ὄζυνας, ἐν-
 ἵσταται τῷ παιδογόνῳ μερίῳ, καὶ τῷτο συνεχάσας
 ἐξείρει καὶ ἐρείρει, ἀρρήτους πᾶσι ἀλγυδῶνας εἰρ-
 γάζετο. μὲν τῷτο τῷ τιμωρίας ὁ δυναστεὺς καὶ
 θανάτῳ ῥάβδον παχύνει, ὅπως πάντες ἐχνοσται,
 ἵνα οὕτως γινώσκων διὰ τὸ εὐδύνατον ἐκέλευσεν. ἔπειτα τὸ πνεῦμα

cessit, & lineam tunicam induere jubet. Posthæc animum illius partim ex præteriti temporis ærumna, partim ex præsentē ipsius benignitate mollium ratus: Nunc tandem, inquit, abjecta illa contentione, fabri filium pernega. Tum Hormisdas divino repletus zelo, tunicam discerpit & ante Regem projecit, hæc addens: Si hujus causa me à pietate recessurum existimas, habe tibi munus tuum cum impietate. Hanc ejus constantiam animadvertens Rex, cum, ut erat, nudum ex Imperii sui finibus eiecit. Suenem præterea mille servorum Dominum, qui ipsi contradicebat, nec creatorem suum negare volebat, interrogavit quisnam servorum ipsius esset nequissimus. Cumque hunc toti familiæ præposuisset, ipsum quoque dominum ei servire jussit. Dominam quoque quæ conjux fuerat domini, eidem servo matrimonii jure copulavit, sperans hoc facto se veritatis defensorem de sententia dejecturum. Verum spe sua frustratus est: quippe ille domum suam ædificaverat supra petram. Sed & diaconum quendam, Benjamin nomine, captum in vincula conjecit. Aliquanto post tempore venit legatus Romanorum, ob alia quædam negotia missus. Is cum de Diacono didicisset, liberationem ejus postulavit à Rege. Rex vero jussit ut Benjamin polliceretur, se nulli Magorum Christianam religionem prædicaturum. Et legatus quidem, Benjaminum iis quæ jussa fuerant, paritum spondit. Benjaminus vero, auditis legati cohortationibus; Facere non possum, inquit, quin lucem quam ipse accepi, aliis impertiar. Quanto enim supplicio dignus sit is qui talentum abscondit, sacra Evangeliorum testatur historia. Rex tamen, cum nihil horum tunc temporis rescivisset, Diaconum vinculis solvi præcepit. At Benjamin, ea quæ prius consueverat agere perseveravit, eos qui ignorantie tenebris obæcati erant persequens, & ad intelligentiæ lumen adducens. Exacto deinde anni spatio, nuntiatum est Regi quid ageret Benjaminus. Cumque cum adduci fecisset, Deum quem adorabat, negare eum jussit. Tum ille Regem interrogavit, quo supplicio dignum censeret eum, qui relicto ipsius regno alterius regni domicilium præferret. Cumque Rex morte ultimoque supplicio dignum esse illum respondisset, sapientissimus vir subiecit: Quid ergo non meretur perpeti is, qui creatorem quidem & conditorem deserit; unum autem à servis suis deum facit, eique cultum exhibet qui illi debetur? Quibus auditis exasperatus Rex, viginti arundines præacutas manuum pedumque ejus unguibus infixit. Sed cum animadverteret hunc cruciatum ab illo pro ludicro haberi, aliam tursus acutam arundinem genitali ejus membro infixit, eamque assidue extra-
 hens & inferens, inexplicabiles ei dolores inferebat. Post hunc cruciatum, impius ille ac furiosus crassum stipitem cum ramis undique coherentibus, per ejus sedem adigi præcepit. Atque ita generosus

VALESII ANNOTATIONES.

1 Εἰς θῶκον] Rectius in MS. codice Henrici Savillii scribitur una voce εὐδύνατον, quod idem est ac εὐδύνατον. Sirmundus tamen edidit εὐδύνατον contra silem omnium codicum.

Tom. III.

H h

παρ' ἐκαστοῦ

242
SÆC. V. athleta animam exhalavit. Alia præter hæc innumerabilia ab impiis illis perpetrata sunt. Nemini porro mirum videri debet, quod omnium moderator Deus tantum istorum feritatem impietatemque toleraverit. Etenim ante Constantini maximi Principatum, quotquot Romani Imperatores fuerunt, adversus pietatis cultores furere non destiterunt. Quin & Diocletianus, ipso salutaris Passionis die cunctas in orbe Romano Ecclesias destruxit. Verum exactis postea novem annis, eadem iterum florere cœperunt, multoque majorem quam antea splendorem atque amplitudinem adeptæ sunt: Diocletianus vero, una cum impietate sua extinctus interiit. Ceterum Dominus & bella ista, & Ecclesiæ victoriam, multo ante prædixit. Et res ipsæ nos docent, plus utilitatis ex bello nobis afferri quam ex pace. Hæc enim nos molles & solutos ac timidos reddit. Bellum vero acuit animos, facitque ut præsentia, tanquam fluxa & caduca spernamus. Verum hæc de re aliis in libris jam sæpius locuti sumus.

παρέδωκεν ὁ γὰρ αὐτὸς ἀγαπήτης. καὶ ἄλλα δὲ μυρία ταῦτα παρ' ἐκείνου ἐπολέμησεν τῷ δυνάστεϊ. οὗ χρόνῳ δὲ θαυμάζεις, ὅτι τῆς ἐκείνου θρησκείας καὶ διοικήσεως ἀνέχετο ὁ τ' ὅλων πρότασις. καὶ ἡ πόλις τῆς Κωνσταντίας ἦν μεγάλη βασιλείας, ὅσων Ῥωμαίων ἐγένοντο βασιλεῖς, καὶ τῶν θρασυῶν τῆς ἀληθείας ἐλύθησαν. Διοκληπιανὸς δὲ ἐν τῷ ἔσχατῳ πόντῳ ἡμέρας, τὰς ἐν ἀπάσῃ τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ κατέλυσεν ἐκκλησίας· ἀλλ' οὐδένα διελθούτων ἐστῶν, αὐτὰ μὲν ἠύθησαν καὶ πολλαπλάσιον ἐδέξαντο μέγεθος καὶ κάλλος· ἐκείνος δὲ μὲν τῆς διοικήσεως ἀπεσβέσθη. καὶ τὸς πλέμους δὲ τότε προσέειπεν ὁ δεσπότης, καὶ τὸ τῆς ἐκκλησίας ἀσπληγῆται. καὶ αὐτὰ δὲ ἡμᾶς διδάσκει τὰ πράγματα, ὅς περ πλείονα ἡμῖν τῆς εἰρήνης ὁ πόλεμος ποιεῖ τὴν ὠφέλειαν. ἢ μὲν γὰρ, ἄβροῦς ἡμᾶς καὶ ἀνεμῶν καὶ θυλῶν ἀπεργάζεταί· ὁ δὲ πόλεμος, τὰ τι φρονήματα ὁρᾷ καὶ ἡ πόλις, καὶ τὸ πρότερον ἄς ῥέιτων παρασχεῖται καὶ φρονεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ ἐν ταῖς πραγματείαις πολλάκις εἰρήκαμεν.

CAPUT XL.

De Theodoro Episcopo Mopsuestia.

Sæc. I. VI. cap. 3. Sæc. I. VII. cap. 2. INTEREA vero sacratissimo Theodoro Antiochenam Ecclesiam gubernante, Theodorus, Episcopus Mopsuestiæ, totius Ecclesiæ doctor, & qui adversus omnes hæreticorum catervas strenue decertaverat, vivendi finem fecit. Hic præstantissimi quidem Diodori auditor: divini autem Joannis socius atque adjutor fuerat. Ambo quippe ex spiritalibus Diodori fontibus simul hausierant. Annis porro sex & triginta Episcopatum gessit, contra phalangem Arii atque Eunomii assidue dimicans, & Apollinaris turmam, latronum more insidiantem profligans: ovibus autem Christi optimum pabulum præbens. Ijus quoque frater Polychronius, Apamensem Ecclesiam egregie administravit, emendatis-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Μ'.

Περὶ Θεόδωρου τοῦ ἐπισκόπου Μοψουστίας.

ΚΑΤ' ἐκείνον δὲ τὸν χρόνον καὶ ὁ ἵδιος Θεόδωρος ἡ Αἰποχίαν ἱδρυν ἐκκλησίαν, Θεόδωρος ὁ Μοψουστίας ἐπίσκοπος, πέντε μὲν ἐκκλησίας δαδασκαλός, κατὰ πάσας δὲ φάλαγγας αἰρετικῆς αἰετούσας, ἔβλεπε τὸ τέλος ἐδέξατο. ὅτε τῆς μὲν Διοδώρου τῷ πάντῃ διδασκαλίας ἀπήλαυσεν· ἰωάννης δὲ τῷ θεοτάτῳ γένειται κοινωνός τι καὶ συνιργός. καὶ ἡ γὰρ τῷ πνευματικῷ Διοδώρῳ ιαμάτων ἀπήλαυσεν. ἔπειτα καὶ τὴν τριτάτην ἐν τῇ προεδρίᾳ διελθούτων ἐπὶ τῆς Ἀρείου καὶ Εὐνομίου ὁρᾷ τὸν πόλεμον φάλαγγας, καὶ τὸν λεγόμενον Ἀπολαοῦ καταγωνιζόμενος λόχον, καὶ τὴν τρίτην πόλιν τῆς θείας προσηλπίας προσφέρειν. καὶ ὁ τότε δὲ ἀδελφὸς Πολυχρόνιος, τὴν Ἀπαμίαν ἐκκλησίαν ἐποίμα-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἀρείου καὶ Εὐνομίου] Hujus loci emendatio debetur codici Henrici Savillii, in quo dicte scribitur ἀνιμῶν, optime sine dubio.

2 Θεόδωρος ὁ Μοψουστίας] Gregorius Papa in epistola 31. lib. 6. ait Ecclesiasticam Historiam Theodori ab Ecclesia Romana ideo non recipi, ob id præcipue quod Theodorum Mopsuestiæ nimium laudaverit, & usque ad diem obitus sui magnum Ecclesiæ Doctorem fuisse pronuntiaverit. Scio quidem in supradicta epistola Gregorii, Sozomenum dici, non Theodorum. Sed non dubito quin Gregorius memorie viro lapsus sit, & pro Theodoro Sozomenum posuerit. Baonius quidem, tum in Annotationibus ad Martyrologium Romanum, tum in Annalibus Ecclesiasticis ad annum Christi 427, Gregorium conatur ab errore defendere. Ait enim librum ultimum Historiæ Sozomeni mutilum ad nos pervenisse, & multa capta in eo desiderari. In illis igitur ait scriptum fuisse id quod à Gregorio dicitur de Theodoro Mopsuestiæ. Verum hoc nihil aliud est quam divinare. Etenim Gregorii magni temporibus, Historia Ecclesiastica Sozomeni nihil amplius continebat, quam quod nunc habemus. Certe Cassiodorus qui diu ante Gregorium vixit, & qui Historiam Ecclesiasticam Sozomeni Tripartitam suam intexuit, integriores Sozomeni codices non habuit. Unde igitur integriores Gregorius nancisci potuisset? Pro certo enim habeo, Gregorium magnum non aliud legisse Sozomenum, quam in Historia Tripartita. Porro in lib.

10. Historiæ Tripartitæ cap. 34. ita scriptum est. Εὐνοῖον τὸν πορτοῦν ὅτι Θεόδωρος ἡμεῖς ἀντιοχηνάου ἐξεῖλεν ἐκκλησίαν, Θεόδωρος μοψουστίας ἐπίσκοπος, sed totius Doctor Ecclesiæ &c. Id cum legisset olim Gregorius, ex Sozomeno delumptum esse exiitavit, eo quod nullius Scriptoris nomen, nec hujus, nec multorum præcedentium scriptum titulo sit præfixum. Hinc factum est, ut memorie viro Sozomenum scripsent pro Theodoro.

3 Πάντες μὲν ἐκκλησίας διδασκαλός] De Theodoro Mopsuestiæ Episcopo varia fuerunt hominum judicia. Laudatus est enim à multis Ecclesiæ Patribus, Joanne Chrysostomo, Cyrillo, & Iba Edesseno in epistola ad Mariam Fertam, & à Facundo Hermianensi ut Theodorum nostrum omittam. Alii vero, ac præcipue Acephali, multa in ejus scriptis reprehenderunt, etia potissimum illi obijcientes, quibus actiter responderet Facundus in lib. 9. pro defensione trium capitulorum. Damuari sunt tamen ejus libri in Synodo Constantinopolitana sub Justiniano. eique sententiæ universa tandem Ecclesiæ acquievit, ut docet Gregorius Papa in epistola 31. lib. 6. Theodorum vero nostrum ei fuisse, non est adeo mirandum. Omnes enim Orientales una cum Joanne Antiocheni Episcopo, impensissime favorunt Theodoro, ut dicimus ex Liberati Breviario & actis Synodi V.

[4 Σοιερῆς] Συμφωνητικὴ MS. Regius.]

τα δέσποτα, ἢ τῇ τῷ λόγῳ χάριτι καὶ τῇ ἑ βίῃ
λαμπρότητι χρῆμα. ἐγὼ δὲ τῆς συγγραφῆς ἐν-
ταῦθα παυσάμενος, τῆς ἐπιθυμίας ἀντιβολῶ
1 2 προσυχαῖς τῷ πόσι ἀμείψασθαι. 1^a πέντε μῶτοι ἢ
2 ἑκατὸν ἐτῶν ἢ δι' ἡ ἰστορία περιέχει 'χρόνον' δεξά-
μεν μὲν ἀπὸ τῆς 'Αρεῖς λύτης, δεξάμεν δὲ πεί-
ρας τῶν ἀξιοπαίων ἀνδρῶν, Θεόδωρον καὶ Θεοδό-
3 τε τιμὴν πλοῦτον. 'καὶ ἀλίξω δὲ τῇ τάξει ἢ τῆς
μετὰ τὸν διαβῆναι τῶν μεγάλων ἡγεμενόντων
πάλιν.

Κατάλογος τῶν μεγίστων ἡγεμονούντων πόλεων
'ἐπισκόπων.

Ρωμαίων Μιλτιάδης, Σίλβιος, 'Ιούλιος, Λιβέριος,
Δάμασος, Σιρίκιος, 'Αναστάσιος, 'Ισχυρίσιος,
Βικράτιος, Ζώσιμος, Κελεσίσιος.

'Αντιοχείων ἐπίσκοποι Βιτάλιος, Φιλόγονος,
Εὐστάθιος οὗτοι ὀρθόδοξοι εἴτα 'Αρειανοὶ, Εὐλάλι-
ος, Εὐφρόνιος, Φλάκιος, Στέφανος, Λέων, ^Θ,
Εὐδόξιος εἴτα ὀρθόδοξοι, Μελίτιος, Φλαυιανός,
Πορφύριος, 'Αλέξανδρος, Θεόδωτος ἢ συνήφθη-
σαι τύποις οἱ ἀπὸ Εὐστάθιου Παυλῖος καὶ Εὐά-
γριος.

Ἀλεξανδρίων Πέτρος, 'Αχιλλᾶς, 'Αλέξανδρος,
'Αθανάσιος Γρηγόριος 'Αρειανός, εἴτα πάλιν 'Αθα-
νάσιος Γεώργιος αἰρετικοί, εἴτα πάλιν 'Αθανάσιος,
Πέτρος ὁ 'Αθανασίου μαθητὴς, εἴτα Λούκιος 'Αρει-
ανός, εἴτα πάλιν Πέτρος, Τιμόθεος, Θεόφιλος Κύ-
ριλλος ὁ Θεοφίλου ἀνίψιος.

'Ιεροσολύμων ἐπίσκοποι Μακάριος, Μάξιμος,
Κύριλλος, 'Ιωάννης, Πραῦλος, 'Ισχυάριος.

simæ vitæ splendorem cum sermonis gra-
tia ac venustate conjungens. Ego vero hoc
loco scribendi finem faciens, ab iis qui
hæc læturi sunt postulo, ut laborem no-
strum precibus suis remunerentur. Quin-
que autem ac centum annorum spatio res
gestas hæc historia complectitur: ab Arii
quidem vesania ducens exordium, desinens
vero in obitu præstantissimorum virorum,
Theodori atque Theodoti. Porro Episco-
pos, qui post persecutionem magnis urbibus
10 præfuerunt, suo quemque ordine recensbo.

Indiculus Episcoporum qui magnis urbibus
præfuerunt.

R o m æ Miltiades, Silvester, Julius,
Liberius, Damasus, Siricius, Anastas-
ius, Innocentius, Bonifatius, Zosimus, Ce-
15 lestinus.

Antiochiæ Episcopi, Vitalis, Philogo-
nius, Eustathius. Hi Orthodoxi fuerunt.
Post hos Ariani, Eulalius, Euphronius,
Flaccillus, Stephanus, Leontius, Eudoxius.
Deinde Orthodoxi, Meletius, Flavianus,
Porphyrius, Alexander, Theodorus. Quibus
conjuncti fuerunt ex Eustathii parte Pau-
linus & Evagrius.

Alexandriæ, Petrus, Achilles, Alexander,
Athanasius, Gregorius Arianus. Post hunc
rursus Athanasius. Georgius hæreticus.
Post hunc rursus idem Athanasius, Petrus
discipulus Athanasii, deinde Lucius Aria-
nus, post quem iterum Petrus, Timothe-
us, Theophilus, Cyrillus Theophili fratris
filius.

Hierosolymorum Episcopi, Macarius, Ma-
30 ximus, Cyrillus, Joannes, Praxilius, Juvenalis.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Πέντε μὲν καὶ ἑκατὸν ἐτῶν] Baronius horum annorum
quinque supra centum, quos Theodorus Historiam suam
complecti dicit, initium deducit ab anno Christi 323, quo
Licinii cædem contigisse scribit. Ab eo, inquit, tempore si
numerate incipias annorum centum & quinque periodum,
ad hunc usque annum 427, perveniet, quo ait Theodori-
tus defunctum fuisse Theodotum, de quo agimus. Antio-
chenum Episcopum. Henricus autem Savilius ad oram
editionis Roberti Stephani, hos quinque & centum an-
nos aliter computat, ab anno scilicet 320, qui fuit 14.
Imperii Constantiniani, ad annum 425, qui fuit 18. Theodo-
si junioris. Cur vero ita numeraverit Savilius, causa
hæc est; quod Arii blasphemiam ex qua horum annorum
initium ducit Theodorus, vulgo omnes existimant cep-
tisse anno Christi 320, annis quinque ante Concilium Ni-
cænum. Mihi tamen verior esse videtur Baronii senten-
tia: Etenim Savilius Theodoti Antiocheni Episcopi mor-
tem confert in annum Christi 425. Atqui constat Theo-
dotum adhuc superstitem fuisse anno Christi 426. Interfuit
enim Synodo Constantinopolitana quæ jussu Theodosii
junioris congregata est in ordinatione Sisinnii Patriarchæ
Constantinopolitani, ut docet Phoxius in Bibliotheca cap.
52 Rectius ergo Baronius ejus obitum consignavit anno
Christi 327. Verum in eo lapsus est, quod hos quinque &
centum annos quos Historia Theodori complectitur, a
Licinii cæde exorsus est: Cum tamen Theodorus ab A-
rii blasphemiam, non a Licinii cæde Historiam suam exor-
di se dixerit. Præterea Licinius non anno Christi 323,

sed 325 cæsus est, ut scribitur in Fastis Idatii. Ceterum
etiam Baronii sententiam magis proba, qui Theodoti mor-
tem confert in annum Christi 427, æquasquam tamen in
ea penitus acquiescendum puto. Nam Theodorus Mop-
suestenus, quem Theodoto Antiocheno Ecclesiam regen-
te mortuum esse scribit Theodorus, adhuc in vivis erat
anno Christi 428. Certe Nestorius qui hoc anno Con-
stantinopolitanum Episcopatum suscepit, Theodorum Mop-
suestenum in itinere convenit, ut testatur Theodulus apud
Evagrium in lib. 1. Historiæ.

[2 Χρόνος] Χρόνος cond. Reg.]

3 Κατάλογος δὲ τῶν μεγίστων πόλεων] Tota hæc pericope deest
in editione Basilienfi, una cum catalogo Episcoporum qui
in quatuor Patriarchalibus Ecclesiis sederunt jam inde a
temporibus Constantiniani. Ex hunc quidem catalogum an-
te nos Jacobus Sirmundus in editione sua evulgavit; sed
mendosissimum. Nos ex MS. codice Henrici Savilii eum
nunc emendatiorem damus. In hoc autem catalogo no-
tandum est, quod post Romanos Episcopos, Antiocheni
Ecclesiæ Antistites proxime recenset, ante Episcopos Ale-
xandriæ. Ex quo obiter colligi potest, catalogum hunc
sive indicem Patriarcharum, non esse opus subditiuum, sed
re vera scriptum esse à Theodoro, qui Antiochenis
Episcopis, utpote Patriarchis suis, primum locum tribu-
it post Pontificem Romanum. Illud præterea observandum
est, Constantinopolitanos Antistites postremo loco recenseri,
contra auctoritatem canonis Constantinopolitanæ Synodi.

[3 Κατάλογος] Κατάλογος MS. Reg.]

VARIORUM.

2 Πέντε μὲν καὶ ἑκατὸν ἐτῶν ἢ δι' ἡ ἰστορία περιέχει χρόνον] Pa-
gius ad annum 427. n. 9, c. 6, existimat hosce annos ab
anno Chr. 325 deducendos, ubi desinit Eusebii Historia: &

in annum 429, terminandos, quo Theodotum Antioche-
num & Theodorum Mopisuestenum Episcopos defunctos
esse ostendit. W. Louth.

H h 2

Κωνσταν-

SÆC.

V.

Constantinopolis Episcopi, Alexander. Eusebius Nicomediensis, translatus in eam sedem Arianus. Post hunc Paulus Confessor, Macedonius hostis Spiritus sancti. Hoc expulso, impius Eudoxius Ecclesiam obtinuit. Demophilus à Berœe Thraciæ urbe hæreticus, Gregorius Nazianzenus, Nectarius, Joannes Chrysostomus, Arsacius, Atticus, Sisinus.

Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοποι· Ἀλέξανδρος, Εὐσέβιος ὁ Νικομηδείας ἐκ μεταθέσεως Ἀρειανὸς, μετὰ τούτου Παῦλος ὁ ὁμολογητὴς, Μακεδόνης ὁ πνευματομάχος· τούτου παραστάτης Εὐδόξιος ὁ δυσσεβὴς κατέλαβε τὴν ἐκκλησίαν· Δημήτριος ὁ Βερέης ὁ Ὀρθῶς αἰρετικὸς, Γρηγόριος ὁ Ναζιανζοῦς, Νεκτάριος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Ἀρσάκιος, Ἀττικὸς, Σισίνιος.

Explicit Liber quintus historia Theodoriti.

Τέλος τοῦ ἐκ τῆς Θεοδορείου ἱστορίας τόμου.

ΕΥΑΓΓΡΙΟΥ

ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ

ΕΠΙΦΑΝΕΩΣ, ΚΑΙ ΑΠΟ ΕΠΑΡΧΩΝ,

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΟΜΟΙ ΕΞ.

EVAGRII

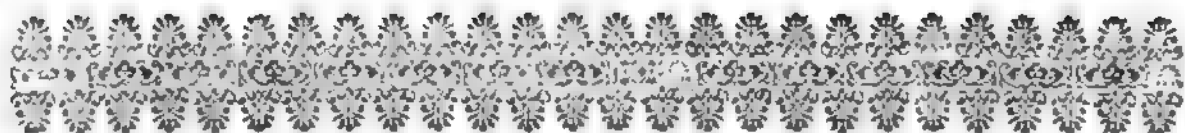
SCHOLASTICI

EPIPHANIENSIS ET EX PRÆFECTIS

ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ

LIBRI SEX.

HENRICO VALESIO *Interprete.*

*CAPITULA LIB. PRIMI HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ
Evagrii Scholastici & Ex præfellis, patria Epiphanensis. Auctor hujus
Indicis est Nicephorus Callistus Xanthopulus.*

PROOEMIUM Scriptoris, in quo exponit qua ratione ad scribendam hanc historiam se contulerit.

CAP. I. Quomodo post exitum Impii Juliani, cum hæreses paulatim defecissent, iterum Diabolus fidem nostram perturbaverit.

II. Quomodo ex concione Anastasii presbyteri, deprehensus sit Nestorius quod Mariam non Deiparam vocaret, sed Christiparam: atque idcirco hæreticus pronuntiatus est.

III. Quid magnus Cyrillus ad Nestorium scripserit, & quomodo tertia Synodus Ephesi congregata sit, ad quam Joannes Antiochenus Episcopus & Theodoritus tardius accesserunt.

IV. Qualiter Nestorius à Synodo depositus sit, cum Episcopus Antiochiæ nondum advenisset.

V. Quomodo Joannes Antiochenus Episcopus quum post quintum diem advenisset, Cyrillum Alexandriæ & Memnonem Ephesi Episcopos destituit: qui mox à Synodo innocentes pronunciati sunt; & Joannes una cum suis depositus: & quomodo Cyrillus ac Joannes interventu Imperatoris Theodosii in gratiam redierint, & Nestorii depositionem confirmaverint.

VI. De Paulo Emisæ Episcopo qui Alexandriam missus est. Et qualiter Cyrillus Joannis Epistolam laudavit.

VII. Quæ & quanta Nestorius se passum esse dicat. Et quomodo lingua tandem vermibus erosa, apud Oasim insulam perierit.

VIII. Quomodo post Nestorium Maximianus, & post hunc Proclus, deinde Flavianus Episcopi facti sint.

IX. De infornato Eutyche: & quomodo à Flaviano Episcopo depositus est, & de latrociniali Synodo Ephesina secunda.

X. Quæ per Dioscorum & Chrysaphium gesta sint in illegitimo Concilio Ephesino.

XI. Defensio varietatis Opinionum quæ sunt apud Christianos, & derisio fabularum Gentilium.

XII. Quomodo Imperator Theodosius hæresim Nestorii profligavit.

XIII. De sancto Symeone Stylita.

XIV. De Stella quæ sæpe cernitur in porticu juxta columnam Symeonis, quam scriptor hic & alii complures viderunt: & de capite ejusdem sancti Symeonis.

XV. De sancto Isidoro Pelusiota & Synesio Cyrenarum Episcopo.

XVI. Quomodo divinus Ignatius ab urbe Roma deportatus, Antiochiæ depositus sit ab Imperatore Theodosio.

XVII. De Attila Hunnorum rege: & quomodo Orientis & Occidentis provincias vastaverit: item de horrendo terræ motu, aliisque terribilibus signis quæ toto orbe contigerunt.

XVIII. De operibus publicis Antiochiæ & eorum conditoribus.

XIX. De variis bellis quæ tum in Italia, tum in Perside gesta sunt regnante Theodosio.

XX. De Eudocia Augusta, deque ejus filia Eudoxia: & quomodo Eudocia Antiochiam venerit, & Hierosolymam ingressa sit.

XXI. Quod Eudocia Augusta Hierosolymis multa præclare gessit: & de discrepante vita & conversatione Monachorum Palæstinæ.

XXII. De operibus ab Eudocia Augusta in Palæstina ædificatis, & de Ecclesia sancti Stephani Protomartyris, in qua religiose sepulta est. Item de morte Imperatoris Theodosii.

ΕΥΑΓΓΡΙΟΥ ΕΥΑΓΓΡΙΟΥ

ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ

SCHOLASTICI

ΕΠΙΦΑΝΕΩΣ

EPIPHANIENSIS

Καὶ ἀπὸ ἐπαρχων,

Et ex præfectis,

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ

, ECCLESIASTICÆ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ

HISTORIÆ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

LIBER PRIMUS.

Προοίμιον ἢ συγγραφίης, πῶς ἐπὶ τὸ γράψαι ἢ παρῶσαν πραγματείαν ἐλήλυθει.

Proœmium Scriptoris, in quo exponit quæ rationes ad scribendam hanc historiam se consulerit.

ΕΥΣΕΒΙΩ τῷ Παμφίλῳ, ἀδελφῇ ἡμετέρῃ, ἀλλὰ καὶ ὅτι περὶ οὗς τι ἔσται τὸς ἐπιτυχόντας θρησκείῃς καὶ ἡμετέρας, ἡ καὶ μὴ λίαν ἀπειθεῖς οὐδὲ πικρῇ Εὐσεβίῳ τι οὐκ τῷ Παμφίλῳ, Σωζομένῳ καὶ Θεοδορείῳ, καὶ Σω-
κράτει, ἄλλα πάντων πεπνυρηγῶν, ἥτις ἐς ἡμᾶς ἄρξιν τοῦ φιλαλήτου Θεοῦ, ἥτις ἐς οὐρανὸν ἀνάβας, ὅσα τι τοῖς θεοπρίστοις ἀποστόλοις, ἀπὸς καὶ τοῖς ἄλλοις μάρτυσι διαβλέψας κατέρησεν, ἡ εἴ τι καὶ ἄλλο ἀξιολόγησεν ἡμῶν, ἡ καὶ πινέλλως ἔχω πέ-
2 περαταί, ἡμέτερος μέρος τῆς Θεοδοσίας βασιλείας. ἐπειδὴ δὲ τὰ ἐξῆς οὐ πολλὰ τούτων ἀπομένοντα, οὐδὲν πῶς ἄλλῳ εἰρμὸν πτύχῃ κε-
3 λόντι, ἔδοξέ μοι, εἰ καὶ μὴ δεῖς ἐγὼ τὰ τοιαῦτα, τὸν ὕψος τούτων ἀνελίσθαι πόνον, συγγραφῆναι καὶ ταῦτα ποιήσασθαι, ὅτι μάλα πιστεύοντι, τῷ καὶ ἀλίαν κρίνειν, καὶ γὰρ ὅσα ἄλλα ἐς ὑμᾶς εὐφραίνει καὶ ἡσυχάζει, ἀναστῆναι τι ταῖς ἡμετέροις λήξιν πνευματικῆς πράξεως, ψυχῶν τι τῷ λόγῳ καὶ ἀπαθανάτισσιν τῇ μνήμῃ ἀς αἱ ἔχουσιν τὸν

ΕUSEBIUS Pamphili, vir cum in aliis rebus disertissimus, tum in scribendo tantum valens, ut possit lectores suos, si non perfecte Orthodoxos efficere, ita tamen impellere, ut nostra libenter amplectantur: Eusebius, inquam, Pamphili, & Sozomenus, ac Theodoritus & Socrates, benignissimi Servatoris nostri adventum in terras, ejusque adscensum in cælum; tum ea quæ à divinis Apostolis & à fortissimis Martyribus pro fide certantibus præclare sunt gesta: quidquid præterea, aut laude, aut vituperatione dignum actum est à nostris usque ad principatum Theodosii, omnium optime ac diligentissime scriptis prodiderunt. Sed quoniam ea quæ posthæc consequuta sunt, haudquam illis inferiora, nullus adhuc persequi aggressus est; Ego licet in ejusmodi rebus parum exercitatus, laborem hunc suscipere, & historiam earum rerum contexere decrevi. Etenim eo qui piscatoribus sapientiam indidit, & qui ex bruti animalis lingua articulatam vocem expressit, adjuvante, confido me res oblivione intermortuas excitaturum, & oratione mea vitam eis redditurum, & immortalitatem donaturum esse commemoratio hominum sempiterna: quo à singu-

VALESI ANNOTATIONES.

1 Εἰ καὶ μὴ λίαν ἀπειθεῖς αὐτὸν ποιεῖ] Non probo interpretationem Christophoroni, qui λίαν ἀπειθεῖς vertit perfecte Christianos. Ego vero orthodoxos interpretari malui. ἀπειθεῖς enim proprie dicuntur rectorum dogmatum sectatores. Sic Photus in Bibliotheca de Socrate Scholastico dicit, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ διγλωσσῇ ὁ λίαν ὁρῶν ἀπειθεῖς. Sensus igitur hujus loci hic est: Eusebium, etsi maxime idoneus sit ad persuadendum Lectoris ut Christianam religionem amplectantur, non posse tamen eos efficere in Christianæ fidei doctrina valde accuratos, cum ipse in Arianorum dogma videatur fuisse propensior. Fuit enim hæc multorum opinio de Eusebio Pamphili: quibus ta-

men in præfatione quam scripsi ad Historiam Ecclesiasticam ejusdem Eusebii, abunde respondi.

2 Μέχρι τῆς μέρους] Postrema vox deest in codice Regio ac Florentino & Telleriano, nec habetur in editione Roberti Stephani. Primi Genevenses Typographi eam addiderunt ex codice Christophoroni, cujus variantes lectiones editæ sunt ad calcem editionis Colonienfis. Certe Christophoronus in interpretatione sua eam vocem expressit. Sic enim vertit, ad aliquam partem regni Theodosii. Mihi tamen elegantius videtur eam vocem suppressere quam adjicere. Quod si adjicienda esset distinctio, mallem equidem addere χρόν.

VARIORUM.

1 Καὶ ἡμετέρας] Verba hæc omisit in versione sua Valesius. Vertenda sunt, *separatim*, vel *ordine*. W. Lawth.

Tom. III.

II

συγγράμματος

SÆC.
V.

lis cognosci possit, quid & quando; ubi locorum, & quomodo; adversus quos, & à quibus ad nostra usque tempora sit gestum; Nihilque eorum quæ memoria digna sunt, per mollem ac solutam desidiam, perque oblivionem quæ desidiam proxima est, abditum delitescat. Divino igitur fretus auxilio, inde scribendi sumam exordium, ubi viri superius à me commemorati historię suę finem fecere.

CAPUT I.

Quomodo post exitum impij Juliani, cum hæreses paulatim defecissent, incipit Diabolus filium nostrum persequi.

Cum Juliani impietas Martyrum sanguine jam submersa esset, & Arii vesania fabricatis apud Nicæam compedibus adstricta: Eunomius quoque ac Macedonius à Sancto Spiritu quasi vento quodam expulsi, circa Bosporum, & ad sacram urbem Constantinopolim fracti obrutique essent: Cum jam sacrosancta Ecclesia recenti fordium squallore deposito, pristinum decorem recuperaret, & amictu aurato ac variegato induta, cœlesti sponso atque amatori responderetur: id moleste ferens Daemon virtutis inimicus, novum quoddam & inusitatum belli genus adversus nos excitavit: simulachrorum cultum qui jam oppressus jacebat, & servilem Arii vesaniam despectui habens. Ac fidem quidem nostram aperte, ut hostis, oppugnare veritus est, quippe quæ tot ac tantorum patrum copiis munita esset, adeo ut ipse in ea oppugnanda maximam partem suarum virium amisisset. Sed magis latronum more id agere aggressus est, interrogationes quasdam ac responsiones commentus, quibus errantes ad Judæismum novo more traduceret. Nec intellexit miser, etiam inde se vincendum esse. Nam quod unum antea maximo impugnabat, id nunc miratur atque amplectitur: exultans ac triumphans gaudio, si non ex universo nos depulerit, sed vel unam dictionem adulterare potuerit. Ac sæpenumero sua se involvens malitia, unius literæ immutationem commentus est, quæ ad eundem quidem duceret sensum; intelligentiam tamen à lingua disjungeret: ne utraque Patrem & Filium uno eodemque modo confiterentur & glorificarent. Porro qua ratione singula ista perpetrata sint, & quem exitum habuerint, suo loco ac tempore exponemus. Adtexam præterea quidquid memoratu dignum reperire potuerit, licet à instituto nostro alienum esse videatur: finem scribendi facturus, ubi divino Numini placuerit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Οπ, μὲν τὴν καταλύσιν τοῦ ἀσέβους Ἰουλιανοῦ, τῶν αἱρέσεων μικρὸν παυθεῖσθαι, ὅτερον δὲ ποιητὴς ἀφ' ὧν ἐστὶν πάλιν ἐξέρχεται.

Ἀπὸ τῆς Ἰουλιανοῦ δουλείας τοῖς τῷ Μαρτύρῳ αἵμασι κατακλυδεύσας, καὶ τῆς Ἀρείου μανίας συνδεδεῖσας ταῖς ἐν Νικαίᾳ χαλκυνθείσας πέδας, Εὐνομίῳ τε αὐτῷ καὶ Μακεδονίῳ ὑπὸ τῷ παναγίῳ Πνεύματι χεῖρ τὴν Βίβλην ἐκέρχοντο, καὶ πρὸς τῇ Κωνσταντίνῃ ἱερᾷ θραυδύνοντο πόλιν, ἥδη τῆς ἀγίας ἐκκλησίας τὴν πρὸς τὸν ἀπειροδότην ῥύπον, καὶ πρὸς τῇ ἀρχαίᾳ ἐπιταγῇ διπρέπειαν, ἐν ἱματισμῷ τε ἀφ' ὧν περιβεβλημένης πεποικιλμένης, τῷ τε ἐρατῇ νυμφίῳ συναρμεζομένης, οὐκ ἐπὶ τῷ ὁ μισοχρῆστος δαίμων, ξένον τι καὶ ἀλλόκοτον ἡμῶν ἐπιτήρησι πύλινον τὴν πεπαιτημένην εὐδαλολατρίαν ἀειφρονήσας, καὶ τὴν δουλικὴν Ἀρείου μανίαν ὡς ἀποκατασταμένην καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὡς ἐχθρὸς τῇ πίστι διδόναν, ὑπὸ ποσύνῃ ἀγίᾳ πατρίᾳ πυρρωθείσῃ, καὶ τὰ πολλὰ τῆς διαίτης ἐν τῇ ταύτης πολιορκίᾳ παρερηγῆτος ληστρῶς δὲ τὸ πρᾶγμα μέτῳσι, πύσας πύσας, ἀπεκρίσας τε αὐτὸν μαχόμενος, πρὸς Ἰουδαίῳ καυνοπρεπῶς ἐπαιτάγων τὸ πλανήμον, ὃ συνίης καὶ τὴν ἐπιτήρησιν ἦσαν ὁ δαίμων. ὃ γὰρ πρῶτον μὲν ἀνέπαλον ἔχει, ὡς τίθησιν τε καὶ ἀειπύσεται καὶ οὐκ ἐν τῇ πύλιν ἐξέρχεται καὶ φρυγνόμενος, ἀλλ' ἐν καὶ λίαν παρὰ τὸν ἀσέβητα οἷος τε γένετο. πολλάκις δὲ τῇ αὐτῇ ἰλυσπέδῳ χακίᾳ, καὶ ὑγράμματος εἰσαλλαγῇ ἐτίχασεν, πρὸς μὲν τὴν αὐτὴν ἰλυσπέδα διαίαν, ὅπως ἡ τὴν γράμιν τῆς γλώσσης ἀπαμύνησιν, ἵνα μὴ τὴν αὐτῇ ὁμολογίᾳ τε καὶ δοξαλογίᾳ ὁμωφύως ἀμφοτέρω τῷ Θεῷ προσάγειν, ὅπως δὲ τύπῃ ἑαυτὸν ἐπὶ τὴν ἐπὶ τῇ καὶ ὅπῃ πεπαιτημένη, ἐν τῇ ἰδίᾳ ὡς ἀποκατασταμένη καίρεσις, παρὰ φύσιν εἴ τι καὶ ἄλλο παρέρχοντο μὲν, ἰσορίας δὲ ἔχον ἐξυρεῖν διηγήσῃ, ὅτι ἰσορίας ἀποπληρώμενος ἐν τῇ φιλαυτοῦ παρὰ τὴν Θεῷ.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἰουδαῖον] Christophorus & Savilius emendaverunt Ἰουδαῖον. Sed longe rectior est scriptura quam exhibet codex Florentinus & Tellerianus, Ἰουδαῖον. Metaphora est à naufragis qui tempestatis vi abripiuntur. Spiritum autem sanctum vento cuiusdam comparat Evangelium, cujus vi expulsi Eunomius ac Macedonius, eandem Constantinopoli naufragium fecerunt, damnavit scilicet in Syando Constantinopolitana.

2 ὃ γὰρ πρῶτον μὲν ἀνέπαλον ἔχει] Intelligit vocem ἀποκατασταμένην quod Græci ὁμωφύως dicunt. Hanc vocem vocem malignum demon præcipue impugnavit, ut pote quæ everriculum esset omnium hæreseon, & recte

fidei firmissimum propugnaculum.

3 Γράμινος εἰσαλαγῇ ἐτίχασεν] Mallem scribere ἰτίχασεν, ut legitur in codice Telleriano. Porro obitum est, quoddam hic vocabulum deliquit Evagrius. Possit quidem intelligi τὸ ὁμωφύως. Sed quoniam in hoc vocabulo est potius adjectivum unius literæ quam immutatio, intelligendæ sunt potius præpositiones illæ ἐξ & ἐν, quæ ob hæresim Eutychianam maximos motus excitaverunt, cum alii ex duabus ortus, alii in duabus Christum adorant esse dicerent.

4 Τὴν ἰσορίαν ἀποπληρώμενος] Hic locus non caret difficultate. Musculus quidem ita vertit: Unus absolutam hanc

Κ Ε Φ Α

SAC.
V

Theodulus.

Nestorium ad Episcopatum urbis Regiæ proficiscentem fuerat comitatus; quo quidem tempore Nestorius apud Mopsuestiam congressus cum Theodoro, audita illius doctrina, à recta pietate deflexit, sicut in Epistola quadam de his rebus agens scribit Theodulus. Hic igitur Anastasius cum in Ecclesia Constantinopolitana sermonem haberet ad populum Christi amantem, ausus est palam ac diserte dicere: Mariam nemo Deiparam vocet. Nam Maria homo fuit. Fieri autem non potest, ut ex homine nascatur Deus. His auditis, cum Populus Dei graviter commotus esset, & sermonem illum, uti par erat, blasphemiam duceret, Nestorius auctor illius blasphemiae, non modo Anastasium non prohibuit, nec recte sanæque doctrinæ patrocinium suscepit: Verum iis quæ ab Anastasio dicta erant, aperte robur addidit, in huiusmodi disputationibus pervicaciter insistens. Interdum etiam propria interferens atque intexens dogmata, & reconditum mentis suæ virus effundens, adhuc pejora & magis impia docere conatus est. Adeo ut in suam ipsius perniciem hæc diceret: Ego illum qui bimestris ac trimestris factus est, nunquam Deum appellaverim; quemadmodum à Socrate, & in Actis prioris Ephesinæ Synodi perspicue relatum est.

CAPUT III.

Quid Magnus Cyrillus ad Nestorium scripserit, & quomodo tertia Synodus Ephesi congregata sit, ad quam Joannes Antiochenus Episcopus & Theodorus Iardani accesserant.

Calestinus
Ep. R.

Quam cum Cyrillus Alexandrinorum Episcopus, vir celeberrimi nominis, per literas suas reprehendisset, iisdemque respondisset Nestorius, ac neque iis quæ à Cyrillo, neque his quæ à Calestino senioris Romæ Episcopo scripta erant acquiesceret, sed nihil veritus, adversus universam Ecclesiam proprium virus evomeret; merito Cyrillus petiit à Theodosio qui tunc Orientis Imperium administrabat, ut ejus mandato prima Synodus Ephesi congregaretur, Imperialibus literis, tum ad Cyrillum ipsum, tum ad omnes ubique sanctissimarum Ecclesiarum Episcopos missis. Igitur Theodosius Synodum indixit die sanctæ Pentecostes, quo die vivificus Dei Spiritus in nos descendit. Ac Nestorius quidem, eo

οἱ γέροντες πρὸς τὴν ἐπισκοπὴν ἀπαύρουν, ὅτε καὶ Θεόδωρος κατὰ τὴν Μοψουστίαν συντυχῶν ὁ Νεστόριος, τῆς δισσεβείας παρित्रάπη, τῶν ἐκείνου διδαγμάτων ἀκροασάμενος, ὡς ὁ Θεοδύλος πρὸς τοῦτον ἐπιστολικῶς γέγραπται· τὰς διαλέξεις τῷ φιλοχρίστῳ λιὲ πωρόμενος ἀνὰ τὴν ἐκκλησίαν καταπαύσασθαι, ἀναφανδὸν ἐτόλμων ἐπὶ τῇ, Σινοτόκῳ τὴν Μαρίαν καλεῖται μηδὲς. Μαρία γὰρ ἀνθρώπος ἦν· ὑπὸ ἀνθρώπῳ δὲ Θεὸν τιχθῆναι ἀδύνατον. πρὸς ταῦτα τῷ φιλοχρίστῳ λιὲ διαχέωντος, καὶ βλασφημίας εὐκότως ἠγευμένη τὴν ἀγέλειον, Νεστόριος ὁ τῆς βλασφημίας χειρηγῆτης, οὐ μόνον ἐδικύλευσεν, οὐδὲ τοῖς ὁρθοῖς πρὸς ἐπίδοτον δόγμασι· ἀλλὰ καὶ μάλα ἀπειχθεὶς τοῖς εἰρημίοις· Ἀναστασίῳ τὴν ῥοπὴν ἐίδων, φιλοεικότερον εἰ τοῖς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐκείνῳ, καὶ πού καὶ ἰδίας παρηγοίας τι καὶ παρηγοῦναι δόξας, καὶ τὸν τῆς ψυχῆς ἰὸν ἀπερωγόμενος, βλασφημότερα διάσκησεν ἐπειρᾶτο ὥστε καὶ τὴν ἰδίαν κεφαλὴν ἐπιφρίσσειν, τὸ γινόμενον διμύλαιον, ἢ τιμωριᾶν οὐκ ἀνέχοντο ὀνομάσαιμι, ὡς τὰ πρὸς τὴν Σακεράτην τι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ προτέρᾳ συνόδῳ σαφῶς ἐτίθηται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Οἷα ὁ μέγας Κύριλλος τῷ Νεστορίῳ ἔγραψεν καὶ ὅπως ἡ τρίτη σύνοδος ἐκ ἐφέσου ἠρροῖσθη, ὑπερήσαντος Ἰωάννου τῷ Ἀρποχίᾳ, καὶ Θεοδώριτῳ.

Ὡς ἐπειδὴ Κύριλλος ὁ τῆς αὐδήμου μνήμης ἐπίσκοπος τῆς Ἀλεξανδρείας, δι' οἰκίαν ἐπιλαμβάνοντο συλλαβῶν, Νεστόριος τε αὐτὸς τούτοις ἀντέπιπτε, καὶ οὐδὲ τοῖς Κυρίλλῳ, οὐδὲ τοῖς Κελεσίῳ τῷ τῷ πρεσβυτέρῳ Ῥώμης ἐπισκόπῳ γραφῶν ἐπέβητο· τὰ δὲ ἰδὼν ἡμεῖς χυτῆρας ἐξέχευε τῆς ἐκκλησίας, μηδὲν ἀλαβοῦμενος, εὐκότως ἰδόντες ἰσχύμενοι τοῦ ἱεροῦ Θεοδοσίου τὰ σκήπτρα τῆς ἰσχύος διέπειρος, τὴν ἐκ ἐφέσου πρῶτῳ σύνοδῳ ἀλιθῶναι· ἡ γραμμὰς βασιλικῆς γινόμεναι πρὸς τὴν Κύριλλο καὶ τὴν ἀπαύχῃ τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν πρὸς ἐκείνους ὅς κυρίας τῆς συνελθούσας ἀπέφθιεν τὴν ἁγίαν Πεντηκοστὴν ἡμέραν, ἐν ᾗ τὸ ζῶον πᾶν ἡμῶν ἐπιφοίτησι Πνεῦμα, καὶ Νεστόριος μὲν,

VALESI ANNOTATIONES.

1 Θεόδωρος] Hujus Theoduli nullam alibi mentionem reperi. Nam quod Nicephorus in cap. 32. lib. 14 cum nominat, id haustum est ex fontibus Evagrii nostri. Videtur tamen hic esse Theodulus Presbyter in Cæsaryia, qui regnante Zenone Augusto multa scripsit, ut testatur Gennadius Massiliensis, & Marcellianus Comes in Chronico.

2 Ἐπιστολικῶς ἐγγράφῳ] Hunc locum ex optimo codice Florentino restitui, adjecto uno verbo quod ab antiquariis perperam omissum fuerat. Quod quidem idcirco admonendum esse duxi, ut sciant lectores, nihil à nobis additum esse aut immutatum, nisi ex ejus præstantissimi codicis auctoritate. Porro cum Flor. codice confectus est Tellerianus.

3 Γραμμὰς βασιλικῆς] Extat epistola Theodosii Junioris, quam vulgo sacram vocabant. Sic enim eam appellat Theodosius ipse in epistola ad Synodum Ephesinam. In versione quidem Latina hujus epistolæ titulus ita concipitur. *Sacra Imperatoria, missa Alexandriam ad Cyrillum Episcopum & Episcopos Metropolitānos ejus regio-*

nis. Verum Græca aliud sonant, quæ sic habent, *ἡν χάρις ἀποσταλὴν ἐν Ἀλεξανδρίᾳ Κυρίλλῳ ἐπισκόπῳ, καὶ τοῖς κατὰ χῆρον τῶν Μητροπόλεων ἐπισκόποις.* Id est, *Sacra epistola missa Alexandriam ad Cyrillum, & ad omnes ubique Metropolitānos Episcopos.* κατὰ χῆρον enim, idem valet ac κατ' ἰσχύον χῆρον. Idque confirmat ipse Theodosius in eadem epistola, ubi dicit scripsisse se eodem exemplo πρὸς τὰς ἀπαύχας τῶν Μητροπόλεων ἐπισκόπων. Evagrius autem postea pro eodem dicit; *γραμμὰς βασιλικῆς γινόμεναι πρὸς τὴν Κύριλλο καὶ τοῖς ἀπαύχῃ τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν.*

4 Ἡμεῖς ἐπιφοίτησι πᾶν] Vox ἡμεῖς displicuit Nicephoro. Itaque loco illius substituit hæc verba: *τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις.* Sed nihil opus erat emendatione. Nam vox ἡμεῖς hoc loco ponitur pro Ecclesia Dei, quæ tunc temporis in Apostolis residebat. Antea quidem Spiritus sanctus descenderat in Mariam, tunc cum illa filium Dei concepit: & postea in Christum, quando Christus baptizatus est in Jordane. Verum speciali privilegio id tunc illis contigit. Die vero Pentecostes Spiritus sanctus pri-

οὐ μακρὸν τῆς Ἐφέου διαστάσεως τῆς Καισαρείου, Φθάνει πάντως. καὶ Κύριλλος δὲ καὶ οἱ ἄμφ' αὐτὸν, πρὸ τῆς ἐπαγγελίας ἡμέρας ἀποτήκασαν. Ἰωάννης δὲ ὁ Ἱεροσολύμων ἀπὸ τῶν ἄμφ' αὐτὸν ἀπαιτήθη τῆς ὁμοθείας ἡμέρας, ὥστε ἵκαν, 5
 1 ὥς πολλοῖς ἀπολογύμενος δοκεῖ· ἀλλ' ὅτι μὴ ἀγαθῶν τάχιστα τοὺς ἄμφ' αὐτὸν ἐδύννη, δις αὐτῶν τῶν αὐτῶν πόλιν τῆς πάλαι μὲν Ἀντιόχου, νυνὶ δὲ Θεοπόλιν προσαγορευομένης πόλεως, ὅθεν ἀνδρὶ εὐζώνῳ ἡμερῶν δυοκαίδεκα, τισὶ δὲ, καὶ πλέον 10
 διαστάσεως δὲ καὶ τῆς Ἐφείων ἐκ τῆς Ἀντιόχου ὅθεν ἡμερῶν μάλιστα τριάκοντα· αἰσχυρίζομαι μὴ ποτὶ 2
 αὐτὸν Φθῆναι τῆς κυρίας, εἰ τὴν χαλουμένην εἶναι κυριακὴν οἱ ἄμφ' αὐτὸν ἀπὸ τοὺς οἰκίους ἐπιέλωσαν θρόνους.

quod Ephesus laud procul abest Constantinopoli, primus illic adfuit. Cyrillus quoque una cum provincialibus Episcopis, ante praestitutum diem advenit. Joannes vero Antiochenus Episcopus, una cum suis ad constitutum diem non adfuit: non tamen sua sponte, sicut multis videtur dum moram suam excusat: sed propterea quod Episcopos provinciae suae citius colligere non potuerat. Quippe urbes quae sub illo erant, ab urbe Antiochia quae nunc Theopolis dicitur, homini quidem expedito distant duodecim dierum itinere: aliis vero amplius etiam quam duodecim. Ephesus autem distat ab urbe Antiochia itinere dierum triginta. Proinde affirmabat Joannes se ad constitutum diem occurrere non potuisse, quando Episcopi quos secum habebat, Dominicam illam quae nova vulgo dicitur, in suis sedibus celebrassent.

S. E. C. V.

Synodus Ephesina. Joannes Episcopus Antiochenus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

CAPUT IV.

Ὅπως πρὸς τῆς συνόδου καθέστη Νεστόριος, τοῦ Ἀποχίτης μὴ ἐσθλότητος.

Qualiter Nestorius a Synodo depositus sit, cum Episcopus Antiochia nondum advenisset.

Ὡς ὅτι ἡ κυρία παρώχων ἡμέρας πεντηκάδικα, οἱ ἐπὶ τῷ το σιναθραδίνης, ὡς οὐ 10
 Φθῆσθαι τῶν ἀνατολικῶν, ἢ οἱ ἐκ Φθῆναι, μὲν πολ-
 3 λῶ χρόνῳ τριβὴν ἀλίζον, ἢ Κυρίλλῳ τῷ θισπι-
 σίῳ διέποντος ἢ τῷ Κελεσίῳ τόπῳ, ἢ ἑπισκοπῶν, ὡς εἴρη, ἢ πρὸς τῶν Ῥώμης πρωταθλοῦτος. 15
 χαλῶσι δ' οὐκ ἔστι τὸν Νεστόριον, πρὸς τῶν τοῦ ἐπαγομένης ἀπολογίᾳ. ἢ δὲ καὶ ἢ πρὸ-

ET APERTIS igitur diebus quindecim ultra praestitutum diem, Episcopi qui ad id convenerant, quasi Orientales omnino venturi non essent, aut certe post longi temporis moram; in unum coeunt, divino Cyrillo Caesertini quoque Romanae urbis, uti supra diximus; Episcopi vices gerente. Accersunt itaque Nestorium, hortantes ut objectis criminibus responderet. Qui cum prima die pollicitus se

Cyrillus Caesertini vicem gerit.

VALESII ANNOTATIONES.

num descendit in Ecclesiam Dei per Apostolos, si quidem Apostoli eundem Spiritum quem tunc acciperant, postea Successoribus suis per impositionem manuum tradiderunt.

1 Ὡς πολλοῖς ἀπολογύμενος δοκεῖ· ἀλλ' ὅτι μὴ ἀγαθῶν τάχιστα τοὺς ἄμφ' αὐτὸν ἐδύννη, δις αὐτῶν τῶν αὐτῶν πόλιν τῆς πάλαι μὲν Ἀντιόχου, νυνὶ δὲ Θεοπόλιν προσαγορευομένης πόλεως, ὅθεν ἀνδρὶ εὐζώνῳ ἡμερῶν δυοκαίδεκα, τισὶ δὲ, καὶ πλέον διαστάσεως δὲ καὶ τῆς Ἐφείων ἐκ τῆς Ἀντιόχου ὅθεν ἡμερῶν μάλιστα τριάκοντα· αἰσχυρίζομαι μὴ ποτὶ αὐτὸν Φθῆναι τῆς κυρίας, εἰ τὴν χαλουμένην εἶναι κυριακὴν οἱ ἄμφ' αὐτὸν ἀπὸ τοὺς οἰκίους ἐπιέλωσαν θρόνους.

2 Εἰ τὸν χαλουμένην εἶναι κυριακὴν· ὅτι ὁ Νεστόριος, ὡς οὐκ ἔστιν ἡμερῶν δυοκαίδεκα, τισὶ δὲ, καὶ πλέον διαστάσεως δὲ καὶ τῆς Ἐφείων ἐκ τῆς Ἀντιόχου ὅθεν ἡμερῶν μάλιστα τριάκοντα· αἰσχυρίζομαι μὴ ποτὶ αὐτὸν Φθῆναι τῆς κυρίας, εἰ τὴν χαλουμένην εἶναι κυριακὴν οἱ ἄμφ' αὐτὸν ἀπὸ τοὺς οἰκίους ἐπιέλωσαν θρόνους.

3 Κυρίλλῳ τῷ θισπισίῳ διέποντος ἢ τῷ Κελεσίῳ τόπῳ, ἢ ἑπισκοπῶν, ὡς εἴρη, ἢ πρὸς τῶν Ῥώμης πρωταθλοῦτος. χαλῶσι δ' οὐκ ἔστι τὸν Νεστόριον, πρὸς τῶν τοῦ ἐπαγομένης ἀπολογίᾳ. ἢ δὲ καὶ ἢ πρὸ-

drinum ante reliquos omnes Episcopos nominantem. Duplici igitur nomine Cyrillus Ephesino Concilio praesedit, videlicet tanquam Episcopus Alexandrinus, & tanquam Vicarius Episcopi Romae. Nicephorus in lib. 14. cap. 34. ait Caesertinum Romanae urbis Episcopum, cum propter navigationis pericula huic synodo interesse minime potuisset, vices suas Cyrillo mandasse. Atque ex eo tempore Cyrillum & successores ejus Alexandrinos Episcopos, mittam sumpisse, & Papae vocabulum sibi vindicasse, orbisque totius judices esse appellatos. Sed haec inepta sunt & falsissima. Ille enim ante Cyrillum, Episcopi Alexandrini Papae vocabantur. Nam Dionysius Alexandrinus in epistola tertia ad Philemonem, Heraclum Beatissimum Papam appellat, ut legitur apud Eusebium in lib. 7. Ecclesiasticae Historiae. Et Athanasius in Apologetico secundo refert epistolam Iuliani ad se scriptam hoc titulo: Beatissimo Papa Athanasio Iulianus in Domino Salutem. Adde quod Caesertinus Cyrillum Vicarium suum constituit in Nestoris duntaxat causa, non in reliquis omnibus: isque honos Cyrilli personae privatim concessus est, non autem sedi Alexandrinae. Itaque successores Cyrilli cum honorem postea sibi vindicare minime potuerunt, qui Cyrillo ad tempus duntaxat indultus fuerat. Certe Marcellinus Comes id diserte notat in Chronico, Consulatu Theodotii Junioris 211 & Valentiniaci Augusti 119. Nestorius Constantinopolitani sedis peritus Antistes, a quo Nestorianae pernicietis pullulavit, apud Ephesum ducentorum sanctorum patrum sententia in synodo condemnatus est, Caesertino Cyrillino Alexandrinae civitatis Episcopum pro tempore Vicarium renuntiante. Illud praeterea notandum est in supra dicto Nicephori loco, tam Nicephorum, quam eos a quibus id mutuatus est Nicephorus, non dubitasse quia Romanus Episcopus iudex esset omnium Ecclesiarum. Nam cum scribant, Cyrillum posteaquam Vicarius a Caesertino Episcopo Romano renuntiatus est, iudicem Ecclesiarum totius orbis cognominatum fuisse, proculdubio existimant hunc fuisse praerogativam Romae Pontificis, ut totius orbis Ecclesiarum iudex haberetur.

VARIORUM.

* Tho. Smithus in libro de Ecclesia Graeca, pag. 32. fidei. Londi 1680. narrat, Graecos etiam hodie hunc Dominicum appellare κυριακὴν & κυριακήν, & ἀπολογία. Nicur-

sus contendit scribendum esse ἀπολογία, i. e. regenerationem aut renovationem Dominicam. Vid. Meursii Gloriarum, voce ἀπολογία. M. Shorting.

Τῶν αὐτῶν

S. C. V. venturum si opus esset, promissum exequi neglexisset, ac ter vocatus, sese in iudicio non stetisset, Episcopi qui aderant, negotium examinare aggressi sunt. Cumque Memnon Episcopus Ephesiorum, dies qui ultra præsinitum tempus effluerant, percensuisset, erant autem dies illi numero sedecim; lectæque essent Epistolæ divini Cyrilli ad Nestorium, & Nestorii vicissim ad Cyrillum datæ: cum adjecta etiam esset sacra illa Epistola admirabilis Cælestini ad eundem Nestorium: Cumque Theodotus Ancyrae & Acacius Melitinae Episcopi, verba impia quæ Nestorius Ephesi palam effuderat exposuissent: Collectis denique multis sententiis sanctorum & probatissimorum Patrum, qui rectam ac sinceram fidem exposuerant: insertis etiam variis blasphemis quas impius Nestorius vesana mente profuderat: sancta Synodus adversus Nestorium hæc ad verbum pronuntiavit. Ad hæc quoniam Reverendissimus Nestorius nec vocationi nostræ obtemperare voluit, nec sanctissimos & religiosissimos Episcopos à nobis missos suscepit, necessitate compulsi, ea quæ ab illo impie dicta fuerant, examinare aggressi sumus. Cumque illum partim ex Epistolis ejus ac libris qui etiam recitati sunt: partim ex verbis ipsius quæ nuper in hac Metropoli dixit, & quæ multorum testimonio confirmata sunt, impie sentire ac prædicare deprehendissemus, adigente canonum auctoritate & Epistola Sanctissimi patris & collegæ nostri Cælestini Ecclesiæ Romanæ Episcopi, post multos fletus ad hanc tristem sententiam tandem processimus. Igitur Dominus noster Jesus Christus, contra quem impie locutus est Nestorius, per hanc sacrosanctam Synodum decrevit, eundem Nestorium & ab Episcopali dignitate, & ab omni sacerdotali conventu extraneum esse.

Memnon Ep. Ephes.

Theodotus Ancyrae.

Synodi adversus Nestorium sententia.

πράξει ὑποχρέωτος ἀφικιῶν, εἰς τὸ δόξαι, καὶ τὰ ὑποχρέωται καπολῶσαι, καὶ τοὺς ἀλλοίους, ἐπειδὴ μὴ ὑπῆλθον, τῆς ζήσης οἱ συναλῶτες ἀνελῶσαι. καὶ Μίμνους ὅς τ' Ἐφισίαν πρέβη τ' δέλωσαν τῇ ἡμέρᾳ τ' μὲν τ' κυρίας διελθῶτες ἐτύχαιον ἡ ἐκκαίοντα τ' ἀεθλῶν οὐσαι, καὶ τ' ἐπιστολῶν ἀνελῶσαι Κυρίαν ὅς θείας τ' τῶν Νεφρίων ἀρρασίαν αὐτῶν, καὶ πρὸς γὰρ τ' Νεφρίων αὐτὸν Κύριαν ἐγγραφῶς δὲ καὶ τῆς ἐκκαίοντα ἐπιστολῆς Κελσίον ὅς πάντας, τῆς τῶν αὐτὸν Νεφρίων γιομῶς ἀπὸ τῶν αὐτῶν Θεοδότου ἐπιστολῶν Ἀλκυρίαν, Ἀλκυρίαν τε τ' Μιλιπῆς θείας δέπειρος, καὶ ἄπειρος τῶν Ἐφισίαν ἀναφαιδῶν βλασφημίας ἀπὸ τῶν ῥήματι ὁ Νεφρίων σπουδῆς Φαίβου δὲ καὶ πολλῶν ῥήσων ἀγίων, καὶ ἐκκαίοντα κατέγειν, τ' ὅσον καὶ ἀμώμωτον ἐκκαίοντα πῖσι ἐνταγῆται γὰρ μὴ καὶ ἀφ' ὧν ἐκκαίοντα βλασφημῆται τῶν τῶν δυσεῖς Νεφρίων, ἡ ἀγία συνόδος πρὸς λέξιν ἀπὸ τῶν ταῦτα. τῶν τοῖς ἄλλοις μὴ ὑπακούσας βληθῆτος τῶν πρῶτα Νεφρίων τῇ ἡμέρᾳ κλήσας, μὴ μὴ τοὺς πρὸ ἡμῶν ἀναφαιδῶν ἀμώμωτους καὶ θείας τῶν ἐπιστολῶν τῶν δυσεῖς ἀμώμωτους, ἀναφαιδῶν ἐκκαίοντα ἐπὶ τ' ἐκκαίοντα τῶν δυσεῖς αὐτῶν καὶ Φαίβου αὐτῶν τῶν ἐκ τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν καὶ τῶν συγγραμμάτων, τῶν καὶ ἀναφαιδῶν, καὶ ἐκ τῶν ἀρτίων παρ' αὐτῶν ῥήσων τῶν τῶν τῶν μὴ δόξαι, καὶ προσμαρτυρήσας, δυσεῖς Φαίβου καὶ κλήσας, ἀναφαιδῶν καππιχῆτες ἀπὸ τῶν καίοντα, καὶ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τῶν ἀμώμωτων πατρὸς ἡμῶν καὶ συλλαπυρῶν Κελσίον τῶν ἐπιστολῶν τῆς Ῥωμαίων ἐκκαίοντα, δακρύσας πολλὰς, ἐπὶ ταύτῃ τῶν συγγραμμάτων ἐκκαίοντα ἀπόφασις. ὁ βλασφημῆς τοῖν παρ' αὐτὸν Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὅς τῶν πρὸς ἀγίας συνόδου, ἀλλότῃς ὡς τ' αὐτὸν Νεφρίων τῶν τῶν ἐπισκοπικῶν ἀξιώματος, καὶ κατὰς συλλογῶν ἱερατικῶν.

CAPUT V.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Quomodo Joannes Antiochenus Episcopus quinto post quintum diem advenisset, Cyrillum Alexandria & Memnonem Ephesi Episcopos deposuit. Qui mox à Synodo innocentes pronuntiati sunt, & Joannes una cum suis depositus. Et quomodo Cyrillus ac Joannes intervenire Imp. Theodosii, in gratiam redierint, & Nestorii depositionem confirmaverint. 45

Ὡς μὲν πῖσι ἡμέρας ἐλθὼν ὁ Ἀποχίας Ἰωάννης, καθαρῶς Κύριαν τὸν Ἀλεξανδρίας καὶ Μίμνους τὸν Ἐφισίαν ὅς ἡ σύνοδος πάλιν ἰδῶσιν, καθαρῶς Ἰωάννης καὶ τῶν μετ' αὐτῶν, καὶ ὅπως ἀφ' Θεοδότου τοῦ βασιλέως συμβαίνει Κύριαν καὶ Ἰωάννης, κυρίως τῶν καὶ τῶν Νεφρίων καθαρῶς.

Post legitimam hanc & justissimam sententiam, Joannes Antiochenus Episcopus una cum Antistitibus suis venit, quinto post die quam Nestorius fuerat destitutus. Et collecto Episcoporum suorum Concilio, Cyrillum deponit ac Mem-

Μετὰ γοῦν τῶν ἐπιστολῶν καὶ δικαίαν ταύτῃ ἀπόφασις, ἐφίσταται τῇ Ἐφισίαν Ἰωάννης ὁ τῆς Ἀποχίας μετὰ τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἱερέων, ἡμέρας πῖσι τῆς καθαρῶς ὑπερήσας καὶ συλλαπῶν πῖσι τῶν ἀμφ' αὐτὸν, καθαρῶς α

VARIORUM ANNOTATIONES.

α Καθαρῶς Κύριαν] Joannes ostendit quod presentiam ejus Patres non diutius exspectassent, collecto ex suis Orientalibus, decemque Nestorii Episcopis, XLIII. Episcoporum Conciliabulo, Depositionis sententiam in Cyrillum & Memnonem Ephesium, tanquam omnium ma-

lorum archiepiscopos, quique Nestorium temere omnis & inconsulto dampnassent, interque ceteris, ni recipiant, & Anathematismos Cyrilli dampnent & rejiciant, Anathematizati subiectis.

Κύριαν

Κυρίλλου καὶ Μένου. Ἐκ δὲ Λιβέλλου ἐπεδεδυμένον ὡς Κερίλλου καὶ Μένου τῇ ἅμα σφίσι συν-
αθροισθῆναι συνόδῳ, εἰ καὶ Σακεράτης ἀγνοήσας,
ἑτέρας ἐξόρῃσι, μετακαλῶντα Ἰωάννην ἐφ' ᾧ πι-
πύκων ἀπολογησόμενος καθαρῶς. ὃ μὴ συνελ-
λυμένος μετὰ τρεῖς τὰς γυναικὰς κλήσας, ἀπο-
λύσας μὲν τὰς καθαρῶς Κερίλλου καὶ Μένου
ἀποκρίσας δὲ τῇ ἁγίας κοινότητι καὶ πάσι
αἰσθητῶς ἱερῶν, Ἰωάννης καὶ οἱ ἄλλοι αὐτῶν
ἱερεῖς, καὶ πρῶτα μὲν ὁ Θεοδοσίος μὴ προσιμῶν
τῷ Νεστορίῳ καθάρειν, ἕτερον δὲ τῷ ἐκένου
βλασφημῶν ἐγκρίτως, ὡς εἶπεν τοῦ αὐτοῦ γράμ-
ματος χρησαμένου πρὸς τὸν Κερίλλου καὶ Ἰωάννου
τοὺς ἐπισκόπους, συμβαίνουσι πρὸς ἀλλήλους, τῇ
Νεστορίῳ καθάρειν ἐπιχύσαντες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

Περὶ Παύλου τῷ Ἐμίονο εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐλθόν-
τος, καὶ ἵπαιος Κυρίλλου ἀφ' ἧς ἐπιστολῆς.

Παῦλος τοῦ Ἐμίονο ἐπισκόπου πρὸς τὸν Ἀ-
λεξάνδρου πάλαι γυναικῶν, ἐπὶ τῇ ἐκκλη-
σίας τῇ τότε Φιρόμῳ λόγῳ ὁμιλήσαντος,
ἐπὶ τῇ Κερίλλου τῇ ἐπιστολῇ Ἰωάννην δὲ μά-
λα ἐπαινέσας, ἐπὶ ῥήματος γέγραφε ταῦτα. ὅ-
φραίνεσθαι οἱ ἕτεροι, καὶ ἀγαλλιάσθαι ἡ γῆ. Λί-
λυ) γὰρ τὸ μετόπισθεν τῷ Θεοδοσίῳ, καὶ πέτα-
ται τὸ λυπῶν, καὶ διχονοίας ἀπάσης ἀνῆλθαι
τρόπος, ὃ πάντων ἡμῶν (ὡς τῶν Χειρῶν τῶν αὐ-
τῷ ἐκκλησίαις τῇ ἱερῶν βραβεύσαντος) καλη-
χέται δὲ πρὸς τὴν ἡμῶν καὶ τὴν διδασκαλίαν καὶ
φιλικῶς βασιλείᾳ, οἱ Θεοδοσίῳ διδασκαλίᾳ
ἀεὶ ζήλωται μετὰ τῆς, ἀσφαλῆ μὲν καὶ ἀκαλί-
σας οἱ ἰδίαις ψυχαῖς τῇ ὁρῇ φυλάττειν πίστιν
ἰσχυροῦς ὃ ποιῶντα Φριτίδα τῇ ὑπὲρ τῆς ἁγίας
ἐκκλησίας, ἵνα καὶ ἀφελῶν ἔχουσιν εἰς αἰῶνα τὴν
δόξαν, καὶ δικαιοσύνην ἀπερῶν τὴν ἐαυτῶν βα-
σιλείαν. οἱ καὶ αὐτὸς ὁ τῷ δυνάμει Κερίλλου πλη-
σίᾳ χειρὶ διαίμεν τὰ ἀγαθὰ, καὶ δίδωμι μὲν καὶ
κατὰ τῶν ἀνέστηκότες χαρίζεται δὲ τὸ καλόν.
ἢ γὰρ αἱ ἀφελῶν οἱ λίαν, ζῶ ἰγὼ, λίαν
Κερίλλου, ὅτι τὴν δόξαντας με δόξαντας ἀφελῶν
μὲν τοῖσι εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν τῇ χειρὶ μου
διδομένην ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν Παύλου,

nonem. Sed cum Cyrillus ac Memnon S. ec.
libellos obtulissent Synodo illi quæ cum V.
ipsis fuerat congregata, licet Socrates per Socr. l. i. c. 11.
ignorationem id paulo aliter retulerit, ac-
certus est Joannes ut depositionis à se
sistæ rationem redderet. Qui cum post
tres continuas vocationes non adfuit, Cy-
rillus quidem ac Memnon à depositionis
sententia absoluti sunt: Joannes vero &
qui cum illo erant Episcopi, ab Ecclesia-
stica communione & ab omni sacerdotali
auctoritate submoti. Porro Imp. Theo-
dosius, initio quidem depositionem Ne-
storii haudquaquam probavit: Postea ve-
ro cognita ejus impietate, cum literas ad-
modum pias ad Cyrillum & Joannem E-
piscopos scripsisset, illi inter se conciliati
sunt, & depositionem Nestorii confirma-
runt.

CAPUT VI.

De Paulo Emisæ Episcopo qui Alexandriam
missus est. Et qualiter Cyrillus Joannis
Epistolam laudavit.

Cum Paulus Emisenorum Episcopus
Alexandriam venisset, & sermonem
qui hodieque exstat, ea de re habuisset in
Ecclesia. Quo quidem tempore Cyrillus
cum Epistolam Joannis plurimum lauda-
set, hæc ad verbum scripsit: Latentur cœ-
li & exultet terra. Dirutus enim est pa-
ries intergerinus. Sedata est querela, om-
nisque occasio dissidii sublata: quippe cum
Servator omnium nostrum Jesus Christus
Ecclesiis suis pacem reddiderit, & reli-
giosissimi Deoque charissimi Imperatores
ad idem ipsum nos provocaverint. Qui
utpote avitæ pietatis optimi æmulatores,
in suis quidem ipsorum mentibus rectam
fidem firmam atque inconcussam custodi-
unt: præcipuam autem curam gerunt san-
ctarum Ecclesiarum, ut & ipsi immorta-
lem gloriam consequantur, & imperium
suum celeberrimum reddant. Quibus &
ipse Dominus exercituum, larga manu be-
neficia tribuit, donatque ut & superiores
sint adversariis, & victoriam de hostibus
reportent. Neque enim mentiri potest qui
dixit: Vivo ego, dicit Dominus, glorifi-
cantes me glorifico. Cum igitur Domi-
nus meus religiosissimus frater & commi-
nister Paulus Alexandriam venisset, gau-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Οἱ γὰρ αὐτοὶ ἀφελῶντα] In optimo codice Florentino
scriptum invenit ἀφελῶντα, longe rectius. In actis se-
tem Ephesini Concilii pag. 418, ubi hæc Cyrilli epistola

refertur, scriptum est ἀφελῶντα. Verum Florentini co-
dicis scripturam confirmat Niceph. & cod. Tel.

VARIORUM.

2 Θεοδοσίος μὴ ἀποσιμῶν] Joannes Antiochenus & Ori-
entales Episcopi, assumpto sibi venerandæ Synodi Ephesi-
næ nomine, scripserant Imperatori, ipsum de Cyrillo
& Memnone Synodali sententia depositis, certiorum sa-
croscorum quam illæ proinde magnæ Synodi Ephesinæ sen-
tentiam exultantes, firmam ratamque habuit.

3 Γράμματα πρὸς τὸν Κερίλλου] Dissidebant hi Antistites
cum suis Ecclesiis toto pene triennio post solutam Syno-

dum: latiusque manasset hoc malum, nisi Imperatoris
vigilantia repressum fuisset. Quare per Aristolum tri-
bunum ac notarium religiosissimis monitis ac severissimo
jussu Joannem adegit, ut positis dissidiis reconciliaretur
Cyrillo, & Acta Ephesinæ Synodi sua suorumque sub-
scriptionibus comprobaret. Cujus rei gratia Paulus E-
misenus Episcopus à Joanne missus Alexandriam. Vid.
Concil. Gen. Tom. III. Par. III. cap. 24, 27, 28. edit.
per Ph. Labbe.

Συμνδ' 26

Σ. α. c. dio repleti sumus, idque jure optimo, quod

V. talis tantusque internuntius accessisset, & labores qui humanas superant vires, sua sponte subire voluisset, eo consilio ut Diaboli invidiam vinceret, & divisa conjungeret, & remotis utrimque offensionibus, nostras simul ac vestras Ecclesias concordia & pace coronaret. Et aliquanto post. Istam porro Ecclesie dissensionem inanem prorsus & levi de causa susceptam fuisse, plane nobis persuasum fuit, postquam Dominus meus religiosissimus Paulus Episcopus Epistolam attulit quæ inculpatam fidei confessionem continebat, affirmans eam cum à tua sanctitate, tum à religiosissimis qui illic sunt Episcopis, conscriptam fuisse. Sic autem habet illa fidei expositio, & iisdem verbis inserta est huic Epistolæ Cyrilli. De Deipara vero, & reliqua. Illas sacras voces vestras cum legeremus, & nosmetipsos

Ephes. 4 ita sentire animadverteremus: Unus enim est Dominus, una fides, unum baptisma; omnium Servatorem Deum glorificavimus, invicem gratulantes, quod tam vestra quam nostræ Ecclesiæ ejusmodi fidem profiterentur, quæ & divinis Scripturis, & sanctorum Patrum traditioni consentiret. Atque hæc quidem cognosci possunt ab iis qui ea quæ tunc temporis gesta sunt, accurate perlegere voluerint.

CAPUT VII.

Quæ & quanta Nestorius se passum esse dicat: & quomodo lingua tandem vermibus erosa apud Oasim insulam perierit.

QUONIAM autem modo relegatus sit Nestorius, & quid postea de illo factum sit, & qualiter ex hac luce migraverit, & quam blasphemix suæ mercedem retulerit, haudquaquam proditum est à Scriptoribus historiarum. Quæ profecto intercidissent, & longinquitate temporis penitus oblitterata essent atque obruta, adeo ut sola quidem auditione perciperentur, nisi librum quemdam Nestorii nactus essem, qui istarum rerum narrationem complectitur. Ipse igitur blasphemix parens & auctor Nestorius, qui non super id fundamentum quod positum fuerat, sed super arenam ædificavit domum, quæ & confestim collapsa est, juxta dominicam parabolam: adversus eos qui ipsum inculaverant, quod secus quam decebat novi aliquid invexisset, nec recte postulasset ut Synodus Ephesi congregaretur: blasphemiam suam, ut voluit, defendens, præter alia ita scribit: se omnino necessitate compulsum ad ejus partis defensionem venisse, cum sacrosancta Ecclesia duas in partes divisa

Nestorius de sua heresi:

δυμηδίας ἐμπιπλόσμεθα, & σφίδρα εἰκότως ὁ ἀνδρὸς τοῦτου μοσιπύστος, & τῆς ὑπὸ δυνάμει πύστος ἐλευθέρως ὡρρομιλῶν· ἵνα τὸ τῷ ἀγέδου καὶ σφίδρα ὡρρομιλῶν & συνάψῃ τὰ διηρημένα, καὶ τὰ μεταξὺ σκάνδαλα περιλῶν, ὁμοιοῖα & εὐρίαν τε φαιώσῃ τὰς τι παρ' ἡμῶν & παρ' ὑμῶν ἐκκλησίας. & μετ' ἔπειτα. ὅτι δὴ περὶ τὴν παντιλῶν, & οὐκ 2 διάφορος ὁ ἐκκλησίας ἡ διχοστασία γέγοι, καὶ μάστις πληροφορήματα, τῷ κυρίῳ μὲν τῷ θεο- 10 σεβεστάτῃ Παύλῳ τῷ ἐπισκόπῳ χάριτι προκομί- σατος, ἀδιάβλητοι ἔχοντα τῆς πίστεως τὴν ὁμολο- γίαν, καὶ ταύτην συντελέσθαι ἀγέδου καὶ σφίδρα πύστος, & τῶν αὐτῶν θεοσεβε- 15 στατῶν ἐπισκόπων. ἔχει δὲ ὅτως ἡ συγγραφή, καὶ αὐταῖς λέξεσιν ἐπιτίθεται τῇδε τῇ ἐπιστολῇ. περὶ 3 τῆς τῆς ἱερῆς Φωνῆς, ὅτι πὶ & εἰ αὐτὸς φωνῶν- τας διείσκειν· εἰς γὰρ Κύρος, μία πίστις, ἡν βά- πτισμα. ἐδοξάσαμιν τὴν τῶν ὅλων Σωτῆρα Θεὸν, 20 ἀλλήλοις συγχαίροντες, ὅτι ταῖς θεοπιδόσεως γρα- φαῖς & ὡρρομιλῶν τῇ ἀγίᾳ ἡμῶν καλίστῃ συμβαίνου- σαι ἔχουσι πίστιν, αἵτι παρ' ὑμῶν & αἱ παρ' ἡμῶν ἐκκλησίας. ταῦτα μὲν οὐκ εἰνὶ ἐλῶν τὸν φιλοπόνησεν πῆς τὸ τηκεαῦτα γοιόσω ἐπιστάσῃ βυλόμενοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Οἷα ὁ διωκτὴς Νεστόριος πεπονήσας περὶ αὐτοῦ γράψας, & ὡς σκόληξ τὴν γλῶτταν τὸ πλεον- ταῖον βρωῖς, εἰς Ὁασιν ἀπέρρηξε τὴν ψυχὴν.

Ο Πας δὲ ὁ Νεστόριος ἐξηλάθη, ἡ τί μὲν ταῦτα γέγονεν ἐπ' αὐτῷ, ἡ ὅπως τὸν τῇδε κατέ- 30 σπριε βίον, & ὡς ἔτυχεν ἀμοιβῶν τῆς βλασφημίας ἵνακα, & διδάσκατος τῆς ἱεροσύνης. & ἡ διέ- πειν αἱ, & τέλει διερρύη πὶ καλίστῃ τῷ χρό- νῳ μὴ ψιλῶς ἀκούμενα, εἰ μὴ Νεστόριος βίβλῳ 35 ὡρρομιλῶν, τῷ ὡρρὸν πύστος ἱεροῖαν παρεχμέ- νῃ. αὐτὸς ποῖω ὁ τῆς βλασφημίας πατὴρ Νε- στόριος, ὁ μὴ κατὰ τοῦ τίθῃτος διμολίω τῷ οἰκοδομίας ποιησάμενος, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ψάμμου κτίσας, ἡ & ταχίως διελύθη καὶ τὸ 40 βολίω, & ὡρρὸς τοὺς ἐκαλίσαντας οἱ, μὴ καὶ τὸ 4 δῖον π καυρηγῆσαι, μὴδὲ μὴ καλῶς αἰτῆσαι τῷ ὅς Ἐφίση σμῖοδοι ἀλιοδῶν, γράψας ὡρρὸς ἄλλος εἰς ἐκλήθη, ὑπὸ τῆς ἰδίας βλασφημίας 45 ἀπλογοῦμενος· ὡς ἐκ πάσας ἀνάγκας ἐς τῆτο τάξῃς ἐλῆλυθεν ἀπεκρίβειν τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν, &

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ταῖς ὑπὸ δυνάμει πύστος ὡρρομιλῶν] Pessime hunc locum vertit Christophorus hoc modo. Et graviores quam vires ferrebat suscepit in concionando labores. Muscu- lus vero hunc locum sic verterat. Et laboribus vires ex- edentibus concionationem suscepit. Neuter bene. ὡρρομιλῶν πύστος idem valet ac labores ferre seu tolerare. Sic ἐκλήθη πύστος est fortunæ vicissitudines tolerare. Plutarchus in Mario de Jugurtha loquens ita scribit, οὐκ πὶ ὡς πύστος ἀνὴρ τυχὴν ἐκλήθη. id est, adeo vir ille vario erat inge- nio, & ad fortunæ vicissitudines ferendas accommodato. Capiteum verba illa ὑπὸ δυνάμει, duobus modis intelligi possunt. Aut enim ἀπρόσπιν subaudire possumus, aut cer-

te idem. Posteriores sensum amplexi sunt Musculus & Christophorus, & is qui acta Ephesini Concilii Latine interpretatus est.

2 Καὶ οἷα ἐκλήθη] Sic etiam legitur in actis Ephesi- ni Concilii. In Manuscripto tamen codice Telleriano scrip- tum inveni καὶ οἷα ἐκλήθη.

3 Ταῦτα ἡμῶν ἀπρόσπιν] In actis Ephesini Concilii & apud Nicephorum scribitur ὡρρὸν, rectius proculdubio.

4 Πῆς τῆς ἐκκλησίας] In optimo codice Florentino scriptum inveni πῆς τῆς ἐκκλησίας αἱ, recte procul- dubio. αἱ vero idem valet ac αὐτῆς.

τῷ μὲν λεγόντων ἀνθρώπων τὸν τὴν Μα-
 ρίαν ὀνομάζουσαν τῇ δὲ θεότητι ὅτι γὰρ φησι
 1 μὴ τοῦ θεοῦ ὁμοιωθεὶς ἀμαρτάνειτο, ἢ ἀθάνατον συμ-
 πλοκομένην, ἢ ἀθανάτου αὐτῆς πατέρα τῶν
 2 μαρῶν τοῦ ἐτέρου γενέσθαι, τὴν δὲ χριστολόγον ἐπι-
 νόησι φανέν. ὁποιοῦνται τε ὡς τὰ μὲν πρῶ-
 τα Θεόδοιος τῇ πρὸς αὐτὸν ἀποστολῇ τὴν
 ἐπ' αὐτῆς γινόμενῃ ὑποβολῇ ὅτι ἐκέρωσιν· εἶτα
 2 ὅτι πρὸς ἐπισκόπων· ἔτι τε καὶ κείνῃ πεμφθέντι
 3 πρὸς Θεοδοσίον ἐκ τῆς Ἐφέσου πόλεως, αὐτοῦ
 τε αὐτὸν διηβήτος, ἐπιτρέψει καὶ τὸ οἰκὸν ἐπαι-
 ζέσθαι μοι ἀπέχου, ὃ πρὸ τῷ πύλῳ τῆς νυνὶ
 θεοπολιτῶν ἀφίσταται, καὶ Νεστορίῳ μὲν ἐπὶ
 λέξις ὅτι ἀνέμαται· φησὶ δὲ νυνὶ τὸ εὐπρε-
 πὲς ἀποκαταστήσθαι, ὅτι ἴσμεν ταῖς ἀληθείαις
 15 πρὸς τῆς θεοπολιτῶν ἀφίσταται, ταῖς δὲ δι-
 σταντικῶς οὐ κλίσει δύναιτο. φησὶ δ' οὐδ' αὐτὸς ὁ Νε-
 στορίος, ὡς περὶ χρόνον αὐτῇ ἀφίσταται,
 παλαιὰς ἐτυχε πέρας, καὶ παντοῖα γινώσκον ἀπέ-
 λαυσι, καὶ ὡς αὐτὸς Θεοδοσίῳ διατίθεται·
 b ὅτι αὐτὸς τὴν ἐκκλησίαν ὅσον φυλαττέται. τὸ
 4 δὲ καὶ αὐτὸν ἀπεκρίνατο, οὐδὲ γὰρ ὁ εὐαγγέλιον
 τῆς οἰκίας βλασφημίας ἠρίμην· ὡς καὶ Ἰωάν-
 νης τῆς Ἀντιόχειας πρόεδρος ταῦτα μνησάμενος, ἀφ-
 5 φυγῆς τε τῆς Νεστορίας καταδικάζοντα· καὶ δὲ
 καὶ ἀφελικτικῶς ἔπειρον λόγον πρὸς πᾶσαν δὴν Αἰ-
 γυπτίαν συγκαλέων πρὸς τῆς αὐτοῦ ἐς Ὀσιν ἐξο-
 ρείας, ἔφη ταῦτα πρὸς τούτοις πλατύπερον λέγει. ὅτι
 δὲ πτύχῃ ἀφ' αὐτοῦ καὶ αὐτοῦ καὶ αὐτοῦ
 βλασφημίας τὸν πανόπῃ μὴ λατρεῖν ὁφθαλμῶν,

esset, & alii quidem ἀνθρώπων, alii vero θεολόγον Mariam appellandam esse as-
 firmarent. Ne igitur, inquit, duorum al-
 terum peccarem, aut immortalia copulans
 mortalibus, aut si ad alteram partem me
 adjunxissem, exciderem altera, vocem θεο-
 λόγον excogitavit. Addit etiam, Theo-
 dosium initio quidem ob benevolentiam
 qua ipsum prosequeretur, depositioni ipsius
 minime consentisse: postea vero cum qui-
 dam Episcopi utriusque partis ex Ephesi-
 orum urbe missi essent ad Theodosium,
 & Nestorius ipse id rogasset, permissum
 ipsi esse ut ad Monasterium suum rever-
 teretur, situm ante portas urbis Antiochiæ.
 Cujus nomen Nestorius quidem ibi non
 expressit: aiunt tamen Monasterium Eu-
 15 prepii nunc appellari: quod quidem re-
 vera in suburbanis Antiochiæ situm esse
 cognovimus, duobus circiter stadiis distans
 ab urbe. Refert etiam idem Nestorius,
 quadriennio se illic commoratum, omni ho-
 nore ac reverentia affectum fuisse: postea
 autem edicto Imperatoris Theodosii in lo-
 cum qui Oasid dicitur, esse relegatum.
 Sed quod præcipuum est, reticuit. Illic
 enim degens Nestorius, à blasphemia sua
 nequaquam desistit. Adeo ut Joannes E-
 piscopus Antiochiæ hæc ad Imperatorem
 retulerit, & Nestorius perpetuo exilio fu-
 erit condemnatus. Scripsit etiam alium li-
 brum ad quemdam Ægyptium, instar di-
 sputationis de sua in Oasim relegatione:
 in quo de his rebus uberius disserit.
 20 Quas vero pœnas dederit ob blasphemias
 ab ipso editas, dum Dei oculum omnia
 intuentem latere non posset, ex aliis lite-

SAC.
V.Euprepi
MonasteriiDe suis re-
bus

VALESII ANNOTATIONES.

1 ἢ ἀθάνατον συμπλοκομένην] Obscurus est sensus hu-
 jus loci, quem sic explanandum esse existimo. Post con-
 junctionem illam Anastasii Presbyteri, qui Synellus erat Ne-
 stori, gravis dissensio exorta est in Ecclesia Constantinopo-
 litana: Cum alii quidem Mariam ἰσοτέον dicendam esse
 contenderent, alii vero ἀνθρώπων. Cumque scditio
 quotidie ingravesceret, Nestorius eam sedare cupiens, vo-
 cem quamdam mediam excogitavit, ut Maria χριστολογος
 in posterum vocaretur: ne si ἰσοτέον diceret, mortalia
 immortalibus copulare videretur, quod ipse quidem im-
 proprium esse ducebat: aut si ἀνθρώπων, impletus esset, al-
 tera pars, eorum scilicet qui ἰσοτέον defendebant, ab ipso
 deficeret, & eorum conventus celebraret. Hic est sen-
 sus hujus loci, quem nec Musculus, nec Christophorus
 intellexerunt. Scribendum est igitur ἢ τὸ θεόν, καὶ ἢ
 ἀνθρώπων συμπλοκομένην. In Manuscripto codice Telleriano scri-
 ptum inveni ἢ ἀνθρώπων συμπλοκομένην, &c.

2 Ἐφ' αὐτῇ πύλῳ] Id est, ab utraque parte, tam Ca-
 tholicorum, quam Nestorianorum. Male Musculus ver-
 tit, αὐτὸς εἰσπορεύς.

3 Αὐτὸς πρὸς τὸν διηβήτος] Rectius in codice Florenti-
 no & Telleriano legitur αὐτὸς πρὸς αὐτὸν διηβήτος. Ex eisdem
 codicibus emendavi paulo post ὅτι τὸ εὐπρεπὲς πρὸς, cum
 antea legeretur εὐπρεπὲς inceptissime.

4 Ἐφ' αὐτῇ πύλῳ] In supradicto scilicet Monasterio quod
 Euprepi dicebatur.

5 Γράφει δὲ καὶ τὴν ἀφελικτικὴν] Non probo interpretati-
 onem Christophoroni & Musculi. Quorum hic quidem
 vertit, Scripsit ὁ αὐτὸς librum more dialactico, velut ad
 Ægyptium quemdam de exilio suo compositum. Christophor-
 onius vero ita interpretatur, Scripsit præterea Nestorius
 alium libellum acute & subtiliter &c. Quid enim opus fuit
 acumine & subtilitate dialectica in libello, in quo Nesto-
 rius agebat de sua in Oasim relegatione? Itaque magis pla-
 cet ἀφελικτικὴν συγκαλέων interpretari librum in modum
 dialogi compositum. Atque ita Nicephorus hæc Evangelii
 verba exposuit. Pro illis enim posuit ἀφελικτικὴν. Quod
 Langus vertit, disertus: quasi Nicephorus dixisset λογι-
 κος.

VARIORUM.

a Χριστὸς &c.] Duos esse vult filios Dei, duos Christos;
 unum Deum, alterum hominem, unum qui ex Patre, alte-
 rum qui sit generatus ex matre. Atque ideo esset San-
 ctam Mariam non Θεοτόκον, sed Χριστοτόκον esse dicen-
 dam: quia scilicet ex ea non iussu Christi, sed ex illa
 qui erat homo, natus sit Vincens. Latine. Communionit.
 cap. 17.

b ὅτι αὐτὸς τὴν ἐκκλησίαν ὅσον φυλαττέται] Nestorius ex
 Edicto Imperatoris Petras relegatus est, ut videre est in
 Actis Concilii Ephesini. Part. III. Postea vero, ut vide-
 tur, Oasim deportatus, Vid. Pagi ad ann. 393. n. 4. &c.
 W. Leptis.

Quid. Causas Nestorii exilia sic enarrat. Primo Petras,
 Arabiz urbem, relegari eum iussit Imperator: verum
 precibus ipsius atque amicorum mox exoratus, mitigata
 sententia, permisit ut ad Monasterium S. Euprepi in

Suburbanis Antiochiæ situm, secederet. Ibi quadriennio
 commoratus, tandem Imperatoris edicto Oasim, Libyæ
 urbem, Ibi etiam dictam, relegatus est: Quo in loco a
 Biemmiæ urbem vastantibus captus, mox dimissus est;
 & Panopolin, Thebaidis oppidum, se contulit: Ex Pa-
 nopoli Elephantinam ejusdem Provinciæ oppidum à mi-
 litibus abducitur. Dum in itinere autem adhuc esset, à
 Præfide revocatus Panopolin redire jubebatur. Inde etiam
 Præfidi mandato in alium quendam locum Panopoli vi-
 cinum deportatus est: recenti demum Imperatoris edicto
 in quartum exilii locum ablegatus. Aliqui mortuum vo-
 lunt anno 436. Verum in Oasim vixisse anno 439. quo
 Historiam suam clausit, diserte testatur Socrates lib. VII.
 cap. 34. Quid. Causas in Nestorio. Scripta Nestorii videntur
 apud Mariam Mercatorem, Gr. Lat. ex editione Joannis
 Garnerii, fol. Paris. anno 1673.

Tom. III.

Kk

25

ris perspicui potest, quas ad Præsidem Thebaïdis scripsit. In illis enim cernere licet, quo pacto, quoniam congruas adhuc pœnas non dederat, divina ultio illum comprehensens captivitati subiecit, quæ calamitas est omnium luctuosissima. Sed quandoquidem gravioribus eum suppliciis affici oportebat, dimissus est quidem à Blemmyis, apud quos captivus fuerat. Verum edicto Theodosii qui redire illum decreverat, loca subinde mutans circa fines Thebaïdis, & ad terram allitus, dignum antea vita exitum sortitus est: velut alter Arius, morte sua prædicans ac denuntians, cuiusmodi merces maneat illos qui adversus Christum impie loquuntur. Uterque enim illorum similiter Christum blasphemavit: ille creaturam eum vocans: hic nudum hominem esse censens. Ac Nestorium quidem qui acta Ephesi non recte esse composita, sed fraude & illicita Cyrilli machinatione fabricata conqueritur, libenter interrogari, qua de causa, cum Theodosius ipsi faveret, relegatus sit, & citra ullam misericordiam tot exiliis condemnatus, hoc modo vitam finierit: aut qua ratione, si quidem sententia illa à Cyrillo & reliquis qui cum illo erant sacerdotibus lata, divina non fuit, nunc ambobus è medio sublati, quo tempore, ut à quodam gentili Scriptore dictum est, quod amplius in medio non est, nullo resistente, secunda benevolentia honoratur, ipse quidem, tanquam impius ac Dei hostis condemnatus sit: Cyrillus vero, tanquam eximius præco & rectæ doctrinæ strenuus propugnator, laudatur ab omnibus & prædicatur. Sed ne forte accusemur mendacii, Nestorium ipsum ista narrantem in medium producamus. Agedum igitur, recita mihi quædam iisdem plane verbis ex Epistola quam ad Præsidem Thebaïdis scripsisti. Ob quæstiones quæ nuper Ephesi agitatae sunt de sanctissima religione, Imperatoris iussu Oasim incolimus, quæ alio nomine Ibis dicitur. Et quibusdam interpositis hæc addit. Postquam igitur supra dicta quidem Oasim barbarica captivitate, & igni ac fer-

is ἐπέρωι χαμαλάτω ἐν ἑλῶνι, γειμένω αὐτῷ πρὸς τὴν τῆς Θεβαΐδος ἀγρόμενον. ὃ ἐκείναις γὰρ ἐπὶ εὐραῖν, ὡς ἐπεὶ μὴ τῆς διόσεως ἐτυχεν ἐπεξί. 1
λεούσεως, ἡ τοῦ Θεοῦ κρίσις αὐτὸν ἐκδέξαμένη, αἰ- 2
χμαλωτῆα, τῇ πάντων ἐλευνοτάτῃ συμφορᾷ, ὡς ἐ- 3
λάλλει. ἐπεὶ δὲ γούνι μεζούων ἐδύτο ποταμὸν, ἀφί- 4
θη μὲν ἐκ τῆς Βλεμμύων, παρ' ὧν ἡ δορυάλωτες 5
ἐτυχε γεγονέει. Διοπίσματος δὲ Θεοδοσίου τὸ ἐπ' ἀνδρὶ 6
ἐγνακότες, τότεως ἐκ τόπων πρὸς ταῖς ἰσχυραῖς 7
τῆς Θεβαΐδος ἀμείβων, τῇ τε γῇ παρορηγνύμενος, 8
ἀξίως τὸ οἰκίας ἐκτὸς τῆς δὲ εἰς ἀπέτατο. Διού- 9
τρος Ἀρείος διὰ τῆς χαλκιστρῆς διηγούμενος τε 10
καὶ νομιθετῶν ποταμὸν τὰ πύχνα κατέστη τῆς εἰς 11
Χερσὶν βλασφημίας. ἄμφω γὰρ ὡς ἀπλησῆς ἐς 12
αὐτὸν ἐβλασφημήσαντο, ὃ μὲν, κτίσμα καλὸν ὃ ἦ 13
ἀνδρῶν διέξεν. ὡς ἐν ἡδιστα αἰετοῖσι, μεμ- 14
φόμενος μὴ τῇ τὸ δέον τὰ ἐν Ἐφέσῃ συνιπθῆαι 15
ὑπομνήματα, πανηγύρεα δὲ καὶ πῃ ἀδίστα κα- 16
ιοτομία Κυρίλλου πηχίζοντος: τί δὲ ποτε καὶ 17
ὡς Θεοδοσίῳ παροπάχοντος οἱ, ἐξηλάθη, καὶ 18
οὐδὲ μὲν Θεοδοσίῳ πηχίζοντος, ποταμὸν ἐξοστρα- 19
κιστὸς κατεκίθη, ἡ ἄρα τῇ τῆς κατέλυτος εἴσι. 20
ἢ τί δὲ ποτε, εἰ μὴ θεία κρίσις ἐγνακίῃ, ἡ ἀφ' 21
Κυρίλλου ἡ τῇ ἀμφ' αὐτὸν ἱερίων, ἀμφοτέρων αὐ- 22
τῶν τοῖς ἀπὸ τοῦ σωματικῶν θάνατον, ἡ ἡμεῖς ὡς πῃ 23
τῇ θύραθεν σοφῶν εἴρηται, τὸ μὴ ἐμπεδῶν ἀναι- 24
ταγωνίῃ θύραθεν τεύχεται ὃ μὲν, ὡς ἐλάσθη- 25
μος καὶ διωμέχης χαλκιστῆς ὃ δὲ, ὡς μεγα- 26
λόφωνος κέρυξ ἡ μέγας τῇ ὁρῶν δομάτων πρῶμα- 27
χος ἀδύταί τε ἡ κηρύσσεται, ὡς αὐτὸν πῶν μὴ φεύ- 28
δεις χαλκίῳ ἀπὸ τῆς ἀμείβων, Φέρι, Νετρίων αὐτὸν ἐς 29
μότον ὡς ἀγρόμενον τὰ ὡς τούτων διδάσκοντα. 30
καὶ μὲν τῇ σῆς ὁριστοῦ ἀνάγνωσιν αὐτοῖς εἶνα τοῖς 31
ὡς μὲν, ἡ σοῖ συγτέλειται ὡς τῇ τῇ Θεβαΐδος ἡ- 32
γρόμενον. ἔκ τῇ πρώτῃ ὡς τῇ ἀγιοιότητι θρησκεί- 33
ας ὡς Ἐφέσῃ κακιστῆς, ὡς ὡς τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ 34
πῶν πῶν βασιλικῇ χαλκιστῆς, καὶ πῶν ὡς μὲν 35
λελίσθη ἐπ' ἀγρό. ἐπεὶ δὲ ἡ ἐκ ἐλάθη μὴ ἡ προ- 36
μετρήθη ἡ βαρβαρικῇ ἀχμαλωσίας, ἡ πῶν ἡ 4

VALESII ANNOTATIONES.

1 ὡς ἀγρόμενον] Apud Nicephorum in lib. 14. cap. 36. rectius legitur ἀπὸ τῆς ἀγρόμενης. Atque ita in Telleriano codice scriptum inveniri.

2 ἀχμαλωτῆα] Hunc locum correxi ex optimo codice Florentino, in quo ita legitur ἀχμαλωτῆα τῇ πῶν ἐλευνοτάτῃ συμφορᾷ, qua emendatione nihil certius. Ita quoque legitur apud Nicephorum.

3 Τὸ μὴ ἐμπεδῶν] Interpretes cum vocem ἐμπεδῶν impedimentum perpetuo significare sibi persuaserint, in varios errores præcepit sunt. Nam Langus quidem ita vertit. Et ambo vos jam ex vita hæc excessistis: quo tempore, sicut quidam ex profanis sapientibus dixit, nihil obstat quominus libera quisque hominum benevolentia, nullo intercedente adversario, colatur. Christophorionus vero sic interpretatur. Quando, ut sapientii inter gentes scriptori placet, quisque stabili et consentiente omnium benevolentia, modo nihil sit quod iure debeat esse impedimento, honorari solet. Atqui ἐμπεδῶν, non semper impedimentum si-

gnificat. Antiqui enim, tam Rhetores, quam Philosophi ἐμπεδῶν dicebant pro eo quod est ἐν πῶν, id est in medio seu in propatulo, ut docet Suidas & Hierocles & auctor Etymologicæ. Posteriora vero, ac præcipue Hierocles Philosophus, eam vocem usurpavit pro impedimento. Optime igitur Musculus hunc Evagrii locum interpretatus est hoc modo. Quando, sicut quidam ex- terorum Philo'sophorum dixit, quod non est amplius superfluum, sine ullius impedimento et contradietione eum benevolentia honoratur. Porro in margine codicis Telleriani ad hunc locum adnotatur Θεοδοσίῳ, id est ex Thucydide sumpta est hæc sententia. Exiat autem in libro 2. Thucydidis pag. 128. in oratione funebri quam habuit Pericles.

4 καὶ βαρβαρικῇ ἀχμαλωσίας] Scribendum videtur ἀφ' βαρβαρικῇ ἀχμαλωσίας. Certe in Manuscripto codice Florentino & Telleriano. & apud Nicephorum legitur ἀχμαλωσίας.

VARIORUM.

a Βλεμμύων] Strabo ineunte libro 17. Blemmyas Αἰγύπτου ὁμόθρονος dixit. Zosimus lib. 1. c. 71. Blemmyas sceleris dicitur urbis Pro'emaidis in Theboide contra Romanos. Oxyriodorus apud Photium pag. 112. Blemmyas juxta Talmam ponit, Ægypti urbem in extremis finibus. Pro-

copius lib. 1. belli Pers. cap. 19. eos prope Elephantinen & Phias statuit. Alia de ipsis eorumque formis corporis conscripta sunt. Plin. l. V. cap. 8. Vopiscus in Probo, cap. 17. Christ. Cellarius Geogr. in Africa pag. 154.

σφαγαῖς ἐκλείμμη], ἡμῶς δὲ ὡς τὰ βαρβάρων, οἰκτοὶ οὐκ οἶδ' ὅπως ἐξαίρῃς ἐφ' ἡμῶν ἀναλαβόντων, ἀπαιλούμεθα, μὲν τοῦ καὶ ἀξιομαρτυρίας ἡμᾶς ἀπειλητικᾶς καταπληθεύει ἀφ' ἧς τάχως τὴν
 2 χάρακον ἐκδραμῶν, ὥς ἡ Μαζικὸν αὐτὴν μὴ αὐτὸς ἀμειλίγη παρρησιόμορον, ἡμεῶν ἐς τὴν Θεβαίων μὲν τὴν αἰχμαλωτῶν λαφύων, ὥς ἡμῶν εἰ βάρβαροι καὶ οἰκτοὶ παρορήσονται, τί βυλόμοροι, λίγῃ ἢ ἔχω. οἱ μὲν ὅτι πρὸς ταῖς χαλκιδονίαις ἐκείνῃ διαγωγῇ ἀπαιλύνονται. ἡμεῖς δὲ Φαιεῖας ἐκείνους
 10 ἐξαιρέτως τῇ Πατρὶς ὁμοφύλους. δεδιόντων γὰρ μή τις ἡμῶν παραμαρτυρίαν τῇ αἰχμαλωσίᾳ ποιήσῃ, ἢ οὐκ ἔχον καὶ ἡμεῖς ἀναπλάσσει ἀξιοβουλῶν, ἢ πρὸς ἄλλης μοχθήματα μίμψις. εὐπορος γὰρ ἀξιοβουλῶν παροδείκων ἢ χακία. διὸ δὲ
 15 ἀξιοβουλῶν τὸ ὑμείρων μέγιστος, τὸ ἡμετέρας αἰχμαλωτίας φροντισαὶ καὶ τὸ τοῖς νόμοις δοκῶν, καὶ μὴ ὁπιδούναί τε κακοτεχίαις ἀνθρώπων αἰχμαλωτῶν εἰς χακίας ἐκδοτέων, ὥστε μὴ πάσαις ἐκ τούτων γυναικὺς τραγώδηται, κρείττων ὡς βαρβάρων αἰχμαλωτῶν,
 20 ἢ πρόσφυγα βασιλείας Ῥωμαϊκῆς. καὶ ὅρκους ἐπαγαγόντων, ἢ τῶν ὅτις ἀναιδέων τὸ ἡμετέραν ἐξ Ὀάσεως οὐκ ἔχον ἀξιοβουλῶν ἐκ βαρβαρικῆς γενεῆς ἀφίστανται ὡς τὸ Θεῷ δοκῶν καὶ ὡς ἐξαιρέτως πρὸς ἡμῶν ἀξιοβουλῶν. Τῷ αὐτῷ πρὸς τὸ αὐτὸν
 25 ὁμοφύλους διούτερας. εἴτε ὡς Φιλαδὸν παρ' ἡμῶν πρὸς τὴν σὴν μεγαλοπρέπειαν γράμμα, εἴτε ὡς ὑπομνήσας ὡς πατρὸς πρὸς υἱὸν τὸ παρὲν τῷ το λογιζάμενος, ἀνάχων ὡς χαλκὸν τὸ εἰ αὐτῷ
 30 διηγῶνται, πρὸς πολλὰν καὶ πολλὰν γυναικῶν παρ' ἡμῶν, βραχυλόγου ἔσσης. Ὀάσεως τῆς Ἰβίαις ἐκ πολλῶν πρὸς ἀφανισμοῦ, ὡς τὸ Νομάδων πλήθος ἐκ αὐτῆς ἀναδραμόντος καὶ μετ' ἑτέρας. οὗτοι δὲ ὅπως συμβάλλουσιν, οὐκ οἶδ' ἐν ποίας ὁρμῇς ἢ ποίας ἀφορμῇς τὸ σὴν λαβόντες με-
 35 γαλοπρεπείας, πρὸς Ἐλεφαντίνῃ πᾶσι τῆς Θεβαίων ἐπαρχίας πέρας ὕπαι, βαρβαρικῶν ἀξιοβουλῶν ἐκ τῆς Πατρὸς ἐπιμύοις, συμφέρουσιν πρὸς αὐτὴν ἀφ' ἧς τῆς προρρήσεως τραγωδικῆς βοήθειας. καὶ τῷ πλείονι τῆς οὐδὲ σωτηριώδεις, πάλιν
 40 ἀξιοβουλῶν τῆς σὴν ἀνδρείας χαλκιδονίαν κέλθουσα, εἰς τὴν Πατρὸς ὑποσφίγῃ. συζκοπίστεις δὲ

ro funditus vastata est, nos vero à barbaris
 repente nescio quomodo misericordia erga
 nos commotis dimissi sumus, qui minaci-
 bus etiam contestationibus nos terruerant,
 ut confestim ex nostra regione excederemus;
 cum Mazices post ipsos, eam protinus oc-
 cupaturi essent, venimus in Thebaidem una
 cum reliquis captivorum, quos Barbari
 miseratione adducti, ad nos nescio qua de
 causa adduxerunt. Et isti quidem, quo
 quisque voluit, abire permissi sunt. Nos ve-
 ro palam Panopolim ingressi, nosmetipsos
 exhibemus. Veriti enim sumus, ne quis
 occasionem ex captivitate nostra arripere,
 vel fugæ, vel alterius cuiuspiam culpæ ca-
 lumniam adversus nos confingeret. Ferax
 enim est omnis generis calumniarum mali-
 tia. Quamobrem magnificentiam tuam ro-
 gamus, ut captivitatis nostræ, sicut legi-
 bus cautum est, curam geras, nec capti-
 vum improborum hominum insidiis dedas,
 ne omnis deinceps posteritas proclamet, sa-
 tius esse ut quis apud Barbaros captivus
 degat, quam ut ad Romanum imperium
 confugiat. Deinde addito iurejurando, Pre-
 sidem obtestatur, ut ad Imperatorem refe-
 rat de sua ab Oasis migratione ad Panopo-
 lim, quo à Barbaris dimissus se contulerat:
 ut, inquit, quodcumque Deo placuerit,
 de nobis tandem decernatur. Item ex Epi-
 stola secunda ejusdem ad eundem: Sive has
 literas tanquam ab homine amico ad subli-
 mitatem tuam scriptas, sive tanquam admo-
 nitionem patris ad filium accipere volueris,
 audi quæso patienter narrationem plurima-
 rum rerum, quas ego in iisdem literis bre-
 viter, quoad licuit, commemoravi. Cum
 Oasis quæ & Ibis dicitur, Nomadum mul-
 titudine in eam impetum faciente, jamdu-
 dum vastata esset. Et aliquanto post. Hæc
 cum ita accidissent, nescio quo impulsu
 aut qua occasione commota magnificentia
 tua, ex Panopoli Elephantinam, quod oppi-
 dum est in finibus provinciæ Thebaidis,
 per Barbaros milites abducti sumus, rapti
 eo tractique militari auxilio, ut jam dixi.
 Cumque majori itineris parte confecta attri-
 ti essemus, rursus magnanimitatis tuæ man-
 datum offendimus sine scripto, quo Pano-
 polim redire jubebamur. Tot igitur casibus

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τοῦ τοῦ νομάδων πλείονος] In epistola Nestorii supra relata Blemmyæ dicuntur qui Oasim vastaverant. Quare νομάδες pro adjectivo hic sumi debet. Potest tamen esse nomen proprium Barbarorum. Certe Nubæ Blemmyis proximi, qui crebras excursions in agrum Oasis faciebant, ut docet Procopius in lib. 1. Persicorum, Nomades etiam dicebantur seu Numides teste Stephano. Sic in veteri epigrammate de Imp. Hadriano, quod retuli in annotationibus ad lib. 4. hist. Eccl. Eusebii, νομάδων ἕξεν ὑπὲρ νομάδων. Sed obijciat aliquis, si de una eademque Oasis captivitate hic loquitur Nestorius, quomodo stare potest quod initio hujus epistolæ dicit, Oasim ea incur- sione jamdudum vastatam fuisse. Etenim incurio Blemmyarum in Oasim recens admodum contigerat, in qua

Nestorius captus fuerat à Barbaris, ac statim dimissus, ut ipse testatur. Nomadum autem incurio jamdudum contigerat. Sic enim scribit Nestorius in hac ultima epistola, ἐν πολλῶν χρόνῳ ἀφανισθείσης. Respondeo, hæc verba ἐν πολλῶν χρόνῳ non significare, jam dudum antea, ut putaverunt Interpretes, Langus, Musculus & Christophorus. Nam adverbium χρόνῳ significat superius, ut nemo nescit. Certe hæc incurio Barbarorum, paulo antequam hæc scriberet Nestorius, contigerat, ἐν πολλῶν igitur referri debet ad verbum ἀφανισθείσης. Idem ergo est ac si diceret, cum Oasis multis modis super vastata esset igne scilicet ac cadibus & Barbarica captivitate, ut supra dixit Nestorius.

• V A R I O R U M .

2 Μαζικῶν] Mazices, populi in Mauntania Casariensis, de quibus Ammianus Marcellinus mentionem facit, lib. 29. cap. 25, 26, 27

Σ.Α.Ε. V. longi itineris confecti, corpore & morbo & lenecture languido, manu & lateribus contritis, iterum Panopolim venimus, animam quodammodo agentes. Cumque acerbitate casuum, & doloris molestia adhuc cruciaremur, rursus aliud mandatum à magnanimitate tua scriptum, ex Panopoli ad quemdam locum ei contributum nos abduxit. Et cum talia adversus nos finem habitura esse existimarem, & quid invictissimi Principes de nobis statuerent expectaremus, aliud repente adversus nos mandatum de quarto exilio nostro absque ulla miseratione compositum est. Et paulo post. Verum contentus esto his quæ acta sunt. Suf-
ficiat, quæso, tot exilia contra unum corpusculum decrevisse, & post relationes quas ad principes misit tua magnificentia, ut à nobis quoque per quos id fieri decet, invictissimis principibus rei veritas indicetur, humaniter permittite. Hæc nostra sunt consilia, tanquam parentis ad filium. Quod si nunc quoque, sicut antea, indignatus fueris, fac quodcumque tibi placuerit, si quidem animus tuus nulla ratione flecti potest. Hunc in modum Nestorius in suis literis, quasi pugnis & calcibus feriens atque insultans, Imperatores simul ac magistratus conviciis appetebat, ne iis quidem quæ perpessus fuerat malis prudentior factus. Ego vero Scriptorem quemdam legi, de illius morte ita narrantem: eum lingua ver-
mibus erosa ad graviora & sempiterna migrasse supplicia.

τοῖς τῆς σῆς ὀδυπορίας συμπλήρωσαι, εἰ ποσὺν. I
τι καὶ γινώσκαι τὸ σῶματι, καὶ τὸ χεῖρα καὶ τὸ πλυν-
εῖν συτρίβειν, ἀφαιρέματα πάλιν εἰς τὸ Πανός,
πρόπει τινὰ ψυχρὰ γινώσκεις, καὶ τοῖς συμπλήρωσαι
ἔτι τοῖς τὸ ἀλγυδιῶν μαθητεύοντες χακοῖς. μετῆς
δὲ πάλιν ἡμᾶς ἐκ τῆς Πανός πρὸς τὸν ὑπὸ αὐτῇ
εἰσελπί, ἔτι περὶ τῆς ἀνδρείας ἔγγραφον ἰπλάμενον
πρόσταγμα. ταῦτα εἰσάξας κατ' ἡμῶν λογιζο- 2
μένων, καὶ τὸ τοῖς χαλκίκοις βασιλεῦσι δοκοῦν περὶ
ἡμῶν ἀναμνηστικῶν, ἐξείφης πρὸς ἄλλων ἐξορίαν
κατ' ἡμῶν τετάρτῳ πάλιν ἀφαιδῶς ἄλλο συν-
τίθετο, καὶ μετ' ὀλίγα. ἀλλ' ἐξείφης τοῖς π-
πραξίμοις ὡς χαλκῶ, καὶ τὸ ποσὺν κατ' ἐνός 3
σώματος ἐξορίας ὀρέξαν. καὶ τὸ ἐπὶ τοῖς ἀνιχνύοι 4
ὡς τῆς σῆς μεγαλοπρεπείας, καὶ παρ' ἡμῶν ἡ
δὲ ὡς ἐχρῆν γινώσκαι τοῖς χαλκίκοις ἡμῶν βα-
σιλεῦσι δοκιμασίας ἐπεικῶς παρακαλῶ παραχά-
ρην. ταῦτα παρ' ἡμῶν ὡς πρὸς ὑμῶν παρὰ πα-
τρὸς συμβουλεύματα. εἰ δὲ ἀγαπητὸς καὶ ὑμῶν
ὡς τὸ πρότερον, πρὸς τὸ δοκοῦν, εἰ γὰρ ὁ δοκοῦν-
τες λόγος ἐνδὲς δυνατώτερος. καὶ ὅτι μὲν οὕτω καὶ τοῖς
γράμμασι, πύξ, λάξ, πᾶσι, βαῖσι, καὶ τὸ βασιλείαν
καὶ τὸ ἐξείφης βλασφημῶν, ὁ μὲν ἐξ ὧν πίπτει (ω-
φρονήσας. ἐγὼ δὲ καὶ τινος γρηγότος τὴν τε-
λευταίαν ἐκείνου ῥοπήν ἀκούσας, λίγιστος ὡς τὴν
γλώσσαν σκόληξι ἀφαιδῶς, ἐπὶ τῷ μίῳ τι
καὶ ἀνίσταται κατ' αὐτῶν δικαιωτῆρα μετιχαρῆσαι.

CAPUT VIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Quomodo post Nestorium Maximianus, & post
hunc Proclus, deinde Flavianus, Episcopi
facti sint.

Ὡς μετὰ Νεστόριον Μαξιμιανὸς, καὶ μετὰ τοῦτο
Πρόκλος, εἰς Φλαβιανὸς γίνονται.

POST mortem execrandi Nestorii, E-
piscopatum Constantinopoleos suscepit
Maximianus, sub cuius administratione,
Ecclesia Dei tranquillissimam pacem conse-
cuta est. Quo ex hac luce sublato, Pro-
clus sedis illius capessit gubernacula, qui
jam pridem Episcopus Cyzici fuerat or-
dinatus. Hoc etiam fatali lege defuncto,
Flavianus Episcopatum regis urbis sorti-
tus est.

ΜΕΤὰ δ' οὐδὲ τὸ Νεστόριον αὐτὸν τὸ ἀλάστορα, τὸ
Κωνσταντίνου τῷ αἰοδῶνι πύλας τὸ ἑπὶ σκο-
πιῶν ὑπὸ τῆς πύλας. Μαξιμιανὸς, ἐφ' ὃ πᾶσι εἰ-
ρήνης ἡ ὅτι πτόχων ἐκκλησία. τῶν τῶν αὐτῶν
ἀνδράπων γινώσκων, Πρόκλος τῶν οἰκίας τὸ καθεδρῶν
ἐξείφης, ὡς πάλιν Κυζίκου ἐπίσκοπος ἐκεί-
ροτῆτος. καὶ τῶν τῶν καὶ τῶν ἀνδράπων τελαμῶν
πορεύων, Φλαβιανὸς τὸ θρόνον ἀφαιδῶς.

VALEBII ANNOTATIONES.

1 Τῆς σῆς ὀδυπορίας] Sic etiam legitur apud Nicepho-
rum. Non dubito tamen quin scribendum sit τῆς τῆς
σῆς, ut legit Christophorus de Savilius.

2 Ταῦτα εἰσάξας κατ' ἡμῶν] Scribendum puto εἰσάξας
εἰσάξας ἡμῶν λογιζομένων. Atque ita legisse videtur Muscu-
lus, qui sic vertit, ὅτι cum illic casus nos arbitramur.

3 Καὶ τὸ ποσὺν] Scribendum est καὶ τὸ ποσὺν ὡς
subauditur enim verbum ἀνιχνύοι quod proxime ante-
cessit. In Teilleriano codice desit articulus τὸ.

4 Καὶ τὸ ἐπὶ τῶν ἀνιχνύοι] Nihil hoc loco viderunt
Interpretes quos leve mendum in errorem gravissimum
induxit. Scribendum est procul dubio ἀνιχνύοι. Id est,
Et post relationes quas ad Principes misit tua magnificen-
tia, ut per nos quoque per quos id fieri decet, invictissi-
mis Principibus rei veritas indicetur, humaniter permittite.
Solebant olim Praefides Provinciarum, de omnibus quæ

apud ipsos acciderant, referre ad Imperatorem. Quod
ἀνιχνύοι dicebatur, & relatio ἀνιχνύοι, ut notavi ad Am-
mianum Marcellinum. De his Praefidum relationibus lo-
quitur Severianus in oratione prima in Hexameteron, cu-
jus locum hic addidimus, quem Interpretes non intellexit.
ἀνιχνύοι γὰρ, ἀνιχνύοι, αἱ ἀπὸ τῶν ἀνιχνύοι ἀνιχνύοι τῶν βασι-
λεῶν πᾶσι μνηστικῶν ὑπὸ καὶ αἱ ὡγγίλοι τῶν Θεῶν Θεοῦ. Id est,
nam quædammodum Praefides misit relationibus, cum illa
qua geruntur Imperatori significavit &c. At Interpretes Ma-
gistros libellorum & suggestionum interpretantur, perpe-
ram; ἀνιχνύοι enim apud Chrysostomum & reliquos ejus
ævi Scriptores nihil aliud sunt quam Praefides seu Recto-
res Provinciarum. Et ἀνιχνύοι nil est aliud quam rela-
tio. Quare in Severiano scribendum est ἀνιχνύοι γὰρ δὲ
τῶν ἀνιχνύοι αἱ ἀνιχνύοι &c.

VARIORUM.

a Μαξιμιανὸς] Ordinatus est Maximianus 27 die Octo-
bris, anno 431. Ei demortuo successit Proclus mense A-
prili anni 434. Cui post annum tredecim & mensium
aliquot episcopatum satis functo, successit Flavianus,

cujusdem Ecclesie presbyter, anno 447. exeunte Octobri,
ut testantur An. Reg. ad ann. 446. n. 21, & Gual. Cave in
Flaviano. De Maximiano & Proclo vid. Socr. lib. VII.
cap. 40, 41.

ΚΕΦΑ-

Περὶ τῷ δυστυχῶς Εὐτυχῶς, καὶ ὅπως παρὰ τῷ
Κωνσταντινουπόλει καθιέρηθ' Φλαβιανῷ, καὶ περὶ
τῆς ἐν Ἐφέσῳ δευτέρας ἀσκλητικῆς συνόδου.

*De infornunato Eutyche: & quomodo à Flavi-
ano CP. Episcopo depositus est, & de laivoca-
nali Synodo Ephesina secunda.*

ΕΦ' οὗ τὰ καὶ Εὐτυχῇ τὸν διατιθεῖν κινῶνται, καὶ
ἡμεῖς καὶ τὴν Κωνσταντίνου ἀλυσίαν συνά-
δου. ἀλλήλοισι περὶ ἐπιδιδωκότες Εὐσέβιον τὸν
ἐπισκοπὴν τῷ Διοσκῶρι διέπειρος, ὅς καὶ ῥήτως ἐπὶ
τυχεῖαν, πᾶτος τὴν Νεοφίαν βλασφημίαν διή-
λινξε. ὅς δ' οὐκ ἀλλοίως Εὐτυχῆς οὐκ ἐλάλησε
τὰ δὲ, καὶ τὸν ἀποκρίνεται ἰσχυρῶς. ἐνέκει γὰρ, ὁμο-
λογῶ ἐκ δύο φύσεων γεννηθῆναι τὸν Κύριον ἡμῶν
πρὸ τῆς ἐκείνου μὲν δὲ τὴν ἑαυτοῦ, μίαν φύσιν ὁ-
μολογῶ. ὅς οὐδὲ τὸ σῶμα τῷ Κυρίῳ ὁμοῦσις ἡμῶν
ἔλεγε ὡς καὶ καθαρῶς μὲν. ἐκείνου δὲ αὐτοῦ
τῶν Θεοδόσιον γινώσκον, οἷα τὸ συστάτων ἡπο-
μιμῶν παρὰ Φλαβιανῷ πλασουργηθέντων, πρῶ-
τα μὲν ἀπὸ τῆς Κωνσταντίνου καὶ ἐκ γειτόνων συνόδου
ἀλίσσεται, καὶ ὑπὲρ αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν δευτέραν Φλα-
βιανῶς κρείται, καὶ βεβαιώθενται ὡς ἀληθῶν τῶν
ὑπομιμῶν, καὶ ἐν Ἐφέσῳ δευτέρα σύνοδος ἀσκλη-
τίζεται.

Hujus temporibus mota est questio de
impio Eutyche; collecta particu-
lari Synodo apud Constantinopolim, cum
Eusebius Dorylzi Episcopus libellos por-
texisset, is qui jam pridem, dum rhetor
esset, impietatem Nestorii primus con-
guit. Eutyches igitur, cum ad synodum
vocatus non venisset, ac deinde coram con-
victus esset hæc dixisse: Fateor Donatum
nostrum Jesum Christum, ante unionem
quidem duas habuisse naturas: Post unionem
vero unam duntaxat naturam confiteor.
Sed & corpus Domini negabat ejusdem
esse substantiæ cujus sunt nostra: deposi-
tus est. Sed cum libellum precum obtru-
lisset Theodosio, quasi acta synodi falsa
fuisse à Flaviano, primum quidem col-
lecta est Constantinopoli synodus vicino-
rum Episcoporum. In qua, presentibus
etiam quibusdam magistratibus, Flavianus
judicatus est. Cumque synodus Acta ve-
ra esse confirmasset, secundum concilium
Ephesi congregatum est.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

CAPUT X.

Ὅσα καὶ τῷ Διοσκῶρι καὶ Χρυσαφίῳ τὸ παρά-
λογον ἐν Ἐφέσῳ συνέδριον διεπράξατο.

*Quæ per Dioscorum & Chrysaphium gesta sunt
in illegitimo Concilio Ephesino.*

ΗΣ ἡ ἐξάρχος καθιέρηται Διόσκορος, ὁ μὲν Κύ-
ριλλος τῆς Ἀλεξανδρινῆς ἐπίσκοπος, πρὸς
ἡμέρας Φλαβιανῷ τῷ τυχεῖαντι καὶ Χρυσαφίῳ

Huc Concilio præsidere jussus est
Dioscorus, Alexandrinæ Ecclesiæ post
Cyrillum Episcopus: quod quidem ob ini-
micitias adversus Flavianum molitus fuerat

VALESII ANNOTATIONES.

¹ Μερικῶς κατὰ τοῦ Κωνσταντίνου] Haud dubie scribendum
est κατὰ τὸν Κωνσταντίνου, quemadmodum legitur in codice
Telleriano, & apud Nicephorum in lib. 4. cap. 47. ubi Lan-
guis vertit, Flavianus synodo provincialis apud Constantinopo-
lim convoca &c. Quem lectus est Christophorionus, E-
go tamen particularem synodum malui interpretari cum
Musculo. Certe ea synodus fuit tantum Episcoporum
qui tunc forte Constantinopoli morabantur ob quendam
negotia Ecclesiastica: Quos ὁμοῦσις ἡμεῶν vulgo
nominabant. Etenim acta hujus synodi Constantinopolit.
Flaviano, relata in actione prima Concilii Chalcedonen-
sis, in qua leguntur hæc verba: συνεκλήθη τῶν ἀπὸ τῆς
μεγαλῆς συνόδου τῶν ἐκείνου ἐν τῇ προσημασμένῃ μεγαλει-
τει. Quod si quis Episcoporum qui tunc conveniunt,
nomina scire desiderat, habentur in actione prima syno-
di Chalcedonenlis pag. 93.

² καὶ τὸν δευτέραν] Male Christophorionus Eccle-
siarum Præfides interpretatur, cum Magistratus potius
vertere debuisset. Recte igitur Nicephorus in lib. 14.
cap. 47. Evagrii verba exposuit hoc modo: ἐν τῇ καὶ ἀλ-
λῳ περὶ τὸν ἰσχυρῶς παύσαντο, καὶ τὸν συνεκλήθη τῶν
ἐκείνου. Acta hujus synodi secundæ Constantinopolitane sub Fla-
viano, relata in actione prima Concilii Chalcedonenlis

pag. 98. & sequentibus, ubi Florentius magnificentissi-
mus Patricius, & Mamas Comes & proximus scribi li-
bellorum & sacrarum cognitionum, Macedonius denique
tribanus & Notarius, ea synodo interfuisse dicuntur.

³ τὸν τυχεῖαντι Χρυσαφίῳ] Ita legebatur in editione
Roberti Stephani, Sed Christophorionus & Savilius transi-
positis vocabulis emendarunt τυχεῖαντι τῷ Χρυσαφίῳ.
Ego vero non dubito quin Evagrius scripserit τῷ
τυχεῖαντι Χρυσαφίῳ. Cæterum ante hæc verba Christo-
phorionus & Savilius subdistinctionem apponunt. Sic
enim vertit Christophorionus, Hujus Concilii Dioscorus,
qui in Alexandriæ Episcopatum post Cyrillum successit, quo
odioso in Flaviano succederetur, præfide designatus fuit.
Chrysaphius autem hanc rem callide molitus fuerat. Sed
longe melior mihi videtur sententia Musculi, qui ante
hæc verba τῷ Χρυσαφίῳ Φλαβιανῷ, subdistinctionem collocat.
Vertit enim hoc modo: Præfidebat autem ei synodo Dio-
scorus post Cyrillum Alexandrinæ Episcopus, id quod ita odio
Flaviano assumptus Chrysaphius. Pro verbis autem illis
πρὸς ἡμέρας seu ἡμέρας ut emendat Savilius, Nicephorus
habet οἱ ἡμέρας τῶν Φλαβιανῶν.

⁴ Χρυσαφίῳ] Ad hunc Manuscripti codicis Florentini,
hoc Scholium adnotatum est, περὶ τοῦ δυστυχῶς Χρυσαφίῳ

VARIORUM.

¹ Εὐτυχῇ] Eutyches, Presbyter & Archimandrita Con-
stantinopolitanus, in Concilio Ephesino strenue contra Ne-
storium decertavit, ac fatamini libi non vulgarem reperit.
Anno autem circiter 448, cum senex admodum esset, hæ-
resis nefandam in vulgus propalare coepit. Unicam enim
in Christu naturam admittit. *Guil. Cave in Eutyche.* In
causa ejus Synodus Constantinopoli congregata, anno
449. VI. Idus Novemb. à Præfide Flaviano & 56 Episco-
pis & Archimandritis Eutyches damnatus est. Quoniam
autem apud Imperatorem concussus est, acta Concilii ini-
micorum fraude fuisse falsata, Synodus iterum ibidem an-

no 449. V. Id. April. convenit, triginta circiter constans
Episcopis relictis prioris Synodi actis, compertum est om-
nia integra esse. *Idem ibid. & Vol. II. pag. 165, 167.*

² Ἐξάρχος Διόσκορος] Synodus Ephesina III. ἀσκλη-
tica, i. e. Laivocalis dicta, anno 449. IV. Id. Augusti, à 128
Episcopis in Basilica B. Mariæ congregata, præfidente, vel
tyrannicam potius vim exercente Diocoro, qui Cyrillum
in sede Alexandrina exceperat anno 444. Absolutus est
Eutyches, & hæresis ejus confirmata: Flavianus, alique
Episcopi Catholici damnantur. *Guil. Cave Vol. II. pag.
167.*

Sæc. V. Chrysaphius, qui tunc plurimum poterat in palatio. Interfuit eidem synodo Juvenalis Hierosolymorum Episcopus, qui & priori apud Ephesum Synodo interfuerat; una cum multis aliis Sacerdotibus quos circa se habebat. Erat cum illis etiam Domnus, Antiochenæ Ecclesiæ post Joannem Episcopus; Julius item Episcopus, qui Leonis Episcopi Romani vices gerebat. **Flavianus.** Adfuit etiam Flavianus una cum suis Episcopis: cum Theodosius Imp. hæc ad verbum mandasset Elpidio. Is qui antea Eutychis religiosissimi archimandritæ judices extiterunt, præsentibus quidem & silentibus, judicium tamen locum nequaquam obtinentibus, sed reliquorum omnium sanctorum patrum communem sententiam expectantibus: quoniam ea quæ ab ipsis judicata sunt, nunc examinantur. In hac synodo Eutyches quidem à Dioscuro & ab Episcopis qui cum illo erant, rescissa depositionis sententia, in integrum restitutus est, sicut in actis continetur. **Eutyches restitutus.** Flavianus vero & Eusebius Dorylæi Episcopus, damnati sunt ac depositi. In eadem synodo Ibas quoque Edessenorum Episcopus, à communione submotus est, & Daniel Carrarum Episcopus est destitutus:

τῶν βασιλέων τηλικαῦτα κρατοῦντες συνδρά-
μοιται ἐν Ἐφέσῳ Ἰουδααλίου τοῦ Ἱεροσολύμων
ἐπισκόπου, τῷ καὶ ἑνὶ πρότερον ἐν Ἐφέσῳ γινομένου
μὲν πολλῶν τῶν ἀμφοῖν αὐτῶν ἱερέων. συνῆν ἡ τῶ-
ν τοῖς καὶ Δόμνος ὁ μὲν Ἰωάννου Ἀντιοχείας πρί-
δρος καὶ μὴ καὶ Ἰγύλιος ἐπίσκοποι, τόπων 2
πληρῶν ὁ Λέωντος τῷ τῷ πρεσβυτέρῳ Ῥώμης ἐπι-
σκόπῳ. παρὼν δὲ αὐτοῖς ὁ Φλαβιανὸς μὲν τῷ ἀμφοῖν
αὐτῶν ἐπισκόπων, ὁ Θεοδοσίῳ Θεσπρίσαντος πρὸς 3
Ἐλπίδιον ἐπὶ ῥήματος ταῦτα. τῶν πρὶν διαστά-
ται Εὐτυχῆ τῷ βυλαδιστάτῳ δεξιμανδρίτῃ, παρί-
νται μὲν καὶ ἡσυχάζοντες τὰς δὲ διαστάσεις μὴ
ἐπιχρίνται, ἀλλὰ τῶν κοινῶν πάντων τῶν ἀγ-
νωτάτων πατέρων ἐκμετρῶνται ψῆφον, ἐπειδὴ τὰ
15 παρ' αὐτῶν κεκριμένα εἰς δοκιμάζονται. ἐν τού-
τῳ τῷ συνεδίῳ ἀνακαλεῖται μὲν τῆς καθαρῆ-
σιως Εὐτυχῆς παρὰ Διοσκόρου καὶ τῶν ἀμφοῖν
αὐτῶν, ὅπως δὴ τοῖς πεπραγμένοις ἀνέλκῃται ὁ
καθαρῆσιως δὲ καθαρῆσιως Φλαβιανὸς καὶ Εὐ-
20 σέβιος ὁ τοῦ Δορυλαίου πρεσβυτέρου. καὶ ταῦτα τῶν
Ἰσας τῶν Ἐδισσίων ἐπίσκοπος ἀπακρύπτειται
καθαρεύεται δὲ καὶ Δανὴλ ἐπίσκοπος Καρρῶν, 4

VALESII ANNOTATIONES.

σημειώσῃ, ὡς αὐτὸς καὶ πάλιν αὐτῶν τῶν ἀρχαίων ἀρχιερέων
ἐκμετρῶνται. Id est, nota de impio Chrysaphio, quod cu-
biculam Eunuchi Orthodoxos Episcopus perpetuo im-
pugnauerit. Cujus rei exemplum illustre est in Eusebio
Præposito cubiculi, qui Constanti temporibus Athanasium
de reliquos Catholicos Antiochenes iniecit.

1. **Προσέειπε ὁ Ἐπίσκοπος.** Male hæc verba accepit Christo-
phorus, quasi Evagrius diceret. Juvenalem prius fuisse
Episcopum Ephesi. Evagrius tamen id non dicit, sed tan-
tum ait Juvenalem Episcopum Hierosolymorum. jam
antea veritatem fuisse Ephesi, in priore scilicet Ephesina
synodo, in qua Nestorius fuerat condemnatus.

2. **Καὶ Ἰγύλιος.** Sic etiam legitur apud Nicephorum,
corrupte pro Ἰουδαίου. Ita enim recte scribitur in actis
Ephesinæ synodi secundæ, quæ referuntur in actione pri-
mæ Concilii Chalcedonenis pag. 49. **Post Consulatum**
Zenonis & Posthumiani V. V. CC. Die sexto Idus Augusti,
Indictione tertia, synodo congregata in Epheso Metropolitæ ex
præcepto religiosissimorum & Christianissimorum Imp. &
residentibus in sancta Ecclesia qua vocatur Maria, reveren-
dis & sanctissimis Episcopis, Diocoro Alexandria, & Ju-
liano Episcopo agente vices sanctissimi & beatissimi Episcopi
Romana Ecclesiæ Leonis. Hunc Julianum Episcopum fuisse
Puteolanum ex Mariani Chronico scribit Baronius ad
annum Christi 449: hodie tamen in Mariani Seculi Chro-
nico, non Julianus, sed Julius dicitur Episcopus Puteola-
nus, cum Hilario Diacono missus à Leone Papa ad secun-
dam synodum Ephesinam. In subscriptionibus autem
Episcoporum qui huic secundæ synodo Ephesinæ subscri-
pserunt, quæ referuntur in actione prima Concilii Chal-
cedonenis pag. 141. Julianus Episcopus dicitur. Sic enim
legitur: **Julianus Episcopus, tenens locum Leonis sanctissimi**
Episcopi Romana Ecclesiæ, interpretante se Florentio Episcopo
Lydia, dixit &c. Ex quibus verbis colligi videtur, Ju-
lianum hunc, qui secundæ synodo Ephesinæ interfuit, esse
Julianum Coensem Episcopum, qui biennio post Chalce-
donensî synodo interfuit, tenens & ipse illic locum Leo-
nis Romani Pontificis, ut in actis synodi Chalcedonenis
scriptum habetur non uno in loco. Ubi tamen mirari
sunt, cur, cum Julianus iste Coensis Episcopus, toties

vocetur Legatus & vices agens Leonis Romani Ponti-
ficis, nihilominus prærogativam sedis non habeat una cum
Pachatio & Lucenio Vicariis sedis Apostolicæ qui ei-
dem synodo præfuerunt, sed post Patriarchas & Esarchos
nominetur. An dicemus Juliani Legationem generalem
fuisse & honorariam, non vero specialem, cujusmodi fuit
Legatio Pachatii & Lucenii, ad hoc ut synodo Chal-
cedonenis vice Leonis Pontificis præficerent. Posset etiam
non incommode dici, Julianum Coensem ilico Legatum
Leonis Papæ nominari in actis synodi Chalcedonenis,
quod biennio ante in secunda synodo Ephesina vices
eiusdem Leonis egisset. Notetur interea Baronii incon-
stantia, qui cum ad annum Christi 449. scripserit, Julia-
num eum qui in secunda synodo Ephesina Legatus fuit
sedis Apostolicæ. Episcopum fuisse Puteolanum. Postea ad
annum 451. cap. 78. Coensem Episcopum illum facit.
[Vide quæ notavit vir doctissimus Pachatius Quésnel ad
Epistolam 24 Leonis Magni, ubi plures argumentis
ostendit Julianum, seu ut alii vocant, Julianum Episcopum,
qui à Leone Magni missus est ad secundam synodum
Ephesinam, diversum esse à Juliano Episcopo Coensi.]

3. **Θεοδοσίῳ Θεσπρίσαντος πρὸς Ἐλπίδιον.** Existat factum
communitorium Imp. Theodosii ad Elpidium comitem
sacri Consistorii, & Eulogium Tribunalis & Notarium
Prætorianum, in actis Ephesini Concilii quæ referuntur
in actione prima synodi Chalcedonenis pag. 46. ubi
leguntur hæc verba quæ hic refert Evagrius.

4. **Καὶ Δανὴλ ἐπίσκοπος Καρρῶν.** Paulo ante secundam
synodum Ephesinam Ibas Edessenus & Daniel Carrarum
Episcopus à Clericis suis accusati fuerant apud Imperato-
rem Theodosium. Iste causam eorum cognoscere iussit in
synodo Berytienti, præsentem Damascio Tribuno & Notario
prætoriano. Exstant acta hujus Concilii, relictis in actio-
ne decima synodi Chalcedonenis, quæ sic incipiunt: **Post**
Consulatum Flavii Zenonis & Posthumiani virorum Clarissi-
morum Calendis Septembris indictione secunda. Sed non
dubito quin scribendum sit **Consulatu Zenonis & Posthu-**
miani. Alioquin hæc synodus contingeret post Concilium
Ephesinum, quod collectum est post Consulatum Ze-
nonis & Posthumiani mense Augusto. Berytienti autem

VARIORUM.

a. **Ἰγύλιος ἐπίσκοπος.** Julius Episcopus Puteolanus, ut
appellatur ab autore Breviculi Historiæ Eutychianæ. Quo
nomine vocatur in omnibus MSS. ubi acta hujusce La-
trocinalis Synodi recitantur, teste Baluzio in Præfat. ad
Concil. Chalced. n. 30. Hunc tamen alii Julianum vo-
cant, notante Valeſio. Erat quidem Julianus Coensis
Episcopus, ad quem extant aliquot Epistolæ Leonis: in
quibus tamen nulla mentio fit de præsentia ipsius in hac

Synodo, ut recte observat Pagi ad ann. 449 n. 9. **W. Lami.**

b. **Λέωντος.** Leo Magnus, in locum Sixti III Episcopus
Romæ electus est die 28 mensis Julii, & in summi ponti-
ficale elevatus die octavo Septembris, anni 440. Obiit 3
Kal. Novembris, anno 461. **Cassianus.** Pagi ait Leonem
die 22 Septembris dicti anni 440 consecratum fuisse, &
die quarto Novembris anni 461 obiisse.

Ἐπιρρωτός

- 1 Ἐἰρηνούης π αὐ Τύρου, καὶ πρὸς γὰ Ἀκυλῶος
2 Βύβλου. ἐπερχέθη καὶ πρὸς Σωφρονίου χάριν ἢ
Κωνσταντινῶν ἐπισκοπῆσαι τῶν. καθαιρούται δὲ
παρ' αὐτῶν καὶ ὁ τῆς Κυρῶν ἐπισκοπῆσαι Θε-
οδώριτος, καὶ μὲν καὶ Δόμνος ὁ τῆς Ἀντι-
3 χίαν. Ἐρ' ὅ τί λατρεῖ γένηται, οὐκ ἔστιν ὁρῶν.
ἢ ὅτω μὲν τὸ ἐν Ἐφίῳ δι' ὑπὸν διελεύθῃ συνέδριον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Ἀπολογία τῆ συγγραφῆς τῆς τῶν ἐν ἡμῶν δια-
φορῶν, ἢ ἐκείνων τῶν Ἑλληνικῶν ὕλων.

ΜΗ' μοι δὲ πρὸς τῶν ἐδωλομαστούτων ἐπι-
μαλᾶσαι, ὡς τῶν δευτέρων τοὺς προτέ-
ρους καθαιρούμεν, καὶ προσφινεσκόμεν ἅμ' αὐ-
τῇ πίστι καὶ ὁπίῳ. ἡμεῖς μὲν γὰρ τίμω ἀφρα-
στοὶ καὶ ἀνεξήγητοι τῷ Θεῷ φιλευμενίαν ἐρω-
τῶντες, καὶ ἐς τὰ μάλιστα σεμνύνειν καὶ ἐξαι-
ρεῖν βελόμενοι, ἢ τῷδε, ἢ ἐκείνῃ τρεπόμεθα. ἢ
αὐτοῖς ἀδυστάτων τῶν αἰρέσεων τῶν Χριστιανῶν
ἐκτρέφονται, πρωτοτύπως βλασφημῶν ἡμέλει, ἢ
ἀπειμᾶσαι τὸ Θεῷ βουλόμενος ἐξαλίῳ. ἀλλὰ
μᾶλλον ὑπολαμβάνειν χρῆσται τῷ Θεῷ
4 λέγειν ὡς τὸ πρὸς ἐξουσίαν. ἢ τὰ μὲν σωτικὰ
καὶ κύρια πᾶσι κοινὰ ὁμολογῶν. Τελευτᾶ γὰρ ἡμῶν
τὸ προσκυνοῦμεν, ἢ μόνον τὰ δοξαζοῦμεν.
ὅ, πρὸς αἰῶνα γνησίως Θεὸς Λόγος, σαρκού-
μενος δευτέρῃ γνήσιᾳ φαντασίᾳ τῷ πλάσματος. εἰ
δὲ τῶν ἐπερ' αὐτῆς κεκαρτερῶται, γένοιται καὶ
ταῦτα τῷ Σωτῆρι οἰδόμενος Θεῷ τῶν αὐτεξουσί-
ῳ τῶν τῶν, ἢ μᾶλλον ἢ ἀγία καθολικὴ καὶ
ὑπερλατὴ ἐκκλησία, οὐκ ἔστιν ἀκατάστατος πρὸς τὸ
δύναμι καὶ ὁπίῳ αἰχμαλωτῆσι τὰ λεγόμενα,
καὶ πρὸς μίαν ἀπειρομένην ἢ ἀπείρῃ ὁδὸν ὑπαν-
τήσῃ. διὸ καὶ τῶν ὑπερλατῶν δι' ἅλα (αὐτῶν εἰ-
ρηται) διὰ δὲ ἢ αἰρέσεις ἐν ἡμῶν εἶναι, ἢ αἰ
μοι φανερὸν γίνονται. καὶ θαυμάσαι καὶ πούτω

Irenæus item Tyri, & Aquilinus Bybli. Sæc. V.
Gesta sunt etiam quædam pro Sophronio
Constantinensium Episcopo. Depositus est
ab iisdem etiam Theodorus Episcopus
Cyri, & Domnus Antiochenus Episcopus.
De quo quid postea factum fuerit, inve-
nire non potui. His ita gestis, soluta est
secunda synodus Ephesina.

CAPUT XI.

Defensio varietatis opinionum que sunt apud
10 Christianos, & derisio fabularum gentilium.

NEMO porro Gentilium nos derideat,
propterea quod posteriores Episcopi,
priores destituant, ac semper novi aliquid
adjiciant fidei nostræ. Nos enim inexplica-
bilem & investigabilem Dei erga homines
benevolentiam scrutantes, dum eam maxime
honorare & omnibus modis extollere cupi-
mus, aut hanc, aut illam sententiam sequi-
mur. Nec quisquam eorum qui inter Chri-
stianos hæreses excogitarunt, dedita opera
impie loqui voluit: aut cum divino numi-
ni contumeliam facere decrevisset, in erro-
rem delapsus est: sed potius unusquisque
eorum existimavit, se qui hoc dogma asse-
reret, melius dicere quam reliquos qui
ipsum præcessissent. Et ea quidem quæ præ-
cipua sunt ac fundamenta fidei nostræ, uno
consensu omnes confitemur. Trinitas enim
est quam adoramus, & unitas quam glorifi-
camus: & Deus idem ac Verbum, ante sæ-
cula genitum, & propter homines secunda
generatione incarnatum. Quod autem in aliis
capitibus quædam innovata sunt, id ex eo
factum est, quod Servator noster Deus li-
beram nobis facultatem reliquit de his sen-
tiendi, ut sancta Catholica & apostolica
Ecclesia, ea quæ ab utraque parte dicun-
tur, ad rectam normam ac pietatem tra-
ducat, & ad unam planam rectamque semi-
tam perveniat. Atque ob hanc causam sa-
pienter admodum dixit Apostolus Paulus:
Oportet hæreses esse inter vos, ut qui probi
sunt, manifesti fiant. In quo admirari etiam

VALESII ANNOTATIONES.

synodus post illam synodum Ephesinam collocari non po-
test, cum in ea mentio fiat Flaviani Episcopi Constanti-
nopolitani, & Domni Antiocheni: Quos constat in secun-
da synodo Ephesina fuisse depositos. Accedit testimoni-
um Liberati Diaconi, qui in Breviario scribit hanc syno-
dum Beryticensem congregatam fuisse antequam Euryches
hæresim suam consisteret.

1 Ἐἰρηνούης π αὐ Τύρου] Diu ante secundam synodum
Ephesinam, Episcopatu pulsus fuerat Irenæus edicto Im-
peratoris Theodosii, & in ejus locum Photius substitutus.
Certe Photius præfuit synodo Berytensi, quæ collecta fu-
erat anno ante secundam synodum Ephesinam. Sed quo-
niam Imperatoris jussu, non synodali sententia ejectus
fuerat, idcirco in altera synodo Ephesina Canonicè depo-
situs est.

2 Σωφρονίου χάριν τῶ Κωνσταντινῶν] In hujus loci ver-
sione, mirum est quantopere aberrarint Interpretes. Nam
Langus quidem Interpres Nicephori ita vertit: *Decretum
hæc synodus quædam de Sophronio quædam, qui cum Const-
antinensi ecclesiæ ei gratia venerat. Christophori quoque
vero sic interpretatur: Nonnulla ibidem acta fuisse contra*

Sophronium Episcopum Constantinopolitanum. Sed Const-
antinensem dicere debuerat. Erat enim Sophronius Episcopus
Constantinæ, ut patet ex synodo Antiochena sub
Domno, quæ intertextæ est actioni 14. synodi Chalcedonen-
sis. Interfuit idem Sophronius postea Chalcedonen-
si synodo, ut legitur in actis ejusdem Concilii. Est autem Constanti-
na urbs Phœnicæ. [Ad hunc Sophronium Episcopum Con-
stantinæ scripta est Epistola Theodoriti 53.]

3 Ἐρ' ὅ τί λατρεῖ γένηται] In locum Domni Antiochen-
sis Episcopi subrogatus est Maximus, ut scribit Liberatus
in Breviario. Cujus Episcopatum Leo Papa postmodum
confirmavit, ut legitur in actione 10. Chalcedonen-
sis Concilii. Idem tamen Maximus Domno, quoad vixit, certos
sumptus ex Ecclesiæ suæ redditibus constituit, ut contentus
alimentis in posterum quiesceret: quod quidem ceteri
Patriarchæ in Chalcedonen-
si synodo approbarunt, ut vi-
dere est in actione jam citata.

4 Τα μὲν σωτικὰ καὶ κύρια] Apud Nicephorum in lib.
14. cap. 48. ubi hunc Evagrii locum transcribit, legi-
tur καὶ σωτικὰ, minus recte ut opinor. Ita tamen discrete
scriptum inveniri in MS. codice Telleriano.

VARIORUM.

* Illam actionem Concilii Chalcedonen-
sis ut commentitiam rejicit Quæsnellus, Dissert. 9. in Opera Leonis: &
contra, eam ut genuinam, defendit Baluzius, Præfat. in
Concil. Chalced. n. 32, &c. Ipse Domnus post depositio-

nem suam in eremum secessit ad Euthymium, siqua fi-
des Cyrillo monacho scriptori vitz Euthymii. vid. Page
ad ann. 451. n. 54, 55. H. Lott.

SAC. licet ineffabilem Dei sapientiam, qui ad di-
 V. vnum Apostolum Paulum dixit: Virtus
 2 Cor. 12. enim mea in infirmitate perficitur. Ex qui-
 bus enim causis Ecclesie divulta sunt mem-
 bra, ex iisdem recta & irreprehensibilis do-
 ctrina accuratius limata & exposita est: &
 catholica atque Apostolica Dei Ecclesia
 majus incrementum accepit, & ad ipsum
 usque cælum sublata est. Gentilium vero
 superstitionis alumni, dum nec Dei natu-
 ram, nec ejus providentiam in rebus hu-
 manis investigare student, & majorum suo-
 rum, & suas invicem opiniones evertunt,
 Novos enim subinde Deos excogitant, eos-
 que ex propriis animi perturbationibus de-
 signant ac nominant, quo scilicet libidini-
 bus suis impunitatem concilient, hujusmodi
 Deos sibi adsciscendo. Sic certe apud illos
 is qui summus habetur Deus, & pater ho-
 minum simul ac Deorum vocatur, in avis
 speciem mutatus, adolescentem Phrygem
 impudenter rapuit, & mercedem stupri po-
 culum ei tribuit, permittens ut ipsi amoris
 gratia propinaret, quo uterque simul cum
 nectare dedecus ac probrum hauriret. Idem
 innumeris aliis sceleribus, quæ ne vilissimis
 quidem hominibus permitta sunt, sese in-
 quinavit. Et in omnes brutorum animantium
 species, ipse omnium brutissimus mu-
 tatus, androgynus factus est, non in ute-
 ro quidem sed in femore sætum gestans,
 ut & ista præter naturam ab eo commit-
 terentur. Unde ortus Bacchus ipse quo-
 que androgynus, utrumque sexum contu-
 melia affecit: Auctor temulentie, ebrieta-
 tis, & crapulæ, & omnium quæ inde nascun-
 tur malorum. Huic Ægiocho & Alcito-
 nanti aliud quiddam ut magnificum attri-
 buunt, patricidam eum appellantes, quod
 extremum apud omnes scelus existimatur:
 propterea quod Saturnum qui malo fato
 ipsum genuerat, ex regno expulisset. Jam
 vero quid de scortatione dicam ab ipsis
 consecrata, cui Venerem Cypriam è con-
 cha genitam præfecerunt: quæ continentia-
 am quidem, tanquam scelus quoddam ac
 piaculum averfatur: stupris vero & quibus-
 libet flagitiis delectatur, iisque ipsis coli
 sese ac placari cupit. Cum qua Mars con-
 gressus, astu Vulcani reliquis diis spectan-
 dus ac deridendus exponitur. Riserit etiam
 non immerito quispiam Phallos eorum, &
 Ithyfallos, ac Phallagogia, & enormem Pri-
 apum, ac Panem qui turpi colitur mem-
 bro. Mystera item quæ Eleusine celebra-
 tur, ob id solum laudanda, quod à sole
 non videntur, sed perpetuis tenebris dam-
 nata sunt. Verum hæc, tam his qui ista
 turpiter colunt, quam iis qui coluntur re-
 linquentes, equum ad meras incitemus, &
 quæ supersunt de rebus gestis Theodosii,
 omnium oculis subjiciamus.

Deorum
 Εὐνοίας
 ἡμῶν ἡγί-
 σται.

ἐστὶν, τὴν ἀρρήτων τῷ Θεῷ ἱστορίαν, τῷ ἡμῶν τῶν
 Θεοπίστον Παύλῳ ἐρηκότος ἡ γὰρ δυνάμις μου
 ἐν ἀσθενείᾳ πλεοῦται. ἐξ ὧν γὰρ τῆς ἐκκλησίας
 ἀπερρίγη τὰ μέλη, ἐκ τύττωι τὰ ὄρθα καὶ ἀμώ-
 5 μῆτα πλέον ἀπεξείσθη τι καὶ ἀπατέλλῃ δόγματι,
 καὶ πρὸς αὐξήσιν καὶ τὴν ἐς ὑδατοὺς ἀνάστασιν ἡ
 καρδολικὴ καὶ ἀποτολικὴ τοῦ Θεοῦ ἐλήλυθεν ἐκκλη-
 σία. οἱ δὲ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς πλατῆς προφύμοι, ὃ
 Θεὸν ἐξυμῶν βυλάμενοι ἢ τὴν αὐτῷ Θεῷ πρὸς ἀν-
 10 θρώπουσιν κωιδμοῖαν, τὰ τι τῶν φησάμεναι, τὰ
 τι ἀλλήλων χαλῶναι. ἀλλὰ Θεὸς ἐπὶ Θεοῖς
 ὑπνοῦντες, καὶ τῶν οἰκίαν πατρὶν χειροτονοῦντες
 τι καὶ ὀνομάζοντες, ὥστε συγχύμεναι τοῖς οἰκίαις
 ἀκολασίας περιζῶντο, θύοντες τοιούτοις ὀπτησάμε-
 15 νοι. ὥστε ἀμέλει ὁ παρ' αὐτοῖς ὑπατος πατρὸς ἀν-
 θρώπων τι Θεῶν τι, τὸν φρύγα τὸ μεράμεν ἐς ὅσον
 μετὰ ἀσχηματισμοῦ ἀσέλγως δὴρπασιν μελέῃ τι τῷ
 αἰσχρογίᾳ, τὴν κύλιαν παρέχειτο, τὴν φιλοτη-
 σίαν παρὰ τῶν ὀπτησάμεναι, ὥστε ἀν' αὐτῷ τοῦ ἐκεί-
 20 ρος καὶ τὰ ἐνείδη κινῶν πίονον. ἐς καὶ μελέῃς
 ἄλλοις ἀποπρήμασι, καὶ ὡς τοῖς οὐδὲν τῶν ἀν-
 θρώπων ἀπηγορευμένοις, καὶ πρὸς πᾶσαν ἀλόγως
 ἰδέαν ὁ πάσι ἀλογώτατος μετὰ βλάβης, ἀνδρ-
 γυνος γίγεται, εἰ καὶ μὴ τὴν γαστέρα, ἀλλὰ τοῦ τῷ
 25 μέρει κυφορεῖ, ὥστε καὶ ταῦτα ὡς Φύσιν αὐτῶν
 περὶ ποιοῦ. οὐ καὶ τὸ διδύραμα κίνημα ἀνδρόγυνον
 γινόμενον, ἐκτέρας οἰκίαις Φύσιν, μέγας ἐξάρ-
 χος, οἰσφυγίας τι αὐτῷ καὶ κραυγῆς, καὶ καὶ ἐκ-
 λοκασίας, καὶ τῷ ὀπτηνῶν δυνάμει. τούτῳ τῷ
 30 λήγῳ τῷ ἐκδομῆτι καὶ τι σερμὸν ἐκείνῳ
 περιπλάσσει, παρὰ τοῖς ἀποκαλουῦντες τὴν ἐκεί-
 νην παρὰ πᾶσι ποιοῦν, οἷα τῷ Κρόνῳ τῷ κακῷ αὐ-
 τῶν Φύσιν τῆς βασιλείας ἐξωθήσασθαι. πὶ δ' αὖ
 Φύσιν καὶ ὡς τῷ Θεοφύσιν αὐτοῖς ποιοῦν, ἢ τῷ
 35 Ἀφροδίτῃ καὶ καλογομένην Κυπρίν ἐπέστησαν τῷ
 μὴ σωφροσύνῃ, ὥστε ἐκείνῃ τι χρῆμα καὶ τι πάλλως
 ἐκτοποι μετὰ τοῖς ποιοῦν καὶ ἐκείνῃς αἰ-
 σχρογίαις ἡδονῶν, καὶ τοῖς ἰλάσκειν βυ-
 λομῶν. μετ' ὧν Ἀφροδίτῃ ἀσχηματισμοῖς, τοῖς Ἑφαιστῶν
 40 τεχνάσμασι ὑπὸ τοῖς Θεοῖς θεατρικῶν τι καὶ
 γυμνασίων. γυμνασίων δὲ αὖ περὶ δικαίως καὶ φελλοῦς
 αὐτῶν, καὶ Ἑφαιστῶν, καὶ φελλογῶν, καὶ
 Πείρατοι ὑφ' ἑαυτῶν, καὶ Πᾶσι ἀσχηματισμοῖς μελέῃ
 πρὸς τὸν Θεὸν ἐλθόντι μετῆς, καὶ τῷ
 45 μέγας ἐκείνῳ, ὅτι καὶ ἡλὸς ὡς ὄρα, ἀλλὰ τῷ
 σκότῳ σιναικῶν κατεκείσθαι. τούτῳ τῷ αἰσχροῦς
 πρὸς τι καὶ πρὸς καταλιμπνησάντων, ἐπὶ
 τὴν ἰσοσάν τῶν πᾶσι ἐκκεῖναι, καὶ τὰ λή-
 50 πόμῃ τῆς Θεοφύσιν βασιλείας ἐκείνῃς ἀπο-
 γῶναι.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καὶ τὸ σερμὸν] Non dubito quin scribendum sit ὡς τὸ σερμὸν ὅς. in his enim Evagrii libris καὶ passim pos-
 tum erat pro ὡς.

SÆC.
V.

jus miracula conscripta sunt à quodam qui hominem viderat, & rebus ab illo gestis interfuerat. Sed & Theodorus Episcopus Cyri, ejusdem viri miracula admodum diserte commemoravit. verum deprehendimus, id ab illis præcipue omissum esse, cujus memoria apud sanctæ Solitudinis incolas etiamnum servatur, & quod nos ab illis accepimus. Cum igitur Symeones iste qui in terris Angelus, & in carne civis celestis Hierusalem fuit, novam hanc & mortalibus hactenus ignotam vivendi rationem instituisset, sanctæ solitudinis incolæ quemdam ad eum miserunt, mandantes ut ex illo sciscitaretur, quanam esset hæc nova ac peregrina conversatio, & cur viam jam tritam & Sanctorum vestigiis impressam relinquens, aliam ipse novam nullique mortalium adhuc cognitam inivisset: simul præcipientes ei ut descenderet, & electorum Patrum viam insisteret. Quod si ille paratum se ostendisset ad descendendum, jusserunt ut suo more vivere sineretur. Obedientia enim ejus satis declarari, quod Deo duce atque auctore hujusmodi exercitationem suscepisset. Si vero detrectaret, ac propriæ voluntati inservire mallet, nec ipsorum monitis illico obsequeretur, mandarunt ut eum vi abreptum detraheret. Qui cum ad illum venisset, & Patrum ei mandatum exposuisset, & confestim Symeon alterum pedem demississet ut præceptis Patrum obtemperaret: is qui ad illum missus fuerat, permisit ei, ut cursum quem instituerat teneret, his eum verbis compellans. Fortis esto & viriliter age. Statio tua à Deo est. Hoc Symeonis factum prorsus memorabile, hoc loco commemoravi, quod tamen ab iis qui de illo scripserunt, prætermisum est. Tanta potto divinæ gratiæ virtus in eo inerat, ut cum Imperator Theodosius Judæis Antiochiam incolentibus synagogas quas Christiani illis ademant, restitui jussisset, Symeon tanta cum fiducia ac libertate ad eum scripserit, tamque acriter eum objurgaverit, solum Imperatorem suum Deum reveritus, ut Imperator Theodosius, revocata jussione sua, cuncta in gratiam Christianorum fecerit; & Præfecto prætorii qui hæc ipsi suggererat, potestatem abrogaverit: petieritque nominatim à sanctissimo atque ærio Martyre, ut pro ipso Deum precaretur, suamque ipsi benedictionem impertiret. Porro Symeon in hac exercitatione sex & quinquaginta annos vixit. Novem quidem annos in primo monasterio in quo divinæ vitæ præceptis fuerat imbutus. Septem

μέρος. τούτων τὰς θεωρίας γέγραφε μὴ καὶ πρὸς τῶν αὐτοπιδὼν γινώσκων. γέγραφε δὲ καὶ λογίως ἀπίθιτο καὶ Θεοδώριτος, ὁ τὴν Κυριζῶν ἐπισκοπήσας. ὅτι ὅτι τὰ μάλιστα ὡς ἀληθοσπέτης, ἡ δὲ μέγας ἦν σωζόμενος ὡς πῶς τῆς ἀγίας ἐρήμου κατελήφαμεν, καὶ παρ' αὐτῶν περιλήψαμεν. ὅτι δ' οὐκ ὡς Συμεώνος οὗτος ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ἄσκητος, ὁ ἐν Ἰερουσαλὴμ πολίτης, τὴν ξένον ταύτην καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀγνώστῃ τρεῖς ἐπιτίθενται, γέλωσιν πᾶσι παρ' αὐτῶν οἱ τῆς ἀγίας ἐρήμου, ἐπιλήψαμεν ὅτι τῆς ἐρημικῆς αὐτῇ πολυτίμῃ· τί τὴν περιμενέμεν ἐν τοῖς ἀγίοις πεκατημένῃ ὁδῶν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἵνα τὴν ξένον καὶ τοῖς ἀνθρώποις κατὰ πᾶς ἀγνωσίαν ὁδοῦν; καὶ ὅς ἐπιτετέφρασαν αὐτῶν κατὰ πᾶς, ἐν τὴν τῶν ἐκλεκτῶν πατέρων ὁδῶν ἀνέω. οἵτις, ὅτι μὲν ἐκδύμενος ἑαυτὸν πρὸς τὴν κατὰ δασὸν δύν, συλχεῖν ἐκείθεν αὐτῶν τὴν ἰδίαν ἐντρέχειν. ἐκ γὰρ τῆς ὑπακοῆς δῶκεν αὐτῶν, ὅς ἐκ Θεοῦ ποδὶ δὴν ὡς ἀνθρώπων. εἰ δὲ γὰρ ἀνθρώπων, ἡ καὶ τοῦ ἰδίου θελήματος δούλος γένοιτο, καὶ μὴ πρὸς τὴν ἐπιτετέφρασαν ἰσοδύμεται, καὶ πρὸς βίαν αὐτῶν κατέλκει. ὅς ἐπιτετέφρασαν παρ' αὐτῶν ἐγένετο, καὶ τὴν τῶν πατέρων ἀπὸ ἡγῶν ἐπιτετέφρασαν, ἐν τῶν πρὸν τῶν ποδῶν προῦπεμψεν, τῶν πατέρων τὴν ἐπιτετέφρασαν ἐκκληρῶσαι βουλόμενος, ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν ἰδίαν ὁδὸν ἐκκληρῶσαι, ἐπιτετέφρασαν ἰσοδύμεται καὶ ἀνθρώπων ἡ γὰρ σου ὡς Θεοῦ ἐστίν. ὅτι αἰσχύνην ὅτι ἐξέτινεν, τοῖς πρὸ αὐτοῦ γράφει παρ' αὐτοῦ. τούτων ποσῶν ἡ τῆς θείας χάριτος ἐπέσκηψε δυνάμεις, ὅς καὶ Θεοδῶσι τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχου Ἰουδαίας συνεδρῶσαι τὰς σφᾶν σιναγωγὰς, ὅσους ἐφῆσαν παρὰ Χριστιανῶν ἀφῆρμεν, οὕτως παρ' ἑαυτοῦ γέγραφε, ὅτι σφοδρῶς ἐπιτίμηται, μόνον τὸν ἰδίον βασιλεῖα θυλακούμενος, ὅς καὶ τὸν βασιλεῖα Θεοδῶσι τὰς ἰδίας ἀνακαταστάμενος κατέλκει, πᾶσι πρὸς χάριν Χριστιανῶν ἐκκληρῶσαι ὡς ἀληθῶς καὶ τὸν ὑπαρχὸν τὸν ταῦτα διδάσκοντα τῆς ἀρχῆς διηγήσασθαι τοῦ παταγίου καὶ αἰεὶ μάρτυρες ἐπὶ ῥήματος, ἐκπένει πρὸς ὑμᾶς ὡς αὐτῶν, καὶ τῆς οἰκείας βιολογίας μετὰ δίδωται. διέτεινεν τοῖς ἐν Ἰερουσαλὴμ τὸν εἶον ἀφῆρμεν ἔτη ἑξ καὶ πιστεύουσιν. ὅτι μὴ τῶν πρώτων φροντιστῶν εἶδα τὰ θεία κατηχήθη

Symeon
Judæis
synagogas
auferre
suaues.

VALESI ANNOTATIONES.

1 ὅτι ὅτι τὰ μάλιστα ἀληθοσπέτης] Varie hunc locum correxerunt viri docti, Christophorius scilicet & Curretiarius, vel potius ii ex quorum codicibus has emendationes transcripserunt. Alii enim post παραλήπτως, addunt verbum πρὸς. Alii vero legunt παραλήπτως, ut de Theodorito solo id intelligatur. Ego vero hunc locum ita restituendum esse existimo. ὅτι ὅτι τὰ μάλιστα παραλήπτως προσλήψαμεν, ὅτι μέγας ἦν σωζόμενος πρὸς τῆς ἀγίας ἐρήμου, παρ' αὐτῶν περιλήψαμεν. Nec dubito quin Evagrius ita scripserit.

2 Εἰ μὲν ἐκδύμενος] In optimo codice Florentino hæc ad hunc adscripta sunt. Πρωτοπρεπὴς ὅς ἀλλῶς ἐν τῷ Χρῆστῳ ὁ πατὴρ πρὸς τὸν μεγάλον Συμεῶνα λέγει. Id est, Præceptum de magno Symeone judicium prorsus spirituale in Christo.

3 Καὶ αἰεὶ μάρτυρες ἐπὶ ῥήματος] Videntur esse verba Imp. Theodosii, ex Epist. quam scripsit ad Beatum Symeonem. Hunc igitur titulum præfixerat Epistolæ suæ: τῷ παναγίῳ καὶ αἰεὶ μάρτυρι. Ubi Martyrem quidem cum appellat ob gravissimas ærummas quibus ille corpus suum afflictabat: Acrium vero eo quod sublimis flaret in columba. Certe voces illæ in ῥήματος, omnino indicant id quod dixi: verba illa scilicet, aut ea quæ proxime sequuntur, esse Imperatoris Theodosii. Christophorius tamen hunc locum aliter distinxit, ut ex interpretatione ejus appareat. Sic enim vertit: Es sanctissimus ac Arrius oraret Martyrem, cui nominatim pro ipso Deum obsecraret. Quam distinctionem equidem probare non possum.

a ἐπὶ οὐρανῷ· ἐν δὲ αὐτῇ πελαγονίᾳ· Μάνδρα,
ἐπὶ δὲ τῇ παραστάσει· ἐν τῇ μὲν πελαγονίᾳ ἵστοι δὶ καὶ
τὴν ἀγῶνα διαύσαν· ἐν δὲ κίονι βραχυτέρῳ ἵστα,
ἐν τῇ παρακαταθήκῃ, ἐπὶ τῇ τειμένῃ. τούτῳ
b τὸ παλαιὸν σῶμα, ὃ μὲν ἔστιν ἐκ δυνάμεως καὶ
Ἀποχρίαν ὑπερὶ ἰσχυρῇ, Λέωντος τὰ σκήπτρα δι-
έπειτος, Μαρτυρίᾳ τιμηθεὶς τῆς Ἀποχρίαν προ-
εδόχουτος, Ἀρδαβυρίῳ δὲ αὐτῶν ἑσὶν στρατη-
γούτων ταγματῶν, μετὰ τῷ ἀμφὶ αὐτοὺς στρα-
τιωτῶν πλῶν τε καὶ λαπῶν, κατὰ τὴν αὐτῶν
Μάνδραν γινόμενον, καὶ τὴν πάνσιπλον ἀφιστά-
ται κερὶν Συμεῶν τοῦ μαχεῖν, ὥς αὖ μὴ αἱ
γυναικῶν πόλεις συνελθούσιν τούτοις ἀφιστά-
ται. θαυμάσιον τοῦτον μαγίαν καὶ κατὰ τὴν ἰσχυ-
ρῆν γινόμενον, κομίζεται κατὰ τὴν Ἀποχρίαν.
c τὸ αὐτῷ παλαιὸν σῶμα· ὃ καὶ Λέων ὁ αὐτοκρά-
τορ ἐξηγήσατο παρὰ τῶν Ἀποχρίαν λαβόν, ἐν
δύσας οἱ τῆς Ἀποχρίαν πρὸς αὐτὸν ἀνατεσάμενοι
γαργάρασαν οὗτος. ἀφ' οὗ μὴ ὑπάρχει τῆς
1 τῇ πόλει, ἐκείνη καὶ γὰρ ἐν ἡγῆ, ἡγῆ μὲν τὸ
παλαιὸν σῶμα, ὅπως ἡμῶν γίνεται τῆς ἐν ὀχύ-
ρουμα. Οἱ καὶ πικρῶς, ὁδόν τε τῆς διήσεως,
τὸ σκήπτρον αὐτοῖς ἔασεν σῶμα, τούτῳ τὰ πολλὰ
μέχρις ἡμῶν ἐφυλάχθη, οὗ ἐν τῇ ἀγίᾳ κορυφῇ μὲν
πολλὰ ἱερὰ τιμάμεν, ἐπισκοποῦντες τῶν κα-
2 δὲ Γρηγορίου τοῦ παλαιῶν, Φιλίππου τοῦ διηγή-
του ἀφιστάται ἔκκα τῶν ἑσὶν ἐκστρατευμάτων,
τίμα λείψανον ἀγίον οἱ ἐκπικρῶν. καὶ τὸ
παλαιὸν, αἱ καὶ τῆς κεφαλῆς ἐκπικρῶν τεί-
χεις ἐν διηγήσαντες ὥς δ' αὐτῶν ζῶντος ἐν τοῖς ἀν-
3 θρώποις συνελθούσιν, ἀφιστάται. ἐν τῇ καὶ
τοῦ μετώπου δῖμα, ἑρπυδιῶν μὲν, καὶ ἀπὲρ-
σκληρῶν ὁδῶν δ' οὐδὲ ὅμως, καὶ τῶν ὁδῶν δ'
4 οἱ πλείους, ὅτι μὲν ἔστιν ἡμῶν ἀνθρώπων πρὸς
βιβάς ἀφιστάται, ἀφ' οὗ ὁ χάρματος κερύσσου-
τες, οἱ καὶ ὁ πόρος καὶ πηλίκος ὁ αὐτοκράτορ
τοῦ Θεοῦ γέγονε Συμεῶν. ταύτῃ καὶ ὁ ἐκ σιδή-
ρου πεποιημένος κλειὶς παλαιός, μὲν ὁ τὸ πολυ-
3 μῆτον· καὶ ἀφιστάται σῶμα γὰρ ἐκ Θεοῦ γι-
νόμενον μετὰ δίδωκεν. οὐδὲ γὰρ ἀποθανόντα τὸν Συμε-
4 ὄντων, ὁ ἐραστὴς ἀπέλιπε σίδηρος. οὕτως τὸ καὶ
ἔκαστος ἐν διηγήσαντες, ἡμῶν τι τῆς διηγήσεως
ἀφίλειαν περὶ τῶν, ἐν τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἐν μὴ

vero & quadraginta, in eo loco qui dicitur
Mandra: decem videlicet annos in quodam
angiportu; in brevioribus autem columnis,
septem: triginta autem annos in columna
quadraginta cubitorum laborioso cerramine
perfunditus. Hujus sacratissimum corpus post
obitum Antiochiam deportatum est, Leo-
ne Imperio tum gerente, & Martyrio
Antiochenæ urbis Episcopatum administran-
te: cum Ardaburius Magister Orientalis
militiæ, una cum militaribus numeris quos
circa se habebat, & cum reliqua omni mul-
titudine ad Symeonis mandram venisset; &
sanctum beatissimi viri corpus servasset, ne
à finitimis civitatibus subriperetur. Igitur
sacrum ejus corpus, non sine ingentibus mi-
raculis quæ per totum iter facta sunt, de-
latum est Antiochiam. Quod & Imperator
Leo ab Antiochenis sibi dari poposcit.
Verum Antiocheni misso ad Principem sup-
plice libello, his verbis sunt usi. Quoni-
am civitas nostra muros non habet: corru-
erunt enim ob indignationem divini numi-
nis: sanctissimum corpus huc importavi-
mus, ut nobis pro muro munimentoque ef-
ficeret. Quibus permotus Leo, precibus eo-
rum cessit, & sanctissimum corpus eis reli-
quit. Hujus complures reliquæ ad nostra
usque tempora asservatæ sunt. Et sanctissi-
mum ejus caput ipse præsentibus multis
sacerdotibus vidi, celeberrimo Gregorio
Episcopatum Antiochenæ urbis gubernan-
te: cum Philippicus ad custodiam ac præ-
sidium Orientalis militiæ, pretiosas San-
ctorum reliquias ad se mitti postulavisset.
Et quod mirandum est, capilli capitis ne-
quaquam diffuxerunt: sed perinde ac si
ille adhuc viveret atque inter homines ver-
saretur, integri maneret. Cutis item in fron-
te rugosa quidem est atque obdurata: Ma-
net tamen adhuc incolumis; sicut & den-
tium plerique, exceptis his quos pii qui-
dam ac fideles viri per vim abstulerunt.
Qui quidem dentes * magnitudine sua ab-
unde testantur, qualis quantusque fuerit vir
Dei Symeones. Adjacet capiti catena fer-
rea quam ille collo gestaverat: cui utpote
laborum sociæ gloriosum corpus honores ipsi
à Deo concessos communicavit. Nam ne
mortuum quidem Symeonem, earum illud
serrum deseruit. Hujus porro viri res gestas
singillatim percererem, tum mihi narra-
ri, tum legentibus non mediocrem fructum

Symeonis
corpus An-
tiochiam
deporta-
tum.

Symeonis
catena.

VALESII ANNOTATIONES:

1 Πικρῶς γὰρ ἐν ἡγῇ] Post has voces Nicephorus hæc
addit, σωματικῶν μεγάλων γυμνασίων.

2 Οἱ μὲν ἔστιν] Christophorus quidem & Savilius
hunc locum ita emendaverunt, ὅτι μὲν καὶ &c. sed leviori
mutatione locus corrigi potest hoc modo: αἱ μὲν ἔστιν &c.
Nicephorus pro his verbis habet, πλὴν ἔστιν. Quod est ele-
gantius.

3 Καὶ διακρίνεται σῶμα] Delenda videtur conjunctio, ut
pote otiosa & superflua. Ac fortasse Evagrius scripserat
συνδιακρίνεται, quemadmodum legitur apud Nicephorum.

4 Οὕτως τὸ καὶ] Malim omnino scribere ὅτι καὶ κα-
τασκευασμένη &c. Quæ emendatio prorsus necessaria mihi vide-
tur, licet Nicephorus vulgatam scripturam tueatur. Certe
Christophorus ita legisse videtur ut dixi.

VARIORUM

a Μάνδρα] De hujus vocis significatione vide Valesii no-
tata in sequens caput, voce Μανδράριον.

b Μετὰ τὴν αὐτῶν ἐκδυσμῶν] Theophanes anno Incar-
nationis secundum Alexandrinos 453. qui Kalend. Sep-
temb. ætæ vulg. 460. incipit, ait: Ἐκείνῳ ἔτη συνεβίβη
Symeon magister Syriæ. Unde Joannes Garnerius conclu-

dit eam columnam ascendisse anno 419. quippe qui in
ea perstitit annos 41. Garnerius in Tom. V. Opera
Theodori, Dissert. II. cap. V. pag. 197.

* Magnitudine sua] Δὴν τὴν χύμην potius reddere-
tur forma vel figura sua, ut observavit M. Shorting in
locum.

S. C. allaturas; nisi Theodorus, ut jam dixi,
V. eas fusius exposuisset.

πλαύτερον ταῦτα θεωρεῖται, ὡς ἐφ' ἡμῶν, ἡ
ἐπιπρότερον.

CAPUT XIV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

*De stella quae saepe cernitur in porticu juxta co-
lumnas Symeonis, quam scriptor hic, & alii
complanes videntur: & de capite ejusdem
sancti Symeonis.*

Περὶ τῆς πολλὰς Φαινομένης ἀστέρος ἐν τῇ ὡσεὶ
τῶν κίονα τοῦ τοῦ οὐνοῦ Συμεών, ὃν ἐώρακεν ὁ
συγγραφεὺς καὶ ἄλλοι ἐν αὐτῇ τῆς κεφαλῆς
τῆς ἀγίας.

JAM vero aliud quidpiam quod ipsemet
vidi, huic historiz inferam. Ardebam
incredibili cupiditate visendi delubrum san-
cti illius viri. Distat autem illud ab urbe
Antiochia stadiis fere trecentis, situm in
ipso montis vertice. Mandram indigenae
vocant: quod nomen à sanctissimo Symeone
ei loco inditum videtur, eo quod illic aspe-
riori disciplina se se exercuisset. Et mon-
tis quidem acclivitas, ad viginti usque sta-
dia protenditur. Templi autem fabrica
formam crucis refert ex quatuor lateribus
porticibus ornata. Ex adverso autem il-
lis oppositae sunt columnae, à lapide polito
pulchre fabrefactae, quibus tectum venuste
admodum in sublime attollitur. In medio
atrium est subdivale, summo artificio elab-
oratum: In quo columna illa stat qua-
draginta cubitorum, in qua terrenus ille
Angelus caelestem vitam exegit. In tecto
supra dictarum porticum cancelli sunt,
quos nonnulli fenestras vocant, tum ad
atrium superius memoratum, tum ad por-

Φερε δὲ καὶ ἕτερον ὃ τιθέναι, τῇ ἰσοστάσει παρα-
δῶ. Ἐπὶ οὖν τὸ πύλον τοῦτον δὴ τοῦ ἀγίου
10 θεοσώστα. διέστηκε ἡ θειοπόλις τριῶν μάλιστα
τετρακοσίων, καὶ ὁμοῦ πρὸς αὐτὴν τοῦ οὐνοῦ τὴν
κορυφήν. * Μανδράναι οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι, τῆς
ἀσκήσεως οἰκίας τοῦ παλαιῦ Συμεῶν τὴν προσ-
2 γρηῖαν τῷ χῶρῳ καὶ ἀλιπότητος. Δίκεται δὲ τὸ πρόσ-
15 αἶψι τοῦ οὐνοῦ τριῶν ἑκατῶν. ἡ δὲ τῶν οἰκοδο-
μῶν, σύγκειται μὲν σταυροῦ δόξαν, ἐν τῇ τριῶν
πλευρῶν τοῦ κόσμου μὲν. * Ὁ δὲ τριῶν
δὲ ταῖς τοῖς κίονας ἐκ λίθου ξιστοῦ πεποιημένην δι-
πρῶτον, ὅτι μάλιστ' ἐν τῇ οὐρανῇ εἰς ὕψος ἐπαίρειται.
20 * τὸ δὲ γὰρ μέγεθος, αὐτὸν ὑπαύξει ἐν τῇ πλείοντι
ἐξυργασμένη τῆς τέχνης ἵστα ὁ τριῶν παρακατα-
χρῆς ἵσταται κίον, ἐν τῇ τῇ ὑψηλῇ δόξαν εἶναι ὁ ἐπὶ
γῆς ὑψαρκος ἀγγέλους. πρὸς τῇ οὐρανῇ τοῦτον τῶν
λιγυρῶν τοῦ, * κλειδίδια κατεῖχαι. Συμεῶν 5
25 οἱ καλοῦσι, πρὸς τὴν τὴν λιγυρῶν ὑπαύξει,

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ὁς ἔφη οὐρανῶν] Assentior Henrico Savilio, qui in
margine sui codicis emendavit ὡς ἔφη οὐρανῶν. Idem men-
dum supra correctum est in hoc capite, ubi agitur de
Synagoga quas Antiocheni Judaeis olim ademerant. At-
que ita diferte scriptum est in codice Telleriano.

2 Μανδρῶναι οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι] Rectius in Telleriano
codice & apud Nicephorum scribitur μανδράναι. Sic enim
Evagrius ipse in superiori capite saepius nominat. Quod
autem addit Evagrius, sanctum Symeonem id vocabulum
huic in quo archetypis Philosophiae studium se se exercuerat,
indidisse, amplius inquirendum est. Verba Evagrii sunt
haec, τῆς ἀσκήσεως οἰκίας ὁ παλαιὸς Συμεῶν τὴν προσ-
γρηῖαν τῷ χῶρῳ καὶ ἀλιπότητος. Christophorus quidem & Sa-
vilius emendant καὶ ἀλιπότητος, gravi errore. Scilicet non
animadvertunt, Evagrium voces interdum trajicere so-
lere. Sic igitur construendus erat hic Evagrii locus. τῶν
παλαιῶν τῶν προσγρηῖαν καὶ ἀλιπότητος τῷ χῶρῳ τῆς ἀσκή-
σεως. Ita certe Nicephorus hunc Evagrii locum intellexit.
Sic enim habet, μανδρῶναι οἱ ἐπὶ οὐρανῇ τῶν χῶρων καλοῦσι
ὁ ἐπιχώριος τῆς ἀσκήσεως, τὸ οὐρανῇ τῶν αὐτῶν ἐπὶ οὐρανῇ
ἐστίν. Id est, Mandram, sicuti dictum est, Monasterium exortu
ejus locum incolae nominant, appellatione talis ei à sancto ipso
tunc impressa. Suspiciari tamen quis possit, id vocabulum post
Symeonis mortem ei loco impositum fuisse, cum plures
Monachi eo confluiscent, & Monasterium illic aedificassent.
Mandra enim Monasterium significat, metaphora sumpta
à caulibus ovium seu caprarum, quae Mandrae dicuntur. Hinc
Archimandrita dicti sunt Abbates Monasteriorum, ut vi-
dere est in Concilio Chalcedonenſi & in novellis Impera-
torum. De hoc Symeonis Monasterio loquitur Theodorus
Lector in lib. 1. Collectaneorum, ubi ait, Δανιὴλ ὁ θεομάρ-
τυρ, ἡ τῶν Συμεῶν Μανδρὰ ἐστίν, τῇ οὐρανῇ τῇ ἐν
Ἀντιόχει. Symeon quoque Metaphrastes in vita Danielis
Stylitae cap. 7. hujus Monasterii mentionem facit. Et
vult ad Mandram illam in qua erat sua columna R.
Symeonis. Infra enim circa illam erat quoddam Monaste-
rium. In quo cum totos quatuordecim dies transέγισσε,
volebat Symeon Danielē adhuc apud se tenere. Quibus
verbis indicat Metaphrastes Symeone adhuc superſtite
Monasterium illud existitum fuisse. De quo tamen
tam Theodorus, quam Evagrius nihil dicunt. Ceterum
non dissimulabo Tellerianum codicem hoc loco scriptum
habere καὶ ἀλιπότητος.

3 Παρακαταχρῆται δὲ τῇ πλείοντι] Christophorus hunc
locum ita interpretatur: Porticum vero columnae αὐγασ-
τα sunt. Nec aliter Musculus, qui sic vertit: In hoc au-
tem porticum columna. Sed Graeca vox παρακαταχρῆται
aliquid amplius significare videtur. Utur eodem verbo
Evagrius in lib. 4. cap. 31. ubi Ecclesiam sanctae So-
phiae describit: locus hic habet: ἐν δεξιῇ δὲ καὶ παρὰ τὴν
αὐτῶν πύλον αὐτῇ παρακαταχρῆται. Quem locum ita
vertit: In dextera autem ac sinistra latere, ex adverso for-
nicum posita sunt columna. Certe hoc verbum omnino
significat aut id quod dixi, aut juxta ponere. Langus
quidem Interpres Nicephori, haec Evagrii verba quae in
itio retulimus, ita interpretatur: Juxta porticum has ex
faxe polito columna decemissimum constituta sunt.

4 Τὸ δὲ γὰρ μέγεθος, αὐτὸν ὑπαύξει] Rectius hunc locum accepit
Christophorus. Sic enim vertit: Versus medium tem-
plum, atriū est sub dia. Non hoc dicit Evagrius, sed
in medio harum porticum fuisse atrium five atriū.
Atria enim fere quatuor porticibus circumdari solebant,
ut notavi ad libros Eusebii de vita Constantinī. Fecit
Christophorus id quod paulo ante dixit Evagrius,
templum porticibus ex quatuor lateribus circumdatum
fuisse. Itaque existimavit templum illud medium fuisse
inter quatuor porticus. In quo longe falsus est. Atrium
enim erat in medio quatuor illarum porticum. Idque
primum occurbat intrantibus, postquam vestibulum
transgressi erant. Post atrium vero templum erat, con-
tinguum uni ex porticibus. Hanc fuisse figuram hujus
templi, sequentia satis declarant. At enim Evagrius, ne-
fas fuisse mulieribus in eam aedem intrare: Eas tamen
miraculum illius stellae spectasse ex porta quae erat in
vestibulo. Atrium igitur statim occurbat post vesti-
bulum, nec templum erat in medio. Alioqui templū
ipsius parietes aspectum stellae ademissent.

5 Κλειδίδια] Langus & Christophorus Cancelli ver-
terunt, quod probare nullo modo possum. Nam Can-
celli sunt ἀγκυλίδι. Clathros itaque malim vertere. Glossae
veteres, Clathri, κατόναι, αἱ ἐν ταῖς θυρῶν ἀγκυλίδι. Id est,
Regulae seu veruculae quae sunt in fenestris. In aliis vero
Glossis Clathrare exponitur ἀγκυλίδι. Est igitur eadem o-
rigo Latinae vocis & Graecae.

SÆC.
V.Synesius
Cyr.

Scriptit autem cum alia plurima, multiplici utilitate referta: tum ad celeberrimum Cyrillum nonnulla, ex quibus manifeste colligitur, illum iisdem temporibus quibus admirandum Cyrillum, floruisse. Sed quoniam hæc, quantum fieri potest, exornare contendo, prodeat jam in medium Synesius Cyrenensis, qui sui nominis claritate historiam nostram illustret. Hic igitur Synesius, tum reliquis disciplinis excultus fuit, tum in philosophia adeo excelluit, ut admirationi esset etiam Christianis, his scilicet qui neque odio, neque gratia adducti, de rebus judicare solent. Persuadent igitur illi, ut salutaris regenerationis lavacrum perciperet, & sacerdotii jugum subiret, tamen si resurrectionis doctrinam nondum suscepisset, neque ita sentire vellet: recte omnino conjicientes, ad reliquas ejus viri virtutes ista esse accessura, cum divina gratia nihil imperfectum habere sustineat. Nec spes eos fefellit. Qualis enim & quantus existerit, abunde testantur, tum Epistolæ post susceptam sacerdotii dignitatem eleganter & docte ab eo conscriptæ, tum oratio quam dixit eidem Imperatori Theodosio, tum quicumque ejus libri admodum utiles circumferuntur.

ἡμετέρας γέγραπται δ' οὐδ' αὐτὰ πολλὰ ἰδὲ καὶ ἔτερα, πάσης ὠφελίας ἔμπλια· γέγραπται δὲ πρὸς Κύρλλον τὸν αἰδόμενον, ἵνα ὃν μάλιστα δέικνυται τῷ Θεοπεισίῳ στακμάσαι τοὺς χρεῖστας. ταῦτά μοι κομψῶς ὡς δυνατὸν ποιοῦντι Φίρε καὶ Σινέσιος ὁ Κυρηναῖος ἐς μέσσην ἡμέτην, τῇ αἰ· 2 κεία μὴ μὴ κοσμήσων τιμὴν ἀξίωσιν. ὅπως ὁ Σινέσιος ἦν μὴ τὰ ἄλλα πάντῃ λόγος· φιλοσοφίας δὲ οὕτως ἐς τὸ ἀκρίβητος ἐξήσκησεν, ὡς καὶ παρὰ 10 Χριστιανῶν θαυματοῦται, τῶν μὴ προσπαθεία ἢ ἀντιπαθεία κενόειται τὰ ὀρώμενα. πείθουσι δ' οὖν αὐτὸν τῆς ζωτηριώδους παλιγγενεσίας ἀξιοῦνται, 1 καὶ τὸν ζῆλον τῆς ἱεροσύνης ὑπελβῶν, οὕτω τὸν λόγον τῆς ἀναστάσεως ὡς δεχόμενον, οὐδὲ δοξάζει 15 ζῶν ἐθέλοντα· ἀδελφάως δὲ μάλα συλασμένοι, ὡς ταῖς ἄλλαις τὰνδρὸς ἀρεταῖς ἔφεται καὶ ταῦτα, τῆς Θεῆας χάριτος μὴδὲν ἐλλυπὶς ἔχει ἀποχομένης καὶ οὐκ ἐμειώθησας τῆς ἐλπίδος. οἷος γὰρ καὶ ὅσος γένηται, περικυρῶσι μὴ αἱ κομψῶς 20 αὐτὰ καὶ λογίως μετὰ τιμῇ ἱεροσύνης πεποιημένη ἐπιστολαί, ὅ, τι πρὸς αὐτὸν Θεοδόσιον πρὸς 3 Φωτηκὸς λόγος, ὃ ὅσα τῶν ἱκεῖνου χρηστῶν Φίρε πῶς.

CAPUT XVI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Quomodo divinus Ignatius ab urbe Roma deportatus, Antiochia depositus sit.

Ὅπως ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος ἐκ Ῥώμης ἀναχωμαδὺς, ὡς Θεοδόσιος ἐν Ἀντιοχείᾳ κατέτιθη.

Eodem tempore, ut Joannes Rhetor cum aliis pluribus scriptum reliquit,

Ὅτι καὶ Ἰγνάτιος ὁ Θεοπίσιος, ὡς Ἰωάννης 4 τῷ Ῥήτορι συὲν ἐτίθει ἐστρηται, ἐπειδὴ κα

VALESII ANNOTATIONES.

mium Episcopum Antiochenum in epistola ad Zenobium Scholasticum, quam refert Photius in Bibliotheca. Ubi cum Alexandrinum genere fuisse dicit, & apud Episcopos ipsos venerabilem: Ἀλεξανδρῖνος δὲ οὗτος ὃν τὸ γένος, καὶ τῶν ἀρετῶν αἰδόμενος.

1 Παλιγγενεσίας ἀξιοῦνται] Quantum quidem ex his & sequentibus verbis colligitur, existimasse videtur Evagrius Synesium uno eodemque tempore baptizatum & ad Episcopale munus promotum fuisse. Quod tamen falsum esse, multis argumentis convincit Petavius in notis ad Synesium pag. 2. & 3. Evagrius tamen secutus est Photius in Bibliotheca & Nicephorus in lib. 14. Quamquam Nicephorus non uno eodemque tempore utrumque sacramentum à Synelio perceptum esse dicit, sed cum jam ei persuaderet Theophilus ut baptismum Christianorum susceperet, postea conatum esse eundem persuadere ut Episcopale munus caperetur. ἵνα μὴ ἐπιτρέψωμαι καὶ τῷ τῆς ἱεροσύνης ὀφείτω ἐξελθεῖν χρέος.

2 Ὅπως τὸν λόγον τῆς ἀναστάσεως παραδέχόμενος] Pleroque id sibi persuasisse video, Synesium tunc cum à Ptolemæidenibus electus esset Episcopus, resurrectionem corporum nequaquam credidisse. Id tamen verum non esse testatur ipse Synesius in epist. 105. quam scripsit ad Euoprium fratrem, qui tum erat Alexandria. Ubi causam affert cur Episcopatum sibi delatum suscipere non possit. Prima est, uxor, à cujus consortio divelli non poterat. Altera est, corporum resurrectio. De qua quid sentiat, declarat his verbis, τὴν ἀνθρωπογενεῖαν ἀνίστασθαι ἢ ἢ καὶ ἀνίστασθαι ἢ καὶ καλῶς δὲ τῶν τῶν πλάνων ἀποδείξωμαι ὁμολογῶμαι. id est, Decantatum illam resurrectionem sacrum quadripam & arcanum arbitror, longeque absum ab vulgi com-

probandis opinionibus. Non igitur resurrectionem mortuorum negabat penitus Synesius: sed eam cum Platonicis atque Origene exprobat. Ceterum Baronius ad annum Christi 410. cuncta ista quæ à Synelio dicuntur in hac epistola, tam de uxorē retinenda, quam de mortuorum resurrectione, non sermo dici censet, sed scite atque simulate, ut Episcopatus onus declinaret. Verum hæc Baronii sententiam merito improbat Petavius. Multo enim veritius esse dicit, Synesium hæc ad fratrem suum scripsisse, sicut tunc sentiebat. Postea vero à Theophilo aut aliis Sacerdotibus edocuit, antequam Episcopus fieret, veram de resurrectione sententiam amplectum esse. Verum hanc questionem suæ examinavit Lucas Heistius peculiarī dissertatione, quam in gratiam studiosorum, ad calcem Annotationum nostrarum edidimus. Interim notanda est Lectori, in hujus capituli titulo & in Bibliotheca Photii errorem esse, ubi Synesius Cyrenarum Episcopus dicitur. Fuit quidem Synesius patria Cyrenæus: Sed Episcopus fuit Ptolemæidis quæ urbs est in Cyrenæica.

3 Ὅτι πρὸς αὐτὸν Θεοδόσιον ἀποφωτισμένη] Intellegit orationem de regno. Quæ tamen non Theodolio juniori, sed Arcadio dicta est, anno Christi quadringentesimo, hoc est decem annis antequam Synesius Episcopatum suscepisset, ut recte observavit Dionysius Petavius in notis ad orationem illam Synesii.

4 Ὅτι Ἰωάννης Ῥήτορας] Hujus Joannis Rhetoris historiam sæpius laudat Evagrius in sequentibus libris. Verbi gratia in cap. 12. libri secundi, & in cap. 10. ac vicessimo octavo libri tertii, & in cap. 6. libri 4. Longe autem diversius est ab illo Joanne cujus mentionem facit Evagrius in cap. ultimo libri quarti. Hic enim historiam re-

VARIORUM.

a Σινέσιος] Synesius, natione Ægyptius, genere Penopolitanus, urbe Cyrenæus, cultu primum Gentilis, Scholæ Philosophus Platonicus, ordinatus est Episcopus Ptolemæidis à Theophilo Patriarcha Alexandrino, circa ann. 410. Guil. Cave Vol. I. pag. 199. Quo anno obierit in-

compertum. Philosophiæ magistra usus est imprimis Hypatia, de qua Socrates lib. VII. cap. 15.

b Τὸν καὶ Ἰωάννην] Translatio hæc Reliquiarum S. Ignatii Antiocheni, facta est anno 438, ut scribit An. Pagi ad eum annum, n. 3.

- 2 ὅς ἐβύλιτο τὰ φωνὰς τῆς θύρας ἰσχυρὰς γα-
 γίεντος ὃς τῶ τῆς Ῥώμης ἀμφιθεάτρῳ, καὶ ἀφ' ἧς
 τῆς ὑπολευφθέντων ἀνδράων ὄσων, ἀ πρὸς
 1 τὴν Ἀντιόχου ἀποκομίᾳ, ὃς τῶ καλουμένῳ
 καμνηρείῳ μετατίθεται πολλοῖς ὕστερον χρόνις,
 2 ὑπομνήσας τοῦ παραγὰς τοῦ Θεοῦ Θεοδοσίῳ, τὸν
 Θεοφρόνι μίξον τιμῶσαι τιμαῖς, ἱερὸν τε πάλαι
 3 τοῖς δαίμοσιν ἀντιμῶν, ἢ Τυχῶν τοῖς ὀπίσθαις
 ἀνόμαστο, τῶ ἀλλοφρόνῳ καὶ μάρτυρι ἀναθεῖναι ἢ
 σπῆδες δύαχης, καὶ τίμῳς ἄνω τῶ Ἰγνατίῳ
 τοῦ πάλαι Τυχῶν γένει, τῶν ἱερῶν αὐτῶν λι-
 ψάσαι μετὰ πομπῆς ἱερᾶς ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπ'
 ὁμήματος ἐνιχθέντων, καὶ ἤ τὸ τίμῳς τιθί-
 πων, ἰδὲν καὶ δυνάμεις ἰορτῇ καὶ πάνδημος θύ-
 φροσύνη μέχρις ἡμέρᾳ πελεύεται, πρὸς τὸ μεγα-
 4 λοπρεπῆσαι τῶ ἱεράρχῳ Γρηγορίῳ ταύτῃ ἐξά-
 ρατος, γένει δὲ ταῦτα ἑκάθεν, ἰδὲν τοῦ Θεοῦ
 τῶς ὁσίας τῶς ἀγίας τιμῶντος μνήμας. Ἰουλι-
 ῶς μὲν γὰρ ὁ ἀλιτῆρος, ἢ Διοφυγῆς Τυχεῖς,
 ἄνω καὶ μαριζομένης, ἰκνῶν μὴ ὁ Δαφνίου
 5 Ἀπύλλου, ὁ Φωβίου καὶ πρὸς φητίαν, τὴν Κε-
 σαλίαν ἔχων, ἀπλῶν π ἰδύνατο τῶ βασιλεῦ
 χρησιμεύοντι, Βαβύλα τοῦ ἀγίου πατοῦς ἐκ
 γαυρίων ὀπίσθαις, τιμᾷ μεταδίδει τὸν ἄνω.

divinus Ignatius, qui sicut optaverat, se-
 rarum ventres in amphitheatro urbis Romæ
 pro tumulo habuit: cum robustiora ejus
 ossa quæ superfuerant, Antiochiam depor-
 tata & in cœmeterio collocata fuissent,
 multis post annis translatus est: cum Deus
 optimus maximus Theodosio id suggestis-
 set, ut Deiserum Martyrem majori honore
 afficeret, utque templum jampridem dæ-
 moniis consecratum, quod incolæ Tychæ-
 um nominabant, fortissimo victori ac Mar-
 tyri dedicaret. Itaque quod olim fuerat de-
 lubrum Genii publici, factum est templum
 & sacra ædes beati Ignatii, cum sacræ ejus
 reliquæ ingenti pompa curru in urbem in-
 vectæ & in templo depositæ essent. Quam
 ob causam publica festivitas quotannis ad
 nostra usque tempora communi totius populi
 lætitiis celebratur, quam Gregorius ejusdem
 loci Episcopus, longe adhuc magnificentio-
 rem reddidit. Hæc ideo illic facta sunt,
 quod Deus Sanctorum reliquias jam exhinc
 honore afficiat. Nam Julianus quidem sce-
 leratus ille ac Deo invisus tyrannus, cum
 Daphneus Apollo, qui Castalium fontem
 pro voce atque oraculo habebat, consulenti
 Imperatori respondere non posset, eo quod
 sanctissimus Babylas de proximo os ei penitus

Sæc.
V.

Ignatii
Templum

S. Babylas
Imperatoris
respon-
dit.

VALESI ANNOTATIONES.

rum gestarum scripserat ab extremis temporibus Justiniani usque ad Principatum Mauricii, ut ibidem testatur Evagrius. Prior autem ille Joannes, res Theodosii junioris & Leonis ac Zenonis Principatus gestas exposuerat, ut colligitur ex his quæ ex Joanne illi desumpsit Evagrius. Et in ruina Antiochiæ quæ contigit anno Justiniani senioris nono, Historiam suam claudere, ut scribit Evagrius. Præterea Joannes ille quem posteriore loco nominavi, patria fuit Epiphaniensis. Evagrius enim in cap. citato lib. 5. cum civem suum & cognatum appellat. Fuit autem Evagrius domo Epiphaniensis, ut in prolegomenis ostendimus. Joannes vero Rhetor, cujus hoc loco meminit Evagrius, si conicere licet, videtur mihi fuisse Antiochenus. Etenim quicumque ex illo citat Evagrius postea, ad Antiochenam urbem pertinent. Hæc ideo scripsi annotavi, ut erroris Joannis Vossii emendarem, qui in Commentario suo de Historicis Græcis, hos duos Joannes inter se confudit.

1 Τὸ τῶ καλουμένου καμνηρείου] Obscuritas & prava distinctio hujus loci, primo Nicephorum, ac deinde Christophorionum in errorem induxit. Obscuritas autem ex eo nata est, quod Evagrius noster more suo, nimis multa in unam eandemque periodum inclusit, quæ in plures periodos erant dividenda. Deinde post vocem καμνηρείου pronenda est distinctio, quod non viderunt Nicephorus & Christophorionus. Putavit igitur Nicephorus, Ignatii reliquias Theodosii junioris temporibus Roma Constantinopolim perlatas fuisse, & jussu ejusdem Imperatoris Antiochiam deportatas, illic in cœmeterio esse depositas. Quod est falsissimum. Diu enim ante Theodosii junioris principatum, reliquæ Ignatii Martyris depositæ erant in cœmeterio urbis Antiochiæ, ut discrete testatur Hieronymus in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis, ubi de Ignatio hæc habet. Reliquia corporis ejus Antiochia jacent extra portam Daphniam in cœmeterio. Non igitur Roma Constantinopolim, ac deinde Antiochiam, reliquias Ignatii transtulit Theodosius junior, sed ex cœmeterio quod erat extra portas urbis Antiochiæ, eas in urbem deportavit. Ita certe hunc Evagrii locum intellexit Musculus, ut ex interpretatione ejus apparet. Sic enim vertit: Tunc & divinus Ignatius, posteaquam sancti voluerat, de-
 2 ἱερὰν νεκρῶν sepulchra loco in amphitheatro Romano con-

secutus, & ossa illius quæ tanquam robustiora reliqua fuerant à bestis, Antiochiam deportata, & in cœmeterio condita essent, multis post tempore per Theodosium transferuntur. 6. Videtur autem Musculus expunctis articulis a, ut totus locus construat hoc modo: ἐπὶ τῶ τῶ φωνῶν ἰσχυρὰς ἀνδράων ὄσων. Quod equidem valde probet.

2 Τὸν Θεοφρόνι] Cognomentum hoc videtur fuisse beati Ignatii. Idque ex eo colligitur, quod omnibus ejus epistolis hunc titulum præfixum legimus, Ἰγνατίῳ ὁ καὶ Θεοφρόνι. Ignatius qui & Theophorus. In Martyrio beati Ignatii quod edidit Jacobus Vsserius Armachanus, ipse Ignatius scilicet Theophorum appellat coram Imperatore Traiano. Et interrogatus, qui esset Theophorus, respondit: Is qui Christum gerit in pectore.

3 Τυχῶν] Gentiles singulis civitatibus suos genios tribuebant, eisque templa exstruebant, quæ Græce Τυχῶν vel Τυχῶν dicebantur, ut notavi ad librum nonum Historiæ Ecclesiasticæ Eusebii. Templum Genii publici urbis Antiochiæ memorat Ammianus Marcellinus in lib. 23. p. 238. quod Julianus in Misopogone τὸ τῶ τῶ φωνῶν ἰσχυρὰν appellat.

4 ἑκάθεν ὅθεν] In optimo codice Florentino scriptum est ἑκάθεν, quod magis placet. Quamquam alterutra vox videtur superflua. Utrumque enim vocabulum idem significat. Quamobrem Christophorionus utrumque adverbium in versione sua exposuit hoc modo. Ἰστὰ προπορεύειν ἐν τοῖς τοῖς τοῖς, quod Deus sacras Sanctorum suorum memorias ibi soli honorariis voluit. Ego vero ἑκάθεν aliquid amplius significare existimo: Ἀδύνατο scilicet, quasi ἰσχυρὰν ὅθεν diceret. Certe Eusebius ibi ἰσχυρὰν exponit & in τῶ τῶ φωνῶν. Sensus igitur est, Deum velle, ut Sanctorum Reliquias jam ab hoc sæculo honorentur. Certe Evagrius hæc adverbia ἑκάθεν ὅθεν simul jungere solet, ut in libro 11. cap. V. sub finem.

5 Τὸν Κασαλίαν] Castalium fontem intelligit. De quo Ammianus Marcellinus, Gregorius Nazianzenus, alique multa scripserunt. Verba Gregorii ex secunda invectiva in Julianum, hæc sunt. πάλιν ὁ Κασαλίας πρὸς τὴν καὶ σὺν, καὶ ὁδὸν ἰδὲν ὃς καμνηρείον, ἢ καὶ καλουμένου, πάλιν ἀπὸ τῶ φωνῶν ὁ Ἀπύλλου πάλιν ὁ Δάφνης. Φωνῶν, &c. Ad quæ Gregorii verba, vide si placet, ea quæ notat Scholiastes Nonnus cap. 14. Hæc non monerem, nisi animadvertissem utrumque interpretem id non vidisse.

VARIORUM.

2 Τὰ φωνῶν] Legendum τὰ φωνῶν. 14. Lottius.

Ἰστὰ

S. M. C.
V.

obtureret: invitus & quasi verberare adactus, Martyrem transferendo honoraverat: quando & maximum ei templum juxta urbem extructum est, quod etiamnum manet: eo consilio, ut dæmones deinceps libere sua ipsorum peragerent, quemadmodum Juliano, ut aiunt, polliciti fuerant. Hæc scilicet Servator noster Deus hunc in modum dispensavit, ut eorum qui martyrio perfuncti erant, vis ac potentia declararetur, & sancti Martyris reliquiæ in sanctum transferrentur locum, ac pulcherrimo delubro honorarentur.

CAPUT XVII.

10

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

De Attila Hunnorum rege: & quomodo Orientis atque Occidentis provincias vastavit: item de horrendo terra motu, aliisque terribilibus signis qua toto orbe contigerunt.

Attila.

Priscus
Rhetor.Terra-mo-
tus.

ISDEM temporibus, bellum illud multo-
rum sermone celebratum, ab Attila Hun-
norum rege excitatum est. Quod quidem
Priscus Rhetor accurate simul ac diserte
conscriptit, singulari elegantia nobis expo-
nens, quomodo ille adversus Orientalis &
Occidentalis imperii partes expeditionem
susceperit, quotque & quantas urbes captas
sub ditionem suam redegerit: quibus deni-
que rebus gestis ex hac luce migraverit.
Eodem Theodosio Romanum imperium ad-
ministrante, ingens & gravissimus, & qui
cunctos superiores magnitudine superavit,
per universum propemodum terrarum or-
bem factus est terræmotus. Adeo ut multæ
ex turribus Regiæ urbis collapsæ sint, &
longus murus Cherronesi simul corruerit:
terræque hiatus multis in locis facto, com-
plures pagi absorpti fuerint: multi quoque
ac prope innumerabiles casus terra marique
contigerint. Nam & fontes aliquot penitus
exaruerunt: & aliis in locis aquarum copia
subito erupit, in quibus antea nulli fuerant
fontes. Alibi arbores integræ cum suis radi-
cibus in sublime vibratæ sunt, multisque
molibus coacervatis montes subito extite-
runt. Mare vero pisces mortuos ad terram
projecit, multæque ejus insulæ superfusis
aquis inundatæ sunt. Naves quoque in ari-
do destitutæ sunt, aquis videlicet retroce-
dentibus. Multa porro loca in Bithynia at-
que Hellesponto, & in utraque Phrygia
gravibus damnis affecta sunt. Hæc clades sa-
tis diu per orbem terrarum grassata est: non

ὅτε καὶ νῦν αὐτὰ πρὸ τῆς πόλεως παμμιγέ-
θης ἀΐσατο, ὁ καὶ μέχρις ἡμῶν (αὐτοῦ)
ἡ ἀλοιπὸν οἱ δαίμονες ἐπ' ἀδίας τὰ εἰκῆα δρω-
ν, ὡς Φασὶν Ἰουλιανὸν Φθῖναι τούτους ἐπασι-
λασθαι. πῦτο δ' ἄρα ἢ τὸ οἰκουμένῳ παρὰ
τοῦ (αὐτοῦ) Θεοῦ, ὅς ἐστι καὶ τῶν μαρτυρητέ-
ων ἡ δύναμις ἐκδύλος ἔ, καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυ-
ρος τὰ θαυρὰ λείψανα, θιαγῇ μετιπυχῶν χά-
ρη, καλλίστῳ τιμῇ πρέμνῳ.

Περὶ Ἀτίλα τῷ Σκυθῶν βασιλέως, ὃς ὅπως τὰ
εἰρὰ ἡ ἐσπέρια χατέριψεν καὶ περὶ τῷ γνο-
μῆν ξέον σημείων, ἡ τῇ ἄλλων ἐν κόσμῳ φο-
βερῶν σημείων.

EN τῷ τοῖς χρόνους ὁ πολὺς τῷ λόγῳ α
πόλεμος ἐκείνητος, Ἀτίλα τῷ Σκυθῶν βα-
σιλέως ὃν φερίργως καὶ ἐς τὰ μέγιστα λογίσε-
ται Πρίσκος ὁ Ῥήτωρ γράφει, μὴ πολλῶν τῆς κε-
ψείας διηγούμενος, ὅπως περὶ τῶν ἐσθῶν καὶ ἐσ-
περίων ἐπεγράψαι μέρῳ, οἷας περὶ καὶ ὅσας πόλεις
ἐλὼν χατέριψεν, καὶ ὅσας πεπραχῶς, τῇ ἐπι-
θεῖ μετέστη. τῷ αὐτῷ τοῖσι Θεοδοσίῳ τὰ σκῆπτρα
διόποντες, μέγιστος καὶ ἐξαισιος καὶ τοὺς περὶ
ἐνέας ἅπαντας ἀπεκρυπτόμενος ὡς γέροντες σισμῶν
αἰὲ παῖσιν, ὡς ἐπὶ τῷ, τίς οἰκουμένην ἔστι καὶ
πολλοὺς τῶν πύργων τῶν αἰὲ τῷ βασιλείῳ πρη-
τῶς ἐπιχθῆναι, συμπεσιῶν περὶ καὶ τὸ Χερρόνησσον
χελούμενος μακρὸν πῆχυν, ἀφ' ἧς καὶ τῷ γῆνι
καὶ πολλὰς κόμας ἐν αὐτῇ χεῖρα δύναι· πολλὰ
περὶ αὐτὴ καὶ ἀναεὶ μὲν γινέσθαι πᾶν ἀνὰ περὶ γῆν
καὶ χατὰ θάλασσαν καὶ εἰς αὐτὴν μὲν τῶν πηγῶν
ξηρὰς ἀναδύσθαι· ἐτέρῳ δὲ, ὑδάτων πληθύνει
ἀναδύσθαι, μὴ πρότερον ἔσθ'· δίδρα τε αὐτόπρηνια
συνὸ τοῖς σφίσι ρίζαις ἀναδραδύναι· ἡ χάμα-
τα πλεῖστα ἐς ὅρη χυδαδύναι· ἡ δὲ θάλασσαν,
ἰχθῦς νεκροὺς ἀποσφραδύνεισθαι, ἡ πολλὰς τῶν
ἐν αὐτῇ γῆσι ἑπικλυδύναι· πολλὰ τε αὐτὴ θά-
λάσσια ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἐρῶναι, τῷ ὑδάτι ἐς τέ-
τις ποταμῶν παθεῖν τε καὶ πολλὰ Βιθυνίας
τε καὶ Ἑλλησπόντου, Φρυγίας τε ἐκατέρωθεν. ὃ
δὴ πᾶσι καὶ ἐπὶ χρόνῳ τῆς γῆς ἐπεκράτησεν, ὡς

VALESI ANNOTATIONES.

1 Γέροντες σισμῶν] Hic terræ motus contigit anno Christi
447. Ardsbure & Callepio Coll. ut scribit Marcellinus
in Chronico, & Auctor Chronici Alexandrini. Verba Mar-
cellini hæc sunt. *Ingressi terra motu per loca varia immi-
nente, plurimi urbis Augusta muri rocenti adhuc reedifica-
tione constructi, cum quinquaginta septem turribus corruerunt.*
Quæ verba idcirco hic apposui, ut ostenderem ver-
ba Evagrii male intellecta esse ab interpretibus, qui αἰὲ

τῶν βασιλέων, verterunt in palmis, cum vertere debuissent
in urbe Regia. Sic autem Constantinopolim dominare so-
let Evagrius.

2 Σὺν τῇ σφῶν ρίζῃ] Leges Grammaticæ jubent ut
scribamus τῶν τῶν σφῶν ρίζῃ. Certe in codice Telleriano
legitur σὺν τῇ. Paulo ante ubi legitur ἀφ' ἧς τῶν γῆν,
idem codex scriptum habet ἀφ' ἧς.

VARIORUM.

α ὁ πολὺς τῷ λόγῳ πόλεμος] De bello & terræmotu
hoc capite memoratis, Theodorus epistola 41 ad Clau-
dium hæc habet: ἐπὶ δὲ τῷ παρόντι, καὶ τῷ γῆνι κλο-
νῇ καὶ ὑδατῶν, καὶ τῷ φῶν τῷ βασιλείῳ πᾶσι τοῖς ἐπὶ
ἐκείνῃ. In præsentis vero ὁ τῶν τοῦτον καὶ κακῶν
[Deus] ὁ βαρβαρὸς καθ' ἑκάστην καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ
Hæc Epistolam Joannes Garnierius scriptam putat post

diem natalem Christi, anno 447. quo anno, inquit, totus
fere orbis terra motu concussus est, & multas Attila Ori-
entis Provincias vastavit, eorumque Theodosius Imp. tribu-
to pacem redierat. De hoc Attila, qui se flagellum Dei
appellavit, videtur Cassiodorus, Prosper, Isidorus in
Chroniciis, Jordanes de origine Gothorum, Paulus Dia-
conus lib. XV.

ὡς

ἔσχατον ἦν το σφοδρὸς ἀγώνιον ἀλλὰ χεῖ
μικρὸν λήρη, μέχρ' ὃ καθάπαξ ἐπέπαυτο.

tamen tanta vehementia perseveravit, quan- S. M. C.
ta coeperat. Sed paulatim minuebatur, do- V
nec penitus desit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

C A P U T XVIII.

Πεὶ γὰρ ἀποδομῶς τῆς ἐς Ἀποχέας, ἢ τίνος
αἱ ἐργασάμεναι ταύτας.

*De operibus publicis Antiochie, & de eorum
conduktoribus.*

ΚΑΤΑ ΤΟΥΤΟΥΣ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ, ΜΕΜΟΝΕΝΟΣ, ἢ ΖΩΪ-
 1 ΛΟΣ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΓΟΣ ὉΔΥΘΕΩΣ, ΘΕΟΔΩΣΙΟΥ 'ΧΤΙ ΤΗΝ
 2 ἈΠΟΧΙΩΝ ἈΡΧΕΣΤΗΣ ΕΞΕΠΕΜΘΗΣΑΝ, 'ΤΙΝ' ἡΜΕΤΕ-
 3 ΡΑΝ ΘΕΟΚΛΕΙΑΝ ΔΙΣΠΡΕΠΟΥΣ. ἢ ΜΕΜΟΝΕΝΟΣ Μ' ΟΥ-
 4 ΠΡΕΠΟΥΣ Π' ἢ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ἡΜῶΝ 'ΦΗ 10
 5 ΦΙΩ ΟΙΟΜΑΖΟΜΕΝΟΙ, ΕΞ ΕΔΩΦΕΥΣ ΑΠΟΚΟΔΜῆ, ΥΠΑΪ-
 6 ΘΕΙΟΥΣ ΑΥΛΙῶ 'ΧΤΙ ΤΟ ΜΙΣΘΟΝ ΙΪΣΑΤΕ. ΖΩΪΛΟΣ ΔΕ, ΤΗΝ
 7 ΒΑΣΙΛΕΥΣΑΝ ΣΤΑΣ ΤΙΝ' ΠΡΟΣ ΤΟ ΙΟΠΟΝ 'ΤΗΣ 'ΡΗΦΙΟΥ
 8 ΠΛΕΥΡΑΣ, ΜΕΧΕΙΣ ἡΜῶΝ ΤΙΝ' ΤΟΥΤΟΥ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΝ
 9 ΔΙΣΔΙΞΑΜΕΝΩΝ, ΕΙ ΚΑΙ ΤΑΙΣ ΟΙΚΟΔΟΜΙΑΣ ΕΝ Τῇ 15
 10 ΠΟΛΙΝ ΚΑΙ ΠΑΘΗΜΑΤΩΝ ΟΥΛΛΑΞΟΥ. ΑΠΕΡ ΚΑΙ ΚΑΛ-
 11 ΛΙΓΟΣ ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠῆ Π' ΚΑΙ ΘΕΟΦΑΝῆ ΟΙΚΟΔΟΜΙΑΣ
 12 ΑΪΣΤΗ, ἢ ΚΑΛΛΙΓΟΥ ΣΤΑΣ ΟΠ' ΠΑΛΑΙΟΙ, ΟΠ' ΝΥ
 13 ΟΙΟΜΑΖΟΜΕΝ, ΠΡΟΣ Τῇ ΕΔΩΝ Α Τῇ ΔΙΞΗ ΙΔΡΙΣΤΑΙ,
 14 ΟΥΔ' ΤΟΔ ΦΩΡΟΥ ἢ ἢ ΘΕΟΚΛΕΙΑΣ ΟΙΚΙΑ, 'Τ' ΣΡΑΤΗ 20
 15 ΓΩΝ ΤΑ ΧΕΤΑΓΩΓΗ. ΜΕΤΑ ΤΟΥΤΟΥΣ ἈΝΑΤΟΛΙΟΣ ΑΥ
 16 ΣΡΑΤΗΓΟΣ Τ' ΙΪΣΑΝ ΤΑΓΜΑΤΩΝ ΠΕΜΦΘΗΣ, ΤΙΝ' ΧΕΛΗ-
 17 ΜΕΝΩΝ Ἀνατολίῳ ΣΤΑΣ ΟΙΚΟΔΟΜῆ, ΠΑΠΟΔΑΚΑΪΣ Ὑ-
 18 ΛΑΙΣ ΤΑΥΤΩΝ ΔΙΣΚΟΜΙΣΑΣ. ΤΑΥΤΑ ΕΙ ΚΑΙ ΠΑΡΙΡ-
 19 ΓΑ, ΤΟΙΣ ΦΙΛΟΜΑΘΙΣΟΝ ΟΥΚ ΑΧΟΜΨΑ. 25

Per idem tempus Memnonius, Zoilus & Callistus, viri religionis nostræ studiosissimi, ab Imperatore Theodosio missi sunt ut Antiochiæ præssent. Ac Memnonius quidem, opus quod à nobis quoque plepium dicitur, venuisse ac magnifice à solo instauravit, atrium relinquens in medio. Zoilus vero regiam porticum ædificavit, quæ ad meridianum latus porticus Rufini sita, ad nostram usque ætatem vocabulum ejus retinuit, licet ob varias calamitates sæpius mutata fuerint ædificia. At Callistus magnificentum & illustre opus construxit, quod tam veteres, quam nostræ ætatis homines Callisti porticum appellarunt: Ante basilicam in qua jus redditur: è regione fori in quo ædes est magnificentissima, prætorium Magistrorum militiæ. Post hos Anatolius Magister militum in Orientem missus, porticum illam quæ Anatolii dicitur ædificavit, & omnis generis materia eam exornavit. Sunt hæc quidem aliena à proposito nostro: studiosis tamen non invenusta videbuntur.

VALESI: ANNOTATIONES.

ἡ Κατὰ τὸ Ἀναρχίον ἀφῆκεν.] Id est, ut esset Consul-
 larius Syria. Consularis enim Syria regebat urbem Anti-
 ochiam & reliquas urbes Syriae Coeles. Cave porro in-
 telligas, hos tres viros, Memnonium scilicet, Zoilum, ac
 Callistum simul missos esse à Theodosio, ut Antiocheae
 jurisdictioni praesentent. Neque enim hic mos erat Roma-
 norum. Singulos igitur variis temporibus subinde mis-
 sos à Theodosio intelligere debemus. Sciendum praeterea
 est, moris fuisse ut Consulares Syriae, ad conciliandum
 sibi Antiochenis gratiam, aliquod opus publicum con-
 dederent. Docet id Libanius in Antiochico pag. 379. his
 verbis. οὐ δὲ θεωρεῖται οὐ τοῦ μὴ ἄλλως πράττειν τὸν ἄλ-
 λου, γὰρ ἢ τοῦ σφάλλειν μετὰ τὸν ἄλλου τοῦ τὴν αὐ-
 τῶν πόλιν, τοῦ ἐπὶ ἀρχαῖς ἰσχυρῶς ἔσονται ἐκδίδουσι. ὡς
 ἐπεὶ οὐκ ἐπὶ ἀρχαῖς τοῦ βασιλέως, καὶ μόνου, καὶ πλειονῶν,
 τοῦ τὴν ἀρχὴν τῇ πόλει. Id est, Non magis mirandum
 si urbs quae aliis quidem in rebus reliquas vinceret, in stu-
 dio vero aique executione sapientia, non aliarum solum,
 verum etiam suae ipsius decora superaret, Rectores Provinciae
 in sui amorem rapit. Quorum singulis & maxime admi-
 nistrations & medium & exitus hic est, adicere aliquid
 citari. Idem Libanius paulo ante in eadem pagina,
 tria fuisse dicie tribunala in urbe Antiochia, ac totidem
 Advocatorum scholas, pro numero scilicet tribunalium.
 Primum tribunal fuisse videtur Praefecti Praetorio Orien-
 tis, cujus sedes erat Antiochiae. Secundum tribunal fuit
 Comitis Orientis. Tertia fuit jurisdictio Consularis Sy-
 riae Coeles. Verba Libanii sunt haec. αὐτοὶ γὰρ τῶν ἐν τοῖς
 πραιτωρίοις καθήμεναι, οὗτοι γὰρ τοῖς ἐκδιδούσι τοῦ δι-
 καστοῦτος ἀρχαῖονται. Quae sic vertenda sunt. Nam praeter or-
 dinem quae est in Decurionibus, tres Advocatorum schola
 alias congregantur, totidem numero quot sunt fora.

2. Το ἡμετέρον ἔργον] Scribendum puto εἰ ἡμετέρον

Speciēs Alogismos. Id enim postulant leges Grammaticæ.

[3 Τὴν τὴν παλαιὰν ἑρμηνείαν] Sic ediderunt Gouevenses Typographi ex libro Christophoroni, Savilius quoque in suo codice qui pence me est, expuncta voce ἑρμηνείαν, ejus loco substituit hac verba τὴν παλαιὰν ἑρμηνείαν. Atque ita legisse Christophoronomum, ex versione ejus apparet. Sic enim vertit *Qui ad Australe latus tellis Palatii, quod Rusini nomen obtinet, spectat.* Sed cum hac verba nec in Regia codice, nec in optimo exemplari Florentino & Telleriano legantur, merito expungenda esse existimavi.

4 Τὸν στρατηγὸν τῆς ἀνατολῆς] Mansionem Ducum interpretatur Musculus. Nec aliter Christophoriſonius, qui sic vertit. *E regione fori, in quo pulcherrima domus est, quam Praefecti Praefidiorum incolebant.* Ego vero στρατῶν hoc loco intelligendos esse arbitror, non Duces aut Magistros militum, sed Magistratus seu Duumviros qui Graece στρατῶν dicebantur, ut jam pridem observavi, tum in Annotationibus ad Ammianum Marcellinum, tum ad Eusebium. Cur autem ita potius hanc vocem hic accipiendam esse existimem, causa haec est, quod ades illa fuisse dicitur in foro, ē regione Basilicæ in qua jus sedebatur. Hujusmodi porro domicilium melius convenire videtur magistratui municipali, quam Rectori militum. Ades porro istæ στρατῶν Graece dicebantur. Tale fuit strategium Constantinopoli, ut notavi ad librum primum Socratis. Quamquam Auctor Chronici Alexandrini in gestis Imp. Severi aliam affert rationem hujus vocabuli. Sed nunc re attentius examinata, στρατῶν hic intelligo Magistros militum per Orientem, qui praetorium habebant insigne in foro urbis Antiochiæ. Hujus Praetorii mentionem facit Theoph. in Chronico pag. 147. ἀντιόχεια πόλις τῆς εὐρώπης τῆς μακεδονίας τῆς ἀσίας σταθμὸν, καὶ τοῦ τῶν στρατῶν τοῦ στρατάρχου ὄψιν.

V A R I O R U M.

a τῶν] Forte, inquit Dr. Cangius, sic dictum est hoc
edificium, quod in eo lapilli pretiosiores, vel certe ψῶ-

Ne, ad opus Musivum distraherentur. *Gloss. Med. & inf.*
Græc.

De variis bellis quæ tunc in Italia, tum in
Perside gesta sunt, regnante Theodosio.

Περὶ πολέμων ἀφ' ὧν Ἰταλικῶν, καὶ Περσικῶν
οἱ ἐπὶ Θεοδοσίῳ γέγοναι.

EJUSDEM Theodosii temporibus cre-
bre in Europa Tyrannorum rebellio-
nes extiterunt, dum Valentinianus Romæ
imperium administraret. Quas Theodosi-
us oppressit missis ingentibus auxiliis, tam
pedestris, quam navalis exercitus. Persas
quoque insolentia elatos, quorum tunc rex
erat Isdigerdes, pater Vararans, sive, ut
Socrati placet, Vararanes ipse; usque adeo
superavit, ut pacem ipsis per legatos po-
scentibus concederet, quæ ad duodecimum
annum Imperatoris Anastasii permansit. Quæ
res tum ab aliis Scriptoribus prodita sunt
tum ab Eustathio Epiphaniensi Syro ad-
modum eleganter in compendium sunt re-
data. Qui quidem Amidæ quoque urbis
expugnationem scripsit. Eodem tempore
Claudianum ac Cyrum poetas floruisse
perhibent. Ex quibus, Cyrus quidem ad
supremum Præfectorum culmen pervenit,
quam dignitatem majores nostri præfetu-
ram prætorii appellarunt. Fuit etiam Ma-
gister militum in occidente, quo tempore
Carthago capta est à Vandalis; quibus præ-
fatus erat Genferichus.

Eustathius
Epiphani-
ensis.
Claudia-
nus.
Cyrus.

EN τοῖς αὐτοῖς χρόνις Θεοδοσίῳ, ἱπαναράσις
συχναὶ καὶ τὴν Εὐρώπῃ γέγοναι, Οὐα-
λυντιανὸς Ῥώμης βασιλεύωντος· ὃς καὶ ταῦτα
Θεοδόσιος, μεγάλας δυνάμεις ἐπέμψας κατὰ π-
γῆν καὶ θάλασσαν, ἐπέμψεν καὶ πῆλιν στρατῶν. 1
οὕτως δὲ καὶ Περσῶν παρηγοῦνται κατεστάκει, βα-
σιλεύοντος αὐτῶν Ἰσδιγέρδου πατρὸς τοῦ Οὐα- 2
λερῶντος, ἢ ὡς Σωκράτης δοκεῖ, αὐτοῦ Οὐαλερῶντος
βασιλεύοντος· ὃς καὶ προσέδυσσε αὐτοῖς εἰρή-
νῃν χαρίζεσθαι, ἢ καὶ διόρκησι μέχρ' ὧν καὶ
δύο ἐπὶ τῆς Ἀνατολῆς βασιλείας· ἅπαρ ἰστανῆν 3
καὶ ἄλλοις ἐπιτίμματα ἢ δὲ μάλ' ἀπο-
ψῆς καὶ Εὐσταθίου τῶν ἐξ Ἐπιφανίους τῶν Σύρων, ὃ
ὃς καὶ τὴν ἄλυσιν Ἀμίδης συνεγράψατο. τὴν
Φασὶ καὶ Κλαυδιανὸν καὶ Κύρον τοὺς ποιητὰς 23
ἀναδειχθῆναι· Κύρον δὲ καὶ πρὸς τὴν μέγιστον τῆς
ὑπάρχον ἀναδείξαν θρόνον, ὃν ὑπαρχὸν τῆς αὐλῆς οἱ
παρ' ἡμῶν καλεῖσθαι καὶ τῶν ἰστανῶν ἐξη- 20
γήσεσθαι δυνάμειν, Καρχήδονος ὑπὸ Βασιλῆων
καταποδύσας, Ἐλζείχου τὴν τῶν Βαρβάρων ἡγου-
μένην.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Περὶ τῆς καὶ τῆς στρατῶν] Si leges Grammaticæ
sequi volumus, scribendum erit τῶν. Sed quoniam τῶν
στρατῶν in plurali non dicitur, malim equidem scribere
περὶ τῆς καὶ τῆς στρατῶν, ut legitur in Manuscripto codi-
ci Telleriano. Certe in optimo codice Florentino discre-
te scriptum est περὶ τῆς. Paulo post scribendum est διόρκησι,
non ut vulgo editum est διόρκησι.

2 Κλαυδιανὸν καὶ Κύρον τοὺς ποιητὰς] Hic est Claudia-
nus cujus hodie præclara exstant carmina. Verum hoc
loco duplex occurrit difficultas: Quomodo Poeta Lati-
nus hic commemoratur ab Evagrîo, & cur ab eodem
Evagrîo confertur in tempora Theodosii junioris, cum
Claudianus cujus carmina nunc habemus, Arcadio & Ho-
norio regnantibus floruerit, ut docent ejus scripta. Quod
ad primam quæstionem attinet, facilis est responsio.
Claudianus enim non Latina solum, verum etiam Græ-
ca scripsit Poemata. Unde in veteri epigrammate quod
in basi ejus statue erat inscriptum, Virgili simul & Ho-
meri animam in se transfusam habuisse dicitur. Latinum
quidem carmen primum scribere aggressus est anno Chri-
sti 395. quo Consulatus fuerunt Olybrius & Probinus. De
quorum Consulatu elegans carmen conscripsit, quod etiam
nunc exstat. Hic conatus cum feliciter successisset Clau-
diano, animos ei addidit ad Latina deinceps carmina con-
scribenda; cum antea Græcos dumtaxat versus edidisset,
ut ipse testatur in Elegia ad Probinum, his versibus.

Romanos didimus primum de Consule fontes,
Et Latine effisse Græcæ Thaliae rogas.
Incipimusque tuus à fascibus omnia cepi,
Eratque debebo posteriora tibi.

Fuit certe Claudianus natione Græcus, ortus ex urbe A-
lexandria, ut docet Suidas in voce Κλαυδιανός. Idem quo-
que testatur Claudianus ipse in carmine ad Hadrianum
Præfectum Prætorio, qui & ipse Alexandrianus fuit. Nam
de Alexandro Macedone ita scribit,

Conditor hic patria, hic hostibus ille periret.

Et in fine ejusdem carminis hæc habet,

Serviet in miferis cognata potentia civem.
Audiat hoc commune solum, longeque carinis
Nota Pharus, &c.

3 Κύρον] Cyrus Poeta fuit natione Ægyptius, ortus
ex oppido Panopoli. Qui cum ob Poeticæ artis facili-
tatem gratus esset in primis Eudociæ Augustæ, conjugii
Theodosii junioris; erat enim hæc mulier φιλοποιῆς, id
est carminum studiosissima; promotus est ab Imperatore
Theodosio Præfectus Prætorio & urbi. Fuit etiam Ex-
Consul & Patricius, ut scribit Suidas. Postea vero cum
Eudocia Regina ob quasdam occultas causas relicto Pa-
latio Hierosolymam urbem petiisset, Cyrus adempta po-
testate factus est Episcopus Cotyæ urbis Phrygiæ, seu
potius Smyrnæ, ut tradit Auctor Chronici Alexandrini
& Theophanes. Vixit autem usque ad tempora Leonis
Augusti, ut testatur Suidas. Ejusdem Cyri Consulis ac
Poetæ mentionem facit Theophylactus in lib. 2. Histo-
riæ, cap. 8. ubi Ecclesiam Desperæ Virginis Constanti-
nopolis ab eo edificatam esse scribit Theodosii Augusti
temporibus.

VARIORUM.

a Ἰσδιγέρδου] Hic mortuus erat anno 414. neque unquam
bellum movit contra Romanos, sed tantum Persecutio-
nem contra Christianos; quam à filio Vararane excitatam
perpetratam scripsit Socrates, lib. 7. cap. 18. Vid. Pagi ad
ann. 408. n. 3. & ad ann. 430. n. 14. W. L. L. L.
b Ελζείχου] Claruit sub Anastasio Imp. circa ann. 496.

Scripsit compendium Chronicum, inquit Suidas, rerum
ab Ægeæ usque ad Anastasium, libris IX. Amidæ, urbis
 præcipue Mesopotamiæ, expugnationem descripsit, quæ
contigit anno 503.

c Γενferich] Genfericus intravit in Africam anno 429.
juxta calculum Antonii Pagi ad ann. 428. n. 3.

Περὶ τῆς βασιλείας Εὐδοκίας, καὶ Εὐδοκίας τῆς
θυγατρὸς, καὶ ὅπως εἰς Ἀντιόχειαν καὶ Ἱεροσό-
λυμα ἀφίκετο.

De Eudocia Augusta, deque ejus filia Eudo-
cia: et quomodo Eudocia Antiochiam ve-
nerit, et Hierosolymam ingressa sit.

Οὗτος τοίνυν ὁ Θεοδόσιος τὴν Εὐδοκίαν ἐσοικί-
ζεται, τοῦ ὧσπερ αὐτῆς μετὰ λαοῦ βα-
πτίσματος, γένει μὲν Ἀθηναίαν, καλλυπὴ δὲ καὶ
τὴν ὄρεα ἑπρεπῆ, μίσησιν οἱ γυναικῶν Πυλχερί-
ας τῆς βασιλίδος τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς. ἐκ ταύτης
αὐτῇ γίγνεται παῖς ἡ Εὐδοκία, ἣν ὕστερον ἐπεὶ δὴ
χαρὶς ἦγαγε γάμον, Οὐαλασπιανὸς ὁ αὐτοκράτωρ
ἄγει, ἀπείρας μὲν ἐκ τῆς πρὸς οὐτέρου Ῥώμης,
καὶ πλείους δὲ πρὸς τὴν Καισαρείαν. ἡ χρίσις ὅ-
στις ἐπὶ τὴν ἀγίαν ἐκτελεσθῆναι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ
ἡμῶν πάλιν, ὅταν αὐτὴ περὶ γίγνεται, καὶ διημε-
ρήσασα πρὸς τὸν οὐρανὸν λέγει, ὅτι πάλιν ἔπος
ἐφθίγγατο,

Τμητὶς γυνὴς πε καὶ αἵματος εὐχμα
ἑναι.

Τὰς ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐσταύθη σαλεύσας ἀπὸ
κίας ἀντιόχειαν. εἰ δὲ τὰς ἐσταύθησαν ταύτας
εὐδοκίας, ἱερῆς] ὡς ἐξ ἑσθλῆς τῇ γυναικί, φλῆν-
π, καὶ Διοδώρῳ τῷ ἐκ Σαυλίας, Ἀρρι-
ανῶν πε καὶ Πασαίδῳ τῷ ποιητῇ, καὶ πρὸς
567 γε Ὀὐλπιανῶν, Ἀλβανίῳ πε, καὶ Ἰουλιανῶν τοῖς
παλαιστοῖς Σοφιστῶν. ὅτι καὶ εἰκὼν ἐν χαλκῷ
παρακλῆς ἡσυχαστῆς, παῖδιν Ἀντιόχειαν αὐτὴν πε-

Porro Theodosius Eudociam, domo Atheniensem, forma elegantem, nec ignaram artis poeticæ, interventu Pulcheriæ Augustæ sororis suæ, uxorem duxit, cum illa salutaris lavacro prius tincta fuisset. Ex ea Theodosius filiam suscepit, Eudociam nomine. Quæ postea cum nubilis evasisset, nupsit Valentiniano Imperatori, qui Roma profectus, Constantinopolim uxoris ducendæ causa venerat. Eudocia vero diu postea, dum ad sanctam Christi Dei ac Domini nostri civitatem pergeret, venit Antiochiam. Ibi cum publice verba fecisset ad populum, orationem suam hoc versu clausit,

Et spero, et laetor, vestro me ex fami-
liæ nasci.

Colonias scilicet significans, quæ illuc deductæ fuerant ex Græcia. Quas si quis accuratius cognoscere desiderat, scripserunt de iis diligenter Strabo Geographus, Phlego, Diodorus Siculus, Arrianus, & Pifander poeta: Ulpianus præterea, & Libanius ac Julianus, Sophistarum omnium præstantissimi. Quam ob causam Antiochenes statua ex ære fabrefacta eam hono-

VALBII ANNOTATIONES.

1 ἡ χρίσις ὅστις] Addenda videtur particula hoc modo, ἡ δὲ χρίσις. Sic enim hanc particulam addideris, hæc de Eudocia Eudociæ filia intelligitur, de qua proxime locutus est Evagrius. Verum adjectio particulae δὲ, non jam de Eudocia, sed de Eudocia matre sermone institui designat.

2 Ἐσταύθη γυνὴ] Pessime Musculus & Christophorus hunc locum intellexerunt. Putarunt enim per vocem ἐσταύθη significari urbem Hierosolymam, cum intelligatur urbs Antiochia. Etenim Evagrius Historiam suam scripsit Antiochiæ, qua in urbe fortunatum suum domicilium fixerat, ut in Prolegomenis ostendimus. Sed & Nicephorus in eundem errorem prolapsus est. Nam in cap. 1. libri xiv. ubi hunc Evagrii locum describit, vocem ἐσταύθη de urbe Hierosolymitana intelligit. Atqui ex sequentibus Evagrii verbis facile erat animadvertere, hæc de urbe Hierosolymitana dici non potuisse. Neque enim Hierosolyma Græcorum fuit colonia, sed potius Judæorum, & postea Romanorum. Nec Ulpianus, Libanius & ceteri ab Evagrion laudati Scriptores, de Hierosolyma urbe scripserunt. Nec Eudocia Augusta quæ domo erat Atheniensis, cives Hierosolymitanos compellere potuit hoc versu,

Ἐσταύθη γυνὴς καὶ αἵματος εὐχμα ἑναι

Certe Auctor Chronici Alexandrini aut Eudociam ex suo eury verba fecisse ad Antiochenos.

3 Στράβων] Locus Strabonis quem indicat Evagrius, extat in lib. decimo sexto pag. 750. editionis Parisiensis.

4 Πασαίδης καὶ ποιητῆς] Duo fuerunt Pifandri Poetæ. Alter Rhodius, qui Hecateum carmen duobus libris scripsit, quod est de Herculis rebus gestis. Hunc quidam Heliodoro antiquiore non faciunt. Alii vero in Olympiadem tritellinam tertiam eum conferunt, ut scribit Suidas. Alter fuit Pifandrus Lycæonius, ortus Larandæ oppido Lycæonæ, Nestoris Poetæ filius. Suidas eum floruisse scribit, regnante Alexandro Marmice filio. Hic libros sex ἱερῶν θεολογικῶν heroico carmine conscripsit, varia omnis generis Historia refertis, ut testatur Suidas. Eiusdem operis meminit etiam Zosimus in lib. 5. ubi de Hemone urbis conditi loquitur, ὅς ἐστι ποιητὴς ἱερῶν θεολογικῶν, ὁ τῇ πόλει ἱερῶν θεολογικῶν ἐπιγράψας πόλιν, ὅς ἐστιν, ἱερῶν θεολογικῶν, quæ Zosimi verba ita vertit Leunclivius: Siculis

Pifander Fasta memoria prodidit, qui heroicarum dæmoniarum puriorum titulo totam hanc propemodum Historiam complexus est. Non est hic sensus Zosimi verborum. At enim Zosimus, Pifandrum Poetam in carmine illo de heroum ac Dæmoniarum auptis, universam propemodum Historiam complexum fuisse. Idem etiam testatur Suidas, cum ait de Pifandro, ἔγραψεν ἱερῶν θεολογικῶν δι' ἑνὸς τοῦ ἐπιγράψας ἱερῶν θεολογικῶν το βιβλίον ἑ. In hoc igitur opere Pifander de Triptolemo Argivo deque Io scripserat, qui primi Antiochiam urbem Syriæ considerunt. Porro id opus scadeceim libris comprehensum fuisse videtur, non autem sex, ut perperam legitur apud Suidam. Nam Stephanus in libro de urbibus, decimum & quartum-decimum Pifandri librum citat.

5 Οὐλπιανῶν] Hic est Ulpianus Antiochenus Sophista, qui primum quidem Emesæ, postea vero Antiochiæ Rhetoricam docuit principatu Constantini, ut testatur Suidas. Eiusdem meminit Eunapius in vita Proxeræ Sophistæ. Hic igitur inter reliquas Orationes quas ab illo scriptas fuisse refert Suidas, peculiarem orationem in laudem patris suæ conscripserat, in qua de coloniis vario tempore in eam deductis loquebatur.

6 Ἀλβανίῳ] Libanius Antiochenus Sophista scripsit orationem quæ Ἀντιόχειας inscribitur, quæ etiamnum extat in secundo ejus operum tome edita. Nec dubium est quin Evagrius hoc loco eam orationem designet. Porro Libanius in supradicta oratione cunctas Græcorum colonias quæ Antiochiam variis temporibus deductæ sunt, accurato recenset. In his etiam Athenienses commemorat, quos Seleucus, eversa urbe Antigoniam, transluxit Antiochiam.

7 Καὶ Ἰουλιανῶν] Quis sit hic Julianus Sophista, nondum comperi. Fuit quidam Julianus Cappadox, omnium sui temporis Sophistarum qui Athenis Rhetoricam docebant, facile princeps. De quo multa refert Eunapius in libro de vitis Sophistarum. Eum Suidas floruisse scribit Constantiniani magni temporibus. Sed quod eundem Callimachi Sophistæ temporibus equalem fuisse dicit, in eo secum ipse pugnat, cum Callinicus Sophista Philippi & Gallieni principatu vixerit. Duos igitur Julianos Athenis Sophistas fuisse crediderim. Quorum prior isdem temporibus vixit quibus Callinicus Sophista. Alter vero principatu Constantiniani magni.

M m 2

μεχασιν,

solet. Ita porro sine sensu affectuque edere didicerunt, ut apud Caupones ac Dardanarios, si necesse fuerit, edant, nec locum, nec cultum, nec aliud quidquam reverentes. Balnea item publica frequenter adeunt, & simul cum mulieribus diversantur & lavant. Adeo omni perturbatione animi superiores, ut naturæ ipsi vim inferant, & nec aspectu, nec tactu, nec amplexu ipso mulieris, ad ea quæ naturæ ipsorum propria sunt, inclinari queant. Sed cum viris quidem viri sunt, feminæ vero cum feminis. Non enim unius, sed utriusque simul sexus esse cupiunt. Denique ut compendio dicam, in hoc præstantissimo ac divino vivendi genere, virtus leges naturæ contrarias fert, ut scilicet ex rebus ad victum necessariis nihil eis impertiat ad satietatem. Quippe lex monastica ipsis præcipit, ut esuriant ac sitiant, corpusque eatenus tegant, quoad poscit necessitas. Porro vivendi ratio apud illos, adeo exacta lance librata est, ut quoties in contrarium tendunt, nullam sentiant rerum mutationem, quamvis magna sit inter eas distantia. Res enim contrariæ usque adeo commixtæ sunt, divina gratia ea quæ misceri non possunt, inter se jungente ac rursus separante: ut vita & mors, quæ natura & rebus ipsis inter se maxime pugnant, in illis simul habitent. Quippe ubi perturbatio est, mortuos illos esse oportet ac sepultos. Ubi vero precatationis tempus est, tum robusto corpore & alacres, tametsi affecta jam ætate, esse debent. Utraque porro vita in illis adeo conjuncta est, ut quamvis carnem penitus abjecerint, vivant tamen, & una cum viventibus conversentur, ægrotum corporibus medicinam adhibentes, & supplicantium vota Deo offerentes, reliqua denique perinde ac in priore vita peragentes, nisi quod rebus necessariis non indigent, nec loco ullo circumferibuntur; sed omnes audiunt, & cum omnibus conversantur. Sunt apud illos crebræ & indefessæ genuum flexiones, ac rursus stationes laboriosæ, solo desiderio senectutem illorum & voluntariam infirmitatem recreante. Athletæ sunt carnis expertes, luctatores sanguine carentes: qui pro convivio ac deliciis jejuniū habent, & pro mensa opipara, ut nihil quoad fieri potest, degustent. Quoties peregrinus ad eos quispiam advenerit, licet matutino tempore, singulari

ἀπαθὲς ἰδίῳ φιλοσοφῶσι, καὶ παρὰ καπνίλῳ 1
ἢ παλιγκαπήλῳ δῖνοι, ὃ τόποι, ὃ πρόσωποι, οὐδέ τι τῶν πάντων ἐξελυθόμενοι. καὶ βαλα-
ρεύειν ἢ συχοῖς ὁμιλοῦσι, τὰ πολλὰ γυναιξὶ συν-
3 αὐλιζόμενοι, καὶ συλλουόμενοι. οὕτω τῶν παθῶν
ἀφελόμενοι. ὥς καὶ τῆς φύσεως τυραννίσαν, καὶ
μηδὲ τῇ ὄψει, μηδὲ τῇ ἀφῇ, μηδὲ μὲν αὐτῇ τῇ
ἀειπλοῦν τοῦ θήλειος ὡς τὴν ἰδίαν ἀπει- 2
θεῖν φύσιν· μὲν ἀνδρῶν δὲ, ἀνδρας εἶναι, μὲν γυ-
10 ναῖκα δὲ τι αὐ γυνῆρας, ἐκείρας τι μετέχου ἐί-
λατο φύσεως, καὶ μὴ μίας εἶναι. συνελόντι τοῖσι
εἰπὼν, εἰ τούτῳ τῷ πατρὶ καὶ θεφίρῳ βίῳ
ἢ ἀρετῇ τῇ φύσιν ἀπομοθεῖν, οἰκίους πηγαμένῃ
νόμους, ὥς μηδὲς αὐτοῖς τῶν ἀναγκαίων μετέδι-
15 δῶν ὅσα γὰρ κοινὰ εἶναι. περὶ δὲ αὐτοῖς ἢ διψῇ
ὁ σφῶν ἐγκαλόμενα νόμος, ἀειτέλλων τι τὸ σῶ-
μα πρὸς τὸ μέναι, ὅσοι ἢ ἀνάγκη βιάζεται. ὅπως
τι αὐτοῖς ἢ διατὰ ἀνείκελιν ἀνταρκαλίβεται ζυ-
γῆς, ὥς ἐκ ἀφαιρέτου χωρῶσι αὐτοῖς τὴν ῥο-
20 πὴν ἀνταρκαλίβειν εἶναι, καὶ ταῦτά γὰρ πολὺ δι-
εῖναι. ποσὺν γὰρ αὐτοῖς τὰς ἀντιὰ κέρχεται,
τῆς θείας τὰ ἀμικτὰ συναγούσης, ἢ αὐτὰς δια-
ρούσης χάριτος, ὥς ζῶντες εἰς αὐτοῖς καὶ νέκρως
συνωκεῖν, τὰς ἀντιὰ καὶ τῇ φύσιν ἢ τοῖς πράγμα-
25 σιν. εἶτα μὴ γὰρ πάσης, νέκρως εἶναι δεῖ καὶ τῶν
τάφων ὥς· εἶτα δὲ ὡς οἶον ἰκετεῖα, ῥωμαλίας
τὸ σῶμα, σφραγίσας τὴν ἀκμὴν, καὶ ἔξωτοι ἢ
ἡλικίαν ὥς. ἢ ὅπως αὐτοῖς ἑκάστης συμπλέκε- 3
ται βίος, ὥς ἀμείλι καὶ τὴν σάρκα τέλει δῶ-
30 θέμενοι, ζῶντες αὖ, καὶ τοῖς ζῶσι συνωκεῖνται.
καὶ σῶμασί τι εἶναι προσφύοντες καὶ πᾶσι τῶν
ἰμηνούντων φωνῆς τῷ θεῷ προσάγοις, τὰτι
ἄλλα ὁμοίως τῇ πρῶτῃ βίῳ διεκπελοῦν-
ται, ὅσα μὴ τῶν ἀναγκαίων δίδωται, ἢ τόπων 4
ἀειροῦνται· πάντα δὲ ἀκούειν, καὶ πᾶσι συλ-
πῶν. εἰ δὲ γινώσκῃ αὐτοῖς συχρῶν ἢ ἀδιάκο-
5 πῳ κλίσας, ἑπαιτάσας τοὺς σύμποτοι, μόνος τῆς
ἐφείσεως ἀναζωπυρούσης αὐτοῖς τὴν ἡλικίαν, καὶ
τὴν ἐκούσιν ἀδελφῶν ἀσπρκοί πῆς ἀθληταῖς
ἀναίμετες παλαῖται, εἰ γὰρ παιδαίσαν τι καὶ τρυ-
40 φῇ τῶν νεστῶν ἔχοντες, καὶ τρέφονται ἀφαιρέτου
τὸ μηδὲς ὥς οἶον τι ἀπανάσας. ὁπόταν ξείνος
παρ' αὐτοῖς ἀφίκεται καὶ ἐξ ἐωθινῶν, οὕτω πάλιν

VALESII ANNOTATIONES.

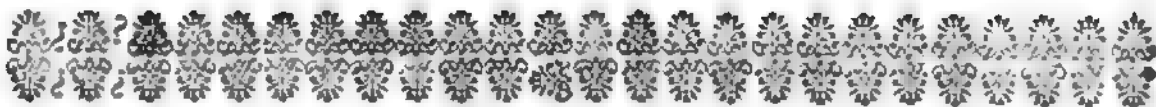
1. Καὶ παρὰ καπνίλῳ ἢ παλιγκαπήλῳ.] Hunc locum ita vertit Christophorus. Adeo etiam sine delectatione cibum capiunt, itaque ea re tam austera exerceant disciplinam, ut sit ad cauponatum, sive ad lupanar eos divertere eosque necessitas, nec locum refugiant, etc. Secutus est sine dubio Christophorus expositionem Nicephori, qui hæc Evagrii verba ita reddidit. καὶ ἐν καπνίλῳ ἢ παλιγκαπήλῳ, ὡς οἶον δῖνον εἶναι, etc. Ego vero ex optimo codice Florentino hunc locum ita restitui, καὶ παρὰ καπνίλῳ ἢ παλιγκαπήλῳ δῖνοι, etc. Quid sint παλιγκαπήλοι, & quid dīcent ἢ καπνίλοι, cupōis notum esse existimo. Quantum καπνίλοι distat à mercatore, tantum ἢ καπνίλοι distat παλιγκαπήλοι. Glossæ veteres παλιγκαπήλοι Latine dardanarium reddunt.

2. Ἀπομθεῖν φύσιν.] Non displicet conjectura doctorum virorum, qui ἀπομθεῖν emendaverunt. Quam lectionem secutus est Christophorus, ut ex versione ejus apparet. Nicephorus tamen vulgatam scripturam retinuit,

3. Ἐκείρας συμπλέκοντες βίος.] Joannes Langus de presentī & futura vita hæc verba exponit. Sic enim Nicephori sui locum interpretatus est. Vitam utramque hīc presentem videlicet & futuram, ita complēunt & conjugant, ut carnis, etc. Ego vero per utramque vivendi rationem, secularem & monasticam hic intelligi existimo. Idque sequentia Evagrii verba manifeste confirmant. Sequitur enim πᾶσι ἄλλα ὁμοίως τῇ πρῶτῃ βίῳ ἀνταρκαλίβειν.

4. Ὅσα μὴ τῶν ἀναγκαίων δίδωται.] Rectius apud Nicephorum legitur hoc modo, ὅσα μὴ τῶν ἀναγκαίων εἰδῶν ὥς ἢ τῶν ἀειροῦνται. Quæ sic vertit Joannes Langus. Idem ut in priore vita degentes, preterea quod rebus necessariis non indigent, & loco amplius circumferibuntur.

5. Ἐπαιτάσας τοὺς σύμποτοι.] Scribendum videtur οὐδ' ἔτι. Hæc enim duo vocabula frequenter inter se coniunguntur in MSS. exemplaribus deprehendi.

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩ ΔΕΥΤΕΡΩ ΤΟΜΩ ΤΗΣ
Εκκλησιαστικῆς ἱστορίας Εὐαγγέλιον.

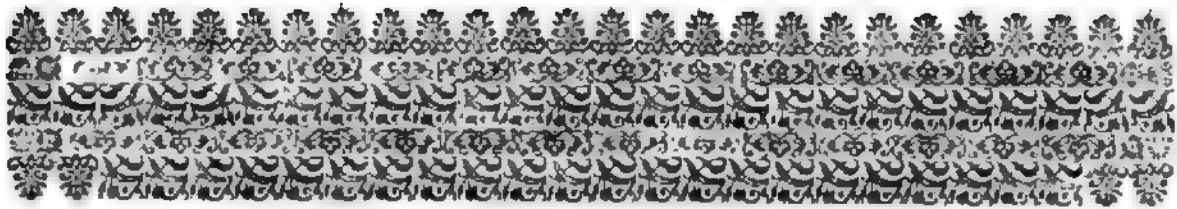
- α' Περὶ ΜαρκIANO βασιλέως, καὶ εἰς σύμβολα προσηγήσαντο τὴν βασιλείαν αὐτοῦ
μηρίαζα.
β' Περὶ τῆς ἐν Καρχηδὸν συνόδου, καὶ πόθεν τὴν αἰτίαν τῆς συνελθούσης ἔχον.
γ' Εὐφρασις τῷ θάκτῳ αἵου τῆς μεγαλομάρτυρος Εὐφρημίας, τῆς ἐν Καρχηδὸν καὶ
διήκοις τῶν γινόμενων ἐν αὐτῇ θαυμάτων.
δ' Περὶ τῆς ἐν τῇ συνόδῳ κληθέντων καὶ τυπωθέντων, καὶ ἐκ Δόσκορος ὁ Ἀλεξανδρίας καθε-
ρίθη· Οὐδὲν δὲ καὶ Ἰβας, καὶ πῶς ἔπρεν ἀπεκλίνεσθαι.
ε' Περὶ τῆς γινόμενης γάσιως ἐν Ἀλεξανδρίᾳ, χάριν τῆς χειροτοσίας Προτερίου, ἰμοίως
καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις.
ς' Περὶ τῆς γινόμενης ἀνομβρίας, λίμνη τε καὶ λοίμω· ὅπως τε παροξύνετο ἡ ποί χόρος
αὐτομάτως ἢ γῆ τὴν κάρποις ἐδλάσθηεν.
ζ' Περὶ τῆς αἰαυρίσεως Οὐαλοππιανοῦ καὶ ἀλάστορος Ῥώμης· καὶ πῶς ἑτέρων βασιλευσάντων
αὐτῆς.
η' Περὶ τῷ θανάτῳ ΜαρκIANO, καὶ τῇ βασιλείᾳ Λέοντος· καὶ ἐκ οἷ τῷ Ἀλεξανδρίᾳ αἰρε-
σιῶν τῇ Προλίριον ἀποσφράττισεν· Τιμοθέῳ δὲ τῷ Αἰλίου τῷ ἀρχιερωσύνην παραδίδεσθαι.
θ' Περὶ τῇ ἱερικλίᾳ Λέοντος βασιλείᾳ.
ι' Περὶ ὧν οἱ ἐπίσκοποι, καὶ Συμεὼν ὁ κισίτης ἀντίγραφον.
ια' Περὶ τῇ ἐξορίας Τιμοθέου τῷ Αἰλίου, καὶ τῆς χειροτοσίας Τιμοθέου τῷ Σαλοφακιάλου,
καὶ περὶ Γενναδίου καὶ Ἀκακίου, τῷ Κωνσταντινουπολιτῶν.
ιβ' Περὶ τῷ μαρτύρῳ ἐν Ἀποχέᾳ σισμῷ μὲν ἔτη τετρακόντια μζ'. τῷ μζ' Τρωαίῳ.
ιγ' Περὶ τῷ ἐμπερησμῷ τῷ ἐν Κωνσταντινουπόλει.
ιδ' Περὶ χαβλικῶν πημάτων.
ιε' Περὶ τῷ γάμῳ Ζήνωνος, καὶ Ἀριάδης.
ισ' Περὶ Ἀθημίου βασιλέως Ῥώμης, καὶ τῇ ἐξ αὐτοῦ βασιλείᾳ.
ις' Περὶ τῇ πλεινῇ Λέοντος, καὶ βασιλείᾳ τῷ μακρῷ Λέοντος, καὶ αὐτοῖς Ζήνωνος καὶ πατρὸς
αὐτοῦ.
ιθ' Επιτομὴ τῇ καθέβηται ἐν τῇ ἐν Καρχηδὸν συνόδῳ ἐν τῷ τέλος τῷ Δευτέρῳ τόμῳ περὶ μένη.

IN SECUNDO LIBRO. ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ
Evagrii hæc continentur.

- CAP. I. DE Marciano Imperatore, & quæ signa Imperii ejus præcesserint.
II. De Synodo Chalcedonensi, & quam ob causam congregata sit.
III. Descriptio templi magnæ martyris Euphemie in urbe Chalcedonensi, & miraculorum
quæ illic sunt narratio.
IV. De iis quæ in Synodo agitata sunt & sancita: & quomodo Dioscorus Alexandria Episcopus depositus sit: Theodorus autem & Ibas alique nonnulli, restituti sint.
V. De seditione quæ Alexandria facta est ob ordinationem Proterii: & de ea quæ con-
tingit Hierosolymis.
VI. De siccitate, & de fame ac peste. Et quomodo in quibusdam locis tellus sua sponte
fructus ediderit.
VII. De eadem Imperatoris Valentiniani, & quomodo capta sit Roma: & de Imperatoribus
qui post Valentinianum regnarunt.
VIII. De obitu Marciani, & de Imperio Leonis: & quomodo hæretici Alexandria Prote-
rium quidem occiderunt, Timotheum autem Ælurum Episcopum elegerunt.
IX. De circularibus litteris Leonis Augusti.
X. De his quæ Episcopi & Symeon Stylita Leoni rescripserunt.
XI. De exilio Timothei Æluri, & de Ordinatione Timothei Salofacioli. Item de Genna-
dio & Acacio Constantinopolitanis Episcopis.
XII. De terræ motu qui contigit Antiochiæ, trecentis & quadraginta septem annis post illum
qui temporibus Trajani contigerat.
XIII. De incendio quod accidit Constantinopoli.
XIV. De Universalibus calamitatibus.
XV. De Nuptiis Zenonis & Ariadne.
XVI. De Anthemio Imperatore urbis Romæ, & de iis qui post illum imperarunt.
XVII. De morte Leonis, & de Imperio Leonis Junioris, & Zenonis patris ejusdem.
XVIII. Compendium Actorum Synodi Chalcedonensis, positum in fine libri secundi.

ΕΥΑΓΓΡΙΟΥ

ΕΥΑΓΓΡΙΟΥ ΕΥΑΓΓΡΙΙ
ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ SCHOLASTICI
ΕΠΙΦΑΝΕΩΣ EPIPHANIENSIS
Καὶ ἀπὸ ἐπαρχῶν, Et ex praefectis.
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ECCLESIASTICÆ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ HISTORIÆ
TOMOS ΔΕΥΤΕΡΟΣ. LIBER SECUNDUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'. CAPUT I.

Περὶ Μαρκιανῆ βασιλέως, καὶ οἷα σύμβολα ὡς 10 De Marciano Imperatore, et quæ signa imperii
ἦσαν αὐτοῦ, τὴν βασιλείαν αὐτοῦ μηνύοντα. ejus præcesserint.

Ἀμὲν ἐπὶ τοῖς Θεοδοσίου γενέσθαι χρό-
νοις, τῇ πρώτῃ διέληπται ἀναλύσει.
Φέρε δὲ Μαρκιανὸν εἰς μέσσην ἄγρην τῆ
αἰδέμεναι Ῥωμαίων αυτοκράτορα, πρότερον ἐφορήσω- 15
μεν, τίς τε ἦν καὶ ὅθεν, καὶ ὅπως τῇ βασιλείᾳ Ῥω-
μαίων ἀνέστητο· οὕτω τε καὶ ὑπ' αὐτοῦ γενη-
μένα καὶ τῆς ἰδίας ἀποδόμῃς καὶ ἑστέρας. Μαρκα-
νὸς τοίνυν ὡς ἄλλους τε πολλοῖς καὶ μὴ καὶ Ἰπρίκω 20
ἐφορῇ τῷ ῥήτορι, ἦν δὲ Θεῶν τὸ γένος, ἀνδρὲς 20
τραπωπικῶ παῖς· ὅς γε τῆς ἑκατὸς βιοτῆς με-
ταλαχῶν ἐκφυγόντων, παρὲς τῇ Φιλίππου πόλει
τὰς ὁμάδας ἔχων, ἵστα καὶ τραπωπικῶς ἐδύνατο συ-
τιλάσθαι τὰ γυμνασίου. ἀνὰ δὲ τῇ ὁδῷ διεῖται πο-
σφαγὴς σῶμα ἐπὶ γῆς ἐρημικόν. ὃ παρὰ τῶν, ἦν 25
καὶ τὰ ἄλλα παύειντος, καὶ εἰς τὰ μέγιστα Φι-
λαθροπόλεως, ἔατο τὸ γενομένον, καὶ ἐπὶ πολὺ
τῇ πορείᾳ ἐπέχετο, τῇ εὐχόμενος μετὰ δουλοῦναι βυλόμε-
νος. ἐκείνῳ δὲ πρὸς τὸ τοῦτο τείναντο, ταῖς δὲ τῇ
Φιλίππου πόλει προσήγαντο ἀρχαῖς αἰ τῇ Μαρ- 30
κίανῳ ὡς ἀποδοῦναι, τὰ δὲ τῆς μεταφορῆς ἀν-
ηράτων. καὶ δὴ τῇ τροχασμῶν, καὶ τῇ εὐχόμενος πλείων τῇ
ἀληθείᾳ καὶ τῆς γλώττης ἐχρηκότων, τῇ Φόβῳ τῇ
ἀνδρὸς ἀναισθητοῦ, καὶ μεταφύων γε πινὰς μέλλοντος 35
ὡς ἀνιδύων· ὅς τινος κεφαλὴν ἀποθνήσκοντος πινὼν
τῇ δρασμάτος, τινος κεφαλὴν τῇ Μαρκίανῳ χα-
ρίζεται. ὅπως παραδίδωκε σὺν αὐτῇ, ἢ πρὶν τῇ αὐτῇ
2 τραπωπικῶν τινος ἀφῆκεν, ὅς αὐτῇ παραλήλφ

Et quæ Theodosii junioris tem-
poribus gesta sunt, superiore li-
bro complexi sumus. Jam ve-
ro Marcianum celebrem illum
Romanorum Imperatorem, in medium pro-
ducentes, primum exponamus quis & unde
fuerit, & quonam modo ad imperium per-
venerit. Deinde res ab illo gestas, suo lo-
co ac tempore referemus. Igitur Marci-
anus, sicut cum ab aliis multis, tum à Pri-
scō rhetore proditum est, oriundus fuit ex
Thracia, patre militari. Qui cum pater-
num vivendi genus sequi cuperet, Philip-
popolim pertexit: ibi militaribus numeris
adscribi se posse confidens. Dum vero
iter faceret, offendit cadaver hominis re-
cens cæsi, quod humi projectum jacebat.
Cui assistens; erat enim cum alia egregi-
us, tum admirabili humanitate ac miseri-
cordia præditus; casum ejus miseratus est,
fatisque diu illic substitit, cupiens homini
justa persolvere. Id factum conspicati qui-
dam, retulerunt Magistratibus Philippopo-
licos. Qui mox comprehensum Marcianum
de cæde hominis interrogarunt. Cumque
conjecturæ & indicia plus quam veritas
ipsa, & quam lingua rei cædem pernegan-
tis valuissent, jamque Marcianus homici-
diæ poenas daturus esset, repente divina
providentia cædis autorem prodidit. Qui
capite suo poenas sceleris persolvens, Marci-
ani caput servavit. Hoc modo præter expe-
ctationem servatus, ad quemdam illic mili-
tarem numerum venit, ut in eo militæ no-

VALENTI ANNOTATIONES.

1 Περὶ αὐτοῦ ἐφῆκεται καὶ ἄλλοις] Scribendum est Περὶ αὐτοῦ
ut legitur in codice Telleriano, & apud Nicephorum in
lib. 15. Hic est Priscus ex cujus Historiarum libris ex-
cerptas legationes habemus.
Tom. III.

2 ὅς αὐτῇ παραλήλφον βυλόμενος] Recte Musculus
vertit, ut in eo multis nomen daret. Non quod παρα-
γόμενος ad verbum, idem sit ac nomen dare: Nam παρα-
γόμενος proprie significat petere atque ambire. Sic Dio-
N n βυλόμενος.

SAC.
V.Eustathius
Beryti Ep.

ad Concilium evocatum esse dicit. Sed rem aliter se habere ex eo liquet, quod Nestorius in illa Synodo passim anathematizatus est. Idem etiam discrete testatur Eustathius Episcopus Beryti, in literis quas ad Joannem Episcopum & ad alterum Joannem presbyterum de rebus in Synodo gestis scripsit his verbis. Occurrentes denuo ii qui Nestorii reliquias postulabant, contra Synodum vociferati sunt: qua de causa viri sancti anathemate damnantur? Adeo ut Imperator indignatione commotus, protectoribus suis mandaverit ut eos procul expellerent. Quomodo igitur Nestorius evocatus sit, qui jampridem è vivis excesserat, equidem non video.

CAPUT III.

Descriptio templi magnæ Martyris Euphemie in urbe Chalcedonensi: & περιεχομένη quæ illuc sunt narratio.

De Euphemie
Sacr.
p. 316. n.
a.

CONGREGANTUR itaque in Basilica Euphemie Martyris, Chalcedone, quæ urbs est provincie Bithyniæ. Distat autem hæc Basilica à Bosporo duobus circiter stadiis, sita in loco quodam amœno & molliter acclivi: adeo ut qui in Martyris templum ascendunt, nullum ambulationis laborem sentiant, sed repente sublimes appareant, intra ipsam Basilicam consistentes. Ex qua, tanquam è specula, oculos demittentes, subjectos campos cerunt in planitiem porrectos, viridi gramine vestitos, ac segetibus veluti fluctuantes, atque omni arborum genere exornatos: montes præterea silvofos, sensim se se attollentes atque incurvantes. Diversa denique maria: hæc quidem serenitate renidentia, & litoribus suaviter ac placide alludentia: ubi scilicet tranquilla sunt loca, absque ventis ac tempestatibus. Alia vero æstuantia & fluctibus infrementia, cochleas, algam, & ex testaceis levissimos quosque pisciculos reciproco æstu deferentia ac denuo retrahentia. Porto templum ipsum situm est è regione Constantinopoleos: adeo ut tantæ urbis aspectu templum non mediocriter venustetur. Constat autem ex tribus amplissimis ædibus. Prima est sub dio, longo atrio & columnis undique exornata. Post hanc altera, longitudine ac latitudine, & columnis propemodum similis: hoc uno discrepans, quod culmen habet impositum. In cujus Boreali latere ad ortum solis, ædes est rotunda in modum testudinis, admodum artificiose elaborata, columnis & materia & magnitudine inter se paribus in-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Εκφρασις τοῦ Ἀκτινίου οἴκου τῆς μεγαλομάρτυρος Εὐφημίας, τῆς ἐν Καλχηδόνι καὶ διήγησις τῶν γινομένων ἐν αὐτῷ θαυμάσια.

ΑΛΙΣΣΟΤΑΙ τοίνυν ἀνὰ τὸ ἱερὸν τέμενος Εὐφημίας τῆς Μάρτυρος ὅσῳ ἱδρύται μὲν ἐπὶ τῆς Καλχηδονίας τῇ Βιθυνίᾳ ἔθρουται ἀπέκτισται δὲ τῷ Βροσπύριον σταδίαις ἑκ πλείοσι δύο, ἐν τῇ τῷ Ὀφύων χωρίῳ ἡρέμα προσκείμενῃ ὥστε πύς ἀεὶ πᾶν ἀναισθητοῦς εἶναι τοῖς ἐς τὸν πῶτον ἀπὸ οὐσὶ τῆς μάρτυρος, ἑξακτῆς τε μετῴρους εἶναι εἶναι τῇ ἀνακτόρῳ γινομένης. ὥστε τὰς ὄψεις ἐκχέουσιν ἐκ ὧσιν, ἀπᾶντα θεωρεῖν ὑπερνωμένα πεδία, ὁμαλῇ καὶ ὑψηλῇ τῇ πρὸς χλοάζοντα, λήϊσις τε κυμαίνοντα, καὶ παντοδαπῶν διόδων τῇ θέρῃ ὡρεῖζόμενα. ὅρη τε λεία ἐς ὕψος ἀπρεπῶς μετωριζόμενα τε καὶ κυρτύνοντα. ἅπαντα καὶ πλάγῃ ἀφ᾽ ὅρα, τὰ μὲν τῇ γαλήνῃ περφυρόμενα, καὶ ταῖς ἀκταῖς προσκαίζοντα ἡδὺ τε καὶ ἡμερον, ἡδὲ ἡμέρα τὰ χεῖρα κενεῖται τὰ δὲ παφλάζοντα τε καὶ τοῖς κύμασι ἀγριάζοντα, καὶ χληκὰς τε καὶ Φυκία καὶ τῷ ὄρεσιν ὁρμαίνοντα τὰ κυρτύνοντα. τῆς ἀνακτοῦς τῇ κυμαίνοντα αὐτῆς ἀνασφραζόμενα. ἀπὸ δὲ τῆς Κωνσταντίνου τοῦ τέμενος ὥστε καὶ τῇ θέρῃ τῆς τοσαύτης πόλεως, τῇ καὶ ὡρεῖζόμενα. τρεῖς δὲ ὑψιστάμενοι οἴκοι τὸ τέμενος. εἰς μὲν ὑπαίθριος, ἐπιμήκει τῇ αὐλῇ καὶ χίοντι πάντοθεν κοσμήμενος. ἑτεροῖς τε αὖ μὲν τῶν τοῦ τε ὄρους τὸ τε μήκος, τὸ τε ὕψος μικρὸν παραπλήσιον μόνον τῷ ὀπίσθῳ ὁρῶν διαλλάττει. ὁ δὲ τῷ Βόρειον πλάγῃ πρὸς ἡλίον ἀνίσχοντα, οἶκος ὡρεῖται εἰς θόλον δὲ μάλα τεχνικῶς ἐξησκημένους χίοντι, ἴσοις τῷ ὕλῃ, ἴσοις τὰ μεγέθη

VALESII ANNOTATIONES.

peratoris, ut ex hoc loco conjicere licet, usque ad Principatum Anastasii. Scripsit autem non sincere atque moderate, quemadmodum Historiam scribere docet, sed gratia atque odio corruptus, hoc est ἰσχυρῶς ut ait Evagrius. Idem de eo testatur in lib. 3. cap. 7. his verbis: καὶ τοῦτο μὲν ἂν φητο ἀντρογυμνῶς, παρῶν, ἰσχυρῶς τὸ ἔλεον παραγυμνῶς συγχέει. Sed & in cap. xviii. ejusdem libri, eundem Zachariam negligentiam arguit.

1 Μεταπαραπομπὴ γὰρ. In Manuscripto codice Florentino hic locus integrior legitur hoc modo: ἐκ τῆς ὑπερβολῆς μεταπαραπομπῆς καὶ ἰσχυρῶς φησι.

2 Χίοντι μικρὸν παραπλήσιον. Hunc locum correxi ex Manuscripto codice Florentino in hunc modum παραπλήσιον. Nicephorus tamen vulgaram lectionem secutus est. In Telleriano codice. scriptum invenio μικρὸν παραπλήσιον.

VARIORUM.

a Ἐξ ὕλης] Harpocration ait, Tholus ab Atheniensibus vocari locum ubi Prytanes convivantur: à quibusdam

vero οὐλῆς, à rotunda ædificii forma, quæque pilici instar est, ab Italis dicitur varpula.

**SÆC.
V.**

nec in alium colorem mutatur sacer cruor. Hoc autem miraculum fit, non certo aliquo ac definito temporis spatio, sed prout Episcopi vita & morum gravitas promeruerit. Perunt enim quoties vir probus atque honestus omnique virtutum genere exornatus, Ecclesiam rexerit, id miraculum fieri, & quidem frequentissime : quoties vero non ejusmodi Antistes fuerit, raro hæc signa evenire. Jam vero aliud miraculum commemorabo, quod nec tempore, nec ulla ex causa interruptitur, nec discrimen facit inter fideles atque infideles : sed omnibus ex æquo prostat. Ubi quis ad eum locum accesserit, in quo est arca illa pretiosa quæ sacras continet reliquias, ejusmodi odoris suavitatem sentit, quæ omnes consuetos odores longe superat. Nam neque odori qui ex pratis colligitur, neque ei qui ex rebus fragrantissimis exhalat, similis est odor ille, nec qualis ab unguentariis conficitur : sed peregrinus quidam & excellens, per se ipsum declarans quanta sit virtus reliquiarum quæ ipsum emittunt.

CAPUT IV.

De iis qua in Synodo agitata sunt & sancita :
 & quomodo Dioscorus Alexandria Episcopus
 depositus sit : Theodorus autem & Ibas ali-
 que nonnulli restanti sint.

Quinn
Sydney in-
terferance.

Hoc igitur in loco supradicta Synodus congregata est, Paskhasino quidem & Lucentio Episcopo cum Bonifatio presbytero, vices, ut dixi, gerentibus Leonis Archiepiscopi senioris Romæ: Anatolio vero Constantinopolitanz Ecclesiæ Episcopatum gubernante, Alexandrinæ autem presidente Dioscuro: Præsentibus etiam Maximo quidem Antiochiæ, Juvenile autem Hierosolymorum Episcopis. Aderant item Episcopi quos illi circa se habebant, & ii qui in senatu urbis regis principem locum obtinebant. Quibus Vicarii Leonis dixerunt, non debere Dioscorum una cum ipsis in Concilio sedere. Id enim sibi mandatum esse ab Episcopo suo. Quod nisi fieret, se protinus Ecclesia excessuros. Cumque Senatores interrogassent, quænam essent crimina quæ obiciebantur Dioscuro, responderunt, debere illum iudicii sui rationem reddere, qui contra fas personam iudicis suscepisset, absque permissu Romani Pontificis. Quibus dictis, cum Dioscorus ex decreto Senatus in medium processisset, ibique resideret, Eusebius postulavit ut libellus precum quem Imperatori obtulerat, recitaretur, his verbis usus. Injuria affectus sum à Dioscuro. Fides injuria affecta est. Occisus est Flavianus Episcopus, & mecum injuste

*Disformis
pene ab
Entbio
factus*

αἷμα, μεθ' αὐτὸς εἰς ἑτέραν μετὰ χωρὸν ὤψιν. ἄρτι
 ἡγορεῖται πλεῖστα, οὐ κατὰ πᾶσα διανομήν
 ἀείδοι, ἀλλ' ὥς ὅτι τῷ ἀρεθρύνοντι βιατῇ, καὶ
 ἢ τῷ τρόπῳ σιμύτης βύλῃ. Φασὶ δ' αὖ ὅτι μ
 καὶ τὸ δόχμημαί τις κυριότης καὶ ταῖς δεξιαῖς ἐπίση-
 μος, τῷτο τὸ θαῦμα καὶ μάλιστα συχνὰς γίνε-
 σθαι· ὅτι δὲ τὰν οὐ ποσούπων, σπαίως τὰς τοι-
 αύτας ἡγορημαῖς ἀρεθρύνει. λέξω δὲ π, ὅτι
 οὐ χρῆτος, ἢ κομρὸς ἀρεθρύνει· οὐδὲ μὲν πρὸς
 10 π καὶ ἀπίστος ἀρεθρύνεται, καὶ π ἢ ἐξ ἴσος ἀρεθ-
 ρύται· ὅταν ὧδι τοῦ χάρις τις γένηται ἢ π μί-
 λλος ἐν ἢ τὰ παράγω ἀρεθρύνει, ὁμοῦ δὲ ἀρεθ-
 ρύνεται, πάσας συνάγει ἀνθρώποις ἀρεθ-
 ρύνει. οὐδὲ γὰρ τῇ ἐκ ἀρεθρύνων ἀρεθρύνει παρί-
 15 σκει, οὐδὲ γὰρ τῇ ἐκ πρὸς τῇ ἀρεθρύνων ἀρεθ-
 ρύνεται, οὐδὲ οἷον ἀρεθρύνει ἐργάσασθαι· ξένη
 δὲ πρὸς καὶ ἀρεθρύνει, ἐξ αὐτῆς ἀρεθρύνεται τ
 ἀρεθρύνεται τὴν ἀρεθρύνει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

20 Περὶ τῶν ἐν τῇ συνόδῳ κηρύττοντες καὶ τυπάζοντες, καὶ ὡς Διδάσκαλος ὁ Ἀλεξανδρινός· καθορίθη· Θεωδω-
ριτος δὲ καὶ Ἰώαννης, καὶ πρὸς ἑπταὶ ἀνεκλήθησαν.

ΕΝΘΥΜΑ ἡ λελεγμένη καὶ συνόδος ἀλίζετα, ἡ
τόπου Λέοντος δεξιῆς τῆς πρεσβυτέρου
25 ῥάμης διεπύπτει ὡς ἔρταυ Πισκατίου καὶ Λευ-
κανοῖσι ἑπισκόποι, καὶ Βουφατίου πρεσβυτέρου ἡ
Κωνσταντίνου μὲν πατριάρχου Ἀσιατικοῦ Διοσκό-
ρου δὲ τῆς Ἀλεξανδρείας ἑπισκοποιῶντος Μαξίμου
πὶ Ἀποχέας, καὶ Ἰουλιανὸν Ἱεροσολύμων εἰς
30 παρῆσαν οἱ πὶ ἅμφ' αὐτοὺς ἱερεῖς, καὶ οἱ τὰ κο-
ρυφαῖα τῆς ὑψίστης γερουσίας ἔχοντες. ὡς
οὖς οἱ τὸν τόπον πληρωῶντες Λέοντες, ἔρασκον μὴ
δεῖν Διοσκόροι συζητῆσαν σφίσι γινέσθαι· τοῦτο γὰρ
αὐτοῖς ἐπιτέτακται ὡς ἔστι ἐπισκόπου Λέ-
35 οντος, καὶ ἐν τούτῳ μὴ φυλάσσων, αὐτοὺς τῆς ἐκ-
κλησίας ἀπαλλάττειν. καὶ πυροβολῶν τῆς γε-
ρουσίας, τί ἄρα εἴη τὰ ἐπαγόμενα τῶν Διοσκόρων,
διηκλήθη· λέγον ὁφείλει αὐτὸν ὑπαρχεῖν τῆς οἰ-
κείας κρίσεως, καὶ τοῦ ὡς οὖν ποῦ ὡς τὸ εἶδος
40 ἀνεληφότα. ὡς εἰρημώσαν, ἔπειθ' ὁ Διοσκόρος ψήφω
τῆς συζητήσεως ἀνὰ τὸν μέσον καθῆτο χῶρον, Εὐ-
στάθιος ἐξήτει τὰς ἐπιδημιὰς παρ' αὐτῷ τῇ ἐκ-
κλησίᾳ διότις ἀναγνωσθῆναι, φήσας ἐπὶ λείψαν
ταῦτα. ἡδίκημα ὡς Διοσκόρου, ἡδίκη) ἡ πίστις,
45 ἐρηθίσθη Φλαβιανὸς ὁ ἐπίσκοπος, ἅμα ἐμὸν ἀδίκως

VALESII ANNOTATIONES.

[Περὶ τῆς ἀποφάνου] Vox ἀποφάνου deest in Manuscriptis codicibus. Florentino, Telleriano & Regio. & in editione Roberti Stephani. Nec recte fecerunt Typographi Genevenses, qui ex libris Christophoroni eam hic vocem supplerunt, cum minime necessaria sit hoc loco, nec ulli us scripti exemplaris testimonio confirmetur. Nam variz illz lectiones quæ ex Christophoroni libris prote-

rantur, nihil aliud sunt plerumque quam conjecturae do-
ctorum virorum. Totus igitur h'c locus ita scribi debet,
prout legitur in codice Florentino ac Teleriano: *ἔστιν
παρὰ τὸν ἀνδριανὸν τὸν διώκον*. Arque ita legit Ni-
cephorus. Sic enim hunc Evangelii locum expressit
παρὰ τὸν ἀνδριανὸν τὸν διώκον.

V A R I O R U M.

a Papa vò singe analfabim } Addit in versione sua Va-
lesius, abque permissu Romani Pontificis, quæ verba supplic-

ut ex Actis Synodi commemoratis infra, cap. 18, ff.
Lowth,

המחיר

λιβέλλων εἰς ἑτέραν ἐπιδεδυμένων χτ' Διοσκόρου,
 ἐκκλημάτων τε χάριν ἢ χρημάτων, ὡς δὲς τε καὶ
 τρεῖς κληθεὶς ὁ Διοσκόρος ἔχ' ὑπήκτισεν ἐπὶ προ-
 φάσειν αἷς εἰρκῆς, οἱ τὸν τόπον πληρῶντες Λέον-
 τες τῷ τῆς προσκυτέρας Ῥώμης ἐπισκόπῳ, ἐπὶ
 1 λείψων ἀπιφύατο παῦτα. Ἄλλα γέννηται τὰ
 πολυμνήδια Διοσκόρου τῷ γιομῶν τῆς Ἀλεξαν-
 δρείου μεγαλοπέλειος ἐπισκόπῳ χτ' τῆς τ' χειρίων
 τάξιως, ἢ ἢ ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, ἐκ τῆς
 ἡδὴ ἐξεπαδύκων ἐν τῷ πρώτῳ συνδείῳ, ἢ ἀπὸ
 10 τ' σήμερον πιπραγμένων. ὅπως γὰρ, ὡς τὰ πολλὰ
 παραλείπονται, Εὐτυχῇ τ' ὁμόδοξον αὐτῶν, καθα-
 ρισθέντα χειρὶν παρὰ τῷ ἰδίῳ ἐπισκόπῳ, τῷ ὁ
 ἀγίοις Φαυλῷ πατρὸς ἡμῶν ἢ ἐπισκόπῳ Φλαβιανῷ,
 αὐθιγίας ἀχειρίστας εἰς κοινῆς ἰδέξατο, 15
 πρὸς ἢ συνδρῶσαι ἐν τῇ Ἐφεσίῳ μὲν τ' Θεοφιλῶν
 ἐπισκόπῳ. ἀλλ' ἐκείνους μὲν ὁ ἀποστολικὸς θρόνος
 συγγνώμῃ ἀπέμεινεν, ἐπὶ τοῖς ἐκείθεν μὴ χτ'
 γνώμῃ ὑπ' αὐτῶν πιπραγμένοις οἱ ἢ διέτελεισαν
 μέλει τῷ παρόντος ἐπόμενῳ τῷ ἀνωτάτῳ ἀρχι-
 20 ἐπισκόπῳ Λέοντι ἢ πάσῃ τῇ ἀγίᾳ ἢ οἰκουμένην
 συνίδῃ ἢ δὴ χάριν, ἢ ἐν τῇ αὐτῇ κοινῇ, αὐ-
 τοὺς ὁμοπίστοις ἰδέξατο. ὅπως δὲ ἢ μέλει τῷ παρ-
 ὄντος διέμεινεν, σμυρνόμους ἐπ' ἐκείνους, οἱς ἔδῃ τίνῃ
 ἢ εἰς γῆν κεκυφίαι. πρὸς τούτοις δὲ, ἐδὴ τίνῃ
 25 ἐπιστολῇ ἀνασπαθῆναι συνεχώρησι τῷ μακαρίῳ
 πάντα Λέοντος, ἢ χειρὶν παρ' αὐτῷ πρὸς τὸν
 ἐν ἀγίοις τίνῃ μήμῃ Φλαβιανῷ, ἢ παῦτα πολ-
 λάκις παρακληθεὶς ἀνασπαθῆναι ταύτῃ ὑπὸ τῆς
 κεκομμένης, ἢ μὲν ὅρκου ποιήσασθαι ἢ ἀνάγνω-
 30 σιν ὑποχρόμους. ἢς μὲν ἀναγνωσθεὶς, σχεδὸν
 3 βλάδῃ τὰς ἀπὸ τίνῃ οἰκουμένην ἀνωτά-
 τας ἐπλήρωσεν ἐκκλησίας. ἀλλ' ὅμως τοιούτως
 4 παρ' αὐτῷ πολυμνήτων, ἐσκοποῦνται πρὸς τῆς
 πρῶτης αὐτῷ ἀπορίας πρῶτης Φιλαυτοπίας,
 5 πρὸς αὐτῷ ἀξίῳ, ὡς ἢ τοὺς λαποὺς Θεοφιλῆς
 6 ἐπισκόπους, καίτοι μὲν ἢ αὐθιγίας αὐτῷ παρα-
 πλησίας τῆς χειρὸς ἰσχυρότας. ἐπειδὴ δὲ τοῖς
 διυτέροις ἢ πρῶτην παρνομίαν ὑποκρίνεται,
 ἐτόλμων δὲ ἢ ἀκοσμήσιαν ὑπαγεῖναι χτ' τοῦ
 40 ἀνωτάτου ἢ ὀστωτάτου δεχέσθαι ἐπὶ τῇ
 Ῥώμῃ Λέοντος πρὸς δὲ τούτοις καὶ λιβέλλον
 ὡς παρνομῶν μετῴν καὶ αὐτῷ πρῶτην χτ' τῇ
 ἀγίᾳ ἢ μεγάλη συνίδῃ, ἢ ἔπαξ ἢ δὲς ἢ τρεῖς
 45 ἀπὸ Θεοφιλῶν ἐπισκόπων χειρὶν κληθεὶς, ἔχ'
 ὑπήκουσεν, ὑπὸ τῷ οἰκῷ σμυρνόμους δαλῶν
 κατὰ τῶν ἢ τοὺς ὡς συνίδῃ ἀπὸ τῶν ἐν
 θέσμως καθαρῶν, ὡς ὡς ἰδέξατο αὐτὸς
 καὶ αὐτῷ τίνῃ ψῆφον ἐξέλεγε ἀπὸ τῶν τοὺς
 ἐκκλησιαστικῶν πατήσας θρονοὺς. ὅτιν οἱ ἀγίοις
 50 ἢ μακαρίῳ πρὸς δεχέσθαι τῆς μεγάλης ἢ
 πρῶτης Ῥώμης Λέοντος, δὲ ἡμῶν ἢ τ' παρόντος

lis altero die datis adversus Dioscorum de
variis criminibus, & de pecuniis ab eo di-
reptis: cum ille iterum ac tertio vocatus
non comparuisset ob inanes causas quas
prætebat: ii qui Leonis Romæ urbis
Episcopi vices agebant, hæc ad verbum
decreverunt. Quæ Dioscorus, antehac E-
piscopus magnæ civitatis Alexandria, con-
tra ordinem canonum & contra discipli-
nam Ecclesiasticam attentavit, manifesta
sunt, tam ex his quæ jam examinata sunt
in primo confesso, quam ex his quæ ho-
die sunt gesta. Hic enim, ut plurima
alia prætermittamus, Eutychem eadem cum
ipso sentientem, regulariter à proprio de-
positum Episcopo, sanctissimo scilicet pa-
tre nostro & Episcopo Flaviano, propria
auctoritate contra sacros Canones in com-
munionem suscepit, priusquam Ephesi con-
sedisset una cum reliquis Deo carissimis
Episcopis. Sed istis quidem Apostolica
sedes veniam concessit ob ea quæ illic ab
iisdem non sponte gesta erant. Qui qui-
dem hæcenus permanserunt, sanctissimo Ar-
chiepiscopo Leoni & sanctæ universali sy-
nodo obsequentes. Qua de causa eos, ut
pote ejusdem cum ipso fidei assertores, in
communione suam recepit. Hic vero us-
que in hodiernum diem ob ea gloriari non
desinit, propter quæ gemere & ad terram
usque sese inclinare debuerat. Præterea E-
pistolam beati Papæ Leonis quam ille ad
sanctæ memoriæ Flavianum scripserat, legi
minime permisit. Idque quamvis sæpius
rogatus esset ab his qui Epistolam attule-
rant, & quamvis ipse adjecto jurejurando
pollicitus esset, se eam recitari jussurum.
Qua minime perlecta, sanctissimas per uni-
versum orbem terrarum Ecclesias scandalis
ac detrimentis complevit. Sed tamen, quam-
vis tot ac tanta ab eo præsumpta sint, pro-
positum nobis erat, ob prius ejus impium
facinus clementer eum ac benigne tractare,
sicut & reliquos Deo dilectos Episcopos,
licet ii non eandem ac ille judicandi pote-
statem habuissent. Sed quoniam priorem
injustitiam posterioribus factis longe supe-
ravit: ausus quippe est excommunicatio-
nem dicere adversus sanctissimum ac reli-
giosissimum Magnæ Romæ Archiepisco-
pum Leonem: præterea cum libelli pleni
criminum & flagitiorum sancto & magno
Concilio contra illum oblatis essent, semel,
iterum ac tertio vocatus juxta Canonum
præscripta per Dei amantissimos Episcopos,
minime obtemperavit, propria videlicet
conscientia ipsum pungente. Los denique
qui à diversis synodis juste depositi fue-
rant, illegitime in communionem suscepit
contra semetipsum sententiam protulit, Ec-
clesiasticis legibus sæpius proculcatis. Id-
circo sanctissimus ac beatissimus magnæ &
senioris Romæ Archiepiscopus Leo, per nos
& per præsentem synodum, una cum Bea-

SAC.
V.

VALESII ANNOTATIONES.

¹ Δόξα γὰρ τοῦ Θεοῦ. Hæc sententia à Vicariis sedis Apostolicæ prolata, existit in actione 3. Concilii Chalcedonensis. 215. 104.

Concilio Chalcedonenſis hic locus ita legitur, καὶ οὖν τῶν

Tom. 111.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

3 Παρ τῶν ὁρίτων αὐτῶ ἀναίτης ἐπίσταται] In actis Chalcedonenſis Concilii legitur in τῶν ὁρίτων.

& Αὐτῶν τὸν ἄνθρωπον ὁ ἄγγελος.] Hæc verba vñ
 ætius defunt in codice Regio, Tellemano & Fiorentino.

S. c. V. tissimo & omni laude dignissimo Petro A-

postolo, qui Petra & Basis est Ecclesie Catholice, rectaque fidei fundamentum, Episcopali eum dignitate exiit, & ab omni sacerdotali officio alienum censuit. Sancta igitur & magna hæc synodus, ea quæ Canonibus placita sunt super men orato Dioscoro decernat. His à synodo confirmatis & quibusdam aliis gestis, ii quidem qui cum Dioscoro depositi fuerant, rogatu Concilii & annuente Imperatore, in pristinum locum restituti sunt. Cumque alia quædam superioribus gestis adjuncta essent, definitio fidei promulgata est his omnino verbis. Dominus & servator noster Jesus Christus cum fidei notitiam discipulis confirmaret, dixit:

7. 14. Pacem meam do vobis: pacem meam relinquo vobis: ne scilicet quisquam in pietatis decretis à proximo dissentiret; sed ut veritatis prædicatio omnibus ex æquo ostenderetur. Post hæc cum recitatum esset sanctum Symbolum Nicænum, & præterea Symbolum sanctorum Patrum centum & quinquaginta, ista subjunxerunt. Sufficiebat quidem ad perfectam pietatis notitiam & confirmationem, sapiens istud ac salutare divinæ gratiæ Symbolum. De Patre enim & de Filio ac Spiritu sancto perfectam tradit doctrinam, & incarnationem Domini adstruit iis qui cum fide illam suscipiunt. Sed quoniam veritatis inimici, prædicationem illius per proprias hæreses subvertere molientes, quasdam vocum novitates pepererunt: alii quidem mysterium dominicæ dispensationis quæ propter nos facta est, corrumpere ausi, & vocem Dei paræ in Maria Virgine denegantes: alii vero confusionem & mixtionem introduc-

Nicæna fides stabilis.

συνόδου, μὲν τῷ τρισμαχέῳ καὶ κατὰ φύσιν Πέτρῳ τῷ ἀποστόλῳ, ὅς ἐστι πέτρα καὶ κρητὶς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τῆς ἐρηδύξῃ πίστεως θιμάλους ἐγύμνασεν αὐτὸν τῷ περὶ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος, καὶ πάσης ἱερατικῆς ἡλλοτρώσει ἐργασίας. τοιαυτὴν ἡ ἀγία αὐτῇ καὶ μεγάλη συνόδος τὰ δόξαντα τοῖς πατέσιν, ἐπὶ τῷ μνημονεύοντι Διοσκόρῳ ἔφηριζέται. Τύτῃν ὡς τῆς συνόδου κυριότητι καὶ τῶν ἐτέρων πεπραγμένων, οἱ μὲν ἅμα Διοσκόρῳ καὶ ἀρεβέντῃ, παρακλήσῃ τὴν συνόδον καὶ κύματα τὴν βασιλείας, ἀτακλήτως ἔτυχον. ἐτέρων δὲ τῶν πεπραγμένων ἐπισυναχθέντων, ἕως ἐξφανίσῃ λεγόντων αὐτοῖς ὁδομαὶ ταῦτα. Ὁ Κύριος ἡμεῶν καὶ Σωτὴς Ἰησοῦς Χεῖρες, τὴν πίστιν τὴν γνοῦν τοῖς μαθηταῖς βεβαιῶν ἔφη· εἰρήνην καὶ ἐμὲ δίδωμι ὑμῖν, εἰρήνην καὶ ἐμὲ ἀφίημι ὑμῖν· ὡς μὲν τὰ πρὸς τὸν πλησίον ἀφωφῶν ἐπὶ τοῖς δόξασιν τῆς δισθεσίας, ἀλλ' ἐπίσης τὸ τῆς ἀληθείας ἐπιδείκνυσθαι κήρυγμα. καὶ μὲν ταῦτα ἀναγνωσκόντες τῷ ἐν Νικαίᾳ ἁγίῳ συμβόλῳ, καὶ πρὸς τὸ ἑκάστῳ πενήκοντα ἁγίῳ πατέρῳ, ἐπέσταν. ἦρχη μὲν οὖν εἰς ἐπιλή τῆς δισθεσίας ἐπίγνωσιν καὶ βεβαιώσιν τὸ σφῶν καὶ ζωτήριον τῶτο τὸ θεῖον χάριτες σύμβολον. ὡς περὶ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι· ὁ ἐκδιδάσκει τὸ τέλος, καὶ τῷ Κυρίῳ τῷ ἐκείνῳ τοῖς πιστοῖς δεχέμενοι παρέστιν. ἀλλ' ἐπειδή τις ὁ τῆς ἀληθείας ἐχθρὸς ἀθετοῦ ἐπιχέμενος τὸ κήρυγμα ἀφ' οὗ οἰκίῳ αἰρέσει, καὶ κειοφάνειας ἀπέπκοι, οἱ μὲν τὸ τῆς δι' ἡμᾶς τῷ Κυρίῳ οἰκονομίας μυστήριον ὡς ἀφ' οὗ πλεμάντισ, καὶ τὸ θεοτόκος ἐπὶ τῆς παρθένου Φαίᾳ ἀπαρνήμενοι· οἱ δὲ, σύγχυσιν καὶ κερῶν ἐνέσχευον, καὶ μίαν εἶναι τὴν φύσιν τῆς σαρκὸς καὶ τὸ θεοτόκος ἀσώτως ἀναπλάττοντες, καὶ παθεῖν τῷ μοιροῦν τὸ θεῖον φύσιν τῇ συγχύσει περιπυρμένον· ἀφ' οὗ τῶτο πάσαι αὐτοῖς συνελάσαντες τῆς ἀληθείας μαχητῶν βολομένην ἢ παρῶσαν τοῦ αὐτῇ ἀγία μεγάλη καὶ οἰκουμένην συνόδον, τὸ τῷ κηρύγματι ἀντιπαραστέλλον ἐκδικῶσα, ἄριστον ὡρηγερμένον τὸ βίαιον δόξα καὶ ἐκ τῶν ἁγίων πατέρων τὴν πίστιν μίαν ἀπαρῆχεν· καὶ ἀφ' οὗ τῶν τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ μαχημένων, τὸ χροῖος ἔσται ὡς τὸ ἐπὶ τῇ βασιλεύσει πόλεως ἐκαστὸν πενήκοντα συνελθόντων πατέρων ὡς τὸ τῷ Πνεύματι ὁσίας ὡς ἐκείνῳ σαὶ διδασκαλίας κυροῖ, ἢ ἐκείνῳ πᾶσι ἐγνῶσαν, ἔχουσιν πλεῖστον τοῖς προλαβόντων ἐπιστάμεντες, ἀλλὰ τὸ περὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι αὐτῶν ἵσταται· τῶν τῷ αὐτῷ διοικήσει ἀθετοῦ περιμένοντες χαρῆκαῖς

VALESII ANNOTATIONES.

& ex Christophoroni huius adjecta sunt in editione Genevensi. Habentur quidem in actis Chalcædonensis Concilii: mihi tamen non videntur admodum necessaria.

1. τὰ φέρονται. In gestis Chalcedonenſis Concilii legitur φέρονται. Recte meo quidem iudicio. Futurum enim hoc loco ponitur pro imperativo. Nam cum Legati sedis Apostolicæ Synodum hic alloquantur, imperativo uti voluerunt; quippe quod arrogantius videtur. Futurum igitur posuerunt, ut mollius ac modestius. Vetus tamen Interpres Concilii Chalcedonenſis, non aliter quam

nos interpretatus est hoc modo. Igitur sancta hæc ἐκείνη Synodus, quæ placuit regulis super memorato Dioscoro decretis. Apud Nicephorum in libro 15. cap. 30. legitur φέρονται.

2. Οὗ Κυρίου ἡμεῶν καὶ σωτῆρος. Hæc definitio fidei habetur in actione quinta Synodi Chalcædonenſis. Exstat etiam apud Nicephorum in lib. 15. cap. 6.

3. Οἱ τῆς ἀληθείας ἐχθροί. Postrema vox deest in actis Synodi Chalcedonenſis: Et totus hic locus na legitur. αὐτῶν ἀθετοῦ ἀθετοῦ ἐπιχέμενος τὸ κήρυγμα, &c. Quæ quidem lectio longe melior mihi videtur.

μαρτυρίας

μαρτυρίας τραύσαντες. Ἀφ' οὗ τὸ τῆς οἰκο-
νομίας ὁμοφώνως τολμῶντες μυστήρια, καὶ φίλον
ἄνθρωπον τὸ ἐκ τῆς ἁγίας πατρὸς τοῦ κυρίου Μαρίας,
I ἁγίου ἀνδρὸς ληρωθέντος, τοὺς ἑ μακαρίου Κυρίου
τῆς Ἀλεξάνδρου ἐκκλησίας γινόμενος παμένος συνο-
δικὰς ἐπιστολάς πρὸς τὴν Νεστόρειον καὶ πρὸς τὴν
ἀνατολὴν ἀρμόδιους ἔσας ἐδίξαστο, εἰς ἑλθεῖν μὴ τῇ
Νεστορείῳ Φριβολαθείας, ἱρμυείας ὅτι τὸν εὐ-
ζήλῳ τῷ ὁρωτῆρι συμβόλῳ πύθωνται τῇ ἑσπέρῳ αἰς
καὶ τῇ ἐπιστολῇ τῇ τῇ μαγίστης καὶ προσκυρίας Ῥώμης
προϊόντος, ἑ μακαριώτατον καὶ ἀγιωτάτον ἀρχιεπίσκοπον
Λέοντος, τῇ γραφείῳ πρὸς τὸν εὐ-
σκοπον Φλαβιανὸν ἐπ' ἀναρίστῃ τῇ Εὐτυχῆς κακότη-
2 τας, ὅτι πᾶσι τῇ τῇ μεγάλῃ Πέτρῳ ὁμολογίᾳ συμ-
βαίνει, καὶ πᾶσι τῇ τῇ ὑπάρχουσιν καὶ τῇ κα-
ποδὲξιν, εὐκότως συνήρμωσι πρὸς τῇ τῇ ὁρῶν δο-
γματῶν βεβαιώσιν. τοῖς πᾶσι εἰς ἑ ὁρῶν δυνάμει τὸ τῇ
οἰκονομίας διασπῶν ἐπιχρῶσι μυστήριον παραλίπῃ
καὶ τὴν παθῆναι τῇ μοιγῆς λίγῃ τολμῶντες τὴν
θεότητα, τῇ τῇ ἱερῇ ἀπαθείᾳ συλλογῇ, καὶ τοῖς ἐπὶ τῇ
δύο φύσιν τῇ Χριστοῦ κρῆσιν ἢ σίχρῳ ἐπισπῶν ἀν-
θίκα, καὶ τὴν ἑσπέρῳ ἢ ἑτέρας πρὸς ἑσπέρῳ ἢ ἑσπέρῳ
ληρωθέντος αὐτῷ τῇ δυνάμει μορφῇ παραπῶντες ἐξ-
λαίψῃ καὶ δύο μὴ τῇ τῇ ἐσπέρῳ φύσιν τῇ Κυρίου
μυστήριον, μίαν ὅτι μὴ τῇ τῇ ἐσπέρῳ ἀναπλάττοντες, ἀν-
3 τισματῆς. ἐπὶ τῇ τῇ τοῖς ἁγίοις πατέρας,
τῇ τῇ τῇ αὐτῶν ὁμολογίᾳ ἢ τῇ τῇ Κυρίου ἑσπέρῳ
ἱεροῦ Χριστοῦ, καὶ συμφῶντος ἀπαλῆς ἐκδιδασκομένη,
τίλβῃ τῇ αὐτῶν εὐ-
τῇ τῇ ἀνθρωπότητι, ὅτι ἀληθῆς, καὶ ἄνθρωπος
ἀληθῆς, τῇ αὐτῶν ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος,
ὁμοῦς τῇ Πατρὶ καὶ τῇ θεότητι, καὶ ὁμοῦς ἡμῖν
τῇ αὐτῶν καὶ τῇ ἀνθρωπότητι, καὶ πᾶσι ὁμοῦ
ἡμῖν χρόνῳ ἀμειψίας τῇ αἰώνῳ μὴ ἐκ τῇ Πατρὸς
γεννηθέντος καὶ τῇ θεότητι. ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῇ ἡμε-
35 ρῶν τῇ αὐτῶν δι' ἡμᾶς καὶ ἀφ' ἡμῶν τῇ ὁρωτῇ
ἐκ Μαρίας τῇ πατρὸς καὶ Θεοτόκου καὶ τῇ ἀνθρω-
πότητι. ἑ καὶ τῇ αὐτῶν ἱεροῦ Χριστοῦ ἑσπέρῳ Κύ-
ριον μοιγῆν εὐ-
δύο φύσιν ἀσπῆχόντες, ἀτρέπτως,
ἀδιαρίτως, ἀχωρίτως χωρίζοντες ἑσπέρῳ τῇ
40 φύσιν ἀφ' ὁρωτῇ ἀπρῶτης ἀφ' ἡμῶν τῇ ὁρωτῇ
μὴ μᾶλλον τῇ ιδιότητι ἐκλήρας φύσιν καὶ
εἰς ἑ τῇ τῇ, καὶ μίαν ὁρωτῇ συνδεδεμένης
ἑ καὶ εἰς δύο τῇ τῇ μὴ μᾶλλον, ἢ διαμεμῶν
ἀλλ' ἑ καὶ τῇ αὐτῶν ἑσπέρῳ ὁμολογίᾳ τῇ λόγον, Κύ-
45 ριον ἱεροῦ Χριστοῦ, κατὰ τῇ τῇ οἱ προφῆτι
αὐτῷ καὶ αὐτῶς ἡμᾶς ὁ Χρῆς ἐξυπαύδουσιν, καὶ τὸ
τῇ πατέρῳ ἡμῖν ὁρωτῇ σύμβολον. τῇ τῇ τῇ
νῦν μὴ πᾶσι ἀκρίβειας καὶ ἐμμελείας παρ' ἡμῶν
ἀφ' ἐσπέρῳ τῇ τῇ, ὅτι ἡ ἁγία καὶ οἰκονομικὴ σύνο-
50 δος, ἑτέρας πᾶσι μὴ μᾶλλον ἐξῶν προφῆτι, εἴτ' ἐπ'
συνεχῆς, ἢ συνπύκνῳ, ἢ φρῶν, ἢ διδασκῇ ἑτέρας.

declararent. Propter eos vero qui dispen-
sationis mysterium audent corrumpere, &
eum qui ex sancta Virgine Maria natus est,
purum hominem esse impudenter delirant,
beati Cyrilli qui Alexandrinæ Ecclesiæ Pa-
stor fuit, synodales Epistolas ad Nestorium
& ad Orientales Episcopos scriptis suscepit,
quippe quæ idoneæ sint tum ad vesaniam
Nestorii confutandam, tum ad exponendum
salutare Symbolum, in gratiam eorum qui
pro zelo adducti, intelligentiam illius asse-
qui desiderant. Quibus Epistolam quoque
beatissimi & sanctissimi Leonis, maximæ &
senioris Romæ Archiepiscopi, extinguendæ
Eutychis malevolentiae causa scriptam ad
sanctum Archiepiscopum Flavianum: quæ
cum beati Petri confessione consentit, &
communis quædam columna est adversus eos
qui male sentiunt, jure merito conjunxit, ad
rectorum dogmatum confirmationem. Nam
& iis qui dispensationis Mysterium in duos
Filios distrahere conantur, repugnat: & eos
qui Unigeniti divinitatem perfectioni obnox-
iam dicere non verentur, à conventu sacro-
rum expellit: illis quoque qui in duabus
Christi naturis mixtionem seu confusionem
committunt, resistit: eos item qui for-
mam servi quam ille ex nobis assumpsit,
coelestis aut alterius cujuscumque substantiæ
esse delirant, ejicit. Illos denique qui ante
unionem quidem duas Domini naturas fa-
bulantur, unam vero post unionem fuisse
confingunt, Anathemate percellit. Sanctorum
igitur Patrum vestigiis insisteret, unum
eundemque Filium confiteri oportere
Dominum nostrum Jesum Christum, uno
consensu omnes docemus; eundem perfe-
ctum in deitate, & eundem perfectum in
humanitate: vere Deum, & vere hominem
eundem, ex anima rationali constantem &
corpore: consubstantiali Patri secundum
Deitatem, eundem vero nobis consubstan-
tialem secundum humanitatem: per omnia
similem nobis, excepto peccato: ante secula
quidem genitum ex Patre secundum Dei-
tatem: in extremis autem temporibus eun-
dem propter nos & propter nostram salutem
ex Maria Virgine ac Deipara natum: unum
eundemque Jesum Christum, Filium, Do-
minum, unigenitum: in duabus naturis in-
confuse, inmutabiliter, indivise atque in-
separabiliter cognitum: naturarum differen-
tia neutiquam extincta per unionem: sed
servata potius utriusque naturæ proprietate,
& in unam personam seu hypostasim con-
currente: non in duas partitum aut divisum
personas, sed unum eundemque Filium uni-
genitum Deum Verbum Dominum Jesum
Christum, sicut olim Prophetæ, & ipse nos
de se Christus edocuit, & Patrum Symbo-
lum nobis tradidit. His igitur cum omni
cura ac diligentia à nobis constitutis, sancta
& universalis synodus decrevit, ut nemini
liceat aliam fidem proferre, aut conscribere,
aut componere, aut sentire, vel alios docere.

Sæc.
V.Sic modo
de Christo
creatum
dum.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἀποδοῦς λαοδωκῆς] Scribendum est procul dubio
λαοδωκῆς, ut legitur in Manuscripto codice Florentino
& in actis Synodi Chalcedonenfis.

2 Ἡν πᾶσι τῇ τῇ μεγάλῃ Πέτρῳ] Sic etiam legitur apud
Niceropolitanum. Verum orationis series omnino possulat
ut legatur πᾶσι τῇ τῇ μεγάλῃ, ὅτι. Quammodum

scribitur in actis Synodi Chalcedonenfis.

3 Ἐπὶ καὶ τῇ αὐτῇ ὁμολογίᾳ] In actis Synodi
Chalcedonenfis, aliter scribitur hic locus, hoc scilicet mo-
do: Ἐπὶ καὶ τῇ αὐτῇ ὁμολογίᾳ ὅτι τὸν Κύριον ἑσπέρῳ ἱεροῦ
Χριστοῦ, συμφῶντος ἀπαλῆς ἐκδιδασκομένη. Quæ quidem scri-
ptura longe rectior mihi videtur.

S. C. Alciphonem scriberent, hæc retulerunt: cum, cum à proprio Episcopo in maleficiis deprehensus esset, Monasterio suo expulsum fuisse: cumque Alexandriam venisset, adortum esse Dioscorum, & tanquam seditiosum multis concisum verberibus, & camelo impositum per universam urbem, instar malefici, traductum fuisse. Ad hunc igitur multi ex urbibus trium Palaestinae accedentes, Episcopos ab illo sibi ordinari curarunt. Inter quos fuit Petrus quidam oriundus ex Hiberia, cui Majuma, quod oppidum est juxta urbem Gazorum, Episcopatus commissus est. Hæc ubi comperit Marcianus, primo quidem Theodosium ad se in comitatum perducere jubet. Deinde Juvenalem mittit, ut ea quæ gesta fuerant corrigeret: Mandans ut cunctos qui à Theodosio ordinati fuerant, expelleret. Post adventum igitur Juvenalis, multa tristitia atque acerba contigerunt, cum ex utraque parte fierent quæcumque furor ipsis suggererat. Quippe invidus, Deoque invisus Daemon, unius litteræ mutationem adeo maligne commentus ac perperam interpretatus fuerat, ut cum unius litteræ prolatio alteram omnino simul inducat, multum tamen inter eas esse discriminis, & sensus utriusque ex diametro inter se pugnare, ac se se invicem perimere, à plerisque existimentur. Nam qui Christum in duabus naturis confitebatur, illum ex duabus naturis esse aperte dicit. Si quidem dum Christum in deitate & humanitate confitetur, ex deitate & humanitate eum constare concedit. Rursus qui ex duabus naturis dicit, idem consequenter in duabus etiam confitetur. Quippe dum ex deitate & humanitate Christum esse dicit, in deitate & humanitate eum consistere proficetur, nec carne in deitatem conversa, nec deitate item in carnem mutata: quarum ineffabilis existit unio. Adeo ut per vocem hanc, ex duabus, simul etiam commode intelligatur in duabus; & per vocem hanc, in duabus, intelligatur quoque ex duabus, nec alterum distet ab altero. Quandoquidem juxta abundantem loquendi usum, non solum ex partibus, verum etiam in partibus totum cognoscitur. Nihilominus tamen hæc inter se adeo esse dis-

πρὸς Ἀκλίωνα γράψας ἔρχαν, ἃς καὶ πρὸς τῶν ἐκ οἰκείων ἐπισκόπων ἐπὶ χειρουργαῖς ἀλούς, τῶν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ πλάθῃ μοιᾶσθαι, καὶ ὅτι γὰρ τῶν τῶν Ἀλεξάνδρου γινόμενος ἀπελάβετο τῶν Διοσκορίου, καὶ πολλὰς ὡς ἐκείνους καὶ ἑαυτοὺς πληγαῖς, ἐπὶ καμύλῳ ἴσα χειρουργοῖς, ἀλλὰ τὸ πάλιν πρὸς κλέχθη. ὅτι πολλὰ τὸ ἐν Παλαιστίνᾳ πρὸς 4 λειψὶ ἀφικνέμενος, χειροτονεῖσθαι σφίσι ἐπισκόπους παρεκάλει. ἐν οἷς καθεστῆκει καὶ Πέτρος ὁ ἐξ Ἰβηρίας, τῶν καλουμένων Μαῖουμᾶ τῶν πρὸς τῇ Γαζαίᾳ πόλιν τοὺς οὐκ ἔχοντες τῆς ἐπισκοπῆς πρεσβυτέρους. ἀπὸς ἐπειδὴ Μαρκανὸς ἔγνω, πρὸς μὲν ἀχθῆναι παρ' αὐτῷ καὶ τὸ φρατρίδι τὸν Θεοδοσίον καλεῖν. ἐκπέμπει δὲ τὸν Ἰουδαίου, πρὸς διόρθωσιν τῆς 5 καμύλῳ, ἀπελαβεῖν πάντας τῶν ἐν τῇ Θεοδοσίᾳ χειροτονηθέντας ἐκκλησιαστικούς. μὲν γοῦν τὴν ἀφίξιν Ἰουδαίου, πολλὰ καὶ ἀναιρὰ γέγοναν ἐκείνῳ ὅτι πρὸς αὐτῷ, ἴσα πρὸς ὁ θυμὸς αὐτοῦ ἐπιγόρῳ. τῶν βασιλέως καὶ θειοποιῶν δαίμονες, οὕτως 6 ἐν γράμματι ἐκείνῳ κακούργως τοιχάζοντες, καὶ παρρησιάζοντες, ὥστε τῆς γὰρ τῶν τούτων ἐκφωήσεως, πάντας ἐπαγούσας ἐκταῖναι τὸ ἔτερον, πάλιν τὸ ἀφ' Ἀλεξάνδρου παρὰ τοῖς πλείοσι νομίζεσθαι, καὶ ἀπὸ τῶν τῶν ἐκείνους ἐκ 7 ἀμείτρου Φιρίτου, καὶ ἀλλήλων ἀναιρῶν καθεστῆναι. ὅτι, τὸ γὰρ ἐν δύο φύσιν τὸν Χριστὸν ὁμολογῶν, ἐκ δύο ἀπὸ τῶν λέγει, ὡς ἐν τῇ θεότητι καὶ ἀνθρώπινῃ συνομολογῶν τὸν Χριστὸν, ὁμολογῶν 8 ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος συντετακένον λέγει. ὅτι, τὸ ἐκ δύο λέγων, τὸ ἐν δύο πάντως ὁμολογῶν ἐπάγει, ὡς ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος τὸν Χριστὸν λέγων, ὁ θεότητι καὶ ἀνθρωπότητι ὁμολογῶν αὐτὸν καθεστῆναι ὅτι τῆς σαρκὸς ἐκ θεότητος μεταβληθείσης, οὕτως αὐτὸς τῆς θεότητος 9 ἐκ σαρκὸς χορηγῶν, ἐξ ὧν ἡ ἀρετὴ ὡς ὡς. ὡς ἀφ' τῆς ἐκ δύο φύσιν ἐκταῖναι νομίζεσθαι προσφύρας τὴν ἐν δύο, καὶ ἀφ' τῆς ἐκ δύο τὴν ἐκ δύο, καὶ θάπτει τῷ ἑτέρῳ μὴ συμπληρωθῆναι. ὅπου γὰρ κατὰ τὸ πρῶτον, οὐ μόνον τὸ ὅλον 10 ἐκ μερῶν, ἀλλὰ καὶ ἐν μέρει τὸ ὅλον γινώσκεται καὶ ὅμως οὕτως ἀλλήλων ἀπὸ χωρίων

Petrus
Majuma
Ep.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Πρὸς Ἀκλίωνα γράψας] Scribendum procul dubio est πρὸς ἀκλίωνα, ut legitur apud Nicephorum. Hæc litteræ Monachorum Palaestinae ad Alciphonem referuntur ab Evagrio in cap. 31. libri 3. ad quem locum plura de Alciphone dicturi sumus.

2 Πρὸς καὶ πρὸς τῶν οἰκείων ἐπισκόπων] Henricus Savilius in suo codice ad hanc annotat: forte παρὰ. Ita certe legunt Musculus & Christophorus. Nec aliter Evagrius scripsisse pro certo habeo. Sed Antiquarii in his duabus propositionibus frequenter libi solent, ut sciunt si qui Manuscriptos codices evoquerent.

3 Ἀπελάβετο τοῦ Διοσκορίου] Savilius ad oram sui codicis notavit, forte legendum esse ἀπελάβετο, quod non displicet. Mallem tamen scribere ἐκείνους τῶν Διοσκορίων. Quam scripturam in interpretatione mea sum secutus. Nec aliter videtur legisse Nicephorus, qui hunc Evagrii locum sic expressit, καὶ ἐπὶ τῶν Ἀλεξάνδρου ἀφικνέμενος Διοσκορίων. At Musculus & Christophorus in hujus loci versione nihil viderunt.

4 Πρὸς ἐν πολλοῖς τῶν ἐν Παλαιστίνᾳ πόλεων ἀφικνέμενος]

Hunc locum correxi ex MS. codice Florentino, in quo ita legitur, πολλὰ τῶν ἐν Παλαιστίνᾳ πόλεων ἀφικνέμενος. Sic convenerat in synodo Chalcedonenſi inter Episcopos Antiochenum & Hierosolymitanum, ut tres Palaestinae essent sub dispositione Episc. Hierosolymitani.

5 Ὅτι γὰρ ἐκ δύο φύσιν] Intellegit Evagrius propositiones illas ἐκ δύο φύσιν, quæ una littera inter se distant. Et Catholici quidem Christum in duabus naturis confitebantur. Hæretici vero ex duabus naturis eum constare dicebant, sed quæ in unam coalescent. Post unionem enim Verbi, unam duntaxat Christi naturam esse affirmabant.

6 Τῶν θειοποιῶν δαίμονες] Assensior viris doctis qui θεοποίησι emendaverunt, quemadmodum legitur apud Nicephorum. Atque ita legit Christophorus, qui tamen in hujus loci interpretatione mentem Evagrii minime est assecutus. Certe in codice Telleriano scriptum inveniri ἀφικνέμενος.

7 Ὅμοιοι ἐκ θεότητος] Delenda est vox ὁμολογῶν ut pote superflua. Certe apud Nicephorum non legitur, & Savilius in suo codice eam lineola subnotat.

ταῦτα

ταῦτα νομίζουσι ἀνθρώποι, σιωπήσας πρὶ τοῦ
Θεοῦ δεῖξαι, ἢ καὶ τὸ οὕτω βούλεισθαι ὡς
λημμόναι, ὡς πάσης ἰδέας θανάτου ὡς φρονῶν,
ἢ ὡς τὴν τῶν ὄντων ἰσὺν συλλαβήσιν ὅθεν
τὰ λελεγεμένα μὴ γινώσκει. καὶ ταῦτα μὴ
ἔχον οὕτως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῆς γαιωδῆς ἀνομβρίας, λιμῶν τε καὶ λοιμῶν
ὅπως πᾶσι τοῖς ἐν ποταμοῖς αὐτομάτως
ἢ γὰρ τῆς καρπῶν ἐβλάστησιν.

ΥΠὸ τούτοις δὲ τοῖς χρόνοις, καὶ ὁμοῦ ὕδα-
ται σπάνος γένοιτο ἐν τῇ Φρυγίᾳ, Γαλα-
τίας τε αὐτῇ καὶ Καππαδοκίᾳ, καὶ Κιλικίᾳ,
ὡς ἐνδεῖα τῶν ἀναγκαίων καὶ ὀλιγωτέρας τρο-
φῆς μεταλαμβάνειν τοὺς ἀνθρώπους· ὅθεν καὶ λοιμοὶ
γένοιτο. οἰσσοῦν τε τῇ μεταβολῇ τῆς διαίτης, καὶ
οἰδαίνοντες σφοδρῶς τῶν σώματι δὲ ὑπερβολῇ τῆς
φλογμώδους, τὰς δὲ ἐπὶ ἀπέβαλλον βελήεις τε συ-
γχομῶν, τεταπῶν τε βίᾳ ἀπελίμπαντο. καὶ τοῖς
μὴ λοιμοὶ τῶν βοήθειαν ἐξυρῶν οὐκ εἴη. ἄλλος
καὶ λιμὸς τοῖς ὑπολειφθεῖσιν ἢ πάντων σώματα
δίδωκε πρόοια· καὶ μὴ τὸ ἄγονον ἔτος τρεφῶν
ἐκ τῆς αἰσῆς ὁκρίσασα, ἵσα τοῖς ἰσχυροῦσι
μέγα τροσχορῶνται· ἀλλὰ δὲ τὸ ἐξῆς ἔτος αὐτο-
μάτως ἐβλάστησεν τοὺς καρποὺς πλεονεργήσας.
ταῦτα καὶ τῇ Παλαιστίνῃ χώρα ἐνέμειν, ἅλλας
τε πολλὰς καὶ ἀναριθμήτους, τῇ γὰρ τῇ παρὰ
ὡς ἐκαστοῦνται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τῆς ἀναρίστου Οὐαλεντιανοῦ καὶ ἀλώ-
σεως Ῥώμης· καὶ ὡς ἐτίμων βασιλευσάντων
αὐτῶν.

ΤΟΥΤΩΝ ἐν τοῖς ἔργοις κρίνεται, ἀλλὰ τὸ προ-
τίθει Ῥώμῃ· ἅπλος δὲ αἰὶς ἐξ ἀνθρώ-
πων μετρίσται· Οὐαλεντιανὸς τε ὁ τῶν ἐσπερίων
μυρῶν βασιλεὺς, ἐν αὐτῇ τῇ Ἡρακλίῳ, πρὸς
πᾶσι Ἀετίῳ δορυφόρῳ, ἐπιβουλῆς καὶ τυφλῆς καὶ
αὐτῶν ὡς· Μαξιμὸς τοῦ καὶ τῇ δὲ χερσὶν ὡς ἐξ-
σαμῶν, διότι ἐς τῇ Μαξιμῷ γαμετῇ Οὐα-
λεντιανὸς ὕδατος, ὡς βίας αὐτῇ συμβαίνει.
ἔτος ὁ Μαξιμὸς τῇ Εὐδοξίᾳ τῇ Οὐαλεντιανοῦ
γαμετῇ συμπᾶσιν ἀνάσκει ἐσπερίσται. ἢ δὲ γὰρ
ὑδατος καὶ πᾶσι ἀποκρίαις ἐκόντας τὸ πᾶσι λο-
γιστῶν, καὶ πᾶσι χύδατος, τὸ δὲ λιγύδατος, ῥιπῆς
αἰρετῶν, ὡς ὡς ἐς τὸ γαμετῇ ἐσπερί-
σται, καὶ ἐς τῇ ἐκαστῇ ἐξυδατος· διὸ γὰρ γυνή

juncta ac separata homines arbitrantur, con-
suetudine quadam de Deo sentiendi, vel
certe inductione animi preoccupati; ut
quodvis mortis genus subire malint, quam
veritati consensum accommodare. Atque hinc
orta sunt mala quæ supra commemoravi.
Verum hæc quidem ita se habuere.

CAPUT VI.

De siccitate, et de fame ac peste. Et quomodo
in quibusdam locis tellus sine sponte fructibus
ediderit.

ISDEM temporibus ingens siccitas fuit
in utraque Phrygia, & in utraque Ga-
latia, Cappadocia ac Cilicia. Adeo ut se-
cuta exinde rerum necessariorum penuria,
homines noxiis usi sint cibis. Unde pestis
etiam exorta est. Ex victus enim muta-
tione in morbum delapsi, corporibus ob-
nimiam inflammationem tumescentibus, oculo-
s amittebant: simulque tussi vexati, ter-
tio die moriebantur. Ac pestis quidem
nullum tunc remedium potuit inveniri.
Contra famem vero, iis qui residui erant,
remedium præstitit Dei providentia om-
nium conservatrix. Quippe anno illo qui
sterilis fuerat, cibus ex celo depluit, quod
manna vocant, non secus atque olim Isra-
ëlitis. Insequente autem anno tellus sua
sponte maturos fructus protulit. Porro hæc
calamitas Palestinam quoque & alias regio-
nes prope innumerabiles depasta est, duo-
bus his malis per universum terrarum orbem
pervagantibus.

CAPUT VII.

De eade Imperatoris Valentiniiani, et quomodo
capta sit Roma: et de Imperatoribus qui post
Valentinianum regnarunt.

U M hæc in Orientis partibus gerun-
tur, Romæ Aetius crudeliter inter-
fectus est. Valentiniianus quoque Occi-
dentalium partium Imperator, & cum eo
Heraclius à quibusdam Aetii satellitibus
occiduntur, insidiis à Maximo qui postea
imperium arripuit, adversus eos structis,
eo quod Valentiniianus conjugem Maximi
per vim constuprasset. Porro hic Maxi-
mus Eudoxiam Valentiniiani uxorem, in-
vitam sibi nubere coegit. Quæ cum id
factum, contumeliæ loco & extremæ ne-
quitie merito esse duceret, jacta, ut di-
citur, alea quodvis periculum subire con-
stituit, ut eadem viri sui, & contumeliam
libertati suæ illatam ulcisceretur. Acris enim

VARIORUM ANNOTATIONES.

ἢ Ἀίσιος· Mortem Aetii [anno Chr. 454] mox Valen-
tiniiani non longo post tempore [scilicet anno 455] consecuta
est, tam imprudenter non declinata, ut interfectum Aetium ani-
cos armigeros ejus sibi non confocierat, qui conspectu faci-
noris opportunè diffimulante occupantes, exprobrum ex-
tra muros Principum, et ludo gestationis interitum inopin-
tis illis confoderunt. Heraclius simul, ut erat proximus,
interemptus, et nullo ex multitudinis regia ad ultionem capiti
sceleris accessit. Ut autem hoc parricidium perpetratum est,
Maximus, vir generis consularis, et patricia dignitatis, sum-
mus Imperator, qui cum potestate reipublicæ per omnia
profuturus crederetur, non solum documento quid animi ha-

beret, probavit: Siquidem interfectores Valentiniiani non so-
lum non placuit, sed etiam in amicitiam receperit, uxore
etiam ejus Augustam, amissionem viri lugere prohibuit,
inter paucissimos dies in conjugium suum transferre coegit.
Sed hoc incommensuratum non diu potuit esse: nam post alterum
mensis intervallum ex Africa Gensericus rex advenit; mul-
tisque nobilibus ac popularibus ex urbe fugientibus, cum
tristitia quoque data civitatem abire licentia, strepente velles re-
cedere, septuagesimo septimo adeptus Imperii die à famulis
regis dilaniatus est, et membratum deactum in Tiberim, fo-
puleura quoque carnis. Prosper in Chronico sub consuli-
bus anni 455.

Περὶ τῆς θανάτου Μαρκανοῦ, καὶ τῆς βασιλείας Λεοντος καὶ ὅς οἱ τῆς Ἀλεξανδρείας αἰμοσύνη τὸ Προτέριον ἀποσφάττηται, Τιμόθεον δὲ τῶν Αἰγυπτίων τὴν ἀρχιερωσύνην παραδίδουσι.

De obitu Marciani, & de Imperio Leonis: & Quomodo Hæretici Alexandria Proterium quidem occiderunt: Timotheum autem Aegyptum Archiepiscopatum elegerunt.

1 **Ε**ΤΙ δὲ βασιλεύοντος Ῥωμαίων Σεβήρου, Μαρ-
2 κινὸς τὴν βασιλείαν ἐπαλλάττει, πρὸς τὴν
3 κρίματα μεταχωρήσας λήξας, ἐπὶ δὲ μὲν οἰσιν ἐπι-
4 σι τὴν βασιλείαν ἀφαινεύσας, ἡμετέροις δὲ
5 ὥστε βασιλικὴν καταλειπούς παρὰ πάντι ἀν-
6 θρώποις, ὅπως οἱ τῆς Ἀλεξανδρείας πύθοντες, τὴν
7 ἀπὸ Προτέρου μὲν μείζονος θυμοῦ καὶ πλείους θερ-
8 μότητος ἀπικουῶτο μίῳ. ἔλεξα πῶς γὰρ πλεονέκτημα
9 πρὸς ὀργὴν ὁ δῆμος, καὶ τὰς τυχοῦσας ἀφορμὰς
10 ὑπέκχευμα τῶν θορύβων ἔχει· ἔχοντα δὲ πάντων
11 ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας, πλείους τι πολλὰ κομῶν, καὶ
12 μέλιστα ἀφαιεῖ τι καὶ συβλήδων, καὶ ὁδολογίας
13 θρασυῖ· τὰς ὁρμὰς γαυρούμενος. ὅθεν ἀμέλει φασὶν
14 ἔξω τῶν βυλομένων τὸ πρὸς τὸν χρόνον ἀφαιεῖται,
15 πρὸς δημοτικὴν γὰρ τὴν πόλιν ἐκβαλεῖται, ἄγχι
16 τι καὶ Φέρεα ὅπου καὶ πρὸς οὐ βούλεται. τὰ
17 πολλὰ δὲ καὶ παιγνήματα χερσέσιν, καὶ ἄλλοις
18 ἡρόδοτος πρὸς Ἀμάσιδος ἱστορεῖ. καὶ ταῦτα μὲν

Porro dum Severus Romæ Imperium administraret, Marcianus ex terrestris regno ad meliorem sortem translatus est, cum septem dumtaxat annis imperasset, monumentum autem prorsus regium cunctis mortalibus reliquisset. Morte ejus audita, cives Alexandrini iram adversus Proterium conceptam acrius ac violentius renovarunt. Plebs quidem omnis suapte ingenio prona est ad iracundiam, & ex levissimis causis ansam tumultuandi arripit. Sed præ reliquis omnibus, hujusmodi est populus Alexandrinus, quippe qui maxima multitudo abundat, eaque obscura & promiscua hominum convenarum, & præcipiti quadam audacia atque impetu effertur. Itaque aiunt licere illic cuivis, si voluerit, levissima occasione arrepta, populum ad publicam seditionem concitare, & quo voluerit & contra quem voluerit ducere. Sed & jocos ac ludicris ut plurimum delectantur, quemadmodum de Amasi scribit Herodotus. Et populus quidem Alex-

VALESI ANNOTATIONES.

1 Βασιλεύοντος Σεβήρου] Errat Evagrius. Mortuus est Marcianus Augustus Constantino & Rufo Cons. anno Christi 457 Mense Februario. Majorianus vero Ravennæ Imperator levatus est eodem anno, Calendis Aprilibus, id est duobus fere mensibus post obitum Marciani. Cui deinde successit Severus anno Christi 461. Severino & Dagalaifo Cons. quinque fere annis post obitum Imperatoris Marciani. Porro hic Severus alio nomine Serpentius dictus est, ut docet Theophanes in Chronico p. 97. his verbis. καὶ ἐπὶ τῷ Σεβήρῳ, ὁ καὶ Σερπέντιος. Sic enim legendum est, ut recte conjecit vir doctissimus Franciscus Combesius. Certe in Chronico Alexandrino ita dicitur. Indictione enim decima quinta, Leo Augustus Consul iterum ponitur cum Serpentinio. Constat autem hoc anno Consulem fuisse Severum Augustum cum Leone. Sic enim scribit Cassiodorus in Fastis, & vetus auctor à Cuspiniano editus.

2 Ἐπὶ δὲ μὲν οἰσιν] Marcianus imperavit annis sex ac totidem mensibus, ut scribit Marcellinus & Victor Tunonensis in Chronico. Imperium inquit anno Christi 450, die octavo Calendæ Septembris, scilicet 5. ut scribitur in Chronico Alexandrino. Obiit autem anno Christi 457. sub exitum mensis Januarii, ut scribit Theodorus Lectos, cui consentit Auctor Chronici Alexandrini. Hic enim Leonem qui successit Marciano, levatum esse scribit mense Peritio, die Septimo Idus Februarias. Ita Marcianus imperavit sex annos, menses quinque, & dies aliquot.

3 Μαρκανὸν δὲ ὥστε βασιλεύοντα] Hunc locum interpretatur Nicephorus hoc modo, καὶ μετακινῶν πᾶσαν ἀνθρώπων βασιλείαν ἐπαλλάττει. Eundem sensum secutus est Christophorus, ut ex interpretatione ejus apparet. Sic enim vertit hunc locum. Exemplari vero Regio omnibus ad intuentium relicto. Musculus vero sic interpretatus est. Et monumentum suū vero Imperialem apud cunctos mortales reliquisset. Verum id non dicit Evagrius, sed monumentum plane regium à Marciano relictum esse apud cunctos mortales. Id autem monumentum aliud esse non potest, quam aut vita ipsius religiose acta, aut certe synodus Chalcedonenfis, quam ille ad tollendas Ecclesiæ dissensiones congregari jussit, & cui ipse, exemplo Constantini Maximi, interesse voluit. Cum igitur ejus pontificum

opera ac studio collecta atque perfecta fuerit hæc synodus, jure merito opus ac monumentum Marciani Imp. vocari potest.

4 Ἀφαιεῖ τι καὶ συβλήδων] In MS. codice Florentino legitur καὶ συβλήδων. Leges tamen grammaticæ postulant ut scribamur συβλήδων, quemadmodum Savilius ad oram sui codicis annotarat. Suidas in Lexico συβλήδων ἀφαιεῖται, inquit, συβλήδων, ἐπὶ τῷ δῷ, ἀφαιεῖται. Subjicit deinde Iulius antiqui Scriptoris qui ea voce usus fuerat. τὰ δὲ ἀφαιεῖται καὶ συβλήδων, ἔχοντα πρὸς τὸν πόλιν ἀφαιεῖται, ἀφαιεῖται ὁ πᾶς ὁ λαὸς ἀφαιεῖται. Hæc, hunc hanc vocem eleganter expoluit hoc modo: μετακινῶν πᾶσαν ἐπὶ τῷ πόλιν ἀφαιεῖται.

5 Τὸς ὁρμὰς γαυρούμενος] Decesse videtur hæc aliquid, quod fortasse suppleri potest unica præpositione adjecta in hunc modum, κατὰ τὰς ὁρμὰς.

6 Τὸ πρὸς τὸν χρόνον ἀφαιεῖται] In optimo codice Florentino & in Teil. hæc locus ita scribitur, τὸ πρὸς τὸν χρόνον ἀφαιεῖται. Nicephorus vero optime hunc locum exposuit hoc modo, ὁ φασὶν ἔξω τῶν βυλομένων πᾶσαν τὴν πόλιν ἀφαιεῖται, ὅθεν ἀμέλει φασὶν ἔξω τῶν βυλομένων πᾶσαν τὴν πόλιν ἀφαιεῖται. Id est. Aiunt quippe, cuivis liberum ibi esse, quacunque tempore arrepta causa & occasione, populum concitare ad seditionem inflammare. Christophorus autem legit καὶ ἀφαιεῖται. Sic enim vertit. Aiunt plebem quemque, modo ipse voluerit principium dare, civitatem illam ad popularem ac civilem seditionem posse incendere. Verum hæc emendatio mihi quidem non probatur. Quid enim fiet his verbis, τὸ πρὸς τὸν χρόνον. Amplector itaque scripturam codicis Florentini & Telleriani, τὸ πρὸς τὸν χρόνον ἀφαιεῖται. Id est. Aiunt licere illic cuilibet, velle aliquid frivolum concitanti, puta eas virescunt aut aliam aut quid simile, quod ipse basiles, populum ad seditionem concitare. Idem confirmat Pollio in Emiliano, ubi de Aegyptiis generaliter ita loquitur. Et hoc familiare est populo Aegyptiorum, ut vult furiosus ac demones de levibus quibusque ad summa Republica pericula perducantur. Sape illi ob neglectas salutem, locum in balneis non concessimus, carum & cetera sequestrata, calcem mentis servituta, & cetera talia, usque ad summum Regis, pontificum seditionis pervenerunt.

7 Καθὼς ἡρόδοτος πρὸς Ἀμάσιδος] Locus Herodoti quem

VARIORUM.

2 Μαρκανὸν δὲ ὥστε βασιλεύοντα] De tempore obitus Marciani vide plura in annotationibus ad Theodorum Lectorem, lib. I. initio.

6 ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας] Vocat Ammianus Alexandriam, Tom. III.

civitatem qua suapte motu, & ubi causa non suppetunt, seditionibus crebrius agitur. Amm. Marc. Lib. xxii. cap. xi. citante Mattheo de Heret. Vide etiam Euseb. Hist. lib. VII. cap. 21. Socr. lib. IV. cap. 16. & lib. VII. cap. 23.

Pp

ὁ δῆμος

S. C. andrinus istiusmodi est. In aliis autem re-
 V. bus haudquaquam spernendus. Igitur A-
 lexandrini, capto tempore quo Dionysius
 Dux rei militaris, in superiore Ægypto
 morabatur, Timotheum quemdam cogno-
 mento Ælurum, Alexandrinæ urbis Epi-
 scopum eligunt, qui prius quidem mona-
 sticam vitam excoluerat, postea vero in nu-
 merum presbyterorum Alexandrinæ Eccle-
 siæ fuerat adscriptus. Hunc ergo ad ma-
 jorem Ecclesiam quæ Cæsaris dicitur, cum
 duxissent, Episcopum sibi constituunt; Pro-
 terio adhuc superstiti, & Episcopale munus
 obeunte. Interfuerunt autem ordinationi,
 Eusebius Episcopus Pelusii, & Petrus ex
 Hiberia oriundus, Episcopus Majumæ,
 quemadmodum commemorat is qui vitam
 Petri litteris mandavit. Qui quidem scri-
 bit, Proterium non à plebe Alexandrina, sed
 à milite quopiam interfectum fuisse. Porro
 cum Dionysius celerrime advenisset Alexan-
 driam, urgente scilicet atrocitate rerum quæ
 illic perpetrabantur: quidam ex Alexan-
 drinis incitati à Timotheo, sicut scriptum
 est in litteris ad Leonem Augustum, Pro-
 terium interficiunt, gladio in ejus viscera
 adacto, cum is ad sacrum baptisterium con-
 fugisset. Eumque sune circum ligatum ac
 suspensum, in loco qui Tetrapylum di-
 citur cunctis ostentant, irridentes ac vo-
 ciferantes Proterium esse eum qui occi-
 sus fuisset. Posthæc cadaver ejus per u-
 niversam urbem raptatum incenderunt, vi-
 scera quoque ejus ferarum more degusta-
 re non veriti: sicut continet Libellus pre-
 cum, quem Episcopi Ægypti, & univer-
 sus Clerus urbis Alexandrinæ miserunt ad
 Leonem, qui mortuo Marciano ut jam
 dixi, Romanum imperium administrabat.
 Libellus autem sic habet. Pio & Christi
 amantissimo, & à Deo designato, Victori
 ac Triumphatori & Augusto Leoni, preces
 oblatæ ab universis Episcopis Ægyptiæ
 Diocesis vestræ, & à Clericis maximæ &
 sanctissimæ Ecclesiæ Alexandrinorum ve-
 strorum. Cum cœlesti gratia tanquam exi-
 mium quoddam munus orbi terrarum con-
 cessus fueris, jure merito quotidie post
 Deum Republicæ providere non cessas,
 omnium Imperatorum sanctissime Auguste.
 Et post alia. Dumque tranquilla pax Or-
 thodoxæ plebis, tum apud nos, tum in
 urbe Alexandria esset, rursus turbæ excita-
 te sunt, cum Timotheus statim post san-

Timotheus
 Ælurus
 Episcopus

Proterius
 interfecit

Clerici Alex.
 ad Leonem
 Imp. Ep.
 sola.

ὁ δῆμος ἐκείνος οὐ μὴν τὰς ἄλλας οἰοῦντες
 καὶ χαλεπώτερον. ἐπιτιμῶντες δ' αὖτε χαλεπῶς
 τῆς Ἀλεξανδρινῆς, καὶ ὅτι Διονύσιος τῶν στρατηγῶν
 ταμίης ἠγούμενος, ἀμφὶ τὴν αὐτὴν διέτριβεν Αἰ-
 γύπτιον, ψευδίζοντα Τιμόθεον τὸν ἐπίκλητον Αἰγύπτιον
 εἰς τὴν ἀρχιερωσύνης ἀναδύναι βουλομένον, πρῶτον μὲν
 τὸν μοναχικὸν ὑποτιθέμενοντα βίον, ὕστερον δὲ τοῖς
 πρὸς αὐτὸν ἐκτεθειμένοις τῆς Ἀλεξανδρινῆς καὶ
 τοῖς ἑτέροις τῶν μετέπειτα ἀγαθόντες ἐκκλησίαις, ἡ Καί-
 10 σαρις πρὸς αὐτὸν ἐκτεθειμένη, ἐπίσκοπον σφίσιν ἐκτεθει-
 μένῳ, ἐπὶ Προτέρειον ἐκτεθειμένος περὶ καὶ τὰ τῆς
 ἱερατικῆς αὐτοῦργουῦτος. παρῆσαν δὲ τῇ χειροτο-
 νίᾳ Εὐσέβιος ὁ τοῦ Πηλουσίου ἐκτεθειμένος, Πέτρος πε-
 15 ρὶ τῆς Ἰβηρίας Μαῖουμᾶ τῇ πελινχίου, ὅς τε περὶ
 τούτου ἱστορεῖται τῷ τῷ βίῳ συγγραφέων Πέτρον ὅς
 Φησὶ τὸν Προτέρειον μὴ τὸν δῆμον, ἀλλὰ πᾶσι τῶν
 στρατηγῶν ἀφ' αὐτοῦ ἐκτεθειμένον, κατελεγκμένον δὲ Διονύ-
 20 σιον τὸν πάλαι μὲν πλείονος τάχους, τὸν γὰρ μὲν ἀπο-
 πημάται συνάγοντας αὐτοὺς, σπειρώδεις περὶ τὴν δια-
 25 στασίαν τὴν ἐκείνην πύρρον ἐκτεθειμένον, ἔπειτα τῶν Ἀλε-
 ξανδρινῶν παρεβύοντες Τιμόθεον, ὅς ἐστιν ἡγεμὼν τῷ
 Λέοντι, ἐπελύνει τὸν Προτέρειον ἀφ' αὐτοῦ ἐκτεθειμένον, 2
 ἔπειτα καὶ τὸν σπλάγχχνον ὠδίνοντα, καὶ τὸν πᾶν ἄνθρωπον
 βαπτισθέντα καὶ ἀπελευθερωθέντα ὅτι καὶ καλεῖται περὶ
 25 ἀρτίστοις, ἀλλὰ τὸ καλεῖται Τετραπύλου τοῖς
 πᾶσι ἐπιτίμειν, ἐπιτιμῶντες περὶ καὶ κραυγάζοντες,
 Προτέρειον εἶναι τὸν ἀνιερμένον. καὶ μὲν ταῦτα
 τὸ σῶμα ἀφ' αὐτοῦ τῆς πόλεως ἐκτελειώσαντες,
 30 πύρρον παρέδωκαν ὅτι τῶν σπλάγχχνων αὐτῶν ἵστα
 διεκρίνας ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκτελειώσαντες, ὅς τε ταῦτα
 πᾶσι καὶ δίκης ἐκτελειώσαντες τῶν ἐπισκόπων τὴν ἀντὶ τῆς
 Αἰγύπτου, καὶ τῆς σύμπαντος κλήρου τῆς Ἀλεξανδρινῆς,
 35 πρὸς Λέοντα τὸν μὲν Μαγναλόν, ὅς ἐστιν, τὸν
 ἐπικρατίαν τὴν Ῥωμαίων ἐκτελειώσαντα μακροβίον,
 ἡπερ γέγραπται ὑμῶσι τῷ τῷ. Τῷ δὲ αὖτε καὶ
 40 Φιλοχρίτῳ καὶ τῷ Θεῷ ἀναιδέως, καὶ τῷ
 τροπαιῶν καὶ Λυγούτῳ Λέοντι, δίκης περὶ τῆς
 ἐπισκόπων πάντων τῶν ὑμετέρων Αἰγυπτιακῆς δικη-
 45 σίας, καὶ κληρικῶν τῶν καὶ τῶν μεγίστων ὑμετέρων
 Ἀλεξανδρινῶν ἀγνοῦντων ἐκκλησίας. ὅτι τῆς αὐτῆς
 χάριτος δῶρον τῷ βίῳ παραχρῆμα, ἐκείνους καὶ λή-
 γους ἐκτελειώσαντες καὶ τὸν Θεὸν ἐκτελειώσαντες
 διαγέγοντες πάντων αὐτοκράτορας Αὐγούστου. καὶ μετ'
 ἑτέρων. ἀσπασίαν περὶ ἐκείνης τῆς ἐκτελειώσαντος λατῆς
 50 παρ' ἡμῶν περὶ καὶ τῶν τῶν Ἀλεξανδρινῶν ὑπαρ-
 χούσης, πάλαι Τιμόθεον ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκτελειώσαντες αὐτοὺς τὸν

VALESII ANNOTATIONES.

hic designat Evagrius, habetur in lib. 2. ejus historiæ p. 157. καὶ ὁ μὲν πᾶσι περὶ καὶ τῶν μεγίστων, id est, Λέοντι ac τοῖς ἐκτελειώσαντες.

1. Τὸν μεγάλον ἐκκλησίαν, ὁ καλεῖται; Magna Ecclesia urbis Alexandrinæ Cæsaris dicebatur, ut docet Epiphanius in hæresi Arianorum, & Liberatus in Breviario cap. 18. Socrates vero in lib. 7. hist. Ecclesiasticæ cap. 15.

eam Ecclesiam καλεῖται cognominatam esse dicit. Causam autem hujus appellationis docet Athanasius in epist. ad Solitarios, eo quod subest Ecclesia illa constructa fuisset in loco qui Cæsarium antea dicebatur, id est Cæsarium templum. Ibidem etiam Gymnasium fuerat ac Palatium Imperatoris Adriani, ac postea Licinii nomine appellatum, ut testatur Epiphanius.

VARIORUM

2. Τὸν Προτέρειον ἀφ' αὐτοῦ ἐκτελειώσαντα] S. Proterium Patriarcham Alexandrinum, ab Eutychianis occisum anno 457. commemorat Anst. Regi n. 4.

καὶ τῶν ἄλλων

κεκολληθεὶς ἐκκλησίας καὶ πίστεως, καὶ ὑποπνέοντος
 αὐτοῦ μὲν ἢ ὡς Καλχαδὸν ἀγίας συνόδου, τὸ τιμι-
 χεύτα δὲ πρὸς πρὸς τὴν τυγχάνοντος, ἅμα τίτ-
 τανον ἢ πέρι μόνους ποτε ἐπισκόπους, καὶ ἐλί-
 γους μοιάζουσι, σὺν αὐτῷ τὴν αἰρετικὴν Ἀπο-
 λλαρίαν καὶ τὴν κατ' ἐκείνους ἰσχυρὰν κακοδοξί-
 ας δι' ἣν καθεστάντες τότε κακοδικῶς ὑπὸ τῆς
 τῆς θείας μνήμης Προτερίου καὶ πύσης Αἰγυπτια-
 κῆς συνόδου, βασιλικῶς ἐκόντες σὺν ἐξουσίᾳ κη-
 ρύσσας ἐπεσφράγισαν. καὶ μετ' ἐπερὰ ἑπιτηρώσαντες τι
 τὴν ἐπιπύουσαν πρὸς Θεὸν ἐκδημίαν τοῦ τῆς δια-
 γῆς λήξεως Μαρκιανὸς τοῦ γιορδάνου βασιλέως,
 βλασφημίας τι φωνῶν, ὡς αὐτόνομος, ἀσυνδῶς κατ'
 αὐτῷ θρασυνομήνους, καὶ ἢ ἀγίαν καὶ οἰκονομικὴν ἢ
 ὡς Καλχαδὸν συνόδου ἀναθεματίζον ἀπερυσσασμέ-
 νους, πλῆθος δὲ μὲν ὡντῶν τι καὶ ἀτάκτως ἐπισυ-
 ρόμενος, καὶ φραγίσας κατὰ τι τῆς θείας καρίων καὶ
 τῆς ἐκκλησιαστικῆς κατὰστάσεως καὶ τῆς κοινῆς πολιτείας
 καὶ τῆς νόμου, ἐπεσφράγισαν αὐτοὶ τῇ ἀγίᾳ ἢ Θεῷ ἐκ-
 κλησίᾳ, ἐχόντῃ ποιμένα τι καὶ διδάσκαλον, τὸ ἀσώ-
 ζατον ἡμῶν τὴν τιμιχέαν πατέρα καὶ ἀρχιεπίσκοπον
 Προτερίον, τὰς τι συνήδους συνάξεις ἐπιπύοντα, καὶ λι-
 τὰς ἀναπέμψοντα τὰς πάσων ἡμῶν Σαῖτες Χειρῶν
 ὑπὲρ τῆς θυσίας ἡμῶν βασιλείας, καὶ ἢ φιλοχρίτου
 ἡμῶν παλατίου. καὶ μετ' ἐπερὰ καὶ μόνους ἀφ' ἑαυτοῦ
 ἡμέρας, ὡς τὰς ἐπισκοπίας καὶ τὸ ἔθος ἀφ' ἑαυτοῦ
 Θεοφιλεστάτην Προτερίον, λαβὼν μετ' ἐαυτοῦ ὁ Τιμό-
 θιος τῆς καθαιρεθείσης ἐκείνης δύο ἐπισκόπους, καὶ
 κληρικὸν ὁμοίως τὴν ἐξουσίαν, ὡς ἴφηνον, οἰκῶν
 1 καὶ ἀναθεστέας, ὡς δὲ χηροτονοῦντες παρὰ τὸν δύο διδά-
 μων, μεθ' ὧν τὸ συνέλθον τῇ κατ' Αἰγυπτιακὴν δι-
 οίκησιν ὀρθόδοξον ἐπισκοπὴν παρόντος καὶ τὸ ἐκείνης
 ἐπὶ ταῖς ποιαύταις τῇ Ἀλεξανδρίᾳ τῆς ἐπισκοπῆς
 χηροτονοῦντες, ἐπιλαμβάνοντες ὡς ἐνόμοι, τῇ ἀρχιερα-
 πικῆς καθέδρας, μοχλίας πρὸς δόλως τολμήσαντες καὶ
 2 τῇ ἐχόντῃ ἐκκλησίᾳ τὴν ἐαυτῆς συμφίαν, καὶ ὡς ἐρ-
 γῶντος ὡς αὐτῇ τὰς θείας καὶ κακοδικῶς τὴν οἰκονο-
 μίαν τοῦ θρόνου. καὶ μετ' ἐπερὰ ὡς δὲ ἐπὶ τῇ ποιῶν
 τῇ μακάριον ἐκείνῃ, ἢ τόπος δόνα τῇ ὀργῇ καὶ
 τὸ γεγραμμένον, καὶ τὸ σίπρι κατὰ λαβεῖν βασιλική-
 ρον, φάσκειν τῇ ἐπ' αὐτῇ τριχόπτῃ πρὸς Φόνιν
 τὴν ἐφοδὸν ὡς ὅ μάλιστα τόπος καὶ βαρβαρίας καὶ
 πᾶσι ἀγείας ἀνθρώποις ἐγγίνοι δέας, τοῖς καὶ μὴ
 αἰδοῖν τὸ σέβας τῆς τόπου, καὶ τῇ ἐκείνῃ βρῦσας
 χάριν. ὅμως οἱ τῇ ἐξ ἀρχῆς Τιμοθέῳ σκοποῦντες ἐρ-
 γῶν πρὸς ἀγαθὴν σπουδάζοντες, οἱ μετ' ὡς τοῖς ἀ-
 χράτοις ἐκείνους σκοποῖς αὐτὸν ἀνιχνόμενοι σὺν ἐκείνῳ
 ὡς τὸ σέβας αἰδεομένης τῇ τόπου, ὡς τῇ καίρῳ

atum Chalcedonenſe Concilium, quo tem-
 pore dumtaxat presbyter erat, ab Ecclesiæ
 Catholicæ communionē & pace separasset se
 ac præcidisset, una cum quatuor aut quin-
 que quondam Episcopis & paucis Mona-
 chis, qui pestifero Apollinaris & Eutychis
 errore perinde ac ipse impliciti tenebantur.
 Quam ob causam tunc canonice depositi
 à beatæ memoriæ Proterio, & ab universo
 Concilio Episcoporum Ægypti, imperialem
 quoque merito vindictam exilio experti
 sunt. Et paulo post. Cumque tempus
 captasset obitus divæ recordationis Marci-
 ani Augusti, impiis vocibus ac maledictis
 nomen illius impudenter incessens, tanquam
 nullis legibus subjectus: sanctum præterea
 & universale Chalcedonenſe Concilium per-
 fricta fronte anathematizans, multitudinem
 hominum venalium ac seditiosorum post se
 trahens, quos contra divinas regulas & Ec-
 clesiasticam disciplinam, contra leges & rem-
 publicam armaverat, in sanctam Dei Eccle-
 siam irrupit, quæ pastorem & doctorem
 tunc temporis habebat sanctissimum nostrum
 Patrem & Archiepiscopum Proterium, qui
 tum solemnes collectas celebrabat, & Serva-
 tori omnium nostrum Christo preces ac vota
 faciebat pro religioso Imperio vestro & pro
 Christi amantissimo Palatio. Et post pauca.
 Deinde unico die elapso, cum Proterius
 Deo carissimus juxta morem in Episcopali
 domo moraretur, Timotheus assumptis se-
 cum duobus Episcopis qui legitime fuerant
 destituti, & Clericis qui similiter, ut jam
 diximus, exilio damnati fuerant; perinde ac
 si ordinari posset à duobus Episcopis: ne-
 mine omnino ex Orthodoxis Episcopis Æ-
 gyptiacæ Diocesis præſente, quemadmodum
 in hujusmodi ordinationibus Episcopi Ale-
 xandrini fieri solet, Archiepiscopalem sedem,
 sicut ipse quidem putavit, occupat: adul-
 terium palam inferre ausus Ecclesiæ, suum
 ipsius sponſum habenti, qui sacra in ipsa
 faciebat, & qui sedem suam juxta cano-
 num præcepta administrabat. Et aliquanto
 post. Nihil aliud facere potuit Beatus
 Proterius, quam sicut scriptum est, dare
 locum iræ, & ad venerandum baptisterium
 confugere, ut eorum qui ad eandem faci-
 endam irruerant, impetum declinaret: quo
 maxime in loco, ipsis etiam barbaris, &
 universis feris hominibus, qui sanctitatem ejus
 loci & promanantem inde gratiam ignorant,
 terror quidam oboriri solet. Nihilominus
 tamen hi qui Concilium quod Timotheus
 ab initio habuerat, ad effectum perducere
 studebant, qui ne in immaculatis quidem
 illis septis Proterium servari sustinebant; nec
 loci sanctitatem reveriti, nec tempus ipsum:

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καὶ δι' ἡμετέρας παρὰ τὸν δύο διδάμω. Hunc lo-
 cum emendavi ex codice Florentino in hunc modum:
 ὡς δὲ χηροτονοῦντες. Id est, Perinde ac si ordinari possent
 seu à duobus Episcopis. Certe in Canone quarto Concilii
 Nicæni diserte sancitum est, ut Episcopus à tribus ut

minimum provinciæ suæ Episcopis ordinetur. Atque ita
 legit vetus Interpres hujus epistolæ, qui extat in parte
 3. synodi Chalcedonenſis. Sic enim vertit: Tanquam mo-
 nus impositionem suscipiens à duobus, &c.

VARIORUM.

2 Ἐργῶντος — δύναντος. Legendum ἰσχυρῶντος — δύναντος. W. Louth.

S.M.C. erat enim tum dies festus Paschæ salutaris:
V. nec sacerdotij dignitatem reformidantes, quæ
inter Deum atque homines sequestra est;
infontem occidunt, cumque eo sex alios
crudeliter maculant. Et cadaver illius unde-
quaque vulneratum circumducentes, per
cuncta fere civitatis loca raptant atrociter,
miserandum in modum ei insultantes, &
corpus sensus omnis expers absque ulla mi-
sericordia verberantes, ac membratim secan-
tes. Ac nequidem veriti sunt ferarum more
viscera illius degustare, quem paulo ante
inter Deum atque homines interpretem ac
sequestrum habere videbantur. Postremo
quod reliquum erat corporis cum in ro-
gum coniecissent, cinerem in ventos spar-
serunt, qualvis bestias crudelitate longe su-
perantes. Quorum omnium malorum au-
ctor atque architectus fuit Timotheus.
Porro Zacharias hæc in historia sua narrans,
horum pleraque ita ut dixi gesta esse fa-
tetur; sed Proterij culpa, qui gravissimos
tumultus in urbe Alexandria excitaverat.
Nec à Populo, verum à quibusdam mili-
taribus ea perpetrata esse contendit, nifus
auctoritate Epistolæ quam Timotheus ad
Leonem Imperatorem scripsit. Cæterum ad
hæc vindicanda Leo Imperator Scilam mi-
sit.

ἢ γὰρ τῷ ᾠτημένῳ πάχα παύρηται ὅτι τὴν 1
ἱερουσίαν αὐτῷ φέρουσιν μοιτεύουσαν. Οὐκ καὶ
ἀνθρώποις, ἀπακτείνουσι τὸ αἰδύλιον, σφάττειν αὐ-
τὸν ἀπὸ πᾶσιν καὶ ἄλλων ἔξ. καὶ ὡς γὰρ γὰρ ὅτι
5 τῷ τὸ λείψανον παταχὸν καὶ ἀλετρωμένον, ὁμῶς
πὶ τοῖς οὐρανῶν καὶ πᾶσι χερσὶν τόποι τῆς πό-
λεως, καὶ καὶ ἀπομπεύουσιν χιτλῆας, ἡλίζοντο
ἀνθρώποις τὸ τῷ πληρῶν ἕκ αἰσθανόμενον σῶμα,
ᾧ ἀπομπεύουσιν καὶ οὐδὲ τὸ ἐν τῷ ἀπο- 2
10 γινόμενῳ καὶ τῷ θῆρας φειδόμενον ἐκείνῳ, ὅς ἔχῃ
μυστήριον τοῦ καὶ ἀνθρώπων ἐκείνῳ ἐνομιάζουσαν. πύρι
τι παραδίπτει τὸ ὑπολειφθὲν αὐτῷ σῶμα, τὸ ἐκ
τῷ κένῳ τοῖς ἀνέμοις περίπνευται, θῆρας πᾶ-
σαι ὑποφρονίσαντες ἀρχίστηται. ὡς ἀπᾶνται αἰ-
15 πος καὶ τὸ κακὸν σοφὸς οἰκοδόμος καθεστῆκε Τιμό-
θεος. Τῷ μὲντοιγε Ζαχαρίᾳ τὰ πρὸς τῶν διη-
γυμνῶν δοκεῖ, πεπεσῆσθαι μὲν τὰ τούτων πλείω, ἔξ
αἰτίας ἧς Προτερίου, μερίσας παραχρᾶς τῇ Ἀλε-
ξάνδρῳ ἐμπαύσαντος ἕκ ἐκ τῷ δῆμῳ ταῦτα τι-
20 πολμήσῃ, ἀλλ' ἐκ πινυ γραπωπαδῶν, ἔξ ἐπιστο-
λῆς Τιμῶντος πιστούμενος πρὸς Λέοντα γεγονυμένης.
τούτοις μὲν ὅς ἐπιδόσαν διὰ Σίπλῃς πρὸς τὸ βα-
σιλέως Λέοντος ἐκπέμπεται.

CAPUT IX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

De Circularibus literis Leonis Augusti.

25

Περὶ τῶν ἐκκλησίαν Λέοντος βασιλέως.

SCRIPSIT etiam circulares literas ad om-
nes orbis Romani Episcopos, & ad
eos qui in vita monastica excellabant, in-
terrogans eos tum de Chalcedonensi syno-
do, tum de ordinatione Timothei cogno-
mento Meluri. Simul etiam misit ad eos
exemplaria libellorum precum, qui ipsi
oblati fuerant tam ex parte Proterij, quam
ex parte Timothei Meluri. Porro Circular-
es Leonis literæ sic habent. Exemplar
Epistolæ sacræ Piiissimi Imperatoris Leo-
nis, missæ ad Anatolium Constantinopolis
Episcopum, & ad Metropolitanos, & re-
liquos totius orbis Episcopos.

Imperator Cæsar Leo, Pius, Victor,
Triumphator, Maximus, semper Augu-
stus, Anatolio Episcopo. Erat hoc qui-
dem in votis pietati meæ, ut omnes Or-
40 thodoxæ & sanctissimæ Ecclesiæ, cunctæ

Ἐκκλησίᾳ δὲ χρῆται γράμμασιν ὁ Λέων, τῷ
ἀνὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν πολιτίαν ἐπισκόπων
πυθαιόμενος, καὶ τὸ ἐν τῷ μοναχικῷ ἀφ' ἀπὸ πρὸς
βίᾳ, πρὸς τῆς ἐν Καλχαδῶν συνόδῳ, καὶ τῷ Τιμῶντος
30 τὸ ἐκκλησίᾳ Αἰλίου χειροτονίας, ἀφ' ἀπὸ πρὸς
καὶ τὰ ἴσα τῷ ἐκκλησίᾳ αὐτῷ δέσποντι ἐκ τι
μοίρας Προτερίου, ἐκ τι τῆς Τιμῶντος τῷ Αἰλίου.
σύνταξι) ἧς τὰ ἐκκλησίᾳ τούτοις τοῖς ῥήμασιν. ἵσον
θεῖον γράμματος τῷ ὁσιωτάτῳ βασιλεὺς Λέωντος,
35 πινυμέντος Ἀνατολίῳ ἐπισκόπῳ Κωνσταντινουπό-
λεως, καὶ τοῖς καὶ τὴν ὁσιωτάτῳ ἀπασιν μητρο-
πολίταις, καὶ λοιποῖς ἐπισκόποις.

Αὐτοκράτορ Κᾶσαρ Λέων, ὁσιώτατος, κατὰ
προκαίρη, μέγας, αὐσιώτατος Αὐγούστῳ, Ἀνα-
40 τολίῳ ἐπισκόπῳ. Δι' ὁσίων μὲν ὅς τῇ ἐκκλησίᾳ
βίᾳ, ἀπᾶσαι τὰς ὁρθόδοξας ἀγιοπάτας ἐκκλησίας,

VALESII ANNOTATIONES.

1 ἢ γὰρ τῷ ᾠτημένῳ πάχα παύρηται] Liberatus in bre-
viano cap. 15. non die festo Paschæ, sed ante triduum,
occisum esse Proterium scribit. Sic enim ait. Et ante
triduum Paschæ, quo cæna Domini celebratur, ab ipsis tur-
bis conciditur in Ecclesia & memoria Proterius, quo se si-
more contulerat. Ibi quoque eadem die in baptisterio occiditur,
laniatur, ejicitur, et fœnus ejus incenditur, sparguntur et
cineres ejus in ventos. Quæ omnia Liberatus pene ad ver-
bum descripsit ex gestis de nomine Acacii, quæ Jacobo
Sirmondo debemus.

2 Διαπομὴν τῶν ἀπομπεύουσιν] Scribendum est proculdubio
ἀφ' ἀπὸ πρὸς καὶ μάλιστα, ut ipsa orationis series demonstrat.
Pro μάλιστα in codice Florentino legitur μάλιστα. Levi discrimi-
mine. Emendationem nostram confirmat Nicephorus
in capite 17. lib. 15. qui ita discrete scriptum habet, ut
conjecturam. Porro hic libellus precum Episcoporum Æ-
gyptiæ Diocesis ad Leonem Imp. si quis cum integram
legere desiderat, habetur Latine in parte 3. synodi Chalce-
donensis, cap. 11.

VARIORUM.

2 Ἀνατολίῳ] Anatolius, Dioscuri Alexandrini apud Con-
stantinopolim Apocrisiarius, ab eo in Latracinio Ephesi-
no, Flaviano patriarchæ CP. deposito, nondum autem
defuncto, successus anno 449. Episcopus CP. factus: quo
tutius sedem suam retineret, ac Theodosii Imp. & Leo-

nis Papæ favorem captaret, anno 450 collecta Const-
antinopoli Synodo, Eutychis & Nestorii errores damnavit.
& Leonis epistolam ad Flavianum subscriptione sua com-
probavit. Obiit anno 458. Gual. Cont.

S. P. C. Nitutam agebant. Ex quorum numero fuit
V. Symeones, qui primus stationem in co-
lonna excogitavit, de quo in superiore li-
bro mentionem fecimus. Inter illos fuerunt
etiam Baradatus & Jacobus Syri.

Lib. I. cap.
13.

CAPUT X.

De his quæ Episcopi & Symeones Syria
recepimus.

5

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπισκοποῦ, καὶ Συμεὼν ὁ καλεῖται ἀν-
τίγερξος.

Diomedes
Silentiarius.
v.

Amphilochius
Episcopus
Sidæ.

PRIMUM igitur Leo Episcopus senio-
ris Romæ scripsit pro defensione syno-
di Chalcedonensis, & ordinationem Timo-
thei, ut pote illegitime factam, improba-
vit. Quam Leonis Epistolam, Imperator
Leo ad Timotheum Alexandrinum Epi-
scopum misit per Diomedem silentiarium,
Regalum bajulum præceptorum. Cui re-
scripsit Timotheus, Chalcedonensem syn-
odum & Leonis Epistolam reprehendens.
Harum Epistolarum exemplaria existant in
collectione Epistolarum quæ vocantur En-
cyclicæ. A me autem consulto prætermissa
sunt, ne hoc opus multitudine Epistolarum
oneraretur. Aliarum quoque civitatum E-
piscopi decretis Chalcedonensis synodi fir-
miter adhererunt, & ordinationem Timothei
unq. consensu omnes condemnarunt. Solus
Amphilochius Episcopus Sidæ, in Epistola
quam scripsit ad Imperatorem, Timothei
quidem ordinationem graviter reprehendit:
Chalcedonensem autem synodum non admi-

Τοιαρὺν πρῶτον ὁ τῷ προεβούλῳ Ῥώμης ἐπί-
σκοπος Λέων, ὑπὸ τοῦ τῷ Καλχηδὼν συ-
νοδῷ γέγραφε, τῇ τε Τιμοθέῳ χειροτονίας ἀπεδοκι-
μασεν, καὶ ἀθέτως χειροτονῆσαι πάλιν τὸν Λέοντος
ἐπιστολὴν, Λέων αὐτοκράτης Τιμοθέῳ ἀπέπεμψε
τῷ τῷ Ἀλεξανδρίῳ πρεσβυτέρῳ, Διομήδους ὁ σι-
λαίου τοῖς βασιλικαῖς καλῶσιν ἀπεπελάσας
τῷ τῷ ἀντίγερξος Τιμοθέῳ, μεμψόμενος τῷ
Καλχηδὼν σίνεδον, καὶ τῷ Λέοντος ἐπιστολὴν ὅτι
ἀντίγερξος αὐτῷ ἐστὶν τοῖς καλεῖται ἐκκλησί-
αῖς ἐμὸν ὅτι παρὸν, ἵνα μὴ πλῆθος ἐπαγάγῃ τῷ παρὸν
πίστω. καὶ οἱ τῷ ἄλλων δὲ πόλιν ἐπισκοποι, τοῖς
Καλχηδὼν τυπώσιν ἐπέμπεσαν, καὶ τῷ Τιμοθέῳ χει-
ροτονίας ἀπέσχετο κατέχευαν ψήφους. Ἀμφιλόχιος
ἡμῶν ὁ Σιδῆς, ἐπιστολὴν γέγραφε πρὸς τὸν βα-
σιλέα, καταβῶσαν μὲν τῷ Τιμοθέῳ χειροτονίας, καὶ
ἀπεδοκιμασῆναι δὲ τῷ Καλχηδὼν σίνεδον. ἂν καὶ

VALESII ANNOTATIONES.

1 Βασιλεὺς καὶ Ἰάκωβος.] Nicephorus Callistus Jaco-
bum hunc Nisibenum nominat, additque, tam ejus, quam
Varadati mentionem fieri a Theodorito in historia Philo-
theo. Theodoritus tamen in capite at Philothei, Jaco-
bum Nisibenum fuisse non dicit, nequaquam id omni-
bus si revera Nisibenus fuisset. Nam cum posteriore hunc
Jacobum priori idē Jacobo Nisibeno similem fuisse poterit,
non solum nomine, verumetiam moribus ac dignitate;
uterque enim Sacerdos fuit. Si Nisibenus etiam fuisset,
nequaquam id omni-
bus eo loco Theodoritus. Sed neque
Theodoritus Lector in lib. primo Coilectaneorum, Jaco-
bum hunc postea ait qui Leonis Aug. circularibus lre-
ris recripsit, Nisibenum fuisse, nec Theophanes in Chro-
nico pag. 96. Existat etiam epistola Theodoriti ad hunc
Jacobum scripta, in qua illum Presbyterum ac Monachum
appellat. Pro Varadato Theophanes Bandam dicit; cor-
rupte ut opinor. In 3. parte synodi Chalcedonensis,
pag. 375. inter Monachos quibus Leo Imp. scripsit li-
teras, primus nominatur Jacobus Monachus Nisibenus,
deinde Symeones & Baradatus. Eorum meminit etiam
Iphreminus Antiochenus Episcopus in epist. ad Monachos
1. 2. id est Severianos. & in oratione tertia quam
scripsit ad Dominum & Joannem Monachos, ut legitur
apud Photium.

2 Καὶ Ἀντίγερξος.] Assentior Christophorono & Savilio,
qui pro καὶ emendaverunt. Senius enim prioris ita
posuit. Certe in his Evagrii libris, καὶ pro καὶ fre-
quentissime positum erat, ut ad nos Manuscripti exem-
plares testantur, secuti emendavimus. Hic vero cum
1. 2. ex ad ejus exemplaribus nihil discreparet, reli-
quum est ut καὶ non emendare.

3 Σιλαίου.] Hic silentiarii nomen in vulgatis edi-
tionibus & apud Nicephorum desiderabatur. Nos vero
ex optimo codice Florentino illud restituvimus, in quo

diserte scriptum habetur Διομήδης Σιλαίου. De Silen-
tariis nonnulli observari jussimus in Annotationibus
ad Ammianum Marcellinum.

4 Εὐλογίου καλεῖται ἐκκλησία.] Pessime hunc locum
intulit Christophoronus, ut ex versione ejus apparet:
sic enim vertit. *Isidorum episcopum exemplaria exstant in*
litteris Leonis Imperatoris, generatim ad omnes scriptis &c.
Verum Liberatus Diaconus in Breviario cap. 15. quædam
sunt Encyclicæ illæ optime declarat his verbis. Impera-
tor scripsit singularum civitatum Episcopis de utroque
negotio, consulens quid fieri oportere &c. Qui rescri-
bunt, Chalcedonensem synodum usque ad sanguinem vin-
dicandam; Timotheum vero non solum inter Episcopos
non haberi, sed etiam Christiana appellatione privari. Ex
hæ epistolæ vel relationes Episcoporum omnium, in uno
codicis corpore vocantur Encyclicæ. Caterum hæ En-
cyclicæ pene omnes in Latinum sermonem conversæ, ha-
bentur in parte 3. synodi Chalcedonensis pag. 374. edi-
tionis Colonienfis & sequentibus deinceps paginis. opus
extimium Ecclesiasticæ antiquitatis, quod ut nam Græce
quoque existeret. Earum mentio fit apud Victorem Tu-
nonensem in Chronico.

5 Ἀμφιλόχιος.] Hujus Amphilochii Sidæ Episcopi men-
tio fit apud Photium in Bibliotheca cap. 51. Ubi Attici
& Sionii Episcoporum Constantinopolis, epistolæ ad
eum scriptæ referuntur. Interfuit idem Amphilochius
synodo Ephesinæ, & synodo Chalcedonensi, ut ex actis
synodicis apparet. Caterum Eulogius Alexandrinus Epi-
scopus, in libro 9. testatur Amphilochium hunc Episco-
pum Sidæ, quamvis in iis aliter ait in litteris suis ad
Leonem Imp. se Chalcedonensi Synodo minime assentiri,
paulo post tamen eidem Synodo consentisse ac subscri-
psisse. Eulogii verba refert Photius in Bibliotheca, pag.
879.

VARIORUM.

2 Σιλαίου.] Silentarius, circa silentium occupatus;
qui in palatio vel alibi silentium indicit. Est & nomen
dignitatis. Horum duo ordines: prior vilior, atque idem
cum eo qui in patriarchalibus secretis ὁ τῷ τῷ σιγῆται
dicebatur, & silentium ac quietem populo indicabat. Hinc
est in Glossis vet. Græco Latinis σιγῆταις Silentariis.
Alius ordo erat longe honoratior, præeratque secretis Im-
peratoris, & inter clarissimos recensetur, I. subemus, S. C.
de Silent. & Decur. Sic dicitur in Gloss. Græcobarb.

Uidetur ergo prior dici, quod Silentium indicat: at alius
quod silentium præstat, nempe silentis & arcanis rebus
ejus. *Διακριτικὸν & Σιγῆταις in Lexico.* Nicolaus Armeni-
cus Notis in Procopio Historem Arcanam pag. 103. ait,
Cubiculum anticus ex quo statim in ipsum Imperato-
ris ibatur cubiculum, ob silentium quod principis reve-
rentia servabatur, vocatum fuisse *Silentium*; & intus in
cubiculo, *Silentium*.

ταῦτα Ζαχαρία τῷ ῥήτορι πεποίητο, τῷ δὲ τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν Ἀμφιλοχίῳ ἐπέταχεν ὥστε αὐτὸν συγγραμμάτων. γράφει δὲ καὶ Συμεώνης ὁ τ' ἐπίσκοπος Λίβυας περὶ τῶν ἐπιστολῶν δύο, πρὸς τὴν Λέοντα τὸν αὐτοκράτορα, πρὸς τὴν Βασίλειον ἐπισκοποῦντα τὸν Ἀντόχον· ὡς δὲ πρὸς Βασίλειον βραχυλογουῦσαι, ἐπιτίθημι τῇδε μὴ τῇ συγγραφῇ, ἀλλ' ἐπεὶ ἔχουσιν. Τῷ Διοπότῃ μὴ τῷ ἐπισκόπῳ καὶ ἀριστάτῳ Φιλοθέῳ Βασιλεῖ δὲ χειροποιήσας, ὁ ἀμαρτωλὸς καὶ παπῶδης Συμεώνης ἐπὶ Κυρίου χαίρει. Νῦν ἔκλειπον ὑπὲρ Διοπότα, θύλογητος ὁ Θεός, ὃς ἔκλειπον τὴν πρὸς σου ψυχὴν ἡμῶν, καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἅπ' ἡμῶν τὸ ἀμαρτωλόν. δεξιόμορος γὰρ τὰ γράμματα τῆς ὑμετέρας ἀξιώτητος, ἐθαύμασα τὸ ζῆλον καὶ τὸν ἀσκήσαντα ὑποφιλίστατον ἡμῶν βασιλέα, τὸν πρὸς τῶν ἀρίστων πατέρων καὶ τὸν τῶν βασιλέων πίστιν, ὃν ἐκείνῃ καὶ ἐπιδίδου. καὶ τὸν οὗτον οὐκ ἐξ ἡμῶν τὸ δῶρον, καθὼς καὶ ὁ ἅγιος δόξατος λέγει, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ, τῷ ταύτῃ αὐτῷ δεδομένος τὸ πνεῦμα. ἀλλ' ὅτι τῷ ὑμετέρῳ ὡχρῶν. καὶ μετολίγα. διὸ καὶ ὁ παπῶδης καὶ ὑπερήφανος, τὸ ἔκλειπον τὸν μαχαίρην, ἐκείνῃ τῷ αὐτῷ βασιλεῖ καὶ ἡμῶν πρόθεσις, τὸν πρὸς τὸν ἅγιον πατέρα τὸν ἐν Καρχηδὼν συνελθόντων ἐξακοσίων τελέοντων, ἐμμένον καὶ ὑποστηρίζοντες ὑπ' αὐτοῦ τὸν ὑπὸ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι φανερωθείσης. εἰ γὰρ μετὰ δύο ἢ τρεῖς συνελθόντων διὰ τὸ ἔκλειπον αὐτοῦ, πᾶσι τῷ Σωτῆρι πᾶσι μετὰ τὸν τοσούτον καὶ τηλικούτων ἁγίων πατέρων ἐνεχόμενοι, εἰ μὴ ἡμεῖς ἀπ' ἀρχῆς μετ' αὐτῶν τὸ ἅγιον Πνεῦμα; καὶ μετ' ἑστέα. διὸ ἴσχυι καὶ ἀνδρείῳ ὑπὸ τῆς ἀληθοῦς ἐπιστάσεως, καθάπερ καὶ Ἰησοῦς ὁ τῷ Ναυῇ ὁ δούλος Κυρίου ὡς τῷ Ἰσραηλιτικῷ λαῷ. πάντα τὰ ὑπὸ τῷ σὺν ὁσώτῃσι βίβλας κληροῦν, καὶ τὸν βύλας κληροῦν καὶ πρὸς τοὺς λαοὺς, ἐξ ἡμῶν πνευματικῶν παρακλήσει.

fic. Scripsit de istis rebus Zacharias Rhetor, qui Epistolam quoque Amphilochoi historię suę intexuit. Sed & sanctę memorię Symeonis duas Epistolas de hoc argumento scripsit: alteram ad Leonem Imperatorem, alteram ad Basilium Episcopum urbis Antiochię. Ex quibus eam quę ad Basilium scripta est, ut pote breviorē, hic apponam. Sic autem habet. Domino meo Religiosissimo & sanctissimo. Dei amantissimo Basilio Archiepiscopo, peccator & humilis Symeon in Domino salutem. Nunc merito dicere possumus Domine: Benedictus Deus qui non amovit precationem nostram, nec misericordiam suam avertit a nobis peccatoribus. Acceptis enim literis amplitudinis vestrę, admiratus sum zelum ac pietatem Deo charissimi Imperatoris nostri, quam erga sanctos patres & erga illorum firmissimam fidem, cum antea semper, tum nunc quoque ostendit. Atque hoc donum non ex nobis, sicut sanctus Apostolus dicit, sed ex Deo qui hoc illi studium per vestras preces largitus est. Et paulo post. Quapropter ego quoque humilis & exiguus, abortus monachorum, animi mei sententiam imperiali ejus majestati significavi, de fide sexcentorum triginta sanctorum patrum qui Chalcedone congregati sunt, persistens & fundatus in ea fide quę a Sancto Spiritu revelata est. Etenim si Servator noster, ubi duo tresve in nomine ipsius congregati sunt, adest in medio illorum, quomodo fieri posset inter eos ac tantos sanctos Patres, ut Spiritus Sanctus prorsus cum illis non esset? Et aliquanto post. Quamobrem fortis esto, & viriliter age, quemadmodum Jesus Nave servus Domini, pro populo Israelitarum. Universum religiosum Clerum qui sub tua est sanctitate, & benedictam ac fidelissimam plebem, meo nomine salutes velim.

Sæc. V.

Sym. scripsit
Epistolam
ad Basilium

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

35

CAPUT XI.

Περὶ τῆς ἐξορίας Τιμοθέου τῷ Αἰλουρίου, καὶ τῆς χειροποιήσεως Τιμοθέου τῷ Σαλοφάκιῳ, καὶ περὶ Γενναδίου καὶ Ἀκακίου, τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν.

De exilio Timothei a Eluri, & de ordinatione Timothei Salofacioli. Item de Gennadio & Acacio Constantinopolitanis Episcopis.

ἘΠὶ τῷ τῷ Τιμοθέῳ ἐξορία κατακρίνεται, καὶ λευθεῖ καὶ αὐτὸς τῷ Γαγγρηῶν οἰκῷ. οἱ δ' ἐν τῇ Ἀλεξανδρίᾳ, ἀφ' ὧν Προτερίῳ Τιμοθέῳ ἐπίσκοπον ἔτερον ἐπεχειρίζοντο. οἱ μὲν ἐκείνῳ Βασιλικῶν, οἱ δὲ Σαλοφάκιον. Ἀνατολίῳ δὲ πελαγισταῖς, τῶν θρόνων τῶν βασιλευσάντων διαδέχοντο.

Post hæc Timotheus damnatur exilio, & in Gangrensi civitate perinde ac Dioscorus, iussus est degere. Igitur Alexandrini alterum Timotheum, Proterii successorem elegerunt: quem alii quidem Basilicum, alii vero Salofaciolum nominabant. Interim mortuo Anatolio, Episcopatum urbis regię for-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Οἱ μὲν Βασιλικῶν] Sic etiam scriptum habet Nicephorus. Verum in Breviario Liberati, cap. 16. id cognomentum Timothei longe aliter scribitur. Sic enim ait Liberatus. Ex exilio relegatus Timotheus a Eluri Chersonese in custodia, & sic pro Proterio Timotheus cognomen Salofacioli sine Albi. Verum in Liberato scribendum est Albi, quemadmodum docet Theophrastus in Chronico iis verbis. Τιμόθεος δὲ ἄλλος ἐπὶ τῷ Αἰλουρίῳ, & καὶ

Σαλοφάκιον ἐχειροποιήθη. Idem scribit Cedrenus. Quid ergo dicendum est? Utrum in Evagr. αὐτῷ scribendum esse dicimus pro Βασιλικῶν? An fortasse Salofacioli regium significat? Certe Φαυλάς Græcis est fascis, quod pro diademate regio accipi potest. Verum nihil certi ex hoc cognomen elici potest, cum varie scribatur apud veteres scriptores.

VARIORUM.

2 Ἐξορία κατὰ τὴν Γαγγρηῶν] Gangram Paphlagoniæ urbem. ac deinde Chersonesum relegatus est Timotheus, & in Exilio octodecim annos exegit, ut testatur Evagrius libro

III. cap. 4. Exilium ejus coepisse anno 457. Carens, anno 459. Pagus scribit.

Γα.

titus est Gennadius; cui successit Acacius
qui orphanorum hospitio praefectus fuerat.

^a Γενάδιος καὶ μετ' αὐτὸν Ἀκάκιος, ὃς τῷ χαλὰ-
γωγίῳ τῇ δ' ὀρφανοῦ παροικήσει καὶ τῷ βασιλευ-
σσαι πόλιν.

CAPUT XII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

De terra motu qui contigit Antiochia, trecentis
et quadragesima septimo annis post illum qui
temporibus Trajani contigerat.

Περὶ τῷ μεγέθει τοῦ Ἀρποχέου σεισμοῦ μὲν ἔτη
τριάκοντα μὲν, τῷ δὲ Τραϊανῷ.

Porro anno secundo imperii Leonis, in-
gens terrae motus ac succussio conti-
git Antiochiae, cum quaedam à populo ci-
vilitatis illius facta essent, plena furoris ac
dementiae, ipsamque bestiarum feritatem
longe superantia. Quae quidem tantae cla-
dis velut proecium quoddam extiterunt.
Accidit autem ingens haec calamitas, an-
no quingentesimo sexto à conditu urbis
Antiochiae, circa horam noctis quartam,
die quartodecimo mensis Gorpizii, quem
Romani Septembrem vocant; imminente
die dominica, indictione undecima. Sex-
tus hic terrae motus accidisse dicitur, tre-
centis quadragesima & septem annis elapsis
ab illo terrae motu qui Trajani temporibus
contigerat. Nam ille quidem terrae
motus sub Trajano, accidit anno centesimo
& quinquagesimo nono, ex quo civitas
libera & sui juris fuerat appellata. Hic

^b Ἀνὰ δὲ τὸ δεύτερον ἔτος Λέοντος ὁ βασιλεύας, ὁ
κλόνος δὲ γῆς ἐξαισίος ἐβρασμὸς ἀνὰ τὴν
Ἀρποχὴν γίνεται, πρὶν μὲν παρὰ τῷ χαλὰ αὐτὴν
δύμῳ περιγεγενημένην, πρὸς πᾶσαν ἐκδοκχυσί-
ταιν μακίαν, πάσης τε θηριώδους ἐπέκρουα γαρομένην
γνώμης, ὡς αὖ ἡ προίμῳ τοῖς τοῖσιν κακοῖς
ποταμοχολίαν. γίνεται γαυὴν χαλεπώτατος ἔκταν
ἐν πυλάκοισιν ἔτος ἡρημαπίζοντος τῆς πόλεως, ὅ
πρὸς πύργῳ ὄρει τῆς πυκτοῦ, πύργῳ δὲ δι-
κάτῃ ἀγνὸς ἡμέρας τῷ Γορπιῶν μηνός, ὅς Σι-
πριέμελοι Ῥωμαῖοι προσεδόχοντο, κυρίας ἐπιχαλ-
λαδύσης ἡμέρας, ἀνὰ τὴν ἐκδοκχίαν ἐπὶ μέσῳ τῷ
κύκλῳ, ἔκταν πυλάκῳ ἐπὶ μέσῳ ἐπὶ αὐτῇ
σπέραντα καὶ τριακοντὶν διαχρησάμενοι ἐναυτῇ,
ἐξότου ὁ δὲ Τραϊανὸν γένοντο ἔκταν μὲν γὰρ ἔπαιον
ἐν πυτῆσιν ἐκταπὸν ἀγύσης τὴν πόλιν ἔτος δὲ

VALESI ANNOTATIONES.

¹ Τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ] Pessime hunc locum interpretatus
est Musculus. Christophorus vero cum haec verba non
intelligeret, in versione sua praetermisit. Ne quidem diu
multumque torisit hic locus. Tandem tamen hunc ejus
sensum esse deprehendi. Postquam Evagrius tempus quo
terrae motus contigit Antiochiae, principatu Leonis Au-
gusti, certis notis designavit, anni scilicet, mensis, hebdo-
madis, ac diei, & indictionis; addit postremo τῷ αὐτοῦ
ἐπὶ. Id est, sine ulla Cyclorum ambage terrae motum
illum contigisse, exactis trecentis quadragesima ac septem
annis post terrae motum illum qui temporibus Trajani ac-
ciderat. Quippe haec temporis nota nullum habet cyclum.
Priores vero temporis notae ab Evagrione assignatae, cyclo-
rum sunt seu periodorum. Nam & indictio cyclus est
quindecim annorum, & hebdomas ac mensis & annus cir-
cula sunt ac periodi perpetuo recurrentes. Haec igitur est
moa de hujus loci expositione sententia. Si quis tamen
certiora attulerit, cum mutare non detrectabo. Vide cap.
33, lib. 3. Potest etiam aliter accipi hic locus, mutato
tantum accentu hoc modo: αὐτὸς μεγάλῳ ἐπὶ μέρει.
Ut sic sensus est, Sextus hic esse dicitur terra motus qui
Antiochiam contigit. Nec jam dubito quin haec vera sit

interpretatio hujus loci. Certe in MS. codice Telleriano
αὐτὸς discrete scribitur cum aspiratione, & accentu in pri-
ma syllaba.

² Μὲν καὶ σπέραντα] Hunc locum restitui ex optimo codice
Florentino, in quo discrete ita scribitur, ἡ καὶ μὲν. Id est
ἐπὶ καὶ σπέραντα. Atque ita prolixius legitur apud Ni-
cephorum in capite vicesimo libri 15. †

³ Ἐπὶ δὲ μὲν γὰρ ἔπαιον καὶ πύργῳ] Baronius in
Annalibus Ecclesiasticis ad annum Christi 111. Evagrium
falli dicit, qui terrae motum illum qui regnante Trajano
factus est Antiochiae, accidisse scribat anno juxta Antioche-
nos 159. Nam terrae motus ille contigit Messala & Pedone
Consulibus, ut ex Dione constat, qui Perionem Consulem
in illo terrae motu petuisse asserit. Porro Messala ac Pedonis
Consulatus incidit in annum Christi 111. ut convenit inter
omnes Chronologos. Erat tunc annus juxta Antiochenos cen-
tesimus sexagesimus tertius, non autem quinquagesimus
nonus, ut ait Evagrius. Anni enim Antiochenorum, qua-
dragesima & octo annis natalem Christi anteverrunt. Porro
de his annis Antiochenorum, ex antiquis quidem auctor
Chronici Alexandrini optime locutus est in rebus gestis
Julii Caesaris: ex recentioribus vero, Dionysius Petavius

VARIORUM.

^a Γενάδιος] Gennadius, primum Ecclesiae CP. presby-
ter, anno 448 Anatolio in Episcopatum ejusdem Ecclesiae
successit. Collapsam Ecclesiae suae disciplinam omni mox
studio redintegrare coepit. vir erat lingua nitidus & inge-
nio acer, plura de eo apud Theodorum Lect. lib. 1. ē
vita excelsit anno 471. Catenus, Pagius.

^b Ἀνὰ τὸ δεύτερον ἔτος Λέοντος] Hunc terrae motum ad
annum primum Leonis Imp. annumque Christi 457. re-
trahit Pagius: quo anno 14 dies Septembris in Sabba-
tum incidit. Vid. ipsam ad ann. 458. n. 6. H. Lomih.

^c ἡρημαπίζοντος τῆς πόλεως] Cum Romani gentem de-
victam in formam Provinciae redegerant, mos erat ut Im-
perator illico edictum scriberet & publicaret, quo pri-
mum renunciatus erat ipse Imperator gentis subactae do-
minus & triumphator; deinde statutum erat ut Provin-
ciales novis quibusdam privilegiis uterentur. Hujus rei
exemplum, quod ad hanc ipsam Antiochiae civitatem spe-
ctat, citatur à Joanne Gregorio Oxoniensi, ex Joannis An-
tiocheni Geographia MS. lib. 9. his verbis: Προῖοντο οὖν
Ἀρποχίαν ἡ ἐλαιοθήκη αὐτῆς, ἐπὶ ὅλῳ τῷ Ῥωμαίων, ὅ
ἐπὶ τῷ Ἀρποχίαν μηνός, περιεβήσαντο πρὸς τὸν αὐτῶν Κυ-
αρχὸς Τελών. Τὸ οὖν αὐτῶν αὐτῶν, ὡς αὐτῶν αὐτῶν. Ἐπὶ Ἀ-

ποχίαν τῇ μεγάλῃ ἐπὶ καὶ αὐτῶν καὶ αὐτῶν, καὶ αὐ-
τοῦ καὶ αὐτῶν τῇ Ἀρποχίαν, Ἰούλιος Γαῖος Καίσαρ,
n. v. 1. Provinciales autem, ut hanc Imperatoris bene-
volentiam aeterna memoria conservarent, publica sua ne-
gotia à tempore hujus Edicti censabant. ἡρημαπίζοντος αὐ-
(ut pergit idem Joannes Antiochenus) ἡ μεγάλῃ Ἀρπο-
χίαν καὶ πρὸς τὸν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
Ἰούλιος. Ob hanc rationem haec Antiochenium era, quae
annum nativitatē Dominicae spatio quadraginta & octo an-
norum praecedat, peculiari modo dicitur ἡρημαπίζοντος τῶν
Ἀρποχίαν. Vide inter opera Joannis Gregorii, pag. 161. Ed.
London, an. 1684. citante Matthaeo Shorting.

^d Ἐπὶ δὲ μὲν γὰρ ἔπαιον καὶ πύργῳ] Quartus erat hic terrae
motus juxta Malelam à Pagio citatum. H. Lomih.

^e Ἐπὶ καὶ σπέραντα καὶ πύργῳ] Revera elapsi
sunt tantum 343 anni, scilicet ab anno Chr. 115. ad annum
457. Sed & lapsus est Evagrius, cum terrae motum qui
sub Trajano contigit, in annum Antiochenum 159 con-
jicit, adeoque cum anno Christi centesimo undecimo co-
pulat, qui revera ad annum ante Antiochenum 163 referen-
dum erat, ut observavit hic Valesius, H. Lomih.

^f Atqui ἡ καὶ μὲν exhibet etiam codex Roberti S'e-
phani, quod observavit Matt. Shorting.

αὐτῶν αὐτῶν

αὐτονομίας γέγονεν. ὁ δὲ γε ἐπὶ Λέοντος, ἔκτισεν ἡ
 περικκομιστὴν, ὡς τῆς φιλοποιήσασα ἐκπύεται.
 ὅτος τοῖνυ ὁ σισμὸς τῆς χαρῆς τὰς οἰκίας ἀπά-
 σαι σχεδὸν καταβέβληκε, πολυαυτράπην ταύτης
 γαυωμένης, ἢ οὐδὲν ἐχούσης ἔρημον, ἢ ὅλως ἡ-
 μελημένην, ἀλλὰ καὶ λίαν ἡξηπικημένης τῇ φιλοπ-
 μίᾳ τῇ βασιλείᾳ πρὸς ἀλλήλους ἀμειλλόμενον.
 τῇ πε βασιλείᾳ ὁ πρῶτος καὶ δεύτερος οἶκος
 κατεβλήθησαν, τῇ ἄλλῃ οὖν τῷ ὀφθαλμῷ
 βαλαυῖα μινάτων, τῷ γε καὶ λούσαντι τῷ
 πόλιν παρὰ τῷ συμφορῶν ἐκ τῆς πρῆτης ἀ-
 χρησίας, ἀνάκην τῇ τοῖς ἄλλοις βαλαυῖοις συμ-
 βεβλήθησαν. κατὰ τῇ καὶ τὰς πρὸς τὰς πρῆ-
 τῇ βασιλείᾳ, καὶ τὸ ἐπὶ αὐταῖς τετραπύλων,
 ποδ καὶ ἰσχυρόν δὲ τοὺς παρὰ τὰς θύρας
 1 πύργους, καὶ ἵπας τῇ ἐπ' αὐτοὺς πρῶτον. κατὰ
 δὲ τῷ παλαιῷ, τῇ μὲν πρῶτον ἡ οἰκημάτων
 πῶσις ὅλως οὐκ ἔφαυσι. τῇ ἢ Τραϊανὸς καὶ
 Σιδέρου καὶ Ἀδριανοῦ βαλαυῖων, μικρὰ κατα-
 2 σίνας, ἀνέστησαν. καὶ τῆς γε Ὀσρακίης οὐκ
 καλούμενης γήτορας, πινὰ συλατέδαλι οὖν τὰς
 3 πρῆς, ἢ τὸ καλούμενον Νυμφαῖον ῥίνας. ὡν τὸ
 κατέκατον πρῶτον Ἰωάννη ἱππῆται τῷ Ῥότοι.
 Φορὶ δ' οὐδ' ὡς χίλια χρυσίᾳ πάλαια πρὸς τῇ
 βασιλείᾳ ἐκ τῇ Φόρον ἀφῆκε τῇ πόλιν, καὶ
 4 τοῖς ἢ πολίταις ἢ ἱρασιμένοι τῷ πάλιν τὰ
 5 τέλη, ὅτι μάλιστα οὐκ ἔστιν καὶ τῇ δα-
 μασίᾳ οἰκοδομῶν.

autem Leonis Augusti temporibus, contigit
 anno sexto & quingentesimo, ut produnt
 scriptores diligentissimi. Porro hic terræ
 motus universas propemodum ædes subvertit
 urbis Novæ, quæ quidem incolarum mul-
 titudine abundabat, nec ullam partem va-
 cuam habebat aut neglectam: sed prægno-
 pere exculea erat atque ornata, ob superio-
 rum Imperatorum magnificentiam, qui se
 invicem ea in re superare contenderant. Pa-
 latii quoque prima & secunda ædes corruit.
 Reliquæ vero incolumes mansere una cum
 vicino balneo: quod cum antea inutile fu-
 isset, hujus calamitatis tempore adlucendæ ci-
 vitati necessario intervenit, ob ruinam videli-
 cet reliquorum balnearum. Diversæ sunt e-
 tiam porticus quæ erant ante palatium, &
 quod post illas erat Terrapylum. Cecide-
 runt etiam turres circi quæ erant juxta
 portas, & quædam porticus quæ ad turres
 illas ducebant. In veteri autem urbe, domus
 quidem & porticus ruinæ prorsus expertes
 fuerunt. Balnearum vero Trajani, Severi, &
 Hadriani, exigua pars concussa ac subversa
 est. Ostracina quoque regionis ita dictæ,
 vicinias quasdam idem terræ motus prostra-
 vit, & Nymphæum una cum porticibus
 evertit. Quæ quidem singula à Joanne Rhe-
 tore diligenter commemorata sunt. Scribit
 igitur ille, mille auri talenta ab Imperatore
 civitati remissa esse ex functione tributaria;
 civibus vero remissas esse pensiones earum
 ædium quæ terræ motu prostratæ fuerant.
 Imperatorem præterea publicorum operum
 reficiendorum curam suscepisse.

Joanne
Rhetor.

VALESII ANNOTATIONES.

in libris de Doctrina temporum. & in secunda parte Rati-
 onarii cap. 14. Cui tamen in eo non assentio, quod di-
 citur horum annorum initium ab Octobri mense deduci,
 quod apud Antiochenos populare anni fuit initium. Ego
 vero in Annotationibus Eusebianis abunde, ut opinor, de-
 monstravi, Antiochenos à Dio seu Novembri mense an-
 num incipisse. Sed neque illud verum est quod ibidem
 scribit Petavius, auctorem Chronici Alexandrini horum an-
 norum initium à Maio mense deducere videri. Non enim
 id dicit Auctor Alexandrini Chronici: sed tantum ait,
 Senatus consultum quo civitas Antiochia libera ac sui ju-
 ris pronuntiata est, mense Maio acceptum fuisse ab An-
 tiochenis, ac publice propositum.

1 Τῶν τῇ ἀπ' αὐτῶν πρῶτον] In optimo codice Florentino
 totus hic locus ita scribitur, ἢ ἡ ἀποδομένη δὲ τῶν πρῶτον
 θύρας πύργους, καὶ πρῶτον τῶν ἀπ' αὐτῶν πρῶτον. Melius procul
 dubio. Portæ circi binis utrimque turribus munitæ erant.
 Erant & porticus quædam quæ ad turres illas ducebant,
 à portis cuc, ut opinor. In codice Tell. scriptum in-
 ter cetera πρῶτον τῶν ἀπ' αὐτῶν πρῶτον.

2 Καὶ τῆς Ὀσρακίης] Rectius in codice Florent. &
 Telleriano & apud Nicephorum scribitur Ὀσρακίης. Hujus
 loci iterum mentio fit ab Evagrio nostro in cap. 8. lib.
 6. Quid autem fuerit Ostracine, difficile est dicere. E-
 vagrius quidem hoc loco ait γήτορας ita appellatam fuisse,
 sitam in urbe veteri. Est autem γήτορας ædium con-
 tinuatio, quæ porticus publicas excipiebant. Quod con-
 firmat etiam Libanius in Antiochico pag. 372. Disti-
 cto est Ostracine eo quod hujus ibi essent. Glossæ
 veteres fuisse reddunt Ὀσρακίης.

3 Τὸ καλούμενον Νυμφαῖον] Sic Græci vocabant tem-
 plum Nymphæum, quod dicitur Libanius in Antiochi-
 co pag. 372. Νυμφαῖον ἵερὸν οὐρανίου καὶ γῆς.

4 Τῶν ἱρασιμένων τῷ πάλιν πρῶτον] In hujus loci ver-
 sione lapsi sunt ambo Interpretes. Nam Musculus qui-
 dem ita vertit. Dicit etiam mille auri Talenta civitati illi
 ab Imperatore de tributis esse remissa: Et ex tributis quoque
 consistunt esse, ut civibus illis qui ea calamitate affec-
 ti erant, adeo ἱρασιμένων sumptibus publica adficia restitueren-
 tur. Christophoriouus vero sic interpretatur. Aut porro,

tum civitati de tributis mille auri Talenta ab Imperatore
 esse condonata, tum civibus etiam vestigalia, quæ ea ci-
 vitate afflicti erant. Ubi vides, utrumque interpretem hæc ver-
 ba, τῶν ἱρασιμένων, ad cives reulisse: quod ferri nullo
 modo potest. Neque enim dixisset Evagrius τῶν πολιτῶν
 ἢ ἱρασιμένων, sed potius τῶν ἱρασιμένων. Rectius ergo
 Nicephorus ea verba de privatorum saluti intellexit, quo-
 rum vestigalia Imperator Antiochenis civibus remisit. Nec
 tamen ille Evagrii sensum penitus assecutus est. Sic tamen
 hunc Evagrii locum expressit. καὶ γε διὰ τὸ σισμὸν τῆς
 πόλεως χροστὴ πάλαια βασιλῆα φασὶν ἀφ' αὐτῶν τῇ πόλιν
 Φόρον τῇ τέλη, ἢ ἱρασιμένων χροστὴ κατασκευάσθαι. Id est, ut
 Langus venit, Terra motus istius gratia, & propter ad-
 ficia diruta, Imperatorem servavit auri et mille auri Talen-
 ta tributis annui remissione. Verum Evagrius, seu potius
 Joannes Rhetor plus dicit. Ait enim Imperatorem ex
 functione quidem tributaria mille auri talenta Antiocheni-
 bus remisisse: Singulis vero civibus induisse vestigalia
 ædium quæ terræ motu subversæ fuerant. Hæc autem
 vestigalia dupliciter intelligi possunt, aut de pensione an-
 nua quæ dominis ædium a conductoribus solvebatur, aut
 de pecunia quæ fisco pendebatur, eo quod ædes illæ in
 solo publico constructæ essent. Quemadmodum apud nos
 ab ædium possessoribus tam in urbe, quam in agris,
 census annuus dominis soli præstari solet. Atque hoc
 posteriore sensu τὰ τέλη hic accipi malim. Hæc enim
 vox frequentius sumitur pro Vestigaliis quæ publico
 penduntur. Quod si pro pretio ædium quod à conducto-
 re præstari solet, hic sumeretur, nulla in eo fuisset Im-
 peratoris liberalitas. Nihil enim de suo dedisset civi-
 bus, sed de alieno.

5 Ἐπὶ τῇ πόλιν δὲ πρῶτον] Procul dubio scribendum
 πρῶτον, suppl. vñ βασιλῆα. Atque ita legisse videtur Chri-
 stophoriouus. Porro de hoc terræ motu Elegiam scri-
 pserat Isaac Syrus, ut testatur Marcellinus in Chronico
 his verbis. Παύλιος ὁ Ρομῶν Κοσ. Isaac Antiochena Ec-
 clesiæ Presbyter scripsit Syro sermone multa, præcipueque
 adversus Nestorianos & Eutychianos. Rursum etiam An-
 tiochicæ elegæ Carminum planxit, quemadmodum Ephrem Dia-
 conus Nicomediam lausit.

De incendio quod accidit Constantinopoli.

Περὶ τοῦ ἱμπεριαίου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει.

HUIC non dissimilis, immo longe gravius calamitas contigit Constantinopoli, initio mali orto in maritima civitatis parte, quam Bosphorum vocant. Aiunt autem Dæmonem quemdam exitiosum, mulieris speciem e mentibus; aut certe pauperulam quamdam mulierem à dæmone impulsam; utrumque enim dicitur; circa id tempus quo lucernæ accendi solent, lucernam ad forum rerum venalium detulisse, tanquam fassamenta sibi emptura esset: depositaque ibi lucerna, protinus abscessisse. Ignem vero, cum supram corripuisset, maximum incendium excitasse, & momento temporis totam domum combussisse: Post hæc adjacentia quæque facilius consumpta esse, cum ignis non ea solum quæ facile incenduntur, sed ædificia quoque ex lapidebus constructa depasceretur, & usque in quartum diem perseverasset, nec ulla ratione extinguī potuisset. Totum igitur civitatis medietullum, à Septentrionali latere ad meridianam partem, longitudine quidem stadiorum quinque, quatuordecim vero latitudine, ita consumptum est, ut tam ex publicis, quam ex privatis ædibus nihil omnino remanserit; non columnæ, non lapidei fornices: sed prædura omnis materia, perinde ac stipula, concremata sit. Porro hæc clades in septentrionali quidem parte, in qua sunt urbis navalia, grassata est, a Bosphoro usque ad vetus Apollinis sanum. In meridiana autem regione, a portu Juliani usque ad domos quæ haud procul abstant ab Ecclesia quæ dicitur Homoneæ. In media autem urbis parte, a Constantini foro usque ad forum Tauri, miserabile & horrendum cunctis spectaculum reliquit. Nam quæcumque ornamenta

ΣΥΓΓΡΑΜΜΗ ΔΕ ΤΟΥΤΟΙΣ ὁμοία ἡ καὶ δευτέρα 12
ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀρχῆς ἔχει καὶ
γὰρ μὲν ἐν τῇ παραθαλασσίῳ τῇ πόλει μέρει,
ὅπου βόες καλοῦσι πύον. ἰσότης δὲ ὡς ἐπὶ τὰς 2
ἑκταλυχίους ὥστε δαίμων τις κακοῦργος παλαμ-
νοῦτος γυναικὶ ὑκαθὺς, εἴτε καὶ ταῖς ἀληθείαις
γυνὴ χειρὶς ὑπὸ δαίμονος οἰστρομένη, λέγεται
γὰρ ἐπὶ ἀμφοτέρω, λύχισα πρὸς παντοπώλειον
εἰσελθὼν, ἀνησομένη τὴν τῶν τεταρχυμένων τεί-
ντος δ' αὖ τῇ λύχισι τὸ γέναιον ὑπαναχωρεῖσαι. τὸ
δὲ πῦρ, ἐν πύῳ λαβόμενος, φλόγα μεγίστη ἐξῆλθε,
λόγῳ πρὸς τῇ ἐμπρῶται τὸ οἶκον. ἐν τούτῳ
ἡ τὰ παρακείμενα ῥάδιον ἀφανισθῆναι, τῷ πυρὶ
ἀμφοτερομένῳ, ὃ μάλιστα τὰ βύζαπτα, ἀλλὰ καὶ
ταῖς ἐκ λίθων οἰκοδομίαις, ὃ ἄχει πικρῆς ἡμέρας
ἡ γὰρ μάλιστα, ὃ πᾶσαι ἀμύναι ὑποβοηθήσας,
τὸ μετατάττει ἄται τῇ πόλει ὑπὸ ἡ ἀρχαῖς μέ-
χει τῷ ἰσότης κλίματος διατηρήσας, ἐπὶ πύον μὲν
ῥάδιον τὸ μῆκος, διατεταταῖς δὲ τὸ πλάτος
ὡς μὴδὲν μετὰ τὸ χαλῶν ὡς δὲ μὴδὲν, μὴ
ἰδιαιτὴν οἰκοδομῶν, μὴ κίνας, μὴ τὰς ἐκ λίθων
καλίδας ἀλλὰ πᾶσαι ἀπεκληκῆναι ὕλην, ὡς πύον
ἡ πρὸς βύζαπτον χαλῶν ὡς δὲ τῷ πύον
γυνῆς ἐν τῇ βύζαπτον κλίματι, ἐν ᾧ ὃ καὶ
τῆς πόλεως χαλῶν, ὡς τῷ χαλῶν βόες
πύον, μίχεται τῷ παλαιῷ Ἀπόλλωνος ἱερῷ. ἐν ᾧ
τῷ ἰσότης, ὡς τῷ ἰουλιανῷ λιμῶν μίχεται οἰκῶν b
ὡς πολὺ καμῶν ὡς βύζαπτον τῆς ἐκκλησίας ὁμο- 3
νοίας ἐκκλησίας. ἐν δὲ τῷ μετατάττει τῇ πόλει
μάλιστα, ὡς τῷ Κωνσταντίνῳ προσεγεγραμμένῳ φέρει
μίχεται τῆς τῷ Τάφῳ χαλῶν ἀρχαῖς, οἰκῶν
πᾶσι θάλασσα ὡς ἐκκλησίας. ὡς γὰρ ἐκκλησίας

VALESII ANNOTATIONES.

1 Συγγράμμη δὲ] De anno quo incendium illud contigit Constantinopoli, non convenit inter Auctores. Nam Theophanes quidem & Cedrenus anno quinto Leonis. Indictione 15. illud referunt, Leone Augusto iterum & Severo Coss. qui fuit annus Christi 462. Marcellinus autem Comes, & Auctor Alexandrini Chronici, incendium illud Constantinopolitanum conferunt Basilisco & Hermenico Consulibus, hoc est anno Christi 465. Priorem sententiam sequutus videtur Evagrius nosse. Verbum enim συγγράμμη, quo utitur hoc loco, indicat id quod dixi, conflagrationem scilicet illam urbis Constantinopolitaneæ non longo tempore post terræ motum Antiochenum contigisse. Cæterum de incendio illo quo urbs Constantinopolis Leonis Aug. temporibus conflagravit, scribit etiam Candidus Isaurus in libro primo historiarum, multaque in eo ab Aspare Patritio utiliter ordinata esse refert.

2 ὅπου βόες καλοῦσι πύον] Portum Phosphorianum intelligit, qui erat in regione quinta urbis, ut docet vetus descriptio urbis Constantinopolitaneæ. Græci φωσφορίον & βοπύριον dicebant, ut docet Constantinus Porphyro-

genetus in lib. 2. de Thematibus sub finem, & Georgius Codinus in lib. de originibus Constantinopolitanis p. 97.

3 τῆς ἐκκλησίας ὁμοίας] Ecclesia Homoneæ erat in regione nona urbis Constantinopolitaneæ, ut docet vetus descriptio ejus urbis. Cur autem ita dicta sit hæc Ecclesia, docet Theodorus Lecttor in libro quarto Historiarum Ecclesiasticarum, ejus verba citantur à Joanne Damasceno in libro 3. de Imaginibus. Dicta est enim ὁμοία, eo quod centum & quinquaginta patres Synodi Constantinopolitaneæ, principum Theodosii senioris, illic convenientes, in unam eandemque sententiam de Trinitate consubstantiali conspiraverint. [Verba Theodori habentur versus finem ultimi Fragmenti. Utrum autem Synodus Constantinopolitana in Homoneæ Templo habita fuerit, amplius querendum censet. Certe autor vitæ S. Stephani junioris scribit eam Synodum celebratam fuisse in Ecclesia Irenæ, Sic enim ait Stephanus: οὗτις πᾶσι, ἰδὲ, αἱ ἐκκλησίαι ἐνταῦθα ἐν ἰσότης καὶ ἐκκλησίας, ὡς πύον μὲν ἐν τῇ κατὰ Νίκην μετατάττει, ἐν τῷ ἐκκλησίας μίχεται τῇ πόλει, ὡς τῷ Κωνσταντίνῳ, ἡ τῇ τῆς ἀρχαῖς ἐκκλησίας.]

VARIORUM.

1 Συγγράμμη] Valesius putat hoc verbum indicare, conflagrationem hanc CP. non longo tempore post terræ motum Antiochenum anni 457. accidisse. Verum in his loquendi modis tempus exprimentibus, explicandis tam hic quam alibi, non raro vir doctissimus aliquæ passim hallucinantur, non animadvertentes similes loquendi formulas magnam latitudinem habere, & quandoque non tantum decem aut duodecim, sed etiam plures annos designare,

inquit Anst. Pagi ad ann. 465. n. 2. qui probat similitudinem ex Chronico Alexandrino, incendium CP. hoc anno accigisse.

b Ἀπὸ τοῦ ἰουλιανῷ λιμῶν] Julianus Imp. portum maximum Constantinopoli ædificavit, qui D. Juliani portus dicitur in leg. ult. cond. Th. de calc. cond. ut obicitur Valesio nosse in notis ad Ann. Marcell. lib. 2. cap. 9. Δὲ. Shorting.

τῇ πόλιν κάλλη, ἢ πρὸς τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἀ-
παράβλητον ἐξηγημένα, ἢ πρὸς κοσὰς ἢ ἰδιωτικὰς
καλῶν χρεῖας, ὅρ' ἐν ἐς ὅρη τι καὶ βυθὸς ἀποχε-
δάσθαι δυσάττης τι καὶ δυσδιαπορεύτης, καὶ παντοίας
ὑλῶν πλήρεις, καὶ πρότερον συγχέοντες ὅσον ἄς μὴ
ἢ τοῖς οἰκήτοσι τὸ τόπον ἐπιβέβαιον εἰδέναι, τί τι
ἢ ὅπῃ τὸ πρῶτον ἐτύχαιεν ὦν.

urbis eminebant, aut incomparabili quadam
magnificencia exulta, aut publicis & priva-
tis usibus accommodata, in montes coacer-
vata sunt ac tumulos inaccessos, atque im-
pervios, omnique materiae genere repletos,
ac priorem urbis speciem detormantes. A-
deo ut ne ipsis quidem locorum incolis fa-
cile esset dignoscere quid & quo in loco u-
numquodque ex prioribus illis ædificiis ex-
tistisset.

SÆC.
V.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ καθολικῶν παθημάτων.

CAPUT XIV.

De universalibus calamitatibus.

12 ὙΠὸ τοῖς αὐτοῖς χρόνοις, τοῦ Σκυθικοῦ πολέμου
συμπεπραμένῳ πρὸς τοὺς ἑσθόντας Ῥωμαίους, ἥ τε
Θρακία γῆ, καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ἐσειώθη, καὶ Ἰωνία, καὶ
αἱ καλούμεναι Κυκλάδες νῆσοι ἄς Κνίδου, καὶ τῆς
Κῶ τῆς ἰστανταὶ πολλὰ κατεχθύνοντο. καὶ ὁμο-
εῖοι δὲ ἐξαισίουσι ὁ Πείραξος ἰστροῦ γυνίξ ἀνὰ τὴν
Κωνσταντινούπολιν καὶ τὴν Βιδυονίαν χύειν, ἐπὶ τρεῖς
καὶ τίσσας ἡμέρας ποταμὸν τῶν ὑδάτων ἐξ ὑ-
εραιῶ φερόμενον. καὶ ἔρη μὲν ἐς πύλας κατεχθύνοντο
κατακλυδιόσας ἢ χάμας ὅλην πολέσθαι γυνίξ
ἢ καὶ ἡσὺς ἐν τῇ Βοάνῃ λίμνῃ, καὶ μακρὰ τῆς Νι-
2 κομηδίας ἀφιστῶντες, ἐκ τῆς συνεχθύνοντο ἐς αὐ-
τὴν παμπόλλαν φορυτάς. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑστερὸν
ἐπεγράθη.

10 SUB idem tempus cum bellum Scythi-
cum contra Orientales Romanos mo-
tu concussæ sunt. Ionia quoque & insu-
le Cyclades eandem calamitatem sunt ex-
pertæ; ita ut in Cnido & Co Insulis, ple-
raque ædificia corruerint. Præterea im-
15 mensos imbres Constantinopoli & in Bi-
thyniæ partibus accidisse refert Priscus,
cum trium aut quatuor dierum spatio a-
qua è celo, fluviorum instar decidisset.
Ac montes quidem in planitiem depressos
esse: vicos vero complures aquis obrutos
20 pernisse. Insulas quoque in Boanensi lacu
qui est juxta Nicomediam, exortas esse
ex quilibetis quamplurimis quæ aditione
illuc delatæ fuerant. Verum hæc quidem
aliquanto post contigerunt.

Terra mo-
lta.

Immensi
imbres.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ τοῦ γάμου Ζήνωνος καὶ Ἀριάδνης.

CAPUT XV.

De nuptiis Zenonis & Ariadnæ.

3 Ἐν τῷ γάμῳ ἐπὶ θυγατρὶ Ἀριάδῃ προσ-
λαμβάνεται Ζήνωνας, ὁ Ἀρχιμήστον μὲν ἐκ
σταργαίου καλέμενον, μὲν δὲ τὸ γάμον καὶ τὸ προσ-
4 γαμῶν περὶ τῆς πόλεως ἐκ πρὸς ὅλην τοῖς ἰστροῖς
ἐς μέγα κλίος ἐληλυθότος, ὅτε προσεγγενομένου,
5 ὅτε ἢ προήχθη ὅτε ὁ Ζήνων, τίνος τε χάριν πεί-
παι ὅτε τῷ Λέοντος πρὸς ἐλπίδι, Εὐσταθίῳ ἐλπίδι-
ται τῷ Σύρῳ.

PORRO Leo Zenonem sibi generum ad-
scivit, data ei in conjugium Ariadne
filia. Qui cum ab incunabulis Arimæsius
dictus esset, simul cum nuptiis nomen Ze-
nonis assumpsit, ex quodam viro ita appel-
lato, qui apud Isauros ad summam gloriam
pervenerat. Undenam vero hic Zeno ad tan-
tum fastigium processerit, & qua de causa
Leo cunctis eum prætulit, ab Eustathio
Syro relatum est.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ὑπὸ τοῖς αὐτοῖς χρόνοις] Melius scriberetur, τοῖς αὐ-
τοῖς χρόνοις ὅτε.

2 Σκυθικὸν πολέμου] Intelligit Evagrius bellum quod
Hunni gessere adversus Romanos Orientales duce Dengi-
zich Attiliæ filio, Zenone & Marciano Coss. anno Christi
469, ut tradit Marcellinus Comes in Chronico. Auctor
tamen Alexandrini Chronici id refert superiore anno, quo
Consul fuit Anthemius Aug. ἐπὶ τούτῳ ἔτι ἄντων χορίζοντες
ἦν Ἀττίλῃ ἱερέα ὑπὸ αἰσχύρῃ τοῦ στρατηλάτου Ἰσάκου
• ὅτε, lego διγυρίζοντες • ex Prisco Rhetore, qui bellum illud
describit pag. 44. 45. editionis Regiæ. Porro hic Ana-
gastus Magister militum per Thracias, qui Dengizichum

Hunorum regem in prælio occidit, Arnegiselo Magistro
militum successerat.

3 Ἀρχιμήστον] In optimo codice Florentino & apud
Nicephorum scribitur Ἀρχιμήστον. Porro Ariadnæ Zenoni
nupit anno Leonis Aug. tertio, ut scribit Theophanes in
Chronico.

4 Ἐκ πρὸς πρὸς τοῖς ἰστροῖς] Flavium Zenonem intel-
ligit, qui Consul fuit principatu Theodosii Augusti, anno
Christi 448. & Magister militum per Orientem. De cu-
jus singulari potentia vide quæ scripti in Annotationibus
ad Excepta Legationum Prisci Rhetoris, pag. 207. Editi-
onis Regiæ.

VARIORUM.

* Filius hic Attilæ à Prisco vocatur Dengizich, à Mar-
cellino Dengiser, à Jordanide de reb. Get. cap. 53. Dngise:

Inde per corruptionem Genizichum in Chronico Alexandrino
à Ἀφισίαν] Legendum ἀφισίαν, W. Lowie.

Δαλματίας χειροπνῆ· ἐκβάλλεσθαι τε ὑπὸ Ὀρέ-
στου καὶ μετ' ἐκείνου ὁ τότε πᾶσι Ῥωμύλλος, ὁ
ἐπικλῖν Λυγυτοῦλος, ἕς ἔχρατος τῆς Ῥώμης αὐ-
1 τοκράτης κατέβη, μετὰ τρεῖς καὶ τρακοσίους ἑ-
χλίας σῆμαυτοὺς τῆς Ῥωμύλλῃ βασιλείας. μετ'
2 ὃν Ὀδῆακρος τὰ Ῥωμαίων μεταχειρίζεται πρά-
γματα, τῆς μὲν βασιλείας προσηρείας ἑαυτὸν
ἀφελών, ῥῆμα δὲ προσέειπεν.

Nepotem deinde Orestes imperio expulit. Sæc. V.
Cujus filius Romulus, cognomento Au-
gustus, postremus Romæ factus est In-
perator, mille & trecentis ac tribus annis
elapsis a regno Romuli. Post quem O-
doacer, rejecto Imperatoris nomine, Regis
vocabulum adsumens, res Romanas guber-
navit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄

C A P U T XVII.

Περὶ τῷ πλουτῆς Λέοντος, καὶ βασιλείας τῷ μακροῦ
Λέοντος, καὶ αὐτοῦ Ζήσαντος ὃ παῖς αὐτοῦ.

De morte Leonis, & de Imperio Leonis juni-
oris & Zenonis patris ejusdem.

2 **Κ**ΑΤΑ ΤΥΤΟΝ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟΝ Ὁ ΛΕΩΝ Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥΣ Εἰς
Βυζαντίαν ἤ βασιλείαν ἀπετίθει, ἐπὶ καί-
δεκα ταύτη ἔτη ἰθύνας, Λέωντα τῆς ἑαυτοῦ θυ-
γατρὸς Ἀλεξάνδης καὶ Ζήνωνος ὑπὸ οὗτα ἡγήσατο, βα- 15
σιλεία χειροτονήσας. μετ' οὗ Ζήνων ὁ πατήρ, τὸ
ἀλουργεὶς ἡχῆμα πεποίητο, Βιέντης τῆς Λέοντος γυ-
ναικὸς ὡς γαμβρὸς συνεπιλαβύσης. πελοτύσαν-
τες δὲ τῷ παιδὶ μετὰ χρόνον βραχύν, ὁ Ζήνων
μόλις διέμεισε κρατῶν τῆς ἡγεμονίας. αὐτὸς δὲ πρὸς 20
αὐτῷ ἢ κατ' αὐτῷ πίπρεσκαται, καὶ ὅσα ἔπειρα
ζωηνέχθη, τὰ ἐξῆς παραστήσας, τοῦ κρείττους ἐπι-
βάσιτος.

EODEM tempore Imperator Leo Constantinopoli Imperium deposuit, cum per annos septemdecim regnavisset, & Leonem Ariadnæ filia suæ ac Zenonis filium, Imperatorem renuntiasset. Post quem Zeno purpuram sumpsit, Verina Leonis conjugæ cum tanquam generum adjuvante. Nec multo post mortuo Leone filio, Zeno *Zeno Imp.* solus imperium obtinuit. Quæ autem ab illo vel adversus illum gesta sunt, & quæcumque ejus temporibus evenerunt, sequens liber, Deo juvante, explicabit.

Finis Libri secundi.

3 Ἰ Τέλος τῷ β'. λόγου.

Εἰς αὐτὸν ἐν ὁποίᾳ τὰ ἐν τῇ συνόδῳ τῇ αὐτῇ
καλεσθέντες συλλογίσαντες κατενόησαν ἐν ταῖς

3. *Gesta Chalcedonenſis Concilii, in com-
pendium redacta, ſunt hujusmodi.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

C A P U T XVIII.

Επιτομή τῆς κηρύξεως ἐν τῇ εἰς Καλχηδόνα συνόδῳ
ἐν τῷ τέλος τῆς δευτέρου τόμου πηλόμενης.

*Compendium aliorum Synodi Chalcedonenſis;
poſitum in fine libri ſecundi.*

ΤΟΝ ΤΟΠΟΝ ΛΕΙΟΤΟΣ ΔΕΧΙΡΙΩΣ ἔ' ΠΡΟΣΔΥΤΕΡΑΣ 30
 ῬΩΜΗΣ ἑπλήρουμ ΠΑΣΚΑΪΝΟΣ ἡ ΛΑΧΕΪΝΟΣ
 ΕΠΙΣΧΑΠΟΙ, ἡ ΒΑΙΦΑΪΠΟΣ ΠΡΟΣΔΥΤΗΡΟΣ ἈΙΤΑΤΟΛΙΣ
 ΤΗΣ ΚΑΝΣΑΙΤΙΜΟΥ ΠΡΟΙΔΡΑΛΟΙΤΟΣ, ἡ ΤΗΣ ἈΛΙΞΑΔΡΕ-
 ΩΝ ΔΙΟΣΚΟΡΟΣ ΕΠΙΣΧΑΠΟΥΩΤΟΣ, ΜΑΞΙΜΕ ΠΙ ΑΥ' ΔΙ-

LEONES Romani Pontificis vices age-
bant Paschasinus & Lucentius Episco-
pi, & Bonifatius presbyter. Anatolius vero
Constantinopolitanz sedis Antistes, & Dio-
scorus Alexandriz: Maximus item Antio-

VALESIÆ ANNOTATIONES.

Atio in hunc modum. Imperio expulsus in portu urbis Rome, ex Casare Episcopus ordinatus est. Emendationem nostram confirmat vetus ille Auctor Fallorum quem superius laudavi. Domno Leuze Juniors Augst. Cos. decessus de Imperio Glycerius in portu urbis Rome. Certe Jordanes in libro de successione regnorum, Glycerium Salona Episcopum factum esse scribit. Verba Jordanis hæc sunt. Occisique Rome Anthemus Nepotem filium Nepotiani, espulata nepse sua in Maritima, apud Laurentiam per Dominianum eilementem suum Casarem ordinavit. Eni Nepes regno potitus legitime, Glycerium, qui sibi tyrannico more regnum imposuisset, ab imperio expellens, in Salona Dalmatia Episcopum fecit. Delenda igitur est hoc loco vox Episcopus, vel potius transponenda in hunc modum. & apponitur *Perianthus apertus, ordinatus in pto Laurentiam, etc.*

1 Μὴν πρὶν καὶ πεντακοντὸν καὶ χίλιον.] Verior est computatio Marcellini Comitis, qui de hoc Romulo ita scribit in Chronico, Balulisco & Armato Coniugiis. *Herodotus Ro-*

mana gentis Imperium, quod septingentesimo nono urbis condita anno primus Augustorum Octavianus Augustus senex cepit, cum hoc Augustulo periret, anno decessorum regum Imperatorum DXXII. Eadem verba habet Jordanes in libro de successione regnorum. Hæc autem summa annos efficit mille ducentos triginta & unum. Corrigendus igitur est Cedrenus, qui à Romulo urbis conditore ad hunc usque Romulum Augustulum, annos tantum numerat mille & octoginta.

2. Ἐντοχέζιτον πρῶμα.] Scribendum est procul dubio *ἐντοχέζιτον*, ut habet Nicephorus in libro 9, cap. 11. In codice Telleriano scriptum invenitur *ἐντοχέζιτον*, quod magis placet.

3 Ante hoc caput in optimo codice Florentino hæc scripta sunt, τὸ αὐτὸ τοῦ β' ἀρχοῦ. Deinde à capite hæc habentur: αὐτὸς οὖν ἐστὶν ὁ θεὸς καὶ τῆς πατρὸς τῆς ἐκκλησίας συνάνατος κεκοινωνημένος ἐσταται.

VARIORUM.

3 Aian] Photius in excerptis Candidi hæc ex isto Historico refert: Leonem multa volentem molientemque, quo Zenonem gentium Imperatorem renuntiaret, subdolis repugnans, numme id quidem efficere permisse: Sed paulo ante obtinere nepotem ex Zenone Cy Aradna natum creasse: us post

Leonis excessum, à Leone filio Zenonem patrem, assensiente Senatui, esse imperatorem coronatum. Imperavit Leo junior non ultra decem menses post avunculum. Uterque enim obiit anno 474. Ann. Pagi ad eum annum, n. 2.

પાંચીસ,

ἀτάκῃσιν ὁχλοῖν συναγαγόντες, καὶ διαστάντες αὐτοῖς διὰ
 χρημάτων περιούμειος, καὶ ὁμοῦ δὲ ὁμοῦ δὲ ὁμοῦ δὲ
 δόξαν, τό γε ἥκον ἐς αὐτὸν ἐλυμνέσθαι, καὶ τὸ ἁκα-
 δοξίαν Εὐτυχῆς ἢ μονάζοντος, ἢ πρὸς αὐτὸν καὶ ἐξα-
 χῆς παρὰ τὸ ἁγίον καλεῖσθαι ἀπεκρύχθη, ἰδοὺ αὖ-
 σιν. ἔπειθ' ἐν ἡμετέροις τὰ πολυμήναια αὐτοῦ καὶ
 πρὸς ἐς Χριστὸν πίστεως, καὶ κατὰ ἡμῶν, δέμεθα καὶ
 προσπίπτομεν τῷ ὑμείρων κράτει, θισπίσκει τὸ αὐτὸν
 διλαβέσθαι ἐπίσκοποι Διόσκορος Σπολογήσαντος
 τοῖς παρ' ἡμῶν αὐτοῖς ἐπαγεμένους, ἡλαδὲν τὸ παρ' 10
 αὐτοῦ κατὰ ἡμῶν πεπραγμένον ὑπομημάτων
 ἀναγνωστικῶν ὑπὸ τῆς ἁγίας συνόδου δι' ὅτι διέ-
 μεθα ἀπιδίξαι αὐτὸν καὶ ἀλλότριον τὸ ὁμοῦ δὲ πρὸς
 πρὸς, καὶ αἰρετικῶν ἀσθεῖας πεπληρωμένην κρατύναντα,
 καὶ ἀδίκως ἡμᾶς καθιλιόμεθα, καὶ τὰ διὰ ἡμᾶς κατὰ 15
 γαστρίαν θείαν καὶ προσκυνημένων ὑμῶν μαρτύρων
 καὶ ἀπεμπομένων τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμένην συνόδον
 τὴν Θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ
 ἡ προειρημένη Διοσκὸρος διακῶσαι, καὶ ἀνελθόντες ἐς
 γνώσιν τὸ ὑμείρων ἐκδοῦναι πάντα τὰ πραττόμενα 20
 πρὸς τὸ παρῆναι τῇ ἀθανάτῳ ὑμῶν κορυφῇ.
 καὶ τέττω τυχεῖς, ἀδελφίμους δι' ἡμᾶς ἀναπέμφο-
 μεν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν καὶ κράτους, θείας βασιλῆς.
 Εἰς κοινῆς τοῖνυν διήκας Διοσκὸρος καὶ Εὐδοκίῳ,
 τὰ ἐν τῇ διελύκῃ ἐν Ἐφέσῳ συνόδῳ πεπραγμένα 25
 διὰ τὴν ἀναστάσεως ἐκλήθη. δι' ὅτι ἐδείκνυντο, τὸ ἐπι-
 γράφῃ Λέοντος μὴ ἀναγνωσθῆναι, καὶ ταῦτα διαλα-
 λῶντες ἐξουχέως ἀπαξ καὶ δις περὶ τούτου, ἐφ' οἷς Διό-
 σκορος τὴν αἰτίαν ἀπαγνῶντες εἰπὼν, διέκλινεν αὐτὸν
 ἀπαξ καὶ δις τῷτο διαλαλῆσαι γινώσκοντες, ἥτις τὸ καὶ 30
 Ἰουδαίῳ τὸ Ἱεροσολύμων ἐπίσκοπος καὶ Θαλάσσιον
 τῆς πρώτης Κακπαδοκίᾳ Καισαρείας, τὰ αὖτε
 τῷτο διασαφῆσαι, οὐδ' αὐτοῖς γὰρ καὶ τούτους τὸν αὐ-
 θιμίαν λαβόν. Ἰουδαῖος μὲν ὅτι ἔφην, ὡς θείῳ
 2 γράμματις ἠγνοσμένοις διελάλησιν, ἐκείνῳ τῇ ἀν-
 αγνώσῃ καὶ περὶ τῆς ἡμετέρας ἡμετέρας τῆς ἐπι-
 γράφης μνημονεύσαι. Θαλάσσιος δὲ, μὴ καλύσαι
 ταῦτα ἀναγνωσθῆναι, μὴδὲ περὶ τῆς ἐκλήσεως παρ-
 ῆσθαι, ὡς καὶ μόνον εἴη τὸ γινώσκοντες τυπάζει τῇ
 ἀνάγνωσιν ἀνελθόντες, τὸ τοῖνυν τὸ πεπραγμένον ἀνα- 40
 γνώσκοντες ἀνελθόντες, καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐς πλαγίαν
 ὑπελαβόμενοι οἷον τὸ ὑπερκόπων, ἐρωτῶντες Στέφαν-
 ος ὁ τὸ Ἐφεσίαν πρόεδρος, τίνας τὸ ὑπεργράφεται

compositam seditiosorum hominum colle-
 git. Cumque tyrannicam dominationem pe-
 cunia sibi comparasset, piam quidem religi-
 onem Orthodoxorum, quantum in ipso
 fuit, labefactavit: pravam autem opinio-
 nem Eutychis Monachi, quæ jam pri-
 dem & ab exordio à sanctis Patribus con-
 demnata fuerat, confirmavit. Cum igitur
 non levia sint, quæ adversus fidem Christi,
 & contra nos facere tentavit, provoluti ad
 pedes Majestatis vestræ rogamus, ut eum-
 dem religiosissimum Episcopum Dioscorum
 respondere jubeatis iis quæ a nobis illi ob-
 jiciuntur: lectis scilicet coram sanctissima
 synodo monumentis actorum quæ ille con-
 tra nos consecit. Ex quibus demonstrare
 possumus, illum & a recta fide alienum es-
 se, & hæresim plenam impietatis confirmas-
 se, & nos injuste deposuisse & gravissimis
 malis affecisse: missis videlicet sacris & ado-
 randis mandatis vestris ad sanctam & uni-
 versalem synodum Deo carissimorum Epi-
 scoporum, ut causam quæ est inter nos &
 supra memoratum Dioscorum, cognoscat, &
 ad notitiam pietatis vestræ cuncta referat
 quæ geruntur, juxta id quod placuerit im-
 mortali culmini vestro. Hoc si consecuti
 fuerimus, continuas ad Deum preces fun-
 demus pro sempiterno Imperio vestro, Sa-
 cratissimi Imperatores. Post hæc juxta pe-
 titionem tam Dioscori, quam Eusebii, acta
 secundæ synodi Ephesinæ publice recitata 47a Syn-
 sunt. Ex quibus ostensum est, Epistolam di Eusebii
 Leonis lectam non fuisse, idque tunc si
 semel atque iterum ea de re interlocutio
 extitisset. Et cum Dioscorus hujus rei
 causam exponere juberetur, respondit ille,
 se semel atque iterum jussisse ut id fieret:
 postulavitque ut Juvenalis Hierosolymo-
 rum & Thalassius Cæsareæ Cappadociæ
 Episcopus rem istam manifestius edocerent:
 Hos enim una cum ipso, synodo præfuisse.
 Ac Juvenalis quidem testatus est, cum sa-
 cræ Imperatoris literæ præfuerint, jussisse
 se ut recitarentur: postea vero neminem
 Leonis Epistola mentionem fecisse. Tha-
 lassius vero dixit se non obstitisse quo mi-
 nus ea legeretur: sed neque tantum in se
 auctoritatis fuisse, ut solus ipse posset de-
 cernere ut legeretur. Cumque actorum
 lectio ulterius progrediretur, & quidam
 Episcopi voces aliquas, tanquam falsas re-
 prehenderent, Stephanus Ephesiorum Epi-
 scopus interrogatus quinam ipsius Notarii 48a Syn-
 scopus interrogatus quinam ipsius Notarii Ep. Ephes.

VALESII ANNOTATIONES.

1. Ὁ πρὸς ἡμᾶς. In optimo codice Florentino hæc loci
 ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-
 ρημένη συνὸς ἐκκλήθη. In optimo codice Florentino hæc
 loci ita legitur. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προειρημένη συνὸς ἐκ-
 κλήθη. Quod emendationem etiam legitur in actis Chalcedo-
 nenis Concilii. Christophori quoque quidem ac Synodus ad
 ortum sui codicis emendavit. ἔφ' ὃ καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ προει-

Σ.Ε.Κ.
V.

eo tempore illis exceperant, respondit, Notarios ipsius fuisse Julianum qui postea Lebedi fuit Episcopus, & Crispinum. Verum Notarios Dioscori non permisit suis ut exceperent, sed digitos eorum dum scriberent apprehendisse: ita ut parum absuerit quin turpillima paterentur. Idem porro Stephanus testatus est, se & reliquos Episcopos uno eodemque die depositioni Flaviani subscripsisse. His adjecit Acacius Episcopus Ariarathæ, in charta pura omnes subscripsisse, vi ac necessitate compulso, & innumeris malis affectos, cum milites tela & gladios gestantes, ipsos circumdedit. Deinde cum alie voces rursus lectæ essent, Theodorus Claudiopolis Episcopus dixit, neminem ista acclamasse. Cumque actorum lectio ulterius processisset, ubi ventum est ad locum in quo Eutyches dixerat, damnare se eos qui dicerent carnem Dei ac Domini & Servatoris nostri Jesu Christi ex Cælo descendisse: indicabant acta, Eusebium adversus hæc dixisse, damnatos quidem esse ab Eutyches eos qui dicerent carnem Christi à cælo descendisse, sed non additum esse ab illo, undenam esset caro. Addebant etiam eadem acta, Diogenem Episcopum Cyzici hæc verba subjunxisse: Dic igitur unde? nec tamen permillum illis fuisse ut amplius inquirerent. Deinde eadem acta indicabant, Basilium Seleuciæ in Isauria Episcopum hæc dixisse: Adoro unum Dominum nostrum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum, Deum Verbum, qui post incarnationem & unionem, in duabus naturis cognoscitur. Et adversus ista Ægyptios exclamasse: eum qui impartibilis est, nemo dividat. Unum Filium non oportet dicere duo. Orientales vero clamasse: Anathema ei qui partitur: Anathema ei qui dividit. In iisdem actis continetur, Eutychem interrogatum esse, utrum duas in Christo naturas diceret. Respondisse autem illum, se ante unionem quidem, Christum ex duabus

Acacius
Ep. Aria-
rathæ.

Theodorus
Ep. Clau-
diopolis.

Diogenes
Ep. Cyzici.

Basilius
Ep. Seleu-
ciæ.

Eutyches
hæresis.

αὐτῶ τῆς αὐτῆς συνελθάνεσθαι, διελθὼν Ἰουλιανὸν ὑπογράψαι αὐτῶ ἐπίσκοπον ὑπὲρ γινόμενων Λεβίδου, καὶ Κρισπίου· τὸς δὲ γε ὑπογράφοντας Διοσκόρου τῆς μὴ συγχωρεῖται γινώσκου, ἀλλὰ καὶ τῶ δακτύλῳ ἐκπλατύνει τὸ ὑπογράφοντα, ὥς καὶ τὰ αἰχρῖστα αὐτὸς κυδιανέσθαι παθεῖν. ὁ αὐτὸς πάλιν Στέφανος καλεῖται, ὅς μὲν καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τῇ καθαιρέσει Φλαβιανῆς ὑποσημείωσεν. τούτοις ἐπηγεῖται Ἀκάκιος Ἀριαραθίας ἐπίσκοπος, ἀρξάμενος χάρτην πάντας ὑπογράψαι, πρὸς εἰς τι καὶ ἀνάγκης, μολοῖς κακοῖς περιβληθέντας, φραπαπὶν αὐτοῖς μὲν Φρικῶν ὀργάνῳ περιτριχάσανται. ὅσα πάλιν ἐτίθεας Φάσιως ἀπεγνωσμένης. Οὐδὲν γὰρ ἐπίσκοπος Κλαυδίου πόλεως ἔρχη, μηδὲνα ταῦτα φέρεται. 10 προκοπήσεως δὲ καὶ ὅσα τῇ ἀναστάσεως, ἵπεν δὲ πῃ καὶ οὐκ ὡς Εὐτυχὴ διελθόν, καὶ τὸς λέγει τῶ σάρκα τῷ Θεῷ καὶ Κυρίῳ καὶ ὁ ἴδιος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξ ἑαυτοῦ κατεληλυθέντα, Εὐσέβιος ἔλεγε τὰ γράμματα πρὸς ταῦτα διελθόν, ὥς 20 ἔρηκεν μὲν τὸ ἐξ ἑαυτοῦ, οὐ περιτριχάσει δὲ πῃ. ἵπεν δὲ Διογένης ἐπίσκοπος Κυζίκου, ἵπεν δὲ οὐκ ὡς, καὶ μὴ συγχωρεῖται αὐτὸς φραπαπὶν ταῦτα ἐκζητῶσα. ὅσα δὲ αὐτὰ πεπραγμένα, ὁ Βασίλειος ἐπίσκοπος Σελδουκίας Ἰσαυρίας, ὁ 25 ἑπὶ τὴν πρὸς αὐτοῦ τὸν ἐκ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸν Ἰὼν τῷ Θεῷ, τὸν μόνον Θεὸν λόγον μετὰ τῷ σάρκασι καὶ τῷ ἵπνῳ, ὅς δὲ οὐ φύσις ἡνωμένη, καὶ τῶς ταῦτα τὸς Αἰγυπτίοις ἀναβόσας τὸν ἀμίειον μηδὲν χρεῖται, 30 τὸν ἵνα Ἰὼν οὐ διὰ λέγει δὲ. τὸς δὲ ἀναπληρῶς κεχυμένῳ, ἀνάστημα τῷ μεζῶνι, ἀνάστημα τῷ ἀφαιρούντι. ἐρατρίῳ δὲ τὸν Εὐτυχὴ τὰ αὐτὰ πεπραγμένα λέγει, ὡς φησὶ δὲ οὐ φύσις, ὅς τῷ Χριστῷ ἑπὶ πῃ ἰκάνει, ἐκ δύο μὲν 35 φύσις εἰδὼν τὸν Χριστὸν τῶς τῆς ἐνάσεως· καὶ δὲ τῷ ἵπνῳ, μίαν· ἑπὶ πῃ Βασίλειος, ὥς εἰ μὴ μὴ τῇ ἵπνῳ ἀχρεῖται καὶ ἀσυγχύτους λέγει δὲ οὐ φύσις, σύγχυσιν λέγει καὶ σύγχυσις· εἰ μὴ τῶς περιτριχάσει σαρκαμμένη καὶ ἐκαστησάσθαι, καὶ 40 ἰούσι παραπλησίως Κυρίῳ τῷ ἵπνῳ καὶ τῷ ἐκαστησάσθαι, τὰ αὐτὰ λέγει αὐτοῖς. ἄλλο μὲν γὰρ πῃ ὡς τῇ θεότητι τῷ ἐκ τοῦ Πατρὸς

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἐπὶ δὲ πῃ καὶ οὐκ ὡς] Locus iste quem indicat Evagrius, existat in actis prima synodi Chalcedonenfis pag. 58. [2 Ἐπὶ δὲ πῃ] Lego ἐπὶ δὲ πῃ.]

3 Πῃ καὶ οὐκ ὡς] Melius in actis Chalcedonenfis Concilii, pag. 58. καὶ. in Imperativo.

VARIORUM.

a Καὶ τῶς λέγει] Supplenda est vox ἀναπληρῶν ex integris Actis. W. Louth.

b Βασίλειος] Basilus Seleuciæ in Isauria Metropolitæ, anno 448 Synodo CP. interfuit; ubi de Christi naturis orthodoxam admodum sententiam tulit, & Eutychis damnationi non invitatus subscripsit. Anno autem sequente in Latrocinio Ephesino, sive à Dioscoro vi compulsus, sive insita animi levitate motus, priorem sententiam palam revocavit, Flavianum suffragio suo damnavit, & duas in Christo naturas confesos anathematizavit. Quo nomine cum Synodo Chalcedonenfi anno 451 interfuit, à Concilio Patribus Sessione prima una cum primariis Latrocinii ducibus munere episcopali submotus est, vim

sibi à Dioscoro illatam frustra evasit. Sessione tamen quarta, cum Catholice sentisse & nunc & olim conperitus fuerat, in Concilium admissus ac digressu prius restitutus fuit. Gail. Cato, Vol. I, pag. 354.

c Μετὰ δὲ τὸν ἵπνον, μίαν] Eutychiani asserunt, humanam Christi naturam, virtute unionis, à divina adeo absorptam esse, ut humanitas in eo non amplius existere. Sic Erasmus apud Theodorum in Dialogo: Ἐγὼ τὸν θεὸν τῷ λόγῳ μετὰ τῆς σαρκὸς καὶ οὐκ ὡς τῶν ἀνθρώπων. Quando autem hæc absorptio facta fuerit, inter eos haud convenit. Alii enim tempore Conceptionis Dominicæ, alii Resurrectionis, alii Ascensionis effectum fuisse opinantur.

ἄλλο

- ἄλλο δὲ π, τὴν ἀνθρωπότητά τ' ἐκ τῆς μηδός.
- 1 ὅν ἐρωτηθένται ὅτι χάρις τῇ καθαρῇ τῇ κατὰ
Φλαβiano ὑπέγραψαι, τοὺς ἀιτολικοὺς διελύουσι
τὰ γράμματα βύσσαι, πάντες ἡμέτεροί μιν, πάντες
συγγνώμην αἰτούμεν. εἴτα πάλιν ἡ ἀνάστασις προ-
κρίνεται, διὰ τοὺς ἐπισκόπους ἐρωτηθέντας, τίνας
χάρις τὸν Εὐσέβιον ἰσχυρῶς βυλῆναι, οὐκ εἴ-
σαι. πρὸς δὲ Διόσκορος ἔφη, κομμοιχτότερος τ' Ἐλ-
πίδιον ἐπιφέρειν, καὶ τοὺς ἀγασσάμεναι, Θε-
όδωρος καλεῖται τ' βασιλῆα, τ' Εὐσέβιον παρὸν
μὴ τυχεῖν. τὰ αὐτὰ καὶ Ἰουλιανὸν εἰπὼν διελύουσι
2 τὰ πεπραγμένα. ὁ μὲντοι καὶ Θεόδοσιος ἔφη ὅτι
αὐτοῦ τὰς μὴ ἔχειν, ἅπας πρὸς τὸν δὲ χάρις
καὶ χάρις ἔστιν, μηδὲ γὰρ ἀπλογοῖαν εἶναι τὰν
3 τὴν πίστιν πρὸς τοὺς ἐπισκόπους. ἔφη δὲ τὸν Διόσκορον πεί-
ψασθαι διελύουσι τὰ κομμοιχτά διελύουσι. οὐ
ποῖα χάρις ὁρῶνται, ὅτι ἰσχυρῶς Θεόδοσιος, τὴν
πὶ σύγκλητον ἀπεφώνησεν ὡς κατὰ τὴν Θεόδο-
τον ἐπιλῆναι. ὁπποῖα ἀποδοῖα πὶ τὸν Διόσκορον ὡς ἐν
τῇ ἐπισκόπῳ κατέβηται, καὶ τὸν σύγκλητον πάλιν
εἰπὼν, ὡς καὶ Εὐσέβιος καὶ Θεόδοσιος κατὰ τὴν
τάξιν ἐπέχουσιν, ὥστε οὐ καὶ Διόσκορος κατὰ
τοῦτον τὰς ἐκκλησίας. πάντες τοῖνυν τὸν
καὶ τὴν διελύουσι, οὐδὲν ἐν ἑαυτοῖς ἀνεγνωσμέ-
των, καὶ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς καὶ Φλαβiano καὶ
Εὐσέβιον ὡσαύτως ἀναγνωσκόμην πρὸς τὴν ῥῆσιν,
4 εἶτα καὶ Ἰλαρίος ἐπίσκοπος εἶπεν. οἱ τῆς ἀνατο-
λῆς ἐπίσκοποι καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς, ἰσχυρῶς, ἀνάθεμα
5 Διόσκορον. ταύτη τῇ ὥρᾳ, ὁ Διόσκορος ὁ Χρῆστος
κατέβη. Φλαβiano πρὸς Διόσκορον καθήκει, ἅγιος
Κύριε, σὺ αὐτὸν ἐκδίκησον. ἰσχυρῶς βασιλεῦ, σὺ
αὐτὸν ἐκδίκησον. Αἰὲν πολλὰ τὰ ἔτη. τοῦ
6 πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη. εἴτα καὶ τὸ ἔτος ἀνε-
γνωσμένον, τὸ διελύουσι πάντας τῆς συνελθούσης
ἐπισκόπους συνελθούσης τῇ καθαρῇ τῇ Φλαβiano καὶ

est à Patre: aliud humanitas quæ est à ma-
tre. Cumque interrogatus esset cuiusnam
rei gratia depositioni Flaviani subscripsisset,
testantur eadem acta Orientales Episcopos
exclamasse: Omnes peccavimus, omnes ve-
niam deprecamur. Sequens deinde eorun-
dem actorum lectio docet, Episcopos in-
terrogatos esse, quæ de causâ Eusebium in-
troire cupientem non admisissent. Diosco-
rum vero ad hæc ita respondisse: Allatum
esse commonitorium ab Elpidio, eumque
affirmasse, Imperatorem Theodosium iussisse
ut Eusebio aditus intercluderetur. Idem
quoque à Juvenale dictum esse, eadem acta
testantur. Thalassius vero dixit, se au-
ditatem non habuisse. Quæ responsa à Ju-
dicibus improbata sunt. Neque enim hanc
excusationem valere, ubi agitur de fide. Post
hæc Dioscorum conquestum esse indicant
eadem acta, ita dicentem: Quales nunc ob-
servantur regulæ, cum Theodorus ingressus
sit? Senatores vero respondisse, Theodori-
tum ut accusatorem ingressum esse. Cum-
que Dioscorus subiecisset, illum inter E-
piscopos residere: rursus Senatores dixerunt,
Eusebium ac Theodorum accusatorum lo-
cum obtinere, perinde ac Dioscorus locum
rei obtineret. Cum igitur universa acta se-
cundæ synodi Ephesinæ perlecta essent, &
sententia damnationis contra Flavianum &
Eusebium similiter recitaretur, ubi ventum
est ad locum in quo scriptum est, Hila-
rius Diaconus dixit, Contradicitur: Ori-
entales Episcopi & qui cum illis erant, ex-
clamarunt. Anathema Dioscoro. Eodem
tempore Christus Dioscorum deposuit. Fla-
vianus depositus est à Dioscoro: sancte
Domine, tu illum vindica. Catholice Im-
perator, tu illum vindica. Leoni multos
annos, Patriarchæ multos annos. Post hæc
cum sequentia perlecta essent, ex quibus ap-
parebat universos Episcopos qui tunc congre-
gati erant, depositioni Flaviani atque Euse-

VALESII ANNOTATIONES.

1 ὅν ἐρωτηθένται] In actis Chalcedonenſis Concilii subſcri-
bitur à Judicibus & Senatoribus interrogatus fuiſſe di-
citur, & quidnam interrogatori illorum reſponderit, ibi-
dem ſubſcribitur. Vulgatam tamen ſcripturam confirmat
Niceph. quæ h̄ retinere voluerimus, dicendum erit Baſi-
lium & eos qui cum illo erant, interrogatos eſſe à Judicibus.

2 Τὸν ἀποδοῖα μὴ ἔχειν] In huius loci Interpretatione
Ipsi sunt ambo Interpretes. Sic enim vertit Musculus.
Thalassius vero dixit, non habere auctoritatem ea quæ à
principibus in huiusmodi causis iudicantur. Eundem quoque
sensum fecutus est Christophorus. Sed & Langus In-
terpres Nicephori in eundem errorem incidit. Atqui ex
actis Chalcedonenſis Concilii facie est hanc Interpretati-
onem confutare. Thalassius enim interrogatus à Judi-
cibus, hoc tantum reſpondit: ὅτι οὐκ ἡμῶν αὐθιγόνος. Id est,
Omnia auctoritas ac potestas penes me non erat. Esi
enim Juvenalis ac Thalassius una cum Dioscoro Ephesinæ
secundæ synodo præſidere iuſſi erant ab Imperatore Theo-
dorio, revera tamen omnis potestas penes Dioscorum e-
rat. Porro iudices reſponſionem Dioscori & Juvenalis
ac Thalassii condemnarunt his verbis: In causâ fidei, hæc
defensio non admittenda est.

3 Τὸν Διόσκορον πείψασθαι] Assentior Christophoro
& Savilio, qui pro πείψασθαι emendarunt μεμψασθαι.
Quod quidem mendum in Manuſcriptis codicibus sæpius
admissum deprehendi.

4 Ἰλαρίος ἐπίσκοπος εἶπεν] Hic locus corrigendus est
ex actione primæ synodi Chalced. pag. 141. ubi post
pronuntiatam à Dioscoro adversus Flavianum & Euse-
bium damnationis ſententiam, cum Flavianus dixisset
πατριάρχῃ σου, id est, recuso te: Hilarius Diaconus ſe-

clesiæ Romanæ dixit, Contradicitur. Quæ verba deſcripta
sunt ex actis ſecundæ synodi Ephesinæ.

5 Διόσκορος ὁ Χρῆστος κατέβη] Sic etiam ſcribitur apud
Nicephorum. Verum in actis Concilii Chalced. longe
aliter ſcribitur, hoc ſcilicet ὁδο, πρὸς τὴν ὥρην κατέβη.
πρὸς τὴν ὥρην κατέβη. Id est, hæc hora Dioscorus depo-
ſuit. Hæc hora deponatur. Quam ſcripturam equidem
magis probat. Verum ut ex actis Chalced. Concilii cor-
rigendus est hic Evagrii locus, ſic viciffim acta Chalced.
Concilii emendanda ſunt ex Evagrii noſtro. Nam pro
his verbis quæ ſequuntur, ὅτι Κύριε, σὺ αὐτὸν ἐκδίκησον,
ſcribendum est, Φλαβiano πρὸς Διόσκορον καθήκει, ὅτι
Κύριε σὺ αὐτὸν ἐκδίκησον. ὅτι οὐκ ἡμῶν αὐθιγόνος,
ut habet Evagrius ac Niceph. atque ita legiſſe videtur ve-
tus Interpres Concilii Chalced. ſic enim vertit. Sancte Do-
mine tu illum vindica. Domine Domine tu illum vindica.
Catholice Imperator, tu illum vindica. Ex qua verſione
colligimus, neceſſariò præcedere debere verba quæ diximus,
Φλαβiano πρὸς Διόσκορον καθήκει. Alioquin quo rateren-
tur hæc verba: tu illum vindica.

6 Πατριάρχῃ πολλὰ τὰ ἔτη] Querret hic aliquis, quiſ-
nam hoc loco intelligatur Patriarcha. Ego Anatolium
Conſtantinop. Episcopum intelligi affirmo. Porro duo
hic notanda ſunt. Primum quod Orientales Episcopi mu-
ltos annos precantur, non ſuo Patriarchæ ſed alteri. De-
inde quod Episcopum Conſtantinopolitanum ſimpliciter
& absolute vocant Patriarcham, ob ſedis ſcilicet præroga-
tivam hunc ſibi honorem deſerentes. Frenum in ſynodo
Conſtantinopolitana ſecundus locus ſedi Conſtantinop. ſi-
gnatus erat.

EVAGRII SCHOLASTICI

huius consensus, Gloriosissimi Iudices interlo-
locuti sunt his verbis. De recta quidem &
Catholica fide, crastino die perfectius con-
veniente Concilio diligentioris inquisitionem
fieri oportere perspicimus. Quoniam vero
prioris memorie Flavianus, & Eusebius Re-
verendissimus Episcopus Dorylæi, ex scruta-
tione actorum ac decretorum, & ex ipsis vo-
cibus eorum qui in synodo quæ tunc facta
est præfuerunt: qui quidem confessi sunt
errasse se, & frustra illos deposuisse, cum
nullatenus errassent in fide, iniuste depositi
esse noscuntur: videtur nobis juxta id quod
Deo placet, justum esse, modo id placuerit
sacratissimo ac piissimo Domino nostro, ut
Dioscorus Reverendissimus Episcopus Ale-
xandriæ, & Juvenalis Reverendissimus Epi-
scopus Hierosolymorum, & Thalassius Re-
verendissimus Episcopus Cæsareæ Cappado-
ciæ, & Eusebius Reverendissimus Episcopus
Ancyrae, & Eustathius Reverendissimus
Episcopus Beryti, & Basilus Reverendis-
simus Episcopus Seleuciæ Isauriæ, qui tunc
auctoritate præditi Concilio præfuerunt, ei-
dem poenæ subiaceant, sacrosancti Concilii
sententia, juxta sacros canones alieni ab E-
piscopali dignitate iudicanti: cunctis quæ con-
sequenter gesta fuerint ad Sacratissimi Prin-
cipis notitiam perferendis. Post hanc interlo-
cutionem acclamatum est ab Orientalibus E-
piscopis: Justum est hoc iudicium. Illyri-
ciani vero exclamarunt: Universi peccavi-
mus: Universi veniam consequamur. Cum-
que Orientales iterum acclamassent: Hac
sententia iusta est: homicidam Christus de-
posuit: Christus Martyras vindicavit. Sena-
tores interloquentes pronuntiarunt, ut Epi-
scoporum qui convenerant unusquisque se-
orsum fidem suam exponeret: pro certo ha-
bens, sacratissimum Imperatorem juxta ex-
positionem fidei trecentorum & octodecim
Patrum qui Nicææ congregati sunt, & cen-
tum ac quinquaginta illorum qui Constans-
tinopolim convenire; item juxta Epistolas
sanctorum Patrum Gregorii, Basilii, Hilarii,
Athanasii, Ambrosii, & juxta duas Cyrilli
Epistolas quæ in prima Synodo Ephesina re-
citatz sunt, credere. Nam & Reverendis-
simus Senioris Romæ Episcopum Leonem,
juxta eandem fidem Eutychem deposuisse.
Hunc in modum finita hac actione, cum Re-
ligiosissimi Episcopi ad alteram actionem soli

Εὐσέβιον, οἱ εὐδοξότατοι ἄρχοντες διελάλησαν ἐπὶ
λέξεως ὕψους. Περὶ μὲν τῆς ἐκδοξέως καὶ καθολικῆς
πίστεως, πλεονέκτως συνέβη γενόμενης τῇ ὑπερφάνῳ,
ἀκριβοτέρεσσι ἐξέτασι δὲ γινώσκοντες σωφρονισμῷ. ἐπὶ
3 δὲ τῷ Φλαβιανῷ ὁ δὲ διότις μὲν ἔμελλεν, καὶ Εὐσεβίος ὁ δὲ
Δορυλαῖον ἐπισκοπῆτος ἐπίσκοπος, ὅτι δὲ τῷ πε-
πραγμένῳ καὶ ἀφ' ἡμετέρας ἐβόης, καὶ αὐτῆς τῆς
Φωνῆς τῇ γενόμενῳ ἐξέρχοντι τὸ τότε συνέβη, ἐμολογ-
σάντων ἐσφάλλων, καὶ μάτην αὐτὸς καθηγήσασθαι, ὅτι
10 περὶ τῷ πρὶν σφαλόντι δίκην, ἀδίκως ἡ καὶ α-
μετάκλητος Φωνὴ ἡμῶν τῷ Θεῷ ἀρέσκει δίκαιον εἶναι,
καὶ παραστήσει τὸ δίκαιον καὶ διδοίτω ἡμῶν διακό-
την, τῷ αὐτῷ ὁμιλήσας, Διόσκορον δὲ ἐπισκοπῆτος
ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας, καὶ Ἰουινάριον δὲ ἐπισκο-
15 πῆτος ἐπίσκοπον Ἰεροσολύμων, καὶ Θαλάσσιον δὲ
ἐπισκοπῆτος ἐπίσκοπον Καισαρείας, καὶ Εὐσέβιον δὲ
ἐπισκοπῆτος ἐπίσκοπον Ἀρμενίας, καὶ Εὐστάθιον δὲ
ἐπισκοπῆτος ἐπίσκοπον Βερύτης, καὶ Βασίλειον δὲ
ἐπισκοπῆτος ἐπίσκοπον Σιδικίας τῆς Ἰσaurίας,
20 τῆς ἐξουσίας ἐκκλησίας καὶ ἐξάρχοντες τὸ τότε συνέ-
βη, ἡ ἐκπεσὶν ἀφ' ἧς τῆς ἰσχύος ταύτης συνέβη τῷ
τοῦ κανόνος ἡ ἐπισκοπικῆς ἀξιώματος ἀνατολίους
γενόμενος, πάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν τῇ θείᾳ
κορυφῇ γνωρίζοντες. Εφ' οἷς ἐπεβόησαν οἱ ἀνατολι-
25 κοὶ, αὕτη δικάζει κείνοι. οἱ δὲ τῷ Ἰλλυριανῷ ἐπίσκοπῳ
ἐπεκράτουν, πάντες ἐσφάλλομεν, πάντες συγχώμεν
ἀξιοῦμεν. καὶ πάλιν τῶν ἀνατολικῶν ἐπεβοήσαντες,
αὕτη δικάζει ψῆφος τῷ Φωνῇ ὁ Χρῆς καθέλει, τῆς
μάρτυρος ὁ Χρῆς ἐξιδίκασι: οἱ συγχλητικοὶ δι-
30 ελάλησαν, ὅτι ἔχοντες τῶν ἐπισκοπῶν τὴν συνελ-
λέσθαι ἰδιαζόντως τὴν οἰκίαν ἐκθέσθαι πίστιν, γινώ-
σκοντες ὅτι θείατος βασιλῆος καὶ τῶν ἐκκλησιῶν τῶν
ἐν Νικαίᾳ τριακοντίων ὡς, καὶ τῶν ἐν Καισαρι-
35 νὸς πατέρων, καὶ τὰς ἐπιστολάς τῶν ἁγίων
πατέρων, Γρηγορίου, Βασιλείου, Ἰλαρίου, Ἀθανά-
σιου, Ἀμβροσίου, καὶ τὰς δύο τὰς Κυρίλλου, τὰς
ἐπὶ τῇ πρώτῃ συνόδῳ τῇ ἐν Ἐφέσῳ δημοσι-
40 εύσας πιστεύειν. καὶ γὰρ καὶ τὸν ἐπισκοπῆτος ἐπί-
σκοπον τῆς πρεσβυτέρου Ῥώμης Λέοντα, Εὐτυ-
χιον ἐπὶ τοῦτοισι καθέλει. αὐτῶν τῶν καὶ ταύτης
τῆς συνελθούσης καταπαυθείσης, ἐς ἑπόμενον συνέ-
4 βῆται μόνων τῶν ὁσιωτάτων ἐπισκοπῶν, Λιόβιλλου

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἐπίσκοπον Ἀρμενίας] Scribendum est Ἀγκύρας ex actis Chalced. Concilii pag. 152. ubi hæc iudicium interlocutio refertur.

2 Εὐστάθιον] Rectius in actione prima Chalcedonenfis Concilii pag. 152. scribitur Εὐστάθιος. Refertur enim ad id quod præcessit, τῷ αὐτῷ ἐπισκοπῶν, atque ita etiam legitur supra in cap. 4. huius libri, ubi hæc iudicium interlocutio integra refertur. In 4. autem actione synodi Chalced. pag. 217. εὐστάθιος quidem legitur: sed verbum additum est in superioribus hoc modo, τῷ αὐτῷ ὑπερφάνῳ ἐπισκοπῶν. Quod si verbum εὐστάθιος retineamus, tum superflue erunt duæ voces quæ sequuntur, ἀποστρέψας γενόμενος. Certe hæc duæ postremæ voces desunt in nostris codicibus, Flor. & Tell. nec habentur apud Nicephorum,

3 Τῶν ἐν Καισαριανὸν πατέρων] In optimo codice Florentino desunt hæc verba ἐν Καισαριανὸν: quæ quidem nec in actis Chalced. Concilii habentur, ut videre est pag. 152. editionis Bini.

4 Συνελθόντων μόνων] In actione tertia Chalced. Concilii soli convenerunt Episcopi, nec via ex secularibus Iudicibus ac Senatoribus Concilio interfuerunt. Nam in ea sessione agendum erat de fide: quam ut expungerent, invitati prius fuerant Episcopi à Gloriosissimis Iudicibus. Episcopi vero diu quidem id præstare recusaverant, cum dicerent sufficere formulam fidei Nicænz, quæ in Constantinopolitana & in prima Ephesina synodo fuerat confirmata. Tandem tamen postulacioni Iudicum cessarunt, seque id futuros promiserant. Porro ubi de fide agitur, nullæ sunt partes Iudicum secularium. In tertia igitur actione in qua agendum erat de fide, nulli adierunt Iudices seculares. Ceterum notandum est, Evagrium hoc loco prætermisisse gesta actionis secundæ. Tertiam igitur actionem pro secunda cepisse videtur Evagrius. Idque confirmant acta ipsius synodi pag. 177. ubi secunda eua gregatio sive actio videtur quæ nunc est tertia.

VARIORUM.

α Ἐν Ἐφέσῳ δημοσιεύσας πιστεύει] Legendum πιστεύει. H. Lascaris.

ε π. 152.

ἰτίδωκεν Εὐπίσιος ὁ τῶν Δορυλαίων ἐπίσκοπος ὑπὲρ
 αὐτῶ καὶ Φλαῦναντος, δι' ὃ ἐπιμέμφατο Διοσκῶρον
 ὅς τὰ αὐτὰ Εὐτυχῆ Φρασίσαντι, καὶ ὅτι γὰρ αὐτὸς
 τῆς ἱεροσύνης ἀφύλιτο. προσέθηκε δὲ ὅτι καὶ Φωνὰς
 μὴ εὐφημίας τῇ τῷ τῆνικαὺτα ἀλιθεύσει συνόδῳ
 προσέθηκεν ὅς τοις ὑπομνήμασι, καὶ ὅς ἀγράφως
 χάριτας παρεσκεύασιν αὐτὸς ὑποσημείωσας. καὶ
 ἐδείκθη ὅτι ἐκ ψήφου τῶν συνωλιγμένων ἀκυρωθῆ-
 ναι πάντα τὰ ἐν τῇ δευτέρᾳ συνόδῳ τῇ ἐν Ἐφέσῳ
 πεπραγμένα, καὶ ἔχον αὐτὸς τὴν ἱεροσύνην, καὶ
 ἀναδιμαπθῆναι τὸ μαρτυρὸν ἐκείνου δόγμα. καὶ ἤξι-
 ον μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ τοῖς ἀντίδικοις παρῆναι.
 οὗ δὲ ἀφελανθῆντες γινώσκοντες, εἶρηκεν Ἀέτιος ἀρ-
 χιεπίσκοπος καὶ πριμicerius Νοταρίων, ὅς διέειπεν πρὸς
 Διοσκῶρον, ὅς ὡς οὐδὲ καὶ πρὸς τῆς ἄλλης, καὶ
 εἶπε, μὴ συζητῶντες ὑπὸ τῇ φυλατῇ αὐτῶν
 παραγινώσκοντες. καὶ διαλαλήθη ζητηθῆναι τὸν Δίο-
 σκῶρον πρὸ τῶν συνωδόντων. καὶ μὴ ἐκείνους αὐτοῦ,
 Ἀιπτόλιος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως διαλάλη-
 σαι, ὁφείλων αὐτὸν μετακληθῆναι, καὶ ἐν τῇ συνόδῳ
 ὡσαύτως. καὶ τὸν γε γινώσκοντες, παραγινώσκοντες οἱ
 ἀπικλίνοντες, εἶρηκεν εἰπὼν αὐτοῖς, φυλάττωμαι
 ἐγώ. εἰ δὲ συζητῶντες μοι χαλεπῶν, ὑπάκουσαι.
 καὶ εἰπόντες αὐτῷ τῶν ἀπικλινόντων, ὅς πρὸς
 αὐτοῦ, καὶ πρὸς τοὺς μαγιστρίους ἀπετάλονται,
 διεβλήθη εἰπὼν αὐτοῖς, ἵτοιμός ἐμι παραγινώσκοντες
 τῇ ἀγίᾳ καὶ οἰκουμένην συνόδον. ἀλλὰ κωλύομαι. οἷς
 προσέθηκεν Ἰμέριος, ὅς χαλεπὸν αὐτῶν παρὰ
 Διοσκῶρον, ὑπήκουσιν ὁ βροχῶς ὁ μαγίστρου τῷ θεῷ
 ὁφειλόντες, καὶ μετὰ αὐτῶν πάλιν γινώσκοντες πρὸς Δίο-
 σκῶρον οἱ ἐπίσκοποι, καὶ ὅτι τὸν γε σήμερον πάλιν
 ἔχον. ὡς ἀπαγορεύει, ἐδήλωσαν ἐπὶ λέξεως τῇ
 Διοσκῶρον εἰπὼν ταῦτα· συναγαγὼν ἑαυτοῖς, καὶ
 γινώσκοντες τὸ συμφέρον, τάδε ἀπεκρίνοντο· ἐπειδὴ ἐν
 τῇ πρὸ ταύτης συνόδῳ ἐβδόμη οἱ μαγαλοπρε-
 πύτοι ἀρχιεπίσκοποι, ὡς πολλὰ μὲν πολλὰ ἐχόν-
 τος διαλαλῶν. οὗ δὲ ἐν δευτέρᾳ χαλεπῶν σύν-
 οδον, ἐν τῇ τῇ πρὸς ἡμῶν ἀσκαυῶν, παραχρῆμα
 τῆς πρώτης ἐν τῇ συνόδῳ ὡσαύτως ἐβδόμης μαγαλο-
 πρεπύτους ἀρχιεπίσκοποι, καὶ τῇ ἱερᾷ συνέλευσιν, καὶ οὗ
 παρῶν ἵνα πάλιν τὰ αὐτὰ γινώσκοντες. πρὸς δὲ Ἀ-
 κάκιον διηλοῖ τὰ πεπραγμένα διεβλήθη ἐπὶ λέξεως
 ταῦτα. ἔχον ὅτις ἐκέλευσεν ἡ ἀγία καὶ μεγάλη
 σύνοδος τῇ ὑμῖν ἀγίᾳ παρῶν, ὡς ἀνασκευ-
 ασθῆναι τὰ ἐπὶ τῇ μαγαλοπρεπύτων ἀρχιεπίσκοποι καὶ
 ἐπὶ τῆς ἱερᾷ συνέλευσιν παραχρῆμα. ἀλλ' ἡμῶν
 ἀπέπειλεν, ὡς χαλεπῶν σε τὸ συνέδριον, καὶ μὴ
 ἀπολειφθῆναι αὐτῶν τῇ σὺν ἐπιστάσει. πρὸς δὲ Διοσκῶρον
 εἶρηκεν, ὅς τὰ ὑπομνήματα λέγουσιν, εἶρηκεν μοι οὗ
 ὅτι διέβληται ὑπὸ τοῦ Εὐπίσιου. ὡσαύτως πάλιν
 παρῶν ἀρχιεπίσκοποι καὶ τῇ συνέλευσιν δογμασθῆναι
 τὰ ἐπὶ ἡμῶν. εἶπε ἱερῶν τοιούτων ἐγκλημάτων, αὐτῶ

convenissent, Eusebius Episcopus Dorylæi
 libellos porrexit pro se & pro Flaviano; qui-
 bus Dioscorum accusabat, quod eadem cum
 Eutychē sentiret, & quod Sacerdotium
 ipsis ademisset. Adjecit etiam, voces qual-
 dam quæ in synodo tunc congregata mini-
 me dictæ essent, à Dioscoro Actis insertas
 fuisse: curasse præterea eundem Dioscorum,
 ut Episcopi in charta pura subscriberent.
 Postulavitque ut Acta omnia secundæ synodi
 Ephesinæ, Episcoporum qui congregati er-
 rant iudicio infirmarentur, utque ipsi di-
 gnitatem Sacerdotii recuperarent, utque ne-
 sarium illud dogma Anathemate damnaretur.
 Petit etiam post recitationem libelli
 sui, ut Adversarius adesset. Cumque E-
 piscopi jussissent ut id fieret, Aëtius Archi-
 diaconus & Primicerius Notariorum dixit,
 profectum se esse ad Dioscorum, itidemque
 ad reliquos: Dioscorum vero respondisse,
 prohiberi se à custodibus ne ad Concilium
 veniat. Facta iterum interlocutione jussum
 est, ut Dioscorus pro foribus Concilii qua-
 reretur. Et cum repertus non esset, Ana-
 tolius Constantinopolis Episcopus interlo-
 quens dixit, debere illum evocari & Con-
 cilio interesse. Quod cum executioni man-
 datum fuisset, redeuntes ii qui missi fue-
 rant ad Dioscorum, renuntiaverunt eum dixisse:
 Sub custodia sum. Dicant custodes, si
 velint ne mihi permittere ut ad Concilium
 pergam. Cumque Legati Concilii respon-
 dissent, se ad illum missos esse, non vero
 ad Magistrianos: retulerunt Dioscorum hæc
 dixisse: Paratus sum venire ad sacrum &
 universale Concilium: sed prohibeor. Qui-
 bus adjecit Himerius, redeuntibus ipsis à
 Dioscoro occurrisse adjutorem magistri sa-
 crorum officiorum, & Episcopos una cum
 illo reversos esse ad Dioscorum, deque illis
 quædam se habere quæ notis excepisset. Ea
 perfecta indicabant, Dioscorum hæc ad ver-
 bum dixisse. Postquam me ipse recollegi,
 & quid mihi expediret consideravi, ista
 respondeo. Quandoquidem in superiore
 confesso, magnificentissimi iudices post mul-
 tas cujusque interlocutiones multa decreve-
 runt; nunc vero ad secundum confessum
 vocor, ut prædicta infirmantur; rogo ut ma-
 gnificentissimi iudices & amplissimi Senato-
 res, qui priori conventui interfuerunt, nunc
 quoque intersint quo eadem iterum exami-
 nentur. Cui Acacius, ut in iisdem actis
 refertur, respondit his verbis. Sancta &
 magna Synodus non ideo sanctitatem tuam
 adesse jussit, ut ea quæ coram magnificen-
 tissimis Iudicibus & sacro Senatu gesta sunt,
 infirmantur: sed nos misit ad te, mandans
 ut ad Confessum venias, nec absit ab eo
 Sanctitas tua. Cui Dioscorus ita respondit,
 ut in iisdem actis habetur. Modo dixistis
 mihi, Eusebium libellos porrexisse. Ite-
 rum postulo ut coram iudicibus ac Senatu
 mea causa examinetur. Et post alia ejus-
 dem modi quæ actis inserta leguntur, rursus

Sæc. V.

Eusebius
Dioscorum
Eutychianus
mensura.Dioscorum
cuiusdam
fuerit se
detinere
causam.

Himerius.

Acacius.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Βροχῶς τῶν μαγίστρων.] Iargus & Christophorus Boethium interpretati sunt, quoniam id nomen proprium esset. Atqui Βροχῶς nomen est officii. Sic enim dicebatur primicerius officii magistrorum officiorum, qui erat ex Schola agen-

tium in rebus, ut docet Notitia Imperii Romani. Porro adjutor iste Magistri officiorum, Eusebii proprio nomine dicebatur, ut scribitur in actione tertia Concilii Chalced.

S. C.
V.Dioscorus
morbus
absente
sua cau-
sano allo-
gati.

Cecropius.

Rufinus
Samosatensis.

Pergamius.

Aetius.

Theodorus.

Ischyrius.

Athanasius.

Sophronius.

missi sunt qui Dioscorum hortarentur ut
gestis interesset. Quod ubi factum est, hi
qui missi erant, reversi dixerunt, se respon-
sionem Dioscori notis exceptam habere,
quæ est huiusmodi. Jam antea pietati ve-
stræ significavi, me morbo laborare, &
postulare ut magnificentissimi iudices &
sacer Senatus nunc quoque intersint iudicio
eorum quæ examinanda sunt. Sed quoni-
am morbus meus increvit, idcirco adesse
non potui. Tum vero Cecropius, ut in
iisdem actis legitur, Dioscoro dixit, paulo
ante nullam mentionem morbi ab illo fa-
ctam fuisse: proinde sacris regulis satisfacere
eum debere. Cui Dioscorus respondi-
dit his verbis. Semel dixi, Iudices adesse
oportere. Ad hæc Rufinus Samosatensis
Episcopus Dioscoro dixit, Canonicum con-
stitutum esse iudicium, & posse Dioscorum,
si adesset, cuncta quæ vellet libere dicere.
Cumque Dioscorus interrogasset, utrum Ju-
venalis & Thalassius atque Eustathius ad
Concilium venissent, respondit Pergamius,
nihil istud ad rem pertinere. Quibus ver-
bis Dioscorus hæc subiecisse, eadem acta
testantur: postulasse se à Christi amantissi-
mo Imperatore, ut juberet magnificentissi-
mos Iudices interesse Concilio, & eos qui
una cum ipso iudicaverant. Quibus legati
à Concilio missi responderunt, eum solum
ab Eusebio accusatum esse, nec reliquos
adesse debere. Tum vero Dioscorum intu-
isse, alios quoque adesse oportere qui una
cum ipso iudicavissent. Neque enim Eu-
sebius privatam adversus ipsum causam ha-
bere, sed communem, ob ea quæ omnes si-
mul iudicavissent. Et cum legati in iisdem
perstarent, Dioscorus respondit. Quæ dixi,
semel dixi, nec amplius habeo quod dicam.
Quibus renuntiatis, Eusebius Episcopus
Dorylæi dixit, se adversus unum Diosco-
rum causam habere, adversus alium præterea
neminem. Postulavitque ut tertia vocatione
Dioscorus citaretur. Post hæc Aetius re-
tulit, quosdam qui se Clericos esse dice-
rent, una cum aliis Laicis ab urbe Alexan-
dria venientes, nuper libellos porrexisse ad-
versus Dioscorum, & nunc pro foribus
Concilii stantes vociferari. Cum ergo libel-
los obtulisset primum quidem Theodorus
qui sanctæ Alexandrinorum Ecclesiæ Dia-
conus fuerat: Deinde Ischyrio similiter, &
ipse Diaconus: tum Athanasius presbyter &
Cyrilli sororis filius: Ac postremo Sophro-
nius; quibus Dioscorum partim ob blasphemias,
partim ob corporalia quædam damna
& violentas pecuniarum exactiones accusabant:

ἀπεράλυσαι οἱ ὀφείλοισι τὸ αὐτὸν προτρέψασθαι
Διόσκορον τοῖς πρᾶξι μὲν παρῶναι. καὶ τότε γενο-
μένου, ἰπποκρίσαντες οἱ πεμφθέντες ἐρέεον ἔχειν
τὸ σημεῖον τὸ αὐτῷ Φαίη, ὃ δὲ αὐτὸν αἰτῶν εἰπὼν
ἤδη φθίσας διδύλακα τῇ ὑμετέρᾳ θιουσιδία ὡς
ὅτι καὶ ἀρρωστία συνέχευμαι, καὶ ἔξαιπὼ ὥστε καὶ τὴν μα-
γαλοπρεπείαν ἀρροίαν, καὶ τὴν ἱερὰν σύλληπτον
καὶ νῦν παρῶναι τῇ τῷ ἱερέϊ ἀποστολῇ κρείττω. ἐπεὶ δὲ
δὲ μοι τὰ τῇ ἀρρωστίας ἐπιτέλλει, τότε χάριν τὴν ὑπερ-
θεῶν πεποιήμαί, καὶ Κεκρόπιον εἰπὼν τὰ ὑπομνήμα-
τα δὲ αὐτῷ πρὸς τὸν Διόσκορον· πρῶτον μὲν οὖν ἀρ-
ρωστίας εἰπὼν ἐρέειν ὅτι αὐτὸν τοῖς καίτοι τὸ ἱκανὸν
ποιῶναι. πρὸς δὲ ὃς ὁ Διόσκορος ἀπεφίητο, ἀπαξ
εἶπον ὁρμήναι παρῶναι τὴν ἀρχιερασίαν. εἶτα τὸν
φίον εἰπὼν πρὸς αὐτὸν ἐπίσκοποι Σαμσατάτων,
καίτοι καὶ τὰ κινύδρια καθίσταναι, καὶ δύνανται αὐ-
τὸν παραγομένους ἀβελήτοι διδύλακον, πυρρῶν
τῷ Διόσκορου καὶ Ἰουδαίου καὶ Θαλάσσιος παρ-
γύοντο καὶ Εὐστάθιος, ἀπικέσαστο, ὡς οὐδὲν πρὸς
ἔπος. πρὸς δὲ Διόσκορον εἰπὼν τὰ πεπραγμένα δι-
λῶσαι παρακαλῆσαι τὸν Φιλόχριστον βασιλέα, ὅτι
καὶ τὴν ἀρχιερασίαν παρῶναι, καὶ τὴν σὺν αὐτῷ διδικα-
κότας. καὶ πρὸς ταῦτα τὴν πεμφθέντα εἰπὼν, μόνον
κατηργῶν αὐτῷ τὴν Εὐσείδιαν, καὶ ὅτι πάντας ἐφεί-
λεται ὁρμήναι. καὶ πρὸς ταῦτα τὸν Διόσκορον
εἰπὼν, ὁρμήναι καὶ τὴν ἄλλους παρῶναι τὴν σὺν
αὐτῷ διδικακότας. μὲν γὰρ ἰδιὸν ἔχειν περὶ γε
πρὸς αὐτὸν τὸν Εὐσείδιαν. ἀλλὰ εἰ ἄρα πρὸς αὐ-
τὸν πάντες διδικακῶσι. καὶ πάλιν ἐπιμνησάντων τῷ
πεμφθέντι πρὸς τὴν ἀπίστην ὁ Διόσκορος εἰ-
πὼν, ἀπαξ εἶπον· ὁ εἶπον καὶ πρᾶξι μὲν τούτων
εἰπὼν ὅτι ἔχω. πρὸς δὲ Εὐσείδιαν ὁ τῷ Δορυλαίου
διεξῆλθε, πρὸς μὲν Διόσκορον ἔχειν. καὶ πρὸς με-
ν δὲ ἔπειτα καὶ ἡξίωσεν τρίτη κλήσις κληθῆναι τὸν
Διόσκορον. καὶ Ἰουδαίου Ἀέπος, ἐδίδασκε, πρῶ-
τον πᾶς λέγοντας αὐτὸς κληρικὸν μὲν καὶ ἑπὶ
λαϊκῶν τῆς Ἀλεξανδρείας ὁρμωμένους, ἐπιδικῶναι
λαϊκῶν καὶ Διόσκορον, καὶ τούτους πρὸς τὴν σὺν
δύναμιν ἐξῶτας ἐκδοῖσιν κεχρησθῆναι. καὶ πρῶτα μὲν
ἐπιδικῶντες ὁ Θεόδωρος ἀρχιερεὺς γενομένου τῆς αὐ-
τῷ Ἀλεξανδρείας ἀγίας ἐκκλησίας, εἶτα δὲ καὶ Ἰσχυ-
ρίου ἀρχιερεὺς, καὶ Ἀθανασίου πρεσβυτέρου καὶ ἀ-
δελφίδος Κυρίλλου, καὶ πρὸς γε Σωφρονίου, δι-
ὅτι πρὸς τὴν βλασφημίαν ὡς ἀλάστορας Διόσκορον, περὶ
τὴν σὺν ταῖς ἀφαιρέσεις χρημάτων, καὶ

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἐν σημείῳ.] In actis Concilii Chalcedonenfis pro his ver-
bis scriptum est ὁ αὐτὸς, quod vetus Interpres ita vertit:
Et circa locum sunt quæ in excerptis habent. Certe Him-
erius erat Notarius & Lector, missus à Concilio una cum
Episcopis ad Dioscorum, ut notis exciperet ea quæ ab u-
traque parte dicerentur, id enim erat officium Notario-
rum. Solebant autem Episcopi quoties ad synodum pro-
fisciscerentur, Notarium suum secum deducere, qui gesta
synodalia notis exciperet: Quo scilicet finita synodo co-
dicem actorum singuli referrent in patriam. Cæterum
quod vetus ille Interpres σημείον vertit excerpta, equidem

valde probat. Unde & σημείον Origenis, Latine excerpta
dici debere existimo. Scio quidem Origenis σημείον
& Rufino & Hieronymo excerpta vulgo appellari, sed vi-
tiose ita scribi existimo, cum excerpta potius debeant no-
minari.

2 Καὶ αὐτὸς ἀφαιρέσεις.] Assentior viris doctis, qui αὐτὸς
emendarunt ex conjectura, ut opinor. Nam libri nostri
nihil mutant. Codex tamen Tellerianus, quem dum edi-
tio nostra sub prelo esset, opportune nactus sum, discrete
scriptum habet αὐτὸς ἀφαιρέσεις.

VARIORUM.

1 Ἄλλ' ἢ ἄρα.] Valetur legendum ἄλλ' ἢ ἄρα. H.
Lomih.

2 Θεόδωρος.] Theodorus & Ischyrius, Ecclesiæ Alexan-
driæ Diaconi, Athanasius ibidem Presbyter, & Sophro-

nus Laicus, mala quæ à Dioscoro passi sunt, exposuerunt
libellis qui exstant Concil. Tom. IV. pag. 396. 400. 403.
411. Edit. Labbé.

τρίτη κλήσις γένοιτο προτρέψουσα τὸν Διόσκορον
 ὡς γινώσκουσι. τοιαυτῶν ἐπαναζεύξαντες οἱ ἐπὶ
 ταύτῃ ἀφαισιμεία, ἐρήκασαν ἐπὶ τὸν Διόσκορον,
 αὐτάρκως ἐδίδαξαν τὴν ὑμετέραν θεοσύνην, οἷς
 προσηύδα π ὅτι δὴ αὐτοὶ καὶ αὐτὸς δὲ τὰ αὐτὰ
 ἐρηκότος τῷ αὐτῷ Διόσκορον, ὅτι μὴ ἀντιπρὸς τῇ
 προτρέψει τῇ ἐπὶ τῷ τοῦ σαλόντι, Πασκασίου
 ἐπίσκοπος ἔπει καὶ ἡδὴ τρίτος κληθεὶς Διόσκορος,
 ὃς παρεγίειτο, ὑπὸ συνουσίας βαλλόμενος, ὅτι ἐπι-
 θάντο τὸς ἄλλους εἶη πρὸς ὃ τὸ ἐπισκόπου ἀπο-
 κεινόμενος, ὡς περὶ πᾶσι αὐτὸν τοῖς καίσι.
 2 Προτερίου δὲ ἐπισκόπου Σμύρνης ἀπόντος, ὅτι
 ἐφωβήτο ἅγιος Φλαβιανὸς, οὐδὲν ἀκόλουθον ἐπράχθη
 ἐπ' αὐτῷ οἱ τὸ τόπον ἐπέχοντες Λέοντος ἐπισκό-
 που τῆς πριουτέρας Ῥώμης, ἀπεφάντο ἐπὶ Λέ-
 οντος ταῦτα. δὴλα γινώσκουσι τὰ πολυμενέα Δι-
 οσκόρου τῷ γινώσκῃ τῆς Ἀλεξανδρείας μεγαλοπό-
 λιος ἐπισκόπου χ' τῆς τῶν καίσι τὰς ἐξέτα-
 τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως ἐκ τῇ ἡδὴ ἐξέτα-
 δόταις ἐπὶ τῷ πρώτῳ συνεδρίῳ, καὶ ἀπὸ τῇ σή-
 μαρι πεπραγμένων. ὅτις γὰρ, ὡς τὰ πολλὰ
 ὡς γινώσκουσι, Εὐτυχῇ τὸ ἐμὸν αὐτῷ, καὶ ἀνα-
 ρηθεὶς καὶ ὡς τῷ ἰδίῳ ἐπισκόπου, τοῦ ἐπὶ
 ἁγίοις Φαμίον πατρὸς ἡμῶν καὶ ἀρχιεπισκόπου Φλα-
 βιανῷ, αὐτοῦ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ἐκ καταστάσεως ἀνέβλε-
 πο, πρὸς τὴν συνουσίαν ἐπὶ τῇ Ἐφυσίᾳ καὶ τῇ
 οφίᾳ ἐπισκόπων. ἀλλ' ἐκείνοις μὲν ὁ ἀπὸ τοῦ
 θρόνου συγγραμμὴν ἀπέμεινεν ἐπὶ τοῖς ἐκείνῃς μὴ
 χ' γινώσκῃ ὅτι αὐτῶν πεπραγμένων οἱ καὶ δι-
 τέλειται μέχρι τῷ παρόντος ἐπὶ τοῖς τῷ ἁγιά-
 τῳ ἀρχιεπισκόπου Λέοντι, καὶ πᾶσι τῇ ἁγίᾳ καὶ
 οἰκουμένην συνίδου. ὅτι ὅτι ἡμεῖς καὶ ἐπὶ τῇ αὐτῇ κοι-
 νῳ αὐτοῖς ἐμὸν αὐτοῖς ἐδίδαξαν. ὅτις δὲ καὶ μέχρι
 τῷ παρόντος διέμεινεν σιμνωόμενος ἐπὶ ἐκείνῃς, ἐπὶ
 οἷς ἰδίῳ τῷ καὶ ἐπὶ τῇ κεκυφένῃ ὁφείλει. πρὸς τῷ
 τοῖς δὲ, ἐπὶ τῇ ὁφείλει ἀναγινομένην συνεχῶς
 τῷ μακαριώτατῃ πάπᾳ Λέοντι, καὶ ἡμεῖς αὐτοῖς
 παρ' αὐτῷ πρὸς τὸν ἐπὶ ἁγίοις τῷ μνήμῃ Φλα-
 βιανῷ, καὶ ταῦτα πολλάκις ὡς γινώσκουσι ἀναγ-
 ναι ταύτην ὡς τῇ κακομνήμῃ, καὶ μὴ ὅτι πε-
 ἴσατο τῷ ἀνάγινον ὡς γινώσκουσι ὅτι μὴ ἀνα-
 γινώσκουσι, σκανδαλίσαι καὶ βλάβης ἀπὸ τῷ οἰκ-
 μῆνῃ ἀγινώσκουσι ἐπληρώθησαν ἐκκλησίαι. ἀλλ'
 2 ὅμως τοιούτων παρ' αὐτῷ πολυμενέων, ὅτι ἐπισκοπῶ-
 μιν ὡς τῆς πριουτέρας ἀνοσίας αὐτοῦ πρὸς τῷ
 Φλαβιανῷ πρὸς αὐτῷ ἀγινώσκουσι, ὅτις καὶ τοῖς λοι-
 πῶν διοριλεσάτους ἐπισκόπους, καίτοι μὴ τῷ
 αὐτοῦ τῷ ὡς γινώσκουσι αὐτῷ τῆς καίσι ἐκκλη-
 τας. ἐπὶ δὲ τῷ δευτέρῳ τῷ πρὸς τῷ παρα-

tertia vocatione citatus est Dioscorus, mo-
 nitusque est ut ad Concilium accederet. V.
 Regressi igitur qui ad hoc missi fuerant,
 nuntiarunt Dioscorum ista dixisse. Satis su-
 perque docui pietatem vestram: nec iis ali-
 ud quidquam adjicere possum. Rursus in-
 stantibus legatis, eumque ut veniret hor-
 tantibus, cum idem semper respondisset Di-
 oscorus, Paschasius Episcopus dixit. Jam ter
 vocatus Dioscorus haudquaquam comparuit,
 torquente ipsum conscientia. Et interroga-
 vit Episcopos qui aderant, quam pecnam
 commiserunt. Cumque Episcopi ad hæc
 respondissent illum in canones commisisse,
 & Proterius Episcopus Smyrnæ dixisset:
 Quando sanctus Flavianus occisus est, nihil
 recte neque ordine factum est super illo:
 Vicarii Leonis Episcopi Senioris Romæ ita
 decreverunt ad verbum. Quæ Dioscorus,
 antehac Episcopus magnæ civitatis Alexan-
 driæ, contra ordinem canonum & contra dis-
 ciplinam Ecclesiasticam attentavit, manifesta
 sunt, tam ex his quæ jam sunt examinata in
 primo confesso, quam ex his quæ hodierno
 die sunt gesta. Hic enim, ut plurima alia præ-
 termittamus, Eurychem eadem cum ipso
 sentientem, regulariter à proprio depositum
 Episcopo, sanctissimo scilicet patre nostro
 & Archiepiscopo Flaviano, propria aucto-
 ritate contra sacros canones in communio-
 nem suscepit, priusquam Ephesi confedisset
 una cum reliquis Deo carissimis Episcopis.
 Verum Episcopis quidem Apostolica sedes
 veniam concessit ob ea quæ illic ab iisdem
 non sponte gesta fuerant. Qui quidem hæ-
 ctenus permanserunt, sanctissimo Archiepi-
 scopo Leoni & sanctæ universali synodo ob-
 sequentes. Qua de causa eos, ut pote ejul-
 dem cum ipso fidei cultores, in comuni-
 onem suam recepit. Hic vero, in hodie-
 rum usque diem ob ea gloriari non desinit,
 quorum causa gemere & ad terram usque
 se se inclinare debuerat. Præterea Episto-
 lam beatissimi Patris Leonis, quam ille ad
 sanctæ memoriæ Flavianum conscripserat,
 legi minime permisit: idque quamvis sæ-
 pissime rogatus esset ab iis qui Epistolam
 attulerant, & quamvis ipsemet adjecto jure-
 jurando pollicitus esset, se eam recitari ius-
 surum. Qua minime perlecta, sanctissimas
 per universum orbem terrarum Ecclesias
 scandalis ac detrimentis complevit. Sed ta-
 men, quamvis tot ac tanta ab eo præ-
 sumpta sint, propositum nobis erat, quod
 quidem ad prius ejus impium facinus per-
 tinet, clementer illum ac benigne tracta-
 re, sicut & reliquos Deo dilectos Epi-
 scopos, licet isti non eandem ac ille ju-
 dicandi potestatem habuissent. Sed quoni-
 am priorem injustitiam posterioribus factis

S. C.
 V.

Dioscorus
 ter vocatus
 non
 venit.

Vicarius
 Leonis P.
 decretum
 ad eos
 Dioscorum.

VALESII ANNOTATIONES.

1 ὅτι περὶ τῆς] Niceph. hic aliquot verba inseruit hoc
 modo, καὶ τῷ ἐπισκόπῳ ἀναγινώσκοντι.

2 ὅτι περὶ τῆς] Ita legitur etiam apud Nice-
 phorum. Verum in actis Chalcid. Concilii & in c. 4

lib. 2. ubi hæc damnationis sententia refertur, rectius
 scriptum est ἀναγινώσκοντι. Non vero transpositus præ-
 positionibus malem scribere ἀναγινώσκοντι ἐπὶ τῷ ἐπὶ.
 Quæ scriptura longe est eegantior.

VARIORUM

2 Π. οὐδὲν ἐπὶ τῷ Σμύρνης] Loco Προτερίου legendum Αἰγύπτου, ut recte monet Pagius ad annum 446. n. 6.
 quo nomine in Actis Concilii appellatur. W. Louth.

ὡς γινώσκουσι

S. C.
V.

verbis atque decretis inharere oportet. considerantes quid sit incarnatum esse, & hominem factum Deum Verbum. Non enim dicimus naturam Verbi immutatam, carnem esse factam: sed neque in totum hominem conversam esse, qui constat ex anima & corpore. Verum illud potius dicimus, Verbum, cum carnem animam rationali animatam sibi personaliter univisset, ineffabili quadam & incomprehensibili ratione hominem factum esse, & filium hominis vocatum, non juxta voluntatem dumtaxat ac beneplacitum, sed nec solius personæ assumptione. Et diversitas quidem esse naturas quæ in veram unitatem convenerint: unum autem esse Christum & Filium: non quod naturarum diversitas sublata sit per unionem: sed potius divinitate simul & humanitate unum nobis Dominum & Christum ac Filium perficiente per ineffabilem & arcanum illum concursum ad unitatem. Et paulo post. Quoniam vero propter nos & propter nostram salutem humana natura sibi personaliter unita, processit ex muliere, idcirco natus dicitur secundum carnem. Neque enim primum natus est homo vulgaris ex sancta Virgine, ac deinde Verbum in eum descendit: sed ab ipso utero unitus carnalem nativitatem subisse dicitur, ut pote qui carnis suæ nativitatem sibi propriam adsciscat. Eodem modo illum passum esse dicimus & resurrexisse, non quasi Deus Verbum in sua natura plagas passus sit, aut clavorum transfixiones, aut alia quælibet vulnera: Deus enim perpassionis expertus est, ut pote qui careat corpore. Sed quoniam corpus illud quod proprium ejus erat, passum est, idcirco passus idem dicitur esse pro nobis. Nam in corpore quod patiebatur, inerat Deus impatibilis. Altera autem Cyrilli Epistolæ, majore quidem ex parte jam relata est in primo hujus historię libro. Extat autem in ea dictum quoddam, quod Joannes quidem Antiochenis Episcopus in literis suis exposuerat: Cyrillus vero omnibus suffragiis approbavit. Id sic habet. Confitemur sanctam Virginem, Deiparam, propterea quod Deus Verbum ex ea carnem sumpserit & homo factus sit, & ab ipso conceptionis exordio templum ex ea assumptum sibi univertit. Evangelicas autem & Apostolicas voces quæ de Domino dicuntur, scimus divinos illos viros alias quidem communiter accipere, ut de una persona dictas: alias vero dividere, ut quæ de duabus naturis proferantur. Et has quidem Deo dignas, juxta deitatem Christi: alias vero humiles atque abjectas, juxta ejusdem humanitatem tradidisse. Quibus hæc subjungit Cyrillus. His sacris vocibus vestris perfectis, cum nos ipsos idem sentire intelligeremus: unus enim Dominus, una fides, unum baptisma: Servatorem omnium Deum glorificavimus, invicem gratulantes, quod tam nostræ,

Ad Joannem
epistolam
Antiocheni
Episcopi.

τοῖς ἡμῶν ἐπιστολῇ, καὶ τοῖς λόγοις καὶ πῶς
ᾧ δίδωμεν, ἐπισυνάγουσιν τὰς ἐν ἡμῶν καὶ
ἐν αὐτοῖς πᾶσι δὲ τὰς ἐν ἡμῶν λόγους, ὅτι γὰρ φανερὸν
ἔστι ὅτι τὸν λόγον φύσις μετὰ ποιητῆρα, γέννησιν σαρκὸς
5 ἀλλ' ὅτι ἐν ὅλῳ ἀνθρώπῳ μεταλαμβάνει τὸν ἐν
ψυχῇ καὶ σώματι· ἐκείνῳ ἢ μάλλον, ἐπὶ σάρκα
ἐμφυχωμένη ψυχῇ λογικῇ ἐνάσας ὁ λόγος ἐαυτὸν
καθ' ὑπόστασιν, ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἀφ' αὐτῆς γέννησιν
ἀνθρώπου, καὶ κεχημαίκεν· ὅτι ἀνθρώπου, ὅτι καὶ
10 θείου μόριον, ἢ διδοίκεν· ἀλλ' ὅτι ἐν ἐν ὅλῳ
λόγῳ τῷ ὅλῳ καὶ ὅτι ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἀφ' αὐτῆς
πρὸς ἐνότητά τινι ἀληθινῇ συνεισχωμένη φύσις,
ἐκ ἧς ἐξ ἀμφοῦ Χριστός, καὶ ὅτι, ἐκ ἧς ἡ τῇ
φύσιν διαφορὰ ἀνθρωπίνης ἀφ' ἧς τινι ὅλῳ ἀπο-
15 πλεισαὶ δὲ μάλλον ἡμῶν τὸν ἐν ἐν Κύριον καὶ Χρισ-
τὸν καὶ ὅτι ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος,
ἀφ' ἧς τῆς ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἀφ' αὐτῆς πρὸς ἐνότητά
συνεισχωμένη. καὶ μετ' ὅλην. ἐπειδὴ δὲ δι' ἡμῶν
καὶ ἀφ' ἧς τινι ἡμεῖς ἐν ὅλῳ ἐνάσας ἐαυτὸν
20 καθ' ὑπόστασιν τὸ ἀνθρώπου τῷ ὅλῳ ἐν γυ-
ναϊκῇ, ταυτὴ λέγεται καὶ γεννηθῆναι σαρκί, ὅτι
γὰρ πρὸς ἀνθρώπου ἐγενήθη καὶ ἐκ τῆς ἀγί-
ας πατρὸς, ἐκ ἧς ὅλῳ καὶ ἀφ' αὐτῆς ἐκ
ὁ λόγος· ἀλλ' ἐκ αὐτῆς μήτρας ἐκείνης, ὅτι
25 μὴν λέγεται γεννηθῆναι σαρκί, ὅτι τῆς ἰδίας
σαρκὸς τινι γεννηθῆναι οἰκονομῶν. οὗτω φανερὸν
τὸ παθεῖν, καὶ ἀναστῆναι, ὅτι ἐκ τῆς Θεοῦ λόγου
παθόντες ἐκ ἰδίας φύσιν, ἢ πληγὰς, ἢ ἀφ' ἑαυ-
τοῦ ὅλῳ, ἢ γυναικὶ τὰ ἑαυτοῦ τῇ τρεφύμεναι.
30 ἀπαθὲς γὰρ τὸ θεῶν, ὅτι καὶ ἀσώματα. ἐπει-
δὴ δὲ τὸ γεννηθῆναι αὐτῇ ἰδίᾳ σάρκα πέπειθε, ταυ-
τὰ πάλιν αὐτὸς λέγεται παθεῖν ὅτι ἡμῶν.
ὅτι γὰρ ὁ ἀπαθὲς, ἐκ τῆς πάσης σάρκα. τῆς
δὲ καὶ ἐκείνης τὰ πολλὰ μὲν καὶ τινι τῷ περὶ
35 ἐκείνης εἰρηκται. ἐπὶ δὲ ἐκ αὐτῇ ῥήτις τοι-
αύτης, ὅτι γέννησιν μὲν ἰσχυρῆς ὁ τῆς Ἀποχρίτης,
τῷ ὅλῳ καὶ πάσης ψυχῆς Κύριος. ὁμολο-
γούμεν τινι ἀγίᾳ πατρὶς θεότητι, ἀφ' ἧς τὸ
τὸν Θεὸν λόγον σαρκί ἐκ αὐτῆς καὶ εἰσα-
40 θρωπῆσαι, καὶ ἐκ αὐτῆς τῆς συλλήψεως ἐν-
σαι ἐαυτὸν τὸν ἐκ αὐτῆς ληφέντα ἑαυτόν. τὰς ἢ
διζυγίαι καὶ ἀποδοτικὰς ἐπὶ τοῦ Κυρίου φε-
ράς, ἵσμεν τοὺς θεοφόρους ἀνδρας τὰς μὲν κακο-
ποιῶντας, ὅτι ἐκ τῆς τῷ ὅλῳ τὰς δὲ διακρι-
45 τας, ὅτι ἐπὶ δύο φύσιν καὶ τὰς μὲν θεοπρεπτεῖς,
καὶ τινι θεότητι τοῦ Χριστοῦ· τὰς δὲ ταπεινὰς,
καὶ ἀνθρωπότητι αὐτῷ ὅτι ἀνθρώπου. ὅτι ἐπὶ ἡ-
γαν ταύταις ἡμῶν τὰς ἱεραῖς ἐκτυχόντες φωνῇς,
ὅτι μὲν καὶ αὐτῆς φρονούντας διείσχωμεν. ἐκ γὰρ
50 Κύριος, μία πίστις, ἐν βαπτίσματι. ἐκ δὲ ἀσώματων
τὸ τῷ ὅλῳ Σωτῆρα Θεόν, ἀλλήλους συλχαί-

VALESII ANNOTATIONES.

1. Ad ὅτι ἐκείνη τὴν ἀληθινὴν συνεισχωμένη φύσιν] Divi-
na enim & humana natura simul jungitur, unum Chri-
stum ac Dominum nobis constituerunt. Atque ita verum
est quod ait Cyrillus, duas naturas inter se diversas, in
veram unitatem coivisse: quod tamen non intellexit Chri-
stophorus, non quod ex duabus naturis una facta sit, quem-

admodum Eutyches asseruit: Sed quod ex duabus naturis
unus existeret Christus. Atque ita Cyrillus sententiam
suam paulo post exponit, cum ait, ἀφ' ἧς τῆς ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ
ἀφ' αὐτῆς πρὸς ἐνότητά συνεισχωμένη. Ex his apparet halucina-
tum esse Joannem Langum, doctum aboqui Nicephori
Interpretem, qui ἐνότητά unionem vertit.

322.
V.

Theodori-
smi.

Atticus
Nicopolis
Ep.

est. Unum horum coruscat miraculis, alterum succumbit injuriis. Dubitantibus ad hæc Illyricianis & Palæstinis Episcopis, idem Actius legit capitulum Cyrilli quod sic habet. Ex vocibus quæ de Christo loquuntur, aliæ sunt Deo convenientes quam maxime. Aliæ vero conveniunt homini. Quædam vero medium obsevant locum, Filium Dei Deum simul atque Hominem esse indicantes. Post hæc cum supra memorati Episcopi dubitassent ad alteram partem ejusdem Epistolæ quæ sic habet. Quamvis enim in Domino Jesu Christo Dei & hominis una persona sit, aliud tamen est unde in utroque communis est contumelia, aliud unde communis est gloria. De nostro enim illi est minor Patre humanitas: de Patre est illi æqualis cum Patre divinitas. Theodorus re perpensa, Cyrillum quoque ita locutum esse dixit his verbis. Qui homo factus est, & quod proprium ipsius erat, non dimisit. Mansit enim id quod erat. Intelligitur autem omnino & aliud inhabitans in alio, hoc est divina natura in homine. Post hæc cum amplissimi Judices interrogassent, num quis adhuc dubitaret, omnes Episcopi responderunt, neminem amplius dubitare. Tum Atticus Nicopolis Episcopus, aliquot dierum inducias Episcopis dari postulavit, ut tranquilla mente & sedato animo, ea quæ Deo ac Sanctis Patribus placent, decernerentur. Epistolam quoque Cyrilli ad Nestorium tradi ipsis postulavit, in qua Cyrillus Nestorium hortatur, ut duodecim ipsius Capitulis quibus omnes consenserant, etiam ipse consentiat. Cumque Judices facta interlocutione præcepissent, ut dilatio dierum quinque ipsis daretur, quibus apud Anatolium Constantinopolis Episcopum convenirent: omnes Episcopi acclamant in hæc verba. Nos ita credimus: omnes ita credimus: ut Leo, ita credimus. Nemo nostrum dubitat. Nos universi subscripsimus. Quibus dictis, Judices ita interlocuti sunt. Non est necesse ut omnes conveniatis. Sed quoniam æquum est ut dubitantes confirmemur, Reverendissimus Episcopus Anatolius, ex numero eorum qui subscripserunt eligat, quos idoneos esse judicaverit ad docendos eos qui dubitant. Tum Episcopi has acclamationes subjecerunt. Pro Patribus rogamus.

ὃ καὶ αὐτῶς, διαλάμπει τοῖς θαύμασι, τὸ δὲ ταῖς ὑβρίσι ὑποπέπαιεν. ἀμφιβαλλόντων τῶν Ἰλλυριῶν καὶ τῶν Παλαιστίνων ἐπισκόπων, ὁ αὐτὸς Ἀκτίος κεφάλαιον ἀνέγνω Κυρίλλου τοῦ εἰρη-
5 Αἱ μὲν ἄλλαι τῶν φωνῶν ὅτι μάλιστα θεοπρεπτεῖς αἱ εἰσίν, ὅπως πάλιν ἀνθρωποπρεπτεῖς αἱ δὲ μίσην πᾶσι τάξιν ἔχουσιν, ἐμφανίζουσαι τὸν ὕψος τῆς Θεότητος, Θεὸν ὄντα καὶ ἀνθρώπου ὅμῃ ἐν αὐτῷ. καὶ μὲν ταῦτα πρὸς ἑπὶ μέρος τῶν ἐπιστολῶν Λέοντος ἀμφιβαλλόντων τῶν
10 εἰρημένων ἐπισκόπων ἔχει. αἱ καὶ τὰ μάλιστα γὰρ ἐν τῷ διωκτικῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐν πρόσωποι, ὅμως ἑπὶ ἐν ἐκείνῳ ἐξ ὧν ἐν ἑκ-
τήρῳ κοινὸν ὅσον τὸ τῆς ὑβρίως, καὶ ἑπὶ ἐκ τῆς κοινῆς τοῦ δόξης χαράσσεται. ἐξ ἡμῶν μὲν γὰρ αὐτῷ ἡ ἐλάσσων
15 τῷ Πατρὶ ἀνθρωπότης ἐκ τῆς τῷ Πατρὶ ἐν αὐτῷ ἡ μὲν τῷ Πατρὶ αὐτῷ ἰσὺς διότης Θεοῦ δέεται ζυ-
γοῦσθαι εἰλεῖν, καὶ τῷ μακαρίῳ Κυρίλλῳ ἐπὶ λέ-
ξεως εἰρηάζει ὅπως καὶ γινώσκοντες ἀνθρώποι, καὶ μὴ με-
θίσταται τὸ ἴδιον μετῴκειν ὡς πρὸς τὸν, ὅτι ἑπὶ ἐν ἐπὶ-
20 ρῳ τὸ χετικόν, τυτῆσι, ἡ θεία φύσις μὲν τῷ ἀν-
θρώπῳ. μὲν ταῦτα τῶν ὑπερῶν ἀρχόντων ἐρωτη-
σάντων εἰς τὸ ἐπὶ πρὸς ἀμφιστοῦν, πάντες ἐφησαν μὴ ἀμφιβάλλειν ἐπὶ. μὲν εἰς Ἀττικὸν ἐπίσκοπον Νι-
25 κοπόλειον ἐξήτησαν ἐνδείξασθαι αὐτοῖς γινώσκοντες ὅτι
ἡμερῶν, ἐφ' ὧν ἀκυμάντως διατοίχῃ καὶ ἀταρῆχῃ λο-
γισμῷ τὰ τῷ Θεῷ δοκούντα καὶ τοῖς ἀγίοις πατέροις
τυπωθῆναι. ἐξήτησε καὶ λαβεῖν καὶ τῷ ἐπιστολῇ Κυρίλ-
30 λου, τῷ πατρὶ Νεστωρίῳ γρηγορήσειν, ὅτι ὁ πατὴρ
ἀλλήλων αὐτῶν συνθέσει τοῖς δόδοις αὐτῷ κεφα-
λαίαις, οἷς ἀπαίσι συνίστηναι. καὶ τῷ ἀρχόντῳ δια-
35 λαλησάντων ἐνδείξασθαι αὐτοῖς ἡμερῶν πέντε γινώσκοντες
εἰς τὸ συνελθεῖν πρὸς Ἀνατολίαν τῷ τῆς Κωνσταν-
τίνης πόλεως τοῦ εἰδέναι, πάντες ἐπεφύημεν οἱ ἐπί-
σκοποι Φίλοις ἡμεῖς ὅπως πιστεύομεν πάντες
40 ὅπως πιστεύομεν ὡς Λέον, ὅπως πιστεύομεν. ἡμῶν
ὑδὲ ἀμφιβάλλει ἡμεῖς πάντες ὑπερέχοντες. πρὸς
ἃ διελαλῆθη ἐπὶ ῥήματος ταῦτα. οὐκ ἀναβῆναι
πάντας ἡμᾶς συνελθεῖν. ἀλλ' ἐπιτελεῖν ἀκλόβητον ἐν
πιστοῖς τῶν ἀμφιβάλλωντες, ὁ διελαλῆται
45 ἐπίσκοπος Ἀνατόλιος, ἀπὸ τῶν ὑπογραψάν-
των ἐπιλέξεται οὗς ἰὰν ἰομίση πρὸς διδα-
σκαλίαν τῶν ἀμφιβαλλόντων. οἷς ἐπήγαγεν οἱ τῆς
συνόδου ὅπως διόμηναι πρὸς τῶν πατέρων τοὺς

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καὶ ἑπὶ τὸ ἐν τῷ 1. In actione secunda Chalced. Concilii hic Cyrilli locus aliter scribitur, hoc scilicet modo, καὶ ἡμεῖς γὰρ ὅτι ἐν ταῖς αἰνέσις ὅτι πᾶσι τῶν ἁγίων καὶ τοῖς ἀγίοις.

2 Οἷς ἀπαίσι συνίστηναι] Ambiguitas est in his verbis. Tam enim referri possunt ad duodecim Cyrilli capitula, de quibus proxime locutus est, quam ad postulata Attici Nicopolitani Episcopi, quibus reliqui omnes Episcopi assensu sunt, ut discimus ex actione secunda Concilii Chalced. sub finem. Joannes quidem Langus priorem sensum secutus est. Posterior tamen explicatio mihi magis placet.

3 Συνελθεῖν πρὸς Ἀνατολίαν] Assentior viris doctis qui ante nos emendaverunt πρὸς Ἀνατολίαν. Apud Nicephorum deest præpositio, quæ tamen mihi videtur prorsus necessaria.

4 Διόμηναι πρὸς τὸν πατέρα] In optimo codice Florentino scriptum est πρὸς τὸν πατέρα, quemadmodum etiam legitur in actione secunda Concilii Chalced. Quinam porro

sint hi Patres pro quibus postulant Episcopi ut Synodo restituantur, haud difficile est divinare. Sunt enim illi, Juvenalis Episcopus Hierosolymorum, Thalassius Cæsariæ Cappadociæ, Eusebius, Eustathius, ac Basilus, qui in actione prima per interlocutionem Judicum ac Senatorum depositi fuerant una cum Dioscoro. Ob hanc igitur depositionem quam Episcopi suffragis suis comprobaverant, quinque isti Episcopi nec secundæ nec tertiæ actioni interfuerunt, ut patet ex indice Episcoporum qui illis actionibus præmittitur. Sed & in actione tertia, cum Legati Sedis Apostolicæ sententiam depositionis contra Dioscorum pronuntiassent, ceteri quidem Episcopi subscriptionibus suis eam confirmarunt: Exceptis tamen his quinque, ut recte observavit Evagrius supra. In vulgatis quidem exemplaribus Synodi Chalcedonensis pag. 212. etiam horum quinque Episcoporum nomina leguntur adscripta: Verum extra ordinem & post reliquos omnes Episcopos, Ex quo apparet, illos non tum cum prolata est sententia subscripsisse, sed diu postea, cum restituti fuis-

πατέρας

πατέρας τῆ συνόδου, τὴν ὁμολογίαν Λέοντος τῆ συνόδου, τὴν παύσαν τῆ συνόδου τὰς φωνὰς τοῦ βασιλέως, τὰς ἱκεσίας τῶ ὀρθόδοξου, τὰς ἱκεσίας τῆ Ἀνγύτης. πάντες ἡμάρτομεν, πᾶσι συγχωρηθῆναι. ἐπεβόησαν δὲ οἱ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας. ὀλίγοι κερύσσει. ἢ λέγει ἡ σύνοδος. μετ' οὗς οἱ ἀνατολικοὶ ἐξεδόσαν τὴν Ἀγγύτιον τῆ ἐξορίας. οἱ δὲ Ἰλλυριοὶ ἐκράυζαν. δόμοι, πάντες ἐλέησον. μετ' οὗς οἱ ἀνατολικοὶ, τὴν Ἀγγύτιον τῆ ἐξορίας. ἢ τὴν Ἰλλυρίαν τὰς ἐκκλησίας αὐτῶν, οἱ δὲ κλήρου Κωνσταντινουπόλεως ἐξεδόσαν. Διόσκορος τῆ ἐξορίας, τὴν Ἀγγύτιον τῆ ἐξορίας, τὴν αἰρετικὴν τῆ ἐξορίας. Διόσκορον ὁ Χρὶςτος κερύσει. μετ' οὗς πάλιν οἱ Ἰλλυριοὶ καὶ οἱ ἄλλοι αὐτῶν ἐπίσκοποι, πάντες ἡμάρτομεν πᾶσι συγχωρηθῆναι. Διόσκορον τῆ συνόδου, Διόσκορον ταῖς ἐκκλησίαις. ἢ τῶν ἐκκλησιῶν περιελθόντων τὰ τὸ τοιαύτης συνελθόντες ἐπερατῆτο. ἢ δὲ τὸ μετ' αὐτῶν συνελθόντων, τὸ συλλήπτῃ διαλαλητήσας ἀναγνωσθῆναι τὴν ἡδὴ διορθωμένην τύπον, ἀνέγνω Κωνσταντῖνος σικρετῶν ἀπὸ ἀρχῆς ἐπὶ λέξεως ταύτης. Περὶ μὲν τῆ ὀρθόδοξου καὶ καθολικῆς πίστεως, πληθύνον συνόδου γινόμενης μὲν μίαν ἀκεραιότητα ἐξέτασεν διὸ γινόμενα συνελθόντων. ἐπειδὴ ἡ Φλαβιανὸς ὁ τῆς εὐσεβείας μόνος, καὶ Εὐστάθιος ὁ βλαβερός ἐπίσκοπος, ἐκ τῶν πεπραγμένων καὶ διεγνωσμένων ἐβόησαν, καὶ αὐτῶν τῶν φωνῶν τῶν ἐξάρχων γινόμεναι τὸ τότε συνόδου, ὁμολογησάμενοι ἐσφάλα καὶ μέτην αὐτῶν καθηρέσκον, ἔδωκεν περὶ τῆ πίστεως σφαπτις, δίκην αἰδέως καθαρῶς φαίνεται ἡμῖν ὅτι τὸ Θεὸν ἀγνοοῦν δίκην ὡς, εἰ ὁ Θεὸς τῶν θεοτάτων καὶ βίβλων τῶν ἡμῶν διόδοι, τῶ αὐτῶ ἐπιτημίᾳ Διόσκορον τὸν βλαβερόν ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρίας, καὶ Ἰουλιανὸν τὸν βλαβερόν ἐπίσκοπον Ἱερουσολύμων, καὶ Θεόδοτον τὸν βλαβερόν ἐπίσκοπον Καισαρείας Καππαδοκίας, καὶ Εὐσέβιον τὸν βλαβερόν ἐπίσκοπον Ἀσσυρίας, καὶ Εὐστάθιον τὸν βλαβερόν ἐπίσκοπον Βερύτης, καὶ Βασίλειον τὸν βλαβερόν ἐπίσκοπον Σελυκίας τῆς Ἰσχυρίας, τὴν ἐξουσίαν ἐκκλησίας καὶ ἐξάρχον τὸ τότε συνόδου, ὅτι τοὺς κατόπιν ἐπίσκοποι καὶ ἄλλοι γινόμενοι ἀξιώματος πάντων τῶν ἐκκλησιῶν τῆς θείας κορυφῆς γινόμενων. ἔτα μετ' ἐτέρας ἀναγνώσε

Patres synodo restituantur. Qui idem cum Leone sentiunt, synodo restituantur. Patres synodo restituantur. Has voces Imperatori. Has preces Orthodoxo. Has preces Augustæ. Omnes peccavimus : omnibus indulgeatur. Clerici autem Ecclesiæ Constantinopolitanæ exclamarunt his verbis. Pauci clamant : synodus hæc non dicit. Post hæc acclamatum est ab Orientalibus, Ægyptium exilio. Illyriciani vero exclamarunt. Rogamus, omnium miserere. Rursus acclamatum est ab Orientalibus, Ægyptium exilio. Cumque Illyriciani eadem quæ prius postularent, Clerici urbis Constantinopolitanæ clamarent. Dioscorum exilio. Ægyptium exilio. Hæreticum exilio. Dioscorum Christus deposuit. Post hæc iterum acclamatum est ab Illyricianis. Omnes peccavimus, omnibus veniam indulge. Dioscorum synodo, Dioscorum Ecclesiæ. Et cum alia ejusdem modi processissent, confessus ille finem cepit. Sequenti vero confesso, cum Senatus interlocutus esset ut recitarentur ea quæ jam fuerant constituta : Constantinus à secretis hæc recitavit ex scheda. De recta quidem & Catholica fide, crastino die, perfectius conveniente concilio diligentiorē inquisitionem fieri oportere perspicimus. Quoniam vero piz memoriæ Flavianus & Eusebius Reverendissimus Episcopus Dorylæi, ex scrutatione actorum ac decretorum, & ex ipsis vocibus eorum qui in synodo quæ tunc facta est præfuerunt : qui quidem confessi sunt errasse se, & frustra illos deposuisse, cum nullatenus errassent in fide, injuste depositi esse noscuntur : videtur nobis juxta id quod Deo placet, justum esse, modo id placuerit sacratissimo ac piissimo Domino nostro, ut Dioscorus Reverendissimus Episcopus Alexandriæ, & Junenalis Reverendiss. Episcopus Hierosolymorum, & Thalassius Reverendiss. Episcopus Cæsareæ Cappadociæ, & Eusebius Reverendiss. Episcopus Ancyræ, & Eustathius Reverendiss. Episcopus Beryti, & Basilius Reverendiss. Episcopus Seleuciæ Isauriæ, qui tunc auctoritate præditi Concilio præfuerunt, eidem poenæ subjaceant, sacrosancti Concilii sententia juxta sacros canones ab Episcopali dignitate submoti : cunctis quæ consequenter gesta fuerint, ad sacratissimi principis notitiam perferendis. Deinde quibusdam aliis recitatis, in-

SAC. V.

Constanti-
p. 11.

VALESII ANNOTATIONES.

sent & proximam dignitatem recuperassent. Carterum ex supradictis manifeste colligitur, verissimum esse id quod jam sæpius monui, secundam actionem Concilii Chalcedonensis ab Evagrius sumi pro tertia, & tertiam pro secunda. Utri vero codices fide digniores sint, ille quibus usus est Evagrius, an illos quos nunc editos habemus, haud facile est pronuntiare. Mihi quidem certiores videntur codices quibus usus est Evagrius. Primum ob antiquitatem. Vetusiores enim procul dubio fuerunt illi quibus nunc utimur. Deinde propter legitimam ordinem rerum gestarum. Nam post accusationem examinationem causæ Dioscori, & post interlocutionem judicium, qui illum in sacros Canones commisit & deponendum esse pronuntiaverant, quæ sunt in actione prima, restabat ut Dioscorus Canonico judicio ab Episcopis damnaretur. Proinde actio in qua Dioscorus ab Episcopis Synodali sententia depositus est, primam actionem proxime sequi debet. Recte igitur Evagrius ac Nicephorus eam secundam loco ponunt. Tertia ratio petitur ex ipsa actio-

ne tertie pag. 177. ubi Dioscorus Legatis à sacrosancta Synodo ad ipsum missis ita respondisse dicitur. Quoniam ante hæc in congregatione sedentes magnificentissimi iudices certa defensionem post multam amissionemque innotescutionem, nunc vero in prædicatione confirmationem secunda me vocat congregatio. Obstat tamen id quod legitur in fine actionis secundæ, Episcopos scilicet Illyrici ita acclamasse : Dioscorum Synodo, Dioscorum Ecclesiæ. Quod procul dubio nunquam ausi essent proferre post depositionem Dioscori, cui ipsi subieperant. Secunda igitur actio in qua ita acclamatum est, præcedere omnino debet actionem tertiam, in qua Dioscorus canonicè depositus est. Atque id verius puto. [Certe Liberatus in Breviario, cap. 13. ubi singulas Sessiones Chalcedonensis Concilii refert, hanc posteriorem sententiæ adscribit.]

1 Tὸν διαρκῶς νόμον] Scribendum est procul dubio τὸν διδόνον, ut habet actio quarta Chalcedonensis Concilii pag. 216. Apud Nicephor. legitur ἡγομένον, quod idem est.

SAC.
V.
Loren F.
Epistola
Examin-
sa

terrogati Episcopi qui aderant, utrum Leonis Epistola consentiret cum fide trecentorum & octodecim sanctorum Patrum qui Nicææ in unum convenerant, & cum fide centum ac quinquaginta Patrum qui in urbe Regia fuerant congregati, Anatolius Constantinopolitanus Episcopus, & universi qui aderant Episcopi responderunt, Epistolam Leonis cum supradictis sanctis Patribus consentire. Idemque Anatolius supra memoratæ Leonis Epistolæ subscripsit. Quæ cum ita processissent, acclamatum est ab universa synodo. Omnes consentimus: omnes comprobamus: omnes similiter credimus: omnes eadem sentimus: omnes ita credimus. Patres synodo reddantur. Qui subscripserunt, Synodo reddantur. Multos annos Imperatori. Multos annos Augustæ. Patres synodo reddantur. Qui ejusdem fidei sunt, synodo reddantur. Multos annos Imperatori. Qui idem sentiunt, synodo reddantur. Multos annos Imperatori. Omnes fidei subscripsimus. Ut Leo, ita sentimus. Postea cum interlocutio prolata esset à Judicibus in hæc verba. De his relationem misimus ad sacratissimum & piissimum dominum nostrum, & responsionem ab ejus clementia expectamus. Vestra autem Reverentia, tam de Dioscoro qui à vobis depositus est, sacratissimo Principe & nobis ignorantibus, quam de quinque illis pro quibus precati estis, & de omnibus quæ in Concilio gesta sunt, rationem Deo redditura est. Acclamatum est ab omnibus: Dioscorum Deus deposuit. Dioscorus iuste depositus est. Dioscorum Christus deposuit. Post hæc cum allata esset responsio Imperatoris Marciani, qua permittebatur Episcopis ut de quinque illis qui depositi fuerant, pro arbitrio suo statuerent, quemadmodum Judices interlocutione facta significarunt, Episcopi precati sunt his verbis. Ut illi ingrediantur rogamus. Qui idem sentiunt, synodo reddantur. Qui idem sapiunt, synodo reddantur. Qui Epistolæ Leonis subscripserunt, synodo reddantur. Qui mox prolata interlocutione, admissi sunt in synodum. Postea recitati sunt libelli precum, qui ab Episcopis Ægyptiacæ Diocæsis oblati fuerant Imperatori Marciano. In quibus inter alia, hæc legebantur: Sentimus quemadmodum trecenti & octodecim patres Nicææ exposuerunt, & Beatus Athanasius, & sanctæ memoriæ Cyrillus: Anathemate damnantes omnem hæresim, Arii scilicet atque Eunomii, Manetis item ac Nestorii, & eorum qui dicunt carnem Domini nostri è celo esse, non autem ex sancta Deipara & semper Virgine Maria, similem omnium nostrum

[illegible]

VALESII ANNOTATIONES.

τ Καθημεριον Chnlophorionus in plurali numero legit καθημεριον, quomodo etiam scriptum habet Nicephorus. Idque confirmant acta Synodi Chalcedonensis pag. 218. & sequentibus.

2 Νῆλ αὐτὰς τὰς πόλεις] Rectius in Manuscriptis ro-
dicibus Florentino & Telleriano legitur τὰς αἰν. Quo-
modo etiam scriptum est in actione quarta Synodi Chal-
ced. pag. 321. necnon apud Nicephorum.

V A R I O R U M.

2 Τῶν ἀποστόλων πρὸς Λεωνίδα) Id est, qui Epistolæ Leonis ad Flavianum Episc. CP. missæ subscripserunt, ut antecedentia & sequentia ostendunt. Intellige istos Episcopos qui quavis prae metu Dioscori Concilio Ephesino assentirentur, postea tamen in Synodo CPolitana, ab Anatolio congregata anno 450, Epistolæ Leonis subscripserant. Hujus Synodi fragmenta videre est Tomo

III Concilio. Edit. Labbé, pag. 1475. Leo sepe hortatur Patres Chalcædonenses, ut venia Episcopis poenitentibus concederetur. Vid. Epist. 19, 40, 46. W. Lomih.

b 'Αγασίους καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς ἐπίσκοποι] Episcopi
nimirum in secunda Actione soli convenerunt, cum Dio-
scorus depositus esset. *H. Lottb.*

παρ' ἡμῶν, ὡς αἰσχρολογία. πάντες οἱ δὲ συνόδου
 ἀνέκραξαν λέγοντες τὸ δόγμα Εὐτυχῆος ἀφ' οὗ μὴ
 ἀντιμαρτυροῦν; τῇ ἐπιστολῇ Λέοντος ὑπογράψαντες,
 ἀναθεματίζοντες Εὐτυχῆ καὶ τοὺς δόγμασιν αὐτοῦ
 συνδεδόται τῇ ἐπιστολῇ Λέοντος. χλευάζοντες ἡμᾶς
 θύλουσιν ἢ ἀπαλθῶν. ὡς δὲ δὴλόν ἐστι ἐξ Αἰγύ-
 πτου ἐπίσκοποι, ὡς πολλοὶ τυγχάνουσιν οἱ ἐν Αἰγύ-
 πτῳ ἐπίσκοποι, ἢ μὴ δύνασθαι τὸ τῷ ὑπολιμ-
 νομένῳ ἀντιδρᾶσαι ὡς οὖν παρ' αὐτῶν καὶ παρεκάλει
 ἀναμῆναι τὴν συνόδον τοῖς αὐτοῖς δεχημένοις, 10
 ἵνα τῇ γνώμῃ ἐκείνῃ ἀκολουθήσωσιν, ὡς τὸ ἔθος βύ-
 λεται. εἰς γὰρ πρὸ τῆς τῷ ἡμεμεθιόντος προβο-
 λῆς ποιήσεσσι π, ἐπὶ ἡμεῶν αὐτοῖς τοὺς ἀπὸ πάσης
 τῆς Αἰγυπτιακῆς διακείας καὶ πολλὰ ὅτι τῷ
 πρὸς δευτέρου, καὶ τῷ ἀπὸ τῆς συνόδου μάλα 15
 ἰσχυρῶς ἀντιπρὸς, διελαλίῃ ἐδόθηται τοῖς ἐξ
 Αἰγυπτῶν ἐπισκόποις μέλεις ἢ δεχημένοις αὐ-
 τοῖς προχρησάμεν. καὶ μὲν τῷ πρὸς, δευτέρῳ ἐπιδό-
 τῳ πρὸς μοναχοῖς, ὡς τὸ κατὰ λαὸν ἦν, μηδὲ μὲν
 αὐτοῖς ἀναγκάζεσθαι ἢ πρὸς χάρταις ὑπογρά- 20
 φῆναι· μέλεις δὲ συαθροισθέντες ἡ συνόδους ἢ πρὸς
 ἐπισκοπῶν ὁ βασιλεὺς ἀντιδρᾶσαι, ἢ τὰ πτυπυμένα
 γινώσκῃ. ὡς ἀναγνωσθέντες, Διογένης ἐπίσκοπος Κυ-
 ζίκου διεξῆλθε, Βαρσυμᾶν ἵνα τῷ συνελθόντι
 Φλαβιανῶν σφάξαι. αὐτὸν γὰρ κράξαι, σφάξον, ἢ 25
 μὴ ἐνέμεινον τοῖς δέδοισι. ὡς τὸ δῖον τῆς ἐ-
 σόδου τυχεῖν. οἱ ἐπιδόσαντες πάντες οἱ ἐπίσκοποι,
 πᾶσαι Συρίαι Βαρσυμᾶς ἡράσαν, ἐπήγαγον ἡμῶν
 χιλίους μοναχοὺς. ἢ ἀφ' Αἰγυπτῶν ἐκείνων ἀνα-
 μέναι τὸς συνελθόντας ἢ ἀπὸ τῆς συνόδου ἀφ' Αἰγύ- 30
 πτου, ἢ ἐκείνων οἱ μοναχοὶ τοὺς συνελθόντας αὐ-
 τοῖς ἀντιδρᾶσαι. ὡς μέρος ὑπῆρχε, ἢ
 Διόσκορον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπισκόπους παρῆναι
 χρεὶ τὸ συνέδριον. πρὸς δὲ ἐπιδόσαντες πάντες οἱ
 ἐπίσκοποι ἀνάθημα Διοσκору. Διόσκορον δὲ Χειρὸς 35
 χαθῆναι. τούτους ἔξω βάλλει. ἄρτι ὕμνῳ τῇ συνόδου.
 ἄρτι βίαι τῇ συνόδου. τὰς φωνὰς τῶν βασιλέων. ἄρτι
 ὕμνῳ τῇ συνόδου, ἄρτι αἶχος τῇ συνόδου. οἱ ἀντιπρὸς
 τῶν οἱ μοναχοὶ ἐκράζον. ἄρτι ὕμνῳ τῶν μονα-
 χῶν. καὶ τῶν αὐτῶν αὐτοῖς κραυγάζοντες ἐκ 40
 τῆς συνόδου, διελαλίῃ τοὺς λοιποὺς ἢ ἀντιδρᾶσαι
 ἀναγνωσθέντες ὅτι λέγονται μὴ χρεὶ τὸ δῖον τῆς
 χαθῆναι Διοσκору γινώσκαι, καὶ χρεὶν πίστεως
 ὡς χρεὶν, μεταχρῶν αὐτὸν τῷ συνέδριῳ· εἰ δὲ
 μὴ τῷ τῷ γινώσκαι, ἀποπράττειν τὰ ἱμάτια αὐτῶν 45
 τῆς κοινῆς τῶν συνελθόντων ἐπισκόπων. ὡς
 ἀντιδρᾶσαι, Ἄπειρος ἀρχιδιάκονος ἀνγίστικε χαθῆναι
 ὡς τῷ ἀφορίζοντι ἑαυτοῦ καὶ πάλιν πρὸς
 τὰς πρὸς τῶν ὁσίωνται ἐπισκόπων τῷ μονα-
 χῶν διεκρίνεται, εἴτα καὶ πρὸς ἐρώτησιν Ἀκτίου 50

absque peccato. Tum omnes Episcopi qui
 in synodo aderant, exclamarunt his verbis.
 Cur Eutychis etiam dogma isti minime
 damnarunt? Epistolæ Leonis subscribant,
 Anathemate damnautes Eutychem ac doctri-
 nam ejus. Consentiant Epistolæ Leonis. Illu-
 dere nobis volunt & abscedere. Ad hæc
 Episcopi Ægypti responderunt, multos esse
 Episcopos in Ægypto, nec posse se omni-
 um personam sustinere. Rogabantque ut sy-
 nodus Archiepiscoporum ipsorum expectaret,
 quo ipsi sententiam illius sequerentur, sic-
 uti mos postulat. Nam si ante electionem
 Archiepiscopi sui quidpiam egissent, cum
 Ægyptiacæ Diocesis impetum in ipsos
 esse facturos. Et cum diu multumque hu-
 jus rei causa precati essent, & Episcopi
 qui in Concilio erant, fortissime eis resti-
 tissent, per interlocutionem præceptum est,
 ut Episcopis Ægypti dilatio concederetur,
 quoadusque ordinatus ipsis fuisset Archiepi-
 scopus. Post hæc oblatæ sunt preces quo-
 rundam Monachorum, quarum hæc erat
 summa: ut nullatenus chartis quibusdam
 subscribere cogerentur, quoad usque con-
 gregata esset Synodus quam indixerat Im-
 perator, & ea quæ sancita fuerant, cogno-
 sceret. His recitatis, Diogenes Episcopus
 Cyzici dixit, Barsumam, unum ex iis qui
 ingressi fuerant in Concilium, occidisse Fla-
 vianum. Illum enim clamasse: Occide. Et
 quamvis in libello precum nominatus non
 sit, eum tamen contra jus falsæ introgre-
 sum esse. Post hæc ab universis Episcopis
 acclamatum est: Syriam omnem Barsumas
 devastavit. Mille monachos contra nos im-
 misit. Cumque prolata esset interlocutio, ut
 Monachi qui convenerant, definitionem Con-
 cilio expectarent, postularunt Monachi, ut
 libelli ab ipsis compositi recitarentur, in
 quibus hoc inter cætera continebatur; ut
 Dioscorus & qui cum illo erant Episcopi,
 Concilio interessent. Quibus auditis, excla-
 marunt omnes Episcopi: Anathema Diosco-
 ro. Dioscorum Christus deposuit. Istos
 foras projice. Tolle injuriam Concilii. Tolle
 violentiam Concilii. Has voces Imperatori.
 Tolle injuriam Concilii. Tolle dedecus Con-
 cilii. Contra vero Monachi inclamarunt. Tol-
 le injuriam Monasteriorum. Cumque eadem
 rursus acclamata essent ab Episcopis qui
 in synodo erant, jussum est ut reliqui li-
 belli recitarentur. Qui quidem suggere-
 bant, Dioscori depositionem non recte, ne-
 que ordine factam esse, & proposita fide,
 eum ad confessum synodi admitti oportere.
 Quod nisi ita fieret, excussuros se ve-
 stimenta sua, & à communionem Episco-
 porum qui congregati erant, recessuros. His
 recitatis, Actius Archidiaconus legit cano-
 nem de iis qui semet ipsos à communionem
 separant. Rursus cum ad interrogationem
 sanctissimorum Episcoporum, & postea ad
 interrogationem Actii Archidiaconi, tan-

Episcopi
 Ægyptiacæ
 Diocesis
 impetum
 in ipsos
 esse facturos.

Barsumas
 ascensurus.

Monachi
 expectantem
 definitionem
 Concilii

VALESII ANNOTATIONES.

1 Μίχρη δὲ συαθροισθέντες ἡ συνόδους] Estat libellus precum
 oblatas à monachis Imperatori Marciano in actione quar-
 ta Concilii Chalced. pag. 137. In hoc libello postulant
 monachi ab Imperatore, ut Synodus Oecumenica fiat,
 quam Imperator jam antea præceperat congregari: quæ
 omnium salutis consulat, nec monachos per violentiam

subscribere compellat. Scilicet monachi illi non crede-
 bant Synodum esse Oecumenicam, cui Dioscorus & reli-
 qui Ægypti Episcopi non interfuerant. Petebant igitur
 ut Dioscorus in integrum restitueretur, quemadmodum
 videre est in altero libello qui postea recitatus est.

δεχόμενοι,

SAC. quam nomine synodi factam, Monachi divisi essent: & alii quidem Nestorium atque Eutychem Anathemate damnarent; alii vero tergiversarentur: Judices per interlocutionem pronuntiarent, ut Fausti & reliquorum Monachorum preces legerentur: quibus petebant ab Imperatore, ne amplius susciperentur Monachi, qui rectis dogmatibus paulo ante fuerant adversari. Inter quos quidam, Dorotheus nomine, Eutychem orthodoxum appellaverat. Adversus quem diversae quaestiones de Eutychis doctrina à Judicibus propositae sunt. Post hæc cum quintus confessus inchoatus fuisset, Judices interlocutione habita pronuntiarent, ut definitio fidei promulgaretur. Tunc Asclepiades Diaconus Ecclesiae Constantinopolitanae, legit definitionem, quam monumentis actorum inferendam non esse judicavit. Cui definitioni nonnulli quidem repugnarent: plures tamen consenserunt. Cumque hinc & inde acclamations contrariae factae essent, Judices dixerunt, Dioscorum dixisse, idcirco Flavianum ab ipso depositum esse, quod duas naturas esse dixisset: in definitione autem scriptum haberi, ex duabus naturis. Ad hæc Anatolius respondit, Dioscorum non ob fidem depositum fuisse; sed quia Leonem excommunicaverat, & ter vocatus ad Concilium non venerat. Tum Judices postularunt ut verba Epistolae Leonis infererentur definitioni fidei. Quibus cum Episcopi contradixissent, affirmassentque aliam definitionem fieri non posse: eam enim omnibus numeris esse absolutam: res ad Imperatorem relata est. Imperator ex Orientalibus Episcopis sex, ex Pontica Diocesi tres, tres item ex Asia, & tres ex Thracia, totidemque ex Illyrico, in templum Martyris Euphemiae convenire iussit, praesentibus Anatolio & Vicariis Romanae Sedis, atque illic regulam fidei recte constituere, aut certe singulos seorsum fidem suam exponere. Sin minus, scirent synodum in Occidentis partibus esse celebrandam. Cumque ex illis quaesitum esset, utrum Dioscorum sequerentur qui Christum ex duabus constare naturis dicebat, an Leonem qui duas in Christo naturas asserbat, acclamarunt se Leoni assentiri: eos vero qui contradicerent, Eutychianistas esse. Et cum Judices dixissent addendum esse in definitione fidei, duas naturas in Christo unitas, inconvertibiles, in-

δεχόμενοι, ὡς ἀπὸ τῆς συνόδου τῆς μὲν ἀναθεματίζοντος Νεστόριον καὶ Εὐτυχήν· τῆς δὲ παρακρουσάσης, διελάλῃ ὡς τὸ δέχεται, τὰς διόφης Φαύστου καὶ τῆς λαμπρῆς μοναχῆς ἀναγινώσκουσαι, αἱ παρεκάλεον τὸν βασιλέα ἵνα μὴ προσδεχθῇ τοὺς περαιτέρω πρῶτον μοναχοὺς ἐκαστοὺς τοῖς ὁρθοῖς δόγμασι. ἐφ' οἷς Δωρόθεος μοναχὸς, ὁρθόδοξον Εὐτυχήν κέκληκε. πρὸς δὲ ἀγέρονα δόγματι καὶ Εὐτυχοῦς ὡς τῆς δέχοντος ἐκινήθη. καὶ μετὰ τὸ το πλείους συνελθόντες γινώσκοντες, διελάλησαν οἱ ἄρχοντες, τὰ τυπωθέντα καὶ τῆς πίστεως δόξα γινώσκοντες καὶ ἀνέγνω Ἀσκληπιάδης ἀγέρονα Κωνσταντινουπόλεως ὄρον, ὃν ἔδοξε μὴ συνταγῆναι τοῖς ὑπομνήμασι. πρὸς δὲ πῶς μὲν διελίχθησαν οἱ πλείους ἢ συνῆσαν, καὶ ἐκβόησαν ἐκαστὸν γινώσκοντες, ὡς οἱ ἄρχοντες, ὅτι Διόσκορος ἔλεγε ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν Φλαβιανόν, ἐπειδὴ δύο φύσεις ἦσαν ὡς· ὅτι ὁ ὅρον ἐκ δύο φύσεων ἔχει. πρὸς δὲ Ἀνατόλιον ὡς πῶς Διόσκορος μὴ καθαιρεῖν αὐτὸν ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἀκοινωνήσιον ἐκλήσκει Λέοντι, καὶ τῶς κληθεῖς, ὡς ἦλθε. καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν οἱ ἄρχοντες τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ Λέοντος ἐπιβλέποντες τὴν ἑρμηνείαν. πρὸς δὲ ἀπὸ τῆς συνόδου τῆς ἐκαστοῦ, καὶ ἐρηκτόντων ἄλλων ἔροι μὴ γινώσκοντες. ἐπιβλέποντες γὰρ ἔχοντες, ἀπὸ τῆς ταῦτα τῷ βασιλεῖ καὶ ἐκείνοις ἐξ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ἐπισκόποις, καὶ τρεῖς ἀπὸ τῆς Παπῆς, καὶ τρεῖς ἀπὸ Ἀσίας, καὶ τρεῖς ἀπὸ Θράκης, καὶ τρεῖς ἀπὸ Ἰλλυρίας, Συμπαρόντος Ἀνατολίου καὶ τῆς τοποτηριτῶν Ῥώμης συνελθόντων ἐν τῷ μαρτυρίῳ, καὶ τὰ περὶ τῆς πίστεως ὁρθῶς τυπώσαν, ἡ ἑκάστη τὴν ἑαυτῇ διδάσκει πῶς, ἡ εὐδοκία, ὡς ἐν τῇ δόξῃ ἡ συνόδου γίνονται. καὶ ἀπαιτηθέντες εἰπὼν, οἱ Διόσκορος ἀκολουθοῦσι ἐκ δύο λέγοντες, ἡ Λέοντι, δύο ἐν Χριστῷ, ἐδόξαν· Λέοντι πιστεύοντες τὴν ἀπὸ τῆς πίστεως, Εὐτυχανιστὰς ὡς. καὶ τῆς δέχοντος ἐρηκτόντων ὡς πῶς καὶ Λέοντος δύο φύσεις ὡς μίας, ἀτρέπτους, καὶ ἀμείρους, καὶ ἀσυγχύτους ἐν τῷ

VALESI ANNOTATIONES.

1 Καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν οἱ ἄρχοντες] Hunc locum feliciter mihi videor restituisse. Nam ex tribus vocabulis unicum feci hoc modo, ἀπὸ τοῦ νῦν οἱ ἄρχοντες, ὡς. At Nicephorus, cum hunc locum corruptum esse animadverteret, verbo adjecto supplevit in hunc modum: ἀπὸ τοῦ νῦν οἱ ἄρχοντες ἐκαστοὺς, ὡς. contra fidem gestorum & praeferentem Evagrii. Neque enim iudices saeculares qui iussu Imperatoris intererant Synodo, mandarunt unquam ut epistola Leonis definitioni fidei infereretur; sed id tantum postularunt ab Episcopis: quod tamen Episcopi eis denegaverunt, ut patet ex actione quinta pag. 250.

2 Λέοντι πιστεύοντες] Subaudiendum est ἀναγινώσκοντες. Non

enim respondunt Episcopi se Leoni credere, quemadmodum vertit Christophorus: sed cum Leone se credere, ut recte interpretati sunt Langus & Musculus. Sic enim acclamaverunt, ὡς Λέοντι, ὡς καὶ πιστεύοντες, ut legitur in actione quinta.

3 Προσδεχόμενοι κατὰ Λέοντα] Nicephorus quidem emendavit κατὰ Λέοντα. Sed non dubito quin Evagrius scripserit κατὰ τὴν Λέοντος. Sic enim loquuntur iudices in actione quinta huius Concilii pag. 250. Porro post vocem προσδεχόμενοι, addendum esse videtur διὰ.

4 Ὑπομνήματα ἀπὸ τῆς] In actione quinta Synodi Chalcedonenensis scriptum est ἀντιθέτως καὶ ἀμείρους καὶ ἀσυγχύτους.

VARIORUM.

a Μὴ προσδεχθῆναι τοὺς περαιτέρω πρῶτον] Legendum μὴ προσδεχθῆναι τοὺς περαιτέρω, ὡς. ὡς. ὡς.

b Τὸν δὲ ὅρον ἐκ δύο φύσεων ἔχει] Intelligitur formula fidei ab Anatolio jam Concilio exhibita, in qua illud visum est Patribus reprehensionem mereri, quod Christum ex duabus naturis constare pronuntiasset. Dicendum

enim fuerat, ut plenius obviaretur haereti Eutychiano, Christum ex duabus naturis constare post adunationem, Eutyches quippe asseruit, Christum ante unionem duas naturas habuisse; unam vero post unionem. Catholici autem profitentur esse in Christo duas naturas unitas inconfuse, inconvertibiliter, indivisibiliter. Vid. supra cap. 4. versus finem. W. L. 1016.

ΧΕΙΡΩ

1 Χριστῷ, καὶ ἐπιλαμβάνει τῷ δρχόντων ἐν τῷ
μαρτυρίῳ τῆς ἀγίας Εὐφημίας ἅμα Ἀνατολίῳ
2 καὶ τοῖς τοποτηρηταῖς Λέοντος, καὶ Μαξίμου
Ἀρποχίας, καὶ Ἰουδναλίῳ Ἱεροσολύμων, καὶ Θα-
λασσίῳ Καισαρείας Καππαδοκίας σὺν ἑτέροις
καὶ ἐκκλησίαις αὐτῶν, ἀιγνώδῃ ὁ ὅς ἐστι ἔχων
εὐτὺς. ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Σωτὴρ Ἰησοῦς Χρι-
στός, καὶ τὰ λοιπὰ ἃ ἐν τῇ ἱερῇ ἐντολῇ
καὶ πάντων βοησάντων, αὐτῇ ἡ πίστις τῷ πα-
τρί, οἱ μητροπολιταὶ ἀρετῇ ὑπογράφουσιν. αὐ-
τῇ ἡ πίστις τῷ ἀποστόλῳ. ταύτῃ πάντες ἐπι-
χρῶμεν, πάντες οὕτως φρονοῦμεν, διελάλησαν οἱ
ἀρχιερεῖς. τὰ τυπώματα δὲ τῶν πατέρων καὶ
πάντα δέξασθαι, ἀντιχρῆσθαι τῇ θείᾳ κορυφῇ.
κατὰ δὲ τὴν ἐκτίω συνέλευσιν παρεγένετο Μαρ-
κιανός, καὶ πρὸς τοὺς ἐπισκόπους πρὸ τῆς ὁ-
μοιοῦσας ἐδημηγόρησε, καὶ δὲ Ἀετίου ἀρχιεπισ-
κόπου Κωνσταντινουπόλεως ὁ ὅρος ἀιγνώδῃ ἀπὸ
ἀγαλλιῶν τοῦ βασιλέως, καὶ πάντες ὑπέγρα-
ψαν τῷ ὅρῳ. καὶ ἡρώτησε ὁ βασιλεὺς, εἰ καὶ
συνάκλῃ πάντων ὁ ὅρος συνετίθῃ καὶ πάντες
δι' εὐφημίας εὐδοκίῃσιν. καὶ πάλιν ὁ βασιλεὺς
ἐδημηγόρησε δις, καὶ ἐπυθέμενοι πάντες καὶ
ἀπὸ πρεσβυτέρων τοῦ βασιλέως, ἐπίθῃται καὶ
3 ρεις, καὶ ἐδόθη τῇ Καλχιδοναίων μητροπολιτικῇ
δικαίᾳ. καὶ ἐκείλευσιν ὁ βασιλεὺς μὲναι τοὺς

divisus, atque inconfusus, juxta Leonis sen-
tentiam: rogati sunt ab Episcopis, ut intra-
rent in Oratorium sanctæ Martyris Euphe-
miæ. Et cum intrassent Judices in supradic-
tum oratorium una cum Anatolio & Vica-
riis Leonis, cum Maximo item Antiochiæ,
Juvenale Hierosolymorum, Thalassio Cæsa-
reæ Cappadociæ, & reliquis Episcopis; &
paulo post egressi illinc essent, lecta est de-
finitio fidei quæ sic habet. Dominus & Ser-
vator noster Jesus Christus; & reliqua, quæ
superius à nobis in historia posita sunt. Cum-
que omnes acclamassent: Hæc Patrum fides:
Metropolitani jam subscribant. Hæc fides
Apostolorum. Hanc omnes sequimur. Om-
nes ita sentimus: Judices interlocuti sunt his
verbis. Ea quæ à Patribus definita sunt, &
universis placuerunt, ad sacratissimum Prin-
cipem referentur. Sexto autem confesso,
Marcianus Imperator ad Concilium venit,
& ad Episcopos verba fecit de concordia:
ejusque jussu definitio fidei recitata est ab
Aetio Archidiacono Ecclesiæ Constantinopo-
litane. Cui definitioni omnes Episcopi
subscripserunt. Cumque Imperator inter-
rogasset, utrum ea definitio communi om-
nium consensu facta esset, universi faustis
acclamationibus & præconiis eam comproba-
runt. Rursus Imperator bis ad Episcopos
verba fecit, & universi faustis acclamatio-
nibus eum prosecuti sunt. Tum Imperato-
ris hortatu conscripti sunt Canones, & ur-
bi Chalcedonenſium attributa sunt jura me-
tropolitica. Jussit etiam Imperator ut

Marcianus
ad Concili-
um venit.

Chalcedoni
attributa
jura Me-
tropolitica.

VALESI ANNOTATIONES.

1 Καὶ ἐπιλαμβάνει τῷ δρχόντων] Ante hæc voces, nonnulla
desse videntur in Græco, quæ ex actis Chalcedonenſis
Concilii suppleri possunt in hunc modum: παρελθόντες
οὗτοι ἐπὶ τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ μαρτυρίῳ. Ceterum no-
tandum est hoc loco error Langi & Christophoroni, qui
μαρτυρίῳ templum sanctæ martyris Euphemie interpre-
tati sunt. Atqui Synodus quidem Chalcedonenſis habita
est in templo, sive in Ecclesia S. Euphemie. Tractatus
autem de fide habitus est in oratorio ejusdem Ecclesiæ,
quemadmodum jussit Imperator in allocutione quæ in
Concilio recitata est pag. 250. συνέλευσιν ἐν τῷ ὁρῳ καὶ
ἀιγνώδῃ μαρτυρίῳ, id est: in oratorio sanctissimæ Ecclesiæ.
Martyrium enim pro Ecclesia sumitur, ut patet ex actio-
ne tertii Synodi Chalcedonenſis, ubi Episcopi convenisse
dicuntur in martyrio sanctissimæ & victricis martyris
Euphemie. In reliquis autem actibus convenisse di-
cuntur iidem Episcopi in sanctissimam Ecclesiam ejusdem
martyris. Cum igitur constet, Oratorium quo pauci tan-
tum conveniunt Episcopi, de fide tractaturi una cum
Anatolio & Vicariis sedis Romanæ, partem fuisse Eccle-
siæ S. Euphemie, inquirendum jam superest quænam
pars Ecclesiæ fuerit, Ecclesiæ S. Euphemie tribus constabat
maximis ædificiis; quorum primum erat, atrium, secun-
dum, Basilica, tertium, altare in testudinis formam æli-
ficatum, ut docet Evagrius in principio hujus libri Ora-
torium igitur idem est quod altare, quod nos hodie cho-
rum vocamus. Nec recte Evagrius noster μαρτυρίῳ po-
suit pro oratorio: non enim Imperator Episcopos in
martyrium jussit convenire, sed in oratorium martyris
† sicut jam diximus. †

2 Καὶ μαξίμου] Scribendum est μαξίμου καὶ Ἰουδναλίῳ
καὶ θαλασσίῳ, aut certe adlegendum est verbum συναρχιε-
ρεῖς, ut fecit Nicephorus.

3 Τῇ Καλχιδοναίων μητροπολιτικῇ δικαίᾳ] Non jus metro-
politicum, sed nomen duntaxat metropolis concessum est

civitati Chalcedonenſi; lex enim Imperatoris Marciani ita
dicit, τῇ Καλχιδοναίων πόλει οἱ ἐν τῇ πόλει πρεσβυτέρους
καὶ μητροπολίτην ἔχειν ἀρετῇ ἐκκλησίαν, ὁρῶσαν καὶ
πρότερον πνευματικῇ, καὶ σώφει δολαίᾳ τῇ Νικομηδείᾳ μητροπόλει
τοῦ ἰδίου ἀξιωματικῆς, id est, Chalcedonenſium civitatem, in qua
sanctissima fides Concilium celebratum est, metropolis privile-
gia habere acceperimus, nomine tantum eam honorantes: sal-
va scilicet Nicomedienſium metropoli propria dignitate. Et si
autem Imperator his verbis, ipsam duntaxat urbem Chal-
cedonenſium ornare videtur titulo metropoleos, id tamen
privilegium ad ipsam quoque Ecclesiam Chalcedonenſi-
um pertinet. Ex eo igitur tempore Chalcedonenſis E-
piscopus honorem habuit metropolitani. Jus tamen me-
tropoliticum non habuit, quia Imperator hac lege nihil
immixtum esse voluit Nicomedienſis Episcopi dignita-
tem. Idem judicaverunt Episcopi ejusdem Concilii in cau-
sa Nicomedienſis ac Nicæni Episcoporum. Nam cum
Nicæa honorem metropolis consecuta esset rescripto Im-
peratorum, judices & Episcopi qui erant in Concilio re-
sponderunt, hunc honorem civitati duntaxat tributum
esse ab Imperatoribus; nec Episcopum Nicænam ex ea
lege jus metropoliticum sibi arrogare posse; sed præferri
tantum reliquis Episcopis Provinciæ Bithyniæ: ita ut
secundo loco habeatur post metropoliticum, ut videre
est in act. 13. Quænam porro sint jura metropoli-
tica, docent Canones Concilii Nicæni: ut scilicet ordi-
nationes Episcoporum Provincialium absque consensu me-
tropolitani non fiant: & ut Episcopus metropolitanus
Provinciales Episcopos ad Concilium suum evocandi ha-
beat potestatem. Ceterum in Manuscripto codice Flo-
rentino Καλχιδοναίων scriptum invenitur, licet in Concilio Chal-
cedonenſi perpetuo scriptum sit Καλχιδονίων. Regulariter
quidem scribendum esset Καλχιδονίων. Sed veteres dixisse
etiam videntur Καλχιδονίων, ut patet ex innumeris locis Con-
cilii Chalcedonenſis.

VARIORUM.

† Ἐν τῇ πόλει καὶ τῷ ὁρῳ καὶ μαρτυρίῳ] In Oratorio
sanctissimæ Martyris, seu Ecclesiæ, ut legitur in Actis Concilii:
id est, in loco qui Græce ὁρῳ dicitur. Sed quod ait por-
ro Valeſius, idem esse Martyrium cum Ecclesia, in eo
fallitur vir doctissimus. Martyrium enim est Ecclesia

Martyri dedicata: differt itaque ab Ecclesia, ut species à
genere. Ita distinguit Rufinus, citatus à Valeſio in not.
ad lib. III. cap. 12. In Serapis sepulchro, profanis adibus
complanatis, ex uno latere Martyrium, ex altero consistit
Ecclesia. Hist. Eccl. lib. II. c. 17. W. Lowth.

ἐπισκό-
ποι.

Sæc.
V.

*Επισημάνει
lures inter
Ep. Anti-
och. &
Hierosol.*

*Theodori-
tus ana-
thema di-
xit Nestorio,
&c.*

Episcopi triduum aut quatrimum ibidem morarentur, & unusquisque id quod vellet proponeret coram magnificentissimis Judici-
bus: utque cuncta competenti iudicio ter-
minarentur. Atque hoc modo conventus
ille finitus est. Alius postea confessus ha-
bitus est, in quo alii Canones sunt con-
stituti. Rursus vero in alio confessu, Ju-
venalis & Maximus conventionem fecere:
placuitque ut Episcopus Antiochie duas
Phœnices & Arabiam: Hierosolymitanus
vero tres Palæstinas sedis sue subiectas ha-
beret: Quæ conventio interlocutione Ju-
dicum atque Episcoporum confirmata est.
Nono confessu actum est de causa Theo-
dorit. Qui Nestorium Anathemate dam-
navit his verbis usus: Anathema Nestorio,
& ei qui sanctam Virginem Mariam neg-
gat esse Deiparam, & ei qui unum Filium
unigenitum in duos filios partitur. Ego
vero & definitioni fidei, & Leonis Epi-
scopi subscripsi. Omnium igitur senten-
tia propriam sedem recuperavit. In alio
deinde confessu causa Ibas examinata est,
& lecta sunt quæ adversus illum gesta ac
pronuntiata erant: quorum Iudices fuerant
Photius Episcopus Tyri & Eustathius Epi-
scopus Beryti. Et dilata est sententia in
proximum confessum. Undecimo confessu,
cum jam plures Episcopi decrevisset ut
Ibas sacerdotium suum reciperet, quidam
ex Episcopis reclamantes dixerunt, Accu-
satores Ibas foris esse, postularuntque ut
ingredi juberentur. Lecta sunt igitur quæ
adversus Ibas gesta fuerant. Cumque Ju-
dices interlocutione facta præcepissent, ut
ea quæ contra Ibas gesta erant Ephesi,
recitarentur, Episcopi dixerunt, cuncta
quæ in secunda synodo Ephesina acta fue-
rant, irrita esse, excepta ordinatione Maxi-
mi Antiochenis Episcopi. Deque ea re
Imperatorem etiam rogarunt, ut lege lata
decerneret, ut nihil eorum quæ post pri-
mam synodum, cui sanctus Cyrillus Alexan-
drinorum præfuit, Ephesi acta essent, robur
ac firmitatem obtineret. Judicatumque est
ut Ibas Episcopatum suum reciperet. Se-
quenti actione, discussa est causa Basiliani
Ephesiorum Episcopi. Statutumque est ut

ἑποσκόπους τρεῖς ἢ πέντε ἡμέρας, καὶ ἕνα πε-
καῖσαι περὶ ὧν βούλεται, παρόντων τῶν ἀρχόν-
των, καὶ τὰ εἰκότα γινέσθαι· καὶ ἐπιταγήν ἢ
σωσίλῳσις. ὧγε καὶ ἔπειτα, καὶ ἔπειτα κατόπιν
ἐτίθησαν. καὶ πάλιν καὶ ἑτέραι σωσίδες συντά-
πται· Ἰουεναλὶος καὶ Μάξιμος, καὶ ἑδξὲ τῶν
Ἀποχέας ἔχον δύο Φοινίκας, καὶ Ἀραβίαν· τὸν
δὲ Ἱεροσολύμων, τρεῖς Παλαιστίνας καὶ ἀπὸ δι-
αλαλίας τῶν ἀρχόντων καὶ ἐπισκόπων, ἐξέβαι-
νόντας. καὶ κατὰ τὴν ἐκείνων συνόδον, ἐκ-
κλήν τὰ κατὰ Θεόδωρον καὶ ἀντιμέστοι Νεστό-
ριον ἐρεσκῶς, ἀνάθεμα Νεστόρῳ, καὶ τῷ μὴ λεί-
πον· δευτέρῳ τὴν ἀγίαν παρθεὶν Μαρίαν, καὶ
τῷ εἰς δύο υἱὸς μερίζοντι τὸν εἶνα· ἡὸν τὸν μο-
νογενῆ, ἐγὼ δὲ καὶ τῷ ἔργῳ τῆς πίστεως ὑπὲρ ἡμετέρας,
καὶ τῇ ἐπιστολῇ Λέοντος. καὶ ἀπὸ ἀγλαλίας
πάντων ἀπέλασεν τὸν αἰκῶν θρόνον. ἐν ἁλλῇ συν-
όδῳ ἐκλήθη τὰ κατὰ Ἰβάν, καὶ ἀντιτάσσονται τὰ
ἐπ' αὐτῷ κεκαυμένα, ὥς εἰδέναι φάσκει ἐπίσκο-
πος τῆς Τυρίας, καὶ Εὐστάθιος ἐπίσκοπος Βερ-
τυ· ὃς ὑποτίθη ἢ ψῆφος εἰς τὴν ἐξῆς· ὃς καὶ
ἢ εἰ σωσίλῳσις, ἢ πλείονι ἐπισκόποι ψήφισα-
μένῳ αὐτὸν· εἰς ἱερίαν εἶναι, πῶς ἐπίσκοπος αἰτε-
πέντες, ἐρήκασιν πρὸς κατηγόρους αὐτοῦ ἔξω εἶναι,
ἢ ἡγῶσαν αὐτοὺς ἐπελύν. ὃς ἀντιτάσσεται τὰ
ἐπ' αὐτῷ πεπραγμένα· καὶ ἀγλαλίσσεται ἀρ-
χόντων ἀγαθωδῶν τὰ ἐν Ἐφέσῳ πεπραγμένα
καὶ Ἰβάν, ἐρήκασιν οἱ ἐπίσκοποι, πᾶσι τὰ ἐν
Ἐφέσῳ πεπραγμένα κατὰ τὴν δευτέραν συνόδον,
ἄκυρα εἶναι, χωρὶς τῆς χειροτονίας Μάξιμου τοῦ
Ἀποχέας καὶ ἐδένοντα καὶ τύπον καὶ τοῦ
Βασιλείου, ὅτι θ. σπίασιν μὴδὲ τῶν ἐν Ἐφέσῳ μὲν
τὴν πρῶτην σωσίδος κρατῶν, ὡς ἡγῶσαντο ὃ ἐν
ἀγίοις Κύριλλος ὁ τῆς Ἀλεξανδρίας πατριάρχης·
καὶ ἰδικαιώθῃ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτὸν ἔχειν. καὶ ἢ
ἑτέραι πρᾶξις, ἐξητήθη ἢ τὰ κατὰ Βασίλειον ἐπί-
σκοπον τῆς Ἐφέσεως, καὶ ἰδικαιώθῃ ἐξενεχθῆναι

VALESII ANNOTATIONES.

1 Γέρον καὶ ἕνα] Rectius apud Nicephorum scribitur
ἕνα, cum accentu in penultima: supple σωσίλῳσις. Quod
prior Masculum & Christophorum non animadvertit.

2 Καὶ κατὰ τὴν δευτέραν συνόδον] Immo in actione nona.
causa Theodori Episcopi iudicata est, ut præferunt nostri
codices. Verum exemplaria Synodi Chalcedonensis quibus
usus est Evagrius, diversa fuisse videntur à nostris. Nam,

ut paulo ante vidimus, septimam actionem numerat Ev-
agrius, in qua alii Canones promulgati sunt. Quæ actio
in nostris exemplaribus hodie delinatur.

3 Εἰς ἱερίαν εἶναι] In actione decima Concilii Chalcedo-
nensis, & apud Nicephorum, abest præpositio. Verum in
Manuscripto codice Florentino scriptum inveniri εἰς ἱερίαν,
quod idem est ac si diceret εἰς ἱερίαν.

VARIORUM.

a Ἐδικαιώθη τὴν ἐπισκοπὴν αὐτὸν ἔχειν] Ibas, Episcopus
Ephesinus, olim duplici nomine accusatus fuerat. Primo
quod Cyrillo anathema dixisset, & hæreticos notam inuulsi-
set: secundum quod anno 445. ejusmodi blasphemiam pa-
lam effutire non erubuerat: Quæ φωνὴ τῷ Χριστῷ ὡς ἀνὴρ
εἶναι· ἢ ὅτι γὰρ αὐτὸς ἔχοντο, καὶ ὡς ἡμετέρας. Binis ea de
re Synodis, altera Tyri, altera Beryti habitis, immunis
his criminibus pronuntiatus erat. Quomodo autem postea
à Dioscoro depositus est, tandemque à Concilio Chalcedo-
nensi restitutus, hoc capite edocemur.

b Τὰ κατὰ Βασίλειον] Basilianus, Ecclesię Ephesinę
Presbyter, à Memnone Episcopo Ephesino Evazorum Epi-
scopus novitus ordinatus est: ideo nunquam illic profi-

cisci voluit. Post Basilii autem, qui Memnoni successit,
mortem, Antistes Ephesinus factus est, circa annum, ut
videtur, 443. quadriennio ante Proclo CP. moriens. Tot
enim annis Sedem suam securus tenuit, à Proclo confir-
matus. Basilianus autem sedem I.P. pascens, Basiliano Epi-
scopatum abrogavit, ac Stephanum Basiliani presbyterum ei
substituit. Hæc de re hictum Marciano Imperatori Basili-
anus obviavit, anno 451. ab eo ad Synodum Chalcedonensem
remissus. Patres igitur Concilii, aulica utriusque causa,
utrique sedem Ephesinam adjudicaverunt: Basiliano quidem,
ut qui sine consensu Synodi provincialis ingressus erat:
Stephano autem, ut qui per conjurationes & malas artes
Episcopatum sibi adjuverat. Confer Gunt. Caveam. Acta
Synodi Chalced.

αὐτῶν

1 αὐτῶν, καὶ Στέφανον ἱσαχθῆναι, καὶ ἑτέρας συνό-
 2 δου γινομένης ταῦτα ἐψηφίσθη. καὶ 3 τρισκαί-
 δεκάτης προΐεως γινομένης, ἐξητάσθη τὰ κατὰ
 Εὐνόμιον τὸν Νικομηδείας, καὶ Ἀναστάσιον τὸν ἐπί-
 σκοπον Νικαίας, φιλονεικούντων περὶ τῶν ἰδίων
 πόλεων. γέγονε 4 καὶ ποταμοκαδικαὶ πρᾶξις,
 2 καὶ ἐξητάσθη τὰ 5 κατὰ Βασιανὸν καὶ πρὸς τὴν τί-
 λει ἰδικαίῳ τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον διδόν-
 ῃ τὸν Ῥώμης πτάχθαι.

tam ille, quam Stephanus deponerentur, & S. c.
 alius in eorum locum substitueretur. In al- V.
 tero deinde confesso idem confirmatum est. *Basilianus*
 Tertiodecimo confesso examinata est causa *et Stephani*
 Eunomii Nicomediensis & Anastasii Epis- *non depon-*
 copi Nicææ, qui de quibusdam urbibus in- *bit*
 ter se contendebant. Coactus item est quar-
 tus decimus confessus, & examinata est cau-
 sa Sabiniani Episcopi. Postremo decretum
 est ut Constantinopolitana sedes post Ro-
 manam primum locum obtineret.

Τέλος.

10

FINIS.

VALESII ANNOTATIONES.

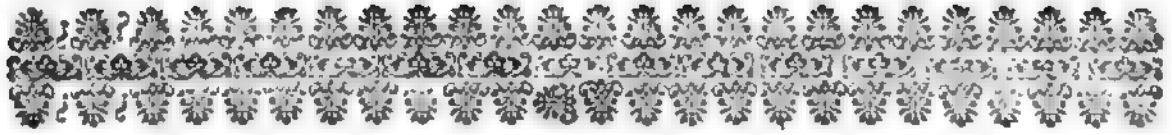
1 Καὶ Στέφανον ἱσαχθῆναι] Immo decreverunt Episcopi
 ut tam Basilianus, quam Stephanus ab Episcopatu Ephe-
 sorum removerentur, utque eorum loco alter fieret Epi-
 scopus, quemadmodum videre est in actione 11. & 12.
 Supplendus est igitur Evagrii locus hoc modo, *ἐψηφίσθη*
μου αὐτὸν καὶ Στέφανον, ὅπως δὲ ἱσαχθῆναι.

2 Τὰ κατὰ Βασιανὸν] Scribendum est *ἱσαχθῆναι* ex actis
 Concilii Chalcedonenſis. Hujus Sabiniani Perrenſium E-
 piscopi, quæ urbs est in Provincia Euphratenſi, meminit
 Liberatus cap. duodecimo Breviarii. Exstat quoque Epi-
 stola Theodorici ad hunc Sabinianum Episcopum data, quæ
 inter ejus Epistolas numeratur 126.

VARIORUM.

3 Τρισκαίδεκάτης προΐεως] Hæc Actio, juxta calculos
 ipsius Evagrii, est XIV. Undecimæ Sessionis meminit su-
 pra. Mox loquitur *ἐν τῇ προΐεϊ* quæ est XII. paulo post

sic *ἐν τῇ προΐεϊ* καὶ τὸν θρόνον, quæ est XIII. Ergo hæc ultima
 pro XIV. Actione necessario habenda est. Actiones XVI
 numerant Acta integra in Conciliis edita. *W. Louth.*

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩ ΤΡΙΤΩ ΤΟΜΩ ΤΗΣ
Εκκλησιαστικῆς ἱστορίας Εὐαγγελίου χολαπικού.

- α' Περὶ τῆς βασιλείας Ζήνωνος, καὶ τοῦ βίου αὐτοῦ.
 β' Περὶ ἐφόδων Βαρβαρῶν, ἐν π τῇ ἑσπ. καὶ τῇ δύσῃ.
 γ' Περὶ τῆς τυραννίδος Βασιλίσκου, καὶ Φυγῆς Ζιζάνιος.
 δ' Ως Τιμόθεον Αἰλήρων ὁ Βασιλίσκος ἀνιχνεύσας, καὶ πεισθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἐκφυγίως ἐπι-
 φθὰς εἰς ἀθήσιν τῆς ἐν Καλχιδὸν συνόδου πανταχοῦ ἐξαπέστειλε.
 ε' Περὶ τῆς συνθροῦν τοῖς ἐκφυγίως Βασιλίσκου, καὶ τῷ συνοδῷ ἀβιθηταῖσι.
 ς' Ως τοῦ Αἰλίου Τιμίου τῷ Ἀλεξανδρίῳ ἀπαστάσης, καὶ τῇ Ἐφραίμ τὸ πατρ-
 αρχικὸν δίκαιον ἀποδόντες, ἀναβίμπη τῷ ἐν Καλχιδὸν συνοδῷ καθυπέβαλεν.
 ζ' Ως τῷ μοιχαλῶν Ἀνακίῳ γνάμη φασισαίνων, Φοβηθεὶς ὁ Βασιλίσκος ἐναντία τῷ
 ὡσέπρωι γράψας ἐξαπέστειλε ἀντιφύχων.
 η' Περὶ τῆς ἐκασόδου Ζιζάνιος.
 θ' Ως μετὰ τὸν θάνατον Βασιλίσκου, οἱ τῆς Ἀσίας ἐπίσκοποι τὸν Ἀλέξανδρον ἡμερῶ-
 νος, μετανοίας βίβλια ἐπιδιδώσαντες, εἰς ἐξήμαρτον τῷ ἐν Καλχιδὸν συνο-
 δῷ ἀβιθηταῖσι.
 ι' Περὶ τῆς ἐν Ἀποχίᾳ ἐπισκοπῆσιν.
 ια' Ως ὁ βασιλεὺς Ζιζάνιος ἐβλήθη τὸν Αἰλήρων διώξας, καὶ τὸ γῆρας αὐτὸν καλι-
 λίστας εἶσαι· καὶ ὡς αὐτοῦ πελευτῆσαντος, Πέτρος ὁ Μογγὸς ὡς τῇ Ἀλεξαν-
 δρίᾳ κεχυρτόνηται Τιμόθεος δὲ ὁ μετὰ Προτέρου ἰδύματι τῷ βασιλεῖ, τοῖς
 Ἀλεξανδρίῳ θρόνῳ κατέβη.
 ιβ' Περὶ Ἰωάννου τοῦ μὲν Τιμόθεον τῆς Ἀλεξανδρίας τοὺς οἰκτας καθάρατος, ὅπως
 π τοῦτον ὁ Ζιζάνιος ὡς ὁπορήσας ἀπελάσας, Πέτρω δὲ τῷ Μογγῷ τῷ Ἀ-
 λεξανδρίῳ ἐσχερέσει.
 ιγ' Ως Πέτρος ὁ Μογγὸς δέχεται τὸ ἰσχυρὸν Ζιζάνιος, καὶ τοῖς ἀπὸ Προτέρου συν-
 ἀπείτα.
 ιδ' Περὶ τοῦ λεγομένου ἰσχυροῦ τῷ Ζιζάνιος.
 ιε' Ως Ἰωάννης ὁ Ἀλεξανδρίας κατελθὼν ἐν Ῥώμῃ, πύθῃ Συμπλήκῳ ὡς Ζήνωνα ὡς
 τῇ συμβάσει γράψας Ζήνων.
 ις' Περὶ Καλανδίου τῷ Ἀποχίᾳ, καὶ ὅτι ἐξορία κατεδικάσθη καὶ τῷ ὡς Ἰλλουο
 καὶ Λεόντιον ὑποσηθῶσαι Φίλιππον καὶ ὡς Πέτρος ὁ καφθῆς ἠγάθη τῷ Μογγῷ, καὶ
 τῷ Κωνσταντινουπόλει, καὶ τῷ Ἱερουσολύμοι.
 ιζ' Περὶ ὡς ἔγραψε Πέτρος Ἀνακίῳ διζαμῶν τῷ ἐν Καλχιδὸν συνοδῷ.
 η' Ὅπως Ἰωάννης ὁ Ἀλεξανδρίας πύθῃ Φίλιππον τῷ Πάπα Ῥώμης καθάρατος Ἀνακίῳ
 τῷ Κωνσταντινουπόλει πέμψας.
 ιθ' Περὶ Κυρίλλου ἡγουμένου μονῆς τῇ Ἀκομήτῃ, ὅπως ὡς Ῥώμῃ ἀπείτα
 ὡς Φίλιππον πιας, ἐράται αὐτοῖς ὡς ἐκδικίσι τῇ πολυμαθῶν κατὰ τ
 πίσις.
 κ' Περὶ ὡς ἔγραψε Φίλιππον ὡς Ζήνων, καὶ αὐτὸν πάλιν Ζήνων ὡς Φίλιππον.
 κα' Ως Συμῶντος μοιχαλῶν μονῆς τῇ Ἀκομήτῃ εἰς Ῥώμῃ κατελθὼν, πύθῃ ἐν Κων-
 σταντινουπόλει ἀπαστάσης ἐπισκόπους ὡς Ῥωμαῖον διζαμῶν κατανίσαντας
 τοῖς αἰρετικοῖς· καὶ ὡς αὐτοῖς π καὶ οἱ κοινώσαντες Πέτρω, ὡς Ῥωμαῖον
 καθυπέβαλεν.
 κβ' Περὶ τῇ ἐν Ἀλεξανδρίᾳ κυνήσει καὶ ἐν διαφόροις τόποις, χάριν τῇ ἐν Καλ-
 χιδὸν συνοδῷ.
 κγ' Περὶ τῇ φεαυίτου καὶ Εὐφίμου τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ Ἀναστασίου καὶ Ἰωάννου
 τῇ Ἀλεξανδρίᾳ, καὶ Παλλαδίου καὶ Φλαβιανῷ τῇ Ἀποχίᾳ, καὶ ἑτέροις πια.
 κδ' Περὶ τῆς ἀναστάσεως Ἀρμάτῃ συζητοῦν Βελήης τῆς βασιλίδος.
 κε' Περὶ τῆς ἐπαγασίας Θεοδώρας τῇ Σκύθῃ, καὶ τῆς τούτῃ πλεωτῆς.
 κς' Περὶ τῆς Μαρκιανῷ ἐπαγασίας, καὶ οἷα ὡς τῷ συνοδῷ.
 κζ' Περὶ τῆς τυραννίδος Ἰλλου καὶ Λεοντίου.
 κη' Περὶ Μαμμιανοῦ, καὶ τῇ ἑσπ. αὐτοῦ.
 κθ' Περὶ τῆς πλεωτῆς Ζιζάνιος, καὶ τῇ ἀναστάσεως Ἀναστασίου.
 λ' Περὶ Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως, καὶ ὡς καὶ τὸ μὲν βύλεται τοῦτον κακοτομῇ τῇ
 ὡς τῷ ἐκκλησιαστικῷ κατάστασιν, μετὰ ταυτῶν αἱ αἰὰ τῷ οἰκονομῶν
 ἐκκλησίᾳ ἐκπλήσσαντες πολλοὶ π τῇ ἐπισκόπῃ καὶ τῷ τῷ ἐβλήθησαν.
 λ' Επὶ

- λδ' Επιστολὴ τῶν μοιχαλῶν Παλαεστῶν πρὸς Ἀλκίωνα πρὸς μοιχαλὸς Ζυναίου καὶ ἑτέρων
 πται.
 λε' Περὶ τῆς ἐκβλήτης Μακεδονίης τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Φλαβιανὸς Ἀιποχρύας.
 λγ' Περὶ Σεβήριου ἐπισκόπου Ἀιποχρύας.
 λδ' Περὶ τῆς πτεμφθείσης αὐτῷ καθαίρεσως ὑπὸ Κεσμᾶ καὶ Σεβερακιῦ.
 λε' Περὶ τῆς τῷι τυράνῳ Ἰσαύρῳ καθαιρέσεως.
 λς' Περὶ τῶν σκηπτῶν βαρβάρων, ὡς ἐσπείσαντο πρὸς Ῥωμαίους.
 λζ' Περὶ τῆς ἐν Ἀβίδῃ πολιτείας, καὶ ατίσιως τῷ Δάρας.
 λη' Περὶ τοῦ μακροῦ τύχεις.
 λθ' Περὶ τοῦ λεγομένου Χρυσαργύρου, ὡς αἰεὶ αὐτὸν Ἀναστάσιος.
 μ' Περὶ ὧν ἰσόρησι Ζώσιμος χάριν τοῦ Χρυσαργύρου, καὶ Κωνσταντίνου τῷ βασιλείας.
 μά' Απόστασις πρὸς Ζώσιμον ἐφ' οἷς ἐλάσφημνος Κωνσταντίνου καὶ Χρυσανούς.
 μβ' Περὶ τῆς χρυσοπτελίας.
 μγ' Περὶ τῆς τυραννίδος Βιταλιανῶ.
 μδ' Ὡς Ἀναστάσιος ἐν τῷ τρισαγίῳ ὕμνῳ τὸ, ὃ εὐμενῶς δι' ἡμᾶς, εὐληθὲντος προσηύχαι,
 εἰς τὸν δῆμον καὶ παρὰ χεῖρας γένηται ὅπως φρενὴς, ὑποκεννάμενος ἱεράνυσαν,
 ἱεχὺ τὰς γλώσσας τοῦ δήμου μετέβαλε.
 με' Περὶ τοῦ θανάτου Ἀναστασίου.

IN TERTIO LIBRO ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ
 Evagrii Scholastici hæc continentur.

- CAP. I. De Imperio Zenonis, deque ejusdem vita.
 II. De Barbarorum incursionibus, tam in Orientis, quam in Occidentis partibus.
 III. De Tyrannide Basilisci, & de Zenonis fuga.
 IV. Quomodo Basiliscus Timotheum Ælurum revocaverit, & ab eodem inductus, circularis Epistolas ad eversionem Chalcedonenſis Synodi quaquaverſum miſerit.
 V. De his qui circularibus Baſiliſci literis conſenſerunt, & Synodum rejecerunt.
 VI. Quomodo Timotheus Ælurus, Alexandrino Episcopatu recuperato, Ephesiorum Eccleſiæ jus Patriarchicum reſtituit, & Chalcedonenſem Synodum anathematizavit.
 VII. Quomodo Baſiliſcus, cum Monachi impuſſu Acacii ſeditionem moviſſent, timore percuſſus contrarias prioribus Encyclicis literas promulgavit.
 VIII. De reditu Zenonis.
 IX. Quomodo poſt mortem Baſiliſci, Episcopi Aſiæ ut Acacium placarent, libellum poenitentię ei porrexerunt, veniam petentes quod Chalcedonenſem Synodum damnaſſent.
 X. De iis qui Antiochiæ Episcopatum geſſere.
 XI. Quomodo Zeno cum Ælurum perſequi voluiſſet, ob ſenectutem eum miſeratus dimiſit. Et ut poſt mortem ejusdem Æluri, Petrus Mongus ab Alexandrinis ordinatus eſt: Timotheus vero ſucceſſor Proterii, juſſu Imperatoris ſedem Alexandrinam obtinuit.
 XII. De Joanne qui Episcopatum Alexandriæ poſt Timotheum gubernavit. Quomodo cum Zeno tanquam perjurum ejecit, & Petro Mongo eandem ſedem reſtituit.
 XIII. Quomodo Petrus Mongus Henoticum Zenonis amplexus eſt, & Proterianis ſe conjunxit.
 XIV. Zenonis Henoticum ſive Unitivum edictum.
 XV. Quomodo Joannes Alexandriæ Episcopus Romam veniens, perſuaſit Simplicio ut ad Zenonem ſcriberet de iis quæ acciderant: & quid Zeno reſcripſerit.
 XVI. De Calendione Antiochiæ Episcopo. Utque exilio damnatus ſit ob amicitiam quam cum Illo & Leontio habuiſſe credebatur. Item quomodo Petrus Fullo Mongo & Episcopis Conſtantinopolis & Hieroſolymorum ſociatus fuerit.
 XVII. De his quæ Petrus ſcripſit ad Acacium, qui Chalcedonenſem Synodum ſuſceperat.
 XVIII. Quomodo Joannes Alexandrinus Episcopus Felici Papæ perſuaſerit, ut depositionis libellum mitteret Acacio Conſtantinopolitano.
 XIX. De Cyrillo præpoſito Monafterii Accemitenſium: quomodo Romam ad Felicem quoſdam direxerit, incitans illum ut ea quæ adverſus fidem commiſſa erant, ulciſceretur.
 XX. De iis quæ Felix ad Zenonem, & Zeno ad Felicem ſcripſit.
 XXI. Quomodo Symeon ſe Monachus Accemitenſis, Romam veniens, Legatos Eccleſiæ Rom. qui Conſtantinopolim venerant, coarguit quod cum hæreticis communiſſent: & quomodo Legati & omnes communicatores Petri à Romanis depoſiti ſint.
 XXII. De turbis quæ Alexandriæ & variis in locis excitæ ſunt ob Chalcedonenſe Concilium.

- XXIII. De Fravira & Euphemio Constantinopolis Episcopis: & de Athanasio ac Joanne Alexandrinis: & de Palladio ac Flaviano Antiochenis: item de aliis quibusdam.
- XXIV. De eade Armato qui cognatus fuit Verinæ Augustæ.
- XXV. De Theodorici Scythæ rebellionē, deque ejusdem interitu.
- XXVI. De rebellionē Marciani, & quid eidem acciderit.
- XXVII. De Tyrannide Illi ac Leontii.
- XXVIII. De Mammiano, & de operibus ab eo constructis.
- XXIX. De Zenonis obitu, & de Anastasii Imperatoris nuncupatione.
- XXX. De Anastasio Imperatore: & quomodo, cum ille nihil in Ecclesiastico statu sineret innovari, totius orbis Ecclesiæ innumeris perturbationibus repletæ sunt, multi- que Episcopi eam ob causam expulsi.
- XXXI. Epistola Monachorum Palæstinæ ad Alcisonem de Xenaia Monacho, & de aliis qui- busdam.
- XXXII. De expulsionē Macedonii Constantinopolitani Episcopi, & Flaviani Antiocheni.
- XXXIII. De Severo Episcopo Antiochiæ.
- XXXIV. De libello depositionis ad eundem Severum misso à Cosma & Severiano.
- XXXV. De extincta Isaurorum Tyrannide.
- XXXVI. Quomodo Saraceni pacem cum Romanis fecerunt.
- XXXVII. De expugnatione Amidæ, & de conditu urbis Daras.
- XXXVIII. De longo muro.
- XXXIX. De Vectigali quod Chrysargyrum vocant, & quomodo sublatum sit ab Anastasio.
- XL. De his quæ Zosimus scripsit de Chrysargyro & de Constantino Imperatore.
- XLI. Invektiva in Zosimum ob ejus in Constantinum & Christianos maledicta.
- XLII. De auraria pensione.
- XLIII. De Vitaliani Tyrannide.
- XLIV. Quomodo ingens seditio in populo excitata sit, cum Anastasius in Hymno Trisa- gio has voces addere voluisset: qui crucifixus est pro nobis. Quod metuens Anastasius, simulatione usus, statim plebis animos commutavit. Item de obi- tu ejusdem Anastasii.

ΕΥΑΓΓΡΙΟΥ ΕΥΑΓΓΡΙΙ

ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ SCHOLASTICI

ΕΠΙΦΑΝΕΩΣ EPIPHANIENSIS

ΚΑΙ ΑΠὸ ΠΑΡΧΩΝ, Et ex præfectis,
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ, ECCLESIASTICÆ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ HISTORIÆ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ. LIBER TERTIUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'. CAPUT I.

Περὶ τῆς βασιλείας Ζηνοῦς, καὶ τῆς αὐτοῦ. De Imperio Zenonis, deque ejusdem vita.

Ζηνοῦ δὲ, ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς 10
οἱ τελευταῖοι μῖτος ἀεὶ ἀλάττω, ἄσ-
περς οὐκ οἶδμος τῶν ὄλων ἐγκρατὴς
γινέσθαι, εἰ μὴ καὶ πάσαις ταῖς ὑπὸ τοῖς ἰδο-
ταῖς μετ' ἐξουσίας ἐπέλθοι, τοσούτοι ἐν προ-
μῶν ἑαυτὸν ταῖς ἐπιθέσει τῇ ἐπιθυμίᾳ ἐκδέδω- 15
κεν, ὥς μηδὲν αὐτὸν ἐπιχρῶν τῶν ἀπρεπῶν τε καὶ
ἀέθρων ἀλλ' οὕτως τούτοις ἐμπολιτευέσθαι ὥς
τὸ σκοπίως ταῦτα καὶ ἐν τῷ αὐτοῦ γίνεσθαι,
χαμπεῖς ἐν αὐτῇ νομίζω. τὸ δὲ γὰρ ἀναφανδὸν καὶ
ὥσπερ ἐξ ἀπείρου, βασιλικὸν, καὶ αὐτοκράτορα 20
μῶν πρέπον κακῶς καὶ δουλοπρεπῶς κέραι.
1 'Οὐκ ἐξ ὧν ἐτέρων κρατῶν πίπναι, ὁ αὐτοκρά-
της γινέσθαι, ἀλλ' ἐξ ὧν ἑαυτοῦ πρῶτον ἀρχή
2 τι καὶ κρατῶν μηδὲν τῶν ἀπείρων, ἀπὸ τοῦ
3 ἑαυτοῦ διδόν. 'Οὕτως δὲ ἀλάττω ταῖς ἀκρα- 25
σίαις ὑπάρχει, ὥς ζῶν ἀγαλμα τῶν ἀρετῶν εἶναι
ταῖς μίμησιν, ἐκπαίδων τὸ ὑπὸ τοῦ. ὁ δὲ ταῖς
ἡδοναῖς ἑαυτὸν ἀναγνῶν, λίλητε κατὰ μικρὸν δὲ
λοῖς ἀρχίζετο δορυλάττω ἀνάπρω γινέμεν, 30
διοποτίας συχνὴς ἀμείβω, ἵνα τοῖς ἀχρεῖς τῶν
δούλων ἔπερ ἀναεῖμτοι τῶν ἡδονῶν αἱ δίοπτροι
καθεστῶσ, ἥκατα πέραι τῆς συνεχίας τι καὶ
τῆς σφῶν ἀλληλουχίας ἔχουσαι. ἀὲ τῆς ἐν χερ-
σὶν ἡδονῆς οὐχ ἰσαμύνης, ὑπέκαυμα δὲ καὶ προί-

Ατ Ζηνο, simulatque mortuo ip-
sius filio solus imperium obti-
nuit. quasi persuasum habens se
nequaquam summo imperio præ-
ditum esse, nisi in omne genus libidinis,
quodcumque obvium esset, summa cum li-
cencia effunderetur: statim ab ipso exordio
illicebreis cupiditatum ita se totum deditit,
ut nihil esset tam turpe tamque illicitum,
quod impetum ejus cohiberet. Sed sic
in flagitiis volutabatur, ut clam quidem
ac remotis arbitris ea committere, vile ac
plebeium existimaret: palam vero & sub
oculis omnium ea patrare, regium quid-
dam & Imperatore dignum censeret. Ve-
rum hac in re perperam, ac prorsus ser-
vorum more judicavit. Neque enim Im-
perator ex eo quod aliis imperat, dignos-
citur: sed ex eo quod se ipse regit atque
moderatur, nihil pravi sinens in animum
suum irrepere: sed adversus libidines adeo
invictus, ut spirans quædam imago virtu-
tis esse videatur, subditos omnes ad imi-
tationem sui erudiens. Is vero qui volu-
ptatibus se mancipaverit, paulatim impru-
dens efficitur servus turpissimus & capti-
vus, nulla unquam pecunia redimendus:
tanquam inutilia mancipia, multos subinde
dominos mutans. Quippe innumerabiles vo-
luptates, ejus dominæ efficiuntur, quæ
continuatz ac sibi invicem succedentes,
nunquam exitum sortiuntur: dum volu-
ptas quæ præsens est, nequaquam sub-
sistit, sed quasi irritamentum est ac pro-

Boni Imperatoris character.

VALESII ANNOTATIONES.

1 'Οὐκ ἐξ ὧν ἐπ' In Manuscriptis exemplaribus Regio, T. Feriatio, & Florentino, & in editione Roberti Stephani, deest adverbium οὐ, quod viri docti ex conjectura suppleverunt, satis infelicitate. Ego vero non dubito quin scribendum sit ὅτι γὰρ ἐξ ὧν ἑαυτοῦ κρατῶν πίπναι ὁ αὐτοκράτης γινέσθαι. Porro non omittendum videtur Scholium, quod in optimo codice Florentino adnotatum erat ad verba illa quæ paulo ante præmissa sunt, ὥς μηδὲν αὐτὸν ἐπιχρῶν. Ad eum locum etiam quidam Scholasticus hæc ap-

proxerat, πρὸς τῶν αὐτῶν ἀμύνης.
2 Παρ' ὧν ἐπ' Scribendum videtur παρ' ὧν ἐπ' Idemque confirmat Nicephorus in cap. primo libri decimi sexti.
3 Οὕτως δὲ ἀλάττω] Assentior viris doctis qui jampridem emendarunt ὧν δὲ ἀλάττω, ὥς. Inet libri manuscripti nihil mutant. Nicephorus vero cum hunc locum corruptum videret, hoc modo interpolavit: παρ' ὧν ἐπ'.

SAC. **V.** æmiam subsequens. Donec Imperator quispiam vere effectus, turbulentam illam voluptatum dominationem procul expellat, regnans deinceps, non autem tyrannide oppressus: aut certe ad extremum usque spiritum serviens, ad inferos detrudatur.

CAPUT II.

De Barbarorum incursionibus, tam in Orientis, quam in Occidentis partibus.

HUJUSMODI sub initium principatus fuit Zeno, vita intemperans ac dissolutus. Qui vero ejus imperio parebant, tam in Orientis, quam in Occidentis partibus, gravissima perpelli sunt mala: Hinc Saracenis cuncta vastantibus: illinc Hunnis qui olim Massagetæ dicebantur, in Thracias irrumpentibus & Istrum trajicientibus, nemine obistente: ipso etiam Zenone reliqua barbaricum in morem depradante.

CAPUT III.

De Tyrannide Basiliscæ & de Zenonis fuga.

PORRO cum Basiliscus Verinæ frater adversus ipsum insurrexisset: erat enim Zeno etiam propinquis suis invisus, eo quod omnes turpissimam ejus vitam averterentur: nullum virile consilium animo concepit. Ignava quippe ac pusilli animi res est nequitia, infirmitatem animi ex eo satis prodens, quod voluptatibus succumbit. Sed contentissimo cursu aufugit, tali tantoque principatu citra pugnam cedens Basilisco. Obsidionem quoque diutissime sustinuit in

μοι ἰτέρως γυγνόμενης, ὥς ἡ ἀνταρχὰς τις ἔσται γυγνόμενης ἡ χλοαράειαν ἢ ἡδονὴν ζευλαίῃσι, βασιλῆων λαπὸν, οὐ τυραννίδος, ἢ μέχρη τιολυταίας ῥοπῆς δαλῶσι, τὰ δὲ αὐτοῦ καταλάττω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ ἐφόδων βαρβαρικῶν, ὅτε τῇ ἐμ καὶ τῇ δύσει.

ΤΟΙΟΥΤΑ μὲν οὐκ ἀνταρχὰς ὁ Ζεὺς, ἔκ. 1
διδιχημένῳ τὸν κρίν. οἱ δὲ γὰρ ὑπὸ τοῦ
10 πρὸς τὴν ἀρχὴν, πρὸς τε δυνάμει ἡλιν, κα-
κὰς ἔπαχεν ἔνθα μὲν τῷ σκηπτῶν βαρβαρῶν
πάντα ληϊζομένων. Θράκιον δὲ πλῆθος Οὐρανὸν τῶν
πάλα Ματαγαντῶν ἐπιδιχόμενοι, καὶ τὸν Ἰσθμὸν
20 ἀνταρχῶν μεθὶς ἀμύνει, αὐτοῦ δὲ γὰρ Ζηνὸς
15 τὰ ἐπίλοιπα βαρβαρικὰ τρέψῃ πρὸς βίαν 3
ἀφαιρουμένην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ τῆς τυραννίδος βασιλίσκου, καὶ Φυγῆς Ζηνῆος.

ΕΠΑΙΣΑΓΓΕΛΕΤΑΙ δὲ οἱ βασιλίσκου τῷ Βερέμῃ ἀ. 2
δελφῶν, καὶ τὰ οἰκία γὰρ αὐτῷ ἐκπεπο-
λίμωτο, πάντων ἐπὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ κρίν
ἀπὸ τοῦ βασιλίσκου, ἀδελφὸν μὲν οὐκ ἔλας ἐφρίκειν.
ἀγαντὶς γὰρ καὶ δύσλοπος ἡ ἀποουργία, ἐν τῇ
30 πρὸς τὰς ἡδονὰς ἡτῆς τεκμηριώσεται τὸ ἀνδραγ.
25 Φόβῳ δὲ πρὸς τὴν ἀδελφὴν, τῆς περὶ αὐτῆς ἀρχῆς
ἀκοπῇ τῷ βασιλίσκῳ, καὶ περὶ 4
ἐκείνῃ ὑπέστη ἡ κατὰ τὴν αὐτῶν τῶν Ἰσθμῶν 5

VALESII ANNOTATIONES.

1 Αὐτοκράτης τις ἔσται γυγνόμενης] Procul dubio scribendum est ἄντις γυγνόμενης, quemadmodum legitur, apud Niceph.

2 Εὐδιδιχημένῳ τὸν κρίν] Hoc verbum non intellexit Christophorus, ut ex versione ejus apparet. Sc enim vertit: Ad hunc modum Zeno in initio imperii sui vitam instituit. Graeci εὐδιδιχημένῳ βίαν pro soluta & intemperante vita accipiunt. Quod verbum hoc sensu iarius occurrit in Dione Cocceiano & aliis. Hinc εὐδιδιχόμενος pro luxu ac deliciis sumitur, teste Suida. Porro Graeci dissolutos ac luxuriosos homines ita appellant, eo quod illi nullam vivendi legem servare solent. Sic Dionysius Halicarnassensis in libro quinto de Rege justo loquens ait: μὲν εὐδιδιχόμενος τὸν πατέρα, id est, antiquam assequens ab institutis majorum. Recte ergo Nicephorus hunc Evagrii locum exposuit hoc modo. ἀνταρχῶν, πρὸς ἀνταρχῶν, ἢ τὸν βίαν πάλιν ἐπιδιχόμενος, id est, vir incompositus & inordinatus, & in vita maxime dissolutus.

3 Πρὸς τὰς ἡδονὰς ἡτῆς τεκμηριώσεται] Mirum est, neutrum interpretem sensum hujus loci assecutum esse. Musculus enim ita vertit: Zenone deinceps ad barbaricum morem violentior abire. Christophorus autem ita interpretatur: Zeno vero reliquas etiam imperii partes per vim barbaro quodam more ac modo spoliatus est. Atqui si Nicephorum consuluerint, rectum hujus loci intelligentiam ab eo haurire poterant. Sic enim Nicephorus hac Evagrii verba exponit, ὅτι δὲ πύμῃς ἀνταρχῶν, ζηνὸς αὐτῶν

βίαν ἀνταρχῶν, ἢ τὸν βίαν ἢ οἱ βαρβαρὶ ἐπιδιχόμενοι, id est, si quid autem reliquerant barbari, id Zeno per vim assequutus, quod non minus suavit ἢ βαρβαρὶ, προτιμολογεῖται ὡς ἀνταρχῶν. Ceterum in Manuscripto codice Florentino & Tellectiano, legitur πρὸς βίαν, quod quidem mihi videtur elegantius.

4 Καὶ περὶ αὐτῆς ἀκοπῇ] Zeno audita Basiliscæ defectione, metu tertius cum Ariadne uxore in Isauriam fugit, & intra castrum munitionum cui non est Ubara, se recepit: postea vero cum Basiliscus Hilum & Trocundum cum ingentibus copiis contra eum misisset, in Thraciam se contulit, sive ut ait Nicephorus, in urbem Seleuciam quæ caput erat totius Isauriae. Illic ab Heli & Trocundo diu obiectus est, ut scribit Theophanes in Chronico pag. 104. Cedrenus item ac Nicephorus. Verum in Theophane corruptum est nomen Trocundi. Vulgata enim editiones habent, ἄλλων καὶ σκεπῶν, cum scribendum sit τροκούνδι, ut recte legitur apud Nicephorum. Certe idem Theoph. pag. 106. Trocundum vocat: quod propius accedit ad veram scripturam. Fuit hic Heli frater, & Consulatus perit anno Christi 451. ut legitur in Chronico Marcelini. tandem vero cum Heli & trocundem arripuissent, Trocundus qui à fratre ad parandas copias missus fuerat, à Joanne magistro militum captus, capite truncatus est, ut scribit Theophanes pag. 112. Quo tamen loco Trocundi nomen etiam corruptum est.

5 Κατὰ τὴν αὐτῶν τὸν Ἰσθμὸν] Trachinopolis fuit vo. 2.

VARIORUM.

a βασιλίσκου] Auctor Chronici Alexandrini rem ita gestam narrat: Zeno Imp. petens rem quietiorem à Sacra sua Verina uxore. Appetens deinde ab ea insidias, veritatem ex ab aliquo Palatinorum interficeretur (in regia enim cum genere suo Verina Sacra habebat) Chalcedonem se contulit, atque inde veredus per equos dispositos velut Imperator properavit in Isauriam; quem fugiens matrem suam Ariadnam imperatricem secuta est in Isauriam, ubi quoque cum viro suo degit.

Post fugam Zenonis Imp. ex Ariadna Augusta, exierunt in Domina Verina Imperatricem creatam Basiliscum fratrem suum, qui imperavit annos duos, ad extremum annis sex posterioribus Zenonis. Porro Basiliscus simul ac eadem imperare, corosari βίαν (sive Isauriam, ex Imperatricem verinam) Simulque antio in Isauriam. Cuius facti anno Chr. 476

παραγοῦσαι χώραν, ἔχοντα οἱ Ἀλεξάνδριον τὴν
γαμετρίαν, ὑπερὶ τὴν μητέρα Φυγούσαν, καὶ εἴ-
π' ἔπειτα εὐνοίᾳ αὐτῷ μετρήσει. οὕτω γὰρ ὁ
Βασιλεὺς τὸν εἶδεν τῷ Ῥωμαίῳ ἀναδυσά-
μῳ, καὶ τὸν παῖδα Μάρκον ἀνιπὼν Καίσαρα,
ἀπειράτῃ τῷ Ζήνῳ, καὶ τοῖς πρεσβυτεροῦσι
κρίσει, ἤμ.

ipsa Isaurorum regione, quæ illum in lu-
cem ediderat, Ariadnem uxorem, quæ post
mariti fugam matrem suam reliquerat, se-
cum habens, & quotquot amici ac fidi erga
ipsum remanserant. Ita Basiliscus Romanum
imperium adeptus; cum filium suum Mar-
cum Cæsarem renuntiasset, Zenoni & iis qui
ante Zenonem imperaverant, contrariam viam
inire coepit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

CAPUT IV.

Ὡς Τιμόθεον τὸν Αἴλῳρον ὁ Βασιλεὺς ἀνακαλίσσα-
το, ὃς πικροῦς ὑπ' αὐτῷ ἐκκλησίᾳς ἐπιστολὰς
εἰς ἀθέτησιν τῆς ἐκ Καλχαδὸν συνόδου παρὰ
χοῦ ἐξαπέστειλε.

Quomodo Basiliscus Timotheum Aelurum re-
vocaverit, & ab eodem inducens, circulares
Epistolas ad everisionem Chalcedonensis Syno-
di quaquaversum miseris.

1 Ἐκ πρεσβείας δὲ αἰών τ' ἐκ τῆς Ἀλεξανδρινῆς,
ἀνακαλῶν τὸν Τιμόθεον ἐκ τ' ὑπερελίας,
2 ὅγδοον ὃς δέκατος ἔτος αὐτῷ συνηγόμηνον, ἂν Ἀχι-
κίῳ τ' ἐπισκοπῇ τ' Καισαριηνικῆς πρυτανεύ-
σης, ὃς δὴ τὰ βασιλείᾳς καταληρᾶς πόλιν ὁ Τι-
μόθεος, πρὸς τὸν Βασιλέα ἐκκλησίᾳς χρήσασθαι
συλλαβοῦς πρὸς τὴν ἐκαστοῦ ἱερέα, ἀναθέματι
τι πειθαρχῶν τὰ ἐκ Καλχαδὸν πεπραγμένα, καὶ
τὸν τόμον Λόγους ὃν ἡ συνήθεια λέγει τάδε.

Ac primum quidem missa ad ipsum Le-
gatione quorundam urbis Alexandri-
næ, Timotheum Aelurum ab exilio revoca-
vit, in quo octodecim annos transegerat, A-
cacio tunc temporis Episcopatum Constanti-
nopolis administrante. Igitur Timotheus
cum in urbem Regiam venisset, persuasit
Basilisco ut Encyclicas literas ad omnes ubi-
que Episcopos mitteret, & ea quæ Chalce-
done gesta fuerant, & Leonis librum Ana-
themati subjiceret. Literæ autem sic habent.

Timotheus
Aelurus.
Acacius.

Εκκλησίᾳ Βασιλέως.

Encyclicæ Epistola Basilisci.

Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Βασιλεὺς, εὐσεβὴς, νο-
μικός, τριτανός, μέγας, αὐσείδατος, Αὐγυ-
τος, ὃς Μάρκος ὁ ἐπιφανέστατος Καῖσαρ, Τιμόθεος
τῷ ἀδελφεῷ καὶ θεοφιλεστάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῇ
Ἀλεξανδρινῇ μεγαλοπόλει. Ὁπόσους μὲν ὑπὲρ
ὁρθῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως ἐδέσποντο νόμοι οἱ πρὸ
ἡμῶν εὐσεβέστατοι βασιλεῖς, ὅσοι τ' μακρῶν καὶ
ἀγέρῳ καὶ ζωοποιῶν Τετάρτῳ θεοπροφήτῳ ἐρῶν δι-
ετέλειον, τῷ τῷ παντὶ κόσμῳ σωτήριον ἀέ-
ποτι γινόμενον, ὃς δὲ χρόνῳ δέξιν ἐβόλομεν μάλ-
λον ὃς ὡς οἰκίους αὐτῶν ἐκφωτισμῶν νόμοι. ἡμεῖς ὃ
πάντος τ' πρὸς τὰ ἀνθρώπων πρᾶγμα, ὃ σπουδῆς
προσηύδαται τ' εὐσεβεῖαι, καὶ τ' ὑπὲρ τῷ Θεῷ καὶ
Σωτῆρι ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ζῆλον, ὃς τι πεποι-
κίτος, καὶ διδουχάκος ἡμᾶς ἔτι δὲ πιστεύοντες τὸν
σύλδισμον τ' τῷ Χριστῷ ποιμῶνι συτηρίᾳ ἐαυτῶν
εἶναι καὶ ὃς ὑπὸ πᾶσι πατῆρ, θεμελίῳ τι δέξιν καὶ ἀσπ-
λῦτον τῷ τῷ τῆς ἡμετέρας βασιλείας, ὃς πρὸς ἐ-
κείνους θεῷ ἀφειρίας κινῶμεν ζῆλον, καὶ ἀπαρχῇ
τῆς ἡμετέρας βασιλείας τῷ Θεῷ καὶ Σωτῆρι ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ τῆς ἀγίας ἐκκλησίας ἵδωσιν
προσηύδαται, θεοπίστοι τῷ χρηπιδῶ καὶ
ἐβόλωσιν τῆς ἀνθρώπων ἐξουσίας, τούτῳ τὸ σύμ-
45

Imperator Cæsar Basiliscus, Pius, Victor,
Triumphator, Maximus, semper Augustus;
& Marcus Nobilissimus Cæsar, Timotheo
Reverendissimo & Dei amantissimo Archi-
episcopo mignæ urbis Alexandrinorum.
Quotquot leges pro recta atque Apostoli-
ca fide sanxerunt religiosissimi qui ante
nos fuerunt Imperatores, quicunque san-
ctam & beatam & immortalem ac vivi-
scam Trinitatem perpetuo coluere: eas, ut
pote quæ universo orbi salutares semper
extiterint, nullo unquam tempore irritas
esse volumus: sed potius tanquam leges
propriæ promulgamus. Nos vero qui pie-
tatem ac zelum pro Deo ac Salvatore
nostro Jesu Christo, à quo conditi & ad
hanc gl'oriam evecti sumus, omni curæ
ac sollicitudini rerum humanarum longe
anteponimus: & qui præterea credimus
concordiam gregis Christi, tum ipsius gre-
gis, tum omnium subditorum salutem exi-
stere, firmumque nostri Imperii fundamen-
tum & inexpugnabilem murum esse: id-
circo divino interius zelo commoti, & vel-
ut quasdam Imperii nostri primitias, sanctæ
Ecclesiæ unionem Deo ac Servatori nostro
Jesu Christo offerentes, sancimus ut basis
ac firmamentum felicitatis humanæ, Sym-

VALESII ANNOTATIONES.

bula; quæ pristino ordini restituenda sunt in hunc mo-
dum: πατὴρ τῶν πάντων αὐτοκράτωρ τῶν ἰσχυρῶν χώρων, quæ
Evagr. ii. verba Nicephorus ita exprimit: πατὴρ δὲ ἀνι-
σταχὸς ὑπὸ πᾶσι, ἐκ πολλοῦ χρόνου ζωνῶν ἱσχυρῶν ἀπὸ τοῦ Ἰ-
σχυρῶς Σολομῶνος ὅτις ἀνιστὰς ἐκ τοῦ ἀνιστὰς, καὶ
Φυγῶν ἀνιστὰς. Id est, sollicitudinis ingentem exercitum

missa ad Zenonem obsidendum in urbe Isauria Solencia,
quæ illum in lucem ediderat, ac tum profugum occultabat.

1 Ἐκ πρεσβείας δὲ.] Scribendum est procul dubio ἐκ
πρεσβείας δὲ: quod licet exiguum esse videatur ac levis
momenti, est tamen prorsus necessarium. Certe Nice-
phorus habet δὲ, &c.

VARIORUM.

a Ἀκακίῳ] Acacius Gennadio in Episcopatu CP. successit anno Chr. 471. vid. Evagr. lib. II. c. 11. Invidiæ ani-
mæ constantia fidem Catholicam propugnanti contra Basiliscum & quingentos Episcopos, inquit Gual. Cave in Acacio.
C. 121

Sæc. bolum videlicet trecentorum & octodecim
V. sanctorum Patrum qui olim Sancti Spiritus
Nicæna f- instinctu Nicææ congregati sunt, in quod
des lauda- cum nos, tum majores nostri credentes,
ta. baptizati sumus, solum in cunctis sanctissi-

*Concilium
 Chalced.
 damnatum.*

mis Dei Ecclesiis & Orthodoxorum popu-
 lorum conventibus usurpetur atque obtine-
 at; quippe quod unum regula sit rectæ
 ac sinceræ fidei, sufficiens tum ad ever-
 sionem cujuslibet hæreseos, tum ad perfectam
 sanctorum Dei Ecclesiarum unionem. Ita
 tamen ut suum robur ac vigorem obtine-
 ant etiam ea, quæ in hac regia urbe a
 centum & quinquaginta sanctis Patribus
 gesta sunt ad confirmationem ejusdem san-
 ctissimi Symboli, adversus eos qui in Spi-
 ritum sanctum blasphemabant: ea insuper
 quæ in Ephesiorum Metropoli contra im-
 pium Nestorium acta sunt, & contra eos
 qui ejus errorem postea sunt secuti. Ea
 vero quæ sanctorum Dei Ecclesiarum con-
 sensum ac tranquillitatem, & totius orbis
 pacem disruperunt; totum scilicet Leonis,
 & cuncta quæ Chalcedone in definitione
 fidei aut expositione Symbolorum, docen-
 di vel interpretandi vel disputandi causa,
 ad innovationem supra memorati sacri Sym-
 boli trecentorum & octodecim sanctorum
 Patrum dicta & gesta sunt, hic & ubique
 per singulas Ecclesias ab universis sanctis-
 simis Episcopis anathematizari decerni-
 mus, & ubicumque reperta fuerint, flam-
 mis absumi. Sic enim piæ ac beatæ me-
 moriæ Imperatores qui ante nos vixere,
 Constantinus scilicet ac Theodosius junior,
 de cunctis hæreticis dogmatibus præcepe-
 runt. Hoc igitur modo confirmata atque
 abrogata, ex Catholica atque Apostolica
 Orthodoxa Ecclesia quæ unica est, peni-
 tus ejiciantur, ut pote quæ æternos ac sa-
 lutares trecentorum & octodecim sancto-
 rum Patrum, & beatorum centum ac quin-
 quaginta Patrum qui de Spiritu sancto pro-
 nuntiaverunt: eorum denique qui Ephesi
 congregati sunt, terminos commutent. Nulli
 igitur omnino, nec Sacerdoti, nec laico li-
 ceat, divinam illam sacrosancti Symboli
 Constitutionem ullo modo transgredi. Por-
 ro una cum omnibus novitatibus quæ apud
 Chalcedonem factæ sunt contra divinum
 Symbolum, anathematizari quoque decer-
 nimus hæresim eorum qui Filium Dei u-
 nigenitum ex sancto Spiritu, de Maria
 semper virginæ ac Deipara incarnatum ve-
 re & hominem factum esse negant, sed
 aut ex celo, aut phantastice ac putative
 carnem sumpsisse fabulantur: omnem de-
 nique hæresim, & si quid aliud quocum-

*Christus ex
 B. Maria
 natus.*

q
 5
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995
 1000

VALESII ANNOTATIONES.

1 Κωνσταντίνου καὶ Θεοδοσίου] Imperatoris quidem Con-
 stantini Constitutio, qua libri dogmatici ab Ario conscri-
 pti cremari jubentur, extat in libro primo Historiæ Ec-
 cles. Socratis nostri pag. 32. Aliam tamen legem desig-
 gnare videtur hoc loco Imp. Basiliscus, quæ generaliter
 contra omnes hæreticos à Constantino promulgata esset.
 Verum ea lex vetustatis injuria perit. Ejus tamen pars
 adhuc superest apud Eusebium in libro tertio de vita
 Constantini cap. 64. & 66. Imperatoris autem Theo-
 dosii junioris extant duæ Constitutiones de cremandis

Nestorii libris. Quarum prior mentionem facit legis de-
 vz memoriz Constantini adversus impios Arii libros.
 Habentur porro hæ Constitutiones Theodosii in 2. par-
 te Ephesini Concilii. Eas autem Theodosii leg. 3. Basiliscus
 edicto suo circulari subjecerat, sicut infra testatur.

2 Κατὰ τὸν ἱερὸν] Recte omnino Nicephorus hoc locum
 duas voces supplevit in hunc modum, καὶ τὸν κατὰ τὸν
 ἱερὸν. Ego vero tertiam quoque vocem addendam es-
 se affirmo hoc modo: καὶ τὰ κατὰ τὸν ἱερὸν. Sub-
 auditur enim ἱερά, ut in praeolectionibus.

τὸ πᾶν,

De iis qui Encyclicis Basilicis litteris consensuerunt, & Synodum rejecerunt.

Περὶ τῶν συνειμένων τοῖς ἐκκλησίαις Βασιλείᾳ, καὶ τῶν οὐκ ἐπιτεταμένων.

Libellus
precum
Basilicæ
ab Episcopo
oblatum.

His Encyclicis litteris, ut scribit Zacharias Rhetor, Timotheus qui paulo ante reversus ab exilio fuerat, consensit. Petrus quoque cognomento Fullo, Episcopus Antiochiæ, qui una cum Timotheo erat Constantinopoli. His ad hunc modum gestis, ut Paulus quoque Archiepiscopalem Ephesi sedem susciperet, decreverunt. Porro idem Zacharias refert, Anastasium etiam Hierosolymorum Episcopum, qui Juvenali successerat, iisdem Encyclicis subseripsisse, aliosque item complures: adeo ut circiter quingenti numero fuerint, qui Leonis Epistolam & Chalcedonenſe Concilium damnaverunt. Refertur etiam ab eodem Scriptore libellus precum, oblatum Basilicæ ab Episcopis Asiæ qui Ephesi in unum convenerant. Cujus libelli pars sic habet. Pius simis per omnia, Christi que amantissimis Dominis nostris, Basilicæ & Marco, perpetuis Victoribus Augustis. Et post pauca. Perpetuo visi estis Imperatores piissimi omnino Christi que amantissimi, una cum fide quæ odio habebatur & oppugnabatur, diversis modis oppugnari. Et aliquanto post. Terribilis quædam expectatio

Ως μὲν οὖν Ζαχαρίας γέγραπται τὰ ῥητορὰ, ταύταις ταῖς ἐκκλησίαις συλλαβαῖς συντίθεται ὁ Τιμόθεος, ἄρτι τὸ ὑπερβίβας, ὡς ἔφη, ἐπαγγελμένους καὶ πρὸς τὸν Πέτρον ὁ τῷ Ἀντιόχῳ πρόεδρος, ὁ ἐπὶ κλίῳ κειμένος, ὡς καὶ Τιμόθεος παρὴν ἀνὰ τὴν βασιλεύσαν. τούτων ἕτα γεγεμένων, ψηφίζοντες καὶ Παῦλοι τὸν τῆς ἐφεσίων ἀρχιερατικὸν ὑπελάθον θρόνον. Φησὶ δ' οὐκ ὡς καὶ Ἀναστάσιος ὁ μὲν Ἰουδαῖοι Ἱεροσολύμων ἀρχιεπὶς, ὑποσημαίνοντες τοῖς ἐκκλησίαις, ἑπεί τι πάμπαν ὡς καὶ τοὺς πεντακοσίους κατέταξαν, τοὺς τὸν Λέοντος τέμνον, καὶ τὸν Καλχρδὸν συνόδοι ἀπεκρίναντες. καὶ πάλιν καὶ δέξιν ἐγγραφὴν γενομένην περὶ τῶν Ἀσίων προέδρων τῶν ἐφ' ἑσῶ συνελθούσαν πρὸς Βασιλέα, ὡς ἐν ταύταις σύγκεται τοῖς γράμμασι. τοῖς κατὰ πάντα θείαις καὶ φιλικαῖς διασπαινοῖς ἡμῶν, Βασιλέα καὶ Μάρκα, αἰώνις καὶ αὐτοῖς. καὶ μετ' ἐπεὶ ἀφ' πάντων ἐδέχθηται παύσι βέβαια καὶ φιλόχειρι βασιλεῖ, μισυμένη καὶ πολυμυμένη τῇ πίστι ἀφ' ἑσῶς συμπολιμούμενοι καὶ μετέπειτα φέρει πρὸς ἐκδοχὴν

VALESII ANNOTATIONES.

1. *Καὶ τὸν καὶ δὴν ἐγγραφὴν*] Procul dubio scribendum est ἐγγραφὴν: quod nitor ab interpretibus animadvertum non fuisse. Subauditur autem Ζαχαρίας, qui in Historia sua Ecclesiastica libellum hunc precum integrum retulerat, quem Episcopi Asiæ apud Ephesum congregati, ad Basilicæ Imperatorem miserant.

2. *Ἐφ' ἑσῶ συνελθούσαν*] De hoc Concilio Ephesino, quod Basilicæ Imp. temporibus celebratum est, leviter admodum ac persuficorie scribit Baronius in Annalibus ad annum Christi 476: ad tantum observans, ab Eutychnianis celebratum illud fuisse. Sed neque quæ ob causam congregatum sit, nec quid in eo gestum fuerit, commemorat: nostri itaque officii est, ea quæ ab illo pretermissa sunt, cura nostra ac diligentia supplere. Post editas à Basilicæ Imp. encyclicas litteras adversus Concilium Chalcedonenſe, Acacius Constantinop. Episcopus solus ex Patriarchis qui Orientali Imperio subiacebant, his litteris subscribere recusavit, nec Chalcedonenſe Concilium ex Ecclesiasticis tabulis expungere unquam sustinuit. Sed & monachi Constantinopolitani Basilicæ fortiter resisterunt. Denique plebs Constantinopolitana gravissime tumultuari cepit, urbs ac Palatii incendium minitans, si Imperator vim inferre Acacio & Catholicis perseveraret. Qua re territus Basilicæ ex urbe Regia aufugit & Ecclesiæ Constantinopolitanæ jura sua ac privilegia ademit, & Senatoribus interdixit de Acacium alloquerentur. Postea vero cum Zenonem ex Isauria redire didicisset, metu percussus, una cum uxore & liberis in Ecclesiam venit: seque Acacio & Clero urbis Regiæ excusans, Ecclesiæ Constantinop. jura sua restituit, & antencyclicas litteras promulgavit, ut scribit Theodorus Lector in lib. 1. Eutychniani igitur cum viderent Acacium pro confirmatione Chalcedonenſis Synodi tam acriter decertare, nec monasteria solum, verum etiam plebem urbis Regiæ, aliosque passim sacerdotes ab eo adversus Basilicæ concitari, Episcoporum partis suæ Concilium in urbe Ephesi congregarunt: in quo tum Acacium & alios quosdam Episcopos idem cum illo sentientes damnaverunt

ac deposuerunt: tum Basilicæ Imperatorem rogaverunt ut in pristina sententia maneret, nec contrariam encyclicis suis constitutionem promulgaret. In eadem Synodo Paulus Ephesiorum Episcopus à comprovincialibus Episcopis est ordinatus: & jus Patriarchicum Ephesiorum sedi restitutum, ut scribit Evagrius in cap. 6. hujus libri. Porro celebratum est hoc Concilium Ephesinum anno Christi 477. post Consulatum Basilicæ & Asmaru. Id autem ex eo colligo, quod hæc Synodus congregata est paulo antequam Basilicæ litteras suas antencyclicas promulgaret. Hæc autem Basilicæ eo quem dixi anno publicavit, cum Zenonem ex Isauria reversi cum exercitu didicisset, ut ex Theodoro Lector supra observavi. Certe hoc innuunt Episcopi Asiæ in epistola ad Basilicæ his verbis: *πολλοὶ ὡς ἡμεῖς καὶ τὰ ἡμῶν ὁμοῦ ἐγγραφὴν ἐπεστέλλομεν ὑμῖν*: Id est, *Nihil igitur contrarium divinis encyclicis vestris præconi jubemus*. Cæterum huic Concilio præfuisse videtur Timotheus Aelurus. Hic enim regnante Basilicæ Ephesum venit, & Paulum in sede Episcopali collocavit, ut ex Zacharia scribit Evagrius. Nec est verisimile, Acacium Patriarcham CP. ab alio depositum fuisse quam ab Alexandrino Episcopo, qui æqualem Acacio dignitatem Patriarchæ obtinebat. Quis enim credat CP. Episcopum depositum esse ab Episcopo Asiæ, qui jam inde à temporibus Joannis Chrysostomi, CP. Episcopo subiacebat?

3. *Αὐτοῖς*] Marcus à Basilicæ patre primum Cæsar creatus est, ut scribit Marcellinus in Chronico & Theoph. ac reliqui. Certe in encyclicis Basilicæ litteris nobilissimus Cæsar tantummodo appellatur. Postea vero Augustus à patre appellatus est, ut docet hæc epistola Episcoporum Ephesini Concilii. In antencyclica quoque Basilicæ epistola idem Marcus Imperator cum patre nominatur. Fallitur ergo Auctor Chronici Alexandrini, qui Basilicæ, simul acque Imperator renuntiatus est, Marcum filium suum Imperatorem coronasse scribit. Rectius Candidus in lib. 2. Historiæ apud Photium.

VARIORUM.

1. *Πέτρος*] De Petro Fullone vid. Theodor. Lector. lib. 1. circa med.

2. *At non Auctor Chronici Alex.* sed Valesius hallucinatur. Præterquam enim quod Chronicon Alex. rem ge-

nam compendiose narrat, nomen Regis quo utitur, & Imperatoris quod usurpat. Radetius in sua versione, ex utraque illorum temporum tam Cæsarem quam Imperatorem ac Augustum significat. *Ant. Pagi ad ann. 476. n. 11.*

καὶ οὕτως

κρίσεως ἐν θεῷ πυρὸς ζήλος, καὶ ἡ δικαία δ' ὑμε-
τέρας γαλήνης κίνησις, τοὺς ἀπειθαρχομένους
ᾧ ᾧ ἀπὸ τοῦ συμπλέξῃ τὸν τ' Θεὸν τ' ὁπατὸν καὶ τ'
ἡμεῖς ἐστὶν τῇ πίσει κραυνομένη βασιλείαν ἅλα-
1 ζοικῇ πτωχεύει καὶ τοξόδοιο ὁπλημοσύνας, καὶ τ'
ἡμιτέρας βραχυτέρας πολυτρόπως μὴ φερόμεναι·
ἀλλ' αὖ συγκοφαντοῦντας καὶ καὶ φερόμεναι ἡμῶν,
ὡς ἀνάστα πῦρ, καὶ εἰς καθυπογραφήν ἡμῶν ἐν
τοῖς θεοῖς ὑμῶν καὶ ἀποστολικαῖς Ἐβουλαῖς, ἐν οἷς
μὲν πάσης χαρᾶς καὶ περὶ θρησκείας καθυπογράφεται.
καὶ μετ' ἐπεὶ μὲν οὖν ἔπειτα ᾧ ᾧ τὰ θεῶν ὑ-
μῶν ἐκκλησία περὶ ἡμῶν θελήσασιν, εἰδότις ὅ-
τι ἐν ἡμῶν, ἐπὶ πᾶσι ὁ κόσμος ἀναβραβύσῃ πάλιν,
καὶ μικρὰ θύρῃσι τὰ ᾧ τῆς ἐκκλησίας καὶ καλῶς
δοῖν συνόλῳ γινώσκοντες κακὰ, ἅπαντα καὶ τοὺς ἀνα-
ειρημένους ἐν αἷματι εὐργάσαντο φόνους, καὶ τὰ αἰ-
ματὰ τῶν ὁρῶντες ἀδίκως καὶ ᾧ ᾧ ἐξήλθον.
καὶ μετ' ἐπεὶ ἀφ' ἡμαρτυρίας ἐν ὧν τῶν Σω-
2 τῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐλθόντες τῶν ὑμετέ-
ροις θύρῃσι ἐν αἷματι δόμῃ τῆς ἐπιτομῆς αὐτοῖς
δικαίας καὶ κακοῦ καὶ ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἀκρι-
στίας καὶ καθαρῆς, καὶ μάστιγα τῶν τῶν βα-
σιλεύοντων οὐχ ὅσας ἐπισκοπῶν ἀφ' ἡμῶν πολλὰ φε-
ραῖναι. ὁ αὐτὸς Ζαχαρίας καὶ τὰς πρὸς ἡμᾶς
γράφει ὡς τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ βασιλικῶν γραμ-
3 μάτων ἐκδοθέντων, ὅτι τῶν Εὐτυχεῶν φαντασίας
ποσύντες ἀπὸ τῶν βασιλεύοντων, καὶ τὸν μονῆρ
δύοκοιτις βίον, ὡς ἐν ἡμῶν τῇ περὶ τῶν οἰ-
κείων Τιμοθέου, καὶ πρὸς Ἐβουλὰς τὸ ἴδιον φε-
ραῖναι ἐλπίσαντες, ἀπομαῖναι παρ' αὐτοῖς ἀφικνοῦν-
ται καὶ ὡς διελγυχίης πρὸς Τιμοθέον ὁμοού-
σιον ἡμῶν ἐν κατὰ σάρκα τὸν τοῦ Θεοῦ Λόγον,
καὶ τῶ Πατρὶ ὁμοούσιον καὶ τῶν θεότητα, ἐκ τῶ-
πιπὼ ἀιχέρας.

judicii, & divini ignis ardor, & Serenitatis
vestræ justæ indignatio, adversarios brevi
corripiet, qui prapotentem Deum & impe-
rium vestrum recta fide roboratum, super-
ba quadam dementia, quasi jaculis impetere
conantur, nec tenuitati nostræ ullo modo
parcunt: sed calumniis ac mendaciis assidue
nos insectantur, quasi vi quadam ac neces-
sitate compulsi, sacris vestris & Apostolicis
Encyclicis litteris subscripserimus: quibus
tamen cum omni gaudio & alacritate animi
subscripsimus. Et post alia. Nihil igitur al-
1 iud præter sacras vestras Encyclicas literas
proponi sinatis: pro certo habentes id quod
jam dixi, universum orbem rursus eversum
iri, & quod mala quæ à Chalcedonenſi Sy-
nodo importata sunt, levia esse videbuntur,
quæ tamen innumerabiles hominum cades
pepererunt, & Orthodoxorum sanguinem
iniuste & illegitime effuderunt. Et iterum
paucis interjectis. Protestamur coram Serva-
tore nostro Jesu Christo; liberam esse pie-
tatem vestram rogatus ab ea quæ illis ir-
rogata est, justa & canonica & Ecclesiasti-
ca condemnatione ac depositione: præsertim
vero ab ea quæ irrogata est ei, qui per multa
facinora deprehensus est reprimæ urbis Episco-
pum non rite administrare. Caterum idem
Zacharias hæc etiam scribit ad verbum.
Simul atque editæ sunt Encyclicæ atque
imperiales literæ, eos qui Eutychis phan-
tasmam in urbe regia sectabantur, & Moni-
sticum vitæ genus proficebantur, cum inſpe-
ratum quoddam lucrum sibi obvenisse in
Timotheo, & per Encyclicas literas maxi-
mam se utilitatem percepturos esse spera-
rent, celeri cursu ad Timotheum se con-
tulisse. Cumque à Timotheo convicti essent,
Verbum Dei nobis quidem consubstanti-
ale esse secundum carnem: Patri vero
consubstantiale quoad divinitatem, eos ad
sua rediisse.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἄλᾳζοικῇ πτωχεύει] Sic etiam legitur apud Nicepho-
rum. Ubi Joannes Langus πτωχεύειν vindictam interpre-
tatur est. Ego vero minima mutatione locum hunc ita
restituendum esse existimo: Ἄλᾳζοικῇ πρὸς πτωχεύειν, id est,
superba quadam dementia.

2 Ἐκκλησία περὶ ἡμῶν θελήσασιν] Christophorus
vultus est, contra fidem atque auctoritatem omnium
eccelesiasticam, & absque ullo sensu. Sed & sequentia rei-
fime interpretatus est. Quo fit ut Baronius qui interpre-
tationem ejus passim sequitur, hujus Ephesini Concilii ge-
sta perspicere haudquaquam potuerit. Tantum obest per-
versa interpretatio. Sed nec Joannes Langus scilicet hanc
chusulam interpretatus est. Sic enim vertit: *Attestamus*
coram Salvatore nostro Jesu Christo, liberam esse & impoten-
tem pietatem vestram. A qua justam & Conventum &
Ecclesiasticam adversus illos. & maxime contra eum qui
impro Episcopatum in urbe Imperantis genere multis modis
deprehenus est, condemnationis & excommunicationis sententiam
ferri premitur. Atqui non hoc dicunt Episcopi Asiæ: Sed
petunt ab Imp. Basilisco & Marco, ne amplius communi-
nicare velint Acacio & aliis Episcopis, quos ipsi Ecclesi-
astico judicio damnaverant ac deposuerant: id enim so-
nant verba illa: ἐλθόντες τῶν ὑμετέρων ἐν αἷματι αὐτῶν δι-
κῶν τῶν, &c. Quæ uno teiore scribenda sunt, absque
ulla dubitatione. Interpretes vero, Nicephorum, & Ro-
berti Stephani editionem secuti, post verbum αὐτῶν subdi-
dici onem apposuerunt, quæ illos in errorem induxit.

3 Οἱ τῶν Εὐτυχεῶν φαντασίας ποσύντες] Hæc Zachariæ Rhe-
toris verba non intellexerunt Interpretes. Sed neque Ni-
cephorus ea videtur intellexisse. Pro his enim verbis hæc
substituit: οἱ τῶν Εὐτυχεῶν φαντασίαν. Per phantasiam autem
intelligit Zacharias opinionem Eutychis, qui carnem Chri-
sti non veram nec consubstantialem nobis, sed phantasti-
cam asserbat, ut videre est in actis Concilii Chalcedonen-
sis. Hinc epistolæ Aviti Viennensis Episcopi, quibus er-
rorem Eutychis refutat, inscribuntur *contra phantasiam*,
ut testatur Simundus. Caterum ex hoc loco colligitur,
Zachariam Rhetorem non fuisse Eutychianum, sicut Ba-
ronius existimavit ad annum Christi 476. Nunquam enim
ita locutus esset, si Eutychis sectam secutus fuisset.
Aut igitur dicendum est hæc non esse Zachariæ Rhetoris
verba; quod tamen affirmat Evagrius: aut illum Eutychi-
anum non fuisse. Vide infra cap. 14. Porro hæc Zachariæ
locus in primis notandus est. Ex eo enim colligitur Ti-
motheum Aëurum, licet Chalcedonenſem Synodum pub-
lice anathematizaret, Eutychis tamen dogma minime ap-
probasse. Idem de Timotheo Aëuro scribit Leontius Scho-
lasticus p. 484. ὅτι δὲ ὁ Τιμοθέος ἀντιπαρῆς καὶ τῶν οἰο-
δῶν καὶ τῶν Εὐτυχεῶν τῶν τῶν Εὐτυχεῶν, ἐπὶ τῶν μὴ ἔχοντων ὁμοού-
σιον ἡμῶν τὸ σῶμα τῷ Χριστῷ τῶν διὰ ἐκκλησίαν συνόλῳ, ἐπὶ
τῶ φησὶς ὡς τῶ Χριστῷ. Id est: Hic Timotheus Synodum
simul & Eutychem anathematizabat, Hinc quidem, propterea
quod corpus Christi eundem negaret esse substantiam cum pa-
tri. Synodum vero, quod duas Christi naturas esse diceret.

Quomodo Timotheus Aelurus Alexandrino Episcopatum recuperato, Ephesiorum Ecclesia juxta Patriarchicum restituit, & Chalcedonensem Synodum anathematizavit.

Ὡς τοῦ Αἰλῦρου Τιμοθέου τὴν Ἀλεξανδρίαν ἀπολαβόντες, καὶ τῇ Ἐφεσίᾳ τὸ πατριαρχικὸν δίκαιον ἀποδόντες, ἀναθέματι τὴν ἐν Καλχηδόνι συνόδον καθυπέβαλον.

Timotheus. IDEM Zacharias ait Timotheum Constantinopoli digressum, in Ephesiorum urbem venisse, atque illic Paulum in Archiepiscopali sede collocasse. Qui cum jam prius ab Episcopis illius provinciae juxta antiquiorem consuetudinem ordinatus fuisset, sede sua exciderat. Reddidit etiam Timotheus Ephesinae Ecclesiae jus Patriarchicum, quod illi ademptum fuerat à Chalcedonensi synodo, uti supra commemoravi. Illinc profectus Alexandriam venit, & à cunctis ipsum adjuvantibus, ut Chalcedonensem Synodum sub Anathemate damnarent, exigere perseveravit. Recesserunt tamen ab eo, tum alii complures ejusdem factionis, sicut à **Theodotus.** Zacharia proditum est, tum Theodotus Episcopus Joppæ, unus ex eorum numero **Theodosius.** qui ordinati fuerant à Theodosio illo, qui Hierosolymorum Episcopus à quibusdam **Juvenalis.** factus fuerat, cum Juvenalis Constantinopolim profectus esset.

CAPUT VII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2'.

Quomodo Basiliscus, cum Monachi impulsu Acacii seditionem movissent, timore percussus, contrarias prioribus Encyclicis litteras promulgavit.

Ὡς τῷ μοναχῷ Ἀκακίῳ γνώμη ἐστιασάντα, Φωκῆς ὁ Βασιλίσκος, ἐπαιτία τῷ πρίπρω γράφας ἐξαπίστω ἀπεγκύκλιον.

Acacius CP. monachos in Basiliscum amovisset. SCRIBIT etiam idem Zacharias, Acacium Constantinopolitanum Episcopum ob eas res dolore percussum, Monachos & populum urbis Regiæ adversus Basiliscum, ut qui hæreticus esset, concitasse. Basiliscum vero litteras suas Encyclicas tandem abnegasse, & lege

A Κάκῳ δὲ Φησι τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρίπρω ἐπὶ τούτοις ὡς πατιῖσται, συβ-
κῆσαι τὸ μοναδικὸν καὶ τὸν δῆμον τῆς βασιλευ-
σας ὡς αἰρετικῶν τοῦ Βασιλίσκου τυγχάνοντες.
Ὁκείων τ' αὐτὸν ἐξαρήσασθαι τὰ Ἐγκύκλια, καὶ

VALESII ANNOTATIONES.

1 [Ἐφεσίᾳ π. τὸν Παῦλον] Paulo ante Timotheus Aelurus & Petrus Fullone una cum aliis Episcopis Constantinopoli congregati, decreverant ut Paulus iste Ephesinam sedem ex qua ejectus fuerat, recuperaret. Sic enim scribit Evagrius in cap. 5. hujus libri, *Ἐφεσίᾳ ἀρχιεπισκοπὴν ὑπέσχετο ἡρῶν.* Quem locum non recte vertit Christophorus hoc modo: *Hic rebus ista constituta, Paulus ad sedem Archiepiscopatus Ephesiani capessendam deligitur.* Non enim Paulus ab Aeluro & Petro Fullone Constantinopoli electus est, ut Ephesinam sedem capesseret: Sed cum ex Ephesina sede expulsum fuisset, Constantinopolim venit: Ubi collecto Eutychianistarum istarum Concilio, decretum est ut Archiepiscopatum Ephesinae urbis reciperet. In cap. 5. hujus libri, vulgatae editiones habebant *ἐπαρχίᾳ ἡρῶν.* Ego vero ex MS. codice Florentino & Telleriano, *ὑπεσχετο* emendavi. Mallet tamen scribere *ἐπαρχίᾳ*, adjecta præpositione. [Hic Paulus postea damnatus est ab Acacio & a Simplicio Papa, ut docet Epistola Simplicii in collectione Romana, p. 197.]
2 [Ἀπὸ τῶν ἀρχιεπισκοπῶν ἀποδοῦναι] Mallet scribere *ἀπὸ τῶν ἐκ.* Porro verissimum est id quod hoc loco ait Za-

charias, vetustiore scilicet consuetudinem fuisse, ut Episcopus Ephesi ab Episcopis Provinciae suae ordinaretur. A beato enim Timotheo qui primus fuit Ephesiorum Episcopus, usque ad Castinum & Heraclidem quem Joannes Chrysostomus ordinavit, omnes Ephesiorum Episcopi in eadem civitate ordinati sunt ab Episcopis ejus Provinciae, ut patet ex actione undecima Concilii Chalcedonensis.
3 [Τὸ Πατριαρχικὸν δίκαιον] Patriarchicum jus hic appellat Zacharias jus primatus, seu jus ordinandi Metropolitano. In hoc enim proprie consistit jus Patriarchicum, ut notavi in libello de interpretatione sexti Canonis Concilii Nicæni, qui editus est ad calcem Socratis nostri. Quod autem addit Zacharias sive Evagrius, hoc jus ademptum fuisse sedi Ephesinae à Concilio Chalcedonensi, intelligit actionem decimam sextam Synodi Chalcedonensis, in qua decretum est ut Constantinopolitanus Episcopus in Aetiana Diocesi Metropolitano ordinaretur.
4 [Περὶ πατιῖσται] Jampridem conjeceram scribendum esse *ὡς πατιῖσται.* Conjecturam meam Tellerianus codex tandem confirmavit, in quo scriptum invenit *ὡς πατιῖσται.*

VARIORUM.

a [Ὡς αὐτὸν ἀρῶν] Sedi Constantinopolitanae à Synodo Chalcedonensi tres dioceses in unam compactas subijciuntur, scil. Pontica, Aetiana, & Thracica. Erat autem Ephesus Aetianae Dioceseos metropolis. Vid. Can. 28. Concilii Chalcedonensis.
b [Ἀνάμω δὲ] Theophanes ait: *Acacium irritum Cleri, Monachorumque CP. agmina, pro Chalcedonensi Synodo de-*

certante, & in unam cum eis ipsa sententiam dissimulantem, ea de causa adversus Basiliscum & Zenonem ex Ecclesia suggestu pertraxisse. Quo comperto, populi furorem Basiliscus mitius excoxit. Gestis sunt haec anno 477. Regnavit Basiliscus menses 20. *Ana. Pagi ad ann. 477. n. 111. &c.* De Acacio vetera meliora refert Evagrius, cui Caveus postea succedat.

ἀφ' ἧς γράψαι τὰ ἐκ συναρχῆς γυγνόμενα
τίλιν ἀργεῖν, Ἀντιόχου καὶ τῆς ἀπὸ πύργου
συνεστῆτα τῶν ἐκ Καλχιδὸν συνόδου. καὶ ταῦτα
μὲν ὁ Φησὶν ἀντιόχου, παρὲν, ἐμπροσθεν τῶν
ἄλλων πραγμάτων συγγραφῆς. ἐπὶ δὲ ἐπὶ λέξι-
ως ταῦτα.

Ἀντιόχου Βασιλέως.

Αὐτοκράτορι Καίσαρι Βασιλέως καὶ Μάρκος.
τῶν ἀνωθι καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐκ τῶν καθολικῶν ἐκ-
κλησίαις κρείσσασαν ὑπερβολικὴν καὶ ὁρθόδοξον πίσιν,
τῶν καὶ μίχει τῆς ἡμετέρας βασιλείας κρατή-
σασαι, καὶ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας βασιλείας κρατῆ-
σαι, καὶ εἰς τὸ δικαίως κρατῆσαι ὀφείλυσαν, εἰς τὴν ἐδα-
πίσθησαν καὶ πιστότην, αὐτῶν μόλις ἄρσεν
καὶ ἀσφάλτου κρατῆσαι καὶ δικαίως πολυπύουσαι,
ἐκ πάσαις ταῖς καθολικαῖς καὶ ὑπερβολικαῖς τῶν
ὁρθόδοξων ἐκκλησίαις δισπύουσαι, καὶ μὴ ἐπὶ
ζητήσας. ἀφ' οὗτο γὰρ καὶ τὰ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας
βασιλείας γυγνόμενα, εἴτε Ἐσάουλα, εἴτε καὶ
ἑτέρα, ἢ εἴτε πρὸς τοῦ πύργου πίσιν ἔκκει, ἢ κρα-
τάσας ἐκκλησιαστικῆς, ἀργεῖν καὶ πύργου προ-
στάσας ἀναθεματίζουσαι Νεστορίου καὶ Εὐτυ-
χους, καὶ πάσαις ἑτέρας αἰρέσεως, καὶ πάντων τῶν
τὰ αὐτοὺς φρονοῦντων καὶ αὐτῶν ταύτης τῆς ὑπερ-
βίσεως, μὴ συνόδοι γίνεσθαι καὶ ἑτέρας ζητήσας. ἀλλὰ
ταῦτα μὴ δέξασθαι καὶ ἀσφάλτου. Ὁ δὲ πύργος
δὲ καὶ τὰς ἐπαρχίας τῶν ἀλασεράτων καὶ ἀνωθι-
τῶν πατριάρχῃ καὶ ἀρχιεπισκόπῳ Ἀλεξάνδρῳ, οἱ τῶν
χειροτονίαν ἔχοντες ὁ ὅριος ταύτης τῆς βασιλείας καὶ
ἐκδοξῆς πύργου, δηλαδὴ τῶν οὐκ ὄντων χειροτο-
νῶν ἐπισκόπων μόνον ἐπὶ τῶν οὐκ ὄντων ὁρίων,
μὴδὲν ἐκ τούτου ἀσφάλτου γυγνόμενον μὲν τῶν
τούτων τελευτῶν τῶν δικαίως τῆς χειροτονίας τοῦ
ἐκδοξῆς ὁρίων ταύτης τῆς βασιλείας καὶ ἐκδοξῆς πύ-
ργου. τούτο δὲ τὸ δῶν ἡμεῖς διόπισμα δυνάμει
ἐπὶ τῶν θεῶν ἀφ' ἧς ἀφ' ἧς, οὐδὲν ἀμφόβολον κατέ-
στη. καὶ ταῦτα μὴ ὡς ἀσφάλτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ τῆς ἐπαύσεως Ζήνωνος.

Ζήνων δὲ παροτρυνόμενος, ὡς Φησὶν, διασά-
μνος τῶν ἀγίων καὶ πολυάθλων ἁγιομαρ-
τυρῶν Οἰκλαν, καὶ τῶν βασιλείας ὑπερκατάσταν
ὑπερκατάσταν, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον στρατῶν δῶναι

litera constituisse, ut ea quæ per subreptionem facta fuerant, irrita essent: literas denique prioribus Encyclicis contrarias misisse, quibus Chalcedonenſis Synodus confirmabatur. Et has quidem Antencyclicas, ut vocat, literas prætermisit Zacharias, qui partibus suis nimium favens, universam historiam conscripsit. Sunt autem huiusmodi.

Antencyclica litera Basilicæ.

Imperatores Cæsares Basiliscus & Marcus. Apostolicam & Orthodoxam fidem quæ ab initio in Catholicis Ecclesiis viguit, & quæ ad nostrum usque imperium obtinuit, quæ & nunc sub imperio nostro obtinet, & in perpetuum deinceps prævalitura est, in quam nos & baptizati sumus & credimus: solam illam & inconcussam prævalere, & in omnibus Catholicis atque Apostolicis Orthodoxorum Ecclesiis perpetuo manere decernimus, nec quidquam aliud præterea requiri. Hinc igitur ob causam, cuncta quæ fidei vel disciplinæ Ecclesiasticæ causa, sub principatu nostro facta sunt, siue Encyclicas siue alias Epistolas, siue aliud quodlibet, irrita & cassa esse præcipimus: Nestorio simul & Eutychæ, & cunctis aliis hæresibus, nec non & iis qui idem cum illis sentiunt, Anathemate damnatis. Ac de hoc argumento nec synodum fieri, nec amplius questionem ullam moveri volumus, sed ea firma atque inconcussa remanere. Provincias quoque quarum ordinationem sedes hujus regis & glorioſæ urbis habuerat, reverendissimo ac sanctissimo Patriarchæ & Archiepiscopo Acacio restitui jubemus: manentibus scilicet in suis sedibus, his qui nunc sunt Dei amantissimis Episcopis: ita ut post illorum obitum, nullum ex ea re præjudicium fiat juri ordinationis quod competit sedi Regis hujus atque inclytæ civitatis. Hoc autem divale præceptum nostrum, vim Constitutionis habere nemini dubium est. Atque hæc quidem gesta sunt in hunc modum.

CAPUT VIII.

De reditu Zenonis.

At Zeno, cum sanctam ac multis certaminibus illustrem Protomartyrem Theclam vidisset in somnis, ut perhibent, ipsum incitantem, & restitutionem Imperii ipsi pollicentem; Byzantium versus castra mo-

VALESII ANNOTATIONES.

1. Ἀποδοξῆς δὲ καὶ τῶν ἐπαρχίαν. Cum per encyclicas literas Imp. Basilicæ, Chalcedonenſis Synodus penitus abrogata fuisset, privilegia Constantinopolitana sedis quæ in illa Concilio sancita fuerant, sublata per eundem sanctionem videbantur. Qua re præcipue impulsus Acacius, omni ope elaboravit ut Basiliscus Imperator constitutionem suam revocaret. Præterea in Ephesine Synodo jus Patriarchicum Eph. sinæ sedi restitutum fuerat à Timotheo A-luro, uti supra vidimus. Quo facto Asiatica Diocesis, cujus ordinationes decreto Chalcedonenſis Synodi attentibz fuerant Episcopo Constantinopolitano, eadem sedi adempta luerat. Itaque opus fuit nova Constitutione, qua sedi Constantinopolitanae jura sua ac privilegia resti-

derentur. Id ergo nunc præstat Basiliscus Imp. datis antencyclicis literis. Idem quoque restatur Theodorus Lector in lib. 1. Collectaneorum sub finem.

2. Προτομάρτυρα Θεκλα. Græci qui epitheris gaudent, propriis ac peculiaribus titulis singulos Sanctos insignire solent. Sic Theclam Apostolum & Protomartyrem vulgo appellant. Apostolum quidem, eo quod fidem Christi instar Apostoli multis locis prædicaverit: Protomartyrem vero, propterea quod, ut Stephanus inter viros primus, sic ipsa inter mulieres prima, Christi martyr existeret, ut testatur Basilii Seleuciensis in libro primo de vita & miraculis beate Theclæ. Dicta est autem Thecla per syncopen pro Theoclia. Ita enim non raro eam appellat idem Basilii.

τὸ τοῦ

S. E. C. vit. Cumque eos à quibus obsidebatur, muneribus corrupisset, Basiliscum qui jam biennio regnaverat, Imperio expulit; & ad sacrarium Ecclesie confugientem, hostibus dedit. Quamobrem Zeno amplissimum templum, opibus ac venustate eximium, Protomartyri Theclæ in urbe Isauriæ Se-
 S. Thecla
 Templum.
 leucia dedicavit, multisque Imperialibus donariis illud exornavit, quæ ad nostram usque ætatem illic servantur. Et Basiliscus quidem in Cappadociam abductus est. In statione vero quæ Acusus dicitur, una cum uxore & liberis est interfectus. Zeno autem lege lata, cuncta quæ à Basilisco tyranno in Encyclicis literis constituta fuerant, abrogavit. Tunc etiam Petrus cognomento Fullo ex Antiochena Ecclesia, & Paulus ex Ephesina sede exturbati sunt.

Petrus
 Fullo &
 Paulus
 Eph. Ep.
 Sedibus
 suis depulsi.

CAPUT IX.

Quomodo post mortem Basilisci, Episcopi Asiæ ut Acacium placarent, libellum penitentiae ei porrexerunt, veniam petentes quod Chalcedonensem Synodum damnaverint.

INTERIM vero Episcopi Asiæ, ut Acacium placarent, excusatione apud eum usi sunt, veniamque petierunt missis ad illum penitentiae libellis: quibus asseverabant se necessitate adactos, non autem sua sponte, Encyclicis literis subscripsisse: jurabantque rem ita se habere, nec se aliter quam juxta Chalcedonensis synodi formulam credere nunc, & antea credidisse. Harum autem literarum sensus est hujusmodi. Epistola seu petitio missa ab Episcopis Asiæ ad Acacium Constantinopolitanum Episcopum. Acacio sanctissimo ac religiosissimo Patriarchæ sanctissimæ Ecclesiæ Regiæ urbis Constantinopolitæ junioris Romæ. Et post alia. Venit ad vos, recte atque ordine faciens, qui nostram quoque vicem impleturus est. Et paulo post. His libellis significamus, non ex animi sententia, sed necessitate adductos nos subscripsisse: verbis quidem ac literis, sed non ex animo consensum iis accommodantes. Adjuvantibus enim precationibus vestris Deo acceptis, & divino numine, ita credimus sicut à luminari-
 Epistola
 Episcoporum
 Asiæ
 ad Acaci-
 um CP.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ὡς μὲν τὸ θάνατον Βασιλίσκου, οἱ τῆς Ἀσίας ἐπίσκοποι τὸν Ἀκάκιον ἡμετέρους, μετὰ τοῖς ἐξ ἡμετέρων ἐπιδιδόχῃσι, οἷς ἐξήμαρτον τὸ ἐν Καλχαδίῃ συνελθὲν ἀντιθέσαντες.

Οἱ δὲ τῆς Ἀσίας ἐπίσκοποι τὸν Ἀκάκιον ἡμετέρους, παρηγοῦντο, καὶ συγγνώμην ἤπειον, βιβλία μετὰ τοῖς ἀποστολικῶν, δι' ὧν ἰσοκρίνοντες, ἀνάγκῃ τοῖς Ἐφεσίοις, ἢ μὴ ἐκουσίως ὑποσημαίνοντες, καὶ διάμνηστον ἢ μὴ ὅπως ἔχουσιν καὶ μὴ ἑτέρας, ἢ κατὰ τὴν ἐν Καλχαδίῃ συνελθόντων πεπιτυκέναι τε καὶ πιστέναι. ἢ δὲ τῶν γραμμάτων δύναμις ἐστὶν ἐν τούτοις. Ἐπεὶ γὰρ ἡμεῖς δέχομεν, ἀποσταλέντα Ἀκακίῳ ἐπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως τῆς Ἀσίας ἐπισκόπῳ. Ἀκακίῳ τῷ ἀνωτάτῳ καὶ ὀσώτατῳ πατριάρχῃ τῷ κατὰ τὴν βασιλευσάντων Κωνσταντινουπόλεως ἡμετέρων ἀνωτάτης ἐκκλησίας. καὶ μετῴντας ἡμετέρας, ἡμεῖς πρεσβύτεροι πρεσβύτεροι καὶ τὸν ἡμέτερον ἀναπληρῶντες τόποι. καὶ μετῴντας ἡμετέρας, δι' ὧν λιβέλλον γινώσκοντες, ὑποσημαίνοντες ἢ καὶ πρεσβύτεροι, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης, γράμμασιν, καὶ ῥήμασιν, ἀλλ' ἢ καρδίᾳ συνιδέμενοι τούτοις. ταῖς γὰρ ἡμεῖς ὑποσημαίνοντες πρεσβύτεροι, συνελθόντες τῶν γράμματος, ὡς παρελθόντων παρὰ τῆς ἐκκλησίας Φωτῶν πῆ, καὶ τῶν ῥ' ἁγίων πατέρων, πιστέμεν. ὡς τούτοις δὲ, καὶ τοῖς

VALESII ANNOTATIONES.

1 [Ἐν Ἀκασίῳ] Sic etiam scribitur hujus stationis nomen apud Nicephorum. Cedrenus vero ac Theophanes Cucusium nominant. Marcellinus vero & Auctor Chronici Alexandrini Limnas castrum Cappadociæ appellant, quo trusus est Basiliscus una cum uxore & liberis: portaque unius turris qua inclusus fuerat, obstricta, fame ibidem ac frigore interiit.

2 [Ἀποσημαίνοντες] Cum Evagrio consentit Malchus in libro primo Historiæ Byzantiæ, & Candidus Isaurus in secundo libro Historiarum, qui Basiliscum gladio peremptum esse scribunt. Reliqui tamen tradunt eum una cum uxore & liberis fame ac frigore contubuisse. Hanc scriptorum discrepantiam in morte Basilisci referenda, notat Theophanes in Chronico pag. 107.

3 [Ἐφ' ὧν ἡμεῖς] Christophorus & Savilius emendarunt ὡς, absque ullo sensu. Certe Nicephorus vulgarem scripturam confirmat. Verum in verbis proxime sequentibus, ἡμεῖς restitui debet pro ὡς.

ante nos Joannes Langus, qui Nicephori locum ex Evagrio transcriptum ita interpretatus est: Recte sane ad nos venit, qui locum etiam vestrum obsequitur. Quibus verbis Episcopi Asiæ designant legatum quem ad ipsos miserat Acacius Constantinopolitanus Episcopus, Presbyterum scilicet aut Diaconum Ecclesiæ Constantinopolitanæ. Quod si quis cum Christophoro legere maluerit id ὡς, de legato id intelligemus quem Episcopi Asiæ ad Acacium miserant, ut libellum satisfactionis ei offerret. Atque id verius puto.

4 Ταῖς γὰρ ἡμεῖς πρεσβύτεροι] Procul dubio scribendum est ὡς, ut legitur apud Nicephorum. Ex quo etiam corrigendum est paulo post τὸν ἡμέτερον, divinis vocabulis quæ perpetram inter se cohercebant. Utamque emendationem confirmat codex Telerianus.

ἐν Καλ-

ἐν Καλχιδὼν ἁγίους καὶ ἐρῶς τυπώσιν ὧν
τῶν ἐν αὐτῇ συναχθέντων ἁγίων πατέρων. εἴτε
οὐδὲ Ζαχαρίας ὁ ῥήτωρ ἐσυκοφάντησι τούτοις, εἴ-
τε αὐτοὶ διεφύσαντο, φάσιντες, ὅς οὐκ ἠέλοντο
ὑπογράψαι, λέγων οὐκ ἔχω.

quæ Chalcedone pie ac recte definita sunt
à sanctis Patribus illic congregatis. Vtrum
porro Zacharias Rhetor istos calumniatus
sit, an ipsi mentiri fuerint, cum dicerent
se invitos subscripsisse, equidem affirmare
non possum.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐπισκοποῦσάντων.

CAPUT X.

De his qui Antiochia Episcopatum gesserunt.

12 **Μ**ετά γοῦν Πέτρου, ὁ Στέφανος τὸν Ἀντι-
οχείας θρόνον ὧν λαμβάνει· ὃν παῖδες
Ἀντιοχείᾳ χαλάμεις διχρήσαντο, ἵσα δόξασι
ὁξυνάσων, ὡς Ἰωάννης τὸ ῥήτωρ γέγραπται. καὶ
Στέφανος δὲ Καλανδίων τοὺς τῆς αὐτῆς καθέδρας
οἰάσας ἐπιτρέπεται· ὅς τοὺς πρεσβυτέρους παρ-
σχάζει τὸν Τιμόθεον ἀναθεματίζων, σὺν καὶ τοῖς
ἐκκλησίᾳ Βασιλέων.

EJECTO autem Petro, Stephanus Antio-
chenis Ecclesie Episcopatum sortitus
est, Quem Antiochenium pueri calamis in-
star telorum praeacutis intersecerunt, ut scri-
bit Joannes Rhetor. Post Stephanum ve-
ro, ejusdem sedis administratio Calendioni
commissa est. Hic omnibus qui ipsum
adibant, persuasit ut Timotheum una cum
Encyclicis Basilisci literis sub anathemate
damnarent.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Ὡς ὁ βασιλεὺς Ζήνων ἐβουλήθη τὸν Αἰλίον διώξαι·
ἀφ' οὗ τὸ γένος αὐτὸν κατελείπει· εἰσὶν καὶ
ὡς αὐτῷ τελευτήσαντος, Πέτρος ὁ Μογγὸς πρὸς
τὸν Ἀλεξανδρίαν χειροτόνηται· Τιμόθεος δὲ ὁ
πρὸς Προτείον, νύμφη τῷ βασιλεὺς τῷ Ἀ-
λεξανδρίῳ θρόνον κατέχει.

Quomodo Zeno cum Aelium prosequi vo-
luisse, ob senectutem eum miserratus dimisit.
Et ut post mortem ejusdem Aelii, Petrus
Mongus ab Alexandrianis ordinatus est: Ti-
motheus vero successor Proterii, jussu Impe-
ratoris sedem Alexandrinam obtinuit.

Ο δὲ γὰρ Ζήνων ἐβουλήθη μὲν τὸν Τιμόθεον ἀπε-
λάσαι τῆς Ἀλεξανδρίαν· πρὸς πᾶσι δὲ μα-
θῶν ἡδὴ προσεῦθε ἔνα, καὶ ὅσοι οὕτω τὸ πάτριον
ὑπελθὼν καὶ χάριον, τὸ βέλθυμα διχόλυτον· καὶ
δὴ μετ' ὧν πολὺ τὸ κατὰ ἀπέπεισε χρεὶς καὶ
Πέτρον αὐθεντία προσηλίζονται σφῶν· οἱ τῆς Ἀ-
λεξανδρίαν ἐπίσκοποι, τὸ ἐκίλλω δὲ Μογγόν. ὅθεν
ἐς Ζήνον ἀφ' οὗ, ἐξετάσθη, καὶ τὸν μὲν ὁ Ζήνων
3 θανάτου ἑξήμην προετίμησε. Τιμόθεον δὲ τῶν

At Zeno, in animo quidem habebat Ti-
motheum Alexandria expellere. Sed
cum à quibusdam admonitus esset, eum jam
grandævum esse & prope diem fatale sorte
periturum, sententiam mutavit. Nec mul-
to post, cum Timotheus naturæ debitum
perfolvisset, Episcopi Alexandrinæ sedi sub-
jecti, Petrum quemdam cognomento Mon-
gum sua sibi auctoritate Episcopum eligunt.
Quod ubi Zenoni nuntiatum est, vehemen-
ter eum conturbavit. Ac Petrum quidem
Zeno morte multandum censuit. Timothe-

VALESII ANNOTATIONES.

1 **Μετά Πέτρου Στέφανος**] Post Petrum Fullonem Epi-
scopus Antiochie fuit Joannes Aramensis. Quo post
tres menses pulso, subrogatus est Stephanus, ut scribit
Theophanes in Chronico pag. 107. cui consentit Gelasius
in gestis de nomine Acacii, & Liberatus in Breviario cap.
18. Ejusdem Joannis meminit Felix Papa in sententia
damnationis quam dicitur in Acacium, & in epistola quam
nomine Synodi Romanæ scripsit universis Presbyteris &
Archimandritis Constantinopoli & Bithyniæ consentientibus.
2 **Οἱ τῆς Ἀλεξανδρίαν ἐπίσκοποι**] Maillem scribere ἐπίσκο-
ποι, atque ita Evagrium scripsisse exultimus: certe si τῆς
Ἀλεξανδρίαν ἐπίσκοποι de Sudraganeis dici nequeunt. Ad-
de quod Petrus Mongus ab uno duntaxat Episcopo ordi-
natus est, ut scribitur in gestis de nomine Acacii, & in
epistola Acacii ad Simplicium Papam.

3 **Ζήνων προετίμησε**] Non dubito quin scribendum
sit **προετίμησε**. Nam **προετίμησε** est multare. Unde **προε-
τίμησε** poenam significat, teste Suida. **προετίμησε** vero, pro-
sus contrarium significat. Hoc mendum cum in exem-
plari suo deprehendisset Nicephorus, præpositionem expun-
xit, & Evagrii locum ita expressit: τὸν μὲν ψευδοπροετίμησε
Ζήνων ἑξήμην, id est, eos quidem qui Mongum E-
piscopum elegerant, capitali supplicio damnavit. Evagrius
tamen id non dicit. Non enim Episcopos qui Mongum
elegerant, sed Mongum ipsum à Zenone damnatum esse
scribit. Apparet igitur Nicephorum in Evagrion nostro
legisse καὶ τὸν μὲν ὁ Ζήνων θανάτου ἑξήμην προετίμησε
& de Episcopis hereticis qui Mongum elegerant, id intel-
lexisse. Certe graviore supplicio digni erant Episcopi qui
Mongum elegerant, quàm Mongus ab iis electus. Ipsi enim

VARIORUM.

2 **Στέφανος τὸν Ἀντιοχείας θρόνον παραλαμβάνει**] Duo
erant Stephani, Episcopi Antiocheni: alter qui successit
Joanni Arameno; cui, cum circiter tres annos sedisset,
successit alter Stephanus calamis acutis interfectus. Vid.
Pagi ad ann. 431. n. 2, &c. *W. Lewis.*

3 **Ὁν παῖδες Ἀντιοχείᾳ**] Hunc Stephanum sedis perdue-
les, pro sua in Petrum Fullonem proensione, in amensia
subsidium furoris arripientes, in sancti martyris Barlaam
Barislerio acutis calamis percussit & percutum in Orom-
ionem βυλινον proiecerunt. Zeno porro facinus attentatum
videns, Acacium Constantinopolis præsule, ut Antiochia eva-
get Episcopum, παρακαλεῖ: quò conceptus Calendionem An-
tiochenum ordinacionis facta nescit. Joannem nomine Codo-
nium sibi præsente, quem Episcopum Calendionem posito-

dum in Tyri sedem, qua post Antiochiam prima est, transla-
vit. Hæc scribit Theophanes in Chronico ad ann. se-
cundum Alex. 473. vulg. æt. 480. Valesius in lib. I.
Observat. Eccles. arbitratu Stephanum Seniore ab Hæ-
reticis interemptum, anno 479. vale etiam not. ejus in
cap. 16. hujus lib.

4 **Καὶ τὸν Αἰλίον**] Liberatus in Breviario cap. 16. ait,
Timotheum Aelium, præ metu Zenonis, veneno mor-
tem sibi conscivisse. *W. Lewis.*

5 **Ὁ Μογγόν**] Diaconus fuit Ecclesie Alexandrinæ, Euty-
chianus, Timothei Aelii assiduus sectator. Vir nequam,
& olim depositus, ab uno Episcopo heretica deposito con-
secratur anno 479. *Calanus. Pagi.* Vid. Val. not. ult. in
cap. 20. hujus lib.

μ.τ.λ.

um vero successorem Proterii, qui ob seditionem populi tunc Canopi debebat, revocavit. Timotheus igitur Imperatoris iussu sedem suam recuperavit.

CAPUT XII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

De Joanne qui Episcopatum Alexandria post Timotheum gubernavit. Quomodo cum Zenone tanquam perjurum ejecit, & Petro Mongus eandem sedem restituit.

μετὰ Προτέριον ἀνακαλύψαι, ἐν τῇ Καινῇ δια-
πνα εἶσιν ἔδῃμεν διάγναι· καὶ ὁ μὲν Τιμόθεος πρὶς
τῷ βασιλεὺς κελύμασι τὸ κλῆρον κατέκληρε θρόνον.

JOANNES vero presbyter & Oeconomus venerabilis Ecclesiae sancti Joannis Praecursoris & Baptista, consilio quorundam Alexandrinorum, Legatus missus est Constantinopolim, petiturus à Principe, ut si forte Episcopus ipsorum è vivis abiisset, liceret civibus Alexandrinis eum quem velent Episcopum eligere. Hic tamen, sicuti Zacharias scribit, Episcopatum sibi ipse ambire ab Imperatore deprehensus est. Cumque se jurejurando obstrinxisset, nunquam se Alexandrinam sedem affectaturum esse, in patriam reversus est. Imperator vero lege lata sanxit, ut post mortem Timothei is esset Episcopus, quem Clerus & Populus suffragiis suis elegissent. Haud multo post mortuo Timotheo, idem Joannes data pecunia, ut ab eodem Zacharia relatum est, & jurejurando quo se apud Principem obstrinxerat contempto, E-

Περὶ Ἰωάννη τοῦ μὲν Τιμόθεον τῆς Ἀλεξανδρίας
τοὺς οἴκους καθ' ἑαυτὸν, ὅπως τε τοῦτοι ὁ
Ζήνων ὡς ὁμοιωμένην ἀπελάυνει, Πέτρου δὲ
τῷ Μόγγῳ τὴν Ἀλεξανδρίαν ἐσχεύεται.

ΕΚ βουλῆς δὲ αὐτοῦ, Ἰωάννης προσδύτης τῶν
οἰκιστῶν πεισγμένος τὸν σιδήσιμον τὰς τῶν
ἀγίου πατρὶν καὶ βαπτιστῶν Ἰωάννου, τὴν βα-
σιλείας καταλαμύει, προσδύτης ὡς εἰ συμβῇ τὸ
ἐπίσκοπον ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν, ἐξόν ἢ τοῖς
τὴν Ἀλεξάνδρειν οἰκοῦσι παρὰ βλάβειν πρὸς
θρόνον ὃν αὐτὸς ἐθέλοιεν. ὅς ἑαυτὸς μὲν τὴν
σκοπὴν, ὡς Ζαχαρίας φησὶ, ἐφ' ἑαυτὴν ὑπὸ τῷ
βασιλεὺς. καὶ ὅρκους ὑποχρῶν μὴ ποτε τῇ τῆς
Ἀλεξανδρίας ἐπιζητήσει θρόνον, ἀλλὰ τὴν οἰκίαν
ἐπαρξέσθαι. καὶ θεοσπίζει γὰρ βασιλεὺς, μετὰ
πληθύνῃ Τιμόθειον, ἐκείνῳ ἐπίσκοπον γενέσθαι ὃν
αὐτὸς κληρὸς καὶ τὸ κοινὸν ψηφίσουσιντο. Οὐκ εἰς μα-
κρὸν δὲ πλεονέχουσιν τοῦ Τιμόθου, ὁ Ἰωάννης
χρήματα δίδους, ὡς τῷ αὐτῷ Ζαχαρίᾳ γέγραπται,
καὶ εἰς τὰ ὁμοιωμένα τῷ βασιλεὺς ἀλογίσαι, εἰς

VALESII ANNOTATIONES.

sua auctoritate, inconsulto Imperatore id fecerant: cum prioris esset ob magnitudinem urbis Alexandriae, ut Episcopus Alexandrinus non nisi consulto prius Imperatore, eligeretur, Praeterea sede non vacante, sed superflite adhuc Timotheo Salophaciolo, ipsi alium Episcopum ordinare praesumpserant. Quo facto seditiones & discordiae quae morte Timothei Auri sopita esse videbantur, denovo reerudelebant. Has ob causas, Episcopi illi capitali supplicio potius afficiendi erant quam Mongus. Neutrum tamen verum esse existimo. Mongus enim exilio dumtaxat multatus est. Episcopi vero qui illum ordinaverant, ab Anthemio Augustali puniri iussi sunt, ut scribit Liberatus in Breviario capite xv.

1. [Εὐαγγ. δὲ ἰών] Assentior Christophorono & Savilio, qui εὐαγγ. emendarunt: quam emendationem confirmat etiam Nicephorus & codex Teller. Ceterum Liberatus in Breviario capite decimo sexto longe alia de causa Joannem Oeconomum missum fuisse dicit Constantinopolim. Ait enim Timotheum Salofaciolum, eum Episcopalem sedem decreto Zenonis Aug. recuperasset, misisse Clericos quosdam Constantinopolim, inter quos erat Joannes Oeconomus, qui gratias agerent Imperatori ob ipsius restitutionem. Simul autem petierunt ab Imperatore, ut si quid Timotheo humanitus contigisset, non alius quam Catholicus in ejus locum subrogaretur à clero & populo Alexandrino, ut habetur in gestis de nomine Acacii. Quod quidem Zeno consultus Salofacioli respondens, scripta ad clero Alexandrinum epistola fieri mandavit, ut testatur Felix in epistola prima ad Acacium. & Gelasius in gestis de nomine Acacii. Porro in Manuscripto codice Florentino ad marginem leguntur haec verba: ἐπὶ Ἰωάννη τοῦ Τιμόθου. Certe Joannes hic Tabenneliota dicitur etiam à Theophane in Chronico, eo quod monachus fuisset in cenobio Tabennensium apud Canopum, ubi etiam Timotheus Salophaciolo olim monasticam vitam ad disciplinam excoluerat, ut scribit Theophanes.

2. Οἰκιστῶν πεισγμένος τὸν κοινὸν Ἰωάννου] Victor Tunonensis in Chronico, & Liberatus in Breviario, Joannem hunc simpliciter oeconomum appellant. In gestis autem de nomine Acacii, oconomus Timothei Catholicus dicitur. Cur ergo Evagrius hoc loco, seu potius Za-

charias (ex eo enim desumpsit Evagrius) Joannem Oeconomum fuisse dicit Ecclesiae sancti Joannis? Neque enim hujus tantum Ecclesiae erat oconomus: sed omnium Ecclesiarum quae erant sub Episcopo urbis Alexandriae, redditus ac pecunias administrabat, ut docet Liberatus in capite decimo sexto his verbis: *Idcirco Joannes eo oconomus amicus factus est illis magistro: qui cum reliquis defendens Alexandriam. Eademque est iterum oconomus habens causas omnium Ecclesiarum.* Scribendum puto, *habens causas omnium Ecclesiarum.* Quam emendationem confirmant sequentia Liberati verba, quae sic habent: *Qui multa & pretiosa Xenia duxit illis magistro, &c.* An dicendum est, Ecclesiam S. Joannis Baptista fuisse tuoc maximam Ecclesiam Alexandriae? Olim quidem majore Ecclesia Alexandriae Caesarea dicebatur, ut ad Socratem observavi. Fieri tamen potest, ut Ecclesia S. Joannis quae post destructionem Serapei illic à Theodosio aedificata est, majore Ecclesia extiterit, translata illuc Episcopali sede. De hac S. Joannis Baptista Ecclesia loquitur Ruf. in libro xi. Historiae Ecclesiasticae cap. 27. Nam & in Serapei sepulchro, prophetae adibus compariatis, ex uno latere martyrium, ex altero confurgit Ecclesia. Occasio autem martyrii constituitur unde data sit, dignum arbitror memorare. Subjicit deinde de reliquiis beati Joannis Baptista, tempore S. Athanasii Alexandriae allatis. Quibus postea, everto Serapio, aurea testis, ut Rufini verbis utar, Imperante Theodosio, constructa sunt. Certe in hac Ecclesia S. Joannis, Patriarcha Alexand. Collectas agebat, ut de Dioscoreo docet Theophaues pag. 139.

3. [Εξόν ἢ τοῖς τῇ Ἀλεξανδρίᾳ οἰκοῦσι] Electio igitur Episcoporum adempta fuerat Clero ac populo urbis Alexandriae, & Imperator jus nominandi Alexandriae Episcopi ad se transfulerat, ut ex hoc loco apparet. Quod per vim quidem & contra leges Ecclesiasticas factum fuisse non diffitemur. Non sine causa tamen Principes Romani id juris sibi vindicaverant post eadem Proterii Episcopi Alexandriae, cum urbs Alexandriae suapte nata ad seditiones propensa, in eligendis Episcopis gravissimos subinde motus excitaret.

4. Καὶ εἰς τὰ ὁμοιωμένα τῷ βασιλεὺς ἀλογίσαι] In optinendo codice Florentino scriptum invenio καὶ εἰς τὰ ὁμοιωμένα &c. Porro de hoc Sacramento quo Joannes Tabenneliota scie-

VARIORUM.

2. Ἰωάννης,] Talais, sive Talaisa dictus, Salophaciolo à Catholicis successus anno 481. Ei tamen inter alia objicit Acacius Ep. CP. quod Salophaciolo fuisset ut nomen Dioscori sacris Diptychis infereret.

ἐπίσκοπος

ἐπίσκοποι τῆς Ἀλεξανδρίας ἐπεβάλλεται. ἅψ
ὁ βασιλεὺς γινώσκων, ἐκείνους μὲν ἀπελάττειν κελεύει.
ὑποθήκη δὲ πῶς ἐπὶ τῶν πρὸς τοὺς Ἀλεξαν-
δρίας γράφει, ἡ πρὸς Ἑνωπικὴν ἐκκλησίαν, ἡσπί-
σαι ἀποδοθῆναι Πέτρῳ τὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρίας,
2 ἅψ ἐν τούτῳ καθυποσημύοντο, ὅτι τοὺς τῶν μού-
ρας Προτερίου ἐς κοινότητα δίδουσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Ὡς Πέτρος ὁ Μοῦνης δέχεται τὸ ἐνοπικὸν Ζιζών-
τος, καὶ τοῖς ἀπὸ Προτερίου συνάπτεται.

1 Τὸ αὐτὸν τὴν οἰκονομίαν γινώμην συντιθεμένην
2 Ἀκακίῳ τοῦ τῶν βασιλίδος ἐπισκόπου, Περ-
γάμιος ὑποκομίζων, ὑπαρχὸς τῆς Αἰγύπτου χωρο-
πολίτης ὅστις ἐπὶ τῇ Ἀλεξανδρίᾳ, πρὸς
τὸν Ἰωάννην θύρακον, ἐν τῇ αἰτίᾳ τῶν Πέ-
τρῳ, καὶ πᾶσι δέξασθαι τὴν ἐπὶ τῶν Ζη-
15 νωνος, ἐπὶ τῇ δὲ καὶ τοὺς διεσπασμένους, δέχεται
τοῦτον τὴν ἐρημνίαν ἐπὶ τῶν Ζη-
τωνος, ἐπὶ τῇ δὲ καὶ τοὺς ἀπὸ αἰτίας
δέξασθαι. μετὰ δ' οὖν πᾶσι τῶν δημοτῶν
ἀνὰ τὴν Ἀλεξανδρίαν οὖσης, πάντων τε τῶν κα-
20 λούμενων Ἑνωπικὸν Ζιζώντος ἐπὶ τῶν Ζη-
τωνος, καὶ τοὺς ἐκ τῆς Προτερίου μούρας, καὶ
πᾶσι προσφώνων πρὸς τὸν λαὸν συντάξας ἐπὶ τῇ
ἐκκλησίᾳ, ἀπαγγέλλει τὴν Ζιζώντος ἐπὶ τῶν Ζη-
τωνος, ὡς οὕτως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Τὸ ἐνοπικὸν τῶν Ζιζώντος.

Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Ζιζών, ὁσιώδης, ἰακ-
τὴς, τροπαιῦχος, μέγιστος, ἀεισεβέστερος, Αὐ-
γούστος, τοῖς χριστοῦ Ἀλεξανδρίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ καὶ Λι-
3 βύῳ καὶ Πεντάπολιν ὁμιλοῦσιν ἐπισκόποις καὶ
κληρικοῖς καὶ μοναχοῖς καὶ λαῷ. ὡς οὕτως καὶ οὕτως,

VALESHI ANNOTATIONES.

olim obliuisceretur apud Imperatorem, nunquam scdm A-
lexandrinam consensurum se esse, loquitur Simplicius Pa-
pa in epistola 17. ad Acacium, ita scribens. Cum ite-
secundum consuetudinem uobis talia disponendi transmissis-
mi Principis scripta sunt reddita, quibus memoratum Jo-
annem tanquam peruenit, quod fraternitati quoque tua
non esse dicere innotuit, sacerdotio perhibere iudicatum.
Idem quoque testatur Liberatus in cap. 17.

1 Ταῦτα τῶν οἰκονομῶν] Unitivum scilicet editum Ze-
nonis, quod paulo ante ἐπὶ τῶν Ζητωνος vocavit Evagrius. Et
ἐπὶ τῶν Ζητωνος quidem ideo vocatur ab Evagrion hic & infra.
propterea quod Imperator in eo edicto alloquitur omnes
Clericos & laicos, eosque quasi concionando ad unitatem
amplectendam hortatur instar sacerdotis. οἰκονομία vero
ideo dicitur, quod salubri quadam, ut prima fronte ap-
paret, dispensatione universos Catholicos ad unam can-
demque communicationem invitaret, suppressa Chalcedo-
nensis Synodi mentione. Porro hoc Zenonis edictum da-
tum est anno Christi 482. Trocundo & Severino Cons.
ut scribit Baronius. Idque plane confirmat Victor Tun-
nensis in Chronico Trocundio viro C. Cons. Zenon Imp.

piscopus Alexandriae constituitur. Quod S. p. c.
ubi comperit Imperator, illum quidem ejici V.
præcepit. Quorundam autem suasu, allo-
cutionem scripsit ad Alexandrinos, quam Ep. Alex.
Henoticum appellavit. Jussitque ut Ale-
xandrina sedes Petro restitueretur, dummo-
do ille Henotico suo subscribere, & Pro-
terianos in communionem suscipere volu-
illce.

CAPUT XIII.

Quomodo Petrus Monachus Henoticum Zenonis
amplexus est, & Proterianos se conjunxit.

Hanc dispositionem, consilio Acacii
Regis urbis Episcopi factam, Per-
gamius qui Præfectus Ægypti constitutus
fuerat, secum detulit. Is cum Alexan-
driam appulisset, Joannemque fuga elapsum
esse didicisset, in colloquium venit cum
Petro: suavitque ei, ut Zenonis allocu-
tionem, & eos qui ab ipso dissentiebant,
susceperet. Petrus itaque supra memora-
tam allocutionem suscepit, eique subscri-
psit. Eos vero qui ab ipso dissidebant,
suscepturum se in communionem pollicitus
est. Nec multo post, cum publica festi-
vitas ageretur Alexandriae, & Zenonis He-
noticum omnes communi consensu ample-
cterentur, Petrus Proterianos quoque in
communicationem recepit. Cumque ipse in
Ecclesia allocutionum fecisset ad populum,
Zenonis quoque allocutionem recitavit, quæ
25 sic habet.

CAPUT XIV.

Zenonis Henoticum sive unitivum editum.

IMPERATOR Cæsar Flavius Zeno, pius,
victor, triumphator, maximus, semper
Augustus, Reverendissimis Episcopis & Cle-
ricis ac Monachis & Populis, per Alexan-
driam & per Ægyptum & Libyam ac Pen-
tapolim constitutis. Cum initium & confir-

Eutychiani pœniti erroris scriptus, Acacium Constantinop. E-
pisc. damnatoribus Concilio Chalced. Petro Alexandrino &
Petro Antiocheno Episcopis per henoticum sociatis, eorum
communicationem pollicitus, & cum eis à Catholica fide recedit.
2 Περγάμιος ὑπαρχὸς τῆς Αἰγύπτου] Pergamium non Præ-
fectum Ægypti, sed ducem fuisse scribit Liberatus in cap.
17. Breviar. Acacius, inquit, persuasit Zenoni, ut scriberet
Apollonio Augustali, & Pergamio Duci, ut Joannem ab A-
lexandrina sede, quasi eam contra suum injurandam quod
in regia civitate dedit, arripisset, expellerent, & coopera-
rentur Petro Monacho ut remaneret in sede.

3 Ὁμιλοῦσιν ἑνωπικῶν] Facundus Hermianensis in
lib. 12. hoc Zenonis edictum citans ἐπὶ τῶν Ζητωνος legit. Sic
enim habet. Flavius Zeno Pius, victor, triumphator, ma-
ximus, semper Augustus, orthodoxi Episcopi, Archimandri-
tis & populi, per Alexandriam, & per Ægyptum & Pen-
tapolim & Libyam constitutis. Arguit deinde Facundus
vocem illam orthodoxis, eamque pluribus verbis exigi-
tat, quod Imperator Acephalos hæreticos Orthodoxorum
nomine afficere veritus non esset. Porro hoc Zenonis
edictum promulgatum est anno Christi 482. ut scribit
Baronius.

VARIORUM.

2 Τῶν τῶν μούρας Προτερίου] Proterius Petrum, dum Ecclesiæ Alexandrinæ Diaconus fuit, anno 453, ob Eutychianismi
studium damnaverat & deposuerat.

SÆC. ceritis, tum Domini & Servatoris ac Dei
V. nostri Jesu Christi benevolentiam vobis
conciliabitis, tum à nostra Majestate maxi-
mam laudem referetis. His perlectis, Ale-
xandrini omnes sanctæ Catholicæ & Apo-
stolicæ Ecclesiæ se se adunarunt.

τῷ διαπέτεν ὁ Σατῆρος ὁ Θεὸς ἡμεῖς Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ διέμεναν πρὸς ἑαυτοὺς ἐφελκίσσῃ, καὶ πρὸς τὴν
ἡμετέραν βασιλείαν ἐπανεισήσαοσι. ἡ τῷ πατρὶ ἀντιπα-
σμένον, ποιῶντο μὴ πάντες οἱ τῆς Ἀλεξανδρίας τῆς
ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας.

CAPUT XV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

*Quomodo Joannes Alexandria Episcopus Ro-
mam veniens, persuasit Simplicio ut ad Ze-
nonem scriberet de iis qua acciderant: &
quid Zeno rescripserit.*

Ὡς Ἰωάννης ὁ Ἀλεξανδρίας κατελθὼν εἰς Ῥώμην,
πειθὴ Συμπλίκιον πρὸς Ζήνωνα πρὸς τὸ συμβά-
ναι γράψαι Ζήνωνι.

JOANNES vero cujus supra mentionem
fecimus, cum fugisset ex urbe Alexan-
dria, Romam se contulit, & ibi maximas
excitavit turbas, asserens quidem se ob
Leonis decretorum & Chalcedonenlis sy-
nodi defensionem sua sede exturbatum esse;
alium vero substitutum, qui iisdem de-
cretis adversaretur. Quibus commotus cum
esset Simplicius Episcopus senioris Romæ,
& his de rebus ad Zenonem Imperatorem
scripsisset, rescripsit Zeno, Joannem accu-
sans perjurii, nec ullam aliam ob causam
cum Episcopatu expulsum fuisse.

*Simplicius
Ep. Rom.*

Ο δὲ καὶ Ἰωάννης ὁ πρὸς τὸν ἐμὴν ἐλθὼν, τὴν
Ἀλεξανδρίαν περὶ τὴν τῶν ἀρχαιοτέρων
ἡμετέραν βασιλείαν Ῥώμην καὶ διατάραξαι, φάσκων ἰ-
σχυρῶς τὸν Λέοντος δόγμα καὶ τῆς ἐν Καλχηδὼν συ-
νόδου, τῇ οὐκ αἰσθητῶς ἐκπεπαισμένην θρόνον ἔτι
ἀντισταθῆναι, ἀντίπαλον τῷ τύπῳ καθιστάτω. πρὸς
τὸν ταραχθέντα Συμπλίκιον τῷ τῆς πρεσβυτε-
ρας Ῥώμης ἐπισκόπῳ, καὶ πρὸς βασιλέα Ζήνωνα
γράφαντος, ἀπεγράψαι ὁ Ζήνων, ὁποροῦναι τῷ
Ἰωάννῃ ἐγκαλεῖν, καὶ ὅς τούτου χάριν τὸν ἐπισκο-
ποῦντος, ὃ δὲ ἔτι ἀπαλλάξῃ.

CAPUT XVI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ'.

*De Calendione Antiochie Episcopo, utque exilio
dammatus sit ob amicitiam quam cum Illo
& Leontio habuisse credebatur. Item quo-
modo Petrus Fullo Petro Monacho & E-
piscopo Constantinopolis ac Hierosolymorum
sociatus fuerit.*

Περὶ Καλαιδίονος τῆς Ἀντιοχείας, καὶ ὅτι ἐξορία
καταδικάσθαι αὐτὸν τὸν πρὸς Ἰλλοιον καὶ Λι-
όντιον ὑποσηβῶσαν Φιλίαν, καὶ ὅς Πέτρος ὁ
κλαυθρὸς ἠγάθη τῷ Μογγῷ, καὶ τῷ Κωνσταντι-
νούπολις, καὶ τῷ Ἱεροσολύμοις.

SED & Calendio Episcopus Antiochiæ,
litteras scripsit ad Zenonem Imperato-
rem, & ad Acacium Constantinopolita-
num Episcopum, quibus Petrum adule-
rum vocabat: asserens eum, cum esset A-
lexandriæ, Chalcedonensem synodum pu-
blice anathematizasse. verum Calendio ali-

*Calendio
exulat.*

Καλαιδίον δὲ ὁ Ἀντιοχείας πρὸς τὸν γράσαντα
τῷ βασιλεῖ Ζήνωνι, Ἀλακίῳ τε τῷ Κων-
σταντινουπόλεως πρὸς τὸν πρὸς Πέτρον
ἀπικαλεῖν λέγων, ὅς τινος ἐν Καλχηδὼν συνόδου
ἀνατεμεμένον ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρίας γινόμενος. ὅς

VALESI ANNOTATIONES.

¹ Καταδικάσθαι τὸν αὐτὸν] Liberatus in Breviario c. 18.
ait Joannem pulsum Alexandrina sede, primum quidem
Antiochiam venisse: postea vero acceptis à Calendione
Antiocheno Patriarcha intercessionis litteris, Romam ve-
nisse, & Romanum Pontificem Simplicium appellasse, sic-
ut & beatus fecerat Athanasius. In gestis autem de no-
mine Acacii quæ à Gelasio Papa conscriptæ esse existi-
mus, suffragium duntaxat Romanæ Ecclesiæ, quemadmo-
dum prædecessores ejus fecerant, dicitur expetisse. Quod
quidem verius puto. Nec enim ab ullo Ecclesiastico ju-

dicio ad Simplicium provocavit Joannes, quippe qui non
synodali sententia, sed per vim ex propria sede expulsus
fuisse: Nec libellum obtulit Simplicio Papæ, sed felici
eius successoris, ut postea videbimus.

² Μογγὸν τὸν Πέτρον ἀπικαλεῖν] Sic etiam Simplicius Pa-
pæ in Epistola ad Acacium, appellat Petrum Monachum,
ut testis est Liberatus in Breviario cap. 18. Et quod
scilicet superstitis Timotheo Salophaciolo qui legitime fu-
erat ordinatus, Alexandrinam Ecclesiam invasisset.

VARIANTORUM.

³ Τῷ πατρὶ ἀντιπαρσμένον] Ecclesia Catholica Zenonis He-
noticum non diserte damnavit, tum ne ipsius suum
exacerbaret, & graviora inde Schismata & mala oriren-
tur, quorum difficilior esset sanatio: tum quia Zeno Sy-
nodum Chalcedonensem diserte non damnavit, nec hæ-
resin ullam adstruxit Henotico suo: imo damnavit Eu-
tychianum dogma, & aliunde privatis litteris ad Pontifi-
ces Romanos datis Synodum Chalcedonensem professus est.
Natalis quidem Alexander in parte prima Seculi V.
cap. 3. & in Dissert. XVIII. tam ex ipsius Henotici ver-
bis, quam ex Epistola Zenonis ad Felicem Papam, cujus
fragmentum refert Evagrius, cap. 20. hujus lib. illud nul-
lam hæresin continere ostendit. Causæ tamen Fidei no-
cuit, fovitque hæresin, silendo tum de sancti Leonis E-

pistola, tum de Synodi Chalcedonenlis definitione. tum
denique de his vocabulis, ex ἀκαθία, & ex ἀκαθία πα-
ται, quæ Catholicæ fidei contra Eutychianam perfidiam
nota singularis erat. Hinc Facundus Hermiacensis in He-
noticum prolixè invehitur, Lib. XII. cap. 4.

⁴ Συμπλίκιος] Simplicius successit etiam Hiero P. Rom.
Hierus quem successit S. Leoni die duodecima mensis
Novembris anni 461. die septimo post Leonis mortem.
Seditque Hierus annos sex, menses tres, dies decem. Ot-
it die 21. mensis Februarii anni 468. cessavitque sedes
dies quatuor. Tum vero ordinatus est Sanctus Simplicius
die vicesima quinta ejusdem mensis Februarii, juxta
calculum Ant. Pagi, Sedique usque ad dem secundum
mensis Martii anni 483.

ὁ γράφει

1 ὕπερον τὸν ἐς Ὀζισμὸν οὐκ ἔχοντα χατακρίνεται, ἀμύ-
2 ναι νομοθετῶν Ἰλλου καὶ Λεοντίου καὶ Παμπρε-
πίου πρὸς τὸν κατὰ Ζήνωνος τυραννίδα. Πέτρος
3 δὲ ὁ κληρικός, ὁ ἐκ τῆς Καλαδίωνος καὶ Στεφά-
νου, ὡς μὴ λείπεται, τὸν ἴδιον ἀπεκλήθη θρόνον
4 ὅς καὶ τῷ Ἐνωτικῷ Ζήνωνος καθυποσημήνατο, ὃς
5 συνοδικαῖς δὲ πρῶτον τὸν Ἰ. Ἀλιζανδρίαν ἐχρή-
6 σατο. ἡγάθη δὲ τούτῳ ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως
πρωτοπρεσβύτερος Ἀκάκιος καὶ Μαρτύριος δὲ ὁ Ἱερο-
λύμων ἐπίσκοπος, συνοδικαῖς πρὸς τὸν Πέτρον
7 ἐχρήσατο συλλαβαῖς. μετὰ ταῦτά τινες τῆς
Πέτρου κληρικῆς αὐτοὺς ἀπέκριναν ὡς οὐκ ἔχοντες
τὸν Πέτρον τὸν ἐκ Καλαδίωνος συνοδὸν ἀναφανδὸν
ἀναθεματίσαι. ὅθεν ἐς Ἀκάκιον ἐλθὼν τὸν Κων-
σταντινουπόλεως συνελθόντες. πέμψαντες πενήντ' ἄνδρας

quanto post Oasim in exilium relegatus est, S. C. V.
eo quod Illi & Leontii ac Pampropi qui ad-
versus Zenonem tyrannidem sumplerant, par-
tes fuisse existimaretur. Petrus autem co-
gnomento Fullo, qui ante Calendionem ac
Stephanum, ut jam dixi. Episcopus fuerat
Antiochiæ, sedem suam recuperavit. Qui
quidem & Zenonis Henotico subscripsit, &
synodicas literas dedit ad Petrum Alexan-
driæ urbis Episcopum. Cum eodem Pe-
tro Alexandriæ Episcopo Acacius quoque
Constantinopolitanus Episcopus communio-
nem iniit. Sed & Martyrius Episcopus
Hierosolymorum ad eundem Petrum syno-
dicas suas misit. Postea tamen quidam à
communione Petri se se abjunxerunt: at-
que exinde Petrus Chalcedonensem syno-
dum publice anathematizavit. Quæ res
cum nuntiata esset Acacio Constantinopo-
leos Episcopo, non mediocriter eum con-
turbavit. Missi sunt igitur ab Acacio,

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἀμύνη νομοθετῶν ἄλλων] Hunc prætextum fuisse con-
demnandi Calendionis testatur Liberatus in Breviario cap.
18. Vera autem causa cur damnatus fuerit ac depositus.
hæc erat, quod synodum Chalcedonensem defenderet, nec
Zenonis edictum acquiesceret. Verba Liberati sunt hæc.
Interem Calendionem Archiepiscopum Antiochenum deponimus. Ac-
cusatus in aperto iniquitatem indicatam principi, missus po-
pulum in rebellionem cum illis. La:enter autem quia se non
suffragaretur. Et à Felice Papa, & Joanne communione. Ge-
lasius quoque in Epistola 13. ad Dardanios ait, Calendionem
idcirco à Zenone pulsum fuisse, quod ejus nomen è Dipty-
chis sustulisset, substituto in ejus locum Leonii nomine.

2 Ἰλλου] In manuscripto codice Florentino & Telleri-
ano scriptum invenio Ἰλλου. Hic est Illus, natione Isau-
rus, dignitate Magister officiorum, ut ait Marcellinus in
Chronico: qui cum apud Imperatorem plurimum valui-
isset, tandem nescio quas ob causas ei infensus, Tyranni-
dem in Oriente attripuit una cum Leontio, anno Christi
484. ut scribit Marcellinus, seu potius 483. ut recte Ba-
ronius observavit. Porro hic Illus è Candido Isaurο
& à Damascio in vita Isidori Philosophi Ἰλλους semper
vocatur cum accentu in ultima. Ita etiam scribitur a-
pod Suidam. Ἰλλου, inquit, ὁνομαζόμενος, ὃς ὁ μέγιστος
Ζήνωνος, ὁ καὶ Ἰλλους. ἔργον δὲ Ἰλλου τοῦ Φηρίου ἀσπίδα
ἐπὶ διδύμου ἔχον. Sic legendus est ille Suidæ locus.

3 Πρὸ Καλαδίωνος] Hic Stephanus] Petrus Fullo paulo
post reditum Zenonis Augusti, ex Antiochena sede deje-
ctus est anno post Consulatum Basilii & Armatii. Ejus
sedem Joannes quidam quem Petrus Aramix ordinavit
Episcopum, invasit, ut supra notavi. Quo dejecto, Ori-
entalis synodus Stephanum ordinavit, ut scribit Theo-
phanes in Chronico. Hic cum Antiochenam sedem anni
circiter spatio gubernasset, ab hæreticis in Ecclesia crude-
lissimo necatus est anno Christi 479. post Consulatum
Illi viri Clarissimi, ut ex Epistola Simplicii Papæ recte
observavit Baronius. Quam ob eadem graviter commo-
tus Zeno, misit Antiochiam qui hoc facinus vindicarent,
& in auctores seditionis animadverterent. Quin etiam
ad vitandos tumultus, mandavit Acacio Constantinopoli-
tano Episcopo, ut Antiochenum Antistitem in urbe regia
ordinaret. Idque factum pacis Ecclesiasticæ causa, tam
Imperator, quam Acacius apud Simplicium Papam excu-
savit, polliceri ordinationem Antiocheni Antistitis juxta
Canonum præcepta à Compromissibus Episcopis post
hæc esse faciendam. Ordinatus est igitur ab Acacio Ste-
phanus Junior, qui cum tres annos sedisset, in ejus lo-
cum Calendionem ab Orientali synodo creatus est Episcopus
Theodoro & Severino Const. anno Christi 481. ut ex e-
pistola Simplicii Papæ doctè observavit Baronius. Theo-
phanes eundem Calendionem ab Acacio ordinatum esse
scribit Constantinopoli, jussu Zenonis Imperatoris. Theo-
phanis sententiam confirmare videtur Candidus in libro
tertio historię ita scribens. ὃς Πάτριος τῶ δακρυῶντι τῶς τῶς
Ἀνατολῆς πρῶτος ἐκκλησιαστικῆς. Καλαδίωνος Ζήνωνος ὁ βασιλεὺς
οὗ τὸ ἱερόδοτος Ἀνατολῆς ἀπέκριναν. Id est, quemadmodum
Zeno, dum Petrus ille imperis Orientalis turbaret Ecclesias,
misit Calendionem ut Episcopus esset Antiochiæ. Sed & in
gestis de nomine Acacii discrete scribitur, Calendionem

ab Acacio Constantinop. Episcopo ordinatum fuisse. Sim-
plicius quoque idem dicit in Epistola citata, si verba
attentius expendamus. Quid enim aliud sonant hæc ver-
ba: Antiocheni episcopus quæ ratione ferius fa-
verit indicatum, quatenus minime nos latere poterit, ta-
men & ipse vel synodus ejus indicavit. Quid scilicet non
oportuit fieri, ut faciles excusationi quam necessitas fecit
excusationem, quia quod voluntarium non est, non potest vo-
cari in reatum, &c. Quis enim reatus, quæ necessitas
excusanda fuit apud Simplicium, nisi quod Calendionem
contra leges Ecclesiasticas Constantinopoli ordinaret A-
cacijs. Jam vero quod de Joanne Codonato subjicit
idem Theophanes, qui ab Antiochenis ordinationis
apud Constantinopolem factæ ignarus. Episcopus est or-
dinatus, & quem Calendionem postmodum ad sedem Ty-
riorum transtulit, vereor ne in eo hallucinatus sit. Non
enim Calendionem, sed Acacius Joannem ad Tyrorum Ec-
clesiam transtulit, uti testatur Felix Papa in libello dam-
nationis Acacii, & Gelasius ac Liberatus.

4 Καὶ συνοδικαῖς δὲ πρῶτον] Scribendum est procul du-
bio καὶ συνοδικαῖς δὲ πρῶτον τὸν τῶς Ἀλιζανδρίαν ἐχρή-
σατο. quemadmodum legit Nicephorus. Christophori quoque
tamen & Savilius ad marginem sui codicis emendat πρῶτον
πρῶτον, inepissime. Jam pridem enim Proterius è vivis
excellerat. Certe Petrum Fullonem Petro Mongo com-
municasse constat ex epistulis Gelasii Papæ.

5 Ἠγάθη δὲ τούτῳ] Petro scilicet Mongo. Huic enim,
pullo Joanne Talennetota, communicavit Acacius, &
synodicas ab eo literas accepit & vicissim ad eum misit,
ut docet Liberatus. Cum Petro autem Fullone nunquam
communicavit Acacius: Immo gloriari solebat quod ejus
communione nunquam sociatus fuisset: Cum tamen per
hoc quod Petro Mongo communicabat, qui communi-
cator erat Petri Fullonis, ipse quoque Fulloni commu-
nicaret, ut scribit Gelasius Papa in epistola ad Orientales,
quam primus edidit Jacobus Sirmundus.

6 Τινες τῶς συνοδῶν ἡγουμένους αὐτοὺς ἀπέκριναν] Cur se
isti à communione Petri M. n. g. junxerint, causam non
affert Evagrius. Sed & Liberatus in Breviario cap. 18.
admodum obscure id refert his verbis. Igitur Petrus Mon-
gus ab Abbate Ammonio & Joanne Episcopo Magistro, &
ab Abbate Monachorum inferioris Egypti bella passus,
& seditione ei in Cæsarea Basilica ut dicitur facta, Ana-
thematizatus synodum Chalcedonensem & eundem Papa Lo-
cui. Et hæc fecit, cum jam scripsisset Acacio & Simplicio
quia communicator eorum esset & sanctæ synodi. Et his
ita gestis, abesse sunt quidam à Petri communione, &
Romani nuntiaverunt Papa Romano. Quæ cum sint satis
obscura, ita exponenda esse mihi videntur. Petrus Mon-
gus cum in sedem Alexandrinam pulso Joanne restitutus
esset, primo quidem simulate egit, & synodicas literas ad
Acacium & ad Simplicium misit, quibus se communicato-
rem esse Chalced. synodi affirmabat. Eos quoque qui
erant ex parte Timothei Salophacioli, in communionem
suam admisit, uti testatur Liberatus. Postea vero cum
ob hanc simulationem exagitatus esset ab Eutychianis Mo-
nachis, publice in Ecclesia synodum Chalcedonensem A-
nathematizavit.

VARIORUM.

2 Ἰλλου] Legendum Ἰλλου. W. Lowie

ἰομοίς πρίπιν ὅτι. ἢ ἐπὶ τούτοις εἰς ἄπρον μετὰ πῆ-
δικσαν ἀσύστατοι καὶ τοῦ πρεσβυτέρου χῆρος. πῶς γὰρ
ἀναθεματίζου ἔχοντες τὴν ἐν Καλχηδὼν ἀγίαν
συνοδὸν, ἢ πιστεύοντες ἰδεοποιήσασθαι; ὅτι ἀγνο-
ῦνται δὲ, οὐδὲ λήληθε τὴν ὑμῶν Θεοφίλου τῆς
παρ' ἡμῶν λαῶν ὁ ζῆλος, καὶ ἡ ἐλαφρεία, καὶ τῆς
κωπιδέως ἐδελότων μοταζόντων, οἱ πῆτες μελητή-
σαντες ἅμα πᾶσι θελοπᾶκοις τῆς ἐκκλησίας ὑπο-
σκιρτήσαντες, τοὺς λαοὺς ὑποσπᾶν ὀπιχειροῦσι. ἢ
1 αἰφ' ὅτι ὑμετέροις ἐχθρὸν ἔσκεψάμεθα λόγον
θεραπείας ἐχθρόμοις, μηδὲν βλάπτοντα τὴν ἀγίαν
συνοδὸν τὴν ἐν Καλχηδὼν, εἰδότες οὐδὲν κακὸν
ἔχον αὐτῇ πειραγμένων. καὶ τοῖς πειρασμοῖς
2 τῆς ἀπειρώσει καὶ ὑπολογίᾳ, τοὺς ὀπισσωμελ-
3 θήσας ἡμῖν τῷτο λέγει πεποιήσασθαι. καὶ τῷτο
μὲν πολλὰς γνώσεις, ταχέως ἐκώλυσα. γνωρί-
ζω ὅτι τῇ ὑμῶν ἀγνωσίᾳ, ὥς καὶ μέχρι νῦν οὐ
παύονται οἱ τὰ ζῆλῳ σπείροντες αἱ μωαζῶντες,
4 ὅρατα ἐαυτοῖς ἐκταμίζαντες ἡνῶν μοταζέων
ποτὲ μὴ οἰκιστάτων, καὶ φερόμενοι φήμας θρυ-
λουμένης ἀσφόδρου καθ' ἡμῶν, καὶ χτ' τῆς ἐκκλη-
σιαστικῆς τοῦ Χριστοῦ εἰρήνης, ἢ μηδὲν ἡμᾶς συλ-
ροῦντες κλοσικῶς ἢ πρεπόντως τῇ ἀγίᾳ Ἐκκλῆ-
καθολικῇ ἐκκλησίᾳ πρέπει παρεσχευάζοντες τὴν
παρ' ἡμῶν λαοὺς μάλιστα ἄρχας ἡμῶν ἢ φ' πείθε-
25 σθαι ἡμῶν, καὶ θέλουν ποιῶν ὅσα μὴ πρέπει Θεῷ.
πιστεύοντες δὲ ὡς ἡ ὑμῶν ἀγνωσίᾳ διδάξει πάντα
τὸν Θεότατον Δεσπότην τῆς οἰκουμένης, ἢ φε-
σχευάζει, ὥστε τύποι αὐτοῖς φερεσθῆναι φερε-
30 αὐτοῦ γαλιωνήτος, τὸν δόντα φερε τῆς ἐκκλη-
σιαστικῆς εἰρήνης, πρεπόντως Θεῷ τι καὶ βασιλεῖ
ὥστε πάντας ἐν τούτοις κατευιάζω.

est. Deinde ad alterum crimen transiliunt, quod nec verisimile est, & priore illo longe deterius videtur. Quo enim modo sanctam Chalcedonensem Synodum anathematizare potuimus, cui credidimus, & quam confirmavimus? Neque vero ignoras, ut arbitror, nec tuam licet Sanctitatem, quanta sit æmulatio ac levitas populorum nostrorum, & monachorum novis rebus studendum. Qui conjuratione facta cum quibusdam malevolis hominibus qui ab Ecclesia recesserunt, populum secum avellere conantur. At nos precationibus vestris adjuti, rationem excogitavimus quæ huic malo morderetur; nec sanctam Chalcedonensem Synodum ullatenus offenderet; quippe qui sciamus, nihil in ea novi gestum esse. Atque ut persuaderemus & satisfaceremus simplicioribus, curavimus ut idem diceretur ab iis qui una nobiscum conventus agunt. Atque id quidem, cum totus eo incubuissem, celeriter compressi. Cæterum Sanctitatem tuam certior facio, ne nunc quidem cessare monachos, qui zizania ferunt, sibi-que quosdam, qui nunquam monasteria incoluerunt, tanquam seditionis instrumenta adiungunt; & hac illac discursantes, varios rumores contra nos & contra pacem Ecclesiæ Christi disseminare. Nec permittunt ut quidquam regulariter, & prout decet, in sancta Dei Ecclesia geramus: id agentes, ut populus qui nobis commissus est, imperet potius quam obediat nobis. Omnia denique moluntur quæ Deo indigna sunt. Verum Sanctitatem vestram sacratissimo Imperatori cuncta suggesturam esse confidimus, perfecturamque, ut ab illius clementia competens forma istis tribuatur, pro Ecclesiastica pace, quæ Deo & Imperatore digna est: adeo ut omnes iis quæ statuta fuerint, acquiescant.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἐσκεψάμεθα λόγον] Varie hunc locum exposuerunt interpretes. Nam Musculus quidem ita vertit. *Libellum considerato consuevit, mali hominis medelam habuerunt.* Christophorionus autem hoc modo. *Litteras hæc excogitavimus, quæ huic malo remedium sint.* Joannes vero Langus, Nicephori Interpreter ita transulit. *Et deliberata, rationem quæ morderi malo impetenti possit, invenimus.* Ex his tribus interpretationibus, secunda quidem penitus reprobanda est: prima autem ac tertia ferri possunt. Commodius tamen mihi videtur, λόγον orationem interpretari, seu sermonem ad populum, quem Petrus habuit in Ecclesia tunc cum acta Ecclesiastica consilii jussit coram Legatis Acacii, de quibus supra locutus est Evagrius.

2 Τοῖς ὀπισσωμελῶσι ὑμῶν] Joannes Langus hunc locum ita vertit. *Fecimus ut ab iis qui nobiscum conventus agunt, ista dicerentur.* Musculus vero sic interpretatur. *Eos qui ad nos venerunt, hoc idem dicere fecimus.* Christophorioni autem interpretatio sic habet: *Tunc ut illi qui nobiscum una accerserantur, pro defensione idem ipsum dicerent, offerimus.* Verbum igitur ὀπισσωμελῶσι nihil aliud significare existimavimus, quam *subsecutus.* Ego vero per vocem ὀπισσωμελῶσι intelligi puto Clericos & laicos partis Timothei Salofacioli, qui aggregati erant Petro Monge jussu Zenonis Augusti. Nam Imperator Zeno suavis & confilio Acacii, scripserat Apollonio Augustali & Pergamio Duci, ut pellerent quidem Joannem Talaiam, inthroniza-

rent autem Petrum, suscipientem Henoticon & Clericos Timothei Catholici, ut scribit Liberatus in Breviario, cap. 18. Scripserat etiam Zeno litteras ad Petrum Mongum, quibus ei mandabat, ut clericos partis Timothei ipsi consentientes susciperet, quemadmodum idem Liberatus affirmat his verbis. *Et quidem Petrus inthronizatur ab omnibus. Scriptum est ab Imperatore, ut consentientes susciperet eos qui erant à parte Timothei Catholici.* Id est, tam Clericos, quam laicos, qui Zenonis edicto consentire voluissent. Hos igitur, cum Ecclesiastica acta conficeret Petrus Mongus, quibus Acacio probaret se Chalcedonensem Synodum nunquam damnasse, testes adhibuit, fecitque ut testimonio suo confirmarent, Chalcedonensem Synodum nunquam à Petro fuisse damnatam. Eorum porro testimonium fide dignum videbatur, eo quod fuissent ex parte Timothei Catholici, qui Synodum Chalcedonensem perpetuo defenderat. Vide caput 16. in fine, ex quo hæc intelligenda sunt. De iisdem loquitur Felix Papa in sententia damnationis adversus Acacium, ubi ait: *Quid enim sunt alius, qui post obitum sancti memorie Timothei, ad Ecclesiam sub Petro redeunt, &c.*

3 Καὶ τῷτο μὲν] Id est, crimen illud quod à malevolis quibusdam mihi obijciebatur: Chalcedonensem scilicet Synodum à me rejici atque damnari.

4 Τοῖς μοταζέων] Jampridem viri docti μοταζέων emendarunt, quomodo etiam legitur apud Nicephorum.

Quomodo Joannes Alexandrinus Episcopus Felici Papæ persuaserit, ut depositionis libellum mitteret Acacio Constantinopolitano.

Ὅπως Ἰωάννης ὁ Ἀλεξανδρείας πῶς φίλῃ τῷ Πάπῃ Ῥώμης καθάρειν Ἀκακίῳ τῷ Κωνσταντινουπόλει πέμψαι.

INTEREA Joannes qui Romam confugerat, Felicem Romanæ urbis Episcopum qui Simplicio successerat, de rebus à Petro gestis assidue interpellare non cessabat. Tandemque ei persuasit, sicut à Zacharia proditum est, ut sententiam depositionis mitteret ad Acacium, eo quod Petro communicaret. Cui quidem sententiæ, ut quæ non ex præscripto canonum lata esset; tradita enim est Acacio à quibusdam monachis Acaemitenfis ut vocant monasterii; non acquievit Acacius. Atque hæc quidem scripta sunt à Zacharia in hunc modum. Porro Zacharias nihil eorum quæ tunc gesta sunt, explorate cognitum habuisse mihi videtur, sed ea dumtaxat quæ auditione acceperat, mutila atque imperfecta nobis retulisse. Ego vero totius rei seriem accurate exponam. Cum libelli à Joanne Felici porrecti essent adversus

Ο δὲ Ἰωάννης ὁ ἐν Ῥώμῃ πεφύγως, * φίλῃ καὶ τῷ Σιμπλίῳ τῆς Ῥώμης ἐπίσκοπῳ παρὶν ὧν αὐτῷ τῷ Πέτρῳ γινώσκοντι, καὶ πείθει, ὡς Ζαχαρίας λέγει, καθάρειν καὶ Ἀκακίῳ ἀφ' ἐπιμνήσεως παρὰ τῷ αὐτῷ φίλῃ. **Ι**σχυρὸς δ' ὡς Πέτρον ἵστα κατανύσσας, ὅτι ὁ ἀκασιγῶς γινώσκοντι, καθὼς ἐξήρηται τῷ αὐτῷ Ζαχαρίῳ ὅτι διδόντας γὰρ ἔνοι τ' ἐν τῇ μοίῃ τῇ ἀκοιμήτῳ καλουμένῳ τὸν μοιαδικὸν μεπόντες εἶσι, ὁ Ἀκάκιος ὁ προσήκατο. ἐν ταῦτα μὲν Ζαχαρίας γέγραπται. δοκεῖ δέ μοι μὲν τῷ ἐπὶ τῷτο πραχθέντι εἶδέναι· μὲν δὲ ἀκούειν ἡρωτικῶς ἐμὲν ἀφ' ἡρώσεως. ἐγὼ δὲ τῷ γινώσκοντι τῇ ἀκρίβειᾳ ἔρχομαι λέξων. * λιγίλλων ὅτι διδο- **2** μὲν ὡς Ἰωάννου τῷ φίλῃ καὶ Ἀκακίῳ, ὡς

VALESII ANNOTATIONES.

[Ὁ δὲ ἀκασιγῶς γινώσκοντι] In damnatione ac depositione Acacii, duo maxime reprehendebant Græci. Primum quod in Synodo damnatus ac depositus non fuisset: sed solus Felix Papa nomen suum sententiæ depositionis præfixisset. Alterum, quod nec convictus, nec discussus juxta Ecclesiasticas regulas, damnationis sententiam excepisset. Priori quidem objectioni ita respondebat Romani: non opus fuisse nova Synodo ad condemnandum Acacium. Omnes enim sectatores & communicatores hæreticorum, qui speciali sententia olim condemnati sunt, simul cum eisdem hæreticis damnatos intelligi. Ita Gelasius Papa in epistola ad Orientales, quam primus edidit Jacobus Hermannus, in gestis de nomine Acacii. Scio quid respondeat Baronius ad annum Christi 484. cap. 21. Gelasium scilicet loqui de Oecumenica Synodo. Sed pace ejus dixerim, hæc responsio non satisfacit. Neque enim Græci in hoc negotio discrimen ullum faciebant inter generale ac particulare Concilium. Sed generaliter affirmabant, Acacium nulla in Synodo specialiter ob ipsum congregata fuisse damnatum. Sic enim scribit Gelasius Papa in epistola supra memorata, Orientales alloquens his verbis. *An de uno dolet Acacio, quod speciali Synodo non fuerit consultatus; cum proprium crimen suis literis ipse detexerit, nec avari debuerit jam sponte confessus; & de tantis Pontificibus Catholicis non dolet sine ulla discussione scissus.* Fatetur ingenue Gelasius Papa, Acacium in nulla speciali Synodo convictum atque auditum fuisse. Certe ex duabus Synodis Romanis, in quibus damnatus est Acacius, neutra ipsius causa congregata est. Sed prior quidem ob Vnalem ac Misenum Legatos sedis Apostolicæ collecta est: in qua Vitalis quidem ac Misenus damnati: Petrus vero Alexandrinus & Acacius, perstricti tantum obiter ac notati, ut docet Evagrius paulo infra. Posterior vero, causa Antiochenæ Ecclesiæ collecta est eodem anno, ut docet Felix Papa in Epistola synodica ad universos Presbyteros & Archimandritas Constantinopoli & per Bithyniam consistentes. Qua in Synodo Petrus quidem Antiochenus præcipue, ac peremptorie damnatus est; qui pulso Calendione sedem Antiochenam invaserat. Petrus vero Alexandrinus, & Acacius Constantinopolitanus, ut socii & communicatores ejusdem Petri damnati sunt, ut subscriptio eidem Epistolæ subiecta declarat. *Candidus Tiburtinus trionensis Episcopus, Petrus Alexandrinus Ecclesiæ persuasit.* & *Acacio quondam Ecclesiæ Constantinopoli, nomen etiam Petrus Antiochenus, ab Episcopali Christianorum numero olim jure & merito segregatus,*

omnibusque sequacibus eorum, sequens auctoritatem sedis Apostolicæ, omnino posuerunt, juxta Ecclesiæ statum, Catholicæ deliberationis prolatam, apostolicam auctoritatem subscrispsit, &c. Quod vero Felicem Papam, solum ei sententiæ nomen suum præfixisse querebatur Græci, huic objectioni ita respondet Felix in Epistola supra citata, his verbis. *Unde nunc causa Antiochenæ Ecclesiæ apud D. Petrum Apostolum collata, rursus dilectioni vestra potest quæ semper apud nos obtinuit, perpetuam indicare.* Quoties iuxta Italiam præter Ecclesiasticas causas præcipue huius colliguntur Domini Sacerdotum, consuetudo tenentur, ut successor Trasilum sedis Apostolicæ, ex persona eandem tamen Italia Sacerdotum, juxta sollicitudinem sibi Ecclesiæ omnino compromittent, eandem consuevit. Item ante Felicem dixerat Julius Papa in Epistola ad Orientales, quam refert Athanasius in Apologético. Jam vero quod spectat ad secundam objectionem Orientalium, de Acacio sine ulla discussione damnato, satis responsum est à Gelasio Papa in Epistola ad Orientales, cujus verba supra protulimus.

[Ὁ δὲ ἀκασιγῶς γινώσκοντι τῷ φίλῃ] Jam quidem antea Joannes Tabennesiota, cum ex sede sua dejectus fuisset, Romam veniens, Simplicium Papam appellaverat. Libellum tamen ei non obtulit, sed tantum suavit, ut pro sua causa ad Acacium scriberet. Quod quidem prompto ac libenti animo fecit Simplicius Papa. Acacius vero, acceptis Simplicii literis respondit, se Joannem quidem Episcopum Alexandriæ minime agnosceret. Petrum vero Monachum in communionem suscepisse jussu Zenonis Augusti. Quibus literis graviter commotus Simplicius scripsit, Acacium non recte neque ordine egisse, qui Petrum communi amborum sententia damnatum, in communionem receperet. Cumque Joannes Simplicio Papæ libellum pararet offerre varia in Acacium crimina continentem, Simplicius interim morte præventus est, antequam Acacius postremis ejus literis responderet, ut scribit Liberatus in Breviario. Sed cum Felix in locum Simplicii subrogatus fuisset, Joannes libellum, quem Simplicio ante paraverat corrigendum, obtulit Felici Papæ. Qui mox per Vitalem ac Misenum Episcopos, libellum citationis misit ad Acacium, mandans ut quamprimum Romam veniret, coram Apostolica sede libello Joannis Episcopi responsurus, ut legitur in petitis de nomine Acacii, & in libello citationis ad Acacium transmissis. Libellus quidem citationis sic incipit: *Episcopalis diligentia communione debitas dilectionis tue, Ecclesiasticum morem secuta, quid respon-*

VARIORUM

[Ὁ δὲ ἀκασιγῶς γινώσκοντι τῷ φίλῃ] Post Simplicii mortem Anastasius ait, sedem vacasse die VI. quod & in variis catalogis nostris legitur: Sed Interpontificium fuisse tantum dictum quinq; recte scripsit Auctor Cluon. Vit.

Pontif. secundum enim Felicem hujus nominis III. natione Romanus, die sexta mensis Martii ordinatum esse, ex ejus sedis duratione constabit. *Anst. Pagi ad ann. 483. n. III.*

ἀσίστως

ἀθέτως Πέτρω κοινωνήσας, καὶ οὕτως ἄκα-
1 ταίως παρ' αὐτοῦ γινομένην, ἐλλοτταί· ὡς
τοῦ Φίληκος ὡς τὸ Ζήνωνα Βιτάλιος καὶ Μισύ-
ἐπίσκοπος ἐφ' ᾧ τὴν ἐκ Καλχιδὸν συνόδον κρατεῖν,
ἀπλάτυναί τε τὸ Πέτρον ἀσείρητον, καὶ Ἀχάκιον
πεμφθῆναι ὡς τὸν Φίληκα, ὡς δὲ Ἰωάννης ὁ
πελλάκις ἐμνήσθημεν ἐν ἀρχῇ, τὰς θύσας παρ-
έχοντα.

Acacium, ut qui illicite Petro communi- S. C. caret, & alia quædam gereret contra sacro- V. rum canonum præscriptum, Felix Vitalem Vitalis & ac Misenum Episcopos ad Zenonem misit, Misenum, poscens ut Chalcedonenſis Synodus sumi- retur, & Petrus tanquam hæreticus exel- leretur: utque Acacius Romam mitteretur, rationem redditurus eorum quæ Joannes, cujus toties mentionem fecimus, ei obji- ciebat.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

CAPUT XIX.

Περὶ Κυρίλλου ἡγουμένου μονῆς Ἀκοιμή-
ται, ὅπως ὡς Ῥώμην ἀπέστειλε ὡς Φίληκά
πας, ἐν ᾧ αὐτὸν ὡς ἐκδίκεσι τὸν το-
μωδὸν κατὰ τὴν πίστιν.

De Cyrillo Præposito monasterii Acemitenſium, quomodo Romam ad Felicem quosdam di- tenebat, incitans illum ut ea quæ adversus fidem commissa erant, ulcisceretur.

2 Πρὶν ἢ δὲ τοῖς τοῖς Φίληκα τὴν βασιλείαν, Κύ-
3 ρίλλος ὁ τὸν ἀκοιμήταιν χαλουργὸν ἡγου-
μενος, ἔλλατο ὡς Φίληκα, καταμεμφομένης τῆς
βραδυτῆος, τηλικούτου καὶ τῆς ὁρῆς πίστεως ἀ-
μαρτυρομένης καὶ γενομένης Φίληκα τοῖς ὡς Μισύον,
μυθὸν πρᾶξαι πρὸς τὸν Κυρίλλον σωτήριον, καὶ
παρ' αὐτῷ τὸ πρᾶξιόν μάθοναι.

SED priusquam isti ad urbem regiam ve-
nissent, Cyrillus Acemitenſium mona-
chorum Præpositus, quosdam cum literis
ad Felicem misit, de ejus cunctatione con-
quiescens, cum tam gravia adversus rectam
fidem committerentur. Felix itaque ad Mi-
senum & collegas ejus scripsit, ne quidquam
agerent, priusquam cum Cyrillo essent collo-
cuti, & ab eo quid agendum esset didicissent.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

CAPUT XX.

Περὶ ὅτι ἔγραψε Φίληκα ὡς Ζήνωνα, καὶ αὐ-
τὸν Ζήνον ὡς Φίληκα.

De iis quæ Felix ad Zenonem, & Zeno ad Felicem scripsit.

4 Ἐγράψαι ὡς αὐτοὺς καὶ ἔτι πρὸς τοῦ Φί-
ληκος ὡς ὑπομνηστικὰ, καὶ πρὸς τὸν Ζήνον
γεγραμμένα ὡς περὶ τῆς ἐκ Καλχιδὸν συνόδου,
2 καὶ τὸν ἐκ Ἀφρικῆς διωγμὸν τοῦ κατὰ Ὀνώριον.
ἐπέστειλε δὲ καὶ πρὸς Ἀχάκιον. πρὸς δὲ τὸν Ζήνον
ἀντίγραφον, μάστιγας τὸν Ἰωάννην αὐτὸν ἀφ' ἑ-
αῖς, δημοσάμην μὲν μὴ μὴ μὴ μὴ παρ-
3 ἐναι ἀφ' τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρίας, παρὰ τῆς
τῆς δὲ, καὶ τὰ ὁμοσμία ἀλογίσαι, πᾶσαν
ἱεροσυλίαν ἐργάσασθαι καὶ Πέτρον δὲ μὴ ἀεσα-
νίζοντα ὑποχειμαδιῶσαι, ἀλλ' αὐτοχειρὰ ὑπο-
γεγραμμένα δέχεσθαι τὴν πίστιν τῆς τριακοντα-
35 διχακτῆς ἁγίας πατέρων τῆς ἐκ Νικαίας συν-
όδου.

SCRIPSIT etiam Felix alias ad eosdem
commonitorias. Literas quoque dedit
ad Zenonem, quibus eum commonebat, tum
de Chalcedonenſi Synodo, tum de persecu-
tione quæ in Africa excitata fuerat ab Hu-
nerico. Scripsit item ad Acacium. Impera-
tor autem Zeno rescripsit Felici, frustra il-
lum perturbatum esse verbis Joannis, quip-
pe qui olim quidem jurasset se Alexandri-
nam sedem nullo unquam modo ambiturum
esse: postea vero neglecto jurejurando, nul-
lum non sacrilegii genus admisisset. Petrum
porro non absque diligenti examine promo-
tum fuisse: quippe qui propria manu sub-
scripsisset, amplecti se fidem trecentorum at-
que octodecim sanctorum Patrum qui Ni-

VALESII ANNOTATIONES.

vanum Subdiaconum apud elementissimum Principem: quid
apud se quoque literas ipsius in causa Alexandrinæ Ecclesiæ
profuturas, indicare. Ubi obiter scribendum esse monco.
Uranium Subdiaconum. Sic enim dicitur in gestis de no-
mine Acacii. Joannes acronomus Catholicus & Catholicis or-
dinatus Episcopus. Qui cum de consuetudine majorum ad
Apostolicam sedem Synodica per Isidorum Presbyterum, &
Petrum Diaconum scripta misisset, supercipientem Uranio Sub-
diacono, & contra Joannem jam Episcopum facta Principis
deservente, ab Episcopatu illius consuetudine Para suscipiens
eum, &c.

1 Πρὸς τοῦ Φίληκος πρὸς τὸν Ζήνον] Transmissa sunt
vocabula, quæ sic testatur: ἐλλοτταί παρὰ τὸν Φίληκα
πρὸς τὸν Ζήνον.

2 Πρὶν ἢ δὲ τοῖς τοῖς Φίληκα τὴν βασιλείαν] Hunc Evagrii
locum optime expoluit Nicephorus, his verbis: πρὶν δὲ
Βιτάλιος καὶ Μισύον τοὺς ἐκ τῆς Ῥώμης ἡγουμένους τῶν βα-
σιλευσάντων, &c. Id est, Evagrius Vitalis ac Misenum Roma
ποῦ, in Ῥώμην regnum ad ἐλπίδας &c. Scribendum igitur

est in Evagrio, πρὶν δὲ τοῖς τοῖς Φίληκα τὴν βασιλείαν. Sic
enim Evagrius vocare solet Constantinopolim: ut infra.
cap. 25.

3 Ὁ τὸν ἀκοιμήταιν] Duo erant Monasteria Constanti-
nopolis, quæ ἀκοιμήταιν vocabantur, Bassiani scilicet ac Dii.
Et Bassiani quidem ac Dii vocabulum à conditoribus suis
sumpserant. Acemitarum vero nomen illis inditum est,
prouterea quod noctu atque interdum divinas laudes cele-
brarent, alternis vicibus sibi succedentes: adeo ut insom-
nes esse viderentur. Sic olim in Gallia jugis laus in quib-
usdam Monasteriis viguisse dicitur.

4 Ὑπομνηστικὰ] Nicephorus hæc commonitoria, (sic
enim Latini vocant, quæ Græcis dicuntur ὑπομνηστικὰ) ad
Zenonem Imperatorem scripta esse existimavit. Verum
Evagrius ad Vitalem ac Misenum sedis Apostolicæ Lega-
tos ea scripta fuisse dicit. Certe commonitoria ad Le-
gatos & hujusmodi personas mitti solebant, non autem
ad Imperatorem Romanum. Erant enim quasi mandata
& instructiones, quas studiose observare debebant Legati.

VARIORUM.

a Τοῦ ἐκ Ἀφρικῆς διωγμὸν] Coepit est Persecutio Africana anno 483. Duo illic Edicta emisit Hunnericus ad-
versus Catholicos: primum d' Ascensionis Dominicæ anni 483. Secundum VI Kal. Martii anni 484. Ant. Pagl.
Tom. III.

Y y

ληλυθότα,

SAC. eam olim convenerunt: quam fidem Chalcedonensis quoque Synodus comprobavit.
V. Verba epistolæ Zenonis hæc sunt. Pro certo habere debes, & pietatem nostram, & supra memoratum sanctissimum Petrum, & universas sanctas Ecclesias, sanctissimum Chalcedonense Concilium amplecti atque venerari, quod cum fide Concilii Nicæni prorsus consentit. In iisdem actis leguntur epistolæ, tum Cyrilli supra memorati, & aliorum Archimandritarum urbis regie, tum Episcoporum & Clericorum Ægyptiæ Diocesis, ad Felicem scriptæ, de Petro tanquam hæretico, & de iis qui Petro communicabant. Porro monachi Acemitenis monasterii, cum ad Felicem venissent, Misenum ac Vitalem accusarunt, quod ante adventum quidem illorum in urbem regiam, Petri nomen in sacris diptychis occulte recitaretur: exinde vero publice recitari cœpisset: atque ita Misenus ac Vitalis ei communicassent. Ægyptii vero in suis literis tum ista quæ dixi, de Petro referebant: tum quod Joannes quidem qui erat Orthodoxus, legitime ordinatus fuisset: Petrus autem à duobus solum Episcopis, eandem cum illo hæresim profitentibus, creatus esset: & quod post Joannis fugam, omni suppliciorum genere vexati fuissent Orthodoxi. Atque hæc omnia Acacium didicisse per quosdam, qui ab urbe Alexandrina Constantinopolim venissent. Denique eundem Acacium, Petri administrum atque adiutorem in omnibus deprehendi.

Misenus ac Vitalis monachi Acemitenis.

Petrus haud canonice ordinatus.

ληλυθότας, ἦπν καὶ ἡ οὗ Καλχαδίσι ἀγία συνόδος ἠκολούθησεν, καὶ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ ῥήματος. ὁφείλω ἀσφαλῶς ἔχειν, καὶ τίω ἡμαῖται θί-
 σέμεν, καὶ τὸν προλεχθέντα ἀγώτατον Πέτρον, καὶ πάσας τὰς ἀγωτάτας ἐκκλησίας, ἡ Καλ-
 χαδίαν ἀγωτάτην συνόδον διέχεσθαι, ἢ οὐκ ἔστιν, ἥπερ συνέτη τῇ πίσει τῇ οὗ τῇ Νικαίᾳ συνόδῳ. ἡμῖν-
 ροῖ τῶν πικραμένων ἐπιστολῶν παρὰ τοῦ Κυ-
 εῖλου τοῦ λεχθέντος, καὶ ἑτέρων ἀρχιμανδριτῶν
 τοῦ βασιλέως, ἢ παρὰ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν
 τοῦ Αἰγυπτιακοῦ κλίματος πρὸς Φίληξα, καὶ Πέ-
 τρου ὡς αἰρετικοῦ, καὶ τῶν κοινοποιούντων αὐτῶν. οὗ
 καὶ διήλεγξαν οἱ ἐκ τῆς μονῆς τῶν Ἀκοιμήτων
 ἀφ' ἡμετέρων πρὸς Φίληξα, τοὺς τοῦ Μισῆος, ὡς
 μέλει τῆς αὐτοῦ παρουσίας τῆς ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου,
 οὗ παρὰ Πέτρον οὗ ταῖς ἱεροῖς δόξαις ἀνι-
 γινώσκοντες, καὶ ἐξ ἐκείνου ὡς ἰαυ ἀναφαιδῶν καὶ
 οὕτως τοὺς τοῦ Μισῆος κοινοποιῶν. καὶ ἡ ἐπιστολὴ
 δὲ τῶν Αἰγυπτίων, τὰ αὐτὰ τοῦ Πέτρου ἔλεγει
 καὶ ὡς Ἰωάννης μὴ ὀρθόδοξος ὢν, οὐσίμως καχυ-
 ρεῖντο. Πέτρον δὲ ὑπὸ δύο καὶ μίᾳ ἐπισκό-
 πων ὁδοπλησίαν αὐτῶν τίω κακοδόξῳ ἡχερο-
 τώσῃ καὶ ὡς ἄρπ μετὰ τίω Φυγίῳ Ἰωάννου,
 πάσης αἰτίας ἰδίᾳ κατὰ τῶν ὀρθόδοξων ἐπηνέχθη
 ταῦτα πᾶντα γίνονται τῶν Ἀχέκων δι' αἷμα
 αὐτῶν κατὰ τίω βασιλέως ἀφ' ἡμετέρων, καὶ συνι-
 γνὸν οὗ πᾶσιν θύρῳ Πέτρου τ' Ἀχέκων.

CAPUT XXI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Quomodo Symeones monachus Acemitenis, Romam veniens, Legatos Ecclesia Rom. qui Constantinopolim venerant, coarguit, quod cum hæreticis communicassent: & quomodo legati & omnes communicantes Petri, à Romanis deprobi sint.

Ὡς Συμεὼν μοναχὸς μονῆς τῆς Ἀκοιμήτων, ὡς Ῥώμην κατέλθων, τοὺς οὗ Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστάτας ἐπισκόπους ὡς Ῥωμαίων δι-
 ἠλεγξε κοινοποιῶντας τοῖς αἰρετικοῖς καὶ ὡς αὐτοῖς καὶ οἱ κοινοποιῶντες Πέτρον, ὡς Ῥωμαῖοι καθιρέθησαν.

*Symeones Legatus Rom. ac-
 cusat.*

AUXIT ista non mediocriter Symeones monachus Acemitenis, Romam à Cyrillo missus. Hic enim Misenum ac Vitalem coarguit, quod hæreticis communicassent, Petri nomine in sacris diptychis publicè recitato: atque ita multos ex simplicioribus in fraudem inductos esse ab hæreticis, cum dicerent Petrum à Romana etiam sede susceptum esse in communionem. Adjecit etiam Symeones, Misenum ac Vitalem, cum variae quæstiones propositæ essent,

EΠΗΥΞΙΤΙ δὲ ταῦτα Συμεὼν μοναχὸς τῶν Ἀκοιμήτων ὁ παρὰ Κυεῖλου θαλῆς. διή-
 λεγξε γὰρ τοὺς τοῦ Μισῆος καὶ Βιταλίου κοινοποι-
 ῶντας τοῖς αἰρετικοῖς, ἀφ' ἡμετέρων ἐκφωκῶντες τῶν ὀνόματος Πέτρου ἐν τοῖς ἱεροῖς διπύχοις, ἢ ταύτην ὑπαχθῶν πολλοὺς τῶν ἀπληστῶν ὑπὸ τ' αἰρε-
 τικῶν, λεγόντων δεχθῆναι τὸν Πέτρον καὶ πρὸς τῆς Ῥώμης θρόνον. καὶ πρὸς πείσεις δὲ ἀφ' ὧν ἔλεγει ὁ Συμεὼν, μὴ ἀνασχέσθαι τοὺς τοῦ Μισῆος

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ὀφείλω ἀσφαλῶς ἔχειν] Rectius apud Nicephorum scribitur ὀφείλω, id est, pro certo habere debes.

2 Καλχαδίαν] In optimo codice Florentino scriptum inveni, Καλχαδίαν: quomodo etiam alibi scriptum habet idem codex, ut supra notavi. Sane veteres nummi eam scripturam confirmant, & Author Etymologici in voce Καλχαδία.

3 Ἐμφέρονται πρὸς πικραμένους] Assentior Henrico Savilio, qui in codice suo emendavit. Ἐμφέρονται πρὸς πικραμένους. Sed probare non possum interpretationem Christophorsoni, qui hunc locum ita vertit: Exant præterea in actus ejusdem Concilii. &c. Neque enim Evagrius ullius Concilii mentionem facit, sed collectionem duntaxat Epistolarum recenset, quæ ad causam Acacii pertinebant. Putavit scilicet Christophorsonus, ex eo quod actuum mentionem ab Evagrione fieri viderat, statim con-

sequi, ut hæc in Concilio acta fuerint. Verum non ita perpetuo se res habet. Acta enim simpliciter vocari possunt quæcunque in aliquo negotio gesta sunt, etiam si nullum Concilium aut judicium intervenerit.

4 Ὁ καὶ διήλεγξε] Delendus est articulus postpositivus, quem nec Nicephorus agnoscit.

5 ὑπὸ δύο καὶ μίᾳ ἐπισκόπων] Ab uno Episcopo, eo-
 que hæretico Mongum ordinatum esse reliqui omnes scri-
 bunt. Ita Acacius in Epistola ad Simplicium Papam, & Felix in epistola synodica ad omnes Monachos & Archi-
 mandritas Constantinopolis & in Bithynia constitutos. Idem etiam testatur Theophanes in Chronico. pag. 307. & Gehasius in gestis de nomine Acacii. Liberatus ta-
 men à pluribus ordinatum dicit Petrum, licet numerum eorum non exprimat.

σιν χι

οὐτυχῶν ὁρθοδόξω πνί, ἡ γεγραμμένη ἀπόδοσις πι-
 ῥοαδου, ἢ π τῶν τολμωδῶν κατὰ τῆς ὁρῆς
 πίστεως ἀκροβόσω. παρήχηται καὶ Σιλβανὸς πρε-
 σβύτερος, συνὲν Μισῆν καὶ Βιθλίω ἀνὰ τὴν Κατ-
 ρακτῆν, ὅς τινι τῶν μοναχῶν Φωτῶν ἐπεδοκίμασιν. 5
 1 ἀνεγίγθη καὶ Ἀκακίου ἐπιστολὴ πρὸς Σιμπλί-
 κιον, λέγουσα πάλαι κατὰ τὴν Πέτρον, καὶ ὑπὸ
 νυκτὸς καὶ ἡμέρας, καὶ ἐπὶ ταῖς τῶν ἱερῶν ἀπει-
 κήσεσιν, καὶ τῆς ἀχρεΐας κατωπίας ἐχαρακτη-
 ρισαν Μισῆν καὶ Βιθλίον, πάντες τῆς συνόδου 10
 ψήφισαμένους ἐπὶ λέξεσι ταῦτα. Πέτρον τ' αἰρε-
 τικὸν τ' ἐκ πάλαι τῆ ψήφου τῆς ἱερᾶς καθέδρας
 χαλκακλήντα, ἀπεκρυφθέντα πρὸς ἀνιδυμωπεί-
 ῃ, ἢ Ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ ὃ δέχεται, ὃ πρὶ ἐκ καὶ
 μὴ ἄλλο π ἀντιπύλο, τῷτο ἤρκεσιν, ὅτι ἀπὸ αἰρε- 15
 τικῶν χειροτονηθεὶς, τῶν ὁρθοδόξων ἡγούμενος οὐκ ἠδύ-
 νατο. ὡς ἐλέχθη ἢ τῷτο, Ἀκακίου δὲ τὴν τῆς
 Καισαριανῆς ἐπιστολῆς μετὰ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πρῶ-
 γμα ἀπέδωκε, διότι πρὸς Σιμπλίον γεγραμμένη, καὶ
 αἰρετικὸν καλέσας τὸν Πέτρον, καὶ τὸν βασιλεῖ ὃ
 πεφάνετο· διὸ ἐὰν ἡγάπα τὸν Ζήνωνα, τοῦτο 20
 πρᾶτται. ἀλλὰ μᾶλλον τὸ πρᾶτται ἀγαπᾶ τὸν βα-
 34 σιλέα, ἢ τὸν πῖον ἀγαπᾶ. ἄλλ' ἐπὶ τὰ ἐξῆς

noluisse unquam colloqui cum ullo ortho- Sæc.
 doxorum, aut literas eis tradere, nec quid- V.
 quum eorum quæ contra rectam fidem ten-
 tabantur, examinare. Inductus est etiam Silyanus.
 Sylvanus presbyter, qui una cum Misenio
 ac Vitale versatus fuerat Constantinopo-
 li, qui monachorum dicta suo testimo-
 nio confirmavit. Lecta est præterea Aca-
 cii ad Simplicium epistola, in qua Acacius
 Petrum jampridem depositum fuisse dice-
 bat, eumque noctis filium esse. His de
 causis, Misenus ac Vitalis sacerdotio pulsi,
 & à mystica communione remoti sunt,
 cum universa Synodus ita ad verbum pro-
 nuntiasset. Petrum hæreticum, qui olim
 sacræ sedis decreto damnatus, excommuni-
 catus & anathematizatus est, Ecclesia Ro-
 mana non recipit. Cui etiam si nihil aliud
 obijceretur, vel hoc unum sufficeret, quod
 ab hæreticis ordinatus, orthodoxis præesse
 non potuit. Istud quoque complectebatur
 sententia: Acacium vero Constantinopoleos
 Episcopum, gravissima reprehensione di-
 gnum res ipsa indicavit. Quippe qui cum
 ad Simplicium scribens, Petrum hæreti-
 cum vocasset, id ipsum Zenoni haudqua-
 quam significaverit: cum tamen, si qui-
 dem Zenonem amabat, id præstare debu-
 isset. Verum ille, ut apparet, Zenonem

Il y a une
 ordination
 non valet.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἀκακίου ἐπιστολὴ πρὸς Σιμπλίον] Extat hæc epistola
 Acacii, Latine edita inter Epistolas Simplicii Papæ. Eju-
 dem epistolæ mentio fit in epistola Felicis Papæ, quæ
 sententiam depositionis Acacii continet.

2 Ἀκακίου δὲ τὴν τῆς] Particulam hæc addidimus ex co-
 dice Florentino, quæ multum lucis affert huic loco. In
 eodem codice Florentino ad marginem horum verborum,
 hoc scholiasti adscriptum est. ἢ λέγει ὁ πρῶτος ἐπιστολῆς τῆς
 ἐπιστολῆς τῶν Ἀκακίου πρὸς τὸν Ῥωμαιοὺς ἐκκλησίαν. Οὐδὲν
 δὲ μόνον καὶ ὁ Κλήξ βασιλεὺς τῆς αἰῶνος αὐτῆς φησὶ. Id est,
 Evagrius quidem hoc loco aperte non dicit, Acacium ab
 Episcopo Romano depositum fuisse. Verum Theodorus Lectos,
 & Basilium Calix dixerunt id affirmant. De Basilio Calice
 idem testatur Nicephorus, in cap. 17. libri 16. Porro
 Evagrius noster immunito reprehenditur ab illo Scholiaste,
 quod Acacii depositionem hoc loco retinuerit. Refert
 hæc Evagrius cuncta quæ gesta sunt in Synodo Romana,
 quæ collecta est anno Christi 484 adversus Vnalem & Mi-
 senum sedis Apostolicæ Legatos. In ea Synodo Vitalis
 quidem ac Misenus Sacerdotii honore privati sunt. Aca-
 cius vero tantum notatus ac perstrictus est, ut ex decreto
 Synodi apparet, quod hic refertur ab Evagrion. Post hæc
 Felix literis synodicas misit ad Acacium, in quibus ita
 scriptum erat: Recastis, ne adiciatis. Et de prioribus sup-
 plicia. Quibus acceptis, cum Acacius adhuc recalcitraret,
 & prioribus deteriora committeret, Felix Papa congrega-
 tis iterum Episcopis apud sanctum Petrum, depositionis
 sententiam in Acacium promulgavit, eamque per Tutum
 defensorem Ecclesiæ Romanæ direxit Acacio, quæ sic in-
 cipit: Multarum transgressionum reperiis obnoxius. Hæc
 ita gesta esse docet Felix Papa, in epistola synodica ad Pres-
 byteros & Archimandritas Constantinopoli & per Bithy-
 niam consistentes. Postquam enim de Vitale ac Misenio, &
 de Acacio damnatis in synodo Romana scriptis, hæc ad-
 dit: Post illam sententiam quæ in Acacium per synodum
 totius Orientis Ecclesiæ ducta est, his quoque nunc congregati
 adiecit literis, &c. Et paulo post: Unde nunc causa
 Antiochenæ Ecclesiæ apud beatum Petrum Apostolum collecta,
 eumque dilectioni vestræ morem qui apud nos semper ob-
 servari, properamus indicare. Ex quibus verbis apparet hanc
 Epistolam scriptam esse à Felice, nomine Synodi tertie
 Romanæ, quæ collecta erat ex illa Antiochenæ Ecclesiæ,
 quæ pullo Calendione Petrus Fullo navasset. In hac igitur

1 - Synodo Felix sententiam adversus Acacium, quæ in-
 cipit, Multarum transgressionum &c. declavit, & per Tu-
 tum defensorem ad Acacium transmisit. Nec est quod
 quis dicat, eam sententiam jam antea latam fuisse in se-
 cunda Synodo Romana, tunc cum Vitalis ac Misenus dam-
 nati sunt sed aliquanto post missam fuisse à Felice, ex
 præcepto Synodi tertie Romanæ. Id enim refert Eva-
 grius, qui in Synodo Romana quæ Vitalis ac Misenus da-
 mnati sunt, sententiam depositionis in Acacium latam esse
 non dicit. Præterea Liberatus in Prevario cap. 18. ma-
 nifeste docet, sententiam illam depositionis adversus Aca-
 cium du post damnationem Vitalis ac Miseni prolata
 fuisse. Audi enim quid dicat Liberatus. Rediens aliquan-
 do Legatus. Sed præcesserat Monachi, qui eos graviter de
 proditoriis arguebant. Auditis cominus & comitibus ex ip-
 sis literis quas detulerant, à locis propriis sunt remoti. Ex pau-
 lo post: Ubi ergo ad primum detectus est Acacius hæreticus.
 Papa Felix in literis suis synodicis sic posuit: Recastis, ne ad-
 jiciatis, & de prioribus supplicia. Suscepit his Acacius liti-
 ras perseverat, neque recedens à communione Petri, neque
 suadens ei palam suscipere synodum Chalcedonensem. Et to-
 tum Papa Leonis. Hæc cogitans Papa Felix, damnationis
 scripturam misit Acacio per Tutum defensorem, cuius est
 principium Multarum transgressionum reperiis obnoxius.

3 Καὶ τὸν πῖον ἀγαπᾶ] In MSS. codicibus Florentino
 ac Telleriano, & apud Nicephorum scribitur, ἢ τὸν πῖον
 ἀγαπᾶ. Melius tamen scriberetur, ἢ τὸν πῖον. Quomodo etiam
 legisse videtur Christophoriouus. Sed & in superiori li-
 neca libentius ita legere, ut sit ἡ γὰρ τοῦ πῖον πῖον ἢ τὸν
 πῖον, &c. Id est, Cum tamen, si quidem fidem magis
 quam Zenonem amabat, id præstare debuisset.

4 Ἀλλ' ἐπὶ τὰ ἐξῆς] Post Synodum Romanam quæ ob
 causam Vitalis ad Miseni collecta fuerat, & in qua Vitalis
 quidem ac Misenus damnati sunt, Petrus vero & Acacius
 notati ac perstricti, consequens erat ut Evagrius de sen-
 tentia depositionis in Acacium lata, & per Tutum defen-
 sorem Constantinopolim missa loqueretur. Nec tamen
 id hoc loco fecit Evagrius. Cujus rei dux possunt asseri
 rationes. Aut enim ob reverentiam sedis Constantinopo-
 litane id factum est ab Evagrion: aut propterea quod id
 jam supra retulerat Evagrius ex Zacharia Rhetore, ut
 videre est in cap. 18. Quod igitur illic retulerat, id hoc
 loco repetere superfluum duxit.

VARIORUM.

2 Πάλαι τῆ ψ-φου τῆ, ἢ 2, καὶ τῆς κατὰ τὴν Πέτρον] Pe-
 trum Fullonem à Simplicio Papa damnatum fuisse ostendit
 Valesius in Dissert. de Petro Antiocheno ad finem
 notatum edita, cap. 2. Vide etiam Fug. ad ann. 478. n.
 4. ubi continetur Epistola Petro Fulloni inscriptam, quæ

inter Epistolas Felicis PP. recensetur, & incipit, Quis
 dabit capiti meo aquam &c. revera à Simplicio PP. con-
 scriptam fuisse. Vide plura hæc de re in Annotationibus
 ad Dissertationem Valesii de Petro Fullone, notis ejus sub-
 junctam. H. Lowth.

Sæc. V. magis amat quam fidem. Sed redeamus ad ordinem gestorum. Exstat epistola ejusdem Acacii ad Episcopos, & ad Clericos ac Monachos Ægypti, & ad universam plebem: qua Schisma quod factum fuerat, refarcire conatus est. Qua de re literas etiam scripsit ad Petrum Episcopum Alexandriæ.

τὸν λόγον ἐπαγάγων. Φέρεται Ἀκακίου ὁπισθὰ πρὸς τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ πρεσβυτέρους, κληρικούς τε καὶ μοναχούς καὶ πρὸς ἅπαντα τὰ λαὸν, δι' ὧς ἐπερχόμην τὸ γινώμενον ἀνακαλίσσασθαι σχίσμα. καὶ ὡς καὶ πρὸς Πέτρον τὸν Ἀλεξανδρείας ἐπισκοπὴν γέγραφε.

CAPUT XXII.

De turbis quæ Alexandria ex variis in locis excitata sunt ob Chalcedonensē Conciliū.

Petrus Alex. turbas concitat. **P**ORRO invalescente schismate Alexandriæ. Petrus, cum Leonis epistolam, & acta Chalcedonensis Synodi, eosque qui Dioscori ac Timothei scripta minime susceperent, iterum sub anathemate damnavisset, Episcopis quibusdam & Archimandritis persuasit, ut sibi communicarent. Et quoniam aliis idem persuadere non potuerat, plurimos monasteriis suis exegit. Quas ob causas Nephalius ad urbem regiam profectus, rem omnem Zenoni nuntiavit. Ille graviter commotus, Cosmam, unum ex suis Protectoribus, Alexandriam misit, qui unitatis causa gravissimas minas Petro intentaret, utpote qui maximam dissensionem asperitate sua excitasset. Verum Cosmas, cum nihil ipsi ex voto successisset, Constantinopolim revertitur, monachis qui expulsi fuerant, in sua domicilia restituit. Rursus itaque Imperator Arsenium mittit, quem Præfectum Ægypti & Ducem rei militaris simul promoverat. Qui una cum Nephalio Alexandriam ingressus, verba fecit de concordia. Sed cum persuadere eis non potuisset, nonnullos eorum misit Constantinopolim. Ac multa quidem de Concilio Chalcedonensi disputata sunt coram Zenone. Nihil tamen perfectum est, propterea quod Zeno Chalcedonensi Concilio minime assentiebatur.

Nephalius.

Cosmas.

Arsenius.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Περὶ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κινήσεως, καὶ ἐν ἀφύρῳ τόποις, χάριν τῇ ἐν Καλχαδὶ συνοδῷ.

ΑΚΜΑΖΟΝΤΟΣ τοῖνυν τῷ σχίσματος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Πέτρος οὗτος τῷ ἐπισκόπῳ καὶ ἀρχιμανδριτῶν κωνσταντῶν πέπεικε, τὸν Ἀέσιος αὐτοῦ ἀναβιματίσαι τόμον, καὶ τὰ ἐν Καλχαδὶ πεπραγμένα, καὶ τὰς μὴ διχομήτους τὰ συγγραμμάτα Διοσκορίου καὶ Τιμοθέου. καὶ ὡς τοὺς ἄλλους πείθει ἐκ ἰσχύος, τοὺς πλείους ἐν τῷ οἰκῷ ἀπάλαυσε μαρτυρήσαν. ὅφ' οὗτος Νηφάλιος ἀνὰ τὴν βασιλείαν γινώμενος, τὰ ὡς αὐτῷ ἀνέγγυε τῷ Ζήνωνι. ἐς σωτηραχίους, Κοσμάς ἐκπέμπει ἵνα τῷ ὑπάσπονζῳ αὐτοῦ, μυρίας κατὰ Πέτρον τῆς ἐκείνου χάριτος ἐπιφειρόμενος ἀπυλάς, ὡς δὴ ἀφ' οὗ οὐκ ἔστιν ἐκείνου τρυφήτης ἀφίσταται μεγάλῃ ἐργασίᾳ. καὶ μὲν οὖν τῷ Χρ. σκοπὸν οἱ πρεσβυτέρους, ἀνὴρες πρὸς τὴν βασιλείαν ὁ Κοσμάς, μόνους τοὺς ἀπελαλῶσαν Σπιδίους οἰκῶν καταγόμενα. καὶ πέμπει αὐτοῖς πρὸς τὴν βασιλείαν Ἀρσένιον, ἡγούμενον Αἰγύπτου καὶ τῆς τρυπωτικῆς ταγματικῆς πρεσβυτέρου. ὅς σὺν Νηφάλῳ τὴν Ἀλεξανδρίαν καταληψὼς, λόγους ὡς τῆς ἐκείνου ἐκείνου καὶ μὴ πείρας, οὗτος τοῦτον ἐκπέμπει ἀπὸ τῆς βασιλείας πάλιν. πλείους μὲν ἐν παρὲς τῷ Ζήνωνι περὶ τῇ ἐν Καλχαδὶ συνοδῷ κακίᾳ τοῦ λόγου ἐκείνου καὶ πρὸς ἑρμὴ οὐδὲν, παντὶ ὡς ἐσυνεμένον Ζήνωνος τῇ ἐν Καλχαδὶ συνοδῷ.

CAPUT XXIII.

De Fravita & Euphemio Constantinopolitanis Episcopis: Et de Athanasio ac Joanne Alexandrinis: Et de Palladio ac Flaviano Antiochenis: Item de aliis quibusdam.

Fravita Ep. CP.

INTER hæc Acacio Constantinopolitano fatali sorte sublato, Fravita in ejus locum

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Περὶ τῶν Φραυίτου καὶ Εὐφίμου τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν, καὶ Ἀθανασίου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀλεξανδρινῶν, καὶ Παλλαδίου καὶ Φλαβιανῶν τῶν Ἀντιοχείων, καὶ ἑτέρων πᾶν.

ΕΝ τούτῳ καὶ Ἀκακίῳ τῷ Κωνσταντινουπόλεως καὶ κοινῇ φιλαμένῳ πορεύει, Φραυίτας τῷ ἐπι-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἀέσιος ἀναβιματίσαι] Hunc locum supplere ex codice Florentino, in hunc modum. Ἀέσιος αὐτοῦ ἀναβιματίσαι. Non enim semel, sed sæpius Petrus Monachus Chalcedonensem Synodum cum Leonis Epistola damnavit.

2 ὅφ' οὗτος Νηφάλιος ἀνὰ τὴν βασιλείαν] Hujus Abbatis Nephalii meminit Liberatus in Breviario cap. 18. ita scribens: Porro Petrus de propriis conviciis Catholicos expulsi Sacerdotes, ex quibus nonnulli apud Constantinopolim persecutionem gravissimam peremerunt. Scandalizabatur autem Imperator & illas, qui à parte Abbatis Nephalii erant,

& qui circa Joannem Episcopum, Egvptiacum Monasterium Diocletum. Et agens contra ipsum Joannem, propositum non ei abstinuit, & eam tradidit Monasterio Abbatis Antonii.

3 ὅς σὺν Νηφάλῳ τὴν Ἀλεξανδρίαν καταληψὼς] Malim scribere, ἐν τούτῳ δὲ, &c. Porro notandum est, Evagrium primo loco referre mortem Acacii. Ex tribus enim illis, Schismaticis qui Orientis Ecclesiam laceraverunt; Acacio scilicet Constantinopolitano, Petro Alexandrino, & Petro Antiocheno, primum ait Acacium ex hac vita migrasse: Petrum deinde Alexandrinum, qui Monachus dictus est: postremum

VARIORUM.

2 Ἀκακίῳ] Acacio in sede CP. defuncto anno Chr. 489. post annorum 17. & mensium 9 Episcopatum, successit Phravita seu Flavita. Cui post tres menses & dies

septemdecim demortuo, successit Euphemius eodem anno. Ant. Fagi ad dictum annum.

σκοπία

1 **σκοπῶν** ἀφ' ὧν. ἡ συνδικαὶς χρησάμενος τῷ Φραυίτῃ πρὸς τὴν Ἀλεξανδρίαν Πέτρον, ἀμοιβῶναι ὁ Πέτρος ἐχρήσατο γράμμασι, τὰ αὐτὰ περὶ τῆς Καλχαδὸν πεπερασμένων διεξελθόντων. ἐπειδὴ δὲ ἡ Φραυίτις τῇ ἐκκλησίᾳ ἐξεδέχοντο, τέσσαρας ἡ μῶνους ἐπισκοπίας μῆνας, Εὐφῆμιος μετ' αὐτὸν ἐπισκοπὸς κατήγορεύει. ἔτος τὰς συνδικαὶς ἐπιστολὰς δέχεται Πέτρον, τὰς πρὸς Φραυίτῃ γνησιμῶνας. ἡ ἑρμηνεύει τὸν χρῆσιν τῆς Καλχαδὸν πεπερασμένων ἀνὰ ἄνθρωπον, λίαν ἐξαρθεῖται, ἡ αὐτὴν δὲ πρὸς Πέτρον 10 κοινίας ἀπέρρηξε. ἡ Φίριος τούτων ἐκτέρεα ἐπιστολὴν, ἥτις παρὰ Φραυίτῃ πρὸς Πέτρον, ἥτις παρὰ Πέτρον πρὸς Φραυίτῃ, ἀδελφὸν τὸ μακρὸν τῆς λίξεως, παρὲν. μελλόντων τοιγαρὶν Εὐφῆμιον καὶ Πέτρον πρὸς ἀλλήλους ἀντιφάσας, ἡ συνδικαὶς ἐπ' 15 αὐτοὺς χαλεπὴν, ἡ Φίριος πλεονέκτησας ὁ Πέτρος, ἡ ἀφ' ὧν γίνεται τῷ τῷ θρόνῳ Ἀθανάσιος. ὅς ἐπεὶ ἐπὶ τῇ πρὸς ἀφ' ὧν γίνεται σιωπῇ, ἐκ ἰσχυρῶν ἡ πρὸς ἀφ' ὧν γίνεται γράμμασι τῷ μετὰ ἀποκρίσεως. ὅς ἐπὶ Ἀθανάσιος μετὰ ταῦτα συνδικαὶς ἐπιστολὰς ἀφ' 20 πεμπόμενος. 3^b Παλλαδίου τῷ μὲν Πέτρον ἐπισκο-

succedit. Qui cum Synodicas suas ad Petrum misisset, rescripsit ei vicissim Petrus, de Chalcedonenſi Synodo eadem dicens quæ supra commemoravi. Mortuo deinde Fravita, qui quatuor dumtaxat menses episcopatum gessit, Euphemius ejus loco Episcopus est ordinatus. Hic accepit Synodicas epistolas, quas Petrus ad Fravitam scripserat. Cumque in illis anathematizari gesta Chalcedonenſis Synodi deprehendisset, magnopere conturbatus est, seque à Petri communione sejunxit. Exstant etiamnum utriusque epistolæ, tam Fravitæ ad Petrum, quam Petri ad Fravitam. Quas ob nimiam prolixitatem prætermisi. Cum igitur Euphemius ac Petrus adversus se invicem contendere, & Synodos alter contra alterum convocare jam pararent, Petrus fatali morte præripitur; eique succedit Athanasius. Qui cum diu multumque laborasset ut eos qui inter se dissidebant reconciliaret, id tamen perficere non potuit, partibus in varias sententias discissis. Postea idem Athanasius, cum Synodicas literas mitteret ad Palladium Antiochenſem Episcopum qui Petro successerat, de Chal-

Sæc.

V.

Euphemius
Ep. CP.Athanasius
Ep. A-
lexand.Palladius
Ep. Anti-
och.

VALESII ANNOTATIONES.

vero Petrum Fullonem ex hac luce sublatum. Verum Victor Thunonensis in Chronico, ex tribus illis quos dixi, primum obuisse scribit Petrum Antiochenum. Sic enim scribit: Post Consulatum secundum Longini, Petrus Antiochenus sub damnatione moritur, & in ejus loco Calendionem ordinatur. Orientales autem Episcopi tanquam nescientes, Joannem cognomento Codonatum eidem Antiochena Ecclesia consecrantes Episcopum, cui Petrus successit hæreticus. Hic erat annus Christi 488. Dionisio & Sifidio Consulibus. Sequenti vero anno, quo Consules fuerunt Probinus & Eusebius, idem Victor Thunonensis Acacii obitum commemorat his verbis Eusebio V. C. Cos. Acacius Constantinopolitanus Episcopus sub damnatione moritur, & pro eo Eleanthius Episcopus ordinatur, cui tertio promotionis sua mense mortuo, Euphemius Synodi Chalcedonenſis decretorum eussos in Episcopum succedit. Anno autem sequenti. Longino iterum & Faustulo Consulibus, Petrum Alexandrinum sub damnatione mortuum esse idem Victor scribit. At Baronius in Annalibus Ecclesiasticis, horum trium Schismaticorum interitum, eodem quidem ordine refert quo Victor Thunonensis, sed non eodem anno. Petrum enim Fullonem obuisse scribit anno Natalis Domini 486. Acacium vero biennio post, id est anno Christi 488. In Mongi autem interitu prorsus consensit cum Victore. Ego vero Victoris sententiam sequi malui, qui Fullonis interitum refert anno Christi 488. Nam Calendionem Episcopus Antiochie creatus est anno Natalis Domini 481, ut constat ex Epistola Simplicii Papæ, qui cum Episcopatum illum quatuor annis obitauerit, sic ut testatur Theophanes, necessario dicendum est Petrum Fullonem, qui post Calendionem, in ejus locum subrogatus est, anno Christi 486. Antiochenam sedem occupasse. Quis autem credat Petrum Fullonem, qui tot ac tanta facinorosa Episcopatus sui tempore perpetravit, paucis post promotionem suam mensibus interuisse? Non igitur anno Christi 486, obiit Petros Fullonem, ut putavit Baronius. Sed hoc argumentum facile refellitur: sola enim Theophanis autoritate nititur, qui quatuor annos Episcopatus tribuit Calendioni. Atqui Calendionem anni dumtaxat spatio Sacerdotium gessit. Dejectus enim est per insidias Ordinatoris sui Acacii, paulo post Synodum Romanam, anno Christi 483, ut docet Epistola Felicis Papæ ad universos Presbyteros & Archimandritas Constantinopoli & per Hiberniam confidentes, & Author gestorum de nomine

Acacii. Gravissime autem falluntur Theophanes ac Cedrenius, qui Petrum Fullonem post Petrum Mongum è vivis abisse scribunt. Quos refellit Gelasius Papa in Epistola ad Orientales, qui Fullonem priorem obuisse testatur his verbis: Docete igitur Petrum Alexandrinum ad Antiocheni Petri nunquam communionem defuisse, & non usque ad diem, cum Antiochenus Petrus in hac luce versatus esset, individuum utriusque fuisse consortium. Et iterum pag. 215. Sed domine advixit Antiochenus Petrus, qui utique post Acacianum cum Petro Alexandrino fœdus ininitum defunctus ostenditur, nunquam Antiocheno Petro Alexandrinus Petrus communicare defuit, quod Catholicorum continet relatio Sacrosancti.

1 **Συνδικαὶς χρησάμενος τῷ Φραυίτῃ**] Scribit Theophanes Fravitam Synodicas literas scripsisse ad Petrum Alexandrinum, quibus negabat se Felici Episcopo Romano communicare. Rursus vero Synodicis ad Felicem missis, ei significasse, nullam se communionis societatem habere cum Petro Alexandrino. Eidem Fravitæ tres dumtaxat menses Episcopatus assignat Theophanes, sicut & Victor Thunonensis, non autem quatuor, ut Evagrius.

2 **Πρὸς ἀφ' ὧν γίνεται τῷ τῷ θρόνῳ**] Erant Alexandria tunc duo genera hæreticorum; Dioscoritæ scilicet, & Eſaiani: de quibus Liberatus in Breviario. Ex his Dioscoritæ quidem Chalcedonenſem Synodum prorsus damnabant & anathematizabant. Eſaiani vero, Zenonis Edictum sequentes, eam quidem Synodum haud quaquam admittebant, non tamen anathema ei dicebant.

3 **Παλλαδίου τῷ μετὰ Πέτρῳ**] Quo anno mortuus sit Petrus Antiochenus, Evagrius discrete non dicit: nec ex ejus verbis colligi potest eum obuisse post Petrum Alexandrinum. Immo contrarium potius ex Evagrii verbis elicitur. Nam si Petrus Antiochenus superstes fuisset Alexandrino Petro, certe Athanasius qui Alexandrino Petro successit, Synodicas suas Antiocheno Petro misisset. Hæ enim literæ in ipso Episcopatus exordio à Patriarchis mitti consueverant. Cum igitur Synodicas suas ad Palladium Antiochenum misisset Athanasius, ex eo apparet Antiochenum Petrum diu ante Alexandrinum obivisse. Porro de Synodicis Athanasii literis ita scribit Liberatus in Breviario. Non post multum tempus moritur & Petrus Magnus Alexandria, & post eum in ea Sede ordinatur Athanasius: qui & ipse in Edicto Constantinopolitana & Antiochena & Hierosolymitana communicavit Ecclesia.

VARIORUM.

a **Φίριος πλεονέκτησας ὁ Πέτρος**] Petrus Mongus Alexandria decessit è vivis anno Chr. 490. & Athanasius II. cognomento Celtes (hæreticus) in ejus locum promotus est. die nona Februarii. Post annos VI. & dies 223. obiit Athanasius, anno 495. & in ejus locum successit est Joannes Melas, sive Hemula. Sedit hic annos VIII. & dies 224. quem fato functum anno 505. excepit al-

ter Joannes cognomento Nicetas. Pagius ad eos annos.

b **Παλλαδίου τῷ μετὰ Πέτρῳ**] Petrus Fullo, favore Zenonis Aug. Episcopatum Antiochenum tenuit usque ad mortem, quæ coarctat anno 488. & Palladium hæreticum successorem habuit. Hunc, postquam decem annos sederat, demortuus successit Flavianus Orthodoxus, anno 498. An. Pag. ad annos 486 & 496.

σκοπῶν

S.M.C. cedonensi synodo idem fecit quod Petrus.
V. Idem quoque factum est à Joanne, qui
Joannes post Athanasium Alexandrinum sedem ob-
Ep. Alex. tinuit. Mortuo posthac Palladio Antiochen-
Flavianus sis Ecclesie antistite, Flavianus, cum in
Ep. Antioch. ejus locum successisset, Salomonem Antio-
 chenum presbyterum misit Alexandriam,
 qui Synedicas ipsius perferret, & Joannis
 vicissim literas flagitaret. Post hunc autem
 Joannem alter ejusdem nominis Joannes
Joannes Episcopatum Alexandriae sortitus est. Et
Ep. Alex. hæc quidem ad eum quem dixi modum
 evenerunt, usque ad primordia Imperatoris
 Anastasii. Hic enim Euphemio Episcopa-
 tum abrogavit. Quæ quidem continua serie
 commemorare necessarium duxi, tum per-
 spicuitatis causa, tum ut facilius memorie
 mandarentur.

σκοπήσαι τὴν Ἀποχίαν, τὰ παρὰ πλείονα πίπραχε
 περὶ τὴν ἐν Καρχηδὺν συνόδον. ταυτὸ δὲ τὸν τῷ Ἰω-
 ἀννῷ ὁ μετὰ Ἀβινάριον τὸν Ἀλεξανδρείας ἑρμῶν
 ἀφ' ὧν ἀμύνει. καὶ Παλλαδίῳ πλοῦτησι τῷ
 ἐν Ἀποχίᾳ πρεσβυτέρῳ, καὶ Φλαβιανῷ τῷ ἐκείνου
 θρόνον ἀφ' ὧν ἀμύνει, πέμπεται πρὸς αὐτὸν καὶ
 τῷ Ἀλεξανδρείαν Σολομῶν Ἀποχίαν προσδύ-
 ρος, συνοδικὰ τι κομίζων, καὶ ἀμοιβάσας συλλαβὰς
 ζητῶν Ἰωάννου πρεσβυτέρου Φλαβιανῶν. καὶ μετὰ Ἰωάν-
 νου δὲ, ἔπρος Ἰωάννην τὸν Ἀλεξανδρείας ἀφ' ὧν
 καὶ θρόνον. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως περὶ τῶν ἀμύνει
 μέχρι πᾶσι τῷ Ἀναστασίῳ χρόνῳ. Εὐφρημοι γὰρ
 αὐτὸς ἐκβιβάσκει ἀπὸ ἰσχυροῦ καὶ εἰρμῶν
 συνάγει βασιλείας τε καὶ δυνάμεις ἑαυτοῦ.

CAPUT XXIV.

15

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ΄.

*De eade Armato, qui cognatus sui
 Verina Augusta.*

Περὶ τῆς ἀναρίστης Ἀρμάτης συγγενοῦς Βερίνης καὶ
 βασιλίδος.

CETERUM Zeno suasu Illi, Armatum
 quoque interfecit, cognatum Verinae
 Augustæ. Quem quidem antea donis cor-
 ruperat, cum adversus ipsum à Basilisco
 missus fuisset, & pro hoste socium atque
 amicum reddiderat. Filium quoque ejus
 Basiliscum, in urbe Nicæa Cæsarem renun-
 tiaverat. Sed cum Constantinopolim venis-
 set, Armatum quidem per fraudem inte-
 remit. Basiliscum vero ejus filium, ex Cæ-
 sare presbyterum fecit. Qui postea ad E-
 piscopalem dignitatem pervenit.

Ο δὲ Ζήνων Ἰλλοῦ γιάμῃ καὶ τῷ Ἀρμά-
 τῳ ἀναρῶν, συγγενὴ Βερίνης τῆς βασιλίδος
 καὶ καὶ χαλαρομένης πρὸς Βασίλειον, ὁ δὲ
 Ζήνων ἀλίσκῃ, καὶ σύμμαχῃ αὐτὸν ἀντὶ πολέ-
 μῳ ποιεῖται, καὶ Βασίλειον τὸν αὐτῷ παῖδα
 Καίσαρα χειροτονῶν ἐν Νικαίᾳ τῇ πόλει. παρελ-
 θὼν δὲ ἐς Βυζάντιον, τὸν μὲν Ἀρμάτην δολοφονεῖ
 Βασίλειον δὲ τὸν αὐτῷ παῖδα, ἀντὶ Καίσαρος
 ἐπὶ δίκην οὖν ὅς ὑπερὶ καὶ τῆς δεξιῶσιν
 ἤρπασε.

CAPUT XXV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ΄.

*De Theoderici Scythæ rebellione, deque
 ejusdem interitu.*

30

Περὶ τῆς ἐπαναστάσεως Θεωδερίχου τῷ Σκύθῳ, καὶ
 τῆς αὐτοῦ πλεωτῆς.

INSURREXIT quoque adversus Zenonem
 Theodericus, natione Gothus: collectis
 que in Thracia suis copiis, expeditionem
 suscepit adversus Zenonem. Ejus cum cuncta
 quæ obvia erant, usque ad fauces Ponti late
 vastasset, parum absuit quin ipsam urbem
 regiam caperet. Cepissetque omnino, nisi
 quidam ex ejus familiaribus, donis corrupti,
 ipsum interficere moliti essent. Itaque ille,
 cognita suorum malevolentia, retro abscessit.

Επανίσταται δὲ τῷ Ζήνωνι καὶ Θεωδερίχος Σκύ-
 θης ὡς γένος καὶ τὰς οἰκίας δυναμὲς ἀπὸ τῆς
 Θρακίης ἀθροίσας, ἐπιτιθεῖται κατὰ τῷ Ζήνωνι
 καὶ μέχρι φόματος τῷ Πόντῳ δυνάσας τὰ ἐν ποσὶ
 καὶ χερσὶ, μικρὸν τιμὴν βασιλεὺς εἶλε πόλιν, ἢ γὰρ μὴ
 πᾶσι τῷ ἐς τὰ μάλιστα αὐτῷ ἐπιτιθεῖται ὑπα-
 χεύειν, ἐκσυνδύσαντο αὐτὸν ἀνελθόντες. ὅς ἐκλογα-
 κοῦντας τοὺς οἰκέτους ἐγὼν καὶ, ἐς πρὸς αὐτὸν μὲν

VALESII ANNOTATIONES.

1. Δόρυς ὁ ζώνων ἀλίσκῃ] Zeno non solum muneribus
 ac donis, sed etiam pollicitationibus Armatum ad suas
 partes traduxit. Pollicitus enim est, se simul ac Impe-
 rium recuperasset, Armatum quidem Magistrum præsen-
 tis militiæ perpetuum, Basiliscum vero ejus filium, Cæ-
 sarem & Assessorem tibi esse facturum, ut scribit Theo-
 phanes in Chron. pag. 107. cujus verba, quia corrupta
 sunt, nec ab Interprete intelligi potuerunt, hic apponam.
 ἄλλος δὲ οὖρος τῆς κατὰ ζώνων καὶ αὐτὸς ὡς ἐπὶ πᾶσι τοῖς
 βασιλεῦς, καὶ ὑπαρχοῦντος οὐδὲν φραγδαλίας, καὶ τὸν αὐτὸν
 βασιλεῦς καὶ πᾶσι καὶ συγγενῶν αὐτοῦ, πρὶν αὐτὸν
 κατὰ βασιλεῦς ἐπιτιθεῖται. Id est: Verum donis à Zenone
 missis ὅς ἐκλογακοῦντες αὐτὸν, καὶ pollicitatione perpetua Ma-

gisterie potestatis, ἐν quod Zeno Basiliscum ipsius filium
 Cæsarem atque Assessorem suum facturum esset, nec enim
 Zenoni reversus esset contra Basiliscum. Scribo igitur, καὶ ὑπα-
 ρχοῦντος ἀδελφῶν φραγδαλίας, ἀδελφῶν φραγδαλίας vocat
 Theophanes perpetuam Magistrum militum potestatem. Au-
 ctor Chronici Alexandrini emendationem nostram prorsus
 confirmat. Scribit enim Zenonem Armato promississe, se
 Magistrum præsentis militiæ potestatem ei concessurum
 quoad viveret, ὑπαρχοῦντος αὐτοῦ πᾶσι, καὶ τῷ φρα-
 γδαλίας τῷ πρᾶσι τῷ αὐτῷ ζῶντι. De hoc Arma-
 to Suidas multa refert in voce Ἀρμάτης, quæ desumpta
 videntur ex Damaskio in vita Isidori Philosophi.

VARIORUM.

2. Ἀρμάτης ἀναρῶν] Auctor Chronici Alexandrini ait,
 Armatum Basilisco supra memorato jurasse super Baptis-
 matis Sacramento, quod illum & res suas Zenoni nequa-
 quam proderet quod postea tamen fecit. Suidas Arma-

tum depingit ut dissolutum, Zenonidis Basilisci uxoris
 adulterum, in puniendo crudelissimum, addo ut civis ex-
 so illo maxime iactari fuerit.

Σ. Π. Π.

ἄποχρησται. οὐ πολλῷ δὲ ὑπὲρ τοῖς ἀπλοῦσι
 συναριθμῶνται. λίξω δὲ καὶ τὸν τῆς πλάτης
 1 τρόπον, ὡς γινώσκουσιν. ὅθεν διηγουμένην πρὸ
 τῆς σκευῆς αὐτῇ μετακίνητο σχῆμα βαρβαρικόν.
 2 ὡς αἰχμῶν τὸ σῶμα βουληθεὶς, ἵππον
 ἀχθῆναι προσέταχεν. ἀνελὼν ἢ οὐκ ἐπὶ
 χρῆσιν, τῷ ἵππῳ προσέλατο. ὁ δὲ, ἀγλαῶς
 πρὸς αὐτὸν καὶ ὑβριστὴς, ὑπὸ πεισάδῳ Θεοδωρίῳ
 χειρῶντος, μετακίχεν τῷ πρῶτῳ πόδι, τῷ ὀπίσθῳ
 3 μὲν ἀκροβατῶν. ὡς ἀφ' αὐτοῦ κατακίχεν τὸ Θεοδω-
 ρίον, ἢ μὴ τῷ χαλῶν ἀνταρξάμενος τὸν ἵππον
 τολμῶντα, ὡς δὲ μὴ ἐμπέσειν αὐτῷ, μὴδὲ τῆς
 ἰδίας βελόνης ἀποχόμενος, τῇδε κακίᾳ πεισά-
 4 δῳ, ἀφ' οὗσα τὴν αἰχμὴν. ταύτην τε ἐπ'
 αὐτὸν εἰσέχθῃαι πλαγίαν, ἢ τὴν πλάτῃ κατὰ
 5 τῶσαυ. ὕβρις καὶ ὑβριστὴς γινώσκουσιν, ἢ βαρβαρὶς ἡμέ-
 ρας ἀρκέσας, τὸν βίον ἐκ τῆς τῷ τραύματος
 κατὰ φύσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΥ΄.

CAPUT XXVI.

Περὶ τῆς Μαρκιανῆς ἐπανάστασης, καὶ οἷα πρὸς
 10 τῷτοι συνέβη.

De rebellionē Marciani, & quid eiē
 acciderit.

4 **Μ**ΕΤΑ ταῦτα διερχθεὶς πρὸς Ζήνωνα Μαρ-
 κιανὸς, παῖς ἰδὺν Ἀνθίμου τῷ Ῥώμῃ βα-
 σιλεύσαντος, κῆδος ἢ πρὸς Λέοντα τὸν βασιλεύον-
 5 τα πρότερον ἐχθρῶς, ἐπὶ τῷ πατρίᾳ αὐτοῦ
 θυγατέρα Λεοντίαν ἐσκέλετο, τυραννὴν ἐκράτει
 6 καὶ μάχῃς ἐχθρῶς περὶ τὰ βασίλεια συρράξις,
 καὶ πολλὰ ἐκτίετο πεπρωμένα, τρίτην τοῖς
 7 ἐσκέλετο τὸν Μαρκιανόν. ἢ τὸ βασιλεῖον ἐκράτει
 8 γίγνοντα, ἢ μὴ τὸ καὶ παρῶν, ἐς αὐτὸν τὸ

POST hęc Marcianus, Filius Anthemii
 ejus qui Romę imperavit, affinis au-
 tem Leonis qui ante Zenonem imperium
 reherat: ejus enim filiam natu minorem,
 5 Leontiam nomine, uxorem duxerat: à Ze-
 none dissidens, tyrannidem arripere cona-
 tus est. Commissaque gravi pugna circa pa-
 latium, & plurimis ex utraque parte cæsis,
 Marcianus adversarios in fugam vertit. Eo-
 demque impetu palatium occupavisset, nisi
 10 re in crastinum diem dilata, opportunitatem

VALESII ANNOTATIONES.

1 ἄποχρησται] In hujus verbi expositione hallu-
 cinati sunt Interpretes. Langus quidem hystam expedi-
 tam vertit. Musculus vero suo more, cum Latinum vo-
 cabulum ipsi non suppetet, Græcam vocem retinuit. At
 Christophorus omnino pessime interpretatur, hastam
 cuspidē hystam. Ego amputatam verti. ἀγκύλη enim idem
 est quod amentum: Eorum scilicet quo vinciebantur ja-
 cula seu lanceę, ut in hostem emitti possent. Glossę ve-
 teres ex Bibliotheca Petri Danicis à Turnebo citatę ita
 exponunt: Amentum, corrigia lanceę, quę etiam ansula
 est ad jaculum. Ubi ansula est ἀγκύλη, quę scilicet com-
 prehenditur telum ut jaciatur. Hesychius ἀγκυλίδας ex-
 ponit, τὸ ἐπὶ τοῖς ἀγκύλαις τῷ ἀγκύλῳ τῷ ἀγκύλῳ. ἢ
 2 ἀγκύλη δὲ καὶ τὸ πρὸς τοῖς ἀγκύλαις. Sic ἀγκυλίδας
 dixit Æschylus, metaphora sumpta ἀπὸ τῶν ἀγκύλων, ἢ
 ἀγκυλίδας καὶ ἀγκυλίδας ἐπὶ τοῖς ἀγκύλαις, ut scribit Eustathius ad
 librum secundum Iliadis. Duplex autem erat usus amen-
 ti. Nam & ad apprehendendum jaculum conducebat, &
 ut majore impetu ferretur in hostem.

2 Ἀνθίμου δὲ οἷα γινώσκουσιν] In optimo codice Flo-
 rentino discrete scriptam invenī ἀνθίμου, quemadmodum
 viri docti legendum esse conjecerant. Est autem ἀνθίμου,
 quem Latini Stratonem vocant, qui dominum in equum
 levare solent, ut testatur Suidas: apud quem extat locus
 veteris Scriptoris, qui de Rege Masinissa ita scribit, ὁ δὲ
 βασιλεὺς ἀνθίμου ὡς καὶ ἀνθίμου ἐπὶ τοῖς ἀγκύλαις. Ubi
 Suidas vocabulum ἀνθίμου sumpsisse videtur pro scala
 quam vulgo stapedam vocamus.

3 Ἀνθίμου] Scribendum puto ἀνθίμου, ut legi-
 mus in codice Telleriano. Ita enim postulat analogia, ut
 ἀνθίμου sit ἀνθίμου. Suidas ἀνθίμου exponit, ἀνθίμου,
 ἀνθίμου. Nicephorus autem pro hac voce posuit ἀν-
 θίμου. Porro mors Theodori contigit anno Christi
 481. ut testatur Marcellinus in Chronico, his verbis. Pla-
 cidio filio Col. Theodorus Triarii filius Rex Gothorum,
 adfectus suis usque ad Anaprium, quarto urbis milliaro ad-
 venit: nulli tamen Romanorum noxius continuo reversus
 est. Porro in Ilyricum properans, dum inter suorum monen-
 tia planstra progrediret, jacens super carpentum soli ac-
 cumbens, & juvenescens equi sui impulsione fixus transverber-
 ratusque interius.

4 Μὲν πρὸς Μαρκίανον] Theophanes motum hunc
 Marciani, periode ac Evagrius noster, refert statim post
 obitum Theodori Triarii filii. Dissensit tamen Malchus
 in historia Byzantina. Scribit enim Theodoricum Tri-
 arium audita seditione Marciani, illico contractis ingenti-
 bus copiis, Constantinopolim versus profectum esse: spe-
 cie quidem ut Imperatori suppetias ferret: revera tamen
 ut urbem regiam occuparet. Verba Malchi, si quis le-
 gere desiderat, habentur pag. 86. editionis regię. Adde
 quod Procopius Marciani frater, capto Marciano & pro-
 fugato ejus tyrannide, ad Theodoricum in Græciam pro-
 fugit. Cumque Zeno missa legatione eum sibi dedi postu-
 laret, nunquam id à Theodorico impetravit, ut scribi
 Candidus in libro secundo, & Malchus in libro jam citato

VARIORUM.

2 Εἰ μὴ τὸ ἀνθίμου πρὸς τὸν ἀνθίμου] Ad cœnæ epulas somniumque
 eripendum, rebus nondum petactis, se convertit, ut te-
 statur Theophanes. Porro hunc motum Antonius Pag-

contigisse putat anno Chr. 478. sut 479. Vid. enim ad
 ann. 481. n. 17.

SÆC.
V.

è minibus elabi fuisset. Volueris enim est
 occasio. Et dum ad pedes quidem avolat,
 forsitan apprehendi potest. Ubi vero ma-
 nus effugerit, in sublime avolat, riderque
 eos qui ipsam insequuntur, nec amplius ad
 eos advolare sustinet. Itaque pictores & sta-
 tuarii, comam ei à fronte demittunt, &
 occipitium ad cutem usque radunt: pru-
 denter admodum subindicantes, occasio-
 nem, quamdiu quidem à tergo imminet,
 coma demissa facile apprehendi posse: quan-
 do autem præcedit, penitus effugere, nul-
 lam anam qua capiatur, præbentem in-
 sequentibus. Quod quidem tunc accidit Mar-
 ciano: qui cum occasionem ipsi oblatam
 elabi fuisset, eandem postea recuperare
 non potuit. Postero enim die à suis pro-
 ditus, & solus relictus, confugit ad Basi-
 licam sanctorum Apostolorum. Unde per
 vim extractus, Cæsaream Cappadociæ rele-
 gatur. Ibi cum se Monachis quibusdam
 aggregavisset, postea fugam meditari depre-
 hensus est. Quam ob causam ab Imperatore
 Tarsum Ciliciæ deportatus, de tota coma
 presbyter est ordinatus. Atque hæc quidem
 ab Iustathio Syro scripta sunt eleganter.

Marcianus
presbyter
factus.

πρῶτον ἀναβαλλόμενος· ἐξυπνίης γάρ ὁ καιρὸς, καὶ
 πρὸς ἀπορίας μὴ ἴαν, ἵσως ἀλίσκοι· ἵκαν δὲ τιμὴν
 λαβὼν ἀφθόρσοι, μπιπορπρῶ, καὶ πρὸς τοὺς
 δῖοκτας, ἐφικτὸς αὐτοῖς λοιπὸν οὐκ ἀνεχόμενος
 5 ὦναι. οὖν ἀμέλει οἱ πλᾶσαι καὶ ζωγράφου, κόμην
 ἔμπροσθεν καθύπερ αὐτῶ, τῆς κεφαλῆς ὅπως
 εἰς χρῆσιν ἔχουσιν· ὡς μάλα σοφῶς αἰνιτίζονται, ὡς
 ὁποῖός τις μὲν τυγχάνει, τῶν καθυμνῶν τὴν κίμην
 ἵσως κρατῆται· ἔμπροσθέντος δὲ γινόμενος. τέ-
 10 λειον ἀφθόρσοι, οὐκ ἔχον ὅτι κρατῆται τῶν δῖο-
 κτων. ὅπως καὶ ἐπὶ Μαρκιανῶν γίνονται, τὴν μὲν οὖν
 αὐτῶν καὶ ἀπολείπει, ἐξωρεῖ δὲ τῶν λοιπῶν
 ἢ διηγήσονται. ἀλλὰ γὰρ τὸ ἐξῆς πρὸς τὴν οἰκίαν χαλ-
 προδότης, καὶ μόνος ἀπληροῦς, πέφωκεν ἀλλὰ τὸ
 15 τέρμας τῆς διουπνίης ἀποκρίσας· ἐκὼν πρὸς
 βίαν ἀφελκυσθεὶς, εἰς Κοισάριαν πύλον τῆς Καπ-
 παδοκίης ἐξακίζεται. καὶ τῇ μετὰ τοῦ σωματῆρος
 ζώοντος, ὑπερὶ ἐφωρεῖται λαβὼν ἐβίαν· καὶ πρὸς τὴν
 βασιλείαν εἰς Ταρσὸν τῆς Κιλικίας ἐκπεμφθεὶς, καὶ
 20 τὴν κίμην ἀπληροῦς, προσβύπτης χειροτεύεται. γί-
 γνεσθαι ταῦτα κομῆς Εἰσαγῶν τῶν Σύρων.

CAPUT XXVII.

De tyrannide Illi ac Leonii.

IDEM Eustathius scribit, Zenonem innumeras insidias adversus Verinam socrum suam struxisse, tandemque eam in Ciliciam relegisse. Postea vero, cum Illus tyrannidem occupasset, Verina in Papirium castrum migravit, ibique excessit à vita. Res præterea Illi ab eodem Scriptore elegantissime exponuntur: quemadmodum cum à Zenone insidiis appetitus fuisset, effugerit: utque Zeno eum quem ad interficiendum Illum submiserat, Illo necandum tradiderit, capitis amputationem mercedis loco ei rependens, eo quod conatu excidisset. Illum quoque magistrum Orientalis militiæ renuntiavit, studens ut oculis essent insidiæ quas ei comparavit. Illus vero, adscito in societatem Leontio, & Marso viro egregio, ac Pamprepio, ad Orientis partes perrexit. Refert deinde idem Eustathius, quomodo Leontius apud Tarsum Ciliciæ Imperator nuncupatus sit: & quem isti tyrannidis suæ fructum perceperint. Cum Theodoricus vir natione Gothus, & qui apud Romanos erat illustris, adversus eos missus esset cum exercitu Romanorum simul ac barbarorum. Idem Eustathius eleganti admodum stylo eadem eorum describit, quos Zeno crudeliter necari iussit, hanc eis mercedem rependens benevolentia qua ipsam complexi fuerant: & quomodo Theodoricus, cum Zenonis adversus

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ΄.

Περὶ τῆς τυρανίδος Ἰλλου καὶ Λικτίου.

25 **Ο** αὐτὸς γράφει τὸν Ζήνωνα καὶ Βερόνη τῇ πι-
 θερᾷ μυρίας ὑπαγεύλας ῥάψαι· μετὰ δὲ ταύ-
 τα καὶ πρὸς τὴν Κιλικίαν ἐκπέμψαι χάρακ' ὑπερ-
 δὲ μεταβῆναι ταύτῃ πρὸς τὸ Παπυρίου λογιόμι-
 να Φρούριον, Ἰλλοῦ τυραγνήσαντος, αὐτοῦ τι τὸν
 εἶναι ἐκλιπῆναι· καὶ τὰ κατὰ Ἰλλοῦ δὲ γράφει
 30 μάλα λογίως ὁ Εὐστάθιος, ὅπως πρὸς τὸν Ζήνον
 ὑπαγεύλας διέφυγε, καὶ ὅπως ὁ Ζήνων τὸν ἀπο-
 σφάξαν τῷτοι πρὸς ταχύνει, ἐς θάνατον ἐκδίδουσι,
 μισθὸν τῆς ἀπενυχτίας τῆς τῆς κεφαλῆς ἐκτομῇ
 αὐτῶν ὡς ἀρχὸν ὅτι καὶ στρατηγὸν ὁ Ζήνων τῷ
 35 ἴσῳ ἀποδείκνυσιν δυνάμειον, τὸ λαβεῖν πραγμα-
 πύμῳ. ὁ δὲ, Λεῖπτοι πρὸς ταχύνει, ἀνὰ
 Μάρσῳ τι οὐκ ἄνδρα δόκιμον, καὶ Παμπρίπτον, ἀνὰ
 τὰ τῆς ἰσῆς γένηται μέρη' οὐτα τὸν Λεωτίου ἀνάρ-
 ρησιν τὸν ἐς Ταρσὸν τῆς Κιλικίας γινομένην· ὅπως
 40 τι καὶ οὗτοι τῆς τυραγνίδος ἀπάναστο, Οὐδὲιχον
 κατ' αὐτῶν ἐκπεμψόντες, ἀνδρὲς Γότβου τὸ γένος
 ὑπάρχοντες, ὡς ἂν Ῥωμαίοις τι αὐτὸν ἐπιστάμους, μὴ
 ἡμεδαπῆς τι καὶ ἀλλοδαπῆς δυνάμειος. ἀνα-
 γράφει μάλα ὡς ὁ αὐτὸς Εὐστάθιος, καὶ τὸν
 45 δολιχαίως ἀπρημελῆς πρὸς Ζήνοντος ἀντὶ τὸ ἐς αὐτὸν
 εἰσίσας καὶ ὅτι καὶ ὁ Οὐδὲιχος τὸν ὑπαγεύλῃς Ζή-

VALESI: ANNOTATIONES.

1 Τῇ θεῷ ἐκδόχῃ. —] Rectius in MS. codice Florentino scribitur, τῇ ἐκδοχῇ ἐκδόχῃ.

VARIORUM

a Tis δειλῶς ἀνθρώποις.] Marcellinus in Chronico sub
 Cons. anni 488, hæc habet: *Leontius interea rex & illius*
tyrannus (qui tyrannidem arripuerant anno 482.) in Pa-
fyrio l'auria castello capti decollatique sunt. Capita eorum
Constantinopolim allata, præfixa hastilibus tabuleque. Eodem
anno Theodoricus rex omnium suorum multisimiludine Gothorum

in Italiam tendit. Throdovicus hic, cognomine Amarus, Italiam ingressus est anno 489. bellum ibi gessit cum Odoacre Italiz rege anno 491. Odoacrem occidit, & regnum Italiae sibi afferuit anno 493. juxta rationes Ant. Pagi ad eos annos.

ταυτος αἰδομένης, ἐπὶ τῷ προσηυτέρῳ Ῥώμιω ἀναχωρῶν, πῶς δὲ Φαυ, ὡς καὶ ὑποθήκε Ζήνωνος καὶ Ὀδοάκρου μάχη κρατήσας, ὑφ' ἐαυτὸν τῷ Ῥώμιῳ πωτῆται, ῥῆγα πρῶτονιμάσας αὐτοῖς.

ipsum insidias comperisset, Romam se contulit. Alii dicunt Zenonis suasu id à Theodorico factum fuisse. Qui confecto prælio, cum Odoacrum superasset, Romam sub potestatem suam redegit, Regis dumtaxat nomine sibi assumpto.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ΄.

Περὶ Μαρμιανῶ, καὶ τῆς ἔργων αὐτοῦ.

ΥΠὸ τοῖς χρόνοις Ζηώνος, ἱστορεῖ Ἰωάννης ὁ ῥήτωρ Μαρμιανὸν ἐξ ἐπιδριφίων ἐπίσημον ἀνδρα γινώσκειν, καὶ τῆς συλλήτου βουλῆς μέγα ἔχον, καὶ ἐν Δάφνῃ τὰς πρῶτας τοὺς καλοῦντο μὲν ἀντίστορον οἰκοδομήσασθαι, πρῶτον ἀμπέλους διδρυμῶν, καὶ πρὸς γαργῖον ἐπιτήδειον καθιστῶντα, ἀλλὰ τοῦ δημοσίου βαλατιῶν ὁ Μαρμιανὸς ὁ φιλόπολις, ἡ χαλκῇ ἀνάκλῃ εἰκόν. ἀντὶ δὲ τῷ πόλει δύο βασιλείας ἐργάσασθαι εὖ εἶς, τῇ πρὸ οἰκοδομῆς λίαν ὑπερπεῖς, καὶ ταῖς ἐν λίαν πρῶταίαις πρὸς διευγίαις κεκοσμημέναις ὡς ὁ δὲ πρὸ μὲν ἔστιν ὁ δὲ βασιλείαν εὖ εἶς, Τετράπυλον ἀναστῶν, κίονες πρὸς καὶ τῇ ἐκ χαλκοῦ ὕλη μέγα κεκοσμημένης ἡ κεκοσμημένη. καὶ τὰς μὲν βασιλείας καταλήφασθαι εὖ εἶς, μὲν τῆς πρῶτης ἐπὶ λείψανον τῆς πρῶτης δικασμῆας Φιρίτας, τῇ ἐκ Προκοπίου λίαν τὰς ἐδὰς συλλεγμέναις οὐ μὴν τῷ οἰκοδομῆσαι ἔχουσιν πρὸς τῇ ἐπισημῶν. ἐκ τῆς γαργῖον γὰρ παθημάτων ἑταῖρος τῷ οἰκοδομῆσαι ἑταῖρος, οὐδὲ ἐς κόσμον ταῦτα πρὸς τῇ τῇ Τετράπυλον τῇ ὑπο Μαρμιανῶ γαργῖον οὐδὲ φιλοῖ ἔχον καταλήφασθαι.

CAPUT XXVIII.

De Mammiano, & de operibus ab eo constructis.

EJUSDEM Zenonis principatu Mammianum quendam vixisse scribit Joannes Rhetor, qui ex sellulario opifice vir insignis evaserit, & ad Senatorium ordinem pervenerit. Ab hoc Mammiano ait Joannes, in Daphnensi quidem suburbano ædificatum esse antisorum, qui locus prius vites habuerat & arva, è regione balnei publici: in quo statua ænea posita est cum hac inscriptione: Mammianus amator urbis. In urbe vero duas regias porticus ab eodem exstructas esse refert, tum fabricæ venustate insignes, tum lapidum splendore ac nitore decoratas. Inter duas autem porticus, quasi confinium quoddam ab eo ædificatum esse Tetrapylum, columnis & ære admodum eleganter excultum. Et ipsas quidem regias porticus vidimus, quæ & nomen pristinum & reliquias vetusti splendoris adhuc servant, cum solum earum Proconnesio marmore stratum sit. Reliqua vero structura nihil habet eximium. Nam post superiores ruinas, nuper instauratæ sunt, nulla re ad earum ornamentum adjuncta. Tetrapyli vero ejus quod à Mammiano constructum est, ne vestigium quidem deprehendimus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ΄.

Περὶ τῆς πελευτῆς Ζηώνος, καὶ τῆς ἀναρρίσσεως Ἀναστασίου.

ΤΟῦ Ζηώνος τοῖνον ἀπαιδὲς πλεονήσας τοῦ ὀφθαλμῆος ὥστε μὲν ἑδωκέναι τὴν δὲ τῆς αὐτοῦ βασιλείας, ἡλπίσας μὲν Λογγίνος ὁ τοῦ τε ἀδελφοῦ ἐς μέγα διωξέμενος πρὸς τὴν ἀναρρίσσεως.

CAPUT XXIX.

De Zenonis obitu, & de Anastasio Imperatoris inauguratione.

CÆTERUM cum Zeno post septimum decimum Imperii sui annum, ex comitiali morbo absque liberis decessisset, Longinus quidem ejus frater, qui ad magnam potentiam pervenerat, in spem venit

VALESII ANNOTATIONES.

1. Πρὸς τὴν ὑποθήκην Ζήνωνος. Hujus loci sensum non viderunt interpretes, quibus prava interpretatio fraudi fuit. Ego vero media distinctione post hæc verba apposita, huic loco attuli. Aut enim Evagrius duas causas asserit, quæ Theodoricum impulissent, ut ad Italiam proficisceretur. Prima est, quod Zeno ei insidias daret. Alii autem dicebant Theodoricum Zenonis consilio impulsam in Italiam se contulisse. Certe in excerptis veteris Autoris, quæ ad calcem Anonymi Marcellini jam pridem editæ, Theodoricus consensu Zenonis in Italiam profectus esse dicitur. Sic enim illic scribitur. Zeno recepit in beneficium Theodoricum, quem fecit Patricium & Consulem, donans ei imperium, & mittens eum ad Italiam, postulatque, ut se videret, si esset Odoacrus, pro merito laborum suorum, loco ejus, dum adveniret, imperium præstaret. Idem

quoque testatur Jordanes in Geticis, & in lib. de successione Regnorum.

2. Ἀντίστορον. Sic dictum videtur ædificium quoddam quod fori usum præstabat. Hoc ædificium ait Evagrius fuisse in suburbano Daphnensi, è regione publici balnei. Id enim sonant hæc verba, ὅτι τὸ δημοτικὸν βαλάνιον. Musculus quidem ὅτι τὸν vertit, ῥῆγα ἀπὸ τοῦ δημοτικοῦ βαλάνιον. Quod non probat, nam ὅτι τὸν idem est quod δημοτικόν, teste Suida. In antisoro autem ait Evagrius etiam fuisse statuam Mammiani. Ex quo apparet antisorum fuisse id quod supra dixi. Nam statua in foro erigi solebat.

3. Οὐδὲ ἐς κόσμον. Assentior Christophorosso & Savilio, qui ὅτι τὸν emendaverunt.

VARIORUM.

a. Τετράπυλον. Ædificium quatuor portis perviatum, inquit Du-Cangius, in Glossar. med. & inf. Græc.

b. Τὸ Ζήνωνος. Marcellinus in Chronico ad ann. 491 (quo mortuus est Zeno) scribit: Zeno Aug. vita decessit, iam sui Imperii annis quatuor & sexagesimis comp-

Tom. III.

zatis, anno XXII, mense VI. Die nona Idicis Aprilis emortuali, inquit Pagius, qui VI. menses erratum esse Librariorum contendit pro III. mensibus. Anastasius Imp. coronatus est die undecima ejusdem Aprilis.

Z Z

Βασιλείαν

se Imperium facile occupaturum esse. Sed tamen voti sui haudquaquam compos factus est. Etenim Ariadne coronam imposuit Anastasio, qui nondum in Senatorum ordinem allectus, in silentiariorum schola adhuc militabat. Porro Eustathius scribit, ab exordio Imperii Diocletiani ad Zenonis obitum & nuncupationem Anastasii, annos fluxisse septem supra ducentos: à principatu autem Augusti, annos quingentos triginta duos, ac præterea menses septem: ab Alexandri autem Macedonis regno octingentos & triginta duos, similiter cum mensibus septem: à Romano- rum & Romuli regno, mille & quinquaginta duos, ac præterea menses septem: à Troje denique expugnatione, annos mille sexcentos octoginta sex, cum mensibus septem. Hic Anastasius ortus ex urbe Epidamno quæ nunc Dyrrachium dicitur, Imperium simul & uxorem Zenonis Ariadnæ accepit. Ac primum quidem Longinum Zenonis fratrem, qui magistri dignitatem gerebat, quem antiqui præfectum officiorum palatii appellabant, in patriam amandavit. Multis item aliis Isauris qui id ab ipso petierant, ad suos redeundi copiam fecit.

Βασιλείας αὐτῶν ἐβίβησεν ὁ μὲν τῶν διχαθέρων ἔπυχον. ἡ γὰρ Ἀειάδην Ἀναστασίῳ τὸν γέγονεν ἀειπάθησεν, ὅπως μὲν ἦσαν ἐς γερουσίας, ὅς τῃ τῇ αὐτοκράτει τῇ σιλοπαρίῳ ὁρῶν καὶ ἀλεξάνδρῳ. ἰσ-
 10 ρῶ δ' οὐδ' ὁ Εὐστάθιος, μὲν τὴν δὲ χιλίῳ τῆς Δια-
 κληπαίης βασιλείας ἐς τὴν Ζήνωνος πλῆθει καὶ τὴν ἀνάρρησιν Ἀναστασίῳ, ἔτη διελθόν ἐπὶ τῇ 243 κα-
 15 σία. ἀπὸ δὲ τῆς Αὐγούστου μοναρχίας, ἔτη δύο καὶ
 λ', ὅς πεντακόσια πρὸς μισθὸν ἐπὶ δὲ τῆς
 20 Ἀλεξάνδρου τῆς Μακεδόνος δὲ χιλίῳ, ἔτη δύο καὶ τρι-
 ἀκοντα, ὅς ὀκτακόσια, ὁμοίως πρὸς μισθὸν ἐπὶ δὲ τῆς
 25 τῶν Ῥωμαίων καὶ Ῥομύλου βασιλείας, ἔτη δύο καὶ πενήκοντα καὶ χίλια καὶ πρὸς γὰρ μισθὸν
 ἐπὶ δὲ τῆς ἀλάστως Τροίας, ἔτη ἑξ καὶ ἑξήκοντα-
 30 τα, καὶ ἑξακόσια καὶ χίλια πρὸς μισθὸν ἐπὶ δὲ τῆς
 ὁ Ἀναστάσιος πατέρα τὴν ἑπίδαμνον ἔχων, Δυρ-
 ράχῳ ἰὺν ἀπογογγύσας, τὴν τῆς Ζήνωνος βασιλείαν
 καὶ χαμετὴν τὴν αὐτῆς Ζήνωνος τὴν Ἀειάδην ἰσχυ-
 35 κίζετα. καὶ πρῶτα μὲν Ἀεγίνῳ Ζήνωνος ἀδελ-
 40 φῷ, τὴν τῆς μαγίστρου δὲ χιλίῳ διέποντα, ὅς ἡγε-
 μῶνα τῆς αὐτῆς τάξεως, οἱ πρότερον ἐκάλεον,
 ἀπὸ τῆς οὐρανόθεν ἐκτίμης. ὅπως δὲ καὶ πολλοὺς
 ἑτέροισιν Ἰσαύροις, τῶν δὲ αὐτῶν αἰτήσας.

CAPUT XXX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ'.

De Anastasio Imperatore: & quo modo, cum nihil in Ecclesiastico statu innovari sineret, totius orbis Ecclesia in pertur-
 30 bationibus repleta fuit, multi-
 que Episcopi eam ob causam expro-
 35 bant.

Περὶ Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως, καὶ ὅς 243 τὸ
 μὴ βύλεισθαι τοῦτον κακοτομίῃ τὴν τῆς
 248 ἐκκλησιαστικῆς κατάστασις, μὲν τὰ παλαιὰ
 αἱ ἀπὸ τῆς οὐρανόθεν ἐκτίμης οὐρανόθεν
 30 πολλοὶ τῆς τῆς ἐπισκόπων 248. τῶν
 35 ἐξελήθησαν.

Idem porro Anastasius, utpote pacis stu-
 40 diosissimus, nihil omnino innovari voluit,
 præcipue vero in Ecclesiæ statu; modisque
 omnibus elaboravit, ut & sanctissimæ Ec-
 45 clesiæ absque ulla perturbatione remaneret,
 & cuncti qui ipsius Imperio patebant, al-
 50 tissima pace fruerentur, omni rixâ & con-
 tentione, tum ab Ecclesiæ statu, tum à re-
 bus publicis procul amandata. Et Chalcedo-
 nensis quidem synodus iis temporibus, nec

Ὅτις ὁ Ἀναστάσιος ἐβίβησεν πρὸς αὐτὸν, ὅς
 491 καὶ κακοτομίῃ παρὰ τὴν ἑξήκοντα, 248 φε-
 496 ρέσας τῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς κατάστασις. καὶ
 248 πάντες οὗτοι τρόποι, τὰς πρὸς ἀνωτάτας ἐκ-
 35 κλησίας ἀπαράχους μὲν, ὅπως τὸ ὑπὸ βα-
 491 σιλείας χαλεπῆς ἀπλάτῃ, πρὸς ἑαυτοὺς καὶ φιλοει-
 496 κίας ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πρὸς καὶ πολιτικῆς
 498 πρὸς ἀπὸ ἐκπιδὸν ὑπομνήσας. ὅς μὲν οὐδ' ἐν Καλ-
 498 χεδὼν σύνοδος ἀπὸ τούτων τοὺς χρεῖους, οὐτὶ ἀνα-

VALESTI ANNOTATIONES.

1 Ἀναστάσιος οὐρανόθεν πρὸς αὐτὸν] Qualiter affectus fuerit Anastasius erga res Ecclesiasticas, & qua ratione se gesserit in earum administratione, docet Liberatus in Breviario, cap. 18. his verbis. Ascendens quidam ex adversariis eius communis ad Anastasium. Et dum haberent contra Principem contentiones, alius quidam proponentibus anathematizare Synodum, & ita communicare: alius vero pacatus in omnino Edicto adici eo qua satisfacere-
 498 rent his qui communicaverant Petro: Considerans Impera-

tor, quod si adjectionem Edicto faceret, tumultum moveret Ecclesia, & anathematizare Synodum esset impossibile per se, ut sufficere omnium Edictum, ut communicaverant sibi, sicut & ceteri Ecclesiastici Episcopi. Et cum non obedirent hoc agere, nihil impetrantes dimisit. Ex quibus videtur, Anastasium Imperatorem Zenonis Edictum prorsus secutum esse, nec præterea quicquam innovari voluisse.

VARIORUM.

a Ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν σιλοπαρίων ὁρῶν] Non solum loca ubi pueri ac juvenes liberalibus studiis vacare debent, sed & ea quæ ad alia exercitia destinata sunt, item ad officia ac ministeria Principis, Schola vocantur: unde in Cod. Schola equitum, pedum, Scribariorum, domesticorum, Silentiariorum, sacrarum largitionum &c. De Silentariis egimus notis ad cap. 10. lib. II. Evagrii.
 b Ἀεγίνῳ Ζήνωνος ἀδελφῷ] Confundit Evagrius Longinum Magistrum militum cum Longino Zenonis fratre: qui tamen diversi erant, ut apparet tam ex historia re-
 498 gestæ, quam auctoritate Zonæ & Theophanis. Posterior aut in Chronico ann. 484. juxta Alexandrinum, i. e. A. C.

491. Longinum Zenonis fratrem, propter seditionem, exulem ab Anastasio Alexandriam missum, ibique Presbyterum ordinatum; Septennio post, mortem obiisse. Proinde neque in patriam fuisse amandatum, neque posthac tumultus excitare potuisse. Ergo alius erat Longinus Magister militum, quem magistratu abrogavit Anastasius. & in patriam amandavit, ubi postea adversus Imperatorem bellum suscepit, uti narrat Evagrius infra, cap. 35. Erant omnino tres Longini, unus Zenonis frater, alter Magister militum, tertius Schmonius, ab Evagr. in eodem capite commemoratus. Vide Pagium ad ann. 498. n. 3. 4. 5. 10. Lewis.

Φαίδρι

S. M. C.
V.

inter se ipsos iterum discissi sunt. Et Alexandria quidem & Aegyptus ac Libya intra suam communionem permansit. Reliquus item Oriens seorsum ab aliis communicavit, propterea quod Occidentales prorsus communicare illis recusabant, nisi Nestorium, Eutychem ac Dioscorum sub Anathemate damnantes, Petrum quoque Mongum & Acacium iis adjicerent. In hoc igitur rerum statu cum essent totius orbis Ecclesiae, Eutychiani & Dioscoriani ad exiguum prorsus numerum redacti sunt. Cumque brevi defecturi essent ita ut amplius in terris non exstarent, Xenaias quidam, vere nominis sui, id est, alienus à Deo: nescio quo consilio, nec qua de causa susceptas adversus Flavianum inimicitias exercens: praetextu tamen fidei, ut plerique narrant, adversus eum commoveri, eumque tanquam Nestorianum calumniari cepit. Sed cum ille Nestorium simul ejusque opinionem sub Anathemate damnaasset, Xenaias relicto Nestorio, ad Dioscorum transgressus est, & ad Theodorum ac Theodoritum & Ibam ac Cyrum & Eleutherium ac Joannem, aliosque nescio quos nec unde collectos. Ex quibus quidam Nestorii dogmata vera sectati fuerant: quidam vero cum in suspicionem ejus rei venissent, postea idem dogma sub Anathemate damnaverant, & in Ecclesiae communione extremum diem clauserant. Hos, inquit, omnes Nestoriani dogmatis assertores nisi Anathematizaveris, Nestorianus es, licet Nestorianum millies cum doctrina ipsius Anathematizes. Scriptis etiam literis ad fautores Dioscori & Eutychis, eos concitavit, suadens eis, ut sibi adversus Flavianum auxilio essent, exigerentque ab eo, non quidem ut ipsam synodum, sed ut eas dumtaxat personas quas supra nominavi, sub Anathemate damna-
 10
 15
 20
 25
 30
 35

Flavianus
vocat.

κοιμηθέντος, πάλιν εἰς αὐτὴν ἀπερχόμενοι, Ἄλλο-
 ξάνδρειά τι καὶ Λιβυκὸς καὶ Λιβύη καὶ αὐτὰς
 διετέλειον· καὶ ἡ λαὴν πᾶσα ἀνατολὴ πάλιν
 καὶ αὐτῇ, ὅτι δὴν πάλιν μὴ ἀπὸ κοινῆς ἄλλως
 αὐταῖς κοινῶς ἢ πρὸς τὸ ἀναθεματίζον Νεστόριον
 τι καὶ Εὐτυχῆ, καὶ Διόσκορον, Θεοδοσίον καὶ
 Πέτρον τοῦ Μογγοῦ καὶ Ἀκάκιον. ὅτι πύτοις οὖν
 τῶν ἀνὰ τὴν οἰκουμένην οὖσαν ἐκκλησίαν, οἱ
 γνήσιοι τῶν ἀπὸ Διοσκοροῦ καὶ Εὐτυχῆ εἰς πᾶ-
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995

VALESII ANNOTATIONES.

tri Aegyptum separatim communicasse, & Orientales ab eorum communione disjunctos fuisse. Petro enim Alexandrino successit Athanasius, qui Synodice scriptis ad Palladium Episcopum Antiochie, ejusque communioni sociatus fuit, ut superius observavi ex Evagrio & Liberato: * Rursus vero si Petrum Antiochenum hoc loco designari dixerimus, eadem erit difficultas. Verum responderi potest, Monachos hic loqui non de ipsis Patriarchis, sed de integra Diocesi, & de maxima parte Episcoporum. Certe post mortem Petri Alexandrini, Orientales Episcopos communionem Ecclesiae Romanae expetisse apparet ex Epistola Gelasii Papae ad Orientales.

1 Τὸν δὲ πάλιν ἀναθεματίζον. Addenda est procul dubio particula negativa, hoc modo, τὸν δὲ πάλιν μὴ ἀναθεματίζον, quemadmodum legitur apud Niceph. & in codice Telleriano.

2 Ζηναῖος. Erat hic Episcopus Hieropolitani, à Petro Fulkone ordinatus, qui alio nomine Philoxenus dicebatur. De hoc pestifero homine multa habent Theoph. Cedren. Niceph. & alii.

3 Ἐπὶ Διόσκορον καὶ Θεοδοσίον. Non dubito quin Dioscori nomen hoc loco perperam positum sit pro Dioscori nomine. Neque enim Dioscorum anathemati subijci volebat Xenaias inimicus Chalcedonenis Synodi: sed

Dioscorum Tarsensem & reliquos. Ita certe Victor Thunonensis in Chronico. Joanne Gibbo Conf. Anastasius Imp. Flaviano Antiocheno, & Philoxeno Hierapolitano Prae-sulibus Constantinopolim Synodum congregat: & contra Dioscorum Tarsensem & Theodorum Mopsuestenum cum scriptis, Theodorum Cyri, Ibam Edessenum, Andrean, Eucherium, Cyrum & Joannem Episcopos, ceterosque alios qui in Christo duas praedicationes habebant naturas, duasque formas, & qui non confitentur unum de Trinitate crucifixum, una cum Leone Episcopo Rom. & ejus tomis, atque Chalced. Synodo inserre anathema perijussit. Idem confirmat Theophanes in Chronico pag. 131.

4 Καὶ Κύριον καὶ Εὐχέριον. Victor Thunonensis in Chronico Quirum & Eucherium nominat, ut supra vidimus, ubi Quirus ponitur pro Cyro, quemadmodum in epistolis B. Ambrosii Quinegius pro Cinegio. Porro Niceph. hoc loco pro Eutherio substituit Eleutherium.

5 Ἐλευθέρου μὴ ἀναθεματίζον. Hujus Eleusini meminit Liberatus in Breviario cap. 19. his verbis, de Severo loquens, Ita ut ab hoc scriberet & ipsi Flaviano, sicut ipsius significatur epistola, & ad Marcanum Lectorem, & Eleusinum & Euthereum Episcopos, & ad Occidentem Scholasticum Ispania. Ejusdem meminit Theophanes in Chronico p. 128.

VARIORUM.

* De Petro Mogzo Episcopo Alexandrino omnino intelligendus locus. Schisma enim de quo hic loquitur Evagrius, de separatione Dioscoritarum, ut eos vocat Liberatus, ab Ecclesia intelligendum: quae mansit usque ad

tempora Dioscori junioris, qui anno 517. sedem Alexandrinam adeptus est. Vide Liberati Breviarium ad finem cap. 18. W. Lomsh.

παδικίας,

παδικίας, Ναίου δὲ Λαοδικίας τῆς Συρίας, καὶ
 ἄλλων ἄλλοθεν ὧν τὰς αἰτίας τῆς πρὸς Φλαβι-
 αῖον μικροφυχίας ἱτέρων, ἀλλ' οὐχ ἡμῶν διηγῆ-
 1 σαθαι· τέλος νομίσας ἄλφ' αὐτοὺς εἰρευνῶν
 αὐτοὺς, εἴξω αὐτῶν τῇ φιλοκαίᾳ καὶ ἐνδεύσας
 τὰ πρὸς ταῦτα ἀναθεματίσας, ἀπέστειλε τῷ βασι-
 λεύῃ καὶ αὐτῶν γὰρ κατ' αὐτῶν κεκοίχασιν ὡς τὸ
 Νεστορίου προσβόλῳτος. μηδὲ τούτῳ οὐδ' ἀντιθέ-
 2 ῖς Ξενίας, τῆς συνόδου αὐτῆς πάλιν ἀναθεμα-
 ποιοῦν, καὶ τῶν δύο φύσεως ἐπὶ τοῦ Κυρίου εἰρη-
 κότως, τῆς Ἁγίας καὶ τῆς θείας, ἀπῆν-
 τὸν Φλαβιανόν. μὴ ὑπακούσαντ' αὐτῷ, ὡς τὸ Νε-
 3 στοριανὸν πάλιν κατηγορεῖ. πολλῶν δὲ ἐπὶ τούτῳ
 2 κεκοιμήσθων, καὶ τοῦ πατριάρχου ἔχουσιν πρὸς
 πίστιν πεποιθμένων, ὥς ἡ πρὸς χαθείρισιν μὲν
 Νεστορίου καὶ Εὐτυχοῦς τιμὴ συνόδου δέχεται
 ἀμαλόν, μὴ μόνον αἰς ὅρον καὶ διδασκαλίαν
 πίστεως, πάλιν ὡς τὰ Νεστορίου ἡρώδης Φρο-
 3 νουῖτ' ἐπιλαμβάνοντο, εἰ μὴ καὶ τὸν ἀναθε-
 ματισμὸν αὐτῆς πρὸς τὴν συνόδου, καὶ τῶν
 20 δύο φύσεως ἐπὶ τοῦ Κυρίου εἰρηκότως Ἁγίας καὶ
 θείας. πρὸς τὴν δὲ πολλὰς λόγων ἀπά-
 3 τας καὶ τοὺς Ἰστανέας καὶ ποιήσαντες γραμ-
 ματίῳ πρὸς πίστιν, ὥς ἡ τιμὴ συνόδου μετὰ
 τῶν δύο φύσεως εἰρηκότως, ἡ ἰδιότης ἀναθεμα-
 25 τισάντων, Φλαβιανὸν μὲν ἀφίσταται καὶ Μακε-
 δονίου ἄλλως δὲ σπένδεται ἡ πρὸς τὴν
 γραμματίῳ. ὥς τούτοις καὶ τὸ Ἱεροσολύμων ἀπῆ-
 3 τω ἱεροφάνῳ περὶ πίστεως ὡς ἐκθέμενον ἀπέ-
 στειλε τῷ βασιλεῖ, δι' αὐτῶν τῶν ἀπὸ Διοσκору.
 4 ὅτι αὐτοὶ μὲν πρὸς τὸν ἀναθεματισμὸν πε-
 εἶχε τὸν δύο φύσεως εἰρηκότως. αὐτὸς δὲ ὁ Ἱεροσο-
 λύμων ἰουδαῖος παρ' αὐτῶν ἀφίσταται, ἄλλο
 πρὸς τὴν δὲ τοιοῦτον ἀναθεματισμὸν, ὡς ἡ ἑαυμά-
 35 καὶ ἡ λόγος πατέρι πολλὰς ἰουδαῖας
 πολλοὺς δὲ Ἀπολλωνίου λόγους, Ἀθανασίῳ καὶ Γρη-
 5 γορίῳ τῷ Θαυματουργῷ, καὶ Ἰουλίῳ, ἄλφ' τῶν
 ἑπὶ τὴν ἀναθεματίαν αἰς μέλητα τῆς πολλῆς
 πρὸς τὰς ἰδίας ἀσθενείας σφίτιζονται. ἀπῆν-
 40 τὸν καὶ Μακεδόνιον ἱεροφάνῳ περὶ πίστεως ὡς καὶ
 ἐξέβητο τὴν τῶν πᾶν καὶ τῶν ἡμῶν μόνον εἰδέναι πᾶσι
 ἀφίσταται, ἀναθεματίζον δὲ Νεστορίον, καὶ

scopus, Nicias Laodiceæ quæ est in Syria, & ex aliis locis alii: quorum odiū adver-
 sus Flavianum quænam causæ fuerint, haud nostrum est, sed aliorum exponere: tandem illos hoc facto quieturos esse
 arbitratum cessit illorum contentioni. Cum-
 que supra dictas personas scripto Anathe-
 matizasset, libellum suum ad Imperatorem
 misit: Nam & hunc adversus Flavianum, tanquam Nestoriani dogmatis propugnato-
 rem, commoverant. Sed neque hac re con-
 tentus Xenais, exegit iterum à Flaviano, ut & Synodum ipsam, & eos qui duas na-
 turas in Christo prædicaverant, alteram car-
 nis, alteram deitatis, Anathemati subjec-
 ret. Qui cum id facere recusasset, rursus Xe-
 nais eum ut Nestorianum accusavit. Mul-
 tis deinde agitis, cum Patriarcha expositi-
 onem fidei edidisset, in qua synodum in eo
 quidem quod spectat ad depositionem Ne-
 storii atque Eutychis, suscipere se profite-
 batur: quantum vero ad definitionem & doctrinam fidei, nequaquam: rursus illum
 tanquam Nestoriano dogmati occulte faven-
 tem insinularunt, nisi ipsam quoque syno-
 dum, & eos qui duas in Christo naturas
 dixerunt, alteram carnis, alteram deitatis,
 Anathemati subjeceret. Isauros præterea
 multiplici verborum fraude deceptos, in
 sententiam suam pertraxerunt. Et conscrip-
 tione fidei edita, in qua synodum una
 cum iis qui duas in Christo naturas ac pro-
 prietates esse dixerunt, sub Anathemate da-
 mnabant, à Flaviani quidem & Macedonii
 communione se se abrumpunt: cum aliis
 vero qui conscriptioni ipsorum subscripsis-
 sent, fœderis societatem ineunt. Inter hæc
 postulant etiam ab Episcopo Hierosolymo-
 rum, ut formulam fidei suæ conscribat.
 Quam ille cum edidisset, per sectatores Dio-
 scori misit ad Imperatorem. Et ea quidem
 quam ipsi proferunt, Anathematismum con-
 tinet eorum qui duas in Christo naturas
 prædicant. Ipse vero Hierosolymorum E-
 piscopus, eam ab illis falso confectam esse di-
 cens, aliam profert absque huiusmodi Ana-
 thematismo. Neque id mirum. Nam & li-
 bros Sanctorum Patrum sæpenumero corru-
 perunt. Multos quoque Apollinaris libros
 Athanasio & Gregorio Thaumaturgo, &
 Julio falso adscriperunt. Quibus præcipue
 libris multitudinem in erroris sui societa-
 tem inducunt. Sed & à Macedonio Chiro-
 graphum fidei suæ postularunt. Qui quidem
 eam exposuit, affirmans se trecentorum &
 octodecim sanctorum Patrum, & centum ac
 quinquaginta fidem solam nosse: Nestorium
 vero & Eutychem Anathemati subiciens,

Sæc.
V.

VALESII ANNOTATIONES.

editionis Regiæ: cujus verba Anastasius Bibliothecarius ita
 vertit. Anastasius quiete positus à proliis, Macedonium Pa-
 triarcham antiochenum ab orthodoxa fide sæpebat. Multi au-
 tem Episcoporum Anastasio gratiam præstantes, Chalcedonensi
 resistebant Concilio, quoniam primus erat Eleusius Saffimou-
 sit. Græca Theophrasti sic habent, ὅτι πρὸς τὸν ἐκείνου
 ἀπῆν- Sed scribendum est, ἰλιουῖν δὲ αὐτῶν, quem
 admodum scribitur in codice Vaticano. Certe Monachi
 Palæstinae affirmant, Eleusinium hunc Episcopum fuisse se-
 cundæ Cappadociæ. Est autem Scythia urbs Cappadociæ
 secundæ, cujus olim Episcopus fuit Gregorius Nazianze-
 nus, quem admodum docent Notitiæ veteres, & imprimis
 Hierocles.

1 Δὴ πᾶσι τοῖς ἐκείνου] Scribendum videtur ἐκείνου, ut
 sit potius addenda est particula negativa hoc modo καὶ
 αὐτῶν ἄλφ' αὐτοὺς μὴ ἀφίσταται αὐτοῖς. Id est, Illorum gratiam

ipsi non quiescere arbitramur. Nec dubito quin Evagrius
 ita scripserit. Verum Antiquarii dum in scribendo pro-
 perarent, iterum hoc loco particulam negativam omise-
 runt. Porro per vocem ἄλφ' αὐτοὺς, intelligit Diodorum
 Tarsensem, Theodorum Mopsuestenum, Theodorum &
 ceteros supra memoratos. Vide Theophrastem, p. 131.

2 Καὶ τὸ πρὸς τὸν αὐτῶν] Flavianum Antiochenum Episco-
 pum intelligit. Quod non monerem, nisi in versione Chri-
 stophoroni mendum subisset.

3 Καὶ τὸν Ἰστανέαν] Rectius in Nicephoro scribitur
 Ἰστανέαν.

4 Ὅτι αὐτοὶ μὲν πρὸς τὸν ἀναθεματισμὸν] Supplenda videtur con-
 junctio in hunc modum, καὶ ὅτι μὲν αὐτοὶ πρὸς τὸν ἀναθεματισμὸν, ὡς
 5 καὶ Ἰουλίῳ] Vide Leonium de festis in actione octa-
 va. Ubi docet Acrophalos epistolam quædam Julio Epi-
 scopi Rom. tribuisse, quæ se vera erant Apollinaris.

Εὐτυχῶ,

586. eosque qui duos Filios & duos Christos
V: asserunt, aut qui naturas dividunt: nulla
tamen mentione facta nec Ephesinæ synodi
quæ Nestorium deposuit, nec Chalcedonenſis
in qua depositus est Eutyches. Quod cum
egre ferrent monasteria quæ erant circa Con-
stantinopolim, à communione Macedonii
Episcopi deſciverunt. Interea Xenaias &
Dioscorus, multis Episcopis ſibi adjunctis,
intolerabiles erant, dum tumultus concita-
rent adverſus eos qui ſynodum Anathema-
ti ſubjicere recuſabant. Ex quibus eos qui
ad finem uſque iſtis non ceſſerant, multis
machinationibus in exilium ejici curarunt.
Hoc igitur modo Macedonium, & Joan-
nem Episcopum Palti, & Flavianum in exi-
lium tradunt. Atque hæc ſunt quæ in
ſupradicta Epiſtola commemorantur.

Εὐτυχῆ, καὶ τοὺς δύο Ἰούους ἢ Χριστοὺς διδγματί-
ζοντας, ἢ τὰς φύσεις διαιρούσας· μήτε δὲ τῆς
ἐν Ἐφέσῳ Νεστόριον καθελοῦσας μηχανῆς, μήτε τῆς
ἐν Καλχηδὼν καθελοῦσας τὸν Εὐτυχῆ. ἐφ' ᾧ ἀ-
γριακτῆσαι τὰ περὶ τὴν Κωνσταντινου πόλιν
ἡμετέρας, ἀφίστανται τοῦ ὁπισκόπου Μακεδο-
νίου. ἐν τοῦτοις ὁ π. Ξεναίας καὶ Διόσκορος πολ-
λοὺς παρελαμβαίνοντες τῶν ἐπισκόπων, ἀφόρη-
τοι ᾔσται, κρούοντες κατὰ τὴν μὴ ἀνεκδοκίαν ἀνα-
θηματίζου. ὅτι τοὺς εἰς τέλος μὴ ὑπέκοντας, ἐξ-
είρα· ἀποβάλλονται πολλαῖς μηχαναῖς παρεκλύ-
αζον. οὕτως οὖν καὶ Μακεδόνου ἐξορίζουσι, καὶ
Ἰωάννου τὸν Πάλτου ἐπίσκοπον, καὶ Φλαβιανόν.
ταῦτα μὲν οὖν τὰ γράμματα λέγου.

CAPUT XXXII.

15

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΒ'.

De expulſione Macedonii Constantinopolitani E-
piscopi, & Flaviani Antiocheni.

Περὶ τῆς ἐκβολῆς Μακεδονίου τοῦ Κωνσταντινουπό-
λιτος, καὶ Φλαβιανοῦ Ἀντιοχείας.

Causa ex-
pulsionis
Macedonii
Constantinopolitani.

VERUM alia erant quæ animum Ana-
stasii occulte pungerent. Nam cum
Ariadna Anastasium Imperiali purpura ve-
ſtire veller, Euphemius Regiæ urbis Epi-
scopus conſenſum ſuum accommodare re-
nuit, priuſquam Anaſtaſius cautionem pro-
pria manu ſcriptam & jurejurando firma-
tam iſti dediſſet, qua pollicebatur, fidem
ſe illibatam ſervaturum, nec quidquam no-
vi in ſanctam Dei Eccleſiam invecſurum
eſſe, ſi Imperii compos fieret. Hanc ille
chartam Macedonio ſacrorum vaſorum cu-
ſtodi commendaverat. Hæc autem idcir-
co egerat Euphemius, quod Anaſtaſius Ma-
nichæorum ſectæ addictus eſſe à plerisque
crederetur. Poſtquam Igitur Macedonius
Episcopalem ſedem adeptus eſſet, Anaſta-

ΤΑ δὲ συμμάχου ἐν ὁδοῦ τὸν Ἀνα-
στάσιον, ἔπειτα ἰὼν. ἰούια γὰρ ἢ Ἀειάδην
τοτὶς Ἀναſταſίῳ τὸ ἀλουργὲς ἐξήλετο θεοβαλῶν
χῆμα, ὅτε ἄλλως ὁ Εὐφῆμιος τὴν δεξιεραι-
κίῳ δέπειν κατέδρατι συνιτίσκει, μέλεις ὅπου τὴν
δὲ ἐγράφει καὶ ὅρων δυνάμει ὁμολογίαι αὐτίγρα-
πὸν ὁ Ἀναſταſίος ἐς Εὐφῆμιον ἔδωκε, ἥ μὲν ἀκέραι-
ον φυλάξαι τὴν πίστιν, καὶ μεδὲν κατηργεῖς ἰσα-
ραγῶν τῇ ἀγίᾳ τῇ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ, εἰ τὴν σκή-
πτειν ἐπιλάβοιτο· ἢ καὶ παρέδιδε Μακεδονίῳ τὴν
σκήπτειν καμηνίῳ ὁδοφυλακίῳ ἐμπειρομένῳ.
ἐδεδράκει δὲ ταῦτα, δόθηκε ὁ Ἀναſταſίος δόξαν
μανηχαϊκῆς ἡμίστης ὁδοῦ τοῖς πολλοῖς εἶχε. ἐπι-
δὲ τοῖνυν ὁ Μακεδόνιος ἐς τὴν ἱερατικὴν ἀνέστη θρό-
νον, ἥτις τὴν οἰκίαν ὁμολογίαι ἀναλαβὼν ὁ Ἀνα-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Μὲν δὲ τῆς ἐν Ἐφέσῳ] Ita quidem in exordio Episco-
patus sui se gessit Macedonius, dum Principi Anastasio à
quo ad Pontificatum promotus fuerat, gratificari vellet.
Itaque multi ex antiquis Scriptoribus prodiderunt. Macedo-
nium initio quidem Zenonis Henotico subscripsisse. Ita
certe Theodorus Lector affirmat, quem immerito Baro-
nius eo nomine reprehendit. Ideus enim scribit Liberatus
in Breviario cap. 18. Ubi de Joanne Hemula Alexan-
drino Episcopo hæc habet. Qui & ipse Petrum & Atha-
nasium Prædecessores suos secutus, in edicto anathematizandi
eius sedibus, id est Constantinopolitana, Antiochena &
Hierosolymitana. Et paulo post de Joanne Nicotæ loquens
qui Hemulæ successerat, ita dicit. Denique cum ei Imperator
scripsisset, ut anathematizaret C. P. Episcopum, hoc rescripsit,
quia non sufficeret ei ad perfectam anathematizandam, eo quod non
anathematizaret Synodum. Victor autem Thunonensis in
Chronico de Macedonio ita scribit. Anastasio Aug. Caf.
Macedonius Constantinopolitanus Episcopus, Synodo facta, con-
demnat eos qui Chalcedonenſis doctrinæ Synodi subscripserunt, &
eos qui Nestorium & Eutychum defendunt. Denique Theopha-
nes in Chronico pag. 120. Theodoro Lectori prorsus af-
sentitur.

2 Μοναστήρια ἀφίστανται] Monasteria Dii & Bassiani, &
Isorium ac Matronæ intelligit, quæ separaverant se à
communione Macedonii & eorum qui Zenonis Henotico
subscripserant, ut tradit Theophanes in Chronico p. 121.

3 Ξεναίας καὶ Διόσκορος] Hic est, ut existimo, Diosco-
rus junior qui Joanni Nicotæ successit in Episcopatu
Alexandrino. Baronius quidem ordinationem ejus refert

anno Christi 516. quinquennio post relegationem Mare-
donii. Cui consentit Theophanes in Chronico. Sed ad-
versatur Liberatus, qui ordinationem Dioscori refert ante
Macedonii depositionem. Idque confirmat Evagrius hoc
loco. Verum re accuratius examinata, Dioscorus junior
hic intelligi non potest. Nam Macedonius Episcopatu de-
jectus est anno Christi 511, ut constat ex Marcellino: ei-
que subrogatus est Timotheus, qui statim Synodicas lites
scripsit ad Joannem Nicotæ Episcopum Alexandriæ,
ut testatur Liberatus de Theophanes. Cum igitur Dio-
scorus junior Nicotæ successerat, necessario sedere coepit
post depositionem Macedonii. Alius igitur hoc loco in-
telligitur Dioscorus. Ac fortasse pro Dioscoro scribendum
est Soterichus.

4 Καὶ Ἰωάννου τὸν Πάλτου] De hoc Joanne Victor Thu-
nonensis in Chronico ita scribit. Theodoro viro C. Caf.
Julianus Bassianus, & Joannes Palæstus Episcopi ab Ec-
clesiis propriis ultro vocantur. & alii eis subrogantur. Mar-
cellinus vero in Chronico id refert, Paulo & Mustiano Coss.
anno Christi 512.

5 Ταῖς δὲ συμμάχου] Mendum est in voce συμμάχου.
Nicephorus quidem in cap. 26. libri 16. hunc Evagrii lo-
cum describens, ὁμοίως posuit. Ego vero vultus testi-
pitiæ velligis insistentis, restituendum putavi συμμάχου.
quemadmodum legisse videtur Christophoros. In co-
dice Telleriano legitur, τὰς δὲ συμμάχους, &c.

6 Ἡ μὲν ὁμολογία] Rectius Nicephorus scriptum habet
ἡ μὲν, &c. Sic enim Gregorius loqui solet.

VARIORUM.

* De Soterico vide Valesii notam infra, ad cap. 44 hujus libri. W. Lamb.

52 π. 53

1 ἡ Ἀνατολίᾳ τῶ βασιλεὺς γνάριμος κατέβηται, ὅς
 ταὶ αὐτῇ πύλαι τῶ συγγραφεῖ τῷ Σεβέρῳ βίον
 ἀνέληται. ὁ συνδικὸς τοῦτον ὁπτιλὸς γράφει
 ὁ Σεβέρ, ῥητὰς τῷ ἐν Καλχαδὴν συνόδῳ ἀνα-
 2 ματα ταυτὴ τὰ ῥήματα. ὅτι μὲν συνδικὸς Τι-
 μεθίου τῷ νῦν Κωνσταντινουπόλει· ἰδέχῃ ἐπαύδα
 ἐν Παλαιστίνῃ· ἢ ἡ κατὰ ῥήματα Μακεδονίου ἡ Φλα-
 βιανὸς οὐκ ἰδέχῃ· ἀλλ' οὐδὲ τὰ συνδικὰ Σε-
 3 βέρου. ἄλλὰ ἡ οἰκοδεμῶσαις ἐπαύδα, ἀπμα-
 4 οῦταις ἡ ὑπερδῶταις ἀξίως ἱφύρῃ, ὅτι πύλαις
 ἐπ' αὐτοὺς τοῦ δέμου πὶ καὶ τῷ μετὰ καὶ
 5 θένται. καὶ ἡ μὲν Παλαιστίνη ἐν τούτοις ἰω. ὅτι
 ἡ ὑπ' Ἀντιοχίᾳ, οἱ μὲν συνδικαίοντες ὑπ' ἡγή-
 σαι, ἐξ ὧν ἐπὶ καὶ Μαρίνος ὁ Εὐρυτῆς ἐπίσκοπος·
 οἱ ἡ βία καὶ ἀνάγκη συνδίδωτο τοῖς συνδικαῖς
 Σεβέρου, ἀναθεματισμὸν ἔχοντι ἅμα τῆς συνόδου
 καὶ τῷ λαπῶν τῷ ἀρκάτω δὲ φύσῃ ἡ ἰδιό-
 τητες ἐπὶ τοῦ Κυρίου, τῆς (αρκῆς καὶ τῆς διό-
 τητος· οἱ δὲ, μὲν τὸ ἐξ ἀνάγκης συνδίδωται μετὰ-
 6 βαλλόμενοι ἀντιελέσται. ὅτι εἰς οἱ ὑπὸ Ἀπά-
 μεια ἐπίσκοποι. ἄλλοι δὲ κατὰ οὐκ ἰδέχονται
 συνδίδωται. ὅτι εἰς οἱ Ἰουλιανὸς ὁ Βασίλειος καὶ Ἐπι-
 φάνιος ὁ Τύρου, καὶ ἄλλοι πύλαις, ὡς Φασι, τῷ
 ὁπτιλὸς. οἱ δὲ Ἰσαυροὶ νῦν ἀντιφάνταις, ἰαν-
 7 τῶν μὲν κατὰ γνάριμον ἐπὶ τῇ πύλαις ἐξα-
 πᾶτῃ Σεβέρου ἢ καὶ πύλαις αὐτῶν ἀναθεματί-
 ζουσιν. ἔπειτα δὲ τῷ ὑπὸ Σεβέρῳ ὁπτιλὸς,
 καὶ κληρικῶν, τὰς ἐκκλησίας ἀφένταις, ἱφύρῃ. ὅτι
 ἐπὶ καὶ ὁ Βασίλειος Ἰουλιανὸς καὶ Πέτρος ὁ Δα-
 8 μασκός, ἐπαύδα ἀξίως· ἄλλὰ ἡ Μάμας·
 ὡς δὲ ὅτι τῷ δόξανται δὲ ἐξάρχοντι αὐτῶν τῷ
 9 Διοσκοριανῷ, ὅτι ὅτι ἡ Σεβέρ κατὰ ἡ, κατὰ
 γνάριμον αὐτῶν τῆς αὐθαδείας, καὶ μετέπειτα. τὰ δὲ
 ἐπαύδα μετὰ, καὶ αὐτὰ τὰ ἱεροσόλυμα
 ὁμοῦσι αὐτῶν αὐτῶν τῷ ὁρῶν πύλαις, ἢ ἄλλοι

rus. Hoc modo ad notitiam & familia- S. a. c. V.
 ritatem Imperatoris Anastasii pervenit, ut
 pluribus refert is qui vitam Severi con-
 scripsit. Porro Severus in Epistolis suis
 synodicis, Chalcedonensem synodum dēte
 anathematizavit. Quae de re Monachi Pa-
 lestinae in literis ad Alciſonem ita scribunt.
 Synodicae quidem Epistolae Timothei Con-
 stantinopolitani hic in Palastina susceptae
 sunt. Macedonii vero & Flaviani deposti-
 tio haudquaquam suscepta est. Sed neque
 Severi synodicae susceptae sunt literae. Ve-
 rum hi qui eas attulerant, contumelia &
 probris affecti, sicut increbantur, fugam ar-
 ripuerunt, cum populus civitatis & Mo-
 nachi adversus eos insurrexissent. Et Pa-
 lestina quidem hoc in statu erat. Eorum
 vero qui Antiochia subiacent, alii quidem
 per fraudem induci sunt. Ex quorum nu-
 mero est Marinus Episcopus Beryti. Alii
 vero vi ac necessitate compulsi, consensie-
 runt Severi synodicis, quibus Anathema
 continebatur, tam adversus synodum Chal-
 cedonensem, quam adversus reliquos qui
 duas in Domino nostro naturas aut proprie-
 tates dixerant, alteram carnis, alteram dei-
 tatis. Quidam cum necessitate adacti con-
 sensissent, postea mutati sententiam revoca-
 runt: inter quos sunt Episcopi qui subja-
 cent Apameae. Nonnulli consentire penitus
 recusarunt. Ex quorum numero est Julia-
 nus Episcopus Bostrae, & Epiphanius Tyri,
 & alii quidam, ut aiunt, Episcopi. Mauri
 vero tandem ad sanam mentem reversi, pri-
 stinum quidem errorem suum jam damnant.
 Severum autem cum sectatoribus suis ana-
 thematizant. Quidam etiam ex iis qui sub
 Severo sunt Episcopi & Clerici, relictis
 propriis Ecclesiis, aufugerunt. Ex quibus
 est Julianus Episcopus Bostrae & Petrus
 Damasci, qui apud nos degunt. Mamas item:
 hic autem unus fuisse videbatur ex duobus
 antesignanis Dioscorianorum, à quibus Se-
 verus ipse fuerat institutus: cum eorum ar-
 rogantiam improbasset. Et paulo post. Mo-
 nasteria vero quae hic sunt, & ipsa Hieroso-
 lyma, aliae item plurimae civitates una cum

VALESII ANNOTATIONES.

1 Συναδικὸς τοῦτον ὁπτιλὸς] Intelligit Synodicam quas
 scripsit Severus ad Timotheum Constantinopolitanum E-
 piscopum, & ad Joannem Nicotaum Episcopum Alexan-
 driae. His enim communicasse Severum docet Liberatus
 in Breviario cap. 19. Certe Theophanes in Chronico pag.
 135. scribit Timotheum, cum Severi nomen diptychis
 inserere voluisset, prohibitum esse à populo Constantino-
 politano.

2 Τὰ μὲν συνδικὰ Τιμοθέου] Maximam huic loco lu-
 cem affert Theophanes. Is pag. 135. scribit Timothe-
 um Synodicas literas & depositionem Macedonii, ad uni-
 versos Episcopos misisse ut iis subscriberent: & infirmi-
 ores quidem, Imp. metu, utrique libello subscripsisse.
 Eos vero qui fortiori animo praediti essent, neutri sub-
 scribere voluisse. Quosdam autem mediam viam insisten-
 tes, Timothei quidem Synodicis subscripsisse, Macedonii
 vero depositioni nequaquam subscripsisse. Ex his igitur
 mediis fuerunt Episcopi Palastinae, ut testantur hic mo-
 nachi in epistola ad Alciſonem.

3 Ἀλλὰ καὶ οἰκοδεμῶσαις] Procul dubiq scribendum
 est αἱ οἰκοδεμῶσαις, quemadmodum legitur in Nicephoro.
 Qui etiam una voce auctor est hoc modo, αἱ οἰκοδεμῶσαις
 ἐπαύδα, sed & in codice Telleriano plane scriptum inve-
 ni αἱ οἰκοδεμῶσαις, &c.

4 Τῶν πύλαις ἐπ' αὐτοὺς] Apud Nicephorum hic locus
 aliter distinguitur, hoc scilicet modo. ἱφύρῃ τῶν πύλαις

Tom. III.

ἐπ' αὐτοὺς τῶ δέμου πὶ καὶ τῶ μετὰ καὶ θένται. Quam
 quidem distinctionem magis proba.

1 Τῶν δὲ αὐτῶν Ἀντιοχίᾳ] Nicephorus scriptum habet
 ἐν Ἀντιοχίᾳ, quod non proba. Neque enim de Antiochia
 loquuntur Monachi Palastinae, sed de Episcopis qui sub-
 jacebant sedi Antiochenae. Nam cum antea locuti essent
 de rebus Palastinae, quae subiacebat Patriarchae Hieroso-
 lymitano, transiunt jam ad Episcopos Orientis qui sub-
 jacebant Patriarchae Antiocheno: ac primum quidem no-
 minant Marinum Episcopum Beryti, quae urbs est Phoe-
 nices. Erat autem Phoenice sub dispositione Patriarchae
 Antiocheni, quemadmodum convenerat in Chalcedonenſi
 Synodo inter Maximum Antiochenum & Juvenalem
 Hierosolymitanum.

6 Ἀλλὰ καὶ μάμας] Hujus Mamae mentionem facit
 Liberatus in cap. 19. Breviarii, ita scribens de Severo.
 Deinde sedens in Abbate Romano & diama qui post eum
 praefuit, monasterio, deinde missus est permanere Constanti-
 nopoli Apocryphus. Duo igitur illi Dioscoritarum ante-
 signanès à quibus institutus fuerat Severus, sunt Romanus
 & Mamas. Abbates Monasterii illius quod erat inter Ma-
 jumam & Gazam. Certe Theophanes in Chronico Mo-
 nasterium illud τὸν ἀποκρυφῶν μοναχῶν appellat, id est, schi-
 smaticorum Monachorum.

7 Τῶν δὲ αὐτῶν οἰκοδεμῶσαις] Malim scribere οἰκοδεμῶσαις.
 Mamas enim & Romanus Abbates Severum instituerant,
 ut supra diximus ex Liberato.

A a a

d

38c. suis Episcopis in recta fide consentiunt.
V. Pro quibus universis, & pro nobis, ora ne
intremus in tentationem, domine sanctissimi
de & maxime honorande pater noster.

δι πλῆσαι πόλεις μετὰ τῶν ἑπισκόπων· οὗτοι δὲ
ἀπάντη καὶ ἡμεῖς προσέχου μὴ ἐσθλὴν εἰς πλ-
ρασμὸν, διόπου ἀγνώστε καὶ πυνώσασιν ἡμεῖς
πάντες.

CAPUT XXXIV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ'.

De libello depositionis ad eundem Severum missi
à Cosma & Severiano.

Περὶ τῆς πεμφθείσης αὐτῷ καθαρίσεως ὑπὸ Κο-
σμᾶ καὶ Σεβεριανῶ.

SED quoniam supradictæ literæ testantur,
Episcopos qui subiacebant Ecclesiæ A-
ramenorum, à Severi communione recessis-
se: adjiciamus hic, si placet, ea quæ à Pa-
tribus accepimus, licet nullis adhuc histo-
riarum monumentis sint prodita. Cosmas
Episcopus nostræ Epiphaniæ quam Orontes
fluvius alluit, & Severianus Episcopus vi-
cinæ urbis Arethusæ, synodicis Severi literis
commoti, cum ab ejus communione se se
abrupissent, libellum depositionis ad eum
mittunt, Antiochenæ Ecclesiæ etiam tum
præsidem. Porro hunc libellum Aureli-
ano cuidam tradiderunt, Archidiacono
Epiphaniensis Ecclesiæ. Qui quoniam Se-
verum ipsum, tantique Episcopatus fastum
reformidabat: simul atque Antiochiam ve-
nit, amictus muliebri veste ad Severum
accessit, jocans ac lasciviens, modisque om-
nibus simulans se mulierem esse. Velo de-
nique quo caput contexerat, ad pectus us-
que demisso, lamentans atque altum suspi-
rans, & obtestans, specie supplicis libelli
Severo procedenti depositionem tradit. Cum-
que omnes latuisset, ex turba quæ Seve-
rum sequebatur, se subduxit: fugaque
arrepita, salutem sibi quæsit, priusquam
Severus ea quæ in libello scripta erant, co-
gnovisset. Severus tamen, quamvis libel-
lum suscepisset, & quæ in illo contine-
bantur didicisset, nihilominus in sede sua
permanere usque Anastasii. Porro
cum Anastasius ea quæ Severo acci-
derant comperisset: neque enim silen-
dum est Anastasii factum plenum cle-
mentis atque humanitatis; mandavit Asi-
atico duci Phœnices Libanensis, ut Cos-
mam ac Severianum sedibus suis expelle-
ret, eo quod depositionis libellum ad Seve-
rum mittere ausi essent. Cui cum ad O-
rientis partes venisset, & doctrinam Cos-
mæ ac Severiani à multis defendi reperis-
set, urbemque illorum admodum strenue
pro suis Episcopis propugnare, retulit ad
Anastasium, Episcopos istos propriis sedi-
bus exturbari citra cædem non posse. Tan-
tum porro humanitatis inerat in Anastasio,
ut diserte ad Asiaticum rescripserit, nolle
se quidquam ad exitum perducere, quam-
vis magnum atque eximium, si vel gutta
sanguinis effundenda esset. Res igitur Ec-
clesiasticæ per universum terrarum orbem
hoc in statu erant usque ad principatum
Anastasii. Quem nonnulli cum synodi

EΠαδὴ τοίνυν ταῦτα τὰ γράμματα λέγει· τὸς
ὑπὸ Ἀπάμειας ἱερέας ἀποπηδῆσαι ἀπὸ Σε-
βέρου, φέρε τί προσέδωκεν ὁ θεὸς ἐς ἡμᾶς πατρίαν
δέξαι, εἰ καὶ ἰσοῦσα μέγιστος οὐδὲ ἀνέληται.
Κοσμᾶς τὴν ἡμετέραν ἐπισκοπὴν ἑπιφάνειαν, ἣ
τὸ Ὀρόντιον οὐκ ἔστιν ἐν Σειθριανῶς Ἀρίστουσαν
τὴν ἀστυγέτητα, πρὸς τὰ συνδικὰ Σεύρου παρα-
χθόντες, καὶ τῆς ἐκείνου κοιναίας ἐκτετὲς ἀπρόσχετα-
τες, βιβλίον καθαρίσεως αὐτῶν ἀφ' ἐπιμνημονεύου ἐς
ἐπὶ τὴν Ἀντιόχου πόλιν ἐπισκοπικῶν, ἐλκερίζουσι
δὲ τὸ βιβλίον Αὐρηλιανῶν, τῶν τ' ἀφ' αὐτῶν πρώτων
τ' ἑπιφάνειαν ὅς ἐπειδὴ τὸ Σεύρου ἐδιδόκει, καὶ
τὸ τ' ποσάυτης ἐπισκοπῆς ὄγκος, ὅτι τὴν Ἀντιό-
χου κατελήφει, ἰδοῦντα γυναικείαν αὐτῶν περ-
θεῖς, προσέειπε τῶ Σεύρῳ, αὐκίζόμενος καὶ θυ-
μίζόμενος καὶ ἀφ' πάντων τὸ ἐν αὐτῇ γυναικί-
ζόμενος, καὶ τὸ καὶ τῆς κεφαλῆς φέρος μέγιστος
τῶν καθαρίσεως, ὁλοφύρομενος καὶ μέγιστος πυνώ-
μενος, ἐκτετὲς πρὸς προσχέματι προσέειπε τῶ
Σεύρῳ τὴν καθαρίσιν ἐπιδίδωμι καὶ πάντας δι-
αλαβῶν, τῶ ἐπιμνημονεύου ἔξωθεν ἐμίλου, καὶ δραμα-
τὴν ἱστορίας αὐτῶν, πρὸ τ' Σεύρου τὰ ἐν τῶ
βιβλίῳ κείμενα γινώσκω. ἡμεῖς δ' οὐκ ὁ Σεύρος καὶ
τὸ βιβλίον διδάμενος καὶ τὰ ἐν αὐτῷ συνειδὲς, τῶ
οὐκείῳ προσχερτέροισι θρόνῳ, μέχρι τῆς Ἀναστα-
σίου πλῆθους. ὡς οὐκ Ἀναστάσιος τὰ ἐπὶ Σεύρῳ
γινόμενα διέγνω, ἰσχυρτέον γὰρ τὸ πρᾶγμα Φιλα-
θέρας τῶ Ἀναστασίῳ δισκολασμένην, προσέειπε
Ἀσιατικῶ· τὴν γραπτικὴν δεξιὴν τῆς ἐν Φοινί-
κῃ Λιβανείας ἐπιτραπέου, Κοσμᾶν καὶ Σεβεριανῶν
τὸ οὐκείον ἐξελάσαι θρόνον, διότι τῶ Σεύρῳ τῆς
καθαρίσεως τὸ βιβλίον πεπρόμψασιν ὅς ἐπειδὴ τὰ
τῆς ἐκείνης κατελήφει μέγιστος, πολλοὺς καὶ τὸ Κοσμᾶ
καὶ Σεβεριανῶν δογματὰς ἀπποχόμενους θρόνῳ, μέγιστος
καὶ γυναικῆς αὐτῶν ἀπποχόμενους τὰς σφῆς πόλεις,
ἀνίσταται τῶ Ἀναστασίῳ, ἀναιματὶ μὴ διδάσκει
τύπους τῶν οὐκείων Φυλαδέων θρόνον. ποσάυτης
παραρουῶν τῶν Φιλανθρωπίας τῶ Ἀναστασίῳ, ὡς
ἀφ' ἑρρίδην γράψαι τῶ Ἀσιατικῶ, μὴδὲν βέβαιον
παρελθεῖν, μὴδ' ἂν εἰ μέγιστος καὶ ἀξιόλογος ἦ, εἴ-
θε αἷματος ῥαυτὶς ἐκχέοιτο. ἐν τύποις μὲν οὐκ
τὰ καὶ τὰς ἐκκλησίας πανταχοῦ γῆς καθαρίσκει
μέχρι τῆς Ἀναστασίου βασιλείας ὅτι καὶ ἐς ἐκεί-
νην

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τὴν ὑπὸ ἀπάμειας ἱερέας] Ἀπάμεια Metropolis erat
Syriz Coeles, seu Secundæ, cui subiectæ erant Epiphania
& Arethusa, ut docent Notitiæ veteres.

2 Τὴν ἀστυγέτητα ἀρχὴν] Hunc locum restituimus ex opti-
mis codicibus Florentino & Telleriano, in quibus ita scri-
bitur, τὴν ἀστυγέτητα ἀρχὴν τῆς ἐν Φοινίκῃ Λιβανείας, duplex

erat Phœnice, ut jam supra notavi: altera maritima, alie-
ra Libanensis dicta. Præter hæc huius Provinciæ Dux Phœ-
nices, de quo vide Notitiam Imperii Rom.

3 Μὴδὲν βέβαιον παρελθεῖν] Melius, ni fallor, scribere-
tur σφῆς.

τίαν τῆς ἐν Καλχιδὸν συνόδου τοῖς κέραις, ἥ
ἱερῶν πεινῶν διέλταν. ἐν δὲ τοῖς Ἱεροσολύμοις ἡ
ζῶν ἀνέματίσθη.

Chalcedonenſis inimicum eſſe judicaſſent, Sæc.
nomen ejus ex ſacris tabulis expungerunt. V.
Hierofolymis vero etiam vivus ac ſpirans
anathematizatus eſt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ΄.

CAPUT XXXV.

Περὶ τῆς τῶν τυραννῶν Ἰσαύρων καθιέρωσις.

De extincta Iſaurorum tyrannide.

Οὕτως δὲ τὸ πρῶτον καὶ ἡ ἐτύχη μὲν περὶ κα-
ταβολῆς τοῦ Ἰσαύρου, καὶ τὰ ἑπεία λη-
1 γον ἄξια ἔστιν τοῖς Ἀναστασίῳ χρόνις γινώσκουσιν
2 συνάψαι τῇ ἱστορίᾳ. Ἀποφύγετο δὲ Ζήνωνος ὁμαίμης,
ἥ ἐν καλῶν ἀντιπαρὸν καὶ παλαιῶν, ἥ πρὸς
ἡ αὐτοκράτορα πύλινον ἀντιπαρὸν ἀντιπαρὸν, ἡ
πολλῶν ὅθι τε καὶ αὐτῶν συναντήσαντων διτάμειν,
μεθ' ὧν ἡ Κόνη ἐτύχαιεν ὧν, ἐπίσκοπος δὲ ἐν Ἀπα-
μείᾳ τῇ Σύρῳ ἐπαρχίας γινώσκουσιν, τοῖς Ἰσαύροις ἀν-
Ἰσαυροῖς συνεστράπτουσιν. τέλος ἐπιτίσκει τῇ πολέμῳ
ἡ Ἰσαύρων ἡ συνεστράπτουσιν τῇ Ἀποφύγετο πατω-
2 λειρία Φιλαρέτων ἡ δὲ κεφαλῶν Ἀποφύγετο καὶ
Θεοδώρου πρὸς Ἰωάννην τὸν Σκύθην γαλιανὸν ἀνὰ τῇ
βασιλείᾳ πόλιν ἀνὰ τῇ καὶ τῇ περὶ τῆς βασιλείας
βασιλεὺς ἐν ταῖς καλῶν καὶ Συκῶν ἀντιπαρὸν τῇ
Κωνσταντίνῳ κειμένῳ ἐκέρχοντο ἡ δὲ δέμας τοῖς Βι-
ζαντινοῖς, ἀνὰ τῇ καὶ τῇ Ζήνωνος ἡ τῇ Ἰσαύρων
ἐπιτίσκει. ἡ ὁ ἑπεία δὲ Ἀποφύγετο, τὸ πολὺ τῇ
τυραννίδος συνίχει, ὁ ἐπὶ κλίμῳ Σελιουάνῳ, καὶ
Ἰνδῶν σὺν αὐτῷ, πρὸς Ἰωάννην τὸν ἐπὶ κλίμῳ κυρ-
2 τῇ πύλινον τῇ Ἀναστασίῳ ζυγίᾳ ὁ μέλιτι
τῷ π βασιλείᾳ, τοῖς π Βυζαντινῶν πύλινον,
θράμβῳ δίκην ἀνὰ τὰς λιωφύρους τῆς πόλιν,
ἀνὰ π τῇ ἐκπορεύεται Ἀποφύγετο π τῇ Ἰνδῶν πύλινον
χθίντων, ἡ τῇ ἐκ πύλινον πύλινον ἀνὰ τῇ
ἀνὰ τοὺς αὐχίνας ἡ τὰς χεῖρας πύλινον.
3 ὁ πύλινον ἡ τὰ καλῶν πύλινον Ἰσαυρικὰ τοῖς
βασιλικῶς ἐπὶ κλίμῳ θησαυροῖς ἡ δὲ ἀνὰ τῇ
χρυσίᾳ ἐς ἑκάστῳ ἑπὶ Βαρβάρους χρυσοῦς πιν-
ταχιλίας ἔλκω λίτρας.

Porro non absurdum fuerit hoc loco,
si res quoque alias memoratu dignas
quæ Anastasii temporibus acciderunt, juxta
id quod antea polliciti sumus, huic histo-
riz adtexamus. Longinus Zenonis constan-
1 guineus, cum in patriam suam, sicut antea
commemoratum est, advenisset, palam ad-
versus Imperatorem bellum suscepit. Plu-
rimis igitur collectis utrimque copiis, in
quibus erat etiam Conon, Aramiz in
2 Syria olim Episcopus, qui unâ cum Isau-
ris, utpote Isaurus, militabat, bellum tan-
dem hujusmodi exitu terminatum est. I-
sauri quidem qui una cum Longino mi-
litaverant, omnes ad internecionem cæsi.
Longini vero ac Theodori capita, ab Jo-
anne Scythæ Constantinopolim missa sunt.
Quæ Imperator contis suffixa circum-
ferri, & in suburbano Syccensi, quod ex
adverso Byzantii situm est, suspendi jus-
sit: quod spectaculum Constantinopolita-
nis gratissimum fuit, ob mala quæ à Ze-
none & ab Isauris perpassi fuerant. Alter
vero Longinus, cognomento Selinuntius,
3 præcipuum robur tyrannicæ factionis, &
cum illo Indes, ab Joanne, cognomento
Gibbo, vivi capti sunt, & ad Imperato-
rem Anastasium missi. Quæ res & Im-
peratorem & populum Constantinopolita-
num magnopere recreavit, cum Longinus
& Indes, tanquam in triumphali pompa,
per vicos urbis & in Circo traducerentur,
catenas ferreas collo ac manibus circumje-
ctas gestantes. Ex eo tempore munera quæ
vocabantur Isaurica, in Principis xarium
infertî cœpere. Id erat aurum quod Bar-
baris quotannis pendebatur, librarum scilicet
35 cet quinque millia.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Χρόνις γινώσκουσιν] Assentior Henrico Savilio, qui ad
oram sui codicis emendavit χρόνις ὅτι. Idem initium
capitis ita corrigat ὅτι ἀπὸ πύλινον δὲ, ὅτι. posset etiam
scribi ὅτι ἀπὸ πύλινον δὲ, ac fortasse commodius. Idem est
enim ac si diceres ὅτι ἀπὸ πύλινον. Pro γινώσκουσιν, codex Tel-
lerianus scriptum habet γινώσκουσιν.

2 Καὶ Θεοδώρου] Athenodorum hunc vocat Marcellinus

Comes in Chronico, Anastasio Aug. solo Cos. & Theopha-
nes in Chronico pag. 118.

3 Τὸ καλῶν πύλινον] Donativum intelligit quod
Hilku Tyrannus Isauris adjecerat, & Imp. Zeno invitus,
reconciliationis gratia, Hsdem largitus fuerat. Quod Do-
nativum Anastasius Imperator Isauris pendere cum recu-
sasset, Isauri Romanis bellum intulerunt, ut scribit Jord.
in lib. de successu Regnorum.

VARIORUM.

2 Αποφύγετο δὲ Ζήνωνος ὁμαίμης] Vertit Valeſius Longi-
nus Zenonis consanguineus: qui tamen supra, cap. 29.
Longinum cum Evarrio Zenonis fratrem in sua versione
appellat. Et quidem recte, cum Græcum ibi habeat

Αποφύγετο Ζήνωνος ἀδελφῶς, neque enim vox hæc ἀδελφῶς
eo in loco aliud quam fratrem significare potest. Evarrius
ad an. 498. Proſtigatum est autem hoc bellum Isauri-
cum anno 497. ut idem testatur ibid.

Quomodo Saraceni pacem cum Romanis fecerunt.

Περὶ τῶν σικητῶν βαρβάρων, ὡς ἐσπείσαντο πρὸς Ῥωμαίους.

Sed & Barbari, quos Scenitas vocant, non sine suo ipsorum damno insultarunt Imperio Romano, Mesopotamiam & utramque Phoenicem & Palestinam provincias depopuliti. Verum à ducibus Romanis qui in singulis provinciis erant, gravi clade affecti, postmodum quiescere, cum universa gens pacem cum Romanis fecisset.

Ἐπελάσαντες ἕκαστοι τὸς ὑποὺς σφίσι χεῖ τῆς Ῥωμαϊκῆς ὀπκρατίας, καὶ οἱ σκίηται Βάρβαροι, τὰτις τὸ μέγεθος τὸ ποταμῶν τὰτις τὸ Φουσίως ἐκατέρως καὶ τὰ Παλαιστινῶν ληιστάμενοι πράγματα. ὡς κακῶς ὡς τὸ ἐκασταχοῦ φρατρυγῆται παύσης, ὅσοι τὴν ἰσχυρίαν ἤγαγον, πρὸς Ῥωμαίους παροσυνδὲ σπασάμενοι.

De expugnatione Amide, & de condum urbis Daras.

Περὶ τῆς ἐν Ἀμίδῃ πολιορκήσεως, καὶ κτίσεως τῆς Δάρας.

Persæ quoque, regnante apud ipsos Cavade, sædus rupere: & relictis propriis sedibus, primum quidem in Armenias cum exercitu invaserunt. Cumque oppidulum Theodosiopolim cepissent, Amidam versus, quæ urbs Mesopotamiæ est satis munita, iter fecere. Hanc quoque diuturna obsidione cinctam tandem ceperunt. Sed Imperator Romanorum, non sine ingenti labore, eam postea instauravit. Quod si quis singula accurate cupit cognoscere, & diligentem cunctorum quæ gesta sunt narrationem perlegere, is Eustathium legat, qui luculentissime & summo cum labore maximeque elegantia, harum rerum historiam conscripsit. Qui cum ad hæc usque tempora historiam suam perduxisset, excessit à vita, res gestas anno Imperii Anastasii duodecimo persequens. Finito hoc bello, Anastasius locum quemdam Mesopotamiæ Daras dictum, situm in finibus Imperii Romani, ac veluti confinium quoddam Romanæ ac Persicæ ditionis, ex agro urbem fecit: cum & firmissimis muribus eum cinxisset, & variis ædificiis miræ venustatis exornasset, Ecclesiarum scilicet & aliarum ædium sacrarum, porticum item & publicarum balnearum, reliquorum denique operum quibus illustriores urbes gloriari solent. Porro aiunt nonnulli, locum istum Daras idcirco esse nominatum, quod Alexander Macedo Philippi filius, illic Darium funditus devicerit.

Eustathius
quoniam
Eustathium
deduxit.

Ἀλλὰ καὶ Πέρσαι ὡς σπονδύσαντες ὑπὸ Καβάδῃ τῷ βασιλεῖ, καὶ τὰ εἰκῆα καταλειπόντες ἤδη, πρῶτα μὲν Ἀρμενίας ἐπιγράψαντες, καὶ πολίχνην ἐπὶ κλίμῳ Θεοδοσιούπολις ἐλόντες, ἐς Ἀμίδαν πόλιν ὤχεσαν τὸ μέγεθος τὸ ποταμῶν ἀφικνῶνται. καὶ ταύτην ἐκπολιορκήσαντες εἰσι. ὡς αὖτις ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς πολλοὺς ἀντιέσχετο πόνους. καὶ τῷ δὲ Φίλῳ λεγόντι τὰ πρὸς τούτοις εἰδήματα, καὶ τῇ ἀκρεβείᾳ πάντων ἐπιτελέσας, Εὐσταθίῳ δὲ μάλα σφῶς μὲν πολλοῦ ἔργου καὶ τὸ ἐς ἀγὰν κομψείας, ἰσχυρῶς καὶ σὺς, ἐγχαρίσας. ὅς μὲν καὶ γλαφῆς ταύτης ἰσχυρίας, τοῖς ἀπαιθροῦσι σωμασθῆναι, δωδέκατος ἔτος τῆς Ἀριστοῦς χαλκῶς βασιλείας. ὡς γὰρ τὸ πόλεμον τούτου, ὁ Ἀριστοῦς Δάρας χρόνῳ τὸ μέγεθος τὸ ποταμῶν πρὸς ταῖς ἰσχυρῶς τὸ Ῥωμαίων ὀπκρατίας κείμενοι, καὶ μεθῆναι ὥστε ἑκατέρως πολιτείας χαλκῶς, ἐξ ἀγρῶ πόλιν εἶναι ποῦ καὶ γλαφῆς τε τυχεῖας πρὸς πόλιν, οἰκοδομίας τε ἀφ' αὐτοῦ ἐκπρῆπτις περιέας, ἐκκλησιῶν τε, καὶ μὲν καὶ ἑτέροις ἀγρῶν οἶκον, βασιλείαν τε φέρει, καὶ δημοσίαι βασιλείαν, καὶ ἄλλων αἰς αἰ ἐπίστροφῳ τὸ πόλεμον ἰσχυρῶς ζῆται. λέγεται καὶ πρὸς πᾶσι Δάρας τὸ χρόνῳ πρὸς πρὸς λαχόν, διότι Δαρῶν αὐτοῦ κατεκτίσθη πατὴρ αὐτοῦ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ὁ Φιλίππου.

VALESII ANNOTATIONES.

[Φουσίως σφίσι] Scribendum est Φουσίως, ut legitur apud Nicephorum in cap. 35. lib. 17. Porro jam supra notavimus duplicem fuisse Phoenicem: Alteram Libanensem, alteram Maritimam dictam. Nec illud omittendum est, eam Provinciam à Latinis interdum dici Phoenicem à nominativo Phœnix. Certe in tabula Itineraria Puringerorum, Syria Phœnix dicitur, & in Notitia Imperii Rom.

Dux Phœnicis scribitur in MSS. cœdickis. Nec aliter scriptum invenit apud Egeciupum in lib. 3. cap. 12. [Ἀμίδαν πόλιν] Marcellinus Comes in Chronico hanc urbem à Persis captam esse dicit Indictione decima, Probæ & Avieno Cons. id est anno Christi 502. Anastasii autem Imp. undecimo. Vide Procopium in libro primo Persicorum.

VARIORUM.

[Πέρσαι σπονδύσαντες] Persæ anno 412, pacem cum Romanis ad annos centum pepigerant: ideoque juxta probæ, ad annum 512, vigere debuerat: Rupta est tamen anno 502, i. e. duodecimo Imp. Anastasii, quod testatur Evagrius nosse lib. 1. cap. 19.

[Μετὰ γὰρ τὸν πόλεμον] Finitum est hoc bellum Persicum anno Chr. 505. constructa Anastasiopolis eo loci ubi Daras Castrum antea fuit anno 507. Anastasio ier. consule. vid. Procop. de bello Persico lib. 1. c. 10.

Περὶ τοῦ μακροῦ τείχεως.

De longo muro.

Μεγιστὸ δὲ τῶ αὐτῷ βασιλεῖ κετίργασαι, καὶ μνήμης ἄξιον, καὶ τὸ μακρὸν χαλού-
μνον πῆχος, χαλῶς τῆς Θράκης κείμενον ὅτε
δίσταται μὲν τῆς Κωνσταντινουπόλεως σταδίους ὀγδο-
ήκοντα μάλιστα καὶ ἀγχοσίαις· ἐκατέρωθεν δὲ θά-
λασσαν περιλαμβάνει ἐπὶ σταδίοις ἑκοσὶ καὶ πε-
τρακοσίους, δίκλιον πορθμὸς πῆος· τὴν τε πό-
λιν μικροῦ ὡσπερ αὐτὴν χερσὶν ἵσταναι, τοὺς τε
βυλομένους ἀγχοπορθμῶν ἀσφαλίσματα ἀπὸ τῆ
χαλουμενῆς Πόντου ἐς τὴν Προποντίδα καὶ τὴν
Θράκην θάλασσαν· εἰργαστοὺς τε ἐκείνους Βαρ-
βάρους, ἐκ τῆς Καλυμνίου Εὐξείνου Πόντου, Κόλχων
τε τῆς Μαιώτιδος λίμνης καὶ τῆς Ὑψίτης καὶ Κανέσσου,
καὶ τοὺς καὶ τὴν Εὐρώπην ἐκκαχυμένους.

IDEM Anastasius opus maximum & me-
moratu dignissimum perfecit, quod lon-
gum murum vulgo appellant, in Thra-
cia loco admodum opportuno situm. Di-
stat autem Constantinopoli stadiis plus mi-
nus ducentis octoginta, & utrumque com-
plectitur mare, ad quadringenta ac vigin-
ti stadia instar freti cuiusdam excurrens, &
urbem regiam ex peninsula fere insulam ef-
ficiens, eosque qui trajicere voluerint, à
Ponto ad Propontidem & ad mare Thra-
cium commodissime transportans. Barba-
ros quoque qui ex Ponto Euxino & ex
Colchide ac Maeotide palude, & ex lo-
cis supra Caucasum sitis excursionses faci-
unt; eos item qui ex Europa effundi so-
lent, objectu suo repellit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΘ'.

CAPUT XXXIX.

Περὶ τῆς λεγόμενης Χρυσουργίας, καὶ ὅς αὐτῳ αὐτὸν
Ἀναστάσιος.De vestigali quod Chrysargyrum vocant, &
quomodo sublatum sit ab Anastasio.

Υπερμεγέθους δὲ κατεπράχθη αὐτῷ καὶ θεῶν
πὶ χρῆμα, ἡ τοῦ χαλουμενῆς Χρυσουργίας
ἐς τέλος κωλύμενη καὶ λεκτέα, τῆς Θεουκλι-
δου γλώσσης, ἡ καὶ μείζονος τε καὶ κομφοτέρας
ὀπίσθεσσι. λέξω δὲ καὶ γὰρ, οὐ λόγῳ πεπονη-
σῆναι πρᾶξι πίστεως. ἐπέκειτό τῃ τῷ αὐτῷ καὶ
τηλικαύτῃ τῇ Ῥωμαίων πολιτείᾳ τέλος ἐλεεῖν
τὴν καὶ θεομισίαν, καὶ βαρβαρίαν αὐτῶν ἀνάξιν,
μή τι γὰρ δὴ τῆς Ῥωμαίων Χειρωνακίας βασι-
λεύας ὁ μέγας αὐτοῦ, αἰδέσθην λέγειν οὐκ ἔχον
παροῦσιν, αὐτὸς αὐτοῖς βασιλικότατα. ἐπέκειτο
δὲ ἰτέρως τὴν πολλοῖς ἐξ ἐξουσίας τὴν τροφὴν
περιέχουσαν, καὶ ταῖς ἀπαιτούμεναις τὴν ἕραν
τοῦ σώματος, καὶ χύδην περιέχουσαν ἐπὶ τοῖς κε-
χυμένους καὶ λατάνουσι τῆς πόλεως τόποις ἐπὶ
χαμαυπεύουσιν ἐκδοδομέναις, καὶ πρὸς γὰρ, τοῖς
ἡπαιρεμένοις, καὶ μὴ μόνον τὴν φύσιν, ἀλλὰ καὶ
τὸ πολίτευμα καθυστεροῦσαν ὥς ἀπὸ νόμου πρὸς
τὴν ἐσπομένην βοᾶν, ἐπὶ ἀδίας εἶναι τὴν τοι-
αύτην ἀβιμουργίαν τοῖς βυλομένοις καὶ τὸν
ἐπὶ τῇ ἀβιμουργίᾳ αἰδέσθην καὶ εἰς αὐτὴν πόρον,
ἐπὶ τὴν πρῶτην καὶ κορυφαίαν ἐσθλὴν τὴν δέχουσαν

Res praeerea eximia ac plane divina, ab
eodem Imperatore gesta est, vestigalis
scilicet quod Chrysargyrum dicebatur, abo-
litione. Qua de re nunc dicendum est, quam-
vis Thucydidis eloquentia, aut etiam prae-
stantiore ac disertiore lingua ad eam rem
opus esset. Ego vero non eloquentia, sed
facti magnitudine confusus, rem narabo.
Romanorum reipublicae tam longe lateque
diffusae, impositum erat vestigal miserabile
prorsus Deoque invisum, & barbaris ipsis
indignum, necdum Christianissimo Romano-
rum Imperio conveniens. Quod ad Anasta-
sii usque tempora nescio quam ob rem ne-
glectum atque toleratum, ipse regali ma-
gnificencia sustulit. Impositum autem erat
tum aliis compluribus qui stipe collaticia
victitabant, tum mulierculis quae corpore
quastum faciebant, & per abdita atque ob-
scura urbis loca in cellis meritoriis ad stu-
prum prostabant; mulculis praeterea qui mu-
liebria passi fuerant, nec naturam solum
ipsam, verumetiam rempublicam ignomi-
nia afficiebant. Adeo ut collatio ista vice
legis proclamaret, licere cuivis incestam il-
lam libidinem perpetrare. Porro impium
illum ac detestandum quastum qui ex hoc
vestigali percipiebatur, exaltiores qui illud

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καὶ τὸ μακρὸν χαλόμενον πῆχος. Delenda est parti-
cula καὶ, ut pote inutilis & superflua. Porro hic murus
ex conditoris nomine dictus est Anastasianus; conditus
est autem Anastasio Aug. ier. Col. anno Christi 507. ut
scribit Auctor Chronici Alexandrini. De hoc muro Sin-
das ita scribit in voce πῆχος. Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς πῆχον
τὸ μακρὸν πῆχος πρὸς τὴν πόλιν τῆς πόλεως ἀπὸ τῆς
καπὶ ἡμεῖς ὀπλίσσας εἰς μνημονεύειν. Id est, Anastasius
Imp. longum murum extruxit, septuagesimo millesimo ab ur-
be Constantinopoli. Proterendum autem à mari quod est ad

Septentrionem usque ad mare quod est ad meridiem. Et
longitudo quidem ejus continet quadragesima millia, latitudo
vero pedes viginti. Plura vide apud Petrum Giliam in
libro primo de Topographia urbis Constantinop. cap. 21.

2 Ἐπὶ τῇ πρῶτῃ καὶ κορυφαίᾳ τῇ δέχουσῃ. His verbis Prae-
fecturam Praetorianam designare videtur Evagrius. Hae-
c enim vertex erat omnium dignitatum, ut loquitur Apo-
linius Marcellianus. Ad hanc igitur tributum Chrysa-
gyrum quarto quoque anno debebatur. Certe tributa
in arcem Praefecturae Praetorianae inferri solebant. Hinc

VARIORUM.

2 Χρυσουργίαν. Sustulit Anastasius Chrysargyrum tribu-
tum & Venationes sive pugnas cum bestis publicas, Im-

perii sui Decennalibus, hoc est, anno Chr. 500, ut testa-
tur Theophanes in Chronico.

ἀνατί-

πλούμηναι ἄδικον μισθόν, καὶ τὴν ὠφελιμοτάτην
 ἀπείρειν ὑποχρεώσασθαι, προὔτρεπέ τε καὶ παρ-
 κάλει, ἀφ' ὧν πάσης ἰότητος ζητήσας ἐξεργασθῆναι,
 εἴτε βίβειν διηγεῖται ἀφ' ὧν ἱκανοὶ συγκατα-
 τῆσαι πλὴν τὴν τοῦ παντός εἰσπράξαι. καὶ πέμ-
 ψας ἐκάτω δαπάναι, ἐς τὴν ὥρην ταῦτα συλλο-
 γὴν ἐπιμύει, ἐπιτρέψας ἕκαστον χάρτιον ταῦτα
 καταρτίζον διδάμναι, ἵνα μετα' πολλῆς τῆς περι-
 στήσεως καὶ τῆς ἐς ἄγαν ἀκρίβειας, τὰ ὧρ-
 τούτων αὐτοῖς συνταχθῇ. ὥς δ' οὐκ οὐκ καὶ καὶ
 ἦσαν οἱ τούτοις ἀφαιρέματα, χαλεπὸς τὸ ἐδοῖκε καὶ
 1 Φαιδρότητι γὰρ οὐκ ὁ Ἀναστάσιος. ἔχαιρε δὲ ἡ
 ταῖς ἀληθείαις τῶν ἱστορῶν τῶν τεχνικῶν, καὶ
 ἀπρόσβλητον τὸν τρόπον, ὅπως τε βίβεται, καὶ
 2 ὡς ποιεῖται, καὶ εἰ πᾶσι ταῦτα ἀποκαλύπτειται.
 τῶν ἡ πολλοὺς καταβόλῃς πόνους ἐπὶ τῇ τέ-
 νει συνεισφέρει διὰ χυρὸν ὁμολογῶν, ὁμολογῶν τε πρὸς
 τὴν βασιλείαν ὡς οὐδὲν ἕτερον χάρτιον ταῦτα διὰ
 δολοφρονίας ἀνὰ πᾶσι ἀπόκειται τὸ πολίτευμα, 20
 αὐτοῖς πρὸς ἐξῆς μεγάλῃ ἐκ τῶν ἀποκαταστά-
 των χαρτίων, καὶ τὴν σποδὴν ὑδαὶν ἐπικλύουσι,
 ἀφανίσαντες τὴν πρᾶξιν βυλόμενοι. ὥστε μὴ
 κύναι, μὴ τίφει, μὴ πλεῖστον τοῦ πρά-
 γματος ἡτοῖον ἀποκαλύπτει Φαιδρῶν. ὥς αἱ δὲ μὴ 25
 τὸ κώλυμα τῆς πρᾶξεως τοσούτοις ἐξέειχεν, δό-
 ξαι μὲν ἀγνοῦν, τί τε, καὶ ὅσα τοῖς ἀρχιερεῶσι
 ὡρὶ ταύτης ἐμπαθῶς ἰστέται, φέροι καὶ ταῦτα
 ὡρὶ ἔχοντα, καὶ διῶν ψυδῇ, καὶ ἀφαιρέσας
 30 ἐξ ὧν αὐτοὶ διεξήλθον.

illo percipere consueverant; & maximam
 perinde difficultatem præstendentibus; hor-
 tatus est eos Anastasius, ut omnibus modis
 scrutarentur ac peruestigarent, num forte ex
 tabulis quæ singulis in locis coacervatæ es-
 sent, totius vectigalis exigendi rationem pos-
 sent reperire. Constituto itaque singulis
 salario, ad conquirendas chartas eos misit,
 jubens ut quæcumque chartæ vectigalis il-
 lius noticiam suppeditare possent, ubicum-
 que locorum repertæ essent, ad ipsum desti-
 narentur, ut singulari solertia ac diligentia,
 totius vectigalis ratio iterum componeretur.
 Reversis autem aliquanto post iis quibus id
 negotii mandatum fuerat, hilaris & singulari
 gaudio perfusus videbatur Anastasius. Et
 gaudebat re vera, quippe qui id quod opta-
 bat consecutus esset. Percontabatur itaque
 quam ratione, & apud quos repertæ fuis-
 sent chartæ, & num ex huiusmodi monu-
 mentis quidquam superesset. Illis vero as-
 firmantibus, multum se laborasse ut chartas
 istas conquirent, & per principem ipsum
 jurantibus nullam aliam chartam ex qua
 vectigalis huius notitia percipi possit, in
 universo Imperio Romano reperiri, rursus
 chartis quæ allatæ fuerant, in rogam con-
 jectis, magnum excitavit incendium, & ci-
 nerem aquis mergi iussit, quo huiusmodi
 exactio penitus aboleretur: adeo ut nec ci-
 nis, nec favilla, nec ullum omine huius
 rei, aut combustarum chartarum vestigium
 relinqueretur. Sed ne, dum vectigalis hu-
 jus abolitionem tantis laudibus effecimus,
 ignorasse videamur quæ & qualia de hac
 exactione veteres scripserint, affectibus suis
 nimium indulgentes; ea nunc in medium
 adducamus, & falsa esse, ex iis cum maxi-
 me quæ ipsi scripserunt convincamus.

S. C. V.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Μ'.

CAPUT XL.

Περὶ οὗ ἰστέται Ζωσίμος χάριν τοῦ Χρυσάργιου,
 καὶ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως.

De illis quæ Zosimus scripsit de Chrysargyro,
 & de Constantino Imperatore.

Ἐἴρηται Ζωσίμῳ, ἐν τῶν τῆς ἐξαγίτου καὶ
 μαρτυρίας τῶν Ἑλλήνων θεησιμίας, μνήσαντι 35
 τῷ Κωνσταντίνῳ, ὅτι ὡς πρῶτος βασιλεὺς τὰ
 Χριστιανὰ εὐλόγη, καὶ βολύμενος τῇ Ἑλλήνων κατελι-
 πτῇ διωσδαιμονίας, ὡς αὐτὸς πρῶτος τὸ καλούμενον
 Χρυσάργυρον ἐπιδόσας, ἀνὰ τὴν ἀρχαίαν τὸ τοι-
 οῦτο τίθεσθαι τέλος ἐσάγαγε. μνησθεὶς τε καὶ ἄλλοις 40
 καὶ βίβειν καὶ μεγαλόδοτον βλασφημίας Κωνσταν-
 τῶν. Φησὶ γὰρ καὶ ἕτεροι ἄλλα λίαν ἀνύστατα καὶ
 πάσης ἐξουσίᾳ τύχης, καὶ Κρίσπον τὸν παῖδα
 διολύον ἀφανίσαν, καὶ Φαῦστον τὸν αὐτοῦ γαμη-
 τὴν ἐν βαλανίῳ ὡρὶ τὸ μέτρον ἐκπυρρῶντι 45
 κατεψέξατα, ἐξ ἀνθρώπων μετὰ γὰρ κατὰ τὴν

ZOSIMUS, unus ex eorum numero qui
 impiam ac detestandam Gentilium su-
 perstitionem secuti sunt, Constantino ob id
 insensu, quod primus ex Imperatoribus re-
 licta execrabili Græcorum superstitione,
 Christianam religionem amplexus esset, nar-
 rat vectigal quod Chrysargyrum dicitur, ab
 illo primum institutum fuisse, & ut quar-
 to quoque anno inferretur, lege lata sanc-
 tum. Aliis præterea innumeris probris, pium
 & magnificentissimum Constantinum idem
 Zosimus proscindit. Nam & alia prorsus in-
 toleranda ab illo excogitata esse dicit adver-
 sus cujuscumque sortis homines, & Crispum
 filium miserabili exitu interemptum; Fau-
 stam denique uxorem in balneo supra mo-
 dum calefacto inclusam ac necatam fuisse.

Constantinus 21. 2
Zosimus
probris af-
fectum.

VALESIJ ANNOTATIONES.

1 Καὶ τῶν ἀληθιῶν] Nemo non videt scribendum esse
 τῶν ἀληθιῶν. Quod idem est ac si diceret ὅτι ἀληθῆς.
 Porro hoc adverbium refertur ad vocem quæ præcedit,

ἔχοντα scilicet. Quod cum certissimum sit, mirum est
 tamēn utrumque interpretem adverbium istud retulisse ad
 sequentem vocem πρᾶξιν.

VARIORUM

a Ταῦτα] Legendum ταῦτα. W. Lowth.

b Εἴρηται Ζωσίμῳ] Ait Zosimus lib. 2. Constantinum
 chrysargyrum iustitule singulis iustis solvendum imposu-
 isse negotiatoribus ad vilissimos usque, imo & meretrici-
 bus. Quod utrumque falsum esse demonstrat Baronius, &
 post eum Gothofredus in commentario legis I. Cod.
 Theod. De iustitiae collatione

S. C.
V.

Cumque tantorum scelerum expiationem apud suos sacerdotes quaesivisset, nec invenisset: illi enim aperte responderunt, tantas caedes nullo lustrationis genere expiari posse: in Aegyptium quemdam qui ex Iberia venerat, incidisse. Ex quo cum didicisset, Christianorum religione omnia prorsus scelera aboleri, ea quae Aegyptius ipsi tradiderat, amplexum fuisse. Atque ex eo tempore relicta majorum religione, impietatis, sicut ipse dicit, fecisse principium. Et haec quidem falsa esse illico ostensus sum. Prius vero dicam de Chrysargyro.

CAPUT XLII.

Invenitur in Zosimum et ejus in Constantinum & Christianos maledictus.

A is igitur, o scelerate atque exitiose Daemon, Constantinum, cum urbem Romae æmulam ædificare vellet, primum quidem inter Troadem & Ilium tantæ civitatis fundamenta jecisse, & muros in sublimem erexisse: postea vero cum Byzantii situm longe commodiorem reperisset, eum locum manibus cinxisse, & veterem urbem adeo amplificasse, & ædificiorum splendore tantopere exornasse, ut urbe Roma quæ tot annorum spatium paulatim in eam magnitudinem excreverat, non multo inferior videretur. Scribis præterea, eum annonam ex publico civibus Byzantinis tribuisse, & iis qui cum ipso Byzantium migraverant, magnam vim æri largitum esse ad privatarum ædium constructionem. Narras etiam, ut tuis verbis utar, Constantino mortuo, summam Imperii ad solum Constantium ejusdem filium pervenisse, post mortem scilicet amborum ejus fratrum. Cumque Magnentius & Vetranio tyrannidem arripuissent, Constantium blanda verborum persuasione Vetranioni Imperium ademisse. Nam cum utriusque partis exercitus in unum convenisset, priorem Constantium verba fecisse ad milites, eisque in memoriam revocasse liberalitatem Parentis sui, quocum multa bella confecerant, & a quo maximis donis affecti essent. Milites vero his auditis, Vetranioni purpuram ademisse, & privato habitu indutum ex tribunali abstraxisse. Eundem tandem nihil gravius passum esse à Constantio, quem tu una cum patre tot maledictis lacerasti. Quoniam igitur modo eundem hominem simul adeo magnificentem ac liberalem fuisse affirmes, & adeo parvum ac sordidum, ut tam durum vestigal subditis imponeret, equidem non video. Quod autem nec Faustam nec Crisprum idem Constantinus occiderit, nec ob eam causam ab homine Aegyptio sacramentum nostræ religionis acceperit, audi, si placet, testantem Eusebium Pamphili,

*Magnentius
et Vetranio.*

*Fausta.
Crisprum.*

τι ὡς τῶν σφῶν ἱερῶν ζητοῦντα τὸν τιμωτῆν ἐξαγῶν Φόβῳ, καὶ μὴ τυχεῖντα· μηδὲ γὰρ αὐτῷ τούτους ἀναφανδὸν εἰπεῖν· ὡς τυχεῖν Αἰγυπτίῳ ἐξ Ἰουδαίας ἀφ' ἡμετέρων καὶ πρὸς αὐτῷ πιστῶντα πᾶσις ἀμαρτάνων· ἀναριτικῶς εἶναι τὴν Χριστιανῶν πίστιν, μεταλαβὼν ὡς ὁ Αἰγύπτιος αὐτῷ ματαδίδωκε· καὶ τὴν τὴν πατρὶν καὶ ἀλλοτρίαν ἐμμεν, τῆς ἀσεβείας, ὅς αὐτὸς ἔφη, τὴν δὲ χεῖρ πείσασθαι. καὶ ὅς μὴ καὶ ταῦτα ψευδῆ ὡς πῶδες δίδω. τίως δὲ τὰ ὡς τὸν Χρυσάργυρον λεγέται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΑ'.

Ἀπότασις ὡς Ζώσιμον ἐφ' οἷς ἐδωκεν ἡμῶν Καταγνῶν καὶ Χριστιανῶν.

ΣΥ Φῶς ὁ ἀλιτρίει καὶ παλαμοῦσι δύνων, ὅς αὐτὸς ἴσως τῇ Ῥώμῃ πάλιν ἀναπαύσασθαι βούλομαι, πρῶτα μὲν ἀνὰ μέσον Τρωάδος καὶ Ἰλίου ὡς κατασχὼν πάλιν τοσαύτης ἐξέρμην, καὶ θεμελίους πηγάδας καὶ τῆς ἐς ὕψος ἀρετῆς, ἐπὶ δὲ γὰρ τὴν ἐκτετακτέραν εὖρε τὸ Βυζάντιον, ὅτι τείχεσιν αὐτὸ περιέβαλεν, ὥστε τὸ ὡς εἶναι εὖρε πάλιν, ποσούτοις τοῖς κάλλιστον οἰκοδομῶν ἐφαῖδρυνον, ὅς μὴ πολλὰ τῆς Ῥώμης λείπειται, ποσούτοις ἔτισι καὶ μικρὸν τὸ αὐτῷ ὡς λαβόντα. Φῶς δὲ ὅς καὶ τῷ ὄντι τῶν Βυζαντινῶν οἴσων δημοσίαν ἀπέμειμε, καὶ ὅς χρυσίου κάμπυλον χρῆμα τῆς ἅμα οἱ ἀφικόμενοι ἀπὸ τὸ Βυζάντιον ἐπιδίδωκεν ἰς καὶ ἀσχολῶν ἰδιωτῶν οἴκων. αὐτὸς πάλιν γράφεις ἐπὶ ῥήματα, Κωνσταντίνου τελευτήσαντος, ἐς Κωνσταντίνου τὸν αὐτοῦ παῖδα μόνον τὰ πράγματα ὡς εἶναι μετὰ θάνατον τοῦ αὐτοῦ ἀδελφοῦ, καὶ ὅς Μαγνητίου καὶ Βρετανίου τυραννῶντες, περὶ τὸν Βρετανίαν μετῆλθε, καὶ ἀμφὸς τοῖς στρατοπέδοις ἀλλοτρίων· πρῶτος ὁ Κωνσταντίνος δημογένης, τῆς τοῦ πατρὸς ἀκρίμνησε τοὺς στρατιώτας φιλοπρίας, μετ' ὃ πολλοὺς πολέμους διέπονται, καὶ μεγίστας ἐπιδίδωκεν δωρεάς· καὶ ὅς τούτοις ἀκούσαντες οἱ στρατιῶται, τὸν Βρετανίαν τῆς ἐδῶτος γυνάσσαντες, κατήγαγον τοῦ ῥήματος ἰδιωτῶν· καὶ ὅς οὐδὲν ἄλλο πρὸς Κωνσταντίνου πέπειθε, τοῦ ὡς σου τοσαύτα μὲν τοῦ πατρὸς βλασφημῶντος. τῶς τῶν αὐτῶν ἀξίως τὸν αὐτὸν ὥστε φιλόπριν, ὥστε μεγαλέδωρον γινέσθαι, καὶ ὥστε σμικρολόγος καὶ Φειδῶλον, ὅς τούτοις οἱ αὐτοὶ πρὸς ἐπιδίδωκεν, τέλει ἀγνοῶ. ὅτι δὲ οὐδὲ φεύγειν ἢ Κεῖσπον ἀνέλεσ, οὐδὲ ὡς τὸν Αἰγυπτίου ἀφ' αὐτῶν τὴν ἡμετέραν μυστήριον μέλας, ἀκεῖ συγχεῖσθαι Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου, σὺν

VALESII ANNOTATIONES.

1. Πρῶτος ὁ Κωνσταντίνος.] Scribendum est Κωνσταντίνος, ut legitur in codice Telleriano, & apud Nicephorum in libro 16. cap. 41. Et paulo post ubi legitur πολλοὺς πολέ-

μους διέποντας, scribendum est πολλῶν, ut habet idem Nicephorus.

VARIORUM.

2. Προλαβόντα.] Legendum ὡς λαβόντα, si ad Romam vox referatur. 19. Lomih.

αχμασάιτος

ακμάσαντες Κωνσταντῖνον καὶ Κεῖσπον, καὶ συ-
 γνομένους τούτοις. σὺ γὰρ οὐδέ ἀπολύω γράφεις, μήτι
 γε ὃν ἀλλήλων, πολλοὺς ὑπερὶ χρίστος ἐπὶ Ἀρχα-
 1 δῖον καὶ Ὀνωσίην ἔμελλε σὺ γέγραπας, ἢ καὶ μετ'
 2 αὐτοὺς γαμῶς. γράφει γὰρ ἐπὶ λέξεως ταῦτα, ὅτι
 τῷ ὁγδόῳ λόγῳ τῆς αὐτῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας.
 χρίστος δὲ οὐ πλείονα μετὰ τὸν γαμουλόν, βασιλεὺς
 Κωνσταντῖνος ἢ πάντα κρίνει πρόβατα, καὶ τοῖς ὑπι-
 κείους ἀποκατάσταται, τὰ πρὸς θεῷ λόγῳ προσβλέπον-
 3 τα. ὁ γὰρ θεὸς, πᾶσι γινώσκον Κωνσταντῖνον αὐτοκρά-
 4 τора σέβασιν ἀπὸ ἐαυτοῦ καταλιπὼν, καὶ Φύσι-
 ος νόμῳ πλεονεκτήσας τὸν βίον. καὶ μετ' ἐπεὶ τού-
 τῃς πατρὶς Κωνσταντῖνος διδὼς δέχθαι, βασιλεὺς πλεονε-
 5 κτῆς καὶ σέβας πρὸς τὸν φρατοπέδῳ, καὶ ἐπὶ πάλιν
 τούτῳ πρότερον πρὸς αὐτὸν τῆς πατριάρχης Θεῶν
 ἀναγερθεὶς, ζηλωτὴν ἑαυτὸν τῆς πατριάρχης περὶ
 τὸν ἱμέτερον λόγον εὐσεβείας καταστήσαστο. καὶ πρὸς
 τῷ τέλει δὲ τῆς ἱστορίας, τύποις Φησὶ τοῖς ὁμίμα-
 6 σιν. ὁ δὲ, δέξεται πάση θεοσεβείας ἐκπρέπειν, μέ-
 γιστος, καὶ τῆς Κωνσταντῖνος σὺν πατρὶ Κεῖσπον βα-
 7 σιλεὺς διοφιλῶντα, καὶ κατὰ πάντα τῆς πατρὸς ἰμοῖον
 τὴν οἰκίαν ἔχον ἀπελάμβανον. Οὐκ ἂν δὲ ὁ Εὐσε-
 βιος Κεῖσπον εὐπρεπῶς ἐπείησιν, εἰ πρὸς τῆς πατρὸς
 ἀνέστη, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος. ὁ δὲ Θεοδόσιος
 8 ἱστορῶν φησὶν ἐν Νικομηδείᾳ τὸν Κωνσταντῖνον πρὸς
 αὐτὸν τῶν τέκνων τὸν Ῥωτῆν, καὶ ὡς τῶν πατρὸς μετὰ
 λαβὼν ἐκπρέπειν ἀναβαλῶν, ὃν μετὰ τῆ-
 9 τος τῆς χρίστος, ἐν Ἰερδάνῃ τῇ ποταμῷ τούτῳ τυ-
 χεῖν ἱμερόμενον. Φησὶ γὰρ ὁ ἱεράρχης καὶ παμμίαι-
 10 ος, ὅτι καὶ τὰ Ῥωμαίων πράγματα, ἔχον τὰ Χριστι-
 ανῶν ἐδίδου, διότι καὶ καὶ πατρίαν ἀπάλε-
 11 πο, ἢ ὅτι τὴν παλαιότερον ἀνεγνώσκον, ἢ πρὸς
 τῷ ἀλλήλων ἰδιόμοτον. τοῦτον γὰρ ἀφ-
 12 φανῶς δίδουται, τῇ ἱστορίᾳ πρὸς συναυξήσασιν τὰ
 Ῥωμαίων πράγματα. ἦτα τοῖσι καὶ παρ' αὐτῶν
 13 τῷ ἐν ἀνέροισιν ἐπιδεικνύον Χριστὸν τῷ Θεῷ ἡμῶν,
 14 τῷ τέκνῳ καὶ εὐκοτῇ καὶ ἐκκλησίᾳ ὁλυμπιάδῃ
 Γάλλους, καὶ Γερμανοὺς, καὶ Βρεττανούς, μεγάλους

qui iisdem temporibus floruit quibus Con-
 stantinus & Crispus vixere, & qui cum iisdem
 sæpe versatus est. Tu enim ne auditiore
 quidem abs te accepta scribis, necdum vera.
 Quippe qui principatu Arcadii & Honorii,
 ad quorum usque tempora historiam tuam
 perduxisti, aut etiam post illos vixeris. Is
 igitur in octavo Ecclesiasticæ historiæ suæ
 libro ad verbum ita scribit. Haud multo
 post Imperator Constantius, vir in omni vita
 piatissimus; qui & clementia in subditos,
 & singulari erga fidem nostram benevolentia
 perpetuo præditus fuerat, Constantinum pro-
 priam filium vice sua Imperatorem atque
 Augustum relinquent, fatali morte defun-
 ctus est. Et paulo post. Hujus filius Con-
 stantinus, ab ipso statim exordio supremus
 Imperator, & Augustus, à militebus, diuque
 antea ab omni Imp. Deo renuntiatus, pater-
 næ erga fidem nostram pietatis æmulatorem
 se præstitit. Idem Eusebius in fine historiæ
 his utitur verbis. Constantinus vero omnibus
 religionis virtutibus ornatus, & victor ma-
 ximus, una cum filio Crispo Cæsare, Deo
 carissimo & patri undequaque simillimo, O-
 rientem suum recepit. Certe Eusebius qui
 Constantino superstes vixit, nunquam Cri-
 spum adeo iudasset, si is à patre interfectus
 fuisset. Theodoritus vero in historia sua
 narrat, Constantinum sub exitum vitæ, sa-
 lutari lavacro initiatum fuisse Nicomedie:
 cum ad id usque temporis baptismum suum
 distulisset, eo quod in Jordane fluvio tingi
 cupiebat. Ais præterea, ὁ σκληροτάτος atque
 impurissimus omnium mortalium, Imperium
 Rom. ex quo Christiana religio caput ef-
 ferre cœpit, in pejus dilapsum esse, ac fun-
 ditus interiisse: seu quod eorum quæ præcis
 temporibus contigerunt, nihil legisti: seu
 quod adversus veritatem voluntaria malitia
 scribis. Contrarium enim manifeste osten-
 ditur, Imperium scilicet Rom. simul cum
 fide nostra crevisse. Considera enim, quo-
 modo circa adventum Christi Dei nostri
 in terras, plurimæ Macedonum urbes à Ro-
 manis everse sint: Albania item & Hibe-
 ria cum Colchis & Arabia, in potestatem
 populi Romani venerint. Quomodo etiam
 Caius Cæsar Olympiade centesima octogesi-
 ma terra, Gallos, Germanos ac Britannos qui

VALESII ANNOTATIONES.

1 Μὴτε σὺ γέγραπας] Procul dubio scribendum est
 μήτε αὐτῶν διαjunctis vocibus. Atque ita legit Nicephorus,
 qui hæc Evagrii verba sic expressit: οὐ καὶ τὸν ἀντιπαρ-
 ὄντα. Quæ Nicephori locum Joannes Langus non in-
 tellexit. Sic enim vertit: Τὸ παλαιὸν σὺ μόνον τὴν πα-
 τριάρχην ἀναγινώσκον, καὶ τὴν πατρίαν ἀπάλε-
 πο, καὶ τὴν παλαιότερον ἀνεγνώσκον, καὶ τὴν πατρίαν ἀπάλε-
 πο, καὶ τὴν παλαιότερον ἀνεγνώσκον. Sed verendum erat,
 Quibus historiæ tuæ terminasset.
 Etenim Zosimus usque ad expugnationem urbis Romæ
 ab Alarico factam, opus suum perduxit, ut ex Photii Bi-
 bliotheca constat. Ceterum ex hoc Evagrii ac Nicephori
 loco Vossius in libro de Historicis Græcis asserit, Zo-
 simum vixisse temporibus Theodosii junioris. Neuter ta-
 men id de Zosimo dicit. Sed tantum avertit illum sub
 Honorio & Arcadio quibus Historiam suam terminavit,
 aye etiam diu post illos, vixisse. Certe Zosimum hunc,
 circa Anastasii Imperatoris tempora vixisse existimo. Nam
 & Olympiodorum Thebæum citat, qui sub Theodosio
 juniore historiam suam scripsit, ut testatur Photius: &
 Syriacum Philosopherum nominat, qui Procli Diadochi ma-

gister fuit. Vixit autem Proclus temporibus Anastasii.
 Denique Suidas Zosimum Sophistam vixisse scribit re-
 gnante Anastasio. Quem quidem ex illo eundem esse
 cum Zosimo historiarum scriptore. Plurimi enim Rhe-
 tores ac Sophistæ, ad scribendam Historiam se contule-
 runt, ut tum ex Dionysio Halicarnasseo, tum ex aliis in-
 numeris constat. Et Advocatus filii dignitas qua ornatur
 Zosimus, non multum abhorret à Sophistica.

2 Εἰ τῷ ὁγδόῳ λόγῳ] Hic Eusebii locus legitur in cap.
 28. libri 8. ex quo corrigendus est Evagrius noster.

3 Μακεδόνων οἱ πόλεις] Diu ante adventum Christi
 subacta fuerat à Romanis Macedonia. Sed & Albani &
 Iberi ac Colchi, diu ante nativum Christum ab eisdem Ro-
 manis superati fuerant. Proinde quæ hic dicit Evagrius,
 nihil ad rem faciunt. Sed de tota hac invectione Eva-
 grii in Zosimum, vide si placet Apologiam Joannis Leun-
 clavii, quam ille editioni Zosimi præhxit.

4 Καὶ εὐκοτῇ ὁλυμπιάδῃ] Sic etiam legitur in Nicepho-
 ri Græcæ exemplaribus. Sed scribendum est διενέχον καὶ
 ὁλυμπιάδῃ, ex Eusebio & Authore Chronici Alexandrini.

VARIORUM.

a Ἀντιπαρὸν αὐτῷ] Deinde vox posterior. W. Lomib.

Tom. III.

Bbb

ἀγῶν

Sæc. quingentas urbes habitabant, magnis præliis devicerit, & Romanorum ditioni adjunxit, quemadmodum ab historicorum scriptoribus relatum est. Hic autem est Cæsar, qui

V. primus post Consules singulare Imperium obtinuit: Ex plurium Deorum cultu & ex turbulentæ plebis dominatione viam sternens, ac prævium inducens Monarchiæ cultum, ob eam quæ mox adventura erat Monarchiam Christi. Mox universa Judæa, & finitimæ regiones, Imperio Romano adjunctæ sunt: adeo ut prima tunc facta sit descriptio, in qua Christus quoque una cum aliis census est: ut Bethleem oraculi quod de ipsa editum fuerat, eventum omnibus prædicaret.

Infed. pag. 17. in novis.

Mic. 5. 2. Nam Michæas Propheta de illa ita prædicat. Et tu Bethleem terra Judæ, nequaquam minima es inter principes Judæ. Ex te enim egredietur mihi dux, qui regat populum meum Israel. Ægyptus quoque post Nativitatem Christi Dei nostri, Romanorum ditioni accessit, cum Augustus Cæsar, cujus principatu natus est Christus, Antonium & Cleopatram devicisset, qui se ipsos interfecere. Post hos Cornelius Gallus, Præfectus Ægypti ab Augusto Cæsare constituitur: primusque post Ptolemæos Ægyptum rexit, ut ab historicorum scriptoribus traditum est. Jam vero quot regiones ademptæ sint Persis à Ventidio & à Corbulone Neronis duce: à Severo item ac Trajano & Caro; à Cassio quoque & Odenatho Palmyreno & Apollonio & ab aliis: Quoties præterea Seleucia & Ctesiphon urbes captæ sint; quoties Nisibis, nunc ad Romanos, nunc ad Persas transiens; Armenia denique ac finitimæ gentes Romano Imperio adjunctæ fuerint; tu una cum reliquis scriptoribus refers. Sed pæne omiseram ea quæ tu scribis confecta esse à Constantino, qui cum nostram religionem profiteretur, Imperium Romanum strenue ac fortiter administravit: & quanta perpeffus sit Julianus tuus, eorundem tecum mysteriorum particeps, qui tot ac tantas clades intulit Reipublicæ. Utrum vero eorum quæ de mundi exitu prædicta sunt, aut aliquod jam prologium acceperit, aut sinem sortiturus sit, altioris est dispensationis, quam ut tu capere possis. Expendamus autem si placeat, quonam modo Imperatores qui Gentilium superstitionem profitebantur, & quonam modo qui religionem Christi amplexi sunt, regnandi simul ac vivendi finem fecerint. Annon Caius Julius Cæsar, qui primus singulare Imperium obtinuit, per fraudem atque infidias interfecit, ex hac luce migravit? Annon alterum Caium Tiberii nepotem, quidam milites gladiis obtruncarunt? Numquid Nero à quodam ex domesticis trucidatus est? Annon Galba similem exitum vitæ habuit: Otho item ac Vitellius: qui tres, sedecim dumtaxat mensium spatio imperarunt. Titum quoque Imperatorem numquid Domitianus ejus frater veneno interfecit? Ipse vero Domitianus numquid à Stephano necatus, miserabili exitu periit? Quid de Commodio dices? Annon illi

ἀγῶσι ὑπηγάγαντο, καὶ τῇ Ῥωμαίων προσηγορίᾳ δέχθη, πόλεος πινυλασίας οἰκουμένης, ἃς τοῖς ἱεροῖσιν ἀναγέγραπται. ὅς καὶ πρῶτος μετὰ τοὺς ὑπάτους ἱμενάρησεν, προδοσιῶν καὶ προσηγορίαν ἐκ πολυθείας, καὶ ὀχλοκρατίας, καὶ μοναρχίας τὸ οἶδεν, ὡς καὶ Χριστὸς μέλλουσαν εἶναι μοναρχίαν. διὸ καὶ ἡ Ἰουδαία ἅπασα καὶ τὰ πρὸ χειρὸς προσέειπεν ὡς καὶ πρῶτον τῶν κατὰ ἀπὸ γερουσίας καὶ Χριστὸς συναγελεῖται, ὡς Βηθλεὴμ τὸ πέραν καὶ αὐτῇ προφητίαν δημοσίωσεν. ἀλλὰ λικταὶ γὰρ τῷ προφήτῃ Μιχαὴλ καὶ αὐτῆς ὁ δὲ πᾶς. Καὶ σὺ Βηθλεὴμ γῆ Ἰούδα, ὅταν μὲν ἐλαχίστη εἴη ἐν τοῖς ἡμετέροις Ἰούδα, ἐκ σοῦ γὰρ μοι ἐξελεύσεται ἡγεμὼν, ὅστις ποιμανῇ τοὺς λαοὺς μου τῶν Ἰσραὴλ. καὶ μετὰ τὴν ἀπόπλην Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμεῖς, Αἰγύπτου Ῥωμαίων προσετέθη, Αὐγύστου Καίσαρος, ἐν τῷ Χριστῷ ἡγήθη, καὶ ἐκρημασθέντων παιπλῶν Αἰγύπτου καὶ Κλεισπάτρας, οἱ καὶ ἐαυτοὺς διχρίσαντο. μετὰ οὗτος Κορίνθιος Γάλλος ἡμεῶν Αἰγύπτου καὶ τοῦ Αὐγύστου Καίσαρος κατέβη, μετὰ τοὺς Πτολεμαίους πρῶτος ἄρχας Αἰγύπτου, ὡς τοῖς ἱερογράφοις πεπρωμένον. πῶς δὲ Πέρσαι ἀνέκτισαν ὑπὸ Εὐπαρίτου, Κερκυράνους τε τοῦ Νέρωνος στρατηγῶν, καὶ Σινύρου, Τερτίανου καὶ Κάρου, Καρσίου τε καὶ Ὀδανίου τοῦ ἐκ Παλμύρας, καὶ Ἀπολλωνίου, καὶ ἑτέροις ἰσχυρῶς τε Σι- λβίου καὶ Κτησιφῶν ἡλῶν, Νισίβις τε ἐκ ἀμφοτέρων τριποδῶν, Ἀρμενία τε καὶ τὰ πλησιάζοντα ἰδίᾳ Ῥωμαίοις προσετέθη, μετὰ ἑτέροις ἰσχυρῶς. μακρὸν δὲ με διέλαθον ὅσον γράφω καὶ Καππαδοκίαν καὶ ἀπὸ πρῶτου, μάλα γνησίως καὶ ἀνδρείως τῆς Ῥωμαίων ἐξηγησάμενος δέχνης μετὰ τῆς ἡμετέρας ἡρηκείας, καὶ οἷα πέπλην Ἰουδαίος ὁ σὺς καὶ τῷ σου ὀργάνῳ διασώτης, πληκαῦτα τραύματα τῇ πολιτείᾳ καὶ ἀλελουπίας. εἰ δὲ πᾶς προφητευέται καὶ τῆς τοῦ κόσμου τελότης ἡ προοίμιον εἴληφεν, ἡ καὶ τὸ πέραν δέχεται, μέγας ἐστὶν οἰκονομία, ἡ κατὰ σὺν ἐξιστάμενος ἡ εἰδομένη, ὅπως οἱ τὰ Ἑλλήνων προσέβδοντες βασιλεῖς, καὶ ὅπως οἱ τὰ τοῦ Χριστοῦ ζηλωταί, τῶν βασιλείων ἀπέστη. οὐ πρῶτος Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ μοναρχήσας, διλοφονήσας τὸν εἶνα κατέγραψεν οὐ δεύτερον τὸν ἐκρημασθέντων Τιβέριου Γαίου καὶ τοῖς στρατιώμασι ἡμεῖς ξίφει διχρήσασθαι, οὐ Νέρων πρὸς πᾶσαν τῇ οἰκίᾳ ἀνιέρησεν ὁ Γάλλος τοῦ ὀχλοπληθῆος πέπλην; Ὅσον τε καὶ Βιτίλλιος οἱ τρεῖς βασιλεύσαντες μέγας ἐκκαίδεκα μηνίας. τίς δὲ βασιλεύσαντα, οὐ Δομετιανὸς Φαρμακίους ἀδελφὴν ὄντα γὰρ αὐτῷ, ἀνῆλθεν, οὐ Δομετιανὸς πρὸς τοῦ Στεφάνου δουλείας τῷ σὺν τεύχεσιν μετέστη; τί δὲ καὶ κατὰ Κομόδου Φίλ, οὐχ ὅπως

VALESII ANNOTATIONES.

1. Καὶ μετὰ τὴν ἀπόπλην] Fallitur Evagrius. Nam viginti plus minus annis ante natalem Christi, Ægyptus in Provinciam formam redacta est.

2. Σινύρου, στρατιώτου] Melius scriberetur στρατιώτου, σινύρου καὶ ἡμεῖς. Sic enim ordo temporum postulat. Pro

Severo posset etiam scribi Verus. Hic enim de Persis insignem vicloriam reportavit, ut tradunt Historici Augusti Scriptores.

3. Καὶ Ἀπολλωνίου] De hoc Apollonio nihil usquam legi.

Ἰσχυρὸς τὸν βίον ἀπέλυτον, Περτιναξ, ὃς
Ἰουλιανὸς, οὐ τῷ αὐτῶν ἔτυχον; Ἀντωνῖνος δὲ
ὁ Σευήρου, οὐ Γέται τὸν ἀδελφὸν διέφθειρε, τὰ
ῥα τλήσι καὶ αὐτὸς παθὼν ὑπὸ Μαρπαλίῳ;
τί δὲ καὶ Μακρίνῳ, οὐ πρὸς Βυζάντιον αἰχμα-
λώτη δίκην ὤμαχόν, πρὸς τῇ σφίτερον τρα-
πωτῶν ἐμιαφρόδῃ; καὶ Αὐριλιὸς δὲ Ἀντωνῖνος ὁ
ἐξ Ἑμίονος, οὐ μετὰ τῆς μητρὸς καταφύγει; ὁ
δὲ καὶ μετ' αὐτὸν Ἀλέξανδρος, ὃς τῷ αὐτῷ οὐ
τῇ μητρὶ ὤμαχόν, τί δὲ αὐτῷ ἐπιμαρτυρεῖται;
καὶ περὶ Μαξιμίνου, πρὸς τῆς οἰκίας τραπᾶς
ἀποκρίνεται, ἢ Γερμανοῦ ὑπεβουλόματ. ἐπὶ
πεν ὑπὸ τῶν οἰκίῳ τραπωτῶν τὴν τέλει ὑπε-
βούλῳ; λέγει δὲ οὐ, ὅπως τε Φίλιππος,
καὶ ὁ μετ' αὐτὸν Δέκιος, ἔχ' ὑπὸ τῶν πολιτῶν
διεφθάρσαν; καὶ Γάλλος δὲ καὶ Βουλουσαῖος, ἔχ'
ὑπὸ τῶν οἰκίῳ διαμάχῃ τῆς σφῶν ζωῆς ἐξ-
ῤῃσας; τί δαί, καὶ Αἰμιλιανὸς, ὃς τῆς αὐτοῖς
ὤμαχόν; Οὐαλεριανὸς δὲ, οὐ δρυλῶτος
γινόμενος ὑπὸ Περσῶν ὤμαχόν; Γαλλιανὸς δὲ δι-
λοποθνήσκων, ὃς Καρῶν σφαμαθίνῳ, ἐς Διοκλη-
τιανὸν τὰ πρᾶγμα ὤμαχόν, ὃς αὐτὸς εἴλετο
στράτην αὐτῷ ἐξ ὧν Ἐρκούλιος Μαξιμιανὸς ὃς Μα-
ξίπιος ὁ τούτῳ παῖς, καὶ Λακίτιος δὲ, ἐς ἑχάτα
διεφθάρσαν, ἐξέτε ὃς Καρῶν ὁ παλαιός;
παρελθὼν τὴν δέχιν, καὶ τὴν ἐκάνυμν αὐτῷ
πῶς δεινὰ τῷ Χρυσῷ ἀνατίθειται, αἶμα δὲ
μοῖ ἐπὶ τῷ αὐτῷ βασιλείῳ, Ἰουλιανῷ δὲ
τοῦ ἱεροφάντη σου καὶ βασιλείῳ, ἢ πρὸς τῇ
κίαν ἢ τῇ ἐκάνυμν διεφθάρσαν, ἢ ὅπως τῶν
βασιλείῳ κατεδυνάστευται, ἢ μόνον Βασιλίσκου
ἐξώσαντος Ζήνωνα, πρὸς ὃ καὶ κατελύθη, καὶ τὸν
βίον ἀπέβητο. πείθομαι καὶ περὶ Οὐαλῆτος Λέ-
γησίν σοι, τοσαῦτα κατήρασαρῶν Χρυσῶν κα-
τέ. πρὸς γὰρ ἑτέρῳ, οὐδὲ οὐ αὐτὸς Φρῆς. ταῦτα
μηδὲ οἰοῦμαι πάριχα τῆς ἰστορίας τυγχάνει τῆς
ἐκκλησιαστικῆς, πᾶν μὲν οὐδὲ χρυσῶν καὶ συνε-
πικρῶ, ἀλλὰ τὸ τοῖς Ἑλλήσι ἱστορογραφῶν, ἐπι-
λοχῶν πρὸς τὴν ἀκρίβειαν. ἰσχυρὸν δὲ καὶ ἐπὶ
τῷ λεγόμενῳ τῷ Ἀναστασίῳ πρᾶξι.

Narcissus violentas manus intulit? Pertinax
quoque & Julianus, nunquid similia passi
sunt? Jam vero Antoninus Severi filius, non-
ne Getam fratrem interfecit, & ipse postea
simili mortis genere sublatu est à Martiale?
Quid Macrinus, nonne circa Byzantium
captivi instar circumductus, à suis militibus
nefarie trucidatus est? Aurelius item Anto-
ninus ortus ex urbe Emesa, nonne una cum
matre confossus interit? Et qui illi succe-
ssit Alexander, nonne simili exitu una cum
matre interit? Quid dicam de Maximino,
qui à propriis militibus interemptus est? Quid
de Gordiano, qui insidiis Philippi à mili-
tibus suis necatus ultimum diem clausit? Jam
vero Philippus & Decius, dic mihi quæso
annon ab hostibus interfecti sunt? Gallus
autem & Volusianus nonne à suis exerciti-
bus sunt necati? Emilianus quoque nonne
simili exitu interit? Jam Valerianus, nonne
in prælio captus, à Persis circumductus est?
Denique Gallieno per fraudem interfecto, &
Carino obtruncato, rerum summa ad Dio-
cletianum pervenit, & ad eos quos Diocle-
tianus collegas Imperii sibi adjunxit. Ex qui-
bus Maximianus Hercules & filius ejus Ma-
xentius ac Licinius, funditus deleti interie-
runt. Verum ex quo Constantinus omni lau-
de dignissimus imperium suscepit, & urbem
sui nominis à se conditam Christo dedicavit;
circumspice, quæso, utrum quisquam eorum
qui in ea civitate imperarunt, excepto Ju-
liano, Pontifice tuo atque Imperatore, vel à
suis civibus, vel ab hostibus sit occisus: Et
an Tyrannus aliquis Imperatorem unquam
superaverit, excepto dumtaxat Basilisco, qui
Zenonem Imperio expulit: ab eodem tamen
Zenone postea profligatus, vitam simul cum
Imperio amisit. De Valente quoque assen-
tior iis quæ scribis, quippe qui Christianos
tot ac tantis malis vexavit. Alium enim Im-
peratorem præter istos, ne tu quidem potes
dicere. Porro nemo existimet, hæc ab insti-
tuto Historiæ Ecclesiasticæ aliena esse: quin
potius utilissima ac prorsus necessaria, pro-
pterea quod gentiles historiæ scriptores ac-
curatam rerum cognitionem de industria ob-
scurare nituntur. Verum ad reliqua Ana-
stasii gesta jam redeamus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΒ΄.

Περὶ τῆς χρυσοπλῆρας.

Τὰ μὲν οὐδὲν λεγόμενα, βασιλικᾶς τῇ Ἀνα-
στασίῳ ἡρώδῃ. πέπραχεν δὲ τούτων οὐκ
2 ἄλλα, ὅτι τὴν χρυσοπλῆραν Χρυσοπλῆραν ἐπιού-
3 σαι, καὶ ὅτι ἀπεμπολόσας τὴν χρυσοπλῆραν δα-

CAPUT XLII.

De auraria pensione.

EA quidem quæ superius commemoravi,
præclare & pro Imperatoria majestate
ab Anastasio gesta sunt. Idem tamen quæ-
dam egit, prioribus illis minime responden-
tia. Nam & Chrysoteliam, id est, auri col-
lationem excogitavit, & militarem sumptum

VALESII ANNOTATIONES.

1 ἢ μόνον Βασιλίσκου] In Manuscripto codice Telleria-
no scriptum inveni, ἢ μόνον Βασιλίσκου. Mallem tamen
dicere, πᾶν μόνον ἔχει.

2 Τὴν π. χρυσοπλῆραν] Quid sit χρυσοπλῆρα,
difficile est divinare, cum Evagrius postea nudum nomen
posuisse contentus, rem ipsam exponere supersederit,
nec aliud, quod sciam, ex antiquis scriptoribus, hujus rei
fecerit mentionem. Ego vero, quantum conjectura asse-
qui possum, χρυσοπλῆρα nihil aliud fuisse existimo quam
representationem auri, quod pro tributaria functione à Pro-
vinciis exigebatur. Id autem colligo, partim ex vocabulo ἰσ-
χρυσοπλῆρα, quo significatur auri collatio pro tributo: par-
tim ex eo quod Evagrius toto hoc capite de tributaria
functione loquitur, ut postea videbimus.

puta in tritico, hordeo, vino & oleo: ex quibus in hor-
rea publica convectis, annonæ militaris & civica erogaba-
tur. Quinetiam Imperatorum sanctionibus veterum erat
ne pro speciebus exactores aurum à Provinciis exi-
gerent, ut videre est in lege 4. & 5. colicis Theodosia-
ni, Tributa in ipsis speciebus inferri. Anastasius vero pri-
mus instituit, ut pro speciebus pecunia à Provinciis
exigatur. Id autem colligo, partim ex vocabulo ἰσ-
χρυσοπλῆρα, quo significatur auri collatio pro tributo: par-
tim ex eo quod Evagrius toto hoc capite de tributaria
functione loquitur, ut postea videbimus.

3 Ἀποπολόσας τὴν χρυσοπλῆραν] Hunc locum

ΤΥΡΑΝΝὸν τὸν Ἀναστάσιον ²Βιταλιανὸς Θράξ
¹γένετο, ὃς τῷ πε Θράκιῳ καὶ Μυσίᾳ ³μέ-
 χεις Ὀδυσσοῦ καὶ Ἀγχιάλου θάλασσαι, ἐπὶ τῷ
 βασιλεὺς ἠπείρω, πλήθος ἀτάκτοι ἔχον Οὐνικῶν
 ἔθνη. ὅτε Ὑπάτιον ὑπαντίστοντα πέπομφεν ὁ βα-
 σιλεὺς. καὶ ἐπειδὴ πρὸς τῷ οἰκίῳ παρὰ δὲ ὁ
 Ὑπάτιος ζωνγίας ἦλθον, λύτρον πε μεγάλῳ ἀφ-
 ῥῇ, Κύριλλος τὰς ἐπιγραφὰς ἐγχερίζεται,
 καὶ πρῶτα μὲν τῆς μάχης ἀγχομάλου γνομένης,
 αἶπα καὶ πολλὰς τριπὰς διέταμνεν, ἐν τῇ ταῖς
 ὑπαγωγῇ, καὶ τοῦ Κυρίλλου τὸ πλέον ἐχρησ-
²τος ὁ ἐπιγραφὰν πάλιν δίδωμι γένοιτο, ἐβλοκα-
 κισαίτων τὴν φρεσίν. καὶ οὕτω τὸν Κύριλλον ἐκ τῆς
 Ὀδυσσοῦ παρῆλθεν ὁ Βιταλιανὸς, καὶ μέχρι τῆς χαλ-
 κίδος Συκῆς τὴν ἑλᾶσιν ἐποίησεν, πάντα δὲ, πά-
 ρα πυρπολῶν. οὐδὲν ἔτι ταῖς Φαιασιῶσι ἔχον, καὶ
 καὶ τὸ πόλιν αὐτὴν ἐξελῶν, καὶ τὴν βασιλείαν κρατῆ-
 σαι. ὁ Συκὴς δὲ αὐτῷ σκηπταμένη, γίλλεται
 πρὸς τῷ βασιλεὺς Μαρίνος ὁ Σύρος, ὃς πρότερον
 ἐμνήσθη, μετὰ τῇ φρεσὶ πολέμῳ τῶν Βι-
 ταλιανῶν. συνήτιον οὐδὲ ἀμφὶ τὸ φρεσὶ, ὃ μὲν
 ἐπὶ πρῶτα τὰς Συκὰς, ὃ δὲ τῷ Κωνσταντινου-
 πόλιν ἔχον. καὶ πρῶτον μὲν ἀνέκωχον ἔτα μὲν
 πρὸς ἐκπλῶν καὶ τῆς ἀκροβολισμοῦς μετὰ τῶν
 θύων φρεσὶ πρὸς, ταυμαχίας καρτερᾶς συστάσε-
 ρει τὰ χαλκίδος Βυθάρια, φθύνει μὲν πρὸς
 τριπὰς πρῶτα κρουσάμενος ὁ Βιταλιανὸς, τὰ
 πολλὰ τῆς δυνάμεως ἀπώλετο. φθύνει δὲ καὶ οἱ
 ἀμφὶ αὐτὸν ὅσοι τάχιστα, ὅς μὲν πολέμῳ ἀν-
³τιῶν ἔχον. πρὸς τὸν Ἀνιάπλου, καὶ πρὸς τὸν πόλιν
 αὐτὴν θύρῳ. φρεσὶ δὲ οὐδὲ τὸν Βιταλιανὸν ὁ
 Ἀγχιάλῳ πρὸς χρόνῳ ἀφείλετο, τῷ ἰσχυρίᾳ
 ἀφείλετο. ἐπὶ δὲ καὶ ἔτι γένος Οὐνικῶν,
⁴ὅσοι τὰς Καππαδοκίαν πύλας. πέπομφεν δὲ

PORRO adversus Anastasium Vitalianus
 insurrexit, ortus ex Thracia. Qui cum
 Thraciam ac Mæsiam usque ad Odesum
 atque Anchialum urbes vastasset, ad regiam
 urbem contendit, innumerabilem ducens
 multitudinem gentium Hunnicarum. Con-
 tra hunc missus est ab Imperatore Hypa-
 tius. Qui cum à suis proditus, vivus in
 potestatem hostium venisset, & ingenti pre-
 tio post modum redemptus esset, totius bel-
 li administratio Cyrillo commissa est. Ac
 primum quidem, prælio ancipiti pugnatum.
 Deinde cum variis vicissitudines habuisset
 pugna, tam in persequendo, quam pedem re-
 sciendo, & Cyrillus superior fuisset, repen-
 te impetu facto hostes irruere cœperunt,
 militibus Romanis sponte terga vertentibus.
 Hoc modo Vitalianus Cyrillum in urbe O-
 desio cepit: Et cuncta igni ac ferro deva-
 stans, usque ad Sycas pervenit, nihil aliud
 meditans quam ut urbem regiam caperet,
 & Imperium occuparet. Sycis ergo cum Vi-
 talianus tabernaculum suum fixisset, Marinus
 Syrus cuius supra mentionem feci, cum na-
 valibus copiis ab Imperatore missus est con-
 tra illum pugnaturus. Ambo igitur exerci-
 tus sibi invicem oppositi steterunt: alter à
 tergo Sycas habens, alter Constantinopolim.
 Ac primo quidem quasi pactis induciis qui-
 evere. Deinde post aliquot excursus & mis-
 silium utrimque jactus, navali pugna acriter
 commissa circa loca quæ dicuntur Bytharia,
 Vitalianus conversa puppe, fugam arripuit,
 cum multos è suo exercitu amisisset. Idem
 factum est ab iis qui partes illius sequeban-
 tur, tanta cum celeritate, ut postridie ne-
 mo ex hostibus circa Anaplum aut ad ipsam
 urbem Regiam repertus sit. Posthæc Vita-
 lianus, ut aiunt, aliquanto temporis spatio
 in urbe Anchialo commoratus, quiete se con-
 tinuit. Alia præterea Hunnorum gens Caspi-
 as portas transgressa, in provincias Imperii
 Romani incurSIONEM fecit. Per idem tem-

VALESI ANNOTATIONES.

festo (sic enim vocat) navali pugna superatum esse Vita-
 lianum tyrannum. ore speculatorum quorundam incendiario-
 rum, quæ à Proclo Philosopho erant fabricata. Ex qui-
 bus verbis quidam suspicari possent, hunc esse Marinum
 Syrum discipulum Procli Philosophi. Certe Nicephorus
 quoque in cap. ultimo libri xv. hunc Marinum Syrum ap-
 pellat. Ego tamen Marinum illum Syrum qui præfectus
 prætorio fuit temporibus Anastasii, distinguendum esse
 existimo à Marino Syro Philosopho qui vitam Procli con-
 scripsit. Hic enim religione Gentilis fuit, ut discipulus ex
 veteri Epigrammate quod legitur in anthologia. Ille ve-
 ro Christianus fuit, ut constat ex Marcelino.

¹ Μίχμος ὀδυσσοῦ] Scribendum est ὀδυσσοῦ. Sic enim vo-
 catur à Diodoro Siculo & à Strabone ac Stephano Num-
 mi quoque veteres ita scribunt, ut jampridem notavi ad
 librum 27. Ammiani Marcelini pag. 334. Plerique tamen
 Scriptores, tam Græci quam Latini, Odyssum eam vo-
 cant, quasi ab Ulyssæ dicta esset. Certe Joannes Laogus
 Ulyssopolim interpretatus est, quam Nicephorus ὀδυσσοῦ
 dixerat in cap. 38. libri 16.

² Ὑποφάνης πάλιν δίδωμι] Scribendum puto unica vo-

ce πάλιν δίδωμι. Idem error extat apud Nicephorum in
 capite 38. libri 16. ἀγχομάλου δὲ τῇ μάχῃ γνομένης,
 καὶ πολλὰς τὰς τριπὰς, καὶ πόλιν δὲ τῆς λαοῦς. Quid
 sit autem ὑποφάνης optime docet Suides in ea voce.
 Certe in codice Teleriano discrete scriptum inveniri πάλιν
 δίδωμι.

³ Περὶ τῶν ἀνιάπων] Locus erat ita dictus, ut testatur
 Marcelinus in Chronico indictione 4. Placido solo Cos.
 Theodorici Trianii filius rex Gothorum, discitis suis usque
 ad Anaplum quanto nobis nullius adventis. Eiusdem men-
 tio fit à Stephano in voce γοταυῶν. καὶ καὶ γοταυῶν λα-
 μὴν πρὸς τὸν ἀνιάπων φερόμενοι τὸν μακρὸν ἀνιάπων καὶ
 τὸν ἀνιάπων.

⁴ Περὶ τῶν καππαδοκίαν πύλας] Hunni Caspias por-
 tas transgressi, in Armeniam, Cappadociam & Pontum
 irruerunt, Anthemio & Florentio Cos. anno Christi 517.
 ut scribunt Marcelinus & Victor Thunonensis in Chroni-
 co. Dicebantur autem Sabiri teste Cedreno, vel Saberi
 sic enim legendum est apud Theophrastum. Ex quibus
 scribendum videtur hoc loco περὶ τῶν καππαδοκίαν πύλας.
 Certe Nicephorus in cap. 38. hunc Evagrii locum ita ex-

VARIORUM.

² Βιταλιανὸς] Vitalianus Patricii filius, rebellionem contra Anastasium orsus est anno 516. quæ extincta est
 anno 518.

2

S. C. pus Rhodus nocte intempesta, ingenti ter-
V. re motu jam tertium concussa est.

Rhodus
terra motu
concussa.

CAPUT XLIV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΔ'.

Quomodo ingens seditio in populo excitata sit,
cum Anastasius in hymno trifagio has voces
addere voluisset: Qui crucifixus es pro no-
bis. Quod metuens Anastasius, simulatione
huius, statim plebis animos committavit. I-
tem de obitu ejusdem Anastasii.

Ὡς Ἀναστάσιος ἐν τῷ τρισαγίῳ ὕμνῳ τὸ, ὁ σταυρω-
θεὶς δι' ἡμᾶς, βυλῆντις προσέειπεν, ταῖς ἐν
τῷ δέμῳ καὶ ταραχῇ γέγονεν ὡς Φιλιππος.
ὑποκρυάμενος τὰ πνεύματα, τὰ χυτὰς γλώσσας
τοῦ δήμου μετέβαλε. καὶ περὶ τοῦ θανάτου Ἀνα-
στασίου.

Addita-
mentum ad
Trifagium
plebem in-
cendit.

CONSTANTINOPOLI vero, cum Impe-
rator in hymno Trifagio has voces
adjicere voluisset: Qui crucifixus es pro
nobis: gravissima seditio exorta est, perin-
de quasi Christiana religio funditus everte-
retur. Hujus seditionis principem atque au-
ctorem fuisse Macedonium & Clerum urbis
Constantinopolitanae, scribit Severus in E-
pistola ad Sotericum. Quam quidem Epi-
stolam scripsit, cum nondum Episcopatum
adeptus esset, sed in urbe Regia adhuc mo-
raretur, eo scilicet tempore, quo una cum
aliis pluribus, ut supra retulimus, ex suo
Monasterio ejectus est. Ob hanc autem ca-
lumniam, praeter alias causas quas antea com-
memoravi, Macedonium sede sua expulsum
fuisse existimo. Hanc igitur ob causam com-
mota plebs, cum amplius cohiberi non pos-
set, multi nobilium atque honoratorum in
extremum discrimen venerunt, & multa
insignia urbis loca igni consumpta sunt. Cum-
que populus rusticum quemdam qui mona-
sticam excolebat vitam, in adibus Marini

Νὰ δὲ τὸ βυζάντιον, προσέειπεν τὸ βυλῆντις
ἂν ἐν τῷ τρισαγίῳ βυλῆντις πᾶντα αὐτῷ α
τὸ, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, μεγίστη στάσις γέγονεν, ας
τὰ μάλιστα τῆς Χριστιανῆς θρησκείας ἀβιτουμένης
ἦς ἀρχηγὸς καὶ ἀρχηγὸν γινώσκων τὸν Μακεδόνην,
καὶ τὸν ὑπ' αὐτὸν κληρὸν, ὁ Σωτήριον φησὶ πρὸς
Σωτήριον γράφων, ὅπως μὲν ἱερὰ πλοὺς πτυχῆ- b
κας ἔχοντες, ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας διατέμενος, 2
ὅπως τῷ κατ' αὐτοὺς, ὡς μετὰ λείανται, σὺν ἐπί- 3
σκοπο ἀπὸ τῆς μοναστηρίου πρὸς τοὺς λαοὺς, καὶ ἐκ
τοῦτον οἶμαι τῶν ἀφ' ὧν τὸν Μακεδόνην ἐν βα-
σιλείᾳ αὐτοῦ ἀκάτακτα τῷ δήμῳ φερόμενον,
οἱ πρὸς αὐτὸν πλουτοῦντες οὗτοι τὰ ἐχθρὰ κα-
κωδιδύχασι, καὶ πολλοὶ τῶν ἐπισκόπων ἐπὶ τῇ ἐκ-
δοῇ τῶν καὶ τῶν δι' ἐκείνους, μετὰ δὲ καὶ
ὅπως εἰς τὸν θάνατον ὁ λαὸς αὐτὸς τοὺς οἴκους Μακεδόνων τῶ

VALESII ANNOTATIONES.

prellit. καὶ ἄλλο δὲ γινώσκων τὸν ῥωμαίων ἱερέα,
συνεπόμενον γὰρ πρὸς τὴν πόλιν τὸν αὐτὸν. Per
has Caspiae portas Hunni in Romanorum Provincias e-
rumpere solebant, ut docet Procopius in lib. 1. Persico-
rum. Ubi angustus illas egregie describit, & ab Alexan-
dro Macedone olim diuinitas fuisse testatur. Unde lucem
accipit locus Hieronymi in Epistola Fabiolae qui sic ha-
bet. Ecce subito discurrentibus nuntiis, Orienti totus intro-
munit: ab ultima Maetia inter glaciale Taurum, & Mas-
sagiarum immanes populos, ubi Cantassi turibus feras gentes
Alexandro clavisra colubent, ceterisque Hunnorum exarmata.

1. Σωτήριον φησὶ πρὸς Σωτήριον. Hic Sotericus Epi-
scopus erat Caesarea Cappadociae, à Macedonio Consttan-
tinopolitano Episcopo ordinatus. Qui postmodum ad par-
tes Eutyphianorum transfugens, nuptio Xeniae filie ad-
iungit, ut scribit Theophanes in Chronico. Proinde non
mirum est, Severum Eutyphianorum antesignanum ad
Soterichum sui similem hucus scripsisse, & in sua Mac-
edonum Catholicum Episcopum inimicasse, tanquam se-
ditionis auctorem. Iste potius Severus seditionis hujus
auctor fuit, qui Anastasio Principi persuaserat, ut Trifa-
gio hymno hanc clausulam adjiceret: Qui crucifixus es
pro nobis, miserere nobis. quemadmodum scribit Codrenus
in Chronico. Porro hunc Trifagium hymnum Proclus
Constantinopolitanus Episcopus ab Angelis edoctus fue-
rat. Quem simul atque sacerdos ad altare accesserat, hic-

rosaltes è pulpito canere incipiebat hoc modo, ἄμὲν ὁ
Θεὸς, ἄμὲν ἡμεῖς, ἄμὲν ἀδελφοί, ut scribit Jovius Mo-
nachus in libro 6. apud Photium in Bibliotheca. Ob hanc
hymnum graves fossae tumultus in Ecclesia exorti sunt,
cum Orientales quidem huic hymno subicerent hanc
clausulam, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, ad Jesum Christum eam
referentes: Constantinopolitani vero & Occidentales ad-
ditamentum illud rejicerent, ne qua passio Trinitati con-
substantiali tribueretur: eoque loco accinerent ἄμὲν πᾶσι
ἀκούοντες ἡμᾶς, ut docet Ephraemius Patriarcha Antiochenus
apud Photium in Bibliotheca. Recte ergo faciebat Ma-
cedonius, qui morem à Proclo traditum retinens, addita-
mentum illud respuebat.

2. Εὐὶ δὲ τῆς βασιλείας. Male Christophorus hunc
locum ita vertit, vitam in aula Imperatoria agebat. Ean-
dem quoque errorem non vit Nicophorus, qui hanc Evagrii
verba sic exposuit, ἐν δὲ τῇ ἀκροπόλει εὐνομένης. Ve-
rum in Evagrino scribendum est, ἐν δὲ τῇ βασιλείᾳ, id est,
in urbe regia. Sic enim Evagrius Constantinopolim vo-
care solet, ut supra notavi. Sed & in superiori capite ita
eam appellat.

3. Οὐκ ἐστὶ καὶ αὐτὸς. Procul dubio scribendum est ἐν
τοῦ καὶ αὐτοῦ. Quemadmodum etiam legit Nicopho-
rus. Sic enim hanc Evagrii verba exposuit, καὶ ὁ κατὰ
ἐκείνους τοῦ καὶ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς μοναστηρίου. Miror tamen
id ab Interpretibus, Maleulo scilicet & Christophoro, non
fuisse.

VARIORUM.

α. Ἐν τῷ τρισαγίῳ. Τρισαγίον is appellatur Hymnus, quo
vox ἄμὲν ter repetitur, his verbis, ἄμὲν ὁ Θεὸς, ἄμὲν
ἡμεῖς, ἄμὲν ἀδελφοί, ἀκούοντες ἡμᾶς. Quem quidem hym-
num Graeci multis retro seculis, vel de loco surgentes, vel
Deo adorando se accingentes, vel mentes suas ad super-
na attollere volentes, recitare consuevit sunt: quo etiam
singulas in sacrosancta Trinitate personas adorant. Nam
ἄμὲν ὁ Θεὸς ad Patrem, ἄμὲν ἡμεῖς ad Filium, ἄμὲν
ἀδελφοί ad Spiritum Sanctum refertur; ut docet Joan.
Damasceus in epistola de Trifagio, & de orthodox. fid. lib. 3.
cap. 10. Petrum Fullonem hac verba ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς,

Trifagio inseruisse, cum Balsamone plures alii consen-
tunt. Gual. Brunensis apud ad Canonicum 81. C. 1. in
Trullani.

b. Οὐκ ἐστὶ καὶ αὐτὸς ἡμεῖς ἡμεῖς πτυχῆς. Ergo hac ad priora
tumultus anno 511. CPoli excitatos referenda sunt, cum
nondum adeptus esset sedem Antiochenam Severus, quam
anno sequente invasit. Utrouque enim anno graves tu-
multus exorti sunt ob clausulam. Qui crucifixus es pro
nobis, miserere nobis, hymno Trifagio adjectam. Vid. Pa-
giam ad ann. 511. n. 2. & 512. n. 2. p. 10. Lom. b.

Σύγγραμ.

Σύρον, τὴν κεφαλὴν ἀπέπευ· λέγων, ὑπεδήχας
 πούτε τὴν ῥῆσιν προεβόησεν καὶ κοτὰ περιτρίσας
 αἰέθεσεν ὑπετάσσων, ὡς αὐτὸς ἄρα τῆς τριᾶδος
 ἐπίθετος εἴη. καὶ ὕψω τὰ τῆς χάριτος ἥρην, πάν-
 τα ληξομένης καὶ πᾶσαι ἰσχὺν ὑπερῶς, ὡς
 τὴν βασιλείαν πρὸς ἀνάγκης εἰκπιζέμενοι, πρᾶν
 αἶψα πρὸς τὴν ἰσχυρομένην ἀφικέσθαι, κρυφᾶς
 πὲρ δὲ ἡμῶν ἡξυπέμψασθαι βοήθειας, ὡς καὶ
 τὴν βασιλείαν ἐπαμύνασθαι μὴ ὑποτίθεσθαι τῶν ἀ-
 θυμῶν δὲ χαδίσθαι πᾶν ἐπὶ ταύτῃ ἀνίστη-
 10 αιν, ἥκατε πολλῶν ἀπεχομένων. ἔτα δὲ πάντας
 τυγχάνειν τὸν μ.τ. αὐτὸν ταύτῃ ἡξυκωδονήσον-
 τα, ἅπην διασάμενος ὁ λιὼς, ὅσῳ ἔκ πρὸς θεί-
 αι ῥοπῆς μετιτίθετο, καὶ παρκαλεῖ τὸν Ἀναστά-
 σιον τὸν πέφαιον ἀφικέσθαι, ὑποχόμενον τὴν
 15 ἡσυχίαν ἄγειν. οἷς ἑλάχιστον ἐπιτίσας χρόνον ὁ
 Ἀναστάσιος, ἐπὶ τὴν ἰτέραν μετιχώρησεν βιοτιῶν,
 20 ὅπως ἐπὶ αὐτῷ καὶ ἑκὼς τῶν τριῶν μηνῶν καὶ ἡμέ-
 ραις ἵσται, τὴν Ῥωμαίων διύλαται βασιλείαν.

Syri reperisset, caput ei amputavit, voces SMC.
 illis ejus suasu hymno adjectas esse dicens. V.
 Caput quoque illius conto præfixum cir-
 cumferens, illudendo clamabat, hostem Tri-
 nitatis illum esse. Porro sedicio, universa de-
 10 vastans, omnique robore opposito superior,
 tantopere crevit, ut Imperator necessitate
 compulsus, miserandum in modum absque
 Imperiali corona ad certamen equestre, quod
 in Circo edendum erat, accesserit, & præ-
 ceps ad populum miserit qui proclamarent,
 se quidem libentissime Imperio cedere, ve-
 15 rum fieri non posse ut omnes simul Impe-
 rium obtinerent, quod multos consortes
 haudquaquam patitur: unumque omnino
 esse qui post ipsum Imperio potiturus sit.
 Quæ cum populus animadvertisset, repente
 quasi divino quodam impulsu actus, consi-
 lium mutavit, hortatusque est Anastasium,
 ut coronam capiti imponeret, pollicitus se
 deinceps quieturum. Post hæc Anastasius cum
 20 brevi admodum tempore superstes vixisset,
 ad alteram vitam migravit: cum per annos
 viginti septem ac menses tres diesque toti-
 dem, Imperium Romanum administrasset.

Anastasi
 Imp obitus.

Τέλος τοῦ γ'. τόμου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τοῦ
 Εὐαγγελίου. *Finis Libri tertii Ecclesiastica historia
 Euvangelii.*

VALESII ANNOTATIONES.

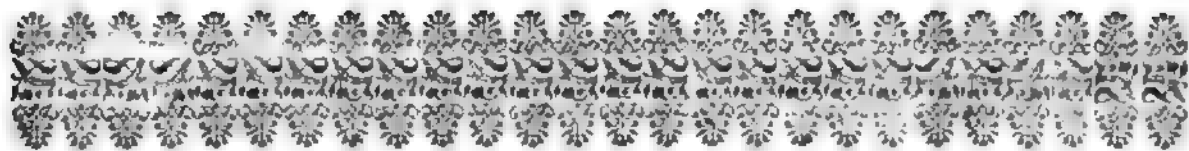
1 ἑλάχιστον ἐπιτίσας] Immo septem integros annos post hanc seditionem vixit Anastasius.

VARIORUM.

a Ἀντιοχίαν] Legendum ἀντιοχίαν. W. Lottin.

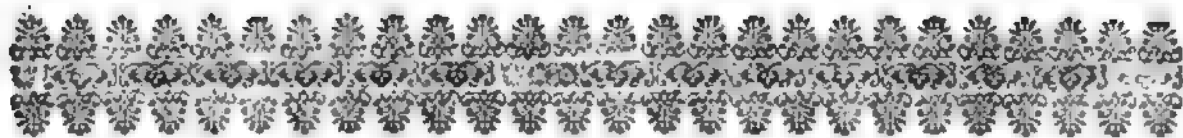
b καὶ πρὸς τὴν ἡσυχίαν] Juxta rationes Ant. Pagii, Anastasius
 regnavit annos 27 & menses tres, demtis totidem die-
 bus. Vide ipsum ad ann. 513, quo mortuus est Anastasius,

n. 2. Hæresim Eutychianam amplexus, inter præcipuos
 Ecclesie hostes à quibusdam numeratur. Eodem anno, &
 eadem die qua obit Anastasius, sc. nona mensis Julii, sus-
 ceptus est Justinus in ejus locum. W. Lottin.

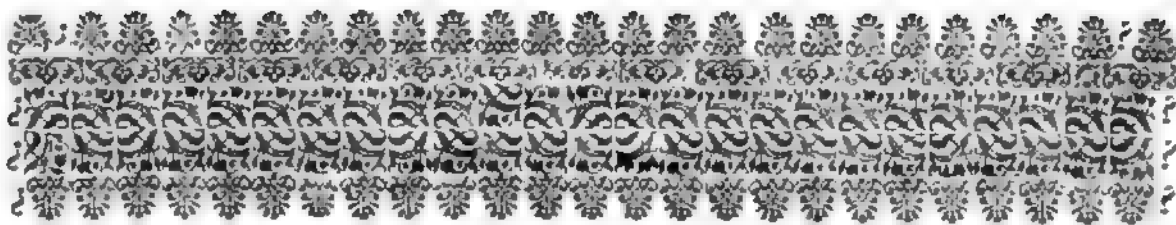
ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩ ΤΕΤΑΡΤΩ ΤΟΜΩ ΤΗΣ
ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Εὐαγγελίου οχολαφίας.

- α' Περὶ τῆς Ἰουδαίας τῆς πρώτης βασιλείας.
 β' Περὶ Ἀματίου τοῦ εὐνούχου καὶ Θιοκρέτου, ὅπως τι πούτης ὁ Ἰουδαῖος αἰῶν.
 γ' Ως Βιταλιανὸς αἰῶνι δόλφ ὁ Ἰουδαῖος.
 δ' Ὅπως καὶ Σεῦρος ἐξέλασας, Πιῦλιν αὐτιστάχην μετολίξεν δὲ καὶ Εὐφράσιος τὴν
 Ἀποχίαν θρόνον κατέστη.
 ε' Περὶ τῆς γενομένης ἐμπρησμένης ἐν Ἀποχίᾳ καὶ σεισμῶν, ἐπὶ καὶ Εὐφράσιος συλχευόμενος
 ἐτελεύτησεν.
 ς' Περὶ Ἐφραίμιν τῆς μὲν Εὐφράσιος.
 ζ' Περὶ Ζωσιμά καὶ Ἰωάννου τῶν θαυματουργῶν.
 η' Περὶ καθολικῶν παθημάτων.
 θ' Ως Ἰουδαῖος ἐπὶ ζῶν συμβασιλεύσας αὐτῷ τῷ Ἰουδαίῳ ἔλειπε.
 ι' Ὅπ' Ἰουδαῖος μὲν, τοὺς τῶν Χαλκηδόνων σύνοδοι ἀπεδοχμένους ἠγάπα· Θεοδόσεω δὲ
 τοὺς αὐτίκας ἐστῆνεν.
 ια' Ως Ἀθηνῶν τὸν Κωνσταντινουπόλεως ὁ Σεῦρος διέτριψε, καὶ Θεοδόσεω τὸν Ἀλεξανδρείας
 εἰς ὁ βασιλεὺς ἐξέλασας, ἐτέρους κατέστησεν.
 ιβ' Ἐκ τῆς ἱστορίας Προκοπίου Καισαρείας περὶ Καζάδου τοῦ Περσῆ βασιλέως, καὶ Χοσρόου
 υἱοῦ αὐτοῦ.
 ιγ' Περὶ Ἀλαμουδάρου, καὶ Ἀζαρέτου, καὶ τῆς ἐν Βυζαντίῳ γένεως, τῆς ἐπὶ κλην λα-
 βῆς τὸ ἴκα.
 ιδ' Περὶ Οἰαρίχου τῆς Βασιλίδου ἀρχόντος, καὶ πᾶν γλωσσοτομημάτων Χριστιανῶν παρ'
 αὐτοῦ.
 ιε' Περὶ Καζάου τῆς Μαυρουσίου.
 ις' Περὶ τῆς Βιλαγαίου καὶ Βασιλίδου ἐκφρατείας, καὶ τῆς τούτου ἐξολιθρύνσεως.
 ιζ' Περὶ τῆς ἀπὸ Ἀφρικῆς ἐλθόντων λαφύρων.
 ιη' Περὶ πᾶν ἀπὸ προσώπου Ἰησοῦ υἱοῦ Ναυῆ ἀπεφυγόντων Φοινίκων.
 θ' Περὶ Θεοδότην τῆς Γότθου καὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ συμβαίνοντι ὑπ' αὐτῆς ἄχρη πᾶν χρεῖαν
 Ἰουδαίου, καὶ ὅς πάλιν ἡ Ῥώμη ὑπὸ Ῥωμαίους γένηται, Οὐτίχιδος Φυγόντος ὑπὸ
 αὐτῆς.
 κ' Ως οἱ λεγόμενοι Ἑρουλοὶ, ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουδαίου ἐχειρίσθησαν.
 κα' Ως πάλιν ὑπὸ Γότθοις γενομένης τῆς Ῥώμης, αἰθὺς ὁ Βελισάριος ἀνέστησεν.
 κβ' Ως καὶ ἡ βασιλεὺς τῶν καὶ ἐχειρίσθησαν.
 κγ' Ως καὶ οἱ τῆς Γαλατίας οἰκιστῆς, τῶν καὶ ἐχειρίσθησαν καὶ περὶ σεισμῶν ἐν Ἑλλάδι
 καὶ Ἀχαΐᾳ γενομένων.
 κδ' Περὶ Ναρσού τῆς στρατηγῶν, καὶ Θεοφιλείας αὐτοῦ.
 κε' Ως ὁ Χοσρόης Φίλιππον ταχὺς ἐπὶ ταῖς ἐν κερταῖς Ἰουδαίᾳ, καὶ Ῥωμαίᾳ ἐφράττει, καὶ
 πλείους πόλεις κατέλαβεν Ῥωμαϊκάς, ἐν αἷς καὶ τῆς μεγάλῃς Ἀποχίᾳ.
 κς' Περὶ τῆς γενομένης θαύματος ἐν Ἀπαμείᾳ τῆς πρὸς καὶ Ζωσιμαίου ξύλου τοῦ θαυροῦ.
 κζ' Περὶ τῆς εἰς Ἑδύσσαν ἐκφρατείας Χοσρόου.
 κη' Περὶ τοῦ γενομένου ἐν Σεργίου πόλει θαύματος.
 κθ' Περὶ τῆς λοιμοῦ πάσης.
 λ' Περὶ τῆς Φιλοχρηματίας, καὶ ἀπληθείας Ἰουδαίου.
 λα' Περὶ τῆς μεγάλου ταῦ τῆς ἀγίας Σοφίας, καὶ τῶν ἀγίων ἀπεστάτων.
 λβ' Περὶ τῆς ἐν τῷ κυανῷ χρώματι τῆς βασιλείας μακίας μᾶλλον ἢ Φιλίας.
 λγ' Περὶ Βαρσωνίου τῆς ἀσκητοῦ.
 λδ' Περὶ Συμῶν μεταχῶν, τῆς ἀπὸ Χερσὶν σαλοῦ.
 λε' Περὶ Θωμᾶ μεταχῶν, καὶ αὐτῆς ὁμοίως προσποιητοῦ (αλεῦ).
 λς' Περὶ Μῆνα τοῦ πατράρχου, καὶ τῆς γενομένης τῶν καὶ θαύματος εἰς τὸ τῆς Ἑβραίου
 παθόν.
 λζ' Τίνας καὶ ἐκεῖνο καιροῦ τῆς μεγάλου πόλεως ἦσαν ἐπίσκοποι.
 λη' Περὶ τῆς ἀγίας οἰκουμένης πέμπτῃς συνόδου, καὶ ἀπὸ ποίας αἰτίας συνήθη.
 λθ' Ως Ἰουδαῖος τῆς ὁρῆς δόξης περὶ τραπεζῆς, ἀφάρτοι ὁ Κυρίαν τὸ πῆμα ἐπὶ πρὸς δόξῃ.
 μ' Περὶ Ἀναστασίας ἀρχιεπισκόπου Ἀποχίας.
 μα' Περὶ τῆς θαλάσσης Ἰουδαίου.

IN QUARTO LIBRO ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ
Evagrii Scholastici hæc continentur.

- CAP. I. **D**e Imperio Justinī senioris.
II. De Amantio Eunuchō, & de Theocrito; & quomodo à Justino interfecti sunt.
III. Quomodo Justinus Vitalianum per fraudem interemit.
IV. Qualiter Justinus pulso Severo, Paulum in ejus locum substituit: & quomodo Euphrasius paulo post Antiochenam sedem obtinuit.
V. De Incendis & terræ motibus qui Antiochiæ contigerunt: quibus obrutus Euphrasius interiit.
VI. De Ephremio Euphrasii successore.
VII. De Zosima & Joanne qui miraculis claruerunt.
VIII. De totius orbis calamitatibus.
IX. Quomodo Justinus adhuc vivens, Collegam Imperii Justinianum assumpsit.
X. Qualiter Justinianus quidem eos amabat qui Chalcedonensem synodum amplecterentur: Theodora vero eos qui synodum illam improbarent.
XI. Quomodo Severus Anthimum Constantinopolis Episcopum & Theodosium Episcopum Alexandriæ preverterit, quibus sede sua expulsis, Justinianus alios substituit.
XII. De Cavade Persarum rege, & de filio ejus Chosdroe, ex libris historiarum Procopii Cæsariensis.
XIII. De Alamundaro & Azareto: & de seditione quæ orta est Constantinopoli, cui cognomen inditum fuit Nige.
XIV. De Hunerico Vandalorum rege, & de Christianis quibus linguam præcidi jussit.
XV. De Cabaone Mauro.
XVI. De Belisarii expeditione adversus Vandalos, eorumque internecione.
XVII. De spoliis quæ relata sunt ex Africa.
XVIII. De Phœnicibus qui fugati sunt à Jesu filio Nave.
XIX. De Theodorico Gothorum rege, & de his quæ illo regnante usque ad Justiniani tempora Romæ acciderunt: utque Roma iterum in Romanorum potestatem venerit, cum Vitiges illinc aufugisset.
XX. Quomodo Justiniani temporibus Eruli Christianam fidem amplexi sint.
XXI. Quomodo Belisarius urbem Romam quam Gothi iterum ceperant, recuperavit.
XXII. Quomodo iisdem temporibus, Abasgi quoque Christianam fidem amplexi sunt.
XXIII. Quomodo etiam Barbari qui Tanaim accolunt, Christianam religionem amplexi sint. Item de terræ motibus qui in Græcia & Achaia contigerunt.
XXIV. De Narse Magistro militum, & de ejusdem pietate.
XXV. Quomodo Chosdroes ob res prospere à Justiniano gestas invidia stimulatus bellum intulit Romanis, multasque urbes Imperii Romani, atque in his magnam Antiochiam destruxit.
XXVI. De pretiosi ac vivifici ligni Sanctæ crucis miraculo, quod Apamiæ factum est.
XXVII. De Chosdrois expeditione adversus Edessam.
XXVIII. De Miraculo quod factum est Sergiopoli.
XXIX. De pestilenti morbo.
XXX. De inexplebili avaritia Justiniani.
XXXI. De magna Ecclesia sanctæ Sophiæ & Sanctorum Apostolorum.
XXXII. De Justiniani furore potius quam benevolentia erga factionem Venetorum.
XXXIII. De Barsanuphio Monacho.
XXXIV. De Symeone Monacho, qui propter Christum stultitiam simulavit.
XXXV. De Thoma Monacho, qui stultitiam simulavit.
XXXVI. De Mena Patriarcha, & de miraculo quod factum est in puero cujusdam Hebræi.
XXXVII. Quinam eo tempore fuerint maximarum urbium Episcopi.
XXXVIII. De sancta & universali synodo quinta, & quam ob causam congregata sit.
XXXIX. Quomodo Justinianus à recta fide desciscens, corpus Domini incorruptibile asseruit.
XL. De Anastasio Archiepiscopo Antiochiæ.
XLI. De obitu Justiniani.

E V A G R I I E Υ Α Γ Ρ Ι Ο Υ
SCHOLASTICI ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ

ΕΡΙΦΑΝΙΕΝΣΙΣ

Ε Π Ι Φ Α Ν Ε Ω Σ

Et ex præfectis,

Καὶ ἀπὸ ἐπάρχων,

ECCLESIASTICÆ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ

HISTORIÆ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ

LIBER QUARTUS.

ΤΟΜΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

CAPUT I.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

De Imperio Justinii Senioris.

Περὶ τῆς Ἰουστίνου τοῦ πρώτου βασιλείας.

ANASTASIO igitur ex hac luce ¹⁰
ad meliorem sortem translato,
Justinus genere Thrax Imperi-
alem purpuram sumpsit, die nono
mensis Panemii, qui à Romanis Julius di-
citur, anno urbis Antiochiæ quingentesimo
sexagesimo sexto: Imperator renuntiatus ¹⁵
à militibus qui ad principis custodiam e-
rant deputati, & quibus ipse præerat, cum
esset comes excubitorum. Porro Imperi-
um adeptus est præter omnium expecta-
tionem, cum multi essent ex propinquis ²⁰
Anastasio, viri nobiles ac beati, omnemque
eam potentiam consecuti quæ Imperato-
riam dignitatem ipsis comparare posset.

AΝΑΣΤΑΣΙΟΥ δὲ, ὡς μοι λέλειψθαι,
πρὸς τιμὴν ἀμείνω μελαχρόναιτος λη-
ξαι, Ἰουστίνου Θραῶς γένους, τῇ ἀλυργῇ
ἀμπεχόνῃ χρηταί, ἐνθάτῳ ἄγοντες τοῦ Πανέμου
μηνός, ὅς Ἰούλιος πρὸς Ῥωμαίους ὠνόμασαι, χρη-
ματίζοντες τὸ Ἀντίχου ἔκτοις καὶ ἐξηκασὶν καὶ πεντα-
κοστοσὶν ἔτος, ὑπὸ τῷ βασιλικῷ ζωματεφυλάκων
ἀναρρηθείς, ἀντὶ καὶ ἔρχομαι, ἡγμένον τῷ ἐν τῇ αὐτῇ
τάξει καθεστῆς. ἀειέθιτο δὲ ἡ ἀρχὴ καὶ αὐτοκρά-
τορα, πάσης ὑπέρτερον ἐλπίδος, ὅπῃ πολλοὶ καὶ ἑξ-
οχοὶ καὶ πρὸς πᾶσαν βύδαμονίαν ἤκουον, καθεστή-
κωσι τῆς Ἀναστασίου συγγενείας, πᾶσαν τε δύν-
αμιν ἐφελκόμενοι, καὶ τοσαύτην αὐτοῖς δέχμεν περι-
βαλεῖν ἐξουσίαν.

VALESII ANNOTATIONES.

Ἡμεῖς τὸν ἐν τῇ αὐτῇ ταξίῳ] Id est, magister offi-
cium. Sic enim Græci eam dignitatem exponere so-
lent. Jordanes tamen in libro de successionem regnorum,
Justinum non ex magistro officiorum, sed ex Comite ex-
cubitorum, Imperatorem à Senatu electum esse scribit.
Cui consentit auctor Chronici Alexandrini, & vetus Chro-
nographus quem olim edidi ad calcem Historiarum Am-
miani Marcellini. Procopius in Anecdosis pag. 18. de
Justinio Imperatore loquens adhuc privato, ita scribit.

ἄρχοντι γὰρ αὐτὸν Ἀναστάσιος βασιλεὺς χρηστῶς τὴν αὐ-
τοκρατίαν φυλάκων. Id est, Αναστάσιος Imperator ἐπὶ τοῖς
κομιταῖς ἐκτελεστον ἐστῆναι. Idem Procopius Justinum,
non Thracem, ut Evagrius & Cedrenus ac Zonaras, sed
Illyrium facit, natum oppido Bederiana. Theophanes quo-
que Justinum Illyrium fuisse dicit. Auctorem vero Chro-
nici Alexandrini satis mirari non possum, qui eum cum
Bederianitem faciat, Thracem tamen nominat.

VARIORUM.

* Bene est, inquit Nic. Alemannus. Nam Bederiana
in limitibus Illyriæ Thraciæque agris sita erat. Porro
sapissime fit, ut quæ urbes duarum provinciarum vel fi-
nes terminant, vel circa fines sunt, in amborum partes

aliquando ab auctoribus nullo discrimine admittantur,
præsertim cum Provinciarum partitiones non eadem a-
pud omnes Geographos & Historicos sint. Not. in Proco-
pij Historiam anecdotam, pag. 13.

Περὶ Ἀμαντίου τοῦ Εὐνούχου καὶ Θεοκρίτου, ὅπως
τι τούτους ὁ Ἰουστίνος ἀνέλεν.

*De Amantio Eunuchæ & de Theocrito. Et
quomodo à Justino interfecit sunt.*

ΗΝ δὲ καὶ Ἀμάντιος τῇ βασιλικῇ κοιτῶν προ-
εστὴς, ἐς ταμάλισα δυνατός. ὅς ἐπειδὴ μὴ
θεμιτὸν ἦν αὐτῷ τῇ ἀνδρείῳ ἐστρημένῳ ἐς τὴν Ῥω-
μαίων παρὰ τὴν ἀρχὴν, ἐβύλιτο Θεόκριτον πρὸς
οἱ τυχεύοντα, τὸν πεφαισιν τὸν αὐτοκράτορος ἀρχῆς
θεωδάλειον. καὶ δὴ τὸ Ἰουστίνον μετὰ πεμπῶν πει-
σάμενος, χρήματα οἱ μεγάλα δίδωσι, διανέμα
καλῶς τοῖς ἐς τὴν μάλισα ἐπιτηδείας, οἷς
τι οὐ τὸ ἀλουργὸν οὐδὲ τὸ Θεοκρίτου θεωδεύειν.
ὅς ἐστι τὸν δῆμον τοῖς χρήμασι ἐξουσιάζων, εἴπε
τὸν καλουμένον ἐκκυβέλλαντα ἰσχυρῶς. Φασὶ γὰρ
ἐπ' ἀμφοτέρω, τὸν δὲ χειρὶ περιεάλει. αὐτίκα γοῶν
μετ' ἑτέρων, τὸν τε Ἀμάντιον Θεοκρίτον τε ἐξ
ἀνθρώπων ἠφάνισεν.

Erat tunc Præpositus sacri cubiculi
Amantius quidam, summa vir poten-
tia præditus. Qui quoniam ut pote Eu-
nuchus, Imperio Romano præesse ipse non
poterat, Theocrito cuidam quem sibi fi-
dissimum existimabat, Imperialem coronam
imponere cupiebat. Justino igitur ad se
accerfuit magnam pecunie vim tradidit,
jubens ut eam divideret iis qui ad hanc
rem conficiendam erant idonei, & qui Theo-
crito purpuram conciliare poterant. Justi-
nus vero, siue populi suffragia, siue Excu-
bitorum benevolentiam ea pecunia cum re-
demisset; utrumque enim dicitur; Impe-
rium assumpsit. Qui continuo Amantium
& Theocritum cum aliis nonnullis e me-
dio sustulit.

Ὡς Βιταλιανὸς αἰεὶ δόλῳ ὁ Ἰουστίνος.

*Quomodo Justinus Vitalianum per fraudem
interemiss.*

ΤΟΙ δὲ γὰρ Βιταλιανὸς ἐπὶ τῆς Θράκης πρὸς
μὲν, ὅς Ἀναστάσιον ἐξῆλθε τῆς βασιλείας
ἐβλήθη, πρὸς τὴν Κωνσταντίνου μεταχλῆται πό-
λιν, δίδας μὲν αὐτῷ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀμφοτέρω
λίμους ἐμπειρίαν, τὸν τε πρὸς πᾶσι χείρας, καὶ τὸν
ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ ἴσιν. Ἀναστάσιος δὲ ἐπι-
στῆσαι, ὅς ἐχ' ἑτέρας αὐτοῦ φείσεται, μή τινα
φίλος ὦναι προσπαύσασθαι, καὶ τὸν δόλῳ προ-
πῶν ἀνέλεσται. φρατρυγὸν αὐτὸν ὁδὸς
τῇ καλουμένῃ πραισίοντι ἀναδίδωσιν. πλείον
τῇ πρὸς χεῖρας δίδους, ἐπ' ἐξαπείῃ μείζονι,
καὶ ἐς ὑπάτης τὸν Βιταλιανὸν ἀναβιβάζει. ὅς
ὑπατίας ἐχόμενος, ἐπειδὴ κατὰ τὰ βασιλικά γέ-
νη, εἰς πρὸς μεταυλὴν θύραν δολοφονηθεὶς ἐπὶ τῇ

VITALIANUM vero in Thracia degen-
tem, qui Anastasium Imperio exuere
conatus fuerat, Constantinopolim evocavit:
potentiam quidem ejus & peritiam rei mili-
taris, pervulgatam quoque apud omnes no-
minis ejus famam, & adipiscendi Imperii cu-
piditatem reformidans. Cæterum cum sagaci
animo prævidisset, se nunquam illum in
potestatem suam redacturum esse, nisi ami-
citiâ erga eum simularet: fraudem vultu
tegens, ita ut deprehendi non posset, eum
Magistrum unius ex duobus exercitibus
Præsentis militiæ constituit. Dein persuasio-
ni magis magisque ansam subministrans, quo
Vitalianum amplius deciperet, ad Consulatu-
m eum promovit: Vitalianus igitur Consul
factus cum in palatium venisset, ad quan-
dam interiorem januam fraudulenter cæsus

VALESII ANNOTATIONES.

1. Ἐπὶ τῇ θράκῃ πρὸς μὲν. Nicerphorus in libro 17.
cap. 1. pro verbo πρὸς μὲν, substituit ἀπὸ θράκῃ. Ego ve-
ro Evagrium scripsisse existimo πρὸς ἀπὸ θράκῃ πρὸς μὲν.
Sed à Libaniis duas priores voces omittas esse. Posset
etiam scribi πρὸς μὲν πρὸς θράκῃ.

2. Ἐπὶ τῇ καλουμένῃ πραισίοντι. Duo erant exercitus
in comitatu Imperatoris Romani, qui præsentis diceban-
tur, Græcis τὸν πρᾶσιοντον. His præerant duo magistri mi-
litum, qui in præsentis, seu præsentales vocabantur. Et in
Orientali quidem Imperio, alter ex his erat magister pedi-
tum, alter equitum. In Occidentali autem Imperio uterque
erat magister equitum ac pedum. De iis duobus magi-
stris militum præsentium loquitur Malchus in excerptis Le-
gationum pag. 97. τὸν δὲ πρᾶσιοντον πραισίοντον φρατρυγὸν
δὲ φρατρυγὸν τὸν ἀπὸ θράκῃ, αὐτὸν ἐπὶ μείζονι. Cæterum
Jordanes in libro de Successione Regnorum, cum Evagrio
nostro consentit, de Justiniano Imperatore ita scribens, Εὐ-
-

δοκὸς enim Vitaliano percussit, & ad se evocatum magistrum
militum præsentium & Consulatum ordinarium fecit. Vide
Meursium in Glossario Græco-Barbaro in voce πραισίοντι.
In actione 7. Synodi Constantinopolitane sub Mæcia p.
771. καὶ τὴν φρατρυγὴν τοῦ Justiniano πραισίοντον ἀνα-
δίδωσιν.

3. Ὅπως τῇ ὑπατίᾳ ἐπὶ τῇ θράκῃ. In codice Telleriano ita
scribitur hic locus, ὅπως δὲ τῇ ὑπατίᾳ ἐπὶ τῇ θράκῃ.

4. Ἐπὶ τῇ καλουμένῃ θύρᾳ. Musculus hunc locum sic
vertit: In obscuriore quadam Palatii janua dolo occiditur.
Christophorus vero ita interpretatur: In porta quadam
post aulam dolo occiditur. Joannes autem Langus qui Ni-
cephorum Latine interpretatus est, ita vertit. Ad quan-
dam in media aula januam dolo occiditur. Scilicet expri-
mere volebat vocabulum quo usus est Nicephorus, πραι-
σίοντον. Græci, duas portas in ædibus pedecplanis habebant.

VARIORUM.

1. Ὡς Βιταλιανὸς αἰεὶ δόλῳ ὁ Ἰουστίνος. Justinianus, Ju-
stinianus Imp. nepos, Vitalianum, veritus ne sibi impedi-
mento foret ad Imperium post Justinianum mortem consequen-
dum, Justinum suspectum reddidit, ac de medio tollendum
curavit anno Chr. 520. Justinianus Imp. 3. Procopius in
Historia arcana, p. 30. cæcè Amantii narrata, quam etiam

Justiniano attribuit, hæc subdit: Illico Vitalianum mittit
[Justinianus] Vitalianum tyrannum fide publica, imperi-
to præmissa. & una susceptis Christianorum sybaritis: pau-
lo deinde post, dato suspecti atque offensivi loci, cum ac
necessarios in Aula impio consuecissent, ubi veritus fidem
fallere tam formidandam.

τὸν Σεῦρος πρὸς ἐσπαραχθῆναι, τῆς γλώσσης
 ἀφαιμιολογῆσαι, ὡς εἰσὶν ἀφαιμιολογῆσαι. Εἰρη-
 ναίου τὴν πρᾶξιν ἐγγράφειν, ὅς ἐφεινῆται τῇ
 ἰσὶν τῇ δὲ ἀνὰ τὴν Ἀποχίαν. πιστῶτα ἢ
 τὰ θεῖα ἢ καὶ αὐτὸν ἐποχῆς τὴν Εἰρηναίου ἐγγρά-
 φειν, ὅς ἐφεινῆται τῇ Ἀποχίαν
 2 1. μέγισται λοιδορίαι τὴν Εἰρηναίου βάλλει, ὅς πᾶ-
 σαν αὐτὰ Φυλακὴν ἀκρίβειαν ἀκρίβεια μὴ ἀφαιμιολο-
 γῆσαι τῆς Ἀποχίαν. εἰς δὲ οἱ Φασὶν ὡς Βιταλιανὸς το-
 ῦ γλώσσης ἐξήγησεν τῷ Σεύρῳ, ἐς ἐπὶ παρὰ
 τὰ ἱστορία τὰ πρότερα δοκῶν φέρειν, διότι ἐς
 αὐτὸν ὕδαζεν ἐπὶ τοῖς ἰαυτῷ λόγοις ὁ Σεῦρος. Φύ-
 γει δ' οὗ τὸν οἰκῶν θρόνον ἀπὸ τὸν Γορπιζίου μῆνα,
 ὅς Σεπτεμβρίου ἢ Ῥωμαίων λέγει Φασὶν, ἔδωκεν ὅς
 ἐξήκοστος ὅς πεντακοσίων ἔτος χρηματίζουσι τῆς
 Ἀποχίαν. ὅς μετ' αὐτὸν ἐς τὸν θρόνον αἰεσι Παῦ-
 3 2. λος, καλεσθεὶς τὴν ἐπὶ Καλχηδὸν συνόδον ἀνα-
 4 3. φαιδὸν κερύττειν. Παῦλος μὲν οὖν ἐκ τῆς αἰ-
 αχρήσας τῆς Ἀποχίαν, τὴν πάντων ἑλλεται
 πορείαν, τὸν βίον ἀφαιμιολογῆσαι. Εὐφράσιος ὅς
 μετ' αὐτὸν ἐξ Ἱεροσολύμων, ἐπὶ τὸν κατ' αὐτὸν
 ἀνισθί θρόνον.

abscissione plecti, sicut à quibusdam pro-
 ditum est. Hujus rei executio mandata
 est Irenæo, qui tunc Comes Orientis, An-
 tiochiæ residebat. Certe Irenæo in man-
 datis datum fuisse ut Severum comprehen-
 deret, Severus ipse in literis quas ad quos-
 dam cives Antiochenos scripsit, suæ suæ
 modum exponens, testatur. Quibus in li-
 teris Irenæum multis probris incessit, ut-
 pote qui vias omnes diligenti custodia in-
 tersepisset, ne ipse ex urbe Antiochia pos-
 set effugere. Sunt qui dicant Vitalianum,
 dum gratia & auctoritate plurimum valere
 videretur apud Justinum, linguam Severi
 ab eo poposcisse, propterea quod Severus
 in suis concionibus ipsum conviciis appe-
 tere consuevisset. Porro ex Antiochena
 sede fugit Severus mense Gorpizo, quem
 Romani Septembrem vocant, anno urbis
 Antiochiæ quingentesimo sexagesimo septi-
 mo. Post quem Paulus ad Episcopalem
 thronum promotus, Chalcedonensem Syno-
 dum palam prædicare jussus est. Et Pau-
 lus quidem cum sua sponte Antiochia dis-
 cessisset, tandem peracto vitæ suæ cursu,
 fatali morte interiit. Euphrasius vero post
 illum, ex urbe Hierosolymitana veniens,
 Episcopatum obtinuit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

CAPUT V.

Περὶ τῶν γαγορίων ἐμπρησµῶν ἐπὶ Ἀποχίαν, ὅς
 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

De incendiis & terra motibus qui Antiochia
 contigerunt: quibus obtinuit Euphrasius interitus.

Υπὸ τοῖς αὐτοῖς ἱστορίαις χρόνις, ἐμπρησμοὶ τι-
 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

EJUSDEM Justinianus temporibus crebra
 graviaque incendia Antiochiæ contige-
 runt, quasi præeuntia horrendis terræ mo-
 tibus qui postea insecuti sunt, & quasi
 oexordium venturarum calamitatum. Et
 enim brevi post tempore, anno Imperii

VALESII ANNOTATIONES.

1. *Ος ἱστορίαις ἐπὶ ἰσὶν τῇ ἀρχῇ] Comitem Orientis his
 verbis designari existimo, quæ civilis erat dignitas, ut ad
 Ammianum Marcell. jam pridem notavi. Nicephorus ta-
 men hunc Irenæum Ducem rei militaris esse existimavit.
 Sic enim hunc Evagrii locum interpolavit. 4. τὸν αὐτὸν
 τῷ Ἀποχίαν φασὶν ὡς ἐπὶ τῷ κατὰ τὸν. Sed mendum est
 in his Evagrii verbis, τὸν αὐτὸν, quæ deinde esse existimo,
 aut certe corrigenda in hunc modum ἀρχῇ ἀπὸ τὸν Ἀπο-
 χίαν. quod quidem verius puto.

2. Καὶ πᾶσι τῷ Φυλακῇ] Procul dubio scribendum
 est, ὡς ἐπὶ τῷ Φυλακῇ ἀπὸ τὸν κατὰ τὸν. Jam su-
 pra observavi, scripsisse in his Evagrii libris, ὅς posuit su-
 ille pro αἰ.

3. Καλεσθεὶς τὸν ἐπὶ Καλχηδὸν] Justinus Imp. in exordio
 imperii sui lege lata sanxit, ut omnes Episcopi Synodum
 Chalcedonensem suscipere: si qui vero eam suscipere
 nollet, sedibus suis pelleretur. Hujus legis meminit Li-
 beratus in cap. 19. his verbis. Martino Anastasio, & Justino
 facto Imperatore, Severus à Vitaliano Magistro militum,
 vitæ religio & orthodoxæ accusatur, quod despicere Impe-
 ratoris jussu, & Synodum non suscipere. Vide Baro-
 nium ad annum Christi 519. numero 149. Ceterum hic
 Evagrii locus anam erroris præbuisse videtur Nicephoro.

Ex eo enim quod Evagrius noster dixerat, Paulum suc-
 cessorem Severi jussu fuisse in eathronismo suo prædicare
 Synodum Chalcedonensem, existimavit Nicephorus Pau-
 lum hunc occulte Eutychianum fuisse: quod tamen falsum
 esse docet Liberatus in Breviario, cap. 19. & Legati se-
 dis Apostolicæ in relatione ad Hormisdam Papam, quam
 refert Baronius anno Christi 519.

4. Ἐκ τῆς ἀρχῆς] Paulus Antiochenus Episcopus
 à Clericis suis, & à quibusdam ex populo Antiochenis
 accusatus est coram Legatis sedis Apostolicæ, adhuc Con-
 stantinopoli degentibus, & post illorum recessum, coram
 Imp. Justino, qui eam obiecta sibi crimina diluere non
 posset, victus conscientiz suæ testimonio, recusatorios li-
 bellos obtulit, petens ut a suscepto Episcopatus officio re-
 cedere sibi liceret. Quod cum ipsi permissum fuisset,
 sponte se Sacerdotio abdicavit, ut scribit Justinus Impera-
 tor in Epistola ad Hormisdam Papam, quam refert Ba-
 ronius anno Christi 521. Et si autem in supra dicta Episto-
 la discrete non dicitur, cuinam Paulus eos libellos obtulerit,
 mihi tamen videtur eos libellos Imperatori Justino obta-
 lisse. Id enim indicat Epiphanius CP. Episcopus, in E-
 pistola, quam de eodem negotio scripsit ad Hormisdam
 Papam.

VARIORUM

Evagrius, hujus libri initio. Cum autem annus Antioche-
 nus à mensis Septembris initium ducat, ut supra observa-
 tum est, necesse est ut mensis Septembris in quo annus
 primus Justinianus in cursu erat, in annum præ istius 567.
 incidat. Severus etiam statim ab incepto Justinianus Imperio,
 in Synodo CPolitana damnatus est, ut ex Actis istius Sy-

nodi patet. Vid. etiam Pag. ad ann. 519. n. 17. W.
 Louth.

5. a Πάλλῳ μὲν ἀρχιεπίσκοπῳ] Ordinatus fuerat Paulus men-
 se Junio anni 519. sedem vero suam abdicavit vero anni
 521.

ἔδωκεν

S.M.C. septimo, mense decimo; mensis Artemisii, quem Maium Romani vocant, die nono ac vicesimo: sexta feria hebdomadis, æstu meridiei ferventissimo. succussio & terræ motus urbi supervenientes, præcæ universam prostraverunt. Posthæc secutus est ignis, quasi calamitatem cum illis partitus esset. Quæcumque enim loca à succussione & terræ motu subversa non fuerant, ignis depascens in cinerem ac favillas redegit. Porro quæ urbis loca labefactata fuerint, & quot hominum millia incendio ac terræ motibus, sicut verisimile est, perierint: quæ item admiranda contigerint & omnem dicendi vim longe superantia: lugubri stilo Joannes rhetor exposuit, ea narratione historiam suam claudens. Postremo Euphrasius quoque eadem ruina oppressus, urbis calamitatem auxit, cum nemo superesset qui res necessarias provideret.

ἰσθὺς αὐτῇ τῆς αὐτῆς βασιλείας, ὡς δὲ διὰ τὸν Ἀρτεμίσιον μῆνα ἤτοι Μάϊον, ἐννάτη καὶ εἰκοστὴ αὐτῇ ἡμέρᾳ κατ' αὐτὸ τῆς μισσημέρας τὸ σαρδωάτοιο, τῆς ἑκτῆς ἡμέρας τῆς χαλκυδονικῆς ἰσθμιάδος, βρασμός καὶ σεισμός ἐπληθύνει τῇ πόλει, μικροὶ πᾶσαι ἀνατρέψαντες κατήγαγον οἷς καὶ πῦρ ἵππητο, ὥσπερ τιμὴ συμφορὰ μετ' αὐτῶν ἀφαινεμάμενοι. ἃ γὰρ ἐκείνη ἡ κατέλαβον, τὸ πῦρ ἀμφωμιόμενοι ἐξελθούσιν τε, καὶ ἀπετίφραστο. ἡ δὲ ὅσα μὲν τῆς πόλεως πέποιθε, ὅσοι τε τῷ πυρὶ καὶ τῷ σεισμῷ ἔργον γήρυσαν, ὥς τὸ εἰς ἐπὶ βίω, ἐπειὰ τε ὡς ἀδύνατον καὶ λέγου κρείττω συμβέβηκε, ἀπεπαύσας ἀφήνηται Ἰωάννη τῷ ῥήτορι, ὃν τῆς ἰστορίας καταλήγει, ὅτι- 2 λευτὰ δ' οὖν ἐγκαταληφθεὶς τοῖς πτόμασι καὶ ὁ Εὐφράσιος, ἄλλη τῆς πόλεως συμφορὰ, ἵνα μὴ τ' ὀπίσθησιν ὁ πῶτος ἡ

CAPUT VI.

De Ephraemio Euphrasii successore.

VERUM salutaris Dei providentia, quæ antequam feriat, remedia parare solet, & iræ suæ gladium clementia acuit, & desperatis rebus, misericordiæ suæ fores perit, Ephraemium tunc Comitem Orientis excitavit, ut omni cura ac sollicitudine prospiceret, ne ex rebus necessariis quidquam civitati decisset. Quem admirati hanc ob causam Antiocheni, Episcopum urbis communi suffragio elegerunt. Igitur Ephraemius Apostolicam sedem, tanquam præmii ac mercedem suæ erga urbem illam providentiæ sortitus est. Elapsis deinde triginta mensibus, eadem civitas terræ motibus denovo quassata est. Quo quidem tempore Theopolis mutato nomine appellata est, & Imperator omni cura ac diligentia ei prospexit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ Ἐφραϊμίου ὃ μὲν Εὐφράσιος.

ΑΛΛ' ἡ τῷ ἀνθρώπῳ (ἀντιπρὸς τῷ Θεῷ καὶ δημοσίᾳ, ἡ πρὸ τῆς πληγῆς τὰ φάρμακα πλάτυσσα, καὶ φιλανθρωπία τὸ ξίφος τῆς ὀργῆς θήγουσα, ἡ παρ' αὐτῷ ἡ ἀπίγνωσις τῆς οἰκείας ἀνοιγνύσα συμπάσας, Ἐφραϊμίου ἀφαινεῖται ὃ 3 ἰσθμίας δὲχθῆς τὰς ἡμέρας διέπνυτο, πᾶσαι ἀναζώσανται φρεσίδες, καὶ τῷ ὀπίσθησιν ὀπίσθησιν τῷ πόλει. οἱ κατὰ τὴν ἀγασσάμενοι Ἀγποχίαι παίδες, ἐς ἱερεῖα φηφίζονται. ἡ τὸν ἀπὸ τοῦ λαοῦ θρόνον, ὡς ὅτι μὲν καὶ γέρας τῆς τοσαύτης προνοίας τῶν κληρονομήσας, πέπεισται ἡ αὐτῆς ὑπὸ σεισμῶν μὲν μῆνας λ'. ὅτι καὶ Θεῷ 4 πάλιν ἡ Ἀγποχία προσηγορεύθη πόλις, ἡ ἄλλης προνοίας πρὸς τῷ βασιλείῳ τεχούσα.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Μῆνα δὲ λέγει] Hunc locum non intellexit Christophorus, ut ex versione ejus apparet. Sic enim vertit. Anno septimo regni ejusdem Justiniani, mense decimo, Artemisio videlicet, id est Maio. &c. Putavit scilicet Christophorus mensem decimum hic vocari Artemisium. Sed non ita se res habet. Neque enim Artemisius decimus fuit mensis Macedonum. Hoc igitur tantum dicit Evagrius hoc loco, terræ motum illum Antiochiæ contigisse anno septimo, mense decimo imperii Justiniani. Ac de anno quidem infra videbimus, an recte numeretur septimus. Mensis vero decimus recte ponitur ab Evagrione. Nam terræ motus ille contigit mense Maio, ut testatur Evagrius & Theophanes. Hic autem mensis decimus erat imperii Justiniani. Justinus enim imperium auspicatus est die nono mensis Julii, ut notat Author Chronici Alexandrini. Proinde sequentis anni mensis Maius, decimus est imperii Justiniani. Et hæc quidem de mense, dubitationem nullam admittunt. Ad annum quod spectat, male Evagrius noster hunc terræ motum refert anno imperii Justiniani septimo, cum octavum potius dicere debuisset. Hic enim terræ motus contigit Indictione 4. Olybrius solo Cos. ut testatur Marcellinus Comes, & Theophanes in Chronico: qui fuit annus Christi 526. Quo quidem anno octavus ejusdem imperii ad mensem usque Julium currebat. Non recte igitur Baronius hunc terræ motum retulit anno Christi 525. ab Evagrione in errorem indu-

ctus. Porro in MS. codice Florentino, ad hæc Evagrii verba id Scholium adnotatum erat in margine, ὅτι ὁ μῆνας δὲ λέγει μὲν λέγει. Id est, Non Maium vocari decimum mensem. Sed fallitur hic quisquis fuit Scholiastes. Neque enim Maius simpliciter & absolute mensis decimus dicitur ab Evagrione, sed tantum mensis decimus imperii Justiniani, ut supra dixi.

2 Τελονίου δὲ ὅτι] Rectius in MS. codice Florentino scribitur πλυντῶν δὲ, &c. Porro de hoc terræ motu quo Antiochia everta est Justiniani Imperatoris temporibus, præter Theophanem ac Cedrenum, loquitur etiam Procopius in libro primo Perficorum, pagina 67. & 68. ubi trecenta hominum millia eo terræ motu interiisse scribit.

3 Ἐφραϊμίου τῆς ἰσθμίας ἀρχῆς ἡμέρας διέπνυτο] Id est, Comitem Orientis, sub cujus dispositione erant provincie omnes Orientis, ut docet Notitia Imperii Romani. Hac dignitate præditum fuisse Ephraemium, docet etiam Joannes Moschus, in cap. 37. Limonarii. Eo tempore, inquit, ἐν κλαυθρῷ, ὅτι τῆς ἐκείνης ἐργασίας ἐδούσετο Ἐφραϊμίου Comes Orientis, ὅτι πρὸς ἰσθμῷ ἀδύνατος ἡ πόλις καταβύθη: οὐκ ἔστιν οὖν ἐν τῇ πόλει οὐδὲν ἔσθλα. Idem quoque testatur Photius in Bibliotheca, capite cccxviii.

4 Τότε καὶ ἡ πόλις] Mallem legere, ὅτι καὶ ἡ πόλις, quemadmodum scribitur in codice Telleriano, & in Nicephoro, qui regnante Justiniano id cognomen tum Antiochia inditum esse scribit. Idem etiam testatur Ste-

VARIORUM.

2 Τὸν ἀπὸ τοῦ λαοῦ θρόνον] Quanquam Euphrasius perit terræ motu anni 526. Ordinatio tamen Ephraemii

in anni sequentis initium differenda, inquit Alet. Pagi ad an. 526. n. 12.

ΚΕΦΑ-

Περὶ Ζωσιμά & Ἰωάννου τῶν θαυματουργῶν.

De Zosima & Joanne qui miraculis claruerunt.

Ἀλλ' ἐπεὶ τῶν εἰρημῶν ἐμνήσθημεν παθημάτων, φέρε καὶ ἕτερα ἅττα τῶν ἀξιολόγων τῶν παρ' ἡμῶν περὶ αὐτῶν, ὅσων ἐκ τῶν ἱερῶν ἀντων εἰσέχεται. Ζωσιμᾶς ἀγῆς, γένος Φοίνιξ, τῆς λεγομένης ὁρμαλίας, κόμην Σινδίου πατρίδα κληρονομῶν, διέχουσαι τῆς τῶν Τυρίων οὐπὶ γαλιῶνς κ', τὸν μονήρη ἀφθλῶν βίον. οὗτος ταῖς τι ἀφίξεισι καὶ μεθέξει τῶν τροφῶν, καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς τῷ βίῳ, τὸν Θεὸν ἰσοκιστάρως, ὥς μὴ μόνον διορᾷ τὰ μέλλοντα, ἀλλὰ καὶ πάσης ἀπαθείας χάριν λαβὼν, συνίω τῶν πρὶ ὁπίσθμῳ ἀπὸ τῶν Καίσαρος πόλεων, ἢ μὲν τῶν Παλαισίνων ἡγῆται· ἡ δὲ ἄρα οὗτος Ἀρκεσίλαος, ἀγῆς ὁπαιτῶνς τε καὶ λόγιος, ὃν τε ἀξιωματικὸν καὶ τῶν λαϊκῶν τῶν κοσμοκράτων ἀνδρὸς βίον ἤκει. οὗτος ὁ Ζωσιμᾶς ἐν τῷ ἀκαρῷ τῷ Ἀντόχῳ πῶσιος ἀβρὼν ὁπίσθμῳ, ὁλοφυρόμενός τε, καὶ μύχον ἀνομώξας, δάκρυά τε τοσαῦτα σπείσας, ὥς καὶ τὴν γλῶττιν ὁπίσθμῳ, θυματικῶν ἐξητήσατο, καὶ πάντῃ τὸν χρόνον ὃν καθύσκειν ἐπιθυμῶν, ἐπὶ γῆς ἑαυτὸν ῥίπτει, προσευχαῖς τε καὶ λιταῖς τῷ Θεῷ ἱλεόμενος. ἔπειτα πιθανομένου τῷ Ἀρκεσίλῳ, τί ἄρα τὸ οὕτω ἀφθλῶν εἴη, ἀφθλῶν εἰπε, ὃ ἡχλῶ τῷ Ἀντόχῳ πῶσιος ἀντίπα τὰ ὡτά οἱ ὡδομῶσαι. ὥστε τῷ Ἀρκεσίλῳ καὶ τὸν παραπυχίαν ἐκπεπλημῶν ἀναγράφει τὸ ὄρα, ὅτι τῷ ἐς ὅσον οὕτως ὥς ὁ Ζωσιμᾶς ἀπεφύλατο. διὰ τούτου πολλὰ τε καὶ ἑτέρα θαυμαστὰ γεγονόσιν, ὥς τὸ πλῆθος παρὶς, ἐπεὶ καὶ κρείττους ἀπὸν δεινῶν τυχεύουσιν ὅσαι, ἵνα λέξω. συνήκμαζι τῷ Ζωσιμᾶ ἀγῆς, Ἰωάννης τῶν ὡν, ταῖς δεξιταῖς παρ-
2 ἀπλῆσιος ἐν Χουζιβᾷ τῇ Λαύρᾳ. καὶ ταῖς ἵπρὸς

sed quoniam superiorum calamitatum mentionem fecimus, nunc alia quaedam operi nostro attexamus, memoratu in primis digna, quae ab illis ipsis qui ea viderant accepimus. Zosimas quidem fuit Monachus, ortus ex Phoenice quae maritima dicitur: Patriam habuit Sindem; vicum qui ab urbe Tyro viginti fere stadiis distat. Is tum ciborum abstinentia & usu, tum aliis virtutibus, ita Deum sibi conciliaverat, ut non modo ea quae futura erant praevideret, verum etiam ab omni perturbatione animi per Dei gratiam liber esset. Cum igitur aliquando esset in urbe Caesarea quae metropolis est unius e tribus Palaestinis, in aedibus spectatissimi cujusdam viri: Is erat Arcesilaus, vir nobilis & eruditus, qui & honoribus quos gesserat, & reliquis vitae ornamentis conspicuus habebatur: Eo ipso temporis articulo quo Antiochia terrae motu subversa est, repente mutato vultu ingemiscens atque altum suspirans, tantam lacrymarum copiam effudit, ut solum madefaceret. Simul thuribulum poposcit, perque universum locum in quo stabant, cum thus adolevisset, humi se prostravit, precibus ac supplicationibus Deum placaturus. Sciscitanti deinde Arcesilao, quidnam esset quod illum tanto opere conturbasset, discrete respondit, fragorem ruentis Antiochiae auribus suis modo insonuisse. Adco ut Arcesilaus & qui tum aderant, stupore perculsi, horam adnotaverint, posteaqueprehenderint rem ita accidisse ut Zosimas praedixerat. Alia quoque permulta signa ab eodem divinitus perpetrata sunt. Quorum multitudinem praetermittens, quando quidem numerus eorum iniri non potest, pauca ex iis commemorabo. Iisdem temporibus quibus Zosimas, floruit vir quidam, Joannes nomine, paribus cum Zosima virtutum ornamentis insignis: qui in Chuziba Laura, quae sita est in extremi-

VALESII ANNOTATIONES.

phianus Byzantius in voce θαύματα. & Theophrastus in Chronico. Contigit hic posterior terrae motus, mensis Novembris idie nono ac vicésimo, Indictione septima, biennio post priorem terrae motum, ut scribit idem Theophr. pag. 151. seu potius triginta mensibus elapsis a priore illo terrae motu, ut recte scribit Evagrius. Tot enim numerantur menses a die 29. mensis Maji, anno Christi 325. ad diem 29. Novembris, anni Christi 328. Quo quidem anno Indictio septima a Septembri mense numerari coeperat. Ex quo apparet verissimum esse id quod superius observavi priorem illum terrae motum Antiochiae accidisse anno Christi 326. non autem, ut Baronius existimavit, 325. Posteriorem tamen terrae motum recte Baronius retulit anno Christi 328. quod verum est. Nam cum Evagrii calculus sequatur, cum terrae motum anno 327. referre debuerat: siquidem prior ille terrae motus Antiochiae, anno 325. Natalis Domini coeugisset.

Τὸν πρὸς ἑαυτὸν αὐτὸν τὸν αὐτὸν πῶσιον. Musculus has postrema voces retulit ad vocabulum ἑαυτὸν. Sic enim venit. Hic junctus erat nobis eisdem Casariensis. Alii tamen hac verba construxit Nicephorus & Christophorus, & ea retulit ad verbum πῶσιον, quod praecedat. Quam quidem sententiam magis probo. Dubitationem tamen affert id quod sequitur in Evagr. Zosimam scilicet ab adstantibus postulasit thuribulum. Nam si Zosimas erat in domo Arcesilai haici, quomodo thuribulum illic quaerebat, cum in domo haici moris non sit habere thuribula. [Sciendum tamen est, moris olim fuisse ut Christiani in privatis aedibus incensum haberent,

& ante orationem thurificatione uterentur, quemadmodum observat Joannes Bona in lib. 3. rerum liturgicarum, cap. 9. nullo tamen ejus rei prolato testimonio. De hac in Ecclesia tus adolentibus ante Orationem locus est insignis infra in lib. V. ubi de signis Imperii quae Mauricio contigerunt. Corippus in lib. II. de laudibus Justinii minoris:

Illic angelici proferunt ad lumina Templi,
Impositis pia thura focus, cerasque micantes
Oculis.

In vita Paphnutii Abbatis quae extat inter vitae Patrum, pag. 103. Onuphrius Abbas hac mandasse dicitur Paphnutio: Si quis nec oblationem nec elemosinam potest offerre, pro charitate sua incensum Domino Deo nostro in odorem suavitatis accendat. Et paulo post: Si incensum nec quis habet, nec facultatis aliquid unde Deum placare possit, surgat ad incensandum, & manus suas ad Deum extendas, ut dominicam orationem pro me cum intenta mente & in nomine S. Trinitatis psallat.]

καὶ Χουζιβᾷ] Sic etiam legitur in Nicephoro, eamque scripturam retinuit Ortelius in Thesouro geographico. Sed in optimo codice Florentino legitur Χουζιβᾷ, rectius procul dubio: Sic enim eam Lauram vocat Joannes Moschus in cap. 24. Cum autem venisset in Eremum, & moraretur in cellis Cusida, eadem miserationis faciebatur opera. Ibat enim per viam qua ducit à Jerdane ad sanctam civitatem. Ubi notandum est cellas à Moscho dici, quam Lauram vocat Evagrius. Certe Laura nihil aliud erat

tate vallis ad Septentrionalem partem viæ publicæ quæ ab Hierosolymis ducit Hierichuntem, vitam monasticam & ab omni materia secretam exercuerat, & qui supra memoratæ urbis Cæsareæ Episcopatum obtinuit. Hic igitur Joannes Chuzibita, cum supra dicti Arcesilai uxorem radio textorio alterum sibi oculum effodisse didicisset, cursu ad ejus domum contendit, vulneris inspicendi causa. Ubi vero animadverti pupillam excidisse, & oculum penitus disfluxisse, medico cuidam qui illuc advenerat, præcepit ut spongiam adferret, & oculum dilapsum, quoad fieri posset, in sedem suam reponeret: spongiam denique circumpositam fasciis alligaret. Aberat tunc sorte Arcesilaus. Versabatur enim eo tempore cum Zosima, in ejus Monasterio, quod situm erat in vico Sindendorum, qui ab urbe Cæsarea quingentis circiter stadiis distat. Statim igitur contentissimo cursu properant qui hæc Arcesilao nunciarent. Sedebat is juxta Zosimam, sermonem cum eo conferebat. Qui simul ac casum uxoris suæ didicit, graviter ejulare cœpit, & capillos vellens ac disperpens, in aerem projecit. Interroganti autem Zosimæ causam tanti luctus, Arcesilaus id quod acciderat exposuit, lamentis ac fletibus sermonem crebro interrumpens. Mox igitur Zosimas, relicto illuc Arcesilao, ad cubiculum quoddam contendit, in quo solus, uti mos est hujusmodi viris, Deum alloqui consueverat. Aliquanto post digressus, hilari vultu ac modestè subridens, manumque Arcesilai palpare: Abi, inquit, abi latus. Gratia data est Chuzibitæ. Sanata est uxor tua. Utrumque oculum habet incolumem, nullum ex casu illo detrimentum passa, quando ita placuit Chuzibitæ. Idque ita evenit, ambobus illis justis simul miraculum perpetrantibus. Idem Zosimas cum aliquando proficisceretur Cæsaream, asellum trahens cui res quasdam sibi necessarias imposuerat, leonem obvium offendit, qui in ipsum irruens, rapto asello, protinus abscessit. Quem Zosimas per silvam inssecutus est, quoad usque leo aselli carnibus saturatus fuisset. Tum Zosimas leoni arridens: At ô amice, inquit, jam iter mihi penitus interclusum est, quippe qui & ægro sum corpore, & prope jam ætate; nec onus quod asello erat impositum, ipse hu-

τῇ ἰσχάπῃ τῆς χαράδρας, ἀνὰ τὸ ξερτῶν μέ-
ρος τῆς λωφῶν, τῆς Φιρώστος πρὸς Διφπερθελομέ-
ρους ἐξ Ἱεροσολύμων ἐπὶ τὴν Ἱερειχοσίαν πόλιν, ἣ
μονήρη τι καὶ αὐτῶν Διφπαλαίστας βίον, ὃ ἐπισκο- 1
πήσας δὲ τῇ εἰρημνίῃ μοι Καίσαρις πόλιν. ὅτε
ὁ Ἰωάννης ὁ Χουζιβίτης, ἐπεὶ ἦ Ἀρκεσίλαος ἦ λε-
λειβνῶν μοι γυνῆα ἱκανὴν θάπρον τῶν ὀφθαλμῶν
ὑπὸ κερίδης ἐκκοπέντα, δομαῶς ἢ πρὸς αὐτὴν
τὸ πάθος ἐπισκεψόμενος. ὥς δ' οὐκ ἐδέαστο
τὴν τι κέρην ἐκπαιδεύσαι, τέλειον τι τὸν ὀφθαλ- 2
μὸν Διφρῦντα, σπέρχον ἐπὶ ἰστίῃ τὸν πνὴ παρι-
φομαρτωύτοι ἰατροὶ εἰσέχον, ἰσαγαγῶν τι τὸ δι-
αρρῦν ὥς αὐτὸ δυνάτο, καὶ τὸν σπέρχον περὶ τὴν
πυλαμῶν ἀναδίσσω, οὐκ παρόντος Ἀρκεσίλαος.
ἔτυχε γὰρ τῷ Ζωσιμῷ πρὶν ὅς τῳ κατ' αὐτὸν
Φρωπτεῖα, ὅτῳ ἐπὶ τῇ Σωδομῇ ἔκειτο κόμης,
διεγύσας τῆς Καίσαρος γυναικὸς μάστιγα πηξικο-
σίους. δομαῖοι ποῖον ὅτῳ τὸν Ἀρκεσίλαος ἐκ-
τρέχουσιν οἱ ταῦτα Διφγύλλωντες. κατὰ δὲ πρὸς
Ζωσιμῶν ὁ Ἀρκεσίλαος τὰς Διφλέξους ποιοῦμεν·
ὅπως ἐπειδὴ δέγνῃ, διωλύσιν ἀνεκώκους, καὶ τὰς
τέχνας ἐκτίλλων καὶ Διφσπῶν, ἐς οὐρανὸν αἰέ-
πεμπι. περὶ δὲ Ζωσιμῷ πυνθανομένου τὴν αἰτίαν,
τὸ συμβῆναι ὁ Ἀρκεσίλαος ἔλεγε. ταῖς οἰμαγαῖς καὶ
τοῖς δάκρυσι συχρὰ Διφκοπίδους. ἀφ' οὗ οὐκ
τῷ πνὴ ὁ Ζωσιμῶν, αὐτὸς κατ' ἑαυτὸν ἐς τὴν δομά-
ποι ἐσρέχῃ ἔβη τῷ Θεῷ, ὥς Θεοῦ τοῖς πούτοις,
εἰσέτῳ γαν. μετὰ δ' αὐτὸν πρὸς χαρὴν περὶ σπλῶν,
ἔχαιρέ τι καὶ σιμὰ μυδιῶν, περὶ Ἀρκεσίλαος
ἔλεγε τὴν χῆρα καλεφύχον, ἃ πνὴ χαίρει ἃ πνὴ
ἢ χάρις τῷ Χουζιβίτῃ δέδοται. ἰστίη σου τὸ γυναι-
οι, ἄμφω τὸ ὀφθαλμὸν ἔχῃ, οὐδὲν ἰχυσάσας τῆς
συμφωρῆς ἀφιλέσθαι, οὐκ περὶ Χουζιβίτη βυλη-
βίτος. ὅτῳ καὶ γέροντι ἄμφω πνὴ δικαίον κατ'
αὐτὸ θαυματουργησάσας. περὶ τῷ Ζωσιμῷ, καὶ
ποπὶ ἐπὶ τὴν Καίσαρος ἰόντι, ἐνέειν τι παρασι-
ρομῶν ὅς ἐ τῷ πνὴ οἱ ὀπιτηδῖαν ἐπιτέβλητο,
λέων ἔπεισι, καὶ τὸν ὅσι ἀρπάσας, ἀπὸ τῆς ὁ δὲ
Ζωσιμῶν ἀνὰ τὴν ὄλιν ἐπειτο· μέχρως ἢ Διφ-
κορὸς ὁ λέων ἐκ τῆς θοῆς περὶ ζῶν γέροντι πρὸς
ὅς ὀπιτηδῖαν ὁ Ζωσιμῶν Φρῶν. ἀλλὰ γὰρ ὅ
ἔταῖρε, τὰ τῆς πορείας ἐμοὶ Διφκίκοπι, πνὴ 1
χαρὶ τι ὅπν, πόρρον τι τῇ ἰλικίᾳ ἀφηνεῖα, καὶ

VALESI ANNOTATIONES.

quam cellæ Monachorum hinc inde dispersæ, ut supra
notavi. Moschus tamen in cap. 24 vocat Cœnobium
Χλυσίδα. ἡ αὐτοῦ Ἐρμηνεία ἐστὶν χαλκιδεύα ἔλκει τὸν, ὅτι
ἡ πρὸ ἀδελφείας ἐν ταύτῃ κτίσιν τῶν χαλκιδέων. Ceterum hæc
verba, ἡ χαλκιδεύα τῇ λαοῦ, jungenda sunt cum his quæ
sequuntur infra. Nicephorus tamen vulgarem distincti-
onem tueretur.

1 Ἐπισκοπὸς δὲ τῶν κατωτέρων πόλεων) Hic Joannes Abbas primus fuit ac Presbyter Monasterii Chuzibae ex quo etiam Chuzibites cognominatus est. Postea vero Caesariensis Episcopus factus est, ut praeter Evasrium

doct. Joannes Moschus in capite 24. καὶ ἐν τῷ αὐτῷ
 μίῳ τοῖς Ἀγίοις τοῖς ἱεροῖς τοῖς τέτοις ἀριστοτέλει οὐκ ἐστὶν
 ἐκκλησίᾳ ἁγίων, ἀλλὰ καὶ ὅπου γένητο Κοιμηθεῖς τῇ κατὰ
 Παλιγγενήσιαν, τοῖς μὲν ἀπὸ τῆς ἀρχαίας ἐκκλ. Εἰς τοὺς αὐτοὺς
 Joannis Chozebitz, Cafariensis episcopi, mentio fit in
 Menologio, die 3 & 28. Ochobris, ubi etiam Chozeba
 vocatur locus Eremi, in quo Monasterium ejus situm
 fuit.

et Nōxam in ōm] Etze verba Masculus in interpretatione
sua praetermisit. Chrysostomus vero ita venit: *Quia*
ex eo amica plurimis oculis sua. Quae interpretatio fer-

VARIORUM.

α τῶν καὶ περιφρασεύμεται —] Legendum τὰ καὶ —
utilitatis diccretur καὶ τὰν περιφ — Altera autem phrasia
apud Evagrium saepe occurrit: vid. infra in hoc capite

γὰρ τὰς αἰ ἡμετέρας ἐπεσφύλατε. 3. ἔφρ. 23. γὰρ πῶς τῆς
αἰῶνος εὐεργετῆν, 16. *Leviticus*

μη δυναμὴν ἰσχυροῦν τὰ ἐπὶ τῷ ὄντι σισαγμέ-
ται. ἀχθίζοντες οὐκ ἀιάγῃσι τὸν θεόν τὸν θεοῦ
τῆς φύσεως, εἴτε ἐθέλῃσι τὸ πῦρ, τὸν Ζωσιμᾶν
ἀπαλλάττειν, καὶ θύειν αὐτὸς εἶναι. ὁ δὲ, τῷ θυ-
μῷ κατὰ πᾶν ἑπιλελησμένους, ὑπέστανε, καὶ τῷ
Ζωσιμᾶ ὡς ἔτρεχε πρῶτος θύειν, καὶ ἀφ' ἧς χι-
ματις ἐβόα τὸ πῦρ, ὡς εἰδὼς ὁ Ζωσιμᾶς ὅτι
ὄντι τὸ φῶς, μέλει τὴν πυλῶν τῆς Καίσαρος ἡ-
ραγῆς, δεινὸς ὅτι θεὸς τὸν θεόν, καὶ ὡς ἀπαύει τοῖς
ἀνθρώποις δοῦλὰ πᾶσι καὶ πᾶσι, ὡς αὐτὸς ζῶμεν,¹⁰
καὶ τὴν διδωμένην ἡμῶν χάριν ὡς ἀφ' αὐτοῦ.
ἀλλ' ἵνα μὴ τοῖς πλείοσι τὸ ἱστορεῖν ὡς ἀμνησ-
τὸν, ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐκδοτικῷ ἐπισημασθῇ.

ipse humeris portare possim. Proinde si
Zosimam hinc abscedere vis, sarcinam con-
tra naturæ tuæ consuetudinem feras necesse
est, ad propriam feritatem postea reversurus.
His dictis, leo, tanquam furoris penitus ob-
litus, Zosimæ blandiri cepit, & ad eum sta-
tim leniter accurrens, ipso gestu obsequium
suum significabat. Zosimas igitur, cum aselli
sarcinam leoni imposuisset, ad portas usque
urbis Cæsareæ cum duxit, ostendens hoc
facto, quanta sit Dei potentia, & qualiter
omnia famulantur atque obediunt homini-
bus qui Deo vivunt, nec donatam sibi gra-
tiam corruerunt. Verum ne, si plura com-
memoravero, historia prolixior efficiatur, eo
revertar unde digressus sum.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

CAPUT VIII.

Περὶ κατὰ τὴν παλαιότητα.

15

De totius orbis calamitatibus.

ΕΣΤΙΝ Ἰουστὸν τὴν αὐτοκράτορα διδύσκοντος ἀ-
χθίζον, τὸν καὶ μὴν Δυτράχου, Ἐπίδαμιος δὲ
πάλαι, πέποιθε ὡς καὶ τῆς γῆς. ἀπαύτας
δὲ καὶ Κόρινθος ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἄλλαι, εἴτα καὶ
Ἀνάζαρτος τὸ τέταρτον πάρος, ἢ τοῦ δευτέρου τὸ
Καίσαρος ἡγεῖται ἱστορεῖται. ὁ δὲ Ἰουστὸς πολλοῖς ἀνελ-
σατο χρήμασι. κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ ἡ
Ἐδεσσα πόλις τῆς Ὀσσοῦδος μεγίστη τε καὶ θι-
δαίμων, τῆς τοῦ ὡς ἀφ' αὐτοῦ Σκίρτου χιματῶν
ὑδασι κατεπορεύθη, ὡς καὶ τὰ πάλαι τῶν εἰκοσ-
μῶν ὡς ἀφ' αὐτοῦ καὶ πάλαι ἀναριθμητοῖς ἀν-
θρώποις, ὡς τὸ ὡς ἀφ' αὐτοῦ λαδὸν ὡς ἀφ' αὐτοῦ.
ἀλλ' αὐτὸς τὸν αὐτὸν Ἰουστὸν ἡ Ἐδεσσα καὶ Ἀνά-
ζαρτος, καὶ τοῦτον ἐκάστη τῇ αὐτῇ ὡς ἀφ' αὐτοῦ
εἰς ἀφ' αὐτοῦ ἐκδοτικῶν.

EODEM Justino Imperium Romanum
adhuc administrante, urbs Dyrrachium
quæ olim Epidamnus dicebatur, terræ mo-^{Terra mo-}
tu subversa est. Similiter & Corinthus,^{us.}
quæ sita est in Achaia. Anazarbus quo-
que, metropolis secundæ Ciliciæ; quarto
id genus calamitatis experta. Eas urbes
Justinus magna pecuniarum vi erogata, in-
stauravit. Eisdem temporibus Edessa, civi-
tas Osdroenæ maxima & opulentissima,
Scirti torrentis qui eam præterfluit, inund-^{Inundatio.}
atione submersa est: adeo ut plurima æ-
dificia, & innumerabilis hominum multi-
tudo, aquarum vi abrepta, funditus in ce-
rierint. Edessæ quidem atque Anazarbo
Justinus pristinum nomen mutavit. U-
tramque enim ex suo nomine Justinopolim
deinceps appellari iussit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

CAPUT IX.

Ὡς Ἰουστὸς ἐπὶ ζῶν, συμβασιλεύειν αὐτῷ Ἰουστι-
νῶν ἐλάτο.Quomodo Justinus adhuc vivens, collegam
Imperii Justinianum assumptum.

ΤΟΥΤΩ Τῷ Ἰουστῷ ὡς ἀφ' αὐτοῦ βασιλείας ἄλῃσι
ἀλλ' αὐτὸς τὸν αὐτὸν Ἰουστὸν ἡ Ἐδεσσα καὶ Ἀνά-
ζαρτος, καὶ τοῦτον ἐκάστη τῇ αὐτῇ ὡς ἀφ' αὐτοῦ
εἰς ἀφ' αὐτοῦ ἐκδοτικῶν.

PORRO cum Justinus annum Imperii
octavum transegiisset, ac præterea men-
ses novem & dies tres, Justinianus sororis
ejus filius, una cum illo imperavit; Au-^{Justinia-}
gustus nuncupatus die primo mensis Xan-^{pus Aug.}
thici, id est Calendis Aprilis, anno ur-
bis Antiochiæ quingentesimo septuagesimo
quinto. Quibus ita peractis Justinus ex

VALESII ANNOTATIONES.

et non potest; sequitur enim, et astate animadversionem proventum.
Idem igitur utrobique diceret Eusebius. παλαιὸς vocant
Græci, homines crassos & obæcios ac pingues. Quod
genus hominum molle ac delicatum est, nec ad onus
portandum idoneum. Suidas in voce παλαιὸς ita scribit,
παλαιὸς παλαιὸς καὶ παλαιὸς. παλαιὸς μὲν καὶ παλαιὸς ὁ παλαιός,
παλαιὸς δὲ ὁ παλαιός. Nicephorus quoque hoc verbum non
intelligit. Ejus enim loco ista substituit, καὶ δὲ ἰστορεῖται
ἐπισημασθῇ.

1. Ὡς Ἰουστὸς] Procul dubio scribendum est ὡς ἀφ' αὐτοῦ.
Apud Nicephorum legitur ὡς ἀφ' αὐτοῦ. Sed nostra emenda-
tio melior videtur.

2. Ὡς ἀφ' αὐτοῦ] Auctor Chronici
Alexandrinus pro tribus diebus habet quatuor. Justinia-
nus enim à Justino Augustum factum esse scribit, post
annos octo ac menses novem, ac dies quatuor imperii
Justiniani. Calendis Aprilis, Maxentio Consule: qui fuit an-
nus Christi 527. Verum Auctor illius Chronici à semet-
ipso dissentit: nam Justinum quidem Imperium inisse
scribit die nono mensis Julii, anno Natalis Domini 518.
A quo tempore ad Kalendas Aprilis anni 527, anni sunt
octo, ac menses totidem, cum diebus uno & viginti.
Quod si Cedrenum sequimur, qui Justinianum à Justino
Augustum esse factum tradit 14. Aprilis, tum computa-
tio Alexandrini Chronici erit certissima.

VARIORUM.

2. Ὡς ἀφ' αὐτοῦ] I. 272. ἀφ' αὐτοῦ, W. Lottb.

b. Ὡς ἀφ' αὐτοῦ] Iuxta computationem
Tom. III.Antonii Pagi, Justinus regnavit annos 8, menses 8, dies
23. Vid. Criticam in Baron. ad ann. 528. n. 3. W. Lottb.

Ddd

Ἰουστὸς

322. hoc regno ad exēste Imperium migravit, fatali morte defunctus primo die mensis Lni, id est Calendis Augusti, cum imperasset, una quidem cum Justiniano menses quatuor; in universum vero tam solus, quam cum collega, per annos novem ac dies tres Imperium obtinisset. Porro cum Justinianus jam solus universum Imperium regendum suscepisset, & Chalcedonensis synodus ex praecepto Justinii Imperatoris, sicut antea retuli, per omnes Ecclesias praedicaretur, Ecclesiastica pax in quibusdam adhuc provinciis turbabatur; praecipue vero Constantinopoli & Alexandria: Constantinopolitanam quidem Ecclesiam administrante Anthimo, Alexandrinam vero Theodosio. Ambo enim isti unam in Christo naturam inesse asserabant.

Anthimus
Ep. CP.
Theodosius
Ep. Alex.

CAPUT X.

Qualiter Justinianus quidem eos amabat qui Chalcedonensem Synodum amplecterentur: Theodora vero eos qui synodum illam improba-

Theodora
Aug.

ET Justinianus quidem, eos qui in Chalcedonensi synodo, convenerant, & quaecumque ab illis fuerant exposita, acriter defendebat. Ejus vero conjux Theodora ab illorum partibus stabat qui unam in Christo naturam assererent: sive quod ipsi revera ita sentiebant. Nam quotiescumque agitur de fide, patres à filiis, & filii dissident à parentibus: & uxor quidem à marito, maritus vero ab uxore sua dissentit: Sive per quamdam simulationem ita inter ipsos convenerat, ut alter quidem eorum partes defenderet qui duas in Christo Deo nostro naturas esse dicebant post unitiōem: altera vero, illorum qui unam dumtaxat naturam asseverabant. Neuter tamen ea in re neutri cessit. Sed Justinianus quidem ea quae Chalcedone acta fuerant, pertinaciter tuebatur: Theodora vero contrariae parti addicta, eorum qui unam naturam assererent, maximam curam ac sollicitudinem gerebat. Et nostros quidem fovebat, extraneos vero maximis muneribus afficiebat. Denique persuasit Justiniano, ut Severum ad se accerteret.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι.

Οπ' Ἰουστινιανὸς μὲν τοὺς τιμὴν Καλχηδόνι συνελθόντων ἀπιδεχόμενος ἠγάπησεν· Θεοδώρα δὲ τοὺς συναντίως ἑστῶτας.

ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ ΜΕΝ ΟΥΤΩ ΤῶΣ Εἰς Καλχηδὸν συνελθόντων, καὶ τῶΣ παρ' αὐτῶν ἐκτεθειμένων, μάλα γνηκῶς ἀντίχρητο. Θεοδώρα δὲ ἡ τοῦτον σύνοικος, τῶν μίαν φύσιν λεγόντων. εἶπε καὶ τῶΣ ἀληθῶς οὕτως ἐχόντων. ὡς γὰρ ὁ πᾶσι πίστεως ἀποδομένη λόγος, πατέρες τε πρὸς παῖδας, παῖδες τε αὐτῶς τοὺς φύσιν διδάσκοντες, γυνή τε πρὸς τὸν ἴδιον γαμετιώ· αἰεὶ τε αὐτὴ πάλιν πρὸς τὴν ἴδιαν γαμετιώ· ὥστε καὶ ἡ κατὰ πᾶσα συγκείμενοι οἰκονομία, ὥς ὁ μὲν τῶΣ λεγόντων δύο φύσιν ἐπὶ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡρῶν μὲν τιμὴν ἔσσω ἀντίχρηται· ἡ δὲ, τῶΣ προσβόλοντες μίαν φύσιν. ὁμῶς δ' οὐδ' ἀλλήλους οὐκ ἐνιδίδουσι. ἀλλ' ὁ μὲν, τῶν εἰς Καλχηδὸν συνελθόντων μάλα σπουδαίως ἀντελαμβάνει· ἡ δὲ, μὲν τῶν ἀπειριτίας ὄντων, τῶν λεγόντων μίαν φύσιν πανταίως ἀποδομένη, καὶ τοὺς γὰρ ἡμετέροισιν ἀντιτάσσεται, καὶ τοὺς ἀλλοδαποὺς μεγάλοις χρήμασι ἐδεξίετο. ἡ καὶ πάλιν τὸν Ἰουστινιανὸν μετὰ περὶ τὴν Συνόδον πείσασα.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τὴν ἀντιπροσέτασιν] In MS. cod. Teil. scriptum invenitur, τὴν ἀντιπροσέτασιν. Quod magis placet.

2 Ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ] Ex ipsius Evagrii calculo satis apparet addendum hic esse mensem unum. Nam cum paulo ante dixerit, Calendis Aprilis huius anni, exactum fuisse annum octavum imperii Justinii, & novem insuper menses ac dies tres; consequens est ut Calendis Augusti ejusdem anni, transacti fuerint novem anni cum uno mense ac diebus tribus. Ex quo colligitur, exordium Imperii Justinii duci à die vicesimo octavo mensis Junii, juxta Evagrii sententiam.

3 Ἐπὶ καὶ τῶν ἀλλήλων οὕτως ἐχόντων] Scribendum puto ὥστε καὶ πᾶσι ἀλλήλοις, &c. id enim sensus postulat. Nicephorus quidem huius loci sensum minime intellexit. Musculus vero eum optime exposuit hoc modo. Sive autem sic vero sentiebant, sive sic ἀντιπροσέτασιν quaedam inter ipsos convenisset. Musculum sequutus est Christophorus, & novam periodum ab his verbis inchoavit hoc modo: Si-

ve ipsi ita sentiebant, &c. Nos vero haec cum praecedentibus conjunximus.

4 Καὶ τῶν οἰκονομῶν] Musculus quidem interpretatur, per dispensationem. Quod non probat. Joannes autem Langus vertit, ex consensu. Christophorus autem, deinde opera. Ego per simulationem malui vertere. Opponitur enim τῶν ἀλλήλων. Per fraudem igitur ac simulationem id actum esse inter Justinianum ac Theodoram nonnulli existimant, ut alter Catholicis, alter Acephalis adhereret. Gallice diximus, Per collusionem.

5 Καὶ τῶν γὰρ ἡμετέροισιν] Christophorus haec de Acephalis intellexit. Sic enim exposuit hunc locum: Ex ejus opinione homines, si possint affert, dicuntur & amice commixta esse: sive externi, praecipue benigna remuneratione. Nicephorus vero ἡμετέροις, Catholicos & orthodoxos interpretatur: quod probare nullo modo possum. Per ἡμετέροισιν enim Evagrius intelligit Orientales. ἀλλοδαποὶ vero sunt Occidentales.

VARIORUM.

2 Πρὸς τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ] Iterum pro τῇ αὐτῇ, 13 legit Pagius ibid. W. Lewis.

3 Ἀντιστοῦν — Θεοδοσίον] Ordinati sunt hi Episcopi anno 535.

c Θεοδώρα] Pluribus in eam invenitur Procopius in Historia arcana, ubi narrat eam filiam fuisse cujusdam, qui Byzantii bellis ad amphitheatrales Praefectorum venustiores alendis praefectus erat, quem vocant Ursarium, pag. 42.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙ.

Quomodo Severus Antimum Constantinopolis Episcopum & Theodosium Episcopum Alexandriae perverterit. Quibus sedes sua expulsi, Justinianus alios substituit.

EXSTANT quidem Severi Epistolæ, tum ad Justinianum, tum ad Theodorum scriptæ. Ex quibus colligere licet, Severum cum Antiochenam sedem reliquisset, initio quidem professionem suam in urbem Regiam distulisse: Postea ramen eo venisse. Scribit etiam in iisdem literis, se, cum venisset Constantinopolim, collocutum esse cum Anthimo. Cumque illum idem cum ipso sentire, eandemque de Deo opinionem tueri deprehendisset, persuasisse illi ut sedem suam relinqueret. Scripsit etiam his de rebus literas ad Theodosium Episcopum Alexandriæ, in quibus gloriatur quod eidem Anthimo persuaserit, sicut jam dixi, ut ejusmodi dogmata sæculari gloriæ & pontificali cathedræ anteponeret. Circumferuntur quoque Anthimi de iisdem rebus Epistolæ ad Theodosium, & vicissim Theodosii ad Anthimum & Severum scriptæ. Quas quidem missas facio, iis qui legere eas voluerint derelinquens, ne immensam rerum multitudinem congerere videar in hoc libro. Cæterum ambo, utpote qui mandatis Principis refragarentur, nec ea quæ Chalcedone decreta erant admitterent, suis sedibus expulsi sunt. Et Alexandrinæ quidem urbis Episcopatum suscepit Zoilus: Zoilus Ep.
Constantinopolitanæ vero Epiphanius: ita Alex. Epi-
ut per universas deinceps Ecclesias Chal- phanius
cedonensis synodus palam prædicaretur, nec Ep. CP.

1 Τῷ παρόντι βίῳ] Assentior viris doctis, qui autē nos
hunc locum ita enendarunt, τῷ παρόντι βίῳ.

2 Ζούλῳ ἀφ' αὐτοῦ] In locum Theodosii Alexandrini
• Episcopi suffectus est Paulus. Quo mox pulso, Zolus
in ejus locum est subrogatus, ut docet Liberatus in Bre-
viario, cap. 23. Victor Thunonensis in Chronico, &
Theophanes pag. 188. Et Liberatus quidem Paulum
hunc orthodoxum fuisse testatur. Victor autem Thuno-
nensis ac Theophanes hæreticum illum fuisse tradunt, &
Dioscori nomen in sacris diptychis celebrasse. Sic enim
ait Victor, Βασίλιῳ V. C. Cof. *Alexandrina Ecclesia. Theo-*
dosio & Gaiano exulatis, Paulus pro eis prior Tabernesiota-
rum, Dioscori hæresici præterejtori sui depositionem cau-
derant, Palestino Concilio deponuntur, & pro illo Zolus or-
dinatur Episcopus. Theophanes vero de Paulo ita scribit
ἄντις τῷ μὲν ἐν τῷ αὐτῷ τῷ αὐτῷ πρῶτον, ἔπειτα τῷ ἐπι-
σκόπῳ ἡρώδῃ ὁ βασιλικός. Melius duxisset τὸ ἐπισκόπου; nam
Severus, ni fallor, adhuc superflus erat tunc cum Paulus
ejectus est Episcopatu, id est anno Christi 537. Hæc ideo
annotavi, quod Baronius in Annalibus, de hoc Paulo,
præter illa quæ à Liberato scripta sunt, nihil aliud dicit.
3 Τὸν δὲ τῷ βασιλικῷ ἐπισκόπῳ] Errat Evagrius no-
stet, qui Epiphanium ponit pro Mena. Anthimus enim
+ Epiphanius succederat. Pullo deinde Anthimo, in ejus
locum Mena Constantinopolis Episcopus ab Agapetro Pa-
pa ordinatus est, post Consulatum Belisarii, anno Christi
536. ut scribit Marcellinus in Chronico.
4 Ὁ δὲ ἀπ' αὐτοῦ λατὸν τοῖς ἀναλυστικῇ] De hac pace &

adunatione Ecclesiarum quæ facta est post ordinationem Pauli Episcopi Alexandrini, ita loquitur Liberatus in Breviario cap. 23. Hoc ergo modo unitas facta est Ecclesiarum ante decimo imperio gloriosi Justiniani Augusti. Cuncti liquidem Patriarchæ Synodum Chalcedonensem eo tempore suscipiebant; id est anno Christi 533. Episcopus scilicet Romanus, cujus Pelagius Constantinopoli erat Apocrisarius: Paulus Alexandrinus: Ephraemius Antiochenus, & Petrus Hierosolymorum Episcopi. Ex quibus Paulus eum inijs rectam fidem simulasset, postea ad Eutychianam hæresim desivit, ut supra notavi ex Victorio ac Theophanis Chronico.

§ Καρτέλιδας τῶν ἐκ Κωνσταντίνου συνέδου.] Quæret hic fortasse aliquis antiquitatis Ecclesiasticæ studiosus, quonam rito fieri soleret hæc prædicationis Concilii Chalcedonenfis Respondeo eam prædicationem fieri solitam in ambonem seu pulpito Ecclesiæ, ab Episcopo, vel ab alio cui Episcopus vices suas delegasset, dum Missarum solemniam celebrarentur. Id docet Epistola, seu Libellus orthodoxorum Episcoporum oblatas Constantinopoli Agapeto Papæ, qui libellus refertur in actione prima Synodi Constantinopolitaneæ sub Menæ, ubi de Justiniano Imperatore ita loquitur, καὶ πάλιν πότε τοιαύτης αὐτοῦ καὶ ἄλλης εὐσεβεως συνόδου ἐν ταύτῃ ἐπὶ ταύτῃ μεγαλειότητι θυναι παυσανόριον πολεολοφάντες καὶ δὲ τῶν ἱερῶν κληρικῶν καρτέλιδας. Vetus Interpres ita vertit: Et propter hoc statim quatuor sanctas Synodos in domibus & sacris institutionibus, à sacerdotibus predicatoribus prædicantur. Existimavit scilicet hic Interpretes, πνευματικῶς

* Theodosio Ep. Alexandrino, à Justiniano Imp. relegato anno 538. mensis Novembri, successit Paulus eodem anno: qui & ipse anno circiter 541 homicidii convictus, à sede dejectus est. De hac Pauli damnatione pluribus agunt Liberatus cap. 23. & Procopius in Historia arcana cap. 27: quem legisse non pigebit. Paulus Zoi-

hunc successorem habuit, sed non ante annum 543. ut
statuit *Ans. Pagi ad ann. 537. n. 5.*

† Theophanes in Chronico ad ann. Chr. 520, ait: *Genesius Cappadociae Constantiopol. Episcopus defunctus, Theophanes ejusdem Ecclesiae Presbyter & synodus, mensis Februarii die vigesimo quinto fuit ordinatus.*

Ddd 2

2000

S.M.C.
V.

ullus usquam auderet eam Anathemati sub-
jicere: qui vero aliter sentirent, ii omni-
bus modis adigerentur ad consensum suum
ei accommodandum. Scripta est igitur ab Im-
peratore Justiniano constitutio, in qua Se-
verum & Anthimum una cum aliis qui-
busdam Anathemate percellit, & gravissi-
ma supplicia decernit adversus eos qui il-
lorum dogmata prædicarent. Itaque ex
eo tempore per omnes ubique terrarum
Ecclesias nullum remansit discidium: sed
uniuscujusque Dioceseos Patriarchæ inter
se contulerunt, & singularum urbium E-
piscopi Exarchos suos secuti sunt: & qua-
tuor synodi in Ecclesiis sunt prædicatæ:
prima, quæ Nicæa celebrata est: post hanc
Constantinopolitana: dehinc Ephesina Prior:
quarto loco Chalcedonenfis. Fuit etiam
quinta synodus Justiniani principis jussu
congregata. De qua dicam suo loco ea quæ
dicenda sunt. Interim ea quæ tunc tem-
poris singillatim gesta sunt, & commemo-
ratione digna esse videntur, huic historiz
adtexamus.

II. Cenci-
da.Infra, cap.
38.

ὅτι καὶ οὐδεὶς τολμᾷ ταύτην ἀναθέματι περιβάλλειν
τοὺς δὲ μὴ ταῦτα οὕτως ἔχοντας, ἀλλ' ὡς μὲν συ-
ελαίνονται τρέποντες πρὸς τὴν τοιαύτην ἰέναι συλλα-
τάβησιν. γράψαντες δ' αὖτ' Ἰουστινιανὸς ἰομεδισίας, 1
καὶ ἡ Σαβίρος καὶ Ἀνθίμου σὺν ἱερέως ἀνατιμάρ-
τηα πρὸς τὴν μεγαλειότητα τοῦ ὑποτίθεται πρὸς τὰ
ἐκείνων προσεβήντας διγμάξας· ὡς ἐξ ἐκείνων περὶ
μὲν τὰς ἐκαστὰς ἀλλ' ἐκείνων ἐν κληρίαις, οὐδὲν
ἐπὶ διαφόροις μῦθαι· ἀλλὰ τοὺς πρὸς ἐκάστης διακρί-
10 σις πατριάρχας ἀλλήλους συμβαίνει, τοὺς τὸ ἴ-
πόμεναι ἑπιστάτας τοῖς ἰδίῳ ἐξάρχουσιν ἐπιτάσσας
καὶ τίσασθαι συμβαίνει ἐπὶ τῇ ἐκκλησίᾳ κατὰ τὴν
ἐκείνων, πρὸς τὴν μὲν τὴν ἐν Νικαίᾳ, ἐπὶ τὴν ἐν
Κωνσταντινουπόλει, τὴν ἐν τῇ ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρῶ-
15 τρον, τὴν ἐν τῇ ἐν Καλχιδόνι· γέροντες δὲ καὶ
πέμπειν συμβαίνει καὶ κληρίαις Ἰουστινιανὸς. περὶ
τὰς περὶ τὴν ἐκείνων, ἐν τοῖς περὶ τὴν ἐκείνων ἐκείνων
τίσας τῇ ἐκείνων μέρους περὶ τὴν ἐκείνων ἐκείνων
τοῖς χρόνοις, λίαν τε ἀξίως καθίσταται, τῇ περὶ
20 σι συμβαίνει μὲν ἰσχυρῶς.

CAPUT XII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

De Cavade Persarum rege, & de filio ejus Chos-
droe, ex libro historiarum Procopii Casariensis.

Εκ τῆς ἱστορίας Προκοπίου Καισαρίας, περὶ Καβά-
δου ὧ. Περσῶν βασιλέως, καὶ Χοσρόου υἱοῦ αὐτοῦ.

PROCOPIUS Rhetor, res à Belisario
gestas describens, narrat Cabadem Persa-
rum regem, cum Chosdroi filiorum suorum
natu minimo regnum tradere vellet, postulasse

Ἐβραῖον Προκοπίον τῷ ῥήτορι τὰ καὶ Belisario
25 σάειον ὡς Καβάδης ὁ Περσῶν βασιλεὺς Χο-
σρόν τῷ πατρὶ κατέργασεν τῇ ἄλλῃ ὑπὸ τῆς
ἐκείνων τῆς βασιλείας ἐκλήθεις, ὡς λέγεται ὑπὸ τῷ 3

VALESII ANNOTATIONES.

Hoc loco accipi pro initiatione, seu baptismo, ut plerum-
que sumi solet. Verum hoc loco ἡ ἀποκατάστασις sumitur
pro sacrificio Missæ, idemque est quod ἡ λατρεία.
Certe Chalcedonenfis Synodus in Missarum solemnibus pri-
mum prædicata est Constantinopoli, regnante Justiniano se-
niore, ut videre est in actione quinta Synodi Constantino-
politane sub Mena, pag. 725. & sequentibus editionis Co-
lonienfis. Sed monendi sunt studiosi antiquitatis Ecclesia-
sticæ, ne se ab interprete Latino in errorem induci pati-
antur, qui hanc proclamationem expleta Missa factam
esse scribit. Cum tamen Græca aliter sonent: κατὰ τὴν
περὶ τὴν ἐκείνων πρὸς τὴν ἐκείνων, λατρείαν ἡ ἀποκατάστασις
ἐν τῇ ἐκείνων τῇ ἐκείνων. ὅ. Id est, die Dominica,
ἐν feria secunda, cum Missa celebratur in sancta Dei Ecce-
lesia. Idem error ab interprete admissus est infra, pag.
733. Et post institutionem sancti Evangelii, ex more sacra Missa
facta, ὅ. Græca sic habent: καὶ κατὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῇ
ἐκείνων ἀποκατάστασιν, ἐν τῇ ἐκείνων τῇ ἐκείνων λατρείαν ἡ ἀποκατάστασις
ἐν τῇ ἐκείνων πρὸς τὴν ἐκείνων κατὰ τὴν ἐκείνων τῇ ἐκείνων
ἐκείνων, τῇ ἐκείνων τῇ ἐκείνων. Quæ sic ver-
tenda sunt: Et post institutionem sancti Evangelii, cum Missa ex
more celebraretur, ἐν clausis januis, ἐν sacro Symbolo ex
more recitato, ubi ventum est ad Diptycha, ὅ. Quæ stu-
diosus lector illic leget, si totum hunc ritum quo quatuor
ecumenicæ Synodi prædicatæ sunt, & in sacris dipty-
chis scriptæ, discere voluerit.

1 Νομίσματα] Intelligit Novellam Justiniani 41. quæ
refertur etiam in actione 5. Synodi Constantinopolitane
sub Mena. Et in editione quidam Henrici Stephani, qui
Novellæ Justiniani Græce edidit, hæc Constitutio data
esse dicitur die decimo septimo Kalendas Augusti, Belisario
V. C. Coss. In editione vero Concilii Constantinop.

sub Mena, data dicitur octavo Idus Augustas, post Con-
sularum Belisarii V. C. rectius procul dubio. Nam cum
Justinianus eam constitutionem promulgaverit adversus
Anthimum ac Severum, post sententiam Synodi Con-
stantinopolitane in eisdem prolata, sicut ipse testatur
in exordio constitutionis: Synodus autem Constantinopo-
litana condemnationis sententiam in supradictis Anthi-
mum ac Severum tulit die duodecimo Kalendas Junias,
post Consularum Belisarii: proferri necesse est ut Con-
stitutio illa Justiniani promulgata fuerit anno post Con-
sularum Belisarii.

2 Τῶν ἰδίων ἐκείνων] Exarchi hoc loco sunt Primates,
seu Patriarchæ singularum Dioceseon, ut paulo ante dixit
Evagrius: quemadmodum exposuit Jacobus Sirmundus
in libro secundo Propemptici, cap. 5. ubi de Exarchis
optime ac doctissime disseruit. Cujus exarctæ diligentæ
nihil superest quod adjamur. Nec male Christophorio-
nus hoc loco ἐκείνων Archiepiscopos interpretatus est. Pri-
mates enim olim Archiepiscopi dicebantur, ut docet Li-
dorus in lib. 7. Originum, his verbis: Ordo Episcoporum
quadrupartitus est, in Patriarchis, Archiepiscopis, Metropolitis,
ἐν Episcopis. Patriarcha Græca lingua summus pater in-
terpretatur, quia primum, id est Apostolicum tenens locum.
Sicut Romanus, Antiochenus, ἐν Alexandrinus. Archiepi-
scopus Græce dicitur summus Episcoporum. Tenet enim vi-
centem Apostolicum, ἐν præfatus tam Metropolitanus quam E-
piscopus.

3 Βούλεται ὅτι] Non placet conjectura doctorum viro-
rum, qui pro βούλεται emendarunt βουλεύεται. Neque
enim Græce dici potest βουλεύεται ὅτι, ὅ. Nicephorus
in libro 17. cap. 10. pro his duobus vocabulis habet ἀ-
νοῦτον, quod magis placet.

VARIORUM.

2 Κατὰ Βελισάριον] Ducebat Belisarius originem ex Ger-
manis quæ inter Thracas ἐν Ἰλλυρίας sita est, inquit Pro-
copius lib. 1. Vandal. cap. 11. Idem Procopius initio
libri III. de bello Goth. laudes ejus pluribus persequitur,
aitque prædium eum fuisse singulari continentia, muni-
ficentia in milites, in rebus omnibus solertia: in adver-
sus imperturbatus animum ostendisse, in prosperis super-

bia non elatum. Multa de Belisario descripsit Suidas ex
memorato Procopii libro. Ceterum execratio Belisarii, elec-
mosyna ab eo petita, aliisque id genus, quæ ex Joanne
Tzetze poetæ Græco, aliisque recentioribus Baronius reci-
tat, commenta sunt, quibus, reclamante Antiquitate, nul-
la fides habenda, inquit Aus. Pagi ad ann. 561. n. 7.

βασιλῆ

Βασιλεὺς Ῥωμαίων ἐς θύβιν ἦν ἐπιβόησιν ἡ Χοροή, ὥστε ἐν τῷ αὐτῷ ἀσφαλίσαντα αὐτὰς ἡ ἀρχὴ διατυχεῖν. ἐπὶ δὲ τοῖνυ τῷ δῆμῳ, ἐσπῆσαν Πρύτανη, ἔς παρεδρόαν Ἰουδαίου καί τινος χεβουσί, ἐπὶ μείζονος πρὸς Ῥωμαίους ἔχοντι ἐξίστην. Φιλοπολιώτα (ὁ) τοῖς Ῥωμαίοις κομψὸς τε καὶ λογίος ἐκτίθη (τοῦ) αὐτοῦ Πρυτανείου, ἃ δὲ πέπρακται ὑπὸ Βελισαρίου φραγῆται. τῷ ἴσῳ δυνάμειον Ῥωμαίους τε καὶ Πέρσας πρὸς ἀλλήλους πολέμῳσι. πρῶτον μὲν ὅτι ἔκινον Ῥωμαίων ἀναστρέφει περὶ τὰ χωρία Δάρης τε καὶ Νισί-
10
Cως, Βελισαρίου Ἑρμογένους τε αὐτὰ Ῥωμαίους φραγῆται. ἀφασκόμενται. οἱς ὑποσινάπῃ καὶ ὅσα καὶ ἡ Ἀρμενία γίνεται χώρας, οἷα τε καὶ ἡ Ῥω-
15
μαίων ἐργάσαντο γῆν Ἀλαμάνδαρος τῷ Σκεπητῶν Βαρδάρων ἡγέμενος. ὅς καὶ Τιμόκρατος τὸν Ῥωμίων, ἀδελφὸν σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν φραγῆται ἐξάσθη, καὶ χρημάται ὑπὲρ μεγάλων ἀπένδοτο.

ab Imperatore Romano ut eum sibi filium
adoptaret, ut scilicet hoc pacto firmius illi
regnum pararetur. Sed cum repulsam pas-
sus esset Cabades, suasu Procli, qui Qua-
stor Justiniano principi assidebat; hinc o-
rdium ejus adversus Romanos auctum fuisse.
Porro idem Procopius diligentissime
simul & elegantissime exponit ea quæ ge-
sta sunt à Belisario Orientalis militiæ Ma-
gistro, Romanis & Persis inter se bellum
gerentibus. Primam igitur Romanorum
victoriam refert circa Daras ac Nisibin,
cum Belisarius & Hermogenes Romano ex-
ercitui præessent. Subjungit deinde res in
Armenia gestas, quantique malis provinciis
Romanorum attriverit Alamundarus, Sce-
nitarum Barbarorum regulus. Qui etiam
Timostratum Rufini fratrem cum univer-
sis militibus quos ducebat, vivum cepit,
magnaque pecuniæ vi post hæc redemptum
dimisit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ.

C A P U T XIII.

Περὶ Ἀλαμουδάρου, καὶ Ἀζαρίου, καὶ τῶν Βυζαν-
τίων γένους τῆς ἐπὶ κλίμῳ λαοῦσης τὸ νῆμα. 20

*De Alamundaro & Azarcibo: & de sedi-
tione quæ oritur in Constantinopoli, cui cogno-
men induntur suæ vixæ.*

Περὶ παλαιῶς διζήσεις καὶ τὸ ἔργον λιπεύμεν· μὴ Ἀλα-
μυδαίῳ καὶ Ἀζαρίῳ· καὶ τὸ Ῥωμαίων γὰρ ἴσθαι,
ὅπως περὶ τούτοις τὸ ἄφρονι ἐπὶ τὰ σφέτερα ποιημέ-
νους πρὸς βίας τὸ οἰκὸν κρατῶν, ἐπὶ ταῖς κήσιν τὸ Εὐ-
φράτει Βελισαρίου συνεπλάκη, ἐπισημάνει τὸ Παρχα- 25
λίας ἡμέρας, καὶ ὅπως ὁ Ῥωμαῖος διεφθάρη κρατὶς, τὸ
Βελισαρίῳ βυθισμένῳ ἐκ ἀναχόμενης ὅπως τι
Ῥυφίῳ καὶ Ἑρμογένης τὸ κελευμένῳ ἀπέραιστον εὐρί-
στη πρὸς Πέρσας διέθηκεν. οἷς ἐπ' αὐτῇ τὸ αἰὶν τὸ
Βυζάντιον γινομένην τὸ δημιῶν εἶδον, καὶ προσηγορίας 30
τὸ σῶμα τὸ δῆμον δίδωκε. τὸ Νίκα γὰρ ἐπὶ κλη-
ση πᾶσι, τὸ τὸ δῆμον ἀλλήλους συναφέντων
σῶμα δύνανται τῆς ἐς ἀλλήλους γνώσεως. καὶ ἡ
Ἰσχυρὸς τε καὶ Πομπηίος βιασθέντι μὲν ὑπὸ τῶν
δῆμων ὡς τὸ τυραννίδα. ἐκατέρω δὲ ὡς τῶν 35
κρατῶν καλῶς αἰσῶν Ἰουλιανῶν τὸ κεφαλὴν ἀπο-
θεῖναι, κατεπιπλήθη, τὸ δῆμον ἐσθλὸν. ὅτι καὶ
τεράσιν καὶ χιλιῶδες ἐν τῷ πόλει πούτω φησὶν ὁ
Προκόπιος ἀνθρώπων ἀπλήθειαν.

ITEM supradicti Alamundari & Azarethi incursionem in provincias Imperii Romani luculente admodum narrat: & quemadmodum Belisarius cogente ipsum exercitu, eos in regionem suam redeuntes, juxta ripam Euphratis aggressus sit, imminente die festo Paschæ: utque Romanorum copiz delectæ fuerint, cum Belisarii consiliis minime obtemperassent: denique quomodo Rufinus & Hermogenes pacem eam quæ in Persis terminabilis dicta est, cum Persis pepigerint. Posthæc subjungit de seditione plebis Constantinopolitanæ, cui popularium Nica seditionis vocabulum dedit. Nica enim hæc seditio cognominata est, eo quod populus in unum congregatus, internoscendi sui causa tesseram hanc sibi mutuo dedisset. Quæ in seditione Hyparius & Pompeius, cogente plebe, tyrannidem arripuerunt. Sed mox devicta plebe, uterque eorum Justiniani jussu à militibus capite truncati & in mare demersi sunt. Triginta porro hominum millia in hoc tumultu occubuisse Procopius scribit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

C A'P U T XIV.

Περί Ὀικείχου τῆ Βουλῆαν ἀρχιεπισ, ὁ ᾧ γλασσοτομήθεται Χειρῶν παρ' αὐτῷ.

*De Hunerico Vandalorum Rege, & de Chri-
stianis quibus linguam praeidi iussu.*

ΤΩ αὐτῷ τῷ βασιλεὺς γράφοντι, μέ-
γα τέβηται, καὶ μόνος ἐς αὐτὸν ἀφασ-
b μὴς ἄξι, ἃ λέγοντι ἔρχομαι. b' Οὐκ αἶσχος τῷ 45
βασιλεὺς ἐν Γαλιλαίᾳ ἀφαστῶν, τὰς
Ἀρεῶν θρησκείαν, ὁμοῦτα διέτιθετο ἀμφὶ τοὺς

In eo autem libro quo res Vandalicas exponit, res maximas refert, prorsusque dignas quæ sempiternæ hominum memoriæ commendentur. Eas igitur hoc loco commemorabo. Hunericus qui post Gisericum hæreditario jure regnum obtinuit, cum esset

VARIORUM ANNOTATIONES.

• Tò vice? Hanc seditionem Procopius fide prosecutur l. 1. bell. Pers. affirmatque in ea caesa fuisse CPoli triginta hominum milia. Nic. Alemannus in Notis ad Procopii Historiam arcamam, p. 61. exhibuit Fragmentum Theophrasti ex MSS. Var. codd. in quo veluti in tabula videre est Imperii circa id tempus statum, Justiniani mores, Circi & Theatri licentiam, & quam parva iur-

gri scintilla tantum incendium excitarit. Incipit ab his
verbis: *Regeus ē arripit teū nūc, tēpē tuūq, Rebelis*
qua dicit eū Vince, isā corrigit.

δ'Ομήρου] Hæmericus Genferico patri successit in regno Africæ, anno Chr. 477. De duobus ejus in Christianos Edictis jam egimus.

Διάνοια

380. V.

Hunericus
Orthodo-
xus perse-
quitur.

Arianus, Christianos in Africa degentes crudelissime vexavit: eos qui rectam fidei doctrinam sequebantur, per vim cogens ad Arian opinionem desistere. Si qui vero mandatis ejus minime obtemperassent, eos ille aut flammis, aut alio mortis genere interficiebat. Quibusdam vero linguas jussit abscindi. Hos ab se visos esse testatur Procopius, cum profugi venissent Constantinopolim; seque illos perinde loquentes audivisse ac si nihil passi essent. Et linguas quidem eis radiceis excisis fuisse: vocem tamen eos articulatam habuisse, ac distincte locutos esse, novo atque inusitato miraculo. Horum mentio fit etiam in Constitutione Justiniani. Ex quibus duos lapsos esse Procopius scribit. Nam quoniam cum mulieribus commixti fuerant, vocem penitus amiserunt, martyrii gratia ab illis protinus recedente.

CAPUT XV.

De Cabaone Mauro.

Cabaones
quo pacto
Vandalos
devicit.

Aliud præterea quidpiam refert admiratione dignum, quod à Servatore Deo perpetratum est in hominibus qui à religione quidem nostra erant alieni, pietatem ac religiose eo tempore se gesserunt. Ait igitur Cabaonem Maurorum circa Tripolim degentium regulum fuisse. Hic Cabaones; utar enim verbis ipsius Procopii, qui hæc sicut reliqua, eleganter exposuit; cum Vandalos adversus ipsum expeditionem suscepisse didicisset, ista gessit. Primum quidem iis qui sub ditione ipsius erant, præcepit ut ab injustitia & ab exquisitis dapibus, præcipue vero à mulierum consuetudine abstinerent. Deinde castra duo metatus, in his quidem ipse una cum viris omnibus refedit: in illis vero mulieres inclusit, capitis supplicium interminatus, si quis mulierum castra ingressus esset. Post hæc exploratoribus Carthaginem missis hæc mandavit: Ut cum Vandali in expeditione constituti oratorium aliquod ex iis quæ Christiani venerantur, violarent, ipsi quidem id quod fiebat inspicerent. Postquam autem Vandali eum locum reliquissent, ipsi in ea æde ex qua Vandali discesserant, contraria omnia facerent. Istud quoque adjecisse fertur, sibi quidem ignotum esse Deum qui à Christianis coleretur: verisimile tamen videri, cum, si potens sit, quemadmodum dicitur, violatores quidem numinis sui ulturum, cultores vero defensorum esse. Exploratores itaque cum Carthaginem venissent, illic quieverunt, Vandalorum apparatus contemplant. Ubi vero

ἐν Λιβύῃ Χριστιανούς, τοὺς τὰ ὀρθὰ προσβύοντας δόγματα βιαζόμενους ἐς τὴν Ἀρειανῶν μεταπί-
θεσθαι δόξαν καὶ τοὺς τε μὴ ὑπέκοντας, πυρί
τι καὶ μυρίαὺς θανάτων ἰδέσθαι ἐφάρμεν· οἷον
δὲ τὰς γλώσσας ἀφύλεπ. τοὺτους καὶ τῇ θείᾳ
5 ὠδραβαλὺν ὁ Προκόπιος ἔφη, τοῖς τὴν βασι-
λέως γινόμενος πόλιν αὐτοῖσι ἀφιδράχας, οἰτυ-
χεῖν τι αὐτοῖς ἴσα τοῖς μηδὲν πεποιμένοι Φίεργδο-
μήσιν. καὶ τὰς μὲν γλώσσας ἐξ αὐτοῦ τῷ πύθ-
μῳ ἀνακεκάρσεν· τὴν δὲ φωνὴν αὐτοῖς ἐσθέρου
10 εἶναι, καὶ εἶσθμα ἀφελόμεναι· θαῦμα καὶ ἐν
καὶ ὠδραβῆσιν· ὡς καὶ Ἰουῖνον ἀφελόμενος μημο-
νῆν. ἐξ ὧν καὶ δύο παρολιωθησάτων, ὥς αὐτοῖς
ἀναγράφει Προκόπιος. ἐπειδὴ γὰρ γυναιξὶν ὁμι-
λῶν ἐβελήθησαν, τὴν φωνὴν ἀφελόμεναι, τοῦ
15 μαρτυρίου τὸ χρεῖος αὐτῶν μηκέτι ὠδραμεισάσθαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Περὶ Καβαόνου τοῦ Μαυρουσίου.

Καὶ ἔφη δὲ ἡ ἀξίωμα ἀνάγει τοῦ Σωτῆ-
ρος· οἷον θαυματουργήσαντος ἐπὶ ἀνδρά-
20 σιν ἐκφύλους μὲν τὴν θρησκείαν, τοῖς δὲ κατ'
ἐκείνῳ χαίρειν δόχασαν. Καβαόνου φησὶ τῷ
ἀμφὶ Τρίπλιν Μαυρουσίαν ἠγεσθαι. οὗτος φησὶ
ὁ Καβαόνος, ἄξιον γὰρ τοῖς αὐτοῦ χρίσασθαι ῥή-
μασιν, ἀξιολόγους καὶ τοῖς τούτων διηγουμένους.
25 ἐπειδὴ ἐπὶ αὐτὸν ἐφραπίσθαι βασιλέως ἐπέστη-
το, ἐποίησε ταῦτα. πρῶτα μὲν τοῖς ὑπὸ αὐτοῦ ἐπι-
γεῖναι, ἀδικίας τι πάσης, καὶ βέβαιας εἰς τρυ-
φὴν ἀγούσας, καὶ πάντων μάλιστα, γυναικῶν ἐπι-
σείας ἀπέχεσθαι. χαρσκάματά τι δύο πηξάμενος,
30 οἱ θάτεροι μὲν αὐτοῖς σὺν πάσῃ ἐφρατοπιδύσαντο
τοῖς ἀνδράσιν. οἱ δὲ δὴ τῷ ἐτίμῳ, τὰς γυναικας
καθῆρξεν. θάλαττον δὲ ζυμῆν ἠπέλκον· ἵστασθαι
εἴ τις ἐπὶ τῷ γυναικῶν χαρσκάματι. καὶ δὲ,
πέμψας εἰς Καρχηδῶνα κατασκόπους, ἐπέταπ-
35 τάς· ἐπειδὴ οἱ βασιλεῖς ἐπὶ τῷ φραπίσθαι βασι-
ζομένους, εἰς πᾶσαν τὴν ἐξουσίαν οἱ Χριστιανοὶ σέθεν-
ται, αὐτοῖς μὲν ἐφορᾶν τὰ γινόμενα· ἐὰν δὲ οἱ βα-
σιλεῖς τὸ χρεῖος ἀμείψασθαι, πάντα ποιῶν τὰναντία
εἰς τὸ ἱερὸν, ἐξ ὧν δὲ ἐκείνῳ βασιλεύοντος οἶχετο.
40 ἐπεὶ αὐτὸν καὶ τῷ φραπίσθαι, ὥς ἀγνοῖ μὲν τὸν
οἶον· ὡς Χριστιανὸν σέθεν· αὐτοῖς δὲ αὐτὸν φησὶν, εἴ-
περ ἰσχυρὸς ὄντι, ὥς λέγεται. τίσασθαι μὲν τὴν ὑ-
βρίστον, ἀμύναι δὲ τοῖς θρασυτέουσιν. οἱ μὲν ὡς
κατασκοποῖ εἰς Καρχηδῶνα ἐλθόντες, ἐχόλαζον τὴν
45 ὠδραβῆν τῷ βασιλεῖ· θείον μὲν. ἐπειδὴ δὲ τὸ

VALESII ANNOTATIONES.

τῇ θείᾳ παραβολῇ] Scribendum est παραλαβῇ, ut jam alii ante nos observarunt. Porro de his Confessoribus Africanis, quibus Hunericus Rex Vandalorum linguam præcidi jussit, & qui postmodum loqui non destiterunt, præcisus licet linguis, loquitur Marcellianus Comes in Chronico. Theodorico & Venantio Cos. ubi etiam quosdam ex illis à se visos esse testatur. Idem scribit Victor Thunonenfis in Chronico. Consulatu tertio

Zenonis Augusti. Et Victor Vicensis in libro de persecutione Vandalorum: Justinianus denique Imperator in lege 1. de Officio Præfecti Prætorio Africæ. Quam Justiniani Constitutionem paulo post Evagrius noster in hoc capite. licet Justiniani nomen perperam scriptum sit pro Justiniano. Plura vide apud Baronium, anno Christi 434.
2 Ἀξίωμα ἀνάγει] Mallem scribere ἀναχρεῖται, ut loquitur Evagrius in cap. 15.

VARIORUM.

1 Ἐφάρμεν] Legendum ἐφάρμεν. 10. Lewis.

γράφει

γράφμα ἢ ἐπὶ Τρίπλιον ἵσταν, ὅρματα περιέ-
 λημένα ταπεινά, ἔπιπτο. οἱ δὲ Βανδίλοι, ὡς ἡμέ-
 ρα τῇ πρώτῃ ἠυλίσαντο ἐς τὴν Χρυσανῶν τὰς νῆας,
 τὸς τε ἵππους, τὰ τε ἄλλα ζῶα ἐπαγαγόντες
 ὕδατος τὴν ἑδμήαν ἀπελύποιτο, καὶ αὐτοὶ ἀκο-
 λασίᾳ τῇ σφιτέρᾳ ἐχρόσσαντο, τὸς τε ἱερεῖς οὓς
 αὐτὰ ἔαον, ἐρράπιζον τε καὶ ἑαίοντες καὶ τὴν ἰάτην
 πολλὰ ὑπερηγῶν σφίσιν ἐκίλευον. ἐπειδὴ δὲ τὰ χεῖρα
 ἐνδὲ ἀπὸ πλάγισσας, ἐποίησαν οἱ δὲ Καβαίων κατὰ
 σκοποὶ, ὅσα αὐτοῖς ἐπιτίτακτο. τὰ τε γὰρ ἱερεῖς
 καὶ θύρας αὐτίκα, πῆ τε κόπρον καὶ εἰς πᾶν ἄλλο οὐχ
 ἰσχύοντες ἐπὶ κῆρ, οὓς ὑπερβύλα ἀφελόμενοι, τὰ τε
 λύχρα ἔκακον ἅπαντα, καὶ τὸς ἱερεῖς αἰδοὶ τε πολλὰ
 πρὸς σφύρας, καὶ τῇ ἄλλῃ φιλοφροσύνῃ ἠσπάζοντο.
 ἀργυρίᾳ τε τοῖς πτωχοῖς δίδυς, οἱ δὲ ἀμφὶ τὰ ἱερεῖς
 πάντα ἐχέοντο, ὅτε δὲ τῇ τῇ Βανδίλων γραπῇ
 ἔπιπτο. καὶ ὅτε τῇ καὶ ἔδιν ὑμῖν πᾶσαι οἱ Βαν-
 δίλοι καὶ ταυτὰ ἡμάρταν, καὶ οἱ κατὰ σκοποὶ ἐθε-
 ράσαν. ἐπεὶ δὲ ἄλγος ἴστασθαι ἔμελλεν, προση-
 σάμενοι οἱ κατὰ σκοποὶ, ἀγγέλλουσιν τῷ Καβαίῳ, ὅσα
 Βανδίλοις τε καὶ σφίσιν ἐς τὰ Χρυσανῶν ἱερεῖς ἔρ-
 ραν, καὶ ὡς ἱερεῖς πῶς οἱ πολέμοι εἴεν. ὁ δὲ ἀκούσας,
 ἐς τὴν ἑμβολίαν κατέβη. εἰ μὲν οὖν πολλοὶ, ὡς
 Φοῖ, Βανδίλων διεφθάρσαν. οἱ δὲ οἱ ὑπὸ τοῖς
 πολεμίοις ἐγένοντο, ὅλγος τε κομιδὴ ἐκ τῆς στρατῶ
 τῇ τῇ ἐπὶ οἴκου ἀπεκομίσθησαν. ταῦτα μὲν Τρα-
 σαμουνδῶ πατρὶς ὑπὸ Μαυρουσίῳ ξυνέπεισιν ἐπι-
 λήναι δὲ χρεῖον ἔσθαι, ἐπὶ τῇ καὶ εἰκοσὶν ἔτη Βαν-
 δίλων ἀρξας.

exercitus eorum Tripolim versus proficisci
 coepit, ipsi vili veste induti eos subsecuti
 sunt. At Vandali, primo statim die cum in
 Christianorum ædibus sacris stabulari essent
 una cum equis ac reliquis animalibus,
 nullum contumeliæ genus prætermiserunt:
 sed tum ipsi soluta intemperantia utebantur,
 tum sacerdotes Christianorum quoscumque
 comprehenderant, alapis cadebant, & dorsa
 eorum verberibus tundentes, ministrare sibi
 eos cogebant. Exploratores autem Cabanonis,
 simul atque Vandali ex iis locis abscesse-
 rant, id agebant quod ipsis imperatum fue-
 rat. Nam & ædes sacras protinus purgabant,
 & stercore ac siquid aliud minus religiose
 ingestum fuerat, studiose auferentes, lucer-
 nas omnes accendebant, & sacerdotes summa
 cum reverentia salutantes, omni obsequio at-
 que humanitate prosequerantur. Pauperibus
 denique circa ædes illas sedentibus pecunias
 dabant. Hunc in modum exercitum Van-
 dalorum sequebantur. Et Vandali quidem,
 ex eo tempore per universum deinceps iter
 similia scelera admiserunt: exploratores ve-
 ro remedium adhibere conati sunt. Ubi ve-
 ro Vandali propius ad Mauros accesserunt,
 exploratores antevertentes nunciarunt Caba-
 oni, quæcumque tum à Vandalis, tum ab
 ipsis, in ædibus sacris Christianorum gesta
 essent, hostesque jam appropinquare. His
 auditis Cabaones aciem instruit. Plurimi ex
 Vandalis in eo prælio cæsi interierunt. Mul-
 ti etiam à Mauris capti sunt. Paucique om-
 nino ex illo exercitu domum rediere. Hanc
 Thrasamundus: Thrasamundus: Thrasamundus:
 nec multo post è vivis excessit, cum septem
 ac viginti annos apud Vandalos regnasset.

S. C. V.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

30

CAPUT XVI.

Περὶ τῆς Βελισαρίου καὶ Βανδίλων ἐκστρατείας, καὶ
 τῆς τούτων ἐξολοθρεύσεως.

De Belisarii expeditione adversus Vandalos,
 eorumque interfectione.

Ο αὐτὸς ἀναγράφει, ὡς Ἰουστινιανὸς Φαίδῳ τὴν κα-
 κῶς αὐτοῖς παρόντων Χρυσανῶν, στρατῶν.
 ἐπὶ Βελισαρίου πρὸς τὸν Ἰωάννην ὑπάρχοντα τὴν αὐτῆς κα-
 1 ἐστῶτος, τὴν πρὸς τὸν ἀντιπάλιν τὸν ὅτιον τε αὐτῶ
 Φαίδῳ ἀναγράφει μὴ πρὸς τὸν ἑσθλὸν ἀποκρίσας.

REFERT idem Procopius, Justinianum
 Christianorum causa qui gravissimis ma-
 lis illic afficiebantur, expeditionem in Afri-
 cam suscepisse: sed suggestione Joannis Præ-
 fecti Prætorio, ab instituto esse revocatum.
 Postea tamen in somnis admonitum esse ne

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ὅτιον π. αὐτῶ Φαίδῳ De hac visione Justiniano in som-
 nis oblata Victor Thurotensis ita scribit. Justiniano Aug.
 IV. Cos. Justinianus Imp. visitatione Lacti Episcopi ab Hu-
 berio Vandalorum Rege biatyrus facti, exenitum ut Afri-
 cam Belisario Magistro militum Duce, contra Vandalos mitteret.
 Hujus Lacti Episcopi meminit Victor Vitenlis in
 lib. 1. de persecutione Vandalorum. De hac porro expedi-
 tione Justiniani in Africam contra Vandalos, loquitur
 etiam Marcellinus Comes in Chronico. eamque refert
 Consulatu quarto ejusdem Justiniani, id est anno Christi
 534. Idem scribit Marius Aventicensis in Chronico. Ba-
 ronius tamen in Annalibus Marcellinum reprehendit, eam-
 que expeditionem à Justiniano susceptam esse contendit
 tertio ipsius Consulatu, anno Christi 533. Baronii senten-
 tiam confirmat Justiniani Constitutio de confirmatione
 Digestorum, quæ Pandectarum operi præfixa est. Sed pace
 Baronii dictum sit, Marcellini ac Victoris sententiam
 veriorē puto. In Justiniani autem Const. ejus auctoritate
 nititur Baronius, mendum interpreti non dubito, &

tertium Consulatum Imperatoris Justiniani à Librariis
 scriptum esse pro quarto. Idque Justinianus ipse in su-
 prædicta Constitutione tam manifeste indicat, ut mirer à
 Baronio id animadvertum non fuisse. Sic enim loquitur
 Justinianus: Leges autem nostras, quas in his codicibus, id
 est, Justinianum & Digestorum, præfiximus, sumus obinere ro-
 bur ex tertio felicissimo Consulatu præfixis duodecima In-
 dictione, tertio Kalendas Januariæ, in omni annis vali-
 ditas. Duodecima enim Indictione Justinianus quartum
 geitit Consulatum, ut testatur Marcellinus Comes. Ve-
 rum objiciet aliquis duodecimam Indictionem coepit
 esse ex Kalendis Septembris, tertio Justiniani Consulatu.
 Ad aliud igitur argumentum confugiendum est, ut pro-
 bemus id quod supra dixi: quarto scilicet Consulatu Ju-
 stiniani, Vandalicam expeditionem coepit esse, eamque
 Constitutionem qua nititur Baronii sententia, scriptam esse
 Consulatu quarto Justiniani. Istud vero ita probari potest.
 In sine prædictæ Constitutionis, tam Græcæ quam Latini-
 cæ, Justinianus mentionem facit Præfecti Prætorio Afri-

VARIORUM.

2 Τρασαμουνδῶ Thrasamundus Vandalorum rex, qui
 mense Septembri anni 496 regnum iniecit, & testibus
 Procopio, Isidoro, & Victore Tununenſi, annos viginti

septem in Africa imperavit, anno 523 mortuus est, sub
 consulatu nempe Maximi, ut idem Tununenſis testatur.
 Pagi ad ann. 523. n. 2.

Χρυσανῶν

SAC. ab incœpto desisteret. Regnum enim Van-
 V. dalorum ab illo eversum iri, si Christianis
 opem ferret. Hoc somnio confirmatus, anno
 Imperii sui septimo, circa æstivum solstiti-
 um, Belisarium ad bellum Carthaginense
Belisarius. mittit, cum navis prætoria ad littus quod
 est ante palatium, appulisset: & Epiphanius
 urbis regis antistes solemnes preces feli-
 cisset, quosdam etiam ex militibus paulo
 ante baptizasset, atque in navem prætoriam
 imposuisset. Narrat præterea idem Scri-
 ptor de Cypriano Martyre nonnulla, quæ
 huic historiæ inseri merentur. Sic autem
 ait ad verbum. Cyprianum virum sanctis-
 simum Carthaginenses universi præcipuo ho-
 nore venerantur; constructaque in ejus ho-
 norem magnificentissima Ecclesia extra ur-
 bem ad littus maris, tum in reliquis cum
 religiose colunt, tum festum diem quotannis
 agunt, quem Cypriana appellant. Atque
 hinc navis tempestatem quandam, cujus
 antea mentionem feci, eodem nomine quo
 diem festum vocare soliti sunt, propterea
 quod ea tempestas eo potissimum tempore
 ingruere consuevit, quo Afri festum illum
 diem perpetuo celebrare solent. Hanc Ec-
 clesiam Vandali regnante Hunerico per
 vim Christianis ademerant, sacerdotibus ma-
 gna cum ignominia inde expulsis: Ac dein-
 ceptus tanquam quæ in jus ac dominium A-
 rianorum venisset, eam instaurarunt. Quod
 cum Afri graviter ac moleste ferrent, aiunt
 Cyprianum sæpius in somnis visum, qui-
 busdam eorum dixisse: non debere Christi-
 anos de ipso sollicitos esse: Se enim ali-
 quanto post injuriæ suæ ultorem futurum.
 Quæ quidem prædictio Belisarii temporibus
 completa est, tunc cum Carthago duce
 Belisario in potestatem Romanorum re-
 ducta fuit, post quintum ac nonagesimum
 annum ex quo capta fuerat: & cum Van-
 dali penitus debellati sunt, & Arianorum
 hæresis ex Africa prorsus fugata; Christi-
 ani denique juxta Cypriani Martyris præ-
 dictionem Ecclesias suas recuperarunt.

Χειρινοῖς γὰρ ἀμύνει τὰ Βανδύλων ἀφαιρῶν
 πρῶτα. ἐπὶ τῷ φρονήματι τοῦ, ἑδωκεν τῷ
 βασιλεῖ ἀνὴρ ἕως τέλλει Βελισάριον ἐς τὴν Καρ-
 θάγην πόλεμον ἀμφὶ τὰς Σηπτάς τρεπας τὴν
 5 τηγίδος ἱεὺς προχέουσι ἐς τὴν ἀκτὴν ἢ πρὸς τὴν βαπ-
 λείαν ἐπὶ τὴν ἑπιφανίαν ὅς τὴν πόλιν ἐπισκόπων διέτα-
 μέν τε τὰ εἰκότα, πρὸς τὴν στρατιάν αὐτῶν
 βαπτίζοντες, καὶ ἐς τὴν στρατηγίαν αὐτῶν ἐπιστάσαντες.
 αἰνέει δὲ αὐτῶν καὶ τὰς Κυπριανὸν τὸ μάρτυρα
 10 ἱερῆας ἄξιον, καὶ Θεοῦ πατρὸς λίξον ὡς. Κυπριανὸν
 ἄνθρωπον ἀνδρα μάλιστα πάντες Καρχηδόνι σέβον-
 τιν. καὶ αὐτῶν πᾶν λόγον πολλῶν ἄξιον. πρὸς τῆς
 πόλεως ἰδυστάμενοι ὡς τὴν τὴν θαλάσσης ἡμεῖς,
 τὰ τι ἄλλα ἐξουσιῶν, καὶ ἄνθρωπον ἐκείνου ἐρτοῖν,
 15 ἢ δὴ Κυπριανὸν καλοῦσι, καὶ ἀπὸ αὐτοῦ τὸν χειμῶνα
 οἱ αὐτοῦ ἔπαινον ἔχοντες ἐμνήσκον, ἐμνήσκον τῇ
 πατηγῇ ὡς παραχρῆμα εἰσέβασι, ἐπεὶ ἐς τὴν κα-
 ρὴν ἐπισκήψαν Φιλί, ἐφ' ἧς ταύτην οἱ Λίβυες ἄγαν
 ἐς αὐτὴν ἐρτοῖν νομίζουσιν. τῷτοι οἱ Βανδύλοι τὴν κα-
 20 ὄνω ἔχον βασιλεύοντες, τῆς Χειρινοῦς βασιλείᾳ
 ἀφείλοντο, εἰσέβασι οὖν πολλῇ ἀτιμία τῆς ἱερῆας
 ἐξελάσαντες, καὶ τὸ λαπὼν αὐτῶν προσέκοντα Ἀρμα-
 νίῃς ἐπὶ τῇ. ἀρχάλλουσι ἡ δὲ ταῦτα καὶ ἀφαι-
 25 ρῶν τοῖς Λίβυσι, πολλὰς Φασὶ τὴν Κυπριανὸν
 ἰδοὶ ἵνα ἐπισκήψαντα Φᾶσι ἀμφοῖν αὐτῶν μεμνημένων
 Χειρινοῦς ἡμεῖς χρῆται· αὐτὸν γὰρ οἱ προΐοντες τῇ
 χρόνῳ πρῶτον ἴσασιν· καὶ κατατίθηται τὴν πρῆξιν
 ἐς τῆς Βελισαρίου χρόνῳ, Καρχηδόνι ἐπὶ Βελι-
 30 σαρίῳ στρατηγῷ Ῥωμαίων κατὰ τὴν γενεάν, ἡ δὲ
 πέμπτον καὶ ὀσσηκοστὸν ἔτος τῆς ἀφαιρήσεως, Βαν-
 δύλων τε παντάπασιν ἐκπολεμηθέντων, καὶ τῶν Ἀρμα-
 νῶν δόξης τέλειον ἐκ τῶν Λιβίων γῆς ἀπὸ λαλαμένης,
 Χειρινοῦ τε τῆς οἰκίας ἡμεῖς ἀπὸ λαλαμένης καὶ τῆς
 Κυπριανῶν τῆς μάρτυρος πρῶτον.

VALESII ANNOTATIONES.

cx. Aequi Præfectus Prætorio Africae primum creatus
 est à Justiniano, Consulatu ipsius quarto, paulo ante Ka-
 lendas Septembres Indictionis tertie decimæ, ut docet, Lex
 prima codicis de Præfecto Prætorio Africae. Sic enim lo-
 quitur Justinianus: *Hæc igitur magnitudo sua cognoscens,*
ex Kalendis Septembribus futura decima tertia Indictionis
efficiat manifestum præcurret. *

1 Ἐδωκεν τῷ βασιλεῖ ἀνὴρ ἕως τέλλει] Procopii verba ex
 libro primo Vandalicorum pag 107. hæc sunt: ἔδωκεν
 αὐτῷ ἵνα αὐτοκατέστη ὅσον ἔχει ἰσχυρίων. &c. Quæ
 verba annum septimum jam æstivum significant. Quod
 si expeditionem Vandalicam Consulatu tertio Justiniani
 susceptam esse dixerimus, ut Justiniani verba suadere om-
 nino videntur, cum circa æstivum solstitium Romana
 classis ad portum Byzantinum appulerit, ac paulo post
 inde solverit, ut scribit Procopius, id est circa finem Ju-

nii mensis: Justinianus annum tunc agebat Imperii sui
 septimum ac mensem tertium. Primum enim dies Im-
 perii Justiniani ducitur à Kalendis Aprilis. Si vero ex-
 peditionem Vandalicam consensimus in quartum Justinia-
 ni Consulatum, erit hic annus Imperii ejus octavus;
 non autem septimus, ut Procopius scribit: quare verior
 est Baronii sententia, quæ & Justiniani Principis autho-
 ritate, & Procopii testimonio confirmatur.

2 Μετὰ πέμπτον καὶ ὀσσηκοστὸν ἔτος] Consensit Justinianus
 Imp. in lege 1. cod. de Officio Præfecti Prætorio Afri-
 cæ, ita loquens: *Ut Africa per nos tam brevi tempore re-*
ciperet libertatem, ante nonaginta quinque annos à Vanda-
lis captivata. Marcellinus autem Comes in Chronico
 scribit Carthaginem à Romanis captam esse nonagesimo
 sexto excidionis suæ anno. Victor autem Thunonenfis
 nonagesimo septimo Vandalorum ingressionis anno Afri-
 cam à Romanis Duce Belisario captam esse dicit.

VARIORUM.

* Huic argumento ita respondet Pagius ad annum 534
 d. 5. Legem illam de officio Præfecti Prætorio emissam

fuisse anno præcedenti, scilicet anno 533. idque ante Con-
 stitutionem de confirmatione Digestorum, W. Lowth.

Περὶ τῆ ἀπὸ Ἀφρικῆς ἐλθόντων λαφύρων.

De spoliis quæ relata sunt ex Africa.

ΤΩ αὐτῷ καὶ τὰδε γέγραπται ἐπειδὴ Φησιν, ὁ Βελισάριος τοὺς Βανδύλους κατεπολεμήσας ἐς Βυζάντιον ἦεν, τὰ τε λάφυρα, τὰ τε ποδὶ πόλεμῳ ἀνδράποδα πῶς ἀγόμενος, αὐτοὶ τὸ 5
 α Γελίμερα τῷ Βανδύλῳ ἡγούμενῳ, θεία μὲν δόβητος αὐτῷ χεὶρ ἡ ἱπποδρομὴ ἡ γὰρ, πάντα θαύματος ἄξια. ἐν οἷς κηρυχθῆναι πᾶσι πόλιν πὶ χρῆμα κατεστήκει, ἅτι Γελίμερα τὸ ἐν Ῥώμῃ σπουδαίως 10
 παλάτῃ αὐτῷ ἐμπροσθεν μοι διδόνται, ἡνίκα Εὐδοξία ἡ Οὐαλινπιανῶν γαμετὴ τῇ ἐσπέρῳ ἀρξάντες Ῥωμαῖον, ὑπὸ Μαξιμῷ τῷ τῇ ἀνδρὶ δόξα βαλῶσα, ἐν τῇ σφροσύνῃ ὑπερθεύουσα, τὸ Γελίμερον μελεπόμενα, πῶς δὲ τὸν πόλεμον ὑποχρῶν 15
 ὡς τὸ ἐν Ῥώμῃ ἐμπέσας, τῇ Εὐδοξίᾳ ἅμα τῇ θυγατρὶ χεὶρ τὰ Βανδύλοι ἡγῶν ἦεν. τότε σπουδαίως οὖν τοῖς ἄλλοις κηρυχθῆναι, ὅσα ὁ Οὐαλπιανῶν παῖς Τίτος τὸ Ἱεροσόλυμα ἀνδραποδίσας, ἐς Ῥώμην ἡγάγει, ἀναθήματα Σολόμοιοι τυχεύοντα 20
 τοῖς Θεοῖς ἐξοσημένους. αὐτῷ Ἰουλιανὸς πρὸς τῆς Χειρὸς τῷ Θεῷ ἡμῶν αὐτοῖς ἐς Ἱεροσόλυμα πέποιμ-
 b φει, τὸ θῆον ὡς πρίτοι γαράρην, ὡς αὐτῷ ἐπρίτοι ἀνέστησαν. τότε Φησὶ τὸ Γελίμερα ὁ Προκόπιος, ἐπὶ γῆς ἐρριμμένην ἀνὰ τὴν ἱπποδρομὴν ἀντι- 25
 κρὺ τὸ βασιλεὺς καθεδρᾶς, ἔβη καὶ τὰ δρόμους θεία μὲν ὁ Ἰουλιανὸς, ἐπὶ τῇ τῷ θῆον λόγον τῇ σφετέρᾳ γλώσσῃ, ματαιότης ματαιότητος, τὰ πάντα ματαιότης.

Idem Procopius ista scribit; debellatis Vandalis, cum Belisarius Constantino-
 polim venisset, prædam & captivos ipsum-
 que ad eo Gelimerem Vandalorum regem
 secum ducens, triumpho ipsi concessio, cun-
 cta quæ erant admiratione digna per Cir-
 cum duci iussit. In quibus thesauri erant
 innumerabiles: quippe cum Gisericus olim
 Romæ palatium diripisset, sicut superius
 à nobis relatum est: tunc cum Eudoxia
 uxor Valentiniiani Imperatoris Romanorum
 Occidentalium, ægre ferens quod Maxi-
 mus maritum ejus necasset, & vim ipsi in-
 tulisset, Gisericum evocavit, se urbem Ro-
 mam ei prodituram esse spondens. Quo
 tempore Gisericus, incensa urbe, Eudoxi-
 am unâ cum filiabus in Vandalorum re-
 gionem abduxit. Tunc direpta sunt simul
 cum aliis thesauris, quæcumque olim Ti-
 tus Vespasiani filius, subactis Hierosolymis,
 Romam deportaverat, donaria scilicet Sa-
 lomonis, quæ ille Deo consecraverat. Ea
 Justinianus in honorem Christi Dei nostri
 iterum misit Hierosolyma, Deo cui prius
 consecrata fuerant, honorem debitum exhi-
 bens. Scribit etiam idem Procopius, Ge-
 limerem tunc humi prostratum in Circo,
 è regione solii regalis in quo Justinianus
 sedens cuncta quæ gerebantur spectabat,
 divinum illud oraculum patrio sermone
 pronuntiasse: Vanitas vanitatum, & omnia
 vanitas.

Spolia à T.
Vespasiano
direpta.Gisericus
dictum.Περὶ τῶν ἀπὸ προσώπου Ἰησοῦ υἱοῦ Ναυῆ δραπε-
γόντων Φοινίκων.De Phœnicibus qui fugati sunt à Jesu filio
Nave.

Φησὶ ὅτι ἐπειδὴ ἦσαν μὲν ἱστορήσιν ἄλλοι αὐτῷ, ἀξιάγραφον ὅτι καὶ πάντες θαύματος ὑπερβολὴν ἐκβαῖον. ἱστορεῖ δ' οὖν ὡς τὸ Λιβύον ἔθνος οἱ Μαυ- 35
 ρῶντες ἐκ τῆ Παλαιστίνης ἀναστάντες γῆς, τὸ Λιβύον κατέλαβον. ὅσα δὲ τὰς ἐς ἀναγράφει τὰ θῆα λόγια Γερμασίους, καὶ Ἰουδαίους, καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη ὅσα αὐτῷ Ἰησοῦ υἱοῦ Ναυῆ κατεπολεμήθη. τακμη-
 ροῖ δὲ τὸ λόγον ἀληθῆς παρὰ τὰς τυχεύει, ἐκ πρὸς 40
 ὑπεγράμματος, ὅτι καὶ ἀναστάντες Φησὶ τοῖς Φοινίκων γράμμασι συγγραμμένον. ὅσα δὲ τῷτο ἀλφειὸς κρήνης, ἔθα ἑπὶ λαὸν δύο ἐκ λίθων λευκῶν πεποίητο, ἐν αἷς ἐλεχόλαπται τὰδε. ἡμῶν ἐσμέν οἱ Φυγόντες ἀπὸ
 προσώπου Ἰησοῦ υἱοῦ Ναυῆ. ὅσα μὲν οὖν 45
 ἔλκει ταῦτα, αὐτῷ Ῥωμαῖοις κατεκλῆσθαι Λιβύας γε-
 νομένης, Φόρως τε τὴν ἐπιπίως ἐσαγέσθαι ὥστε καὶ
 αὐτοὶ πρὸς. λέγει ὅτι ἐν Λιβύῃ πεποίητο καὶ ὁ δὲ

A L I U D præterea quiddam refert idem Procopius, quod à nemine quidem ante-
 commemoratum est; admiratione tamen
 dignum est in primis, & omnem prope fidem
 transcendit. Ait igitur Mauros, gentem A-
 fricæ, ex Palestina profectos in Africa con-
 fedisse. Eos autem esse, quorum in sacris li-
 bris sit mentio, Gergesæos & Jebusæos, alias-
 que gentes quas devicit Jesus filius Nave.
 Atque id verum esse conjicit, ex inscriptio-
 ne quadam Phœnicum literis exarata, quam à
 se quoque lectam esse testatur. Porro inscrip-
 tionem illam extare juxta fontem, ubi duæ
 columnæ ex marmore albo erectæ sunt, qui-
 bus hæc incisa sunt verba. Nos sumus, qui
 fugimus à facie Jesu filii Nave. Et
 hæc quidem ejusmodi exitum habuerunt,
 Africa iterum sub Romanorum ditionem
 redacta, & annuum tributum, sicut prius
 consueverat, inferente. Cæterum in A-
 frica centum & quinquaginta civitates Ju-

Μαυρι κα-
τε-
λα.

VARIORUM ANNOTATIONES.

a Γελίμερα] Trasamundo successit Hidericus anno 523,
 die 14. mensis Maji: qui postquam annos septem &
 menses tres regnaverat, à Gelimere Gizerichi Vandalor-
 um regis prorege è regno dejectus est mense circiter

Augusto anni 530. Ant. Pagi ad eum annum. n. 2.

b Ὡστε καὶ αὐτοὶ ἐπὶ αὐτῷ] Videtur legendum ὥστε
 καὶ αὐτοὶ ἐπὶ αὐτῷ— W. Louth.

Tom. III.

Ecc

Ἰουλιανὸς

a Δεκεμβρίῳ μηνί, ἡ ἡμέρα τοῦ ἵστος Ἰουστινιανὸς βασι-
λέως τὴν αὐτοκρατορὰν διέποιτος δεχάην. ὁ αὐτὸς
ἀναγράφει. Προκόπιος, ὡς τῶν Γότθων ἡ Ῥώμη
πολιορκουμένη, Βελισάριος ὑποφύας ποροδότης
b ἐς τὴν Σιλοήριον τὴν πόλιν δεχερίᾳ ἐρχομένη, τῶ-
ν μὲν ἐς Ἑλλάδα μετακίζῃ, δεχερίᾳ δὲ Βυγίλιον
καλεσθέντι.

Decembrem vocant, cum Justinianus annum
Imperii sui undecimum ageret. Scribit
etiam idem Procopius, Belisarium, cum
Roma à Gothis obsideretur, Silverium e-
jusdem urbis Pontificem, quem de proditi-
one suspectum habebat, in Achaiam de-
portasse, & Vigilium in ejus locum subro-
gasse.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ΄.

CAPUT XX.

Ὡς οἱ λεγόμενοι Ἑρῦλοι, ἐν τοῖς χρόνις Ἰουστινιανῷ
ἐχειρίσταν.

10 Quomodo Justiniani temporibus, Eruli Chris-
tianam fidem amplexi sint.

1 Ὑπὸ τοῖς αὐτοῖς χρόνις, ὡς ὁ αὐτὸς Προκόπιος
ἀναγράφει, ἡ Ἑρῦλοι ποταμὸν Ἰστροῦ ἡδὲ
Δαβλάτης ἐπὶ τῇ Ῥωμαίων δεχῇ Ἀναστάσιος δι-
ακρίτης, Φιλοφρονήτης ὑπὸ Ἰουστινιανῷ χρήμασι
μεγάλους αὐτὸς δωρησάμενος, πασὺν δὲ Χριστιανῶν
μαγνήσει, ἃ τὴν διαίτην ἐπὶ τὸ ἡμέτερον μεί-
ζαν.

Suà idem tempus, ut scribit Procopius,
Eruli qui jampridem Imperatoris A-
nastasio temporibus Danubium trajecerant,
benigne excepti à Justiniano, & maximis
opibus ab eodem locupletati, universi si-
mul Christianam fidem amplexi sunt, &
pristina vivendi ratione deposita, mansuetio-
rem cultum induerunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄.

CAPUT XXI.

Ὡς πάλιν ὑπὸ Γότθοις μαχηθῆναι ἡ Ῥώμη, αὐτῇ
ὁ Βελισάριος ἀνέστη.

20 Quomodo Belisarius urbem Romam, quam
Gothi iterum ceperant, recuperavit.

c Εἰς τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐπαράζοντα Βελισάριον
γράφει, ὅπως τι τὸν Οὐίτην ἀίχμα μὲν
τῇ ἐκ Ῥώμης λαφύρῃ Τάπλᾳ τῇ τῆς Ῥωμαίων
δεχῇ τὴν παρὰ τὴν, καὶ ὅπως αὐτῇ ὑπὸ
Γότθοι ἡ Ῥώμη γένηται, ἃ ὡς Βελισάριος δις τὴν
Ἰταλίαν κατεληφώς, αὐτῇ τὴν Ῥώμην ἀνέστη-
σεν, ὅπως τι τῷ Μηδικῷ πολέμῳ συνέχοντος, αὐτῇ
ἐς Βυζάντιον ὁ Βελισάριος μετὰ πεμπλῶς ὑπὸ βα-
σιλέως γένηται.

NARRAT deinde idem Procopius redi-
tum Belisarii Constantinopolim, &
quemadmodum Vitigem simul cum manu-
bus quas in urbe Roma ceperat, secum ad-
duxerit: utque Totila Romanum Imperi-
um sibi vindicaverit, & urbs Roma sub Go-
thorum ditionem denuo reciderit. Quomo-
do etiam Belisarius, cum iterum in Italiam
venisset, Romam recuperaverit: Cumque
bellum adversus Persas conflatum fuisset, ab
Imperatore revocatus sit Constantinopolim.

VALESII ANNOTATIONES.

1 [Ἑρῦλοι] De horum conversione ad fidem Christi loquitur Procopius in lib. 1. Gothicorum, & Theopha-
nes in Chronico, pag. 149. Hi cum juxta Mæotim pa-
ludem in locis stagnantibus degerent, primum Eluri no-
minati sunt: Quia enim Græce paludes dicuntur: Jordanes
in libro de rebus Geis, de Herulis ita scribit: Nam
predicta gens, Abilatis Historico referente, juxta Mæotides
paludes habitant in locis stagnantibus, quas Græci Ele vo-

cant, Eluri nominati sunt. Idem scribit Author Etymo-
logici, in voce Ἑρῦλοι. ἀπὸ τῶν οὐρανῶν ἔλθον Ἑρῦλοι ἀπὸ τῶν
ἀπὸ τῶν οὐρανῶν οὐρανῶν. Hos Herulos Helmo-
dus in Chronico Slavorum cap. 2. Gentem Slavicam esse
dicit, qui inter Albiam & Odoram habitabant, longoque
sinu ad Austrum portendebantur, quos etiam alio nomi-
ne Hevelidos dici scribit.

VARIORUM.

a [Ἰουστινιανὸς ἵστος] Pagius ad ann. 539. n. 4.
pro anno undecimo, decimum scribendum esse contendit. Cum
enim Roma ab Odoacre capta esset anno 476. annus in-
de sexagesimus in annum 536 incidet, qui est decimus
Justiniani. Verum Procopius cum recepta Evagrii lecti-
one consentit, lib. 1. de Bello Goth. cap. 14. W. Lovell.

b [Σιλοήριον] Silverius, Hormisdæ Papæ filius, Ecclesiæ
Romane subdiaconus, ac tandem anno 536. die VI. Ju-
nii Theodati regis potentia pontifex factus. Esequente anno
eodem, Theodori Aug. jussu, & scelerata Vigiliū ambitio-
ne, à Belisario duce, hæc perducionis crimine ei inten-
tato, sede sua deturbatur, & Pataram Lyciæ urbem re-
legatur. Demum à Justiniano Imp. in Italiam remissus,

ut causa ejus in Synodo rite judicaretur, nimia Belisarii
facilitate, Vigiliū custodi traditus est: qui cum in Pal-
mariam insulam deportatum fame & inedia diu macera-
vit, ac tandem anno 540. die 20. Junii immixta duobus
ficariis à medio sustulit. Gml. Cave in Silvano.

c [Ἀπὸ τῶν Γότθων ἡ Ῥώμη] Procopius lib. III. cap. 20.
de Bello Goth. refert, Totilam Isaurorum prodicione Ro-
mam cepisse, quam dum exscindere cogitat, literis Belis-
arii ab eo consilio revocatur. Cumque Romam peni-
tus vacuam Totilas reliquisset, eandem recepit, munit,
ac eum fortissime repulit Belisarius. Hæc anno Chr. 546
consignat Ant. Pagi.

*Quomodo iisdem temporibus Abasgi quoque
Christianam fidem amplexi sunt.*

Ὡς καὶ Ἀβασγοὶ τῶν καὶ αὐτὰ ἔχρη-
σάμενοι.

REFERT præterea idem Scriptor, Abas-
gos per idem tempus ad mansuetio-
rem cultum translatos, Christianam religio-
nem suscepisse: & Eunuchum quemdam
Euphratas, Palatii, Euphratam nomine, qui natione
Abasgus erat, ab Imperatore Justiniano ad
eos missum esse, qui interdiceret, ne cui-
quam deinceps in ea gente virgula ferro
abscinderentur, neve vis inferretur naturæ.
Ex his enim ut plurimum eligebantur mi-
nistri Imperialis cubiculi, quos vulgo Eu-
nuchos vocant. Tunc etiam Justinianus,
cum Ecclesiam in honorem Diapare apud
Abasgos edificasset, sacerdotes illis con-
stituit. Atque exinde Abasgi Christianæ
legis doctrinam accuratissime didicerunt.

Ο Αὐτοὶ ἱεροὶ, ὁ Ἀβασγὸς ἐπὶ τὸ ἡμερώτερον α
μιστραῖας ὑπὸ τοῖς αὐτοῖς χρόνις τὰ Χρι-
στiani ἐλάσσει δόγματι, βασιλεία τε Ἰουλιανῶν, ἣ
πὺλ ἐκ τῆς αὐτῆς Εὐφράτης, Ἀβασγοὶ δὲ τὸ γένος,
Εὐφράτης ἵσταται, πέμψαντες αὐτοῖς ἀπαρχὰς
καὶ, μηδὲν τὸ λαπὶν ἐν πύργῳ τῷ ἱερῷ τῆς
ἀρχιεπισκοπῆς ἀποφιλῶντος (ἰδὲν, βασιλείας τῆς
Φύσεως, ἐξ αὐτῶν γὰρ τὰ πολλὰ οἱ τοῖς βασιλεῦσι
ἐκπληροῦνται κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, αὐτοῖς Εὐφράτης
ἡ συνήθεια καλῶν. ὅτι καὶ Ἰουλιανὸς ἱερὸν τῆς Διο-
τόκου ἐν Ἀβασγοῖς οἰκοδομησάμενος, ἱερέας αὐτοῖς
ἔχειν ἐπέταξε. ὅθεν ἐς τὸ ἀκριβέστερον τὰ Χριστιανῶν
ἐξέμαρσε δόγματι.

*Quomodo etiam Barbari qui Tanaim accolunt,
Christianam religionem amplexi sunt. Item
de terra motibus qui in Græcia & Achaia
contigerunt.*

Ὡς καὶ οἱ τῶν Τάταιν οἰκωῦντες, τῶν καὶ αὐτὰ ἔχρη-
σάμενοι καὶ τῶν σεισμῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἀχαΐᾳ
γινόντων.

REFERTUR etiam ab eodem Scriptore,
accolas Tanais: Tanaim autem vo-
cant indigenæ effluxum Μæotidis paludis
in Euxinum mare: postulasse à Justiniano
ut Episcopum ad ipsos mitteret. Justinia-
num vero, petitionem eorum ad exitum
perduxisse, & sacerdotem libentissime ad eos
duxisse. Idem Procopius eleganter admo-
dum narrat, quomodo Gothi principatu
eiusdem Justiniani, ex palude Μæotide in
fines Romanorum irruerint, & quemadmo-
dum Græcia gravissimis terræ motibus con-
cussa fuerit; Bæotia item & Achaia, &
loca quæ sunt circa sinum Crissæum quas-
sata: innumera denique oppida atque urbes
solo æquatæ sint. Terræ quoque hiatus plu-
rimis in locis exstiterisse scribit: & alicubi
quidem terram rursus in unum coivisse: *alibi*
vero hiatus illos permanfisse.

ΙΣΤΟΡΙΕΤΑΙ τῶν αὐτῶν ἀνδρῶν, ὡς οἱ τῶν Τάταιν οἰ-
κωῦντες, Τανάιν δὲ καλοῦσιν οἱ ὀπίσθιοι ἢ ἐκ
τῆς λίμνης τῆς Μαϊώπιδος ἐκβολῆς ἄχρισ ἐς τὴν Εὐ-
ξείην Πόντον, Ἰουλιανὸν δυσωπεύον, ἐπίσκοπον
ἐπέστειλαν ἐκπέμψαντες, ὅπως ἐλθὼν τε τῆς Διο-
τοκου ἀπεργάσασθαι, καὶ ἱερέας αὐτοῖς ἑλθεῖν πέμψαν-
τας ἀναγράφει δὲ μάλα λογίως ὁ αὐτοῖς, ὑπὸ τοῖς Ἰου-
λιανῶν χρόνις, γότθων τῶν ἀπὸ τῆς Μαϊώπιδος ἐκβο-
ρῶν καὶ τῶν Ῥωμαίων γῆς, σεισμῶν τε ἐξαίσιος ἀνὰ
τὴν Ἑλλάδα γινέσθαι, τὴν τε Βαυθίαν καὶ Ἀχαΐαν καὶ
τὰ τῶν ἐκβολῶν τῆς Κρισηνῆς καὶ τῆς Ἰωνίας, καὶ
ἐν Ἀχαΐᾳ καὶ πόλεις ἐς ἑδάφους ἐσπλάγγναι, καὶ
χάσας τῆς γῆς πολλαχόσι γινέσθαι καὶ ἐπαχῆ μὲν αὐ-
τῶν ἐς ταῦτα συνελθεῖν· εἶτα δὲ τῶν μεμνημένων.

VALESII ANNOTATIONES.

τῶν ἐκβολῶν καὶ τῶν Διοτῶν] Non dubito quin Evagrius scripserit ἐκβολῶν καὶ τῶν Διοτῶν Ἰωνίας ἀπεργάσασθαι. διὰ
enim habet Niceph. in cap. 13. lib. 17.

VARIORUM.

α Ἀβασγοὶ] Qui & Abasgi, populi fuerunt Colchidis qui
teste Ariano, habitabant in ora litorali Ponti Euxini, ver-
sus Dioscuriadem, inter Coraxos ad Boream & Abilas ad
meridiem, ubi nunc pars Septentrionalis Mingrelia regio-
nis, teste Archangelo Lamberto. Baudrand.

β Κρίσην Κρισηνῆς] Crissæus sinus pars est sinus Corin-
thiaci, in ejus ora septentrionali, & versus Phocidem,
nuncque ἡ Γόλφῳ διὰ Σαλονά vocatur a recentioribus. Bau-
drand. Contigerunt autem hi terræ motus mense Julio
anni 551. ut testatur Theophanes in Chronico.

Περὶ Ναρσού τοῦ στρατηγού, καὶ Θεοφιλείας
αὐτῆς.

De Narfè Magifiro militum, & de ejusdem pietate.

α Γράφει ἡ **β** ^α Ναροῦδ γρατηγίαν, σαλίτος πρὸς
 Ἰουλιανὸν πρὸς τὴν Ἰταλῶν χώρην, ὅπως τε
β τὴν **β** Τόπλαν καταγωνίσαστο, ἡ μὲν τῷ τῷ. Τύαν
γ ἡ ἄς ^α Ῥόμη πέμπει ἐάλω. Φασὶ ποῖναι οἱ συ-
 γνόντες τῷ Ναροῦ, ἄς ἔτος τὸ εἶναι λιπῶς τε
 ἡ ἄλλαις θύσεσιν ἐξωπύτο, τὰ ἐκὼς γραῦρον
 ἡ τὴν παρὶν ἡ θιοτόκει, ὡς ἀναφανδὸν αὐγίω οἱ
 ἀσκαλόμενοι τὴν χερὸν ὅτε πολιεῖν δέοι ἡ μὴ
δ πρότερον χερὸν ἀρχή, πρὶν ἂν ἐκῆθαι τὸ σύν-
 θεμα λάβει. πέπρακται δὲ ἡ ἔπειτα τῷ Ναροῦ,
ε λόγου πολλοῦ ἄξια, ^α Βουσιλίαν καὶ Σινδούλιν
 καταπολιμήσαντι, ἡ τὰ πολλὰ πρὸς καταπολιμήν 15
 μέχεις ὡκεῖν. ἄπειρ Ἀγαθία μὲν γέγραπται τῷ
 ῥήτορι, οὐ πῶ δὲ ἐς ἡμᾶς ἀφικται.

NARRAT præterea res à Narsete gestas, quem Justinianus in Italiam miserat: & qua ratione is Totilam, ac deinde Teiam superaverit, & quomodo urbs Roma quintum capta sit. Porro qui cum Narsete familiariter versati sunt, eum supplicationibus ac reliquis pietatis officiis divinum numen usque adeo coluisse, & debitum Deiparæ honorem tam studiose exhibuisse aiunt, ut illa tempus ei manifeste indicaret, quo pugna committenda esset: nec prius unquam prælium iniret Narfes, quam signum ab illa accepisset. Alia quoque multa ab eodem Narsete gesta sunt, maxima laude digna: quippe qui Busefinum & Sindualdum debellaverit, multasque regiones ad Oceanum usque, Romanæ ditioni adjunxerit. Quæ Agathias quidem rhetor literis mandavit: nondum tamen nascisci potuimus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ΄.

CAPUT XXV.

Ὡς ὁ Χορὸς Φθὼν παλὴς ἐπὶ ταῖς εὐημερίαις Ἰου-
πιανῶ, χ(τ) Ῥωμαίων ἐσφάττωσι, καὶ πλείους 20
πόλεις καθύλε Ῥωμαϊκὰς, οὗ αἰς ἢ τ' μεγά-
λιν Ἀντόχειν.

Quomodo Chosroes ob res prospere à Justiniano gestas invidia stimulatus, bellum intulit Romanis, multasque urbes Imperii Romani, atque in his magnam Antiochiam destruxit.

ΤΩ αὐτῇ Πρωκοπίῳ ἢ τὰδε συνιγράφη· ὅτι καὶ
Χοσρόης ἐπειδὴ ἔγνω τὰ τι εἰς Λιβύην τὰ τι
εἰς Ἰταλίαν συνικηχέναι διζῶς τῇ Ῥωμαίων ὀπί- 25
κρατία, πρὸς Φόβον ἐξάιστοι ἔστη· ἐπεκάλει τέ-
τινα τῇ Ῥωμαίων δεχῆναι παρασπονδῆσαι λέγων,
ἢ τιὸν συγκεκμηένον ἐκλιένον λελύσασθαι· καὶ πρῶ-
τον μὲν Ἰουλιανὸν πρίστους ἀφ' ἐκείνου παλαιῶν 30
Χοσρόην, πείσοντας μὴ ἢ σφίσις ἀπέραντο ἐρήνην 30
ᾧ δαλῶσαι, μηδὲ λυμῆνασθαι τοῖς συγκεκμημένοις,
ζητήσαντα δὲ τὰ ἀμφίλογα, καὶ πάλιν Φιλίῳ ἀφ' ἐ-
κείνου τρέπον· ἃ δὲ Φησὶν ἀλύοντα ὑπὸ τῷ ὑπό-
βου κυκῶντος φόβῳ, μηδὲν τῶν ὀλέων προδίδ-
εσθαι· ἐπειδὴ δὲ μεγάλῳ τῇ Ῥωμαίων ἐπιπλεῖν 35
ἢ γῆ, ἔτεται ἢ δίκαιον ἔτος ἄριστος Ἰουλιανὸς ἢ ἢ
Ῥωμαίων ἰδύνοντες βασιλείαι· καὶ συνιγράψαι, ὅπως
Χοσρόης Σῦρος τιὸν πόλιν πρὸς ταῖς ἡύσαι τῷ Εὐ-
φράτῃ κεντρῶν ἐκ πολιερύτας καθέλει, ἔπρα-
σιν δὲ δόξας, ἔτιμα δὲ πράξας εἰς αὐτοὺς, τὰ 40
πάντα ἀνοσιώματα, τοῖς συγκεκμημένοις οὐδὲν προσι-

REFERTUR præterea ab eodem Procopio, qualiter Chosroes, cum res in Africa atque Italia tam feliciter successisset Imperio Romano didicisset, invidia supermodum exarserit, & quædam objecerit Romanis, fœdus ab illis violatum esse dicens, ruptamque pacem quæ inter ipsos convenerat. Justinianus vero, primum quidem legatos ad Chosroem miserit, qui illi suaderent ne pacem illam interminabilem quæ inter ipsos icta fuerat, dissolveret, neve pacta violaret; sed ut potius, si quid controversum erat, examinaretur, & amice componeretur. Chosroes contra invidiæ stimulis intus illum pungentibus agitato, nullam conditionem admisit, sed cum ingenti exercitu in fines Romanorum invaserit, anno tertiodécimo Imperii Justiniani. Narrat porro idem Procopius, quomodo Chosroes urbem Sura ad ripas Euphratis sitam ceperit ac destruxerit, cum alia quidem illis spondere visus esset, alia vero omnia in eos impie ac nefarie admisisset.

VARIORUM ANNOTATIONES.

2. Ναρσῶ] Narses, Eupuchus, Imp. Justiniani Cubicularius: Statura fuit brevis, & corpore gracili, at strenuus, prudens & felix in rebus gerendis, ut tradit Agathias lib. 1. & ex eo Suidas.

6 *Teiſas*—[*Tegula*] *Pugna Narſetum inter & Totilam commiſſa, prope Ravennam, anno .552. fugatus eſt Totilas, & demum occiſus. Gothi qui ex prælio traſerant, regem ſibi Teiam crearunt, qui ſimili ſavo ſunctus eſt, vel eodem, vel ſubtem ſequenti anno.*

vid. *supra*, cap. 19. 2do a Totila, anno 546, 3tio a Belisario mox recipitur, cum a Totila decerta fuisset, vid. cap. 21. 4to a Totila anno 549. *vid.* Pagi ad annum istum. 5to a Narsete anno 553. Eadem habet Procopius de Bellu Goth. l. 4. c. 33. a quo sua hausit Evagrius. Sed Inter-

pres Procopii pro quinto male vertit sextam: quem erro-
rem in variis Lectionibus ad calcem operis repositis inge-
nue renovit. W. Lewis.

d. *Καυκᾶς*] *Cryoxus* & *Carterius* *caeruleus* interpretantur,
ut notavit *Macle. Shorring* in locum.

e *Buthanus* J Butilinus five Butilinus, Germanorum dux, cum in Campaniam venisset, castra non procul a Capua urbe fixit, ad ripas Casulini fluminis. Narses vero ubi hæc cognovit, statim & ipse universo exercitu Roma e ducto, non procul ab hostibus castra locat. Tandem ventum est ad prælium, in quo ipse dux Butilinus cum universo exercitu ad interfectionem perit. Hæc anno 553 refert Pagius.

[*Tertio mai dyabolo erat*] Qui fuit annus Christi 539.
Chosroes Suram & Antiochiam cepit fequenti anno.

92446

SAC. & fraude potius quam armis urbem occupasset. Quomodo item Beroam incendit,

V.

Ephraemius
Ep. Anti-
och.

atque exinde urbem Antiochiam aggressus sit, quo tempore Ephraemius Episcopatum ejus loci administrabat. Qui tamen civitatem illam deseruerat, propterea quod nihil ipsi ex animi sententia succedebat. Hic Ecclesiam, & quæ circa illam erant ædificia, servasse dicitur, cum Ecclesiam sacris donariis exornasset eo consilio, ut hoc illi redemptionis pretium esset. Describitur etiam ab eodem Procopio, & luculente exponitur expugnatio urbis Antiochiæ, & quomodo Choldroes eam ceperit, & cuncta igni ac ferro vastaverit. Quomodo item Seleuciam venerit, quæ urbs est vicina Antiochiæ: deinde ad suburbanum Daphnes: posthæc Apameam profectus sit, cujus urbis Episcopatum eo tempore administrabat Thomas, vir dictis factisque admirabilis. Qui quidem prudenti consilio usus, equestres ludos una cum Choldroes in Circo spectare contra Ecclesiasticum morem non recusavit, gratificari Choldroi studens modis omnibus, ejusque animum mitigare. Idem interroganti eum Choldroi, num libenter ipsum in sua civitate visurus esset, respondisse fertur, ex animi sui sententia se haudquaquam libenti animo illum in sua civitate visurum esse. Quod responsum admiratus esse dicitur Choldroes, & propter studium veritatis hunc virum merito suspexisse.

Thomas Ep.
Apam.

αὐτὸς δὲ δόλῳ μᾶλλον ἢ πολέμῳ τὴν πόλιν ἐβρα-
τῆς γενέσθαι. ὅπως τε καὶ τὴν Βέροιαν ἐτίθηκον αὐ-
τὰ καὶ τὴν ἐς Ἀντιόχειαν ἔφοδον, Ἐφραίμῳ μὲν
ὁπλοκοποῦντι τὴν πόλιν, καὶ ταλαιπώρῳ δὲ αὐτῇ,
ἡ μὲν αὐτῷ τὴν κατὰ σκοπὸν θεωρίαν ὡς τὴν
ἐκκλησίαν καὶ τὰ ἀμφ' αὐτὴν πάντα φεικόμενα
λίγιστα, καὶ τακτικῶς τοῖς ἱεροῖς ἀναθήμασι, ἡ δὲ
λύτρεα ταύτῃ γένηται. ἀναγερθεὶς δὲ καὶ τῇ παλαιᾷ
ἐκτίθειται καὶ τῆς Ἀντιόχειας πόλεως τὴν ἀλάστον
πρὸς αὐτὴν Χοσρόην γινομένην, καὶ ὡς πάντα ἀπὸ δό-
λου κτείναντι καὶ ἑμπιπτοῦ Χοσρόης ὅπως τε
καὶ τὴν γῆντι Σελδύκων γένηται, ἐν δὲ ἀφῆ
τε τῷ θεωρητῇ, εἶτα καὶ καὶ τὴν Ἀπαμίαν, Θω-
μᾶ τὸν αὐτότε τῆς ἐκκλησίας ἑρμῆν διέποντος,
ἀνδρὸς λόγῳ τε καὶ ἔργῳ διωκτοτάτου ὡς καὶ
οὐκ ἐλάσας τῷ Χοσρόῃ τὴν ἴππου ἀμύλλαν
ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ὡς τὸ πομπικόν, ὥστε
ὑπὲρ πάντας Χοσρόῃ θρασυτέρῳ τε καὶ ἡμι-
μόχλῳ. ὡς καὶ Χοσρόης ἤρτο, εὐθὺς ἤθελε αὐτὸν
ἀνὰ τὴν οἰκίαν θάλασσαν πλεῖν. ὡς φασὶν ἀλη-
θιζόμενοι εἶπαι, ὡς οὐχ ἠδιστα τὸν Χοσρόῃν ὁρᾶν
κατὰ τὴν οἰκίαν πλεῖν. ὡς καὶ θαυμάσαι φασὶ
τὸν Χοσρόῃν, τῆς ἀληθείας τὸν ἀνδρα δικαίως
ἀγάμενον.

CAPUT XXVI.

De pretiosi ac vivifici ligni S. Crucis miraculo,
quod Apamia factum est.

Sed quoniam in hunc sermonem delapsus sum, miraculum quod tunc Apamiz factum est non silebo, quippe quod huic operi nostro inferi mereatur. Cum urbem Antiochiam à Choldroes incensam esse didicissent Apamenses, postularunt suppliciter à Thomas, cujus supra mentionem feci, ut salutare ac vivificum crucis lignum præter consuetum morem profertret, atque omnium oculis exponeret: ut unicam hanc mortalium salutem postremum cernere ac deosculari ipsis liceret, atque hoc ipsis ad alteram vitam esset viaticum, veneranda scilicet cruce ipsos ad meliorem sortem transportante. Annuit eorum precibus Thomas, & vivificum lignum depromsit, indictis certis diebus quibus proponeretur, ut omnes finitimi eo confluere, & salutis inde promanantis participes fieri possent. Eo igitur parentes mei una cum reliquis se contulerunt, me quoque qui tunc Grammaticorum scholas frequentabam, secum deducentes. Itaque eo tempore quo venerandam crucem adorare ac deosculari meruimus, Thomas elatis sursum manibus, lignum crucis quod veterem maledictionem abolevit, universam ædem sa-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣ'.

Περὶ τοῦ μεγίστου θαύματος τοῦ Ἀπαμίας τοῦ π-
μίου καὶ ζωοποιῦ ξύλου τοῦ σταυροῦ.

Ἐπειδὴ ἡ τῆς ἰστορίας ὡς μεγίστην, λέξω καὶ
τὸ μέγιστον αὐτοῦ θαῦμα, ὃ τὸ παρόντος ἱ-
στορίας ἄξιον καθίσταται. ὅτι τὴν Ἀντιόχειαν πυρπολῶν
τῷ Ἀπαμίας ἐν ταῖς ἐγγύσεσιν, ἐκίτευον τὸν
λειγυμένον μου Θωμᾶν, τὸν ὁσίων καὶ ζωοποιόν
τοῦ σταυροῦ ξύλον ὡς τὸ εὐαγγέλιον τῆς ζωῆς
καὶ τῆς ἀληθείας, ὡς αὖ τὰ τελευταῖα ὁρᾶν τε καὶ κα-
ταγγέλλειν, ὡς αὖ τὸν μέγιστον ἀνδρῶν ὁσίων, ἐφό-
δον τε λαβόντι τὴν ἐτέραν βιοτήν, ἀφῆκεν αὐτὸν
τὸν πμίου σταυρὸν πρὸς τὴν ἀπαμίαν ἀλῆν. ὃ
καὶ πεπεραχὲς ὁ Θωμᾶς, παρῆναι τὸν ζωο-
ποιόν ξύλον, ῥητὰς ἐπαγγελίας ἡμέρας τὸν προ-
βέ-
σιος, ὡς αὖ ἐξῆν καὶ πᾶσι τοῖς ἀστυγέστον ἀλυσθῆ-
ναι, καὶ τῆς ὁσίου ὁσίου ἀπείας. Φωτῶ-
σι γὰρ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ οἱ ἐς Φῶς με θεωρα-
γόντες, ἐς χαμαιδιδασκάλου Φωτῶντά με φει-
γόμενοι. ὡς δ' αὖ περὶ τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς κατὰ σπᾶ-
σα τὸν τίμον ἡγίασμενον σταυρὸν, ἄρας ὁ Θω-
μᾶς ἀμφὸς τὰ χεῖρ, τὸ τῆς δεξιᾶς κατὰ τὴν
ἐξ ἀληθείας τὸν σταυρὸν ξύλον ἐπιτίθειν, πάντῃ τῇ

VALESII ANNOTATIONES.

* ἡ μὲν αὐτῷ τὸν κατὰ σκοπὸν θεωρίαν. Hunc locum
correxī ex cod. Telleriano, & ex Nicephoro, apud quem
ita scribitur: μὲν αὐτῷ τὸν κατὰ σκοπὸν θεωρίαν. Id
est, Qui, cum nihil eorum qua ageret, ex animi sententia
ipsi succederet, Ecclesiam reliquit, &c. Vide Procopium in
lib. 2. Persicorum, ubi Ephraemium Episcopum falso ac-

cusum esse dicit, quod Antiochiam Persis dedere in
animo haberet: ac brevi postea metu irruptionis Persi-
cum, in Ciliciam confugisse. De ornamentis vero ab
Ephraemio datis Ecclesiae Antiochenorum, vix legitur a-
pud Procopium.

Θωμᾶ

Θείῳ ἀνακτόρῳ ὡμοῦν, ὥσπερ οἱ ταῖς κυρίας
 τῆς προσκυνοῦσαι ἡμέρας εἶδον. ἔπειτα δὲ τῇ
 Θωμᾷ μετὰ μὲν πυρὸς μέγα τὸ χρῆμα σιλαγι-
 ζοῦτο, ἢ χαλκαίουτο, ὡς πάντα τὸν χώρον ἐνθα
 παρὺς τοῦ τίμου ἐπιδείκνυται, ἐμπύραδ' ἔ-
 δοκῆν. καὶ γέγονε οὐχ ἅπαξ, ἢ δις, ἀλλὰ καὶ
 πολλάκις, τοῦ ἱεροῦ πάντα τὸν αὐτότε χρόνον
 ὡμοῦντος, ἢ τῷ ἀθροισθέντος λιὼν τῷτο γινώσκει
 Θωμᾷ δυσπονοῦντος. ὅτ' καὶ τιμὴ γινώσκων
 (ὡς τῆς τοῖς Ἀπαμῶσι περιφύεσσι. ἀιτεῖται
 τοῖσι καὶ εἰκὼν ἀπὸ τὸν ὄρον τῆς ἀνακτόρου,
 1 ταῦτα τοῖς ἀγίοις τῇ γραφῇ Ἀγ. Γε. ἔλλυσται, ἢ
 2 καὶ μέλει τῆς Ἀδαρμάνου καὶ Περσῶν ἐφόδου
 διεπύρετο. συνκαύθη δὲ τῇ αὐτότε ἀγία τῇ Θεῷ
 ἐκκλησίᾳ μὲν τῆς ὁλῆς πόλεως. καὶ ταῦτα μὲν
 ὡς ἐγγράφῃ. ὁ δὲ Χοσρόης χτ' τιμὴ ἀφοδοῖ ὡς
 σποδύσας τὰ συγκείμενα, ἐπεὶ καὶ τιμὴ ἀδὲ
 συνδύει, ἔπειτα πύρεται, τῷ μὲν ἀγαθῷ αὐτῷ
 καὶ ἀδελφῇ τῷ τρόπῳ συμβαίνοντα, ἥματα δὲ ἀνδρὶ
 λογικῷ, μήν γε δὲ βασιλεὺς πρίντα, λόγῳ τῷ
 20 συγκείμενῳ πυνυμένῳ.

cram circumiens ostendit, sicut in solemnibus adorationum diebus fieri consueverat. Progredientem vero Thomam sequebatur ingens flamma, non illa quidem amburens, sed coruscans: adeo ut totus ille locus in quo consistens Thomas venerandam crucem ostendebat, conflagrare videretur. Neque hoc semel atque iterum, sed saepius factum est, cum Episcopus universum illum locum circumiret, & populus illic congregatus Thomam enixe rogaret, id ut fieret. Ea res futuram Apamensibus salutem praedixit. Dedicata est igitur imago in lacunari ædis sacrae, quæ hoc miraculum pictura expressum nescientibus indicaret. Mansitque integra hæc imago, ad incursionem usque Adaarmanis & Persarum. Quo tempore una cum sacrosancta Dei Ecclesia & cum universa civitate flammis absumpta est. Atque hæc quidem ita evenerunt. Chosroes vero dum rediret, violatis pactis (quædam enim tunc sponderat) longe alia admisit, quæ inconstantia quidem ejus ac levitati conveniebant, viro autem ratione praedito, nedum Regi, pastorum suorum rationem ducenti, indecora prorsus erant.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

CAPUT XXVII.

Περὶ τῆς εἰς Ἐδεσσαν ἐκστρατείας Χοσρόου.

De Chosrois expeditione adversus Edessam.

2 **Α**ΝΑΓΡΑΦΗ ὁ αὐτὸς Προκόπιος ἢ τὰ περὶ
 Ἐδεσσης καὶ Ἀγβάρου τοῖς παλαιαῖς ἱστο-
 3 ρίαις, καὶ ὡς ὁ Χοσρόης τῇ Ἀγβαρῶν ἀπέστει-
 λε· ἔπειτα ἢ ὡς ἐς ἑτέραν ἐφοδοῖ πολιορκίαν τῇ Ἐ-
 δεσσῇ ὁ Χοσρόης κατέστη, παραλύει οἰόμενος
 τὰ ὡς τοῖς πρὸς θρυλούμενα, ὡς οὐκ αἰ πο-
 4 πῃ ἢ Ἐδεσσα ὑπὸ τοῖς ἐχθροῖς γινώσκειται ὅτ' οἱ τοῖς
 γραφεῖσι μὲν πρὸς Ἀγβαρὸν ὡς Χοσρόδ τοῦ
 4 Θεοῦ ἡμῶν, οὐκ ἐγκυαται, ὡς ἐστὶν τοῖς φιλοπό-
 ρους ἐλαῖν ἐκ τῆς ἱερῆς Εὐσεβίου τῷ Παμ-
 φίλου, αὐτὴν πρὸς λέξιν τιμὴ ὅτι οὐκ ἀναγίν-
 5 νεται, καὶ τὸ πῦρ ἐδέξατο, τῆς πίστεως ἔργον
 ὡς ὁρῶντας ἀγαγόντες. μετὰ γὰρ τὸ ὡς οὐκ αἰ

NARRAT etiam idem Procopius ea quæ de Edessa & de Agbaro ab antiquis sunt prodita, & quemadmodum Christus Epistolam ad Agbarum scripserit. Deinde qualiter Chosroes in altera incursione Edessam obsidere aggressus sit, convicturum se falsi existimans ea quæ à fidelibus jactabantur, Edessam nunquam in potestatem hostium venturam esse. Quod tamen non legitur in ea Epistola quam Christus Deus noster ad Agbarum misit, ut Studiosi colligere possunt ex historia Eusebii Pamphili, qui Epistolam illam iisdem plane verbis operi suo inseruit. Ab universis tamen Fidelibus ita prædicatur & creditur, ipsoque eventu comprobatur, fide scilicet vaticinium ad effectum perducere. Nam cum eam

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τῇ γραφῇ Ἀγ. Γε. ἔλλυσται] Dubium est, quid hoc loco γραφῇ significet, utrum picturam, & imaginem flammæ illius quæ crucis lignum prosecuta fuerat, an scripturam. Musculus quidem pro scriptura accepit, quemadmodum etiam Christophorus, qui sic vertit: Ὁ ὅτι οὐκ αἰ ποπῃ ἢ Ἐδεσσα ὑπὸ τοῖς ἐχθροῖς γινώσκειται ὅτ' οἱ τοῖς γραφεῖσι μὲν πρὸς Ἀγβαρὸν ὡς Χοσρόδ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, οὐκ ἐγκυαται, ὡς ἐστὶν τοῖς φιλοπόρους ἐλαῖν ἐκ τῆς ἱερῆς Εὐσεβίου τῷ Παμφίλου, αὐτὴν πρὸς λέξιν τιμὴ ὅτι οὐκ ἀναγίννεται, καὶ τὸ πῦρ ἐδέξατο, τῆς πίστεως ἔργον ὡς ὁρῶντας ἀγαγόντες. μετὰ γὰρ τὸ ὡς οὐκ αἰ

proxime sequatur, corrupta sunt, αἱ καὶ ἐς ἑτέραν ἐφοδοῖ, ἢ. In manuscripto codice Florentino scribitur, αἱ καὶ ἐς ἑτέραν ἐφοδοῖ, ἢ. Sed locus adhuc mendo non caret. Scribo itaque: αἱ καὶ ἐς ἑτέραν ἐφοδοῖ ἐς πολιορκίαν τῇ Ἐδεσσῇ ὡς οὐκ αἰ ποπῃ ἢ Ἐδεσσα ὑπὸ τοῖς ἐχθροῖς γινώσκειται ὅτ' οἱ τοῖς γραφεῖσι μὲν πρὸς Ἀγβαρὸν ὡς Χοσρόδ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, οὐκ ἐγκυαται, ὡς ἐστὶν τοῖς φιλοπόρους ἐλαῖν ἐκ τῆς ἱερῆς Εὐσεβίου τῷ Παμφίλου, αὐτὴν πρὸς λέξιν τιμὴ ὅτι οὐκ ἀναγίννεται, καὶ τὸ πῦρ ἐδέξατο, τῆς πίστεως ἔργον ὡς ὁρῶντας ἀγαγόντες. μετὰ γὰρ τὸ ὡς οὐκ αἰ

4 ὡς ἐστὶν τοῖς φιλοπόρους ἐλαῖν] Mallem scribere, τῷ φιλοπόρῳ.

5 καὶ τὸ πῦρ ἐδέξατο] Totus hic locus corruptus est, ut legentibus apparet. Savilius quidem ad marginem sui codicis adnotavit, forte scribendum esse ἰδιόματι, quam emendationem confirmat Nicephorus in cap. 16. lib. 17. ubi hanc Evagrii locum ita describit: ἰδιόματι καὶ τὸ πῦρ τῷ πῦρ ἐδέξατο, ὡς οὐκ αἰ ποπῃ ἢ Ἐδεσσα ὑπὸ τοῖς ἐχθροῖς γινώσκειται ὅτ' οἱ τοῖς γραφεῖσι μὲν πρὸς Ἀγβαρὸν ὡς Χοσρόδ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, οὐκ ἐγκυαται, ὡς ἐστὶν τοῖς φιλοπόρους ἐλαῖν ἐκ τῆς ἱερῆς Εὐσεβίου τῷ Παμφίλου, αὐτὴν πρὸς λέξιν τιμὴ ὅτι οὐκ ἀναγίννεται, καὶ τὸ πῦρ ἐδέξατο, τῆς πίστεως ἔργον ὡς ὁρῶντας ἀγαγόντες. μετὰ γὰρ τὸ ὡς οὐκ αἰ

2 Τῇ Ἀδαρμάνου] In Nicephoro, & in codice Telleriano legitur Ἀδαρμάνου. De hoc Adaarmane Persarum Duce, ejusque in Syriam irruptione loquitur Evagrius nollet in libro 6.

3 Πρὸς Ἀγβαρὸν ἀπέστειλε] Assentior Christophoro & Savilio, qui pro ἀπέστειλε emendarunt ἐπέστειλε. Sed & quæ

VARIORUM

1 Τῇ ὡς Ἐδεσσα] Quartum in Romani Imperii ditiones, scilicet in Mesopotamiam, irrupit Chosroes anno 544 & Edessam diuturna obsidione cinxit.

ΛΩ

S. c. urbem expugnare aggressus esset Choldroes,
V. ac seipsum in eam irrumpere conatus

esset, ingentem præterea aggerem extruxisset, qui ipsa urbis moenia altitudine superabat; innumeras denique alias machinas adhibuisset, tamen re infecta abcessit. Sed rem totam uti gesta est, narrabo. Mandaverat Choldroes militibus suis, ut maximam copiam lignorum ex qualicumque arbore ad obsidionem congererent. Quæ cum dicto citius collecta esset, eam undique in orbem erexit, & in medium congesta humo, recta urbem versus promovit. Ita paulatim materiam simul & aggerem superstruens, & ad urbem propius accedens, in tantam altitudinem opus erexit, & urbis moenia usque adeo superavit, ut tela ex superiore loco conjiceret in defensores urbis qui in muris stabant. Obsessi igitur, cum vidissent aggerem montis instar procedentem ad urbem appropinquare, remque eo adductam esse ut hostes pedibus in urbem ingressuri crederentur; primo mane, ex adverso aggeris quem Romani aggestam vocant, cuniculos agere instituerunt, atque inde ignem immittere, quo lignis incensis agger in terram rueret. Et opus quidem ipsum absolutum est. Sed cum rogam accendissent, res eis non successit ex voto, propterea quod ignis viam non habebat, qua posset admissio aere congeriem lignorum apprehendere. Itaque ad inopiam consilii jam redacti, afferunt divinitus fabricatam imaginem, quam non hominum manus effinxerant, sed Christus Deus ad Agbarum miserat, qui ipsum, videre magnopere cupiebat. Hanc cum in fossam quam effoderant importassent, aqua asperserunt: & ex eadem aqua in rogam ac ligna guttas aliquot injecerunt. Statimque divina potentia fidei illorum opitulante, quod prius fieri nullo modo poterat, ad exitum perductum est. Nam continuo ligna flammam concepere, & dicto citius in carbonem redacta, eam ad superiora ligna transmissere, igne universa undique depascente. Obsessi vero, postquam fumum in sublime erumpentem viderunt, istud commenti sunt. Parvas quasdam lagenas sulphure ac stupa, aliisque materia ad ignem concipiendum aptissima repletas, in aggerem hostium miserunt. Quæ cum fumum emittere cœpissent, igne scilicet ipsa jactationis vi accenso, id perficiebant, ut fumum ex aggere erumpere ignoraretur. Omnes enim qui ejus rei ignari erant, non aliunde quam ex lagenis illis fumum prodire suspicabantur. Tertio demum post die, flammæ ignis ex terra prodeuntes apparuerunt. Tunc vero Persæ qui ex aggere pugnabant,

αὐτὸν τῇ πόλει τὸν Χολδρόν, μυρίας τοὺς ἐφόδους ἐργάσασθαι, καὶ πρὸς συμμαχίας πολλὰς, ὥς ἐν τῇ τύχῃ τῆς πόλεως ὑποπιδῆσαι, ἐτίνας τοὺς μηχανὰς ἰσχυρὰς, ἀπρακτοὺς ἐπιποιήσαντες τὴν ἀποκρίσιν· λέξω δὲ τὰ γινόμενα. Ἐπὶ γὰρ οὗτος ὁ Χολδρὸς τοῖς ἀμφ' αὐτὸν δυνάμει, ξύλον ἀθροίσας μέγα πλῆθος, ὡς ἔστι πολιορκίαν τῆς περὶ τοὺς ὕλης. ὁ δὲ ἐπεὶ οὐκ ἐλάττω δυνάμει τῆς ὑπὸ τῆς πόλεως, καταπαύσας, τὸν Χολδρόν ἐς μέσον ἐπέβαλεν, καὶ ἀπὸ μέσσης τῆς πόλεως ἔβη. ὅταν πρὸς τοὺς ἐπικρατοὺς τοῖς ξύλοις πρὸς τὴν χώραν, καὶ τῇ πόλει προσέειπεν, ποῦ ποῖ ἐς ὑμῶν ἔρε, καὶ τὸ τῶν ἐπὶ τῆς πόλεως, ὥς ἐξ ὑποπιδῆσαν τὰ εἶδη κατὰ τὴν περὶ τοὺς πόλεως. ὁ δὲ τῷ τῶν πόλεως ἔβη. ἐπεὶ δὲ τοῖς οἱ τῇ πολιορκίᾳ συνεχόμενοι, πηδῆσαν τὸν Χολδρόν πρὸς τὸν πόλεον, ὡς ὅταν ἔβη, ἔβησαν τῇ πόλει, ἐπιδόξους τε εἶναι τοὺς πολέμους πρὸς τὴν πόλεον ὑποπιδῆσαν, ἅμα ἔω μηχανῶν, ἀπὸ τῆς χώρας, ὁ δὲ ἀγέρας πρὸς Ῥωμαίους κίχην, δῶρον ὑπὸ γῆς καταργάσασθαι, εἰδότες πρὸς ἀντίαν, ὥς αἱ τῇ φλογὶ τὰ ξύλα φερόμενα τὸν Χολδρόν ἐς γῆν κατέβησαν, καὶ τὸ μὲν ἔργον ἐπετέλειτο. περὶ δὲ προσέειπεν, ὅταν σκοπῇ διημέρουν, ἔκ τῆς πόλεως διέξωσαν, ὅταν ἀέρος ἐπιλαμβανόμενοι δύναιτο τὴν ὑλὴν περὶ τὴν πόλεον. ὥς δ' οὐκ ἐς πάσαν ἀμνησίαν ἔλθον, φέρουσι τὴν θεότυκον εἰκόνα, ἥν ἀνθρώπων μὲν χεῖρες οὐκ ἐργάσαντο. Ἀγάρ, δὲ Χολδρὸς ὁ Θεός, ἐπεὶ αὐτὸν ἰδὼν ἐπὶ πόλιν, πέποιθε. ταύτην τοῖς παισὶν εἰκόνα καὶ τὴν εἰκόνα σφίσι ἐσαβήγουντες δῶρον, ὡς αἱ τῇ ἐπικλύσαντες, ἀπ' αὐτῆς καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν Χολδρόν ἀφῆσαν. καὶ παραύτιχα τὴν θεῶν δυνάμει τῇ πόλιν τὴν πόλιν ἐπὶ φοιτησάντες, ὅταν ἦν ἐκείνη πρὸς ἀντίαν, ἐξήλθετο παραύτιχα γὰρ ἐπιδόξους τὴν φλογὶ τὰ ξύλα, καὶ λόγῳ θάπτην ἀπαθρακώδεις τοῖς ἐπὶ τῇ πόλιν μακροδύσαντες, ἀπὸ τῆς πόλεως ἀμνησίαν. ὥς δὲ τὴν κατὰ τὴν πόλιν τῆς πόλεως ἀναφύοντες, τὴν ἐκ τῆς χώρας ἀναδιδόμενοι κατὰ τὴν πόλιν παρὰ τὴν πόλιν. ὥς αἱ πάντας ὑποπιδῶντες τὴν πόλιν ἐκ τῆς πόλεως, ἐκ τῆς πόλεως μακρὰ καὶ ἔχοντες τὴν πόλιν κατὰ τὴν πόλιν. τρίτη δ' ἐκ τῆς πόλεως ἡμέρα, ὡς ὅταν αἱ γλαυκίδες τῇ πόλιν ἐκ τῆς πόλεως ἀναδιδόμενοι, καὶ τότε συνῆκαν οἱ τῇ πόλιν κατὰ τὴν πόλιν.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ὅτι ἄρα τὴν Ῥωμαίων εἰκόνα] Procopius in libro 2. Perficorunt, ex quo hæc desumpsit Evagrius, ita scribit pag. 83. ἐπιδόξους αἱ τῶν τῶν Ῥωμαίων εἰκόνας ἐπιδόξους. καὶ γὰρ τὸ πρὸς τὴν πόλιν φερόντων Ῥωμαίων. Quam autem ratione à Romanis construerentur hujusmodi aggestæ, optime docet Apollodorus in Mechanicis. Quem librum à me nuper in Latinum sermonem conversum, una cum aliis ejusdem argumenti Scriptis, brevi, Deo dante, in lucem edemus.

2 Τὸν γινόμενον μῆτρον] Hic Evagrii locus citatur in se-

ptima Synodo œcumenica, pag. 613. & à Barlaam in libro contra Latinos. De hac porro imagine non manifestæ, quam Christus ad Agbarum missus dicitur, vide Græcæ in libro de imaginibus non manifestis. Ceterum notandum est, nec ab Eusebio in libro primo Historiæ Ecclesiasticæ, nec à Procopio in obsidione urbis Edessæ, ullam fieri mentionem imaginis à Christo ad Agbarum Regem transmissæ. Solam enim Epistolam à Christo ad eum missam esse scribunt per Thaddæum Apostolum.

μῆτρον,

μύνη ὅποι χαλκῶν χαθιγήσαν. ὁ δὲ Χοσρόης ὁσὸν
τῇ θείᾳ δυνάμει ἀντιφρόνους, τοὺς τὴν ὕδατι
ἐλκούς, οἱ δὲ τῆς πόλεως ἔτυχον ὅτις, καὶ τῆς
πυρρᾶς ἀφ᾽ αὐτῆς ἐκείνῃ ταύτῃ ἐπερᾶτο. ἡ δὲ μάλ-
λον ὡς ἔλαυνε ἡ θύρα, ἢ τίς τὴν ἐξάπλω εὐατόταν,
τὸ ὕδωρ διξάμην, ἐπὶ μείζον ἔρδη μέχρ᾽ αὖ τὸ
πᾶν χατήγαγε χῶμα, καὶ τέλειον τὸ ἀγέσθαι ἀπι-
τίφρασι. τότε δ' αὖ ὁ Χοσρόης ἀπάσαις ταῖς ἐλ-
πίσι ἀπεισπᾶς, καὶ ἀφ' ἧς ἔργον ἐγνωχός, ὡς
πολλὴν ὄφελον αἰχμῶν, ὑποπαύσας ἔκρινε ἡ-
μῶν προσδιδούσης Θεῷ ἐκείνῃ, ἐπὶ τὰ σφέ-
τερη τὴν ἀπεπρόφωτον ἐποιήτο ἀλλοδα-

senferunt quo in discrimine positi essent.
At Chosdroes, quasi divinæ potentie sese
opponens, aquæ ductus omnes qui extra
civitatem erant, in rogam derivans, cum
restringere conatus esset. Sed rogam aquam
vice olei, aut sulphuris, aut alterius mate-
rie quæ flammam alere solet, admittens,
magis magisque incendebatur, quoadusque
aggerem universum pressundedit, & in fa-
villas ac cineres redegit. Tunc igitur Chos-
droes animum penitus despondens, & ex-
perimento ipso intelligens magnum se de-
decus retulisse, qui sperasset se Deo quem
nos colimus superiorem futurum, cum igno-
minia in regionem suam reversus esset.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Περὶ τῆς γένεσος τοῦ Σεργίου πόλεως θαύματος.

CAPUT XXVIII.

De miraculo quod factum est Sergiopolis.

Ἀλέγεται δὲ καὶ ὁ καὶ τὴν Σεργίου πολιτῶν
ἄλλοτε ὑπὸ Χοσρόου γένεσις, ἐπὶ καὶ ἀξιό-
λογόν ἐστι, καὶ πρέπον ὅπως μὴ μὴ εἰς αὐτὴν ἀφ᾽ οὐ-
μῶν. ἐπὶ καὶ ταύτῃ ὁ Χοσρόης, ἐκπολεμῶν αὐ-
τῶν ἐπιγόμενος. ὡς δ' οὐκ ἔστιν ἐπὶ καὶ ἀπι-
εῖτο, τὰ δὲ τῆς (ὡς τῆς τῆς πόλεως πρὸς
ἐκείνῃ ἐκείνῃ καὶ συμπαύσας ὡς πρὸς τὰ ἡμέ-
κειμήλια λύτρα τῇ πόλει γένεσος, ὡς οἱ χαθι-
γήσαν καὶ ἑαυτὸς ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ καὶ Θεοδώρας
πεμφθείς. ὡς δ' οὐκ ἀπεκομίσθη ταῦτα, τῇ ἡμέ-
ρᾳ ὁ Χοσρόης καὶ τῇ οὐκ αὐτῇ πεμφθέντι Περ-
σῶν ἀντιπρόσωπον μὴ πρὸς αὐτὴν. τῇ δὲ πρὸς οὐκ
αὐτῇ ἀντιπρόσωπον, φησὶ πρὸς τὸν Χοσρόην καὶ
ἔπειτα εὐα καὶ κειμήλια ἄφ᾽ οὐκ τῇ πολιτῶν
ἀπεκομίσθη διαλείποντες. ὑπελείποντες δὲ χρυσῶν
μὲν ἡ δὲ δὲ κειμήλιον τῇ ὑπερφορμῶν οὐδὲν,
ἐτίετο δὲ προῖμα πρὸς ὕλης, καὶ Θεῷ καθά-
παξ ἀνιχούσης, τὰ πανάγα λείψανα Σεργίου τοῦ
ἀβλοφίου μάρτυρος, ἐν τῇ τῇ ἐπιμύσει (ὡς
κείνῃ ἐξ δὲ κειμήλιον ὑπερφορμῶν. ἐπειδὴ δὲ τούτοις
πεμφθείς ὁ Χοσρόης, τῇ πόλει τὸν ὅλον ἐπαφῆκε
στῆναι, ἐξάπλωσεν αὐτὸν τὸν πρὸς τὸν ἀσπίς ἀνιχ-
τῇ μύσει, ὑπερφορμῶν τῆς πόλεως ὡς οἱ
πεμφθείς πρὸς Χοσρόην θεισάμην ἐπαφῆκε, τό-
τε πρὸς θαυμαζόντες, τὴν τὴν ἐξέπλησιν διηγέ-
μην. ὡς δὲ καὶ πάλιν πρὸς ὅλους ὁ Χοσρόης
ὀλίγους τῇ πόλει κομῶν ἐπαφῆκε, ἐξάπλωσεν
καὶ ἄλλους, τῆς σφειγῶνς ἡλικίας ἐν. πρὸς τὴν
κομῶν, ἔργα τοῦ μάρτυρος εὐα τὸ θαῦμα καὶ
δύσας, καὶ τὴν Χειρῶν πρὸς ἀγάμην, ἀπῆκε

R EFERAM nunc id quod ab eodem
Chosdroe alibi gestum est circa urbem
Sergiopolim. Est enim eximium, dignum-
que prorsus quod sempiternæ hominum
memoriæ commendetur. Quippe Chos-
droes ad hanc quoque urbem accessit, ex-
pugnare eam cupiens. Cum igitur incusso
ariete muros quatere jam cepisset, oppidani
cum eo colloquium inierunt, servandæ urbis
causa. Tandemque inter eos convenit, ut
sacra Ecclesiæ vasa pro redemptione urbis
darentur: in quibus erat crux, quam Justini-
anus ac Theodora eo miserant. His ad Chos-
droem perlatis, sciscitatur Chosdroes ex sa-
cerdote & ex Persis qui una cum illo ad eam
rem missi fuerant, nihilne amplius superesset.
Tum quidam ex iis qui mentiri consueve-
rant, respondit, alios præterea Thesauris esse,
ab oppidanis, qui pauci admodum erant, oc-
cultatos. Porro ex sacris Thesauris qui com-
portabantur, aureum quidem vel argenteum
vas nullum relictum fuerat, sed alterius præ-
stantioris materiæ, ac Deo prorsus dicat:
sanctissimæ scilicet reliquiæ invicti Martyris
Sergii, in oblonga quadam arca argento co-
religuita.
operta reconditæ. His inductus Chosdroes,
cum universum exercitum urbi admovisset,
repente per omnem ambitum murorum innu-
merabilis visa est militum multitudo cum
clypeis urbem defendentium. Quo conspe-
cto, hi qui à Chosdroe missi fuerant, rever-
si sunt, & numerum & armaturæ genus non
sine admiratione referentes. Chosdroes vero,
postquam iterum sciscitatus paucos admo-
dum in urbe remansisse didicit, eosque aut
senes aut parvulos, robustis videlicet omnibus
è medio sublatis: hujus miraculi auctorem
esse Martyrem intellexit. Atque ob id metu
perculsus, admiratusque Christianorum fidem,

VALESII ANNOTATIONES.

τ Σταυρὸς ὑπὸ Ἰουστινιανῷ] De hac cruce aurea quam
Chosdroes ex Sergiopolitanorum Ecclesia pro redemptio-
nis pretio obtulerat, loquitur Theophylactus Simocatta,
in libro 5. Historiæ, cap. 13. ubi etiam Chosdroes, hu-

jus de quo Evagrius loquitur, nepos, diserte testatur cru-
cem illam in honorem Sergii Martyris à Justiniano Im-
peratore missam fuisse Sergiopolim, & in Ecclesia sancti
Sergii collocatam.

VARIORUM.

τ Τῇ Σεργίου πολιτῶν] Legendum conjunctim Σεργιο-
πολιτῶν. Vide similem phrasin lib. 5. cap. 17. initio. W.
Louth. Est autem Sergiopolis urbs Syriæ, in Euphrato-
nis provincia, ad Euphrateis fluvium, sic à S. Sergio

cive Romano ibi cum S. Baccho martyrium passio dicta.
Surge proxima. Sandvæd. Erat hæc tertia Chosdrois in
Romanos expeditio, anno 542.

λιστα δὲ παρολεθεία σχεδὸν τοῖς ἀνθρώποις ἐπέπι-
 12 πται, ὡς καὶ ἐν τῇ δευτέρῃ ἴτα τῆς πεντηκονταετη-
 είδος τοῦ κύκλου. ὡς καὶ ἐν τῇ ταύτῃ συγγρα-
 φῇ. συνῶδον γὰρ καὶ τὰ κατ' ἐμὲ παρυφά-
 ναι τῇ ἰστορίᾳ, τὰ πρόσφορα τοῖς προσφύτοις ἀρ-
 2 μόζων κατ' ἀρχὰς μὲν οὐ τοῦ τοιούτου πάθους
 ληφθῆναι τοῖς χαλουμενοῖς βυζάντιν, ὡς χαμαδι-
 διαπάλου ἐν φωνῇ. ἀποβαλὼν δὲ ἐν τοῖς δια-
 φόροις ὁλοκλήρως τοιούτοις πάθους, πολλοὺς τε ἔ-
 3 ἐξ ἐμοῦ παρελθόντων, καὶ χαμετῶν καὶ τῆς λαπῆς
 συγγενῶν, οἰκίους τε καὶ χρείπας παμπόλλους
 ὥσπερ τῇ κύκλῳ τῇ ὁλοκλήρως τὰς ἐς ἐμὲ
 4 συμφορὰς μελεζομένων. ὅτι δ' οὐ ταῦτα ἔγρα-
 5 ψα, οὐ πρόσω τούτων δύο χρόνων, ἡδὲ περὶ αὐτῶν ἐπι-
 στήσαντος τοῦ πάθους ἀπὸ τῆς Ἀντιόχειας, ἐπεὶ
 6 ἑτάριος ἀπ' ἀρχῆς διήλθε κύκλος, ἀπὸ τῆς
 θυγατέρος, τῇ προτέρῃ αὐτοῦ, καὶ τῇ ἐξ αὐτῆς προ-
 ἐλθόντα. τὸ δὲ πάθος ἐν ἀφύρῳ νοσημάτων
 συνίστατο. οἷος μὲν ἐν τῇ κεφαλῇ ἀρχομένων,
 καὶ ὁφθαλμοῖς αἰμαλώδεσ, καὶ οἰδαῖνον πρὸς αὐτὸν ἀπερ-
 7 γασσόμενοι, ἐς τὸ λαίμονα κατὰ, καὶ τὸ ἀλυσκόμενοι ἐξ
 αὐτοῦ ἀπέπεμπαν. ἄλλοις ῥύσις γὰρ ἐγένετο.
 παρὶ δὲ βυζάντιος ἐπαύσαντο, περὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ
 καὶ διήμεροι, καὶ ἰεραταῖοι ἱεροκοί, ἵστα τοῖς μὲν
 8 πεπληθύνοντο φρονιμῶν τε καὶ τὸ σῶμα συγκυμῶναι.
 ἔπειτα πρὸς ἀφύρῳ γασσόμενοι, τὸν βίον ἀπείθεσαν.
 καὶ ἀνδρακίς δὲ ἐξ αὐτοῦ, τοὺς ἀνθρώπους ἠπά-
 9 ρων. ἔτι δὲ οὐ καὶ ἀπαξ καὶ δις τοῖς κρατηθέντις
 καὶ ἀφύρῳ, αὐτοῖς κρατηθέντις ἀπώλλυντο.
 10 καὶ τὰ ἐς τὰς μεταλήψεις δὲ ἀφύρα, καὶ λῶ-
 11 γη ὑποβαίνοντα. οἱ μὲν γὰρ τὰ συνῶναι μέντοι
 καὶ συνδιδασκῶν ἐφθίοντο. οἱ δὲ καὶ προσάφαινον

Præcipue tamen anno secundo unius cuius-
 que indictionis, exitialis pernicies generi hu-
 mano incumbebat. Adco ut me quoque qui
 ista scribo: visum enim est ea quoque quæ
 ad me spectant; huic historię intexere, con-
 grua locis congruis inferendo: me inquam,
 dum Grammaticorum scholas adhuc frequen-
 tarem sub pestis illius exordium, lues ingui-
 naria corripuerit: & in morbis illis qui di-
 versis tempore incubuerunt, tum multos ex
 liberis meis, tum uxorem & cognatos com-
 plures amiserim, servos item & rusticos quam-
 plurimos: indictionum circulis calamitates
 meas inter se quodammodo partientibus. Quo
 igitur tempore ista scribebam, annum agens
 ætatis octavum & quinquagesimum, ante hos
 duos annos, cum Antiochiam hic morbus
 quater jam invasisset: quatuor si quidem in-
 dictionum circuli ab exordio hujus mali
 præterierant: præter superius à me comme-
 moratos, filiam quoque amiseram, & nepo-
 tem ex ea prognatum. Porro lues illa ex di-
 versis morbis conflata erat. Nam in nonnul-
 lis, à capite exorta, oculos sanguinolentos &
 vultum tumidum efficiebat. Deinde in gut-
 tur descendens, quemcumque corripuisset, à
 medio tollebat. Aliis profluvium ventris
 contingebat. Quibusdam abscessus in inguine
 exorti, & graves inde febres accessere, & in-
 tra biduum sere aut triduum moriebantur,
 mente ac corpore perinde firmi, ac si nihil
 mali passi essent. Alii mente capti animam
 exhalabant. Carbunculi quoque ex corpore
 erumpentes, multis vitam ademere. Sed &
 nonnulli, cum semel atque iterum hoc morbo
 correpti evasisent, postea eadem ægritudine
 tentati occubuerunt. Modus vero contrahendi
 morbi multiplex fuit, & rationem omnem
 superans. Alii enim eo solum quod simul
 versati essent, aut in iisdem ædibus manerent,
 interierunt. Nonnulli cum attigissent tan-
 tum, aut in domum ingressi essent. Quidam

VALESII ANNOTATIONES.

1. ὡς καὶ ἐν τῇ δευτέρῃ ἴτα] Assentior viris doctis, qui emenda-
 runt in τῇ δευτέρῃ ἴτα, quemadmodum legitur apud Nice-
 phorum. Ita certe Savilius in margine sui codicis emen-
 davit, & hanc notam adjecit, anno Christi 539. Putavit
 scilicet Savilius, Evagrium his verbis significare pestem
 illam præcipue grassatam esse Indictione secunda. Ve-
 rum Evagrius id non dicit, neque enim pestis illa adhuc
 grassari coeperat anno Christi 539. Id ergo tantum di-
 cit Evagrius, anno secundo cuiusque Indictionis pestem
 illam gravius solito incubuisse.

2. ὡς χαμαδιδιαπάλου ἐν φωνῇ] In optimis codicibus Florent.
 & Tell. scriptum invenit, ὡς χαμαδιδιαπάλου ἐν φωνῇ.
 quod est elegantius. Et sic loquitur Evagrius supra in
 cap. xxv. hujus libri, ubi se scholam Grammaticorum fre-
 quentasse scribit eo tempore, quo Antiochia à Chosroe
 expugnata est, id est anno Christi 540.

3. Οἰκίους τε καὶ χρείπας] Id est, domos & colonos, χρε-
 ίπας enim sunt rustici, seu coloni, qui etiam χαμαδι δι-
 cuntur, ut notavi ad caput 40. libri 6. historię Ecclesiasti-
 cæ Eusebii. Sic certe Theophanes in Chronico pag. 139.
 de Dioscori junioris electione loquens: ἀνέχοντες, inquit,
 καὶ πρὸς τὸν χαμαδι. Ubi Anastasius Bibliothecarius re-
 cte vertit: Multitudine rusticorum.

4. Ὅγδοον καὶ πεντηκοντὴν τῆς ἐλαίας] Ex hoc loco nata-
 lis Evagrii facile deprehendi potest. Nam cum in hujus
 capitis exordio dixerit, tunc cum ista scriberet, pestis il-
 lus annum fuisse secundum & quinquagesimum: nunc ve-
 ro asserit se, dum hæc scriberet, annum ætatis egisse octa-

vum & quinquagesimum, necessario conficitur illum in
 lucem editum fuisse sex annis ante pestis hujus exordium.
 Porro pestis illa exorta est anno post Consulatum Basilii,
 seu duobus annis post exordium urbis Antiochiæ, ut su-
 pra dixit Evagrius. Natus est igitur Evagrius anno Chri-
 sti 536. aut 537.

5. Οἱ αὐτοὶ τὰντὸν δύο χρόνῳ] Id est, duobus his postre-
 mis annis nondum elapsis. Quod non monerem, nisi o-
 trumque Interpretem in hujus loci versione lapsum esse
 animadvertissem. Nam Musculus quidem ita vertit: Cum
 autem ista scriberet, & annum ætatis quinquagesimum
 octavum ageret, & duo ista temporis spatia nondum elapsa
 essent, &c. Christophorus vero ita interpretatur: Cum
 autem ista scriberet, quinquagesimo octavo anno scilicet
 ætatis, non biennio ante, &c. Melius dixisset, intra hoc
 postremum biennium.

6. Τίμητος ἀπ' ἀρχῆς διήλθε κύκλος] Hæc sic intelli-
 genda sunt, non quasi quatuor solidæ Indictiones transactæ
 fuerint à pestis illius exordio, ad eum annum quo ista
 scribebat Evagrius. Quatuor enim Indictiones solidæ an-
 nos efficiunt sexaginta. Atqui supra dixit Evagrius, tunc
 cum ista scriberet, annum fuisse pestilentię illius secun-
 dum & quinquagesimum. Non igitur de Indictionibus
 solidis accipienda sunt hæc verba. Nam pestilentia grassa-
 ri coepit in Oriente, Indictione quinta, anno post Con-
 sulatum Basilii, qui fuit annus Christi 540. A quo si
 quinquaginta & duos annos ordine numeraveris, fiet an-
 nus Christi 594.

VARIORUM.

1. ὡς καὶ ἐν τῇ δευτέρῃ ἴτα] Lege in τῇ δευτέρῃ ἴτα. W. Lamb.
 2. Οἱ αὐτοὶ τὰντὸν δύο χρόνῳ] Recte Valesius annos vertit;
 ut vox sumitur infra in hoc capite; & lib. 5. cap. 12.

13. lib. 6. cap. 13. ita vox Chaldaica ἴτα annos signifi-
 cat, Dan. IV. 16. VII. 25. W. Lamb.

S. AC.
V.

in medio foro eam labem contrahebant. Nonnulli cum ex urbibus ea labe infectis aufugissent, ipsi quidem intacti remanserunt, aliis vero qui sani erant, morbum intulere. Quidam licet cum multis eo morbo laborantibus mansissent, nec ægros solum, verum etiam mortuos tetigissent, nullum tamen morbum contraxere. Alii cum propter liberorum ac necessariorum suorum interecicnem modis omnibus studerent ut ipsi quoque exstinguerentur, atque idcirco cum ægris assidue versarentur: tamen morbo voluntati eorum quodammodo reluctante, nullatenus correpti sunt. Cæterum lues ista per duos & quinquaginta annos, ut jam dixi, ad hoc usque tempus grassata est, cunctas quæ prius grassatæ sunt lues supergressa. Nam Philostratus quidem miratur, quod sua ætate pestis quindecim annis grassatæ sit. Quænam autem posthæc eventura sint, incertum est, cum eo serantur quo visum fuerit Deo, qui & causas rerum & eventus cognovit. Ego vero illuc unde digressus sum revertar, & reliquas res gestas Justiniani commemorabo.

Pestis 25.
ΑΠΟΡΡΗΤΗ.

μόνη· οἱ δὲ, καὶ ἔτι τοῦ οἰκήματος γινόμενη· ἄλλοι δὲ κατὰ ἀγροὺς. ἔτι δὲ ἐκ τοσούτων πόλεων πεφθιγότες, ἀπαθεῖς μερμήκασιν, τοῖς ὃ νοσοῦσι τῆς νόσου μεταδόντες. οἱ δὲ τὸ σφῶσαι οὐχ ἤλθουσαν· πολλοὺς δὲ σποδισθέντες νοσοῦσι, καὶ πρὸ αὐτῶν οὐ νοσοῦντων μόνη, ἀλλὰ καὶ τετελευτηκότες προσεφέμενοι· οἱ δὲ, καὶ σποδὴν ὅπως ἀπέλλαντο ἀφ' ἑαυτῶν παίδων ἢ οἰκῶν παρολιζέας παιδιόμοι, καὶ ἀφ' αὐτῶν μάλιστα ἐσθλὴν θνήσκοντες τοῖς νοσοῦσι, ὅμως ὥσπερ ἀταχισταζομένη τοῦ πάθους ὡς τὴν βουλὴν, οὐκ ἐκρατίζεσθαι. οἱ μὲν τοῖς, ὥς μοι λέλεκται, μέλει τοῦ δούρου, δύο καὶ πεντήκοντα χιόνους τῶν τοῦ πάθους ἀπαρτατὰ πρὸν νικῶσαι. Φιλέπραστος γὰρ θαυμάζει ὅτι πνιγνὰ πνιγνὰ δὲ κατ' αὐτὴν ἐκράτῃσι λοιμοί. καὶ τὰ ἐξ ἑστέων ἀδύλα, ἐκείνοι ἰόντες, οὐδ' οὐδὲν δίδουσι, ὁ καὶ τὰς αἰτίας ἐξετιγνόμενος, καὶ ποῖ Φίροται. ἐγὼ δὲ ἔθην ἐξέλιπον ἐπ' αὐτοῖς, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν Ἰουστινιανῶν φησίν.

CAPUT XXX.

20

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

De inexplebili avaritia Justiniani.

Περὶ τῆς φιλοχρηματίας, καὶ ἀπληθείας Ἰουστινιανῶν.

Fuit quidem Justinianus inexplebilis avaritiz, & alicui usque adeo appetens, ut universas provincias Imperii Romani accepta pecunia venderet Magistratibus, & tributorum exactoribus, & iis qui absque ulla causa insidias hominibus struere solent. Multos præterea, ac pæne innumerabiles qui opibus affluebant, concinnatis calumniis omni patrimonio spoliavit. Quod si quæ mulier corpore questum faciens, consuetudinem aut stuprum alicui falso objecisset, bonis ejus inhians, statim leges omnes ac jura violabantur, & modo Justinianum turpis lucri participem adscivisset, universas opes ejus qui calumnia appetitus fuerat, in domum suam transferebat. Idem tamen in expendenda pecunia admodum largus fuit: adeo ut multas sacras ædes & magnificas passim Ecclesias edificaret. Multas præterea religiosas domos ad curandos viros ac mulieres, tam senes, quam parvulos, & eos qui variis morbis conflictabantur, exstruxit: Nec mediocres redditus ad eam rem deputavit. Innumera quoque alia gessit admodum pia, Deoque accepta, dummodo ii qui hæc agunt, ex propriis facultatibus ea opera perficiant, & actus suos puros, tanquam sacrificium, offerant Deo.

Ἰουστινιανὸς γὰρ μὴ χρημάτων ἀπληγος, καὶ ἄλλοτερον οὐπὲς ἐκτόπως ἐραστὴς, ὥς καὶ ὑπὸ ἑαυτοῦ χρυσὸν πειράσκει τοῖς τε τὰς ἀρχαῖς ἐπιβουλεύουσιν τοῖς τε τοῖς φόροις ἐκλέγουσι, καὶ τοῖς ἑστέων οὐδὲν αἰτίας ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τοῖς ἀνθρώποις ἐθέλουσι. πολλοὺς δὲ καὶ ἀναεὶ μόνους τὰ πολλὰ κεκλήμενος, σφῶσαι ἀποφασίζοντες ἐπιχρῶσας, τὰς οὐσίας ἀπᾶσας ἐξημῶσιν. ἢ δὲ καὶ γυνὴ ἐταιριζομένη ἐποδθαλμίζουσα τῶν, ὁμιλῶντων ἢ μίξιν ἀνέπλασιν, αὐτὴν ἀπαρτα. Φρουδὰ τὰ τῶν νόμων κατέχευτο, καὶ τὸν Ἰουστινιανὸν προσεταιριζομένη τοῦ ἀτόπου κέρδους, ὅλην τὴν πλῆθον τοῦ συκοφαντηθέντος, οἶκον μετῴκησεν. καὶ ἀφ' αὐτῆς δὲ χρημάτων ὑπῆρχεν ὥστε καὶ πολλοὺς ἀγίους, καὶ ἐκαστὸν ἐκ τούτων μεγαλοπρεπῆς ἀναστήσαι, ἄλλους τε θύλακας οἰκίας ἐς ἐπιμέλειαν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀφᾶναι καὶ ἐξῶσαι, καὶ τὰ ὑπὸ νοσημάτων περικύβητον ἐσθλὰ καὶ σωματικά. καὶ τὰ μεγάλα ἀποκλήρωσαι, ἔτι δὲ ταῦτα γίνεσθαι πρᾶξαι καὶ ἄλλα μυρία βουθεῖν καὶ οἰκὸν ἀρίστην, ἵππερ ἐξ οἰκίας δροῦσι οἱ τῶν ἐργῶν, καὶ καθαροὺς τὰς σφῶν πρᾶξεις καρποφοροῦν.

VALESII ANNOTATIONES.

ἢ Φιλέπραστος δὲ θαυμάζει] In codicibus Florentino & Telleriano scribitur: φιλέπραστος γὰρ θαυμάζει. quod tamen non probo. Quisnam autem sit hic Philostratus de quo loquitur Evagrius, & ubinam istud scripserit, incertum est. Philostratus Atheniensis historicus memoratur à Georgio Syncello in Chronico, anno primo imperii Aureliani.

2 καὶ ἐκαστὸν ἐκ τούτων μεγαλοπρεπῆς] Hentricus Savilius particulam καὶ in suo codice exprimit. Eam tamen hic retinendam esse censco, transpositis tantum vocabulis hoc modo: ὥστε καὶ πᾶσιν ἀγίοις καὶ μεγαλοπρεπῆς ἐκαστὸν ἐκ τούτων.

Περὶ τοῦ μεγάλου ναῦ τῆς ἁγίας Σοφίας, καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

De magna Ecclesia Sancta Sophia, & Sancto-
rum Apostolorum.

ΑΝίστησι δὲ καὶ κατὰ τὴν Κωνσταντίνου, πολ-
λοὺς μὲν ἐς κάλλος ἐξοικονομήσας τὰ θεία
καὶ τοὺς ἁγίους σκηνούς. ἐδομήσατο δὲ μέγα π καὶ
ἀπαράκλητον χρῆμα, οὐχ ἰσορροῦν πάποτε, τὸν
2 μίγναι τῆς ἐκκλησίας ἡνὶ, διπρὶν τε καὶ ἔξα-
χος, καὶ λόγου διώκων ἐκβαίνοντα. καὶ περιέσ-
μυθαι δὲ ὡς αἰ οἶος τε ὦ, χαρογραφῆσαι τὸ τέμενος.
3 θόλος ἴσιν ὁ τῷ ἀσκήτορι ἡνὶ, τέσσαρι μετ-
οειζομένη φαλίσσι, ἐς πρῶτον ὕψος ἐπαρμένη,
ὡς ἔπρε μὲν τοῖς ἀντιζῶνι δυσίφρατος ἐκκα τοῦ
ἡμισφαίου τὴν ἀποπρεχτοῦσαν ὕψος δὲ τοῦς
γιομῶν μὲν πρῶτον, εἰ καὶ μάλα τολ-
ματὶς τις εἴη, ὡς κύνειαι καὶ ἐς τὴν πυρμῶνα τὰς
1 ὕψος παρὰ πέμπτῃ. αἱ δὲ φαλίδες καὶ ἐξ ἐδά-
φοις μέχει τῆς χαλύπτης τῆς ὁροῦς ἐπαίρονται.
2 ὡς διζῶ δὲ καὶ κατὰ τὸ θύλακον κίονες αὐτοῖς
ὡς τετέλεται ἐκ θιαγάλου λίθου πεποιημένοι.
3 ὕψος δὲ μετὰ τοῖς ἐτέροις ὡς τετέλεται
κίονες, περὶ τῶν τοῖς βυλομῶν διδόντες ἐς τὰ
τελὲ μὲν ὅθεν καὶ ἡ βασιλὶς παρούσα ταῖς ἱερ-
ταῖς τῇ ἱεραρχίᾳ τῷ μνησίῳ ἐρίσεται. οἱ δὲ
4 ὡς ἀνέχοντα καὶ δύμῳ ἡνὶ ὡς ἀνέχον-
σαν, ἐνδὸς ἐμποδὼν τὰ θεία π τῇ τηλαχού-
του μεγέθους γιομῶν. ὡς δὲ τῷ λελεγμένῳ
ὡς ἔπρε κίονες καὶ φαλίσσι μικραῖς, πρῶτον
τοῖς ὅροις ἀποπρεχτοῦσαν ὡς αἰ δὲ καὶ τὸ θεί-
μα τῆς οἰκοδομίας τρανότερον ἢ, καὶ τοῦς πύδας
30 σιμῶντες ἐνδὸς, τοῦ τε μήκους, τοῦ τε ὕψους,
τοῦ τε ὕψους, καὶ τὰ φαλίδες τὰς, τε ἀνέχοντες τὰς,

ID E M Constantinopoli, cum alias sa-
cras ædes miræ pulchritudinis in hono-
rem Dei ac Sanctorum construxit: cum
magnum illud & incomparabile opus, cu-
jusmodi nullum unquam fuisse memoratur:
maximam scilicet Ecclesiam S. Sophiæ, de-
coram ac præcellentem, & quæ vim dicen-
di omnem longe superat. Ejus tamen sin-
gulas partes, quoad possum, describere co-
nabor. Ædes sanctuarii, testudo est qua-
tunor fornicibus in sublime erecta: in tan-
tam altitudinem sublata, ut ex inferiore
quidem loco aspicientes, hemisphærii fas-
tigium difficile possint cernere. In supe-
riori autem loco constituti, quantumvis au-
daces sint, numquam despicere conentur, &
usque ad solum oculos demittere. Fornices
autem vacui à solo usque ad culmen tecti
eriguntur. In dextro autem ac sinistro latere
ex adverso fornicum positæ sunt columnæ,
ex lapide Thessalico fabricatæ: Et solaria
sustinent, quæ aliis item similibus columnis
suffulta, iis qui mysteria spectare voluerint,
ex sublimi conspiciendi copiam faciunt. Ex
hoc etiam loco Augusta diebus festis sa-
crorum mysteriorum solemnitati interesse
solet. Quæ vero ad ortum & occasum so-
lis sunt sitæ, ita, relictæ sunt, ut nihil sit
quod tantæ magnitudinis admirationem im-
pediat. Supradictorum autem solariorum
porticus, inferius columnis ac parvis arcu-
bus tantum opus absolvunt. Porro ut ma-
nifestius fiat hujus fabricæ miraculum, men-
suram quoque hic inserere constitui lon-
gitudinis & latitudinis atque altitudinis;
arcuum item tum vacua intervalla, tum

S. Sophia
descriptio.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Αἱ δὲ φαλίδες καὶ] Quæret hic fortasse aliquis, quid
ibi velit vox αἰών. Ait enim Evagrius, arcus seu fornices
vacuos à solo usque ad culmen surgere. Igitur hoc loco
intelligere debemus apertos, nullas columnis suffultos. Pro-
copius libro primo de ædificiis, id de duobus duntaxat ar-
cibus testatur. τὰς δὲ ἀψίδας αἱ μὲν διὰ κατὰ καὶ τὸ
αἰώνιον ἱεραρχίας ὡς ἀνέχοντες καὶ διὰ τὸν αἰώνιον.
2 Αὐτῶν παρὰ πέμπτῃ] Hunc locum pessime vertierunt
Interpretes. Musculus quidem ita vertit: In dextro late-
re ad sustentem ordinata sunt in illis columnæ, &c. Chri-
stophorus vero interpretatur hoc modo: In dextro la-
tere, sunt homines interpretati ad levam columnæ ordinæ loco-
te, &c. Fraudis scilicet illis fuit unius conjunctionis omisi-
do, quam nos ex MS. codice Florentino supplevimus hoc
modo: ὡς διζῶ δὲ καὶ κατὰ τὸ θύλακον, &c. Superest nunc
ut exponamus quid ibi velit verba illa quæ proxima se-
quuntur, παρὰ πέμπτῃ αὐτῶν κίονες. Ipse igitur sui in-
terpres erit Evagrius, qui in lib. primo, cap. 14. Ecclesiam
Symeonis Stylitæ sacram describens, eam ex quatuor por-
ticibus consistere dicit. Additque: παρὰ πέμπτῃ δὲ τῶν
κίονων, αἰώνες, &c. id est. juxta porticus, columnæ ordinæ po-
sitæ sunt. Quare hoc loco pro αὐτῶν libentius legerem

αὐτῶν, subaudiendo scilicet φαλίδας.
3 Ὑπερὶ τὸν μνησίον] Hæc Coenacula mulieribus
destinata erant, ut seorsum in his consistentes, Missarum
solemnia spectare possent, ut scribit Paulus Silentarius
in descriptione sanctæ Sophiæ, qui & Coenacula illa, sive
solaria, senis columnis ex marmore Thessalico suffulta
fuisse dicit; cum tamen subtus binæ duntaxat essent, quæ
solaria sustinebant, pag. 110. Ἡλικίον ὑπερὶ τὸν
Paulus, perinde ac Evagrius noster hoc loco, & Procopius
in libro primo, ubi hoc sanctæ Sophiæ templum descri-
bit: quanquam Procopius porticus potius appellat.
4 Οὐτως ἀνέχοντες] His verbis designat Evagrius disci-
men quod erat inter columnas Ecclesiæ sanctæ Sophiæ.
Ait enim columnas quidem quæ erant ad dextrum & ad
sinistrum latus Ecclesiæ, id est, ad septentrionem & ad
meridiem, habuisse solaria, sive tabulata ipsi imposita, è
quibus Fideles sacra mysteria quæ in altari celebraban-
tur, prospicere poterant. Columnæ vero quæ ad ortum
& ad occasum solis erant sitæ, nullum solarium sustine-
bant; sed relictæ erant nudæ. Hæc ideo fusius exponen-
da existimaui, quod Interpretes nihil hic vidisse animad-
verti, ac præcipue Christophorus.

VARIORUM.

2 Τῇ ἐκκλησίᾳ ἡνὶ] Interpres legisse videtur τῇ ἁγίᾳ
Σοφίᾳ ἡνὶ. Hujus Ecclesiæ ædificatio ad ann. 532 refe-
renda est. Nimirum in seditione ab Hypatio, Pompeio,
& Probo adversus Justinianum isto anno concertata (de
qua vid. supra c. 13.) Ecclesia major incendio absumpta
est. Novam itaque & longe ampliolem ædificavit Justi-
nianus, & Sanctæ Sophiæ dedicavit, anno 537, mense De-
cembris, cum sex fere anni intercessissent inter prioris Ec-

clesiæ conflagrationem, & novæ dedicationem, vid. An-
t. Pagi ad ann. 532. n. 7. & ad ann. 537. n. 6. W. Louth.
Hujus Ecclesiæ nominis rationem reddit Paulus Diaconus
lib. 18, initio, his verbis: "Exstruxit idem Princeps so-
" tra Constantinopolim urbem ipsi Domino, qui est Sa-
" pientia Dei Patris, Templum, quod Græco vocabulo
" ἁγία σοφίαν, i. e. sanctam sapientiam nominavit.

Sac. sublimitatem. Mensura igitur sic se habet.

V. Longitudo quidem à porta quæ est à regione sacræ conchæ, quo in loco incruentum offertur sacrificium, ad ipsam usque concham, est pedum centum & nonaginta: latitudo vero à Septentrione ad Meridiem, pedum centum & quindecim. Altitudo à centro hemisphærii usque ad solum, pedum centum & octoginta. Arcuum vero singulorum latitudo quidem est pedum ... longitudo vero ab ortu solis ad occasum pedes continet ducentos & sexaginta. Latitudo vero illuminationis eorum habet pedes septuaginta quinque. Sunt præterea ad occasum solis porticus duæ admodum venustæ, & atria undique miræ pulchritudinis. Exstructum est ab eodem Justiniano templum Sanctorum Apostolorum, quod nulli alteri templo facile concedat: in quo Imperatores ac sacerdotes sepeliri mos est. Ac de his quidem rebus hæc omnino dicta sint.

S. Apostolorum Templum.

τε ἕως, ἔχοντες ὧδε. ἔστι μὲν οὖν τὸ μήκος ἐκ τῆς καταπαρὸς θύρας τῆς ἑσπέρης κόγχης, ἕως τὰ τῆς ἀναμμάτης καλλιερᾶται θυρίας, μέγεις αὐτῆς, ποδῶν ργ'. τὸ δὲ γὰρ ὕψος κατὰ βορρᾶν καὶ νότον, ποδῶν μί'. τὸ δὲ βάθος ἀπὸ τοῦ κέντρου τοῦ ἡμισφαίου μέγεις ἑξαφους ποδῶν ργ'. καὶ τῶν ψαλίδων, τὸ μὲν ἐκάστης ὕψος ποδῶν — τὸ δὲ γὰρ ὅ μῆκος ἀπὸ ἀνατολῶν εἰς δύσιν πόδες σξ'. τὸ δὲ πλάτος τοῦ ἡμῶν αὐτῶν ποδῶν σί'. εἰσὶ δὲ καὶ πρὸς διόμους ἡλικὸν ἐκπρεπῆς ἑστῶν δύο, καὶ πάντοθεν ὑπαύθριοι αὐλαὶ εἰς κάλλος ἐκτεταταί. ἔργασι δὲ αὐτῶν καὶ ὁ τοῦ θεοπισίου ἀπερὶ λανθῆς, οὗτοι ἐθέλουν ἑτέρω τὰ πρῶτα διδάσκειν. εἰ δὲ οἱ τε βασιλεῖς, οἷτοι ἱερομύητοι τῆς προμομηῆς ταφῆς τυχεύουσιν. ὧδε μὲν οὖν τοῦτο καὶ τῶν τοιούτων ἀμωσγέτως εἰπὼν ταῦτα.

CAPUT XXXII.

De Justiniani favore potius quam benevolentia erga factionem Venetianorum.

FUIT etiam aliud quidpiam in Justiniano, omnem belluarum immanitatem excedens. Quod utrum ex naturæ vitio, an ex ignavia ac formidine profectum sit, equidem nequeo dicere. Initium autem sumpsit ex populari seditione cui cognomen inditum fuit *νιξ*. Adeo enim impense favere visus est alteri factioni, Venetianorum scilicet, ut Venetiani ipsa meridie, in media civitate, adversæ factionis homines interficerent, ac non modo nullum supplicium metuerent, verum etiam præmia consequerentur. Atque hinc factum est, ut multi existerent homicidæ. Porro licebat illis etiam in domos irrumpere, & opes in illis reconditas deprædari, & miseris hominibus suam salutem pretio vendere. Quod si ex magi-

Venetianorum secta.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΒ'.

Περὶ τῆς ἐν τῷ κυναῷ χρώματι τοῦ βασιλέως ματίας μάλλοι ἢ Φιλίας.

ΥΠῆΝ δὲ καὶ ἔπειτα τῶν ἱσπανικῶν, πῶσαι θηρία ἐν τῷ κυναῷ ἐκδῶνται, εἴτε δὲ φύσις ἀμαρτία, εἴτε δουλεία τι καὶ φέβω, οὗτοι ἔχον λίαν, ἐκ τῆς δημόδους γένεως. τὸ δὲ ἵνα τὴν δόξαν ἔλκω. ἰδὲ γὰρ ὁ πατέρων τῶν μαρτῶν, τὸ κυναῖον φημί, ἀποχρῶς ἀποσκηλίσθαι εἰς ποσῶν, ὧτε καὶ μαυφονίας αὐτῶν ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ, ἐν μέσῃ τῇ πόλιν ἐργάζονται τῶν ἀπεισιτίας, ἐν μὴ μόνον ποῦναι μὴ διδῶναι, ἀλλὰ καὶ γὰρ ἀξιοῦναι, ὅς πολλοὺς ἀνδρῶν εἰς ἐπὶ τὴν γένεσιν. ἔξω δὲ αὐτοῖς, καὶ τοῖς οἰκοῖς ἐπιτεταί, καὶ τὰ ἀποκείμενα καμῆλια ληίζονται, καὶ τοῖς ἀνδρῶν τὰς σφῶν πεπράσκειν (ωτηρίας. καὶ ἡ τις

VALESI ANNOTATIONES.

1 Πλάτος τοῦ ἡμῶν] Vide, si placet, descriptionem Ecclesiæ sanctæ sophiæ, quam nuper in lucem edidit Franciscus Combesius, vir de literis optime meritis, pag. 254. Describit has fenestras Paulus Silentarius in Ephraïm quam nuper edidit vir doctissimus Carolus de Fraxino, & Procopius in libro primo de ædificiis.

2 Οἱ τε ἱερομύητοι] Idem scribit Sozomenus in fine libri secundæ hystoriz Ecclesiasticæ. Sed quod notandum est, neuter eorum, nec Evagrius, nec Sozomenus, Episcopis Constantinopolitanis id peculiare fuisse docuit, ut in Apostolorum æde, quemadmodum Imperatores, sepelirentur, sed generaliter loquuntur de Episcopis. Sane Nicephorus in libro octavo capite ultimo discrete testatur, non solos Constantinopolitanos, verum alios quoque Episco-

pos, qui sanctitate viæ præ cæteris emicuisissent, illic conditos fuisse. Sæpe enim eveniebat, ut Episcopi, vel ab Imperatoribus evocati, vel ob necessitates Ecclesiasticas ad urbem regiam profecti, ibi fatoungerentur. Sic temporibus Anastasii Alcisus & Gajanus apud Byzantium mortui, unoquo sepulchro conditi memorantur in Chronico Marcellini.

3 Εἰπὼν δὲ διττὴ καὶ ἑτέρα] In editione Roberti Stephani docet verbum διττὴ, quod Typographi Geneveses ex Christophoroni, aliorumve conjectura perperam suppleverunt. Ego vero ex codicibus Florentino & Telleriano hunc locum ita emendavi: ὧτε δὲ καὶ ἑτέρα, ὧτε, quam emendationem confirmat Nicephorus. Pro his enim Evagrii verbis hæc subiungunt: ἡ δὲ ἐκ τῶν αὐτῶν.

VARIORUM.

a Ἐκ μὲν ἐν τῷ μήκει] Verendum est ne Evagrii codices in ædis longitudine & latitudine recensenda mendosi sint, cum utramque longe aliam fuisse constet ex Gyllio, diligenti admodum scriptore, cui longe potior fides habenda. Longitudinem, inquit ille, ab oriente ad occasum ipse metiri ausus non fuit, sed metiendū curavi per hominem Turcicum, qui mihi retulit longitudinem Templi esse ducentorum & quadraginta pedum. Idem latitudinem à meridie ad septentrionem, ex Turci relatione ducentorum & tredecim pedum esse scribit. Bondelmontius vero à longitudine ædis ad pavimentum, altitudinem esse ait 144 brachiorum, i. e. 388. pedum; siquidem brachii mensura duorum pedum fuerit. Evagrius altitudinem tantum à

centro Hemisphærii refert, quæ parum ab aliorum calculis abhorret. Du-Cange in *CPoli Christiana*, lib. III. ubi habetur accurata hujus Templi descriptio.

b Ἐξ ὧν ποδῶν] Nullus ex Græcis codicibus numerum aliquem hic exhibet. Curtius autem, Grynæus, Christophorionus, & Mericus Hamerus in suis versionibus numerum sexaginta sex expresserunt, quem unde hauserunt, mihi incertum est. *Maas. S. hystor.*

c Τῶν αὐτῶν] Vide supra, cap. 23. hujus libri. *W. Lowth.* d Θάψας τὸν μῆκον] Quaternas Circulorum aurigarum olim fuisse factiones, scil. Prasinam, Venetiam, Albatam, & Rufatam, notissimum est.

τῶν

τῶν δὲ χεχότων ἐργων ἐπερχάτης πρὸς τὴν ὥσπερ
 εἶναι αὐτῶν ἐπιθυμίας. οὗτοι ἀμέλει ὡς τις τῶν
 εἶναι ὑπερπρόβαν δέχεται, ἐπεὶ οἷον τῶν πω-
 πειζόντων ἰσχύει ὑπερρύνει, ἀπὸ τὸ μεσαίτα-
 τος τῆς πόλεως, ἰσχύει ἰσχύει καὶ πρὸς ἐλπίδα. 3
 Καλλίνικος δὲ τῶν Κιλίκων ἡγεμόνος δύο ἀνδρ-
 φῶν Κίλικας Παῦλον καὶ Φαυστίον ἐπιλέγει οἱ, ὃς
 ἀφ' αὐτοῦ ἀποβούλευμα, ἐπεὶ ταῖς ἐκ νόμων
 ποινῶν ὑπέστηκεν, ἀπολογομένη, πρὸς τὸν
 ὁρῶν συνίστας καὶ τῶν νόμων, ταῦτα κατα- 10
 λών. οἱ τῶν οἰκίαν μέρους τὰ οἰκία πε-
 φθυγότες, καὶ πρὸς οὐδὲν ἀνθρώπων διζούμε-
 ναι, ἀλλὰ καὶ ὡς ἅγι πάτοθεν ἐλαυόμενοι, τοῖς
 ὁδοιποροῦσιν ἐφ' ὁδοῦ, λαποδοσίας τε καὶ μι-
 φῶν ἐργάζομενοι, καὶ πάντα πλήρη θανάτου 15
 ἀφ' αὐτοῦ, ληλασῶν τε καὶ τῶν λοιπῶν ἀποπνι-
 γνῶν. ἔτι δὲ ὡς τὰς οἰκίας μεταχρήσας
 καὶ αὐτοὺς διεχρήσαστο, τοῖς νόμοις ἐκδύς, οὗς
 ἐφ' ἑαυτοῦ τὰ ἅπαντα ἀποπνιγνῶν βαρύνει ἴσα. ὃς
 τὰ μὲν πρὸς τοῦτοις λοιποῦ λέγει, κρῖναι 20
 καὶ λόγου καὶ χρόνου. ὁ δὲ ταῦτα περὶ
 εἶσαι καὶ τὰ ἐπίλοιπα.

stratibus quispiam eos coercere tentasset, de suo ipsius capite periclitabatur. Quidam V.
 certe, qui Comes erat Orientis, cum ali-
 quot seditiosos nervis cædi iussisset, ipse in
 media urbe nervis cæsus ac circumductus est.
 Callinicus præterea rector Ciliciæ, propterea
 quod duos homicidas Cilicas, Paulum ac
 Faustinum, qui in ipsum irruerant & inter-
 ficere ipsum conati fuerant, ex præscripto
 legum capitali supplicio affectisset, in cru-
 cem actus est, has poenas referens ob recte
 consultis, & ob leges servatas. Hinc factum
 est, ut Prasiniani relicta patria sua, cum à
 nullo mortalium susceperentur, sed velut pri-
 vatum quoddam undequaque abigerentur,
 viatoribus insidias struerent, rapinasque ac
 cædes perpetrarent: Et cuncta immaturis
 mortibus ac direptionibus, & huiusmodi sce-
 leribus complerentur. Interdum tamen in
 contrariam sententiam versus, Venetianos
 occidit, legum vindictæ subjiciens eos, qui-
 bus antea more barbarico per singulas ur-
 bes grassandi potestatem dederat. Verum
 ad ista singillatim referenda, nec tempus,
 nec sermo ullus suffecerit. Hæc tamen
 quæ commemoravi, sufficiunt ut conjectu-
 ra fiat de reliquis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ΄.

Περὶ Βαρσανυφίου τοῦ ἀσκητοῦ.

Γενέσθαι δὲ κατ' ἐκεῖνο καιρὸς ἄνδρες Διοφόροι 25
 μεγάλοι σημεῖων ἐργάται, πολλαχρὸς μὲν γὰρ
 ὦν δὲ τὸ κλέος ἐκαστοῦ διέλαμψε, Βαρσανύ-
 φιος Αἰγυπτίος γένος. οὗτος ἐν Ἰερουσαλὴμ
 διδύχθαι βίαν, ἢ πρὸς φροντιστὴν ἄνδρα Γάζης ἔ-
 πολίσματος ὡς πολλὰ μὲν καὶ μέγας κρῖναι 30
 αὐτοῦ θαυματουργήσας· πιστεύοντα δὲ καὶ ζῆν αὐ-
 τὸν ἐν οἰκίᾳ καθυγμένον, καίτοι γὰρ ἀπὸ τού-
 ταις πενήτησιν, καὶ πρὸς γὰρ χρόνῳ οὗτοι ὁρῶν-
 ται τῶν, οὗτοι τῶν ἐπὶ γῆς πρὸς μεταληφῶν. οἱς
 35 ὁδοιποροῦντες ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ πρὸς τὸν
 ἐπεὶ δὲ διόρπτεον ἔγινε τὸν οἰκίσκον οὗ καθύμνητο ὁ
 ἀνθρώπος τοῦ Θεοῦ, πρὸς ἐκδοῦναι μικρὸν τοῖς αὐτό-
 σι παῖτας ἐπέπρησε.

CAPUT XXXIII.

De Barsanuphio Monacho.

ISDEM temporibus viri plane divini &
 admirabilium operum effectores, in variis
 orbis terrarum locis vixerunt. Sed quorum
 gloria ubique inclaruit, hi sere sunt. Bar-
 sanuphios Ægyptius genere, qui in carne vi-
 tam carnis expertam transegit in quodam
 Monasterio juxta oppidum Gazam, adeo ut
 plurima miracula perpetraverit, quæ recen-
 sere difficile est: credaturque ab omnibus
 etiamnum vivere, in cellula reclusus: quam-
 vis quinquaginta & amplius anni jam ex-
 cesserint, ex quo nec visus est à quocquam,
 nec terrenum quidquam degustavit. Quæ
 cum falsa esse crederet Eustochius Hieroso-
 lymorum Antistes, & cellulam in qua vir
 Dei sese incluserat, perfodi iussisset, ignis
 inde exsiliens univerfos propemodum qui
 aderant combussit.

VALESII ANNOTATIONES.

ε Διοφάντης Εὐφρόνης] Pro verbo Διοφάντης, quod pro-
 cul dubio corruptum est. Nicephorus habet Διοφάντης. Pro
 Eustochio autem Hierosolymorum Episcopo idem Nice-
 phorus habet Salustium. Salustius quidem Hierosolymo-

-rum Episcopus fuit principatu Anastasii Augusti. Eusto-
 chius vero sub exordium imperii Iustini junioris eundem
 Episcopatum gessit, ut testatur Theophanes in Chronico.

VARIORUM.

α Ἀπὸ τούτου] Scilicet ab anno 593. quo Evagrius Hi-
 storiam suam absolvit. Uode Pagijs concludit Barsanu-
 phium sese Monasterio incluisse circa annum 540. Et
 quoniam jam tunc senex, & Joanni seni coævus dictus est à
 Dorotheo Archimandrita in Institutione IV. vix potuit vi-

vere usque ad annum quo Evagrius Historiam suam ab-
 solvit, perperamque Nicephorus lib. 22. cap. 17. Salusti-
 um pro Eustochio nominavit, cum Salustius anno 486
 Episcopus Hierosolymorum dictus sit. annoque 494. obi-
 cit, *Ant. Pagi ad ann. 543. n. 10.*

De Symeone Monacho, qui propter Christum
falsitiam simulavit.

Περὶ Συμεὼν μοναχῆ, τῷ ἀπὸ Χριστοῦ σαλοῦ.

FUIT etiam in Emisenorum urbe Symeones: qui inanis gloriæ fastum omnem adeo exuerat, ut ab universis quibus erat ignotus, pro fatuo haberetur, licet omni genere sapientiæ & divina gratia abundaret. Porro hic Symeones seorsum ab aliis ut plurimum degebat, nullum omnino mortalium sine cognoscere, quandonam aut quo modo Deum precaretur, nec quo tempore domi aut jejunaret aut cibum caperet. Interdum etiam in viis publicis aut in foro agens, è statu mentis deturbatus videbatur, nec prudentiæ ac solertiæ quidquam præ se ferre. Nonnunquam in tabernam irreptens, obviis cibis utebatur, dum esuriret. Quod si quis inclinato capite cum salutasset, ipse iratus illico aufugiebat, metuens ne virtus ipsius à vulgo deprehenderetur. Et hoc quidem modo Symeones in foro se gerebat. Erant tamen quidam ejus familiares, quibuscum versari consueverat absque ulla simulatione. Ex his quidam ancillam habuisse dicitur, quæ cum à nescio quo stuprata, prægnans esset, & cogeretur à dominis ut auctorem hujus flagitii nominaret, Symeonem clanculo cum ipsa rem habuisse dixit, & ex illo se gravidam esse: juraturamque se rem ita se se habere, ac, si opus foret, etiam conviciaturam. Quod cum audisset Symeones, assensus est, carnem se gestare dicens, rem admodum fragilem atque imbecillam. Cumque hujus rei fama ubique divulgata esset, gravique ignominia, ut quidem videbatur, aspersus esset Symeones, subducere è medio se cepit, simulans se pudore suffundi. Postquam igitur dies pariendi advenisset, & mulier parturientium more sederet in lecto, parturitio quidem immensos atque intolerabiles dolores afferens, in extremum vitæ discrimen mulierem adduxerat. Partus vero minime promovebatur. Cum igitur Symeones consulto illuc venisset; rogatus ab iis qui aderant ut precationem faceret, affirmavit ille coram omnibus, mulierem non prius esse parituram, quam confessa esset, quisnam infantis quem in utero gestabat, pater fuisset. Quod cum illa fecisset, & verum infantis patrem nominasset, statim infans erupit, veritate ipsa quasi obstericante. Idem aliquando visus est introire in cubiculum meretricis. Cumque januam occlusisset, solus cum sola moratus est. Ostio deinde reformato, cum se fuga proripuisset, circumspiciens undique nunc quis ipsum videret, eo magis auxit suspicionem. Adeo ut ii qui illum viderant, mulierem adduxerint, & ex illa sciscitati sint, quid sibi vellet Symeonis ad illam ingressus, & tam diuturni temporis mora. At illa juravit, se triduo antequam ille venisset, ob rerum necessariorum penu-

Symeones à
falsi sim-
ulatione li-
beratus.

ΓΕγονε δὲ καὶ αὐτὸς τὴν ἑμισίαν, Συμεώνης ἀνὴρ οὗτος τὸν τῆς καταδοξίας ἀποδυσάμενος χιτῶνα, ὡς καὶ παρὰ πολλοὺς τοῖς οὐκ εἰδότες δόξα αὐτὸν εἶναι, καίτοιγε πάσις σοφίας καὶ θείας χάριτος ἐμπλησμένος. οὗτος ὁ Συμεώνης τὰ πολλὰ μὲν αὐτὸς καὶ ἑαυτὸν διηγεῖτο, οὐδὲν τὸ πρὸς ἄλλους ἀδύνατον εἰδέναι, πότε τι καὶ ὅπως τὸ θεῶν ἰλάσκειτο, μὴδ' ὅτι τὰς ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ μετέξτε καὶ ἑαυτὸν τὴν τροφὴν παύοιτο ἀνέσθαι καὶ τὰς λιωφόρους ἀγροῦν ἐκτετράφθαι τῷ καθιστάτος ἰδού, καὶ μὴδ' ὅτι φρενὲς καὶ ἀσχήνους ὅλους ἔχει καὶ πᾶς καπιλίῳ παρυσίδος, ἐκ τῶν περὶ τῶν ἐδισμάτων καὶ σιτίων ἡδυν ὅτε πεισθή. εἰ δὲ τις ἐκλήνας τὴν κεφαλὴν αὐτὸς προσκύνῃσι, μετὰ θυμὸς καὶ τάχως τὸ τόπον ἐξίτατο, τὸ πρὸς πολλὰν φεραθῆναι τὴν αἰεὶ ἀρετὴν διδόναι. καὶ ταῦτα μὲν τὰ καὶ τὴν ἀρετὴν τῷ Συμεώνη. ἦσαν δὲ πᾶσι αὐτὸς συνήθως οἷς καὶ παρὲς αὐτοῦ, οὐδὲν ὅλους ὑποκρινόμενος. τῷ πᾶσι συνήθως αὐτὸς καὶ πρὸς θεοῦ παρὰ, καὶ πρὸς τοῦ ἐκπεριθῆναι καὶ κύουσα, ἐκείνη τὸν τοῦτο διδρακότα πρὸς τῷ διαποτῶν ἐξυπὶν ὑπαγχεῖτο, τὸν Συμεώνη ἔλθαι σκοτίῳ αὐτῇ συμπλακῆναι, ἀπ' αὐτοῦ περὶ κυφορέας, καὶ ὁμῶς ἡμῶν ταῦτα οὕτως ἔχει, εἰ δὲ καὶ διὰ τὴν διελίσχων. ὅθεν ἐκείνη ὁ Συμεώνης ἡ καὶ αὐτὴ συνήθως σάρκα φορεῖν εἶποι, τὸ θλόιστον χημά. ἐπὶ δὲ πᾶσι τῷ τοῦτο περὶ αὐτοῦ, καὶ πολλὰ ἄρετα τὴν αἰεὶ αὐτῇ ὁ Συμεώνης ὡς εἰδόμενος, ἐκείνη αὐτὸν καὶ τὸν αἰδύμενον ὑπεκρίνετο. ὡς δ' οὐδὲν καὶ τῇ καὶ ἡ καὶ, καὶ τὸ πρὸς τὰ εἰδόμενα, καὶ μὴ οὐδὲν σφοδρότερον καὶ πολλὰ καὶ ἀνύπτως τὴν ἀληθείαν κατηραζομένη, ἐς ἔχαστον καὶ αὐτὴν τὴν αἰθρῶν κατήγαγε. ὁ δὲ τόκος οὐδὲν πρὸς αὐτὴν. ἐκείνη οὐδὲν τὸν Συμεώνη ἐκείνη πρὸς αὐτὴν ἰκέτευε πρὸς αὐτὴν, ἀναφανδὸν εἶπε, μὴ πρότερον ἀποτίξω τὸ γυναικίον, πρὸ αὐτοῦ πρὸς ὅπως τὸ κυφορούμενον εἴη. ὅθεν ἐκείνη πρὸς αὐτὴν, καὶ τὸν ὅπως αὐτὴν πατέρα, αὐτὸν τὸ βρέφος ἐξήλατο, ὑπὸ τῆς ἀληθείας μεμυῖσται. οὕτως ποτὶς πρὸς αὐτὴν ἐπαίρας ἐσληλυθὼς ὥσθι, καὶ τὴν θύραν ἀπὸ αὐτοῦ, μὴ πρὸς μόνον ἐχρῆνεν. ὡς δ' οὐδὲν ἀνακλίνας τὴν θύραν ἀπὸ αὐτοῦ, πανταχῇ θύμενος μὴ πρὸς αὐτὸν ὁρᾶν, ἐπὶ μῦθον τὰ τῆς ὑποδοχῆς ἔφη ὡς τοῖς ἰωρακότας ἀγαθῶν τὴν αὐτῶν, καὶ πρὸς αὐτοῦ τί τι ἐσθιῖται τῷ Συμεώνη παρ' αὐτῶν εἴη, καὶ ἡ τῶν αὐτῶν τοῦ καιροῦ τριβία. ἡ δὲ διὰ μόνον τῶν αὐτῶν ἀπ' ἐκείνης ἡμέρας μὴδὲν ἀπὸ αὐτοῦ ἀνακλίνων ἢ μόνον ὑδατος.

VALESII ANNOTATIONES.

1. Ἐκτετράφθαι τῷ ἀνθρώπῳ] Procul dubio scribendum est ἐκτετράφθαι, quoniam admodum legitur apud Nicephorum in cap. 22. libri 17.
2. Ἐγχεῖται τῷ ἀνθρώπῳ] Solebant olim laici non solum

coram Episcopis ac Presbyteris, sed etiam coram Monachis, caput inclinare ad benedictionem accipiendam. Cujus rei illustre exemplum existit apud Sozomenum in libro 8. cap. 13.

τὸν

στίζων τε αὐτὸν ὁσάκις περὶ αὐτοῦ ἔειπεν ἰς
 Ἰουστινιανὸν ἡμέτερον, τὸν μὲν παῖδα καὶ τὴν μητέρα
 1 τὰς λουτρὰς τῆς παλιγγενεσίας φραζόμενος ἑκλή-
 ρωσε. τὸν δὲ φύσαιτα, οὐκ ἀναχόμενοι Χρησταιῶν
 2 ἐταπεινωμένοι, ὡς συκοῦς ὡς παιδοφόρον ἀποσκο-
 λίσπει. ταῦτα μὲν τῇδε γέγραπται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΖ΄.

Τίνες καὶ ἐκείνο καιροῦ τῶν μεγάλων πόλεων ἐπί-
 σκοποι.

2 **Μ**ΕΤὰ δὲ Μητῶν Εὐτύχιος ἐς τὸν θρόνον ἦλθε. 10
 σιν. ἀνὰ δὲ τὰ Ἱεροσόλυμα, μὲν Μαρτύρι-
 ος· Σαλῦτος τὸν θρόνον ἀφεδέχεται Ἠλίας τε μὲν
 τῶν Πέτρος τε αὐτῶν, ὃς μὲν ἐκείνῳ Μαχάριος,
 3 οὐκ ἔστι βασιλεὺς προσκαμῖν, ὃς ἐξέσθη τῆς οἰ-
 κίας καθέδρας. ἔφασκον γὰρ αὐτὸν τὰ Ὠριγέ-
 νους προσδιδόναι δόγματα. μετ’ οὗ δὲ ἔκτιστο Εὐ-
 σόχιος διδίδεσθαι. μὲν δὲ ἔκτιστο Θεοδοσίῳ ὡς
 προσδιδόνῃται, ἐπίσκοπος τῆς Ἀλεξανδρείας Ζωί-
 4 λος ἀναδίδεσθαι. ὃς τὰς αὐτῶν ἡγουμένων προσ-
 5 πύκνους, ὡς Ἀπολλινάριον τὴν καθέδραν ἐγκατέλειπε. 20
 μετὰ δὲ Ἐφραίμῳ, Δομνίῳ Ἀποχέας πιστεύ-
 ται θρόνον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΗ΄.

Περὶ τῆς ἁγίας οἰκουμένης πέμπτης συνόδου, ὃς
 ἀφ’ οὗ ποίαν αἰτίαν συνέστη.

Τῆς προσηγορίας μὲν οὐκ ὥς Ῥώμης ἡγουμένου
 Βικλίνῃ τῆς δὲ νέας πρῶτα μὲν Μητῶν, εὐτ’
 Εὐτυχίῳ τῆς δὲ Ἀλεξανδρείας Ἀπολλινάριον, καὶ
 τῆς Ἀποχέας Δομνίῳ, Ἱεροσολύμων τε Εὐσόχῳ,

que esurienti præbuisse. Quæ cum nuntiata Sæc.
 essent Justiniano, Imperator puerum simul VI.
 ac matrem regenerationis lavacro initiatos
 clero adscripsit. Patrem vero Christianæ
 religionis sacramenta percipere penitus recu-
 santem, tanquam proprii filii interfectorem,
 in Syccensi suburbio cruci suffigi præcepit.
 Et hæc quidem ita evenerunt.

CAPUT XXXVII.

Quinam eo tempore fuerint maximarum
 urbium Episcopi.

POST Menam Eutychius Pontificalem se-
 dem Constantinopoli obtinuit. Hiero-
 solymis vero post Martyrium Salustius in-
 ejus locum successit. Post hunc Helias, post
 Heliam Petrus. Post Petrum Macarius ejus-
 dem urbis Episcopatum suscepit, cum Im-
 perator electionem ejus nondum comproba-
 set. Hic postea sua sede expulsus est, pro-
 pterea quod Origenis dogmata asserere dice-
 batur. Post hunc igitur Eustochius Episco-
 palem sedem sortitus est. Alexandriæ vero
 pulsus, ut supra relatum est, Theodosio, Zoi-
 lus ad Episcopatum promotus est. Quo ad
 prædecessores suos adjuncto, Apollinaris se-
 dem illam regendam suscepit. Jam vero
 Antiochiæ post Ephraemium Dominus ejus
 loci Ecclesiam gubernavit.

CAPUT XXXVIII.

De sancta & universali Synodo quinta, &
 quare ob causam congregata sit.

PORRO dum Vigilius quidem Romanæ
 urbis, Constantinopolitanæ vero Menas
 primum ac deinde Eutychius Episcopatum
 gererent: Ex Alexandrinæ quidem Ecclesiæ
 Apollinaris, Antiochenæ autem Dominus:
 Hierosolymitanæ vero præesset Eustochius,

VALESII ANNOTATIONES.

1 **Ἐκλήρωσεν**] Joannes Langus hunc locum ita vertit.
Puerum cum matre divinis regenerationis lavacro adhibuit.
Deoque dicat. Musculus vero & Christophorius lon-
 ge prius veniunt. Nam Musculus quidem vertit, *serva-*
vit. Christophorius vero sic interpretatus est. *Puerum*
cum matre lavacro regenerationis tingentes decernit. Ego
 vero locum ita vertendum esse non dubito. *Puerum simul*
ac matrem regenerationis lavacro initiatos clero adscripsit.
 Quod ita intelligendum est, ut Imperator puerum quidem
 illum inter Lectores Ecclesiæ censeri iussit: matrem
 vero Diaconiam ordinari præcepit.

2 **Ἐξέσθη**] In hoc suburbano urbis Constantinopoli-
 tanæ olim supplicia denoxii sumi consueverant, ut im-
 pudentem monachum in annotationibus ad librum 28. Ammiani
 Marcellini, pag. 362. Quibus addit locum B. Hieronymi
 ex Commemorationis in caput 26. Matthæi, qui sic habet, *ex-*
tra portam eorum & fossas portarum loca sunt in quibus trun-
cantur capita damnatorum. Et *Calvaria*, id est, decollato-
 rum (supra) nomen.

3 **Ἐφασκον** γὰρ αὐτὸν τὰ Ὠριγένης] Multi certe Mo-
 nachii ab ejus communionem se abjunctunt, eo quod

Origenis dogmata asserere crederetur. Ex horum numero
 fuit Abbas Elias qui etiam *Βασίλειος* dicebatur, ut scribit Jo-
 annes Moschus in cap. 19. Limonarii. Theophanes tamen
 in Chronico pag. 205. Macarium *κατὰ συνήθειαν*, id est,
per fraudem & calumniam à sede sua pulsum esse dicit.
 Verum Theophanes prorsus alieno loco id refert, princi-
 paliter scilicet Justiniani junioris. Atqui Macarius Episcopus
 Hierosolymorum ordinatus est anno Christi 546. & cum
 biennio post à sede sua exturbatus fuisset, in ejus locum
 subrogatus est Eustochius anno Christi 548. ut tradit Ba-
 ronius. Dissentit tamen Victor Thunonensis in Chroni-
 co. Macario enim annos octo Episcopatus attribuit, eo-
 que superfluo Eustochium ordinatum esse ait anno ante
 Synodum quintam, id est anno Christi 552. idque verius
 esse existimo.

4 **Καὶ τὸς αὐτὸν ἡγουμένους**] Sic etiam legitur apud
 Nicephorum in cap. 26. libri 17. ὃς *μετὰ μακρὸς τὸν αὐ-*
τὸν ἡγουμένους ἀποστήσει. &c. Ego tamen non puto
 Græce dici posse, *αὐτὸν ἡγουμένους*. Scribo itaque ὃς *ἐν*
τῷ αὐτῷ ἡγουμένους, &c. Subauditur enim τῶν Ἀλεξαν-
 δρίων.

VARIORUM.

2 **Μένος δὲ Μωῶν**] Menas Ep. CPolititanus defunctus est
 anno 552. colitur in Martyrologio Romano, & in Me-
 nologio, die 15 Augusti: illius forsitan dies ejus emortua-
 lis fuit. In ejus locum successit est Apocrisarius Ama-
 seæ Presbyter, & Monasterii ipsius Amaseæ Monachus
 Eutychius, eo ipso die quo Menas cadaver in sacris ady-
 tis expositum jacebat, ut testatur Theophanes in Chroni-
 co, anno Incarnat. secundum Alex. 544. Hierosolymis
 Salustius Martyrio defuncto successit anno 486. Salustius
 Helias annos 492. Helias depositus est ab Anastasio Imp.

anno 513. & in ejus locum successit Joannes Marciani fi-
 lius, Joanni mortuo anno 524. successit Petrus Eleutherio-
 politita. Petrum vita functum anno 544. excepit Ma-
 carius, qui anno 548 dejicitur, & in ejus locum Eusto-
 chius subrogatur.

b **Ἐξέσθη**] Lege ἢ. *W. Lomil.*

c **Ἀπολλινάριον**] Alexandriæ Zoilus, quod tria capitula
 dampnare nollet, deposito, successit Apollinarius anno 550.
 Antiochiæ Ephraemio mortuo successit Dominus anno
 545.

S. c. quinta synodus à Justiniano convocata est
VI. hanc ob causam. Cum Origenis dogmatum
Synodi ori- assertores in Monasteriis Palæstinæ, sed præ-
st. cipue in ea quæ dicitur Nova Laura quo-
 tidie invalescerent, Eustochius omni studio
 in id incubuit, ut eos expelleret. Cum igitur
 ad Novam Lauram se contulisset, eos
 inde ejecit, procul amandans, tanquam com-
 munem hominum perniciem. At illi varia
 in loca dispersi, multos suis partibus adjun-
 xerunt. Horum patrocinium suscepit Theo-
 dorus, cognomento Ascidas, Episcopus qui-
 dem Cæsareæ, quæ caput est provincie Cap-
 padociæ, sed qui cum Justiniano assidue
 versabatur, eique fidus erat in primis ac
 perutilis. Cum ergo iste palatium conturba-
 ret, & id quod ab Eustochio gestum erat,
 meram impietatem atque injustitiam voca-
 ret, missi sunt Constantinopolim ab Eusto-
 chio, Rufus Abbas Monasterii Theodosii,
 & Conon Abbas Monasterii Sabæ: qui tum
 virtutis suæ causa, tum ob Monasteria qui-
 bus præerant, principem locum inter Solita-
 rios obtinebant. Venerunt una cum illis
 etiam alii, dignitate haud multo inferiores.
 Et hi quidem de Origene in primis, & de
 Evagrio ac Didymo agere instituerunt.
 Theodorus autem Cappadox, cum eos alio
 vellet traducere, causam Theodori Mopsue-
 stie Episcopi, & Theodoriti atque Iba in
 medium produxit: Deo scilicet optimo
 maximo ita rem omnem optime disponen-
 te, ut hinc & inde profana omnia penitus
 ejicerentur. Prima igitur questione pro-
 posita, utrum liceret mortuos Anathemati
 subicere: Eutychius qui illic aderat, in
 sacris scripturis apprimè exercitatus, super-

*Theodorus
Ascidas.*

*Rufus &
Conon Ab-
bates.*

τὴν πέμπτην μαζακίμπε] συνέδριον Ἰουστινιανὸς ἐξ αἰ- 2
 πίας τοιαύτης. Εὐτύχιος, κατακρίψας τὴν μάστιγα, ὡς 1
 τῇ χαλκῇ ἐπὶ λαύρα τὰ ὀριγηνίστους προσεδυ-
 ὄντων δόγμα, πᾶσαν ἐθετο σπουδὴν τοῦτους ἀπα- 3
 λᾶσαι. καὶ χαλκῶν τιμὴν αὐτῶν ἴσας λαύρας,
 ἀπαίτας ἐκβέβληκε, ὥσπερ ἄγνη κοινὰ μακρὰ ἐκ-
 δώξας: οἱ καὶ σποράδες γινόμενοι, πολλοὺς σφίσι 4
 προσεταιρίζαντο. τούτοις ὑποφύσπιζε Θεόδωρος
 ὁ ἐπίκλην Ἀσκιδᾶς, ἐπίσκοπος μὲν τῆς Καίσα- 5
 ρος, ἡ προσκείμεναι τῇ Καππαδοκίᾳ ἐθετος Ἰου- 6
 στινιανῷ δὲ προσεδρόμων, πρὶς τε οἱ χαλκῆς, καὶ
 ἐς τὰ μάστιγα ἐπιτίδως. κυκλῶντος οὐδὲν αὐτῷ τῆς 7
 βασιλείας, καὶ πᾶσαν ἀσείδων καὶ ἀθιμουργίας
 τὸ πρᾶγμα χαλκῶντος, ἑλλομεν τῶν βα- 8
 σιλέως πόλιν τῶν Εὐτυχίου, Ρῦφος ἡγουμένους τῶν 9
 Θεοδοσίου μονῆς, καὶ Κόνων τῆς Σάβας, τὰ πρῶ- 2
 τιστα τῆς ἐρήμου Φίροπος, ἐκ τε τῆς οἰκίας ἀξι-
 ὡσιως, καὶ ὧν ἡγουμὲν Φρασιτίαν. γ. γ. ἵασι δὲ 3
 οὐδὲν αὐτοῖς καὶ ἑτεροὶ, ὅτι πολλὰ τῆς ἀξίας αὐτῶν 4
 λυγρόμενοι καὶ οὗτοι μὲν τὰ κατὰ τὸν Ὀριγηνίαν 5
 πρωτοτύπως ἐκείνων, καὶ Εὐάγειον, καὶ Δίδυ- 6
 μων. Θεόδωρος δὲ ὁ Καππαδοκίης ἐτέρῳ τούτοις 7
 ἀφείλετο ἐβέλαι, ἵκεσάγου τὰ κατὰ Θεόδωρον 3
 τὸν Μοψουεστίας, καὶ Θεοδώριον, καὶ Ἰῶαν τὸν 4
 παραγάβου Θεοῦ πάντα χαλῶς οἰκονομήσαντος, ὅτι 5
 ἐκείθεν ἐπὶ τὴν τὰ βέβηλα ἐξωδή. πρώτης τοί- 6
 κων καὶ σίως γινόμενης, βεὶ δὲ τοὺς πεπληθυ- 6
 κότες ἀναθέμασι πρὸς βλάβην, Εὐτύχιος παρὼν 7
 τῶν θύων ἐς ἄκρον ἐξησκημένος γραφίῳ, ὡς ἴπ 8

VALESII ANNOTATIONES.

1 *Εὐτὴν χαλκῶν ἐπὶ λαύρα*] Hujus novæ Lauræ men-
 tio fit in vita sancti Euthymii. De eadem re Theophan-
 nes, licet alieno loco, in rebus scilicet Justini junioris,
 scribit, *Εὐτυχίου δὲ ἀπὸ τῆς τῆς Ἱεροσολύμων, μάλιστα τῆς πρὸς*
Ἀπολλωνίου καὶ Ἀρμάριον καὶ Μακρίαν, τῆς τῆς τῆς Ἀπο-
λλωνίου μονῆς ἡγουμὲν ὡς Ὀριγηνίστους καὶ ἄλλοις τῶν ἐκείνων,
καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς Μονῆς τῆς οὐκ ἰσθῆς ἡρώων. Id est,
Eustochius autem veniens Hierosolymam, pro odio quo ad-
versus Apollinarianum & Agathonem ac Macarium flagrabat,
novæ Lauræ monachos expulsi, tanquam Origenistas. Quam-
obrem & ipse postea ejectus est, & Macarius in suam se-
dem restitutus. Baronius quidem Macarium in sedem
suam restitutum esse existimat, paulo post ordinationem
Eustochii, ac deinde Eustochium Hierosolymitanam se-
dem iterum obtinuisse, quippe qui quintæ Synodo Con-
stantinopolitane per legatos suos interfuerit anno Chri-
sti 552. ut ex Evagrio nostro, & ex actis supradictæ
Synodi satis constat. Verum Baronius longe à vero aber-
ravit. Macarius enim diu post quintam Synodum, pulso
Eustochio, in sedem suam restitutus est anno 557 Justini-
aniani, post Consulatum Basilii anno 54. ut scribit Victor
Thunonensis in Chronico, qui iisdem temporibus vivebat,
nec istud ignorare potuit.

2 *Κόνων τῆς Σάβας*] Hujus Cononis illustre textit elogi-
 um Cyrillus Scythopolitanus in vita sancti Sabæ sub si-
 nem, his verbis. *Quis Cassianus cum decimum mensem*
implet in administratione, deinde ex hac vita migrasset,
Cononi post mandavit monachi præficerent. Mandavit ve-
ro, Dico, ut arbitror, monachorum animos ad hoc movere.
Fuit autem tunc ille summe resplendens & rectus dogmati-
stus, & omni virtute, & recte factus: qui etiam in præ-

dicta usque est magna cura & diligentia. Nam & tunc qui
illius recessitans ejecti ab Origenistis Patres, tunc collegii:
& Lauram quæ à frequentibus illis tumultibus & bellis ha-
bitantibus jam inclinata fuerat in gentem, erexit & veluti
restituit. De eodem Conone Hegumeno Lauræ sancti Sa-
bæ loquitur Joannes Moschus, in cap. 42. ubi eum Eu-
stochii Hierosolymitani Episcopi familiarem fuisse innuit.

3 *Εὐάγειον τὸ κατὰ Θεόδωρον*] Idem scribit Liberatus
 in Breviario cap. 24. his verbis. *Reverto ad idem adver-*
sariis Ecclesiæ ut mortuus damnaretur, Theodorus Cæsa-
reæ Cappadociæ Episcopus, dilectus & familiaris principum,
scilicet Acrophilus, Origenis autem adversarius acerrimus, &
Pelagii amicus, cognoscens Origenem fuisse damnatum,
dolore dampnationis ejus, ad ecclesiæ contrabitionem, dam-
nationem molitus est in Theodorum Mopsuestianum, &c. Li-
beratus tamen nihil dicit de Rufo & Conone Abbatibus
ab Eustochio missis Constantinopolim. Ex adverso au-
tem Evagrius nihil dicit de damnatione illa Origenis quæ
studio Pelagii Romanæ sedis Apocisarii facta fuerat ab
Imperatore Justiniano, & cui omnes Patriarchæ subscri-
pserant, Zoilos scilicet Alexandrinus, Ephraemius Antio-
chenus, Petrus Hierosolymitanus, ut scribit Liberatus in
precedenti capite, id autem contigit anno Christi 538,
ut tradit Baronius. Legatio vero illa Cononis ac Rufi
aliorumque monachorum Palæstinensium missa est ab Eu-
stochio Constantinopolim anno Christi 551. Eo enim
anno Apollinarius in locum Zoili Alexandrini Episcopi
subrogatus est, ut scribit Baronius. Eustochius vero in
odium præcipue Apollinarius Alexandrini Episcopi, mona-
chos novæ Lauræ, tanquam Origenistas, à monasterio ex-
turbavit, sicut ex Theophane supra retulimus.

VARIORUM.

a *Πέντηκον συνέδριον*] Concilium Oecumenicum V. Justi-
 niani Imp. mandato congregatum, à 164 Episcopis, præ-
 sidente Eutychio Patriarcha, in Secretario Patriarchali, an-
 no 553. 4. scilicet 3 nonas Maii, ad discutendam tri-
 um Capitulum causam, toties nuper tantoque studio
 agitatum, celebratum. Inde confirmata IV. preceden-
 tium Conciliorum fides Catholica; damnatus Origenes

eiusque errores; præcipue vero & ante omnia, Tri-
 capitula, nempe de damnatione Theodori Mopsuesteni, scri-
 ptorum Theodoriti adversus Cyrillum, & Epistolæ Iba
 ad Marim Persam. *Guil. Cave Vol. II. pag. 203.*

b *Εὐτὴν τὰς πεπληθυκότες ἀναθέμασι πρὸς βλάβην*] De
 hac questione vide Morinum de Penitentia, lib. 10. cap.
 9. W. Lowth.

ῥῆτος

[illegible]

flite adhuc Mena, nondum valde illustris; Sæc. VI.
erat enim etiam tum Apocrisarius Episcopi
Amasænorum: Cum eos qui congregati erant, tanquam solertior, per contemptum adspexisset, aperte dixit quæstionem illam deliberatione non egere. Quandoquidem Josias Rex Sacerdotes dæmonum non modo vivos interfecisset: sed eorum qui diu antea mortui fuerant, sepulchra effodisset. Atque hoc ab Eutychio aptissime dictum esse, cuncti qui aderant censuerunt. Quod cum Justinianus intellexisset, Eutychium paulo post ad Pontificalem urbis regię sedem promovit, Mena ex vivis sublato. Porro Vigilius per literas quidem consensit; Concilio tamen interesse noluit. Congregata igitur synodo, cum Justinianus Episcopos interrogasset quid sentirent de Theodoro, & de his quæ Theodoritus contra Cyrillum & contra duodecim ejus Capitula scripserat: Quid item de Epistola quæ dicitur Ibæ ad Marim Persam: postquam multa loca ex libris Theodori ac Theodoriti recitata essent, ostensumque præterea esset, Theodorum jampridem condemnatum fuisse, nomenque ejus ex sacris diptychis expunctum, & hæreticos etiam post mortem condemnandos esse: omnes uno consensu Theodorum quidem ipsum Anathematizarunt; Theodoriti vero Scripta adversus duodecim Cyrilli Capitula, & adversus rectam fidem; Ibæ quoque Epistolam ad Marim Persam sub Anathemate damnarunt, his verbis usi, Cum magnus Deus & Servator noster Jesus Christus juxta parabolam Evangelii, & cætera. Et paulo post. Condemnamus vero & Anathematizamus præter reliquos hæreticos, qui condemnati & Anathematizati sunt à supra memoratis quatuor sacrosanctis synodis, & à sancta Catholica & Apostolica Ecclesia, Theodorum quoque cum qui dicitur Episcopus Mopsuestiæ, & impia ejusdem scripta: Ea item quæ à Theodorito impie conscripta sunt contra rectam fidem, & contra duodecim Capitula sancti Cyrilli, & contra sacrosanctam primam synodum Ephesinam: Cuncta denique quæ ab eodem Theodorito pro defensione Theodori ac Nestorii scripta sunt. Anathematizamus præterea impiam illam Epistolam

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ταῦτ' αἰεὶ ἀποκρίναν τῷ ἀμαρτανῷ, ἐκκέναντο] Id est, *Apocritarius* oras *Amasensis* Episcopi. Habebant enim tam Patriarchæ, quam majorum Ecclesiarum Episcopi, Apocritarios sive Responsales, qui in Imperatoris palatio Ecclesiasticis negotiis procurabant. Quod à temporibus Constantinis magni ususparum fuisse scribit Hincmarus in epistola 14, ad proceres regni. Habebant & consilia sua Apocritarios in urbe Regia, qui eodem officio fungebantur, ut supra observavi. Horum Apocritariorum mentio fit in Novella 6. Justiniani. Plura vide in Glossario Pithoei ad Novellas Juliani Antecessoris, & in Onomastico Rosueydi ad vnas Patrum.

3 Έγχαίρει μνηστικός] Joannes Langus hæc verba de Eutychie ordinatione intellexit. Sic enim vertit. Porro Vigiū, etiamſi ei, ſcripſit interuentum, tamen Eutychie contemneret aſſiderere tamen illi noluit. Verum hæc interpretatio eſt contra mentem Evagrii atque ipſius Nicephori. Id

enim tantum dicit Evagrius; Vigilium consensisse quidem his quae gesta sunt in Synodo; ei tamen inaccessum voluisse. Idque confirmatur ex actis Synodi quintae Constantinopolitanae pag. 112. Ex quibus dicitur, Vigilium Papam qui tunc erat Constantinopoli, licet saepius rogatus fuisset, tum ab Imperatore Justiniano, tum ab universis Episcopis qui in ea urbe collecti erant, ut ad Concilium veniret, idque ipse scripto pollicitus esset: nunquam tamen accedere voluisse. Porro scriptum illud quo Vigilium definitioni Synodi consensisse ait Evagrius, nihil aliud est, quam constitutum Vigilii quod edidit Baronius ad annum Christi 553. vel certe epistola Vigilii Papae quam primus Graece edidit Petrus de Marca. una cum dissertatione doctissima, quam aperte pretium fuerit legere. †

3 Τὸ μυστήριον τοῦ καὶ Σατῆρος.] Extat hæc sententia
in collatione 8. Synodi 5. pag. 112.

VARIORUM.

† Pagina ad ann. 554. n. 3, 4. existimat rectius hoc intelligi de prolixo Vigilii constituto, 17. Kal. Martii istius anni edito, quo tria Caputula damnat. Constitutum istud

Beluzius primo in lucem protulit, in nova collectione
Conciliorum, pag. 1551. W. Lamb.

ἐπιπλῆς!

S.M.C. quæ ab Iba scripta esse dicitur ad Marim
 VI. Persam. Et aliquanto post exposuerunt
 quatuordecim capita de recta ac sincera
 fide. Et hæc quidem processerunt in hunc
 modum. Cum autem libelli ab Eulogio,
 Conone, Cyriaco & Pancratio Monachis,
 dati essent contra dogmata Origenis Ada-
 mantii, & contra eos qui impietatem at-
 que errores illius sequebantur, de his Ju-
 stinianus synodum quæ congregata erat con-
 suluit, subjecto Epistolæ suæ exemplari
 ejusdem libelli, & iis quæ ad Vigilium
 his de rebus scripserat. Ex quibus om-
 nibus deprehendere licet, id studium fuisse
 Origeni, ut Apostolicorum dogmatum sim-
 plicitatem, Gentilium & Manichæorum
 lolio repletet. Missa est igitur relatio à
 prædicta synodo ad Justinianum, post ac-
 clamations quas contra Origenem & ejus-
 dem cum illo erroris Sectatores congeste-
 rant; cujus pars sic habet. Cum animum
 possideas cælestis nobilitatis participem,
 Christianissime Imperator. Et paulo post.
 Fugimus itaque, fugimus istam doctrinam.
 Neque enim novimus alienorum vocem.
 Et illum tanquam furem ac latronem, A-
 nathematis laqueis firme constrictum, pro-
 cul à sacris septis ejecimus. Et post ali-
 quanta. Eorum vero quæ à nobis gesta
 sunt vim ac virtutem, ex eorumdem le-
 ctione cognoscetis. His adjunxerunt etiam
 capita, quæcumque Origenis sectatores pro-
 fiteri à Magistris suis didicerunt; ex qui-
 bus tum consensus eorum, tum dissensio,
 ac multiplex & multifidus error deprehen-
 ditur. In his quintum caput erat, continens
 blasphemias quas privati quidam
 ex Nova Laura protulerant, quod sic ha-
 bet. Theodorus Apsidas Cappadox dixit.

De Origene
 conjura.

ὁπισθὸν τῶν λεγομένων ὡς ἴσα γυγράφω
 πρὸς Μάριον τὸν Πέρσην. καὶ μὲν ἵνα, ἐξέβητο ἑτά- 1
 σαρα καὶ δέκα κεφάλαια πρὸς τὸν ὁρίαν καὶ ἀμωμή-
 πειας. καὶ ταῦτα μὲν ὡς ὡς κεχαρισμένοι. ὅτι λι- 2
 βύλλαι δὲ ἐπιδεδόκειν πρὸς Εὐλόγιον, Κόνωνον,
 Κυριακὸν, καὶ Παγκράτιον μοναχῶν καὶ τὸν Ὀριγέ-
 νιον καὶ τὸν Ἀδαμαντίον δογματῶν, καὶ τὸν ἐπομένον τῇ
 τῆς διανοίας καὶ πλάνης, πωθῆναι Ἰουλιανὸν τὸν
 ἀλιδεύον συνόδου πρὸς τούτοις, συζέσαι καὶ τῷ 3
 λυβύλλῳ τὸ ἴσον, ἀπὸς καὶ τὰ ὡς Εὐγίλιον περὶ 4
 τῶν ἐπεκαλεσμένων. ἐξ αὐτῶν ἀπαιτῶν ὅτι ἐλθόν, ὅ-
 πως ἐσπεύδατο τὰ Ὀριγενίᾳ Ἑλλησπόντι καὶ 3
 Μανιχαϊκῶν ζήσαντι ἐμπλῆσαι τὰ ἀποσταλῶν
 δογματῶν τὸ λυτὸν. ἀπερὸς τοῦτον γέγονε πρὸς
 Ἰουλιανὸν παρὰ τὴν συνόδον μὲν τὰς νομιμαίας παρ'
 αὐτῆς ἐκδόσεως καὶ Ὀριγενίου καὶ τὰ αὐτὰ ἐκεί-
 νῳ πεπλατημένῳ ὡς ἵνα τῶν ἐλθόντων τῶν ῥή-
 μασι. καὶ τὸ ἀντιθεῖν ἐν γένει μετέχουσι κεκτημένος 4
 τὴν ψυχὴν Χριστιανικῶς καὶ καλῶς καὶ μὲν ἵνα.
 ἐφύγετο τῶν, ἐφύγετο ταύτην. καὶ γὰρ ἐγνωσά-
 μην τὸ ἀλλοθίον τὸ φῶς, καὶ ὅς ἀλέπη, καὶ ὅς ἀλ-
 σήν τὸ τοῦτον τοῖς ἐναντιμαίοντες βρόχους ἀσφαλῶς
 πρὸς ἐξέλιξιν, τὸ ἱερὸν ἐξ ὧν πρὸς ἀπὸ τῶν
 μετὰ καὶ μετὰ ὁρίαν. τὸ δὲ παρ' ἡμῶν πεπραγμένων 5
 ἀπὸ τῶν ἐπ' αὐτοῖς ἀναλώσεως εἰσάγει τὸ δέξιμα.
 τῶν συνελθόντων καὶ τὰ κεφάλαια τὰ ἴσα πρὸς
 ἐλθόν οἱ τὰ Ὀριγενίου δοξάζοντες ἐδιδάχθησαν, δι-
 λύντα τὰς συμφωνίας αὐτῶν, ἀπὸ καὶ τὰς δια-
 φωνίας, καὶ τὸ πολυχρῆστον τῶν πλάνης. ἐν τῇ 5
 τῶν ὅτι πέμπτοι κεφάλαιον τῶν βλασφημιῶν
 ἀπὸ ἰδικῶν προσώπων τῆς καλεμένης νέας λαύρας,
 ἔχον ὁρίαν. Ὁ Θεόδωρος ὁ Ἀσκιδῆς ὁ Καππαδόκιος, 6

VALESII ANNOTATIONES

1 Τίτλος καὶ δέκα κεφάλαια.] Hæc quatuordecim ca-
 pitula, siue expositiones rectæ fidei, extant pag. 115. &
 116. Synodi 5. CP.

2 Ἐπὶ λυβύλλῳ δὲ ἐπιδεδόκειν.] In actis quidem Syno-
 di 5. Constantinopolitane quæ Latino sermone ejus ad
 nos pervenerunt, nihil extat eorum quæ subjungit Eva-
 grius, de Origenis sollicit, & Evagrii ac Didymi con-
 demnatione. Itaque Baronius acta ista mutila atque im-
 perfecta esse merito existimavit. Nicephorus quidem hæc
 adversus Origenem ejusque sectatores gesta esse dicit in
 secunda congregatione; Theophanes vero & Auctor Chro-
 nici Alexandrini, quintam Synodum primo ac præcipue
 collectam esse scribunt adversus errores Origenis & Eva-
 grii ac Didymi; secundo autem loco adversus tria capi-
 tula.

3 Ἐλθόντων καὶ Μανιχαίων ζήσαντι.] Hæc verba do-
 sumpta sunt ex epistola Imperatoris Justiniani ad Syno-
 dum 5. CP. cujus epistolæ pars refertur à Cedreno in
 Chronico. ἐπὶ τῶν διζωντῶν αὐτῶν ὡς πρὸς τὸν Ὀριγενίαν
 καὶ μοναχοὺς διζωντῶν Πανκράτιον καὶ Πλάτων καὶ Ὀριγένιον καὶ
 Μανιχαίους, δὲ αὐτῶν φησὶν ὅτι καὶ ζήσαντι πρὸς τὸν
 πύλον, ὡς μὲν ἵνα τὰς ἐλθόντων καὶ Μανιχαίων ἐπὶ
 τῶν αὐτῶν πολλῶν ἀπορίων, id est, Cum igitur nobis nun-
 tiatum fuerit, quosdam esse monachos Hierosolymis, qui Py-
 thagoram & Platonem, & Origenem Adamantium sectan-
 tur, de his rebus curam & questionem habendam esse existi-
 mavi, ne Græcicæ & Manichæicæ errore multos penitus
 perdant. Idem legitur in epistola Imperatoris Justiniani
 ad Menam de erroribus Origenis.

4 Τὸ ἀντιθεῖν ὁρίαν.] Non possum probare interpre-
 tationem Christophoroni, qui hæc verba ita vertit. Quæ

animum nobilitatis antiquæ participem tenet. Longe rectius
 Joannes Langus & Musculus ea interpretati sunt.
 Langus quidem hoc modo. Quæ antiquæ nobilitatis participem
 participem generosiatis. Musculus vero ita vertit. Anti-
 quam imperialis nobilitatis fortis Christianissime Imperator.

5 Τὸ πολυχρῆστον τῶν πλάνης.] Melius apud Nicepho-
 rum scribitur πολυχρῆστον, neque enim Græce dici existimo
 πολυχρῆστον. Eundem errorem jam alibi me observasse me-
 mini. Sed locus nunc minime succurrit.

6 Θεόδωρος ὁ Ἀσκιδῆς ὁ Καππαδόκιος.] Quantum ex his
 Evagrii verbis colligere licet, erat hic Theodorus Cap-
 adox ex numero monachorum novæ Lauræ, quæ fuit
 juxta urbem Hierosolyma. Hic est igitur Theodorus
 Nonni Origenistæ assidua, qui postea Cæsarea Cappado-
 cum Episcopus factus, Origenistarum patrocinium aper-
 te suscepit, ut scribit Cyrillus Scythopolitanus in vita
 sancti Sabæ. Porro cum hic Theodorus Cæsareæ Cap-
 padocum Episcopus primas, ut ita dicam, partes egerit
 in Synodo 5. Constantinopolitana, ut ex ejus actis per-
 spici potest quomodo nunc in eadem Synodo tanquam
 Origenista accusatur? Non igitur sine causa suspicari pos-
 sumus, hæc quæ Evagrius, Theophanes, & Cedrenus ge-
 sta esse dicunt in 5. Synodo adversus Origenem, diu post
 illam Synodum adjecta ei fuisse ob argumenti similitudi-
 nem: non tamen in ea Synodo acta fuisse. Sic etiam
 gesta quintæ Synodi Constantinopolitane sub Menæ ad-
 versus Anthimum & Zosaram, huic Synodo quintæ Oec-
 umenice subijci solebant, ut testatur Photius in Biblio-
 theca. Idem etiam probari potest ex his quæ subnotat
 Evagrius. At enim multa impie dicta, ex Evagrii ac
 Didymi & Theodori Mopsuesteni libris collecta, ad eam

VARIORUM.

2 Ὁρίαν ὁρίαν.] Christophoroni legit ὁρίαν: quam lectionem sequitur Garnerius, & intelligit Respon-
 sum Vigilii ad Literas Justiniani. Vide ejus Dissertat. de Quinta Synodo, ad eadem Liberati, p. 194. W. Lomih.
 (CXXI).

ἔπειτα, ἐν τῇ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ μάρτυρες θαυμα-
τουργῶσι, καὶ ἐν τῇ τοσούτῃ τιμῇ ὑπάρχουσιν, ἐν
τῇ ἀποκαταστάσει ἐν μὴ ἴσοι γένοιτο τῷ Χριστῷ,
ποία ἀποκαταστάσις αὐτοῖς ἐστίν; ἀντιέχοντες αὐ-
τοῖς καὶ Διδύμῳ, καὶ Εὐαγρίῳ, καὶ Θεοδώρῳ ἑπὶ
πολλὰ βλασφημίας μάλα σπουδαίας τὰς παρὰ
τούτων ἐκλεξαμένους. καὶ τοῖσι ταύτην τὴν σύνοδον
1 α χρόνον πρὸς τὸ μίσην ἀφαιρῶντες, 2 Εὐτύχιος μὲν
2 ἐκβάλλεται, 3 Ἰωάννης δὲ τῷ θρόνῳ τῆς Καισαρι-
3 νουπόλεως ἐκκλησίας ἀντιπαύεται, ὁ δὲ ἐκ τῆς Σι-
10 ριμῆς κόμῃ δὲ αὐτὴ ἐν τῇ Κυνηγίᾳ καὶ μὲν τῆς
Ἀρποχίαν χεῖρας.

Quando nunc Apostoli & Martyres mira-
cula efficiunt, & in tanto honore sunt,
nisi in resurrectione æquales fuerint Chri-
sto, qualis tandem eorum resurrectio futu-
ra est? Retulerunt etiam iidem Patres mul-
tas alias Didymi, Evagrii ac Theodori
Blasphemias, quas studiose admodum ex
eorum libris excerpserant. Cæterum post
hanc synodum aliquanto temporis spatio e-
lapso Eutychius quidem ex Pontificali sede
urbis regis expulsus est; Joannes vero in
ejus locum subrogatus. Ortus hic erat ex
Sirimi, qui vicus est Cynegicæ regionis in
territorio Antiochenfi.

SÆC.
VI.

Eutychius
expulsi.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΘ'.

CAPUT XXXIX.

Ὡς Ἰουλιανὸς τῆς ὁρῆς δόξης παύσας, ἀφάρ-
τοι ἦ Κυρίου τὸ σῶμα ἐπέσθαι.

Quomodo Justinianus à recta fide descensens,
corpus Domini incorruptibile asseruit.

Τὴν αὖτε ὁ Ἰουλιανὸς τῆς ὁρῆς λαοφύρου τῇ
δοξάζει ἐκείνῃ, καὶ παρὰ τὴν ἀρετὴν
τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πατράσι ἀτρεχέως βαδ-
σας, ἀγρίως καὶ τριβόλως πατερίζει. ὦν καὶ
ἐκκλησίας ἐμπλῆσαι βουλήσιν, ἢ σκοποῦ διήμαρτι,

Eodem tempore Justinianus à recta
Catholicorum dogmatum via desce-
dens, & tramitem ingressus quem nec A-
postoli nec Patres vestigiis suis triverant,
in spinas ac tribulos delapsus est. Qui-
bus cum Ecclesiam quoque replere volu-
isset, voti sui compos fieri nunquam potuit,

VALESII ANNOTATIONES.

Synodum relata esse. Quod si hæc in quinta Synodo
Constantinopolitana gesta essent, ut tradit Evagrius, su-
perfluum omnino fuisset atque inutile. Theodori dicta
reperere quæ in supradicta Synodo toties recensitis fue-
rant atque damnata. Itaque exilimo hæc adversus Ori-
genem acta esse in alia Synodo Constantinopolitana anno
Christi 538, tunc cum monachi quidam Hierosolymita-
ni, quibus Pëlagius Romanæ Ecclesiæ Diaconus ac Mena
Episcopus Constantinopolitanus favabant, libellum Just-
iniano obtulerunt, capitula quædam ex libris Origenis ex-
cerpta continentem; postulantes à Principe ut ea capita-
la damnarentur, quemadmodum refert Liberatus in cap.
23. Breviani. Vide Baronium ad annum Christi 538.
Cæterum conjecturam nostram prorsus confirmant ea quæ
paulo ante scribit Evagrius: in his videlicet gestis adver-
sus Origenem insertam fuisse epistolam Imperatoris Justi-
niani ad Vigilium Papam de erroribus Origenis. Non
igitur in Synodo quinta Constantinopolitana hæc gesta
sunt anno Christi 553. Eo siquidem anno Vigilus erat
Constantinopolis; nec necesse erat, ut Justinianus cum eo
per literas ageret. Acta sunt ergo hæc adversus Ori-
genem diu antea, tunc videlicet cum Justinianus accepto
libello monachorum illorum Palæstinensium, epistolam
scripsit ad Menam Episcopum Constantinopolitanum de
erroribus Origenis; jubens ut collectis Episcopis qui in
urbe regia aderant, & Abbatibus monasteriorum, errores
illos condemnaret. Exat hæc Justiniani epistola Græce
& Latine edita ad calcem Synodi quintæ Constantinopoli-
tanæ. Alieno prorsus loco. Non enim pertinet ad Syn-
odum quintam Constantinopolitanam quæ anno 553. ce-
lebrata est, sed ad alteram Synodum Constantinopolitanam
quæ jussu Imperatoris Justiniani collecta est anno Chri-
sti 538. Itaque Baronius hanc epistolam Justiniani re-
cte retulit ad eum annum quem dixi. In fine autem
ejus epistolæ Justinianus diserte testatur, se ad Vigilium
quoque Romanæ urbis Episcopum epistolam scripsisse eo-
dem argumento? Sic enim ait. Hæc porro eadem scripsi-
mus non modo ad Sanctitatem tuam, sed etiam ad sanctis-
simum & beatissimum Papam sanctorum Roma & Patriarcham
Vigilium, & ad ceteros omnes sanctissimos Episcopos & Pa-
triarhas, Alexandrinos, Theopolitas & Hierosolymitanos, ut &

hi hæc rei prospiciant, & hæc finem adipiscantur. Denique
anathematismi illi quos adversus Origenis dogmata in
quinta Synodo Constantinopolitana contortos fuisse dicit
Nicephorus, iidem plane verbis leguntur in epistola Ju-
stiniani ad Menam, quæ scripta est diu ante Synodum
quintam, anno Christi 538, ut ex Liberato docet Baroni-
us. Idem quoque probari potest ex epistola quam Gre-
gorius magnus initio Pontificatus sui scripsit ad quatuor
Patriarchas. Nam cum in ea epistola diserte prohibetur,
se quintam Synodum Constantinopolitanam cum venera-
tione suscipere, in qua epistola lib. & Theodori ac Theo-
dori scripta quædam damnata sunt, de Origenis condem-
natione nihil dicit. Quam profecto non omittendus fuis-
set, si Origenes in ea Synodo esset condemnatus.

1 Εὐτύχιος μὲν ἐκβάλλεται] Hæc satis negligenter ab
Evagr. scripta sunt, qui causam depositionis Eutychii
dissimulavit, ne Justiniani Principis memoriam aliquatenus
offenderet. Quod si quis integram hujus rei narrationem
legere desiderat, extrat apud Surium in vita beati Eutychii
Patriarchæ, ab Eustathio ejus discipulo eleganter conscri-
pta, & apud Nicephorum in cap. 29. lib. 17. Baronius id
factum esse dicit anno Christi 564. qui fuit ultimus annus
Imperii Justiniani.

2 Ἰωάννης δὲ] Hic est Joannes Scholasticus, cujus extat
quædam Canonum collectio. De ejus ordinatione ita scri-
bit Victor Thunonensis in Chronico. Anno 39 Imperii
sui Justinianus Eutychium Constantinopolitanum Episcopum,
damnatum in iura Capitalium, & Evagrius Eremita Dia-
conum, ac Didymi Monachum & Confessoris Alexandrini, quo-
rum laudes supra illustrium virorum ex auctoritate prae-
latus, exilio dirigit, & pro eo Joannem ejusdem erroris con-
similem Episcopum facit.

3 Ἐν τῷ Σεβαστῷ] In optimo codice Florentino scri-
ptum invenio Σεβαστῷ, hic & in sequenti capite. Hujus
prædix meminit Theophanes in Chronico pag. 151. ubi de
Alamundari irruptione in Syriam scribit, καὶ Ἰωάννης τῷ Ἱε-
ραρχῷ καὶ τῷ Σεβαστῷ καὶ τῷ Κυνηγίῳ χεῖρας. Id est, Et interdictis exteriora Chalcidii, vassalique Serennium
predium, & regionem Cynegicam. In Græcis pro Καλχη-
δὼν ἐπὶ τὴν Χαλκίδα.

VARIORUM.

1 Εὐτύχιος] Eutychium Justinianus, quia ejus Edicto
de incorruptibilitate corporis Christi ante Resurrectionem
consecrare solebat, deposuit; & in exilium deportari jussit.
Quod si Edictum illud non fuerit publicatum ante an-
num 565, ut Pagnus affirmat, tum Eutychii depulsi-
o haud recte anno 564 à Baronio & Caveo consignata est.
— In ejus locum iussus est Joannes Scholasticus, ut do-
cet Evagrius capite sequenti.

* Cum Valesio Synodum contra Origenem coactam ad
annum 538. refert Pagnus in Crit. ad annum istum, n.
16. Caveus eam rejicit in annum 541. Hist. Eccl.
Vol. II. pag. 200. W. Louth.

Narrat Caveus tria Concilia contra Origenistas CPoli
evacta. Primum sub Menna, simul cum Episcopis qui in
urbe reperti sunt, anno 541. Secundum à Vigilio Papa
Romano tunc CPLi agente, & 30 Episcopis habitum anno
547. Tertium Oecumenicum, de quo paulo ante.

καὶ τὸν λόγον, λόγῳ ῥημιζοῦσθαι, ἢ τὴν σιωπὴν
κρίψαι λόγον καθιστάται. τοῦτο ὡς πρὸς τοὺς δυσ-
αλόγους πύργῳ ὁ Ἰουστινιανὸς περιβάλλει παρρησίας
1 μηχαῖς ἐπισήσεις, οἷον ὅτι ἡ τοῦτο χεῖρα σί-
σις, πρὸς οὐδὲν λελέχεται τὴν πόλιν εἰλεῖν, ἀν-
δραποδίσαι τε τὰ ὄρη τῆς δογματικῆς, καὶ αἰ-
χμαλῶσαι λαῶν τὰ πρῶτα τοῦ Χριστοῦ. ὁ δὲ
ὡς τοσούτοι ὑπερέβη τὸ δῶρον φρονήματι, ἐπὶ
τὴν ἀρχαίαν γὰρ πέτραν ἐστὶν ἡ πίστις ὡς
καὶ Ἰουστινιανὸς ἀναφανδὸν ἀντιπῆν δι' οὐκείας μνη-
2 σιας, καὶ ἀπιδύξαι μέλα (αὖτως καὶ λογίως δι'
αὐτῆς, ὡς φάρμακον τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου ὡς τῆς
φυσικῆς καὶ ἀδιαβλήτης πάσης, οἷον Θεοπείσιαι
ἀπιδύσαι, οἷον Θεοφῶροι ἡδιστοὶ τι καὶ παρὶδο-
σαι πατέρι. ταῦτα δὲ καὶ πρὸς τὸ μοναδικόν
πρώτης τι καὶ διυτέρας Συρίας πυθόμενον, ἀπε-
κρίσται, πᾶσι τοῖς ὑποστρέχοντες τὰς γνώμας, καὶ
πρὸς τὸν ἀγῶνα ἐπαλέφον, ἐπὶ τι τῆς ἐκκλη-
σίας ὡς μίσηται ἀναγιγνώσκον τὸ τοῦ οὐκείους τῆς ἐκ-
λογῆς· εἴ περ ὑμᾶς διαβηλίζονται παρ' ὁ παρὶλά-
3 σαι, καὶ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ ἢ, ἀνάθεμα ἔστω.
οἷς ἀπιδύσαι ἀπαρτῆς τὰ ὅλα πλήσια μέγας ἐν-
αεθμῶν ἐξήλωσαν. γέγραπται δ' οὖν αὐτῶ καὶ
2 ὡς ὡς ἀπιδύσαι πρὸς τοὺς Ἀποχίτας λόγους, πυ-
θόμενον τὸν Ἰουστινιανὸν ἐβέλει αὐτὸν ἐξοστράτίζειν ὡς
ἔστι δικαίως ἀγαθῶν, τῆς τι χεῖρα πείρας, τοῦ τι
ῥοῦ τῆς ἰσχυρίας, τῆς τι ὑπερέβη τῆς ἰσχύος ῥή-
3 σιας, ἢ τὸ πρῶτον τῆς ἰσχύος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΑ'.

Περὶ τοῦ θανάτου Ἰουστινιανῶ.

Ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ κρίσις πρὸς ἐλεῖν ἀμάρ-
τω. ὁ δὲ λόγος οὗτος ἐν ἀποστολῇ. ὁ
γὰρ Ἰουστινιανὸς τὴν Ἀναστασίαν καὶ τῆς ἀμφοῖν αὐ-
τὸν ἰσχύος τὴν ἐξοστράτίζειν ὑπαγορεύον, ἀορέτας τρω-
3 βῆς ὅτι τῆς χεῖρας ῥίον, βασιλεύσας τὰ
πάντα ὅκτω ἢ τελέσας ἔτη, πρὸς μῆσιν ὅκτω.
Τέλος ἢ δ'. τόμος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Εὐαγγέλιον.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἐπὶ πρὸς ἀποστολῆς] Rectius apud Nicephorum, &
in codice Telleriano scribitur πρὸς ἀποστολῆς. Sic enim
leges Grammaticæ possunt. Metaphora est ducta ab
obstructionibus machinis, quibus urbes expugnari solebant.
Porro de hujus Anastasii Smnitæ constantis in defenden-
da recta fide adversus hæresin Aphthartodocitarum, scri-
bit etiam Eusebius in vita beati Eutychii Patriarchæ
Constantinopolitani.

2 Σωτηρικῶς πρὸς τοὺς Ἀποχίτας λόγους] Mirum est
tres Interpretes, Langum, Musculum, & Christophorionum,
in unius vocabuli interpretatione simul lapsos fuisse. Græ-
ci σωτηρικῶς & σωτηρικῶς λόγους vocabant orationes ad

VARIORUM

a ἡδιστο] Scribe ἡδιστο. W. Louth.
b Τὴν τῆς ἀποστολῆς βίαν] Mortuus est Justinianus [Imp.
die XIV mensis Novembris anni 565, cum imperasset
annos triginta octo, menses septem, & dies tredecim, ut
habetur An. Regi ad eundem annum, n. 3. De moribus ejus
habet Zonaras. Fuit aditu facilissimus, ad faciem irrogan-
tem aq̄e promptus, alius ad erigenda audientia: Pœniti-
entia ὅτι ἔμενε profundus, ὅτι per fas ac nefas comparavit,
aliam in adificia, aliam ad exequenda consilia sua, aliam in
omni bellicâ & contentione eorum qui voluntati ipsius ad-
versabantur, insumendo. Ita factum, ut cum pœnitentia sem-

tio metiretur, & silentium omni oratione
præstantius esset. Hunc igitur, tanquam in-
expugnabilem murum, omni machinarum ge-
nere oppugnare adortus est Justinianus: id
scilicet secum ipse cogitans, se, si hoc pro-
pugnaculum subruisset, urbem posthæc nullo
negotio capturum esse, & rectæ fidei doctri-
nam in servitutem redacturum; denique o-
ves Christi captivas abducurum esse. Ana-
stasius vero divina quadam animi celsitudine,
adeo supra Imperatorem se se extulit, quippe
qui fundatus esset supra firmam petram, ut
missa ad Justinianum relatione, palam ei con-
tradixit, & manifestissime simul ac disertis-
sime in eadem relatione ei demonstraverit,
Corpus Domini in perpeffionibus naturalibus
& quæ in reprehensionem non cadunt, corru-
ptioni obnoxium fuisse, atque ita divinos A-
postolos & sanctos Patres sensisse, ac posteris
tradidisse. Eadem quoque rescriptis ad Mo-
nachos primæ ac secundæ Syriæ, qui ipsum
consulerant: cunctorum animos confirmans,
& ad subeundum certamen præparans, &
quotidie in Ecclesia recitans verba illa ab e-
lectionis vase prolata: Si quis vobis evange-
lizaverit præter id quod accepistis, quamvis
Angelus ex cælo fuerit, Anathema sit. Quæ
cum universi animo perpenderent, paucis ex-
ceptis, exemplum ejus secuti sunt. Scripta
est etiam ab eodem Anastasio oratio ad An-
tiochenos, qua illis vale dicebat, cum acce-
pisset Justinianum velle ipsum in exilium
mittere. Quam quidem orationem merito
quis admiretur, tum ob verborum elegan-
tiam, tum ob copiam sententiarum, tum de-
nique ob frequentia sacræ scripturæ testi-
monia, & ob historiam suis locis apte ac-
commodatam.

CAPUT XLI.

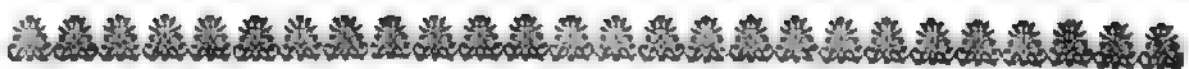
De obitu Justiniani.

VERUM oratio illa haudquaquam publi-
cata est, eo quod Deus nobis prospici-
ens, res nostras in melius commutavit. Et-
enim Justinianus, dum adversus Anastasium
& sacerdotes qui cum illo erant, deportatio-
nis sententiam dictaret, invisibili plaga ictus
ex hac luce migravit, cum imperasset in uni-
versum annos octo ac triginta, & menses octo.
Finis Libri quarti Ecclesiasticæ historiæ Eὐαγγέλιον.

vale dicendum, earumque orationum peculiarem metho-
dum nobis tradiderunt, ut jam pridem monui in Anno-
tationibus Eusebianis pag. 590, not. 1. Quæ hic repe-
tere superfluum puto.

3 Καὶ τὸ πρῶτον τῆς ἰσχύος] Savilius ad oram sui
codicis emendavit καὶ τῆς ἰσχύος. Sic enim flagrant
leges Grammaticæ. Eas tamen ab Evagrion nostro inter-
dum sperni observavi. Nicephorus vero cum hunc Eva-
grii locum describeret, pro particula conjunctiva præpo-
sitionem substituit hoc modo: πρὸς τὸ πρῶτον τῆς ἰ-
σχύος.

per exerce, cum rationibus parum beneficiis compararet, ac
gratiam haberet in qui colligendi argenti vias ostenderent
etc. Baronius, mendoso Suidæ Lexico deceptus, Justiniani
anaphorabonum dixit: cum fuerit e contra in libe-
ralibus literis, & in Constitutionibus Ecclesiasticis (qua-
rum Corpus Canonibus, aut e receptis moribus hausit)
exercitissimus. Hoc nomine culpandas, quod in extre-
ma ætate lapsus sit in hæresin Aphthartodocitarum, quæ
Christi corpus ex ipsa Divinitatis conjunctione incorrup-
tum assererat. Ex qua tamen paulo ante mortem eum
resipuisse docet Baronius.

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩ ΠΕΜΠΤΩ ΤΟΜΩ ΤΗΣ

Εκκλησιαστικῆς ἱστορίας Εὐαγρίου Χολατσικῆς.

- α' Περὶ τῆς Ἰουστίνου ἀναρρήσεως καὶ τῷ τρόπῳ αὐτῷ.
 β' Περὶ τῆς ἀκουρέσεως Ἰουστίνου τοῦ ἀπ' αὐτοῦ αὐτῷ.
 γ' Περὶ τῆς ἀλιτρείας Ἀδδαίου, καὶ Αἰθιρίου.
 δ' Περὶ τῆς προγράμματος τῆς πίστεως ἡμῶν, ὅσα Ἰουστίνος τοῖς ἀπανταχοῦ Χριστιανοῖς ἔγραψεν.
 ε' Περὶ τῆς ἐκβολῆς Ἀναστασίου ἐπισκόπου Θουπόλειος.
 ς' Ὡς μὲν Ἀναστάσιος Γρηγόριος ἐπίσκοπος γένηται, καὶ περὶ τῷ τρόπῳ αὐτῷ.
 ζ' Ὡς οἱ λεγόμενοι Ἀρμένιοι Πέρσαι τοῖς Χριστιανοῖς προσεχώρησαν, διότι ὁ πρὸς Πέρσας ἀπὸ τῆς πόλεως.
 η' Περὶ Μαρκετοῦ στρατηγῶν, καὶ τῆς πολιορκίας Νισίσεως.
 θ' Ὡς ὁ Χοσρόης Ἀδαρμάνην στρατηγὸν καὶ Ῥωμαίων ἑξαποστάλας, πολλὰ κακὰ τούτοις ἐβόησεν, πρὸς Νίσιον αὐτὸς ἀπῆλθεν.
 ι' Περὶ τῆς ἀλάστοις Ἀπαμείας καὶ τῷ Δάρας.
 ια' Ὡς ὁ βασιλεὺς Ἰουστίνος ἐρεῖται νόσῳ ἰάλα. Τίσιος δὲ τῇ Φροντίδι τὴν ὅλαν ἀπεδίξατο.
 ιβ' Ὡς Τραϊανὸς διαπραγματεύμενος πρὸς Χοσρόην, τὰ τῇ Ῥωμαίων ἐπινύρισκε πράγματα.
 ιγ' Περὶ τῆς εἰς τὴν βασιλείαν ἀναρρήσεως Τιβερίου, καὶ τῷ ἥθει αὐτῷ.
 ιδ' Ὡς ὁ βασιλεὺς Τιβερίου πρὸς πολλὴν ἀγέρας καὶ Χοσρόην, καὶ στρατηγὸν Ἰουστιανὸν ἑξαποστάλας, τῷτοι ἐκ τῇ Ῥωμαίων γῆς ἀπῆλθον.
 ιε' Ὡς Χοσρόης διωδυμένης διὰ τὴν ἡττάν ἐπληθύνησιν ὁ δὲ ἕως αὐτῷ Ὀρμίσδας καὶ τῇ ἡττῶν δέχῃς ἀντιλάδοιτο.
 ις' Τίσις ἐπίσκοποι τὸ τηκεῖν τῇ μεγάλῃ ἡσυχασίᾳ παροικίῳ.
 ιζ' Περὶ τῷ μεγίστῳ ἐπὶ Τιβερίῳ ἐν Ἀποχίᾳ σέμου.
 ιη' Περὶ τῆς ἐκτασάσεως, τῆς καὶ ἐν εἰρήνῃ Ἀνατόλιον.
 ιθ' Περὶ τῆς στρατηγίας Μαυρικίου, καὶ τῷ δέσποτι αὐτῷ.
 κ' Ὡς τῇ Χοσρόην καὶ Ἀδαρμάνην τῆς Περσῶν στρατηγῶν οἰκιστὴ Μαυρέας.
 κα' Περὶ τῇ μνηστῆρι σήμερον τῇ βασιλείᾳ Μαυρικίου.
 κβ' Περὶ τῆς ἀναρρήσεως Μαυρικίου καὶ Ἀυγούστου.
 κγ' Περὶ χρόνον ἀναγραφῆς ἀπὸ Ἰουστίνου τῷ νῦν μέχρι Μαυρικίου.
 κδ' Περὶ τῆς καὶ ἑμὲν ἱστορίας μέχρις ἡμῶν συσσωμμένης.

IN QUINTO LIBRO ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ

Evagrii Scholastici hæc continentur.

- CAP. I. De electione Imperatoris Justinī, & de ejus moribus.
 II. De eade Justinī cognati Imperatoris.
 III. De sceleratis hominibus, Addæo atque Ætherio.
 IV. Edictum de fide, ad omnes qui ubique sunt Christianos à Justino scriptum.
 V. De Anastasii Antiochenis Episcopi ejectione.
 VI. Quomodo post Anastasium Gregorius Episcopus factus sit, & de moribus ejusdem.
 VII. Quomodo Persamanii Romanis sese tradiderunt, unde bellum exortum est Romanos inter ac Persas.
 VIII. De Marciano Magistro militum, & de Nisibis obsidione.
 IX. Quomodo Chosroes, cum Adarmanem ducem contra Romanos misisset, qui illos magnis cladibus affecit, ipse Nisibim perrexit.
 X. De expugnatione Apameæ & Daras.
 XI. Quomodo cum Justinus in dementia incidisset, Tiberius reipublicæ curam suscepit.
 XII. Quomodo Trajanus Legatus ad Chosdroem missus, res Romanorum restituit.
 XIII. De nuncupatione Imperatoris Tiberii, & de moribus ejusdem.
 XIV. Quomodo Imperator Tiberius, collectis ingentibus copiis, & Justiniano duce contra Chosdroem missis, cum ex Romanorum finibus expulit.
 XV. Quomodo Chosdroes cladem suam ægre ferens, ex hac luce migravit: & filius ejus Hormisdas ei in regnum successit.
 XVI. Quinam eo tempore majorum Ecclesiarum fuerint Episcopi.
 XVII. De terræ motu qui Tiberii temporibus contigit Antiochiæ.
 XVIII. De motu adversus sceleratum Anatolium.
 XIX. De Mauricii ducatu, deque ejus virtutibus.
 XX. Quomodo Mauricius Tanchosdroem & Adarmanem Persarum duces divicerit.
 XXI. De signis quæ Mauricio Imperium portenderunt.
 XXII. De nuncupatione Mauricii & Augustæ.
 XXIII. Computatio temporis à Justino Juniore usque ad Mauriciū.
 XXIV. De continua serie historiarum, quæ ad nostra usque tempora servata est.

ΕΥΑΓΡΙΟΥ

Περὶ τῆς Ἰουστίνου ἢ ἑωφύου αὐτοῦ ἀναιρέσεως.

De cado Justinii, cognati Imperatoris.

ΜΕΤὰ πολλῆς τοιαυτοῦ ἡ ἐξωθεν φιλοφροσύνης
ὁ Ἰουστίνος τὸν Ἰουστίνον διὰ τὴν ἀναιρέσιν, ἡ
σμερὸν αἰτίας ὅτι πλάττω, ἡ τοὺς ὑποσπινδύας ἡ
1 δορυφόρους ἡ ῥωματοφύλακας παραινέμενος, τὰς
2 τε παρ' αὐτοῦ παρδόνους ἔργων, καὶ γὰρ οὐκ αἰ,
3 ἡ τὴν Ἀλεξάνδρου μεγάλου Ἰουστίνου κελύσμα-
σος ἐποικίζετα πόλιν αὐτῷ τε δολοφίας ἀναιρέται
πύργων τῶν πυλῶν, ἐπὶ κλυοπετῆς ὑπάρχει, ταύ-
10 τῷ ἀμειβῶν τῆς ἐς τὸ πολίτευμα θύοιαι, καὶ ἡ
ἐς τοὺς πολέμους ἀνδραγαθμάτων κομισάμενος.
καὶ ἡ πρίττον ἀνῶσαι τῷ θυμοῦ, ἡ τῆς ζεύσεως
μειώδους ἐσφορήσθαι, μέγας οὐ τὴν κεφαλὴν
ἀπαιτμηδύσαι αὐτὸς π, καὶ ἡ τῷ τῷ σῶματος Σ-
15 φία ἐθείασατο, ἡ τοὺς ποσὶν ἐξελάχσαν.

Igitur Imperator Justinus Justinum, in
speciem quidem summa cum humanitate
ac benevolentia excepit. Mox varias subinde
causas comminiscens, paulatim satellites ei de-
traxit ac domesticos & corporis custodes: ve-
nitque ne ad ipsum visendum procederet:
ipse enim sedebat domi. Tandem vero, jussu
Imperatoris Justinii, in magnam civitatem A-
lexandriam amandatus est, atque illic nocte
intempesta cum in lecto decumberet, mise-
randum in modum interfectus est: ob bene-
volentiam in rempublicam & ob res præclare
in bello gestas, hanc mercedem referens. Nec
prius Justinus Imperator & conjux ejus So-
phiam suam remiserunt, aut conce-
ptam adversus Justinum iram expleverunt,
quam Justinii caput præcisum viderent, ac
pedibus suis procucassent.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

CAPUT III.

Περὶ τῶν ἀλιθίων Ἀδδαίου ἢ Ἀιθέρου.

De sceleratis hominibus, Addaeo atque Ætherio.

ΟΥ μὲν ἡ πολὺ δὲ καὶ Αἰθέρου καὶ Ἀδδαίου,
5 τῆς μὲν συγκαλῆτε βουλῆς χεβεῖται, μ-
γάλα δὲ καὶ πρωτίτα παρ' Ἰουστινίου ἐχρήστε,
ἡ κρήνη ἐπὶ χεβεῖται ἐκδέδωκε. ὡς ὁ μὲν
Αἰθέρου συγκατετίθετο Φαρμάκους βουληθεῖς τὸν
Βασιλέα ἀφ' ἐχρήσασθαι, τῆς τοιαύτης κοινωνίαν
ἐγχεύσας, καὶ ὁ πᾶσαν συνωπρὸν ἐχθρὸν ἡ
τὸν Ἀδδαίου. ὁ δὲ, ὅρκοις δευοῖς δόμνυτο μ-
δὲν τούτοις παρ' ἐχρήσασθαι. ἄμφω δ' οὐκ αἰς
κεφαλὰς ἀπαιτμηδύσαι παρ' αὐτῷ τῷ ἐκ-
τομῶν τῆς κεφαλῆς Ἀδδαίου φέσαντος, ὁ τού-

Haud multo post, Ætherium & Ad-
dæum, viros ordinis senatorii, qui
apud Imperatorem Justinianum plurimum
potuerant, Majestatis crimine accusatos, ju-
diciis examinandos tradidit. Ex quibus,
Ætherius quidem confessus est, se Impe-
ratorum veneno interficere voluisse, ejusque
facinoris & omnium consiliorum suorum
conscium ac participem fuisse Addæum.
Addæus vero, gravi cum jurejurando as-
firmavit, se earum rerum penitus ignarum
esse. Ambo tamen capite truncati sunt.
Et Addæus quidem, cum jam caput ipsi

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τὰς π παρ' αὐτοῦ ἀναιρέται] Nicephorus hoc loco
propositionem sustulit. Sic enim hanc Evagrii locum
expressit: καὶ τὰς αὐτοῦ ἀναιρέται ἀναιρέται. Malim tamen in
Evagrii scribere: τὰς π παρ' αὐτοῦ ἀναιρέται ἔργων. Quam
lectionem in versione mea locutus sum.

2 Καὶ γὰρ οὐκ αἰς] Nicephorus quidem & Christophor-
sonus hanc Evagrii verba de Justinio Justinii Imperatoris
conobrio intulerunt: Ego vero de Justinio ipso Im-
peratore malim accipere. Hic enim cum ager esset, ut
plurimum sedebat domi, & consubitum suum Justinum
ad se venisset accedere. Certe Cedrenus ac Zonaras id
quod dixi de Justinio testantur. Cedrenus enim ita scri-
bit. ὅτις ὁ Ἰουστίνος ἀναιρέται ἀναιρέται, ἡ ἀναιρέται, ἡ μὲν
ἀναιρέται ἀναιρέται. &c.

3 ἡ τῆς ἀναιρέται ἀναιρέται ἀναιρέται] Mallem lege-
re ἐκδέδωκε. Sic in superiori Capite, ubi legitur ἡ
ἐκδέδωκε δὲ, &c. Nicephorus legit ἐκδέδωκε, & Eva-
grii locum intelligit de Barbaris qui eo abducti fue-
rant à Romania. Ceterum hic Justinus Augustalis &
Dux Alexandriae fuit est à Justinio Imperatore anno
sexto Imperii ipsius Justinii, ut scribit Theophanes ac
Cedrenus. Cedreni verba sunt hæc, Ἀναιρέται δὲ Ἰουστίνος.
ὅτι ὁ ἀναιρέται ἀναιρέται, ἡ ἡ δὲ ἀναιρέται ἀναιρέται
ἀναιρέται ἀναιρέται ἀναιρέται, ἀναιρέται ἀναιρέται ἀναιρέται.
Scribe δὲ ἡ ἀναιρέται ἀναιρέται καὶ ἀναιρέται ἀναιρέται, quemad-
modum legitur apud Theophanem. Dux enim ista di-
gnitates, Augustalis ac Ducis, licet distinctæ essent, inter-
dum tamen uni eidemque simul tribuebantur ab Impera-

toribus, ut multis exemplis probari potest. Porro hæc
dignitas Justinio delata est ab Imperatore, non ut illum
coraret, sed potius ut procul ab Regia eum amandaret.
Itaque custodiæ loco fuit urbs Alexandria. Quare Theo-
phanes in Chronico scribit Justinum Augustum, conso-
brinum suum Justinum quasi captivum detinuisse Ἀλεξαν-
δρῳ ἀναιρέται δὲ Ἰουστίνος ὁ ἀναιρέται ἀναιρέται ἀναιρέται,
ὡς ἀναιρέται ἀναιρέται ἀναιρέται ἀναιρέται, &c. Ceterum Joannes
Biclaricus in Chronico, Justinii hujus eadem refert anno
secundo Imperii Justinii junctis: eodem scilicet anno quo
Ætherius & Addæus capitali supplicio affecti sunt. Idque
cum Evagrii narratione magis consentit.

4 Οὐ μὲν οὐ πολὺ δὲ] Expungenda est prior particula
negativa, ut pote prorsus superflua.

5 Τὸ μὲν συγκαλῆτε βουλῆς] Joannes Biclaricus in
Chronico: Anno secundo, inquit, memorari principis, in Re-
gia urbe Ætherius & Addæus Patritii, dum Justinio mor-
tem velletis veneno potius quam ferro per medicos inferre,
detecti, capitali sententia puniti sunt: prior à feris decora-
tus, secundus incendius concrementis interit. Nescio ap Jo-
annem Biclaricum Patritios dixerit pro Senatoribus, magnum
tamen discrimen est inter Patritiam ac Senatoriam digni-
tatem. De eodem Ætherio & Addæo Eustathius in vita
Eutychii Patriarchæ Constantinopolitani ita scribit: Quis
quidem dicit, * id est tanta Octobris, & illi qui vtro sancto
infideliis fuerant atque in exilio exierant, Ætherius &
Addæus, quorum hic quidem urbs Praefectus erat, ille au-
tem Antiochia curavit, mortui sunt, &c.

VARIORUM.

* Loquitur Eustathius de die tertio mensis Octobris an-
ni quingentesimi septuagesimi septimi, qua Eutychius re-
stitutus est in Episcopatum Constantinopolitanum, & in

quam Dominica eo anno cadebat. Theophanes autem
Ætherium & Addæum anno Chr. 566, interfectos esse
docet. Anst. Pag. ad ann. 567. n. 3.

ὅτι οὗτος εἶπαμεν, ὅτι συνάπτεται διηρημένως. ἐν γὰρ
 αἱ τρεῖς ἢ θεότης, καὶ τὰ τρία ἐν, τὰ αὐτοῖς ἢ
 θεότης, ἢ τὸ καὶ ἀκρότερον ἐπὶ τοῦ, ἢ ἡ θεότης. Οὗτος
 ὁ Πατήρ, Οὗτος ὁ Υἱός, Οὗτος τὸ ἅγιον Πνεῦμα,
 ὅταν ἕκαστος πρὸς ἑαυτὸν θεωρητῇ, τῷ ἑαυτοῦ
 χαρίζοντος τὰ ἀχώριστα. Οὗτοι τὰ τρία μετ' ἀλλή-
 λων ὡς ἓν. τὰ τρία τὸ καὶ ὡς ἓν καὶ τὸ φύσις.
 ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ ἑαυτοῦ ἐμολογῶν, καὶ τὰς τρεῖς
 ὑποστάσεις ἡρώων ιδιότητας κενύειν. ἐμολογού-
 μιν ὅτι αὐτὸν, τὸν μεγαλύνει ὁ Υἱὸς τῷ Θεῷ τὸν Οὖ-
 λόγον τὸν πρὸ αἰώνων καὶ ἀχρόνως ἐκ τῷ Πατρὸς
 γεννηθέντα, ὃς παλαιότερον, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμε-
 ρῶν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὸ ἡμετέραν σωτηρίαν κατέλ-
 βιν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ σαρκωθεὶς ἐκ Πνεύματος
 ἁγίου, καὶ τῆς δισποίας ἡμῶν ὁ ἁγίος ἐνέβηθαι δι-
 τόκῳ καὶ αὐτὸν παρθένου Μαρίας, καὶ γεννηθεὶς ἐξ αὐ-
 τῆς, ὅς ἐστι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ αὐτὸς
 ὁ ἁγίος Τριάδος, συνδεδυχαζόμενος τῷ Πατρὶ καὶ τῷ
 ἁγίῳ Πνεύματι. οὐδὲ γὰρ πτέρτερον προσώπου
 προσώκῳ ἐπιδέχτο ὁ ἁγίος Τριάς, καὶ σαρκω-
 θήντος τῷ ἐνὸς τῆς ἁγίας Τριάδος Θεῷ λόγῳ, ἀλλ'
 ἐπὶ αὐτῷ καὶ ὁ αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός,
 ὁμοούσιος τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ καὶ τῷ θεότητι, καὶ
 ὁμοούσιος ἡμῶν ὁ αὐτὸς καὶ τῷ ἀνθρωπότητι. πα-
 ρητός ἐστι, καὶ ἀπαθὴς ὁ αὐτὸς αἰ θεότητι. οὐ
 γὰρ ἄλλου τὸ Θεῷ λόγῳ τὸ θαυματουργήσαντα, καὶ
 ἄλλου τὸν παθόντα ὑπερμάχου. ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν
 αὐτὸν ἐμολογούμεν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν
 τοῦ Θεοῦ λόγον, σαρκωθέντα καὶ πλείους αἰσθη-
 τήσαντα, καὶ ἐνὸς καὶ τῷ αὐτῷ καὶ τῷ θαύματι, καὶ
 τὰ πάθη, ὅσα ἐκουσίας ὑπέμεινεν (καὶ διὰ τὴν
 ἡμετέραν σωτηρίαν. καὶ γὰρ ἀνθρώπος τις ἑαυτὸν
 ὑπὲρ ἡμῶν δίδωκεν, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Θεὸς λόγος
 ἀτρέπτως γενόμενος ἄνθρωπος, τίς τι ἐκούσκει πά-
 ρος, καὶ τὸν θάνατον ὑπὲρ ἡμῶν (καὶ κατεδέ-
 χετο. καὶ ἐν τούτῳ αὐτὸν ἐμολογουμένους, ὅτι
 ἀσυνέτη τῷ ἑαυτοῦ καὶ ἀνθρώπου καὶ ἀνθρω-
 πῶν αὐτὸν ἐμολογούμενους, ὅτι ἀρνήματα τοῦ ἑαυ-
 τοῦ καὶ Θεοῦ. ὅτι ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐξ ἐκείρας
 φύσις, θεότης καὶ ἀνθρωπότης, συνδέεται ὁμο-
 λογουμένους τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὁ ὅστις
 οὐ τῷ ἑαυτοῦ οὐκ ἐπιτάγομεν. οὐ γὰρ ὅτι γέγονε

ut ita dicamus, & conjungitur divise. U-
 num enim est in tribus, deitas scilicet: &
 Tres unum sunt, in quibus scilicet est
 Deitas, aut, ut accuratius loquamur, quæ
 sunt ipsæmet Deitas. Deum Patrem, Deum
 Filium, Deum Spiritum Sanctum, quando
 singulæ personæ seorsum considerantur, men-
 tis scilicet acie ea quæ insuperabilia sunt se-
 parante. Deum unum tres personas, simul
 intellectes, ob eundem morem eandemque
 naturam. Quippe & unum Deum confite-
 ri oportet, & tres subsistentias, sive pre-
 prietas prædicare. Confitemur vero ipsum u-
 nigenitum filium Dei Deum Verbum, qui
 ante secula & sine tempore ex Patre geni-
 tus est, non autem factus: in extremis die-
 bus propter nos & propter nostram salutem
 ex cælo descendisse, & incarnatum esse ex
 Spiritu sancto & ex domina nostra, sancta &
 gloriosa Deipara ac semper virgine Maria,
 & ex illa genitum: Qui est Dominus no-
 ster Jesus Christus, unus est Sancta Trinita-
 te, qui cum Patre & Sancto Spiritu glori-
 ficatur. Neque enim quatuor personæ ad-
 junctionem Sacrosancta Trinitas accepit, post-
 quam incarnatus est unus ex sancta Trinita-
 te, Deus Verbum: sed unus idemque est
 Dominus noster Jesus Christus, Consub-
 stantialis quidem Deo Patri quantum ad di-
 vinitatem, consubstantialis autem nobis
 quantum ad humanitatem: patibilis quidem
 carne, deitate vero imperibilis. Neque enim
 alium Deum Verbum qui miracula perpé-
 travit, & alium qui passus est agnoscimus:
 sed unum eundemque confitemur Domi-
 num nostrum Jesum Christum, Dei Ver-
 bum, incarnatum & perfecte hominem fa-
 ctum, & unius ejusdemque esse tum mira-
 cula, tum passiones, quas salutis nostræ cau-
 sa, sua sponte in carne sustinuit. Non enim
 homo aliquis seipsum tradidit pro nobis, sed
 ipsemet Deus Verbum, sine ulla conversione
 homo factus, spontaneam passionem ac mor-
 tem in carne pro nobis subivit. Itaque cum
 illum confitemur Deum, eundem quoque
 hominem esse non inficiamur: & cum il-
 lum hominem esse confitemur, non ideo
 negamus eundem esse etiam Deum. Unde
 dum unum eundemque Dominum nostrum
 Jesum Christum ex utraque natura, deita-
 te scilicet atque humanitate compositum
 profitemur, confusionem non superinduci-
 mus unioni. Non enim eo quod perinde ac

VALESII ANNOTATIONES.

1. ὅτι ἐν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι. Apud Nice-
 phorum in capite 38. libri 17. ubi hoc Justinus Imperato-
 ris edictum de fide refertur, hic locus ita legitur: ὅτι ἐν τῷ
 πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι ἕνα. Quam lectionem secutus
 est Christophorus. Sic enim vertit: Qui est æqualis
 Patri & Spiritui sancto. Atque hoc loco non agitur de
 æqualitate Patris ac Filii: Sed an Christus unus sit ex Tri-
 nitate. Rectius itaque hunc locum supplevi ex optimo
 codice Florentino in hunc modum. ὅτι ἐν τῷ Κυρίῳ ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστῷ ὁ αὐτὸς ὁ ἁγίος πνεῦμος, συνδεδυχαζόμενος τῷ
 πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι. Codex autem Tellerianus ita
 scriptum habet, ὅτι ἐν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι.
 [Sed Florentini codicis scriptura longe anteferenda est.
 quam confirmat Justinianus in Edicto de Fide, pag. 804.
 Chronici Alexandrini: Cujus Edicti verba Justinus junior
 in Edictum suum transfudit.]

2. Συνέχεται τῷ ἑαυτοῦ οὐκ ἐπιτάγομεν. Male hunc locum
 interpretatur Christophorus hoc modo: Non confusio-
 nem in unitatem introducimus. Nec rectius Musculus qui sic
 vertit: Unitatem non confundimus. Sed Musculus quidem

haudquaquam miror, qui in hoc edicto Justiniani ἕνα per-
 petuo vertit unitatem, gravi errore. Eundem errorem
 admisit vir doctus qui fragmenta Eusebii Antiocheni
 Episcopi in Latinum sermonem vertit, quæ leguntur in
 Bibliotheca Photii. Christophorus vero qui ἕνα in
 translationem ubique interpretatur, cur hoc loco aliter inter-
 pretatus sit, equidem nescio. Joannes autem Langus in-
 terpres Nicephori ita vertit: In unitate confusionem non in-
 ducimus. Recte omnino, si modo syllabam addideris hoc
 modo: In unitate. Unio enim licet hodie passim in scho-
 lis Philosophorum ac Theologorum usurpetur, barbarum
 est vocabulum, cum pro unitate sumitur. Nam unio La-
 tine unitatem significat, ut ex Tertulliano, Hieronymo,
 Prudentio, Simplicio Papa, aliisque, probari potest. Proin-
 de desinant Zoili quidam nos reprehendere, quod in epi-
 stola Alexandri Episcopi Alexandrini, quæ refertur à So-
 crate in libro primo cap. 6. συνέχεται verterimus unionem.
 Id enim ex Latine lingue usu ac proprietate facimus
 quam illi penitus ignorantes, unionem putarunt nihil aliud
 esse quam unionem. Atque inter unionem & unitatem
 καὶ

SAC.
VI.

nos homo factus est, Deus esse desinet: Nec rursus eo quod natura Deus est, & similitudinis, nostræ haudquaquam capax, homo esse recusabit. Quippe ut in humanitate Deus, sic in maiestate Deitatis constitutus, manet nihilominus homo: utrumque simul existens unus, Deus scilicet atque homo, Emmanuel. Porro cum illum in divinitate perfectum, & perfectum in humanitate, ex quibus compositus est, confitemur, uni ejus compositæ personæ particularem divisionem aut sectionem non inferimus; sed naturarum differentiam quæ per unionem nequaquam tollitur, indicamus. Nam nec divina natura in humanam mutata est, nec humana in divinam conversa. Sed utraque potius intellecta atque existente in propriæ naturæ definitione atque ratione, unionem factam esse dicimus secundum personam: unio vero secundum personam id significat, Deum Verbum, hoc est unam personam ex tribus divinitatis personis, non homini præexistenti unitam esse, sed in utero Dominæ nostræ, sanctæ gloriæ Deiparæ ac semper Virginis Mariæ, sibi ipsi ex ea condidisse in propria persona carnem nobis consubstantiali, & iidem omnino passionibus obnoxiam, præterquam peccato: eamque animam rationali & intelligente animatam. In se enim habuit personam, & homo factus est, & unus idemque est Dominus noster Jesus Christus qui una cum Patre & Sancto Spiritu glorificatur. Porro ineffabilem ejus unionem mente considerantes, recte confitemur unam naturam Dei Verbi incarnatam, carne quæ animam rationali atque intelligente animata est. Rursus vero naturarum differentiam animo considerantes, duas esse naturas asserimus, nullam superinducentes divisionem. Utraque enim in illo inest natura. Quamobrem unum eundemque confitemur Christum, unum filium, unam personam, unam subsistentiam, Deum simul atque hominem. Omnes vero qui aliter aut senserunt, aut sentiunt, Anathematizamus, & à Sancta Catholica & Apostolica Dei Ecclesia alienos judicamus. Cum igitur recta dogmata quæ à Sanctis Patribus tradita sunt nobis prædicentur, hortamur vos omnes, ut in unam eandemque Catholicam & Apostolicam Ecclesiam conveniatis: imo potius rogamus. Neque enim piget, tametsi in regali fastigio constituti simus, huiusmodi verbis uti, pro consensu & adunatione omnium Christianorum, ut una ab

καὶ ἡμᾶς ἄνθρωπος, τὸ εἶναι Θεὸς ἀπλήρως· ὅτι μὴ ὅτι Θεὸς καὶ φύσις ἐστίν, καὶ τὸ πρὸς ἡμᾶς ὁμοίωσι ἀπαράδεικτοι ἔχῃ, καὶ τὸ ἀνθρώπος εἶναι παρ' αὐτοῦται. μεμίνκε δὲ ὡς εἰς ἀνθρωπότητα Θεός, οὕτω καὶ εἰς ὑπερχῆν θείοντος ὡς, ἄνθρωπος, οὐδὲν ἥτις ἄμφω δὲ ὡς εἰς ταυτῶν, καὶ εἰς Θεὸς τε ὁμῶν καὶ ἄνθρωπος ὁ Ἐμμανυὴλ. τὸ αὐτὸν δὲ ὁμολογῶντες εἰς θεότητα τέλῃ, καὶ ἀνθρωπότητα τέλῃ, ἐξ ὧν καὶ συντέλει, διαίρεσις μὲν τὸ ἀνὰ μέρος, ἡ περὶ ἑκ' ἐπιφύομεν τῇ μὲν αὐτῇ συντέλει ὑποστάσι· τὸ δὲ διαφοράν τ' φύσιν σημαίνοντες, ἕκ' ἀναιρεμένην διὰ τ' εἶναι. ὅτι γὰρ ἡ θεία φύσις εἰς τὸ ἀνθρωπότητα μεταβλήθη, ὅτι ἡ ἀνθρωπότητα φύσις εἰς τὸ θείον ἐτρέπη. νομίζοντες ὅτι μᾶλλον καὶ ὑπερχῆς ἐκείνης· εἰς τὸ τῇ ἰδίᾳ φύσει ὅσον τε καὶ λόγῳ πεπεραχθῇ 15 φαιδρὸν τ' εἶναι καὶ ὑπόστασι. ἡ δὲ καὶ ὑπόστασις ἡμεῖς διὰ τοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς λόγος, τῆς ἐκείνης ἡ μία ὑπόστασις τ' τῆς θείας ὑπερχῆς, καὶ περὶ ὑπόστασις ἀνθρώπου ἡρώδη, ἀλλ' εἰς τῇ γὰρ τὸ θεοπότης ἡμῶν τῆς ἀγίας ἐκείνης θεολογίας καὶ αὐτὴ παρὴν 20 Μαρία, ἐκκεντρώσῃ ἑαυτῇ, ἐξ αὐτῆς εἰς τῇ ἰδίᾳ ὑπόστασις σάρκα ὁμοίωσι ἡμῶν καὶ ὁμοιωσάμεν κατὰ πάντα, χωρὶς ἁμαρτίας, ἐμφυσημένη ψυχῇ λογικῇ καὶ νοερᾷ. ὅτι αὐτῇ γὰρ ἔχει τὸ ὑπόστασι, καὶ γένεσιν ἀνθρώπου, καὶ εἶναι εἰς καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς συνδεδεγμένος τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι. ἐποτρύνοντες δὲ αὐτῶν τὸ ἀφραστὲν εἶναι ὁμοίως ὁμολογῶμεν μίαν φύσιν τῷ Θεῷ λόγῳ σαρκαρμένον, (καὶ ἐμφυσημένη ψυχῇ λογικῇ καὶ νοερᾷ. καὶ πάλιν εἰς θεοῦ λαμβάνοντες τὸ τὸ φύσιν διαφοράν, διὰ ταύτας εἶναι λέγομεν, διαίρεσις οὐδεμίαν εἰσάγοντες. ἐκείνη γὰρ φύσις ἐστίν εἰς αὐτῶν, ὅτι εἶνα καὶ τὸν αὐτὸν ὁμολογῶμεν Χριστόν, εἶνα ὡς, εἰς πρῶτον, μίαν ὑπόστασι. Θεὸν τε ὁμοῦ καὶ ἀνθρώπου. πάντας ὅτι τὸν ὡς ταύτας φρονησάμεν ἡ φρονησάμεν ἀναθεματίζομεν, ἀλλοτρίως κρίνοντες τὸ ἁγίας τῷ Θεῷ καὶ καθελοκῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας. τὰς ὁμοῦ τοῖνυν διδμάμεν τὸ ἁγίον κατ' ἐκείνην παρεδιδόμενον ἡμῶν κληρονομίαν, προτρέπομεν ὑμᾶς ἀπαντας εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν καθελοκῆν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν συνδέχην, μᾶλλον ὅτι καὶ παρακλησόμεν. ὅτι γὰρ ἐκείνην καὶ εἰς ὑπερχῆν βασιλείας ἐσόμεν, τοιούτοις χρῆσασθαι ῥήμασι· ὑπὸ τῷ 3 Χριστῷ ἀπάται ὁμοφροσύνης τε καὶ ἐνώσεως, ἐκ τῆ

VALESII ANNOTATIONES.

tantum discriminis est, quantum inter *μιά* & *ἑν*. In unione sive unitate nihil est nisi simplex. In unionem vero aliquid necessario intelligitur compositum ex duobus. Certo vetus Interpretes Synodi Chalcedonensis, *ἑν* perpetuo vertit unionem, vel adunationem. 1 *Νομίζοντες ὅτι μᾶλλον καὶ ὑπερχῆς*) Rectius in Nicephoro scribitur, *νομίζοντες ὅτι καὶ ὑπερχῆς μᾶλλον* &c. Ego tamen malle ita legere: *νομίζοντες ὅτι, μᾶλλον ἢ καὶ ὑπερχῆς*, &c. Id est, *Sed utraque natura intellecta, aut potius existente in propriæ naturæ definitione atque ratione, unionem factam esse dicimus secundum personam*. Nec dubito quin Justinus Imperator ita scripserit ut dixi: reprehendit enim se ipsum, quod dixerat, *νομίζοντες*, quasi dixerat in Christo naturarum differentia in intelligentia tantum consisteret, non autem re vera extaret. [In Edicto ratheni Imp. Justiniani de fide, ex quo Justinus Edictum

suum descripsit, vulgata lectio habetur. Exstat edictum illud in Chronico Alexandrino, pag. 806.

2 *Ἐκείνη γὰρ ἡ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι*] In Nicephoro legitur *ἐκείνη γὰρ ἡ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι*. Quod nullo modo ferri potest; neque enim Christus in carne propriam habuit subsistentiam, sed antequam carnem assumpsisset, propriam habebat subsistentiam, ut pote qui secunda esset persona sacrosanctæ Trinitatis. Si quis tamen Nicephori scripturam tueri voluerit, equidem non valde repugnabo. Apertius enim coheret cum præcedentibus. Scelus ergo est, filium Dei qui ab æterno propriam habebat subsistentiam, assumpta carne, in ea personaliter subsistisse.

3 *Υπὸ τῷ καὶ τῷ Χριστῷ ἀπάται ὁμοφροσύνης*] Assentior viris doctis qui jam pridem emendarunt *ὡς* τῷ, &c. Quamvis Nicephorus vulgatam scripturam retinuerit.

μία

μίας ἀπάντων δοξολογίας ἀναπέμψας τῷ μεγάλῳ Θεῷ καὶ ᾧ ᾠτῇ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ ᾧ λοιποῦ μαθήσια προφασίζόμενοι, ὡς ἐπὶ πρῶτα καὶ συλλαβὰς ζυγομαχίῃ ὅτι πρῶτος μίας καὶ τῆς ὁρίαν πίστις τε καὶ ἵπνοαι αἱ συλλαβαὶ φέρουσι ἕως μέχρι τοῦ κατὰ τοῦτον εἶναι τὴν καὶ ὁρίαν τῆς ἀγίας τῆς Θεοῦ κεφαλῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, καὶ πάντες βεβαίον τε καὶ ἀκαταμάχτην, καὶ εἰς τὸν εἶδος ἀπαντᾷ μόνον χρόνον. τοῦτον μὲν οὐκ ἀπαντᾷ τῷ ἰδίῳ συγκατατίθεντο, ὁρῶντες ὡς ἐκ πρῶτης λέγοντες. οὐδὲν δὲ τῷ διερρηγμένῳ ὅπως ἡνέθη, διότι ῥητὸς ἐπιστημῆατο τὸ βεβαίον καὶ ἀκαταμάχτην ταῖς ἐκκλησίαις πεφυλάχθαι καὶ κατὰ τὸν εἶδος ἐπὶ ῥητῇ χρόνον.

omnibus glorificatio tribuatur Deo optimo maximo & Servatori nostro Jesu Christo, ac nemo deinceps inanem prætextum arripens circa personas aut syllabas rixetur. Si quidem syllabæ ad unam eandemque fidem & intelligentiam perducunt: eo qui hæc in sancta Catholica & Apostolica Dei Ecclesia obtinuit more atque statu, firmo & inconcusso in posterum perpetuo manente. Huic edicto omnes quidem consensum suum accommodarunt, rectam in eo fidem ac doctrinam promulgatam esse dicentes, nullum tamen ex membris Ecclesiæ quæ discissa fuerant, ad pristinam rediit unitatem, propterea quod disertis verbis edixerat Imperator, ut firmus atque immotus Ecclesiarum status in posterum servaretur, sicut antea servatus fuerat.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

CAPUT V.

Περὶ τῆς ἐκβολῆς Ἀναστασίου ἐπισκόπου Δευπόλεως.

De Anastasio Antiochenis Episcopi ejedione.

ΕΚΒΟΛΗΝ Δὲ καὶ Ἀναστάσιον Ἰουστινῶν τῷ Δευπόλεως ἡρώου, ἐπεὶ καὶ οἱ τῷ τῷ ἱερατικῷ χρημάτων τῷ μαθηματικῷ διαπάλλειν, λέγοντες καὶ εἰς ἀπειρον καὶ μὴ κατὰ τὸ προσῆκον γινέσθαι τῷ τῷ εἰς αὐτὸν βλασφημία. ἐρωτηθεὶς γὰρ τῷ Ἀναστάσιον, τί δὴ ποτε οὕτω χύδην τὰ ἱερατικὰ ῥήματα χρημάτων, ἀναφαιδὸν εἶπεν, ὡς αὐτὸν μὴ παρὰ Ἰουστινῶν τῆς κοινῆς λύμης ἀφαιρῆσαι. ἐλέγχετο δὲ μάλιστα Ἀναστάσιον, ὅτι καὶ ζητοῦντα χρήματα τῷ ἐπίσκοπῳ ἐγγυησάμενος, οὐχ' εἴλετο δοῦναι. πρῶτον δὲ καὶ ἔπειτα ἄλλα καὶ αὐτοῦ, εἰς τὴν βασιλικὴν οἶκον βεληφύτοι διεσπύσθαι σκοπόν.

Porro Justinus Anastasium quoque ex Antiochena sede ejecit: objiciens ei, tum quod sacram pecuniam in superfluos ac minime necessarios usus profudisset, tum quod ipsi conviciatus esset. Nam cum interrogatus fuisset Anastasius, cur adeo profuse sacram pecuniam dilapidaret, diserte responderat, ne à Justino, communi peste ac perniciæ generis humani diriperetur. Dicebatur autem Justinus idcirco insensu fuisse Anastasio, quod cum pecuniam ab eo ad Episcopatum promotum postulavisset, Anastasius eam dare noluerat. Objiciebantur præterea eidem Anastasio alia quædam, nonnullis Imperatoris proposito ac voluntati gratificari studentibus.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Πρὶ ἀπάντων ὁ συλλαβῶν] Prima vox, ἀπάντων scilicet, posita est ob hæcsm Nestori, qui in Christo duas personas assererat, alteram hominis, alteram Verbi. Vox autem συλλαβῶν, adjecta est propter Eutychianos & Acephalos, qui Christum ex duabus quidem naturis consistere dicebant ante unionem; post unionem vero, unitam in eo naturam esse dicebant. Contra vero Catholici, Christum in duabus naturis adorabant. Syllabæ igitur illæ sunt εὐ, & εἰ. Quæ licet diversæ sint, tamen si recte intelligantur, ad unam eandemque fidem ac sententiam ambe collineant, ut subjicit Justinus. Vide Evagrium supra in libro primo cap. 1. Caterum hoc edictum à Justino juniore promulgatum est anno Imperii primo, Christi videlicet 466. ut notat Baronius: quo quidem edicto, nihil prius Ecclesiæ Catholice consulti Justinus: sed solam orthodoxam fidem exposuisse contentus, de Nestoriano, & Eutychiano dogmate disputationes in posterum prohibuit, unumquemque pro arbitrio suo de his rebus sentire permittens. Ex hoc itaque edicto nullam utilitatem consecutam esse recte scribit Evagrius. Male igitur Joannes Biclariensis in Chronico, de Justino juniore ita scribit: Qui Justinus anno primo regni sui ea quæ contra Synodum Chalcedonensem fuerant commutata destruxit. Synodumque sanctam Ecclesiæ Patrum Constantinopoli congregatam, & in Synodo Chalcedonensi laudabilem recepit, in omni Ecclesiâ Catholica à populo venerandam instituit, primamque Dominicam dicitur oratio. Justinus juniori ea tribuit Biclariensis, quæ seniori Justino potius conveniebant.

2 Τὸ ἱεροῦ ἐγγυησάμενος] Hæc verba cum non intellegeret Nicephorus, prætermisit, ut videre est in capite 36. sic enim hunc Evagrii locum expressit. πρῶτον δὲ καὶ ἔπειτα ἄλλα καὶ αὐτοῦ, εἰς τὴν βασιλικὴν οἶκον βεληφύτοι διεσπύσθαι σκοπόν. Sed facile erat locum Evagrii emendare in hunc modum. ἐν καὶ ζητοῦντα χρήματα τῷ ἐπίσκοπῳ ἐγγυησάμενος, οὐχ' εἴλετο δοῦναι. Atque ita legisse videntur Chrysostomus & Musculus. Sic enim vertit Musculus: Dicitur autem Anastasio succubuisse, quod eam pecuniam pro Episcopatu collatione exigeret, dare illam noluerat. Vetus igitur hæc odii causa erat adversus Anastasium, priusquam Justinus ad Imperium pervenisset. Quare Evagrius utitur verbo ἐγγυησάμενος, quod vetustam iram atque abstrusum significat. Certe Anastasius, superstitie adhuc Justiniano, Antiochenis Episcopus fuerat designatus. Solebant autem potentiores sulci, & qui plurimum apud Imperatorem poterant, pecunias à Patriarchis designatis exigere, ut exemplo Chrysaphii Eunuchi probari potest, qui pecunias à Flaviano Constantinopolitano Episcopo flagitavit, ut supra retulit Evagrius. Quod tamen postea veritum fuit Novellis Constitutionibus Justiniani.

3 Προσφίξεν δὲ αὐτὸν ἱππὸς] Aliam certe causam asserit Theophanes in Chronico ob quam Anastasius Sinaita ex Antiochena sede depulsus est. Sed quoniam Interpretes

VARIORUM.

• Valesius autumat, Biclariensem Justino Juniori ea tribuere, quæ Seniori potius conveniebant: hic enim Concilii Chalcedonensis acerrimus defensor fuit. Verum Em. Card. Norisius in Dissert. de Synodo quinta, cap. 9. pag. 2. ea Biclariensis verba referens, recte observat, Justinum, cum videret ob Triacapula profectam Africam atque Occidentales Provincias dissensionibus laceratas, Edictum illud Fidei publicasse, in quo nullus Synodi mentionem faciens, quæ credenda cuicunque essent proposuit, sed Triacapula non solum nomen nominasse, sed inter

Dogmata adiphora numerandam esse quæstionem de Triacapula visum esse inquirere in hoc Edicto, dum ait, se illa credenda proposuisse, ut deinceps nemo ullo prætextu propter personas, aut Syllabas rixetur. Quibus Theodori personam, itemque scripta Theodori, atque illa forte intellexit, nec non quæstionem nuperime exortam de corpore Christi corruptibili vel incorruptibili, una enim Syllaba Romani Imperii Antistites nobilissimos in exilium, procul à suis Sedibus deportaverat. Ant. Fagi ad ann. 466. n. 2.

[illegible]

quemten de proximo audire desiderarent. Erat enim ac excitandum desiderium sui in animis eorum qui ipsum qualicumque de causa adierant, aptissimus. Quippe qui & aspectu esset admirabilis, & in colloquiis ob leporem jucundissimus; ad rem confestim intelligendam acutus, si quisquam alius; & ad agendum promptissimus; ad optimum consilium eligendum, & ad judicandum, tum de suis, tum de alienis negotiis, solertissimus. Itaque tot ac tantas res perfecit, cum nihil unquam in crastinum differret. Admiratio- ni autem fuit non Romanorum modo, verum etiam Persarum Imperatoribus, cum in om- nibus negotiis ita se gereret, ut necessitas postulabat, utque ferebat occasio, cui qui- dem numquam defuit, quemadmodum suis locis singillatim exponam. Erat in illo acer quidem ac vehemens imperus, atque interdum iracundia. Rursus tamen non modica, immo potius abundans animi lenitas ac man- suetudo. Adeo ut in eum optime conveni- ret id quod à Gregorio Theologo sapien- ter est dictum, Severitas verecundia tempe- rata, sic ut neutra laderetur ab altera, sed ambæ sese invicem exornarent.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

CAPUT VII.

Ὡς οἱ λεγόμενοι Ἀρμένιοι Πέρσαι τοῖς Χερισπαναῖς
προσηγγήσαντες διότι περὶ ὁ αὐτὸς Πέρσης ἀπὸρρά-
γη πόλεμος.

Quomodo Persarum cum Romanis se se tradiderunt: unde bellum exortum est inter Romanos ac Persas.

Τούτῃ τῇ ἐπισκοπῇ πρῶτος ἔτος διέποτος,
οἱ τῆς πάλας μὲν μεγάλης Ἀρμενίας, ἔστι- 23
ρη δὲ Περταρμενίας ἐπονομαδεύοντες, ἡ πρῶτη Ῥω-
μαίως κατήκοος ἐστὶν, Φιλίππου δὲ ἔστι μὲν Γορδιαῖον
καταπροδότης αὐτῇ τῷ Σαπῶρη, ἡ μὲν κλη-
θεῖσα μικρὰ Ἀρμενία πρὸς Ῥωμαίων ἐκρατῆται,
ἡ δὲ λοιπὴ πᾶσα πρὸς Περσῶν τὰ Χριστιανῶν 30
πρεσβύνει, ἐπεὶ ὡς Περσῶν κακῶς ἐπαχον,
καὶ μάλιστα πρὸς τῇ οἰκίᾳ νόμον, ἐν ᾧ ἐπαχ-
ται ἐπρεσβύνει πρὸς Ἰουδαίους, κατεβάντες κατή-
κοι Ῥωμαίους γενέσθαι, ὥς δὲ ἐκ Ἀλβίας δρᾶν
τὰ ἐς Θίαν γένεα, μηδὲν αὐτοῖς ἐμποδῶν νο- 35
μῶν· τῇ δὲ Ἰουδαίᾳ προσκαμῶν, καὶ πᾶσι ἐν
γενέμασι πρὸς τῷ βασιλείᾳ διανοηθῆναι,
3 ἔρκαις τι δυνάμεις κατασφαλιθῆναι, ἀποσφίησι

HUJUS igitur Gregorii Pontificatus anno primo, incolæ majoris Armeniæ quæ nunc Perfarmeria dicitur: hæc autem regio antea quidem Romanis paruerat; sed cum Philippus successor Gordiani eam Sapor prodidisset, minor quidem Armenia penes Romanos mansit: reliqua vero omnis penes Persas: hujus igitur incolæ, fidem Christianam professi, cum à Persis graviter vexarentur, præcipue iis in rebus quæ ad religionem ipsorum pertinebant; clam Legatos ad Justinum miserunt, rogantes ut Romanorum ditioni subicerentur, quo libere absque ullo impedimento, divini cultus cæremonias peragerent. Quam Legationem cum admisisset Justinus, & conditiones quasdam scriptis proditas approbasset, graviq[ue] jurejurando confirmasset,

VALESII ANNOTATIONES.

1 Oix' *inag.* Hunc locum feliciter mihi videor restitu-
isse hoc modo, *ix* *inag.* Id est, *Quippe* *que* *me* *semper*
me *uocatus* *posuimus*, *semper* *prosta* *esset*.

peritor Armeniam & Iberiam, repulsi Persu, Romanas
Provincias fecit.

2 Νὰρὰ ἡγῶν τῶν ἐν τῷ ἱεροῦ] Eandem causam defectionis Armeniorum, refert Theophanes Byzantinus apud Photium, & Joannes Bickelensis in Chronico. *Armeniorum* inquit, & *Iberorum* gens qui à predicatione Apostolorum Christi fidem suscepere, dum à Chosroes Persarum Imperatore ad cultum idolorum converterentur, eruentes tam impiam passionem, Romanis se cum Proterius suis tradiderunt. Quo vii Romanos inter & Persas pax quidam tempus. Verum Abbas Bickelensis in eo fuit, quod Armeniorum defectionem reitit anno primo Justini junioris. Pax enim inter Romanos & Persas dissoluta est anno secundo Imperatoris Justiniani, ut scribit Theophylactus in libro tertio Historiz cap. 9. & Theophanes, ejusque Interpres Anastasius Biblothecarius, & Cedrenus. Sed & ipse Joannes Bickelensis in ejus rei narratione à se distat. Subjicit eam paulo post: Anno quinto Justiniani Im-

3 Οὐτως ἢ διὰ τῆς] De hoc iurejurando quo Justinus Imperator fidem suam obstringerat, se nunquam proditurum esse Persis Armeniis atque Iberis qui se Romanis dedidissent, loquitur Menander Protector in excerptis legationum pag. 121. editionis Regie. ἄλλοι γὰρ οὗτοι οὐκ ἐπὶ τοῦτο πάλιν ὁ Κῆρυξ τῶν ὁμοσεβούνων ἔχει ἰσχυρισμὸν τῷ βασιλεὺς πᾶσι προσαρμένους καὶ τῇ μεταχειρήσει τούτων. ὁμοσεβούνους γὰρ ὁ βασιλεὺς, &c. Quæ verba non intellexit Interpretes. Primo igitur emendandum est ὅτι ἰσχυρισμὸν. Deinde totus locus ita vertendus. Etiam Tiberius Cæsar maximi meriti faciebat ea Sacramenta, quæ ab Imperatore Justinio præstita erant Persarumque & Iberi qui ad Romanos defecerant. Juraverant enim Imperator omni ope se auxiliatum, ut totam quæ ipsos aluerat, sua diuisionis efficeret. Quod si rem illam exequi & bello suæ imponere non posset, audientes eamdem defectionis ærumamque propinquam, & generalior eos qui Romana Republica participes esse vellent, se nunquam Persis dediditum.

SÆC.
VI.
Armenii
præfectus
suos necavit.

Armenii præfectos suos necarunt, & universi Romano Imperio sese adjunxerunt, una cum finitimis quos sibi sociaverant, tam ejusdem gentis, quam alienigenis: duce Vardane, qui apud ipsos genere ac dignitate & rei militaris peritia eminebat. His de rebus cum Chosroes conquestus esset, Justinus Legatos ejus cum hoc responso dimisit, terminatam esse pacem quæ inter ipsos facta fuerat, nec fieri posse ut Christiani Christianos belli tempore ad se confugientes reciperent. Et hæc quidem respondit Justinus. Nec tamen se ad bellum gerendum paravit: sed consuetis deliciis impletus, libidinibus suis cuncta postponenda esse ducebat.

μὲν οἱ Ἀρμένιοι τοὺς σφεδ' ἀρχοντας προσέβηται ἰδὲ πασὺν τῇ Ῥωμαίων δεχῆναι μὴ ὡς προσέβηται πλησιόχους, ἐμοὶ γὰρ τι καὶ ἀλλοφύλοι, Οὐαρδάνη πρὸς αὐτοὺς γένει τι καὶ ἀξιώσει, καὶ τῇ θεῇ τῆς πόλεως ἐμπειρία. ἐπιβελούτων τοῦτω θεῇ τούτῳ Χασρόου, Ἰουστινὸς ἀπιπέμπει τῷ λέγοντι πεπεράσθαι τὰ τῆς εἰρήνης, καὶ μὴ αἰεὶ οἷόν τι εἶναι Χριστιανὸς ἀπὲρρίψαι, εἰ καὶ καὶ πλείονος Χριστιανὸς προσέρχεται. καὶ ταῦτα μὲν ἀπὸ χειρὸς ἡ μὲν ἐς πόλεμον παρεσχεδάζετο· ἀλλὰ τῇ συνήθει τριφῇ ἐνεδίδετο, πάντα διόπρετα τῶν οὐρανῶν ἰδοὺν πιδέμεναι.

CAPUT VIII.

De Marciano Magistro militum, & de Nisibis obsidione.

Porro Magistrum Orientalis militiæ misit Marcianum quemdam, genere sibi conjunctum, nec justum exercitum, nec reliquum belli apparatus ei sufficientem tradens. Hic ad manifestissimum discrimen & ad subversionem omnium rerum in Mesopotamiam venit, perpaucos milites, eosque incrimos secum trahens. Habebat etiam fossores quosdam ac bubulcos, quos Provincialibus eripuerat. Levi itaque prælio circa Nisibim conferto, cum ipsi etiam Persæ nondum ad bellum satis instructi essent, superior evasis: statimque urbem obsidione cinxit: Persis interim ne portas quidem occludere dignantibus, sed cum summo dedecore & contumelia illudentibus exercitui Romano. Et alia quidem multa tunc visa sunt prodigia, quibus mala quæ eventura erant indicabantur. Nos tamen initio belli, vitulum vidimus recens natum, ex cujus cervice capita duo prominebant.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ Μαρκιανῷ στρατηγῷ, καὶ τῆς πολιορκίας Νισίβιδος.

Στρατηγὸν δὲ τῷ ἴδιον ἐκπέμπει Μαρ-
κίαν· συγγενὴ αὐτῷ καθεστῶτα, οὐκ
εὐχόμενος δούε, οὐτε τιμὴν ἄλλω τιμὴ ἐς
τὸν πόλεμον ἐσχεδάζει. ὅς ἐπὶ προὔπῳ κιν-
δυνῷ καὶ ἐπ' ἀσφαλείᾳ τῷ ὅλῳ, τὴν μέγαν
κατηλύει τῷ ποταμῷ, ἐλίσσας κομὴν στρα-
τιώταις, καὶ τούτους ἀόπλους ἐπιστρέφοντας, ἔχει
καὶ πᾶσι ὁκαπανίαις καὶ βοηλάταις ἐκ τῶν συ-
τιλῶν ἀφρημίδους. συμπλέκεται μὲν οὐδὲ ὁλῆα
πρὸς Πέρσας θεῇ τὴν Νίσιβιν, οὐκ οὐδὲ τῶν
Περσῶν παρεσχεδασμένοι. καὶ τὸ πλεονέχως
ἐσχεδάζεται τὴν πόλιν, ὅς ἐξωστῶνται τῷ
Περσῶν ἀπκλῆσιν τὰς πόλεις, οὐκ ἐξῆνται δὲ καὶ
μάλα αἰσχυρῶς ἐς τὸ Ῥωμαίων κράτος. πρῶτα
δὲ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἔρχομαι, τὰ ἐσθέρηα δυ-
οχρῆ μινύοντα. καὶ εἶναι δὲ δεξιῇ ἐκαστάμεθα
καταρχὰς τῆς πόλεως, ὅς ἐξ κεφαλῆς ἐκ τοῦ
αἰχμῆς ἐπὶ κέρει.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τὸς σφεδ' ἀρχοντας] Surenam scilicet. Hic enim ἀρμενίαν seu Rectorem Armeniæ præpositus erat à Rege Persarum; quo interfecto, Persarum se Romanis dediderunt, ut scribit Theophylactus in libro tertio capite 9. & Theophanes Byzantius in excerptis apud Photium. Alexander denique in excerptis legationum pag. 115.

2 Μαρκανόν] Hunc Martinum vocat Theophanes in Chronico, ejusque interpretes Anastasius Bibliothecarius. Sed Theophanes Byzantius, ejus excerpta leguntur in Bibliotheca Photii, Marcianum eum vocat, Justinus Imperatoris ἐκαστάμεθα, id est consobrinum: Et à Justino Magistrum militum in Orientem missum esse dicit anno Imperii ejus octavo.

3 ὁκαπανίαις καὶ βοηλάταις] Ex Manuscripto codice Florentino & Telleriano emendavi βοηλάταις, quemadmodum etiam legit Nicephorus. Verum Nicephorus vocem hoc loco interserit. Sic enim habet: ὁκαπανίαις καὶ βοηλάταις καὶ βοηλάταις. Id est, ut vertit Langus, fossores, sartores, & βοηλάταις. Quam vocem Nicephorus legisset videtur in suo codice. Neque enim video unde illam haurire potuerit. Porro sartorum usus fuit in castris, ad vestem militarem sarcinendam, aut ad pelles tabernaculorum conuendas.

4 Ἐκ τῶν συγγενῶν ἀφρημίδους] Male hunc locum vertunt Interpretes. Nam Μοῖσκιος quidem ita vertit: Et fossores quosdam ac bubulcos ex τριφυλίᾳ ἀφρημίδους. Christophorus vero sic interpretatur: Inter quos habuit fossores & bubulcos ex τριφυλίᾳ ἀφρημίδους. Ignorant scilicet quid significaret vocabulum ἀφρημίδους. Usus est ea voce Evagrius supra in libro 3: cap. 42. ad quem locum observavi, eo vocabulo significari provinciales tributarios, qui etiam collatores dicuntur in codice. Ab iis igitur fossores & bubulcos, & sartores per vim abstraxerat Martinus Magister militum, ut eorum opera in exercitu suo uteretur: neque enim in numero militum eos habuit, ut scuisse videtur Christophorus.

VARIORUM.

1 Περὶ τῆς πόλεως] Justum fuisse Persarum a Chosroes defectionem, dum ad culturam Idolorum compellerentur, docent passim anno Chr. 561, Justinianum inter ac Chosroem conventa, in quibus nominationem de

Religione Christiana non violanda cautum fuerit, ut Papius eo anno ostendit, n. 9. & c. juxta quem Legatio hæc Chosrois ad Justinianum peracta est anno 571.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

CAPUT IX.

Ὡς ὁ Χοσρόης Ἀδαρμάνην στρατηγὸν ἔχ' Ῥωμαίων ἐξαποπέλτας, πολλὰ καὶ κατὰ τοῦτο διαβίβας, πρὸς Νισίβιν αὐτὸς ἀπῆλθεν.

Quomodo Chosroes, cum Adarmanem ducem contra Romanos misisset, qui illos magnis claudibus affecit: ipse Nisibim petiit.

Ὁ δὲ Χοσρόης, ἐπὶ αὐτοῦ αὐτὰ τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐκστρέψας, Ἀδαρμάνην μὲν διαπορεύσας μέλει πρὸς, καὶ τὸν Εὐφράτην ἀπὸ σφιδέρας γλῶσσο διειδάσας, ἐς τὴν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν ἵκεν ἀπὸ τοῦ χαλκοῦ Κιρκίου. τὸ δὲ Κιρκίον ὅτι πόλις Ῥωμαίων ἐπικρατοῦσα, πρὸς ταῖς ἐκταταῖς τοῦ πολιτεύματος χείμαρροι ὅσῳ ὀχυρὰ ἢ μὲν τὰ τεῖχη ποιεῖ, ἐς ἀπὸ ὕψους ἐπαρῶσα· ἀλλὰ καὶ Εὐφράτης καὶ Ἀδύρας οἱ ποταμοὶ κυκλῶντες, καὶ ὅσπερ ἀπὸ πύργου τὴν πόλιν. αὐτὸς δὲ οὐδὲν πρὸς αὐτὸν τὸν Τίγριτα διειδάσας ποταμὸν, ἐπὶ Νισίβιν τὴν ἑλπίδι ἐποιεῖτο. ταῦτα δὲ γινόμενα, μέλει πολλοῦ τοῦς Ῥωμαίους ἐλάττανεν ὅτι Ἰουλιανὸν Φήμεν περὶ πόλεμον, λεγούσης Χοσρόου ἢ πῶτά, ἢ πρὸς αὐτὰς περὶ πόλεμον ἀναπνοῆς εἶναι, ἀρχάμεν ἐπὶ τῇ δὲ βραδυτῇ τῆς πολιορκίας τῆς Νισίβινος, πέμψαι τὸν ἐκείνου τὸν Μαρκανόν, καὶ τὰς κλέεις τῶν πυλῶν ὡς τάχιστα εἰσπράξαι. ὡς δὲ οὐδὲν τὸ πρᾶγμα πρῶτον, ἀλλὰ καὶ πολλὴν ὥφελι τὴν αἰσχύνην, τὰ ἀμήχανα ζητῶν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς καὶ ποσάυτῃ πόλει καὶ οὕτως ἐξουθενούμενῳ στρατῷ, ἀγγέλλεται πρῶτον Γρηγορίῳ τῷ Θεοδοσίῳ ἐπισκόπῳ. ὁ γὰρ τῆς Νισίβινος ἐπίσκοπος, φίλος ἐς τὰ μέγιστα Γρηγορίῳ κατὰ τὰς μεγάλας δόξας παρ' αὐτοῦ διειδόμενος, ἄλλως πρὸς καὶ δυσχεραίνει τὴν Περσῶν παροῖαν τὴν ἐς Χερσίου γινόμενῃ, ὡς ἀπὸ πάντων παρ' αὐτοῦ ἐπιπρόσθετος, καὶ Ῥωμαίων κατὰ τὴν πόλιν ἡμετέρας εἶναι, πάντα τῶν ἐν τῇ ὑδρογραφίᾳ γινόμενων τὴν γινώσκον Γρηγορίῳ παρέχοντο, ἀπαντὰ ἔχ' καὶ παρὰ τὰς αὐτῶν παρ' αὐτῶν ἐπὶ Ἰουλιανὸν ἀνέφερε, τὴν ἔρπον τοῦ Χοσρόου τὴν ταχίστην μελέτην. ὁ δὲ, πρὸς τὰς συνθέσεις ἰδούσας ἐγκαταλείψας, τοῖς μὲν γινόμενοις πρῶτον εὐδοκίᾳ οὕτως δὲ πρὸς ἡμέτερον οἰόμενος ὅσῳ εὐδοκίᾳ. ἔπειτα γὰρ πρὸς ἐκείνους ἡμετέροις τῶν ἀνθρώπων, τὸς τε ἀγνοῖ καὶ θρασυῖ πρὸς τὰς ἐκτάσεις τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ πύργου ἀπὸ τῆς θελήσεως αὐτῶν φερόμενον. γράφει μὲν οὐδὲν αὐτοῦ, ταῦτα τέλει ἀποδοκίμου πόλεμος, ὡς ὅτι ἀληθῆς πατάσσον ὄντα· αἱ

CHOSDROES vero, posteaquam omnia quæ ad bellum erant necessaria abunde præparasset, ad certum usque locum progressus, Euphrate in regione sua trajecto, Adarmanem quidem in Romanorum fines per Circesium emisit. Est autem Circesium oppidum commodissimum Romanis, in extremis Imperii finibus situm. Quod non muri solum in summam altitudinem erecti, verum etiam Euphrates & Abora fluvii munitionem reddunt, totam urbem undique cingentes, ac veluti insulam efficientes. Ipse vero cum copiis suis Tigridem fluvium transgressus, Nisibim contendit. Hæc dum fierent, diu tamen Romanos latuerunt: adeo ut Justinus famæ nimium credens, quæ Chosdroem aut jam mortuum esse, aut certe extremum spiritum ducere nuntiabat, ægre ferret quod obsidio Nisibis tamdiu protraheretur: & quosdam mitteret qui Marcianum urgerent, & qui claves portarum ad se confestim afferrent. Sed cum res nullatenus procederet, immo potius maximum ipse dedecus ac probrium referret, quippe qui ea quæ fieri non poterant tentaret adversus tantam urbem cum exercitu tam vili atque abjecto; nuntius primum perlatus est ad Gregorium Episcopum Antiochiæ. Nam cum Episcopus Nisibis ei esset amicissimus, ut pote qui maximis muneribus ab illo affectus fuisset, & alioqui contumeliam Persarum erga Christianos, quam perpetuo passi fuerant Christiani, molesto animo ferret, cuperetque, urbs ut sua in ditionem Romanorum veniret: quæcumque in hostico fiebant; ad Gregorii notitiam perferenda curabat, cuncta suo tempore significans. Quæ quidem Gregorius continuo retulit ad Justinum, celerissimam Chosdrois irruptionem nuntians. At Justinus, cum in consuetis voluptatibus assidue volutaretur, Gregorii literas despexit, neque iis fidem habere voluit, id tantum sibi persuadens quod ipse cupiebat. Etenim hominibus dissolutis usu venire solet, ut & ignavi sint, & præfidenti animo adversus rerum eventus: Et si quid contra voluntatem ipsorum acciderit, minime credant. Scripsit igitur Gregorio, ea quæ ab illo nuntiata fuerant, penitus rejiciens ut repudiens tanquam falsa: aut si vera

VALESII ANNOTATIONES.

τὸ π ὁμοῖον] In Nicephoro scribitur ὁμοῖον per duplex τ. Sic paulo ante, ubi legitur ὁμοῖον, idem Nicephorus scriptum habet ὁμοῖον, quod est usitatus. Po-

test tamen id verbum esse cum simpliciter λ. ut docet Hesychius.

VARIORUM.

2 Κιρκίον] Oppidum Mesopotamiæ à Diocletiano conditum, & à Justiniano restauratum: Circesium Carthaginiensis, Circulium Ammianus, Constantina quibusdam: se-

det ad Euphratem fluvium, ubi recipit Chabonem, infra Tarsacum è regione Arabiæ desertæ; in eo inest Tumulus Gordiani Imp. Bandrand.

SAC.
VI.Marcianus
dignitatem
exertit.Adarmas
per Romanos
inven-
dit.

essent, Persas tamen expugnationem urbis
haudquaquam prævenerunt esse: vel si eam
prævenissent, gravi clade accepta inde ab-
cessuros. Simul Acacium quemdam, homi-
nem sceleratum & contumeliosum, ad Mar-
cianum mittit, dans ei in mandatis, ut etiam
si Marcianus alterum jam pedem in civita-
tem intulisset, ei nihilominus potestatem
abrogaret. Quod quidem ille sedulo per-
fecit, non ex Reipublicæ utilitate obsecu-
tus Imperatoris mandato. Nam cum ad
castra Romanorum venisset, Marcianum in
hostico dignitate exuit, cum nihil ea de re
militibus renuntiasset. Centuriones vero &
ordinum ductores, postquam petactis vigi-
liis ducem suum exaudiverunt esse didice-
runt, non amplius processerunt in publi-
cum: sed dilapsi hac illac fugere coepe-
runt, ridiculam illam obsidionem relinquen-
tes. Interim Adarmas, qui Persarum &
Scenitarum Arabum ingentem habebat exer-
citum, Circesium prætergressus, Romano-
rum ditionem incendio ac ferro & omni va-
stationis genere populatus est, nihil medio-
cre animo designans aut gerens. Castella
etiam cepit & vicos quam plurimos, nemi-
ne resistente: primum quidem quis nullus
tunc erat dux Romanorum. Deinde eo
quod militibus Romanis à Choldroe intra
oppidum Daras conclusis, pabulationes & in-
cursionem absque impedimento fiebant. Ad-
ortus est etiam urbem Antiochiam per mili-
lites suos. Neque enim ipse illuc perrexit:
Qui tamen præter omnium spem atque ex-
pectationem inde repulsi sunt, cum nemo
præter admodum paucos in urbe remansisset,
& Episcopus ipse aufugisset, & sacros the-
sauros secum absportasset, propterea quod
& muri maxima pars intercederat, & popu-
lus rerum novarum cupiditate flagrans, sedi-
tionem excitaverat: quemadmodum ejusmo-
di præsertim temporibus fieri solet. Sed &
ipsi seditiosi, accepta fuga, urbem vacuum
reliquerant, cum nihil omnino excogitatum
esset, aut ad feriendum hostem, aut ad pro-
pullandum.

CAPUT X.

De expugnatione Arameæ & Daras.

Hoc igitur conatu frustratus Adarma-
nes, post incensam urbem quæ olim
quidem Heraclea, postea vero Galatice nun-
cupata est, Aramiam occupavit, olim à Se-
leuco Nicatore conditam: quæ antea qui-
dem opibus & incolarum multitudine abun-
dabat: progressu autem temporis magnopere

δέ γε καὶ ἀληθῆ, ὡς οὐ φιλοσοφῶν Περσῶν τὴν
πολιορκίαν· εἰ δὲ καὶ Φθαῖν, χακῆς ἀπαλλα-
ξάνται. Ἐκπέμπει δὲ Ἀκίσιον, ἀτασθαλοῦ πα-
καὶ ὑβριστὴν ὧς Μαρκιανόν, ἐγκαλῶσά μιν· ἢ
εἰ βάπτει τοῦ ποδοῦ ὁ Μαρκιανὸς Φθαῖν τῇ πόλει
πέμψας, ὧς ἀλυσά γε αὐτὸν τῆς δεξιᾶς. ὁ
καὶ κίπρεσιν ἀκρίβως, οὐ ὥς τὸ σιωπῶν
τοῖς τοῦ βασιλέως κελύμασι ἀφιστοσάμενος.
γινόμενος γὰρ ὥς τὸ στρατόπεδον, Μαρκιανόν
10 μὲν οὐ τῇ ὑπερείᾳ πῦρ τῆς δεξιᾶς, οὐδὲν
τῷ στρατῷ ἀφ' ἑγείλας. εἰ δὲ λοχαγοὶ καὶ τα-
ξιάρχαι, ὡς ἀφιστοσάμενοι ἐξέμαθον πρυθῆναι
τὸν στρατὸν, ὥς μὲν οὐ παρῆσαν τὸ πλῆ-
θος· ὑποχρησάμενοι δὲ Φθόγῳ σποράδης, τὴν
15 ἐξ ἑγείλας πολιορκίαν λύσαντες. ὁ μὲν οὖν Ἀ-
δαρμάνης ἔχων ἀξιόλογον στρατὸν Περσῶν τε καὶ
τῶν Σικλητῶν Βαρβάρων, ἐπεὶ τὸ Κιρκήσιον παρ-
ήμην, παντοίως τοῖς Ῥωμαῖον ἰλυμένατο πρά-
γμασι, ἐμπέρας, ἀπικτινύς, οὐδὲν μέτρον ἐ-
20 ποῦν ἢ πρὸς τὴν αἰρᾶν τε Φρούρια καὶ κώμας πολ-
λὰς, οὐδὲν ἀπικτινύς πρῶτα μὲν ὅτι γε ἤρ-
χεν οὐδὲν, εἰδὲν καὶ τῶν στρατῶν πρὸς τοῦ
Χοσροῦ κατὰ τὸ Ἄδρας ἐναποκλιθεῖν, α
ἐπ' ἀδρίας αἱ τε ὡς ὡς καὶ αἱ ἐφ' ὧν ἐγίγνοι-
25 τα ἔπειτα δὲ καὶ τῇ Θεοδοσιᾷ ἀφ' ἧς ἄμφ'
αὐτὸν, οὐδὲ γὰρ αὐτὸς ἀφίκετο· οἱ καὶ ὧς πᾶ-
σαι ἐλπίδα ἀπικτινύσας, μετὰ τὸ ἐναποκλιθεῖν
τῇ πόλει, ἢ λίαν κοινῇ διαβέβαιον, καὶ τοῦ
ἰσχυροῦ πρυθῆναι καὶ τὰ ἐξ ὑπερβαλλόντος κί-
30 μήλια, δὴ καὶ τὰ πολλὰ τοῦ τείχους διερῆναι,
καὶ ὁ δῆμος ἐπαίεσθαι, πωτέρων πραγμάτων ἀρξά-
μενοι, οἷα Φιλῆ γίνεσθαι, καὶ μάλα ὧς
τοῖς πρῶτοις χαρούς· οἱ καὶ αὐτοὶ πρυθῆναι,
ἐρήμιον τὴν πόλιν καταλειπομένην, οὐδὲν ὅλως
35 ὑποχρησάμενοι εἰς ὑπερβαλλόντος ἢ ἀπικτινύσας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ τῆς ἀλώσεως Ἀραμίας, καὶ τοῦ Ἄδρας.

Ὡς δ' αὖτ' ἐπεὶ ταύτης δῆμαρτεν Ἀ-
δαρμάνης, ἐμπέρας τὴν πόλιν μὲν Ἡ-
40 ρακλίαν, ὑπερὶ τὴν Γαλατικὴν ὁνομαζομένην, Ἀρά-
μην κατέλαβεν, ὥς ἑλπίδων τοῦ Νικατοῦ
συνωμοτῆσαι, πόλιν μὲν θύβριστα καὶ πολυ-
άνθρωπον, τῇ χρόνῳ δὲ τὰ πολλὰ ἀφιστοσάμεναι.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Οὐ πρὸς τὸν πόλιν] Scribendum puto πρὸς τὸν πόλιν. Atque ita legisse videtur Musculus. Sic enim vertit: Expetit p̄p̄o adesse polim. Christophorus vero ita vertit: Copias non ultra ducunt. Sed Græci cum sensum ferre non possunt.

2 Ἀδαρμάνης] Varie hoc nomen scriptum reperitur apud veteres Auctores. Apud Theophrastum in Chronico Ἀραμάνης dicitur, & Ἀραμάνης in MS. codice Palatino. Anastasius autem Bibliothecarius Adermanum Ducem vo-

cat. In Nicephoro scribitur Οὐδαρμάνης. Apud Theophrastum Byzantium Ἀδαρμάνης. In cap. 13. infra dicitur Ἀδαρμάνης. Theophylactus in lib. 3. Adormanean vocat.

3 Σικλητῶν τῷ Νικατοῦ] Scribendum est procul dubio Νικατοῦ. Seleucus enim primus Syriæ Rex, ob illustres victorias Νικατοῦ cognominatus est, ut ex nummis veteribus discimus, qui id cognomentum ei adscribunt.

VARIORUM.

2 Ἄδρας] Urbs Episcopalis Mesopotamiæ, in limine Persiæ, ab Anastasio Imp. ex vico urbs facta, & Anastasopolis etiam dicta, Νισίδι vicina. Bandoud. Capta est hæc urbs à Persis anno 574

ὅς ἐπ'

ὅς ἐπὶ τοῖς συμβάσει τῇ πόλει παρελθὼς, ἐπεὶ
μὴδὲ ἀντιπῆλαι οἷοί τι χαθυσήκυσαν, τὸ πῆλξ
ὑπὸ γῆρας ἐπὶ γῆς κειμένη, πᾶσαι ἐμπρήσαι ἔ-
πάντα ληιστάμενος ὥστε τὰ συκείμνα, ἀπὸν
ἄχαιο, ἐξανδραποδίσας τὴν πόλιν, καὶ τὰ προσ-
τυχόντα γυναικα. μὴ δὲ καὶ τὸν ἱερέα τῆς πόλε-
ως, καὶ τοὺς τὴν δέχων ὑπὸ τροπῆντα ζωνείας
ἀπῆγαγε. τὰ παῖδαι δὲ καὶ κατὰ τὴν πό-
λιν εὐργάσαντο, οὐδὲν ἀπείρηστοι ἢ ὅλως
ἀντιπῆλαι, πλὴν ἐλαχίστου κομιδῇ στρατο-
ῶντος Ἰουστίνου πεμψθέντος, ὑπὸ Μάγνῳ ταπ-
μῆν, πρὶν μὲν ἀγρυπνῶν τεραπίζης περὶ σταμῆ-
νας τῆς βασιλείας ὑστέρῃ δὲ καὶ μίαν τῇ βα-
σιλικῇ οἰκίᾳ ἐμπιστευθῆναι πρὸς Ἰουστίνον οἱ καὶ
περὶ τροπὰς ἐφυγον, μικροῦ δὲ δρυάλατοι λεγόμε-
νοι. Ἀδαρμάνης μὲν οὐδὲ ταῦτα χατρυγασμένος,
τὸν Χοσρόην κατεπλήρει, οὐκ ἐπὶ τῇ πόλει ἐκπο-
λιόρκοιτο. ὅς περὶ αὐτὸν, μεγάλῳ ῥο-
πῇ δίδωκε, τοὺς τε οἰκέους ἀναθαρσύνων, τὸ, τι
ἀντίστοιχον κατεπλήρει. ὅρμηκε δὲ τῇ πόλει
ὑπερταχθεῖσαι, καὶ χροὺ ἀγρυπνῶν τῇ πῆλξ συμ-
φορηθέντα πολὺν, καὶ τὰς ἐλεπίλους μηχανὰς
ἐξύσας, καὶ μάλιστα τοὺς κατὰ πέλτας ἐξ ὑψο-
δύων ῥιπτοῦντας, οὗς λιθοβολοὺς ἢ σιμῆθια κα-
λεῖ. οἱ καὶ τὴν πόλιν κατακράτος ἔλκον ὁ Χοσρό-
ης κατὰ τὴν ὥραν τοῦ χειμῶνος, Ἰωάννου τῷ Τι-
μοστράτῃ παιδὸς αὐτῆς ἀρχόντος, ἥκιστα περὶ πλο-
τος, ἢ καὶ καταπρόδότης. λέγεται γὰρ ἀμφο-
τερά: προσήδρυνε δὲ τῇ πόλει ὁ Χοσρόης πέμψων
καὶ πρὸς γὰρ μῆνα, μὴδὲν ἀμύνοντος. ἀπαντας
τοὺς ἐξαγαγὼν πλῆθος ἀσάβηντες, ἔτι τοὺς μὲν
αὐτοῦ δουλείᾳ κατασφάξας, τοὺς δὲ πλείους ἔτι
ζωνείας ἐλὼν, ἔτι μὲν πόλιν ἐπὶ καίρων οἶσαν φρη-
νᾶ κατέχευε. αὐτὸς δὲ πρὸς τὰ οἰκία ἀπεχώρη-
σιν ἦν.

imminuta erat. Hanc igitur pactis quibus-
dam conditionibus cum cepisset: cives enim
nullo modo resistere poterant, muro præ
vetustate collapsio: totam concremavit, bo-
nisque omnibus contra fidem datam direptis
abscessit, universos cives ac finitimos, ca-
ptivos abducens. Inter quos ipsum quo-
que urbis Episcopum, & eum cui admini-
stratio provinciæ commissa erat, secum
asportavit. Sed & in redeundo multa atro-
citer gessit, cum nullus esset qui cohiberet,
aut omnino oblisteret, præter paucissimos
milites à Justino missos, quibus præerat
Magnus quidam; qui prius quidem Argen-
tariorum mensæ præpositus fuerat in urbe
regia, postea vero unius ex Imperialibus
domibus Curator fuerat à Justino factus.
Verum hi quoque se se in fugam dedere,
cum parum absuisset quin universi ab ho-
stibus caperentur. His rebus gestis Adaar-
manes ad Chosdroem venit, qui urbem
Daras nondum expugnaverat. Ejus igitur
copiis conjunctus, maximum rebus momen-
tum attulit, cum & suorum animos con-
firmasset, & hostibus terrorem incussisset.
Porro urbem ipsam deprehendit vallo cir-
cundatam, & aggerem ingentem ad mu-
ros urbis admotum; bellicas item machinas
quas Helepolcs vocant, paratas; ac præcipue
catapultas, ex editiore loco saxa jacentes,
quas vulgo petrarias vocant. Hoc modo
Chosdroes hiberno tempore urbem illam
vi cepit, Joanne Timostrati filio qui urbi
præerat, parum de ea sollicito, immo vero
eam prodente. Utrumque enim dicitur.
Obsederat autem urbem illam Chosdroes
quinque & amplius menses, nemine eam
defendente. Cum igitur universos ex ur-
be eduxisset, immensam hominum multi-
tudinem: & quosdam ex iis crudeliter il-
lic mactasset, reliquos vero vivos servas-
set, urbem quidem, ut pote opportune si-
tam, præsidio imposito munivit: Ipse ve-
ro in regionem suam reversus est.

Daras Por-
ta exim-
ia.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

ὅς ὁ βασιλεὺς Ἰουστίνος Φρειδίππῳ ἰσθμῷ ἔλκων Τιβε-
ρίου δὲ τῆς Φρειδίππας ὅλως ἀνεδέξατο.

Ἀπερ ἐπεὶ δὴ ἡκικαί ὁ Ἰουστίνος, ἐκ τοσούτου
τύφου καὶ ὄγκου, οὐδὲν ὑγιὲς ἢ Φρενῆδες εἶκο-
1 ἦσας, οὐδὲ ἀνθρωπίνως τὸ σωματικὸν ἀνατλάς, ἐς
Φρειδίππῳ ἰσθμῷ καὶ μανίᾳ ἐμπέπτε, οὐδὲν λοιπὸν
τῇ γιγνομένην σωείας. δίδωκε δὲ τὸ πλῆνυμα
2 Τιβερίῳ, ὅρμῃ μὲν γένος, τὰ πρωτὰ δὲ παρὰ
2 Ἰουστίνῳ Φέρον. ὅς καὶ κατὰ τῇ Ἀβάρων πρῶτον 45

CAPUT XI.

Quomodo cum Justinus in dementia incidisset,
Tiberius Reipublica curam suscepit.

Hæc cum audiisset Justinus, nihil sani
animo reputans, nec humanitus casum
illum ferens, ex tanto fastu ac tumore in
phrenitidem ac dementia incidit, adeo ut
nihil eorum quæ gerebantur, deinceps in-
telligeret. Exinde igitur rempublicam rexit
Tiberius, oriundus ex Thracia, qui apud
Justinum auctoritate & gratia plurimum
poterat. Hunc Justinus paulo antea collecto
ingenti exercitu adversus Abaros miserat.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τὸ σωματικὸν] Scribendum est σωματικόν, quemadmo-
dum in codice Telleriano scriptum invenit.

2 Ὅς καὶ κατὰ τὴν Ἀβάρων πρῶτον ἐπιπύμην] Justinus
Imperator Tiberium Comitem Excubitorum cum exerci-
tu suis valido, adversus Avaros misit, anno imperii sui

pono, ut scribit Theophanes in Chronico. Joannes au-
tem Biclariensis id factum esse dicit anno quarto imperii
Justinii: ubi Tiberium ex hoc prælio victorem Constanti-
nopolim rediisse scribit. Quod tamen factum esse docet
Evagrius ac Theophanes.

VARIORUM.

2 Τιβερίῳ] Tiberius Constantinus creatus est Cæsar,
& imperii cum Justinio particeps factus, post XXV. diem
mensis Octobris anni Chr. 574. ut Pagijs ex veteri Epi-

scribis Romæ eruto probat, ad eum annum, n. 6. f. laud
recte igitur nuncupatio ejus Cæsarea post Trajani legatio-
nem dilata est ab Evagrijs, cap. 13.

ἐπιπύμην,

SÆC. quæ summam admirationem omnibus incusserunt, & immensam lacrymarum copiam elieuerunt. Fuit autem Tiberius corpore maxime procero, & cum proceritate stature, venustissimus non Imperatorum modo, verum etiam omnium mortalium, quantum quis conjectura assequi potest: adeo ut primum quidem forma ejus digna esset Imperio. Animo autem lenis fuit atque humanus, & qui primo statim intuitu cunctos comiter exciperet. Summas esse divitias existimabat, largiri omnibus, & erogare non ad necessitatem solum sublevandam, verum usque ad affluentiam. Neque enim quidnam accipere deberent poscentes, considerabat, sed quid Imperatorem Romanum dare deceret. Aurum porro illud adulterinum censebat, quod cum lacrymis provincialium collectum fuerat. Quam ob rem unius anni tributum collatoribus remisit: & possessiones quæ ab Adiarmane vastatæ fuerant, tributaria functione relevavit, non pro modo detrimenti quod passæ fuerant, sed multo uberius atque prolixius. Remissæ sunt etiam magistratibus illegitimæ munerum oblationes, quibus antea Imperatores subditos suos illis vendere consueverant. Constitutiones quoque his de rebus scripsit, posterorum securitati prospiciens.

CAPUT XIV.

Quomodo Imperator Tiberius colluctis inuentibus copiis, & Justiniano duce contra Chosidroem missis, cum ex Romanorum sinibus expulsi.

PECUNIA igitur malis artibus parva bene usus, res ad bellum necessaria comparavit: tantumque numerum fortissimorum militum collegit, tum ex gentibus Transalpinis quæ circa Rhenum habitant, tum ex Cisalpinis: ex Massagetis præterea, aliisque Scythicis nationibus; ex Pannonia item ac Moesia, & ex Illyriis atque Isauris, optimo quoque virorum lecto, ut prope centum & quinquaginta hominum milia turmis præstantissimorum equitum infuerit, & Chosidroem fugaverit: Qui post captam urbem Daras, confestim æstivo tempore in Armeniam irruerat, atque inde Cæsaream Cappadociæ & reliquarum illic urbium metropolim invadere meditabatur:

701, ὃ ἐπεὶ πιαυθεῖ ἄνω ἀπαιτῶς ἐς χαλκὴν. ξὺ καὶ δακρύων ἀμέτραι χύσι ἦσαν. ἡ δὲ γὰρ ὁ Τιβέριος μίγξις τὸ σῶμα καὶ ἐς ὑδροχρῆν. ὁ δὲ πρὸς πέντε μᾶλλον ἔωρ' ἢ πέντε, οὐκ ἔβασιλέων μόνων, ἀλλὰ καὶ πάντων ἀνθρώπων ἄς ἡ πρῶτον μὲν τὸ εἶδος ἄξιον τυραννίδος εἶναι. τὴν δὲ ψυχὴν ἡπίος καὶ φιλεῖναι, ὅθεν ἀπὸ τῆς βλέμματος ἀπαιτῶς δεξιόμοδος. πολὺν ἡνέμοδος, τὸ πᾶν ἐπαρκῆς περὶ τὰς ἐπιθέσεις, οὐκ ἔως μόνον τὴν χρεῖαν, ἀλλὰ καὶ καὶ τὸ πρῶτον. οὐ γὰρ ὅτι λαβεῖν ὄφειλοι οἱ δεόμενοι, τῆτο 3 διεκρίνει. ἀλλ' ὅτι βασιλέα Ῥωμαίων δοῦναι προσήκει. κίεδλοι δὲ τὸ χρυσὸν ἡγήτο τὸν ἐκ δακρύων ἦκοντα. ὅθεν ἀμέλει τὴν τι δασμολογίας 5 τοῖς συμπελοῦσι ἐπαρῆται. ἐνὸς τέλειον χροῖον. τὰς 4 πὲρ κτίσις αἰσπερὶ ὁ Ἀρδαρμάτης ἐλυμένατο. τῆς δὲ πρὸς τὸ μέτρον τῆς βλάβης, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ὑπερτέρησιν ἡλυθέρωσι. ἀφείδεται ἢ καὶ τοῖς ἀρχουσιν. αἱ ἀποδοὶ δέσσης, αἱ 5 πρῶτον οἱ βασιλεῖς τοὺς ὑπὸ αὐτοὺς ἐπίπρασκον. καὶ ὅτι πύτοι καὶ ὁ δὲ τὰς ἐγχαψί, τὸ μέλλων χαλκασφαλιδάμοδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Ὡς ὁ βασιλεὺς Τιβέριος φρατὸν πολὺν ἀγίους καὶ Χοσρόου, καὶ φρατὴν Ἰουστινιανὸν ἐξαποστείλας, τοῦτον ἐκ τῆς Ῥωμαίων γῆς ἀπέλασιν.

ΤΟΙΣ τοῖνυν χαλκῶς συλλεγῆσι χρήμασι ἐς δίκην χρησάμενος, τὰ πρὸς τὸν πέλιον ἐξηρτύετο. καὶ τοσούτοι ἀγίους φρατὸν ἀνδρῶν ἠρώσιν, ἐκ 30 πὲρ τῆς ὕψους τὰς Ἀλπίας ἐβῶν, τὰ ἀμφὶ τὸν Ῥῶν δεινὸν φρατολογίας, τὰ ἐπὶ τῆς Ἀλπίας, Μαογαμτῶν καὶ ἐτέρων Σκυθικῶν γινώσκον καὶ τὰ περὶ Παισῶν καὶ Μυσσῶν, καὶ Ἰλλυριῶν, καὶ Ἰσαύρων. ὥς σιμῶν πινθήκοι καὶ 35 ἐκ πρὸν χαλκῶν εἶλας ἰππῶν δέξιν ἐχάρατῃ. 6 σαδῶν, ἐξῶσαι πὲρ Χοσρόου, μὲν δὲ Δάσσης ἀλασιν, ὅθεν ἀπὸ τὸ θίρος ἐπὶ τὸ Ἀρδαρμάτης ἐλάσονται, ἐκείνῃ καὶ τὰς ἐρμάς ἐπὶ τὴν Καίσαρος ἔχοντα, καὶ τὸν Καππαδοκίαν ἀρχῇ, καὶ τὴν αὐτοῖς

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἡπὶ πρὸς εἰκασίῃ] Scribendum puto, ἡπὶ πρὸς εἰκασίῃ. Nec dubito quin Evagrius nosset ita scriptum reliquerit. Conjecturam nostram confirmat codex Tellerianus, in quo ita diserte scriptum invenit. Facessat igitur interpretatio Musculi, qui sic vertit: ἡπὶ πρὸς εἰκασίῃ καὶ πρὸς εἰκασίῃ καὶ πρὸς εἰκασίῃ. Christophorus vero ita interpretatur: Pulcherrimam excellentiam omnium optime πρὸς.

2 Καὶ φρατὸν μὲν τὸ πρὸς εἰκασίῃ] Rectius in codice Florentino scribitur καὶ φρατὸν μὲν. &c. Alludit autem Evagrius ad versum illum Tragicum notissimum, φρατὸν μὲν πρὸς εἰκασίῃ.

3 Οὐ γὰρ ὅτι λαβεῖν] Mallem scribere, οὐ γὰρ πρὸς λαβεῖν. ὅθεν ἀπὸ τῆς εἰκασίῃ, &c. quemadmodum legitur apud Nicephorum in cap. 1. lib. 18. In codicibus Florentino & Telleriano, pro ἀπὸ λαβεῖν scribitur ὅθεν.

4 Ἐνὸς τέλειον χροῖον] Ex hac Constitutio Justiniani junioris, qua reliqua tributorum præteriti temporis, provincialibus indulgit usque ad Indictionem octavam; μὲν τὸν ἐγχαψί, καὶ αἰσπερὶ τὸν ἐγχαψί. Quod quidem

fecisse videtur Justinus suam Tiberii, quem Cæsarem paulo ante designaverat, incunte octava indictione, ut docet Auctor Chronici Alexandrini. Itaque in hac Constitutione prima Imperatoris Justiniani junioris, Tiberii quoque Cæsaris nomen adscribi debuerat.

5 Αἱ ἀποδοὶ δέσσης] Estot hodie Constitutio Imperatoris Justiniani junioris, de Receptoribus provincialium gratis promovendis. Quæ inter Justiniani Novellæ Constitutiones est numero quarta. Ea Constitutione permittit Justinus provincialibus, ut eos quos idoneos esse existimaverint ad regendam ipsorum provinciam, Imperatori suggerant: proutque Imperator, se gratis absque ullo munere codicillos & Magistratus insignia præbiturum esse. Quæ Lex tum data sit anno octavo imperii Justiniani junioris, eam quoque Tiberii Cæsaris suam ac suggestionem tam esse non dubitamus.

6 Εἰλας ἰππῶν] Scribendum est procul dubio Δάσσης. Quod miror nec à Nicephoro, nec ab Interpretibus a me adductum fuisse.

Ἐχάρατῃ

ἔσχετο πάλιν. ὅς τοσούτοι ὑπερφρονεῖ τὴν
 Ῥωμαίων δόξαν, ὅτι γε προσδυσσάμενον τῷ Κων-
 σταρίῳ, ὅς ἦν τὸ ὡς αὐτὸν ἐσόδου τοῖς πρίστοις
 μετὰ δὲ αὐτῶν δὲ τοῖς διὰ τὸν μέγαν
 τὸ Κωνσταντίνον. ἐκείνῳ γὰρ περὶ τὸ προσδύσαι αὐ-
 τὸν ἔλινον. ὅς δ' ἐν ἀντιμέτωπον εἶδε τὸ Ῥω-
 1 μάων πρίστου. ὅς δ' ἐν Ἰουστινιανῷ ταπεινῶν, τὰ
 2 διὰ τὸ Ἰουστινιανῷ τῷ πρίστου Ἰουστινιανῷ ἀντι-
 μέτῳ, ἀντιμέτῳ ἐξουσιάζοντι, τὸ πρὸς αὐτὸν τὰς
 σάλπιγγας ἠκούσας, καὶ τὰ σημεῖα τῶν μάχης
 αἰρόμενα, τὴν πρὸς τὴν φωνήν, ἡ δὲ φωνὴ μὲν
 τὸ ἐς ἄγαν δύσκολον πρὸς αὐτὸν, ἡ δὲ πρὸς τὴν
 ἡ ταύτην, ἡ δὲ οὐδὲν πρὸς τὴν βασιλείαν ἐφαιδρία-
 3 πῶν γὰρ ἐπὶ τὴν ἀντιμέτωπον, ἀντιμέτῳ μὲν τὸ
 ἀντιμέτῳ καὶ ἀντιμέτῳ ἡ δὲ μὲν ἡ δὲ ἀρχὴ
 ἀντιμέτῳ δὲ αὐτῶν καὶ ἀντιμέτῳ, καὶ τὸ
 4 χερσὶν τῶν τῶν, καὶ τῶν τῶν τῶν μάχης, ἡ δὲ
 πρὸς Κωνσταντίνον τὸ Σκυθῶν, ἀντιμέτῳ τῶν τῶν
 μέγαν. καὶ μὴ οἶον τὴν γυναικὴν ἐπὶ τῶν τῶν
 5 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 λα λαμπρῶν τῶν τῶν, πολὺν μὲν ἐργάσαντο
 φῶν τὸ ἀντιμέτῳ. ἡ δὲ τῶν τῶν τῶν τῶν
 καὶ τῶν τῶν τῶν τῶν, τὸ Χριστὸς καὶ ὁ σύμπα-
 6 ρος τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 7 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 8 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 9 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 10 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 11 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 12 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 13 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 14 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 15 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 16 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 17 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 18 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 19 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 20 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 21 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 22 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 23 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 24 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 25 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 26 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 27 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 28 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 29 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 30 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 31 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 32 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 33 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 34 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 35 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 36 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 37 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 38 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 39 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 40 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 41 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 42 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 43 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 44 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 45 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 46 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 47 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 48 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 49 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 50 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 51 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 52 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 53 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 54 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 55 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 56 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 57 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 58 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 59 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 60 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 61 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 62 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 63 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 64 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 65 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 66 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 67 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 68 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 69 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 70 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 71 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 72 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 73 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 74 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 75 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 76 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 77 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 78 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 79 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 80 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 81 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 82 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 83 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 84 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 85 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 86 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 87 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 88 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 89 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 90 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 91 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 92 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 93 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 94 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 95 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 96 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 97 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 98 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 99 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν
 100 αὐτῶν τῶν τῶν τῶν τῶν, ἐκ τῶν τῶν τῶν τῶν

Romanorum autem Imperium tantopere de-
 spiciebat, ut cum Cæsar Legatos ad eum
 misisset, eos ad conspectum suum minime
 admiserit, sed usque ad urbem Cæsaream
 sequi ipsum iussisset. Illic enim se eorum
 legationem auditurum esse aiebat. Verum
 ubi Romanorum exercitum contra se stare
 vidit, duce Justiniano, fratre Justinij ejus
 qui ab Imperatore Justinio crudeliter oc-
 ciso fuerat: probe instructum atque ar-
 matum, & tubas bellicum canentes, & si-
 gna ad committendam pugnam in altum
 sublata: militem præterea cædis avidum,
 & cum pulcherrimo ornatu iram ac furo-
 rem anhelantem; tantum denique ac ta-
 lem equitatum, quantum nullus unquam
 ex Imperatoribus animo conceperat: vhe-
 menter obstupescens, altum ingemuit ob-
 rem tam insperatam atque inexpectatam, nec
 pugnam ordiri unquam voluit. Cum igitur
 prælium disset, & cunctabundus tem-
 pus tereret, & pugnam dumtaxat simularet,
 Curs Scythæ, qui dextro cornu præerat,
 impetum in eum facie. Cumque Persæ
 impetum illius sustinere non possent, sed
 aperte ordines desererent, Curs maximam
 hostium stragem edidit. Deinde extremum
 agmen Persarum aggressus est, ubi Chos-
 droes & universus ejus exercitus impedi-
 menta ac sarcinas habebat. Cunctos igitur
 regis thesauros & universas sarcinas cepit,
 ipso Chosdroe spectante atque tolerante, &
 impressionem suam facilius quam impetum
 Curs sustineri posse existimante. Hoc modo
 Curs una cum suis militibus, maximis opi-
 bus ac spoliis positus, & jumenta cum om-
 nibus sarcinis abducens, inter quas erat etiam
 ignis facer quem Chosdroes ut Deum co-
 lebat: Persarum quidem exercitum circui-
 vit, lætum præterea canens: circa primam
 autem faciem reversus est ad suos, qui jam
 stationes suas reliquerant: Cum neque Chos-
 droes, neque ipsi pugnam exorsi essent, sed
 leves dumtaxat velitationes utrimque exti-
 tissent: atque interdum unus aut alter ex
 utroque exercitu, sicut fieri solet, singulari
 certamine inter se congressi essent. Sequenti
 nocte Chosdroes multis ignibus accensis,
 ad nocturnam pugnam se paravit. Cum-

VALESII ANNOTATIONES.

1. τὸ Ἰουστινιανῷ] Hujus Justiniani Magistri militum
 per Orientem nominat Menander Protector in libro 6. hi-
 storiarum, pag. 159. Et Theophylactus in cap. 12. libri 3.
 Et Joannes Bickelensis in Chronico. Anno 9. Justinus Cos-
 droes Persarum Imperator, cum nimia multitudinis exercitu,
 ad vastandas Romanorum provincas promotus: cui Justinianus
 Romanus Dux militum & Magister militum Orientis à Tibe-
 rio destinatus, bellum parat, & in campis qui inter Darias &
 Nisibim ponuntur, fortis pugna congressus, habens secum ge-
 neros fortissimos, qui barbaro sermone Germani nuncupantur,
 2. μετοπιστὸν Ἰμπερατορὸς ἐὼς] Hunc locum ex MSS. co-
 dicibus Florentino & Telleriano, ita supplevi: τὸ ἀδελφῷ
 Ἰουστινιανῷ τῷ πατρὶ Ἰουστινιανῷ ἀδελφῷ. Erat ergo hic
 Justinianus Germani filius, quod testatur etiam Theophy-
 lactus in libro 3. frater Justinij illius, qui ab Imperatore
 interfecit fuerat, ut refert Eusebius initio hujus libri.
 3. Ἐπὶ τῶν Κορυθαίων] Hujus viri meminit Theophy-
 lactus in libro tertio cap. 16. & in libro primo cap. 9.
 Quod in locis Interpretis Latinus Cursium vertit. Melius

tamen Cursum vertisset. Sic enim eum vocat Menander
 Protector in lib. 6. historiarum, pag. 159. editionis regie.
 In Theophylactis Chronico, pag. 154. Cursus dicitur, corrupte.
 4. Ἀντιμέτῳ δὲ τῶν ἰσχυρῶν] Magis probo le-
 gionem Nephori, quæ sic habet: ἀντιμέτῳ δὲ τῶν ἰσχυ-
 ρῶν ἰσχυρῶν τῶν ἰσχυρῶν. Tantum mallem articu-
 lum addere hoc modo: τῶν τῶν ἰσχυρῶν. Id est,
 ut vertit Joannes Longus: Quod facinus impressionem suam,
 quam ipsius Curs sustineri posse existimaret. Porro hanc Per-
 sarum fugam, & Romanorum victoriam, Theophylactus, qui-
 dem in Chron. refert post mortem Imperatoris Justinij
 junioris, cum Tiberius singulare imperium obtineret. Vo-
 rum Theophylactus, ex quo sua videtur hausisse Theo-
 phanes, superstitie adhuc Justiniano id accidisse testatur, cum
 Tiberius Cæsaris dumtaxat nomen ac dignitatem gerens,
 rempublicam administraret, ut videre est in cap. 14. li-
 bri 3. Cui consentit Eusebius postea: quippe qui mor-
 tem Justinij junioris refert infra, in capite 19. hujus
 libri. Ubi discrete scribit Tiberium, mortuo demum Ju-
 stiano, Magistri militum dignitatem abrogasse Justiniano.

VARIORUM.

2. Ἡ ἰσχυρῶν] Legendum ἰσχυρῶν. W. Lomel.
 3. * Hæc Pagius refert ad annum Christi 575. n. 7.
 Kkk 2

Cumque Romanorum exercitus in duo castra divisus esset, nocte intempesta irruit in eos qui ad Septentrionem locati erant. Quibus ob repentinum atque inexpectatum superventum in fugam versis, Melitinam urbem in proximo sitam invadit, quæ tunc præsidio atque incolis vacua erat. Hanc cum integram concremasset, ad fluvium Euphratem trajiciendum se se accingit. Sed cum Romanus exercitus in uoum collectus eum insequeretur, ipse saluti suæ metuens, conscenso Elephanto amnem trajecit. Eorum vero qui circa illum erant ingens multitudo, Euphratis fluentis obruta est. Quos ille aquis suffocatos cum accepisset, inde abcessit. Chosroes igitur cum has ultimas pœnas pro contumeliis quibus Romanum Imperium affecerat persolvisset, una cum iis qui evaserant, in Orientis partes profectus est, ubi pacis habebat inducias ne quisquam ipsum aggrederetur. At Justinianus cum universo exercitu Romano in Persidem Ingressus, totum hyemis tempus ibi transiegit, nemine prorsus illi molestiam exhibente. Sub æstivum autem solstitium reversus est, nulla omnino parte copiarum amissa: & cum summa felicitate ac gloria, circa utriusque Imperii confinia ætatem exegit.

Justinianus Persidem invadit.

παρισκιάζειτο. καὶ δυὸν στρατόπεδον τοῖς Ῥωμαίοις γενομένου, ἔπεισιν ἀπὸ τῶν νυκτῶν, τοῖς ἀμφὶ τὸ λόρεον μέρεσι. ὧν ὑποχρησάμενος τὸ αἰφνιδίον τε καὶ ἀδοκίμῳ, πλησιάζουσα Μελιτινῇ ἔπεισιν τῇ πύλει, ἀφυλάκτῳ καὶ ἐρήμῳ πολιτῶν χερσὶν ὃς πᾶσαι περιπολῶσαι, πρὸς τὴν ἀφάσιν τοῦ Εὐφράτου παρισκιάζειτο ποταμοῦ. ὡς δὲ ἀλίσσῃ τὸ στρατεύμα τῶν Ῥωμαίων ἔπεισιν, δίσσας περὶ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας, αὐτὸς μὲν ἐλίφαντον ἐπιβάς, τὸν ποταμὸν ἐπεραιώθη. τῇ δὲ ἀμφὶ αὐτὸν πολὺ πλῆθος τοῖς τοῦ ποταμοῦ ῥόμασσιν ἐκιδύθη· εἰς ἀπὸ πηγύοντας λαβὼν, ἀπὸν ὄρεον. Χοσρόης μὲν οὐ ταύτην ὕδατιν ποιήσας τῆς ἐς Ῥωμαίους τοσαύτης παροίας καταβῆς, σὺν καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν, τὰ ἐξ αὐτῆς χερσὶν ἔλαβεν, ὡς αὐτὸς μὲν περὶ αὐτῶν ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ σωτηρίᾳ, ἵδμεν τὴν χερσὶν αὐτοῦ διήγαγε, μεθὲν παντὸς πλοῦτος ἐκείνου. ἐπεισιν μὲν οὐδὲ ἀμφὶ διεπῆς τροπῆς, οὐδὲν ὅπως ἀπὸ τῆς τοῦ στρατοῦ, καὶ αὐτὸς ἐπαθῆναι, καὶ αὐτὸς πολλὰ παρ' αὐτὰ ἐτίθει τὰ μέγιστα.

CAPUT XV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Quomodo Chosroes cladem suam age ferens, ex hac luce migravit, & filius ejus Hormisdas ei in regnum successit.

Οπὲρ Χοσρόης δυσθυμίας ἀφ' οὗ ἦσαν ἐπιλείψουσιν ὁ δὲ ἕως αὐτῷ Ὁρμίσδας, τῆς Περσῶν δεχθῆς ἀντιλάβετο.

CHOSDROEM vero anxium & ad inopiam consilii redactum, & reciprocis doloris fluctibus submersum, immensa quædam ægritudo animo ejus obsufa, ex hac vita subduxit: cum perpetuum fugæ suæ monumentum posteris reliquisset legem illam quam scripsit, ne posthac Persarum Rex contra Romanos exercitum duceret. Post hunc Hormisdas ejus filius, Persarum regnum suscepit. Sed ista nunc omittenda sunt: quando quidem sequentia me ad se vocant, & sermonis nostri cursum expectant.

Τὸ δὲ Χοσρόη μύειν ἄχρ' ἐπὶ τῇ ἀλυσί, καὶ ἀμαχαιοῦν, καὶ τῇ παλινρῳα τῆς λύπης καὶ ἀποθνήσκῃ, τῷ βίῳ δαλαίᾳ ἀφάλλετο, ἐπὶ τῇ ἀθάνατι τῇ αὐτῷ φυγῆς ἀναβῆναι, δι' ἐγγραφῆς νόμου, μετέπει βασιλείᾳ Περσῶν κατὰ Ῥωμαίων στρατηγῶν. βασιλεύσας δὲ Ὁρμίσδας ὁ πούτε παῖς· ὁ νῦν ἱατέσι, ἐπὶ τὰ ἐξῆς πρὸς ἐαυτὸν καὶ τὴν ῥύμην τῷ λόγῳ ἀπεκδέχεται.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τῇ δὲ Χοσρόη] Mors Chosdrois Persarum Regis premature hic refertur. Mortuus enim est Chosdroes Tibesio jam Augustum imperium obtinente, ut testatur Theophylactus in libro tertio, cap. 16. Quod confirmat etiam Menander Protector in excerptis legationum. Quare falsus Theophanes in Chronico, qui mortem Chosdrois,

& inaugurationem Hormisdæ ejus filii, refert principatu Justinian junioris.

2 Ὁ δὲ παῖς] In MS. codice Telleriano scriptum invenit, ὁ δὲ παῖς, ὅς· quam scripturam vulgatæ lectio- ni longe antepono.

VARIORUM.

α Τῇ δὲ Χοσρόη] Principio vitæ [an. 579] Chosdroes Persarum rex morbo irretitus, viam modum inopiam, Hormisdæ filio successore appellato, qui mortem suam paternam

impetierat superavit, homo violentus & inextinguibilis avaritia, Theophylact. lib. 3. cap. 16. Per octo & quadraginta annos regnavit Chosdroes, inquit Agathias lib. 4.

De moris adversus sceleraque Anatolium.

• Περὶ τῆς ἱκανοποίησις, τῆς χτ' τὸν σάγγη 'Α. 2
 ιατόλιν.

ERAT tunc Antiochiæ Anatolius quidam, vir initio quidem unus ex plebe, & ex secularibus opificibus; sed qui postea ad Magistratus & ad alia munera nescio quo modo irrepserat. In ea igitur urbe degens, quæ tum habebat negotia administrabat. Ex quo factum est, ut maximam familiaritatem contraheret cum Gregorio illius urbis Antistite. Quippe illum adibat frequentissime, partim ut cum eo colloqueretur, partim ut ex crebra ejusdem consuetudine majorem sibi auctoritatem conciliaret. Hic aliquando diis sacrificasse deprehensus est. Cumque eo nomine in judicium vocatus esset, inventus est sceleratus ac præstigiator, & innumerus flagitiis coopertus. Verum Comitem Orientis corruptit pecunia, præsumque absuit quin dimitteretur una cum sociis: habebat enim alios ejusdem farinae homines, qui simul cum ipso comprehensi fuerant: nisi populus insurgens, gravi seditione excitata id consilium discubisset. Sed & contra ipsum Antistitem vociferabantur, eum quoque illius consilii participem esse clamantes. Turbulentus etiam atque exitialis quidam dæmon nonnullis persuaserat, cum detestandis sacrificiis una cum Anatolio interfuisse. Hac de causa Gregorius in extremum discrimen adductus est, cum populus gravissimas in illum impressiones secisset. Atque hæc suspicio tantopere increvit, ut Tiberius quoque Imperator ex ipsius Anatolii ore veritatem discere voluerit. Jussit igitur ut Anatolius cum sociis ad urbem Regiam consecutum perduceretur. Quo comperto, Anatolius ad imaginem Deiparæ quæ tunc appensa erat in carcere, procurrens manibus post tergum circumplexis, supplicis atque orantis speciem palam exhibuit. At illa hominem detestata, & sceleratum Deique hostem congruens, faciem suam penitus retro avertit: spectaculo plane horrendo, & sempiterna memoria digno, quod ab universis, tam qui in carcere inclusi detinebantur, quam iis quibus Anatolii & sociorum custodia commissa erat, visum, omnibus renuntiatum est. Apparuit etiam interdum Deipara nonnullis

Gregorius
in discen-
tibus addu-
ctus.

**Dispersal
image.**

Α Νατόλιος τις, πρῶτος μὲν ἔς τῶν 'πολλῶν
 5 τις, καὶ ὁπιδιφρῶν καθεστὸς, ὕψος δὲ δε-
 χαῖς τε καὶ ἑτέρους πρᾶγμασι οὐκ οἶδ' ὅπως ἐπι-
 σφράσας ἐαυτὸν, ἀπὸ τῆν Θεουπολιτῶν τῆν δῖαν
 αἶχην. εὐδα καὶ διὰ τὰ οἱ χερσὶ πρᾶγματα,
 10 ἔξ αὐ καὶ συνήλθε μάλιστα Γρηγορίῳ γιγνόμε τῷ
 τῆς αὐτῆς πόλεως πατρίδῳ· σιχιά τι παρ' αὐ-
 τὸν ἱστοῖται, ὅτι καὶ πρᾶγματα ἀφελὲς 2
 μῦθος τὰ δὲ, καὶ μύζω δυνάμει ἐκ τῆς πρὸς
 αὐτὸν ἀρχολίας μύθους. οὗτος ἐπὶ θυσίαις ἦλθον,
 καὶ πρὸς δύναντες κληθεῖς, ἐφωκῆθη ἑξ ἄλλου, καὶ
 15 γόνος, ἢ μυελὸς ἀποπήμασι σὺλημύθος. ἐξωπύ-
 ται δὲ τὸν τῆς ἐχθρᾶς ἐγγύμῳ· ἢ μικρὸν αὖ ἀφώ-
 δη σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτόν. ἔχε γὰρ καὶ ἑτέρους ὁ-
 ματρίπους, οἱ συνήλωσαν εἰ μὴ γὰρ ὁ λιὸς ἀνα-
 γὰς, καὶ πάντα κυκίσας, τὸ σκῆμμα δέλυσεν.
 20 ἐπιβῆσθαι δὲ καὶ χεῖ τῶν ἱππέων, Φίσεαυτος καὶ αὐ-
 τὸν κοινῶσαι τὸ βουλήματα. παρξίας δὲ τις
 καὶ ἀλιτήριος δαίμων ἁλίσκωσι οἷους, ὥς καὶ 3
 θυσίαις σὺν Ἀνατολίῳ παρῆβαιον. σίπῳ καὶ
 πρὸς ἔχαστι ἦλθε κινδύνου Γρηγορίου, ἐρίδων με-
 25 γάλωι κατ' αὐτὸν πρὸς τὸ δῆμον χιολῶν. καὶ
 ποσὺντι ἔρη τὰ τῆς ὑποπόας, ὥς καὶ βασι-
 λεία Γιδίρειν ζητῶσαι τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τῆς Ἀνα-
 τολίου Φωτῆς ἐν μαθῶν. κελθεῖ δ' αὐτὸ καὶ Ἀνα-
 τόλιος καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν τῆν βασιλείας τάχιστα
 30 χαλαθεῖν. ἄρ' ἰγνώκως ὁ Ἀνατόλιος, ἐπὶ πρὸς
 εἰκότος τῆς θεοτόκου χεῖ τὴν εἰρηνὴν καλωδίᾳ ἡσ-
 ρυμῆς, ἐκδραμῶν, καὶ ὁπίσω τὰ χεῖς πεισφά-
 ψας, τοῖς κατὰ τοῖς καὶ δόμοις ἀπὸ γαυλῶν. ἢ
 δὲ, μυσαχθεῖσα ἢ τὸν σίανη καὶ θεομῶν διελύ-
 35 χουσα, τέλει· ἐκ πυμπαλῶν μετρίφει, θαυ-
 μα Φρικῶδες, ἢ τῆς αἰὲ μίμης ἀξιοι. ὅτ' ὑπὸ
 πάντων τῶν τι ἐμφρουρίαν, τῇ τε αὐτὴν Φυλα-
 κὴν αὐτοῦ καὶ τῶν ἀμφ' αὐτοῖς πεπιτυμῶν ὁρα-
 βῆν, τοῖς πᾶσι δηγῆλθον. ἀρῆθη ἢ ἢ ὑπάρ πο

VALESII ANNOTATIONES

ἰ πολλὰ π ἐπιθρεῖν] In primo codice Florentino diserte scriptum est, τὸν πολλὰ π καὶ ἐπιθρεῖν. Quomodo etiam legitur in Nkephoro. Porro mirum est Interpretes in unius vocis explanatione lapsos fuisse. Nam Ioannes quidem Lingus ita vertit: *Εἰς Θερσολι Ἀνατολὴν* quidem, ex *πλεβὸς* illa quidem *ἐν ἰστανίῳ* ἡμεῖς. Masculus vero ita interpretatur: *Unus ex multis illis qui vitam delicate insistent.* Christophoroni autem interpretatio sic habet: *Ἀνατολὴν, vir quidem plebeius primus ἐν πολίῃ.* Quam quidem interpretationem huiusce videntur ex Synda & Authore Etymologici, qui *ἐπιθρεῖν* exponunt *ἐγὼ π καὶ γονακόν.* Verum hæc vox aliud hic significat, ut colligitur ex præcedenti vocabulo. Quare non dubito quin Scholarius artifices hac voce designet *Εὐαγρίν*, quos etiam Græci *ἀγρίους* vocant ob eandem rationem.

eo quod scilicet scilicet opus suum exercent. Ita Pol-
lux in libro 7. cap. 1. & Author Etymologici in voce
Βάσις.

2 Τὰ μὲν καὶ πρῶτα ἀ[γλῆ]α] Scribo τὰ μὲν
ἐν ἀ[γλῆ]α], expuncta voce πρῶτα, quæ ex su-
periore linea huc interpret.

3 *Eximius iste*] Procul dubio scribendum est *animus*, quemadmodum scribitur apud Nicephorum.

4 [Ἐν τῷ πνεύματι.] Scribendum est procul dubio ἐν τῷ πνεύματι πορεύεσθαι. Atque ita legit Nicephorus, qui hunc Eusebii locum sic expressit, αἱ πνευματικαὶ πορεύεσθαι. Ex quibus verbis apparet, Nicephorum ante vocem εἰς, distinctionem adhiouisse post verbum αἰνέοντων. Quam eandem distinctionem magis probo.

VARIORUM.

2. Περὶ τοῦ ἐκκαταστάσεως] Hic Baronius refert ad annum 580.

quis Patris ad eum accipit, n. 2.
b. Ἀφ' ἧ καὶ ὁ Vndeitur legendum ὁμοῦ καὶ, ὁ. Lowth.
Ἰ. 6. 2.

δυσουλίας εἶναι, τὸν δὲ ὄκνον ἀσφάλειαν, ἀνδρείας
 π καὶ Φρονήσεις τοῖς καιροῖς ὀχυρῶν, καὶ τὰς
 πείρας πρυτανεύοντων, πρὸς δ' αὖτ' ἡ χρεία ἐπιτάτῃ,
 καὶ τὴν ὕφεσιν καὶ ἐπίστασιν αὐτῶν τῶν ὀρμῶν,
 μέτρῳ πρὶ καὶ ῥυθμῷ γίγνεται. τοῖς οὖν πλεονέ-
 5 προυσ τοῖς ἐξῆς εἰρήσεται. ὅσους γὰρ καὶ οἷος, τῇ
 βασιλείᾳ φυλακίῃ, ἢ τ' αἰδοῖα τραυώτερον διασά-
 φησι, τῷ αὐτοῦ ἐκείνῳ καὶ τὰ ἰδὼν ἀναπνεύσασα. οὗτος
 μὲν ὁ Μανουῆλ τοῖς ἐπιπραττέσιν πιστάμηνος
 κατὰ τ' ὑποφωτίαν, πόλιν π καὶ Φρονήμα Πέρας 10
 ἐπικατέστη αἰρῶν λυαὶν π πονάντιον περὶ δὲ
 λιτο, ὅτε τὰ λαγαρέα αἰχμάλωτα ὀλοκλή-
 ρους ἰσούς καὶ πόλιν, ἀγρούς π ἐρημαίνετα τῷ
 1 χροῖν ἰξοικῶσι, τὴν π γὰρ ἐκέρχῃ χαλκί-
 σαθῶν πάντα πρὶν ἀγίργων οὖσαν, πρὶν
 15 πρὶν π ἐξ αὐτῶν συστήναι πολυαἰδρα κατὰ τῶν
 ἄλλων ἰδὼν μάλα γνικῶς π καὶ ἀνδρείας ἀγοσι-
 σάμηνος. πληρωθῆναι δὲ καὶ πάσῃ ἐξῆς τὰς εἰχε-
 πκὰς χρεῖας, ἐς τὸ κορυφαῖον τ' αἰδοῖα πρὸς ἐκ-
 ποιμῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Ὡς τ' Χοσρόης καὶ Ἀδααρμάνη τὰς Περσῶν στρατη-
 γούς εἰκόνησε Μανουῆλ.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ δὲ καὶ τοῖς δέξιναι Περσῶν, τῷ π
 Ταμχορῶ καὶ Ἀδααρμάνη μετὰ ἀξιολόγην 25
 στρατῶν ἐπιπραττέσιν καὶ ἔπειτα μὲν, καὶ ὅπ, καὶ
 ὅπ πείραχται, ἄλλοι γραφόνται, ἢ καὶ παρ' ἡ-
 ραῖ ἴσους οὐ ἰτέρῳ λελίξεται πείρα, τῆς παρούσης
 πραγματικῆς ἔπειτα μάχης καπιταλολογίας.
 2 πρὶν δ' οὐ ὅμως καὶ τὴν πρὸς τὸν ὅσον τῶν Ταμ-
 χορῶν, οὐκ ἀνδρείαν τῶν Ῥωμαίων στρατῶν, θύλα-
 ξία δὲ μόνη, καὶ τῇ ἐς Θεὸν πίστι τῶν στρατηγῶν.
 Φθὺγὶ δὲ καὶ ὁ Ἀδααρμάνης χαλκράτος οὐ τῇ
 μάχῃ πείρας, καὶ πολλοὺς τ' οἰκίους ἀπεβαλόν
 2 καὶ ταῦτα Ἀλαμουδάριον χαλκράτος, ὅς τ'
 Σκηνητῶν ἠγέτο βαρβάρων, καὶ τὸν Εὐφράτην οὐχ
 ἰλουδῆν ἀφῆκεν πρὶν, καὶ συμμαχῶν τῶν
 3 Μανουῆλ καὶ τ' ἀπειρίας Σκηνητῶν βαρβάρων.
 ἀκατάγνωστον γὰρ τοῖς ἄλλοις ἀφ' ὅ τ' ἴππων
 ὠκότητά, ὅτε χαλκράτος ἀνδρείας εἶπεν ἰσχυρῶν,
 40 καὶ τοῖς ἀπειρίας οὐ τοῖς ὑπαρχαῖς περὶ τῶν
 3 πρὶν καὶ Θεοδωρῶν ὅς τ' Σκυθικῶν ἰδὼν ἠγέτο,
 οὐδὲ ἐπὶ τοῖς βίαις γνομένη, οὐ δὲ καὶ τοῖς ἀμφ'
 αὐτῶν περὶ γότος.

VALESII ANNOTATIONES.

1 [Ἐκείνῳ] In codice Florentino scriptum inveni ἔκ-
 κείνῳ. Nicephorus vero simpliciter posuit αὐτῶν. Ego non
 dubito quin Evagrius scripserit ἰσχυρῶν. Ubi est ea voce
 Evagrius in cap. 1. ac 2. hujus libri.

2 [Ὁ πρὸς τὸν ὅσον] Scribendum est procul dubio πρὸς τὸν ὅσον.
 Sic enim paulo ante Evagrius eam vocat. Meminit hu-
 jus Ducis Menander Protector in excerptis legationum.
 & Theophylactus in libro 3. Quod utroque in proelio

dentiz: quoties cunctaretur, securitati ad-
 scribendum esset. Quippe fortitudo ac pru-
 dentia opportunitatibus temporum, velut e-
 quo cuidam infidebant, & habentes modera-
 bantur juxta id quod utilitas Reipublicæ
 præcipiebat. Itaque quoties impetum remit-
 tebat aut relaxabat, id fiebat non sine men-
 sura quadam atque ratione. Sed de hac re ac-
 curatius post hæc dicturi sumus. Qualis enim
 quantusque extiterit, Imperio ipsius reservan-
 dum est. Quod quidem mores ejus longe
 manifestius declaravit, dum libera facultate
 quidvis agendi ei concessa, interna ejus om-
 nibus patefecit. Hic igitur Mauricius, cum
 exercitu Romano in Persarum regionem in-
 pressus, urbes & castella opportune admodum
 sita occupavit: tantamque prædam cepit, ut
 captivi quos ex Perside abduxerat, integras
 insulas & urbes, atque agros jampridem de-
 fertos incolerent, & terram quæ prius inculta
 erat, secundam redderent: utque ex illis
 ingentes exercitus conscripti fuerint, qui
 postea contra alias barbarorum gentes strenue
 ac fortiter depugnarunt: denique ut singu-
 læ domus haberent qui servilia munera im-
 plerent, cum servi ac mancipia vilissimo pre-
 20 tio compararentur.

CAPUT XX.

Quomodo Mauricius Tamchodroem et Adaar-
 manem, Persarum duces, devicerit.

CONFLIXIT etiam cum præstantissi-
 mis ducibus Persarum, Tamchodroe
 scilicet & Adaarmane, qui cum ingenti ex-
 ercitu in fines Romanorum irruerant. Quid
 autem gestum sit, & quonam modo, qui-
 busque in locis, scribant alii: aut à nobis
 fortasse in alio opere exponetur. Præsens
 enim opus longe aliarum rerum narratio-
 nem pollicetur. Cecidit nihilominus in ex-
 pugna Tamchodroes, non exercitus Roma-
 ni fortitudine, sed ducis eorum religione
 & in Deum fide. Adaarmanes vero, ingenti
 clade accepta, & multis suorum amissis, con-
 tentissime fugit: Idque tametsi Alamunda-
 rus Saracenorum Dux prodidisset, nec Eu-
 phratem amnem trajicere, & Mauricio ad-
 versus Saracenos qui in hostium acie erant,
 suppetias ferre voluisset. Nam Saraceni ab
 aliis superari non possunt propter equorum
 perniciem. Quippe qui nec comprehen-
 di possint sicuti conclusi fuerint, & retro-
 cedentes hostem longe anteverrant. Tam-
 etsi etiam Theodoricus Scythicarum gen-
 tium dux, ne primum quidem telorum ja-
 ctum sustinisset, sed cum suis omnibus
 fugam arripuisset.

VARIORUM

* [Ἀλαμουδάριον καὶ πρὸς τὸν ὅσον] Alamundarus Romanorum in hac expeditione comes, eorum consilia Persarum re-
 gi prodidisse fertur. Pagius hæc refert anno 581. n. 14.

De signis quæ Mauricio Imperium portenderunt.

Περὶ τῶν μνηστῆρας σημάτων ἢ βασιλείαν Μαυρικίῳ.

SIGNA quoque divinitus ostensa sunt, quæ Imperium eidem Mauricio præ-
nuntiarent. Nocte enim intempesta, cum
intra sanctuarium Ecclesiæ sanctæ & inte-
meratæ virginis ac Deiparæ Mariæ, quam
Antiocheni Ecclesiam Justiniani vocant,
incensum offerret, velum altaris confla-
grare visum est, adeo ut Mauricius ipse
admiratione percelleretur, ac visum resor-
midaret. Cui adstans Gregorius ejus loci
Episcopus, divinum quiddam id esse dixit,
& summa quædam atque eximia ei signifi-
cari. Apparuit etiam illi in oriente vigilanti
Christus Deus, petens ab eo ut ipsum ul-
cisceretur. Quo quidem signo manifeste Im-
perium designabatur. A quo enim alio quam
ab Imperatore, eoque religiosissimo ipsius
cultore, id postulasset? Alia præterea me-
morabilia & historia in primis digna, paren-
tes ejus mihi retulerunt, cum ego de his
rebus eos percontarer. Nam pater quidem
ejus mihi affirmavit, se eo tempore quo
conceptus est, vitam maximam in somnis
vidisse & cubili suo exortam, ex qua mul-
tæ ac pulcherrimæ uvæ dependerent. Ma-
ter vero narravit, terram partus sui tem-
pore novum quemdam atque insolitum o-
dorem spirasse. Sæpe item eam quæ vul-
go Empusa dicitur, infantem abportasse,
tanquam eum devoraturam: nullum tamen
ei detrimentum asserere potuisse. Denique
Symeones qui juxta urbem Antiochiam su-
per columna stans vitam exegit: vir ad
res gerendas aptissimus, & cunctis divinis
virtutibus insignis, multa & dixit & fecit,
quæ Imperium Mauricio nuntiabant. De
quo viro opportunius in sequente libro di-
cturi sumus.

cap. 23.

De nuncupatione Mauricii & Augustæ.

Περὶ τῆς ἀναγορεύσεως Μαυρικίου & Ἀυγούστης.

CÆTERUM Mauricius ad Imperium
evehctus est, cum Tiberius extremum
jam spiritum duceret, eique filiam suam
Augustam, & dotis loco Imperium tradi-
didisset. Et hic quidem brevi admodum tem-
pore imperavit. Ob ea tamen quæ gessit bona
immortalem nominis sui memoriam dereli-

O δὲ γὰρ ὁ Μαυρίκιος, πρὸς τὴν βασιλείαν ἀνέβη,
Τιβέριον πρὸς ταῖς ἐσχάταις ἀναπνοαῖς τυ-
χάντος, & τὴν παῖδα Ἀυγούστην, ἢ τὴν βασιλείαν
ἀπὸ Φίλης πρὸς παραδόντος αὐτῷ ὀλιγοῦ χρό-
νου βασιλεύσαντος ἐν τῇ βασιλείᾳ χρόνον ἀθάνατον ἢ μὴ-
μνη χεῖρα λαλοῦντος ἐφ' οἷς πέπραχεν ἀγαθῶς

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καὶ τὸν ἵππον] Id est, cum Mauricius in Oriente esset.
Sic Nicephorus hunc Evagrii locum exponit in capite
nono libri decimi octavi. Paulo post, ex eodem Nicepho-
ro, & ex codice Telleriano emendavi, ἵππον, ὡς δὲ καὶ
ζῆλον, cum antea legeretur una voce ὑπερδύναμις, &c.
2 ἢ δὲ γὰρ μόνον αὐτῷ] Assentior Henrico Savilio, qui
in suo codice notavit forte scribendum esse, καὶ αὐτῷ
ἵππον τὸν ἀπὸ τῆς &c. Atque ita legitur apud Nicephorum.
In codice Telleriano scriptum invenitur πρὸς αὐτῷ τὸν ἀπὸ τῆς.

3 Τὸν ἀναγορεύοντα] De Empusa vide, si placet,
quæ notavi ad librum octavum Sozomeni, pagina 333.
hanc sua ætate Gillo dictam fuisse tradit Nicephorus in
capite nono, qui hujusmodi fabulis aniles merito deri-
det. Similes fuerunt quas Romani strigas vocabant, de
quibus Festus. Glossæ veteres Striga, ἀναγορεύοντος Φα-
μακῆς. De Gillo, seu Gello, quæ infantes rapere olim cre-
debatur, multa notavit Leo Allatius in epistola ad Paulum
Zachiam.

VARIORUM.

2 Μαυρίκιος] Hoc quarto Imperii ejusdem anno ager Ti-
berius Cæsar, quinto Augusti, XV. Ιουλιανῆς presentis (anno
Chr. 562) creatus est Cæsar Μαυρίκιος Τιβέριος, & 13 Au-
gusti coronatus Augustus: data illi in uxorem a Tiberio notæ
Constantino filia Constantina. XIV Augusti mortuus Τιβέριος

novus Constantinus in Processo Hebdomæ, inpositusque ejus su-
peratus in uxore defunctæ Constantinopolitani, posteaque die exequiorum
celebratis corporis in æde SS. Ἀποστόλων depositum. Αὐτοῦ
Chronici Alexandrini.

οὐδὲ γὰρ λόγῳ περιληπτόν. ἄριστος ὁ καὶ τῶ πολυ-
πύματι κληρῶν χαλαλείοις οὐ Τιβέριος, ἢ Μαυ-
ρκίου ἀνέβησεν· ὃ δὲ αὐτὸς ἐν ταῖς αὐτοῦ προση-
γορίαις, τοὶ μὲν Μαυρίκιος, Τιβέριος· τὸ δὲ Αὐ-
γούστου, Κωνσταντῖνος προσέπων. τί δὲ καὶ αὐτοῖς
πέπεραται, τῆς θείας συναινεύσεως ῥοπῆς, ἢ
ἐξῆς ἱστορίας διελόσθαι.

quit. Neque enim oratione comprehendi
facile possunt. Præstantissimam porro he-
reditatem Tiberius reliquit Reipublicæ, nuncupationem Mauricii. Cui quidem etiam
nomina sua distribuit. Ipsum enim Mau-
ricium, Tiberium: Augustam vero ejus-
dem uxorem, Constantinam cognominavit.
Quid autem ab illis gestum sit, sequens li-
ber, Deo juvante, ostendet.

S. P. C.
VI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ΄.

CAPUT XXIII.

Περὶ χρόνου ἀναγραφῆς ἀπὸ Ἰουστίνου ἕως μέχρι
Μαυρικίου.

Computatio temporum, à Justino Juniore us-
que ad Mauricium.

Ὡς ἂν καὶ οἱ χρόνοι συνὶ πάσῃ ἀκριβείᾳ ἀν-
αγραφῶν, ἵστον, ὡς βεβαιώθηκεν Ἰουστίνος
1 ὁ υἱός, καὶ αὐτὸν μὲν ἔτη δυοκαίδεκα πρὸς μη-
2 ὁ δὲ καὶ ἡμῶν· οὐδὲ Τιβέριος δὲ ἔτη τέρας,
μυῖας ἑξήκοντα. τὰ δὲ πάντα ἔτη, ἐξ καὶ δέκα
πρὸς μισθὸν ὀκτὼ ἡμῶν. ἰδασίλθουσι δὲ καὶ Τιβέ-
ριος καὶ αὐτοῖς π, ἔτη τέσσαρα· ὡς συνάγασθαι
ἀπὸ Ῥωμύλου μέχρι τῆς ἀναρρήσεως Μαυρκίου
Τιβέριου*, ὅτι τὰ προλαβόντα πάντα παρόντα
διηλώσασιν ἔτη.

PORRO ut tempora accuratissime distin-
guantur, sciendum est Justinum Junio-
rem, solum quidem imperasse annis duode-
cim, & mensibus decem cum dimidio: cum
Tiberio autem collega, annis tribus ac men-
sibus undecim. Fiuunt itaque in universum
anni Imperii Justinii sedecim cum mensibus
novem ac dimidio. Tiberius vero impera-
vit solus annis quatuor. Quare à Romulo
usque ad nuncupationem augustam Mauri-
cii Tiberii, colliguntur anni.... sicut cum
superiora, tum præsens temporum descriptio
10 declaravit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ΄.

CAPUT XXIV.

Περὶ τῆς καὶ ἑρμὸν ἱστορίας μέχρις ἡμεῶν σαζο-
μήνης.

De serie historiarum, quæ ad nostra usque
tempora servata est.

ΣΥΝΘΕΤΩΣ δὲ ἡμῶν καὶ τὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς
ἱστορίας βυσιωπίας ἀπὸ αὐτῶν 25
ἱερημῶν. μέχρι μὲν οὖν Κωνσταντίνου Εὐσεβίου τῶ
Παμφίλου ἐξ ἐκείνου δὲ μέχρι Θεοδοσίου τῷ νέου,
3 Θεοδοσίῳ, Σαζομῶν π καὶ Σακεράτει, καὶ ὁ ὁ
παρὼν ἡμῶν ἐξέλεξε πύονος καὶ ἡ ἀρχαία δὲ καὶ

ET Ecclesiastica quidem historia, Deo
dante, in unum corpus digesta, ad nos
pervenit, studio atque industria optimorum
Scriptorum. Ad Constantini quidem usque
tempora, studio atque opera Eusebii, cogno-
mento Pamphili. A Constantini autem Im-
perio, usque ad principatum Theodosii ju-
nioris, studio atque industria Theodoriti, So-
zomeni ac Socratis: Per ea denique quæ nos
in præsentī opere collegimus. Antiquior au-

Eusebius
Pamph.
Theod. Soc.
Socr.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καὶ Ἰουστίνου μὲν ἔτη δυοκαίδεκα] Hic locus an-
erroris præbuit Baronio, qui in Annalibus Ecclesiasticis
Evangelium scriptum auctorem, annos sexdecim Imperii
cum mensibus novem Justinio juniore tribuit. Sed reli-
qui Chronographi Justinio fauciores annos assignant. Nam
Joannes quidem Biclariensis undecim cumtaxat an-
nos ei tribuit: Cærenus autem tredecim cum aliquot
mensibus. Auctor vero Alexandrini Chronici duodecim
annos eum regnasse dicit, ac menses octo. Postremo
Dionysius Petavius, diligentissimus temporum Scriptior,
annos Imperii tredecim, uno mense minus, tribuit Justino.
Quos quidem orditur ab anno Christi 563, mense
Novembri, Indictione decima quarta, qua Justinianum
mortuum esse censet cum Theophane ac Baronio. * Con-
jus viri sententiæ libenti animo subscribo. Certe annum
primum Justinii junioris, cum Indictione decima quarta
coincisille docet ejusdem Justinii Novella prima ad Julianū
Præfectum urbi, quæ hæc habet subscriptionem: *Data*
18. Kalendas Octobres, Chalcedone, Imp. D. N. Justinus PP.
August. anno primo, Indictione quinta decima. Annus enim
primus Imperii Justinii cepit à mense Novembri, ut in-
ter omnes constat. Quarta decima igitur tunc fuerit In-
dictio necesse est: si quidem mense Septembri sequentis
anni, quinta decima Indictio numerata est. Etenim si Ju-
stinus Imperium auspicatus esset Indictione decima quinta,
ut Victor Thunonensis, & Joannes Biclariensis, & Auctor
Alexandrini Chronici scriptum reliquerunt, & quidem

in fine Novembri, certo mense Septembri sequentis anni
prima crepisset Indictio. Porro ex his duodecim annis ac
mensibus undecim, quibus integer Justinum regnasse dixi-
mus, solus quidem ac sine Collega imperavit annus octo,
mensibus novem cum dimidio: simul autem cum Tiberio
Cæsare regnavit annis quatuor, ac uno fere mense.

2 Σὺν Τιβέριῳ δὲ ἔτη τέρας, μῶν ἑξήκοντα] Tiberius Con-
stantinus à Justino Cæsar factus est Indictione octava,
die 7. mensis Septembris, ut legitur in Chronico Alexan-
drino. Imperium autem auspicatus est Indictione 12.
mensis Octobris, die 5. Fiuunt anni quatuor, ac dies 28
Cæsare potestatis Tiberii. Quod si Theophylactum se-
qui malimus, qui Tiberium à Justino Cæsarem factum
esse scribit Decembris die 7, scilicet 6. sicut anni tres ac
menses fere decem, quod est ab anno Christi 574. ad
annum 578. Porro notandum est, Tiberium Constanti-
num post mortem Justinii junioris, annos Imperii sui
numerasse ab exordio Cæsare potestatis, ut discimus ex
subscriptione sacre Pragmaticæ ejusdem Tiberii de con-
firmatione constitutionum Justinii Imperatoris, quæ sic
habet: *Data tertio Idus Augusti, Constantinopoli. Impera-*
toris Domini nostri Tiberii Constantinii Augusti anno 3. &
post Consulatum eius anno tertio: Et nobilissimi Flavii Ti-
berii Mauricii felicissimi Cæsaris anno primo.

3 Καὶ ὁ ὁ παρὼν ἡμῶν ἐξέλεξε πύονος καὶ ἡ ἀρχαία δὲ καὶ
procul dubio καὶ ὁ ὁ παρὼν. Refertur enim ad id quod
præcessit, καὶ ὁ ὁ παρὼν, quod non viderunt Interpretes.

VARIORUM.

* Imperavit Justinus annos duodecim, menses decem,
& dies viginti duos, die eternali incluso, indeque Zo-

naras & Theophanes, numero rotundo loquentes, annos
tredecim ei assignant. *Regius ad ann. 578. n. 3.*

SAC.
VI.
Moses.

tem historia, tam sacra, quam profana, ipsa quoque à viris studiosis atque industriis per ordinem temporum digesta habetur. Moses enim, qui primus historiam scribere aggressus est, sicut ab illis qui huiusmodi res collegerunt certissime demonstratum est; res ab ipso mundi exordio gestas verissime conscripsit, sicut à Deo didicerat, quocum in monte Sina fuerat collocutus. Alii deinde eum secuti, religioni nostræ viam munientes, ea quæ sublecuta sunt, sacris voluminibus exposuerunt. Sed & Josephus copiosam nobis reliquit historiam, eamque utilem prorsus ac fructuosam. Quæ vero vel fabulosa sunt, vel reipsa acciderunt inter Græcos ac priscos barbaros, dum Græci inter se ipsi, aut adversus Barbaros decertarent; aut si quid aliud gestum est ab eo tempore, ex quo illi homines primum extirpasse acceperant:

Josephus.

Charax,
Theopompus,
Ephorus.

Dionysius
Hali.

Polybius
Meg.

Arrianus.

Diod. Sic.
Dio Cassius.

Herodianus.

Nicostratus.
Dexippus.

Eusebius.

Arrianus,
Asinius
Quadratus.

Zosimus.
Priscus.

Charax & Theopompus atque Ephorus, & innumerabiles alii perscripserunt. Romanorum vero res gestas, quæ totius prope terrarum orbis historiam complectuntur, & quæcumque vel ipsi inter se mutuo divisi, vel contra alios egerunt, Dionysius Halicarnasæus scriptis prodidit, exorsus à populis qui Aborigines dicebantur, & ad Pyrrhum usque Epirotarum regem historiam profecutus. Ab eo tempore Polybius Megalopolitanus usque ad expugnationem Carthaginiis opus suum perduxit. Quæ omnia Arrianus summa perspicuitate distinxit, & singula in unum corpus coniecit, tametsi diversis temporibus gesta essent. Ea vero quæ post illorum quos dixi, historiam gesta sunt, Diodorus Siculus & Dio Cassius literis mandarunt. Quorum ille usque ad Julii Cæsaris tempora, hic vero usque ad principatum Antonini ejus qui ex urbe Emesa oriundus fuit, historiam suam deduxit. Herodianus quoque eorundem temporum scriptor, cuncta nobis usque ad obitum Imperatoris Maximi commemoravit. A Philippo autem Imperatore qui Gordiano successit, usque ad Odzenatum Palmyrenum, & ignominiosam Valeriani expeditionem contra Persas, res gestas conscripsit Nicostratus Sophista Trapezuntius. Multa quoque iidem de rebus scripsit Dexippus, qui à Scythicis bellis exorsus, finem scribendi fecit in principatu Claudii qui post Gallienum imperavit. Ea quoque quæ Carpi & aliarum barbararum gentes per Achaïam, Thraciam atque Ioniam gessere, ab eodem Dexippo literis mandata sunt. Eusebius præterea, ab Oclaviani & Trajani ac Marci rebus gestis, exorsus, usque ad obitum Imperatoris Carpi proventus est. Sed & Arrianus & Asinius Quadratus, de iisdem temporibus quædam scripserunt. Sequentium autem temporum historiam usque ad Imperium Arcadii & Honorii, Zosimus elaboravit. Post illorum vero imperium res gestas Priscus rhetor &

ἡ θύραθεν ἰσορία καὶ ἐν μὲν τοῖς φιλοπόνοις ἀνέ-
σκιζται, Μασίας μὲν ἀρχάντες ἰσορίας καὶ συγ-
γραφεῖς, ἐς τοὺς τὰ περὶ πύττωι συναγαγεῖσι σα-
φὲς ἀποδίδουται, τὰ ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἀληθὲς
γράφαντες, ἐξ οὗ ἐκτυχεῖται τὰ Θεοῦ μεμάθη-
κεν ἀπὸ τοῦ Σινὰ ὄρους, καὶ οἱ οὖν μετ' αὐτὸν τί-
μητέροις προσδοκιοῦντες ἐρροκίαν ἀφ' τῆς
θείας ἀπέθαντο γραφεῖς. πολλοὶ δὲ καὶ Ἰουδαῖοι
ἐγραψαν ἰσορίας, χρημῶν ἐς ἀπαίαν τυχεῖν οὐ-
δὲ δὲ εἴτε μυθῶν, εἴτε μετὰ τῆς ἀληθείας γε-
γνηται, Ἑλλήνων τε καὶ τῆς ἀρχαίων βαρ-
βάρων πρὸς ἑαυτοὺς τε καὶ πρὸς ἐκείνους ἀφ-
ρανισμοῦν, ἢ εἴ τι καὶ ἄλλο ἐξυργάσθαι ἐξέ-
στειλεν ἰσότησαι ἑαυτοὺς, ἡ χάραξί τε γέγραπται, ἡ
καὶ Θεοπόμπῃ καὶ Ἐφώρῃ, καὶ ἄλλοις ἀναεῖ-
μοις. αἱ δὲ κατὰ Ῥωμαίους περὶ πάντων κα-
μικῇ ἰσορίας ἐν αὐτοῖς ἀεὶ λαμβάνουσιν, ἢ εἴ τι
ἕτερον γένηται, εἴτε ἐς ἑαυτοὺς ἀφρανισμοῦν, εἴτε
καὶ κατ' ἐτέραν πραττόνται, πεπότηται, Διονυσίῳ
μὲν τὰ Ἀλικαρνασσὶ ἀπὸ τῆς λιγυρῆς
Ἀπολλωνίου τῆς ἰσορίας ἐκλύσαντι μέχρι τοῦ Ἡ-
πειρώτου Πύρρου. ἐξ ἐκείνου δὲ Πολυβίου τῶ Μι-
γαλοπολίτῃ, καθ' ἑαυτὸν ὡς τῆς Καρχηδονίας ἀ-
λάστοις. ἄφ' Ἀπαιῆς θύραθεν διέτρεψεν, ἐχέ-
σθαι ἐς τὴν ἀγέρας, εἰ καὶ κατὰ ἀφρανισμοῦν γί-
νηται χρόνους καὶ τὰ μετ' ἐκείνους ὡσαύτως ἐρ-
ρασμαῖα, Διοδώρῳ τε τῷ Σικελιώτῃ πεπότηται,
τὰ μέχρι τοῦ Ιουλίου Καίσαρος, ἢ Δίωνι τῷ Κασ-
σίῳ γέγραπται μέχρι τοῦ Ἀντωνίου τῷ ἐξ Ἐμίσσης.
ἐκδημῶν δὲ τὰ ταῦτα καὶ Ἡρωδιανῶν, τὰ μέ-
χρι τῆς Μαξιμίου τελευτῆς δηλοῦται. Νικοστρά-
του τε ἡ Σοφιστοῦ ἢ ἐκ Τραπεζούντης συγγραφεύς
τὰ ἀπὸ Φιλίππου ἢ μετὰ Γορδιανὸν ἐκτίθεται, ὡς
Ὀδασιανῶν τοῦ ἐκ Παλμύρας, καὶ τῆς Οὐαλερι-
ανῶν πρὸς Πέσσας αἰσχρῆς ἀφίξις. καὶ Δεξιπ-
πῶ δὲ πλεῖστα περὶ τούτων πεπότηται, ἀπὸ μυ-
θῶν ἀρχαίων, καὶ λήξαντι ἐς τὴν Κλαυδίου
τοῦ μετὰ Γαλλικῶν βασιλείαν ὃ συναεῖληται
ὡς ὅν Κάρπῳ καὶ ἑπὶ βαρβάρων ἰσότης, ἢ
Ἑλλάδα καὶ Θράκη καὶ Ἰωνίαν ἀφραπολεμῶντες
ἐπὶ Κάρπῳ καὶ Εὐσέβει δὲ ἀπὸ Ὀκλαδίων καὶ
Τεχάων καὶ Μάρκου λαβόν, ὡς τῆς τελευτῆς
Κάρπῳ κατὰ τὴν γέγραπται δὲ ὡς τῆς
τοῦτον ἔνα Ἀριανῶν τε καὶ Ἀσινῶν Κουαδράτου.
ὡς δὲ τῆς ἐξῆς χρόνῳ Ζωσίμῳ ἰσότηται μέχρι
Ὀνωρίου καὶ Ἀρκαδίου, τῆς βασιλείας καὶ ὡς
μετ' αὐτοὺς συναεῖλεται Πρίσκῳ τῶ ῥήτορι, καὶ

VALESII ANNOTATIONES.

1 Χάραξ] De Charace Pergameno Græcarum Historiarum Scriptore, vide quæ scripsit Vossius in libro de Historicis Græcis.

2 Νικοστράτου] Idem mihi videtur esse, qui à Vopisco in Ausoniani vîa dicitur Nicostrachus, qui illorum temporum Historiam Græco conscripserat, teste ibidem Vopisco. Alius ab hoc Nicostrato fuit Nicostratus Sophista, qui Marco imperante floruit, ut testatur Suidas, & Georgius Syncellus in Chronico.

3 Ἀπὸ μυθῶν ἀρχαίων] Jam pridem in Annotationibus ad excerpta legationum è Dexippo, monui scribendum esse hoc loco ἀπὸ μυθῶν. Nam Dexippus μυθῶν id est, Romanorum bella adversus Scythas gesta conscripserat, ut testatur Photius in Bibliotheca.

4 Ἀριανῶν] Arrianus Parthica & Alauica scripsit, in quibus libris res à Romanis gestas adversus Parthos & Alanos conscripserat. Hos igitur libros hic designat Evagrius.

1 ἑτέροις. ἀπὸ πάντων Ἐυστάθιος τῷ Ἐπιφανίῳ ἐπι-
 τέμματα παύειν ἐν δύο τμήμασι, ἐν μὲν ἵως
 ἀλώσεως Ἰλίου τῷ δὲ ἐπὶ ῥῆ. ἵως διδασκάλου ἔτους
 τῆς Ἀσασίας βασιλείας. καὶ Προκοπίου δὲ τῷ ῥῆ-
 τοι πεπνυμέναι τὰ ἐξ ἐκείνου ἵως τῷ Ἰουστινιανῷ
 χρόνῳ. καὶ τὰ ἐχόμενα δὲ τῷ Ἀγαθίῳ τῷ ῥῆ-
 2 τοι ἢ Ἰωάννῃ ἐμὲ π. πολίτῃ καὶ συγγενίᾳ καὶ
 εἰρήνῃ ἱερωτάτῃ, μέχρι τῆς Χοσροῦ τοῦ ἑνὸς πρὸς
 Ῥωμαίους Φυγῆς, καὶ τῆς εἰς τὴν αὐτῇ βασιλείας
 ἀποκαταστάσεως Μαυρικίου μηδαμῶς πρὸς τὴν
 3 πρᾶξιν ἐλπίσαντος, ὑποδιξαμένῳ δὲ βασιλικῇ,
 καὶ μάλα τάχιστα εἰς τὴν βασιλείαν χρήμασι
 π. μεγάλοις καὶ τραπύμασι καταγαγόντος· οἱ καὶ
 μήπω ἔτυχον ἐκδιδωκότις. ὧς δὲ καὶ ἡμεῖς τῆς
 αἰῶνι ὀπίσκειν τοῖς θυμῶν ἐν τοῖς ἐφεξῆς τὰ
 πρόσθετα λέξομεν.

Τέλος τοῦ β. τόμου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας
 Εὐαγρίου.

alii quidam literarum monumentis prodide- SÆC.
 runt. Quæ omnia ab Eustathio Epiphaniensi VI.
 scite admodum in compendium redacta sunt Eustathius
 in duobus voluminibus: quorum prius us- Epiphani-
 que ad expugnationem Ilii: alterum us- ensis,
 que ad annum duodecimum Imperii Anasta-
 siii, res gestas complectitur. Jam vero quæ 5
 ab Anastasio temporibus usque ad Imperato-
 rem Justinianum gesta sunt, Procopius rhetor Procopius.
 nobis tradidit. Quæ autem deinceps subsequen-
 ta sunt, usque ad Junioris Choldrois fugam
 ad Romanos, & ejusdem restitutionem per
 Mauricium: qui nihil cunctatus profugum
 10 regali magnificentia excepit, & maximis sum-
 ptibus ac copiis in regnum suum eum redu-
 xit: scripserunt quidem Agathias Rhetor &
 Joannes civis & cognatus meus: nondum ta-
 15 men historias suas in lucem ediderunt. Qui-
 bus de rebus nos quoque, si divina adsuerit
 clementia, ea quæ decet dicturi sumus.

Finis Libri quinti Ecclesiastica historia
 Evagrii.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Εὐσταθίου τῷ ἐπιφανίῳ] Hic est Eustathius Syrus, cujus
 testimonio sæpe usus est Evagrius noster in superioribus
 libris. De hoc Suidas ita scribit: Εὐστάθιος ἐπιφανίῳ γε-
 ννητὸν τῶν ἀπὸ αὐτοῦ μέγας Ἀσασίαν βασιλεὺς
 ἐν πόλει. Scribe meo periculo, ὁ πρῶτος β'. Cujus emen-
 datioris Auctorem habeo Evagrium.

2 Ἰωάννῃ ἐμὲ π. πολίτῃ καὶ συγγενίᾳ] Hic Joannes Epi-

phaniciensis fuit. Nam cum Evagrius eum civem suum
 appellet, Epiphaniensem eum fuisse necesse est, si quidem
 Epiphania Syriæ urbs, patria fuit Evagrii. Quare fallitur
 Vossius in libro de Historicis Græcis, qui Joannem huic
 domo Antiochenum fuisse existimat.

3 Καὶ μάλα τάχιστα] Scribendum puto καὶ μάλα τά-
 χιστα, ad vitandam παραφροσίν.

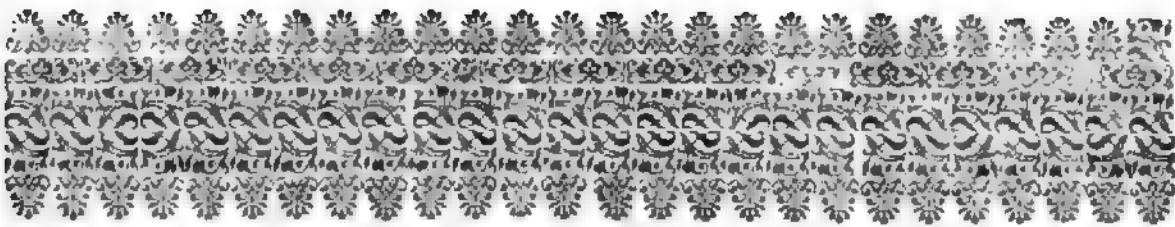
ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΩ ΕΚΤΩ ΤΟΜΩ ΤΗΣ
Εκκλησιαστικῆς ἱστορίας Εὐαγρίου σχολαστικῆς.

- α' Περὶ τῶ γάμου Μιναρκίου καὶ Αὐγούστου.
β' Περὶ Ἀλαμουνδάρου τοῦ Σαρακενοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Νααμάνου.
γ' Περὶ τῆς φρατῆρίας Ἰωάννου καὶ Φιλίππου, καὶ ὡς πεπεράχθη.
δ' Περὶ φρατῆρίας Πρίσκου, καὶ ὡς πέποιθεν ὑπὸ τῷ φρατῇ ἐπαναγαγόντος αὐτῷ.
ε' Περὶ τῆς Γερμανοῦ εἰς τὴν ὁδὸν δέχων ἀκουσίως χαλαρότης.
ς' Ὡς ὁ βασιλεὺς Φιλίππος πάλιν ἐξαπέστειλε· ὁ δὲ φρατὴς τοῦτοι οὐ παρεδίδετο.
ζ' Περὶ Γρηγορίου τῷ Οὐσπόλει, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν χειρονομίας συκοφαντίας, καὶ ὅπως τὴν ταύτην ψευδῆ διήλεγξεν.
η' Ὡς πάλιν ὑπὸ σφοδρῇ ἡ Θεούπολις ἐπαθῖν.
θ' Ὡς οἱ Βάρβαροι θάρσυναντες τῷ τῷ φρατῇ καὶ τῷ βασιλεὺς ἀποστάσας, τοῦτοι ὡς ἐπαθόντες, ὑπὸ Γερμανοῦ ἠπλήθησαν.
ι' Περὶ τῆς τῷ βασιλεὺς εἰς τοὺς ἀποστάσας Φιλανθρωπίας.
ια' Ὡς Γρηγόριος ὁ Οὐσπόλει εἰς Ἀλεξανδρίαν ἐξαπέστειλε τῷ φρατῇ.
ιβ' Δημοκρατία Γρηγορίου πρὸς τοὺς φρατῆς.
ιγ' Ὅτι μετὰ τὸ δημοκρατεῖν Γρηγόριος, μετίδωκε ταῖς γυναικαῖς οἱ φρατῆς, καὶ πάλιν διχορῶν Φιλίππου φρατῆς.
ιδ' Περὶ τῆς ἀλώσεως Μαρτυροπόλεως.
ιε' Περὶ τῆς φρατῆρίας Κομνηνίου, καὶ ἀλώσεως τοῦ Ὁκείας.
ισ' Περὶ τῆς ἀσφαλείας Ὁρμιάδου.
ις' Περὶ τῆς πρὸς ἡμᾶς Φυγῆς τῷ νέῳ Χοσρόι.
ιζ' Ὡς ὁ βασιλεὺς Γρηγόριος καὶ Δομετιανὸν εἰς ἀπάτησιν Χοσρόι ἐξαπέστειλε.
ιθ' Ὡς πάλιν τῷ δέχων Περσῶν Χοσρόι ἐλαβὶ, Ῥωμαῖον αὐτῷ συναρξαμένον.
κ' Ὅτι κατ' ἐκεῖνο χρόνον ἡ ἀγία μήτις ἐν Γολανδύχ.
κα' Περὶ ὡς ἐπιμύνη Χοσρόι ἀναθημάτων τῷ ἀγίῳ μάρτυρι Σιργίῳ.
κβ' Περὶ Νααμάν τῷ Σαρακενοῦ.
κγ' Περὶ τῆς πλητῆς τοῦ ἐν ἀγίῳ Συμῶν τῷ νέῳ Στυλίτῳ.
κδ' Περὶ τῆς πλητῆς Γρηγορίου ἐπισκόπου Οὐσπόλεως, καὶ ἀπεκτελέσεως Ἀναστασίου.

IN SEXTO LIBRO ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ
Evagrii Scholastici hæc continentur.

- CAP. I. De nuptiis Mauricii & Augustæ.
II. De Alamundaro Saraceno, & de filio ejus Naamane.
III. De Joanne & Philippico, Magistris militum, & de rebus ab eisdem gestis.
IV. De Prisco Magistro militum: & quænam passus sit à militibus adversus ipsum insurgentibus.
V. Quomodo Germanus Imperii insignia suscipere per vim coactus est.
VI. Quomodo Imperator denuo Philippicum misit, utque exercitus eum suscipere recusavit.
VII. De Gregorio Antiochiæ Episcopo, deque concinnata adversus eum calumnia, & quomodo eam falsi convicerit.
VIII. Quomodo Antiochia terræ motibus denuo vexata est.
IX. Quomodo Barbari fiducia sumpta ex eo quod milites ab Imperatore defecissent, eisdem aggressi, à Germano superati sunt.
X. De Imperatoris in rebelles clementia.
XI. Quomodo Gregorius Antiochenus Episcopus ad pacandos milites directus est.
XII. Gregorii Oratio ad exercitum.
XIII. Quomodo post orationem Gregorii, milites deposita priore sententia, Philippicum ducem denuo susceperunt.
XIV. Quomodo capta sit Martyropolis.
XV. De Comentiolo Magistro militum, & de expugnatione Castellæ Hocbas.
XVI. De cæde Hormisdæ.
XVII. De Junioris Chosdrois ad Romanos fuga.
XVIII. Qualiter Imperator Gregorium ac Domitianum Chosdroi obviam ire iussit.
XIX. Quomodo Chosdroes Romanorum auxilio Regnum suum recuperavit.
XX. De sancta matre Golanuch, quæ illis temporibus vixit.
XXI. De Donariis quæ Chosdroes misit ad sanctum martyrem Sergium.
XXII. De Naamane Saraceno.
XXIII. De Obitu sancti Simeonis Stylitæ Junioris.
XXIV. De Obitu Gregorii Antiochenus Episcopi, & restitutione Anastasii.

ΕΥΑΓΓΡΙΟΥ

ΕΥΑΓΓΡΙΟΥ ΕΥΑΓΓΡΙΙ

ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ SCHOLASTICI

ΕΠΙΦΑΝΕΩΣ EPIPHANIENSIS

Καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχικῶν Et ex præfectis,

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ECCLESIASTICÆ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ HISTORIÆ

ΤΟΜΟΣ ΕΚΤΟΣ. LIBER SEXTUS.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'. CAPUT I.

Περὶ τῶν γάμων Μανρικίου καὶ Αὐγούστης. De nuptiis Mauricii & Augustæ.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ δὲ, ὑπὸν περὶ λαβὴν ἡ
δεξιῶν, πρῶτα μὲν τὰ πρὸ τῶν γά-
μων ἐξηρτύετο καὶ χεῖρας τοὺς βασιλι-
κοὺς δεσμοὺς Αὐγούστῃ, τὴν καὶ Κωνσταντίνῃ, ἰσο-
κρίτως τῆς τῆς γάμων πομπῆς μεγαλοπρεπῶς
γυμνασθεῖς, δημοφιλῆς τε, καὶ ἀγαθῆς ἐκεί-
νου τῆς πόλεως, παρῆσαν δὲ τῶν γάμων, θυσί-
αια τε καὶ βασιλεῖα δευροφροῦσα τε ἐκπρεπέτα-
τα, καὶ δευροφροῦσα τὰ πρῶτα. ἡ μὲν γὰρ,
πατέρα καὶ μητέρα παρέχοντο, σμικρὰ πάλιν,
αἰδομένη τε ὑπὲρ τῶν γάμων ἀγαθόντας, οὐχ
ἰσχυρὴν ἐς βασιλείαν πόσιν, ἀδελφούς τε καὶ
καὶ ἀγαθὸν τὴν γαμήλιον πομπὴν σμικρύνοντες. ἡ
δὲ γὰρ, ἀμπεχόνη χρυσόπασσιν, ἀνυγνίδι καὶ λί-
θοις Ἰνδῶν κεκοσμημένῃ, σφάουσι τε χρυσῷ πολ-
λῷ καὶ ταῖς ἐν λίθοις περικλείαις τε καὶ ἀφαιρέταις
πικροφαιδύταις, ἀπαντὰς τε τοὺς ἐν ἀξίαισι περὶ
τῶν αὐλῶν καὶ στρατείαις ἐπαρθεῖν, κηρὸς τε
1 γαμήλιους ἐξάπλυνον, μεγαλοπρεπῶς τε ἐκα-
λύφον, καὶ ἐξ ὧν γνωρίζοντο, καὶ τὴν νυμφαγω-
γὴν κατήγεον ἀνυμνοῦντας ὥστε τῆς πομπῆς ἐκεί-
νης, μηδὲν τῆς ἐν ἀνθρώποις σμικροπρεπέστερον ἢ
2 βυδαμνέστερον γινέσθαι πόσιν. καὶ Δαμόφιλος

MAURICIUS simul atque Im-
perium adeptus est, ante om-
nia nuptiarum suarum appara-
tum instituit. Augustam igitur,
quæ & Constantina dicebatur, solemnem
Imperatorum more uxorem duxit: nuptialis
pompe, & publicis epulis ac festivitatibus
per totam urbem magnificentissime celebra-
tis. Intersuerunt his nuptiis Pietas & Im-
peratoria dignitas, decentissimo satellitio
Mauricium & Augustam stipantes, & pre-
tiosissima eis munera offerentes. Nam illa
quidem, quod nulli unquam Imperatorum
obtigisse legimus, patrem simul ac matrem
Mauricii exhibuit, qui decora canitie ru-
gisque venerandis nuptias sanctificarent: fra-
tres item forma ac venustate eximios, qui
nuptiarum pompam exornarent. Hæc vero
auream vestem purpura & lapillis Indicis
distinctam, & coronas auro plurimo & gem-
marum varietate ac nitore collucentes præ-
buit: cunctos item qui in palatio dignita-
tes gerebant, & qui militum adscripti erant,
nuptiales faces manibus gestantes, & magni-
ficis indutos vestibus, quo dignosci possent;
hymnis denique & canticis pompæ illius
festivitatem celebrantes. Adco ut appara-
tu illo nihil unquam illustrius aut beatius
inter homines extiterit. Damophilus qui-

Damophilus qui-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Μεγαλοπρεπῶς τε ἐκαλύφον] Apud Nicephorum in cap. 8. libri 13. scribitur ἐκαλύφοντες, id est, Coronantes: quod non probo. Neque enim prioris erat apud veteres, quod quidem sciam, ut ii qui ad nuptias vocati erant, coronas gestarent perinde ac sponsi. Deinde verba quæ proxime sequuntur: hanc scripturam referunt. Subjicit enim Evagrius eos ultre magifice vestitos fuisse, quo dignosci facilius possent. Id autem ad coronas referri non potest. Neque enim ex coronis quas gestabant, dignosci poterant.

2 Δαμόφιλος μὲν φησὶ] De hoc Damophilo scribit Sui-

das in Lexico, quem Vossius in libro de Historicis Græcis describere contentus, nihil præterea adjecit. Ego vero cum & patriam ejus & scribendi genus didicerim, in gratiam studioforum hic apponam. Fuit igitur Damophilus iste, seu Demophilus, natione Bithyus, qui ex libris veterum Scriptorum viles quasdam narrationes excerpsit, ut docet Julianus in Misopogone. Δαμόφιλον τὸν Βιθυνὸν πικρὸν ἀνυμνοῦντα τὰς νύμφας, ἐν οἷς δημοφιλῶς ἐν τῶν πολλῶν, ἐκγόνοιο λόγῳ ἰδίῳς οἱ φιλοῦν καὶ σφαιροῦν. Certe Julianus eo loco profert narrationem quandam, quam Damophilus iste ex Plutarcho Chætonense excerpsit, quem admodum etiam Evagrius noster hoc loco.

μὲν

SAC.
VI.

dem de urbe Roma scribens, Plutarchum Cheronensem eleganter dixisse refert, unius urbis Romæ gratia, Virtutem ac Fortunam pacto inter se foedere convenisse. Ego vero dixerim, Pietatem ac Felicitatem societate in-ita in uno Mauricio coivisse: cum Pietas Felicitatem subegisset, nec eam ullatenus elabi pateretur. Post hæc Mauricius operam dedit, ut non corpus solum, verum etiam animum imperiali purpura & corona exornaret. Solus enim ex iis qui antea regnarunt Imperatoribus, sibi ipse imperavit. Et Imperator reipso factus, plebeium quidem dominatum perturbationum ex animo suo procul amandavit. Optimatum vero principatum in mente sua constituens, vivum quoddam virtutis simulacrum se præbuit, subditos omnes ad sui imitationem erudiens. Quæ quidem non assentandi studio à me dicta sunt. Cur enim eo consilio hæc dicerem, cum ille ea quæ à me scribuntur, penitus ignoret? Sed rem ita se habere ut dixi, perspicue ostendent, tum ea quæ sunt illi donata divinitus, tum ea quæ variis subinde temporibus acciderunt: quæ profecto, ut inter omnes constat, Deo accepta referri debent.

CAPUT II.

De Alamundaro Saraceno, & de filio ejus Naamane.

PRAETER alias autem virtutes, hoc illi præcipuum studium fuit, ut neminem eorum qui læsæ majestatis accusati erant, extremo supplicio afficeret. Itaque nec Alamundarum Saracenorum regulum, qui & rempublicam & ipsum Mauricium, sicut ^{supra, l. 5. c. 20.} antea commemoravi, prodiderat, morte multavit: sed tantum in insulam relegavit, & cum uxore sua atque aliquot liberis Siciliam incolere præcepit. Naamanem vero ejus filium, qui rempublicam innumeris malis repleverat, & qui utramque Phœnicem & Palestinas tres, ore barbarorum quos circa se habebat, populatus fuerat, & in servitutem redegerat, eo tempore quo captus est Alamundarus: cum omnes judices eum capitali supplicio afficiendum esse censuissent, in libera custodia detinuit, nullo amplius malo eum multans. Eadem clementia usus est etiam erga alios innumerabiles, ut singillatim dicemus suo loco.

μὲν Φησὶ τὰ χτ' Ῥώμην ἀναγεράσαι, Πλὴν ὅ-
χι τὴν Χαίροισιν ἡ Ζαφὸς ἐπίπν, ἐπὶ οὗ τούτῃ
μὲν ἐσπείσαντο ὡς ἀλλήλας ἀρετὴ π καὶ
τύχη. ἐγὼ δ' αὖ Φαίην ὅς Διοσέειά π ἡ ἄδαι-
μνία ἐπὶ Μαυρικίῳ μὲν οὕτω συνελθόντι, τῆς
Διοσέειας ἐκαστὸν τὸ εὐδαίμον, καὶ ὡς τρέ-
πιδαι πατάπαιον οὐκ ἐδούστε. ἐσπούδακε δὲ
λοιπὸν οὐκ ἐπὶ τῷ σώματι, ἀλλὰ γὰρ καὶ ἐπὶ τῇ
ψυχῇ ὡς ἐπαλίσσαι τὴν ἀλιουργίδα, καὶ τὸν π-
φανῶ. μένος γὰρ τῷ πρὸς βασιλείᾳ αὐτοῦ βι-
εασίλθαι καὶ αὐτοκράτορ ὅπως γινώσκων, τίς
μὲν ὀχλοκρατία τῷ πᾶσι ἐκ τῆς οἰκίας ἐξε-
νηλάττει ψυχῆς. ἀριστοκρατία δὲ ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ
λογισμοῖς καὶ ἐκαστὸν μὲν, ζῶν ἀρετῆς ἀγαλμα
αὐτοῦ παρέχεται, πρὸς μὲν ἐν παιδείᾳ τὸ
ὕψος. ἄλλο οὐ πρὸς ὡς ἐπὶ αὐτῷ ἐρεταί μοι. π ἡ
καὶ λελέγεται ἀγνοοῦντες ἐνέειν τὰ γυμνάσια.
ὡς ἐπὶ τῷ πᾶσι οὕτως ἔχω, τὰ π ἐκ τοῦ
Θεοῦ διδωρὸν μὲν καὶ αὐτοῦ, τὰ π παιδείας συν-
νεχθῆναι. ἀπὸς ἡμῶν ὁμολογουμένως ἐς τοὺς Θεοὺς
ἀνακτίω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ Ἀλαμουδάρου τῷ Σαρακηνῷ, καὶ τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ Νααμάν.

ΟΥΤΟΣ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀπασὶ δυσπούδακε,
μνηστὴς τῷ ὑποδίκῳ τῇ βασιλείᾳ. αἶμα
παιτάπαιον ἐχρία. ἀμίλει ποιηαυῶν οὕτω Ἀλα-
μουδάρος τὸν σκηνῶν Ἀράβων ἡγεμόνων, τὸ τε
πολίτευμα αὐτῶν π καὶ ἐκαστὸν, ὅς ἡ πρόδοι
μοι διδύγηται, ἀνὴρ μὲν δὲ ἰσίου ὡς οὐκ ἐ-
μνηστὴς σὺν γυναικὶ καὶ τῶν παιδῶν οἰοῖς, καὶ
πρὸς τὴν Σκίαν ἐξοκίσει. Νααμάν δὲ τὸν
τούτῃ παῖδα, μνηστὴς καὶ ἐμπλίσαντα τὸ πο-
λίτευμα, Φοινίκῳ π ἐκαστὸν, Παλαιστίνῃς τε
ληϊστῶν, καὶ ἀνδραποδίσαντα οὗτοι τῶν ἀμφ'
αὐτῶν βαρβάρων ὅτι Ἀλαμουδάρος ἦλθ, πάντας
αὐτοῦ θάνατον καὶ ψυχοφθορίαν, ἐπὶ ἐλθόντα
Φυλακῇ Φρουρῇ, μνηστὴς ἐπὶ κείνῳ καὶ αὐτῷ
ἐπὶ ἑτέροις ἀνακτίοις πύπραχεν, ὡς ἔχεται προ-
φῶς λελέγεται.

VALESI ANNOTATIONES.

ἡ Ζαφὸς τῶν] Mallet legere ὡς, quemadmodum
legisse videtur Christophorus. Porro locus Plutarchi

quem hic designat Evagrius, extat in libro de fortuna
Romanorum, haud procul ab initio.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

CAPUT III.

Περὶ τῆς στρατηγίας Ἰωάννου καὶ Φιλίππου, καὶ ὧν πεπεράχθη.

De Joanne & Philippico, Magistro militum, & de rebus ab iisdem gestis.

ΠΕΠΕΡΑΧΘΗ ΜΕΝ ΟΥΤΩΣ ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΤΩΝ
α ἰσθμίων ταγματῶν, πρῶτα μὲν ὁ Ἰωάννης Θρά-
κα γενέσθω ὅς πια μὲν κίπιασε, πια δὲ καὶ ἀνα-
μαρτυρήσθω, οὐδὲν ὅτι καὶ λόγου ἄξιον πέπρα-
χε. μετ' αὐτὸν δὲ Φιλίππου, καὶ πρὸς αὐτὸν
ἔχοντα τὴν ἐτέραν γὰρ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ κα-
γαμήκει δὲ καὶ κατὰ τὴν ὑποφύλακτον ἀφ' ἧς
πάντα ταῦτα ἐπὶ τοῖς ληιστάμοις, μεγάλαν λα-
φύραν ἐκράτης γένηται, ἀνελί τε πολλοὺς τῶν
θύμων τε καὶ θυπαυιδῶν τῆς Νισίβειας, καὶ τῶν
ἄλλων τῶν ἐντὸς τοῦ Τίγριδος ποταμοῦ. σωμα-
πλάκην δὲ καὶ Πέρσαι καὶ μάχης καρτεροὺς κα-
τοικίους πολλῶν τε καὶ ἀξιολόγων Περσῶν πεπαιω-
των, καὶ ζωνείας πολλὰς εἶλε, καὶ πια λόχον
ἐκδραμόντα ἐν πια τῶν θύμων καὶ ἀφ' ἧς διὰ μα-
γιος ἐξελθὼν, ἐφῆκεν ἀπαίσεις, ὑποκαταμένους πείθειν
τὸν σφῶν βασιλεῖα ἐν τῇ περὶ τὴν ταχέτιον ἐκ-
πίμπυ. καὶ ἔτι καὶ στρατηγῶν κατεπεράχθη-
το, τῶν περὶ τῶν καὶ ἐς τρυφὴν ἀγόντων τῶν στρα-
τῶν ἐλθιδερόσας, καὶ πρὸς τὸ κόσμον καὶ θυπαυιδῶν
αὐτοὺς χαλῶσας. ἀ τοῖς συγγράψασιν, καὶ καὶ
συγγράψασιν καταληπτοῖς, ὡς αὐτὸς καὶ δόξης ἐ-
χει, καὶ ἐκράχθη οἷς ὁ λόγος τῇ ἀγροίᾳ περὶ
διαδίων καὶ ἀποκαλῶν, καὶ περὶ παθῶν θρυπόμε-
ος, καὶ ἀνπαθῶν τυφλώσι, καὶ ἀληθῶν διαμαρτίαν.

PORRO Magistrum Orientalis militum, pri-
mo quidem Joannem misit, oriundum
ex Thracia. Qui in aliquot preliis, inter-
dum adversa, interdum prosperiore fortuna
usus, nihil memoria dignum gessit. Huic de-
inde successorem misit Philippicum, affinitate
ipsi conjunctum. Alteram enim ex Mauricii
sororibus, uxorem duxerat. Qui in hostium
regionem ingressus, & obvia quæque depo-
pulated, ingenti præda positus est. Multos
quoque ex nobilibus Nisibenis, & ex aliis
urbibus quæ sunt intra fluvium Tigrim, in-
terfecit. Confluxit etiam cum Persis: com-
missaque ingenti pugna, & multis qui inter
Persas eximii habebantur, occisis, non paucos
vivos cepit. Turmam item Persarum quæ in
collem quemdam satis commode situm evase-
rat, cum capere posset, illam dimisit: post-
quam polliciti essent persuasuros se Regi Per-
sarum, ut Legatos de pace quamprimum mit-
teret. Alia præterea, dum copias Romanorum
precesset, preclare gessit: quippe qui cuncta
quæ superflua erant, & ad luxum ac delicias
accommodata, ab exercitu removerit, & mili-
tes ad modestiam atque obsequium revoca-
verit. Verum hæc relinquenda sunt iis qui
de his rebus scripsere, vel qui jam scribunt,
prout ipsi vel auditione acceperint, vel opini-
one ducuntur. Quorum quidem oratio ob
ignorationem rerum cespitans & claudicans,
& vel affectui indulgens, vel odio obsecra-
ta, longius à vero aberrare solet.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ.

CAPUT IV.

Περὶ στρατηγίας Πρίσκου, καὶ ὧν πέποιθεν ὑπὸ τῶν
στρατῶν ἐπαγαγόντος αὐτοῦ.

De Prisco Magistro militum: & quænam passus
sit à militibus adversus ipsum insurgentibus.

ΜΕΤ' Αὐτὸν δὲ Πρίσκος ὁ στρατηγὸς μέγιστος
ἀρχὴν οὐκ ὑπέρσπουδον περὶ, οὐδὲ ἀπὸ τῶν
ἀναγκῶν ὑπέρσπουδον τὸ πᾶν δὲ ἐμίζων κατὰ
περὶ τῆς εἰς τὰ πολλὰ κατ' αὐτὸν εἶη, ὡς ἐν-
ταῦθα καὶ τῶν στρατευμάτων δέει μάλιστα ὑπὲρ
τῶν περὶ τὰ καλῶν. ὅτι δ' οὐ περὶ τὸ
στρατόπεδον ἀφίκετο, ἀφ' ἧς καὶ ὑποβλέπων, καὶ
περὶ τὸ καμπεδόνιον ἐξοκημένος, περὶ τῆς
πια περὶ τῆς τῆς στρατῶν ἐς τοὺς παλῆμους
καρτείας, περὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐξοπίστως, καὶ
ὡς ἐκ τῆς δημοσίας κομίσαντο. οἱ καὶ περὶ τὴν
τούτων πεπαιωμένων, ἐς τὴν περὶ τὴν ἐξέρχων,
ὁμοῖα χαρίσασθαι ἐν τῇ καὶ σκληροτάμοις, καὶ
μὲν βαρβαρικῶς ὅσα μεγαλοπρεπῶς αὐτοῖς δι-
σχεῖται, καὶ τῆς καμηνίας τὰ πικρότατα μικροῦ

POST hunc Magister militum creatus
est Priscus: Vir haudquaquam facilis
aditu, nec nisi ob res necessarias in publi-
cum prodire solitus. Quippe existimabat,
cuncta se facilius perfecturum, si solus ma-
neret ut plurimum: quasi milites hoc pacto
metu adducti, imperata citius facturi essent.
Certe quo primum tempore ad castra Ro-
manorum venit, elato supercilio, è sublimi
despiciens, & ad fastum ac pompam vesti-
tus atque ornatus, edicta quædam proposuit
de militum in bellis tolerantia, & de accu-
rata eorundem armatura, de annona denique
quam ex fisco accepturi essent. Qui cum de
his rebus jam antea aliquid didicissent, tunc
iram suam in apertum erumpere siverunt.
Impetu igitur facto in tabernaculum Prisci,
omnes ejus sarcinas, & magnificum appa-
ratum, & ex thesauris pretiosissima quæ-
que, barbarorum more diripiunt. Ipsum

VALENTII ANNOTATIONES.

1 Περάχθη πια] Hæc verba de Edictis à Prisco propo-
sitis intelligenda sunt. Id enim indicat vox περάχθη, quæ
eandem vim ac significationem habet quam dixi. Explicatio-

nem nostram confirmat Theophylactus in libro 3. cap.
1. quem omnino consule.

VARIORUM.

2 Ἰωάννης] Hæc anno [584] ingressus, Joannes (qui
Myslaco vocabatur) Ducem loco tenuerat, ut qui Persas
resisteret. Theophylactus lib. 1. cap. 12. qui nar-
rat capite sequenti, in ejus locum subiectum fuisse Pri-
scum.

Tom. III.

Philippicus Orientalium militum ducem, qui Imperatoris so-
rorem Gordianam habebat in matrimonio. Dux de Per-
sis victorias reportavit Philippicus, alteram anno 586. al-
teram anno 588.

Mmm

δι καὶ

SÆC.
VI.

quoque interfecuri, nisi consensu quodam ex funalibus equis, Edessam se proripuisset. Eam urbem milites missis eo aliquot copiis obsederunt, Priscum sibi dedi flagitantes.

ὃ καὶ αὐτὸν διεχρήσατο, ἢ μὴ ἔτι παύσαιτο ἱπποὺς ὑπὸ δάσ, κατὰ τὴν ἑδωκεν διατάχην ἵνα ἐπέμψαντες ἐπολιόρουσαι, τὴν Πείσκον ἐξαυτῶμενοι.

CAPUT V.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Quomodo Germanus Imperii insignia suscipere per vim coactus est.

Περὶ τῆς Γερμανῶν εἰς τὴν τὰν ὅλαν ἀναστροφῆς κατασχέσεως.

SED cum Edesseni id facere recusarent; relicto illic Prisco, Germanum Ducem rei militaris per Phœnicem Libanensem, injecta manu corripuit: & ducem suum, quantumque in ipsis erat, Imperatorem constituit. Cumque Germanus quidem id recuset, illi vero acius instarent; & gravis utrimque contentio esset, illo annitente ne cogeretur: his ut id quod volebant perficerent contententibus: ac militibus quidem mortem ei interminantibus, nisi sponte munus delatum suscipere: Germano vero mortem libenti animo amplectente: postquam cum nec metu vinci, nec terrore percelli viderunt, verbera quædam ac membrorum mutilationes ei inferre cœperunt, rati scilicet eum ista haudquaquam toleraturum. Neque enim illum durior fore quam natura & ætas ipsius sciret. Rem igitur aggressi, parcius & cum reverentia quadam periculum ejus fecerunt: tandemque cum invitum assentiri coegerunt, & conceptis verbis jurare, se se ipsis fidem servaturum. Ita igitur ipse militibus subditus imperare, & regere eos à quibus regebatur; & qui captivus erat, dominari compulsus est. Reliquis deinde omnibus ordinum ductoribus & præpositis ac tribunis, centurionibus item ac decurionibus expulsi, alios pro arbitrio in eorum locum substituunt, maledicta in Imperium ac probra palam congerentes. Et modestius quidem ut plurimum se gerebant, quam Barbari erga provinciales. Verum à Sociis ac servis reipublicæ longissime aberant. Nam neque statutis ponderibus ac mensuris annonas accipiebant, nec assignatis sibi mansionibus contenti erant. Sed sententia sua unicuique pro lege, & voluntas pro mensura fuit.

ΩΣ δὲ οἱ τῆς πόλεως ὅλην ἐνδιέδωκαν, ἀφίπτετο μὲν αὐτοῦ Πείσκον, βία δὲ καὶ χερεὶ ζαγγήσαντες Γερμανὸν τὸν ἐν Φοινίκη Λιβανησί. 2
αὐτὸν ἑραπονοχῶν παγμάται ἠγρόμενοι, χειροτονοῦσι σφῶν ἡγεμόνα τὸ γὰρ ἐκ' αὐτοῦ, καὶ αὐτοκράτο- 3
ρα. τοῦ δὲ ἀπειθήσαντος, καὶ τῶν σφοδρότερον ἐγκυμένων, ἑλπίς τοῦ ὁμοῦ εἶναι, τοῦ μὲν, μὴ βιασθῆναι, τῶν δὲ, ἐξ ἡρώσεσθαι. καὶ τῶν μὲν 4
ἀποκταίειν ἐδουκόμενοι, ἢ μὴ ἐκὼν οὐδέχοντο. τοῦ δὲ, μάλα δὴ καὶ τῆτο οὐδέχοντο, ὡς οὐτε φοβέτο, οὐτε καταπλήττο, ἐτραπύτο ἐπὶ 5
πυλῶν αἰκῶν τε καὶ λαοῦσιν ὑπερχόμενοι, ὡς οὐδὲ μὴ ὑποσέει αὐτὸν εἶναι. οὐ γὰρ αἱ καὶ 6
τῆς φύσεως καὶ τῆς ἡλικίας ἰσότης ἀπεχό- 7
πτετο. καὶ καταρξάμενός γε καὶ ἀπαυράσαντες αὐτὸν, οὐδὲ βλαβεία καὶ φθορά, τίλος ἄκοντα βιάζονται συμβάλλειν τε καὶ διαμείναι τὴν μὲν 8
τὰ πρὸς Φυλάξιν αὐτοῖς. εἶθι οὐδ' ἀρχὴν ἀρ- 9
χόμενοι, καὶ κρατὶν κρατούμενοι, καὶ εὐλημένοι διαπύξαι σφῶν καταστάσεις. τοὺς δὲ γε ἄλλους 10
ἅπαντας ταξίαρχους, λοχαγούς τε καὶ χιλιάρχους, καὶ τοὺς ὅσους ἑκατοστούς ἢ δεκάδους ἤρχον ἐκδιώξαντες, σφῶν χειροτονοῦσι εὐεῖς ἐδούλοντο, ἀναφαν- 11
δῶν τὴν βασιλείαν βλασφημοῦντες. καὶ τῶν μὲν 12
Βαρβάρων μετεώτερον φέρει τοὺς σκευαλῶς τὰ 13
πολλὰ ἀφ' ἡγεμόνων. ὁ συμβάλλειν δὲ ἡ πολιτείας 14
δούλων, καὶ μάλα γε ἁλλοτείας. οὐδὲ γὰρ τακ- 15
τοῖς μέτροις ἢ σταθμοῖς ταῖς στίσις ἐκομίζοντο, οὐδὲ μέτραις ταῖς ἀποτεμενόμεναις ἤρχοντο. ἀλλ' ὅσοι 16
ἔχοντο διόμοις ἢ γιόμοις, καὶ μέτροις νομομενόμεναις ἢ 17
βύλησις.

VALERII ANNOTATIONES.

1 Τὰν τὴν παρὰ ἑαυτοῦ ἵππων] Musculus equum vehiculum vertit. Christophorionus vero vectarium interpretatur. Hos Latini Veredos vocabant, eo quod veherent Redas, ut scribit Festus. Utiur iterum hæc voce Evagrius in capite 15. hujus libri. Ubi vide quæ notavi.

2 Ἐν Φοινίκη Λιβανησί] Apud Nicephorum, in capite 11. libri 18. legitur ἐν Λιβανησί τῆς Φοινίκης, contrario errore. Scribendum enim est, ἐν Φοινίκη Λιβανησί. Dux enim erat provincie Phœnicæ, altera Libanensis dicta: altera maritima.

3 Τὸν γε ἐκ' αὐτοῦ] Non dubito quin scribendum sit, τὸν γε ἐκ' αὐτοῦ, id est, Ὁ γὰρ ἐκ' αὐτοῦ. Emendationem nostram confirmat Nicephorus, qui pro supra dictis Evagrii verbis hæc substituit: τὸν γε ἐκ' αὐτοῦ ἵππων. Certe in MS cod. Tell. diserte scriptum inveni, τὸν γε ἐκ' αὐτοῦ, &c.

4 Συμβαλλόμενοι δὲ ἡ πολιτείας δούλων] Hunc locum non intellexerunt interpretes. Nam Musculus ita vertit: Et erga municipes quidem multis moderatius quam barbari societatis. Erga socios vero belli, & Republica inimici, admodum alieno etiam animo. Christophorionus quoque eodem modo interpretatur. Verum Joannes Longus qui Conspilatorem Evagrii Nicephorum Latine vertit, longe

melius hunc locum exposuit. Sic enim habet: Et municipes quidem illi in viciis & tributis populi, quam barbari esse solent, fuerunt. A proprijs municipibus vero, aut defensoribus Republicæ, aut quo tandem eos nomine appellerent, quam longissime abfuerunt. Scilicet Nicephorus pro verbis illis: συμβαλλόμενοι δὲ ἡ πολιτείας δούλων, hæc substituerat. συμβαλλόμενοι δὲ πολιτείας ἢ συμβαλλόμενοι, ἢ πῶς, ἢ ἄλλως ἵππων, παντάπασι ἀλλοτείας. Ex quibus apparet, Nicephorum non intellexisse quid sibi vellent hæc Evagrii verba: πολιτείας δούλων. Militia apud Romanos jam inde à temporibus Augusti, servitus quædam fuit temporaria. Unde & milites punctis in eute notabantur, tanquam servi, ut docet Vegetius. Sed & missio militaris plane respondet manumissioni servorum. Certe Suidas, seu potius quidam Scriptor apud Suidam in voce ἀποτεμενόμενοι, milites servitutem servasse docet, quandoque exerebant stipendia. βουλευόμενοι παρὰ τῶν βασιλέων ἢ δούλων τῶν ἑρατοῦ, ἢ δούλων τῶν ἐκ' αὐτοῦ ἰδύοντων. Sic etiam Petrus Chrysologus in sermone 19. de Centurione: Erre Centurio, qui servituti terræ Centurionum cæli militis in fructum, & servituti militis sacularis in divitiis militis divitiarum. 5 Οὐδὲ μὲναις ταῖς ἀποτεμενόμεναις] Aliquis Musculo & Christophoriono, qui minus emendaverunt. Sic enim ver-

ΚΕΦΑ-

S.M.C.
VI.

ipsi objectis, ad Imperatorem & ad synodum provocavit. Me igitur consiliarium & comitem habens, venit Constantinopolim, his accusationibus responsurus. Cumque omnes qui ubique sunt Patriarchæ, partim per se, partim per Legatos suos quæstioni interessent, Senatores item urbis regis, & ex religiosissimis Metropolitanis quamplurimi, negotio diu multumque examinato: Tandem post multas actiones Gregorius causam obtinuit: adeo ut accusator nervis cæsus, & per totam urbem circumductus, exilio multaretur. Inde igitur Gregorius ad suam sedem reversus est, quo tempore exercitus Romani in Oriente tumultuabantur, & Philippicus circa urbes Bercæam & Chalcedem moras agebat.

σιλία πὶ καὶ οὐκ ἐπὶ ἐπεκαλίσσας. περὶ τοῦτον μὲν οὖν ἑμὸς παρδρῶντ' καὶ παρίντες γὰρ αὐ-
τῶν, κατὰ τὴν βασιλείας γήρην τὴν ἀπλογίαν
ὑφείξαν. καὶ τῶν ἐκταχῶν Πατριαρχῶν, τῶν 2
μὲν δὲ ἐκ τούτων, τῶν δὲ καὶ δι' ἑτέροις τῶν ζητή-
σεσιν ὁδοιποροῦντων, προσέτι δὲ καὶ τῆς ἱερᾶς κερ-
σίας, καὶ πολλῶν ὁσιωτάτων μητροπολιτῶν, τῆς
ὑποθέσεως δοκιμασθείσης, μετὰ πολλοὺς ἀγῶ-
νας κρατῶν ὡς τὸν κατήγορον ἰδίῳις αἰκισθῆναι 3
10 τὴν πόλιν ἐξελθόντα, ἐξ-ερακισμὸς προσήμνη-
ται. ὁπρὶν οὖν ἐπ' αἰεσι πρὸς τὴν αἰκίσαν θύσαν, τῇ
ερακισμῶν ἐκασταζόντων, καὶ Φιλιππικῶν ἀμφὶ
Βέργαι καὶ Χαλκίδα τὰς πόλεις εἰς διατρίβειντος.

CAPUT VIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Quomodo Antiochia terra motibus de novo 15
vexata est.

Ὡς πάλιν ὑπὸ σεισμῶν ἡ Οἰούπλις
ἐπείπετο.

POST ejus autem reditum, quatuor men-
sibus elapsis, anno urbis Antiochiæ
sexcentesimo tricesimo septimo, post annum
unum ac sexagesimum ab ultimo terræ mo-
tu, postremo die mensis Hyperberetæi, dum
ego virginem sponsam acciperem, & tota ci-
vitas feriaretur ac publicam festivitatem cir-

Καὶ ποσάρων ἀγανακτικῶν μὲν μετὰ τὴν
αὐτοῦ ἀφίξιν, ἵετο ἑβδόμη καὶ τριακοστὴ 3
ἐξακοστον χηματαζόντος Οἰουπύλιος, μετὰ 2
20 καὶ ἑξήκοντι ἔτος τῶν προτέρων σεισμῶν, ἑμὸς
κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ ἴσον ἡμέραν τοῦ ὑπερβερεταίου
μηνὸς κέρειον παρῶντον ὑμνηθῆναι, καὶ τῆς πό-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἐμὸς παρδρῶντ' καὶ παρίντες] Quod hodie apud nos fieri solet
in criminalibus judiciis, ut reo à Judicibus detur Jurisperi-
tus, qui consilium ei suggerat: Id olim quoque in Eccle-
siasticis judiciis obrinuisse docet hic Evagrii locus. Grego-
rius enim Episcopus Antiochiæ, cum in urbem regiam
proficisceretur, coram Synodo Episcoporum & coram Se-
natoribus causam dicturus de incesto, Evagrium Scho-
lasticum secum deduxit, qui Consiliarium ipsi & Assessor
esset, & Consilium ipsi suggereret, ubi opus esset. Id enim
significat vox παρδρῶντ' hoc quidem in loco. Cete-
rum in hac narratione Evagrii, multa sunt observanda.
Primum, quod ait Gregorium Antiochenum Episcopum
de crimine incesti accusatum ab homine laico coram se-
culari Judice, ad Imperatorem, & ad Synodum provocasse.
Ac de provocatione quidem ad Imperatorem, vide-
nda est Epistola Concilii Romani ad Gratianum Augustum,
quam primus edidit Jacobus Sirmandus. Præterea ob-
servandum est quod ait Evagrius, causam Gregorii disce-
ptatam fuisse coram Patriarchis ac Metropolitanis, & co-
ram Senatoribus. Sic in Synodo Chalcedonenſi Episcopis
& secularibus Judicibus simul convenientibus, causa Dio-
scori Alexandrini Episcopi discussa & judicata est. In
qua Synodo gloriosissimi Judices & Senatores perpetuo
nominantur ante Episcopos qui Synodo interfuerant:
perinde ac in hoc Evagrii loco Senatores nominantur ante
Metropolitanos: subjiciuntur tamen Patriarchis.

2 Τῶν ἐκταχῶν Πατριαρχῶν] Patriarcharum nomine hic
intelligere debemus, non solum majores Patriarchas, id
est, Constantinopolitanum, Alexandrinum & Hierosolymi-
tanum, sed etiam reliquos primates, sive exarchos. Hos
enim Patriarcharum vocabulo interdum designat Evagrius,
ut superius observavi. Certe vox ἐκταχῶν tribus tantum
Patriarchis convenire non potest. Ceterum Constantino-
politani Patriarcha tunc erat Joannes; qui cum in su-

prædicta Synodo Oecumenici titulum sibi assumpsisset,
Pelagius Papa scripta ad eum epistola, graviter eum ob-
jurgavit, & cuncta ejusdem Synodi gesta, exceptis his quæ
in causa Gregorii Antiocheni Episcopi acta fuerant, au-
thoritate B. Petri infirmavit, & Diacconum suorum qui apud
Imperatorem Mauricium apocriſiarum tuus impiebat,
cum eodem Joanne missas celebrare prohibuit, ut docet
Gregorius Papa in epistolis. Epistola quidem Pelagii ad
Joannem Constantinop. hæc de re scripta, hodie non ex-
tat. Extat tantum epistola ejusdem Pelagii ad universos
Orientis Episcopos, quam Baronius ad annum Christi 587.
perperam accepit pro epistola illa Pelagii Papæ ad Joannem,
cujus exemplar Gregorius magnus misisse se dicit ad E-
clogium Alexandrinum Episcopum.

3 Ἐτος ἑβδόμη καὶ τριακοστὴ καὶ ἑξακοστὴ] Hic erat
annus Christi 589. Anni enim Antiochenorum natalem
Christi antevertunt annis octo & quadraginta, ut supra
observavi. Quod autem subjicit Evagrius, terræ motum
hunc Antiochiæ contigisse anno uno & sexagesimo post
prioris terræ motus qui Antiochiam afflixerat, id cum
rationibus nostris optime convenit. Prior enim ille ter-
ræ motus, Justiniano regnante, acciderat anno Christi 528,
ut notavi ad librum quartum Evagrii. Porro ex his col-
ligitur annus Synodi Constantinopolitanæ, quæ collecta est
in causa Gregorii Antiocheni Episcopi. Hanc Baronius
quidem refert anno Christi 587. Ego vero ex Evagrii au-
thoritate, biennio post collectam esse non dubito. Nam
cum ea Synodus celebrata sit quatuor mensibus ante illum
terræ motum, quo Antiochia concussa est; Terræ motus
autem illo contigerit anno Antiochenorum sexcentesi-
mo tricesimo septimo, ut testatur Evagrius; necessario
efficitur id quod dixi, Synodum scilicet Constantinopo-
litana anno Christi quingentesimo octogesimo nono col-
lectam fuisse.

VARIORUM.

2 Ἐτος ἑβδόμη καὶ τριακοστὴ καὶ ἑξακοστὴ] Evagrius incipit annum Antio-
chenum à Kalendis Septembris, ideoque in ejus senten-
tia annus Antiochenus 637. Kalendis Septemb. anni
Christi 588 initium sumpsit; & terræ motus de quo lo-
quitur Evagrius, ultima die mensis Octobris Antiochiam
concussit. Quare Synodus Constantinopolitana, quæ
quatuor & amplius mensibus ante illum terræ motum
absoluta fuerat, ab hoc anno 588. nullo modo remo-
verri potest. Ultimus terræ motus Antiochenus die 29

mensis Novembris anni Chr. 528. acciderat; ideoque
recte Evagrius prodixit illum effluxisse annos 61, re-
felliſſique Valsium qui gravi errore scribit, annos An-
tiochenos à mense Dio, seu Novembri nostro proficiſci,
ideoque hunc terræ motum, & Synodum CPConstantinopolitanam ad
annum sequentem pertinere. Ant. Pagi ad ann. 589. n. 6.
Caveus secundas Evagrii nuptias adiſcibit anno 592.
haud recte, ut hinc videtur.

λαίς ἐορταζούσας, καὶ δημοτικῇ παύσει ἀγού-
σας, ὧς τε τὴν πεμπὴν καὶ τὴν πασχαλὴν, ἀμφὶ
τρίτῳ ὀκταλύχικῳ ὥρῳ, ἐρασμὸς ἢ κλόνος ἐπι-
βύτης, τὴν πᾶσαν μὲν κατέσφαξε πόλιν· τὰ πολ-
λὰ δὲ ἢ κατήγαγον, αὐτῶν τὴν βλάβην ἀναβραδείν-
ται· ὥς πᾶσι τὰ ὧς τὴν ἀγαστάτην ἐκκλη-
σίαν ἐς ἑδαφος εἰσχυθῆναι, μόνου τοῦ ἡμισφαιρίου
ὑποσυνείστας, ἐκ τῶν Δάφνης ξύλων πρὸς Ἐφραι-
μίου ἀφρακιδεύοντος, ἐκ τῆς ἐπὶ Ἰουδίου σφραγῆς
παύσης· ὅπερ ἐκλήθη ἐκ τῶν ἐφεξῆς κλόνων χυ-
τὸ βόρειον μέρος, ὥς καὶ ἀντιείδοντο ξύλα βα-
λῆναι, ἃ καὶ πεπλάκασιν τῷ σφαιρῷ κλόνῳ ὑπο-
συνείστας τοῦ ἡμισφαιρίου, καὶ ὡς ἐκ πύργου κατό-
ντος ἐς τὸν ἴδιον ἀποκαταστάτος χῶρον. πέπλωκε δὲ
καὶ τὰ πολλὰ τῆς καλουμένης Ὀφρακίτης, καὶ ὅ-
τω δὲ ὦν Ἐφραμίου Ψηφίον, καὶ σύμπαντα τὰ
καλούμενα Βρυσία, καὶ τὰ ὧς τὴν πᾶσαν τῆς
σπῆδος τῆς ἱστορίας, μόνος τῆς μέσης τοῦ ὧς
δύσως συνείστας. πεπλάκασιν δὲ καὶ σύμπαντες οἱ
πύργοι τοῦ καδίου, τῆς λοιπῆς οἰκοδομίας ἀπα-
θῆς μερῶς, τῶν ἐπάλξεων δὲ. τούτων γὰρ
ἔσιν λίθοι ἐφ' ὧν μετατρέφονται, ἢ πεπλά-
κασιν. πεπλάκασιν δὲ καὶ ἑτέροι πύργοι, καὶ τῶν δι-
4 μυσίων βαλάντων· ἔχοντες, τὸ πρὸς τὰς ὥρας
διηρημένον. καὶ πλῆθος δὲ ἀσθενῶν ἦλθον, καὶ
5 ὡς εἰκάζον ἔσιν· τῷ ἄρτῳ τεταπεινῶνται, ἀμφὶ
ταῖς ἐξήκοντα χιλιάδας ὧς ἀλάστον ὁ πῖν-
εἶν. σῶζεται οὖν ὁ ἱερεὺς ὑπέρτερος πάσης ἐλ-
πίδος, τοῦ κατὰ γένος σύμπαντος πεπλάκασιν
ἔσιν καὶ αὐτὸς κατὰ γένος, καὶ μετὰ τὸ ὧς
30 πᾶσι ἀφρακιδεύοντος ἢ μόνου τῶν ἀμφὶ αὐτὸν ἐφ-
26 πῶν· οἱ καὶ ὧς ὧς φερόμενοι ἀνελόμενοι, ἀφ' ὧν
καλωδίου κατήγαγον, ἑτέρου σιγμοῦ τόπον διο-

ca pompam (thalamumque) celebraret, ter-
tia circiter noctis hora, terræ motus cum
fragore & sonitu irrumpens, totam urbem
concussit: multa etiam ædificia evertit, fun-
damentis ipsis sursum propulsis. Adeo ut
membra omnia quæ erant circa sanctissimam
Ecclesiam, funditus prosternerentur, solum-
que hemisphærium incolome remanserit,
quod ex tignis Daphnensis luci Ephra-
mius construxerat, cum Justinianus temporibus
labefactum fuisset. Terræ motibus dein-
de subsecutis idem hemisphærium ad la-
tus boreale ita inclinatum fuerat, ut tigna
haberet quibus fulciretur. Quæ tigna ve-
hementi terræ motu cum concidissent, he-
misphærium in alteram partem reversum
est, ac veluti norma quadam dirigente, in
pristinum locum restitutum. Corruit præ-
terea magna pars regionis quæ Ostracine
dicitur: Psephium item cuius antea men-
tionem feci, & universa loca quæ vulgo
Brysia appellantur: ædificia denique quæ
erant circa venerabilem Ecclesiam Deiparæ
virginis, sola media porticu mirabili quodam
modo conservata. Labefactæ sunt etiam
universæ turres quæ erant in Campo, reli-
quo ædificio præter pinas murorum inte-
gro atque illæso. Harum enim lapides ali-
quot in contrariam partem conversi, nec ta-
men prolapsi sunt. Multæ quoque sacræ
ædes, & ex publicis lavacris alterum, illud
scilicet quod pro singulis anni tempestati-
bus divisum erat, eandem calamitatem
sensere. Hominum vero multitudo inno-
merabilis eo terræmotu oppressa est. At-
que ut nonnulli conjiciebant, argumento
ducto ex annonæ publicæ, sexaginta circi-
ter hominum millia ea clade perierunt.
Episcopus vero præter spem omnem inco-
lumis evasit, cum domicilium in quo fede-
bat corruisset, nec ullus omnino servatus
fuisset præter eos qui circa illum stabant. Qui
quidem, cum alius terræmotus locum subru-
isset, Episcopum humeris suis bajulantes, per

60000 ho-
minum ter-
ram motu
perierunt.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἀπερίστος ξύλα βαλῶν] Scribendum puto λαλῶν.
Emendationem nostram confirmat codex Tellerianus, &
Nicephorus, qui hunc Evagrii locum ita expressit: δι-
καὶ ἀπερίστος ἔστι τὰ ξύλα. Id est, ut vertit Langus.
Eaque de causa, tigna quæ id sustinebant, habuerunt.
Græci hæc tigna ἀπερίστος vocant uno vocabulo, ut testatur He-
sychius. Quæ voce usum esse Philonem Mechanicam nu-
per deprehendi, cum ejus libros de Machinis in Latinum
sermone converteret. Gallice vocamus, Des dévils. La-
tini vero Fulguræ vocant: Quæ voce utitur Livius in
descriptione obsidionis Ambraçæ.

2 Τὰ καλούμενα Βρυσία] In codice Telleriano, & apud
Nicephorum legitur βρυσία, quod magis probu. Sic au-
tem dicta videntur loca antea se florida, ἀπὸ τοῦ βρύου,
quod est florere, ut testatur Suidas & Auctor Etymologi-
ci in voce βρύου.

3 Οἱ πύργοι τῶν πύλων] Hunc locum non intellexerunt In-
terpretes. Langus, Musculus, & Christophorus, ut ex
versione eorum apparet. Sic enim interpretati sunt:
Omnes quæque turres in plano constitutæ, diruta sunt. Ego
πύλων. Campum esse existimo, qui erat extra portas urbis
Antiochiæ, in quo milites exerceri solebant. Ejus loci
mentionem facit Athanasius in libello precum, quem Ar-
rianus adversus ipsum obtulerunt Joviano Principi Antiochiæ
commemoranti, ὅτι τῶν ἐν τῷ πύλῳ ἀπὸ τῶν ἀπὸ τῶν πύλων
βασιλῆς, ἢ ἡμῶν οὐ τῶν Ῥωμαίων πύλῳ. Id est, Pri-
mus congressus quem habuerunt cum Imperatore, in porta
Komaneis, dum Imperator procederet in campum.

4 Ἐκέρων τὸ ὧς τῶν ὧς ἀφρακιδεύον] Nicephorus
aliquot voces hic addit in hunc modum: ὅτι τῶν ὧς
ἀφρακιδεύον ὧς, ὧς. Totum vero locum Joannes Langus

ita vertit: Et utrumque publicum lavacrum, ex pulcherri-
mo statu ad eam quæ ex diametro est deformitatem colla-
psum. Quæ interpretatio ferri nullo modo potest. Nec
multo melior est Musculi interpretatio, qui ita vertit:
Et ex publico balneo alterum usque horis divinum est.
Christophorus vero hunc locum ita exposuit: Et ut-
rumque publicum balneum, quod duobus distinctis tempori-
bus infertur, eadem oppressa calamitas. Ego vero ho-
rum verborum hunc esse sensum existimo. Duo erant
Antiochiæ publicæ lavacræ, pro anni tempestatibus divisa.
Alterum æstivum, alterum hiemale. Ex his balneis al-
terum terræ motu illo corruisse ait Evagrius.

5 Τῷ ἄρτῳ τεταπεινῶνται] Hunc locum ita exposuit
Christophorus: Et ut quidam conjecerunt ex pane qui
in tota civitate communis foret, faciant, hæc lani sexaginta
hominum millia extinxit. Mihi tamen hæc interpretatio
non placet. Neque enim ea ratione numerum mortuo-
rum iniri potuisse existimo. Hunc igitur locum ita ma-
lim exposcere. Quemadmodum Romæ, Constantinopoli,
& Alexandriæ annona ex publico civibus erogabatur, ita
quoque Antiochiæ factum fuisse existimo. Erat enim An-
tiochia una ex quatuor maximis civitatibus Imperii Ro-
mani. Ex his igitur panibus qui quotidie erogari solebant,
facile erat colligere numerum mortuorum. Si quis tamen
expositionem Christophori sequi maluerit, non magno-
pere repugnabo. Præsertim cum de annonæ publicæ urbis
Antiochiæ nunc extet veteris scriptoris testimonium.

6 Φερόμενοι ἀνελόμενοι] Nicephorus aliquot verba hic
adjecit hoc modo: Φερόμενοι τῶν πύλων ἀνελόμενοι.
Quod nescio utrum ex conjectura addiderit, an in suo
codice ita scriptum invenerit.

VARIORUM.

1 Οἱ καὶ φερόμενοι ἀνελόμενοι] Legendum ὅ καὶ φερόμενοι ἀνελόμενοι.

πύλων,

χαριστήσαι, ἀλλ' ὅτι καὶ πολλὸν ἔφλη τιμὴ αὐ-
τῷ τὸ φράγναι· τῷ μὲν χεῖμασι διζυγέειαν
2 πρὸς αὐτῷ· τὸ δὲ καὶ ἰσθμῷ, βρωτῶς τε καὶ
1 ἑτέροις, ὅτε στρατολογηθείης ἐν χαταλάρῳ· δι'
αὐτῷ παρήσαν. ἀγείρει τοῖσι τοὺς ἐς πρῶτα τῷ
φράγῳ πλουῦσαι, ἀγγλιαρόνους ἰχθυαχοὺς πέμ-
2 ψει,· ἐν λιταρίῳσι τῷ χεῖμασι, διεστῶτι Θωπύλειος
ἀμφὶ τοὺς τελαχοσίους σταδίους. παρ' οὗς αὐτὸς γε-
νόμενος, καὶ ταῦτα κλυομένης ὑπάρχοντος, ἐλθεῖ
ποιᾶν.

verum etiam eo quod summus ei honor
ab exercitu, & quidem jure merito defere-
batur. Multos enim milites pecuniis do-
naverat. Aliis vestem ac cibaria aliasque res
subministraverat, tunc cum delectu habito
in matriculam adscripti per ipsius agros trans-
irent. Missis igitur quaquaversum nuntiis,
principales milites evocavit ad locum qui
Litarba dicitur, trecentis stadiis distans ab
urbe Antiochia. Ad quos ipse cum ve-
nisset, tamen in lecto decumberet, ejus-
modi verba fecit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Ἡμερολογία Γρηγορίου πρὸς τοὺς στρατιῶτας.

ΕΓὼ μὲν, ὃ ἄνδρες Ῥωμαῖοι τινὲς προσσηροῖται
καὶ τὰ πρᾶγματα, ὅμην ἐκ παλαιότητι
ὑμῶν παρ' ἡμᾶς ἀφίξω ἰσθμῷ, κοινοποιῶν τὰ
παρόντα, βουλιῶν τε λαφομένων καὶ ἡ πρὸς ὑμᾶς
ἄνθρωποι χαταπαγγέλλεται, τοῖς πρὸς λαβοῦσιν οὕ-
3 ἐκδοσὶν βιβαιοῦσιν, ὅτι τὸν ἡμέτερον ὑμῶν κλη-
τον καὶ τὸν ἐπὶ τῷ σάλῳ, πῶς ἐκτελεσθῶσι ἐδ-
ξινύμην. ἀλλ' ἐπεὶ μέγας τοῦδε παρῶντος, ἵσως
ἀνθρώπων οὕτως ἐκδοσίου νομοῦ, ἵνα Πέρσας μὲν
τινὲς Ῥωμαῖοι τινὲς ἀνδρείαν ἐκμάθῃ, πρὸς
ἀνδρῶν ἀφρατηγῶν ἐκπολεμηθέντες· ἡ δὲ γε ὑ-
μῶν ἀκραφίης ἄνθρωποι ἀφ' ὧν πάντων βιβαιοῦσιν,
τῷ καὶ βασιλεὺς οὖσα καὶ τοῖς ἔργοις μαρτυρη-
3 θῶσα. διδόντες γὰρ ὡς ἐκ καὶ πρὸς τοὺς στρατη-
γῶντας ὑμῶν τινὲς λύπην ἐκκλησάσθαι, οὐ-
δὲν ὑμῶν τοῦ πολυπύματος πρὸς ὑμᾶς τινὲς. Φέρε-
νται οὖν τῷ πρᾶγματι σκοπήσαντες. βασιλεὺς
ὑμᾶς προσκαλῶν, πάντων τῶν ἡμετέρων
ἀμνηστῶν χαταπαγγέλλομεν, τινὲς ἐκ τινὲς πολι-
τίας ὑμῶν ἔσονται, καὶ τινὲς πρὸς τὸν πόλεμον
ἀνδρείαν ἐκτελεσθῶσι καὶ θαλλοὺς διζυγέειαν ταῦτα

CAPUT XII.

Gregorii Oratio ad exercitum.

Ego quidem existimabam, viri & nomi-
ne & rebus ipsis Romani, vos jampridem
ad me venturos esse, tum de iis quæ
acciderant, mecum communicaturos, tum
ejusmodi capturos consilium quod mea erga
vos benevolentia pollicetur. Quæ quidem
superioribus officiis certissime confirmata
est, tunc cum navalem vestrum tumultum,
& tempestatem inde excitatam, missis ali-
mentis sublevavi. Sed quoniam hætenus
id neglectum est, divina fortasse provi-
dentia ejus rei copiam minime tribuente,
tum ut Persæ à viris duce destitutis su-
perati, Romanorum fortitudinem penitus
perspicerent, tum ut vestra in Rempublicam
sincera benevolentia opportuno tem-
pore explorata & rebus ipsis comprobata,
omnibus modis confirmaretur. Perspicue
enim declarastis, licet adversus duces ve-
stros causas doloris ac simultatis habeatis,
nihil tamen republica antiquius vobis esse.
Nunc igitur quid agendum sit considere-
mus. Invitat nos Imperator, omnium
prætorum oblivionem promittens, ve-
stram in rempublicam benevolentiam, & in
prelio fortitudinem, tanquam ramos ac
verbenas supplicum suscipiens. Et indul-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Δι' αὐτῷ παρῶντος] Hic locus non minimam habet
difficultatem. Musculus quidem ita vertit: quando ad
militiam conscripti ex catalogo, per ipsum sunt admissi. Chri-
stophorus vero eodem fere modo interpretatur: alii
vestium, cithæ, & alia rebus admissi tum cum in alium mili-
tium adscripti, & per ipsum admissi fuerant. Eundem quoque
sensum secutus videtur Nicephorus, qui hunc Evagrii lo-
cum ita expressit, ἄλλοι τε καὶ ὅσοι ἐν ἀρχαίῳ στρα-
τολογηθέντες, οἱ αὖτε παρῶντος. Quæ verba ita vertit
Langus: Tum autem quicunque delectu habito per sacra-
mentum militum in catalogum adscripti erant, per ipsum
id consensu fuerant. Mihi tamen non placet hæc inter-
pretatio. Neque enim adeo expectanda res eo quidem
tempore fuit militum Romana, ut iustitiam cuiusquam
opus fuerit ad hoc, ut quis militum numero adhibere-
tur. Quare existimo potius hæc verba ita esse exponen-
da: Tunc cum militibus imperatoris adscripti, per ipsum a-
gros transierunt. Notat hoc loco Evagrius munificentiam
Gregorii Antiocheni Episcopi, qui milites per agros
suos transientes, non solum hospitio excipiebat, sed &
vestem, & cibos ac pecunias eis donabat. Certe παρῶντος
hoc sensu usurpat Iustinianus in Novella 130 de transi-
tu militum, ὅτι τὰ τῷ ἐκδοσῷ στρατιώται· ἐκ τῶν
ἐκδοσῶν παρῶντος αὐτῶν ἀποφύλαξ. In codice Teileri-
ano hunc locum ita scriptum invenio, ὅτι στρατολογηθέντες
οἱ παρῶντος ἐκ αὐτῷ παρῶντος.

2 Ἐκ λιταρίῳ] Vicus est in territorio Chalcidis urbis
Syriae, ejus meminit Julianus Imperator in epistola 27.
Juxta hunc vicum erant Hibernacula Regis Antiochi,
quorum reliquias adhuc sua ætate superfuisset testatur ibi-
dem Julianus, ita scribens: μέχρι τῶν λιταρίων ἔσθαι. In δὲ
ἡμῶν Καλχίδος, καὶ οὕτως ἐστὶν λιταρία ἐκ τῶν ἡμετέρων
ἀποφύλαξ. Quem locum Martinus ita vertit: Ad Litar-
bos venit, quod oppidum est in Chalcide: & casu incidi in
viam quandam qua reliquias adhuc Antiocheni Hiber-
norum habebat. Ego vero sic interpretor: Litarba adve-
ni, qui vicus est in agro Chalcidico. Et tunc offendi quæ
reliquias habebat Hibernorum Regis Antiochi. Ejusdem vi-
ci meminit Theophanes in Chronico pag. 151, ubi ait
Alamundarum populatum esse Syriam primam usque ad
fines Antiochie, & usque ad Licarga & Scaphata. Ve-
rum in Theophane scribendum puto, τῶν λιταρίων λι-
ταρίων καὶ ἀναστάσις ἀποφύλαξ. Quam emendationem con-
firmant sequentia. Addit enim καὶ ἔργον τὸ ἐκ τῶν
Καλχίδος.

3 Ὅτι τὸν ναυτικὸν ὁμῶν κλίον] Nescio quid de navali
Romanorum pugna hic somniavit Christophorus. Ne-
que enim Romani eo tempore navalem pugnam com-
miserant, sed terrestri prelio cum Persis conferebant.
Metaphora igitur usus est hoc loco Evagrius noster: &
castra quidem Romanorum comparat navi: seditionem
vero quam excitaverant, comparat tempestati.

VARIORUM.

1 Τῷ δὲ] Legendum τὸν δὲ. W. Lersch.

δδδδ

Sæc. VI. gentiæ suæ pignora omnium certissima vo-
bis donans, cum ita dicit: Si Deus vestrae

Prov. 21.

Leviticus 1.8.
initio,

in rempublicam benevolentiae victoriam concessit, & depulsis peccatis fortitudo vestra eluxit, quod certissimum est argumentum indultæ veniæ: Quomodo ipse Dei præjudicium non sequar? Cor Regis in manu Dei est, & quocumque voluerit Deus, illud inclinat. Obtemperate itaque mihi quam citissime, Romani: Nec occasionem nobis oblatam dimittamus, nec elabi patiamur. Nam postquam effugerit, comprehendendi se non patitur: & quasi indigne ferens quod neglecta fuerit, nunquam se bis capi finit. Heredes estote obedientiae majorum vestrorum, sicut fortitudinis eorum heredes fuistis, ut vos Romanos undecumque ostendatis, nec ulla reprehensionis nota nomini vestro inuratur, vosque degeneres esse filios arguat. Majores vestri sub Consulatum atque Imperatorum regimine constituti, obedientia ac fortitudine ne orbem terrarum subegerunt. Manlius Torquatus filium suum, qui fortiter quidem se gesserat, imperio tamen minime paruerat, coronarum securi percussit. Ducum enim prudentia & militum obedientia res maximæ perfici solent. Quod si alterum alterius ope destituatur, claudicat statim atque eversum labitur, disjuncto duarum illarum virtutum præstantissimo iugo. Nolite igitur amplius cunctari: sed mihi obtemperate, qui tanquam sacerdos, inter Imperatorem & exercitum reparandæ concordiae interpres sum. Ostendite nullam esse perduellionem in eo quod agitis, sed justam indignationem, ad breve tempus susceptam adversus duces vestros à quibus injuria affecti estis. Nisi enim quam celerrime ad Imperatorem accurreritis, ego quidem tum benevolentiae quam debeo in rempublicam, tum mex erga vos amicitiae satisfecero. Vos vero considerate quæso quinam sint exitus tyrannorum. Qua enim ratione præsentium rerum statum terminabitis? Ut in unum collecti permaneat, fieri nullo modo potest. Unde enim fruges ad vos convenerunt, aut ea comoda quæ mare continenti subministrare solet: nisi Christianis bellum inferentes, & ab iisdem vicissim bello appetiti, res omnium teterrimas faciatis ac sustineatis. Quis autem horum finis futurus est? Hac illac dispersi, vitam transigetis. Aderit è vestigio vindex iustitiae, non sinens ut veniam amplius consequamini. Datis igitur dextris, ea quæ & nobis & reipublicæ profutura sint perpendamus: Quando & salutaris passionis & sanctissimæ resurrectionis Dei nostri Jesu Christi festos dies, nobis ad id suffragantes habemus.

δὲς ὑμῶν τῆς ἀφείκης εὐχρησάμενοι πάντες ἀσφα-
λείστα, καὶ φρονέοντες ὡς εἰ ὁ Θεὸς τῇ βουλῇ τὸ
πλεονεξῆσαι, καὶ τῇ ἀμαρτανῶν ἐξωδιῶν,
ἢ ἀνδρεία διεφάνη, [αφῆς ἐλεγχος τῆς συγχρη-
στίας γινώσκῃ, πῶς οὐχ ἔφομαι τῇ θείᾳ κρίσει;
χερδὴ βασιλείας ἐν χειρὶ Θεοῦ, καὶ οὐ αἰ γέλη
κλήρῳ αὐτοῦ. ὑπεξάτε μοι οὐδὲν ὡς Ῥωμαῖοι, τά-
χιστα καὶ μὴ χερδὴ προδῶμεν τὴν παρήτα χερδὴν,
μηδὲ παρλιωδίστοι ἀφῆμαρτων. μοῖσι γὰρ χερ-
δοῦναι ἀφῆμαρτων, καὶ ὡς τῶν ἀγαθῶν ὅτι γε
ἡ παρῆτα, δύσλοπος εἶναι χερδὴν οὐκ ἀνέχῃ. 2
κληρονομήσαντες οὐδὲν τοὺς πατέρας τῆς δικαιοσύνης
ὡς τῆς ἀνδρείας ἐκκληρονομήσαντες, ἵνα ἀφῆ-
πάντες Ῥωμαῖοι διεχθῆτε, καὶ μηδὲς ὑμῶν ἀ-
φῆται μῶμος, ἢ ἐκκληρονομήσαντες ὑμᾶς παῖδας δείξῃ.
ὡς τοῖς ὑπάτοις καὶ βασιλεῦσι ταπεινῶν, οἱ
ὑμᾶς φύσαντες παῖδες καὶ ἀνδρεία τὸ οἰκουμένην
ἄπαντες ἐπεσκήσαντο. Μάλλιος Τουρκουάτος τῶν
παῖδων ἐπεσκήσαντες ἀνέλκῃ, ἀνδρῶν μὴ
ἀπεκλήσανται δέ. 3 τῇ γὰρ ἀγαθῶν θέσει
λίαν καὶ τῇ ἀγορῇ ἐκκληρονομήσαντες, μεγάλα πρ-
φύσαντες ἀγαθὰ κατεργάζονται. θάπτεται δὲ τῇ ἐπὶ
χερδῇ, χερδῇ τε καὶ ἐκκληρονομήσαντες, καὶ σφάλλῃ
πάντες, τῆς χερδῆς ἐκκληρονομήσαντες ἀφῆμαρτων. μὴ
οὐδὲ μέλλετε: πείσαντες δέ μοι, ἱεροσολίμης βασι-
λείας καὶ στρατῶν μοιτινούσης καὶ δείξαντες ὡς ὑ-
περῶν τὰ ἡμέτερα, ἀλλὰ δικαίως ὡς με-
κρὸν ἀγαθῶν κατὰ τῇ ἀδικησάντων ὑμᾶς
στρατηγῶν. εἰ γὰρ μὴ τὴν ταχίστην ἀφῆμαρτων
μοιτε, ἐγὼ μὴ ἐκκληρονομήσω καὶ τὴν ἐς τὴν
πολιτείαν ἔσομαι, καὶ τὴν ἐς ὑμᾶς Φιλίαν. ὑμῶν
δὲ σκοπεῖτε ποῖα τῇ περὶ τὰ τέλη. ποῖ
γὰρ καὶ περὶ τὰ παρῆτα: ἀνδρῶν ὡς τῶν
ἀδικησάντων. πείσαντες γὰρ ἢ τῶν ἀδικῶν συγχωρησάντων
ἢ ὡς ἐς ἀνέληψιν ἢ θάλασσαν τῇ ἡπείρῃ δίδω-
σιν, εἰ μὴ γε πολιορκῶντες χερδῶν, καὶ πολιο-
κῶντες, τὰ πάντων ἀδικῶν δεχόμενοι καὶ πεί-
σαντες: καὶ ποῖ τὸ τέλος: σπερῶντες γινώσκῃ
βιοτεύοντες αὐτοὺς παρὰ πόδας ἢ δίαν, συγ-
γινώσκῃ τοῖς λοιποῖς νέμῃ οὐκ ἀνέχοντες. δύναντες
οὐδὲ δείξαι, καὶ ἑαυτοῖς καὶ τῶν πολιτεύματι τὸ
συνοῦν σκοπεῖν, ὅτ' αἱ καὶ τὰς ἡμέρας τῆς
Ῥωμαίων παρῆτας καὶ τῆς παραγίας ἀναστάσεως
Χριστοῦ ὁ Θεὸς συνεπληρωσόμεναι ἔχοντες.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Πῶς ἔχ' ἔφομαι τῇ θείᾳ αἰ κρίσει] Doerat hoc loco integra linea, quam ex optimo codice Florentino supplēvi. Eadem quoque lacuna videtur fuisse in eo codice quo usus est Nicephorus. Neque enim omisurus erat præclaram illam sententiam qua usus erat Mauricius, *Cor Regis in manu Dei*, si illam in exemplari suo reperisset.

2 Παρῆτα δύσλοπος] In optimo codice Florentino totus hic locus ita legitur: καὶ ὡς τῶν ἀγαθῶν ὅτι γε

παρῆτα, δύσλοπος εἶναι χερδὴν οὐκ ἀνέχῃ. Optime, dummodo disjunctis vocibus legamus δὲ ἀφῆμαρτων, quemadmodum legitur apud Nicephorum in capite 15. libri 18. Facillat igitur Christophorus & Savili conjectura, qui ἀφῆμαρτων hoc loco restituebant.

3 Τὴν γὰρ ἀγαθῶν ἐκκληρονομήσαντες] Scribendum est procul dubio αἰκῶν, & paulo post αἰκῶν αἰκῶν αἰκῶν. Id enim postulant leges Grammaticæ: atque ita etiam legitur apud Nicephorum.

K E Φ Α.

Οπ μετὰ τὸ δημωγεῖσθαι Γρηγόριον μετέπειτο
ταῖς γυνάμας αἱ στρατιῶται, καὶ πάλιν δέχονται
Φιλιππικὴν στρατηγίαν.

Quomodo post orationem Gregorii, milites de-
posita priore sententia, Philippicum ducem de-
pulo susceperunt.

Τοσαῦτά γε εἰπὼν, καὶ πλεονεξία γε ἐπιδεικνύ-
σας, ὥσπερ ἐκ θείας τοῖς ῥοπῆς ἀπάστων
τὰς γυνάμας ἐν ἀχρεῖ μετατέθεικεν οἵτις ἐξή-
τησαν ὑπεξελθεῖν τὴν συλλογὴν, καὶ καθ' αὐτοὺς περὶ
τῆς πρακτικῆς βουλεύσασθαι. ἔχον τοῖσι μὴ
πολὺ σφῆς αὐτοὺς τὸ ἱερὸν ἐγγυεῖσθαι, καὶ
δῆτα Φιλιππικὸν αὐτοῖς ἐξιομάσαντες, ὅτι αὐτοὶ
στρατηγὸν σφίσι ἐξαίτησαν, ὅπως διωκὲς ἔφα-
σκον πύπνυ διομύσασθαι καὶ τὸ σῶμα τῆς
πυμνίας. ὁ δὲ, μὴ πρὸς τοῦτο μαλλίσας ἢ ἔλως
ἐλύνσας, ἱερὸς ἔφη κατὰ συγχώρησιν εἶναι, ἐξου-
σίαν τε ἔχειν, λύειν καὶ διαμῦν ἐπὶ γῆς τε καὶ
οὐρανοῦ, καὶ τῆς θείας ἀπειρημένης φωνῆς. ὁ-
1 δόντων δὲ καὶ πρὸς τοῦτο, τίνος οἱ Λιταῖς καὶ
πρὸς τοῖς ἐξουσίαις καὶ τοῦ ἀχρεῖ αὐτοῖς
2 μεταβῆναι σώματος. ἡ γὰρ ἡ πάντοτε ἡμέ-
ρα διωκὲς ἡ τῆς ἀγίας ἐγγίζουσα πάρεξ πάν-
τες διαπίσας ἀμφὶ τοὺς διχλίους, πρὸς ἐπὶ
τῆς πόλεως ὁριζομένη, ὑπέστρεψε καὶ τὴν ἐξῆς.
ἔδοξε δὲ αὐτοῖς συλλεγεῖσθαι ἐν βούλῳ. μετα-
πέμπεται τοιαυτῶν Φιλιππικῶν ἐν Τάρσῳ τῆς
3 Κιλικίας ἀφ' ὧν, ἰπποκράτους τε κατὰ τὴν
βασιλείαν, ἀναγαγόν τῇ βασιλείᾳ πρὸς τούτοις,
πύλας τε καὶ τὰς παρὰ τοῦ στρατοῦ πρὸς Φι-
λιππικῶν δόξας, ὑπαγόντες τοῖσι τῶν Φιλιπ-
πικῶν κατὰ τὴν Οἰκουμένην γινόμενα, καὶ τῶν
ἡγεμόνων τῆς θείας παλιγγενίας ἐς ἱκετίαν
πρὸς λαβόμενοι, πρὸς πύπνους αὐτῶν καὶ διζι-
αὲς ἀμνησίας λαβόντες, σὺν αὐτῶν τὰς ἐπιτρα-
τεύσεις ποιῶνται. οὕτω μὲν δὴ πρὸς χαρῆς
ταῦτα.

His dictis cum multum illacrymatus es-
set, momento temporis omnium men-
tes velut divina quadam virtute commuta-
vit. Statimque postularunt, ut ex con-
ventu discedere ipsis liceret, quo de his
quæ agenda erant, inter se ipsi deliberarent.
Nec multo post reversi, se se arbitrio vo-
luntatiq[ue] Episcopi permiserunt. Qui cum
Philippicum illis nominasset ut cum sibi
ductorem postularent, se & universum ex-
ercitum gravi iurejurando ea de re obstri-
ctum esse dixerunt. Tum Gregorius nihil
cunctatus nec ullatenus moratus, Dei gra-
tia sacerdotem se esse dixit, & datam sibi
esse potestatem ligandi atque solvendi, tum
in caelo, tum in terris. Simul divinum o-
16 raculum eis in memoriam revocavit. Cum-
19 que milites hac etiam in re acquievis-
sent, Gregorius precibus ac supplicationibus
Deum placavit. Et immaculato Christi
corpore eis distributo: erat enim venerabi-
lis imprimis dies secunda feria quæ Domi-
nicæ passioni vicina est: cum universos,
duo circiter hominum millia, toris in gra-
mine tumultuarie compositis cœna excepis-
set, postridie domum reversus est. Placue-
rat autem, ut milites quo in loco vellent,
in unum convenirent. Gregorius igitur Phi-
lippicum accersit, qui tum apud Tarsum
urbem Ciliciæ morabatur, & Constantino-
polim quamprimum proficisci parabat. Por-
ro de his rebus ad Imperatorem retulit, mis-
sis etiam supplicationibus militum, quibus
Philippicum ducem postulabant. Cum er-
20 go Philippicus Antiochiam venisset, mili-
tes illic ei occurrunt: & eis qui divinæ re-
generationis lavacrum promeriti fuerant, ad
supplicandum pro se assumptis, ad genua ejus
procumbunt. Qui cum dextra data obli-
vionem præteritorum eis confirmasset, milites
una cum illo in expeditionem profecti sunt.
35 Atq[ue] hæc quidem hunc in modum processere.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Λιταῖς καὶ πρὸς τοῖς ἐξουσίαις] Hæ preces atque oratio-
nes referri possunt, vel ad reconciliationem poenitentium,
& ad absolutionem sacramenti quo milites sese obstrinxer-
ant, vel ad M. Tarum solemniam, quæ Gregorius tunc
celebravit coram Tribunis ac Centurionibus exercitus Ro-
mani, quibus etiam sacram. Communionem impertivit,
ut testatur Eusebius. Ita certe hunc locum exponit Ni-
cerphorus: Λιταῖς, inquit, ἡμεῖς τὸ ἱερὸν καὶ τὸ θείον π-
λινος μυστηρίαι, τὸ ἀχρεῖ αὐτοῖς ἔπειτα μετέβη.

2 ἡ πάντοτε ἡμέρα] In optimis codicibus Floren-
tino & Telleriano additur ἡμέρα. Id est, secunda Feria
magnæ Hebdomadæ. Eandem quoque emendationem in
codice Vulcobiano ad latus scriptam inveni.

3 ἰπποκράτους π. παρὰ τὴν βασιλείαν] Assentior Christo-
phoro & Savilio, qui post hæc verba distinctionem
apposuerunt. Est enim prius necessaria. Sed & ante
illos Nicephorus hunc locum ita distinxerat. Melius ta-
men Nicephorus scriptum habet πρὸς τὴν βασιλείαν.

*Quomodo capta sit Martyropolis.*** Περὶ τῆς ἀλώσεως Μαρτυροπόλεως.**Sittas.*

INTEREA Sittas quidam, qui decanus erat Martyropoli, injuriam sibi illatam à quodam ex militiae rectoribus ægre ferens, urbem hostibus prodidit, observato tempore quo milites præsidarii ex urbe discesserant: Introductaque Persarum cohorte, perinde ac si ea Romanorum cohors esset, urbem occupavit admodum opportunam Romanis. Et ex junioribus quidem seminis, pleraque intra urbem retinuit: reliquos autem omnes, exceptis aliquot servulis, eiecit. Confectum igitur Philippicus eo profectus, urbem obsidione cinxit, tamen nihil eorum quæ ad obsidionem necessaria sunt, ipsi supereretur. Nihilominus iis quæ ad manum erant utens, urbem oppugnavit, ætisque quibusdam cuniculis unam ex turribus deiecit. Sed cum Persæ tota nocte infomes, id quod collapsum fuerat instaurassent, urbem expugnare non potuit. Cum igitur Romani crebro murum adorti, assidue repellerentur; teli enim ex superiore loco in eos missa, raro à scopo aberrabant, ita ut ipsi plus detrimenti acciperent quam hostibus inferrent; obsidionem solverunt. Ac paululum inde digressi, castrametati sunt, id unum sollicite observantes, ne Persis qui obsessi erant, ulla submitterentur auxilia. Verum jussu Imperatoris Mauricii Gregorius ad exercitum perrexit, eique persuasit ut ad oppugnandam urbem reverteretur. Milites tamen nihilo plus quam antea perficere potuerunt, cum bellicis machinis quibus urbes expugnari solent, penitus destituerentur. Itaque exercitus quidem ad hiberna dimissus est. In proximis autem castellis crebra relicta sunt militum præsidia, ne supervenientes Persæ clanculo urbem ingrederentur. Sequenti æstate, cum exercitus Romanorum in unum collectus esset, & Persæ expeditionem suscepissent adversus Romanos, circa Martyropolim gravis commissa est pugna. Cumque Philippicus superior fuisset, multique Persæ, & inter hos princeps quidam fortissimus in prælio cecidisset, Persarum tamen multitudo non contemnenda Martyropolim ingressa est, id quod maxime illis studio fuerat. Exinde Romani ab obsidione quidem urbis abstinendum sibi esse censuerunt. Neque enim fieri posse ut eam vi expugnarent. Alteram autem urbem in montosis & munitioribus locis, septem

*Romani
frustra
Martyro-
pólem op-
pugnavit.*

ΣΙΤΤΑΣ δὲ τις τῆς ἐν Μαρτυροπόλει δεκανείας δάρεον, πρὸς πᾶσι τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν δαχύνων λυπηθεὶς, καταπρόδωκε τὴν πόλιν, τῷ δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἐγκαθημένῳ αὐτῷ στρατιωτῇ ὑποτάσσας καὶ λόχοι Περσικὸν ὡς Ῥωμαῖοι ἐσαγαγόν, τῷ πόλει κατέχον, ὑπεκαρτοτάτῳ Ῥωμαῖοις καθιζήσαν. τὰ μὲν πολλὰ τῶν γυναικῶν τῶν σφραγισμένων, εἰς κρητίστας ἀπαίτας δὲ τοὺς ἄλλους χωρὶς εἰσὶν οἰκιστῶν ἐξέλασας. ὁ δὲ αὐτὸς οὐδὲ φιλιππικὸς αὐτοῦ τῷ ἐλασθῆναι ἐποιεῖτο, καὶ περικαθίστας τῷ πόλει ἐπολιόρκει, οὐδὲν τῶν ἐς πολιορκίαν ὑποτιμνίσαντων ἔχων ὅμως δ' οὐδὲν τῶν παρόντων αὐτοῦ διεμάχετο, καὶ πᾶσι δέσποσι ἐργασάμενος, ῥίπτει τῶν πύργων ἑκα. οὐ μὲν τῷ πόλει ἐξέρχουσι περικύβηται, τῶν Περσῶν ἀξιοκρατῆρας αὐτῶν, καὶ τὸ πεπρωμένον κατασφαιλισμένον. ἐς δὲ συχνὰ προσβάλλονται οἱ Ῥωμαῖοι τῇ τήν, ἀπεκρίνεται ἐπίσκοπος γὰρ ἐξ ὑπερδελφίνης ἐφίετο κατ' αὐτῶν πᾶσι βίβλιν, καὶ πλείον ἐβλάπτοντο ἢ πρὸς ἑαυτοὺς ἐλύνουσαν, λύουσι τῷ πολιορκίαν καὶ σμικρὸν διαστάσι, στρατοπεδούμεται μόνον, τὸ μὴ καὶ ἐτέρως προσεγγίσαντες Πέρσας, ὑποτιμνίσαντες. καλίσματα δὲ Μαυρικίου, καὶ Γρηγόριος ἀφικνέται πρὸς τὸ στρατόπεδον, καὶ πᾶσι πρὸς τῷ πολιορκίαν ἐπαλθόν. οὐ μὲν πᾶσι ἐξεργασάμενοι οἰσὶν γιγνώσκει, μὲν δὲ πᾶσι ἐλεπόλιν μηχανῶν ὅποτε, ὅθεν ἀφελύγεται μὲν ὁ στρατὸς ἀφελύγεται ἐς δὲ τὰ σπυρίδων Φρύγια, συχνὰ Φρυγῶν καταλιμπανόμενοι, ἵνα μὴ λαθόντες Πέρσας τῇ πόλει ἐπισέλθωσι. καὶ κατὰ τὸ ἐξῆς δὲ θέρους, ἀθροίσαντες τοὺς στρατεύματός, καὶ Περσῶν ὑπεστραπυσάντων, γίνεται μὲν ἀμφὶ Μαρτυρόπολιν μάχη καρτερὰ. καὶ τὸ πλείον ἐσχηκότος Φιλιππικοῦ, καὶ πολλῶν Περσῶν πεπρωμένων, εἰς ἡρώος ἐσχηκόντος ἰσχυρὴ πληθὺς Περσῶν ἐσπέπληκεν ἐν Μαρτυροπόλει, ὅ καὶ μάλιστα διεσπουδάδην αὐτοῖς. ἐν τούτῳ πολιορκίαν μὲν οἱ Ῥωμαῖοι τῷ πόλει ἀπέγνωσαν, μὲν γὰρ διωκόμενοι ταύτῃ οἷον τι πρὸς τὸν πόλιν ἐτίθει δὲ ἀνταρτίαν πόλει δὲ πρὸς τὸν πόλιν ἐπὶ, ἐπὶ

VALESII ANNOTATIONES.

1. Τῶν ἐν Μαρτυροπόλει δεκανείας δάρεον] Rectius in Manuscriptis codicibus Florentino & Telieriano scribitur δεκανείας, quemadmodum etiam Vulcobius ac Savilius in marginibus suorum codicum emendarunt. Nicephorus in cap. 17. lib. 18. hunc Evagrii locum ita exponit: δεκανείας ἀρχὴν στρατιωτικῆς τάξεως καλεσθῆναι. Hi à Latinis Decani dicebantur, non autem Decuriones, ut Musculus & Christophorsonius interpretantur. Testatur id Vegetius in cap.

8. libri 2. agens de Centurionibus sive ordinariis: Exant, inquit, decani sunt militibus praefecti, qui omnes earum centurias vocantur.

2. Τῶν ἐγκαθημένων πόλει] Procul dubio scribendum est πόλιν. Sic enim lex Grammatica postulat.

3. Λόχοι Περσικὸν] Quadringentos homines armatos, ut scribit Theophylactus, in capite 5. libri 3.

VARIORUM.

2. Περὶ τῆς ἀλώσεως Μαρτυροπόλεως] Martyropolis urbs erat Armeniae majoris in Sophanice tractu, juxta Nymphaeum Ruvium, in Mesopotamiae confinio. Bandrand.

b. Οὐ μὲν τῷ πόλει ἐξέρχουσι περικύβηται] Legendum περικύβηται, qua voce usus est Evagrius ad hanc urbem.

τὰ ὄρη καὶ ἱερυνότερα μέρη, ὡς αἱ ὀλιτεχνή-
σεις πρὸς καὶ ἀντεπιχωρήσεις ποιῶντο. καὶ ταῦ-
τα μὲν διεξέοντες ἐπερτήσιν, ἃ τὰ δὲ χαμῶν δι-
ελόωτο.

stadiis à Martyropoli exstruxerunt, ut in-
diis atque excursionibus eam infestarent.
Et hæc quidem æstivo tempore facta sunt
à Romanis. Hycine vero dimissus est exer-
citus.

Sæc.
VI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

CAPUT XV.

Περὶ τῆς τρωατικῆς Κομνηνολοῦ, καὶ ἀλώσεως
τῶν Ὀχβας.

De Comentiolo Magistro militum, & de ex-
pugnacione Castellis Ochbas.

ΚΑὶ πέμπεται τῆς ἡγεμονίας ἀφ' ὧν ἡ Κο-
μνηνολοῦ, ὅπως γίνῃ ἡ ἐκείνη Πέρ-
σαις συνεπλάκη, καὶ μικρὸν τὸν βίον κατέστρεψε
αὐτὸ καὶ τὰ ἴππων καταρράγας, εἰ μὴ περὶ τῶν δο-
ρυφόρων ἐν τῇ τῶν παρὶχον ἴππων ἐκείνης ἀσας,
τῆς μάχης ὑπεξήγαγε. Φόβουσι δ' αὐτὸν οἱ περι-
συνθέντες τροπιδίω, πάντας τοὺς σφετέρους ἡγε-
μόνας ἀπεβάλοντες, καὶ κατὰ τὴν Νίσβιν ἀφ' ἧς
σώζονται καὶ τὴν τῶν σφῶν βασιλεία διδι-
ότες ἐπαύσαντο. Διότι γὰρ αὐτοῖς ἡπιότης, εἰ μὴ,
τοὺς ἡγεμόνας ἀφ' ὧν αὐτοὶ τὴν κατὰ Ὀρ-
μίσδην τρωατικὴν μελετῶσα, ἥδη καὶ Βαράμου
στρατηγὸς Περσῶν τοῦτο βυθίζοντος οὐκ αὖτις ἀμφ'
αὐτὸν, ἐκ τῆς τῶν Τούρκων (υμπλοκῆς ἐπαύσης.
Ὁ τούτῳ δὲ Κομνηνολοῦ τὴν Μαρτυρόπολιν περι-
καθήμενος, τοὺς μὲν πολλοὺς αὐτοῦ καταλείπει
αὐτὸς δὲ αὐτὸ καὶ πρὸς τῶν ἐκείνων ἐκλεγεῖται, ἐκ-
τρέχει κατὰ τὸ Ὀχβας ὀχυρώτατον Φρούριον,
ἀπὸ Μαρτυρόπολιν εἰς τὴν ἀσπίδα ὅθεν
ἀφ' ἧς ἐκείνων ἐπὶ πρὸς σκοπέλῳ ἀποτόμος, ὅθεν ἡ
ἀποπῆς ἡ πᾶσα καθίσταται πόλις ἡ πολιορκί-
ας, πύρας τε οὐδὲν ἀνείας, καὶ τοῦ τῆχους πρὸς
ἀφ' ἧς κατὰ πλὴν ῥίψας, ὡς κατὰ ἀίρεσιν
κατὰ τὸ Φρούριον. ὅθεν λοιπὸν καὶ ὁ ἀπὸ τῆς
Πέρσαις τὴν Μαρτυρόπολιν καθίσταται.

MITTITUR posthac ab Imperatore
Comentiolus genere Thrax, qui Phi-
lippico in magisteria potestate succederet.
Hic fortissime cum Persis congressus, cum
una cum equo præceps dejectus esset, pæ-
ne interierat, nisi quidam ex satellitibus
ipsum equo funali impositum ex prælio
subduxisset. Superati nihilominus Persæ,
universis ducibus suis amissis, fugam arri-
puerunt, & Nisibim se receperunt. Cum-
que ad Regem suum reverti minime au-
derent: mortem enim ipsis minatus fuerat,
nisi duces suos salvos atque incolumes re-
ducerent: illic adversus Hormisdam con-
juracionem ineunt, auctore Varamo Magi-
stro militum apud Persas, qui paulo antea
ex prælio adversus Turcos una cum suis
redierat. Interea Comentiolus Martyropo-
lim obsidens, maximam quidem copiarum
partem illic reliquit: ipse vero assumptis
quibusdam quos viritum legerat, ad Ochbas
excurrit, castellum munitissimum, è regio-
ne Martyropolis in adversa ripa situm, &
prærupto scopulo impositum: Unde urbs
tota facile conspici poterat. Illud igitur
oppugnare aggressus, nihilque intentatum
relinquens, cum partem aliquam muri ca-
sepulis perfregisset, illac irrumpens, castel-
lum vi cepit. Itaque Persæ de retinenda
deinceps Martyropoli penitus desperarunt.

Varamus
Magister
militum
apud
Persas
qui paulo
ante
ex prælio
adversus
Turcos
redierat.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ταὶ τῶν παρὶχον ἴππων] Usus est hac voce Evagri-
us supra. in cap. 4. hujus libri. ubi Interpretes vehicu-
larem & vectarium equum utrobique interpretantur. Ni-
cephorus vero in capite 18. libri 18. hunc Evagrii lo-
cum describens, vocabulum παρὶχον ita exponit. ἐν τῶν
ἐπὶ τῶν ἴππων ἐκείνων, τῶν παρὶχον ἴππων. Id est, Nisi
quidam ex satellitibus in auxilio ex equis quod post eum da-
cebantur, ἴππων ὑποσυνέχοντες. Solebant enim duces cum ad
pugnatum proficiscerentur. plures secum equos ducere, ut
si forte equus quo sedebant interfecisset fuisset, in alium
equum conscenderent.

2 Οἱ ἀπὸ τῆς τῶν Τούρκων (υμπλοκῆς ἐπαύσης] Hunc locum egregie mihi
videor restituisse hoc modo: ὅθεν αὐτοῖς ἡ ἐκείνων ἐπαύ-
σις τῶν Τούρκων, &c. Certe verbum ἀπὸ τῆς τῶν Τούρκων
hic convenit. Neque enim qui servati sunt, amplius

fugiant. Nec Persæ ἀπὸ τῆς τῶν Τούρκων dici potuerunt, ante-
quam Nisibim pervenissent. Itaque subdit Evagrius, καὶ
τὸν ὅθεν ἀφ' ἧς ἐκείνων. Pro voce παρὶχον, Nicephorus
reposuit ἀπὸ τῶν ἴππων, quod est vulgari.

3 Κατὰ τὸ Ὀχβας] Idem videtur esse quod à Theophy-
lacto vocatur ἀσπίς, castrum munitissimum. Hujus si-
tum describit Theophylactus in libro primo capite 11.
eodem prorsus modo quo Evagrius situm Castellis Ochbas
describit. Itaque tam ex nominis similitudine, quam ex
situ apparet, unum idemque esse Castellum Ochbas & Ὀ-
χβας: situm juxta fluvium Nymphium & urbem Marty-
ropolim. Conjecturam nostram prorsus confirmat Theo-
phylactus, in capite 2 lib. 4. ubi Castrum illud Ochbas
quod Evagrius noster à Comentiolo captum esse dicit,
ipse Ochbas nominat.

VARIORUM.

1 Τὰ δὲ χαμῶν διελόωτο] Ex his verbis apparet Eva-
grium existimasse, prælium hoc capite memoratum. &
illud quod in sequenti narrat, duobus diversis annis fu-
isse gesta. E contra Theophylactus lib. 5. cap. 13. tradit

ea uno eodemque anno confecta fuisse: cui suffragatur
Pagius ad ann. 590. n. 23. & 592. n. 3. &c. Lezib.

2 Κομνηνολοῦ] Comentiolus substituitur Philippico ad
bellum contra Persas profecturum anno 590. Pagius.

De cede Hormisdæ.

Περὶ τῆς αἰαυρέσεως Ὁρμίσδου.

Hormisdæ
à suis in-
terfectum

DUM hæc geruntur, Persæ Hormis-
dæ interfecerunt: Regum omnium in-
justissimum: quippe qui subditos suos non so-
lum pecuniarum exactionibus, verum etiam
variis suppliciorum generibus oppressisset.

Τούτων ὁδὲ δραμὸν, οἱ Πέρσαι τὸν Ὁρμί-
δην διέχεσαντο, πάντων βασιλέων ἀδική-
τατοι γινόμενοι, ὃ μόνον ὅτι χρήματα ἐξέμεινεν τῶν
ὑπακόων, ἀλλὰ καὶ θανάτῳ ἀφ' ὧν ἴδμεν.

De junioris Chosrois ad Romanos fuga.

Περὶ τῆς πρὸς ἡμᾶς φυγῆς τοῦ νεοῦ Χοσρόου.

Chosroes
junior
Pers. rex.

REX EM deinde sibi constituit Chos-
droem, ejus filium. Contra quem Va-
ramus una cum iis quos circa se habebat,
expeditionem suscepit. Huic Chosdroes
cum exercitu non valde numerofo obviam
progressus, cum suis prodicionem meditari
animadverteret, fugam arripuit. Tandem-
que Circesium pervenit, Christianorum
Deum, sicut ipse aiebat, prius precatus, ut
equum suum quo vellet deduceret. Cum
igitur illuc venisset una cum uxoribus &
cum duobus liberis recens natis, & cum
nonnullis Persarum Optimatibus qui ipsum
sponte secuti fuerant, inde Legatos ad Mau-
ricium Imperatorem misit. At Mauricius
hic quoque ut in reliquis rebus, prudenti
consilio usus, cum instabilem mutabilemque
hujus vitæ rationem, & repentinas rerum
humanarum conversiones ac reciprocos æstus,
hoc etiam exemplo edoctus perpendisset,
supplicationem Chosdrois libenter admisit.
Eumque hospitem pro exule, pro fugitivo
filium sibi adscivit, regalibus donis omni-
que benevolentia eundem excipiens. Nec
vero ipse solus munera misit ad Chosdroem,
verum etiam Augusta erga conjuges Chos-
drois, & liberi Imperatoris erga Chosdrois
liberos idem præstiterunt.

Εγκατέστη δὲ μετ' αὐτὸν βασιλεὺς Χοσρόης
τὸν τοῦ περὶ πατέρα, καὶ τὸν Βήραμος ὁπλισ-
τὴν μετὰ τῶν ἀμφοῖν αὐτῶν. ὧν ὑπαρχαζέμεν
ὁ Χοσρόης μετὰ πρὸς τὸν ἀξιολόγου δυνάμεως, καὶ
φύλαγος, τοὺς οὐκ αἰεὶ ὄραν ἐβίλοχευε. ἀρι-
κτεῖται δὲ κατὰ τὸ Κιρκίσιον, ὡς γὰρ αὐτὸς εἶπεν,
τὸν Θεὸν τῶν Χριστιανῶν ἐπιχειροῦντα, ἐκεῖσε
τὸν ἵππον ἀπείχων. ἔδωκε δὲ αὐτὸς αὐτὸν ὁδηγεῖν.
ἀφίκετο δὲ σὺν καὶ ταῖς γυναῖξιν καὶ παισὶ νε-
γυῖς δύο, καὶ πρὸς Περσῶν τῶν θύγατρων, οἷον αὐτῶν
ὁδὸν καὶ κατηκολούθουν καὶ αὐτὸν πρὸς βασιλεὺς
Μαυροῦν προεβόλουν. ὁ δὲ, καὶ τούτῳ πανήρυκα
βουλομένης, καὶ τὸν ἀσπῆκα καὶ κέδροτον εἶποι,
καὶ τὰς ἀγχιφύλους παλινρούας τῆς τῶν ἀνθρώ-
πων ζῆσης καὶ τούτῳ ἀφ' αὐτῶν ἀπείχων, δέχεται
τὴν ἱκεσίαν, καὶ ξένον ἀντὶ φυγάδος, πᾶσι δὲ
πρὸς αὐτομόλου καθήσκει, δώροις βασιλικαῖς δι-
ξιοῦσάμενος οἷς ἐφιλοφρονήσας, οὐ μόνον αὐτὸς
βασιλικὰς τίλεις, ἀλλὰ καὶ τῆς βασιλίδος τὰ
ἑσπερία πρὸς τὰς ὁμοζύγους τοῦ Χοσρόου,
καὶ τῶν παίδων πρὸς τοὺς πατέρας παραξάνει.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἐγκατέστη μετ' αὐτὸν βασιλεὺς Χοσρόης] Hunc locum
ex Manuscriptis codicibus Florentino & Telleriano sup-
pletimus hoc modo: Ἐγκατέστη δὲ μετ' αὐτὸν, &c. Porro
Chosdroes Rex Persarum constitutus est anno Christi
592. * ut scribit Baronius in Annalibus. Qui fuit annus
decimus Imperii Mauricii, non autem septimus, ut Baro-
nius scribit. Nam anni indictionis progrediuntur, sicut &
se passu cum annis indictionis progrediuntur, sicut &
anni Imperii Justinii junioris. Quare cum anno Christi
592. decima fuerit indictio, teste ipsomet Baronio, dec-
imum quoque annum Imperii ejusdem Mauricii tunc fu-
isse necesse est. Auctor tamen Chronici Alexandrini in-
augurationem Chosdrois, ejusque ad Romanos fugam an-
no uno anteverit. Sic enim scribit. Indictione nona,
anno nono Imperii Mauricii, post Consulatum ejusdem
Mauricii Tiberii anno septimo. τὸν τῶν ἰσταντῶν Χοσρόην
ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἔλθῃ πρὸς τὸν Ρωμαίων, ἀπὸ τῆς ὑπὸ
αὐτῶν ἐκείνου ἐκφυγόντος, καὶ ἀφ' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἑσπε-
ρίας ἀπὸ τῆς ἑσπερίας ἐλθὼν ἐν τῇ ἰσταντῇ βασιλείᾳ. Id est, Hic anno
Chosdroes Persarum Rex, cum Varanus consiliarius ejus ad-
versus eum tradidisset, ad Romanos confugeret, isdemquo au-

xiliarius in Regnum suum restitutus est. Joannes autem
Bickaricus in Chronico, anno citius id factum refert. Sic
enim scribit: anno octavo Mauricii Imperatoris quo Chro-
nicum suum terminavit. A vigesimo ergo Constantinii Im-
peratoris anno, quo tempora Justiniani initium sumissit,
usque in octavum annum Mauricii Principis Romanorum,
anni sunt decem sexaginta sex. In his ergo temporibus
quibus omnipotens Deus prostrato tempore Justiniani
sua regnavit Ecclesia, Imperator Persarum Christi susce-
pit fidem, & pacem cum Mauricio Imperatore firmavit.
Ubi notandum est quod ait Bickaricus, Persarum Re-
gem, abjecto simulachro cultu, ad Christi fidem
transiisse. Idem certe testatur Theophylactus in cap. 2.
libri 5. & in cap. 10. libri 4.
2 Πᾶσι δὲ πρὸς αὐτὸν ἐλθόντες] Theophylactus in
cap. 3. lib. 5. ait Chosdroem à Mauricio Imperatore fili-
um duntaxat esse appellatum. Theophanes autem in
Chronico pag. 224. dicit scribit Chosdroem à Mauricio
Imperatore filium esse adoptatum: τὸν τῶν ὅτι πατρὸς
τοῦ Μαυροῦ ὁ βασιλεὺς Χοσρόης τὸν βασιλεὺς Περσῶν, &c.

VARIORUM.

* Pagius elevationem Chosrois & mortem Hormisdæ
in annum 590. conjicit, & Chosrois in regnum restituo-
tionem in annum 591. vide Critic. ejus ad ann. 591. n.
3. 4. & 592. n. 10. W. Lema.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

CAPUT XVIII.

Ὡς ὁ βασιλεὺς Γρηγόριος καὶ Δομετιανὸς εἰς ἀπάν-
τησιν Χοσρόου ἐξαπέστειλαν.

*Qualiter Imperator Gregorius ac Domitia-
nus Chosroes obviam ire iussu.*

ΠΕμπει δὲ καὶ πᾶσαν βασιλικὴν δορυφορέαν,
καὶ πάντας τὸν Ῥωμαίων στρατὸν σὺν καὶ τοῖς
στρατηγοῖς, ἐφόδον αὐτοῖς ὅππῃ καὶ βούλεται· καὶ
πρὸς μέγας τιμὰς, Δομετιανὸν ἐπίσκοπον Με-
λιτινῆς, αὐτοῖς συγγινῆ, ἄνδρα Φριγίην καὶ ἀσκήν,
λόγῳ τε καὶ ἔργῳ εἰς τὰ μάλιστα ἱκανώσαν, καὶ
πρὸς τὰ μέγιστα τῶν πραγμάτων ἐξυργασκώσαν·
πέμπει δὲ καὶ Γρηγόριον, ὃς ἐν ἅπασιν χαρί-
στικῶς τὸν Χοσρόην, ὁμιλῶν, δωροδότης, ἐπικαι-
ρεῖ τοῖς πρᾶγμασιν ἐπιγεύμενος.

SED & regale sacellitium integrum, & u-
niversum exercitum Romanorum una
cum duce, Mauricius ad Chosdroem misit,
qui cum sequerentur quo vellet. Denique
maioris honoris causa, Domitianum Meliti-
ensem Episcopum, cognatum suum, ad eum
direxit: virum singulari prudentia ac soler-
tia, & tam opere quam sermone eximium,
& ad maxima negotia perficienda aptissimum.
Missus est etiam Gregorius: qui quidem
Chosdroem cunctis in rebus admiratione
perculit, tum in colloquiis, tum in mune-
ribus, tum in consiliis quæ pro temporis op-
portunitate prudentissime suggerebat.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ΄.

CAPUT XIX.

Ὡς πάλιν τιμὴν δέχων Περσὶν Χοσρόης ἔλαβε, Ῥω-
μαίων αὐτοῖς συναρπάξαν.

*Quomodo Chosdroes Romanorum auxilio
regnum suum recuperavit.*

ΠΑΡΧΗΜΕΝΟΣ δὲ μέχρι τῆς Ἱερραπολιτῶν ὁ
Χοσρόης, ἢ τῆς Εὐφρατῆος περὶ ἡμέρας,
αὐτὸς ἐπαύσατο, πύτυον καὶ Μαυρικίου συναρπά-
ξας, καὶ τὸ πλεονέκτον τῆς οἰκίας δόξης τῷ
συννοήσαντι τῷ ἱερέϊ. διζούται δὲ καὶ χρήμασι
μεγάλοις, οὐχ ἱερῶν πώποτε. καὶ Πέρσαις στρα-
τολογήσας, καὶ τὰς ὁπλίδους ἀπάσας οἰκοδο-
ποῦντες, ἐκπέμπει τὸν Χοσρόην μετ' ἐκα-
τέρου στρατοῦ, Ῥωμαίων τε καὶ Περσῶν κατὰ τὴν
ὑπερλίαν, Μαρτυροπόλειος καὶ Σίττα ὁδο-
δοῦντες αὐτοῖς· ὅς καὶ πρὸς τῶν Μαρτυροπολι-
τῶν ἡ καὶ ἀλφειὸς ἀνταρπαγίσθη. παρὸν δὲ
καὶ τὸ Δάρας, ὑπερλίαν Περσῶν. καὶ ἀφ' ἧς
μὲς συμπλοκῆς ἐσθλὴν τὸν Βαράμους πρὸς
Ῥωμαίων μίαν, ἀκλιῶς τε μίαν πεφθύναν, εἰς
τὰ ἴδια κατήχθη βασιλεὺς ὁ Χοσρόης.

PORRO Chosdroes cum Hierapolim per-
venisset, quæ Metropolis est provinciæ
Euphratensis, exinde retrogressus est, cum
id Mauricio quoque placuisset, qui utilitati
supplicis plus tribuit, quam propriæ gloriæ.
Ingentem etiam vim pecuniæ ad eum misit,
quod nunquam antea factum fuisse memo-
ratur. Cumque exercitum Persarum con-
scripsisset, & donativum ex ærario suo tri-
buisset, Chosdroem cum gemino exercitu,
Romanorum scilicet ac Persarum, extra fi-
nes Imperii Romani deduxit: Martyropo-
li prius ipsi tradita cum Sitra. Quem qui-
dem Martyropolitani lapidibus obrutum
cruci suffixerunt. Sed & oppidum Daras
Romanis traditum est, Persis inde egressis.
Posthæc cum Varanus unico prælio à Ro-
manis solis devictus, solus cum ingenti
ignominia fugam arripuisset, Chosdroes in
regiam suam reductus est.

*Martyropo-
lis Roma-
ni tradita.*

*Varanus
victus.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ΄.

CAPUT XX.

Ὅτι κατ' ἐκείνο καιρὸν ἡ ἀγία μήτηρ ἡ Γο-
λανδύχ.

*De sancta matre Golanduch, quæ illis
temporibus vixit.*

Τὸν καὶ ἡ Γολανδύχ μάρτυς ζῶσα παρ'
ἡμῖν ἔστι, ἢ ἀφ' ὧν πολλὰ μὲν πότιν τὸ μαρ-
τύριον διαίκαται, τῷ Μάρκῳ Περσῶν αὐτῇ αἰ-
κισσώμενος, μέγαν δὲ πρᾶξιν ἔργασι γενομέ-
νη ἢς τὸν βίον ἀνέγραψε Στέφανος ὁ πρεσβύτερος
ἐπίσκοπος Ἱερραπόλειος.

ISDEM temporibus Golanduch, martyr
vivens ac spirans, apud nos mansit. Quæ
à Persarum Magis graviter excruciatæ, di-
uturnum & laboriosum martyrium pertulit,
multaque miracula perpetravit. Porro ejus
vitam scripsit Stephanus antiquior, Episco-
pus Hierapolitanus.

VALESIJ ANNOTATIONES.

¹ Καταλειπὸς ἀποκαταστάς] Theophylactus in cap. 15.
libri 4. Sittam jussu Comenentioli Magistri militiæ statim
absumptum esse scribit.

² Γολανδύχ μάρτυς] Rectius in codice Floren-
tino scribitur Γολανδύχ. Golanduch dicitur à Nicephoro
in capite 25. libri 18. ubi vitam ejus ac martyrium &
res gestas breviter describit, sicut à Stephano Hierapoli-
tano Episcopo, qui librum de ejus vita conscripsit, accepo-
rat. Ex quo etiam discimus, quam ob causam Martyr
vivens appelletur ab Evagrio. Nam post martyrium diu
superstes vixit, quemadmodum scribit Nicephorus. Ejus
diem natalem Græci celebrant undecimo Julii, ut legitur
in Menologio. Eiusdem sanctæ mulieris mentionem fa-
cit Theophylactus in cap. 12. libri 3.

VARIORUM.

³ Γολανδύχ] Golinducha nata erat Babylonis, à Mago-
rum familia; quæ cum viro nobili desponsa esset, Chri-
stianam religionem venerata est; maritoque in sua infide-
litate demortuo, Christianorum disciplina initiata est.

Quod ut Magi competerunt, eam tetro carceri inclu-
serunt, ex quo, Angelo apparente, exiit, & Hierapo-
lim venit, ubi tolerantie corona cum triumpho sempiterno
redimita est. Hæc Theophylactus lib. 7. cap. 12.

ΚΕΦΑ-

*De Donariis quæ Chosdroes misit ad sanctum
Martyrem Sergium.*

*Περὶ δὲ ἐπιμύης Χοσδρόης ἀναθημάτων τῷ ἁγίῳ
μάρτυρι Σεργίῳ.*

Lib. IV. c.
28.

CÆTARUM Chosdroes cum regnum suum recuperasset, crucem auro multo & pretiosis lapidibus exornatam, in honorem invictissimi Martyris Sergii ad Gregorium misit: quam Theodora quidem uxor Justiniani eidem Martyri dedicaverat: Chosdroes vero una cum aliis thesauris diripuerat, sicut à me superius commemoratum est. Aliam præterea crucem auream idem Chosdroes misit, cui literis græcis hæc inscripsit. Ego Chosdroes rex regum, filius Hormisdæ, quo tempore per diabolicam operationem & malitiam infelicissimi Varami & equitum qui una cum illo erant, ad Romanorum ditionem me contuli: & quoniam infelicissimus Zadespram cum exercitu Nisibim advenerat, sollicitaturus equites Nisibenos ut à nobis deficerent nolque oppugnarent; nos quoque equites misimus ad oppidum Charchas una cum duce. Et quoniam audieramus venerabilem ac celeberrimum S. Sergium cuncta largiri quæ ab ipso postularentur; anno primo regni nostri, die septimo mensis Januarii, per genium ejusdem Sancti postulavimus, pollicentes, si equites nostri Zadespram occidissent, aut certe vivum cepissent, nos crucem auream lapillis distinctam ad ejus ædem missuros esse, ob venerandum ejus nomen. Nono autem die mensis Februarii equites nostri caput ejusdem Zadespram ad nos attulerunt. Voti igitur nostri compotes facti, quo res manifesta omnibus fiat, nec ullus dubitandi locus relinquitur, in venerandissimo ejus nomine crucem hanc à nobis factam, una cum ea quæ olim ab Imperatore Romanorum Justiniano ad ejusdem Sergii ædem missa est: postea vero bello inter duas republicas exorto, à Chosdroe Cabadis filio, patre nostro huc allata, & in thesauris nostris reperta est, misimus in ædem venerandissimi sancti Sergii. Has cruces Gregorius non sine consensu Imperatoris Mauricii cum accepisset, cum ingenti pompa in Ecclesia sancti Martyris dedicavit. Nec multo post idem Chosdroes alia quoque dona ad eandem Ecclesiam misit, & in aureo disco hæc græco sermone jussit inscribi. Ego Chosdroes rex regum, filius Hormisdæ, ista in hoc disco inscribenda curavi, non ut ab hominibus conspicerentur, nec ut amplitudo venerandi nominis tui sermonibus meis innotesceret, sed tum ob rerum quæ inscriptæ sunt veritatem, tum ob multa & maxima beneficia quibus me affecisti. Felicitatis enim loco mihi est, quod nomen meum

O δὲ Χοσδρόης ἐγκρατὴς τῶν οἰκείων βασιλείων γυμνῶν, πέμπει Γρηγορίῳ πατρὶ, χρυσῶ πολλῶ καὶ λίθοις τιμίῳις ἐξησκημένῳ, πρὸς τιμὴν τοῦ ἀθληφόρου μάρτυρος Σεργίου· ὃν ἀνέθηκε μὲν Θεοδώρα Ἰουστινιανοῦ γαμήτη, ἐλπίσαςτο δὲ Χοσδρόης σὺν καὶ τοῖς ἄλλοις κληρικῶις, ὡς ἦδη μοι ἀφῆ-
γεται. πέμπει δὲ καὶ ἔπειτα πατρὶ χρυσῶν, καὶ ἐπέγραψεν ὁ Χοσδρόης τῷ πατρὶ ἐλλείπον γράμμασι ταῦτα. Τοῦτοι τὸν πατρὸς ἐγὼ Χοσδρόης βασιλεὺς βασιλείων, υἱὸς Ὁρμισδοῦ, ὅτι ἐκ διαβολικῆς ἐπεργείας καὶ κακουργίας τῷ δυστυχῶτι Βα-
σέμῳ, καὶ τῷ σὺν αὐτῷ καβαλλαρίῳ, εἰς Ῥωμαίαν ἀπέλθομεν, καὶ ἀφ' ἐξουσίας τῆς δυστυχῆς Ζαδισπεράμ μὲν πατρὶ εἰς τὴν Νίσειον ἐπὶ τὸ ὑπεύθυνον τοὺς καβαλλαρίους τοῦ μέρους τοῦ Νίσου εἰς τὸ ἀνταρῶν καὶ χαλαρότατον, ἐπέμψαμεν καὶ ἡ-
μῶς καβαλλαρίους μὲν ἀρχαίους εἰς τὸν Χαρχάσ. καὶ ἀφ' ὧν τῆς τύχης τῷ ἁγίῳ Σεργίῳ τοῦ πασιέπου καὶ ὁμοματοῦ, ἐπειδὴ ἠκούσαμεν διττῶς εἶναι αὐτὸν τῇ αἰτίῳσι, ὡς τῷ πρώτῳ ἔτι τῆς βασιλείας ἡμῶν, μὲν Ἰανναρίῳ ἐδόθη, ἡγησάμεθα ὡς εἶναι οἱ κα-
βαλλαρίοι σφάξουσιν τὸν Ζαδισπεράμ· ἡ χειρῶν σφαιρὰ, πατρὶ χρυσῶν ἀφ' ὧν εἰς τὸ οἶκον αὐτοῦ πέμπωμεν ἀφ' ἐξουσίας αὐτοῦ ὁμομα· καὶ τῇ ἐπὶ αὐτῇ τοῦ Φθινοῦ μὲν εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Ζαδισπεράμ περὶ καὶ ἐπὶ ἡμῶν. ὅτι τυχεῖς σὺ τῆς δόξης ἡμῶν, ἀφ' ἐξουσίας αἰαμφέβολοι εἶναι, εἰς τὸ πασιέπου αὐτοῦ ὁμομα τοῦτοι τὸν πατρὸς τὸν παρ' ἡμῶν γυμνῶν, μὲν τῷ τιμωμένῳ πατρὶ ὡς Ἰουστινιανοῦ βασιλέως Ῥωμαίων εἰς τὸ οἶκον αὐτοῦ, καὶ τῷ πατρὶ τῆς ἀμείας τῇ δύο πολιτικῶν ἐκχέμεντος ἐταῦθα ὡς Χοσδρόης βασιλέως βασιλείων, υἱὸς Καβάδου, τῷ ἡμετέρῳ πατρὶ, καὶ ὁμοματὶς ἐν τοῖς ἡμετέροις θησαυροῖς, ἐπέμψαμεν ὡς τῷ οἴκῳ τῷ ἁγίῳ πασιέπῳ Σεργίῳ. καὶ τοῦτοι γὰρ Μαυρικίῳ βασιλεὺς Γρηγόριος λα-
βαί μὲν πολλῆς πομπῆς εἰς τὸν ἱερὸν οἶκον ὁ Μάρ-
τυρος ἀνατίθειται. καὶ μὲν πολὺ δὲ καὶ ἔπειτα πέμπει δῶρα ὁ Χοσδρόης ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἱερῶν καὶ, ἐπι-
γράφας ἐπὶ δίσκῳ ἐκ χρυσοῦ πεποιημένῳ, ἐλλη-
νίδι φωνῇ ταῦτα· ἐγὼ Χοσδρόης βασιλεὺς βασιλείων υἱὸς Ὁρμισδοῦ, τὰ ὡς τὰδε τὰ δίσκῳ γράμ-
ματα, οὐκ εἰς δέον ἀνθρώπων, οὐδὲ ἵνα ἐκ τῆς λό-
γον μου τὸ μέγεθος τῷ πασιέπῳ ὁμοματος γινώσκῃ, ἀλλὰ ἀφ' ἐξουσίας ἀλλόθεν τῷ γράμματι, καὶ ἀφ' ἐξουσίας πολλὰς χάριτας καὶ θιγαργίας ὡς ἐχω πα-
ρά σου. ὁ τυχεῖς γὰρ μοι ὅστις, ἵνα τὸ ἐμὸν ὁμομα

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ζαδισπεράμ μὲν πατρὶ σφαιρῶν] In libro f. Theophylacti Simocattæ cap. 13. scribitur. ἀφ' ἐξουσίας τῆς δυστυχῆς Ζαδισπεράμ καὶ τοῦ πατρὸς, ὅτι quod magis probat.

2 καὶ πασιέπῳ] Apud Theophylactum legitur πασιέπῳ.

ἐμφέρειται

ἡμφίρηται τοῖς ἱεροῖς σου σκεύουσιν. ὃς τὸ εὐαγγέλιον
 ἐν τῷ Βερεμᾷ, ἡγοράσας ὧδε σὺ ἄγιε, ἐλθὼν
 εἰς τὸ βοσκᾶν μὲν, καὶ ἐν γαστρὶ συλλαβεῖν Σιρήν.
 α καὶ ἐπαυθὴ ἡ Σιρὴ Χρυσταῖν ὅτι καὶ ἄλλω, ὃ
 ἡμέτερος νόμος ἀδυνατῇ ἡμῶν ἢ περιέχει Χρυσταῖν
 ἔχειν γαμετήν. διὰ ὅτι ἐμὴ παρὸς σὺ βίσημοσύν-
 νω, εἰς ταύτην τὸν νόμον παρῶν, καὶ ταύτην ἐν
 γυναιξὶ ἡμέτερον ἐξ ἡμέρας ἐν γυναιξὶ ἔχει καὶ
 ἔχει. καὶ ὅπως συνῶναι ἡ δεικνύει τὸ ὅτι ἀγαθότη-
 τος, ἄγιε, ἐν γαστρὶ συλλαβεῖν αὐτήν. καὶ ἡγορά-
 σαι καὶ συνῶναι, ἵνα εἰς ἡ γαστρὶ συλλαβῇ Σιρὴν,
 τὸ γαυρὸν τὸ φορέμενον παρ' αὐτῆς πέμψω τῷ ποι-
 σίῳ σου οἴκῳ. καὶ τὴν ἑνὲς καὶ Σιρὴ τὸν
 σκοπὸν τῷ ἐχομένῳ, ἵνα εἰς μεμνόμενον ἢ ὀνόμα-
 τός σου, ἄγιε, τῷ γαυρὸν κρατῶν. καὶ συνῶ-
 νω αὐτὸ αὐτῇ τῇ πρὸς αὐτὴν μὴ συνῶναι
 περὶ αὐτῆς τὸ πνευματικόν τῶν πνευματικῶν γαυρῶν
 β μιλιαρσίῳ, πεντακισχίλιους γαυρῶν ἐκπέμψω.
 γ καὶ ἐξ ἡ τὸ ποιούτην αὐτῇ ἔχει αἴτησιν, καὶ ταῦτα
 2 διλογισάμεν, ἵνα ἢ ἐφθάσμεν τὸ ῥέον χόσρον,
 δέκα ἡμέρας πλείον ἢ διπλῶν καὶ σὺ ἄγιε, ἢ διὰ
 τὸ εὐαγγέλιον ἀξιοῖ, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς ἀγαθότητος.
 ἐφάπτεται μοι ἐν ὀνόματι τῷ ῥατῶν, καὶ τῶν ἐπὶ
 μοι ἐν Σιρὴ ἐν γαστρὶ ἔξ. καὶ γὰρ ἐν αὐτῇ τῇ ὀ-
 νόματι τῶν αὐτῶν πνευματικῶν σου λέγει, χαλᾶς. καὶ
 3 ἀπὸ τὸ εὐαγγέλιον δότῃς τὴν αἴτησιν, ἐκ τῆς ἡμέρας
 ἐκείνης ἡ Σιρὴ τὸ εὐαγγέλιον ταῖς γυναιξὶ ἔχει εἶδεν.
 4 ἐγὼ δὲ διδάσκας εἰς τὸν, εἰ μὴ τοῖς λόγοις σου
 ἐπίστευσα, καὶ ὅτι ἄγιε καὶ δότῃς τῶν αἰτήσεων,
 καὶ ταῦτα τὰ γυναικῶν μὴ ὑπομένει. ἐκ τῆς
 5 ἑλπίδος τὸ δύναιτο ἢ ὀνόματι, καὶ τὸ ὧδε σου ῥη-
 τῶν ἀλλήλων. παρ' αὐτῶν ἐν ἐπέμψω τὸν αὐτὸν
 γαυρὸν, καὶ τὴν πρὸς τῷ πνευματικῷ σου οἴκῳ,
 χαλᾶς ἐκ τῆς πρὸς δόξαν ἵνα καὶ ποτήριον
 6 ἐν γυναιξὶ, εἰς λέγει τὸ δύναιτο μυστήριον. ἀλλὰ μὴ
 καὶ γαυρὸν γυναιξὶ, καὶ πνευματικῶν ἐφάπτεται ἐπὶ τῆς
 πρὸς τῶν πνευματικῶν, καὶ θυματικῶν, τὰ πάντα χρυ-
 7 σᾶ. καὶ ἀμφίδουρον ὀνόματι κακοσημένον χρυσῶν,

in sacris vasis tuis incisum reperiat. Cum
 essem in loco qui dicitur Beramais, postu-
 lavi à te vir sancte, ut mihi opem ferres,
 utque Sira in utero conciperet. Et quo-
 niam Sira quidem Christiana erat, ego ve-
 ro gentilis, lex quidem nostra nobis mi-
 nime permittebat ut Christianam uxorem haberemus. Ego tamen ob meam erga te benevolentiam, hujus mulieris causa legem neglexi, eamque præ cæteris uxori-
 bus meis præcipuo amore dilexi, atque in dies magis magisque diligo. Itaque decrevi benignitatem tuam nunc implorare vir sancte, ut illa gravida fieret. Postulavi igitur & votum nuncupavi, si Sira gravida facta esset, me crucem quam illa gestat, ad venerandam ædem tuam dono missurum esse. Hanc ob causam ego & Sira constitui-
 10 mus, in memoriam nominis tui, vir sancte, hanc crucem retinere. Et pro illa æstimationem ejus quæ quater mille & quadringentos stateres milliarense minime excedit, quinque statcrum millia transmittere decrevimus. Ex quo autem hoc apud me votum concipi, & hæc mecum ipse cogitavi, quoadusque Rosumchostrum perveni, non plures quam decem dies effluxerunt: cum tu vir sancte, non quod ego id meritis essem, sed pro tua benignitate, noctu mihi in somnis apparuisti, terque mihi affirmasti, gravidam fore Siram. Atque ego in eadem visione tertio tibi respondi. Recte. Et quoniam ea quæ à te postulantur tribuis, ex eo die Sira non sensit muliebria. Ego vero de hac re fortasse dubitasset, nisi verbis tuis credidisset, quoniam vir sanctus es, & donas quæ petuntur, Siram deinceps non esse senturam muliebria. Ex eo igitur virtutem visionis, & veritatem eorum quæ abs te prædicta sunt, deprehendi. Quamobrem illico crucem ipsam & ejus pretium ad venerandam ædem tuam transmissi, jubens ut ex ejus pretio discus unus & poculum unum fiat ad usum sacrorum mysteriorum: Crux item quæ in sacro altari defigatur, & turibulum: cuncta ex auro. Velum præterea Hunnicum auro ex-

S. A. C. VI.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ταυτὸν εὐαγγέλιον ἔχει ἀπὸ τοῦ] Apud Nicephorum scribitur ἐν εὐαγγέλιῳ, apud Theophylactum vero ἐν ὁμολογίᾳ, quam scripturam magis probat.

2 Τὸ ῥέον χόσρον] Apud Theophylactum & Nicephorum legitur una voce ῥέον χόσρον. Ita quoque scriptum habet codex Tellerianus.

3 Ἐγὼ δὲ διδάσκας] Legendum puto ἐγὼ δὲ διδάσκων.

4 Καὶ ἀμφίδουρον ὀνόματι] Interpretes hunc locum non intellexerunt, ex eorum versione satis apparet. Sic enim ambo venterunt, καὶ ἀμφίδουρον ὀνόματι. Ita quoque Raderus qui Theophylactum Latine interpretatur est, nisi quod Hunnicum habet, ut legitur in Græco Theophylacti codice. Langus autem interpretes Nicephori vocem Hunnicum tenuit hoc modo. Et amphidourum Hunnicum. Et hoc loco scholio hunc vocem ita exponit. Hunnicum nunc dicitur, sive cancelli sunt, sive altarium ara

mensam vel circumstantes, vel populum ab ea circumdatus in quorum parte mensam janua sit, & aditus ad eam ferens operis Hunnici. Sed pace viri docti dictum sit, vocis hujus significationem non est assecutus. Græci ἀμφίδουρον vocabant vela pro foribus pendencia. Ita Chrysostomus in Homilia 84. in Mattheum, de Zaccho loquens qui Dominum convivio excepit. ὅτι ἡμελλεν εἰς αὐτὸν αἰνέσαι ὁ Χρῆστος, πᾶς αὐτὸς εὐαγγέλιον αὐτῷ καὶ κατὰ τὸν νόμον αὐτοῦ τὴν χάριν, ἀμφίδουρον αὐτῷ καὶ κατὰ τὸν νόμον αὐτοῦ τὴν χάριν, ἀμφίδουρον αὐτῷ καὶ κατὰ τὸν νόμον αὐτοῦ τὴν χάριν. Id est, Zacchai domum cognitionis ingrederetur, & consideret, cum audisset Christum in eam ingressum, quomodo eam ornavit. Non enim curricula ad lucem ostendit, vela, sedes, subfessia munusculis obdura. Sic & in Ecclesiis Christianorum vela erant pro foribus, ut testatur Epiph. in epist. quadam quam Hieronymus Latine interpretatus est. Et ut ad rem propius acceda-

VARIORUM.

α καὶ ἡμελλεν] Chosroes fidem Christianam suscepisse. Abbas Beccensis Fredogarius in Chronico, & Theophylactum scripserunt. Sed fabula est. male nata quod Chosroes pro sua in regnum restitutione, sancto Sergio Martyri votum fecerit, & ut Marcianum Imp. demeretur, se Christianum fieri velle sumpserit. Chosroes Christianum se amplecti voluisse scripsit ad S. Gregorium

S. Domitianus Episcopus Melitæ, ut liquet ex Epistola quam ad eum scripsit S. Gregorius, quæ extat lib. 2. Ep. 63. mense Augusto data, anno 593.

β Μιλιαρσίῳ] Miliarisium. Nomismatis pars duodecima. Glossa Basilicæ, μιλιαρσίῳ, τὸ χιλιόν ὅς πο χιλιὰ λίαν. Du-Cange in Glossario.

καὶ

ornatum. Qui vero ex supradicto pretio reliqui fuerint milliarenfes, eos ad facram ædem tuam volutus pertinere: ut pergenium tuum, vir sancte, cunctis in rebus, sed præcipue in hac petitione mihi & Sura auxilium feras; & quod intercessione tua nobis contigit, id misericordia benignitatis tua, ex utriusque nostrum sententia ad perfectionem perveniat. Quo scilicet ego & Sura, cunctique mortales, in potentia tua spem ac fiduciam collocemus, atque in te credamus. Hæc sunt quæ in donariis à Choldroc transmissis continebantur, à Balami prædicatione nihil discrepantia, Benigno scilicet Deo ita res cum summa prudentia dispensante, ut gentium linguarum salutaria interdum proferant verba.

καὶ τὰ ἀπομένοντα τῆς πλῆθους μυριάδας εἶναι τὰ ἄλλα οὐκ οἶκον, ὥστε ἀλλ' ὅτι τὸ ἄλλο οὐκ ἔστι πάν-
τα, ἐξαιρέτως ὅτι ἐς τὸ αἴτησιν ταύτην ἔλθεις ἐς τὸ
κοινοῦ μὲν καὶ Σιρῆς, καὶ δ' ἀλλ' ὅτι οὗτος προσέειπεν
γέγονεν ἡμῶν, τῷ εἰλήθ' ὅτι οὗτος ἀγαθότητος, καὶ τῷ θε-
λήματι μὲν καὶ Σιρῆς εἰς τέλος προέβη· ὥστε καὶ
καὶ Σιρῆς καὶ πάντες οἱ ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τὸ σὺν
δυνάμει ἰληπίζωμεν, καὶ εἰς σὺν ἵπ' ἐπινοήσωμεν. ταῦτα
τὰ παρὰ Χοσρόου ἀναθήματα λέγεις, ὅθεν τὸ Βασι-
λεὺς ἀποφθηνῆς ἀπαδοῖς, τῷ Φιλαδέλφῳ Θεῷ
Γ. φῶς οἰκονομήσαντος, Ἑλλήνων γλώσσας ἐπ' ἡμέ-
ρας φέροντα ῥήματα.

CAPUT XXII.

De Naamane Saraceno.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Περὶ Νααμάν τοῦ Σαρακενοῦ.

PER idem tempus, Naamane quoque Saracenorum hostium Philarchus, sce-
leratus atque abominandus gentilis, adeo ut homines sua ipsius manu dñs suis immola-
ret, ad sacrum baptismum accessit, & vere auream Venerem, quippe quæ nihil aliud esset quam auri massa, igne liquefactam pauperibus distribuit, & cunctos qui cum ipso erant, ad Dei cultum traduxit. At Gregorius, postquam donaria à Choldroc missa dedicasset, Imperatoris permisso so-
litudinem Limitum peragrans, ubi Severi dogmata vigeant, iis in locis Ecclesiastica dogmata prædicavit: multa-
que castella & vicos atque integras tribus, & monaste-
ria, ad Ecclesiam Dei adduxit.

Gregorius
solitudinem
peragrat.

ΤΟΠ' ὅτι καὶ Νααμάνης τῇ ἰχθύνῃ σκητῶν φύλαρ-
χος, ἐξάρχων καὶ παμμίανος ἑλλῆν, ὥς καὶ
ἀνθρώπους αὐτοχειρὶ σφαγιάζεισιν τοῖς αὐτῷ δαιμο-
νίαις, τῷ ἁγίῳ προσῆλθε βαπτίσματα, καὶ ὥσπερ ὕλην
χρυσῇ Ἀφροδίτῃ περὶ τέχνης, καὶ πῶχαις διαδύς,
καὶ πάντας τοὺς ἀμφ' αὐτῷ τῷ Θεῷ προσερχομένους.
ὁ δὲ καὶ Γρηγόριος ἐνύμασι τῆς βασιλείας μὲν τὸ
δύσας τὸς Χοσρόου σαυρὲς, τὰς παπρῆμους τῇ λεγο-
μένῃ Λιμνῶν περικύβητος, καὶ οἱ οἱς μάλιστα τὰ
Σευήρου δόγματα, καὶ πολλὰ φρένας καὶ κόμας, μο-
ναστήρια καὶ Φυλὰς ὁλοκλήρως τῷ ἐκκλησίᾳ
προσέλαβεν τῷ Θεῷ.

VALESII ANNOTATIONES.

mus, in ipso altari vela erant, quibus fores altaris sive chori tegebantur. Cumque sacerdos Eucharistiam facturus esset, ea vela reduci solebant, ut populus sacra mysteria à longinquo conspiceret. Id testatur Chrysostomus in Homilia 3. in epistolam ad Ephesios, his verbis: ὅταν δὲ καὶ ἰσχυρῶς ἐκφερόμενοι τοῖς ἰσχυρῶς καὶ τοῦ Χριστοῦ πνεύματος, ὅταν ἀκούσῃ, διαδύοντες πᾶσι καὶ οἱς, ὅταν ὁ θεὸς ἀνελκόμενος τὴν ἀμφοτέρω, ὅταν ἐκείνῳ ἀποδοῖ τὸν ἵπ-
πον αὐτοῦ, ὅταν. Id est, ita hic quoque cum offertur sacrificium, & Christus sacrificatur & sanctas Dominicae: quando audientis, Oremus omnes simul: quando videtur reduci quæ in ostium sunt cortinas, tunc existima celum superne aperiri, &c. Ubi vides vocem ἀμφοτέρω sumi pro velis quæ ostium altaris appositæ erant. De his etiam velis mentio fit in veteri carta donationis Ecclesie Cornutiensis, quam primus in lucem edidit Joannes Suaresius. Et pro aurea vela Transjordanica alba aureolæ 2, vela blæta aureolæ 2, &c. & infra, vela linea paragonata Persica clavatura cœcomelina prasina 2, vela linea paragonata Persica clavatura leucorhodina duo. Et rur-

sus infra. Item ante Regias Basilicas vela linea plumbea maxima 880 numero erant. Item vela linea rufa erant, ante consistorium velum lineam rufam annis. In prope-
velum lineam rufam annis, & infra Basilicam pro por-
ticibus vela linea rufolata sex. Et ante jectatium vel
curricula vela, linea rufolata rufolata habentia, atque 2.
Quem locum ideo integrum adscripsi, ut studiosus Le-
ctor intelligat, quam multiplex olim fuerit usus velo-
rum in Ecclesia: & ut sciremus quid esset in hoc E-
vagrii loco Hunnicum velum. Nam ut Persica vela
olim in pretio fuisse docet hæc carta donationis, sic
Hunnica quoque vela præcipue commendabantur. Por-
ro de velis Persicis loquitur etiam Scholiastes Aristoteli-
phanis ad Ranas: παραπνέουσαι τῶν σπηλαίων πύλων
καὶ βαλῶν, καὶ βαλῶν. Dicebantur enim hujusmodi vela
βαλῶν, eo quod foribus appensa essent, ut supra dixi.
Guilielmus Bibliothecarius in vna Sic hanc texti. Καὶ
ἐν ἐκείνῃ Βασιλικῇ Ἀποστολῶν καὶ σπηλαίων lineam rufam
veloligra, scilicet erant in eis erant altaris. Ex quo apparet
βαλῶν καὶ ἀμφοτέρω idem significare.

VARIORUM.

a. Ἐν οἷς μάλιστα τὰ Σευήρου δόγματα * * καὶ πολλὰ
φρένας] Excidit linea integra, ut videtur. W. Lomh. Ste-
phanus legit τὰ Σευήρου δόγματα καὶ πύλων, καὶ ἐκκλησίαν

πύλων δόγματα: quæ verba Valesius legerat, ut ex in-
terpretatione ejus apparet.

Sæc.
VI.

Ministri deinde Symeonis egressi, puerum qui à leone custodiebatur introduxerunt. Multa quoque alia memoriam omnem superantia idem vir gessit, quæ & linguam disertam, & otium, & peculiare opus desiderant. Quæ quidem omnium pene mortalium sermone celebrantur. Omnium enim nationum homines, non Romani solum, verum etiam barbari, ad eum ventitabant, & quæcumque postulaverant impetrabant. Pro cibo autem ac potu ei fucere rami cuiusdam fruticis qui in eo monte nascitur.

ἤραγε, καὶ Συμεῶντος ὡρτάζαντος ὑπερβάντος οἱ ἀσκαυόμενοι, τὸ παῖδ' ἤραγον ὑπὸ τῷ λίοντι Φρυγέμενοι. πολλὰ δὲ ἔπραξε, καὶ μήμης κρείττονα πέπραχεν, ὃ καὶ γλώσσης κακομψέμενης, καὶ ῥέειν, καὶ πραγματίας ἰδίας δειτῶνται τῶν ἀνθρώπων ἀδόμητα γλώσσας. Ἐκ πάσης γὰρ οὐκ ἔστι γῆς, ὃ μόνον Ῥωμαῖοι, ἀλλὰ καὶ βαρβάρων, παρ' αὐτὸν ἐφρίπαι, καὶ τῶν αἰτημένων ἐτίθησαν. ὃ αἰτῶνται πάντες βρωτῶν, καὶ ποτῶν, κλάδι δὲ πῶς ἐτύγγαιον ἔκ. θάμιον τῷ ὄρει Φρυγίης.

CAPUT XXIV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

De obitu Gregorii Antiochenis Episcopi, & restitutione Anastasii.

Περὶ δὲ πλουτῆς Γρηγορίου ἐπισκόπου Οὐσιπόλεως, ὃ ὑπεραγαθίστος Ἀναστασίος.

Præcipuum sedem Episcopi.

Nec multo post Gregorius podagriz morbo, quo maxime vexabatur, correptus, abiit e vita, cum medicamentum ex Hermodactylo confectum, ipsi à medico porrectum ebibisset. Mortuus autem est eo tempore, quo senioris quidem Romæ Gregorius successor Pelagii, junioris autem Romæ Joannes Episcopatum gerebant: Alexandrinæ Ecclesiæ Eulogius, ut jam dixi, Antiochenæ vero præsedebat Anastasius, post tres ac viginti decem annos in sedem suam restitutus. Hi-

Ἐπιπλῶτα δὲ αὐτὸς μετ' οὐ πολὺ καὶ Γρηγόριος, ποδαγρικῶ μὲν ἀλὸς παθήματι, ὃ μάλιστα παρ' αὐτὸν χλεῖτο, Φαρμακοπιήσας ὃ ἐκ τῆς χαλουμένης Ἑρμδακτύλου, ὡς πῶς τῶν ἀπληπταδῶν διδόμενης. πλῶτα δὲ, ὃ Γρηγορίου μὲν τῶν πρεσβυτέρων Ῥώμῃ ἐπισκοποιῶντος, ὃς μετὰ Πιλάτου γένοντο τῶν δὲ νεώτερων, ὃς αὐτοῦ καὶ τῶν Ἀλεξάνδρου Εὐλογίου τῶν Λιλεγμένων μοι, Ἀναστασίου τε τῶν Οὐσιπολιτῶν, τῶν οὐκ ἐν ἀποδοθέντος θρόνῳ ἀπὸ τῆς καὶ ἑαυτοῦ

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἐπιπλῶτα δὲ αὐτὸς Γρηγόριος] Gregorii Antiochenis Episcopi obitum, & restitutionem Anastasii Sinaitæ, Baronius quidem refert anno Christi 594. Dubitat tamen ibidem Baronius, an potius in annum sequentem id referri debeat; præsertim cum Gregorius magnus in registro epistolarum Indictionis 13. gratuletur Anastasio, quod in Antiochenam sedem restitutus fuisset. Verum Auctor Chronici Alexandrini, qui hisdem fere temporibus vixit quibus Gregorius, anno Imperii Mauricii decimo, indictione decima mortem Gregorii assignat, ita scribens. ὁ δὲ πῶς τῶν ἐν Ἀναστασίῳ πατριάρχῃ Ἀποχρίσας ἐπισκόπος ἐν Ἀποχρίσας μετὰ πλουτῆς Γρηγορίου πατριάρχου ἡμεῶν. πῶ καὶ ἀποδοθέντος πρὸ πῶτος τοῦ αὐτοῦ Ἀναστασίου. Id est: Hoc anno Anastasius Patriarcha Antiochenus reuersus est Antiochiam, post mortem Gregorii Patriarchæ, qui antea eidem Anastasio successerat. Ubi notabis Anastasium Patriarcham vocari etiam ante restitutionem; propterea quod, utpote per vim nec legitime depositus, titulum Patriarchæ perpetuo retinebat. Certe Gregorius Papa in tribus epistolis quas initio Episcopatus sui ad eum scripsit, eum semper Patriarcham agnoscit. Gregorium vero qui Anastasii superstitis cathedram non legitime occupaverat, nunquam in numero Patriarcharum habuisse deprehenditur.

2 Ἐκ τῆς Ἑρμδακτύλου] Hermodactylus planta fuit veteribus ignota. Certe nec Dioscorides, nec Galenus ullam ejus mentionem fecere. Arabes vero post Serapionem, cum Colchico atque Ephemero eam confuderunt. Quos secuti Pharmacopolæ nostri, passim in Officiis pro Hermodactylo Colchicum substituunt. Sed hunc errorem jam dudum notavit Andreas Matthiolus in Commentariis ad lib. 4. Dioscoridis, & post eum reliqui qui de plantis scripserunt. Et in priori quidem editione Commentariorum suorum, nondum ipse Matthiolus satis cogni-

tum habebat quid esset Hermodactylus. Postea vero cum eam plantam nactus esset ab illustri viro Augerio Basbequo, qui ex Constantinopolitana legatione eam attulerat, ejus typum nobis exhibuit pag. 1109. posterioris editionis. Ejus radices dignorum similitudinem referunt, adjectis etiam unguibus. Ex quo plantæ nomen est inditum. Hermodactylus enim Mercurii digitum significat. Porro ejus radix olim Arthriticis exhibebatur, tunc cum humores defluerent; quippe quæ & ipsa per se & eius decoctum, vim habet purgandi, ut scribit Paulus Ægineta in libro septimo. Hodie vero Hermodactylus Podagris præbetur, non eo tempore quo humores defluunt, sed vigente potius & confirmato jam morbo. Nam cum recentiores Medici usu ipso deprehendissent, medicamentum istud noxium esse in accessione morbi; Medicorum veterum consuetudinem hac in parte correxerunt, ut me docuit clarissimus vir ac doctissimus, Tossanus de Fontaine, in Academia Parisiensis Medicinæ Doctor ac Professor Regius: Cui ob singularem erga me beneuolentiam, & in curanda valetudine mea sollicitudinem ac diligentiam, plurimum me debere profiteor.

3 Τῶν αὐτῶν ἀποδοθέντος θρόνῳ] Ex his verbis colligitur omnino, Anastasium paulo ante mortem Gregorii, in sedem Antiochenam restitutum fuisse. * Ait enim Evagrius Gregorium Antiochenum mortuum esse Anastasio in sedem suam restituto. Nicephorus tamen his verbis nihil aliud significari existimavit, quam Anastasium post mortem Gregorii in suam sedem restitutum fuisse.

4 Μερὶ ἑξήκοντα καὶ αἰῶνα χρόνῳ] Anastasius depositus fuerat anno Christi 570. ut supra observavi in Annotationibus ad cap. 5. lib. 4. Ab hoc anno ad decimum Imperii Mauricii annum, quo in sedem suam restitutus est, ut tradit Auctor Chronici Alexandrini, id est ad annum Christi 592. anni sunt tres ac viginti.

VARIORUM.

a Ἐπιπλῶτα δὲ Γρηγόριος] Gregorium Antiochenum obiisse anno 593. eodemque anno restitutum fuisse Anastasium scribit Pagius anno 594. n. 4.

b Γρηγόριος μὲν] Pelagius II. mortuus. Divus Gregorius Magnus consecratus est Pontifex Romanus die tertia mensis Septembris anni Chr. 590. Pagius. Sedit annis tredecim, mensibus sex, diebus decem. idem.

c Ἰωάννης] Hoc anno (scil. 582.) die sexta Aprilis, Indictione XV. Eutychius Patriarcha dionisiopolitani obiit; &

post dies sex Joannes, Magna Ecclesia Diaconus, qui Joannῆς πατὴρ διόκει, συνέστατος ἐστὶν. Theophanes in Chronico. Sedit Joannes usque ad ann. 595. De Eulogio Alex. qui mortuus est anno 607. & Joanne Hierosol. qui vixit a. annum 593. vid. supra, lib. V. cap. 16.

* Evagrius assensit ut Auctor Chronici Alexandrini, qui ait Gregorium, dum adhuc viveret, Anastasium recepsisse. 19. Lowth.

χρόνῳ

χρόνους Ἱεροσολύμων τε Ἰωάννου ἢ μαζὰ βριχὺ
πληθύναντες, οὕτω τὴν τοῦ αὐτοῦ οἶακας ἐτε-
χειρίσθη. ἐπαύθη μὲν τὰ τῆς ἱστορίας πεπαιδω-
1 Μαυρικίου Τιβέριου δὲ δίδεται ἔτος τὴν Ῥωμαί-
ων βασιλείαν ἀφ' αὐτοῦ, τῶν ἐξ ἧς τοῦ βου-
λαμῶντος ἐκλέγεται τε καὶ γράφεται καταλιμπανο-
μῶν. εἰ δὲ πὶ παρὰ πᾶσι ἢ οὐκ ἀκριβὲς ἀνέλη-
ται, μηδὲς ἡμᾶς γράφεται μέμψας, ἐν ᾧ ἐς
πιπλακῶν ἱστορίας συνιλέξαντο, τὴν τῶν ἀν-
θρώπων ὠφέλειαν πραγματωσάμενοι, δι' οὗς ὅς
τῶν πληκῶν πῶς περὶ μετὰ πεπαιδω-
2 καὶ καὶ ἑτέροις τεύχεσι, ἀναφύσας, ἐπιστολῶν, ψη-
φισμάτων, λόγων τε καὶ ἀφ' ἑλπίων, καὶ ἑτέρας
ἀπὸ ἑαυτοῦ. τῶν ἐμπειρομένων ἀναφορῶν, ὡς ἐπί-
3 πον ἐκ τοῦ σέπου Γρηγορίου τοῦ Θεωπόλεως συ-
τῆμεν δὲ ὡς καὶ δις τιτυχῆσαν ἀξιώμα-
4 τιν Τιβέριον μὲν Κοιραντίνον, τῇ τοῦ κατωτέρου
ἀφ' αὐτοῦ, Μαυρικίου δὲ Τιβέριου, δέλουτος
5 ὑπάρχοντι οὐκ ἔστι, ἢ ὡς συντελεσάμεν, ὅτι
6 τὰ ὡς τῆς βασιλείας λύσαι, ὅτι οὐδὲν ἱστορίας
7 ἀφ' αὐτοῦ, ἀφ' αὐτοῦ αὐτῇ τε καὶ πολιτεύματι
8 πᾶσι δὲ αὐτοῦ ἀφ' αὐτοῦ.

Εὐαγγίου σχολαστικῶς Ἐπιφανίου ὁ δὲ ἐπ' αὐτῶν,
ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τῶν ἐξ.

Jerusalem autem Ecclesiae Joannes Pon- S. A. C.
tificatus administrabat. Quo non multo VI.
post mortuo, nemo etiamnum Ecclesiae il-
lius gubernationem suscepit. Atque hic hi-
1 storiarum nostrarum finis esto, anno scilicet duo-
decimo principatus Mauricii Tiberii. Reli-
qua vero quae sequuntur, studiosi qui vo-
luerint narranda ac scribenda relinquimus.
Quod si quid à nobis omissum, vel minus
accurate expositum est, nemo id nobis vi-
tio vertat: illud secum cogitans, nos histo-
riam dispersam in unum corpus collegisse, ut
hominum utilitati consuleremus, quorum
gratia tot ac tantos labores suscepimus. Aliud
2 praeterea volumen à nobis compositum est,
quo Epistolae, relationes, decreta, orationes
ac disputationes, & alia quaedam continen-
tur. Et supra dictae quidem relationes quae
in eo volumine habentur, pleraque Grego-
rii Antiochenensis Episcopi nomine conscri-
ptae sunt. Quarum etiam gratia duas digni-
tates consecuti sumus: A Tiberio quidem
Constantino Quaesturae honorem adepti: A
Mauricio autem Tiberio codicillos praefe-
cturae nostri, ob ea quae composueramus tunc
cum extincto Imperii probro, Theodosium
in lucem edidit, qui tum ipsi, tum republi-
cae, summam felicitatis exordium praebuit.

Evagrii Scholastici Epiphaniensis & ex praef-
tis, Ecclesiastica historia Libri sex.

ΤΕΛΟΣ.

FINIS.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Διδίκαται ἡ Μαυρικίου] Ex his verbis suspicari quis
fortasse possit id quod suspicatus est etiam Baronius. Gre-
gorium Antiochenum Episcopum mortuum esse anno
Imperatoris Mauricii duodecimo. Cur enim diceret Eva-
grius, anno duodecimo Imperii Mauricii se Historiam
suam terminasse, nisi antea aliquid retulisset quod gestum
erat anno ejusdem Mauricii duodecimo? Re tamen dili-
gentius examinata, mihi non videtur Evagrius his verbis
id significare voluisse. Ait enim Evagrius Gregorium Antio-
chenum suo sanctum fuisse, Gregorio quidem Roma-
nam, Eulogio autem Alexandrinam Ecclesiam administran-
te: Joanne vero Hierosolymis praesidente. Qui cum haud
multo postea è vivis abiit, neminem adhuc in ejus lu-
cum suffectum fuisse dicit. Non igitur Gregorii morte
historiam suam terminavit Evagrius, cum post ejus mor-
tem Joannem Hierosolymitanum Episcopum obisse refe-
rat, & post ejus interitum neminem adhuc eo tempore
quo haec scribebat, substitutum esse. Id ergo tantum his
verbis significat Evagrius, se haec scripsisse anno duodeci-
mo Imperii Mauricii.

2 Τῇ τοῦ κατωτέρου ἀφ' αὐτοῦ] Non probo interpre-
tationem Christophoroni & Musculi, qui Quaesturae ho-
norem à Tiberio delatum esse putant Evagrio nostro. At-
qui Evagrius non dicit delatum sibi esse dignitatem τοῦ
κατωτέρου, sed tantum τοῦ κατωτέρου, id est, Quaesturae.
Multum autem discrimen est inter Quaestorem & Quaestori-
um. Nam Quaestor est qui Magistratum Quaestoris go-
ruit. Quaestorius vero is qui Magistratu illo jam perfun-
ctus est. Cum igitur dicit Evagrius delatum sibi esse ho-
norem Equitatus, codicillos ex Quaestore sibi ab Impe-
ratore codicillos esse intelligit: eodem prorsus modo quo
codicillos ex Praefecto Praetorio à Mauricio Imperatore si-
bi delatos esse, statim subiungit. Porro qui codicillos hu-

jusmodi metuerant, si privilegiis omnibus fruebantur, quae
competebant honoratis qui dignitates illas gesserant. Qua-
esturae scilicet ac Praefecturae. Ceterum hoc loco scriben-
dum videtur τὸ τοῦ κατωτέρου, suppl. ἀφ' αὐτοῦ.

3 Ἐφ' ἡ συντελεσάμεν] Hunc locum non intellexerunt
Interpretes. Nam Musculus quidem ita vertit: Unde ista
composuimus, cum illo Imperii ignominiam ablaturus, Theo-
dosium in lucem produxit. Christophorionus vero sic in-
terpretatur: Quo regnante nos relationes composuimus: idque
eo ipso tempore quo Theodosium in lucem edidit. Existima-
vi scilicet Christophorionus scribendum hic esse ἐφ' ἡ.
Verum haec emendatio ferri non potest: Non enim re-
gnante Mauricio opus illud relationum composuerat Eva-
grius, sed regnante Tiberio Constantino, sicut ipse afir-
mat paulo supra. Malui igitur hoc loco vulgatam scri-
pturam retinere, subaudiendo vocem ἀφ' αὐτοῦ vel ἀπ' αὐτοῦ.
Nam cum Mauricio Imperatori natus esset filius Theo-
dosius, Evagrius orationem ad Mauricum Imperatorem
scripsit, qua ei ob natalem filii gratulabatur, & tum Mau-
ricio ipsi, tum Reip. Rom. summam felicitatem augura-
batur, propterea quod Mauricius abolito vetusto Romani
Imperii dedecore, masculam prolem tandem suscepisset.
Nam ex Imperatoribus Romanis qui in Orientis partibus
regnauerant, jam inde à Theodosio juniore, nullus ma-
res liberos genuerat. Ob hanc igitur orationem ait Eva-
grius donatum se esse à Mauricio codicillis amplissimae
Praefecturae.

4 Ὁ δὲ Θεοδόσιος ἐφ' ἡ συντελεσάμεν] Theodosius nobilissi-
mus natus est in purpura anno 3. Imperatoris Mauricii,
die 26. mensis Septembris. ac proinde indictione 4. quae
coeperat à Kalendis Septembris hujus anni. Idem postea
à patre Mauricio Augustus coronatus est indictione octa-
va, die 26. mensis Martii, cum annos natus esset quatuor
cum dimidio, ut scribit Theophanes in Chronico p. 225.

VARIORUM

† Annus quo Historiam suam scripsit Evagrius, distin-
guendus est ab anno in cujus rebus gestis describendis O-
perii haec impulsit. Historia ejus non progreditur ultra
mensis Augusti anni 593. Opus vero ipsum in lucem

editum est vel illo anno exeunte, vel potius anno 594. quo
annus duodecimus Mauricii absolvitur. Haec Pagius ad
ann. 594. n. 7. W. Lom.

ΕΚ ΤΩΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΟΥ

ΕΠΙΤΟΜΗ,

Ἀπὸ Φωτῆς ΦΩΤΙΟΥ πατρίαρχου.

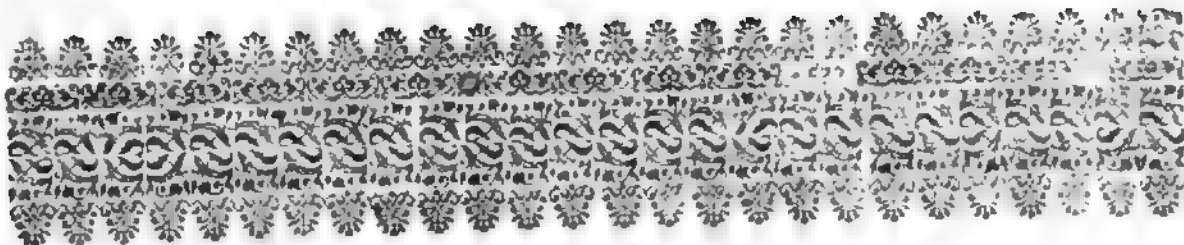
ID EST

EX ECCLESIASTICIS
PHILOSTORGII HISTORIIS.

EPITOME,

Confecta à PHOTIO Patriarcha,

HENRICO VALESIO *Interprete.*

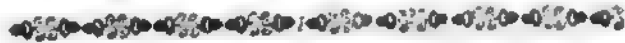

COMPENDIUM
HISTORIÆ
ECCLESIASTICÆ
PHILOSTORGHII, ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΟΥ,

Quod dictavit
PHOTIUS PATRIARCHA. ΕΠΙΤΟΜΗ
ΕΚ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ
Ἀπὸ Φωτίου
ΦΩΤΙΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ.

HUJUS Scriptoris historia duo locum li-
bris comprehenditur: Prima autem li-
tera uniuscujusque libri simul juncta, nomen
Auctoris efficiunt. Porro Historiam suam ordi-
nat ab Anti Alexandriam, ut quidem ipse vo-
cat, vixit & conventione adversus Alexandrum:
quam quidem causam dicit harescos. Progredi-
unt vero usque ad nuncupationem augustam E-
leutherii Junioris, qui filius fuit Philippi &
Constantii: & usque ad eadem Joannis tyranni.
Ceterum hac historia encomium quidem est be-
nefactorum: Orthodoxorum autem criminatio ac
vituperatio potius quam Historia.

Οτι ἐν δώδεκα λόγοις αὐτῷ ἡ ἱστορία περιέχεται.
ἀπαρτίζονται αὐτῷ τοῦτομα τῷ ἑκάστῳ λό-
γῳ ἀρχαῖοι γραμματεῖς ἐν ταύτῃ συντηρημένοι.
ἀρχαῖα μὲν ἀπὸ τῶν Ἀγίων πρὸς Ἀλιβιερῆος ὁ ὕ-
περ λέγει, ὡς ἐστὶν ἐν τῇ ἀρίστῳ ἀπαι ἀναγρά-
φῃ κατωτέρῃ μέχρι τῆς Οὐαθυπιασίδος, ὅς ἐστι
παῖς Πλακιδίας καὶ Κωνσταντίνου, αἰς βασιλείᾳ ἀνα-
στήσας, καὶ τῷ Ἰωάννῃ τῷ πρῶτῳ ἀνακρίσας. ἡ δὲ
ἱστορία τῇ ἀριστεύοντι ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτῇ. ὡς πρὸς
καὶ τῇ ἐρριδύσας ἀναβελὴ καὶ φόνες πολλοὶ ἡ ἱστορία

EX LIBRO PRIMO.

ΕΚ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

De libris
Maccabaeo-
rum.

AIT Philostorgius ignorare se, 20
quisnam sit auctor librorum qui
Maccabaici vocantur. Ac pri-
mum quidem eorum librum ma-
gnopere probat, utpote qui ea naret quæ
cum Danielis vaticiniis egregie consentiunt:
Et propterea quod prudenter exprimit, quo-
nam modo virorum quidem malitia res Ju-
dæorum ad ultimum exitium perduxerit: a-
liorum autem virorum fortitudo eas restitu-
erit. Quo tempore & Judæi adversus hostes
pristinæ vires recuperarunt, & templum
Græcicæ superstitionis inquinamentis pur-
gatum est. Secundus autem liber, ut ait Phi-
lostorgius, non ejusdem videtur auctoris ac
primus: sed brevitarium est eorum quæ ab
Iasone Cyrenæo quinque libris conscripta
fuerant. In quo refertur id bellum quod Ju-
das Maccabeus gessit cum Antiocho Epi-

Οτι τῷ Μακκαβαϊκῷ Φωτίῳ τὰ συγ-
γραφεῖα ὅσους ποτὶ ὅτῃ ἀναγνῶν· πλὴν
τὸ μὲν πρῶτον βιβλίον ἀπεδοχῆς ἀξιοῖ.
ἡ συνάδουσα διηγεῖται τοῖς τοῦ Δανιὴλ προ-
φητείας· καὶ ὅτι λίαν περιηλὺς διέξυσιν, ὅπως
πρὸς ἀνδρῶν μεχερέα τὰ Ἰουδαίων ἤλασιν ἐπ' ἐχά-
ται κακῶν, ὅπως πάλιν ἀνδρῶν αἰνέσκειται δέ-
τη, καὶ τότε τῷ πολέμῳ ἐπαύσαντο κρά-
τος, καὶ ὁ νεὺς τῷ Ἑλλησποδὶ ἀνακαταστή μο-
λυσμάται. τὸ δεύτερον δὲ μὴ τὸν αὐτὸν μὲν Φωτίῳ
ἐνδείκνυσθαι συγγραφεῖα· σὺν ὧν δὲ εἶναι τῷ
Ἰάσωνος τοῦ Κυρηνάου ἐν πέντε λόγοις ἀν-
αγεγραμμένον, ὅτι τὸν πόλεμον ἀπατήσαντα, ὃν
Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος πρὸς Ἀντίοχον τὸν

VALESII ANNOTATIONES.

ἡ τὸν πόλεμον ἀπατήσαντα. Scribendum est accentu
mutato ὅ, subauditur enim σύν. Certe in codice Ma-
nuscripto Samuelis Bocharti legitur ἂ τὸν πόλεμον. Paulo
post, ubi legitur τὸ πρὸς τὸν διάζωον, ὅς. mallem scribe-
re, πρὸς τὸν, ὅς.

VARIORUM.

ἡ συνάδουσα τοῖς τοῦ Δανιὴλ προφητείας. Utilissimus
quippe hic liber est ad ea explicanda quæ habentur in
Prophetia Danielis, cap. VII, VIII, XI. de cornu illo à
quo Sanctuarium profanatum est: Nam cornu illud fuit
Antiochus, ejusque flagitiis omnia sic explicantur primo hoc
& secundo libro Maccabeorum, quæ memorantur à Da-
nielæ Propheta, ut etiam tempus ipsius & dierum nu-
merus, quem Daniel significat, aperulime res veritati
respondisse doceatur. Hæc igitur causa est, cur huiusmodi
illam tanti fecerunt Patres. Jac. Gieselerus Dissert.
in locum, p. 4. 5.

Ἐπιφάνης,

Ἐπιφανῆ, καὶ τὸ αὐτοῦ παῖδα τὸν ἐπὶ κλίῳ Εὐ-
πάτορα, διεπολέμησι. τὸ δὲ τρίτον ἀποδοκιμά-
ζει, περὶ τῶνδε καλῶν, καὶ οὐδὲν ὅμοιον τῷ πρῶ-
τῳ διεξιρχόμενον. τὸ μὲν τοῦδε τρίτου ὑπὸ
Ἰωσήφου γράφει καὶ αὐτὸς συνομολογῶν, οὐχ
ἰσοῦν μᾶλλον ἢ ἐκώμην εἰς αὐτὸν Φησι, τὸ πρὸ τῶν
Ἑλεάζαρι καὶ τοὺς ἐπὶ αὐτοῦ τοὺς Μακκαβαί-
ους διηγούμενον.

2. Οἱ τὰ πᾶσα, καὶ ὅσα πρὸς ἰστορίας
ἦεν λόγος, ὁ Φιλοστοργίος τὸν Παμφίλου ἑὸς
ἑκὼν ἐπαύσας, πρὸ τῶν ἐνστάσεων ἀφελμαρτῶν
Φησι. καὶ τὸ ἀμάρτημα ὁ δυσσεβὴς διηγούμενος,
διότι ἀγνοῶν τὸ θεῖον καὶ ἀκατάληπτον ἡγεῖτο.
ἀλλὰ καὶ ἄλλα τοιαῦτά Φησι αὐτὸν πλημμε-
λεῖν· καὶ αὐτὰς τὰς οἰκείας τῆς ἰστο-
ρίας μνήμας, μέχρι τῆς τῶν παίδων ἀφελ-
χῆς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου συνοπτιμαρτῶν.

3. Οἱ οὕτως ὁ δυσσεβὴς Φησι τὰς ψήφους τῆς
ἀρχιεπισκοπῆς ἐπ' Ἀρίῳ Φιλοστοργίῳ, αὐτὸν μᾶλλον
Ἀλέξανδρον προσημύσας αὐτοῦ, πρὸς αὐτὸν αὐ-
τὸν ταύτας ἐκπεράσας.

4. Οἱ Ἀλέξανδρον πρὸς αὐτὸν Βαυκά-
λι ἐπινομαζόμενον, ἀφ' ὃ τοῦ ἑσπέρου
ὄγκου ὑπὸ τῶν μεταφρῶν αὐτοῦ σισυρμῶν,
ἀφελμαρτῶν ἐκμνησθῆναι ἤθελεν, ἀπὸ οὗ
Βαυκάλης ἐπιχωρίως Ἀλεξανδρίῳ εἰσάγει ὀνομά-
ζειν· τῷ τῶν Φησι τῶν δευτέρων τῶν μετ' Ἀρίῳ
ἔχοντα, ἀφελμαρτῶν τῆς αἰτίας, ἐξ ἧς ἡ ἀφελμαρτῶν Ἀ-
λεξανδρῶν τῶν ἐπισκοπῶν καὶ Ἀρίῳ συνοπτιμαρτῶν, καὶ
τῶν τοῦ ὁμοουσίου ἀνακρίψεως ἐκείνου ἐπιχωρίως
ὀνομάζει.

5. Οἱ Φησι Κωνσταντῖνος ὁ τῷ μεγάλῳ Κωνσταν-
τίνῳ πατὴρ κατ' ἀδελφότητα τῶν αἰῶν Γαλατίας,
ὅς αἱ καὶ αἱ καλούμεναι Ἀλπεῖς, βασιλεὺς ἀπὸ
δύο μετέδοται τὰ χωρία ταῦτα καὶ δυσ-
πρόσδοκα· τὰς δὲ Γαλατίας οἱ τοῦ Γαλλίας ἐπο-
νομάζουσα. ἡ δὲ πλεονεξία Κωνσταντίνου, καὶ Βρετα-
νίας γένεσι, τὴν Ἀλβίωνος καλούμεναι. ὅς καὶ καὶ
ισοπύρρα καὶ λαβὼν αὐτὸν Κωνσταντῖνος ὁ παῖς, Φυ-
γῶν πρὸς αὐτὸν τῶν ἐπιχωρίων Δικληπταῶν, πε-
λωτῶν ἐκείνου, καὶ τῆς βασιλείας κατέστη
ἀφελμαρτῶν.

6. Οἱ τῶν τῷ μεγάλῳ Κωνσταντίνῳ μεταδο-

phane, & cum ejusdem filio qui Euripator
cognominatus est. Tertium autem Maccabæorum
librum improbat Philostorgius, monstrosum eum
appellans, & qui nihil parret quod simile sit
libro primo. Quartum vero librum à Josepho
conscriptum esse dicit ipse quoque, & Eleazari ac
septem ejus filiorum Maccabæorum enco-
mium potius esse quam historiam.

2. Et si aliis in rebus, & præcipue ob Ec-
clesiasticæ historiæ scripturam, Eusebium
Pamphili laudat Philostorgius, eundem ta-
men errare dicit in iis quæ ad Religionem
pertinent. Errorem autem illius hunc esse
ait, quod Deum nec cognosci, nec compre-
hendi posse existimaverit. Aliis quoque ejus-
dem modi erroribus implicatum eum fuisse
dicit. Porro testatur, illum historiam suam
ad ea usque tempora perduxisse, quibus
liberi Constantini Magni in patris imperium
successerunt.

3. Ait impius Philostorgius Arium, cum
suffragia pro Archiepiscopatu Alexandrino
in ipsum inclinarent, Alexandrum tamen
sibi prætulisse, & suffragia in eum trans-
tulisse.

4. Ait Alexandrum quemdam presby-
terum, cognomento Baucalim, ob coacer-
vatam carnis superflue molem, quæ in dorso
ejus excreverat instar vasis testacei; cujus-
modi vasa Alexandrini patrio sermone Bau-
calas vocant. Hunc igitur Alexandrum,
cum secundum ab Ario locum inter pres-
byteros obtineret, ait similitudinis inter Ale-
xandrum Episcopum & Arium causam præ-
buisse, & consubstantialis prædicationem
ab eo tempore excogitaram fuisse.

5. Constantius, Magni Constantini pater,
ob eximiam fortitudinem, ut ait Philostor-
gius, superioris Galatiæ in qua sunt Alpes,
Imperator renuntiatus est. Hæc autem loca
accessu difficilia sunt & impervia. Porro
hæc superior Galatia, nunc à Romanis
Gallia vocatur. Mors autem Constantii
contigit in Britannia, quæ Albionis insula
olim dicebatur. Illic Constantinus post vi-
tatas feliciter Diocletiani insidiæ, cum pa-
trem ægrotantem reperisset, eum brevi post
mortuum sepulturæ mandavit, ac mox Im-
perii successor factus est.

6. Causam cur Constantinus Magnus à

VALESII ANNOTATIONES.

1. Εὐπάτορα Εὐπατόριον] In Manuscripto codice Samuelis Bo-
charti legitur Εὐπατόριον, quod scriptum esse opinor pro
Εὐπατόριον.

2. Καταμαρτῶν] Leges Grammaticæ postulant ut scri-
batur καταμαρτῶν. Alioquin si vulgata lectionem reti-
neamus, dicendum esset αὐτὸν μᾶλλον Ἀλεξανδρῶν συνοπτι-
μαρτῶν.

3. Αὐτὸν ἐπινομαζόμενον] Hunc locum facile erat restituere ex
Nicephori libro 8. cap. 9. in quo ita legitur: ὑπὸ τῶν με-
ταφρῶν αὐτοῦ συνοπτιμαρτῶν. Certe in codice Scorialensi

scriptum est αὐτὸν. In Manuscripto autem exemplari Sa-
muelis Bocharti scribitur αὐτὸν ἐπινομαζόμενον, manifeste ve-
re lectionis vestigio. Porro his verbis indicat Philostor-
gius, hunc Alexandrum habuisse in dorso quandam car-
nis exuberantiam, quam Gallico sermone lupata voca-
mus, ex quorundam perspicillorum similitudine, quæ fi-
gura convexa fabricantur à vitro, ad hoc ut literæ ma-
jores & evidentiores conspiciantur. Quare in hoc loco
mallem scribere ὑπὸ τῶν μεταφρῶν.

VARIORUM.

1. Ἀλεξανδρῶν Βαυκάλιον] Observat Jac. Gothofredus ex Epiphaniæ lib. 68. & 69. Arium Alexandrinæ ejusdem
Ecclesiæ, quæ Baucalis dicebatur, presbyterum fuisse. Verum de hoc Alexandrino Baucali alium apud alios silentium.
λίω

Gentilium superstitione ad Christianam religionem transierit, Philostorgius perinde ac reliqui omnes, ait fuisse victoriam de Maxentio. In qua crucis signum visum est in Oriente, longissime protensum, luce quadam admirabili eam depingente, & stellis undique circa eam currentibus instar caelestis arcus, & literarum formam exprimentibus. Porro literæ latino sermone hæc verba designabant: In hoc vince.

Contra A- 7. Ait Philostorgius, ante Synodum Ni-
riam 878a. cenam, Alexandrum Alexandriæ Episcopum, cum venisset Nicomediam, & collocutus esset cum Osio Cordubensi, aliisque Episcopis qui una cum illo erant, perfecisse ut synodali sententia Filium Patri consubstantialem esse profiterentur, & Arium a communione removerent.

8. Nec multo post congregatam esse synodum apud Nicæam: Cui præter reliquos Antistites Basiliscus Amasiæ Episcopus, & Meletius Sebastopolcos interfuerunt.

9. Fatetur etiam Philostorgius, cunctos Episcopos expositioni fideique Nicææ facta est, consensisse, excepto Secundo Ptolemaidis Episcopo, quem secutus est Theon Episcopus Marmaricæ. Reliqua autem cetera Arianorum Antistitem, Eusebius inquam Nicomediensis, quem Philostorgius Magnum cognominat, Theognis Nicæus, & Maris Chalcedonenfis Episcopus, & ceteri omnes, sententiam synodi amplexi sunt: dolose quidem ac fraudulenter, ut testatur etiam Philostorgius, cum sub voce homousii τὸ ὁμοούσιον callide occultarent. Sed tamen synodi decretis consentire non recusarunt, cum Constantina soror Imperatoris Constantini hoc consilium eis suggessisset.

10. Addit Philostorgius, Secundum, cum in exilium proficisceretur, Eusebio dixisse: Eusebi, subscripsisti, ne in exilium mittereris. Ego vero Deo id mihi revelanti confido, te intra annum in exilium abductum iri. Sane Eusebius tribus mensibus post synodum exactis relegatus est, quemadmodum Secundus prædixerat, cum ad pristinam impietatem palam reversus esset.

ἀλλ' ἐκ τῆς ἑλληνίδος ἡρησκέας εἰς τὴν χρησιμότητα καὶ οὗτος τοῖς ἄλλοις φησὶ γράμματα, αἰτίαι δὲ γινέσθαι ἀναγράφει τὴν χεῖρα Μαξεντίου ἵκεν καὶ ὅτι καὶ τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον χεῖρα ἀναπολάς ἐπὶ μέγα συνῆρθη δὴ καὶ αἴγλης αὐτὸν ἡ καταπληττούσης ἀφ' αὐτοῦ πυρρῆς, καὶ ἀπὸ αὐτοῦ κύκλω περιέειπτο, ἵκεδος τρέψας, καὶ πρὸς γραμμάτων χαρακτῆρα ῥυθμιζομένη τὰ δὲ ἄλλα ῥωμαίων ἔλεγε φωνῇ, Ἐν τούτῳ νικάει.

7. Οπὲ καὶ πρὸς τὴν Νικαίαν συνόδον, οὗτος τὸν Ἀλεξανδρείας Φασιν Ἀλέξανδρον καὶ Ἀλαβανδρίαν τὸν Νικομήδειαν, καὶ Ὅσιον τὸν Κουδουβένσιον ἐντυχίζοντα καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ ἐπισκόποις, συνωδικαῖς ψήφοις ἀπομολογήσαντι παρασχευάσαντι ἐμὸν σὺν τῷ πατρὶ τὸν υἱόν, καὶ τὸν Ἀριον ἀπεκρύψαντα.

8. Μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον καὶ τὸν Νικαίαν συνέσθαι συνόδον, ἐν ᾗ καὶ τὸν ἄλλον ἀρχιερεῖν Θεόν, καὶ τὴν Βασιλίαν τὴν Ἀμασίας ἐπίσκοπον παρίεναι, καὶ τὸν Μελέτιον τὸν Σεβαστοπόλεως.

9. Οπὲ καὶ αὐτοῖς συνομολογῶντι πάντας ὁμοφρονῶσαν τῷ τῷ Νικαίαν τὸν πῖπτον ἔργα, πλὴν Σικουῶδου τῷ Πτολεμαίδος, καὶ καὶ Θεῶν ὁ τῆς Μαρμαρικής ἐκολύθησεν. τὸ δὲ ἄλλο εἶρος τὸν Ἀριανὸν ἐξορῶν, Εὐσεβίως τὸν Φημι ὁ Νικομηδείας, ὅς ἐτος ἀποθνήσκοντα μέγα, καὶ Θεογνίς ὁ Νικαίαν, καὶ Μάρκον ὁ Καλχιδόνος, καὶ ἡ ἄλλη Φάλαγγς, πρὸς τὴν συνόδον μαρτυρήσαντο· δὲ ἅλῳ μὲν, καὶ οὗτοι Φωνοῖ, καὶ τὸ ὁμοούσιον ἐν τῇ τῷ ὁμοούσιον φωνῇ ὑποκατέψαντες· πλὴν καὶ συμφρονῶν τοῖς συνωδικαῖς ψήφοις ἀναδιδάσκοντα, Κωνσταντίνος τῆς τοῦ Κωνσταντίνου βασιλείας ἀδελφῆς εὐσηγησαμένη αὐτοῖς τὸ εἰς τὴν παραίεσθαι.

10. Αἶγαν δὲ καὶ Σικουῶδον ὑποφωτισθέντα εἰπὼν πρὸς Εὐσεβίον, Εὐσεβίε ὑπέγραψας, ἵνα μὴ ἐξορισθῇς πᾶσι τῷ Θεῷ δι' ἐναντίον σου δὲ ἀχρήστως ἀπαγόμενον καὶ γεγενῆσθαι τῷ Εὐσεβίῳ τὸν ὁξυφρονισμόν μὲν μῆνας δὲ τὸν συνόδου τρεῖς, καὶ καὶ Σικουῶδες πρὸς τὴν ἰδίαν χεῖρα τὸν πατρὸς ἀσέβειαν ἀνατρέψαντι.

VALESI ANNOTATIONES.

1. Καὶ ὅτι τῶν ἄλλων] Supplendum est adverbium hoc modo καὶ ὅτι ὁμοῦς τῶν ἄλλων φησὶ γράμματα. Interpres hoc loco suam Græcæ linguæ imperitiā facis prodidit, tum in versione, tum in Annotationibus.

2. Καὶ πλεονέκτως ἀφ' αὐτοῦ] Inepta est horum duorum participiorum conjunctio. Proinde aut prius illud participium delendum est, aut certe scribendum ὁμοῦς αὐτοῦ.

3. Βασιλίαν τὴν Ἀμασίας ἐπίσκοπον] Hujus meminit Constantinus Porphyrogenetus in libro primo de Thematibus, capite secundo, his verbis: φασὶν γὰρ τὴν Ἀμασίαν, καὶ

Βασιλίαν ὁ ἀδελφὸς, ὁ ἐπὶ Λικιώνος μαρτυροῦντος, &c. Ubi Interpretres Regem vertit gravi errore: Basiliscus enim docendus erat, sicut dicitur in Chronico Eusebii: Philostorgius quidem hunc Basiliscum interfuisse scribit Synodo Nicænæ. Verum reliqui omnes illum persecutione Licinii extirpatum esse consentiunt, quorum sententiæ libens accedo.

4. Καὶ μελέτιον τὸν Σεβαστοπόλεως] De hoc Meletio vide quæ notavi ad librum 7. Ecclesiasticæ Historiæ Eusebii Pamphili cap. 32. Interpret enim Philostorgius, quia esset hic Meletius ignoravit, eumque cum Meletio Sebastiano qui postea Antiochenus Episcopus fuit, confudit.

VARIORUM.

a τὸ ὁμοῦς (ita enim legendum) ἐν τῇ ὁμοῦς ὑποκατέψαντες] Ad hujus loci explicationem consule Fragmentum.

tum Philostorgii ex Nicæa desumptum, & infra citatum.

ΕΚ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

EX LIBRO SECUNDO.

Οτι ὁ φιλοφειδὴς οὗτος χαλερόνως, καὶ τὴν οἰκουμένην συνείδον, καὶ τὴν ἐκ τῶν
1 δόλων τῶν πρὸς τὴν εὐσεβίαν ὡς τὴν αἰσίδα-
 αν πολυωδίον, τὸν βασιλέα Φησι Κωνσταντῖον τῶ-
 νους μὴ δίκαιον εἰσπράττειν, ἀλλ' ὡς ἄλλα φρο-
 νουῦντες τῶν ὁμοεσίων ὑποσημαίνοντο τοῖς δὲ περὶ
 Σακοῦδον ἀντιπαλίσαντο, καὶ γράμματα πα-
 ραχὸς ἐξέπεμψαν, τὸ μὴ Ὁμοῦσον ἀποδοῦναι,
 κρατύνοντα δὲ τὸ ἐπὶ τῶν οἰς γράμματα καὶ τὸ
2 Ἀλέξανδρον Ἀλεξανδρείας ὑπογράφειν, καὶ ἀφ'
 τοῦτο συνελθὼν αὐτὸν καὶ τοὺς πρὸς Ἀριον τῶν
 δὲ ἐκ βασιλείας ἡρμίσαντος φόβου, τὸν μὴ Ἀλέ-
 ξανδρον ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἀναδραμεῖν γινώσκων τὸν
 δὲ Ἀριον πάλιν αὐτοῦ πὶ καὶ τῆς ἐκκλησίας οἷον
 τοῖς ὁμοῦσον ἀποδοῦναι.

2. Οἱ τὸν Ἀριον ἀπαιτῶντες τῆς ἐκκλη-
 σίας Φησι ἄσματα πινυμένα καὶ ὁδομύλια καὶ
 ἐδουπειὰ γράφειν, καὶ ταῦτ' ἐπὶ οὐνοῦ, καὶ
 εἰς μελωδίας ἐπιπῶν, ὡς εἰς ὁμοῦσον ἐκαστοῖς ἀρμό-
 ζον, ἀφ' ἧς οἱ τοῖς μελωδίας ἡδονὴν ἐκκλείπειν
 πρὸς τὴν οἰκίαν ἀσείδων τοὺς ἀμαθετέρους τῶν
 ἀνθρώπων.

3. Οἱ τὸν Ἀριον ἐπὶ τῶν θεομαχῶν καὶ τοῦ
 υἱοῦ ὑποφωτίζον, ἀτόποις ἐνέχεον Φησι, διότι
 ἀγνοῦν πὶ τὸ θεῖον καὶ ἀκατάληπτον πατρὸς καὶ
 ἀσέβητοι ἐσχηματίζοντο καὶ οὐκ ἀνθρώποις μέντοι, ὁ
 κακὸν μαρτυροῦν ἴσους, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν μιο-
 γυνῶν τῶν τῶν θεῶν καὶ πρὸς ταῦτ' αὐτὸν Φησι τὴν
 ἀτοπίαν κατ' ἐκείνῳ καιρῷ μὴ Ἀριον μέντοι, ἀλλὰ
4 καὶ τοὺς πλείους αὐτῶν συνεπηρεχιδύοναι, πλὴν γὰρ
 Σακοῦδον καὶ Θιανᾶ, καὶ τῶν Ἀσκησιῶν τῶν Μάρ-
 τυρος μετὰ τῶν, Λεωντίου καὶ Ἀντωνίου, καὶ τῶν
 Νικομηδείας Εἰσοτίου, τὸ ἄλλο τῆς ἀσείδους οἰ-
 ταλῶν πρὸς ταῦτ' ἀπέρχοντο τὴν δόξαν.

4. Οἱ Φησι τὸν Κωνσταντῖον ἡγεμῶν τὸν ἴδιον
 πατέρα Κρίστον, ἀφ' ὧν τῆς μητρὸς συνε-
 παδύνοντα, καὶ τὸν δὲ πάλιν φασκεῖν αὐτὸν πρὸς τὸν
 Κουρτίου μοιχαλίδιον, τῇ δ' αὖτε αὐτὸν ἀλὲα εἰς
 πομπὴν αὐτῶν ἀποστέλλειν, καὶ τῶν παίδων τῶν ἐξ ἑαυ-
 τῶν καὶ τῶν παίδων τῶν ἐξ ἑαυτῶν ἀποστέλλειν.

AIT mendacissimus Philostorgius, post *Constanti-*
 universalem synodum & post Eu- *mus cur*
 sebianorum palinodiam adversus Religionem, *Arianis in-*
 Imperatorem Constantinum eos quidem pœna *ferens.*
 affecisse, propterea quod cum aliter senti-
 rent, Homousio nihilo minus subscripserant:
 Secundum vero cum locis ab exilio revo-
 casse. Literas etiam quaquaversum misisse,
 quibus consubstantialis quidem vocem ex-
 plodebat, dissimilis autem substantiæ fidem
 confirmabat. Quibus literis Alexandrum
 quoque Episcopum Alexandriæ subscripsisse
 dicit, & ob hanc causam Arium etiam ei
 communicasse. Sed cum metus ab Impe-
 ratore deinceps cessaret, Alexander quidem
 ad priorem sententiam rediit. Arius vero
 una cum ejusdem opinionis assertoribus, ab
 Alexandro & ab Ecclesia secessit.

2. Ait Arium, cum ab Ecclesia recess- *Arii cansi-*
 sisset, cantica nautica & molendinaria ac co-
 viatoria conscripsisse, aliaque ejusmodi com-
 posuisse, quæ certis modulationibus apta-
 vit, prout unicuique cantico convenire ex-
 istimabat: Atque ita imperitorum animos
 suavitæ cantus ad impietatem suam sensim
 abduxisse.

3. Et si Arium divinis laudibus efficitur *Arii do-*
 Philostorgius in eo quod divinitatem Filii *drina.*
 oppugnat, absurdis tamen erroribus eum
 implicari dicit, eo quod passim affirmet
 Deum nec cognosci, nec comprehendi, nec
 mente concipi posse: Idque non ab homini-
 bus solum, quod malum tolerabilius esset,
 sed ne ab ipso quidem unigenito Dei Filio.
 Et ad hujus erroris absurditatem, non Ari-
 um modo, verum etiam plerique alios ea
 tempestate simul cum illo abreptos esse. Ex-
 cepto enim Secundo ac Theona, & discipulis
 Luciani Martyris, Leontio scilicet, Antonio,
 & Eusebio Nicomediensi, reliqua impiorum
 cohors hanc sententiam amplecta est.

4. Ait Philostorgius Constantinum No- *Crispi &*
 veræ calumniis circumventum, Crispum *Fausla*
 filium interemisse. Eam vero postea cum *cadet.*
 in adulterio deprehensa fuisset cum quo-
 dam ex Curforibus, calore balnei suffo-
 cari jussisse. Nec multo post Constanti-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Πρὸς τὴν εὐσεβίαν] Rectius in Manuscripto codice
 Samueles Bocharti scriptum est εὐσεβίαν. Eusebius enim
 Nicomedensis, cum formula Nicænz fidei primum subscri-
 psisset, paulo post ad pristinam impietatem rediit, ut testan-
 tur Socrates, Sozomenus ac Theodoretus.

2 Συνελθὼν αὐτὸν] In Manuscripto codice Samueles
 Bocharti ad marginem emendatum est αὐτῶν, quod qui-
 dem magis, probet. De hac porro narratione idem sca-

tio quod Photius, mera mendacia hæc esse ab impu-
 denti homine confecta.

3 Εὐσεβίου] Totum hoc caput prodigiis erro-
 ribus scatebat, non tam vitio codicis Manuscripti quo
 usus est Gothofredus, quam ob ejus imperitiam in le-
 gendis Græcis exemplaribus. Ego ope MSS. codicum,
 Scoriacensis scilicet & Bochartiani, errores istos emendi davi.

4 Καὶ τὴν πατέρα αὐτοῦ μοιχαλίδιον] Scribendum
 patre αὐτοῦ, supple τῶν πατέρων.

VARIORUM.

1 Εὐσεβίαν] Cantica in pistrinis inter molendum can-
 tari solita. Nullam hic Thalix mentionem facit Philo-
 storgius: à qua & Athanasius hæc cantica distinguit, in
 libro de Fidei Nicænz Decretis.

2 Αὐτὸν Κρίστον] Crispum & Fauslam à Constantino
 necatos asserunt Sextus Aurelius Victor cap. 41. Amm.
 Marcellinus lib. 14. Zosimus lib. 2. Eutropius lib. 10.
 Asterius apud Metaphrastam & Suerium 20. Octobr.
 Hieronymus in Chronico, Orosius lib. 7. cap. 29. Sido-

nus Apollinarius lib. 9. Epist. 8. Idacius, Zonaras, Sui-
 das, alique qui eos secuti sunt. Quam tamen historiam
 Euseb. in Vit. Const. & Socrates non habent: imo eam
 velut falsam jam olim egerant Sozomenus lib. 1. cap.
 5. & Evagrius lib. 3. c. 40, 41. & post Sozomenum Ni-
 cephorus lib. 7. cap. 35. & forte etiam Photius, qui
 ideo hæc ex Philostorgio dum exciperet, notare ea vel-
 ut falsa voluerit. Jac. Gothofred. Dissert. in Philostorg.
 pag. 50.

num, dum Nicomediz moraretur, poenas
cedis filio perfolventem, à fratribus suis
veneno percutum esse.

Δυνά Κανταρίων τὴν δίκην, μετ' ἑπὶ πάλιν χρῆσι
ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Φαρμάκων καὶ τῶν Νικομή-
δων ἀφ' ἑαυτοῦ ἀναρτίστου.

Get in
Circulation
fast.

5. Ait Philostorgius, Ursilam ex Transilvaniis Scythis, qui ab Antiquis quidem Getæ, nunc vero Gothi appellantur, maximam hominum multitudinem in Romanum solum traduxisse, qui pietatis causa ex patriis sedibus ejecti fuerant. Eam autem gentem ad Christi fidem olim transiisse hoc modo. Cum Valerianus & Gallienus imperium administrarent, ingens multitudo Scytharum trans Istrum degentium, in Romanorum ditionem trajecit. Et Europæ quidem magnam partem excursionibus infestarunt. Deinde vero cum in Asiam trajecissent, Galatiam & Cappadociam invaserunt. Cumque plurimos homines captivos fecissent, inter quos non pauci erant Clerici; cum ingenti præda in patriam suam reversi sunt. Captivi igitur ac pii homines isti, barbaris permixti, non paucos eorum ad veram pietatem traduxerunt, utque pro Gentilium superstitione Christianam religionem amplecterentur, eis persuaserunt. Ex horum captivorum numero fuerunt etiam majores Ulsilæ, natione quidem Cappadoces, orti juxta urbem Parnassum, ex vico qui Sadagolkhina vocatur. Hic igitur Ulsila, dux fuit piorum hominum qui ex Gothia egressi sunt, primusque eorum Episcopus fuit, constitutus hoc modo. Cum à rege qui tunc Gothis præerat, Legatus una cum aliis ad Imperatorem Constantinum missus esset: Nam & Barbaræ gentes illic postea Constantino obsequebantur: ab Eusebio aliisque qui cum illo erant Episcopis, ordinatus est Episcopus Christianorum qui apud Gothos degebant. Eorum itaque tum aliis in rebus maximam curam gessit: tum proprias ipsis literas excogitavit, & universos sacræ Scripturæ libros patrio ipsorum sermone interpretatus est, exceptis libris Regnorum, eo quod illi res bello gestas contineant, gens autem illa bellis maxime delectetur, & freno potius opus habeat ad bellicos impetus comprimendos, quam calcari quo ad prælia incitentur. Maximam porro incitandi vim habent libri illi, utpote qui venerabiles maxime existimentur, & credentium animos ad Dei cultum informant. Hanc igitur transfugarum multitudinem Imperator in locis Moesiar, pro ut cuique visum est, collocavit: Et Ulsilam ipsum magno in honore habuit, adeo ut de illo loquens, sæpe cum nostri temporis Mosem appelleret. Cæterum Philostorgius hunc Ulsilam miris ludibus extollit, aitque & illum, & eos qui sub illo erant Gothos, ejusdem cum ipso hærescos sectatores fuisse.

5. Οπὶ Οὐρρίλαι Φοῖσι κατὰ πότους τοῖς
 5 χρίους ἐκ τῷ πέρει Ἰφρου Σκυθῆ, εἰς οἱ μὲν
 πάλας Γέτας, οἱ δὲ τῶν Γότθους χαλῶσι, πολλὴν
 εἰς τὴν Ῥωμαίων ἀφγιδάσαι λαὸν, δι' ἐπισείσαι ἐκ
 τῷ οἰκίῳ ἰδὲν ἐλαθύνει. Χειραιοῖαι δὲ τὸ
 10 ἔθος τρέφω τοῖσδε. βασιλεύοντες Οὐαλεριατοῦ καὶ
 Γαλλίου, μῆρα Σκυθῆ βαρῶα τῷ πέρει τῷ
 Ἰφρου, δίδουσι εἰς τὴν Ῥωμαίων καὶ πολλὰ μὲν
 15 κατέδραμι τῆς Εὐρώπης ἀφγιδάτης δὲ καὶ εἰς
 τὴν Ἀσίαν, τίω τι Γαλατίαν, καὶ τίω Καππα-
 δοκίαν ἱππῆσαν, καὶ πολλοὺς ἐλαβον αἰχμαλώ-
 20 τούς, ἄλλους τι καὶ τὴν κατελυγμέναι τῷ Κλήρῳ.
 καὶ μετὰ πολλῆς λείας ἀπεκομίσθησαν οἰχάδε. ὁ
 δὲ αἰχμάλωτος καὶ εὐσεῖς ὄμιλος σιναταγραφί-
 25 τος τοῖς βαρῶαρις, οὗκ ἐλίσκει τι αὐτῶν εἰς τὸ
 θίσειν μεμπτοῖσαι, καὶ τὰ Χειραιῶν Φροῦν
 ἀντὶ τῆς Ἑλλενίδος δοῖν παρεσθῆσαι. ταύτης
 30 τῆς αἰχμαλωσίας μεγίσται καὶ οἱ Οὐρρίλαι πρό-
 ρηται, Καππαδοκίαν μὲν γένος, πόλιν δὲ πλοῖον
 Παραδοῦ, ἐκ κῆρος δὲ Σαδαρολθιδῆ χαλῶσι-
 35 νης. ὁ ποίνω Οὐρρίλαι οὔτε χαλῶσι τοῖς
 ἰδὲν τῷ θίσειν, ἱπποκοπῆς αὐτῶν πρῶτος καὶ
 40 τῶν κατὰ τὴν αἰῶν. ὡς δὲ τῷ τίω δὲ τὴν ἄρ-
 45 τος τῷ ἔθους ἐπὶ τῶν Κωσταντῶν χρίων εἰς πρῶ-
 τῆς σὺν ἄλλοις ἀπεσθῆσαι καὶ γὰρ καὶ τὰ τῆδε
 Βάρβαρα ἔθνη. ὡς δὲ τῷ βασιλεῖ. ὡς
 50 Εὐσεῖς καὶ τῷ σὺν αὐτῷ ἱπποκόπῃ χειροποι-
 ται τῷ εἰς τὴν Γερμῶν Χειραιῶνται καὶ τάτι
 ἄλλα αὐτῶν ἱπποκῶν καὶ γραμμάται αὐ-
 55 τῶν οἰκίαν ὀρετῆς χαλῶσι, μετέρρουν εἰς
 τὴν αὐτῶν Φωνίαν τὰς γραφὰς ἀπάσαι, πλη-
 60 γα δὲ τῷ βασιλεῖ, ἅτι τῷ μὲν πολέ-
 μῳ ἱστῆσαι ἰχουῶν, τῷ δὲ ἔθους ὅτε Φιλοπολί-
 65 μου, καὶ διομήν μαλλοῦ χαλῶν τῆς ἐπὶ τὰς
 μάχας ὁρμῆς, ἀλλ' οὐχὶ τῷ πρὸς ταῦτα παρο-
 ξυνότος ὁ περὶ ἰχὺν ἔχει ταῦτα ποιῶν, σιδάσμα
 70 τι μάλιστ' ἱμζόμενα, καὶ πρὸς τὴν τοῦ θῆ-
 ρεος πῆλιν τοὺς πεφορμῶν χαλῶν μίζοντα. ἰδρύ-
 75 σκετο δ' ὁ βασιλεὺς τὸν αὐτόμολον τῷ τῶν λαῶν
 ὡς τὰ τῆς Νισίας χαλῶν, ὅς ἐκάτω Φίλων ἦν
 καὶ τὸν Οὐρρίλαι ἀφ' πλείους ἦν πμῆς, ὡς ἔν
 80 πολλάκις ὁ ἐφ' ἡμῶν Μωσῆς λέγει ὡς αὐτοῦ.
 85 λῆν δὲ αὐτὸς τὸν ἄνδρα θάξου, καὶ τῆς αἰρητικῆς
 αὐτῷ δόξης ἐρεσθῆν αὐτὸν τι ἔν τοὺς ὑπ' αὐτοῖς ἀνα-
 90 γράτῃ

VALESI ANNOTATIONES.

1. *Amānāq dī nāl rē ānāq*] Hunc locum emendavi ex MS. codice Samuelis Bocharti, in quo ita legitur, *Amānāq dī nāl rē ānāq, &c.*

ἡ δὲ Πίστις τῶν ἐν ἀρχῇ ἄγεται.] Magis placet scriptura
codicis Bocharti, ἀρχὴ ἔρχεται.

VARIORUM.

a Οὐφίλω] De Ulfila (ut alii hunc Gothorum Episcopum vocant) deque Gothis, quando, quare occasione

Christiani facti fuerint, vid. Socr. l. 4. cap. 34. Soz. lib. 2. c. 6. lib 6. cap. 37. Theod. l. 4. cap. ult.

6. Οπ τὸν ἐνδὲλ' αὐτὸν Ἰνδὸν, ὅστις Χριστὸν ἔμα-
 θεν πρῶτον ἐκ τῆς Βαβυλωνιαίας ἢ ἀποστόλου διδ-
 σκαλίας, τὸ ἐπὶ τὸν προεβίβη δ' αὐτοῦ Φησι
 1 ἢ τὸν Ὀρίφιον ἀπὸ τῆς Ἰνδὸν τὸ τοιοῦτον ἀσπα-
 ζόμενον φέρειν, ὡς φησὶν αὐτὸς καὶ
 2 τὸν τῆς Σάβας μὲν πάλαι, ὅπ' τῆς Σάβας μητρο-
 πόλεως, τὰ τῶν ὅμων ὁμοειδὲς χελεύσθαι.

7. Οπ μὲν τῶν ὅλων ἐναντίον Φησι Εὐσέβιον
 ἢ Μάριον ἢ Θέογνιον, ψήφω βασιλέως τῷ Κωνσταν-
 τίνῳ ἐπαύσαντο τυχεύειν, πείρας πὲρ σύμβολον αἰρε-
 τικῆς ἐκβῆναι, ἢ παλαιῶν ἀφ' ἀπείρου, ἐπ'
 2 ἀπατροπῆν δ' ἐν Νικαίᾳ συνόδῳ ἢ τῷ Ἀλεξανδρεί-
 ας Ἀλέξανδρον κλητῶν πὲρ τῶν ἀποκριτικῶν, ἀνθ'
 3 ἐν ἐπὶ τὸ ὁμοῦτον παλιντραπείας ἐπαύσαντο.
 ἀλλὰ ἢ Εὐστάθιον τὸν Ἀποχρύστου, παιδίσκης μίση
 ἢ αἰχρῶν ἡδονῶν ὁπλίσαντο αἰτίας ὁπ' ἡγεγεμέ-
 4 νους, ὅπως αὐτὸν βασιλεὺς ἐπὶ μέγατον, εἰς τὸ ἐσ-
 πείρειν μετέβητο πηγάμην. καὶ ἵκανα ἢ ἢ ἀφ' ἡ-
 5 καστὸς Φησι εἶναι τὸ πλῆρωμα τῷ ὡς φησὶν τῷ
 6 τῷ συνόδῳ, ἢ τῷ Νικομήδειον αὐτοῖς τῷ ὡς φησὶν
 7 βίαν πεινῶντα ἰργασίαν.

8. Ὅπ' αὐτὸν Ἀγαπῆν ἢ συναίρεσιν, ὅς
 ἢ ἐκ χαλκῶν γραμμάτων, προσέδωκεν πὲρ καλῶ-
 9 ση ὡς τὸ ὁμοῦτον, ἢ Συνάδων ἐπίσκοπος ὕψι-
 10 ρον αὐτὸν γὰρ τῶν πολλὰ προπολογῶν, καὶ
 πρὸς αὐτὸν ἀναστῆναι λέγει ἢ πολλὰ ἄλλα παύ-
 11 σιν Φησι αὐτὸν γὰρ ἢ ἐλατῶν. ἢ μὴ ἀλλὰ ἢ
 12 παραδόξῳ ἄλλῳ ἔχον διμυρῶν, ἢ πολλὰς ἐξ
 13 Ἑλλήνων εἰς τὸν Χριστιανισμόν μεταστῆναι ὡς
 14 σκευάσαι.

9. Οπ Κωνσταντίνῳ Φησι ὅτι αὐτὸν ἢ εἰκοστὴ ἔτη
 15 τῷ βασιλείᾳ αὐτῷ, τὸν Βυζάντιον εἰς Κωνσταντίνῳ
 πάλαι μετὰ σκευάσαι, καὶ τὸν πρὸς αὐτὸν ὁμοῦτον
 16 βάλειν πὲρ αὐτῶν, τὸ δὲ τῷ χερὶ φέρειν. ἐπὶ
 17 ἢ τοῖς ἐπομένῳ ἐδὲν μὲν ἢ ὡς φησὶν τὸ μέγαν
 18 ἐκτέλει, ὡς φησὶν πὲρ αὐτῶν τῶν ἢ ἀφ' ἡ-
 19 καστὸς.

6. Ait impius Philostorgius, interiores Indos qui Bartholomæi Apostoli prædicatione ad Christi cultum conversi sunt, dissi-
 milem Filii substantiam profiteri. Narrat-
 que Theophilum Indum, qui hanc senten-
 tiam amplectebatur, ad illos venisse, & suam illis opinionem tradidisse. Hos au-
 tem Indos, olim quidem Sabæos ait esse dictos ab urbe Sabæ, quæ caput est totius gentis: nunc vero Homeritas vocari.

7. Ait Philostorgius, Eusebium, Ma-
 rim & Theognium, post triennium Con-
 stantini Imperatoris jussu ab exilio revo-
 catos, symbolum hæreticæ fidei, edidisse, & quaquaversum misisse ad everisionem synodi Nicænæ. Alexandrum quoque Episcopum Alexandriæ ab iisdem depositum esse & excommunicatum, eo quod ad Con-
 substantialis fidem denuo reversus esset. Sed & Eustathium Antiochensem Episcopum perinde ab iisdem depositum esse, cum puellæ ejusdem stuprum ac sædæ libidinis crimen ei objecissent. Imperator vero eum exilio multavit, & in Occidentis partes relegavit. Cæterum in hoc illegitimo Concilio Episcopos numero ducentos & quinquaginta sedisse scribit, & malorum omnium officinam illis fuisse Nicomediam.

8. De Agapeto, ejusdem cum ipso hæ-
 rescos sectatore, qui ex milite primum quidem presbyter sectæ suæ, postea vero Episcopus Synadensis factus est, multa prodigiola narrat; mortuos ab illo susci-
 tatos esse dicens, multasque ægrotudines expulsas & sanatas. Alia quoque miracula ab eodem patrata esse dicit, & multos Gentilium ad Christianam religionem ejus opera conversos.

9. Ait Constantinum octavo & vicesimo Imperii sui anno ex Byzantio Constantino-
 polim condidisse. Et cum ambitum urbis illius delinearet, pedibus incedentem circumvisisse, hastam manu gestantem. Cum-
 que iis qui ipsum sequebantur, majus quam oportebat spatium metiri videretur, quem-
 dam ex illis ad eum accessisse dicit, ita

VALESII ANNOTATIONES.

1 Θεοφίλος εἰσάγει τὸν Ἰνδόν] Hunc Theophilum Philostorgius perperuo Indum vocat, ut videre est in excerptis ex lib. 3. & 4. sic autem dictus est Theophilus, seu quod oriundus esset ex India, seu quia legatus ad Indos, sive Æthiopes missus fuerat à Constantio, quemadmodum docet Philostorgius. Certe Gregorius Nyssenus in lib. primo contra Eunomiam, Theophilum hunc Blemmyem vocat, atque familiarem illum fuisse Cesaris Galli: quod quidem testatur etiam Philostorgius in libro 4. Locus Gregorii Nysseni sic habet, *ἡμεῖς αὐτὸν ὡς ἑσπερίαν πύλιν καὶ ἐν ἡμέρᾳ Θεοφίλου. ἢ αὐτοῦ τῶν πρὸς τὸν Γάλλον ἐπὶ πρῶτον, ὁ Ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν Βασιλέα δ' αὐτοῦ παρὶς.* Nisi forte dicamus Blemmyas perinde ac Æthiopes vicinos, à veteribus Indos esse appellatos. Sane Blemmyes Mauri etiam dicti sunt, uti ducimus ex Ammonio in lib. de eisdem Patrum in monte Sina.

2 Σάβας μὲν πάλαι] In MS. codice Samuelis Bocharti scribitur Σάβας. Quam lectionem confirmat Stephanus Byzantius, qui metropolim ipsam ita dictam esse testa-

tur in voce Σάβας. Arrianus vero in periplo maris Erythraei, urbem ipsam Σάβας nominat, populos vero Sabæitas, qui eidem Regi parebant cui Homeritas. Proinde Sabæos ab Homeritis distinguit Arrianus. Uranius quoque in lib. 1. Arabicorum, Sabæos ab Homeritis separat, ut videre est apud Stephanum in voce Σαβηαῖται.

3 Φησὶν αὐτὸν βασιλεὺς ἐπὶ μέγατον] Post vocem ἐπὶ μέγατον apponenda est finalis distinctio, deinde scribendum est Φησὶν δὲ πρὸς, &c. In MS. codice Samuelis Bocharti pro ἐπὶ μέγατον scriptum inveni ἐπὶ μέγατον.

4 Ὅπ' αὐτὸν Ἀγαπῆν] De hoc Agapeto plura habet Suidas in voce Ἀγαπῆν ex Philostorgio. Quanquam apud Suidam Eusebius Pamphili ponitur pro Philostorgio. Atqui Eusebius Pamphili in Ecclesiastica historia nusquam mentionem fecit Agapeti. Proinde memorie vitio lapsus Suidas, Eusebium posuit pro Philostorgio. Nam ex quæ de Agapeto referuntur à Suida, prorsus conveniunt cum iis quæ ex eodem Philostorgio refert Photius.

VARIORUM.

a Καὶ τὸν Ἀλεξανδρίαν Ἀλεξανδρὸν κλητῶν] Hoc falsissimum est: inter omnes enim Historicos constat, Alexandrum brevi temporis spatio Concilio Nicæno supervivisse. Quia post idem obiit juxta Achanasium, A-

pol. 2. pag. 565. edit. Commelin. W. Louth.
 b Ὅπ' αὐτὸν αὐτὸν] Annus vicesimus octavus Constantiniani, anno Chr. 334. mense Julio absolutus est, ideoque & Constantinopolis perfecta. Aut. Pag. ad ann. 324. n. 39.

ἐπαφῆσαι ἀφ' ἑκατέρου τοῦ Εὐσεβίου, ὅς τοι
ἐκείνῃ συνιδεῖν κορυφαῖον ἐνομιζέτο· τὸ δὲ
τιμὸν σικοφαντίαν ὡς εἰκὸς ἐμπιστῶνι θορόναι καὶ
παράχα, τιμὴν πὶ δίκην ὑποκρίψαι, καὶ τιμὴν
1 κείνῃ ἐκφυγεῖν ἀφ' ἑκατέρου· Φορεῖται δὲ τὴν
συσχευῶν ὁ τοῦ ψεύδους φίλος ἀναγράφει, δι' ἧς
μετέδωκε φασὶν οἱ διπλοῦς τὸ κατὰ τοῦ μεγάλου
Ἀθανασίου μισθῶν· ὅθεν τῇ δυνάμει περι-
δου διελγχέμεται. τὸν μὲν γὰρ Εὐσεβίου ἀφ-
πειδύναται τῆς ἐξουσίας, εἰ γινώσκῃ αὐτῆς τὸν
Φορεῖ· τῆς δὲ καὶ μάλ' ἀφ' ἑκατέρου, πρὸς
2 ἀναπείθειν, εἰ ἄρα γὰρ τοῦτο· ὅ παρὶν χρόνος
ἔχει· τιμὸν δὲ φῶναι, ὁφείμην, ὅ δέσποτα· οὐ γὰρ
ἔγωγ' αἰ μαυροῖμην, ἀλλ' ὅτι τούτου αἰχρῶς
ἡδυνῆς ἐνυλῆται. ὡς πὶ χαλαργαῖα εἴτ' ἐπὶ τοῦ
3 δέξασθαι τὸν ἀφ' ἑκατέρου τῆς ἀληθείας, τιμὸν
ὅλκον συσχευῶν ἀνακαλυφθῆναι· καὶ τὸν μὲν Εὐ-
σεβίου κρύπτει σικοφαντίαν πάσης ὁφείμην· τὸν δὲ
Ἀθανάσιον, ἀπὸ τοῦ Φυγῆναι τὴν δίκην, διπλῶς
ἔχει ἀπελγχέμεται, προσλαβοῖσιν τῆς οὐκ ἐν-
4 αἰσῶς χειροτονίας τὴν ἐσχατάτην σικοφαντίαν.
διὸ καὶ τὴν χαλαργαῖαν ψῆφον ὁμόφρονι κατ' αὐ-
τοῦ ἐξουχέμεται, ἐκείνῃ μὲν τοῖ γὰρ προσαναχυν-
τῶν, καὶ λέγων, ἀπεχέμεται τὴν χαλαργαῖαν τοὺς συν-
εδρεύοντες ἀφ' ἑκατέρου, ὡς περὶ τὰς σικοφαν-
5 τίας, διὸ πὶ κατ' αὐτῶν ἀτάχατο τὴν δεχμα-
τικὴν χειροτονίαν ὑποσπῆται. διὸ καὶ τὸν βασιλέα
ἔκτριψεν πάλιν ἑτέρα συνόδῳ τὰ κατὰ τὸν
Ἀθανάσιον ἐξουχέμεται· τοὺς δὲ καὶ ἑτέρα ἡ ἐκλη-
μάται ὁμοθυμαδόναι. Καλλὶκλὸν πὶ γὰρ τὸν ὁ-
6 30 μολογητῆν, ἐπίσκοπον τοῦ Πηλουσίου, ἐπίδοις σι-
δραῖς ἐνδύμενον, ἐκτῇ καταβέβηται, καὶ μὴ
διελγῶν προσπαλακίζοντα, ὡς αἱ αὐτῶν τοῦ ζῆν
ἀπιδάσκει, προσπῆται ταῖς καταπρεταῖς καὶ
δὴ καὶ ἡ Ἀρσένιος χεῖρ τιμωρεῖται προκομίδην, ὡς
7 ὁ Μαρτινός, καὶ ὁ Ἰσχυρός, καὶ τὸ μυστικὸν πο-
τήριον, καὶ τὰ ὡς πᾶσι τούτοις. ἐφ' οἷς αὐ-
8 τ' ὡς ἐκφυγεῖν τὸ συνέδριον, ὡς αὐτῶν αὐτῶν προ-
χέμεται τὸν ἐκ Καππαδοκίας Γρηγόριον. ταῦτα
μὲν οὐδ' ὁ φιλοφρονὴς κακοτόργος τῶν τοῦ ἁγίου
9 πρᾶτῶν Ἀθανασίου.

12. Οἱ Φησὶν ἡ τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ μη-
τήρ Ἑλένη, ἐπὶ τῇ γέματι ἡ τῇ Νικομηδείας κάλῃ
πόλιν ἐδίδματο, ἡ Ἑλεῖνopolin αὐτῇ ἐπονομάσατο·
ἀσπάζεσθαι δὲ τὸ χεῖρον κατ' ἄλλο μὲν οὐδὲν, ὅτι

cede conduxisse, & adversus Eusebium, qui
synodi illius princeps atque antesignanus ha-
bebatur, per fraudem submisisse: tumultu
illo ac metu qui ex hujusmodi calumnia, ut
verisimile est, excitandus erat, clusurum se
judicium, & damnationem subterfugiturum
esse, arbitrantem. Sed fraudem detectam
esse scribit Philopseudes noster eodem pla-
ne modo, quo Orthodoxi scortum illud
quod adversus magnum Athanasium ab Hæ-
reticis conductum fuerat, convictum esse
scribunt. Eusebium enim ait quæsisisse ex
meretrice, utrum stupratorem suum nosset.
Quæ cum affirmasset illum sibi probe no-
tum esse, rursus Eusebium quæsisisse, num
ille in præfenti Episcoporum confesso ver-
saretur. Eam vero respondisse: Bona ver-
ba, Domine. Neque enim ego tantopere in-
fano, ut tales viros sceleris libidinis insinu-
lem. Ex iis vero cum veritas in lucem
prodire cœpisset, totam fraudis machinati-
onem patefactam fuisse. Et Eusebium qui-
dem omni calumnia superiore apparuisse:
Athanasium vero qui judicium subterfuge-
re speraverat, duplici judicio convictum
abuisse, ad illegitimam ordinationem acce-
dente scelestissima calumnia. Atque idcir-
co communi omnium consensu depositionis
sententiam in eum latam esse. Athanasium
nihilominus frontem perfrixisse, ac dicere
ausum, depositionis sententiam sicut & ca-
lumnias quæ ipsi objectæ fuerant, ab Epi-
scopis qui in Concilio residebant, per odi-
um ac similitudinem esse fabricatam, propter
ea quod manuum impositionem ab ipsis
accipere recusaret. Quamobrem Imperato-
rem quoque alteri Episcoporum synodo
mandasse, ut Athanasii causa examinaretur.
Istos vero alia insuper crimina prioribus
adjecisse. Nam & Callinicum Confesso-
rem, Episcopum Pelusii, compedibus ferreis
vincitum, ab illo missum esse in custodi-
am: nec destitisse Athanasium contumelias
ei inferre, donec illum e medio sustulisset.
Tunc etiam manus Arsenii in medi-
um prolata est, & Marcotes, & Ischyra,
& sacrum poculum, & ejusmodi alia. Hæc
ob causas ait Athanasium a synodo excom-
municatum esse, & Gregorium Cappado-
cem in ejus locum substitutum. Et hæc
quidem Philopseudes noster de sancto Atha-
nasio falsa narrat.

12. Ait Helenam Imperatoris matrem, ad
saucis sinus Nicomedie, urbem ædificasse
quam Helenopolim cognominavit. Porro He-
lenam eo loco delectatam esse ob id unum,

VALESII ANNOTATIONES.

1. Εὐσεβίου ἀφ' ἑκατέρου] Leges Grammaticæ postulant
ut scribamus ἀφ' ἑκατέρου. Interpretem in hujus loci ver-
boe lapsam esse mirum non est, quippe qui Græcæ lin-
guæ profusus fuerit ignavus.

2. Οὐ γὰρ μαυροῖμην] Assentior doctissimo viro Lu-
ce Holstenio, qui ad litus sui codicis emendavit χεῖρ:
quam emendationem confirmant sequentia. Ad hanc enim

interrogationem Eusebii mulier illa sic respondet: τί φησὶ
αὐτὸς διασπῶν· ὡς γὰρ ἔγωγε αἰ μαυροῖμην, ὅτι αὐτῶν τούτων
πᾶσις ἰδίῃ δουλείᾳ προσπαλάσσομαι. Id est, Bona verba, Domi-
ne. Non enim tantopere infano, ut eoque ex confesso
tanquam vitiorum criminem sceleris libidinis obicere ausum.

3. Πᾶσις ἰδίῃ δουλείᾳ προσπαλάσσομαι] Lego ἰδιωτικῶν.

VARIORUM.

a. Ἀπὸ αὐτῶν ὡς πᾶσι τούτοις] Postea, cap. 18.
ait, Gregorium mortuum fuisse antequam Athanasius de
exilio, statim post mortem Constantini, rediret. E contra
inter omnes constat, Gregorium istum a Synodo demum
Antiochena, anno 341, ordinatum fuisse. W. Lowth.

b. Ἑλεῖνopolin] Drepanum in Bithynia Helenopolim vo-
cari jussit Constantinus M. anno circiter Imperii sui 22.
in honorem Helenæ matris ibi natæ. vid. Soz. lib. 2. c. 1.
not. a.

quod cadaver Luciani Martyris post coronam martyrii eo deportatum fuisset à delphino.

Luciani
M.

13. Ait Lucianum Martyrem, cum jam moriturus esset, & tyrannica vis nec Ecclesiæ, nec altaris copiam faceret: cumque vincula & plagæ ne quidem ut se commoveret, ei permitterent, supinum jacentem, supra proprium pectus tremendum sacrificium pergisce, & tum ipsum participasse, tum aliis ut de immaculato sacrificio participarent, copiam fecisse. Peractum autem est hoc sacrificium in carcere, cum sacer

Luciani
discipuli.

14. Hujus Martyris Luciani cum multis alios discipulos recenset Philostorgius, tum præcipue Eusebium Episcopum Nicomedie, Marim Chalcedonis, Theognin Nicææ: Leontium præterea qui postmodum Episcopus Antiochiæ factus est, & Antonium Tarsi Ciliciæ: Menophantum item & Numenium atque Exdoxium. Alexandrum quoque & Asterium Cappadocem: Quos etiam ait Tyrannorum cedentes violentiæ, diis Gentilium sacrificasse: postea tamen lapsum suum emendasse, magistro ipsis ad poenitentiam opitulante.

15. Ex supradictis autem, Antonium quidem ac Leontium integram atque illibatam pietatem servasse dicit: Eusebium vero & Theognin ac Marim à Nicæna quidem synodo in transversum abreptos esse: postea vero ad pristinam sententiam rediisse. Marim tamen qui ad sanam doctrinam reversus fuerat, in alium denuo errorem prolapsus esse. Pari modo etiam Theognin, qui Deum etiam antequam genuisset filium, patrem fuisse existimavit, ut pote qui gignendi vim haberet. Sed & Asterium

Constantini
M. obitus
& Testamentum.

16. Ait Constantinum, cum tricesimum ac secundum annum Imperii sui ingressus esset, veneno à fratribus suis necatum esse Nicomedie. Cumque exitus

δὲ Λουκιανὸς ὁ Μάρτυς ἐκείσι τέχει μὲν τὸ μάρτυρικὸν θάνατον ὑπὸ δελφίνου ἐκκομίδας.

13. Οπ τὸν Μάρτυρα Λουκιανὸν Φησι μέλλοντα πλῆντα, καὶ μήτε πόν μήτε θυσιαστῆρι τῆς τυραννικῆς βίας παρεχούσης, ἀλλὰ μὲν ἀπικαιῶσαι τῇ δεισμῶν καὶ πληγῶν συγχρόνῃ, ἐν τῷ οἰκίῳ τῆρι ἀνακείμενον τῇ φρικτῇ θυσίᾳ πλεισάμενος, οὕτω τε αὐτὸν μετὰ οὐκ, καὶ πῦρ ἄλλους μετὰ λαβὴν τοῦ ἀχρείου θύματος ἐπὶ τρέψαι. ἐπὶ λείῳ ἢ ἡ ἱερουργία ἐν τῇ αἰκτῇ, τοῦ κυκλάσματος αὐτὸν ἱεροῦ χοροῦ ὅς ἦν ἀπεισιμῶντα, ἐκκλησίας οὐκ ἔχοντα καὶ ἀσφάλεια τῷ μὴ καθορῶν τὰ δρώμενα ὡς τῇ θυσίᾳ ἀναπληροῦντο.

14. Οπ τούτῳ τῷ μάρτυρι πολλοὺς μὲν καὶ ἄλλους μαθητὰς ἀναγράφει, οἷς καὶ Εὐσέβιον τὸν Νικομηδείας, καὶ Μάρκον τὸν Χαλκηδόνος, καὶ τὸν Νικαίας Θεόγνισ συντάττει, καὶ Λεόντιον, τὸν ὑπὸ γαγοῖτα τῆς Ἀρποχίας ἐπίσκοπον, καὶ Ἀντώνιον τὸν Ταρσοῦ τῆς Κιλικίας, καὶ Μηνόφαιτον, καὶ Νεομήνην, καὶ Εὐδόξιον οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Ἀλέξανδρον καὶ Ἀσέριον τὸν Καππαδόκειον εἰς καὶ Ἑλληνιστὰς Φησι ἐσθλῶς τῇ τῇ τυραννικῇ βίᾳ ὑπερὸν δὲ ἀνακαλίσσας τὴν ἡσυχίαν, συμβαλλομένη αὐτοῖς ὡς τῇ μετάνοιαν τῷ διδασκάλῳ.

15. Οπ τῇ εἰρημῶν Ἀντώνιον μὲν καὶ Λεόντιον, ἁπαράτρετον τῇ θυσίᾳ ἀφίστασθαι λέγει· Εὐσέβιον δὲ καὶ Μάρκον καὶ Θεόγνισ, συναπαχθῶν μὲν τῇ χυτῇ Νικαίᾳ συνώδῃ, ἀνιχνῶντα δὲ τῆς μετὰ βολῆς. τὸν δὲ Μάρκον ἐκείνῳ ἀνιχνῶντα, εἰς ἑτέραν αἰθῆρα μεταπολιθῶσαι ἀποκρίαν, καὶ δὴ καὶ τὸν Θεόγνισ δὲ τὸν Θεὸν καὶ ὡς τῷ γνηῶσαι τὸν ἡν πατέρα οἶτα, ἅπερ δὴ τῷ δυνάμει ἔχοντα τοῦ γνηῶσαι· ἀλλὰ δὴ καὶ τὸν Ἀσέριον ὡς ἀτρέψαι τὸ Φρόνημα, ἁπαράλακτον εἰκόνα τῆς τοῦ Πατρὸς οὐσίας ὡς τὸν ἴον ἐν πῖσιν τοῦ λόγου καὶ γράμμασι ὡς μαρτυρόμενος.

16. Οπ τὸ τελευτῶν διῆπρον ἔπος ὑπεβάθιστος τῷ βασιλείᾳ αὐτῷ Κωνσταντίνῳ. ἐν Νικομηδείᾳ ὡς φαρμάκῳ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν πηλῆναι γράφει·

VALESI ANNOTATIONES.

1 Ἀλλὰ μὲν ἀπικαιῶσαι] In MS. codice Samuelis Bocharti scriptum invenit, ἄλλὰ μὲν αὐτῶν αὐτῶν. Quæ licet corrupta sit lectio, viam tamen ad veram scripturam nobis ostendit. Scribo igitur, ἄλλὰ μὲν αὐτῶν αὐτῶν τῶν δεισμῶν καὶ πληγῶν συγχρόνῃ, &c.
2 Περὶ τῶν οἰκίῳ τῆρι] Sic etiam legit Nicephorus, ut videre est in libro octavo capite 31. Magis tamen pla-

cet conjectura Lucas Holstenii, qui ad latus sui codicis annotavit legendum sibi videri ἀπικαιῶσαι.

3 Ἀπαράτρετον τῇ θυσίᾳ] Procul dubio scribendum est ἀπικαιῶσαι, ut legitur in MS. codice Bocharti.

4 Δυναμὴν ἔχοντα] Quis non videt scribendum hic esse ὡς μαρτυροῦντα. Certe in MS. codice Bocharti legitur ὡς μαρτυροῦντα.

VARIORUM.

a Ἀπεργάλλωτον αἰθῆρα] Hæc Asterius ex Luciani Symbolo totidem verbis mutuatus est, ut ex collatione apparebit, inquit cl. G. Bullus Defens. Fid. Nic. Sect. 2. cap. 13. n. 6. quem de Luciano ejusque Symbolo vid. apud Soz. lib. 3. cap. 5. not. 2. Baronius etiam Lucianum hæretici liberare conatur, notis in *Διωγμολογίῳ*, & *Ἀναλήψεῳ* ad ann. 311. & 318.

b Φαρμάκῳ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν πηλῆναι] Idem quod Philostorgius, producit Zonaras & Cedrenus. Zonaras verba sunt: φάρμακον ἢ πῖον δολιχῶς δόξαται πᾶσι τῶν ἱπποκράτους αὐτῶν κινῶν ἀλλήλων. τοιοῦτον δὲ φάρμακον εἶναι δυνάσκειτο εὐδοκίᾳ καὶ ἐμπροσθεν ἡμεῖς φησὶ. At nihil tale ab aliis Historicis, sive Ethnicis sive Christianis memoratum reperimus.

ἰγγ' ὅς

1 ἡγεῖται αὐτὴ καὶ τὰ τῶν θύσαντες οὐκ ἔστιν χάρις
 θύσαντες οὐκ ἔστιν χάρις. ἀλλὰ δὲ καὶ παραχρῆν ἐκκλησί-
 ας τοῖς ἐκείνῃ τῷ Ῥωμαίων ἀρχιερέως ἀποκαδο-
 μίστα. καὶ εἴη ἄλλο τῷ αὐτοχθόνῃ ἐπὶ τῷ θύ-
 σάσαντες ἀπὸ πλῆθους. ἰδὼν δὲ καὶ Φίρεα Φιλοτίμως
 τοὺς πρέσβεις καὶ τῆς οἰκοδομῆς τὸ ἀνάλωμα. ταύ-
 της δὲ τῷ πρέσβει ἐπὶ τοῖς πρώτοις ἦν καὶ Θεόφιλος
 ὁ Ἰνδός, ὃς πάλαι μὲν Κωνσταντίνῳ τῷ πάλαι βα-
 σιλεύοντι, ἔπαινον ἡλικίας ἐλάλει, καὶ ὁμολογῶν
 2 τῷ Θεῷ τῷ Διὶ καὶ καλεσθῆναι εἰς Ῥωμαίους ἐσάλη
 Διὸς γὰρ ἐπὶ αὐτοῖς ἡ νῆσος χῆρα, τῷ Ἰνδῷ δὲ καὶ
 οὗτοι Φίρεα τὸ ἐπώνυμον. τῷ μὲν Θεόφιλος, ἐκ
 ὀλίγου Ῥωμαίους ἐδιδάττειν χάρις, τὰ πᾶσι
 εἰς τὸ ἀκρόατον πρὸς δεξιὴν ῥυθμίσαι, καὶ τῷ δὲ
 καὶ πρὸς θύσαντες καὶ τῷ ματαύλιον ἀπὸ πλῆθους βίον
 καὶ δὲ καὶ εἰς βαθμὴν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ πρὸς ἑαυτοῦ, εἰς-
 τὴν τὰς ἱερουργίας αὐτῶν χεῖρας ὁρμηδίου. ἀλλὰ
 ταῦτα μὲν πρὸς τῶν. τῷ δὲ πρέσβει ὑπελθόν-
 3 τα καὶ ἰφύρην λαδῶν πρὸς τῷ ὁμολογῶν ἀξία-
 4 μα. ὁ μὲν Κωνσταντίνος μεγαλοπρεπῶς καὶ εἰς τὸ
 μάλιστα κεχαρισμένη τῷ πρέσβει ἐλάλει, καὶ
 ἵππων εἰς ἀφ᾽ ἑαυτοῦ τῷ ἐκ Καππαδοκίας θύσαν-
 τας ἱππαγωγὰς πλοῖσι κομισθῆναι, καὶ πολλὰς
 ἄλλας δωρεὰς εἰς τὸ πολυπλῆθυναι θαῦμα παρα-
 χρῆν, καὶ ἡλικίας αὐτῶν ἐπὶ πρὸς. καὶ λαδῶν
 5 καὶ τοῖς Σαδῶν καὶ Θεόφιλος, πᾶσι ἐπεχείρει τῷ
 ἐπαρχίῳ. Χεῖρας πᾶσι οἰκίσαι, καὶ τῷ Ἑλλει-
 κῆς πλάτης ἀπὸ πρὸς. ἡ δὲ τῷ Ἰνδῷ οἰκία
 ἐπὶ πρὸς, τῷ Θεόφιλος πρὸς ἑαυτοῦ ἐργασίῃ καὶ ἀπὸ καὶ
 30 καὶ εἰς χεῖρας πρὸς ἀμφοτέρωθεν ἐπὶ πρὸς, εἰς σι-
 5 γνῶν μὲν βαδίσαι, καὶ ἀπὸ τὸ ἀπὸ πρὸς κατὰ
 τὰ δὲ τῆς πρέσβειας τὸ πρὸς ἰδέσθαι, καθαρό-
 τητι γινώσκαι τῷ τῷ χεῖρας ἑχόντι τῷ ἑαυτοῦ
 τῷ οὐκ ἔστιν ἀπὸ πρὸς, καὶ τῷ ἑαυτοῦ ἑαυτοῦ ἐκκλη-
 σίας ἀπὸ τῷ χεῖρας ἀναστήσαντες, οὐκ ἔστιν οἱ
 35 πρέσβεις ἐφ᾽ ἑαυτοῦ ἀναλαμβάνειν, ἀλλὰ ἐπὶ
 αὐτοῖς ἐκείνους πρὸς ἑαυτοῦ οἰκίσαι ἐχόντες καὶ

atque ex eo statim opportunitatem nactus,
 Religionis semina ibi spargere. Postula-
 vit etiam, ut Romanis illuc navigantibus,
 & regionis incolis qui ad Christi fidem
 converti vellent, Ecclesias ædificare lice-
 ret. Dedit etiam Legatis magnam vim
 pecuniæ, quam ædificandis Ecclesiis impen-
 derent. Hujus porro Legationis princeps
 erat Theophilus Indus. Qui olim qui
 dem Constantino imperium administrante
 admodum juvenis, obsecratus à Divis missus
 fuerat ad Romanos. Horum regio Di-
 vus insula est. Incolæ vero ipsi quoque
 Indi cognominantur. Porro hunc Theo-
 philum, cum diu inter Romanos vixisset,
 mores suos ad summam virtutis perfectio-
 nem formasse, & veram de Deo opinio-
 nem amplexum esse scribit: sed & Mo-
 nasticam vitam eum elegisse, & ad gra-
 dum diaconi promotum esse testatur, Eu-
 sebio sacras ei manus imponente. Sed hæc
 quidem prius. Postea vero cum Legatio-
 nem hanc obeundam suscepisset, à suæ com-
 munionis hominibus Episcopali dignitate
 eum ornatum esse. Cæterum Constantius,
 cum eam Legationem magnificam & valde
 gratiosam esse vellet, ducentos equos ex
 Cappadocia generosissimos navibus imposi-
 tos, multaque alia dona, partim ad concili-
 andam admirationem, partim ad alliciendos
 animos misit. Theophilus igitur cum ad
 Sabzos venisset, gentis principi persuadere
 conatus est, ut Christum coleret, & à Gen-
 tilium errore recederet. Et Judæorum qui-
 dem solita fraus ac malitia, in profundis-
 simum silentium se se abdere coacta est,
 cum Theophilus admirandis operibus edi-
 tis fidem Christi invidiam esse semel at-
 que iterum ostendisset. Legatio vero fe-
 licem exitum sortita est, cum princeps
 gentis illius sincero animo ad veram piete-
 tem transisset, & tres Ecclesias in ea re-
 gione ædificasset, non tamen ex ea pecu-
 nia quam Legati ab Imperatore secum at-
 tulerant, verum ex iis sumptibus quos
 ipse alacri animo ex privata pecunia sup-

VALESII ANNOTATIONES.

1 ἡγεῖται αὐτὴ καὶ τὰ τῶν θύσαντες οὐκ ἔστιν χάρις
 In MS. codice Bocharti scri-
 ptum invenit, καὶ αὐτὴ περὶ compendium. Quod cum
 non intelligeret Gothofredus, edidit αὐτὴ: quæ vox nō habet
 est. Sed procul dubio legendum est αὐτὴ, supple ἡγε-
 ῖται. Scribendum etiam videtur χάρις οὐκ ἔστιν.

2 Πρὸς τῶν ἀπὸ πρὸς καλεσθῆναι] Assensior Lucæ Holstenio,
 qui ad latus sui cod. adnotavit legendum sibi videri, καὶ
 τῶν ἀπὸ πρὸς καλεσθῆναι. Quamquam ὅτι retineri etiam
 potest eodem sensu. Porro ab his Divis aut Philostorgius
 obsidem missum esse ad Constantinum Magnum, Theo-
 philum Indum, dum adhuc esset adolescens. Erat igitur
 hic Theophilus Divis, ortus ex Diva insula maris In-
 dici. Huius nationis Indicæ meminit Ammianus Marcel-
 linus, in libro 22. pag. 211. editionis nostræ. Hæc na-
 tionibus Indicis ceteris cum dōm Optimates mittentibus
 ante tempus abūque Divis ὁ Σερμανός. Quo in loco
 Divi quidem sunt, quos Divenos vocat Philostorgius, qui
 Diva, vel Deva insulam incolunt. Hæc est fortasse in-
 sula quæ Diva vulgo vocatur, ad ostium Indi fluminis
 sita, Regi Cambaie obnoxia: quam describit Hieronymus
 Osorius in libro 9. de rebus Emanuclis. Quod spectat
 ad Sermandivos aut esse incolas insulæ Scilicet, quæ &
 Serandib Arabicè dicitur. Quam eandem esse cum Tapro-
 bane, multis argumentis probat Bochartus in libro pri-
 mo de colonis Phœnicum, capite ultimo.

3 Ἐφ᾽ ἑαυτοῦ πρὸς τῶν οὐκ ἔστιν ἀξία] Id per in-
 vidiam atque emulacionem ab Ariani factum esse opi-

nor. Nam cum Athanasius paulo ante hæc tempora Fru-
 mentium Catholicum Episcopum ad Axumitas misisset,
 ut ex Rufino refert Socrates atque Sozomenus, Ariani,
 Athanasii gloriæ invidentes, ut suum dogma in illis regio-
 nibus disseminarent, Theophilum Indum eo mittendum
 curarunt: quem Episcopi dignitate decorarunt, ut illum
 opponerent Frumentio. Quia etiam suaserunt Constantio
 Imperatori, ut ad Tyrannos Axumitarum (sic enim Ro-
 gulos earum nationum appellare consueverant, ut docet
 Arrianus in Periplo maris Erythræi) literas scriberet, qui-
 bus poscebat ut Frumentius ex illis regionibus ejiceretur,
 ut testatur Athanasius in Apologetico.

4 Εἰς τὸ καλεσθῆναι] Rectius in codice Bocharti legitur
 εἰς τὸ καλεσθῆναι, quemadmodum etiam scriptum
 est apud Nicephorum in lib. 9.

5 Καὶ ἀπὸ πρὸς ἀπὸ πρὸς] In MS. codice Samuelis Bochar-
 ti scriptum invenit, καὶ ἀπὸ πρὸς ἀπὸ πρὸς καὶ αὐτὴ. Quæ lectio
 procul dubio vulgatz præferenda est. Neque enim ἀπὸ
 πρὸς Græce dicitur, aut si dicitur ἀπὸ πρὸς, non conve-
 nit tamen huic loco. Possit etiam legi ὁ ἀπὸ πρὸς ἀπὸ πρὸς.
 Porro de Judæorum malitia, qui Theophilum prædicationi
 obsistebant, testatur etiam Metaphrastes in martyrio S. A-
 rethæ & sociorum: cujus locum jam protulit Gothofre-
 dus in Annotationibus. Nec quicquam causæ erat, cur
 Gothofredus dubitaret utrum e Philostorgio, an ex Ni-
 cephoro narrationem illam hausisset Metaphrastes, cum
 Nicephorus longe posterior sit Synicone Metaphraste.

peditavit, admirandis Theophili operibus æqualem animi sui magnitudinem exhibere contendens. Ex illis autem Ecclesiis, unam quidem in Metropoli totius gentis quam Tapharon vocant, ædificavit. Aliam vero in eo loco in quo Romanum erat emporium, ad exteriorem Oceanum vergens. Vocatur autem hic locus Adane, quo cuncti qui ex Romanorum ditione veniunt, appellere solent. Tertiam denique Ecclesiam in altera Regionis parte extruxit, ubi Persicum est emporium celebre, in ostio maris Persici quod inibi est, situm.

*Evangelium
autem à stantibus
audientibus*

5. At Theophilus, cum apud Homeritas singula, prout poterat & prout temporis ratio sinebat, ordinasset, & Ecclesias dedicavisset, & ornamentis quibus poterat exornasset, ad insulam Divu, quam ipsi patriam fuisse superius indicavimus, navigavit. Atque inde ad alias Indiæ regiones perrexit: multa quoque quæ apud illos non rite fiebant, emendavit. Nam & lectiones Evangelii audiebant sedentes, & alia quædam peragebant quibus divina lex repugnabat. Verum Theophilus, cum singula apud eos juxta sanctiorem ritum Deoque magis acceptum correxisset, Ecclesiæ quoque dogma confirmavit. Neque enim circa divini numinis cultum, ut ait impius iste, ulla egebant emendatione, utpote qui ab ultima antiquitate constantissime Filium alterius à Patre substantiæ profiterentur.

*Auxumitæ
ita.*

6. Ex hac autem magna Arabia profectus est Theophilus ad Æthiopes qui Auxumitæ vocantur. Habitant isti ad primum littus maris rubri, quod Oceanus illic

τῶ θανάτῳ τῷ Θεοφίλῳ ἔργον. ὁ δὲ αὐτὸς παρὰ
χειρὶ φιλοπνεύστῳ τῷ προσφύτῳ. τῷ δὲ ἐκκλησι-
ᾷ μίαν μὲν ἐν αὐτῇ τῇ μετροπόλει τῇ πατρὶς
ἐκκλῆσι Τάφαρον οἰκοδομήσας καθιδρύσας. ἑτέραν
δὲ ἐν τῇ τῷ Ῥωμαϊκῷ ἐμπορίῳ ἐτίθησεν, ἔξω
πρὸς τοὺς ὠκεανὸν πετραμίδων καλῶσι οὐ τὴν
ἐν Ἀδάνῳ, ἐνθὺ καὶ τοὺς ἐκ Ῥωμανῶν ἀφικνου-
μεν ἔδος καὶ καθαρμίζονται. τὴν δὲ τρίτην ἐπὶ θάλα-
σσαν τῆς χώρας μέγας, οὗ ἐν Περσικῇ ἐμπορίῳ γιν-
ομένη ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῷ αὐτῷ Περσικῇ καί μιν
θαλάσσης.

5. Οὗ μὲν τοῦ Θεοφίλου τὰ ἐν ταῖς Ὀμμερίταις,
αἷς ἕκαστα διὰ τὸν ἦν, καὶ ὁ καιρὸς ἐδίδου, διαβίαις, καὶ
ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἱερουργίαις, καὶ κόσμοις οἷς εἶπεν
διὰ τὸν ἀφικνουμένης, ἐπὶ τῷ Διόδωρῳ ἵστον (καὶ
αὐτοῦ πατερίδα προεβίβησεν ὁ λόγος) ἀπέπλυν-
σεν καὶ καὶ εἰς τὴν ἄλλαν ἀφικέτο Ἰνδικῶν, καὶ πολ-
λὰ τὰ παρ' αὐτοῖς ὅσα εὐαγγέλιον ἀναγ-
νάσκειτο. καὶ γὰρ καθιζόμενοι τῷ ἀναγινώσκοντι ἀνα-
1 γινώσκοντες ἐπὶ αὐτοῖς τὴν ἀκρόασιν, καὶ ἄλλα τὰ
ὧν μὴ θεῖος δις μὲν ἐπὶ τῇ διακρίσει. ἀλλὰ
ταῦτ' ἕκαστα πρὸς τὸ σιδήσασθαι αὐτοῖς καὶ θεοφι-
λεῖς μελετήματα, καὶ τὸ τῇ ἐκκλησίᾳ δόγμα ἐκκα-
τὰν. καὶ γὰρ ἐδεδίχθη, φησὶ ὁ συγγραφεὺς ἑπὶ τῷ
2 θεῷ σέβας διὰ τὴν ἐκκλησίαν ὑψηλῶς, ἐξ ὧν καὶ ἀπαρ-
τρώτως τὸ ἐτερέσι προεβίβησεν.

6. Ἐκ τῆς ταύτης τῆς μεγάλης Ἀραβίας, αἷς 2
τῶν Αὐξουμίταις καλεσμένοις ἀπὸ τοῦ Αἰθίοπας, οἱ
3 καὶ τὰς πρώτας ὁχλούς κατέβη, τὸ ἐν ὑβρὶς θα-
λάσσης, ἢ ὁ ταύτης ὠκεανὸς εἰσβολπιζόμενος ἐργά-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καὶ γὰρ καθιζόμενοι] Historis fuit ut Christiani qui mis-
sarum solemnibus intererant, stantes, reposito capite, & ba-
culis humi depositis, Evangelii lectionem audirent. Ac de
capite quidem nudo, & de baculis, dilerte testatur ordo
Romanus. De statione vero, versus sunt elegantes Hil-
deberti Cenomanensis Episcopi, in libro de expositione
Nisæ, quos ex veteri Codice Claromontani Collegii de-
scriptos hic apponam.

DE EVANGELIO.

Inde sanctissimum Domini sacra verba leguntur.
Plures baculos ponit, stat, repositumque caput.
Neve superveniens aliam formam ostendat.
Ergo stans in primis mystica forma crucis.
Rejunctis fidem Judæa, gratia Christi
Transit ad gentes, Israel erat adhuc.
Transiens hic, quoties Evangelium recitatur.
Mentibus occurrat, exprimiturque loco.
Ad lectum legitur, quia quo transitus aberrat,
Et velut ad lectum gens idolatra fuit.
Ut sit attentus, paucis, erectus in hostem,
Et caput, & baculus, & stans ipse docens.
Quippe caput repositum attento audire moneat,
Parcere, cum baculum projicit, instruat.
Stans discit, quoniam stantes pugnare solent,
Quod in pugna gravis sub vigili hoste manet.

Ejusdem moris illustre extat exemplum in vita sancti
Anselmi Lucensis Episcopi, ubi de Mathilde Comitissa
hæc leguntur: Prescripta Domina multis diebus seorsum
nimium laboraverat, & capitis dolor vehementer ipsam faci-

generat. Cum vero die quadam ex tunc missum so-
lemniter adesset, enitens, dum legatur Evangelium, ore
esse in padibus, fatigata prope infirmitate decidit. Item in
vita MS. sancti Willelmi Abbatis Monasterii Eskilensis in
Dania, scripta ante annos quingentos ab Eskilensi Mona-
cho. Petri Roskildensis Episcopi æquali. In vigilia Pen-
tecostes, expleti Prophetis & glorificationibus, Diaconus E-
vangelium pronuntiante auditus vocem (mulier contraxit)
dicentem sibi: Domine surge, non decet Christianos ad Evan-
gelium sedere, sed cum reverentia stare, & auscultare quod
legatur. Quem locum debet indicem viri doctissimi & ve-
terum monumentorum studiosissimi, Hadriani Valesii fra-
tris mei. Eundem morem fuisse in Africa docet Augu-
stinus in libro 50. Homiliarum, Sermone 26. [Idem quo-
que in Gallia observatum fuisse docet Casarius Archiep-
iscopus in Homilia 13.] Ex eadem consuetudine & illud pro-
fluit, ut populus in Ecclesia stans sacras conciones audi-
ret, quippe quæ nihil aliud essent quam Evangelii expo-
sitiones. Testatur hoc Eusebius nosse in lib. 4. de vita Con-
stantini, c. 33. & Augustinus in Sermonem 2. de SS. Marty-
ribus: item in Tractatu 112 in Evangelium Joannis; &
in Sermonem de communi vita Clericorum suorum ad po-
pulum Hipponensem; & in Sermonem 122 habito in Basili-
ca Faust. Vide Ferrarium in lib. 2. de sacris concioni-
bus, cap. 21.

2 Ἀναγινώσκοντες] Existimavi aliquando scribendum esse
ἀναγινώσκοντες. Nunc tamen vulgaram lectionem retineo.
eandem eam voce utitur Philostorgius in libro 2. c. 16.
3 καὶ αὐτοῖς τῶν ὑβρῶν] Rectius in MS. codice Bli-
charti scriptum est, κατέβησαν, quomodo etiam legit Ni-
cephorus.

VARIORUM.

2 Εἰς τὰς Αὐξουμίτας] Tradit hic Philostorgius Auxumi-
tas à Theophilo Ariano conversos tempore Constantii;
cum populi istius conversio revera tribuenda sit Frumen-
tio Orthodoxo, ordinato ab Athanasio in principio epi-

scopatus ejus, circa ann. 327. Vide Epistolam Constan-
tini ad tyrannos Auxumitarum apud Baronium ad ann. 356.
n. 23. & Pagi ad ann. 327. o. 12, 20. H. Lomib.

ΣΕΙΤΑΙ

1 ζεται πᾶσαι ἡ μέρη ἐρυθρὰ ἐπὶ πλεῖστοι μὴ-
 2 νομήν, εἰς δύο πᾶς διπομερίζεται κόλπος· ἢ
 3 τὸ μὲν αὐτῆς ἐπ' Αἰγύπτου χωρὶ Κλύσμα, καὶ ὁ
 4 πλεονεχὲς τὸ ἐπ' αὐτοῦ φέρων· δι' ἣν πάλαι καὶ τὸ
 Ἰσραηλιτικὸν φθόνος τῆς Αἰγυπτίας, ἀδρόχως
 τὸ ρυτίον διαπεραιώθησαν ποδὶ. τὸ δὲ ἕτερον μέρος,
 ἐπὶ Παλαιστίνῃς ἔρχεται καὶ πάλιν Αἰλὰ ἐκ πα-
 λαιῶν καλυμμένη. ἀλλὰ καὶ ταύτης τῆς ἐρυθρᾶς
 5 θαλάσσης, ὅτι διεστρεφθὲν ἔχον Αὐξυμίην καλε-
 χουσι, καὶ τὴν μετ' αὐτῆς οὐκ ἀληθινῶς. Αὐξυ-
 10 μίς γὰρ αὐτοῖς ἡ μητρόπολις. πρότερον ἢ τότε τὴν
 Αὐξυμίαν ἐπὶ τῇ ἐξωρίᾳ πρὸς ἀνατολὰς καθε-
 κωτίσας ὠκεανὸς παρεκύνθη οἱ Σύροι, ταύτην ἢ κλη-
 6 σιν καὶ παρὰ τοῖς ἰακῶσι Φέρων. Ἀλέξανδρος δὲ
 παρὰ ταύταις ὁ Μακεδὼν ἐκ τῆς Συρίας ἀναστῆς,
 ὁπταῖν κατέλασεν, οἱ καὶ νῦν ἐπὶ τῇ παρὰ τὴν Φοινί-
 15 χῃ. μέλας οὖν εἰς διπλῶς ἀπασί, ὁξείας αὐ-
 τοῖς τὸ ἀκτῖος ἢ ἡλίου καθαπομίμῃς. παρὰ ταύταις
 ἡν Ζυλοκαστία μέλιτα γῆν, καὶ ἡ Κασσία, καὶ
 τὸ Κάσσιον, καὶ τὸ Κασσιόμην, καὶ δι' ἣν ἐλεφάντων
 20 πλεῖστα. πρὸς μὲν ταύτας ὁ Θεόφιλος ἐκ ἀφίκετο
 τοῖς Αὐξυμίταις ἢ παρελθὼν, καὶ τὰ ἰακῶσι κατε-
 σταμόμεν τῆς ἐπὶ Ῥωμαίων ἀνακομιδῆς εἰχτο.
 πολλὰς δὲ τῆς παλαιᾶς βασιλείας μὲν τὴν ἐκεί-
 25 ναν ἀξιοῦν, πόλιν μὲν ἰδίαν ἐφορεῖν ἐκ ἐκκλησίας
 κοινῶς δ' ὡς περ ἀγαλμα δι' ἀρετῆς τοῖς ὁμοδόξοις
 ἐδίδετο.

7. Οἱ ἐπὶ τῇ γῇ Περσικῇ θαλάσσης,
 ἡν ὁ ταύτης ὠκεανὸς εἰσέρχεται διπλῶς, μεγίστην τι
 οὖσαν, καὶ ἔθνη πολλὰ διεσπασμένα, ἄλλοι
 30 τι μέγιστοι ποταμοὶ, καὶ ὁ Τίγρις τοῖς ῥέεσσι ἐμβά-
 λ-
 λ-
 λ-

sele insinuans efficit. Ac rubrum quidem mare in maximam extensum longitudinem, in duos sinus dividitur. Et alter quidem eorum versus Ægyptum tendit, Clysmā, ubi desinit, cognominatus. Per hunc sinum Israelitæ quondam fugientes Ægyptios, sic-
 10 to pede transgressi sunt. Altera vero pars in Palestinam fertur, juxta urbem quæ jam inde à priscis temporibus Aila vocatur. Ad hujus igitur maris rubri exteriorem sinum, in sinistro latere degunt Auxumitæ, ex vocabulo Metropolis ita appellati. Urbium enim caput Auxumitis dicitur. Ante hos autem Auxumitas, Orientem versus, ad extremum pertingentes Oceanum, accolunt Syri, ab earum quoque regionum incolis ita dicti. Etenim Alexander Macedo eos ex Syria abductos illic collocavit: Qui quidem patria Syrorum lingua etiamnum
 15 utuntur. Porro hi omnes colore sunt admodum nigro, acutis scilicet solis radijs eos perstringentibus. Apud hos Xyllocassia præcipue nascitur, & Cassia: Cassamum item & Cinnamomum. Plurimi etiam ibidem sunt Elephantii. Et Theophilus quidem ad hos usque minime penetravit. Sed cum ad Auxumitas venisset, & cuncta illic negotia probe ordinasset, inde ad Roma-
 20 norum dititionem redire, cœpit. Multis deinde honoribus ab Imperatore post reditum affectus, nullius quidem urbis peculiarem sortitus est Episcopatum. Verum ab hominibus suæ sedis, velut publicum quoddam virtutis simulachrum suspectus fuit.

7. At Philostorgius, ad ostium maris Per-
 25 fici quod Oceanus illuc influens efficit, quodque maximum est, & à plurimis gen-
 tibus circumfusus accolitur, tum alios ma-
 ximos amnes influere, tum præcipue Tigrim. Tigris flu-
 vit.

VALESII ANNOTATIONES.

1. Ἐπὶ πλεῖστοι μὴ νομήν] Scribendum est procul du-
 bio μενομήν una voce, ut habent MSS. codices. Atque
 ita etiam legit Nicephorus in libro primo capite 18.

2. Καὶ τὸ μὲν αὐτῆς ἐπ' Αἰγύπτου χωρὶ Κλύσμα] Affec-
 10 tior ductissimo viro Lucæ Holstenio non ad litus sui co-
 dicis hunc locum ita interpretatus est, ut unus quidem af-
 fectus ad ὅλῃαν Ἀγύπτου tendit. Scribendum est igitur καὶ
 τὸ μὲν, ὅτι. Nicephorus tamen in hoc Philostorgii loco
 legit τὸ μὲν, articulum hunc jungens cum vocabulo
 πλεονεχὲς. Sic enim locum expressit in capite 18. libri po-
 15 10: αὐτὸ μὲν ἡ ἀλυσμα τοῦτο, ἐπ' Αἰγύπτου χωρὶ ἡν δὲ
 πλεονεχὲς τὸ ἐπ' αὐτοῦ φέρων. Sed procul dubio
 falsus est Nicephorus, quippe qui non animadvertit Cly-
 smā esse civitatem Ægypti, ad Arabicam sinum sitam.
 De qua Bochartus multa notavit in libro de sacra Geo-
 20 graphia pag. 122. erudite omnino. Sed non probō quod
 eandem vult esse Arfinoem, contra Ptolemæi auctorita-
 tem, qui eam à Clysmā distinguit. Nec probō quod
 idem Bochartus scribendum esse dicit Κλύσμα: quæ vox
 Græca non est. Κλύσμα enim Græci omnes eam vocant,
 25 καὶ τὸ αὐτὸν, eo quod maris Erythræi fluxus eam ur-
 bem aduat. Ex eo autem portu solvebant qui ab Ægypto
 in Indiam navigabant, ut docet Lucianus in Pseudomanti.

3. Καὶ τὸ μὲν αὐτῆς ἐπ' Αἰγύπτου χωρὶ Κλύσμα] Hunc Philostor-
 30 gi locum Nicephorus non intellexit, ut ex verbis ejus
 supra citatis colligere licet. Sed neque Gothofredus, ne-
 que Holstenius verba Philostorgii intellexerunt. Sic enim
 vertit Gothofredus: *Ubi novum sinum retinens occidit.* Hol-
 stenius vero ad oram sui codicis pro verbo *occidit*, emen-
 35 dat *desinit*. Atqui non hoc dicit Philostorgius, sed ait
 sinum illum maris Erythræi, qui ad Ægyptum tendit, oc-
 cidentem accipere à loco in quo desinit id est, sinum illum
 vocari Clysmā ex nomine urbis in qua terminatur. Eo-
 40 dem modo quo alter sinus maris Erythræi qui in Pala-
 stinam fertur, Eilatius cognominatur ab urbe Eilat,

quæ eadem est cum Aila, ut notavit Bochartus in libro
 de coloniis Phœnicum capite 44. Totum igitur hunc lo-
 cum ita distinguendum puto. *Ἐπ' Αἰγύπτου χωρὶ Κλύσμα,*
 καὶ τὸ μὲν αὐτῆς, τὸ ἐπ' αὐτοῦ φέρων: ubi ἐπ' Αἰγύπτου ponit-
 45 tur pro ἐπ' Αἰγύπτου. Sic paulo post Philostorgius dicit
 ἐπὶ Παλαιστίνῃς.

4. Δι' ἣν πάλαι καὶ τὸ Ἰσραηλιτικὸν] Idem testatur Auctor
 Itinerarii Antonini Martyris pag. 31. *Et transcendentem*
venimus in locum ubi intraverunt mare. *Ibi quoque est orato-*
rium Moyse, ὅτι civitas parva qua dicitur Difta, ad quam
naves de India veniunt. In loco vero ubi transeunt, exit
 50 *mare de majore pelago, ὅτι extenditur in multis milibus,*
quia habet accessum ὅτι recessu. *Recedens autem mari appa-*
ret omnis submersio Pharaonis. Ita legitur hic locus in Ma-
 nuscriptis codicibus, sed pro Difta procul dubio scribed-
 55 dum est Clysmā. Erythræi urbis iterum meminit pag. 32.
 Et inde exeuntes, venimus in civitatem qua dicitur Difta.
 Verum hoc loco Manuscripti codices Clysmā discrete scri-
 ptum habent.

5. Ἐν ἀκτῇ τῇ ἐρυθρᾷ] In codice Samuelis Bocharti
 scriptum invenit τῇ ἐρυθρᾷ. Quam scripturam magis pro-
 60 bo, ut hic sit sensus: ad sinistram partem maris Erythræi
 externis illac navigantibus habitant Auxumitæ. Singula
 enim maria & sinus habent dextrum & sinistram latus, res-
 pectu scilicet eorum qui sinus illos ingrediuntur. Ita
 dextrum ac sinistram latus Ponti Euxini distinguunt Geo-
 65 graphi. Nicephorus quoque in hoc Philostorgii loco le-
 git τῇ ἐρυθρᾷ, sed locum aliter interpolavit. Sic enim
 habet, *ταῦτα τοῖς τῇ ἐρυθρᾷ τῇ ἐρυθρᾷ μέρει ἡ ἀκτὴν,*
ἀκτὴν αὐτῆς οὖν. Id est, ut vertit Langus: *In rubri istius*
maris partibus exterioribus, ad sinistram Auxumitæ sunt.
 In quibus verbis nullus est sensus.

6. Ἀλέξανδρος δὲ παρὰ ταύταις] Scribendum puto Ἀλέξαν-
 70 δρος γὰρ ταύτης ὁ μακεδὼν οὐ τῆς Συρίας ἀναστῆς, ὅτι.
 Atque ita legit Nicephorus.

qui ad Apeliotem, & infra mare Hircanum in Corduenis conspicuo fonte ortus, per Syriam habitur. Ubi vero ad Susianam regionem pervenit, aquis Euphratis ei commixti, magnus deinceps fluens & rapidus, ingenti sonitu in ulteriora progreditur. Unde & vocabulum Tigridis ferè, ei impositum esse perhibent. Priusquam autem in mare se se immittat, in duos magnos amnes dividitur. Deinde duobus extremis ostiis longe à se invicem distitis, in Persicum mare evolvitur, maximum terrarum ambitum aquarum divortio complexus, & insulam efficiens fluvialem simul ac marinam, quam incolit gens Mesenorum.

Euphrates. 8. Euphrates vero ex Armeniis conspicuo 15
fonte oritur: Quo loco mons est Ararat,
qui etiamnum ab Armeniis ita nominatur.
Super quo monte Arcam positam fuisse sa-
cri libri testantur. Multaque adhuc frag-
menta lignorum & clavorum ejusdem arcæ
superesse aiunt, quæ illic servantur. Hinc 20
igitur Euphrates ortus, principio quidem exi-
guus fuit. Deinde in ulteriora progredi-
ens, subinde augetur, plurimos amnes qui
in alveum ejus influunt, in nomen suum
admixcens. Postquam autem per Armeniam
majorem ac minorem lapsus est, ulterius 25
procedit. Ac primum quidem Syriam se-
cat, eam quæ proprie Euphratenfis vocatur.
Postea vero aliam quoque Syriam permen-
sus, & per regiones quas permeat, in va-
riam ac multiplicem helicem fractus; ubi
proxime ad Arabiam accessit, tunc in or-
bem ex adverso maris Erythraei præter- 30
gressus, Regionemque haud exiguam sinu
suo complexus, ad Cæciam demceps, qui
inter Boream & Subsolanum ventos me-
dius est, aquarum cursum convertit. Cum-
que ad fluvium Tigrim pervenerit, to-
tus ei misceri non potest. Sed quibusdam 35
sui partibus antea absumtis, reliqua tandem
parte, quæ & maxima est & navigabilis,
circa urbem potissimum Susa Tigridi so-
ciatur. Jamque amisso proprio nomine, una
cum illo in Persicum evolvitur sinum. Por-
ro quæ inter hæc duo flumina, Tigrim 40
scilicet atque Euphratem, sita est regio,
Mesopotamia vocatur.

9. Et Euphratidis quidem ac Tigridis fontes, prout nobis apparent, supra relati sunt. Sacri vero libri nostri, in quibus scriptum est eos ex paradiso oriri, verissime dicunt. Ex eo namque aquarum ducentes initium, aliquatenus quidem procedunt, supra ter-

λι. ἔς πρὸς Ἀπκλιώτην καὶ κάτωθεν τῇ Ὑγκασίαι
 θαλάσσει, οὗ κορυφαίαι μετὰ τὴν ἰμρανὺς ἀναδό-
 σης λαμβάνει πρὸς τὴν Συρίαν ἰσχυρότης. ἐπὶ δ'
 αὐτῇ γήπειοι καὶ τὴν Συρίαν γῆν, ἐλαῖνα τὴν Εὐφρά-
 τιν τὸν ποταμὸν αὐτῶν μισθῶντος, μέγας ἦν τῆς χερ-
 μασι χωρητικὸς πρὸς παφλάζον ὅθεν αὐτὸς Φασι
 καὶ τῇ θέρει τῇ Τύγγητι λαλῶν τὸ ἐκόντυμιν.
 πρὸς ἡ δ' ἐπὶ θάλατταν χαλαβαίνω, χρίζεται εἰς
 δύο μεγάλους ποταμούς· ἑπὶ αὐτοῖς τοῖς ἐσχάτοις
 τόμασι ἀλλήλων διερχομένων, εἰς τὴν Περσικὴν
 θάλατταν πρὸς τὰς ἐκβολὰς, γῆν οὗ μέγα
 πλείστην σπεινιμύδους, καὶ ἵσταν αὐτὴν πρὸς, ποτα-
 μίαι τε αἶμα καὶ θαλατταί, ἥν ἔθνος οἰακῶν τῇ Με-
 σσην ὀπιπυλόμενον.

8. Ο δὲ Εὐφράτης πλάμεις ἐξ Ἀρμενίας χτ' τὸ περὶ αὐτοῦ ἀνατ. μετ' ἵνα τὸ ὄρος ἐπὶ τὸ Ἀραράτ, ἐπ' ἧς περὶ Ἀρμενίας ἔτι καλεῖσθαι, ἐφ' ἧς καὶ τὴν κλεινὴν ἰδρυμένην Φοινίκην κατὰ τὴν ἄκρην καὶ τὴν ἐπὶ Φασί ἔμικρον λιμένα τῆς περὶ ξύλων, καὶ τῆς ἑλαιοῦ καὶ σιτοῦ (ὡς ὁμοῦς) ἐπὶ τοῦ καὶ ὁ Εὐφράτης εἰσέρχεται τὰς πρώτας ῥυαίς, πρὸ αὐτῶν αὖ γίνεται μείζων, πλείους ἐμείλλοις αὐτῆς ποταμὸς εἰς τὴν αὐτὴν προσρρέειν συγγελομένης. τὴν Ἀρμενίαν δὲ τὴν τε μεγάλην καὶ τὴν μικρὰν διελθὼν, ἐπειτα πρὸς τὴν ἑρμῆν μὲν πρότερον τὴν Συρίαν τὴν ἰδίαν Εὐφρατιτικὴν καλεῖσθαι, ἔπειτα μὲντοι καὶ τὴν ἄλλην, ἀφ' ἧς μετὰ μὲντοι, καὶ ἑλκεῖ ἀφ' ἧς σπῆναι, ἐπὶ δὲ τὴν περικλυτὴν κλαδίαν, ὅπου καὶ τῇ Ἀραβίᾳ πλάσσει, ἐπὶ αὐτῇ δὲ κυκλοτερὲς κατὰ ἀντικρὺ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης παρεχθεὶς, καὶ χωρὶς ἐκ εἰσέρχεται ἐκτολπωσάμενος, ἔπειτα πρὸς Καυκάιον ἀνέμοι ὁπίσφει τὸ ῥέειν, ὅπως ἐπὶ Βορρῆς τε καὶ Ἀπυλῶν τε μίσην ἔσται καὶ πρὸς Τίγρητα ποταμὸν ὁμήσας, ἔχων οὖς τίς ἐστι αὐτῆς ὅλας συμμίξαι, ἀλλὰ μοίρας ποιεῖ ἐν τῇ διὰ μίσην παραλαβόμενος, τῇ ὑπολειπομένη μέρει τὴν ἑσθὴν, καὶ ταύτῃ ἀναχέσθαι 3 διακινεῖται, τῇ Τίγρητι χτ' Σέσας μάλιστα συμπέσει. καὶ δὴ τὴν αὐτὴν προσρρέειν διόπαντος αἵματος, οὐκ ἐκείνη πρὸς τὴν Περσικὴν κατασύρει) κόλπον. καὶ τὸ μετὰ τὴν δύο ποταμῶν τύπον τῆς Τίγρης καὶ τῇ Εὐφράτι, Μεσποταμίᾳ τυχεῖται προσρρέειν.

9. Οπὸ Τύχης καὶ ὁ Εὐφράτης, καὶ μὴ τὸ ἔμ-
φαιεῖς ὅτι ἀναδύσῃ, εἴρη. ἡ δὲ ἐκὰς ἡμῶν γρα-
φή, ἐκ τοῦ Παρθίου τῆς λέγουσα ἡμῶν, τὸ
ἀληθέστατον ἱστορεῖ. καὶ γὰρ ἐξ αὐτῆς τὰς πρώτας ἀρ-
χάς τῶν ῥώμων φέροντες, ἄχει μὲν πρὸς προέσβου, ὅπως

VALESI: ANNOTATIONES:

i. *ἔστιν παῖς ἐ τοῦ ἄλλου, καὶ παῖς δὲ καὶ τοῦ αὐτοῦ*
 Sic etiam scribitur hic locus in codice Bocharti & apud
 Nicephorum. Verum in codice Scorialensi ita legitur,
ἔστιν δὲ καὶ τοῦ ἄλλου ἀγαπημένον, &c. expunctis
 quinque illis vocibus, quae prorsus inutiles sunt ac super-
 fluxae.

2. Kεῖ ἡλικα ἀγῶν] Vetustissima est hujus loci de-

pravatio, quam retinuit etiam Nicephorus. Non dubito
tamen quin hic locus ita scribendus sit, καὶ αἱ ἑλπίες αὐ-
τῶν αὖθις πάλιν ἐκείνῳ ἀναστήσονται, ὅτι.

3 Kal naurān ānāḥ[ān] In Manuscripto codice Samu-
elis Bocharti legitur *naḥ naur ānāḥ[ān]*. Sed melius scribi-
tur in Nicephoro *naḥ*.

VARIORUM.

α Τῷ ἡγίῳ τοῦ ἄγρου λεῖπὸν τὸ ἐλάττωμα] At Curtius lib. 6. Strabo lib. 8. Plinius lib. 6. cap. 27. Tigrii fluvium à celeritate Sagittæ instar dictum volunt, quia Tigrii

Medi sagittam appellant. — Syriam supra pro *Affria* dixit Philostrorgius, errore cum aliis scriptoribus communi.

676

ὑπὲρ γῆς ῥιόεις· ἔπειτα δὲ τὸ μέγας ἱρμός καὶ
 ἀμμοδυσέτης αὐτοῖς ἐκδιζαμέναι, πρὸς τὸ βά-
 θος ἐπαύει καὶ ἀπομόμυ, ὃ πρότερον ἴσται· τῆς
 ἐπὶ τὰ κάτω φρεσὶ, πρὶν ἐπ' αὐτὸ δὴ τὸ πρῶτον καὶ
 πετρῶδες τὸ αὐτὸ κατεπίσσωσι γῆς· εἰς δ' αὐ-
 τοῖς τὸ ἐπὶ τὰ κάτω προχωρήσας τὸ αὐτὸ κρηπί-
 δος πρὸς ἀπομόμυ, ἐπαύει ἡδὲ τὸ ἱρμόματι αὐ-
 τοῖς συναγόμενον ὑπὸ πλάγος καὶ ἰσχύος· ὃ αὖ
 ἐπιφαιρόμεν τι πρὸς τοῦ χωρῶν ἐπ' ὅδῳ κιαζέμα-
 ῖνοι. ἀλλ' ὅτοι μὲν οἱ ποταμοὶ κατορύχον περὶ ὅ-
 μω, μὲν αὐτὰς ἔκ ἀλγῶν τὸ ἐν μέσῳ γῆς ὑπ-
 ἐξαίρματι, ἐλάττω ἀπαύει ἡδὲ καὶ ἀδούτεροι
 ἐπὶ τὰς τόπας τὸ ἀνιδόλῳ. καὶ τὸ γὰρ μυχὸς αὐ-
 τῶν πλάγῃ ἐπείσας γῆς, ἔκ ἀλγῶν ἀπείσας. πολλὰ
 γὰρ ἐστὶ καὶ ἄλλα ἱρμόματα παύει καὶ τὸ σφόδρα
 μαγίστων τε καὶ ἰσχυρότατων, ὑπὸ γῆς ἀφανίζονται·
 δῆλοι δ' ἵσται πρὸς αὐτῶν ἀκούεται μίγας,
 οὗ ταχέως καὶ ῥιζῶ πολλὰ φερόμενα. ἀλλὰ καὶ
 πρὶν αὐτῶν φρέατα ὀρυσόμενοι, καὶ τὸ ἀπαι-
 τήναι αὐτοῖς πλάγῃ καὶ πρὸς ὅλῳ τῷ τῶ-
 σαις, ὃ ἡν τὸ ῥιζῶ ἡδὲ καὶ ἀλγῶν τὸ ἐπὶ τὸ
 αὐτῶν φρεσὶ κιαζέματι, μάλιστα γὰρ ἀνελήφθησαν
 ὑπὸ τὸ ἐπὶ τὸ χύμα τὸ φρεσὶ καὶ ἰσχύος ἀναρ-
 3 παδέντες. καὶ τὸ ῥιζῶ ἰσχυρότατων εἰς ἰσχύος
 πρὸς ἀλγῶν, ὑπὸ ἰσχύος ἀπομόμυ ἐπὶ πλάγῃ
 πλάγῃ, διὰ τὸ τὸ χύμα ἀνελήφθησαν. ἡ γὰρ ὃ φρεσὶ
 ἀνελήφθησαν σφίρα, οἷον φρέατα χύμα τὸ ἀνελήφθη-
 σαι τὰς τὸ ῥιζῶ διελθόμεναι, τὰς μὲν ἀφανίζονται, τὰς
 δὲ πρὸς ἀλγῶν εἰργάζονται. ταῦτα ἀλγῶν καὶ ὃ φρεσὶ
 τῆς ἐμελάδῃς Δαυὶδ, αὐτὸς ἐπὶ θαλάσῃς ἐμε-
 30 λιάσας αὐτῇ, καὶ ἐπὶ ποταμοῖς ἡτοίμασεν αὐτῇ
 4 ὡς τὰς μὲν θαλάσας· τοῖς μαγίστοις αὐτοῖς καὶ
 5 πλάγῃ οἷον ἀνελήφθησαν, καὶ τὸ βάθος αὐτοῖς
 κραυγάζοντες πρὸς τὸ ἀνελήφθησαν πρὸς αὐτῶν καὶ
 πλάγῃ τὸ ἐπὶ αὐτῇ φρεσὶ πρὸς αὐτῶν καὶ
 35 διελθόμεναι τὰς ἀλγῶν αὐτῶν καὶ ἀνελήφθησαν
 δὲ αὐτῶν, τὰς τὸ χύμα ὑποκαταστήσας καὶ ταχέως
 τῶν αὐτῶν τὸ ὑψηλότερον ἐπὶ τὰ χαμαλιότερα,
 τῶν αὐτῶν τὸ ὑψηλότερον ἐπὶ τὰ χαμαλιότερα.

10. Οἱ καὶ τὸν τὸν Παράδεισον ὅπως εἰκασίαι 40
 χύματι λίγῃ, καὶ τὰς ἰσχυρίας τὸ ἡν, πρὸς
 τοῖς μὲν αὐτῶν τὰ πρὸς μεσημέριον δὴ ἀλγῶν τὰς
 τα εἰκασίαι καὶ μὲν τῆς ἡν θαλάσσης.

ram fortasse libentes, postea vero vasta &
 arenosa solitudine eos excipiente, illic in
 profundum demersi, ad inferiora ferri non
 prius desinunt, quam ad stabile ac petro-
 sum solum regionis illius pervenerint. Post-
 quam autem crepido illa cursum illorum
 ad inferiora tendentem represserit, tum de-
 mum singuli aquis suis collectis, ulterius
 progrediuntur, prae vi ac multitudine uh-
 darum perpetuo adfluentium, recta ferri
 contendentes. Caterum subterranei mean-
 tes hi fluvii, ut pote terra quae interjacet
 partem eorum haud exiguum absorbentes,
 minores atque infirmiores ad locum erup-
 tionis ipsorum accedunt. Non est autem
 adeo incredibile, hos amnes per tanta ter-
 rarum spacia subterraneos labi. Multi-
 ta enim ubique sunt maximorum & rapi-
 dissimorum amnium fluentia, quae sub ter-
 ram feruntur. Idque ex eo manifestum sit,
 quod ingens eorum sonitus auditur, cum
 magno strepitu & fragore fluentium. Sed
 & nonnulli cum supra eos amnes puteos
 fodere aggressi essent, & petrosolum solum
 quod ipsis occurreret, paulatim pertudis-
 sent, sub quo perstrepsens unda fursum ver-
 sus erumpere nitebatur, difficile admodum
 retracti sunt ab iis qui fursum stabant in
 crepidine putei. Et aqua subsecuta in ri-
 vum processit, qui nulla deinceps siccitate
 interceptus est, ob perennis aquae adfluen-
 tiam. Quippe arcana Dei sapientia, flu-
 minum meatus, tanquam venas quasdam
 necessaria suppeditantes, alios quidem oc-
 cultos, alios autem conspicuos effecit. Un-
 de & Propheta David cecinit: Ipse super
 maria fundavit eam, & super flumina praeparavit eam. Maria quidem maximis ter-
 ra sinibus quasi Thesauros recondens, ba-
 sinque eis firmam constituens ad tantam
 aquarum quae in ea feruntur vim ac mul-
 titudinem sustinendam. Fluminibus vero
 liberum cursum perpetuo praedens dispo-
 sitione solerti: locorum depressionibus, ac
 declivitate à sublimioribus ad inferiora
 vergente, iter faciens impetui currentis
 undae.

10. Paradisum ad æquinoctium Orientis situm esse scribit Philostorgius, con-
 jecturam capiens, primum ex eo quod cun-
 40 que fluvii.

VALEBII ANNOTATIONES.

1 Τὸ αὐτὸ ἐπὶ τῷ κώδικι τοῦ Νικηφόρου. In codice Bocharti, &
 apud Nicephorum in lib. 9. legitur τὸ πρῶτον. Ego vero
 mallem scribere τὸ πρῶτον. Id est: Ob curiam ac vim nu-
 darum, quae idem dicitur alie super aliis asserunt. Johannes
 quidem Langus qui Nicephorum Latine interpretatus est,
 totum hunc locum ita vertit: Vbi multa eorum continetur ex
 confusione conjuncta, ut ex magnitudine sua detestantur eos
 deinde eorum remota cognoscit. In margine codicis Bochar-
 tiani adnotatum est, scribendum esse τὸ πρῶτον χωρὶς
 αὐτοῦ.

2 Μάλιστα δ' αὖ ἀνελήφθησαν. Codex Bocharti habet μάλιστα
 γὰρ ἀνελήφθησαν. Et paulo post ubi legitur τὸ πρῶτον τὸ
 πρῶτον, idem codex scriptum habet τὸ πρῶτον. Quomo-
 do etiam legitur in Nicephoro. Quam quidem scriptu-
 ram vulgatam lectioni longe antepono.

3 Καὶ τὸ ῥιζῶ ἰσχυρότατων. Hunc locum emendavi ex
 Manuscripto codice Bocharti, in quo dilerte legitur ῥιζῶ.

μαρτυρία, quemadmodum etiam scribitur apud Nicepho-
 rum. Mox ubi antea legebatur τὸ πρῶτον τὸ πρῶτον ἀν-
 ἡν, ex iisdem codicibus restitui τὸ πρῶτον, quae emenda-
 tione nihil certius.

4 Τὸν μαγίστον αὐτοῦ ἀνελήφθησαν. Procul dubio scri-
 bendum est αὐτοῦ, supple τὸν γῆς, quemadmodum legitur
 in codice Bocharti, & apud Nicephorum. Caterum non
 assentior Philostorgio, qui versum hunc Davidis ex Psal-
 mo 23. Ipse super maria fundavit eam, &c. de aquis sub-
 terraneis intellexit. Explicandus potius est versus ille
 juxta sententiam veterum, qui terram Oceano velut fun-
 damento superflare crediderunt. Idem certe reperitur in
 Psalmo 135.

5 Καὶ τὸν αὐτοῦ ἀνελήφθησαν. Etiam hoc loco
 scribendum est αὐτοῦ. Quod si vulgatam scripturam re-
 tinere voluerimus, vox αὐτοῦ referenda erit ad vocabu-
 lum ἀνελήφθησαν, quae nihil aliud quam finem seu gremi-
 um terrae significat.

θαλάσσης

1 χαπίνης παρατερόμενη ὀργυίας· ἡ γὰρ ἡ τέταρτη
 τὰς ὁρὰς εἰς Ῥωμαίων ἀποκομιδαίνας εἶδεν. ὅτι
 Μονόκερος τὸ ζῷον παρ' αὐτοῖς ἐστὶ ἢ μὲν κεφαλὴν
 δρεκόντος Φέρων, κίερας δὲ σκελὴν αὐτῷ πέφυκεν,
 οὐκ ὁρᾷ μέγα· ὁ δὲ ἀνδρὶς αὐτῷ, πῶτος ὑπο-
 πύμῃ λατὰν ἄτας. μακρὸς δὲ ὁ τράχηλος εἰς ὕψος
 ἀνατερόμενος, ὁλοκῶ δρεκόντος ἐφύτατα περ-
 πλῆτος· τὸ δὲ ἄλλο σῶμα ἐλάφῳ προσέοικε μάλ-
 λον· τοὺς δὲ πόδας λέοντος ἔχῃ. ἡ ἔστι γὰρ αὐτῷ τὸ
 ἐκτύπωμα ὅρῳ ἐν Κωνσταντίνῳ πόλει. ἡ δὲ καὶ ἡ
 Καρχηδονία· ἡ ἐκείνης γέννημα χέραι· ἡ τὰ
 μὲν ἄλλα, ἐλαφὶς ὅτι μεγάλῃ, χαμῆλυ δὲ ὕψος ἐν-
 ἔδεκε τὸ σῶμα μιμῶσθαι· τὸ μὲν τοὶ αὐχένα μήκι-
 σι, ἡ ὑπὲρ τὴν ἀναλογίαν τῷ λοιπῷ σώματι Φέρῃ
 εἰς ὕψος ἀνορῶμενοι. ἀλλὰ ἡ τὸ ὁρᾷ ἀπασαν ἀπὸ
 κεφαλῆς ἄκρας ἔως ἐσχάτου πύδων παρδάλῃ μά-
 λιστα· ἢ ποικιλίαν προσφρεσάτην ἔχῃ, ἡ τὸς ἑμ-
 προθεν πόδας ὑψηλοτάτους τὴν ἐπίστω. παρ' αὐ-
 τοῖς δὲ ὅτι ἡ ὁ λεγόμενος αἰροπίθηκος, πίθηκος πῆ-
 ὤν· μυρία γὰρ ὅτι γένη πίθηκων. Ἀρκοπίθηκος γὰρ
 εἰσι ἐν αὐτοῖς, ἡ Λεοντοπίθηκος, ἡ Κυνόκεφαλοι,
 2 ἡ ἄλλαι πολλὰν ζῶον εἰδέων τὴν πίθηκας μορ-
 φῆς ἐπιμυνημένης. ἡ δὲ ὅλον ταῦτά ὅτι, πολλὰν
 εἰς ἡμᾶς κομιζομένην· οἷος δὲ ἡ ὁ Πάν· ὁ πικρὸς
 ὑπάρχει· ὅς τ' κεφαλὴν αἰροπρόσπορος ὅτι ἡ αἰγό-
 κερως, ἡ ἐκ λαγύων τὰ χεῖρα αἰροσκελὴς τ' ἡ
 καίλαι· ἡ τὸ σῶμα ἡ τὰς χεῖρας καθαρὸς πίθηκος·
 ὅτι ἡ ὁ τ' ἰδὼν βασιλεὺς Κωνσταντῖνῳ ἀπεστάλκει·
 τῷ δὲ τὸ ζῷον, ἔζη μὲν Φερόμενος ἄχει πύδων, ἡ
 πη πλῆμα πύδων τὸ θηριώδες εἰργμένην· ἐπὶ δὲ
 ἀπείδων, ταρχειώσαντες αὐτὸ οἱ κομιζέμενοι, θεά-
 ματος παραχρῆν ἀσυνήτους εἰδέων, μέγας δὲ Κων-
 σταντῖνου διστάσαντο πόλει, καὶ μοι δεικνύσι τὸ
 ζῷον τῷτο Ἑλλήνης πάλαι ἰδὼν, ἡ ἐκπλαγύντες
 τῷ ξένῳ τ' ἑσας, οἷον σφίσιν νομίσει, εἰθισμένην
 αὐτοῖς τὰ παρὰ δὲ θιοπυλῶν, ὥσπερ ἡ τ' αὐτῶν·
 ἡ ἐστὶ δὲ ἡ τῷτο πίθηκος, ἐρυθρὸς τὸ πρόσωπον,
 ἡ γοργὸς τὴν κίνησιν, ἡ ἔρῃ ἔχων. ἡ μὲν ἡ ὁ σφίγγς,
 γένος ὅτι πίθηκων· αὐτὸ γὰρ θεασάμενος γράφω·
 ἡ τὸ μὲν ἄλλο σῶμα λάσιον ὅτι ἄς τοῖς λοιποῖς
 πίθηκας· τὸ δὲ σῶμα ἄχει γὰρ αὐτῷ τὴν τράχηλον
 ἐφίλω· μαζὺς δὲ γυναικὸς ἔχῃ, ἐρυθρῷ πύδων βρα-
 χίως κεχρημένους ἐπαισθήματος ἄπαν ἐν κύκλῳ τὸ
 γυναικώδες τὸ σῶμα περὶ βότος, ἡ εἰς πολλὴν
 πᾶ δὲ πύδων ἀνθρωπίνῳ ὅτι τῷ ὅτι μέσω
 χρέματι, συναρμυζομένην· τὸ πᾶν πρόσωπον ἐν σφί-
 γγῳ μάλλον, ἡ εἰς γυναικίαν ἔλκει μετ' ἡ·
 τὴν Φαίη ἐπὶ φῶς ἀνθρωπεία· πλὴν ὅσον ἐκ εἰς ἄρδρα

quindecim usque Orgyias protensi. Nam
 & horum pelles ad Romanorum ditionem
 perlatas vidi. Monoceros item animal apud
 eos nascitur, caput quidem draconis habens,
 nisi quod cornu flexuosum, non ita magnum
 ei innascitur: mentum ejus integrum barba
 vestitur. Cervix longa in sublime proten-
 sa, ad draconis tractus similitudinem proxi-
 me accedens. Reliquum corpus cervi po-
 tius similitudinem refert. Pedes vero Leo-
 nis habet. Ejus effigiem Constantinopoli
 depictam licet cernere. Sed & Camelopar-
 dalis in eadem regione nascitur. Quæ cæ-
 tera quidem cervus est maximus: proceri-
 tate vero cameli corpus videtur imitari.
 Collum quidem longissimum, nec reliqui
 corporis proportioni respondens, in sublime
 erectum gestat. Pellis autem tota à sum-
 mo vertice usque ad imos pedes, varia-
 te simillima est pardo. Pedes anteriores,
 posterioribus altiores habet. Est etiam a-
 pud illos Ægopithecus, simiæ genus quod-
 dam: plurima enim sunt genera simiarum.
 Nam & Arcopithecii sunt & Leontopithecii
 & Cynocephali, aliis atque aliis animalium
 formis permiscente se simiarum figura. Id-
 que apparet ex multis hujusmodi bestiis
 quæ ad nos comportantur. Cujusmodi
 etiam est is qui Pan vocatur: capite, vul-
 tu, & cornibus capram referens: ab ili-
 bus deorsum versus caprinis cruribus insi-
 stens. Ventre vero & pectore ac manibus,
 merus simius. Hoc animal Rex Indorum
 dono misit ad Imperatorem Constantium.
 Vixit autem aliquamdiu, cum in cavea
 quadam inclusum ob ferocitatem ferretur.
 Postquam autem mortuum est, hi qui illud
 afferebant, sale condierunt, insoliti specta-
 culi ostentandi causa: & Constantinopolim
 usque integrum servarunt. Ac mihi qui-
 dem videntur Græci istud animal olim vi-
 disse, & spectaculi novitate obstupesci.
 Deum sibi finxisse, cum solenne eis esset,
 ex rebus stupendis atque admirandis Deos
 facere: quemadmodum etiam fecerunt in
 Satyro. Nam & hic simius est, facie ruber,
 motu concitus, & caudam habens. Sed &
 Sphinx simiæ genus est. Id enim testor
 quod ipse vidi. Cujus reliquum quidem
 corpus hirsutum est, sicut cæteris simiis:
 pectus vero ad cervicem usque glabrum
 est. Mammæ vero habet mulieris. To-
 tumque corpus quæ nudum est, rubra quæ-
 dam milii speciem referens eminentia, in
 orbem circuit: & humano colori cutis
 quæ in medio est, plurimum gratiæ & de-
 coris affert. Facies fere rotunda est, & ad
 muliebrem formam accedit. Vox humanæ

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τὴν ποικιλίαν] Mallem scribere τῇ ποικιλίᾳ. Paulo post
 etiam ὑψηλοτάτους lego pro ὑψηλότατοις.

2 Καὶ ἄλλαι πολλὰν ζῶον εἰδέων] Non dubito quin scri-

bendum sit, ἄλλαι καὶ ἄλλαι πολλὰν ζῶον εἰδέων. Id enim
 est longe elegantius.

VARIORUM.

2 Ὀργυία:] Orgyia mensuræ genis est, sex continens
 pedes: ulnari Latini appellant. Pollux exponit spatium
 quantum protensa hominis utrinque brachia, ab altero
 summo medio digito ad alterum trajecta per pectus lon-

gitudine patent. Et sic fere Scholasticus in Oppianum
 Ὀργυία, ἀπὸ τοῦ ὀργῶν τὸ ὄργον, καὶ τοῦ γυνὸς ἡ χεὶρ ἡ τὰ
 χεῖρας ἐκαστοῦ καὶ ὀργῆς.

διαρμυμένης

ferme similis, nisi quod minime est articulata, sed velut mulieris cuiusdam, celeriter & cum ira ac dolore quodam, verba minime distincta proferentis. Gravis porro est magis quam acuta. Ceterum hoc animal ferum admodum est & vasum, nec facile mansuecit. Quod cum Thebas urbem Boeotiae olim deportatum fuisset, & in quodam eorum qui ad spectaculum ejus confluxerant, insiluisse, vultusque eorum lacerasset, Oedipus civium suorum multationes moleste ferens, bestiam interfecit, atque ex ea re, ut mihi quidem videtur, maximam gloriam est consecutus. Ceterum fabula, ut fortitudinis laudem conciliet Oedipo, ipsum quidem animal alatum finxit, propterea quod velociter insiliret. Eidem vero pectus mulieris & corpus Leonis aptavit. Illud quidem ob expositam nuditatem, & ob muliebris formae similitudinem: hoc vero propter feritatem, & quod ut plurimum quatuor pedibus insiliret. Rationis quoque particeps illud fabulae finxere, ob similitudinem vocis humanae. Aenigmata vero ab eodem proponi dixerunt, eo quod ignotas voces ac minime distinctas ederet. Neque vero id magnopere mirandum est, cum Graeci multa quoque alia in fabulas soleant detorquere. Ceterum eadem regio fert etiam asinos agrestes, statura maximos, & pelle mirum in modum variegata, albo ac nigro colore sibi invicem valde permixto. Quippe zonas quasdam habent, à spina dorsi ad latera & ad ventrem usque demissas, ibique divisas, quae per circulos quosdam sibi invicem innexae, mirabilem quamdam texturam efficiunt ac varietatem. Phoenix item, avis multorum sermone celebrata, apud eos nascitur. Psittacum quoque inde allatum vidi, quod genus avis est loquacissimum, & ad vocis humanae similitudinem proxime accedens. Variegatas praeterea ac punctis distinctas aves, quas vulgo Garsmantidas vocant, nomine eis indito ex gente, ex qua plurimae ad nos deportantur. Alia denique complura animalia citra controversiam eximia, ibi proveniunt. Quorum multitudinem recensere praesens narratio reformidat. Sed & aurum purissimum illic gignitur, aureis quasi fibris sponte ex ea terra surgentibus, aliisque super alias jacentibus, & auri illius productionem apertam ac manifestam praebentibus. Quin & fructus apud illos pulcherrimi sunt & maximi, ex quibus notissimae sunt nuces. Universa denique Homeritarum regio usque ad rubrum mare, duplicem quotannis fructuum proventum reddit. Unde etiam Arabia felix cognominata est. Sed & generaliter, omnis ea regio quae ad orientem solem vergit, reliquis regionibus omni ex parte multum praestat. Paradisus vero, cum totius Orientis praestantissimus, ac purissimus sit tractus, & caelum habeat nividissimum ac pulcherrimum, aquis denique limpidissimis irrigetur, procul dubio totius terrarum orbis

διαρρημένη, ἀλλὰ πῶς ταχέως, καὶ οὐκ οὐκ πῶς ἐργῆς, καὶ ἀχρεΐας ἄσκημα· ὑπερβύβηται ἡ γὰρ ἀκυσία· βαρύτερα τε μᾶλλον ἐστὶν ἐξυμναῖν ἢ ἴσο τε ἔστι δὲ καὶ τὸ θῆρος καὶ τὰν ἀνθρώπων, καὶ οὐδὲ βελόνος. πηλοσυνέμνηται ταύτης ἐς θήσας καὶ δοκὰς τὰς βοιωτίας πάλαι κομισθείσας, καὶ πῶς ἴσως ἔπι θῆρα συνῆρκετο ἐφαλλομένη καὶ τοῖς προσώποις λυμναμένης, ὅθεν ποιητὰς μένος ὁ Ὀιδίππους τὰς τῆς ἐμφύλας λώσας, καὶ ἀποφύγειν τὸ ζῶον, καὶ ὁρμαλαμπρὸν ἐκείνη λαβῆναι. καὶ αὐτὴν ὁ μῦθος εἰς ἀνδρείαν κοσμεῖν, ὑπόπτεροι μὲν τὸ θῆρος ἀναπλάττει, διὰ τὸ ὅτι ἐστὶν ὅπτιον δὲ γυναικὸς ἐφαρμόττει, καὶ τὸ σῶμα λέωνος. γυναικὸς μὲν, διὰ τὸ πρόχρητον τῆς γυναικός, καὶ πρὸς τὸ γυναικεῖον αἶδος ὁμοιάσας· λέωνος δὲ, διὰ τὸ θηριώδες, καὶ ὅτι καὶ τὸ πλεῖστον τοῖς τέλει τοῦ σώματος ποσὶν ἐρεϊδέμενον. λόγος δὲ τὸ θῆρος μετέδωκε τὸ πλῆθος, καὶ τὸ τῆς Φωινίης ἀνθρωπίνους αἰνισματώδους δὲ, διὰ τὸ ἄσκημα φέρειν καὶ θάυμαστον οὐδὲν πολλὰ γὰρ καὶ ἄλλα σὺν ἑκείνῃ τοῖς Ἑλλήσι πρὸς τὸ μυθεῖν διαπλάττειν. καὶ αὐτὴν δὲ χάρει καὶ ὄντος ἀγρίου μεγίστους τι τῶν μεγάλων φέρει, καὶ τὸ δορὶ καὶ τὸ ξοίσειν πεπωμαμένους, λευκοὺς στίβοι καὶ μέλανες χρέματα, καὶ καὶ μικρὸν συμποικιλλομένην ἀλλὰ ζῶον πῶς εἰσὶν ἀπὸ τῶν ῥάχων ἐπὶ τὰς πλευρὰς καὶ τὴν καλὴν κατέκυσαν καὶ ὑπαύδα ἐπιχρῶμενα, καὶ κατὰ πῆλιν περιφέρειας ἀλλήλας ἐκτεταγμένον, θαυμαστὴν πῶς καὶ ζῶον ἀπεργάζοντο πλεον καὶ ποικιλίαν. ἀλλὰ γὰρ καὶ ὁ Φωινὴς τὸ πολυδύναμον πῆλον, παρ' αὐτοῖς τῶν τεχνῶν γινόμενον. καὶ μὲν δὲ καὶ τὸ Σιθῶκος ἐκείθεν ἴσως κομισθόμενον, ὃ τῆς ἔριος ἐπὶ λαλίστατον, καὶ τῆς ἀνθρωπίνης γλώττης μιμητικώτατον καὶ τὴν ποικιλίαν δὲ καὶ κατὰ πῆλιν ὄρεας, ἐς Γαράμανας ἐπὶ καλῶς πῶς, ἀπὸ τῶν ἔθους ὃ μάλα πλεον κομισθόμενον, τὸ ἐπισημαίνει θέρμερον. καὶ ἄλλα δὲ πλεον διαφανῶς ὑπερβύβηται φέρει, αὐτὸ πλεον καὶ διὰ τῆς ὑποπτείας. ἀλλὰ καὶ ὁ χρυσὸς ἐκταύτα γινόμενον κατὰ πῆλιν, χρυσίδων οἰκὴν τριχῶν αὐτοφύων τῆς ἐκείνης γῆς ἀναδιδόμενον, καὶ ἐπ' ἀλλήλας καμύων, καὶ ἐπὶ δὲ αὐτῶν τῶν γένων παρεχομένων καὶ χερσὶ δὲ κάλλιποι καὶ μέγιστον αὐτὸ γένος καὶ τὰ κάρυα. ἀλλὰ μὲν καὶ τὸ ἐπὶ τοῖς Ὀμηρίταις κλίμα πᾶν μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, δις ἔτι αὐτῶν ἀναδίδωσι τὴν χερσὶν ἐξ ὧν καὶ τὸ χῶρον Ἀραβίαν διδάμοιαν ὡροσηγόνουσαι. καὶ ἴσως ἡ πρὸς ἀνίσχοντα ἡλίου ἀπασα, ἢ μακρῶν ἢ ἄλλης ἐν πᾶσι διαφέρει· ὃ δὲ Παράδυσος, ἀπᾶσιν τῶν ἐσθλῶν τὸ κράτιστον καὶ κατὰ πῆλιν ὑπάρχει, καὶ τὴν ἀέρας ἀκραφνεστάτος καὶ καλλίστους ἔχει, καὶ τοῖς διαφανέστατον ὕδασι κατὰ πῆλιν, ὅλοις ἐς ἀπαρακάτῃ ὑπερβύβηται ὑπὸ ἡλίου πᾶσις ἐν πᾶσι τὸ

VALESII ANNOTATIONES.

[Ἐπερὶ γυναικὸς ἀποφύγειν]. Scribendum puto ὑπερβύβηται. Refertur enim ad vocem quae praecessit, πῶς ἔστι. Mox legendum existimo βαρύτερα τε μᾶλλον ἢ

ἔστιν ἐξυμναῖν, addito vocabulo ἔστι, Vnde Springius p. 101. πῶς ἐξ ὧν ἀποφύγειν.

καὶ τῶν

κρείττον Φέρει τ' ἐξ ὧν θαλάσσης καὶ ἀνίσχεται
τὸν ἥλιον αὐτὸς ἀνακαλυφόμενος.

12. Οἱ Φησι Ἀθανάσιος πρὸς τ' ἐπίσκοπον ἀρι-
κρόμους βασιλεία, καὶ δόξαν τὸς αὐτὸς ἀνακαλυ-
φόμενος ὑπαγαγὼν ἀφ' ὧν, μάλιστα δὲ Εὐστάθιον,
ὅς ἀόμνη ἦν τ' λεγόμενος πεινάτων, καὶ τῷ βασιλεὶ
αὐτοκράτορος, ὁ ἐπισκοπὴ πρὸς Κωνσταντίνον κομίζετο,
λέγουσαν αὐτῷ. Ἀθανάσιος ἦκεν ὡς ἡμεῖς, αὐτὸς
προσέειπε τὴν ἐπισκοπὴν τῆς Ἀλεξανδρείας ἀπο-
δακνύς. πλὴν αὐτῷ τοῖσι ἀφ' οὗ ταύτης. ἐπὶ τοῖς
ἡμεῖς γὰρ αὐτῷ ἀνακλίσαι ὁπλῆς. Διεξάμεινον δ' ἔ-
πειτα τὸν Κωνσταντίνον, καὶ τὸς ἐπισκόπους ἐπὶ
κωνσταντίνῳ βουλῇ συγκαλέσασθαι, γνώμην παρ' αὐτῶν
λαβόν, αὐτῶν ἵνα μὴ πείλῃται ἀναρρῆσαι τῷ ἀ-
δελφῷ, ἢ τῆς Ἀθανασίου βασιλείας τ' Ἀλεξανδρείας.
13. αὐτὸς ἀπαλλ' ἔπειτα. διὸ καὶ ἐφείκει αὐτὸς τ' ἐπισκοπὴν
ἀνακαλῶν, καὶ τὸν Γεώργιον μετ' ἐπισκοπῆς αὐτῷ
τὸν μακαρίτην. ἀλλ' ὁ μὴ εἰς τὴν αὐτῷ πα-
τρίδα τ' Καππαδοκίαν ἀφίκετο, καὶ αὐτῷ δὴ τὰ
καθ' ἐαυτὸν ἐπισκοπῶν. ὁ δὲ Ἀθανάσιος, μετ' ὧν
μείζωνος ἦν φρονήματος διὸν τὰς πόλεις, καθ' ὧν
γίνετο τ' ἐπισκοπῶν, λόγους αὐτὸς ἐξακαλῶτο πρὸς
τὸ ἐμμεύειν. καὶ τὸς μὲν ἄλλους μὴ προσδέχεσθαι.
Ἀέτιοι δὲ τὸν ἴσον τῆς Παλαιστίνης ἐπὶ πορείᾳ
καταβηλλόμενοι, καὶ βυλβύτα τῇ πρὸς Ἀθανάσιον
ἐπιχωρήσας τὸ αἶσχος ἐπικαλύψασθαι. πρὸς τὴν
14. ἰκύνου δόξαν αὐτομαλῶσαι. ὁ δὲ αὐτῷ ὡς
ἔπειτα τὴν δίκην, ὅτι αὐτῷ ἀφιστάμενος καὶ σκέλη-
καὶ βρύσαντος, καὶ ὅτι τῷ ζῆν ἰλασθέντα. ἀλλὰ καὶ
Μάξιμοι τ' Ἱεροσολύμων ἐπίσκοποι, πρὸς τ' Ἀθα-
15. νασίῳ δόξαν ἀπεκλίναν. καί τῳ ὅτι Μαξιμιανὸν
διωγμὸς μάρτυρα τῷτο ἐδίκεν, καὶ τὸν ἴσον τ'
ὁφθαλμῶν, ὅτι τ' ἀποδείας φέρωντα διωροφυμένον.
καὶ πολλοὺς ἄλλους μετ' ὧν μὴ εἰς τὴν αὐτῷ δόξαν
τ' Ἀθανάσιον ἀποστέλλειν.

13. Οἱ Φησι τὸν Ἀντοχίαν Φλαβιανὸν, πλῆ-
θος μοναχῶν συναγείραντα, πρῶτον ἀναβῆσαι, δέ-
ξα Πατρί καὶ Υἱῷ καὶ ἁγίῳ Πνεύματι. τῶν γὰρ
αὐτῶν, τὸς μὲν δόξα Πατρί δι' ὧν ὁ ἁγίῳ

cunctis in rebus longe præstantissimus est lo-
cus, qui ad solis ortum Oceani fluctibus al-
luitur.

12. Ait Philostorgius Athanasium, cum
ad Occidentalium partium Imperatorem ve-
nisset, ejusque palatii procures, ac præcipue
Eustathium comitem rerum privatarum, qui
auctoritate plurimum valebat apud Princi-
cipem, donis ac muneribus sibi conciliaf-
set, literas à Constante ad Constantium at-
tulisse, quarum hæc erant verba. Athana-
sius ad nos veniens, Episcopatum Alexan-
driæ ad ipsum pertinere manifestis proba-
tionibus ostendit. Quare illum per te con-
sequatur: aut certe meis armis eundem
recuperabit. Porro his literis acceptis, ait
Constantium Episcopos convocasse, ut una
cum illis quid factu opus esset deliberaret.
Eos vero id consilium dedisse Constantio,
satius esse ut Alexandria Athanasii jugo
minime liberaretur, quam ut bellum adver-
sus fratrem susceperet. Constantium itaque
permisisse Athanasio, ut Episcopatum reci-
peret: Georgium vero per Epistolam ad
se evocasse. Ac Georgius quidem in Cap-
padociam, ex qua oriundus erat, reversus
est, ibique degens privata negotia admini-
stravit. Athanasius vero, majore deinceps
confidentia per urbes transiens, singulos E-
piscopos ad quos accesserat, ad Consub-
stantialis fidem sermonibus suis excitabat.
Et alios quidem Episcopos verbis Athana-
sii non obtemperasse scribit. Aetium vero
Episcopum Palæstinæ, qui fornicationis reus
delatus fuerat, cum per communionem
Athanasii id probrum occultare vellet, ad
ejus sententiam se transtulisse. Eundem
tamen brevi pœnas dedisse, tabefactis ge-
nitibus, ac vermibus scaturientem, atque
ita ex hac luce sublatum. Maximum quo-
que Hierosolymorum Episcopum ad sen-
tentiam Athanasii declinasse scribit, tamet-
si hic in persecutione Maximiani, confes-
sionis gloria illustris fuisset, & alterum o-
culum effossum haberet. Addit præterea
Athanasium paulatim multos alios ad opi-
nionem suam pertraxisse.

13. Ait Flavianum Antiochenum, collecta
Monachorum multitudine, primum omnium
acclamasse: Gloria Patri & Filio & Spiritui
sancto. Nam ex iis qui ætate illum antecesser-
ant, alios quidem dixisse, Gloria Patri per

VALESII ANNOTATIONES.

1. Ἐπὶ αὐτῷ τῷ ἱεροσολύμῳ] Hunc locum emendavi ex
codice Samuelis Bocharti, in quo diserte scriptum habet-
tur ἐπὶ αὐτῷ, optime.

2. Καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις μὴ προσδέχεσθαι] Hunc locum non
intellexit Gothofredus, sicut ex versione & notis ejus ap-
paret. Putavit enim Philostorgium id dicere, Athanasium,
dum per Palæstinam transiret, cunctos Episcopos ad
Consubstantialis fidem prædicationibus suis traduxisse. Ad
quod contrarium dicit Philostorgius: Athanasium scilicet
cunctos Palæstinæ Episcopos ad quos accesserat, horta-
tum esse, ut Consubstantialis fidem amplecterentur. Sed
nullum monitis ejus obtemperasse præter Aetium. Et
hæc quidem falsâ esse testatur Synodus Episcoporum Pa-

læstinæ, quæ eo tempore à Maximo Hierosolymorum E-
piscopo collecta est, ut scribit Athanasius in Apologe-
tico.

3. Αὐτῷ δὲ αὐτῷ δόξαν] Hunc locum præclare restitui ex
MS. codice Samuelis Bocharti, in quo diserte ita scribi-
tur, αὐτῷ δὲ αὐτῷ δόξαν. Porro Interpretæ
suam Græcæ linguæ impenitiam in hoc præcipue loco pa-
refecit, dum Aetium ob adulterii crimen in crucem sub-
latum, fractis cruribus interivisse censet. Mox pro αὐτῷ
καὶ βρύσαντος, in Bocharti codice MS. scriptum inveni
ἀποστέλλειν, quod magis probò.

4. Ὁ δὲ αὐτῷ Μαξιμιανὸν διωγμὸς] Maximianum pro Ma-
ximino posuit Philostorgius.

VARIORUM.

2. Ἐπὶ αὐτῷ τῷ Κωνσταντίνῳ] De Constantis ad fratrem
Constantium minacibus literis vid. Socr. lib. 2. cap. 22,
23. Socr. lib. 3. cap. 20. De Aetio quod hic dicit Philo-
storgius, proculdubio calumniosum esse, eumque hoc tem-

pore orthodoxum fuisse, quanquam olim Ariana hære-
sectum, docet Jacobus Gothofredus, Dissert. p. 144. De
Maximo Hierosol. Ep. quomodo se gessit versus Athana-
sium, vid. Socr. lib. 2. cap. 24. not. c.

Tom. III.

R r r.

Πνεύματι.

Filium in sancto Spiritu, atque hanc acclamationem ulu magis receptam esse. Alios vero dicere solitos: Gloria Patri in Filio & Spiritu Sancto.

Arianus &
Catholici
penitus re-
cedunt.

14. Ait Arianus, quamvis in fidei doctrina dissentirent ab iis qui Consubstantiali Filium predicabant, in precatationibus tamen atque hymnis & consulationibus, aliisque fere omnibus, praterquam in mystico sacrificio, cum iisdem communicasse. Postquam vero advenit Aetius, & dissensionis circa hæc quoque auctor fuit; persuasit ætui eorum qui idem cum ipso sentiebant, ut ruptis omnibus amicitie & consuetudinis vinculis, quibus antea cum homusianis conjuncti erant, illis maxime adversam factionem constituerent.

Aetius ho-
reticus.

15. Ait Aetium ortum fuisse ex Cœle Syria. Pater vero ejus, cum in præsidiali officio militasset, male rem gessit. Cumque in ejusmodi statu mortuus esset, is qui tunc rector erat provincie, facultates ejus fisco addixit. Ita Aetius adhuc admodum adolescens, una cum matre ad summam egestatem redactus est. Quæ de causa auri-
ficium exercere aggressus est, quo tum sibi, tum matri victum compararet. Cumque hanc artem satis diu exercuisset, ob indolis præstantiam, ad Philosophicas disciplinas animum applicuit. Ac primum quidem auditor fuit Paulini, qui ex Episcopatu Tyri ad sedem Antiochenam translatus fuerat. Postea vero cum mater ipsius extremum diem obiisset, cujus potissimum causa aurificiæ artem excolebat, totum se deinceps Aetius ad Logicæ studia con-

Πνύματι λέγει ὃ παύτη μᾶλλον τιμῇ ἐν φά-
νησι ἐπιπολάζει· τὸς δὲ, δέξα Πατρὶς ἐν ἑαυτῷ
ἀγίῳ Πνύματι.

14. Οἱ Φησὶ εἰς τὴν διφύρετον κατὰ τὰς δόξας
τῶν τὸ ὁμολογῶν προσβάλλον· οἱ ἐξ' Ἀρίων, ὅμως καὶ
ἄλλων, καὶ ὕμνων, καὶ βυθουμένων, καὶ τῶν
ἄλλων σχεδὸν πάντων, πλὴν τῆς μυστικῆς ἐτοι-
νίου συνάξεως. ἐπὶ τῇ δὲ τοῦ Ἀετίου, καὶ τῆς
ἐν αὐτῷ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀρετῆς, τὴν ὁμολογῶν
15. Οἱ πατεὶς Ἀετίου ὅτι ἐν αὐτῇ γέννησι
Συρίᾳ τῇ ἡ πατρὶς αὐτοῦ τῇ ἐν κρατείᾳ
δυσπραγίᾳ ἐκείνῳ καὶ τῇ ἐν τῷ
ἀπὸ τοῦ πόντου, τὴν μὲν ἑαυτοῦ τὴν τιμὰν ἀρχοντά
Φησὶ δὲ δημοσιεύσαι. τῶν δὲ τῶν Ἀείων ὅτι, ἐν
ἑαυτῷ ἐν τῇ μητρὶ πενίας ἰλάσασθαι, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ
ἐπὶ τὸ χρυσοῦν ἐργάζεσθαι, ὡς αὐτὸς ἀμαρτυροῦν
τῶν τε καὶ ἡ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ
τῇ τέχνῃ κεχρημένον, ἀφ' ἑαυτοῦ ὅτι ἐν τῇ
λογικῇ ἐκπαιδευμένον μαθητὴν. καὶ Παυλῖν μὲν
ἀπὸ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀπὸ τοῦ
25. τὴν δὲ Ἀποχέας μετέστη. τῆς δὲ μητρὸς τὴν ἐν
λευκίᾳ, δὲ ἡ μᾶλλον καὶ ἡ ποικίλως εἰδὲς τὴν
χρυσὴν ἐκπαιδευμένην τέχνην μετὰ χεὶρὶ τῇ Ἀ-
τίῃ, ἐκείνῳ αὐτῷ ὅλον ἐν τῇ τῇ λογικῇ μαθη-

VALESII ANNOTATIONES.

1. Τὸ ὁμολογῶν συναγωγή. Orthodoxos sive Homosianos esse credidit. Rectius Lucas Holstenius hæc verba de Arianis intellexit, quibus auctor fuit Aetius, ut ruptis omnibus amicitie & concordie vinculis, quibus hætenus juncti fuerant cum orthodoxis, peculiarem ac propriam factionem constituerent. Certe Holstenius ad oram sui codicis, hunc locum ita interpretatur: In eadem fide confitentibus sibi conveniunt, ruptis omnibus quibus cum aliter sentientibus conjungebantur. amicitia & consuetudinis vinculis, contrariam hujus factionem ut constitueret, auctor fuit.

2. Ἡ ἐν αὐτῇ γέννησι Συρίᾳ. Articulus ὃ satis indicat nomen civitatis hic desiderari, ex qua oriundus erat Aetius. Certe Suidas in voce Ἀνθ, Philostorgii locum hunc describens, Antiochiam Aetio patriam assignat. Niceph. vero in lib. 9. hunc Philostorgii locum ita expressit: πατρὶς δὲ αὐτοῦ ἡ ἐν αὐτῇ Συρίᾳ. Quem sequutus Gothofredus hæc Philostorgii verba ita interpretatus est: Ait Aetio patriam fuisse Cœlem Syriam. Verum hæc locutio impropria est; patria enim cujusque dicitur, non provincia ex qua oriundus est, sed civitas aut vicus ejus provincie. Observavi tamen patriam vocari solere à Philostorgio provinciam, ex qua quis ortus est. Sic in cap. 8. lib. 4. Philostorgii, & in cap. 3. lib. 6.

3. Τῶν δὲ φάνης δυσπραγίᾳ ἐκείνῳ. Rectius apud Suidam hic locus refertur hoc modo: ἐν αὐτῇ αὐτοῦ τῇ ἐν φάνης δυσπραγίᾳ ἐκείνῳ ἐπὶ τῇ. Ac primum quidem si φάνης libentius lego cum Suida, quam si φάνης ut habent nostri codices. Neque enim pater Aetii armatam militiam secutus est. Sed Officialis fuit, sive Apparitor Præsidis provincie: quæ militiæ cohortalis dicebatur, eratque longe vilior cultrensi militiæ.

φάνης certe pro officio & apparitione sumit, jam pridem observavi in Annotationibus ad Ammianum Marcellinum. Porro pater Aetii non militari fuisse, sed Officialem Præsidis, hinc conjicere licet. Primo, quia Philostorgius subdit bona ejus fisco addita esse à Præsidis provincie: quod procul dubio factum nunquam esset, si pater ille Aetii armatam militiam sequutus fuisset. Milites enim in alio foro judicabantur, in foro scilicet judicum militarium. Præterea Suidas ex Philostorgio diserte scribit, parentes Aetii fuisse vires ac pauperes: quod utique non diceret, si Aetius militari genere ortus fuisset. ἰσχυροῦς quoque, quomodo legitur apud Suidam, libentius amplector, quam ἰσχυροῦς, vel ἰσχυροῦς, ut legitur in codice Bocharti. Dicitur autem ἰσχυροῦς pro ἰσχυροῦς.

4. Δημοσιεύσαι. In MS. codice Bocharti, & apud Nicephorum in libro nono scriptum invenit δημοσιεύσαι, quod rectius mihi videtur. Alii dicerent δημοσιεύσαι.

5. Καὶ Παυλῖν μὲν. De hoc Paulino, qui ab Episcopatu Tyri ad Antiochenam sedem translatum est, vide quæ notavi in Annotationibus ad librum decimum Historiæ Ecclesiasticæ Eusebii. Gothofredus enim graviter hic lapsus est, qui Paulinum hunc anno Christi 324. mortuum esse existimavit. Ab hoc Paulino distinguendus est alter Paulinus, qui post mortem Philogonii Antiochenis Episcopi, paulo ante Synodum Nicenam, eandem Ecclesiam tenuit: de quo, multa observavi in Annotationibus ad Sozomenum, pag. 107. not. 1. Hujus Paulini præter Hieronymum meminit Niceph. Patriarcha in Chronogr. Zonaras in to. 2. Ann. & Niceas in Thesuro orthodoxæ fidei: qui tamen eum cum Paulino Tyriorum Episcopo, qui post Eustathium ad Antiochenam sedem translatus est, perperam confuderunt.

VARIORUM.

† Valesii auctoritate motus in ea opinione aliquando fui, Paulinum à sede Tyriensi ad Antiochenam translatum fuisse. Verum re melius perpenſa, etsi libens concedo Paulinum Synodo Nicenæ aliquot annis superfuisset, Ecclesiæ tamen Antiochenæ præsedisse nego. Neque ulli veterum, unico excepto Philostorgio, id affirmant; nec ipsius Eusebii locus quem ex lib. 1. cont. Marcell. cap. 4. pro

se adducit Valesius (Euseb. Hist. lib. 10. cap. 1. not. 1.) tunc intellectus id suadet; ex quo nil aliud excipi potest, quam Paulinum Episcopatum Tyri tanta cum laude administrasse, ut Antiochenis Ecclesiis in eo tanquam proprio bono fuerat ejusdem Ecclesiæ presbyter) gloriosi solita sit. *Gul. Cave in Eusebio Vol. 1. pag. 131.*

1 μάται μεταπαύσασθαι θωρεῖαν καὶ θάψιν ἐπὶ
 λόγον ἀμύλλαις τῶν πλείονων ὁρᾶσθαι κρατου-
 ται, καὶ Φρόνι ἐκ τῆς οὐ μικρὸν ἀνέστη, ἀλλὰ
 μέγας μὲν ὁ Παῦλος ἐξῆν, τὴν ἰσχυρὴν ὁ Φρόνις
 παρηρέτω· ἐπὶ δὲ ὁκνεῖς μετὰ μῆνας ἐξ ἀπορίας,
 2 αὐτὸν αὐτῷ ἡ Εὐλάλις τὴν θρόνον ἔχον, εἰς τὴν
 αὐτῷ διύαμιν ἐπαυλῶν ὁ Φρόνις, καὶ τὴν Εὐλά-
 λιαν τῆς Ἀποστολῆς τῆς Ἀέπος ἀπελάσας, ὁ δὲ εἰς
 τῆς Κιλικίας Ἀναζάρβου ἀφικόμενος, τῇ τέχῃ
 πάλιν πρὸς τὸ ζῆν ἀπεχρῆτο, οὐδὲ τῆς ἐν λόγους
 ἀφιστάμενος πρὸς τὴν ἐπιτοχάσαντα ἀμύλλαις
 γραμματικῶν δὲ πρὸς τὸ Φρόνι αὐτῷ ἀγαθόν, καὶ
 μετὰ διόψιν τῆς τέχνης ὁρμηδόν, ὁ Ἀέπος παρ'
 αὐτὸν εἰσπομπῆς ἐβόησεν, τὰς οἰκετικὰς αὐτοῦ τι-
 λῶν λειτουργίας, καὶ ὁ μὲν τὴν γραμματικὴν προ-
 3 μως αὐτῷ ἐδιδάξατο· ὁ δὲ, τῷ διδασκάλῳ δη-
 μοσίᾳ ποτὲ χετασθεῖς εἰς ἑλθεῖν, ὅτι μὴ τὸ θείον
 λογίαν ὁρᾶν ἐποίητο τὸ διήγησιν, καὶ πολλὰ αὐτῷ
 τὴν ἐπὶ ἀμαθείᾳ τοιούτων αἰχμυλῶν καὶ χαλάραι-
 ρος, ἀντιμαθῆναι ὅτι τὴν ἀπικρύφῃ τῆς διήγη-
 σης αὐτοῦ οἰκίας, ἐκείνῳ δὲ ἐλατῆς, Ἀναζάρβου συ-
 γνῆς, ὅς τ' μὲν Ἀναζάρβου ἢ μέγας ὁρμηδόν
 4 εἰς ἐργασίαν, τὴν Ἀναζάρβου διδασκαλίαν, παρ' ὃ
 πρὸς διδασκαλίαν ἀναγίνωσκον, καὶ πρὸς κατὰ ἑαυτοῦ αὐ-
 τῷ ἐπιτήδεον, ἐπὶ τὸ Ταρσὸν ὡς ἂν Ἀντώνιον ἀφι-
 5 κῆται. τὸ Ἀναζάρβου δὲ καὶ οὗτος ἦν γινώσκων ὅτι
 ὁ τὰς τῷ ἀπικρύφῃ ἀναδιδασκαλίας ἐπιτοχῆς, ἰσχυρὸν
 αὐτοῦ σπουδῆς χετασθεῖς, καὶ τὸ πρὸς ἐπὶ τῇ
 πλημυλῇ, ἐπὶ δὲ ὁ Ἀντώνιος ἔφορος ἐργασίαν, καὶ
 ἔχον τὸ πρὸς ἐργασίαν τῇ σπουδῇ τὸ Ἀέπος
 6 διδασκαλίαν, εἰς τὸ Ἀντώνιον πάλιν ὁ Ἀέπος ἐπα-
 5 εις, ὁ ἀπικρύφῃς Ἀντώνιον, πρὸς ἐπὶ τῇ
 Ἀντώνιον καὶ ἐκείνῳ καιρῷ, καὶ αὐτὸς τῶν μαθη-
 τῶν Ἀναζάρβου χετασθεῖς, ὅς αὐτῷ καὶ τὸ πρὸς
 7 φήσας ἐργασίαν, καὶ μάστιγ τὴν ἱεράν.
 8 ἀλλὰ καὶ οὗτος αὐτῷ ὁ Φρόνις αὐτῷ, ὅς Φιλο-
 σόργιος ἄνθρωπος, ὅς δ' αὖ τις ἀληθὺς ἔπει, τῆς
 γλώσσης ἢ ἀκράτεια, καὶ τὸ τοῦ Φρονήματος δι-
 στίβος ἀπελάσας, ἐκείνῳ οὐκ τὴν Κιλικίαν κατε-

vertit. Ac brevi in disputando plerisque
 superior vilis est. Ex quo etiam non me-
 diocris invidia adversus illum exarsit. Ve-
 rum Paulino quidem superstiti, vires suas
 compressit invidia. Ubi vero Paulinus
 post sextum Episcopatus sui mensem mor-
 tuus, & Eulalius in ejus locum substitu-
 tus est, tum vero invidiæ livor pristinum
 robur recuperans, Eulaliū incitavit, ut
 Actium Antiochia expelleret. Igitur Ae-
 tius Anazarbū, quæ Ciliciæ urbs est,
 profectus, artem suam denuo exercuit ad
 victum sibi comparandum; nec tamē a
 disputationibus adversus eos qui cum ipso
 congregi vellent, penitus abstinuit. Porro
 cum grammaticus quidam, ingenii ejus ad-
 miratione captus, artem ei suam tradere
 aggressus esset, Aetius in domum ejus ad-
 missus ei ministravit, serviles operas præ-
 stans. Et ille quidem libenti animo Ae-
 tium artis grammaticæ præceptis instituit.
 Aetius vero, cum aliquando magistrum
 suum publice collargisset, tanquam divina
 oracula minus recte explicantem, magno-
 que cum pudore ob ejusmodi imperitiam
 affectus, hanc mercedem retulit, ut ex
 domo bene de ipso merita ejiceretur. In-
 de igitur expulsus, cum Athanasio versa-
 tus est, Luciani Martyris discipulo, qui
 tunc Anazarbi Episcopatum regebat. A-
 pud quem cum Evangelistas legisset, &
 singula quæ in illis occurrunt accurate
 observasset, Tarsum inde perrexit, visu-
 rus Antonium, qui & ipse unus erat ex
 discipulis Luciani. A quo cum Episto-
 larum Pauli explanationem didicisset, satis
 diu cum eo vixit, in presbyterorum ordi-
 ne adhuc constituto. Ubi vero Antonius
 ad Episcopatum evectus est, nec erudien-
 do Aetio vacare amplius poterat, iterum
 Aetius Antiochiam revertitur, Leontium
 auditurus, qui tunc temporis presbyter erat
 Antiochiæ, & unus fuerat ex auditoribus
 Luciani. Hic Prophetas, ac præcipue Eze-
 chielem exposuit Aetio. Sed rursus invidia,
 ut somniat Philostorgius, seu ut verius ali-
 quis dixerit, linguæ intemperantia & dogma-
 tum impietas, inde eum ejecit. Illinc igitur
 Aetius in Ciliciam profectus est. Ubi

VALESII ANNOTATIONES.

1 [Ἐπὶ λόγον ἀμύλλαις] In codice Samuelis Bocharti scri-
 ptum erat ἀμύλλαις, sed per compendium. Quæ scriptu-
 ra videtur etiam fuisse in codice Gothofredi; quam ille,
 ut pote in Græcis exemplaribus legendis parum exercitatus,
 minime intellexit. Nicephorus quoque ita valetur legisse:
 sic enim huic Philostorgii locum expressit: ἀμύλλαις ὁρᾶν.

2 [Ἀπὸ τοῦ δὲ Εὐλάλιου] Hic locus Philostorgii inte-
 grior extat apud Suidam in Ἀισθῶ, hoc modo: ἐπὶ δὲ
 Παύλῳ ἐπὶ τῷ Εὐλάλιῳ τῷ πρώτῳ καὶ εἰκοστῷ ἐπὶ τῷ Λεοντίῳ
 ἔχοντι τὸν θρόνον. Sic. In Chron. * B. Hieronymi,
 & in Chronographia Nicephori Patriarchæ, Eulalius 25.
 numeratur Episcopus Antiochiæ post Apostolos, qui ta-
 men potius 25. dicendus erat. Nam Paulinus Tyriacum
 Episcopus, qui ab aliis omittitur, inter Antiochenes E-
 piscopos quintum ac viceſimum locum obtinuit. Porro
 quod Philostorgius dicit, Eulaliū viceſimum tertium fuisse
 post Apostolos, id non ita intelligendum est, quasi om-
 nes Apostoli Antiochenam sedem obtinuerint: solus enim
 Petrus Antiochenam cathedram tenuit, ut inter omnes
 constat. Sed quod ab uno Apostolo gestum est, id ab om-
 nibus simul Apostolis gestum esse dicitur, ob collegium &
 consuetum Apostolatus. Quemadmodum in edicto unius
 Præfecti Prætorio jubere dicebantur etiam ceteri, propter
 auctoritatem ejusdem potestatis, ut scribit Auctor quæſti-

onum veteris & novi testamenti, capite 97. Ecclesia ita-
 que ab uno Apostolo fundata, ab omnibus simul Aposto-
 lis recte dicitur constituta. Certe Eusebius in libro His-
 toriæ Ecclesiasticæ. Apostolicarum sedium successiones enu-
 merans, Episcopos illarum semper vocat Apostolorum suc-
 cessores. Verbi gratia, Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopos
 enumerans, non solius Marci, sed generaliter Apostolorum
 successores nominat, idem quoque observat in Episcopis
 Antiochiæ. Ita etiam Irenæus in libro primo, de Illegitimo
 loquens Romanæ urbis Episcopo, eum nonnum locum E-
 piscopalis successionis tenuisse dicit post Apostolos: sed
 & Latinos eodem modo locutos invenimus. Certe Ru-
 finus de adulteratione lib. Originis ita dicit: *Clementis A-*
postolorum discipulus, qui Romanæ Ecclesiæ post Apostolos E-
piscopus fuit, & ceteros præfuit.

3 [Τὸν διδασκάλον δημοσίᾳ] Hunc locum emendavi ex
 codice Bocharti, in quo δημοσίᾳ discrete scribitur & pau-
 lo post, ἐπὶ ἀμαθείᾳ, optime procul dubio.

4 [Τὸν ἀναζάρβου διδασκάλον] Lucas Holstenius ad latus sui
 codicis emendavit, δὲ ἀναζάρβου. In Bocharti autem codice
 nescio quis adnotavit, forte scribendum esse δὲ ἀναζάρβου.
 Ego maiorem legere, τὸν ἀναζάρβου δὲ ἐπὶ τῷ ἀναζάρβου.

5 [Ἀναζάρβου Λεοντίου] Procul dubio scribendum est
 ἀναζάρβου, quemadmodum legitur in MS. codice Bocharti,

VARIORUM.

* Vide Hieronymi locum à Valeſio adductum in not. 1. ad Sozom. pag. 107. ubi Paulinus numeratur viceſimus ſe-
 cundus Antiochiæ Episcopus, & Eulalius viceſimus quartus.

quidam ex hæresi Borborianorum pro defensione dogmatis sui cum eo congressus, penitus eum vicit atque oppressit. Quam ob causam despondere animum cepit, nec sibi amplius vivendum esse existimabat, cum mendacium veritate potentius esse cerneret. Dum sic animo affectus esset Aetius, visio quædam, ut fingit Philostorgius, ei oblata est, quæ animum ejus crexit ac confirmavit: signis quibusdam exhibens invictam vim sapientiæ, quæ illi deinceps ad futura esset. Ex eo tempore id datum est divinitus Aetio, ut à nemine in disputationibus vinceretur. Nec multo post Aphthonius quidam Manichæorum insaniz præpositus, & tum sapientiæ, tum eloquentiæ causa magnam apud multos gloriam consecutus, in urbe Alexandria cum eo congressus est. Etenim Aetius ex urbe Antiochia ad eum venerat, fama hominis excitus. Ubi vero ad certamen ventum est, non valde proluxa disputatione habita Aetius Aphthonium ad sermonis inopiam redactum, ex magna gloria in summum dedecus atque ingnominiam depressit. Quare Aphthonius præter expectationem victum se ægre ferens, in gravissimum morbum incidit, quem mors brevi subsecuta est, cum ultra septem dies post hanc acceptam cladem supervivere minime potuisset. Aetius vero adversarios suos sermonibus ubique superabat, & illustrem victoriam reportabat. Per idem tempus medicinæ quoque operam dedit, quo non solum animorum, verum etiam corporum morbos curare posset. Habuit autem in ea disciplina Magistrum Sopolim, virum in hac arte nulli secundum. Porro Aetius cum in arte medica excelleret, gratuitam indigentibus operam præstabat. Quod si forte ipse rebus ad vitam necessariis opus haberet, ad aliquem ejusdem artis opificem noctu accedens, ne interdiu à gravioribus negotiis avocaretur: quodcumque aurum petitoris artificis indigebat manu, illud celeriter elaborans, mercedem ab aurifice referebat, eoque modo vitam sustentabat. Hæc vero principatu Constantii acciderunt, eodem tempore quo Theophilus ex India reversus, Antiochiæ morabatur.

λαμβάνει καὶ ἄ τις τῶ Βορβοριανῶν λόγους αὐτῷ α
ὕπὸ τῆ ἰδίας δόξης συμπλακεῖς, εἰς ἐσχάτην καλίσ- 1
τησιν ἦσαν· ἐφ' ᾧ ἀθυμία πῃ αὐτὸν κατέχευε, καὶ τὸ
ζῆν οὐκ ἀνεκτὸν ἠγνόητο, ὁρῶν τὸ ψεῦδος τῆς ἀλη-
θείας ἐπικρατέστερον. οὕτω δὲ τῷ Αἰτίῳ ἀφθονί-
μῳ ἐπὶ πλάσῃα τις, ὡς ἔτος τετρατολογῆναι, ἐπίσχε-
ται λυέσα τῇ ἀνυμῇ, συμβόλοις παρεχομένη τὸ
ἀναισθηγάνῃ τῆς ἡδῆ παρεχομένης αὐτῷ σοφίας. 2
καὶ αὐτὸν παραβλέπει τῷ Αἰτίῳ τὸ μηδὲν εἰς συμ-
10 πλοκαῖς ἠπῶσθαι λόγων. μετ' οὐ πολὺ χρόνῳ Ἀφθονί-
ος τις τῶ Μανιχαίων λύουρας περὶ τῆς, καὶ μεγά-
λῳ παρὰ πολλοῖς ἐπὶ σοφίᾳ καὶ δόξῃ λόγων
Φέρει τιλὲ δέξας, εἰς τῇ κατ' Αἰγυπτίαν αὐτῷ Ἀλε-
ξανδρείᾳ συμπλέκει. καὶ γὰρ πρὸς αὐτὸν ἐξ Ἀν-
15 τιοχείας ὁ Αἰτίος, ὑπὸ τῇ αὐτῇ Φήμῃ ἐλαόμενος.
ὡς δ' εἰς ἀμύλλαν ἀλλήλους χετέονταν, οὐδὲ πολ-
λοῖς καταναλωθείσας ἀφελείας, εἰς ἀφανίαν συ-
ελάσας ὁ Αἰτίος τῇ Ἀφθονίᾳ, ἐκ μεγάλης δόξης
εἰς μεγάλην αἰσχύνην κατέπεσε. διὸ καὶ τῷ ἀπρο-
20 δοκῇ βαρβυμῖας τῇ ἡλικίᾳ, ἵστος πῃ ἐπισπάσα-
το χαλεπῶς, καὶ τῇ ἰσχύϊ πῃ ὁ θάνατος ἦ, ἔδδ'
περαιτέρω τῷ ἐπὶ τῇ ἡμερᾷ διαρκέσαντος τῷ σώ-
ματος ὡπὸ τῇ πληγῇ. Αἰτίος ὅς τῷ πάντων ἐχθ-
ρου, τοῖς λόγοις τοὺς ἀντιπάλους καὶ κρατεροὺς ἐάλ-
25 λῳ, καὶ τιλὲν ἡλικίᾳ λομπρῶς ἀναιδύρδους, τότε ὅς
καὶ τῆς ἰατρικῆς ἐξῆλθε, ὡς αἰ μὴ μόνον ψυχῇ, 3
ἀλλὰ καὶ σωματικῇ ἔχει τὰς ἰσχύς ἰσχυρῶς. Σώπο-
λις δ' ὅς αὐτῷ τῷ μαθήματος ὁ διδάσκαλος, αὐτῷ
εἰς τῇ τέχνῃ μηδὲν ἔχει τὰ δύπερα ἀειπῶν
30 δὲ εἰς ἰατρικῇ ὁ Αἰτίος, ἀμύλλῃ παρῆχε τοῖς δι-
αμῶνς τιλὲ θεραπείας. εἰ δὲ ποτὶ εἰδήσιν αὐτῷ τῇ
ἀναγκάσει, ὡς πῃ τῷ ὁμοτίχῳ ἵκτατος Φι-
τῶν, ἵνα μὴ δι' ἡμέρας ἀπαγοίτο τῷ σπουδαίον-
ται ὅσον τοῦ χρυσίου πηχικώτερας εἰδήσιν χερεῖς,
35 τῷ δὲ ἄρα ἐξερραζόμενος γὰρ τῶν, ὡς τῷ τοῦ
ὁμοτίχῳ τῷ μᾶλλον ἐχομίζετο, καὶ τῷ ἐαυτῷ βίον
συνῆχε. ταῦτα δὲ κατ' ἐκείνους καιροὺς τῷ Και-
σαρίῳ ἦν, καὶ οὗς καὶ ὁ Θεόφιλος ἐκ τῷ Ἰνδοῦ
ἐπαμειβόμενος διήγειν εἰς Ἀντιοχείαν.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Λόγους αὐτῷ ὑπὸ τῆς ἰδίας δόξης συμπλακεῖς] Assentior viro docto, qui ad laus codicis Bochartiani ad vocem ὑπὸ, adnotavit scribendum videri ὑπὸ: quæ quidem emendatione nihil certius. Interpres quidem Gothofredus in hujus loci versione turpiter hallucinatus est, cujus versionem Lucas Holstenius in suo codice ita emendavit: *Et Borborianorum aliquis valentiore proferenti orationem proferenti, cum eo congressus penitus ipso confusavit.*

2 Παρεχομένης αὐτῷ σοφίας] Rectius in codice Bocharti scribitur αὐτῷ. Nec displicet conjectura Holstenii, qui in margine sui codicis adnotavit scribendum sibi videri *παρασπῆναι*.

3 Καὶ τῇ ἰσχύϊ πῃ ὁ θάνατος ἦ] Aetium medicinæ artem leviter attigisse testatur etiam Gregorius Nyssenus in libro primo contra Eunomianum pag. 193. Cujus librorum si legisset Jacobus Gothofredus, plurimum ex eo utilitatis percipere potuisset: multa enim de Aetio, ejusque studiis

atque institutis illic refert Gregorius, quæ non leguntur in Philostorgio. Cujusmodi illud est, Aetium primo quidem Amperidis cujusdam servum fuisse, deinde vero nescio qua arte manumissum, fabrum ætarium extitisse. Verba Gregorii Nysseni sic habent: *οὐδὲν γὰρ αὐτῷ ἦν τῇ διολογῇ Ἀρμενικῆς — τῇ καὶ ἡμερῇ αὐτῇ, τῇ δὲ ὅπως αὐτῷ δόξασι λόγοι, ὡς αἰ μὴ δέξασθαι παρασπῆναι τῷ διαγόμενῳ ἀφθονίᾳ αἰσῇ πῃ παρασπῆναι, ὡς.* Quem locum proterius infeliciter vertit Gretserus, hoc modo: *Quippe illam, relicta cultura vineæ quam possidebat (ut quædam jubet, sacebo, ne videatur odiosius partem suam auferri) principio quidem factum esse fabrum ætarium, &c.* Hunc Gregorii Nysseni locum citat etiam Nicetas in Thesaurio orthodoxæ fidei, lib. 5. cap. 30.

4 Τὸν δὲ ἀπὸ ἐξερραζόμενος] Malim scribere τὸν δὲ ὡς, pro ἐξερραζόμενος, in codice Bocharti scribitur simpliciter ἐρραζόμενος.

VARIORUM.

a Τῇ τῷ Βορβοριανῷ] Borboriani, seu Borboritz, Hæretici exorti temporibus Hadriani Imp. circa an. Chr. 129. quæ, ut ait Philastrius in Catal. Hæretic. vitio impleti fecerunt, & malis concupiscentiis fertientes, judicium non sperant finiri, sed potius carnalem seculi concupiscentiam laudant. Sic dicti ex Græco Βορβοριανῶν καὶ καὶ.

enim idem: Hi itaque in carnem carnes, & inde obisti de capno facies & membra sua deformantes, eadem te carnis velis culpam Dei creaturam demonstrabant. Vide Theodorit. Hæret. Fab. lib. 1. cap. 13. & Epiphani. hæret. Gnoscitorum 26. n. 3.

16. Οτι Ἀέριος, φησι, τοῖς πρὶ Βασιλείου καὶ Ἀλεξάνδρου καὶ Εὐστάθίου καὶ Σεβαστίου, εἰς τοὺς πρὶ ὁμοουσίου λόγους κατέβη, καὶ πάντων ἀνθρώπων αὐτοῦ δολιγίας ἀφανιστάτους, ὡς ὅτις περὶ τοῦ γένους, εἰς μῖσος αὐτοῖς ἀσπασθὲν κατέβη.

17. Οτι Λεόντιος, φησι, ὅς ἐμπροσθεν λέβης προσέτιν τε καὶ διδάσκαλον Ἀέτιον ἐπέδειξεν, ἐπίκουρος Ἀντιοχείας κατέβη, εἰς Ἀλεξάνδιαν καὶ μαθητὴν περὶ τοῦ ὁμοουσίου, καὶ διδάσκειν ἐκκλησίαν τὰ ἐκκλησίας ἐπιτρέψει δόγματα. ὁ δὲ πρὶ 10 μὲν τὸ ἐκκλησίας ἔργον ἐπέταλλε διδάσκειν δὲ ἀπεδείξατο χρίσιν δὲ Ἀλεξάνδριαν, ὅς ἐδόμω αὐτῷ εἰς τὸ εἶναι μαθημάτων ἐξαρκέσει κατέβη, ἐπὶ τῷ Ἀλεξάνδριαν αὐτοῖς παραγίνεται. ἦν γὰρ 2 ὅς αὐτῷ ὁ Ἀθανάσιος πάλιν πρὶ τῷ ὁμοουσίου ὄντων, καὶ ἔχοντων τὸν ἀντιπάλιν.

18. Οτι Φησι Φλαβιανὸς καὶ Παυλῖνον, οἱ καὶ μὲν ταῦτα ὁ Ἀντιοχείας θρόνον εἶχον διατεταμένον, τότε τὸν εὐρημῶς Λεόντιον ἀπὸ τῆς μὴ ὁμοδοξίας καθελόν. ὅτι δὲ ἦσαν Εὐστάθιον συνακολου- 20 θήσαντες, εἰς τὴν μετέπειτα ἀπαρχὴν, ὅς τὸ ἱερὸν ὁ Ἀντιοχείας φροσίδων, μάλιστα δὲ τῆς ὁμοδοξίας, οὕτως ἡγήσατο τοῖς καίτοις συλλαβήσιν παρὰ.

19. Οτι Σικουίδου καὶ Σέρρα εἰς ἐπισκοπὴν 25 τοῖς Ἀέτιον περὶ τοῦ ὁμοουσίου, αὐτοῖς φησι ὅς ἡ ἔχοντο, μὴ καθαρῶς αὐτοῖς ἱερῶσαι, Ἀέτιον ἐπιμύσει τὸ ὁμοουσίου φροσίδων συνεισφέρειν.

20. Οτι φησι, Εὐνόμιος καὶ πύπιν τῆς Ἀέτιον 30 ὁμοίας εἰς Ἀντιόχειαν ἐκ Καππαδοκίας ἀφικόμενος, τῷ Σικουίδου συνεισφέρειν. ὁ δὲ αὐτοῖς ἐκ Ἀλεξάνδριαν τότε τῷ Ἀέτιον Ἀλεξάνδριαν συνεισφέρειν καὶ ὁ συνεισφέρειν ἄμφω, ὁ μὲν διδάσκειν, ὁ δὲ τοῖς ἱερῶς μαθήμασι συνακολουθῶν.

21. Οτι Εὐνόμιος, φησι, οὗτος ὁ δυσειδὴς οὐκ 5 ἀρχιμύδων, ἐκείνους ἀνατάξασθαι.

22. Οτι φησι τὸ Κωνσταντῖνον, Ἀέτιον καὶ Ἀθανάσιον σπουδῶς ὡς τὸν τὸν Μαγνητίον καὶ ζωῶν καταπρίψασθαι. πάλιν τῶν αὐτῶν, καὶ 40 ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Ἐδῆς καὶ Μεσοποταμίας. Ἀλεξάνδριαν τῶν τῶν ὁ Περσικὸς ἀπὸ τῆς πόλεως.

16. Ait Aetium, cum adversus Basilium Ancyrae, & Eustathium Sebastiae Episcopum de consubstantiali disputans, omnium hominum infantissimos eos ostendisset, ut quidem iste confingit; implacabili odio ab illis deinceps exagitatum fuisse.

17. Leontius is, quem presbyterum ac ^{Leontius Ep. Antioch.} praecceptorem Aetii fuisse supra retulimus, cum ad Episcopatum urbis Antiochiae promotus fuisset, discipulum suum ad diaconatus gradum evehit, eique permittit ut Ecclesiastica dogmata publice in Ecclesia doceret. Verum Aetius, Diaconi quidem functionem detrectavit: docendi vero munus ^{libenter} libenter amplexus est. Cumque illic tamdiu mansisset, quantum sibi sufficere judicabat ad sacrarum disciplinarum traditionem, rursus Alexandriam perrexit. Jam enim illic agebat Athanasius, & τὸ ὁμοουσίου magnis viribus defendebat, prorsusque necesse erat ut aliquis ei resisteret.

18. Ait Philostorgius Flavianum ac Paulinum, qui Antiochenum Episcopatum inter se postea diviserunt, à supradicto Leontio, ut pote contraria ipsi sentientes, depositos esse. Hi vero Eustathium secuti fuerant, cum is in exilium abduceretur. Qui quidem ex sacerdotali munere Antiochenae Ecclesiae, seu potius ex universa religione, nihil omnino temporum vicissitudine pallus est interpolari.

19. Ait Philostorgius Aetium, cum Secundus & Serras ad Episcopatum gerendum cum elegerent, assentiri noluisse: cum diceret eos non pure nec sancte divina celebrare mysteria, ut pote qui Homusianis permixti essent.

20. Eunomius, cum fama ad ipsum perlata esset de Aetii sapientia, ex Cappadocia Antiochiam profectus, in colloquium venit cum Secundo. Hic vero Aetio qui cum Alexandriae degebat, Eunomium commendavit. Ambo igitur simul habitaverunt: Aetius quidem docens: Eunomius vero sacras disciplinas percipiens.

21. Ait impius Philostorgius se encomium Eunomii conscripsisse, nec erubescit id profiteri.

22. Ait Constantem, ob studium erga ^{Constantem} Athanasium, à Magnentio Tyranno extinctum fuisse. Post cujus obitum, cum Constantius Edessae in Mesopotamia moraretur: Id enim exigebat bellum Persicum:

VALESII ANNOTATIONES.

1. Οτι εἰσέβη αὐτῷ] Non dubito quum scribendum sit ὅτι εἰσέβη αὐτῷ καὶ τῷ πρὶ τοῦ ὁμοουσίου ἱερῶσαι.

2. Πάλιν καὶ ἐπὶ τῷ ὁμοουσίου] In codice Bocharti scriptum invenit, ὡς τὸ ὁμοουσίου. Quare non dubito quum scribendum sit hoc loco, ὡς τὸ ὁμοουσίου. Eundem errorem paulo antea observavi.

3. Οτι τῶν ὁμοουσίου τῶν Ἀντιοχείας φροσίδων] Assentior Gothofredo, qui hæc de Leontio, non autem de Eustathio dici recte observavit. Eiusdem Leontii Antiocheni Episcopi elogium extat in Chronico Alexandrino, p. 672.

4. Διὰ τὸ ἱερῶσαι τῶν τῶν ὁμοουσίου, &c.] In manu-

ptis codicibus Scorialensi & Bochartiano scriptum est τῶν τῶν τῶν ὁμοουσίου, &c. Proinde malim legere, ὡς τὸ ἱερῶσαι τῶν τῶν ὁμοουσίου ἱερῶσαι: quamquam pro vocabulo ὁμοουσίου, libentius hoc loco legem ὁμοουσίου. Ariani enim, quorum Antesignani erant Secundus & Serras, non communicabant Homusianis; sed iis tantum qui τὸ ὁμοουσίου profitebantur. Verum se attentius examinata, nihil hic mutandum censeo. Ariani enim Homusianis eo quidem tempore in Oriente communicabant, ut docet Socrates in lib. 2. cap. 32.

5. Ἐκείνους ἀνατάξασθαι] Scribendum est ἀνατάξασθαι, vel certe ἀνατάξασθαι.

VARIORUM.

a. Σικουίδου καὶ Σέρρα] Erant hi Ariani Episcopi, Secundus quidem Ptolemaidis in Aegypto, Serras vero Patroni in Libya.

b. Οὗ καὶ τῶν ὁμοουσίου] Eunomius Aetii non modo discipulus fuit, verum etiam amanuensis, ut habet Socr. lib. 2. cap. 35. in 5a.

Sax. lib. 4.
cap. 1.
Magnifici-
us & Vete-
rario cy.
p. 116.

Eorum soror natu maxima Constantina, quæ vidua erat Hanniballiani, timens ne Magnentius Tyrannus universum imperium sub potestate suam redigeret, Veteranorum, unum ex magistris militum, Cæsarem renuntiavit. Videbatur autem illa id suo jure facere, propterea quod communis eorum pater, dum viveret, diademate eam coronaverat, & Augustam nuncupaverat. Constantinus vero his cognitis, statim diadema traxit ad Veteranionem, Imperatoriam ei dignitatem suffragio suo confirmans: postea vero adversus Magnentium in Occidentis partes cum exercitu profectus, sub obtentu colloqui quod cum Veteranione amice inire voluerat, eo quod is defectionis suspicionem præbuisset: eum comprehendit, & Imperatoria veste exuit. Nullo tamen alio afflictum incommodo, immo vero mentis suæ adhibitum, Prusam Bithyniæ amandavit, amplos ac magnificos sumptus ei constituens, providentique ne quidquam eorum quibus privatorum hominum vita beate transigitur, ei deesset.

Jacobus
 Nisibensis.
 Iherosolimit.
 L. 2. a. 30.

23. Ait Philostorgius, Saporem Persarum Regem Romanis bellum intulisse, & Nisibin urbem oppugnasse: verum re infecta, præter omnium opinionem pudore affectum recessisse, cum Jacobus urbis illius Episcopus, civibus quid faciendum esset demonstrasset, & firma in Deum spe ac fiducia pro salute urbis admirabiliter propugnasset.

**Alper Succi
& Julia.**

24. Alpes, ut ait Philostorgius, tam Succii, quam hæc quæ Juliz vocantur, transirus sunt angusti, maximis utrimque montibus unum in locum, ita ut fere sibi mutuo jungantur, coeuntibus. Porro transitus similes quodammodo sunt angustiis Thermopylarum. Sed Juliz quidem Alpes Gallias atque Italiam dividunt. Succii vero inter Daciam sibi sunt & Thracias. Quorum angustias cum occupare tentasset Veteranio, defectionis suspicionem Constantio præbuit.

517. 145.
108. 10. 1.

25. Dum Constantius adversus Magnentium Tyrannum expeditionem pararet, nuntius ad eum perlatus est, Persas cum ingentibus copiis adversus Orientis provincias moveri. Quare necesse habuit Gallum Cæsarem nuncupare, & contra Persas in Orientem mittere. Erat autem Gallus, frater ejus patruelis. Etenim Galli pater Constantius, frater fuit Constantini Magni: Ex quo orti erant Constantius & fratres ejus.

Geometric

Cruz H.
resoluciones
in case vs-
(a.

26. Et Constantius quidem victoriam de tyranno reportavit, cum signum crucis illic quoque visum esset, ad longissimum spatium protensum, & diurnam lucem splendidissimis ad stuporem usque radiis longe superans. Apparuit autem Hierosolymis, circa horam tertiam ejus diei quæ vulgo dicitur Pentecoste. Porro hoc signum divinitus pictum, à Calvariz monte usque ad montem Olivarum perungere videbatur,

Siz. pag.
134-137

μος ἡ προσδωτάτη τῷ τῷ ἀδελφῇ ᾿Κωνσταντίνῳ, 1
 Ἀναβαλλιανοῖ δὲ τῷ κεχηρμένῳ γυνὴ, δίδασκα μὴ
 Φάσκειν ὁ τυραννίσας Μαγνίσκος τὸ πάμπαν ἀναρ-
 τίσας, κράτος, Οὐπερανίσας τὴν τῷ στρατηγῶ-
 ναι ἔνα καθίστησι Καίσαρα. ἰδὲ δὲ δύνανται τὴν
 πρᾶξιν, ᾿Δίτι ζῆλον ὁ κοινὸς. αὐτῶν πατὴρ 2
 δὲ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐταίριον, καὶ Αὐγύστην ἐπαύ-
 ματι. ὁ δὲ Κωνσταντίνος πάντα μὲν, παρατίθηται
 μὴ Οὐδὲρ καὶ τὸ διδάγμα πέμπει, συνεπιχειρῶν
 αὐτῶν τὸ τῷ βασιλεὺς ἀξίωμα. ἔπειτα ἡ πρὸς
 ἐσπερίαν τῷ Μαγνίσκῳ ἐπινομίαι, ἡ συμμίχαι
 Φιλίας τῷ Οὐπερανίσκῳ βουλή, ἐπὶ τῷ ἐκείνου
 παρέχον ὑποψίαν ἐτασιάζοντας, χερῶν μὲν τὴν
 Οὐδὲρ καὶ τῷ βασιλεὺς ἐπὶ τῷ γένει μὲν
 δὲ καὶ ἐπερρασάμενος ἄλλο, ἀλλὰ ἡ τριπλίτης
 αὐτῶν κοινώσας, εἰς Πρῶτον τῷ Βιθυνίας ἐκπέμπει
 λαμπρὰς ἡ μεγαλοπρεπῆς ἀφ᾿ ἑαυτοῦ αὐτῶν τὰς
 χορηγίας, μὲν τὸν ὑπερῶν, ὡς ἀνδράπῳ βίος ὡς
 εἰς ἰδιώταις διδασκαλίας, περὶ τὸν ἀσπασμόν.

23. Οπ Σαπύρη τ βασιλεία Περσῶν ἀναγράφει, τραπῦσαι χτ' τ Νισίσιδος, ἡ εἰς πλεονεξίαν αὐτῆς καταστῆναι ἀπρακτοὶ δὲ ἡ παρὰ δόξαν κατήχουμῶν ὑποτρέψαι, ἰαχόωσ ὅ τ πόλειος ἐπισκόπων τό, τι πρακτίοι τοῖς πολίταις ἐσχημαίνον, 23 ἡ τῇ πρὸς Θεὸν παρρησίᾳ, χτ' τὸ ἀνυπέβλητο τ πόλειος ὑπερμαχεσσιμῶν.

24. Ὅπαι αἱ Ἄλπει, αἱ πε Σέκευ χαλόμεναι,
 ἡ αἱ Ἰυλία, δίδωσι εἰς πτωχὰ μέγιστον ἔρην ἰσχυ-
 ραίν, ἡ ὑπ' ἐν χερσὶν ἐγγύς τ' συμπύλας σὺν ἡλφ-
 30 ορδῶσι. εἰκόσσι δὲ αἱ δίδωσι αὐται, τοῖς αὖ Θερμο-
 πύλαις πτωχῶς. ἀλλ' αἱ μὲν Ἰυλία Ἄλπει, τὰς 3
 Γαλλίας καὶ Ἰταλίας διέζυσι τ' Ἰταλῶν αἱ δὲ
 Σέκευ, μεταξὺ τ' Δακίης εἰς ἡ τ' Ὀρμέν. ἄς ἡ
 χαλόμεναι ἐπιγόμενος Οὐτέρων, τ' ὑπόλοιον τ'
 35 ἐπαγαγόντως παρέχει Κωνσταντῶ.

25. Οπὲν ὁ Κωϊστῆς καὶ Μαγιερτὴν παρε-
σχάζετο τῷ τυραννί, τὸ Περπικὸν ἀκούσας καὶ
τὴν εἶσαι βαρυντέρα χεὶρ κινῶν, εἰς ἀνάγκην ἦκε
Γάλλου Καίσαρος χειροποιῆσαι, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐκ-
πέμψαι. ἀντιπρὸς δὲ ἦν ὁ Γάλλος· καὶ γὰρ ὁ Γάλλος
πατρὸς Κωϊστῆς, ἀδελφὸς τῷ Κωϊστῇ τῷ μα-
ζάλῃ, ὃς ἐγένετο Κωϊστῆς καὶ τοὺς αὐτοῦ ἀ-
δελφοὺς.

26. Ο μὲν οὖν Κωνσταντὸς ἐξουατὴς ἦ πρῶτον
45 γίνεται, καὶ ταῦτα ἢ σημεῖα ἢ συμῶν ἐπὶ μέγιστον τε
προφανέστερα, καὶ καταπληκτικώτατοι αἰσθῆσαι ὑπε-
ραφάφαντος τὸ τ' ἡμέρας Φωσ. ὥφθη δὲ ἐπὶ τῇ
Ἰερουσαλὺμαι αὐτῇ τ' τρίτῃ ὥραν μάλα τ' ἡμέ-
ρας, ἰερτῆς τ' λεγομένης πεντηκοστῆς οὐρανῶν.
30 ὁ δὲ διόγραφος τύπος ἐκείνος, ἀπὸ τοῦ λεγομένου
κραιὸς μέγιστος καὶ τ' ἐλαττω ὅρους δύνανται ἀρᾶται,

VALESI ANNOTATIONES.

1 **Κωνσταντός**] In codice Bocharti **Κωνσταντός** scribitur. Sed verum ejus nomen est **Κωνσταντῖος**, ut in Annotationibus ad Ammianum Murcellum observavi.

2 **Διόν Ζώνη**] Nemo non videt scribendum esse **ζῶν**, quoniam manuscriptori codices repugnant.

3 **Τὰς Γαλλίας καὶ τὴν Ἰταλίαν ἐκτάξουσιν**] In manuscriptis

codicibus nostris hunc locum ita scriptum inveni: τὰς
Γαλιλαίας καὶ τῶν Ἰουδαίων διαβολῶν τῶν Ἰσχυρῶν. Verum hae
voces καὶ τῶν Ἰσχυρῶν prosus expungendae sunt, ut super-
fluae. Certe Nicephorus in libro nono capite tricesimo se-
cundo, hunc Phostorgū locum deiebens, duo haec vo-
cabula praetermisit.

"Index"

Ἰεῖδες μεγάλην τιφάν τρέπον πανταχόθεν αὐτῶν
 πρὸς αὐτοὺς. ἰδὼν δὲ ἄρα, ἡ μὲν Ἰεὺς τὸ ἔργον
 ῥωδῆτες καὶ ἀναληφθέντες θιμώσαντο· ὁ δὲ τιφάνης τὸ
 βασιλείας ἵκαν. τὸ δὲ σιλασφόρος ἐκεῖνο καὶ σιδάσ-
 μων θάμα ὑδὲ τοῖς ἐπὶ τῷ στρατοπέδῳ ἀθέατον
 ἦν. ἀλλ' ἐπιδόλων ὁρμήδων, Μαγνίται μὲν καὶ τῆς
 οὐν αὐτῷ ἀπὸ τῆς δαυμῶν θερραπείας προσανα-
 χαμίνους, εἰς ἀμύχανον δῖος καλίστοι· Κωνσταντῖον
 καὶ τῆς τοῦ αὐτοῦ εἰς θάρους ἀμαχὸν ἀπεκτίνα-
 το. ἡθελῶν δὲ τὰ πρῶτα Μαγνίταις, εἰς κατὰ
 μικρὴν ἀναλαβὴν ἑαυτοῖς, καὶ συμπλακαῖς ἐκ δεξιέρου
 τῷ πολέμῳ, καὶ κατὰ τὸ κραταῖον καὶ πολυ-
 μύτης, καὶ τοὺς οὐκ αὐτῷ μικροὺς καὶ ἀποσά-
 λων, πρὸς τὴν Λυγδοῦσαν ἀπεδιδράσκει πόλιν. καὶ
 τὰ μὲν πρῶτα κατ' εὐνοίαν δίδων τὸ οἶκόν αὐτοῦ
 ἀποσφάττει, πολυμίας ὡραπαῖς ὑπὸ τῆς καὶ
 χερσὶς ἐπεὶ καὶ εἰς ἄλλος παρὰ τὸ οἰκιστά-
 ται. πελοταῖον δὲ, τὸ εἰς τὴν ὑπερῆσαν ἑαυτοῦ,
 ἐπὶ ῥάχῃ πε, καὶ διελθὼν κατὰ τὸ μεταφρῶν, ἐξέ-
 ψυξεν, ὅδ' ἔλα τίς τερα τὴν ἡσυχίαν ἐπὶ.

27. Οτι Φοῖος πρὸς τοῦ Βασιλέως καὶ Εὐστά-
 θίου δὲ ἐχθρὰς γενόμενος τῷ Ἀλφίῳ, ἀφελὼν αὐ-
 τὸν πρὸς αὐτῶν καὶ τὸ Γάλλῳ ἐπὶ ταῦτα παρο-
 ξυνάσκει· ὅτε ἐκεῖνος ὡς ἐπισκόπος πιστεύεται καὶ
 πρὸς ὅρῳ ἐκταραχθέντα, καλῶσαι τὴν Ἀέτιον ἀν-
 αζητητικῶς, καὶ ἀμφοῖν τοῦ σκελῶν καταγῆται. Λι-
 οντίου δὲ τοῦ ἐπισκόπου Ἀντιοχείας τὰν αἰτία τῶ-
 τοις τὸ Καίσαρα διδάξαντι, ἡπὶ καταδικάζουσα.
 ἡφῶς ἀπελθὼν, καὶ εἰς θῆαι ὁ Γάλλος μετ' οὐ
 πολὺ τοῦ Ἀέτιου κατέστη, καὶ φίλος ἐκεῖνος καὶ
 πολλάκις πρὸς Ἰουλιανὸν ἀπεστάλη, καὶ μάλιστα
 ἡπὶ διαπειλάντο ὡς τὸ ἐλλειψισμὸν ὁ ἀδελφὸς
 ἐκεῖνος ἀπεκλίνω. ἐπέλετο δὲ, τὸ ἀποδείξαι καὶ τὸ
 διωκτοῖ αὐτὸ ἀνασώσασθαι. ὃ μὴ ἀλλὰ καὶ τὰν
 θῆαι μαθημάτων ὁ Γάλλος διδάσκαλος τοῖς Ἀέτιον
 ἐπεινῶτο.

28. Οτι Γάλλος κατὰ Περσῶν εἰς τὸ κρατῆτον
 ἀνδραγαθήσαντος, εἰς Φόνοι οἱ τοῖς ἀφελῶν
 χαίρητες ἀναφλέσκει τὸ βασιλεῖα καὶ τῷ Περσικῷ
 πολέμῳ τοῖς τὸ Καίσαρος ἀειπίας πεκαυμένῳ,
 ἀπερὶ τὴν Διομετιανὸν ἑπαρχὸν τῷ καλυμμένῳ
 πρῶτον ὁ Κωνσταντῖνος, ἐντυλάμνους αὐτῷ κατὰ
 τὸ ἀφανῆς, τὰς τὸ Γάλλῳ ὡς ἀποπῆναι ἀπὸ τῆς
 Ἀντιοχείας ἐξόδου, καὶ ἐκ' ἀνδρείας καὶ τῇ τὸ κοινῶν
 ἐπιμελείᾳ δόξαν αὐτῷ καλῶς μὲν τῇ τῇ δια-
 ρομῆς. ὁ δὲ Διομετιανὸς ὑδὲ τὸ ὡς ἀποπῆναι
 μετεμύνηται, ἀλλὰ καὶ θρασυτέρῳ καὶ φρονῶν καὶ
 περὶ τὴν, ὅδ' ἀναγινώσκοντες εἰς Ἀντιόχειαν, ἔθελον
 διέτριβεν ὁ Γάλλος, ὅδ' εἰς ὅσον αὐτῷ ἐλθὼν
 κατεδέξατο· ἐξ ἧς αἰτίας, καὶ ἑτέρον συνεπι-
 ρύοντες, θανάτῳ τὸν ὑδὲ τὸν μετὰ τὴν ἐξουλήν,
 καὶ τὸ Μόντιον κατανῶν γενέσθαι τῆς κείνης παρ-

magna Iris instar coronæ illud undique
 ambiente. Et Iris quidem, Christi crucifixi
 & in cælum assumpti clementiam designa-
 bat: coronæ vero Imperatoris victoriam.
 Porro splendidum istud ac venerandum si-
 gnum, ne militum quidem oculos effugit.
 Sed ab utroque exercitu clare conspectum,
 Magnentium quidem & eos qui à partibus
 illius stabant, ut pote dæmonum cultui ad-
 dictos, supra modum terruit. Constantio
 vero & iis qui cum illo erant, invidiam
 quandam fiduciam addidit. At Magnen-
 tius, cum à Constantio primum victus fu-
 isset, postea viribus paulatim resumptis, se-
 cundo prælio congressus, penitus debellatus
 est. Amissoque prope modum omni exer-
 citu suo, ad urbem Lugdunum profugit.
 Ac primo quidem benevolentie specie fra-
 trem suum interfecit, ut hostium manibus
 & injuriis eum eriperet. Deinde vero ex
 propinquieribus quemcumque adesse vide-
 rat, eodem sustulit modo. Postremo ipse
 in gladium quem pectori suo supposuerat,
 incubuit, transfixoque dorso animam exha-
 lavit, cum per annos ter, & quatuor tyranni-
 dem exercuisset.

27. Ait Philostorgius, Basilium & Eu-
 stathium, susceptis adversus Aetium inimi-
 citiis, absurdas quasdam calumnias confin-
 xisse, & Gallum contra eum incitasse. Adeo
 ut Gallus tanquam Episcopis fidem habens,
 & ira exandescens, Aetium perquiri jusse-
 rit, & fractis cruribus occidi. Sed cum Le-
 ontius Episcopus Antiochiæ, contra iis
 quæ contra Aetium delata fuerant Cæsari
 retulisset, damnationis sententia revocata est,
 & Aetius non multo post in conspectum
 Galli venit, & inter amicos ejus habitus
 est. Missus est etiam sæpius ad Julianum,
 ac præcipue eo tempore quo Gallus fra-
 trem suum ad superstitionem gentilium
 declinare didicerat. Mittebatur autem eo
 consilio, ut Julianum ab impietate revoca-
 ret. Sed & Gallus Aetium sacrarum disci-
 plinarum magistrum sibi adscivit.

28. Cum Gallus in bello adversus Persas
 admodum strenue se gessisset, calumniatores
 Constantium ad invidiam concitaverunt. Con-
 stantius igitur, bello Persico virtute ac for-
 titudine Cæsaris Galli jam sopito, Domi-
 tianum Præfectum prætorio misit, hoc ei
 dans occurre in mandatis, ut egressus Galli
 ex urbe Antiochiæ comprimeret. Hac enim
 ratione gloriam Galli ex fortitudine rei que
 publicæ cura imminuere cogitabat. Domi-
 tianus vero, non modo non moderatius iis
 quæ ipsi imperata fuerant, verum etiam au-
 daciùs agens ac sentiens, cum venisset An-
 tiochiam, in qua Gallus morabatur, de in-
 conspectum quidem ejus venire sustinuit.
 Quam ob causam, & ob alia quædam quæ
 inciderant, Gallus præfectum, ut insolentem
 & contumacem, extremo supplicio af-
 ficere decrevit, & Montium ad hujus ju-
 dicii societatem assessorem sibi adsumpsit.

VALESII ANNOTATIONES.

1. Ἐπὶ τῷ αὐτῷ παρῳάσκει·] Mallet scribere καὶ αὐτῷ.
 In manuscripto codice Samuelis Bocharti legitur, ἐπὶ τῷ
 τῷ. Post ubi legitur τὸν καὶ τὸν ἀφελῶν, scribendum
 est ἀφελῶν, ut in codice Bocharti scriptum invenit.

2. Καὶ τὸν μόντον·] Fallitur vir doctus, qui in margine
 codicis Bocharti annotavit forte scribendum esse μόντον.
 Hic enim est Montius Quæstor sacri Palatii, de quo Am-
 nianus Marcellinus loquitur in libro decimo quarto. Ejus
 ἀμύχανον.

Hic vero immoderate usus confidentia, Gal-
lusa his verbis conpellavit: Ne curatorem
quidem urbis tibi creare licet. Quoniam igitur
modo præfectum prætorii posses occi-
dere? Quibus verbis exasperata Constantia
uxor Galli, quod Gallus, qui & Cæsar &
Augustæ maritus erat: hanc enim dignitatem
à patre ipsa acceperat: ejusmodi contumelia
afficeretur: Ipsa suis manibus Montium ex
tribunali detractum Protectoribus tradidit.
Qui confestim eum abripientes, ad Domi-
tiani prætorium deportarunt. Cumque il-
lum etiam ex tribunali detraxissent, ambos
funibus ad utriusque pedes adnexis, mise-
randum in modum interemerunt. Idque ce-
leriter factum est, consentiente etiam Gallo.

EX LIBRO QUARTO.

Galli ca-
den.

1. CONSTANTIUS, cum ea quæ Mon-
tio ac Domitiano acciderant, com-
perisset, ira exardescens, Gallum ad se e-
vocavit. Hic vero, etsi nihil boni de hac
evocatione suspicaretur, tamen metuens ne,
si recusasset, bellum civile commoveretur,
mandatis obtemperavit. Antegressa autem
est Constantia, prior fratrem convenire stu-
dens, & pro marito eum exorare. Sed
cum Bithyniam venisset, viz simul ac vi-
tæ ejus cursum repentina mors interruptit.
Quo casu Gallus in graviores metum con-
jectus, priorem tamen sententiam non mu-
tavit. Profectus est autem una cum illo
etiam Theophilus Indus. Porro cum Gal-
lus in Noricum venisset, ex urbe Mediolano
in qua tum degebat Constantius, missus est
Barbatio magister militum, qui & Gallum
purpurea velle exueret, & in quamdam Dal-
matiz Insulam relegaret. Verum Theophi-
lus qui aderat, rem ad exitum perducere haud-
quaquam passus est. Nam quo tempore Gal-
lus Cæsar factus est, ipse iurisdictioni quod
inter Gallum & Constantium intercesserat,
quo mutuam inter se amicitiam, nec alterum
alteri unquam insidiaturum esse (proponde-
rant, interpretes fuerat, & mutuam inter eos
concordiam continebat. Constantius igitur
de Theophili intercessione certior factus,

λάβειν. ὁ δὲ θράσους ἀμετρίᾳ χρησίμους,
ἢ δὲ λογιστὴν ἀντιπῆν ἔχοντι τοὶ περὶ αὐτοῦ.
καὶ πῶς αἱ πρῶται ἐπαρχαὶ ἀπλεῖν δύναται
ἐφ' οἷς ἡ Γάλλου γυνὴ Κωνσταντία πειραγμένη
γνομένη, εἰ ὅπως ὁ Γάλλος Καῖσαρ τι ὡς ἡ Λύ-
κουρος ἀνέγ' ἢ γὰρ αὐτὴ πατρὸς ἢ διδύμῳ
τὸ ἀξίωμα περὶπλακίζοιτο, αὐτὴ δὲ ἑαυτῆς
ἐπισπασμένη τὸ Μόντιον, τοῖς δορυφόροις ἐκδί-
δωσιν ὅσα τὴν ταχίστην δέξιμους πρὸς τὸ Δο-
μιτιανὸν ἀπεκομίσαι, καὶ αὐτὴν κατασπάρσαις ἢ
θρόνου, ἀμφω χρούας τῶν ποδῶν ἐξαφαιμένους,
κακοῦς κακῶς ἀπολίσσαι. καὶ τοῦτο θάπτον ἐπρί-
χθη, συνπιψήζοντες καὶ τοῦ Γάλλου.

ΕΚ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

1. ΟΤΙ ὁ Κωνσταντῖος μετὰ τὰς περὶ Μόντιον ἢ
Δομετιανὸν συνειρηθέντας, καὶ ὅργης ἀνα-
πληθεύς, μετὰ γὰρ τὸν Γάλλον. ὁ δὲ, τὸ μὲν
κλῆρον, ὅτι ἐπ' ἀγαθῇ συλλαβῇ, θύλακός μιν
δὲ μὴ πόλεμος ἀπειθήσαςτος συρραγῇ, τῷ προ-
τάγματι γίνεσθαι. περὶ γὰρ καὶ ἡ Κωνσταντία
περὶτυχῶν σπύδουσα τῷ ἀδελφῷ, ἢ αἰδίσσασθαι
αὐτὸν ὑπὲρ τῶν ἀιδέας. ἀλλ' αὐτὴ μὴ χεῖρ Βιθυνίας
γνομένη, ἐπαχθή τῷ θανάτῳ καὶ τῷ ὀδῷ ἢ τοῦ
βίβ. ἐξ ἧς ὁ Γάλλος μᾶλλον τῷ δυνε γινόμενος.
τὸ ἐξ ἀρχῆς γνώμων ὅμως ἢ μεθίτο. συναπείε δ'
αὐτῷ ὁ Θεόφιλος ὁ Ἰνδός. ἐπεὶ δὲ τὸς Νωρικῶν
κατέλαβεν, ἐπαυθὰ δὲ ἐκ Μεδιολάνου, ἴδρα δι-
γὰρ ὁ Κωνσταντῖος, καταπέμπεται Βαρβατίου, αἰγῆ
τῷ στρατηγικῷ ἔχει δέχων, ἐφ' ᾧ ὁ Γάλλος ἀφι-
λέσθαι μὲν τὸν ἀλουργίδος, ὑπερόκειν δὲ κατὰ πᾶν
ἴσως τῆς Δαλματίας πείσασθαι. ὁ δὲ Θεόφιλος
παρὼν, ἐκ αὐτῶν περὶ τὸν πρῶτον. ἢ γὰρ καὶ ὁ
κακὸς Καῖσαρ ὁ Γάλλος καχυποψήσας, τὸ μετὰ
αὐτῷ ὁ Κωνσταντῖος προελθόντων ὄρκων, οἱ τ' εἰς ἀμ-
φοῦν Φιλίας, καὶ τὸ παρ' ἑκατέρου ἀντιπρόσθεντος
ἑκατέρω διετίθετο, αὐτὸς ὁ μοσίτης ἦν, ἢ ὁ συνί-
χων αὐτῶν τὸ ὁμόνοια. πλὴν ἀλλὰ γὰρ μετὰ ὁ
Κωνσταντῖος τῷ τῷ Θεοφίλῳ ἀπεκόμισεν, ἐκείνους

VALESII ANNOTATIONES.

dem meminit Gregorius Nyssenus in libro primo contra
Eusebium, pag. 194. τὸ δὲ αὐτὸ τὸν ἐπαρχὸν Δομετιανόν
καὶ Μόντιον ὅπως ἀντιπῆν ἐλάμβανον, ὅτι.

1 Οὗτοι λογιστὴν ἔχοντι οὐ περὶ αὐτοῦ. Hunc locum non
intellexit Gothofredus. Nam Logistam quidem, Ratio-
narium Præfecti Prætorio intellexit: περὶ αὐτοῦ vero
accepit pro ἀλουργίδος, id est, interfectoris. Nos jam pri-
dem in Annotationibus ad librum 14. Ammianii Mar-
cellini, pag. 36. & in Annotationibus ad Historiam Ec-
clesiasticam Eusebii, observavimus Logistam esse Curato-
res civitatum. περὶ αὐτοῦ vero idem esse quod promou-
ere, vel creare, nemini est in Græcis literis mediocriter ver-
satus qui nesciat. Montius ergo Quæstor Gallum Cæsa-
rem ita admonerebat: Non licet tibi ne Curatorem quidem
urbis promovere, quoniam tuus licet Præfectum occideris!

Sciendum porro est, Curatores civitatum ab ipsis Imp-
eratoribus promoveri solitos, ut notavi ad Amm. Marcell-
lin. Proinde Gallus, quippe qui Imperator non esset, sed
Cæsar duntaxat, id est, Imperatoris minister, Curatoris
creandi potestatem non habebat.

2 Οὗτοι ἐπ' ἀγαθῇ συλλαβῇ. Scribendum puto συνε-
λάν. Id est, συνελάσαν.

3 Τὸν προτάγματι γίνεσθαι. In margine codicis Bochart-
iani adnotatum est eadem manu, deesse hic aliquid: sta-
timque alia manu adjectum est forte πειραγμένη. Quam
tamen conjecturam non probō. Neque enim hæc locu-
tio satis elegans mihi videtur. Existimo igitur nihil de-
esse. Est enim locutio familiaris Philostorgio. Sic infra
in hoc capite de eodem Gallo dicit: ἔξ ἢ καὶ ὁ Γάλλος
μᾶλλον τοῦ δυνε γινόμενος.

VARIORUM.

2 Γάλλου γυνὴ Κωνσταντία. Constantini filia, ideoque, ut
videtur, Augusta hic appellata; Anniballiano prius nupta.
Hanc alteram Megaram vocat Ammianus Marcellinus lib.
14. initio, quem vide. W. Lovib.

3 Κατὰ πᾶν ἴσως. Flinonem vocant Socr. l. 3. c. 34
& Soz. lib. 4. cap. 7. Porro Eusebium Eunuchum in

causa fuisse, ut Gallus interficeretur, scribit Julianus Imp.
in Epistola ad Senatum populumque Atheniensem, pag.
501. cum ait, Gallum occisum in unius Spadonis & Cu-
bicularii gratiam, ἢ καὶ ἰνὸς ἀνδρὸς καὶ παρρηγοῦ,
καὶ ὅσων τὸ τῷ καμάρῳ ἐπιτίθειτο.

1 μὴ ὑπὲρ τῆς ἀμαρτίας χιλιάς, τὸν Γάλλον εἰς ἰδι-
 2 οῦτην ἀπεργασθῆναι, Φρυγιστὸν δὲ ἐκπέμπειν
 3 καὶ τὸν ἰσταν. Εὐσεβίου δὲ ὁ θύοις, ὅς ἐστι
 4 τὸν τῷ πραιποσίτου πρὸς ἐκείνους, καὶ οἱ αὐ-
 5 τῶν, τὸν Κωνσταντίνον ἐπὶ συνανέλκων καὶ τὸν Γά-
 6 λλον, διδόντες μὴ τὸν ἔρκειν εἰς ὑπερφρονίαν ἔλθον, ἢ τὸ
 7 τῷ ἀμαρτίας ὁμῶς αἰσθάνειν, ἀντὶ τὸ Κρίσταν
 8 ὑπερφρονίας, καὶ οὗτος ἐκείνους τὸν Κρίσταν
 9 καὶ τὸν Κρίσταν ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας. Γάλλον τὸν
 10 ὁμοῦ δὲ τὸν Γάλλον ἀναρρίπτειν. ὁμοῦ δὲ τὸν
 11 πρὸς τὸν Κρίσταν, εἰς μετέπειτα ἐπιγραφῆς ὁ Κων-
 12 σταντίνος, ἐτέρους ἐκπέμπει τὸν Φίλον καλίσσοντα
 13 τοὺς δὲ οἱ αὐτοὶ Εὐσεβίου ἀποποιούμενοι, μὴ πρὶν
 14 παραγινῶσθαι τῷ ἰσταν, καὶ ἐμφανίσαι τὴν τῶν ἀνα-
 15 καλῶν τῶν θανάτων φάσιν, πρὶν αὖτὸν καὶ τὸν
 16 θᾶν τὸν ἰσταν τὸν ζῶντα ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας καὶ γέροντι ὡς
 17 ἰσταν ἀσπάζονται. ὁμοῦ δὲ τὸν καὶ Ἰουλιανὸν ὑπερὶ τὸ
 18 βασιλείας ἀποποιούμενος κράτος, Εὐσεβίου πρὸς καὶ
 19 τοὺς αὐτοὺς, τῶν αὐτῶν τὸν ἀδελφὸν παρανομί-
 20 ας δίκῃν ἰσταν ἀσπάζονται.

2. Τὸ μὲντοι καὶ βάρος τῆς ἀρχῆς ἀπολογι-
 3 ζόμενος ὁ Κωνσταντίνος, καὶ ὡς ἔχουσιν τὴν μὲν
 4 Φίλον, Ἰουλιανὸν τὸν ἀδελφὸν Γάλλον τῆς ἰσταν
 5 μετὰ τὴν ἀμαρτίαν, χειροτῶν Κρίσταν, Ἐλείου
 6 αὐτῶν τὸν ἰσταν ἀδελφὸν εἰς γυναῖκα κατηγύ-
 7 σάμενος, καὶ τὸν μὲν τῶν Γαλλίας Φυλάκην ἐκ-
 8 πέμπει καὶ γὰρ λίαν ἐπιτάχεται τὰ τῆς.

3. Αὐτὸς δὲ ὁ Σιρμιὺν ἀφ' ἧς ἀρχῆς, διῶκεν.
 4 εἰς τὸν τὸν Ῥώμης ἐπίσκοπον Λιβέριον ἀπὸ Ῥω-
 5 μαίων ἐπιζητούμενον σφόνδα, τῆς Φυγῆς καὶ ἀ-
 6 γης, καὶ ἀποδίδωσι τοῖς αἰτησάμενοις. τῆς αὐτῆς
 7 δὲ οὗτος Φίλον, καὶ Ἐλείον κατὰ τοῦ ὁμοῦ
 8 καὶ μὲν καὶ κατὰ τὸν Ἀθανάσιον ἀπογράφ-
 9 οντας ὁμοῦ δὲ καὶ τὸν ἐπίσκοπον Ὅσιον, σιωπῶν-
 10 τος ἐπαύθῃ συστάσει, καὶ εἰς ὁμοφώνῃ αὐτοὺς
 11 ἀποστασάμενος. ἐπεὶ δὲ ὑπέγραψαν, τὸν μὲν
 12 Ὅσιον εἰς τὸν ἰσταν παροικίαν τὸν Κωνσταντίνου
 13 τῆς ἰσταν ἐπαυθῇ, καὶ τὸν Ἰσταν ἀρχιε-
 14 Λιβέριον δὲ τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας. Φίλῳ δὲ ὁ
 15 εἰς τὸν μετὰ τὸν χρόνον τὸν Ῥώμης ἐπίσκοπος καὶ
 16 τῶν, εἰς αὐτοὺς ἀπῆλθε, τὸ μὲν ἀξίωμα τῆς ἐπι-
 17 σκαπῆς Φίλον, καὶ μὲν γὰρ πρὸς ἐκκλησίας ἀπο-
 18 στάμενος.

4. Οἱ Λιόντιν τῶν Ἀντιοχείας ἐπισκόπων τι-
 5 λυτῶσιν, Εὐδοκίον Φίλον ἔχον, Γερμανικῶν
 6 μεταστῆσαντες οἱ ὁμοῦ δὲ, ὁμοῦ δὲ τὸν τὸν ἰσταν

eum quidem in exilium mitti præcepit, Gallum vero purpura nudatum, privati ha- bitu in insulam deportari, illic à militibus custodiendum. Porro Eusebius eunuchus qui ad præpositi dignitatem evectus fuerat, & ii qui cum illo erant, Constantii animum adhuc magis incitarunt adversus Gallum: metuentes scilicet, ne Constantius aut iusju- randum in memoriam revocans, aut propin- quitatem sanguinis reveritus, Cæsarem ab exilio revocaret, neve Gallus ex eo discrimi- mine elapsus, ipsos malos male perderet. Horum igitur fraudibus atque insidiis, mis- si sunt qui Gallum interficerent. Cæde tamen nondum perpetrata, poenitentia du- ctus Constantius, alios misit qui eadem prohiberent. Verum Eusebius istis persua- sit, ne ad insulam accederent, neve prin- cipis rescriptum quo cædes Galli inhibe- batur, cuiquam evulgarent prius, quam Gallus gladio vitam finisset. Idque ita gestum est ut ipsi moliri fuerant. Quam- obrem Julianus postea imperium adeptus, Eusebium ac socios ob injustam Galli cæ- dem capitali supplicio affecit.

2. Porro Constantius molem totius Im- perii considerans, & quod solus ipse ei sustentandæ haudquaquam sufficeret, Julia- num Galli fratrem, ex Ionia accitum, Cæ- sarem constituit, Helena sorore sua ei in conjugium data. Ac Julianum quidem ad custodiam Galliarum protinus misit. Nam in illis partibus res admodum per- turbatæ erant.

3. Ipse vero Sirmium profectus, illic confedit: quo quidem tempore etiam Li- berium Episcopum urbis Romæ, quem Romani summo studio flagitabant, ab exi- lio revocatum, civibus suis reddidit. Tunc etiam eundem Liberium, & una cum illo Osum Episcopum, contra consubstantialis vocabulum & contra Athanasium subscri- psisse ait Philostorgius, cum synodus que- dam illic collecta esset, & supra memora- tos in sententiam suam pertraxisset. Post- quam vero subscripsissent, Osum quidem ad sedem suam Cordubam scilicet Hispaniæ reversum, Ecclesiam ejus loci guber- nasse; Liberium vero Romanæ Ecclesiæ præfuisse. At Felix, qui absente Liberio Episcopus fuerat ordinatus, ad sua se re- cepit, Episcopi quidem dignitatem reti- nens, nulli tamen præsidens Ecclesiæ.

4. Mortuo Leontio Antiochenæ urbis E- piscopo, Eudoxium ex urbe Germanicia translatus, hi qui ejusdem cum illo opinio- nis erant, ut ait Philostorgius, in sede Anti-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τὸν γάλλον εἰς ἰδιότητα] Procul dubio scribendum est, εἰς τὴν γάλλον, ut in margine codicis Bochartiani annota- tur.

2 Εἰς τὸν τῷ πραιποσίτου πρὸς ἐκείνους] Codex Bochar- ti habet ἰσταν.

3 Τὸν τῷ πραιποσίτου πρὸς ἐκείνους] Scribendum est procul du- bio ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας. Est autem ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας circumscriptio, vel amplexus. Glossæ veteres, ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας. Recte igitur Lucas Holstenius Gothofredi inter- pretationem emendans, pro ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας reposuerat ἰσταν- τια. Sumitur etiam hoc verbum pro fraude & insidiis ac circumventionem.

4 Λιβέριον ἀπὸ τῆς Ῥωμαίων] De Liberio subscriptione

Tom. III.

in Synodo Sirmienſi, vide, si placet, quæ notavi ad ca- put 15. libri 4. Historiæ Ecclesiasticæ Sozomeni.

5 Ἐκ Γερμανικῆς μεταστῆσαντες] Ex codice Bocharti emendavi μεταστῆσαντες. Et paulo post, pro ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, ex eodem codice restitui ἰσταντῆς. Porro fallitur hic Philostorgius, & qui eum sequutus est Gothofredus, qui translationem Eudoxii ex Episcopatu Germaniceni ad se- dem Antiochenam, contigisse putant post lapsum ac re- stitutionem Liberii Pontificis Romani. Etenim Eudoxi- us Antiochiam translatus est anno Christi trecentesimo sexagesimo septimo. Liberius vero anno sequenti in propriam sedem est restitutus, ut ostendi in Annota- tionibus ad librum quartum Sozomeni.

S f f

δ δ

ochena collocarunt. Porro Eudoxius Ari-
norum quidem sententiam sequebatur. Nisi
quod ex libris Asterii ad sententiam eorum
qui Filium similem secundum substantiam
profitebantur, abductus fuerat. Sed Ariani
cum ab hoc dogmate retrahentes, ad diffi-
milis substantiæ assertionem revocarunt. Cæ-
terum Philostorgius ait, Eudoxium moribus
mitem fuisse ac modestum, nec mediocri
solertia ac dexteritate præditum: ob igna-
viam tamen ac timiditatem magnopere tra-
ducit. Patrem ejus Cæsarium nomine, ait
ortum fuisse ex Arabisso minoris Armeniæ
oppido. Eumque, licet in amores mulierum
effusior fuisset, vitam tamen consummasse
martyrio, quod & maculas ejus abstergit, &
coronas athleticas insuper ei contulit.

Eunomius.

5. Eudoxius, ut ait Philostorgius, Eu-
nomium ad Diaconatus gradum promovit.
Verum Eunomius, priusquam universam eo-
rum doctrinam accuratissime didicisset,
munus illud suscipere recusavit.

Basilius
Ancyra
Ep. Eu-
doxio in-
voca-
vit.

6. Cum Antiochenis Ecclesiæ admini-
stratio tradita esset Eudoxio, ait Philostor-
gius Basilium Ancyranum ægre admodum
id tulisse. Ipse enim ad eam sedem cupidi-
tatis oculos adjecerat, ejusque amorem pe-
nitens in animo defixum circumferebat.

Theophilus
Indus An-
gustiam
fecerat.

7. Constantius, cum uxor ipsius quam
quidem summo opere amabat, furoribus ute-
ri laboraret, necesse habuit Theophilum ab
exilio revocare. Hunc enim divina virtute
morbos curare, celebris fama erat. Postquam
vero advenit Theophilus, Constantius eo-
rum quæ adversus ipsum peccaverat, veni-
am petiit, utque uxorem suam curaret, mul-
tis precibus rogavit. Nec irrita fuit ejus
postulatio, ut testatur Philostorgius. Nam
cum Theophilus manus placatrices imposu-
isset, mulier morbo liberata est.

Basilius A-
ncyra, Eu-
doxium,
Theophi-
lumque
exagitas.

8. Basilius, ut scribit Philostorgius, ad-
juncto sibi Eustathio Sebastie Episcopo
aliisque Ecclesiarum præsidibus, Aetium
præcipue, deinde vero Eudoxium quoque
apud Imperatorem accusavit, tum alia ad-
versus eos confingens, tum quod consocii ac
participes fuissent conjurationis Galli. Sed
& Theophilus iisdem calumniarum nexibus
comprehensus est. Imperator igitur Basilio
credens, ac præcipue mulieribus, has enim
Basilius præveniens ad partes suas traduxe-
rat: Theophilum quidem exilio multatum
Heracleam Ponti relegavit. Eudoxium ve-
ro Antiochia excedere ac domi manere
jussit. Aetium denique ac reliquos qui una
cum illis erant, calumniatorum potestati
tradidit. Cæterum Basilius coram Impera-
tore de fide disputationem habuerat: In

ὁ δὲ τῆς Ἀριανῆς μὲν δόξης ἡ, πλεὺς ἐκ τῆς
Ἀριανῆς γραμμάτων εἰς τὸ κατ' οὐσίαν ὁμοιοῦν
ἵκναιτο. οἱ δὲ συναιρεσάμενοι τῆς ἀναφύσεως,
ὡς τὸ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐπεὶ καὶ δὲ τὸν Εὐδόξιον
ὁ φιλοσόφους, καὶ κόσμους τὰ ἔθνη, καὶ τὰ ἄλλα
διζῶν ἀναγνώσκειν, εἰς διελίας ἐκτόπως ἀντι-
λά, καὶ Ἀρσένιον μὲν τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας
πόλιν πατεῖν λαχὼν τὸν αὐτοῦ πατέρα, ὁ καί-
σάριος ὄνομα αὐτῶν μαρτυρεῖται δὲ, καὶ τὰ τῆς
εἰς γυναικας ἡττιώμενον ἰδόντες, ὅμως θάνατον δια-
βλήσαν, καθάρσιν τε τῆς μολυσματικῆς, καὶ πρός
τὴν πρᾶξιν ἀλλήλους ἐπιφύρομεν.

5. Οἱ Εὐδόξιος μὲν Φίον, εἰς ἀφελείαν
Εὐνόμου προσηλύτουν. ὁ δὲ πρὶν εἰς τὸ ἀ-
κρίβητον ἐκείνῳ τῆς δόξης ἀναλθεῖν, τὴν λι-
τουργίαν ἔδιδετο.

6. Οἱ Φίον Εὐδόξιον τὴν Ἀρποχίαν ἐγχα-
ριώμενος, ὁ Ἀγκύρας βασιλεὺς ἰδοὺς αὐ-
τὸς γὰρ ἐπ' αὐτῷ ἔχε τὸ βλέμμα τῇ γνώμῃ
συνεχόμενος.

7. Οἱ Φίον τῆς Κωνσταντίας γυναικὸς τῶν
μετρομαχίας ἀλέσας πάθῃ, ἐξαιρέματο ὃ τοῖς ἰμ-
ποῖς αὐτῆς ὁ Κωνσταντῖος, εἰς ἀνάγκην ἦκε τὸν Θεο-
φίλον τῇ ὑπερβολῇ ἀνακαλίσσασθαι. ὁ φημιζέτο γὰρ
ὅτις πατὴρ ἑαυτὴν θείᾳ δυνάμει θεραπεύτης. ὡς
μερόμενος δὲ καὶ συγχόμενος οἷς εἰς αὐτὸν ἡμαρτω-
αῖτόμενος, καὶ ὡς τὴν τῆς γυναικὸς θεραπείαν
ἐκλιπαρῶναι ἢ μὴ ἀφελείαν, ὡς ἔπος λέγει
τῆς αἰτίας. ὁπθίμενος γὰρ τὰς ἰλαστικὰς χῶρας
ὁ Θεοφίλος, ἀπαλλαγῆναι τῷ πάθει τὸ γινώσκων.

8. Οἱ Φίον Βασίλειος συλλαβὼν μετ' ἑαυτοῦ τὸν
πρὸ Σεβαστίας Εὐστάθιον, ὃς ἑτέρος ἐκκλησιῶν προ-
εστῶς, τὴν τῇ Ἀίτιον μάχισσα, ὡς ὃς ὁ Εὐ-
δόξιος ὡς τῇ βασιλείᾳ διασῶν, ἄλλα τὴν πλάτ-
τῃς τῶν αὐτῶν, ὃς ὡς εἶπαι μύσαι ὃς κοινῶς τῆς
κατὰ Γάλλοι ἐπαταγῆσας, συμπεριλαβὼν ταῖς
κατ' ἐκείνους ἀφελείαις ὃς τῇ Θεοφίλοι. ὁ δὲ πε-
σῶς, μάχισσα ὃς ἀφ' τῇ γυναικῶν παύσας γὰρ οἱ
περὶ Βασίλειος ὡς ὃς ἑαυτῷ γινώσκων προσηλύτουν
γὰρ αὐτῶν τῶν Θεοφίλου, ζημίαν ὁπθίμενος, τὴν
εἰ τῷ Πόντῳ Ἡεράκλειον οἰκῶν ὑπερόμενος ὃς ὃς
Εὐδόξιος τῆς Ἀντιοχείας ἀποστάντα ἀφελείαν οἰκοῖ,
Ἀίτιον ὃς ὃς ἑτέροις τοῖς τῷ αὐτοῖς εἰς τὴν τῇ
διαβλήσαντι δίδωσιν ἐξουσίαν. ἐτύγχανον δὲ οἱ ὡς
Βασίλειος ὃς τῇ πρόσωπον ὃς βασιλείας περὶ τῇ πίστεως

VALESII ANNOTATIONES.

1. Κατὰ τὸν Εὐδόξιον De hoc Cæsario Eudoxii patre, deque ejus
martyrio multa habet Suidas, ex Philostorgio procul du-
dio desumpta.

2. Πρὶν εἰς τὴν ἀκρίβητον ἐκείνῳ τῆς δόξης ἀναλθεῖν] Hunc
Philostorgii locus levi mutatione restituendum esse exi-

stimo, in hunc modum, πρὶν οἱ τὸ ἀκρίβητον τῆς ἰσ-
τορίας ἀναλθεῖν, id est: Eunomius Diaconatum sibi obla-
tum suscipere recusavit, priusquam universam eorum doctri-
nam, Eudoxii scilicet atque Aetii, accuratissime perciperet.

VARIORUM.

a. Τῇ Κωνσταντίᾳ γυναικὶ] Eusebia hæc est: quam Aeri-
leni, quoad vixit, fuisse testatur Am. Marcellinus lib. 16.
c. 11. Zonaras, & Cedrenus p. 249. Nec Theophilus cura-
tionem (qualiscunque ea fuit) diu supervixit: quippe Con-

stantius Faustinam, aliam conjugem, duxerat anno Chr.
360. ἀμφὶ τὴν ἀκρίβητον Εὐδόξιος, inquit Marcellinus, lib.
21. cap. 6.

διελίμενοι.

a Διαδικασίαι. οὗ οἱς τὸ μὲν ὁμοίως τῷ Πατρὶ λέ-
γειν καὶ πᾶσι τὸ ἴδιον διατραῖναι εὐσέως δὲ ὅλων
b οὐδὲ διόματι ὁμῶς τοῖς ἄλλοις λόγοις συνεσ-
τατο. ταύτην δὲ τὸ δοῦναι, καὶ συνόδῳ κείνῃ, καὶ ὑπο-
γραφαῖς βιβλατίου διασπῆδασαν. μετ' ὃ πολὺ δὲ
καὶ Εὐνόμιος τὸ Φάσμα τὸ ὑπὸ Βασιλείου παραχρῆστον
καταλαβόντες τὸ Ἀιτωχίαν, τὴν περὶ χριστοῦ ἔ-
ξοχὴν ὑποδίδουσι καὶ πρὸς τοὺς ἀποσταλὰς πρὸς
Κωνσταντίνου ἀναλῦσαι τὰ ἱεροσυνέσια, ἀλίσκονται
καὶ τὸ δοῦναι ὑπὸ τῷ ἀμφὶ Βασιλείου, καὶ εἰς Μιδαίον
Φρυγίας, πάλιν τὸ Φρυγίας τὴν δὲ Αἰτωχίαν ὑπὸ
τῷ Εὐνόμιῳ πρὸς τὸ ἀμφὶ τὸ Βασιλείου, ὑπερβῆναι
1 ἢ Πίπεζα τῆς Φρυγίας ἔχει. Εὐδόξιος δὲ εἰς τὴν
ἐαυτοῦ πατρίδα ὑπεχώρησεν τὴν Ἀρμενίαν. ἀλλὰ καὶ
ἑτέροις τοῖς ὑπεροχίαις ἐδόθησαν, πρὸς τοὺς τῷ Βα-
σίλειῳ ὑπαχόμενοι ἱερεῖς, οἱ δὲ ἀριθμὸς εἰς ἐξο-
μῆσιν οὐκ ὀλίγους ἐκεφαλαιώτο.

9. Οτι οἱ ἀμφὶ Βασιλείου ταῦτα διαπραξά-
μενοι πάντες, παύσαντες φησὶν, τὸ ὁμοῦς
2 συνεκρέτουσαν καὶ πολλὰ περὶ Μιδαίου, καὶ τὸν
Κωνσταντίνου Μακεδόνος, καὶ τοῖς περὶ
3 Εὐνόμιον πρὸς ἀποκαταστάσεως, εἰς τὴν αὐτὴν ὁμῶς
ἐπιστάσαντο δόξαν. ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἑτέροις
τῷ Εὐνόμιῳ, τοὺς μὲν ὑπαχόμενους λόγοις, τοὺς
δὲ, τὴν περὶ συνεκκλήσεως τῇ βίᾳ.

10. Οτι Πατριάρχης τὸν Σκυθοπόλεως, καὶ
Νάρκισσο τὸν Εἰρενοπόλεως, καὶ ἑτέροις συν-
τοῖς, ἐν Συγγίδῃ τῆς Μυσίας ἐκκλησιασμένους,
τὸν Κωνσταντίνου φησὶν ἀναδιδάξαι τὰ ὅσα τοῦ
Βασιλείου διδραματογραφημένα καὶ τὰ κελεύει-
3 γόντα καὶ ὑπογραφήσαντα, τῶν μὲν μετὰ
τοὺς ἐκκλησιασμένους ἀνέειπεν, συνόδους δὲ γενέσθαι
πρὸς τὴν δόξαν, τὴν μὲν ἐν Ἀρμενίᾳ τοὺς ἀπὸ
δύσως συναλίσσαντες, τὴν δὲ τοὺς ἐξ ἑσῶς καὶ
Λιθύης καὶ Θράκης ἐν Νικομηδείᾳ, αἱ τὰ παρ'
35 ἐκείνων μέρη λεγόμενα, δογματικῶς ἐμελλον
παραβάλλειν. ἀλλὰ τὴν μὲν ἐν Νικομηδείᾳ,
ὡς αὐτὸς ὁ δυναστεὺς δυσφημῶν, τὴν πλεονεχίαν
τὸ ὁμοῦς ἐκκλησιάζειν, σισμὸς ἀναστῆναι, ὡς
40 τοῖς παρακαταστάσειν εἰς διακρίσει τὸν ἀριθμὸν
ἀντιπροσώπων, ἅμα τὴν ταύτην ἐπισκόπον Κικροπίου,

qua similem quidem per omnia Patri Fi-
lium esse exponebatur: substantiæ vero nul-
la mentio, ne nomine quidem tenus fiebat.
Hanc autem opinionem, & synodi senten-
tia & subscriptionibus firmari studuerunt.
Nec multo post Eunomius, cum fama eo-
rum quæ à Basilio gesta fuerant Antiochi-
am perlata esset, Diaconi ordinationem
suscepit: & Legatus ad Constantium mis-
sus, ut ea quæ decreta fuerant rescinderen-
tur, in itinere captus à Basilianis, & Mi-
daium Phrygiæ relegatus est. Aetium ve-
ro in potestatem Basilianorum delapsum, Pe-
puza Phrygiæ vicus exulem accepit. At
Eudoxius in Armeniam, ex qua oriun-
dus erat, recessit. Alii præterea numero
septuaginta, Basilianorum sententia damna-
ti, in exilium missi sunt.

9. Hæc ubi fecissent Basiliani, universa
loca peragrantes, ἐμοῦς, id est similis
substantiæ vocabulum confirmarunt. Mul-
tisque in eorum sententiam concedentibus,
Macedonium quoque Constantinopolos E-
piscopus, quamvis antea in sententiam Eu-
nomii esset propensior, in suam nihilominus
sententiam pertraxerunt. Multos etiam alios
Episcopos, partim verbis allicientes, partim
vim suasionibus admiscentes, ad suas partes
traduxerunt.

10. Ait Patrophilum Scythopolos & Patroph-
ilus & Narcissum Irenopoleos Episcopum, una cum
aliquot aliis Singidunum Moesiæ urbem ad-
ventantes, retulisse Constantio ea quæ per
fraudem patrata fuerant à Basilio. Constans
tium vero obstupescens & dolore com-
motum, eos quidem qui damnati fuerant
ab exilio revocasse: duas vero synodos ce-
lebrari iussisse: alteram Arimini, ad quam
Occidentalium partium Episcopi conveni-
rent: alteram Nicomediæ, quæ Episco-
pos ex Oriente & Libya ac Thracia ef-
ficeret habitura: ut in his synodis ea quæ
ab utraque parte dicebantur, diligenti exa-
mine discernerentur. Sed Nicomediensem
quidem synodum, ut impius iste calumni-
atur, eo quod plerique eorum in consub-
stantialis fidem propensi erant, temporis
repressit, qui Episcopos quindecim nume-
ro qui ante alios advenierant, una cum Ce-
cropio ejusdem urbis Episcopo extinxit,

VALESI ANNOTATIONES.

1 Πίστος τῆς φωνῆς] Assentior Lucæ Hollstenio, qui
ad hunc sui codicis adnotavit scribendum esse πίστος.
Sic certe in codice MS. Samuelis Bocharti discrete ex-
scriptum invenit. Pepuza oppidum fuit Phrygiæ, quod
Montanius novam Hierusalem cognominavit, ut docet
Eusebius in libro quinto Ecclesiasticæ hist. capite 18. Ex
eius oppidi nomine, Montanistæ Pepuziani vocati sunt.

2 Πᾶσι πᾶσι φησὶν] Gothofredus hunc locum
ita interpretatur: Omnia ad omnes pertinet. Quæ inter-
pretatio ferri nullo modo potest. In MS. codice Samuelis
Bocharti aliam huius loci distinctionem invenit. ὅτι οἱ ἀμφὶ
Βασιλείου ταῦτα διαπραξάμενοι πάντες, παύσαντες φησὶν, ὅτι.

Quam quidem distinctionem magnopere probo. Vox
tamen ὅτι delectanda videtur, utpote superflua, & ex se-
quenti vocabulo perperam genuinata. Paulo post pro
ἐμοῦς, procul dubio scribendum est ἐμοῦς. Quod
confirmat Philostorgius in capite 12. infra.

3 Περὶ ἀποκαταστάσεως] Hunc locum restitui ex MS. codice
Samuelis Bocharti, cui consentit etiam Scorialensis. Inter-
pretationem autem Gothofredi, Hollstenius ad hunc sui co-
dicis ita correxit: Inter alios Macedonium Constantinopo-
litenum, quamvis antea in Eunomii partes inclinatissimum, in
suam substantiæ sententiam pertraxerunt.

VARIORUM.

a Ὁμοῦς τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Πνεύματι] Hæc non sunt defuncta
ὁ Formula Fidei à Synodo Syniciensi tertia compo-
sitæ, & Confessionis nominibus præfixis famosa, ut existi-
mat Gothofredus in notis ad locum. Quæ enim hic
describitur, anno superiore gesta sunt, quam Synodus
istâ coacta fuerit. Itaque potius ὁ Formula Synodi An-
cyrane defuncta sunt, cui Liberius Episcopus Romæ sub-

scripsit. Vid. Not. lib. 4. cap. 15 & ibi Valesium. Cer-
te Basilius Ancyræus erat Semi-Arianorum antesignanus.
W. Lowth.

b Μίμη] Rectius legi videtur μίμη. W. Lowth.

c Τοῖς παρακαταστάσειν — ἀντιπροσώποις] Videtur legendum
τοῖς παρακαταστάσειν — ἀντιπροσώποις. W. Lowth.

S f f 2

ἐπικατα-

conculsa Ecclesia in qua erant congregati. Ariminensis autem synodus, ad quam trecenti conveniunt Episcopi, substantiam quidem vocabulum penitus rejecit. Filium vero Patri similem secundum Scripturas prædicans, additis singulorum subscriptionibus firmavit.

Synodus
Seleucia.

11. Nicomedia hunc in modum terræ motu & incendio ac maris inundatione, ut iste ait, eversa, multisque hominibus extinctis, synodus Seleuciae tandem congregata est, cum Basilius quidem Nicæam recusasset, Eudoxius vero & Actius Tarsum amittere noluerunt. At Basiliani, cum synodum quibusdam machinationibus in duas factiones divisissent, & seorsum convenissent, similem quidem secundum substantiam confirmarunt: eos vero qui contra sentirent deposuerunt, dissimilis substantiæ dogmate condemnato. Ipsique per se se Antiochiam Antiochiæ Episcopum ordinarunt. Eudoxius autem & Actius, cum dissimilis substantiæ dogma scripto confirmassent, litteras suas quaquaversum miserunt.

Synodus
Cpola.

Theodoris.
l. 2. c. 27.

12. Verum Imperator his de rebus certior factus, universos Constantinopolim convenire iussit. Conveniunt itaque, tum ex Occidentis partibus, tum ex Oriente ac Libya fere universi. Et eorum quidem qui Filium similem secundum substantiam profitebantur, Anselignani erant Basilius & Eustathius. Quibus tum alii aderant supplicias ferentes, tum Basilius alter, intra diaconi gradum etiam tum subsistens: dicendi quidem facultate multis superior: verum ob timiditatem ac pusillum animum publicas disputationes detrectans. Eorum vero qui dissimilem substantiam prædicabant, Actius quidem & Eunomius, quantum ad vim ac potentiam attinet, præcipui erant; uterque Diaconi dumtaxat obtinens gradum. Secundas autem ab his partes implebant Episcopi, Maris & Eudoxius, qui tum quidem Episcopatum gesserat Antiochiæ, postea vero ad Constantinopolitanam sedem promotus est. Itemque Acacius Episcopus Cæsareæ Paphlagoniæ; qui se cum illis consentire simulabat, ut Basilius vicissim dolore afficeret, propterea quod Basilius Cyrillum Hierosolymorum Episcopum ab ipso depositum, nihilominus honore afficiebat. Erat porro Acacius audax in disputationibus: idem in dignoscendis negotiis acutissimus, & ad exponendos animi sui sensus satis disertus. Unde etiam acta hujus synodi, quæ non pauca sunt, ab hoc uno digesta ac disposita fuere. Cum igitur ambæ partes in certamen de dogmatibus suis venissent, eorum quidem qui Filium similem secundum substantiam profitebantur, patronus erat Basilius. Qui vero dissimilem substantiam asseriebant, Actium causæ suæ patronum constituerunt, adjuncto

ἐπιχρησίστας τὸν καὶ ἐν ᾧ συνεδρίαζον, ἀφ' ὧν ἡ δὲ ἐν Αἰμιῳ εἰς τετρακοσίους ἀνδρας συνεληλυῖσα, τὸ μὲν τῆς οὐσίας ὄνομα εἰς τὸ πατρὶς δώσατο· ὁμοίον δὲ τὸν υἱὸν τῷ Πατρὶ κατὰ τὰς γραφὰς ἀνακρούσασα, ὑπογραφαῖς ἰδίαις κατασφραλίσαντο.

11. Οτι ὁ Νικημεδίας σφραγὶς καὶ περὶ τῆς θαλάσσης ἐπιπλυσθὶς ἀπερριπτόμενος, ὡς ἔτι λέγεται, καὶ πολλῶν ἀνθρώπων ἀφ' ὧν ἀρῆνται, ἡ σύνοδος ἐν Σιλαβείᾳ τὴν οὐσαν λαμβάνει· τὸν μὲν πατὴρ Βασίλειον τὸν Νικαίην παρατηρησάμενος· τὸν δὲ ἀμφὶ τὸν Εὐδόκιον καὶ Ἀέτιον, τὸν Ταρσοῦ καὶ τὸν ὁμοειδή. οἱ δὲ πατὴρ Βασίλειον μηχαναῖς τὴν σύνοδον ἀφ' ἑσθ' ἄρῃ, καὶ αὐτὸς συνεδρίασας, κυροῦσι μὲν τὸ κατὰ οὐσίαν ὁμοίον· τὸ δ' ἀντιφερόμενον καταγοῦσιν, ἀπακρούσας τὸ ἐπὶ οὐσίᾳ. καὶ χειροτονήσας αὐτοὺς καὶ αὐτὸς ἐπίσκοποι τῆς Ἀντιοχείας Ἀνταίοι. πλὴν γὰρ καὶ οἱ πατὴρ Εὐδόκιον καὶ Ἀέτιον, τὸ ἐπὶ οὐσίᾳ ἐν γράφῃ κατακρίναι, πατὴρ καὶ τὸν οὐκ ἀφ' ἑσθ' ἄρῃ.

12. Ο δὲ βασιλεὺς ταῦτα μάστιγι, προσέταξεν ἅπαντας εἰς τὴν Κωνσταντινὴν πόλιν ἀπαγαγεῖν. καὶ διὰ συνειρηθῆναι ἐκ τῆς τῆς ἐκείνου καὶ τῆς ἐκείνου καὶ τῆς ἐκείνου σύμπτου. προσέταξεν δὲ τὸν μὲν κατὰ οὐσίαν ὁμοίον προσβέβηκεν, Βασίλειος τὸν καὶ Εὐδόκιον οἱ ἄλλοι τὸν καὶ Βασίλειος ἑπὶ τὸν πατρὶς συνασπίσαν, ἀφ' ὧν ἑπὶ τὴν τάξιν ἔχον διωκόμενοι μὲν τοῦ λέγειν πολλὰ προσέταξεν· τὸ δὲ τῆς γνώμης ἀπαρῆναι, καὶ τοὺς κοινὰς ὑποσπασσόμενοι ἀγῶνας. τῶν δὲ τὸ ἐπὶ οὐσίᾳ, Ἀέτιος μὲν καὶ Εὐδόκιος ὑπὸ τῆς ἐκείνου, οἱ τὴν διὰ μὲν ἀπὸ τῆς ἀφ' ὧν ἐκείνου ἐκείνου βαθμὸν ἔχον· ἐπίσκοποι δὲ διωκόμενοι χρόνῳ ἐκπληρωμένοι, Μάρης τὸν καὶ Εὐδόκιον, ὁ τότε τῆς Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος, ἑπὶ τὸν καὶ τὸν Κωνσταντινουπόλεως ὑπελθὼν θρόνον. καὶ διὰ καὶ Ἀκάκιος ὁ τῆς Παλαιστίνης Καίσαρας, τὸν πατὴρ ἐκείνου ὑποσπασσόμενος ἐκείνου, ἐπὶ τὸν καὶ τὸν Βασίλειον ἀπλυνήσας, διότι κατέλαβεν Κόβιλλαν τῶν Ἱεροσολύμων ἐπὶ αὐτῶν παντὶ τῶν τοῦ ἐκείνου, ἀφ' ὧν πρὸς ἐκείνου. καὶ ὁ Ἀκάκιος θαρσαλέος μὲν ἐν τοῖς ἀγῶσι, ἀφ' ὧν πρὸς τὸν πρῶτον τοῦ οὐκ ἐκείνου, καὶ λόγῳ δὲ τῶν τοῦ οὐκ ἐκείνου ἐκείνου ἐκείνου καὶ τὰ ταῦτα τῆς συνέδου γράμματα, πολλὰ δὲ ὅτι, οἷος καὶ μὲν ὁ ἀφ' ὧν ἐκείνου. εἰς ἀμύλλαν οὐκ ὁμοίον ἐκείνου μίαν καταστάσας, ὁ μὲν Βασίλειος τῶν τὸ ὁμοίον δὲ ἀφ' ὧν τῶν ἐκείνου εἰς τὸν ἐκείνου ὑποσπασσόμενος ἀπὸ τῶν λέγειν τὸν Ἀέτιον πρὸς τῶν, συνασπίσαντες αὐτὸν καὶ Εὐδό-

VALENTIN ANNOTATIONES.

1 Τὸ δὲ τῆς γνώμης ἀπαρῆναι] Ignaviam ac timiditatem Basilio magno objicit Philostorgius Eunomianus: In hoc Eunomium ducem suum sequutus, qui idem vitium Basilio exprobraverat, ut testatur Gregorius Nyssenus in libro primo adversus Eunomium, pag. 318. Verum Nyssenus eam accusationem eleganter ac luculenter refutat in sequentibus.

2 Ταῦτα τῆς συνέδου γράμματα] Suspiciamus sum aliquando scribendum hic esse ἀφ' ὧν. Perri tamen potest vulgata scriptura, quippe quæ eundem sensum habeat. γράμματα enim hoc loco non epistolae dumtaxat, verum etiam acta totius synodi designant. Certe verbum ἀφ' ὧν quod sequitur, non convenit solis epistolis.

μίαν.

μίου ὡς δὲ αὐτὸν οἱ ἀμφὶ τὸν Βασίλειον περι-
 ελαμένοι αὐτοῖς εἰς ἀπλογία τὸν Ἀέτιον, δίσταν-
 τες αὐτῷ τιμὴν διδάσκοντες τῷ λόγῳ, οὐκ ἔφασαν
 διὰ ἑπισκόπου ὄντος ἀφ' αὐτοῦ πρὸς δὲ γυμνάσιον εἰς
 λόγους καθίστασθαι. ἀντιπρόκειται δὲ τῷ Ἀετίῳ
 5 ρημάτων, ὡς οὐκ ἀξίας τῶν ἐπὶ κείνου, ἀλλ' ἀλη-
 2 θείας ἐπιζητήσεις, δίδονται μὲν καὶ ἄκατοι οἱ περὶ
 Βασίλειον τὸν ἀγῶνα καὶ ὡς αὐτὸς λέγει, κατὰ
 κράτος τῇ τῷ Ἀετίῳ γλώσσῃ ἠπάσθηται, ὡς μὴ
 μέντοι ὁμολογήσαι, παρηλάχθαι τιμὴν τοῦ γεννηθέν-
 10 τος ὕψους πρὸς τὸ γυναικῆ, καὶ κατὰ μὲν κοι-
 νῶν, ἀλλὰ καὶ χειρὶ οἰκείᾳ τιμὴν ὁμολογῆσαι, Ἀε-
 τίῳ τοῦτο προσπατήσασθαι, βεβαιώσασθαι.
 μαθόντα δὲ ταῦτα τὴ βασιλῖα, καὶ πάλαι Βα-
 σίλειος κατὰ Ἀετίῳ ἀφ' ὧν συνεκδοχάει, κατὰ
 15 μίσην τῆς καρδίας ἀκμάζοντα φέροντα, τὸ συνε-
 κχθὲν ἀρπάσαι πρὸς τιμὴν τῆς ὀργῆς ἐκπλήρουν.
 διότι ἄμφω μὲν εἰς θείας παρήγοι ἀφ' ὧν ἀνέ-
 20 δὲ τῷ Βασίλειῳ, τίνα αὖ εἶη, οἷς ἐκαταπαύεται τὸν
 Ἀέτιον. ὁ δὲ, ὡς ἀπόμνησις ἔφη τῷ Πατρὶ τὸν Ἰὼν
 εἰσηγῆται. ἀμείψας δὲ πρὸς ταῦτα τὸν Ἀέτιον,
 πρὸς τοὺς ἐκείνῳ τῷ Πατρὶ τὸν Ἰὼν ἀπόμνησις εἰπεῖν
 ἢ δεῖσσαι, ὡς καὶ ἀπαρτάλας ὅμοιοι αὐτὸν κη-
 25 ρύθην. ὁ δὲ τῷ ἀπαρτάλας Φωτῆς ὑποδραξά-
 μινος ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ μὲν ἀναχρόνως ὅλως ἐπὶ
 κατὰ μαθῆναι, καὶ ὅτι ἐκείνῳ τρόπῳ ἀνεφύετο
 τὸ ἀπαρτάλας, ἐκδελθῆναι μὲν καλῶς τὴ βασι-
 30 λεῖαν τὴν Ἀέτιον ὑπερὶ τῇ συνδρομῇ Ἀκακίῳ, καὶ
 κατὰ κρίσεως ὑποδελθῆναι ψήφους, καὶ τὸ ὀρθοδόξον
 τῶν μόνων ὑποσημασμένων τῇ κατὰ κρίσεως, ἀλλὰ καὶ
 αὐτῶν τὴν εἰς τὰ μέγιστα τῶν φρονήματι κοινω-
 35 τῶν τὴν μὲν καὶ τὴν γυναικὶ μετὰ δελθῆναι τὴν δὲ τιμὴν
 ἀκούοντι πρὸς οἰκονομίας ῥήματι κατὰ χρηματι-
 ζόντων. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος τὴν ἐσπέρειαν τόμῳ προ-
 κομισσάμενος, τῶν καὶ τῶν παρόντων ὑποσημασμένων
 40 χειρὶ οἰκείᾳ διέκλυσται. φερέτω δὲ τῷ τόμῳ,
 ὅμοιος τῷ Πατρὶ καὶ τῇ γυναικὶ ἀπομολογῶν τὴν
 Ἰὼν καὶ πάλαι ἐκταῦθα συνδρομῇ τῇ Ἀκακίῳ,
 ὡς ἔπερος μὲν καὶ τὸ δεῖναι, ἔπερος δὲ τιμὴν γλῶσσαν,
 ὑπογράφουσι πάντες ὅσοι παρῆσαν, καὶ ὅσοι πρὸ
 45 ἐκείνου τὸ ἐπιδόσαν.

ΕΚ ΤΗΣ ΠΕΜΠΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

1. **Ο**ΤΙ Φησι μὲν ταῦτα Ἀκάκιος, τοὺς πρὸς
 Βασίλειον καὶ Εὐστάθιον βασιλῖα πείσας,
 καὶ αἰτίαις ἄλλοις ἄλλαις ὑποδελθῶν, καθαιρεῖ
 45 τῷ θρόνῳ κατὰ μὲν καὶ Μακεδόνα τὸν Κων-
 σταντινουπόλεως ἐπίσκοπον. παυθέντος δὲ τοῦ Μα-
 κεδονίου, Εὐδόξιος ἐξ Ἀντιοχείας Κωνσταντῖνον γυναικὶ
 ἀντικαθίσταται τῷ θρόνῳ ὑποδραξάμενος δὲ καὶ
 οἱ καθαιρέτες, Βασίλειος μὲν εἰς Ἰλλυριούς, οἱ δὲ
 50 λαοὶ, ἄλλοις ἄλλοις. οἱ πρὸς τιμὴν ὑποδραξάμενοι
 πολλοί, αὐτῶν μὲν τὰς οἰκείας ὑπογράφας,

ei Eunomio. Porro Basilus & qui cum il-
 lo erant, cum Aetium adversarium sibi op-
 positum vidissent: ejus dicendi vim formi-
 dantes, indecorum esse dixerunt ut Episco-
 pi de dogmatibus fidei cum diacono certa-
 rent. Sed cum adversæ partis antistites re-
 clamassent, non de dignitate præfens judici-
 um, sed veritatis inquirendæ causâ institu-
 tum esse dicentes, Basilus licet invitatus in
 certamen descendit: & quemadmodum iste
 scribit, ab Aetii lingua penitus devictus
 est. Adeo ut non solum confessus fuerit,
 10 substantiam geniti differre à substantia ge-
 nitoris, nec ulla in re convenire: verum
 etiam propriæ manus subscriptione, sicut
 Aetius postulaverat, confessionem suam fir-
 maverit. Quæ cum didicisset Imperator,
 & calumniam quam Basilus in Aetium
 confinxerat, adhuc vigentem in animo suo
 circumferret, eventus illius occasionem ad
 explendam iram suam arripuit. Ambobus
 igitur in conspectum suum venire jussis,
 Basilium interrogavit quænam essent illa de
 quibus Aetium incusaret. Respondit Ba-
 20 silius, quod is dissimilem Patri Filium as-
 fereret. Ad hæc Aetius: Tantum abest, in-
 quit, ut Filium Patri dissimilem dicam
 aut sentiam: Quin potius adque ullo dis-
 crimine similem profiteor. At Constanti-
 us vocabulum illud ἀπαρτάλας insimu-
 lans, nec discere omnino sustinens quonam
 sensu eam vocem usurpasset Aetius; cum
 palatio expelli jussit. Postea vero Acacii
 opera perfecit, ut idem Aetius Episcopa-
 li judicio deponeretur, subscribentibus ejus
 depositioni non solum Orthodoxis, verum
 etiam iis ipsis qui ejusdem cum illo opi-
 30 nionis erant: quorum alii priorem senten-
 tiam mutaverant, alii id quod inviti fece-
 rant, dispensationis nomine prætexebant.
 Porro Constantius Occidentalium Episto-
 lam in medium proferens, præsentium E-
 piscoporum subscriptionibus firmari eam
 jussit. Continebatur autem in hac Episto-
 la, Filium Patri similem esse secundum
 45 scripturas. Tum vero opera etiam ejusdem
 Acacii, qui quidem aliud in pectore re-
 conditum, aliud in lingua promptum ha-
 bebat, universi qui aderant, & ii quoque
 ipsi qui dissimilem substantiam antea pro-
 fessi fuerant, subscripserunt.

Filius Pa-
 tri similis
 secundum
 Scripturas.

EX LIBRO QUINTO HISTORIÆ.

1. **P**ost hæc Acacius, cum Imperatorem
 in suam sententiam pertraxisset, Basi-
 lium & Eustathium aliosque plures variis
 45 criminacionibus appetitos, ex suis sedibus
 deposuit. Ipsum quoque Macedonium Con-
 stantinopolis Episcopum Sacerdotio exuit.
 Porro deposito Macedonio, Eudoxius ex
 Antiocheni Episcopo, annuente Constan-
 tio, in ejus locum subrogatus est. Ii
 50 vero qui depositi fuerant, in exilium
 missi sunt. Basilus quidem in Illyricum:
 reliqui autem, alius alio dispersi. Qui
 cum in exilium ducerentur, subscriptiones

Theodori:
 l. 2 c. 27.

VARIORUM ANNOTATIONES.

2 Oἱ πρὸς Βασίλειον] Duo Basilii in hoc capite memorantur; scil. Magnus ille qui postea Cæsarea in Cappadocia
 antistes fuit, nunc vero diaconus: & Basilus Ancyra Episcopus. De hoc posteriori hic sermo est.

suas quibus Ariminensis Concilii fidem confirmaverant, revocarunt: atque hi quidem consubstantiali, illi vero similis substantiæ Filium iterum prædicarunt. Aetius autem depositus, propterea quod ἀπερζέλακτον invexerat, quod reliquis ejus sermonibus ac scriptis manifeste repugnabat, Mopsuestian Ciliciæ relegatur: Cum omnes prope modum ejus fautores ac sectatores, non ipsum modo, verum etiam fidem quam prædicabat, subscriptione sua damnasent: alii quidem opinionem quam prius amplecti fuerant abjicientes: alii vero temporari servientes, & Imperatoris voluntatem veritate ipsa potius iudicantes. Porro Acacius, cum Basilium quidem ob privatas inimicitias, Aetium vero ob dogmatum discrepantiam deposuisset, & in exilium trussisset, Cæsaream rediens, in Ecclesiis quæ Pastore suo viduatae erant, eos Episcopos constituit, qui consubstantialis fidem profiterentur. Ac Nicomediæ quidem in locum Cæcropsii, Onesimum ordinavit: Ancyrae vero in locum Basilii Achanasium substituit. Tarsensibus autem Silvani loco Acacium alterum præfecit. Antiochiæ vero Clerici omnes qui cum Basilio olim consenserant in his quæ contra Aetium & Eudoxium tentata fuerant, indicta causa expulsi sunt. Et Meletius ex urbe Armeniæ Sebastia accitus, in Antiochena sede ab eodem Acacio collocatus est, vice Eudoxii. Jam enim Eudoxius Constantinopolitanam ad sedem conscenderat. At Meletius, prius quidem dissimilis substantiæ Filium professus, ad Imperatoris arbitrium se se accommodabat, & Occidentalium Epistolæ subscripserat. Sed postquam ad Antiochenam sedem promotus est, Consubstantialis propugnator acerrimus exstitit. Laodiceæ vero idem Acacius Pelagium ordinavit Episcopum. Atque ut breviter dicam, ubicumque vis ac potentia ei consilium dabat, in eorum locum qui expulsi fuerant, eos qui consubstantiali apertissime profiterentur, summo studio collocavit.

Homousi-
am ordina-
ti.

Meletius
Ep. Ant.

Acti Exi-
lunt.

2. Cum Imperator ex Acacio didicisset, Aetium ab Auxentio Mopsuestiæ Episcopo omni humanitate ac benevolentia foveri, eum Amblada deportari iussit, ut

αὐτὸς ἢ ἐν Ἀρμένίᾳ πάλιν ὑποσημνῆται· αὐτοὶ γὰρ οἱ παλαιοὶ οἱ μὲν τὸ ὁμοούσιον, οἱ δὲ τὸ ὁμοούσιον. καὶ ὁ Αἰτίος δὲ κατὰ τὴν διότι τὸ ἀπερζέλακτον εἰσηγήσατο, ὅπως αὐτῷ ταῖς ἄλλαις ὁμολογίαις καὶ συγγραφαῖς ἀντιπρὸς τὸν ἀπεμάχεται, ὑπερβαίνει τῆς Κιλικίας ἐκπέμπεται, ὑπογράφαντες κατ' αὐτῶν ὁ μὲν δὲ, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῆς πίστεως ἢ ἐκρύβη, μαρτὺρ πάντας αὐτῷ τῷ ἱερωῶν καὶ ὁμοφρόνων. τῷ μὲν ἐκ μεταβολῆς τῷ παλαιῷ διδόντων τῷ δὲ τοῖς καιροῖς εὐδέντων καὶ τῷ τοῦ βασιλέως γινόμενῳ κρείττω τῆς παρὰ σφίσις ἀληθείας πιστοτέρων. ὁ δὲ Ἀκάκιος τοῖς πρὸς Βασιλέως δὲ ἰδίαν ἔχθραν, καὶ τὸν Αἰτίον ἀφ' αὐτοῦ ἐπρόδοξεν κατελάν καὶ ὑπερβαίνει ποιησάμενος, ἀνατρέχον ἐπὶ τῷ Καίσαρι, ταῖς χειροποιήταις ἐκκλησίαις δὲ χειρὶς καθίστη, τὸ ὁμοούσιον ὑποκαθίστασιν καὶ κατέστη μὲν ἐν Νικομηδείᾳ ἀπὸ Κικερπίου, Ὁρίσιμου ἀπὸ τῆς Βασιλείας τῷ Ἀκάκῳ, Ἀθανάσιον Ἀκάκιος δὲ ἔπειν ἀπὸ Σιδαίου, τῇ Ταρσῷ. ὁ δὲ τῇ Ἀντιοχείᾳ, ὅσοι μὲν ποτὶ τὸν τῷ Κλήρῳ συνίπτασιν Βασιλέως ἐν τοῖς κατὰ τοῦ Αἰτίου καὶ Εὐδοξίου πολυμυθίαν, ἐρήμιον ἡλαύνοντο. Μελέτιον δὲ τῆς Σιδαίας τῷ Ἀρμενίῳ μεταπεμφάμενος, αὐτὸν Εὐδοξίῳ τῷ Θρόνῳ ἐγκαθίστασιν ἥδη γὰρ Εὐδοξίῳ Κωνσταντινουπόλεως ἐπέστασιν. ὁ δὲ Μελέτιος, τὰ μὲν πρῶτα, τῇ τῷ βασιλέως ῥοπῇ δεσποῦν τὸ ἐπρόσκειν ὑπεκρίντο, καὶ τῷ τόμῳ τῷ ἰσχυρίῳ ὑπὲρ γράφει. ὁ δὲ τῆς Ἀντιοχείας ἐπὶ τῆς Θρόνου, Σιμὸς ἢ τῷ ὁμοούσιῳ ὑπὲρ μαχοι. χειροτονῶν δὲ καὶ Πλάγιον ὁ Ἀκάκιος ἐν Λαοδικείᾳ καὶ ἀπλῶς ἔπειν ἀπὸ τῆς δυνάμεις ἔπειν, τῷ βυλῷ ἰδίῳ, κατὰ τὸ πρῶτον αὐτὸν τῷ ἐξελάντων, τοῖς τὸ ὁμοούσιον εἰς τὸ ἀπροσάριστον ἡμῶν ἐκκαθίστασιν.

2. Οτι φησιν ὁ βασιλεὺς παρὰ Ἀκακίου μαθὼν, ὅς ὁ Αἰτίος ὑπὸ Αὐξεντίῳ ὁ Μοψουστίας ἐπισκόπου ἐς τὰ μάλιστα Φιλοφροσύνης ἀξιοῦται, εἰς Ἀμβλαδά τῷτοι μετορεσθῆναι ἀφ' Ἀκακίου, 52

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τῇ ἀγαθῇ ἀξιώσει] De hoc Athanasio Ancyra Episcopo, præter Socratem & Basilium à Gothofredo citatos, meminit Gregorius Nyssenus in libro primo contra Eunomium, p. 292. καὶ ὁ πατὴρ τῷ Ἀθῆναι πρὸς Ἀθανάσιον πρὸς τὸν Γαλατίαν ἐπιστάσαντος λόγοντες ἡμεῖς, ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀλλοθίας προσημνίστασιν, ὅτι. Id est: Nam quis & qualis fuerit hic Aetius, audiri quondam narravit Athanasium Episcopum Galatiae, cuius cum nihil unquam veritate fuit antiquius, a τῷ πατρὶ κατὰ τὸν ὑπομνησιν. Eodem verbo utitur Philostorgius in libro 4. cap. 9. καὶ τῷ αὐτῷ πρὸς τὸν βασιλέα ἀποσταλάντων. Gothofredus vero hunc locum aliter interpunxit, ut ex versione ejus apparet. Sic enim interpretatur: At Meletius, initio quidem Imperatoris pueri fuerit, interpositum simuleon. Verum Graeci sermonis proprietates hoc loquendi genus non admittit, τῷ δὲ βασιλέως ῥοπῇ δεσποῦν. Dicerent enim δουλεύον, aut quid simile. Recte igitur emendari, ὑπερβαίνει τῷ τῷ βασιλέως ῥοπῇ. Quae elegans est metaphora à momento trutinæ de-

sumpta. Jam vero θρονοῦν τὸ ἐπρόκειν eleganter dicitur pro πρῶτον, ut paulo post loquitur Philostorgius.

3 Ἐπειν αὐτὸν ὁ δυνάμεις ἔπειν] Suspiratus sum aliquando hunc locum ita restituendum esse: Ἐπειν αὐτὸν ὁ δυνάμεις ἔπειν, ὅτι. Et in fine ὑπερβαίνει. Sed huic re attentius examinata, nihil mutandum censeo.

4 Ὁ βασιλεὺς παρὰ Ἀκακίου] In Apographo Samuelis Bocharti, post has voces, in margine annotantur hæc verba: Ἀλλὰ μὲν ἐκ marginis manuscriptorum exemplarum.

5 Ἐκ Ἀμβλαδῆ] In manuscripto codice Samuelis Bocharti legitur, Ἀμβλαδῆ. Et paulo post pro ἀποστασιν idem codex habet ἀποστασιν, ὅτι ὅτι ὁ δυνάμεις ὑπερβαίνει. Porro cum hoc capite jungendus est locus Suidæ in voce ἀξίωσις, qui absque ulla dubitatione descriptus est ex hoc Philostorgii libro. Nam & Acti & Eunomii elogium quod illic legitur, id manifeste declarat, & stilus ipse Philostorgium auctorem indicat. ἔπειν enim ibi dicitur I. Episcopi: quæ locutio peculiaris est Philostorgio.

VARIORUM.

1 Ἀμβλαδῆ] Pisidiae civitas dicitur Artemidoro, & ex eo Straboni; Tauro monti subiecta, Isauriæ olim vicina, & forte pars ejus hoc nomen, quo Isauri latrociniiis dediti,

ad gravia bella prone perant, ut scribit Marcellinus lib. 14 in gestis anni 393. J. Gothofred. in loc.

qui prius tumultuabantur, ita sibi conciliavit, ut non modo in contrariam sententiam transierint, verum etiam Eunomio deinceps testimonium pietatis ultero perhibuerint. Non enim solum in his quas habuit Concionibus, nunquam deprehensus est dissimilem Patri Filium asserere: Immo vero similem secundum Scripturas, prædicare se libere professus est. Similem quidem secundum substantiam neutiquam admittebat: ejusdem impietatis esse dicens, similem secundum substantiam dicere Filium Patri: & non simillimum profiteri juxta rationes unigenito Filio convenientes ad Patrem qui sine passione genuit. Neque vero clerum dumtaxat ita affecit: verum etiam universum Ecclesie populum, cum hæc differuisset, ingenti admiratione tum sapientie, tum pietatis suæ perculit. Quamobrem Eudoxius supra modum gavisus exclamavit: Defensio mea apud eos qui me interrogant, hæc est. Et populus applausit Eudoxio, quod bene atque opportune sacre scripturæ verba pronuntiasset.

Eunomii
de Filio
impro-
bitate

2. Ait impius Philostorgius, Deo invisum Eunomium festo Theophaniorum die, jussu Eudoxii, sermonem ad populum habuisse, in quo impia eorum doctrina aperitissime detecta est. Nam & Josephum de testandi illi, post ineffabilem partum coivisse eum Virgine ausi sunt dicere. Et multo adhuc impudentius, Filium Patris servum ac ministrum, Spiritum item Filii, pronuntiare non dubitarunt. Porro genus dicendi quo illi tunc usi sunt, à panegyrica venustate alienum fuit: & obscuritate ac superfluitate verborum, & vocabulorum impurorum usu tumidum: ad ingratum ac ridiculum & confusum characterem pertinens: mentis eorum caliginem ac perturbationem, inflictamque ipsis à Deo penam perspicue declarans.

μη μόνον εἰς τὴν εἰσαίτιαν μετακίνησιν δέξαν, ἀλλὰ μάρτυρας αὐτῶν θεμελίους τῆς θείας γνέσεως. καὶ γὰρ ἀνόμενον τὸ Πατρὶ τὸν Υἱὸν οὐ μόνον ὕδαμῶς ἐν οἷς ἐδνημιγρῶσι δογματίζων ἐφαρά- 1
βη, ἀλλὰ καὶ ὁμοίαν κατὰ τὰς γραφὰς ἀνα- 2
κρίσειεν ἐπαρρησιάζετο. τὸ μὲν οὖν ὁμοίαν κατὰ τὴν οὐσίαν οὐ παρορίετο· ἴσοι εἰς βλασφημίαν λέγων εἶναι, ὁμοίαν καὶ οὐσίαν λέγων τὸ Πατρὶ τὸν Υἱόν, καὶ μὴ ὁμοούσιον φρονεῖν κατὰ τοὺς μαρτυροῦν θεῶν 3
πρὸς τὸν ἀπαθὲς γεννητὸν Πατέρα· παρορί- 3
κοντας λόγους. ὁ μόνος δὲ τὸν κληρὸν οὕτω διέθηκεν, ἀλλὰ καὶ πάντη μὲν ὅλῳ ἐκκλησίᾳ, τὰ αὐτὰ 4
ἀφελχεῖς, εἰς μέγα καὶ γλυκὺ θαῦμα καὶ σοφίας καὶ δυνάμεως ἐλάττωτο. ἐξ οὗ καὶ τὸν ἐκδό- 5
ξιν ὑπερβαλόντα ἀναδοῦσαι, ἢ ἰμὴ ἀπλολογία 6
τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσι αὐτῇ ἐστιν. καὶ κρῖναι ἀγῶ- 4
ναι τῷ πλῑθι, ὡς δὲ καὶ κατὰ χαιρὶν τῶν ἱερῶν ἀειπόντος χρηστῶ.

2. Οπὲρ ὁ δυνάστης οὕτως, Εὐνόμιον τὸν Θεοφ- 20
ανῆν ἐπιτρέπων Εὐδόξιον δὴμιγρῶσαι τῷ πλῑ-
θι λέγει τῆς τῶν Θεοφανίων ἐρητῆς εἰσαγωγῆς, ἐν ᾗ τὸ δυνάστης αὐτῶν καὶ αἰὶον μάλιστα ἀπο-
γνωσκῶνται. τὸν γὰρ Ἰωσήφ οἱ κατὰραται μὲν 25
τῶν ἀφραστον κυφορεῖν, συνάπτειν ὃ περὶ λέγει
τῇ παρθένῳ καὶ τὸν Υἱὸν ἀναδιδόντες τῷ Πατρὶ 30
δούλοι καὶ ὑπηρέται, καὶ δὲ καὶ τὸ πνεῦμα τῷ 5
Υἱῷ, φερόντων οὐδὲν ἡρώτο λέγει. ἐπὶ δὲ καὶ αὐ-
τοῖς ἡ φερόσις ἐν πύταις, πατηρικῆς χάριτος ἀπλολογία, ἀσφαλῆς ἢ ὡς ἀπλολογία, ἢ 35
ῥημάτων ὃ καθαρῶν ἀφελχῶν εἰς τὸ ἀπεργάζεσθαι καὶ κατὰ γέλασιν καὶ πταρῶν μὲν εἰς ἀναδιδ-
ομένη, καὶ τὸν τῆς ψυχῆς γνῶσιν καὶ σάλοι καὶ τὸ θεοδιδῶν οὐδὲν μὲν.

VALESII ANNOTATIONES.

1. Ὡς ἐδνημιγρῶσι] Scribendum est, ni fallor, ἐδνημιγρῶσι, id est, in concionibus quas Eunomius habuit ad Clerum Constantinopolitanum, ut se ab hæresibus erigere apud illos purgaret. Certe Philostorgius paulo ante testatus est, Eunomium Apologeticum sive defensionem suæ fidei ac doctrinæ coram Clero urbis Regis instituisse. ἐν ἀπλολογίᾳ δὲ οὕτως τῷ Θεοφανίῳ καὶ Εὐδόξιῳ παρῶν, &c. Et hæc est fortasse Apologia qua tantopere gloriabatur Eunomius, ut refert Gregorius Nyssenus in libro primo contra Eunomium.

2. Τὸ μὲν οὖν ὁμοίαν] Hunc locum mutilum esse Asteriscus ipse satis indicat. Nos vero ex Manuscripto codice Samuelis Bocharti hanc lacunam supplevimus hoc modo. τὸ μὲν οὖν ὁμοίαν κατὰ τὴν οὐσίαν ὃ παρορίετο· ἴσοι εἰς βλασφημίαν λέγων εἶναι, ὁμοίαν καὶ οὐσίαν λέγων τὸ Πατρὶ, &c. Id est, similem autem secundum substantiam neutiquam admittebat, ejusdem impietatis esse affirmantem, similem secundum substantiam dicere Filium Patri, & non simillimum profiteri juxta rationes unigenito Filio convenientes ad Patrem qui sine passione genuit. Quæ si cui fortasse obscura esse videbuntur, is legat expositionem fidei Eunomii, quam super editi in Annotationibus ad librum 5. Historiæ Ecclesiasticæ Socratis pag. 274. &c. Sed verba ipsa Eunomii præstat hic adscribere, prout illa interpretati sumus; quippe quæ non mediocrem lucem allatura sint huic loco. Hunc Filium Dei & unigenitum Deum agnoscentem: solum similem Patri ob præcipuam similitudinem & propriam ac peculiarem significationem, non ut Patrem Patri neque enim duo sunt Patres, Non ut Filium Filio; quippe cum

non sint duo Filii. Neque ut ingenuum unigenitum. Unus enim ingenuus est, Deus scilicet omnipotens. & unus Filius, omnipotens scilicet. Sed similem, ut Filium Patri, quippe qui unigenitus sit & signum omni operatione ac virtute patris, signum omnipotens operum ac sermonum & consiliorum Patris.

3. Προσάγειν] In editione Grotii in Librariis, ut opinor, omilla erat vox ἀγῶν, quam nos ex Manuscriptis exemplaribus nostris hic supplevimus.

4. Τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσι] Scribendum est ἀνακρίνουσι, ut legitur in Manuscripto codice Samuelis Bocharti. Verba sunt Pauli Apostoli ex epistola prima ad Corinthios cap. 9. quibus usus erat Eudoxius Constantinopolitanus Episcopus, cum Apologiam Eunomii in Ecclesia audisset. Quo audito, universus populus qui aderat, plaudens exclamavit: bene & commode dictum illud Apostoli ab Eudoxio prolatum esse significans. Sic enim interpretaeda sunt verba illa Philostorgii, τὸν ἐμὲ ἀνακρίνουσι: quinadmodum Lucas Holstenius ad latus sui codicis adnotavit.

5. Καὶ τὸ πνεῦμα] Εὐνόμιος ἐπὶ τῷ λόγῳ] Verum hujus loci emendationem nobis indicavit codex Samuelis Bocharti, in quo ita scribitur. καὶ τὸ πνεῦμα τῷ Υἱῷ, φερόντων οὐδὲν ἡρώτο λέγει. Optime, si vocem unam addideris hoc passu. καὶ τὸ πνεῦμα τῷ Υἱῷ, φερόντων οὐδὲν ἡρώτο λέγει. Id est, Sed & Spiritum sanctum Filii opus dicere nequaquam reformidaverunt. Certe hoc fuisse dogma Eunomii, docet ejusdem expositio jam à nobis citata. Sed nihil addendum est. Supplendum dumtaxat ὡς πρὸς vocabulum quod præcessit, ὑπερέτιν καὶ δούλοι.

3. Ὅτι

ἀπάντων, μάλιστα δὲ τῆς Φθιάδος, ἵαμα· καὶ
ζητούτων τὴν αἰτίαν· ἐλπίθει γὰρ τῷ χροίῳ
ἢ ἢ πῶς ἔφαγε μορφυῶν, καὶ ἡ περὶ αὐτοῦ δὲ ἡ ἀν-
τήλωτο· οὐ ὑπαίτιος γὰρ γυνὴς ἔστιν, ἐπὶ οὗ
ὀλίγη συνεχώσθη τῷ σώματι, γυνὴ ἐπὶ αὐτῷ ἐκ
τῶν ὑψηλοτέρων αἰετόπων οὐ τοῖς τῷ ὄμῳ μάλ-
ιστα χερσὶν ἐπιφρουμένης, ὑφ' ἧς ἡ τῶν γραμ-
μάτων τῶν ἱερῶν δαλούται ἰσχυρῶς γινώσκει. τῆς
οὐκ ἐκείνης ταύτης ὑπερῆρας, ἀνωρχῆς μὲν τὸ
συγκρατομένη· ὁρίσθη δὲ γράμματι τὴν ἰσχυρίαν
πᾶσαι ἀναδιδάσκοντα. καὶ ἡ πᾶσα μὲν οὐκ ἐπι-
ματ' ἐκείνων ὥσθι τὸν χρόνον, οὕτως ἐκείν, οὕτως
1 ἀλλαχῇ τὸν δὲ ἀνδριάντα· μεταστράμφοι οὐ
τῷ τ' ἐκκλησίας ἀφ' αὐτοῦ, τὰ πρίντα ἐπερ-
πύου, σέβοντες μὲν ἡ περὶ αὐτοῦ οὐδαμῶς· οὐ
γὰρ ἡ θύμης χαλκῷ ἢ ἄλλῳ ὑλῇ προσκυνῶν.
2· αὐτὸ δὲ τῷτο, γὰρ πᾶσι σεμιότα, καὶ τὸ μετ'
3 ἡδονῆς ὑπερῆρας τῷ τῷτο τὸ εἶδος· ὑπερῆρας
μὲν, τὸν περὶ τὸ ἀρχέτυπον πότον ἐπιδεικνύμε-
ται. τῷτο τὸ ἀγαλμα χεῖρ τοῦ Ἰησοῦ χροῖας
4· τὸ Ἑλληνικὸν ὅς ἀσέβει ἀναφλεχθέντες οἱ τῆς
Πανεάδος οἰκουῦντες. τῶν βάνων ἀσπασάμενοι,
καὶ τῶν ποδῶν ἐκδιδάμενοι, ἀφ' ἑσθῆς ἔστυον τ'
5 λεωφόρου· ἐφ' ᾧ τὸ μὲν ἄλλο σῶμα ἀφ' αὐτοῦ
κατέκλιναν· τὴν δὲ κεφαλὴν οὐ τῷ σῶματι,
6 τῷ αὐχένῳ ἀφ' αὐτοῦ, πῶς λαβόντες τ' ἐκαλ-
ηρώσαν τοῖς δυνάμει, ἀνιλάσαντο τε, καὶ ὅς
ἡδυνάσαντο διδύσαντο. καὶ Φησι, ταύτην ἢ αὐτὸς
διείλετο· ἢ μὲν τοῦτο Πανὸς Δαὶ ἐπανομάζετο
τὸ παλαιάτου, τὴν προσκυνῆσαι ἀπὸ τῆς παιδός
7 τοῦ Ἰακώβ· Δαὶ ἐκλυσαμένη, τοῦ Φυλάρχου· τῶν
8 ταύτην εἰκόντων τότε· ὅτε δὲ· Καίσαρος ἢ Φι-
λίππου ἐπεκάλητο. τῶν δὲ Ἑλλήνων Πανὸς
ξένον αὐτῇ καθιδύσαντων, εἰς τὴν τῆς Πανεάδος
ἐπανομίας μετέβαλεν.

versus eadem efficacissimum esset remedi-
um, causa hujus rei inquiri cepit. Tem-
poris enim lapsu memoria exciderat, &
cujusnam ea effigies esset, & quam ob cau-
sam fuerat collocata. Quippe Servator sub
dio stans nudusque, haud exigua corporis
parte obrutus fuerat, terra continue ex su-
perioribus locis, maxime vero pluviarum
tempore ad statuum aggesta, quæ literarum
quibus singula narrabantur notitiam oblite-
raverat. Cum igitur diligens fieret inquisi-
ticio, pars quidem statuae quæ humo ob-
tura erat, effossa est; literæ vero repertæ
sunt, quæ totam rei gestæ seriem indica-
bant. Ac planta quidem ex eo tempore
non amplius visa est, nec ibi, nec alio in
loco. Statuam vero in Diaconico Eccle-
siæ collocarunt, competentem ei curam at-
que observantiam deferentes: nequaquam
tamen eam colentes aut adorantes. Neque
enim fas erat æneam aut aliam quamlibet
materiam adorare. Sed hoc uno, quod
eam honoratiore in loco collocaverant, &
quod spectandi causa ad eum locum cupi-
de adventarent, amorem ipsius Archetypi
declaranter. Hanc igitur statuam regnante
Juliano Gentiles qui Paneadem incolebant,
ad impietatem incitati, à basi sua revulsam,
funibus ad pedes circumligatis, per medi-
am plateam traxerunt. Post hæc reliquum
quidem corpus distrahentes confregerunt.
Caput vero inter trahendum à cervice dis-
junctum, nonnulli id quod fiebat ægre se-
rentes, clanculo abripuerunt, & quoad fi-
eri potuit conservarunt. Idque à se visum
fuisse testatur Philostorgius. Cæterum Pa-
neas olim Dan vocabatur, ex nomine Dan
filii Jacob, qui princeps fuit unius tribus,
quæ in his locis tunc sedes habebat, id
cognomen trahens. Secutis autem tem-
poribus Cæsarea Philippi cognominata est.
Sed cum Gentiles Panis simulacrum in ea
collocassent, in Pancadis vocabulum transiit.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καταστράμφοι οὐ τῷ τῆς ἐκκλησίας ἀφ' αὐτοῦ· Magis
probo scripturam codicis Bochartiani, in quo ita legitur,
τ' ἐκ ἐκκλησίας ἀφ' αὐτοῦ, &c. Atque ita quoque scribitur
apud Nicephorum in libro 10. cap. 30. De Ecclesiæ
Diaconico multis hic erudite observat Jacobus Gothofre-
dus. Id esse, quod Latini olim Secretarium vocabant, nos
Sacristiam dicimus; ubi vasa ac vestimenta sacra asser-
vantur. Sed quod negat Diaconicum esse partem Eccle-
siæ, in eo graviter fallitur. Venebatur scilicet Gotho-
fredus, ne si Diaconicum pars Ecclesiæ esset, Christiani
statuas atque imagines Christi olim in Ecclesiis habuisse
viderentur. De Diaconico loquitur Joannes Moschus in
Prato, capite 25. ἡ δὲ αὐτὴν οὐ τῷ Διακονίῳ κλητὴν ἢ ἱερω-
τικὴν ἐστὶν οὐδ' αὖτις. Interpretes vertit: Ingressus est sacra-
rium plectens, cernensque in faciem suam.

2 Αὐτὸ δὲ τῷτο· Scribendum est αὐτὸ δὲ τῷτο, supple
προσέτι. Paulo post etiam scribendum ἢ τῷ αὐτῷ ἰδίῳ, &c.

3 ἐκλυσαμένη· Scribendum est procul dubio διαστρέ-
ψαι. Verum in codice Bocharti longe aliter scribitur hic
locus, hoc scilicet modo; καὶ τὸ μὲν ἄλλο σῶμα ἀφ' αὐτοῦ
κατέκλιναν, τὴν δὲ κεφαλὴν οὐ τῷ σῶματι, ἀνιλάσαντο τε, καὶ ὅς
ἡδυνάσαντο διδύσαντο. Quam quidem lectionem venissimam esse

existimo. τὸ εἶδος ὑπερῆρας, id est, imaginem illam ob-
servantem. Certe Philostorgius αὐτὸν μὲν quidem & αὐτο-
νόμῳ statu & imaginibus nequaquam adhibendam esse
asseruit, ὑπερῆρας vero, id est, observantiam non deest.
Nam paulo ante dixit de hac statua, τὸν δὲ ἀνδριάντα μὲν
ἐκλυσαμένην, ἢ τῷ Διακονίῳ καὶ ἱερωτικῷ ὑποτάσσον.
Hæc porro observantia in eo consistebat, ut statua quam maxi-
me niteret, nec pulvere aut sordibus aut rubigine impleret-
ur. In Manuscripto quoque Scorialensi legitur ἐκλυσαμένη
μὲν, non ut Gothofredus edidit ἐκλυσαμένην.

4 Τῶν ἐκκλησιαστικῶν· Scribendum est procul dubio τὸ
ἐκκλησιαστικόν, ut legitur in codice Bochartiano, & apud Nice-
phorum. Phrasus est Philostorgii, qua usus est paulo ante
in cap. 2. hujus libri. Paulo post ex eisdem codicibus
emendavi ἐκκλησιαστικόν.

5 Ἐφ' ᾧ· In Manuscripto codice Samuelis Bocharti
scriptum inveni οὐ ἢ. Et statim pro verbo μὲν μὲν quod
nauci est, idem codex scriptum habet διαστρέψαι, optime
procul dubio: Quemadmodum etiam conjeceram, ante-
quam codicem illum pater esset.

6 Τῶν ταύτην εἰκόντων· Codex Bocharti scriptum habet
τῶν ταύτην εἰκόντων.

VARIORUM.

1 Καταστράμφοι οὐ τῷ τῆς ἐκκλησίας ἀφ' αὐτοῦ· Idem scribit Josephus de
Bello Jud. lib. 2. c. 13. Φιλιππῶν (sc. Herodis M. filius)
Πανεάδα τῆς αὐτῆς τοῦ Ἰερουσαλὴμ πόλεως ὑποτάσσοντες
ὀνομάζοντο Καταστράμφοι. Unde & Plinius lib. 5. cap. 19. For-
mæque æneæ sunt à fano Paneade, qui cognomen dedit

Cæsarea. Quod autem Panes à Panis simulacro olim ibi
posito cognominata fuerit, nemo veterum præter unum
Philostorgium prodidit, ut observat Jac. Gothofredus in
hunc locum.

Gentiles in
sanctos
mortuos
viresque
viresque

4. Cum multa atrocitia Gentiles adversus Christianos ubique perpetrarunt, tum istud facinus ab iisdem admissum est in Palestina. Elizai Propheta & Joannis Baptiste ossa, e loculis suis extracta; illic enim uterque eorum sepultus fuerat; brutorum animalium ossibus permiscentes, igni tradiderunt, & in cinerem redacta sparserunt in ventum. Nonnullis etiam in locis Christianos cum comprehendissent, aris incensis tanquam victimas imposuerunt. Multa quoque alia dictu horrenda, velut furore perciti commiserunt. Quae cum Julianus probe nosset, non modo indignatus non est, verum etiam gaudio exultavit, cum infamia quidem atrocium facinorum penes alios esset; Ipsius autem voluntas factis eorum adimpleretur. Sed cum animadverteret, hujusmodi atrocitate nihil eorum quae cupiebat, ad exitum perducere: quippe Christianorum quos oppugnabat, animus magis ac magis confirmabatur: id commentus est, ut Episcopos qui ob varias causas expulsi fuerant, eoque qui in illorum locum substituti erant, inter se committeret. Utrique igitur parti licentiam dedit faciendi quaecumque possent ad restitutionem suam ac defensionem. Quam ob causam illi inter se collisi, ingens dedecus atque opprobrium, quemadmodum apostatae in votis erat, religioni nostrae intulerunt. Alia quoque his adjecit non dissimilis malignitatis. Eos enim qui clerico adscripti erant, ad publicas decurionum functiones retraxit, & Ecclesiarum annonas ministris Daemonum tradidit. Denique omnia facere ac moliri non destitit, ut demonum quidem superstitio floureret: nostra autem religio, sicuti sperabat, penitus exstingueretur.

Julianus
Episcopus
inter se
committit.

5. Dum res hoc in statu essent, Eudoxius Euzoi de in memoriam revocans iuramentum & spon-
siones quibus se se apud Eunomium ob-
strinxerat in gratiam Aetii, literas scripsit ad Euzoium Antiochenum Episcopum, mandans ut synodum colligeret, qua Aetius a damnationis sententia in ipsum olim prolata absolveretur. Verum Euzoius nullam huius petitionis rationem habuit: Eudoxium praecipue inculans, quod non ipse prior ea facere coepisset, quae aliis injungebat. Sed cum Eudoxius idem flagitare perseverasset, Euzoius id se facturum promisit.

Aetius
Euzoi.

6. Dum Aetius & Eunomius Constanti-
nopolim morarentur, accesserunt ad eos Leon-

4. Οπ τῶν Ἑλλήνων τὰ ἀποπύματα κατὰ
τῶν Χριστιανῶν πανταχῶς παλαμαρδῶν, καὶ τῶ-
το τοῖς ἀσέβοι κατὰ Παλαιστίνην δόδεγμα τοίρ-
νηται. τὰ τοῦ προφήτου Ἑλισαίου ὄστια, καὶ τοῦ
Ἰωάννου ἁγίου ὄστια γὰρ ἀμφὸς ἐπιβάπτε τῶν
θημάτων ἐξελόμενοι, καὶ ζῶαν ὅστις ἀλόγων συλ-
ταμίξαι, ὁμοῦ πρὸς κῆν κατέχευται, καὶ εἰς
τὸν αἶρα δισπύραντο. καὶ τοὺς Χριστιανικοὺς
συλλαμβάνοντες, εἰς ὅτε πῶς βωμοῖς ἀναπύμενοι
ὡς ἱερῶν ἐπιτίθενται ἢ εἰς πολλὰ ἄλλω ἀρρη-
πυργίαι ἐξοαχθύνονται. ἅπας Ἰουλιανὸς ὁπίστα-
μνος, ὅπως ἤχρητο, ἀλλὰ ἢ ἀφειρόμενος
ἔχαιρε, καὶ ἢ ἡμῶν ἐπὶ τοῖς θρωόνους δυσκολίας
εἰς ἑτέρους ἀνίσταται, ἢ δ' αὐτῶν γνῶμον τοῖς ἐκείνων
ἔργοις περαυμένους. συνιδὼν δὲ, ἀφ' ἧς τοσαύ-
της ματίας οὐδὲν ὦν ἐβούλετο περαυόμενος· μάλ-
λοι γὰρ τὸ Χριστιανὸν πολωρομένον ἐπὶρῶντο
Φρόνημα· μηχανᾶται τοῖς ἐν αἰτίαις ἐκδιδακμί-
ταις τὰ ἐπισκόπων, καὶ τῶν ἐντὶ ἐκείνων ἔχουσιν
τοὺς θρόνους, εἰς πόλεμον συρράξαν· ἢ δὲ πάσης
ἐξουσίας ἐχάτῃ μοίρᾳ μετιδίδου, πρὸς ἧσαν εἰς
διωκτὰ αὐτοῖς εἴη εἰς τὴν οἰκίαν σύστασιν π καὶ
ἀσφάλεια. ἢ δὲ ἐν ἐκείνῳ πρὸς ἀλλήλους συρ-
ρή-
γνῶμον, πολλὰ ἀσχημοσύνην καὶ μέμνη, ὡς
ἢ τῶ ἀποστάτη σπύδασμα, πρὸς τὴν
ἀσέβειαν καὶ ἄλλα δὲ τῆς αὐτῆς χεκαοχηίας
συνιπῆται. τοῖς π γὰρ ἐν κλήρῳ κατελεγεμένους,
εἰς τὴν τῶν βουλήτων ἀνίσταται λειτουργίας καὶ
ἢ ἐκκλησιῶν τὰ σιτηρίσια τοῖς τὰ δαμόσιον διε-
πυταῖς μετιδίδου ἢ πάντα πρὸς ἧσαν οὐκ εἰδὶ-
δου, ἐξ ὧν τὰ μὲν ἀκμάσῃ τὰ τὰ δαμόσιον, τὰ δὲ
ἢ διωκείας ὡς ἐν ὁμῶς εἰς ἀφαισμένην συνιλαβεί.

5. Οπ φησι τῶν πρὸς ἡμᾶς εὐνοίας, εἰς μνήμην Εὐδόξιος ἀνελθὼν τῶν ὅρων ἢ τὸ
χρίσται δὲ τῶν Ἀετίου πρὸς Εὐνόμιον ἀνδράγα-
σιν οὐδὲν ἐκτελλε τῶν Ἀποχέας Εὐζώϊον συνα-
θροῖσαι, δὲ τῶν ὅρων τῶν Ἀετίου τῆς καταδικάζουσιν
φύσιν ἀπολυθῆναι. ὁ δὲ Εὐζώϊος οὐδὲν πρὸς τὴν
ἀξίαν ἐπιγράφῃ, αἰπασάμενος μάστιγα τὸν Εὐ-
δόξιον, ἐπὶ μὴ αὐτὸς πρὸς ἀνίσταται πρὸς ἧσαν, ὡς
ἢ πρὸς τῶν ἐντὶ τῶν Εὐδόξιον
τῶ ἀξίαν, ὑποχρῶται καὶ ὁ Εὐζώϊος τὸ πρᾶξιν.

6. Οπ ὁ Κωνσταντινὸς ἀφ' ἐκείνου τοῦ
Ἀετίου καὶ Εὐνομίου, ἀφ' ἐκείνου τοῦ Ἀετίου ὁ τῆς

VALESI ANNOTATIONES.

1 Ἐχαιρε ἢ τῶν μὲν] Quod in Annotationibus ad Eua-
grium observavi, in veteribus libris saepe ad positum esse
pro ὡς, idem quoque in Philostorgii libris erratum depre-
hendi. Lego igitur hoc loco Ἐχαιρε ἢ τῶν μὲν ἐπὶ τοῖς
θρωόνους δυσκολίας, &c. Paulo post scribendum est χρῶ-
μα.

ἢ πρὸς ἀνίσταται, quod noster à Gothofredo animadver-
sum non fuisse.

2 Τῶν ὁ ἀνίσταται ἐκδιδακμῶν] Scribendum est procul
dubio ἐπὶ αἰτίαις.

VARIORUM.

1 Βαπτιστῶν Ἰωάννου] De huius ossibus disiectis Philostor-
gio consentiunt Rufinus l. 11. cap. 28. Theodorit. lib. 3.
cap. 7. & Chronicon Alexandrinum. De Elisai tacent.

2 Ἐξ ὧν εἰσὶν οἱ ἄλλοι συρράξαντες] Am. Marcel-

lius ait, Julianum dissidentes Christianorum antistes ma-
nuisse, ut quisque nullo rationis religione sua foveat interre-
dum. Quod, inquit, agere ideo obviante, ut dissensiones
augere licentia, non sineret animarum rationem plene
lib. 22. cap. 5. vid. Soc. lib. 5. cap. 5.

Τελύκειος

1 Τριπόλεως πρὸς αὐτὸν, ὃς Θεόδουλος ὁ ἀπὸ Χαι-
ρατόπων, οἱ περὶ τὴν Σέρρας καὶ Θεοφίλου καὶ
2 Ἡλιόδωρον ἔξ ἑκατέρων Λιβύης, καὶ ὅσοις ἄλλοις
3 ἢ αὐτὴ συνήρουν διέτα, οἱ μὲν τῇ τῷ Ἀετίου
4 καταδίκη, μὴτε τῷ τόμῳ τῷ ἱσπεύον ὑπο-
5 γράψαντες ἔχοντο. καὶ συναθροισθέντες ἡμεροῦσι
6 τὸν Ἀετίου καὶ τοὺς αὐτοὺς περὶ Εὐνόμιος ἀ-
7 πώγα. ἔχοντο δὲ καὶ ἑτέροις ἐπισκόποις, ὅτι
8 τῶν Εὐδόξου διαχρισμένων, ἀλλὰ καὶ φήσους
9 πολλὰς. ὡς καὶ μαλλόντες ἡμεροῦσι τοῖς
10 πρὸς Ἀετίου παρακρίνοντες. ὃς τῷ δὲ καὶ Εὐ-
11 ζώιος εἰς ἐνεία τὸν ἀειμένον ἀβρααμίδης συνίδου,
12 τὰς κατὰ Ἀετίου γνησιότητας πάσαις πράξεσι δι-
13 ελύσατο. ἔλασεν δὲ καὶ τὸν ἑξαμένον παρεστῆσαν,
14 ὃς μὲν ἦν τοῖς πρὸς Σέρρας, εἰ μὴ τῇ τοῦ Ἀετίου
15 καθαριότητι καὶ τῷ ἱσπεύον τόμῳ ὑπογράψαντες,
16 ὃς ἱεροσύνης ἀφαιρέσει καὶ ζημία διωρίζεται. ἑκατέ-
17 ρας δὲ τῶν ἀειμένων παρεστῆσαντες πράξεις, ὃς
18 τόμους ἀποστέλλει τοῖς πρὸς Εὐδόξου παρακρί-
19 νοντο. ἀλλ' ὁ καὶ τῷ Χριστιανῷ ἀνυπόστατος
20 διωγμός, τὸν ὁρμὴν παρέκοψεν.

7. Οἱ τὸν Οὐαλυντιανὸν ὁ ἀποστάτης τάγμα-
τος ἐπέχειντα τραποπόδι, κόμης γὰρ ἐχρημά-
τις τῶν λεγόμενων Κορυούτων ἐπὶ πάντα περά-
την οὐδαμῶς αὐτὸν ἔχουσι τῆς ἐκείνης μεταστῆ-
21 σαι, ὡς αὐτὰς τῷ ἀξιώματι, εἰς Θίβας τὰς
22 Αἰγυπτίους Φυλακίας. τῷ τῷ Φαλὸν ἡνίκα Κων-
23 σταντὸς ἐβασίλευσεν, ἰδὼν πᾶσι τῶν λεγόμενων Σι-
24 λαιπυρίων, πρὸς Φλόγα ὃς ἑσπέρως ἀφίστα. ἰδὼν
25 7 δὲ ὅτι τὸ δεινὸν, ἡνίκα μὲν τροφίῳ τὸν ὑπὸ
26 8 αἰρούμεθα καὶ ταῦτα ὁμιλῶν Κωνσταντῶν καὶ
27 γὰρ ἐκείνῳ πέμψαντες αὐτοῖς ὁμιλῶντα χρῆμα μελα-
28 χροῦσθαι τὸ Οὐαλυντιανὸν, ὡς τυχεῖν τῷ θιά-
29 ματι. ὁ δὲ Κωνσταντὸς τῇ ἀγγελίᾳ εἰς ὑποταγήν
30 μὴ καὶ διὸς κατέστη. ὅτι γὰρ περὶ παρὰ τὸν 35

tius Tripoleos & Theodulus Chæretapo-
rum Episcopus: Serras item ac Theophi-
lus & Heliodorus ex utraque Libya, &
quicumque alii eandem sententiam ample-
cebantur, qui nec damnationi Aetii nec
Occidentalium Epistolæ subscribere susti-
nuerant. Hi igitur in unum collecti Ae-
tium ordinarunt Episcopum. Omniaque
apud illos erant Aetius & Eunomius. Sed
& alios Episcopos ordinarunt, Eudoxio
tum quidem non modo non indignante,
verum etiam suffragium suum pro iis qui
ordinandi erant ad Aetium deferente. Per
idem tempus Euzoius quoque, cum no-
vem Episcoporum synodum collegisset, ea
quæ contra Aetium olim gesta fuerant in-
firmavit. Infirmavit etiam sex mensium in-
ducias, quibus elapsis sacerdotii privatio
poenæ loco irrogata fuerat Serræ, nisi
Aetii depositioni & Occidentalium tomo
subscripsisset. Porro cum utrumque nego-
tium eorum quos supra nominavi, in hunc
modum processisset, Euzoius Epistolas ad
Eudoxium transmittere cogitabat. Verum
persecutio Christianorum quæ tunc erat
intolerabilis, impetum ejus repressit.

7. Julianus Apostata Valentinianum nu-
meri cuiusdam militaris rectorem; erat
enim Comes eorum qui Cornuti dicuntur;
cum omnibus frustra tentatis à pietate
nunquam dimovere potuisset, dignitate pri-
vatum Thebas Ægyptias relegavit. Hunc
olim, dum Constantius Imperio potiretur,
quidam ex Schola Silentiariorum, flammam
ex ore vomentem vidisse fertur. Erat au-
tem meridianum tempus, quando somnum
capere solemus post cibum: idque Con-
stantio renuntiassent. Ab eo enim missus ad
accerendum Valentinianum cuiusdam ne-
gotii causa, huic spectaculo interfuerat.
At Constantius ea re ipsi nuntiata, in su-
spicionem ac metum conjectus est. Nulla
tamen molestia Valentinianum affecit. Ve-

Theodorus.
h. 2. c. 38.

Valentinianus
Thebas
relegatus.

Theodorus.
h. 3. c. 16.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἀπὸ χειρὸς αὐτοῦ] De hac urbe Holstenius ad oram
sui codicis hæc annotavit: *De hac urbe*. Hoc enim
verum notum in eumque priorum aliisque melioribus
libris legitur. Idem ante Holstenium notaverat Ortelius
in theatro.

2 Ἐξ ἑκατέρων Λιβύης] Dux erat Libya in Ægypto.
Altera Pentapolis, altera sicior Libya appellata, ut do-
cet Ammianus Marcellinus in libro 22. Et Serras qui-
dem Episcopus fuit Patroonii sicioris Libyæ. Heliodo-
rus vero Episcopus Sozuzæ Pentapolis Libyæ, ut legitur
in subscriptione Synodi Seleucianæ apud Eriphanium in
hæresi 73.

3 Καρποκρίτης τὸν Ἀετίου] De Aetii Episcopatu illustre
est testimonium in epistola 31. Imperatoris Juliani, quæ
inscripta est ad Aetium Episcopum. Nondum tamen
Aetius ad Episcopatum promotus fuerat tunc cum Ju-
lianus epistolam illam ad eum scripsit. Factus est enim
Episcopus, postquam ab exilio revocatus fuisset, ut re-
stat Philostorgius, & Eriphanius in hæresi Anomæo-
rum. Porro cuiusdam urbis Episcopus factus fuerit Ae-
tius, obicurat est, nec ab ullo proditum quod sciam.

4 Ὅτι καὶ μαλλόντες ἡμεροῦσι] Non dubito quin scri-

bendum sit ὡς τὸν, &c. Libentius etiam legerim ὡς
καρποκρίτης. Neque enim audiendus est Gothofredus qui
hunc locum ita vertit: *Eudoxio calculum eis qui ordinan-
di erant scripsit Aetianus præsente*

5 Μὴ δὲ τὸν τῷ Σέρρας] Assentior Holstenio, qui ad
marginem sui codicis adnotavit legendum sibi videri τῷ
πρὸς Σέρρας, &c. Ita certe flagitant leges Grammaticæ.
Paulo post ubi legitur ὃς τῷ ἱσπεύον τόμῳ ὑπογράψαντες, me-
lius scriberetur τῷ ἱσπεύον τόμῳ.

6 Τὸν τῷ τῷ τῷ τῷ] In Manuscripto codice Bo-
charti legitur τὸν τῷ τῷ, rectius ut opinor.

7 Κατὰ τὸ δεινὸν] *Circa vesperam*, vertit Gothofredus,
secutus interpretationem Joannis Langi, qui in libro un-
decimo Nicephori, ubi hic Philostorgii locus describitur,
ita vertit. Ego vero circa meridiem vertere malui. Id
enim significat Græca vox, ut testatur Suidas in δῆλον,
quæ utrumque tempus denotat, tam meridianam quam
vespertinam. Verum ex his quæ subjicit Philostorgius,
satis apparet meridianum tempus hic intelligi.

8 Συμμετρίῳ] Sic etiam in codice Bochartiano scriptum
inveni. Lex tamen Grammatica scribi jubet συμμήτῳ

VARIORUM.

1 Τόμῳ τῷ ἱσπεύον] Intelligit Formulam Fidei cui
Episcopi in Synodo Ariminensi subscripserunt. Quam
enim Fidem Socrates ait Arimini editam, lib. 4. cap. 4.
eandem Fidei Formulam ab occidentalibus Episcopis pro-
mulgatam apud Sozom. lib. 4. cap. 18. Idem etiam

episcopos Synodi Ariminensis occidentales vocat, cap. 23.
eiusdem libri. Alia longe res erat Tomus Occidentali-
um, in canone quinto Concilii Generalis secundi memo-
ratus. W. Louth.

Διόρα

tum ut timorem suum sedaret, ad castella Mesopotamiae eum misit, ut iis locis praesidio esset, & Persarum excursionses comprimeret.

S. Babylas. 8. De Babyla Martyre, quot & quantis contumeliis sacrum ejus corpus affecerit Julianus: quae item dicere coacti fuerint Daemones: & quemadmodum Apollinis templum una cum simulacro, fulmine ictum conflagraverit: reliqua denique admiranda, quae partim humano more, partim supra humanas vires tunc gesta sunt, non multum

ab aliis diversa narrat Philostorgius. Ait porro sanctum Babylam martyrio perfunctum esse una cum tribus pueris fratribus, admodum adolescentibus; martyrium vero ex hujusmodi causa provenisse. Erat Babylas Episcopus Antiochiae. Quodam igitur tempore Numerianum Rom. Imperatorem, sive, ut alii dicunt, Decium, a Damone infecta cupiditas incessit ingrediendi in Ecclesiam Christianorum, cum populus ad eum frequentissimus convenisset. Verum Sacerdos Dei ad Ecclesiae vestibulum stans, aditum ei interclusit, asserens non passurum se, quantum quidem in ipso erat, ut Lupus in ovile irreperet. Imperator vero, statim quidem ab incognito destitit, seu quod seditionem reformidaret, seu ob aliam quampiam causam mutata sententia. Episcopum vero, primum quidem temeritatis accusavit: deinde demonibus sacrificare iussit. Unum enim id sacrificium esse, quo & crimen suum diluere, & in posterum honorem sibi ac gloriam comparare posset. Episcopus vero, cum iis quae ipsi proponebantur, forti ac generoso animo resistisset, martyrii coronam adeptus est.

Hierosolym. 9. Apostata Julianus, Servatoris nostri oracula, quibus Hierosolyma ita eversum iri praedixerat, ut ne lapis quidem supralapidem esset remanens, falsi convincere molitus, non modo eorum quae studuerat nihil perfecit, immo etiam certissimam eorumdem veritatem invitus licet confirmavit.

Theodorit. Nam cum omnes undique Judaeos collegisset, & pecunias iisdem ex arario ac reliqua subsidia prae buisset, praecipit eis ut templum instaurarent. Verum terrores divinitus immissi, quos nulla vis eloquentiae explicare possit, non modo impetum illorum compresserunt: sed etiam eum Imperatorem ipsum, tum Judaeos, ad inopiam consilii redactos, summo dedecore affecerunt. Hinc enim ignis eos qui manum operi admove-
re ausi fuerant, depastus est: Hinc terrae motus obruit. Alios aliae calamitates extinxere. Sic audacia quae oracula Domini nostri ignominia afficere tentaverat, eorundem inviolabilem ac venerandam efficaciam imprudens palam praedicavit.

ἀνδρα· ὡς ἀμυνόμενος ἢ τὸ αἰεὶν αὐτοῦ, ὡς τὰ Φρύγια ἢ Μισοποταμίας ἐκπέμπει, Φύλακα ἢ ἐκείνους τόπους ἐσόμενος, καὶ τοὺς ἢ Περσῶν ἐπιδρομὰς ἀνατείλλουσα.

8. Οτι τὰ ὡς τοῦ μάρτυρος Βαβύλα, ὅσα αὐτὸν ἰσχυρὸς εἰς τὸ μαρτυρικὸν ἐκείνο σῶμα παρέστη, ὅσα τε εἰπὴν ἐξέβιασεν τὰ δαιμόνια, καὶ ὅπως κεραιῶν τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος αὐτῷ κεῖν ἰδρύματι ἀπτεφράθη τέμενος, καὶ ὅσα ἄλλα καὶ ἀνθρώπων καὶ ὑπὲρ ἀνθρώπων παρεδόξοι τινῶν, ὅσα ἐπὶ μέγα ὡς ἀλλήλων τοῖς ἄλλοις ἔτος ἱερῶν. λέγει δὲ μαρτυρῆσαι τὸν ἱερὸν Βαβύλαν σὺν τρισὶ παισὶ, κομῶν μὲν ἑοῖς, τὸ γένος δ' ἀδελφοῖς· τὸ δὲ μαρτύριον ἀπ' ὧν ἔχῃς τῆς αὐτοῦ περιγραφῆς. ἐπίσκοπος ἦν δ' Αἰτιοχίης ὁ Βαβύλας. Νυμμεριανῷ ἢ τῷ Ρωμαίων βασιλεῖ, ἢ ὡς εἶνα Δεκίῳ Φασί, καὶ ὃν τὸν δαίμονα γνάμψι ἐμπιστῶν, πληθύοντες τῆς ἐκκλησίας εἰσιλθεῖν εἰς αὐτῇ. ἢ δὲ γὰρ ὁ Θεὸς ἀρχιερεὶα κατὰ τὰ περιύλακα γὰρ τῶν ἱερῶν, τὴν εἰσοδὸν ἀπτεφράζειν, φάσκοντα, ὅσα γὰρ δυνατὸς εἶναι, μὴ ὡς ἐξ ὧν λῦκοι τὰ ποιμνία παρεσδύνοντο. καὶ ἢ μὴ ἀντίστα ὁ ὅρμος ἀνακρυθῆναι, εἴτι γὰρ οὐκ εἰδόμενοι, εἴτι καὶ ἄλλως μεταβληθὸς αὐτοῖς· τὸν ἐπίσκοπον πρῶτα μὲν τὸν τὸ λῦκος αἰτιάσας· ὅτι καὶ καλῶς τὸν ὅσον τοῖς δαίμοσι θύει· μέλλει γὰρ εἶναι ἢ ἐξοίσωσιν ταύτην, λύσει τε ἐγκλήματος, καὶ ἢ μὴ ταῦτα τιμῆς τε καὶ δόξης ὡς ἔχουσιν. ἢ δὲ, γινώσκων ὡς ἔκαστος τὸ περιπρωδῶν ἀντιταθόμενος, ἢ μαρτυρικὸν ἀναδείξας εἶραται.

9. Οτι τοὺς τῷ ἑωτῆρος χρησμένους, οἱ δ' Ἰερουσαλὴμ ἀναπτεφράσαι λέγουσιν, ὅτι καὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ μεῖναι, τούτους ὁ ἀπτεφράτης εἰς ψεύδους ἐλέγχων ἀφαιρηθεὶς, ὃ μόνον οὐδὲν ἦν οὐκ ἐσπούδασι, ἀλλὰ τὸ εἰς τοῖς χρησμένοις, εἰ καὶ αἰών, ἐξέειπεν αὐτοῖς ἀμαρτανίατοι. ὁ μὲν γὰρ τοὺς πανταχῇ συνεισέχων Ἰουδαίους, καὶ οἰκῶν χρηματα καὶ δύναμιν ἄλλῃ ὡς ἀρχὴν, ἀνακαίρει ἐπὶ τρεπε τὸ ἱερὸν. δειμάτα δὲ θάλαττα γηγόντα διήγησιν ὑπερβαίνοντα, ὃ μόνον ἐξοίσιν αὐτῶν τὴν ὡς ὡς μίαν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ καὶ τοὺς Ἰουδαίους εἰς ἐσχάτην ἀμυχανίαν καὶ αἰσχύνην κατεφρίβαστο. τούτῳ μὲν γὰρ, πῶς ἐπὶ μέτω τὸν ἐργάζεσθαι τολμῶντας· τούτῳ δὲ, σισμὸς ἐχάσθη· καὶ ἄλλους ἄλλα πάθη κατέμεινεν, καὶ ἢ κατασχύνει τὰ δισποπικὰ λόγια μελετήσασα πόλμα, τὸ ἐκείνῳ ἀκαταίχμιον καὶ σθεασμιάταις λίαν θῆ· αὐτὴν ἀνακρύπτουσα.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Αὐτῷ ἡμῶν μῦθος] Hunc locum restitit ex Manuscripto codice Samuelis Bocharti, in quo ita scribitur: αὐτῷ καὶ ἡμῶν μῦθος. In eodem codice scriptum invenit γοῦμος ὁ μῦθος, non αὐτῶν, ut edidit Gothofredus.

2 Τὸν ἐπίσκοπον πρῶτα μὲν] Ante haec verba ponenda est finalis distinctio. Deinde supplenda est conjunctio hoc modo, τὸν δὲ ἐπίσκοπον, ὅς· ut hac respondens suppletionibus.

VARIORUM.

2 Περὶ τοῦ μάρτυρος Βαβύλα] De insigni hoc martyre, constat, vid. Chrysost. Orat. de Babyla: Tom. V. Edit. Savilianae, & Similan in voce Βαβύλα, H. Lemaire.

10. Οτι

quam patriam sibi vindicandi. Quippe Hadrianus fervidum illorum ac temerarium ingenium reformidabat, ne forte sacrificandi specie in ea urbe congregati, negotium Romanis facerent.

Gracila
falsidica.

12. Post translationem reliquiarum martyris Babylæ, gentilium oracula, initio facta ab eo quod erat apud Daphnen, responsa ac vaticinia ediderunt: cum divina providentia eis ut loquerentur quidem permisisset: studium vero & cultum ipsi eorum cultoribus in summum dedecus converterisset. Quanto enim ardentiore studio gentiles studuerunt ut dæmones oracula redderent, quo iustorem causam haberent eos divinis honoribus afficiendi: eo magis infirmitatem eorum ac fallaciam deprehendere compulsi sunt à divina providentia. Quippe oracula quæ inde profluxerunt, falsa atque imperfecta apparuere. Certe cum omnia singulatum oracula respondissent, Julianum Imperatoris avunculum, qui tum morbo laborabat, nequaquam esse moriturum; dum ea ipsa legerentur oracula, animam miserabiliter exhalavit.

Αποστα
 duo m, i
 perant.
 Theophilu
 in Chron
 co, pag. 4

13. Heron quidam ex urbe Ægypti Thebis oriundus, & qui Episcopatum gesserat, cum pollice ad superstitionem gentilium descivisset, repente putredinis morbo correptus est: quæ totum illius corpus depasta, abominabilem illum præstitit. Undique igitur ad summam reductus inopiam, in plateis jacebat, cum nemo illum misericordia ulla prosequeretur. Nam Christiani quidem eum penitus averfabantur. Gentiles vero eum hactenus norant, quatenus in erroris societatem eum traduxerant. Et Heron quidem ita acerbatoque infelici exitu periit. Sed & Theotecnus quidam ad gentilium superstitionem transgressus, repente toto corpore putrefacto, vermium receptaculum factus est. Qui cum oculos ei effodissent, ad extremum insaniam correptus est. Et sua ipsius lingua concula & cometa, ex acerbissimis tormentis ad multo graviora supplicia est transmissus. Multa hujusmodi prodigia Deus tunc edidit, ab iis qui impudenter à pietate desciverant, meritas eorum scelèri respondentes exigens pœnas.

N. Joann.
Evangelii
cum Hiero-
solymis re-
pertum.
Supra, c.

14. Julianus, cum urbem Hierosolyma in-
staurari iussisset, eo consilio ut Domini nostri
de illa prædicationes irritas esse convinceret,
propterea contrarium us quæ moliebatur ef-
fecit. Nam & multa alia prodigia coelitus
immissa opus represserunt. Et cum funda-
menta pararentur, unus ex lapidibus qui in
ima basi collocabatur, suo loco demotus,
ostium antri cujusdam aperuit, quod in rupe
excavatum erat. Sed cum ob profunditatem
ea quæ intus erant cernere difficile esset,
curatores operum rei cognoscendæ cupidi,
quemdam ex operariis prolixo funi adstri-
ctum demiserunt. Hic demissus, aquam in
antro residem ad media usque crura reperit.
Et cum undique locum circuisset, & pari-

ἡ ψέφασι ἐχούσης. ἰδίῃς γὰρ αὐτὸν τὸ ἐκείνου
γενεῇ καὶ ἠφελήδουσι, μὴ συναγαγέμεθα ὅτι ψέ-
φασιν ἐν τῇ πόλει λατρείας, πράγματα ἑοικέ-
ως παρέχουσι.

13. Οπ φσι βαβύλα ἔ μάρτυρες τ λαφάραι
 μεταπίνται, τὰ τ Ἑλλιάων χρησίμα, ἔκχιλὰ
 Δάριλον ἀρξάμεν, χρησμοὺς ἀπείδου κ λόγι, τ
 θείας προνοίας Φέβησθαι μὲν αὐτοῖς εἰδένουσιν
 τρεπόμεν δὲ τ ἔς πρὸς αὐτοῖς ὁράσι σπουδὴν ἐς
 αἰσχύνῃ ἄφατοι, κ γὰρ ἐξ ὧν ἰσχυράζεται τὸ Ἑλ-
 ληνικὸν κηρῶν τὰ δαιμόνια, ὧ ἔχουσιν ἐπὶ μᾶλλον
 θημάζεσιν αὐτὰ, ἐκ τούτων τὸ ἀλυσὲς αὐτὰν καὶ
 πηπληνημένον διελίχουσιν τῇ θείᾳ προνοίᾳ σωτη-
 λαύονται. ψευδὲς γὰρ καὶ ἀτέλειται κατὰ γὰρ τὸ
 πεφαισάτοιοι οἱ ἐκείνῃ χρησμοὶ ἐγνωρίζοντο. ὅση
 κ προβλεπόμεναι ἄμα παύτων καὶ ἔχουσιν τῶν
 μαρτύρων, ὡς Ἰουλιὰς ὁ ἔ βασιλίας θῶος τῶν κ
 πενήτη, ἐς αὐταῖς τ χρησμοὶ ἀναγνώσθαι, ἐι-
 κτῶς ἐκείνος κ ἰλεουσὲς τ κρίσι ἀπέρρηξεν.

13. Οπ φησιν Ἡρώα πια ἔκ θεῶν τῶν Αἰ-
γυπτίων ὁρμώνοντο, καὶ εἰς ἐπικύτως πλείονατα, πῆ-
τα πρὸς Ἑλλησπόντον μετέβαλλόν, ὡς ἐχρήμα-
νός τις σηπιδιόδους ἀπέλασεν, καὶ πᾶν καταδυσκη-
θῆσα τὸ σῶμα, βόλυνσμα πᾶσι ὑπιδείξω. ὁ δὲ
πανταχόθεν ἀπὸρρόμος, ἐν τῆς ἀμφίδου κατέχευ-
το, μηδ' οἱ ποταμοὶ μεθαρμόθεν ἔλκον ἔλκον τῷ μὲν
Χρυσίαι· πᾶσι αὐτὸν ἐκρίπτουσαν τῇ Ἑλ-
λίῳν ἢ μέχρι τῷ χερσποδαλῶν αὐτὸν τῇ πλείῳ
μόνον αὐτὸν ἐγνωκότων. ἀλλ' ὁ μὲν ἦσαν πικρῶς
ἔστω καὶ παντὶ λόγῳ τῷ ζῶντος ἀτελέσταται. καὶ Θεόλεκτος
δὲ πρὸς τῇ Ἑλλησπόντον ἀπὸρρῶν, πᾶσι ἀφ' ὧν
τὸ σῶμα διασπᾶται καὶ σκαλίσκον ὕλην γενομένης, καὶ
δὲ καὶ τὰς ἐφθαλμῶν ὑπ' αὐτῶν ἐξορυχθεῖς, πλεον-
τῶν οὐς μαλίστα ἐτρίπτη, καὶ τὸ ἐκ τῶν γλῶττων κατὰ
φάρυγγα, ἐκ πικρῶν λατοῦναι οὐς πολὺ καλὸν ὅτι
περιπέμφθη κολαστῆρα. καὶ πολλὰ ταῦτα τὸ θῖον
ἐπερατοῦργον, ἀπὸρρόπος τὰς πινύς ὡς τῶν
ἀνάδην ἀσβεδούτων εἰσπραττόμενα.

14. Οπισθεγράφας, Φίλον, Ἰηλιανὸς τὰ Ἰερου-
λυμα ἀποκοδευκῶσαι, ὡς αὐτὰς τὰς αὐτὰν δι-
στοπικὰς περιρρήσας ἀκέρως ἐλέγξει, τὴν αὐτὴν αὐτῶν
ὡς ἐσπούδασι, ἐξφράσαστο. ἀλλὰ τι γὰρ τέρατα
ὑπερφῶν τὸ ἔργον ἡγεσκήσαντα ἐπέχει, καὶ δὴ τῷ
τ' θεωλίαν εὐτρεπιστομῶν, εἰς τ' αἰῶνα, εἰς τ' ἐσχά-
την κρηπίδα πταλῶναι κυρθεῖς, γεμῶσι αὐτὴν ποὺς
παρίδωξον, ἐνεκρασμένον τῇ πέτρᾳ. ὡς δ' ἄπορος
καὶ ἀπὸ τὸ ἐλάττω ἰδίῳ τὰ ὑπὲρ, βουλόμενοι γνῶναι
τὸ λαφύς οἱ τοῖς ἔργοις ἐφεισῶσι. καθεῶσι πρὸς τ'
ἔργα τῶν οὐλοῦ μακρὰς ἐκδοσάμενοι. ὁ δὲ καθιμα-
θεὶς, ὅπως μὲν ὄντων εἰς μέσας κήμας χεῖ, τὸ αἶψον
οὐκ ἐπιτυχὸς πανταχοῦ δὲ περιμελὲς καὶ τ' αὐτὸς ἐφα-

VALESI: ANNOTATIONES.

1. Πρῶτον ἔχουσιν] Leges Grammaticae postulant ut scribamus πρῶτον ἔχει, vel ἔχει. Subauditur enim ἡ ἀρχὴ τοῦ λόγου. Ποτεῖν etiam scribi, πρῶτον ἔχειν, eamque scri-

pturam magis probo.

2. "Amor" Scribendum est procul dubio "amor".

V A R I O U S .

2 'E₁ πω₁] 'E₂πω₂ legit Gothofredus. W. Lowth.

↓ἀμετος,

Ac percussori quidem Saraceno, unus ex Imperatoris protectoribus in eum irruens, caput abscidit. Julianum vero letali vulnere percussum, Romani confestim scuto impositum in tabernaculum asportarunt. Multique à Romanis id facinus admissum esse existimarunt, eo quod repente, ac momento temporis id vulnus inflictum fuerat. Nec unde inflictum erat quisquam sciebat. At vero miser Julianus cruorem ex vulnere manibus suis excipiens, ad Solem projecit, elata voce dicens: Satiare. Sed & alios Deos, malos atque exitiales appellavit. Erat in ejus comitatu præstantissimus medicorum Oribasius, oriundus ex Sardibus Lydiæ. Sed vulnus omni medicinæ arte superiit. Juliano intra triduum vitam ademit, cum Cæsaris quidem dignitatem quinquennio: Augustum autem imperium post mortem Constantii duobus annis ac dimidio gessisset. Et Philostorgius quidem hoc loco scribit, Julianum haustum sanguinem in solem projecisse, & Diis suis conviciatum esse. Plerique tamen historiz scriptores, utrumque horum à Juliano factum esse tradunt adversus Dominum nostrum ac Deum verum Jesum Christum.

EX LIBRO OCTAVO HISTORIÆ.

Julianus
Imp.

1. **P**ost obitum Juliani, exercitus postero die Jovianum Imperatorem renuntiavit. At ille: neque enim alia ratio expediendæ salutis supererat, cum universus exercitus ad decimam partem redactus esset: tricennales inducias pactus est cum Persis, Nisibi ipsa eis tradita, & castellis, quæcumque propugnaculi instar adversus Persas à Romanis objecta erant ad Armeniam usque. Porro cadaver Juliani, Merochaudes & qui cum illo erant, cum in Ciliciam deportassent, non confulto, sed casu quodam è regione sepulchri in quo Maximini ossa erant condita, deposuerunt, via publica dumtaxat loculos eorum à se invicem separante.

De Actio
supr. l. 7.
c. 5, 6.

2. Euzoius & qui cum illo erant Episcopi, libellum quidem pro Actio ejusque doctrina conscripserunt: operam tamen non dederunt ut res ad exitum perduceretur. Proinde Actius & Eunomius qui Constantinopoli morabantur, sua negotia per se ipsi admini-

strata & βαλόντα Σαρακηνὸν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπέλ-
θαι, τῆς κεφαλῆς ἀποτέμναι. τραχέα δὲ κενεῖν
τὸ Ἰουλιανόν, οἱ οἰκῶσι διὰ τῆς ἀταλαστίας
ἐπὶ ἀσπίδος, εἰς τὴν σπηλεὴν ἀνιχάμενοι. καὶ τοῖς
5 πολλοῖς διὰ τὸ ἀδρόν καὶ δι' ὀλίγη σιμῶσαι τὴν
πληγὴν, καὶ μηδ' ὅσον ἰδεῖν ἡτέχθη. ὥστε τῶν οἰ-
κῶσι ἐνομιάζη τὸ πάθος προελθόν. ἀλλ' ὅ γε δι-
λαίος Ἰουλιανὸς, τῷ τραύματος ταῖς χερσὶν ὕψο-
διχόμενος τὸ αἷμα, πρὸς τὸν ἥλιον ἀπέβρισκεν.
10 διὰ τὴν αὐτὴν λέγον· κορέσθη. καὶ δὴ καὶ
τοὺς ἄλλους θεοὺς, κακοὺς τι καὶ ὀλετήρας ἐκέλευ.
ἰατρῶν μὲν τοιοῦτος ὁ Λυδὸς Ὀριβάσιος αὐτὸς
οὐκ ἔστι Σάρδων, ἀλλ' ἡ πληγὴ πᾶσαι χλευ-
άζουσα διεκπέει, διὰ τὴν ἡμέραν τὴν Ἰουλιανὸν
15 ἀπαλλάττει τῷ βίῳ, ὃς μὲν τῷ τῷ Καίσαρος χι-
ματι, πύτι σπαιτὺς, ἢ δὲ τῷ διὰ τὴν ἀναισθησίαν
τὸν Κωνσταντίνου θάλατον, δὴ καὶ ἡμῶν διαύσαντα
ἔτι. καὶ ὅτε μὲν εἰς τὸν ἥλιον ἀποβρίσκει τὸ αἷμα,
καὶ τοὺς αὐτοὺς θεοὺς κακολογᾷ· οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν
20 ἰσχυρόντων, εἰς τὴν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸ ἀλη-
θινὸν Θεόν, ἐκάπτον γράψουσα ἐν περὶ τῆς

ΕΚ ΤΗΣ ΟΓΔΟΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

1. **Ο**τι τῇ ἰσχυρίᾳ τῇ διὰ τὴν ἀναισθησίαν τὴν
τῶν ἀνθρώπων ὁ κρατὶς Ἰουλιανὸν βασιλέα
25 ὅς ἐστιν ὡς ἄλλος διὰ τὴν ἀναισθησίαν εἰς δίκην μέρος
τῆς ὅλης κρατὶς ἀπελευθερώσας· τριακοντούτας
τίθεται πρὸς τὴν Πέρσῃ σπονδὰς, τῆς τι Νισίβιδος
αὐτῆς ὑπεκτάς, καὶ τῶν Φρυγῶν ὅσα Ῥωμαῖοις
ἐπὶ Πέρσας ἄχει τῆς Ἀρμενίας οἰκῶσι πύχες προ-
30 βέβληται. τὸν δὲ νεκρὸν Ἰουλιανὸν Μεροχάουδης καὶ
οἱ σὺν αὐτῷ ἐν Κιλικίᾳ κομίσαντες, ἢ χεῖρ πρήν-
αι, καὶ δὲ πᾶσι περὶ τὸν αὐτὸν τῷ ἰτάφῳ ὅς
τῷ Μαξιμίνου σπαιτὺς ὅσα, κατέβρισκεν, λαβόντων
μόνης ἀπαλλάττει τὰς θήκας αὐτῶν διαπυκνῶσαι.
2. **Ο**τι Εὐζόιος, Φησι, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, τὸ μὲν
ὑπὲρ Ἀετίου καὶ τῆς δόγματος τῶν ἐξέδωσαν·
'ὁ μὲν γὰρ περὶ τὰ ταῦτα διέκρινεν. δὲ οἱ
περὶ Ἀετίου καὶ Εὐνόμου ἐν Κωνσταντινουπόλει δια-
τείοντες, καὶ ἑαυτοὺς ἴδον τὸ πρᾶγμα τῶν

VALESII ANNOTATIONES.

1. Οὗτοι γὰρ περὶ τῶν ἀνθρώπων] Pessime hunc locum vertit Gothofredus hoc modo. non ideo tamquam suadere hac, seu ad hac hortari sustinuisse. Quasi περὶ τῶν ἀνθρώπων legeretur. Atqui tum in textu, tum in Annotationibus suis Gothofredus περὶ τῶν ἀνθρώπων constanter posuit. Quare non dubito, quin in MS. codice quo usus est, scriptum sit περὶ τῶν ἀνθρώπων, quomodo habent nostri codices. Scoriacensis videlicet & Bochartianus. Est autem hic hujus loci sensus. Cum Euzoius & Antiochena Synodus, regnante Juliano collecta, Epistolam Synodicam de restitutione Actii & consortium ejus scripsisset; ob persecutionem Christianorum quæ tunc maxime flagrabat, eam ad Eudorium & reliquos Episcopos mittere superiecit, ut scribit Philostorgius in lib. 7. Post mortem vero Juliani, reddita jam

Ecclesiis pace, epistolam quidem istam Synodicam ad Eudorium & ad alios Episcopos transmisit, operam tamen non dedit ut res ad exitum perduceretur. Quare Actius & Eunomius qui tum Constantinopoli morabantur, cum segnitiam Euzoi animadvertent, Theophilum Indum miserunt Antiochiæ præcipue quidem eo consilio ut Euzoiu urgeret atque excitaret, quo tempore illam ad exitum perducere, & Synodi suæ sententiam executioni mandare vellet: sed minus, ut Actianis tunc degentibus præstet. Sic enim scribit Philostorgius infra: ἀφαισώμενος Θεόφιλος ὁ Ἰουδῆ, ἐφ' ᾧ πρὸς Εὐζόιον καὶ κατὰ τὸν ἀποστολικὸν νόμον ἀναγινώσκων, εἰς τὸν αὐτὸν ἀγῶνα τὰ ὑπὲρ Ἀετίου ἐγχεύματα. πρᾶτον igitur idem valet quod: εἰς τὸν αὐτὸν ἀγῶνα.

VARIORUM.

1. Τὸ δὲ περὶ Ἰουλιανὸν Μεροχάουδης] At Am. Marceβίνος id à Procopio factum scribit, lib. 25. cap. 9. Cam Juliani supremis Procopius mittitur, ea, ut superstes ille mandaverat, humanatus in Suburbano Tarfensi in Cilicia. Hoc ceteri omnes Historici testantur. Tach etiam Maxi-

minus Imperator & servus Christianorum persecutor exstinctus est. Eutrop. lib. 10. Zolm. lib. 2. pag. 677. & Lactant. de moribus Persecut. cap. 49. quem vid. ap. Euseb. p. 458. not. a.

1 φατο· τὴ π ἄλλα ὅς αὐτοῖς ἰδοὺν πρὸς τὸ
 αἰετο· πῆλιν· καὶ δὴ καὶ ὁπισθόπους καθί-
 2 γασαν· ὡς· Καίδιδος μὲν καὶ Ἀρριανὸς ταῖς χῆ-
 Λυδίας ἢ Ἰωνίας ἐκκλησίαις ἐφίστανται· Παλα-
 εῖνης δὲ ὁ δὲ Χαιρατόπου Θεόδουλος ἐπιστάτη-
 σιν· ὃ δὲ Καταρτινὸς καὶ γὰρ Εὐδόξιον καὶ
 πῶν ἄλλων αἰρέσεων ὑπερβύει· ὅς ὁλίγον πλῆθος,
 τὴν πρὸς Ἀέτιον καὶ Εὐδόξον μαῖραν ἐπιτύχον·
 χυροτοῦσι πρῶτον τῆς καθ' ἑαυτοὺς ἐκκλησίας,
 Παιμῶν διομα· ὃ καὶ τὸν Εὐδόξιον, μέχρι τῆς
 3 τῆς πρὸς αὐτοὺς· τῆς ἐκείνης ἐλπίδας ὑποφύ-
 φωνε, εἰς τὸ βεβαιῶσαι ἀπὸ παλαιῶν μετήγατο. Παι-
 μῶν δὲ μετ' ἢ πάλιν ἀποδείξαιτος χρόνος, ἀπ-
 4 καθίστησι Φλωρίνιον, εἰς δὲ τὴν Λέσον, τῇ ταύ-
 2 τῆς ἀποχρηστικῆς παιμῶν, ἢ χυροτοῦσι Θάλλα.
 3 τῇ δὲ πρὸς τῇ Ποτίᾳ Γαλατίᾳ ἢ Καπα-
 4 δακίᾳ· Εὐφράνιον προχειρίζονται· τὴν δὲ Κιλι-
 κίαν· Ἰουλιανὸς ἐκχειρίζεται· πρὸς δὲ τὴν ὃ τῇ
 κοίλῃ Συρίᾳ· ὑποχίται, μετ' ἢ πάλιν χρόνος
 ἐλευθερίας ἀφικνῶνται· Θεόδουλος ὁ Ἰνδός· ἐφ' ὃ τῇ
 Εὐδόξιον μὲν, χῆ· τὸ πρὸς τὸν Εὐδόξον, ἀναστῆσαι εἰς
 τέλος ἀγαγὼν τὰ ὑπὸ Ἀετίου ἐγνησμένα· εἰ δὲ
 μὴ, αὐτὸς γὰρ καθηγύσεται τῇ ἐκείνῃ πλῆθει,
 ὅσον τὴν ἐκείνου γράμμην ὑπαίξειτο· ἐκατέρωθεν δὲ
 Λέσον καὶ ὅσον ὃ τῇ Λίγυδι τὸ αὐτῶν διόσω·
 5 φρόνημα, τοῖς ἀμφὶ Σίρραν π καὶ Σπύραν καὶ
 5 Ἡλιόδωρον ἱμαλῶν. τοῦτοι μὲν οὐδ' ἄντας ὁ
 φιλοστοργὸς ἐπαίνοισι ὅς ἔχον κέρως ἀποκομῆν,
 τὴν π δυνάμει τῇ λόγων ἀνυμνῶν, καὶ τ' βίον
 ἀποδείξας.
 6 3. Ὅτι ὁ Θεόδουλος πρὸς τ' ὁπισθόπους, θ-εμῶν
 ἐρεσθῆν τῆς αὐτῆς αἰρέσεως αἰσάγου, καὶ τὰς διὰ
 6 τῇ γυναικὶ ἰδοὺς ἀπὸ κλίμας, καὶ ἄλλὰ π
 δυνατὸν τῇ δευτέρᾳ διῆσιν συνάψαι, καὶ δὴ ὅς ὁ

strarunt. Et cum alia pro arbitrio suo con-
 stituerunt pro ut ipsis commodissimum vi-
 debatur, tum Episcopos sibi ordinarunt. Ex
 quorum numero, Candidus quidem & Ar-
 rianus Ecclesiis Lydiæ & Ioniæ præpositi
 sunt. Palæstinæ vero Episcopus factus est
 Theodulus ex Episcopo Chæretariorum.
 Jam vero Constantinopoli; multi enim in
 ea urbe ab Eudoxio aliisque sectis deficien-
 tes, Aetii atque Eunomii adauxerant par-
 tem; primum Ecclesiæ suæ Episcopum or-
 dinarunt Præmenium. Quod quidem factum,
 Eudoxium qui unitatis cum illis incundæ
 spem hæcenus foverat, prorsus ipsis adver-
 sarium reddidit. Præmenio autem non multo
 post mortuo, Florentium in ejus locum sub-
 stituerunt. Lesbi præterea, cum ejus loci
 Episcopus mortuus esset, Antistitem ordi-
 narunt Thallum. Galatiæ item quæ est
 juxta Pontum, & Cappadociæ Episcopum
 præfecerunt Euphronium, & Ciliciæ Ju-
 lianum. Antiochiam vero Cœlefyriæ haud
 multo post sua sponte se contulit Theo-
 philus Indus. Præcipue quidem ut Eu-
 zozium excitaret ad ea quæ pro Aetio de-
 creta fuerant, adimplenda: sin minus, ut
 plebi quæ illic doctrinam ipsius amplecte-
 batur, præstet. Utriusque autem Libyæ,
 & quotquot per universam Ægyptum dog-
 mati ipsorum adhaerebant, cura penes Ser-
 ram & Stephanum atque Heliodorum ste-
 tit. In his omnibus prædicandis nullum
 modum servat Philostorgius, tum eloquen-
 tiam eorum, tum vitæ sanctitatem miris
 30 laudibus efferens.

3. Theodosium quemdam Episcopum Theodosius
 memorat Philostorgius, ardentissimum ama-
 37. Euno-
 torem dogmatis Eunomianorum: qui tamen
 ad lascivos mulierum amores descivit, & cum
 alia quædam impia prisco dogmati adjecit,

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τῇ ἰσότητι ἐκείνης ὑποφύων] Longe rectius in
 MS. codice Samuehs Bocharti scribitur ὑποφύων. Eu-
 docius enim CP. Episcopus, ad id usque temporis spem
 fecerat Aetio & Eunomio, societatis atque unitatis cum
 illis incundæ. Sed postquam vidit Eudocius, Aetium eo
 temeritatis erupisse, ut Episcopum sectæ suæ Constantino-
 poli ordinaret, scilicet ab Aetio partibus recitus abrupte.

2 Χαιρατόπου] Post verbum χαιρατόπου asserticus apposi-
 tus, quædam hic desesse significat. Desideratur autem
 nomen Episcopi quædam Aetiani seu Anomæi in Insula Les-
 bo constituerunt. Ejus nomen nobis servavit optimus
 codex Samuehs Bocharti, in quo dilacte scriptum inve-
 nitur χαιρατόπου δάλλων τῇ δὲ φ. In authentico qui-
 dem exemplari Bocharti scriptum erat χαιρατόπου δάλλων.
 Unde vir doctus ad oram codicis Bochartiani annotavit,
 legendum esse δάλλων potius quam γάλλων.

3 Τῇ δὲ πρὸς τῇ Πωτίᾳ γαλατίᾳ] Lucas Holstenius in
 margine sui codicis hæc adnotavit. Ego πόντος. Intel-
 ligit Ponticam regionem, in duas Provincias divisam, He-
 lenopontum, & Pontum Polemoniacum. Idem fere anno-
 tavit vir doctus ad latus Manuscripti codicis Bocharti: vel
 scilicet scribendum esse πρὸς τῇ πόντῃ, vel unica voce
 ποντικῇ. Sed prior emendatio magis placet.

4 Ἐφράνιον] Codex Scorialensis scriptum habet ὑφρά-
 νιον. Bochartianus vero ὑφράνιον. Sed non dubito quin

scribendum sit ὑφράνιον. Sic enim nominatur à Philostor-
 gio in libro 9. cap. 18.

5 Ἐμῶν] Procul dubio scribendum est ἱμαλῶν. Quam
 quidem conjecturam in margine codicis Bocharti adscri-
 ptam invenit.

6 Ἰνδὸς ἀπὸ κλίμας] Non probo interpretationem Go-
 thofredi, qui hunc locum ita vertit: Et mulieres volup-
 tes abhorruisse. Ego vero ita vertendum esse existimo:
 Ad lascivios mulierum amores descivisse. Primum quia
 Philostorgius semper hoc sensu usurpat vocem ἀπὸ κλίμας,
 ut superius observare memini. Deinde eo quod Philo-
 storgius hoc loco vituperat Theodosium. Nullum autem
 esset probum, si diceret Episcopum concubinis mulierum
 aversum esse. Quare scribendum puto πρὸς τῇ δὲ φ
 37. ἱμαλῶν ἰδοὺς ἀπὸ κλίμας. Postremo Philostorgius ipse in-
 terpretationem nostram confirmat. Scribit enim in se-
 quenti capite, cum Aetius in Lydiam venisset, ut Can-
 didum & Arrianum Episcopos illis constitueret, Theodo-
 sium istum de quo nunc loquitur, veritatem de vivendi
 ratio illorum, suæ reprehensio atque objurgatio esset, ad-
 versus Aetium inimicitias suscepisse. Theodosii igitur vi-
 ta dissoluta erat ac flagitiosa. Illi enim, Arrianus scilicet
 & Candidus, ob vitæ sanctitatem à cunctis suspicieban-
 tur, si Philostorgio credimus. Adde quod Philostorgius
 τῇ πρὸς τὸν πολέμιον τριβὴν Theodosίῳ, id est, irregularem
 conversationem.

VARIORUM.

a Καίδιδος] De Candido & Arriano mox cap. 4. & 7.
 & lib. 9. cap. 1. Hic est ille Candidus qui scripsit ad Ma-
 rium Victorinum librum de generatione divina. De Theo-
 dolo supra lib. 7. c. 6. & infra lib. 9. cap. 18. De re-
 liquis item lib. 9. cap. 1. & 18.

b Θεόδου] Hujus Theodosii, Philadelphie in Lydia
 episcopi, meminerunt etiam Socrates lib. 1. cap. 40. A-
 thanasius de Synodis pag. 679. Edit. Commelin. Epipha-
 nius hæres. 73. num. 26. Jac. Gothofred. in loc.

tum illud. Christum sumpte quidem natura esse mutabilem, sed eximio quodam studio virtutum ad immutabilem statum evectum fuisse: Et quod Deus neque loquatur neque audiat. Alioqui manus ei aureque affingerentur. Alia quoque ejusdem modi ab illo impie asserta esse dicit.

*Exus ad-
versus
Candidum
et. glosa.*

4. Aetius quidem in Lydiam perrexit, ut Candidum & Arrianum Ecclesiis ejus provinciae praeficeret. Praedictus autem Theodosius vitam hominum illorum suae ipsius reprehensione fore veritus, adversus Aetium inimicitias suscepit, tamen ante Epistolae synodicae contra Aetium subscribere recusasset: Sed tunc communicato consilio cum Phoebo, qui & ipse unus erat ex numero eorum qui Aetium condemnare noluerant: Amicum vero illum Theodosii effecerat, tum vetus consuetudo, tum similitudo vitae flagitiosae: ambo igitur adjuncto sibi Auxidiano, qui & ipse Episcopus erat perinde ac illi: adversus Aetium & Candidum infidias struunt. Aliisque praeterea sex Episcopis in unum congregatis, facta synodo, literas communi consilio ad Eudokium & Marim direxerunt. In quibus ordinationem Aetii velut illegitime factam inculabant, & praecipue quod ille post depositionem à Diaconatu, cum illi qui eum deposuerant, sententiam suam minime revocassent, ex eo gradu exturbatus, ad superiorem nihilominus gradum profuisset. Sed & Candidi atque Arriani ordinationes improbabant, utpote quae citra communem consensum temere praesumptae fuissent: Alias item quas Aetius celebraverat. Eudokius vero cum hanc Epistolam libentissime accepisset, sacramenta quidem quibus Eupomio se se obstrinxerat, & literas quas ad Euzoium scripserat, multasque & varias sollicitationes quibus fidem suam obligaverat, nullatenus in memoriam suam revocavit. Ad Theodosium autem eosque qui cum illo erant rescripsit, incitans illos ad rem strenue exequendam, monensque ut in eos potius qui ordinationes fecerant, quam in illos qui susceperant, animadverterent.

Χειρὲς τρεπίς μὲν τῇ γὰ φύσει τῇ οὐκείᾳ, ὅτι μελέα δὲ τῇ δέξι τῷ ἀνυπερέλτῳ εἰς τὸ ἀ-
τρεπίσιν ἀνυπερέλτῳ καὶ ὅτι μὲν φέγγειτο μὲν ἀκούοντο τὸ θεῖον, ἐπεὶ χεῖρες αὐτῶν καὶ ἀκού-
συμπλασθῆσονται καὶ ἄλλα δὲ πτωτέτροπα φησι αὐτῶν δυνατῆσαι.

4. Οπὲν ὁ Ἀέτιος μὲν πρὸς τὴν Λυδίαν ἀφίκετο, τὸν Κανδίδην καὶ Ἀρριανὸν ταῖς ἐκκλησίαις ἐνδύσαν· ὁ δὲ θεωρητικὸς Θεόδωρος τῷ ἀνδρὶ ἐκείνῳ τὸν βίον ἐλέγχει τῷ οὐκείῳ ὑπερέλτῳ, δι' ὅχθρας καθίσταται τὸ Ἀέτιον, καί τῳ γὰρ μὴ ἀναχρόνως πρὸς αὐτὸν τὸν αὐτὸν τόμον χειρογραφῆσαι, ἀλλὰ τῷ γὰρ φέγγειτο μὲν εἰς δὲ καὶ οὕτως ἐν τῶν οὐχ ἐλομένων καὶ ἀναφύσσει Ἀέτιον· Φίλοι δ' αὐτοῖς παλαιὰ τι συνθήματα ἐποίησαν, καὶ τῆς ἐκείνου πολιτείας τὸ ἀπαράλλακτον· οὗτοι δὲ καὶ Λυδικοὶ ἐταίριστά μιν· ἐπίσκοπος δ' ἦ καὶ οὗτος ὡς καὶ καλεῖται· καὶ δὲ τῷ Ἀέτιῳ καὶ τῶν πρὸς Κανδίδην συσχεθῆσονται· καὶ δὲ καὶ ἑτέροις ἐξ τῶν ἐπισκόπων συνεγγραμμένων, καὶ συνέριον καθεστώσας, κοινῇ ψήφῳ γράμμα πρὸς τοὺς Εὐδόκιον καὶ Μάρκον ἀπεπέμψεται. τὸ δὲ γράμμα, τίς τι χρεώσιαι Ἀέτιον ἐπικάλει· ὡς καὶ γενοὶτο γνησιότητος, μάστιγὰ γὰρ καὶ ὅτι μὲν τὴν καθάρισαν τῆς ἀφροσύνης τῶν καθιόντων ὑποσταμένην τὴν ψήφον, καὶ τῶν καθιόντων ἐκείνῳ ὅμως καὶ πρὸς βαθεῖαν ἀνέδοξον μείζονα, καὶ μὴ καὶ τὰς πρὸς Κανδίδην χρεώσιαι ἀπεδοκίμαζον, ὅς τῳ τὴν κενὴν ἐκείνην ἐκείνην γνέμην· ἀλλὰ γὰρ καὶ τὰς ἄλλας αἰ-
οὶ πρὸς Ἀέτιον ἐπείσαντο. δι' ὅχθρας δὲ τὴν ἐπι-
τολίαν ἀσμενος ὁ Εὐδόκιος, τὸ μὲν ὅρκειν οὐς Εὐπο-
μίου ὁμώμετος, καὶ τῶν πρὸς Εὐδόκιον γραμμάτων καὶ τῶν πολλῶν αὐτοῦ καὶ πικίλων ὑποχρεώσεων, τούτων οὐδὲν ἐπὶ νοῦν ἐλάμβανεν. ἀντιγραφῆναι δὲ πρὸς τοὺς πρὸς Θεόδωρον, ἐποτρύνει αὐτοὺς εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν, μᾶλλον δὲ ὑποτιθέμενον· χαρῶν κατὰ τῶν ἀναχρόνως, ἢ τῶν δεξαμένων τὰς χρεώσιαι.

VALESI ANNOTATIONES.

1 Εἰς τὴν καὶ αὐτὸν τόμον χειρογραφῆσαι] Jam pridem conjecteram scribendum esse τὸν καὶ αὐτὸν τόμον. Postea vero codex Samuelis Bocharti, quem absolutam interpretationem mea nactus sum, conjecturam meam confirmavit. In eo enim discrete scribitur τὸν καὶ, sicuti legendum conjecteram. Per totum vero intelligit Philostorgius epistolam Synodicam Concilii CP. de damnatione ac depositione Aetii, quam refert Theodorus in lib. 3. Historiae Ecclesiasticae. Eiusdem mentionem facit Philostorgius supra in lib. 4. & in lib. 7. cap. 2. ubi τὸν καὶ Ἀέτιον πρῶτον nominat, perinde ac in hoc loco. τὸν καὶ enim vocare solebant epistolam. Sic in Concilio Chalcedonenſi epistola Leonis Papae passim totius appellatur. Et in Canonibus Synodi primae CP. tomus Occidentalium nihil aliud est quam epistola Damasi Papae, ut jam monui in Annotationibus ad Theodorum.

2 ὅς τῳ γνέμην] Assentior Gothofredo, qui φέγγει emendavit, & Phoebum hunc Episcopum fuisse Polychaladum urbis Lydiae monuit ex Eriphano. Sed quod idem Gothofredus addit in Annotationibus, Phoebum hunc amicum fuisse Aetii, errat toto caelo. Neque enim Aetii, sed Theodosii amicum illum fuisse dicit Philostorgius, tum ob veterem consuetudinem, tum ob vitae ac morum similitudinem. Id enim significant haec verba. καὶ τῳ ἐκείνῳ πολιτείας τὸ ἀπαράλλακτον. Quae Philostor-

gius verba Gothofredus in prodigiosum quendam scotum detorsit, ut videre est in ejus Annotationibus.

3 καὶ δὲ καὶ ἐπείσαντο] Hunc locum ex manuscriptis codicibus, Scoriacenſi videlicet & Bochartiano, emendavi in hunc modum. καὶ δὲ καὶ ἐπείσαντο καὶ τὴν συν-
μαρτυρίαν, &c. Fuit igitur haec Synodus Episcoporum novem provinciarum Lydiae. Nam Theodosius una cum Phoebo & Auxidiano sex alios Episcopos ex Lydia, aut ex hanti-
mis Provinciis in unum collegit.

4 ὡς καὶ γενοὶτο γνησιότητος] Scribendum est procul dubio ὡς καὶ γενοὶτο γνησιότητος. Ita Philostorgius loquitur paulo post de ordinationibus Candidi & Arriani: καὶ πρὸς τὸν καὶ αὐτὸν τόμον χειρογραφῆσαι.

5 ὁ δὲ καὶ καλεῖται] In Manuscriptis codicibus Scoriacenſi & Bochartiano hic locus ita scribitur. ὁ δὲ καὶ καλεῖται, &c. magis tamen probro vulgata scripturam, quam sic interpretor. Episcopi Lydiae ordinationem Aetii inculabant, tum quod contra Canones facta esset: tum praecipue eo quod Aetius post depositionis sententiam in ipsum prolatam, antequam Episcopi qui cum Diaconatu exueant, ipsum rescripsissent, sicuti fieri oportebat: nihilominus ad maiorem gradum promotus fuisset. ὁ δὲ igitur idem valet ac, ὡς καὶ.

6 ὡς καὶ γενοὶτο] In Manuscripto codice Samuelis Bocharti ad marginem notantur haec verba, ὡς καὶ. Quae quidem emendatio prorsus necessaria est.

5. ΟΤΙ ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ὁ ἀρχαῖος πρόσ-
μιν ἀποκαθίστησι ταῖς ἐκκλησίαις, πάσης αὐτὰς
ἀπαλλάττει ἐπιρρίας, ὅσιν αὐταῖς ὁ ἀπὸ τῆς
ἐπιρρίας ἀνακαλεῖται δὲ καὶ οἱ ἐκείνους τῆς θυσίας
καὶ μετὰ τὸν ἐφυγάδισεν· τούτοις καὶ Οὐαλαττιανὸς
καὶ, ἀπὸ Θεοδοῦ τῶν Αἰγυπτίων ἀνακομιζόμενος.

6. ΟΤΙ Φησὶν οἱ περὶ Καλίδου καὶ Ἀρριανῶν προ-
γὰς ὅτις τῷ βασιλεῖ, πρὸς αὐτὸν ἐν Ἐδέσῃ
ἐπαγγέλλονται, καὶ τῷ Ἀθανασίῳ ἐγκακώσαντα καὶ
βασιλεῖ σπουδάζοντι ἐμπαδῶν ἵσταται. πλὴν ὁ βα-
σιλεὺς οὐκ ἀκούει καὶ τὰ παρ' ἐκατέρῳ μέ-
ρους ληρόμενα ἀναθέμενος, ὥστε οὐδενὶ τῶν
παράχῃ ἐπίδηλοι.

7. ΟΤΙ Εὐδόκιος κατὰ Καλίδου καὶ Ἀρριανῶν
πρὸς Εὐδόκιον γράφει. ὁ δὲ ἡχθὲρ μὲν συμ-
μεταλαβὼν δὲ καὶ Ἐλπίδιον, ἀντιγράφῃ με-
μφομένῃς τι τῶν συμβολῶν, ἀποχρίσας δὲ κα-
κῶς μάλιστα ἀντιπαρατίθεται τῆς τοιαύτης γνώμης
ἐν ταύτῃ δ' ἡρώμα πῶς ἐπὶ τῇ τῇ μακρῇ
ἀνακάλῃ τῶν διμολογημένων ἡρώμα Ἀιτίου Εὐ-
νομίου.

8. ΟΤΙ Ἰωάννης ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν Κωνσταντι-
νούπολιν ἀπαύσαν, καὶ γὰρ ἐν τῇ Ἀλκυῶν, θάπ-
ρον τῶν αὐτοῦ παίδων Οὐαλαττιανῶν, κομῶν ἵνα
ὄντα, ἐπιφανίσαντο, καὶ τῷ Ῥωμαίῳ τῷ ἰωάννῃσι-
μοσι διώκται, ἀναγορεύει. Ἐκείνῳ δὲ σφοδρῶς
χυμῶτος ἐπικαμῶν, οὐκ ἐπὶ τῷ χερσὶ ἐπὶ τὰ
πρῶτα. καὶ πολλοὶ μὲν καὶ τὸ ὅδον ἀφ' ὧν
αὐτὸς δὲ ἡρώμα τὸν ὑπολειψάμενος, καταλαμ-
βάνει τὰ Δαδαστῶν. ἐν τῇ καὶ καλῶς ἐστὶν ἐν
καὶ τροφῇ μεταχρῶν, ἐν οἰκῇ τῇ ἀρτί κακοπα-
μῶν καὶ ἀκλίῃ πρὸς ὑπὸν. πρὸς δ' ἀναβήσας,
ὅτι ἀλλὰ ἐφύλαξεν τῷ οἰκῇ, ἵνα μὴ τῶν
πολλῶν τοῖς ἀπὸ τῶν ἡρώμα δὲ διὰ τῶν
καὶ ἀναβήσας, καὶ τῆς ἀναπνεύσεως πόρος ἐπι-
φροῦσας καὶ ἀποπνεύσας, ἀφ' ὧν τὸ βασιλεῖα,
διανύσας ἐν τῇ βασιλείᾳ μῆρας ἐφύλαξεν. ἀλλ'
ὁ μὲν τότε πρὸς εἰς τὸ Κωνσταντινούπολιν ἀγα-
γεῖται καὶ Νίκαιαν γινώσκει, ἡμερῶν ἀφ' ὧν
μῆρας δὲ δὲ καὶ Οὐαλαττιανῶν ἀναγορεύει βασι-
λεῖα Δατιανῶν μὲν τῷ Πατριάρχῃ, ἐκ Γαλατίας
τῶν βυλῶν γράμμασι εἰσηγομένῃ ἐν αὐτῇ γὰρ
ἀφ' ὧν γινώσκει καὶ τὸ ὅτι χυμῶτος ὑπελείπει μί-

2 γῆρας. συνεφαπμένῃ δὲ τῇ πρὸς τὸν Σαυῶν π
καὶ ἐπὶ τῇ καὶ Ἀρριανῶν καὶ ἐπὶ τῇ, καὶ Γλαῖφ,

5. Imperator Jovianus pristinum cultum
restituit Ecclesis, omni eas vexatione li-
berans quam Apostata Julianus ipsis intu-
lerat. Revocavit etiam ab exilio quoscum-
que ille relegaverat, propterea quod piete-
tem prodere nolissent. Quorum ex nu-
mero fuit Valentinianus, qui cum à The-
bis Ægyptiis reversus est.

6. Candidus & Arrianus, qui propinqui
erant Imperatoris Joviani, cum Edessa mo-
rantem adierunt, & Athanasio Imperatoris
benevolentiam sibi conciliare student ob-
staculum. Imperator vero, ea quæ ab u-
traque parte dicta fuerant, ad commune
judicium rejecit, nullo manifesto indicio
interim dato, utram in partem propende-
ret.

7. Eudoxius adversus Candidum & Ar-
rianum literas scripsit ad Euzoium. Eu-
zoius vero, id quidem graviter tulit. Et
adjuncto sibi Elpidio, rescripsit Eudoxio,
partim reprehendens ejus consilium, partim
eum contra exhortans, ut ipse potius ab
ejusmodi sententia recederet. Simul etiam
leniter eum inculcabat, ob nimis diuturnam
dilationem eorum quæ in gratiam Actii
Eunomio jamdudum promiserat.

8. Imperator Jovianus Constantinopo-
lim proficiscens, cum Ancyram venisset,
alterum ex filiis suis, Varronianum nomi-
ne, admodum puerum, Nobilissimum de-
signavit. Exinde asperitimo hyemis tem-
pore ulterius cum exercitu profectus est,
multis in itinere amissis. Ipse vero una
cum iis qui superfuerant, venit Dadastana.
Cumque in statione quadam diversaretur,
sumpto cibo, in cubiculo quodam recens
calce illito decubuit, somni capiendi cau-
sa. Porro cum ignis accensus esset, ut
tempus per cubiculum dispergeretur, hu-
mor quidam ex parietibus recens illis ex-
spirare cœpit. Qui sensim per nares sub-
ingressus, respirandi meatus obstruens ac
præfocans, Imperatorem extinxit, post ex-
actos in imperio menses circiter decem.
Et hujus quidem cadaver Constantinopo-
lim delatum est. Exercitus vero cum Ni-
ciam venisset, duodecim diebus elapsis
Valentinianum Imperatorem renuntiavit.
Cum Dadianus quidem Patricius id con-
siliū per literas suggessisset ex Galatia:
illic enim, partim ob senectutem, partim
ob hyemis asperitatem relictus fuerat. Se-
cundus vero præfectus prætorio, & Arin-
thæus magister militum, cum Dagalaifo

VALESII ANNOTATIONES.

1 Μὲν τὸν ἰωάννην] Sic etiam legitur in scriptis
codicibus. Leges tamen Grammaticæ possunt ut scri-
bamus μὲν τὸν ἰωάννην.

2 Σαυῶν τε καὶ ἐπὶ τῇ] Gothofredus in Annotationi-
bus ad hunc locum, notat hunc Secundum Præfectum
Prætorio eundem esse cum Salustio: Et olim quidem ita
senserat in Annotationibus ad librum 22. Ammianus Mar-
cellinus pag. 266. meamque opinionem secutus est Gotho-

fredus in dicto loco. Verum postea re attentius examina-
ta, hunc Secundum Præfectum Prætorio deprehendi aliū
esse à Salustio, ut ostendi in Annotationibus ad lib. 6. So-
zomeni pag. 222. Hujus Secundi Præfecti Prætorio men-
tionem facit Libanius in epistola 122. lib. 4. quæ scripta
est ad Jovianum de Petronio quodam, qui primum Advoca-
tus fuerat, postea Præfatus Euphratensis Provinciae, et
postea ἑστὶν ὁ Σαυῶν.

VARIORUM.

2 Τὸν ἀρχαῖον ἥρωμα] Intelligit non modo veterem ornatum in Ecclesiis collatum, sed & annorum prohibitionem
& immunitates, quæ omnia Julianus ab Ecclesiis abstulerat. Vid. Soz. lib. 6. cap. 3. De Valentiniano supra, lib.
7. cap. 7. & Soz. lib. 6. cap. 6. Jac. Gothofred in loc.

Comite domesticorum operam suam ad id perficiendum contulissent. Cumque exercitus statim post nuncupationem Augustam rogasset Imperatorem scuto impositum, ut confortem Imperii sibi adungeret, Imperator sublata manu, silere eos iussit. Nec uilatonus conterritus, imperiali constantia sic eos allocutus est. Vestri quidem arbitrii ac suffragii fuit, ut me ex privato Imperatorem crearetis. Deinceps vero quid faciendum sit dispicere ac disponere, non eorum qui imperio subiecti sunt, sed Imperatoris officium est. Ingressus autem Constantinopolim, fratrem suum Valentem in confortium Imperii adiecit, adsumptoque eo Sirmium usque, in Occidentis partes petrexit. Sirmii vero omnibus ornamentis Imperii, & quaecumque ad reliquum cultum ac satellitum spectant, cum fratre divisit, cum quidem Constantinopolim remisit, Orientis partem ei tradens quaecumque sub ditione fuerat Constantii. Ipse vero reliquas duas ad Occasum sitas fortitus, totius Occidentis imperium obtinuit. Nec multo post Gratianum filium suum, adhuc adulescentem, cum ad Imperium promovisset, ad morum suorum similitudinem formavit.

Soz. l. 6.
c. 10.

Hypatia
Philos.
phia Socr.
l. 7. c. 15.

9. Hypatia n Theonis filiam ait Philostorgius in mathematicis disciplinis à patre institutam fuisse: Sed longe præstantiorem magistro suo extitisse, præsertim in astronomia; & multis Mathematicas disciplinas tradidisse. Eandem tamen principatu Theodosii junioris ab homonianiis discerptam esse impius iste affirmat.

Philostorgius
de
phil. medi-
ci.

10. Valentis ac Valentiniani temporibus Philostorgium vixisse refert hic Scriptor, qui medicorum omnium præstantissimus fuit. Filios autem habuit Philagrium & Posidonium. Ex quibus Posidonium ab se visum esse testatur, in arte medica excellentem. Hic tamen Posidonius falso asserbat, homines non dæmonum impulsu bacchari: sed malorum quorundam humorum redundantia id fieri. Neque enim dæmonum vim ullam esse, quæ hominum genus vexaret. Floruit etiam iisdem temporibus Alexandrie Magnus, qui eandem artem profitebatur.

Basil. Greg.
Naz. A.
philosophus.

11. Impius iste Scriptor, licet inuitus, Basilium magnum & Gregorium Theologum sapientie causa admiratur. Nazianzum vero patriam Gregorii, Nadiandum etiam nominat.

τῶ Δουεπνίῳ οὕτως ἡγήτο. τοῦ δὲ φρατὲ κατ' αὐτὸν ἡ ἀναγνώρισις. ἡ ἐπὶ τῆς ἀσπίδος ἐκτοχὴ. 2 μὲν τὴν βασιλείαν περὶ σλαβῶν καὶ αὐτὸν εἰς τὴν βασιλείαν ἀξιοῦντες, τῇ χειρὶ μὴ σιγᾷ αὐτοῦ ὁπτιρίαν ἀτρίμα δὲ καὶ βασιλικὴ τῇ φρατὴματι ἔφη, βασιλεῖα μὲν ἐμὲ παῖν ἐξ ἰδιότητος ἡ ὑμῶν ψῆφος τὸ κύριον ἐπὶ τῇ ἐκτοχῇ δὲ τὸ πρακτικὸν σκοπῶν ἡ δὲ διδασκαλία, ἐχὶ τῇ βασιλευσῶν, τοῦ δὲ βασιλευσῶντος ἡ κρίσις ὑπάρχει. 10 ὁπτιρίαν δὲ τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ αὐτὸν μὲν ἡ βασιλείαν ἡ ἀδελφὴν Οὐάλατα ποιεῖται. σαραπαλαβῶν δ' αὐτὸν μέχει Σερμίου, ἐπὶ τὴν ἐκτοχὴν ἀπαίρει. ἐν δὲ τῇ Σερμῷ τὰ τῇ βασιλείας πρὸς αὐτὸν διαμεινόμενα, ὅποια εἰς κόσμον 15 καὶ τὴν ἄλλαν ἐτίλει θεραπείαν, τὰ μὲν εἰς Κωνσταντινου πόλιν ἀποπέμπει, τῆς εἰσᾶς μοῖρας ἐξουσίαν ὅσας ὁ Κωνσταντῖος ἐπὶ ἡγήτο. αὐτὸς δὲ τὰς λαμπὰς διὰ τὰς χεῖρας ἀποκλινώσας τῆς ἐκτοχῆς ἐκαστὸν πείσσει. μετ' οὐ πολὺ δὲ παῖδα Γρηγορίου ἐπὶ μερῶν ὁπτιρίαν τῇ βασιλείᾳ, εἰς τὴν αὐτὴν σιγήσιν τρέπον.

9. Οτι οὕτως Ἰππατίαν τὴν Θέωνος θυγατέρα ὡς μὲν ἡ πατρὸς ἐξασκήσας λίγῃ τὰ μαθήματα, πολλὰ δὲ κρίσιν γένεσθαι ἐκ διδασκαλίας, ἡ μάλα 25 ἡ δὲ πολλὰ ἐκ τοῖς μαθήμασι. λίγῃ δ' ὁ δυνάστης, Θεοδοσίῳ ἡ τῇ βασιλευσῶντος, ἀρεσποδῆται τὸ γένεσθαι ὡς τῇ τὸ ἐμεινόμενον προσδοκίαν.

10. Οτι χεῖρ Οὐάλατα ἡ Οὐαλυνιανὸν ἡγετὴν ἡ φιλοσοφίαν γένεσθαι, ὡς αἰετὸς ἡγετὴν ὑπὸ τῇ 30 ἡ παῖδας Φίσην Φιλέγειον τι ἡ Ποσειδῶνιον διδάσκαλον δὲ τὸν Ποσειδῶνιον ὁ ἡγετὴν ἀρεσποδῆται. λίγῃ δ' αὐτὸν ὅσας ὁ ἡγετὴν, οὐχὶ δαμῶν ὁπτιρίαν τὸς αὐτῶν ἐκαστὸν ἐκαστὸν, ὡς γὰρ αὐτὸν τὸ ὡς αὐτὸν ἡγετὴν δαμῶν, ἀρεσποδῆται Φίσην ἡγετὴν. ὡς αὐτὸν δὲ καὶ Μάγαν ὁ ἡγετὴν, τὴν αὐτὴν τέχνην ματαχειρῶν.

11. Οτι καὶ ἄλλοι ὁ δυνάστης, Βασίλειον τι τὸ μέγα, καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, ἐπὶ τῇ 40 θαυμάζει. Νάδιαν δὲ καὶ Ναζιανζὸν ἐξονόμε-

VALESII ANNOTATIONES.

1. Ταῦτα τῆς βασιλείας πρὸς αὐτὸν ἀναγνώρισις. Hunc locum non intellexit Gothofredus, ut ex interpretatione ejus apparet. Sic enim vertit. Sirmium vero in qua ad Imperium pertinebant, dispositis, quacumque scilicet ad ornatum & reliquum ministerium spectabant. Ego vero de officiis Palatii & de Comitibus hunc locum accipendum esse aio, quos Valentinianus cum fratre suo Valente partiti sunt. Idque testatur Ammianus Marcellinus in lib. 26. pag. 305. Nafsum adveniens, ubi in suburbano quod appellatur Mediana, & civitate tertio lapide distans, quasi mox separandi, partiti sunt comites. Et paulo post, Quibus ita digestis, & militares partiti numeri. Et post hoc cum ambo fra-

tres Sirmium introissent, duxit palatium, ut potius planior sit. Valentinianus Mediolanum. Constantinopolim Valens discessit. Ubi vides triplicem divisionem inter Valentinianum ac Valentem Imperatores factam esse. Prima est divisio Comitum, quæ facta est Nasti, quod est oppidum Dacie. Secunda fuit divisio legionum & auxiliorum. Postrema fuit divisio Palatii facta in urbe Sirmio. Per Palatium vero intelligo officia Palatina quæ erant sub dispositione Magistri officiorum, & sub Castrensis sacri Palatii quod confirmat Philostorgius his verbis. αὐτὸν εἰς ἡγετὸν, καὶ τὴν ἄλλαν ἐτίλει θεραπείαν.

VARIORUM.

2. Ἐπὶ τῇ ἀσπίδι ἐκτοχὴ. Mos erat solennis tunc temporis, ut is quem in inter Imperatorem renunciarent, protinus scuto impositus circumferretur. Unde & passim in Fastis Idacianis legas Imperatorem levatum pro renunciatum, etiam Valentinianum hoc ipso anno 364. Gothofr. in

loc. Quod mox ait Philostorgius, Gratianum adhuc adulescentem, à patre ad Imperium non multo post electum, id anno 367. consignat Chronologi, cum Gratianus adhuc puer esset, octo aut novem annos natus.

1 ζει. τὸν μόνον γὰρ Λαοδικεῖας Ἀπολλινάριον, ὅσα
 γὰρ ἐστὶν ἐν αὐτῇ μάθησις ἐκτέρου προτάττει. Φησὶ
 2 δὲ ὡς Βασιλειὸς μὲν Ἀπολλινάριον λαμπρότερον
 ἔχει. τῷ δὲ Γρηγορίῳ, καὶ παρ' ἀμφοτέρων ἐξέτα-
 3 ζουμένων, μείζων βάσις εἰς συγγραφεὺς ἔχει ὁ λόγος
 καὶ ἡ ἐν τῷ Ἀπολλινάριῳ μὲν ἀδρότερος, Βασιλείῳ
 δὲ γαυρότερος.

12. Οἱ μὲν τὸ μέγα Βασιλείου, ἀλλὰ καὶ τὸ
 Ἀπολλινάριον λέγει πρὸς τὴν ἀπολογία Εὐνομίου ἀ-
 πωγράφει. ἅτα πάλιν Εὐνομίου ἐν πέντε λόγοις 10
 συμπλακίοντες Βασιλείου, ἐνυχεῖν ἐπέουσιν τῷ πρῶ-
 2 τῳ, καὶ βαρυνόμεναί τε λατύνει τὴν βίαν. ὅπως αὐτὸς
 τὸ ψῆφος ἐπὶ πολλὰ καὶ ἀληθείας πετίμενται.

13. Οἱ τῷ εὐφροδύνῳ ἀγίῳ ἀνδρὶ Βασιλείου
 καὶ Γρηγορίου, περὶ αὐτῶν καὶ ἀναίδειον χαλεπὸν 15
 δίδται. μὴ γὰρ λέγει αὐτοὺς ἀνθρώπων γυνήσασθαι
 τὸ ἴδιον, ἀλλ' ἐνακῆσαι ἀνθρώπων καὶ ταύτῃ δια-
 ζυγῆσαι τὸν Ἀπολλινάριον τῆς μοίρας αὐτῶν. αἰ-
 τιᾶται δὲ κακίαν, ὅτι ἐφ' οἷς τοῖς θύοις παρί-
 χθαι αἰτίαι, ἀλλ' οὐς ἐτίθει αὐτὸν κατασύρουσιν 20
 δὲ σάγει σπουδὴν. λέγει δὲ μὲν τῷ ἄλλῳ, ὅτι ὁ
 τῷ σωματικῇ ἀνάγκῃ ἀπεκρίνεται.

14. Οἱ Φησὶ, Ἀπολλινάριος κατὰ Πορφυρίου
 γράφει, ἐπὶ πολὺ κατεπὶν τῷ ἡρωισμῷ Εὐσι-
 βίου κατ' αὐτοῦ. ἀλλὰ καὶ τῷ Μεθοδίῳ καὶ τῆς 25
 αὐτοῦ ὑποστάσεως σπουδασμάτων.

15. Λέγει δ' οὐκ οὐδ' ὅτι λαβὼν, τὸν
 4 Ἀπολλινάριον ἐπίσκοπον εἶναι, καὶ τὸν Οὐάτον ἐν
 Φυλῆς ὁρμᾶσθαι τῷ Φρυγίῳ.

16. Οἱ Οὐάλατιον καὶ Οὐάλεον καὶ Κίβαλον 30
 λαχὼν ἀναγράφει πατεῖσαι.

17. Οἱ τὸ ἐμμελὲς δόξαζόντων, Θεόδω-
 3 ρος μὲν Φρυσὶ ἐκ δολοφάνειας ἐγενόνη, καὶ ὁ Θρακη-
 ἐφ' ὅτι ἡ Ἡρακλείας καὶ Γεώργιος δὲ, Ἀλεξαν-
 δρῶν μὲν τὸ γένος, καὶ τῶν ἐκ Φιλοσοφίας ὁρμᾶ- 35
 μῶν, τῆς δὲ καὶ Συρίας Λαοδικεῖας ἐπιστάτων.

Apollinarem tamen Laodiceum, quod qui-
 dem ad sacras literas pertinet, utrique an-
 teponit. Ac Basilium quidem Apollinare
 splendidiorem fuisse dicit in panegyricis.
 Gregorii vero, si cum utroque compare-
 tur, magis fundata ad scribendum fuit o-
 ratio. Et Apollinare quidem uerior fuit
 in dicendo; Basilio autem firmior.

12. Ait Philostorgius, non solum Basili-
 um Magnum, verum etiam Apollinarem, scri-
 psisse aduersus Apologeticum Eunomii. Post-
 ea vero Eunomium quinque libris aduersus
 Basilium decertasse. Hunc vero, cum primum
 dumtaxat librum legisset, gravi dolore per-
 cussus ex hac vita migrasse. Adeo hic Scri-
 ptor mendacium plura facit quam ueritatem.

13. Eosdem sanctissimos viros, Basilium
 scilicet & Gregorium, aperte & impudenter
 calumniatur. Neque enim eos dicere Filium
 hominem factum esse, sed in homine inha-
 bitasse: Eamque ob causam Apollinarem ab
 eorum partibus se se abjunxisse. Istum vero
 etiam accusat, non ob ea quorum causa a
 piis omnibus merito reprehensus est: sed in
 aliud quoddam studium abreptum esse tra-
 dit. Inter alia autem dicit, cum resurre-
 ctionem corporum negauisse.

14. Apollinaris in libris quos contra Por-
 phyrum scripsit, ea quae ab Eusebio aduer-
 sus eundem Porphyrium scripta sunt, longo
 intervallo superavit. Methodii quoque libros
 ejusdem argumenti infra se reliquit.

15. Ait praeterea, quod quidem nescio
 unde hauerit, Apollinarem Episcopum
 fuisse. Et Novatum ex Phrygum gente
 originem duxisse.

16. Scribit Philostorgius, Valentiniano
 ac Valenti patriam fuisse Cibalim.

17. Inter eos qui similem secundum sub-
 stantiam Filium asseruerunt, celeberrimum
 ait fuisse Theodorum, Episcopum Heracleae
 quae est in Thracia, & Georgium Episcopum
 Laodiceae in Syria, Alexandrinum genere,
 qui prius Philosophiae operam dederat. Ab

VALESII ANNOTATIONES.

1 ὅτι γὰρ τὰ ἐν τῷ μόνῳ μάρτυρι] Prius τὸν deest in
 MS. codice Sampsonei Borchartii. In Scriptorum autem co-
 dice scriptum habetur, ὅτι γὰρ τὰ ἐν τῷ μόνῳ μάρτυρι. Id est,
 quoniam quidem ad sacra scriptura intelligentiam pertinet,
 Apollinarem magis βασιλειαν fuisse, aut Philostorgium.
 Verba ipsa Philostorgii extant apud Suidam in voce ἀπο-
 λινάριον. Ex quibus discimus cur Philostorgius dixerit,
 in Apollinare maiorem fuisse scientiam scripturarum quam
 in Basilio ac in Gregorio. Et quod uidelicet Apollinaris
 Hebraicam linguam callebat.

2 Ἀπολλινάριον λαμπρότερον] Apud Suidam additur ver-
 bum παρρησιώτατον, quod nescio cur Photius praetermisit,
 cum in eo pene tota vis consistat sententiae. Ait enim
 Philostorgius hos quidem tres, Apollinarem scilicet, Ba-
 siliū atque Gregorium, omnium sui temporis disertis-
 simos fuisse. Singulos tamen proprium ac peculiarem
 dicendi characterem habuisse. Nam Apollinaris quidem
 stilum fuisse ad scribendos commentarios aptissimum. Ba-
 siliū vero in panegyrico dicendi genere excelluisse. Gre-
 gorii vero orationem magis fundatam fuisse; id est, ut
 vulgo loqui solemus, magis periodicam.

3 Μείζων ἢ συγγραφεὺς] Hunc locum emendavi ex co-
 dice Sampsonei Borchartii, in quo ita legitur: μείζων βάσις ἢ
 συγγραφεὺς ἔχει ὁ λόγος. Quam scripturam confirmat Sui-
 das in voce ἀπολλινάριον.

4 Ἀπολλινάριον ἐπίσκοπον] Gothofredus in Annotationi-
 bus unicum profert testimonium beati Hieronymi, qui
 Apollinarem Laodiceum Episcopum vocat. Verum an-
 te Hieronymum Athanasius in epistola Synodica ad Eu-
 sebiū & Luciferum, diserte Apollinarem Episcopum ap-
 pellat pag. 580. παρὸν δὲ καὶ πρὸς ἀπολλινάριον τὸ ἱπποκρί-
 πον μνησθέντι, παρ' αὐτοῦ αἰ τὸ πρῶτον πρὸς ἡμᾶς.

5 ὅτι γὰρ τὰ ἐν τῷ μόνῳ μάρτυρι] Gothofredus in Annotationi-
 bus unicum profert testimonium beati Hieronymi, qui
 Apollinarem Laodiceum Episcopum vocat. Verum an-
 te Hieronymum Athanasius in epistola Synodica ad Eu-
 sebiū & Luciferum, diserte Apollinarem Episcopum ap-
 pellat pag. 580. παρὸν δὲ καὶ πρὸς ἀπολλινάριον τὸ ἱπποκρί-
 πον μνησθέντι, παρ' αὐτοῦ αἰ τὸ πρῶτον πρὸς ἡμᾶς.

VARIORUM.

a Οὐτως αὐτὸς τοῦ φησὶ —] Jure hoc Epiphonema nar-
 rat omni ubi fuit Photius. Eunomius enim libros istos
 non nisi post obitum Basilii in lucem edidit, teste eodem
 Photio Cod. 139. H. Lottich.

b Τὸ τῶν ἀποστόλων ἀνάγκῃ ἀπεκρίνεται] Apollinaris Re-
 surrectionem non negavit, verum circa resurrectionem
 interpretis mortuos enim reversuros dixit ad Legem &

circumcisionem, ritus, sacrificia templum per mille an-
 nos, ut testantur Basilus Epist. 74. Epiphanius haereti-
 77. Hieronymus in cap. 36. Ezechielis. De peculiari
 ejus haeresi vid. Socr. lib. 2. cap. ult. not. 2.

c Τὸ ὁμολογεῖν] Legendum ὁμολογεῖν. Ita legendum in-
 fra, lib. 10. cap. 3. ubi in impressis ὁμολογεῖν legitur, ut
 observavit Valesius. H. Lottich.

διότι.

4. Οπ' ἡτὰ τὸ χερσὶν οἱ θεοὶ Ἀΐσι καὶ
Εὐνόμιον, τῷ θεῷ Εὐδόξῳ ἀφ' αὐτοῦ καὶ Εὐ-
δοξίῳ, τὴν μὲν Κωνσταντίνου πόλιν ἠφ' αὐτοῦ
ἐκτίσας, αὐτῷ δὲ ὁ μὲν Ἀΐσι ἐπὶ τῷ Λέσῳ
ὑπεπλῆν' ἀπὸ τοῦ θεοῦ Μιτυληνίου ἐν ἀγρῷ περὶ δι-
έταξιν, τοὺς ἀφ' αὐτοῦ λόγους διζούμενος. δὴ
δ' αὖτ' ὁ ἀγρὸς Ἰουλιανῷ τῷ βασιλεῖ τῆς τῶν
αὐτῶν ἀφ' αὐτοῦ σύμβουλον. ὁ δὲ Εὐνόμιος ἐπὶ τῇ
Καλχηδῶνι ἀφ' αὐτοῦ, ἐν αὐτῇ ἡτὰ πᾶσι καὶ
οἰκίαις κτήμασι, πλησιάζον τοῖς ἐπὶ ἀλατρίῳις τή-
σι, ἐποίητο τὴν δόξαν, ὅδ' αὐτὸς τῷ πατρὶ
1 τῷ τῷ ὡς οἰκίαν ἐλάτῃν συνουσίαν. ὅδ' ἔτι-
2 ρος δ' αὐτῶν ἑκκλησίαις ἦρχον ἀποσταλόμενοι.
ἀλλὰ κενὸς αὐτοὺς οἱ ὁμόδοχοι πατέρας ἦσαν, καὶ
3 ἡγεμόνας. ὁ δὲ καὶ Εὐνόμιος οὐδὲ ἡμετέρας ἔξ-
4 ἡ τῆς Κυζίκου μετέστη, ὅ μὲν οὖν εἰς ὅσον ἐ-
κίω χρεῖον, ἦφ' αὐτοῦ. καὶ τοῖς τῷ ὁμοδόχῳ ὁμοσέ-
παι οὐδὲν αὐτῷ, ὅς τῶν ἐκείνου γένους χρεῖον οὐδὲν
τῷ ἐκκλησιαστικῷ διετάχθητο.

5. Οπ' ἡτὰ τῷ βασιλεῖ ἔτους Οὐάλης ὅπ-
6 τ' αὖτ' ἐπὶ Περσας ἐστράτευσε ἡ καὶ ὅτ' αὐτὸς καὶ
Προκόπιος τὴν περὶ τὴν κατὰ Κωνσταντινούπολιν
ἐκτίσας, ὁ δὲ Προκόπιος οὗτος, εἰς τὸ τοῦ Ἰου-
λιανῷ γένος ἀνέβη. καὶ πολλοὶ ἀνεκασμῶν λο-
γισμοὶ, τὴν βασιλίαν αὐτῷ θεοῖς ἀπὸ τῆς
λογομαχίας καὶ λόγῳ διέφερον. ἀφ' αὐτοῦ Ἰουλιανῷ
βασιλεύσαντος τῆς Μισσοποταμίας οὗτος ἀπεβίβας
καὶ πολλοὺς ἐν ταλαιπωρίᾳ τόπους ἀμείβας,
Φρύγιαν τε καὶ τῆς γυναικὸς καὶ κρυπτόμενος, ὅς
ἀπὸ τῆς πλαισίονος, τὸν ἑκατόν, Φίον, ἀπαρ-
ρίπτει κύβον καὶ τὴν Καλχηδῶνι καταλαβὼν, ἐν
τῇ τῇ Εὐνόμιον ἀγρῷ, τῆς πόλεως ἔξωθεν ἀφ' αὐτοῦ
μὲν, ὅδ' ὁπιδνωμένος τῷ δισπότῃ, αὐτὸν
κατακρύπτει ἐκείνῳ δὲ εἰς τὴν πόλιν ἀφ' αὐτοῦ, ἐφ' αὐ-
τῆς ἀναμῶν τῆς βασιλείας γένετα. ὅδ' αὖτ' αὐτῷ
οὐ πολὺν χρόνον πολέμῳ συρραγίᾳ Οὐάλης, 3
προδοσίᾳ τῷ αὐτῷ στρατηγῶν Γομαρίῳ καὶ Ἀγίλῳ,

4. Actius & Eunomius ab Eudoxio at-
que Euzoio penitus se se abrumpentes, Con-
stantinopolim Florentio commiserunt. Et
Acrius quidem relicta Constantinopoli in
Lesbum navigavit. Ubi in agro quodam
circa Mitylenem urbem vixit, eos qui ipsum
adibant blandis sermonibus excipiens. Hunc
autem agrum Julianus Imperator Actio do-
naverat, suæ erga illum benevolentia mo-
numentum. Eunomius vero Chalcedonem
trajiciens, illic in horto quodam muris ma-
ritimis proximo, quæ propria ipsius erat
possessio, vitam egit, eorum qui ad ipsum
accessissent, perinde & Actius, curam ge-
rens. Neuter porro eorum peculiarem Ec-
clesiam rexit. Verum hi qui ejusdem sectæ
erant, eos velut communes patres atque
antistites ducebant. Eunomius certe ex quo
ab urbe Cyzico migraverat, toto deinceps
vitæ suæ tempore, ne sacra quidem mysteria
unquam celebravit: Quamvis Episcoporum
ejusdem sectæ nullus esset, qui absque ejus
sententia quidquam ex rebus Ecclesiasticis
perageret.

5. Valens tertium Imperii sui annum in-
gressus, expeditionem adversus Persas susce-
pit. Quo quidem tempore Procopius quo-
que Constantinopoli tyrannidem arripuit.
Porro hic Procopius propinquitate generis
conjunctus erat Juliano. Multaque homi-
num judicia de illo fiebant, quibus Imperi-
um ei deferrebat: Quæ quidem judicia
crebris sermonibus evulgabantur. Quam ob
rem Joviano ad Imperium evecto, Proco-
pius arrepta fuga, Mesopotamiam reliquit,
& una cum uxore se se occultans, variis-
que subinde commutatis locis non sine in-
genti difficultate ac miseria, errorum ac
læbætarum pertæsus, tandem extremam, ut
aiunt, aleam jecit. Chalcedonem igitur pro-
fectus, in Eunomii agro qui extra urbem
situs erat, absente tunc domino, delituit.
Unde cum trajecisset Constantinopolim,
absque ulla cæde Imperium occupavit. Nec
multo post prælio cum Valente congressus,
ducum suorum, Gomarii & Agilonis, pro-

VALESII ANNOTATIONES.

1. Προκόπιος ἐλάτῃν συνουσίαν] Nemo non videt scriben-
dum esse ἐλάτῃν. Sic in superiore libro καὶ τῷ βασιλεῖ λέ-
γεται pro καὶ τῷ. In margine codicis Bochartianus scri-
ptum erat cadere manu: Ergo πρόκοπος ἐλάτῃν.

2. Εὐνόμιος ἦρχον ἀποσταλόμενοι] Rectius in codice Sco-
tiacensi & Bechariano, legitur ἀποσταλόμενοι. Idque mi-
nor à Gothofredo animadvertum non fuisse, cum sequen-
tia Philostorgii verba hanc emendationem confirmant.
Itaque Hollstenius interpretationem Gothofredi correxit
hoc modo: Νεναιεν νετὸν αὐτῶν Ecclesiam sui peculiariter
ἀποσταλόμενοι.

3. Ἐξ ἡ τῆς Κυζίκου μετέστη] Hunc locum emendavi ex
Manuscripto codice Bocharti, in quo scribitur ἐξ ἡ τῆς
Κυζίκου. Valeat itaque correctura Lucæ Hollstenii, qui in
margine sui codicis ad hunc locum hæc annotat: Ergo
ἐξ ἡ, & versionem Gothofredi ita emendaverat. In eo
Eunomius ne sacra quidem mysteria, ex quo Cyzico de-
migrasset, quæ nec reliquis temporibus quædam vixit, contigit. Ve-
rum in hac emendatione, multa sunt quæ probare non pos-
sum. Primum enim ἐξ ἡ Græcum non est pro ex quo
tempore. Nam Græci semper dicunt ἐξ ἡ. Deinde non

placet quod verba illa Philostorgii τῆς ἡμετέρας ἦφ' αὐτοῦ,
cum Gothofredo interpretatur, sacra mysteria contigit.
Quasi Philostorgius de sacris vasis hic loquatur. At-
qui ἡμετέρας est sacrificium Missæ, à quo Eunomium, ex
quo Cyzicum reliquerat, perpetuo abstulisse testatur Phi-
lostorgius. Sic Eusebius noster eam vocem usurpat in
libro 4. de vita Constantini cap. 45. ἡμετέρας ἀνέμους καὶ
μορμύρας τῶν θεῶν ἀνέμους. Verum sacrificii no-
men potius fortasse displicere Gothofredo, quippe qui
Calvini hæresim sectaretur. Hollstenius vero, utpote Catho-
licus, retinere illud debuit. Fatendum tamen est ἡμετέρας
generaliter sumi posse pro officio Sacerdotali. Sic enim
Philostorgius in cap. 10, eam vocem usurpat pro Ordina-
tione.

4. Ὅσον εἰς ὅσον χρεῖον] Olim quidem exillimari scriben-
dum hic esse ὅσον, quomodo etiam hunc locum intellexit
Gothofredus. Potest tamen alius quoque usque sensus
horum verborum, quasi dicat Eunomium non modo post
abdicationem Episcopatus Cyziceni, verum etiam antea
toto vitæ suæ tempore, sacra mysteria nonquam celebra-
sse. Qui quidem sensus verbis Philostorgii aptius convenit.
Certe Hollstenius hunc locum ita videtur intellexisse.

VARIORUM.

2. Φλαυριτίᾳ] Vide lib. 8. cap. 2. 16. Lewis.
b. καὶ τῷ βασιλεῖ] Contra hanc Philostorgii Chronolo-
giam, statuant Papius & Gothofredus Procopianam 17.
Tom. III.

rannidem contigit anno 365. De Procopio vid. Socr.
lib. 4. cap. 3. & Soz. lib. 6. cap. 8.

XXX

ἡτὰ τῷ

1 τὸ συνενχθῆναι Εὐδοξίῳ, ὃ δὲ οὐ μόνον ὅτι ἀπὸ
2 ἐρέφῃ τοῖς γραμμένους, ἀλλ' ὅτι μὴ καὶ μέγιστον
πάντων δυσχεραίνων ἐπιδείκνυτο.

8. Οἱ συκοφαντοῦντες Φησι Εὐνόμιον, ὅτι τῷ οὐ-
κείῳ ἀγρῷ κατακρύψαι τὸν Προκόπιον τὴν τυραν-
νίδα παλαμάμενον καὶ μόλις αὐτὸς τὰς ἀφρο-
λάς καὶ τὸν ἐκείθεν δικρούσαντο θάνατον. ὑπερί-
κειος δ' οὐδὲν εἰς τὴν Μαυρουσίαν γῆν ἐκπέμπει,
Αὐξονίου τῷ τῷ πραιποσίτῳ ἐπάρχῳ τῆς Φυγῆς
3 αὐτῷ ἐπιβαλόντος. ἀλλ' ὁ μὲν ὁ χυμώσιος ὄντος
4 ἐπήγατο· κατὰ Μούρσαι δὲ τῆς Ἰλλυριῆδος Φθά-
σας, ἥς ἐπίσκοπος ἐτύχαιε περὶ Οὐάλης, διξίω-
σις περὶ πολλῆς ἀπολαύει, καὶ τῆς ὑποφωρίας ἀ-
5 κομίζεται, πρὸς τὸν βασιλέα ὁ δὲ μακροχρόνιος
Οὐάληςτος οὐκ ἀπομύει τῆς Μαρκιανουπόλεως δὲ
6 ἐπίσκοπος οὗτος ὅτι καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ἀποπα-
θεῖς ἀναδιδάσκων. ἄρμιοι δὲ ὁ βασιλεὺς, εἰς ὃ-
ν μετὰ τὴν ἀνάκλησιν Εὐνομίᾳ ἐλθὼν ἀλλ' ὁ
Εὐδόκιος τέχνης τῆς θείας ἐπέχει. μετὰ τῷτο ὃ
εἰς Νίκαιαν ἀφικόμενος ἐπίσκοποι αὐτῇ καθέδρῃ
7 σκαὶ ἐπὶ αὐτῇ γὰρ Εὐγένιος ὁ ταύτῃ ἐφορῶν
πρὸς ἡ πέραις ἐπιθέτω τῇ βουλῇ, τὸν εἰς ἐκ-
λίψει. καὶ μετὰ γίγται Δημόφιλος ἀπὸ Βερρῆας
8 εἰς Κωνσταντινουπόλιν, Οὐάληςτος τῷ βασιλεὺς συν-
9 οδικῶς ὁ ὑποκλεισμένος ψῆφος.

9. Οἱ Φησὶν εἰς Βορίσσῳ, κέμῃ δὲ τῆς δι-
10 τῆς Καππαδοκίας τὸ χεῖρον, ἐπιστολῆς Ἀν-
11 σιος ἔχει, ὅπως μὴ τέσσαρας ἔχει, θυγατέρας δὲ
12 μίαν, ἥς Εὐλάμπιος μὲν ἡ ὁνομασία. Φιλοστοργίος
δὲ ἐγνώστο τὸν ταῦτα γεγραφέα. ὁ δὲ ταύτης
13 αἰὲρ Καρτίσιος ὄνομα, τὴν Εὐνομίαν δόξαν ἐτίμα·
καὶ πάλιν τὴν γυναῖκα πρὸς τὴν αὐτῇ μετὰ τῆς αὐ-
14 γνῶμης καὶ γὰρ ἐκ πατρὸς καὶ μητρὸς αὐτῇ τὸ
ἐμῶντα ἐστῆναι ἡ δὲ πμοδῖστα, τοὺς ἀδελφούς
15 σὺν βέλκεται· εἰς καὶ μέγας καὶ τὸ πατέρα καὶ τὸς
16 ἄλλους οἰκίους.

id quod acciderat, per literas significavit. Hic vero, iis quæ scripta fuerant non modo commotus non est, verum etiam palam ostendit, ægre ferre se quod graviora perpessus non fuisset.

8. Quidam, ut ait Philostorgius, Euno-
mium calumniati sunt, quod in agro suo Procopium occultasset, tyrannidem arripe-
re meditantem. Quam calumniam, mor-
temque ob id intentatam, ægre admodum effugit Eunomius. Exsul tamen missus est in
Mauritaniam; Auxonio Præfecto Prætorii
10 hanc ei poenam irrogante. Et Eunomius quidem, dum hyemis tempestas sæviret, abductus est in exilium. Sed cum Mur-
siam Illyrici urbem venisset, cujus urbis E-
piscopus erat Valens quidam, humaniter admodum exceptus est, & ab exilio revo-
catus; cum Valens Imperatorem adisset
15 una cum Dominino Marcianopolis Episco-
po, & Eunomii causam multo cum affe-
ctu exposuissent. Caterum Imperator post revocationem Eunomii, cum in conspectum suum admittere cupiebat. Verum Eudoxi-
us quibusdam artibus hunc congressum in-
20 hibuit. Post hæc vero Niczam profectus ut Episcopum illic ordinaret, mortuus enim erat Eugenius urbis illius Episcopus; pri-
usquam huic negotio finem imposuisset, abiit e vita. Demophilus vero à Berroæa
25 translatus est Constantinopolim, Imperatore sententiam synodi comprobante.

9. Ait Philostorgius Borissi, qui vicus
est secundæ Cappadociæ, Anysium quem-
dam presbyterum vixisse, qui quatuor ha-
bebat filios, filiam vero unicam quæ Eu-
lampia dicebatur: ex qua natus est Philo-
storgius hujus historiæ scriptor. Ejus au-
tem vir Carterius nomine, Eunomii sectam
sequebatur. Is uxori suæ persuasit, ut ad opinionem suam descenderet. Illa enim tam
ex paterno, quam materno genere, consub-
stantialem Patri Filium profitebatur. Mu-
lier vero mariti persuasionibus inducitur, fr-
tres primum, exinde patrem ac reliquos
35 paulatim propinquos suos in eandem sen-
tentiam pertraxit.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Οὐκ ἀπράγμῃ τοῖς γραμμένοις] Non dubito quin scribendum sit οὐκ ἀπράγμῃ. Id est, Eunomius non eo quod ab Aetio ad ipsum scripta fuerant, non modo non attendit, sed non curavit. Id enim significat verbum ἀπράγμῃ, ut docet Suidas.

2 Μείζον πάντων δυσχεραίνων ἀπιδείκνυτο] Hujus loci emendatio debetur codici Samuelis Bocharti. Quem ego antequam caecus essem, p̄p̄m emendaveram. Ita enim legendum esse ipsa syntaxis docet.

3 Χυμώσιος ὄντος ἐπὶ αὐτῇ] Scribendum procul dubio est ἀπὶ αὐτῇ, id est, in exilium abducebatur.

4 Διοπαύσης ἀναδιδάσκων] In codice Samuelis Bocharti scriptum inveni ἀναδιδάσκων. Vulgatam tamen scripturam magis approbo.

VARIORUM.

1 Κατὰ Μούρσαι τῆς Ἰλλυριῆδος] Sive Pannoniæ, quæ Illyrici Provincia erat, urbs illustis profligatione Magnen-
tini tyranni, Sozom. l. 4. cap. 7. n. a. & Valente hoc E-
piscopo Murcensis Ariani, intensissimo Athanasii hoste, de
quo cum multa occurrant passim sub Constantio, illud de
eo modo notandum est, cum eodem hoc tempore, anno
Chr. 369. in occidente damoatum, Damaso Episcopatum
Romanum gerente, ut discere licet ex Athanasio ad Epi-
scopum Episcopum Corinthiū, Gaisford. in loc. De Eu-
genio Ep. Nic. Vid. Soz. pag. 139. not. 1. De tempore

obitus Eudoxii, Soz. pag. 130. not. 2.

b Παρομοιωμένη] Legendum παρομοιωμένη. W. Lowm.

c Πρεσβύτερος ὡς ἔχει] Nempe hac adhuc tempestate alicubi, & quidem in Cappadocia, Presbyteri uxorati fue-
re, liberosque suscipere, quod etiam testatur Epiphanius
hæres Catharorum 50. n. 4. (cui id ipse improbet) & He-
ronymus Epist. ad Demetriadem; & lib. 1. adversus Jo-
vianum. Gaisford. in locum. Poterat tamen Anysius ux-
orem morte amisisse ante ordines susceptos, quod scripius
factum.

Demophilus
in Ep. CP.

10. Demophilum, ut ait Philostorgius, in sede Constantinopolitana præcipue collocavit Theodorus Episcopus Heracleæ. Illic enim præ cæteris consecrationis hujus privilegium habere videbatur. Porro dum Demophilus in Episcopali sede collocaretur, multi ex populo qui tum aderant, non DIGNUS acclamant, sed INDIGNUS.

Eunomius
Naxum re-
legavit.

11. Post Auxonium Modestus promotus Præfectus Prætorii, cum Eunomio insensus esset, ut ait Philostorgius, indicta causa eum damnavit, ut qui Ecclesias ac civitates perturbaret; & in insulam Naxum eum relegavit.

Cæsarea, o-
lim Mozo-
ca dicta.

12. Cæsarea prius Mozoca nominata est, à Mosoch gentis Cappadocum Principe id nomen trahens. Progressu vero temporis per inflexionem Mazaca appellata est.

Cyziceno-
rum Episco-
pus homo-
usque.

13. Ex quo Eunomius Cyzicum reliquerat, nullus adhuc Episcopus, ut scribit Philostorgius, in ejus locum fuerat subrogatus. Demophilus vero, cum Episcopi ordinandi causa, una cum Dorotheo aliisque Cyzicum venisset, nihil perficere potuit, propterea quod incolæ illius urbis similem secundum substantiam constantissime profiterentur, ex doctrina atque institutione Eleusii, qui hanc opinionem confirmaverat. Sed cum Demophilus & qui cum illo erant, Cyzicenorū protestationem admisissent, & Actium Eunomiumque anathemate damnaverunt: id enim erat protestatio: & Eunomium tum orationibus, tum scriptis publice Anomœum

10. ΟΤΙ ΔΗΜΟΦΙΛΟΣ ΦΩΝ, ΕΓΚΑΘΙΣΤΑΙ Τῇ ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΠΟΛΕΙ ὑπὸ Θεοδώρου μάλιστα τῷ Ἡρακλείας ἐπισκόπου· ἰδοὺ γὰρ τὸ πρῶτον ὅ-
τος ἔχει τῆς τοιαύτης ἱερωτικῆς ἐκτελέσεως πολ-
λοὶ ἢ τοῦ πρώτου ὄχλου, οὗ τῷ τοῦ Δημοφίλου
καθιδρύσει, ἐπὶ τοῦ ΑΞΙΟΣ, ὁ ἀντίστοιχός τὸ αὐ-
ΑΝΑΞΙΟΣ.

11. ΟΤΙ Μὲν Αὐξόνιον ὁ Μόδεστος ἐπαρχος ἐπα-
ρξας, καὶ ἀπεχθὲς, Φῶν, ἔχον πρὸς Εὐνόμιον, ἐρή-
μιον αὐτοῦ ἐκτελέσας, ἐς τὰς ἐκκλησίας καὶ
τὰς πόλεις ἐκτελέσας καὶ ἐς Ἀξίαν αὐτὸν ἰ-
φυλάξαι τὴν νῆσον.

12. ΟΤΙ Μάζακα τὸ πρῶτον ἐκαλεῖτο ἡ Και-
σάρεια, ἀπὸ Μοσὸχος ὁ Καππαδοκῶν γυνάρχης ἐλ-
κυσταμένη τὸ ὄνομα. τῷ χρόνῳ δὲ πορτολικῶν, καὶ
παρέκλιον ἦδη Μάζακα προσεβόμασται.

13. ΟΤΙ ὅτε Εὐνόμιος Φῶνι λιπώτερος τὴν Κύ-
κον, οὐδὲν τῶς ἀντικατῆς ἐπίσκοπος· Δημόφι-
λος δὲ ὁ σὺν Δωροθέῳ καὶ τισιν ἄλλοις ἀφικόμενος
ἐγκαθίσταται, οὐδὲν περὶ αὐτὸν ἠδυνάτο, ἀλλὰ τὸ
ποῦς οὗ αὐτῇ, τὸ κατ' οὐσίαν ὁμοίον ἐκ τῆς Ἐ-
λευσίης διδασκάλου, ὅτι τὸν δόξαν κρατύνοντας,
προσβλέψας εἰς τὸ ἀματάβητον. Δημοφίλου δὲ καὶ
τῆς σὺν αὐτῷ τῇ τῆς Κεζικίωνων ἀναδείξα-
μενὸν πρὸς ἐκκλησίαν, καὶ τὸν Αἰτίον καὶ Εὐνόμιον ἀνα-
θεματίζοντας, τῷτο γὰρ ἡ πρὸς ἐκκλησίαν, ὁ ἀντι-
στὸς τὸν Εὐνόμιον δημοσίως καὶ λόγοις καὶ γράμμασι

VALESI ANNOTATIONES.

1. Εἰς Ἀξίαν τὴν νῆσον.] In Manuscripto codice Samuelis Bocharti scriptum invenit ἡ νῆσον, corrupte pro νῆσον. Sic recentiores videntur nominasse Insulam maris Ægæi, quæ prius Naxos vocabatur.

2. Οἱ μάζα κατὰ πρῶτον.] Rectius in Manuscripto codice Samuelis Bocharti scriptum est μάζακα τὸ πρῶτον ἐκαλεῖτο ἡ Καισάρεια. Idem error occurrit apud Sozomenum in libro 5. cap. 4. Apud Hieronymum quoque in libro de Scripturis Ecclesiasticis μάζα dicitur. Sic enim habet vetus Lugdunensis editio, quæ penes me est. Βασι-
λεως Καππαδοκίας qua prius Μάζα vocabatur ἐπίσκο-
πος, &c. Videtur tamen in Philostorgio scribendum esse μάζακα τὸ πρῶτον, &c.

3. Σὺν Δωροθέῳ.] Hic Dorotheus Episcopus erat Hera-
cleæ in Thracia, qui Demophilum Constantinopolitanum
Episcopum consecravit, ut supra retulit Philostorgius in
cap. 10. hujus libri, ubi Theodorus perperam nomina-
tur. Qui locus Gothofredum in gravissimum errorem
induxit. Putavit enim Theodorum hunc à quo Demo-
philus est ordinatus; & qui postea Antiochenus & Con-
stantinopolitanus Episcopus fuit, eundem esse cum Theo-
doro illo Heracleota, Ariarum Principe, qui in Syno-
do Sardicensi condemnatus est, & ejus mentionem facit
Hieronymus inter Scriptores Ecclesiasticos. Atqui
Theodorus Heracleotes, cujus meminit Hieronymus, & qui
Synodi Sardicensis sententia damnatus est, obiit regnan-
te Constantio, circa annum Christi 338. Eque in Ep-
iscopatu successit Hypatius, ut notavi ad librum secun-
dum historię Socratis Scholastici cap. 19. Mortuo de-
mum Hypatiano, principatu Valentis Augusti, successit
Dorotheus, is qui Demophilum Constantinopolitanum E-
piscopum consecravit. Sic enim eum appellat Socrates
& Sozomenus & Philostorgius infra, in hoc libro. Sed
& ipse Philostorgius, quod non animadvertit Gothofre-
dus, Theodorum Heracleotem perspicue distinguit à Do-
rotheo Heracleote: nam in libro octavo capite 17. enu-
merans Episcopos qui inter Homœusianos celeberrimi ex-

istunt, primo quidem loco nominat Theodorum Episco-
pum Heracleæ, & Georgium Laodiceæ. Alios deinde re-
censet, qui post illos vixerunt, Eustathium Sebasteum,
Basilium Ancyranum, Macedonium Constantinopolitanum,
& Eleusium Cyzicenum. Vides Theodorum hoc loco
longe distare à Dorotheo, neque enim Dorotheus Eu-
stathium, & Macedonium, atque Eleusium ætate ante-
cessit.

4. Τὸν δόξαν κρατύνοντας.] In Manuscripto codice Samue-
lis Bocharti scriptum invenit κρατύνοντας. Posset etiam scri-
bi κρατύνοντας, supple ὁμοίως. Quam scripturam in inter-
pretatione mea sum sequutus.

5. Καζικίωνων πρὸς ἐκκλησίαν.] Hunc locum non intellexit Go-
thofredus, ut ex interpretatione, & Annotationibus ejus
apparet. Cujus interpretationem recte Lucas Holstenius
correxerat, hoc modo: Cum igitur Cyzicenorū provocatio-
nem Demophilus, iique qui cum eo erant, admisissent, &
Actium Eunomiumque Anathemate percutissent, &c. πρὸς
ἐκκλησίαν est provocatio, ut exponitur in glossis Græco-lati-
nis. Malim tamen hoc loco vertere, Protestationem. Ne-
que enim Cyziceni appellationem tunc ullam interposue-
rant: sed potius obstitit Demophilus, qui Episcopum
ipsis ordinaturus advenerat, protestatique sunt nunquam
se passuros, ut Episcopum ipsis ordinaret, nisi prius
Actium & Eunomium sub anathemate damnavisset. Quam
conditionem cum admisisset Demophilus, & Actio atque
Eunomius anathema dixisset, postea Episcopum Cyzicenis
consecravit eum, quem Cyziceni suffragio suo nomina-
verant.

6. Ἀντιπρὸς τὸν εὐνόμιον.] Ferri quidem potest vulgata
scriptura, cum Eunomius ἀντιπρὸς, id est, dissimilem Patri
Filium palam asseruerit, ejusque sectatores anathemati sine
appellati. Non displicet tamen conjectura, quam in mar-
gine codicis Bochartiani eadem manu adscriptam inven-
i ad vocem ἀντιπρὸς. Iam ἀντιπρὸς est enim elegans parono-
μασία, ut Anomius dicatur pro Eunomio.

VARIORUM.

a. Ἀνὰ τὸν ΑΞΙΟΣ.] Solennis Acclamatio in electione
Episcoporum. Vid. Eusebium lib. 6. cap. 29. de electione Fa-
biani in Episcopum Romanum. W. Louth.

b. Ἀντιπρὸς τὸν ΑΝΑΞΙΟΣ.] Ita milites de Galba in Im-

peratorem electo, clamaverunt οὐκ ἔστι. Plutarchus in
vita Galbæ. W. Louth.

c. Μόδεστος.] De hoc Modesto vid. Socr. p. 231. not. a.

ἀνακηρύξαντες, καὶ τὴν πίσιν αὐτῶν, καὶ δὲ καὶ τοὺς ὁμοδόχους αὐτῶν τὰ μαθήματα, ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς ποινιστῆρος, ὑφίστανται τὴν χυροποιίαν· ὅχι ἑτέρῳ πρὸς ταύτην ἐλθόν ἀναχόμενοι, ἀλλ' ὅτι αὐτοὶ αἱ ψῆφοι προσέβησαν ὁ δὲ γὰρ χυροποιήσας, ὅθεν ἁλμπρὺς ἐκήρυξε τὸ ὁμολοιοι.

14. Οἱ πλῆθος αὐτῶν Εὐζοίου τῷ Ἀποχέ-
2 ας. ὁ Δαρόθιος ἐξ Ἡρακλείας τῆς Θράκης πρὸς
μὲν τὸν ἐκείνου μεδίον ἔρπον. ἀφ' οὗ δὲ τὸν π
Δημόφιλον καὶ Δαρόθειον ὁ συγγραφεύς, τὸν μὲν
ἐλαττωσάμενον λίγων, τὸν δὲ Δημόφιλον φέρει τι
πάντα καὶ συγγὰ ἀκρατέστατον, καὶ μάλα γὰρ
τὰ ἐκκλησιαστικά δόγματα ὅτι ποτὶ ἐκ τῆς Κων-
σταντινουπόλεως ἐκκλησιάζοντα φῶναι, τὸ σῶμα τοῦ
ἰσοῦ ἀνακραθεὶς τῇ θύτῃ, εἰς τὸ ἀδελφίζεσθαι
καθ' ἑαυτὸν, ὅτι τρόπον καὶ γάλακτος ἐξῆκε τῷ
b πατρὶ τῷ θαλάσσης ὁπιδελθεῖς συστήματι. ὁ παρὶς
δ' ἰὼν ἡ Θεσσαλονίκη τῷ Δημόφιλον, ἐν τῷ ἄλλο
γένος οὐκ ἄσπον. καὶ δὲ τῶν λεγομένων Εὐνομα-
20 τῶν πολλὸς ἔρπον ταῖς κακώσεσιν ὁ Δημόφιλος.

15. Οἱ καὶ τοὺς Οὐάλατος χρόνους, τῷ Ἐλ-
ληνικῶν χρηστέον τοῖς προσηγορίαις ἀνιδόντο ψῆφοι
κατάσκητοι γράμματα· ἃ συνπλέμναι, πῶς μὲν
τὸν Θεόδωρον εἰδὲκε δαλίου, τοῖς δὲ τὸν Θεόδω-
25 λον, ἢ τὸν Θεόδωρον, ἢ τινὰ ἄλλον ὁμοπλήτην.
μέχρι γὰρ τῷ δὲ τῷ γράμματα οἱ τύποι
ὁμοῖοι, λοξὰς τῶν δαίμονων, ὥς εἰδέναι, ἐπ'
ἐλπίδι τῶν πεπονημένων, ἐν ἀναχωρήσει τῆς ἀποτυ-
χίας τὰς ἀναρρήσεις ποιούμενοι. διὸ καὶ Θεόδωρος
30 τις ὁμοειδὲς τῷ ἀπᾶτι, ἐν τυραννίδος ἐπιβί-
ου δὲ τῶν, ἡγεῖται σὺν τοῖς ἐπονομασμένοις ἀπώ-
3 λητο· μετ' οὗ καὶ τῶν ἀνακρίσεων οὐκ ὀλίγους δι-
χας Οὐάλας ἀπήτησεν, ὅτι ὅτι αὐτοῖς ἡ δὲ καὶ ὁ
ἐνόςματος δι' ἐκείνου τῷ γράμματα ἀνηνέσκετο.

16. Οἱ Οὐάλατος πλῆθος, βασιλεύ-
σας ἔτη δυνάμει καὶ κληρονομῶν τῆς δὲ καὶ
Γραττιανὸν τὸν παῖδα κατελείπει κατέλειπε δὲ
καὶ ἑτέρους δύο παῖδας, Γάλλον τε θυγατέρα,
4 καὶ Οὐάλατος, ὅτι τῶν πρὸς τὴν γένεσιν ἔτη. 40

appellassent, fidemque eorum & cunctos qui eorum doctrinam amplecterentur, eidem anathemati subiecissent, tandem Cyziceni ordinationem admiserunt, neminem alium ad Episcopatum promoveri passi, nisi quem ipsorum suffragia prætulissent. Cæterum is qui ordinatus est, illico consubstantialem Filium palam prædicavit.

14. Mortuo Euzoio Antiocheni Epi-
scopo, Dorotheus ex Heraclea Thraciæ in ejus sedem translatus est. Utrumque porro, tam Demophilum, quam Dorotheum perstringit Philostorgius: hunc quidem vanissimum appellans: Demophilum vero miscere omnia & confundere solitum, ac præcipue Ecclesiastica dogmata. Adeo ut quodam tempore, dum sermonem haberet ad populum Constantinopoli, dixerit corpus Christi permixtum divinitati penitus evanuisse, eo modo quo lactis sextarius in universum maris elementum conjectus evanescit. Cæterum Demophilus ortus fuit ex urbe Thessalonica, genere haud ignobili. Idem Eunomianis admodum infensus, gravissimis malis eos affecit.

15. Valentis temporibus, Gentilium o-
racula iis qui ipsa consuluerant, calculos quosdam dederunt certis literis insignitos. Literæ inter se junctæ, aliis Theodosium, aliis Theodulum aut Theodorum, sive alium quempiam designare videbantur. Nam figuræ literarum ad J usque progrediebantur, Demonibus obliqua, ut solent, responsa dantibus, in perniciem eorum qui eidem illis habent, & ad effugium mali eventus. Unde & Theodorus quidam apud Syros in fraudem inductus, cum tyrannidem invadere cõpisset, statim cum iis qui ipsum secuti fuerant, extinctus est. Cum illis vero multos quoque innocentes Valens supplicio affecit, eo quod ipsorum nomina ab his literis incipiebant.

16. Valentinianus Imperator moritur, cum annos duodecim imperasset, & Gratianum filium heredem Imperii reliquit. Reliquit etiam duos alios liberos, Gallam scilicet filiam, & Valentinianum juniorem quatuor circiter annos natum. Quem il-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Οὐχ ὅτι τὸν πρὸς τὸν ἐκείνου μεδίον ἔρπον. Dicitur videtur prepositio, quæ suppleri potest hoc modo: οὐχ ὅτι τὸν πρὸς τὸν ἐκείνου μεδίον ἔρπον.

2 ἁλμπρὺς ἐκήρυξε] Codex Bocharti auctor hic est & emendationis. Sic enim habet, οὐδὲν ἁλμπρὺς ἐκήρυξε τὸ ὁμολοιοι.

3 Καὶ τὸν ἐκείνου μεδίον ἔρπον. Non dubito quin scribendum sit hoc loco, τὸν ἐκείνου. Id est, Una cum aliis παρὶς τοῖς quosque innocentes Valens supplicio affecit. Emendationem postulat confirmat MS. codex Bocharti, in quo scriptum est τὸν ἐκείνου, prout legendum esse conjectam.

4 Τῶν πρὸς τὴν γένεσιν ἔτη] In MS. codice Samuelis Bocharti scriptum invenio, τῶν πρὸς τὴν γένεσιν: quod licet exiguum sit, haud quaquam tamen negligendum putavi. Cæterum de ætate Valentiniani junioris, consensit etiam Ammianus Marcellinus in libro tricesimo, sub finem & Victoris Epitome, & Zosimus ac Zonaras. Natus est igitur Valentinianus junior anno Christi 371. Cæterum ab hoc Valentiniano juniore, qui filius fuit majoris Valentiniani, distinguendus est Valentinianus alter, filius Valentis Augusti, ut jam pridem observavi, tum in Annotationibus ad Ammianum Marcellinum, tum in Annotationibus ad Socratem.

VARIORUM.

2 Ο' Δαρόθιος] Idem qui Theodorus, inverso nomine promiscue, ut supra, cap. 10, & 13. hujus lib. & apud Socr. lib. 4. cap. 35. & Sozom. lib. 6. cap. 37. in fin. & lib. 7. cap. 14. Mortem Euzoii refert Socrates loc. cit. ad ana. Chr. 376. Gothofred.

b Παρὶς δ' ἔστι Θεσσαλονίκη τῷ Δημόφιλον] Berrera prope Thessalonica locus erat aut nativitas, aut saltem Episcopatus Demophili, ut patet ex cap. 8, & 19. hujus lib. De Demophilo, plura mox in Fragmento è Suida.

lico tum mater Justina, tum exercitus qui in Pannonia erat, Imperatorem creantur. Et Gratianus quidem hanc nuncupationem cum didicisset, eo quod absque consensu ipsius facta fuerat, non probavit. Quosdam etiam qui id tentare ausi fuerant, supplicio affecit. Fratrem nihilominus confortem Imperii habere non renuit, & patris erga eum vicem implevit.

Valens bello
Scythico per-
it.

17. Scythæ qui trans Istrum positi sunt, ab Hunnis bello appetiti, & sedibus suis expulsi, in Romanorum ditionem specie amicitie trajecerunt. Porro Hunni, iidem videntur esse qui ab antiquis Neuri vocabantur, ad Ripæos montes siti, ex quibus ortus Tanais fluvius, in Mæotidem paludem aquas suas evolvit. Scythæ vero in Romanorum solum transgressi, cum initio moderate se gessissent erga Romanos, tandem ad latrocinandum conversi sunt, ac deinde bellum eis intulerunt, nullo prius misso qui bellum indiceret. Quæ cum accepisset Valens, statim Antiochia digressus est. Cumque venisset Constantinopolim, in Thraciam perrexit. Ubi prælio congressus cum Barbaris, multisque suorum amissis, contento cursu fugam arripuit. Ultima tandem necessitate oppressus, & ad inopiam consilii redactus, in agresti quadam casa qua sœnum conditum erat, una cum paucis qui ipsum sequebantur, se se occultavit. At Barbari qui eum persequerentur, tum obvia quæque, tum tugurium illud incenderunt, nihil penitus de Imperatore suspicati. Et Valens quidem hunc in modum sublatus est, numerosissima ac fortissima Romani Imperii parte simul amissa. Barbari vero universam Thraciam absque ullo deinceps metu pervastarunt, duce Fritigerno. Porro Gratianus patrum quidem suum luxit, & Romanorum calamitatem desolevit. Theodosius vero cum Imperatorem renuntiasset, ad regendum patrum Imperium misit. Hic Theodosius patriam habuit Hispaniam, quæ nunc Iberia appellatur; Ibero scilicet fluvio qui per eam fluit, priorem appellationem abolente.

Theodosius
Imp.

Eunomiani
Episcopi.

18. Mortuo Theodulo Chæretapensi, qui Palæstina erat Episcopus, Eunomius Carterium in ejus locum ordinavit. Qui cum brevi postea ex hac luce migrasset, Joannes in ejus locum subrogatus est. Cum hoc Joanne idem Eunomius & Arrianus atque Euphronius, relicta Constantinopoli, in Orientem profecti sunt, ut & Julianum ex Cilicia illuc adducerent, & Theophilum Indum Antiochiæ convenirent, & totius Orientis statum ordinarent.

ὅτι ἀντίπα ἦν μήτις Ἰουστῖα, καὶ ὁ κατὰ Παιονίαν φρατὸς βασιλεὺς παύ. Γραττιανὸς μὲν γὰρ τὴν ἀναγέρθου μαθὼν, ὅτι μὴ διὰ γνῶμης αὐτῷ γέγονε, οὐκ ἐπὶ κείνῃ, ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν αὐτοῦ νεοπεριτάτων ἐκλάσειτο ὅμως ἐπερξὶ τὸν ἀδελφὸν ἔχον βασιλεύοντα, καὶ πατρὸς αὐτοῦ τάξιν ἀπεπληροῦν.

17. Ὅτι οἱ πέρα τοῦ Ἰστρου ὁ Σκύθαι, τῶν ὄντων αὐτοῖς ἐπιφρατῶνται ἀνάστατοι μηχανῶν, καὶ πρὸς τὴν Ῥωμαίων γῆν πρὸς Φιλίαν ἐπικρατήσαν. εἰς δ' αὖ οἱ οὐνοὶ, οὗς οἱ παλαιὸι Νεῦροις ἐπὶ ὀνόμαζον, καὶ πρὸς τὰ Ῥιπαία καὶ Ῥασημόνιοι ὄρη, ἐξ ὧν ὁ Τάναϊς εἰς τὴν Μαιώτιδα λίμνην κατὰ σὺνδρόμους τὸ ῥεῖθρον ἐκδίδωσιν. οἱ δὲ γὰρ Σκύθαι μεταναστάντες ἀπὸ τῆς μέτριας τὰ πρῶτα εἰς τοὺς Ῥωμαίους, εἰς τὸ ληστῶν ἐστράτευτο· εἶτα καὶ πόλεμον ἀκέρυκτον εἵλοντο. Οὐδὲν δὲ ταῦτα πεπισμένους, ἐξ Ἀντιοχείας ἀπαίρει· καὶ κατὰ Κωνσταντινούπολιν μηχανῶς ἐπὶ Θράκῃ ἐλαύνει· καὶ μάχῃ συμπλακίς τοῖς Βαρβάρους, καὶ πολλοὺς ἀποβαλὼν, ἀτὰ κράτος Φόβῳ καὶ πάσῃ σιγῇ θύει ἀμυχανία καὶ ἀπεία, ἵι τοι τῶν καὶ ἀγρῶν οἰκημάτων χόρτοι φέρονται, σὺν ὁλίγῃς τοῖς ἐπομόνοις κατακρύπτει ἑαυτοῖς. οἱ δὲ Βάρβαροι κατὰ δόξαντες, ὥσπερ τὰ ἄλλα τῶν ἐν ποσὶν, οὕτω καὶ τὸ οἶκμα πύρρως δαπαίνου ἐτίθεντο, οὐδὲμίαι αὐτῶν τοῦ βασιλείου λαοῦς ὑπόκεινται. ἀλλ' ὁ μὲν οὕτως ἠράνται, τὸ πλεῖστον πῦρ καὶ κράτος τῆς Ῥωμαϊκῆς δεχθῆς συνειπικειράμενος. οἱ δὲ Βάρβαροι πᾶσαι ἀδύως τὴν Θράκην ἐληίζοντο, φειτιγέμενοι αὐτοὺς ἄσποντοι. ὁ δὲ Γραττιανὸς ἐκόψατο μὲν τὸ θεῖον, ἐθελώνσιν ἢ τὴν Ῥωμαίων συμφερόν· Θεόδοσιον δὲ βασιλεὺς χειροτονήσας, εἰς τὴν γαίην βασιλείαν ἀναπέμπευ. ὁ δὲ Θεόδοσιος τὰς Ἰσπανίας μὲν εἶχε πατερίδα, ἀς νῦν Ἰβηρίας καλοῦσι, τῇ δὲ αὐτοῦ ῥέντος Ἰβηρος πατρὸς τὴν Θρακίαν ἐκκλίσαντος ὀνομασίαν.

18. Ὅτι πλεονέτατος Θεοδούλου ἀπὸ Χαριτάτου τῆς Παλαιστίνης δ' ὕψις ἐπισκοπῇ οἱ ἀμφὶ τὸν Εὐνόμιον, Καρτίαν αὐτοῦ χειροτονῶσι. τῇ δὲ θαύρῳ πλειοθέτος, Ἰωάννην ἀντικαθίστησιν· καὶ σὺν αὐτοῖς ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως αὐτοῖς τε Εὐνόμιος καὶ Ἀρριανὸς καὶ Εὐφρόνιος ἐπὶ τὴν εἰς ἀφαινωῦται, ὥς ἐκείνῃ τὸν τε Ἰουλιανὸν ἐκ τῆς Κιλικίας ἀξιώσιν, καὶ Θεόφιλον τὸν Ἰνδὸν ἐκ τῆς Ἀντιοχείας κατακληφόμενοι, καὶ τὰ τῆς ἄλλης εἰσὺς κατακλόμενοι.

VALESI ANNOTATIONES.

1 Τὴν τῶν αὐτῶν νεοπεριτάτων] Gothofredus legisse videtur, τὸν πᾶν νεοπεριτάτων: sic enim verit: Sed ex quoque dam, qui id aggressi fuerant, punit. Videtur tamen aliquod mendum hic latere, ac fortasse scribendum est, καὶ αὐτῶν νεοπεριτάτων, ὅτι. nisi αὐτῶν sumatur adverbialiter

pro illis, id est, in Pannonia.
2 Ἐχον βασιλεύοντα] Melius scriberetur ἔχον συνδρόμους.
3 Οὐδὲμίαι παρὰ τὸ βασιλεὺς] Scribendum est procul dubio οὐδὲμίαι παρὰ τὸ βασιλεὺς λαοῦς ἐκείνους.

VARIORUM.

a Τὸν — ἐκλάσειτο] Hoc unus Philostorgius habet. Quare hæc inter alias ejus in Gratianum calumnia censenda est; in quem ceteroquin iniquior fuit ob rationes dictas l. 8. cap. 8. & lib. 10. cap. 5. Gothofred. De obitu Valentianiani Senioris vid. Socr. lib. 4. cap. 31. & Soz. lib. 6. cap. 36.

b Σκύθαι] De Scythis seu Gothis ab Hunnis devictis, & ad Romanos contingentibus vid. Socr. lib. 4. cap. 33. 34. Soz. l. 6. cap. 37. de Valentis adversus eos profectio- ne & interitu, Socr. l. 4. c. 38. Soz. lib. 6. cap. 19. 40. de Theodosio in consuetum Imperii à Gratiano adficio Socr. lib. 5. cap. 1. Soz. l. 7. cap. 2.

19. Ὅτι

19. Οπ Θεόδωρος ὁ βασιλεὺς ἡγαγὼν Σίρμιον τοὺς βαρβάρους συμβαλὼν ἐπὶ γὰρ αὐτίκα τοῦ λαοῦ τὴν ἀρχὴν τῆς χρίας ἀπαυτοῦσε παραγίετο· ἡ νικητὴ μάχη, ἐκείθεν λαμπρῶς ἐπὶ τῷ Κωνσταντίνῳ πολὺν αἰ. π. ἡ τοῖς μὲν τὸ Ὀμοῦσαι Φρονῆσι, τὴν ἐκκλησίαν ἐπιτρέπον τὴν ἐπιμέλειαν Ἀρειανῶν δὲ καὶ Εὐνομιανῶν ἀπελαύνει τὸ πόλεμον, οἱ δὲ εἰς τὴν καὶ ὁ Δημόφιλος ἀπελαύνει τὴν ἐκκλησίαν τὸν πόλεμον καὶ λαμβάνει τὴν Βέρρουαν, ἡ Ὑπάτος δὲ τῆς Νικαίας δυνάστης, πρὸς τὴν γαλατικὴν Κύρον τὴν Συρίαν παρεγγί. ἀλλὰ ἡ Δωροθέος τῆς Ἀντιοχείας ἀπελαύνει, τὴν Θράκην, οὗτος ἐγγίγει, κατὰ τὴν καὶ ἄλλοι δὲ ἀλλοτρίως διατάσσονται.

19. Theodosius Imperator juxta urbem Sirmium congressus cum barbaris: eo enim simul atque Imperium acceperisset, utilitate publica id exigente, profectus fuerat: victis praelio Barbaris, exinde Constantinopolitanam urbem cum ingenti pompa ingressus est. Et Homousianis quidem Ecclesiarum curam commisit. Arianos vero & Eunomianos urbe expulit. Ex quorum numero fuit etiam Demophilus: Qui cum eiectus fuisset, ad civitatem suam Betteam se contulit. Hypatius quoque Nicæa expulsus, Cyrum Syriæ ex qua erat oriundus se recepit. Sed & Dorotheus Antiochia eiectus, in Thraciam unde originem ducebat, demigravit. Alii denique in alia dispersi sunt loca.

Theodosius
etiam bar-
baris, Ho-
mousianis
eiecit.

ΕΚ ΤΗΣ ΔΕΚΑΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

EX LIBRO DECIMO HISTORIÆ.

1. ΟΤΙ Δωροθέος μὲν, ὅς ἐστιν ἡ τῆς Ἀντιοχείας ἡγάγη· οἱ δὲ ταύτης προσεῦντοι Ἀρειοὶ καὶ Κερισπῶν, καὶ τὸ ἄλλο πλῆθος συνεισάσαντες, συμπράττειν αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν πόλιν ἐπέστησαν, πᾶσι τοῖς ἀμφὶ τὴν Εὐνομίαν, τὴν καὶ αὐτῇ ἐπιζητοῦντες. οἱ δὲ ἀντιπρὸς αὐτοῖς, μὴ ἄλλως αὐτοῖς ὡς ἀδελφάτοις, εἰ μὴ τὴν ἐπὶ Ἀρείῳ καὶ τοῖς αὐτοῖς συγγράμμασι κατὰ χριστιανὴν δυνάμειν ὡς ἐπὶ καὶ ἡ ἐκκλησία ἀπὸ τοῦ τοῦ εἶναι συνεφύρουτο γὰρ καὶ τοῦ ἡ κατὰ τοὺς διατάσσονται. οἱ δὲ τότε μὲν τὴν πρόκλησιν ἡ ἐπὶ τὴν χρίαν δὲ ὕψην, καὶ εἰς τὸ κακίαν ἐπὶ ἐκκλησίαν, τὴν Εὐνομίαν καὶ τοὺς αὐτοῖς προκληθῆναι, μεταρρολῆσαι αὐτοὺς καλοῦντες, καὶ πλῆρεις δυνάμει καὶ σκαλότητος, ἀντὶ αὐτοῖς ταῦτα ὡς τὴν ἐγγίγει.

1. DOROTHEUS quidem, uti supra dictum est, Antiochia est expulsus. Presbyteri vero ejusdem urbis Asterius & Crispinus, & reliquis Clerus, collecto Concilio, cui nonnulli etiam ex vicinis Episcopis interfuerunt, ad Eunomium eosque qui cum illo erant miserunt, communionem eorum postulantes. Hi vero per literas responderunt, non alia conditione se se illos suscepturos esse, quam si damnationis sententiam in Actium ejusque scripta olim latam rescidissent; sed & vitæ eorum emendationem requirebant. Quibusdam enim haud puris actibus erant contaminati. At illi, cum quidem conditionem oblatam non admittunt. Postea vero eo usque progressi sunt, ut & Eunomium & eos qui cum illo erant, in Ecclesia proscinderent, meliorales eos vocantes, plenosque desperationis ac vesaniæ, eo quod scilicet hujusmodi conditionem ipsis ferre ausi fuissent.

Clerici An-
tiocheni ad
Asterium &
Eunomium
Legatis.

2. Οπ τὸν δὲ λαγὼν αὐτῶν τῆς ἀσθενείας Ἀρίῳ ὁ συγγραφεὺς ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅς πολυμερῶς καὶ πολυσύνθετον λέγει τὸν Θεὸν τὸν ὅλον. οὐ γὰρ ὅσον ἐπὶ ὁ Θεὸς καταλαμβάνεται, κρῖναι, ἀλλ' ὅσον ἡ ἐκάστου διώκει πρὸς κατάληψιν ἔργου καὶ μήτε δὲ οὐσίαν αὐτῶν ὡς ἀδελφίζου, μήτε ὑπόστασιν, μήτε ἄλλο μὴδὲν ὡς ὁνομάζεται καὶ τὴν οὐ Ἀειμῶν δὲ οὐκ ὁδὸν, ἡ τὴν οὐ Κωνσταντινουπόλιν, τὰ αὐτὰ δυνάμει, ἡ τὴν τὸν μορφοῦν γέννησιν ἀγνωστὰ τὴν πᾶσι ἀπὸ τοῦ, τὴν γνο-

2. Arium impietatis ipsorum antesignanum accusat Philostorgius, quod hujus universi Deum ex multis partibus compositum esse dixerit. At enim Arium asseruisse, Deum non quantum est comprehendi posse, sed in quantum uniuscujusque vis comprehendere valet. Eundem quoque tenuisse, Deum neque substantiam esse, neque hypostasim, neque aliud quidquam eorum quæ de illo dicuntur. Sed & Ariminensem synodum & Constantinopolitanam eadem asserere. Quæ unigeniti generationem omnibus ignotissimam esse definivit, ei soli qui gene-

Arii dog-
mata.

See. lib. 4.
cap. 24.

VALESII ANNOTATIONES.

1. Δωροθέος] In manuscripto codice Bocharti legitur distinctis vocibus, Δωροθέος. Unde quis suspicari possit scribendum esse, Δωροθέος ἀπὸ τοῦ τοῦ εἶναι.

2. Τοῦ ὡς ἀδελφίζου] Laudo versionem Gothofredi, qui sic interpretatur hunc locum: Considerationem non admodum, vide, si placet, quæ de hac voce notavi ad librum novum hujus Historiæ.

3. Τὸν μορφοῦν μόνον] Ad hæc verba Lucas Holstenius

in suo codice hæc annotat: legendum τὸν μορφοῦν μόνον. Sic enim formula Ariminensis apud Theodoretum in hist. Eccles. lib. 2. cap. 21. ὁ τὸν μορφοῦν μόνον αὐτὸς αὐτὸς, ὁ μορφοῦν μόνον αὐτὸς αὐτὸς. Et apud Hieronymum contra Luciferianum: Cujus naturam non habuit, nisi solus qui eam genuit Pater. Sed scriptura hanc inhaerendo legendum est, τὸν μορφοῦν μόνον. In MS. Scorialensi, non τὸν sed τὸν expresse legitur, cujus doctrinæ mihi vari sententiæ libens subscribo.

VARIORUM.

3. Κατὰ Σίρμιον τὴν βαρβάρων συμβαλὼν] Errat hic Philostorgius. Nam Theodosius Sirmii quidem Imperator factus fuit, at aliam in Macedonia jam constitutus Theodosius Gothos devicit. Illud recte Philostorgius cum ceteris, quod Theodosius de Gothis victoriam ad id tempus relet, quo jam Imperator renunciatus erat. Male

enim Theodorus, qui lib. 5. cap. 9. ante ejus Imperium ad factum memorat. Profligatis barbaris venit Theodosius Constantinopolim, statimque Ecclesias restituit Homousianis, sub finem anni 380. inquit Jac. Goltzfridus in locum.

μὴδὲν

ravit, cognitionem ejus generationis attribuens. Hæc est autem ipsa synodus quæ Aetium condemnavit.

Arianorum, c. 2.

3. Ariani similitudinem Unigeniti cum Patre, in varias sententias distraxerunt. Alii enim eum constituerunt in eo, quod uterque præscientiam habeat futurorum. Alii in eo, quod uterque natura est Deus. Nonnulli vero in eo, quod uterque creare potest ex nihilo. Verum hæc, inquit Philostorgius, licet differre inter se videantur, in unum tamen idemque recidunt, ut scilicet Filium Patri *ὁμοῦπον* prædicent. Hos porro ait Philostorgius, postquam in varias sententias discissi fuissent, multa quoque alia inuocora ac turpia perpetrasse: Quippe qui sacerdotia pretio emerint ac vendiderint, & flagitiosus corporis voluptates consecrati sint.

Eunomianorum Basilianorum, c. 2.

4. Eunomiani, ut scribit Philostorgius, ab Hieretibus supra memoratis tantopere abhorrebant, ut nec baptismum eorum, nec ordinationem admitterent. Baptizabant porro Eunomiani, non trina immersione, sed unica, in merem Domini, sicut siebant, baptizantes: quam ille semel tantum, non autem bis terve sustinuit pro nobis.

Socr. pag. 272. n. 2.

Gratianus, c. 2.

5. Theodosius Imperator Arcadium filium suum admodum puerum imperiali dignitate ornavit. Nec multo post Gratianus Imperator in Gallis Maximi tyranni fraude perimitur. Multas porro calumnias adversus Gratianum confingit Philostorgius, adeo ut Neroni cum comparet. Neque enim placebat Philostorgio rectæ fidei doctrina, quam Gratianus profitebatur.

Eunomianus in variis locis relegatus.

6. Theodosius Imperator cum quosdam cubicularios suos Eunomii doctrinam sequi deprehendisset, eos quidem palatio eiecit. Ipsum vero Eunomium statim ex Chalcedonenſi urbe abripiendum curavit,

Socr. l. 5. cap. 20. Socr. lib. 7. cap. 17.

& Halmyridem relegari iussit. Est autem Halmyris locus in Mœſia, ad Danubi-

μὴν μὲν τὴν γένεσιν αὐτῆς ἐξέτελλε. οὐ γὰρ δ' ἔτι ἡ ἐκτελέσει μὲν ἡ δ' αὖτις.

3. Οἱ εἰς Ἰησοῦν τὴν πρὸς τὸν Πατέρα τῷ Μωυσοῦς ὁμοιωμένης, εἰς πλάσας αἰρέσεις διεσχίσαντο. οἱ μὲν γὰρ κατὰ τὸ προηρόμενον ἔφασαν· οἱ δὲ τὸ τὴν φύσιν Θεῶς ἄλλοι δὲ διότι ἐκ μηδενος ἐκάπερος αὐτῶν πέφυκε δημιουργῶν. ἀλλὰ ταῦτά Φησι καὶ ὁ ὁμοῦπος διὰ, εἰς ἐκτελέσει, τὸ δὲ ἐξάγει ὁμοῦπος τὸν Ἰησοῦν τῷ Πατρί. πάντως δὲ Φησι μετὰ τὸ κατατμήσθαι ταῖς δόξαις, καὶ εἰς πολλὰ ἄλλω ἀσχημονῶν ἐκδικατηθῆναι. Φησι, ὅτι χρημάτων τι τὰς ἰουδαίας καὶ διδόντας καὶ λαμβάνοντας, καὶ τὰς ὑπερβύτους καὶ ὁματιὰς ἰδιὰς μετὰ δώδεκα.

4. Οἱ Φησι εἰς εὐδωμοί, προσῆτοι τῷ εὐδωμοῖ αἰρέσει ἀπεκρίθησαν, ὅς μὲν ἐκ τῆς αὐτῆς, μὲν χειροτονίαν προσέειπον. ἱερατικῶν δὲ οἱ εὐδωμοί, οὐκ εἰς τρεῖς ἐκτελέσει, ἀλλ' εἰς μίαν, εἰς τὴν θάλασσαν, ὅς ἔφασαν, τὸν Κυρίον βαπτίζοντες, ὅς ἀπαξ μὲν, ἀλλ' ἔτι εἰς, ἡ τρεῖς ὑπὲρ ἡμῶν ἀνέδοξετο.

5. Οἱ Φησι ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος ὁ Ἀρκάδιος τῷ Ἰησοῦ, ἔπειτα κομίδην, τὸ τῆς βασιλείας ὁ ἱερατικῶν. καὶ μετ' ὅ πολὺ, Γραπαῖος ὁ βασιλεὺς εἰς τὰς αὐτὰς Γαλατίας τῇ τῇ τυραννίᾳ Μαξιμῶν συσκευῇ ἀνακρίσας. πολλὰς δὲ καὶ ἀφροδισίας ὁ συγγραφεὺς καὶ Γραπαῖος ἀνακρίσας, ὅς καὶ τῷ Νέρωνι παρεκάλει αὐτὸν. ὅς γὰρ ἦρσιν αὐτὸν τῷ, ὅς εἶπε, τὸ ἐκείνους πείρας τὸ ἐπιδόξω.

6. Οἱ Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς θύροντας τῷ ὅς τῷ κατὰ αὐτὸν τὰ εὐδωμοί τέρωντας, τούτους μὲν πρὸς παλατίᾳ ἐλάλει· τὸν δὲ εὐδωμοί ἐκ τῆς Καλχιδωνίας τὴν ταχίστην πρὸς ἀπασαν τῶν εὐδωμοί ἐκπέμπει, καὶ ὅς τῷ Ἀλμυρίδα φυγάδα ποιῶν ἐκτελέσει. τὸ δὲ χωρὶς τῆς εὐδωμοί Μυσίας ἐπὶ, εἰς χεῖρα τῷ Ἰησοῦ διακρίσας.

VALESTI ANNOTATIONES.

1. Τὸ δὲ ἐξ ἡμῶν ἐκτελέσει. Non dubio quin Philostorgius scripserit *ἐκτελέσει*; neque enim Ariani contumaciter unquam obtemperarunt. Porro in hoc capite Gosthedum nihil videtur, ex ejus Annotationibus petere apparet.

2. Ἀρκάδιος. Scilicet Arcadius. Scilicet est puerum dubio. Quomodo etiam in margine codicis Bochariani scriptum invenit eadem manu *ἐκτελέσει*.

3. Οὐ γὰρ ἐκτελέσει αὐτὸν. Hollstenius ad latus sui codicis adnotavit *ἐκτελέσει*. In manuscripto autem codice Salmuthi Bucharii ita scriptum est in margine *ἐκτελέσει*.

4. Τούτους ἀπὸ τῆς παλατίης ἐκπέμπει. Scilicet est puerum dubio. Scilicet est error Librarii, ut sunt qui manuscriptos codices evolvunt.

5. Πρὸς τὴν Ἀλμυρίδα. Hujus urbis meminit Hierocles in *αὐτοκράτορι*; quem olim manuscriptum vidi in Bibliotheca doctissimi viri Jacobi Serronidi. *ἐκτελέσει* αὐτὸν εἰς χεῖρα τῷ Ἰησοῦ. Ultima urbs nominatur

ἀλμυρία. Cuius hic Hierocles locus ē Constantino Porphyrogeneto, in libro 2. de Thematis, sed corrupte nam provincia Mœſia pro Scythia illic scribitur. Eundem urbem mentionem facit Stephanus Byzantius: *ἐκτελέσει*, inquit, πόλιν αὐτῆς, ὅς ἔφασκε, ἀλμυρία. Ceterum assentior Morello, qui in Annotationibus ad dictum locum Constantini Porphyrogeneti, *ἀλμυρία* eandem esse dicit cum Salmuride, cujus mentio fit in Itinerario Antonini. Certe ut Latini Sexantaprestia dicunt, quam Graeci *ἑξαπρεστία*, & Salmuridum pro *ἀλμυρία*; sic etiam Salmuridem dixere, quam Graeci *ἀλμυρία*. Solent enim Latini S ponere pro aspiratione in nominibus quæ sunt Græcæ originis, quod multis exemplis demonstrari potest. Neminem porro turbare debet, quod Philostorgius Salmuridem Mœſiæ attribuit, quam Hierocles ponit in Scythia. Id enim factum est ob viciniam harum provinciarum.

VARIORUM.

1. Χρημάτις τῶν πρὸς ἱερατικῶν. Quod Ordinationum nundinationem attinet. Jam olim quoque Athanasius id de Ariani prædicant. *Επιστολὴ ad Orthodoxos*: *ἢ Επιστολὴ ad sollicitum totum agens*.

2. Ἀρκάδιος — Γραπαῖος. Arcadius renunciatus est Augustus anno Chr. 383. Socr. pag. 272. n. b. occisus est Gratianus eodem anno. Socr. pag. 277. n. b.

11. ἡ μὲν Ἀλμυρίς, κρησθαλλομένητος τοῦ Ἰστροῦ, τοῦ Ἐὐνομίου ἐκείνη εἰς Καππαδοκίαν τῆς Καππαδοκίας ὑποβιβάζεται. μιστὸς ὢν τοῖς ἐκείνῳ, διότι λόγους ἔχει βασιλεὺς τοῦ ταύτης ὑποκόπου συντάξαστο. ἐκείνη δὲ εἰς τοὺς αὐτοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀγροὺς ἀφ' ἑαυτοῦ. Δακρυόλυοι δὲ τοῖς ἀγροῖς τὸ ὄνομα ἐταῦτα δὲ αὐτὸν Φησι καὶ Φιλοσόργιος ἐκείνῳ ἔτος ἄγει, οἱ Κασσαπηνόπου ὡς ἀγροῖς, θεάσασθαι, ὑποβιβάζει τὸν Εὐνομίον, τίς τι συνίστην λέγει αὐτὸν εἶναι, καὶ τίς δὲ τὴν ἀπαρτίστητον. ἀλλὰ καὶ τῷ παρὰ τὸν ἀγρὸν καὶ τὰ μέρη εἰς τὸ ὑπὸ πύργῳ τοῖς λόγους ἐξωραΐζει καὶ πύς ἐκ τοῦ σώματος λόγους, μετὰ τὴν ἐκείνην καίτοι παρὰ τὴν τραυλίαν αὐτοῦ τίς γὰρ ἔστι καὶ μὴ θέλει συννομελογεῖν. οὐδὲ τίς τραυλίαν ἀπαρτίστητον εἰς πολλὰ ὑποστηρίζει γλαφυρὰ τῆς. ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀλλοὺς οἱ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ κατεμάχων τι καὶ κατέστινον, κόσμον ἔμποιον τῷ σώματι ἀφ' ἑαυτοῦ. τοὺς δὲ λόγους αὐτοῦ πάντας ἀποδείκνυσι, ἀφ' ἑαυτοῦ ἄλλων ἐπὶ μάλλον λέγει τὰς ἐπιτολὰς.

7. Ὁπὶ Πλακιδίας ἀποδείκνυται, ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος ὁ ταύτης ἀνὴρ Γάλλαι ἄγεται, ἡμεῖς αὐτὸν μὲν τῷ πατέρῳ Οὐαλεντινῳ ὁ βασιλεὺς, ἡμεῖς αὐτὸν δὲ τοῦ μεγάλου, ἡμεῖς αὐτὸν Ἰουλιανὸν ἐγγεῖατο. αὐτὴ δὲ τὰ Ἀρμένιαν ἔχει. ἐξ αὐτῆς δὲ τὰ Θεοδοσία, καὶ ἡ θυγάτηρ Πλακιδία τίς ἐστι.

8. Ὁπὶ Θεοδοσίᾳ καὶ Θεοστασίου τῷ Οὐαλεντινῳ συναρτῶν, κρατῶν καὶ Μαξιμου ὁ τυραννῶν. καὶ ὁ τυραννῶν ὁ Γελατιανὸν κατέχειν ἀρχὴν, διότι τοῦ πατρὸς καὶ τὴν Οὐαλεντινῶν. ἐκείνου οἱ βασιλεῖς κατ' αὐτὸν Τιμάσιον, καὶ Ρυχομένον, καὶ Πρόμοτον, καὶ Ἀρραβάνην, τοὺς κρατῶν. οἱ δὲ ὡς ἀρχὴν αὐτὸν ἐξ ἀπαιτίας, τῷ τε θρόνῳ κατεσπῶν, καὶ τῷ τῆς βασιλείας ὑποστήμον ὑποδύον, καὶ τῶν βασιλεῶν κατὰ ἰδίαν προαίρουν. καὶ ταῦτα Μαξιμος ὁ κεφαλὴς ἀποτίμειται, τυραννῶν πᾶσι τὰ σύμπαντα ἔστι.

um situs. Verum Halmyris quidem à Barbaris Danubium glacie constrictum transgressus, brevi post capta est. Eunomius vero inde Cæsaream Cappadociæ relegatur. Sed cum invisus esset Cæsariensibus, eo quod adversus Basilium ipsorum Episcopum libros olim conscripserat, permillum est ei ut in agris suis degeret, qui Dacoroëni vocabantur. Cæterum hoc loco Philostorgius scribit, se viginti annos natum cum venisset Constantinopolim, Eunomium vidisse. Eum vero divinis laudibus extollit, & prudentiam ejus & virtutem incomparabilem fuisse affirmans. Sed & oris formam & reliqua corporis membra plena decoris ac venustatis describit. Sermones quoque qui ex ejus ore profluebant, margaritis comparat: Quamvis paulo post balbum illum fuisse vel invitum fateatur. Nec illum pudet, balbutiem ad summam gratiam atque elegantiam extollere. Ad hæc vitiliginem quæ faciem ejus quasi notis quibusdam ac vibicibus distinxerat, ornamentum quoddam corpori attulisse asserit. Porro et si libros ejus omnes divinis effecerat laudibus, Epistolas tamen reliquis ejusdem operibus multum præstare affirmat.

7. Mortua Placidia conjuge, Theodosius Imperator uxorem duxit Gallam, sororem quidem Valentiniani junioris, filiam vero magni Valentiniani & Justinæ Augustæ. Porro hæc Justina Arianam hæresim sequebatur. Ex Gallâ Theodosius filiam suscepit, nomine Placidiam.

8. Theodosius apud Thessalonicam copiis suis cum Valentiniano conjunctis, contra Maximum tyrannum profectus est. Maximus enim cum Gratiani Imperium occupasset, Valentiniani quoque ditionem sibi adjungere conabatur. Mittunt igitur Imperatores contra Tyrannum, magistros militum Timasium & Richomerem; Promotum item & Arbogastem. Qui cum ex improvise supervenissent, cum repente ex solio deturbant, & Imperii insignibus exuunt, ac privato habitu indutum Imperatoribus obtulerunt. Tunc Maximus capite truncatus est, cum per annos quinque Tyrannidem exercuisset.

VALESII ANNOTATIONES.

1. Δακρυόλυοι] In manuscripto exemplari Samuelis Bocharti scriptum est δακρυόλυοι. Apud Nicephorum veterem δακρυόλυοι. Cæterum non assentior Gothofredo, qui in Annotationibus ad hunc locum scribit Philostorgium, dum Constantinopolim proficere, vidisse Eunomium in agro Dacoroëni, juxta Cæsaream Cappadociæ. Atqui non hoc dicit Philostorgius: sed se annum agentem vicesimum, cum venisset Constantinopolim, vidisse Eunomium, in supra dicta scilicet urbe Constantinopoli: Nam cum Salmuridem urbem cepissent Barbari, illuc extraxit Eunomius, per Constantinopolim transit, ut Cæsaream in exilium duceretur. Ille ergo Eunomius dum transiret, videtur potius à Philostorgio.

2. Οὐδὲ τὴν τραυλίαν ἀπαρτίστητον] In MS. codice Samuelis Bocharti scriptum invenio, ὑποστήμον, longe rectius, meo oculo judicio. Porro interpretationem Gothofredi Holstenius in tuo codice ita correxit: Neque balbutiens eam formam elegantem conservare eum pudeat.

3. Ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀλλοῖς] Eunomium leprosum fuisse, his verbis indicat Philostorgius. ἀλλοῖς enim lepram significat, ut docet Auctor Etymologici in voce ἀλλοῖς. Certe Rufinus Eunomium leprosum fuisse discrete testatur in libro decimo cap. 25. Vir corpore ἑνὶ αὐτῷ leprosus, & immensam exercitumque contra regem contraxit. Idem

quoque de Eunomio scribit Gregorius Nyssenus in libro 1. contra Eunomium, pagina 307. his verbis: ὁ εὐνομίος οὗτος οἱ τοῖς οἰαῖς ἀντιλαμβάνει, οὐδὲ τὴν οὐ τὴν παρὰ τὸν αὐτὸν τῷ κατὰ τὸν ἀγρὸν ὡς ἀρχὴν, οὐδὲ τὴν φωνὴν τοῦ ὑποστήμοντος πρὸς τοῖς τοῖς ἀποφῶν λεγόμενοι. Et hæc quidem de Eunomio lepra jam dudum à me observata sunt in Annotationibus Eusebii. Nunc ad vocem ἀλλοῖς redeamus, quam Latini sere vitiliginem interpretantur. Glossæ veteres vitiliginem vocant: sic enim habent. Vituligo ἀλλοῖς, ἀλλοπία. Inquirendum itaque est, utrum vituligo rectius scribatur, quam vitiligo. Neque enim vitiligo formari potest à vitio. An igitur vituligo dicta esse videtur à vitulis, eo quod leprosi vitulinæ carnis albedinem referant. Certe ut Ophiasis, Alopecia, & Elephantiasis, quæ sunt leprarum species, ab animalibus nominatae sunt, ita & vituligo nominari potest à vitulis.

4. Ὁπὶ Πλακιδίας] Scribendum est procul dubio, Πλακιδίας, vel potius Πλακιδίας. Sic enim dicta est uxor Theodosii, ut docent auctores veteres, & Greg. Nyssenus. 5. Παρὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἀπαιτίας] Rectius in manuscriptis codicibus scribitur ἀπαιτίας. Sed præterea corrigendus videtur locus hoc modo, οἱ δὲ ὑποστήμοντες αὐτῷ ὑποστήμοντες, &c. καὶ τὸν τῆς βασιλείας παρὰ τὸν αὐτὸν δακρυόλυον.

sidus novum.

9. Post victoriam de Maximo relatum, & post adventum Theodosii in urbem Romanam, cum Imperator illinc digressurus esset, sidus quoddam novum atque inusitatum in caelo visum est: quod quidem maximas calamitates orbi terrarum nuntiabat. Apparuit vero primum media nocte, juxta luciferum, in ipso circulo qui Zodiacus dicitur. Magnum porro erat ac splendidum id sidus, nec multo inferius lucifero. Postea vero concursus astrorum undique ad illud factus est: instar apum examinis quae circa regem suum in orbem densantur. Exinde, veluti mutua collisione cogente, omnium astrorum lux in unam flammam commixta effulsit, & ancipitis gladii, pagni ac terribilis figuram expressit. Et ex aliis quidem sideribus quae in illud astrum constata erant, lux emanans, ensis speciem praeferebat. Unus vero ille qui primus apparuerat, instar capuli supradictae figurae videbatur, aut instar radice cujusdam quae universam apparentis astri lucem ex se gignebat; flamma, velut ex ellychnio cujusdam lucernae, sursum provolante. Et astrum quidem quod tunc apparuit, adeo novum atque admirabile spectaculum praebuit. Motus vero à reliquo stellarum cursu longe diversus fuit. Nam cum inde unde diximus, apparere ac moveri cepisset, initio quidem oriebatur & occidebat una cum Lucifero. Postea vero paulatim recedens, ad Septentrionem ascendeat, sensim ac lente progrediens, & oblique tanquam ad levam, respectu quidem intuentium, proprium cursum instituens: communem vero circuitiorem eandem habuit quam reliquae stellae juxta quas ambulabat. Ceterum cum proprium cursum quadraginta dierum spatio complevisset, in mediam majorem ursum se conjecit: & in ipso ejus meditullio postremum visum, ibidem extinctum est. Neque vero hoc solum, sed multa quoque alia admiranda de hoc sidere gladii speciem referente scribit Philostorgius.

10. Ait Philostorgius, se quoque contra Porphyrium scripsisse pro Christianis.

Homines portentesi.

11. Eodem tempore quo sidus illud ensiferum apparuit, visa sunt etiam duo corpora humana: alterum quidem in Syria, humanae staturae proceritatem multum excedens: alterum vero in Aegypto incredibilis

9. "Οτι μετα τὴν κατὰ Μαξίμου νίκην, καὶ τὴν ἐπὶ Ῥώμῃ ἐπίσταν, ἐξελαύνον αὐτῆς 2 μέλλοντος τοῦ βασιλέως, ἀπὸς τοῦ τὸ οὐρανὸν ὤφθη παρὰ δόξαν καὶ ἀπὸς μεγάλων δὲ ἀρὰ κακῶν ἀγῆλος τῇ οἰκουμένη γινώσκοντες ἔμελλεν ἐξέλαιμψαι τὴν πρῶτον 3 καὶ μέσας ὕψους πλησίον τοῦ ἰωσφόρου, κατ' αὐτὸν δὲ τὸν χαλκὸν Ζωδιακὸν Κύκλον. μίγας δὲ καὶ ἐκφύγῃς ταῖς μαρμαρυγαῖς οὐ πολλὰς τοῦ ἰωσφόρου λιποδύνας. ἔπειτα συνδρομὴ παντὸς χόρου 4 ἀστέρων ἐπ' αὐτὸν ἀθροισθῆναι ἰδύτο. εἰκάσται 1 αἱ σμήνη μελιτῶν ὡς καὶ τὸν ἡρώδην σφαιρομήνουν, τὸ θάνατον καὶ πύθιν οἰοεὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους συνελπίσας βιασαμένης τὸ ἑκάστην Φύσιν 2 εἰς μίαν τὴν συσχεθῆναι ἀνέλαιμψαι Φλόγα. καὶ μα- 3 χαίρας αἰτῆρος ἀμφήκοις μεγάλης καὶ Φωτῆρας ἀπιδέσθαι εἶδεν, πληκτικῆς ἐξαυραζομένης, τὴν μὲν ἄλλαν ἀπάντων ἀστέρων εἰς τὸ τοῦ μεταπίσθεντος, τὸ θάνατον εἰς καὶ μέντοι πρῶτον διακρίνεται, ἐν ταύτῃ ἰδύσας τοὺς ἡ λαβὴς τῷ πατρὶ χρίματι ὑπο- 6 φαινομένη, καὶ οἶον τὸ πᾶν τῷ διεχρίνεται ἀστέρων ἀπιδέσθαι σέλας: ὅς αἱ ἐκ λύχνου τοῖς θρηναλίδος τῆς Φλογὸς πρὸς ὕψος ἐξαυραζομένης τὸ μὲν φαίνετο ὡς ὅτι δέξαι παρῆγε τὸ θάνατον. καὶ ἡ κίνησις δὲ πρὸς πάντα παρήλλαττον ἀστέρων δρόμον: καὶ γὰρ 7 δεχθῆναι ὅταν ἔσται Φαῖσται, καὶ τὴν κίνησιν πηλασάμενος, συναρῶνται μὲν τὰ πρῶτα τῷ ἰωσφόρῳ, καὶ συσχεπόμενοι. ἔπειτα δὲ κατ' ὀλίγον διακρίνεται, ἐπὶ ταῖς ἀρκτοῖς αἰσῇ, ὁλοῇ τε καὶ βάσει κινήματος, καὶ ἐκασίας, ὡς ἐπὶ δεξιτερᾶς ὡρῆς τῆς δια- 8 μώνους εἰπὼν, τὴν ἰδίαν πορείαν ποιούμενος: τὴν μὲν τοῖς κατὰ τὴν αἰσῇ αὐτῇ εἰς τοῖς ἄλλοις κατ' οἷον αἱ γίνονται πορβόμοι. ἐπὶ ποταρῶν δὲ ἡμέρας τὴν ἰδίαν αὐτῇ πορείαν ὀπιτιλούμενης, εἰς μέσῳ τῇ μεγάλῃ ἀρκτὶ οἰεῖσθαι, καὶ τῷ μισαυτάτῳ αὐτῆς τὰ πλεοναῖα Φαίσις, αὐτὸς περ ἀπέσθαι. καὶ ταῦτα δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ ὡς ἔδωκεν ὡς ἔξωθεν τοῦ τοῦ θάνατον ἀστέρων.

10. Οτι καὶ Πορφυρίῳ Φησι καὶ ἕτος οὐ συγγράφῃς ὡς Χρησίου ἀγῶνας καταβέσθαι.

11. Οτι καὶ ὅς χρίστος οὐ μαχαροφόρος ἀπὸς ἐφάνη, καὶ σώματα ἀνθρώπων ὡφθη δύο: ἓν μὲν ἐν τῇ Συρίᾳ, τὸ ἀνθρώπινον φύσιν εἰς μέγας ἐκείναι: τὸ δὲ ἐν Αἰγύπτῳ, εἰς ἀπὸς βραχυτέραν

VALESI ANNOTATIONES.

1. *Εἰκόσται αἱ σμήνη*] Rectius in manuscriptis codicibus Scoriaccensi & Bochartiano scribitur, *εἰκόσται*. sed & *σμήνη* scribendum est pro *σμήνη*, & *σμήνη* τὸν ἡρώδην, non παρὰ, ut edidit Gothofredus.

2. *Συνελπίσας*] Holstenius ad latus sui cod. annotavit legendum esse *συνελπίσας*, quomodo etiam in margine codicis Bochartiani adnotatum invenit.

3. *καὶ μαχαίρας αἰτῆρος ἀμφήκοις*] Jam pridem conjecteram scribendum esse *ἀμφήκοις*. Postea vero manu-

scriptum Bocharti codicem vidi. ita proferus in eo scriptum inveniri, uti conjecteram. Est autem *ἀμφήκοις* *μαχαίρας*, ἢ *μαχαίρας* *αἰτῆρος*, id est, *μαχαίρας* *αἰτῆρος*, ut exponit Suidas in voce *ἀμφήκοις*. At Lucas Holstenius ad latus sui codicis emendat *ἀμφήκοις* ex codice Scoriaccensi, ut opinor. Verum haec scriptura tolerari non potest.

4. *Παρὰ τῷ ἰωσφόρῳ δέξαι ἀστέρων*] Scribendum est procul dubio *ὡς ἔδωκεν*, quod miror ab Holstenio animadvertum non fuisse. *δύναμις* positum est pro *δύναμις*.

VARIORUM.

2. *τὸ ἐπὶ Ῥώμῃ ἐπίσταν*] De hoc Theodosii adventu in urbem Romanam vid. Socr. lib. 5. cap. 14. Soz. l. 7. cap. 14. De Sidere novo, Philostorg. infra, c. 11. & lib. 11. cap. 7. Id ad consulatum Timasii & Promoti

(qui fuit annus Chr. 389.) referunt Marcellinus in Chronico, Fasti Idaciani & Chronicon Alexandrinum. *Gabriel*.

6. *ἡ λαβὴς*] Legendum videtur ἢ *λαβὴς*. *W. Lovell*. καὶ *λαβὴς*.

Valentinianus, manus sibi metipsum illaturum se esse, propterea quod Imperator cum esset, nihil eorum quæ volebat, agere sineretur. Arbogastes vero, cum quidem nihil amplius curiose percontatus est. Postea vero Viennæ in Gallia cum eum prandium, & meridiano tempore in deserto quodam palatii loco cum quibusdam scutis labra in fluvium emergentem vidisset, satellites quosdam in eum misit. Qui manuum vi ac mentis feritate miserum strangularunt, cum nullus ex ministris Imperatoris adesset. Eo enim tempore universi ad prandium perrexerant. Cæterum ne quis illico cædis auctores requireret, hi qui cum strangulaverant, sudarium ipsius, instar laquei, collo ejus circumligantes, cum suspenderunt, ut sua sponte gulam sibi ipse frigisse videretur.

Soet. lib. 5.
cap. 25.
Soet. lib. 7.
cap. 22.

2. Occiso Valentiniano Arbogastes, cum genus ab Imperio ipsum excluderet: patre enim barbaro natus erat: Eugenium quendam, dignitate quidem magistrum, religione autem pagani, Imperatorem renuntiavit. Quibus compertis Theodosius, alteri quidem ex filiis Honorio Imperatoriæ coronam imposuit. Ipse vero ea quæ ad bellum erant necessaria, tota hyeme præparavit. Appetente autem vere, adversus tyrannum expeditionem suscepit. Cumque ad Alpes venisset, eas proditorum occupavit; & congressus cum tyranno juxta fluvium qui Frigidus cognominatur, acriter proelio commisso, & quamplurimis utrimque caesis, tandem victoria tyrannum aversata, legitimum Imperatorem coronavit. Captus igitur tyrannus & capite truncatus est. Arbogastes vero omni spe abiecta, gladio suo incumbens, mortem sibi conscivit. Post hæc Imperator Mediolanum ingressus, Honorium filium suum evocavit, eique totius Occidentis Imperium tradidit. Post relictam autem de tyranno victoriam Theodosius aquæ intercutis morbo correptus, vitam finivit, cum regnasset annis sexdecim. Porro quamdiu imperavit, ad summum humanæ felicitatis pervenit fastigium. Nam & ob victorias illustres, & totius Imperii Romani Monarchiam obtinens, & duorum Imperatorum se se videns patrem, & Imperium illis fir-

Arbogastes
& Eugenius
an. 393.

Theodosius
lib. 5, cap.
24, 25.

Theodosius
monimus.

1 Οὐαλεντιανὸς ὑπεκράτη, διὸ π βασιλεύει, εὐθὺς ἔ-
σιν αὐτὸν ἐκλείπειτο πρῶτον. ὁ δὲ Ἀρβαστῆς εὐθὺς
πλείον τῷ πολυπραγμονίᾳ, ὑπερὶ τοῦ ἐκείνου
Γαλλίας ἡγεμονίᾳ τὴν βασιλείαν, καὶ μισθόντες ἡ
μῆρας κατὰ τὰ ἔτημα τῶν βασιλείων, ἐπὶ τὸν
ποταμὸν τὸν χεῖλος οὗς ἐματὰ οὐρανὸν χαλιδύ-
μῳ θρασυμόνι, πέμπει πᾶς κατ' αὐτὸν τῶν
ὑποστεινῶν. οἱ δὲ τῶν δόλων χερσὶν ἰσχυρῶς καὶ
γνώμῃς ἀποπνίγνυντο ἀγρίᾳ τῇ, οὐδὲ τῶν ὑπερ-
10 τυμῶν τῶ βασιλῆος πρὸς παρόντος ὁ γὰρ καιρὸς
αὐτοὺς δεῖται μετεπέμπετο. οἱ μὲντοι γὰρ τοῦτον
ἀποπνίξαντες, ἵνα μὴ τὸ σπαραγμὸν τοῦ ζήτη-
σιν τῆς χρηστότητος τῶν ἱερῶν ἀνδρῶν, τὸ ἡμῶν
ὡς αὐτὸν τῶν τριχάλες ἐργῶν τρέποντες ἐπιβί-
15 πτες ἀπαρτῶν, ἄς δὲ αὐτοῦ γὰρ τῇ οἰκίᾳ γνώμῃ
ἀπαγγεῖν.

2. Οπὶ Ἀρβαστῆς τὸν Οὐαλεντιανὸν ἀπὸ τῶν
ἐπὶ τὸ γένος αὐτὸν βασιλείᾳ ἀπεκάλυψε, Βάρ-
3 βαρὺ γὰρ ἦν αὐτὸν ὁ Φυσικὸς ἐν γένει πᾶς,
20 μάχῃσι τῶν ἀξίων, ἑλλίκα δὲ τὸ σέβας, βασι-
λέα Ῥωμαίων καθίστησι. μαθὼν δὲ ταῦτα Θεοδο-
σιος, θάπρον μὲν τῶν παίδων Ὀιδώριον τὸν βασι-
4 λεὸν ὡς ἀπὸ τῆς ἐφάνον ἐπὶ ὅλῳ δὲ τῶν χερσὶν
τὰ τοῦτον τὸν πόλεμον αὐτὸς ἐξαρτῆται. ἦρος δὲ
25 ὑπερφάνους ἐν στρατίᾳ κατὰ τοῦ τυράννου ἡ
ταῖς Ἀλπεσι προσελάτῃ, ἐκράτησιν αὐτῶν προ-
δοσίᾳ. συμπλακόντες δὲ τῶν τυράννων κατὰ τὸν
ποταμὸν φυχρὸν ὕδωρ αὐτῶν τῶν ἐπὶ νυκτὶν πα-
οιῶνται καὶ μάχῃς καρπῆς γινώσκουσιν, ἡ πολλὰν
30 ἐκατέρωθεν ἀπληροῦν, ὅμως ἡ νίκη τὸν τυράννον
μυσταχθῆσα, τῶν ἐπὶ νυκτὶν βασιλείαν συνδικεῖται.
συλλαμνύεται τοῖσι οὗτοι τύραννοι, καὶ τῆς κεφα-
λῆς ἀποτίμνεται. ὁ μὲντοι Ἀρβαστῆς ἀπογινούς,
ὅστις αὐτὸν ἀντιπρὸς αὐτὸν τῶν ξίφει, μετὰ δὲ ταῦτα
35 ὡς ἀπὸ τῆς ἐφάνον ἐπὶ ὅλῳ δὲ τῶν χερσὶν
ταῖς ἐπὶ νυκτὶν πα-οιῶνται καὶ μάχῃς καρπῆς γινώσκουσιν, ἡ πολλὰν
ἐκατέρωθεν ἀπληροῦν, ὅμως ἡ νίκη τὸν τυράννον
μυσταχθῆσα, τῶν ἐπὶ νυκτὶν βασιλείαν συνδικεῖται.
συλλαμνύεται τοῖσι οὗτοι τύραννοι, καὶ τῆς κεφα-
λῆς ἀποτίμνεται. ὁ μὲντοι Ἀρβαστῆς ἀπογινούς,
ὅστις αὐτὸν ἀντιπρὸς αὐτὸν τῶν ξίφει, μετὰ δὲ ταῦτα
40 ὡς ἀπὸ τῆς ἐφάνον ἐπὶ ὅλῳ δὲ τῶν χερσὶν
ταῖς ἐπὶ νυκτὶν πα-οιῶνται καὶ μάχῃς καρπῆς γινώσκουσιν, ἡ πολλὰν
ἐκατέρωθεν ἀπληροῦν, ὅμως ἡ νίκη τὸν τυράννον
μυσταχθῆσα, τῶν ἐπὶ νυκτὶν βασιλείαν συνδικεῖται.
συλλαμνύεται τοῖσι οὗτοι τύραννοι, καὶ τῆς κεφα-
λῆς ἀποτίμνεται. ὁ μὲντοι Ἀρβαστῆς ἀπογινούς,
ὅστις αὐτὸν ἀντιπρὸς αὐτὸν τῶν ξίφει, μετὰ δὲ ταῦτα

VALESI ANNOTATIONES.

1 Οὐαλεντιανὸς ὑπεκράτη] Procul dubio scribendum est ὑπεκράτη, ut legitur apud Nicephorum in lib. 12. Et paulo post, ubi excusum erat, διὸ π βασιλεύει, ὅς. emendavi διὸ π βασιλεύει, ὅς. ut scriptum est in codice Bochartiano, & apud Nicephorum.

2 Τὸ χεῖλος] Hujus loci sensus admodum obscurus est. Nicephorus quidem in libro 12. cap. 29. hunc Philostorgii locum ita interpolavit, αὐτὸν τὸν ποταμὸν τὸν χεῖλος οὗς ἐματὰ οὐρανὸν χαλιδύμῳ θρασυμόνι, ὅς. Id est, ut vertit Langus, Cum enim prandium in abditiore regis loco ad festum rixam meridiano tempore ludico eundem vacantem vidisset, ὅς. Verum Philostorgii verba aliud sonant. Non enim dicit Philostorgius, αὐτὸν τὸν ποταμὸν τὸν χεῖλος οὗς ἐματὰ οὐρανὸν χαλιδύμῳ, sed ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ χεῖλος οὗς ἐματὰ οὐρανὸν χαλιδύμῳ. Quæ Latino sermone interpretata significant, Labra in fluvio mergentem. Sic igitur hunc locum intelligo. Valentinianum juniorem post prandium oleotamenti causa, una cum paucis quos secum habebat scutis, ad fluvium se contulisse, ac Viennense Palatium adiebat, & in eo labra mergisse ac volutasse, ad bullas in aqua excitandas. Lego igitur, ἐπὶ τῷ ποταμῷ.

Id est, cum enim in quibusdam hujusmodi ludicis exercitiis occuparetur.

3 Βασιλεὺς ἀπεκάλυψε] Hostenius ad oram sui codicis emendavit βασιλεὺς, ex codice Scorialensi, ut opinari licet. Nihil enim notam adiecit, quæ significaret emendationem hanc ex ipsius conjectura profectam esse.

4 Βασιλεὺς ἀπὸ τῆς ἐφάνον] Non dubito quin scribendum sit ἀπὸ τῆς ἐφάνον. Eundem errorem jam supra observare memini.

5 ὅς. αὐτὸν δὲ βασιλεύει] Corrupta sunt hæc verba, nec quomodo restitui possint equidem video. Certe Nicephorus hunc Philostorgii locum deservens, ea prætermisit. Incipit enim ab his verbis: αὐτὸν τὸν ποταμὸν τὸν χεῖλος οὗς ἐματὰ οὐρανὸν χαλιδύμῳ θρασυμόνι. Quæ verba Joannes Langus perperam interpretatus est hoc modo: Cum ad festum rixam vacantem vidisset. Atqui non hoc dicit Philost., aut Niceph., sed Theodosium Imperatorem, illustris ac beatissimum viri finem adeptum esse. Quippe qui post tot victorias de Tyrannis relictas, duobus filijs Imperatoribus relictis, in suo letitio exspiravit.

ἑαυτῷ

ἐαυτὸν ὑποδύν, καὶ τοῖς ἀσπίσιν ἐκείναις
τὴν βασιλείαν, καὶ τῆς ἐκείνου κλίτης δυνάμε-
νός τε ἐπὶ τὴν βασιλείαν τὸν βασιλέα. τῷ θεοῦ μοι δοκῶ
καὶ τῷ εὐδελῶν ζήλῳ τῷ γένει ἐξουσίαν.
ταῦτα λέγων ὁ δυνάστης πρὸς τὸν βασιλέα τὸν
θεοῦ, ὅς τε αἰσχύνηται καὶ αὐτὸν ἐπ' ἀκρα-
σίᾳ βίου καὶ τρυφῆς ἀμετρίᾳ, δι' ἣν αὐτὸν ἀλ-
γὰς γράβη καὶ τῷ τοῦ ὑέρου νοσήματα.

3. Οἱ Ἀρχιερεῖς μὲν ἐπ' ἀνατολῆς Ῥωφίνος παρ-
δυσάμενος καὶ δὲ τὸν δύνοντα τῷ Οἰαρίῳ τῇ αὐτῇ
ὁ Σπλίχων τῶν δυνάστην. ἰσχυρὸς γὰρ αὐτῶν
ἱερατὴς τῷ Θεοδοσίῳ παύσαν τὸ τῆς βασιλείας
1 ἄρχοντα καὶ τὸ ἔργον ἵμεν ἐκείνους, τὸ
2 κρείττονος τῆς ἀρχῆς ὡς καὶ χερσὶ καὶ γλώσσῃς ἔχον,
ὅς ἐπ' ἀρχῇ προσήλθε βασιλεύων τῷ βασιλεῖ-
3 τος. ὁ δὲ πρὸς τὸν αὐτὸν οἷς ἐπ' ἀρχῇ τῷ βασιλεῖ
ἱερατῇ. ὁ μὲν γὰρ Ῥωφίνος, καὶ τὸ τῆς βασιλείας ἔ-
ργον αἰς ἐαυτὸν μετέλαβεν ἐτήχιαζεν. ὁ Σπλίχων
τῷ αὐτῷ παιδί Εὐχέρῳ ἀνέβη ἡγεμὸν.
ἀλλὰ τὸ μὲν Ῥωφίνος ὁ ἀπὸ Ῥώμης ἀνακομιδῆς
4 πρὸς, οἱ τῷ Θεοδοσίῳ καὶ τῷ πρὸς σιναί-
5 σαιτο, ὅς τῷ λεγόμενῳ τριῶν αἰώνων, πρὸς αὐτοῖς
τοῖς βασιλεῦσι ποτὶ ταῖς μαχαίραις κατεκρί-
6 νον. τὸ αὐτὸ μὲν ἔχοντες ἐπὶ τοῖς καὶ Σπλίχωνος
ἐξουσίᾳ. τῷ τῷ καὶ διὸν μυνησάμενος αὐτὸν
ἐπὶ τῇ ἀρχῇ. καὶ κατ' ἐκείνῃ ἀπερράχθη τὸ ἵμεν
7 τῆς ζωῆς, καὶ ἡ δὲ οἱ στρατοὶ μοιναὶ τῇ
ἀλουργίδι αὐτῷ ἀνέβησαν. ὁ δὲ, Φησι,
ὁ Ῥωφίνος ἦν καὶ ἀδελφὸς καὶ τῷ σὺν αὐτῷ αἰ πρὸ
ἐπὶ ἀλμῶν κίοντες ἐδέχοντο, καὶ τῷ λόγῳ ἡ ἱστο-
8 ρία. ὁ δὲ Ἀρκάδιος βασιλεὺς τῷ μεγάλῳ καὶ λε-
γόμενῳ ἔχον, καὶ ἀδελφὸς ἡ ἰσχυρὸς, καὶ τὸ χροῖμα μέ-
λας καὶ τὸ ψυχρὸς ἰσχυρὸς οἱ πρὸς λόγῳ διήλθον,
καὶ τὸ ἐπὶ ἀλμῶν ἡ Φίσις, ὑπερῶς πρὸς δυνάστη-
9 ρας αὐτὸν δυνάστη κατελαβόμενος. ὁ καὶ τὸ Ῥωφί-
10 νος ἡπάτα, ὡς ἐξ αὐτῆς μόνης τὸ ὄψιν οἱ πρὸς
αὐτὸν μὲν αἰρήσει χαίρων βασιλείᾳ, ἀποσπασά-
11 σεν τὸ Ἀρκάδιον. τὸ μόνον κεφαλὴν Ῥωφίνος τιμώ-
12 νος, τῷ ὄψιν λίθῳ ἐκείνῳ ἐπὶ χαμάδι δ'
ἀναρτήσας, ταταχῶς ἀνέβη καὶ τὸ δυνάστη αὐ-
13

num ac seditionis expert relinquens, in
suo denique lecto felicissima morte subla-
tus est; zeli sui quo adversus simulacro-
rum cultum exarsit, hanc mercedem, ut
mihi quidem videtur, referens. Hæc cum
de Theodosio dicat impius Philostorgius,
ipsum tamen non pudeat, ob intemperan-
tiam vitæ & ob immodicas delicias cum-
dem traducere: eaque ex causa morbum
aquæ intercutis contraxisse illum dicit.

3. In Orientis quidem partibus Rufinus
apud Arcadium summam potestatem obti-
nebat: In Occidente autem Stilicho apud
Honorium eundem obtinebat locum. U-
terque enim istorum, Imperii nomen ac
speciem penes utrumque filiorum Theo-
dosii remanere facile passus, robur Imperii
penes se retinuit: Alter sub Magistrī mi-
litum, alter sub Præfecti appellatione Impe-
ratori suo imperans. Neuter porro illorum
eo loco quem apud principes suos obtine-
bat, contentus fuit. Nam Rufinus qui-
dem etiam Imperatorum nomen ad se ipsum
trahere omni arte studebat: Stilicho vero
filio suo Eucherio Imperium vindicare ni-
tebatur. Sed Rufinum milites qui una cum
Theodosio ad bellum adversus tyrannum
profecti erant, Roma reversi, in loco qui
Tribunal dicitur, ad ipsos Imperatoris pedes
gladiis contrucidarunt: tum quod ipsis id
mandatum fuerat à Stilichone: tum quod
derideri se à Rufino deprehenderant. Cæ-
terum eo ipso die interfectus est, quo astro-
logi illum purpura tantum non induerant.
Porro Rufinus procero corpore, & virilis
animi fuit, ut scribit Philostorgius. Soler-
tiam vero ejus, tum oculorum motus, tum
linguæ sacundia declarabat. Contra vero
Arcadius, brevis statura, & habitu corpo-
ris tenuis, & viribus infirmus, & colore
niger fuit. Mentis quoque socordia, tum
ex ejus sermonibus, tum ex conniventibus
oculis apparebat, qui dormientium more,
clausi, ægre admodum aperiebantur. Quæ
quidem res Rufinum deceperunt: quasi
exercitus primo statim aspectu, ipsum qui-
dem Imperatorem libentissime creaturus,
Arcadium vero abjecturus esset. Porro mi-
lites cum Rufino caput amputassent, lapi-
dem ori ejus immiserunt: hastæque infi-
xum circumferentes, quaqua-versum discur-
tere cœperunt. Dextram quoque ejusdem

Arcadius
& Hono-
rius Imp.

Rufinus &
Stilicho.

Sacr. L. 6.
c. 1.
Sacr. L. 8. c.

VALLESII ANNOTATIONES.

1 Νίμω οὐ παρὰ τοῦ αὐτοῦ. Scribendum existimo Νίμω
ἐκ παλαιῶν: quam scripturam in versione mea sum se-
quutus. In MS. codice Samuelis Bocharti scriptum inve-
ni, Νίμω ἐκ παλαιῶν: & in margine adscriptum est ea-
dem manu, ἡμῶν παλαιῶν. Quam lectionem si se-
quamur, sensus erit, Rufinum & Stilichonem nomen qui-
dem atque habitum Imperii recusasse, hoc voluisse illud
tanquam hereditatem cum Imperatoribus suis sortito di-
videre: Vix tamen ejus ac potestatem penes se retinuisse.
Sed verba Græca, meo quidem judicio, hunc sensum
non admittunt. An enim Philostorgius, ἱερατῇ τῶν βα-
σιλέων ἡμῶν quid significare non potest: παλαιῶν αὐτοῦ
Imperatorum. Dicendum enim esset ἡμῶν οὐκ ἱερατῇ.
Quare prior interpretatio magis placet: quam confirmat
etiam Nicephorus in libro 13. cap. 1. ubi pro verbis illis,
Νίμω ἐκ παλαιῶν, ponit simpliciter καὶ παλαιῶν.

2 Δυνάστης & γλώσσῃς ἔχον. In MS. codice Samuelis
Bocharti videntur verba illa, καὶ γλώσσῃς. Quæ quidem orbi-
osa prolixi mihi videntur ac superflua. Sed post verba
illa, καὶ γλώσσῃς ἔχον desideratur integra pericope, quam nos
ex contextu restituimus hoc modo: ὁ μὲν γὰρ καὶ τῷ
καὶ τῷ, ὁ δὲ οὐκ ἔχον τῷ καὶ τῷ. Quæ

quidem conjectura nihil certius esse existimo. De ambo-
bus enim simul loquitur Philostorgius. Nicephorus tamen
vulgatam scripturam sequutus est in cap. 1. lib. 13.

3 Οὐ καὶ τῷ. Ante hæc verba decet integra peri-
cope, quam nos ex optimo codice Samuelis Bocharti
adjectimus in hunc modum: ὁ μὲν γὰρ τῷ καὶ τῷ, καὶ τῷ
καὶ τῷ. Quam scripturam confirmat Nicephorus in capite primo libri 13.

4 Ἐν τῷ λεγόμενῳ τριῶν αἰώνων. De hoc tribunali quod
erat in Septimo, multa notavi in Commentariis ad Am-
mianum Marcellinum pag. 316. quæ Jacobus Gothofre-
dus in Annotationibus ad hunc Philostorgii locum ma-
gna ex parte descripsit.

5 Οἱ φαντάζοντες. Quinam sint isti qui ad delectus mili-
tum agendos missi erant, non satis expressit Philostor-
gius. Videntur tamen fuisse principales milites, quorum
maxima erat auctoritas in exercitu: Quos Rufinus pecu-
nia corrumperat, ut Imperatorem ipsum proclamarent.
Hæc vox tamen mihi valde suspecta est, nec video quo-
modo convenire possit huic loco. Nam Philostorgius
paulo ante dixit, universos milites insensos fuisse Rufino.
Cur ergo hæc φαντάζοντες illi Rufinum purpura induere
οὐκ ἔχοντες

præcisam gestantes, per singulas officinas urbis circumtulere, hæc addentes: Date stipem inlatusibili. Magnamque auri vim huiusmodi postulatione collegerunt. Hi enim qui caput illud videbant, tanquam ob iucundum ipsis spectaculum libenti animo aurum largiebantur. Ac Rufini quidem ambitio & imperandi cupiditas hunc exitum sortita est. Stilichonem quoque ob insidias Honorio structas, ut ait Philostorgius, exercitus, accepta ab Imperatore tessera, una cum conjurationis locis interfecit.

Sext. 4.
4.

Eutropius
Eunuchus.

4. Post eadem Rufini Eutropius Eunuchus, servili genere ortus, cum in palatium irrepsisset, & ad dignitatem Præpositi evectus esset, præsentem tamen fortuna minime contentus fuit. Sed quoniam genitalium abscissio cum ab Imperio submovebat, persuasit Imperatori, ut ipsum Patricium & Consulem renunciaret. Itaque Eunuchus, qui ne vilem quidem filium gignere poterat, pater deinceps Imperatoris fuit.

Eunomii
corpus so-
pulo mo-
tum, libe-
que nati.

5. Eutropius, ut ait Philostorgius, Cæsario qui post Rufinum præfecturam prætorii administrabat, mandavit, ut Eunomium ex agro Dacorum Tyana transferret, à Monachis qui illuc erant servandum. Invidens quippe Eunomii gloriæ, ne cadaver quidem ejus commune cum magistro sepulchrum sortiri permittit, idque licet plurimi id enixe flagitassent. Sed & liberos ejusdem Eunomii, publicis edictis jussit aboleri.

Arcadii
Imp. uxore.

6. Arcadius Imperator, post patris obitum, filiam Bantonis duxit uxorem. Erat autem Bauto natione Barbarus, & Magisterio militum in Occidentis partibus perfusus fuerat. Porro mulier longe à viri desidia ac fœcordia distabat. Inerat enim ei nonnihil Barbaricæ audaciæ. Susceperat jam ex ea Arcadius filias duas, Pulcheriam & Arcadium. Postmodum vero Marinam quoque & Theodosium filium ex ea sustulit. Tunc igitur cum duorum tantum liberorum parens esset, ab Eutropio contumelia affecta: minatus enim ei fuerat Eutropius, se palatio eam propediem ejecturum esse: liberos suos amplexibus ulnis complexa, sicut erat, ad maritum accessit: & lamentans simul ac liberos prætendens, lacrymarum imbrem profudit. Alia item adjecit, quæ mulieres iratæ muliebri arte facere solent, quibus mariti animum ad miserationem vehementius concitent. Tum vero Arcadius, & miseratione infantium commotus est, qui naturali quodam impulsu una cum matre ejulabant; & ira exarsit. Ac tum demum Arcadius, ira eum inflammante & verborum vigorem ei suggerente,

σαύτης πινύτης, οὗ τῆς ἐργασίας τῆς πύλας: ὡς ἔστιν, δὲ τῷ ἀπλήτῳ, λέγοντι. καὶ πολλοὶ χρυσίον ἢ αἵτησις ἡραίστατο. εἰς γὰρ ἐπὶ καὶ θυμῷ θεάματι, προδύμω τοῦ χρυσίου αἱ ἐργασίαι ἀντιδίδουσι. ἀλλ' ὁ μὲν Ῥωφίνος τῆς βασιλείας ἔσας εἰς τὸ τοῦ ἀεὶκοφί. καὶ τὸ Σπείχωνα δὲ, ὡς ὅτις λέγει, ἐπιβλήν χιτῶν τοῦ Ὀιωρέου συνητά- μων, αὐτοὶ τε καὶ τοὺς συσταπώτας ὁ τὸ σμύθημα παρὰ τοῦ βασιλέως διδάμνους φράτος ἀπο- σφάττησαν.

4. Οἱ Εὐτρόπιος Φησι μὲν Ῥωφίνος, ἐκ δούλων ἀποδῆς εἰς τὰ βασιλεῖα κορυφῶν, καὶ τῆς τοῦ πραιποσίτου πινύ ἀνασῶς, τῆς παρούσης οὐκ ἡγάπησιν. ἀλλ' ἐπεδήπτε αὐτοὶ ἡ ἐκτὸς τῆς ἀ- λυργίδος ἀπειρεῖα, πείθει βασιλεῖα, πατρικίον τε αὐτοῖς, καὶ ὑπατοῖς ἀναγράφει. καὶ ἡ λαοὶ παῖς ὁ θύουχος βασιλείας, ὁ μὲν δὲ τὸ τυχεῖα παῖδα φέ- ραι διδάμνους.

5. Οἱ Φησι Εὐτρόπιος πραιποσίτου Καισαρίῳ τὸ Ῥωφίνος διδάμνους ἀρχὴν, Εὐνόμεον ἐκ τῆς Δακωροπῆς ἐπὶ τῶν ματασῶν, ὑπὸ τῆς ἐκείνου μα- ναστῶν τηρησέμεν. βασιλεῖα ἡ αὐτῶν ἡ κλίους, ὅδε τῶν κατὰ αὐτὴν ταρῆς τυχεῖν τῆς μετὰ τοῦ διδασκάλου συνεχῶς, καὶ ταῖς πολλὰ πινύ δὲ- κήντας. ἀλλὰ καὶ τὰς βίβλους αὐτῶν διμυσίως ἀ- γράμματος ἀρπύζοντες διτάτατο.

6. Οἱ Φησι Ἀρκάδιος ὁ βασιλεὺς μετὰ γαίκα- τος ἡ πατρὸς, θυγατέρα Βαυδῶντος ἀγαθὴν γυναικαὶ ὁ δὲ, Βάρβαρος μὲν τὸ γένος, τραχηλῶ δὲ χιτῶν ἡ σπειρεῖα ἀφ' ἀπείρας. τὸ δὲ γένος, ὡς χιτῶν ἡ ἀνδρὸς δέκετο κατὰ, ἀλλ' ἐν αὐτῇ ἡ Βαρβα- κοῦ θράους ἐκ ἀλίγει. αὐτῇ δὲ θυγατέρα ἡδὲ τῷ Ἀρκάδιῳ δύο, Πουλχερίαν ἡ Ἀρκάδιον ἐκίνατο ὑπερὸν δὲ καὶ Μαρίαν, καὶ ἡν ἐπίτακα Οἰοδόσιον. τότε δ' ὡς τὸ δύο παῖδων ματῆς ὅσα, παρὰ Εὐ- τροπίου ὡς ἐνδεδωῶσα, ὡς ἡ ἀπάλει αὐτῇ ἐπι- πνεῖν, τὸ βασιλεῖος ἀπὸ τοῦ ἀπείμφορος. ὡς εἰ- χεν ἀκαλισμαμένη τὰ παῖδια ἀφ' ἡμερῶν ἐκίνα- ρας, πραιποσίτου τῷ ἀνδρὶ ἡ κακίως πινύ αἱ, καὶ τὰ βίβλους πραιποσίτου δακρύων ἡφίει λιθάδας, καὶ τὰλλα ἐπίει ὅσα γυνὴ φλεγμαίνουσα, γυναικίᾳ τέχνῃ ὡς τὸ παθητικώτερον ἐπικύσαστο τὸν ἀνδρα. τῷ δὲ Ἀρκάδιῳ οὐκ ὅσα πινύ παῖδων εἰ- σῆν, ἐκ τῆς πρὸς τῷ μητρίᾳ συμπαθείας ἡ βραυ- καυομένη, ἡ ὀργὴ ἀνέφθη. καὶ δὲ τότε τῶν πινύ θυ- μοῖς ἡ τῇ δὲ αὐτῇ ἐμβρυεῖα τὸ λόγιον ὁ Ἀρκά- διος.

VALESTI ANNOTATIONES.

constantur? omnino ἀφελῶν scribendum hic mihi vide- tur, non φραγῶν. Astrologi enim seu Mathematici Ro- fino Imperium prædixerant. Occisus est autem Rufinus eo ipso die, quo Astrologi illum Imperatorem fore pro- nuntiaverant.

1 Εἰς τὸν ἀεὶκοφί. Melius ni fallor scribetur ἀεὶκοφί. In Manuscripto codice Bocharti scriptum in- veni πινύ. Sed Nicephorus emendationem nostram confirmat. ἀεὶκοφί enim posuit: quod idem est ac ἀεὶκοφί.

2 Τῶν βίβλων αὐτῶν ἀντιστῶν χάρις αὐτῶν ἀφελῶν διτά- ξαν. Hoc ipsum Constitutione sua Arcadius ad Eutychia- num Cæsarii successorem missa anno Chr. 398. sanc- vit. lib. 34. Cod. Theod. de Hæreticis. Codices sane eo- rum (Eudomianorum &c.) scelerum omnium doctrinam ac materiam continentes summa sagacitate max quæ ac pro-

2 καὶ τῶν πινύ πραιποσίτου πινύ ἀνασῶς. Addenda vide- tur præpositio hoc modo, καὶ εἰς τὸν πινύ πραιποσίτου, &c.

3 Βραυομένη. In Manuscripto codice Samuelis Bo- charti legitur βραυομένη cum digibhongo. Et ad par- ginem adscriptum est eadem manu. ὡς πραιποσίτου. Sed nihil opus est hac emendatione, cum βραυομένη Graeca vox sit, ut testatur Hezychius his verbis: βραυο- μένη. ἡ τῇ κακίᾳ τῷ κατὰ λόγον, ὡς κακίως φωνῶν.

VARIORUM.

de eximia auctoritate mandamus, sub auctoritate nostra in- ducantur in eadem max emendandos. Ex quibus si quis ser- se aliquid qualibet occasione vel fraude occulasse nec pro- didisse constiterit, seias se velis poenitentem condicere. Si malefici crimine constiterint occulatores capite esse plecten- dums.

Δις βασιλεὺς ἦν, ὅτεν αὐτίκα τὸν Εὐτρόπιον πμῆς
 πᾶσι πᾶσι φειδύει, καὶ τὸν πλῆτον ἀφαιρῆται,
 καὶ εἰς Κύπρον τὴν ἰσθμὸν φυγαδίου. μετ' ὃ πολὺ
 δὲ πᾶσι ἀπεργάζεται καὶ αὐτὸν γραφῇ, ὡς ὁπόταν
 ὑπαὶς ἐγγένει, ῥοσκήμασιν ἀπεχρήσασθαι, οἷς ὕδατι
 τῷ ἄλλαν ἐξῆν, μὴ ὅτι γὰρ μὴ βασιλεὺς,
 μεταπειρήσας δὲ τὸν Κύπρον γένειαν, καὶ συνεδρίαν
 2 κατὰ τὸ καλὸν Παντίχιον καθεσθῆναι,
 Αὐρηλιανὸς δ' ὁ ὑπαρχὸς καὶ ἑπὶ τῷ εὐ τῷ
 ἀρχαῖς ἐπιφανῶς ἀρχόντων δι.σκόπου τοὺς καὶ
 γροῦδον αἰτίας ὁ Εὐτρόπιος ἀλούς, τὴν καὶ φωνήν
 ἀφαιρῆται. ἀλλ' ὁ μὲν φιλοστόργος ταῦτα φωνῇ
 Εὐτρόπιου λίγῃ ἔπειθ' ἄλλας αἰτίας, ὅτι τοῦ
 πρὸς ἀλυσθῆναι τῆς ἀρχῆς, καὶ τῆς ὑποφύας, καὶ
 δὲ ὅτι τοῦ θανάτου ἀντορῶν.

7. Ὅτι φησι καὶ τοὺς ἐπ' ἐμὲ γνησμένους
 ῥοσθῆς ποταύτη φωνῇ γένει ἀνθρώπων, ὅσην
 ὕδατι ῥοσθῆς ἐξ αἰῶνος ἔγινε καὶ ταύτην ἀρα
 καὶ τὰς ξιφίας σημάδιον ἀστῆρα. ὃ γὰρ μόνον τὸ
 μάχιστον, ὅσπερ πάλαι κατὰ τοὺς ἔμπροσθεν
 πολέμους, ἀπατηλῶς, ὅς εἰς μέρι γῆς τὰ πάλαι
 20 ὅση συνέτη· ἀλλὰ πάντα μὲν διεφθέρτο γῆν
 πᾶσα δ' ἐπὶ τῇ Εὐρώπῃ, ὅτι τῆς Ἀσίας ὅλη
 ὁλίγη μοῖρα συνεφθέρη· ἀλλὰ καὶ τῆς Λιβύης
 ἡ πολλή, καὶ μέγιστα γὰρ ὅση Ῥωμαίοις ὑποβλήσθαι.
 Βαρβαρική μὲν γὰρ τὸ τῆς φωνῆς πλῆθος ἐφῆλ-
 ζετο μέγιστον· λυμὸς δὲ ὅτι λυμὸς, ὅτι θῆρας ἀγρίων
 ἀγρίων συνεπτόντο· σισμοὶ τε ἐξ αἰῶνος πόλεις ὅτι
 εἰκίας ἀνασπῶντες ἐκ βάθρων, ὡς τὸ ἀφελῶν
 τὸ ὅλητον εἰσφύσαν. ὅτι ῥοσθῆς δὲ γῆς εἰσφύσαν
 30 τοὺς οἰκίτορας ὑποβλήσθαι, τὰ φωνῇ ἦν αὐτο-
 χείδος ἐπιλυσιμὸς τε ὅτι ἐξ αἰῶνος ὕδατων, ὅτι καὶ
 ἄλλους αὐχοὶ φλογώδεις, πρηγῆρες τε ὅτι οἷς
 ἐμπαλλόμενοι, ποικίλοι τε τὸ δυνάμι ἐπὶ καὶ
 ἀφῆρται. καὶ δὲ ὅτι ῥοσθῆς μείζων ἢ ὅτι ῥοσθῆς
 35 δὲ πολλὰ γῆς κατεφῆρτο. ὅτι γὰρ καὶ ὅτι
 τῷ λεγομένῳ λιτῶν ἔλκουσα βάρος, ὅτι
 καὶ ἀσκήσαντα. ῥοσθῆς δὲ πλῆθος καὶ κρυμνὸν ὑπερ-
 βολαί, ὅτι ἄλλη πλῆθος οὐ φωνῇ πᾶσι, τοῦτους
 καὶ λαμβάνουσα τοῦ βίου ἐξέλαυνε, καὶ σαφῶς
 40 τὴν θύαν ἀνεκέρτην ἀγαπάσθαι· ὅτι καὶ ὅτι
 ἐπεφῆλται, ὅτι πᾶσι ἀντορῶν ὅτι εἴη δύναμις.

8. Ὅτι τὸ ὅτι φησι οἱ μὲν, ὅτι ἐπὶ τῇ ἰσθμῷ
 Σκυθίας τὸ πλῆθος ῥοσθῆς καὶ διαφῆρται

Imperator apparuit. Statim igitur Eutro-
 pium omni dignitate exuit, opesque ei ad-
 mit. & in Cyprum insulam eum relegavit.

Nec multo post, cum nonnulli eum accu-
 sasset, quod consul factus ornamentis iis
 usus esset, quibus nemini præter Impera-
 torem uti licebat, ex Cypro revocatus est.
 Cumque iudices in Pantichio consedisent,
 Aurelianus vero Præfectus prætorio, &
 alii qui præcipuos Magistratus gerebant, ad
 exercendam quæstionem constituti essent,

Eutropius convictus criminis cuius accu-
 satus, capite pœnas dedit. Et Philostor-
 gius quidem de Eutropio ista scribit.

Alii vero alias causas referunt, ob quas
 Eutropius dignitate nudatus, ac relegatus,
 & postremo capite multatus est.

7. Ait Philostorgius, sua adhuc ætate
 tantam hominum litem existisse, quanta
 nunquam superiori memoria extiterat. At-
 que hoc ait portendisse stellam quæ instar
 gladii apparuerat. Neque enim militares
 copię tantum, ut superioribus bellis, con-
 sumptę sunt: Neque in parte aliqua or-
 bis terrarum calamitates subsisterunt. Ve-
 rum cujuscumque conditionis homines in-
 terierunt: & tum universa Europa, tum
 Asię non minima pars funditus perit. Af-
 ricę præterea magna pars, ac præcipue
 ea quę Romanis parebat. Nam & Bar-
 baricus ensis maximam hominum multitu-
 dinem deleuit: Et pestilentia ac fames, &
 agrestium ferarum greges simul incubue-
 runt. Ad hæc terremotus gravissimi, ur-
 bes ac domos à fundamentis ipsis everten-
 tes, in exitium inevitabile projecerunt.
 Hiatus quoque terrę in quibusdam locis
 ruptę ac dehiscētis, subitaneum sepulcrum
 incolis præbuit. Aquarum item è cælo
 cadentium diluvia quibusdam in locis:
 alibi vero siccitates flammę, & ignis tur-
 bines cælitus immissi, multiplicem atque
 intolerabilem intulerunt calamitatem. Sed
 & grando, lapide manum implente major,
 multis in locis decidit. Deprehensa enim
 est alicubi, quę octo librarum ut vocant
 pondus æquaret. Nivium præterea vis &
 frigoris immanitas, eos quos alia calamitas
 non præcipuerat, corripuens, vita privavit,
 dei indignationem manifeste denuntians.
 Verum singula commemorare, humanis vi-
 ribus majus videtur.

8. Hunni qui Scythiam quę trans Istrum
 sita est occupaverant prius ac devastant,

VALESI ANNOTATIONES.

1 *Βασίλειον ἀπεχρήσασθαι*] Longe melius in codice Sa-
 muelis Bocharti scribitur *ἀπεχρήσασθαι*. Quam scripturam
 confirmat Nicephorus in cap. 4. libri 13. ubi hunc Phi-
 lostorgii locum ita expressit. *ῥοσθῆς πᾶσι ἀπὸ τῆς ἰσθμῷ*.
 ὅτι ῥοσθῆς πᾶσι ἀπὸ τῆς ἰσθμῷ. *ῥοσθῆς πᾶσι* igitur intelli-
 go, quæ Eutropius Kalendis Januarii, dum Consul proce-
 deret, usus fuerat.

2 *Κατὰ τὸ καλὸν Παντίχιον*] Rectius in codice Bochar-
 ti scriptum est *Παντίχιον*, & ad marginem adnotatum ca-
 sedm mason: vel *Παντίχιον*. Nam prius quidem scriptum erat
Παντίχιον: sed postea medium inter π & χ insertum est longi-
 usculum. Ex quo conjicere licet, scriptum fuisse in hoc
 codice *Παντίχιον* cum diphthongo, quemadmodum scribitur
 apud Socrum in libro 7. cap. 21. Dicta est au-
 tem ei Satio Pantichium, eo quod nihil aliud haberet

quam murum. Ab eadem causa Panoemus olim nomina-
 ta est, urbs Sicilię. Ceterum non assentior Gothofredo,
 qui *Παντίχιον* hoc loco interpretatur Consistorium. Aequi
Παντίχιον quoque Consistorium significat, nisi aliquid am-
 plius addideris. Sic in Hesychii Lexico legitur *Παντίχιον*,
ῥοσθῆς πᾶσι. Consistorium porro dici non potest, nisi in
 quo Princeps iudicat, assidentibus iudicibus Consistorianis,
 ut alibi notavi.

3 *Ὅτι καὶ ἰσθμῷ ἐπεφῆλται*] Scribendum puto, *ὅτι καὶ*
ἰσθμῷ ἐπεφῆλται. Quam lectionem confirmat Nice-
 phorus in cap. 36. libri 13. ubi hunc Philostorgii locum ita
 expressit. *ὅτι καὶ ἰσθμῷ ἐπεφῆλται, ὅτι πᾶσι ἀπὸ τῆς ἰσθμῷ*.
 Possit etiam scribi, *ὅτι καὶ ἰσθμῷ ἐπεφῆλται*,
 ὅτι. In MS. codice Bocharti scribitur una
 voce, *Παντίχιον*.

Παντίχιον,

postea, amnem gelu constrictum trajicientes, in Romanorum ditionem irruerunt: & per universam Thraciam diffusi, totam Europam depopulati sunt. Hunni autem Orientales, trajecto amne Tanai, in Orientis provincias effusi, per majorem Armeniam in Regionem quæ Melitine dicitur, irruerunt. Exinde Euphratensem aggressi, ad Coelefyriam usque penetrarunt: & percursa Cilicia, incredibilem hominum cædem perpetrarunt. Mazices præterea & Ausoriani, qui inter Africam ac Libyam sedes habent, ab Orientali quidem ipsorum plaga Libyam devastarunt, & Aegypti haud exiguum partem simul oppresserunt. Ab Occidentali autem plaga Afros aggressi, simili clade affecerunt. Præter hos omnes Barbaros, Tribigildus quoque, vir natione Scythæ, ex iis qui nunc Gothi nominantur: horum enim Scytharum gentes sunt numero plurimæ ac discrepantes: hic igitur cum Barbarorum copias circa se haberet, & Nacoliæ in Phrygia resideret, Comitibus dignitate decoratus; ex amico repente hostis Romanorum efficitur. Et ab ipsa exorsus Nacoliæ, plurimas Phrygiæ urbes occupavit, magnamque hominum stragem fecit. Contra hunc missus Gaina Magister militum, ipse quoque natione Barbarus, victoriam prodidit, cum & ipse paria adversus Romanos moliretur. Exinde Tribigildus, quasi Gainam fugiens, in Pisidiæ ac Pamphyliam invasit, easque depopulatus est. Dein variis locorum difficultatibus & Isauricis præliis attritus, tandem in Hellespontum evasit. Unde cum in Thraciam trajecisset, non multo post extinctus est. At Gaina post prodicionem cum Magistri militum dignitate reversus Constantinopolim, eam occupare conatus est. Verum cælestis quidam exercitus, conspectus ab iis, qui rem executioni mandare aggressi erant, cum eos perterrituisset, urbem quidem expugnationis periculo liberavit: illos vero deprehensos, hominum vindictæ tradidit. Ingens itaque eorum cædes perpetrata est. Gaina vero tanto metu percussus fuit, ut statim nocte superveniente, cum iis quos colligere potuit, portarum custodes vi facta perumpens, ex urbe egressus sit. Quoniam vero Thracia penitus vastata erat, ac neque necessariorum quidquam præbere, neque aliam depredationem sustinere jam poterat, Gaina in Cherronesum trajecit, ratibus inde in Asiam transfretare cogitans. Quod quidem ejus consilium cum Imperator didicisset, missus est contra illum Fravita Magister militum, Gothus quidem natione, sed religione paganus: fidus autem Romanis, & rei militaris peritissimus. Hic igitur, dum Gaina exercitum suum in oppositam continentem ratibus trajiceret, navibus armatis in eas invehens, levi negotio cunctos qui illis vehebantur confecit. Quare Gaina nullam sibi spem relictam videns,

Tribigildus.

Socr. lib. 6.

cap. 6.

Socr. lib. 8.

cap. 4.

Gaina.

Fravita.

πρότερον, ἐπὶ τὰ παλιν τὸ ποταμὸν Ἀρσάκην, ἀδράως εἰς τὴν Ῥώμην εἰσέλθαι, καὶ κατὰ πᾶσαν ἀναχίνους τὴν Θράκην, ἔλθιν τὴν Εὐρώπην ἐληύσασθαι. οἱ δὲ πρὸς ἡλὸν ἀνίσχοντα, τὴν Γαίαν ποταμὸν Ἀρσάκην, καὶ τὴν εἰς ἐπιστροφὴν, δι' Ἀρμενίας μέγαλης εἰς τὴν καλυμένην Μελιτίνην κατὰρράγναι. ἐκ ταύτης δὲ Εὐφρατιοῖσι περὶ ἐπέσεσσι, καὶ μέχρι τῆς καλῆς, Συρίας ἤλασαν, καὶ τὴν Κιλικίαν κατὰδραμύντες, φόνον ἀνθρώπων ἐργάσαντο ἀπύσθητοι. καὶ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ Μάζικας καὶ Λύζωσιαι: μετὰ δὲ Λαύνης καὶ Ἀφρωὶ οὗτοι ἵκνενται κατὰ μὲν τὸ ἐσθλὸν αὐτῶν κλίμα τὴν Λαύνην ἐξηγήμεναι, καὶ τὴν Αἰγύπτου μοῖραν ἐκ ἐλαχίστης συνδιώλίσαν. Ἀφρὸς περὶ ἐμβαλόντες καὶ δύμους ἤλιν, τὰ πρὸς πλείους ἔδρασαν. ἀλλ' ἐπὶ ταῦτοις πᾶσι καὶ Τριγιδίλδης, ἀνὴρ Σκυθῆς μὲν γένος, πῶν τῶν ἐπικαλούμενων Γότθων, πλείους γὰρ καὶ Ἀφροῦ τοῦτοι ἐπὶ Σκυθῶν γένε, ὅτος δὲ δύναμις βαρβαρικὴ ἔχει, καὶ τὴν Φρυγίας ἐν τῇ Νακολίᾳ καθ' ἐξέμεινος, καὶ κόμματος ἔχει 20 πῶν, ἐκ Φιλίας εἰς ἔχθραν Ῥωμαίων ἀπὸ τῆς Νακολίας ἀρξάμενος, πλείους τε πόλεις τῆς Φρυγίας εἰλε, καὶ πολλὴν φόνον ἀνθρώπων ἐργάσασθαι. ὅς δὲ Γαῖας ὁ φράγξος ἐκπεμφθεὶς, Βάρβαρος δ' ἐν καὶ αὐτὸς, πρὸς δὲ τὴν εἰρήνην, τὰ ἴσα καὶ αὐτὸς Ῥωμαίοις δράσαι διανοόμενος. ἐκείνους δὲ Τριγιδίλδης ὡς δὴ τῶν τῶν Γαίαν Ἀφροῦ, τὴν περὶ Πισιδίαν καὶ τὴν Παμφυλίαν ἐπὶ καλυμένην εἶπα πολλὰς καὶ αὐτὸς πρότερον διωχόμενος καὶ Ἰσαυρικῆς μάχης ἀποβραβεύσας τὴν ἰσχυρὴν ἐπὶ τῇ Ἑλλήσποντῳ 25 ἀφίσταται. καὶ παραπλοῦς ἐπὶ τῇ Θράκῃ, καὶ μετὰ πολὺν ἀφροσύνην. Γαῖας δὲ μετὰ τὴν ἀφροσύνην ἐν τῇ τῇ φρατῇ ὁρμήσει πρὸς τὴν Κωνσταντινὸν πόλιν ἐταρταῶν, εἰς μελέτην ἡμετέραν πρὸς τὴν ἀφροσύνην. ἐπειδὴ δὲ περὶ τὸν πλοῦς ἐπιφανεῖσα δύναμις, καὶ τοὺς ἐπιβαλὼν ὁρμήσει τῇ πρὸς διωκόμενους, καὶ μὲν πόλιν τὴν ἀλάστως ῥίπται, ἐκείνους δὲ φρατῆρας, ταῖς ἀνθρώπων δίκαις ἐκδίδωσι, καὶ φόνος αὐτῶν ἐρῶν πολλός. ὁ δὲ Γαῖας εἰς τοσοῦτον καλίστη δύνει, ὡς αὐτὴν καὶ ἐπεχέσσει, μετ' ὅσον 30 ἐδύνατο τὴν ἐπὶ τὴν πολὺν βιασάμενος, ἐξελαινὴν τὴν πόλιν. ἐπὶ δὲ τῇ Θράκῃ ἐξηγήμενος, καὶ ὅτε παρέχειν τὴν ἐπιτηδίων τὴν δυνατὴν, οὗτοι φάσιν ἄλλῃ ἐν γαίᾳ, ἐπὶ Χερρόνῳ ὁ Γαῖας πελίζεται, χερδίας ἀφροσύνης ἐπὶ τῇ Ἀσίᾳ ἀφροσύνης. 35 ἀφροσύνης δὲ τῇ βασιλεῖ καὶ αὐτοῦ ἀφροσύνης, πέμπεται φρατῆρὸς καὶ αὐτὸς φρατῆρὸς, Γότθος μὲν τὸ γένος, ἄλλῳ δὲ τὸ δόγμα, πρὸς δ' ἐν Ῥωμαίοις, καὶ τὰ πολέμια κρῖναι. ὅτος ἐν τῇ Γαίᾳ πρὸς τὴν τὸν ὑπ' αὐτῷ φρατῆρὸς ταῖς χερδίας διαπαραβῶν, καὶ τὴν εἰρήνην συμπλέκται ταύτας, καὶ ἐκ τῆς εἰρήνης τὰς συμπλέκτας ταῖς χερδίας διαφύρει. ἐξ ὧν Γαῖας τὰ κατ' ἐαυτὸν

VALESI: ANNOTATIONES.

1 Εὐφρατιοῖσι περὶ ἐπέσεσσι] Scribendum est procul dubio εὐφρατιοῖσι, quemadmodum in MS. exemplari Samuelis Bocharti ad marginem emendatum inveniri. De hac Hun-

norum irruptione in Orientales provincias Imperii Romani, præter Scriptores à Gothofredo laudatos, loquitur etiam Hieronymus in Epitaphio Fabiolæ.

Σπυρίδης,

Σπυρίδης εἰς τὰ τ' Ὁρακὸς ἀνατίθω φθῆναι καὶ
 πῆς τ' Ὀύπαι ἔ πολλοὶ διαρρύντες χρόνῳ ἐπι-
 βόπαι, αὐτὸς αἰαυρῶσι· ἐ ἡ κεφαλὴ ταλαιχθιδεῖσα,
 εἰς Κανταπνύπαι ἐκομίσθη. χεῖρ δὲ τ' εἰρημί-
 ιαν χερῶν, ἐ τὸ Ἰσταύρην γένος, παντοδαπὸς ἐπὶ
 ἰελερ ὀλέθρους. πρὸς μὲ γ' ἤλιον ἀίχμη'α, τὴν τε
 Κιλικίαν κατέδραμον, ἐ τ' Ὀμορον Συρία· ἔ τ' κοί-
 1 λη μόνος, ἀλλὰ ἐ τ' ἄλλην· μέχει Περσῶν αὖ-
 2 τῶν ἀφικομένη. 'εἴ' δ' Ἰάπηρα ἄημι ἐ Ὁρασ-
 κίαν, Παμφυλίαν τε ἐπὶ ἄλβω, ἐ Λυκίης δέφθη· 10
 3 ἰὰς τε ἐ Πισίδας ἔχμαλόπισαν· ἐ Καππαδόχειας
 τὸ πλεῖστον ἀναθήσας, ἔχει καὶ ἐπὶ τ' πόντοι
 Δικυδιόθωσαν· ἐ τ' ἄλλων Βαρβάρων τὰ χεῖρτα
 τὸς ἀλισκομένους ἔτοι δίδετο.

in superiora Thraciæ loca aufugit. Nec multo post Hunni quidam impetu facto eum interfecerunt: caputque ejus sale conditum Constantinopolim perlatum est. Præter has calamitates, Isaurorum gens varias clades intulit Romanis. Nam ad solis quidem ortum Ciliciam percurserunt, & finitimam Syriam, non eam solum quæ Cœle dicitur, sed & eam quæ ad Persas usque pertingit. Ad Iapygem autem & Thraciam ventos, Pamphyliam invaserunt, & Lyciam populati sunt. 10 Cyprum quoque insulam vastarunt: Lycæonem item ac Pisidas in servitutem abduxerunt. Cumque Cappadocas sedibus suis expulissent & captivos egissent, ad Pontum usque progressi sunt, & atrocius quam reliqui Barbari 25 in captivos saevierunt.

ΕΚ ΤΗΣ ΔΩΔΕΚΑΤΗΣ ΙΣΤΟ-
ΡΙΑΣ.

EX LIBRO DUODECIMO III-
STORIAE.

1. **Ο** Τι φιλοσόφως, ἢ ἐν ἄλλοις πολλοῖς Σπ-
 λίχωνος κατὰ τὴν, καὶ τυρανίδος ἐνο-
 χου γράφει. καὶ ἐν Ὀλύμπῳ πῖς τῇ μαγίῳ, 20
 Φερόμεν καὶ τῇ βασιλείῳ ἐν τῇ παλατίῳ τὸ
 ξίφος ἀπλάσας τῇ χειρὶ, ἐαυτὸν μὲν ἐλυμνίατο,
 τὴν βασιλείῳ δὲ διέσωσεν καὶ σπυργὶς αὐτῇ κατέ-
 σθη πρὸς τὴν ἀναιρίσιν Σπλῖχωνος, κατὰ τὴν
 Ῥάδιαν ἀφ' ἑαυτοῦ. ἄλλοι δὲ ἐν Ὀλύμπῳ, 25
 ἀλλ' Ὀλυμπιόδωρον φασὶν οἰδ' ἐπαμύνασθαι τῷ
 βασιλῇ, ἀλλ' ἐπεσθῆσθαι τῇ βασιλείῳ Σπλῖ-
 χων, καὶ εἰς τυρανίδα συκοφαντῆσαι αὐτὸν καὶ
 οἰδ' ἐμίσθην τιμωρεῖσθαι, ἀλλ' ὑπερὶ μετὰ
 τὴν ἀδίκην τοῦ Σπλῖχωνος φῖσις, ἔπαθον τὴν 30
 ἀξίαν λαβῆν. ἀλλ' ἐν εἰς μακρὰς ἢ αὐτὴν ῥο-
 πάλοις ἀναιρῶντα, τῆς μισοφονίας τὴν δίκην
 ἀπὸ τῆς τῷ Σπλῖχωνι.

2. Οπ' ἧς τοὺς περιηγημένους χρόνους Ἀλά-
ειχος Γόττιος τὸ γένος, πρὶν τὰ τῆς Θράκης αἰῶ-
μήν δύναιμι ἀθροίσας, ἐπέλθῃ τῇ Ἑλλάδι, καὶ
ταῖς Ἀθήναις εἴλῃ, καὶ Μακεδόνιας, καὶ τοὺς περι-
ηχτοῦ Δαλμάτας ἐλθόντα. ἐπῆλθε δὲ καὶ τῷ Ἰλ-
λυρίδῃ, καὶ ταῖς Ἀλπεινῶν ὄρεσιν, ταῖς Ἰταλί-
αις εἰσέλθῃ. Σπλίχων δὲ, ὡς οὗτος λέγει, ὅτε 40
π μετὰ πτωχὸς ἦν, ὅς αὐτῷ καὶ ταῖς τῷ Ἀλπεινῶν
κύλινθον διείλετο. καὶ γὰρ ἐπιβυλὰς πάσας Σπ-
λίχωντα κατὰ βασιλείας παλαμῶσαι, καὶ μηδ'

1. **P**HILOSTORGIUS cum ob alia multa Stiliconem graviter perstringit, tum affectata tyrannidis reum fuisse scribit. Refert etiam quomodo Olympius quidam Magister, gladium qui adversus Imperatorem strictus erat in palatio, manu sua corripuens, seipsum quidem laeserit, Imperatorem vero servavit, eique ad occidendum Stiliconem qui tunc Ravennae morabatur, operam ac ministerium suum commodaverit. Alii hunc non Olympium, sed Olympiodorum nominant: Nec Imperatori suppetias eum tulisse dicunt, sed Stiliconi bene de se merito infidias struxisse, eumque affectata tyrannidis falso accusasse. Nec Magistrum eo tempore adhuc fuisse scribunt, sed post injustam Stiliconis eadem, eam dignitatem praemii loco accepisse. Eundem tamen haud multo post sultibus interfectum, nefariae caedis poenas pependisse Stiliconi.

2. *Iisdem temporibus Alaricus, natione Gothus, circa superiores Thraciæ partes collecto exercitu, in Achaiam intravit, & Athenas cepit: Macedonas quoque & finitimos Dalmatas popularus est. Illyricum præterea invasit, & Alpes transgressus in Italiam intravit, à Scilicone qui tunc adhuc superstes erat, evocatus, ut ait Philostorgius: Qui quidem Alpium etiam claustra ei referavit. Omne enim infidiarum genus adversus Imperatorem struxisse ait Sciliconem, nec ob id saltem re-*

VALESI: ANNOTATIONES.

1 *Μίγει ἄρα τὸν αἰῶνα ἀφ' αὐτοῦ.*] Non dubito quin scribendum sit, *ἀφ' αὐτοῦ*, supple. *ἰανου.* Certe in MS. codice quo usus est Bracharum, scriptum erat *ἀφ' αὐτοῦ*, accentus in antepenultima, & supra ultimam litteram apponitur ε, quæ nota significare mihi videtur syllabam *ου*.

2 Kar. d. a. r. u. m. d. i. u. s.] Longe rectius in MS. codice Samuelis Bucherti legitur hoc modo: nam d. i. u. s. u. s. i. m. p. e. r. i. s. i. p. s. i. u. s. Sic etiam in Scotacensi codice scriptum fuisse testatur Holsenius, qui Latinarum Goehofredi interpretationem ita conserxit: Ad lapidem autem & Thrasiam venerunt. Hoc est, ad Occasum equinoctialem, & Septentrionem versus, inde sunt Cocus et Cocus sperans.

3 καὶ καταβάντες ἀναγίνσκουσιν] In MS. codice Samuelis.

Tom. III.

Bocharti hic locus auctor habetur. Sic enim codex Ille: ἐν Καππαδοκίᾳ τὸ ὄνομα ἀνεπαύρητος, &c. Id est, Et Cappadocibus magna ex parte in servitutem abacti, ad Pontum usque progressi sunt. ἀνεπαύρητος enim idem est quod ἀνέσχυρος ὁμώνυμος. Quod cum non intellexeret Gothofredus, hunc locum pessime interpretatus est. Cujus versio- nem Hostiensium ad latius sui codicis emendavit hoc modo: Et Cappadocibus vastatis, ad Pontum usque progressi sunt: modoque pessimo, pr. alius Barbaris captivos ipsi affecerunt.

ti verbum addit hoc modo: *permanere*. Quod idcirco movui, ne quis forte existimaret, nos ex conjectura quidquam suppluisse.

veritum esse quod genus illum haberet, data illi in matrimonium sibi; sed potentem ei præbuisse, qua procreandæ sobolis facultas adjuveretur; neque illud animadvertit, se, dum Eucherium filium Imperatorem contra jus fasque renuntiare studeret, nepotem cui successionis jure Imperium debebatur, ante aduultum florem succidere ac perdere. Porro Stiliconem adeo manifeste ac sine ullo metu tyrannidem exercuisse scribit, ut etiam nummos percuteret, in quibus præter ipsius effigiem nihil deceret.

Barbari
Romano, po-
tenti.

3. Interfecto Stilicone, Barbari qui una cum illo erant, assumpto ejus filio statim abscesserunt. Cumque Romam appropinquassent, huic quidem permiserunt ut in templum quoddam quod jure asyli fruebatur, confugeret. Ipsi vero cuncta quæ circa urbem erant vastarunt: tum ut Stiliconem ulciscerentur, tum quod fame pressi erant. Ubi vero literæ ab Honorio misse

Enkelmann.

jure aſyli potentiores, Eucherium morte multarunt, poſt hæc Barbari Alarico juncti, eum ad expugnandam urbem Romam incitarunt. Hic vero conſeſſim Portum occupavit. Id autem eſt maximum navale urbis Romæ, tribus portibus conſtans, & in parvæ urbis magnitudinem extenſum. Illic etiam annona publica juxta veterem conſuetudinem erat recondita. Cura igitur

Abstracts

Alaricus Portum levi negotio occupasset, urbem Romam tum annonæ penuria, tum reliquis machinamentis expugnauit. Et Romanis decernentibus; id enim illis Alaricus permisit: Attalum Imperatorem renunciavit. Ortus hic erat ex minore Asia: religione quidem paganus, dignitate vero Præfectus urbis Romæ. Post nuncupationem Imperatoris Attali, Alaricus permisit deinceps reliquiis populi Romani, his scilicet quos fames & humanorum corporum comestio reliquos fecerat, ut annonam sibi ex portu conueherent. Assumpto deinde Attalo, Magistri militum munere videm surgens, Ravennam adversus Honorium cum exercitu proficiscitur. Inter hæc Attalus mandavit Honorio, ut privatam potius vitam eligeret, & extremorum membrorum abscissione totius corporis salutem redimeret.

^α ὅπ' γὰρ ἐστὶν αὐτῷ εἶναι ἐπὶ θυγατρὶ θυγατρὸς, ἀ
 ἁλλὰ καὶ ὁ Φάρμακον αὐτῷ ἀγῶνας ἐν γένεσιν αὐτοῦ. ἰ
 ἐλιδὴ δὲ ἄρα ἐκείνη, ἐν τῇ σπουδαζομένη ἔχ
^β Εὐχέμενος ἀνακηρύξαι ὡς ἐνέμενος βασιλείαν, τὴν ὅ
 δοῦναι τῆς κατὰ αἰσδοχὴν καὶ θεομὴν βασι
 λείας περιεχόμενον καὶ ζημιώμενον. ἔπειτα δὲ κατὰ
 Φαροὶ καὶ ἀδελφὰ τὴν ὁτιδήποτε περιεχόμενον τὴν
 Σπυλίσσονα λέγει, ὡς καὶ νόμισμα, μορφῆς λευκά
 σκε μόνου, κίψα δαυ.

3. Ὁπ Σπλίχονος ἀπρημόν, οἱ σινωῆτες βάρ-
 βαρὺ τὸν ἐκείνου παῖδα λαδῶντες, τιλὲ ταχεῖν
 ᾤχετο καὶ τῇ Ῥάμῃ πλησιάζοντες, τὸν μὲν C
 ἐφάσαι εἰς πιν τῇ ἀσύλῳ ἱερὴν χαλκφυγῆν οἱ
 δὲ τὰ τῆς πόλεως κίεζ ἐπύρρου, ἡ τῇ 3
 Σπλίχονι πμωρουῶντες, τῇ δὲ λιμὲν πιζόμενοι
 ἐπὶ δὲ παρὰ Ὀισέω γραμμα, κρῆθον τῆς ἀ-
 σιλίας γιόμενοι, ἀνυρεῖ τὸν Εὐχέειον, ἀφ' ταῦ-
 τε συμμίξαντες οἱ βάρβαροι Ἀλαεῖχῳ, εἰς τὴν
 παρὰ Ῥωμαίους αὐτὸν ἐφομεῖσι πόλιν. ὁ δὲ
 γὰρ ὅπως χαπαλαμῶναι τὸν πόρπον μέγιστον δὲ οὗτος
 νύκειον Ἰάμης, λιμῆσι τετλὴν ἀνταρμόμος, καὶ
 εἰς πόλιν μικρῆς ὄψεσιν μέγιστος, ἐν τῇ
 τῷ δὲ ὁ δυνάστης ἄπας οὗτος ἐν παλαιῷ ἔθῳ ἐπα-
 μύβιστο, ἐλὰν δὲ ῥᾶν τὸν Πόρπον, καὶ τῇ ἰστο- 4
 δία, ἡ ταῖς ἄλλαις μηχαναῖς πολιορκίᾳς τιλὲ
 Ῥάμῳ κατὰ κράτος αἰρεῖ καὶ ψευδομαχίῳ τῇ
 Ῥωμαίων τῷτο γὰρ αὐτοῖς Ἀλαεῖχος ἐν δίδου
 Ἀτταλοὶ αὐτοῖς ἀναγρηβὴ βασιλία. οὗτος δὲ ἰὼν
 μὲν τὸ γένος, Ἕλληνας δὲ τιλὲ δόξαν, τῆς αὐτῆς
 δὲ πόλεως ἱπάρχος. οὗτος δὲ λοιπὸν μὲν τιλὲ ἀν-
 αγόρεθον τὸ λείψανον τῇ Ῥωμαίων, ὅταν ὁ λι-
 μὲς αὐτὸς ἐν ἡ ἀλληλοφαγία ὑπελείπτο, τροφὴν
 αὐτοῖς κημίζον ἀπὸ τῷ Πόρπον ἰφίσην. εἴτα τὸν
 Ἀτταλοὶ λαδῶν, καὶ κρατηρὸν ὄχημα πληρὸν
 αὐτῶν, ἐπὶ τιλὲ Ῥάειναι καὶ Ὀισέω κρατῶν.
 καὶ κελεύει Ἀτταλὸς τὸν Ὀϊσέω, τὸν ἰδιότιον
 ἀθιλέωσθαι βίον, καὶ τῇ τῷ ζώματι ἀκροτηρῶν
 τῇ ἀντιπεμῇ τῇ τοῦ ὅλου (σπλην) ἀνίστασθαι.

VALESI ANNOTATIONES.

3 Φάρμακον αἰσῶν ἀγρίων θυσιάντων. Hunc locum correxi ex manuscriptis codicibus Scotticensi & Bochartiano, in quibus ἀγρίων diserte scriptum habetur. Quare Hoffstenius interpretationem Gothofredi correxit hoc modo. Sed & venarum, quod prolixo procreanda facilitatem extingueret, potandum exhibuisse. Melius medicamentum vertisset.

2 *Τυραννὴ ἀρχηγία*] In codice Bucharti ad marginem adscriptum invenit, *ἀρχηγία*. Quae conjectura certe non displicet. In textu autem scriptum erat *ἀρχηγία*.

3 Τὸν μὲν τῷ Ἰσλῶντι ἀποφύγετε.] In manuscriptis
codicibus legitur ἀποφύγετε. Quare non dubito quin totus
locus ita restituendus sit, τὸν μὲν τῷ Ἰσλῶντι παύει
παύει, τὸ δὲ ἑ. Id est, Tunc ut Sericonem uideremus,
tunc quod fano opprēti orant. Potest etiam scribi τὸν
μὲν, ἑ. τὸν δὲ, ἑ.

4 Σπιδι-α, & τῶν ἄλλων μετενέμει.] In MS. codice Samuelis Bocharri, ad vocem ἡ ἰτα πρὸς ἃ ποταμὸς ἵμι; & in margine leguntur hæc verba: ἰτα καὶ, quæ corruptione τῶ καὶ, in ἡ occurrat. In M. Aurelii, Anton. librorum: id est, in Marci Aurelii Antonini libro de vita sua.

VARIORUM.

a. "On παρὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν] Post Eudoxiam quippe defunctam, duxerat Honorius primo Mariam, deinde Thermanthiam, Stilichonis filiam. *Fac. Goshofred.*

b *Exigere* *interponere* *sanctia*] Zosimus modestiam
Stilichonis commendans ait, eum, cum unius filii pater
esset, hanc ei dignitatem interam statuisse, ut ad officium

tribuni necnriorum prorecto nullam aliam potestatem tribueret. *ib. §.*

c. *Tir. p. u. ipſum*] De hac Eucherii fuga in eccleſiam
quandam urbis Romæ, conſentit quoque Zoſimus lib. 9.
De Alaricho & Atualo vid. Soez. lib. 7. cap. 10. Soz. lib.
9. cap. 6, 7. &c.

- 1 Σάρως δὲ ὅς μὲν Σπλίχων· τὴν γραπτικὴν
 2 δὲ δὴ τὸν πρῶτον καταλαβὼν, ἀποδίδει μὲν
 3 τοῦ ἐκείνου ἀφελῆσαι· οἱ δὲ, διότι ὁ σπυδαῖος δι-
 4 οῦτο πρὸς Ὀσείου θύου, καὶ τὸ δοκοῦν ἐμ-
 5 ποδῶν ἵσταται, δὲν ἡγίτο πρὸς ἀπεπικυθασαυ-
 6 μετὰ τοῦτο πρὸς Ῥάστου ὁ Ἀλάριχος ἱππα-
 7 θὼν, καὶ σπυδαῖος πρὸς τὴν, ὡς τοῦ πρὸς τὴν
 8 μὲν διὰ τὴν Σέρου, Φαρμάου τὸν δὲ ἵπ-
 9 λω· τὴν τοῦ μὲν, καὶ αὖ ἄλλοις ἐκείνους
 10 σωτῆρας. ἐκείνους Ἀλάριχος ὁρμαδὸς μετὰ
 11 ἐκείνους τῆς πρὸς τὴν ἐπὶ τὸν πρῶτον ἐφάδου,
 12 ὡς πρὸς τὴν ἐπὶ τὴν τῆς Ῥώμης, καὶ τὸ ὅ-
 13 τι τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς
 14 διὰ τὴν τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς
 15 πρὸς τὴν τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς
 16 πρὸς τὴν τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς
 17 πρὸς τὴν τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς
 18 πρὸς τὴν τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς
 19 πρὸς τὴν τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς
 20 πρὸς τὴν τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς
 21 πρὸς τὴν τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς
 22 πρὸς τὴν τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς
 23 πρὸς τὴν τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς
 24 πρὸς τὴν τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς
 25 πρὸς τὴν τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς

Defunt hic due lineae.

- 7 Ῥαυδαίου γὰρ γένους τοῦ Σαυρομάτου γένους
 8 τῆς αὐτῆς καὶ συναφῆσαι τότε τὸ ὄρακόν
 9 γένους τὸν ἐκ τῆς αὐτῆς γένους ἔλασεν. ὡς τῆς

Sarus vero, cui post Stiliconis necem Ho-
 norius magisterium rei militaris contulerat,
 inito adversus Alaricum praelio, eum supe-
 ravit, & ab urbe Ravenna longius fugavit.
 Tum vero Alaricus occupato portu, Atta-
 lum Imperio exiit: sive quod accusatus
 fuerat quasi malevolo animo esset erga A-
 larium: sive, ut alii dicunt, eo quod A-
 larius in mente habebat, foedus cum Ho-
 norio inire, ac prius e medio tollendum
 esse ducebat eum qui impedimento esse vi-
 debatur. Post hæc Alaricus Ravennam re-
 versus, cum foedus obtulisset Honorio, &
 supra memorato Saro repulsi sunt, eum qui
 audaciter suæ pœnas dare debuisset, indi-
 gnus esse affirmante qui inter amicos nu-
 meraretur. Iratus ob hæc Alaricus, anno
 post primam irruptionem in Portum urbis
 Romæ, tanquam hostis infestis signis Ro-
 mam versus contendit. Exinde vero tan-
 te gloriæ magnitudinem ac potentie famam
 externus ignis, & hostilis gladius, & Bar-
 barica captivitas, quasi sortito inter se di-
 viserunt. Dum urbs Roma in rudibus
 esset, Alaricus Campaniam depredatus est.
 Atque illic morbo correptus occubuit.

4. Uxoris autem ejus frater Adaulfus
 ei successit. Qui Placidiam Honorii foro-
 rem, quam Alaricus captivam ab urbe Ro-
 ma secum abduxerat, sponsam accepit; re-
 pudata priore uxore, quæ ex Sarmatarum
 gente erat oriunda. Ac tunc demum testa-
 ceo generi copulatum esse ait Philostorgius
 eum qui ex ferrea stirpe erat oriundus. Ne-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Το ὁμοῦτον ὄρακον] Longe rectius in manuscripto
 Samuelis Bochardi legitur το ὁμοῦτον ὄρακον: id est, *dis-*
gredi pœnam dignitatem. Atque ita legit Nicephorus in
 capite 37. libri decimi tertii.

2 Ὁ δὲ τὸν πρῶτον καταλαβὼν] Non possum assentiri Ja-
 cobo Gothofredo, qui portum hic intelligi censet, non
 urbem Romæ, sed Ravennam, qui Classis vocabatur. Nam
 cum Philostorgius portum simpliciter dixerit, portum
 urbis Romæ intelligamus necesse est: sic enim paulo an-
 te portum urbis Romæ absolute vocavit. Quod si por-
 tum urbis Ravennæ nunc intelligeret, procul dubio no-
 men urbis Ravennæ adiecit. Sed & ipsa rerum gesta-
 rum series quæ hic à Philostorgio narratur, satis osten-
 dit portum urbis Romæ hic intelligi, non autem por-
 tum Ravennæ. Alaricus enim post Attalum Imperio
 exutum, Ravennam venisse dicitur quod quidem confir-
 mat etiam Sozomenus ac Zosimus. Certe Sozomenus
 discrete scribit, Alaricum portum Ravennæ qui Classis
 dicitur, occupasse post exauclationem Attali.

3 Σαυρομάτου γένους] Fallitur hic Gothofredus, qui hæc
 Philostorgii verba de Attalo accepit, cum de Alarico in-
 telligenda sint. Alaricus enim cum in animo haberet
 pacem inire cum Honorio Imperatore, Attalum qui huic
 consilio impedimentum allaturus videbatur, e medio tollen-
 dum esse statuit. Neque enim pacem unquam initurus
 erat cum Alarico Honorius, nisi Attalo prius exauclato-
 rito.

4 Με ἀνέστη] In manuscripto codice Samuelis Bochar-
 di, ad marginem adscriptum est eadem mensura, lego μὲν
 αὖ ἄλλοι, vel μὲν ἄλλοι. Prior quidem emendatio placuit
 Lucæ Holstenio. Eam enim ad latus sui codicis apposuit.
 Posteriorem tamen magis probo.

5 Ὁς πρὸς τὴν ἐπὶ τὴν] In MS. codice Bochardi scri-
 bitur πρὸς τὴν ἐπὶ τὴν τῆς Ῥώμης. Forte scribendum
 est ὅς πρὸς τὴν. Nec dubito quin Philostorgius ita scri-
 ptum reliquerit.

6 Ὁ δὲ τῆς αὐτῆς γένους ἀδελφὸς] Post hæc verba in
 MS. quidem codice Jacobi Gothofredi deest novem li-
 neæ, ut ipse Gothofredus testatur. Lucas tamen Holste-
 nius in margine sui codicis notavit, in manuscripto co-
 dice Scorialensi nullam hic lacunam esse. Verum ex ver-
 bis quæ proxime sequuntur, latius apparet, multa hic desi-
 derari. Certe in manuscripto codice Samuelis Bochardi
 vacuum spatium hic relictum est novem linearum, perio-
 de atque in codice Gothofredi. Eam lacunam supplere
 conati sumus ex conjectura: de qua velim judicent eru-
 diti.

7 Βαρβαρικῆς γένους τοῦ Σαυρομάτου] Hæc de prio-
 re Ataulfi uxore intelligenda esse arbitror, quam Ataulfus
 repudiavit, ut Placidiam uxorem duceret. Causa autem
 repudii hic asseritur à Philostorgio, quod ex barbara gente
 Sarmatarum oriunda esset. Porro ex hac priore conjuge
 Ataulfus liberos susceperat, quos Sigerichus postea ad re-
 gnandum Gothorum evectus crudeliter interfecit, ut narrat
 Olympiodorus. Non dissimulabo tamen in manuscripto
 exemplari Bochardi scriptum esse γένους τοῦ Σαυρομάτου. Quam
 lectionem si sequamur, non de uxore Ataulfi hæc erunt
 intelligenda, sed de ipso Ataulfo & de Gothis, quos ori-
 gine Sarmatas fuisse scribit Philostorgius.

8 Καὶ συναφῆσαι τότε τὸ ὄρακόν] Alludit Philo-
 storgius ad somnium illud Regis Nabuchodonosor, quod
 refertur in capite secundo Danielis, ubi pedes status illius
 quam in somnis viderat Nabuchodonosor, partim ex testa,
 partim ex ferro confecti fuisse dicuntur. Hanc igitur pro-
 phetiam Philostorgius Honorii temporibus bis completam
 esse dicit. Et primo quidem, quando completa fuerat,
 relatum erat in superiore lacuna. Iterum vero adimple-
 tam esse subdit, tunc cum Ataulfus Gothorum Rex Placi-
 diam Honorii sororem matrimonio sibi sociavit. Jam igitur
 divinandum nobis est, quando primum completam esse
 hanc Danielis prophetiam scripserit Philostorgius. Olim
 quidem conjecteram, Philostorgium consuisse hanc prophe-

VARIORUM.

• Gothofredo adimpleretur Pigi ad 200. Chr. 410. n.
 4. 5. Idem locus qui apud Sozomenum p. 375. *Κλά-*
ος, appellatur, ut locum feliciter emendavit Cluverius.
 Pal. Antiq. lib. 1. c. 28. ubi vulgo τὰς Ἀλφίς legitur,

nullo sensu. Classis nimirum est oppidum in portu Ra-
 vennæ situm. In eodem Sozomeni loco pro *Ἀλφίς* *Ῥα-*
βέννα, idem legit *ἡμῶν καὶ τῆς αὐτῆς*. H. Louth.

Desunt hic duæ lineæ.

- 1 διξίαις χερσὶ ἀπέταμε τὲς δύο δακτύλους ὡς ὁ μὲν ἀντίχων
ὁ δὲ λιχανὸς ἔχει τὴν κλῆσον ἢ εἰς Λίπαρον τὴν
- 2 ἦσαν τοῦτον Φυλαδίον, μηδὲν ἄλλω κακῷ πρὸς τὸν πᾶν καταστῆσαι, ἀλλὰ ἢ τὰς εἰς τὸν βίον χρεῖας ὡς ἀποχρόμενοι.
- 3 6. Καὶ δὲ τὴς αὐτῆς χρεῖας Ἰωδαιὸς τε
- 4 ἱερεὺς, εἰς Φόρον ἀπέσθη, ἢ Σιδαριανὸς ἀδελφὸς αὐτῷ τοῖς ἰσίοις ἐπορθελεύσας, τὴν ἰσλίαν
- 5 τούτους, καὶ πλείω τὰς τύχης γέλω ἔπεισας,
- 6 διελκυστῆρας ἔχει τὴν καὶ ἀποφῆν, τῆς θείας ἐμφανὲς ἔπαυσις.
- 7 οὐδὲ ἀπέσμενεν ἑα, οὐδὲ χεῖρας τοῖς τυραννοῦσι
- 8 ἀλλ' οἷς ὁ χεῖρ βασιλεὺς ἀρμόζει, τὴν αὐτὴν συμπαράτατ'.
- 9 7. Οἱ τελευτήσαντες Ἀρκάδιον, Ἀρσίνον τε
- 10 εἰς δὲ χερσὶ κομίδ' ἰὸς ὡς Θεοδοῖος ὁ πᾶσι, ἀδελφὸν. σωπὴ δ' αὐτῶν ἢ Πυλαγεία ἢ ἀδελφὴ,
- 11 τὰς βασιλικὰς σκευὰς ὑπερενέχευεν καὶ διδύ-
- 12 ζήνους.

dexterae manus duos digitos ei abscidit, quorum alter quidem pollex, alter vero index vocatur. Eumque in insulam Liparam relegavit, nullo alio supplicio eundem afficiens, immo cuncta ad vitam necessaria ei subministravit.

6. Per idem tempus Jovianus adversus Jovianum, Imperatorem rebellavit, ac brevi oppressus est. Sebastianus quoque ejus frater, cum paria affectasset, pares etiam pennis petiolavit. Heraclianus vero horum vesaniam imitatus, & ad majus adhuc fortunæ ludibrium evectus, illustriorem exitum sortitus est: divina providentia aperte proclamante, nihil se inordinatum relinquere, nec tyrannis delectari. Sed qui legitimum Imperatorem defendunt, iis se quoque auxilium præbere.

7. Mortuo Arcadio Theodosius ejus filius, admodum puer, Orientalis Imperii successor declaratur: debebat cum eo in Palatio Pulcheria ejus soror, Imperiales subscriptiones administrans ac dirigens.

VALESII ANNOTATIONES.

1. De ὡς μὲν] Post hæc verba lineam hic desse monet Gothofredus. Sed Lucas Holstenius in suo codice hæc ad marginem adscripsit: In manuscripto Scoriacensi annuntiatum vel alterum verbum desse puto. ἀντίχων. Ita quoque in manuscripto exemplari Samuelis Bocharti.

2. Τούτους Φυλαδίον] Holstenius in suo codice ad marginem hæc notavit: τούτους καὶ Νικηφόρον λεγόμενον ἀρρετες. De solo enim Attalo hic loquitur.

3. Ἐπαύσις, ἢ Φόρος ἀπέσθη] In manuscripto codice Samuelis Bocharti, hic locus ad marginem suppletur hoc modo: Ἐπαύσις τὸν βασιλῆα καὶ κατὰ τὴν φύσιν ἀπέσθη.

4. Ἐδύνατο δὲ] Post hæc verba duæ cunctæ voces decurrant in manuscriptis codicebus Scoriacensi & Bochartiano. Et in codice quidem Bocharti hic locus ad marginem ita suppletur. ὁ δὲ ἡγεμονισμὸς τούτους, ἢ. Holstenius vero ita supplet hunc locum: ὁ δὲ ἡγεμονισμὸς τούτους, ἢ. Quæ fuit etiam conjectura Gothofredi, cui nos libenter accedimus. Hi enim tres Tyranni uno eodemque anno aboliiti sunt, Lucio solo Consule, qui fuit annus Christi 413, ut scribunt Idatius in Fastis, & Prosper in Chronico. Heraclianus quidem initio ejus anni, Consul processerat: sed postea hostis publicus declaratus, ejusque nomen & Fastis expunctum est, ut testatur Prosper.

De Heracliano tyrannide loquitur Hieronymus in libro tertio adversus Pelagianos. Scripsit dudum unus sanctus — eloquens Episcopus Augustinus ad Marcellinum, qui postea sub invictis tyrannide Heracliana, ab Heraclio innocens casus est, &c. De eodem Heracliano intelligenda sunt ejusdem Hieronymi verba in epistola ad Demetriadem de servanda virginitate, ubi de Juliana Demetriadis matre loquitur: Quia de matris matris suavitatem viderat patriam, & fratris Cyndra salutem suam suorumque commiserat, crudeliter invenit Africa locum. Excipitur enim ab eo quædam mæcia mæcia avastior, aut crudelior fuerit: cui nihil dulce præter vitium & præcipuum: & qui sub occasione partium elementissimæ Persecutionis, sacratissimi omnium exitus Tyrannorum, &c. Et paulo post: Et miramur amari: utrum enim semper invidia patet, cum tantarum letarum publicitatem tacita proscriptio innotat sit, cum & de partem dignatus sit accipere, qui totum patris aufert, & his quasi Comiti negare non audeat sit, quæ se intelligebat sub nomine privata dignitatis

Tyranni fortissimè. Heraclianum intelligit comitem rei militaris per Africam, qui sub nomine Comitis diu tyrannidem in Africa exercuit.

5. Καὶ πάλιν τὸν τῶν τύχης γέλω] Non placet hæc scriptura. Mallet omnino scribere. καὶ πάλιν, id est. Longius quam illi, Jovianus felices ac Sebastianus, progressus. Vel si davis, alius substat.

6. Τὰς θείας ἐμφανὲς ἔπαυσις] Non assensio Jacobo Gothofredo, qui Philostorgium hic loqui censet de divina scriptura. Atqui fatetur ipsemet Gothofredus, nusquam legi in sacris libris id quod hic dicitur à Philostorgio. Ego vero de divina iustitia ac providentia hunc locum intelligendum esse adistimo, ut ex sequentibus manifeste colligitur. Itaque post vocem ἔπαυσις, addendum est omnino ἐννοία, vel potius δίκαια.

7. Οὐδὲ ἀπέσμενεν ἑα] In manuscripto codice Samuelis Bocharti, ad marginem adscriptum est eadem manu: De est ὡς τὸν ἰσλίαν βασιλῆα οὐδὲ, ἢ. Id est. Divina providentia clare pronuntians, se legitimum imperium, ne quidem male ordinatum deesse. Quæ conjectura, sive Bocharti sive alicuius ejusque, profecto non displicet. Possit etiam emendari ac suppleri locus hoc modo: ὡς οὐδὲ ἀπέσμενεν ἑα.

8. Τὴν αὐτὴν συμπαράτατ'] Scribendum est τὴν αὐτὴν, ut patet ex præcedentibus. Atque ita in margine codicis Bochartiani ex conjectura emendatum invenio.

9. Τὰς βασιλικὰς σκευὰς] Jacobus Gothofredus Imperiales dispositiones interpretatur. Ego vero annotationes magis vertere. Nam σκευὰς proprie annotationem significat, ut jam pridem monui in Annotationibus Eusebii. Porro Annotationes dicebantur olim rescripta Principum, & iussiones. Interdum etiam à sacris Pragmaticis & edictis distinguuntur, ut docet Brissotius in Lexico. Sic in Notitia Imperii Romani, ubi officium Consularis Palatinæ describitur: Exceptores, inquit, habet & ceteros cohortalinos, quibus non licet ad aliam transire militiam, sine annotatione elementia principalis. Ita quoque in officio Præsidis Theodosii, in actione prima Chalcedonensis Concilii pag. 98. hæc leguntur. Idem devotissimus exceptor dixit. Est in vocata præcō etiam devota annotatione sacratissimi & iussim Imperatoris, &c. In Græco est

VARIORUM.

populo Romano distribuebatur) multitudinem jam multa ei affate: addiditque uno die numerum initum esse civium quatuordecim millium. Añvinus autem hoc anno (414) Præfectus urbis fuit, ut liquet ex leg. ult. cod. Theod. de Nativitate, qua annonæ urbis Romæ Honorius consuluit, idque occasione suorum Vicenariarum. Attali supplicium & exitum refert Prosper in Chronico ad ann. Chr. 418. qui nobis est 417

2. Κατὰ δὲ τὴν αἰνὴν χρεῖαν] Oppressi sunt hi tres tyranni anno Chr. 413. ut Pagius asserit: Jovianus & Sebastianus ab Honorio ducibus Narbonæ. Heraclianus movens exortum de Africa adversus Honorium, Utriusque in Italia in conspectu superatus effugit in Africam, casus in loco superaddito quinquaginta milibus armatorum. Ipse post Carthagenam in ad Memoriam per Honorium periculis missis occidit: inquit Ilacius in Fastis.

8. Οἱ

9. Οπ χτ' πολλοὺς τόπους τ' σεισμοὶ γινόμε-
 1 ιαι, ὥστε οὐραὶ οἰκῶν ἀπ' ἀλλήλων μὲ μ-
 2 γάλων ἐκτάχον· ἢ ἀρραγμένον ἀφαιρῶσαι, ὥς καὶ
 τοὺς ἐνδοὺ παραλυσίαν καθαράς τῇ ὀψὶ τ' ὑραίων
 ὑποάλλειν. ἢ μὲν τ' ποσάυτην διάστασι, ὅταν πάλ- 3
 λιν ἀρμεθυσά τι ἢ συναφθῆσαι, ὥς μεθιμίας αἰ-
 4 ωθησι τ' ποσάυτην μεθιμίας παραχῶν. τὸ αὐτὸ
 ἢ τῷτο πάθος, ἢ τῷτο παῖδα πολλὰ χτ' διω-
 5 λυέχθῃ. ἢ γὰρ σιπεδῶσι τὴν καλὴν οἰκῶν
 6 ἀπέπιζαν, τὸν σίτον αὐτοῖς ἀβροτοὶ ἐπιχράδμοι 10
 7 ἀφαιρῶσαι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 8 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 9 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 10 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 11 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 12 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 13 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 14 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 15 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 16 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 17 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 18 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 19 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 20 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 21 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 22 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 23 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 24 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 25 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 26 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 27 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 28 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 29 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 30 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 31 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 32 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 33 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 34 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 35 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 36 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 37 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 38 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 39 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 40 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 41 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 42 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 43 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 44 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 45 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 46 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 47 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 48 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 49 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 50 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 51 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 52 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 53 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 54 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 55 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 56 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 57 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 58 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 59 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 60 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 61 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 62 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 63 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 64 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 65 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 66 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 67 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 68 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 69 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 70 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 71 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 72 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 73 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 74 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 75 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 76 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 77 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 78 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 79 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 80 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 81 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 82 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 83 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 84 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 85 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 86 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 87 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 88 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 89 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 90 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 91 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 92 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 93 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 94 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 95 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 96 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 97 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 98 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 99 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-
 100 ρὸς ἡμεσμένοι, ὥς ἐξαπορεῖν ἀπαντας πάλιν ὁ Φε-

9. Porro multis in locis cum terra mo-
 villet, visa sunt ædium culmina magno
 cum fragore ac sonitu disrumpi, adeo ut
 ii qui intra domos erant, cælum ipsum
 oculis suis cererent. Post huiusmodi au-
 tem divulsionem ita rursus juncta & com-
 paginata sunt, ut nullum ejus rei quæ
 acciderat, indicium relinqueretur. Idem
 quoque pavimenti ædium accidit diversis
 in locis. Nam & horrea eos qui sub ipsis
 habitabant oppresserunt, frumenti acer-
 vum ipsis supersundentia per subitos hiatus:
 ac rursus solum ita coaluit, ut cuncti am-
 bigerent undenam frumentum illud letale
 defluxisset. Alii præterea huiusmodi ca-
 sus novi atque insueti eo tempore conti-
 gerunt, qui quidem manifestissime osten-
 debant, non naturali modo atque ordine
 ista evenire, ut Gentiles falso opinantur;
 sed divinæ indignationis flagella in homi-
 nes immissa esse.

10. Οπ διαφόροις ἐπιχειρήμασι καταπελάζου-
 1 πιντο, τὴν σεισμὸν μὴ διὰ πλημμύρας ὑδά-
 2 τος συνέσταλτο, μὴ πινυμάται ἐκπολαμδαομέ-
 3 ιαι τοῖς κόλποις τ' γῆς· ἀλλὰ μετ' ὧν πρὸς ὅτις
 4 παρὰ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 5 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 6 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 7 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 8 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 9 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 10 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 11 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 12 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 13 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 14 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 15 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 16 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 17 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 18 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 19 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 20 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 21 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 22 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 23 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 24 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 25 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 26 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 27 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 28 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 29 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 30 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 31 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 32 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 33 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 34 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 35 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 36 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 37 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 38 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 39 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 40 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 41 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 42 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 43 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 44 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 45 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 46 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 47 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 48 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 49 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 50 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 51 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 52 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 53 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 54 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 55 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 56 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 57 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 58 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 59 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 60 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 61 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 62 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 63 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 64 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 65 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 66 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 67 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 68 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 69 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 70 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 71 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 72 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 73 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 74 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 75 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 76 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 77 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 78 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 79 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 80 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 81 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 82 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 83 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 84 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 85 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 86 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 87 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 88 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 89 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 90 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 91 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 92 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 93 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 94 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 95 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 96 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 97 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 98 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 99 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις
 100 ἐπὶ τὴν θείαν γνῶμην, πρὸς ὅτις

10. Idem Philostorgius variis argumen-
 tis ostendere conatur, terræ motus neque
 ex inundatione aquarum fieri, neque ven-
 torum vi intra sinus terræ inclusorum,
 nec rursus ex aliqua terræ inclinatione,
 sed sola Dei voluntate accidere ad conver-
 sionem & emendationem peccatorum. At-
 que ista se constanter asseverare, propterea
 quod neutrum ex supradictis elementis e-
 jusmodi casus vi naturali perficere potest.
 Quod si Deus ita voluerit, vel minima
 gutta è cælo delapsa, vel nix levissima,
 Olympum Macedoniæ, aut alium quem-
 piam ex altissimis montibus, facillime mo-
 vere possit: Quando quidem videmus,
 Deum sæpe numero his rebus usum esse
 ad emendationem generis humani. Nam
 & rubrum mare cum facile posset subito
 discindere, austro violento prius illud ver-
 berans atque impellens, ita demum divisit:
 non quod ulla huiusmodi virtus in austro
 insita sit à natura: sed quod divina vis
 ad voluntatem suam exequendam eo usa
 fuerit. Sed & virga percutiens, fontes
 aquarum elicit ex petra. Et Jordanis
 fluentia lepram sanarunt: non quod eo-
 rum natura ista operari valeat, sed quia
 Creator singulas creaturas ad eum quem
 voluerit usum transmutandi, plenam atque
 omnimodam habeat potestatem.

VALESII ANNOTATIONES.

1. Καὶ ἀρραγμένον] Sic etiam excusum est apud Nicepho-
 rum: magis tamen placet scriptura codicis Bochartiani,
 ἀρραγμένον, per simplicem ρ.
 2. Καὶ γὰρ σιπεδῶσι] Scribe meo periculo σιπεδῶσι,
 id est, horrea. Hefychius σιπεδῶσι λέγει. Ubi δὲ λέγει vox
 est Latina Horrea. σιπεδῶσι leguntur etiam apud Sui-
 diam in voce σιπεδῶσι. Ubi Suidas notat utrumque dici,
 σιπεδῶσι scilicet & σιπεδῶσι: de horreis seu aprothe-
 cis. Certe in Glossis Græco-Latinis legitur σιπεδῶσι gra-
 natium. Male igitur in Nicephoro excusum est σιπεδῶσι
 τὸ σιπεδῶσι pro σιπεδῶσι. Auctores vix B. Athanasii
 δὲ λέγει σιπεδῶσι, vocat publica horrea. Uti etiam
 hoc vocat Pausanias in Lausiacis, ubi de Severiano. Et
 Philo, in libro 5. Mechanicorum, ubi docet quomodo

constituendi sint σιπεδῶσι, si materix copix defuit.

3. Δὲ τὸν πάλιν] In Nicephoro legitur ἀπὸ τὸν πάλιν.
 Ubi Langus interpretatur per rimas patentias. Langi inter-
 pretationem secutus est suo more Gutherfredus. Ego vero
 pabulata nihil vertere. πάλιν enim peritiam significat,
 ut docent Glossæ Græco-Latinæ. πάλιν igitur hoc loco
 sunt tabulata, quæ nos planities Gallice appellamus: Quæ
 cum terræ vocis divulsa fuissent, per ea frumentum quod
 erat in horreis, effundebatur in eos qui subter habitabant.
 Certe quod Philostorgius hoc loco πάλιν seu πάλιν dixit,
 statim appellat ἱεραφῶσι.

4. Ἀπὸ τὸν πάλιν] In Manuscripto codice Samuelis Bochar-
 ti legitur ἀπὸ τὸν πάλιν, & ad marginem hæc notata sunt: In
 Manuscripto oblitteratum est τὸ πάλιν.

Lucianus
Crispianus
Sicilicus
Dor.

11. Post mortem Eudoxii, qui Constantinopoli Eunomianorum sectæ præfuerat, Lucianus sororis Eunomii filius in ejus locum substituitur. Hunc porro aiunt, cum in avaritiam & cognata vitia prolapsus esset, pecuniamque ob id nectueret, à reliquorum quidem Eunomianorum secta se se abrupisse: propriæ vero factionis principem extitisse, nec contemnendæ multitudini præfuisse, cum improbi omnes & diversis vitiis implicati ad eum confluxissent.

Constantii
Doro
Constantii

12. Honorius Imperator Constantium Magistrum militum ob affinitatis honorem ad consortium Imperii adscivit, cum Placidia Valentinianum ei filium jam peperisset. Cui quidem Valentiniano Honorius Nobilissimæ dignitatem tribuit. Constantii igitur imagines, ut moris erat eorum qui recens ad Imperium promori erant, missæ sunt in Orientem. Sed Theodosius, cum nuncupationem augustinam Constantii improbareret, imagines ejus non admisit. Cumque Constantius ob hanc contumeliam se se ad bellum pararet, mors superveniens, vita simul & curis cum liberavit, cum imperasset mensibus sex.

Honorii
Constantii
Doro
Constantii

13. Consulatu Imperatoris Theodosii decimo & Honorii tertiodécimo, idem Honorius aquæ intercutis morbo interiit. Johannes vero cum tyrannidem arripuisset, Legationem misit ad Theodosium. Sed re infecta, Legati insuper contumelia affecti, alius alio per Propontidem relegati sunt. Placidiam vero & Valentinianum tertium, qui post obitum Honorii Byzantium profugerant, Theodosius Thessalonicam misit. Illic patrueli suo Cæsaris dignitatem concessit, & Ardaburio Magistro militum ejusque filio Aspari, belli adversus Tyrannum administrationem commisit. Hi Placidiam & Valentinianum secum ducentes, cum Pannoniam & Illyricum pertransissent, Salonis urbem Dalmatice vi ceperunt. Post hæc Ardaburius quidem cum navalibus copiis contra tyrannum profectus est. Aspar vero assumptis secum equestribus copiis, & impressionis inopitæ celeritate suspicionem præveniens, Aquileiam urbem maximam occupavit, Placidia & Valentiniano ipsum comitantibus. Et hic quidem maximam civitatem absque ullo negotio cepit. Ardaburium vero violentus quidam ventus excipiens, una cum duabus triremibus in manus tyranni detulit. Ille de fœdere ineundo cogitans, Ardaburium humaniter excepit. Qui cum maxima libertate frueretur,

Ardaburio
Aspar.

11. Οπ. ὁ μὲν θάνατον Εὐδοξίου, ὅς τ' ἐν Κωνσταντινουπόλει Εὐνομιανῶν συνταγῆς ὑπὸ τῷ Δοκίμῳ ἀποπέμψεται, παῖς δὲ ἀδελφῆς Εὐνομίας τῆς τοῦ δὲ φασὶν εἰς φιλαργυρίας τε καὶ τὰ εὐδαίμων κατωλισθῆσαι πάσης καὶ ἐπ' αὐτῆς ὑφ' ὀφθαλμοῦ δίκην, ἀπαχίσσας μὲν τ' ἄλλης Εὐνομιανῶν μοίρας ἰδίαις ἢ συμμορίας δεχόμενος ἑαυτὸν ἀναδείξαι, καὶ συνδύματα ἐν διαφθορῇ ἀρῆσαι πάντας τ' ἐκπύρρηναι τε καὶ πικίλους παῖδας καθωπλισμένους πρὸς αὐτὸν ἀπερρηχότα.

12. Οπ. Ὁνὼριος ὁ βασιλεὺς Κωνσταντίνου τὴν στρατηγὴν καὶ πρὸς τὴν ἐκδοὺς εἰς τὸ τ' βασιλείας προσλαμβάνει) σὺν πατρὶν ἰδὼν καὶ παῖδα Οὐαλεντιανὸν τὸν Πλακιδίου αὐτοῦ γενομένου, ὃς καὶ τ' ὅτι φασὶν αὐτὸν φέρειν) ὁ Ὀνὼριος ἀξίαν. αἱ δὲ τ' Κωνσταντίνου εἰκόνες, ὥς ἔστιν ἐν τοῖς ἀρχαῖς παρελθόντι εἰς βασιλείαν πράττειν, ἀναπέμπει) πρὸς τὴν ἰδίαν. ἀλλ' ὅ γε Θεοδοσίος ἐν δεξιότητι τῶν ἀναρρήσας ὃ προσέειπε ταύτας. καὶ δὲ Κωνσταντίνου φέρειν) σὺν ὁμοφύλῳ αὐτοῦ τ' ὅτι ἐπὶ πύλῳ, καὶ τ' ὅτι φασὶν καὶ τ' Φρειδῶν ἐκείνους ὁ θάνατος τ' ἀπαλλαγὴν παρέχει βασιλεύσαντι μήνας ἑξ.

13. Οπ. ἐν ὑπατίᾳ τ' βασιλείᾳ Θεοδοσίου τὸ δίκαιον, καὶ Ὀνὼριον τὸν τρισηκοντάρον, αὐτὸς Ὀνὼριος ὑπὸ τῶν πύλων. καὶ Ἰωάννης τυραννίδι ἐπιβέβητος, διαπρεσβύτης) πρὸς Θεοδοσίον ἀπελθὼν τὸν πρεσβείας γνησιότητος, καὶ οἱ πρεσβείας ὑπερδίδωκε, ἄλλος ἄλλα καὶ τ' τὸν Πριποπτιδᾶ φύγειν) πρὸς μὲν τὴν Πλακιδίαν καὶ τὴν τρέπον Οὐαλεντιανὸν μὲν γὰρ Κωνσταντίνου θάνατον, πρὸς τὸν Βυζαντινὸν ἀποκομιδῆσαν) ἀπελθὼν πρὸς Θεοδοσίον ἰκνῆται Θεοδοσίος καὶ καὶ τὴν τ' Καίσαρος ἀξίαν τ' αὐτοῦ παρατίθηται, Ἀρδαβύριον τῷ στρατηγῷ, καὶ τῷ τῷ τῷ τ' Ἀσπαρ τ' καὶ τ' Τυραννοῦ στρατηγίας ἐγχειρίσας. οἱ δὲ καὶ συνειπαγόμενοι Πλακιδίαν τε καὶ Οὐαλεντιανὸν, καὶ τὴν τὴν Παισίαν καὶ τὴν Ἰλλυρίαν διαλάσσαντες, τὰς ὁ Σάλανας, ὁ πόλιν τ' Δαλματίας, αἰσχυροῖσι καὶ κράτος ἐπὶ τοῦ ὁ μὲν Ἀρδαβύριος νύκτι τὴν πόλιν καὶ τὴν τυραννὴν χαρῇ) ὁ δὲ Ἀσπαρ τ' ἰππικὴν δύναμιν συναλαβὼν, καὶ τῷ τάχῃ τῆς ἐφόδου κλέψας τὰς αἰδοῦσας, τ' Ἀκυλίας μεγάλης πόλεως ἐξερῆς γίνεται) συνήντας αὐτῷ Οὐαλεντιανὸν καὶ Πλακιδίαν. ἀλλ' ὁ μὲν ὅτι μὲν καὶ μεγάλῃ ἀπαλαμπάρας παραιτίσασα. τ' ὁ δὲ Ἀρδαβύριον βίαν) ἀπὸ λαβῆς πνεῦμα, οὐκ οὐκ ἰτέρας τριήρεις εἰς χεῖρας ἀγὼν τὴν τυραννὴν. ὁ δὲ πρὸς σπονδὰς ἀπορῶν, φιλαργυρίας) ἐκείνην τῷ Ἀρδαβύριον. καὶ πολλὰς ἔπειτα ἀπὸ λαβῆς τ' ἀδελφίας,

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τὸ ἀποπέμψεται) Scribendum est ἀποπέμψεται. Quem errorem jam supra non semel castigavi.
2 Σάλανας) ἀναρρῆσαι καὶ αἰσχυροῖσι) Manuscripti quidem

codices nihil variant. Nihilominus tamen scribendum est ἀναρρῆσαι, quemadmodum legitur apud Nicephorum in lib. 14. cap. 7.

VARIORUM.

9 Μὲν θάνατον Εὐδοξίου) Hæc refert Gothofredus anno 410. quando Eunomiani procul Constantinopoli abiecti sunt. Anno quippe 415. conventus eorum in urbe inhibuerat Theodosius sub poena deportationis domusque

proscriptionis. d. lib. 98. c. 2. Theod. de Hereticis: quem observavit idem Gothofredus.

b Ἰππικῇ) Legendum ἰππικῇ. W. Lemp.

SUPPLEMENTA PHILOSTORGIANA.

De Josepho, Phlegonte & Dione, ex Suida in voce Φλέγων.

PHILOSTORGIVS ait, ea quæ circa Judæos acciderunt, pluribus & copiosius executum esse. Justum: Phlegontem vero & Dionem breviter meminisse, easque velut obiter historię suę indidisse. Cæterum eorum quæ ad pietatem aliasque virtutes ducunt, neque ille curam ullo modo gessisse dignoscitur, quemadmodum neque hi: Contra vero Josephus & reformatanti similis est cæventique, ac Græcos offendat.

ΤΟΥΤΩ ΦΛΕΓΩΝΙΣ ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΟΣ "ΙΟΥΣΤΟΝ ΤΑ Ι
ΧΕΙ ΤΟΥΣ ΙΟΥΔΑΙΟΥΣ ΣΥΜΠΕΣΩΝΤΑ ΔΙΑ ΠΛΕΟΝΕΣ
ΕΠΙΞΕΛΘΩΝ ΤΩ ΠΛΑΤΩΝΙ ΦΛΕΓΩΝΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΝΟΣ ΒΡΑ-
ΧΙΩΣ ΕΠΙΜΗΝΕΙΝ, ΚΑΙ ΠΑΡΕΘΕΙΝΑΙ ΑΥΤΑ ΕΙΣ ΙΔΙΟΝ ΛΟΓΟΝ
ΠΟΙΗΣΑΜΕΝΩΝ ΕΠΙ ΤΗ ΖΗΤΗΣΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗ ΑΛΛΗ ΑΡΕ-
ΤΗΣ ΕΛΕΓΕΙΝ, ΕΞ' ΟΠΩΣ ΕΔ' ΟΥΤΩΣ ΔΙΚΝΥΤΑΙ ΠΥ-
ΦΡΩΤΑΚΩΣ, ΟΠΩΣ ΕΔ' ΟΥΤΩΣ ΤΡΕΠΕΙ. ΤΗΝΑΙΤΙΟΝ ΜΕ-
Ν Ο ΙΩΣΗΦΟΣ, ΚΑΙ ΔΙΔΟΧΕΙΝ ΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗ ΘΕΛΑΘΕΜΕΝΩΝ ΑΣ
ΜΗ ΠΡΟΣΚΡΥΨΕΤΟ ΕΛΛΗΝΟΙΣ.

De Eusebio Nicomediensi, & Theophilo Indo. Ex uno e sex prioribus libris, referente Photio in Bibl. n. xl.

Quod vero ad miracula attinet vitamque, Eusebium Nicomedię (quem & *Μαγνόν* appellat) & Theophilum Indum, aliosque plures extollit.

ΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΣ ΔΕ ΚΑΙ ΕΙΣ ΕΥΣΕΒΙΩΝ ΤΗΣ ΝΙΚΟΜΕΔΕΩΣ,
ΟΙ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΝ ΔΟΚΙΜΑΖΕΙ, ΚΑΙ ΘΕΟΦΙΛΟΝ ΤΟΝ ΙΝΔΟΝ
ΚΑΙ ΑΛΛΟΥΣ ΠΛΕΟΝΕΣ ΕΞΑΙΡΕΙ.

De his qui ab Ario steterunt in Synodo Nicæna, ex Niceta in Thesouro orthod. fid. lib. 5. c. 7. in fin.

Cæterum (ut Philostorgius primo Historię suę libro author est) ab Ario in Synodo Nicæna steterunt hi, quorum nomina subsequuntur Episcopi. Ex superiore quidem *Libya* Sertianus Borzi, Dachius Beronices, Secundus Theuchirorum, Zopyrus Barces, Secundus alius Ptolemaidis, Theon Marmaricę: Ex Thebis *Aegyptus* Melitius: ex *Palestina* Patrophilus Scythopoleos, Eusebius, Casariensis, qui Pamphili dictus est: Ex *Phœnicia* Paulinus Tyri, Amphion Sigedonis: Ex *Cilicia* Narcissus Irenopoleos, Athanasius Anazarbi, Tarcodimatus Aegon: ex *Cappadocia* Leoncius, Longianus & Eulalius: ex *Ponto*, Basilus Amasie, Melitius Sebastopoleos: ex *Bithynia*, Theognis Nicę, Maris Chalcedonis, Eusebius Nicomedię, *Magnus* quidem cognomine, qui Luciano Martyri familiaris fuerat, miraculisque clarus, ut qui vel maxime: ex quo etiam *Magnus* cognomen adeptus erat.

De Subscriptionum varietate in Concilio Nicæno, ex Niceta in Thesouro orthodoxe fidei, lib. 5. c. 8.

Philostorgius, *sub finem libri primi*, author est, eorum qui Nicęnæ fidei subscripserant, alios quidem ē chirographorum suorum regione *ὁμοιοῦς* dictionem adscripsisse, alios vero ab Eusebio instructos blasphemam *ὁμοιοῦς* vocem loco *ὁμοιοῦς* supposuisse, præter Secundum & Theonam, qui etiam una cum Ario ejusque presbyteris in Illyricum relegati sunt.

De Pœnitentia quorundam Arianorum, quod Concilio Nicæno subscripsissent: quod refert Nicetas in Thes. orth. fid. lib. 5. c. 8.

Philostorgius *initio libri secundi*, scribit Eusebium, Theognin & Marin, eorum quæ subscripserant pœnitentia ductos ad Imperatorem venisse, hisque apud eum verbis usos: *Ἰνίκαι, Ἰμπεράτορ, ἐν σοὶ σὺνι-*

VALESII ANNOTATIONES.

[Ἰωσ.] Ita correxi ex conjectura. Nam in Lexico Seida, ex quo hic Philostorgii locus descriptus est, hodie legitur *Ἰωσ.* Certe Scriptoris Historici nomen prorsus hic desideratur. Aut igitur Iusti nomen hic substituendum est, aut Iosepi. Quæ sequuntur Philostorgii verba, ad potius suadere nobis videntur, ut Iosepi nomen substituamus. Sequitur enim *πρὸς τὸν Ἰωσὴφον*, &c. Ex quibus verbis colligitur, paulo antea sermonem

uisse de Iosepo. Eligat itaque studiosus Lector utrum voluerit. Porro hac fragmentum Philostorgii descriptum est ex Proœmio ejus Historiarum. Quo in loco Philostorgius Scriptores omnes Historię sacrę commemorabat. Ac primo quidem Moysen, deinde Scriptorem Historię Machabæorum recensens: postremo Iosephum ac Iosephum rerum Judaicarum scriptores referebat.

mus, quid tui meum percussit impietati subscripserimus. Ex quo factum sit, ut Imperator exandescens eos in Galatias seu Gallias Occidentales relegarit, & Arianos sua quemque patria excedere iusserit.

De Paulino Ep. Antiocheno facto: quod refert Nicetas in Thesaurο orthodox. fidei, lib. 5. c. 9.

Solut Philostorgius libro *Historiarum* secundo, * Paulinum Tyro Antiochiam translatum (in locum Eustathii) author est.

De Aëtio & Eunomio, ex uno e sex prioribus ejus libris, referente Photio in Biblioth. N. XL.

Εξάρι δὲ ἐν μὲν λόγοις μάλιστα Ἀέτιον καὶ Εὐνομίον, μόνους ἀνακαθάρσαι τὰ τῆς δισσεύας δόγματα τῷ χρίσθι συνελκυσμένα πνευματικῶς.

Extollit vero in sermonibus maxime Aëtium & Eunomium, falso asserens, eos solos repurgasse pietatis dogmata tempore contaminata.

De Acacio Casarea Pal. Ep. apud Photium in Bibl. N. XL.

Κατηγρεῖ δὲ Ἀκακίον μάλιστα ὃν Κασσαρείαν τῆς Παλαιστίνης ἐπισκοπήσαντος δυνάμει τε ἀνυπερβλήτοι καὶ κακουργίας ἁμαρτίας, μετ' ὧν καὶ πάντως Φρεσὶ καταχύσας τῆς τοῦ ὁμοφρονίου δικαιοσύνης, εἰς ἔχθραν αὐτῶν καταστάσιν, καὶ τὴν ταπεινότητα ἀρραβανίσας.

Reprehendit vero Acacium maxime Casarea Palæstinæ Episcopi vim dicendi intolerabilem & versutiam inexpugnabilem, quibus cum artibus oppressisse ait præ omnibus tam eos qui idem sentire viderentur, odio tamen quodam divisos, quam contraria in religione sentientes.

De Aëtio ex Photii Biblioth. N. XL.

Ἰστορεῖ δὲ ὅτι τῷ Ἀέτιῳ τῷ τῆς αἵρεσις σπευδῶς τε καὶ κατὰ βίαν, μέχρι τῆς Αἰτίου ὃν διωκτικῆς ἀποκλήσεως. ὅπως δὲ ὁ Ἀέτιος παρ' αὐτῶν μὲν τῶν συναιρουμένων, διὰ τὸ κακῶς ὑπεράλλεσθαι τῇ διδασκαλίᾳ, ὡς αὐτὸς ὅπως καὶ μὴ βουλόμενος ἱστορεῖ, τῆς διακονίας καθάρσιν ὑπὸ τῷ διωκτικῷ Ἰουλιανῷ ἀποκλήσας τε καὶ φιλοφρονῶς ἐδοξείσθαι.

Narrandi porro initium fecit ab Arii in hæresin studio & initio, ad Aetii impiissimi revocationem usque. Hic vero Aetius à cohæreticis ipsis, quod ipsos impietate superaret, ut hic ipsemet etiam invitus narrat, diaconatu submotus: ab impiissimo vero Juliano revocatus & humanissime exceptus fuit.

De Basilio ex Photii Bibl. N. XL.

Βασίλειον δὲ ὃν μάλιστα ἐπιχειρήσας ὑφ' αὐτοῦ μεμνημένον, δι' ἧς λαμπρότερη ἰδέσθαι. τῷ μὲν γὰρ ἰσχυρῶς καὶ τὸ καλλίως τῷ δὲ τοῖς πανηγύρεσιν ὁμιλίας ὑπὸ αὐτοῦ τῆς πραγματικῆς ἐργασίας ἐκείνης συμπλέγας. ὅπως δὲ αὐτοῖς ὁ δόλιχος διπλοῦν, καὶ ἀπλοῦν καὶ λόγων ἁπλοῦν, ὅπως Φωνῶν, ἀπιδόλμων Εὐνομίᾳ ταῖς συζητήσεσιν ἀντιτάσσας.

Basilio vero Magno calumniam texere ausus est, qua illustriorem eum reddidit. Vim enim & venustatem sermonis in concionibus, ipsa rei evidentia sateri coactus est. Temerarium tamen ipsum homo futillis appellat, nec in refutando exercitatum, eo quod, ut ait, Eunomii libris respondere ausus est.

De Leontio Ep. Tripolis, apud Suidam in Λεόντιος.

Τὸν πρῶτον Λεόντιον τριπολίτικόν (ἢ) ὃν κατέφροντο φιλοφρονῶντες ἐν τῇ βίᾳ αὐτοῦ, ὡς ὁμοφρονῶν τῆς Ἀρειανικῆς αὐτοῦ καταφροσύνης.

Hunc vero Leontium sibi vindicat improbus Philostorgius in libro velut consentientem Arianæ suæ improbitati.

De Jordane, & de Paucade, quod habet Joannes Antiochenus τῷ Ἀρχιμολογίας ὅτι τῆς ἐκείνης φιλοφρονίας.

Ἐπὶ ἰσχυρῶς τῆς Παλαιστίνης τέρας, μετ' ἧς ἡ τῆς Φοινίκης ἐκείνη, καὶ τὰ πόλεις δὲ ἀνομασθῆναι πρότερον ἐκ τῆς τῆς Δαν φυλῆς, ὁππότε χρόνον ἐπὶ ἐκ ὁλίγων ἔτι δὲ μόνον ἦσαν πάλαι, τελουταῖοι τὰ ταῦτα καταχρόνως χρεῖα, μόλις ἰδρυμένους, καὶ πόλιν ἐπὶ τοῖς ἄλλοις αὐτῶν ὅπως δὲ αὐτοῖς, τῷ τῆς φυλάρχου σφῶς ἐπέθηκεν ἄλλων. καὶ τῷ τῷ τῆς Ἰουδαίας ὃν ἰσχυρῶς πρὸς Φοινίκην ἔρος. ταύτην χρεῖα ὑπερὸν Ἡρώδης ὁ μέγας

Ad extremos Palæstinæ fines, post quam Phœnicia excipit, sita est urbs quæ Dan prius vocabatur de tribu Dan: quo tempore eoque haud parvo hi soli totius gentis errantes, tandem locis illis occupatis vix & egre confederunt, urbemque ad extremos eorum fines ædificantes, Phylarchi ipsorum nomen indiderunt. Hicque ultimus erat Judææ Phœniciam versus terminus. Hanc cum Herodes Magnus posteri-

FRAGMENTA PHILOSTORGI.

Ex Suida in voce Ἀγαπήτος.

Α Γαπήτος ἐπίσκοπος Συναδῶν, ὃν ἐν ἱστορίᾳ πολλὰ πῆται Εὐσέβιος ὁ Περμφίλου, καὶ θαυμάζει αὐτὸν ἐξαισίων μύμων ποιῆται ὅρων μεταστάσις καὶ ποταμοὶ, καὶ νεκρῶν ἐγέρσεις· καὶ ὅτι τραπώτη ὄντα ἐδυλίσθη Μαξιμίος ἐς Χριστιανὸν ἀποκτῖναι, ἀφ' οὗ τοῦ πειθάνου πολλοὺς τὰ παρ' αὐτὸν πλούμματα ὑπεραγαμέδρους. Vide Philost. lib. 2. in cap. 2.

A GARETUS Synadorum Episcopus, quem multis laudibus exornat Eusebius Pamphili, & miracula ejus inusitata commemorat atque insolita: montes ac fluvios alium in locum translatos: mortuos ad vitam suscitatos. Ait etiam Imperatorem Maximinum, eum adhuc militem, utpote Christianum, interficere voluisse, propterea quod comperisset multos, operum quæ ab Agapeto fiebant admiratione captos, relicto Gentilium cultu ad Christianam fidem transire.

Ex Suida in voce Ἀέτιος.

Ἀέτιος ἐξ Ἀνποχίας τῆς Συρίας, διδάσκαλος Εὐνομίου, ἀπὸ πεινῶν καὶ θύπλων γένειο τυχερίῳ. ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ τῷ οὗ τραπὴ δυσπραγίᾳ ἐνταλόμενος γένετο, ἐπιθήκει κομιδὴν παῖδα τοῦτον ἀφ' οὗ αὐτὸς δὲ οἱ ἔχοντο ἀπείρας ἥκας, ἐπὶ χρυσοχοίᾳ ἐχώρησεν, ἀκρόατος τι ἐγένετο. ἐπὶ δὲ ἡ φύσις αὐτοῦ μεζόνων ἀρίστο μαθημάτων, πρὸς λογικὰς θεωρίας ἐτρέφετο· καὶ δὲ συγγίνεται Παυλίῳ, δέξις ἀπὸ Τύρου εἰς Ἀνποχίαν ἀφικόμενος ἐπὶ κατὰ τοὺς Καισαρίων χρόνους. τοῦτον ἠκούσας, ὁ πολλὰ ὑπεκρίνας φάσις τῆς ἀσκήσεως τὸν ῥόμιον εἰς τὰς πρὸς τοὺς ἀφ' οὐρανόθεν ζητήσεις· καὶ οὐχ ὑποτάσσας ἡδὲ τοῖς πολλοῖς ἡ. ἐπὶ δὲ Παυλίῳ ἐπεθήκει, Εὐλαλίῳ τρίτῳ καὶ ἐκτόνῳ ἀπὸ τῶν ἀποστόλων ἔχοντας τὸν θρόνον, πολλοὶ τῶν ὑποτῶν Ἀετίου ἐλεγχόμενοι, διὸν πειρασμένοι πρὸς ἀνδρὸς δημιουργοῦ καὶ ἵεν κατὰ κράτος ἐλαύνεσθαι, συζάντες ἐξέλασαν αὐτοὺς τῆς Ἀνποχίας. ἐξέλαβας δὲ, εἰς Ἀνάζαρτον ἀφικνῶνται. ὁ δὲ, ἡδὲ τὰ χρεῖα διδάμει πᾶσι πεπλάμενος, μεζόνων αἰ τῶν διδόμενων ἀφορμῶν εἰσφέρει τοὺς καρπούς. ὁ δὲ οὐδὲν ἐπαύετο, τῆς μὲν διελύχων, φεύλων δὲ ἀμφοτέρωθεν, καὶ ὡς ἔτυχε ζῶν.

Aetius Magister Eunomii, ortus ex urbe Syriæ Antiochia, parentibus egenis ac viliissimis. Pater ejus cohortali militiæ adscriptus, cum adversa fortuna usus esset, facto functus est, relicto isto admodum puero. Qui ad summam egestatem redactus, Aurificinam exercere instituit, & ad summam hujus artis perfectionem evasit. Sed quoniam ejus indoles ad altiores disciplinas aspirabat, ad Logicæ studia animum applicuit. Ac primum quidem auditor fuit Paulini, qui paulo ante ex urbe Tyro Antiochiam translatus fuerat. Constantino etiam tum Imperium gubernante. Hunc dum audiret Aetius, non mediocrem vim ingenii ostendebat, in quaestionibus adversus eos quibuscum disputabat: Jamque ejus imperus à plerisque haudquaquam sustineri poterat. Mortuo deinde Paulino, cum Eulalius tertio ac vicelimo loco post Apostolos sedem Antiochenam regendam suscepisset, multi ex iis qui ab Aetio convicti fuerant, ægre ferentes quod ab opifice & adolescente victi ac profligati essent, conspiratione facta, eum Antiochia expulerunt. Ejectus igitur Aetius Anazarbum se contulit. Cumque vim omnem ac facultatem brevi admodum tempore percepisset, majores semper edebat fructus, quam erant elementa atque institutiones quas ab aliis acceperat. Interim vero reprehendere alios & confutare non desisteat: ipse vili pallio lectus, & tenui ac paupertino utens victu. Vide Philost. lib. 3. cap. 25.

VALESI ANNOTATIONES.

1 Εὐσέβιος ὁ Περμφίλος] Hic memoriz vitio lapsus est Suidas, qui Eusebium posuit pro Philostorgio. Agapeti mentionem facit Philostorgius in libro 2. capite 2. ubi etiam Synnadorum Episcopi in Historia Ecclesiastica nuf-

quam meminit Eusebius Caesariensis. Ejus autem mentionem facit Philostorgius in libro 2. capite 2. ubi etiam fere leguntur quæ apud Suidam.

VARIORUM.

2 Παυλίῳ—τῶν ἀποστόλων τὸν ῥόμιον] Vertendum, non mediocrem impietatis vim, W. Lowth.

Ex

Ex Suida in voce Αὐξέντιος.

Auxentius Episcopus Mopsuestiae, unus ex Confessoribus. Fuit hic ex numero eorum qui in palatio Imperatoris Licinii splendide militabant, ejus scilicet exceptor quos Romani Notarios vocant. Porro ejus confessio hujusmodi fuit. In quodam atrio Imperialis Palatii, erat fons, & supra fontem Bacchi status, & magna circumquaque vitis quae universum illum locum rectum atque opacum efficiebat. Eo cum Licinius advocandi animi causa venisset, tum Auxentio ipso, tum aliis pluribus ex ejus palatio ipsam sectantibus: in vitem oculos conjiciens, uvam quamdam conspexit inusitatae magnitudinis ac venustatis, ex palmitibus dependentem. Hanc Auxentio iussit ut absunderet. Ille statim atrepto cultro quem feminalibus appensum gestabat, uvam exsecuit nihil suspicatus. Tunc Licinius ad eum conversus: Pone, inquit, hanc uvam ad pedes Bacchi. Ad hæc Auxentius, Nequaquam, o Imperator, respondit. Christianus enim sum. Quo audito Licinius dixit: Abi igitur solutus militia. Duorum enim alterum abs te fieri necesse est. Tum vero Auxentius nihil cunctatus balteum deposuit, atque ut erat discinctus, libenti animo è palatio excessit. Nec multo post Episcopi eum Mopsuestiae Antistitem ordinarunt. Hujus frater natu minor fuit Theodorus, vir qui Athenis Rhetoricam didicerat. Qui quidem & ipse postea Episcopatum Tarsensem sortitus est. Etenim Aetius cum antea ipse per se, & Eunomium ipsum & alios qui majoris meriti erant, docere solitus esset, postquam Eunomium ad docendi munus promovit, tum deinceps magistrum pro se ac doctorem esse voluit, tum aliorum, tum eorum præcipue qui perfectiore doctrina & institutione indigebant. Nam ipse quidem ad principia atque elementa aliis tradenda præstantissimus erat. Eunomius vero ad elementa quæ tradita fuerant, excolenda ac promovenda, & ad interpretandum perspicue simul atque magnifice, longe illo præstantior habebatur. *Vide Philost., in lib. 5. cap. 2.*

Ex Suida in voce Εὐδόξιος.

Eudoxius Episcopus Antiochiæ, ex Arabislo minoris Armeniæ oppido oriundus. Pater ejus Casarius, Maximino Imperium administrante, martyrii coronam reportaverat, licet prius voluptatibus addictior visus fuisset. Verum prioris vitæ maculas martyrii sui cruore studuit eluere. Nam cum utrumque ei pedem sex maximis clavis carnisuices transfixissent, cum in

Αὐξέντιος Μοψουστίας ἐπίσκοπος ὅς τις τῶ ἐμολογῶντι ὁμολογῶν. ἦ δὲ ἐκ τῶ ἐπιφανέως τῶ βασιλεὺς Λικίνιος ἐπαύσατο, τῶν ὑπογραφῶν τούτου γινόμενος, οὗ δὲ Νόταρίου Ῥωμαίων χαλαροῖ. τὸ δὲ τῆς ὁμολογίας, τοιοῦτον γέγονε εἶδος. ἦ ἐν τῇ τῆς βασιλικῆς ἐκείνης αὐλῇ, κρήνη τι ὑδατος, καὶ ἐπ' αὐτῇ Διονύσου ἀγαλμα, καὶ ἀμπέλους μεγάλη περικείμενη, καὶ σκαρὴν ὑπεκλῶσας καὶ συντριβὴν τὴν αὐτῆς τόπον ἐργαζομένη. ἐπ' αὐτῇ ὁ Λικίνιος χεὶρ ὑψήσας ἀπαγωγῆς ἀφ' ἐκείνης, καὶ τῇ Αὐξέντιου αὐτῆς καὶ ἄλλων πολλῶν ἐκ τῶ Σεραπείας περιπορεύσας, εἰς τὴν ἀμπέλους ἀνέβη, ἐξείλετο βέτρυν ἀρᾶν πῶς καὶ μέγας, τὴν κλημάτιν ἀπαυρῶμενα. τῷτον ὑψήσας τῇ Αὐξέντιου πρὸς αὐτὸν. ὁ δὲ αὐτῇ τὸ προσπρήμιον ταῖς ἀνακλῶσιν αὐτῇ μαχαίρῃ ἀφελόμενος, ἔπεσε μηδὲν ὑπεκλῶσας. ὁ δὲ Λικίνιος πρὸς αὐτὸν, εἰς τοιοῦτον βέτρυν ἔφη πρὸς τοῖς τῷ Διονύσου ποτὶν. ὁ δὲ, μὴ ὁ βασιλεὺς ἀπεκρίνατο. Χειραὶς γὰρ εἰμί. καὶ οὗτος, ὅστις ἐκπεσὼν οὐχέτι τῇ Σεραπείας ἀποτασσόμενος. θάπρον γὰρ τοῦ δούλου ἀνάσσει ποτὶν. ὁ δὲ μηδὲν μελλήσας τίς τι ζῶντι ἐαυτῷ λείπει, καὶ ἀσμενος ἐξελθὼν ὡς εὐχετῆ βασιλεὺς. καὶ αὐτὸν οἱ ἴφροι μετὰ πᾶσι χρεῖται ὑπερὶ ἐπίσκοπον ἐτίθειτο τῷ Μοψουστίας. τῷτον δὲ ἀδελφὸς κώτερος Θεόδωρος ἦν, ἀπὸ τῆς Ἀθήνην παιδευόμενος. ὅς καὶ αὐτὸς χρεῖται ὑπερὶ ἐπίσκοπον τῷ Ταρσῶ ἐκκλησίας εὐτυχῶς κληρονομήσας. ὁ γὰρ δὲ Αἰτίος τὰς ἐκείνου δὲ ἐαυτοῦ τὸν τι Εὐδόξιος αὐτὸν καὶ ἄλλους πῶς πλείονος λόγου ἀξίως διδάσκειν, ἐπεὶ δὲ τὸν Εὐνόμιον εἰς τὸ τῷ διδασκαλίας ἐκείνου εἶπεν, τούτῳ ἡδὲ χεὶρ τὸ πλείονος αὐτῷ ἐαυτῷ διδασκαλῇ ἐκρίτο πρὸς τοὺς ἄλλους, καὶ τοὺς μάλιστα πλεονέκτας μαθητάς διδασκόμενος. καὶ γὰρ ἐκεῖνος μὲν ἡ δὲ δεξιὰς ὡς ἐκείνου αἰσῶντος εἶπε δὲ ταῖς διδασκαλῇς ἐργάζεσθαι, καὶ λαφῶς τι ἅμα καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐρμηνεύσας ὡς ἐκείνου πάλιν δυνατότερος.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καὶ αὐτὸν αὐτῶν] Hoc insigne fragmentum, ex Philostorgii Historia descriptum esse, multis argumentis convinci potest. Nam & locutio plane Philostorgium redoleat. Verbi gratia, ἔφευγαν hoc loco dicuntur Episcopi. Quod quidem alibi quæ apud Philostorgium difficile reperias. Præterea quæ sub finem adduntur de Actio & de Eunomio, perspicue indicant fragmenti hujus ætorem esse Philostorgium: quis enim alius hæreticorum illorum doctores ac laudes tam ambiciose commemoraret?

2 Τὸν τι εὐδόξιος αὐτὸν] Procul dubio scribendum est,

τὸν τι εὐδόξιος. Neque enim Eudoxii magister fuit Aetius, sed Eunomius. Eudoxius quidem Antiochenus Episcopus in divinis literis magistrum habuit Lucianum martyrem, ut tradit Philostorgius in libro 2. cap. 19. Ego tamen Eudoxium discipulum Luciani audientem potius fuisse crediderim. Nam cum Eudoxius Valentis principatu extremum diem obierit, quomodo Luciani martyris, qui regnante Maximino passus est, auditor esse poterit, equidem non video. Asterium quidem Cappadocem, qui unus fuit ex discipulis Luciani, magistrum habuisse videtur Eudoxius, ut indicat Philostorgius in libro 4. cap. 4.

σαντες πυρὶ παρέδωκαν καὶ ἐπειδὴ αὐτίκα πρὸς
τὴν Φλόγα χωρὶν ἀπέθανον, ἡμίφλεκτοι ἔπαι καὶ
σφεν οἱ παρσύνοντες τὸν νεκρὸν ἀνελεόμενοι, ἐν τῇ
ἀγρῷ Σουδα λεγόμενῳ χελεύσαν.

rogum conjecerunt. Sed quoniam ad ignem
properans confestim expiraverat, cadaver ejus
sepius adhuc & integrum propinqui cum
ἐ rogo sustulissent, in agro quodam qui Subel
dicitur deposuerunt. *Id. Philost. lib. 4. c. 4.*

Ex eodem Suida in voce Θεόφιλος.

Θεόφιλος οὗτος ὑπὸ Ἰνδῶν ἐπαυλθὼν εἰς Ἀντι-
οχείαν διήγειν ἐκκλησίαν μὲν ἀφωρισμένης εὐδημί-
αι ἔχων αὐτὸς κωνὲς δὲ πρὸς αὐτὸν, ὅς πάντας αὐτῷ
μὴ ἀδύνατος ἐπιφοιτᾷ ὡς ἰδίαις ἐξόν, βασιλεὺς
αὐτὸν εἰς τὰ μάλιστα διὰ τιμῆς τι πάσης καὶ αἰδοῦς
ἀγνοῖ καὶ τῷ ἄλλων ἀπάντων ὀπίσθους ἑπι-
ταίη μετὰ πάσης περὶ αὐτοῦ ὑποδοχο-
μῶν, καὶ τὸ τῆς δεξιῆς αὐτοῦ μέγιστος χελεὶ πλη-
τομένη. ὡς γὰρ ὁ αὐτὸς κρείσσων ἢ ὡς αἱ πρὸς δι-
λώσει λόγῳ ὡς αἱ πρὸς τῷ Σουδα εἰκάν. ἀν-
γεταὶ γὰρ τοι ποτὶ καὶ νεκρὸν ἀναστῆσαι εἰς Ἀντι-
οχείαν Ἰουδαίαν τινός. Θεόφιλος ὅς τῷ τῷ Φησι, ὅς
ἐπὶ οὗτοι ἐλίγῳ τὰνδε συνηνέμενοι χρόνῳ, καὶ
ἡμεῖς δὲ εἰς τὰ τοιαῦτα ὑποδιδάσκοντες ὑποπλῆ-
ῶντες καὶ ἔχον οὐκ ἐλίγους τῷ καὶ τὸ αὐτὸν
αὐτῷ γινόμενῳ χρόνῳ τοὺς ἑπιμαρτυροῦντας.

Theophilus ex India reversus, Antiochiz
domicilium fixit: propriam quidem ac pe-
culiarem Ecclesiam nullam habens: com-
munis vero omnium Antistes. Adeo ut
cunctas libere pro arbitratu suo tanquam
proprias adire ei liceret: cum & Imperator
maximum ei honorem ac reverentiam ex-
hiberet, & reliqui omnes ad quos accesser-
at, summa alacritate eum exciperent, vir-
tutisque ejus præstantiam admirarentur.
Quæ quidem talis ac tanta in eo fuit, ut
eam nemo verbis explicare possit: quippe
qui imago quædam fuerit Apostolorum.
Aiunt etiam eum aliquando Antiochiz Ju-
dam quamdam ex mortuis suscitasse. Id
autem affirmat Thalassius, qui cum illo
diutissime versatus est, & in hujusmodi
rebus extra suspensionem est mendacii: &
qui alioqui haud paucos habet hujus rei
testes qui eodem tempore vixerunt.

Item ex Suida in voce Λεόντιος.

Λεόντιος Τριπόλιος τῆς Λυδίας ἐπίσκοπος, Μυ-
σοῦς τὸ γένος ἦ πατρὶς τῷ Ἰσῳ κατακλιθεὶς, οὗς
ἀρχιμάχους Ὀμπρες καλεῖ. τὸν τοιοῦτον Λεόντιον
προσεταιρίζεται ὁ κακὸς φιλοσόφος ὅς τῇ
βίβλῳ ἀπὸ τοῦ, ὡς ὁμόφρονα τῆς Ἀρμενικῆς αὐ-
τοῦ κακοφροσύνης. ὡς οὗτος παῖδα ἐν ἐσχάτοις
ἐπειδὴ μὴ χρηστὰς ἐλπίδας αὐτὸν ὑποφαινοῦσα
πατρὶς δεξιῶν αὐτοῦ, ὡς φασιν, ἐπὶ με-
σχέον ὅτι, ἐποίησεν Σπιδάων καλλίον ἢ πρὸς
μῶν, τὸ πατρὶς αἰχρῶν πρὸς καταλύσασθαι τὴν
βίβλιν, τῷ σφαλῶν κατὰ τὸν βίβλιν ἐλπίδων ἔξω
γινόμενος. καὶ οὕτως αὐτὸν ἐκάλουν τῆς ἐκκλη-
σίας. ἦν δὲ ἐλθόντες τὴν γινόμενῳ ἐπίσπε εἰς πάν-
τας καὶ παρρησιαστικὸς. καὶ περὶ συνόδου γινόμε-
νης, Εὐσεβίαν τῆς Κωνσταντίνου γυναικὸς εἰς οἶκον
δεξιῶν φρονήματος, καὶ ὑπὸ τῷ ἑπισκόπῳ
προσκυνηθεὶς, μέγας οὗτος πατρὶς φαῦλον αὐτῷ
πρόδρομος, οἶκος ἔμελλεν. ἦ οὐδὲ τούτου ὑποδιδ-
μαίνοντα τοῖς θυμῶν, καὶ τὴν γινόμενῳ φλεγμή-
ισα, πέμπει πατρὶς αὐτοῦ αἰπαρῶν, καὶ ὑποχέ-
ισσι καλῶν, ὡς ἐκκλησίαν σὺ μεγίστην ἐστίν,
καὶ χρήματα ἐπιδοφιλίσσους, εἰ ἀφίκοι πρὸς
με. ὁ δὲ ἀντιδίδωσι τούτων μὲν, εἴπ βυλῆν
πλέσασθαι, ὡ βασιλεῖα, οὐκ ἐμοὶ μάλλον, ἢ τῇ
σὺ ψυχῇ ἰδοὶ χρεμίσθαι. εἰ δὲ θελήσας ἀφικέ-
σθαι πρὸς σε, ὡς τῆς τοῖς ἐπισκόποις περιπούσης

Leontius Episcopus Tripolis urbis Ly-
diz, ortus ex Mæsis qui Istrum accolunt,
quos Homerus ἀρχιμάχους appellat, id est,
cominus pugnantes. Hunc Leontium suis
partibus adjungit impius Philostorgius in
lib. Historiz suæ septimo, tanquam Aria-
næ sectæ quam ipse profitebatur, addictum.
Hic cum unicum haberet filium, nec ul-
lam in eo bonæ indolis notam animadverte-
ret, orationibus à Deo impetravit, ut adhuc
adolescens ex hac vita discederet: satius esse
judicant ut ante ullum peccatum ac flagiti-
um admissum, mortem oppeteret, ex incertis
ac periculosis hujus vitæ casibus subductus.
Porro eum Ecclesiæ normam vulgo appel-
labant. Idem summa libertate, tam in sen-
tiendo, quam in loquendo, erga omnes ex
æquo utebatur. Cumque aliquando syno-
dus Episcoporum convenisset, & Eusebia
Augusta uxor Imp. Constantii fastu elata
ab universis Episcopis salutaretur, solus
hic Augustam parvi pendens, domi man-
sit. Id factum Augusta ægre ferens, &
ira excandescens, quemdam ex ministris
suis ad eum misit, partim conquerens, par-
tim blanditiis & pollicitationibus eum de-
mereri studens. Maximam tibi, aiebat, Ec-
clesiam ædificabo, & pecunias insuper lar-
giar, si ad me visendam accesseris. Quibus
Leontius ita respondit. Horum quæ mihi
promittis, Augusta, si quidpiam perficere
volueris, scias velim quod animæ tuæ po-
tius quam mihi gratificaberis. Quod si
me ad te salutandam cupis accedere, acce-
dam quidem, dummodo ea quæ Episco-
pis debetur, servetur reverentia: ita ut in-

VALESII ANNOTATIONES.

1. τῇ βίβλῳ ἀπὸ τοῦ] Scribendum videtur ἢ τῇ βίβλῳ αὐτοῦ, ὅτι. Nam Philostorgius hujus Leontii mentio-
nem facit in lib. 7, cap. 6.

Φυλα-

grediar quidem ego: tu vero statim à sublimi folio descendens, verecunde mihi occurras, & manibus meis caput tuum submittas, benedictionem à me postulans. Deinde ut sedeam quidem ego: tu vero stes cum reverentia: postquam jussero sessura, ubi signum tibi dederò. Si quidem id elegeris, ad te accedam. Sin aliter, numquam tot ac tanta mihi donare poteris, ut ego de honore qui Episcopis debetur, aliquid remittens, divinas sacerdotii leges violare unquam velim. Hæc ubi nuntiata sunt, regina mirum in modum excanduit, hujusmodi responsum sibi à Leontio offerri haudquaquam patienter sustinens. Cumque multum intumisset, & magnopere commota esset animo, & pro levitate atque impatentia muliebri minas intentasset, rem ad maritum retulit, ultionem flagitans. Hic vero laudandam potius esse duxit in Leontio animi libertatem: Et uxoris iram sedavit, eamque ad cubiculum suum remisit. Quodam item tempore dum Constantius Episcoporum cœtui præsideret, & Ecclesias pro arbitratu suo regere vellet: cunctis verba Imperatoris cum plausu & admiratione excipientibus, & recte cuncta ab eo dicta esse affirmantibus, solus Leontius conticuit. Et cum Imperator eum interrogasset, quam ob causam solus ex omnibus silleret, respondit Leontius. Miror, inquit, te qui aliis rebus administrandis præpositus sis, alias regendas suscipere: & cum militarium ac civilium negotiorum tibi mandata sit cura, Episcopis tamen præcipere de rebus quæ ad solos Episcopos pertinent. Quibus auditis, Constantius verecundia ac pudore suffusus, in ejusmodi negotiis deinceps pro Imperio agere ac juberè destitit. Tanta in loquendo libertate præditus fuit Leontius. *Vide Philostorgium lib. 7.*

Φυλαχθεσθε αὐτοὶ ὡς ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον, οὐδ' αὐτίκα τῷ θρόνῳ τῷ ὑψηλῷ καθέσθαι, μετ' αὐτοὺς ὑπαγίσιαι ἐμὴ, καὶ τὸ κεφάλαιον ὑπὸ χερσίν ἐμαῖς χερσίν, θύλακας ἀξιομένῃ καὶ πύλας καθέσθαι μὲν ἄνθρωπος, οὐδ' αὐτὸς ἐπὶ τῷ αὐτοῦ αὐτοῦ. ὁπότε δὲ κελεύσῃ, καθέσθαι, πύλας δαίμων τὸ σκεῦος. εἰ οὕτως αἰρήσῃ, ἀφαιρέσει τὸν σῶμα. εἰ δ' ἔτι τῶν τρόπων, ἔχ' οὕτως πολλὰ δέουσι, οὐδ' εὐπορὶα μεγάλα δύνῃ, ὡς ἡμᾶς τῆς προσηκούσης πύλας τοῖς ἐπισκόποις καθέσθαι, εἰς τὸν θεὸν ἐξουσίαν τῆς ἐκείνης θεοῦ. ταῦτα ὡς ἀπὸ γένη, ἀναπύματα τῶν γρόμων, οὐκ ἀταχῆς τὸν ἡγεμόνα πρὸς Λεοντίου τοιοῦτος δέξασθαι λόγους. καὶ πολλὰ διδόντα καὶ παρηγομένη, καὶ πολλὰ ἐκ γυναικείας ἀκροχόλου καὶ κόφης ἀπυλόντα ἀξιοῦσι, καὶ τὰνδε διηγεσθῆναι, πρὸς πτωχὸν ἐξώμα. ὁ δὲ μάλλον ἐπήκει τῶν ἐλευθερίαν τῆς γρόμης, καὶ τῶν γυναικῶν παρηγοῦν τῆς ὀργῆς καὶ ἀποπέμψει εἰς τῶν γυναικωνίτην. καὶ ποτὶ μετὰ τὸν προσηκούμενον τοῦ βασιλέως Κωνσταντίου τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ ἄρχεσσι τῶν ἐκκλησιῶν ἐβόλοντο, οἱ μὲν πολλοὶ πᾶσι ὅτι φέρονται, ἐκρίπτειν καὶ ἰθαυμάζον, ἀεὶς ἐπὶ τῶν διωκόμενων ὁ δὲ ἰσώπα. ὡς δὲ ἤρτο αὐτοὶ ὁ βασιλεὺς, τί σιωπῆς μὲν τῶν ἀπάντων θανατίζω, ἔφη, ὅπως ἔπειτα διέπει ταχέως, ἐτίμω ἐπιχειρῶν στρατιῶν μὲν καὶ πολιτικῶν πραγμάτων προσηκούσας ἐπισκόποις δὲ πρὸς τὸν εἰς μόνους ἐπισκόπους ἰκάνειν ἀφαιρέσει. τὸν δὲ βασιλεὺς καταδικάζει, παύσασθαι τῆς ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἡδὴ ἀφαιρέσεως. τοιοῦτος ὡς ὁ Λεόντιος ἰδούμενος.

Item ex Suida in voce Δημόφιλος.

Demophilus Constantinopolitanus Episcopus, vir infano quodam impetu cuncta simul miscere solitus: & qui instar rapidi vagique torrentis, plurimum luti ac sordium in sermonibus suis convolveret. Ut quivis facile deprehenderet ex prima concione quam habuit Constantinopoli. Quæ quidem in concione verisimile est cum accuratorem ac diligentorem fuisse: quippe cum hujusmodi sermones excipi solcant à notariis. Certe in ejus Commentariis qui etiamnum supersunt, multa disserit confusa atque indistincta: & de Patre ac Filio loquens, disertis verbis ita pronuntiat. Filius solius Patris voluntate genitus est, sine tempore ac sine medio: ut jussorum Patris minister sit & famulus. Nam cum prævideret Deus, ea quæ facturum erat, non posse consistere, quippe quæ puri atque impermixti ordinis futura essent, perinde ac Deus qui ipsa fecerat. Nam prorsus necesse erat, ut vel omnia dii

Δημόφιλος ἐπίσκοπος Κωνσταντίνου πόλεως, οἷος ἐμπιστὸν ἑμὸς σύμπτει φέρει ἀκρίτως φέρει, καὶ ἀπὸ ἀτακτοῦ χειμάρρους, ὅλας ἐν τοῖς λόγοις τὸν συρφετὸν ἄγει. ὡς εἰσπᾶται πρὸς τῆς ἐν τοῦ τοῖς ἐπὶ τῶν ὁμοίων ὑπομνήμασι αὐτοῦ γενησας δημογραφίας, ἔστα καὶ μάλλον εἰκὸς ὡς ἀσφαλείας αὐτὸν φροσιδὰ θείαν πρὸς, ὡς ἐγγράφως ἀναλαμβάνοντι τῶν λεγομένων. ἐν τοῖς τοῖς ἄλλα πὶ πολλὰ διώλεται ἀσέβητα, ἀφαιρέσει πὶ ἐν τοῖς πρὸς Πατρός καὶ Υἱοῦ λόγους. Φησὶ γὰρ, Ὑἱὸς μὲν Πατρός θελήσει γενέσθαι μόνου, ἀχρόνως, ἀμεσιπύτως ἵνα ἀφαιρέσει γενέσθαι καὶ ὑπὲρ τῆς βουλημάτων τοῦ Πατρός. ἐπειδὴ γὰρ ὁ προσηκούσας Θεὸς ὅτι ἂν ἐμελλε πράττειν, ἀδύνατος ὡς ὁ ἀκρατίτου τάξεως τοῦ μέλλοντος αὐτὰ ποιῶν Θεὸς ἐν τῶν γενέσθαι μέλλοντι. ἢ γὰρ ἴδμεν αὐτὰ πᾶσι θεοῖς γενέσθαι

VALESII ANNOTATIONES.

Ὁμοῦ σύμπτει φέρει] Hic Philostorgii locus de Demophilo Episcopo Constantinopolitano, descriptus est ex lib. 9° ejus Historiæ. Certe in excerptis ejusdem li-

brī capite 14. eadem fere verba leguntur de Demophilo. τὸν δὲ Δημόφιλον φέρει πᾶσι καὶ συγχρῶς ἀκρίτως, καὶ μάλιστα γὰρ τὸ ἀκρίτως δόγματι, &c.

τῶν

πρὸς ἀξίαν τοῦ ποιουῦτος, καὶ ἐκ τούτου ἔμαλ-
 λον εἶναι θεοί· ἢ ἴδω αὐτοὶ γινώσκοντες λύεσθαι,
 ὥσπερ κρεῖττον πρὸς διμυρὰ προσαγομένοι. γίγνεται
 μὲν οὖν μισότης τῶν τι ἰσομένων, καὶ τοῦ γε-
 ννηκότος αὐτοῦ θεοῦ, ὃς ἴσως, ὅσα συντάξας ἐαν-
 τὸν καὶ συγκαταβάσας τοῖς γινόμενοις, ἀποπι-
 λήσει τὸ βύλημα τοῦ Πατρὸς, ἢ μισότης γίγνε-
 ται τοῦ θεοῦ καὶ ἡμῶν τῶν δι' αὐτοῦ γινόμε-
 νων. ἐλάττω δὲ ἀφ' οὗτος ὁ θεὸς τὸ ὅλον ἀδύ-
 νειον καὶ βασκαίαν κατεψευδόμενος, καὶ τὸν
 ἴσον πάντων τῶν κτισμάτων ἀποφάσκει κατα-
 δέσσειν. ὁ μὲν γὰρ, ἀδύνητος αἰ τὸ κατὰ Δημό-
 φιλον, ἢ βελήϊος, ἔκτετα δόξης ἔχει τοῖς πᾶσι
 τὸ εἶναι δυνάμενον· φθόνου δ' οὐκ ἀπώλετο
 αἰ, ἢ ἐξὸν αὐτῷ θεῷ τὰ πάντα ποιεῖν, ὃς ἢ ἐφαί-
 νετο μηχανώμενος ὅπως μὴ ταύτης αὐτοῦ τύχῃ
 τὰ γινώσκοντα τῆς ἀξίας. τοῦ δὲ γ' αὖ παι-
 δὸς οὐκ ἔω τῶν κτισμάτων οὐδὲν, ὃ μὴ ἀμυνόν
 ὑπάρχειν ἐδίδρχη· αἰ, ὥστε γε μὴ δι' ἐαυτὸν
 ἐκείνος ἔτυχε γινώσκων, ἀλλὰ ἀφ' σκοπῶν ἢ χρεῖ-
 αι τῆς τούτου γνέσεως. ἅπαν γὰρ τὰ δι'
 ἑτέροις γινόμενα χρεῖται, ἐλάττω ὑπάρχειν ἐκείνων
 ἀνάγκη, δι' ἃ τοῖς εἶναι τυχεῖν καὶ ἄλλα δι'
 ἐληρώδει πολλά.

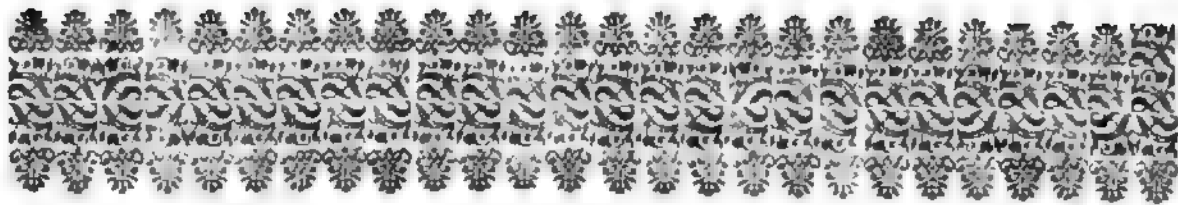
essent juxta dignitatem ejus qui illa condi-
 derat. Ex quo eventurum erat ut plures dii
 essent. Vel certe necesse erat, ut postquam
 facta fuerant, statim dissolverentur, perinde
 ac cera ardentissimo igni admota. Ideo
 Filius medius existit inter creaturas quæ con-
 denda erant, & inter Patrem ex quo genitus
 est: ut is se demittens, seque adjungens
 & socians iis quæ creanda erant, volunta-
 tem Patris adimpleret, essetque mediator inter
 Deum atque inter nos qui per illum facti
 sumus. Sed non animadvertit Demophilus,
 se his verbis summo omnium Deo infirmi-
 tatem & invidiam falso asingere, & Filium
 deterioris conditionis facere quam reliquas
 omnes creaturas. Nam Pater quidem infir-
 mus fuerit necesse est juxta Demophili sen-
 tentiam, quippe qui cum voluisset cunctis
 essentiam largiri, id postea perficere non po-
 tuerit. Ab invidia autem nequaquam alie-
 nus fuerit, si cum ipsi liceret cunctas crea-
 turas deos efficere, ipse studiose cavet ne
 creaturæ ejusdem cum ipso conditionis ac
 dignitatis essent. Jam vero Filio, nulla est
 creatura quæ non potior ac beatorum jure me-
 rito esse videatur: si quidem ille non pro-
 pter semetipsum, sed ob contemplationem
 atque usum creaturarum factus est. Quic-
 quid enim ob aliorum utilitatem fit, infe-
 rius sit necesse est iis quorum causa factum
 est. Multa quoque alia hujusmodi profert
 deliria. Vide *Philostorg. in lib. 9. cap. 14.*

VALESII ANNOTATIONES.

1 ἢ ἴδω αὐτοὶ γινώσκοντες] Primam vocem supplere ex conjectura. Deest enim in vulgatis Suidæ editionibus.

ΕΚ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΘΕΟΔΩΡΟΥ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ
ΕΚΛΟΓΑΙ.

EXCERPTA
EX
ECCLESIASTICA HISTORIA
THEODORI
LECTORIS.
HENRICO VALESIO *Interprete.*

ΕΚΛΟΓΑΙ

EXCERPTA

ΕΚ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣECCLESIASTICÆ
HISTORIÆ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ THEODORI.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ, LECTORIS,

Ἀπὸ Φωνῆς ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΛΛΙΣΤΟΥ
τοῦ ΖΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ.Auctore NICEPHORO CALLI-
STO XANTHOPULI filio.

ΑΠΟ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

EX LIBRO PRIMO.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ὁ εἰς ἐξελὼν εἰς κλήμα, εἰς Ἀθῶν ποταμὸν ὠρεχθεὶς, ὡς λέγει, 10
τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπελύθησι, καὶ ἐτάφη ἐν τῇ
θύκῃ Ἀρκαδίου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. λέγει δὲ ὡς
καὶ ἡ βασίλισσα Εὐδοκία ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ εἰς Ἱεροσό-
λυμα, οὐκ εἶπεν ὑπέσχετο Μαρκῶν δὲ παρθεύουσα
ἐν τοῖς βασιλείοις, πρὸ τοῦ ἀδελφοῦ ἐπελύθησι 15
καὶ ὅτι Χρυσάφιος τὸν Τζουμῶν ἀνέλεν ἡ Πουλ-
χεῖα καὶ ὅτι ἡ Εὐδοκία τῇ Πουλχερίᾳ τὴν
εἰκόνα τῆς Θεομήτορος, ἣν ὁ ἁγίος Λευκὸς
κατέγραψεν, ἐξ Ἱεροσολύμων ἀπέστειλε.

2. Μαρκανὸς Ἰλλυρεὺς τὸ γένος, Τριβουνοῦ ὄν, 20
προβέβηκεν ἐν ἡλικίᾳ, ἐν πολέμοις γινόμενος ἁ-
εῖρος, ἀνιερθεὶς βασιλεὺς ἐν τῷ Ἑβδόμῳ, ὑπὸ
πατρὶς τῷ φρατὸν ὅς αὐτὸς ἐκέλευεν ἀρχεῖν ἐπὶ
δύσιν μὴ γίνεσθαι.

3. Μαρκανὸς καὶ Πουλχεῖα ἔγραψαν Λέοντι 25
ἐν τῷ Πάπᾳ Ῥώμῃ, ἡ πᾶσι αὐτῶν αἰδουσίαι
παρίχοντες εἰσπάγκου δὲ καὶ αὐτὰς αἱ κελεύ-
σεις. ἔγραψε δὲ βασιλεὺς καὶ τοῖς κατ' ἕνα τό-
ποις ἐπισκόποις. Λέων δὲ ὁ ἐπίσκοπος ἔγραψε
πρὸς τὴν ἐν Νικαίᾳ ἐκκλησίαν γίνεσθαι σύνο- 30
δον θαυμασίας ἐπιστολὰς. ἥτις καὶ ἐν τοῖς περ-
χθεῖσι ἐν Καρχηδὼν ἐμφέρεται, καὶ ὑπὸ τοῦ
ἐκκλησιάρχου ἐτίμαται.

VALESI ANNOTATIONES.

1. Εἰς Ἀθῶν ποταμὸν ὠρεχθεὶς] Theodosius junior
eiegrandi corporis causa ex urbe regia egressus, cum in-
ter veniendum ex equo prolapsus esset, in fluvium Leu-
cum decidit. Unde extractus & lectica Constantinopo-
lim reductus, sequenti nocte ἐ vivis excessit, ut scribit
Auctor Chronicæ Alexandrini. Leucus ergo fluvius fuit
haud procul Constantinopoli, ἀ candore aquarum ita
dicius, ut Melas ἀ nigredine. Idem porro esse videtur

quem Lycum vocat Cedrenus in Claudio, ubi de Apo-
lonio Tyranenli ita scribit. καὶ λυκὸν δὲ τὸν ποταμὸν
ἐπελύθησι, ὅτι μὴ πληρωμένος τὸν βυζάντιον ἁρπάζ-
ουσαν, id est. Lycum quorundam ἀποστολῶν quibus-
dam signis & incantationibus coniecerunt, ne exundans
Byzantium urbi exitium aut noxam inferret. Lycum
etiam dicitur in Originibus Constantinopolitanis p. 73.
ubi infra templum Apostolorum fluxisse dicitur.

VARIORUM.

2. Τὸν αἰὶνόν τῆς Θεομήτορος] De hac imagine loquitur
Germanus Patriarcha apud auctorem vitæ S. Stephani ju-
nioris.

3. Πᾶσι αὐτῶν αἰδουσίαι παρίχοντες] Marcianus in Epi-
stolâ ad Leonem P. certiore eum facit de synodo co-

genda, cui ut interesse dignetur humillime eum rogat,
locumque sibi commodissimum designare velit, quo con-
gregati Episcopi, ea quæ Catholicæ fidei profuerint, sicut
Leo secundum Ecclesiasticas regulas definiverit, suis suf-
fragiis declarent.

4. Τὴν

7. Μαρμυρὶς γὰρ τὰ ἐκ τῆς Ἀφροῦ κατὰ
τῆς Ῥώμης καὶ τῶν βασιλίδων γυνάμει, κλη-
θείς βασιλικῶς, πρὸς πόλεμον ὑπὲρ πίστεως
δὲ αὐτὸν ἐξελθὼν εἰς τὴν λιτὴν ἐν τῷ κάμψι,
1 τῷ Ἰαννουαρίῳ μὲν καὶ πρὸς τοὺς βασιλεῖς
βασιλεῖα λίαν πρὸς. Ὁρᾷ μὲν τῷ γυναι, Τελείους
δὲ τὴν ἀξίαν.

8. Τιμόθεος τὸν Μαρμυρὸς αἰσθόμενος θάνατον,
15 πρὸς τὴν κλῆσιν αὐτοῦ, καὶ τῶν ἐν τῇ κολυμβή-
θρᾳ τῆς ἐκκλησίας σφαγῆται παρεκάλει, καὶ τὸν
νεκρὸν συρῆται, καὶ πρὸς τὸν ὄχλον ἐκείνους. Τιμόθεος ὁ Αἰ-
2 λυρος, πρὸς τὴν ἀναμνηστικὴν Προτίειον, ἡμελῶς πρὸς
χρησάμενος, πυκτὸς ἐν τοῖς τῷ μαχαρί καλλίσις
ὑπερχόμενος, ἐξ ὁμοῦ ἐκάλει ἕνα μὲν μα-
3 χόν. ἐκείνους δὲ ὑπερχόμενος, ἔλεγε ὅτι εἰς τὴν
τῷ λειτουργικῶν πρὸς τὴν ἀπερῆλη δὲ πᾶσι εἰ-
πὼν, ἵνα Προτίειον μὲν τῷ καὶ καὶ ἐκείνους. Τι-
μόθεος τῷ Αἰλῳρον ἐπίσκοπος ἐπερχόμενος, ἵνα-
τὸν δὲ πᾶσι πρὸς.

9. Ὁ Αἰλῳρος, ζῶντος τῷ Προτίειον, ὡς
καθηρημένων ἐπίσκοπος χειροτονεῖται, καὶ ὁμοῦ δὲ
10 ὡς τῷ ἐκκλησίᾳ ἐκλήρωται.

10. Ὁ Νισίβηνος ἰὼν ὁ μέγας Ἰάκωβος, ὅπως
3 ἰὼν εἰς ἱερεὺς ὅδε τὸ πρὸς τὰς πλυνύσας Ἑλ-
ληνίδας κέραι ἐν τῇ πηγῇ, αἱ πρὸς ἐπὶ τῷ ῥήματι
4 πρὸς Ἰάκωβον ἡ ἐκκλησία, καὶ ἡ πηγὴ ἐξηραίνθη ἡν
ὁ Ἰάκωβος πάλιν, ἀπερῆλη τὰς μὲν κέραι
πεπολιώσθαι κατέλυται. διὲν εἶναι ὅτι οὗτος Ἰά-
5 κωβος ὁ ἐπὶ τὸ θάνατον τὸ πρὸς τὴν πηγὴν καὶ
τὰς κέραι πρὸς, οὐκ ἔστι ὁ ἀπὸ τῆς πρὸς
τὰ ἐκκλησία. οὗτος ὁ Νισίβηνος, ἐν τοῖς Κωνσταν-
τίνου ἡν χρόνους. πρὸς καὶ οὗτος ὁ δὲ πρὸς Ἰάκω-
6 βος μέγας ἡν ἐπὶ θάνατον, ὡς φησὶ ἐν τῷ Φι-
λοθέῳ ἱστορεῖται ὁ Θεοδόσιος.

7. Marcianus cum didicisset ea quæ adver-
sus Romanam & Imperatrices facta fuerant à
Vandalis ex Africa profectis, sicut Impera-
torem decebat commotus, ad bellum se para-
vit. Contigit autem ut ad Supplicationem
procederet in Campum die xxvi. Januarii.*
Ejus autem loco Imperator eligitur Leo,
oriundus ex Thracia, dignitate Tribunus.

8. Timotheus, audita Marciani morte,
adversus Proterium insurgit, eumque in
baptisterio Ecclesie occidit, & cadaver ejus
per urbem trahi & incendio consumi cura-
vit. Porro hic Timotheus Aelurus, ante-
quam Proterius occideretur, prastigiis qui-
busdam ac machinationis usus, noctu cel-
las Monachorum circuibat, singulos Mona-
chos nominatim appellans. Cumque is qui
nominatus erat respondisset, ipse unum ex
Angelis se esse dicebat, ad hoc missum ut
singulis denuntiaret, ne Proterio communi-
carent, sed ut Timotheum Aelurum Episco-
pum eligerent, semetipsum cunctis manifeste
designans.

9. Aelurus, vivente adhuc Proterio, ab E-
piscopis qui depositi fuerant, ordinatur. Sta-
timque turbis ac tumultuatione Ecclesiam
implevit.

10. Magnus Jacobus Nisibi erat oriun-
dus. Quanta autem virtute praditus fuerit,
apparet ex miraculo quod factum est in pu-
ellis quibusdam Gentilibus, quæ lavabant
in fonte. Hæ enim post imprecationem Ja-
cobi incanuerunt, & fons ipse exaruit.
Quem mox Jacobus orationibus suis resti-
tuit: Puellas vero ipsas canas reliquit. Sci-
endum porro est, Jacobum hunc qui istud
miraculum in fonte & in puellis perpetravit,
aliud esse ab eo qui ad Encyclicas literas
rescripsit. Nam Nisibenus quidem ille vi-
xit temporibus Constantii. Hic tamen juni-
or Jacobus miraculis quoque clarus fuit,
ut testatur Theodorus in historia Philotheo.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τῷ Ἰαννουαρίῳ μὲν καὶ πρὸς τοὺς βασιλεῖς
αἰσθόμενος θάνατον. Post hæc verba notandus est
asteriscus. Desunt enim nonnulla, quæ hic suppleri pos-
sunt: τῷ δὲ ἱερεὺς ὅδε τὸ πρὸς τὰς πλυνύσας Ἑλ-
ληνίδας κέραι ἐν τῇ πηγῇ, pridie Kalendas
Februarias *. Male apud Theophrastum in Chronico scriptum est, pridie Ka-
lendas Maias. Id enim refellit ipse Theophrastus, qui pau-
lo post scribit Leonem Marciano mortuo subrogatum
fuisse mense Februario. Erat hic annus Christi 457.

2 Μαρμυρὸς πρὸς τὸν ὄχλον ἐκείνους. Hunc Theodori locum de-
scribit Nicephorus in capite 16. libri 15. quibusdam ad-
jectis in hunc modum: μαλακῶς καὶ ἀσέβητος ὑπερχόμενος
πρὸς τὸν ὄχλον ἐκείνους τὸν μαχαρίον διηγεῖται, ἐκεί-
νους ἑνα μὲν μαχόν, ἐκείνους δὲ ὑπερχόμενος, ἔλεγε ὅτι εἰς τὴν
τῷ λειτουργικῶν πρὸς τὴν ἀπερῆλη δὲ πᾶσι εἰ-
πὼν, ἵνα Προτίειον μὲν τῷ καὶ καὶ ἐκείνους. Sed difficultas hic
est, cur Timotheus fuligine oblitus esse voluerit, qui se
Angelum esse fingebat. Neque enim hic color Angelis con-
venit. Quare pro μαλακῶς libentius scripserim μαλισταίως,

ut legitur in Chronico Theophrasti pag. 94. ubi hic locus
Theodori describitur. Mihi quidem videtur Timotheus
ob hanc causam cognominatus esse Aelurus, id est Felis,
quod instar Felis seu Aeluri, noctu obambulare solitus
esset.

3 Ὁ Νισίβηνος ἰὼν ὁ μέγας Ἰάκωβος. Non dubito quin scri-
bendum sit, ἡν ἱστορεῖται ἡν, &c. Sic enim incipere solent
hujusmodi excerpta. Porro hunc Theodori locum descri-
psit Nicephorus in lib. 15. cap. 22. Sed graviter hallucina-
tur. Nam Jacobum Monachum qui Leonis Augusti tempo-
ribus vixit & encyclicis ejus respondit, confudit cum Jaco-
bo Nisibeno qui Constantii temporibus vixerat, & mira-
culum illud de puellis canitie rescriptis perpetraverat, teste
Theodorito in Philotheo. Porro ambo isti Jacobi patria
Nisibeni fuerunt. ut notavi ad librum secundum Evagrii
cap. 9.

4 Ὁ πρὸς τὸ θάνατον τὸ πρὸς τὴν πηγὴν καὶ
τὰς κέραι πρὸς. Scribendum vide-
tur ὁ πρὸς τὸ θάνατον τὸ πρὸς τὴν πηγὴν καὶ
τὰς κέραι πρὸς.

5 Ἐν τῷ Φιλοθέῳ ἱστορεῖται. Locus Theodori quem indi-
cat Theodorus noster, extat in capite 21. Philothei.

VARIORUM.

2 Ἐκκλησία. Puellis hanc peroriam ideo interrogavit
Jacobus, quod, cum ipse fons esset praelicet, in quo pueri la-
vabant, habitum ejus nihil reverteretur, ex quo pudore, & per-
fusa fronte, impudensque oculis divinum hominem con-
spiceretur, nec carnis operirentur. nec vestes quas succinxe-
rant demitterent: ut narrat Theodorus in Philotheo.

* Auctore Chronici Alexandrini habet: Hic Consulibus
(Constantino scilicet & Rufo, anno Chr. 457.) obitus dicitur

summo Marcianus Aug. Vixit annos LXV. & creatus est ab
exercitu Imperator Leo Magnus, mense Februario VII Idus
Feb. regnavit annos XVI. Dies itaque natalis Imperii Leo-
nis fuit septima mensis Februarii, quo mense etiam cum
Imperium iniisset Theodorus, infra, in fine lib. 2.
Leo Augustus imperare cepit Indictione decima, mense Februa-
rio coronatus ab Anatolio Patriarcha, Ant. Pag. ad ann.
457. a. 2.

11. Λάμπαξ

11. Theodorus arcam magno Jacobo ad sepulturam paraverat. Verum Theodorus ante Jacobum à vivis excessit. Nihilominus tamen magnus Jacobus in ea arca depositus est.

12. Symeon oriundus fuit ex vico Sisan, qui primus standi in columna exercitationem excogitavit. Vir autem fuit præstantissimus, ut testantur libri de ejus vita conscripti.

13. Mortuo Anatolio, Gennadius presbyter Ecclesiæ CP. in ejus locum substituitur simul nominato quorundam suffragiis Acacio, Orphanotrophii præposito. Porro Gennadius Oeconomum Ecclesiæ constituit Marcianum, qui ex Catharorum secta ad Ecclesiam Catholicam transierat. Hic simul atque Oeconomus factus est, decrevit ut quæ in unaquaque Ecclesia offerebantur, Clerici ejusdem Ecclesiæ acciperent: cum ad id tempus magna Ecclesia, universa accipere soleret.

14. Leo Imp. lege lata constituit, ut die Dominico cuncti feriarentur, isque dies ab omni opere vacuus esset ac venerabilis. Constituit etiam, ut Clerici apud solum præfectum prætorio convenirentur.

15. Hic Gennadius neminem ordinabat, qui Psalterium non sciret memoriter. Sub eodem Gennadio Pictoris cujusdam manus exaruit, qui Christum Jovis specie depingere ausus fuerat. Sed Gennadius pictorem precibus suis mox sanavit. Scribit porro Theodorus noster, melius esse & magis consentaneum veritati, Christum alia forma pingere, crispo scilicet & raro capillitio.

16. Eleutherio martyri ob quemdam ejus clericum Gennadius scripsit in hunc modum. Miles tuus disciplinam non servat. Tu igitur aut emenda illum, aut dele. Statimque mortuus est clericus, utpote qui malis moribus esset præditus.

17. Hujus Gennadii temporibus, Stu-

11. Λάραρχα ἐποίησεν Θεόδωρος πρὸς τὰ φῶν ἰ-
τὴν μεγάλην Ἰακώβου. συνέβη δὲ Θεοδωρίῳ
τοῖς Θεοδώροι. πάλιν καὶ οὕτως ἐν αὐτῇ ἐτίθη ὁ
μέγας Ἰάκωβος.

12. Συμεὼν, ἀπὸ κώμης τῆς Σισαῖ, ὃς πρῶτος
ἦν κείων ὁ ἀντήνδρα ἐπινόησεν μέγας γυμνάσιον,
ὡς δηλοῦσι τὰ πρὸ αὐτοῦ συγγραμμάτα.

13. Ἀνατολίῳ πλουτήσαντι, Γεννάδιος πρε-
σβύτερος τῆς ἐκκλησίας, Ἀκακίου
τοῦ Ὀρφανοτρόφου συμψηφίου γυμνασίου. πρὸς δὲ
2 λιτοῦ τῆς Γεννάδιος Μαρκιανῶν Οἰκονόμου, τῆς τῆς
καθαρῆς ὄντος θρησκείας, ὡς ἡ ἐκκλησία μετὰ
δύναμι. ὅς ἅμα τῇ γυναικὶ Οἰκονόμου, τὰ προσφι-
ρόμενα ἐν ἐκάστῃ ἐκκλησίᾳ, τοὺς τῷ τόπῳ Κλη-
3 ρικούς κομίζεσθαι διευτύτηται ὡς τὸν 17 μ-
γάλης ἐκκλησίας πάντα κομίζομεν.

14. Λέων ἐννομιέτη, ὁ τὸν κυριακὸν ὡς
πᾶσι ἀντιτάξας, ἀπεκρίναι πᾶσι καὶ σθεασί-
20 αὐ καὶ τοὺς Κληρικούς ὡς τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς
πραγματοῦν μόνον ἀπεκρίναται.

15. Οὗτος οὐδένα χειροτονεῖ, τὸ ψαλτῆριον
μὴ γινώσκων. ἐπὶ Γεννάδιῳ, ὃς καὶ τοῦ ζωγράφου
ἐξηγάγη, τοῦ ἐν τάξει διῶν, τὸ ζωτῆρα γρά-
25 ψας πολέμιοντος ὅτι δι' ὀχλῆος ἰάσατο Γεννάδιος.
Ἐφ' οὗ δὲ ὁ ἱερεὺς, ὅτι τὸ ἄλλο σχῆμα τοῦ ζωτῆ-
3 ρος, τὸ οὐλοῦν καὶ ἀνυπόκριτον, ὑπάρχει τὸ ἀληθι-
νόν.

16. Εὐαγγελίᾳ τῇ μάρτυρι δι' ἑνὸς κληρικοῦ
30 πρὸς τὸν αὐτὸν, ἰδύμενον ὁ Γεννάδιος, ὅτι ὁ γρα-
πῶν σου ἀπακτῶν ἢ διόρωσεν τοῦτον, ἢ ἐκκο-
ψον. ὁ δὲ αὐτὸς ἐπὶ πλὴν τῶν ὡς κακῶς ποιεῖ.

17. Ἐπὶ Γεννάδιῳ ὁ Στόδιος ἔκτισεν τὸν τῶν ἡ

VALESII ANNOTATIONES.

1 Λάραρχα ἐποίησεν] Idem de se testatur Theodorus in Historia Philothei capite jam citato. pag. 866. editio-
nis Jacobi Sirmundi, ὡς ποιεῖται δὲ πρὸς τὸν αὐτὸν
ἀνατολίῳ καὶ πλουτήσαντι, ὡς.

2 Συμψηφίου γυμνασίου] Hujus vocabuli significationem
non intellexit Musculus, ut ex interpretatione ejus appa-
ret. Sic enim vertit: suffragatorum ejus Acacii Orphanotro-
phi nutritore. Atqui συμψηφῖος hoc loco non significat
suffragatorem. Quid enim prodesse poterat Gennadio
suffragium Acacii? συμψηφῖος dicebantur à Græcis, qui-
cumque populi clerique suffragia simul nominati erant ad
Episcopatum gerendum. Plures enim initio proponi con-
sueverant, donec conspirantibus omnium suffragiis unus
electus fuisset. Hi συμψηφῖος & συμψηφίζοντες dicebantur.
Sic Theophanes in Chronico pag. 116. ubi de electione
Palladii Episcopi Antiocheni loquitur, hæc addit, συνοψι-
420 ζοντες δὲ πᾶσιν καὶ ἰσχυροῖς ὁ Κωνσταντῖνος καὶ Ἀνατολίος
ἡ Σιλωάνας, ὁ παππὶς Ἀνατολίος. Quæ interpretis, virilio-
qui doctus & de literis bene meritus, ita vertit Cum Pal-
ladio etiam electi sunt Joannes Constantiniani, & Anastasius
Silentiarius, &c. Sed vertendum erat, Una cum Palladio

quorundam suffragiis nominati sunt Joannes Constantiniani fi-
lius, &c. Idem sere significat vocabulum συμψηφῖος, de
quo vide quæ notavi ad Historiam Sozomeni. Porro hunc
Theodori locum descripsit Nicephorus in cap. 16. lib. 15.
ubi vocabulum illud συμψηφῖος retinuit. Sed Joannes Lan-
gus illud non intellexit.

3 Τὸς μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ πάντες παραψήφιοι] Descripsit
hunc locum Nicephorus in cap. 22. lib. 15. Sed verba
paululum immutavit hinc modo, ὡς καὶ οὐκ ἔστιν ὁ
καθὼς ἐκκλησία παραψήφιος. Ubi notandum est Nice-
phorum majorem Ecclesiam vocare τὴν καθολικὴν: non quod
reliquæ Ecclesiæ huic subiectæ, non essent Catholice: sed
per excellentiam quamdam major Ecclesia Patriarchalis di-
cebatur Catholica. Sic Epiphanius in hæresi Arrianorum
haud procul ab initio, Catholicam Ecclesiam vocat majorem
Ecclesiam urbis Alexandriæ, quæ subiectas habebat
plures minores Ecclesias.

4 Λέων ἐννομιέτης] Hunc locum descripsit Nicepho-
rus in capite jam citato, lib. 15.

5 Ὁ καὶ ἐν ἱερῶν] Hunc Theodori locum descripsit Theo-
phanes in Chronico p. 97. suppressio tamen ejus nomine.

VARIORUM.

a Τὸν κυριακὸν πᾶσι ἀντιτάξας] Hæc est LIV. inter
Constitutiones Leonis Imp. qua vetitum est ne rustici
die dominico aliquid in agris operis facerent, sicut olim
iis indultum fuit. Vid. Sozom. pag. 19. not. a.

b Στόδιος] De hoc Studio Michael Studita in vita
Theodori Studitæ: Veniens ab urbe Roma vir genere &
οριῶνς πρᾶσις, Σινδίου νομοῦ, (Excerptum lingua postea

vocate solis,) qui & Patricii & Consulis honoribus fuerat
adornatus. Hic cum in hac urbe (CPoli) domesticum collo-
casset, præclarum templum magno Prætorio posuit circa
ann. 462. Cyriacum quod attinet, eum Bullandus re-
censet inter triginta septem martyres Ægyptios qui passi
sunt die 28. Januarii, anno incerto. Ecclesia ejus CPoli
condita fuit extra portam auream, ut habet Theophanes.

αγίου

ἀγίου Ἰωάννου, καὶ μοναχοὺς ἐκ τῶν Ἀκαμή-
των ἐγκατέστη. Γρατῆσιμ[Ⓞ] δὲ ὁ πραιπόσι-
1 τος, τὸν τοῦ ἁγίου Κυριακοῦ, ἐν ᾧ καὶ τὸ μο-
ναχικὸν ἄσκημα ἔλαβεν, ἅμα ἐπλήρωσε τὰ πραι-
ποσίτου.

18. Δανὴλ ὁ θαυμασίος ἐκ τῆς Συμεθ[Ⓞ]
μαίδας ἔλθων, τῇ εὐλῇ ἐπέβη τῷ ἐν τῇ Ἀν-
άπλῃ.

19. Ἀνθίμ[Ⓞ] καὶ Τιμοκλῆς, οἱ τῇ τροπαίῳ ποιη-
2 τῇ, ἡγετὲς Φατείρας διηγήσαντο, ἀλλ' ὅσοι μὲν
ἔχοντες τὴν ἐν Καλχιδὼν συνόδῳ, παρὰ τῇ Ἀν-
θίμῳ συνήχοντο. αὐτὸς γὰρ καὶ τὰς πανυχίδας
παρασθῆσαι ἤθελεν. ὅσοι δὲ πάντες ἐχθροὶ, τῷ
Τιμοκλῇ προσέειπτο.

20. Μαρτυρί[Ⓞ] Ἀντιοχείας ἐπισκοπῶντος ἐκ-
κλησίαι, ἐκτάλας τῇ Ἀντιόχει[Ⓞ] Ζήν[Ⓞ] ὁ στρατη-
λάτης, ὁ γαμψὸς ἐπὶ θυγατρὶ Ἀριάδῃ ἢ βασι-
3 βίῳς Λέοντος. τούτῳ Πέτρος πρεσβύτερος ὁ ἐν
Καλχιδὼν καὶ Βίαντος ὁ μάρτυρ, ὁ ἐπὶ καλῇ χι-
φῶς, ἀκολούθησεν ἐπὶ Ἀντιόχει[Ⓞ] τῷ Ζήνῳ τοῦ
Βασιλέως γαμψῷ. ἐποβήλαμψε δὲ τῷ θρόνῳ τ[Ⓞ]
πόλιτος, πρὸς τὴν Ζήνῳα συνερχομένη αὐτῷ. ὃ μὲν
σάμῃς πρὸς τὸν Λέοντα ἢ Ἀπολλωνίῳ, μυρίου
δραχμῶν χρὶ τὸν Πέτρον καὶ Μαρτυρί[Ⓞ] ἢ ἐπιπόκ[Ⓞ]
ἐργάσασθαι, ἀντιόχει[Ⓞ] βέλλων τὴν μὴ λήγοντα,
4 ὅτι οὗτος ἐξαυρόθη. ὃς οὖν καὶ τὸ λαὸν εἰς διόρυον
ἤγαγε, καὶ ἐν τῷ τρισαγίῳ Πέτρος, τὸ ὁ θαυμάσιος
δὲ ἡμᾶς προσέειπεν.

21. Πρὸς βασιλείᾳ ἔλθων Μαρτύρι[Ⓞ], οὗ πολ-
λὴ πρὸς ἀπὸ τῆς, σπουδὴ καὶ παρανομή[Ⓞ] Γνωστῶν,
ἔλθων ὃς Ἀντιόχει[Ⓞ], καὶ ἐλπίων Ἀποχέ[Ⓞ] ταξ-
3 χῆς καὶ εὐσεβῆ χαίροντας, καὶ Ζήνῳα τούτοις συμ-
περάσσειν, ἀπεπείσθη τῇ ἐπισκοπῇ ἐπ' ἐκκλη-
σίαις ἑαυτοῦ, καὶ ἐν αὐτοῖς ἀνυποβίβας, καὶ λαὸν ἀπειθεῖν
καὶ ἐκκλησίᾳ ἱερουργεῖν ἀπεβίβας, Φυλάτῳ
ἑαυτοῦ τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα.

22. Μαρτυρί[Ⓞ] Ἀντιοχείας, τυραννικῶς ὁ
5 Κιζζὸς τῇ θρόνῳ ἐπιβήσας, καὶ χαίροντι ὄντι

dus Ecclesiam sancti Joannis extruxit, &
Monachos ex Accemitenibus in ea collo-
cavit. Gratissimus vero Praepositus sacri cu-
biculi, extruxit Ecclesiam sancti Cyriaci,
in qua etiam Monachi vestem assumpsit,
simulque Praepositi munus implere non de-
stitit.

18. Daniel, vir plane admirandus, ex Sy-
meonis Monasterio profectus, columnam
quae est in Anaplo conscendit.

19. Anthimus & Timocles tropariorum
Poetae, in duas factiones divisi sunt. Et ii
quidem qui Chalcedonensem synodum pro-
babant, una cum Anthimo collectas age-
bant. Hic enim vigilias quoque celebrari
fecit. Quotquot vero supradictae synodo
infernus erant, Timocli adhererunt.

20. Martyrio Antiochenis Ecclesiae E-
piscopatum gerente, Zeno magister militum
qui Leonis Imperatoris filiam Ariadnem
uxorem duxerat, Antiochiam venit. Erat
in ejus comitatu Petrus quidam, cognomen-
to sullo, presbyter Ecclesiae S. Basilae mar-
tyris, quae est Chalcedone. Hic sedis An-
tiochenae cupiditate captus, persuasit Ze-
noni, ut conatus ipsius adjuvaret. Condu-
ctis igitur quibusdam ex Apollinaris secta,
contra fidem & contra Martyrium Episco-
pum plurimos tumultus excitavit, Anathe-
mati subiciens eos qui non dicerent Deum
crucifixum. Quam ob causam populum
quoque inter se dissidere fecit. Addide-
rat enim trisagio haec verba: Qui cruci-
fixus es pro nobis.

21. Martyrius cum ad Imperatorem ve-
nisset, honorifice dimissus est, studio atque
hortatu Cennadii. Reversus autem Antio-
chiam, cum Antiochenes turbis ac seditioni-
bus delectari, & Zenonem iis favere ani-
madverteret, Episcopatum renuntiavit coram
universa Ecclesia, his verbis usus. Clero
contumaci, & populo immorigero, & Ec-
clesiae contaminatae renuntio, servata mihi
35 sacerdotii dignitate.

22. Post abscessum Martyrii, Petrus in
sedem Episcopalem tyrannice invasit. Sta-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τὸ πρὸς ἁγίῳ ευχαριστῶν] Scribendum est ευχαριστῶν, ut
legitur apud Theophrastum in Chronico pagina 97. ubi
hanc Theodori nostri locum describit.

2 Κατὰ Φατείρας διηγήσαντο] Pessime Musculus vertit,
Contra seipsum: autem dicitur. Quasi legereetur κατὰ Φα-
τείρας. Φατερία Graece dicitur, Fecit. Unde Φατείρας ὅτι
diffinitum ex parte, ὅτι ὁμοῦ καὶ ἐν φατείρας διηγήσαντο. Vetus
Auctor apud Suidam in verbo Φατερία. Ἀντιόχει[Ⓞ], inquit, ὁ
ἐπὶ καλῇ χιφῶς, ἐπὶ καλῇ χιφῶς κατὰ τὴν Κοινοῦ πάλαι καλεῖται
κατὰ τὴν κοινὴν πάλαι καλεῖται. Porro Anthimus & Ti-
mocles eas factiones excitasse videntur in Ecclesia CP. licet
Theodorus noster id aperte non dicat. Videntur autem
fuisse Presbyteri. At enim Theodorus eos qui Chalcedo-
nem ἐν Synodum sectabantur, collectas egisse cum Anthi-
mo. Anthimus etiam Presbyter fuit, qui plebem colhebat.
Ceterum hic Theodori locus extat etiam apud Nicepho-
rum in lib. 1. cap. 10. Sed corrupte apud eum editus.
3 Πρὸς βασιλείᾳ ἐλθὼν τῷ ἐν Καλχιδὼν καὶ Βίαντος] To-
tum hanc Theodori locum describit Theophrastes in

Chronico pag. 97. & Nicephorus in libro 1. cap. 18.

4 Ἐν οὖν καὶ τῷ λαῷ εἰς διόρυον ἤγαγε] Mallet scribere
ἐν οὖν καὶ τῷ λαῷ, ὅτι.

5 Χαίροντες καὶ εὐσεβῆ χαίροντας] Scribendum
est procul dubio χαίροντες, ut legitur apud Theophrastum
in Chronico pagina 98. Fallitur tamen Theodorus Le-
on, cumque secutus Theophrastes, qui Joannem à Petro
Fullone Apamensem Episcopum factum esse scri-
bunt Principatu Leonis Augusti, paulo post quam Petrus
Fullo pulso Martyrio Antiochenam sedem occupasset.
Non enim eo tempore Joannes à Petro factus est Epi-
scopus, sed aliquanto post, cum regnante Basilisco idem
Petrus ab Aetio Antiochiam remissus fuisset. Id mani-
festissime docet Auctor gestorum de nomine Acacii quae
à Jacobo Sirimundo sunt edita. Illo enim tempore quo de
Petro damnato retulerat: non longe post etiam de Petro
ὅτι Joannes scripserat: Petrum apud Constantinopolim mona-
sterium gubernasse. Sed hoc propter errorem avertit, An-
tiochiam fugisse. Ibi, pulso Martyrio Catholico Episcopo per
harricos, sedem, ipsius occupasse, continuoque damnatum à

VARIORUM.

2 Οἱ τῇ Τροπαίῳ ποιητῇ] Troparia sunt Hymno-
rum ecclesiasticorum genera, de quibus vide et. Cave-
um in Dissertatione de libris & officiis Ecclesiasticis, ad
callem 1. de Partibus Historiae Ecclesiasticae. W. Lamb.

Tom. III.

2 Πρὸς τὴν γαμψὴν] Turtaverat is Ecclesiam ab anno
Chr. 463. ut Pagi[Ⓞ] ostendit ex Theophraste, ad ann. 471.
6. III. De eo plura ap. Evagri[Ⓞ] lib. 3. cap. 5. 8. 16. &
Valesii Dissert. 1.

Cccc

ἐπίσκοπος

cimque Joannem quemdam qui antea depositus fuerat, Episcopum Apamiæ ordinavit. Quæ cum didicisset Gennadius, cuncta Imperatori significavit. Imperator vero Petrum in exilium mitti jubet. Qui cum id præscisset, fuga elapsus exilium devitavit: Ejus autem loco Julianus communi omnium consensu ad Episcopatum promotus est.

23. His temporibus magnum extitit incendium die secundo Septembris. Quod à Necorio exorsum, usque ad Ecclesiam sancti Thomæ Apostoli quæ Amantii dicitur, pervenit. Marcianus vero Oeconomus cum in rectum Ecclesiæ S. Anastasiæ conscendisset, Evangeliorum codicem manu gestans, precibus & lacrymis ædem illasam servavit.

24. Leo Imperator Leonem juniorem, Ariadnes filiz suæ & Zenonis generi filium, Cæsarem renuntiavit. Eodem anno cinis decidit, cum nubes in cælo ardere prius visæ essent: adeo ut omnes qui id videbant, ignem è cælo demissum esse dicerent.

25. Leo Imperator exercitum in Africam contra Gisericum misit. Hic autem exercitus adeo numerosus fuit, ut navatarum qui illum transportabant, septem milia fuerint. Basiliscus vero frater Verinæ Augustæ, cui totius exercitus cura commissa erat, cum Gisericus jam jam vincendus esset, accepta pecunia rem prodidit, hortatu Asparis.

26. Gennadius cum noctu orandi gratia ad altare descendisset, Dæmoniacum quoddam spectrum vidit. Quod cum objur-

ἰπισκοπὸν Ἀπαμίας Ἰωάννην τὸν ἀπὸ καθαρῶν 21
σας. γινώσκοντες δὲ ταῦτα Γεννάδιος, διδάσκει πάντα
τὸν βασιλέα. ὁ δὲ κελεύει τὸν Κναφία πρυμνήσαι 2
αὐτὸν ἐξορίαν. ὅπως περμαθῶν, Φυγῇ χρησαίμενος
τὴν ἐξορίαν διέρχων. ἡ δὲ καὶ Ἰουλιανὸς τῇ 3
ἐπισκοπῇ χειρίζεται.

23. Ἐμπροσθεν δὲ τῷ τῷ χρόνῳ μέγας 4
ἔγιντο, ὅτε τῇ διυτίρῃ τῷ Σεπτεμβρίου μηνὶ, ἀπὸ 5
τῷ Νεκρίῳ ἀρχαίμενος, ὁ Φάσας ὡς τῷ ἀπὸ 6
λου Θωμᾶ τῷ Ἀμαντίῳ. Μαρκιανὸς δὲ ὁ Οἰκο-
νόμος ἀνελθὼν εἰς τοὺς καλῶν τῆς ἀγίας Ἀνα-
στασίας, κατέχειν τὰ διαφέλια, διχαῖς ὁ δὲ ἀκρυ-
σι τὸν οἶκον ἀπαθῆ δι. φύλαξι.

24. Λέοντι ὁ βασιλεὺς προβάλετο Καύσαρ Λέ-
ωντα τὸν μικρὸν τῷ Ἰὼν Ἀριάνῃ τῆς αὐτοῦ θυ-
γατρὸς, ὁ Ζήνωνος ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ. ὁ δὲ πύτω τῷ
Χρόνῳ, ὁ δὲ χρόνος κατέλθει, μὴ Νομιθείᾳ, περμαθῶν 5
τῷ καὶ Φανίῃ τῷ ὁ δὲ ἔρατῳ πρότερον ὡς πατ-
ρας, τοὺς ὁρῶντας λίγῃ, ἔρατῳ κατεπληθύνει.

25. Λέοντι ὁ βασιλεὺς φράσιν δὲ Ἀφρικῇ ὡς 6
Σινδρίχῳ ἐξέπεμψε, ὁ ποσὺν περὶ τὸ φράσιν, ὡς
τοὺς αὐτοὺς τοὺς τὸν φράσιν ἀφιστάζοντες, χιλιά-
δας εἶσαν 7. Βασιλίσκος δὲ πεπνυμένος τῇ ἡμερίᾳ
τῷ φράσιν, ὁ ἀδελφὸς Βηθέως τῆς γαμετῆς τοῦ
Λέοντος, οὕτως τῷ Σινδρίχῳ ἡτῶν μίλλας, 25
χρήματα λαβὼν, πάντα προέδωκε παραινέσει ἡ-
σπερος.

27. Γεννάδιος νυχτὸς κατέλθει εἰς τὸ θυσι- 7
στῆρι εὐχάσθαι, εὐδὲ π φάσμα δαίμονιον ὅ ἐπιπ-

VALESII ANNOTATIONES.

Leo tunc Principe ad Oasitanum exilium esse directum. De quo Iulianum Constantianopolim rediisse, ne decessisse sedem quod nullas aliorum iuribus facere prorsus audeat. Sed sicut superius dictum est, Basiliscus temporibus, à Timotheo illo damnato qui Constantianopolim venerat, ad Antiochiam remissum fuisse, ne iterum illuc Episcopatum teneret. Quo facto idem Petrus Joannem quemdam presbyterum ordinat Apamiæ Episcopum. A quibus non receperit venit Antiochiam, & Petrum Episcopatum sui pollicis auctoritate, & in a-
dus ejus Ecclesiam. Quos iterum damnatos dicit Acacius, petens ab Apostolica sede, ne si forte ad eam confugerent, nec ejus dignos haberet: & si jam aliquam indulgentiam forsitan impetrassent, irritum esse debere, nec eorum remissionem recipendam esse. Eadem fere leguntur in epistola Synodica Felicis Papæ ad universos Presbyteros & Archimandritas Constantinopoli & per Bithyniam residentes, & apud Liberatum in Breviario, capite 18. Ex quibus apparet verissimum esse id quod dixi, Petrum scilicet Fulconem, non in prima invasione Episcopatus Antiocheni, id est anno Christi 451. sed in secunda quæ sub Basilisco Tyranno contigit, Joannem Apamiensis Episcopum ordinasse. Quam ob causam damnatus est ab Acacio in Synodo Constantinopolitana. Idque manifeste docet Acacius ipse in epistola quam ea de rescripsit ad Simplicium Papam, cujus excerpta referuntur in gestis de nomine Acacii. [Epistola autem Simplicii Papæ, qua hunc Relationi Acacii respondit, extat in Collectione Romana quam edidit Lucas Holstenius, pag. 194. in qua de Joanne leguntur hæc verba. De Joanne quoque Constantinopolitano, qui ab Hæreticis Apamenum Sacerdotium, quod ei qui Presbyter aliunde fuerat, vel à Catholicis sumere non licebat, se hæreticum publicavit, & quod in se perperam factum est, improperium retorsit in autorem, expellens

ab Antiochia Petrum pervasorem ipsius, eandem Eccle-
siam ipse pervasit: sub anathemate à Christianorum
consortio vel ipsa appellatione remouimus. Ex quibus
verbis discimus Joannem hunc primo quidem fuisse Con-
stantinopolitanum Presbyterum. Deinde vero relictis Ec-
clesiis Constantinopolitanis, Antiochiam profectum esse una cum Petri
Fulcone.]

1. Ἀπὸ καθαρῶν] In Chronico Theophanis pag. 98.
scriptum est ἀπὸ καθαρῶν ὁρῶν, quod idem valet ac
καθαρῶν.]

2. Περμαθῶν εἰς ἐξορίαν] In Oasitanum exilium missus
esse dicitur Fullo in gestis de nomine Acacii, quæ paulo
ante citavi. Ex quibus corrigendus est Liberatus in Bre-
viario, capite 18.

3. τῷ καὶ καὶ Ἰουλιανῷ] Idem legitur apud Theophanem
in Chronico pag. 98. De hoc Iuliano Martyri suc-
cessore loquitur etiam Victor Thunonensis in Chronico.

4. Ἐμπροσθεν δὲ τῷ τῷ χρόνῳ] Extat hic locus apud
Theophanem in Chronico p. 97. & apud Nicephorum in
libro 15. capite 22. Porro de Ecclesiis sancti Thomæ
quæ τῷ ἀμάντιον dicebatur, mentio fit apud Codinam
in originibus Constantinopolitanis pag. 52.

5. Ἡ καὶ Ἰουλιανῷ] Eadem verba leguntur in Chronico
Theophanis pag. 103.

6. Καὶ σινδρίχῳ] Nemo est qui non videat scriben-
dum esse σινδρίχῳ Paulo post, ubi legitur ὅτι τὸ σινδρί-
χον ἐπὶ αὐτῷ πολλοὶς, scribendum puto μὴν ὅτι
σινδρίχον ἐπὶ αὐτῷ πολλοὶς, &c.

7. Γεννάδιος νυχτὸς κατέλθει] Melius εἰσαλθὼν scribitur
apud Suidam in verbo γεννάδιος. Idem refertur à Nice-
phoro in libro 15. cap. 23. & apud Theophanem in
Chronico. Sed in Theophane perperam excusum est
φάσμα δαίμονιον pro φάσμα.

VARIORUM.

a. Ἐπισκοπὸν Ἀπαμίας] Erat Apamia metropolis Sy-
riæ Secundæ, sive Salutaris. Porro Joannis ordinationem
refert Pagi ad ann. Chr. 478. postquam Petrus
Fullo tres annos sederat.

b. τῇ διυτίρῃ τῷ Σεπτεμβρίου μηνὶ] Incendium cepit in

vigilia secundam diem Septembris præcedentes circa tem-
pus in quo accendi lucernæ solent, inquit Evagrius lib.

a. c. 13. Vid. Pag. ad ann. 455. no. 2. H. L. L. L.

c. Εὐκ τῷ Ἀνατὸν τῷ μηνὶ] Idem S. Theophan. ad marti-

diem statuit Zenonem hoc. Idem in c. 13. no. 2. H. L. L. L.

μύσας ἤκουσε κροῖζοντος· ὡς αὐτῷ μὴ ζῶντος οἰ-
δῶσιν ὑπερὶ δὲ λυμανῶν, πάτως τ' ἐκκλησίαι.
ὅπως δίδας ὁ Γενάδιος, πολλὰ τὸν Θεὸν ἐκετύ-
σας, μὲν μικρὸν ἐτελεύτησεν.

1 27. Δίων ὁ μικρὸς τ' ἰδίῳ πατέρα Ζήωνα· βα- 3
σιλέα δὲ τῷ ἱπποδρόμῳ ἀντιγρόσει, δίκῃ μόνῃς
μῆνας αὐτὸς βασιλεύσας· ἔθλως ἐτελεύτησεν.

28. Βασίλειος ὁ Βηρόης γαμῆτος τῷ μεγάλῳ
Λέοντι ἀδελφός, ἀφ' ἐκείνου δὲ Ἡρακλίου τῆς
Θράκης, ἐκθλῆται καὶ Ζήωνος, Βηρόης μέλιτα 10
2 συνεργούσης, καὶ πᾶν τ' ἀπ' αὐτῷ. ὅπως γὰρ ὁ
Ζήων, λατρεῖ τ' Ἀλεξάνδρῳ καὶ ἔσται ἡδυνῶν Χρί-
μα, ὡς Ἰσαυρίαν ἐφυγῇ.

29. Βασίλειος δὲ τῷ Κάμπῳ ἀντιγρόσει βα- 3
σιλέα, καὶ πᾶν αὐτὸν Κάισαρος Μάρκος τὸν 15
ἰδίῳ ἦν, καὶ Αὐγούστῳ Ζήωνίδα τ' γαμῆτιν ἐν-
ταῖς. καὶ ὅθως τ' καὶ τ' πίπτει καταστροφῆς ἀπὴρ-
ξατο, Ζήωνίδος μέλιτα παροξύνοντι καὶ τ' ἐξο-
δοῦντας Βασιλείους.

30. Ἀνικηλίστα δὲ τὸν Βασίλειος τὸν 20
Αἰλίον καὶ ὁ Κραφίος ἢ ἐξήλθεν ἐκ τ' μόνῃς τ' Ἀ-
κομῆται· ἐκ τ' ἐκρύπτετο καὶ πᾶσι ὅσοι ἦσαν
ἐχθροὶ τῆς δὲ Καλχηδὸν συνόδου, παρρησίαν ἔλα-
4 εον καὶ αὐτῆς κινῆσαι. συναγαγὼν ὡν ὄχλος
ἄτακτος Ἀλεξάνδρῳ ὁ Αἰλίος, σὺν αὐτοῖς ἐκ 25
τῷ οἴκῳ τῷ Βασιλείου λιτανεύων, εἰς τ' ἐκκλησί-
αι ἦρχετο, αὐτῷ ἐκείνῳ ἐπὶ οὐκ ὀχυρῶν. ἐλθὼν ἢ
5 2 ἐπὶ τ' λιγυρῶν· Ὀκτάγωνοι, κατηνέχθη πλώ-
ματι μεγάλῳ καὶ κλαδύντος τῷ ποδὸς αὐτοῦ,
6 6 μὲν εἰρήνης ὑπέσχετο.

31. Βασίλειος μετὰ τύπῳ ἐκβαλὼν τιμὴν δὲ
Καλχηδὸν συνόδου, καταπύοντος ἢ ἀπίλυνσι τὸν
Αἰλίον ἐπὶ Ἀλεξάνδρειαν, καὶ τὸν Κραφίαν εἰς Ἀν-
τιόχειαν.

gasset, audivit illud exclamans in hæc verba:
se ipso quidem superfluo quiescere: postea
vero Ecclesiam penitus vastaturum. Quod
metuem Gennadius, cum Deum ardentissime
precatus esset, paulo post e vita discessit.

27. Leo junior Zenonem patrem suum
in Circo Imperatorem renuntiavit, & paulo
post discessit e vita, cum decem dumtaxat
menses imperasset.

28. Basiliscus frater Verinæ, quæ con-
jux fuerat Leonis Augusti, cum Heracleæ
in Thracia moraretur, adversus Zenonem
conspiravit, Verina maxime opitulante &
quibusdam ex senatu. Quo comperto, Zeno
Ariadnem & quicumque potuit opes se-
cum assumens, in Isauriam fugit.

29. Basiliscus in Campo Imperator est
renuntiatus. Qui mox Marcum filium suum
Cæsarem nuncupavit, & Zenonida conju-
gem suam Augustam. Statimque bellum
adversus fidem movere cepit, Zenoni-
de maxime contra Orthodoxos eum inci-
tante.

30. Basiliscus proposito edicto Aelu-
rum revocavit. Petrus autem fullo ex
Monasterio Accemitenfium, in quo late-
bat, egressus est. Demique quicumque
Chalcedonenfī synodo adversabantur, sum-
pta fiducia adversus eam insurrexerunt. Por-
ro Aelurus, cum seditiosam atque incom-
positam Alexandrinorum turbam collegisset,
una cum illis ex ædibus Basilisci suppli-
cans ad Ecclesiam processit, ipse alino ve-
ctus. Cumque ad locum qui Octagonus
dicitur, pervenisset, graviter prolapsus est.
Et fracto pede, cum ingenti ignominia re-
cessit.

31. Basiliscus Chalcedonenfem synodum
damnans, eique aperte repugnans, cum
Imperiali diplomate Timotheum Alexan-
driam dimisit, & Petrum Fullonem Anti-
ochiam.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Βασίλειος δὲ τῷ ἱπποδρόμῳ ἀντιγρόσει] Idem habet
Theophanes in Chronico p. 103. καὶ τῷ φεοφανείῳ καὶ Ζή-
ωνι τοῦ ἰδίου πατὴρα τοῦ ἱπποδρόμου τῷ ἱπποδρόμῳ. επιση-
μάνδης ἐστὶν ἰγὺρ Victor Thunonensis in Chronico, ubi scri-
bit, Leone minore Aug. Coss. Zenon à Leone Augusto filio
in Septimo contra consuetudinem coronatus. Leo; in Hip-
podromo contra consuetudinem coronatus. Id enim ut no-
vum atque iniuetum notat Victor, quod cum superiores
Imperatores Constantinopolitani jam inde à Valentis Au-
gusti temporibus, in Septimo coronari soliti essent, pri-
mus Zeno in Hippodromo coronatus sit, live δὲ τῷ φε-
οφανείῳ τῷ ἱπποδρόμῳ, ut loquitur Theophanes. Eadem
voce utitur Auctor Chronici Alexandrini in Constanti-
no, Juliano & Iusto Coss. ubi agit de Circo quem
Constantinopoli condidit Constantinus, καὶ οὕτως ἐν αὐτοῖς
καθίσταται ἡμεῖς βασιλεὺς καὶ ὁμοῖατα τῷ ἐν Τύμνητον.
Id est, Tribunal in eo fecit, unde Imperator Indus Circen-
fem spectaret, ad similitudinem ejus quod est Roma. Ad-
dit idem Scriptor, eundem Constantinum juxta Circum
sive Hippodromum ædificasse palatium, & in eo con-
stituisse adfensum per cochleam ad αὐθιγῶν seu Tri-
bunal Circi. Eiusdem loci iterum meminit paulo post,
Gallicano & Symmacho Coss. Post Zenonem reliqui de-

inceps Imperatores in Circo coronati sunt. De Anastasio
id disertè testatur Theophanes in Chronico, p. 117.

2 καὶ πᾶν τ' ἀπ' αὐτοῦ] Apud Theophanem in Chro-
nico pag. 103. ubi hic Theodori locus describitur, ex-
cufum est, καὶ πᾶν τῶν συγκλήτων. Quam scripturam in
interpretatione mea secutus sum.

3 [Λόγῳ] Deest in MS.

4 Ὀχλος ἀτακτος Ἀλεξάνδρῳ] Posset etiam legi ἀπεί-
κῳ, quemadmodum scribitur apud Nicephorum in libro
16. cap. 7. & apud Theophanem in Chronico pag. 104.

5 ἐπὶ τῷ λιγυρῶν ἐκπύοντος] Sic etiam legitur apud
Theophanem in Chronico, pagina jam citata, ubi hic
Theodori locus describitur, suppresso tamen ejus nomine.
Sed difficultas est quidnam fuerit ἐκπύοντος, utrum por-
ticus, an aliud quidpiam. Certe ædificium quoddam, seu
opus publicum Constantinopoli ita dictum fuisse testatur
Codrenus in Justiniano, anno 5. ejus Imperii. τὴν δὲ
ἐκπύοντος καὶ τὸ ἐκπύοντος. [Eiusdem mentio sit à Codmo
in Originibus CPol. pag. 42.]

6 μὲν εἰρήνης ὑπέσχετο] Procul dubio scribendum est,
μὲν εἰρήνης, ut legitur apud Theophanem, & apud Nice-
phorum in locis jam citatis.

VARIORUM.

τοῦ ἀπὸ τοῦ ἰδίου πατὴρα τοῦ ἱπποδρόμου τῷ ἱπποδρόμῳ
καὶ οὕτως ἐστὶν ἰγὺρ Victor Thunonensis in Chronico, ubi scri-
bit, Leone minore Aug. Coss. Zenon à Leone Augusto filio
in Septimo contra consuetudinem coronatus. Leo; in Hip-
podromo contra consuetudinem coronatus. Id enim ut no-
vum atque iniuetum notat Victor, quod cum superiores
Imperatores Constantinopolitani jam inde à Valentis Au-
gusti temporibus, in Septimo coronari soliti essent, pri-
mus Zeno in Hippodromo coronatus sit, live δὲ τῷ φε-
οφανείῳ τῷ ἱπποδρόμῳ, ut loquitur Theophanes. Eadem
voce utitur Auctor Chronici Alexandrini in Constanti-
no, Juliano & Iusto Coss. ubi agit de Circo quem
Constantinopoli condidit Constantinus, καὶ οὕτως ἐν αὐτοῖς
καθίσταται ἡμεῖς βασιλεὺς καὶ ὁμοῖατα τῷ ἐν Τύμνητον.
Id est, Tribunal in eo fecit, unde Imperator Indus Circen-
fem spectaret, ad similitudinem ejus quod est Roma. Ad-
dit idem Scriptor, eundem Constantinum juxta Circum
sive Hippodromum ædificasse palatium, & in eo con-
stituisse adfensum per cochleam ad αὐθιγῶν seu Tri-
bunal Circi. Eiusdem loci iterum meminit paulo post,
Gallicano & Symmacho Coss. Post Zenonem reliqui de-

2 Ὀκτάγωνοι] Si fides adhibeatur Codino, pag. 42, fuit
locus hic in quo Bibliotheca CPolitana stetit, cui pri-

fuit Occumenicus, cum duodecim viris aliis literatis
licque appellatus quod octo constaret porticibus con-
cameratis. Quod sane haud procul à vero abest, cum
hæc vox feminino genere semper à scriptoribus
effertur, ita ut ad Basiliscum fortean referri debeat, fue-
ritque basilica octagona. Du-Cange in CPol. Christiana,
lib. 2. pag. 152.

32. Basiliscus generali sanctione Chalcedonensem synodum rejici jussit. Operam autem dabat ut idem quoque faceret Acacius. Verum id perficere nullo modo potuit, cum universa civitas una cum mulieribus & parvulis in Ecclesiam conveniens, Basilisco obstitisset. Quin etiam Acacius semetipsum & cathedram atque altare nigris vestibus obtexit. Magnus autem Daniel zelo fidei succensus, e columna descendit, & una cum plebe atque Acacio conventus Ecclesiasticos frequentavit.

33. Basiliscus furorem populi metuens, ex urbe regia discessit, cum interdixisset Senatoribus ne cum Acacio colloquerentur. Minabatur enim populus se urbem incensurum. Daniel vero, Monachis & quibusdam ex populo secum assumptis, perrexit ad locum in quo erat Basiliscus. Et Olympius Monachus magna cum libertate Basiliscum allocutus est.

34. Basiliscus cum Zenonem ex Isauria expeditionem contra ipsum movisse didicisset, assumpta uxore sua Zenonide in Ecclesiam profectus, excusavit se Acacio & Clero ac Monachis. Sedi quoque Constantinopolitanae jura sua restituit, alio edicto abrogans ea quae prius constituerat.

35. Zeno brevi admodum tempore urbem regiam occupavit. Quo cognito Basiliscus ad Ecclesiam profectus, Imperialem coronam in sacra mensa deposuit, & ad baptisterium confugit cum uxore sua Zenonide. At Zeno ante omnia Ecclesiam ingressus, Deo gratias egit. Deinde vero in palatium perrexit.

36. Basiliscus & Zenonis missi sunt Bu-

37. Marcianus Zenonis congener, adversus illum conspiravit, pretextum hunc arripens, quod Leontia quidem ipsius uxor Leoni Imperium adepto; Ariadne vero Zenonis uxor Leoni adhuc privato nata esset. Acri igitur praelio inter Zenonem ac Marcianum conferto, Marcianus longe superior evasit. Et cunctos qui a partibus Zenonis stabant in fugam versos, intra Palatium obsedit, Romulo ac Procopio ejus fratribus ipsum adjuvantibus. Postridie vero capti sunt, cum in balneo Zeuxippi laverent. Et Marcianum quidem Zeno ab Acacio presbyterum ordinari jussit, & in Papyrii castellum abduci. Quo etiam Verina non multo post abducta est. Romulus vero & Procopius fuga elapsi, in Occidentis partes se receperunt.

32. Τὴν γενικὴν Βασιλίσκου τὴν συνάκλησιν ἐκκλησίαν ἀποστόλῃ. ἐπέκειτο δὲ τοῦτο καὶ Ἀκάκιον παῖσιν· ὅτις οὐκ ἴσχυσε, πάντες ὁμοῦ τὴν πόλιν ἀνδράσιν ἅμα καὶ γυναῖξιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατὰ Βασιλίσκου συναθροισθῆναι. Ἀκάκιος δὲ καὶ ἑαυτὸν καὶ τοὺς θρόνους, καὶ τὸ θυσιαστήριον, μιλύσις οὐδύμασιν ἡμφίσει. Δανιὴλ δὲ ὁ μέγας ἀπὸ τοῦ σίλου ἀφ' ἑλίου ἐνίστη, καὶ τῷ λαῷ καὶ Ἀκακίῳ συνεκκλησιάζει.

33. Φοβηθεὶς ὁ Βασιλίσκος τὴν λαῶν τὴν θυμότητα, ἐξῆλθε τῆς πόλεως, ὡς ἀγγέλλας τοὺς τῆς συγκλήτου μὴ συντυχῆναι Ἀκακίῳ. ἠπύλει γὰρ ὁ λαὸς ἐμπυρίσειν τὴν πόλιν. λαβὼν δὲ Δανιὴλ τὸ μοναχικὸν καὶ πλῆθος ἐκ τοῦ λαοῦ, ἐξῆλθε ὅπου ἦν Βασιλίσκος. καὶ μετὰ πολλῆς παρήρησις αὐτῷ· διελίχθη ὁ μοναχὸς Ὀλύμπιος.

34. Μαθὼν Βασιλίσκος τὴν ἀπὸ Ἰσαυρίας κινήσεως Ζήνωνος, λαβὼν Ζηνοῖδα τὴν γαμητιῶν αὐτοῦ, εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀπελογήσατο τῷ Ἀκακίῳ καὶ Κλήρῳ, καὶ Μοναχοῖς, καὶ τὰ δίκαια τῷ θρόνῳ ἀπέδωκε, δι' ἱερεῖς ἰδίᾳ καταλύσας τὰ πεποιμένα.

35. Ζήνων ἔτι βραχὺ τὴν βασιλίδαν κατέλαβεν. ὅππῃ περὶ τοὺς Βασιλίσκος, ἐλθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τὸν βασιλικὸν εἰς τὴν θείᾳ τετραπύλῳ ἀπέθιτο στέφανον, καὶ εἰς τὰ βαπτιστήριον σὺν τῇ γαμητιῇ Ζηνωνίδι προσέφυγεν. Ζήνων δὲ πρῶτον κατελάβων τὴν ἐκκλησίαν, ὁχλασθήσας τῷ Θεῷ, εἰς τὰ βαπτίσματα ἐσπλύνθη.

36. Βασιλίσκος καὶ Ζήνωνος εἰς Βυσαμίους ἐπέμψθησαν. καὶ οὕτως πολλὰ κακὰ ἐγένετο, ἀπέθανον.

37. Μαρμιανὸς ὁ σύγγαμος Ζήνωνος, ἀντιπρὸς αὐτῷ, πρῶτος λαβὼν τὴν Λεοντίαν τὴν αὐτοῦ γαμητιῶν βασιλίδαν τεχθῆναι τῷ Δίῳ· Ἀριστείδην δὲ τὴν Ζήνωνος ἐπὶ ἰδιοτιμίᾳ. πολέμου κραταιῶν μετὰ τὸν Ζήνωνος καὶ Μαρμιανῶν γυναικῶν, κατακράτος Μαρμιανὸς πείρησεν. καὶ πάντας συνελθόντας τοὺς ὑπὸ Ζήνωνος ἐφρούρου εἰς τὰ βασιλικά, ἔχον σιμυριώτας· Ῥωμύλον καὶ Προκόπιον τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ. εἰς ὑστέρῳ δὲ λουόμενοι, εἰς τὴν Ζωξίππῳ ἐχωράδισαν. καὶ τὸν μὲν Μαρμιανὸν χειροτονήσαντες ὑπὸ Ἀκακίῳ πρεσβύτερον παροικίασαν, καὶ εἰς τὸ Παπυρίον κατέλλουν ἐξέπεμψαν. εἰς ᾧ καὶ Βηρίαν μετ' ἐλίχεν ἐξέπεμψαν. Ῥωμύλος δὲ καὶ Προκόπιος ἀφ' οὐρανόθεν ἐπὶ τὴν δύσιν ἐσώθησαν.

VALESII ANNOTATIONES.

1. Διελίχθη ὁ μοναχὸς Ὀλύμπιος.] In Chronico Theophanis pag. 105. ubi hic Theodori locus describitur, desunt haec verba, ὁ μοναχὸς Ὀλύμπιος.

2. Καὶ τὸ δίκαιον τῷ θρόνῳ ἀπέδωκε.] Intelligit jus Patriarchicum, sive jus ordinationis Metropolitanorum ac reliquorum Episcoporum, quod Basiliscus datis antencychicis litteris, restituit Ecclesiae Constantinopolitanae, ut docet Evagrius noster in libro 3. cap. 7. ad quem locum vide, si placet, quae notavi.

3. Ἐν Βυσαμίῳ.] De loco in quo Basiliscus tyrannus interit, dissentiunt antiqui Scriptores. Marcellinus quidem in Chronico, & ex illo Jordanes in libro de Successione Regnorum, Basiliscum in oppido Cappadociae Limnis perisse tradunt, quibus conscribit Augustus Chronici

Alexandrinus, sed Victor Thunonensis in Chronico Basiliscum Salimis Cappadociae praetorium esse scribit cum uxore ac liberis. Quod quidem proprius accedit ac scripturam Theodori nostri. Theophanes vero in Chronico pag. 107. Basiliscum una cum uxore & liberis Cuculum Cappadociae deportatum fuisse scribit.

4. [Τῇ] Πιρ.] MS.]

5. Ῥωμύλον καὶ Προκόπιον.] Idem legitur apud Theophanem in Chronico pag. 109. De motu Marciani & Procopii loquitur etiam Candidus Isaurus in lib. 2. Hist. & Makhus in excerptis legationum pag. 68. editionis Augustinae, ubi ἀστυνόμοι καὶ θασαλόων vocat quos Theodorus ac Theophanes Procopium & Romulum appellant. Coniuncti porro hic motus Indictione quarta, Γ' αὐτοῦ τοῦ Κοι.

ΑΠΟ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

EX LIBRO SECUNDO.

ΖΗΝΩΝ ΘΕΩΣ ΤΩ ΘΕΩ ἸΛΛΟΥΝ ΤΗΣ ΧΥ' Τ' ΕΠΙ-
 ΟΥΡΩΝ ΟΥΡΩΝ ΟΥΡΩΝ. ΚΑΛΑΝΔΙΩΝ ΔΕ ΑΙ-
 ΤΙΣΤΕ ΤΩ ΖΗΝΩΝΑ, ΤΟ ΛΕΨΑΙΤΟ ΕΥΣΤΑΤΙΩΝ ΕΙΣ Ἀν-
 ΠΟΧΕΙΑΝ ἢ ἤλκεν ΣΠΗ ΦΙΛΙΠΠΩΝ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, Σ
 ΕΙΘΑ ὃ ΕΞΩΡΙΣΤΟ ὃ ΑΠΕΒΑΙΝ. ὅΤΩ ΣΥΝ ΠΛΕΥΡΗ Π-
 Ι ΜΗ ΟΙ ΠΟΛΙΤΑΙ ΕΙΣΕΞΑΙΤΟ ὃ ΣΠΗ ΔΙΧΑΟΚΤΩ ΜΕΛΙΩΝ
 ΕΞΕΛΗΘΟΥΣΤΕ Τ' ΠΟΛΙΩΣ ΠΑΣΣΕΣ, ὃς ΕΙΠΕΝ, ἡΛΙΚΙΑΣ.
 ΟΙ ὃ ΔΙ' ΑΥΤΟΙΣ ΜΕΙΧΕΙ ΤΟΤΕ ΣΠΗΧΕΙΖΟΜΕΝΟΙ, Τῃ ΕΚ-
 Β ΚΛΗΘΕΑ ΠΑΘΗΝΑΙ ὃ ΜΕΤΑ ΕΙΧΤΟΝ ΕΠΙ Τῷ ΘΑΝΑΤΩ ΙΟ
 ΕΥΣΤΑΤΙΩΝ.

2. Βαρνάβα τῷ ἀποστόλου τὸ λείψανον ἔνεσθη ἐν
Κύπρῳ ὑπὸ δύνδρσι κεραιταί, ἔχον ἐπὶ τοῦ σώματος
2 τὸ κατὰ Ματθαῖον διαγγίλιον, ἰδίῳ γραφῶν τοῦ
c Βαρνάβα. Ἐξ ἧς περιφράσεως καὶ περιηγήσεως
Κύπριοι, τὰ αὐτοκίφαλα εἶναι τῶν χτ' αὐτοῦς
ματρώπων, ἢ μὴ πλέον ὑπὸ Ἀντόχου. τὸ ὅ
τοιούτων διαγγίλιον, Ζῶσαν ἀπέπετο εἰς τὰ παλα-
3 τία, εἰς τὰ ἄλλα σφάγια.

3. Ἰλλοὺς πλείους ἐξέβαλεν τῷ πατρὶ Ζήσῳ το
 περαπίδα. καὶ ἐλθὼν εἰς Ταρσὺ, ἤγαγεν ἐκ τοῦ
 παρὰ τὸν Πάπυρον τῷ βασιλεῖ Βαρέας, ἐκ
 Φρουρουμῶν 24 τὰ κατὰ Βασιλικὰν. ἡ παρὰ
 δ' ἀλλὰ αὐτὴν, εἴφη βασιλεῖ Ἀντόχῳ τὸ ἔκα-
 ποι. ἡ τοῦτε γιομένη Βαρέας μὲν πάλιν εἰς τὸ 25
 παρὰ τὸν Πάπυρον αὐτοὶ δὲ εἰς Ἀντόχῳ ἐπελ-
 4. βύπτε, ἡ πάλιν βασιλικὰς ἐπερῆθη.

4. Μετὰ πολλοὺς πολέμους, ἐπὶ τίσασθαι ἔτι
5 Φρυγίῳ οἱ Ἴλλες καὶ Λαίονες ἐχειρήθησαν ὑπὸ
6 βασιλῆα τὴν γαμετῆς Προμνήνῳ, ἐπὶ τῷτο πεμθύν- 30
7 τας ἐκ τῆς βασιλείδος ὑπὸ Ζήνωνος καὶ ταῖς κε-
8 φαλαῖς ἀπειτμήθησαν.

ZENO cum Hillum metueret, Episcopos deinceps vexare desit. Calendio vero cum id ab Imp. Zenone postulasset, Eustathii reliquias à Philippis urbe Macedoniæ, in qua mortuus erat Eustathius, Antiochiam deportavit. Eas Antiocheni maximo cum honore exceperunt, omnique prope modum ætas extra urbem effusa, ad octavum decimum miliarium obviam eis processit. Hi vero qui Eustathii causa ad id usque temporis separatim collectas egerant, Ecclesiæ adunati sunt, post annos centum ab obitu Eustathii.

2. Barnabæ Apostoli reliquiæ in Cypro sub arbore siliqua repertæ sunt: super cujus pectore erat Evangelium Matthæi, ipsius Barnabæ manu descriptum. Qua de causa Cyprii obtrivuerunt, ut metropolis ipsorum libera esset ac sui juris, nec Antiochenæ sedi amplius subjaceret. Id Evangelium Zeno deposuit in palatio, in æde S. Stephani.

3. Illius aperte adversus Zeonem tyrannidem arripuit. Cumque Tarsum venisset, Verinam Augustam eduxit ex castello Papyrio, in quo ob tyrannidem Basilisci custodiebatur. Persuasitque illi, ut Consulem Leontium Imperatorem coronaret. Quo facto, Verinam quidem ad supradictum castellum remiserunt. Ipsi vero Antiochiam ingressi, pro Imperatoribus se gesserunt.

4. Post multa praelia Hillus ac Leontius per quatuor continuos annos intra castrum Papyrium clusi, tandem proditione fratris uxoris Trocundi, quem Zeno ex urbe regia ad id submiserat, capti sunt, & capite truncati.

VALESI ANNOTATIONES.

1. Ἀπὸ διανομῆς παλαιοῦ] Theophanes in Chronico pag. 113. scriptum habet ἀπὸ διανομῆς παλαιοῦ. Sed vulgatum Theodori nostri Lectionem retinuit Nicephorus in libro 16 cap. 10. De hac translatione reliquiarum Eustathii, Victor Thunonensis ira scribit. *Post Constantinum tertium Longum vix clarissimam, Calendio Antiocheno Episcopo, reliquias predecessoris sui Eustathii Episcopi & Confessoris, ex Philippo Macedoniae collegit, & Antiochiam summo cum honore perduxit.*

2 Τὸ κατὰ Ματθαίου Εὐαγγέλιον] Hic Theodori locus
extat apud Suidam, aliquot vocibus antiquior, in voce θῆμα.

3 [Εὐσεβίου Σιφών] Assentior Christophorono & Savi-
lio, qui ad oram sui codicis emendarunt ἐν τῇ αἰσῇ Εὐσεβίου.
Certe Ecclesia sancti Stephani erat in Palatio, ut docet
Codinus in originibus Constantinopolitanis. Alexander
Monachus in Encomio sancti Barnabae apud Surium in
tomo tertio, de hac re ita scribit. Εὐαγγελιστὴν ἰὺνδ ἐκ-
πύλαιον ἐν πύλαις suis suscepit. & δοῦσάλας ἐβ: αὐτοῦ

multo exornatum in Palatio suo reposuit, ubi ad hodiernum usque diem servatur. Cuius in magna quinta Pascha feria quatuordecim in Palatio oratorio Evangelium ex eo libro recitatur.

4 Πάλιν βασιλευσ̄ς ἔπρατι] Delenda est vox πάλιν, ut
pote superflua.

5. *ἡγεμονία τῆς πατριᾶς ἀστυνείῃς*] Hunc locum supplevi ex Theophrasti Chronico pag. 114. ubi ita scribitur. *ἀστυνείῃς τῆς ἀλφειᾶς τῆς πατριᾶς ἀστυνείῃς, διὰ τὴν ἀστυνείαν τῆς ἑσπέρης*. Verum in Theophrasto, perinde ac in Theodoro nostro corrigendum est *Τρογυδῶν*. Fuit hic Trocondus frater Hilli Magistrī officiorum: Qui Consulatum gessit anno Christi 482. una cum Severino. Sic enim in Chronico Marcellini hic annus notatur, Indictione 5. Trocondo & Severino Coss. Nec aliter in Chronico Alexandrino. Ex quo emendandum est Chronicon Vithorī Thunonensis, in quo scriptum est, *Trocondus* v. C. Coss.

V A R I O R U M.

Ἡ ἱστορία αὐτοῦ Φιλίστου, ὅτι καὶ ἡ ὁμογενὴς καὶ ἀντιγενεῖς]
Eustachius pulsus est in exilium Trajanopolin Thraciarum,
ubi usque hodie conditus est, inquit Hieronymus de Scri-
ptoribus Ecclesiasticis. Post Hieronymi tempora, ut vi-
detur, Eustachii corpus Trajanopoli Philippus delatum
est, ubi cum per seculum circiter quiescisset, denuo An-
tiochiam translatus est, anno 484. juxta calculos Pagi
ad ann. 482. n. 13. *W. Louth.*

b. *Mura* (ισαριον) Vide Valesium ad Socratem, lib. 4. cap. 14. ubi etiam habentur verba Victoris Tunonensis,

que narrationem Theodori de Translatione corporis Eu-
dathi confirmant. W. Lewis.

c'Εξ τῶν ἀποστόλων.] Falsitur hac in re Theodorus: diu enim ante repertas S. Barnabæ reliquias, Ecclesiæ Cypri libertatem suam afferuerunt, in Concilio Ephesino, Actiōne septima: nec ibi quicquam de S. Barnaba in causæ suæ patrocinium afferunt. *W. Lomb.*

d. Aulus r. 6000.] *Leontium Patricium* vertit Pa-
pius, ad annum 508, n. 4. *W. Lewis*

5. Ex

5. In urbe Edessa erat schola Christiana Persicæ gentis, ut aiunt. Ex quo factum est, nisi me conjectura fallit, ut Persæ Nestorianam Hæresim sequerentur, cum quidam qui Nestorii ac Theodori dogmata amplectebantur, ei Scholæ præfuisent, & doctrinam quæ ipsis placebat, Persis tradidissent.

6. Zeno Imperator moritur. Cujus loco Imperator ab Ariadne Augusta renuntiatus est Anastasius Silentarius, oriundus Dyrrachio. Verum Euphemius Episcopus electioni ejus obstitit, Hæreticum illum vocans, & indignum qui Christianis imperaret. Ariadne tamen & Senatores vim inferentes, Euphemium assentiri coegerunt. Ille non alia conditione id se facturum promisit, quam si confessionem scripto comprehensam ab eo suscepisset, quo prohteretur se pro definitione fidei amplecti ea quæ in Chalcedonenli synodo decreta fuerant. Quod quidem Anastasius præstitit.

7. Manichæi & Ariani ob Anastasii promotionem sibi gratulabantur. Manichæi quidem, eo quod mater illius sectæ ipsorum cultrix esset studiosissima. Ariani vero, propterea quod Clearchum avunculum Anastasii idem cum ipsis sentientem haberent.

8. Anastasius cum violentia Chartam professionis suæ ab Euphemio repetuit.

9. Cum Isauri multa insolenter atque atrociter Constantinopoli perpetrassent, Anastasius cunctos ex urbe ejecit. Illi vero egressi, in apertam tyrannidem eruperunt, & usque ad Corysium Phrygiæ excursionses fecere. Contra quos Imperator exercitum misit, ducibus Joanne Scythæ & Joanne Gibbo. Porro cum id bellum quinque continuos annos durasset, Anastasius belli pertæsus, arcium suum aperuit Euphemio Constantinopoleos Episcopo, se nimirum pacem optare: Jussitque ut Episcopos qui in urbe regia morabantur colligeret, & pro Isauris apud Imperatorem supplicaret. Euphemius vero verba Anastasii retulit Joanni Patriocio, qui socer erat Athenodori, unius ex principibus Isaurorum. Ille confestim accurrens, cuncta Imperatori nuntiavit. Eares Anastasium Euphemio infensum reddidit.

5. 'Εν Ἐδέσσῃ τῇ πόλει διδασκαλεῖον Χριστιανὸν ἢ Περσικῆς, ὡς Φασὶν ἀγ. Γρηγορίου. ἐξ οὗ τὰς Πέρσας οἶμαι τὰ Νεστορίαν Φρεινῶν πινῶν τοῖς ὕ Νεστορίαν χαρύνται καὶ Οὐιδάρ. ὡς καὶ γινώσκαι 2 τοῦ τόπου, καὶ τὰ Φίλα δόγματα τοῖς Πέρσαις ὡς διδόνται.

6. Ζήνων ὁ βασιλεὺς ἐπὶ λήθῃσιν. ἀναγερθεὶς δὲ εἰς βασιλείαν ὑπὸ Ἀριάνης τῆς αὐτοκράτειρας ὁ Σιλουάριος, ἐκ τῆς Δυρραχίνης ἐκμύθητος. περὶ 10 ὧ ἀπίστη Εὐφύμιος ὁ ἐπίσκοπος ἀριτιανὸν καλῶν, καὶ τῶν Χριστιανῶν ἀνέξων. Ἀριάνη δὲ, καὶ τῇ 3 τῆς συγκλήτου συνέταται ἡ ἀγκυρὸν τῇ Εὐφύμιῳ. ὁ δὲ οὐκ ἄλλως τοῦτο πιῖσαι ἠνάγκατο, εἰ μὴ ἐμολογίαν ἐλάσσει παρ' αὐτοῦ ἐκνομίατο, ὡς εἰς ἔροι 15 τῆς πίστεως δέχεται τὰ ἐν Καλχηδὼν δογματικῶν. ὁ καὶ πεποιήκει.

7. Μανιχαῖται καὶ Ἀριανοὶ ἔχοντες Ἀναστασίῳ Μανιχαῖται μὲν, ὡς τῆς μητρὸς αὐτοῦ * Ζήνων ὅστις 4 αὐτῶν Ἀριανοὶ δὲ, ὡς Κλέαρχος τὸν Ζήνων πρὸς 20 μητρὶς Ἀναστασίῳ ὁμόδοξον ἔχοντες.

8. Τὴν ὁμολογίαν αὐτῷ ἐκδίδας τὸν Εὐφύμιον 5 ἀπήτησεν Ἀναστασίος βασιλεύσας.

9. Πολλὰ τῶν Ἰσαύρων ἀπῆκα καὶ ἀπαίρων 6 παρὰ τὸν Κωνσταντινουπόλιν, ἀπαίρας τῇ 25 πόλει ἐξέβαλον. οἱ δὲ ἐξελθόντες, πρὸς τυραννίδα ὤρμισαν, καὶ ὡς τῇ Κοπταίῳ ἐξέδραμον. 6 καὶ ὡς ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν ἐξέπλην, καὶ Ἰωάννη τὸν Σκύθην, καὶ Ἰωάννη τὸν Κυρτῆν. * τοῦ 2 δὲ πολέμου ἐπὶ πέντε ἔτη κρατίσματος, Ἀναστασίῳ 30 οἱς ὄψακαμὲν ἐθάρρησεν Εὐφύμιος τῇ ἐπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως, ὡς εἰρήνῃς ἐφίεται, καὶ ὡς συναγάγη τοῖς ἐκδημιωθῆς ἐπισκοπῇ, καὶ δόξῃ ὑπὸ τῶν Ἰσαύρων καλῶν. Εὐφύμιος δὲ 7 ἐξήγαγε τὸ λεχθὲν πρὸς Ἰωάννην Πατριάρχην, περὶ 35 ὧν Ἀθηνοδόρου εἰς τῶν ἐκτελείται τῶν Ἰσαύρων. ὁ δὲ δραμὼν, πάντα ἀναγίλλων τῇ βασιλεῖ. ὡς εἰς ἔχοντες τὸν βασιλεὺς κατὰ Εὐφύμιον ἐξέπλησιν.

VALESII ANNOTATIONES.

1 [Ἐν Ἐδέσσῃ] Hujus Edessæ scholæ nullam sibi mentionem reperio. Cassiodorus quidem in præfatione divinarum Institutionum scribit, suæ adhuc ætate Nilibi scholam fuisse Ecclesiasticorum dogmatum. Sed Cassiodorum memoriz vitio lapsum esse existimo, & Nilidam urbem pro Edessa profuisse. Nilibus enim Cassiodori ætate sub ditione Persarum erat, jam inde à temporibus Joviani Augusti qui Persis eam tradiderat. De hac Edessæ schola iterum loquitur Theodorus infra, ubi eam à Zenone sublatam esse dicit.

2 [Περσικῆς] Ante hæc verba subdistingtionem apposui, prorsus necessariam. Quod cum Musculus non animadvertisset, pessime hunc locum interpretatus est. Porro hæc verba duobus modis intelligi possunt aut de iis qui huic Edessæ scholæ præerant: aut de ipsis Episcopis qui Edessensem Ecclesiam administrabant. Vocabulum enim τῶν, utrumque significare non incommode potest. Certe huic Edessæ Episcopus Nestorianam hæresim fovisse à plerisque existimatus est, ut constat ex actis Chalcedonenfis Concilii.

3 Καὶ τῶν Χριστιανῶν ἀνέξων] Rectius apud Theophrastum in Chronico, pag. 117. adduntur hæc verba, τῶν Ἀσσηνῶν.

4 Ζήνων ὅστις] Scribendum est Ζηλωτῆς ὅστις, ut legitur apud Theophrastum in Chronico pagina 117. ubi hic Theodori locus describitur, dissimulato tamen ejus nomine.

5 Τῇ ἐπισκοπῇ αὐτῷ ἐκδίδας] Malim omnino scribere βασιλεῖ, quemadmodum legitur in Chronico Theophrasti pag. 120.

6 Καὶ ὡς Κοπταίῳ ἐξέδραμον] Hæc uberius exposita loquuntur apud Theophrastum in Chronico, pagina 118. De hac clade librorum ad Corysum Phrygiæ loquitur Marcellinus in Chronico, Indictione 15. Anastasio Aug. & Rufo Coss.

7 ὑπὸ τῶν Ἰσαύρων καλῶν] Scribendum est procul dubio περὶ καλῶν, quemadmodum legitur apud Theophrastum in Chronico pag. 119. Paulo post, ubi legebatur πρὸς Ἰωάννην τὸν πατριάρχην, emendavi τὸν πατριάρχην, ut legitur apud Theophrastum. Error natus est ex scripturæ compendio.

VARIORUM.

2 Τῶν δὲ πολέμων ἐπὶ πέντε ἔτη κρατίσματος] Male vertit Valesius, quinque annos continuos durasset: anno enim quinto finem accepit, inquit Pagi ad ann. 498. n. 6. *M. Lomeli*

10 Ἀναστασίος

10. Αναγνώσας λοιπὸν βασιλικώτερον κηθὲς χτ'
 780 Ἰσαύρην, τούτους κατακράτες εἰκασσι. καὶ
 πέμψας πρὸς Εὐφώμῳ Εὐστάθιον τὸν μάξιλλον,
 12 δηλοῖ πρὸς αὐτόν. ἂι θ' ἔχαι σὺ. '

11. Οἱ ἐπίβουλοι Εὐφημίου καὶ Ἀποδείωνος, 5
 παρεσχόμην ἑμπροσθεν τοῦ Μιχαίου τὸ ξίφος κατ'
 αὐτοῦ γυμνῶσαι, ὃ καὶ τῆς κεφαλῆς Εὐφημίου ὀρ-
 2 μύσαι. ἀλλὰ Παῦλος ὁ ἑκδικὸς τῆς ἐκκλησίας,
 μακρὸς ὢν, τίμω πληγίμω κατὰ τῆς κεφαλῆς ἀπὸ
 Εὐφημίου λαβὼν ἐκποδίσθησεν. τὸν μὲντοι τὸ ξίφος 10
 γυμνῶσαντα, ἐκκλησιαστικὸς τις αὐτῆς ἀρπάσσει 14
 4 ληρομνίῳ σίρειν, ἀεὶ ἔτι

12. Αναγνώσας ὁ βασιλεὺς τὰς ἐπιστολὰς τῶν
Ἰσαύρων ἐπιτρέψας τῇ Εὐφρομένη, ἣ ἄς γράμ-
μα ἅ πεπομφότος τοῖς Τυράνοις, συνήγαγεν τοὺς 13
ἐκδημιωτάς ἐπισκόπους. οἳ πρὸς βασιλεῖ χαρίζο-
μενοι, ἀκονονίᾳ καὶ καθαρίσθ τὴν ἀνδρᾶ ἡμεί-
ψατο. τὸν χαρίζεται δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς ἐπίσκο-
πον Μακεδόνας πάλ, τῆς ἐκκλησίας προσβύτην
καὶ σκευοβύλακ. ὁ μὲντοι λαὸς δι' Εὐφρόνην, 20
ἐπὶ τῇ 21. ὅς οἱ οἰσὶν τοῖς πατρὶμοι ἐδραμεν λιπα-
ρίωντες. ἀλλ' οὐδὲν ὤκησαν. τῷ γὰρ βασιλεὺς ἐνί-
χα ἢ ὄντα.

13. Μακρότης πωθεὺς τῷ βασιλεῦ, τῷ ἑ-
ρατικῷ Ζήνῳ καὶ τῷ γράφῃ.

14. Οὗτος ὁ Μακεδνὸς ἀσκηπὴς ἦν καὶ ἱεὺς,
6 ὡς ὑπὸ Γαλαθῶ τραφεῖς, οὗ καὶ ἀδελφεοῦς. ὡς
λόγος, ὑπῆρχεν.

b 15. Εὐφρίμων εἰς ὁ Εὐχαΐα βασιλῆς τῶν
 ἑπτὰ πατριῶν. ὁ δὲ λόγος ἦτοίς ἀφ' Μακε- 30
 δονίᾳ λαοῦν, ὡς ἐπιτομῆς χρόνι κατὰ τὸν τόπον

10. Anastasius deinceps magis Imperatorie contra Hærosos motus, eos penitus debellavit. Missoque ad Euphemium Eusebio officiorum Magistro, hæc Euphemio significavit. Preces tuæ, o magne vir, amicos tuos fulgine impleverunt.

11. Ii qui insidiabantur Euphemio, persuaserunt cuidam, ut è regione Metatorii districto gladio caput Euphemii feriret. Verum Paulus Defensor Ecclesiæ, cum esset procero corpore, vulnus pro Euphemio excipiens, mortis periculum subiit. Porro eum qui gladium distrinxerat, vir quidam Ecclesiasticus arrepta sera interfecit.

12. Anastasius Imperator insidias Iſaurorum Euphemio adſcribens, & quod litteras ad Tyrannos Iſaurorum ſcripſiſſet, congregavit Epiſcopos qui tum Conſtanti-nopoli morabantur. Illi cum Imperatori gratificari ſtuderent, excommunicationis ac depositionis ſententiam in Euphemium tulerunt. Imperator vero Macedonium quem-dam CP. Eccleſiæ preſbyterum & vaſo-rum cuſtodem, ad Epiſcopatum promovit. Et populus quidem Euphemii gratia ſedi-tionem excitavit. Poſtea etiam ſupplicando cucurrit ad circum. Verum nihil hoc eis profuit. Vixit enim Imperatoris pertinacia.

13. Macedonius Imperatoris suasu, sub-
scriptit Zenonis Henotico, id est unitivo
25 edicto.

14. Porro hic Macedonius erat summæ
dilectionis atque abſtinentiæ & ſanctitatis,
utpote educatus ſub Gennadio, cujus etiam
nepos ex ſore ſuiſſe dicitur.

15. Euphemium vero Imperator Eucha-
ta relegari precepit. Qui fidem sibi dari
per Macedonium postulavit, se absque in-
fidiis in eum locum abductum iri. Cum-

VALESII ANNOTATIONES.

¶ *At νῆξαι ἐν*] Post hæc verba Asteriscus in editione Roderici Stephani appositus, locum hunc mutilum esse indicat. Verum ex Theophrasti Chronico pag. 120. locus supplendus est hoc modo: *αὶ νῆξαι ἐν αἰ μαζῶν τις φησὶ ἐν ἱερὸν ἄντων.* Id est, *Oraciones tue, & Magnæ viri, amicos tuos fulgisse imperverunt.* Apud Codrenum tamen in Chronico, ad annum 5. Anastasii aliter scriptum inveniri, hoc scilicet modo: *αὶ νῆξαι ἐν αἰ μαζῶν τις φησὶ ἐν ἱερὸν ἄντων.* Sed Theophrasti scriptura rectior mihi videtur. Porro Anastasius his verbis exprobrat Euphremio Patriarchæ, amicitiam & societatem cum gente Iudæorum: Quibus nihil potuisse aiebat orationes Euphremii.

2 [In MS. 10. 80 or ad marginem 200]

3 [ἐκ τῶν τοῦ πατριάρχου] Theophanes in Chroni-
co pag. 119. scriptum habet, ἐκ τοῦ πατριάρχου: Atque
ita legit Anastasius Bibliothecarius, qui Theophanem Latine
interpretatus est. Sed verior est scriptura Theodori
1261. ἐκ τῶν τοῦ πατριάρχου. Meretorium locus
est in Ecclesia, in quem descendebat Patriarcha post
peractum officium, & ex quo procedebat ad altare,
quemadmodum scribitur in Euchologio Græcorum: ubi
idem ecclesie dicitur cum Diacono, sive Secretario. De
Meretorio locus est illud in vita Imperatoris Leonis
Philosophi, qui eo quod quasdam nuptias excommunicatus erat
à Patriarcha: οὗτο δὲ τοῦ δεινῆ πρὸς τὸν αὐτὸν ἐκ τῶν
πατριάρχου. Quæ verba leguntur etiam apud Cedrenum pag.
495. ceteris Augustanæ. Ex quo colligitur, Meretorium
locum fuisse ab Ecclesia, seu potius ab altari. Ejus-

dem loci mentio fit à Codino in originibus Constantino-
pobtan's.

4. Το λεγόμενον στήρι.] Apud Theophrastum in Chronico p. 220. scriptum est, τὸ λεγόμενον στήρι, cuius Interpres in Annotationibus, genus gladii fuisse existimat. Ego vero adduci non possum ut credam, gladio aut hasta armatos fuisse Clericos, dum Patriarcha ad altare procederet Missarum solemnia celebraturus. Ego potius seram esse crediderim, qua fores obferantur. Eustathius ad Odyssæam, χ.ᵃ. ἰσχυρὸν δὲ ἀνδράσιν δόκει αὐτὸ ὁ ἱερωτικὸς στήρι· [ἵνα τὸν Σίφου κλείνομεν.] In veteri Glossario παρὰ τὸν Σίφου exponitur Seta. Hinc in Psalmo 147. ubi Græcus codex est ἡ βίβλος τῆς παλαιᾶς νόου παλαιᾶ σου, vulgata versio ita posuit, quoniam confortata setas portantium iherusalem, ut testatur etiam Augustinus.] Ceterum Theophrastus hic dissentit à Theodoro. Nam Theodorus nosse infidelitatem Euphemii non à Paulo Defensore oculum esse tradit, sed ab alio quodam Clerico.

remore ostendit, unde dicitur: *ut in alio quodam Cicerone*
§ Er os os vō ē remississimae impostae § Pro te os scriben-
 dam videtur *§ os*, uti jam supra emendavi. Si quis ta-
 men vulgaram lectionem retinere maluerit, non magno-
 pere repugnabo. Videtur enim parasis esse familiaris
 Theodoro nostro.

6 Οὐ καὶ Ἀδίαφύδω] Eadem habet Theophanes in Chronico pag. 121. & Nicephorus in libro 16. cap. 26. Interpres quidem Nicephori Ἀδίαφύδω, fratris Ethum vertit. Musculus vero nepotem ex sorore. Medicus inter utramque Jacobus Goar, qui Theophanem latinate donavit, nepotem simpliciter interpretatur.

V A R I O R U M.

3. O'Connell] Patronus erat ecclesiasticus, qui ecclesie
iura & privilegia sacra recte conservabat & defendebat.
Ile eo vole Jos. Bingham in Originibus Ecclesiasticis lib.

1. cap. 11. §. 3. dnc.

b *Byzantia*] Urbs Ponti Hellenopolitani, seu Paphlagoniae, in mediterraneis. *Bandrand.*

ἀπάγεται.

que Macedonio permiffum fuiffet ab Imperatore ut verbum fecuritatis praeftaret Euphemio, rem laude dignam geffit. Euphemio enim in Ecclefia baptifterio adhuc commorante, diacono fuo praecepit ut Epifcopale pallium ipfi auferret: Atque ita ad Euphemium accelfit. Pecuniam quoque mutuatus fub ufurus, Euphemio ad eos qui cum illo erant alendos ac fufcitandos donavit.

16. Feftus quidam Senator urbis Romae, ob civilia quaedam negotia ad Imperatorem Anafthafium miffus, cum veniffet Conftantinopolim, hortatus eft, ut principis Apoftolorum Petri ac Pauli memoria magno cum honore cultuque celebraretur. Quamvis igitur antea quoque celebrata fuiffet; deinceps poft petitionem Fefti, longe majori fplendore ea feftivitas peracta eft.

17. Macedonius Synodicas literas ad Anafthafium Romanae urbis Epifcopum per hunc ipfum Feftum mittere decreverat. Sed ne id faceret, prohibitus eft ab Imperatore. Porro Feftus occulte, ut aiunt, Imperatori fuggefferat, ut Epifcopo Romano perfuaderet ut Zenonis Henotico fubfcriberet. Sed cum Romam veniffet, Anafthafium Epifcopum jam mortuum reperit. Quare operam dedit, ut per fchifma promotus Edicto illi fubfcriberet. Multis igitur pecunia corruptis, effecit, ut praeter receptum morem Romanus qui-

ἀπάγεται. ὁπότερα δὲ τὸν λόγον δευτέρῳ ὁ Μακεδόνης, ἐπανατὸν τι σκεψάμενος, ἐν τῇ βασιλικῇ τοῦ Εὐφρημίου οἴκῳ, τὸ ὁμιλεῖν τὸ ἐπισκοπικὸν αὐτοῦ ἀφαιρέσειν ὑπὸ τῷ διακόνῳ προστάξει, καὶ οὕτως εἰσιλθεὶς πρὸς τὸν Εὐφρημίου, δανεισάμενος δὲ τὸ χρῆμα, δίδωκε τῷ Εὐφρημίῳ εἰς δαπάναν τῶν αὐτῶν.

16. Φῆσας τίς τῶν συγκλήτου Ῥώμης, πρὸς βασιλεῖα παλὴς Ἀναστάσιον διὰ τῶν χρείας πολιτικῆς, ἐλθὼν εἰς τὴν βασιλίδαν, τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου τιμὴν μνήμην, σὺν πολλῇ τιμῇ καὶ σεβάσματι παρεκάλεσε γίνασθαι. ὁππότερον δὲ καὶ πρότερον, πάλιν ἐξ αἰτίσεως Φέστου, πολλῶν πλείονι κινήσει τῆς τοιαύτης τῶν Φαρισαίων παραγόμενης.

17. Διὰ τούτου τοῦ Φέστου διέβη Μακεδόνης Ἀναστάσιῳ τῷ ἐπισκόπῳ Ῥώμης πέμψαι ἡμέλει. ἐκάλυψε δὲ τὸ τοῦ βασιλέως παρρησία. Φῆσας δὲ, ὡς λόγος, ὑπέθετο λάβειν τῷ βασιλεῖ, πείθειν τὸν Ῥώμης ἐπίσκοπον τῷ Εὐνοτικῷ Ζηνοῦς ὑπογράψαι. ἐλθὼν δὲ ἐν Ῥώμῃ εἶρε τὴν ἐπίσκοπον Ἀναστάσιον περικτεῖσθαι. διὸ σπουδὴν ἔποιεσάν τινες διὰ χρέματα τὸ ζητήσαντος ὑπογράψαι. ὑποβόλαι γὰρ χρῆμασι πλείονα, περισχέουσι ψεύδασθαι εἰς ἐπίσκοπον τῷ βασιλεῖ τὸ εἶναι, ἢ τῷ.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Τὸ ὁμιλεῖν τὸ ἐπισκοπικόν] Quæri non immerito potest, quæ de causâ Macedonius Constantinopolitanus Episcopus pallium ibi auferri præcepit. Illi quidem videtur id honoris Euphemii causâ fecisse, ne Euphemio præfente, & adhuc intra Ecclesiam consistente, ipse in Episcopatum ejus invalide videretur: Euphemius enim per vim depositus fuerat.

2 Εἰσιλθεὶς πρὸς τὸν Εὐφρέμιον] Masculus legisse videtur εἰσιλθῆναι, quam scripturam magis probò. Apud Theophanem in Chronico pag. 121. legitur εἰσιλθὼν, δυνάμει δὲ π. οὐκ.

3 Τὸν κορυφαῖον ἀπόστολον] Scribendum puto τὸν ἀποστόλου κορυφαῖον Πέτρου καὶ Παύλου. Petrus enim proprie & per excellentiam vocari solet à Graecis Coryphaeus Apostolorum, ut jam aī observarunt. Interdum tamen Petrus simul ac Paulus coryphaei dicuntur Apostolorum. Ita Prudentius in libro de praefatione.

Hic nempe jam regnavit duo
Apostolorum principes;
Alius vocatur coryphaeus;
Alius Cuius nam fœderis
Primum, &c.

Quare scribendum erit hoc loco, τὸν κορυφαῖον ἀπόστολον.

4 Διὰ τούτου τοῦ Φέστου διέβη] Scribendum est procul dubio συνοδικῶς. Certe apud Nicephorum in libro 16. cap. 35. ubi hic Theodori locus describitur, legitur τὸ συνοδικῶς, supple διὰ χρέματα. Apud Theophanem autem in Chronico, pag. 123. scriptum est τὸ συνοδικῶς in singulari numero. De his porro Synodicalibus literis multa observavit Bernardinus Ferrarius in libro secundo de Ecclesiasticis literis, capite sexto. Nonnulla etiam scripsi in libro tertio Observationum Ecclesiasticarum ad Socratem atque Sozomenum.

5 Ὑπέθετο λάβειν τῷ βασιλεῖ] Masculus legisse videtur ὑπέθετο, ut ex interpretatione ejus apparet. Sic enim vertit: Feftus vero, sicut fertur, Imperatori clanculum pollicetur esse, persuasurum se Romano Episcopo, &c. Vulgatam tamen scripturam confirmat Nicephorus in capite tricesimo quinto libri 16. ubi hunc Theodori locum ita refert: οὗτος ὁ λαὸς πολλὰς λαβὰς ἀποστολῶν ὑπέθετο λαβεῖν τὸν βασιλέα τῶν Ῥώμης πειθὺν τῷ ζήτησιν ὑπογράψαι, καὶ ἀντὶ τούτου τὸν αὐτὸν ὑπογράψαι. Id est, ut Lan-

gus vertit: Es Feftus in secreto colloquio Imperatori significasti, Anafthafium Romanum clanculum se facere adducto prete, ut Zenonis Henotico assensuerat, eique manus fubfcriberet. Certe verbum ὑπέθετο id significat. Sic enim Theodorus noster id verbum usurpavit paulo ante, ubi aliquodam licario agit, qui Euphemium occidere voluerat. Verum apud Theophanem in Chronico, pag. 123. ubi hic Theo ori locus describitur, legitur συνοδικῶς: quod quidem magis placet. Hæc autem duo verba longe diversum efficiunt sensum. Prius enim illud ἐπέθετο, designat Feftum id consilium dedisse Anafthasio Imperatori, ut persuadere conaretur Anafthasio Papæ, ut Zenonis Henoticon susceperet. Alterum autem verbum συνοδικῶς, denotat Feftum ab Imperatore Anafthasio sollicitatum, promississe ei, persuasurum se Anafthasio Papæ, ut Zenonis Henotico fubfcriberet. Atque hic posterior sensus verior videtur.

6 Διὰ χρέματα] Hunc locum Nicephorus ita expressit: διὰ τοιοῦτον χρέμα τὸ ὑπογράψαι τὸν βασιλέα. Id est, ut vertit Langus, Proinde operam dedit, ut vel per speciem aut simulationem, ea quam pollicitus fuerat, fubfcripseret. Ego vero scribendum esse existimo διὰ χρέματα, ut hic sit sensus hujus loci. Feftus Romanum reverfus, cum Anafthasium Papam mortuum deprehendisset, schisma in Ecclesia Romana excitavit, ut ejus oratione perficeret id quod pollicitus fuerat Anafthasio Imperatori.

7 Πάλιν τὸ εἶναι Ῥωμαῖον πᾶσι] Dubitari non immerito potest, cur præter consuetudinem id tactum esse scribat Theodorus; an quia notis non erat, ut ex civilibus Romanis eligeretur Episcopus urbis Romæ. Sed hoc dici non potest, cum & Anafthasius Papa qui paulo ante electus, & multi ante illum Episcopi urbis Romæ tacti sint natione Romanis, ut videre est in vitis Episcoporum Romanorum. Verba igitur illa, πάλιν τὸ εἶναι, non referuntur ad id quod proxime sequitur. Referendæ sunt igitur potius ad id quod antecedit: ψευδίστῳ εἰς ἐπίσκοπον παρὰ τὸ εἶναι. Neque enim hæc consuetudo fuerat Romanorum in electione Episcopi urbis Romæ, ut decretum seu plebiscitum fieret de electione Pontificis Romani. Hujusmodi enim decreta fiebant in electione Metropolitano, ut docet Canon 28. Synodi Chalcedonenfis. Sed neque hæc expositio mihi satisfacit. Nam & in Patriarchatum electione

VARIORUM.

a Οὐκ] Legendum ὅτι. W. Louth.

b Ἀναστάσιον] Anastasius II. Gelatii successor, ordinatus fuit die viginti quarta mensis Novembris, anni 496.

Obiit pie septima decima Novembris, anni 498. Vacavit sedes dies quatuor. Tum ordinatus est Symmachus Papius.

μαίον

sequeretur in publicis supplicationibus. Timebat enim zelum eorum qui pro quarta synodo tumultuabantur. Atque hic mos ab eo tempore deinceps invaluit.

22. Inimici Macedonii, Ascholium quemdam subornarunt, qui districto gladio Macedonium impeteret. Macedonius vero lenitatem animi sui declarans, munera ei dari præcepit. Idem etiam erga sacrilegos quosdam ab illo factum est.

23. Helix Hierosolymorum Episcopo præcepit Imperator Anastasius, ut synodum Episcoporum qui sub ipso erant, colligeret, & quartam synodum condemnaret. Helix vero, synodum quidem Episcoporum minime convocavit. Ipse vero solus Imperatori rescribens, Nestorium & Eutychem, Diodorum item ac Theodorum anathematizavit, & synodum Chalcedonensem.

24. His ita gestis, Anastasius Macedonium violentius urgere cepit, ut ipse quoque idem faceret. Macedonius vero absque universali synodo, cui Romanus Episcopus præsideret, nihil se facturum esse respondit. Hac de causa Imperatoris odium adversus Macedonium excitatum est. Itaque Imperator, eos quidem qui ad magnam Ecclesiam confugerent, abripi permisit. Hæreticorum autem Ecclesiis libertatem & asyli jus tribuit.

25. Deuterius Arianorum apud Constantinopolim Episcopus, cum quemdam Barbam ita dictam baptizaret, Domini traditionem respuens, ausus est inter baptizandum dicere: Baptizatur Barba, in nomine Patris per Filium in sancto Spiritu. Quibus dictis, aqua quæ in piscina erat, statim evanuit; Barba vero confestim inde aufugiens, rem cunctis declaravit.

χο τῆς πόλεως ἀκολουθεῖν ταῖς λαταῖς. ἐπορεύτο ἡ γὰρ τὸν ὑπὸ τῆς πτάρτης συνόδου ζῆλον τῶν τὰς ἐπιλάσεις προσηύτα. ὅθεν λοιπὸν ἐξ ἐκείνου ἔπος ἐγένετο.

22. Εὐχέλως πρὸς παρεκθίσαναι οἱ ἐχθροὶ τοῦ Μακεδονίου μάχαιραι κατ' αὐτοῦ σπάσαντο. Μακεδόνιος δὲ τὸ πρῶτον ἐπιδειξάμενος, δύνανται δίδωσθαι Εὐχέλως πρὸς ἐλάττει. τὸ ὅμως δὲ, καὶ εἰς πᾶς ἱεροσώλους ἐποίησεν.

23. Ηλία τῷ ἐπισκόπῳ τῷ Ἱεροσολύμων πρὸς ἐλάττει βασιλεὺς, συνόδον ἀθροίσαν τῷ ὑπ' αὐτὸν, καὶ κατὰ τῆς πτάρτης συνόδου ψήφισαντο. Ἡλίας δὲ συνόδον μὴ οὐ συνέθροισεν. αὐτοὶ δὲ μόνος ἀναθεματίζοντες Νεστόριον καὶ Εὐτυχῆ, Διόδωρον, καὶ Θεόδωρον, καὶ τὸν ἐν Καλχαδὶν σύνοδον.

24. Τύπῳ γενόμενος, σφόδρα ὁ βασιλεὺς Μακεδόνιον ἐπείκετο πρὸς ἐλάττει τὰ ἔμμοια. ὁ δὲ, χρόνι οἰκουμενικῆς συνόδου ἐχέουσι πρὸς ἐλάττει τὸν τῆς μεγάλης Ῥώμης ἐπίσκοπον, οὐδὲν ποτε ἔλεγον ὅθεν αὐτοὶ ἐχθροὶ τοῦ βασιλεῖς ἐκλήθη. καὶ τοὺς μὴ πρὸς ἐλάττει τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἀποστὰς παρεκθίσαντα ταῖς δὲ τῷ αἰρετικῷ ἐκκλησίᾳ ὅρους παρρησίας παρέχετο.

25. Διευτίμος τῷ Ἀρειανῶν ἐπίσκοπος ἐν Κωνσταντινίᾳ πόλει, βαπτίζων πρὸς Βάρβαν οὕτως λεγόμενον, ἀθετῶν τὴν τοῦ κυρίου ὡς ἐλάττει, ἐπὶ τὴν ἐτόλμησεν εἰς ἐλάττει βαπτίζον Βάρβαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, δι' Ἰησοῦ, οὐ ἀγίου Πνεύματος οὕτως λεχθέντος, τὸ ἔδωκε ἐν τῇ κλυμμένην γέννησιν ἀφαιεῖ. ὁ δὲ Βάρβας Φυγὰν ἐξῆλθε, καὶ πᾶσι τὸ θαῦμα ἐποίησεν γινώσκοντες.

VALESI ANNOTATIONES.

1 Ἀκολουθεῖν ταῖς λαταῖς] Idem scribit Theophanes in Chronico pag. 128. ubi non prius versionem Interpretis, qui sic vertit: Ut Praefectus in conventibus Ecclesiasticis, vel publicis processionibus Imperatorem prae sequeretur, prius commentum Anastasii edixit. Aique Theophanes non dicit Praefectum urbis à tergo Imperatorem secutum esse, sed simpliciter iussu esse sequi. Non igitur Imperatorem sequebatur à tergo Praefectus urbi, sed populum urbis Constantinopolitanæ, ac forte seditionem commoveret. Neque enim semper Imperator supplicationibus publicis intererat.

2 Τὸν ὑπὸ τῆς πτάρτης συνόδου ζῆλον] Lego τὸν ὑπὸ τῆς πτάρτης, ὅς.

3 Εὐχέλως πρὸς] Melius apud Theophanem in Chronico pag. 128. scriptum est ἐχέλως; vel ut quidam manuscriptorum codices habent, ἐχέλως. Sic Ascholius Thessalonicensis Episcopus, qui Theodosii senioris temporibus floruit, à quibusdam Ascholus, ab aliis Ascholus nominatur. Eucholus autem Graecum non est.

4 Αὐτοὶ δὲ μόνος] Post hæc verba in editione Roberti Stephani lacuna est trium circiter verborum capex, quæ ex Theophanis Chronico pag. 129. ita supplio. αὐτοὶ δὲ μόνος ἀνέχοντες τὸν βασιλῆα ἀναθεματίζοντες, ὅς. Id est, ἡς vero solus rescripsit Imperatori, anathematizans, ὅς.

5 Καὶ τὸν ἐν Καλχαδὶν σύνοδον] Corrigendum est Theophanis Chronicum, pag. 130. in quo ita legitur: καὶ τὸν ἐν Καλχαδὶν σύνοδον ἀποδείκνυντες. Vox illa ἀποδείκνυντες

adjecta esse videtur à quodam Helix Hierosolymitano Episcopo auctore, qui illum culpa liberare satagebat. Verum ipse Theophanes paulo post, hanc adjectionem refutat, & quartam Synodum Chalcedonensem ab Helix Hierosolymitano Episcopo condemnatam fuisse testatur. Sic enim scribit in eadem pagina: ὁ δὲ βασιλεὺς Μακεδόνιον τὴν Κωνσταντινουπόλει ἀναγκάζειν ἀναθεματίζαν τὴν ἐν Καλχαδὶν συνόδον παρρησίας καὶ Ἡλίου ἐπισκόπου. Et postea pag. 131. αὐτοὶ δὲ ὁ Ἱεροσολύμων καὶ τὸν ἐν Καλχαδὶν ὅς. αὐτοὶ δὲ ἀποδείκνυντες. Id est: Helix vero Hierosolymitanus Episcopus, Chalcedonensem Synodum reuocare, se scripto testatur ὅς. Delecta est igitur in Theophane vox ἀποδείκνυντες, quæ nec in eodem Palatino habetur. Scio quidem Anastasium Bibliothecarium eam vocem in versione sua expressisse. Verum ejus interpretationem refutant ipsius Theophanis verba, quæ superius protulimus.

6 Βαπτίζων πρὸς Βάρβαν] Sic etiam legitur apud Theophanem in Chronico pag. 130. Verum ibi Vaticanus codex rectius scriptum habet βάτταν. Certe prius prius in Theodoro nostro dicitur βάτταν. Videtur Theophanem in Chronico, ipsam Episcopum Arrianum ita appellat, sic enim scribit: Πατρις ὁ Ἱερωνύμους Κολλ. Βάρβαν quidam Ἀρειανὸν ἐπίσκοπον, αὐτὸν προσηύτα contra regulam supra baptizandum dicens: Βαπτίζας σε Βάρβαν ἐν ὀνόματι Πατρὸς per Filium ἐν Spiritu sancto; prius aqua ex qua futurus erat baptizatus hominem, usquequo comparuit: vas vero ipsum in quo aqua erat, confectum est. Vide Cedrenum ad annum 20. Anastasii.

VARIORUM.

6 Καὶ τὸν ἐν Καλχαδὶν σύνοδον] Apud rigidiores Catholicos, à quibus hæc accepit Theodorus, idem erat synodum Chalcedonensem non recipere, ac Diodorum & Theodo-

rum, qui in eo Concilio approbati sunt, damnare. Pag. ad ann. 491. n. 8. H. Lott.

26. Πολλοὺς δὲ βασιλεὺς καὶ Μακεδονίᾳ τρέψας
 1 ἐπιόφ. 'οἱ δ' ἀπὸ χειρὸς ὅχλου μωδῶς τὸν σιναθροί-
 σατος, ἐν κυριακῇ εἰσέλθοντες εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀρ-
 χαγγέλου, τῷ ἐν τῇ παλατίᾳ καὶ τῷ Ψαλ-
 τῶν τῇ τετραγώνῳ λιγύονται, ὅταν μὲν τῆς δευτέρας
 καὶ ὅ, ὁ εὐαγγελιστὴς δι' ἡμᾶς, ἀπὸ χειρὸς ὅχλου ἐψαλ-
 λων. τῇ δὲ ἐπιόφῃ κυριακῇ, τὰ ὅμοια ἐν τῇ με-
 γάλῃ ἐκκλησίᾳ ἐποίησαν μὲν βάλαντες εἰσελθόντες.
 2 ὁ δὲ λαὸς ζηλώσας, τὰ μὲν πρῶτα, Φωταῖς ἀν-
 τέτακτον κρούουσι, καὶ ὑψοῦσι ἀντίθετον. ὅτε
 3 ἔρχονται μὲν πολλοὶ οὗ βασιλεὺς λατρεῖν ἀπαρχα-
 λυπίας καὶ Μακεδονίᾳ κείμηνος πόλιν μὲν τὴν μοναχὸν
 τῆς ἀποχρίσας, πόλιν δὲ τοὺς ἀρχιερεῖς περιεχόμενον,
 ὅτε τὸν ἀσέμνους μὲν κραυγῶν βάλλει τὸν ἐπίσκο-
 πον. μετ' αὐτὸν καὶ Ἰουλιανὸς ἐπίσκοπος Ἀλικαρνα-
 4 ὄν τῆς Καρίας, καὶ Σιδῆρος ὁ μοναχός. οἱ καὶ τῆς
 πίστεως, καὶ αὐτῶν γιγνημένων πολέμω.

Ο λαὸς οὖν γινώσκων καὶ τέκνους, πλῆθος ἄπειρον,
 τοῖς ἡγουμένοις τῇ μοναχῶν συντροφίᾳ ἀφ' ἧς
 πόλιν ἐκράζον. καὶ τὸν Χρυσόστομον μαρτυρεῖν. τὸν
 πατέρα μηδὲν καταλίπει. ὅτε τὸν βασιλέα,
 Μακεδονίᾳ ἀπὸ χειρὸς, καὶ τῆς βασιλείας ἀνά-
 ξη. ἐν οἷς οὗ βασιλεὺς φοβηθείς, τὰς πύλας τοῦ
 βασιλείου παλατίου ἀπέκλεισεν, καὶ πύλας εἰς τὸ
 Φωτῆς, τῇ παλατίᾳ παρέστη.

27. Ο βασιλεὺς ὁ πρῶτος ὁμώσας μὴ ἰδεῖν Μα-
 κεδόνιον ἐπὶ τῷ τετραγώνῳ, πέμψας παρακάλε-
 1 τούτων ἀσπασάσθαι. ὁ δὲ λαὸς, εἰσερχομένων τῶν
 τῶν μοναχῶν διμαρτύρατο τὸν πατέρα τῶν
 ἡμᾶς ἔχοντα. καὶ οἱ τῶν χολῶν δι' ὅσων ἦλθον εὐ-
 2 φροσύνης ἐδέχοντο. καὶ εἰσελθόντες, ἤλεγξεν Ἀναστά-
 σιος, ὡς τῆς ἐκκλησίας πολέμω. ὁ δὲ μετὰ ὑπο-
 κρίσεως ἐδόξεν ἐνδοῦναι τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ ἐπι-
 3 σκόπῳ.

28. Ὑπολαβὼν ὁ βασιλεὺς ὅτι ἔπειθε κείνους οὗ
 Μακεδόνιος, ὁ λαὸς ὡς ἀνάγκη ἀνέβη, νυκτὸς
 αὐτὸν μὲν βίαν ἐπὶ τῷ Καλχιδόνι ἐξέπεμψεν
 καὶ αὐτὸν ὡς ἀνάγκη εὐχαρίστους ὡς ἐπὶ τῷ
 τῇ δὲ ἐξῆς προβάλετο εἰς ἐπίσκοπον Ἰμμόδιον πᾶν,
 4 πρὸς τὴν τῆς ἐκκλησίας καὶ σκευὴν λαῶν.

26. Multas fraudes atque insidias adver-
 sus Macedonium Imperator excogitavit.
 Schismatici vero cum turbam perditorum
 hominum mercede conductam in unum con-
 gregassent, die Dominico ingressi sunt in e-
 dem Archangelique est in palatio. Cumque
 Psalter hymnum Ter sanctum canerent, ipsi
 cum appendice illa: Qui crucifixus es pro
 nobis: respondentes cecinerunt. Sequentem
 item dominicam, in magna Ecclesia idem fe-
 cere, cum baculis introgressi. Populus vero
 zelo succensus, primo quidem voce tenui,
 clamantibus reclamare, & conviciantibus con-
 vicia regere cepit. Postea vero plaris eos
 ac verberibus affecit. Post hanc Imperator
 aperte Macedonium impugnans, nunc schis-
 maticis Monachis, nunc Magistratibus au-
 1 ctior fuit, ut turpibus conviciis declamantes
 Episcopum appeterent. Inter hos erat Ju-
 lianus Episcopus Halicarnassi urbis Carie, &
 Severus Monachus; qui & fidei, & suimet
 ipsorum hostes extiterunt. Populi vero in-
 numerabilis multitudo cum uxoribus ac li-
 2 beris, adjunctis sibi Præfectoribus orthodoxo-
 rum Monachorum, per vicos urbis concla-
 mabat: Christiani, tempus adest martyrii.
 Nemo patrem deferat. Conviciabantur etiam
 Imperatori, Manichæum illum vocantes &
 indignum Imperio. Tunc Imperator metu
 percussus, portas palatii undique occlusit, &
 3 navigia palatio admoventi iussit ad fugam ca-
 pessendam.

27. Imperator qui paulo antea juraverat,
 nunquam se videre velle vultum Macedonii,
 tunc missis quibusdam ex palatio, eum hor-
 tatus est ut ad ipsum salutandum accederet.
 Dum igitur Macedonius ad Imperatorem
 pergeret, populus Præfectos Monasteriorum
 contestatus acclamavit: Patrem nostrum no-
 4 bis cum habemus. Milites præterea scholarum
 palatii, per quos transibat Macedonius, eum
 faustis acclamationibus exceperunt. Tandem
 vero cum ad Anastasium venisset, eum tan-
 quam hostem Ecclesie evarguit. Tunc An-
 astasius simulatione utens, Ecclesie & E-
 piscopo visus est adunari.

28. Imperator existimans, si Macedoni-
 us judicaretur, plebem illum tanquam in-
 fontem, defensuram esse, noctu violenter
 eum abduxit Chalcedonem. Atque inde
 Euchaita illum deduci iussit. Sequenti die
 Episcopum designavit Timotheum quem-
 4 dam, presbyterum & vasorum custodem
 Ecclesie Constantinopolitane, qui vulgo

VALESI ANNOTATIONES.

1 Οἱ ἀπὸ χειρὸς ὅχλου] Sic vocabantur obrectatores Synodi
 Chalcedonensis. Et Theodorus quidem noster paulo post,
 ἀπὸ χειρὸς μοναχῶν vocat eo quod horum Antesignani es-
 sent Monachi. Theophanes vero pag. 132. Clericos
 etiam & Episcopos eum accenset. Inter epistolas Ephre-
 mii Antiochenis Episcopi, una fuit inscripta ὡς ἐπὶ τῷ
 ἀπὸ χειρὸς μοναχῶν, id est, ἀπὸ schismaticorum Monachorum Cal-
 cedonensium, ut testatur Photius in Bibliotheca capite 228. Hi
 etiam alio nomine ἀπὸ χειρὸς μοναχῶν vocabantur, id est, ἀπὸ
 τῶν, ut ad Evangelium notant.

2 ὅτε τὸν βασιλέα] Scribendum est μὲν πρῶτον,

ut legitur apud Theophanem in Chronico, pagina 132.
 ubi hic Theodori locus compendiose refertur. Sed vi-
 dentur plura hic desiderari, quæ ex Theophane ita supple-
 ri possunt. ὅτε τὸν βασιλέα μὲν πολλοὶ πρῶτον αὐτὸν ἐκάλουν.
 Quam emendationem confirmat etiam Nicephorus in li-
 bro 16. cap. 45. ubi hunc locum Theodori describit,
 sic ait: ὁ δὲ λαὸς ἐπὶ τῷ ἀπὸ χειρὸς μοναχῶν ἀπὸ χειρὸς τῶν ἀν-
 αλλογῶν ἀνέβη.

3 Κατὰ Μακεδόνιον πᾶν] Scribendum puto πᾶν.
 4. Paulus possit etiam lege μετὰ πρῶτον.

Litrobulbes & Colon vocabatur, ob facta quædam his nominibus respondentia.

29. Porro hic Timotheus, in quacumque Ecclesiam ingressus fuerat, nunquam illic Missarum solemnia inchoavit, nisi prius Macedonii imagines illinc detractæ fuissent.

30. Supplicationes publicas, quæ die Parasceves sunt in Ecclesia Deiparæ quæ est in Chalcoopratis, primus Timotheus excogitavit.

31. Joannes synodi Chalcedonenfis obtestator, de Severo hæc narrat, Anastasium Imperatorem juramentum scripto comprehensum à Severo accepisse, quod si quando Antiochenfis Episcopus fieret, nunquam omnino Chalcedonensem synodum Anathemati subiecturus esset. Eundem tamen ipso ordinationis suæ die, consensu pulpito supradictam Synodum Anathemate damnavisse, cum sectatores ejus id ab ipso postulavissent.

32. Timotheus symbolum fidei trecentorum & octodecim Patrum, in singulis Collectis recitari præcepit, in odium scilicet Macedonii, quasi ille non susceperet id Symbolum: quod antea semel tantum recitabatur quotannis, die magnæ Parasceves, sive dominicæ Passionis, dum Episcopus baptizandos catechizaret.

33. Cum Præfectus Monasterii Studitarum mortuus esset, Timotheus Episcopus

ἐκάλειν Ἀντροβύλιον καὶ Κόλονα, ἀφ' ὧν ἔργα τὰς οἰομαίται ἀρμόδια.

29. Οπου δ' αὖ ποτε ἐσπλυν εἰ ἐκκλησίᾳ Τιμόθεος, εἰ μὴ πρὶν τὰς εἰκόνας Μακεδ- 2 ονίου κατέσταναι, τῆς λειτουργίας οὐκ ἔρχετο.

30. Τὰς χϛ' Παρασκευαίαν λιτὰς, εἰ τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου εἰ τοῖς χαλκοπρατίαις Τιμόθεος ἐπέ- 3 ὶοντο γίνεσθαι.

31. Ἰωάννης ὁ ἀντιοχεύς, μετὰ Σεβήρου, 4 ὁ ἱεροῦ, ὅτι ὅρασι ἵλασθαι ὁ βασιλεὺς Ἀναστάσιος τῷ Σεβήρῳ, ὅτι ἢ δ' εἰ γίνηται Ἀντιοχεύς ἐπίσκοπος, οὐδαμῶς τῆς εἰς Καλχιδὸν συνόδου ἀφ' ἀναθέματος ἀφίεται· καὶ ὅτι εἰ αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ τῆς χειροτονίας αὐτοῦ, ἀπλῶς ἐκ' ἀμβωνος ταύ- 5 τῳ ἀνθεμάσσει, αἰτηθεὶς ἐκ τῶν σπουδαστῶν αὐτοῦ.

32. Τιμόθεος τὸ τῶν τετρακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ πατέρας τῆς πίστεως Σύμβολον, καθ' ἐκάστη σύν- 6 αξιν ἀγνοῶν παρεκκίνησεν, ἐπὶ ἀγνοίᾳ δὲ τῶν Μακεδόνων, ὡς αὐτῷ μὴ διεχόμενον τὸ Σύμβολον, ἀπαξ τοῦ ἔτους λεγόμενον πρότερον εἰς τῇ ἀγίᾳ ᾠδῇ τῇ θείᾳ πάτρῃ, τῇ καὶ τῇ ζωομένην 7 ὑπὸ τῷ ἁγίῳ πνεύματι κατηχήσασθαι.

33. Τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς τῷ Σταυδίτῳ πε- 8 λυθίσαντι, ἀπὸ τῆς Τιμόθεος ὁ ἐπίσκοπος εἰς

VALESII ANNOTATIONES.

1 *Ἀντροβύλιον καὶ Κόλονα*] Apud Theophanem in Chronico pag. 133. excusum est: *Ἀντροβύλιον καὶ Κόλονα*. Ubi vide quæ notavit Interpres. †

2 *Τὰς εἰκόνας Μακεδόνων*] Mos erat, ut Patriarcharum imagines in Ecclesiis collocarentur. Nec vero Patriarcharum solum, id enim minus mirandum esset, cum Patriarchæ non minus quam Imperatores ipsi colerentur: verum etiam Orphanotrophorum, & aliorum Clericorum imagines, honoris causa collocabantur in Ecclesiis. Testatur id vetus Auctor, Malchus nō fallor, apud Suidam in *ἀνθολογίᾳ*: ubi dicit eos qui ab Acacio beneficiis affecti fuerant, vivente adhuc Gennadio Patriarcha, imagines ejus in cunctis Ecclesiis erexisse. Præcipue vero in Ecclesia quæ est juxta navale, Gennadium Patriarcham, & Acacium depinxisse, atque inter hos medium Servatorem nostrum Jesum Christum, qui hæc Gennadio diceret: *Δεῖξτε μοι ταύτην, ἥ ἐστὶν ἡ ἐκκλησία, ἣν οὐκ ἐπὶ ὕδατι, ἀλλ' ἐπὶ αἵματι τοῦ υἱοῦ τοῦ ζῶντος ἱδρύσασθαι ἐκέλευσεν ὁ πατήρ. Ὁ ὅστις ἐσθίει καὶ πίνει ἐκ τῶν ἐκτῶν, ὁ ἐκκλησίαν οὐκ ἐκτίσκει.* Scio quidem Baronium ad annum Christi 488. existimasse eas imagines Acacio positas fuisse, dum esset Patriarcha, sed Baronium refellunt verba Malchi apud Suidam, qui Ecclesiam illam juxta navale, in qua imago erat Acacii, tessellato opere fabricata, sub Gennadio Patriarcha absolutam esse testatur: nec verum est quod idem Baronius illic observat, primum ex Patriarchis Acacium hunc honorem affectasse. Nam ex Suidæ loco à nobis allato aperte convincitur, eum morem Gennadii temporibus jam invaluisse. [Præterea Flaviani & Anatoli episcoporum imagines in ecclesia collocatas fuisse docet Theodorus noster in Fragmentis à libro 3. J. Damasceni collectis. Porro quoties nomen alicujus Patriarchæ à Diptychis expungebatur, solebant quoque ejus imagines auferri ex Ecclesia, ut docet Theodorus in Fragmentis, & Anastasius Bibliothecarius in gestis Agathonis: Deinde abstulerunt de Diptychis ecclesiarum nomina Patriarcharum, vel de picturis ecclesiarum figuras eorum, aut in foribus, ubi ubi esse poterant, auferentes: id est Cypri, Sergii &c.]

3 *Ἰωάννης ὁ ἀντιοχεύς, μετὰ Σεβήρου, ὁ ἱεροῦ*] Hunc Theodori locum descripsit Nicephorus in capite 29. libri 16. *ἱεροῦ* δὲ Ἰωάννης ὁ πρὸς ἀντιοχείαν. &c. Quæ Ni-

cephori verba Joannes Langus ita vertit, *Joannes πρὸς, qui erat illa, Severo scilicet, judicio commendatus, scriptum reliquit, &c.* Verum ut libere dicam id quod res est, nec Langus, nec Nicephorus ipse intellexit quid esset ἀντιοχεύς: hoc in loco. Obtestatores Chalcedonenfis Synodi, qui Eutychis ac Dioscori doctrinam descendebant, ἀντιοχεῖς se appellabant, ut docet ipse Nicephorus in libro 18. cap. 47. Ex horum numero fuit Imperator Anastasius, uti docet Leontius Scholasticus in libro 9. de Sectis: τῶν γὰρ ἀντιοχεύων ἦν ὁ ἀναστάσιος. Leontius quidem qui Leontium Latine vertit, τοῖς ἀντιοχεῖς βασιλεῖς perpetuo interpretatur: quod non probo. Melius Joannes Langus *segregatus* vertit. Ita enim hoc verbum usurpat Socrates Scholasticus in Historia Ecclesiastica, ut memini legere. Et hæc quidem de voce ἀντιοχεύς. Ceterum hic Joannes videtur esse, qui Ecclesiasticam Historiam scripsit libris decem: quorum quique dumtaxat priores à se lectos fuisse testatur Photius in Bibliotheca. Quibus in libris Joannes ille Chalcedonensem Synodum probis pnerabat, ut ibidem scribit Photius. Merito igitur à Theodoro nostro vocatur ἀντιοχεύς. Citatur hic ἀντιοχεύς non semel ab anonymo, qui Græce scripsit de Originibus Constantinop. Et in septima Synodo a chore f. citatur locus ex Historia Ecclesiastica Joannis Doctrinomeni, de Xenais.

4 *Κατὰ τοὺς ἱεροῦ*] Scribendum est procul dubio, κατὰ τοὺς ἱεροῦ, quemadmodum legis videtur Musculus. Cujus versionem hic magnopere laudo.

5 *Ἀπὸ τῆς εἰς τὴν συνόδον ἀφίεται*] Hæc verba ad Severum referenda sunt, qui à familiaribus suis rogatus, Synodum Chalcedonensem anathematizavit, ut ex hoc Theodori loco scribit Nicephorus in lib. 16. c. 19. Pessime igitur Musculus hæc ad Timotheum retulit Constantinopolitanum Episcopum.

6 *Τιμόθεος τὸ τῶν τετρακοσίων*] Idem scribit Nicephorus in cap. 37. libri 16. ubi hunc Theodori locum describit. Alii tamen Auctores sunt, Petrum Fullonem primum in Ecclesia instituisse, ut Nicænum Symbolum recitaretur in singulis collectis, quemadmodum scribit Nicephorus in loco citato, & Theodorus noster infra.

VARIORUM.

† Jacobus Goar ibi notavit, quod Κόλον recentioribus Græcis applicetur Cynadus, quoque Κόλον significet *facilius in Venetum*. Observavit præterea, Theodorum nostrum *ἀντιοχεύς* hic legere (quod Valesius etiam in sua interpretatione expressit): quodque Βαλβύς, Latinis *balbus*,

olim edulibus fuerit admixtus, quæ Veneris conciliandæ gratia parabantur. Quod itaque Βαλβύς dicitur *balbus* hic dicitur excusandæ Veneri comederet Timotheus, vel *ἀντιοχεύς*, *balbus* hic dicitur frequentius conciliorum *arcta* foret ac *locutus*.

1 τὸ μονατήριον ὑποβαλεῖται ἐπίσκοπον. ὁ δὲ
 μέλλων χειροτονεῖσθαι, ἔπειν αὐτῷ, ὡς οὐκ ἀνέχε-
 ται διξασθαι χειροτονίας ὑπὸ ἀνδρὸς τινὶ ἐν
 Καλχιδὼν ἀναθεματίζοντος σινοδῶν. Τιμόθεος δὲ
 ἔφησιν ὡς αὐτῷ, ἀνάθεμα παντὶ ἀνθρώπῳ, ὁπο-
 2 σφοδρῶς ἢ ἀναθεματίζοντι τινὶ ἐν Καλχιδὼν σι-
 νοδῶν. οὕτως οὖν ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι, κατεδί-
 ξατο. Ἰωάννης δὲ πρὸς ἐκκλησιαστικὸν Μανιχαῖος ὑπ-
 3 ἀρχων, ὕψιστος τῶν Τιμόθεον βάλλον, δεσμῶν ταύ-
 τα τῇ βασιλεῖ ἔμψυσεν. ὁ δὲ μεταπνεύματι ποι-
 3 σάμενος τὸν Τιμόθεον, ἡλεῖ αὐτὸν ὑπὸ ἡμῶν.
 αὐτὸς δὲ ἠρώσαστο εἰπὼν, ἀνάθεμα παντὶ ἀνθρώπῳ
 τινὶ ἐν Καλχιδὼν διχορμήσας σινοδῶν.

34. Κάστρον ἐπὶ μετὰ τὸν Περσῶν καὶ Ἰνδῶν, ὃ
 ὄνομα Τζουδαδέρ. ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ χρεῖ-
 1 ματα πολλὰ, καὶ λίθους τιμίους κῦμα μαθόν
 4 Κασίαν ὁ βασιλεὺς, ταῦτα μαθὼν ἐκασίλυσεν.
 δαίμονες δὲ τὸν τόπον οἰκουμένης τῷ ζήτησιν Κασ-
 5 αδὴν ἐκάλουν. πάντες τῷ μαγίᾳ ἐπιδεικ-
 5 νύοντο τῷ Μάγῳ αὐτοῦ, καὶ μηδὲν ἰσχυσαίνων,
 5 ἡλθε ἄλλος τινὶ Ἰουδαίῳ. ὁποτυχὼν δὲ κἀκεῖθεν,
 σινοδουλὴν ἄλλαν τῇ Χριστιανῶν καταργῆσαι
 τοὺς δαίμονας. ὁ δὲ ἐπίσκοπος Χριστιανῶν τὰς ἐν
 Πέρσῃ, σινοδὸς ἐπὶ τούτῳ τήσας, ὃ τῷ θείῳ
 6 μυστηρίῳ μεταλαβὼν καὶ μετὰ τοῖς σινοδῶν
 Χριστιανῶν, τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ δώσας τοὺς
 δαίμονας, τῷ Κασίᾳ τὸ κάστρον δόξας παρέδω-
 7 κεν. ὅπως καὶ ἀπὸ τῶν ὁ ἀπὸ, κρατοῦσθαι
 τὸν ἐπίσκοπον ἔμψυσεν, ὡς τότε Ἰουδαίῳ καὶ
 Μανιχαῖον προσημασμένον. ὁ ὅς πασι τοῖς Χριστιαν-
 3 30 ζῶν ἡλέουσαν ἄδαν δίδωκεν.

35. Αλαμουνδάρου τοῦ Φυλάρχου Σαρακε-
 νῶν Χριστιανιστοῦ, δὲς ὁπίσθεντος ἔπεμψεν ὁ
 1 Σεβήριος, ἐφ' ὃ τῆς ἰδίας μετὰ δουλοῦ τῷ Φυ-
 3 λάρχῳ κακίας. ὅπως δὲ περὶ τῆς, ὑπὸ τῶν
 διχορμήων τινὶ σινοδῶν τὸν ἀνδρα βασιλεύοντα
 6 πεποιήκει. τῷ ὑπὸ Σεβήριου γαλέται, ἐν-
 7 αὐτῷ τῷ ἀληθινῷ δογματικῷ σπουδαζόμενῳ δι-
 7 δάξας τὸν Φύλαρχον. ὁ δὲ εἰς ἔλγχιος τῶν
 λεγομένων σινοδῶν. τούτῳ δὲ ἡ τὸ δόξαν γράμ-
 4 40 ματα διχῶς μινύοντα, ὅτι Μιχαὴλ ὁ ἀρχά-
 γγλος τῷ βίῳ ἰχρήσατο. τῷ δὲ τούτῳ
 λεγόμεναι ἀδυνάτοι, πᾶς οὖν, ὁ Φύλαρχος ἔφη-
 8 σεν, εἰ μὴ δὲς ὁ Χερίος, ὁ ὅς γυμνὸς σταυρῶν

perrexit ad Monasterium, ut Praefectum illic
 ordinaret. Sed is qui ordinandus erat, dixit
 Timotheo, se ordinationem suscipere non
 posse ab eo qui Chalcedonensem synodum
 Anathemate damnaver. Tunc Timotheus
 dixit ei. Anathema sit omnibus, qui aver-
 santur aut qui Anathematizant synodum
 Chalcedonensem. Hoc modo is qui ordi-
 nandus erat, ordinationem Timothei susce-
 pit. Joannes autem Archidiaconus, cum esset
 Manichaeus, conviciatus ob id Timotheo,
 currens ad palatium, ea quae Timotheus di-
 xerat, Imperatori renuntiavit. Qui mox Ti-
 motheum ad se accersitum gravi ignominia
 affecit. At ille id à se dictum negavit, his
 verbis usus: Anathema omnibus qui Chal-
 cedonensem synodum suscipiunt.

34. Castrum quoddam est in confinio
 Persarum atque Indorum, cui nomen Tzun-
 dadcer. Multas illic pecunias & pretiosos
 lapides servari cum audiisset Cavades Persa-
 rum Rex, id occupare studuit, sed dæmo-
 nes qui eum locum custodiebant, Cavadis
 conatibus obstitērunt. Cum igitur Magi
 ipsius omnem suam magiam adhibuissent,
 nec perficere quidquam potuissent, Cavades
 ad Judæorum magicen confugit. Sed cum
 ne istorum quidem opera quidquam profe-
 cisset, quidam ei consuluerunt, ut Christia-
 norum opera dæmones illos expelleret. Epi-
 scopus igitur Christianorum qui erant in
 Perside, cum ejus rei causa Collectam cele-
 brasset, & sacra mysteria tum sumisset ipse,
 tum Christianis qui cum ipso erant distri-
 buisset, Crucis signo fugatis dæmonibus,
 absque negotio castrum Cavadi tradidit.
 Quam rem admiratus Cavades, primæ Sedis
 prærogativam Episcopo concessit, cum ad
 id usque temporis, Manichæi ac Judæi po-
 tiorum locum obtinuissent. Sed & cunctis
 qui Christianam religionem amplecti vel-
 lent, liberam dedit facultatem.

35. Cum Alamundarus Saracenorum Phy-
 larchus Christianam religionem amplexus
 esset, Severus duos ad illum Episcopos mi-
 sit, quo erroris sui labe eum inficeret. Sed
 Deus id præveniens, ut Phylarchus ab iis
 qui Chalcedonensem synodum suscipiebant,
 baptizaretur, effecit. Porro cum illi qui à
 Severo missi fuerant, doctrinam rectæ fidei
 dogmatibus adversantem, Phylarcho tradere
 conarentur, fraudem quamdam commentus est
 Alamundarus ad doctrinam eorum convin-
 cendam. Finxit enim se literas accepisse, qui-
 bus ipsi nuntiabatur Michaeli Archange-
 lum fato functum esse. Cumque illi id fieri
 non posse dicerent: quonam igitur modo,
 subjecit Phylarchus, Christus Deus tantum
 existens, crucis mortem sustinuit, si duas

VALESII ANNOTATIONES.

1 Περιουσιῶν ἐπισκοπῶν] Assentior viris doctis, qui jam-
 pridem emendaverunt ἐγμῶν. Ita certe legit Theopha-
 nes in Chronico pag. 135. & Nicephorus in libro 16. cap. 25.

2 [Ἐπίσκοπον] Ἰωάννην γράμματα.]

3 Χαλιπῶν πᾶσι ἐπιμύσει] Scribendum est procol du-
 bio ἡλεῖ αὐτὸν, ut legitur apud Theopha-
 nes in Chronico, p. 8. 135.

4 Ταῦτα μετὰ τὴν ἐκασίλυσιν] Scribendum est, πᾶσι λα-
 βὼν ἐκασίλυσιν, quemadmodum legitur apud Theopha-
 nes in Chronico pag. 130. nisi quod Theopha-
 nes pro verbo ἐκασίλυσιν, scriptum habet ἐκασίλυν. Castrum quoque
 appellatum non nihil diversa est apud Theopha-
 nes.

5 ἡλθε ἄλλος τινὶ Ἰουδαίῳ] Supple μαγίαν. Plures enim
 magica artis species fuerunt: prima Persica: secunda Ju-

daica, ut docet Plinius in libro tricesimo. Habuerunt
 certe Judæi Exorcistas, qui dæmonis certis carnibus
 abigebant. [Horum mentio fit in Actibus Apostolorum,
 cap. 19.]

6 [Τὸν ὁπὸ Σεβήριον] In codice Regio hæc scribuntur
 à capite.]

7 [Ἀρχάγγελον] Ἰωάννην γράμματα cod. Reg.]

8 ὅτις γυμνὸς σταυρῶν ἀποδεδέχται] Assentior Savilio, qui
 in margine sui codicis adnotavit scribendum sibi videri
 γυμνῶν. Ita certe scribitur apud Theopha-
 nes in Chronico pag. 136. ubi hic Theodori locus describitur. Et apud
 Nicephorum Callistum in cap. 35. libri 16. & apud Ce-
 dremum in Chronico.

1 μεταπεμφάναι τῷ ξένῳ ἢ πρέσβει τοῦ
 2 πρὸς γὰρ αὐτὸς τοῦτο ἐπέμψεν ἀκουσθῆναι αὐ-
 3 τοῦ ἐπιμψαν. ὡς ἐγνώκεν τὸν βίον ἢ ἀνδρὸς, ἢ
 4 ἢ ἑφ' αὐτῶν, πάλιν αὐτῷ ἐκωλύθησαν.

42. Μαρκεῖος ὁ βασιλεὺς ἐν ὁμίᾳ ἰδὼ-
 5 τιν ἄνδρα τὸν ὅσιον Συμεῶνα ἀφανῶς παριγέντο
 6 ἡγάδη δέ.

43. Δύο ὁπισκόποι ἀμφισβητοῦντων, ὁρθό-
 7 ξου καὶ Ἀρειανοῦ τοῦ μὲν Ἀρειανοῦ, διαλεκτικῶς
 8 ὄντος τοῦ δὲ ὁρθόξου, θιοσιδῶν καὶ πρὸς ὁ ὁρ-
 9 ὁδόξος παρῴπτεον, ὥστε ἀφαιρέσθαι τὸν λόγον εἰς
 10 πρὸς εἰσαλθεῖν, καὶ οὕτω διχθῆναι τὸ θιοσιδῶν-
 11 ρον. τοῦ δὲ Ἀρειανοῦ παραιτησαμένου, αὐτὸς εἰσαλ-
 12 θὼν, ἀπὸ τῆς πρὸς διελήγην, καὶ ἀπαθὲς ἐρυ-
 13 λάθητο.

44. Πέτρον Φροῖ τὸν Μονγὸν, τὸ λείψανον
 2 Τιμοθέου τοῦ Σαλοφρακίῳ ἀπορῦξας, ὅπως ἰσχυρῶς
 3 ἐθελούτος.

45. Πέτρον τοῦ Μονγὸς ἐκκληρέτος ἀφ' τοῦ
 3 λείψανον Τιμοθέου ὃ ἐπὶ τῷ σινῶδι, Ἰωάννης χα-
 4 ροποιεῖται. καὶ τοῦτο δὲ ἐκκληρέτος, πάλιν Πέ-
 5 τρος εἰσαλθεῖν, ὑποχόμενος τῷ σινῶδι μὴ ἀνα-
 6 θεματίζεσθαι.

46. Καλαϊδῶνα λέγει ἐν Βυζαντίῳ χειρὸς
 5 ἡγήται, ὃ συμφωνῶν τῷ Θεοδώρῳ.

rem novam atque insolitam condemnantes:
 hic enim primus ejusmodi stationem excogitaverat: excommunicationis libellum ad eum miserunt. Postea vero cum ejus vitam ac merita certius cognovissent, communio- nem ejus amplexi sunt.

42. Marcianus Imperator privati habitu sumpto, ad sanctum Symeonem occulte ven- titabat, eumque maxime admirabatur.

43. Cum duo Episcopi contra se invi- cem disputarent, quorum alter quidem Or- thodoxus, alter autem erat Arianus; & A- rianus quidem dialecticam callebat, Ortho- doxus vero pius erat ac fidelis: Orthodo- xus conditionem hanc tulit Ariano, ut omis- sa disputatione in rogam se conjicerent, at- que ira ostenderetur, utrius ipsorum doctri- na magis pia esset. Cumque Arianus condi- tionem illam admittere recusasset, Ortho- doxus in rogam insiliens, inde discessit cum adversario, & illatus permansit.

44. Petrus Mongus reliquias Timothei Salophacioli effodisse dicitur. Idem quoque scribit Theodoritus.

45. Expulso Petro Mongo ob cadaver Timothei & tumulo effossum, & ob syno- dum, ordinatus est Joannes. Quo item ex- pulso, rursus Petrus Episcopatum recupera- vit, pollicitus se synodum Chalcedonen- sem Anathemate damnaturum non esse.

46. Scribit Theodorus noster Calendio- nem Constantinopoli ordinatum fuisse, cum Theodorito consentiens.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Μεταπεμφάναι τῷ ξένῳ] Scribendam videtur με-
 2 τὰ πεμφάναι τῷ ξένῳ. Vulgata enim scriptura ferri non potest.
 3 Paulo post etiam corrigendum est, ἀκουσθῆναι αὐτῷ ἰσχυρῶς
 4 φανῶν: id est, ἀφαιρέσθαι τῷ ἀκούσαντι.

2 Ὅτι ἰσχυρῶς καὶ Θεοδώρῳ] Id certe non erat in
 quaque libris Ecclesiasticis Historiæ Theodoriti quos ha-
 3 bemus. Hi enim libri usque ad Imperium Theodosii juni-
 4 oris dumtaxat progrediuntur. Quod si quis contendat opus
 5 Ecclesiasticæ Historiæ Theodoriti decem libris comprehen-
 6 sum fuisse, à Vicennazibus scilicet Constantini magni us-
 7 que ad Imperium Leonis Augusti, ut scribit Geopadi-
 8 us in libro de Scriptoris Ecclesiasticis, ne sic quidem ve-
 9 rum esse poterit quod in his excerptis legitur. Neque
 10 enim principatu Leonis Augusti, sed Zenonis temporibus,
 11 Petrus Mongus Salophacioli reliquias ex sepulchro effo-
 12 dit. Baronius ad annum Christi 494. Theodoritum juni-
 13 orem hic intelligi censet: ex cujus Ecclesiastica Hist. lo-
 14 cum affert Joannes Damascenus. [Verum in Damasceno
 15 pro Theodorito scribendum esse Theodorum recte movit
 16 Billius: quem nos in Fragmentis Theodori Lectoris, quæ
 17 in hac editione collegimus, secuti sumus. Quare hoc lo-
 18 co pro Θεοδώρῳ πάλιν scribere Θεόδωρῳ. Hæc igitur
 19 aliorum Fragmenta, quæ incipiunt ab hoc capitulo ἀπὸ τοῦ
 20 σινῶδος, non sunt Theodori Lectoris, sed alterius igno-
 21 ti.]

3 Καὶ ἀφ' τοῦ σινῶδος] Id est, ab Synodo Chalcedonen-
 2 sis, quam idem Petrus Mongus publice in Ecclesia ana-
 3 thematizaverat.

4 Καλαϊδῶνα λέγει ἐν Βυζαντίῳ χειρὸς ἡγήται] Post mor-
 5 tem Stephani junioris Calendio in ejus locum subrogatus,
 6 Antiochenam Ecclesiam gubernavit, Tercundo & Severi-
 7 no Cosl. anno Christi 482. ut ex epistola Simplicii Papæ
 8 doctè observavit Baronius. Hunc Acacius Constantinopoli-
 9 tanus Episcopus, jussu Zenonis Augusti, Episcopum ordina-
 10 vit Constantinopoli, sicut & decessorem ejus Stephanum
 11 prius ordinaverat, quemadmodum scribit Theophanes in
 12 Chronico pag. 130. Idem etiam confirmat Nicephorus in
 13 lib. 1. cap. 28. his verbis: ὡς καὶ δὲ Σίμωνος Καλαϊδῶ-
 14 νος τῷ βασιλεὺς ἐπέμψεν τὸν ὅσιον ἀφανῶς παριγέντο
 15 τῷ βασιλεὺς ἐπέμψεν τὸν ὅσιον ἀφανῶς παριγέντο
 16 Sed & in gestis de nomine Acacii, quæ Jacobus Sirmundus
 17 in lucem edidit, id ipsum discrete refertur his verbis: ὡς καὶ
 18 δὲ Σίμωνος Καλαϊδῶνος τῷ βασιλεὺς ἐπέμψεν τὸν ὅσιον
 19 ἀφανῶς παριγέντο τῷ βασιλεὺς ἐπέμψεν τὸν ὅσιον ἀφανῶς
 20 παριγέντο τῷ βασιλεὺς ἐπέμψεν τὸν ὅσιον ἀφανῶς παριγέντο

2] *Acacii audacia deteriora committens, etiam Petrum An-
 3 tiochenum, ejusdem Catholicæ Calendione quem ipse ordinaverat,
 4 ad Antiochenam misit Ecclesiam. Denique Simplicius Papa
 5 in epistola ad Acacium Constantin. Episcopum ad ipsum
 6 non obscure significat. Quid enim aliud sonant hæc ver-
 7 ba: Antiocheni exordium sacerdotis qua ratione servius fue-
 8 rit indicatum, quamvis minime nos latere poterit, tamen
 9 et ipse, vel Synodus ejus indicavit. Quod sicut non opti-
 10 mum fieri, ita facile excusationi quam potestis facis,
 11 exiitimus: quia quod voluntarium non est, non potest vo-
 12 cari in reatum, &c. Quis enim reatus? quæ necessi-
 13 tas excusanda fuit apud Simplicium, nisi quod Calendio-
 14 nem contra leges Ecclesiasticas Constantinopoli ordina-
 15 verat Acacius, jussu Zenonis Augusti, ut ex Theophane
 16 supra monuimus. Denique Candidus Isaurus in lib. 3.
 17 Historiæ idem refertur, ita scribens: ὡς Πέτρον τῷ δα-
 18 δῶν τῷ τῷ: Ἀκακίῳ, πρεσβύτερος ἐκκλησίᾳ, Καλαϊδῶνα
 19 Ζήνον ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῷ ἰσχυρῶς Ἀνατολίῳ ἀπέμψεν. Id est:
 20 quemadmodum Zeno, dum Petrus ille impius Orientis tur-
 21 baret Ecclesiam, misit Calendionem, ut Episcopum esset Antio-
 22 chene. Porro non primus ex Constantinop. Episcopis Aca-
 23 cius, Antiochenum Episcopum ordinare præsumpsit. Sed
 24 jam antea Anatolius Constans. Episcopus Antiochenum
 25 Episcopum, Maximum scilicet, sine ullo exemplo, contra
 26 statuta Canonum, ordinare præsumpsit, ut scribit Leo
 27 Papa [in Epist. 53. ad Anatolium, &] in epist. 54. ad Mar-
 28 cianum, quæ data est XI. Cal. Junii, Herculano V. C.
 29 Cosl. qui fuit annus Christi 452. id est, 4 annis post or-
 30 dinationem Maximi. Tanto temporis spatio Leo Papa
 31 istud Anatolii factum dissimulaverat.*

3 Συμφωνῶν τῷ Θεοδώρῳ] Musculus legisse videtur
 4 συμφωνῶν, ut ex versione ejus apparet. Sic enim vertit:
 5 Calendium Theodori consentiens, Byzantini Episcopus ordi-
 6 natus fuit. Ego vero scribendum existimo: συμφωνῶν
 7 τῷ Θεοδώρῳ: id est, Calendionem Constantinopoli ordina-
 8 tum fuisse scribit Theodorus, cum Theodorito consentiens.
 9 Sic paulo ante horum fragmentorum Collector notavit,
 10 Theodorum nostrum de Petro Mongo idem regulis
 11 quod scripserat Theodoritus, ὅτι ἰσχυρῶς καὶ Θεοδώρῳ, ubi
 12 Theodoritum juniorem intelligo, diversum à Theodorito
 13 Episcopo Cyri: qui prioris Theodoriti Historiam Ecclesi-
 14 adjectis quinque aliis libris, continuaverat.

47. Καλαϊ-

47. Scribit etiam eundem Calendionem Terlancto Hymno adiecisse. Christe rex, propter eos qui adjecerant appendicem illam, Qui crucifixus es pro nobis.

48. Ait Theodorus noster, Petrum Fullonem instituisse ut sacrum Chrisma in Ecclesia coram omni populo consecraretur: utque invocatio super aquas die festo Theophaniorum fieret sub vespertam: Item ut in omni precatone nomen Deiparæ proferretur: Denique ut in singulis Collectis symbolum recitaretur.

49. Zeno Imperator scholam quæ Persarum vocabatur, in urbe Edessa sitam sustulit atque evertit, ut pote quæ Nestorii ac Theodori doctrinam auditoribus insinuaret.

50. Cum omnes alii Patriarchæ, ut refert Theodorus noster, Zenonis Henotico consensissent, solus Romanæ urbis Episcopus Felix communicare ei noluit.

51. Cavades cum Blasium patrum suum excœcasset, regnum Persicum occupavit.

52. Anastasius Imp. cum Cavades pecuniam ab eo flagitasset, respondit, si mutuatam accipere vellet, cautionem scriberet: sin minus, nihil se daturum esse. Atque ob hanc causam Cavades bellum intulit Romanis.

53. Anastasius Chrysargyrum abolevit, & venationes amphitheatri sustulit, & magistratus qui antea venales erant, gratis contulit.

47. Καλαδίωνα λέγει προσέτις τῷ τριτοῦ ἁγίου, Χριστὶ βασιλεῦ, διὰ τῆς προσευχῆς οὗ γεγραμμένης δι' ἡμᾶς.

48. Πέτρον Φησὶ τὴν κερφίδα ἐπιτεῖναι τὸ μυστήριον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπὶ πάντες τοὺς λαοὺς ἀγιασθῆναι· καὶ τὴν ἐπὶ τῷ ὕδατι οὕτως Θεοφάνειας ἐπέκλησιν ἐν τῇ ἑσπέρᾳ γίνεσθαι· καὶ ἐν ἑκάστῃ ἀρχῇ τῆς θρησκείας ὁμολογῆσθαι· καὶ ἐν πάσῃ συνάξει τὸ σύμβολον λέγεσθαι.

49. Ζήνων ὁ βασιλεὺς ἀπὸ σχολῆς τῆς ἐν Ἐδέσῃ τῷ Περσῶν καλουμένης ἀφείλετο, ὥς τὰ Νεστορίου καὶ Θεοδορίου ὁμολογῆσαι διδασκαλίαν, ἠθέτησεν.

50. Πάντων, ὡς λέγει, τῶν ἄλλων πατριαρχῶν συναινέσασθαι τῷ Ἐνοτικῷ τοῦ Ζήνωνος, μόνος Φηλεὶς ὁ Ῥώμης οὐκ ἐκωλύθησεν.

51. Κωάδης τὸν ἴδιον θῦον Ὁλίας βασιλῆα τυφλῶσαι, Περσῶν ἐκασίλῃσιν.

52. Αναστάσιος ὁ βασιλεὺς, Κωάδῳ χρήματα παρ' αὐτοῦ ζητήσας, ἀπέκρουσε, εἰ μὴ δανείσασθαι βούλει, τὸ γροσσηματίον ποιεῖν· εἰ δὲ ἄλλως, ἐξιδῶσι. καὶ ὅτι διὰ τοῦτο Κωάδης τῇ Ῥωμαίων ἐγράψυσιν.

53. Αναστάσιος ἀπέβαλε τὸ Χρυσάργυρον, καὶ τὰ κινήματα ἐπαύσεν, καὶ τὰς ἀρχαίας ἀνέτους ἠπάσας, πρῶτα παρήχεν.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καλαδίωνα λέγει προσέτις τῷ τριτοῦ] Ex hoc loco emendandus est Theophanes in Chron. pag. 115. ubi de Petro Fullone ita scribit: προσέτις δὲ τῷ τριτοῦ προσέτις, καὶ Χριστὶ βασιλεῦ ὁ γεγραμμένης δι' ἡμᾶς. Περσῶν δὲ πάλιν ἰδὼν προσέτις τῷ Χριστὶ βασιλεῦ. Scribendum est omnino in hoc Theoph. loco: προσέτις δὲ ὁ Καλαδίων τῷ τριτοῦ προσέτις. Quod diserte confirmat Theodorus noster, & Niceph. in cap. 28. libri 15. Vidit hoc ante nos Jac. Simonides in notis ad Epist. 3. Avii. Cujus sententiam imitatus reprehendere conatus est Franc. Combefisius vir doctiss. in Annot. ad Chron. Theophanis. Quid enim certius ea conjectura Simonidis, quam Theodorus testimonio suo confirmat, & quam ipsa Theophanis verba necessario videntur exigere. Cum enim dicat Theophanes, Περσῶν δὲ πάλιν ἰδὼν, ἔστι, omnino significat alium fuisse à Petro, qui clausulam illam addiderat Trilago: Christo Rex. Calendionis igitur nomen eo loco omisum est negligentia Librarium. Scio quidem Cedrenum Combefisii sententiam assilulari. Sed major est apud me Theodori Lectoris auctoritas, quam Cedreni.

2 Τὸ μυστήριον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ] Scribendum est procul dubio, τὸ μυστήριον, ut viri docti jam pridem observaverunt. Ita certe Savilius in margine sui codicis emendavit. Quam emendationem confirmat Niceph. in cap. 28. lib. 15. & Cedr. in Chron. 249. edit. Basil. Porro de hac sancti Unguenti seu Chrisma consecratione, quæ fiebat feria 5. magnæ Hebdomadæ, vide Eucologium Græcorum p. 628. & seq. & quæ illic notavit Jacobus Goar, vir harum rerum peritissimus.

3 Καὶ τὴν ἐν τῇ Θεοφάνειας ἐπέκλησιν] Apud Niceph. in lib. 5. c. 28. scriptum est ἐπέκλησιν, male. Sic enim habet Nicephorus: φησὶ γὰρ μὴ τὴν προσφώναν Πέτρον καὶ τὴν ἐν τῇ Θεοφάνειας ἐπέκλησιν ἐκκλησίᾳ ἐπιτεῖναι. τὴν τῷ θύῳ μυστήριον ἁγιασθῆναι ἐπὶ πάντες τὸν λαόν· ἀγιασθῆναι, τὴν ἐν τῇ Θεοφάνειας τὴν ἐπέκλησιν ἐν καθ' ἑαυτὴν ἐπιτελεῖν. Quæ sic vertit Langus: Petrum Constituit quatuor ista Ecclesia Catholica communiter venerisse ferunt, ut sacramentum mysticum in populi totius presentia consecraretur, ut ad

vesperam (apostolorum Theophaniorum) videri in sacris litteris manifestetur. Vetus in Niceph. emendandum est. ἐπὶ τῷ ὕδατι θύῳ ἐπ' αὐτοῦ, quemadmodum scribitur etiam in Cedreni Chronico. Ceterum assensior Jacobo Goar, qui in Annot. ad Eucologium, pag. 467. Petrum Fullonem id solum instituisse ceniet, ut aquarum benedictio in pervigilio Theophaniorum fieret ad vespertam, cum antea hujusmodi benedictio media nocte fieri consuevisset, ut ex Joanne Chrysost. recte observavit idem Jacobus Goar, vir de Græcorum ritibus ac caeremoniis optime versitiss.

4 Ἐν πάσῃ συνάξει τὸ σύμβολον λέγεσθαι] Musculus vertit: Ut in quavis Synaxi Symbolum dicatur. Xylander vero ita interpretatur: Ut in quavis Synaxi mystica celebratione Symbolum fidei recitetur. Langus vero ita vertit: Ut Symbolum sanctum, quod semel tantum ante pascha in pascha Peragitur die dici solitum fuerat, in quavis Synaxi in quavis Ecclesia dicatur. ἀποτίς generaliter dicebantur omnes sacri conventus: præcipue tamen in quibus sacra mysteria peragebantur. Ob hanc enim maxime causam populus fidelium in Ecclesiam conveniebat, ut sacrificium Dominicum perciperet. Quare cum Petrus Fullo instituisse dicitur, ut in quavis Synaxi Symbolum recitaretur, de Missarum sollemnibus id intelligendum est: in quibus etiam nunc Symbolum fidei recitatur. Porro ex hoc loco suspicari quippiam fortasse possit, horum fragmentorum Authorem diversum esse à Th. Lectore. Nam Theodorus Lector paulo ante scribit, Timotheum Const. Episcopum primum instituisse, ut Symbolum Nicænum in singulis collectis recitaretur. Nisi forte dicamus Timotheum id primum instituisse Constantinopoli, quod Petrus Fullo longe antea instituerat Antiochia. Sane ritus isti qui à Fullone primum instituti esse dicuntur, non illico ab omnibus Ecclesiis usurpati sunt, sed progressu temporis paulatim inoleverunt.

5 Βλάστω] Theoph. in Chr. pag. 106. βλάστω vocat.

6 Γροσσηματίον ποιεῖν] Idem tradit Theophanes in Chronico pag. 124. edit. Parisiensis regis.

VARIORUM.

2 Τὰ κινήματα ἐπαύσεν] Truculentas & horrendas Circi venationes, quibus bestiarum cum feris, certissima vitæ periculo pugnas inibat, intellige. De Chrysargyro vid. Evagr. lib. 3. cap. 39. 40.

54. Εἰ Νεοκαισαρίᾳ σεισμοῦ κηρύσσεται μέλ-
λῳτος γίνεσθαι, φραγέταις τῆς ἐπὶ τῷ πόλει οἰκί-
ας, δύο φραγέταις ἀπώτας ἐν αὐτῇ ἰδιόσατο, ἡ
τοῦτον ὀπίσθι ἐπὶ κρητίζοντα. Φυλάξατο τὸν
οἶκον ἐν ᾧ ἦ ἦν Γρηγορίου ἐπί. καὶ ὁ μὲν σεισμὸς
ἐγένετο, καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πόλεως ἐπίσεν.
ὁ δὲ οἶκος τοῦ Θαυματουργοῦ διεσώθη.

55. Εἶθες λέγει τῇ ἐκκλησίᾳ εὐαγγ. τῆς Ῥώμης,
1 ἀκίνητα μὴ κρατῆν δίκαια· ἀλλ' εἰ καὶ περιέλ-
2 θωσιν, ὁθίως πωρᾶσθαι, καὶ εἰς μέρη τρεῖς
διαμεῖναι τὸ πῆμα· ἡ τὸ μ, τῇ ἐκκλησίᾳ δι-
δοῦναι τὸ δι, τῷ ἐπισκόπῳ τὸ δι, τῷ κληρῳ
ἕτω δὲ πᾶσι καὶ ἐπὶ τοῖς λοιποῖς πράγμασιν.

3 56. Καθάπερ νόμος ἔειπε ὡς Πέρσαις, ὅτι
καπὰς τὰς γυναῖκας ὑπάρχει, καὶ ἀφ' αὐτοῦ
διωχθεὶς ἐκ τῆς βασιλείας, ἀφ' αὐτοῦ βασιλεὺς ἦ
Οὐρανὸν αὐτῶν ἀπέλαβεν.

57. Αναστάσιος ὁ βασιλεὺς ἔλαβε τὸ Δάρεα
4 καὶ κήρυξε, ὅτις πείσεται Βαρθολομαῖον λέγοντα
τὸν Σπύριτον, ὡς αὐτὸς τῷ Φυλάκῳ ἐπιτράπη
τῆς πόλεως. διὰ τὸ λείπειν αὐτῷ ἐκείνους
ἀπείρητα.

5 58. Ἰμμυρενὶ ἐστὶν ἔθνος πλουτὺ ὑπὸ Πέρ-
σαις· οἰκοῦσι δὲ ἐν ταῖς ἐσχάταις τῆς Ῥώμης. Ἰου-
6 δαῖς δὲ ὑπῆρχον ἀνέχοντες, ἐκ τῆς ἐλευθέρου πρὸς
Σολομῶνα βασιλίδος τῷ ἴσῳ. ἐγένετο ἰδικαί.
οἱ αὐτοὶ δὲ ἐπὶ Ἀναστασίου ἐχειρίσθησαν, καὶ
ἐπίσκοποι ἔλαβον.

7 59. Σωτήριος ὅρκον δίδει Ἀναστασίῳ τῷ βα-
σιλεῖ, ὅς οὐδὲν κινήσει πρὸς αὐτὸν τῆς ἐκ Καλ-
χιδὸν συνόδου, ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐν ἣ ἐχυ-
ροπόνη, ὡς εἶπε τὸν ὅρκον, ἀναιδέα ἔστιν
αὐτῷ.

60. Εὐασίλῳσι Κωνσταντῖνος ὁ μέγας καὶ
φιλόχρητος βασιλεὺς, ἔτη τετράκοντα ἡ ὅν, μηνῶν
δύο.

61. Εὐασίλῳσι Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη
8 εὐκοπίασας, ἡμέρας ἑ. ἡ ἐπὶ αὐτοῦ, εὐσπλ-
ῆς ἐν Κωνσταντίνου πόλει τὰ λείψανα τῶν ἁγίων

54. Per idem tempus, cum terræ motus
futurus esset in urbe. Neocæsarea, miles
quidam ad urbem illam proficiscens, duos
milites eo pergentes vidit, & alium pone
sequentem qui ita clamabat: Servate ædem
in qua est arca Gregorii. Statimque terra
movere cepit. Ex urbis quidem ipsius
maxima pars collapsa est. Ædes vero Gre-
gorii Thaumaturgi mansit incolumis.

55. Ecclesiæ Romanæ hunc esse morem
ait Theodorus noster, ut res immobiles non
possideat: sed si forte possessiones ei ob-
venerint, confestim eas vendat, & pretium
in tres portiones distribuat: Quarum una
quidem tradatur Ecclesiæ, altera Episcopo,
tertia vero clero. Idem etiam fit in reli-
quis rebus quæ non sunt soli.

56. Cabades legem tulit Persis, ut ux-
res inter ipsos communes essent. Cujus rei
causa regno expulsus, Regis Hunnorum au-
xilium regnum suum recuperavit.

57. Anastasius Imperator urbem Daræ
edificavit. Ea vero jam edificata, Bar-
tholomæum Apostolum in somnis vidit,
dicentem suscepisse se urbis custodiam. Qua-
re Anastasius Bartholomæi reliquias illuc
misit, & in ea urbe deponi præcepit.

58. Immireni gens est Persis subiecta,
ad extremos Noti fines habitans. Ex ab
initio quidem Judæi fuerant, jam inde à
regina Austri quæ ad Salomonem olim ve-
nit. Postea Gentiles facti sunt. Anastasii
vero temporibus Christianam religionem am-
plexi sunt, & Episcopum acceperunt.

59. Severus cum Anastasio Imperatori
adjecta iurijurandi religione pollicetur esset,
se nihil novi commoturum esse adversus
synodum Chalcedonensem, eodem ipso quo
ordinatus est die, iurjurandum violans,
supradictam synodum Anathemate dam-
navit.

60. Constantinus Magnus Deique aman-
tissimus Imperator, regnavit annos trigin-
ta & unum, menses decem.

61. Constantius ejus filius imperavit an-
nos viginti quatuor, dies quinque. Hu-
jus temporibus allata sunt Constantinopo-
lim reliquæ Sanctorum Apostolorum, Ti-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Ἀκίνητα μὴ κρατῆν δίκαια] Hunc locum non intel-
lit Musculus, ut ex interpretatione ejus apparet. Sic enim
venit: Ecclesiæ Romanæ esse ferunt, ut iura non sint im-
mutata. Savinius autem ad oram sui cod. hæc verba ita
interpretatur: Ecclesiæ Romana possessiones accipere non solet
venit in immutabilia. Quia igitur impropterea hoc loco su-
mitur pro bonis seu corporibus. sed non assensior Sa-
vilio, qui κρατῆν interpretatur, possessiones accipere. Melius
vertisset. veniunt possessiones. Neque enim Ecclesiæ Rom.
possessiones sibi oblatas recusabat accipere; sed acceptas
non servabat. Illico enim eas vendebat, Apostolicorum
temporum morem in hac parte studens imitari. Primi
enim illi Christiani possessiones suas vendere solebant, ea-
rumque pretia offerebant ad pedes Apostolorum, ut in
eorum Actibus legitur. Hæc tamen consuetudo Eccle-
siæ Romanæ brevi post immutata est. Quippe tempo-
ribus Gregorii Magni patrimonium beati Petri per omnes
provincias Imperii Romani late diffusum erat, ut ex ejus
epistolis discimus.

2 Εἰς μέρη τρεῖς] Melius dixisset Theodorus εἰς μέρη
τρία. Quatuor enim, tam de reditu Ecclesiæ, quam
de oblatione sicutum tribuit portiones. Prima erat Pau-
peribus; secunda Clericorum; pauperum tertius quarta sa-
bore Ecclesiæ deputabatur, ut scribit Gelasius Papa in
cap. 27. [Vide Orlanum Francisci Puber ad Novellas
Tom. III.

Juliani, in voce *Partes*.]

3 Καθάπερ νόμος ἔειπε] Idem scribit Theophanes in
Chronico pag. 106.

4 Ὅτις πείσεται Βαρθολομαῖον] Idem refert Niceph. in
cap. 37. lib. 16. ex hoc Theodori nostri loco.

5 Ἰμμυρενὶ] Niceph. in cap. 37. lib. 16. Ἰμμυρενὶς vo-
cat. ubi hunc Theod. nostri locum describit. Ego Ho-
meritas esse existimo. Omnia enim quæ Immirenis tri-
buit Theodorus, Homeritis plane conveniunt. Etenim
Homeritis ad extremos fines habitant Oceani meridiani, &
metropolim habent Sabæ, ejus loci Regina olim ad Sa-
lomonem visendum profecta est. Præterea origine sunt
Judæi, orti ex Chettura Abrahæ. Postea vero ad super-
stitionem gentium desciverunt, ut docet Philostorgius
in l. 3. hist. Ecclesiasticæ.

6 Ἐκ τῆς ἐλευθέρου] Niceph. legisse videtur, ἐκ τῆς ἐλευ-
θέρου ὡς ἐλευθέρου βασιλίδος τῷ ἴσῳ. ἡ δὲ ὅν
ἐκ τῆς ἐλευθέρου. Oblat tamen id quod apud Theoph.
& alios legitur, Homeritas Justiniani demum tempo-
ribus fidem Christi suscepisse.

7 Σωτήριος ὅρκον δίδει] Idem relatam jam fuit in lib. 2.
excerptorum ex Theod. Lectore. Unde non immerito
quispiam suspicari possit, hunc appendixem ex alio Scri-
ptore collectam esse.

8 Εὐασίλῳσι ἐν Κωνσταντίνου πόλει τὰ λείψανα] Idem refer-

Eccc

ἀποφάσιν

mothei ante diem octavum calendas Julias: Andreæ autem & Lucæ ante diem quintum Nonas Martias & depositæ sunt in magna Ecclesia sanctorum Apostolorum ab ipso dedicata.

62. Theodosius Magnus imperavit annos sexdecim. In quibus Arcadius, ejus filius, una cum eo imperavit annis duodecim. Ejusdem Theodosii magni temporibus, reliquæ sanctorum Martyrum Terentii & Africani, ejusdem Imperatoris jussu depositæ sunt in Martyrio sanctæ Euphemie quod est in petra, ante diem decimum Calendas Octobres.

63. Arcadius filius ejusdem magni Theodosii, Imperare cepit mense Januario, die decimo septimo, post annos quinque quam pater ipsius Imp. fuerat nuncupatus. Mortuus est Calendis Maji, cum imperasset in universum annis viginti quatuor, mensibus tribus, diebus quatuordecim. Ex quibus cum patre quidem imperavit annis duodecim: Imperavit autem solus reliquos annos duodecim, dies tres. Ejusdem Arcadii temporibus, Attico Patriarchatum obtinente, allatæ sunt Constantinopolim reliquæ sancti Samuelis, & depositæ sunt in Ecclesia ejusdem Prophetæ, prope Septimum, ante diem duodecimum Calendas Julii.

64. Theodosius Junior, filius Arcadii Augusti, imperare cepit mense Januario. Imperavit una cum patre annos septem, menses tres. Mortuus est die xxviii. mensis Julii, indictione tertia. Et die tricesimo ejusdem mensis depositæ sunt ejus reliquæ, cum imperasset in universum annos quadraginta duos, menses duos. Ex quibus imperavit quidem una cum patre annos septem, menses tres: solus vero imperavit annos triginta quatuor, menses undecim. Eo regnante, depositæ sunt reliquæ sanctorum Stephani, Laurentii & Hagnes,

ὑποφύλων, Τιμοθέου μὲν πρὸς ὁκτώ Καλαίδων Ἰουλίον Ἀνδρέα δὲ καὶ Λουκᾶ, πρὸς πέντε ἰώνων Μαρτίαν καὶ κεκτεθέντων ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐκκαμηθίνοντι μεγάλῳ καὶ τῷ ἁγίῳ ὑποφύλῳ.

62. Εὐδοσίῳσι Θεοδοσίος ὁ μείζων, ἵτη δεκάξ. ἐν οἷς ἐκασίλῃσι συνὲ αὐτῷ Ἀρκάδιος ὁ υἱὸς ἔτη δώδεκα· ἐπὶ τῆς αὐτοῦ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου βασιλείας, ἀπιτίθη καλῶσθ αὐτοῦ ἕως τὸ Μαρτύριον τῆς ἁγίας Εὐφημίας ὅς τῃ Πέτρῃ τὰ λείψανα τῶ ἁγίου μαρτύρου Τερентίου καὶ Ἀφρικανίου, τῇ περὶ δεκάτῃ Καλαίδων Ὀκτωβρίου.

63. Ἐκασίλῃσι Ἀρκάδιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ μεγάλου Θεοδοσίου, ἐν μηνὶ Ἰαννουαρίῳ, ἱζ', μετὰ πέντε χρόνους τῆς ἀναγερθείσης τοῦ οἰκίου πατρὸς. ὅς ἐπὶ πλῆθος ἑμὶν Μαίῳ πρώτῃ, βασιλεύσαι· τὸς τὰ πάντα ἔτη εἰκοστίσασα, μῆνας τρεῖς, ἡμέρας δεκατίσασα· ἀφ' ὧν τὰ μὲν τῷ πατρὶ ἔτη δώδεκα· λοιπὰ τὰ καὶ μόνῳ, ἔτη δώδεκα, ἡμέρας τρεῖς. ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας, καὶ ἐπὶ Ἀθηνῶν πατριάρχου, ἐσπείχθη ἐν Κοινοτάτῳ πόλιν τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου Σαμουὴλ, καὶ ἀπιτίθονται ὅς τῷ περὶ τῆς αὐτοῦ πλησίον ὅς Ἐβδόμου, πρὸς δώδεκα Καλαίδων Ἰουλίον.

64. Εὐδοσίῳσι ὁ υἱὸς Θεοδοσίου ὁ υἱὸς Ἀρκადίου, μηνὶ Ἰαννουαρίῳ, καὶ συνεκασίλῃσι τὸς πατρί· ἔτη ἑπτὰ, καὶ μῆνας τρεῖς. ἐπὶ πλῆθος μηνὶ Ἰουλίῳ καὶ ἰνδίκῳ τῷ τρίτῳ καὶ κατέβητο τὰ λείψανα αὐτοῦ, μηνὶ τῷ αὐτῷ τετρακοστῷ βασιλεύσας τὰ πάντα ἔτη λθ', μῆνας δύο· ἀφ' ὧν τὰ μὲν τῷ πατρὶ ἔτη ἑπτὰ, μῆνας τρεῖς· λοιπὰ τὰ καὶ μόνῳ ἔτη τῆς βασιλείας αὐτοῦ λθ', μῆνας ἑνδίκην. ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἀπιτίθονται τὰ λείψανα τῶ ἁγίου Στεφάνου καὶ Λαυρεντίου καὶ Ἀγνῆς, ἐν

VALESII ANNOTATIONES.

tur in Eclis, quos nomine Idatii edidit Jacob. Sirmondus. Constantio octavum, & Juliano Cæsare Coss. Hic Coss. introitus Constantinopolim reliquiæ Apostoli Timothei, die Calendas Junias. Et anno sequente, Constantio novum, & Juliano iterum Coss. Hic Coss. introitus Constantinopolim reliquiæ sanctorum Apostolorum Andreæ & Lucæ, die 5. Nonas Marti. Eadem quoque leguntur in Chr. Alexandrino. Constantio Aug. octavum & Juliano Coss. diei πέντε τῶ ὁκτώ μὲν πατρὶ α'. Τιμοθέου τῷ ὑπὸ τῶ λείψανον ὑφ' αὐτοῦ ἐκκαμηθίνοντι. Quæ sic vertenda sunt Hic Coss. introitus Petri seu Julii die prima allata sunt Constantinopolim reliquiæ sancti Timothei, &c. ubi videtur Authorem Chronici Alexandrini, quod spectat ad diem, consentire cum Falsis Idatii: in mense vero dissentire.

1. [ἔν τῃ Πέτρῃ] Hujus Basilicæ sanctæ Euphemie martyris mentio fit in orig. Const. p. 47. & 60. τῷ δὲ ἁγίῳ ἀφ' ὧν τῶ Πέτρῃ Ἀνδρέας & Λουκᾶ καὶ ὁ Ἀρκάδιος υἱὸς αὐτοῦ. Ex hoc tamen Theodori testimonio apparet, Basilicam istam die ante principatum Anastasii fuisse. Hæc porro Basilica cognominata est in Petra, ad discrimen alterius Basilicæ sanctæ Euphemie martyris, quæ erat in Hippodromo, cujus mentio fit in orig. Constant.

2. [Λείψανον τοῦ ἁγίου Σαμουὴλ] De hac translatione reliquiarum Samuelis Prophetæ ex Palestina Constantinopolim usque, videndus est S. Hieronymus in lib. adversus Vigilantiam, ubi ita scribit: *Sacerdotes dicentes quod*

nonne Aug. Arcadius, qui esset Beati Samuelis longo post tempore de Judæa translatus in Thraciam, omnes episcopos non solum sacrilegi, sed & falsi iudicandi, qui rem vniuersam & omnes dissoluerunt, in serico & vase aureo portauerunt. Scilicet opusculum Ecclesiarum ruralium, qui occurrerunt sanctis reliquiis, & tanta latitudine, quasi præsentem viderentur Prophetam egerunt, susceperunt, ut de Palestina usque Chalcedonem jungerentur populo exanimato, & in Christi laudem sua voce resouerent.

3. [ἔν τῃ περὶ τῆς αὐτοῦ] Ecclesia in honorem Prophetæ edificata, vocabatur σοφῶν, eodem modo quo Ecclesia in honorem Apostoli constructa, ἀποστόλων, & Ecclesia in honorem Martyris extructa, μαρτύρων dicebatur. Sic in additione tertia Conc. Const. sub die 22. 693. ἵσταντο δὲ αὐτοῦ αὐτὸν ἵσαν τῶν σοφῶν, &c. ubi Ecclesiam Samuelis Prophetæ intelligendam puto, quæ simpliciter & absolute σοφῶν dicebatur. Ecclesia quidem S. Iuonis Bapt. quæ erat in Septimo, ipsa quoque σοφῶν vocabatur, ut notavit Meursius in Glossario. Sed frequentius μαρτύρων dicta est, ut docet locus Menæi ibidem prolatus & hinc. Ceterum ex eo quod hic studiose relatum legimus: quoniam Sanctorum reliquiæ, & quibus temporibus Constantinopolim delatæ sint, satis apparet Theod. Lectorem hujus operis Auctorem esse. Qui cum Lector esset Ecclesie Const. diligenter in historia sua recensuit omnium Sanctorum reliquiæ, quibus urbs regia erat circumdita.

VARIORUM.

a. Μηνὶ Μα' ὁ πρώτῳ] Hinc corrigendus Zosimus, qui Arcadium X. Kal. Septemb. mortuum tradit. Vid. Pagi ad ann. 408. n. 2. W. Louth.

b. Πρὸς δώδεκα Καλαίδων Ἰουλίον] XIV. Kal. Junii, juxta

Chronicon Alexandrinum, apud egiū ad Pann. 406 n. 14. W. Louth.

c. [ἔν τῇ αὐτῇ] Legendum μὲν. ut patet ex sequentibus. W. Louth.

τῷ μαρτυρίῳ τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου, τῇ εἰκοστῇ
πρώτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός. καὶ πλεῖται μέ-
χρι σήμερον ἐκείνῃ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἡ μνήμη αὐτῶν.
ἐπ' ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας, ὁ Πρόκλος πατρι-
άρχου, ἐπέχθη τὸ λείψανον ἡ Χρυσόστομου, ὁ κατε-
τίθητο ἐν τοῖς ἁγίοις ὑποδόλαις τοῦ πύργου Καλαν-
δῶν Φεβρουαρίου.

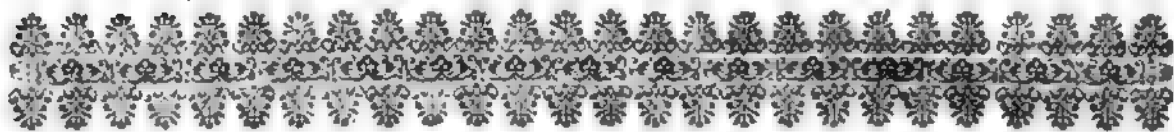
65. Εὐσταθίου ἰδιδικπῶτος δεκάτης, μηνὶ
Φεβρουαρίου πεφθότος ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου,
ὁ ἐπιδύθηκεν μηνὶ Ἰαννουαρίου, ἰδιδικπῶτος δωδε-
κάτης. γίνονται ἔτη τῆς βασιλείας αὐτοῦ, δεκα-
επτά. ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας, καὶ ἐπὶ Γεωργίου
πατριάρχου, ἐπέχθη ὑπὲρ τοῦ Σερμίου τὸ λείψανον
τῆς ἁγίας Ἀναστασίας, καὶ κατετίθητο ἐν τῷ
μαρτυρίῳ αὐτῆς τῷ ὅπῃ ἐν τοῖς Δομνίου ὑποδόλαις.

in Martyrio S. Laurentii, die vicesima
prima mensis Septembris. Et eodem die
celebratur illic eorum memoria usque ad
hodiernum diem. Ejusdem Theodolii tem-
poribus, Proclo Patriarchatum administran-
te, allatae sunt reliquiae Joannis Chrysosto-
mi, & depositae sunt in Basilica Sancto-
rum Apostolorum ante diem quintum Ca-
lendas Februarii.

65. Leo Augustus imperare coepit indi-
ctione decima, mense Februario, coronatus
ab Anatolio Patriarcha. Mortuus est men-
se Januario, indictione duodecima. Funt
anni ejus Imperii septemdecim. Eo re-
gnante, & Gennadio Patriarchatum admi-
nistrante, allatae sunt Sirmio reliquiae sanctae
Anastasiae, & depositae sunt in Martyrio
ejusdem quod est in porticu Domini.

Τ Ε Λ Ο Σ.

F I N I S.

FRAGMENTS

THEODORI LECTORIS.

Ex Actione quinta Synodi septimæ.

Θεοδώρου ἀντιγνώστου ἐκ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς
Ἱστορίας.

EX ECCLESIASTICA HISTORIA
Theodori Lectoris.

ΠΕΡΣΗΣ τις Ξεναίας ἑκκλησιαστικῆς ὅτι ἐν τοῖς
αὐτῷ ἱερατικῷ χρόνῳ ὁ Καλυδῶν διήκων
τὰ ἐκκλησιαστικά τοιούτῃ, ὁ καὶ τὰς πόλεις ἀναστα-
τῶν, ἀπελάσας τὴν χώραν. οὗτοι τούτοι, ὁ πολλὰ
παρὰ διαφόρῃ ἀκηκῶς ἐκείνῃ, ὅτι μέρους
λέγει. ὅτι ὅτι τὴν Περσίαν χώραν οἰκῶν διόποτον
πεφθότος. καὶ μετ' ὀλίγα. τότε ὁ Πέτρος ἀντὶ
Κύρου τῇ Ἱεραπολίδι ἐκκλησίᾳ ἐπίσκοπον ἐπέμ-
πε. ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἐπίσκοποι ἐκ τῆς Περσικῆς
παραγινόμενοι οἰκόμενοι ἤλθον, ὁ ὅτι ὁ βασις-
ματος ἀμέτοχοι. ὅτι μετ' ὀλίγα ὁ Πέτρος, τί
δὲν γένετο μὴ φροντισίας, ἔφθον ἀρχὴν αὐτῷ ὅτι
ἐπίσκοπον χριστιανῶν πρὸς ἀναπλήρωσιν ὅτι Ξεναίας
μυστικῶς.

Sequitur locus Joannis Diacrinomeni de eodem Xenaia, quem descriptum esse
opinor ex Theodoro nostro.

PERSA quidam Xenaia nomine: quem
cum Calendio Episcopatus sui tempore
deprehendisset adulterantem Ecclesiastica
dogmata, & vicos evertentem, ex regione
eiecit. De hoc multa, quae à diversis ho-
minibus cum diligenti inquisitione accepi,
ex parte commemorabo. Et aliquando post.
Eum Petrus in locum Syri Hierapolita-
norum Episcopum constituit. Quem haud
multo post Episcopi quidam ex Perside
advenientes, vernulam esse coarguerunt, &
divini baptismatis exsortem. Quo com-
perto Petrus, parum curans quidnam fa-
ciendum esset, sufficere ei dixit Episco-
palem ordinationem ad supplementum sacri
baptismatis.

VALESII ANNOTATIONES.

τὴν Ξεναίαν μυστικῶς] Post hunc locum Theod. Lect.
recitatur in Synodo 7. locus alter ex hist. Eccl. Joann.
Diacrinomeni. Quem quidem locum desumptum esse exi-
stimo ex hist. Eccl. Th. Lect. qui de Xenaia loquens, Jo

annis Diacrin. historiam adduxerat. Sic enim de Severo
Acephalo scribens, eundem Joannem Diacrinomenum lau-
dat Authorem, ut videre est pag. 563.

E c c e 2

Διόδωρος

Ex Suida in voce Διόδωρος.

Diodorus monachus primum fuit, Juliani & Valentis temporibus, postea vero Episcopus Tarsi Ciliciz. Scripsit hic libros complures, ut testatur Theodorus Lector in Historia Ecclesiastica. Quorum hi sunt tituli. Interpretationes in unanversum Vetus Testamentum: in Genesim scilicet, in Exodum, & in reliquos deinceps libros. In Psalmos, & in quatuor libros Regnorum. Quæstiones in Paralipomena, in Proverbia. Quænam differentia sit inter theoriam & allegoriam. In Ecclesiastem. In Canticum Canticorum, in Prophetas. Chronicum, in quo Eusebii Pamphili error in computatione temporum emendatur. In quatuor Evangelia. In Actus Apostolorum. In Epistolam Joannis Evangelistæ, de hoc quod unus est Deus in Trinitate. Contra Melchisedecitar. Contra Judæos. De resurrectione mortuorum. De anima, & de diversis hæresibus super ejusdem animæ natura. Capicula ad Gratianum. Contra Astronomos & Astrologos & contra satum, De sphæra & de septem Zonis, & de contraria progressionem astrorum. De sphæra Hipparchi. De providentia. Contra Platonem de Deo ac diis. De natura & materia. In quo, & quid sit justum. De Deo & de materia Græcorum, falsa atque aberrante. Quod invisibiles substantiæ, non ex elementis, sed ex nihilo creatæ sint una cum elementis. Adversus Euphronium Philosophum, per interrogationem & responsionem. Contra Aristotelem de corpore cælesti. Quonam modo calidus sit sol. Adversus eos qui dicunt cælum esse animal. Qua ratione Creator quidem sempiternus sit, res creatæ non item. Qua ratione in Deo sit velle & non velle, tametsi Deus æternus sit. Contra Porphyrium de animalibus & de victimis.

Διόδωρος μνησται, ἐν τοῖς χρόνις Ἰουλιανοῦ καὶ Οὐαλιαντοῦ, ἐπισκοπήσας Ταρσῶν τῆς Κιλικίας. οὗτος ἔγραψε, ὡς Φησι Θεόδωρος ἀναγνώστης ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ, διάφορα. αὐτὸς τὰ δὲ ἐρμηνεύει εἰς τὴν παλαιάν πάσαν Γένεσιν, Ἐξοδόν, καὶ ἐφεξῆς. ἢ εἰς Ψαλμοὺς, καὶ εἰς τὰς τίσσας βασιλείας εἰς τὰς ζητούμενα τῇ παρελευπεμένων εἰς τὰς παραμίας τίς διαφέρει θεορίας καὶ ἀλληγορίας. εἰς τὴν ἐκκλησιαστικήν. εἰς τὸ ἄσμα τῇ ἀσματίᾳ. εἰς τοὺς πορφήτας. χρονικῆς διερηούμενοι τὸ σφάλμα Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου περὶ τῶν χρόνων. εἰς τὰ τίσσας βυβαγγίλια. εἰς τὰς πράξεις τῇ ἀποστόλων. εἰς τὴν ἐπιστολήν Ἰωάννου τοῦ βλαβηλικῶν. αὐτὸ τοῦ εἰς Θεὸς ἐν τριᾷδι. κατὰ Μιχαηλιδικτῶν. καὶ Ἰουδαίων. αὐτὸ νεκρῶν ἀναστάσεως. αὐτὸ ψυχῆς καὶ κατὰ ἀγρόφων αὐτὸ αὐτὸς αἰρίσων. αὐτὸς Γεωργίᾳ κεφάλαια κατὰ ἀστρονομίας καὶ ἀπολόγων καὶ ἐμμετρίᾳς. αὐτὸ σφαίρας καὶ τῇ ἐπὶ ζῶντων, καὶ τῆς σαρκὸς τῶν ἀγέρων πορείας. αὐτὸ τῆς Ἰππάρχου σφαίρας. αὐτὸ πορφήτας. καὶ Πλάτωνος αὐτὸ Θεοῦ ἢ Θεῶν. περὶ φύσεως ἢ ὕλης ἐν ᾧ τὸ δίκαιον ἐστὶ. αὐτὸ Θεοῦ ἢ ἑλῆς Ἐλλήνων πεπληρωμένης. ἐπὶ αἱ ἀόρατοι φύσεις ἔκ ἐκ τῇ σιχίᾳ, ἀλλ' ἐκ μανθῶς μετὰ τῇ σιχίᾳ ἐδημιουργήσαν. αὐτὸς Εὐφρόνιον φιλόσοφον, κατὰ πύσιν καὶ ἀπίρσιν. κατὰ Ἀριστοτέλους αὐτὸ σώματος οὐρανόθεν, πᾶς θέρμης ὁ ἥλιος. καὶ τῶν λεγόντων ζῶν τὸν οὐρανόν. αὐτὸ τοῦ, πᾶς αἰμὲν ὁ δημιουργὸς, ἐκ αἰ τὰ δημιουργήματα. πᾶς τὸ θέλει καὶ τὸ μὴ θέλει ἐπὶ Θεοῦ αἰδίου ἦτες. κατὰ Πορφυρίου αὐτὸ ζῶν ἢ θύσιν.

Ex Theophanis Chronico p. 139.

Episcopum Thessalonizæ Theodorus Historicus Patriarcham vocat absque ulla ratione: nec cur ita eum appellet, satis ipse novit.

Τὸν Θεσσαλονίκης ἐπίσκοπον Θεόδωρος ἱστορικὸς ἡ Πατριάρχῃ οὐνομάζει, ἀλόγως, μὴ εἰδὼς τὸ ἀγρί.

Vetus Scholion ad caput vicesimum primum libri tertii Evagrii.

EVAGRIUS quidem hoc loco aperte non dicit, Acacium ab Episcopo Romano depositum fuisse. Verum Theodorus, & Basilii Calix diserte id affirmant.

Οὐ λίγην ὕψος ἐν ταῦτά γε τριῶς τὸν Ἀκάκιον ὑπὸ τοῦ Ῥώμης καθαιρέσθαι. Θεόδωρος δὲ μόνον καὶ ὁ Κίλιξ Βασίλειος τριῶς αὐτὸ φασί.

Ex Actione prima septimæ Synodi Oecumenicæ.

DIOSCORUS enim contra Canonum præscripta, Constantinopolitani Episcopi

Ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Θεόδωρος ἀναγνώστης, βιβλίῳ πέμπτῳ. Διόσκορος γὰρ παρὰ τὸ τοῖς

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καὶ ἀπολόγων καὶ ἐμμετρίᾳς] Diodorus Tarsensis libros octo scripserat contra Fatum, quorum excerpta habentur in Bibliotheca Photii cap. 223.

2 Πατριάρχῃ οὐνομάζει ἀλόγως] Fallitur Theoph. qui Thessal. Episcopum male à Theodoro Lect. Patriarcham vocari dicit. Nam Theof. Episc. optimo jure Patriarcha dictus est, ut pote qui Primas esset totius Illyrici. Primates enim, sive ἐπαρχοὶ olim Patriarchæ dicebantur, ut jam

pridem monuit Jac. Sirmondus. Vide, si placet, quæ notavi ad lib. 3. Evagrii cap. 6. & ad lib. 5. ejusdem Evagrii.

3 Hoc insigne Fragmentum de Ordinatione Anatolii Episcopi Constantinopolitani, quæ facta est Asterio & Protogene Cons. anno Christi 449. Baronii diligentiam fugit. Depromptum autem est ex libro primo Historiæ Theodori. Nam Theodorus Lector historiam suam exorsus est κατὰ

καὶ οἱ δὲ αὐτῶν ἑαυτῶν τὴν χειροτονίαν ἐπιτελεῖν τῆς
 15 ἡ Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκοπῆς, προσχέζεται
 ὡς τὸ αὐτῆς προσεδέχθη Ἀνατόλιος πᾶς, τὸν τῆς
 Ἀλεξανδρείας ἐκκλησίας τὰς Ἀπικερίους ἐν Κων-
 σταντινουπόλει ποιῶμεν, ἔχον παρόντες καὶ Εὐτυ-
 χὴν συλλειτουργοῦντα. ὡς δὲ ὁ Ἀνατόλιος χαρίεν-
 τως εἶπεν τὸ γὰρ μέλλον ἡγούμενος ὅτι περὶ πᾶσιν
 20 καί, ἡγίασας, ἐπετέθητο δὲ ταῦτα κατὰ τὴν ὑπα-
 γίαν Πρωτογένους καὶ Ἀσπιδίου.

Ordinationem sibi assumens, ad ejus Ec-
 5 clesie præsulum eligit Anatolium quem-
 dam, qui tum Constantinopoli Apocris-
 tarius erat Ecclesie Alexandrinæ: habens
 præsbo Eutychem quoque Missas cum ipso
 celebrantem. Cui Anatolius facere dixit:
 ignorabat enim quid facturum esset Dio-
 scorius: Cuncta ad quæ venisti loca sancti-
 ficasti. Agebantur autem hæc Consulari
 Protogenus & Assterii.

Ex libro 3. Joannis Damasceni de Imaginibus.

Ex τῆς ἐκκλησιαστικῆς ιστορίας Θεοδώρου ἀντιγρά- 11
 φου Κωνσταντινουπόλεως, ὡς πρὸς αἰρετικῶν
 Παλλαδίου.

Ex Historia Ecclesiastica Theodori Lectoris
 Constantinopolis, de quodam Palladio Hære-
 tico.

Ὁ δὲ τῆς Ἀντιόχειας ἐπίσκοπος Παλλάδιος,
 15 ὡς χάριτι βασιλέως ἀφ' ἀπαιτήσεως, τὴν
 τοῦ ἐν Καλχιδόνι ἀγίου δέσματος ἐπομένους ἐμ-
 σάπην, καὶ τὰς τῶν ἁγίων Πατέρων εἰκόντας χαθάρσας.

Τῆς αὐτῆς ιστορίας ἐκκλησιαστικῆς, ὡς τὸ τὸ
 Διοσκὸρον φησὶν. Εἰς τοσούτοι γὰρ ἐλαττοῦν τῶν
 20 τῶν αὐτῶν, ὡς καὶ τὰ τῶν ἐκ τῆς μακαρίας
 περὶ τὸν οὐρανὸν, τὸ ἱερὸν διπλῶν ἀνείλε, καὶ τὰς
 αὐτῶν εἰκόντας χαθάρσας, καὶ ταύτας τυραννικῶς.

Τῆς αὐτῆς ιστορίας, ὡς τὸ ἀφ' ἀπαιτήσεως τὸν
 25 ἑαυτοῦ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ Μακεδόνιον αἰρετι-
 κῶς. Οὗτος ὁ αἰρετικός, ἐν ταῖς συνάξεσιν ἀπε-
 χόρμους, τὰς σιγὰς εἰσὶν ἀναθεωρεῖν καλῶς,
 εἶπου μὴ μαρτυροῦν ἐν εἰκόνι εὐερίσκει Μακεδόνιον,
 ταύτην εἰ μὴ χαθάρσας, οὐκ αἰ δὲ λειπύργου. Vide
 pag. 563.

Τῆς αὐτῆς ιστορίας, περὶ Ἰουλιανὸν καὶ Τιμοθέον, 30
 καὶ ἑλῆν. Τῶτοι τὸν Ἰουλιανόν, γινώσκοντες πᾶς
 τὸν ταῖς ταρχαῖς χαρίεντα, Τιμοθέον τὸν ἐπισκό-
 πον ὑπὸ τοῖς βασιλεῦσι Μακεδόνιον συγκατα-
 βίβας, καὶ δι' ἡ αὐτῶν συνεκροπῆτο ἀφ' ὧν ὑπερ-
 τυνδίων αὐτῶν θάψας παρούσας, παρόντας καὶ
 35 πολιτικῶν δέχοντες ἐν τῇ ἐπισκοπῇ ἡγάγετο
 τὰ τῆς ἐν Καλχιδόνι συνόδου ἀναθέματα ὑπεκα-
 λῶν. Διόμοιος δὲ ὁ γένει ταῖς εἰκόσι τῶν κατω-
 χρωμένων ἱερῶν, Φλαβιανὸν καὶ Ἀνατόλιον τῶν δέ-
 40 χοντινῶν, ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ μαρτυρίαν,
 δι' οὗ καὶ ἐν Καλχιδόνι συνέδος τὸ κύρος ἐκτάσας,
 ἐκρύβαντες, εἰ μὴ θέλει ἀρῆσθαι τὰ τῶν λελεμένων
 ἀγίων συνόδου, ἀναθεματίζοντες τὴν ἐπισκοπὴν ἐν-
 κλῶντες, καὶ τὸ ἱερὸν διπλῶν ἀπαλῶν.

Episcopus autem Antiochie Palladius,
 15 Imperatori gratificari studens, eos qui
 sancta Chalcedonenſis Concilii decreta se-
 quebantur, averſari cœpit, & sanctorum
 Patrum imagines deposuit.

Ex ejusdem Historia Ecclesiastica, de iis qui
 Dioſcori partes ſequebantur. Eo enim Audaci-
 20 zæ proruperat, ut beatorum qui illic fue-
 rant Episcoporum nomina ex ſacris Dipty-
 chis ſuſtulcrit, eorumque imagines depo-
 ſuerit, ac tyrannice combuſſerit.

Ex eadem Historia Ecclesiastica, de Timo-
 theo hæretico, qui poſt Macedonium Conſtan-
 tinopolitanam ſedem ſuſcepit. Impius ille in
 ſacris conventibus, ingrediens in venerabi-
 les ædes, jubebat ſedulo inſpici num forte
 Macedonius alicubi in tabula depictus in-
 veniretur. Nec niſi ea tabula prius depoſi-
 ta fuiſſet, miſſas ibi celebrabat.

Ex eadem Historia Ecclesiastica, de Julia-
 no, & de Timotheo Conſtantinopolitano Episcopo.
 Quidam ex iis qui ſeditionibus delectaban-
 tur, Timotheo Episcopo indicant, Julia-
 num hunc à ſupra memorato Macedonio
 ſuſceptum ac ſuſtentatum fuiſſe, & quam
 35 ob cauſam ita ſuſceptus fuiſſet. Eum igitur
 Timotheus per miniſtros ſuos ad ſe ad-
 ductum, præſentibus etiam civilibus Magi-
 ſtratibus, in Episcopali æde Chalcedonenſi
 Synodum anathemati ſubjicere compell-
 abat. Senex vero imaginibus mortuorum
 Antiochitæ, Flaviani & Anatolii Archiepi-
 scoporum Conſtantinopolis, qui illic depicti
 erant, quorum opera Chalcedonenſis Syno-
 dus confirmata fuerat, ſupplicans exclama-
 vit. Si ſancſtam Synodum admittere recuſa-
 tis, deponite imagines Episcoporum, eoſque
 à ſacris diptychis expungite.

VALESII ANNOTATIONES.

à ſine librorum Socratis. Cum ergo Socrates deſerit in
 Epitaphio Prochi CP. Theodorus Lector Hiſtoriam ſuam
 inchoavit ab exordio Flaviani, id eſt ab anno Chriſti 446.
 Quare in titulo hujus fragmenti ſcribendum eſt, βιβλίον
 1. 1.

1. Τῆς Ἀλεξανδρείας ἐκκλησίας τὰς Ἀπικερίους] Liberatus in
 Brevariis cap. 12. ſcribit, Anatolium Apocrisarium fuiſſe
 Dioſcori Alexandria Episcopi. Sic enim habet: Ordina-
 τὸν πρὸς τὸν Διοσκὸρον, qui ſuit Conſtantinopolis
 Apocrisarius. Sed non videtur vero Apocrisarium Episcopi
 à Dioſcoro ordinatum, & in ſynodo conſtitutum oporteat, duliſſimo
 quæſtione. Hæc ſunt enim majores Fidei
 ſuos Apocrisarios apud Principem, ut docet Juſtinia-
 nus in Novell. Porro Patres Synodi ſcriptæ eo loco
 præſentantur, improbandas non eſſe Ordinationes ab

hæreticis factas, idque adduunt exemplo Anatolii, qui à
 Dioſcoro hæretico ordinatus eſt Episcopus Conſtantino-
 polis. Sed reſponderi poteſt, Dioſcorum tunc cum Ana-
 tolium ordinavit, hæreticum non fuiſſe. Sed neque poſtea
 in Chalcedonenſi Synodo ob ullum Hæreſim damnatus
 eſt, ut patet ex ſententia damnationis à Patribus Synodi
 in eum prolata. Juſtinianus quoque in expoſitione fidei
 ſcribit, Dioſcorum non ob ullam in fide errorem, ſed tan-
 tum propter Eccleſiaſticum ſtatutū à Sancta Romana Ec-
 cleſia poſt mortem anathemate damnatum fuiſſe. Ipſe
 etiam Anatolius idem dixerat in Concilio Chalcedonenſi,
 Act. 5. His verbis: Propter fidem non eſt damnatus Dioſ-
 scorius, ſed quia excommunicationem fecit Domino Archiepi-
 ſcopo, Leoni. Quæ verba referuntur etiam à Nicolao Papa
 in Epistoſta ad Michaelem Imp.

Θεοδώρου

Ex Historia Ecclesiastica Theodori Historici Constantinopolitani, de Gennadio Archiepiscopo Constantinopolitano. Alia quoque de illo adjiciam stupenda prorsus atque admiranda. Cum pictor quidam Christi Domini nostri imaginem pingeret, manus ei exaruerunt. Dicebatur autem opus illud Pagani cujusdam mandato, sub specie ac nomine Servatoris nostri pinxisse, crinibus ex utraque capitis parte ita discretis, ut facies nullatenus regeretur. Hac enim forma gentiles Jovem solent depingere: eo scilicet consilio ut qui imaginem illam cernerent, Servatorem sibi viderentur adorare.

Ex Theodori Ecclesiast. Historia lib. 4. Sub eodem Consulatu, quinto ac vicesimo die mensis Decembris, miraculum horrendum prorsus & inusitatum accidit, & quod cunctis audientibus stuporem incutiat. Quidam enim, Olympius nomine, juxta equum ambulatorem Euthymii Arianorum Episcopi incedere solitus, cum esset in lavacro Palatii Helenianarum in cella tepidaria, & quosdam ex lavantibus fidem Confubstantialis laudantes, animadvertisset, hac quæ sequuntur protulit verba. Quidam vero est Trinitas, aut quo in pariete minime depicta est? Simul apprehensus virilibus: Ecce ego quoque Trinitatem habeo. Adeo ut omnes qui illic aderant, commoti illum interficere vellent. Sed ne id facerent prohibiti sunt à quodam Magno, Ecclesiæ Sanctorum Apostolorum Presbytero, viro admirabili, Deique cultore studiosissimo, qui in ambitu Palatii repertus ipsis affirmavit, quod vir ille nunquam subterfugiturus esset justitiæ oculum, cuncta spectantem & diligentissime adnotantem. Cum igitur hominem reveriti, tumultum compressissent, surrexit Olympius. Et aquæ calidæ solio, ut moris est, usus, ad frigidæ aquæ piscinam egreditur, quæ aquas excipit ex fonte qui oritur in medio venerandi altaris sanctæ Ecclesiæ Protomartyris Stephani, olim ab Aureliano viro summis Magistratibus sancto exstructæ. Ex quo

Θεόδωρος ιστοριογράφος Κωνσταντινουπόλεως, ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ιστορίᾳ, περὶ Γενναδίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. Ἐπεὶ αὐτοῦ ὡς ἀνέστησεν, καὶ ἀπλήξεως μετὰ. Ζωγράφος τις, τὴν εἰκόνα τῆς δισπίτης Χριστοῦ γράφειν, τὸ χεῖρ ἀπέφυκτο. καὶ ἐλέγχετο ὡς ὑπὸ ἑλλήνους πῶς τὸ ἔργον ἐπιπαγεῖν τῇ εἰκότι, οὗ τῷ ὡραχίματι τῷ ὁμοίῳ τῶν σιτῆρος γράφεται ἐξ ἑκατέρῃ τὰς τεύχας ἐπὶ κεφαλῇ διεσπασας, ὥς μὴ τὰς ὄψεις καλύπτειται. πάντῃ γὰρ σχήματι ἑλλήνων παῖδες τὸν Δία γράφουσιν, πρὸς τὸ τὴν ὁμοίαν τομίζον, τῷ ἑστῆναι τῷ ὡραχίματι ἀπὸ τῆς εἰκόνος. Vide p. 554.

Τῆς ἐκκλησιαστικῆς ιστορίας Θεοδώρου πτέρτῃ τόμῳ. Ὑπὸ δὲ ταύτῃ τῇ ὑπατάσει, 35^η τῶν 2 μῆνα τοῦ Δεκεμβρίου, ἐγένετο αὐτῷ εἰκόνα καὶ πέμπτῃ ἡμέρᾳ, θαῦμα φοβερὸν καὶ ἐξαιρετικόν, πᾶσιν τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἀπλότοις γινώσκται. Ὀλύμπιος γὰρ περὶ τοῦτον, Εὐθυμίου τοῦ Ἀρείου θρησκείας ἐξάρχοντος, τῷ βασιλεῖ παραχρῆμα, 30 τῷ λουτρῷ τοῦ παλατίου ἑλπίων γινόμενος, 4^η τῇ τῷ ὡραχίματι, καὶ διασπῶντος πᾶς τῇ 4 λεωμῶν, τῇ ὁμοίᾳ δόξαν σιμύοντος, ἐπὶ αὐτοῖς λέγει οὕτως. τί γὰρ ἐπὶ ἡ τριᾶς; πῶς δὲ τοῖς ἑκ ἐπιγέγραπται καὶ κατέστη τῷ εἰκονοῦ 25 ἀναπαύσει ἔφη ἰδί, καὶ τὴν τελεῖν ἔχω. ὅτι κατέστη τὸν ἐκὼν ὁμοίαν, μέλλει αὐτῷ 2^η χεῖρ εἶναι ἀλλ' ἐρχομαι ὑπὸ πρὸς Μάγνῳ πρὸς 30 σιτῆρος τῷ ἁγίῳ ἀποστόλῳ οὗ τῷ ὡραχίματι, ἀνθρώπων θαυμαστῶν, καὶ τῷ Θεῷ θρασύοντος, Φησὶν πρὸς αὐτοῦ, ὡς ἔκ αὐτοῦ διαλάβῃ τῇ τῷ πατρὶος δίκης ὁφθαλμῶν, ἀρετῶν λόγῳ γράφεται. αἰδοῖ δὲ τῷ ἀνδρὶ τῆς παραχρῆμα παυσανδῶν, ἐξαιρέσει ὁ Ὀλύμπιος, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ θέρμῳ 35 ἔτος χρυσάμενος, ἔξωθεν ἐπὶ τῇ τῷ ψυχρῶν ὕδατος 35 δεξαμένῳ, ὅπως λαμβάνει τὰ ὕδατα ἐκ πηγῆς πεπομένης μίσει τῷ σιτῇ θυσιαστῆς τῷ διαγῶν οἴκῳ τῷ πρωτομάρτυρος Σπρίτου, ὅς οὗ παλατίου ἐκποῖν, ἀξιόμασιν ἀρχιεπισκοπῶν διαλάμψας Αἰρη-

VALESII ANNOTATIONES.

1 Hujus egregii Fragmenti Titulus in editione Basilien- si ita scriptus est: τῆς ἐκκλησιαστικῆς ιστορίας Θεοδώρου, &c. Sed cum Theodoritus usque ad Anastasii Imperatoris tempora minime pervenerit, recte Jacobus Billius in Notis ad librum tertium Joannis Damasceni de Imaginibus observat, scribendum esse Θεοδώρου. Atque ita conjecturam priusquam Notis ejus legissem. Certe stilus & scribendi character, Theodorum Lectorem aperte indicat.

2 Ὑπὸ δὲ ταύτῃ τῇ ὑπατάσει] Quibus Consulibus id miraculum contigerit, docet Victor Tunonensis in Chronico ita scribens, *Joanne Syrio & Paulino Coss. Olympius quidam Arianus in Balneo qua Eliana vocatur, ad Regem urbem, sanctam & consubstantialem Trinitatem blasphemans, tribus ignis sacris Angelo ministrante, invisibiliter in piscina frigida aqua perfusus, vitam impie simulque prodigio finit.* Eandem Historiam refertur Auctor Historiæ Miscellæ in libro 15. Ado Vienneus, & Siebertus in Chronico. Qui tamen in Africa id gestum esse scribunt, contra fidem atque auctoritatem Victoris atque Theodori. Vulgo hunc errorem Baronius, qui tamen & ipse lapsus est, cum id miraculum retulit anno Christi 494.

cum in annum Christi 498. referre debuisset, ut testatur Victor Tunonensis.

3 Τὸν βασιλῆα παραχρῆμα] Scribendum est procul dubio παραχρῆμα. Refertur enim ad vocem ὁλύμπιος. His igitur verbis Theodorus significat, Olympium hunc Euthymii Arianorum apud Constantinopolim Episcopum pedisequum suum seu stratorum, qui juxta equum sublimem incederet. Nam βασιλῆς equus est qui βασιλῆα ambulat, id est molli gressu. Hujusmodi certe equi Episcopis magis conveniunt. Heltychius παλαί, ὡς βασιλῆα. Plura de his equis congerit Salmasius in Notis ad Historiam Augustam pag. 245.

4 Κατὰ τὸν ὡραχίματι] Idiotismus est familiaris Theodoro. Ut enim paulo ante dixit τὸν βασιλῆα, subaudiens ὡραχίματι, ita nunc dicit τὸν ὡραχίματι, subaudiens ὡραχίματι. Intelligit autem Theodorus Cellam tepidariam. Quatuor enim erant Cellæ in balneis. Prima tepidaria unctuaris. Secunda Sudatoria dicebatur. Tertia Assa Cellæ. Quarta Frigidaria, ut scribitur in Dialogo Hadriani & Epicteti.

VARIORUM.

2 Τῇ ἡμέρᾳ τῇ θέρμῳ] Balnea intra Ecclesiarum ambitum interdum struebantur. Vide celebrem Legem de Alys, 9. Cod. Theod. Tit. 45. l. 4. W. Lenz.

λαμῶν.

λαίος. εὐθὺς δὲ ἡρώδης θύας ἐποψίας τὸ ὕδωρ
 ἀΐοντα· ἐν τῇ κελεύσει, θάψας ἐκταλαίνου, κραυ-
 γάζων, ἐλάσσετέ με, ἐλάσσετέ με, καὶ κήρυξεν αὐτῷ τὰς
 σάρκας, τὸ ὅσων ἀπεμείριζε. πάντες δὲ περὶ αὐτὸν
 γαυόμενοι, καὶ κρατίζοντες, σιδήρῳ περιτυλίξαντες,
 ἀνέκλυσαν ψυχρῶτα ὕδατι. ἐπὶ πρώτῳ δὲ, τί ἂν εἴη
 τὸ συμβῆναι; καὶ Φησὶν ὁ Ὀλύμπιος· ἀνδρῶν ἡγετῶν
 1 Ἀνχιμωνίδῃ, ἐπὶ δόλῳ μοι χεῖρ' ἡρώδης, καὶ
 τρεῖς σέλας θερμῷ περιχέουσα μοι, καὶ λείψανά μοι
 μὴ δυσφύμι. λαβόντες ὅτε αὐτὸν φορέωσι οἱ αὐτῷ δια-
 10 φέροντες, μέμνησθαι ἐν ἐτέρῳ λυτῷ προσκείμε-
 ναί τῃ τῇ Ἀρμενίων ἐκκλησίᾳ. θιλόντων ὅτε αὐτῷ
 ἀποτυλίξαι τιτὸν σιδήρῳ ἀπ' αὐτῷ, συνεξέπαιρον
 πᾶσας τὰς σάρκας αὐτῷ. καὶ ὕτως κεραιθεῖς, ἀπέ-
 15 δακε τὸ πνεῦμα. γινώσκοντες ὅτε ἐγένετο τῷτο χεῖρ
 καὶ ὅλης τῇ βασιλείᾳ. ἐφύμῳ δὲ πᾶσι περὶ τοῦ
 πεποιθότος, ὡς χροῖσις ποῦν, ἀπὸ τῆς τοῦ ὁμοῦσιον
 δοξαζούσης θρησκείας, εἰς τὴν Ἀρεῖν μεταπείσασθε
 λαβεῖν. ἐπειδὴ δὲ τὸ συμβεβηκός, καὶ ἀκοαῖς βα-
 20 σιλέων ἐκκλησίᾳ, Ἀναστάσιος ὁ ἴσως, ἐπέβλεψεν ἐν-
 κόνι χρομαπιδὸν τὸ πρῶτον, ὑπερθε τῆς ηρώδης
 καὶ καταγῆρας. Ἰωάννης δὲ τῆς ἀγέλης, καὶ
 ἐκδικὸς τοῦ πρῶτον χροῖσις οὐκ ὤκνησεν Σπύριον
 25 τὸ μαρτυρῶν πρῶτον, αὐτῷ καὶ πᾶσι ἄλλοις ζῆλον
 ὑπὲρ τοῦ ὁμοῦσιον δόξατος ἐκείνου εὐδαιμόνιος, καὶ
 αὐτὸς εὐκὴν κατήργησεν, ἀλλ' ὅχι ἀπλῶς τὸ γὰρ
 ἐκείνου λυμῶν καὶ θρασυμῶν τὰ ὀνόματα κατέ-
 30 ρησεν, καὶ εἴη αὐτῷ ἐκείνου εὐκὴν, ἐπὶ τῇ καὶ τῇ τοῖς
 ὕδασι ὑπερτίτῃ. μαρτυρῶν δὲ ἡ εὐκὴν, ἀχρη-
 παρῖτες πιπνύοντες ἐν τῇ ἐμῇ τῇ πρῶτον,
 35 τοῦ πολλοῦ εὐκὴν εὐκὴν. ἐπειδὴ δὲ τὸ
 θάψας θάψας ἐκκλησίᾳ, οὐκ ὤκνησεν
 δὲ, τῆς αὐτῆς ὑπερτίτῃς τυχεῖον. ὅσοι, οἱ
 καὶ τὸν παρῖτες καὶ τὸν ὑπερτίτῃ, λέγοντες οὐκ ὤκνη-
 40 σιν. θρασυμῶν γὰρ οἱ τὸ Ἀρεῖν συμμοῖας ἐπι-
 κρατῶντες θρασυμῶν, ἐκπαρῖτες τὸ τῇ πρῶτον
 Ἐλευθέρῳ τῇ Φροῦδα πεπνυμένῳ, ὡς ἐξέχοντες
 καὶ τῆς τοῦ λυτῷ διοικήσεως, καθελεῖν κατα-
 45 κρήνην τὴν εὐκὴν. ὅς τῇ ὕδασι θρασυμῶν εὐκὴν
 σκυλῶντες τιτὸν εὐκὴν ἀφελόμενος, Φησὶν, ἐπὶ
 διοικήσει, κατέκρυψεν. ἡ δὲ βασιλὴς, ἐκκαλεῖται
 ἐπὶ δόξῃς τιτὸν εἰς ἐκείνου τόπον βασιλείαν, παρα-
 2 αὐτῷ τῇ τοῖς κατεπάρῃ. ὅσοι πᾶσι τὸ τῇ
 Εὐτυχίαν, τῷτο γὰρ ἡ εὐκὴν τῇ διακρίσει, ὅσοι

feri existimo, ut aqua illa haud quaquam
 experta sit divina Providentia. In hanc
 ille cum descendisset, confestim egressus
 est, clamans: Misereamini mei, misereamini.
 Et carnes suas scalpens, ab ossibus avellerebat.
 Tunc vero amici qui circa illum erant,
 eum comprehenderunt, & linteo involutum
 in cubili collocarunt pene exanimem. De-
 inde hominem interrogarunt, quidnam ei
 contigisset. Quibus Olympius hæc respon-
 dit. Vidi hominem candidis indutum ve-
 stibus, qui supra me stans in piscina, tres
 siclas aquæ calidæ mihi superfudit, ita di-
 cens: Noli impie loqui. Post hæc ejus ne-
 cessarii cum illum in lecticam imposuissent,
 in aliud balneum transtulerunt, quod erat
 vicinum Ecclesiæ Arianorum. Sed cum
 eum ex linteo quo involutus erat, exime-
 15 re vellent, cunctas ejus carnes simul dilā-
 cerarunt. Atque hoc modo moriens ani-
 mam exhalavit. Ea res per universam fe-
 re regiam civitatem divulgata est. Aiebant
 autem nonnulli de Olympio qui hæc passus
 est, eum ante aliquot annos relictis parti-
 bus eorum quæ Consubstantialis fidem profi-
 tebantur, Arianorum baptismum suscepisse.
 Porro cum ea res ad Imperatorum notitiam
 pervenisset: Imperabat autem tunc Anastā-
 sius: jussit ut miraculum istud in tabula
 depictum supra piscinam collocaretur. Jo-
 annes autem quidam, Diaconus ac defensor
 supra memoratæ sanctæ Ecclesiæ Protomar-
 tyris Stephani, vir qui pro defensione fi-
 dei Consubstantialis ardentissimum zelum
 perpetuo declaravit: tum ipse nomen suum
 inscripsit imagini, tum nomina eorum adscri-
 psit, qui tunc lavantes miraculum viderant,
 & ubi singuli eorum habitarent, eorum de-
 30 nique qui balneis ministrabant vocabula ad-
 jecit. Quæ quidem imago, ad hoc us-
 que tempus in fronte quadriporticus Ore-
 torii jam toties à nobis memorati defixa,
 testis est hujus rei. Sed quoniam post hoc
 miraculum, alterum subsecutum est, nefas
 est id præterire, cum ejusdem argumen-
 ti sit. Quod quidem licet nostræ ætatis homi-
 nes præterierit, non pigebit tamen commemo-
 rare. Ariani enim cum hunc de hæresi
 ipsorum triumphum percrebrescere viden-
 rent, curatorem Palatii Helenianarum, utpo-
 te qui balnearum administrationi præpositus
 esset, enixe rogarunt, ut imaginem illam de-
 poneret atque absconderet. Qui prætextum
 commentus satis speciosum, humorem scilicet
 qui ex aquis nascebatur, tabulam ut cor-
 ruptam sustulit & occultavit, restitue-
 45 ram se fingens. Verum Imperator cum ex
 more singula urbis Palatia inviseret, ad hoc
 quoque Palatium progressus, imaginem il-
 lam requisivit. Atque ita parieti rursus af-
 fixa est. E vestigio autem Eutychianum,
 id enim nomen erat Dictario, divina percussit.

VALESII ANNOTATIONES.

1 Καὶ τῶν σέλας θερμῷ ἀποχέοντες] Isidem verbis usus
 est Victor Tunonensis ut supra vidimus: Tribus igitur si-
 clis. Angelo pinnitanti, immixtum in piscina frigida aqua
 perfusus. Ego siclas, idem significare puto quod situlas:
 ac profecto libentius legitur σίτλας. Situlas certe aquæ
 calidæ hic intelligi apparet ex voce perfusus, quam addit
 Victor. Sed Auctor Historiæ Miscellæ & Ado ac Siebertus,
 cum hæc vocem non intelligerent, Olympium igni-
 to jaculo ab Angelo percussum esse sinnerunt. Grego-

rius Magnus in libro primo Dialog. cap. primo, & cum
 situla lignea sicut novis est, mancipium ad fontem perrexit.
 Vetus interpres vertit, ποτὶ θύλας σίτλας. Sic enim lo-
 gitur in manuscripto codice, ut testatur Meursius in Glos-
 sario. Sed fallitur idem Meursius, qui σίτλας corrigē-
 dum esse censet.

2 Τὸ Εὐτυχίαν] Idem narrat Theophanes in Chroni-
 co, pag. 121. ex Theodoro nostro ut apparet. Eum enim
 Theophanes in Chronico suo solet describere.]

sic indignatione ita ut dexter oculus ei dif-
fluxerit. Sed & reliqua corporis membra ita
afflixit, ut cum ad sanctam Ecclesiam coge-
ret accedere, in qua requiescere creditur
pars reliquiarum iacrarum Pantaleonis &
Marini, divinorum Martyrum. Qui lo-
cus homonoea cognominatur, propterea quod
centum & quinquaginta Episcopi, Principa-
tu Theodosii Magni illic congregati, con-
cordem omnes & unanimem protulerunt
doctrinam, tum de consubstantiali Trinita-
te, tum de Incarnatione Domini nostri ex
Maria Virgine. Sed cum septem circiter
continuos dies illic moratus, nihil utilitatis
perciperet, quia & testiculi ei computruis-
sent: Subdiaconus cui sortito obvenerat ut
tota nocte pervigil Deum oraret, videt in
somnia regem quemdam sibi adstantem,
manuque illum qui ægrotus jacebat, indi-
cantem ac dicentem: Quomodo hunc sus-
cepisti? Quis vero istum huc adduxit?
Hic consensit cum iis qui de me impie
loquuntur. Hic est qui tabulam, in qua
depictum erat miraculum, occultavit. Cle-
ricus itaque exurgens, id quod viderat
enarravit, negans fieri posse, ut is hac cala-
mitate liberaretur. Eadem vero nocte Eu-
tychianus, cum ex doloris acerbitate in
somnia delapsus esset, adolescentem quem-
dam Eunuchum videt, splendida indutum
veste, hæc ipsi dicentem: Quid tibi
vis? Cumque ille respondisset, Pereo,
contabescens, nec curationem ullam inve-
nio: audivit illum dicentem: Nemo po-
test tibi opitulari. Rex enim vehementer
tibi succenset. Ipse vero orans & suppli-
cans, Quem, inquit, movebo, ut quid fa-
ciam? At ille: Si vis, inquit, sanari, ad
Helenianarum balneum contende. Et jux-
ta imaginem ariani combustum requiesce.
Statimque expergestus unum ex ministris
vocavit. Quod factum omnes admirati
sunt; tres enim dies jam elapsi fuerant ex
quo usum vocis amiserat. Mandavit igitur
illis, ut se abducerent eo quo fuerat
imperatum. Cumque ad locum venisset,
& juxta imaginem collocatus fuisset, sta-
tim exspiravit. Is enim qui in somnis ei
visus fuerat, per liberationem, separationem
animæ & corporis designans, vera prædi-
xerat.

πρὸς Θεοδόκεον παραλαβὼσα, τὸν μὲν δεξιὸν ὀφ-
θαλμὸν ἀφ᾽ ῥήματος πιπίσκει· κακίως δὲ καὶ τὰ
λοιπὰ πρὸς αὐτὴν μέλη, προστάσας παρεσθί-
ναι τῇ διαγῇ δυνάμει, ἣν αὐτὴν πιπίσιντα ἀνα-
5 παύσασθαι μέγας ἱερὸν λαφάρων, τῷ Θεοπιστῶν Παν-
ταλείῳ, καὶ Μαρῖνῳ, ἐπικαλουμένων τοῦ τόπου
ὁμοίως, ἐκ τοῦ, ἐκὼ συνελθόντας τοὺς ἐκ τὸν πω-
τήκωτα ἐπισκόπους ἐπὶ Θεοδοσίου τῷ μεγάλῳ
βασιλεῖ, καὶ αὐτῷ πρὸς καὶ συμπερισημειῶν δι-
10 δασκαλίαν, τῷ πρὸς ὁμοθυμῶν τῆς Θεῆας Τριᾶδος
πεισασθῶ, καὶ τῆς εὐαγγελιστικῆς διὰ τῷ Κυρίου
πρὸς αὐτὴν τῆς ἐκ πατρίδος πρὸς αὐτὴν, ταύτης τῇ
ἐκ πατρίδος πρὸς αὐτὴν, ἡμέρας πρὸς αὐτὴν ἐπὶ
προσκαρτεροῦτος, καὶ οὐκ οὐκ οὐκ, ἀλλὰ καὶ
15 ἀφ᾽ ὁμοθυμῶν αὐτῶ καὶ τῷ διδύμῳ, μεσούσης
μᾶς τῇ νυκτὶ, ὁ λαχὼν ὑποδιακόνος τῷ παν-
νύχῳ διχῶν, ἐξ᾽ αὐτῶ καὶ διαβασιλῆα πρὸς ἐπιστά-
τα, καὶ τῇ χειρὶ ὑποδιακονῶντα τὸν ἀδελφόν, λέ-
γει· πῶς ὑπεδέξατο τῶν; τίς δὲ ὁ εὐταῦθα ἀ-
20 γαγών; οὕτως ὁ μὲν τῷ εἰς ἐμὴν δισφημῶντα συμ-
φῶν ἑξάμῳ. οὕτως ὁ κατακρύψας τῷ εἰκόνα τῷ
θαύματος. διαγῆς δὲ ὁ κληρικὸς, τὸ ὄφθιν διη-
γῆσατο, φήσας, τῷ ἀδελφῷ τυχεῖ, ἰαθῶν
τῶν τῆς μάστιγος. τῇ δὲ αὐτῇ νυκτὶ, ὁ Εὐτυχε-
25 αὖτος, ὡς πρὸς εἰς ὑπὸν ἐκ τῷ ὁδῶν ὑπαχθῆς, ὁρᾷ
πρὸς παῖδας ἀνθρώπων· ὡς αὖτε λαμπρῶν ἡμερησίων
τοῦ, λέγοντα αὐτῷ, τί ἔχεις; ὡς δὲ, ἀπεθνήσκω, ἔφη,
καὶ ἀληθινὸς καὶ Θεραπείας μὴ τυχεῖ, ἡκεῖ
λέγοντος, ὡς οὐδὲ σὺ δύνασαι βοηθεῖν· ὁ γὰρ
30 βασιλεὺς δεῶν ὁργίζεται καὶ σὺ. ὑποβόλῃ ὑπὸς
καὶ φησὶ· τίνα κύνῃς; ἢ τί ποιῶν; ὁ δὲ φησὶν, εἰ
Θεὸς ἀπὸ τοῦ, ἀπὸ τοῦ συντόμως εἰ τῷ λουτρῷ
Ἐλεφαντίνῳ, καὶ ἐγὼ οὖν τῷ εἰκόνας τῷ καυθῆντος Ἀ-
ρμανῶ ἀναπαύσθην. ὡς αὖτε δὲ διυκνῆσαι, εἰα τῷ
35 ὑπηρετοῦντα ἰφῶν. ἐξελθόντας δὲ τῶν γὰρ
ἡμερῶν ἡδὴ παρελθούσας, ἀφανῆς συνέχεται καὶ
φησὶ πρὸς αὐτοὺς ἀπάγει αὐτὸν καὶ τὸ πρὸς αὐ-
τὸν διεκλήσασθαι. φθάνας δὲ τὸν τόπον, καὶ πρὸς
τῷ εἰκόνα πρὸς, ἐξέρχεται. τῷ γὰρ ἀπὸ τῷ σῶματος
40 ἀφ᾽ ὁμοθυμῶν τῆς ψυχῆς, ἐλθόντας αἰεσίως ὁ ὀφθαλμὸς
ἀφ᾽ ὁμοθυμῶν, ἡλῶσεν.

VALENTI ANNOTATIONES.

1 Παῖδας λαμπρῶν ἡμερησίων] Scribendum puto
παρὰ τοῦ, est autem παρὰ τοῦ genus vestimenti seu to-
ce quam Latini *Albam Furog* autem vocabant. Vide

Cassubonum & Salmasium in Notis ad Historiam Au-
gustam.

HENRICI VALESII
OBSERVATIONUM
ECCLESIASTICARUM
AD EVAGRIUM
LIBRI DUO.

PRIMUS EST DE PETRO ANTIOCHENÒ EPISCOPO,
Et de Synodis adversus eum congregatis.

*SECUNDUS EST DE ACACIO EPISCOPO CONSTANTINO-
NOLITANO, & de duabus Synodis Romanis in quibus damnatus est.*

DE PETRO

ANTIOCHENO EPISCOPO

QUI FULLO COGNOMINATUS EST, ET DE SYNODIS ADVERSUS EUM COLLECTIS.

CAPUT PRIMUM.

PETRUS Monachus primum fuit Acaemienſis, & in eo Monasterio Fulonis artem exercuit; unde & Fullonis cognomentum ei inditum, ut ſcribit Alexander Monachus in laudatione ſancti Barnabae. In hoc igitur Monasterio Petrus cum adverſus Chalcedonenſem Synodum aſſidue declamaret, & Eutychnianum dogma palam defenderet, tanquam corruptor Apoſtolice fidei, à fratribus eiectus eſt Monasterio. Inde igitur digreſſus, Chalcedonem ſe contulit, & in ea urbe Presbyter fuit Eccleſiae ſanctae Baſſae, ut teſtatur Theodorus Lector, & Theophanes in Chronico. Verum cum in ea quoque urbe Eutychnianum dogma publice predicaret, & Chalcedonenſem Synodum convitiis & maledictis oppeteret, inde quoque expulſus venit Conſtantinopolim. Erat tunc in urbe regia Zeno vir potentiffimus, Patricius & Comes Excubitorum, cui Leo Aug. Ariadnem filiam ſuam deſponderat. In ejus amicitiam Petrus calide ſeſe inſinavit. Et cum idem Zeno à Leone Magiſter militum per Orientem in locum Ardaburii factus, in Orientem proficiſceretur, Petrus ejus comitatu adhaeſit, & una cum illo venit Antiochiam. Id factum eſt Leone quartum & Probiano Conſ. anno Chriſti 471, ut in Annalibus Eccleſiaſticis recte obſervavit Baronius. Neque enim audiendus eſt Theophanes, qui hunc Zenonis ac Petri adventum in urbem Antiochiam diu ante retulit. Sed cum conſideret ex Candidi Hiſtoria, Zenonem magiſtrum Orientalis militie factum non fuiſſe, niſi poſt eadem Aſparis & Ardaburii: Etenim Ardaburius magiſter erat rei militaris per Orientem, ut teſtatur Damascenus apud Suidam in voce *Ἐξάρχης*: cumque praeterea conſideret ex Marcellini, & ex Victoris Thononenſis Chronico, Aſparem & Ardaburium eo quædam anni caſo eſſe, proſus necesse eſt ut Zeno & Petrus qui cum comitatus eſt, eo Conſulatu Antiochiam advenerint. Erat tunc in Urbe Antiochena Praetor Martyrius, vir Catholicus, & Chalcedonenſis Synodi propugnator. Hunc Petrus Zenonis gratia atque opibus adjutus, omnibus modis oppugnare aggreſſus eſt: Neſtorianum eum appellans, & Clericos Antiochenſis Eccleſiae adverſus eum incitans. Erant in urbe Antiochena plurimi Apollinaris ſectatores, jam inde à Vitale Antiocheno propagati, qui Miletii ac Paulini temporibus ſchiſma in ea Eccleſia & ſui nominis ſectam condiderat. Horum igitur partibus adjunctus Petrus Fullo, Theopafchitarum dogma palam predicare coepit, anathema dicens iis qui Deum crucifixum negarent. Quia etiam Triſagio hymno qui in Eccleſia eam conſueverat, clauſulam illam adiecit: *Qui crucifixus et pro nobis*. Qua ex re plebs Antiochena duas in partes diviſa eſt. Et alii quidem Petrum Fullonem ſequentur: Reliqui vero Martyrio adhaerent. Is tunc temporis Conſtantinopolim proſectus fuerat ob Eccleſiaſtica quorundam negotia, ac forteſſe etiam ob tumultus illos quos Petrus Fullo in Antiochenſi Eccleſia excitaverat. Cum igitur Conſtantinopolim veniſſet Martyrius, Gennadii Conſtantinopolitani Epifcopi opera ac ſuffragio à Leone Auguſto beſigne ſuſceptus eſt, idque cuius gratia potiffimum venerat, ab Imperatore obtinuit: legem videlicet qua interdictum erat, ne quis Monachus relicto ſuo Monasterio, in urbe Antiochena vel in alia qualibet civitate moraretur, & de religione diſputando turbas ac tumultus in

Eccleſia excitaret. Ea Conſtitutio Leonis Aug. ad Zenonem Magiſtrum militum miſſa reſertur in libro primo codicis Juſtiniani, qua Petrus Fullo tacito nomine denotatur, ut recte à Baronio obſervatum eſt. Reverſus poſt hæc Antiochiam Martyrius, cum ſeditiones ac diſſidia quotidie augeri animadverteret, & Zenonem Magiſtrum militie ſpecta Leonis Conſtitutione Fulloni favere, in publico Eccleſiae conventu palam Epifcopatu ſeſe abdicavit, retenta nihilominus ſibi ſacerdotii dignitate. Quo facto, Petrus Fullo in Antiochenam ſedem tanquam vacuum inſiſit. Quæ cum Gennadius comperiſſet CP. Epifcopus, cuncta Leoni Auguſto nuntiavit. Imperator vero his rebus commotus, Synodum Epifcoporum Antiochiae ſeri præcepit, in qua Petrus Fullo depoſitus eſt ac damnatus, & in ejus locum ordinatus eſt Julianus, ut ſcribunt Theodorus Lector & Theophanes. Porro Imperator Leo Petrum Fullonem Synodali ſententia damnatum, Oſim in exilium deportari juſſit, ut teſtatur Acacius Conſtantinopolitanus Epifcopus in epifſola ad Simplicium Papam, quæ reſertur à Gelasio in geſtis de nomine Acacii. Hujus epifſolæ verba opera pretium fuerit hic apponere. Ex iis enim colligitur id quod ſuperius dixi, Petrum Fullonem in Synodo eſſe damnatum, Sic igitur habent. Cui dum Acacii ſcripta legeremus quæ de Petro & Joanne Antiochenis miſerat, exortibus Acacii etiam in hac cauſa graviffimos deprehendi. Illo enim tempore quo de Petro Alexandrino damnato retulerat, non longe poſt etiam de Petro & Joanne ſcripſerat: Petrum apud Conſtantinopolim monaſterium gubernante: ſed hoc propter crimina derelicto, Antiochiam fugiſſe. Ibi pulſo Martyrio Catholico Epifcopo, per hæreticos ſedem ipſius occupaviſſe: continuoque damnatum, à Leone tunc Principe ad Oſitanum exilium eſſe directum. De quo lapſum, Conſtantinopolim rediſſe, ac dediſſe ſedem quod nullas ulterius turbas facere proſus auderet. Hæc eſt prima Petri Fullonis damnatio. Quam ſi quis non in Synodo ab Epifcopis factam eſſe contendat, ſed ab ipſo Leone Auguſto, ut meminiſſe debet, Epifcopos nunquam ſolitos eſſe in exilium mitti à Chriſtianis Imperatoribus, niſi poſt damnationis ſententiam in eos legitime prolatam. Sic Photinum, Neſtorium ac Dioſcorum legitimus eſſe relegatos poſt Synodale judicium, ut omittam Arium Presbyterum. Certe Liberatus in cap. 18. Breviaris, locum hunc ex epifſola Acacii deſcribens, diſcrete dicit Petrum ab Epifcopis eſſe damnatum, & Leonis imperio in Oſim deportatum. Cæterum Petrus Fullo in hac primi Epifcopatus Antiocheni invaſione, brevi admodum tempore ſediſſe videtur. Nam in epifſola Acacii ad Simplicium Papam, cujus verba ſuperius relata ſunt, poſt arreptum Epifcopatum continuo damnatus eſſe dicitur.

CAPUT II.

POST mortem Leonis Auguſti, Zeno de quo ſupra diximus, à Leone filio ſuo coronatus, Imperii regimen accepit. Sed mox Baſiliſcus tyrannide arrepta, eum cum Ariadne conjuge in Hauriam fugere compulſit. Ita Baſiliſcus citra ſanguinem Imperium adeptus, ſtatim adverſus Chalcedonenſem Synodum inſurrexit, & promulgata ſententia eandem Synodum ab omnibus Epifcopis damnari præcepit. Ac primum quidem Timotheum Eburum ab exilio revocavit. Petrum deinde Fullonem ſedi ſuæ reſti-

tul jussit, ut tradunt Theodorus Lector & Theophanes. Quibus rebus acceptis, Julianus Antiochenus Episcopus gravi dolore percutsus interiit. Petrus igitur Fullo cum Antiochenam sedem Praefule suo viduam reperisset, eam iterum occupavit. Ac primum quidem Joannem quendam qui Synodali sententia depositus fuerat, Episcopum Apamensis ordinavit. Sed cum Apamensi Joannem Episcopum admittere nolissent, Joannes Antiochiam reversus, adversus Petrum auctorem Episcopatus sui insurrexit. Et collecta Episcoporum Orientalium Synodo, Petrum e sede sua deturbavit. Ipse in ejus locum suffectus trium circiter mensium spatio Episcopatum obtinuit, ut tradit Theophanes in Chronico. Joanne igitur post trimestre spiritum deposito, communis Orientalium Episcoporum suffragio Stephanus Episcopus Antiochie ordinatur anno Christi 378. Qui mox Synodicas litteras ad Acacium Constantinopolitanum Episcopum misit, quibus ei & ordinationem suam & damnationem Petri ac Joannis Antiocheni significabat. His litteris acceptis, Acacius Synodum Episcoporum qui tunc forte Constantinopoli morabantur collegit, & Petrum Fullonem ac Joannem supra memoratum, una cum Paulo quodam Ephesiorum, ad fallor, Episcopo damnavit. Deque ea re litteras scripsit ad Simplicium Papam, petens ab Apostolica sede, ut si forte ad eam confugerent, nec visu dignos eos haberet: & si jam aliquam indulgentiam forsitan impetrassent, irritam esse debere affirmans; nec eorum poenitentiam recipiendam esse. Hujus epistolae verba, haud certe sensum ipsum refert Gelasius in gestis de nomine Acacii. Meminit etiam ejusdem epistolae Acacii ad Simplicium Gelasius Papa in epistola ad Orientales his verbis: *'Hic autem ille, est Petrus Antiochenus, quem nec per poenitentiam ad communionem Catholicam recipi etiam a sede Apostolica poposcit Acacius.'* Sed & Felix Papa in epistola quam scripsit universis Archimandritis & Monachis Constantinopoli & per Bithyniam consistentibus, ejusdem epistolae meminit ita dicens: *'Adjectum etiam tunc cum ista in examinatione tractantur, quod Acacius Joannem illum Tyrionem Ecclesiae tyranno fuerat Episcopus ordinatus, sed minime receptus, proprio Ordinatore depulso, eandem sedem non timuit occupare. Quos tunc hypochrita Acacius ita fecit ab Apostolica sede damnari, ut his etiam Christianorum vocabulum tolleretur, quod gesta apud eum habita manifestant.'* Ex quibus verbis colligitur, Petrum Fullonem in Constantinopolitana Synodo, ab Acacio esse damnatum. Hae enim verba Felicis Papae: *'quod gesta apud eum habita manifestant,'* non nisi de Synodali bus gestis intelligi possunt. Ceterum in istem litteris ad Simplicium Papam Acacius etiam de Paulo quodam retulerat, ut didici ex epistola Gelasii Papae ad Orientales, quae sic habet: *quos a a fide integra, communionemque Catholica putaretis errare, ad Apostolicam sedem, secundum scita majorum, & sicut semper est factum, referre debuistis: sicut de Petro Alexandrino, vel de Antiocheno Petro, de Joanne & Paulo fecisse monstratur Acacius.* Sed & in communitorio ad Faustum, ejusdem Pauli & Joannis mentionem facit. Quos ab Apostolica sede damnari ac deponi fecit Acacius. Quem etiam praereptionem sedis Apostolicae executum fuisse, ibidem ait Gelasius. Equidem non dubito, quin hic Paulus de quo Acacium ad Simplicium Papam retulisse scribit Gelasius, sit Ephesius Episcopus, qui dum ob quaedam crimina exutus fuisset Episcopatu, Basilicis tyranni temporibus restitutus fuerat per Timotheum Alurum & Paulum Antiochenum Episcopum, ut scribit Evagrius in libro 3. cap. 5. & 6. Porro Simplicius Papa, acceptis Acacii litteris, in quibus de Petro & Joanne Antiochenis retulerat, continuo respondit, eos a se damnatos esse significans, & ab Ecclesiae communione praecisos. Et epistola quidem Simplicii ad Acacium ea de re scripta, hodie non extat. [Immo habetur in Collectione Romana, quam edidit Holstenius, p. 194.] Ejus tamen meminit ipse Simplicius in epistola ad Zenonem Augustum, qua ei gratulatur ob vindictam sedem Stephani Antiochenus Episcopi. Ubi Simplicius inter cetera hoc dicit: *'Sed ut loquar subcialiter Principi Christiano, si praeteritarum litterarum, quas de Petri aliorumque nomine ad fratrem & Coepiscopum meum Acacium scripsisse memini, ordo teneretur, ad hoc non potuit pervenire quod jure nunc meruit vindicari. Mandaveram namque ut facta suggestione petati*

vestra, praedictus, ut & ceteri qui per occasionem tyrannicae dominationis invaserant Ecclesias Dei, extra metas vestri peirentur Imperii. &c. Eadem sepeit Simplicius Papa in epistola quam de eadem re scripsit ad Acacium. Nec dubium est quin de Antiocheno Petro hic loquatur Simplicius Papa. Esti enim de Alexandrino Petro idem Acacio mandaverat Simplicius, ut ex ejus epistolis cognoscimus, tamen cum hic sermo sit de Antiochena Ecclesia, non de alio Petro loqui existimandus est Simplicius, quam de Antiocheno. Et hoc est Artonii sententia. Quatuor igitur Synodus condemnatum Petrum Fullonem jam vidimus. Quarum prima quidem & secunda Orientalium fuit Episcoporum, Antiochie collecta; tertia fuit Constantinopolitana; quarta Romana.

CAPUT III.

STEPHANUS, cum per anni circiter spatium Antiochenam Ecclesiam gubernasset, ab haereticis crudeliter in Ecclesia interfectus est. Cadaver ejus trahum per urbem, & in Orientem fluvium projectum est, anno Christi 479. post Consulatum illi viri clarissimi, ut ex epistolis Simplicii Papae recte observavit Baronius. Quam ob eadem graviter commotus Zeno, misit Antiochiam qui hoc facinus vindicaret, & in auctores seditionis animadvertent. Antiocheni vero Legatos ad Imperatorem miserunt, qui veniam deprecarentur, peterentque ab Imperatore, ut ad vitandos tumultus Episcopus ipsis Constantinopoli ordinaretur. Igitur Zeno eorum petitionibus annuens, mandavit Acacio Constantinopolitano Episcopo, ut Antiochenum antistitem in urbe regia ordinaret. Idque factum pacis Ecclesiasticae causis, tam Imperator ipse, quam Acacius apud Simplicium Papam excusavit, pollicenti ordinationem Antiocheni Antistitis juxta Canonum praeccepta a comprovincialibus Episcopis posthac esse faciendam. Et litterae quidem Zenonis atque Acacii hodie non extant. Verum litterae Simplicii Papae quae ad utrumque rescripsit, etiamnum habentur. In quibus haec verba leguntur inter cetera: *'Si praeteritarum litterarum quas de Petri aliorumque nomine ad fratrem & Coepiscopum meum Acacium scripsisse memini, ordo teneretur, ad hoc non potuit pervenire, quod jure nunc meruit vindicari. Mandaveram namque ut facta suggestione pietatis vestrae, praedictus, ut & ceteri qui per occasionem tyrannicae dominationis invaserant Ecclesias Dei, extra metas vestri peirentur Imperii: ne pessimum sensibus quibusque simpliciore ore sacrisque viris infunderent, & verbis implis contra fidem orthodoxam innocentiores animas laucierent.'* His piis ac salutaribus monitis Simplicii Romani Pontificis permotus Zeno, Petrum Fullonem Pityunt in exilium misit, qui locus est in Ponto circa fines Imperii Romani situs, & notiorum exilio deputatus, ut testatur Justinianus in Novellis. Sed Petrus Fullo clam Pityunte digressus, ad sanctum Theodorum se contulit, qui erat in oppido Euchatarum, ut tradunt Theophanes & Cedrenus. Quisnam sit hic Theodorus, equidem nondum compertum nisi forte sit Theodorus Trichinas, cujus mentio fit in Graecorum Menologiis, die Aprilis vicesimo. † Ordinatus est igitur ab Acacio Antiochenus Episcopus, Stephanus junior, vir pietate spectabilis. Qui cum tres annos sedisset, variis haereticorum seditionibus agitato, post ejus obitum Zeno praecipit iterum Acacio, ut in urbe regia Episcopum Antiochenum ordinaret. Acacius igitur Constantinopoli, Calendionem ordinavit Antiochenum Episcopum, ut scribunt Theodorus Lector ac Theophanes, & ante eos Gelasius in gestis de nomine Acacii. Orientales autem Episcopi, tanquam nescientes id quod actum erat Constantinopoli, Joannem nomine Codonatum eidem Antiochenae Ecclesiae consecrant Episcopum, ut scribit Victor Thunonensis in Chronico post Consulatum secundum Longinum & Theophanes, pag. 110. Id factum est anno Christi 491. Trocundo & Severino Cons. ut discimus ex epistola Simplicii Papae ad Acacium. Ordinatus Constantinopoli Calendio, mox Antiochiam profectus est. Ubi collecta Episcoporum Provincialium Synodo, primo quidem ordinationem suam omnium suffragio comprobari voluit: deinde Synodicam epistolam misit ad Simplicium Papam per Anastasium Episcopum. Qui per Constantinopolim transiens, acceptis ab Acacio intercessionis litteris, Romam profectus est. Ubi cum litteras Calendionis simul & Acacii Simplicio obtulisset, Simplicius libenti animo Ca-

NOTAE.

* *Hae litterae acceptis &c.* Pagius probat ex Epistola Simplicii PP. ab Holstenio primum edua, hanc Synodum Constantinopolitana fuisse celebratam, antequam Joannes Apamensis sede Antiochena dejectus edier. Vid. Pagium ad ann. 477. n. 14. W. Leuch.

† Ordinatus est ab Acacio Antiochenus Episcopus Stephanus junior. Calendionem tamen ab Acacio in Episcopum Antiochenum ordinatum fuisse probat Pagius ex Epistola Simplicii 14. 15. 16. quas eodem anno, id est, 491, scriptas esse contendit, licet prior ex istis post Consulatum illi, id est anno 479. juxta vulgum codices data esse dicatur. Vid. Pag. ad ann. 481. n. 8. &c. W. Leuch.

lenitionem in communionem suam suscepit. Literas quoque ejus rei testes Anastasio tradidit, tum ad Calcedonem tum ad Acacium perferendas. Extant hodie literæ Simplicii ad Acacium, quæ sic habent. "Antiocheni exordium sacerdotis, quæ ratione fuerit scrius indicatum, quantum vis nos minime latere poterit, tamen & ipse, vel Synodus ipsius indicavit. Quod sicut non optavimus fieri, ita faciles excusationi quam necessitas loci, extimus; quæ quod voluntarium non est, non potest vocari in reatum, &c. Data idibus Julii Severino V. C. Cos. Quot annos Calcedio Episcopatum gesserit, non convenit inter antiquos. Theophanes quidem in Chronico quatuor et annos assignat. Victor autem Thunonensis tres demtaxat ei tribuit. Sed in Victore Thunonensi mira est annorum perturbatio. Baronius in Annalibus Ecclesiasticis annum tantummodo ei tribuit. Verum biennii spatium cum sacerdotio functum esse reperit. Certe * Gelasius Papa in gestis de nomine Acacii, tum post damnationem Acacii in Synodo Rom. factam, depositum esse testatur. Synodus autem Rom. adversus Acacium celebrata est anno Christi 484. Theoderico & Venantio Cos. Depositus autem est Calcedio, specie quidem propterea quod illo favisset qui tyrannidem arripuerat Antiochiæ; sed re vera eo quod à Felice Papæ & à Joannis Alexandrini communione se se arumpere noluisse, ut testatur Liberatus. Pulso in hunc modum Calcedione, Petrus Fullo à Zenone Imperatore in sedem Antiochenam remissus est. Id factum suggestione Acacii, in odium Felici Papæ, à quo damnatus paulo ante fuerat Acacius, affirmat Gelasius in gestis de nomine Acacii sub finem, ita scribens. "Cujus audacia deteriora committens, etiam Petrum Antiochenum, ejecto Catholico Calcedione quem ipse ordinaverat, ad Antiochenam misit Ecclesiam." Idem quoque testatur Felix Papa in epistola 2. ad universos Presbyteros & Archimandritas Constantinopoli & per Bithyniam constitutos, his verbis. "Sic autem Acacius impietatem pestifera damnationis tetendit, ut etiam dejectus insulset, ut scilicet favere non desinat, & cum omnino extra corpus habeatur, ejus tamen memoria dilaceret, & de se scriptum esse testatur: Impius cum venerit in profundum malorum, contemnit: adjiciens deteriora prioribus, persequendo jam mortuus: ejus anima graviter delinquendo condemnationem secundæ mortis incurrit; qui Calcedione Episcopo sancto, quemadmodum cognovimus, nuper ojecto, Petrum totiens & ante a se damnatum in ejus immisit Ecclesiam, ita ut plurimi, si verum est, Catholici cessarent relicti suis sedibus sacerdotes, & nostræ projectæ sint porcis & canibus margaritæ." Gelasius tamen in epistola ad Orientales, Petrum Fullonem à Zenone Imperatore introductum esse dicit in sedem Antiochenam. Verba Gelasii sunt hæc. "Ut taceam quod per Zenonem Imper. qui utique Antiocheno Petro quem introduxerat, & ejus sacerdotum comprobaverat, sine dubio communione permixtus communicabat Acacius. Idem Gelasius in epist. 23. ad Episcopos Dardanæ, Zenonem quidem id sua auctoritate secuisse scribit: Sed Acacium id fieri passum esse: & palam quidem a Petri Antiocheni communione abstinuisse: Imperatori tamen Petrum promovendi minime resistisse. Zenonem itaque in literis suis scripsisse ait, istud a se factum esse ex consilio ac dispositione Acacii. At Calcedio cum se per fraudem & calumniam delinquentem videret, literas scripsit ad Felicem Papam, quibus ei de institutionem suam, & violentam Petri Fullonis post tot damnationis sententias restitutionem nuntiabat. Quibus cognitis Felix Papa, habita Synodo apud sanctum Petrum, cui interfuerunt quinquaginta tres Episcopi, Petrum Fullonem Antiochenis Ecclesiæ pervasorem, & una cum illo Petrum Mogum Alexandrinum Episcopum, & Acacium Constantinopolitanum damnavit. Damnationis sententiæ primus inter Episcopos qui Concilio intererant, subscripsit Candidus Tiburtinus his verbis. Candidus Tiburtinus civitatis Episcopus. Petro Alexandrinæ Ecclesiæ pervasori, & Acacio quondam Ecclesiæ Constantinopoli. necnon etiam Petro Antiocheno, ab Episcopatus & Christianorum numero olim jure & merito sequegatis, omnibusque sequacibus eorum, sequens auctoritatem Sedis Apostolicæ secundum nostrum & Catholicæ Ecclesiæ statum iusta deliberatione prolatam, anathema decens subscripsi. Et quadraginta duo Episcopi inter subscripserunt. Hæc est quinta Petri Fullonis damnatio, facta à Felice Papa in secunda Synodo Ro-

mana, quæ habita est causa Antiochenæ Ecclesiæ, anno Christi 484. ut supra demonstratum est. Pars enim Synodus Romana, sub eodem Felice Papa collecta fuerat ob causam Alexandrinæ Ecclesiæ, & ob pravocationem Vitalis ac Miseni Episcoporum eodem anno, Consulatu Theoderici & Venantii.

CAPUT IV.

Hæc sunt quæ de Petri Fullonis damnationibus ex optimis Scriptoribus, & ex certissimis documentis collegimus. At Baronius in Annalibus Ecclesiasticis, eumque secutus Binius in collectione Conciliorum generalium, duas præterea Synodos in quibus Petrus Fullo damnatus est, nobis obtrudunt: Constantinopolitanam scilicet ab Acacio collectam, anno Christi 483. & Regianam, habitam à Felice Papa eodem anno. Epistolæ etiam proferunt multorum Episcoporum, partim Occidentales, partim Orientales Ecclesiæ. Quas ego falsas esse ac supposititias conabor ostendere. Hujus enim rei potissimum causa, tota hæc à me suscepta est disputatio; ac primo quidem loco de epistolis dicam, quarum falsitatem non difficile erit convincere. Omnes illæ epistolæ à diversis Episcopis ad Petrum Fullonem scriptæ, quæ leguntur in totius Conciliorum, & in Annalibus Baronii, ex Græco sermone in Latinum conversæ sunt. Quod quidem evidenter apparet, tum ex elocutione quæ barbara est & inconcinna, tum ex eo quod duæ habentur earum interpretationes longe inter se diversæ. Porro Græca illa epistolæ falsitatem suam multis indicia præbent. Primo enim nequa ipsa Episcoporum qui ad Petrum Fullonem scribunt, haud dubie conficta sunt & commentitia. Cui quidem notus est Faustus Apolloniadis, Pamphilus Abyderum, Asclepiades Trallum, Anthemon Arsinos Episcopi? Cui compertus est Quiricus Episcopus Asculanus, aut Justinus Episcopus Siciliæ? Neque enim additum est nomen urbis: sed totius Insulæ Episcopus appellatur. Nullus certe ex illis Episcopis, in Historia illorum temporum nominatus reperitur. Et Felicem quidem Romanæ urbis Episcopum, atque Acacium Episcopum urbis Constantinopolitanæ per literas corripere atque admonere Petrum Fullonem, ut ad meliorem frugem revertatur, haud quam certe miramur: id enim juris habuerunt in collegam & consortem Patriarchalis dignitatis. Illi vero mox dicarum urbium Episcopi, nulla auctoritate præditi, & in diversis Provinciis longe ab Antiochenâ Diocesi positi, quæ ratione impulsî sunt, ut Antiochenum Patriarcham scriptis ad eum literis admonerent? Quibus id sufficere oportebat, ut Petri Fullonis hæreticam novitatem ad suos Patriarchas deferrent. Ipsi vero per se ac suo nomine ad Petrum Fullonem scribere nequaquam debebant; verum id rounus Metropolitanis suis ac Primatibus reservare. Denique omnes illæ epistolæ, licet à diversis Episcopis & ex Provinciis longe inter se distitis conscriptæ, uno tamen eodemque stilo elaboratæ sunt, id est rudi ac barbaro sermone. Quo maxime argumento falsitas earum deprehenditur. Neque enim fieri potest, ut tam diversarum nationum Episcopi eodem præcis genere sermonis utantur. Præterea cur Episcopus Asculanus, cur Pontifex Romanus Græce scribit ad Petrum Fullonem? Neque enim subleant illis temporibus Episcopi Romani alia quam Latina lingua literas scribere ad Episcopos Græcos, ut testantur Epistolæ Pontificum Romanorum. Quid autem dicturi sumus de epistola Flacciani Rhodopensis Episcopi ad eundem Petrum Fullonem scripta, quam ex codice Vaticano primus protulit Baronius ad annum Christi 483. In qua post exordium insulsum penitus atque ineptum leguntur hæc verba: "Quis est igitur qui procellas excitavit hæresim, nisi tu qui sollicitasti aures Principis innocentis, & falsis literis cor Pontificis crexisti, ut ad communionem te susceperet, dicendo: Non mihi hæc ulterius crucem apponere Trinitati, prædicando tantum Christum crucifixum. Cui enim non videatur horrere sermo impudentiæ? Ubi ergo ex hoc declinans remaneam non susceptus à vobis; & ubi sunt viscera Christi ad Petrum?" Baronius ait hæc esse verba ex epistola Petri ad Acacium, scripta tunc cum se simulavit esse Catholicum, eo consilio ut susceptus in communionem Acacii, sedem suam recuperaret. Verum ex Gelasii Papæ epistola ad Orientales, constat Acacium nunquam Petro Fulloni communicasse. Scribit enim Gelasius in epistola supra memorata, idque frequenter inculcat, gloriari solitum esse Acacium, quod Petro Antiocheno, id est Fulloni, nunquam communionem socia-

NOTE.

* G. 21a post damnationem Acacii [Calcedionem] depositum esse testatur] Id est, post primam Acacii damnationem: de qua dist. 11. ubi et in Annor. ad Dist. 2. W. Lowth.

† Cui compertus est Quiricus Episcopus Asculanus, aut Justinus Episcopus Siciliæ] Pro Asculanus legendum Episcopus Arulanus, vel Arulanorum, ut ex libello Synodico emendat Pagius; & pro Siciliæ legendum Cilicia, juxta eundem, ad ann. 483. n. 14. &c. ubi reliquas objectiones adversus hæc Epistolæ à Valerio Maximo dissolvit. W. Lowth.

tus fuisset. Idem quoque testatur in epistola 13. ad Episcopos Dardaniæ. Quia Synodo Calcedionensi idem expelli fecit Acacius? Nihilominus eodem Petrum tam manifestum hæreticum, ut eidem palam nec se commu- nicare prætenderet, sua passus est dispositione substitui. Sic enim locus ille scribendus est. Quo igitur modo lre- ras ab eo accepit Acacius, aut ad eum misit, fratrem illum appellans? Sic enim legitur in epistola illa Acacii ad Pe- trum Fullonem. Postremo, quid ineptius est iis verbis quæ leguntur in epistola 3. Felici Papæ ad eundem Ful- lonem, qua damnationis sententiam in eum contorquet. Etenim sit in te hæc fixa damnatio à me, & ab his qui sub me constituti Episcopales sedes gubernare noscuntur, & Acacio Constantinopolitana Ecclesiæ pastore, & vene- rabilibus Episcopis ejus juri subiectis, tanquam & ipsi minime consentientibus, &c. Multa sunt in his verbis quæ tolerare non possunt. Primo enim hic mos non erat Pon- tificum Romanorum, ut Episcoporum qui una cum ipsis in Synodo confederant, in decretis suis ac sententiis men- tionem ullam facerent. Certe hæc consuetudinem fuisse Pontificum Romanorum Felix ipse testatur in epistola se- cunda ad universos Presbyteros & Archimandritas Constans- tinopoli & per Bithyniam constitutos, his verbis: Quo- tiens intra Italiam propter Ecclesiasticas causas, præ- cipua fidei, colliguntur Domini sacerdotes, consuetudo retinetur ut Successor Præsulum Sedis Apostolicæ ex persona cunctorum totius Italie sacerdotum, juxta sol- litudinem Ecclesiarum sibi competentem cuncta con- stituat. Quid quod Acacium sibi adjungit, quasi ejus sententiam in damnando Petro Antiocheno secutus esse videretur: omitta mentione Simplicii Papæ, à quo idem Petrus diu ante fuerat condemnatus, quemadmodum su- pra docuimus. Ceterum notandum est, in Græco textu hujus epistolæ longe aliam scripturam haberi: sic enim ibi legitur: *οὗτος ἐστὶν ὁ ἀποστόλες τῆς ἐκκλησίας τῆς ἁγίας, ὁ ἐκ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῆς ἁγίας, ὁ ἐκ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῆς ἁγίας, &c.* Id est, Hæc igitur tui depositio fixa sit à me, & ab iis qui mecum Apostolicam sedem gubernare noscuntur. Quæ verba de Presbyteris & Episcopis Cardinalibus potius intelligenda sunt, qui quasi Coadjutores quidam erant Romani Pontificis, ut in quadam epistola loquitur Pe- trus Chludacensis. Dicit hic fortasse aliquis, eas epistolas non ex Græco in Latinum sermonem esse translata: sed Græcos potius ex Latinis factas videri: (Atque ita sentit Anastasius Bibliothecarius in Præfatione Collectaneorum, ad Joannem Diaconum ita scribens: Nonnulla quæ latine fuerunt edita, latinitas funditus mole obstruens obruta de- plorasset, nisi ex Græcorum fonte librorum hæc hausta post scribendo potius resumpsisset: juxta epistolam Beati papa Fa- biani in Petrum Antiochenum, sententiam proferentem dam- nationis.) ego vero in præsentiarum id non inquirō. Hoc tantum dico, etsi epistolas illas demus ex Latino sermone in Græcum conversas esse, ne sic quidem à falsi nota & su- spicione liberari. Nam quæ supra attulimus argumenta ad convincendam earum falsitatem, in utramque partem va- lent. Et hæc quidem adversus epistolas illas supra memo- ratas dicta sufficiant. Nunc ad Synodos ipsas veniamus, Constantinopolitanam scilicet ac Romanam. Has Baronius

etiamque secutus Binius, adversus Petrum Fullonem An- tiochenum Episcopum collectas esse dicunt anno Christi 483. Consulatu Faustii viri clarissimi. Atqui Petrus Fullo eo anno nondum Antiochenam sedem invaserat. Nam Calendio per vim & calumpniam depositus est anno se- quente, qui fuit Christi 484. statimque in ejus locum Pe- trus est subrogatus, ut ex certissimis testimoniis Felici ac Gelasii Romanorum Pontificum superius ostendimus. Deinde quorsum Acacius Petrum Fullonem iterum damna- re necesse habebat, quem Simplicii Papæ temporibus in Constantinopolitana Synodo jam ante damnaverat, ut supra demonstratum est ex epistola ipsius Acacii ad Sim- plicium Papam, & ex literis Felicii Papæ ad universos Presbyteros & Archimandritas Constantinopoli & per Bithyniam residentes? Quorsum item Felix necesse ha- bebat Petrum Fullonem sententia sua damnare, qui jam antea à Simplicio fuerat condemnatus? Quod si quis re- spondeat novum crimen Petri extitisse, ac proinde o- pus fuisse nova damnatione, nego novum ullum crimen admissum tunc esse à Petro Fullone. Clausula enim illa, *qui crucifixus est pro nobis*, diu ante annum Christi 483. & 484. à Petro Fullone adjecta fuerat Trisagio. Nec in tertis ejus restitutione, sed post primum enthronismum, Leone August. Imperium gubernante, addita fuerat à Petro, ut docet Theodorus Lectior in libro primo, & Theophanes in Cronico, & Cedrenus.

CAPUT V.

NOTANDUM porro est clausulam, illam à Petro Ful- lone adjectam hymno Trisagio, in Orientalibus Ec- clesiis perpetuo deinceps usurpata fuisse à Catholicis sacerdotibus, licet Constantinopolitana Ecclesia & pleræ- que Occidentalia, clausulam illam rejicerent. Certe † Ephraemius Patriarcha Antiochenus, quem Catholicum fuisse constat, adhuc sua ætate passim in omnibus Orien- tis Ecclesiis clausulam illam cani solitam esse testatur in epistola ad Zenobium Scholasticum: nec ullum discidium inter Orientales & Occidentales hujus rei causa extitisse: cum Orientales quidem hymnum illum Trisagium ad Christum referrent: Occidentales vero eum referrent ad Trinitatem. Ex quo etiam convincitur falsitas epistolæ, quas supra memoravi, Felicii scilicet & Acacii. Nam si Petrus Fullo ob adjectionem illius clausulæ a Sede Ro- mana & Constantinopolitana damnatus fuisset, nunquam profecto appendix illa Trisagii retenta esset ab Orientali- bus, nec Constantinopolitani & reliqui Occidentales com- municare deinceps sustinissent Orientalibus, qui eam clau- sulam retinebant. Adde quod † Avitus Viennensis Epi- scopus, in epistola ad Gundobadum Burgundionum Regem, clausulam illam: *qui crucifixus est propter nos, & meritis nobis*, ambabus, quod aunt, ulnis amplectitur, & hæreticos cen- set eos qui illam rejecerent. Quod profecto nunquam ab Avito factum esset, si Petrus Fullo ob ejus clausulæ ad- jectionem à Felice Papa in Romana Synodo damnatus fu- isset. Vixit enim Avitus paulo post tempora Felicii Papæ, Sedi Romane addictissimus.

NOTÆ.

* In Epistola tertio Felici PP.] Hanc & sequentem Epistolam Librarianum errore Felici interpreti, Simplicio Papæ revera tri- buendas esse, multis concordat Pagius ad ann. 478. n. 6, &c. In his enim Papa ad Acacium tanquam ad amicum & eadem locum in Fullone damnando sententiam scribit: cum inter Felicem & Acacium nunquam conveniret: Imo in prima Epistola quam Felix ad Acacium dedit, quæstus est Acacium à Decefforibus suis literis incitatum, velut obsequio fuitio nihil quicquam voluisse referre. W. Lowth.

† Ephraemius—in Orientalibus Ecclesiis clausulam illam cani solitam esse testatur] Pagius ad ann. 411. n. 11. et Sirmondi notis in Avitum observat, hæc talis ab Ephraemio de Orientalibus scribi: Vereres enim omnes semper de Deo Trino, nunquam de filio solo hanc Hymnum accepisse, quem & appendit ea de causa truncasse: Præterea, Petrum Fullonem hanc clausulam adjuvante, quo Deus cum Theopachitis crucifixum assereret. W. Lowth.

‡ Avitus in Epistola ad Gundobadum] Avitum male de rebus Constantinopoli græcis edocum; Epistolam illam scripsisse, p'ri- bus ostendat Pagius, ibid. n. 11, 12. W. Lowth.

DE DUABUS SYNODIS ROMANIS, IN QUIBUS DAMNATUS EST ACACIUS.

CAPUT PRIMUM.

HISTORIAM damnationis Acacii recte quidem ac diligentissime, ut solet, exposuit Baronius in Annalibus Ecclesiasticis. Unum tamen est quod ejus diligentiam fugit. Neque enim animadvertit Acacium à Felice Papa bis damnatum fuisse. Sed neque Blondellus, qui Acacii Historiam post Baronium retractavit, in libro de primatu Ecclesie id observasse deprehenditur. Et Baronio quidem danda est venia, quippe qui nullum habebat veterem Scriptorem, ex quo iteratam hanc Acacii damnationem haurire posset. Blondellus vero excusari nullo modo potest, qui gesta de nomine Acacii à Jacobo Surmundo edita studiosè legerat, in quibus discrete scriptum habetur id quod dixi. Sic enim loquitur Felix Papa in epistola ad Vetricianem Episcopum. "Unde merito prædictus Acacius, Apostolica Sedis, quæ nunc executrix utique sæpe dicti Chalcedonensis Concilii pro fide Catholica tunc probati non defuit, iterata excommunicatione depellus est, ne per eum, quod absit, nos quoque reddamur complices peccatorum." Nostrium igitur est sedulo inquirere, quando primum & quando iterum ab Apostolica sede excommunicatus fuerit Acacius.

CAPUT II.

Primum quidem damnatus est Acacius in Synodo Romana quæ collecta est anno Christi 484. Venantio & Theodorico Coss. ad audiendam rationem legationis Vitalis atque Misenii. Huic autem legationi causam dederat Joannes Alexandrinus Episcopus, quem Græci quidem Tabennesiotam cognominant, eo quod esset ex numero Tabennensium Monachorum, qui apud Canopum Monasterium habebant jam inde à Cyrilli Episcopi temporibus. Liberatus vero Talaïam perpetuo cognominat, vel Talaïdam. Sic enim scribit Baronius: Ego vero Thladiam mallem rescribere, id est Eunuchum. Ita enim Græci appellare solent Spadones. Hic Joannes post mortem Timothei Salophacioli, à Catholicis ordinatus est Episcopus Alexandrie, anno natalis Domini 481. Statimque post ordinationem suam Synodicas literas ex more misit ad Simplicium Papam, & ad Calendionem Episcopum Antiochie, ut ex Gelasio in gestis de nomine Acacii, & ex Liberati Breviario didicimus. Ad Acacium vero Constantinopolitanum Episcopum Synodicas mittere neglexit, sed quod amicitie Hilli magistri officiorum nimis consideret, seu quod jam diu antea insensus erat Acacio, ut innuit Liberatus. Ea res Acacii animum graviter commovit, qui se à Joanne despectum videns, Imperatoris animum adversus eum exasperavit, minus idoneum Episcopatu Alexandrie eum esse dicens, qui olim de Ecclesia exire voluisset, & Timotheo Salofaciolo suasset, ut nomen Doctore sacris diptychis infereret: ad hæc perjuri reum esse affirmans, quippe qui jurasset olim Imperatori, nunquam se Alexandrinam sedem ambiturum. Petrum vero Moggum magis idoneum esse Episcopatu asserbat, utpote gratum atque acceptum populo Alexandrinorum: ejusque opera Ecclesiam urbis Alexandrinæ ac totius Ægypti ad unitatem reduci posse. His adductus Imperator Zeno, scripsit primo literas ad Simplicium Papam per Uranium subadvocatum, quibus Joannem supra memoratum Episcopum autum esse perhibebat, sacerdotio judicabat indignum. Satis autem esse dicebat, ut ad procurandam Ecclesiarum Ægypti unitatem atque concordiam, Petrus

in eam sedem restitueretur. His Imperatoris literis acceptis, Simplicius Papa, qui Joannis Apocrystarios in communionem suam recipere, ejusque ordinationem sententia sua confirmare jam paratus erat, pedem represit, ne contra Imperatoris testimonium quidquam præpropere egisse videretur. Mox per eundem Uranium subadvocatum rescripsit Imperatori: Quod quidem ad Joannis ordinationem attinet, lecto Imperatoris testimonio suspendisse se ab ejus confirmatione: quod vero ad restitutionem attinet Petri, eum utpote hæreticum & ab hæreticis postulatum, nec posse, nec debere restitui, quippe qui Apostolico judicio damnatus, in pristino errore adhuc permaneret. Scripsit etiam Simplicius literas ad Acacium Constantinopolitanum Episcopum, quæ etiamnum extant. Harum literarum mentio fit in libello citationis, per Vnalem ac Misenium legatos ad Acacium directæ. At Zeno cum id quod maxime cupiebat, restitutionem scilicet Petri, sibi à Simplicio denegatum videret, graviter offensus est, quemadmodum testatur Gelasius in gestis de nomine Acacii. Spreta igitur responsione Simplicii Papæ, scripsit ad Pergamum Ducem Ægypti & ad Apollonium Augustalem, ut Joannem quidem ex urbe Alexandrina expellerent, Petrum vero in Episcopali sede collocarent. Hæc Imperatoris literas Amos Abbas, & qui cum illo erant Apocrystarii Petri, ex urbe regia Alexandriam detulerunt. Hunc in modum ejectus Joannes, Romam ad Simplicium se contulit, ut ejus ope ac suffragio pristinam sedem recuperaret. Ac Simplicius quidem Papa eum benigne, uti per erat, excepit, & ad eum omni ope juvandum ac restituendum, promptum se ac paratum exhibuit. Verum fatali morte præceptus, totum illud negotium Successori suo perficiendum reliquit. Mortuo Simplicio Papa anno natalis Domini 483. Coelius Felix in ejus locum substituitur. Cui mox post peracta ordinationis solemnia, in celeberrimo Conventu Episcoporum totius Italie, Joannes Alexandrinus Episcopus libellum obtulit, variis adversus Acacium criminationis capis continentem. Felix igitur ex consilio Episcoporum, legationem ad Zenonem Imperatorem mitti decernit. Electi ad id munus Obvianus Vitalis ac Misenus Episcopi, cumque his Felix defensor Ecclesie Romanæ, perituri ab Imperatore, primo quidem ut Chalcedonense Concilium firmaretur: deinde vero ut Petrus tanquam hæreticus ex Alexandrina pelessent Ecclesia: utque Acacius Romam mitteretur, libello Joannis Alexandrini responsurus, quemadmodum scribit Evagrius in libro tertio Historie Ecclesiasticæ. Extant hodieque epistolæ duæ Felicis Papæ ad Zenonem Augustum, quas Vitalis & Misenus Episcopi secum detulerunt, in quibus continetur id quod supra dixi. Illud autem in primis observandum est, quod cum in supradictis literis Felix omni studio ab Imperatore contendat, ut Petrus de Alexandrina sede exturbetur, de Joanne tamen in suum locum restituendo ne verbum quidem ullum dicit. Quod quidem prudenti consilio à Felice factum esse suspicor, ne Imperator Joannis nomine offenderetur. Invisus enim erat Zenoni Joannes, tum ob admissum perjurium, ut jam dixi, tum ob amicitiam quæ ei cum Hillio intercedebat. Nam & ante Episcopatum Joannes cum esset Oeconomus Ecclesie Alexandrinæ, & omnium Ecclesiarum redditus ac pecunias administraret, multa munera ad Hillum Magistrum officiorum miserat, quibus ejus gratiam ac suffragium sibi compararet. Et posteaquam Episcopatu dejectus fuisset, eundem Hillum adierat Antiochia, de rebus suis cum eo colloquutus, ut scribit Liberatus in Breviario. Detulerunt præterea idem Legati Sedis Apostolicæ, literas Felicis Papæ ad Acacium, quibus eum admonebat Felix

Felix, ut memor veteris instituti, sese ab omni suspicio-
ne liberaret, & pro Chalcedonensis Concilii auctoritate fir-
manda modis omnibus apud Principem laboraret. Dum
hæc legatio in itinere esset, Cyrillus Acomitensium Præ-
fectus, literas misit ad Felicem Papam, quibus de nimia
ejus tarditate conquerchatur, cum interim tam gravia ac
nefaria contra rectam fidem admitterentur. Scripsit ita-
que Felix ad Vitalem ac Misenum Episcopos, ne quid-
quam agerent, priusquam cum Cyrillo collocuti essent,
& quid agendum esset ab eo didicissent. Alias etiam
10 instructiones seu comminatoria ad eos misit. Alteram
item Epistolam ad Zenonem Augustum, in qua tam de
Chalcedonensi Concilio, tum de persecutione Catholico-
rum ab Hunericis in Africa excitata, eum comminabat, ut
testatur Evagrius. Verum hæc posteriores Felici ad Ze-
nonem literæ hodie non extant. Legati cum Abydum
venissent, illic ab Imperatoris satellitibus comprehensi, &
chartis eorum ablati, custodiæ mancipati sunt. Anastasius
quidem Bibliothecarius, apud Heracleam Thraciæ op-
pidum eos captos esse scribit. Verum Theophrastem pu-
20 tatus sequendum esse existimo; quippe qui in hujus rei
narratione certior dixerit quam Anastasius. Conjectis
in custodiam Legatis, primo quidem minatus est Impe-
rator sese eos interfectorum, nisi Petro & Acacio com-
municarent. Sed cum minæ nihil proficerent, ad blan-
ditias conversus, donis ac numeribus eos corrumpere ag-
gressus est. Addito etiam iurejurando, tam ipse quam
Acacius iisdem pollicitus est, integram causam Apostolicæ
Sedi servandam esse, nec ullum inde præjudicium cause
futurum, si Legati cum Acacio ac Petro communionis
30 societatem inissent. Testatur id Gelasius Papa in episto-
la ad Episcopos Dardanæ, haud procul ab initio ita scri-
bens: 'Sed Acacius non solum desuper satisfacere postu-
' latus, verum etiam ipsam Legationem Sedis Apostolicæ
' blandimentis, præmiis, perjurisque deceptam, quibus ei
' cum Imperatore promissit, integram Præfatis Apostolici
' causam de omnibus esse servandam, Petri communio-
' ne pollutam redire perfecit. His artibus decepti Legati,
cum è custodia producti essent, una cum Acacio & Pe-
tri Apocripharum ad Ecclesiam processerunt, & Missarum
40 solemnitas celebravit, reclamantibus licet Orthodoxis, &
prævaricationem hanc esse ac perditionem rectæ fidei,
semel, iterum, ac tertio testantibus. Primum quidem
protestationis libellum funiculo ad hamum circumligan-
tes, uni ex Legatis suspenderunt; secundum vero in co-
dicem immiserunt; tertium oleum cophino inferentes,
ad Legatos miserunt, ut scribit Theophrastus in Chroni-
co. Cujus verba ex versione Anastasii Bibliothecarii ita
sunt corrigenda: *Διότι οὗτοι τῶν βιβλίων ἐπέβαλον*. His ita
gestis, Legati solis Apostolicæ operi ignominia ac de-
50 dore revertuntur, cum non solum ea ad quæ agenda
missi fuerant, non egissent: sed cum Petro, ad quem ex-
pellendum directi erant, inita communione polluti essent.
Porro Zenonis & Acacii literas, quas illi ad Felicem Pa-
pam rescripserant, Romanæ redeuntes secum detulerunt,
plenas contumeliarum in Joannem: Petri vero laudibus
ac præconiis repletas. Epistola quidem Zenonis Augusti
partem refert Evagrius in libro 3. De Acacii autem epis-
tola Felix Papa, & Synodus Romana, & Gelasius in
Gestis de nomine Acacii passim loquuntur. Post disces-
sum Legatorum ex urbe Constantinopoli, Felix defensor
60 Ecclesiæ Romanæ, quem Felix ex Latere suo Legatum
miserat, cum Vitalis atque Misenus ex sacerdotali colle-
gio delecti fuissent, ut testatur Felix in libello ad Zeno-
nem Augustum, cogente morbi necessitate tardius sub-
secutus, ita contumeliose exceptus est ab Acacio, ut nec
eum in conspectum suum admittere iussuisset, ut testa-
tur Felix in sententia damnationis Acacii. Adde Libera-
tus Felicem præterea detrusum esse in custodiam, & char-
tas ejus ablatas: ideo scilicet quod Acacio ac Petro, sicut
70 Vitalis ac Misenus fecerant, communicare voluissent. Pri-
usquam Legati Romam reversi essent, fama adventum eo-
rum præveniens, prævaricationem eorum ubique divulga-
verat. Sed & Monachi Acomitenses, quorum dux erat
Symeones, veloci cursu prægressi, Felicem Papam de cun-
ctis quæ acta erant Constantinopoli, certiores fecerant.
Tandem igitur ingressis in urbem Legatis, Felix Papa Syno-
dum sexaginta septem Episcoporum collegit in Basilica
Beati Petri. Illic Vitalis ac Misenus cum legationis sibi
mandatæ rationem reddere juberentur, ad vanas excusatio-
nes conversi, vim sibi factam, seque hostili more captos,
& in carcerem detrusos chartis omnibus sibi ablati, con-
80 quæsti sunt. Fraudibus denique ac fallaciis circumventos,
se nescientes Petro Alexandrino communicasse dixerunt.
Quæ cum dicerent, inductus in iudicium Symeones blo-
nachus, convictus eos mendacii. Eo enim tempore quo
ad celebrandam Missarum solemniam una cum Acacio process-
serunt, Apocripharum Petri simul adfuisse, & nomen Petri,
quod antea nonnulli tacite & occulte in Ecclesiasticis tabu-

lis legebatur, ipsis tunc presentibus, palam inter A'ria re-
citantem esse docuit. Præterea Legatos nunquam sermo-
nem contere voluisse cum Orthodoxis qui eos adibat
Constantinopoli, nec literas Felicis Papæ reddendas eis cu-
ralle ad quos fuerant scriptæ. Quin etiam Silvanus Pres-
byter, qui una cum Legatis versatus erat Constantinopoli,
cuncta quæ à Symeone dicta erant, verisimilia esse, testimo-
nio suo confirmavit. Quibus compertis, Felix Papa pri-
mo quidem Vitalem ac Misenum Episcopos Sacerdotio si-
mul & Communione privavit. Petrum deinde Alexan-
drinum, & Acacium Constantinopolitanum à sacerdotali
collegio, & ab Ecclesiastica Communionem pronuntiavit
alienos. Hæc est prima damnatio Acacii in Synodo Ro-
mana, quæ collecta est anno Christi 484. die 3. Kal.
Augusti, Theodorico & Venantio Coss. ut colligitur ex
sententia depositionis, quam Felix Papa ad Acacium mi-
sit. Hujus autem Synodi Romanæ unicum hodie super-
est fragmentum, quod refert Evagrius in cap. 21. libri
3. pars scilicet sententiæ ab universa Synodo prolata in
Petrum & Acacium. Quamquam in supradicto Evagrii
loco Acacius diceretur non dicitur fuisse depositus. Nempe
Evagrius priorem duntaxat partem sententiæ Syno-
dalis referre satis habuit; posteriorem vero partem in
qua depositus & excommunicatus erat Acacius, de in-
dustria prætermissit: sive quod id ipsum jam antea retu-
lerat, in cap. scilicet 18. ejusdem libri: sive quod hono-
ri sedis Constantinopolitanæ consuleretur se existimavit,
si id reticeret, quod Constantinopolitanos Antistites mo-
lesto animo ferre non ignorabat.

CAPUT III.

De secunda damnatione Acacii.

POST damnationis sententiam, omnium Episcoporum
qui tunc aderant ore in Acacium prolata, Felix Pa-
pa aliquantisper subsistit, nec eam protinus ad Acacium
mittendam putavit; expectans videlicet nam Acacius re-
sipisceret, & mutato proposito sese ab hæreticorum com-
munionem revocaret. Verum Acacius, tantum abest ut
priora delicta converteret; quin potius ex Principis favo-
re ac patrocinio fiduciam sumens, graviora adhuc adjecit.
Quippe Calendione Orthodoxo Episcopo à sede sua de-
jecto, quem ipse Episcopum ordinaverat, Petrum Fuldonem;
& à sede Apostolica, & ab ipso antea damnatum in Antio-
chenis Ecclesiam immisit. Ex quo factum est ut Eu-
tychianis hæreticis aditus panderetur. Pulsis enim Ca-
tholicis Sacerdotibus, in eorum locum subrogati sunt hæ-
retici, ut testatur Gelasius, tum in Epistola quam scripsit
ad Episcopos Dardanæ, tum in ea quam scripsit ad Episco-
pos Orientales. Quod si quis Episcoporum Orientalis qui
tunc jussu Zenonis depositi sunt, nomina scire desiderat,
hæc sunt: Nestor Tharsensis, Cyrus Hierapolitanus, Jo-
hannes Cyrenensis, Romanus Chalcedis, Eusebius Samosate-
nus, Julianus Mopsuestenus, Paulus Constantiæ, Marus
Hemeriz, Andreas Theodosiopolis Episcopi, quos Imper-
ator Zeno ob eandem causam ac Calendionem sedibus
suis eiecit; eo quod scilicet illo ac Leonio Tyrannia fa-
villæ dicerentur. Et hic quidem erat præteritus Impera-
toris. Vera autem causa expulsionis illorum hæc fuit,
quod Henotico Zenonis edicto subscribere recusarent, ut
scribit Theophrastus in Chronico pag. 115. & Nicephorus
in libro 16. cap. 12. Hanc calamitatem Antiochenis Ec-
clesiæ cum Felix Papa, sive ex Calendionis, sive ex alio-
rum literis didicisset, Synodum Episcoporum collegit in
Basilica B. Petri Apostoli: cui interfuerunt quadraginta
tres Episcopi, quorum princeps erat Candidus Episcopus
Tiburtinus. In hac Synodo Petrus quidem Fullo, utpote
qui tyrannico more Antiochenam Ecclesiam occupasset,
70 anathemate percussus est. Acacius vero cum Petro Alex-
andrino, herata excommunicatione damnatus. Exit E-
pistola Synodica hujus Concilii scripta ad universos Pres-
byteros & Archimandritas Constantinopoli & per Bathy-
nam consistentes. In qua duplex Acacii excommunica-
tio, dux item Synodi Romanæ, in quibus damnatus est
Acacius, clare ac distincte commemorantur. Nam prima
quidem Synodus Romana designatur his verbis, quæ le-
guntur initio hujus epistolæ: *Cum Vitalis atque Misenus*
nostro iudicio confisus, causas mandata sibi pro fide lega-
tionis exponerent, quoniam astutiores sunt fuit lucis filii re-
nebrarum, prævaricatores mandata sibi legationis, circumven-
nente magisque opprobrio Acacio, sunt reperi, &c. De-
inde prima Acacii damnatio refertur his verbis: *Acacium*
quoque membris Christi perniciosius inquinatum, & per civita-
tes ac provincias unam de fide Catholica Ecclesiam dispan-
tem, inter Episcopos sanctos, atque inter Christianos judicari-
mus non haberi, &c. Altera autem Synodus Romana, &
secunda ejusdem Acacii damnatio patet post memoratur
his verbis: *Unde nunc causa Antiochena Ecclesia apud Bea-*

tum Petri in Ap. sed et ceteris, rursus dilectioni vestra morem qui apud nos semper obtinuit, prostravimus indicare. Et a quanto post: Sic autem Acacius impietatem persisteret damnationis totiens, ut etiam dejectus insulset, ut factus fuisse cum decessit, et cum omni corpore haeretur, ejus membra dilaceret. Et de se scriptum esse testatur: Impius cum veneret in profundum malorum, contempsit, augmens veterem prorsus, persequendo jam mortuus, eius anima graviter atque, necesse, emendationem fecunda mortis merita. *Sic Calixtus Episcopo sancto, quem in unum cognovimus, super e. i. Petrum totius et de se esse damnatum, in ejus unius Ecclesiam.* Dicit hic aliquis, non duplicem Synodum Romanam his verbis quae protulimus, designari, sed duplicem duntaxat actionem seu concilium unius Synodi: idque ex eo satis declarari, quod ea quae in utroque concilio gesta sunt, unica epistola continetur: cum si duplex se vera fuisset Synodus, duas quoque scribende fuissent Epistolae. Ego vero primum quidem ita respondeo: quod ad hanc disputationem attinet, parum referre, utrum duplex an una tantum fuerit Synodus Romana. Mihi enim sufficit, dum Acacium iterata excommunicatione damnatum esse ostendero, quod initio hujus disputationis probandum suscepimus. Verum ulterius jam progredior, & plus quam pollicitus sum, demonstrabo duas scilicet fuisse illas Synodos, in quibus damnatus est Acacius: non autem duas actiones unius Synodi. Id autem his rationibus evincam. + Utraque quidem Synodus eodem anno, eodemque in loco collecta est, in Basilica scilicet B. Petri Apostoli, Venzatio V. C. Consul: id est, anno Christi 484. Sed prior quidem collecta est die quinto Kalendas Augusti, ut colligitur ex subscriptione sententiae depositionis a Felice Papa ad Acacium missae. Secunda vero congregata est Kaendis Augusti, ut colligo ex subscriptione epistolae Felicis Papae ad Zenonem Augustum, quam primus in lucem edidit Jacobus Sirmundus, vir de literis optime meritus. Ita quatuor duntaxat dierum spatium inter utramque Synodum intercessit. Ex quo factum esse opinor, ut ea quae in utraque Synodo gesta erant, unica epistola complexi fuerint Episcopi. Ceterum priori quidem Synodo interfuerunt sexaginta septem Episcopi, qui etiam tententis depositionis Acacii omnes subscripserunt, ut docet subscriptio ad calcem illius sententiae subiecta. Secundae vero Synodo interfuere quadraginta tres Episcopi, quorum princeps erat Candidus Tiburtinus, ut legitur in epistola Synodica ejusdem Concilii ad universos Presbyteros & Archimandritas Constantinopoli & per Bithyniam consistentes. Denique prior quidem Synodus Romana a Felice Papa collecta est ad audiendam rationem legationis Vitalis atque Nisemi, qui Alexanderis Ecclesiae causa missi fuerant Constantinopolim. Altera vero Synodus causa Antiochenae Ecclesiae congregata est in urbe Roma, ut testatur epistola Synodi Romanae ad universos Presbyteros & Archimandritas Constantinopoli & per Bithyniam consistentes, cujus verba superius adduximus.

CAPUT IV.

De Actis posterioris Synodi Romanae.

Hujus posterioris Synodi, quae Antiochenae Ecclesiae causa Romae celebrata est, Acta omnia intercedunt, praeter Epistolam Synodicam, quae scripta est universis Presbyteris & Archimandritis Constantinopoli & per Bithyniam consistentibus. Huic Epistolae subiecta erat sententia Felicis Papae in Acacium. Quae cum in priore Synodo Romana perscripta fuisset, suppressa est aliquando, licet antea observavi. Tandemque paucis post diebus, cum de Calendone destitueretur, & de violenta Petri Antiocheni irruptione nuntiatum fuisset, collecta iterum Synodo constitutum est, ut eadem sententia per Tutum defensorem Ecclesiae Romanae ad Acacium portaretur. Tradita sunt eadem Tutum literae ad Zenonem Augustum perferendae, quibus supplicabant Episcopi, ut decretis Synodi obtemperare vellet. Aliae item literae ad Clerum & Senatum ac populum Constantinopolitanum. His duabus autem epistolis subiectae erant supradictae literae Synodicae, ut patet ad universos Presbyteros & Archimand-

ditas Constantinopoli & per Bithyniam consistentes, quibus universi & singuli subscripserant Episcopi, numero tres & quadraginta. Quae quidem eo consilio factum est ab Episcopis, ne ipsorum literae a malignis hominibus mutari possent, aut pravis interpretationibus corrumpi, ut testantur Episcopi in Epistola illa Synodica, his verbis: Ne quid autem maligne in literis nostris mutari aut pravius minus, aut aliter interpretari possit, primum has easdem literas nostras clementissimo Principi, sicut oportuit, supplicantes, ad Dilectionem vestram, Clerum, plebemque, & amplissimum donatum direximus, quibus singuli numerisque subscripserunt. Extant hodie literae, tum ad Zenonem Augustum, tum ad Clerum & plebem Constantinopolitanam scriptae, quae primus edidit Jacobus Sirmundus sub Felicis Papae nomine, quae ad hanc Synodum pertinere non dubium est. Scriptae sunt enim a Felice Papa totius Synodi nomine, sicut mos erat Ecclesiae Ro. jam inde ab antiquis temporibus, quemadmodum dilerte testantur Episcopi in epistola supra memorata. Subscriptiones autem Episcoporum ex parte tantum supersunt. Solius enim Candidi Tiburtini Episcopi legitur subscriptio. Reliquorum autem duorum & quadraginta Episcoporum qui similiter subscripserant, nomina deliterantur. Scripsit praeterea Felix ad Orientales Episcopos, mandans eis, ut a Petri Antiocheni, et pote haeretici, & Synodali sententia damnati, Communione abstinere. Haec epistola Felicis hodie quidem non extat, sed ejus mentionem facit Victor Thunonensis in Chronico, ita scribens: *Theodorico V. C. Cos. Felix Romana Ecclesia Praeful, Monachis & Clericis per Orientem, Aegyptum, & Bithyniam commorantibus scribit, ut Petrum Alexandrinum Episcopum, Chalcedonensis Synodi obviatorem, & ejus communicatores, id est, Acacium & Petrum Antiochenum, tanquam haereticos vitent.*

CAPUT V.

His Literis acceptis, Tutus defensor Ecclesiae Romanae in Orientem navigavit. Cumque Abydum venisset, vitatis iudiciis quae illic dispositae erant ad interdicendos eos qui ex Occidentis partibus veniebant, Constantinopolim pervenit, ubi cum Monachis Accemutensibus collocutus, eorum opera ac ministerio sententiam damnationis quam attulerat, Acacio inter altaria tradidit, ejusque pallio affixit, ut scribit Victor Thunonensis, & Liberatus, ac Theophanes. Epistolae quoque Felicis Papae in ad quos scriptae erant, reddidit. Sed & Edictum sententiae Felicis Papae universis in urbe Constantinopoli legendum proposuit. Inter sententiam vero & edictum sententiae hoc discrimen est, quod sententia quidem ipsum nominatim alloquitur Acacium. Nihil enim aliud est quam epistola Felicis Papae ad Acacium, causae depositionis illius continens, ut ex lectione ejus apparet. Edictum vero est, quo interdicitur universis, tam Clericis, quam Laicis, ne Acacio in posterum communicent. Id autem sic se habet: *Edictum sententiae Felicis Papae, propter Acacii Episcopi Constantinopolitani damnationem. Acacius, qui secundo a nobis admonitus, statutorum salubrum non desistit esse contemptor, neque in mores credidit carcerizandum, hunc Deus excelsus prolata sententia, de sacerdotio facit excoarere. Ergo si quis Episcopus, Clericus, Monachus, Laicus post hanc denunciationem eidem communicaverit, anathema sit, sancto Spiritu exequente.* Erravit igitur Blondellus, qui in libro de Primatu, scribit Tutum defensorem, vel potius Monachos Accemutenses, edictum sententiae Felicis Papae Acacio tradidisse. Immo sententiam ipsam tradiderunt Acacio, ut praeter Scriptores supra memoratos, dilerte testatur Evagrius in libro 3. His omnibus fideliter peractis, sicut in mandatis acceperat, dolis Acacii circumventus est. Missus enim ad eum senex quidam Maronae nomine, magnam vini pecuniae ei pollicitus est, si Acacio consentire vellet, eique omnia quae Romae contra ipsum agebantur, aperire. Quod quidem Tutus amore pecuniae corruptus, scriptis literis se facturum spondidit. Verum Rufinus & Thalassius Archimandritae, & ceteri Monachi Constantinopoli & per Bithyniam constituti, simul atque Tutus Romam reversus est, literas scripserunt ad Felicem Papam, quibus eum de proditorum Tutus certitorem fecerunt, missis etiam Tutum

NOTAE.

1. Iste Synodus eodem anno collecta est Synodus Romanae Acacii causa celebrata ita recenset Pagi, ad ann. 484. n. 4. & 487. n. 4. Prima Synodus in causa Mileni & Vitalis Legatorum Constantinopolim missorum V. Kal. Aug. anno 484. collecta, quae de rus Alexanderis & Acacii communicatione Ecclesiastica inagni pronuntiavit. Vid. Evagr. l. 3. c. 11. Secunda Synodus III. Non. Oct. a. n. 484. collecta, ut ex veteri MS. notat Labbeus, ob Calendonem ab Ecclesia Antiochena expulsam ubi iterata sententia contra Acacium ferretur, & per Tutum Defensorem Constantinopolim missa est. Cum Valerius inter haec Synodus pariter collecta in Antiochia cum suis haeretici. Verum, ut arguuntur Pagi, in posteriori Epistola Synodica mentio hic non Calendonis, sed in Antiochia in adversus Acacium contra. Quod quomodo Romae fieri potuit intra quatuor dierum spatium? Praeterea, prior Synodus 67 diebus postea, non 43 vel 41 tantum intercessit ideoque literae quatuor dies utramque Synodum labium fuisse non est verumile. W. Lams.

Tom. III.

ipsius literis. Quibus in conventu Episcoporum recitatis, cum eas a se scriptas esse Tunc confessus fuisset, officio privatus & sacrosancta Communione privatus est, ut docet Felix in epistola ad supradictos Archimandritas, quam primus in lucem edidit Jacobus Surmoudus. In ea epistola corrupta sunt hæc verba: *Ecce sunt enim litera ipsius in conventu fratrum, qualiter pacta, interposita persona, Marone condemnato, et cui sententiam portavit, inhiisse creduntur.* Quæ sic corrigenda esse existimo: *Qualiter pacto interposito per senem Maronem, condemnato ut cui sententiam portaret, inhiisse creduntur.*

CAPUT VI.

* **C**ATHEM in edicto sententiæ quod superius adduximus, difficultate non carent hæc verba: *Acacius qui secundo à nobis admonitus, &c.* Primo quidem admonitum esse scimus Acacium a Felice Papa per epistolam ad ipsum scriptam, quam Legati sedis Apostolicæ Vitalis atque Misenus Constantinopolim detulerunt. Sed secunda ejusdem admonitio quænam sit, & quando missa fuerit, obscurum est. Liberatus quidem in Breviario scribit, post damnationem Vitalis atque Miseni, cum Acacius manifeste deprehensus esset hæreticus, Felicem Papam in Synodis Literis quas ad eum scripsit, ita posuisse: *Precor ut ne adjuvas, & de prioribus supplicis.* Liberatum sequutus est Baronius in Annalibus Ecclesiasticis. Verum observavi, in Acacianæ historię narratione Liberatum sapienter hallucinari: idque ex hoc loco manifestissime convincitur. Qui enim fieri potest, ut Felix Papa has Synodicas literas quas refert Liberatus, post damnationem Vitalis ac Miseni, ad Acacium scripsit, cum constet Felicem Papam, quarto aut quinto die post damnationem illorum, sententiam depositionis misisse ad Acacium, ut superius demonstravi? Alia igitur querenda est admonitio, qua Acacius secundo admonitus fuerit a Felice. Mihi quidem hæc secunda admonitio non alia videtur esse, quam Libellus citationis a Felice Papa ad Acacium transmissus per Vitalem ac Misenum Legatos: qui sic incipit: *Episcopali diligentia commoneo, debuerat dilectio tua, &c.* Nec dubitabit, ut spero, quicumque eum libellum legerit, quin hæc sit secunda admonitio Felicis Papæ ad Acacium missa. In hac enim epistola Felix Papa benigne monet Acacium, ut accepto libello accusationis, quem Johannes Tabennesiota sedi Romanæ adversus ipsum obtulerat, Romam quamprimum proficisci maturaret, objectis criminibus responsurus in conventu Episcoporum Italianæ.

CAPUT VII.

In sententiâ item depositionis quam Felix Papa misit Acacio, locus est quidam qui lectorem conturbare merito possit. Sic enim legitur in fine ejus sententiæ: *Sublatum tibi nomen & munus ministerii sacerdotis, &c.* *Sancti Spiritus iudicio, & Apostolica auctoritate damnavimus, nunquamque anathematis vinculo eximendus.* Nimia enim profecto videtur illa severitas, & aliena ab Antistite Christiano, hominem anathematis vinculo ita obstringere, ut eo nunquam exui penitus possit. Sed non hæc sunt verba Felicis Papæ, qui omnibus votis semper optavit, ut Acacius abjecto pristino errore, & repudiata hæreticorum Communione, ad unitatem Ecclesiæ Catholicæ revertetur. Cum ergo dicit, Acacium nunquam anathematis vinculo exuendum esse, verba sunt comminantis, quibus Acacio denuntiatur nunquam illum anathematis vinculo liberandum, nisi reliquerit & ab hæreticorum communicatione se se penitus abruerit. Ita certe hunc locum explicat Gelasius Papa in torno de anathematis vinculo, in quo respondet Orientalibus, qui in sententiâ damnationis Acacii hæc Felicis Papæ verba reprehendebant. Verba Gelasii sunt hæc: *Quod etiam in Acacii sententiâ rationabiliter intendum est, ut qua etiam si dictum est: Nunquamque solvendus: non est adjectum tamen: Etiam si resistuerit, etiam si ab errore discesserit, etiam si pravaricator esse desierit. Quapropter in aperto est, ita dictum: Nunquam solvendus: sed talis scilicet, qualis est & lignus: non autem talis effectus, qui sicut ligandus non erat, sic absolutus esse dicebatur. Et aliquanto post: Itaque ipse in se insolubilem fecit esse sententiam, qui talis permanere deliquit, qualis vtraciter non posset absolvi, &c.*

CAPUT VIII.

Refellitur Baronii sententia.

HÆC sunt quæ ad illustrationem historię Acacianæ ex optimis Scriptoribus collecta, pro virili parte concolimus; quæ aut à Baronio præterminata, aut feces quam oportuit commemorata sunt. Nam Baronius ad annum Christi 484. postquam retulit damnationem Vitalis atque Miseni, de Acacio ita scribit. Hic peractis, alia sessione cognita est Acacii causa; altarique in medium cunctis manifestis ab eo perpetratis criminibus, sententia omnium est iudicatus, hæreticorum participatione pollutus. At ne sic quidem in eum excommunicationis sententiam intorquere Patribus hæcenus visum est: sed scriptis ad eum rursum literis Synodalibus, admonitus est ut resipisceret; alias sciret, se excommunicationis sententia percellendum. De hac autem quæ præcedit sententiam admonitione testatur Liberatus. Et paulo post: Porro desiderantur ejusmodi literæ Synodales ad Acacium missæ. Constat autem tantum abuisse, ut Acacius resipisceret: ut mox Joannem illum Apameæ Episcopum electum, qui nuper ipso Acacio agente, fuerat, a Romano Pontifice cum Petro excommunicatus, idem Acacius creati Tyri Episcopum: Petrum vero Fullonem confirmari in sede Antiocheni, ut Papæ Felicis litteræ datæ ad Clerum Constantinopolitanum dechant, quæ inferius recitandæ erant. Multa sunt in hac narratione quæ Baronio concedere non possumus. Primo enim quæ de Synodalibus literis a Felice Papa ad Acacium missis scribit ex Liberato Diacono, et nos paulo supra abunde, ut opinor, retulimus. Deinde quod Baronius affirmat dilatum fuisse damnationis sententiam in Acacium, id manifeste refellitur ex epistola ipsius Synodi Romanæ ad universos Presbyteros & Archimandritas Constantinopoli & per Bithyniam consistentes. In hac enim epistola quæ gestorum in illa Synodo Romanæ accuratam narrationem complectitur, primo quidem Vitalis ac Misenus damnati esse dicuntur: postea vero, nulla interposita dilatione, Acacius a sacerdotali honore & Ecclesiastica Communione removetur. Verba Epistolæ sunt hæc: *Hic ergo deterioribus compertis, Vitalem atque Misenum à sacerdotali collegio & sacrosancta Communione su pendimus, Acacium quoque membris Christi perniciosius inhiumentem, & per aversatos atque Provincias, unam de Fide Catholicæ Ecclesiæ dissidentem, inter Episcopos sanctos, acque inter Christianos judicavimus non haberi. Qualiter enim fieri poterat, ut scindere tunicam Christi, quam nec crucifigentes cum divideret ausi sunt, in numero fidelium teneretur? Igitur omnia quæ nobis in timore Dei compertum, cogitantes, ac providentes, ne totius eximisse Enchyridionis pestis hæreses, ejus Acacius defensor est ac patronus, serpens ut canes Christi membra disperderet; cum jam nunc ut partem putridam anathematizamus, sententia memorata abiectionis, Vides nullam hic mentionem fieri dilationis interpositæ: sed post damnationem Vitalis atque Miseni, sententiam excommunicationis continuo in Acacium esse vibratam. Quod si dilatio interposita fuisset, procul dubio id retulissent Episcopi in Epistola Synodica ad Archimandritas. Id enim ad exaggerandum crimen Acacii, non medioere pondus habuisset: sed nec Gelasius Papa in Gestis de nomine Acacii, mentionem ullam facit interpositæ dilationis. Sic enim scribit: *Quibus rebus habita Synodo commotus & beatissimus Papa, Vitalem & Misenum ab officio & communionem suspendit, Acaciumque damnavit.* Quod autem Baronius addit, Acacium post damnationem Vitalis atque Miseni, Joanni Antiocheni Episcopo Tyrorum Episcopatum tradidisse, in eo graviter hallucinatur. Diu enim ante Synodum Romanam, in qua Vitalis ac Misenus damnati sunt, Joannem illum ad Episcopatum Tyri promoverat Acacius, ut docet Gelasius in Gestis de nomine Acacii. Ibi enim scribit, Joannem Tabennesiotam, cum Romam venisset, legereturque illi Epistola Acacii ad simplicem Papam, qua postulabat ut Petrus & Joannes Antiocheni iudicio sedis Apostolicæ condemnarentur, hæc etiam in parte gravissimos Acacii lapsus atque excessus observasse. Verba Gelasii sunt hæc: *Quod cum prefatus Joannes Alexandrinus Episcopus relegisset, tacere non potuit, quod Joannem illum quem Acacius damnaverat cum Petro, & sine remedio perniciem fecit ab Apostolica sede damnari;**

NOTÆ.

* *Acacius qui secundo à nobis admonitus* Pagius ad ann. 484. n. 8. 9. statuit primam Acacii admonitionem factam à Leone Pontificis Vitali & Miseni anno 483, à quibus datus est ipi citationis libellus qui incipit, *Episcopali diligentia commoneo* &c. secundam statuit cum Baronio ad nos non pervenisse, sed à Synodo Romæ congregata, vetulo tempore anni 484 missam vult. Cui cum non obtemperaret Acacius, missæ sunt Synodice illæ litteræ, dñe V Kal. Aug. eodem anno, quibus Acacium communionem Ecclesiasticam indigno praevenimus. W. Lowth.

post hoc damnationes, Tyrionum muneris Ecclesie presidere. Postquam ergo non solum a nobis profectus litteras predecessores suos sanctus Felix Papa cognovit, & indubie quadam ab Acacio fieri in eversionem totius Ecclesiasticae disciplinae, electis Vitalis Episcopo, &c. Cum igitur Joannes Alexandrinus Romam venerit, Trocundo & Severino Coss. hoc est anno Christi 482. Joannis Antiocheni promotio ad Episcopatum Tyri, quae ab Acacio facta esse dicitur, ante illius adventum acciderit necesse est. Neque enim Joannes Alexandrinus narrabat Romanis, nisi ea quae ante ipsius adventum contigerant, & quae Romani nondum audierant. Sed & Felix Papa in sententia damnationis adversus Acacium prolata, ubi omnes illius excessus, seu, ut verbo ejusdem Felici utar, transgressionem servato temporum ordine commemorat, hanc primam refert: "Alienarum tibi provinciarum jura temerarie vindicasti: haereticos perveriores, atque ab haereticis ordinatos, & quos ipse dampnaveris, atque ab Apostolica instituti sede damnari; non modo communioni tuae recipiendos putasti, verum etiam aliis Ecclesiis, quod nec de Catholicis fieri poterat, praesidere fecisti; aut etiam honoribus quos non merebantur, auxisti. Testatur hoc Joannes, quem à Catholicis Apamei non receptum, pulsumque de Antiochia Tyrii praefecisti." Sed & Liberatus in Breviario cap. 18. hanc promotionem Joannis Antiocheni ad Episcopatum Tyri, quae per Acacium facta est, refert ante legationem Vitalis ac Miseni, perinde ac Gelasius in Gestis de nomine Acacii, cujus etiam verba describit. Fecit Baronium Epistola Synodi Romanae ad universos Presbyteros & Archimandritas Constantinopoli & per Bithyniam consistentes; in qua leguntur haec verba: "Adjectum est etiam tunc cum illa in examinatione tractantur, quod Acacius Joannem illum Tyrionum Ecclesiae fecerit praesidere, qui Apameis à Petro Antiochenae Ecclesiae Tyranno fuerat Episcopus ordinatus, &c. Verum haec verba non id dicunt quod Baronius existimavit, Joannem scilicet Tyrionum Ecclesiae ab Acacio praepositum fuisse, tunc cum Acacii causa in Romana Synodo examinaretur: sed id tantum dicunt: Dum Acacii crimina in supradicta Synodo discernerentur, adjectum illud esse inter cetera, quod Joannem Antiochenum olim à se damnatum, & quem à sede Apostolica una cum Petro Antiocheno damnari curaverat, Tyrionum Ecclesiae praefecisset. In quo duplex erat delictum: tum quod provinciam nihil ad se pertinentes temere invasisset, Antiochenam scilicet, & Tyrionum Episcopum ordinando; tum quod hominem, & à se, & a sede Apostolica judicio condemnatum, citra ejusdem sedis consensum, non modo in communionem suam recepisset, verum etiam ad honorem sacerdotii promovisset. Quod si quis scire desiderat, quandomodo id factum fuerit ab Acacio, tempus ipsum mihi videor deprehendisse. Nam cum Calendio jussu Zenonis Augusti, Antiochenus Episcopus ab Acacio ordinatus fuisset Constantinopoli: id autem factum est anno Christi 482. Trocundo & Severino Coss. Antio-

chenus ejus rei ignari, Joannem cognomento Codonatum eodem tempore Episcopum creaverunt. Quod cum Imperatori nunciatum fuisset, Zeno jussu Acacii qui apud ipsum plurimum poterat, praecepit ut Joannes in Episcopatum Tyri transferretur. Refert id Theophanes in Chronico pag. 110. his verbis: Ζένων δὲ διὰ τὸ πλεονεξίας αὐτὸν ὑφάρκον, ἀπέλασαν τοὺς ἀντικειμένους τῷ Κ. Π. χρηματούμενον Ἀποχρίαν, καὶ Ἰερωνίμονος Καλαδίου, καὶ διὰ τὸ Ἀποχρίαν χρηματούμενον διὰ τὸ ἀγνοῖναι τὸν λόγον τοῦ Κωνσταντίνου, καὶ τὸ Καλαδίαν οἱ τὸν πρῶτον τῶν Ἀποχρίαν χρηματούμενον. Eiusdem Joannis Codonati meminit Victor Thunonensis in Chronico; sed praeposere, ut solet. Sic enim scribit: "Post Consulatum secundum Longini V. C. Petrus Antiochenus sub damnatione moritur, & in ejus loco Caladionem ordinat Acacius. Orientales autem Episcopi, tanquam nescientes, Joannem cognomento Codonatum eidem Antiochenae Ecclesiae consecretant Episcopum." Theophanes quidem Joannem Codonatum in Episcopatum Tyri ab Acacio translatum esse non dicit. Sed verisimile est Caladionem, qui ab Acacio consecratus fuerat, jussu Acacii Joannem illuc transfuisse. Quod ergo suadente & auctore Acacio factum fuerat, recte ab eo actum esse dicunt Episcopi Italici in Ep. Synodica, & Felix Papa in sententia damnationis Acacii. (Sciendum porro est, Joannem hunc, Constantinopolitanum vocari in epistola ad Acacium, quam primus edidit Holstenius in Collectione Romana; seu quod in ea urbe natus fuisset, seu quod primus illic presbyter fuerat. Eum quidem Antiochenum toto hoc capite lapsus appellavi, propterea quod Antiochenum episcopatum gessit aliquandiu. Praestat tamen eum Constantinopolitanum vocare, cum Simplicius Papa ita eum appellet: Unum adhuc superest in Baronii verbis superius allatis, quod merito quis reprehenderit. Epistolam enim illam Synodi Romanae ad universos Presbyteros & Archimandritas Constantinopoli & per Bithyniam consistentes, vocat Baronius litteras Felicis Papae ad Clerum Constantinopolitanum. Et quod ad Felicis quidem nomen attinet, id Baronio facile concesserim: modo ea litterae à Felice scriptae intelligantur totius Synodi nomine. Sed quod dicit Baronius, eas ad Clericos Constantinopolitanos datas esse, in eo non assentior Baronio. Datas enim sunt ad Archimandritas urbis Constantinopolitanae & provinciae Bithyniae, qui Presbyterorum erant honore decorati. Certe Episcopi in Epistola illa ad universos Presbyteros & Archimandritas Constantinopoli & per Bithyniam consistentes, testantur se easdem litteras misisse ad Clerum urbis Constantinopolitanae. Distinguendi sunt igitur Presbyteri & Archimandritae Constantinopolitani à Clero ejusdem civitatis. Eisdem porro esse Presbyteros & Archimandritas docet Epistola tertia Felicis Papae à Jacobo Sirmondo edita, quae hanc habet inscriptionem: Felix Rufino, Thalassio, Presbyteris & Archimandritis, & ceteris Monachis circa Constantinopolim & Bithyniam constitutis. [Item epistola Simplicii Papae ad Acacium, quae legitur in Collectione Romana, pag. 134.]

LUCAE HOLSTENII
DISSERTATIONES TRES.

DISSERTATIO PRIMA

De locis quibusdam Concilii Niceni.

DISSERTATIO SECUNDA

In loca quaedam Concilii Niceni.

DISSERTATIO TERTIA

De Synesio, & de fuga Episcopatus.

THE NATIONAL
BUREAU OF
THE
CITY OF
THE
CITY OF
THE
CITY OF

DISSERTATIO PRIMA DE LOCIS QUIBUSDAM CONCILII NICÆNI.

NEMIKUM vestrum esse existimo, Auditores, qui quidem Græcas literas & sacrarum Antiquitatum studium ex merito æstimet, cujus animi nobilissimus hic Consensus singulari quadam non perfundat lætitia: dum Musas, ortu quidem cultuque Græcas, sed Romanæ civitati longo quondam & benigno hospitii usū non solum familiares, sed vernaculas, nunc demum possi mihi jure, loco ac dignitati suæ restitutas videri. Nostri hæc sæculi felicitas est, sacræ hanc eminentissimæ dignitatis purpuram protrahat ex tenebrarum latebris Græciæ disciplinas nova luce novæque splendore persunderet aut, ut verius dicam, ex Græcarum literarum splendore purpuram ipsam dignitatibus ac gloriæ incrementum sibi mutuari. Vestræ hoc, Eminentiſſimi Principes, humanitati debemus, Græcas literas peritæ multorum ignorantia in capitis discrimen jampridem vocatas non solum caput nunc esse, sed etiam quam latissime propagari. Neque sane fortiori telio retinenda & jugulari poterat inscitæ error, qui non solum Græcas literas ut otiosas atque inanes negligit, verumetiam uti temporis, rei pretiosissimæ, frustra consumendo perniciosas ac noxias contemnit, & veluti de victis Achivis in sua sibi ignorantia trophæum erigit. Cui quidem opinioni, ut ingeniorum pesti & præcursissimo omnia bonæ eruditionis veneno, cum tota hæc doctorum hominum cohors vestro ductu vestrisque auspiciis, cunctis sese animi ingenique viribus opponere, manifeste contra conficere sit parata, tum vero mihi velutari leviter ex hoc loco constitutum est adversus nonnullorum ignavam diem an exordiam, qui ideo se Græcis literis tempus frustra conferere negant, quod nihil in Græcorum adytis tam abdicum reconditumque lateat, quod doctorum hominum industria non in lucem protulerit, atque ita in Latinum transfuderit sermonem, ut universa jam Græcia, Romana civitate & Latini jure donata, Pallium cum toga commutavit. Horum inquam hominum errorem, non tam verborum copia, aut conquirarum undique rationum momentis oppugnare, quam evidentissimo veritatis exemplo ob eos omniū proposito revincere conabor. Quod quidem exemplum non ex vulgari aliqua eruditionis parte, sed ex sacrosancta Conciliorum generalium doctrina, quæ proximum à sacris literis in Ecclesia locum obtinent, depromitur. Neque enim vestrum quemquam latere arbitror, quanto studio post repurgatos Historiarum fontes, Conciliorum generalium accurate omnibusque numeris absoluta editio à Clemente VIII. S. P. suscepta, & à Paulo V. demum perfecta fuerit. Quæ ut magno applausu accepta in vulgus prodiret, ita quamplurima habet, in quibus præstiterit curam docti viri deliderant; in quibus qui Græca legere, & de Græcis recte judicare possunt. Ego sane qui nulla aut perexigua admodum in hunc sæculum me instructum sentio, cum nescio cujus controversiæ occasione in aliquot textibus & septimæ Synodi loca diligenter inquirere cepissem, ita me partim Græci textus nervis, partim Latinarum versionum portentosis erroribus essentium fereor, ut in illud Concilii protaperire, *Hinc tantumque rem tam negligenter ager!* Itaque ab ora, quod aiant, rem exordiri, & quæ supersunt Nicæni Concilii *ὑπομνησµάτων* sub examen revocare placuit: Cujus privati laboris ac studii specimen in publico hoc Consensu vobis exhibendum duxi, quandoquidem differendi necessitatem vestra benignitas mihi imposuit. Sæ autem sunt duæ Alexandri Alexandinæ & Philippi epistolæ, quæ ex Socratis & Theodoretii Ecclesiæ Historiæ de præσβυτέρων Concilii illius consuetudine. Egrege sane illæ & *διὰ τῆς* scriptæ, quibus Latina Christophori verſio adjuungitur; sed à Romanis editoribus nonnulli in lucis interpolata. Da scilicet non solum versionis Conciliorum, sed universæ Hæc ita Ecclesiæ gustum aliquem me vobis præbui-

rum putavi. Sed mihi vestra principio patientia exoranda est, ut æquo animo per contrariæ orationis salebras aspirantem subsequi non gravetur. Cum siue casus, siue consilium eam mihi objecerit materiam, quæ orationis cultum haud quaquam admittit, & quod Oratorum princeps de rebus Geographicis aciebat, *ἡ γεωγραφία* nullo modo potest.

Ad hæc cum in alieno labore ingenii acumen experiri & judicii censuram exercere instituerim, ut ego germano candore ac siue optima exultatione ejuro, ita invidiam deprecor, ne quis alienis erratis exigendis doctrinæ aut industriae laudem me aucupari existimet. Publica hæc studia sunt, quibus promovendis publicam utilitatem, non privatam laudem quaerimus. Vos vero, Eminentiſſimi Principes, submisſe rogo, ut cum voluntas atque auctoritas vestra in hunc me protulerit locum, humanitati ac benevolentia vestrae aera, orationis cursum inter syrtis & brevis situantem subi-vetus.

Et mihi quidem differendi principium ipsum epistolæ exordium præbet, quod cum ex sacrae scripturæ locis adumbratum sit, non omnino ex ejusdem scripturæ mente conversum existimo. Ubi hoc item mihi præstandum, si leviora quædam sub examen adducere, & *ἡµερῶν*, vel diligentius retereare valeat, nemo me vel nodum in scirpo quærere, vel animi morbo *διειλεσθῆναι* sectari arbitretur. Neque enim leve est aut diuturnum, quod veritati confirmanda, & sacrae scripturæ illustrandæ facit. Sic ergo Alexander orditur: *ἵνα αἰσῶντος ὁππότε τις ἐκζητῇ τὰς ἐκκλησίας*. Quod in veteri interprete, & in nova Conciliorum versione sic redditur: *Cum sit unum corpus Ecclesia Catholica*. Haud negaverim, *Corpus Ecclesiæ*, siue *ἐκκλησία*, *ἐκκλησία*, eodem modo dici posse, quo *Corpus provincie*, & *Corpus civitatis* Livii; *Corpus Reipublicæ* Ciceronis: quo Jurisconsultis *Corpora collegiorum*, siue *fabrorum*, aliaque usurpantur. Sed illud contra contendo, multo significantius ad sacrae scripturæ mentem sic converti: *Cum unum sit Corpus Ecclesiæ Catholicae*; vel, *Cum Ecclesia Catholica uno constet Corpore*. Hæc, inquam, scripturæ loquendi ratio, ut Ecclesiam Christi Corpus ubique vocet, non autem Ecclesiæ, vel tanquam capituli, vel tanquam anime corpus distinctum ac peculiare attribuat. Ita enim Divus Paulus Rom. 12. vers. 4. *Sicut in uno corpore membra multa habemus, ita multi unum corpus sumus in Christo*; *ὡς αἱ πολλοὶ ἐν ὁμίᾳ ἓξ ἓξ ἐσµεν ἐν Χριστῷ*. Hoc est: *Unam constitutam Ecclesiam*; siue, *una sumus Ecclesia in Christo*, scilicet, *ἕντες καθολοὶ τῇ Χριστῷ, ἕντες δὲ ἀπὸ πολλῶν*, explicante Occumenio. Sed multo & clarior & copiosior sui Interpres est ipse Apostolus 1. Corinth. 12. ubi *ὡς ἓξ ἓξ καὶ ἑκατόµβοι*, siue, ut ipse ait, *ὡς ποικίλα ἐσµεν ἐν Χριστῷ*. Nam v. 12. & 13. ait: *Corpus unum est, & membra habet multa. Omnia autem membra corporis cum sint multa, unum tamen sunt corpus: ita & Christus. Etiam in uno spiritu nos omnes in unum corpus baptizati sumus*. Quo loco facere non possum quin Occumenii interpretationem addam. *Ita & Christus*, inquit: *ὡς αἱ, φωνῆ, ὁ Χριστὸς, ποικίλα ποὶ ἕξ ἑκατόµβοι τῶν ἐκδ' ἑκάστου. ἢ δὲ ὁ αὐτὸς τῶν ποικίλων τῶν ἐκκλησιῶν. ὡς γὰρ πολλοὶ συγκαταίτῃ, ἢ ἐν ὁμίᾳ, καθολοὶ ἕντες τῇ Χριστῷ, ὡς αἱ αἱ τῶν ἐκκλησιῶν ἐτῆ Χριστῷ ἐν ἀποπλῆς ὁμίᾳ*. Nihil sane magis accommodum ad Apostoli mentem, neque ad institutum nostrum dici potuit. Quale est illud quod addit: *Βαπτισµὸς nos omnes ἐν ὁμίᾳ ὁρµῇ, ποικίλῃ, ἢ τῇ ποικίλῃ ποικίλῃ ὁμίᾳ ἐν*. Unde plene divinum in modum posset in ejusdem capituli explicatione ait, *nos*, hoc est, *Ecclesiam*, *ἐν τῇ ὁμίᾳ τῇ αὐτῇ ἕντες*. Hoc est, *esse*, siue *essentiam* in Ecclesiæ unionem consistere, siue formam essentialcm, vel ut cum Philosopho loquar, *τὸ αὐτὸ αἶν*. Quæ subiecta, neque res neque nomen Ecclesiæ amplius subsistere possit. Et sane quisquis, uti par est, arctum illud & sacrosanctum cogniderat vinculum, quo mystica Christi membra in unius corporis

ed. Quocirca huiusquam negligenda hoc loco est
ἡ ἐκείνη, in qua vis omnis ac nervus impie illius assertionis
consistit: quam ipse Alexander sequenti epistola reperit,
sed verbum magis perspicuis deductum, priusquam pag. 11.
Aunt, inquit, Filium Dei, cum antea non huius, postea
factum; factumque taleni, ubi factus fuit quales ceteri
sunt homines, ἀποκαταστήσαντες τὸ πρὶν ἀπαιτεῖτο πρὸς καὶ
τὸ ἔσθ' ἐν Θεῷ, *Compensantes ei tempus Filium Dei restitutum ut
restitutum gereret parentis.* Spiritum suo unigenit. ὡς ἀνθρώπος
καὶ φησὶ αὐτοῖς τρεῖς ἑνὶ ὕμῳ φησιν, ὅτι τρεῖς π. καὶ ὁμοῦ
ἐκ πατρὸς. *Idem est cum patre, sed aliud, id est, in
divinitate esse natura, & unitum ac eum carnis.* Videtur
imposito hoc, Filium Dei factum vel creatum esse,
ut necessarium inde deduci consequentium, ratione quo-
que προσδοκῶν sive mutabilem esse. Atque sic rationatur
Damascenus lib. 1. de orthod. fide c. 3. πρὸς ἀπὸ καὶ πάλαι
ἐν τρισί, ὡν καὶ τὸ εἶναι ἐκ πατρὸς ἀφ' ἑαυτοῦ, πάλαι τῇ τρεῖς
ἰσοπληθεῖ αὐτοῖς, ἡ ἐξ ἑαυτοῦ, ἡ πατρὸς ἐκ αὐτοῦ καὶ ἀ
αὐτοῦ. *Cetera, inquit, ostendunt etiam apostolus in
Romano omni esse ἀπαρτίζοντα υἱοῦ, ea necessariā mutabilitatem
subiacentibus, dum vel intereunt, vel novitate alterantur.* Ita
licet Arius Filium Dei αἰονίου καὶ ἀκαταράκτου asserte-
bat: quandoquidem, ut Iulianus Martyr alicubi in qua-
estionebus scribit, τρεῖς ὁμοῦ ὄντες πρὸ τοῦ καλῶς καὶ τοῦ κακῶς
καρθεῖσθαι εἰς ὅσον. *Aliantem significat ac nota est, de-
notat ac mala in antiquum sibi inducere.*

Expositis Arii dogmatibus, Catholicæ Ecclesiæ orthodoxam sententiam Alexander opponit, ut veritatis luce proflata stygis tenebris discutatur. Urget *ἡμετέριον* illos D. Joannem auctoritatem qui Verbum in principio fuisse, atque omnia per ipsum facta predicat. Inde rationibus innititur si Verbum est unigenitus Filius Dei, quomodo asserunt isti, *ὅτι οὗτος τὸν πατέρα ἀνέκτισται*; *ἴψιον αὐτὸν εἶναι* *καὶ ἀνέκτιστον*? Et si omnia per ipsum facta sunt, *τίς δὲ αὐτὸν ἔσται πρὶν τῶν πάντων γενέσθαι*; *Quid poterit ipse par esse rebus que per ipsum facta sunt*? Quo postremo loco Gelasius Cyzicenus, & Epiphanius interpretes rectius jam olim ligere, *τίς δὲ αὐτὸν πρὶν ὧν ὅλα*; *Quomodo potest unus esse horum, qui per ipsum facta continentur*? Quam lectionem Græci Ieromonachi constructio aperte requirit. Quamvis ad sensum loci nihil intersit, utrum *ἴσως* cum vulgato, an *ὡς* cum veteri interprete legas. Si tamen *ἴσως* retineatur, nuntianda hoc modo constructio, *τίς ἔστι δὲ αὐτὸν ἴσως πρὶν τῶν δὲ αὐτῶν γενέσθαι*, non autem, *τίς δὲ αὐτῶν γενέσθαι*. Ita D. Paulus Phil. 2. 6. Christum ait non existimasse rapinam, *εἰς ὃν ἴσως ὁ Θεός*, *Esse se aequalem Deo*. Ita ipse Alexander epistola sequenti Arianos prædicasse scribit, Christum *τῷ πνεύματι ἴσως ὡς*; quod verbo Romana, *Christum cæteris hominibus nihil præstantiorem esse*, reddit: nimis sane anguste. Neque enim ad solos homines æqualitatem illam restringebat Arius, sed ad creaturam quoque omnem, *τὸ λογικὸν καὶ ἀλογικὸν* creaturam. Neque enim aliud illius loci est, *τῷ πνεύματι ἴσως ὡς*, quam hic *τῷ πνεύματι ἀντανακρίσκων*, hoc est, Verbum ex ipsoz sententia factum & creatum ex nihilo, reliquarum omnium creaturarum numero inserebunt: ut pote reliquis omnibus creaturis conditione atque essentia par & æquale. Quovis ego *τὸ ἴσως*, in hisce locis, *æquale* potius quam *par* veteri malum, quo etiam profundi Auctores pro constantæ & cævo passim utuntur, adeoque *ὡς* *τῷ πνεύματι* *καὶ ἀντανακρίσκων* contra Arianos exprimendam est percommodum. Hæc pauca ad priorem Alexandri epistolam Encyclicam illam sive Catholicam observasse sufficiet.

Sequitur nunc altera ejusdem *Αποκρίσις* in Romana
 editione, quod nescio qua incuria in tam diligenti ope-
 re admissum fuerit: cum & Theodoretus & Triperita
 Alexandro Constantinopolitano Episcopo inscriptam mis-
 issemque tederim. Eundem cum periculis primum hac
 epistola, non unum aliquem, sed plures subinde Alexan-
 drum alloqui observassem, subit suspicio, certo consilio
impresso in Romana editione emissam. Quod neq[ue] gen-
 tis sacrum, postea ex erratorum indiculo deprehendi.
 Quisquid sit, mihi haec haec sedet sententia, non priva-
 timi aliquam sive tractatoriam hanc epistolam esse, sed
 & ipsam quoque circularem ac generalem, missam ad
 diversos Europae Episcopos. Quod nemo facile negave-
 rit, qui & hujus epistolae partem extremam cum cura
 legerit, & Ecclesiasticarum epistolarum formam modum-
 que non plane ignoret. Nam & clausula harum litera-
 rum plane eadem est quae praecurrentium Encyclicarum,
 qua velique Clero per Episcopos salutem imperitur.
 tum ut largius in reliquo epistolae contextu, ita in fine
 plures oratione se affari ostendit. Unde ad plures quo-
 que scriptam fieri necessum est. Cum verissime illud
 non minus quam docte a Francisco Bernardino Ferrar-
 io lib. 3. de antiquo epistolarum Ecclesiasticarum gene-
 re, observatum sit, morem antiquitus invaluisse, ut in-
 dem honorum tituli sub firmitate epistolarum iterarentur,
 quibus

Narrat deinde Alexander, Arii apostasiam & blasphemiam dogmata, quibus Christum Dominum statu graduque divinitatis movere, & Creatorem in creaturam ceum deicere conabatur. In quibus nonnulla sunt parum recte constituta in Græco textu, vel minus accurate ab interprete observata, vel in quibus antiquus Interpres Epiphanius Scholasticus. aliam suo tempore lectionem secutus videtur. Quæ cum prælioribus sint considerationis, commemorare singula nihil attinet. Illud indicandum, interrogatos Arium ac socios. numquid ergo Verbum Dei, quod illi creatum asserbant, mutari posset, quemadmodum diabolus mutatus fuerat, non veritas responderet. posse. Addunt rationem sic in Romana editione expressam: *ἡ γὰρ φύσις τοῦ Θεοῦ ἐστὶν ἀμετέωρος, καὶ ἀκατάστατος* quod vertunt, *Nam & mutabilis nature factus est, & mutabilis exsit.* Quæ in re interpretis Brunnii & Romanorum editorum iudicium requiro. Nam ut incertum sensum loci jam olim à veteri interprete recte expressum, quis rationis hujus pondera ac momenta perpendens, vel Græcorum lectione paulo exercitatus, non facile animadvertit ex ipsa loquendi consuetudine, minus rectam distributionem vitiosam peperisse versionem. Affirmabat Arius Filium Dei, τὸ λόγον, posse mutari; adjungens rationem; *ἡ γὰρ φύσις τοῦ Θεοῦ ἐστὶν.* Nam natura mutabilis est, vel naturam mutabilem obtrinet, *ἡ γὰρ ἐστὶν ἡ φύσις τοῦ Θεοῦ*, quippe qui est factus sive creatus, ac proinde mutabilis

quibus initio singuli ad quos scribebant, fuerant appella-
ti. Sed quorsum hæc, inquit? Non ut Alexandro Con-
stantinopolitano Episcopo hæc epistola scripta de-
geret; sed ut ad alios quoque vicinos Episcopos, vel in
regia urbe negotiorum causa tum veritantes, ejusdem
quoque exempla per circulum missa ostendam. Neque
ego hic Theodoro fidelem Gelasii Cyziceni Diobularis
falsam auctoritatem opposuerim, qui Alexandrum istum
hoc tempore Constantinopolitane Ecclesie necdum præ-
fuisse affirmat: quemque paulo post Nicæni Concilio
privatum adhuc Presbyterum pro Metrophane extrema
inocentia confecto iurasse scribit. Cujus fidem incerti
quoque auctoris narratio de coeuvio Nicæni Con-
cilio Patribus sequitur, quæ in Historiis Sanctorum Lipo-
niani extat; ejus exemplar ex regia codice in Galus
aliquando me transcripsisse memini. Hæc inquam, tanti
non sunt, ut Theodoro aliorumque meliorum auctorum
fidem apud nos elevent. Sed nunc epistolam ipsam ag-
gredimur: in cujus limine Romanos editores ædificas
vox ostendit, cui obolis confossa ædificas substituit.
Sed nescire me fateor, quid causæ habuerint ear vocem
invenisse, aut Graecis censu expulserint. Vocem, inquam,
probatam, nec solum Polybio; ut ex Suida apparet, sed &
D. Paulo semel itemque usurpata. Rom. 8. 18. *τὸ
κατὰ σῶμα αὐτοῦ, ὡς καὶ secundum propositum*, & E-
pistol. 1. 11. *ἡ σῶμα αὐτοῦ, ὡς καὶ secundum propositum*.
Et post Paulum, doctissimo cuique SS.
Patrum. Clemens Alexandrinus item libro 3. *ὡς καὶ
σῶμα αὐτοῦ, ὡς καὶ secundum propositum*, prædestinatus Apostolum secutus vocavit. Ju-
stinus Martyr xix quæstione ad orthodoxos, palpitationes,
sternutamenta, & tinnitus aurium *κατὰ τὸ σῶμα αὐτοῦ*,
scribit. Omitto alios. Sane Constantinus Magnus literis ad Alexandrum nostrum & Arium datis
paulo post *ὡς καὶ σῶμα αὐτοῦ* scripsit: Quid vero? nonne ipse A-
lexander mox hæc ipsa pagina *τὸ κατὰ σῶμα αὐτοῦ* repe-
vit? Quod & ipsam ne censors jugularent, saluum at-
que indemne præstare poterat quod pag. 16. *τὸ σῶμα αὐτοῦ*
porum ad quos scribit *τὸ σῶμα αὐτοῦ* confidere ait. Vole-
tis, puto, auditores, quam caute & religiose in antiquo-
rum scriptis versandum sit, quam non temere quidquam
mutandum. Ceterum si quis Græcum hujus epistolæ
extordium cum veteri Epiphani versionem contemnat, lon-
ge diversam ejus codicem sententiam prætulisse reperiet.
Illi autem malorum hominum, quam modo dixi, *ὡς καὶ
σῶμα αὐτοῦ* respondet quod sequitur, eos diaboli impulsu veluti
æstro percitos fieri *τὸ κατὰ σῶμα αὐτοῦ*. Quo
cum certum & distinctum animi consilium significetur,
rectius à veteri Interprete, *Proposum animo libidinem*,
quam à Camerario, *obscuro voluptatem*, aut à nostro In-
terprete Britanno, *voluptates quæ forte se offerunt*, con-
verti existimo. Quis enim non videt, *τὸ κατὰ σῶμα αὐτοῦ*,
aut *τὸ κατὰ σῶμα αὐτοῦ*, longissime inter se differre; cum illa
casum, hæc consilium, & voluntatis, ut dixi, propositum
conjunctum habeat.

Addit hæc scribendi causam sibi fuisse, ut moneret
ceteros Orthodoxos, improbus illos cavendos esse: *καὶ τὸ
κατὰ σῶμα αὐτοῦ*, inquit, *καὶ τὸ κατὰ σῶμα αὐτοῦ*.
Ne quis vestras quoque provincias invadere audeat. Quod
ut vetus & germanus Theodoretus Interpres recte & sim-
pliciter vertit: ita Anglus noster sine ingenuo & im-
portuno verborum ambitu, *Erroris sui vestigia Ecclesie
imprimere* addidit. Quæ eo à me dicuntur, quod lucos
& phyleras longe à casta Sanctorum Patrum oratione a-
mandari velint. Easque, ut ipsi studiose caverunt, ita nec
in versionibus eorum menti exprimendæ admittendas cen-
sco. Ita sub principio pag. seq. vetus Interpres: *τὸ κατὰ
σῶμα αὐτοῦ αὐτοῦ αὐτοῦ καὶ τὸ κατὰ σῶμα αὐτοῦ*. *Salutarem
dispositionem & humilitatem pro nobis suscepimus*, vertit,
ut reliqui Latine Ecclesie Patres, & vulgatus Bibliorum
Interpres loqui amant: ubi noster *acronium & abjectionem*,
potius quam *humilitatem* probavit.

Sequitur deinde locus sane insignis, quo Alexander e-
grege describit malis Arianorum artes, quibus verita-
tem ejusque defensores, qua aperta vi, qua fraude oc-
culata, per cuniculos oppugnabant. Ac primum quidem
Dei hostes Ecclesie castris ejecti, ad Gentiles & Judæos
transfugere, cum his ad Christianam Religionem exco-
mendandam foederis societate se se conjungere: apud hos
gratiam laudemque sibi querere, dum Christianorum do-
gmata ac sacra, quæ Judæis scandalum, Gentibus stultitia
erant, risui ac ludibrio eorumdem exponerent; unde re-
ligionis exitium sequi necesse erat. Ipsi deinde veritatis
propugnatoribus turbis, seditiones, ac persecutiones gra-
vissimas excitabant: scilicet ut Dei Ecclesie horum præsti-
dio orbata, iolis prædæ cederet. Hæc duo accusationis
capita. Quorum utrumque quibus modis efficere con-
sueverit Arius, mox ostendit. Postremo quidem, inquit,
foederis & persecutiones subicit excitant, divexant Ca-

tem. 1.1

tholicos, & lites illidem intentando, per muliercularum a-
micitiam & precationes: Christianum vero traduce-
rent, dum ipsorum juvenulæ libere sine modo & mode-
stia, vagabundæ per civitates oberrant: quorum utrum-
que est contra Apostoli doctrinam, qui priori ad Timo-
theum 5. 19. viduas sexaginta annorum eligendas; ado-
lescentiores autem sive juvenculos devitandas præcipit.
Tum vero vers. decimo tertio ejusdem capitis monet, ne
otiosi dicant circuire domos, verbosæ & curiosæ. *Græc.*
Neque enim dubium illud est, quin ex hæc Apostoli ver-
bis totus hic locus intelligendus sit atque explicandus. In
cujus sensu exprimendo Interpres noster nunc securus
est, divelctus & confundens omnia pro libito. Unde pro
una continua Alexandri sententia, meras nobis scopas dis-
solvas exhibet: quæ singula prosequi tadioium foret. Id
miror, & veterem & novum Interpretem, inverso unius
Græcæ vocis spiritu, tanquam vehementiori procella ab-
reptos, in scopulum integisse. Alexandri verba sunt, *τὸ
κατὰ σῶμα αὐτοῦ καὶ τὸ κατὰ σῶμα αὐτοῦ καὶ τὸ κατὰ σῶμα αὐτοῦ*.
Ubi neuter perperit, *κατὰ σῶμα αὐτοῦ* leni spiritu legendum: Et non
ipsos Arianos, sed Græcos & Judæos intelligi, apud quos
Christum communi opera oppugnando, eundem studioli-
sime captabant Ariani. Quod tamen Camerarium Theodo-
retus, & Langum Næphori Interpretem non fugit.
Quamvis apud hunc non *κατὰ σῶμα αὐτοῦ*, sed *κατὰ σῶμα αὐτοῦ* lega-
tur. Ceterum ut reliqui omnes hæretici, ita Arius quo-
que parentis sui diaboli ingenium artesque imitatus, hæc
peritus specie sequioris sexus simplicitati illudit. Cumque
Christum divinitatis gloria spolasset, sanctissimum quo-
que ejus peculium invadere ac interveterare non dubitavit.
Qui septuaginta Virgines Christo consecratis primo om-
nium in suas partes pertravit: cum interim vix septem
Presbyteros, & Diaconos duodecim sibi concilasset. Ita
scilicet, *ὡς καὶ σῶμα αὐτοῦ καὶ τὸ κατὰ σῶμα αὐτοῦ καὶ τὸ κατὰ σῶμα αὐτοῦ*.
Sed cum Alexander hoc loco mulierum opera
Ecclesiam ab Ario scribar oppugnatam, dubitaverit quis
hanc injuriam, num seductas illas & satuas virgines, an suad
potius fornicatarum genus vir sanctus intelligat: quas quod-
dam ipse *mulierculas impuras*, si Anglo Interpreti credi-
mus, & tenellas meretriculas vocat: sed veretur protecto,
ne ille Alexandri mentem ac verba nimis inclementer ex-
prescit. Quas enim *impuras* ille vertit, *mulierculas impuras*.
Alexander voce à D. Paulo mutuata appellat. Ita enim
Apostolus 2 Thim. 3. 6. monet ut nos subtrahamus a
mulierculis ambulantibus. Ubi egregie Scholiastes Græcus,
ἀμαρτία ἐστὶν ὁ δὲ κατὰ σῶμα αὐτοῦ καὶ τὸ κατὰ σῶμα αὐτοῦ.
Quod equidem sic explicaverim, *ἀμαρτία* sive inordinatum
dici, quæ suæ vocationis ordinem legesque à Deo propo-
sitas non oblivert: cui impuri nomen proprio tribuendum
hanc puto. Mulierculas vero impuras nemo, credo, in-
telligit, nisi quæ voluptatum ac libidinum ceno immixtae,
sæviam corporis sui copiam aliis faciunt. Illud vero gra-
vius est, quas Alexander loco superius à nobis alio, *sim-
pliciter motus* vocat, *tenellas meretriculas* verti. Quod
Romani editores hoc loco interpolantes, *tenellas juven-
culas* substituerunt: clementius quidem illud, sed notius
tamen an satis ad Alexandri mentem. Quam ut planius
periclitusque perspicimus, copiosius nonnulli discernendum
erit de mulieribus illis quæ gradum aut ordinem aut mi-
nisterii officium in Ecclesia olim obtinuerunt: quarum o-
riginem ex sacris literis una eademque opera distinctè
explicabimus. Et mihi quidem recte ad tria genera revo-
cari videntur. Quorum dignitate primum est Virginum
institutum, non heri aut hodie introductum, ut hæretici
nostri temporis impudenter simul & imperite affirmant:
sed una cum Ecclesia natum, aut etiam Ecclesia ipsa anti-
quæ: quippe cujus exempla aut præludia in veteri quo-
que sæculo agnoscerimus. Quamvis multo splendidiore ejus
gloria in novo refulserit: Ubi virgines filias, Ecclesie ex-
cellas Virginis sponsus, Virginitatem & doctrinam & exemplum
suo gloriosius consecravit: & Apostolus *κατὰ σῶμα αὐτοῦ καὶ τὸ κατὰ σῶμα αὐτοῦ*
suum consilium proluxit Corinthiis in 1. epistola
cap. 7. exposuit. Virginitatem deinde sequitur viduatus,
ut Tertullani voce utar, sive ordo viduarum, quæ post
primas nuptias, sive, ut idem Tertullianus loquitur, post
unum matrimonium interceptum, exinde sexui & sæculo
renunciabant. De his quoque Apostoli præceptum extat
ad Timotheum priori epist. cap. 5. v. 9. *Vidua eligatur
non minus annorum sexaginta*. Quo loco Apostolus & vir-
tutes in vidua requiritas recenset, & ætatem præterea eli-
gendam definit. Sed cui soli, cui operi, cui ministerio eli-
gebatur? Scholiastes Græcus, qui in aliis succum & me-
dullas SS. Patrum exhibere solet, dubius hæcere videtur.
ὅτι τὸ κατὰ σῶμα αὐτοῦ καὶ τὸ κατὰ σῶμα αὐτοῦ καὶ τὸ κατὰ σῶμα αὐτοῦ, inquit, *ἀποστολὴν λαλοῦντες ἐκείναις ὅτι κατὰ σῶμα αὐτοῦ καὶ τὸ κατὰ σῶμα αὐτοῦ*.
Sed quid ipse Scholiastes per *τὸ κατὰ σῶμα αὐτοῦ* intelligat, æque
obscurum, parique investigatione inquirendum videtur.

Hhh

D. Hm:

D. Hieronymus epistola ad Salvinam de viduitate scribens, hunc Apostoli locum explicans, de collegio, vel ut nunc loquimur hospicio viduarum accipit, quæ publicis Ecclesiæ sumptibus alebantur: Illas, inquit, *vult Ecclesia opibus sustentari, quas propriis manibus non querunt laborare*: quæ vero vidua sunt, quas & ætas probas & vita. Sed vereor ut Apostoli mens ad solam hanc pauperum & ætate confectorum viduarum sustentationem restringi possit. Nam ministerio Ecclesiæ virtutibus & ætate probatas eligi præficebat solitas vel illud argumento est, quod viduas illas primum dicere jubet Apostolus, qui propriam domum bene regant, *μαρτυρούμενοι ὅτι, inquit, τὸν ἰδὸν ἀνὴρ ἠγάπησεν*. Similem enim publici muneris *ἐκτέμνω*, inquit in Episcopo paulo ante eisdem Timotheo tradita rectam scilicet privatorum familiæ gubernationem. Sed quid circuitioe opus est? cum & privata Sanctorum Patrum & publica Conciliorum auctoritate *ἀντιπροσώπων* emineat, viduas hic ab Apostolo intelligi mulieres illas quas à ministrandi officio Græci *Ἀγασίας*, Latini etiam *moniales*, ut ex Plinii junioris celebri illa de Christianis epistola constat, & Diaconissas appellarent. De quibus Apostolus disertim ante, sed paucis meminerat c. 3. ejusdem epistolæ. Nam ubi de Diaconis probandis suipicandique agit, subjungit aut interjungit potius *γυναῖκες ἀντιπροσώπων, &c. Mulieres similiter probas, γυναικας*, inquit Græcus Scholiastes, *ὡς τὰς μοναχίσσας, ἀλλὰ τὰς Ἀγασίας*. Non quæscunque, inquit, mulieres intelligit, sed Diaconissas. Cur enim inter Clericos quorumvis de vulgo mulierum mentionem injiceret? Neque aliter D. Hieronymus in Comment. ad hunc locum. *Mulieres, inquit, similiter ut Diacones eligi jubet. Unde intelligitur, quod de his dicit quod adhibe basis in Oriente Diaconissas appellamus*. Apparet ergo *Ἀγασίας* nomen, utriusque sexus personis Ecclesiæ ministrantibus in hoc Apostoli loco esse commune: quod in *Ἀγασίας* & *Ἀγασίως* posita distinctum fuit. Hæc autem Diaconissas, viduarum quoque nomine à D. Paulo intelligi testatur idem Hieronymus, qui ad verba Apostoli de viduarum electione, sic notat. *Tales voluit eligi Diaconissas quæ omnibus essent exemplum*. Testatur & Epiphanius in Collyridianorum hæresi, cap. 4. ubi observandum monet, *τὸ ἐκκλησιαστικὸν τάγμα*, ordinem Ecclesiasticum non ultra Diaconissas extendi, addens *χίρις τῶ ἀνδρῶν, καὶ τῶναι τὰς τὰ γυναικῶν προέχοντας, ἡμεῖς δὲ τὰς πρὸς τὸν τοῦτο τὴν τὰ γυναικῶν προέχοντας, ἡμεῖς δὲ τὰς πρὸς τὸν τοῦτο τὴν τὰ γυναικῶν προέχοντας*. Quas, inquit, *Ἀποστόλος etiam viduas appellavit, earumque magis προέχοντας προέχοντας sive feminas*: Non autem presbyteridas vel sacerdotissas. Quo telo Collyridianas Epiphanius jugulat, quæ suis sibi meritis conjunctæ, hoc est, *ἑαυτὰς καὶ θεοῦ*, offendent munus in Ecclesiâ impie sibi arroganti. Cum Apostolus ultra Diaconatum, altiorum gradum feminis in Ecclesiâ non concesserit, eumque non conjugatis, sed viduis voluerit conferri. Quo loco Epiphanius obsequium Diaconissarum luculentos describit, uti etiam in expositione fidei Catholice, quam operi adversus hæreses subjunxit. Ubi & hoc additur, ex quo genere legi & in Ecclesiâ ministerium adoptari consueverint *Diaconissa*, inquit, *hunc tantum in usum constituerunt, ut mulieribus decoret & benevolentiam causâ inferrent, ubi id interesset requirit. Sive enim baptismo lavacro mittenda, sive corpus earum inspicendum sit, nisi ab eis τὸ μαρτυρικὸν ἔργον ἐκτελέσωμεν? Saneque illæ, inquit, univere continentiam professæ, ἡ χηρὸν καὶ τὸν ὀρφανόν, vel post una nuptias viduæ: ἡ ἀντιπροσώπων, vel perpetuæ Virgines. Ubi tria recensentur Sanctimonialium genera, ex quibus Diaconissarum ordo constabat: primæ, Virgines sine matrimonio & natiuitate; secundæ, Virgines in matrimonio ex consensu vel coactio; tertium genus viduæ continentis post primum matrimonium ex arbitrio: ut Tertullianus in exhortatione castitatis eleganter distinguit, & Tertullianum secutus D. Hieronymus in epistola ad Agatheam de monagania. Verum ut principio dixi, cum maxima hujus ordinis pars ex viduis constaret, viduæ & Diaconissæ promiscuo ferme nomine fuerunt appellatæ. Ita Basilus magnus in epistola Canonica ad Amphilochem cap. 24. *Viduas quæ in colationem admittuntur viduæ est, hoc est, quæ ab Ecclesiâ in Diaconatum susceptæ est. consunt Apostoli nomen non despicit*. Sed omnium clarissime Concilii Epacensis Canon vigesimus primus ordinem hunc in Ecclesiâ abrogans: *Viduarum, inquit, consuetudinem, quas Diaconas vocant, ab omni regione nostra penitus abrogamus*. Quamvis jam ante Araftionense primum sustulerat, cujus sententiam præter Epacense, etiam Aurlaciense secundum confirmavit. Quamvis ex verbis D. Hieronymi paulo ante allatis, in Latina Ecclesiâ vel nunquam receptum, vel jam exolevisse hunc ordinem appareat.*

Superest tertium mulierum Ecclesiasticarum genus, non publicum illud, sed privatum, si tamen Ecclesiasticum dici fas sit genus mulierum, quod ille de mathematicis ait, vetitum semper in Ecclesia, semperque retentum. Genus inquam mulierum, ut respicit, ita & nomine incir-

totum, varium ac multiplex. Contubernialis hic Cleri-
corum, neque lecti dumtaxat, sed tepius etiam lecti socius.
Quos quidem ipsi Agapeas sive dietas, & turres
ceteri ~~conversus~~ vel ~~monachos~~, hoc est, subintroducti,
& eutrones appellabant. Huiusmodi municeps omnis or-
dinis Clerici jam olim in uides recipere, eoque vel Vir-
gines sanctimoniam professas ad nutus, ut dicebant, pre-
tatis solatis, vel orbatas parentibus puelis, proindeque
pia & pudica aliqua tutela forendas, vel privato familie
domusque ministerio necessarias, sive ingenuas, sive an-
cellas. Hoc suspectum & pudendum contubernium, spe-
cioso dilectionis & germanitatis Christianæ velo obtege-
bant. Sed ridet vana nominis fucum Divus Hierony-
mus epistola ad Eustochium de Custodia Virginitatis.
*Pudes dicere, inquit, per nefas: risse, sed verum est. Unde
no Ecclesias Agapearum prebis introns? Unde sine nuptiis
aliud nomen uxoris? Immo unde novum concubinarum
genus? Unde meretrices nuptas? Eadem domo, uno cubitili,
sape uno semetris & lectulo. Et suspensos nos vocant, se
aliquid experimemus.*

Rader & Cyprinus, vel quisquis suppar sane Cypriano
Auctor est libri de singularitate Clericorum. Et adhuc,
inquit, de caritate canjuntur, qui secundum verbum Eja.
amaritudinem pro dulcedine decorantur, mundam fornicatam
velamento huius nominis tegunt: dum apud eos sub tali de-
lectione vera dilectio violatur. Neque dilectas tantum, sed
& sorores appellatas constat ex Ancyrani Concilio Ca-
none xviii. cuius hæc sunt verba: *vis conjugum in-
terdum tris, in adulterio, in adulterio. Virgines fornicum mistat
quibusdam cohabitantes prohibemus.* Testatur etiam Im-
perator Arcadius & Honorius leg. 19. coll. de Episco-
pis & Clericis. Eum, inquit, qui probabilem saculo disci-
plinam agit, deteriorari consueti fororis appellaturus nos
deces. Sed frequentius est monachum sive subintrodu-
cturum nomen, quo Antiocheni Concilii Pauli Samosatenis &
Cleri illius agrippæ sive dilectis contubernales vocasse,
testes sunt Antiocheni Concilii Patres apud Euseb. lib. 7.
cap. 24: unde patto in universa Ecclesia receptum vide-
tur. Sed insequamur ex hoc divorticulo in viam rectam,
nominis pariter ac rei originem presius investigare libet,
cum utraque juxta in obscuro sita sit. Et Balsamon quidem
commentario ad 3. Concilii Niceni Canonem, *ubi præ-
ter hæc monachum,* inquit, *leges prædictæ hæc sunt hæc præ-
dictæ prædictæ.* De subintroductis, diversis temporibus crebra
facta est mentio: & alii quidem dicuntur *inimicos vel
concordiam esse eo dicitur prædictis prædictis prædictis prædictis prædictis*
quæ legitime uxoris loco introdu-
citur, & meretricio contubernio alkui cohabitare. Alii au-
tem prædictis dicuntur *quæ legitime uxoris loco introdu-*

nulum: habetis circumdurendi vocabulum Apostolorum
impudens accommodum. Cui in his certeque Clericorum
coniminatione in *omnibus*, hoc est una secum introdu-
cere vel contubernalem habere, haud male respondet.
Nam & hoc loquendi modo Patres illi Antiocheni apud
Eusebium utuntur, dum sese haud ignorari aiunt, *omni-
bus vobis omnibus laicos promissa dixerunt*: Quam multi co-
sideratis, dum mulieres suis contubernas jungunt! Nec ab-
simili ratione idem Apostolus ad Galat. 2. *inprobatum
fuit* dicitur, hoc est iuxta vulgatum interpretem, Sub-
introductos falsos fratres dixit. Unde haud dubie in La-
tex Ecclesia inolevit, *omnibus* quoque & *laicis*
fubintroducitis, sacra Scriptura voce appellari, quas con-
tubernas vel *superadditas*, rectius vocassent. Sed rede-
randum unde d græcis sum. Ex in qua hæctenus de tri-
plici mulierum genere discevi, satis constare existimo, rebus
turbandis maxime opportunum fuisse tertium hoc genus,
vix *homines* scilicet, quas Alexander proinde *omnes
juvenes* vocat, quod nullas modestia leges agnoscerent,
nullo pudoris freno cohiberentur. Quinimo pestem
hanc Ecclesiam potissimum afflixisse, certissimo inde colli-
gitur argumento, quod Nicani ut Patres Ecclesiæ malis
mederentur, hunc carenomari pmo ferme loco censue-
runt occurrendum. Unde tertio Canone severè ista om-
nibus in Cero quorumque tandem gradu ac nomine
degenantibus, *vobis omnibus* consuetudine interdixerunt.
Atque hinc liquere arbitror, eujusmodi mulierum prehe-
ssiones, quarum juvenicularum circumvolutiones im-
modestas Alexander hoc loco intellexit.

Proferimus nunc gradum cum eodem Alexandro, qui Arianos Concilii auctoritate damnatos circuli vicinas Provincias & Catholicorum Episcoporum animos tentasse scribit, *quoniam si imperator ad hunc locum transiret, quod quidem pacis & concordia simulata, vimam petere pro se ferre; mentem ejus haudquaquam me perspicere fiteor, uti nec Camerarii illud: Consilii quidem pacis & concordiae species simulata.* Quinam enim nobis persuadebunt, *quod vel venie petitionem, vel consilium, aut hoc ipso aut quovis alio apud Græcos Scriptores loco significare?* Et si vel maxime significaret, quinam id vel rei ipsi vel Alexandri menti convenire poterit? Epiphanius vetus Interpretes, *figura pacis & unitatis dignitatem se exercere solent.* Sane *quod dignitatem significare* Suidas aliquot exemplis docet: & vulgo Græcis *et in* *quod dignitas* qui in dignitate sunt constituti. Sed quis dignitatis exercendæ locus eronibus istis in aliena Provincia? Ego *quod* hoc loco, *quod*, illud quod petimus ac postulamus, seu finem &

scopum quo tendit voluntas, quemque sibi obtingere desiderat, explicandum puto; cum verbum agere petere ac postulare ut plurimum significet, . Ita ut loci sensus sit, errores illos pacis & unionis specie animi sui mentem, quidque petant ac persequantur, & ut cum vulgo loquar, intentionem suam dissimulare; cum revera hoc moliantur, ut eos ad quos accedunt, seducant, & in partes suas pertrahant.

Inde ut kviora quidam præteream, sub finem pag. 11.
10 principio Evangelii Joannis varie Arianos premir. Qui cum
omnia per Verbum facta dixerit, subiungit ipse: Si ergo
omnia per ipsum facta sunt, quomodo id quod omnibus rebus
creatis ejusdem tribuit, ipse aliquando non fuerit? & quæ
tione d' λόγος πρὸ πάντων τοῦ γεννηθέντος τοῦ αἰῶνος ὁμοῦ ὢν
ἐκείνῳ. Quæ quidem verba & vetus & novi Interpretes
vertendo sic pervertunt: Nulla enim ratio vult, ut quod
erat, ejusdem sit cum creatis naturæ? Cum d' λόγος haud-
quaquam hoc in loco de ratione apodictice, sed de eter-
no Verbo accipi omnino debeat. Inque vertendum: Ne-
20 que cum Verbum quod erat, ejusdem cum creatis naturæ
esse dicitur, vel statuitur, scilicet à Joanne Evangelista,
cujus verba præmittit. Quod quamvis nemini non per se
manifestissimum, ipsa loci argumta, & Græci sermonis
constructio probat. Subiungit enim rationem ex Evan-
gelii verbis petitam, cur d' λόγος ejusdem naturæ cum rebus
creatis esse nequeat. ὅτι αὐτὸς πρὶν ὅτι ἄρχῃ. liquidem ipse,
scilicet d' λόγος, erat in principio: reliquæ autem omnia
per ipsum facta sunt. Sed Interpretes nostri, cum præce-
dentibus verbis male conversis non haberet quo referret
vocem αὐτός, sententiam male laxavit, neque ullam in
sequentibus periodis sanam expressit sententiam. Sed in-
30 terposita ~~negatione~~ miras tibi ipsi alisque offudit tene-
bras. Romani vero editores, Interpretis errorem vel
fluctuationem prolata longius parentibus non parum au-
gentes, rationum atque argumentorum vim ac viros
plano succiderunt, quos sane & crebros & validos sanctis-
simos hic Episcopus in Arianos torquet. Sed cum &
vos patientia, & me literum vires desituant, cætera com-
modiori tempore referabimus.

Habita Romæ in Academia Basiliana 1635. audientibus
Eminentissimis Cardinalibus,

J. B. PANDRICK.

FRANCISCO BARBERINO:

..... **BRANCACCIO.**

DISSERTATIO. SECUNDA;
IN LOCA QUÆDAM
CONCILII NICÆNI.

QUOD Græcorum adagio fertur, Auditores, *dis*
ceptis *dominus*, id mihi in veteri & recedens
argumento novam ingenii mei & vestræ patientiæ
periculum facit, ne quis ingerat, pluri-
mum vereor. Sed ita plerique omnes natura comparati
sumus, ut quandoque etiam errores nostros amemus; &
ne errasse videamur, veteri errori novi erroris patrocinium
paremus. Cum sub ipsum hujus Academiæ principium
mihi d'scendi partes vestra, Eminentiſſimi Cardina-
les! auctoritas imposituisset, casu nescio, an consilio tam
mihi materiam delegi, quæ in lacris, si non principem,
proximum saltem à primo locum obtineret, & in qua
Græcæ linguæ exercitatio non proletaria insitui posse vide-
batur. Erant illæ Alexandri Alexandriæ Episcopi contra
Arianos Epistolæ duæ, quæ in Romana Conclistorum
generalium editione Nicænæ Synodo præmittuntur. Quibus
pertractandis illud *ἐπὶ τῶν ἁγίων* à me demonstraturum
iri sperabam, prudentissimo vos consilio Græcæ literas in
urbem & Ecclesiam revocare, quarum præsentissimo præ-
sidio nulla non sacre eruditionis pars nuntur: & frustra
sibi quemquam veram solidamque polliceri doctrinam, live

50 in arcanis scripturae sensibus erendis, siue in cognoscen-
dis Conciliorum Patrumque scriptis nisi animus Graecis
litteris probe encyclicum affertat: Cum eruta adminiculo
desinituros subiecta Interpretum fide seducit, & a viros à vero
passim exerteat necessum sit. Hoc instituit cum Disserta-
tionis argumentum cum exequi ob rerum copiam & an-
gustiam temporis non licuerit, reliqua nunc paucis expo-
siturus benevolens vestris fiduciam accedo. Quod si dum in
aliorum *ἀπολογία* censuram exerceo, vestris limatissimi judi-
cij censuram plaris hæc & impolitis exercitibus meruerit:
60 τῆς ὑμετέρας αὐτῶν φιλοτιμίας, ut magni illius Arcopa-
gitæ verba utar, *ἐπισημαίνοντες τῶν ἀδικειῶν ἀγνοήσαντες, καὶ
ματαιοὺς λόγους τῶν κατὰ δόξαν*. Nunc abruptum primæ
Dissertationis filium ad reliquam institutæ censuræ partem
perterendam connecto.

Urget contra Aru blasphemias Alexander Episcopus.
aeternam Verbi Dei ex Patre originem auctoritate Joan-
nis Evangelistae, qui in ipso lumine Evangelii sui, Verbum
in principio fuisse; cetera vero omnia deinde per Verbum
facta testatur. Quo loco Evangelistam arcano & religioso
quodam consilio verbum $\bar{\nu}$, live, Aru, adhibuisse; $\gamma\alpha\mu\alpha\sigma\epsilon$
libbb 2 autem

libo, si ex variis quæ sub finem hujus Epistolæ Interpres percat, unum adhuc addidero.

Alexander, ut hæreticorum curiositatem freno injecto compescat, *ἡρώδης* sibi, sive existendi modum ut dixi, *ὁδὸν τῆς ἀληθείας* quæ impervestigabilem asserit: neque *τὴν τοῦ λόγου φύσιν* comprehendere posse, quomodo Pater genuit Verbum. In utroque hallucinatur novus noster Interpres. Primum quidem quod *τὴν τοῦ λόγου φύσιν*, de qua superius egi, naturam mortalem reddidit. Neque enim tam angustis limitibus creata natura circumscribenda, cum & Angeli sint *πνεύματα* sive creati, quos tamen mortales cum saniori Theologorum parte haudquaquam appellaverim. Neque melius in secundo membro *τὴν τοῦ λόγου φύσιν*, naturam humanam rationisque particeps explicatur. Nisi quis & *ἀπὸ τοῦ Θεοῦ* Interpretem reddidisse existimet. Sane ad naturam *τὴν τοῦ λόγου* etiam Angelos, & quidem præcipuo jure pertinere quis dubitet? Quibus tamen æque ac hominibus, divinx generationis arcanum ignotum & ineffabile esse, testatur etiam ipse Alexander superius pag. 12. *Ἰουγενὺς subsistens*, inquit, non solum Evangelistarum solentiam, sed fortassis etiam Angelorum intellectum superat. Sed quid noster in dubio relinquere videatur, id ceteri Patres disertim & constanter affirmant. Et nunc quidem ex Græcis unus mihi Eusebius testimonio d' cundo adit. Is lib. 1. Theol. Eccl. cap. 12. *Ἰουγενὺς* generationem non

nobis solum impervestigabilem affirmat, *ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις* & *ἀπὸ τοῦ Θεοῦ* *ἡρώδης* *δοξάζει*, sed etiam cunctis superioribus virtutibus. Accedat ex Latina Ambrosius, lib. 1. de fide cap. 9. *Mihi impossibile est generationis scire secretum. Mens deficit, vox silet, non mea tantum, sed & Angelorum.*

Qui locus & me opportune silentii admonet, ut decurso dissertationis stadio lampada alius tradam.

10 **P**ROBLEMATIS loco, sequenti congressu examinandum propono locum M. Aurelii Antonini Imp. & Philosophi. Is 2. commate lib. 11. de propria vita recte instituenda, contemptum rerum omnium facilem esse ait, animo semper prompto & parato ad discend. ad am. corpore, modo promptitudo illa proficiatur a certo judicio: *πᾶσι κατὰ φύσιν παρασκευῇ, ὡς καὶ Χριστὸς ἐποίησεν*. Imperator S. Martyrum in morte pro Christo oppetenda alevitatem & constantiam perstringat, vel in enucleatus disquiri quid verba illa *κατὰ φύσιν παρασκευῇ* sibi velint.

20 Habita Romæ in Academia Basiliana, anno 1636. auditibus Eminentissimis Cardinalibus,

FRANCISCO BARBERINO.

& BRANCACCIO.

DISSERTATIO TERTIA, DE SYNESESIO, ET DE FUGA EPISCOPATUS.

Si ex divisi Platoni effato, Eminentissimi Card' nalis, omnis oratio rebus ipsis de quibus instituitur cognitione quadam atque affinitate respondere debet; accuratissima sane atque omnibus ingeniis utique luminibus picta hodierno d. e. mihi asserenda esset: quæ sublimi quadam gravitate nativas illas Platonis gratias atque omnes Poetarum veneras conjungeret. Cum de Synesio, Philosophorum omnium, uno Platone excepto, eloquentissimo apud vos disserere ex hoc loco statuerim. Quo in munere cum non tam meæ voluntati, quam necessitati temporis atque aliorum imperio obtemperandum fuerit, supplebit vestra humanitas, quidquid extemporali dissertationi aut ingenio mei imbecillitas, aut perplexæ obicuriore argum. enti difficultas negavit. Quis potius ipsum hujus loci institutum veniam mihi apud vos impetrabit, quod non tam copiosam & ad ostentationem Academicam compositam orationem, quam platum ac familiare discendi genus requirit; præsertim ubi res perspecta difficiles, ab ultima antiquitatis memoria in lucem usumque revocantur.

Neque enim mihi animus est, eloquentissimi juxta ac sapientissimi Philosophi laudes pericere, aut orationis accuratissimæ virtutes persequi, aut reconditam philosophandi rationem in lucem protrahere. Sed unum domtaxat ex epistola cv. locum modo sane difficili impeditum expendendum, & si tantum sperare liceat, expendendum proponam: Ubi ille causas exponit, cur Episcopatum Ptolemaïdis, ad quem civitatis istius vocis postulabatur, nequaquam sibi subeundum existimet. Hunc ego locum dum discutere instituo, illud summopere à vobis contenda, ut cum summorum hominum sententia mihi convellenda sit, æquum animum & solitam benevolentiam ad me audendum, & ad totam hanc controversiam judicandam asseretis. Ita ad cetera ejusdem argumenti persequenda si lucem addetis.

Nunc ut futuræ Dissertationi viam aperiā, faciemque præluceam, ejus ductum deinde sequamur, operæ pretium erit ipsam Synesii epistolam accuratius expendere, de qua tota hæc nobis suscepta est Disceptatio. Ubi primum se à Ptolemaïdeis ad Episcopale munus postularum intellexit, rei novitate perculsus, prolixo Evoptio fratri suo scribit, causisque aperit ob quas oblatum Episcopii munus nequaquam sibi recipiendum judicat. Et principio

30 quidem civitatis populique erga se studium affectumque gradicat, qui propemodum divinum honorem id quo sibi conferre voluerant, eo quod philosophi munus aliquo cum hunc hæcenus cum sublinisse persequantur. Sed dum ipse & oneris oblati magnitudinem, & suas vires humerisque expendit, multas ob causas id sibi declinandum existimat. Primo, quod cum vita omnis in seris & ludicra ipsi divisa esset, seris quidem, & præsertim rerum divinarum studia, privato & secreto quodam in ocio tractaret; ludicra autem, ut pote natura *φιλαυγύμων*, publice atque in omnium conspectu. Cum Episcopale munus contraria omnia postulet; scilicet ut rerum divinarum studia in propatulo tractentur, ludicra autem omitterentur penitus, ut pote homine seris addicto plane indigna: quippe qui Dei imaginem vicemque gerit. Hæc prima quasi prælusio. Accedit secundo natura *μωροφύμων*, & ingenium ab omni non tantum civilium, sed & privatarum rerum cura plane abhorrens; cum Episcopo uni omnium curæ & sollicitudines sustinenda. Addit deinde, sacrum illud munus penitus à philosophis studio & rerum consideratione abhorre. Hæc enim per quietam contemplationem animum à corporis consortio abducere, & ab affectibus corporeis expurgare, & secundum solam mentem operari studet. Cura autem Episcopalis, non solum contemplationis munus impedit, sed animum curis negotiisque immergit, adeoque divinæ auræ particulam obruit, & quasi extinguit. Quarto loco natura se ad peccandum proclivem, & conscientia non satis firma esse dicit, cum Episcopum ab omni macula & peccato purum liberumque esse oporteat, quippe cui alios à peccatorum sordibus expurgandi munus incumbit. Subjungit deinde causam sonitica, conjugii & rei uxoriæ, quod conjugem rite & liberum querendum causâ ductam, nec deferere publice, neque clanculum cum ea consuecere vellet.

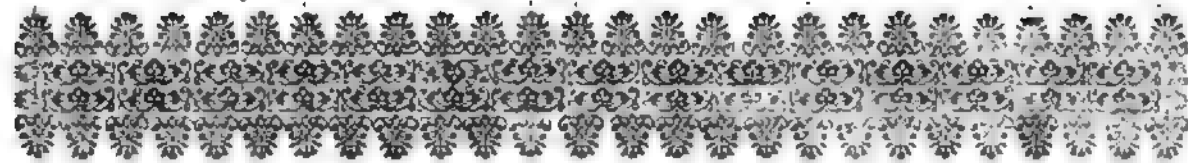
50 Sed omnium tandem gravissimam causam hanc adfert, quod ipse Platonicæ Philosophiæ præceptis imbutus, à præcipuis aliquot fidelis Christianæ capitibus dissentit; easque opiniones ita animo fixas esse ait, ut licet dissimulare pacis & concordie causâ, dimittere tamen, aut mutare easdem nolit. Dogmata autem præcipue tria proponit. Primum, animam præexistere, neque corpori jam formate immitti. Alterum, de mundi æternitate, quem

xerunt: Quia injuriam est, eum qui nullum sui documentum dederit, aliorum esse auctorem. Nunc à magno & celebri Nicæno Concilio idem severissime interdictum, & mox in Sardicensi Concilio repetitum novetur? Fatores, Auditores, certas clarisque esse Ecclesie sanctiones & Patrum regulas. Sed nonne ipsius Pauli exemplo constat, gratiam divinam sæpenumero sacras atque humanas leges transgredere? Unde in Apostolico Canone caute exceptum, *ὅτι πᾶς ὁ ἀνὴρ ὅστις ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ υἱοῦ, διὰ τὸ ἰδεῖν τὸν υἱὸν τοῦ πατρὸς, οὐκ ἐστὶν ἁμαρτία*. Ea quippe legum angustias dedignatur, neque ullas se limitibus circumscripti patitur. Quinimo multa quotide in primæva illa Ecclesia contra Apostolica instituta evenisse, ipsa Nicæna Canonis verba ostendunt: *Quoniam plura, inquit, aut per necessitatem, aut alias cogentibus hominibus adversus Ecclesiasticam facta sunt regulam, ut homines ex gentibus vix nuper accedentes ad fidem, & instructos brevis tempore, mox ad lavacrum spirituale perducerent: simulque ut baptizati sunt, etiam ad Episcopatum vel Presbyterium promoverentur: optime placuit, nihil tale de reliquo fieri. Nam & tempore opus est ei qui catechizatur, & post baptismum probationem quam plurimam.* Recte, inquam, ostendit multis locis facta, *ὅτι τὸν υἱὸν τοῦ πατρὸς, ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς ἴδωσιν, & ὁ πατὴρ τοῦ υἱοῦ ἴδωσιν.* Atque hujus rei tria nobis luculenta exempla, una Nicolai I. ad Photium epistola suppediat, Nestarii scilicet, & Tarasii in Constantinopolitana, S. Ambrosii in Mediolanensi Ecclesia. Quorum electiones Ecclesia necessitate adacta fecit, aut factas probavit, sed ut *ἐκ τῶν ἰδίων, ἀλλὰ τῶν ἐκ τῆς ἐκκλησίας* *ἐκ τῆς ἐκκλησίας*, ait Nicephorus. Atque omnes hæc causas in Synodali electione concurrere facile perspicies, qui ea quæ diversis in locis ipse de se producit, consideres. Nam vi atque ingratis se ad hoc munus fuisse pertractum, nihilque tale cogitantem, quinetiam remittentem & deprecantem, passim testatur: qui mortem & gravissima quæque præ Episcopatu lubens elegerit. Quid si maximam presentissimamque ejus eligendi necessitatem fuisse dixerim? Facile mihi assensulabatur, qui calamitosa illa roentis Imperii tempora, qui corruptissimos ejus sæculi mores, qui afflictissimum Africanarum Provinciarum statum nequæ animi lance expendat. Quæ quidem omnia nemo luculentius, nemo accuratius ipso Synesio depinxit. Videmus isthic Imperatores pueros, omnium regnandi artium expertes, domi inter eunuchorum, monachorum, & adularum greges in otio & deliciis delitescere, subditi, & præteritis militibus non nisi per picturam notos, qui extremas illas Imperii lacinas partim magistratum avaritiæ & inexplebili cupiditati, partim Barbarorum invasionibus diripiendis & excindendis reuquebant: de quibus nec conqueri impune licebat aut si extrema necessitas subditos ad Principis aures compelleret, longæ & sumptuosæ ac peritumque irritas legationibus exhaustabantur. Unum m.feris affulgebat auxilium, ut virum aliquem eloquentiæ aut civilis prudentiæ facultate, aut magnorum virorum gratia & amicitia polletem, sibi Patronum & quasi tutelare nomen legissent, sub cuius umbra delitescerent, qui imminentes calamitates averteret, Provincias & civitates pessundatas erigeret & conseraret: quod elegantissime aliquot ipsius Synecii ad Pyzamenem ejusmodi abunde dicunt. Præstantissimum autem ab Episcopis affulgebat subsidium, qui ipsa munera auctoritate instructi atque armati videbantur adversus Provincialium magistratum opprobria. Hæc necessitas, hæc spes Proximanenses impulit, ut Synecium huius Episcopum poscerent, ejus opem universa illa Provincia illustri Legatione apud Arcadium, vel ut aliis placet, apud Theodosium ejus filium, luctat experta. Videbant præterea hominem illustri nobilitate & magna sapientiæ laude conspicuum, & principum virorum amicitia ac favore subnixum: quæ quidem omnia magno sibi præsidio futura haud vane conjiciebant. Sed profecto major quædam vis, hoc est Dei gratia, Synecium ex privato otio ad Ecclesiæ sue ornamentum pariter & præsidium protraxit. Hunc ille vocanti manus dedit collumque submisit. Neque aliam electionis causam Evagrius, Nicephorus, & Photius retulerunt. Scilicet peripetum habebat Theophilus orimum *ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς*: Ad Christianam religionem propensorem. Experimento didicerat, quam facile veritati cederet, & quam nullo negotio homo Pionici dogmatibus imbutus ad exactam Christianæ veritatis cognitionem traduceretur.

Sed maximam interim & difficillimam questionis partem mihi superesse video; quidnam homo tot erroribus inquinatus, ad baptismi lavacrum fuerit admissus? Ego ut necem vobis sententiam quam planissime explicem, id vos, Auditores, cum animo vestro repetere velim, quod paulo ante a me demonstratum fuit, eadem hæc dogmata, quæ

Synesio pertinacius infidebant, jampridem ab Origene in Alexandrinam Ecclesiam fuisse infecta. Ubi ille permixtus habuit sectatores, eos præcipue qui ex Gentiliis Philosophorum schola ad Christi Ecclesiam transibant. Quinimo haud verear affirmare, Christianos, ut prolato Ecclesiæ pomæno quam plurimos ad suas partes adducerent, eos præsertim qui secularis sapientiæ & eruditionis gloria excederent, multa per *συγγράμματα, & ὑπομνήματα*, & ut Nicephori verbis utar, *ὑπομνήματα* ad tempus tolerasse, quæ vel usu ipso, vel longiori magisque accurata institutione emendari posse exstimabant. Quod sane autpam majori cum fructu fieri potuit quam Alexandriæ, ubi non solum ob veteris Mûxi gloriam, sed etiam ob recentem Pioniconum Academiam ex Attici Athenis eo traductam, ingens doctorum hominum multitudo versabatur. Quam etiam ob causam Christianæ religionis Antistites, *ἀποδιδόντες* illi, qui scholam Catechetica a S. Marco institutam ordine rexerunt, Pantænus inquam, Clemens, Origenes, Dionysius, Ammonius, alique, magnam externæ quoque sapientiæ & potissimum Philosophæ operam impenderunt, ut scilicet humanam sapientiam sua artibus irritam stultitiæ Crucis Christi submitterent. Origene autem dogmata, quod multos eoique celeberrimos haberet defensores, duo in Ecclesia delinuerunt. Quæ licet privatis novuulorum scriptis exagitarentur, nunquam tamen ante extrema Justiniani tempora, hoc est 528. Christi annum generali Synodo damnata fuero. Neque id silentio prætereundum, quod Theophilus ipse Origenem, quem publice fuggillabat, & quem mortuum primum Ecclesiastica communiione privatum diris devovit, privatim diligentiissime legere non credebatur, ut Socrates lib. 6. cap. 14. prodidit. Quæ res Synecium, Platonem, ac proinde etiam Origenis studiosissimum, ob intimam cum Theophilo familiaritatem latere non potuit. Quocirca non adeo mihi mirandum videtur, in tanto Origenistarum & Pioniconum numero, Synecium quoque ad baptismum fuisse admisum: Cum omnia Alexandriæ & Ægypti monasteria istam opinionem essent infecta, quod ex his Theophili & successoris ejus Cyrilli literarum fragmentis apparet, quæ in quinta Synodo referuntur: quæ ad horum temporum Historiam cognoscendam in primis faciunt. His quæ hæcenus a me certissimis, in fallor, rationibus comprobata fuere, multas addere possem haudquidem levioris momenti conjecturas, quibus Synecii animum etiam post susceptum Christianæ religionis sacramentum nimis adhuc affectu in Platonicæ Philosophiæ dogmata & Pionicum vivendi institutum propendentem & quodammodo *ἡμιπρότερον* arguerem. Sane magis Dionisio pare, & postrema ad Hypatam magnam epistola satis ea quidem prolata, doctissimam studique Platonem contra Monachos Ægyptios *τὴν ἐν τῷ ἱεροῦ ἀρχήν*, ut ipse loquitur, eorumque asceticam vitam non sine aculeis tueretur, quamvis ipse sine metu, sine reverentia, animi sensa sermone admodum *ἀνυπακούστου* involvat. Ne ve mihi sublati spatio omnium oculis animisque ea obiceret libet, de quibus forte aut nimis in eorum in tanti viri navis atque erroribus pervelli gaudis, aut in istis persequendis justo probiore existeret: Præsertim cum maximus virtutibus & insigni Catholice religionis zelo paulo post eosdem redeunt. Præsum cum epistola 98. statim post susceptum munus i prem meritis se percipere ab ipso Episcopato abfuisse scribat. *ἡμεῖς δὲ ἀπολαύσαντες τοῦ πνεύματος, & ὁμιλοῦντες τοῖς ἀδελφοῖς, ἀφ᾽ ὧν καὶ ἐγὼ ἐκείνην ἡμετέραν ἔχουσιν, ἀφ᾽ ὧν καὶ ἐγὼ ἐκείνην ἡμετέραν ἔχουσιν*, hoc est, *Deo sanctisque Patribus munusculum & relictum*, perstringit. Taceo summam erga Alexandrinam sedem observantiam, pacis & concordie studium, erga Corpiscopos benevolentiam: animum non minus in damnandis sceleratis intrepidum, quam in lapsis revocandis recipiendisque mitem & benignum. Sed mihi de singulis divini hujus viri virtutibus commodior erit differendi locus, ubi alterum proposita epistolæ nodum contra equivocationem & restrictionem mentalium patronus vindicandum proposuerit.

Problematis loco proximo confessi disquirendum propono, quid sibi velit *ὑπομνήματα*, titulus quem Synecius epistola 121. Anastasio cuidam tribuit.

HADRIANI VALESII
HISTORIOGRAPHI REGII
DE VITA
HENRICI VALESII
HISTORIOGRAPHI REGII
LIBER.

PERLECTIS quæ de libris Henrici Valesii nomine Petiti Typographi scripseram paucis; hortatus es me, clarissime Nublæ, ut de vita ejus librum componerem. Et tum quidem quid tibi responderim non recorder. Verum posteaquam à te digressus sum, dicta mecum volvens erubescere, ac sic increpare meipsum corpi. An oblivisci me posse Henrici Valesii, artificis sanguinis vinculis, amore literarum, & tam diuturna, vel potius sæpe perpetua vitæ ac victus communitate conjuncti? An illaudatum & taciturnum relinquere me posse clarissimum virum, qui amicos aut vivos epistolis librorum fronti præfixis, aut mortuos laudationibus celebravit? An denique me fraudaturum vero testimonio fratrem meum, quod plerique scriptores ultro etiam alienis honorificum reddiderunt? Si Suetonius Tranquillus de illustribus Grammaticis librum, de claris quoque Rhetoribus volumen composuit: quanto magis dicendus est mihi Valesius, qui scholasticos istos mercenariosque professores longo intervallo superavit, & omnes Grammatici partes, omnes Rhetoris vel potius Oratoris numeros dum vixit implevit? Certe quum Latinos Historicos doctis & laboriosis commentariis exposuit; quum Græcorum scripta convertit, & commentando notiora studiosis reddidit; quum variorum auctorum volumina contractis præcis exemplaribus diligenter emendavit, distinxit & adnotavit; quum epigrammata & poemata scripsit ipse, aut vetera interpretatus est: quid aliud fecit, quam quod illustres olim Grammatici factitaverunt? Jam vero orationes ejus elegantes, copiosæ atque perspicuæ, laudationesque clarissimorum virorum, nonne satis indicant, omnibus artis Rhetoricæ præceptis instructum, atque etiam claris oratoribus adnumerandum fuisse? Sed vir summus summos Grammaticos & Rhetoras atque adeo Oratores ipsos plurimum supergressus est: quippe qui Græcas, Romanas & barbaras notas habebat antiquitates, cui erat Historia sacra profanaque comperta, qui Græcum Latinumque sermonem tamquam patrium noverat, qui denique ad magnitudinem ingenii, vimque & acrimoniam judicii, assidua lectione ac meditatione variam & interminatam in omni

Tom. III.

literarum genere doctrinam adjunxerat. Dicam igitur de Valesio quæ vidi: quæ ex ipso per tot annos in cotidianis colloquiis & familiari consuetudine cognovi, quæ de ipso sæpe ex communibus amicis audiivi. Dicam, quæ observavi; quæ notata in hærent animo: (Omnium enim meminisse non possum) nec committam ut mihi valeat imputare posteritas fratrem debito testimonio privatum.

NATUS est Luteciæ Parisiorum Henricus Valesius anno Christi MDCIII. IV Idus Septembris, die Mercurii. Patrem habuit Carolum Valesium, qui patrimonio suo contentus, honestum otium negotiosæ vitæ præposuit; & ætatis septimo & septuagesimo decessit: avum Johannem Valesium, qui Maria Uzæ genitus, a Contios de Monte Glandifero, Marefcotos, a Macatos, e Passartos, & Robinellos a materno genere contingebat: quorum filii & nepotes plerique ad splendidas dignitates pervenere, & pars in supremis curiis Parisiæ, pars etiam in sacro Consistorio florere. Johannes Valesius mercaturam instituit: in quo se à nobilitate majorum degenerasse, ingenue fatebatur. Patrem enim suum coactum lege patria, potioris patrimonii partem ad majorem natu deferente, ex inferiore Normannia migravisse Luteciam, ibique subsidisse, sæpe narrabat. Certe est hodieque in pago Bajocassino atque in Lexoviis vetus & nobilis Gens Valesia. Sed nobilitate sanguinis censeri non debet Valesius noster: quem sua virtus, quæ sola & unica est nobilitas, & eximia doctrina, ac tot libri editi & edendi satis superque clarant ac illustant. Mater Valesio fuit Claudia Morleria, Claudii Morlerii Consilarii Regii ac Notarii filia, viri dum vixit Luteciæ non obscuri; Hadriani Morlerii soror, speciosissimi hominis, qui sub Comite Stabuli splendidum Præpositi officium gessit: mulier nascuta, macilentis genis, vultu ruboris pleno. Matrem Valesius ore moribusque referebat: quæ anno Domini MDCXXXI. ætatis xci. mense ix. xii Kalendas Decembreis maturam mortem obiit in villa sua apud Calveriacum, cujus usufructum ante annos fere vii. sibi retinuerat, cum filiis bona relinqueret. Est autem Gens Morleria vetus & honorata, in plures familias divisa. a Morleriorum alii in municipio

III

Ambiano.

a Messieurs
le Comte de
Montaug-
lan.
b Messieurs
Machaut,
c M. Passart.
d Messieurs
Robinens.

a Messieurs
la Morliere

Ambianorum Monte Desiderii dicto etiamnum habitant: alii in castro pagi Vadenſis Crilpiaco confedere; quidam in Atrebatibus ſedes habent. Ex his nonnulli in Scholia Pariſiaca Magiſterio Theologiæ; aliqui etiam libris compoſitis incla- ruerunt. Nemo enim nescit, Morlerium ante annos circiter quadraginta de antiquitatibus Am- bianorum ſcripſiſſe.

Puer admodum cum fratre Carolo natu ma- jore miſſus eſt Henricus Valeſius Verodunum, ut liberalibus diſciplinis erudiretur. Ea in urbe celebres Scholas & Pariſiacis adoleſcentibus tritas habebant Jeſuitæ; quibus tum Luteciæ ex Se- natuſconſulto docere non licebat. Ibi Valeſius tanto ardore, tanta cum animi voluptate in libros incubuit, ut jam tum quantus in literis evaſurus eſſet appareret. Mira in eo docilitas ingenii; indoles ſupra ætatem ſingularis. Facile ac cele- riter cuncta quæ tradebantur accipiebat, ſuz- que alte inſigebat memoriæ: ſic dictata redde- bat; ſic quæ dicuntur themata componebat, ut præceptoribus ac præſectis amori ſimul admira- tionique, æqualibus eſſet exemplo. Nec inci- tandus puer erat, ſed reprimendus, ne in mor- bum incideret. Quare unam ei horam pluſquam reliquis condiscipulis Præſectus cubiculi indul- gebat ad ſonnum. Æquum quippe erat, eum qui citius meliusque ceteris Scholaſticum penſum abſolveret, qui pluſ ceteris laboraret atque pro- ficeret, ad reſiciendas corporis animique vires pluſ etiam dormire quam ceteros. Erant Veroduni plura auditoria humaniorum artium, ſuo ſingula profefſore inſtructa (vulgo claſſes vocitant.) In ſingulis auditoriis, ſicut fieri ſolet, quæ- dam dignitatum civilium Imperii Romani in O- rientem Occidentemque diviſi imago cernebatur: utrumque Imperium optime meritis & qui ele- gantiſſime omnium aliquid compoſuiſſent, defe- rebatur ad tempus. Ibidem quotannis adoleſcen- tulus præmia Græci Latiniſque ſermonis ex more proponebantur. Valeſius ſcholaſticas dignitates, ſed primas & maximas ſemper conſequebatur, ſemper Imperator, aut Conſul aut Prætor: nec unquam infra Præturam ſcendebat: libros in- auratos, claſſica præmia ſolutæ orationis & car- minum quotannis pleraque victor auſerebat. Ejus in ſchola Rhetoricæ amplificationes & declama- tionες, ac carmina præceptor laudabat, Condiſ- cipuli mirabantur. Præceptor ille Ruſſellus vo- cabatur, homo minime malus, ſed admodum im- peritus, & artis quam profitebatur plane rudis ac ignarus: qui in proſa eloquentia verba gran- dia & bene ſonantia, orationem in re vel leviſ- ſima numeroſam, plenam pompæ & majestatis, de- ſcriptioneſque ne in carmine quidem tolerabiles affectabat: qualis eſt hæc primæ lucis deſcriptio, quam Valeſius à ludo recens nobis ſæpe recitan- tis more graviter pronuntiabat. *Diluceſcebat: & emiſſa jam uberioris affutura lucis quaſi præcone Aurora, ſtaveſcentem auro caſariem pullulantibus in altum radiis Sol matutinus depoſcebat.* Actum erat de Valeſio, ſi talem præceptorem eſſet im- itatus: ſed exemplis Magiſtri malis atque vitio- ſis judicium diſcipuli prævaluit, qui cuncta ludi Verodunenſis auditoria intra quinquennium ſci- liciter emenſus eſt.

Interea anno MDCLVIII. Jeſuitæ Ludovici Regis beneficio Luteciæ ſuas ſcholas aperiunt, quas pridem claudere juſſi erant. Revocatus igitur à patre Valeſius, redit cum fratre Lute- ciam, & ad ſcholas eorum Pariſiacas, quas Cla- romontanas appellant, ſe conſert. Ibi florebat

eminabantque Jacobus Sirmundus Ricomagenſis, & Dionyſius Petavius Aurelianenſis, duo Socie- tatis Jeſu lumina ac ornamenta: ex quibus Pe- tavium Rhetoricæ profefſorem uno anno audivit; Sirmundum ſæpe quoque convenit: quos amboſ poſtea conſtanter coluit ſimul & amavit. Eodem in ludo ſub Bruano Lotharienſi, doctiſſimo pro- fefſore, in philoſophiæ ſtudia triennium impen- dit, ita ut Græcos ac Latinos poëtæ, oratores, hiſtoricos avidius quam philoſophos toto eo tem- pore leſtitaret. Cum nihilominus de philoſo- phia publice diſputaturus eſſet, quæ triennio ex- ceperat, Bruani dictata curſim ac brevi tranſ- ſcripſit pæne ad verbum: ratus memoriæ tena- cius inhæſura, quæ paullo ante legiſſet ac ſcri- pſiſſet. Nec ſpes eum ſua ſefellit. Nam theſes ex univerſa philoſophia depromptas egregie & magna cum ingenii laude judiciiſque defendit. Mirabar minutiffimas literas, pedum muſcarum ſimiles, manu ejus ſcriptas, quæ à nemine legi poſſe videbantur; & pagellas ſemipedales cente- num verſuum capaces, totam denique philoſophi- am tam celeriter tantas in anguſtiis contractam.

Egreſſus Claromontano ludo Valeſius anno æ- tatis undeviceſimo, Chriſti MDCXXI. juſ civile Avarici Biturigum biennio didicit, ac poſt re- ditum, in ſumma Curia Pariſiaca numero Ad- vocatorum adſcriptus eſt. Forum per annos am- plius ſeptem togatus frequentavit, magis ut patri ſatiſfaceret, quam ut ſibi. Tædebat enim homi- nem jaſturæ temporis, & operæ perduræ. Oneri erat, pudori erat toga tamdiu fruſtra geſtata. Videbat enim eum qui à nemine advocaretur, patrocineretur nemini, cauſam nullam ageret aut diceret, Advocati, Patroni, ac Cauſidici nomi- nibus jure gloriari non poſſe. Interea quantum ei erat otii, (plurimum autem erat otii) lite- ris impertiebat. Ab Advocatis Græce doctiſſi- mus habebatur. At ipſe intelligens quantum ſibi deſſet ad plenam linguæ Græcæ notiſiam, ita Græca legit ac didicit, ut ſamæ de ſe ſparſæ abun- de reſponderet. Habebat tum præter ceteros collegam Michaelē Anglum, à condiscipulatu notiſſimum ſibi ac cariſſimum: quem cum pren- ſatis à patre ſuo Procuratoribus niti, eaſque rati- one cauſas agere, ac litigantium jura voce ſcri- ptiſque defendere animadverteret; dolens ſe tali auxilio deſtitutum algere, togam cum ſpe depo- ſuit, renuntiavit foro, multum diſſuadente pa- tre, ac fruſtra ut perſequeretur hortante, ac li- beralibus ſtudiis, quæ nec ſponte unquam nec ex toto reliquerat, totum ſponte ſe dedit.

Memoriæ prodit Marcus Tullius, ſe cum veniſſet in villam pueri Luculli, M. Catonem vi- diſſe in bibliotheca ejus ſedentem, multis circumſi- ſum libris: fuiſſe enim in eo inexhauſtam avidita- tem legendi, nec ſatiari potuiſſe: & tum in ſummo otio maximaque copia quaſi heluonem librorum exiſum eſſe. Hæc imago Valeſii. Quod à Tullio de Marco Catone dictum eſt; mutato nomine id à me de Valeſio narratum puta. Veteres ſcripto- res Græcos & Latinos cotidie evolvebat; nec recentiores Criticos, Turnebum, Lipſium, Lam- binum, ac ſimiles alios aſpernabatur. E biblio- thecis amicorum libris utebatur: notas habebat bibliothecas, unde promeret quos vellet, & quos filius familias minime pecunioſus emere non poſſet. Solebat dicere Valeſius, nullis ſe me- lius libris uſum unquam eſſe quam commodati- ſ: hos enim ſe exactiſſime legere, adnotare, atque excerptere ſemper conſueviſſe, tamquam qui in manus ſuas numquam eſſent redituri. Die Dominico

Dominico conveniebat in Ecclesiam: die Saturni pomeridianis horis amicos visitabat; reliquos cujusque hebdomadis dies plerumque studiis impertiebat, ac sedebat domi. Amici tum Valesii erant Sirmundus, Petavius, Hieronymus Bignonius, Patronus fisci, vel ut vulgari utar appellatione, Advocatus Generalis, Puteani, Nicolaus Rigaltius, Michael Angelus, Franciscus Florens Jurisconsultus, Bosquetus Narbonensis, Johannes Tristanus Sanctamantius, qui in veteribus nominatus præsertim Græcis legendis commentandisque ab ipso non mediocriter est adjutus. Ex his Sirmundus callidus & astutus senex, cum observavisset, certo semper hebdomadis die ac eadem pæne hora se ac Petavium à Valesio conveniri, ejus rei causam ex ipso quæsit: & sereno ut erat vultu, Quid tu (inquit) Valesi constanter ad nos sabbatis ventitas? Heic subridens Valesius: Vin' dicam, mi Pater? Ne à studiis avocer, plusquam semel quaque hebdomade cubiculum meum verri, & supellectilem mundari non patior. Itaque septimo quoque die mihi Judæorum more oriandum est atque cessandum: eo die, quod possum, amicos meos viso. Tum Sirmundus exclamat. Magnæ plane ancillæ tuæ habendæ sunt gratiæ, per quam nobis Valesio nostro aliquando frui contingat. Utinam te sæpius paternis adibus extruderet, atque Clarummontem versus everreret. Nam in omnibus, ut tute nosti, servandus est modus; nec minus etiam in ista ætate valetudinis tuæ quam studiorum debes habere rationem. Sirmundi, Petavii, Rigaltii, doctorum hominum apud Puteanos toti plerumque sermones de literis erant: his Valesius summo opere delectabatur: inde sero, ac solito lætior domum reverti consueverat, præsertim si magnum & præclarum aliquid aut dixisset ipse, aut dicentes audisset.

Jam in notitia Græcarum ac Latinarum antiquitatum tantum profecerat Valesius, ut edere doctrinæ suæ publicum specimen posset. Ejus rei necopinanti data est occasio. Nicolaus Fabricius Peirescius, in suprema Curia Aquisextiensis Consiliarius Regius, vir doctus sanctorum doctorum, ac locuples, veteres libros à Monachis Græcis qui vulgo Calogeri vocitantur, nonnunquam emendos curabat. Hos inter à mercatore Massiliensi advectus erat ex insula Cypro Aquas Sextias codex præcursus, Constantini Porphyrogenetti nomen ferens. Nimirum Imperator Constantinus, Leonis Aug. filius, Basilii Macedonis nepos, collectanea historica ex variis auctoribus, tribus & quinquaginta titulis incluserat, ac singulos titulos, vel tractatus in 21. Libros diviserat. Ex hisce titulis jampridem unus de I gationibus exstabat: alius tractatus *πρὸς ἀπὸ τῆς ἑξῆς* inscribatur: quem Peirescius emtum, ut dixi, Luteciam Parisiorum ad amicos miserat. Ibi cum diu neglectus jacuisset, hortante Petro Puteano Regiæ Bibliothecæ custode, laboriosum opus & à cunctis recusatum Valesius audacter suscepit. Ex Polybio igitur, & Diodoro Siculo, & Nicolao Damasceno, & Appiano Alexandrino, ex Dione Cocceiano & Johanne Antiocheni excerpta præclara quotquot nondum publicata erant, in linguam Latinam eleganter transtulit, adnotationibusque multiplici ac varia eruditione refertis illustravit, dicavitque Peirescio anno Domini MDCXXXIV. ætatis xxxi. nondum impleto: quem *primum studiorum suorum solum* ipsemet in epistola appellat. Circa idem tempus cum apud veterem

auctorem de portu Smyrnæ clarissimæ urbis Ioniz legisset aliqua, quæ non facile possent intelligi nisi ab eo qui locum vidisset; ac ea de re Fabricio Peirescio scripisset: Peirescius una cum negotiatore Massiliensi pictorem ex Provincia Smyrnæ proficisci jussit, qui de ipsa navium portum Smyrnæ diligentissime perspiceret ac delinearet, portumque penicillo expressum in membrana ad Valesium misit. Ex quo apparet hinc Valesii in commentandis auctoribus cura atque diligentia; inde Peirescii in juvandis ac promovendis ejus studiis benignitas singularis. Egie gratias Peirescio Valesius, sic tamen ut ingenue fateretur aliqua superesse, de quibus dubitandi causas haberet. Et Peirescius graviter ferens nihil actum tanta impensa missi in Asiam pictoris, rescripsit Valesio, omnia se facienda fecisse, quibus deberet esse contentus: quod si exactissimæ delineationi portus non acquiesceret, non pictoris, non suam, sed ipsius plane culpam esse, cui nihil satisfacere posset. Ad opera Valesii revertor. Græcis historicis Latinus successit Ammianus Marcellinus. Latinum historicum appello Marcellinum, hominem natione Græcum & domo Antiochenum; propterea quod latine scripsit historiam, & res Romanas ab exortu Nervæ ad Valentis Aug. mortem xxxi. libris exposuit. Igitur Valesius septem & amplius veterimas editiones Marcellini, & codicem Bibliothecæ Regiæ, ac varias lectiones, ex quatuor MSS. membranarum excerptas, inter se diligentissime contulit; atque hisce instructus auxilium historicum celebrem, à mendis quamplurimis vindicatum, in suum nitorem ac velut in integrum restituit: addidit & uberes adnotationes, quibus emendationum suarum rationem redderet, & difficiles quosque auctoris locos, antiquitates Romanas, dignitates Palatinas, civiles ac militares explicaret. Anno Christi nati M.DC. xxxvi. ætatis tertio ac tricesimo Ammianum Marcellinum Henrico Memmio, supremæ Curie Parisiæ majori Præsidi nuncupavit: quem nobilissimum virum, dignitate & hereditario amore literarum ex æquo clarissimum, plurimum colebat. Mirabantur multi, tam laboriosum ac scrupulosum opus tam feliciter ac bene ab uno homine intra biennium absolvi potuisse: quod artum temporis spatium vix perlegendis adnotandisque præcursis Ammiani libris cum æditi tum scriptis, nedum componendis notis suffecturum videbatur.

Sed assidua lectio librorum ac præcipue veterum membrarum, oculis Valesii, quorum aciem à prima infantia hebetiorem habebat, plurimum nocuit. Ex eo quippe minus quam antea utroque oculo videre cepit; dextram etiam non multo post ex suffusione amisit. Quamobrem cum nec legere commode posset, nec scribere, rarius studere coactus est, & tædia molestissimi otii jucunda amicorum consuetudine & crebra allocutione levare. Observabat autem Memmii Præsidem inprimis, qui ipsum secum habere frustra concupivit, præterea Amelotum primum Curie vestigium Præsidentem, Petrum de Marca Archiepiscopum Tolosanum, Hieronymum Bignonium Advocatum Generalem, Claudium Sarravium Consiliarium regium, Hugonem Grotium, qui postea Serenissimæ Regiæ Christianæ legatus fuit, Galminum libellorum supplicum Magistrum. Amicos habebat præter eos quorum supra memini, Johannem Launoium Theologum, Ludovicum Nubæum

Advocatum in Curia Parisiaca, Aegidium Menagium, Carolus & Franciscus Ogerios, Ludovicus Cantarellum Fabrum, Rollandus Marefium, & quotquot Luteciae liberalibus studiis doctrinaque eminebant: è quibus Nubixo suam de populis fundis sententiam exposuit Epistola, quæ una cum Bullialdi aliorumque de eadem re libellis Divione edita est. Amicorum numero postea accesserunt externi, ex urbe Roma Franciscus Barberinus Ecclesiae Romanae Presbyter Cardinalis, Lucas Holstenius Hammaburgensis, & Leo Allatius: è Batavia, Claudius Salmasius Divionensis, Fridericus Gronovius, Isaacius Vossius, ac Nicolaus Heinsius: ex insula Britannia, Jacobus Usserius Armacanus: è nostris Lucas Acherius, Cantalepus, Johannes Mabillonius, Sanctigermanenses Monachi piissimi atque eruditissimi.

Ita transacto septennio, deficientibus in dies oculis, intellexit Valesius necessario sibi aut renuntiandum studiis; aut habendum esse lectorem: quem à patre præparco nec petere audebat, nec etiam si maxime petisset, impetraturus videbatur. Cum ea de re sæpe apud amicos sermonem habuisset, sæpe questus esset: Michael Anglus celeberrimus Caussidicus, ejus intima familiaritate utebatur, obtulit ipsi nomine Henrici Memmii bina librarum millia annua, si studia sua, suasque observationes cum eo communicare vellet: hoc si fecisset, amplissimi Præsidis gratiam maxime initurum, & anagnostæ opera paternis in ædibus libere studiis vacaturum. Valesius qui semper antea ejusmodi studia ad alienos usus accommodata averfatus erat, ac grave servitutis genus appellaverat; amici verbis & rationibus, sed multo magis conditionis æquitate victus, dedit manus, ac tandem expugnari se passus est. Annorum tum erat circiter quadraginta. Nactus igitur lectorem eundemque scriptorem sive librarium, præter ceteros quorum non memini, Eusebium, Socratem, Sozomenum, Theodorum, ac Evagrium legit, adnotavit, excerptis. Quo facilius ei fuit, postea novæ translationi veterum historiarum Ecclesiasticarum scriptorum vacare, quos jam antea exactissime perlegisset. Sæpe miratus sum ejus animi præsentiam, semper his solis quæ legerentur intenti; ab anagnoste indocto perperam pronuntiata græca & latina cito ac facile intelligentis; nunc sedendo, nunc ambulando dictantis ex tempore, & cuncta quæ dictaret, recte atque emendate scribenda curanti, denique inter monitus ac reprehensiones lecta obliviscentis neque distanda, ut apte prioribus posteriora jungerentur. Tum libros emit Valesius & multos, & bonos, sed eos maxime, quos sibi præcipuo usui fore judicabat, ne sæpe ad amicos decurrere cogeretur. Tum quoque multas & varias variis fictisque de rebus orationes, velut ad Regem aut in curia habendas, patrio sermone composuit, & manu sua utcumque scriptavit: quæ ipsum magnopere fatigaverunt, cum propter laborem scriptoris ægro oculo intolerabilem, tum vel maxime propter exactionem celeritatis. Aliæ enim super alias ei orationes injungebantur, bene, secreto, ac cito elucubrandæ.

Anno MDC.L. post Christum natum, XI.II. Kalendas Augustas patrem amisit: & interjectis paucis mensibus Memmius amplissimus Præfex decessit. Eodem anno Christina Serenissima Suedorum Regina unanimi omnium Regni ordinum consensu consecrata est & coronata: cujus de laudibus ita orationem scripsit Valesius, ut ab

ipso in Suedia ad Reginam habitam putes. Ob id nomine Regiæ & torquis aureus ei promissus est, & ipse cum viro doctissimo Samuele Bocharto Cadomensi, commendatione Isaacii Vossii amici sui in Suediam invitatus. Neutra tamen res bonum ac felicem eventum habuit; neutra Valesio utiliter cessit. Nam nec torquem umquam istum, qui ipsum diu multumque torserat, nec Suediam umquam vidit, plane quasi honore contentus, impensam remisisset. Jactaverat non semel Valesius, qui alioquin paucorum verborum erat, daturum se operam in Suedia, ne Christina in Regnum suum pro doctis indoctos & aretalogos invitaret. Quæ ventosa comminatio occultam & magnam ei conciliavit invidiam. Nam qui se designari sentiebant, clam missis trans mare literis obsecrationis & maledictorum plenis effecere, ut vice versa eo domi remanente, ipsi Hulmiam navigarent. Sic dum alios excludere vult Suedia, semet exclusit. Sed hanc injuriam sibi malis falsorum amicorum & invidorum artibus factam forti animo tulit. Pro fuit certe ei, à navigatione Suedica avocari, ne à studiis avocaretur.

Carolus Montchallus Archiepiscopus Tolosanus, vir doctus, cui veteris historiarum Ecclesiasticarum editio mandata fuerat à Clerico Gallicano, Socratem & Philostorgium cum duobus præfex codicibus Romæ à Luca Holstenio conferendos curaverat, & Valesium secum Tolosam abducere frustra tentaverat, ut magna in re magno adjutore tacitus uteretur. Sed cum postea propter nimias occupationes suas hunc se editioni vacare non posse animadvertisset; Petri Puteani literis incitatus, rogavit absens per epistolam Antistitem Galliarum, ut Henricum Valesium ultro se ipsis offerentem ac humeros tanto oneri supponentem, suum in locum substituerent: quo doctior & magis idoneus suscipiendo operi non posset inveniri. Episcopi Regni Francorum, qui anno MDC.L. Luteciae Parisiorum erant congregati, lectis Montchalli literis, ejus consilium secuti sunt, & Valesio curam atque onus novæ editionis præfæ historiarum Ecclesiasticarum ad unum omnes una voce delegavere. Assignatæ sunt ei in annos singulos libræ sexcentæ: cui summæ ducentæ libræ anno MDC.LXX. addidere. Secutum est triennium, Valesio infelix ac infortunatum: intra quod temporis spatium tribus veteribus & maximis optimisque amicis privatus est. Quippe anno MDC.LI. Jacobus Sirmundus, insequenti anno Petrus Puteanus custos Bibliothecæ Regiæ, anno demum MDC.LIII. Dionysius Petavius, virtute & doctrina clarissimi ac eminentissimi viri decessere: quos Valesius sua quemque oratione laudavit, & eorum memoriarum extremum hoc & quasi debitum munus exsolvit. Exstant laudationes, ad quas lectorem remitto. De Sirmundo & Petavio in transcurso dicam, cum ut solet doctis accidere, nonnunquam alter ab altero dissentirent, alter etiam adversus alterum scribere parati essent; Valesium communem amicum amborum, hominem ab adulatione ac dissimulatione alienum, libere quæ sentiret dixisse; & licet utrumque traheretur, alterius probavisse sententiam, alterius nequidquam repugnantis palam damnavisse: tam sapienter denique, tam modeste ac sincere juvenem inter consummatos senes de re controversa, videlicet de Synodo Sirmienensi judicavisse, ut nihilominus utriusque usum amicitiamque retinuerit. Eadem ratione se gessit in contentione Sirmundi atque Tristani de nummo Hanniballiani Regis

Regis, de Anastasi, aliisque. Cum in quibusdam ab utroque dissentiret; neutrum tamen libertate sua laesit, neutrum offendit. Exilimabatur tamen, mi Nublae, non bene fecisse Valesium, quod suam de Anastasi dissertationem Tristano adversus Sirmundum scribenti publicandam dedisset: quasi Tristani partes quam Sirmundi sequi mallet, firmioresque duceret.

Interea Valesii opus procedebat: qui Eusebii Caesariensis Episcopi Ecclesiasticam historiam, ejusdem de vita Imperatoris Constantini libros iv. ac Panegyricum, atque orationem Constantini ad Sanctos cum iv. veteribus codicibus exacte contulit emendavitque, in linguam Latinam pari fide elegantisque convertit, ac doctissimis commentariis ad priscos Ecclesiae mores ac ritus explicandos illustravit. His subjunxit iv. Dissertationes: primam de origine & progressu Donatistarum, quos non servata lege analogiae vulgo Donatistas vocant: alteram de Anastasi, in qua Sirmundum & Tristatum reprehendit: tertiam de Translatione septuaginta interpretum: ultimam de Martyrologio quod Romanum cognominavit atque edidit Rotweidus. Dum sub praelo gemit Eusebius, Valesius Julii Mazarini Cardinalis liberalitate auctus est, allatus ipsi inopinanti sub finem anni MDCLVII. libris mille quingentis: quod congiarium postea quorannis ad finem vitae, tam vivo Mazarino quam mortuo ex ejus testamento percepit. Publicata est Eusebii historia anno MDCLIX. mense Julio: quam Valesius Archiepiscopis & Episcopis Ecclesiae Francicae, quorum auspiciis in lucem prodibat, Epistola ac Praefatione nuncupavit. Accepit postea ex nonnullis, melius atque adeo utilius se facturum fuisse, si Eusebium Julio Mazarino dicavisset; quod grati animi testimonium ab ipso Cardinalis expectarat.

Anno MDCLX. rex optimus ac munificentissimus Henricum Valesium, meque una in numerum Historiographorum suorum retulit. Utrique separatis literis seorsum attributa annuarum librarum mille ducentarum. Datum id (quantum ad fratrem attinet) novae Eusebii emendataeque editioni; quantum ad me, Historiae Francicae xxv. libris plurimisque observationibus illustratae.

Anno Domini MDCLXII. aetatis LIX. Valesius sinistrum oculum amisit, sicut pridem amiserat dextrum; & circiter tres menses in caecitate quantum fieri potuit dissimulata permansit: donec quidam genere Lingon, medicus ocularius, cataractam ab utroque oculo ejus amovit. Sed cataracta iterum pupillam dextram obtegente, cogitur ut prius uno oculo qualicumque esse contentus: cujus auxilio, quoties opus erat, subscribere solebat, agnoscere etiam circumstantes, & adnotabat ora, vestes gestusque singulorum. Praecipue cum domi, tum etiam foris per vicos urbis, equis & carrucis ac bajulis onera transversa ferentibus plenos, celeri pede, recto vultu ac toto corpore, confidentissime incedebat, sine duce, sine baculo: plane quasi bene oculatus haberi vellet. Quin etiam cum antea foris famulum nunc lateri suo adjunctum, nunc praevium habere consuevisset: postea tale auxilium fastidivit, nec aut praevire eum aut lateri suo adherere passus est: tamquam oculorum aciem recuperavisset, ac nullo amplius egeret auxilio. Quosdam ex amicis vidi tam firmo & tam audaci hominis incessu deceptos, mirabundos, & quod de ipsius oculis audiverant, verum esse non credentes.

Anno Domini MDCLXIII. Ludovicus Rex, virtute, animo, fortunaeque maximus, pro solita magnitudine cogitationum suarum, & pro innata ipsi bonitate atque cura literarum, doctis cum popularibus tum etiam externis late per Europam sparsis liberalitatem exhibuit: quos inter Valesius, curante amplissimo Colberto regii avararii praefecto, 182. Nonas Junii mille ducentas libras accepit: patrem summam ad exitum vitae singulis annis percepturus. Accidit tum mihi, ut quamquam minor, majori adaequarer fratri, & pari praemio donarer.

Tot prosperis supra vota confluentibus, uxorem ducere constituit. Amabat pridem puellam formosam ac ingenuam Margaritam Calnellam. Igitur anno MDCLXIV. pridie Kalendas Novembreis relicta domo paterna, in qua cum matre & fratribus habitabat, aedes conductas festinanter instruxit, ac ibi virginem xiv. Kalendas Decembris in matrimonium accepit. Annum primum & sexagesimum transgressus tum erat. Fuere multi, etiam amici & noti, (quibus autem notus non erat Valesius?) qui eum reprehenderent: fuere & qui veluti parum sanum irriderent. Hos inter epigrammaticus senex, qui valde acutus sibi videbatur, distichon triviale composuit, de caeco sene uxorem ducente, ut ab ipsa duceretur. Quod ne in Valesium dictum crederetur, idem poetica licentia mihi & communibus amicis confidenter asserbat, epigramma multo ante has nuptias à se scriptum ac editum fuisse. Nimirum sunt homines ad vituperandum atque damnandum quam ad laudandum multo natura proniores. Equidem Valesium, si sexaginta annis major sibi necessarium credidit uxoris solatium, si confidere & se ac sua committere conjugii quam famulis maluit; si mensae ac lecti, vitae atque fortunae fidelem sociam habere, si solitudinis tædia finire voluit; Valesium inquam nihil inusitatum fecisse, nec propterea carpendum aut traducendum judico. Factum multis maximorum & sapientissimorum virorum, veterum ac recentiorum exemplis defendi potest. Solent fieri: fieri licet. Habuit Valesius, quos sequeretur: habebit qui imitabuntur. Vulgare proverbium est, ejus qui valeat annos numerari non oportere. Senex quidem erat Valesius, quum uxorem duxit: sed erat vegetae ac viridis & incipientis senectutis; supra aetatem robustus erat, propteritima valetudine utebatur; intra annos undecim ac menses fere sex, ex conjuge septem liberos tulit, quatuor mares, tres sexus feminini; maritus studiis vacavit ut caelebs, distavit ut caelebs, mutua cum amicis officia exercuit ut caelebs; magnum licinis dolorem quo tandem consumtus est, diu fortiter tulit. Quid amplius juvenis facere potuisset? At male oculatus puellam formosam duxit! Oculis Valesii nil jam metuendum erat, cum altero pridem captus esset, altero tam maritus viderit quam caelebs. Puellam venustam duxit! An melius & prudentius facturus fuit, si animum deformem duxisset? formosam sibi conjunxit, ut eam magis & perseverantius amaret; puellam, ut ex ea generaret heredes, quos ab anv expectare non potuit. Nam matrimonium liberum querendorum causa contrahitur. Puellam inquam accepit, ut ea obsequentiore uteretur, ut quasi tenellam arbusculam flecteret, qua vellet, vel quasi mollem ceram pro libitu duceret atque formaret. Vetulis quippe virginibus nihil durius & intractabilius, nihil pervicacius, nihil morum plerumque

plerumque pessimorum tenacius, nihil ridicula prudentiæ affectatione putidius potest reperiri. Quare non Valesius, sed ipsi censores qui eum damnaverunt, risu digni fuerunt atque damnandi.

Post ductam uxorem nihilo legnius studebat Valesius, librosque componebat. Socrates & Hermias Sozomenus Scholastici seu Advocati à Constantini Maximi professione Christianæ religionis ad septimum decimum Consulatam Theodosii junioris Aug. centum & viginti octo annorum historiam perduxere. Hæc ambos ope præcorum codicum emendatos, in sermonem Latinum transtulit, & doctis adnotationibus exposuit. Adiecit & tres libros observationum; unum de rebus magni Aθανασii Antistitis Alexandrini, alterum de Pauli Constantinopolitani Episcopi exiliis ac restitutionibus, tertium ultimumque de sexto Canone Concilii Nicensis. Hunc secundum historię Ecclesiasticæ totum Ludovico Francorum & Navarrorum Regi maximo ac Christianissimo dedicavit anno MDCLXVIII. obtulitque. Tertio observationum libello Johannes Launojus Theologus, adversus quem scriptus erat, utcumque cavillando respondit: quam defensionem Valesius sibi legi noluit, affirmans consumtam esse materiam, & persuasissimum habens, sua scripta ab Launoio nulla ratione refelli posse atque convelli. Supererant corrigendi, transferendi, exponendique Theodoritus Episcopus Cyri, & Evagrius Scholasticus, ut totum veteris Ecclesiasticæ historię corpus, usque ad annum natalis Domini DCCIV. Mauricii Tiberii principatus duodecimum, uno stilo, pari fide elegantiaque conversum haberemus. Quod anno demum MDCLXXIII. factum est: quum Theodoritus & Evagrius, unaque excerpta à Philostorgio & Theodoro Byzantio Lectoris prodierunt in lucem, cum accuratis adnotationibus, & duobus observationum Ecclesiasticarum libris: quod opus Valesius I. B. Colberto illustrissimo literarum fautori nuncupavit, ut esset suæ erga ipsum observantiæ gratique animi perenne monumentum. Sacræ historię Græcis auctoribus Latinos, Sulpicium Severum, Turanum Rufinum, Calliodori Senatoris historiam Tripartitam, Liberatum Diaconum, nonnullisque alios cum præcis membranis collatos, & opera sua emendatos commentariisque expositos adungere constituerat, si ei diutius vivere contigisset. Præterea carmina, quæ ex occasione composuit: qualia sunt, Soteria pro Ludovico Magno Rege Christianissimo, versibus hexametris stilo Horatiano anno MDCLXXII. condita: item insequenti anno lucubrata, ad Regem de victoria ejus Maurica & Turcica ode elegantissima.

Hi sunt libri quos scripsit atque publicavit. Sed multa in scriniis volumina moriens reliquit, partim absoluta, partim imperfecta: quæ cum in manus meas non venerint, à me indicari commemorarique non possunt. Nota posteris faciam ea, quæ recorder. In primis suis ad Ammianum Marcellinum, & ad totam historiam Ecclesiasticam adnotationibus multas observationes addidit, nova editione dignissimas. Quod ad Ammianum attinet, Blavius Batavus typographus eum historicum editurus erat, & de numero exemplarium cum Valesio convenerat: sed bellum repente superveniens omnia editionis in hostico consilia discussit. De legibus Atticis scripsit Valesius: & jam opus suum edere parabat, quum est à Samuele Petito Nemausensi præventus, qui de eadem materia opus ingens Luteciæ

typis imprimendum curavit. De Critica, quæ pars est Grammaticæ utilissima, volumen composuit, sed non absolvit: in quo enumerat, qui sint à veteribus critici appellati. Aristotelem etiam, Philosophorum facile primum atque doctissimum, Criticum esse cognominatum docet: Hæc notetur, quod non semel observavi, ab his qui patriâ lingua versiculos factitant, aut soluta oratione aliquid scribunt, viros doctos & antiquitatis ac linguarum peritos contumeliæ causa *criticos* appellari: quos nimirum ineptiarum suarum censores, & incitiæ suæ iudices metuunt ac averfantur. Valesius ipse cum jaceret in lecto, & intra paucos dies moriturus falso crederetur; mihi opera sua commendans, asserbat se Libanii sophistæ orationes quindecim, ad historiam pertinentes, ex præcis membranis eruisse, ac in linguam Latinam convertisse, commentariisque exposuisse. At ipso mortuo, Græcæ orationes Libanii quatuor tantum aut quinque, ac ne eas quidem historicas, in Latinum sermonem translata, ejus in scriniis reperi: ceteras, si quæ sunt, haudquaquam vidi. Multa in veteres auctores, classici vulgo dictos, eximia Valesium observasse, communes amici, Aimericus Bigotius, Hieronymus à S. Bova, & Johannes Cotelæus, viri clarissimi doctissimi que asserunt: quæ digerenda in ordinem, & Miscellanea vel Collectanea inscribenda esse, mihi suavisissimum Bigotius post fratris obitum scripsit. Sed hæc mihi videre, & scrinia ejus excurrere, ac evolvere quæ ibi latent non licuit. Ista omnia magno Republicæ literariæ damno haud dubie sunt peritura, aut fraude intercipienda vel suppressenda: nisi à viro aliquo non minus probum quam docto secernantur quæ jam sunt edita, & quæ supervacanea ac inutilia videbuntur; reliqua autem quæ sunt inedita, diligenter emendantur digeranturque, ac bene ordinata auctoris nomine vulgentur. Alioquin scripta Valesii in manus indoctorum hominum venient: qui nec etiam si maxime voluerint, eis uti ipsi poterunt, nec alios etiam uti patientur. Et hæc de libris Valesii.

Post editam totam Ecclesiasticam historiam vix novem menses effluxerant, quum circa mensem Martium Valesius in morbum incidit: quem ipsemet initio contempsit, & celeriter ac facile sanari posse credidit, propterea quod eum variantem, & nunc graviolem, nunc leviolem, interdum etiam velut ex toto decedentem videbat. Sed postea cum in dies dolores accrescerent, animadvertit totam vim morbi in lienem proximæque partes corporis prorupisse. Tum sere quotidie, interdum etiam intra unum diem non semel magnis & acutis doloribus cruciabatur, ita ut sæpius ejulare & clamare cogeretur. Sublato ad tempus dolore, statim redibat ad se: alium crederes: cum suis, cum amicis colloquebatur; ambulabat modo domi, modo etiam foris; studebat quoque ac dictabat; petebat Ecclesias, & omnes Christiani partes implebat. Sic biennium ac duos menses consumsit. Jamque melius se habere, & veris beneficio convalescens putabatur, quum subito ingravescente vi morbi tandem succubuit, & peractis quæ virum pium atque Christianum facere oportebat, Nonis Maii anno Christi MDCLXXVI. expiravit, cum sæpius intra horas quatuordecim ore cruorem effudisset. Tanta quidem ei fuit ad extremum spiritum animi præsentia, ut circumstantes alloqueretur, responderet interrogantibus, & cum Presbyteris Deum precantibus preces suas jungeret.

ret. Vixit annis duobus & septuaginta, mensibus octo, biduo minus. Elatus est modica pompa funeris, maxima doctorum frequentia: sepultus est in Campensi Basilica S. Nicolai, in monumento avito. Ex septem liberis quos sustulerat, moriens tres filios superstites reliquit, maximum natu Hadrianum, quem rogatus à patre infantis, de sacro fonte excepi, & cui meum Hadriani nomen dedi; Henricum, & Carolum: & quibus Hadrianus duodecimum annum agit, Henricus xi.

Heic referenda sunt aliqua, suis locis præterita, quoniam quibus singula annis contigerint, meminisse non potui. Choræ Abbas, re & nomine Amabilis Burzaus, cum viris doctis de sacra scriptura & de veteri Ecclesiæ disciplina stato cujusque hebdomadis die domi sermones habere concupivit, favente votis ejus Colberto; & primum, aut unum de primis Valesium invitavit, uti his collationibus, quæ tamen paucis mensibus duraverunt, interesset. Interfuit igitur unus præne inter Presbyteros ac Theologos laicus, inter togatos palliolatus, & interrogatus, docte ac graviter sententiam dixit. Ipse mihi narrabat, ibi se aliquando longo sermone docuisse, viros bonos ac pios, *filios Dei*; malos atque impios *filios hominum* in sacris libris appellitari. Idem Abbas, inter tres de una juris Canonici cathedra Parisiaca contententes, propter disensionem Professorum iudex ab amplissimo Colberto, Mæcenate suo electus, assessorem sibi præ ceteris Valesium nostrum adjunxit, & post auditas singulorum competitorum orationes ac disputationes publicas, de concilii sententia digniori vacantem cathedram adjudicavit. Emendandis amicorum scriptis non parum temporis Valesius rogatus impendit. Inprimis, ut leviora omittam, quosdam rerum Byzantinorum scriptores Græcos à Combefisio Dominicano repositos, & in linguam Latinam conversos, curante Carcavio sedulo relegit, correxitque ac illustravit notis: quos historicos diligentissimos & maximi faciendos, ac dignissimos esse qui ederentur, non semel mihi affirmavit. Præterea Græcos auctores Mechanicos, à bibliotheca Regia à viro clarissimo doctissimoque Carcavio, ejus custode erutos, in Latinum sermonem transtulit, ut essent cui tum parari dicebantur editioni maturi. Diebus Lunæ post meridiem huic interpretationi vacabat, legente codicem ac dictata excipiente Corslerio.

Nunc de moribus ac de interiore vita hominis pauca dicenda sunt. Quod ad pietatem pertinet, Valesius solennes dies festos, Pascha, Pentecosten, Assumptionem S. Mariæ, festum omnium Sanctorum, & Natalem Domini, raro elabi passus est, quin a Presbytero prænitentiam & sacram communionem acciperet. Dominicis ac festis diebus, quoties ei per oculos & per valetudinem licuit, una cum populo Basilicas frequentavit. Ante annos tres vel quatuor quam decederet, quoties festis diebus morbo vexatus, domi se tenere cogebatur; Bernardi Claravallensis Abbatis Sermones ab anagnosce suo sibi legi jubebat, attenteque eos audiebat, & avidis auribus hauriebat. Quippe existimabat, & amicis etiam dicere consueverat, dies Dominicos ac festos Dei laudibus, non studiis literarum impendi oportere: Sermones autem Bernardi quibuscumque veterum Patrum cum Græcorum tum Latinorum homiliis ac Sermonibus multo esse ad excitandam in animis nostris accendendamque pietatem optiores. Id notandum

duxit, propterea quod religio, & exacta dierum festorum observatio raro creditur in eruditis reperiri: de quibus joci causa dictant: *studere, Deo servire est.* Presbyteris magnum semper honorem habuit. Hoc nonnumquam amicis sanis, hoc Presbyteris ipsis adstantibus moriens afferbat, Presbyteros summæ sibi semper fuisse venerationi. Ad id verum est, quod ait Symmachus, *qui bona fide Deum colit, hunc amare & Sacerdotes.*

Erat somni plerumque alti atque diuturni, ac ne inter tonitrua quidem tempestatesque deferentis: matutinum tempus studiis impertiebat: post meridiem & prandium audiebat aliquid & dictabat aliquando, sed non diu. Nox studiis eximebatur. Vigiliis enim pati non poterat, nec unquam nisi extraordinaria aliqua necessitate coactus lucubrabat. Plerumque solitudine ac secreto delectabatur, ut quæ legerat aut scripserat, scripturusque erat, secum tacitus meditaretur ac veluti ruminaret. Negabat enim sine meditatione utilem esse lectionem. Quare & amicis ipsum querentibus haud raro dici jubebat, se domi non esse. Hac contentione animi tot ista ac tanta volumina peregit. Cum elicit igitur, ita ut docui, studiosus ac laboriosus, nihilominus tamen dictabat parum se ac pauculis horis studere. Tantopere libris evolvendis ac componendis intentus, nihilo segnius rei familiaris curam agebat: quam non servare solum parcimonia, verum etiam omni bono modo augere conabatur. Libros suos non libenter amicis commodabat, præsertim indoctis, quibus nulli usui futuros sciebat, cum his ipse carere non posset. Plagiarios, quales inter eruditos sunt plurimi, plurimum oderat: & si qui observationes suas fraude aliqua, aut se inconsulto nec permittente, sibi vindicavissent, librisque suis inferuissent, plane irascebatur & querebatur palam. Quin etiam si vel leve aliquid ad literas pertinenens cuiquam dixisset; in voluminibus editis aut rem totam suppressi atque præteriri, aut gratam sui mentionem fieri volebat, & se inhonoratum transmitti, ac honore qualiscumque observationis fraudari indignabatur. Suum quidem esse, quod sibi aliquando visum esset ac venisset in mentem; res autem suas ubicumque aut a quocumque interceptæ essent, jure ab se repeti posse arbitrabatur. In quo sane accidit aliquando, ut amicos & quovis alios eruditos scriptores falso ac sine causa suspectos habeamus, accusemusque plagii. Quis enim quantumvis doctus negare audeat, id quod observavit, aut à nemine antea observatum fuisse, aut ab aliquo alio sibi incognito eodem tempore observari potuisse? Ita de sui similibus judicare, est hominis aut nimium ingenio suo confidentis, aut nimium diffidentis alieno. Parcus erat sermonis, parcus & laudum: & nisi si quid amicitie dabat, (quod rarum erat) pauca ætatis suæ probabat scripta, pauca laudabat: quod non multa laude digna aut multi æstimanda edi videret; laudari autem ac magni fieri nefas duceret, quæ laudem & gloriam minime merebantur. Cum de alienis operibus tam libere judicium ferret, ipse in libris suis aliqua reprehendi haud æquo animo patiebatur: non tam quod quemquam contemneret, ut ingenio inferiorem atque doctrina, aut se unum ceteris omnibus antecederet; quam quod intolérable judicaret, indoctos de rebus sibi ignotis audacter & impudenter ferre sententiam, & palam ea improbare ac maligne damnare, quæ non

VARIANTES LECTIONES

E Codice quondam MERICI CASAUBONI, nunc autem V. C.

JOANNIS JONES.

C. Codicem Domini CASTELLANI Episcopi cum nostro collatum denotat.

Pag. Lin. hujus Edit.

- 5 11 **E** τὸ δὲ πρὸς τὸν ἀρχαῖον ἀντίγραφο
 Ib. 25 Μιζὸς δὲ καὶ ἰσχυρὸς
 6 12 τὸν ἐπὶ τὸν παλαιόν
 Ib. 24 χρίστας ἢ ἰσχυρὸς
 7 41 ἰσχυρὸς ἀντίγραφο
 8 16 παλαιὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 18 τὸν ἀρχαῖον ἀντίγραφο
 Ib. 39 καὶ ἰσχυρὸς τὸν ἀντίγραφο τὸν
 9 19 ἀντίγραφο C.
 10 22 δ. c. ὅτι ἰσχυρὸς τὸν ἀντίγραφο
 Ib. 31 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 11 18 ὅτι φασιν
 12 4 ὅτι ἰσχυρὸς ἀντίγραφο ἀλλήλων
 13 6 ἀντίγραφο
 Ib. 22, 23 ἰσχυρὸς τὸν ἀντίγραφο
 Ib. 33, 34 μὴ ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 15 5 ὅτι ἀντίγραφο τὸν φασιν
 Ib. 22 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 21 8 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 13 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 21 5 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 15, 16 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 23 12 ἀντίγραφο
 24 4 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 6, 7 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 18 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 28 4, 5 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 14 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 17 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 30 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 30 14 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 18 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 27 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 32 16, 17 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 34 31 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 35 12 ἀντίγραφο
 Ib. 14 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Io. 41 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 37 39 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 38 44 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 39 19 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 40 2 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 42 41, 42 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 43 32 καὶ ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 49 10 ἀντίγραφο
 51 13 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 52 16 ἀντίγραφο
 53 15, 16 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 57 23 ἀντίγραφο
 Ib. 40 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 48 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 58 3 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 13, 14 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 14 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 17 ἀντίγραφο
 63 37 ἀντίγραφο
 63 37 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 68 34 ἀντίγραφο
 69 16 τὸ ἀντίγραφο
 71 23 ὅτι ἀντίγραφο
 Rom. III.

Pag. Lin. hujus Edit.

- Ib. 8 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 72 24 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 73 5, 6 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 29 ἀντίγραφο
 75 41 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 76 13 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 82 40 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 83 27, 28 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 85 8 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 86 16 καὶ ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 88 16 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 89 44 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 90 1 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 91 31 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 39 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 47 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 93 11 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 96 2 ἀντίγραφο
 100 12 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 16 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 17 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 37 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 101 2 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 37 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 103 14 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 27 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 105 34 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 107 23 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 111 17 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 19 ἀντίγραφο
 114 15 δ. c. ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 46 ἀντίγραφο
 116 42 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 45 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 136 23 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 140 45 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 148 30 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 160 39 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 162 6 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 163 34 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 164 24 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 166 22 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 167 30 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 169 23 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 31 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 175 10 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 177 9 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 178 9 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 179 44 ἀντίγραφο
 180 9 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 182 14 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 29 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 189 18 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 190 4 ἀντίγραφο
 199 6 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 204 6 ἀντίγραφο
 205 25 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 208 22 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 43 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 R k k i

Pag. Lin. hujus Edit.

- 212 32 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 216 39 ἀντίγραφο
 222 23 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 227 40 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 232 46 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 249 30 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 250 30 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 250 26 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 41 ἀντίγραφο
 Ib. 45 ἀντίγραφο
 251 30 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 30 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 35 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 253 6 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 23 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 256 7 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 16 ἀντίγραφο
 Ib. 39 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 257 2 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 3 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 260 14 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 17 ἀντίγραφο
 263 18 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 265 11 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 35 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 267 34 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 268 14 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 270 3 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 271 18 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 272 8 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 28 ἀντίγραφο
 272 39 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 276 17 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 277 19 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 279 9 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 25 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 281 12 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 29 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 282 25 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 42 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 285 27 ἀντίγραφο
 287 47 ἀντίγραφο
 Ib. 49 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 291 49 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 297 16 ἀντίγραφο
 299 36, 37 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Io. 41 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 300 5 ἀντίγραφο
 301 38 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 302 1 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 305 27 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 27 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 306 13 ἀντίγραφο
 307 7 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 29 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 308 21 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 309 20 ἀντίγραφο
 310 42 τὸν ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 312 10 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 313 2 ὅτι ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 315 16 ἀντίγραφο
 Ib. 51 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 316 21 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 Ib. 41, 42 ἀντίγραφο ἀντίγραφο
 C. ut & Valesius legit, eis dicit
 ter typographus Paris.

- 317 9 αἱ ἰστίαι—
 318 1 ἀνακαταστάς
 319 38 αἰσὶν ἴσας C.
 Ib. 39 τὰ ἰσχυρότερα καὶ δυνατώτερα,
 duas potiores voces, quas in-
 terpretatus est Valerius, omittit
 ejus typographus. ποτὶς ληστέ-
 γῃ C.
 320 49 μὴ αἱ ἰστίαι C.
 321 30 ἐκπύου C.
 Ib. 34 πλυνόμεν C.
 Ib. 42 τῶν ἴσων C.
 322 1 τὴν μὴ αἰσὶν C.
 Ib. 20 φῶς μὴ τῶν τῶν
 Ib. 38 πῶς ἴσως C.
 326 9 παρῆναι τῶν ἀρχ—
 328 4 ἄρτι ἐν τῇ C.
 333 22 ἡ ἀναμύσει
 336 20 συνελάττει C.
 Ib. 36 ἴσως C.
 337 44 συνελάττει C.
 339 4 ἐμπίπτει C.
 340 10 ἐκπύου C.
 355 15 ἴσως αὐ C.
 356 23 μαλὶς τε C.
 359 11 ἀναμύσει C.
 360 37 Μάρτυς π αὐ C.
 362 15 πῶς
 365 5 ἴσως αὐ C.
 367 23 ἴσως αὐ C.
 369 18 ἴσως αὐ C.
 Ib. 33 ἴσως αὐ C.
 371 3 Μάρτυς π αὐ C.
 Ib. 24 ἡ τῇ λόγ C.
 Ib. 38 ἴσως αὐ C.
 375 8 Κωνσταντῶν. ποτὶς ἡ. 10 Κωνσταν-
 τῶν
 377 1 Περὶ π αὐ C.
 — 7 Αἰσὶν
 — 12 ἐκπύου C.
 — 38 ἴσως αὐ C.
 378 7 μὴ πῶς C.
 — 8 ἴσως
 379 7 ἴσως ἴσως ἐκπύου C.
 — 30 πῶς αὐ C.
 381 6 πῶς αὐ C.
 385 9 πῶς αὐ C.
 — 29 ἴσως αὐ C.
 387 11 αἱ ἴσως
 389 3 ἴσως C.
 — 9 ἀναμύσει C.
 391 11 διδύμους C.
 — 23 πῶς αὐ C.
 — 26. 27 ἀναμύσει C.
 392 2 πῶς C.
 — 34 μὴ αὐ C.
 395 1 ἐκπύου C.
 396 21 ἐκπύου C.
 — 29 ἀναμύσει C.
 397 11 ἀναμύσει C.
 399 7 Μάρτυς C. ἡ C. ποτὶς ἡ. 24.
 400 1 πῶς ἴσως—ἴσως.
 — 18 τῶν ἴσως C.
 401 3 ἀναμύσει C.
 403 8 αἱ αὐ C.
 — 27 ἀναμύσει C.
 404 46 ἀναμύσει C.
 405 25 Αἰσὶν. ἡ C. deinceps.
 406 17 ἀναμύσει C.
 — 22 ἀναμύσει C.
 410 5 πῶς π αὐ C.
 412 23 διδύμους C.
 — 25. 26 τῶν ἀναμύσει C.
 413 10 ἀναμύσει C.
 — 13 πῶς αὐ C.
 417 6 πῶς αὐ C.
 419 20 πῶς αὐ C.
 421 3 πῶς αὐ C.
 423 13 ἀναμύσει C.
 427 19 ὅτι μὴ πῶς C.
 431 12 ἀναμύσει C.
 — 14 πῶς αὐ C.
 433 36 ἴσως αὐ C.
 434 21 ἀναμύσει C.
 437 7 ἀναμύσει C.
 438 7 τῶν ἀναμύσει C.
 440 15 πῶς αὐ C.
 441 12. 13 ἴσως π πῶς C.
 — 30 πῶς αὐ C.
 — 35. 36 πῶς αὐ C.
 443 5 ἴσως πῶς C.
 447 38 ἀναμύσει C.
 448 19 ἀναμύσει C.
 — 31 ἀναμύσει C.
 449 6 ἀναμύσει C.
 453 21 πῶς αὐ C.
 457 35 ἀναμύσει C.
 459 31 ἡ αὐ C.
 460 37 πῶς αὐ C.
 461 16 πῶς αὐ C.
 462 9 ἀναμύσει C.
 464 13 ἀναμύσει C.
 469 9 πῶς αὐ C.
 470 24 ἀναμύσει C.
 471 14 ἀναμύσει C.
 564 19 ἀναμύσει C.
 565 8 ἀναμύσει C.
 — 31 ἀναμύσει C.
 566 31 ἀναμύσει C.
 567 9 ἀναμύσει C.
 568 10 ἀναμύσει C.
 — 25 πῶς αὐ C.
 — 27 ἀναμύσει C.
 570 44 πῶς αὐ C.
 572 9 ἀναμύσει C.
 — 18 πῶς αὐ C.
 — 24 ἀναμύσει C.
 574 4 ἀναμύσει C.
 — 16 ἀναμύσει C.
 575 1 πῶς αὐ C.
 576 3 πῶς αὐ C.
 — 14 ἀναμύσει C.
 577 24 πῶς αὐ C.
 578 24 πῶς αὐ C.
 579 1 πῶς αὐ C.
 — 21 ἀναμύσει C.
 580 8 πῶς αὐ C.
 581 7 ἀναμύσει C.
 — 12 πῶς αὐ C.
 582 4 πῶς αὐ C.

INDEX RERUM MEMORABILIU IN HISTORIA THEODORITI, EVAGRII, PHILOSTORGHII ac THEODORI.

A.

A BARI Scytharum gens, à Turcis graviter attriti, relictis sedibus suis, ad Bosporum veniunt, 327. 418 tandem ad ripas Danubii confederunt, ibidem. usque ad longum murum excurrunt & multas urbes capiunt. p. 460
Alaigorum gens Christianam fidem amplectitur sub Justiniano. 401
Abda Persidis Episcopus, vir egregius, p. 210. Pyreum, id est, ignis templum destruit, ibid. cum Rex Persida iussisset ut templum quod destruxerat instauraret, id facere renuit, id ob id factum laudatur a Theodorito, sed ob destructionem templi reprehenditur. ibid.
Abramides, Avitus & Marcianus, monachi in Chalcide 186
Acacius post Gennadium Constantinopolis Episcopus ordinatur ex Orphanotrophii Praeposito, 304. 366. Patriarcha & Arch-episc. dicitur in Constitutione Imp. Basilisci, 341. item in libello poenitentiae Episcoporum Aiae, 342. gesta in ejus condemnatione ac depositione. 352
Acacius Episc. Caesarex Palaestinae, signifer Arianorum, 23 damnatur in Synodo Serdicensi, 79. in Synodo Seleuciensi primas partes egit. 306
Acacius Melitensis Episcopus, in Ephesina Synodo blasphemiam Nestorii exponit. 354
Acacius Episcopus Ariarathiae. 311
Acacius Beroensis Episc. 186. ordinatus ab Eusebio Samosatensi, 197. Constantinopolitano Concilio interfuit, 202 Romanis missus pro reconciliatione Flaviani. 226. prudens & sanctitate illustris. 230
Acacius pulso Silvano, Episcopus Tarsi ordinatur ab Acacio Caesariensi. 308
Acoptemas monachus inclusus in cella per 60. annos. 186
Achillas Alexandrinus Episcopus, successor Petri. 2
Achillas socius Arii heretici, 9. 16. excommunicatur ab Alexandro, 20. 21. erat ex ordine Diaconorum. 21
Adarmanes Dux Persarum a Chosroes cum exercitu mittitur. 414 Antiochiam obsidet, 426. Heracles & Apamiam incendit, ibid. victus a Mauricio Duce Rom. 447
Adaulfus minoris Alarici frater, post Alaricum Rex Gothorum efficitur, 345. Placidiana Honorii sororem matrimonio jure sibi sociavit. ibid.
Adaxus & A. herius Senatores extremo supplicio afficiuntur. 419
Adelphus, è Secta Messalianorum, a Flaviano convictus, 162
Adriani gentiliū, cibos nulli aqua aspergebant, 123. eos qui in templa ingrediebantur, similiter persuadebant. 136
Adelius. vid. Frumentus.
Actius Episcopus Lydiae, hereticus, 21. 32. 200. ad Catholicorum & Athanasii partes transiit. 405
Actius magister Eunomii, Arii blasphemiam novis commentis amplificavit, 106. Diaconus a Leontio ordinatur, 106. 111 adjutor & consiliarius Georgii Alexandrini Episcopi 111. ejusdem patriae & institutio, 406. Actius hereticus magister Eunomii, Synodali judicio deponitur, 307. Mopsuestiam relegatur, 308. ab exilio revocatur, 311. Episc. ordinatur, 315. moritur Constantinopoli sub Valente. 318
Actus gulae ac ventri deditus, 111. ab Imperatore in Phrygiam relegatur. ibid.
Actius Archidiaconus Ecclesiae Constantinopolitanae, 311. 327. primicerius Notariorum. 315
Actius unus ex Ducibus Joannis tyranni, 351. Comitatus dignitate ornatur a Valentiniano Placido. ibid.
Aia ab Imp. Hadriano vocata est urbs Hierosolyma. & quam ob causam, 317. ipsius Iebus dicta. 319
Amilianus martyr sub Juliano. 318
Afrates monachus pro fide Catholica decertat. 184
Agapetus, Symeones, & Paulus monachi in Apamensium regione. 186
Agapetus Episc. Apamez. 319
Agapetus Episc. Synadorum. 403
Agathia Rhetoris Historia. 403
Agathus Edesse Regulus 405. Christi ad eum epistola. ibid.
Athalas Diaconus Alexandriae, damnatur ab Alexandro Episcopo. 21
Alamundarus Saracenorum Regulus 399. Romanis, licet for-

deratis, supplicio ferre recusat, 447. a Mauricio in insulam Siciliam relegatur. 454
Alamundarus Saracenorum Regulus Christianam fidem amplectitur sub Anastasio, 379. Severum & Eutychianos qua ratione convicerit. ibid.
Alaricus Gorbis a Stilicone evocatus, Italiam invadit, 343 occupato Portu urbem Romam obsidet, 344. iterum Romanam obsidet & caput, 345. in Campania moritur. ibid.
Alexander Constant. Episcop. 9. 43. ejus mors. 48
Alexander Alexandrinus Episcopus, successor Achillae, Evangelicae fidei propugnator acerrimus, 2. ejus epistola de Arianismatione ad Alexandrum Constantinopolitanum Episcopum, 9. ejusdem pro fide fidei, 18. Episcopos qui Ario favabant anathemate perculit. 21
Alexander ex monacho Episcopus Antiochia ordinatur, 235. successor Porphyrii, ibid. ejus eloquium, ibid. Eustathianos reliquo totius Ecclesiae corpori alijunxit, ibid. Primus omnium nomen Joannis Chrysostomi sacris diptychis inscribit. ibid.
Alexander Presbyter Alexandriae Ecclesiae, cognomento Baucalis. ibid.
Alexandria Metropolis Aegypti & Thebaidis ac Libya. 472
Alexandrinorum ingenium seditiosum & praecepta. 207
Ambrosius Mediolanensis Episc. eligitur, 153 uno eodemque tempore baptizatur & ordinatur, ibid. Theodosium Imp. post eadem Thessalonicensem ab Ecclesiae aditu arctet. 215
Amida urbs Mesopotamiae à Persis capitur. 370
Ammonius Arii amicus. 22
Amphilochius Episc. Iconii quae Metropolis est Lyconiae, Messalianos ex Provincia sua abegit, 161. pro fide Catholica decertat sub Valente, 188. Concilio Constantinopolitano interfuit, 202. ejus factum memorabile. 214
Amphilochius Episc. Side, Chalcedonensem Synodum reprobavit. 301
Amphion pulso Eusebio, Nicomediensis Episc. factus est. 351
Anastasio post Siricium Romanae urbis Episcopus. 315
Anastasio Presbyter, comes & contubernalis Nestorii. 351
Anastasio Hierosolymorum Episc. post Juvenalem, encyclicis Basilicis literis subscribit. 338
Anastasio ex Silitario Imper. eligitur, 359. in Ecclesiae statu nihil innovari voluit, praeter molitam locorum consuetudinem, 360. Euphemium & Macedonium Constantinopolis Episcopos ejicit, 361. nomen ejus post mortem è sacris diptychis erasum 360. Hierosolymis virum anathematizatur, ibid. hymno trisagio ad h. judet haec verba: *Qui crucifixus est pro nobis.* 380. ejus constitutiones. 382
Anastasio post Domitium Antiochia Episc. ordinatur, 422 ejus auctoritas inter Episcopos maxima, 422. ejus responsio ad Justinianum Imperatorem, 423. item epistola ad monachos utriusque Syriae de fide, ibid. ejusdem oratio ad Antiochenos qua eis valedicit, ibid. ex sede sua ejicitur, 431 restituitur. 472
Anatolius magister militum per Orientem, porticum Anatolii adhaeravit Antiochia. 373
Anatolius Senator vir sceleratus, demonibus sacrificasse convicitur, 441. Constantinopoli vivus in amphitheatro comburitur. 445
Anazarbus metropolis secundae Ciliciae, terrae motu subvertitur, 391. à Justino seniore instaurata, Justinopolis nominatur. ibid.
Anianus Antiochia Episc. ordinatur. 306
Anthemius à Leone Augusto Romanorum Imperator efficitur. 108
Anthemius Constantinopolitanus Episc. Eutychiani erroris sectator, 392. Severi persuasus, Constantinopolim. sedem reliquit, 393. ejus epistola ad Theodosium, ibid. à Justiniano sede expellitur. ibid.
Anthemius & Timocles Tropaeorum poetae, Presbyteri Constantinopolitanae Ecclesiae. 367
Anthropomorphitae Audiani. 160
Antiochia Theopolis dicta. 253. 388. Colonia à Graecis in eam deducta, 315. ingenti terre motu concussa sub Leone Augusto, 304. Tetrapylum Antiochia. 305. Palatium item ac Nymphaeum. ibid.
Antiochenae urbis Palatium describitur. 184
Antiochenis seditio sub Theodosio seniore. 310

Kkk 2

Antiochus Samosatensis Ecclesie Presbyter in Armeniam relegatur, 165. post mortem Eusebi patris sui, Samosatensis Episc. ordinatur. 166
 Antonius monasticæ vitæ auctor & exercitator egregius, 173. relicta solitudine Alexandriam venit. 185
 Antonius Episc. Tarsi, discipulus Luciani martyris. 484. 497
 Aphthonius Manichæorum ductor Alexandria, 398. ab Acto vincitur. ibid.
 Apianus rerum Romanarum scriptor. 450
 Apio Diaconus Alexandrinæ Ecclesie. 21
 Apollinaris Laodæcenus Antiochenam Ecclesiam perturbat. 194 ejus hæresis, ibid. Eutychianæ & aliarum hæreseon quæ postea exortæ sunt, auctor fuit. 195. quando primum hæresin suam prædicaverit, 197. damnatus in Synodo Constantinopolit. 207. & in Synodo Romana, ibid. & 208. ejus elogium. 215. scripsit contra Eunomium. ibid. & contra Porphyrium, ibid. Episcopus fuit. ibid.
 Apollinaris Alexandrinæ Episc. ordinatur post Zoilum. 417 quintæ Synodo Constantinopolit. interfuit. ibid.
 Apollinis Daphnæi simulacrum, 131. cœcisti igne consumptum. ibid.
 Apollinæus Canon seu regula Apostolica, cum qui ab uno Episcopo excommunicatus sit, ab altero in communionem recipi non patitur. 21
 Aquæ benedictæ vis atque efficacia ad fugandos demones. 223
 Arabia, cur felix cognominata sit. 494
 Ararat mons Armeniæ, ex quo erit Euphrates, 490. in monte servantur adhuc reliquæ aræ Noe. ibid.
 Arbogastes magister militum Valentiniani junioris contra Maximianum tyrannum pugnat, 339. Valentinianum juniorem interficit, & Eugenio Imperium tradit, 338. victo Eugenio mortem sibi conficit. 339
 Arcadius Augustus a patre Theodosio renuntiat. 314
 Ardaburius magister militum Oricinis. 267
 Ardaburius magister militum Theodosii junioris, una cum Aspare filio contra Joannem tyrannum mittitur. 350
 Arintheus & Victor magistri militum sub Valente. 189
 Arius Presbyter Alexandrinæ, cui & concionandi in Ecclesia munus commissum erat, 7. vide Socratem. 398. novam hæresin instituit, 7. 11. 149. excommunicatur ab Alexandro, 10. 20. ejus epistola ad Eusebium Nicomediensem, 32. ejusdem fœda mors. 41
 Arius, Diaconus Alexandrinæ, unus ex Arii Presbyteri sectatoribus. 41
 Armatus cognatus Verinæ August. & Zenone Aug. interficitur, 359. ejus filius Basiliscus ex Cæsare Presbyter fieri compellitur a Zenone. ibid.
 Arsacius pulchro Chrysothomo Constantinopolis Episcopus ordinatur, 334. Occidentales Communionem ejus respiciunt. ibid.
 Arsenius Melitane partis Episc. 62. vivebat adhuc tempore Serdicensis Concilii. 77
 Arsenius Augustalis & Dux Egypti à Zenone promovetur. 356
 Arsenius ex Duce Egypti martyrio coronatur. 137
 Asclepius Episc. Gazæ judicatus in Synodo Tyri, 62. iterum in Serdicensi Concilio causa ejus examinata. 73. 78
 Asiaticus Dux Phœnices Libanensis. 368
 Asinius Quadratus rerum Romanarum scriptor. 450
 Aspar una cum filio à Leone August. peremptus. 378
 Asterius Arabiæ Episcopus Catholicus. 70
 Asterius Comes Orientis, inimicitias cum Gregorio Antiocheno Episcopo exercet, 477. terræ motu quo Antiochia everta est, obviatur. 460
 Asterius Cappadox Lyciani Martyris discipulus, 484. in persecutione idola sacrificaverat. ibid.
 Athalaricus filius Theodorici Rex Gothorum. 420
 Athanasii Alexandrini Episcopi locus ex Epist. ad Afros, 38. 194. item ex epist. ad Apionem, 41. accusatur ab Ariano, 59. relegatur Trevirim, 64. revocatur ab exilio, 68. iterum mittitur in exilium à Constantio, 71. Athanasii locus ex Apologia de fuga sua. 72. 84
 Athanasius Episcopus Alexandrinæ a Constantio restituitur in sedem suam, 86. tercio in exilium mittitur, 87. ejus epist. consolatorie ad Virginem, 88. in Synodo Tyri damnatus est absens, 91. redire iussus à Juliano, 125. quartum ejus exilium, 130. ab exilio revocatur sub Joviano, 143. ejusdem epist. ad Jovianum Imp. 149. moritur. 172
 Athanasius mortuo Petro Monacho Episcopus Alexandrinæ ordinatur. 357
 Athanasius Anazarbi Episcopus, fautor Arii, 100. Luciani martyris discipulus. 497
 Athanasius pulchro Basilis Episcopus Ancyra ordinatur ab Arcadio. 568
 Athenodorus Princeps Maurorum. 571
 Atilius Imp. efficitur ex Præfecto urbis Romæ, 544. ab Honorio duobus digitis mutilatus in Insulam relegatur. 547
 Atilius post Arsacium Episc. Constantinopolis ordinatur, 334. nomen Joannis Chrysolomi in sacras tabulas refert, atque hoc sacro communionem Occidentalium promeretur. 215
 Atticus Nicopolis Episcopus. 322
 Attila Hunnorum rex. 572

Audrus hereticus, Auctor scilicet Audanorum, 166. contra impia dogmata. ibid.
 Avitus nepes oſto imperavit. 496
 Auxentius Medionensis Episc. Arianus, 92. 98. damnatus in Synodo Episcoporum Galie atque Italiae. 101. 152
 Auxentius Mopsuestiæ Episcopus, Aetium benigne excepit. 508. 556
 Auxumitæ Æthiopes, ad litus rubri maris inveniunt, 488. eorum metropolis Auxuma vel Axuma. 489
 Auxonius Præfectus Prætorio Orientis, Eunomium in exilium mittit. 329

B.

BABYLAS Episcopus Antiochiæ sub Numeriano Imp. martyrium passus est una cum tribus adolescentibus. 516
 Babylæ martyris reliquæ ex Daphneci suburbano Antiochiæ tranſiunt, 130. Basilica in honorem martyris constructa. 201
 Bacchus Goni in urbe Emefa. 13
 Basilis & machinis bellicis nomina Apostolorum indita. 218
 Baradatus Monachus insignis. 258
 Barnabæ Apostoli reliquæ in Cypro insula repertæ. 528
 Barnaphus Monachus reclusus. 413
 Baries Episc. Edessa a Valente relegatur, 167. ejus miracula. ibid.
 Barsimas Monachus seditionis & turbarum Auctor in Syria. 315
 Basilus Agrati Episc. Nicenæ Synodo interfuit. 478
 Basiliscus martyr, 334. ejus sepulchrum Comanis. ibid.
 Basiliscus frater Verinæ conjugis Leonis Augusti, Magister militum contra Vandalos mittitur, 368. Imperium arripit, & Marcum Eburn suum Cæsarem facit 334. 369. ejus epist. Encyclica contra Synodum Chalcedonensem. 335. 370. ejusdem Antencylica. 341. 370
 Basilus Episc. Ancyra damnatur in Synodo Serdicensi, 70. post mortem Marcelli Episcopus Ancyra decus capitur, 108. 110. deponitur & in Illyricum relegatur. 527
 Basilus magnus, Cæsareæ Cappadociæ Episc. 170. Valenti restituit. ibid. 374
 Basilus Episcopus Seleuciæ Iſauriæ, interfuit secundæ Synodo Ephesinæ. 360. 318
 Basilianus & Stephanus Ephesiorum Episcopi deponuntur, & alter in eorum locum eligitur. 339
 Basilarius Magister militum per Orientem, Persas superat, 392. Carthaginiem capit, 398. Romam capit, 400. triumphat ex Africa, 399. Romam iterum capit. 401
 Benjamin Diaconus in Perside, ob fidem Christi in vincula conſectur, 341. martyrio coronatur. 241
 Berytus, Bilus, & Tripolis in Phœnicie maritima terræ motu subversa. 415
 Boanensis Lacus juxta Nicomediam. 307
 Bonifarius Romæ urbis Episc. post Innocentium. 318
 Bonoius, Romæ urbis Episcopus. 443
 Buyba loca juxta Antiochiam. 459

C.

CABAO Maurorum juxta Tripolim Regulus, 396. qui ratione Vandalos in Africa superavit. 396
 Cælestinus Romanæ urbis Episc. post Zosimum, 338. ejus epist. ad Nestorium. 352
 Cæsarea Cappadociæ, prius Mazaca dicta. 330
 Cæsius Pater Eudoxii Antiocheni Episc. martyrio coronatus. 504
 Cæsarius Magister officiorum Antiochiam mittitur ad puniendos seditionis auctores, 210. post Rufinum Præfectus Prætorio creatur ab Arcadio. 540
 Cæsius Episcopus Arianus. 98
 Calendio Antiochenorum Episcopus ordinatur. 343. litteras scribit ad Zenonem & ad Acacium contra Petrum Monachum, 348. Oasim relegatur, ibid. reliquias B. Eustathii tranſfert Antiochiam. 574
 Callinicus confessor Episc. Pelusi, 493. ab Athanasio missus in custodiam & compedibus victus. ibid.
 Callistus Rector urbis Antiochiæ sub juniore Theodosio, porticum Calisti edificavit. 271
 Camelopardalis descripta. 493
 Carterius Episcopus Antasdi, pulsus ab Ariano. 51
 Caryophyllum fructus, seu flos astoris cujusdam, 423. ubi nascitur. ibid.
 Cavades Persarum Rex, scelus quod Persæ regnante Theodosio juniore cum Romanis pepigerant rumpit, 520. 532. Chosrois filiorum natu minimo regnum tradere capit. 394
 Cecropius Episcopus Sebasteopolis. 316
 Chirax Græciæ Historiæ scriptor. 450
 Chalcedonensium urbi tribuuntur jura metropolitica. 337
 Chalcedonium insula. 116
 Chrestus in locum Theognii Episcopus Nicenæ constituitur. 51
 Christus cristo & raro caput depingendus est. 966
 Cioi.

Chosroes Persarum Rex. Antiochiam & alias urbes Syriz expugnat, 422. sub exitum vite baptizatur, 408. Melitiam incendit, 442.
Chosroes Hormisdas filius Rex Persarum eligitur, 466. ad Romanos confugit, & a Mauricio Imp. adoptatur, ibid. in regnum reducitur a Romanis, 467. Crucem auream donavit Ecclesie S. Sergii martyris, 468. S. ram Christianam, contra legem Persarum uxorem duxit, 469.
Chrysaphius protector Theodosii, inimicus Flaviani Episcopi Constantinopolitani, 462, 483. quam ob causam infensus fuit Flaviano, 283. jussu Pulcherre occiditur, 463.
Chrysergyri vestigal ab Anastasio Principe aboletur, 371, 582. a meretricibus pendebatur quarto quoque anno, ibid. a Constantino Migno ad institutum fuisse Zosimus scribit, 373. negat Evagrius, 374.
Chrysothia, id est auri collatio, ab Anastasio instituta, 377.
Circium castrum quod Euphrates & Abura fluvii cingunt, 435.
Claudianus Porta nobilis, 324.
Clericis prænium ac privilegia tributa a Constantino, 128.
Coele-Syria, postea secunda Syria dicta est, 365.
Colluthus amissionem ductus schisma fecit Alexandrinis, 9.
Comentolus Magister militum a Mauricio Imp. mittitur in Orientem, 465.
Concilium Nicenum in Palatio collectum, 26. fidei formulam conscripsit, 27, 38, 151. ducenti circiter ac 70. Episc. ei interfuerunt, 27. viginti Canones scripsit, & de Ecclesie disciplina, 31. Pascha uno eodemque die ab omnibus celebrandum decrevit, 11, 34.
Concilium Tyri, & res in eo gestæ, 62.
Concilium Hierosolymitanum ad dedicationem Basilicæ Constantinianæ, 64.
Concilium Sardicense, 71. res in eo gestæ, 73. epistola Synodica ejusdem Concilii, 73. expositio fidei in eo Concilio edita, 80.
Concilium Mediolanense jussu Constantii congregatum, 90.
Concilium Mediolanense primum, cui Legatus Romanæ Ecclesie interfuerunt, 98. in eo Ursacius & Valens veniam petierunt & impetrarunt, ibid.
Concilium Ariminense, & res in eo gestæ, 97, 106. epist. Synodica ad Imp. Constantium scripta, 97. altera ad eund. Imperat. scripta, 102. ejus statuti non concenit Episcopus Romanus, ibid.
Concilium Aranenorum Episcoporum apud Nicem Thraciæ, 106. formula fidei illic edita, ibid.
Concilium Constantinopolitanum sub Constantio, 110. res in eo gestæ, 112. epistola Synodica ejusd. Concilii contra Aetium, 113.
Concilium Antiochiæ, 118.
Concilium Constantinopolitanum jussu Imperat. Theodosii congregatum, 391. res in eo gestæ, ibid. Canones in eo conditi, 202. epistola Synodica ejusdem Concilii, 202. libellus fidei ab eo editus, 206.
Concilium quintum generale Constantinopoli à Justiniano Imperat. convocatum quam ob causam, 417. res in eo gestæ, 418, 420.
Concilium Antiochenum sub Constantio, 118. res in eo gestæ, 119.
Concilium Episcoporum in Illyrico jussu Valentiniani congregatum, 154. epistola Synodica ejusdem Concilii, ad Episcopos Aliz, 157. epist. Imperat. Valentiniani ad eosdem Episcopos Aliz, decreta Illyricianæ Synodi confirmans, 154. formula fidei ejusdem Concilii, 156.
Concilium Romanum quo evocati sunt Orientales Episc. 205.
Concilium Aquileiense, 204.
Concilium Ephesinum primum, & res in eo gestæ, 253. ejus sententia, adversus Nestorium prolata, 254.
Concilium Ephesinum secundum, cui præfuit Dioscorus Alexandrinus, 261. in eo Eutyches reclusus, & Flavianus damnatus, 262.
Concilium Chalcedonense, relique in eo gestæ, 282, 284. definitio fidei ab eo promulgata, 290. Compendium Actorum Synodi Chalcedonenis, 109. & 169. Canones 27, 264.
Concilium Episcoporum Aliz in urbe Epheso sub Basilisco, 238. libellus pro eum ab usdem oblatus Basilisco, ibid.
Concilium Seleuciæ in Liuria celebratum, 109. centum & quinquaginta Episcopi in eo contulerunt, 109. res in eo gestæ, 306.
Conon ex Episcopo Apamiæ, ductor exercitus Iaurorum, 369.
Conon Abbas Monasterii S. Sabæ in Palestina, 419.
Constantia soror Constantini Magni, vidua Imp. Licinii, Arianis favebat, 69.
Constantia August. Annibaliani vidua, 302.
Constantinopolis incendio consumpta 306. alma Roma dicta 484.
Constantinopolis Ecclesia sancti Eleutherii, 566. S. Joannis, S. Cyriaci, ib. Ecclesia Prophetæ Samuelis, 584. S. Stephani in Palatio, 371. Ecclesia Archangelis in Palatio, 377. item Ecclesia S. Thomæ quæ Amantii dicitur, & S. Anastasie, 568. item Ecclesia B. Virginis in Blachernis & in Chalkopratia, & ea quæ dicitur Hodogorum, item Ecclesia S. Lau-

rentii, 564. item Ecclesia S. Apostolorum à Constantio dedicata, 585. Martyrium S. Euphrasie in Petra, 584.
Constantinopolitanus Episc. ab Episcopo Heracleæ in Thracia consecrari solebat, 330. Nicenum Episcopum ordinabat Valentis tempore, 329. Cyzicenum item Episc. ordinabat, 330. in supplicationibus quæ ad Campum fiebant, lectica vehi solitus, 364.
Constantinus Imper. Synodum Episcoporum collegit Nicææ, 26. ejus epist. ad Episc. qui Synodo non intererant, 34. Clericus & Virginibus ac viduis annonas constituit, 35. ejusdem epistolæ ad Eusebium, 44, 45. Item Epist. ad Marcianum, 46. ejusdem litteræ ad Nicomedenses, 49. ejusdem epistolæ ad Saporem Regem Persarum, 56. ejusdem epist. ad Alexandrinos, 60. ejusdem epistolæ ad Synodum Tyri, 61. Paulo ante mortem baptizatur, 64. Nicomedie morbo correptus interit, 65. Sacrificia Gentilium vetuit, 321. uxorem Faustam & filium Crispum interfecit, 472. Sacrificia & vota ad ejus statum, 485.
Constantinus magnus sacram vellem Marcio Hierosolymæ Episcopo donavit, ut ea indutus in Theophrastus missam celebraret, 110.
Constantini junioris epist. ad Alexandrinos, 68. Constantinus junior in prælio occisus, 71. Constantinus junior Constantii magni filius. Constantii frater infidas strenuus interfecit, 486.
Constantia litteræ ad Constantium fratrem pro Athanasio, 81.
Constantius Constantini magni filius quæ ratione à recta fide defecit, 70. Anomæis infensus, 106. cultum idolorum prohibuit, 135. Magnam Ecclesiam Constantinopoli exstruit, 486. Lucæ ac Timothei reliquias in eam transfert, ibid. ab Euzoio baptizatus paulo ante mortem, 512.
Constantius Magister militum Honorii, Placidiam uxorem ducit, 516. ab Honorio in consortium Imperii assumitur, 550. ex Placidia Valentinianum suscepit, ibid. imperavit sex menses, ibid.
Consubstantialis vocabulum à sanctis Patribus excogitatum est, tanquam machina ad Arianam hæresim subvertendam, 39. ut murus & antidotus, 103. quidam eam vocem male exponant, 150, 156.
Cornelius Gallus, primus præfectus Egypti, 376.
Cosmas Episcopus Epiphaniæ in Syria, Synodicis Severi litteris consentire recusat, ab ejus communione recedit, eique libellam depositionis mittit, 368.
Crucis signo poculum signabant Christiani, 136. Crucis signum lucidum in celo apparuit Hierosolymis, 142.
Crucis salutare ac vivificum lignum in urbe Apamia, 404. quanto cum honore spectandum civibus proponeretur, ibid.
Crucis vexillum portabant milites Constantini, 37. Crucis signum visum in Orientis partibus, 500.
Cucusum oppidum olim quidem Cappadociæ, postea vero Armeniæ secunda, 72.
Curs Seytha deatro Romanorum cornu præfectus, Persas fugat 441. in Persarum Regionem irumpens, in ea hyemavit, 442.
Cymatius Episcopus Palti, ejectus ab Arianis, 91.
Cynegius Præfectus prætorio Orientis, ad destruenda idolorum templa missus, 322.
Cynegia Regio haud procul ab Antiochia, 365, 421.
Cypriana à Carthagenensibus dicebatur dies festus sancti Cypriani, 393.
Cyrillus, Eusebius, & Priscianus Episcopi, a Concilio Constantinopolitano legati mittuntur ad Synodum Romanam, 205.
Cyrillus Diaconus Heliopolitanus, martyr sub Juliano, 129.
Cyrillus post Maximum Hierosolymorum Episcopus ordinatus, 109. de Primatu contendit cum Acacio Cæsareæ Palæstinæ Episcopo, ibid. interfuit Constantinopolitano Concilio, 302, 307.
Cyrillus Alexandriæ Episc. Theophili fratris filius, 235. ejus epist. ad Nestorium, 252. in Ephesina Synodo vices egit Romani Pontificis, 253. ejusdem epist. ad Joannem Antiochenum, 255.
Cyrillus, Acomitensium præpositus, 355.
Cyrus Episcopus Beræ, ab Arianis sede sua expulsus, 91.
Cyrus præfectus prætorio, poetice gloria insignis, 374.

D.

DAMASUS Episcopus Romanus post Liberium, 162. ejusdem elogium, ibid. 194. ejusdem epistola ad Episcopos Illyrici, 102. confessio fidei ad Paulinum Episcopum missa, 202.
Damophilus de urbe Roma quid scripserit, 453.
Daniel Stylita, 567. de columna descendit, ut scelerem defenderet, 570.
Daphne suburbanum Antiochiæ, in quo templum erat Apollinis Pythii, 130. Lucus iacer, 130. Festum septem dies agi solitum, 133.
Daras in Mesopotamia ab Anastasio Imp. conditur, in confinio Persarum ac Romanorum, 370. a Chosroes obducitur, 436. & capitur, ibid. restituitur Romanis, 467.
Darius

Datianus Patricius. 523
 David Rex decipitur a servo. 65
 Decuriones in abom curia relati, erant quasi Senatores quidam. 378
 Demophilus post Eudoxium Episcopus Constantinopolitanus ordinatur, 330. in Ecclesiasticis dogmatibus omnia autuit ac turbavit, 331, 358. a Theodosio relegatur. 333
 Demosthenes Callitrensis sacri Palati sub Valente. 371
 Deuterius Arianorum apud Constantinopolim Episc. sub Anastasio Imperatore. 376
 Dexippus Historiz scriptor Scytharum bella descripsit. 450
 Didymus Alexandrinus, cecus a puero, disciplinas omnes perdidit. 187
 Diocæsarea urbs Palaestina a Judæis incolitur. 181
 Dia Cassius Historiam Romanam usque ad Imperium Antonini Elagabali, perduxit. 450
 Diocletianus ipso salutaris Passionis die Ecclesiam dñi iussit. 242
 Diodorus Tarsi Episc. ordinatur a Meletio Antiocheno, 197
 Concilio Constantinopolitano, interfuit. 303
 Diodorus, cum Flaviano novum psalmodi ritum Antiochiæ instituit, 107. vid. Flavianus.
 Diodorus Siculus, Historiz scriptor, usque ad Julii Cæsaris tempora Historiam deduxit. 450
 Diogenes Episcopus Cyzici, secundæ Synodo Ephesinæ interfuit. 312, 315
 Diomedes Silentarius. 302
 Dionysius Episcopus Mediolani, a Constantio relegatur. 91
 Dionysius Halicarnassensis rerum Romanarum scriptor. 450
 Dioscorus Alexandrinæ Episcopus, secundæ Synodo Ephesinæ præfuit, 261. Flavianum & Eusebium deponit, 362. damnatur in Synodo Chalcedonensi, 391. Gangram relegatur, 391. libellus depositionis ad eum mittitur, 318. non ob fidem depositus est. 326
 Divi gens Indica, regionem Divus incolunt, 487. Indi etiam cognominantur. ibid.
 Domitianus Melitæ Episcopus, cognatus Imperatoris Mauricii, 467. ejus elogium. ibid.
 Dominus post Ephraemum Episcopus Antiochiæ constituitur, 417. quintæ Synodo Constantinopolitanæ interfuit. ibid.
 Dominus Marcianopolis Episcopus. 529
 Dominus Antiochenus Episcopus post Joannem, in secunda Synodo Ephesina deponitur, 261. ad Symeonem Syriam venit. 265
 Dorostolus Thraciæ urbs. 138
 Dorotheus Heracleæ Episc. Demophilum consecrat, 330. post mortem Euzoi ad Antiochenam Sedem transfertur, 331. a Theodosio relegatur. 333
 Doxologia duplex. 105
 Ducum prudentia & militum obedientia res maximè perficiuntur. 461
 Dyrrachium, olim Epidamnus dicta, terræ motu subvertitur. 391

E.

Ecclesiæ Dei hæreticis non tradenda. 332. Ecclesia B. Mariæ Virginis Antiochiæ, Ecclesia Justiniani dicebatur ex conditoris nomine. 448, 450
 Ecclesiæ Romanæ consuetudo. 581
 Edessa urbs Christiana pietate insignis, 141. Edessenorum pietatis insignis exemplum, 167. Edessa urbs Odroena, Sciti inundatione submergitur, 391. a Justino Seniore instaurata, Justinopolis nomen accepit. ibid. imago Christi non mansissa, in ea servatur, 406. Edessa erat Schola Persarum, 572. a Zenone Imp. abolita ob hæresim Nestorianam. 382
 Elebichus Magister militum Antiochiam mittitur, 310
 Elephantina urbs in finibus Thebædis sita. 317
 Eleusinus Cappadociæ secundæ Episcopus, 362
 Eleusius Cyzicenus Episcopus, 110. ob defensionem rectæ fidei deponitur. 113
 Elpidius Comes rerum privatarum, 133. ejus impietas & mors subsequitur. 133, 117
 Elpidius Episcopus à Synodo Illyricana Legatus mittitur ad Episcopos Aliz. 158
 Elpidius Laodiceæ Episcopus, discipulus Meletii, 229
 Ephorus ac Theopompus Græcicæ Historiz scriptores. 450
 Ephraem Comes Orientis sub Justino, 388. Episcopus Antiochiæ a Civibus quibus terræ motus tempore subvenerat, eligitur, ibid. 404, 415
 Ephrem Diaconus, scriptor apud Syros præstantissimus. 117.
 Ephrem Diaconus Græcæ linguæ ignarus, libros Syriacæ linguæ scripsit adversus hæreticos, 187. Cantica etiam composuit in honorem Martyrum. 187
 Epictetus Episcopus, adulator Imp. Constantii. 91, 91, 25
 Epiphanius Episcopus Tyri, Synodis Severi epistolis subscribere recusat. 367
 Epiphanius Constantinopolitanus Episcopus. 393, 398
 Epistola Synodica Concilii Nicæni. 31
 Epistola Synodica Damasi Papa contra Apollinarem, 107. Epistola Monachorum Palastræ ad Alcisonem Episcopum. 294, 361, 367
 Epistola Encyclica Leonis Augusti ad omnes Metropolitanos

& reliquos orbis Romani Episcopos. 390
 Erastus ab Justiniano ad Christi fidem conversus. 401
 Evagrius post mortem Paulini, Episcopus Antiochiæ ordinatur, 114. ejus Ordinatio reprehenditur. 114
 Evangelium stantes audire solebat Christiani. 483
 Eucharistia partes quæ supererant, pueris consumenda dabatur Constantinopoli. 416
 Eudocia Atheniensis, uxor Theodosii Junioris Poetæ Artis studiosa, 275. Antiochiam venit. ibid. aræ status donatur ab Antiochenis, ibid. Hierosolymam proficiscitur, 276, 503. cum Monachus illic degens coluquatur, 279. Ecclesiam sancti Stephani Hierosolymis ædificat. ibid.
 Eudocia junior, Valentinianæ Placidæ & Eudoxiæ filia, nupsit Hunerico Geizerici Regis filio. 395
 Eudoxia Theodosii Junioris filia, nupsit Valentiniano Placido, 375. post mortem Valentiniani nupsit Maximo, 397. Geizericum ex Africa evocat. 396
 Eudoxia uxor Imp. Arcadii, Bautois Franci filia, 543. ex ea Pulcheriam, Arcadium, & Marinam filias, ac Theodosium juniorem suscepit Arcadius, ibid. Mulier virilis animi, & barbarica quadam audacia prædita. ibid.
 Eudoxius in Ariminensi Synodo depositus, 104. Episcopus Germanicæ, 108. Antiochenam Episcopatum invadit mortuo Leontio, ibid. & 503. ejus impietas, 111. Sybaritica deliciis studet. ibid. Constantinopolitanam Sedem invadit, 112, 507
 Eugenius Episcopus Nicææ sub Valente moritur. 519
 Eugenius contra Theodosium M. rebellis, 125. victus & interfectus. 118
 Eulalius ab Arianis Episcopus Antiochiæ ordinatur, 53, 497
 Eulampia mater Philologil, 519. ex Carterio suscepit Philologium. ibid.
 Eulogus Presbyter Edessenus cum octoginta Presbyteris in Thraciam relegatur, 169. Episc. Idicæ ordinatur, 170, 198. Concilio Constantinopolitano interfuit. 303
 Eulogus post Joannem Episcopus Alexandrinæ ordinatur. 443
 Eunomius Actii discipulus, 111, 459. in locum Eleusii Episcopus Cyzici ordinatur, 112, 511. impietatem suam palam prædicat Cyzicenis, 114. propriam sui nominis sectam condidit, 115. à Theodosio relegatur. 534
 Eunomius Samosatensis Episcopus ab Arianis ordinatur, 165. Episcopatu se abdicat ob odium erga se omnium Civium. ibid.
 Eunomius Theodosiopolis Episcopus, Persis urbem obsidentibus resistit. 317
 Eunomius Nicomediensis Episcopus cum Anastasio Nicæno certat de quibusdam oppidiis. 319
 Eunomiani nec baptismum, nec ordinationem reliquarum hæresion admittunt, 334. Unica mercede baptizabant in mortem Domini. ibid.
 Evolcius Diaconus Samosatensis Ecclesiæ in Cæsium relegatur. 166
 Euphemius martyris Basilica in urbe Chalcedonensi describitur, 284. in ea Basilica tumulus est sanctæ Martyris ex quo cruor elicitur, 285. ex eodem tumulo odor admirabilis spirat. 286
 Euphemius post Fravitam Episcopus Constantinopolitanus ordinatur, 357. ab Anastasio Imp. professionem fidei exigit, 364, 572. in exilium ejicitur. 364, 573
 Euphrasius Antiochiæ Episcopus ordinatur, 387. terræ motu Antiocheno obrutus. 388
 Euphratas & Vincentius Episcopi à Synodo Serdicensi ad Constantinum missi, 50. à Stephano Antiochiæ Episcopo infidus appetuntur. ibid.
 Euphratis fluvii ortus & fluxus describitur. 490
 Euphrasius Episcopus Balnearum depositus ab Arianis. 91
 Euphronius ab Arianis Episcopus Antiochiæ ordinatur, 51. sed anno uno & mensibus paucis. ibid.
 Euprepium Monasterium juxta Antiochiam. 317
 Eusebius Cæsariensis Episcopus Historiam Ecclesiasticam scripsit ab Apostolorum temporibus usque ad tempora Constantini, 5. 375. Fautor Arian, 22. ejusdem epist. ad Cæsarienses, 37. formula fidei ab eo proposita in Synodo Nicæna, 38. consubstantialis vocem quomodo explicet, 38. ejus liber de vita Constantini. 41
 Eusebius Nicomediensis epistola ad Paulinum Episc. Tyri, 12. ejusdem fidei professio, ibid. ejusdem ab Episcopatu Nicomediensi ad Constantinopolitanum translatio, 48. Mignus cognominatur, 478. relegatur. ibid.
 Eusebius Samosatensis Episcopus, vir admirandus, 120. à Valente Imper. relegatur, 163, 164. militari habitu & Tiarâ capiti imposita, Syriam circumvenit. Presbyteros & Diaconos ordinat, ibid. martyrio vitam finit, 166, 198. relictus a Gratiano. 197
 Eusebius Vercellensis Episcopus à Constantio relegatur, 91. ab exilio revocatur. 125
 Eusebius Chalcedis Episcopus ab Eusebio Samosatensi ordinatur. 108
 Eusebius Dorylæi Episcopus Eutychem accusat, 161. ejus libellus oblatu Imperatoribus contra Dioscorum. 286, 310
 Eusebius

INDEX RERUM MEMORABILIUM.

619

Eusebius Episcopus Ancyrae, interfuit secundae Ephesiae Syno-
dae. 288
Eusebius, Eunuchus in palatio Constantii Aug. 94
Eusebius H. Roriz Romanae Scriptor ab Augusto usque ad ob-
itum Ios. Cari. 450
Eusebius Magister Officiorum Anastasii Imperatoria. 573
Eustathius Episcopus Beroeae. 21. Alexandri Episcopi Alexan-
driae ad eum scripta, ibid. Post mortem Philogonii ordina-
tur Episc. Antiochia. 26. Synodo Nicenae interfuit, & Con-
stantino Panegyricum dixit, ibid. ejus homilia in locum il-
lum Proverborum Dominus creatus est, 27. deponitur &
relegatur per calumniam Arianorum. 58
Eustathiani dicti sunt ejus sectatores, 53. post exilium Mele-
ti segregarunt se ab Arianis. 119. 126
Eustathiani Antiochia non communicabant parti Meleti, licet
utrique Orthodoxi essent. 126. 194. Eustathius mortuus
ante Ordinationem Meleti. 126. post 85. annos Eustathia-
ni reliquo Ecclesiae corpori adunati ab Alexandro Episco-
po. 126
Eustathius Episcopus Sebastiae, 108. 110. Illyricianae Synodo
interfuit. 158
Eustathius Epiphaniensis, Syrus, Historiae Scriptor, 174. 307.
360. anno duodecimo Imperii Anastasii historiam suam
clausit. 370. 451
Eustathius Beryti Episcopus, de rebus in Synodo Chalcedo-
nense gestis epistolam scripsit ad Joannem Episcopum, 184.
interfuit Synodo Ephesiae secundae. 288
Eustathius Comes rerum privatarum Constantis Augusti. 495
Eustochius Hierosolymorum Episcopus. 413. successit Macario.
417. Origenistas ex nova Laura eiecit. 418
Eutropius Eunuchus praepositus cubiculi Imperatoris Arcadii,
Patricius & Consul efficitur, 340. ejus insolentia, ibid. ca-
pitale supplicio afficitur. 341
Eutychius post Menagii Episc. Constantinopolit. ordinatur,
417. fuerat antea Apocryphus Episcopi Amaseniensis. 419.
ex sede sua eiecitur. 421. restituitur. 423. 445
Eutychiani haeretici multos libros sanctorum Patrum corrupte-
runt, multos quoque Apollinaris libros a hanaio & Grego-
rio Thaumaturgo & Julio falso adscripserunt. 363
Euzoius Diaconus Alexandriae, unus ex Arii sectatoribus dam-
natur ab Alexandro. 21. Episcopus Antiochiae ordinatur,
119. 176. 509. Lucium Episcopum Alexandriae ordinavit,
173. 176
Excommunicationis vinculum ab eo ipso qui ligavit, solven-
dum. 337

F.

FAMES gravissima. 398
Felix pulso Liberio Episcopus urbis Romae ordinatur, 90
Nicenam quidem fidem amplectebatur: sed Arianis com-
municabatur. ibid.
Felix Comes sacrarum largitionum, 133. ejus impietas &
mora protinus subsequuta. 133. 217
Felix Papa successor Simplicii, sententiam depositionis misit ad
Aracium, 352. ei sententiae non acquievit Acacius, ibid.
Viralem ac Misenum legatos mittit ad Zenonem August.
353.
Felix Senator urbis Romae ad Anastasium Imp. missus, 574.
persuasit Imperatori, ut diem festum Petri ac Pauli Apo-
stolorum majori quam antea splendore Constantinopoli fa-
ceret celebrari. ibid.
Flaccilla, Theodosii M. conjux, laudatur, 218. 219
Flaccillus ab Arianis Episcopus Antiochiae ordinatur. 53
Flavianus ac Diodorus Monachi Leontio Episcopo Antiochia
obstant, 106. primi Antiphonatum psallere instituerunt.
107. Valentis temporibus exulante Meletio Ecclesiam gu-
berrunt, 183. Flavianus Presbyter Antiochia sub Me-
lio, 198. Flavianus Antiochenus Episcopus qua arte Adel-
phi Metelliani impietatem detexerit, 162. in Concilio Con-
stantinopolitano ordinatus est Antiochenus Episcopus, 208.
Romanae Ecclesiae communionem promeretur. 225
Flavianus post mortem Procli, Constantinopolis Episcopus or-
dinatur, 260. collecta apud Constantinopolim Synodo Euty-
chem damnat. 261
Flavianus post Palladium Antiochiae Episc. ordinatur, 358. ab
Anastasio Imp. eiecitur. 361. relegatur Petras, quod est
oppidum Palaestinae, 365
Florentius Sardinus Episcopus. 119
Florus Dux & Augustalis Alexandriae. 293
Fravita post Acacium Constantinopolis Episcopus ordinatur.
356
Frumentius Indorum genti Christianam fidem praedicat. 34

G.

GALNA Magister militum, Gothus genere, adversus Roma-
nos rebellat, 231. 242. & Fravita Magistro militum vi-
ctus, dum in Thraciam fugit occiditur. 243
Galla Soror Valentiniani Junioris, Majoris Valentiniani &
J. Rinz Aug. R. filia, nubat Theodosio, 335. ejus filia Pla-

cidia Augusta. ibid.
Gallus ab Imp. Constantio Caesar creatur, 502. Domitianum
Praefectum praetorio, & Montium interficit, 503. Eusebi
Praepositi insidiis perimitur. 503
Garmanitides aves punctis interfunditur, 424. unde & cur ita
dictae. ibid.
Gelatus Episcopus Caesareae Palaestinae, interfuit Concilio Con-
stantinopolitano, 202. vir doctrina & sanctitate conspicu-
us. ibid.
Gelimir Vandalorum Rex, capitur a Belisario, 359. coram
Justiniano in sulco Circi reidente prostratus, quid dixerit.
399
Genadius post Anatolium Constantinopolis Episcopus ordi-
natur, 304. 566. neminem ordinabat qui Plautum non
sciret memoriter. 566
Georgius Episcopus Laodiceae, depositus in Synodo Sardicensi,
79. Patria fuit Alexandrinus, Philosophiae prius operam de-
dit. 525
Georgius ab Ariani Episcopus Alexandriae ordinatur. 88. ejus
crudelitas, ibid. a Pagano Alexandriae interficitur. 912
Germanicia urbs Euphratenus Provinciae, 108. sita in confinio
trium Provinciarum. ibid.
Germinius Episc. Arianus. 98
Gizericus Romam caput, 396. Eudoxiam cum filialus secum
abducit. 399
Gion in sacris litteris dicitur Nilus. 422
Glycerius post Olibrium Imperator Romanorum efficitur, 308.
Episcopus Salona ordinatur. ibid.
Golauduch mulier sanctissima. 469
Goraneus Persarum Rex Theodosiopolim obsidet, 217. Ipsi-
gerdus filius Christianos persequitur. 240
Gothi quomodo in Arianam haereticam delapsi sunt, 190. filium
tamen creaturam esse non dicunt. 190
Gothi olim Getae dicti, 480. quomodo ad Christi fidem con-
versi sint. 490
Gratianus Valentiniani filius mortuo Valente totius Imperii
Rom. monarchiam obtinet, 193. lege lata constituit, ut Ec-
clesiae redderetur iis qui Damaso Episcopo urbis Romae
communicabant, ibid. ad ejus legis executionem misit Sapo-
rem magistrum militum, ibid. Theodosium Aug. renuntiat.
200. a Maximo tyranno interficitur. 212. 213. 234
Gratissimus Praepositus sacri cubiculi, licet monachus, munus
suum in Aula Imp. exercere non desistit. 567
Gregorius Episcopus Beryti, fautor Arii. 22. 222
Gregorius in locum Athanasii ab Arianis subrogatur Episcopus
Alexandriae, 21. 483. sedit sex annos, ibid. ab Alexandrinis
disceptus, ibid. & 86. Gregorius Episcopus Alexandriae,
damnatus in Synodo Sardicensi. 79
Gregorius Nazianzenus Episcopus Basilii Contubernalis, 197.
Constantinopolitanam Ecclesiam regit, 201. a Meletio An-
tiocheno Episcopo consecratus, ibid. ejus elogium. 525
Gregorius Nyssenus Episcopus, frater Basilii magni, 187. Con-
cilio Constantinop. interfuit. 202
Gregorius ex monacho Episc. Antiochiae ordinatur, 432. ejus
elogium, ibid. accusatur quod sacrificiis daemonum interfui-
isset, 444. iterum accusatur incestu, & quod annonam in-
cendisset, 457. absolvitur in Synodo Constantinopolitana,
457. ejus concio ad milites Romanos qui seditionem fe-
cerant, 461. milites Romanos cum Imperatore & cum Du-
ce suo reconciliat. 463
Gregorius magnus, Romanae urbis Episcopus post Pelagium.
472.

H.

HALMYRUS locus in Mœsia ad Danubium situs. 534
Harmonius Bardesani filius, haereticus Cantibus quibusdam
& se compositis impietatem permiscens, multos seduxit. 187
Helena mater Imperat. Constantini. 47. crucem Domini re-
perit, 47. ex clavis quibus crucifixus fuerat Christus, alter-
um galea Imp. inseruit, alterum freno equi Imperat. 48.
Virgibus convivantibus ministravit, ibid. Helenopolim con-
didit in honorem Luciani martyris. 483
Helias post Salustium Episcopus Hierosolymorum ordinatur.
417. Synodum Chalcedonensem damnat. 575
Helipolis urbs Phoenices ad Libanum sita, ejus incolae Paga-
ni omnes, & Christianis insens. 179. undique montibus cin-
gitur. 179
Heliadius Diaconus Alexandriae, unus ex Arii sectatoribus. 21
Heliadius Episcopus Caesareae Cappadociae post Basilium ma-
gnum, 202. interfuit Concilio Constantinopolitano. ibid.
Hellenicus Episcopus Tripoleos, Catholicus. 33
Heraclea urbs Syriae, Galalice prius dicta. 436
Herodianus Historiae Romanae Scriptor. 450
Heron & Theopreclus Apostatae miserabili morte percut. 518
Hesychius Constantinopolitanae Ecclesiae Presbyter. 509
Hierapolis Metropolis Euphratenus Provinciae. 467
Hieron navale in ostio Ponti situm. 233
Hierosolymitana Ecclesia mater omnium Ecclesiarum. 207
Hilarius Pictavorum Episcopus ab exilio revocatur. 225
Homeritae olim Sabaei dicebantur. 436. eorum Metropolis
Saba

Saba, *ibid.* eorumdem Metropolis Tapharon dicitur, 458.
 urbs item Adana, quod estemporum Romanorum, *ibid.*
 ad Christianam fidem conversi sunt sub Constantio. 457
 Homines dissoluti, plerumque ignavi sunt simul ac praesiden-
 tes. 435
 Honorat Ecclesia ita dicta Constantinop. 305
 Honorius Imperator gladiatorum spectacula sustulit. 329
 Hormida Confessor in Perside. 240
 Hormida Choldois filius patri in regno succedit, 412. con-
 tra eum conjurant Persae Duce Varano. 466
 Huius Episcopus Serdicensi Concilio interfuit, 75. ejus elo-
 gium, *ibid.* & 91. in exilium mittitur, *ibid.* Cordubensis
 Episcopus. 91
 Hunericus Rex Vandalorum, Catholicos in Africa persequi-
 tur. 353, 366
 Huni olim Massagerum dicit, 314. Hunni, iidem videntur esse
 qui à veteribus Neuri dicuntur, 332. eorum irruptio in
 Provincias populi Romani sub Arcadio. 342
 Hypatia Theonis filia, Astronomiam & Mathematicas disci-
 plinas docet Alexandria, 314. à Christianis discerpta est.
 Principato Theodosii junioris. *ibid.*
 Hyphasis fluvius in sacris literis Phison dicitur, 492. ejus or-
 tus & cursus. *ibid.*

I.

Jacobus Nisibenus Episcopus Concilio Niceno interfuit,
 99. ejus miracula, 117. Nisibin à Sapore obsessam, pre-
 cibus suis liberat. 500
 Jacobus Syrus, monachus insignis, 302. junior Jacobus. 567
 Iberi ad Christi fidem conversi. 55
 Ibas, Edessenorum Episcopus. 262
 Idolatriæ status sub variis Imperatoribus. 211
 Jejunium quartæ & sextæ Ferie, cujusmodi fuerit, 337
 scilicet filii monumentum in Africa. 309
 Ignatii martyris reliquie, jussu Theodosii junioris in orbem
 Antiochiam transferuntur. 371
 Illus ac Leontius adversus Zenonem rebellant, 360. 371. post
 diuturnam obliuionem capiti, capite truncantur. 371
 Imago B. Mariæ Virginis à S. Luca depicta, Constantinopo-
 liti mittitur ad Pulcheriam Augustam. 563
 Immirei gens ad Meridiam sita, fidem Christi amplectun-
 tur sub Anastasio. 383
 Imperatoris officium quale sit. 333
 Innocentius urbis Romæ Episcopus post Anastasium. 326
 Joannes Apameæ Episcopus ordinatur à Meletio. 197
 Joannis Baptiste cineres dispersi, 118
 Joannes Chrysostomus ex Presbytero Antiocheni, Episcopus
 Constantinopolis ordinatur, 329. Sacerdotes & Clericos
 emendat, *ibid.* universam Diocesium suam diligenter curat,
ibid. Gothos ab Ariana hæresi quomodo revocaverit, 231.
 Legatus ad Gainam mittitur, 213. inauditus damnatur ac
 relegatur, 234. iterum damnatur & Cucusum relegatur. 234
 Joannes Hierosolymorum Episcopus, vir admirandus. 311
 Joannes Antiochenus Episcopus. 253. quinto die post dam-
 nationem Nestori ad Concilium veniens, collecta Synodo
 Cyrillum deponit, 254. cum Cyrillo reconciliatur. 255
 Joannes Rhetor, Historicus, 279. 305. 343. 359. sub Justino
 Seniore Historiam suam terminavit. 268
 Joannes ex Oeconomo Alexandriæ Episcopus ordinatur, 344.
 à Zenone August. ejicitur, *ibid.* Romam fugit ad Simplicium
 Papam. 348
 Joannes post Athanasium Episcopus Alexandriæ ordinatur. 358
 Joannes Episcopus Palti, defensor Chalcedonensis Synodi re-
 legatur. 365
 Joannes Scythæ & Joannes Gibbus Magistri militum, Isau-
 ros debellant. 369. 372
 Joannes Chazibita monachus in Palestina. 372
 Joannes Scholasticus pulso Eutychio Episcopus Constantino-
 polis ordinatur, 421. 439. Joannes post Eutychium Epi-
 scopus Constantinopolis. 472
 Joannes Catechus nomine, Romanæ urbis post Vigilium Epi-
 scopus. 422
 Joannes post Apollinarem Episc. Alexandriæ ordinatur. 443
 Joannes post Macarium Episc. Hierosolymorum ordinatur.
443. 473
 Joannes Epiphaniensis Historiam scripsit post Justinianum. 451
 Joannes post mortem Honorii Imperium occupat, 550. cap-
 tus ab Aspare & Thessalonicensi abductus, capite trun-
 catur. 551
 Joannes Monachus in Ægypto futura prædicit. 216
 Jovianus Imp. eligitur, 147. tertiam partem Annonæ quam
 Constantinus Ecclesiis donaverat, & Julianus eidem ade-
 merat, restituit. 151. moritur in vico Dadastana. 151
 Jovianus Episcopus Pergæ. 166
 Jovianus Tyri & Aquilinus Bybli Episcopi, in Synodo Ephe-
 sina secunda depositi. 263
 Jovianus Comes Orientis sub Justino seniore. 387
 Jovac Monachus Valenti Imp. cladem prædicit. 150

Isaurica munera quæ quotannis ab Imperatore Isauris dona-
 bantur. 360
 Isauri sub Arcadio multas Romanorum Provincias vastant. 343
 Ithyas Presbyter Marcæ, 72. ob caecumatum Athanasio
 Arianis Episcopus factus. 21
 Isidgerdes Persarum Rex, Ecclesias Christianorum in Persia
 everit, 239. Christianos persequitur iussu & consilio Na-
 gorum, *ibid.* Pater Vararans. 274
 Isidorus Cyri Episcopus, ordinatur ab Eusebio Samosateni.
198. interfuit Constantinopolitano Concilio. 202
 Isidorus Pelusiota. 269
 Judæorum magice ad fugandus demones. 272
 Judicia Ecclesiastica, summa cum equitate fieri debent, 91.
 non ex conjecturis. 111
 Julianus qualiter à Religione Christiana ad Idolorum cultum
 descivit, 122. ejus leges adversus Christianos, 139. Tem-
 plum Hierosolymorum instaurari jubet, 139. 146. Christianos
 Galileos vocabat. 140. ejus caedes, 142. ejus liber
perit. 144
 Julianus Comes Orientis Avunculus Juliani Apostatæ, & Felix
 Comes largitionum, & Elpidus Comes privatarum, cum in
 gratiam Imp. fidem Christi deseruissent, infelici morte po-
 nituntur. 131. 117
 Julianus pulso Petro Fullone Episcopus Antiochiæ ordina-
 tur. 568
 Julianus Monachus, qui & Sabba dicebatur, mortem Juliani
 Apostatæ prædicit, 142. 185. relicta solitudine Antiochiam
 venit. 185
 Julianus Episcopus Lebedi. 212
 Julianus Episcopus Bostæ, epistola Synodica Severi subici-
 bere recusat. 267
 Julianus Episcopus Halicarnassi urbis Carie, Chalcedonensi
 Synodi obrectatur. 377
 Julius Diaconus Alexandriæ, unus ex Arij sectatoribus. 21
 Julius Cæsar quingentas urbes capit. 376
 Juveninus & Maximinus martyres sub Juliano. 334
 Jurjurando quo se milites obstrinxerant, nunquam se Philo-
 picum Ducem suscepturos, liberantur ab Episcopo Grego-
 rio. 453
 Justina Augusta, mater Valentiniani junioris, Ariana hæresi
 addicta. 213
 Justinianus sororis Justini filius ab eodem Augustus renuntia-
 tur, 391. Chalcedonensis Synodi defensor, 322. ejus uxor
 Theodora Chalcedonensi Synodo adversatur, 391. ejus
 Constitutio qua Anthimum & Severum & illorum socios A-
 nathemate percellit, 394. Vandalorum Regnum in Africa
 everit, 398. inexplebilis avaritiæ, 410. Venetæ factioni ad-
 dictus, Præfinitos persequitur, 412. in hæresim Aphihar-
 todocitum delabatur. 422
 Justinianus frater Justini, Magister militum mittitur contra
 Persas, 441. à Tiberio exautoratur. 446
 Justinus Senior, mortuo Anastasio, Imperator renuntiat, 384.
386. Amantium præpositum cubiculi & Theocritum inter-
 ficat, *ibid.* Chalcedonensem Synodum per universas Eccle-
 sias prædicari jubet. 392
 Justinus junior, Justiniani sororis filius, ex Caropate Im-
 perator Romanorum efficitur, 417. molis ac dissolutus
 & inexplebilis avaritiæ, *ibid.* ejus conjux Sophia Aug. 417.
 Justinum cognatum suum interficit, *ibid.* ejusdem edictum
 de fide ad omnes Christianos, 428. in amentiam decidit
437
 Juvenalis Hierosolymorum Episcopus, utriusque Ephesinæ Sy-
 nodo interfuit, 262. interfuit Synodo Chalcedonensi. 386

L.

Laura & Monasteria in Palestina, 276. Monachorum
 illic degentium vivendi ratio. *ibid.*
 Leo Episcopus urbis Romæ, 462. 483. excommunicatur à
 Dioscuro Alexandrino, 489. 518. ejus epistola ad Flavianum
 Constantinopolitanum, 317. columna fidei dicitur 291
 Leo Imperat. Legem tulit ut die Dominico cuncti feriantur
466. item constituit, ut Clerici apud solum Præfectum Pra-
 torio conveniantur, *ibid.* Leonem Zenonis filium Cæsarem
 facit, 468. ingentes cepias in Africam mittit contra Gene-
 ricum. *ibid.*
 Leontius Phryx ab Arianis Episcopus Antiochiæ ordinatur, 85.
 seipsum absciderat, 105. fraudulentum ejus ingenium ac
 versutum, 85. 105. discipulus Luciani martyris. 497
 Leontius Ancyræ Galatiæ Episcopus, multis virtutibus orna-
 tus, 230. Joannis Chrysostomi epistola ad eum scripta, 231
 Leontius Episcopus Tripolceos, fautor Aetii, 314. 315. ejus
 elogium. 337
 Letorius Episcopus Melitinae in Armenia, Messalianos fugavit,
 eorumque Monasteria incendit. 161
 Libanius Professor Rhetoricæ celeberrimus, 141. Libanius ac
 Julianus Sophistarum omnium præstantissimi. 275
 Libellus precum ab Episcopis Ægypti & a Clericis urbis A-
 lexandriæ Leonis oblati, contra Timotheum Ælurum. 298
 L. bema

Liberius Episcopus urbis Romae in exilium pulsus a Constantio, 91. colloquium ejus cum Imper. Constantio, 92. Thraciae relegatur, 95. munera a Constantio nulla respuit, 96. ab exilio revocatur. 96, 99
 Litarba locus trecentis stadiis distans ab urbe Antiochia. 461
 Longinus Haurus adversus Anastasium Imperatorem rebellat. 369
 Longinus Scythianus Dux Isaurorum. ibid.
 Longus murus Cherroneti corruiit terrae motu. 373
 Longus murus ab Anastasio Imperat. conditur. 371
 Lucianus Pauli Samosateni doctrinam secutus, a communione trium Episcoporum sese abjunct. 16. ejus discipuli se Conluianitas vocabant, 23. eorum disnumeratio, 394. Lucianus in carcere supra proprium pectus missas celebrat, ib.
 Lucifer Episcopus Sardiniae, relegatur a Constantio, 92, 125. revocatur sub Juliano, ibid.. ejus sectatores Luciferiani dicti. 127
 Lucius Diaconus Alexandriae, sectator Arii, damnatur ab Alexandro. 31
 Lucius Hadrianopolis Episcopus, ab Arianis in exilium pulsus & catenis ferreis vinctus. 91
 Lucius Samosatenis Episcopus ab Arianis ordinatur, 165. mox ad Alexandriam sedem transfertur. 173. Monachos in Aegypto persequitur, ibid.. ejus ingressus in urbem Alexandrinam. 176

M.

 Macarius Hierosolymorum Episcopus post Hermonem, 8. ejus elogium, ibid. & 23
 Macarii duo, sodales sancti Antonii monachi. 173
 Macarius post Petrum Episc. Hierosolymorum ordinatur, 417. ex sede sua ejicitur ob doctrinam Origenis, ibid.. restituitur. 422
 Macedonius ab Arianis Episcopus Constantinopolis ordinatur, 23. novam haeresein condit. ibid.. Macedoniani haeretici de Ario stirpe venientes. 309
 Macedonius monachus in Syria prope Antiochiam degens. 310
 Macedonius Constantinopolis Episcopus ordigatur. 373. vir summe abstinentiae, ut qui sub Genadio Patriarcha educatus fuisset, ibid.. ejus professio Fidei scripto comprehensa, 362. in exilium mittitur. 364, 380, 377
 Macchabaeorum libri quatuor, & de iis Philostorgii judicium 418
 Magnus Comes largitionum Comitatum, 376. Ecclesiam Berytensem, quam Juliani temporibus incenderat, suo sumptu restaurare coactus est sub Joviano. ibid.
 Magnus argentariorum mentis praepositus Constantinopoli, deinde curator unius ex Imperialibus domibus a Justino factus; postea Magister militum mittitur contra Persas. 432
 Magnus Medicus Alexandriae celeberrimus. 324
 Magi elementis divinitatem tribuunt, 139 contra eorum fabulas librum scripsit Theodorus per interrogationem & responsionem. ibid.
 Majorianus Romae Imperat. 396. a Recimere magistro militum occiditur. ibid.
 Mammianus ex Sellulario opifice Senator evasit, 359. Philostorgii doctus, id est civitatis amator. ibid.
 Manius Torquatus filium suum qui imperio non paruerat, licet strenue rem gessisset, occidit. 463
 Manas a caelo depluit famis tempore. 295
 Marcellus Episcopus Ancyrae Galatiae, 73. ejus causa in Sordicensi Concilio judicata. 74, 78
 Marcellus Apamiae Episcopus, vir divinus, 221. Jovis Templum Apamiae, & sua delubra subvertit, 222. martyrio vitam finit. 223
 Marcianus Imperator oriundus ex Thracia, omnia ejus Imperii, 181. ejusdem elogium, ibid.. Imperator ab omnibus eligitur suavis Pulchre Augustae, 183, 184. ejus lex ne magistratus pretio dato promoverentur, 363. ejus pietas & elemosinae 364
 Marcianus Antiocheni Imperatoris filius. Tyrannidem accipit adversus Zenonem, 199, 570. Caesarem Cappadociae, & postea Tarsum deportatur, ac Presbyter ordinatur decessu coma. 360
 Marcianus Magister Orientalis militiae a Justino juniore mittitur contra Persas. 414. Nisibim obsidet. ibid.
 Marcus Arethuseorum Episcopus, quot & quanta supplicia passus sit sub Juliano, 118. Arethuseos ad fidem Christi convertit. 119
 Marcotes Alexandriae Regio a Mario locu cognomentum sortita. 63
 Marianus, Eusebius, Ammianus, Palladius, Symeon, Abraames monachi in agro Antiocheno. 186
 Marinius Episcopus Beryta. 367
 Marinius Syrus Praefectus Praetorio sub Anastasio, 378. Vitahnum navali prelio vincit. 379
 Maris Chalcedonenis Episcopus in Marcoten mittitur ad inquirendum contra Arianismum. 63
 Maris Episcopus Dolichae ordinatur ab Eusebio Samosateni. 198
 Martyres abiectionis linguis loquuntur. 396
 Tom. III.

Martyrius Antiochenus Episcopus, 167, 367. Episcopatum depouit coram omni Ecclesia, retenta Sacerdotii dignitate. 367
 Martyrius Hierosolymorum Episcopus Synodiceis milit ad Petrum Monachum. 349
 Martyropolis Persis traditur, 464. restituitur Romanis una cum proditoris Sura 467
 Maria Saracenorum Regina, 131. Christi fidem cum tota gente sua amplectitur. ibid.
 Mauricius a Tiberio Imperatore Magister militum constitutus, mittitur contra Persas, 446. ortus ex Arabibus urbe Cappadociae, ibid.. ejus mores & quale ingenium. ib. Signa ejus Imperii, 448. a Tiberio Imperator creatur, ibid.. a Tiberio Imperatore, Tiberius ipse, & uxor ejus Constantina appellatur, ibid.. nuptiae ejus describuntur. 453
 Mauri ex Palestina originem ducunt, 399
 Maxentius, Maximinus, & Licinius Christianos acerbissime persecuti sunt. 6
 Maxices & Auforiani inter Africam ac Libyam sedes habent, 541. Maxices Barbari. 259
 Maximus Hierosolymorum Episcopus post Macarium. 109. confessionis gloria clarus, ibid. & 428
 Maximus Philosophus, magicis artibus deditus. 144
 Maximus Seleucia in Isaura Episcopus, Joannis Chrysostomi condiscipulus. 329
 Maximus Episcopus Antiochia interfuit Concilio Chalcedonensi. 286
 Maximinus, martyr sub Juliano. 134
 Maximus Cynicus. 103
 Maximus tyrannus, Gratiani interfector. 211, 313
 Maximus Patricius, interfector Valentiniani Placidi. 395
 Megetius, Ceraunius, Damasus, Dailampo, Vetradius Episcopi Illyrici Legati a Synodo missi ad Valentinianum. 156
 Meletius Antiochia Episcopus ordinatur, 118, 308. decretum de ejus electione perscribitur, & omnium subscriptione firmatum, Eusebio Samosateni Episcopo servandum traditur, 118. ejus memorabilis concio Antiochia, ibid.. insidiis Arianorum ejicitur, 119, 309. restituitur sub Juliano, 135. a Valente relegatur, 163, 164. a Gratiano restituitur, 192. vir mitissimus, 196. Ecclesiae illi traduntur lego Gratiani, 197. ejus mors & encomia. 206
 Meletius Sebastopolis Episcopus Nicenae Synodo interfuit. 478
 Meletius Episcopus Thebaidis. ob quendam crimina a Petro Alexandrino Episc. depositus, 31. ejusdem contumacia adversus Primatem suum Alexandria Episcopum, 31. nudum nomen Episcopi ei reliquerant Patres Synodi Nicenae, 32. post Synodum Nicenam iterum turbavit Ecclesias. 59
 Memnon Episcopus Ephesi. 354
 Memnonius rector urbis Antiochia sub Theodosio juniore. 373
 Psephium condidit Antiochia. 373
 Menas Diaconus Alexandriae, unus ex Ario sectatoribus. 31
 Menas Constantinopolitaneus Episcopus ordinatur. 416
 Meophrantus Ephesiorum Episcopus Arianae impietatis fautor. 37, 76, 200. discipulus Luciani martyris. 484
 Messene insula in arme Tigri. 490
 Messiani, qui & Euchitae, haeretici quando corperint, 161. eorum Principes fuerunt Dadoes, Sabbas, Adelphius, Heremas, Symeon & alii. ibid.
 Methodii Liber contra Porphyrium. 528
 Militibus Romanis Imper. ipse manu sua aurum distribuere. 136
 Miliades Episcopus urbis Romae successit Marcellino. 8
 Miraculum Bellae radiantis. 369
 Miraculum beatae Mariae Virginis. 444
 Missa vespertina. 164
 Modestus Praefectus Praetorio sub Valente, 167. successor Auzonii. 532
 Monoceros animal describitur. 493
 Moses Monachus, Saracenorum Episcopus ordinatur, 181. a Lucio Ariano Episcopo tenuit ordinari. ibid.
 Moses primus sacram Historiam scripsit, sicut a Deo didicerat. 450

N.

NAAMANES Saracenus Almundari filius, benigne a Mauricio tractatur, 454. relicto demonum cultu ad Christi fidem convertitur. 470
 Nacolia urbs Phrygiae. 542
 Narcissus Neroniadis Episcopus Arianorum partium, 37, 78, 200
 Narses a Justiniano in Italiam missus, Totilam ac Teiam Reges Gothorum superat, 403. ejus pietas erga Deum, & cultus Mariae Virginis. 403
 Noctarius Constant. Episc. ordinatur. 201, 206, 318.
 Neocaesarea urbs Ponti. 181
 Nepharius monachus Syriae, 356. a Zenone Aug. mittitur Alexandriae, unitatis reparandae causa, 356. Severum ejicit ex Monasterio. 366
 Nepos pulso Glycerio Imperator Romanorum efficitur. 308
 Neronias urbs secundae Ciliciae, quae & Irenopolis dicitur. 47
 Nestorius Constantinopolitanus Episcopus novam haeresein condit.

condit. 251. damnatur in Synodo Ephesina. 252. Oasim relegatur. 256. ejus epistola de exilio suo ad Præsidem Thebaidis. 257. a Blemmis captus ac dimissus. 258. lingua vermibus erosa moritur. 260
 Nicæa terre motu subvertitur. 108
 Nicæa Episcopus Laodiceæ in Syria adversus Favianum intergit. 163
 Nicostatus Sophista Trapezuntius. Historiam scripsit ab exordio Philippi Imp. usque ab obitu Valeriani. 450
 Nisibis à nonnullis Antiochia Mygdonia dicitur. 116. a Sapore Persarum Rege obsessa. ibid.
 Numenius, vel Neomenius Episcopus, discipulus Luciani martyris. 484

O.

OASIS alio nomine Ibis dicitur. 257
 Oebas castellum munissimum è regione Martyropoli. 465
 Ocellus qualiter depingi soleat à pictoribus. 360
 Odenathus & Apollonius Persas vicere. 376
 Odoacer Regnum Italia arripit. 309
 Olybrius Romæ à Recimere Imperator efficitur. 188
 Olympius, Episcopus Thracie. 91, 92
 Onesimus in locum Cecropii Episcopus Nicomediæ ordinatur ab Acacio. 108
 Optimus Episcopus Antiochiæ Pisdie, pro fide Catholica decertat. 188. interfuit Concilio Constantinopolitano. 302
 Oribasius Medicus præstantissimus Julianum in Perisde comitatus est. 510
 Ostracine regio urbis Antiochiæ. 306, 412

P.

PASULATORES seu *Psauli* dicti Monachi in Palestina. 377
 Palestina tres Sedi Hierosolymitanæ subijciuntur. 328
 Palladius Præfector Egypti Paganus. 174, 179
 Palladius post Petrum Fullonem Episcopus Antiochiæ ordinatur. 357
 Panceas olim Dan dicta, postea Cæsarea Philippi cognominata est. 513, 514
 Panopolis urbs Thebaidis. 319
 Paphnutius Episcopus Egypti, confessionis gloria clarus, Concilio Nicæno interfuit. 16
 Paradisus terrestris, ubi situs. 491. ejus descriptio. 494
 Paschasius & Vincentius Legati Sedis Apostolicæ, à Leone Papa missi ad Chalcedonensem Concilium. 283, 286. sententia damnationis adversus Dioscorum ab his prolata. 291, 317
 Patriarchicum jus Ephesinæ Sedi redditur. 340
 Patrophilus Scythopolitanus Episcopus Ariana impietatis auditor. 27, 52, 100
 Paulinus Episcopus Tyri, fautor Arii, 21. ex Episcopatu Tyri ad sedem Antiochenam translatus. 496
 Paulinus Episcopus Treverorum, in exilium pulsus à Constantio. 91
 Paulinus Presbyter partis Eustathii, 116. à Lucifero Episcopus Antiochiæ ordinatur. ibid. Damaso Papa communicatur. 195
 Paulus Simofatenus, Antiochiæ Episcopus, omnium Episcoporum judicio ab Ecclesia ejectus est. 15
 Paulus Episcopus Neocæsareæ, confessor Nicæno Concilio interfuit. 36
 Paulus Constantinopolitanus Episcopus ab Ariano accusatur. 72. Cuculum relegatur à Constantio. ibid. strangulatur ab Ariano. ibid.
 Paulus Emisenorum Episcopus à Joanne Antiocheno ad Cyrillum Alexandrinum mittitur. 355
 Paulus Ephesiorum Episcopus ordinatur. 340. ex sede sua à Zenone ejicitur. 343
 Paulus pulso Severo Episc. Antiochiæ ordinatur. 387
 Pax interminabilis dicta, id est perpetua, cum Persis facta à Justiniano. 395. violatur à Persis. 403
 Pelagius Episcopus Laodiceæ, à Valente Imperat. relegatur. 163. interfuit Concilio Constantinopolitano, 302. ordinatus ab Acacio. 108
 Pelagius Romanæ urbis Episcopus post Joannem. 443
 Pers-Armenia dicta est major Armenia: à temporibus Philippi Imp. Persis paruit. 433. ad Romanos transeunt ejus incolæ temporibus Justinii junioris. ibid.
 Persecutiones plus utilitatis attulerunt Ecclesiæ quam pax. 241
 Persecutores Christianæ religionis, infelici exitu perire. 57
 Pestilens morbus sub Justiniano totum fere orbem devastat. 408. duobus & quinquaginta annis grassatur. ibid. & seq.
 Petrus Alexandrie ordinatur Episcop. 171. ex Alexandria sede expulsus Romam venit. 173. ejus epist. encyclica de malis quæ Alexandria perpetrata sunt à Lucio Ariano. 174. et seq.
 Petri duo, Romanus, Severus, Zeno, Moses & Malchus monachi in monte Cabo juxta Antiochiam. 187
 Petrus Presbyter, frater magi Basilii. 187. Concilio Con-

stantinopolitano interfuit. 304
 Petrus Apostolus petra & basis est Ecclesiæ Catholicæ, recte huius fundamentum. 390
 Petrus Hiberus Majoranæ Episcopus ordinatur. 294. interfuit ordinationi Timothei Aluti. 295. cum eodem in exilium missus. 366
 Petrus Fullo Presbyter Ecclesiæ sanctæ Bassæ quæ est Chalcedone. 567. cum Zenone Magistro militum in Orientem profectus, Antiochenam Ecclesiam turbat. ibid. Trisagio Ilymno addit clausulam hanc: *Qui transiit ex pro nobis*. 567. Antiochenum Episcopatum invadit pulso Martyrio. 567. à Leone Imp. relegatur. 568. à Basilisco restituitur. 569
 Petrus Fullo, Episcopus Antiochiæ, encyclicis Basilisci litteris subscripsit. 318. ex sede Antiochena ejicitur à Zenone. 343. ab eodem Zenone restituitur. 349. quid primus instituerit. 582
 Petrus Mongus Alexandria Episcopus post mortem Aluri eligitur. 343. Chalcedonensem Synodum publice anathematizat. 350. ejus ingenium versipelle. ibid. ejusdem epist. ad Acacium Constantinopolitanum. ibid.
 Petrus Episcopus Damasci, Synodicis Severi epistolis consensu reuict. 367
 Petrus Hierosolymorum Episcop. post Heliam. 412
 Phœnensis & Proconnesia metalla ad quæ noxi damascantur. 180
 Philippicus Magister Orientalis militiæ à Mauricio constituitur. 455. iterum in Orientem mittitur seditionem militum pacaturus. 457
 Philogonius Episcopus Antiochiæ, successor Vitalis, Catholicæ fidei propugnator. 8. ad eum epistolam scribit Alexander Episcopus Alexandria. 21, 22
 Philostorgius medicus præstantissimus Principato Valentis gusti floruit. 524. ejus filius Potidionus. Medicus item ejus. ibid. ejus epistola de demonibus. ibid.
 Philostratus psetem sua ætate quindocum annos grassatam edidit. 408
 Phlego historiarum Scriptor. 275
 Photinus Ebionis hæresim instaurat. 319
 Pisanus Poeta. 379
 Pityus oppidum in extremis finibus Imperii Romani. 314
 Placidia Valentiniani & Eudoxie filia nupsit Olybrio. 395
 Pneumatomachorum blasphemia. 205
 Porrettæ vniculum medicinam affert, & salutem restituit. 216
 Polybius Megalopolitanus ad Carthaginis excidium Historiam suam perduxit. 450
 Polychronius, Telemachus, Fauſtus, Asclepiades, Amantius, Cleopater Episcopi, ob Arianam hæresim damnati in Synodo Ilyriciana. 160
 Polychronius Apamensis Episcopus, frater Theodori Mopisæstini. 243
 Portus navale urbis Romæ est. tribus portibus constans. 544 illic annona publica urbis Romæ erat recondita. ibid.
 Præfector urbi Constantinopolitanæ in publicis supplicationibus pone sequebatur, ut tumultum plebis prohiberet. 575
 Praxillus Hierosolymorum Episcopus, vir mitissimus. 218
 Priscus Rhetor Historiam belli ab Antia contra Romanos gesti conscripsit. 271, 281, 293, 308, 450
 Priscus Magister militum mittitur in Orientem. 454 ejus arrogantia. ib. seditio militum contra eum & Imp. Mauricium. 46
 Proclus Quæstor sacri palatii sub Justiniano. 395
 Procopii Rhetoris Historiarum epistola. 394, 395, 396. et seq.
 Procopius tyrannidem arripit. 527. à Ducibus Gomario & Agilone proditus, capite truncatur. ibid.
 Proterius Alexandria Episcopus in locum Dioscori ordinatur communi suffragio Episcoporum Alexandrinæ Synodi. 392. à plebe Alexandrina occiditur. 398
 Proterius Episcopus Smyrnæ interfuit Synodo Chalcedonensi. 317
 Protogenes Presbyter Edessenus in urbem Egypti Antinoum relegatur. 169. baptizandos ad Eulogium, utpote seniore Presbyterum deducit. 169. Carrarum Episcopus ordinatur. 166, 195
 Publica Diaconissa & Abbatisa. 118. mater Joannis Archiepresbyteri Antiochiæ. ibid.
 Publius & Paulus monachi in Zeugmatensium territorio. 186
 Pulcheria soror Theodosii junioris. Imperiales subscriptiones curat ac dirigit. 547. ejus pietas & studium in ædificandis Ecclesiis. 564

Q.

QUINTIANUS Episcopus Gazæ, damnatus in Synodo Serdicensi. 18

R.

RABULA Episcop. Edessæ. 580
 Reprehensio quæ fit à viro excellenti virtute prædico maximam

maximam vim habet. 118
Rhodus terræ metu subversa. 180
Roli Rex Scytharum, Thraciæ viſit. 212
Romanus miles, confessor ſub Juliano. 132
Romulus cognomento Auguſtulus, Orellis filius, poſtremus omnium Romæ imperavit. 309
Rubrum mare in duos maximos ſinus dividitur, 489. alter Clyſea dicitur, quæ ſtraculæ pedibus tranſierunt, *ibid.* alter Aſiam pergit. *ibid.*
Rufinus Magiſter Officiorum Imp. Theodoſii. 116
Rufinus præfectus Prætorio Imp. Arcadii, Imperium affectans occiditur. 119
Rufinus Samofatenſis Epifcopus. 116
Rufus Abbas Monafterii Theodoſii in Palæſtina. 418

S.

SABELLI morbus confundentis hypotheſes. 105, 209
Sacerdorum ac laicorum loca in Eccleſia diſcreta. 113
Sæcra veſtis a Cyſillo Epifcopo venditur ad alendos pauperes, ut opinor. 110
Sæcra Eccleſiæ vaſa pro urbis redemptione dantur. 407
Sala Magiſter militum a Conſtante Aug. miſſus ad Conſtantinum. 83
Saluſtinus Præfectus Prætorio ſub Juliano. 131
Saluſtinus poſt Martyrium Epifcopus Hieroſolymorum eligitur. 417
Samofatenſium zelus ac pietas, & odium adverſus hæreticos. 167
Sarmates Diaconus Alexandriæ, unus ex Arii ſectatoribus, damnatur ab Alexandro. 21
Sarus poſt Silicionis necem Magiſter militum ab Honorio creatur. 144
Sebaſte urbs Palæſtiæ, 128. in ea ſepulchrum Joannis Baptiſtæ effoſſum a Paganis. *ibid.*
Sebaſtia Metropolis Provinciæ Armeniæ. 108
Sebaſtianus Dux Egypti, 82, 88. ſecta Manichæus. 89
Secundus Prolemæus Epifcopus Arianus, 27, 478. ab exilio revocatur. *ibid.*
Secundus Præfectus prætorio. 113
Seditio ingens Conſtantinopoli, Nica cognominata. 395
Seleucia Metropolis Iſauriæ. 109
Serdica urbs Illyrici, Metropolis Daciæ. 71
Sergopolis urbs Syriæ, in qua reliquæ Sergii martyris ſervabantur. 407
Serra, Stephanus Heliſodorus Epifcopi, damnationi Actii ſubſcribere rogarunt. 113. excommunicati a Synodo, dato tamen ſex menſium ſpatio ad reſiſciendum. 114
Severianus Epifcopus Arethuſæ, libellum depoſitionis mittit Severo Patriarchæ Antiocheno. 368
Severus Romæ imperat poſt Majorianum. 396
Severus pulſo Flaviano Epifc. Antiochiæ ordinatur, 366. ejus vita ac ſtudia, *ibid.* in ſuis Synodicis epistolæ Chalcedonenſem Synodum anathematizat, *ibid.* & ſeq. & 578. epistolæ ejus ad Soterichum, 380. ejusdem Enthroniſticæ, 386. a Juſtino Imperatore proſcribitur, *ibid.* ejus epistolæ ad Juſtinianum & Theodorum. 393
Silvanus Epifcopus Tarſi, vir admirandus, 109, 110. ejusdem vis ac vehementia adverſus hæreticos 112. Episcopatu per vim exiit. *ibid.*
Silverius Romæ urbis Epifcopus, Belifario portas urbis aperit, 400. a Belifario depouitur, & Vigilius in ejus locum ſubrogatur. 401
Silveſter Epifcopus urbis Romæ, ſucceſſor Miltiadiæ. 8
Simiarum infinita ſunt genera, verbi gratia. Agopitheci, Ancepotheſi, Lemnopotheſi, Cynocephali, &c. 491. Pan item humanum genus eſt, *ibid.* item Satyrus & Sphinx. *ibid.*
Sincius Romæ urbis Epifc. poſt Damafum. 215
Sirmium oppidum a Gepidis capitur, 418. iterum a Barbaris quos Alares vocant. *ibid.*
Socratis Hiſtoria Eccleſiaſtica, 149. ejus error in Hiſtoria Epheliſi Concilii, 255. citatur. 274
S. Sophiæ Eccleſia a Juſtiniano condita deſcribitur. 411
Sopolis Medicinæ Doctus Alexandriæ. 498
Starna Curiſti Pancade, a Gentilibus confringitur tempore Juliani. 513
Stephanus Epifcopus Antiochiæ Ariatorum ſignifer, 78. damnatus in Synodo Serdiciſi, 79. juſſu Imp. depouitur ab Epifcopis. 84, 85
Stephanus Germanicæ Epifcopus a Meletio ordinatur. 197
Stephanus Epheliſi Epifcopus Chalcedonenſi Synodo interunt, 311. depouitur. 319
Stephanus Antiochiæ Epifcopus ordinatur, 343. a pueris Antiocherorum crudeliter occiſus. *ibid.*
Stephanus Hierapolitana Epifcopus ſcripſit vitam B. Golauduchæ. 469
Sticho Magiſter militum Honorii, Imperium ad Eucherium ſuum tranſſerre molitus, occiditur. 539. 543
Stadius Eccleſiam B. Joannis conſtruxit, & Monachos ex Acce-

mitendum monaſterio in ea collocavit. 562
Succorum Alpes vel anguſtiæ inter Thracias & Daciam. 410
Suetes Confessor nobilis in Perſide. 141
Symeon Stylites ſub Theodoſio juniore flores, 165. in exercitatione monaſtica ſex & quinquaginta annos *excepit*, 166. ejus cadaver magna cum honore Antiochiam deportatur Leonis Principatu, 262. Primus ſtationem in columnis excogitavit, 302, 546. Leo Auguſtus ad eum literas ſcribit, 303. ejus epistolæ ad Leonem Auguſt. 303. & altera ad Baſilium Epifc. Antiochiæ. *ibid.*
Symeonis delubrum ſeu Mandra deſcribitur. 268
Symeon Stylita junior ſub Tiberio, 448. qua occasione in columnam aſcendit, 471. ejus obitus. *ibid.*
Symeon, monachus Aconiticus. 354
Symeon monachus Ermiſenus. 414
Symmachus poſt Anathemum urbis Romæ Epifcopus ordinatur, 575. poſt ejus ordinationem Laurentius ab aliis Epifcopis urbis Romæ ordinatur. *ibid.* Symmachi cleſtio confirmatur in Synodo Romana, & Laurentius Nuceriam tranſfertur. *ibid.*
Synchus Cyrenenſis ad Episcopatum promovetur, adhuc Gentilium erroribus implicatus, 270. ejusdem epistolæ, & Oretio ad Theodoſium Imp. 170

T.

TACHOSDROES Perſarum Dux a Romanis proelio occiditur. 447
Tanaim Barbari vocant effluum Mæotidis Paludis in Euxinum mare. 402
Tauriſephani Bellum. 493
Telemachus Monachus Romæ in amphitheatro perimetur. 239
Templum Hieroſolymis fruſtra inſtaurari ceptum. 139
Terentius Dux. 188
Terra-motus graviffimus. 272. alius, 304. alius, 307. alius 380. alius, 391. alius, 402
Terra motuum quænam ſit cauſa. 449
Thalaffius Epifcopus Caſareæ Cappadociæ, una cum Dioſcoro Alexandrino præſuit Synodo Epheliſi ſecunda. 291
Thecla Protomartyr in ſomnis apparet Zenoni, 341. Templum pulcherrimum in urbe Seleucia in ejus honorem a Zenone conditur. 342
Theodatus Gothorum Rex, regno ſe abdicat. 400
Theodoricus Gothus adverſus Zenonem inſurgit, 358. Haſtæ cuiſpide vulneratus interit. 359
Theodoricus Valamer adverſus illum ac Leontium tyrannos a Zenone mittitur, 360. relicto Oriente in Italiam tranſiſſitur, & victo illic Odoacro regnum Italiæ aſſumit, 359. ejus uxor Amalaſuntha, 400. Aſer dicitur a Theodoro. 575
Theodoricus Gothorum Dux in exercitu Romano militat. 447
Theodoriti Hiſtoria Philotheos, 35. 116. 142. 184. 186. ejusdem liber contra Magos, 319. ejusdem Hiſtoria Eccleſiaſtica. 249. 375
Theodorus Epifcopus Cyri, a Dioſcoro in ſecunda Epheliſi Synodo deponitur una cum Iba Edeſſeno, & Damaſco Carrenſi, 163. in Concilio Chalcedonenſi reſtituitur. 292. 318
Theodorus Epifcopus Perinthi ſive Heracleæ, Ariarum partium, 60. 200. in Marcotem mittitur ad inquirendum de criminibus objectis Athanaſio, 63. vir ſingularis doctrinæ, 70. anteaſignatus Ariarum. 78
Theodorus Antiochenus, confessor ſub Juliano. 131
Theodorus Epifcopus Moſqueſtiæ, doctor ac prædicator egregius, 219, 242. ejus auditor fuit Neſtorius, 251. Theodorus Epifcopus Moſqueſtiæ, totius Eccleſiæ Doctor vocatur a Theodorito, 242. auditor & diſcipulus Diodori Tarſenſis Epifcopi. *ibid.*
Theodorus cognomento Aſcidæ, Epifcopus Caſareæ Cappadociæ. 418. fautor Origenis. *ibid.* 420
Theodoſiopolis urbs a Perſis obſeſſa. 332, 370
Theodoſius Magiſter militum a Gratiano creatus, Gothos ingenti prælio ſuperat, 199. Auguſtus ab eodem Gratiano renuntiat, 200. lege Lii hæreticus conventicula ademir, 214. ira incenſus, Theſſalonicenſes interfici jubet, 215. ejus lex de differenda poſt triceſimum diem capitalis ſententiæ executione, 217. ejus conjux Flaccilla admodum pia 219. templum Gentilium evertit. 221. Eugenium tyrannum devincit, 228. moritur. *ibid.*
Theodoſius junior, Arcadii Imperatoris filius, reliquias Joannis Chryſoſtomi Conſtantinopolim reverit, 236. ejus Imperium pacatum & vacuum a ſeditionibus, *ibid.* ejus conſtitutio de idolorum templis quæ ſupererant, everendis, 237. ejusdem lex adverſus Neſtorium, in codice relata, 265. ejusdem interitus. 563
Theodoſius contra Canones Epifcopus Hieroſolymorum ordinatur. 293
Theodoſius Alexandriæ Epifcopus, Chalcedonenſi Synodi obſtrector, 392. epistolam ad eum ſcribit Severus, 393. ejus *quidam*

epistolæ ad Anthimum & Severum missæ, 393. a Justiniano sede ejicitur. *ibid.*
 Theodorus Episcopus Laodicæ, fautor Arii, 22, 52, 200
 Theodorus Hierapolitanus Episcopus ab Eusebio Samolaseensi ordinatur. 123
 Theodorus Antiochenus Episcopus, vir castus ac mansuetus, 238. Apollinaristas qui erant Antiochiæ, reliquo Ecclesiæ corpori adjunxit. *ibid.*
 Theodorus Ancyra Episcopus, in Ephesus Synodo Nestorium accusat. 124
 Theodorus Episcopus Joppæ. 125
 Theodulus Episcopus, ab Arianis occisus, 76. Theodulus Episcopus Thraciæ. 91
 Theoduli epistola de Nestorio, ejusque hæresi. 122
 Theodulus Chazetaporum Episcopus, Eunomianus, 119. postea Palæstina Episcopus, factus ab Eunomianis. 121
 Theognis Nicænus Episcopus, Arianae impietatis fautor, 12, 120, 200. mittitur in Mysiam ad inquirendum contra Athanasium, 61. litteras ad Imp. scribit contra Athanasium, Asclepiam & Marcellum. 76
 Theonis Ecclesia in urbe Alexandria. 124
 Theonas Marmaricæ Episcopus Arianae partium, 27. excommunicatus ab Episcopis Concilii Nicæni, una cum Secundo, 31, 478. in exilium mittitur, & postea revocatur. *ibid.*
 Theophilus Alexandria Episcopus ordinatur, 113. templum ac simulacrum Serapidis destruit. 114
 Theophilus Indus ad Indos huc Homeritas missus, 457. Episcopus ab Arianis ordinatur, *ibid.* à Constantio relegatur, 501. ab exilio revocatur, 504. iterum relegatur Illyricam Ponti. *ibid.*
 Thessalonica urbs Macedoniae ampla ac celebris, caput omnium Provinciarum quæ sunt sub dispositione Præfecti Prætorio Illyrici. 115
 Thomas Episcopus Apamiæ, 404. Equestris ludos contra morem Ecclesiasticum spectat. 404
 Thomas monachus in Syria Aulianam simulat. 418
 Torsianus Rex Vandalorum in Africa. 397
 Tiberius, Justinus junior in amentiam versus, rempublicam gubernat una cum Sophia Aug. Justinus conjuge, 437. Cæsar receduntur à Justinio, 439. ejus elogium. 440
 Tigris fluvius ortus ex Armenia montibus, per Assyriam fluit. 142
 Tigris fluvii cursus describitur. 489
 Timæus & Richomeris Magistri militum Imperatoris Theodosii. 535
 Timotheus Alexandria Episcopus post Petrum, 101. Maximum Philadelphum Constantinopolitanæ Ecclesiæ Episcopum ordinat. *ibid.*
 Timotheus Aelurus ab Alexandrinis Episcopus eligitur super sine Proterio, 398, 301. à duobus tantum Episcopis ordinatur, 399, 565. epistolam de Ordinatione sua scribit ad Leonem August. 300, 301. relegatur Gangræm, 303. ejus prædicia 565. a Basilisco Imperatore revocatur, 335, 569
 Timotheus Salofaciolus pulso Aeluro Alexandria Episcopus ordinatur, 303. Canopus fugit, 344. Zenonis jussu sedem suam recuperat. 344
 Timotheus exilio Macedoniae Constantinopolis Episcopus ordinatur, 367, 377. Symbolum Nicænum in singulis Collegiis recitari instituit. *ibid.*
 Totila, Gothus, Romam capit. 401
 Trajanus Magister militum sub Valente, 136. cum exercitu mittitur adversus Gothos. 189
 Transiliones Episcoporum quam ob causam prohibita sint sacris Canonibus, 101. interdum tamen pro utilitate Ecclesiarum usurpantur. *ibid.*
 Tribegildus natione Scythæ, Gothus, Comes rei militaris sub Arcadio rebellat. 143
 Tripolis urbs Phœnicæ maritimæ, in qua erat Ecclesia sancti Leonii martyris. 366
 Tychæum Antiochiæ, id est, Templum Genii publici, in honorem martyris Ignatii consecratur. 371
 Tzandadeer Cæstrus in confinio Persarum atque Indorum. 579

V.

Valens a Muria Pannoniæ, Arianorum signifer 78. damnatus in Synodo Sardicensi, 79. item in Synodo Ariminensi, 98, 99, 124. Eunomium humaniter excipit Valens August. temporibus, 519

Valens Imperator ab uxore Ariana indolens, Arii hæresim amplexus est, 163. ab Eudoxio Arano Episcopo baptizatur, *ibid.* ejus interitus. 170, 331
 Valentinianus Tribunus Lanciariorum, 126. confessor temporibus Juliani, 136, 145. Imper. ab exercitu eligitur, 152, 323. Valentinianum in consortium adiciit Inperii, *ibid.* qualem Episcopum vult, 153. Episcopos ipse et eligere recusat. 153
 Valentinianus junior, filius majoris Valentiniani, Ambrosium persequitur, 112. ab Eugenio tyranno perimitur. 216, 338
 Valentinianus Picius Nobilissimus a Theodosio juniore declaratur, 550. Cæsar mox fit ab eodem, *ibid.* Imperator Romæ nuntiatur, 551. Romæ perimitur iulius Maximus Patricii, cujus uxorem stupraverat. 398
 Ventidius & Corbulo Romani Parthos superarunt. 376
 Vetricano Magister militum, Cæsar creatur a Constantio Aug. 500. purpura exornatur a Constantio. *ibid.*
 Vetricano Episcopus Scythiæ, vir sanctissimus, Valentinianum Imper. libere redarguit. 190
 Vigilius Romanæ urbis Episcopus, 401. quintæ Synodo interesse recusat. 419
 Vincentius Capuanus Episcopus, 103. ejus elogium. *ibid.*
 Viudices in singulis civitatibus ab Anastasio Imper. instituti. 378
 Virtus infensissimo cuique reverentiam ac terrorem injicit. 333
 Vitalianus contra Anastasium rebellat, 379. Hypatium & Cyrillum Romanorum Duces capit, *ibid.* Magister militum & Consul a Justino promotus occiditur. 386
 Vitalis Episcopus Antiochiæ, successit Tyranni, Ecclesiam in Palæa quæ persecutionis tempore destructa fuerat, restauravit. 8
 Vitalis Antiochiæ ordinatur Episc. ab Apollinare Laodiceno. 197
 Vralis ac Miscus Legati Sedis Apostolicæ, ob male gestam legationem in Synodo Romana damnantur. 354, 355
 Vringes, Gothorum dux. 400
 Ulfila Gothorum gentis Episcopus, 192. ab Eusebio Nicomedensi ordinatur, 480. sacre Scripturæ libros in Gothicam linguam transfert. *ibid.*
 Ulpianus Sophista orationem scripsit de laudibus Antiochiæ. 275
 Unicus cuiusque civitatis Episcopus esse debet, non duo. 26
 Ursacius a Singiduno, Arianorum antesignanus, 78. damnatus in Synodo Sardicensi, 79. vipera ex Ariana aspicie pagana. 81

X.

XERXAS vir dominis sui, adversus Flavianum Antiochenum Episcopum insurgit, 162. Episc. Hierapolis, 365. Græco vocabulo Philoxenus dictus. *ibid.*
 Xylocassa & cassia & cinnamomum apud Aethiops nascitur. 439

Z.

ZACHARIAS Rhetor, Historiæ Scriptor Nestorio favet, 281. Proterium falso accusat, 300, 318, 339, 371. Zacharius Rhetor Eutychetis partibus favet, 341. reprehenditur ab Evagrius ut parum diligens in scribenda Historia. 353
 Zeno, Arimæus initio dictus, a Leone Augusto gener adificatur, 307. Romanorum Imperator creatur, 309. ejus flagitiosa vita, 333. ejusdem Henoticum sive edictum unitivum de adunatione Ecclesiarum, 345. ejus epistola ad Felicem Papam. 353
 Zeugmatius monachus excus pro fide Catholica strenue decertat. 186
 Zeugma urbs Euphratenis Provinciæ, 164. Zeugmateum regio. 186
 Zenonis Augusta, Basilisci uxor, Synodo Chalcedonensi adversatur, 569. ejus miserabilis interitus. 570
 Zeilus Rector urbis Antiochiæ sub Theodosio juniore, quænam opera Antiochiæ edificaverit. 313
 Zolus Alexandria Episcopus pulso Theodosio. 393, 417
 Zolimus Romanæ urbis Episc. post Bonifatium. 238
 Zolimus Historiæ Scriptor, Paganus fuit, & ob id Constantino infensus, 373. usque ad tempora Honorii & Arcadii Historiam suam perduxit. 335, 472
 Zommas monachus Syrus, 389. terræ motum Antiochiæ prædixit, 398. ejus miracula. 399

INDEX RERUM ET VERBORUM MEMORABILIUM Quæ in Annotationibus Valesianis explicantur.

Prior numerus paginam, posterior, notam indicat.

A BARES quando primum innotuerint Romanis. pag. 418. 5
 Acacius Constantinopolitanus Episcopus Petro Fulconi numquam communicavit. 349. f. in nulla speciali Synodo damnatus est. 352. L. depositionis sententia quando in eum lata sit, *ibid.* in duabus Synodis Rom. damnatus est. 597
 Accemitarum Monasteria duo Constantinopoli. 353. 3. 364. 2.
 Adiduxa *αδιδυξια* potestas Magistri militum *perpetui*. 358. L. locus Theophrasti emendatur. *ibid.*
 Adjutor, princeps erat officii Magistri Officiorum. 315. 1
 Adelphius hereticus Monachis suis interdixit ne operarentur. 161. 2
 Adulter vocatur qui Episcopi adhuc superstitis Scedem invadit. 348. 2
 Aetius Martyr dictus est Symeon Stylita. 266. 3
 Agyrius & agyrius multum inter se differunt. 82. 2
 Agyri *αγυρι* cognominantur Patres qui Nicæno Concilio interfecerunt. 305. 1
 Agyris Pelles Caprinas. 221. 4
 Alexandrini Episcopi olim Papæ dicti. 353. 3. refutatur Nicephori opinio. *ibid.*
 Amphitrua vela pro foribus pendentia. 469. 4. eorum multiplex usus in Ecclesia. *ibid.*
 Amphitrua utrimque acutus gladius. 336. 3
 Amphitrua strator. 332. 2
 Amphitrua relatio Praefidis ad Imperatorem. 369. 4
 Amphitrua locus prope Constantinopolim. 379. 3
 Amphitrua Ecclesia S. Resurrectionis Hierosolymis. 293. 5
 Anastasius Sincera Episcopus Antiochie. quando expulsus fuerit. 431. 3
 Anastasius Constantinopolitanus Episcopus Maximum Antiochensem Episcopum ordinavit. 581. 4
 Andreas Samolatenus Episcopus scripsit contra duodecim capitula Cyrilli. 380. 6
 Angeli creati sunt à Deo mutabilis naturæ, & virtutis ac vii capacia. 15. 1
 Antiochia ex quatuor urbibus constabat. 8. 2. una ex iis palæ dicta. 8. 2. 119. 2
 Antiochia tria erant fora seu tribunalia, ac totidem Advocatorum Scholæ. 173. L. in eadem urbe erat prætorium Magistri militum Orientis. 173. 4
 Antiochena Synodus anno 358. celebrata, & res in ea gestæ. 196. 3
 Antiochenorum anni. à quo mense initium sumant. 304. 3
 Antiochia, Latine subura. 419. 1
 Apamia metropolis Syriæ Coeles, seu secundæ Syriæ. 368. 1
 Apamea Spuria. 178. 1
 Apollinarius Laodiceus Episcopus. 315. 4
 Apostoli dicuntur columnæ Ecclesiæ. 13. 1
 Apocrypha, quid significet. 350. 4
 Apocryphus Monasterii. 366. 4. id est procurator. 415. 3
 Apocryphi seu responsales Patriarcharum & Episcoporum in aula Imp. 419. 1
 Archidiaconus electione Episcopi ad eum locum promovebatur. 59. 2. Cor Episcopi dicebatur. *ibid.*
 Arius in duabus Synodis cum sociis, ab Alexandro Episcopo damnatus. 20. 3
 Arianos Catholici non habebant pro Christianis. 95. 4
 Arianorum duo genera. 150. 2
 Asia quot rectores seu iudices habuerit. 230. 1
 Asparius *ασπαριος* salutatorium & secretarium Ecclesiæ. 317. 1
 Athanasii epist. ad Jovianum Imp. de Fide, scripta est Antiochia, non autem Alexandria ut vult Baronius. 149. 1
 Athanasii quinam dicti sint. 427. 1
 Avitus quot menses imperaverit. 294. 1
 Aurea virga Imp. Romanis præferri solita. 415. 1. *αυρεα* *αυρεα* *αυρεα* Honorati. 95. 5. *αυρεα* *αυρεα* *αυρεα* 141. 3. 172. 3. junctur cum Decurionibus. 301. 1

B.
 BAPTISMUS *βαπτισμα* vocatur, id est, signum Domini-cum. 169. 2
 Basiliscus Amasius Episcopus, martyr sub Licinio. 478. 2
 Basiliscus Marcum filium suum, primum quidem Cæsarum, postea August. nuncupavit. 339. 3
 Basiliscus Magnus ter à Valente August. impugnatus est. 171. 3
 Basiliscus Subsellia. 546. 6
 Berytensis Synodus quo anno collecta sit. 262. 4
 Botrys urbs Phœnicis. 415. L. Theophrastus & Antoninus martyr emendantur. *ibid.*
 Botrys quid significet. 540. 3

C.
 CASSIUM Ecclesia Alexandria, unde ita dicta. 308. 1
 Cassius *κασιος* ponitur interdum pro *κασιος*. 327. 3. 354. 2
 Cassius ipsa *κασιος* scribitur in veteribus nummis. 354. 2
 Calendio Antiochenus Episcopus ordinatus est Constantinopoli ab Acacio contra Canones. 349. 3. 581. 4. quot annos sedent. 356. 3. 595
 Calendio in Trisagio hymno adiecit hæc verba, *Christe Rex*. 581. L. Theophrastus locus emendatur. *ibid.*
 Calpurnia Basilena seu leclia matronalis. 134. 1
 Campus, locus extra urbem in quo milites exercebantur. 181. 3. 489. 1. campus in Septimo extra urbem Constantinopolitanam. 181. 4
 Castalius fons prope Antiochiam. 371. 1
 Castrensis panis à Diocletiano donatus urbi Alexandrinæ. 293. 3. Procopii locus de hac annona emendatur. *ibid.*
 Castrensis fons seu tribunal in Circo. 569. 1
 Castrensis pingere. 164. 3
 Castrensis *κασιος* dicebatur major Ecclesia. 166. 3
 Chalcedonensis Synodi exemplaria quibus usus est Evagrius, diversa erant à nostris. 319. 1. 323. col. L. quænam certiora ac fideliora sint, utrum Evagrii, an nostra. *ibid.*
 Chalcedonensium civitati nomen dantaxat Metropoliticum donatum est ab Imp. Marciano. 337. 3. jus Metropolitici ea lege donatum non est, *ibid.* jura Metrop. quænam sint. *ibid.*
 Chosroes Persarum Rex quando mortuus sit. 441. L.
 Christiani occurrentibus Episcopis caput submittunt, ut benedictionem acciperent. 155. 2
 Chironicum Alexandrinum male sic nominatum est à Radco. 85. L. melius Antiochenum vocaretur. 85. 1
 Chrysargyrum, Lustralis auri collatio & Auraria functio dicitur in codice. 371. 2. Vestigal dicitur ab Imp. *ibid.* tributum vocatur à Libanio, quod quarto quoque anno pendebatur à Negotiatoribus, *ibid.* aurum pœnolum ab eo distinguendum videtur. *ibid.*
 Chlamys pro Chlamyde. 229. 1
 Claudianus initio Græca carmina scripsit. 324. 2. quando primum Latinos versus scribere aggressus sit. 374. 2
 Clausula illa adjecta Hymno trisagio: *qui Crucifixus es pro nobis*, perpetuo reverentia est ab Orientalibus. 596
 Clausula quid significet. 268. 5. 355. 5
 Clausula Clero adscribere. 417. 1
 Clyma urbs Aegypti ad Arabicum suum sita. 459. 2. non est eadem cum Arsinoe, *ibid.* unde ita dicatur. *ibid.*
 Colluthus hereticus Arium accusavit. 91. 3. pro Episcopo se gessit. & Presbyteros ac Diaconos accepto pretio ordinavit. *ibid.*
 Comitantes largitiones. 176. 2
 Concilium Chalcedonense quo ritu prædicatum & publicatum fuerit. 303. 5. tres Synodi Occidentales simul cum eo prædicatæ à Diacono in Ecclesia post lectionem Evangelii, & Diptychis insertæ. *ibid.*
 Concilii Chalcedonensis Canones viginti septem. 564. 1
 Concilii

Concilium Ephesinum ab Eutychiano celebratum regnante Basilisco, & quid in eo gestum sit. **338. 2**
 Constantina urbs Phœnicæ, cujus Episcopus fuit Sophronius. **263. 2**
 Constantinopolitana Synodus in qua Eudoxius Episcopus ejus urbis creatus est, & magna Ecclesia dedicata, quo anno celebrata sit. **111. 1**
 Constantinopolitanam Synodum Occidentales Episcopi initio non habuerunt pro Occumenica. **206. 2**
 Constantinopolitana Synodus ob causam Gregorii Antiochen- sis Episcopi, quo anno collecta sit. **458. 3**
 Constantinopolitanus Episcopus simpliciter & absolute dicitur Patriarcha. **312. 6**
 Xagani homines rusticani, qui & xagannal dicebantur, **69. 1**, xagann aliter dicuntur. **409. 3**
 Kyprianus & Simplicius Petrus & Paulus. **374. 3**
 Xpovetius quidam fuerit. **377. 2**
 Curatores domorum Imperialium quinam fuerint, **418. 3** jurisdictionem habuerunt. **445. 1** gloriosissimi & magnificen- tissi dicebantur. **ibid.**
 Curiales olim tributa exigebant. **378. 3** Anastasius Imper- tantem eis ademit tributorum exactionem. **ibid.** sequentes Imp. eam legem abrogarunt. **ibid.**
 Curopalates olim vitis, postea summa Palatii dignitas fuit, **415. 1** diversus fuit a Comite excubitorum. **ibid.**
 Cuziba Monasterium & Laura. **390. 1**
 Cyillus Alexandrinus Episcopus, in Synodo Ephesina Vicarius fuit Romani Pontificis. **253. 3**
 Cyægica Regio juxta Antiochiam. **305. 2**

D.

DAMOPHILUS Bithyni **collectanea. 453. 2** vivit post Plutar- chi tempora. **ibid.**
 Decani *Δεκανάρχαι*. **404. 1**
 Delphicum, sedes in qua erat Imperatoris stabula. **386. col. 1**
 Dengisch Attiæ filius, **307. 2** ejus nomen in chronico A- lexandrino corruptum emendatur. **ibid.**
 Depositiones Episcoporum quibusnam verbis concipi solent. **318. 1**
 Derippi Historici *δερπίται*. **410. 3**
 Διαιτάριος Secretarium Ecclesiæ, seu Sacristia. **713. 2**
 Διαιτάριον dicti sunt Chalcedonenſis Synodi, obrectato- res. **578. 3**
 Διερρηκτικὸν δίπολιν hasta amentata. **359. 1**
 Διερρηκτικὸν pro διερρηκτικὸν publicare. **406. 4**
 Dioscorus junior Alexandrinus Episcopus quando ordinatus sit, **364. 3** error Liberati in ejus Ordinatione referenda. **ibid.**
 Δοξολογία seu glorificatio Trinitatis quænam sit. **106. 1**

E.

ECCLESIA comparatur navi. **6. 2**
 Ecclesia ab uno Apostolo fundata, ab omnibus Apostolis dicitur constituta, **497. 2** ejus rei causa. **ibid.**
 Ecclesia S. Mariæ *ἡ ἐκκλησία* unde dicta. **764. 3**
 Ecclesia sanctæ Euphemie duplex fuit Constantinopoli. **584. 1**
 Ecclesia Romana res soli non possidebat, **583. 1. 2** oblationes fidelium in tres partes dividebat. Primam Ecclesiæ, Se- cundam Episcopo, Tertiam Clericis dabat. **ibid.**
 Ἐκκλησιαστικὸς *ἐκκλ.* dissoluta vita. **334. 2**
 Edictum sententiæ in Acacium, **599. discrimen** inter sententiam & edictum sententiæ. **ibid.**
 Ἐκκοίτη unitio est, non unitas. **429. 3**
 Εὐφροῆνι tributaria functio sive illatio. **36. 4**
 Electio Episcoporum, ac præcipue Patriarcharum, ab Imp- confirmari solebat. **739. 5**
 Eleusinius Salimorum Episcopus, **363. 5** de eo locus Theo- phanis emendatur. **ibid.**
 Εὐφιδίου Episcopus Illyrici, missus ad Africanos ad rectam fidem stabilendam. **158. 1**
 Εὐφροῆνι quid significet apud antiquos. **358. 3**
 Encyclicæ Leonis Aug. cum responsionibus Episcoporum. **302. 4**
 Ἐπιστολὰς epistolæ Patriarcharum. **386. 3** item *ἐπιστολὰς* Homilicæ. **ibid.**
 Ἐπιστολὴ libellus Supplex. **10**
 Ephesinus Episcopus olim ab Episcopis Provinciæ suæ ordi- nabatur, **340. 2** Patriarchicum jus ei ademptum post à Sy- nodo Chalcedonenſi. **360. 3**
 Ἐπιτομὴν Sellularii opifices. **444. 1**
 Ἐπιτομὴν *ἡ ἐπιτομή* indictio. **366. 2**
 Episcoporum filii ad Episcopatum promovebantur. **159. 4**
 Episcopi aliarum urbium, in ade Apostolorum humari solebant Constantinopoli. **412. 2**
 Epistola Alexandri Alexandrinæ Episc. ad Alexandrum Constani- nopolitanum, scripta est ante epistolam ejusdem Alexandri ad universas Ecclesias, **9. 2. 16. 2** argumenta quibus ad probatur, **20. 3** utraque epistola fuit Synodica. **ibid.**
 Epistola Constantini ad Nicomedienſes quo anno scripta sit. **42. 2. 50. 6**

Epistola, sive edictum Valentiniani Imp. ad Episcopos Africæ quo anno scripta sit. **154. 1**
 Epistola Synodica Damasi Papæ contra Timotheum quo anno scripta. **208. 1** epistola ejusdem Damasi ad Paulinum An- tiochenſem quo anno scripta. **309. 1**
 Epistolæ diversorum Episcoporum ad Petrum Fullonem scrip- ptæ, tam Græcæ, quam Latine, talis sunt & suppositi. **595**
 Ἐσσυγὴ inquilinus. **445. 4**
 Eruli à Græcis *ἔρροι* dicuntur. **401. 1**
 Eucharistia partes quæ supererant, pueris consumendæ olim dabatur. **416. 3**
 Eudocia Augusta bis Hierosolymam profecta est, **276. 2** se- cunda Eudociæ profectio in urbem Hierosolymam quando facta fuerit. **ibid.**
 Eusebius Nicomedienſis, non Alexandro, sed Paulo successit in Episcopatu Constantinopolitano. **48. 2**
 Eustachio Antiocheno Episcopo successit Paulinus, non autem Eulilius. **52. 1**
 Ἐξάριον quinam fuerint. **394. 2**
 Excommunicatio etiamſi illegitima sit, timenda est. **337. 2** ab eo ipso qui excommunicavit solvenda. **ibid.**
 Expositio Fidei quæ adjecta est ad calcem epistolæ Synodica Concilii Sordicenis, spuria est & adulterina. **80. 1**
 Expeditio Vandalica sub Leone Augusto duplex, **308. 1** de ea expeditione locus Caodili Mauri emendatus. **ibid.**

F.

FLACCILLUS Episcopus Antiochiæ quo anno sedere coe- perit. **53. 3. 74. 5**
 Formula Actorum in sacro Consistorio. **92. 1**

G.

ΓΕΝΕΤΙΣ & ΓΕΝΕΤΙ, multum inter se differunt. **89. 2**
 Gello & Gello, demonium quoddam, **448. 3** idem quod *Γελλοῦς*. **ibid.**
 Glicerius Imp. non Portuenſis Episcopus factus est, sed Salo- nitanus. **308. 5**
 Gregorius quando fuerit Nazianzi Episcopus. **201. 1**
 Γύμν. cognomen Bacchi. **128. 2**

H.

HELIA Hierosolymitanus Episcopus, Chalcedonenſem Synodum anathematizavit. **576. 5**
 Henoticum sive univium Zenonis Edictum de unitate Eccle- siarum, *ἡνολογία* dicitur. **345. 1**
 Heraclianus Comes diu tyrannidem exercuit in Africa. **447. 4**
 Hermodictylus planta quænam sit, **472. 2** ejus radix utilis ar- thriticis. **ibid.**
 Hierapolis metropolis Euphratenſis Provinciæ. **197. 4**
 Hypostasis nomen varie acceptum, in Ecclesia Antiochena tur- bas excitavit. **191. 5**

I.

IACOBUS Monachus ad quem Leo Imp. epistolam scripsit, an fuerit Nisibenus. **302. 1. 565. 3**
 Ἰακκὴ Navale in ostio Ponti situm. **133. 3**
 Ἰακκὴν sacrificium Mulsæ, **527. 3** interdum pro universo Sacerdotali officio sumitur. **ibid.**
 Imago & statua Imp. Constantini, quo cultu honorata fuerit à Christianis. **65. 2**
 Imago Christi apud Edessam. **406. 2**
 Ἰμμενίμμι Immenenſi, idem cum Homeritis. **583. 1**
 Imperatores Constantinop. olim in Septimo reanuari solebant. **419. 2** primus Zeno in Circo coronatus est, & post eum reliqui fere Imperatores Constantinop. **569. 1** Victoris Chronicon emendatur. **ibid.**
 Joannes Alexandrinus Episcopus ordinatus est Constantinopoli à Joanne Scholastico Patriarcha Constantinopolitano **439. 3**
 Joannes Episcopus Apamæ, filius fuit Publii Abbatis. **138. 1. 167. 3**
 Joannes Apamæus Antiochiæ Episcopus post Petrum Fullonem. **349. 3**
 Joannes quando à Petro Fullone factus sit Apamæus Episco- pus. **567. 5**
 Joannes Codonatus Antiochenſis Episcopus, **349. 3** ad Tyri- orum sedem translatus, **600.** idem cum Joanne Apamensi qui pulso Fullone Antiochenum Episcopatum invasi. **ibid.**
 Joannes Rhetor Historiæ Scriptor, differt a Joanne Epiphani- enſi Historico. **270. 4**
 Joannes Tabennegota, Episcopus Alexandrinæ, unde ira dictus, **344. 1** Oeconomus fuit Ecclesiæ Alexandrinæ, **343. 2** Li- berati locus de hoc Joanne Oeconomo correctus. **ibid.** non provocavit ad Simplicium Papam. **352. 1**
 Joannis Baptistæ Ecclesia in urbe Alexandrina. fuit major Ecclesia. **344. 2**
 Julianus qui in secunda Synodo Ephesina vices egit Romani Pontificis. **ibid.**

Pontificis, Coenae fuit Episcopus, non Puteolanus. 163. 2
Jupiter colebatur Apamix in Syria. 222. 2
Justiniani expeditio Vandalica, quoto Christi anno suscepta sit. 397. 1
Justinus senior, ab aliis Thraz dicitur, ab aliis Illvrius. 384. 2
L. acce Imperium comes fuerat excubitorum. 442. 1
Justinus junior quot annos regnavit. 442. 1

L.

L. acce coram Episcopis & Monachis sanctitate vite insignitus, caput inclinabat benedictionis accipiende causa. 414. 2
Laura quid sit, & in quo differat à Crenobio. 276. 3
Legati à Concilio missi solebant ad Imperatorem, qui gesta ei referret. 176. 2
Lentoria non pro Missa solum, sed pro officio Ecclesiastico etiam sumitur. 110. 2
Leonis epistolam quomodo Dioscorus legi prohibuerit in Ephesino concilio. 391. 4
Lycus flavius juxta Constantinopolim, 563. 1. Lycus etiam dictus est. 442. 1
Lex divina de poenitentibus quomodo sit. 316. 4
Lex Theodotii de supplicio in tricennium diem differendo, cur Gratiano tribuatur in Codice. 217. 3
Leges Imp. Constantini & Theodotii de cremandis hereticorum libris. 336. 1
Libyx in Aegypto dux. 316. 1
Litania vicus in agro Chalcidico, 461. 2. ejus nomen corruptum in Theophrasti Chronico emendatur. 461. 2
Lycus Curator civitatum 502. 2. ab Imperatore promovebatur. 442. 1
Lycus dicitur Praefectus praetorio. 378. 4
Longus murus dictus est Anastasianus, ex conditoris nomine. 371. 1
Lucianus martyr, Pauli Samosatensis errorem sequutus est, 15. 2. separavit se à communione trium Episcoporum. 16. 1
Lues inguinaria quae quinquaginta & amplius annos grassata est, quando coepit. 408. 2

M.

Macarius Hierosolymorum Episcopus, quando ordinatus, & quando expulsus fuerit, 417. 2. quo anno in suam sedem restitutus sit. 418. 1
Macedonius Episcopus Constantinop. initio Episcopatus communicavit Henotico Zenois edicto. 364. 1
Mandra Monasterium, & ἀρχιμανδρίτης Abbas Monasterii. 268. 2
Martyria Ecclesia s. Euphemie martyris, 327. 1. Oratorium martyri quoddam fuerit. 418. 1
Maximus Cynicus à tribus Episcopis Aegyptiis ordinatus est Episcopus Constantinopolitanus, non autem à septem Episcopis ut vult Baronius. 201. 4. Baronius Navicularios Alexandrinos sumptit pro Episcopis. 418. 1
Mazaca vel Mozoca prius dicta est Caesarea Cappadociae. 420. 2
Μεγαλόπολις dicta est urbs Roma. item Constantinopolis. 303. 3
Meletius quo anno translatus fuerit ad sedem Antiochenam. 110. 3
Menandri Protektoris locus corrigitur. 433. 3
Metatorium locus in Ecclesia, ex quo Patriarcha procedebat ad Altare, 523. 3. idem quod Diaconicum seu Secretarium. 418. 1
Μεταμόρφωσις seu μεταμόρφωσις quid significet. 385. 4. interdum pro porta. interdum pro stria seu curte sumitur. 418. 1
Militia genus servitutis fuit apud Romanos. 456. 4
Missae vespertinae in Quadragesima. 164. 2
Μυστήρια pro Missa sumitur. 391. 5
Muxa communio inter Episcopos quomodo fiebat. 166. 2

N.

NANKAHOS quid significet. 301. 1
Nia seu Ναιά Νικαία Dominica prima post Pascha. 253. 2
Nepos quot annis imperaverit. 308. 4
Novella Justiniani 42. quo anno data sit. 394. 1
Nuba dicti sunt etiam Nomades. 359. 1
Numerus Episcoporum qui Concilio Niceno interfuerunt. 150. 3
Nymphaeum templum Nympharum. 109. 3

O.

Obras & Actas castrum munitissimum juxta Nymphaeum fluvium. 461. 3
Οικονομία non est coarctatio, 511. 1. Οικονομία est dispositio Ecclesiastica, 418. 1. quoniam & quando ea uti possint. 418. 1
Ολοκλήτης seu ολοκλητός solidum significat. 22. 3

Orationes fanebrae in obitu unius Episcopi, à pluribus Episcopis dictae. 201. 3
Ordinationes extra ordinem à Catholicis Episcopis factae, contra regulas Ecclesiae. 164. 1. 197. 4
Origenes non damnatus est in quinta Synodo Constantinopolitana, sed diu ante. 410. 4
Ostracine locus seu vicus Antiochiae, unde dictus. 305. 2
Οὐρανίου Actus & Euthymius, cur ita dicti. 526. 2

P.

ΠΑΧΗ quid significet. 390. 1
Παλαια Regio Antiochiae, 119. 2. in ea fuit Ecclesia quae παλαια dicebatur. 418. 1
Παλαγγινός Dardanarius. 278. 1
Παλαγγινός. 278. 1
Pantichium oppidum unde dictum. 541. 1
Πατριάρχης quid significet. 281. 2. sumitur etiam pro eo quod est militibus numeris adscribi, 418. 1. πατριάρχης alibi militare seu matricula. 418. 1
Πατριάρχης superfluum. 116. 1
Πατριάρχης ita veredi. 416. 1. 461. 1
Πατριάρχης quid significet. 542. 3
Patriarcha accusatus à Laico, provocat ad Imp. & ad Synodum. 418. 1. judicatur in Auditorio mixto ex Ecclesiasticis & laicis. 418. 1
Patriarcharum imagines in Ecclesia collocatae. 578. 2
Paulus Constantinopolit. Episcopus non interfuit Serdicensi Concilio, nec ab eo restitutus est. 72. 1
Paulus Alexandriae Episcopus haereticus fuit, 397. 2. Liberatus cum Catholicum fecit. 418. 1
Πατριάρχης quid significet. 542. 3
Petrus Fullo mortuus est ante Petrum Mongum, 386. 1. damnatur in Synodo Antiochena, 593. item in Synodo Constantinopolitana, & Rom. 594. 1
Πατριάρχης milites quinam sint, 135. 1. id est domestici palatii, ut est in Notitia Imperii Romani, ubi de Comitibus domesticorum. 418. 1
Phantasma, seu phantasma Eutychis. 339. 3
Phantasia factio. 567. 2. φαντασία populum in factiones dividere. 418. 1
Pheno seu pheno viculus Palaestinae, in quo erant metalla ad quae noxii damabantur. 166. 1. 180. 4
Phoeniciae duae: altera Maritima, altera Libanensis, 366. 3. subiacebat Patriarchae Antiocheno, 367. 5. Dux Phoeniciae. 368. 2
Phosphorion & Bosporium portus Constantinopoli. 366. 2
Pisandri Poetae duo, prior Rhodius, Posterior Larandensis qui scripsit sexdecim libros de Nuptiis Dearum & Hieronymi. 375. 4
Πολιτάρχης Curiales vel Decuriones. 141. 1
Πολύβιος Theodorus vocat laicus. 231. 3
Πολύβιος multifidus. 187. 2
Polybius locus emendatus. 176. 2
Ponice Diocesis, quot Provincias & rectores habuerit. 230. 1
Praefectura praetoria, vertex erat omnium dignitatum. 371. 2. duas arcas habebat, 378. 2. item Numerarios auri. 371. 1
Praesentes sex Praesentiales milites quinam essent. 385. 2. vō ἀπαιτητοὶ Graeci vocant. 418. 1
Presbyteri una cum Episcopo Missas celebrabant. 265. 2
Priscus Rhetor Historiae Scriptor, Thraz fuit ex Panio Thraz oppido. 308. 2. Theophrasti locus emendatus. 418. 1
Πρόβια rupes in mare prominentes, 183. 2. item moles in mare projectae. 418. 1
Πρόβια protestatio. 530. 5. 533. 2
Πρόβια cura, sollicitudo. 340. 1
Πρόβια omnes labores tolerare, 556. 1. ὁμοίως τῶν κατὰ τὸν casus experiri. 418. 1
Πρόβια Ecclesia in honorem Prophetae constructa. 584. 2
Πρόβια edictum, 318. 3. ὁμοίως edictum proponere. 451. 1

Q.

Quintus pro Cyro, & Quinegius pro Cynegio. 362. 4

R.

RAIZEM commodius se habere, & ὑποκρίναι 517. 3
Recusatorii libelli, quibus Patriarcha poscebant ab Imperatore ut Episcopatum dimittere ipsi liceret. 387. 4
Reordinationes tam Episcoporum, quam Presbyterorum, olim in Ecclesia usurpatae. 12. 2
Ras & Ruas Hinnorum Rex, qui & Roila. 217. 4

S.

SABAI ab Himeritis distincti. 481. 2
Salmuris, urbs Scythiae, Graece ἑλμαρίς. 534. 5
Seculares iudices, qui Concilio intererant cum de negotiis criminalibus ageretur, sententiam dicebant in causa Fidei non item. 418. 1

item. 258. l. 314. 4
 Secundus, Praefectus praetorio, alius a Salustio. 523. 1
 Σης quid significet. 271. 4
 Serrus Presbyter Libyæ, postea Paratonii Episcopus. 113. 1
 Severiani locus emendatur. 260. 4
 Severus Aug. dictus est etiam Serpentinus seu Serpentinus. 207. 1
 Σοβαλῶν horrea. 249. 2
 Σοφί Capella in qua erat tumulus Martyris. 285. 2
 Σαμία excepta. 216. l. συμμύσις Origenis, Latine excepta dici debent, non autem excerpta, *ibid.* βασιλικὰ συμμύσις annotationes divini. 547. 2
 Συναγῶν dicuntur a Graecis ejusdem factionis homines. 29. 2
 Statua Constantini magno Constantinopoli adorata etiam ab Imp. 485. 3. duplex fuit Constantini statua. *ibid.*
 Stephanus junior Antiochenus Episcopus, ordinatus est Constantinopoli ab Acacio. 249. 3
 Σπῆλαι sibi oculos inungere. 275. 8
 Σολῆ dicuntur a Graecis Sol & Luna. 239. l. item duodecim signa Zodiaci. *ibid.*
 Στρατὴ & στρατός quid inter se differant. 426. 3. στρατός est cohortalis militia, Officialium scilicet seu Apparitorum, *ibid.*
 Συλλογίζεσθαι & συλλογίζεσθαι quid significet. 94. 1
 Συμμετέχει quid significet. 42. 4
 Συμμετέχειν sustinere & tolerare. 113. 4
 Συμφωνία pacificor. 251. l. συμφωνία pactum. *ibid.*
 Συμφωνία & συμφωνία quid significet. 566. 2
 Συνελεύσεως Synodus particularis, oppositur generali Synodo. 261. l. συνέλευσις Synodus Episcoporum qui in urbe Regia versabantur. *ibid.*
 Synodus Illyricana sub Valentiano, quo anno celebrata sit. 557. 6
 Συμμετέχειν λέγει quid sit. 423. 1
 Συμμετέχειν tributarii. 378. l. 434. 4
 Supplicia denoxis olim extra portas urbium fovebantur. 417. 2
 Σύνθημα quid significet. 446. 4
 Synceles habebant Patriarcha, id est, concellaneos seu cohabitantes. 271. 2. erant Synceles tam ex ordine Presbyterorum, quam Diaconorum, *ibid.* non soli Patriarcha, sed alii etiam Episcopi Synceles habuerunt. *ibid.*
 Synesius non Cyrenarum Episcopus fuit, sed Prolemaidis. 271. 2. quid de Resurrectione crediderit. *ibid.*

T.

ΤΕΛΕΟΛΟΓΙΑΙ significat baptizari. 249. 4
 Τ. Ουφίε dictus est sanctus Ignatius. 271. 2. ejus reliquie diu ante Theodosium juniorem translatæ fuerant Antiochiam. 271. 1
 Terra motus Antiochie sub Justino, quomodo anno contigerit. 388. 4
 Thecla per synopen pro Theoclia, Protomartyr cognominata. *ibid.*
 Theodoriti error in obfusione Nisibis. 117. 2. Theodoriti error in affigendo tempore quo Eustathius se ab Ariano separavit. 126. 2
 Theodorus Meletis nimium favens, Paulinum falso accusat. 196. 2
 Theodoriti Historia unde incipiat, & a quo Christi anno. 243. 1
 Theodoriti duo historiae Ecclesiasticae scriptores. 581. 2
 Theodorus Heracleota quando mortuus sit. 530. 2. diversus a Dorotheo. *ibid.*

Theodoro Mopsuestius Episcopo Orientales Episcopi impendisse favorem. 242. 2
 Theodorus Antiochenus Episcopus, quo anno mortuus sit. 242. 2
 Theodulus Presbyter quibus temporibus scripsit. 252. 1
 Theopaschitarum seu Deipaschitarum heresis. 195. 3
 Theophilus Indus, a Gregorio Nysseno Blemmys dicitur. 481. 1. ortus fuit ex Insula Diva. 487. 2. Athrops dictus est. 526. 2
 Thessalonicensis Episcopus vocabatur Patriarcha. 286. 2
 Timotheus Salofaciolus, dictus est etiam Albus. 303. 4
 Tholi balnearum. 164. 1
 Tiaræ seu mitræ non gestabant olim Episcopi. 442. 2
 Tiberius Constantinus quot annos regnavit. 205. 2
 Timotheus, cur cognominatus sit Albus. 205. 2
 Τόμος sumitur pro epistola. 21. 2. 513. 3. 522. 1
 Tomus Occidentalis in Canone 2. Concilio Constantinopolitano quid sit. 126. 3. 166. l. Baronii sententia refutatur. 206. 2
 Trajanus Patricius Historiae Scriptor, quando vixerit. 438. 1
 Translationes Episcoporum invidiosæ. 240. 1
 Tribunal decem & novem accubitorum. 439. 1. Theophylacti locus de hac domo explicatur. *ibid.*
 Triplex divisio Imperii inter Valentinianum ac Valentem. Prima Comitum, secunda Militum, tertia Palatii. Adde & quartam Provinciarum. 224. 1
 Tripolis urbs Phoenices maritimæ, in qua sepulchrum fuit martyris Leontii. 166. 3. 415. 1
 Trisagus Hymnus in Ecclesia. 380. 1
 Trocundus Hilli frater. 314. 4. ejus nomen corruptum in Theophanis Chronico, *ibid.* item in Chronico Victoris Thunonensis. 571. 5
 Τριπύλις & Τριπύλις quid sit. 546. 4
 Τριπύλις templum Genii publici. 271. 3
 Tyranni vocabantur Reges Azumitarum. 487. 2

V.

VALENTINIANUS Imp. liberam omnibus tribuit facultatem colendi numinis pro ut quisque vellet. 155. 7. idem fecerat Jovianus Imperator. 152. 1
 Vicarius Thraciæ, quas sub se habuerit Provincias. 128. 3. 230. 1
 Victoris Tunonensis locus illustris emendatur. 251. 2
 Vigilius Papa consensit quidem Synodo Constantinopolitana ei tamen interesse noluit. 419. 2
 Vindictæ ab Anastasio instituti. 278. 2
 Vitiligo unde dicta sit, & quomodo scribi debeat. 235. 2
 Unio pro unitione, barbarum est vocabulum, non Latinum. 429. 2. unio Latine unitatem significat. *ibid.*
 Υπαρχος Spacharius. 283. 2
 Υπαρχος quid significet. 87. 3
 Υπερπλοῖος rerum superpositiones. 277. 2
 Uranius Subadjuva. 312. 2. locus ex epistola Felicis Papæ emendatur. 322. 2

Z.

ZACHARIAS occisus a militibus in sanctuario Templi. 156. 1
 Zosimus Historiae Scriptor, non vixit temporibus Theodosii junioris. 375. 1

I N D E X

Præcipuarum rerum in VARIORUM AUCTORUM observatis occurrentium:
Qui & TABULÆ CHRONOLOGICÆ usum præstat.

A.		Pag. Not.	
A	BASGI, populi Colchidis,	402 a	
	Acacius, ordinatus Ep. CP. anno 471.	337 a	
	Achemenes, primus Persarum rex,	240 b	
	Actius Imp. Romæ interfectus anno 474.	397 a	
	Albius, urbs Romæ præfectus anno Chr. 414.	546 a	
	Alexander, Ep. Alexandrinus obiit anno 340.	8 d	
	Alexander, Ep. Antioch. primus J. Chrystostomi nomen tabulis
Ecclesiasticis inscripsit,	237 b	
	Alexander, Ep. CPolitanus, quo anno obiit incertum,	47. a	
	Alexandria urbs, in seditiones proclivis,	297 b	
	Amblada, Piliæ civitas,	508 a	
	Ambrosius, Ep. Med. Valentiano Imp. 6dur,	213 a	
	Anastasiu Imp. regnavit annos 27. obiitque anno 518.	381	
	Anastasiu PP. Rom. factus anno 496. obiit anno 498.	574	
	Anatolius, Ep. CP. factus anno 449.	300 a	
	Anthimius, creatus est Romæ Imperator anno 462. casus
anno 472.	308 a	
	Anthimus Episc. CP. ordinatus anno 535.	416 a	
	Antiochena sedes ab antiquo patriarchalis,	307 a	
	Antiochia urbis æra,	304 c	
	Apothanasius, Episc. Alex. ordinatus anno 551.	417 c	
	obiit anno 562.	443 a	
	Aradius, renunciatus Augustus, anno Chr. 383.	334 b	
	Asiana Diocesis decem Provinciis constabat,	330 a	
	Athanasius, Ep. Alex. ad à meretrice accusatus. p. 62. a. a
revocatur a primo exilio anno 338. p. 68. n. a. a secundo,
anno 349. p. 86. n. b. tercio expulsus, anno 356. p. 87. n. a.
a. an apud virginem delinquit,	90. i	
	Athanasius II. ep. Alex. ordinatus anno 490.	357. a	
	Augustulus Romæ imperare cepit anno 475.	308 a	
	Auxumita, quando Christiani facti,	488 a	
B.			
B	Basilius Seleucia Episcopus, depositus & restitutus,	318	
	Belisarius, sub Justiniano Imp. dux: de eo quædam,	394 a	
	Benedictus, al. Bonifolus, ordinatus est papa Rom. anno 574.
die 1. Junii, p. 433. n. a. obiit anno 578.	342.	
	Blemmyæ, Ægyptii continui,	258 a	
	Borbomani, seu Borbornæ, Hæretici, unde sic dicti,	498 a	
C.			
C	Canonæ Apostolici vetant, ne ab uno Episcopo excom-
municati, a alii recipiantur. p. 11. n. a. Canon 15. Nic.
contra translationes Episcoporum, p. 210. n. a. Apostolicus
75. ne quis Episcopus alium sui loco ordinet,	214 a	
	Chosroes, Pers. rex, Edessam obsidet anno 544. p. 405. n. a.
Sergiopolim frustra oppugnat anno 542. p. 407. n. a. obiit
anno 579.	443 a	
	Chosroes junior, an Christianus,	p. 469. n. a.	
	Chrysargyreum tributum ab Anastasio Imp. sublatum anno
500. 371 a	500. 371 a	
	Chrysostomi Reliquiæ Comanis Constantinopolim transferre
anno 438.	316 a	
	Circeliana, oppidum Mesopotamiæ,	435 a	
	Constantinopolis incendio vastata anno 465.	568 b	
	Constantinus M. a. à fratribus suis veneno sublatu,	481 b	
	Constantinus Imperator, nimis levis & facilis, p. 82. n. a.
Athanasio & orthodoxis parit, p. 81. n. a. p. 86. n. a.
revera semper Catholicus.	122. b	
	Cræsus sive, pars sinus Corinthiaci,	401. b	
	Crispus & Fausta, an a Constantino M. necati,	479. b	
	Cyriacus Martyr,	566. b	
D.			
D	Diæsis, urbs Mesopotamiæ, al. Anastasiopolis,	436. a	
	Dioscorus junior sedens Alex. adeptus est anno 517. 362 *	362 *	
Dominico die rusticis operari interdictum,		566. a	
Dominus, Episc. Alex. ordinatus anno 545.		417. c	
Doxologus forma duplex à S. Basilio usurpata,		106. a	
Drepanum, al. Helcaopolis,		483. b	
E.			
E	Ecclesia, diu apud Larinos sæcula tantum audiit,	19. c	
	Ecclesia Apostolorum CPoli a Constantino M. constructum,	486. b	
	Epiphanius quid,	519 a	
	Ephraemius ordinatus est Ep. Antioch. anno 517.	388. a	
	Epiphanius Ep. CP. ordinatus est ann 518. pag 323. n. 1
& 416. a	323. n. 1
& 416. a	
	Episcopus, an a populo eligendus, p. 32. n. a. unus esse de-
bet in Ecclesia. p. 26. n. a. tres simul Episcopi Antiochiæ,
p. 127. n. a. Episcopi vel ex Magistratu, vel ex presbyterio
co-optandi,	152. a	
	Evagrius, Historiam suam edidit anno 594.	478. f	
	Eudocia, Theodosii junioris conjux, Hierosolymam secundo pro-
fecta anno 449. p. 276. n. a. obiit anno 460.	372. a	
	Eulalius, Episcopus Nazianzi opera Gregorii Naz. constructus,	322. f	
	Eulogius factus est Episc. Alex. anno 580.	443. a	
	Euphemius, ordinatus est Ep. CP. anno 487. p. 356. n. a
in exilium ductus anno 496.	361. a	
	Euphrasius Ep. Antioch. perit terre motu, anno 526. 398.	398.	
	Eusebius Cæsariensis, Historiam suam terminavit anno 329.
6. a	329.
6. a	
	Eusebius Nicomedienfis & Theognis Nic. Ep. subscripserunt fi-
dei Nicæne.	37. a	
	Eustathius Epiphaniensis claruit circa ann. 406	374. b	
	Eustathius, Ep. Antioch. Eusebio Pamphili iudice depositus,
p. 72. n. b. ejus reliquæ Antiochiam translatae anno 484.	484.	
	Eustochius, Episc. Hierosol. ordinatus est anno 548.	671. a	
	Eutyches, & ejus hæresis.	501. a	
	Eutychius, Episc. CP. ordinatus anno 551. p. 417. n. a. depo-
situs a Justiniano, p. 411. n. a. restitutus anno 577. p. 417.
n. a. & 443. a.	577. p. 417.
n. a. & 443. a.	
F.			
F	FAUSTINAM uxorem duxit Constantinus Imp. anno Chr. 360.	360.	
	Felix III. ordinatus est Ep. Rom. anno 483.	504. a	
	Flaccilla, Theodosii M. conjux, obiit anno 385.	351. a	
	Flavianus, Ep. CP. ordinatus anno 447. p. 260. casus, an in
exilium pulsus,	310. c	
	Flavianus Ep. Antioch. ordinatus est anno 498. p. 357. n. b. in
exilium missus anno 512.	365. a	
	Fravita, seu Flavita, ordinatus est Ep. CP. anno 492.	316. a	
G.			
G	GENADIUS, ordinatus est Ep. CP. anno 458. obiit anno
471.	304. a	
	Genserius Vandalus, irrupit in Africam anno 429.	374. c	
	Glycerius Romæ imperare cepit anno 473.	308. a	
	Gothicum bellum a Valente Imp. inchoatum anno 367.	163. a	
	Gratianus Imp. occisus est anno Chr. 383.	514. b	
	Gregorius, sedes Alexandrinæ invasor, occupavit eam ab anno
341. ad ann. 349.	86. b	
	Gregorius Nazianzenus, cur Episcopatu CP. renunciasset,	201. a	
	Gregorius magnus, factus est Ep. Rom. anno 590.	472. b	
H.			
H	HÆRETICARUM codices cremari jubet Arcadius Imp. anno
Chr. 398.	540. a	
	Helas, Episc. Hierosol. circa ann. 493.	417. a	
	Hierosolymitanæ Ecclesiæ præcipuus honor semper habitus,	307. b	
	M m m m	307. b	
	Hicarus.	307. b	

Hilarus, factus est Ep. Rom. anno 461. obiit anno 468. 348. b
Homocoulion, unum erat verbum, quod non poterant perverte-
re Arianæ. 30. a
Honorius Imp. duas Stilichonis filias duxit uxores. 344. a
Hunericus in Africa Christianos exagitat anno 481. 383. a

L

LONATIUS, Ep. Antioch. ejus Reliquiæ translatae anno 438. 320. b
Imperator *Leuatus*, i. e. renunciat. 324. a
Joannes, Episc. Hierosol. ordinatus anno 513. obiit anno 524. 417. a
Joannes alter Hierosol. ordinatus est anno 521. 443. a
Joannes Mela, sive Hemula, Ep. Alex. ordinatus est anno 496. 347. a
Joannes Niceota Ep. Alex. ordinatus est anno 505. 357. a
Joannes Talia ordinatus Ep. Alex. anno 481. 344. a
Joannes III. papa Rom. ordinatus est anno 560. die 15. Julii. 412. a
Joannes, Apamiæ Episcopus factus anno Chr. 478. 363. a
Joannes Ep. Antioch. Cyrillum Alexandrinum deponit, p. 374. a. a. cum eo de quo in gratiam redit interventus Imp. Theo-
dotii. 355. b
Joannes Jejunator factus Ep. CP. anno 581. 473. c
Jovinus, Sebastianus, Herschianus tyranni oppressi anno 413. 347. a
Indigerdes, Persarum Rex, mortuus est anno 414. 374. a
Isidorus Pelusiota claruit circa ann. 413. 369. a
Julius, vel Julianus, Ep. Puteolanus. 262. a
Julianus, Ep. Coënsis. 263. a
Julianus Comes, Felix, & Elpidius divinitus morte mulati. 132. a
Julianus Imp. pluribus magis familiariter usus, p. 124. d. a. 144. a
Justinianus Vitalianum occidit anno 520. p. 385. a. a. obiit
anno 565. 423. b
Justinus Imp. imperare cepit anno 518. p. 381. a. b. obiit
anno 528. 391. b
Juvenalis, Ep. Hierosol. jura Patriarchatus sibi injuste vendi-
cavit. 310. a

L

LEO Magnus, Imperium suscepit anno Chr. 457. 365. *
Leo senior & junior Impp. obierunt anno 474. 309. a
Leo Magnus, Ep. Rom. ordinatus anno 440. obiit anno 461. p. 262. a. b. Genserico persuasit ut ab incendio urbis Ro-
mæ abstineret. 294. a
Leontius, Ep. Antioch. se castravit, & quare. 109. a
Lucianus M. de eo ejusque Symbolo. 494. a
Luciferiani, qua causa ab Ecclesiâ recedebant. 127. b

M.

MACARIUS, Episcopus Hierosol. fuit ab anno 312. ad annum 335. 8. c
Macarius alter, Ep. Hierosol. ordinatus anno 544. decessit
anno 548. p. 417. a. a. obiit anno 571. 443. a
Maccabæorum liber primus, utilissimus. 476. a
Macedonius, ordinatus est Ep. CP. anno 496. inde pulsus an-
no 511. 361. a
Marcellus Apamiensis Ep. passus anno 389. 223. a
Marcianus Imperium suscepit anno 450. p. 283. a. o-
biit Marcianus anno Chr. 457. 365. *
Mauricius Tiberius Imp. coronatus anno 582. 445. a
Maximianus Ep. CP. ordinatus anno 431. 260. a
Menas Episc. CP. ordinatus anno 530. p. 416. a. obiit an-
no 552. 417. a
Mentes inter Deum & res creatas Christus. 18. a
Messalianorum secta qualis. 161. a
Metrophanes fuit Ep. CP. tempore Synodi Nicænæ L. 8. d

N.

NARSES Eunuchus, qualis vir, p. 403. a. a. Totam prælio
vincit anno 523. ibid. a. b. Buseleum superat anno 523. ibid. c
Nestarii & Flaviani ordinationum defensio. 206. a
Nepos Romæ imperare cepit anno 474. 308. a
Nestorii Hæresis, p. 257. a. a. ejus exilia & mors. ibid. b
Nisibis, ter a Persis obsessa. 117. †

O.

OCTAGONON, locus Bibliothecæ CP. 560. a
Odoacer Romæ regnare cepit anno 476. 308. a
Olybrius Romæ imperare cepit anno 472. 308. a
Orgia, sex pedum mensura. 493. a

P.

Pagani, cur Ethnicis sic dicti, p. 115. n. a. De ratione hujus
vocabuli pro Ethnicis sumpti, dissentit à Baronio Job Lau-
dolfus, Comment. in Hist. Aethiop. p. 200. * Nisi valde
* fallor (inquit) haud aliunde quam à Judæis originem tra-
* xit. Hi pagani קִפְּי קִפְּי. Ethnicus vero קִפְּי קִפְּי
* vocaverunt. Illi igitur ipsi latine loquentes, vel Primi
* Christiani ab illis audientes קִפְּי pagani, vel nullam rasti-
* cum autem קִפְּי וְכָל וְכָל pagani communiter appellari.
* vocabulum קִפְּי reddiderunt pagani, tanquam deriva-
* tum esset à קִפְּי pagus, cum à radice קִפְּי casus debuisse
* reddere infidelium vel ethnicum, unde appellatio supradicta
* (ut puto) invaluit.

Palladius, ordinatus est Ep. Antioch. anno 488. 357. b
Paradisi & fluminum nomina. 492. a
Pater, quo respectu major est Filio. 10. b
Paulinus, an ab Ecclesiâ Tyri ad Antiochenam translatus. 496. †
Paulus Ep. Antioch. ordinatus anno 519. sedem abdicavit an-
no 521. 387. a
Paulus Ep. Alex. homicidium convictus & depositus anno 541. 391. a
Paulus Cyprianus Ep. varias ab Arianis Persecutiones perpe-
sus. 72. a
Perse anno 411. pacem cum Romanis ad annos centum pepi-
gerant; quam tamen anno 502. ruperunt. 370. a
Petrus Eleutheropolita, Episc. Hierosol. ordinatus est anno 524. 417. a
Petrus Mungus, qualis vir, p. 343. a. d. obiit anno 490. 377. a
Petrus Fullo, Ep. Antioch. obiit anno 488. p. 357. a. b.
turbare Ecclesiâ cepit anno Chr. 463. 362. b
Philogonius, Ep. Antioch. obiit anno circiter 321. 8. b
Pelagius I. papa Rom. ordinatus anno 555. die 11 Aprilis.
obiit anno 560. 1 Martii. 411. a
Pelagius II ordinatus est papa Rom. anno 578. die 30 No-
vembriis. 443. a
Pellis insignis grassari cepit anno 541. 408. a
Porphyrus, Ep. Antioch. J. Chrysostomo infestus. 237. a
Praxillus, Ep. Hierosol. factus anno 416. 338. a
Presbyter Arius, Constantino M. a filia sua Constantia com-
mendatus. 69. a
Presbyteri in Cappadocia uxorati. 530. c
Proclus, Ep. CP. ordinatus anno 434. 260. a
Proterius, Patriarcha Alexandrinus, ab Eutychianis occisus an-
no 457. 268. c
Quem accipitur pro persona. 15. a
Pulchra Augusta obiit anno Chr. 492. 564. a

R.

ROMA quinquies capta, intra annos 536 & 552. 403. c

S.

SABAZIUS, quomobrem Filius de ipso negavit 18. b
Salustius, Ep. Hierosol. anno 486. obiit anno 494. 413. a
Salutatorium, seu Secretarium Ecclesiæ. 217. a
Schozæ vocis illius plures significationes. 460. a
Serapis simulacrum descriptum. 223. b
Sergiopolis, urbs Syriæ. 407. a
Silentarius, unde sic dictus. 302. a
Silverius, Episcopus Rom. factus, anno 536. Junii die 6. obiit
anno 540. Junii die 20. 401. b
Silvester, papa Rom. pontificatum tenuit ab anno 314. usque
ad ann. 335. 8. a
Simplicius, ordinatus est Ep. Rom. anno 468. obiit anno 483. 348. b
S. Sophiæ Ecclesiâ CPoli dedicata anno 537. p. 411. a. a. ejus
nominis ratio, ibid. ejus longitudo & latitudo. 412. a
Sybaritæ, luxuriosi. 111. b
Symmachus, papa Rom. factus est anno 493. 574. b
Symeon Stylita junior obiit anno 523. 421. a
Symeon Stylita senior, claruit circa ann. 418. 265. a
Synesius, Ep. Ptolemaidis circa ann. 410. 270. a
Synodus CPolitana IV. S. Spiritus Deitatem contra Macedoni-
um asserit, p. 71. a. a. Arimænsis, quid præstitit, p. 92.
a. a. Nicænsis, habita anno 379. p. 100. a. a. Seleuciensis
eodem anno, p. 109. a. a. Antiochena in causâ Meletii,
anno 360. p. 119. a. a. CPolitana in causâ Eutychis, an-
no 448. p. 261. a. a. iterum anno 219. ibid. Ephesina
aggre anno 449. ibid. Chalcedonenfis secunda anno 451.
283. a. b. CPolitana ab Anatolio habita contra Eutychem
& Nestorium, anno 450. p. 370. a. a. CPolitana, ad dif-
cutiendam trium capitulorum causam, anno 533. p. 418.
a. a. Altera ibidem ad causam Gregorii Ep. Antioch. ex-
aminandam anno 584. 483. a
Theodora

T.

Theonora Augusta, uxoris ejusdem filia. 392. c
Theodoricus Amalus, Italiam ingressus anno 489. Odo-
acrum occidit anno 493. p. 360. n. 2. obiit anno 526.
400. a
Theodorus Historiam suam orsus est ab anno 325. p. 6.
n. 2. stylum historiae convenientem adhibuit. iud. definit
anno 429. 343. a
Theodorus Heracleotes claruit circa ann. 342. obiit circa
ann. 398. 70. a
Theodosius, magister militum, Imperator renunciatus anno
378. 198. a
Theodosius junior Imp. obiit anno 450. 279. a
Theodotus, Ep. Antioch. factus anno 420. 238. a
Thessalonicensem caedes sub Theodosio, anno 390. 217. b
Tiberius Constantinus Imperii cum Justino particeps factus
anno 574. p. 437. n. 1. obiit anno 582. 448. a
Toparia, hymnorum genus. 567. a
Totilas Roman capto, anno 546. 401. c
Traianus, Vandalorum rex, regnum inieit anno 496. obiit

anno 523.

Theodorus Hymnus, uade sic dictus, p. 380. n. 2. graves tu-
multus CPoli excitati ob clausulam ei adjectam. 397. a
ibid. b

V.

Valentinianus Placidus Imp. cæsus anno 455. 295. a
Verbum, i. e. Filium Dei, mutabilis esse nature docu-
bent Ariani, 32. a
Vigilius, papa Rom. Silverio successus circa ann. 536. p. 401.
n. b. obiit anno 555. 422. a
Vitalianus in Anastasio Imp. rebellis, anno 510. p. 379.
n. 1. & Justiniano contra fidem datam cæsus anno 520.
385. a

Z.

Zenonis Imp. Henoticum, quatenus ab Ecclesia Catholica
agnitum, p. 348. n. 2. mortuus est Zeno anno 491.
359. b
Zotius Ep. Alex. ordinatus anno 543. 393. c

ADDENDA

IN

ANNOTATIONIBUS.

Ad Theodori. lib. I. cap. 23. de Indorum fide. Per
Indios intelligit Habessios in Africa, supra Ægy-
ptum, ultra Nubiam sitam: que nonnullis Æthio-
pæ superior dicta est. Plerique Veterum Indos vo-
caverunt omnes fere Zonæ torridæ nationes, quarum speciale
nomen ignorarent. Nulla hic mentio regni Candaces, quam
Æthiops nonnulli pro sua agnoscunt; in eo sibi contrarii,
quod nullam feminam sceperit Æthiopici capicem censant.
Potius est ut locum illum, qui *Asior*. VIII. 27. de regni
Æthiopie Eunuchus agit, de alia Æthiopie parte, Ægypto
videat contermina, speciatim de Insula Meropæ accipiantur;
in ea enim regnasse quendam feminam Candacem, atque id no-
men multis jam annis ad reginas transisse, Plinius testatur, lib.
VI. c. 39. Alii conversionem Habessinorum non quidem ad
Candaces Eunuchum, atamen ad Apostolorum tempora refe-
runt, eumque Bartholomæum, alii Mattheum, vel, quia in vita ejus
non reperitur, Mattheum adscripserunt: Quæ omnia Habessinii
sunt ignota, qui isti à nostris referri audientes, non male
responderunt: De inferiore fortassis Æthiopia, qua *Abassiam* &
Ægyptum interiacet, accipienda illa esse. Nusquam tamen do-
cetur quis successus illius prædicationis fuerit. Vid. Job. Ludolf
Historiam Æthiopicam, lib. II. cap. 4. & lib. III. cap. 2. Indi,
quibus Bartholomæus, & post eum Pantanus evangelium præ-
dicarunt, orientales erant, nempe *Homerici Arabes*, quos etiam
Indos fuisse vocatos, ex *Procopio* & *Philostorgio* discimus. Idem
comment. in Hist. Æthiop. pag. 78. ubi hac opponit Vale-
sius in *Sozom.* lib. II. cap. 24. Habessini, cum religionem
Christianam (à Frumentio) susceperint, Ethnici, non Judæi
erant, veri Dei cultum ignorantes. Idem Comment. in *H. E.*
p. 179. Ante annum 337. Habessini ad fidem conversi. Idem
ibid. p. 232.

P. 74. lin. 28. καὶ Ἀθανάσιος τοῦ Γάλας Non exstant in
Græcis Athanasii, nec in Latinis Hilari.

P. 76. lin. 2. Hilarius legit: Episcopi aderant, quorum
• niter ferrum & catenas præferbat, quas per eos cervicibus
• suis portaverat: alii ex eorum insimulacione mortem sibi
• intentatam testificabantur, intentatam melius quam illam.
Non enim hic conquestio est, quod Ariani mortem intue-
rant, sed quod inferre tentaverint: Sicut observavit Cl. Be-
nedictus in locum. Pergit Hilarius: In tantum enim deipe-
rationis eruperunt, ut etiam episcopi interfocissent. Et me-
lius quam Theodori episcopum. In plures enim hæc cadere
inducit Athanasius relatus à Theodorico infra. cap. 17. hu-
jus lib. ubi ait: Theodosium vero atque Olympium episcopos
Thracia, nos quoque & presbyteros nostros ita conquisi fecerunt,
ut se reperti effimus, capitali supplicio afficeremur.

P. 78. lin. 18. ὁ ἡγεμὼν τῶν πρυτανῶν ἐν Ἀντιόχειᾳ Acta An-
tiocheni Concilii anni 330. quo Eustachius è sede sua pul-
sus fuit, hic memorari putant. In hunc locum baud dubie re-

spexit Sozomenus lib. 3. cap. 12. cum ait Asclepam innocen-
tem Sardica pronuntiatum esse, et quod Eusebii Pamphili alio-
rumque multorum iudicium sententia episcopatum suum recupera-
verit. & hæc vera esse actus judicialibus comprobasset.

Pag. 78. lin. 31. Ἄνδρ' ἀπὸ πρυτανῶν] Valeus reddit, presby-
teros autem qui depositi fuerant. Cum tamen ex Hilariana le-
ctione, de presbyterio in Episcopatum provenerunt, liquet aliud
ad præstium gradum sonare, non à quo quis dejectus sit,
sed à quo ad altioris ascenderit. Cl. Benedictini not. in hanc
epist. apud Hilari.

Pag. 172. lin. 2. Ὅτι οὐκ ὀφείλομεν τῷ Μελχιάδῃ ἐπι-
σκοπῶν ἐν Ἀντιόχειᾳ] Pugnant hæc cum ratione temporum: nam
dem extremum obierat Theodorus, priusquam de præficiendo
Ecclesiæ Constantinopolitane Nestorio cognaretur. Non enim
prius cogitatum, quam defuncto Sifinio, divideretur in partes
urbis regæ clerus, sine alium Præfulem volentibus. Atqui
defunctus est Sifinius die 24 Decembris, anno 417. quo anno
Theodori obitus contigit. Quomodo igitur Nestorius, qui
non ante Martium mensis anni 428. Constantinopolim per
Ciliciam petiit, Theodorum convenire potuerit? Joannes Gier-
sonius in vita B. Theodori, pag. 118.

Ad Eusebium, lib. I. cap. 9. Jobus Ludolfus, in Com-
ment. ad Historiam suam Æthiopicam, post præfixam dispo-
sitionem de heresi Eutycheti, concludit, sibi videri, ex se-
quela magis, quam ex ipsis Eutycheti verbis, propositionem
illam de duabus Christi ante incarnationem naturis promanasse.
Ipsissima enim verba tam inutilia & absurda esse putat, ut
ab homine sanæ mentis proferri non possint. pag. 455. &c.

Ad Euseb. lib. II. cap. 4. Habessini, quibus Eutyches hæ-
reticus audit, Concilium tamen Chalcedonense rejiciunt, quo-
nam in eo dimissus est Dioscorus, quem Patriarcham su-
um agnoscunt, & ejus successoribus semper adhererunt.
Dicunt ergo: Dioscorum, ejusque successores, atque istorum se-
ditatores, graviter de injuria illam questus fuisse, illum enim no-
que Eutychetem secutum, neque Divinitatem aut Humanita-
tem in Christo realiter existentem unquam negasse aut confu-
disse: naturæ divinitatis vocabulum, Divinitati atque Humanitati
Christi commixtum, agnosceri voluisse: atque id unum curasse, ne
contra Ecclesiæ Catholicae mentem, & Concilii Oecumenici Epho-
sini placita, dua persona Christi assererentur: id enim fecerunt, ut
si duas naturas, duasque voluntates in Christo admitteremus.
Denique vocabulum (φύσις) naturæ, natum vel creatum quid
significans, Divinitati nullatenus quadrare: neque duas voluntates,
duas naturas in una persona extra divisionem, separationem,
aut distantiam unitis, animo concipi posset neque humanam
naturam in statum gloriæ exaltatam, idem amplius velle, fa-
cere aut pati, quod in statu examinationis voluerit, fecerit, aut
passus fuerit: adeoque in præfati statum gloriæ Humanitatem nihil
velle neque sentire, quod non simul velis & sentias Divinitas:
Et in m m a

Dei.

Denique, auditis nunc claris vestra sententia, oro ut sibi (Habeſſini) videri istam quaſitionem, et miram ἀπορροίαν, ad quam Christianos se invicem caſiſſe non oporteret. Hæc ex narratione Gregorii Habeſſini ſcripſit Joſeph Ludolſus in Hiſtoria Aethiopi- ca, lib. III. c. 8. initio: quæ cum ad illuſtrandam Diſſicili & Sectatorum ejus fidem faciat, viſum eſt hic adjicere.

Ad Eutyg. lib. III. cap. 33. de Severo.

Opera pretium erit Severi doctrinam ex *Abulpharagio* reſerre, ſub Dynaſt. VII. pag. 148, in verſione Lat. Pocockii pag. 93. ubi de Severo ſic ſcribit. Severus Patriarcha Anti- chenus libros multos compoſuit ad adſtruendam ſcientiam de na- tura una à naturis duabus divina & humana, ſine mixtione, confuſione, aut corruptiōe; verum ita ut eo modo, quo fuerunt, manerent; ſicut natura hominis duabus naturis anima & cor- poris conſtat, & corpus duabus naturis materia & forma; ita ut nec anima in corpus tranſeant, nec materia in formam, vel à contra.

Quæ ipſiſſima eſt hodiernorum Jacobitarum ſententia [*Habeſſini ſe Jacobitas, de Jacobo quodam Doſcovi ſectatore dno- minant*] quæ cum eadem cum Eutychniſmo à veteribus &

recentioribus Hiſtoriz Eccleſiaſtica Scriptores proponitur; quod ſare nequit, ſi Eutyches natura in Chriſto confuſe & commiſcuit. Hoc enim ſuppoſito, ſequitur *deterrum* Eutycho- tis hæreſin ex parte correxiſſe, & una natura conceſſa, confu- ſionem tamen & commiſtione Divinitatis atque Humanita- tis negaviſſe; quod mihi veriſſimum videtur; quia, ut antebac monuimus, *Aethiopes Eutycheſem propter confuſionem naturarum damnaſe*; quod non fieret, ſi idem cum illis ſenti- rent. *Joſ. Ludolſus Comment. in Hiſt. Aethiop. p. 461.*

Pag. 417. lin. 19. Καὶ τὰς αὐτὰς ἀπορροίας ἀντιſτάντες Ζαῖλου] Hæc verba intelligere licet & more ſcripturæ, & appo- ſue ad hiſtoriam. Si more ſcripturæ, mortem ſignificat: ſi appoſite ad hiſtoriam, ſubtilius quiddam indicare poſſunt; Zai- lum nempe, perinde ac præceſſores ſuos, Theodoſium, Gaianum, & Paulum, de ſeſe ejeſtum fuiſſe. Interpretati ſunt more ſcripturæ Chriſtophorionus & Valeſius, ſane probabiliter. Qui altero ſenſu intellexerit, revocabit ille ſacie Evagrium cum re- liquis ſcriptoribus in concordiam; ſcilicet cum Liberato Di- ſcono, Victore Tunonenſi, & Vigilio papa Romæ quod ſilui eſt, atque etiam probabilis. *Joannes Garnarius de Synodo V. Generali, pag. 497.*

AD Teſtimonia Vett. de Theodorito, adjice hoc ex MS. Valeſii.

IMP. Juſtinianus in Edicto de confeſſione verba fidei. ad om- nes Catholicos, de Theodoro Moſopoliſtano ita ſcribit, pag. 853. *Chro- nicæ Alexandrinæ.*

Καὶ πάλιν παραγγέλλει τοὺς ἱεροὺς καὶ ἁγίους καὶ ἀποστόλους καὶ ἐκκλησίαν, ἵνα πάντες ἐν τῷ Θεοῦ λόγῳ πεινῶντες καὶ ἐκκλησίαν ἵδωμεν. Id eſt,

Atque hæc teſtantur Sozomenus, Meſychius, Socrates ac Theodoritus, qui pro Theodoro multos libros ſcripſit, tum- que multis laudibus celebravit.

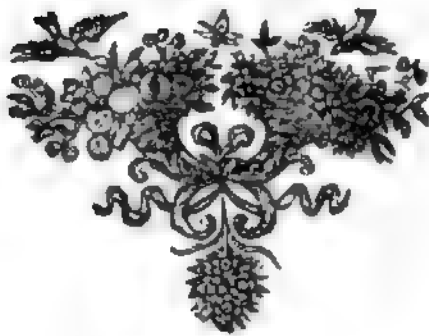
Ad Socr. pag. 294. lin. 15. Οὐ μὲν γὰρ ἐν τῷ λόγῳ, ἀλλὰ ἐν τῷ πνεύματι ἡδοναί, πλὴν οὐκ ἐν τῷ πνεύματι, οὐκ ἐν τῷ πνεύματι] Exiſtimat vir eruditus, Socratem hæc ſcribere, non de Catholicis, ſed de Novatianis, qui tunc temporis Romæ agebant, & quorum ritus ſacros penitus habuit perfectos, ſicut omnes norunt. Ab iis quæ paulo ſupra de Novatianis retulerat, occaſionem arripuit enarrandi ea quæ in hoc capite

continentur; atque ex eorum monumentis hauſiſſe videtur nonnulla huiusce narrationis capitula. Idem vir doctus ex conjectura legit τὸν πνεῦμα ἐκκλησίαν καὶ οὐκ ἐν τῷ πνεύματι, putatque litteram numericam ἑ excidiſſe, ut dies Jovis intelligatur, quo die forſitan Novatiani iſtu per Quadrageſimam non jeju- nabant.

Ad Sozom. pag. 307. not. b. adde: Multis hic locus ſuſpe- ctus eſt. Præter Authores ſupra citatos contule Quæſnellum Diſſert. in vita Leonis P. P. ad annum 447. Certe Prudentius, ſcriptor Sozomeno antiquior, diſerte aſſertit, ſua ætate concio- nes Romæ in eccleſiis haberi ſolitas; liquet in libro πρὸς ἡ- φαιſον, Hymnō XI. verſ. 227. deſcribens Templum Hippoly- to Martyri dicatum, ita canit:

Exente ſub adverſa, gradibus ſublimis tribuſque
Teſtatur, aſiſtes prædicat unde Deum.

W. Louth.

CORRI-

CORRIGENDA ET ALITER LEGENDA.

- P**AG. 12. not. 3. lin. 4. *ἀποστραφῆς*. Sic edit. Paris. fortan eruditus lector eruet quid sibi velit.
 p. 19. a. 2. l. 4. lege *usus est Baroniis*.
 p. 22. n. 3. l. 3. lege *anathemate percussus*.
 p. 23. lin. 21. lege *ἐπεφάνη*.
 p. 30. l. 20. lege *fastidiam*.
 p. 37. l. 41. *προταβύσαι*. Socrates legit *προτιβύσαι*.
 p. 38. lin. 1. lege *in confrellum*. Ibid. l. 10. *πιτυῶν*. Stephanus & hic & apud Socratem legit *πιτυόμεν*. Sicut & Valesius interpretatus est & sic statim sequitur l. 20.
 p. 41. l. 13. lege *olim a maij*.
 p. 44. l. 20. lege *δικαίως*.
 p. 47. l. 25. *ἐπελάλο*. Stephanus legit *ἐποιήσαλο*.
 p. 48. l. 30. *ὁ Βυζάντιος λέγω*. Stephanus habet *τὸν Βυζάντιον*.
 p. 49. n. 5. l. 4. *θε*. Gelasius, Epiphanius, vetus interpret *ἀγαθὸν*. Solenne est Valesio post plures nominativos singularis numeri adicere verbum singulare. Quod hic semel monuisse iussit.
 p. 52. n. 2. l. antepenult. lege *reprobavit*. Ibid. n. 4. l. 8. *inobediens magnitudinis*. Sic edit. Paris. pro *multitudinis*, quatenus conjicio.
 p. 52. l. 11. *πολυθύλητον* cum simplici *λ*. sic & Stephanus sapius. Idem in vet. cod. Athanasij observant. Cf. *Monachi Benedictini*. Ibid. l. 35. lege *ὑπετίθη*.
 p. 54. lin. 24. *χρηπίδισσας*. Sic quidem & Stephanus, cum potius *χρηπίδισσας* scribendum esset.
 p. 56. l. 45. 46. pro *ταῖς* lege *ταχάρτοι*. Typographus mediam syllabam excussit.
 p. 60. l. 31. lege *in Palaestina*.
 p. 77. l. 18. lege *superest adhuc*.
 p. 78. not. 2. col. 2. l. 4. ad aliozem venerint gradum *ἀπὸ πρωτοτύπου*. Igitur &c. Sic quidem Typographus Parisiensis. Mihi vero relegendi sic visum est interpretare: ad aliozem venerint gradum *ἀπὸ πρωτοτύπου* igitur, *sancti depositi* &c.
 p. 80. n. 2. col. 2. l. 13. lege *ἀγίως*.
 p. 81. lin. 33. *ὁ πατὴρ πατὴρ ἐστίν*. Sic & Stephanus. Deesse tamen videtur vox *ἡ*, quam Valesius in sua interpretatione supplēvit.
 p. 81. n. 1. col. 2. l. 1. lege *primogenitus*.
 p. 93. n. 2. l. 3. lege *Romanae plebis Episcopum advenit*.
 p. 94. l. 31. *τὸς τὸν ἀνθρώπου*. post *ἀνθρώπου* punctum esto.
 p. 101. l. 2. lege *diffimile*.
 p. 102. n. 1. l. 1. lege *non solum*.
 p. 104. l. 22. 23. *fabula nulla vi prodita*. Sic quidem edit. Paris. At quin *fabula nulla vi prodita* scripserit Valesius, nullus dubio. Ibid. n. 2. l. 1. lege *Athanasius*.
 p. 107. not. 1. Valesii posuit accensenda.
 p. 108. lin. 19. lege *παριστομίαν*.
 p. 109. l. 17. lege *persecutionem*.
 p. 113. lin. 8. Sic lege, *ἡ ἀγία σύνοδος ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει*. Typographus male collocavit *ἡ* post *τιμωρὰ*.
 p. 114. l. 16. *ὁ Φιλίαν*. Valesius in notis scribit *διὰ Φιλίαν*. Textus tamen scriptura praferenda mihi videtur.
 p. 116. l. 11. lege *εραπίστατος*.
 p. 126. n. 1. l. 24. lege *Interpres*.
 p. 131. l. 40. *ἔχθισ ἀλλ'*. Sic Val. & Stephanus. transpone *ἀλλ'* *ἔχθισ*.
 p. 131. l. 38. *ἐκ Παιονίας*. Sic & Stephanus. Et sic infra, p. 440. l. 33.
 p. 135. l. 21. *publicas praestations juxta leges inferre possunt*. Camerarius vertit, *publica secundum leges munia subire sciunt*. Christophorionus, *εκτελέατα*, nisi

- leges possident, pensare non tenent*.
 p. 138. l. 14. *ὑπὸ ἡμῶν*. Sic & Stephanus. Nec aliter in quibusdam codd. Novi Testamenti scriptum reperit Cl. Mallus. Vulgatus tamen lectionem *ὑμῶν* sequitur interp. Vales.
 p. 161. l. 10. *ἐπερίεας*. Stephanus legit *ἐνέργειαν*.
 p. 165. lin. 26. 27. lege, *οὐκ ἀνῆς, οὐ γινῆ*. excidit *οὐ* ante *γινῆ*. Ibid. l. 49. lege *iste vocabatur*.
 p. 175. n. 7. l. 1. *ὡς ἄριον φῶς ἀποκαταμένον*. Sic Edit. Paris. pro *ἀποκαταμένον*.
 p. 177. n. 3. col. 1. l. ult. lege *ἐνῶν ἐπὶ πάλιν*.
 p. 178. l. 2. 3. lege *minas sua virtute*.
 p. 187. l. 18. 19. *συμπιέχει*. Sic & Stephanus & Genevenses. cum leges Grammaticae *συμπιέχει* possulent.
 p. 197. n. 1. l. 3. 4. dele *pag. 203*. Verba quippe citata existim in textu ad imum hujus paginae 197. — Ibid. n. 4. col. 2. l. 1. lege *disfructum*.
 p. 207. l. 17. *ὑπὸ γυναι*. Sic & Stephanus: cum tamen Lexicographi *ὑπόγυναι* scribant.
 p. 216. l. 38. lege *ἐφῆ* sine puncto subscripto.
 p. 220. l. 12. *χαταπλαγείς ἡ ὄργη*. Stephanus legit *ὄργην*, quod & Valesius legisse videtur, ut ex interpretatione ejus liquet.
 p. 232. l. 4. lege *ἔα αὐτῷ δοῦναι*.
 p. 241. l. 45. *χαλεπῆς δὲ οὐ*. post *οὐ* dele notam interrogationis.
 p. 251. l. 29. *συλλαβῶν*. peccant & Parisienses & Stephanus in accentu. Scribe *συλλαβῶν*.
 p. 262. l. 20. lege *χρὶ παύτην*.
 p. 268. n. 2. l. 16. lege *mandram*.
 p. 271. n. 1. l. 7. lege *potenda*.
 p. 290. l. 29. *καιφανίας*. Sic & Stephanus. Valesius tamen vertit, quasi legisset *καινοφανίας*. — Ibid. lin. 45. *ὡς δὲ δούσαι διδασκαλίας*. Sic edit. Paris. Stephanus habet *ὡς δὲ δούσας διδασκαλίας*. — lege *παράδοῦσαι διδασκαλίας*.
 p. 297. n. 6. l. penult. *usque ad summam reipub. periculum seditionis pervenerant*. sic quidem edit. Paris. Conjectio scribendum esse *seditionis*.
 p. 316. l. 31. Sic distingue, *ἅπαρ εἶπας ἃ εἶπας* post l. 33. post *ἔχων* sit comma.
 p. 319. l. 5. dele punctum sub *ἡ* in *Εὐτυχῆ*.
 p. 320. l. 17. lege *ἐδόθητα*.
 p. 322. not. 3. l. 1. lege *ἀποπλή*.
 p. 323. l. 28. 29. lege *σφαλέτης*.
 p. 329. n. 2. l. 1. lege *λατυναίον*.
 p. 340. n. 2. col. 2. l. 4. 5. lege *foannes*.
 p. 341. l. 13. lege *eis ἡν καὶ ἰδὲ*.
 p. 345. l. 23. lege *allocutionem*.
 p. 346. l. 19. lege *suscipere*.
 p. 350. l. 18. lege *ἀκαταπαύτως*.
 p. 351. l. 23. lege *καταπαύτως*. — Ibid. n. 2. l. 6. *accensabantur*. Sic quidem edit. Paris. puto tamen Valesium scripsisse *accensabantur*. Christophorioni quidem interpretatio juxta editionem Colon. ann. 1612. exhibet *verfabantur*.
 p. 351. lin. 14. *πρὸ ἡ δὲ τούτοις*. etiam & Stephanus habet *τῶτοις*, lege tamen *τύτοις*.
 p. 355. n. 4. l. 2. lege *et Misimi*.
 p. 358. n. 1. lin. 10. lege *ἀδελφῶν*.
 p. 360. l. 43. lege *ἀλλοδαπῆς*.
 p. 362. l. 18. 19. cum retraxissem accentum in antepenultimam vocis *Θεόδωρον*, indiligens Typographus duplicavit in voce *Θεοδώρατον*.
 p. 366. n. 4. l. 12. lege *ἄγρια*.

CORRIGENDA ET ALITER LEGENDA.

à pagina 370 lege SÆC. VI.
p. 372. in notis col. 1. l. 20. ἀγν. Sic edit. Parisi lege
αγν.
p. 375. l. 1. lege Κελόπαι.
p. 376. l. 29. lege ἀμφοτέρω—— Ibid. n. 3. lege Ἀπαλ-
λων.
p. 381. l. 2. lege περιεβλεσας.
p. 385. n. 2. col. 2. l. 2. lege Vitalicum.
p. 388. l. 23. 24. lege fores aperit.
p. 389. l. 6. lege Zosimas quidam, mox lin. 32. lege
τυγχάνουσιν.
p. 393. l. 3. lege peruenierit.
p. 408. n. 2. l. 7. annus Christi 543. Sic edit. Parisi scribe tu-
men 541. eo enim anno Consulatum gessit Basilus, ut patet
ex sequentibus.
p. 409. n. 6. l. antepenult. annus Christi 540. hic iterum in
numeriis peccavit edit. Parisi, quippe exarandum erat 542, ut
patet ibid.
p. 411. n. 1. l. 6. lege κατὰ αὐτὸν, mox n. 2. l. 4. lege adversus
Justinianum.
p. 417. n. 2. l. 10. lege anno 492.
p. 425. l. 12. lege Θούριον.
p. 428. l. 43. 44. lege ἦγον.
p. 430. l. 4. lege μεμύηκε δι' ὧσπερ.
p. 438. l. 23. lege ἐπεμβάθην.
p. 440. n. 5. l. 11. lege edictum esse.
p. 442. in titulo caput 15. lege aggre ferens.
mox l. 33. post ἐπεὶ tolle distinctionem.
p. 457. l. 3. in tit. cap. lege τοῦτον.
p. 464. l. 33. lege ἀβροαδίτος.
p. 473. l. 20. scribe Θεοδόσιον per o parvum in antepenult.
p. 477. n. 2. l. ult. lege Alexandro Baucali.
p. 484. l. 20. lege Eudexium.
p. 485. n. 3. in Græcia ex Chronico Alexandrino θεωρημαίον
& κάμπος suspecta mihi sunt; quæ cum Chronico istud
non habeam, emendare non possum.
p. 487. l. 8. ὅς πάλαι μὲν Κῆς—— τοῦ πάλαι.
Sic & Stephanus, duplicato πάλαι, quorum posterius, cum
particula τῷ, censeto eliminandum.
p. 494. l. 9. lege μυηταίονες. Ibid. l. 5. promote punctum
ἀ παδὶως ad vocem sequentem. Item l. 24. ad συμπτω-
χιλλομένους appone punctum.
p. 498. l. 30. 31. lege Στομίονος.
p. 500. l. 31. lege Ἀλκις, mox l. 42. legerem ἐγνώατο.
p. 501. l. 34. lege αὐτὸν ἀσπασαῖ.
p. 509. l. 35. 36. lege Κωνσταντινουπολιτῶν.
p. 510. l. 24. lege cum virgine.
p. 519. n. 3. col. 2. l. 1. lege μετήχοντα.
p. 524. l. 22. legetur Ἡγραιαν, & in margine philosophia.
p. 525. l. 28. Οὐάτων. Sic & Jac. Gothofredus. mox l. 31.
lege λαχέω ἀναγρ——
p. 526. l. 26. lege παρεπέμφατο.
p. 528. l. 19. lege οὕτως δὲ ὕτος.
p. 533. n. 3. col. 2. l. 6. lege scriptura.
p. 535. n. 3. col. 2. l. 12. lege συνίχο φορτωί.
p. 537. l. 41. lege Αἰβογαστρο.

p. 541. l. 16. ὃ τὸς ἐπ' ἐμὲ χρόνος. censeto legendum.
χρὶ τὸς.
p. 544. n. 2. l. 4. post occurrit tolle punctum.
p. 546. n. 2. l. ult. lege ἐσπεροτέον.
p. 547. n. 9. l. 1. lege σημεῖον.
p. 549. n. 3. l. 4. lege tabulata.
p. 553. l. 5. * Pausanias. Sic edit. Parisi, nulla tamen oc-
currit nota, ad quam asteriscus ille referatur.
p. 554. l. 9. à fine post scribendi dele ε.
p. 564. in Demoph. l. 1. post πόλεως, Lud. Kusterus in edit.
Suidæ addit ἀνθρῶπος π.
p. 567. l. 29. lege Γενάδιον.
p. 568. in notis, col. 1. locus ex Luca Holstenio citatus fa-
rum sanos videtur; sic tamen existat in MS. Val.
Ibid. not. 4. l. 4. lege Ἀμασσία.
p. 569. n. 1. l. 2. post καὶ adde ἵστα.
p. 570. n. 3. col. 2. l. 3. lege accedit ad scripturam.
p. 572. n. 1. l. 6. lege posuisse.
p. 574. l. 15. lege πατηγύρας.
p. 575. l. 21. lege οὐκ ἐφύλαξας.
Ibid. n. 2. col. 2. l. 10. lege illo iunctura.
p. 578. n. 4. l. 2. lege quousque aīdov.
p. 582. n. 3. col. 2. l. 7. lege in peruvigilio.
p. 584. in notis, initio col. 1. l. 4. die Calendas Junias. Sic
edit. Parisi. Apud Idarium scribitur abbreviate Kal. Jun. que
legērem Kalendarium Junii, vel Juniarum, ex sequentibus
constat, Idarium intellexisse diem primam mensis Junii.
Ibid. n. 6. col. 2. l. 1. lege, apud Papiam ad ann.
p. 585. l. 15. Δομίνου. ita & apud Stephanum, mendose pro
Δομίνου, ut apparet ex Chronico Alexandrino & scriptori-
bus Byzantinis.
Ibid. l. 27. scripseram Cypri.
p. 587. l. 31. Ἐλῶρον. Sic etiam apud J. Damascenum in
edit. Basil. Scribe Αἰλῶρον.
Ibid. in notis, col. 2. l. 5. lege allum, & l. 8. allum; quas
voces, dum corrigeret, confudit Typographus.
p. 588. l. 8. lege nostri.
p. 589. l. 3. lege ἐλίσσασθαι.
Ibid. l. 27. scripseram λυσμένον.
p. 590. n. 1. l. 2. scripseram tunica.

Corrige etiam ad Euseb. pag. 102. in notis col. 2. lin. ult. In-
terpretatio &c. & pag. 194. not. 2. lin. 4. Euseb. Præpar. E-
vangel. lib. 6. cap. 9.

Item ad Socr. pag. 84. not. 2. lin. 6. lege Sokrat. lib. 3. cap. 5.

Denique ad Sozom. pag. 161. lin. 24. legit Stephanus ἔχρας
. γὰρ ὅς αὐτὸς Θεὸς τὸ ἔργον περὶσφίρει. cui con-
gruit interpretatio Valesiana, pag. 162. lin. 26. μελήσας.
Sic & Stephanus. Valesius tamen vertit, quasi legiset
μελλήσας. pag. 166. lin. 19. Ἀδελαιοῦ hic, & apud
Stephanum, nescio cur Valesius vertit Annianum.

Πολέμει, ὅς ἀπὸ, αἰδρὶς προϊόντι πρὸς Φίλππαι, ἐκλήσθη ὃ ἐν
εὐνομίᾳ ἀνελθὼν, ἡμεῖς γὰρ τοῦ πᾶντος ἐκδιδόντες ὁδὸν τοῖς ποτα-
μῶν περὶσφίρει, ἀλλὰ παραμένει ὅς τῃ μετρησέτω οὐκ ἐμὸς
ἀπογνώμης ἀξίοντος, τοιοῦτον τὸν ἀπὸ τοῦ ἀμαρτανίου τοῦ ἐμὸς
ἐλπίς αἰὲν φιλοφροσύνης ἐπινοήσεται.

Nomina nobilium & præcellentium Virorum, qui, ut hanc Ecclesiasticæ Historiæ Editionem promoverent, partem pretii in Operis progressu solvebant.

NB. Nomina literis majusculis insignita, sunt eorum qui pecuniam suam Editori numerabant.

THOMAS ALLEN Cantianus, Ecclesi-
arum Murstoniæ & Kingsdoniæ Rector,
solvebat duos aureos, quos Anglice *Gui-
neas* vulgo dicimus.

Ricardus Allyn, Ecclesiæ Staughton parvæ & Maul-
den in agro Bedfordiensi Rector, solv. 1. aureum.

ROGERUS ALTHAM, S. Theologiæ Doctor,
Archidiaconus Middlesexiæ, & Collegii Sionensis
superiori anno Præses, solvebat 1. aureum.

ARCHER, S. Theologiæ Doctor, Eccle-
siæ ad Solihull in agro Warwicensi Rector, solv.
1. aureum.

Edmundus Archer, S. Theologiæ Doctor, Archidi-
aconus Tannedunensis, solvebat unum aureum.

JOANNES ARBUTHNOT, Medicinæ Doctor,
Westmonasteriensis, sol. unum aureum.

GULIELMUS AYERST, Legationis Britannicæ
ad Regem Christianissimum Sacellanus & Se-
cretarius sol. 1. aureum.

THOMAS BAINEBRIGG, Medicinæ Doctor Lon-
diniensis solvebat unum aureum.

SAMUEL BAKER, Londiniensis, Ecclesiæ S. Mi-
chaelis Cornhill Rector, solv. 1. aureum.

RICARDUS BANNER, Birminghamiensis, Ec-
clesiæ Anglicanæ presbyter, solv. 1. aureum.

SAMUEL BARKER, Armiger, Lyndonæ, in
agro Rutlandiensi, solvebat duos aureos.

Edwardus Bassett, Ecclesiæ ad Horseheath in agro
Cantabrigiensi Rector, solv. 1. aureum.

Benjamin Baynes, Oxoniensis, Collegii Universita-
tis socius, solv. 1. aureum.

JOANNES BEALE, Medicinæ Doctor Londinen-
sis, solv. 1. aureum.

J. Bear, Suffexiensis, Ecclesiæ ad Shermanburiam
Rector, solv. 1. aureum.

GULIELMUS BEDFORD, S. T. D. Londinen-
sis, Ecclesiæ S. Georgii in vico Botolfiensi Re-
ctor, solv. 1. aureum.

GEORGIUS BELL, Episcopo Londinensi à sacris
Domesticis, solv. 1. aureum.

GULIELMUS BENBOW, Armiger, Londinen-
sis, celeberrimi Archithalassii ejus nominis filius,
solv. 1. aureum.

JOANNES BIBBY, Ecclesiæ Caddingtoniæ in agro
Bedfordiensi Rector, solvebat 1. aureum.

Gulielmus Bishop, Ecclesiæ Anglicanæ Presbyter.

HAWLEY BISHOP, Oxoniensis, Collegii D.
Joannis Baptistæ alumnus, solvebat unum aureum.

RICARDUS BOYSE, Ecclesiæ ad Berkswell in
agro Warwicensi Rector, solv. 1. aureum.

R. P. SAMUEL BRADFORD, Episcopus Carli-
olensis, solv. 1. aureum.

THOMAS BRAY, S. T. D. Londiniensis, Ecclesiæ
S. Botolfi Aldgate presbyter, solv. 1. aureum.

JACOBUS BRENT, Ecclesiæ dictæ Upchurch in
Cantio Vicarius, solv. 1. aureum.

Carolus Brent, Theologus Bristolien-
sis, solv. 1. aureum.

Henricus Briggs, Cantianus, Ecclesiæ Anglicanæ pres-
byter.

Wheeler Brookes Armiger, Oakleæ, in agro Nor-
thamptoniensi, solv. 1. aureum.

GILBERTUS BURNET, Regiæ Majestati à
sacris, solv. 1. aureum.

Gulielmus Capel, Ecclesiæ ad Milton-Bryan in agro
Bedfordiensi Rector, solv. 1. aureum.

JONATHAN CARPENTER Londiniensis, Eccle-
siæ S. Botolfi Aldgate presbyter, solv. 1. aureum.

Thomas Carter, Collegii Etonensis Socius.

Carter, Scholæ Grammaticæ ad Wisbeach
in Insula Eliæ Gymnasiarcha, solv. 1. aureum.

Arthurus Charlett, Oxoniensis, S. T. D. Collegii
Universitatis Magister, solv. duos aureos.

Joshua Charles, Swaffhamiæ in agro Norfolkien-
si, solv. 1. aureum.

EDMUNDUS CRISHOL, Regiæ Majestati à
sacris, solv. 1. aureum.

ROBERTUS CLAVERING, S. T. D. Oxoni-
ensis, Linguae Hebraicæ Professor Regius, solv.
2. aureos.

JOANNES CLEEVE, Oxoniensis, Collegii D.
Joannis Baptistæ Alumnus, solv. 1. aureum.

THOMAS CLYMER, Oxoniensis, Collegii Wi-
gorniensis Socius, solv. 1. aureum.

CALEB COTESWORTH, Medicinæ Doctor Lon-
diniensis, solv. 1. aureum.

MOSES COTTEREL, Ecclesiæ ad Annesleiam
in agro Warwicensi Vicarius, solv. 1. aureum.

Astley Cressener, Ecclesiæ ad Eastriam in Cantio Vi-
carius, solv. 2. aureos.

JOANNES CRUMPTON, Ecclesiæ Anglicanæ
presbyter, & Scholæ Grammaticæ ad Solihull
in agro Warwicensi Gymnasiarcha solv. 1. au-
reum.

Henricus Darby, Ecclesiæ ad Stow, Market in agro
Suffolciensi Vicarius, solv. 1. aureum.

Thomas Dawson, S. T. D. Vindeforiensis, solv. 1.
aureum.

Humphredus Dean, Generosus solvebat. 1. aureum.

Daniel Debat Theologus, & Artium Magister sol-
vebat 1. aureum.

Gulielmus Demson, Oxoniensis, Collegii Universi-
tatis Socius, solv. 1. aureum.

SAMUEL DOWNES, Ecclesiæ Anglicanæ pres-
byter, solvebat 1. aureum.

ROBERTUS DURANT, Ecclesiæ ad Hagleiam
in agro Salopiensi Rector, solvebat 1. aureum.

Carolus Elstob, S. T. D. Canonicus Cantuariensis,
solvebat 1. aureum.

JACOBUS FINLAY, Ecclesiæ Christi in Surreia
juxta Londinum Rector, solvebat 1. aureum.

R. Forster, Crundshæ in Cantio Rector, solv. 1. au-
reum.

Carolus

Carolus Freeman, Londinensis, Ecclesie S. Eotoli Aldersgate presbyter, solvebat 1 aureum.
Samuel Freeman, Juris utriusque Baccalaureus, solvebat 1 aureum.

JACOBUS GARDYNER, Londinensis, Ecclesie S. Michaelis ad viculum curvum Rector, solvebat 1 aureum.

Andreas Glen, Ecclesie ad Hawthorniam in agro Leicestrensi Rector, solvebat 1 aureum.

Gulielmus Goldwin, Theologus Bristolensis, solv. 1 aureum.

GEORGIUS GOODWIN, S. T. D. Londinensis, in vico Surriensi, solvebat 1 aureum.

THOMAS GRANGER, è Societate Mercatorum ad Indiam orientalem navigantium, solvebat 1 aureum.

Thomas Green, S. T. D. Archidiaconus Cantuariensis, & Ecclesie S. Martini ad Westmonasterium vicarius, solv. 1 aureum.

JOANNES HANCOCKE, S. T. D. Canonicus Cantuariensis, & Collegii Sionensis apud Londinates Præses, solvebat 1 aureum.

Nobilissimus *Antonius Harroldus* Comes, solvebat 2 aureos.

Georgius Harbin, Ecclesie Anglicane Presbyter.

JOANNES HAY, Londinensis, Ecclesie S. Stephani Colemanstreet Vicarius, solvebat 1 aureum.

GEORGIUS HICKESIUS, quondam Decanus Wigorniensis, à quo *Theſaurus Ling. vet. Septentrionalium*, solvebat 1 aureum.

Obadias Higgins, Medicinæ Doctor Bristolensis, solvebat 1 aureum.

GULIELMUS HIGGS, Birminghamensis, Ecclesie S. Philippi Rector, solvebat 1 aureum.

Johannes Hodgeson, Oxoniensis, Collegii Universitatis Socius, solv. 1 aureum.

R. P. BENJAMIN HOADLY, Episcopus Bangoriensis, solvebat 1 aureum.

Judas Holdsworth, Ecclesie ad Read in agro Hertfordiensi Rector, sol. 1 aureum.

R. P. GEORGIUS HOOPER, Episcopus Bathoniensis & Wellensis, solvebat 1 aureum.

JACOBUS HORTON, Ecclesie ad Woburniam in agro Buckinghamiensi Vicarius, solvebat 1 aureum.

JOANNES HUNTER, Canonicus Lichfieldensis, solvebat 1 aureum.

RICARDUS JBBETSON, S. T. D. Archiepiscopo Cantuariensi à sacris domesticis, solvebat 1 aureum.

GEORGIUS JENNINGS, Armiger Londinensis, solvebat 1 aureum.

Gulielmus & Joannes Innes, Bibliopola Londinensis.

W. Jones, Ecclesie ad Longworthiam in agro Berrocensi Rector, solvebat 1 aureum.

CAROLUS JOY, Londinensis, ex Præfectis Mercatorum mare Austrinum adnavigantium, solvebat unum aureum.

Fridericus Kellar, Ecclesie ad Benhallam in agro Suffolcensi Vicarius, solv. 1 aureum.

JACOBUS KNIGHT, S. T. D. Londinensis, Ecclesie S. Sepulchri Vicarius, solv. 1 aureum.

Joannes Lewis, Cantianus, Ecclesie ad Margare Rector, solv. 1 aureum.

ROSS LEY, Londinensis, Ecclesie S. Matthæi Friday-street Rector, solv. unum aureum.

Joannes Lloyd, Ecclesie ad Eppingam in agro Essexiensi Vicarius, solv. 1 aureum.

SAMUEL LINDSEY, Oxoniensis, Collegii Universitatis Socius, solv. 1 aureum.

Joannes Lord, Ecclesie Toddingtoniæ in agro Bedfordiensi Rector, solv. 1 aureum.

OLUF LIIGAARD, ex Ecclesia Danorum prope Londinium Theologus, solvebat 1 aureum.

THOMAS MALLABAR, Ecclesie ad Barton Mills in agro Suffolcensi Rector, solvebat 1 aureum.

R. P. Thomas Manninham, Episcopus Cicestriensis.
HUGO MARRIOT, Armiger, Fulhamiæ prope Londinum, solv. 1 aureum.

NATHANIEL MARSHALL, S. T. D. Londinensis, Ecclesie S. Vedasti Rector, solv. 1 aureum.

Leiceſter Martin, Armiger, ad Ecclesiam Christi prope Gippevicum, solv. 1 aureum.

Joannes Matthews, Ecclesie ad Steplingiam in agro Bedfordiensi Rector, solv. 1 aureum.

THOMAS MELVIL, Ecclesie Anglicane presbyter Londinensis, solv. 1 aureum.

ROGERUS MEREDITH, Madi in Cantio Armiger, solv. 1 aureum.

Joannes Mompesson, Ecclesie Anglicane presbyter, solv. 1 aureum.

Thomas Moore, Abingdoniæ prope Oxonium Theologus, solv. 1 aureum.

Robertus Moss, S. T. D. Decanus Eliensis solv. 1.

JOANNES MOULDING, Londinensis, Artium Magister, solv. 1 aureum.

CAVENDISH NEVILLE, Oxoniensis, Collegii Universitatis Socius, solv. 1 aureum.

Joannes Novel, Ecclesie ad Hillingtoniam & Wolvertoniam in agro Norfolcensi Rector, solvebat 1 aureum.

THOMAS OAKES, Ecclesie ad Hansworth in agro Staffordiensi Rector, solv. 1 aureum.

HENRICUS PARKER, Londinensis, Ecclesie S. Olavi Hart-street presbyter, solv. 1 aureum.

Josephus Penn, Bibliopola Bristolensis solvebat 1 aureum.

— *Penington*, Ecclesie ad Bramleiam in Hantonia Vicarius, solv. 1 aureum.

— **PHILIPS**, S. T. D. Ecclesie ad Kinetam in agro Salopienſi Vicarius, solv. 1 aureum.

JOANNES PINLEY, Oxoniensis, Collegii Balliolensis Alumnus, solv. 1 aureum.

Oliverus Pocklington, Ecclesie ad Chelmsfordiam in agro Essexiensi Rector, solv. 1 aureum.

R. P. JOANNES ROBINSON, Episcopus Londinensis, solvebat tres aureos.

JOANNES ROGERS, Londinensis, Ecclesie Christi presbyter, solv. 1 aureum.

Honoratiss. Dom. **ROBERTUS** Baro de ROMNEY solv. 1 aureum.

JOANNES RUSSEL, Ecclesie S. Joannis Wapping prope Londinum Rector, solv. 1 aureum.

Thomas Rutersforth, Ecclesie Sanctæ Agnetis ad Papworth in agro Cantabrigiensi, solv. 1 aureum.

JOSEPHUS SAGER, Londinensis, Ecclesie Anglicane presbyter, solv. 1 aureum.

Ricardus Sars, Bibliopola Londinensis.

R. P. GEOR.

R. P. GEORGIUS SMALRIDGE, Episcopus
Bristolensis, solv. 2 aureos.
Dominus *Eduardus Smith*, Baronettus, de Edmond-
Thork in agro Leicestriensi, solv. 1 aureum.
Joshua Smith, Londinensis, Ecclesie S. Marie Al-
derinabury presbyter, solv. 1 aureum.
THOMAS SMITH, M.D. in Cantia. Medicinæ
Doctor, solv. 1 aureum.
GULIELMUS SMITH, ex agro Lincolnienſi
Theologus, solv. 1 aureum.
JOANNES Dominus SOMERS, Baza de Evesham,
solv. duos aureos.
Guilielmus Stamford, Oxoniensis, Collegii Universi-
tatis Socius, solv. 1 aureum.
FRANCISCUS STANNARD, Londinensis, Ec-
clesie S^m Brigette presbyter, solv. duos aureos.
Guilielmus Smart, S. T. D. Episcopo Exoniensi &
sacris domesticis, solv. 1 aureum.
PHILIPPUS STUBBS, Archidiacon. Sti Albani,
Honoratiss. CAROLUS SUNDERLANDIÆ Comes,
solv. duos aureos.
GIBBON SUTTON, Londinensis, Ecclesie S. Be-
nedicti Grace-Church presbyter, solv. 1 aureum.
Dom. *Philippus Sydenham*, Baronettus, Brymptoniz
d'Evercy in agro Somersetensi, solv. 1 aureum.
R. P. *Eduardus Synge*, Archiepiscopus Tuamensis.

JOANNES THOMPSON, Mercator Londinensis,
solv. 1 aureum.
Thomas Took, S. T. D. Ecclesie Lamborniz in

agro Essexiensi Rector, solv. 1 aureum.
JOANNES TURTON, Londinensis, Ecclesie S.
Olavi Hartstreet Rector, solv. 1 aureum.
Georgius Vernon, Ecclesie ad Bucklandiam in agro
Hertfordiensi Rector, solv. 1 aureum.

——— *Wade*, Canonichs Vindeforiensis, solvebat
1 aureum.
EDWARDUS WADDINGTON, S. T. D. Lon-
nensis, Ecclesie majoris omnium Sanctorum
Thamestreet Rector, solv. duos aureos.
R. P. GULIELMUS WAKE, Archiepiscopus
Cantuariensis, solvebat duos aureos.
JOSEPHUS WATSON, S. T. D. Londinensis,
S. Stephani Walbrook Rector, solv. 1 aureum.
Georgius Ward, Oxoniensis, Collegii Universitatis
Socius, solv. duos aureos.
Ricardus Wilkin, Bibliopola Londinensis, solvebat
1 aureum.
JOANNES WILLIAMS, Ecclesie Anglicanæ
presbyter, solvebat 1 aureum.
RICARDUS WOOD, Londinensis, Ecclesie S.
Olavi Hartstreet presbyter, solvebat 1 aureum.
JOANNES WOODWARD, Londinensis, Medi-
cinæ Prælector in Collegio Greshamensi, solve-
bat duos aureos.
FRANCISCUS WROUGHTON, Armiger,
solv. 1 aureum.
THOMAS WROUGHTON, A. M. solv. duos
aureos.

EX ALMA ACADEMIA CANTABRIGIENSI solvebant.

E Collegio Divi Petri.

JOHAN. Audley, LL. D.
Samuel Meymott, Artium Magister.

Ex Aula Clarenſi.

Ricardus Laughton, S. T. D.
Joannes Mapletost, A. M. & Ecclesie de Brough-
ton in agro Northampton. Rector.
Henricus Cooke, A. M.

Ex Aula Pembrokeſi.

Eduardus Lany, S. T. D. Collegii Magister.
Chriſtophorus Selby, Præles.
Reginaldus Hawkins, S. T. D. & Ecclesie de Soham
in agro Cantabrigiensi Rector.
Robertus Hodges, S. T. B.
Thomas Ashburner, A. M.
Joannes King, A. M.
Joannes Goodwin, A. M.
Joannes Mapletost, A. M.
Gilman Wall, A. M.
Thomas Doo, A. M.
Thomas Miſſenden, A. M.
Guilielmus Crayford, A. M.
Petrus Hingeston, A. M.
Barington Blomfield, A. M.
Thomas Burroughs, A. M.
Samuel Goltz, A. M.
Joannes Browning, A. M.
Thomas Ralph, A. M. & Ecclesie ad Ingateſtone
& Rawreth in agro Essexiensi Rector.
Arthurus Young, utriusque Juris Baccalaureus.

E Collegio Corporis Chriſti.

Bibliotheca Coll. C. C.
Elias Sydall, S. T. D. Canonicus Cantuariensis.
Arthurus Aſbley Sykes, A. M. & Ecclesie ad Ray-
leiam in agro Essexiensi Rector.
Carolus Sheldrake, A. M. & Ecclesie Wilbraham
parvæ Rector.
Joannes Atickleburgh, A. M.
Joannes Denne, A. M.
Julius Deedes, A. M.

Ex Aula SS^{ae} Trinitatis.

Franciscus Dickins, Juris utriusque Professor Regius.
Joannes Imber, Legum Baccalaureus.

E Collegio Gervilli & Caii.

Thomas Gooch, S. T. D. Academiz Vice-Cancel-
larius, & Collegii Magister.
Thomas Macro, A. M.
Jacobus Husband, utriusque Juris Baccalaureus.
Radolphus Macro, A. M.
Nicolaus Parham, A. M.

E Collegio Regali.

Joannes Adams, S. T. D. Præpositus.
Joannes Hayley, A. M. Vice-præpositus.
Joannes Bullock, Armiger.
Guilielmus Donne, A. M.
Carolus Foster, A. M.

N n n

E Colle-

E Collegio Regium.

Joannes Davies, S. Theologiae & utriusque Juris
Doctor, necnon Collegii Magister.
Bibliotheca Coll. Regin.
Henricus Bull, S. T. B.
Joannes Hayes, S. T. D. Ecclesiae Cheveſil magnae
in agro Wiltonienſi Rector.

Ex Aula Divae Catharinae.

Thomas Croft, S. T. D. Aulae Magister.
Henricus Stebbing, A. M. Ecclesiae ad Rickinghall,
in agro Suffolciensi Rector.

E Collegio Christi.

Joannes Couſh, S. T. D. Collegii Magister.
Ralphus Anſley, A. M.
Honorabilis Carolus Maynard, A. M.
Joannes Cheſter, A. M.
Thomas Aſherton, A. M. ſolvit tres aureos.
 Eaſt Barley, A. M.

E Collegio Divi Joannis Evangelista.

Robertus Jenkin, S. T. D. Collegii Magister.
Edmundus Broome, S. T. B. & Vice-praeſes.
Matthaeus Pearſon, S. T. D.
Brook Taylor, utriusque Juris Doctor.
Petrus Needham, S. T. D. Ecclesiae de Stanwick in
agro Northamptonienſi Rector.
Joannes Bowtell, S. T. D.
Jonathan Hall, S. T. B.
Chriſtophorus Anſty, S. T. D.
Baxter, S. T. D.
Joannes Newcome, S. T. B.
Samuel Drake, S. T. B. 2.

Thomas Wentworth, A. M.
Robertus Palmer, S. T. B.
Ricardus Momins, A. M.

E Collegio Divae Mariae Magdalene.

Daniel Waterland, S. T. D. Collegii Magister.
Theophilus Shelton, A. M.
Joannes Diſney, Armiger.

E Collegio SS^{ae} Trinitatis.

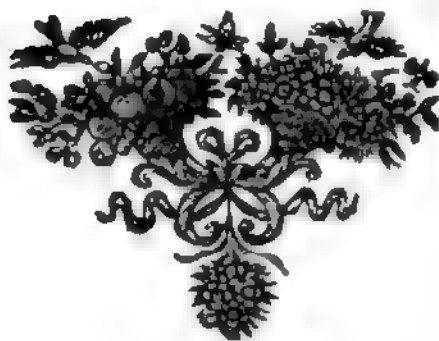
Ricardus Bewley, Collegii Magister, S. Theologiae
Doctor & Profeſſor Regius.
Thomas Pilgrim, A. M. & Graecae Linguae Prae-
ſtor Academicus.
Joannes Walker, A. M.
Joannes Winton, A. M.
Thomas Fitzgerald, A. B.
Conyers Middleton, S. T. D. 2.

E Collegio Emmanuelis.

Joannes Balderſton, S. T. D. Collegii Magister.
Samuel Jeffery, S. T. B.
Thomas Whiſaker, S. T. B.
Abel Bunning, S. T. B.

E Collegio Sidney-Suffaxienſi.

Thomas Maſon, S. T. B. Ecclesiae ad Thornton-
am in agro Eboracenſi Rector.
Nathaniel Popple, S. T. B.
Gulielmus Lowther, A. M. & Socio-Commensalis.
Alexander Davie, A. M. & Socio-Commensalis.
Palmer Smithyes, A. M.
Ricardus Allen, S. T. B.

Prædictis hujus Operis Fautoribus adjiciendi & hi, qui serius
nobis innotuerunt.

Thomas Bennet, S. T. P. Londinensis, Ecclesie
Sti Aegidii Cripplegate Vicarius.

Joannes Briggs, Generosus, Sedgberie in Vestmaria.

Joannes Bradford, Ecclesie ad Torringtoniam Nigram
in Devonia Rector, Chart. maj.

Daniel Brown

Christophorus Bateman

Jacobus Bonwick

Timothæus Child

Awnsham Churchill

Guilielmus Clayton, Bibliopola Mancestriensis.

—Craddock, Ecclesie ad Donningtoniam, in agro
Salopienſi Rector.

—Dickinson, Ecclesie ad Medenhamiam in agro
Buckinghamienſi Vicarius.

Joannes Evans, Ecclesie ad Stocktoniam Rector.

Honoratissimus Thomas Dominus Foley, Baro de Kid-
derminster.

Thomas Fairfax, Menſtonie, Generosus.

Guilielmus Freeman, Bibliopola.

—Ganton, Theologus, Reptonie in agro Der-
bienſi.

Philippus Gretton, Springfieldie, in agro Eſſexienſi
Theologus.

—Grey, Browtonie in Hantia Theologus.

Robertus Gelling, Bibliopola Londinensis.

Thomas Hind, Ecclesie Ang. Presbyter.

Guilielmus Holbrook

Franciscus Hildyard, Bibliopola Eboracensis.

Dom. Theodorus Janssenius, Baronettus Londinen-
ſis, Chart. maj.

Michael Johnson, Bibliopola Lichfeldienſis.

Robertus Knaplock, Bibliopola Londinensis.

Jacobus Leicester, Bibliothecæ Ecclesie Cathedralis
Lichfeldie, Præfectus.

Samuel Meade Armiger, chart. maj.

Joannes March, Bibliopola Exoniensis.

Daniel Midwinter, Bibliopola Londinensis.

Thomas Neale, Ockinghamie, in agro Berocenſi Pres-
byter.

Honoratissimus Thomas Dominus Parker, summus
Magus Britannie Cancellarius.

Joannes Parr, Generosus.

—Pinches, Ecclesie ad Blenheim in agro Staf-
fordienſi Rector.

Thomas Rennel, S. T. P. Ecclesie ad Drew-Stenton
in Devonia Rector.

—Smalwood, Ecclesie ad Moream in agro Staf-
fordienſi Vicarius.

Carolus Skoulding, Ecclesie Ang. Presbyter.

Joannes Sprin

Georgius Strahan

—Bibliopola Londinenses.

Leonardus Twelves, Wallopie inferioris in Hantia

Presbyter.

Guilielmus Taylor

Benj. Took

Paulus Vaillans

—Bibliopola Londinenses.

—Walmesley, S. T. P. Decanus Lichfeldienſis.

—Wynne, Armiger, Serviens ad Legem.

Samuel Waters, & Societate Mercatorum ad Indiam

Orientalem navigantium.

—Wright, Oakehamie in Rutlandia Presbyter.

Ricardus Walkin

Joannes Walboe

—Bibliopola Londinenses.

—Webb, Ecclesie ad Elfordiam in agro Staffor-
dienſi Rector.

A01 146 9631

